BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I – 133

Tomas de Aquino, Santo. De veritate catholicae fidei contra errores infidelium... Venetiis. 1476.

[illegible]

Despues desto en dia de S. Antonino de 1700.
se dio este a Fr. Joseph Ignacio Garcia
por estar duplicado en la libreria de Casa
de Noviçios, porq este dio a la dicha libre-
ria otro libro en quarto q es el primer Tiri
del P. Lr. de Ar-
cadelince siendo Pedagogo el P.
tes Fr. Joseph Alva y M.o de Noviçios el P.
el P. Lr. Fr. Miguel Azuar.

[illegible]

[illegible]

Es quad.° ad usum de Fr. Laurencio Garcia y Fuell

Oy es del P.e Solano

1. 18. 56

Incipit tabula capitulorum libri contra gentiles beati Thome de Aquino. Et primo capitulorū primi libri.

1 Quod ſit officium ſapientis. Folio pº
2 Que ſit ī hoc opere auctoris intentio. folio pº
3 Quis modus poſſibilis ſit diuine veritatis manifeſtāde. folio pº
4 Qꝫ veritas diuinorum ad quā naturalis ratio ꝑtingit ꝯuenienter hoībus credenda ꝓponitur. folio 2º
5 Qꝫ ea que rōne īueſtigari nō pn̄t ꝯuenienter fide tenēda hominibus ꝓponūtur. folio 3º
6 Qꝫ aſſentire his que ſūt fidei nō eſt leuitatis quāuis ſupra rationem ſint. folio 3º
7 Qꝫ veritati fidei xp̄iane non ꝯtrariatur veritas rationis. 4
8 Qualiter ſe habeat humana ratio ad veritatem fidei primā. 4
9 Quis ordo ⁊ modus ꝓcedēdi ſit in hoc opere. 4
10 De opīone dicentiū ꝙ deum eſſe demonſtrari nō poteſt: cū ſit ꝑ ſe notum. 5
11 Reprobatio premiſſe opinionis ⁊ ſolutio rationū p̄miſſarum. 5
12 De opīone dicētiū ꝙ deū eſſe demonſtrari nō poteſt ſed ſola fide tenetur. 6
13 Rōnes ad ꝓbandū deū eſſe. 6
14 Qꝫ ad cognitionē dei oportet vti via remotionis. 9
15 Qꝫ deus ſit eternus. 9
16 Qꝫ in deo nō ē potētia paſſiua ſed eſt actus purus. 9
17 Qꝫ deus nō eſt materia. 10
18 Qꝫ in deo nulla ſit cōpoſitio 10
19 Qꝫ ī deo nihil ē violētū neqꝫ preter naturam. 10
20 Qꝫ deus non eſt corpus. 10
21 Obiectiōes ꝯ hūc ꝓceſſū. 11
22 Qꝫ deus eſt ſua eſſentia. 13
23 Qꝫ in deo idē ē eſſe ⁊ eſſentia. 13
24 Qꝫ in deo nō ē accidens. 14
25 Qꝫ diuinū eſſe nō pōt deſigāri ꝑ additionē alicuiꝰ diffe ſubalis. 14
26 Qꝫ deus nō ſit in aliquo genē. 14
27 Qꝫ deꝰ nō ē eſſe formale oīum. 15
28 Qꝫ deus nō ſit forma alicuiꝰ corporis. 16
29 De ꝑfectione diuina. 16
30 De ſiītudine creature ad deū. 17
31 Que noīa de deo pn̄t p̄dicari. 17
32 Qꝫ diuina ꝑfectio ⁊ pluralitas nominū diuinorum diuine ſimplicitati non repugnant. 17
33 Qꝫ nihil de deo ⁊ alijs rebus vniuoce p̄dicatur. 18
34 Qꝫ attributa diuina nō p̄dicantur de deo ⁊ creaturis pure equoce. 18
35 Qꝫ que dicūtur de deo ⁊ creaturis dicuntur analogice. 18
36 Qꝫ plura noīa dicta de deo nō ſūt ſynonima. 19
37 Qꝫ ꝓpōnes quas intellectus noſter de deo format nō ſūt vane. 19
38 Qꝫ deus eſt bonus. 19
39 Qꝫ deus eſt ſua bonitas. 19
40 Qꝫ in deo nō pōt eſſe malū. 19
41 Qꝫ deus eſt oīs boni bonū. 20
42 Qꝫ deus ſit ſūmū bonū. 20
43 Qꝫ deus eſt vnus. 20
44 Qꝫ deus eſt infinitus. 21
45 Qꝫ deus eſt intelligens. 22
46 Qꝫ intelligē dei ē ſua eſſentia. 23
47 Qꝫ deꝰ ꝑ nihil aliud intelligit quā ꝑ eſſentiam ſuam. 23
48 Qꝫ deꝰ ꝑfecte ītelligit ſeipſū. 24
49 Qꝫ deus primo ⁊ ꝑ ſe ſolū ſeipſum cognoſcit 24
50 Qꝫ deus cognoſcit alia a ſe. 24
51 Qꝫ deus habet ꝓpriam cognitionem de omnibus rebus. 25
52 Rationes ad inquirendum qualiter multitudo intellectorū ſit in intellectu diuino. 25
53 Rōnes ꝙ huiuſmodi multitudo intelligibilium nō eſt niſi in intellectu diuino. 26
54 Solutio rationū p̄miſſarū. 26
55 Qualiter diuina eſſentia vna ⁊ ſimplex ſit ꝓpria ſimilitudo ⁊ ratio omniū intelligibiliū. 26
56 Qꝫ deus oīa ſimul intelligit. 27
57 Qꝫ in deo non eſt habitualis cognitio. 27
58 Qꝫ cognitio dei non eſt diſcurſiua. 27
59 Qꝫ deus nō intelligit componendo ⁊ diuidendo. 28
60 Qꝫ a deo non excluditur veritas enunciabilium. 28
61 Qꝫ deus eſt veritas. 29
62 Qꝫ deꝰ eſt puriſſima veritas. 29
63 Qꝫ diuina veritas ſit prima ⁊ ſūma veritas. 29
64 Ratiōes volētiū ſubtrahē a deo cognitionē ſingularium. 30
65 Ordo dicendorū circa diuinam cognitionem. 30
66 Qꝫ deꝰ cognoſcit ſingularia. 30
67 Qꝫ deus cognoſcit ea que nō ſūt. 31
68 Qꝫ deus cognoſcit ſingularia contingentia futura. 32
69 Qꝫ deꝰ cognoſcit motꝰ volūtatis. 32
70 Qꝫ deus cognoſcit infinita. 33
71 Qꝫ deus cognoſcit vilia. 34
72 Qꝫ deus cognoſcit mala. 34
73 Qꝫ deus ſit volens. 35
74 Qꝫ volūtas dei ſit eiꝰ eſſentia. 36
75 Qꝫ principale volitum dei eſt diuina eſſentia. 36
76 Qꝫ deꝰ volēdo ſe vult etiā alia. 36
77 Qꝫ deus vno actu voluntatis ſe ⁊ alia velit. 36
78 Qꝫ volitorum multitudo non repugnat ſimplicitati diuine ſubſtantie. 37
79 Qꝫ voluntas diuina ad ſingularia bonorum ſe extendit. 37
80 Qꝫ deus vult etiam ea que nōdū ſunt. 37
81 Qꝫ deus de neceſſitate vult ſuum eſſe ⁊ ſuam bonitatem. 38
82 Qꝫ deꝰ nō de neceſſitate vult alia a ſe. 38
83 Rationes ducentes ad incōueniens ſi deus alia a ſe non neceſſario velit. ⁊ ſolutio rationū premiſſarum. 38
84 Qꝫ deus vult aliquid aliud a ſe neceſſitate conditionis uel ſuppoſitionis. 39
85 Qꝫ voluntas dei non eſt impoſſibilium ſecundum ſe. 39
86 Qꝫ diuina volūtas nō tollit contingentiam a rebus neqꝫ eis neceſſitatē abſolutā īponit. 39
87 Qꝫ diuine volūtatis poteſt ratio aſſignari. 40
88 Qꝫ diuine volūtatis nihil poteſt eſſe cauſa. 40
89 Qꝫ in deo eſt liberū arbitriū 40
90 Qꝫ in deo non ſunt paſſiones affectuum. 40
91 Qꝫ in deo ſit dilectio ⁊ gaudium non tamen repugnāt diuine ꝑfectioni. 41
92 Qꝫ in deo ſit amor. 41
93 Qꝫ ī deo ponātur eſſe virtutes. 42
94 Qꝫ in deo ſunt virtutes morales que ſunt circa actiones. 43
95 Qꝫ in deo ſint virtutes cōtemplatiue. 44

96 Q de⁹ nō poteſt velle malū. 44
97 Q de⁹ nihil odit nec odiū alicui⁹ rei ei conuenire poteſt. 44
98 Q deus eſt viuens. 44
99 Q deus eſt ſua vita. 45
100 Q vita dei eſt ſempiterna. 45
101 Q deus ē beatus. 45
102 Q de⁹ ſit ſua beatitudo. 45
103 Q beatitudo diuina pfecta ⁊ ſingularis eſt excedens omnē aliā beatitudinem. 46

Incipiūt capl'a ſecūdi libri.

1 [C]ontinuatio ſequētiū ad precedentia. 46
2 Q cōſideratio creaturarum vtilis eſt ad fidei inſtructionem. 46
3 Q cognoſcere naturas creaturarū valet ad deſtruēdū errores qui ſūt circa deū. 47
4 Q aliter conſiderat de creaturis phus ⁊ aliter theologus. 47
5 Ordo dicendorū. 48
6 Q deo cōpetit q ſit alijs pncipiū eſſendi. 48
7 Q potētia actiua ſit in deo. 48
8 Q dei potētia ſit ei⁹ ſubſtātia. 48
9 Q dei potētia ſit ei⁹ actio. 48
10 Qualiter potētia ī deo dicat'. 48
11 Q d deo dicatur aliquid relatiue ad creaturas. 49
12 Q relatiōes dicte de deo ad creaturas nō ſūt realiter in deo. 49
13 Q relationes quibus deus ad res alias refertur non ſūt res extra deū exiſtentes. 49
14 Q multas relationes dici de deo nō derogat ſimplicitati diine. 49
15 Q oīa que ſūt a deo ſūt. 50
16 Q deus ex nihilo pduxit res in eſſe. 50
17 Q creatio nō eſt motus neq mutatio. 51
18 Q creatio nō pōt īpugnari p rationes ſūptas ex natura motus uel mutationis. 51
19 Q creatio ē abſq ſucceſſiōe. 52
20 Q nullū corpus pōt creare. 52
21 Q ſolius dei eſt creare. 52
22 Q deus ſit omnipotens. 53
23 Q deus nō agit per neceſſitatem nature. 54
24 Q deus p ſuā ſapientiā agit. 55
25 Qualiter deus oīpotens dicatur quedā nō poſſe. 55
26 Q diuinus intellectus non coartat' ad determinatos effectus. 56
27 Q diuina volūtas ad determinatos effectus nō artatur. 56
28 Qualiter in rerū pductiōe debitum iuſticie inuenitur. 56
29 Q in pductiōe alicuius creature ex cōpatione poſterioris ad priorem poteſt debitū iuſticie inueniri. 57
30 Qualiter in reb⁹ creatis eē poteſt neceſſitas abſoluta. 57
31 Q nō eſt neceſſarium creaturas fuiſſe ab eterno. 59
32 Rationes pbare volētiū eternitatē mūdi ex pte dei accepte. 59
33 Ratiōes ex pte creaturarū ſumpte ad oſtendēdū eternitatē mundi. 60
34 Ratiōes ſūpte ex pte factiōis ad oñdēdū eternitatē mūdi. 61
35 Solutio ronū ſupra poſitarū ⁊ pº earū q ſumūtur ex pte dei. 61
36 Solutio rationū que ſumūtur ex pte rerū factarū. 62
37 Solutio ronū que ſumebantur ex pte factionis rerū. 64
38 Rationes quibus quidam pbare conantur mundum non eſſe eternū. 63
39 Q diſtinctio rerum non eſt a caſu. 63
40 Q materia nō eſt pma cā diſtinctionis rerū. 64
41 Q diſtinctio rerū nō ē ppter cōtrarietatē pmorū pncipiorū. 64
42 Q cā diſtinctiōis rerū nō ē ſecūdorū agentiū ordo. 65
43 Q diſtinctio rerum non ē per aliquem angelū inducentē in materiā diuerſas formas. 66
44 Q diſtinctio rerū non pceſſit ex meritorū uel demeritorū diuerſitate. 66
45 Que ſit pma cā diſtinctiōis rerū ſcdm vitatē. 67
46 Q oportuit ad perfectionē vniuerſi aliquas craeturas ītellectuales eſſe. 68
47 Q ſubſtātie intellectuales ſunt volētes. 69
48 Q ſubē intellectuales ſunt liberi arbitrij ī agendo. 69
49 Q ſubſtantia intellectualis non ſit corpus. 70
50 Q ſubſtantie intellectuales ſunt īmateriales. 70
51 Q ſubē ītellectuales nō ſūt forme mālès ẜ ſubſiſtētes. 71
52 Q ī ſubīs ītellectualib⁹ creatis differt eſſe ⁊ qd eſt. 71
53 Q in ſubīs ītellectualib⁹ creatis eſt actus ⁊ potētia. 71
54 Q nō eſt idem cōpoſitio ex ſubſtantia ⁊ eſſe ⁊ ex materia ⁊ forma. 72
55 Q ſubſtātie ītellectuales ſūt incorruptibiles. 72
56 Utrū ſubā ītellectualiſ poſſit corpori vniri. ⁊ p quē modū. 73
57 Poſitio Platonis de vnione aīe ītellectualis ad corpus. 74
58 Q nutritiua ⁊ ſenſitiua ⁊ intellectiua non ſūt in homine tres anime. 75
59 Q intellectus poſſibilis hoīs nō eſt ſubā ſeparata. 76
60 Q homo non ſortitur ſpeciem p intellectum paſſiuū ⁊ ītellectū poſſibilem. 77
61 Q pdicta poſitio ē contra ſententiam Ariſtotelis. 79
62 Cōtra opiōnē Alexandri de ītellectu poſſibili. 79
63 Q aīa non ſit cōplexio ut poſuit Galienus. 80
64 Q aīa nō ſit armonia. 80
65 Q aīa nō ſit corpus. 81
66 Contra ponētes intellectū ⁊ ſenſum eſſe idem. 81
67 Contra ponētes ītellectū poſſibilem eſſe imaginationē. 81
68 Qualit' ſubā intellectualis poſſit eſſe forma corpis. 81
69 Solutio ronū qbus ẜ pbabat' q ſubā intellectualis non poteſt vniri corpi ut forma. 82
70 Q ẜm dicta Arꝭ oꝫ ponere intellectū vniri corpi ut forma. 83
71 Q aīa īmediate vnit' corpi. 83
72 Q aīa ſit tota ī toto ⁊ tota in qlibet pte. 83
73 Q intellect⁹ poſſibilis nō ē vn⁹ in oīb⁹ hoīb⁹. 84
74 De opiōne Auicēne q poſuit formas intelligibiles nō cōſeruari in intellectu poſſibili. 86
75 Solutio ronū quib⁹ videt' pbari vnitas intellectus poſſibil'. 87
76 Q intellectus agens non ſit ſubā ſepata ẜ aliquid aīe. 89

77 Q non ē poſſibile intellectū poſſibilē ⁊ agentē in vna ſubſtantia aīe ꝯuenite. 90
78 Q non fuit ſententia Ar.de intellectu agente ꝙ ſit ſubſtantia ſepatata ſed magis ꝙ ſit aliquid anime. 91
79 Q aīa hūana corrupto corpore non corrūpit̄. 92
80 Rōnes ꝓbantes aīam humanā corrūpi corrupto corpe. 93
81 Improbatio predictarum rationum. 94
82 Q anime brutoꝝ aīaliū non ſūt īmortales. 95
83 Q aīa hūana nō incipiat cū corpore ſ; fuerit ab eterno. 96
84 Solutio rōnū pmiſſaꝝ. 99
85 Q aīa nō ſit de ſuba dei. 99
86 Q aīa hūana non traducatur cū ſemine. 100
87 Q aīa hūana ꝓducat̄ in eſſe a deo p creationem. 100
88 Rōnes ad ꝓbandū ꝙ aīa humana cauſet̄ ex ſemine. 101
89 Solutio rōnū pmiſſaꝝ. 101
90 Q nlli alij corpi niſi hūano vnit̄ ſuba intellectual' ut fora. 103
91 Q ſūt alique ſube intellectuales corpib9 nō vnite. 104
92 De multitudine ſubſtantiaꝝ ſeparataꝝ. 105
93 Q in ſubſtātijs ſepatis nō ſunt multe vni9 ſpēi. 106
94 Q ſuba ſepata ⁊ aīa nō ſūt vnius ſpeciei. 106
95 Quō accipiat̄ genus ⁊ ſpecies in ſubſtantijs ſepatis. 106
96 Q ſube ſepate nō accipiūt cognitionē ex ſenſibilib9. 107
97 Q ītellectus ſube ſepate ſp ītelligit actu. 107
98 Quomodo vna ſuba ſepata intelligit aliam. 108
99 Q ſubſtantie ſepate cognoſcunt materialia. 109
100 Q ſubſtātie ſeparate cognoſcūt ſingularia. 110
101 Utꝝ ſube ſepate nāli cognitione cognoſcant oīa ſimul. 110

Incipiūt capl'a tertij libri.

1 Rohemiū. 110
2 Q oē agens agit propter finem. 111
3 Q oē agēs agit ꝓpter bonū. 112
4 Q malū eſt preter intentionem in rebus. 112
5 Rationes qbus videt̄ ꝙ malum non poſſit eſſe pter intentionē in rebus. 113
6 Solutio rōnū pmiſſaꝝ. 113
7 Q malū nō eſt aliq̄ eſſentia. 114
8 Q malū ſit natura aliqua ut' res aliq̄ ut ꝓbant aliq̄ꝝ rōnes. 114
9 Solutio rōnū pmiſſaꝝ. 114
10 Q cauſa mali eſt bonū. 115
11 Q malū fūdat̄ in aliq̄ bono. 116
12 Q malū totalit̄ ꝯſūmit bonū. 117
13 Q malū h; aliq̄ modo cām. 117
14 Q malū ē cauſa p accidēs. 117
15 Q nō eſt ſūmū malū. 118
16 Q finis cuiuſlibet rei ē bonū. 118
17 Q oīa ordinant̄ in vnū finē q' eſt deus. 118
18 Q deus ſit finis oīu;. 119
19 Q oīa intendūt aſſiīlari deo. 119
20 Quō res imitentur diuinā bonitatem. 119
21 Q res intendūt nālit̄ aſſimilari deo in h' ꝙ ē cauſa. 120
22 Quomodo diuerſimode res ordinant̄ in ſuos fines. 120
23 Q celū mouet̄ ex aliqua ītellectuali ſubſtantia. 121
24 Q oīa appetūt bonū etiā q̄ cognitione carent. 122
25 Q intelligē deū ē finis oīs intellectualis ſubſtātie. 123
26 Utꝝ felicitas ꝯſiſtat ī actu voluntatis uel in actu ītellect9. 124
27 Q felicitas humana nō ꝯſiſtit in delectationib9 corpalib9. 126
28 Q felicitas hominis nō conſiſtit in honorib9. 126
29 Q felicitas hominis nō conſiſtit in gloria mūdana. 127
30 Q felicitas hominis nō conſiſtit in diuitijs. 127
31 Q felicitas humana nō cōſiſtit ī potentia mūdana. 127
32 Q felicitas nō conſiſtit in bonis corporis. 127
33 Q felicitas humana nō conſiſtit in pte ſenſitiua. 127
34 Q vltima hoīs felicitas nō cōſiſtit ī actib9 vtutū moraliū. 128
35 Q vltima felicitas nō ſit in actu prudentie. 128
36 Q felicitas nō ꝯſiſtit in opatiōe artis. 128
37 Q vltima felicitas hominis cōſiſtit in ꝯtēplatiōe dei. 128
38 Q hūana felicitas nō ꝯſiſtit ī cognitiōe dei que coīter habetur a pluribus. 128
39 Q felicitas hūana nō conſiſtit in cognitione dei que habet̄ p demonſtrationē. 129
40 Q felicitas humana nō ꝯſiſtit in cognitiōe dei q̄ ē p fidē. 129
41 Utꝝ ī hac vita hō poſſit ītelligē ſubas ſepatas p ſtudiū ⁊ inqſitionē ſciaꝝ ſpeculatiuarū. 130
42 Q nō poſſum9 in hac vita intelligē ſubſtātias ſepatas ſicut poſuit Alexander. 131
43 Q nō poſſum9 ītelligē in hac vita ſubſtantias ſepatas ſicut poſuit Auerrois. 132
44 Q vltīa felicitas hoīs nō ꝯſiſtit ī cognitiōe ſubaꝝ ſepataꝝ qualē pdicte opīones fingūt. 133
45 Q nō poſſum9 in hac vita intelligere ſubſtātias ſepatas. 134
46 Q aīa ī hac vita no intelligit ſeipſam p ſeipſam. 134
47 Q nō poſſum9 ī hac vita videre deū per eſſentiā. 135
48 Q vltima felicitas hoīs nō ſit in hac vita. 136
49 Q ſube ſepate nō vident deū per eſſentiā ex h' ꝙ cognoſcūt eum p ſuas eſſentias. 137
50 Q in nāli cognitiōe quā habent ſube ſepate d' deo nō qeſcit eoꝝ naturale deſideriū. 138
51 Quō de9 p eēntiā videat̄. 138
52 Q nulla creata ſuba pōt ſua nāli vtute puenire ad videndū deū per eſſentiā. 139
53 Q ītellect9 creat9 indiget aliqua influentia dīni lumīs ad hoc ꝙ deū p eſſentiā videat. 139
54 Rōnes ꝓbare volentiu; ꝙ abſq; dīni lumīs īfluētia videri pōt ab intellectu creato dīna eſſentia. ⁊ ſolutio eaꝝ. 140
55 Q intellectus creatus nō cōprehendit dīnā ſubam. 141
56 Q null9 intellect9 creat9 vidēdo deū videt oīa que in ipſo videri poſſunt. 141
57 Q oīs ītellect9 cui9cūq; gd9 pticeps eē pōt dīne viſiōis. 142
58 Q vn9 alio pfectius deū videre poteſt. 142

59 Qꝛ vidētes diuinā ſubſtantiam oīa videant. 142
60 Qꝛ vidētes deū oīa ſimul vident in ipſo. 143
61 Qꝛ p viſionē dei aliqs ſit pticeps vite eterne. 143
62 Qꝛ videntes deū in ppetuū eū videbunt. 143
63 Qualiter in illa vltima felicitate oē deſideriū hoīs ɔpleť. 144
64 Qꝛ deus ſua ꝓuidentia gubernat vniuerſa. 145
65 Qꝛ deus ɔſeruat res ī eſſe. 146
66 Qꝛ nihil dat eſſe niſi inq̈tū agit ī vtute dīna. 146
67 Qꝛ deus ē cā operādi oībꝫ operantibus. 147
68 Qꝛ deus ē vbiqꝫ. 147
69 De opīone eoꝝ qui rebꝫ nālibus ꝓpas ſubtrahūt actiōes. 148
70 Quō idē effectus ſit a deo ⁊ a naturali agēte. 149
71 Qꝛ dīna ꝓuidentia non excludit totaliť malū a rebꝫ. 150
72 Qꝛ dīna ꝓuidentia non excludit cōtingentiā a rebꝫ. 151
73 Qꝛ diuina ꝓuidētia nō excludit arbitrij libertatem. 151
74 Qꝛ diuina ꝓuidētia nō excludit caſum ⁊ fortunā. 152
75 Qꝛ ꝓuidentia dīna ſit ſingulariū ɔtingentiū. 152
76 Qꝛ ꝓuidētia dei ſit ſingulariū immediate. 153
77 Qꝛ executio diuine ꝓuidentie fit mediātibꝫ cauſis ſecūdis. 154
78 Qꝛ mediātibꝫ creaturꝭ ītellectualibꝫ alie creaťe regūť a deo. 154
79 Qꝛ ſubē intellectuales inferiores regūtur per ſuperiores. 155
80 De ordinatiōe angelorum ad inuicem. 155
81 De ordinatiōe hominū ad īuicē ⁊ ad alia. 156
82 Qꝛ inferiora corpora regūť a deo per corpora celeſtia. 157
83 Epilogus ꝑdictoꝝ. 157
84 Qꝛ corpora celeſtia nō īprimāt ī intellectus noſtros. 158
85 Qꝛ corpora celeſtia nō ſūt cāe volūtatū ⁊ electionū nraꝝ. 159
86 Qꝛ corporales effectus ī iſtis inferioribꝫ nō ſequūť ex neceſſitate a corporibꝫ celeſtibꝫ. 160
87 Qꝛ motꝰ celeſtis corporis non ſūt cā electionū nraꝝ ex vtute aīe mouētis ut qdā dicūt. 161
88 Qꝛ ſubē ſeparate create nō poſſūt eē cā directe electionū ⁊ volūtatū nraꝝ. ſ; ſolus deus. 161
89 Qꝛ motꝰ volūtatis cauſať a deo ⁊ nō ſolū potētia volūtatis. 162
90 Qꝛ electiones ⁊ volūtates hūane ſubdūť dīne ꝓuidētie. 162
91 Quō res hūane ad ſupiores cauſas reducanť. 163
92 Quō diciť aliqs bn̄ fortunatus ⁊ quō adiuuať hō ex ſuperioribꝫ cauſis. 163
93 De fato an ſit. ⁊ qd ſit. 165
94 De certitudine diuine prouidentie. 165
95 Qꝛ īmobilitas dīne ꝓuidētie vtilitatē orōnis nō excludit. 167
96 Qꝛ petitiōes orantium nō ſemp admittūť a deo. 167
97 Quō diſpoſitio diuine ꝓuidētie habeat rōnē. 168
98 Quomodo deus poſſit facere preter ordinem ſue prouidentie. ⁊ quomodo non. 170
99 Qꝛ deus poteſt opari ꝑter ordinē rebus inditū ꝓducendo effectꝰ abſqꝫ cauſis ꝓximis. 170
100 Qꝛ ea q̄ deus facit ꝑter nature ordinē nō ſunt cōtra naturā. 171
101 De miraculis. 171
102 Qꝛ ſolus deꝰ facit miracula. 172
103 Qꝛ ſubſtantie ſpūales aliqua miracula opantur que tamen non ſunt vere miracula. 172
104 Qꝛ opera magorū nō ſunt ſolū ex impſſione celeſtiū corpoꝝ. 173
105 Unde magorum opationes efficaciam habeant. 174
106 Qꝛ ſubſtantia intellectualis que preſtat efficatiā magicis opibꝫ non eſt bona. 175
107 Qꝛ ſubſtātia intellectualis cuius auxilio magice artes vtunť non eſt mala ſcđm ſuā naturā. 175
108 Rationes quibus probari videtur qꝫ in demonibus non poſſit eſſe peccatum. 176
109 Qꝛ in demonibus poſſit eſſe peccatum ⁊ qualiter. 176
110 Solutio rōnū ꝑmiſſarū. 177
111 Qꝛ ſpāli quadam ratione creature rationales diuine prouidētie ſubduntur. 178
112 Qꝛ creature rationales gubernantur ꝓpter ſeipſas. alie vo in ordine ad eas. 178
113 Qꝛ rationalis creatura dirigitur a deo ad ſuos actus nō ſolum ſm ordinem ad ſpeciē ſed etiā ſm qꝫ cōgruit indiuiduo. 179
114 Qꝛ diuinitus hoībus leges dantur. 179
115 Qꝛ lex diuina principaliter ordinat hoīem in deū. 179
116 Qꝛ finis legis diuine eſt dilectio dei. 180
117 Qꝛ lege diuina ordinamur ad dilectionem ꝓximi. 180
118 Qꝛ p diuinam legem homines ad rectam fidem obligantur. 180
119 Qꝛ per quedā ſenſibilia mens noſtra dirigitur in deū. 181
120 Qꝛ latrie cultus ſoli deo eſt exhibendus. 181
121 Qꝛ diuina lex ordinat hoīem ſm rationem circa corpalia ⁊ ſenſibilia. 183
122 Qua ratione fornicatio ſimplex ſm legē diuinā ſit peccatū. ⁊ qꝫ matrimoniū ſit naturale. 183
123 Qꝛ matrimonium debeat eſſe indiuiſibile. 184
124 Qꝛ matrimoniū debeat eſſe vniꝰ ad vnam. 185
125 Qꝛ matrimoniū non debeat fieri inter ꝓpinquos. 185
126 Qꝛ non omnis carnalis cōmixtio eſt peccatum. 186
127 Qꝛ nulliꝰ cibi vſus eſt peccatum ſcđm ſe. 186
128 Quomodo ſcđm legē dei homo ordinatur ad ꝓximū. 187
129 Qꝛ ī actibus humanis ſūt aliqua recta ſm naturam ⁊ non ſolum quaſi lege poſita. 187
130 De conſilijs que dantur in lege diuina. 188
131 De errore īpugnantiū volūtariā paupertatem. 188
132 De modo viuēdi eorū qui volūtariā paupertatē ſectanť. 189
133 Quō paupertas ſit bona. 190
134 Solutio rationū ſup̄ inductarū cōtra paupertatem. 191
135 Solutio eoꝝ q̄ obijciebātur ɔtra dīſos modos viuēdi eoꝝ q aſſumūt volūtariā pauptatē. 191
136 De errore eoꝝ q ꝑpetuā ɔtinētiā impugnant. 193
137 Contra eos q matrimoniū virginitati equabant. 194

138 De errore eorum qui vota impugnant. 194
139 Q merita et peccata non sunt paria. 195
140 Q actus hominis puniũtur uel premiantur a deo. 196
141 De dña et ordine penarũ. 196
142 Q non omnia premia et pene sũt equales 197
143 De pena q̄ debetur peccato mortali et veniali per respectũ ad vltimum finem. 197
144 Q per peccatum mortale vltimo fine aliqs in etnũ puatur. 198
145 Q peccata puniũtur etiã p experientiã alicuius nociui. 199
146 Q iudicibꝰ licet penas īferre. 199
147 Q homo indiget diuino auxilio ad btitudinē cõsequēdã. 199
148 Q p auxiliũ diuine gratie homo non cogitur ad virtutem. 200
149 Q predictũ diuinũ auxiliũ homo pmereri non potest. 200
150 Q pdictũ diuinum auxiliũ gratia nominatur. et quid sit gratia gratum faciens. 201
151 Q gratia gratum faciēs causat in nobis dilectionem dei. 201
152 Q diuina gratia causat in nobis fidem. 202
153 Q diuina gratia causat in nobis spem future beatitudinis. 202
154 De donis gratie gratis date. In q̃ et de diuinatiõibꝰ demonũ. 203
155 Q homo īdiget auxilio gratie ad pseuerandum in bono. 205
156 Q ille qui decidit a gratia p pctm̃ põt iterũ p gratiã reparari. 206
157 Q homo a peccato liberari nõ potest nisi p grãm. 206
158 Qualiter homo a peccato liberatur. 206
159 Q rationabiliter homini imputatur si ad deum nõ cõuertatur q̃uis hꝰ sine grã nõ possit. 207
160 Q hõ in peccato existēs sine grã pctm̃ vitare non põt. 207
161 Q deus aliquos a pctõ liberat. et aliq̃s in pctõ relinquit. 207
162 Q deus nemini ē cã peccãdi. 208
163 De pdestinatione. reprobatione et dilectione diuina. 208

Incipiũt capl'a quarti libri.

1 Prohemiũ 208
2 Q sit generatio p̄rnitas et filiatio ī diuinis. 210
3 Q filius dei sit deus. 210
4 Quid opinatus sit Fotinus de filio dei. et eius improbatio. 210
5 Opinio Sabellij de filio dei. et eiꝰ improbatio. 211
6 De opinione Arrij circa filium dei. 212
7 Improbatio opinionis Arrij circa filium dei. 213
8 Solutio ad auctoritates q̃s Arrius p se inducebat. 215
9 Solutio ad auctoritates Fotini et Sabellij. 217
10 Rationes cõtra generationem et pcessionem diuinam. 218
11 Quomodo accipienda sit generatio ī diuinis. et que de filio dei in scripturis dicuntur. 219
12 Quomodo filius dei dicatur dei sapientia. 221
13 Q non est nisi vnus filius in diuinis. 222
14 Solutio ad rationes supra inductas cõtra generationem eternam. 223
15 De spũ scõ q sit ī diuinis. 224
16 Rationes ex quibus aliqui spiritum sanctum estimauerũt esse creaturam. 224
17 Q spũs sanctꝰ sit verꝰ deꝰ. 225
18 Q spiritus sanctus sit subsistēs persona. 226
19 Quomodo intelligenda sint que de spiritu sancto dicunt̃. 227
20 De effectibus attributis spiritui sancto ī scripturis respectu totius creature. 228
21 De effectibus attributis spiritui sancto in sacra scriptura respectu rationalis creature q̃tuz ad ea que deus nobis largit̃. 228
22 De effectibus attributis spiritui sancto fm q mouet creaturam ī deum. 229
23 Solutio rationũ sup inductarũ ꝯ diuinitatē spũs sancti. 229
24 Q spũs scũs pcedat a filio. 231
25 Rationes ostendere volentiũ q spiritus sanctus nõ pcedat a filio. et solutio ipsarũ. 233
26 Q non sũt nisi tres psone ī diuinis s. pater. filiꝰ. et spũs scũs. 233
27 De incarnatiõe vbi fm traditionem sacre scripture. 234
28 De errore Fotini circa incarnationem. 234
29 De errore manicheorũ circa īcarnationem. 234
30 De errore Valentini circa incarnationem. 236
31 De errore Apollinaris circa corpus xp̃i. 236
32 De errore Arrij et Apollinaris circa animam xp̃i. 237
33 De errore Apollinaris dicētis animã rationalē non fuisse in xp̃o et Origenis dicentis animã xp̃i ante mũdũ fuisse creatã. 237
34 De errore Theodori mosuesteni circa vnionē vbi ad hoīem. 238
35 Contra errorē Euticetis. 241
36 De errore Macharij antiocheni ponentis vnam tm̃ voluntatē in xp̃o. 242
37 Contra eos q dixerũt ex anima et corpe non eē aliqd vnũ cõstitutum in xp̃o. 242
38 Cõtra eos qui ponũt duo supposita uel duas ypostases in vna psona xp̃i. 243
39 Quid fides catholica sentiat de incarnatiõe xp̃i. 244
40 Obiectiones cõtra fidem incarnationis. 244
41 Quõ oporteat intelligere incarnationem filij dei. 245
42 Q assũptio humane nature maxime cõpetebat vbo dei. 246
43 Q hũana natura assũpta a vbo nõ pextitit assũptioni ſ in ipsa cõceptiõe fuit assumpta. 246
44 Q natura humana assũpta a verbo in ipsa cõceptiõe fuit pfecta q̃tũ ad aĩam et corpus. 246
45 Q christum decuit nasci ex virgine. 247
46 Q xp̃s natus ē de spũ scõ. 247
47 Q xp̃s non sit filius spũs sancti fm carnem. 247
48 Q nõ sit dicendũ xp̃m esse creaturam. 248
49 Solutio rationũ contra incarnationē superius positarũ. 248
50 Q pctm̃ originale traducat̃ a primo parēte in posteros. 249
51 Obiectiões cõtra peccatum originale. 249
52 Solutio obõnũ positarũ. 250
53 Rõnes quibꝰ videt̃ pbari q nõ fuit ɔueniēs deũ īcarnari. 251

54 Q̄ conueniens fuit deum incarnari. 252
55 Solutio rōnū sup̄ positarū cōtra ꝯueniētiā incarnationis. 254
56 De nccītate sacramētoꝝ. 257
57 De distinctione veteris ⁊ noue legis. 257
58 De numero sacramentorum noue legis. 257
59 De baptismo. 258
60 De confirmatione. 258
61 De Eucharistia. 258
62 De errore infidelium circa sacramentum eucharistie. 259
63 Solutio p̄missaꝝ difficultatū ⁊ p̄ quidem ad conuersionem panis in corpus xp̄i. 259
64 Solutio eorum que obijciebant̄ ex pte loci. 260
65 Solutio eoꝝ que obijciebātur ex pte accidentiū. 261
66 Solutio eoꝝ que obijciebātur ex pte actionis ⁊ passionis. 261
67 Solutio eoꝝ que obijciebātur ex pte fractionis. 262
68 Solutio auctoritatis supra inducte. 262
69 Q̄ ex pane ⁊ vino debet confici h̄ sacramentum. 262
70 De sacramento pn̄ie. ⁊ p̄ ꝙ hoīes post gratiam sacramentalē acceptam peccare possunt. 262
71 Q̄ homo peccās post sacroꝝ gratiam pōt cōuerti p gr̄am. 263
72 De necessitate penitentie ⁊ partiū eius. 264
73 De sacramento extreme vnctionis. 265
74 De sacramento ordinis. 265
75 De distinctiōe ordinū. 266
76 De episcopali potestate: ⁊ ꝙ in ea vnus sit sūmus. 266
77 Q̄ p malos ministros sacramenta dispensari pn̄t. 267
78 De sacro matrimonij. 267
79 Q̄ p xp̄m corporū resurrectio sit futura. 268
80 Obiectiones contra resurrectionem. 268
81 Solutio p̄missaꝝ obōnū. 269
82 Q̄ homines resurgent immortales. 270
83 Q̄ in resurgentibꝰ non erit vsus ciboꝝ neq̄ venereoꝝ. 271
84 Q̄ corpora resurgētiū erunt eiusdem nature. 273
85 Q̄ corpa resurgētiū erunt alteriꝰ dispositionis. 274
86 De qualitate corpoꝝ glorificatorum. 274
87 De loco corporum glorificatorum. 275
88 De sexu ⁊ etate resurgētiū. 275
89 De qualitate corporū resurgentiū in damnatis. 275
90 Quō substantie incorporee patiantur ab igne. 276
91 Q̄ aīe stati post sepationē a corpore penā uel p̄miū cōsequūtur. 276
92 Q̄ aīe sanctoꝝ pꝰ mortē hn̄t volūtatē īmutabilē in bono. 277
93 Q̄ aīe maloꝝ pꝰ mortē hn̄t volūtatē īmutabilē ī malo. 278
94 De īmutabilitate volūtatꝭ ī aīabus ī purgatorio detētis. 278
95 De īmutabilitate volūtatis coīt̄ ī omnibus aīabus post separationem a corpore. 278
96 De finali iudicio. 279
97 De statu mūdi pꝰ iudiciū. 279

Laus deo.

Incipit liber p̄mꝰ de v̄itate catholice fidei ꝯ errores gētiliū · editus a venerabili frē Thoma de Aqno de ordine fratrum predicatoꝝ doctore egregio.

Q̄d sit officiū sapiētis. Caplm I

Eritatē meditabit̄ guttur meū: ⁊ labia mea detestabuntur impiuꝫ. ꝓv̄.8°. Multitudinis vsus quē ī rebꝰ nominādis sequēdū ph̄s censet · coīter obtinuit ut sapientes dicant̄ q res directe ordināt ⁊ eas bn̄ gubernāt. Vn̄ int̄ alia q̄ hoīes d̄ sapiēte ꝯcipiūt · a ph̄o ponit̄ ꝙ sapiētis ē ordinare. Oīuꝫ aūt ordinandoꝝ ad finē gubernatiōis ⁊ ordinis regulam ex fine sumi nccē est. Tūc . n . vnaq̄q̄ꝫ res optīe disponit̄ cū ad suū finē ꝯuenient ordinat̄. Finis . n . vniuscuiusq̄ꝫ ē bonū. Vn̄ videmꝰ in artibꝰ vnā alterꝰ eē gubernatiuaꝫ ⁊ q̄si p̄ncipē · ad quā ptinet eiꝰ finis. Sicut medicinal̄ ars pigmentarie principat̄. ⁊ ad eā ordinat̄. ꝓpter h̄ sanitas circa quā medicinalis v̄sat̄ · finis ē oīuꝫ pigmētorū q̄ arte pigmētaria cōficiūt̄. Et sil̄e apparet ī arte gubernatoīa respectu nauifactiue. ⁊ ī militari respectu equestrꝭ ⁊ oīs bellici apparatꝰ. Que q̄dē artes aliīs p̄ncipātes architectonice nominant̄ q̄i p̄ncipales artes. vn̄ ⁊ eaꝝ artifices q architectores vocāt̄ · nomen sibi vendicāt sapientū. Quia v̄o predicti artifices singulariuꝫ quarūdam reꝝ fines ptractantes · ad finem vl̄em oīuꝫ nō ptingūt: dicūt̄ q̄dē sapientes huiꝰ uel illiꝰ rei · ꝭm quē moduꝫ dicit̄ i. ad Cor. 3°. Ut sapiēs architectꝰ fūdamentū posui. Nomē aūt simplicit̄ sapiētis · illi soli reseruat̄ cuiꝰ ꝯsideratio circa finē vniuersi v̄sat̄ · q̄d est vniuersalitatis p̄ncipiū. Vn̄ ꝭm ph̄m · sapientis ē cās altissimas ꝯsiderare. Finis āt vltimꝰ vniuscuiꝰq̄ꝫ rei ē q intēdit̄ a p̄mo auctore uel motore ipsius. Primꝰ auctor ⁊ motor vniuersi ē ītellectus ut infra ondet̄. Oportet. n. vltimū finē vniuersi eē bonū ītellectus. H̄ aūt est v̄itas. Oportet igit̄ v̄itatē eē vltimū finē totꝰ vniuersi. et circa eiꝰ ꝯsiderationē p̄ncipalit̄ sapiām īsistē. Et iō ad v̄itatis manifestationē dīna sapīa carnē induta se venisse ī mūduꝫ testat̄ dicēs Joh. 18°. Ego in h̄ natꝰ sū ⁊ ad h̄ veni in mundū ut testimoniū phibeā v̄itati. Sed ⁊ p̄má ph̄iam ph̄s determinat eē sciam v̄itatis: nō cuiuslibet · ꝭ eiꝰ v̄itatis q̄ ē origo oīs v̄itatis s. q̄ ptinet ad p̄mū p̄ncipiū eēndi oībus. vn̄ ⁊ sua v̄itas ē oīs v̄itatis p̄incipiū. Sic. n. ē dispō reꝝ ī v̄itate · sicut in eē. Eiusdē aūt ē vnū ꝯrioꝝ ꝓseq ⁊ aliud refutare. sicut medicīa q̄ sanitatem opat̄ · egritudinē [illegible] excludit. vn̄ sicut sapiētis ē v̄itatē p̄cipue de p̄mo p̄ncipio meditari ⁊ aliīs disserere: ita eiꝰ falsitatē ꝯriā īpugnare. Conuenienī ḡ ex ore sapīe duplex sapientis officiū in v̄bis ꝓpositis demōstrat̄. s. veritatē dīnaꝫ q̄ anthonomasice ē v̄itas meditatiui eloquij · q̄d tāgit cuꝫ dicit

Veritatē meditabit̄ guttur meū. Et errorē circa ꝟitatē īpugnare. qđ tangit cū dicit. ⁊ labia mea deteſtabūtur īpiū. p qđ falſitas ꝯ diuinā ꝟitatē deſignat̄ q̄ religiōi ꝯria ē. q̄ īpietas noiat̄ vn̄ ⁊ falſitas ꝯria. impietatis ſibi nomen aſſumit.

Que ſit in h̄ ope auctorꝫ intētio. II

Inter oīa ꝟo ſtudia hoīuꝫ. ſapīe ſtudiū ē pfectiꝰ. ſublimiꝰ. vtiliꝰ ⁊ iocundiꝰ. Pfectiꝰ qdē: qa inquantū hō ſapīe ſtudio dat ſe. ītantū vere btitudīs iā aliquā ptē hꝫ. Vn̄ ſapiēs dicit. Btūs vir q ī ſapīa mo. Eccl 14°. Sublimiꝰ aūt ē: qa p ipſū hō ad diuinā dilectionē p̄cipue accedit q̄ oīa in ſapīa fecit. vn̄ qa ſilitudo cā eſt dilectiōis: ſapīe ſtudiū p̄cipue deo per amicitiā ꝯiūgit. ꝓpter qđ Sap̄. 7° dr̄. ꝙ ſapīa ē infinitꝰ theſaurꝰ hoībꝫ. q̄ q vſi ſūt. fa. ſūt pti. ami. dei. Vtiliꝰ aūt ē: qa p ipſam ſapīam ad īmortalitad regnuꝫ puenit̄. Cōcupīa aūt ſapīe deducet ad regnū ppetuū. Sap̄. 6°. Jocūdiꝰ aūt ē: qa nō hꝫ amaritudinē cōuerſatio illiꝰ. nec tediū cōuictꝰ illius ſed leticiā ⁊ gaudiū. Sap̄. 8°. Aſſūpta igit̄ ex diuina pietate fiducia. ſapiētis officiū ꝓſequendi q̄uis ꝓprias vires excedat ꝓpoſitū nr̄e ītentiōis ē ꝟitatē quā fideſ catholica ꝓfitet̄. p noſtro m[o]dulo māifeſtare: errores eliminā do ꝯrios. Vt. n. ꝟbis Hilarij vtar. Ego h̄ uel p̄cipuū vite mee officiuꝫ debere me idē ꝯſciꝰ ſū. ut eū oīs ſermo meuſ ⁊ ſenſus loquat̄. Contra ſingulorū aūt errores difficile ē ꝓcedē. ꝓpt duo p̈ qa non ita ſūt nob̄ nota ſingulorū errantiū dicta ſacrilega ut ex his q̄ dicūt poſſimꝰ rōnes aſſumē ad eorū errores deſtruendos. Hoc. n. modo vſi ſūt antiq doctores in deſtructionem errorꝫ gētiliū quorꝫ poſitiōes ſcire poterant: qa ipſi gētiles fuerāt uel ſaltē int̄ gētiles ꝯuerſati. ⁊ ī eorꝫ doctrinis eruditi. 2° qa qdā eorꝫ ut machometiſte ⁊ pagani nō cōueniūt nobiſcū ī auctoītate alicuiꝰ ſcripture p quā poſſint cōuinci. ſicut ꝯ iudeos diſputare poſſumus p vetus teſtm̄. ꝯtra hereticos p nouū. hi ꝟo neutrꝫ recipiūt. vn̄ necē eſt ad nālē rōnē recurrē. cui oēs aſſentire cogūtur. que tn̄ ī rebꝫ deficiens ē. Simul aūt ꝟitatē aliquā inueſtigantes oſtendemꝰ q errores p eā excludant̄. ⁊ quō demōſtratiua ꝟitas fidei xp̄iane religionis concordet.

Quis modus poſſibilis ſit diuine veritatis manifeſtande. III

Via ꝟo nō oīs ꝟitatis manifeſtāde modꝰ ē idē. diſciplinati aūt hoīs ē tantū de vnoq̄q; fidē cupe tēptare quātū nā rei pmittit ut a pho optime dictū ē. ⁊ Boetius ītroducit. necē eſt priꝰ oſtendē quis modus poſſibil̄ ſit ad ꝟitatē ꝓpoſitaꝫ manifeſtandā. Eſt aūt in his que de deo ꝯfitemur duplex ꝟitatis modus. Quedā nāq; vera ſūt đ deo que oēm facultatē hūane rōniſ excedūt. ut deū eē trinū ⁊ vnū. Quedā ꝟo ſūt ad que etiā rō natural̄ ptingē pōt. ſicut ē deū eē vnū. ⁊ alia huiꝰmōi: que etiā phi demōſtratiue de deo ꝓbauerūt. ducti naturalis lumine rōnis. Q[uod] a[u]t ſint aliq̄ intelligibiliū diuinorū que hūane rōnis penitus excedant ingeniū. euidentiſſime apparet. Cū. n. p̄ncipiū totius ſcīe quam de aliq̄ re rō pcipit ſit intellectꝰ ipſiꝰ. eo ꝙ ſm̄ doctrinā phi demonſtratiōis p̄ncipiū ē qđ qd eſt. oportet ꝙ ſm̄ modū quo ſuba rei ītelligit̄ ſit eorꝫ modꝰ q̄ de re illa cog̊ſcūt̄. vn̄ ſi ītellectꝰ hūanꝰ alicuiꝰ rei ſubſtātiā ꝯp̄hendit. puta lapidis ul̄ triāguli. nullū ītelligibiliū illiꝰ rei facultatē hūane rōnis excedet. Qđ quidē nob̄ circa deū nō accidit. nā ad ſubām ipiꝰ capiendā. intellectꝰ hūanꝰ nō pōt naturali ꝟtute ptingē: cuꝫ intellectꝰ nr̄i ſm̄ modū p̄ſentis vite cognitio a ſenſu incipiat. Et iō que in ſenſu non cadūt. nō pn̄t hūano intellectu capi niſi quatenꝰ ex ſenſibꝫ earꝫ cognitio colligit̄. Senſibilia aūt ad h̄ ducere ītellectū noſtrꝫ nō pn̄t ut ī eis diuina ſuba videat̄ qd ſit. cū ſint effectus cāe ꝟtutem nō equātes. ducit̄ tn̄ ex ſenſibilibus intellectus nr̄ in diuinā cognitiōeꝫ ut cognoſcat đ deo qa ē ⁊ alia hꝰmōi. q̄ oꝫ attribui p̄mo principio. Sūt igit̄ quedā ītelligibiliū diuinorꝫ q̄ humane rōni ſūt puia. quedā ꝟo que oīo vim hūane rōnis excedūt. Ad h̄. ex intelligibiliū gradibꝫ idē eſt facile videre. Duorꝫ. n. quorū vnꝰ alio rem aliquā ītellectus ſubtiliꝰ intuet̄. ille cuiꝰ ītellectus ē eleuatior multa ītelligit que alius oīo cape nō pōt. ſicut pꝫ in ruſtico q nullo modo phie ſubtiles ꝯſiderationes cape pōt. intellectus aūt angeli plus excedit ītellectū hūanū q̄ ītellectus optimi phi ītellectū rudiſſimi idiote. qa h̄ diſtātia int̄ ſpēi humane limites ꝯtinet̄. quos angelicꝰ intellectus excedit. Cog̊ſcit qdē angelus deū ex nobiliori effectu q̄ hō. quanto ipſa ſuba angeli p quā in dei cognitionem ducitur naturali cognitiōe ē dignior rebꝫ ſenſibilibꝫ. ⁊ etiā aīa p quā intellectus hūanꝰ in dei cognitionē aſcendit. multoq; ampliꝰ intellectuſ diuinus excedit angelicū. q̄ angelicus hūanū. Ipſe. n. ītellectus diuinꝰ ſua capacitate ſubām ſuam adequat. ⁊ iō pfecte đ ſe intelligit qd ē. ⁊ oīa cognoſcit que de ipſo intelligibilia ſūt. nō aūt naturali cognitiōe angelꝰ de deo cognoſcit qd eſt. qa ipſa ſuba angeli p quā ī dei cognitionē ducit̄. ē effectus cauſe virtutem nō adequās. vn̄ nō oīa que in ſeipſo deus intelligit. angelus naturali cognitiōe cape pōt. nec ad oīa que angelus naturali ſua ꝟtute ītelligit. hūana rō ſufficit capienda. Sic igit̄ maxime amentie eēt idiote q ea que a pho ꝓponūtur falſa eē aſſereret ꝓpter hoc ꝙ ea cape nō pōt: ita et multo ampliꝰ nimie ſtulticie ē hoī ſi ea que diuinitus angelorꝫ miniſterio reuelant̄. falſa eē ſuſpicat̄ ex hoc ꝙ rōne īueſtigari non pn̄t. Ad h̄. idē manifeſte apparet ex defectu quē ī rebꝫ cognoſcēdis quotidie expimur. Rerꝫ. n. ſenſibiliū plurimas ꝓꝑetates ignoramꝰ. earūq; ꝓꝑetatuꝫ quas ſenſu apprehendimꝰ. rōnē pfecte ī pluribꝫ īuenire nō poſſumꝰ. multo igit̄ ampliꝰ illiꝰ excellētiſſime ſube oīa intelligibilia hūana rō īueſtigare nō ſufficit. Huic etiā ꝯſonat dictū phi q in 2° metaph. aſſerit ꝙ intellectus noſter ē ſicut oculus veſptilionis ad ſolē. Huic etiā ꝟitati ſacra ſcriptura teſtimoniū phibet. Dr̄. n. Job. xi°. Forſitan veſtigia dei ꝯp̄hendes. ⁊ oīpotētē vſq; ad pfectū reperies? Et 36°. Ecce deus magnꝰ vincēs ſcientiaꝫ noſtram. Et. i. Cor. 13°. Ex pte cognoſcimus. Non igitur oē quod de deo dicitur q̄uis rōne īueſtigari non poſſit ſtatim quaſi falſum abiciendum. ut manichei et plures infidelium putauerunt.

Q. vitas diuinoꝝ ad quā naturalis ratio ptingit cōuenienter hoībus credenda pponitur. IIII

Duplici igitur veritate diuinoꝝ intelligibiliū exiſtēte. vna ad quā rōnis inqſitio ptingere pōt altera q̄ oē ingeniū hūane rōnis excedit. vtraq; conuenienter diuinitus hoī credēda ppōnitur. Hoc aūt de illa pmo oſtendendū ē q̄ inqſitioi rōnis puia eſſe pōt. ne alicui videatur ex q̄ ratione haberi pōt. fruſtra id ſupnaturali inſpiratiōe credēdū traditū eē. Sequerentur tñ tria incōueniētia ſi hmoi vitas ſolūmodo rōni inqrēda relinqretur.

Vnū ē. q̄ paucis hoībꝰ dei cognitio ineſſet. A fructu.n. ſtudioſe inqſitiōis que eſt vitatis iuentio. plurimi impediunt tribꝰ de cauſis. Quidā ſiquidē ppter cōplexionis indiſpoſitionē. ex qua multi naturaliter ſūt indiſpoſiti ad ſciendū. vnde nullo ſtudio ad hoc pertingere poſſent ut ſūmū gradū humane cognitiōis attingerent. q in cognoſcendo deū cōſiſtit. Quidā vo impediūtur neceſſitate rei familiaris. opoꝛtet.n. eē inter hoīes aliquos q tēpoꝛalibus aminiſtrandis inſiſtāt qui tantū tempꝰ in ocio ɔtemplatiue inqſitiōis nō poſſent expēdere ut ad ſūmū faſtigiū humane inqſitionis ptingerēt. ſ. dei cognitionē. Quidā aūt ipediuntur pigritia. Ad cognitionē eni eoꝝ q̄ de deo rō iueſtigare pōt. multa pcognoſcere oportꝫ. cū fere totꝰ phie ɔſideratio ad dei cognitionē oꝛdinetur. ppter quod metaphiſica q̄ circa diuina verſatur. inter phie ptes vltima remanet addiſceda. ſic ḡ nō niſi cū magno laboꝛe ſtudij ad pdicte veritatis inqſitionē peniri pōt. quē quidē laboꝛē pauci ſubire voluñt p amoꝛe ſciē. cuiꝰ tñ mentibus hoīuꝫ nalē deꝰ inſeruit appet.tū. Secūdū incōueniēs ē. q̄ illi q ad pdicte vitatis ɔgnitiōeꝫ ul' iuētionē penirēt vix pꝰ longū tēpus ptingerent. tū ppter hmoi veritatis pfūditatem ad quā capiēdā p viā rōnis. nō niſi pus poſt longū exercitiū intellectus hūanus idoneus iuenitur. tū etiā ppter multa que pexigunt ut dictū ē. tū ppter hoc q̄ tēpoꝛe iuuētutis dū diuerſis motibꝰ paſſionū aīa fluctuat. non ē apta ad tam alte vitatis cognitionē ul' tēdēdūtur. ſed in qeſcendo fit pꝛudēs ꝛ ſciens. ut dicit in 7° phiſicoꝝ. remaneret igitur humanū genꝰ ſi ſola rōnis via ad deū cognoſcendū pateret. i maximis ignoꝛantie tenebꝛis. cū dei cognitio q̄ hoīes maxīe pfectos ꝛ bonos facit nō niſi qbuſdā paucis ꝛ his paucis et. aꝫ poſt tempoꝛis longitudinē peniret.

Tertiū incōueniēs ē q̄ iueſtigatiōi rōnis humane plerūq; falſitas admiſcetur ppter debilitatē intellectꝰ noſtri in iudicando ꝛ fantaſmatū pmixtionē. Et iō apud multos in dubitatione remanerēt ea que ſūt veriſſime demonſtrata. dū vim demonſtratiōis nō cognoſcāt. ꝛ pcipue cū videant a diuerſis q ſapiētes dicūtur: diuerſa doceri.

Inter multa etiam vera que demonſtrant īmiſcetur aliqñ aliqd falſū quod nō demōſtrat. ſed aliqua pbabili ſophiſtica rōne aſſeritur. que interdū demonſtratio reputatur. Et iō opoꝛtuit p viā fidei fixa certitudine ipſam veritatē de rebus diuīs hoībus exhiberi. Salubꝛiter ḡ diuina puidit clemētia ut ea etiā que rō iueſtigare pōt fide tenenda pciperet. ut ſic oēs de facili poſſent diuine cognitionis ptcipes eē. ꝛ abſq; dubitatione ꝛ erroꝛe. Hinc ē qd

Eph. 4°. dicitur: Nō ambuletis ſicut ꝛ gentes ambulāt i vanitate ſenſus ſui. tenebꝛis obſcuratū habentes intellectū. Et Yſa. 8°. Ponā vniuerſos filios tuos doctos a dño.

Q. ea que rōne iueſtigari non poſſūt cōuenienter fide tenēda hominibus pponūtur. V

Videtur aūt qbuſdā foꝛtaſſe nō debere hoī ad credendū pponi illa que rō iueſtigare non ſufficit. cū diuina ſapiētia vnicuiq; ſm modū ſue nature puideat. Et iō demonſtrandū ē q̄ neceſſariū ſit hoī diuinitus credenda pponi etiā illa que rationē excedūt. Nullus.n. deſiderio ꝛ ſtudio in aliqd tendit niſi ſit ei pꝛecognitum. Quia ḡ ad altius bonū q̄ experiri in pſenti vita poſſit hūana fragilitas hoīes p diuinā pudennā oꝛdinantur. ut i ſequētibꝰ iueſtigabitur. opoꝛtuit mentē euocari in aliqd altiꝰ q̄ rō noſtra i pñti poſſit ptingere. ut ſic diſceret aliquid deſiderare ꝛ ſtudio tendere in aliquid qd totum ſtatū pſentis vite excedit. Et hoc pcipue xpiane religioni ɔpetit que ſingulariter bona ſpiritualia ꝛ eterna pmittit. vñ ꝛ i ea plurima hūanū ſenſū excedētia pponūtur. Lex autē vetus que tēpoꝛalia pmiſſa habebat: pauca pꝓpoſuit que humane rōnis inquiſitionē excederent. Scdm etiā hūc modū philoſophis cura fuit ad hoc ut homies a ſenſibiliū delectationibꝰ ad honeſtatē pducerēt: oſtendere eſſe alia bona his ſenſibilibus potioꝛa: quoꝝ guſtu multo ſuauius qui vacāt actiuis uel ɔtemplatiuis virtutibus delectantur. Eſt etiā neceſſarium hmoi vitatē ad credendū hoībꝰ pꝛoponi ad dei cognitiōeꝫ veriorē habendam. Tūc.n. ſolū vere deū cognoſcimus qñ ipſū eē credimꝰ ſup oē id qd de deo cogitari ab hoīe poſſibile ē. eo q̄ naturalē hoīs cognitionē diuina ſubſtantia excedit ut ſ̄ oſtenſū ē. p hoc ḡ q̄ hoī de deo aliqua pponūtur q̄ rōnē excedūt. firmatur in homine opinio q̄ deꝰ ſit aliqd ſupꝛa id qd cogitari pōt.

Alia etiam vtilitas inde penit. ſ. pſūptionis repꝛeſſio que ē mater erroꝛis. Sūt.n. quidam tantū de ſuo ingenio pſumentes ut totā naturā diuinā ſe reputent ſuo itellectu poſſe metiri. eſtimantes. ſ. totū eſſe verū qd eis videtur ꝛ falſū qd eis non videtur. Vt ḡ ab hac pſūptione humanꝰ aīus liberatus ad modeſtā inqſitionē vitatis peniat: neceſſariū fuit hoī pponi quedam diuinitus que oio intellectū eius excederēt. Apparet etiā alia vtilitas ex dictis phi i x° ethicoꝝ. Cū.n. Symonides cuidā hoī ptermittendā diuinā cognitionē pſuaderet. ꝛ hūanis rebꝰ ingeniū applicandū. opoꝛtere inqens hūana ſapere hoīem ꝛ moꝛtalia moꝛtalē. cōtra eū phs dicit q̄ homo debet ſe ad imoꝛtalia ꝛ diuina trahere quātū pōt. Vñ in xi° de aīalibꝰ dicit q̄ q̄uis parū ſit qd de ſubſtantijs ſupioꝛibus pcipimꝰ. tñ id modicū ē magis amatū ꝛ deſideratū oī cognitiōe quā de ſubſtantijs iferioꝛibꝰ habemꝰ. Dicit etiā in 2° celi ꝛ mūdi. q̄ cū de coꝛpoꝛibus celeſtibus qſtiōes poſſint ſolui pua ꝛ topica ſolutiōe. contingit auditoꝛi ut vehemens ſit gaudiū eius. Ex quibꝰ oībus apparet q̄ d' rebus nobiliſſimis quātūcūq; ipꝛfecta cognitio. maximā pfectionē aīe confert. Et iō q̄uis ea que ſupꝛa rationē ſūt. ratio hūana plene capere nō poſſit: tñ multū ſibi

pfectionis acquirit᷑· ſi ſaltē ea qualitcūqꝫ teneat fide. Et ideo dicit᷑ Ecci. iij°. Plurima ſupra ſenſū hoīs oſtenſa ſūt tibi. Et. i. Cor. ij°. Que ſunt dei nemo nouit niſi ſpūs dei. Nobis aūt reuelauit deus p ſpm̄ ſuū.

Q2 aſſentire his que ſunt fidei non ē leuitatꝭ q̃uis ſupra rationē ſint. VI

HVIuſmōi aūt veritati cui rō humana expimentū nō prebet· fidem adhibentes nō leuiter credūt q̄i indoctas fabulas ſecuti· ut. ij. Pet. p̊. dr̄. Hec. n. dīne ſapīe ſecreta ipſa dīna ſapiētia que oīa pleniſſime nouit dignata ē hoībus reuelare que ſui preſentiā 7 doctrine 7 inſpirationis veritatē cōuenientibꝫ argumentis oſtendit· dū ad confirmandū ea que naturalē cognitionē excedūt opera viſibiliter oſtendit que totius nature ſuperant facultatē. videlꝫ in mirabili curatione languorū· mortuoꝝ ſuſcitatione· celeſtiū corpoꝝ mirabili īmutatiōe. 7 qđ eſt mirabilius hūanarū mentiū inſpiratiōe· ut idiote 7 ſimplices dono ſpiritus ſancti repleti ſūmam ſapientiā 7 facundiam in inſtanti miniſtrare ꝯſequerentur. Quibus inſpectis predicte ꝓbatiōis efficatia· non armoꝝ violentia· nō voluptatū ꝓmiſſiōe. 7 qđ eſt mirabiliſſimū int᷑ pſecutorū tyrānidē īnumerabilis turba non ſolū ſimpliciū ſed etiā ſapiētiſſimoꝝ hoīū ad fidē chriſtianā cōuolauit. In qua oēm humanū intellectū excedentia p̄dicant᷑· voluptates carnis cohibent᷑. 7 oīa que ī mundo ſūt ꝯtēptui docentur. Quibꝫ aīos mortaliū aſſentire 7 maximū miraculoꝝ eſt. 7 manifeſtū dīne inſpiratiōis opus· ut contēptis viſibilibꝫ ſola īuiſibilia cupiant᷑. hoc aūt nō ſubito neqꝫ caſu ſed dīna diſpoſitione factum eſſe: manifeſtū eſt ex hoc qꝫ hꝫ ſe facturū deus multꝭ ante ꝓphetaꝝ predixit oraculis· quoꝝ libri penes nos ī veneratiōe habēt᷑. utpote noſtre fidei teſtimoniū adhibentes. Huiꝰ quidē cōfirmationis modus tangit᷑ Heb. ij°. Que. s. humana ſalus cū initiū accepiſſet enarrari p dn̄m· ab eis q audierūt in nos confirmata eſt. conteſtāte deo ſignis et portentis 7 variꝭ ſpirituꝫ ſcī diſtributiōibꝫ. Hec aūt tam mirabilis mūdi cōuerſio ad fidē xp̄ianā: indiciū certiſſimū eſt preteritorū ſignoꝝ ut ea vlterius iterari neceſſe nō ſit· cū ī ſuo effectu appareāt euident᷑. Etenī oībꝫ ſignis mirabiliꝰ: ſi ad credendū tam ardua 7 ad operādū tam difficilia. 7 ad ſperandū tam alta· mūdus abſqꝫ mirabilibus ſignis inductꝰ fuiſſet a ſimplicibꝫ 7 ignobilibꝫ hoībus: q̃uis non ceſſet deus etiā noſtris tēporibus ad cōfirmationē fidei per ſanctos ſuos miracula operari. Hi vō q ſectas erroꝝ introduxerūt ꝓceſſerūt via contraria. ut pꝫ ī machometo· qui carnaliū voluptatū ꝓmiſſis ad quoꝝ deſideriū carnalis cōcupiſcētia inſtigat· populos illexit. p̄cepta etiā tradidit ꝓmiſſis conformia· voluptati carnali habenas relaxans· in quibꝫ in ꝓmptu eſt a carnalibus hoībꝫ obediri. Documenta etiā v̊itatiſ nō attulit niſi que đ facili a quolibet mediocriter ſapiēte naturali ingenio cognoſci poſſint· qn potius vera que docuit multꝭ fabulis 7 falſiſſimis doctrinis īmiſcuit. Signa etiā nō adhibuit ſupnaturaliter facta quibꝫ ſolū dīne inſpirationi cōueniēs teſtimoniū adhibetur· dū operatio viſibilis que nō poteſt eſſe niſi diuina oſtendet doctorem veritatis viſibiliter inſpiratum: ſed dixit ſe in armoꝝ potentia miſſū. que ſigna etiam latronibꝫ 7 tyrannis non deſunt. Ei etiam non aliqui ſapientes ī rebus diuinis 7 humanis exercitati a principio crediderunt· ſed homines beſtiales ī deſertis morātes omnis doctrine diuine prorſus ignari· per quorū multitudinem alios armorum violentia in ſuam legem coegit. Nulla etiam diuina oracula p̄cedentium ꝓphetarum ei teſtimonium perhibent. qn potius quaſi omnia veteris 7 noui teſtamenti documenta fabuloſa narratione depravat· ut patet ī eius legē inſpicienti. vnde aſtuto cōſilio libros veteris 7 noui teſtamenti ſuis ſequacibus non reliquit legendos· ne per eos falſitatis argueretur. Et ſic patet qꝫ eius dictis fidem adhibentes leuiter credunt.

Q2 veritati fidei chriſtiane non contrariat᷑ v̊itas rationis. VII

QVāuis autem predicta veritas fidei chriſtiane· humane rationis capacitatē excedat: hec tamen que ratio naturaliter indita habet· huic veritati cōtraria eē nō poſſunt. Ea enim que naturaliter rationi ſunt inſita: veriſſima eſſe cōſtat intantū ut nec ea eē falſa ſit poſſibile cogitare· nec id qđ fide tenet᷑ cū tam euidenter diuinitus confirmatum ſit fas eſt credere eſſe falſū. Quia igitur ſolum falſum vero contrarium eſt· ut ex eorū diffinitionibus inſpectis manifeſte apparet· impoſſibile ē illiſ principiis que ratio naturaliter cognoſcit predictam veritatem fidei contrariā eſſe. Item illud idem quod inducitur ī animā diſcipuli a docente: doctoris ſcientia cōtinet niſi doceat ficte· quod de deo nefas eſt dicere. Principiorū autem naturalit᷑ notoꝝ· cognitio nobis diuinitus eſt indita. cū ipſe deus ſit auctor noſtre nature. hec ḡ principia 7 dīna ſapientia continet. quicqd igit᷑ principiis huiꝰ contrariū ēſt· diuine ſapientie contrariatur. nō igitur a deo eſſe poteſt. Ea igitur que ex reuelatione diuina per fidem tenentur non poſſūt naturali cognitiōi eſſe cōtraria. Adhuc. contrariis rationibus ītellectus noſter ligatur ut ad veri cognitionem procedere nequeat. ſi igitur contrarie cognitiones nobis a deo īmitterentur· ex hoc a veritatis cognitione intellectus noſter impediretur· qđ a deo eſſe non poteſt. Amp̄ ea que ſunt naturalia mutari non poſſunt natura manente. contrarie autē opiniones ſimul eidem ineſſe nō poſſunt. non igitur contra cognitionem naturalem aliqua opinio uel fides homini a deo īmittitur. Et ideo apl's dicit Ro. x°: prope eſt verbum in corde tuo. 7 in ore tuo. hoc eſt verbū fidei quod predicamꝰ. ſed quia ſuperat rationē· a nōnullis reputatur quaſi contrariū· quod eſſe nō poteſt. Huic etiā auctoritas Aug'. concordat qui in ij° ſup Gen̄. ad litteram dicit ſic. Illud quod veritas patefaciet: libris ſanctis ſiue veteris teſtamenti ſiue noui nullo modo poteſt eē aduerſum. Ex quo euident᷑ colligit᷑ quecūqꝫ argumenta

contra fidei documenta ponãtur hec
ex principijs primis nature inditis p
ſe notis non recte procedẽ. vnde nec
demonſtrationis vim habent. ſed uel
ſunt rationes probabiles uel ſophi-
ſtice. et ſic ad ea ſoluenda locus relin
quitur.

Qualiter ſe habeat humana ratio ad veritatem fidei ꝑmã. VIII

Onſiderandum etiam vide-
tur ꝙ res quidem ſenſibiles
ex quibus humana ratio co-
gnitionis prĩcipium ſumit: aliquale
veſtigium ĩ ſe diuine imitationis re-
tinent. ita tamẽ imperfectum ꝙ ad de-
clarãdam ipſius dei ſubſtantiam oĩo
inſufficiens inuenitur. Habent enim
effectus ſuarum cauſarum ſuo modo
ſimilitudinem. cum agens agat ſibi
ſimile. non tamen effectus ad perfec-
tã agẽtis ſimilitudinem ſemper per-
tingit. Humana igitur ratio ad co-
gnoſcendum fidei veritatem que ſo-
lum videntibus diuinam ſubſtantiã
poteſt eſſe notiſſima. ita ſe habet ꝙ ad
eam poteſt aliquis veriſimilitudines
colligere. que tamen non ſufficiũt ad
hoc ꝙ predicta veritas quaſi demon-
ſtratiue uel per ſe intellecta compre-
hendatur. Utile tamen eſt ut ĩ huiꝰ-
modi rationibus q̃ntumcũqȝ debilibꝫ
ſe mens hũana exerceat. dũmodo de-
ſit comprehendendi uel demonſtran
di preſũptio: quia de rebus altiſſimis
⁊ parua ⁊ debili conſideratione aliquid
poſſe inſpicere iocundiſſimum eſt. ut
ex dictis apparet. Cui quidem ſenten
tie auctoritas Hilarij concordat q ſic
dicit in libro de trinitate loquens de
huiꝰmõi veritate. Hec credẽdo inci-
pe. percurrẽ. perſiſtẽ. ⁊ ſi nõ peruẽtu-
rum ſciam. gratulabor tamen profec-
turum. Qui enĩ pie infinita ꝓſequit
⁊ ſi non contingat aliquando. ſemper
tamen proficiet prodeũdo. Sed ne te
inſeras in illud ſecretũ. ⁊ archano in-
terminabilis natiuitatis non te ĩmer
gas. ſũmam intelligẽtie comprehen-
dere ꝑſumens. ſed intellige incõpre-
henſibilia eſſe.

Quis ordo ⁊ modꝰ ꝓcedendi ſit in hoc opere. IX

X premiſſis igitur euidenter
apparet ſapientis intentionẽ
circa duplicem veritatem di
uinorũ debere verſari. ⁊ circa errores
contrarios deſtruẽdos. ad quaꝝ vnã
ĩueſtigatio ratiõis pertingere poteſt.
alia vͦo omnem rationis excedit indu
ſtriam. Dico autem duplicem verita-
tem diuinoꝝ non ex parte ipſius dei
que eſt vna et ſimplex veritas. ſed ex
parte cognitionis noſtre que ad diui
na cognoſcẽda diuerſimode ſe habet.
Ad prime igitur veritatis manife-
ſtationem per rationes demonſtrati-
uas quibus aduerſarius cõuinci poſ-
ſit ꝓcedendum eſt. Sed quia tales ra
tiones ad ſecundaȝ veritatem haberi
non poſſunt. non debet eſſe ad hoc in-
tentio ut aduerſarius rationibus con
uincatur. ſed ut rationes quas contra
veritatem habet ſoluantur. cum veri
tati fidei ratio naturalis contraria eẽ
non poſſit. ut oſtenſũ eſt. Singularis
vͦo modus conuincendi aduerſarium
contra hꝰmõi vͥitatẽ ẽ ex auctoritate

ſcripture diuinitus confirmata mira-
culis. Que enim ſupra rationem hu-
manam ſunt. non credimus niſi deo
reuelante. Sunt tamen ad huiuſmõi
veritatẽ manifeſtandam: ratiões ali-
que veriſimiles inducende ad fideliũ
quidem exercitium et ſolatium. non
autem aduerſarios cõuincẽdos. quia
ipſa rationum inſufficientia eos ma-
gis in ſuo errore confirmaret dũ eſti-
marent nos propter tam debiles ra-
tiones veritati fidei cõſentire. Modo
g̊ ꝓpoſito ꝓcedẽ ĩtendẽtes: primũ ni
temur ad manifeſtationem illius ve-
ritatis quam fides profitetur et ratio
ĩueſtigat. inducẽdo rationes demon
ſtratiuas ⁊ probabiles. quarum quaſ-
dam ex libris philoſophorum ⁊ ſanc-
torum collegimus per quas vͥitas cõ-
firmetur ⁊ aduerſarius conuincatur.
Deinde ut a manifeſtioribus ad mi-
nus manifeſta fiat proceſſus: ad illiꝰ
veritatis manifeſtationẽ procedemꝰ
que rationem excedit. ſoluentes ra-
tiones aduerſariorum ⁊ rationibꝫ ꝓ-
babilibus ⁊ auctoritatibus q̃ntũ deus
dederit veritatẽ fidei declarãtes. In-
tendẽtibus igitur nobis per viam ra-
tionis proſeq ea que de deo ratio hu-
mana ĩueſtigare poteſt. primo occur-
rit cõſideratio ꝺ his que deo ſcꝺm ſe-
ipſum cõueniunt. ſecũdo vͦo de pro-
ceſſu creaturarum ab ipſo. tertio aũt
ꝺ ordine creaturarum in ipſum ſicut
in finẽ. Inter ea vͦo que de deo ſcꝺm
ſeipſum conſideranda ſunt: premit-
tendũ eſt quaſi totius operis neceſſa-
rium fundamentũ: conſideratio qua
demonſtratur deum eſſe. Quo nõ ha-
bito: omnis cõſideratio ꝺ rebus di-
uinis neceſſario tollitur.

De opinione dicentium ꝙ deum eſſe demonſtrari non poteſt: cũ ſit per ſe notum. X

Ec autẽ conſideratio qua q̃s
nititur ad demonſtrandum
deum eẽ ſuperflua fortaſſe q-
buſdam videbitur. qui aſſerũt ꝙ deũ
eſſe per ſe notum eſt. ita ꝙ eius cõtra-
rium cogitari nõ poſſit. et ſic deum eẽ
demonſtrari nõ poteſt. Quod quidẽ
videtur ex his. Illa enim per ſe eẽ no-
ta dicũtur que ſtatim notis terminis
cognoſcuntur: ſicut cognito quid eſt
totum ⁊ quid eſt pars. ſtatim cogno-
ſcitur ꝙ omne totũ eſt maius ſua par
te. huiuſmõi autẽ eſt hoc qꝺ dicimus
deũ eſſe. Nam nomine dei intelligi-
mus aliquid quo maius cogitari non
poteſt. hoc autem in ĩtellectu formatͬ
ab eo qui audit ⁊ intelligit nomẽ dei.
ut ſic ſaltim ĩ intellectu iam deum eẽ
oporteat. Nec poteſt ĩ intellectu ſolũ
eſſe. nam quod in intellectu ⁊ re eſt:
maius eſt eo quod in ſolo intellectu
eſt. Deo autem nihil eſſe maius ipſa
nominis ratio demonſtrat. vñ reſtat
ꝙ deum eſſe per ſe notuȝ: eſt quaſi ex
ipſa ſignificatiõe nominis manifeſtũ
Item cogitari quidem poteſt ꝙ ali-
qd ſit qꝺ non poſſit cogitari non eſſe.
qꝺ maius eſt euident eo quod põt co
gitari nõ eẽ. ſic g̊ deo aliqd maius co-
gitari poſſet ſi ipſe poſſet cogitari non
eſſe. quod eſt contra rationem nomi-
nis. Relinquitͬ igitur ꝙ deum eſſe p
ſe notũ eſt. Adhuc. propoſitiones
illas oportet eſſe notiſſimas p ſe ĩ qbꝫ
idem de ſeipſo predicatur. ut homo ẽ
homo. uł quaꝝ ꝑdicata ĩ diffinitiõibꝫ

ſubiectorum includuntur· ut homo
eſt animal. In deo autem hoc pre ali·
is ĩuenitur ut infra oſtendetur· ꝙ ſu·
um eſſe eſt ſua eſſentia· ac ſi idem ſit
quod reſpõdetur ad queſtionem qd
eſt ⁊ ad queſtionem an eſt. Sic ergo
cum dicitur: deus ē· predicatum uel
eſt idem ſubiecto uel ſaltim ĩ diffini·
tione ſubiecti includitur. ⁊ ita deum
eſſe per ſe notum erit. Amplius. q̃
naturaliter ſunt nota· per ſe cognoſ·
cuntur. non enim ad ea cognoſcenda
inquiſitionis ſtudio puenitur· deum
autẽ eſſe naturaliter notum eſt: cum
in deum naturaliter deſideriũ homi·
nis tendat ſicut in ultimum finem ut
infra patebit. eſt igitur per ſe notum
deum eſſe. Item illud per ſe notũ
oportet eſſe· quo omnia alia cognoſ·
cũtur. deus autem huiuſmodi eſt. Si·
cut enim lux ſolis principium eſt om
nis viſibilis perceptionis: ita diuina
lux omnis intelligibilis cognitionis
principium eſt· cum ſit ĩ qua primũ
maxime lumen intelligibile inueniť.
oportet igitur ꝙ deum eſſe per ſe no·
tum ſit. Ex his igitur ⁊ ſimilibus· ali
qui opinantur deum eſſe ſic per ſe no
tum exiſtere ut contrarium mẽte co·
gitari non poſſit.

Reprobatio p̃miſſe
opiniõis. ⁊ ſolutio
rationũ premiſſaꝝ.

Capĺm XI

Predicta autem opinio pro·
uenit partim qdẽ ex ↄſuetu·
dine: qua a puero aſſueti ſũt
nomen dei audire ⁊ inuocare. cõſue·
tudo autem ⁊ precipue que eſt a pue
ro vim nature obtinet. ex quo conti·
git ut ea quibus a pueritia anim⁹ im
buitur ita firmiter teneat ac ſi eſſent
naturaliter ⁊ per ſe nota. Partim ve·
ro contigit ex eo ꝙ non diſtinguitur
quod eſt notum per ſe ſimpliciter· et
quod ē quo ad nos per ſe notum. Nã
ſimpliciter quidem deũ eſſe per ſe no·
tum eſt· cum hoc ipſum quod deus
eſt ſit ſuum eſſe. Sed quia hoc ipſum
quod deus eſt· mente concipere non
poſſumus· remanet ignotum quo ad
nos: ſicut omne totum ſua parte ma·
ius eſſe· per ſe notum eſt ſimpliciter.
Ei autem qui rationem totius men·
te non conciperet· oporteret eſſe igno
tum. Et ſic fit ut ad ea que ſunt notiſ
ſima rerum· noſter ĩtellectus ſe habe
at ut oculus noctue ad ſolem ut dici·
tur ſecundo metaphiſice. Nec opor·
tet ut ſtatim cognita huius nominis
deus ſignificatiõe· deum eſſe ſit notũ
ut prima ratio intendebat. Primo
quidem quia non omnibus notum ē
etiam concedẽtibus deum eſſe ꝙ de·
us ſit id quo maius cogitari non poſ·
ſit: cum multi antiquorum mundũ
iſtum dixerunt deum eſſe. Nec etiam
ex interpretatiõibus huius nominis
deus: quas Damaſcen⁹ ponit· aliquid

huiuſmodi intelligi datur. Deinde
quia dato ꝙ ab hominibus per hoc no·
men deus ĩtelligitur aliquid quo ma
ius cogitari nõ poſſit· nõ neceſſe erit
aliquid eſſe quo maius cogitari non
poteſt ĩ rerũ natura. Eodem. n. modo
neceſſe eſt poni rem ⁊ nominis ratio·
nem. Ex hoc autem ꝙ mente concipi
tur quod profertur hoc nomine de⁹:
non ſequitur deũ eſſe niſi ĩ intellectu.
vnde nec oportebit id quod mai⁹ co·
gitari non poteſt eſſe niſi in intellec·
tu: ⁊ ex hoc non ſequitur ꝙ ſit aliquid
in rerum natura quo maius cogitari
nõ poſſit· et ſic nullũ incõueniẽs acci
dit ponẽtibus deũ non eſſe. Non enĩ
inconueniens eſt quolibet dato uel ĩ
re uel in intellectu aliquid maius co·
gitari poſſe niſi ei qui concedit eſſe ali
quid quo maius cogitari non poſſit ĩ
rerum natura. Nec etiam oportet ut
ſecunda ratio proponebat deo poſſe
aliquid maius cogitari ſi poteſt cogi·
tari nõ eſſe. Nam ꝙ poſſit cogitari nõ
eſſe: non ex imperfectione ſui eſſe eſt
uel incertitudine: cum ſuum eſſe ſit
ſcdm ſe maniſeſtiſſimum. ſed ex debi
litate noſtri intellectus qui eum in·
tueri nõ poteſt per ſeipſum ſed ex ef·
fectibus eius. Et ſic ad cognoſcendũ
ipſum eſſe· ratiocinando perducitur.
Ex quo etiã tertia ratio ſoluitur. Nã
ſicut nobis per ſe notum eſt ꝙ totum
ſua parte ſit maius. ſic videntibꝰ ipſã
diuinam eſſentiam per ſe notiſſimũ
eſt deum eſſe· ex hoc ꝙ ſua eſſentia eſt
ſuum eſſe. ſed quia eius eſſentiam vi·
dere nõ poſſumus· ad eius eſſe cogno
ſcendum non per ſeipſum ſed per ei⁹
effectus peruenimus. Ad quartam
etiam patet ſolutio. Sic enim homo
naturaliter deum cognoſcit ſicut na·
turaliter ipſum deſiderat. Deſiderat
autem ipſum homo naturaliter inq̃tũ
deſiderat naturaliter beatitudinẽ
que eſt quedã ſimilitudo diuine bo·
nitatis. Sic igitur nõ oportet ꝙ deus
ipſe in ſe conſideratus ſit naturaliter
not⁹ hominibus· ſed ſimilitudo ipi⁹.
vnde oportet ꝙ per ei⁹ ſimilitudines
in effectibus repertas ĩ cognitionem
ipſius homo ratiocinando perueniat.
Ad quintam etiam de facili patet
ſolutio. Nam de⁹ eſt qdẽ id quo om·
nia cognoſcuntur· non ita ꝙ alia non
cognoſcantur niſi eo cognito ſicut in
principiis per ſe notis accidit. ſed qa
per eius influentiam omnis cauſatur
in nobis cognitio.

De opinione dicen
tiũ ꝙ deũ eſſe demõ·
ſtrari non poteſt ſed
ſola fide tenetur.

Capĺm XII

Est autem quedam aliorum
opinio predicte poſitioni cõ
traria per quam etiam inuti·
lis redderetur conatus probare inten
dentium deum eſſe. Dicunt enim ꝙ
deum eſſe nõ poteſt per rationem in·
ueniri. ſed per ſolam viam fidei ⁊ re·
uelationis eſt acceptum. Ad hoc autẽ
dicẽdum moti ſunt quidam propter
debilitatem rationũ quas aliqui in·
ducebant ad probandum deum eſſe.
Poſſet tamen hic error fulcimentũ
aliquod falſo ſibi aſſumere ex quorũ·
dam philoſophorum dictis qui oſten
dunt in deo idem eſſe eſſentiam ⁊ eſſe

s. id quod reſpondetur ad quid eſt. ⁊ ad queſtionem an eſt. Via autem rationis perueniri non poteſt ut ſciatur de deo quid eſt. vnde nec ratione videtur poſſe demonſtrari an deus ſit. Itē ſi principium ad demonſtrandum an eſt ſcd̄m artem philoſophi oportet accipere quid ſignificet nomē. ratio vō ſignificata per nomē eſt diffinitio ſm philoſophum i 4° metaphiſice: nulla remanebit via ad demonſtrandū deum eſſe remota diuine eſſentie uel quidditatis cognitione. Item ſi demonſtrationis principia a ſenſu cognitionis originem ſumunt ut in poſterioribus oſtenditur. ea que oēm ſenſum ⁊ ſenſibilia excedunt videntur indemonſtrabilia eſſe. huiuſmōi autē ē deum eſſe. eſt igitur indemonſtrabile. Huiuſmodi autē ſententie falſitas nobis oſtenditur: tum ex demonſtrationis arte que ex effectibus cauſas concludere docet: tum ex ipſo ſcientiarū ordine. Nam ſi non ſit aliqua ſcibilis ſubſtantia ſupra ſubſtantiam ſenſibilem. nō erit aliqua ſcientia ſupra naturalem. ut dicitur in 4° metaphiſice. tum ex philoſophorū ſtudio qui deum eſſe demōſtrare conati ſūt. tum etiam apoſtolica veritate aſſerente Ro. p̄. Inuiſibilia dei per ea que facta ſunt intellecta conſpiciūtur. Nec hoc debet mouere ꝙ in deo idem eſt eſſentia ⁊ eſſe. ut prima ratio proponebat. Nam hoc intelligitur de eſſe quo deus ī ſeipſo ſubſiſtit. qd̄ nobis q̄le ſit ignotum eſt ſicut eius eſſentia. non autem intelligitur de eſſe qd̄ ſignificat compoſitionem intellectus. ſic enim eſſe deū ſub demonſtratione cadit. dum ex rationibus demōſtratiuis mens noſtra inducitur huiuſmōi propoſitionem de deo formare qua exprimat deū eē. In rationibus autē in quibus demōſtratur deum eſſe: nō oportet aſſumi pro medio diuinam eſſentiā ſiue qdditatem. ut ſecūda ratio proponebat. Sed loco qdditatis accipitur pro medio effectus. ſicut accidit in demonſtratiōibus. quia ex huiuſmodi effectu ſumitur ratio huius nominis deus. Nam omnia diuina nomina imponuntur uel ex remotione effectuū diuinorum ab ipſo uel ex aliqua habitudine dei ad ſuos effectus. Patet etiam ex hoc ꝙ ſi deus ſenſibilia omnia ⁊ ſenſus excedat. eius tamen effectus ex quibus demōſtratio ſumitur ad probandum deum eē ſenſibiles ſunt. ⁊ ſic noſtre cognitōis origo in ſenſu eſt etiam de his que ſenſum excedunt.

Rationes ad probandum deum eſſe. XIII

Stenſo igitur ꝙ non ē vanū niti ad demonſtrādum deū eſſe. procedamus ad ponendum rationes quibus tam philoſophi q̄ doctores catholici deum eſſe probauerunt. Primo autem ponemus rationes quibus Ariſtoteles procedit ad probandum deū eſſe. qui hoc probare intendit ex parte motus duabus viis. Quarum prima talis eſt. Omne quod mouetur. ab alio mouetur. patet aūt ſenſu aliquid moueri. utputa ſolem. ergo alio mouēte mouetur. Aut ergo illud mouens mouetur. aut nō. Si nō mouetur. ergo habemus propoſitū. ꝙ necē ē ponere aliqd̄ mouēs imobile. et hoc dicimus deum. ſi aūt mouetur. ergo ab alio

mouente mouetur. aut ergo eſt procedere in infinitum. aut ē deuenire ad aliqd̄ mouens īmobile. ſed non eſt procedere in infinitum. ergo neceſſe eſt ponere aliquod primum mouēs īmobile. In hac aūt probatiōe ſūt due propoſitiones probāde ſcilicet ꝙ omne motum mouetur ab alio. ⁊ ꝙ in mouentibus ⁊ motis non ſit procedere ī infinitum. Quorum primū probat philoſophus tribus modis. Primo ſic Si aliquid mouet ſeipſum oportet ꝙ in ſe habeat principium motus ſui alr manifeſte ab alio moueretur. Oportet etiam ꝙ ſit primo motū. ſ. ꝙ moueatur ratione ſui ipſius ⁊ non rōne ſue ptis ſicut mouetur animal per motum pedis. ſic enim totum non moueretur a ſe ſed ſua pars. ⁊ vna ps ab alia. Oportet etiam ipſum diuiſibile eſſe et habere partes: cum omne quod mouetur ſit diuiſibile ut probatur in 6° phiſicorū. His ſuppoſitis ſic arguit. Hoc quod a ſeipſo ponitur moueri eſt primo motum. ergo ad quietē vnius partis eius ſequitur quies totius. Si enim quieſcēte vna parte alia pars eius moueretur. tunc ipſum totum non eſſet primo motū: ſed pars eius que mouetur alia quieſcente. nihil autē quod quieſcit quieſcente alio mouetur a ſeipſo. Cuius. n. quies ad quietē ſequitur alterius. oportet ꝙ motus ad motum alterius ſequitur ⁊ ſic nō mouetur a ſeipſo. ergo hoc quod ponebatur a ſeipſo moueri nō mouetur a ſeipſo. neceſſe eſt ergo omne quod mouetur. ab alio moueri. Nec obuiat huic rationi ꝙ forte aliquis poſſet dicere ꝙ eius quod ponitur mouere ſeipſum pars non poteſt quieſcere. Et iterum. partis non eſt quieſcere uel moueri niſi per accidens. ut Auicenna calūniatur: quia vis rationis in hoc cōſiſtit ꝙ ſi aliquis ſeipſum moueat primo ⁊ per ſe non ratione partium. oportet ꝙ ſuum moueri nō dependeat ab aliquo. moueri autē ipſius diuiſibilis ſicut ⁊ eius eſſe dependet a partibus. ⁊ ſic non poteſt ſeipſum mouere primo ⁊ per ſe. Non requiritur ergo ad veritatem concluſionis inducte ꝙ ſupponatur partem mouētis ſeipſum quieſcere quaſi quoddam verū abſolute ſed oportet hanc conditionalem eſſe veram ꝙ ſi quieſceret pars ꝙ quieſceret totum. que quidem poteſt eſſe vera etiam ſi antecedens ſit impoſſibile ſicut iſta conditionalis eſt vera. ſi homo ē aſinus. eſt irrationalis. Secūdo probat per inductionē ſic. Omne quod mouetur per accidens. non mouetur a ſeipſo. mouetur enim ad motum alterius. Similiter neq; quod mouetur per violentiam ut manifeſtum ē. neq; que mouentur per naturā; ut ex ſe mota: ſicut animalia que cōſtat ab anima moueri. Nec iterū que mouētur per naturam ut grauia ⁊ leuia: qa hec mouentur a generāte ⁊ remouente prohibens. Omne autē quod mouetur. aut mouetur per ſe. aut per accidens. Si per ſe: uel per violentiam. uel per naturam. ⁊ hoc uel motum ex ſe ut animal. uel non motum ex ſe. ut graue ⁊ leue. ergo omne quod mouetur ab alio mouetur. Tertio probat ſic Nihil idē eſt ſimul ī actu ⁊ ī potētia reſpectu eiuſdem. ſed omne qd̄ mouetur inquantum huiuſmōi eſt in potentia. qa motus eſt actus exiſtentis in potētia ſcd̄m ꝙ huiuſmodi. omne autem qd̄ mouet eſt in actu inquantum huiuſmoi.

quia nihil agit niſi ſcd̄m q̄ ē ī actu. g̃
nihil eſt reſpectu eiuſdē mot⁹ mouēs
7 motum. 7 ſic nihil mouet ſeipſum.
Sciendū autē q̄ Plato qui poſuit
omne mouens moueri· cōius accepit
nomen motus q̄ȝ Ariſtoteles. Ariſto-
teles enī ꝓprie accepit motū ſcd̄m q̄
eſt actus exiſtentis in potentia ſm q̄
hm̄oi: qualr̄ non eſt niſi diuiſibiliū
7 corporum· ut probatur in 6° phiſi-
coꝝ. Scd̄m platonem autem mouēs
ſeipſum nō eſt corpus. Accipiebat. n.
motum pro qualibet operatiōe· ita q̄
intelligere 7 operari ſit quēdā mo-
ueri: quem etiam modum loquendi
Arꝫ. tangit in 3° de aīa. Scd̄m hoc g̃ di-
cebat primū mouens ſeipſū mouere
q̄ intelligit ſe 7 vult uel amat ſe· qd̄ ī
aliquo non repugnat rationibus Arꝫ.
Nihil enim differt deuenire ad aliqd̄
primū quod moueat ſe ſcd̄m Plato-
nem. 7 deuenire ad primū quod oīo
ſit īmobile ſcd̄m Arꝫ. Aliam autem
ꝓpoſitionem. ſ. q̄ ī mouentib⁹ 7 mot
non ſit procedere in infinitum· ꝓbat
tribus rationibus: Quarū prima ta-
lis eſt. Si in motoribus 7 motis pro-
ceditur ī infinitum· oportet oīa hui⁹-
mōi infinita corpora eſſe: quia omne
quod mouetur eſt diuiſibile 7 corp⁹
ut probatur in 6° phiſicoꝝ. oē autem
corpus quod mouet motum ſil' dum
mouet mouetur. g̃ omnia iſta infini-
ta ſimul mouentur dum vnū eorum
mouet'. ſed vnum eorum cum ſit fini-
tum mouetur tēpore finito. g̃ omnia
illa infinita mouentur tempore fini-
to. hoc autem eſt impoſſibile. g̃ impoſ-
ſibile eſt q̄ in motoribus 7 motis ꝓ-
cedatur in infinitum. Q̄ autē ſit īpoſ-
ſibile q̄ infinita predicta moueantur

tempore finito. ſic probat. Mouens 7
motum oportet eſſe ſimul. ut probat
inducēdo ī ſingulis ſpeciebus mot⁹.
ſed corpora non poſſunt ſimul eſſe ni-
ſi per continuitatē uel cōtiguationē.
cū g̃ omnia predicta mouentia 7 mo-
ta ſint corpora ut probatum eſt· opor-
tet q̄ ſint quaſi vnū mobile per conti-
nuationem uel contiguationem. 7 ſic
vnum infinitū mouetur tempore fi-
nito· quod eſt impoſſibile ut probat'
6° phicoꝝ. Secūda rō ad idē ꝓbādū
talis eſt. In mouentib⁹ 7 motis ordi-
natis quoꝝ. ſ. vnū p ordinem ab alio
mouetur hoc neceſſe eſt īueniri q̄ re-
moto p̄mo mouēte uel ceſſante a mo-
tione· nullū alioꝝ mouebit neq̄ mo-
uebitur: quia primū eſt cauſa mouē-
di omnibus aliis. ſed ſi ſunt mouētia
7 mota p ordinem in infinitum. non
erit aliquod primū mouens· ſed oīa
erunt quaſi media mouentia. g̃ nullū
aliorū poterit moueri 7 ſic nihil mo-
uebitur in mūdo. Tertia probatio ī
idem redit niſi q̄ eſt ordine tranſmu-
tato incipiendo. ſ. a ſuperiori. 7 eſt ta-
lis. Id quod mouet inſtrumentaliter
non poteſt mouere niſi ſit aliquid qd̄
principaliter moueat. ſed ſi in infini-
tum procedatur in mouentib⁹ 7 mo-
tis· omnia erūt quaſi inſtrumētaliter
mouentia: quia ponētur ſicut mouen-
tia mota. nihil autem erit ſicut prin-
cipale mouēs. g̃ nihil mouebitur. Et
ſic patet probatio vtriuſq̄ ꝓpoſitiōis
que ſupponebatur ī prima demōſtra-
tionis via qua probat Arꝫ. eſſe primū
motorē īmobilē. Secūda via talis
eſt. Si oē mouens mouet'· aut hᵒ ꝓpō
ē vera p ſe· aut p accidēs. Si p accidēs
g̃ nō eſt neceſſaria. Quod enī ē p per

accidens verū· non eſt neceſſariū. cō-
tingens eſt g̃ nullū mouens moueri.
S̃ ſi mouens nō mouet'· nō mouet· ut
aduerſari⁹ dicit. g̃ ꝯtingēs ē nihil mo-
ueri. nā ſi nihil mouet· nihil mouet'.
Hᵒ autē habet Arꝫ. p īpoſſibili q̄. ſ. ali-
q̄n nullus motus ſit. g̃ primū non fu-
it contingens: quia ex falſo contigen-
ti non ſequitur falſū impoſſibile. 7 ſic
hec ꝓpoſitio: Omne mouens moue-
tur· nō fuit per accidens vera. Item
ſi aliqua duo ſūt iuncta per accidens
in aliquo. 7 vnū illorū īuenitur ſine
altero· probabile eſt q̄ alterū abſq̄ il-
lo īueniri poſſit. ſicut ſi album et mu-
ſicum īueniūtur ī ſorte. 7 in platone
īuenitur muſicum abſq̄ albo· proba-
bile eſt q̄ in aliquo alio poſſit īueniri
albū abſq̄ muſico. Si igitur mouens
7 motum coniūguntur in aliquo per
accidens· motū autē īuenit' in aliquo
abſq̄ eo q̄ moueat· ꝓbabile eſt q̄ mo-
uēs īueniat' abſq̄ eo q̄ moueat'. Nec
cōtra hoc pōt fieri inſtantia de duob⁹
quorum vnū ab altero dependet ſed
nō ecōuerſo· ut patet de ſubſtantia 7
accidente. hec enim nō cōiūgunt' per
ſe ſed per accidens. Si autem predic-
ta ꝓpoſitio eſt vera p ſe. ſimiliter ſeq̄t'
impoſſibile uel incōueniens: quia uel
oportet q̄ mouens moueatur eadem
ſpecie motus qua mouet· uel alia. Si
eadem· g̃ oportebit q̄ alterans alteret'
7 vlterius q̄ ſanās ſanetur. 7 q̄ docēs
doceatur. 7 ſcd̄m eandem ſcientiam.
hoc autē eſt impoſſibile. nam docentē
neceſſe eſt habere ſcientiam. addiſcē-
tem vō neceſſe ē non habere. 7 ſic idē
habebitur ab eodem 7 nō habebitur
quod eſt impoſſibile. Si autem ſcd̄m
aliam ſpeciem motus moueatur· ita. ſ
q̄ alterās moueat' ſm locū· 7 mouēs

ſcd̄m locum augeat'. 7 ſic d' aliis cum
ſint finita genera 7 ſpecies motus ſe-
quet' q̄ non ſit abire in infinitū. 7 ſic
erit aliqd̄ p̄mū mouens qd̄ non mo-
uetur ab alio: niſi forte aliquis dicat
q̄ fiat reflexio hoc modo q̄ completē
omnibus generibus 7 ſpeciebus mo-
tus iterū oporteat redire ad primū. ut
ſi mouens ſcd̄m locū alteretur 7 alte-
rans augeatur· iterū augens moueat'
ſcd̄m locum. Sed ex hoc ſequetur idē
quod prius. ſ. q̄ id quod mouet ſcd̄m
aliquam ſpeciē motus· ſcd̄m eandem
moueatur· non īmediate ſed media-
te. Relinquit' g̃ q̄ oportet ponere ali-
quod primū quod non moueatur ab
aliquo exteriori. Quia vō hᵒ habito
ſ. q̄ ſit primū mouēs qd̄ nō moueat'
ab aliquo exteriori nō ſequitur q̄ ſit
penitus īmobile. Ideo vlterius proce-
dit Arꝫ. dicendo q̄ hoc poteſt eſſe du-
plicit'. Vno modo ita q̄ illud primū
ſit penitus īmobile· quo poſito habet'
ꝓpoſitū. ſ. q̄ ſit aliqd̄ primū mouens
īmobile. Alio mō q̄ illud primū mo-
ueatur a ſe. 7 hᵒ videtur probabile. q̄a
quod eſt per ſe· ſemper ē prius eo qd̄
eſt per aliud. vnde 7 in motis primū
motum rationabile eſt per ſeipſū mo-
ueri· non ab alio. Sed hoc dato· iterū
idem ſequetur. Nō enī poteſt dici q̄
mouens ſeipſū totum moueatur a to-
to. quia ſic ſequerentur predicta īcon-
ueniētia. ſ. q̄ aliquis ſimul doceret et
doceretur. 7 ſimiliter in aliis motib⁹.
Et iterum q̄ aliquid ſimul eſſet in ac-
tu 7 in potentia. nam mouens inq̄tū
hui⁹mōi ē actu· motū vō ī potentia.
Relinq̄t' g̃ q̄ vna pars eius ē mouēs
tm̄ 7 altera mota. 7 ſic habet' idē quod
prius. ſ. q̄ aliqd̄ ſit mouens īmobile
Non autem poteſt dici q̄ vtraq̄ pars

mouear̃·ita ꝙ vna ab alia·neqꝫ ꝙ vna
ꝑs moueat ſeipſā ⁊ moueat altaꝫ.neqꝫ
ꝙ totuꝫ moueat ꝑtē·neqꝫ ꝙ pars mo-
ueat totū: qa ſequerent̃ ꝑmiſſa incon
ueniētia.s. ꝙ aliqd ſimul moueret et
moueret̃ ſcd̃m eandē ſpēm motus. ⁊
ꝙ ſil̕ eēt in potentia ⁊ actu. ⁊ vlterius
ꝙ totū nō eēt ꝑmū mouēs ſe ꝓ rōne
ꝑtis. Relinqt̃ ḡ ꝙ mouētis ſeipſū oꝫ
vnā partē eē imobilē ⁊ mouētē aliaꝫ
partē. Sed qa in mouētibus ſe q̄ ſūt
apud nos.s.ī aīalibꝫ·ꝑs mouēs.ſ.aīa
⁊ ſi ſit īmobil̕ ꝑ ſe·mouet̃ tñ ꝑ accñs.
ideo ulteriꝰ oſtendit ꝙ primi mouen
tis ſe ipſū·pars mouens nō mouetur
neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accidens.mouētia.n.
ſe que ſūt apud nos.s.aīalia cum ſint
corruptibilia·pars mouens ī eis mo-
uetur per accidens.neceſſe eſt autem
mouētia ſe cōrruptibilia reduci ad ali
quod ꝑmū mouēs ſe qđ ſit ſempiter-
nū.neceſſe ḡ eſt aliquē motorē eē ali-
cuiꝰ mouētis ſeipſū q neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ
accidens mouear̃. Q2 autē neceſſe ſit
ſcḋm ſuā poſitiōeꝫ aliqđ mouēs ſeipſuꝫ
ſempiternū eē·pꝫ.Si.n.motus ē ſem
piternꝰ ut ipſe ſupponit·oportet ꝙ ge
neratio mouentiū ſeipſa que ſunt ge
nerabilia ⁊ corruptibilia ſit ꝑpetua.ſ
hꝰ ꝑpetuitatꝭ nō pōt eē cā aliqđ ipſoꝝ
mouētiū ſe.qa nō ſemꝑ eſt.nec ſimul
oīa.tū qa infinita eſſent.tuꝫ qa nō ſūt
ſimul.Relinqt̃ ḡ ꝙ oportet eſſe aliqđ
mouens ſeipſū ꝑpetuū qđ cauſat ꝑpe
tuitatē generatiōis in his inferioribꝫ
mouentibꝫ ſe.⁊ ſic motor eius nō mo
uetur neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accidens. Itē
in mouētibꝫ ſe videmꝰ ꝙ aliqua inci-
piūt de nouo moueri ꝓpt̕ aliquē mo-
tū quo nō mouetur a ſeipſo aīal·ſicut
cuꝫ excitat̃ a ſomno: digeſto cibo·aut
aere alterato: quo qdē motu ipſe mo

tor mouens ſeipſum·mouetur ꝑ acci
dens. Ex quo pōt accipi ꝙ nullū mo-
uens ſeipſuꝫ mouet̃ ſemꝑ.cuiꝰ motor
mouet̃ ꝑ ſe uel ꝑ accidens. ſed primū
mouēs ſeipſū mouet̃ ſemꝑ: al̕ nō poſ
ſet eē motus ſempiternꝰ· cū oīs alius
motus a motu primi mouētis ſeipſū
cauſet̃. Relinqt̃ igit̃ ꝙ primū mouēs
ſeipſū mouet̃ a motore q non mouet̃
neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accidens. Nec ē cōtra
hāc rōnē ꝙ motores inferioꝝ orbiuꝫ
mouēt motuꝫ ſempiternū.⁊ tñ dicūt̃
moueri ꝑ accidens: quia dicūtur mo
ueri ꝑ accidens non rōne ſui ipſorū·ſ
rōne ſuoꝝ mobiliū que ſequūtur mo
tū ſuperioris orbis. Sed qa deus nō ē
pars alicuiꝰ mouētis ſeipſū: ulterius
Arꝫ.in ſua metaphiſica īueſtigat ex h̄
motore q ē pars mouentꝭ ſeipſū: aliū
motorē ſeꝑatū oīo q eſt deus. Cū enī
oē mouēs ſeipſū·mouear̃ ꝑ appetitū·
oportet ꝙ motor qui ē pars mouētis
ſeipſū moueat ꝓpt̕ appetitū alicuiꝰ ap
petibilis qđ ē eo ſuperiꝰ ī mouendo.
nā appetens eſt quodāmodo mouēs
motū.appetibile aūt ē mouēs oīo nō
motū.oportet igit̃ eē ꝑmū motorem
ſeꝑatū oīo īmobilē qui deꝰ eſt. Pre-
dictos āt ꝓceſſus duo videt̃ infirma-
re. Quoꝝ ꝑmū ē ꝙ ꝓcedūt ex ſuppo
ſitiōe eternitatis motus·qđ apud ca-
tholicos ſupponit̃ eē falſū. Et ad h̄ di
cendū ꝙ via efficaciſſima ad ꝓbandū
deū eē·eſt ex ſuppoſitione eternitatiſ
mūdi·qua poſita videt̃ eē manifeſtuꝫ
ꝙ deus ſit. Nā ſi mūdus ⁊ motꝰ đ no
uo incepit·planuꝫ eſt ꝙ oportet poni
aliquā cauſam que de nouo producat
mundū ⁊ motū: qa oē qđ đ nouo fit
ab aliq̄ īnouatore oꝫ ſumē originem
cū nihil educat ſe de potētia ī actū ul̕
de nō eē ī eē. Secūdū ē qđ ſuppōit̃

in ꝑdictis demōſtratiōibꝫ ꝑmuꝫ mo-
tꝰ.s.corpꝰ celeſte eē motū ex ſe. ex q̄
ſeqt̃ ipſū eē aīatū·qđ a multꝭ nō ɔce-
dit̃. Et ad h̄ dicendū ꝙ ſi primū mo-
uens non ponit̃ motuꝫ ex ſe. oꝫ ꝙ mo
ueatur īmediate a penitus immobili
Vñ Arꝫ.ſub diſiūctione hanc conclu
ſionē inducit: ꝙ.s.oporteat uel ſtatī
deuenire ad primū mouens īmobile
ſeꝑatū uel ad mouens ſeipſū.ex quo
iterꝫ deuenit̃ ad mouens primū īmo-
bile ſeꝑatū. Procedit aūt phꝰ alia
via in 2° metaph̄. ad oſtendendū nō
poſſe ꝓcedi in infinitū in cauſis effici
entibꝫ·ſed eē deuenire ad vnā cauſaꝫ
primā.⁊ hanc dicimꝰ deū.⁊ hec via ta
lis ē. In oībus cauſis efficiētibꝫ ordi
natis·primū ē cauſa mediī.⁊ mediū ē
cā vltimi·ſiue ſit vnuꝫ ſiue plura me-
dia. remota āt cā·remouet̃ id cuiꝰ eſt
cauſa.ḡ remoto primo·mediū cā eſſe
nō poterit.ſed ſi ꝓcedat̃ in cauſis effi-
cientibꝫ in infinitū·nulla cāꝝ erit pri
ma.ḡ oēs alie tollēt̃ q̄ ſūt medie. hoc
aūt ē maxīe falſū.ḡ oportet ponē pri-
mā cauſaꝫ efficientē eſſe·que deuſ eſt.
Pōt etiā ⁊ alia rō colligi ex verbis
Arꝫ.in 2° lib° metaph̄. Oñdit.n.ibi ꝙ
ea que ſūt maxīe vera ſunt maxīe en
tia In 4° etiā metaph̄.oſtēdit eſſe ali-
qd maxīe verū·ex h̄ ꝙ videmꝰ duoꝝ
falſoꝝ vnū altero eē magis falſū.vñ oꝫ
etiā ut alteꝝ ſit altero veriꝰ. h̄ aūt ē ſcḋm
approximationē ad id qđ ē ſimplicit̕
⁊ maxīe veruꝫ.Ex qbꝫ ɔcludi pōt vl-
teriꝰ eē aliqd qđ ē maxīe enſ.⁊ hoc di
cimus deū. Ad h̄.etiā inducit̃ a Da
maſ.alia rō ſūpta ex reꝝ gubernatiōe
quā etiā īnuit ɔm̄.in 2° phicorū.⁊ ē
talis. Impoſſibile ē aliq̄ ɔ̄ria et diſſo-
nātia in vnū concordare ſemꝑ ul̕ plu
ries·niſi alicuiꝰ gubernatiōe· ex q̄ oī-

bus ⁊ ſingulis tribuit̃ ut ad certuꝫ fi-
nem tendāt.ſed in mundo videmus
res diuerſaꝝ naturarū in vnū ordinē
ɔcordare·non ut raro ⁊ a caſu: ſed ut
ſemꝑ ⁊ in maiori ꝑte. oportet ḡ eē ali
quid cuiꝰ ꝓuidētia mūdus gubernet̃
⁊ h̄ dicimus deū.

Q2 ad cognitionē dei oportet
vti via remotiōis. XIIII

Stenſo igit̃ ꝙ ē aliqđ primuꝫ
ens qđ deū dicimus oportet
eius conditiones īueſtigare.
Eſt aūt via remotōis vtendū ꝑcipue
ī ɔſideratione dīne ſubſtantie. Nam
dīna ſubſtantia oēm formā quā ītel-
lectus noſter attingit·ſua īmenſitate
excedit.⁊ ſic ipſam apprehendere nō
poſſumus cognoſcēdo qd eſt: ſed ali-
qualē eiꝰ habemꝰ noticia cognoſcēdo
qd nō eſt. Tanto n.eius noticie magꝭ
appropinquamꝰ·quāto plura ꝑ intel-
lectū noſtrū ab eo poterimꝰ remouē.
tanto.n. vnūqđqꝫ ꝑfectiꝰ cogſcimus.
quanto differētias eius ad alia pleniꝰ
intuemur.habet enī res vnaq̄qꝫ in ſe-
ipſa eē ꝓpriuꝫ ab oībꝫ aliis diſtinctū.
vñ ⁊ in rebus quarū diffinitiones co
gnoſcimꝰ·ꝑmo eas in genere colloca
mus ꝑ qđ ſcimꝰ in cōi qd eſt.⁊ poſt-
modū differētias addimus quibus a
rebus aliis diſtinguat̃. et ſic ꝑficitur
ſubſtātie rei ɔpleta noticia. Sed qa ī
ɔſideratiōe ſubſtantie dīne nō poſſu
mus accipe quid q̄ſi genꝰ·nec diſtin-
ctionē eiꝰ ab aliis rebꝫ ꝑ affirmatiuas
differētias accipe poſſumꝰ.oportet eā
accipe ꝑ dr̄ias negatīas. Sic āt ī affir-
matiuis differētiis vna aliā ɔtrahit·
⁊ magꝭ ad cōpletā deſignatiōꝫ rei ap-
ꝓpinq̄t·ſcḋm ꝙ a pluribꝫ differre facit

ita vna differētia negatiua p aliā con
trahitur que a pluribꝰ differre facit.
sicut si dicamus deū nō esse accidēs p
hoc ꝙ ab oībus accidētibꝫ distinguit̄
deinde si addamus ipsū nō eē corpus
distinguemꝰ ipsū etiā ab aliqbꝫ sub-
stantiis. ⁊ sic p ordinē ab oī eo qđ est
preť ipsū p negationes hmōi distin
guet̄. ⁊ tūc de suba eius erit ꝓpa ↄside
ratio. cū cognoscet̄ ab oībꝫ distinctus.
nō tn̄ erit pfecta cognitio: qa non co
gnoscet̄ quid in se sit. Ad ꝓcedendū
igit̄ circa dei cognitionē per viā remo
tionis accipiamꝰ pncipiū id qđ ex su
perioribꝫ iā monstratū ē. s. ꝙ deꝰ sit oīo
imobilis qđ etiā auctoritas sacre scri
pture ↄfirmat. Dr̄. n. Malach. 3°. Ego
deus ⁊ non mutor. Iac. p°. Apud quē
nō est trāsmutatio. Numeri. 23°. Nō
est deus q̄si homo ut mutet̄.

Q deus sit eternus. XV

Ex hoc apparet vlteriꝰ deū eē
eternū. Nā oē qđ icipit eē uł
desinit p motū uł mutationē
hoc patit̄. ostēsū aūt est deū eē oīo imuta
bilē. est igit̄ eternꝰ carēs pncipio ⁊ fi-
ne. Itē. illa sola tpe mensurātur q̄
mouent̄: eo ꝙ tēpus ē numerꝰ motꝰ
ut pꝫ in 4° phicoꝝ. deꝰ aūt ē oīo absq
motu ut iam ꝓbatū ē. tpe igit̄ nō me-
surat̄. igit̄ in ipso nō ē pus ⁊ posteriꝰ
accipe. nō ḡ hꝫ eē pꝰ nō eē. nec nō esse
pꝰ eē pōt habē. nec aliq̄ successio in eē
ipsiꝰ īueniri pōt: qa hoc sine tpe itelligi
nō pōt. ē igit̄ carēs pncipio ⁊ fine. to
tū eē suū sił hn̄s ī q̄ rō eternitatis exi-
stit. Adhuc. si aliqn nō fuit ab aliquo
eductus ē de nō eē in eē. nō a se ipso:
qa qđ nō ē. nō pōt aliqd agē si aūt ab
alio. illud ē pus eo. ostēsū ē aūt deū eē
pmā cām. non igit̄ eē incepit. vn̄ nec
eē desinet. qa qđ semp fuit habet vtu
tē sp essendi. est igit̄ eternꝰ. Amp.
videmꝰ in mūdo quedā que sūt possi
bilia eē ⁊ nō eē. s. generabilia ⁊ corru
ptibilia. oē aūt qđ ē possibile eē cām
habet: qa cū đ se equalit̄ se habeat ad
duo. s. eē ⁊ nō esse. oportet si ei appro-
priet̄ esse ꝙ hoc sit ex aliq̄ cā. hoc in causis
nō ē ꝓcedere ī infinitū ut s̄ ꝓbatum
ē p rōnē Ar. ḡ oꝫ ponere aliquid qđ
sit necesse eē. oē aūt necciū uel hꝫ cau-
sam sue necitatis aliūde uel nō: sed ē
p seipsū necessariū. nō ē aūt ꝓcedē in
infinitū in necessariis que habent cau
sam necessitatꝭ aliūde. ḡ oportet ponē
aliqđ pmū necessariū qđ est p seipsū
necessariū. ⁊ hoc ē deus. cū sit pma cau-
sa ut dictū ē. igit̄ deus eternꝰ ē. cū oē
necessariū p se sit eternū. Ondit etiā
Ar. ex sempit̄nitate tēporis sempiter
nitatē motus: ex quo idē ondit sem-
piternitatē sube mouentis. pma aūt
suba mouens deus ē. igit̄ sempiternꝰ.
negata. n. sempit̄nitate tēporis ⁊ mo-
tus. adhuc remanet rō ad sempiterni
tatē sube. nam si motus incepit. opor
tet ꝙ ab alio mouēte incepit. q si ice-
perit. aliquo agente incepit. ⁊ sic uel ī
infinitū ibit̄. uel deueniet̄ ad aliquid
qđ nō incepit. Huic aūt vitati diuina
auctoritas testimoniū phibet. Unde
ps. Tu aūt dñe in eternū pmanes. Et
idē. Tu aūt idē ipse es. ⁊ anni tui non
deficient.

Q in deo non ē potētia passiua sed est actus purus. XVI

Si aūt deus eternꝰ est. necē est
ipsū nō eē ī potētia. Oē n. id
ī cuꝰ suba admiscet̄ potētia

sm id quod hꝫ de potentia pōt nō eē.
qa qđ pōt eē. pōt nō eē. deus āt sm se
nō pōt nō esse. cū sit sempitnꝰ. in deo
igit̄ nō ē potētia ad esse. Adhuc. q̄uis
id qđ qnq; ē ī potētia qnq; actu. priꝰ
sit tpe in potētia q̄; in actu. tn̄ simpli-
cit̄ actus ē pot potētia: qa potētia nō
educit se ī actū. hoc oꝫ ꝙ educat̄ in actuꝫ
p aliqd qđ sit actu. oē igit̄ qđ est aliq̄
mō in potētia hꝫ aliqd pus se. deꝰ aūt
ē pmū ens ⁊ pma cā ut ex s̄ dictis pꝫ.
nō igit̄ hꝫ aliqd potētie in se āmixtū.
Itē. id qđ ē p se necē eē. nullo mō
ē possibile eē: qa qđ ē p se necē eē. nō
hꝫ cām. oē aūt qđ ē possibile eē habet
cām ut s̄ ostēsū ē. deū āt p se ē necesse
esse. nullo igit̄ mō ē possibile eē. nihil
ḡ potētie in sua suba īuenit̄. Item
vnūqđq; agit sm ꝙ ē actu. qđ igit̄ nō
ē totꝰ actus non toto se agit hoc alio sui.
qđ āt nō toto se agit nō ē pmū agēs.
agit. n. alicuꝰ pticipatiōe nō p essen-
tiā suā. pmū igit̄ agens qđ ē deꝰ nul-
lā hꝫ potentiā āmixtā hoc ē actus purꝰ.
Adhuc. vnūqđq; sicut natū ē agē in-
q̄tū ē actu ita natū ē pati inq̄tū ē po
tentia: nā motꝰ ē actꝰ ī potētia exntis.
hoc deus ē oīo īpassibilis ac īmutabilis
ut pꝫ ex pdictis. nihil ḡ hꝫ de potētia
s. passiua. Itē videmꝰ aliqd esse in
mūdo qđ exit de potētia ī actū. nō āt
educit se de potētia ī actū: qa qđ ē po
tentia nōdū ē: vn̄ nec agere pōt. ḡ oꝫ
eē aliqd aliud pus q̄ educat̄ đ potētia
in actū. Et iteꝝ. si hoc ē exiens de poten
tia in actū. oꝫ adhuc aliqd aliud poni
q̄ reducat̄ ī actū. hoc aūt ī infinitū ꝓce-
dere nō pōt. ḡ oꝫ deuenire ad aliqd qđ
est tm̄ actu ⁊ nullo mō ī potentia. ⁊ hoc
dicimus deum.

Q deus nō est materia. XVII

Apparet etiā ex hoc deū nō esse
materiā. qa mā ē id qđ in po
tentia ē. Itē mā nō ē agēdi
pncipiū. vn̄ efficiens ⁊ mā in idē non
icidūt sm phm. deo aūt ↄuenit eē pri
mā cām effectiuā rerū ut s̄ dictū est.
ipse igit̄ mā nō est. Amp. seqr̄ res
nāles casu existē his q in mām oīa re
ducebāt sicut ī cām pmaꝫ. ↄ̄ q̄s agit̄ ī
2° phicoꝝ. si igit̄ deꝰ q ē pma cā sit cā
mālis reꝝ. seqr̄ oīa a casu existē. Itē
mā nō fit cā alicuꝰ in actu nisi sm ꝙ
altat̄ ⁊ mutat̄. si igit̄ deꝰ est imobił ut
ꝓbatū ē. nullo mō pōt esse reꝝ cā per
modū māe. Hanc aūt vitatē fides ca
tholica ↄfitet̄ q deū nō đ sua suba sed
de nihilo asserit cūcta creasse. In hoc āt
insania Dauid de dynando ↄfūdit̄ q
ausus ē dicē deū eē idē qđ ipa mā. ex
hoc ꝙ si nō esset idē oportēt differre ea
aliqbꝫ differētiis. ⁊ sic nō eēnt simpli
cia. nā ī eo qđ p diām ab alio differt
ipsa diā ↄponē facit. hoc aūt ꝓcessit ex
igrantia q nesciuit quid int̄ diām ⁊
dūsitatē intsit. Differēs. n. ut ī x°. me-
taph. determiat̄ dr̄ ad aliqd. nā oē dif-
ferēs aliq̄ ē differēs. dūsū aūt absolu-
te aliqd dr̄ ex hoc ꝙ nō ē idē. Dīa igit̄
in his q̄renda ē q in aliq̄ cōueniūt. oꝫ
enī aliqd ī eis assignari scđm qđ diffe
rant. sicut due spēs ↄueniūt ī gnē. vn̄
oꝫ ꝙ differētiis distingnāt̄. In his āt
q in nullo ↄueniūt nō est q̄rendū q̄
differāt. hoc se ipis diuersa sūt. sic enim
opposite diē ab iuicē distinguūtur.
nō. n. pticipant genꝰ q̄si ptē sue essen
tie. ⁊ iō nō est querēdū qbꝫ differāt.
se ipsis. n. diuersa sūt. Sic ⁊ deus ⁊ ma
teria pma distinguūt̄. quoꝝ vnū est
actus purus. aliud potētia pura. ī nul
lo ↄuenientiā hn̄tes.

Q̲ in deo nulla ſit ɔpoſitio. XVIII

X p̄miſſis aūt ɔcludi pōt ꝙ ī
deo nulla ſit ɔpō. Nā in oī cō
poſito oꝫ eſſe actū ⁊ potentiā.
nō.n. plura pn̄t ſimplicit̃ fieri vnū ni
ſi aliqd ibi ſit actus ⁊ aliqd potentia.
Que.n. actu ſūt nō vniūt̃ niſi q̄ſi col
ligata uł ſicut cōgregata q̄ nō ſūt vnū
ſimplicit̃. in qb⁹ etiā ip̄e ꝑtes ɔgrega
te ſūt ſicut potentia reſpectu vnionis.
ſūt.n. vnite ī actu poſtq̄ꝫ fuerīt in po
tētia vnibiles. in deo aūt nulla ē potē
tia. non ē igit̃ in eo aliq̄ ɔpō. Itē oē
ɔpoſitū poſteriꝰ ē ſuis ɔponētib⁹. pri
mū.n. ens qđ deꝰ ē ex nulł ɔpoſitū ē.
Adhuc. oē ɔpoſitū ē potētia diſſo
lubile q̄tuꝫ ē ex rōne ɔpōnis. lꝫ ī qui
buſdā ſit aliqd aliud diſſolutiōi repu
gnās. qđ aūt ē diſſolubile. ē ī potētia
ad nō eē: qđ deo nō cōpetit. cū ſit ꝑ ſe
nccē eē. nō ē g̊ ī eo aliq̄ ɔpō. Amp̄.
oīs ɔpō indiget aliq̈ ɔponēte. ſi.n. cō
poſitio ē. ex pluribus ē: q̄ aūt ꝑ ſe ſūt
plura. in vnū nō cōueniūt niſi ab aliq̊
ɔponēte vnitēt̃. ſi igit̃ ɔpoſitꝰ eēt deꝰ
haberet ɔponentē: non.n. ipſe ſeipſū
ɔponē poſſet: qa nihil ē cā ſui ipſius.
eēt.n. p̄us ſeipſo. qđ ē īpoſſibile. ɔpo
nēs āt ē cā efficiēs. g̊ deꝰ haberet cau
ſam efficientē. ⁊ ſic nō eēt cā p̄ma. qđ
s̄ habitū ē. Itē in q̊libet gnē tanto
aliqd ē nobiliꝰ quāto ſimpliciꝰ. ſicut ī
gnē calidi ignis q non hꝫ aliquā ꝑmi
xtionē frigidi. qđ igit̃ ē ī fine nobili
tatis oīuꝫ entiū oꝫ eē in fine ſimplici
tatis: h̄ aūt qđ ē ī fine nobilitatꝭ oīuꝫ
entiū dicimꝰ deū. cuꝫ ſit p̄ma cā. cā.n
ē nobilior effectu. nulla igit̃ ɔpō ei ac
cidē pōt. P̄.in oī cōpoſito bonū nō
ē huiꝰ uł illiꝰ ꝑtis ſ; totiꝰ. ⁊ dico bonū
ſm̄ illā bonitatē q̄ ē ꝓpa totiꝰ ⁊ ꝑfec
tio eiꝰ. nā ꝑtes ſūt impfecte reſpectu
totiꝰ. ſicut ꝑtes hoīs nō ſūt hō. ꝑtes.n
nūeri ſenarij nō hn̄t ꝑfectiōꝫ ſenarij.
⁊ ſił ꝑtes linee nō ꝑueniūt ad ꝑfecti
onē mēſure q̄ in tota linea īuenit̃. ſi g̊
deꝰ ē ɔpoſitꝰ. ꝑfectio ⁊ bonitas eiꝰ ꝓpa
īuenit̃ in toto. nō aūt ī aliq̄ eiꝰ ꝑtiū. ⁊
ſic n̄ erit ī eo ꝑure id bonū qđ ē ꝓpꝛiuꝫ
ei. nō ē g̊ ip̄e p̄mū ⁊ ſūmū bonū. Itē
an̄ oēm mł̄titudinē oꝫ īuēire vnitatē.
in oī aūt cōpoſito ē multitudo. igit̃ oꝫ
id qđ ē an̄ oīa. s. deū. oī ɔpōne carere.

Q̲ in deo nihil ē violentū neqꝫ
preter naturā. XIX

X h̄ aūt ɔcludit̃ ꝙ in deo ni
hil pōt eē violētū neqꝫ extra
nām. Oē.n. id in q̈ aliqd vio
lentū ⁊ p̄ter nām īuenitur. aliqd ſibi
additū hꝫ. nā qđ ē đ ſub̄a rei non pōt
eē violentū neqꝫ p̄ter nām. Amp̄.
nccitas coactionis ē nccitas ex alio. in
deo āt nō ē nccitas ex alio ſ; ē ꝑ ſeipſū
nccīuꝫ ⁊ cā nccitatꝭ aliīs. igit̃ in eo ni
hil ē coactū. Adh̄. vbicūqꝫ ē aliqđ
violentū. ibi pōt eſſe aliqd p̄ter illud
qđ rei ꝑ ſe cōuenit. nā violentū ɔ̄riat̃
ei qđ ē ſm̄ nām. ſ; in deo nō ē poſſibi
le aliqd eē p̄ter id qđ ſm̄ ſe ei ɔuenit
cū ſm̄ ſe ſit nccē eē ut oñſū ē. non pōt
igit̃ in eo eē aliqd violentū. Item
oē ī q̈ ē aliqd violētū uel īnāle. natū
ē moueri ab alio. nā violentū eſt cuiꝰ
p̄ncipiū ē extra nil cōferēte vim paſ
ſo. deꝰ aūt ē oīo īmobił ut oñſū ē. igit̃
nō pōt ī eo eē aliqd violētū uł īnāle.

Q̲ deus non eſt corpus. XX

X p̄dictis autē oñdit̃ ꝙ deus
nō ē corpꝰ. Oē.n. corpꝰ cū ſit
continuū ɔpoſitū ē ⁊ ꝑtes hn̄s. deus
aūt nō ē cōpoſitus ut oñſū ē. igit̃ cor
pus nō ē. P̄. oē quātū ē aliquo mō
in potētia. nā ɔtinuū ē potētia diuiſi
bile ī infinitū. numerꝰ aūt ī infinituꝫ
ē augmētabilis. oē aūt corpꝰ ē quātū
g̊ oē corpꝰ ē in potētia. deus aūt nō ē
in potētia ſ; actus purꝰ ut oñſuꝫ eſt. g̊
deus nō ē corpꝰ. Adh̄. ſi deus ē cor
pus oꝫ ꝙ ſit aliqđ corpus nāle. nā cor
pus mathematicū nō eſt ꝑ ſe exn̄s ut
ph̄s ꝓbat. eo ꝙ dimenſiōes accidētia
ſūt. nō aūt ē corpꝰ nāle. cū ſit īmobił
ut oñſū ē. oē aūt corpꝰ nāle mobile ē.
deus igit̃ non ē corpꝰ. Amp̄. oē cor
pus finitū ē. qđ tam de corpe circula
ri q̄ꝫ de recto ꝓbat̃ in p̊ ce. ⁊ mū. qđli
bet aūt corpꝰ finitū ītellectu ⁊ imagi
natiōe tranſcendē poſſumꝰ. ſi igit̃ deꝰ
ē corpꝰ. ītellectꝰ ⁊ imaginatio noſtra
aliqd maiꝰ deo cogitare pn̄t. et ſic deꝰ
nō ē maior ītellectu nr̄o. qđ ē incon
ueniēs. nō ē igit̃ corpꝰ. Adh̄. cogni
tio ītellectiua certior eſt q̄ꝫ ſenſitiua.
īuenit̃ aūt aliqd ſub̄m ſenſus in rerū
nā. g̊ ⁊ ī ītellectu. ſ; ſm̄ ordinē obiorū
ē ordo potentiaꝝ ſicut ⁊ diſtinctio. g̊
ſuꝑ oīa ſenſibilia ē aliqd ītelligibile
in reꝝ nā exn̄s. oē aūt corpꝰ in rebus
exn̄s ē ſenſibile. igit̃ ſuꝑ oīa corpa eſt
aliqd accipe nobiliꝰ. ſi igit̃ deus ē cor
pus. nō erit p̄mū ⁊ maximū ens. P̄
q̊libet corpe nō viuēte viuēs ē nobili
or. quolibet aūt corpe viuente ſua vi
ta ē nobilior. cuꝫ ꝑ h̄ habeat ſuꝑ alia
corpa nobilitatē. id g̊ q̄ nihil ē nobi
liꝰ. corpꝰ nō ē: h̄ aūt ē deus. g̊ non eſt
corpus. Itē īueniūt̃ rōnes ph̄oruꝫ
ad idē oñdendū ꝓcedētes ex eīnita
te motꝰ. ī hūc modū. In oī motu ſem
piīno oꝫ ꝙ p̄mū mouēs non moueat̃
neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accidēs ſicut ex s̄ dic
tis patet. corpꝰ aūt celi mouet̃ localit̃
motu ſempiīno. g̊ p̄mꝰ motor eiꝰ nō
mouet̃ neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accn̄s. nullū āt
corpꝰ mouet localit̃ niſi moueat̃ eo ꝙ
oꝫ motū ⁊ mouēs eē ſił. ⁊ ſic corpꝰ mo
uens moueri oꝫ ad h̄ ꝙ ſit ſił cū corpe
moto. Nulla etiā v̊tus ī corpe mouet
niſi ꝑ accidens moueat̃: qa moto cor
pore mouet̃ ꝑ accidēs virtꝰ corpis. g̊
p̄mꝰ motor celi nō ē corpꝰ. neqꝫ virtꝰ
in corpe. h̄ aūt ad qđ vltimo reducit̃
motꝰ celi ſicut ad p̄mū mouens īmo
bile ē deꝰ. deus igit̃ nō ē corpꝰ. Adh̄
nulla potentia infinita ē potētia ī ma
gnitudine. potētia p̄mi motoris ē po
tentia infinita. g̊ non ē in aliq̄ magni
tudine. ⁊ ſic deus q ē p̄mꝰ motor neqꝫ
ē corpꝰ neqꝫ v̊tꝰ ī corpe. Prima ſic ꝓ
bat̃. Si potētia alicuiꝰ magnitudinis
ē infinita. aut g̊ erit magnitudīs fini
te aut īfinite. magnitudo infinita nul
la ē. ut ꝓbatur in 3° phicoꝝ. ⁊ in p̊ ce.
⁊ mū. magnitudinis aūt finite nō eſt
poſſibile eē potentiā infinitā. ⁊ ſic in
nulla magnitudine pōt eē potētia īfi
nita. Q̲ aūt in magnitudine finita nō
poſſit eē potētia īfinita. ſic ꝓbat̃. Eq̄
lē effectū quē facit potētia minor tem
pore maiori. facit potētia maior tēpo
re minori q̄liſcūqꝫ ſit ille effectus ſiue
ſit ſm̄ alterationē. ſiue ſm̄ motū loca
lē. ſiue ſm̄ quēcūqꝫ aliū motū. ſ; potē
tia īfinita ē maior oī potētia finita. g̊
oꝫ ꝙ ī minori ꝑficiat effectū velocius
mouēdo q̄ꝫ potētia q̄cūqꝫ finita. Nec
pōt eē ꝙ ī minori quodā ſit tpe. relin
quit̃ igit̃ ꝙ h̄ erit ī indiuiſibili tēpore.
⁊ ſic mouere ⁊ moueri ⁊ motus erūt ī
inſtanti: cuiꝰ ɔ̄riū demonſtratū eſt ī
6° phicoꝝ. Q̲ aūt nō poſſit potētia īfi
nita magnitudīs finite mouē in tpe.
ſic ꝓbat̃. Sit potētia infinita que eſt. a

accipiaṭ ps ei⁹ q̄ eſt a.b. ps igitur iſta
mouebit ī tpe maiori. oportebit tn̄ eē
aliquā ꝓportionē hui⁹ tpis ad tēpus
in quo mouet tota potētia· cū vtrūq;
tēpus ſit finitū. Sint igiṭ h̄ duo tem-
pora ī decupla ꝓportiōe ſe ad īuicē ha
bentia. nō.n. q̄ꝫtū ad hāc rōnē differt
iſtā uel aliā ꝓportionē dicē. Si āt ad-
daṭ ad potētiā finitā p̄dictā. diminui
oportebit de tpe ſm ꝓportionē addi-
tiōis ad potentiā· cuꝫ maior potētia ī
mīori tpe moueat ſi ġ addaṭ decuplū
illa potētia mouebit ī tpe qđ erit de-
cima ps tpis in q̄ mouebat pma pars
accepta infinite potētie. s. a. b. ⁊ tn̄ h̄
potētia q̄ ē decuplū eius ē ꝓportio fi-
nita· cū hēat ꝓportionē determinataꝫ
ad potentiā finitā. Relinqṭ igiṭ ꝙ in
eodē tpe mouet potētia finita ⁊ īfini-
ta· qđ ē īpoſſibile. nō igiṭ potētia infi
nita magnitudīs finite p̄ōt mouere ī
tpe aliq̄. Q̄ aūt potētia pmi motoris
ſit infinita· ſic ꝓbaṭ. Nulla potētia fi-
nita p̄ōt mouē tpe infinito. ſ potētia
pmi motoriſ mouet ī tpe infinito· qa
mot⁹ pm⁹ ē ſempitn⁹. ġ potētia pmi
motoris ē infinita. Pria ſic ꝓbaṭ. Si
aliq̄ potentia finita alicui⁹ corpis mo
uet tpe infinito· ps illi⁹ corpis habēs
ptē potētie mouebit in tpe miori. qa
quāto aliqd ē maioris potētie· tāto ī
minori tpe motū ꝯtinuare potit. ⁊ ſic
ps p̄dicta mouebit tpe finito: maior
aūt ps in maiori tpe mouē potit. ⁊ ſic
ſp ſcđm ꝙ addeṭ ad potentiā motori
addeṭ ad tēp⁹ ſm eandē ꝓportionē. ſ
additio aliq̄tiēs facta p̄ueiet ad quā-
titatē toti⁹ uel etiā excedet. ġ ⁊ addi-
tio ex pte tpis p̄ueniet ad quantitatē
tpis ī q̄ mouet totū. tēpus aūt in quo
totū mouebat dicebaṭ eē infinituꝫ. ġ
tēpus finitū metieṭ tēp⁹ infinitū· qđ
eſt īpoſſibile.

Obiectiōes ꝯ hūc ꝓceſſū. XXI

Ed ꝯ hūc ꝓceſſū plures ſunt
obiectiōes. Quaꝝ vna ē: qa
p̄ōt poni ꝙ illud corp⁹ quod
mouet pmū motū nō ē diuiſibile· ſi-
cut pꝫ de corpe celeſti. p̄dicta āt ꝓba-
tio ꝓcedit ex diuiſiōe ei⁹. Sꝫ ad h̄ di
cēdū ē ꝙ ꝯditional' p̄ōt eē va cui⁹ an̄s
ē īpoſſibile. ⁊ ſi qd ē qđ deſtruat vita
tē talis ꝯditionalis ē īpoſſibile. ſicut
ſi aliqs deſtrueret vitatē hui⁹ ꝯditio-
nalis· ſi hō volat hꝫ alas. eēt īpoſſibile
Et ſm hūc modū intelligend⁹ ē ꝓceſ
ſus ꝓbationis p̄dicte: qa h̄ ꝯditional'
ē vera. ſi corp⁹ celeſte diuidiṭ· ps eiuſ
erit minoris potētie q̄ꝫ totū. hui⁹ aūt
ꝯditional' vitas tolliṭ ſi ponaṭ primū
mouēs eē corpus· ꝓpṭ impoſſibilia q̄
ſequūṭ. vn̄ pꝫ h̄ eē īpoſſibile. Et ſimi
liṭ poteſt rn̄deri ſi fiat obiectio de au-
gmēto potētiaꝝ finitaꝝ: qa nō ē acci-
pe ī reꝝ nā potētias ſm oēm ꝓportio
nē quā hꝫ tēpus ad tēpus qđcūq;· eſt
tn̄ ꝯditional' vera q̄ in p̄dicta ꝓbatōe
indigeṭ. Secūda obiectio ē. qa ⁊ ſi
corp⁹ diuidiṭ· aliq̄ vtus p̄ōt eē alicui⁹
corpis q̄ non diuidiṭ diuiſo corpe: ſi-
cut aīa rōnalis nō diuidiṭ diuiſo cor-
pore. Et ad h̄ ē dicendū ꝙ p ꝓceſſum
p̄dictū nō ꝓbaṭ ꝙ nō ſit de⁹ ꝯiunct⁹
corpi· ſicut aīa rōnalis corpi hūano. ſ
ꝙ nō ē vt⁹ ī corpe ſicut vt⁹ mālis q̄ di
uidiṭ ad diuiſionem corpis. vn̄ etiaꝫ
diciṭ de ītellectu hūano ꝙ nō ē corp⁹
neq; vt⁹ in corpe. Q̄ aūt deus non ſit
vnit⁹ corpi ſicut aīa· alteri⁹ rōnis eſt.
Tertia obiectio ē. ꝙ ſi cui⁹libꝫ corpo
ris potētia finita ē· ut ī p̄dicto ꝓceſſu
oñdiṭ. p potentiā autē finitā non p̄ōt

aliqd durare tpe infinito. ſequitur ꝙ
nullū corpuſ poſſit durare tpe infini-
to. ⁊ ſic corp⁹ celeſte đ nccitate corrū
peṭ. Ad h̄ āt a qbuſdā rn̄deṭ ꝙ cor-
pus celeſte ſm potētiā ſuā p̄ōt deficē
ſ ꝑpetuitatē durati ōis acqrit ab alio
qđ ē potētie īfinite. ⁊ huic ſolutiōi vi
deṭ atteſtari Plato q de corpib⁹ cele-
ſtib⁹ deū loquētē īducit ī hūc modū.
Naṭā vr̄a eſtis diſſolubilia· volūtate
āt mea īdiſſolubilia: qa volūtas mea
maior ē nexu vr̄o. Hāc aūt ſolōnē im
ꝓbat ꝯm. ī xi° metaph. Nā īpoſſibile
ē ſm eū ꝙ id qđ ē đ ſe poſſibile nō eē
acqrat ꝑpetuitatē eſſendi ab alio. ſeq̄
reṭ. n. ꝙ corruptibile mutareṭ in īcor-
ruptibile· qđ eſt īpoſſibile ſm ipſum.
Et iō ipe ī hūc modū rn̄det ꝙ ī corpe
celeſti oīs potētia q̄ ē· finita ē. non tn̄
oꝫ ꝙ hēat oēm potētiā. ē. n. ī corpe ce
leſti ſm Aꝝ. ī 8° metaph. potentia ad
ubi ſ nō ad eē. ⁊ ſic nō oꝫ ꝙ inſit ei po
tētia ad nō eē. Sciēduꝫ tn̄ ꝙ h̄ rn̄ſio
ꝯm. nō ē ſufficiēs: qa ſi deṭ ꝙ ī corpe
celeſti nō ſit potētia q̄ ī paſſiua ad eſſe
q̄ ē potētia māe· ē tn̄ ī eo potētia q̄ ī ac
tiua q̄ ē vt⁹ eēndi: cū expſſe dicat Aꝝ.
in p̄ ce. ⁊ mū. ꝙ celū hꝫ vtutē ut ſit ſp
Et iō meli⁹ dicēdū ē ꝙ cū potētia di-
caṭ ad actuꝫ oꝫ iudicare de potētia ſm
modū act⁹. mot⁹ āt ſm ſui rōnē quā-
titatē hꝫ ⁊ extēſionē. vn̄ duratio eius
īfinita reqrit ꝙ potētia mouēs ſit īfi-
nita. eſſe aūt nō hꝫ aliquā extenſionē
quātitad p̄cipue ī re cui⁹ eē ē īuaria-
bile ſicut celū. ⁊ iō nō oꝫ ꝙ vt⁹ eēndi
ſit infinita ī corpe finito lꝫ ī infinituꝫ
duret: qa nō differt ꝙ p illā vtutē ali
qd duret ī vno inſtāti uł tpe infinito
cū eē illud īuariabile nō attīgaṭ a tpe
niſi p accn̄s. Quarta obiectio ē de h̄
ꝙ nō videṭ eē nccīuꝫ ꝙ illud qđ mo-
uet tpe īfinito hēat potētiā infinitā ī
illis mouētib⁹ q̄ mouēdo nō altāṭ:
qa tal' mot⁹ nihil ꝯſumit de potentia
eoꝝ. vn̄ nō mīore tpe mouē p̄nt p⁹ q̄ꝫ
aliq̄ tpe mouerūt q̄ꝫ an̄· ſicut ſolis vt⁹
finita ē. ⁊ qa ī agēdo ei⁹ vt⁹ actiua nō
minuiṭ· ī finito tpe p̄ōt agē ī h̄ īferio-
ra ſm nām. Et ad h̄ dicim⁹ ꝙ corp⁹
nō mouet niſi motū ut ꝓbatuꝫ ē. ⁊ iō
ſi ꝯtīgat corp⁹ aliqđ nō moueri ſeq̄ṭ
ipſū nō mouē. In oī aūt qđ moueṭ ē
potētia ad oppoſita: qa ṫmini motus
ſūt oppoſiti. et iō q̄ꝫtū ē de ſe oē corp⁹
qđ moueṭ poſſibile ē n̄ moueri. ⁊ qđ
poſſibile ē nō moueri nō hꝫ đ ſe ut p-
petuo tpe moueaṭ. ⁊ ſic nec ꝙ in ꝑpe-
tuo tpe moueat. Procedit ġ p̄dcā de-
mōſtratio de potētia finita corpis fi-
niti q̄ nō p̄ōt de ſe mouē tpe infinito.
ſ corpus qđ de ſe poſſibile ē moueri ⁊
nō moueri mouē ⁊ nō mouē· acqrere
p̄ōt ꝑpetuitatē mot⁹ ab aliq̄ qđ oꝫ eſſe
īcorporeū. ⁊ iō oꝫ pmū mouēs eē īcor
poreū. ⁊ ſic nihil ꝓhibet ſm nām cor-
pus finitū qđ acqrit ab alio ꝑpetuita
tem ī moueri: habē etiā ꝑpetuitatē ī
mouē. Nā ⁊ ipſuꝫ pmū corp⁹ celeſte
ſcđm nām p̄ōt ꝑpetuo motu īferiora
cōpa celeſtia reuoluē ſm ꝙ ſpera mo-
uet ſperā. Nec ē inconueniēs ſm ꝯm.
ꝙ illud qđ de ſe ē ī potentia moueri ⁊
nō moueri· acqrat ab alio ꝑpetuitatē
mot⁹· ſicut p̄ōebaṭ eē īpoſſibile đ ꝑpe
tuitate eēndi. nā mot⁹ ē qdā deflux⁹
a mouēte ī mobile. ⁊ iō p̄ōt aliqđ mo-
bile acqrere ab alio ꝑpetuitatē mot⁹
quā nō hꝫ de ſe. eſſe aūt ē aliqd fixū ⁊
qetū ī ente. ⁊ iō qđ de ſe ē ī potentia
ad nō eē· non p̄ōt ut ipſe dicit ſm viā
nāe acqrē ab alio ꝑpetuitatē eſſendi.
Quīta obiectio ē ꝙ p p̄dictū ꝓceſſū
nō videṭ maior rō q̄re nō ſit potētia

infinita ĩ magnitudĩe q̄ȝ ex̄ magnitu-
dinē. nā vtrobiqꝫ ſeq̄t ꝙ moueat nō ĩ
tp̄e. Et ad h̄ dicēdū ꝙ finitū ⁊ ĩfinitū
ĩ magnitudĩe ⁊ tp̄e ⁊ motu ĩueniūtur
ſm vnā rōnē ſicut ꝓbat̄ ĩ 3° ⁊ ĩ 5° phi
ſicoꝝ. ⁊ iō infinitū in vno eoꝝ aufert
ꝓportionē finitā in aliis. In his aūt q̄
carēt magnitudĩe n̄ ē finitū ⁊ ĩfinitū
niſi equoce. vn̄ p̄dict⁹ modus demō-
ſtrādi ĩ talibꝫ potētiis locū nō habet.

Alit̄ aūt r̄ndet̄ ⁊ meli⁹ ꝙ celū hȝ du-
os motores. vnū proximuȝ q ē finite
v̄tutꝫ. ⁊ ab h̄ hȝ ꝙ mot⁹ ei⁹ ſit finite ve
locitatꝫ. ⁊ aliū remotū q ē ĩfinite v̄tutꝫ
a q̄ hȝ ꝙ mot⁹ eius poſſit eē ĩfinite du
ratiōis. ⁊ ſic pȝ ꝙ potētia ĩfinita q̄ nō
ē ĩ magnitudĩe pōt mouē corpus nō
ĩmediate ĩ tp̄e. ſ; potētia q̄ ē ĩ magni-
tudĩe oȝ ꝙ moueat corpus ĩmediate
cū nullū corp⁹ moueat niſi motū. vn̄
ſi mouēt ſeq̄ret̄ ꝙ moueret nō in tp̄e.

Pōt ad h̄ meli⁹ dici ꝙ potētia q̄ nō
ē ĩ magnitudine ē ĩtellect⁹ ⁊ mouet p
volūtatē. vn̄ mouet ſm exigētiā mo-
bil' ⁊ nō ſm ꝓportionē ſue v̄tutis. po-
tētia aūt q̄ ē ĩ magnitudĩe nō pōt mo
uē niſi p ncc̄itatē nāe: qa ꝓbatū eſt ꝙ
ĩtellect⁹ nō ē v̄t⁹ in corpe qd̄ ⁊ ſic mo
uet de ncc̄itate ſm ꝓportiōȝ ſue quāti
tatis. vn̄ ſeq̄t̄ ſi mouet ꝙ moueat ĩ in-
ſtāti. ſm h̄ g° remotis p̄dictꝫ obiectio
nibꝫ ꝓcedit demōſtratio Arꝫ. Amp̄
null⁹ motus q ē a mouēte corpeo pōt
eē ꝯtinu⁹ ⁊ regularꝫ. eo ꝙ mouēs cor
porale ĩ motu locali mouet attrahen-
do uel expellēdo. id āt qd̄ attrahit̄ ul'
expellitur. nō ĩ eadē diſpōne ſe hȝ ad
mouentē a p̄ncipio mot⁹ vſqꝫ ad finē
cū q̄nqꝫ ſit ꝓpinqu⁹ q̄nqꝫ remot⁹. ⁊ ſic
nullū corp⁹ pōt mouē motū cōtinuū
⁊ regularē. mot⁹ aūt p̄m⁹ ē ꝯtinu⁹ ⁊
regularis ut ꝓbat̄ in 8° phicoꝝ. igitur

mouēs p̄mū motū nō ē corp⁹. Item
null⁹ mot⁹ q ē ad finē q exit de poten
tia ĩ actū pōt eē ꝑpetu⁹. qa cū ꝑuentū
fuerit ad actū. mot⁹ q̄eſcit. ſi g° motus
p̄m⁹ ē ꝑpetu⁹. oȝ ꝙ ſit ad finē q ſit ſp
⁊ oībꝫ modis ĩ actu. tale āt nō ē aliqd̄
corp⁹ neqꝫ aliq̄ v̄t⁹ ĩ corpe. cuȝ oīa h⁹-
modi ſint mobilia p ſe ul' p accidens.
igit̄ finis p̄mi mot⁹ nō ē corpus neqꝫ
v̄t⁹ in corpe. finis aūt p̄mi mot⁹ ē pri
mū mouens qd̄ mouet ſicut deſidera
tū. h̄ aūt ē de⁹. igit̄ neqꝫ ē corpus neqꝫ
v̄t⁹ ĩ corpe. Quis aūt falſū ſit ſm fi-
dem nr̄am ꝙ mot⁹ celi ſit ꝑpetu⁹ ut. ĩ
patebit. tn̄ verū ē ꝙ mot⁹ ille nō defi-
ciet neqꝫ p̄pt̄ ĩpotētiā motorꝫ neqꝫ ꝓ-
pter corruptiōȝ ſubē mobil'. cū nō vi-
deat̄ motus celi p diut̄nitatē tp̄is len
teſcē. vn̄ dem̄ ratiōes p̄dicte ſuā effica
tiā nō p̄dūt. Huic aūt v̄itati demon-
ſtrate ꝯcordat dīna auctoritas. Dr̄ āt
Ioh. 4°. Spūs ē de⁹. ⁊ eos q eū ado. in
ſpi. ⁊ ve. ado. oȝ. Dr̄ etiā. i. Thimotꝫ.
p̄. Regi ſeculoꝝ ĩmor. ĩui. ſoli deo. Et
Ro. p̄. Inuiſibilia dei p ea q̄ fa. ſūt in-
tel. ꝯſpi. Que. n. n̄ viſu ſ; ĩtellcū ꝯſpi-
ciūt̄ ĩcorpea ſūt. P̄ h̄ āt deſtruit̄ error
p̄moꝝ phoꝝ nāliū q nō ponebāt niſi
cāſ māles. ut ignē uel aquā uel aliqd
h⁹modi. ⁊ ſic p̄ma reꝝ p̄ncipia corpa
dicebāt. ⁊ eadē vocabāt deos. Int̄ q̄s
etiā q̄dā fuerūt ponēteſ cāſ mouētes
amicitiā ⁊ litē. q etiā ꝓpt̄ p̄dictas rō-
nes ꝯfutant̄. nā cū lis ⁊ amicitia ſint
ĩ corpibꝫ ſm eos. ſeq̄t̄ prima p̄ncipia
mouētia eē v̄tutes in corpe. Ipſi etiā
ponebāt deū eē ꝯpoſitū ex q̄tuor ele-
mētis ⁊ amicitia. p qd̄ dat̄ intelligi ꝙ
poſuer̄t deū eē corp⁹ celeſte. Int̄ anti
q̄s āt ſol⁹ Anaxagoras ad v̄itatē acceſ
ſit ponēs ĩtellectū mouētē oīa ſepatū
Hac etiā v̄itate redarguūtur gētiles

ponētes ipſa elemēta mūdi et v̄tutes
in eis exn̄tes deos eē. ut ſolē lunā t̄rā
aquā ⁊ h⁹mōi. occaſionē hn̄tes ex p̄-
dictis phoꝝ erroribꝫ. Predictis etiā
rōnib⁹ excludūt̄ delitamēta iudeoꝝ
ſimplicium terculiani vadianoꝝ ſiue
antropomorſicarū hēticoꝝ q deū cor-
poralibꝫ lineamētꝫ figurabāt. nec nō
⁊ manicheoꝝ q quādā infinitā lucis
ſubām p infinitū ſpatiū diſtentā deū
eſtimabāt. Quoꝝ oīuȝ erroꝝ fuit oc-
caſio ꝙ d̄ dīnis cogitātes ad imagina
tionē deducebāt̄ p quā nō pōt accipi
niſi corpis ſilitudo. ⁊ iō eā ĩ incorpo-
reis meditādis derelīquere oportet.

Q deus eſt ſua eſſentia. XXII

Ex p̄miſſis autē haberi pōt ꝙ
deuſ ē ſua eēntia q̄dditas ſeu
nā. In oī. n. eo qd̄ nō eſt ſua
eēntia ſiue q̄dditas. oȝ aliquā eē ꝯpō-
nē. cū. n. ĩ vnoq̄qꝫ ſit ſua eēntia. ſi ni-
hil ĩ aliq̄ eēt p̄ter ei⁹ eēntiā. totuȝ qd̄
res ē eēt ei⁹ eēntia. ⁊ ſic ipſū eſſet ſua
eēntia. ſi igit̄ aliqd non eēt ſua eēntia
oȝ aliqd ĩ eo eē p̄ter ei⁹ eēntiā. ⁊ ſic oȝ
ĩ eo eē ꝯpoſitōȝ. vn̄ etiā eē in ꝯpoſitis
ſiḡt̄ p modū p̄tis ut hūanitas in hoīe.
oſtēſū ē aūt ĩ deo nullā eē ꝯpōnē. deus
igit̄ ē ſua eēntia. Ad h̄. ſolū illud vi-
det̄ eē p̄ter eēntiā ul' q̄dditatē rei qd̄
nō intrat diffinitionē ipſi⁹. diffinitio
n. ſiḡt qd ē res. ſola aūt accn̄tia rei ſūt
q̄ ĩ diffinitiōe nō cadūt. ſola igit̄ acci-
dētia ſūt ĩ re aliq̄ p̄ter eēntiā ei⁹. ĩ deo
aūt nō ſūt aliq̄ accn̄tia vt oſtēſū ē. nihil
igit̄ ē ĩ eo p̄ter eēntiā ei⁹. eſt igit̄ ipſe
ſua eēntia. Amp̄. forē q̄ d̄ rebꝫ ſub-
ſiſtētibꝫ nō p̄dicāt̄ ſiue ĩ vl'i ſiue ĩ ſin
gulari acceptis. ſūt forē q̄ nō p ſe ſin-
gularit̄ ſubſiſtūt ĩ ſeipſis ĩdiuiduate
nō. n. dicit̄ ꝙ ſortes aut hō aut aīal ſit

albedo: qa albedo n̄ ē p ſe ſingularit̄
ſubſiſtēs ſ; indiuiduat̄ p ſubām ſubſi-
ſtēs. ſilr̄ etiā forē nāles nō ſubſiſtūt
p ſe ſingl'arit̄ ſ; ĩdiuiduāt̄ ĩ ꝓpriis ma
teriis. vn̄ nō dicim⁹ ꝙ h̄ uel ille ignis
aut ignis ſit ſua forā. Ipſe etiā eēntie
uel q̄dditates geneꝝ uel ſpēꝝ indiui-
duant̄ ſm mām ſiḡtā hui⁹ ul' illi⁹ ĩdi
uidui. lȝ etiā q̄dditas generis uel ſpēi
formā ĩcludat ⁊ māḿ in cōi. vn̄ non
dicit̄ ꝙ ſor. uel hō ſit hūanitas. ſ; dīna
eēntia ē p ſe ſingularit̄ exn̄s ⁊ ĩ ſeipſa
ĩdiuiduata ut oſtēſū ē. dīna igit̄ eēntia
p̄dicat̄ d̄ deo ut dicat̄. de⁹ ē ſua eēntia

P̄. eēntia rei uel ē res ipſa uel ſe hȝ
ad ipām aliq̄ mō ut cā. cū res p ſuam
eēntiā ſpēm ſortiat̄. ſ; nllō mō pōt eē
aliqd cā dei. cū ſit p̄mū ens ut oſtēſū ē
de⁹ igit̄ ē ſua eēntia. Itē. qd̄ nō eſt
ſua eēntia ſe hȝ ſm aliqd ſui ad ipſam
ut potētia ad actū. vn̄ ⁊ p modū forē
ſiḡt̄ eēntia utputa hūanitas. ſ; in deo
nulla ē potētialitas ut ſ̄ oſtēſū ē. oȝ igit̄
ꝙ ipſe ſit ſua eſſentia.

Q ĩ deo idē ē eſſe ⁊ eēntia. XXIII

Ex his āt q̄ ſ̄ oſtēſa ſūt vlt̄i⁹ ꝓ-
bari pōt ꝙ ĩ deo n̄ ē aliud eēn
tia ul' q̄dditas q̄ȝ ſuū eē. oſtēſū
ē. n. ſ̄ aliqd eē qd̄ p ſe ncc̄ē ē eē qd̄ de⁹
ē. h̄ igit̄ eē qd̄ ncc̄ē ē: ſi ē alicui q̄ddi-
tati ꝯiūctū q̄ n̄ ē qd̄ ipſū ē. aut ē diſſo
nū illi q̄dditati ſeu repugnās ſicut p
ſe exiſtē q̄dditati albedis. aut ei ꝯſo-
nū ſiue a fine ſicut albedini eē in alio
ſi p̄ mō. illi q̄dditati n̄ ꝯueiet eē qd̄ ē
p ſe neceſſe. ſicut nec albedini qd̄ p ſe
exiſtē. ſi aūt 2° mō. oȝ ꝙ ul' eē h⁹modi
depēdeat ab eēntia. ul' vtrūqꝫ ab eadē
cā. vl' eēntia ab eē. prīa duo ſūt ꝯ̄ rōeȝ
ei⁹ qd̄ ē p ſe ncc̄ē eē: qa ſi ab alio depē
det. iam nō ē ncc̄ē eē. Ex 3° vo ſeq̄t̄ ꝙ

illa qdditas accñtalit' adueniat ad rē q̄ p se necē eē. qa oē qđ seqt' ad esse rei ē ei accñtale. 7 sic nō erit ei⁹ qdditas. de⁹ igit' nō h₃ eēntiā q̄ nō sit suū esse. Sȝ ƺ h̄ pōt dici ꝙ illud eē nō absolute dependet ab eēntia illa ut oīo nō sit nisi illa eēt. ſ₃ dependet q̄tū ad diūctōȝ q̄ ei diūgit'. 7 sic illud eē p se necē ē: ſ₃ ipm diūgi nō p se necē ē. Hec āt rñsio p̄dcā inconuenientia nō euadit: qa si illud eē pōt itelligi sine illa essentia seqt' ꝙ illa eēntia accñtalit' se h₃ ad illud eē. ſ₃ id qđ ē p se necē eē ē illud eē ġ illa eēntia se h₃ accñtalit' ad id qđ ē p se necē eē. nō ġ ē qdditas ei⁹. h̄ aūt qđ ē p se necē eē ē deus. nō igit' illa est eēntia dei ſ₃ aliq̄ eēntia deo p⁹terioꝛ. si āt nō pōt itelligi illud eē sine illa eēntia. tūc illđ eē absolute dependet ab eo a q̄ dependet diūctio sua ad eēntiā illaȝ 7 sic redit idē qđ p⁹us. Itē. vnūqđq₃ ē p suū eē. qđ igit' non ē suū eē nō ē p se necē eē. de⁹ āt ē p se necē eē. ġ de⁹ ē suū eē. Amp. si eē dei ñ ē sua eēntia. nō aūt ps ei⁹ eē pōt. cū eēntia dīna sit simplex ut ōnsū est. oȝ ꝙ h⁹mōi eē sit aliqd p̄ter eēntiā ei⁹. oē āt qđ ouenit alicui qđ nō ē đ eēntia ei⁹ ouenit ei p aliquā causam. ea. n. que p se non sūt vnū si diūgūt' oȝ p aliquā cāȝ vniri. eē igit' ouenit illi qdditati p aliquā cām. aut igit' p aliqd qđ ē de eēntia illi⁹ rei siue p eēntiā ip̄am. aut p aliqd aliud. Si p̄mō: eēntia āt ē ſm illud eē. seqt' ꝙ aliqd sit sibiip̄i cā eēndi. h̄ āt ē impossibile: qa p⁹ ſm itellectū ē cām eē q̄ effectū. si ġ aliqd sibiip̄i eēt cā eēndi. intelligeret' añq₃ hēret eē qđ ē ipossibile. nisi itelligat' ꝙ aliqd sit sibi cā essendi ſm eē accñtale. qđ eē ē ſm qd: h̄. n. nō ē ipossibile. Inuenit'. n. aliqđ ens accñtale cātū ex p̄ncipiis sui subi ante qđ esse intelligit' esse subale subi nūc aūt nō loqmur de eē accñtali ſ₃ de subali. si aūt illi eē coueniat p aliquaȝ aliā cām. oē āt qđ acqrit eē ab alia cā. ē cātū 7 nō ē cā p̄ma. de⁹ āt ē p̄ma cā non hñs cām ut ƺ demōratū ē. igit' ista qdditas q̄ acqrit eē aliūde nō ē qdditas dei. necē igitur ē ꝙ dei eē qdditas sua sit. Amp. esse actū quedā noīat. nō. n. dr' eē aliqd ex h̄ qđ ē i potētia ſ₃ ex h̄ qđ ē i actu. oē āt cui act⁹ ouenit aliqd dīsū ab eo exñs. se h₃ ad ipsū ut potētia ad actū. actus. n. et potētia ad iuicē dicūt'. si ġ dīna eēntia ē aliud q̄ suū esse. seqt' ꝙ eēntia 7 eē se hēant sicut potētia 7 act⁹. ōnsū ē aūt i deo nihil eē de potentia ſ₃ ipsū eē purū actū. nō igitur dei eēntia ē aliud q̄ suū eē. Itē oē qđ nō pōt eē nisi cōcurrētib⁹ plurib⁹. ē ōpositū. ſ₃ nlla res in q̄ ē aliud eēntia 7 aliud esse pōt eē nisi ocurrētib⁹ plurib⁹. s. eēntia 7 eē. ġ oīs res in q̄ ē aliud eēntia 7 aliud eē. ē oposita. de⁹ aūt nō ē ōposit⁹ ut ōnsū ē. ipsū igit' eē dei ē sua eēntia. Amp. oīs res ē p h̄ ꝙ h₃ eē. nlla igit' res cui⁹ eēntia ñ ē suū eē ē p eēntiā suā ſ₃ pticipatiōe alicui⁹. s. ip̄i⁹ eē. qđ āt ē p pticipatiōȝ alicui⁹ non pōt eē p̄mū ens: qa id qđ aliqd pticipat ad h̄ ꝙ sit. ē eo p⁹us. de⁹ aūt ē p̄mū ens q̄ nihil ē p⁹us. dei igit' eēntia ē suū eē. Hāc aūt sublimē veritatē Moyses a dño ē edoct⁹. q cū q̄reret a dño Exo. 3° dicēs: Si dixerint ad me filii isrl': qđ ē nomen ei⁹. qd dicam eis? dñs rndit: Ego suȝ q sū. sic dices filiis isrl': q est misit me ad vos. ōndēs suū ppriū nomē eē q est. Qđlibet aūt nomē ē institutū ad signdū nām seu eēntiā alicui⁹ rei. vñ relinqt' ꝙ ipsū dīnū eē ē sua eēntia ul' nā. Hāc etiā vitatē catholici doctores p̄fessi sūt. Ait nāq₃ Hilari⁹ i li° đ tri. Esse nō ē accñs i deo ſ₃ subsistēs vitas. 7 manēs

causa. 7 naturalis generis pprietas. Boeti⁹ etiā dicit in li° de trini. ꝙ dīna suba est ipsū esse. 7 ab ea est esse.

Q̄ i deo nō est accidēs. XXIIII

Ex hac etiā vitate de necitate seqt' ꝙ deo sup ei⁹ eēntiā nihil supueīri possit neq₃ aliqd ei accñtalit' inesse. Ipsū. n. eē non pōt pticipare aliqd qđ nō sit đ eēntia sua q̄uis id qđ est possit aliqd aliud pticipare. nihil. n. ē formali⁹ aut simplici⁹ q̄ eē. 7 dīna suba ē ipm eē. ġ nihil h₃ qđ nō sit đ sua suba. nullū ġ accñs ei iesse pōt. Amp. oē qđ iest alicui accñtalit' h₃ cām qre insit. cū sit p̄ter eēntiā ei⁹ cui iest. si igit' aliqd accñtalit' sit i deo oȝ ꝙ h̄ sit p aliquā cāȝ. aut ġ cā accñtis ē ipa dīna suba. aut aliqd aliud. Si aliqd aliud oȝ ꝙ illud agat i dīnā subaȝ nihil. n. iducit aliquā formā ul' subalē ul' accñtalē i aliq̄ recipiēte nisi aliq̄ mō agēdo i ipm. eo ꝙ agē nihil aliud ē q̄ facē aliqd actu. qđ qdē ē p formā ġ de⁹ patiet' 7 mouebit' ab illo agēte. qđ ē ƺ p̄determinata. Si āt ipa dīna suba ē cā accñtis qđ sibi inest. ipossibile āt ē ꝙ sit cā illi⁹ ſm ꝙ ē recipiēs ipm: qa sic idē ſm idē facēt se ipm in actu. ġ oȝ si in deo ē aliqđ accñs ꝙ ſm aliud 7 aliud recipiat 7 causet accidēs illud. sicut corpalia recipiūt ppa accidentia p nām mæ 7 cānt p formā. sic igit' de⁹ erit ōposit⁹. cui⁹ ƺriū supi⁹ pbatū ē. Itē oē subm accñtis ōpat' ad ipm ut potētia ad actuȝ. eo ꝙ accidēs qdā forā ē faciēs eē actu ſm eē accñtale. ſ₃ i deo nlla ē potētialitas ut ƺ ōnsū ē. i eo igit' nullū accñs eē pōt. Adhuc. cuicūq₃ iest aliqd accñtalit' ē aliq̄ mō ſm suā nām mutabile. accñs eni đ se natū ē iesse 7 nō iesse. si igit' deus h₃ aliqd accñtalit' sibi ouenies seqt' ꝙ ipse sit mutabil'. cui⁹ ƺriū ƺ demōratuȝ ē. Amp. cuicūq₃ iest aliqđ accñs nō ē qcqd h₃ in se: qa accñs nō ē de eēntia subi. ſ₃ de⁹ ē qcqd i se h₃. in deo igit' nullū est accñs. Media sic pbat'. vnūqđq₃ nobili⁹ iuenit' in cā q̄ i effcū. de⁹ āt ē dīuȝ cā. ġ qcqd ē i eo nobilissimo mō i eo iuenit'. pfectissime aūt ouēit aliqd alicui qđ ē ipsūmet. h̄. n. pfecti⁹ ē vnū q̄ cuȝ aliqd alti subalit' vnit' ut forā mæ. q etiā vnio pfectioꝛ ē q̄ cū aliqd alti accñtalit' iest. relīqt' ġ ꝙ de⁹ sit qcqd h₃. Itē suba nō dependet ab accñte q̄uis accñs dependeat a suba. qđ aūt nō dependet ab aliq̄ pōt aliqñ iueniri sine illo. ġ pōt aliq̄ suba iueīri siñ accñte. h̄ āt p̄cipue videt' simplicissime sube ouēire q̄lis ē suba dīna. dīne igit' sube oīo accñs nō iest. In hanc aūt sniam etiā catholici doctoꝛes cōueniūt. vñ Aug⁹ i li° de trini. dic ꝙ in deo nullū ē accñs. Ex hac aūt veritate ōnsa. erroꝛ q̄rūdaȝ i lege sarracenoꝝ loquētiū ōfutat' q ponūt q̄sdā intentiones dīne eēntie supadditas.

Q̄ dīnū esse nō pōt designari p additionē alicuius dīe subalis. XXV

Stēdi etiā ex p̄dicī potest ꝙ sup ipm dīnū eē ñ pōt aliqd supaddi quod designet ipsuȝ desigtiōe eentiali. sicut desigt' gen⁹ p dr̃ias. ipossibile. n. ē aliqd eē i actu nisi oīb⁹ exñtib⁹ q̄b⁹ esse subale desigt'. nō. n. pōt eē aīal in actu qn sit aīal rōnale ul' irrōnale. vñ etiā platonici ponētes ideas ñ posuerūt ideas p se exñtes generū q̄ designāt ad eē spēi p dr̃ias eēntiales. ſ₃ posuerūt ideas p se exñtes solaꝝ spēꝝ q̄ ad sui desigtōȝ nō idiget eēntialib⁹ differentiis. si ġ dīnū esse p

aliqd aliud ſupadditū deſigneť deſi-
gnatiōe eēntiali· ipſū eē nō erit ī actu
niſi illo ſupaddito exñte. ꝫ ipſū eē di
uinū ē ſua ſuba ut oñſū eſt. ğ ſuba di
uina nō pōt eē in actu niſi aliq̄ ſupue
niēte. ex q̄ pōt ɔcludi ꝙ nō ſit p ſe ne
ceſſe eē· cui⁹ ɔ̄riū ē̄ oñſū ē. Jtē. oē il
lud qđ īdiget aliq̄ ſupaddito ad h ꝙ
poſſit eē ē ī potētia reſpectu illi⁹. ꝫ di-
uina ſuba nō ē aliq̄ mō ī potētia ut ē̄
oñſū ē· ꝫ ſua ſuba ē ſuū eē. ğ eſſe ſuū
nō pōt deſigñri aliq̄ deſigñtiōe ſubali p
aliqđ ſibi ſupadditū. Amp. oē illud
p qđ res ɔſeqr eē ī actu ⁊ ē intrīſecū
rei· uel ē tota eēntia· uł ps eēntie. qđ
aūt deſignat aliquid deſignatione eſ-
ſentiali facit rē eē actu ⁊ ē itrinſecum
rei deſigñte· alr̄ p id deſignari nō poſſet
ſubalit. ğ oꝫ ꝙ ſit ipa eēntia rei uel ps
eēntie. ꝫ ſi aliqd ſupaddit ad eē diuinū
h non pōt eſſe tota eēntia dei: qa iam
oñſū ē ꝙ eē dei ñ ē aliud ab eēntia ei⁹
relinqť ğ ꝙ ſit pars eēntie diue. ⁊ ſic
de⁹ erit ɔpoſit⁹ ex ptib⁹ eēntialit· cui⁹
ɔ̄riū ē̄ oñſū eſt. Jtē qđ addit alicui
ad deſigñtiōꝫ alicui⁹ deſigñtiōe eēntiali
nō ɔſtituit ei⁹ rōnē ꝫ ſolū eſſe ī actu.
rōnale. n. additū aīali acqrit aīali eē
ī actu· nō ăt ɔſtituit rōnē aīalis inq̄-
tū ē aīal. nā dr̄ia nō itrat diffinitionē
generis. ꝫ ſi ī deo addat̄ aliqd p quod
deſigneť deſignatione eēntiali oꝫ ꝙ il-
lud ɔſtituat ei cui addit rōnē ꝑpē ei⁹
qdditatis ſeu nãe. nā qđ ſic addit ac-
qrit rei eē ī actu. ꝫ aūt. s. eē ī actu eſt
ipſa diña eēntia ut ē̄ oñſū ē. relinqť ğ
ꝙ ſup diuinū eē nihil poſſit addi qđ
deſignet ipſū deſignatione eſſentiali
ſicut dr̄ia deſignat genus.

Q deus nō ſit ī aliq̄ genē. XXVI

Ex h autē de nccitate ɔcludit
ꝙ de⁹ nō ſit ī aliq̄ gnē. Nam
oē qđ ē ī gnē hꝫ aliqd ī ſe per
qđ nã gnis deſigneť ad ſpēm. nihil. n.
ē in gnē qđ nō ſit ī aliq̄ ei⁹ ſpē. h aūt ī
deo ē īpoſſibile ut oñſū ē. īpoſſibile ē
igiť deū eē ī aliq̄ gnē. Amp. ſi de⁹ ſit
ī gnē· aut ē ī gnē accñtis· aut ī genere
ſube. in gnē accñtis nō ē. accñs. n. nō
pōt eē pmū ens ⁊ pma cã. in gnē etiā
ſube eē nō pōt: qa ſuba q̄ ē gen⁹ nō ē
ipſū eē· alr̄ oīs ſuba eēt eſſe ſuū: cū rō
generis ſalueť in oīb⁹ q̄ ſub gnē cōti-
neñť. ⁊ ſic nulla ſuba eēt cãta ab alio·
qđ eē nō pōt ut pꝫ ex dictis. de⁹ aūt ē
ipſū eē. igiť nō ē ī aliq̄ gnē. Jtē. qc-
qd ē in gnē ꝫm eē differt ab alijs q̄ in
eodē gnē ſūt: alr̄ gen⁹ đ plurib⁹ nō p-
dicareť. oꝫ aūt oīa q̄ ī eodē gnē ſūt in
qdditate generis ɔuenire: qa de oīb⁹
gen⁹ ī qđ qd eſt pdicať. eſſe igiť cui⁹-
libet ī gnē exñtis ē pter generđ qddi-
tatē. h aūt ī deo īpoſſibile ē. de⁹ igiť in
gnē nō ē. Amp. vnūqđqꝫ collocať
ī gnē p rōnē ſue qdditatis. gen⁹ autē
pdicať in qd eſt. ꝫ qdditas dei ē ipſū
ſuū eē· ꝫm qđ nō collocať aliqd ī gnē
qa ſic ens eēt gen⁹ qđ ſigñt ipſū eē. re-
linqť ğ ꝙ de⁹ nō ſit in gnē. Q aūt ens
nō poſſit eē gen⁹· pbať p phm in hūc
modū. Si ens eēt gen⁹· opoꝛtēt drīam
aliquā īueniri p quā traheret ad ſpe-
ciē. nulla aūt dr̄ia pticipat gen⁹ ita. s.
ꝙ gen⁹ ſit ī rōne drīe: qa ſic gen⁹ po-
neret bis ī diffinitiōe ſpēi. ꝫ oꝫ drīam
eē pť id qđ itelligiť in rōne generđ. ni
hil aūt pōt eē qđ ſit pť id qđ itelligiť
p ens ſi ens ſit de ītellectu eoꝝ de qb⁹
pdicať. ⁊ ſic p nullā drīam ɔtrahi pōt
relinqť ğ ꝙ ens nō ſit gen⁹. ex h đ ne
ceſſitate ɔcludit ꝙ deus nō ſit in gnē.
Ex q̄ etiā pꝫ ꝙ de⁹ diffiniri ñ pōt: qa
ois diffinitio eſt ex gnē ⁊ differētijs.

Patet etiā ꝙ nō pōt demōſtratio de ipſo
fieri niſi p effectū: qa pncipiū demō-
ſtratiōis ē diffini⁹ ei⁹ đ q̄ fit demō-
ſtratio. Pōt aūt alicui videri ꝙ q̄uis
nomē ſube deo ꝑpe ɔuēire nō poſſit
qa de⁹ ñ ſubſtat accñtib⁹· res tñ ſigñta
p nomē ei ɔuēiat. ⁊ ita ſit ī gnē ſube.
nā ſuba ē ens p ſe qđ deo ɔſtat ɔueni
re: ex q̄ pbatū ē ipſū nō eē accñs. Sꝫ
ad h dicēdū ē ex dictis ꝙ ī diffinitōe
ſube nō ē ens p ſe. ex h. n. qđ diciť ens
non poſſet eē gen⁹. qa iam pbatū ē ꝙ
ens nō hꝫ rōnē generis. ſimiľ nec ex h
qđ diciť p ſe. qa nō videť īpoꝛtare ni-
ſi negationē tm̄. Diciť. n. ens p ſe ex h
ꝙ nō ē ī alio· qđ ē negatio pura q̄ nec
pōt rōnē generis ɔſtituē: qa ſic gen⁹
nō dicēt qd ē res ꝫ qd non ē. oꝫ igiť ꝙ
rō ſube intelligať h mō ꝙ ſuba ſit res
cui ɔueniat eē nō ī ſubo. nomē ăt rei
a qdditate īponiť· ſicut nomē enđ ab
eſſe. ⁊ ſic ī rōne ſube ītelligať ꝙ habe-
at qdditatē cui ɔueniat eē nō ī alio. h
aūt deo nō ɔuenit· nā nō hꝫ qdditatē
niſi ſuū eē. Vñ relinqť ꝙ nullo modo
eſt ī gnē ſube. ⁊ ſic nec in aliq̄ gnē· cū
oſtenſū ſit ipſū nō eſſe ī gnē accñtis.

Q de⁹ nō ē eē foꝛale oīuꝫ. XXVII

Ex his ăt ɔfutať q̄rūdā erroꝛ
q dixerūt deū nihil aliud eſſe
q̄ꝫ eē foꝛmale vni⁹cuiuſqꝫ rei
Nā h eē diuidiť p eē ſube ⁊ eē accñđ.
diuinū aūt eſſe nō ē eē ſube neqꝫ eē acci
dentiſ ut pbatū eſt. īpoſſibile ē igitur
deū eē illud eē q̄ foꝛaliť vnaq̄qꝫ res ē.
Jtē. res ad īuicē nō diſtinguūť ꝫm
ꝙ eē hñt· qa ī h oīa cōueniūt. ſi ğ res
differūt ad īuicē· oꝫ ꝙ uel ipſū eē ſpe-
cificeť p aliqs drīas additas· ita ꝙ re-
bus drſis ſit drſū eſſe ꝫm ſpēm· uel ꝙ
res differāt p h ꝙ ipſū eē drſis naturđ
ꝫm ſpēm cōuenit. ꝫ pmū hoꝛū ē īpoſ-
ſibile: qa enti nō pōt fieri aliq̄ additō
ꝫm modū q̄ drīa addiť generi ut dic-
tū ē. relinqť ğ ꝙ res ꝑpť h differāt ꝙ
hñt drſas nãs qb⁹ acqriť eſſe diuerſi-
mode. eē aūt diuinū nō aduenit alij na-
ture ꝫ ē ipſa nã ſeu eēntia diña ut oñ-
ſū ē. ſi igiť eē diuinū eēt foꝛale eē oīuꝫ·
opoꝛteret oīa ſimpliciť eē vnū. Amp
pncipiū nāliť pus ē eo cuius ē pꝛinci
piū. eſſe aūt ī qbuſdā reb⁹ hꝫ aliqd q̄ꝺ
pncipiū. foꝛa. n. dr̄ eē pncipiū eēndi.
⁊ ſimiľ agēs qđ facit aliq̄ eē actu. ſi igiť
eē oīuꝫ ſit eē vni⁹cuiuſqꝫ rei. ſeqť ꝙ
de⁹ q ē ſuū eſſe hēat aliquā cãm. ⁊ ſic
nō erit nccē eē p ſe. cui⁹ ɔ̄riū ē̄ oñſū ē
Ad h. qđ ē cōe multis nō ē aliquid
pter mlta niſi ſola rōne. ſicut aīal nō
ē aliud pter ſoꝛtē ⁊ platonē ⁊ alia aīa-
lia niſi ītellectu q appꝛehendit foꝛmā
aīalis expoliatā ab oīb⁹ īdiuiduātib⁹
⁊ ſpecificantib⁹. hō. n. eſt qđ vere eſt
aīal. alr̄ ſeqreť ꝙ ī ſoꝛte ⁊ platone eēnt
plura aīalia. s. ipſū aīal cōe ⁊ hō cōis
⁊ ipſe plato. multo ğ min⁹ ⁊ ipſū eſſe
cōe ē aliqd pter oēs res exñtes niſi in
ītellectu ſolū. ſi igiť de⁹ ſit cōe eē· de⁹
nō erit aliq̄ reſ niſi q̄ ſit ī ītellectu tm̄
oñſū aūt ē ſup deū eē aliqd nō ſolū ī
ītellectu ꝫ in reꝝ nã. non eſt igiť deus
ipſū eē cōe oīuꝫ. Jtē. gnãtio p ſe lo-
quēdo ē via ī eſſe. ⁊ cōꝛuptio via ī nō
eſſe. nō. n. generatiōis tmin⁹ ē foꝛma
⁊ coꝛruptiōis pūatio niſi qa foꝛa facit
eē ⁊ pūatio nō eē. dato. n. ꝙ aliq̄ foꝛa
nō facēt eē nō diceret generari qđ ta-
lē foꝛmā accipet. ſi igiť de⁹ ſit oīuꝫ re-
rū eē foꝛale ſeqť ꝙ ſit tmin⁹ gene-
ratiōis· qđ ē falſū· cū ipſe ſit etn⁹ ut ē̄
oñſū ē. P ſeqť ꝙ eē cui⁹libꝫ rei fueit
ab etno. nō igiť pōt eſſe generatio uel

corruptio. ſi enī ſit generatio oportet ꝙ eē pexiſtens alicui rei de nouo acquirat̄. aut ꝗ alicui pus exiſtenti. aut nullo mō pus exiſtenti. Si p mō. cū vnū ſit eſſe oīuꝫ exiſtentiū. ſcd̄m poſitiōeꝫ pdictā ſequeꝛ ꝙ res que generari dicitur. nō accipiat nouū eſſe ſed nouū modū eſſendi. qđ nō facit generationē ſed alterationē. Si autē nullo mō prius exiſtebat ſequetur ꝙ fiat ex nihilo qđ eſt ɔtra rationē generatiōis. igiẗ hec poſitio oīo generationē ⁊ corruptionē deſtruit. ⁊ ideo patet eaꝫ eē impoſſibilē. Hūc etiā errorem ſacra doctrina repellit. dū confiteꝛ deuꝫ excelſum ⁊ eleuatū. ut dicit̄ Yſa. 6°. ⁊ eū ſup oīa eſſe. ut Ro. 9° habeẗ. Si enī ē eſſe omniū tūc ē aliquid oīuꝫ. nō aūt ſuper omnia. Hi etiā errantes eadem ſententia ꝓcellūtur qua ⁊ idolatre. q incoīcabile nomen. s. dei. lignis ⁊ lapidibus impoſuerūt ut habetur Sap̄ 14°. Si enī deꝰ eſt eſſe oīuꝫ. non magis diceꝛ vere. lapis eſt ens ꝙ lapis ē deꝰ. Huic auteꝫ errori quatuor ſūt que videntur pſtitiſſe fomentū. Primuꝫ ē quarūdam auctoritatū intellectus ꝑuerſus. Inuenitur enī a Dyo. dictum 4° ca°. cele. ierar. Eſſe oīuꝫ ſupereſſentialis diuinitas. Ex quo intelligē voluerūt ipſum eſſe formale omniū rerum deū eſſe. non conſiderantes hūc intellectum ipſis verbis conſonū eſſe non poſſe. Nam ſi diuinitas eſt omniū eē formale. non erit ſuper omnia ſed inter omnia. imo aliquid omniū. Cū enim diuinitatem ſuper omnia dixit. oſtendit ſcd̄m naturam ſuā ab omnibus diſtinctuꝫ ⁊ ſuper omnia collocatū. Ex hoc vero ꝙ dixit ꝙ diuinitas eſt eē oīuꝫ oſtendit ꝙ a deo in omnibus quedaꝫ diuini eſſe ſimilitudo reperiẗ. Hunc etiam eorum peruerſū intellectum alibi apertius excludens: dixit enim in 2° ca° de diuinis noībꝰ. ꝙ ipſius dei neqꝫ tactus neqꝫ aliqua ɔmixtio eſt ad res alias. ſicut eſt puncti ad lineam uel figure ſigilli ad ceram. Secunduꝫ qđ eos in hūc errorem promouit: eſt rationis defectus. Quia enim id qđ cōe eſt. per additionē ſpecificaẗ uel indiuiduatur. eſtimauerūt diuinū eē cui nulla fit additio. nō eſſe aliquid proprium ſed eſſe cōe omniū. non conſiderantes ꝙ id quod cōmune eſt uel vniuerſale. ſine additiōe eſſe non poteſt ſed ſine additione conſideratur. non enī animal poteſt eſſe abſqꝫ rationali uel irrōnali differentia. ꝗuis ſine his differētijs cogitetur. licet etiam cogiteꝛ vniuerſale abſqꝫ additione. nō tamē abſqꝫ receptibilitate additiōis ē. Nā ſi animali nulla differētia addi poſſet genꝰ nō eſſet. ⁊ ſimiliter ē de omnibꝰ alijs nominibꝰ. diuinū aūt eſſe eſt abſqꝫ additione non ſolū ī cogitatione ſed etiam ī rerum natura. ⁊ nō ſolū abſqꝫ additione ſed etiam abſqꝫ receptibilitate additionis. vn̄ ex hoc ipſo ꝙ additionē non recipit nec recipe poteſt. magis concludi poteſt ꝙ deus non ſit eſſe cōe ſed ꝓpriuꝫ. Etenī ex hoc ipſo ſuū eſſe ab omnibꝰ alijs diſtinguiẗ: quia nihil ei addi poteſt. Unde ɔmētator ī libꝰ đ cauſis dic ꝙ cauſa prima ex ipſa puritate ſue bonitatis ab alijs diſtinguiẗ ⁊ quodāmodo indiuiduaẗ.

Tertiū qđ eos in hunc errorē induxit: eſt diuine ſimplicitatis cōſideratio. Quia enī deus īfinite ſimplicitatis eſt. eſtimauerūt illud quod in vltimo reſolutionis īuenitur eorum que ſūt in nobis. deū eē quaſi ſimpliciſſimū. nō enī eſt ī infinitū ꝓcedere in ɔpoſitōe eorum que ſunt in nobis. In hoc etiam eorū defecit ratio. dū nō attenderunt id quod in nobis ſimpliciſſimū inuenitur. non tam rem completam ꝙ rei aliqd eē. deo aūt ſimplicitas attribuitur ſicut rei alicui perfecte ſubſiſtēti.

Quartū etiā quod eos ad hoc inducere potuit: eſt modus loquēdi ꝗ dicimus deū in omnibꝰ rebus eſſe. non intelligentes ꝙ non ſic eſt ī rebus ꝗſi aliquid rei. ſed ſicut rei cauſa que nihil ſui effectui deeſt. Nō enim ſimiliẗ dicimus eſſe formam ī corpore. ⁊ nautā in naui.

Q deus nō ſit forma alicuiꝰ corporis. XXVIII

Oſtenſo igitur ꝙ deus non ſit eē omniū. ſimiliẗ oñdi pōt ꝙ deus non ſit alicuiꝰ rei forma Nam diuinuꝫ eſſe nō poteſt eē alicuiꝰ quidditatis que non ſit ipſum eſſe ut oſtenſū ē. qđ autē eſt ipſū eſſe diuinū non eſt aliud ꝙ deus. impoſſibile eſt igitur deum eſſe alicuiꝰ alteriꝰ formā

Amp̄. forma corporis nō eſt ipſuꝫ eſſe ſed eēndi principiū. deus autē eſt ipſū eē. non ꝗ eſt deus forma corꝑis.

Itē ex vnione forme ⁊ materie reſultat aliquid cōpoſitū qđ eſt totum reſpectu materie et forme. ꝑtes autē ſūt in potentia reſpectu totius. in deo autē nulla eſt potentialitas. īpoſſibile ē igitur deū eſſe formā vnitam alicui rei. Adhuc. qđ ꝑ ſe habet eē. nobilius ē eo quod habet eē in alio. oīs āt forma alicuiꝰ corporꝭ habet eē ī alio. cum igitur deus ſit ens nobiliſſimum quaſi prima eſſendi cauſa. non poteſt eſſe alicuiꝰ forma. P̄. hoc idem pōt oſtēdi ex eīnitate motꝰ ſic. Si deus ē forma alicuiꝰ mobilis. cū ipſe ſit primū mouēs ɔpoſitū. erit mouēs ſeipſū ſ; mouēs ſeipſū pōt moueri ⁊ nō moueri. vtrūqꝫ igiẗ in ipſo ē. qđ aūt ē huiꝰmōi. nō habet motus indeficientiam ex ſeipſo. oꝫ igiẗ ſupra mouēs ſeipſuꝫ ponē aliud pmū mouēs qđ largiatur ꝑpetuitatē motꝰ. ⁊ ſic deꝰ q eſt primū mouēs nō ē forma corporis mouēđ ſeipſū. Eſt aūt hic ꝓceſſus vtilis ponentibꝰ eternitatē motꝰ. quo non poſito eadeꝫ ɔcl'o haberi pōt ex regularitate motꝰ celi. Sicut enī mouens ſeipſum poteſt quieſcere ⁊ moueri. ita poteſt velociꝰ ⁊ tardius moueri. nccitas igiẗ vniformitatis motꝰ celi dependet ex aliꝗ pricipio ſupiori oīo īmobili qđ non ē pars corporis mouentis ſeipſū ꝗſi aliqua forma eius. Huic aūt veritati ɔcordat ſcriptura. Diciẗ. n. in pſ. Eleuata eſt magnificentia tua ſup celos deꝰ. ⁊ Iob. xi°. Excelſior celo eſt. ⁊ qd facies! Longior terra menſura eius ⁊ latior mari. Sic igiẗ gentiliuꝫ error euacuaẗ. qui dicebāt deum eē animā celi uel etiā animā totius mundi. Et ex hoc errorem idolatrie defendebāt. dicentes totum mundū eſſe deū non ratiōe corporis ſed ratiōe anime. quo ſuppoſito ſequi opinabantur ꝙ mundo et partibus eius non indebite diuinus cultus exhibebatur. Commentator etiam dicit in xi° metaphiſice ꝙ hic locus fuit lapſus ſapientum gentis ſaphiorum ideſt idolatrarum qui ſcilicet poſuerunt deum eſſe formam celi.

De pfectione dīna. XXIX

Icet autem ea ꝗ ſunt ⁊ viuūt pfectiora ſint ꝙ ea ꝗ tm̄ ſūt:

deus tamen q nō eſt aliud q̄ȝ ſuū eſſe
eſt vniuerſaliter ens pfectū. Et dico
vniuerſaliter perfectuȝ cui non deeſt
alicuius generꝭ nobilitas. Oīs enim
nobilitas cuiuſcūqȝ rei eſt ſibi ſm ſuū
eē. nulla.n.nobilitas eſſet hoī ex ſua
ſapīa niſi p eā ſapiēs eēt. ⁊ ſic de aliīs.
Sic ḡ ſm moduȝ q̊ res hȝ eē ē ſuꝰ mo-
dus ī nobilitate. nā res ſm ꝙ ſuū eſſe
ↄtrahit ad aliquē ſpālē modū nobili
tatis maiorē ul' minorē. dicit' eē ſm h̄
nobilior ul' minꝰ nobilis. igit' ſi aliqd
ē cui ↄpetit tota vtꝰ eēndi. ei nl'la vtꝰ
nobilitatis deeſſe pōt q̄ alicui rei ↄue
niat. ſ rei q̄ ē ſuū eē ↄpetit eē ſm totā
eēndi ptātē. ſicut ſi eſſet aliq̄ albedo
ſepata. nihil ei d' vtute albedis deeſſe
poſſet. nā alicui albo aliqd de vtute al
bedinis deeſſe pōt ex defectu recipiētꝭ
albedinē q eā ſm modū ſuū recipit. ⁊
fortaſſe non ſm totū poſſe albedinis.
deꝰ igit' q ē ſuū eē ut ſ. pbatū ē hȝ eſſe
ſm totā vtutem ipſius eſſe. nō pōt ḡ
carē aliq̄ nobilitate q̄ alicui rei ↄueni
at. ſicut aūt oīs nobilitas ⁊ pfectio in-
eſt rei ſm ꝙ eſt. ita oīs defectꝰ ineſt ei
ſm ꝙ aliq̄lit' nō ē. deus aūt ſicut hȝ eē
totalit'. ita ab eo totalit' abſiſtit nō eē.
qa p modū p quē hȝ aliqd eē deficit a
nō eē. a deo ḡ oīs defectus abſiſtit. eſt
igit' vlī't pfectꝰ. iſta vo q̄ tm̄ ſūt nō ſūt
ī pfecta ppt' ī pfectionē ipſiꝰ eſſe abſo
luti. nō.n. ipſa hn̄t eē ſm totū ſuū poſ
ſe. ſ pticipant eē p quendā pticularē
modū ⁊ ī pfectiſſimū. Itē. oē imp-
fectū nccē ē ab aliq̄ pfecto pcedē. ſe-
men.n. ē ab aīali ul' a plāta. igit' pmū
ens oȝ eē pfectiſſimū. oñſū āt ē deū eē
pmū ens. igit' eſt pfectiſſimꝰ. Amp.
vnūqdqȝ pfectū ē inq̄tū ē actu. imp-
fectū aūt ſm ꝙ ē potētia cū puatione
actꝰ. id igit' qd nullo mō ē in potētia

ſ ē actus purꝰ oȝ pfectiſſimū eſſe. tale
aūt ē deꝰ. igit' ē pfectiſſimū. Adhuc
nihil agit niſi ſm ꝙ ē ī actu. actō igit'
ↄſeq' modū actus in agēte. īpoſſibile
ē igit' effectū q p actionē educit' eē in
nobiliori actu q̄ȝ ſit actus agētis. poſ-
ſibile ē tm̄ actū effectꝰ ī pfectiorē eē q̄ȝ
ſit actus cāe agētis eo ꝙ actio pōt de-
bilitari ex pte eius ī qd terminat'. In
gnē aūt cāe efficientis fit reductio ad
vnā cām q̄ deus dicit' ut ex dictis pȝ.
a q̊ ſūt oēs res ut in ſequētib' oñdet'.
oȝ igit' ꝙ qcqd actu eſt ī q̄cūqȝ re alia
īueniri ī deo multo eminētius q̄ȝ ſit ī
re illa. nō aūt eↄ̊. eſt igit' deꝰ pfectiſſi-
mus. Itē. in vnoq̊qȝ gnē ē aliqd p-
fectiſſimū ī genere illo ad qd oīa que
ſūt illiꝰ generis menſurant': qa ex eo
vnūqdqȝ oñdit' magis ⁊ minꝰ eē pfec-
tuȝ ꝙ ad menſurā ſui generis magis
⁊ minꝰ appropinq̄t. ſicut albū dicitur
eē mēſura ī oīb' colorib'. ⁊ vtuoſum
int' oēs hoīes. id aūt qd ē mēſura oīuȝ
entiū nō pōt eē aliud q̄ȝ deꝰ q ē ſuū eē
ipſi igit' nl'la deeſt pfectionū q̄ aliqb'
reb' ↄueniat. al' nō eēt oīuȝ cōis mē-
ſura. Hinc ē ꝙ cū q̄reret Moyſes dīnā
vidē faciē ſeu gloriā. rn̄ſū ē ei a dño.
Ego oñdā tibi oē bonū. ut hr' Exodi
33.° p h̄ dans ītelligē in ſe oīs bonitatꝭ
plenitudinē eē. Dyoꝰ etiā in 5° ca.° de
diui.no. dicit. Deus nō q̄dāmō ē exi-
ſtens ſ ſimplicit' incircūſcriptiue to-
tū eē ī ſeipſo accepit ⁊ paccepit. Sci-
endū tm̄ ꝙ pfectio deo ↄueniēt' attri-
bui non pōt ſi noīs ſignificatio q̄tuȝ
ad ſui originē attēdat'. qd.n. factū nō
ē. nec pfectū dici poſſe videt'. ſed quia
oē qd fit. d' potētia deductum ē in ac-
tum. ⁊ de non eſſe in eſſe. quando fac-
tū ē. tunc recte perfectum eſſe dicitur
quaſi totaliter factuȝ: quādo potētia

totalit' eſt ad actū reducta ut nihil de
nō eē retineat ſed habeat eſſe ↄpletū.
p quandā aūt noīs extēſionē pfectuȝ
dr' non ſolū qd fiendo puenit ad actū
ↄpletū. ſ id etiā qd ē in actu cōpleto
abſqȝ oī factiōe. ⁊ ſic deū pfectū eē di
cimꝰ ſm illud Math. 5.° Eſtote pfecti
ſicut ⁊ pat' veſter cele. pfectus eſt.

De ſilr̄itudine creat'e ad deū. XXX

Ex h̄ aūt quō in reb' poſſit ſi-
militudo ad deū īueniri uel
nō poſſit. ↄſiderari pōt. Effec
tus enim a ſuis cauſis deficientes nō
ↄueniūt cū eis ī noīe ⁊ rōne. nccē eſt
tm̄ aliquā int' ea ſilr̄itudinē īueniri. de
nā.n. agētis ē ut agēs ſibi ſil'e agat. cū
vnūqdqȝ agat ſm ꝙ actu ē. vñ forma
effectꝰ ī cā excedēte īuenit' qdē aliq̄-
lit'. ſ ſm aliū modū ⁊ aliā rōnē. ratiōe
cuiꝰ cā equoca dicit'. ſol.n. ī corpibus
inferiorib' calorē cāt agēdo ſm ꝙ ac-
tu ē. vñ oȝ ꝙ calor a ſole gnātꝰ aliqua-
lem ſilr̄itudinē obtineat ad vtutē ſolis
actiuā p quā calor ī iſtis inferioribus
cāt'. rōne cuiꝰ ſol calidꝰ dicit' q̄uis nō
vna rōne. ⁊ ſic ſol oīb' illis ſil'is aliq̄-
lit' dicit' in qb' ſuos effectꝰ efficaciter
inducit. a qb' tm̄ rurſus oīb' diſſil'is ē
inq̄tū hꝰmōi effectꝰ nō eodē mō poſ-
ſidēt calorē hꝰmōi q̄ ī ſole īuenit'. ita
etiā ⁊ deꝰ oēs pfectiōes reb' tribuit ac
p h̄ cū oīb' ſilr̄itudinē hȝ ⁊ diſſilr̄itudi-
nē ſil'. Et inde ē ꝙ ſacra ſcriptu'a aliqn̄
ſilr̄itudinē int' deum ⁊ creaturā cōme-
morat. ut cū dr' Gen. p̊. Faciamus ho
minē ad ima. ⁊ ſil'i. noſtrā. Aliqn̄ vo
ſilr̄itudo negat'. ſm illud Yſa. 40. Cui
ḡ ſil'em feciſtꝭ deū aut quā ima. po. ei.
Et in ps. Deus qs ſimilis ſu. ti. ne ta.
⁊c. Huic aūt rōni Dyoꝰ ↄcordat qui
9° ca.° de diui. no. dic. Eadē ſimilia ſūt

deo ⁊ diſſil'ia. ſil'ia qdē ſm imitationē
eiꝰ q nō ē pfecte imitabil' q̄leȝ ī eis eē
ↄtīgit. diſſil'ia autē ſm ꝙ cauſata hn̄t
minꝰ ſuis cauſ'. Scdm tn̄ hāc ſilr̄itudi
nē ↄuenientiꝰ dr' deo creat'a ſimilis q̄ȝ
eↄ̊. Sil'e.n. alicui dicit' qd eiꝰ poſſidet
q̄litatē uel formā. qa igit' id qd ī deo
pfecte eſt. ī reb' aliīs p quādā defici-
entē pticipatiōeȝ īuenit'. illud ſm qd
ſilr̄itudo attēdit'. dei qdē ſimplicit' eīt
nō aūt creat'e. ⁊ ſic creat'a hȝ qd dei ē
vñ ⁊ deo recte ſimilis dicit'. Nō āt ſic
pōt dici deū habē qd creat'e ē. vñ nec
ↄuenient' dicit' deū creat'e ſimilē eſſe
ſicut nec hoīem dicimus ſue imagini
fore ſimilē. cui tn̄ ſua imago recte ſi-
milis enūciat'. Multo igit' etiā minus
ppe dicit' ꝙ deꝰ creat'e aſſil'et'. nā aſſi-
milatio motū ad ſimilitudinē dicit. ⁊
ſic ↄpetit ei ꝙ ab alio accipit vnde ſi-
mile ei ſit. creat'a aūt accipit a deo vn-
de ei ſit ſimilis. nō aūt eↄ̊. nō igit' deꝰ
creat'e aſſimilat'. ſ magis eↄ̊.

Que noīa d' deo pn̄t pdicāi. XXXI

Ex his etiā ↄſiderari pōt qd
de deo dici uel nō dici poſſit.
qd ve de eo tm̄ dicatur. quid
etiā d' eo ſil' ⁊ aliīs reb'. Quia.n. oēm
pfectionē creat'e ē in deo inuenire ſ p
aliū modū eminētiorē: q̄cūqȝ nomīa
abſolute pfectionē abſqȝ defectu deſi-
gnāt. d' deo pdicant' ⁊ aliīs reb': ſicut
ē bonitas. ſapīa. ⁊ eſſe. ⁊ alia hꝰmōi.
q̄cūqȝ vo noīa hꝰmōi pfectioneȝ deſi-
gnāt cū modo ppo creaturꝭ. de deo di-
ci nō pñt niſi p ſilr̄itudinē ⁊ metapho-
ram. p quā q̄ ſūt vniꝰ rei alteri ſolēt ad-
aptari: ſicut aliqs hō dicit' lapis ppter
duritiā intellectꝰ. huiꝰmōi autē ſunt
omnia nomīa impoſita ad deſignādū
ſpeciem rei create. ſicut homo ⁊ lapis.

nā cuilibet ſpēi debet ꝓpriꝰ modꝰ p-
fectiōis ēē. ſilr etiā q̄cūq; noīa ꝓpe-
tates rerū deſignt q̄ ex ꝓpriis princi-
piis ſpēꝝ cānt. de deo dici nō pn̄t niſi
metaphorice. q̄ vo hꝰmōi pfectiones
exp̄mūt cū ſupeminētiori mō q̄ deo
ꝯueniūt de ſolo deo dicūt. ſicut ſūmū
bonū. p̄mū ens. alia hꝰmōi. Dico āt
aliq̄ p̄dictorū noīū pfectionē abſq;
defectu īportare q̄tū ad illud ad qđ
ſignđū nomē fuit īpoſitū. q̄tū vo ad
modū ſignđi oē nomē cū defectu eſt.
nā noīe res exp̄mimꝰ eo modo q̄ ītel-
lectu ꝯcipimꝰ. Intellectꝰ āt nr̄ ex ſen
ſibilibꝫ cog̊ſcēdi īitiū ſumēs illū mo-
dū nō trāſcēdit q̄ ī rebꝫ ſenſibilibus
īuenit in qbꝫ aliud ē fora hn̄s forā
ꝓpt fore māe ꝯpcnē. fora vo in his
rebꝫ īuenit qdē ſimplex ſ īpfecta ut-
pote nō ſubſiſtēs. hn̄s vo formā īue-
nit qdē ſubſiſtēs ſ non ſimplex īmo
ꝯcretōꝫ hn̄s. vn̄ ītellectꝰ nr̄ qcqd ſigt
ut ſubſiſtēs ſigt ī ꝯcretione. qđ vo ut
ſimplex ſigt nō ut qđ ē ſ ut q̄ ē. ſic ī
oī noīe a nob dcō q̄tū ad modū ſign-
di īpfectio īuenit q̄ deo n̄ ꝯpetit q̄uiſ
res ſigta aliq̄ mō eminēti deo ꝯueīat
ut pꝫ ī noīe bonitad boni. nā bōitas
ſigt ut nō ſubſiſtēs. bonū āt ut ꝯcre-
tū. q̄tū ad h̄ nullū nomē deo cōue-
nient aptat. ſ ſolū q̄tū ad id ad quod
ſignđū nom̄ īpoīt. Pn̄t igit ut Dyoꝰ
docet hꝰmōi noīa affirmari de deo
negari. affirmari qdē ꝓpt noīs rōnē.
negari vo ꝓpt ſignđi modū. modꝰ āt
ſupeminētie q̄ ī deo dicte pfectiones
inueniūt p noīa a nobis īpoſita ſigri
nō pn̄t niſi uel p negatiōꝫ. ſicut cū di
cimꝰ deū etnū uel infinitū. uel etiā p
relatiōē ipiꝰ ad alia. ut cū dr̄ p̄ma cā
uel ſūmū bonū. nō .n. đ deo cape poſ-
ſumꝰ qd ē ſ qd nō ē. q̄lr alia ſe ha-
beant ad ipſū ut ex ſup̄dictis pꝫ.

Q̄ oīna pfectio plutalitas
noīum dīnoꝝ dīne ſimplici-
tati nō repugnāt. XXXII

X p̄dictis etiā videri p̄t q̄
dīna pfectio pluta noīa dic
ta de deo ipiꝰ ſimplicitati nō
repugnāt. Sic .n. oēs pfectiōes ī rebꝰ
aliis īuētas deo attribui diximꝰ. ſicut
effectꝰ ī ſuis cauſiſ equocis īueniunt.
q qdē effectꝰ ī ſuiſ cauſis ſūt vtute ut
calor ī ſole. vtꝰ aūt hꝰmōi niſi aliq̄lit
eēt de gnē calori ſol p eū agēs non ſile
ſibi gnāret. ex h̄ igit ſol calidꝰ dicit
nō ſolū qa calorē facit. ſ qa vtꝰ p quā
h̄ facit ē aliqd ꝯforme calori. p eandē
autē vtutē p quā ſol facit calorē. facit
multos alioſ effectꝰ in inferioribus
corpibꝫ utpote ſiccitatē. ſic calor et
ſiccitas q̄ in igne ſūt q̄litateſ dr̄ſe ſoli
attribuūt p vnā vtutē. ita oīuꝫ pfec
tiōes q̄ rebꝫ aliis ſm dr̄ſas foras ꝯue-
niūt. deo ſm vnā eius vtutē attribui
ē ncc̄ē. q̄ qdē vtꝰ nō ē aliud a ſua eēn
tia. cū ei nihil accidē poſſit ut ꝓbatū
ē. ſic igit ſapiens deꝰ dicit nō ſolū ſm
h̄ q̄ ſapīam efficit. ſ qa ſm h̄ q̄ ſapiē-
tes ſumꝰ vtutē eiꝰ q̄ ſapientes nos fa
cit aliq̄tenꝰ imitamur. nō aūt dicit la
pis q̄uis lapides fecerit: qa ī noīe la-
pidis ītelligit modꝰ eēndi dēminatꝰ
ſm quē lapis a deo diſtinguit. imitat
aūt lapis deū ut cām ſm eē ſm boni-
tatē alia hꝰmōi ſicut alie creature.
Hꝰmōi aūt ſile īueniri p̄t ī potentiis
cog̊ſcitiuis ī vtutibꝫ opatiuis hūa-
nis. ītellectꝰ .n. vnica vtute cognoſcit
oīa q̄ ps ſenſitiua dr̄ſis potētiis appre
hēdit etiā alia multa. intellectꝰ etiā
quāto fuerit altior. tāto aliq̄ vno plu
ra cog̊ſcē p̄t ad q̄ cog̊ſcēda intellectꝰ
īferior n̄ ptigit niſi p mlta. P̄tās aūt
regia ad oīa illa extēdit ad q̄ diuerſe
ſub ipſa poteſtates ordinem habent.

ſic igit deus p vnū ſimplex ſuū eſſe
oīodā pfectionē poſſidet quā res alie
īmo mlto miorē p q̄dā dr̄ſa ꝯſequūt
Ex q̄ pꝫ nccītas plurium noīuꝫ de deo
dictoꝝ. Quia .n. eū nō poſſumꝰ ꝯg̊ſcē
nālit niſi ex effectibꝫ đueniēdo ī ipſū
oꝫ q̄ noīa qbꝫ pfectionē ipiꝰ ſigmꝰ di
uerſa ſint. ſicut pfectiōes ī rebꝫ īue-
niūt dr̄ſe. Si āt ipaꝫ eēntiā ꝓut ē poſ-
ſemꝰ ītelligē ei nomē ꝓpuꝫ adaptāe
vno noīe tm̄ eaꝫ exp̄mēmꝰ. qđ ꝓmit-
tit his q eū p eēntiā videbūt. Zach.
vlđ. In die illa erit dn̄ſ vnꝰ nom̄ eiꝰ
vnū.

Q̄ nihil de deo aliis rebus
vniuoce p̄dicat. XXXIII

X his etiā pꝫ q̄ nihil đ deo
rebꝫ aliis p̄t vniuoce p̄dica-
ri. Nā effectꝰ q nō recipit for
mā ſm ſpēm ſilem ei p quā agēs agit
nomē ab illa fora ſūptū ſm vniuocaꝫ
p̄dicationē recipe nō p̄t. non .n. vni-
uoce dicit calidꝰ ignis a ſole gnātꝰ.
ſol. reꝝ aūt q̄ꝝ deꝰ ē cā. fore ad ſpeciē
dīne vtutis nō pueniūt. cū diuiſim
pticularit recipiāt qđ ī deo ſimplicit
vlr̄ īuenit. pꝫ igit q̄ de deo rebus
aliis nil vniuoce dici p̄t. Amp̄. ſi ali
qs effectꝰ ad ſpēm cāe ptingat. p̄dica
tionē noīs vniuoce nō ꝯſeqt. niſi ſm
eūdē eēndi modū eandē ſpē formam
ſuſcipiat. nō .n. vniuoce dr̄ domꝰ q̄ ē ī
arte ī mā ꝓpt h̄ q̄ fora domꝰ hꝫ eſſe
diſſile vtrobiq;. res aūt alie etiā ſi oīo
ſimilē formā ꝯſeqrēt. nō tn̄ ꝯſequūt
ſm eūdē modū eēndi. nā nil ē in deo
qđ nō ē ipm eē dīnū vt ex dicti pꝫ. qđ
ī aliis rebꝫ nō accidit. īpoſſibile ē igit
aliqd de deo vniuoce rebꝫ aliis p̄di-
cari. Adh̄. oē qđ de pluribꝫ vniuoce
p̄dicat uel ē genꝰ uel ſpēs uel dr̄ia uel
accn̄s aut ꝓpriū. de deo aūt nihil p̄di-
cat ut genus nec ut dr̄ia ut ſ. dn̄ſū ē.
ſilit nec ut diffinitio nec etiā ut ſpēs
q̄ ex gnē dr̄ia cōſtituit. nec aliqd ei
accidē p̄t ut ſ. demrātū ē. ita nil de
eo p̄dicat neq; ut accn̄s neq; ut ꝓpriū
nā ꝓpriū đ gnē accn̄tiū ē. relinqt igit
nihil de deo rebꝫ aliis vniuoce p̄di-
cari. Itē. qđ vniuoce de pluribꝫ p̄di
cat vtroq; illoꝝ ad minꝰ ſm ītellectū
ſimplicꝰ ē. deo āt neq; ſm rōnē neq;
ſm ītellectū p̄t eē aliqd ſimplicius.
nil igit đ deo vniuoce aliis rebꝫ p̄di
cat. Amp̄. qđ de pluribꝫ p̄dicat vni-
uoce. ſm pticipatiōꝫ cuilibet eoꝝ ꝯue
nit đ q̄ p̄dicat. nam ſpēs pticipare dr̄
genꝰ. īdiuiduū ſpēm. đ deo aūt nihil
dicit p pticipatōēꝫ. nā oē qđ pticipat
determinat ad moduꝫ pticipati. ſic
ptialit ſiue pticularit habet non ſm
oēm pfectiōis moduꝫ. oꝫ igit nihil de
deo rebꝫ aliiſ vniuoce p̄dicāi. Adh̄
qđ p̄dicat de aliqbꝫ ſm p̄us pꝰteriꝰ
certū ē vniuoce nō p̄dicari. nā p̄us in
diffinitōe pꝰteriori icludit. ſicut ſuba
ī diffinitōe accn̄tis ſm q̄ ē ens. ſi igit
diceret vniuoce ens de ſuba accnte.
oporteret etiā q̄ ſuba ponet in diffini-
tiōe entis ſm q̄ de ſuba p̄dicat. qđ pꝫ
eē īpoſſibile. nihil āt đ deo rebꝫ aliiſ
p̄dicat eodē ordīe ſ ſm p̄us pꝰteriꝰ
cū de deo oīa p̄dicēt eēntialit. dicit .n.
ens q̄ſi ipa eēntia. bonꝰ q̄ſi ipa boni-
tas. de aliis aūt fiūt p̄dicatiōes p pti-
cipatōꝫ: ſicut ſortes dicit hō nō q̄ ſit
ipa hūanitas ſ hūanitatē hn̄s. īpoſſi-
bile eſt igit aliqd đ deo rebus aliis
vniuoce dici.

Q̄ attributa dīna nō p̄dicāt de deo et
creaturi pure equoce. XXXIIII

X p̄miſſis etiā pꝫ q̄ nō q̄cqd
de deo rebꝫ aliis p̄dicat ſm
purā equocatōꝫ dicit ſicut ea

q̄ ſūt a cāu equoca. Nam ī his q̄ ſūt a caſu equoca null⁹ ordo aut reſpectus attēdit̄ vni⁹ ad alterū. ſ; oīo p accn̄s ē q̄ vnū nomē dīſis reb⁹ attribuit̄. Nō n. nomē ipoſitū vni ſigt ipm habē ordinē ad alteꝝ. Sic aūt nō ē d̄ noīb⁹ q̄ de deo dicūt̄ ⁊ creaturis. Cōſideratr̄. n ī h⁹mōi noīuꝫ coītate ordo cāe ⁊ cāti ut ex dicd pꝫ. non igit̄ ſm purā equocationē aliqd de deo ⁊ rebus aliis p̄dicat̄. Amp. ubi ē pura equocatio nlla ſilitudo ī reb⁹ illis attēdit̄ ſ; ſolū vnitas noīs. reꝝ āt ad deū ē aliqs modus ſilitudis ut ex p̄dictis pꝫ. relinqt̄ g̃ q̄ nō dicāt̄ de deo ſm purā equocatiōꝫ.

Itē. qn̄ vnū de pluribꝫ ſm puram equocatōꝫ p̄dicat̄· ex vno eoꝝ nō poſſum⁹ duci ī cognitionē alteri⁹. nā cognitio reꝝ nō depēdet ex vocib⁹· ſ; ex rōne noīs. ex his āt q̄ ī reb⁹ aliis iueniūt̄ in dinoꝝ cognitiōꝫ puenim⁹ ut ex dictis pꝫ. nō igit̄ ſm purā equocationē dicūt̄ h⁹mōi de deo ⁊ aliis reb⁹.

Adh. equocatio noīs pceſſū argumētatiōis ipedit. ſi igit̄ nihil dicēt̄ de deo ⁊ creaturis niſi pure equoce· nulla argumēta° fieri poſſꝫ pcedēdo d̄ creaturis ad deū· cui⁹ ꝯ̄riū pꝫ ex oībus loquētib⁹ d̄ dinis. Amp. fruſtra aliqd nomē d̄ aliq̄ p̄dicat̄ niſi p illud nomē aliqd de eo itelligam⁹. ſ; ſi nomē p̄dicat̄ de deo ⁊ creaturis oīo equoce· nihil p illa noīa itelligim⁹ d̄ deo: cū ſigtioneſ illoꝝ noīuꝫ note ſint nob̄ ſolis ſm q̄ de creaturis dicūt̄. fruſtra igit̄ dicēt̄ aut pbaret̄ de deo q̄ de⁹ ē bon⁹· uel ſi qd aliud h⁹mōi ē. Si āt dicat̄ q̄ p h⁹ noīa ſolū de deo cogſcim⁹ qd nō ē ut s. ea rōne dicat̄ viuēs qa nō ē de genē reꝝ inaīatarū ⁊ ſic d̄ aliis· ad minus oportebit q̄ viuens d̄ deo ⁊ creaturis dictū ꝯueniat ī negatiōe inaīati. ⁊ ſic nō erit pure equocū.

Q͂ que dicunt̄ d̄ deo ⁊ creaturis dicunt̄ analogice. XXXV

Ic igit̄ ex dictis relinqt̄ q̄ ea q̄ de deo ⁊ reb⁹ aliis dicūt̄ p̄dicantur neq; equiuoce neq; vniuoce ſ; analogice. h ē ſm ordinem uel reſpectū ad aliqd vnuꝫ· qd quidē dupliciter ꝯtigit. Vno° ſm q̄ mlta hn̄t reſpectū ad aliqd vnū· ſicut ſcd̄m reſpectū ad vnā ſanitatē aīal dicit̄ ſanū ut ei⁹ ſubm· medicina ut ei⁹ effectiuū cibus ut ꝯſeruatiuū· vrina ut ſignuꝫ. Alio° ſcd̄m q̄ duoꝝ attendit̄ ordo uel reſpect⁹ nō ad alteꝝ ſ; ad vnū ipoꝝ ſicut ens de ſub̄a ⁊ accn̄te dicit̄ ſcd̄m q̄ accn̄s ad ſubam reſpectū hꝫ· nō ſm q̄ ſub̄a ⁊ accn̄s ad aliqd tītiū referātur. H⁹mōi g̃ noīa de deo ⁊ reb⁹ aliis non dicūt̄ analogice ſm pmū modū. oporteret. n. aliqd deo ponē pus. ſ; mō z°. ī h⁹mōi aūt analogica p̄dicatōe ordo attēdit̄ idem ſm nomē ⁊ ſm rē qn̄q; qn̄q; vo nō idē. Nā ordo noīs ſequit̄ ordinē cognitiōis qa ē ſignū itelligibil̄ ꝯceptiōis. qn̄ igit̄ id qd pus ē ſm rē iuenit̄ etiā cognitiōe pus. idē iuenit̄ pus ⁊ ſm noīs rōnē ⁊ ſm rei nām ſicut ſub̄a pꝛ ē accn̄te nā inq̄tū ſub̄a ē cā accn̄tis. ⁊ cognitiōe inq̄tū ſub̄a ī diffinitiōe accn̄tis ponit̄. ⁊ iō ens dicit̄ pus d̄ ſub̄a q̄ d̄ accidēte ⁊ ſm nām ⁊ ſm noīs rōnē. qn̄ vo illud qd eſt pus ſm nām ē poſteri⁹ ſm cognitiōꝫ· tūc ī analogicis nō ē idē ordo ſm rē ⁊ ſm noīs rōnē· ſicut vtus ſanādi que ē in ſanatiuis pꝛioꝛ ē naturalit̄ ſanitate q̄ eſt in animali ſicut cauſa effectu. ſ; qa hāc virtutē p effectum cognoſcimus iō etiā ex effectu noiam⁹. ⁊ inde ē q̄ ſanatiuū ē pus ordine rei. ſ; aīal dicit̄ pus ſanū ſm noīs rōnē. ſic igit̄ qa ex reb⁹ aliis ī dei cognitiōꝫ puenim⁹· res

noīuꝫ d̄ deo ⁊ reb⁹ aliis dictoꝝ p pus eſt ī deo ſm ſuū modū. ſ; ratio noīs p poſteri⁹. vn̄ ⁊ noīari dicit̄ a ſuis cātis

Q͂ plura noīa dicta de deo non ſūt ſynonima. XXXVI

Stēdit̄ etiā ex dictis q̄ q̄uis noīa de deo dicta eandē rē ſignificēt· nō tn̄ ſūt ſynonima qa nō ſignt rōnē eandē. nā ſicut dīſe res vni ſimplici rei q̄ de⁹ ē ſilant̄ p formas dīſas· ita itellect⁹ nī p dīſas ꝯceptiōes ei aliqlit̄ ſilat̄ inq̄tū p dīſaſ rōnes ſiue pfectiōes creaturaꝝ ī ipſū cognoſcendū pducit̄. ⁊ iō de vno intellect⁹ nī mlta ꝯcipiēs nō ē falſus neq; van⁹. qa illud ſimplex eē dinū h⁹mōi ē ut ei ſm foꝛas mltiplices aliq̄ aſſilari pn̄t ut s̄ oſ̄ſū ē. Scd̄m aūt dīſas cōceptiōes dīſa noīa itellect⁹ adiuenit q̄ deo attribuit. ⁊ ita cū nō ſm eandē rōnē attribuāt̄· ꝯſtat ea nō eē ſynonima q̄uis rē oīo vnā ſignificēt. nō. n. ē eadē noīs ſignificatio cū nomē per pus ꝯceptionē itellect⁹ q̄ rem itellectam ſignificet.

Q͂ pponēs q̄s itellect⁹ nī de deo format nō ſūt vane. XXXVII

Xh etiā vlteri⁹ pꝫ q̄ itellectus nī de deo ſimplici nō ī vanū enūciatiōes format cōponēdo ⁊ diuidendo q̄uis deus oīo ſimplex ſit. Q̄uis nāq; itellect⁹ nī in dei cognitiōꝫ p dīſas ꝯceptiōes deueniat ut dictū eſt· itelligit tn̄ id qd oīb⁹ eis rn̄det oīo eē vnū. nō. n. itellect⁹ modū q̄ itelligit reb⁹ attribuit itellectis ſicut nec lapidi imateīalitatē q̄uis eū imālit̄ ꝯgſcat. ⁊ iō rei vnitatē pponit p ꝯpōnē dbalē q̄ ē idēptitaſ nota· cū dicit de⁹ ē bon⁹ uel bonitas· ita q̄ ſi q̄ ē dīſitas i ꝯpōne. ad itellectū referat̄. vnitas vo ad rē itellectā. ⁊ ex hac rōne qn̄q; itellect⁹ nī enūciatiōꝫ de deo format cū aliq̄ diuerſitaſ nota ppōnē interponēdo· ut cū dr̄ bonitas ē in deo. qa ⁊ h deſigt̄ aliq̄ dīſitas q̄ ꝯpetit itellectui. ⁊ aliqua vnitas quā oꝫ ad rem referre.

Q͂ deus eſt bon⁹. XXXVIII

X pfectiōe aūt dina quā ondim⁹· bōitas ipi⁹ ꝯcludi pōt. Id. n. q̄ vnūqdq; bonū dicit̄ ē ppa vt⁹ ei⁹. nā ppa vt⁹ vni⁹cui⁹q; ē q̄ bonū facit hn̄tē ⁊ op⁹ ei⁹ bonū reddit. vt⁹ aūt ē pfectio q̄dā. tūc. n. vnūqdq; pfectū dicim⁹ qn̄ attingit ppꝛiā vtutē utꝫ i 8° phicoꝛū. Ex h igit̄ vnūqdq; bonuꝫ ē q̄ pfectū ē. ⁊ inde eſt q̄ vnūqdq; ſuaꝫ pfectionē appetit ſicut ppꝛiū bonū. oſ̄ſū aūt ē deū eē pfectū eſt igit̄ bon⁹. Itē oſ̄ſū eſt s̄ eē aliqd pmū mouēs imobile qd de⁹ ē. mouet aūt ſicut mouēs oīo imobile qd mouet ſicut deſideratū. de⁹ igit̄ cū ſit pꝛimū mouēs imobile eſt pmū deſideratū. Deſideratr̄ autē dupliciter aliqd. aut qa eſt bonū· aut qa apparet bonū· q̄ꝝ pmū ē qd ē bonū. nā apparens bonuꝫ nō mouet p ſe ſ; ſm q̄ hꝫ aliquā ſpēm boni. bonū vo mouet p ſeipſuꝫ· pmū igit̄ deſideratū qd ē de⁹ ē vere bonuꝫ.

Adh. bonū ē qd oīa appetūt· ut phs optime itroducit ī p ethicoꝝ. oīa aūt appetūt eſſe actu ſm ſuū modū· qd pꝫ ex h q̄ vnūqdq; ſm nām ſuaꝫ repugt coꝛꝛuptiōi. eē igit̄ actu boni rōne cōſtituit. vn̄ ⁊ p puatiōnē actus a potētia ꝯſequit̄ malū quod eſt bono oppoſitum· ut per phm patet ī 9° metaph.

deus aūt ē ens actu nō in potētia ut ſ ōnſū ē. eſt igiť vere bon⁹. Amp̄. cōicatio eē ⁊ bonitatꝭ ex bonitate ꝓcedit. qđ qdē pȝ ex ipſa nā boni ⁊ ex ei⁹ rōne. nāliť. n. vnū⁹cui⁹qȝ bonū ē actio et pfectio ei⁹. vnūqđqȝ autē ex h̄ agit ꝙ actu ē. agēdo aūt eē ⁊ bonitatē ī alia diffūdit. vn̄ ⁊ ſignū pfectōis ē alic⁹ ꝙ ſile ſibi poſſit ꝓducē. ut pȝ p ph̄m ī 4° metheoꝝ. rō aūt boni ē ex h̄ qđ ē appetibile qđ ē finiſ q etiā mouet agētē ad agendū. ꝓpť qđ dr̄ bonū eē diffuſiuū ſui eſſe. h̄ aūt diffuſio deo ɔpetit. ōnſū ē. n. ſ ꝙ alijs ē cā eēndi ſicut p ſe ens. ncċē eſt igiť vere bon⁹. Hic ē qđ in p̄s dr̄. Qȝ bon⁹ iſtꝭ de⁹ his q rec. ſūt corde. Et Treñ. 3° dr̄. Bon⁹ ē dn̄s ſperantib⁹ ī ſe. aīe quereti illū.

Q deus eſt ſua bonitas. XXXIX

Ex his aūt haberi pōt ꝙ deus ſit ſua bonitas. Eſſe. n. actu ī vnoqqȝ ē bonū ipſi⁹. ſ de⁹ nō ſolū ē ens actu ſ ē ipſū ſuū eē ut ſ oñſū ē. eſt igiť ipa bonitas nō tm̄ bon⁹. ꝑ. pfectio vnū⁹cui⁹qȝ ē bonitas ei⁹ ut oñſū ē. pfectio āt diuini eē nō attendiť ſm aliqd additū ſup̄ ipſū: ſ quia ipſū ſm ſe ipſū pfectū ē ut ſ oñſū eſt. bonitaſ igiť dei nō ē aliqd additū ſue ſubē. ſ ſua ſuba ē ſua bonitas. Itē vnūqđqȝ bonū qđ non ē ſua bonitas pticipatiue diciť bonū. qđ āt p pticipationē diciť bonū. aliqd añ ſe pſuppōit a q rōnē ſuſcipit bonitatis. hoc aūt ī infinitū nō ē poſſibile abire: qa ī cauſis finalib⁹ nō ꝓceditur in infinitū. infinitū. n. repugnat fini. bonū āt rōnē finis hȝ. oȝ igiť deuēire ad aliqđ p̄mū bonū qđ n̄ pticipatiue ſit bonū p ordinē ad aliqd aliud. ſ ſit p eēntiā ſuā bonū: h̄ aūt ē de⁹. eſt igiť de⁹ ſua bonitas. Itē. id quod eſt. pticipare aliquid poteſt. ipſum aūt eſſe: nihil. qđ. n. pticipat potētia ē. eē aūt act⁹ ē. ſ de⁹ ē ipſū eē ut ꝓbatū ē. nō ē igitur bon⁹ pticipatiue ſ eēntialiť. Amp̄ oē ſimplex ſuū eē ⁊ id qđ eſt vnū hȝ. nā ſi ſit aliud ⁊ aliud iam ſimplicitas tolleť. de⁹ aūt ē oīo ſimplex ut oñſū ē. igiť ipſū bonū nō ē aliud ꝙ ipē. ē igiť ſua bonitas. ꝑ eandē rōnē etiaȝ pȝ ꝙ nullū aliud bonū ē ſua bōitas. ꝓpter qđ dr̄ Math. 19°: Nemo bon⁹ ni. ſo. de⁹

Q in deo nō pōt eſſe malū. XL

Ex h̄ aūt manifeſte apparet ꝙ ī deo nō pōt eē malū. Eſſe. n. ⁊ bonitas ⁊ oīa q p eſſentiaȝ dicūť nihil p̄ter ſe h̄nt admixtū. lȝ id qđ ē bonū poſſit aliqd p̄ter eē ⁊ bonitatē habē. nihil. n. ꝓhibet h̄ qđ ē vni pfectōi ſuppoſitū etiā alij ſuppōi. ſicut ꝙ ē corp⁹ pōt eſſe albuȝ ⁊ dulce. vnūqđqȝ āt iſta ſuoſ rōnis tmīos ɔdudiť. ut nihil ex̄neū infra ſe cape poſſit. de⁹ aūt ē bonitas nō ſolū bon⁹ ut oñſū ē. nō pōt igiť in eo eē aliqd nō bonitas. ⁊ ita malū ī eo oīo eē nō pōt. Amp̄ id qđ ē oppoſitū eēntie alicui⁹ rei ſibi oīo cōuenire nō pōt dū manet: ſicut hoī nō pōt cōuenire irrōnabilitaſ uel inſenſibilitas niſi hō eē deſiſtat. ſ diuina eēntia ē ipſa bonitas ut oñſuȝ ē. ğ malū qđ ē bono oppoſitū ī eo locuȝ habē nō pōt niſi eſſe deſiſteret. qđ eſt īpoſſibile cū ſit eternus ut ſ oñſū eſt. Adh̄. cū deus ſit ſuū eſſe. nihil pticipatiue de eo dici poteſt. ut patet ex rōne ſup̄ inducta. ſi igiť malū d̄ ipo dicať nō diceť pticipatiue ſ eēntialiť. ſic aūt malū de nll'o dici pōt ut ſit eēntia alicui⁹: ei. n. eſſe deficēt qđ bonū ē ut oñſuȝ ē. In malitia āt nō pōt eē aliqd ex̄neū āmixtū ſicut nec ī bōitate. malū igiť de deo dici nō pōt. Itē. malū bono oppoſitū ē. rō aūt boni ī pfectione ɔſiſtit. ğ rō mali ī impfectione. defect⁹ aūt uel īpfectio ī deo q ē vere pfect⁹ eē nō pōt ut ſ oñſū ē. ī deo igiť malū eē nō pōt. ꝑ. pfectuȝ ē aliqd ſcđm ꝙ ē actu. ğ īpfectuȝ erit ſm ꝙ ē deficiēs ab actu. ğ maluȝ uel p̄uatio ē uel p̄uatiōȝ īcludit uľ nihil ē. p̄uatio. niſ aūt ſubm̄ ē potētia h̄ aūt ī deo eſſe nō pōt. igiť nec malū. ꝑ. ſi bonuȝ ē qđ ab oīb⁹ appetiť. igiť maluȝ vnaqqȝ nā refugit inqȝtū h⁹nōi. qđ aūt ē alicui ɔ̄ motū nālis appetit⁹ ē violentuȝ ⁊ p̄ter nām. malū igiť ē ī vnoqqȝ violentū ⁊ p̄ter naturā ſm ꝙ eſt ei malū ⁊ ſi poſſit ei eſſe nāle ſcđm aliqd eius in reb⁹ cōpoſitis. deus aūt ɔpoſit⁹ nō ē. nec eē pōt ī eo violētū uľ p̄ter nām ut oñſū ē. malū igiť in deo eē non pōt Hoc etiā ſacra ſcriptā cōfirmat. Dr̄ n. i. cano. Ioh. De⁹ lux eſt. ⁊ tenebre ī eo nō ſūt vlle. Et in Iob. Abſit a deo īpietas ⁊ ab oīpotente iniquitas.

Q deus eſt oīs boni bonū. XLI

Oſtendiť etiaȝ ex p̄dictꝭ ꝙ de⁹ ſit oīs boni bonū. Bonitas. n vnū⁹cui⁹qȝ ē pfectio ipſiuſ ut dictū ē. deus āt cū ſit ſimpliciť pfect⁹ ſua pfectiōe oēs rerꝝ pfectiōes ɔph̄edit ut oſtenſum eſt. ſua igitur bonitate omnes bonitates comprehendit. ⁊ ita eſt oīs boni bonū. Item. quod p pticipatiōeȝ diciť aliq̄le. nō diciť tale niſi inqȝtuȝ hȝ quādā ſilitudinē eius qđ p eēntiā dr̄. ſicut ferruȝ dr̄ ignitū inqȝtū quandā ſilitudinē ignis pticipat. ſ de⁹ ē bon⁹ p eſſentiā. oīa vo alia p pticipationē ut oñſū ē. igitur nihil diceť bonū niſi iqȝtū hȝ ſilitudinē aliquā diuine bonitatis. eſt igiť ipe bonuȝ oīs boni. Adh̄. cū vnūqđqȝ appetibile ſit ꝓpť finē. boni aūt rō ɔſiſtit in h̄ qđ ē appetibile. oȝ ꝙ vnūqđqȝ dicať bonū. uel qa ē finis. uel qa ordinatur ad finē. finis igiť vltim⁹ ē a q oīa rōnē boni accipiūt. h̄ aūt de⁹ ē ut. ī. ꝓbabiť. ē igiť de⁹ oīs boni bonū. Hic ē ꝙ dn̄s ſuā viſionē Moyſi ꝓmittēs dicit Exo. 33°. Ego oñdā tibi oē bonuȝ. Et Sap. 7° dr̄ de diuina ſapiā. Venerūt mi hi oīa bona pariter cum illa.

Q deus ſit ſūmū bonū. XLII

Ex h̄ āt oñdiť ꝙ de⁹ ſit ſūmū bonū. Nā bonū vle p̄eminet oī bono pticulari. ſicut bonū gētis ē meli⁹ ꝙ bonū vni⁹. bonitas. n toti⁹ ⁊ pfectio p̄eminet bonitati ⁊ pfectiōi ptꝭ. ſ diuina bonitas ɔpať ad oīa alia ſicut vle bonū ad pticulare. cū ſit oīs boni bonū ut oñſū ē. eſt igiť ipſe ſūmū bonū. ꝑ. id qđ p eēntiaȝ diciť. veri⁹ diciť ꝙ qđ ē p pticipationē dictū. ſ deus ē bon⁹ p ſuā eēntiā. alia vo p pticipationē ut oñſuȝ ē. eſt igiť ipſe ſūmū bonū. Itē qđ ē maximū ī vnoqqȝ gnē. ē cā alioꝝ q ſūt ī illo genere. cā. n. potior ē effectu. ex deo aūt oīa h̄nt rōnē boni ut oñſū eſt. eſt igiť ipſe ſūmū bonū. Amp̄. ſicut albi⁹ ē qđ ē nigro īpmixti⁹. ita meli⁹ ē quod ē malo īpmixti⁹. ſ de⁹ ē maxīe malo īpmixt⁹: qa in eo nec actu nec potentia malū eē pōt. ⁊ h̄ ei ex ſua nā cōpetit ut oñſū ē. eſt igiť ipſe ſūmū bonū. Hinc ē qđ Exo. 2° dr̄. Nō eſt ſanctus ut eſt dn̄s.

Q deus eſt vnus. XLIII

Oc aũt oñſo manifeſtum eſt
deũ nõ eẽ niſi vnũ. Nõ enim
poſſibile ẽ eẽ duo ſũme bona
qđ.n.p ſupabũdantiã dicit᷑ · ĩ vno tm̃
ĩuenit᷑. deuſ aũt ẽ ſũmũ bonũ ut oñſũ
ẽ. deus igit᷑ ẽ vn⁹. Ꝓ. oñſũ ẽ deũ oĩo
pfectũ eẽ cui nulla pfectio deſit. ſi igi
tur ſũt plures dĩi · oꝫ eſſe plura h⁹moĩ
pfecta: hoc aũt ẽ ĩpoſſibile. nã ſi nulli
eoꝝ deeſt aliq̃ pfectio neqꝫ aliq̃ ĩpfec-
tio ei admiſcet᷑ qđ reqrit᷑ ad hoc ꝙ ali
qd ſit ſimplex pfectum · nõ erit ĩ quo
ad ĩuicẽ diſtinguãt᷑. ĩpoſſibile eſt igit᷑
plures deos ponẽ. Itẽ qđ ſufficient
fit vno poſito meli⁹ ẽ p vnũ fieri q̃ꝫ p
multa. ſ rerꝝ ordo ẽ ſicut meli⁹ põt eẽ
nõ.n. potẽtia agẽtis ṗmi deeſt poten-
tie q̃ ẽ in reb⁹ ad pfectionẽ. ſufficient
aũt oĩa ꝯplent᷑ reducẽdo ad vnũ pri-
mũ ṗncipiũ. nõ ẽ igit᷑ ponẽ plura ṗn
cipia. Amp̃. ĩpoſſibile ẽ vnũ motũ
ꝯtinuũ ⁊ ſingula regulantẽ a pluribꝰ
motoribꝰ eẽ. nam ſi ſił mouẽt · nullus
eoꝝ ẽ pfectus motor · ſ oẽs ſe hñt lo-
co vni⁹ pfecti motoris · qđ nõ cõpetit
in ṗmo motore. pfectũ.n. ẽ ṗus imp-
fecto. Si aũt nõ ſił mouẽt · qlibet eoꝝ
ẽ qñqꝫ mouẽs ⁊ qñqꝫ nõ. ex q̊ ſeqtur
ꝙ mot⁹ non ẽ ꝯtinu⁹ neqꝫ regularis.
mot⁹.n. ꝯtinu⁹ ⁊ vn⁹ ẽ ab vno motõe
motor etiaꝫ q nõ ſp mouet · irregłarit᷑
ĩuenit᷑ mouẽ · ſicut pꝫ ĩ motoribꝰ infe
rioribꝰ in qbꝰ mot⁹ violẽt⁹ in princi-
pio ĩtendit᷑ ⁊ in fine remittit᷑. motus
aũt nãlis eoꝫ. ſ ṗmus mot⁹ ẽ vn⁹ ⁊ cõ
tinu⁹ ut a phis pbatũ ẽ. g̊ oꝫ eius mo-
torẽ eẽ vnũ. Adħ. ſubĩa corpalis or
dinatur ad ſpũalẽ ſicut ad ſuũ bonũ.
nã ẽ in iſta bonitaſ plenior cui corpał
ſubĩa intẽdit aſſiłari: cũ oẽ qđ eſt · deſi
deret optimũ q̃ꝫtũ poſſibile ẽ. ſed oẽs
mot⁹ corpalis create ĩueniũt᷑ reduci
ad vnũ ṗmũ p̃ter quẽ nõ ẽ alius ṗm⁹
q nullo mõ reducat᷑ ĩ ipſũ. g̊ p̃ter ſub
ſtantiã ſpũalẽ q̃ ẽ finis ṗmi mot⁹ nõ
ẽ aliq̃ q̃ nõ reducat᷑ in ipſam · hoc aũt
noĩe dei ĩtelligim⁹. nõ ẽ igit᷑ niſi vnus
deus. Amp̃. oĩuꝫ dĩſoꝝ ordinatoꝝ
ad ĩuicẽ. ordo eoꝝ ad ĩuicẽ ẽ ꝑpter or
dinẽ eorũ ad aliquid vnũ: ſicut ordo
ptiũ exercit⁹ ad ĩuicẽ · ẽ ꝑpter ordinẽ
tot⁹ exercit⁹ ad ducem. nã ꝙ aliqua
diuerſa ad ĩuicẽ ĩ habitudĩe aliq̃ vni-
unt᷑ nõ põt eẽ ex ꝑpriis naturis ſm ꝙ
ſũt dĩſa: qa ex h̊ magis diſtĩguerẽt᷑.
nec põt eẽ ex diuerſis ordinantibus ·
qa nõ poſſet eẽ ꝙ vnũ ordinẽ ĩtende
rent ex ſeipſis ſm ꝙ ſunt diuerſi. ⁊ ſic
uł ordo multoꝝ ad ĩnuicẽ eſt p accñs
uel oꝫ reducẽ ad aliqd ṗmũ vnũ ordi
nans q ad finẽ quẽ intẽdit oĩa alia or
dinat. oẽs aũt ptes hui⁹ mundi ĩueni
untur ordinate ad ĩuicẽ ſm ꝙ q̃daꝫ a
qbuſdã iuuant᷑. ſicut corpa inferiora
mouent᷑ p ſupiora ⁊ h̊ p ſubĩas incor-
poreas ut ex p̃dictis pꝫ. nec h̊ eſt per
accidẽs cũ ſit ſp uel ĩ maiori pte. igit᷑
tot⁹ hic mũd⁹ nõ hꝫ niſi vnũ ordina-
torẽ ⁊ gubernatorẽ. ſ p̃ter hũc mun-
dũ nõ ẽ ali⁹. non ẽ igit᷑ niſi vnus oĩuꝫ
rerum gubernator quẽ deũ dicimus.

Adħ. ſi ſint duo quoꝝ vtrũqꝫ ẽ ne-
ceſſe eẽ · oꝫ ꝙ ꝯueniãt ĩ intentione ne-
ceſſitatis eẽndi. oꝫ igit᷑ ꝙ diſtinguant᷑
p aliqd qđ addit᷑ uel vni tm̃ uł vtriqꝫ
⁊ ſic oꝫ uel alterꝝ uel vtrũqꝫ eẽ ꝯpoſitũ
nullũ aũt ꝯpoſitũ ẽ nccẽ eẽ p ſeipſum
ſicut ſ̃ oñſũ ẽ. ĩpoſſibile ẽ igit᷑ eẽ plu-
ra q̊ꝝ vtrũqꝫ ſit nccẽ eſſe. ⁊ ſic nec plu
res deos. Amp̃. illud in q̊ differunt
ex quo ponũt᷑ ꝯuenire in neceſſitate
eẽndi · aut reqritur ad complementũ
neceſſitatis eẽndi aliquo mõ. aut non
ſi nõ reqrit᷑. g̊ ẽ aliqd accñtale: qa oẽ
qđ aduenit rei nihil faciẽs ad eẽ ipſi⁹
ẽ accñs. g̊ h̊ accñs hꝫ cãm. aut g̊ eſſen-
tiã ei⁹ qđ ẽ nccẽ eẽ · aut aliqd aliud. ſi
eẽntiã ei⁹ cũ ipa nccitas eẽndi ſit eẽn
tia ei⁹ ut ex dict̃ pꝫ · nccitas eẽndi erit
cã illi⁹ accñtis. ſ nccitas eẽndi ĩuenit᷑
ĩ vtroqꝫ. g̊ vtrũqꝫ habebit illud accñs
⁊ ſic nõ diſtĩguent᷑ ſm illud. Si ãt cã
illi⁹ accñd ſit aliqd aliud · niſi g̊ illud
aliud eẽt · nõ eẽt h̊ accñs. ⁊ niſi h̊ acci
dens eẽt · diſtinctio p̃dicta nõ eſſet. g̊
niſi eẽt illud aliud · iſta duo q̃ ponũt᷑
nccẽ eẽ nõ eẽnt duo ſ vnũ. g̊ eẽ ꝑpriũ
vtriuſqꝫ ẽ dependẽs ab altõ. ⁊ ſic neu
trũ ẽ nccẽ eẽ p ſeipſũ. Si aũt illud ĩ q̊
diſtinguũt᷑ ſit nccĩuꝫ ad nccitatẽ eẽn-
di ꝯplendã · aut h̊ erit qa illud inclu-
dit᷑ in rõne nccitatis eẽndi · ſicut aĩa-
tũ ĩcludit᷑ in diffinitõe aĩalis · aut hoc
erit qa nccitas eẽndi ſpecificatur p il-
lud · ſicut aĩal ꝯplet᷑ p rõnale. ſi ṗ mõ
oꝫ ꝙ vbicũqꝫ ſit nccitaſ eẽndi ſit illud
qđ ĩ ei⁹ rõne dicit᷑: ſicut cuicũqꝫ ꝯue-
nit aĩal · ꝯuenit aĩatũ. ⁊ ſic cũ ambob⁹
p̃dictiſ attribuat᷑ nccitas eẽndi · ſm il
lud diſtĩgui nõ poterũt. Si aũt 2° mõ
h̊ iterꝝ eẽ non põt. nã drĩa ſpecificans
gen⁹ nõ ꝯplet generis rõnẽ ſ p eã ac-
quirit᷑ generi eẽ ĩ actu. ratio.n. aĩalis
ꝯpleta ẽ an̄ additionẽ rõnał. ſ nõ põt
eẽ aĩal actu niſi ſit rõnale uel irrõna-
le. ſic g̊ aliqd ꝯplet nccitatẽ eẽndi q̃ꝫ-
tũ ad eẽ ĩ actu ⁊ nõ q̃ꝫtũ ad ĩtentionẽ
nccitatis eẽndi · qđ ẽ ĩpoſſibile ꝑpter
duo. ṗ qa ei⁹ qđ ẽ nccẽ eẽ ſua qddi-
tas ẽ ſuũ eẽ ut ſ̃ pbatũ ẽ. 2° qa ſic ipi
qđ eſt nccẽ eẽ · acqreret᷑ eẽ p aliqd ali-
ud · qđ ẽ ĩpoſſibile. nõ ẽ g̊ poſſibile po
nere plura q̊ꝝ qđlibet ſit nccẽ eẽ p ſe-
ipſũ. Adħ. ſi ſũt duo dĩi · aut h̊ nomẽ

deus đ vtroqꝫ p̃dicat᷑ vniuoce uel eq-
uoce. Si equoce h̊ ẽ p̃ter intentioneꝫ
pñtẽ. nã nihil ꝓhibet rẽ quãlibet q̊li-
bet noĩe equoce noĩari ſi vſus loquẽ
tiũ admittat. Si aũt dicat᷑ vniuoce · oꝫ
ꝙ de vtroqꝫ p̃dicet᷑ ſm vnã rõnẽ. ⁊ ſic
oꝫ ꝙ ĩ vtroqꝫ ſit vna nã ſm rõnẽ. Aut
igit᷑ h̊ nã ẽ ĩ vtroqꝫ ſm vnũ eẽ · aut ſm
aliud ⁊ aliud. Si ſm vnũ · g̊ nõ erunt
duo ſ vnũ tm̃: duoꝝ.n. nõ ẽ vnũ eſſe
ſi ſubĩalit᷑ diſtĩguãt᷑. Si ãt ẽ aliud ⁊ ali
ud eẽ ĩ vtroqꝫ: g̊ neutꝝ erit ſua qddi-
tas uł ſuũ eẽ. ſ h̊ oꝫ ĩ deo ponẽ ut ꝓba
tũ ẽ. g̊ neutꝝ illoꝝ duoꝝ ẽ h̊ qđ intel
ligim⁹ noĩe dei. ſic igit᷑ ĩpoſſibile ẽ po
nẽ duos deos. Amp̃. nihil eoꝝ q̃ ꝯue
niũt huic ſigto inq̃ꝫtũ ẽ h̊ ſigtũ · poſſi-
bile ẽ alĩi ꝯuenire: qa ſingularitas ali
cui⁹ rei nõ ẽ altĩ p̃ter ipſũ ſingulare. ſ
ei qđ ẽ nccẽ eẽ ſua nccitas eẽndi ꝯue-
nit inq̃ꝫtũ hꝫ h̊ ſigtuꝫ. g̊ ĩpoſſibile ẽ ꝙ
alicui altĩ ꝯueniat. ⁊ ſic ẽ ĩpoſſibile ꝙ
ſint plura q̊ꝝ qđlibet ſit nccẽ eẽ. ⁊ per
ꝯñs ĩpoſſibile ẽ eẽ plures deos. Pro-
batio medie. Si.n. illud qđ ẽ nccẽ eẽ
nõ ẽ h̊ ſigtũ inq̃ꝫtũ ẽ nccẽ eẽ · oꝫ ꝙ deſi
gnatio ſui eẽ nõ ſit nccĩa ſm ſe ſed ex
alio depẽdeat. vnũqđqꝫ aũt ſm ꝙ ẽ ac
tu ẽ diſtinctũ ab oĩbꝰ aliis qđ ẽ eſſe h̊
ſigtum. g̊ quod ẽ nccẽ eſſe depẽdet ab
alio q̃ꝫtũ ad hoc ꝙ ẽ eẽ in actu · qđ ẽ ꝯ̃
rõnẽ ei⁹ qđ ẽ nccẽ eẽ. oꝫ igit᷑ ꝙ id qđ
ẽ nccẽ eẽ ſit nccẽ eẽ ſm h̊ ꝙ ẽ h̊ ſigtũ.

Adħ. nã ſigta hoc noĩe de⁹ · aut ẽ p
ſeipſam indiuiduata in hoc deo aut p
aliqd aliud. ſi p aliud oꝫ ꝙ ibi ſit ꝯpõ.
ſi p ſeipſam: g̊ ĩpoſſibile ẽ ꝙ altĩ ꝯue-
niat. illud.n. qđ ẽ indiuiduatiõis ṗn
cipiũ nõ põt eẽ pluribꝰ cõe. ĩpoſſibile
ẽ igit᷑ eẽ plures deos. Amp̃. ſi ſunt
plures dĩi · oꝫ ꝙ nã deitatis nõ ſit vna
numero ĩ vtroqꝫ. oportet igit᷑ eẽ aliqd

diſtinguēs nām dinā in h̄ 7 ī illo. ꝫ h̄ ē īpoſſibile. qa nā dina nō recipit addicionē neqꝫ diuiſionē eētialiū neqꝫ accidentaliū ut ſ̄ oñſū ē. Nec etiā dina nā ē fora alicui⁹ māe ut poſſit diuidi ad māe diuiſionē. īpoſſibile ē igit̃ eſſe plures deos. Itē. eē abſtractū ē vnū tm̄. ut albedo ſi eēt abſtracta eēt vna tm̄. ꝫ deus ē ipſū eſſe abſtractū. cū ſit ſuū eſſe ut ꝓbatū ē ſ̄. īpoſſibile ē igit̃ eē niſi vnū deū. Itē. eſſe ꝓpriū cui⁹libet rei ē tm̄ vnū. ꝫ de⁹ ē eē ſuū ut ꝓbatū ē ſ̄. īpoſſibile igit̃ ē eē niſi vnuꝫ deū. Adh̄. ſm hunc modū res hñt eē quo poſſidēt vnitatē. vñ vnūqdqꝫ ſue diuiſioni ꝓ poſſe repugñt ne ꝑ h̄ in nō eē tēdat. ꝫ dina nā ē potiſſime hñſ eē. eſt igit̃ ī ea maxia vnitas. nllo igit̃ mō ī plura diſtiguit̃. Amp̄. ī vnoqq; gnē videm⁹ mltitudinē ab vnitate ꝓcedē. 7 iō ī qlibet gnē īuenit̃ vnū ṗmū qđ ē menſura diuꝫ q̄ in illo gnē īueniūt̃. quorūcūqꝫ igit̃ īuenit̃ ī aliq̄ vno gnē cōuenietia. oꝫ ꝙ ab aliq̄ vno depēdeant. ꝫ oīa ī eſſe ɔueniūt. oꝫ igit̃ eē vnū tm̄ qđ ſit reꝝ oīuꝫ ṗncipiū qđ de⁹ ē. Itē. in qlibet ṗncipatu ille q̄ ꝑſidet vnitatē deſiderat. vñ int̃ ṗncipatus ē potiſſima monarchia ſiue regnū. multoꝝ etiā mēbrorū vnū ē caput. ac ꝑ hoc euidēti ſigno apparet ei cui cōuenit ṗncipat⁹ vnitatē deberi. vñ 7 deū q ē oīuꝫ cā oꝫ vnū ſimplicit̃ ɔfiteri. Hāc āt ɔfeſſionē dine vnitat̃ etiā ex ſacriſ eloquijs accipe poſſum⁹. Nā Deut°. 6°. dr̄. Audi iſrl̄. dñs deus nr̄ de⁹ vn⁹ ē. 7 Exo. 20. Nō habebis deos alienos corā me. Et ad Eph. 4°. Vn⁹ dñs vna fideſ 7c̄. Hac āt ṽitate repellūt̃ gētiles deoꝝ mltitudinē ɔfitētes q̄uis pluresſ eoꝝ vnū deū ſūmū eē dicerēt a q̄ o. s alios q̄s deos noiabant creatos eē aſſerebāt. oībꝫ ſubſijs ſempit̃nis diuinitatis nomē aſcribētes 7 ꝑcipue rōne ſapīe 7 felicitat̃ 7 rerū gubernatiōis. q̄ qdē ɔſuetudo loquēdi etiā ī ſacra ſcriptr̃a īuenit̃ dū ſancti angeli aut etiam hoīes uel iudiceſ dñ noiant̃. ſicut illud ṗs. Nō ē ſiſis tibi ī dijs dñe. Et alibi. Ego dixi dij eſtis. 7 multa h⁹mōi ꝑ varia ſcripture loca īueniūt̃. Vñ magl huic ṽitati vident̃ ɔ̄rij manichei duo prima ṗncipia ponētes q̄ꝝ alteꝝ alteri⁹ cā nō ſit. Hanc etiā ṽitatē arriani ſuis erroribꝫ impugnauerūt dū ɔfitent̃ prēm 7 filiū nō vnū ꝫ plures deos eē. cū tñ filiū verū deū auctoritate ſcript̃e credē cogāt̃.

Q deus eſt infinitus. XLIIII

Vm autē infinitū quātitatē ſeq̄t̃ ut ph̄i tradūt. nō pōt īfinitas deo attribui rōne multitudinis. cū dñſū ſit ſolū vnū deū eē nullāqꝫ ī eo ɔpōnē ul̃ ptiū uel accidētiū īueniri. Scđm etiā quātitatē diuinā īfinit⁹ dici nō pōt. cū dñſū ſit euꝫ ī corpe nō eē. relinq̄t̃ igit̃ inueſtigare an ſm ſpūalē magnitudinē eē infinitū ei ɔueniat. q̄ qdē ſpūalis magnitudo q̄tū ad duo attēdit̃. s. q̄tū ad potētiā 7 q̄tū ad ꝓpe nāe bonitatē ſiue cōpletionē. dicit̃. n. aliqd magl uel min⁹ albū ſm modū q̄ in eo ſua albedo cōplet̃. Penſat̃ etiā magnitudo ṽtut̃ ex magnitudine actionis uel factoꝝ. Haꝝ āt magnitudinū vna aliā ɔſeq̄t̃. nā ex h̄ ipō ꝙ aliqd ī actu ē. actiuū ē. ſm igit̃ modū q̄ in actu ſuo ɔplet̃. eſt modus magnitudinis ſue ṽtut̃. 7 ſic relinquitur res ſpūales magnas dici ſm modū ſue ɔpletiōis. nam 7 Aug⁹ dicit ꝙ ī hiſ q̄ nō mole magna ſūt. idē eē eſt mai⁹ qđ meli⁹. Oſtendēduꝫ eſt igit̃ ſm h⁹mōi magnitudinis moduꝫ deū infinitū eē. nō. n. ſic vt infinitum ṗuatiue accipiat̃ ſicut in quātitate dimēſiua uel numerali. nā h⁹mōi quātitas nata ē finē habē. vñ ſm ſubtractionē eoꝝ que ſūt nata habē. infinita dicūt̃: ꝓpter h̄ in eis infinitū impfectionē ſig̃t. ꝫ in deo infinituꝫ negatiue tm̄ ītelligit̃: qa null⁹ ē pfectionis ſue termin⁹ ul̃ finis ꝫ ē ſūme pfectū. 7 ſic deo īfinitū attribui debet. oē nāqꝫ qđ ſm ſuā nām finitū ē. ad generis alic⁹ rōnē determinat̃. deus aūt nō ē ī aliq̄ gnē ꝫ ei⁹ pfectio oīuꝫ geneꝝ pfectōes cōtinet ut ſ̄ dñſū ē. eſt igit̃ infinitus.

Adh̄. oīs actus alteri inherens terminationē recipit ex eo ī quo ē: quia qđ ē in alt̃o. eſt ī eo ꝑ modū recipiēt̃. actus igit̃ in nullo exñs nullo terminat̃: puta ſi albedo eēt ꝑ ſe exñs. pfectio albedinis ī ea nō terminaret̃ q̄ minus haberet qcqd de pfectiōe albedinis haberi pōt. deus aūt ē actus ī nullo alio exñs: qa nō ē forma ī materia ut ꝓbatū ē. nec eſſe ſuū inheret alicui forme uel nāe cum ipſe ſit ſuū eē ut ſ̄ dñſū ē. relinquit̃ g̊ ipſū eſſe infinitū.

Adh̄. in rebꝫ īuenit̃ aliqd qđ ē potentia tm̄ ut mā̄ prima. aliqd qđ ē actu tm̄ ut deus ſicut ſ̄ dñſū ē. aliquid qđ ē actu 7 potētia ut res cetere. ꝫ potentia cū dicat̃ ad actuꝫ nō pōt actum excedē ſicut nec ī vnoq̄qꝫ. ita nec ſimplicit̃. cum igit̃ mā̄ ṗma ſit infinita in ſua potētialitate. relinq̄t̃ ꝙ deus qui ē actus pur⁹ ſit īfinit⁹ ī ſua actualitate.

Itē. tāto act⁹ aliqs ē pfectior quāto minus habet potētie pmixtuꝫ. vñ oīs actus cui pmiſcet̃ potētia hꝫ terminū ſue perfectiōis. cui aūt nō pmiſcetur aliq̄ potētia ē abſqꝫ tmino pfectiōis. deus aūt ē actus pur⁹ abſqꝫ potētia ut ſ̄ dñſū ē. eſt igit̃ infinit⁹. Amp̄. ipſū eſſe abſolute cōſideratū infinitū eſt. nā ab infinitis 7 infinitis modis ꝑticipari poſſibile ē. ſi igit̃ alicui⁹ eſſe ſit finitū oportet ꝙ limitet̃ eē illud ꝑ aliqd aliud qđ ſit aliqualit̃ cā illi⁹ eē uel receptiuū ei⁹. ꝫ eē dinū nō pōt eē aliqua cā: qa ipſe ē neceſſe ꝑ ſeipſuꝫ. nec eē ei⁹ ē receptiuū. cū ipſe ſit ſuū eē. g̊ eē ſuū ē īfinitū. 7 ipſe infinit⁹. Adh̄ oē qđ hꝫ aliquā pfectionē tāto ē pfectius quāto illā pfectionē magis 7 plenī⁹ pticipat. ꝫ nō pōt eē aliqs modus nec etiā cogitari quo pleni⁹ habeatur aliq̄ pfectio q̄ꝫ ab eo qđ ꝑ ſuā eēntiā ē pfectū 7 cui⁹ eē ē ſua bonitas. h̄ autē deus ē. nullo igit̃ mō pōt cogitari aliqd meli⁹ uel pfecti⁹ deo. eſt igit̃ infinit⁹ in bonitate. Amp̄. intellect⁹ nr̄ ad infinitū in ītelligēdo extenditur: cui⁹ ſignū ē ꝙ quātitate q̄libet finita data intellect⁹ nr̄ maiorē excogitare poſſit. fruſtra aūt eēt h̄ ordinatio ītellectus ad infinitū niſi eēt aliq̄ res ītelligibilis infinita. oꝫ igit̃ eſſe aliquā rē ītelligibilē infinitā quā oꝫ eſſe maximā reꝝ. 7 hāc dicim⁹ deū. deus igit̃ ē infinit⁹. Itē. effect⁹ nō pōt extendi vltra ſuā cām. ītellect⁹ aūt nr̄ nō pōt eē niſi a deo q ē ṗma oīuꝫ cā. nō igit̃ pōt aliqd cogitare ītellectus nr̄ mai⁹ deo. ſi igit̃ oī finito pōt aliqd mai⁹ cogitare. relinq̄tur deū finitū non eſſe.

Amp̄. ṽtus īfinita nō pōt eē ī eēntia finita: qa vnūqđqꝫ agit ꝑ ſuaꝫ formā que uel ē eēntia ei⁹ ul̃ ꝑs eſſentie. ṽtus aūt ṗncipiū actiōis noiat: quia vnūqđqꝫ agit ꝑ ſuam formā. ꝫ de⁹ nō hꝫ ṽtutē actiuā finitā. mouet. n. ī tēpore īfinito qđ nō pōt eē niſi ī ṽtute infinita ut ſ̄ oñſū eſt. relinquit̃ g̊ dei

eēntiā eē īfinitā. Hec aūt rō ē ſm po
nētes etnitatē mūdi· q̄ nō poſita adħ
magis cōfirmat̄ opīo de infinitate di-
uine ꝟtutis. nam vnūqdq; agēs tāto
ꝟtuoſi⁹ ē in agēdo· quāto potentiam
magꝭ remotā ab actu in actū reducit.
ſicut maiori ꝟtute op⁹ ē ad calefacien
dū aquā q̄ aerē. ſ; illud qd̓ oīo nō eſt
ē īfinite diſtās ab actu nec ē aliq̄ mō
in potentia. igit̄ ſi mūdus fact⁹ ē p⁹q̄
oīo ꝓus factus nō erat· oꝫ factorē ꝟtu-
tē eē infinitā. Hec aūt rō etiā ſm eos
q ponūt etnitatē mūdi valet ad ꝓbā-
dū infinitatē diuine ꝟtutꝭ. cōfitent̄ enī
deū eſſe cām mūdane ſubē q̄uis eam
ſempit̄nā mūdi cām exiſtē arbitrent̄
dicētes hoc mō deū eternuꝫ ſempit̄ni
mūdi cauſam exiſtē. ſicut pes ab etno
fuiſſet cauſa veſtigij ſi ab etno fuiſſet
īpreſſus ī puluē. Hac autē pōne facta
ſm rōnē ꝓdictā nihilomin⁹ ſeqt̄ dei
ꝟtutē infinitā. nā ſiue ex tpe ſm nos
ſiue ab etno ſm eos res ꝓduxerit· ni-
hil eē pōt in re qd̓ ipſe nō ꝓduxerit cū
ſit ꝟle eēndi ꝓncipiū. ⁊ ſic nlla ꝓſup-
poſita mā uł potētia ꝓduxit. oportet
aūt ꝓportionē potētie uel ꝟtutis acti-
ue accipe ſm ꝓportionē potētie paſſi-
ue. nā quāto potētia paſſiua maior ꝓ-
exiſtit uł ꝓintelligit̄· tāto maiori ꝟtu
te actiua in actū ꝯplet̄. relinqt̄ igit̄ cū
ꝟt⁹ finita ꝓducat aliquē effectū ꝓſup
poſita potentia māe ꝙ dei ꝟtus q̄ nul
lā potētiā ꝓſupponit nō ſit finita ſed
infinita. ⁊ ita eēntia infinita. Amp̄
vnaq̄q; res tāto ē diut̄nior quāto ei⁹
cā ē efficatior. illud igit̄ cui⁹ diuturni
tas ē infinita oꝫ ꝙ habeat eē ꝑ cauſaꝫ
efficatie infinite. ſ; diut̄nitas dei ē infi
nita· oñſū ē. n. ſ̄. ipſū eē etnū. cū igit̄
nō habeat aliā cām ſui eē ꝓter ſeipſuꝫ
oꝫ ipſū eē īfinitū. Huic aūt veritati
ſacra ſcriptura teſtimoniū ꝓhibet. ait
nāq; ꝓs. Magn⁹ dñs et laudabilis ni-
mis. ⁊ magnitudinis ei⁹ non ē finis.
Huic etiā ꝟitati atteſtantur antiq̄ſſi-
moꝝ phoꝝ dicta: q̄a oēs infinitū po-
ſuerūt ꝓmuꝫ rerū ꝓncipiū q̄ſi ab ipſa
ꝟitate coacti. ꝓpriā. n. vocem ignora
bāt exiſtimātes īfinitatē ꝓncipij ad
modū quātitatis diſcrete ſm Demo-
critū q poſuit athamos infinitos reꝝ
ꝓncipia. ⁊ ſm Anaxagorā q poſuit īfi
nitas ꝑtes ꝯſiles reꝝ ꝓncipia. vel ad
modū quātitatꝭ ꝯtinue ſm illos q po
ſuerūt aliqd̓ elementū uel cōfuſū ali-
qd̓ infinitū corp⁹ eē ꝓmū oīuꝫ princi
piū. ſ; cū oñſū ſit ꝑ ſequētiū phoꝝ ſtu
diū ꝙ nō ē aliqd̓ corp⁹ īfinitū. ⁊ huic
ꝯiūgat̄ ꝙ oꝫ eē ꝓmū ꝓncipiū aliq̄ mō
infinitū: ꝯcludit̄ ꝙ neq; ē corp⁹ neq;
ꝟtus in corpe infinituꝫ qd̓ eſt primuꝫ
ꝓncipiū.

Q̄ deus ē intelligens. XLV

X ꝓmiſſiſ aūt oñdi pōt ꝙ de⁹
ſit ītelligēs. Oñſū ē. n. ſ̄. ꝙ ī
mouētib; ⁊ motis nō ē poſſi-
bile ī infinitū ꝓcedē ſ; oꝫ oīa mobilia
reducē ut ꝓbatū ē ī vnū ꝓmū mouēs
ſeipſū. mouēs aūt ſeipſū mouet ꝑ ap-
petitū ⁊ apprehenſionē. ſola. n. huiuſ-
mōi īueniūt̄ ſeipſa mouē· utpote ī q-
bus ē mouē ⁊ nō moueri. ꝑs igit̄ mo-
uens in ꝓmo mouente ſeipſū oꝫ ꝙ ſit
appetēs ⁊ apprehendēs. in motu aūt q
ē ꝑ appetitū ⁊ apprehenſionē· appetēs
⁊ apprehendēs ē mouēs motū. appeti
bile aūt ⁊ apprehenſū eſt mouēs non
motū. cū igit̄ id qd̓ eſt oīuꝫ ꝓmū mo-
uēs qd̓ deū dicim⁹ ſit mouēs oīo non
motū· oꝫ ꝙ cōparet̄ ad motorē q ē ꝑs
mouētis ſeipſum ſicut appetibile ad
appetentē. nō aūt ſicut appetibile ſen-
ſuali appetitu. nā appetit⁹ ſenſualiſ nō
ē boni ſimplicit̄ ſ; hui⁹ ꝑticularis bo-
ni. cū et apprehenſio ſenſus nō ſit niſi
ꝑticularꝭ. id aūt qd̓ ē bonū ⁊ appetibi-
le ſimplr̄· ē prius eo qd̓ ē bonū ⁊ appe
tibile ut hic ⁊ nunc. oꝫ igit̄ ꝓmū mo-
uēs eē appetibile ut intellectū. ⁊ ita oꝫ
mouēs qd̓ appetit ipſū eē ītelligens.
multo igit̄ magis ⁊ ipſū ꝓmū appeti-
bile erit ītelligēs: q̄a appetēs ipſū fit
intelligens actu ꝑ ħ ꝙ ei tanq; intelli
gibili vnit̄. oꝫ igit̄ deū eē intelligentē
facta ſuppōne ꝙ ꝓmū motum moue
at ſeipſū ut phi poſuerūt. Adħ. idē
nccē ē ſeq ſi fiat reductio mobiliū nō
in aliqd̓ ꝓmū mouēs ſeipſū ſ; in mo-
ueſ oīo īmobile. nā ꝓmū mouens eſt
ꝟle ꝓncipiū motus. oꝫ igit̄ cū oē mo-
uens ſic moueat ꝑ aliquā formā quā
intēdit ī mouēdo ꝙ forma ꝑ quā mo
uet ꝓmū mouens ſit ꝟlis forma ⁊ ꝟle
bonū. forma autem ꝑ modū ꝟlem nō
īuenit̄ niſi ī ītellectu. oꝫ igit̄ ꝓmū mo
uēs qd̓ deus ē eē ītelligēs. Amp̄. in
nullo ordine mouentiū īuenit̄ ꝙ mo
uens ꝑ intellectū ſit inſtrm̄ ei⁹ quod
mouet abſq; intellectu ſ; magꝭ eꝯ. oīa
aūt mouētia q̄ ſūt in mundo cōꝑant̄
ad ꝓmū mouēs qd̓ ē de⁹ ſicut inſtru-
mēta ad agēs ꝓncipale. cū igit̄ in mū
do īueniant̄ mlta mouētia ꝑ ītellectū
impoſſibile ē ꝙ ꝓmū mouēs moueat
abſq; ītellectu. nccē ē igit̄ deū eē ītelli
gentē. Itē. ex ħ aliq̄ res eſt intelli-
gēs ꝙ ē ſine mā· cui⁹ ſignū ē ꝙ forme
fiūt ītellecte in actu ꝑ abſtractionē a
mā. vñ ⁊ ītellectus ē ꝟliuꝫ ⁊ non ſin-
gulariū: q̄a mat̄ia ē indiuiduationis
ꝓncipiuꝫ· forē aūt ītellecte ī actu fiūt
vnū cū intellectu actu intelligēte. vñ
ſi ex hoc forme ſūt intellecte ī actu ꝙ
ſūt ſine mat̄ia· oꝫ rē aliquā ex hoc eē
intelligentē qd̓ ē ſine mā. oñſū ē aūt
ſ̄. deū eē oīo īmat̄ialē. eſt igit̄ intelli-
gens. Adħ. deo nulla ꝑfectio deeſt
que in aliquo genere entium īueniat̄
ut ſ̄ oñſū ē· nec ex ħ aliq̄ ꝯpoſitio ī eo
ꝯſeqtur ut etiā ex ſuꝑioribꝯ ꝑꝫ. int̄ ꝑ-
fectiones aūt reꝝ potiſſima ē ꝙ aliqd
ſit ītellectiuū. nā ꝑ ħ ipſū eſt quodā-
mō oīa hñs ī ſe oēs ꝑfectiones. deus
igit̄ ē intelligēs. Itē. oē qd̓ tendit
det̄minate ī aliquē finē· aut ipſū ꝓſti-
tuit ſibi finē· aut preſtituit̄ ſibi finis
ab alio. alꝭ nō magis in hūc q̄ in illū fi
nē tendēt. nālia aūt tendūt ī fineſ de-
t̄minatoſ· nō. n. a caſu nāles vtilitates
ꝯſequūt̄. ſic. n. nō eēnt ſꝑ aut in pluri
bus ſ; raro· hoꝝ. n. ē caſus. cū g̊ ipa nō
ꝓſtituant ſibi finē: q̄a rōnē finis non
cognoſcunt· oꝫ ꝙ eis ꝓſtituat̄ finis ab
alio q ſit nāe inſtitutor. ħ aūt ē q pre-
bet oībus eē ⁊ ē ꝑ ſeipſū nccē eſſe quē
deū dicim⁹ ut ex ſuꝑdictiſ ꝑꝫ. nō autē
poſſet nat̄e finē ꝓſtituē niſi intellige-
ret. deus igit̄ ē intelligēs. Amp̄. oē
qd̓ ē imꝑfectū deriuat̄ ab aliq̄ ꝑfecto.
nam ꝑfecta nālit̄ ꝓora ſūt īꝑfectis· ſi-
cut actus potentia. ſ; forme ī reb; ꝑti-
cularib; exñtes ſūt īꝑfecte: q̄a ꝑticu-
larit̄ ⁊ nō ſm coītatē ſue rōniſ· oꝫ igit̄
ꝙ deriuent̄ ab aliqb; formis ꝑfectis
⁊ nō ꝑticularis. taleſ aūt forme eē nō
pñt niſi ītellecte cum nō īueniat̄ aliq̄
forma ī ſua ꝟitate niſi ī intellectu. et
ꝑ ꝯñs oꝫ eas eē ītelligētes ſi ſint ſub-
ſiſtētes· ſic. n. ſoluꝫ pñt eē operantes.
deū igit̄ q ē actus ꝓmus ſubſiſtēs a q̄
oīa alia deriuāt̄ opꝫ eſſe intelligentē.
Hāc aūt ꝟitatē etiā fideſ catholica ꝯfi
tet̄. Dr̄. n. Job. 9° de deo. Sapiēs corde
eſt ⁊ fortis robore. ⁊. 12°. Apud ipſū ē
fortitudo ⁊ ſapiā. Et in ꝓs. Mirabilis

facta ē ſcīa tua ex me. Et Ro.xi°. O al-
titudo diuitiaꝝ ſapīe ⁊ ſcīe dei. Hui⁹
aūt fidei ditas ītantū apud hoīes īua
luit ut ab ītelligēdo nomē dei īpone-
rēt. Nā theos qđ ſm grecos deū ſigt
dicit a theaſte quod eſt ɔſiderare uel
videre.

Q intelligere dei eſt ſua eſſentia. XLVI

Ex hꝫ aūt ꝙ deus ē intelligēs ſeqt ꝙ ſuū intelligē ſit ſua eſſentia. Intelligē.n.ē act⁹ itelligētis ī ipſo exn̄s nō in aliqd extrin-ſecū trāſiēs. ſicut calefactio trāſit ī calefactū. non.n.aliqd patit intelligibile ex hꝫ ꝙ ītelligit. ſ ītelligēs pficit. qcqd aūt e in deo ē dīna eēntia. intelligē g̃ dei ē dīna eēntia. ⁊ dīnū eſſe eſt ipſe de⁹. nā deus ē ſua eēntia ⁊ ſuū eē. Itē. intelligē ɔpat ad ītellectū ſicut eē ad eēntiā. ſ eē dīnū ē ei⁹ eēntia ut ſ̄.pbatū ē. g̃ itelligē dīnū eē ē ei⁹ itellectus. intellect⁹ autē dīn⁹ ē dei eſſentia. al' eēt accidēs deo. oꝫ igit ꝙ intelligere dīnū ſit ei⁹ eēntia. Amp.act⁹ ſecūd⁹ ē pfectioꝛ q̄ act⁹ pm⁹ ſicut ɔſideratio q̄ ſcīa. ſcīa aūt uel intellectus dei ē ipſa ei⁹ eēntia ſi ē intelligens ut oſ̄ſū ē. cum nulla pfectio ɔueniat ei pticipatiue ſ p eēntiā ut ex ſupioꝛibꝫ pꝫ. ſi igit ſua ɔſideratio nō ſit ſua eēntia. aliqd erit ſua eſſentia nobili⁹ ⁊ pfecti⁹. ⁊ ſic nō erit infinite pfectionis ⁊ bonitatis. vn̄ nō erit pmū. Adhꝫ ītelligē ē actus ītelligētis. ſi igit deus ītelligēs nō ſit ſuū itelligē. oꝫ ꝙ ɔpet ad ipſū ſicut potētia ad actū. ⁊ ita potētia erit ī deo ⁊ actus. qđ ē ipoſſibile ut ſ̄.pbatū ē. Itē. oīs ſuba ē pꝫ ſuā opationē. ſi igit opatio dei ſit aliquid aliud q̄ dīna ſuba. erit finis ei⁹ aliqd aliud ab ipſo. ⁊ ſic de⁹ nō erit ſua bonitas. cū bonū cui⁹libet ſit finis ei⁹. ſi aūt dīnū itelligē ſit eius eē. ncc̄e ē ꝙ ītelligē ei⁹ ſit ſimplex etnū ⁊ īuariabile ⁊ actu tm̄ exn̄s. ⁊ oīa que đ dīno eē pbata ſūt. nō igit de⁹ ē in potētia ītelligēs aut de nouo aliqd ītelligē incipiens. uel quācūqꝫ mutationē aut compoſitionē ī intelligēdo habens.

Q deus p nihil aliud intelligit q̄ p eſſentiā ſuam. XLVII

Ex his aūt que ſūt ſ̄ oſ̄ſa euidenter apparet ꝙ itellectus diuin⁹ nulla alia ſpē itelligibili itelligat q̄ ſua eēntia. ſpēs.n.itelligibilis pncipiū foꝛmale ē itellectual' opationis. ſicut foꝛma cui⁹libet agētis pncipiū ē ppe opationis. dīna aūt opatio intellectual' ē ei⁹ eēntia ut oſ̄ſū ē. eſſet igitur aliqd aliud dīne eēntie pncipiū et cā ſi alia intelligibili ſpē q̄ ſua eēntia intellect⁹ dīn⁹ intelligeret qđ ſ̄ oſ̄ſis repugnat. Adhꝫ.p ſpeciē intelligibilē ſit intellectus intelligēs actu. ſicut p ſpēm ſenſibilē ſenſus actu ē ſentiēs. ɔpat igit ſpēſ intelligibil' ad intellectū ſicut actus ad potentiā. ſi igit dīn⁹ intellect⁹ aliq̄ alia ſpē itelligibili intelligēt q̄ ſeipſo. eēt in potētia reſpectu alicui⁹. qđ eē nō pōt ut ſ̄ oſ̄ſū ē. Amp.ſpēs intelligibilis in itellcū pter eēntiā ei⁹ exn̄s. eē accidētale hꝫ: rōne cui⁹ ſcīa nr̄a int' accn̄tia ɔputat. in deo aūt nō pōt eē aliqđ accidēs ut ſ̄ oſ̄ſū ē. igit nō ē i itellectu ei⁹ aliq̄ ſpēs pter ipſam dīnā eſſentiā. Adhꝫ.ſpēs itelligibil' ē ſilitudo alicui⁹ itellecti. ſi igit in itellectu dīno ſit aliq̄ intelligibilis ſpēs pter eēntiā ipſi⁹. ſilitudo alicui⁹ itellecti erit. aut

igit dīne eēntie. aut alteri⁹ rei. ipſius qdē dīne eēntie non pōt eē: qa ſic diuina eēntia nō eēt itelligibil' p ſeipāꝫ ſ illa ſpēs faceret eā intelligibilē. nec etiā pōt eē in intellectu ſpēs alia pter eēntiā ipſi⁹ q̄ ſit alteri⁹ rei ſilitudo. illa.n.ſilitudo impmeret' ei uel a ſe uel ab alio. nō aūt a ſeipo: qa ſic idē eſſet agens ⁊ patiēs. eētqꝫ aliqđ agens qđ nō ſuā ſ alteri⁹ ſilitudinē inducēt in patiēte. ⁊ ſic nō oē agens ſibi ſile ageret. nec ab alio: eēt.n.aliqđ agēs pus eo. g̃ ipoſſibile ē ꝙ ī ipſo ſit aliq̄ ſpēs intelligibilis pter ipſius eēntiā. Itē intelligē dei ē ei⁹ eēntia ut ſ̄ oſ̄ſū ē. ſi igit intelligēt p aliquā ſpēm q̄ nō ſit ſua eēntia. eēt p aliqđ aliud a ſua eēntia. qđ ē ipoſſibile. nō igit intelligit p aliquā ſpēm que nō ſit ſua eēntia.

Q deus pfecte intelligit ſeipſum. XLVIII

Ex hoc aūt ulteri⁹ pꝫ ꝙ ipē ſeipſū pfecte ītelligit. Cū.n.p ſpēm ītelligibilē itellect⁹ in rem itellectā ferat. ex duobꝫ pfectio ītellectualis opationis depēdet. vnū ē ut ſpēs ītelligibilis pfecte rei ītellecte ɔfoꝛmet. aliud eſt ut pfecte ītellectui ɔiungat: quod qdē tanto ſit ampli⁹ quāto itellectus in intelligēdo maioꝛe efficatiā hꝫ. ipſa aūt dīna eēntia q̄ ē ſpēs intelligibil' q̄ intellect⁹ dīn⁹ itelligit. eſt ipſi deo penit⁹ idē. eſtqꝫ intellectui ipi⁹ idē oīo. ſeipſū igit de⁹ pfectiſſime cognoſcit. Adhuc. res mālis itelligibilis efficit p hꝫ ꝙ a mā ⁊ a mālibꝫ ɔditionibꝫ ſepat'. qđ igit ē pꝫ ſui nām ab oī mā ⁊ mālibꝫ ɔditionibus ſepatū hꝫ ē intelligibile ſm ſuā naturā. ſ oē intelligibile itelligit ſm ꝙ ē vnū actu cū intelligēte. ipſe aūt deus itelligēs ē ut ſ̄ ē pbatū. igit cū ſit īmaterial' oīo ⁊ maxie ſibiipi ſit vnū. maxime ſeipſū intelligit. Itē. ex hꝫ aliqd actu intelligit' ꝙ itellectus ī actu ⁊ intellectū ī actu vnū ſūt. dīn⁹ autē intellect⁹ ē ſp intellect⁹ ī actu. nihil.n ē in potētia ⁊ ipfectū in deo. eſſentia aūt dei ſm ſeipſam pfecte itelligibil' ē ut ex pdictiſ pꝫ. cū igit intellect⁹ dīn⁹ ⁊ eēntia dīna ſint vnū ut ex dictiſ manifeſtū ē. relinqt' ꝙ de⁹ pfecte ſeipſuꝫ itelligat. deus.n.ē ⁊ ſu⁹ itellect⁹ ⁊ ſua eēntia. Adhꝫ. oē qđ ē ī aliq̄ p modū intelligibilē. intelligit ab eo. eſſentia aūt dīna ē in deo p modū itelligibilē. nā eē nāle dei ⁊ eē itelligibile vnū ⁊ idē ſūt. cū eē ſuū ſit ſuū itelligere. de⁹ igit intelligit eēntiā ſuā. g̃ ſeipſū cuꝫ ipe ſit ſua eēntia. Amp. actus intellectus ſicut ⁊ aliarū aīe potētiarū ſm obā diſtinguūt'. tāto igit erit pfectioꝛ opatio itellectus quāto erit pfectius itelligibile. ſ pfectiſſimū itelligibile ē eēntia dīna. cū ſit pfectiſſim⁹ actus ⁊ pma vitas. opatio aūt itellect⁹ dīni ē etiā nobiliſſima. cū ſit ipſū eē dīnū ut oſtenſū ē. de⁹ igit ſeipſū intelligit. Adhꝫ. rerū oīuꝫ pfectiōes ī deo maxime īueniūt'. int' alias aūt pfectiōes ī rebꝫ cauſati īuentas maxia ē intelligere deuꝫ. cum nata itellectualis aliis pemineat. cui⁹ pfectio eſt intelligere. nobiliſſimū aūt itelligibile de⁹ ē. de⁹ igit maxie ſeipſū itelligit. Hoc āt auctoritate dīna ɔfirmat'. ait nāqꝫ apſus i. Coꝛi.2°. ꝙ ſpūs dei ſcrutat' etiā pfunda dei.

Q deus pmo ⁊ p ſe ſolum ſeipſū cognoſcit. XLIX

Ex pmiſſis aūt apparet q deus p̄ 7 p ſe ſolū ſeipſū cognoſcit Illa.n.ſola res eſt p̄ 7 p ſe ab intellectu cognita cui⁹ ſpē intelligit. opatio.n.forme q ē opatiōis pncipiū pportionat. ſ id q de⁹ intelligit nihil ē aliud q̄ ſua eēntia ut ſ pbatū ē. igit intellectū ab ipſo p̄ 7 p ſe nihil eſt aliud q̄ ipſemet. Adh. impoſſibile ē ſil multa p̄ 7 p ſe itelligē. vna.n.opatio nō pōt ſil multis tminari. de⁹ āt qnq ſe ipſū itelligit ut pbatū ē. ſi igit intelligit aliqd aliud q̄ p̄ 7 p ſe intellectū oꝫ q intellectus ei⁹ mutet de ꝯſideratiōe ſui in ꝯſideratiōnē alteri⁹. id aūt ē eo ignobili⁹. ſic igit intellect⁹ dinus mutat in pei⁹ qd ē ipoſſibile. Amp. opatiōes intellect⁹ diſtinguūt penes obā. ſi igit deus itelligit ſe 7 aliud a ſe q̄ ſi pncipale obm. habebit pl'es intellectuales opatiōes. g uel ſua eſſentia erit i plura diuiſa. uel aliquā intellectualē opationē habebit q n ē ſua ſubſtātia. qꝫ vtrūq ipoſſibile eē mōſtratū ē. relīqt igit nihil a deo eē cognitū q̄ p̄ 7 p ſe itellectū niſi ſuā eſſentiam Itē intellect⁹ ſm q ē differēs a ſuo intellecto ē in potētia reſpectu illi⁹. ſi igit aliqd aliud ſit intellectuꝫ a deo p̄ 7 p ſe. ſeqt q ipē ſit i potētia reſpectu alicui⁹ alteri⁹ qd ē ipoſſibile ut ex dictis pꝫ. P. intellectū ē pfectio intelligētis. ſm.n.h itellectus pfectus eſt q actu itelligit. qd qdē ē p h q ē vnū cū eo qd intelligit. ſi igit aliqd aliud a deo ſit p̄ itellectū ab ipſo. erit aliqd aliud pfectio ipſi⁹ 7 eo nobili⁹. qd eſt ipoſſibile. Amp. ex multis itellectis itelligētis ſciā itegrat. ſi igit ſūt multa ſcita a deo q̄ pncipalit cognita 7 p ſe. ſeqt q ſcia dei ſit ex multis ꝯpoſita 7 ſic uel erit eſſentia dina ꝯpoſita uel ſcia erit accñs deo. qꝫ vtrūq ē ipoſſibile ut ex dictis manifeſtū ē. relinqt igit q id qd ē p̄ 7 p ſe itellectuꝫ a deo nō ſit aliud q̄ ſua ſubā. Adh. opatio itellectualis ſpēm et nobilitatē hꝫ ſm id qd ē p ſe 7 p̄ intellectū. cū h ſit ei⁹ obm. ſi igit deus aliud a ſe itelligeret q̄ p ſe 7 p̄ itellectū. ei⁹ opatio itellectualis ſpēm 7 nobilitatē hēret ſm id qd ē aliud ab ipſo. hoc aūt ē ipoſſibile. cū ſua opatio ſit ei⁹ eēntia ut oñſū ē. ſic igit ipoſſibile ē q intellectū a deo p̄ 7 p ſe ſit aliud ab ipſo.

Q de⁹ cognoſcit alia a ſe. L

Ex h āt q de⁹ ſeipſū cogſcit p̄ 7 p ſe. q alia a ſeipſo cogſcat ponē oꝫ. Effectus.n.cognitio ſufficient habet p cognitionē ſue cāe vn ſcire dicimur vnūqdq cū cām cognoſcim⁹. ipſe autē de⁹ ē p ſuā eēntiā cā eēndi aliis. cū igit ſuā eſſentiā pleniſſime cogſcat oꝫ ponē q etiā alia cognoſcat. Adh. ſilitudo ois effectus i ſua cā aliqlitet pexiſtit. cū oē agens agat ſibi ſile. oē aūt qd ē i aliq ē in eo p modū ei⁹ in q eſt. ſi igit deus aliqrū rez ē cā. cū ipſe ſit ſm ſuā nām intellectualis. ſilitudo cāti ſui i eo erit itelligibilit. qd aūt ē in aliq p modū itelligibilē ab eo itelligit. de⁹ igit res alias a ſeipo vere itelligit. Amp. quicūq cogſcit perfecte rē aliquā cogſcit oia q de re illa vere pñt dici 7 q ei conueniūt ſm nām. deo aūt ſm ſuā nām ꝯuenit q ſit alioz cā. cū igit pfecte ſeipſuꝫ cogſcat. cogſcit ſe eē cām. qd eē nō pōt niſi cogſcat aliqlit cātū qd eſt aliud ab ipſo. nihil.n.ſui ipſi⁹ cā eſt. g de⁹ ꝯgſcit alia a ſe. Colligētes igit has duas ꝯclōnes apparet deuꝫ cogſcē ſeipſuꝫ q̄ſi p̄ ct p ſe notū. alia vo ſicut i eēntia ſua viſa. Quā qdē vitatē expſſe Dyo⁹ tradit i 7° ca° de diui.no. dicēs. Nō ſm viſionē ſingul'ſe imittit ſ ſm cāe ꝯtinentiā ſcit oia. Et. i. Dina ſapia ſeipſam cogſcens ſcit alia. Cui etiaꝫ ſnie atteſtari videt ſcripte ſacre auctoritas. Nā i ps d deo dr. Proſpexit de excelſo ſcō ſuo. q̄ d ſeipo excelſa alia videns.

Q de⁹ hꝫ ppā ꝯgnitōꝫ d oib rebꝫ. LI

Uia vo qdā dixerūt q de⁹ d aliis reb nō hꝫ cognitōꝫ niſi vlem ut pote cogſcēs ea iqtū ſūt entia ex h q nām eēndi cognoſcit p cognitionē ſui ipſi⁹. reſtat oñdēdū q de⁹ oēs alias res cogſcat put ab inuicē ſūt diſtīcte 7 a deo. qd ē cogſcere res ſm ppas rōnes. Ad h⁹ āt oñſionē deū eē cām ois end ſuppōat. qd ex ſdictis aliqten⁹ pꝫ. 7. i. plen⁹ oñdet. Sic igit nihil i aliq re eē pōt qd nō ſit ab eo cātū uel mediate uel imediate. cognita āt cā cogſcit ei⁹ effect⁹. qcqd igit eſt in qcūq re pōt cogſci cognito deo 7 oib cauſis mediis q ſūt int deū 7 res. ſ de⁹ ſeipſū cogſcit 7 oēs cauſas medias q ſunt int ipſū 7 rē quālibet. q.n. ſeipſū pfecte cogſcat iam oñſū ē ſeipo autē cognito cogſcit qd ab ipſo imediate ē. q cognito cogſcit itez qd ab illo imediate ē. 7 ſic de oib cauſis mediis vſq ad vltimū effectū. g deus cogſcit qcqd ē i re. h aūt ē habē ppaꝫ 7 ꝯpletā cognitionē de re cognoſcē. s oia q in re ſūt coia 7 ppa. de⁹ g ppriā de reb hꝫ cognitionē ſm q ſūt ab iuicem diſtincte. Adh. oē qd agit p intellectū hꝫ cognitionē de re quā agit ſm ppriā facti rōnē. qa cognitio facientis detminat formā facto. deus aūt cā ē rez p itellectū. cū ſuū eſſe ſit ſuū itelligē. vnūqdq aūt agit inqtū ē actu. ꝯgſcit igit cātū ſuū ppe ſm q ē diſtinctū ab aliis. Amp. rerū diſtictio nō pōt eē a caſu: hꝫ.n.ordinē certū. oꝫ igit ex alicui⁹ cāe itentiōe diſtinctiōꝫ i reb eē. nō āt ex itentiōe alicui⁹ cāe p ncitatē nāe agētis. qa nā detminat ad vnū. 7 ſic nulli⁹ rei p nāe ncitatē agētis intētio pōt eē ad multa inqtū diſtincta ſūt. reſtat g q diſtinctio in reb puenit ex itentiōe alicui⁹ cāe cognoſcētis. videt aūt itellect⁹ ppriū eē rez diſtinctionē ꝯſiderare. vñ 7 Anaxagoras diſtinctiōis pncipiū itellectū dixit. vlis aūt rez diſtinctio n pōt eē ex itentiōe alicui⁹ cāz ſecūdaz. qa oēs h⁹mōi cāe ſūt de vniuerſitate cauſatoz diſtinctorū. eſt igit h pme cāe q p ſeipſū ab oib aliis diſtinguit intendē diſtinctionē oīuꝫ rez. deuſ igit cogſcit res ut diſtinctas. Itē. qcqd de⁹ cogſcit pfectiſſime cogſcit. eſt.n.i eo ois pfectio ſicut i ſimplicit pfecto ut ſ oñſū ē. qd aūt cogſcit in coi tm non pfecte cogſcit: igtant.n. ea q ſūt pcipua illi⁹ rei. ſ. vltime pfectiōes qbus pficit ppriū eē ei⁹. vñ tali cognitiōe magl cogſcit res i potētia q̄ i actu. ſi igit de⁹ cogſcēdo eēntiā ſuā cognoſcit oia i vli. oꝫ etiā q ppriā habeat cognitionē d reb. Adh. qcūq cognoſcit nām aliquā. cogſcit p ſe accidētia illi⁹ nāe. p ſe aūt accñtia end inqtū ē ens ſunt vnū 7 mlta ut pbat i 4° metaph. de⁹ igit ſi cogſcēdo eēntiā ſiue nām ſuā cogſcit i vli nām end. ſequit q cogſcat mltitudinē. mltitudo aūt ſine diſtictiōe itelligi nō pōt. itelligit igit res put ſūt ab iuicē diſticte. Amp. qcūq cogſcit pfecte aliquam

nām volēm·coḡſcit modū q̄ nā illa pōt
haberi·ſicut q coḡſcit albedinē ſcit ꝙ
recipit magꝰ7 minꝰ.ſ ex dīſo mō exi-
ſtēdi ꝯſtituūt dīſi gradꝰ entiū.ſi igit
deꝰ coḡſcēdo ſe coḡſcit nām volēm end
nō aūt īpfecte: qa ab eo oīs īpfectio
longe ē ut ſ̄.pbatū ē· oꝫ ꝙ ꝯḡſcat oēs
ḡdꝰ entiū.7 ſic de rebꝰ aliis a ſe hēbit
ppriā cognitiōꝫ. ꝓ.qcūq; coḡſcit p-
fecte aliqd·coḡſcit oīa q̄ ſūt ī illo.ſed
deꝰ coḡſcit ſeipſū pfecte.ḡ coḡſcit oīa
q̄ ſūt ī ipo ſm potētiam actiuā.ſ oīa
ſm ppas foras ſūt ī ipo ſm potentiaꝫ
actiuā·cū ipſe ſit oīs end pncipiū.ipe
igit hꝫ cognitionē ppriā de oībꝰ rebꝰ.
Adħ.qcūq; ſcit aliquā nām·ſcit an
illa nā ſit coīcabil.nō.n.aīalī natura
ſciret pfcē q neſciret eā pl̄ibꝰ coīcabi-
lē eē.dīna aūt nā coīcabilē p ſilitudi-
nē.ſcit ḡ deꝰ qt modiſ eiꝰ eēntie aliqd
ſilē eē pōt.ſ ex ħ ſūt dīſitates foratū
qa dīnā eēntiā res dīſimode imitāt.
vn̄ pħs formā nālē dīnū qddā noīat
deꝰ igit de rebꝰ hꝫ cognitiōꝫ ſm ppas
foras. ꝓ.apud hoīes 7 alios coḡſcē-
tes habet cognitio de rebꝰ put in ſua
multitudine ab īuicē ſūt diſtincte.ſi
igit deꝰ res ī ſua diſtictōe nō coḡſcit·
ſeq̄t eū inſipiētiſſimū eē·ſicut 7 illis
q ponebāt deū n̄ coḡſcē lucē quā oēs
coḡſcūt·qd p icōueniēti hꝫ pħs in p̊
de aīa 7 13° metaph. Hoc etiā aucto-
ritate ſcripte canōice edocemur. Dr
nāq; Gen.p̊.Vidit deꝰ cūcta q̄ fecerat
7 erāt valde bona.Et Heb.4°. Nō eſt
vlla creata īuiſibilis ī ꝯſpectu eiꝰ.oīa
aūt nuda 7 apta ſūt oculis eiꝰ.

Rōnes ad ingrendū q̄lit multitudo
ītellectoꝝ ſit ī intellectu dīno. LII

Ed ne multitudo mltoꝝ ītel
lectoꝝ ī intellectū dīnū ꝯpo
ſitionē īducat· īueſtigādus ē modus
q̄ iſta ītellecta ſūt multa.Nō aūt hec
multitudo ſic ītelligi pōt q̄ſi mlta in-
tellecta habeāt eē diſtinctū ī deo.iſta
enī ītellecta aut eēnt idē qd eēntia di
uina.7 ſic ī eēntia dei ponet aliq̄ mul-
titudo·qd ſ̄ mltiplicit ē remotū.aut
eēnt ſupaddita eēntie dīne.7 ſic eēt ī
deo aliqd accidēs· qd ſ̄.īpoſſibile eſſe
oñdimꝰ.nec iteꝝ pōt poni hꝰmōi foꝛ-
mas intelligibiles p ſe exiſtē ꝙ plato
p̄dicta icōueniētia vitās videt poſu-
iſſe ītroducēdo ideas.nā fore reꝝ nā-
liū ſine mā exiſtē nō pnt· cuꝫ nec ſine
mā ītelligant.qd etiaꝫ ſi poneret·nec
ħ ſufficēt ad ponēdū deuꝫ intelligere
multitudinē.nam cū fore p̄dicte ſint
extra dei eēntiā·ſi ſine his deꝰ mltitu
dinē reꝝ ītelligē nō poſſet qd ad pfec
tionē ſui ītellectꝰ reqrit·ſeqret ꝙ ſua
pfectio ī intelligēdo ab alio depende
ret.7 p ꝯn̄s ī eſſendo·cū ſuū eē ſit ſuū
ītelligē·cuiꝰ ꝯ̄riū ſ̄ oñſū ē. Itē.cuꝫ
oē qd ē p̄ter eēntiā ſuā ſit cātū ab eo
ut.ī.oñdet·ncē eſt ſi fore p̄dicte ex̄
deū ſūt ab eo cauſatas eē.ipſe aūt ē cā
reꝝ p ītellectū ut.ī.oñdet.ḡ deū ītel-
ligere hꝰmōi ītelligibilia p̄exigit oꝛ-
dine nāe ad ħ ꝙ huiꝰmōi ītelligibilia
ſint.nō igit p ħ deꝰ intelligit multitu
dinē ꝙ ītelligibilia mlta p ſe exiſtūt
extra eū. Adħ.ītelligibile ī actu ē
ītellectꝰ ī actu·ſicut 7 ſenſibile ī actu
ē ſenſꝰ ī actu.ſm eo ꝙ ītelligibile ab
ītellectu diſtiguit ē vtrūq; ī potētia
ſicut 7 ī ſenſu pꝫ.nā neq; viſus eſt vi-
dens actu neq; viſibile videt actu ni-
ſi cū viſus īfoꝛmat viſibil ſpē ut ſic ex
viſibili 7 viſu vnū fiat.ſi igit intelli-
gibilia dei ſūt ex̄ intellectū ipſiꝰ·ſeq̄t
ꝙ ītellectꝰ ſuꝰ ſit ī potētia 7 ſilit ītelli
ligibilia illius.et ſic indigebit aliquo

reducēte ī actu qd ē īpoſſibile.nā hoc
eēt eo p̄us. ꝓ.intellectū oꝫ eē ī ītel
ligēte.nō igit ſufficit ponē foras reꝝ
p ſe exn̄tes extra ītellectū dīnū ad ħ
ꝙ deꝰ multitudinē reꝝ intelligat·ſ oꝫ
ꝙ ſint in ipſo intellectu dīno.

Rōnes ꝙ hꝰmōi mltitudo ītelligibi-
liū nō ē niſi in ītellectu dīno. LIII

X eiſdē etiā rōnibuſ apparet
ꝙ nō poteſt poni ꝙ multitu-
do ītelligibiliū p̄dictoꝝ ſint
ī aliq̄ alio intellectu p̄ter dīnuꝫ ul aīe
uel angeli ſiue ītelligētie.nā ſic intel-
lectꝰ dīnꝰ q̄tū ad aliquā ſuā opatōeꝫ
depēderet ab aliq̄ pꝰterioꝛi ītellectu·
qd etiā ē īpoſſibile.ſicut etiā res ī ſe
ſubſiſtētes a deo ſūt·ita 7 q̄ rebꝰ īſūt.
vn̄ ad eē p̄dictoꝝ ītelligibiliū in aliq̄
poſterioꝛū ītellectuū p̄exigit intelli-
gere dīnū p qd deꝰ ē cā.ſequet etiam
ītellectū dīnū eē ī potētia cū ſua ītel-
ligibilia n̄ ſūt ei ꝯiūcta.ſicut etiā vni-
cuiq; ē ppriū eē·ita 7 ppa opatio.nō
igit eē pōt ut p ħ ꝙ aliqs ītellectꝰ ad
opādū diſponat·alius opationē ītel-
lectualē exequat.ſ ipſemet intellectꝰ
apud quē diſpō īuenit.ſicut vnūqdq;
ē p eēntiā ſuā nō p eēntiā alteriꝰ.p ħ
igit ꝙ ītelligibilia multa ſūt apud ali
quē ſecūdoꝝ ītellectuū nō potit eē ꝙ
ītellectꝰ p̄mꝰ mltitudinē cognoſcat.

Solutio rationū p̄miſſaꝝ. LIIII

Remiſſa aūt dubitatō facilit
ſolui pōt ſi diligent inſpiciat
qualit res ītellecte in ītellec-
tu exiſtant. Et ut ab ītellectu nr̄o ad
dīni ītellectꝰ cognitionē put ē poſſibi
le pcedamꝰ·cōſiderādū ē ꝙ res exte-
rioꝛ ītellecta a nobꝰ ī ītellectu nr̄o nō
exiſtit ſm ppaꝫ nām·ſ oꝫ ꝙ ſpēs eius
ſit ī ītellectu nr̄o p quā fit intellectꝰ ī
actu.exn̄ſ āt ī actu p hꝰmōi ſpēꝫ ſicut
p ppaꝫ foꝛmā ītelligit rē ipam.nō āt
ita ꝙ ipſū ītelligē ſit actio trāſiēs ī rē
ītellectā·ſicut calefactio trāſit ī cale-
factū·ſ manet ī ītelligēte.ſ hꝫ relatōꝫ
ad rē q̄ intelligit ex eo ꝙ ſpēs p̄dcā q̄
ē pncipiū ītellectual opatiōis ut foꝛ-
ma ē ſiltudo illiꝰ. Vlteriꝰ aūt cōſi
derandū ē ꝙ intellectꝰ p ſpēm rei foꝛ-
matꝰ ītelligēdo foꝛmat ī ſeipſo quan
dam intētionē rei intellecte q̄ ē ratio
ipſiꝰ quā ſignificat diffinitio.Et ħ q-
dem neceſſariū ē·eo ꝙ ītellectus intel
ligit indifferent rē abſentē 7 p̄ſentē.ī
quo cū ītellectu imaginatio cōuenit.
ſ intellectꝰ hoc ampliꝰ hꝫ ꝙ etiā ītelli
git rē ut ſepatā a ꝯditiōibꝰ mālibꝰ ſi-
ne qbꝰ in reꝝ nā nō exiſtit.7 hoc non
poſſet eē niſi intellectꝰ ītentionē ſibi
p̄dictā foꝛmaret.hec aūt ītentio intel
lecta cū ſit q̄ſi terminꝰ ītelligibil opa-
tiōis ē aliud a ſpē intelligibili que fa
cit intellectū in actu quā oꝫ ꝯſiderari
ut intelligibilis opatiōis pncipiū.licꝫ
vtrūq; ſit rei intellecte ſimilitudo.ꝓ
hoc enī ꝙ ſpēs intelligibilis que ē foꝛ
ma intellectꝰ et intelligēdi pꝛincipiū
ē ſiltudo rei exterioꝛ·ſeq̄t ꝙ intellectꝰ
ītētionē foꝛmet illi rei ſilem.qa q̄le ē
vnūqdq; talia opat.7 ex ħ ꝙ intētio
ītellecta ē ſilis alicui rei·ſeq̄t ꝙ intel-
lectꝰ foꝛmādo hꝰmōi intētionē rē il-
lā intelligat.ītellectus aūt dīnꝰ nulla
alia ſpē ītelligit q̄ eēntia ſua ut ſ̄ oñ-
ſuꝫ ē·ſ tn̄ eēntia ſua ē ſiltudo oīuꝫ re-
rū.p ħ ḡ ſeq̄t ꝙ ꝯceptio ītellectꝰ dīni
put ſemetipſū intelligit q̄ ē vbū ipſiꝰ
nō ſolū ſit ſilitudo ipiꝰ dei ītellecti ſ
etiā oīuꝫ quoꝝ ē dīna eēntia ſilitudo

Sic igit̃ p vnã ſpẽm ĩtelligibilẽ que ẽ dĩna eẽntia ⁊ p vnã itentionẽ itellectam que ẽ verbũ dĩnũ multa poſſunt a deo intelligi.

Qualit̃ dĩna eẽntia vna ⁊ ſimplex ſit ꝓpa ſilitu° ⁊ rõ oĩu ĩtelligibiliũ. LV

Ed rurſus difficile uel ĩpoſſibile alicui videri põt ꝙ vnũ ⁊ idẽ ſimplex ut dĩna eẽntia ſit ꝓpa rõ ſiue ſilitudo dĩſoꝝ. Nã cũ dĩſaꝝ reꝝ ſit diſtinctio rõne ꝓpriarũ foꝛaꝝ. qð alicui ſm ꝓpriã foꝛmã ſil̃e fuerit. alt̃i nccẽ ẽ ut diſſimile ĩueniat̃. ſm do ꝙ dĩſa aliqd cõe hñt nihil ꝓhibet ea vnã ſilitudinẽ habẽ. ſicut hõ ⁊ aſin⁹ inq̃tũ ſũt aĩalia. ex q̃ ſeqt̃ ꝙ de⁹ de reb⁹ ꝓpaꝫ cognitionẽ non h̃eat ſed cõem. nã ſm modũ q̃ ſilitudo cogniti ẽ in coğſcẽte ſeqt̃ cognitiõis opatio: ſicut ⁊ calefactio ſm modũ caloꝛis. ſimilitudo. n. cogniti ĩ coğſcẽte ẽ ſicut foꝛa q̃ agit̃. oꝫ igit̃ ſi de⁹ de plurib⁹ ꝓpriã cognitiõꝫ hꝫ ꝙ ipſe ſit ꝓpa rõ ſinguloꝝ. qð q̃lit̃ ſit ĩueſtigãdũ ẽ. Vt. n ꝓhs dic ĩ 8° metaph. foꝛe ⁊ diffinitiones reꝝ q̃ eas ſiğnt ſũt ſiles nũeri. nã ĩ nũeri vna vnitate addita uel ſubtracta ſpẽs numeri variat̃ ut pꝫ ĩ binario ⁊ trinario. ſilit̃ aũt ẽ in diffinitionibus. nã vna dĩa addita uel ſubtracta variat ſpẽm. ſubã. n. ſenſibil̃ abſqꝫ rõnali ⁊ irrõnali addito. ſpẽ differt. In his ãt q̃ in ſe multa otinẽt nõ ſic ſe hꝫ intellect⁹ vt nã. nã ea q̃ ad eẽ alic⁹ rei diũcti reqrũt̃ ill⁹ rei nã diuiſa eẽ nõ patit̃ non. n. remanebit aĩalis nã ſi a coꝛpe aĩa ſubtrahat̃. ĩtellect⁹ do ea q̃ ſũt in eẽ diũcta int̃duꝫ diſiũctim accipe põt qñ vnũ eoꝝ ĩ alteri⁹ rõnẽ nõ cadit. et p h̃ in trinario conſiderare põt binariũ tm̃. ⁊ ĩ aĩali rõnali id qð eſt ſenſibile tm̃. vñ ĩtellect⁹ id qð plura cõplectit̃ põt accipe ut ꝓpriã rõnẽ plurimoꝛuꝫ apphẽdẽdo aliqua illoꝝ abſqꝫ aliis. Põt. n. accipe denariũ ut ꝓpriã rõnẽ nouenarii vna vnitate ſubtracta. ⁊ ſimilit̃ ut ꝓpriã rõnẽ ſinguloꝝ nũeroꝝ iſtra iduſoꝝ. Silit̃ etiã ⁊ ĩ hoĩe accipe põt ꝓpriũ exẽplar aĩalis irrõnalis inq̃tũ hui⁹moi ⁊ ſingulaꝝ ſpẽꝝ ei⁹ niſi aliqs dĩas adderẽt poſitiuas. Ꝓpt h̃ qdã ꝓhs Clemẽs noĩe dixit ꝙ nobilioꝛa ĩ entib⁹ ſũt min⁹ nobiliũ exemplaria. dĩna aũt eẽntia ĩ ſe nobilitateſ oĩuꝫ entiũ ↄphẽdit. nõ qdẽ p modũ ↄpõnis ſꝫ p modũ pfectiõis ut ſ̃ oñſuꝫ ẽ. foꝛa aũt oĩs tã ꝓpa q̃ cõis ſm illud qð aliqd ponit pfectio q̃daꝫ ẽ. nõ aũt ĩpfectionẽ ĩcludit niſi ſm ꝙ deficit a vero eẽ. ĩtellect⁹ igit̃ dĩn⁹ id qð ẽ ꝓpriũ vnicuiqꝫ in eẽntia ſua ↄphẽdẽ põt intelligẽdo ĩ q̃ ei⁹ eẽntia imitet̃ ⁊ intelligẽdo in q̃ a ſua pfectiõe deficit vnũqdqꝫ ut pote ĩtelligẽdo eſſentiam ſuã ut imitabilẽ p modũ vite ⁊ nõ cognitiõis accipit ꝓpaꝫ foꝛmã plante. ſi do ut imitabilẽ p modũ cognitiõis ⁊ nõ ĩtellect⁹ ꝓpriã foꝛmã aĩal̃. ⁊ ſic de aliis. Sic igit̃ pꝫ ꝙ eẽntia dĩna inq̃tũ ẽ abſolute pfecta põt accipi ut ꝓpa rõ ſinguloꝝ. vñ p eã de⁹ ꝓpriã cognitõꝫ ð oĩbus habere põt. Quia do ꝓpa rõ vni⁹ diſtiguit̃ a ꝓpa rõne alterius. diſtinctio aũt ẽ pluralitad pncipiũ. oꝫ ĩ ĩtellectu dĩno diſtĩctiõꝫ quãdã ⁊ pluralitatẽ rõnũ ĩtellectaꝝ ↄſiderare ſm q̃ id qð ẽ ĩ itellcũ dĩno ẽ ꝓpa rõ dĩſorũ. vñ cũ h̃ ſit ſm ꝙ de⁹ ĩtelligit ꝓpuꝫ reſpectũ aſſimilatiõis quã hꝫ vnaqqꝫ creatã ad ipſũ. relinqt̃ ꝙ rõnes rerũ ĩ ĩtellectu dĩno ñ ſũt plures uł diſtĩcte niſi ſm ꝙ deus cognoſcit res plurib⁹ ⁊ diuerſis modis eſſe aſſimilabiles ſibi. ⁊ ſm h̃ Aug⁹ dicit ꝙ de⁹ alia rõne fecit hoĩem ⁊ alia equũ. ⁊ rõnes rerũ plĩret in mente dĩna eẽ dicit. In quo etiã ſaluat̃ aliq̃lit̃ platonis opĩo ponẽtis ideas ſm q̃s foꝛmant̃ oĩa que ĩ rebus materialib⁹ exiſtũt.

Q deus oĩa ſimul intelligit. LVI

X his aũt vlterius apparet ꝙ de⁹ oĩa ſil̃ intelligit. Intellectus. n. nĩ ſil̃ actu multa intelligẽ nõ põt: qa cũ intellect⁹ ĩ actu ſit intellectũ actu. ſi plura ſil̃ actu intelligeret ſeqret̃ ꝙ intellect⁹ ſil̃ eẽt plura ſm gen⁹ vnũ qð ẽ ĩpoſſibile. Dico ãt ſm vnũ genus: qa nihil ꝓhibet idem ſub̃m infoꝛmari dĩſis foꝛmis dĩſoꝛũ geneꝝ. ſicut idẽ coꝛp⁹ ẽ figuratũ ⁊ coloꝛatũ. ſpẽs aũt ĩtelligibiles qb⁹ ĩtellectus foꝛmat̃ ad hoc ꝙ ipſa ſint intellecta in actu oẽs ſũt vni⁹ generis. habent. n. vnã rõnẽ eẽndi ſm eẽ intelligibile lꝫ res q̃ꝝ ſũt ſpẽs in vna eẽndi nõ ↄueniãt rõne. vñ nec ↄrie ſũt p cõtrarietatẽ reꝝ q̃ ſũt extra aĩam. Et inde ẽ ꝙ qñ aliq̃ mlta accipiũt̃ quocũqꝫ mõ vnita ſil̃ intelligũt̃. ſil̃. n. ĩtelligit totũ ↄtinuũ nõ ptem p⁹ ptẽ. ⁊ ſilit̃ ſil̃ intelligit ꝓpõnẽ nõ p⁹ ſubm ⁊ p⁹ea pdicatũ: qa ſm vnã totius ſpẽm oẽs ptes ↄphẽdit. Ex hiſ igit̃ accipe poſſum⁹ ꝙ q̃cũqꝫ plura vna ſpẽ ↄğſcunt̃ ſil̃ pñt intelligi. oĩa autẽ q̃ de⁹ cognoſcit vna ſpẽ cognoſcit q̃ ẽ ſua eſſentia ut ex dictiſ pꝫ. oĩa igit̃ ſil̃ intelligẽ põt

Itẽ vis coğſcitiua nõ coğſcit aliqd actu niſi aſſit intẽtio. vñ ⁊ fantaſmata ĩ oꝛgano cõſeruata int̃dũ non actu imaginamur: qa intẽtio nõ refert̃ ad ea. appetit⁹. n. alias potẽtias ĩ actũ mouet in agẽtib⁹ p volũtatẽ. multa igit̃ ad q̃ ſil̃ intẽtio nõ fertur nõ ſil̃ intuemur. q̃ aũt oꝫ ſub vna ⁊ eadẽ ĩtentiõe cadẽ oꝫ ſil̃ eẽ ĩtellecta. qui. n. ↄpatiõeꝫ duoꝝ ↄſiderat ĩtentionẽ ad vtrũqꝫ dirigit ⁊ ſil̃ intuet̃ vtrũqꝫ. oĩa aũt q̃ ſũt ĩ dĩna ſciã ſub vna ĩtẽtõe nccẽ ẽ cadẽ. intẽdit. n. de⁹ ſuã eẽntiã pfecte vidẽ. qð ẽ vidẽ ipſam ſm totã v̄tutẽ ſuam ſub q̃ oĩa ↄcludũt̃. de⁹ igit̃ vidẽdo eſſentiã ſuã ſil̃ oĩa intuet̃. Amp. intellect⁹ ſucceſſiue multa ↄſiderãd ĩpoſſibile ẽ eẽ vnã tm̃ opationẽ. cũ. n. opatiões ſm ꝓa differãt. opoꝛtebit dĩſaꝫ eẽ opationẽ intellectus q̃ ↄſiderabat̃ pmũ ⁊ q̃ ↄſiderabat̃ ſecũdũ. ĩtellect⁹ aũt dĩni ẽ vna opatio q̃ ẽ ſua eſſentia ut ſ̃ ꝓbatũ ẽ. nõ igitur ſucceſſiue ſꝫ ſil̃ oĩa ſua cognita ↄſiderat. Adh̃. ſucceſſio ſine tpe ĩtelligi nõ põt nec tẽp⁹ ſine motu. cuꝫ tẽp⁹ ſit numer⁹ motus ſm pus ⁊ p⁹teri⁹. ĩ deo ãt ĩpoſſibile ẽ eẽ motũ aliquẽ ut ex ſupdictis haberi põt. nulla igit̃ in ↄſideratione dĩna ſucceſſio cadit: ⁊ ſic oĩa q̃ coğſcit ſil̃ cõſiderat. Itẽ. ĩtelligẽ dei eſt ipſũ ſuũ eẽ ut ex ſupdictis pꝫ. in eſſe aũt dĩno nõ eſt prius ⁊ poſteri⁹ ſꝫ ẽ totũ ſimul ut ſ̃ oñſũ ẽ. igit̃ nec cõſideratio dei hꝫ pus ⁊ p⁹teri⁹ ſꝫ oĩa ſil̃ intelligit. P oĩs ĩtellect⁹ ĩtelligẽs vnuꝫ p⁹ aliud ẽ qñqꝫ ĩtelligẽs ĩ potẽtia ⁊ qñqꝫ ĩ actu. dũ. n. ĩtelligit pmũ ĩ actu. itelligit ſecũdũ ĩ potẽtia. ĩtellect⁹ aũt dĩn⁹ nũqꝫ ẽ in potẽtia ſꝫ ſp in actu ĩtelligẽs. non igitur intelligit res ſucceſſiue ſꝫ oĩa ſil̃ ĩtelligit. Huic aũt v̄itati teſtimoniũ ſacra ſcriptura affert. Dicit̃. n. Iac. p̃. Apud deũ nõ eſt trãſmutatio nec viciſſitudinis obumbꝛatio.

Q ĩ deo nõ ẽ habitual̃ cogni° LVII

Ex hꝯ aūt apparet ꝙ ī deo nō ē habitualis cognitio. In quibuſcūq;.n.ē habitualꝭ cognitio. nō ſit oīa cognoſcūt ſꝫ qdā cognoſcūtur actu ⁊ alia cognoſcūt habitu. deus aūt ſit actu oīa intelligit ut pbatū ē. nō ē igit in eo habitualꝭ cognitio. Itē. hñs habitū ⁊ nō cōſiderans eſt qdāmō in potētia. alit tñ ꝙ intelligē. oñſū ē aūt ꝙ intellectꝰ diuꝰ nullo mō ē in potētia. nullo igit mō ē in ipō habitualis cognitio. Amp. oīs intellectꝰ habitualit cognoſcens aliqd. eſt aliud eiꝰ eēntia ꝙ ſua opatio intellectualis q ē ipſa ɔſideratio. intellectui.n habitualit cognoſcenti deeſt ſua opatio. nō aūt eius eēntia deeſſe ei pōt. in deo aūt ſua eēntia eſt ſua opatio ut s oñſū ē. nō ē igit in eiꝰ intellectu habitualis cognitio. Itē intellectꝰ habitualit tm cognoſcēs nō ē i ſua ultima pfectiōe. vñ nec felicitas q ē optimuz ponit ſm habitū ſꝫ ſm actū. ſi igit deꝰ ē habitualit cognoſcēs p ſuā ſubſtantiā. ſm ſuā ſubam cōſideratꝰ non erit vlit pfectꝰ. cuiꝰ ɔriū oñſū ē s. Amp. oñſū ē ꝙ deꝰ ē intelligēs p eēntiā ſuā nō aūt p aliqs ſpēs intelligibiles eēntie ſupadditas. oīs aūt intellectꝰ i habitu p aliqs ſpēs intelligit. nā habitus uel ē habilitatio qdā ad recipiendū ſpēs itelligibiles qbꝰ actu fiat ītelligens. ulꝭ ē ordinata aggregatio ipaꝝ ſpēꝝ exñtiū in itellectu nō ſm ɔpletū actū ſꝫ medio modo int potentiā ⁊ actū. nō ē igit in deo habitualꝭ ſciētia. Itē. habitꝰ qdā qlitas ē. deo aūt nō pōt nec qlitas nec aliqd accidens accidere ut s pbatuz ē. nō igit deo cōpetit habitualꝭ cognitio. Quia vo diſpō q qs ē habitu tm ɔſiderans aut volens aut agēs aſſimilat diſpōni dormiēd: hinc ē ꝙ dauid vt habitualē diſpōnē a deo remoueret dicit: Ecce non dormitabit neq; dormiet q cuſtodit iſrl. Hinc etiā ē qd Eccl. 23° dr. Oculi dñi multo ſūt lucidiores ſup ſolē. nā ſol ſp ē i actu lucēdi.

Q cogniꝰ dei ñ ē diſcurſiua. LVIII

Ex hꝯ aūt vlteriꝰ habet ꝙ diuina ɔſideratio nō ē rōcinatiua ulꝭ diſcurſiua. Tūc.n. rōcinatiua ē nra ɔſideratꝰ qñ ab vno cōſiderato i aliud trāſimꝰ. ſicut ſyllogiçādo a pncipijs in ɔclōnes. nō.n. ex hꝯ aliqs rōcinatꝰ uel diſcurrit ꝙ inſpicit qlit ɔclō ex pmiſſis ſeqt. ſit vtrūq; cōſiderans. hꝯ.n. ɔtingit nō argumētando ſꝫ argumēta iudicādo. ſicut nec cognitō materialis ē ex hꝯ ꝙ mālia diiudicat. oñſū ē aūt ꝙ deꝰ nō ɔſiderat vnū pꝰ aliud qi ſucceſſiue. ſꝫ ſit oīa. non ḡ cognitio eiꝰ ē rōcinatiua ul diſcurſiua q̄uis oīuz diſcurſū et rōcinationē cogſcat. Itē oīs rōcināts alia ɔſideratōe intuet pncipia ⁊ alia ɔclōnē. nō.n. oporteret ɔſiderād pncipijs ad ɔclōnē pcedere ſi ex hꝯ ipſo ꝙ pncipia cōſiderant ɔclōnes etiā ɔſiderarent. deus aūt cognoſcit oīa opatiōe vna q ē ſua eſſentia ut s pbatū ē. nō ē igit ſua cognitō ratiocinatiua. Itē. omnis rōcinatiua cognitio habet aliqd de potētia ⁊ aliqd de actu. nā ɔclōnes in pncipijs ſūt i potētia. in diuo aūt itellectu potentia non habet locū ut s oſtenſū ē. nō ē igit eiꝰ intellectꝰ diſcurſiuꝰ. Amp in oī ſciētia diſcurſiua oportet aliqd eē cātū. nā pncipia ſunt quodāmō cā efficiēs ɔclōnis. vñ ⁊ demōſtratio dr ſyllogiſmꝰ faciēs ſcire. i diuā aūt ſcīa nihil cātū pōt eē cū ſit ipſe deus ut ex ſupiorībꝰ pz. dei igit ſcīa non pōt eſſe

diſcurſiua. Adhꝯ. ea q nālit cogſcūt abſq; rōcinatiōe nobꝭ ſūt nota ſicut de pmis pncipijs pz. ſꝫ in deo nō pōt eſſe cognitō niſi nālis imo niſi eēntialis. ſua.n. ſcīa ē ſua eēntia ut s oñſū ē. dei igit cognitō ñ ē rōcinatiua. Itē. oēm motū nccē ē reduci i pmū mouēs qd ē mouēs tm ⁊ nō motū. illud igit a q ē pma origo motꝰ oꝫ oīo eē mouenſ ⁊ nō motū. hꝯ aūt ē itellectꝰ diuinꝰ ut s oñſū ē. oꝫ igit intellectū diuū oīo eſſe mouentē nō motū. rōcinatio aūt ē eſt qdā motꝰ itellectꝰ trāſeūtis ab vno i aliud. non ē igit diuꝰ intellectꝰ ratiocinatiuꝰ. Itē. qd ē ſupmū i nobis ē inferiꝰ eo quod ē in deo. nam inferiꝰ nō attigit ſupiꝰ niſi i ſuo ſūmo. ſupremū aūt i nra cognitiōe nō ē rō ſꝫ intellectus q ē rōnis origo. dei igit cognitio nō ē rōcinatiua ſꝫ itellectualis tm. Amp. a deo oīs defectus remouendus ē. eo ꝙ ipſe ē ſimplicit pfectus ut s oñſū ē. ſꝫ ex ipfectiōe itellectualꝭ nature pueniit rōcinatiua cognitō. nam qd p aliud cogſcit minꝰ ē notū eo qd p ſe cogſcit. nec ad id qd p aliud ē notū nā cogſcētis ſufficit ſine eo p quod fit notū. in cognitiōe autē rōcinatiua fit aliqd notū p aliud. qd aūt intellectualit cognoſcit p ſe ē notū. ⁊ ad ipm ɔgnoſcēdū nā cogſcētis ſufficit abſq; exteriori medio. vñ manifeſtū eſt ꝙ defectꝰ qdē intellectus ē rō. diuā igit ſcīa nō ē rōcinatiua. Adhꝯ. abſq; rōnis diſcurſu ɔphendūt ea qꝝ ſpēs ſūt i cognoſcēte. nō.n. viſus diſcurrit ad lapidē cognoſcendū cuiꝰ ſilitudo i viſu eſt. diuā aūt eēntia ē oīuz ſilitudo ut s pbatuz ē. nō igit pcedit ad aliqd cogſcendū p rōnis diſcurſuz. Patet etiā ſoluꝰ eoꝝ q diſcurſuz i diuā ſcientiā inducē videt. tū ex hꝯ ꝙ p eſſentiā ſuā alia nouit qd qdē oñſū ē nō fieri diſcurſiue. cū eius eēntia ſe habeat ad alia nō ſicut pncipiū ad ɔclōnes ſꝫ ſicut ſpēs ad res cognitas. tū ex hꝯ ꝙ incōueniēs forte aliqbꝰ videret ſi deus ſyllogiſticare nō poſſet. hꝫ.n. ſyllogiçandi ſciam tanq; iudicās ⁊ nō ſyllogiſticādo diſcurrēs. Huic aūt dictati rōnibus pbate etiā ſacra ſcriptā teſtimoniū phibet. Dr.n. Heb.4°. Oīa nuda ⁊ apta ſūt oculis eius. Que.n. rōcinādo ſcimꝰ nō ſūt ſm ſe nobꝭ nuda et apta ſꝫ rōne apiūtur ⁊ nudantur.

Q deus nō itelligit ɔponēdo ⁊ diuidendo. LIX

Et eadē etiā oñdi pōt ꝙ itellectꝰ diuꝰ nō intelligit p modū intellectꝰ ɔponētis ⁊ diuidentis. cogſcit.n. oīa cogſcēdo eēntiā ſuā. eēntiā aūt ſuā nō cogſcit ɔponēdo ⁊ diuidēdo. cogſcit.n. ſeipſū ſicut ē. i ipſo aūt nulla ē ɔpō. nō igit intelligit p modū itellectus ɔponētis ⁊ diuidētis. Adhꝯ. ea q itellectu diuidūt ⁊ ɔponūtur nata ſūt ſeorſū ab eo ɔſiderari. ɔpōne.n. ⁊ diuiſiōe opꝰ nō eēt ſi i hꝯ ipſo ꝙ de aliq apprehenderet qd ē. haberet qd ei ieſſet uel nō ineſſet. ſi igit deꝰ itelligēt p modū itellectꝰ ɔponēd ⁊ diuidēd. ſeqret ꝙ nō vno ituitu oīa cōſideraret ſed ſeorſum vnūqdq; cuiꝰ contrariū s oſtenſū eſt. Amp. in deo nō poteſt eſſe pus ⁊ poſterius. ɔpoſitio aūt ⁊ diuiſio poſterior ē ɔſideratōe eius qd qd ē q ē eiꝰ pncipiū. in opatiōe igit diui itellectꝰ ɔpō ⁊ diuiſio eē nō pōt. Itē. ppriū obm itellectus ē qd qd eſt. vñ circa hꝯ nō decipit intellectus niſi p accidēs. circa cōpoſitioꝫ aūt ⁊ diuiſionē decipit ſicut ⁊

ſenſus q̄ ē ꝓpoꝝ ē ſp verꝰ. in aliis aūt fallit̄. in ītellectu aūt diuino nō ē aliqd ꝑ accidēs ſ ſolū qđ ꝑ ſe ē. in diuino igit̄ intellectu nō ē ɔpō ꝛ diuiſio ſ ſolum ſimplex rei acceptio. Amp̄. ꝓpōnis ꝑ intellectuꝫ ɔponentē ꝛ diuidentem formata ɔpō ī ipo ītellectu exiſtit nō ī re q̄ extra aīam ē. ſi igit̄ intellectꝰ diuinꝰ đ rebꝫ iudicat ꝑ modū intellectꝰ ɔponētis ꝛ diuidēt. erit ītellectꝰ ipſe cōpoſitꝰ qđ ē īpoſſibile ut ex ſupdictꝫ pꝫ. Itē. ītellectꝰ ɔponēs ꝛ diuidēs diuerſis ɔpoſitiōibus diſa diiudicat. ɔpō. n. ītellectus ɔpōnis īminos non excedit. vn̄ ɔpōne q̄ intellectꝰ diiudicat hoīem eē aīal. nō diiudicat triangulū eē figurā. ɔpō aūt uł diuiſio operatio qdā ē ītellectꝰ. ſi igit̄ deꝰ cōſiderat res ɔponēdo ꝛ diuidendo. ſeqt̄ ꝙ ſuū itelligere nō ſit vnuꝫ tm̄ ſ multiplex. ꝛ ſic etiā ſua eēntia non erit vna tm̄. cū ſua o[illegible] intellectuał ſit ſua eēntia ut ſ oñſū ē. Nō aūt ꝓpt ħ oꝫ nos dicere ꝙ enūciabilia igñat. naꝫ eēntia ſua cū ſit vna ꝛ ſimplex exēplar ē oiuꝫ multipliciū ꝛ ɔpoſitoꝝ. ꝛ ſic ꝑ ipſam deus oiuꝫ multitudinē ꝛ cōpoſitionē tam nāe ꝙ rōnis cognoſcit. His aūt ſacre ſcripture auctoritas ɔſonat. Dr̄ enī Yſa. 55°. Nō. n. cogitationes mee cogitatiōes vr̄e. ꝛ tn̄ ī ps dr̄. Dn̄s ſcit cogi. hoīuꝫ. q̄s ɔſtat ꝛ ꝑ ɔpōnē ꝛ diuiſiōꝫ itellectꝰ ꝓcedē. Dyoꝰ etiā dic. 7° ca.° đ diui. no. Igit̄ diuina ſapīa ſeipſam cognoſcēs. cogſcit oīa: ꝛ mālia imālit̄ ꝛ indiuiſibilit̄. diuiſibilia ꝛ multa vnitiue.

Q a deo nō excludit̄ veritas enūciabiliū. LX

Ex ħ aūt apparet ꝙ lꝫ diuini ītellectus cognitio nō ſe habeat ad modum intellectus componentis ꝛ diuidētis, nō tn̄ excludit̄ ab eo veritas q̄ ſm phm ſolū circa ɔpōnē ꝛ diuiſionē ītellectꝰ ē. cū. n. vitas ītellectus ſit adeq̄tio ītellectꝰ ꝛ rei ſm ꝙ ītellectus dicit eē qđ ē. uel nō eē qđ nō eſt: ad id ī ītellectu vitas ptiꝫ qđ ītellectus dicit. nō ad opatiōeꝫ q̄ id dicit. nō enī ad vitatē ītellectꝰ exigit̄ ut ipſum ītelligē rei adequet̄. cū res interdū ſit mālis. ītelligē vo imāle. ſ illud quod ītellectꝰ ītelligendo dicit ꝛ cognoſcit oꝫ eē rei eq̄tū. ſ. ut ita ī re ſit ſicut ītellectꝰ dicit. deꝰ aūt ſua ſimplici intelligētia ī q̄ nō ē ɔpō ꝛ diuiſio cognoſcit nō ſolū rerū qdditates ſ etiā enūciatiōes ut oñſū ē. ꝛ ſic illud qđ ītellectꝰ diuꝰ ītelligēdo dicit. ē ɔpō ꝛ diuiſio. nō ğ excludit̄ vitas ab ītellectu diuino rōne ſue ſimplicitatis. Amp̄. cū aliqđ incōplexū uel dicit̄ uel ītelligitur ipſū qdē incōplexū q̄tū ē de ſe non ē rei equatū nec rei ineq̄le. cū equalitas ꝛ iequalitas ſm ɔpationē dicant̄. incōplexū aūt q̄tū ē de ſe nō ɔtinet aliquā ɔpationē uel applicationē ad rē vn̄ de ſe nec veruꝫ nec falſū dici pōt. ſ tm̄ ɔplexū in q̄ deſignat̄ ɔpatio incōplexi ad rē ꝑ notā ɔpōnis aut diuiſionis. ītellectus tn̄ incōplexus ītelligēdo qđ qd ē apphendit qdditatē rei ī q̄dā ɔpatione ad rē: qa apprehendit ut huiꝰ rei qdditatē. vn̄ lꝫ ipſū incomplexū ꝛ etiā diffinitio nō ſit ſm ſe verū uel falſū. tn̄ intellectꝰ apprehēdēs qđ qd eſt dicit̄ qdē ꝑ ſe ſp eē verꝰ ut patet in 3° đ aīa. ꝛ ſi ꝑ accidēs poſſit eē falſus inq̄tuꝫ uł diffinitio īcludit aliquā ɔplexionē uł ptiū diffinitōis ad iuicē uel totiꝰ diffinitōis ad diffinitū vn̄ diffiniꝰ dicet̄ ſm ꝙ intelligit ut hꝰ uł illiꝰ rei diffinitō ſm ꝙ ab itellectu accipitur uł ſimpliciter falſa ſi partes diffinitiōis nō coħereāt in iuicē. ut ſi dicat̄ aīal inſenſibile. uł falſa ſm ħac rē ꝓut diffinitio circuli accipit̄ ut trianguli. dato igit̄ ꝑ ipoſſibile ꝙ ſic ītellectus diuꝰ ſolū incōplexa cognoſcēt adhuc eēt verꝰ cogſcēdo ſuā qdditatē ut ſuā. Adħ. diuina ſimplicitas ꝑfectionē nō excludit: qa ī ſuo eē ſimplici hꝫ quicqd pfectiōis ī aliis rebus ꝑ quandā aggregationē perfectionū ſeu formatū iuenit̄ ut ſ oñſū ē. intellectus aūt noſter apprehendēdo incōplexa nōdū ptigit ad vltimā ſui pfectionē: qa adħ ē ī potētia reſpectu cōpoſitiōis uel diuiſiōis. ſicut ī nālibus ſimplicia ſūt ī potētia reſpectu cōmixtoꝝ. ꝛ ptes reſpectu totius. deus igit̄ ſm ſuā ſimplicē ītelligentiā illā pfectionē cognitiōis hꝫ quā ītellectus nr̄ hꝫ ꝑ vtrāqꝫ cognitionē ꝛ ɔplexoꝝ et incōplexoꝝ. ſ vitas ɔſeqt̄ intellectuꝫ nr̄m ī ſui pfecta cognitiōe qn̄ iā vſqꝫ ad ɔpōnē puenit. ğ ꝛ ī ipſa dei ſimplici ītelligētia ē vitas. Itē cū deꝰ ois boni bonū ſit utpote oēs bonitates in ſe hñs ut ſ oñſū ē. bonitas itellectus ei deeſſe nō pōt. ſ verū ē bonū ītellectus ut pꝫ ꝑ phm ī 6° ethicoꝝ. ğ vitas ī deo ē. Et ħ ē qđ dicit̄ Ro. 3°. Eſt autē deus verax.

Q deus eſt veritas. LXI

Ex pmiſſis aūt apparet ꝙ ipſe deus ē vitas. Veritas. n. qdā pfectio ītelligētie ē ſiue ītellectualis opatiōis ut dictū ē. ītelligē aūt dei ē ſua ſubſtātia. ipſū etiā ītelligē cū ſit diuinū eē ut oñſū ē. nō ſupueniēte aliq̄ pfectiōe pfectū ē ſ eſt ꝑ ſe. ipſū pfectū. ſicut ꝛ đ diuino eſſe ſ oñſū ē. relinq̃ igit̄ ꝙ diuina ſubā ſit ipſa veritas. Itē. vitas ē qdā bonitas intellectꝰ ſm phm. deꝰ aūt ē ſua bonitaſ ut ſ oñſū ē. ğ eſt etiā ſua vitas. P. de deo nihil pticipatiue dici pōt. cum ſit ſuū eē qđ nihil pticipat. ſ vitas eſt in deo ut ſ oſtenſuꝫ ē. ſi igit̄ non dicatur participatiue opoꝛtet ꝙ dicatur eſſentialiter ut ſ oñſū ē. deus ğ ē ſua vitas

Amp̄. lꝫ verū ꝓpe nō ſit ī rebꝫ ſed ī mēte ſm phm ī 6° metaph. res tn̄ interdū vera dr̄ ſm ꝙ ꝓpe actū ꝓpe nature ɔſeqt̄ ut Auic. dic ī ſua metaphiſica ꝙ vitas rei ē ꝓpetas eē vniꝰcuiꝰqꝫ rei qđ ſtabilitū ē ei inq̄tū talis res nata eſt đ ſe facē verā eſtimationē. ꝛ inq̄tū ꝓpriā ſui rōnē q̄ ē ī mēte diuina imitat̄. ſ deꝰ ē ſua eēntia. ğ ſi đ vitate ītellectꝰ loq̄mur ſiue de vitate rei. deꝰ ē ſua vitas. Hoc aūt ɔfirmat̄ auctoritate dn̄i de ſe dicētis Ioħ. 14°. Ego ſuꝫ via veritas ꝛ vita.

Q deus ē puriſſima vitas. LXII

Oc aūt diuſo māifeſtū ē ꝙ in deo ē pura vitas cui nłła falſitas ꝛ deceptio admiſceri pōt. vitas enī falſitatē nō ɔpatit̄ ſicut nec albedo nigredinē. deꝰ aūt nō ſolū eſt verꝰ ſ ē ipa vitas. ğ ī eo falſitas eē nō pōt. Amp̄. intellectus non decipit̄ in cogſcendo qđ qd eſt ſicut nec ſenſus ꝓpo ſenſibili. oīs aūt cognitio diuini ītellectꝰ ſe hꝫ ad modū ītellectus cogſcētis qđ qd eſt ut oñſū ē. īpoſſibile ē igit̄ in diuina cognitiōe errorē ſiue deceptionem aut falſitatem eſſe. P intellectus in primis principiis non errat. ſed in concluſionibus interduꝫ ad q̄s ex pncipiis pmiſ rōcināndo ꝓcedit. ītellectꝰ aūt diuꝰ nō ē rōcinatiuꝰ

aut diſcurſiu⁹ ut ſ̄ oñſū ē. nō igit̄ pōt
eē in ip̄o falſitas nec deceptio. Item
quāto aliq̄ vis ɔg̊ſcitiua ē altior tāto
ei⁹ ꝓpriū obm̄ ē vlius plura ſub ſe cō
tinēs. vñ id quod viſus cognoſcit per
actum. h̄ ſenſus cōis aut imaginatio
apprehendit ſub ꝓpo obiecto ɔtētū.
ſ̄ vis diui intellect⁹ eſt ī fine ſublimi-
tatē ī cognoſcēdo. g̊ oīa cognoſcibilia
ɔpant̄ ad ipſū ſicut cog̊ſcibilia ꝓprie
7 p ſe nō ſcd̄m accn̄s. ī talibꝫ aūt vir-
tus cognoſcitiua nō errat. ī nullo igit̄
cognoſcibili poſſibile ē diuinū intellec-
tū errare. Amp̄. v̂tus ītellectualis
ē quedā pfectio intellectus in cogno-
ſcēdo. ſ̄m aūt v̂tutē intellectualē nō
ɔtīgit intellectū falſū dicē ſ̄ ſp verū.
verū. n. dicē ē bon⁹ actus ītellectus.
v̂tutis aūt ē actū bonū reddē. ſ̄ diui-
nus ītellectus pfectior ē p ſuā natu-
rā q̄ꝫ intellect⁹ hūan⁹ p habitū v̂tut.
eſt. n. ī fine pfectiōis. relinqt̄ igit̄ q̄ ī
intellectu diuino nō poteſt eē falſitas.
Adh̄. ſciā intellect⁹ hūani a rebus
quodāmō cauſat̄. vnde ꝓueīt q̄ ſcibi-
lia ſūt menſura ſcie hūane. ex hoc enī
verū ē q̄ ītellectu diiudicatur qa res
ita ſe hꝫ. 7 nō eɔ̊. intellect⁹ aūt diuin⁹
p ſuā ſciētiā ē cā rerū. vñ oꝫ q̄ ſciā ei⁹
ſit menſura reꝝ ſicut ars ē mēſura ar-
tificiatoꝝ quorū vnūqd̄q; intantū p-
fectū ē ī quātū arti cōcordat. talis igit̄
ē ɔpatio ītellect⁹ diui ad res q̄lis reꝝ
ad ītellectū hūanū. falſitas āt cauſa-
ta ex ineq̄litate ītellectus hūani 7 rei
nō ē in rebꝫ ſ̄ in ītellectu. ſi igitur nō
eēt oīoda adequatio ītellect⁹ diui ad
res. falſitas eēt in rebus. nō in ītellec
tu diuino. nec tñ in rebꝫ ē falſitas: quia
quantū vnūqd̄q; hꝫ de eſſe. tantū ha-
bet de v̂itate. nulla igit̄ inequalitas ē
int̄ ītellectū diuinū 7 res. nec aliqua
falſitas ī intellectu diuino eē pōt. Itē
ſicut verū ē bonū ītellectus. ita falſuꝫ
ē malū ipſius. naturalit̄. n. appetimus
veruꝫ cognoſcere. refutam⁹ falſo deci-
pi. malū aūt in deo eē nō pōt ut ꝓba-
tū ē. nō poteſt igit̄ in eo eſſe falſitas.
Hinc ē qd̄ dicit̄ Ro. 3°. Eſt aūt de⁹ ve-
rax. Nūeri. 23°. Nō ē deus q̄ſi homo
ut mentiat̄. Ioh̄. p̄. De⁹ lux eſt. et te-
nebre ī eo nō ſūt vlle.

Q̄ diuina v̂itas ſit p̄ma 7 ſū-
ma veritas. LXIII

Ex his autē q̄ oſtenſa ſūt. ma
nifeſte habet̄ q̄ v̂itas diuina
ſit p̄ma 7 ſūma v̂itas. Sicut
enī ē diſpoſitio reꝝ ī eſſe. ita 7 ī veri-
tate ut pꝫ p ph̄m ī 3° metaph̄. 7 hoc iō
qa verū 7 ens ſe īuicē ɔſequūt̄. eſt. n.
verū cū dicit̄ eſſe qd̄ ē. 7 nō eſſe quod
nō ē. ſ̄ diuinū eſſe ē p̄mū 7 pfectiſſimū.
g̊ 7 ſua v̂itas ē p̄ma 7 ſūma. Item
qd̄ p eſſentiā alicui cōuenit. pfectiſſi-
me ei cōuenit. ſ̄ v̂itas deo attribuitur
eſſentialit̄ ut oſtenſū ē. ſua igit̄ v̂itas
ē p̄ma 7 ſūma v̂itas. P̄. v̂itas ī no-
ſtro intellectu ex hoc ē q̄ adequat̄ rei
intellecte. equalitatis aūt cā ē vnitas
ut pꝫ in 5° metaph̄. cū igit̄ in intellec-
tu diuino ſit oīo idē intellect⁹ 7 qd̄ ītel-
ligit̄. ſua v̂itas erit p̄ma 7 ſūma v̂itas.
Amp̄. illud qd̄ ē menſura ī vnoq̄q;
genē ē pfectiſſimū illi⁹ generiſ. vnde
oēs colores menſurant̄ albo. ſed diui-
na v̂itas ē menſura oīs v̂itatis. v̂itas
enī nr̄i ītellectus menſurat̄ a re que
ē extra aīam. ex h̄. n. ītellect⁹ nr̄ ver⁹
dr̄ q̄ ɔſonat rei. v̂itas autē rei menſu
ratur ad intellectuꝫ diuinū q ē cauſa
rerum ut īfra probabitur: ſicut veri-
tas artificiatorum ad artem artificis.

tūc. n. vera ē archa qñ cōſonat arti. cū
g̊ deus ſit prim⁹ intellect⁹ 7 p̄mū ītel
ligibile. oportet q̄ v̂itas ītellect⁹ cui⁹-
libet. ei⁹ v̂itate menſuret̄ ſi vnūqd̄q;
menſurat̄ primo ſui generis ut ph̄us
tradit ī 10° metaph̄. diuina igit̄ v̂itas eſt
prima ſūma 7 pfectiſſima veritas.

Rōnes volentiū ſubtrahere a deo
cognitiōꝫ ſingulariū. LXIIII

Sunt aūt qdā q pfectioni di-
uine cognitionis: ſingulariū
noticiā ſubtrahere nitūtur.
Ad qd̄ qdē ɔfirmādū ſeptē viīs ꝓce-
dūt. Prima ē ex ip̄a ſingularitatē cō-
ditione. Cū. n. ſingularitatis p̄ncipiū
ſit materia ſig̊ta. nō videt̄ p aliquam
v̂tutē īmaterialē ſingularia poſſe co-
gnoſci ſi oīs cognitio p quādā aſſimi
lationē fiat. vñ 7 ī noƀ ille ſole poten
tie ſingularia app̄hendūt q̄ materia-
libꝫ organiſ vtūt̄ ut imaginatio 7 ſen
ſus 7 h⁹mōi. ītellectus aūt qa īmate-
rialis eſt. ſingularia nō ɔg̊ſcit. multo
igit̄ min⁹ intellect⁹ diui⁹ ſingulariū ē
cognoſcitiu⁹ q maxie a mā recedit. et
ſic nullo mō videt̄ q̄ de⁹ ſingulaīa co
gnoſcē poſſit. Secūda ē q̄ ſingulaīa
non ſp ſūt. aut igit̄ ſp ſcient̄ a deo. aut
qñq; ſcient̄ 7 qñq; nō ſcient̄. Primū
eē nō pōt. qa de eo quod non eſt. non
pōt eē ſcia q̄ ſolū veroꝝ ē. ea aūt q̄ nō
ſūt. vera eē nō pñt. Secūdū eē nō pōt
qa diui ītellect⁹ cognitio ē oīo īuaria
bilis ut oñſū ē. Tertia ē ex eo q̄ non
oīa ſingularia d̄ neccitate ꝓueniūt ſed
q̄dā ɔtigent. vñ de eis certa cognitio
eē non pōt niſi qñ ſūt. certa. n. cogni-
tio ē que falli nō pōt. cognitō aūt oīs
q̄ de ɔtingēti ē falli pōt. cū futurū eſt.
pōt. n. euenire oppoſitū ei⁹ qd̄ cogni-
tione tenet̄. ſi. n. nō poſſet oppoſitum
euenire. iam neccīuꝫ eēt. vñ 7 de cōtin
gentibꝫ futuris nō pōt eē in noƀ ſcia
ſ̄ ɔiecturalis eſtimatio q̄daꝫ. ſuppōnē
aūt oꝫ oēm cognitionē dei eſſe certiſſi
mā 7 infallibilē ut ſ̄ oñſū ē. īpoſſibi-
le ē etiā q̄ de⁹ aliqd de nouo cog̊ſcere
īcipiat ꝓpt ei⁹ īmutabilitatē ut dictū
eſt. ex his igit̄ videt̄ ſeq q̄ ſingularia
ɔtingētia nō cog̊ſcat. Quarta eſt ex
h̄ q̄ quorūdā ſinglariū cā ē volūtas.
effectus aūt anq̄ꝫ ſit nō pōt niſi in ſua
cā cognoſci. ſic. n. ſolū eē pōt anq̄ꝫ ī ſe
eē īcipiat. mot⁹ aūt volūtatis a nullo
pñt p certitudinē cog̊ſci niſi a volūta
te in cui⁹ ptāte ſūt. īpoſſibile ē igit̄ q̄
de⁹ d̄ h⁹mōi ſingularibꝫ q̄ cām ex vo
luntate ſumūt: noticiā certā habeat.
Quīta ē ex ſingulariū īfinitate. In-
finitū. n. inq̄ꝫtū h⁹mōi ē ignotū. nam
oē qd̄ cog̊ſcit̄ ſub cog̊ſcēt ɔphenſiōe
q̊dāmō mēſurat̄. cuꝫ mēſuratio nihil
aliud ſit q̄ꝫ q̄dā certifica° rei menſura
te. vñ oīs ars infinita repudiat. ſingu
laria āt ſūt īfinita ad min⁹ ī potentia.
īpoſſibile igit̄ videt̄ q̄ de⁹ ſingularia
cog̊ſcat. Sexta ē ex ip̄a vilitate ſingu
lariū. Cū. n. nobilitas ſcie ex nobilita
te ſcibil̄ quodāmō penſet̄. vilitas etiā
ſcibilis ī vilitatē etiam ſcie redūdare
videt̄. diui⁹ aūt ītellect⁹ nobiliſſim⁹ ē
nō igit̄ ei⁹ nobilitas patit̄ q̄ de⁹ q̄daꝫ
viliſſima int̄ ſingularia cog̊ſcat. Se-
ptima ē ex malitia q̄ ī qbuſdā ſingu-
laribꝫ īuenit̄. Cum. n. cognitū ſit aliq̊
mō ī cog̊ſcēte. malū āt ī deo eē nō poſ
ſit ut ſ̄ oñſū ē. videt̄ ſeq q̄ de⁹ malū 7
p̄uatiōꝫ oīo ñ cog̊ſcat ſ̄ ſolū ītellect⁹
q ē ī potētia. p̄uatio. n. nō niſi ī poten
tia eē pōt. 7 ex hoc ſeqt̄ q̄ non habeat
deus de ſingularibus noticiam ni qbꝫ
malū 7 priuatio īuenit̄.

Ordo dicendoꝝ circa diui-
nā cognitionē. LXV

Dhui⁹ aūt erroꝝ excluſionē
ut etiā dīne ſcīe pfectio oſtē
dat᷑. oꝫ diligent᷑ ditatē ingrē
circa ſingula p̄dictoꝝ ut ea q̄ ſūt dita-
ti ꝯ̄ria repellant᷑. p̄ g̊ oñdem⁹ ꝙ diui
n⁹ ītellect⁹ ſingularia cog̊ſcit. 2° ꝙ co
gnoſcit ea q̄ nō ſūt ī actu. 3° ꝙ cog̊ſcit
ꝯtingētia futura īfallibili cognitione
4° ꝙ cog̊ſcit mot⁹ volūtad. 5° ꝙ co-
gnoſcit infinita. 6° ꝙ cognoſcit que-
libet vilia ⁊ minima in entibꝫ. 7° ꝙ
cog̊ſcit mala ⁊ priuationes quaſlibet
uel defectus.

Q deus cog̊ſcit ſingularia. LXVI

Rimo igit᷑ oñdam⁹ ꝙ ſingu-
lariuꝫ cognitio deo nō pōt de-
eſſe. Oñſū ē.n.ſ̄ ꝙ de⁹ cog̊ſcit
alia inq̄tū ē cā eis. effect⁹ autē diuini
ſūt res ſingulares. h̄.n.mō de⁹ cauſat
res inq̄tū facit eas eē ī actu. vl̄ia autē
nō ſūt res ſubſiſtētes ſ; hn̄t eē ſolū in
ſingularibꝫ ut ꝓbat᷑ in 7° metaph̄. de⁹
igit᷑ cog̊ſcit res alias a ſe nō ſolū in vl̄i
ſ; etiā in ſingulari. Itē cognitis p̄n-
cipiis ex q̄bꝫ ꝯſtituit᷑ eēntia rei. neceſ
ſe ē rē illā cog̊ſci. ſicut cognita aīa rō-
nali ⁊ corpe tali. cog̊ſcit᷑ hō. ſingulariū
aūt eēntia ꝯſtituitur ex mā deſig̃ta ⁊
forma īdiuiduata. ſicut ſocratis eēn-
tia ex h̄ cōpe ⁊ hac aīa. ut eēntia hoīs
vl̄is ex aīa ⁊ corpe ut pꝫ ī 7° metaph̄.
vn̄ ſicut h̄ cadūt in diffinitione hoīs
vl̄is. ita illa caderēt ī diffinitiōe ſocra
tis ſi poſſet diffiniri. cuicūq; igit᷑ ad-
eſt cognitio mãe ⁊ eoꝝ p q̄ mã deſig̃t᷑
⁊ forme ī mã indiuiduate. ei non pōt
deeſſe cognitio ſingularis. ſ; dei cogni
tio vſq; ad mãm ⁊ accñtia indiuiduā-
tia ⁊ formas ptingit. cū.n.ſuū ītelligē
ſit ſua eēntia. oꝫ ꝙ intelligat oīa q̄ ſūt
q̄cūq; mō ī ei⁹ eēntia. in q̄ qdē virtu-
te ſūt ſicut ī p̄ma origine oīa que eſſe
q̄cūq; mō hn̄t. cū ſit p̄mū ⁊ vl̄e prin-
cipiū eēndi a q̄bꝫ mã ⁊ accñs non ſūt
aliena. cū mã ſit ens in potētia. ⁊ acci
dēs ſit ens ī alio. deo igit᷑ cognitio ſin
gulariū nō deeſt. Amp̄. nā generis
nō pōt cog̊ſci niſi eius dīe p̄me ⁊ paſ
ſiones ꝓpe cog̊ſcant᷑. nō.n. pfecte ſci-
ret᷑ nā numeri ſi par ⁊ īpar ig̊rarent᷑.
ſ; vl̄e ⁊ ſingulare ſūt dīe uel p ſe paſ-
ſiones entis. ſi igit᷑ de⁹ cog̊ſcēdo eēn-
tiā ſuā pfecte cog̊ſcit nãm cōem enti.
oꝫ ꝙ pfecte cog̊ſcat vl̄e ⁊ ſingulare. ſi-
cut aūt non pfecte cog̊ſceret vl̄e ſi co-
gnoſceret ītentionē vl̄itatis ⁊ non co
gnoſceret rē vl̄em ut hoīem aut aīal:
ita nō pfecte cog̊ſcēt ſingulare ſi non
cognoſceret rōnē ſingularitatis ⁊ nō
cog̊ſceret h̄ uel illud ſingulare. oꝫ igit᷑
ꝙ de⁹ res ſingulares cog̊ſcat. Adh̄.
ſicut de⁹ ē ipſū ſuū eē. ita ē ſuū cog̊ſcē
ut oñſū ē. ſ; ex h̄ ꝙ ē ſuū eē oꝫ ꝙ ī ipo
inueniāt᷑ oēs pfectiōes eſſendi ſicut ī
p̄ma eēndi origine ut ſ̄ habitū ē. oꝫ g̊
ꝙ ī ei⁹ cognitōe īueniat᷑ oīs cognitio-
nis pfectio ſicut in p̄mo cognitionis
fonte. hoc autē non eſſet ſi ei ſingula-
riū noticia deeſſet: cū ī h̄ aliquorū co-
gnoſcentiuꝫ pfectio ꝯſiſtat. īpoſſibile
ē igit᷑ eū ſingulariū noticiā nō habē.
p̄. ī oībꝫ v̊tutibꝫ ordinatis coīter
īuenit᷑ ꝙ v̊tus ſupior ad plura ſe extē
dit ⁊ tñ eſt vnica. v̊tus v̊o inferior ſe
extēdit ad pauciora et multiplicatur
tñ reſpectu illoꝝ. ſicut pꝫ in imagina-
tiōe ⁊ ſenſu. nā vna vis imaginatiōis
ſe extēdit ad oīa q̄ qnq; vires ſenſuū
cog̊ſcūt ⁊ ad plura. ſ; vis cognoſcitiua
in deo ē ſupior q̄ ī hoīe. qcq̄d g̊ hō di
uerſis virtibꝫ cog̊ſcit intellectu. ſ. ima
ginatiōe ⁊ ſenſu. h̄ de⁹ vno ſuo ⁊ ſim-
plici ītellectu ꝯſiderat. eſt igit᷑ ſingu-
lariū cognoſcitiu⁹ q̄ nos ſenſu ⁊ ima-
ginatiōe apprehēdim⁹. Amp̄. diu⁹
ītellect⁹ ex rebꝫ cognitionē nō ſumit
ſicut nr̄. ſ; magꝭ p ſuā cognitionē q̄ ē
cā reꝝ ut. ī. oñdet᷑. ⁊ ſic eius cognitio
quã de rebꝫ aliis hꝫ ē ad modū practi
ce cognitiōis. practica autem cogni-
tio non eſt perfecta niſi ad ſingularia
pueniat᷑. nā practice cognitiōis finis
ē opatio q̄ in ſingularibꝫ ē. diua igit᷑
cognitio quã de aliis rebus hꝫ ſe vſq;
ad ſingularia extēdit. Adh̄. primū
mobile mouet᷑ motore mouēte p in-
tellectū ⁊ appetitū ut ſ̄ oñſū ē. nō aūt
poſſet aliqs motor p ītellectū cauſare
motū niſi cog̊ſcēt mobile inq̄tū natū
ē moueri ſm locū. h̄ aūt ē inq̄tu ē h̄ ⁊
nūc. ⁊ p ꝯñs inq̄tū ē ſingl̄are. ītellcūs
igit᷑ q̄ ē motor primi mobilis cog̊ſcit
p̄mū mobile inq̄tū eſt ſingulare. qui
qdē motor ul᷑ ponit᷑ de⁹. ⁊ ſic habet᷑ ꝓ-
poſitū. ul᷑ aliqd qđ ē īfra deū cui⁹ ītel-
lect⁹ ſi pōt cog̊ſcē ſingulare ſua v̊ture
qđ ītellect⁹ nr̄ nō pōt. multo magꝭ h̄
potit ītellect⁹ dei. Itē. agens hono-
rabili⁹ ē patiēte ⁊ acto. ſicut actus po-
tētia. forma igit᷑ q̄ ē inferioꝝ g̊dus nō
pōt agēdo ꝓducē ſuā ſilr̄itudinē ī gra
dū altiorē. ſ; forma ſupior pōt ꝓducē
agēdo ſuā ſilr̄itudinē ī g̊dū īferiorē. ſi
cut ex v̊tutibꝫ īcorruptibilibꝫ ſtellaꝝ
ꝓducūt᷑ forē corruptibiles ī iſtis īfe-
rioribꝫ. v̊tus aūt corruptibil᷑ non pōt
ꝓducē formã īcorruptibilē. cognitio
aūt oīs fit p aſſilatiōnē cog̊ſcētis ⁊ co-
gniti. in h̄ tñ differūt ꝙ aſſilatio ī co-
gnitiōe hūana fit p actionē reꝝ ſenſi-
biliū ī vires cog̊ſcitiuas hūanas. ī co-
gnitōe aūt dei ē eoꝝ p actiōeꝫ forē ītel
lectus diui ī res cognitas. fora igitur
rei ſenſibilis cū ſit p ſuā mãlitatē īdi
uiduata. ſue ſingularitatis ſilr̄itudinē
ꝓducē nō pōt in h̄ ꝙ ſit oīo īmãlis ſ;
ſolū vſq; ad vires q̄ organiſ mãlibus
vtūt᷑. Ad intellectū aūt ꝓducit᷑ p v̊tu
tē ītellect⁹ agētis inq̄tū oīo a ꝯditio-
nibꝫ mãe exuit᷑. ⁊ ſic ſilr̄itudo ſingula-
ritatis forē ſenſibilis nō pōt puenire
vſq; ad ītellectū hūanū. ſilr̄itudo autē
forme ītellect⁹ diui cū ptīgat vſq; ad
reꝝ mīma ad q̄ ptingit ſua cãlitas p-
uenit vſq; ad ſingularitatē forē ſenſi-
bilis ⁊ mãlis. intellectus igit᷑ diu⁹ pōt
cognoſcē ſingularia non aūt hūanus
p̄. ſeq̄ret᷑ incōueniēſ qđ ph̄s ꝯ̄ Em
pedoclē inducit. ſ. deū eē inſipientiſſi
mū ſi ſingl̄aria nō cog̊ſcit q̄ etiā hoīes
cog̊ſcūt. Hec aūt ꝓbata ditas etiam
ſcripꝰe ſacre auctoritate ꝯfirmat᷑. Dr̄
enī Heb̄. 4°. Nō ē vlla creatā īuiſibil᷑
in ꝯſpectu ei⁹. Error etiā ꝯ̄ri⁹ exclu-
dit᷑ Eccl. 16°. Nō dicas. a deo abſcōdar
⁊ ex ſūmo qs mei memorabit᷑! Patꝫ
etiā ex dictis q̄lit᷑ obiectio in ꝯ̄riū fac
ta nō recte ꝯcludit. nā id q̄ intellect⁹
diuin⁹ ītelligit ⁊ ſi īmãle ſit. eſt tñ et
mãe ⁊ forme ſilr̄itudo ſicut p̄mū p̄nci
piū ꝓductiuū vtriuſq;.

Q de⁹ cog̊ſcit ea q̄ nō ſūt. LXVII

Ecūdo oñdendū ē ꝙ deo nō
deeſt noticia eoꝝ etiā que nō
ſūt. Vt.n. ex ſupdictis pꝫ. ea-
dem eſt cōparatio ſcīe dīne ad res ſci-
tas q̄ ſcibiliū ad ſciam noſtrā. eſt aūt
h̄ ꝯpatio ſcibilis ad noſtrā ſciā ꝙ ſci-
bile pōt eē abſq; eo ꝙ ei⁹ ſcia a nobis
habeat᷑ ut pōit exēplū ph̄s ī p̄dicamē
de circuli q̄dratura. nō aūt eoꝝ talis g̊

erit cōpatio diuine ſciē ad res alias q
etiā nō exñtiū eē pōt. Itē. cognitio
dīni ītellectus ↄpat ad res alias ſicut
cognitio artificis ad artificiata cū per
ſuā ſciam ſit cā rez. artifex aūt ſue ar-
tis cognitiōe etiā ea que nōdū ſūt ar
tificiata coḡſcit. forme enī artis ex ei⁹
ſciā effluūt ī exteriorē mām ad artifi
ciatoz ↄſtitutionē. vñ nihil ꝓhibet ī
ſciā artificiſ eē formas que nondū exte
rius ꝓdierūt. ſic igiẛ nihil ꝓhibet deū
eoz q nō ſūt noticiā habē. Pꝫ. deus
coḡſcit alia a ſe p eſſentiā ſuā inq̄ꝫtū ē
ſilitudo eoz q ab eo ꝓcedūt ut ex ſu-
pradictis pꝫ. ſ cū eēntia dei ſit infini-
te pfectiōis ut ſ dñſū ē. quelibet autē
alia res hēat eē ⁊ pfectionē termīatā:
īpoſſibile eſt q vniuerſitas rez aliaz
adequet eēntie dīne pfectionē. extē-
dit igiẛ ſe vis ſue repñtatiōis ad mul
ta plura q̄ꝫ ad ea que ſūt. ſi igiẛ de⁹ to-
talit̄ ꝟtutē ⁊ pfectionē eſſentie ſue co
gnoſcit. extēdit ſe ei⁹ cognitio non ſo
lū ad ea que ſunt ſ etiaꝫ ad ea que nō
ſūt. Amp̄. ītellect⁹ nr̄ ſm illā opa-
tionē q ↄḡſcit qđ qd ē. noticiā habē
pōt etiā eoz que nō ſūt actu. pōt eniꝫ
equi uel leonis eēntiā ↄphēdē oībꝫ
h⁹mōi aialibꝫ interemptis. ītellect⁹ aūt
dīn⁹ coḡſcit ad modū coḡſcētis quod
qd ē. nō ſolū diffinitiones ſ etiā enū-
ciabilia ut ex ſup̄dicti pꝫ. pōt igiẛ etiaꝫ
eoz que nō ſūt noticiā habē. Adhˀ
effectus aliqs in ſua cā p̄cognoſci pōt
etiā an̄q̄ꝫ ſit. ſicut cognoſcit aſtrolog⁹
eclipſim futurā ex ↄſideratiōe ordīs
celeſtiū motuū. ſ cognitio dei ē de re-
bus oībꝫ p cām. ſe. n. cognoſcēdo qui
ē oīuꝫ cā. alia q̄ſi ſuos effect⁹ cognoſcit
ut ſ dñſū. nihil igiẛ ꝓhibet qn etiā q
nōdū ſūt coḡſcat. Amp̄. ītelligē dei
ſucceſſionē nō hꝫ ſicut nec ei⁹ eſſe. eſt
igiẛ totū ſil̄ ſp manēs qđ de rōne eter
nitatis ē. tpis aūt duratio ſucceſſione
p̄oꝝ ⁊ poſterioꝝ extēdiẛ. ꝓportio igiẛ
etnitatis ad totā tpis durationē ē ſi-
cut ꝓportō īdiuiſibilis ad ↄtinuū. nā
qdē ei⁹ indiuiſibilis qa tmin⁹ ↄtinui
ē q nō adeſt cuilibet pti ↄtinui. h⁹. n
ſilitudinē hꝫ inſtans tpis. ſ ei⁹ indiui
ſibil̄ quod extra ↄtinuū ē. cuilibet tñ
pti cōtinui ſiue pūcto ī cōtinuo ſigto
coexiſtit. nā cū tēpus motū nō exce-
dat. etnitas que oīo extra motū ē ni-
hil tēporis ē. Rurſū. cū etni eē nūq̄ꝫ
deficiat. cuilibet tpi uel inſtāti tēpoꝝ
pñtialiẛ adeſt etnitas. cui⁹ exēplū ut-
cūqꝫ ī circulo ē vidē. pūctū. n. int cir-
cūferētias ſigtū ⁊ ſi īdiuiſibile ſit. nō
tñ cuilibet pūcto aliȷ ſcđm ſitū coexi-
ſtit ſil̄. ordo. n ſit⁹ ↄtinuitatē circūfe-
rētie facit. centrū ꝟo qđ ē extra circū-
ferētiā ad qđlibet pūctū ī circūferen-
tia ſigtuꝫ directe oppoſitiōeꝫ hꝫ. qcqd
igiẛ in q̄cūqꝫ pte tpis ē coexiſtit etno
q̄ſi pñs eidē. ⁊ ſi reſpectu alterius ptis
tpis ſit p̄teritū ul̄ futuz. etno aūt nō
pōt aliqd pñtialiẛ coexiſtere niſi toti
qa ſucceſſiōis durationē nō hꝫ. qcqd
igiẛ p totū diſcurſuꝫ tpis agiẛ. dīnus
ītellect⁹ ī tota ſua etnitate intueẛ q̄ſi
pñs. nec tñ qđ q̄dā pte tpis agiẛ ſp fu
it exñs. relinqẛ igiẛ q eoz que ſm diſ
curſū tpis nōdū ſūt de⁹ noticiā habꝫ.

Per has igiẛ rōnes apparet q deus
nō entiū noticiā hꝫ. nō tñ oīa nō en-
tia eādē hñt ſilitudinē ad ei⁹ ſciam.
ea. n. q nō ſūt nec erūt nec fuerẛ. a deo
ſciūẛ q̄ſi ei⁹ ꝟtuti potētialia. vñ nō co-
gnoſcit ea ut exñtia aliq̄lit in ſeipſis.
ſ exñtia ſolū dīna potētia. que qdē a
qbuſdā dicūẛ a deo coḡſci ſcđm noti
ciā ſimplicꝰ ītelligētie. Ea ꝟo que ſūt
pñtia p̄terita uel fura nobꝫ. cognoſcit

deus ſm q ſūt ī potētia ſua ⁊ ī ꝓpriis
cauſis ⁊ ī ſeipſis. ⁊ hoz cognitio diciẛ
noticia viſiōis. nō. n. deus rez q apud
nos nōdū ſūt videt ſolū eē qđ habēt
in ſuis cauſis. ſ etiā illud qđ hñt ī ſe-
ipſis inq̄ꝫtū ei⁹ etnitas ē pñs ſua indi
uiſibilitate oī tpe. et tñ oē eē qđcūqꝫ
rei deus coḡſcit p eēntiā ſuam. nā ſua
eēntia ē repñtabil̄ ſm multa q nō ſūt
nec erūt nec fuerẛ. ipſa etiā ē ſilitudo
ꝟtutis cui⁹libet cāe ſm quā p̄exiſtūt
effect⁹ ī cauſis. eſſe etiā cuiuſlibet rei
qđ hꝫ ī ſeipſa ē ab ea exēplariẛ deduc-
tū. ſic igiẛ nō entia coḡſcit de⁹ inq̄ꝫtuꝫ
aliq̄ mō hñt eē ul̄ ī potētia dei vl̄ ī cau
ſis ſuis uel in ſeipſis. qđ rōni ſciē nō
obſiſtit. His āt q p̄miſſa ſūt etiā ſcri
pture ſacre auctoītas teſtimoniū phi
bet. Dicitur. n. Eccl. 23°. Dñō deo nr̄o
an̄q̄ꝫ crearenẛ nota ſunt oīa. ſicut ⁊ p⁹
pfectū coḡſcit oīa. Et Iere. p̄°. Priuſ q̄ꝫ
te formarē ī vtō noui te. Patꝫ aūt ex
p̄dictis q nō cogimur dicē ſicut qdā
dixerūt: deū vlit̄ ſingularia coḡſcere
qa coḡſcit ea ī cauſis vlibꝫ tm̄. ſicut q
coḡſceret eclipſim hāc nō ꝓut hˀ ſ ꝓ-
ut ꝓuenit ex oppōne cū dñſū ſit q di-
uina cognitō ſe extēdit ad ſingularia
ꝓut ſūt in ſeipſis.

Q deus cognoſcit ſingularia ↄtin-gentia futura. LXVIII

Ex his aūt iam aliq̄liẛ patere
pōt q ↄtingētiū ſingulariuꝫ
ab etno de⁹ infallibilē ſciam
habuit nec tñ ↄtigentia eē deſiſtunt.
Contingēs. n. certitudini cognitiōis
nō repugnat niſi ſm q futurū ē nō āt
ſm q pñs ē. ↄtigēs. n. cū futuz ē pōt
nō eē. ⁊ ſic cognitio eſtimātis ipſū fu
tuz eē falli pōt. falleẛ. n. ſi non erit qđ
futuz eē eſtimauit. ex q aūt pñs eſt. ꝓ
illo tpe nō pōt nō eē. pōt aūt ī futurū
nō eē. ſ hˀ nō iam ptinet ad ↄtigēs ꝓ-
ut pñs ē ſ ꝓut futuz ē. vñ nihil certi
tudini ſenſus deꝑit cū qs videt currē
hoīem q̄uis hˀ dictū ſit ↄtingens. oīs
igiẛ cognitio q ſup̄ cōtingēs ferẛ ꝓut
pñs eſt certa eſſe pōt. dīni autē intel-
lect⁹ ītuitus ab etno ferẛ in vnūqđqꝫ
eorū q tpis curſu aguntẛ ꝓut pñs ē ut
ſ dñſū ē. relinqẛ igiẛ q de ↄtingētibꝫ
nihil ꝓhibet deū ab etno ſciam infal-
libilē habē. Itē. ↄtingēs a neceſſaīo
differt ſm q vnūqđqꝫ ī ſua cā ē. ↄtin
gens. n. ſic ī ſua cā ē ut nō eē ex ea poſ
ſet ⁊ eē. nccīuꝫ aūt nō pōt ex ſua cauſa
nō eē. ſm id ꝟo qđ utrūqꝫ hoz in ſe ē
nō differt q̄ꝫtuꝫ ad eē ſup̄ qđ fūdatur
uerū: qa ī ↄtingēti ſm q ī ſe ē nō eſt
eē ⁊ non eē ſ ſolū eē. lꝫ in futuz ↄtin
gens poſſit nō eē. dīn⁹ aūt intellectuſ
ab etno coḡſcit reſ nō ſolū ſm eſſe qđ
hñt ī cauſis ſuis ſ etiā ſm eē qđ hñt
ī ſeipſis. nihil igiẛ ꝓhibet ipſū habere
etnā cognitionē de ↄtigentibꝫ ⁊ infal
libilē. Amp̄. ſicut ex cā nccīa ſeqtur
effectus certitudinaliẛ. ita ex cā ↄtin-
genti ↄpleta ſi nō īpediaẛ. ſ cū de⁹ co-
gnoſcat oīa ut ex ſup̄dictis pꝫ. ſcit nō
ſolū cās ↄtingētiū ſ etiā ea qbus pñt
īpediri. ſcit igiẛ p certitudinē an ↄtin
gentia ſint uel nō ſint. Adhˀ. effectū
excedē ſue cāe pfectiōꝫ nō ↄtigit. int-
dū tñ ab ea deficit. vñ cū ī nobis cau-
ſeẛ cognitio ex rebꝫ ↄtigit intdū q ne
ceſſaria nō p moduꝫ nccitaꝝ coḡſcim⁹
ſ ꝓbabilitatis. ſicut aūt apud nos res
ſūt cā cognitiōis. ita dīna cognitio ē
cā rez cognitarū. nō igiẛ ꝓhibet ea ī
ſe ↄtingētia eſſe đ quibꝫ deus nccīam
ſciam habet. P̄. effectus nō pōt eē
nccīus cui⁹ cā ē ↄtingēs. cōtingit eni

effectū eē remota cā. effectꝰ āt ultimi cā ē ⁊ ꝓxīa ⁊ remota. ſi igiṫ ꝓxima fuerit ↄtingēs eiꝰ effectū ↄtingētē oꝫ eē etiā ſi cā remota nccīa ſit. ſicut plā te non nccīo fructificāt q̄uis motꝰ ſo lis ſit nccīus ꝓpṫ cās intmedias ↄtin gētes. ſcīa aūt dei ⁊ ſi ſit cā reꝝ ſcitarū p ipām· ē tñ cā remota eiꝰ. igiṫ nccīta ti ſcitoꝝ ↄtigētia nō repugṅt· cū ↄtin gat cās intmedias ↄtigētes eē. Itē ſcīa dei vera nō eēt ⁊ pfecta ſi nō hoc mō res euenirēt ſicut deꝰ eas euenire coḡſcit. deꝰ aūt cū ſit cognitoꝛ totius eē cuiꝰ ē pncipiū coḡſcit vnūquēq̄ ef fectū nō ſolū ī ſe ſ̄ etiā ī oꝛdie ad q̄ſli bet ſuas cās. oꝛdo āt ↄtigētiū ad ſuas cās ꝓxīas ē ut ↄtigenṫ ex eiſ ꝓueniāt coḡſcit igiṫ deꝰ aliq̄ euenire ⁊ ↄtigenṫ euenire. ſic igiṫ dīne ſcīe certitudo et ṽitas reꝝ ↄtingētiā nō tollit. Pꝫ igiṫ ex dict quō obiectio cognitionū ↄtī gentiuꝫ ī deo repugnās ſit repellēda. nō. n. poſterioꝛ variatio p̄oꝛibꝫ varia bilitatē īducit cū ↄtigat ex cauſis ne cessariis p̄mis effectꝰ ultimos ↄtigen tes ꝓcedē. res āt a deo ſcite ñ ſūt pꝛio res eius ſcīa ſicut apud nos ē ſ̄ ſūt ea pꝰterioꝛes. nō. n. ſeqṫ ſi id qꝺ ē a deo ſcitū variari pōt ꝙ eiꝰ ſcīa poſſit falli uel q̄litcūq̄ variari· ſm ↄñs igiṫ deci pimur. ſ̄ qa nr̄a cognitio reꝝ variabi liū variabilis ē ꝓpṫ h̄ ī oī ↄgnitiōe h̄ nccīo accidē puteṫ. Ruſꝰ. cū dr̄: deꝰ ſcit uel ſciuit h̄ futurū· mediū qꝺdaꝫ accipiṫ int dīnā ſcīaꝫ ⁊ rē ſcitā. s. tēpꝰ ī q̄ ē locutio reſpectu cuiꝰ id qꝺ a deo ſcitū diciṫ eſt futuꝝ nō reſpectu dīne ſcīe ē futuꝝ q̄ ī momēto etnitatꝭ exn̄s ad oīa pñtialiṫ ſe hꝫ reſpectu cuiꝰ ſi tē pus locutiōis ꝺ medio ſubtrahaṫ nō ē dicē h̄ ee ↄgnitū q̄ nō exn̄s· ut locū hēat qō q̄ q̄riṫ an poſſit nō eē. ſ̄ ſic co

gnitū diceretṫ a deo ut iam ī ſua eſſen tia viſuꝫ· q̄ poſito nō remanet p̄dicte qōni locꝰ. q̄a qꝺ iam nō ē nō pōt q̄tū ad illud inſtās nō eē. deceptio igitur accidit ex h̄ ꝙ tēpꝰ in q̄ loq̄mur coexi ſtit etnitati. uel etiā tēpus pteritū qꝺ deſiḡṫ cū diciṫ deꝰ ſciuit. vñ habitudo tpīs p̄teriti uel pñtꝭ ad futuꝝ etnitati attribuiṫ· qꝺ dīo ei nō cōpetit. ⁊ ex h̄ accidit ſm accn̄s falli. P. ſi vnūqꝺq̄ a deo coḡſciṫ ſicut pñtialiṫ viſū· ſic ne ceſſariū erit eē qꝺ deꝰ coḡſcit· ſicut ne ceſſariū ē ſoꝛtē ſedere ex h̄ ꝙ ſedē vi deṫ. h̄ āt nō nccīuꝫ ē abſolute uelut a q̄buſdā diciṫ: nccītate ↄñtꝭ· ſ̄ ſub ↄdi tiōe uel nccītate ↄſequētie. h̄. n. cōdi tionalis ē nccīa· ſi videṫ ſedere ſedet. vñ ⁊ ſi ↄditionalis ī cathegoꝛicā trāſ ferat cū dicaṫ: qꝺ videṫ ſedē nccē ē ſe dere· patet eā de dicto ītellectā ⁊ ↄpo ſitā eē verā. de re ṽo ītellectā ⁊ diui ſam eē falſam. ⁊ ſic ī his ⁊ ī oībꝫ ſilibꝫ q̄ dei ſcīam circa ↄtigentia oppugnan tes argumētanṫ ſm ↄpōnē et diuiſio nē fallūṫ. Q aūt deus futā ↄtigentia ſciat etiā auctoꝛitate ſcripṫe ſacre oñ diṫ. Dr̄. n. Sap̄. 8°. ꝺ dīna ſapīa. Signa ⁊ mōſtra ſcit añq̄ fiāt. ⁊ euētꝰ tēpoꝛū ⁊ ſcl̄oꝝ. Et Eccl. 39°. Nō ē q̄cq̄ abſcon ditū ab oculis eiꝰ· a ſcl̄o ⁊ vſq̄ in ſcl̄m reſpicit. Et Yſa. 48°. Pꝛedixi tibi ex tūc: anteq̄ uenirēt indicaui tibi.

Q deus cognoſcit motus uoluntatis. LXIX

Einde oꝫ oñdē ꝙ deus cogni tiōes mētiū ⁊ uolūtates coꝛ diū coḡſcat ṽtute in cā· cum ipſuꝫ ſit dīe eēndi p̄ncipiū. Oē qꝺ q̄ cūq̄ mō ē coḡſciṫ a deo inq̄tū ſuā eſ ſentiā coḡſcit ut ſ̄ oñſuꝫ ē. ens autem

qꝺdā ī aīa ē· qꝺdā ī rebꝫ extra aīam. coḡſcit igiṫ deꝰ hꝰ entis dīas et q̄ ſub eis ↄtinenṫ. ens aūt ī aīa ē q̄dē ī volū tate uł cogitatiōe. relinq̄ṫ ḡ ꝙ deꝰ ea q̄ ſūt ī cogitatiōe ⁊ volūtate cognoſcat.

Amp. ſic deꝰ coḡſcendo ſuā eēntiā alia coḡſcit ſicut p cognitionē cāe co gnoſcūṫ effectꝰ. oīa igiṫ deꝰ cognoſcit ſuā eēntiā coḡſcendo ad q̄ ſua cālitas extēdiṫ. extēdiṫ aūt ad opatiōes ītel lectus ⁊ volūtatis. nā cum q̄libet res opeṫ p ſuā foꝛmā a q̄ ē aliqꝺ eē rei· oꝫ fontale p̄ncipiū totꝰ eē a q̄ ē etiā oīs foꝛa oīs opatiōis p̄ncipiū eē· cū effec tus cāꝝ ſecūdaꝝ in cās p̄mas p̄ncipa liꝰ reducāṫ. ↄḡſcit igiṫ deꝰ cogitatiōes ⁊ affectiōes mētis. Itē. ſicut eē ſuū ē p̄ncipiū ⁊ p h̄ oīs eē cā· ita ſuū ītelli gere ē p̄ncipiū ⁊ p h̄ oīs ītellectualis opatiōis ītellectualꝭ cā. ſicut igiṫ deus coḡſcēdo ſuū eē uł ītelligēdo coḡſcit eē cuiꝰlibet rei· ita coḡſcēdo ſuū ītelli gere ⁊ velle coḡſcit oēm cogitationē ⁊ volūtatē. Adh̄. deꝰ non ſolū coḡſcit res ſm ꝙ ī ſeipſis ſūt ſ̄ etiā ſm ꝙ ſūt ī cauſis ſuis ut ex ſ̄dictis pꝫ. coḡſcit. n. oꝛdinē cāe ad ſuuꝫ effectū. ſ̄ artificia lia ſūt ī artificibꝫ p ītellectū ⁊ volūta tē artificū: ſicut res nāles ſūt ī cauſis ſuis p ṽtutes cāꝝ. ſicut. n. nāles aſſi milāt ſibi ſuos effectꝰ p ſuas virtutes actiuas· ita artifex p ītellectū inducit foꝛmā artificiati p quā aſſilāṫ ſue arti et ſilꝭ rō ē ꝺ oībꝫ q̄ a ꝓpoſito agunṫ. ſcit igiṫ deꝰ ⁊ cogitatiōes ⁊ volūtates

Itē. deꝰ nō minꝰ coḡſcit ſubās ītelli gibiles q̄ ipē uel nos ſubās ſenſibileſ cū ſube ītellectuales ſint magꝭ coḡſci biles puta magꝭ in actu exn̄tes. infoꝛ matiōes aūt ⁊ īclinatiōes ſubāꝝ ſen ſibiliū coḡſcūṫ a deo ⁊ a nob. cū igitur cogitatio aīe ſit p infoꝛmatiōꝫ quādā ipiꝰ. affectio āt q̄dā ſit īclinatio ipiꝰ

ad aliqꝺ. nā ipſā inclinatiōꝫ rei nālis appetitū nālē dicimꝰ. relinq̄ṫ ꝙ deꝰ co gitatiōes ⁊ affectiōes coꝛdiū coḡſcat.

Hoc aūt teſtimonio ſacre ſcripṫe cō firmaṫ. Dr̄. n. ī p̄s. Scru. coꝛ. ⁊ re. deꝰ. ⁊ ꝓṽ. 15°. Infernꝰ ⁊ pditio coꝛā deo: q̄to magꝭ coꝛda filioꝝ hoīuꝫ. ⁊ Ioh. 2°. Opꝰ ei nō erat ut q̄ſ teſtioniū phibēt de hoīe: ipſe. n. ſciebat qd eſſet ī hoīe. dnīuꝫ aūt qꝺ hꝫ volūtas ſup̄ ſuoſ actꝰ p qꝺ in eius ē ptāte velle uel nō velle excludit detmiatiōes ṽtutis ad vnū ⁊ violētiā cāe exteriꝰ agētis. nō āt ex cludit influētiā ſupioꝛꝭ cāe a q̄ ē ei eē ⁊ opari. ⁊ ſic remanet cālitas ī cā p̄ma q̄ deꝰ ē reſpectu motuū volūtatꝭ ut ſic deꝰ ſeipſū coḡſcendo hꝰmōi cognoſcē poſſit.

Q deꝰ cognoſcit infinita. LXX

Oſt h̄ oñdendū ē ꝙ deꝰ infi nita coḡſcat. Coḡſcēdo. n. ſe eē cām reꝝ· alia a ſe ↄḡſcit ut ex ſupioꝛibꝫ pꝫ· ipē. n. ē cā infinitoꝝ. ſ̄ infinita ſunt entia· eſt. n. oīuꝫ eoꝛuꝫ q̄ ſūt cā. eſt igiṫ infinitoꝝ coḡſcitiuꝰ.

Itē. deꝰ ſuā ṽtutē pfecte coḡſcit ut ex ſ̄dictis pꝫ. virtꝰ āt nō pōt coḡſci p fecte niſi coḡſcāṫ oīa ī q̄ pōt· cū ſm ea quātitas ṽtutꝭ q̄dāmō attēdaṫ. ſua āt ṽtꝰ cū ſit īfinita ut oñſuꝫ ē ſ̄. ad īfinita ſe extēdit. eſt igiṫ deꝰ infinitoꝝ cogni toꝛ. Amp̄. ſi dei cognitō ad oīa ſe ex tēdit q̄ q̄litcūq̄ mō ſūt ut oñſū ē oꝫ ꝙ nō ſolū coḡſcat ens actu ſ̄ etiā ens in potētia. ſ̄ ī rebꝫ nālibꝫ ē infinitū ī po tētia ⁊ ſi nō actu ut ꝓbat p̄hs ī 3° phiſi coꝝ. coḡſcit igiṫ deꝰ infinita· ſicut vni tas q̄ ē p̄ncipiū numeri: īfinitas ſpēs nūeroꝝ ↄḡſcēt ſi ↄḡſcēt q̄cq̄d ē in ſe ī potētia· ē. n. vnitas potētia oīs nūerꝰ.

Amp̄. deus p eēntiā ſuā ſicut quodā medio exēplari alia coḡſcit. ſ̄ cum ſit

pfectiōis infinite ut ſ oñſū ē· ab ipſo exēplari pñt īfinita hñtia īfinitas pfectiones: qa nec aliqđ vnū eoꝝ nec q̄libet plura exēplata pfectiōꝫ exemplatis adequare pñt.⁊ ſic ſp remanet nouꝰ modꝰ q̄ aliqd exēplatū ipſū imitari poſſit. nihil igiť phibet ipſū p eſſentiā ſuā infinita coḡſcē. ꝓ.eē dei ē ſuū ītelligē.ſicut igiť ſuū eē ē īfinitū vt oñſū ē·ita ſuū ītelligē ē īfinitū. ſicut aūt ſe hꝫ finitū ad finituꝫ·ita īfinitū ad īfinitū. ſi igiť ꝑm ītelligē noſtrū qđ finitū ē finita cape poſſumꝰ: ⁊ deꝰ ꝑm ſuū ītelligē īfinita cape pōt ꝓ.ītellectꝰ coḡſcēs maximū ītelligibile nō minꝰ coḡſcit maiora ſ magꝭ ut pꝫ p phm ī 3° de aīa.qđ ex hꝯ puenit qa ītellectꝰ nō corrūpiť excelleti ītelligibili ſicut ſenſus ſ magis pficiť.ſ ſi accipiāť infinita entia·ſiue ſint eiꝰdē ſpēi ut infiniti homies·ſiue infinitaꝝ ſpēꝝ etiā ſi aliq̄ uľ oīa eēnt īfinita ꝑm q̄ātitatē ſi hꝯ eēt poſſibile· vniuerſuꝫ eoꝝ eēt mīoris infinitatis q̄ deꝰ.nam qđlibet eoꝝ ⁊ oīa ſiľ hērent eſſe receptū ⁊ limitatū ad aliquā ſpēm uel genus.⁊ ſic ꝑm aliqd eēt finitū. vñ deficit ab infinitate dei q ē īfinitꝰ ſimpľr ut ſ oñſū ē.cū igiť deꝰ pfecte ſeipſum ɔḡſcat·nihil phibet eū etiā illā ſūmā infinitoꝝ coḡſcē· Adħ.quāto aliqs ītellectꝰ ē efficatior ⁊ limpidior in cognoſcēdo·tanto ex vno pōt plura cognoſcē.ſicut oīs vtus quāto ē fortior tāto ē magꝭ vnita. ītellectꝰ aūt dīnus ꝑm efficatiā ſiue pfectionē ē infinituſ ut ſ oñſū ē. pōt ḡ p vnū qđ ē ſua eēntia·infinita coḡſcē. ꝓ.ītellectꝰ dīnꝰ ē pfectus ſimpliciť ſicut et eiꝰ eēntia. nulla igiť pfectio ītelligibiľ ei deeſt.ſ id ad qđ ē ī potētia ītellectꝰ nr̄·eſt eiꝰ pfectio ītelligibiľ: ē aūt ī potentia ad oēs ſpēs ītelligibiles. ſpēs aūt hꝰmōi ſūt īfinite. nā etiā nūeroꝝ ſpēs infinite ſūt et figuraꝝ. relinqť igiť q deus oīa īfinita hꝰmōi coḡſcat. Itē.cum ītellectꝰ nr̄ ſit coḡſcitiuꝰ infinitoꝝ in potētia.pōt.n.ī infinitū ſpēs nūerorū multiplicare.ſi ītellectus dīnꝰ nō cognoſcēt īfinita ⁊ actu·ſeqreť q uľ pluriū eēt coḡſcitiuꝰ ītellectꝰ hūanꝰ q̄ dīuinꝰ·uel q ītellectꝰ dīnꝰ non coḡſcēt oīa actu q̄rū ē ɔḡſcitiuꝰ ī potētia.q̄rū vtrūqꝫ ē īpoſſibile ut ex ſupdictis pꝫ.

Adħ.infinitū cognitiōi repugnat inq̄tū repugt nūeratiōi. nā ptes infiniti numerari ꝑm ſe īpoſſibile ē q̄ī cōtradictionē īplicās. coḡſcē aūt aliqd p nūeratiōnē ſuaꝝ ptiū ē ītellectꝰ ſucceſſiue coḡſcētis ptē pꝰ ptē.nō āt ītellectus ſiľ dīſas ptes apphēdētis.cū igiť dīnꝰ ītellectꝰ abſqꝫ ſucceſſiōe ɔḡſcat oīa ſiľ·nō magꝭ īpediť coḡſcē infinita q̄ finita. Amp.oīs quātitas in q̄dā multiplicatiōe ptiū ɔſiſtit ⁊ ppť hꝯ nūerꝰ ē pma quantitatū. vbi ḡ pluralitas nullā dīaꝫ opať·ibi nec aliqd qđ quātitatē ɔſeqť aliquā dīam facit. in cognitione aūt dei plura hꝯ mō coḡſcūť ut vnū·cuꝫ nō p dīſas ſpēs ſ p vnā ſpēm q̄ ē dei eēntia coḡſcāť.vñ ⁊ ſiľ multa coḡſcūť a deo.⁊ ita ī dei cognitiōe nullā dīam pluralitas facit. ḡ nec infinitū quod quātitatē ɔſequiť. nihil ḡ differt ad ītellectū dīnū īfinitoꝝ ⁊ finitoꝝ ɔgnitio.⁊ ſic cū ɔḡſcat finita.nihil phibet etiā eum ɔgnoſcē infinita. Huic aūt ɔſonat qđ ī pſ dr̄ Et ſapiē eiꝰ nō ē nūerꝰ. Pꝫ etiā ex pdictis q̄re ītellectus nr̄ īfinitū nō cognoſcit ſicut itellectꝰ dīnꝰ. Differt āt ītellectus nr̄ ab ītellectu dīno q̄tum ad q̄tuor q̄ hāc dīam faciūt. Primū ē q ītellectꝰ nr̄ ſimpliciť finitꝰ ē.dīnꝰ aūt infinitꝰ. Secūdū ē q cū ītellectꝰ nr̄ dīſa p dīſas ſpēs ɔḡſcat·nō poteſt infinita ꝑm vnā cognitionē ſicut ītellectus dīnꝰ. Tertiū ē ex hꝯ pueniens q ītellectꝰ nr̄ qa p dīſas ſpēs dīſa cognoſcit non pōt ſiľ multa coḡſcē.⁊ ita īfinita coḡſcē nō poſſet niſi ſucceſſiue ea numerādo·qđ nō ē in ītellectu dīuino q ſiľ multa ītueť q̄ī p vnā ſpeciē viſa. Quartū eſt q ītellectꝰ dīuīnꝰ ē eoꝝ q̄ ſūt ⁊ q̄ nō ſūt ut oñſū ē:pꝫ etiā quō vbū phi q dicit q infinitū ꝑm q īfinitū eſt ıḡtū: pñti ſnīe nō obuiat. qa cū infiniti rō quantitati ɔpetat ut ipſe dicit·infinitum ut infinitum cognoſceretť ſi p meſurationē ſuaꝝ ptiū notū eēt. hꝯ.n.ē ppa cognitio quātitatis.ſic aūt deꝰ nō coḡſcit. vñ ut ita dicať nō coḡſcit infinitū ꝑm q ē īfinitū ſ ꝑm q ad ſuā ſciam ſe hꝫ ac ſi eēt finitū ut oñſū ē. Sciēdū tñ q deꝰ īfinita nō coḡſcit ſciā viſiōis ut vbis alioꝝ vtamur: qa infinita non ſūt actu nec fuerūt nec erunt.cū gnātio ex neutra pte ſit infinita ꝑm fidē catholicaꝫ. ſcit tñ infinita ſciā ſimplicis ītelligētie put ſcit etiā q̄ nō ſūt.ſcit.n.deꝰ infinita q̄ nec ſūt nec erūt nec fuerūt q̄ tñ ſūt ī potētia creatē.ſcit etiā infinita q̄ ſūt ī potētia ſua que nec ſūt nec erūt nec fuerūt. vñ q̄rū ad q̄ōnē de cognitiōe ſinglariuꝫ ptiū ptinet·rñderi poſſit p interemptionē maiorꝭ. nō.n.ſingularia ſūt infinita·ſi tñ eēnt: nihilominꝰ deꝰ ea cognoſceret.

Q deꝰ cognoſcit vilia. LXXI

Oc aūt habito oñdendū ē q deꝰ coḡſcit vilia.⁊ q hꝯ nobilitati ſcīe eiꝰ nō repugt. Quāto.n.aliq̄ vtꝰ actiua ē fortior·tāto ī remotiora ſuā actionē extēdit·ut etiā ī ſenſibiliū actiōibꝫ apparet. vis aūt dīuini ītellectꝰ ī coḡſcēdo res ſiľať vtuti actiue ītellectus.n.dīnꝰ nō recipiendo a rebus coḡſcit ſ magꝭ p hꝯ q eis influit.cū igiť ſit infinite vtutis ī ītelligēdo ut ex ſupdictis pꝫ· oꝫ q eiꝰ cognitio vſqꝫ ad remotiſſima extendať. ſ ḡdus nobilitatꝭ ⁊ vilitatꝭ ī oibꝫ entibus attēdiť ꝑm ppinqtatē ⁊ diſtātiā a deo q ē īfinite nobilitatꝭ.ḡ q̄tūcūqꝫ viliſſima in entibꝫ deus ppꝭ maxima vtutē ſui ītellectꝰ coḡſcit. ꝓ.oē qđ ē ī eo q ē·uľ q̄le qđ ē·actu ē ⁊ ſilitudo pmi actꝰ.⁊ ex hꝯ nobilitatē hꝫ.qđ etiā potētia ē·ex ordine ad actū nobilitatꝭ ē pticeps.ſic.n.eē dicit.relinqť igiť q vnūqđqꝫ ī ſe ɔſideratū nobile ē.ſ vile dr̄ reſpectu nobilioris a deo aūt diſtant nobiliſſime aliaꝝ reꝝ nō minuſ q̄ vltie rerū cūtaꝝ diſtēt a ſupmis. ſi igiť hꝯ diſtātia īpediret dīnā ɔgnitōꝫ multo magꝭ īpediret illa. et ſic ſeqreť q nihil deus coḡſcēt aliud a ſe· qđ ſ īpbatū ē.ſi igitur aliqd aliud a ſe cognoſcēt qđcūqꝫ nobiliſſimū· pari rōne ɔḡſcēt qđlibꝫ q̄tūcūqꝫ dicať viliſſimū. Amp.bonū ordis vniuerſi nobiliꝰ ē q̄libet pte vniuerſi·cū ptes ſingule ordineť ad bonū ordis q ē ī toto ſicut ad finē ut p phm pꝫ in xiᵒ metaph.ſi igiť deꝰ coḡſcēt aliquā aliā naturaꝫ nobilē maxie coḡſcēt ordinem vniuerſi.hꝯ aūt coḡſci non pōt niſi cognoſcanť nobiliora ⁊ viliora in quoꝝ diſtātiis ⁊ habitudinibus ordo vniuerſi ɔſiſtit. relinqť igiť q deꝰ coḡſcit nō ſolū nobilia ſ etiā q̄ vilia reputāť

Adħ.vilitas cognitoꝝ ī coḡſcentē nō redūdat p ſe: hꝯ ē.n.de rōne cognitiōis ut coḡſcens ɔtineat ſpēſ cogniti ꝑm modū ſuū.p accñs aūt pōt redundare ī coḡſcentē vilitas cognitoꝝ uel eo q dū vilia ɔſiderat a nobilioribus abſtrahiť cogitādis·uel ex eo q ɔſideratiōe uilium in aliquas indebitas

affectiões ĩclinat᷑· qꝺ qdē ĩ ꝺeo eē nõ pōt ut ex ꝺictis pꝫ. nõ igit᷑ ꝺerogat ꝺiuine nobilitati viliũ rerũ cognitio. ſ magꝭ ptinet ad ꝺiuinā pfectionē ſm ꝙ oĩa ĩ ſeipſa hꝫ ut ſ͂ oñſũ ē. Ad hͦ. ꝺr̃ꝰ aliq̃ nõ iudicat᷑ pua q̃ ĩ pua pōt ſ q̃ ad pua ꝺetinĩat᷑. nā ꝺrꝰ q̃ ĩ magꝭ pōt etiaꝫ ĩ pua pōt. ꝯgnitio ġ q̃ ſil᷑ pōt ĩ nobilia ⁊ vilia nõ ē iudicāda vilis· ſ illa q̃ ĩ vilia tm̃ pōt· ſicut in nobꝭ accidit. nā alia ꝯſideratiõe ꝯſideramꝰ ꝺiuina ⁊ hũana· ⁊ alia ſcĩa ē vtriuſqꝫ. vñ ꝯpatiõe nobilioris ĩferior vilior reputat᷑. in ꝺeo āt nõ ē ſic. nā eadē ſcĩa ⁊ ꝯſideratiõe ſeipſũ ⁊ oĩa alia ꝯſiderat. nõ igit᷑ eiꝰ ſcĩe aliq̃ vilitaſ aſcribit᷑ ex hͦ ꝙ q̃cũqꝫ vilia coġſcit. Huic aũt ꝯſonat qꝺ ꝺr̃ Sap̄. 7° ꝺe ꝺiuina ſapĩa. ꝙ attingit ubiqꝫ ꝓpt᷑ ſuā mũditiā. ⁊ nihil ĩqnatuꝫ ĩcurrit ĩ illā. Pꝫ aũt ex p̄dictis ꝙ rõ q̃ ĩ oppoſitũ obijciebat᷑· oñſe ꝺitati ñ repugñt. nobilitas. n. ſcĩe attendit᷑ ſm ea ad q̃ p̄ncipalit᷑ ordĩat᷑ ſcĩa ⁊ ñ ad oĩa q̃cũqꝫ ĩ ſcĩa cadũt. ĩ nobiliſſima. n. ſcĩa apud nos cadũt nõ ſolũ ſup̄ma ĩ entibus ſ etiā infima. nā phĩa p̄ma ꝯſideratiõꝫ ſuā extēdit a p̄ente ad ens ĩ potentia qꝺ ē vltimũ ĩ entibꝰ. Sic āt ſub ꝺiuina ſcĩa ꝯp̄hendũt᷑ infima entiũ q̃ cũ p̄ncipali cognito ſil᷑ nota. ꝺiuina. n. eēntia ē p̄ncipale a ꝺeo cognitũ ĩ quo oĩa cognoſcũt᷑ ut ſ͂ oñſuꝫ ē. Pꝫ etiā ꝙ hͦ ꝺitas nõ repugñt ꝺictis phĩ ĩ xi° metaph. nā ibi intēdit oñdē ꝙ ꝺiuinꝰ ĩtellectus nõ coġſcit aliud a ſe qꝺ ſit ſui ĩtellectuſ pfectio q̃ ĩ p̄ncipale cognitũ. ⁊ ſm hunc modũ ꝺicit ꝙ vilia meliꝰ ĩġnorant᷑ q̃ꝫ coġſcant᷑· qñ. s. eſt alia cognitio viliũ ⁊ nobiliũ. ⁊ viliũ ꝯſideratio conſiꝺerationē nobiliũ ĩpedit.

Q̃ ꝺeus cognoſcit mala. LXXII

Tem reſtat oñdē ꝙ ꝺeuſ etiā cognoſcat mala. Bono. n. cognito malũ oppoſitũ coġſcit᷑. ſ ꝺeus cognoſcit oĩa pticularia bona qbꝰ mala opponũt᷑. coġſcit igit᷑ ꝺeꝰ mala. P̃. cõtrariorũ rõnes ĩ aĩa nõ ſũt ꝯ̃rie· al᷑ nõ ſil᷑ eēnt ĩ aĩa nec ſil᷑ coġſcerent᷑. rõ ġ q̃ coġſcit᷑ malũ nõ repugñt bono ſꝫ magꝭ ad rõnē boni ptinet. ſi igit᷑ in ꝺeo ꝓpt᷑ ſuā abſolutā pfectioneꝫ ĩueniũt᷑ oēs rõnes bonitatis ut ſ͂ oñſũ ē. relinqt᷑ ꝙ ĩ ipſo ſit rõ q̃ malũ coġſcit᷑. ⁊ ſic ē etiā maloꝝ coġſcitiuꝰ. Itē· verũ eſt bonũ ĩtellectus. ex hͦ. n. aliqs ĩtellectus ꝺicit᷑ bonꝰ ꝙ verũ coġſcit. verũ āt nõ ſolũ ē bonũ eſſe bonũ ſ etiā malũ eſſe malũ. ſicut. n. verũ ē eē qꝺ ē· ita verũ ē nõ eē qꝺ nõ ē. bonũ igit᷑ intellectuſ etiā ĩ cognitiõe mali ꝯſiſtit. ſ cũ ꝺiuinꝰ ĩtellectꝰ ſit pfectꝰ bonitate· nõ pōt ꝺeeſſe ſibi aliq̃ ĩtellectualiũ pfectionuꝫ. adeſt igit᷑ ſibi maloꝝ cognitõ. Amp̄ ꝺeꝰ coġſcit reꝝ ꝺiſtinctionē ut ſ͂ oñſũ ē. ſ ĩ rõne ꝺiſtĩctiõis ē negaͦ. ꝺiſticta. n. ſũt q̃ꝝ vnũ nõ ē aliud. vñ ⁊ p̄ma q̃ ſeipſis ꝺiſtinguũt᷑ mutuo negationē ĩcludũt· rõne cuiꝰ negatiue ꝓpõnes ĩ eis ſũt ĩmediate· ut nulla quātitas ē ſubā. coġſcit. n. ꝺeꝰ negationē. p̄uatio aũt q̃dā negatio ē in ſubõ ꝺeterminato ut ĩ 4° metaph. oñdit᷑· ꝯġſcit igit᷑ p̄uationē. ⁊ p ꝯñs maluꝫ qꝺ nihil ē aliud q̃ꝫ p̄uatio ꝺebite pfectiõis. P̃. ſi ꝺeꝰ coġſcit oēs ſpēſ reꝝ ut ſ͂ oñſũ ē ⁊ ꝓbatũ. ⁊ etiā a qbuſdā phĩs ꝯcedit᷑ ⁊ ꝓbat᷑· oꝫ ꝙ coġſcat ꝯ̃ria. tum qa q̃rũdaꝫ geneꝝ ſpēs ſũt ꝯ̃rie. tũ qa ꝺrĩe geneꝝ ſũt ꝯ̃rie ut pꝫ ĩ x° metaph. ſ ĩ ꝯ̃rijs includit᷑ oppoſitio forme ⁊ p̄uatiõis ut ibidē habet᷑. ġ oꝫ ꝙ ꝺeꝰ coġſcat p̄uationē ⁊ p ꝯñs malũ. Ad hͦ. ꝺeus non ſolũ coġſcit formam ſ etiā mām ut ſ͂ oñſũ eſt. mā aũt cum ſit ens ĩ potētia coġſci pfecte nõ pōt niſi cognoſcat᷑ ad q̃ eiꝰ potētia ſe extēdit ſicut ⁊ ĩ oĩbus alijs potētijs accidit. extēdit aũt ſe potētia mãe ⁊ ad formā ⁊ ad p̄uatõꝫ qꝺ eē pōt etiā ⁊ nõ eē. ġ ꝺeꝰ coġſcit p̄uationē. ⁊ ſic coġſcit p ꝯñs malũ. Itē ſi ꝺeꝰ coġſcit aliqd aliud a ſe maxĩe cognoſcet qꝺ ē optimũ. hͦ āt ē ordo vniuerſi ad quē ſicut ad finē oĩa pticularia bona ordināt᷑. ĩ ordĩe aũt vniuerſi ſũt q̃dā q̃ ſũt ad remouēdũ nocumēta q̃ poſſent ex qbuſdā alijſ ꝓuēire ut pꝫ ĩ his q̃ ꝺant᷑ aĩalibꝰ ad ꝺefenſiõꝫ. ġ hꝰmõi nocumēta ꝺeꝰ coġſcit. coġſcit igit᷑ mala. P̃. ĩ nobꝭ maloꝝ cognitio nũq̃ꝫ vitupat᷑ ſm id qꝺ p ſe ſcĩe eſt. i. ſm iudiciũ qꝺ hēt᷑ ꝺe malis· ſ p accñs ſm ꝙ p ꝯſideratõꝫ maloꝝ intēdũ aliqſ ad malũ ĩclinat᷑. hͦ aũt nõ ē ĩ ꝺeo· quia ĩmutabil᷑ ē ut ſ͂ oñſũ ē. nihil igit᷑ ꝓhibet qn ꝺeꝰ mala coġſcat. Huic āt ꝯſonat qꝺ ꝺr̃ Sap̄. 7°. ꝙ ꝺei ſapĩaꝫ nõ vincit malitia. ꝓv̄. 15°. Infernꝰ ⁊ pditio corā ꝺño. ⁊ ĩ p̄s. Delicta mea a te nõ ſũt abſcõdita. Job. xi° ꝺr̃. Ipſe nouit hoĩuꝫ vanitatē. ⁊ vidēs ĩiq̃tatē nõne ꝯſiderat! Sciendũ tñ ꝙ circa cognitionē mali et p̄uatiõis aliter ſe hꝫ ĩtellectꝰ ꝺiuinꝰ atqꝫ alit᷑ intellectꝰ nr̃. nā cũ ĩtellectꝰ nr̃ ſingl᷑as res p ſingl᷑as ſpēs ꝓpaſ coġſcat ⁊ ꝺr̃ſas· id qꝺ ē ĩ actu cognoſcit p ſpēm intelligibilē p quā fit ĩtellectꝰ ĩ actu. vñ ⁊ potētiā coġſcere pōt inq̃ꝫtũ ad talē ſpēm qñqꝫ ſe hꝫ ĩ potentia· ut ſicut actũ coġſcat p actũ· ita etiā potētiā p potentiā coġſcat. et qa potētia ē ꝺe rõne p̄uatiõis. nā p̄uatio eſt negatio cuiꝰ ſubm̄ ē ens ĩ potētia ſeqt᷑ ꝙ ĩtellectui nr̃o cõpetat aliq̃ mõ ꝯġſcẽ p̄uatiõꝫ inq̃ꝫtũ ē natꝰ eē ĩ potentia. lꝫ etiā ꝺici poſſit ꝙ ex ipa ꝯgnitõe actꝰ ſeqt᷑ cognitio potētie ⁊ p̄uatiõis. ĩtellectꝰ āt ꝺiuinꝰ q nllo mõ ē ĩ potētia nõ coġſcit mõ p̄dicto p̄uatõꝫ nec aliqd aliud. nā ſi coġſcēt aliqd p ſpēm q̃ nõ ē ip̄e· ſeq̃ret᷑ ꝺe nccĩtate ꝙ ꝓportio eiꝰ ad illā ſpēm eēt ſicut ꝓportio potētie ad actũ. vñ oꝫ ꝙ ip̄e ĩtelligat ſoluꝫ p ſpēm q̃ ē ſua eēntia. ⁊ p ꝯñs ꝙ ĩtelligat ſe tm̃ ſicut p̄mũ ĩtellectũ. ⁊ ĩtelligēdo tñ ſe coġſcit alia ſicut ſ͂ oñſũ ē. nõ ſolũ āt actꝰ ſ potētias ⁊ p̄uatiões. ⁊ hͦ ē ſenſꝰ ꝺboꝝ quē phs ponit ĩ 3° ꝺe aĩa ꝺicens: aut quõ malũ coġſcit aut nigꝝ· ꝯ̃ria. n. q̃dāmõ coġſcit· oꝫ āt potētia eē coġſcēs ⁊ eē ĩ ipo. ſi ꝺo alicui nõ ĩeſt ꝯ̃riũ. s. ĩ potētia ſeipſũ coġſcit ⁊ actu ē ⁊ ſepabile. nec oꝫ ſeq expõnē Auerrois q vult ꝙ ex hͦ ſeqt᷑ ꝙ ĩtellectus q ē tm̃ ĩ actu nllo mõ ꝯġſcat p̄uationē. ſ ſenſus ē ꝙ nõ coġſcat p̄uatõꝫ p hͦ ꝙ ē ĩ potētia ad aliqd aliud. ſ p hͦ ꝙ coġſcit ſeipſũ ⁊ ē ſp actu. Rurſus ſciēdũ ꝙ ſi ꝺeꝰ hͦ mõ ſeipſũ coġſceret ꝙ cognoſcēdo ſe nõ coġſcēt alia entia q̃ ſũt pticularia bona· nullo mõ coġſceret p̄uationē aut malũ. qa bono qꝺ ē ip̄e ñ ē aliq̃ p̄uatio oppoſita· cũ p̄uatio ⁊ ſuũ oppoſitum ſint nata eē circa idē. ⁊ ſic ei qꝺ ē actꝰ purꝰ nlla p̄uatio opponit᷑. ⁊ p ꝯñs nec maluꝫ. vñ poſito ꝙ ꝺeꝰ ſe ſolũ coġſcat coġſcēdo bonuꝫ qꝺ ē ipſe· nõ ꝯġſcet malũ: ſ qa ꝯgnoſcēdo ſe ꝯġſcit entia ĩ qbꝰ nate ſũt eē p̄uatiões· nccē ē ut ꝯġſcat p̄uationes oppoſitas ⁊ mala oppoſita pticularibꝰ bonis. Sciēdũ etiā ꝙ ſicut ꝺeꝰ abſqꝫ ꝺiſcurſu ĩtellectꝰ coġſcendo ſe coġſcat alia ut ſ͂ oñſũ ē· ita non oꝫ ꝙ eiꝰ cognitio ſit ꝺiſcurſiua ſi p bona coġſcit mala. nā bonũ ē q̃ rõ cognitiõis mali cũ malũ nihil ſit aliud q̃ꝫ p̄uatõ boni. vñ coġſcũt᷑ mala p bona ſicut res p ſuas ꝺiffinitiões· nõ ſicut ꝯcl᷑ones p p̄ncipia. nec etiā ad ĩpfectionē ꝺiuine cognitiõis cedit ſi mala p p̄uationē bonoꝝ

coğſcit.qa malū nō dr̄ eē niſi inq̄ʒtū ē
ṗuatio boni.vn̄ ſm hūc ſolū moduʒ ē
coğſcibile.nā vnūqdq̈ʒ quātuʒ habet
de eſſe tantū hʒ ꝺ coğſcibilitate.

Q deus ſit volens. LXXIII

Xpedid his q̄ ad dīni itellect⁹
cognitōʒ ptinēt. nūc reſtat ↄſi
derare de dei volūtate.Ex h̄.n
ꝙ de⁹ ē itelligēs ſeqr̄ ꝙ ſit volēs.cū.n
bonū itellectū ſit ꝓpuʒ obm̄ volūtad
oʒ ꝙ bonū itellectū inq̄ʒtū h⁹ ſit voli-
tū.itellectū āt dr̄ ad itelligētē.nccē ē
igit̄ ꝙ itelligēs bonū inq̄ʒtū h⁹mōi ſit
volēs.de⁹ āt itelligit bonū.cū.n.ſit p-
fecte itelligēs ut ex ꝰdicd pʒ.itelligit
ens ſimul cū rōne boni.eſt igit̄ volēs
Adh̄.cuicūq; ieſt aliq̄ fo͞ra hʒ p illaʒ
formā ſ͞itudinē ad ea q̄ ſūt in reꝝ nā
ſicut lignū albū p ſuā albedineʒ ē ali-
qb̄ ſile ⁊ qbuſdā diſſile.i intelligēte
aūt ⁊ ſentiēte ē fo͞ra rei itellecte ⁊ ſen
ſate.cū oīs cogni° ſit p aliquā ſ͞itudi
nē.oʒ igit̄ eē ſ͞itudinē itelligēd ⁊ ſen-
tiēd ad ea q̄ ſūt itellecta ⁊ ſenſata ſm
ꝙ ſūt i reꝝ nā.n̄ āt h̄ ē p h̄ ꝙ itelligūt
⁊ ſentiūt.nā p h̄ magꝭ attēdēr ſ͞itudo
reꝝ ad itelligētē ⁊ ſentiētē:qa intelli
gere ⁊ ſentire ē ſm ꝙ res ſūt i itellcū
⁊ ſenſu ſm modū vtriuſq̈ʒ.hʒ āt ſ͞itu-
dinē ſentiēs ⁊ itelligēs ad rē que ē ex̄
aīaʒ p volūtatē ⁊ appetitū.vn̄ oīa ſen-
tiētia ⁊ itelligētia appetūt ⁊ volūt.vo
lūtas tn̄ ꝓpe i itellcū ē.cuʒ igit̄ de⁹ ſit
intelligēs oʒ ꝙ ſit volēs. Amp̄.illud
qd ↄſeqr̄ oē ens ↄuēit enti inq̄ʒtū eſt
ens.qd āt ē h⁹mōi oʒ ꝙ i eo maxime
iueniar qd ē ṗmū ens.cuilibʒ āt enti
ↄpetit appetē ſuā pfectionē ⁊ ↄſuatōʒ
ſui eē.vnicuiq̈ʒ tn̄ ſm ſuū modū.itel-
lectualib̄ qdē p volūtatē.aīalib̄ per
ſenſibilē appetitū.carētib̄ vo ſenſu p
appetitū nālē.alit̄ tn̄ q̄ hn̄t ⁊ q̄ nō hn̄t

nā ea q̄ nō hn̄t appetitiuā v̊tutē ſui ge
nerd deſideīo tēdūt ad acqrēdū qd eis
deeſt.q̄ āt hn̄t qetāt̄ i ipō.h̄ igit̄ ṗ en
ti qd de⁹ ē deeſſe nō pōt.cū igit̄ ipe ſit
itelligēs ieſt ſibi volūtas q̄ placet ſibi
ſuū eē ⁊ ſua bonitas. Itē itelligere
quāto pfecti⁹ ē tāto delectabili⁹ ē in-
telligēti.ſ͞ de⁹ itelligit ⁊ ſuū itelligē ē
pfectiſſimū ut ꝰ oñſū ē.ğ itelligē ē ei
delectabiliſſimū.delecta° aūt itelligi-
bil̓ ē p volūtatē ſicut delectatio ſenſi-
bil̓ ē p ↄcupīe appetitū.eſt igit̄ in deo
volūtas. ꝓ.fo͞ra p itellectū ↄſidera-
ta nō mouet nec aliqd cāt niſi medi-
ante voluntate cui⁹ obm̄ ē finis ⁊ bo-
nū a q̄ mouet̄ aliqs ad agēdū.vn̄ itel
lect⁹ ſpeculatiu⁹ nō mouet neq̈ʒ ima-
gina° pura abſq̈ʒ eſtimatiōe boni uel
mali.ſ͞ fo͞ra itellect⁹ dīni ē cā mot⁹ ⁊
eē i alijs.agit.n.res p itellectū ut iſta
oñder̄.oʒ igit̄ ꝙ ipe ſit volēs. Itē in
v̊tutib̄ motiuis ⁊ hn̄tib̄ motū ṗ iue
nit̄ volūtas.nā volūtas oēm potētiaʒ
applicat ad ſuū actū.intelligim⁹.n.qa
uolum⁹.imagīamur qa volum⁹ ⁊ ſic
de alijs.⁊ h̄ hʒ qa obm̄ ei⁹ ē finis q̈ʒuis
itellect⁹ n̄ ſm modū cāe efficiēd ⁊ mo
uēd ſ͞ ſm modū cāe final̓ moueat uo-
lūtatē ꝓponēdo ſibi obm̄ qd ē finis.
ṗ ğ mouēti ↄuēit maxīe hr̄e volūtatē
ꝓ.liberꝝ ē qd ſui cā ē.⁊ ſic liberū hʒ
rōnē ei⁹ qd ē p ſe.uolūtas aūt ṗ hʒ li-
bertatē i agēdo.inq̄ʒtum.n.uolūtarie
agit qs dr̄ libē agē quācūq̈ʒ actionē.
ṗ igit̄ agenti maxīe ↄpetit p uolūtatē
agē cui maxīe ↄpetit p ſe agē. Amp̄
finis ⁊ agēs ad finē ſp vni⁹ ordīs iue-
niūt̄ in reb̄.vn̄ ⁊ finis ꝓxim⁹ q ē ꝓ-
portionat⁹ agēti icidit i idē ſpē cū agē
te tā i nālib̄ q̈ʒ i artificialib̄.nā fo͞ra
artꝭ p quā artifex agit ē ſpēs fo͞re q ē i
mā q eſt finis artificis.⁊ forma ignis
generātis q̄ agit ē eiuſdē ſpēi cū fo͞ra

ignis geniti q̄ ē finis gnātiōis.deo āt
nihil coordiat̄ q̄i ei⁹dē ordīs niſi ipe
al̓ eēnt plura ṗma.cui⁹ ↄ̄riū oñſū ē ꝰ.
ipe igit̄ ē ṗmū agēs ꝓpt̄ finē q ē ipſe-
met.ipſe igit̄ nō ſolū ē finis appetibil̓
ſ͞ appetēs ut ita dicā ſe finē ⁊ appetitu
itellcūali.cū ſit itelligēs q ē volūtas.
eſt igit̄ in deo volūtas.. Hāc aūt dei
volūtatē ſacre ſcripre teſtimonia ↄfi-
tēt̄.Dr̄.n.i ṗs.Oīa q̄cūq̈ʒ uoluit fecit
dñs.⁊ Ro.ix°.Volūtati ei⁹ qs reſiſtit?

Q voluntas dei ſit eius
eſſentia. LXXIIII

X h̄ āt apparet ꝙ ſua uolūtas
nō ē aliud q̈ʒ ſua eēntia.Deo
n.ↄuenit eē uolentē inq̄ʒtū ē
intelligēs ut oſtenſū ē.eſt aūt intelli-
gens p eſſentiā ſuam.ut ſuṗ probatū
eſt.ğ ⁊ uolens.eſt igitur uolūtas dei
ipa eius eēntia. Adh̄.ſicut intelligē
ē pfectio itelligēd.ita ⁊ uelle uolētis.
vtrūq̈ʒ.n.ē actio i agēte manēs n̄ aūt
trāſiēs i aliqd paſſū ſicut calefactio.ſ͞
itelligē dei ē ei⁹ eē ut ꝰ ꝓbatū ē.eo ꝙ
cū eē dīnū ſit ſm ſe pfectiſſimū nullā
ſupuenientē pfectionē admittit ut ꝰ
oñſū ē.eſt igit̄ ⁊ dīnū velle eē ipi⁹.ğ
volūtas dei ē ei⁹ eēntia. Amp̄.cū oē
agēs agat inq̄ʒtuʒ actu ē.oʒ ꝙ de⁹ q eſt
act⁹ pur⁹ p ſuā eēntiā agat.velle autē
ē q̄dā dei opatio.oʒ igit̄ ꝙ de⁹ p ſuā eſ
ſentiā ſit volēs.ſua igit̄ volūtas ē ſua
eēntia. Itē ſi volūtas eēt aliqd ad-
ditū dīne ſub̄e.cū dīna ſub̄a ſit qd cō
pletū i eē.ſeqret̄ ꝙ volūtaſ adueniret
ei q̄ſi accn̄s ſub̄o.ſeq̄ret̄ etiam ꝙ dīna
ſub̄a ↄpet̄ ad ipſaʒ q̄ſi potētia ad actū
⁊ ꝙ eſſet ↄpō in deo.q̄ oīa ꝰ imꝓbata
ſūt.nō eſt igit̄ poſſibile ꝙ dīna volun
tas ſit aliqd additū dīne eēntie.

Q principale volitum dei eſt
dīna eſſentia. LXXV

X h̄ vlteri⁹ apparet ꝙ ṗncipa
le dīne volūtad volitū ē eius
eēntia.Bonū.n.itellectū eſt
obm̄ volūtad ut ꝰ dictū ē.id aūt qd a
deo ṗncipalit̄ itelīr ē dīna eſſentia ut
ꝓbatū ē.dīna igit̄ eēntia ē id ꝺ q̊ ṗn-
cipalit̄ ē dīna volūtas. Itē appetibile
ↄpat̄ ad appetitū ſicut mouēs ad mo-
tū ut ꝰ dictū ē.⁊ ſil̓r ſe hʒ volitū ad vo
lētē.cū volūtas ſit ꝺ gnē appetitiuaꝝ
potentiaꝝ i nob̄.ſi igit̄ volūtad dīne
ſit aliud ṗncipale volitū q̈ʒ dei eēntia
ſeqr̄ ꝙ aliqd aliud ſit ſupi⁹ dīna volū
tate qd ipaʒ mouet cui⁹ ↄ̄riū ex ꝑdicd
pʒ. ꝓ.ṗncipale volitū ē vnicuiq̈ʒ vo
lēti cā volēdi.cū.n.dicim⁹ volo ābu-
lare ut ſaner.cām nos reddē arbitra-
mur.⁊ ſi q̄rat̄ q̄re vis ſanari ꝓcedet̄ i
aſſiğtione cāꝝ q̊uſq̈ʒ pueniat̄ ad finē
vltimū q ē ṗncipale volitū quod ē cā
volenti per ſeipſum.ſi igitur deus ali
quid aliud velit principaliter q̈ʒ ſeipſū
ſeq̄r̄ ꝙ aliqd aliud ſit ei cauſa volēdi.
ſ͞ ſuū velle eſt ſuū eſſe ut oſtenſū eſt.
ğ aliqd aliud erit ei cā eēndi qd eſt ↄ̄
rōnē primi entd. Adh̄.vnicuiq̈ʒ vo-
lēti ṗncipale volitū ē ſu⁹ vltim⁹ finis
nā finis ē p ſe volit⁹ et p quē alia fiūt
volita.vltim⁹ āt finis ē ipe de⁹.qa ipe
ē ſūmū bonū ut oñſū ē.ipe igit̄ ē ṗn-
cipale volitū ſue volūtatis. Amp̄.
vnaq̄q̈ʒ v̊t⁹ ad ſuū obm̄ ṗncipale ſm
eq̄litatē ꝓportionat̄.nā virt⁹ rei ſm
ob̄a menſuratur ut pʒ p ph̄m i ṗ ce.⁊
mū.uolūtaſ igit̄ ex eq̄ ꝓportionat̄ ſuo
ṗncipali ob̄o.⁊ ſil̓r itellectus ⁊ etiam
ſenſus.dīne aūt uoluntati nihil ex eq̄
ꝓportionat̄ niſi ei⁹ eſſentia.igit̄ ṗnci-
pale obm̄ dīne uolūtad ē dīna eēntia
cū āt dīna eēntia ſit dei itelligē ⁊ oīa
alia q̄ i ipō eē dicūt̄.maīfeſtū ē ꝙ eo-
dē modo ṗncipalit̄ vult ſe itelligē.ſe
velle.ſe eē vnū.⁊ qcqd aliud ē h⁹mōi

Q deus volendo ſe vult etiā alia. LXXVI

Hinc aūt oñdi pōt q̄ volēdo ſe vult ⁊ alia. Cuꝰ.n.ē velle finē·eiꝰ ē velle ea q̄ ſūt ad finē rōne finis. ē aūt deꝰ vltimꝰ rerū finis ut ex p̄dictis aliq̄tenꝰ p̄z. ex hoc igiť q̄ vult ſe eē etiā alia vult q̄ ī ipſū ſicut ī finē ordināť. Itē. vnuſq̄ſq̄ eiꝰ q̄d ē ꝑpť ſeipſū ab ipſo volitū ⁊ amatū p̄fectionē deſiderat. q̄.n. ꝑpť ſe amamꝰ volumꝰ eē optīa ⁊ multiplicati q̄tuz poſſibile ē. ipe aūt deꝰ eēntiā ſuā ꝑpť ſeipſā vlt ⁊ amat. nō āt ſm̄ ſe augmētabil' ⁊ mltiplicabil' ē ut ex ſ̄dictis manifeſtū ē. ſ ſolū multiplicabilis ē ſm̄ ſuā ſilitudinē q̄ a multis pticipať. vult igiť deꝰ rerū multitudinē ex h q̄ ſuam eēntiā ⁊ pfectiōz vult ⁊ amat. Amp̄ q̄cunq̄ amat aliq̄d ſm̄ ſe ⁊ ꝑpť ipſū: amat p̄ oñs oīa ī q̄bꝰ illud īuenit·ut q̄ amat dulcedinē ꝑpť ipam oz q̄ oīa dulcia amet. ſ deꝰ ſuū eē ⁊ ſm̄ ſe ⁊ ꝑpť ipſū vult ⁊ amat ut ſ̄ oñſū ē. oē āt aliud eē ē q̄dā ſui eē ſm̄ ſilitudinē pticipatio ut ex p̄dictis aliq̄tenꝰ p̄z. relinq̄ť igiť q̄ deꝰ ex h ipo q̄ vult ⁊ amat ſe vult ⁊ amat alia. Adh. deꝰ volēdo ſe vult oīa q̄ in ipſo ſūt. oīa aūt q̄dāmō p̄exiſtūt ī ipo p̄ ꝓpaſ rōnes ut ſ̄ oñſū ē. deꝰ igitur volendo ſe etiā alia vult.

Itē quāto aliq̄d ē pfectioris v̄tutis tāto ſua cāl'itas ad plura ſe extēdit ⁊ ī magis remota ut ſ̄ dictū ē. cāl'itas āt finis ī h cōſiſtit q̄ ꝑpť ipſū alia deſideranť. quāto igiť finis ē pfectior ⁊ magis volitꝰ· tāto volūtas volētis finē ad plura extēdiť rōe finis illiꝰ. diuina aūt eēntia ē pfectiſſima ī rōne bonitatis ⁊ finis. igiť diffūdet ſuā cāl'itatē maxīe ad multa ut ꝑpť ipſā mlta ſint volita ⁊ p̄cipue a deo q̄ eā ſm̄ totā ſuā v̄tutē pfecte vult. P̄. volūtas ↄſeq̄ť ītellectū. ſ deꝰ ſuo ītellcū ītelligit ſe pncipalit ⁊ ī ſe ītelligit oīa alia. igiť ſilit' pncipalit' vult ſe ⁊ volēdo ſe vult oīa alia. Hoc āt ſic auctoritate ſacre ſcripture ↄfirmať. Dr̄.n. Sap̄. xi°. Diligis oīa q̄ ſūt. ⁊ nihil eoꝝ odiſti q̄ feciſti.

Q deus vno actu volūtatis ſe ⁊ alia velit. LXXVII

Hoc āt habito ſeq̄ť q̄ deꝰ vno actu volūtatis ſe ⁊ alia velit. Oīs.n. v̄tus vna opatiōe uel vno actu ferť ī obm̄ ⁊ ī rōnē formalē obi· ſicut eadē viſiōe videmꝰ lumē ⁊ colorē q̄ fit viſibil' actu p̄ lumē. cū āt aliq̄d velimꝰ ꝑpť finē tm̄ id q̄d ꝑpť finē deſiderať accipit rōnē voliti ex fine. ⁊ ſic finiſ ↄpať ad ip̄z ſicut rō formal' ad obm̄ ut lumē ad colorē. cū igiť deꝰ oīa alia velit ꝑpť ſe ſicut ꝑpť finez ut oñſū ē· vno actu volūtatis vlt ſe ⁊ alia.

Amp̄. q̄d pfecte cog̃ſciť ⁊ deſiderať ſm̄ ſuā totā v̄tutē cog̃ſciť ⁊ deſiderať finis aūt v̄tꝰ ē non ſolū ſm̄ q̄ ī ſe deſiderať ſ etiā ſm̄ q̄ alia fiūt appetibilia ꝑpť ipſū. q̄ igiť pfecte deſiderat finē: vtroq̄ mō ipſū deſiderat. ſ nō ē ponē aliquē actū dei volentis q̄ velit ſe et q̄ nō velit ſe pfecte· cū in eo nihil ſit ipfectū. quolibet igiť actu q̄ deꝰ vult ſe vult ⁊ alia ꝑpť ſe. alia v̄o a ſe nō vult niſi īq̄tū vult ſe ut ꝓbatū ē. relinq̄ť igiť q̄ ſe ⁊ alia nō alio ⁊ alio actu uolūtatis vult ſ vno ⁊ eodē. Adh. ſicut ex ſ̄ dictis p̄z: ī actu ↄg̃ſcitiue v̄tutis diſcurſꝰ attēdiť ſm̄ q̄ ſemotim cog̃ſcimꝰ pncipia ⁊ ex eis ī ↄclōnes uenimꝰ. ſi.n. in ipſis pncipijs ītueremur ↄclōnes ipa pncipia cog̃ſcēdo nō eēt diſcurſus· ſicut nec q̄n aliq̄d uidemꝰ ī ſpeculo. ſicut āt pncipia ſe hn̄t ad ↄclōnes ī ſpeculatiuiſ· ita finis ad ea q̄ ſūt ad finē ī opatiuis ⁊ appetitis. nā ſicut ↄclōnes cog̃ſcimꝰ p̄ pncipia· ita ex fine ꝓcedit appetitꝰ ⁊ opatio eoꝝ que ſūt ad finē. ſi igiť aliq̄s ſemotim velit finē ⁊ ea q̄ ſūt ad finē· erit q̄dā diſcurſus ī eiꝰ volūtate. hūc aūt ī deo eē ē īpoſſibile· cū ſit extra oēm motū. relinq̄ť igiť q̄ ſil' ⁊ eodē actu volūtatis deꝰ vult ſe ⁊ alia.

Itē. cū deꝰ ſp̄ velit ſe· ſi alio actu vlt ſe ⁊ alio alia· ſequeť q̄ ſil' ſint ī eo duo actus volūtatis q̄d ē īpoſſibile. nam vniꝰ ſimplicis potētie non ſūt ſil' due opatiōes. P̄. ī oī actu volūtatis volitū ↄpať ad volētē ut mouēs ad motū. ſi igiť ſit aliq̄ actio volūtatis ex qua vult alia a ſe diſa a volūtate q̄ vult ſe. in illa erit aliquid aliud mouēs diuinā volūtatē q̄d ē īpoſſibile. Amp̄. velle dei ē ſuū eē ut ꝓbatū eſt. ſ ī deo nō ē niſi vnū eē. g̃ nō eſt ibi niſi vnū velle. Itē velle ↄpetit deo ſm̄ q̄ eſt ītelligēs. ſicut igiť vno actu ītelligit ſe ⁊ alia īq̄tū eēntia ſua ē exemplar oīuz· ita vno actu vult ſe ⁊ alia īq̄tū ſua bonitas ē rō oīs bonitatis.

Q volitorū multitudo nō repugnat ſimplicitati diuine ſub̄e. LXXVIII

Ex h aūt ſeq̄ť q̄ volitoꝝ multitudo nō repugnat vnitati ⁊ ſimplicitati diuine ſub̄e. Nam actꝰ ſm̄ ob̄a diſtinguūť. ſi igiť volita plura q̄ deꝰ vult īducerēt ī ipo aliquā multitudinē ſeq̄reť q̄ nō eēt ī eo vna tm̄ opatio volūtatis· q̄d ē ↄ̄ p̄oſtēſa.

Itē oñſū ē q̄ deꝰ alia vult īq̄tum vult bonitatē ſuā. h g̃ mō ↄpanť aliq̄ ad volūtatē q̄ ↄphendūť a bōitate eiꝰ ſ oīa ī bōitate eiꝰ vnū ſūt· ſūt.n. alia ī ipſo ſm̄ modū eius. ſ. mālia īmālit ⁊ mlta vnite ut ex ſ̄dictis p̄z. relinq̄ť igiť q̄ multitudo volitoꝝ nō multiplicat diuinā ſubam. P̄. diuinꝰ ītellectꝰ ⁊ volūtas ſūt eq̄lis ſimplicitatis. q̄a vtrūq̄ diuina ē ſuba ut ꝓbatū ē. multitudo āt ītellectoꝝ n̄ īducit mltitudinē ī eēntia diuina neq̄ ↄpōnē ī ītellectu eius. g̃ neq̄ mltitudo volitoꝝ īducit aut diuiſitatē ī eēntia diuina aut ↄpōnē ī eiꝰ volūtate. Amp̄. h īť cognitiōez ⁊ appetitū īťeſt q̄ cogniꝰ fit ſm̄ q̄ cognitū ē aliq̄ mō ī ↄg̃ſcēte· appetitꝰ aūt nō ſ ē ↄ̄ ſm̄ q̄ appetitꝰ referť ad rē appetibilē īq̄tū appetēs q̄rit ī q̄ q̄eſcat. ⁊ ꝑpť h bonū ⁊ malū que reſpiciūt appetitū ſūt ī rebꝰ. verū aūt ⁊ falſū q̄ reſpiciūt cognitionē ſūt ī mēte ut phs dicit ī 6° metaph. Q aūt aliq̄d ad mlta ſe hēat nō repug̃t ſimplicitati eiꝰ· cū ⁊ vnitaſ ſit multoꝝ nūeroꝝ pncipiū. multitudo igiť volitoꝝ a deo nō repugnat eiꝰ ſimplicitati.

Q volūtaſ diuina ad ſingularia bonoꝝ ſe extendit. LXXIX

Ex q̄ etiā apparet q̄ nō oz nos dicē ad ↄſuādā ſimplicitatē diuinā q̄ velit alia bona ī q̄daz vniuerſalitate īq̄tū vult ſe eē pncipiū bonoꝝ q̄ p̄nt ab ipſo fluere· nō āt velit ea ī pticulari. nā velle ē ſm̄ ↄpatiōnē volētis ad rē volitā: nō āt ꝓhibet diuina ſimplicitas q̄n poſſit cōpari etiā ad multa pticularia. dicitur.n. deꝰ optimū uel p̄mū reſpectu ſingulariū. g̃ ſua ſimplicitas nō ꝓhibet q̄n etiā ī ſpāli uel pticulari alia a ſe velit. Itē volūtas dei ad alia ↄpať īq̄tū bonitatē pticipāt ex ordine ad bonitatem diuinā q̄ ē rō volēdi deo. ſ nō ſolū vniuerſitas bonoꝝ ſ ⁊ ſingulū eoꝝ a bonitate diuina bonitatē ſortiť ſicut ⁊ eē. volūtaſ igiť dei ad ſingl'a bonoꝝ ſe extēdit. Amp̄. ſm̄ phm̄ ī xi° metaph. duplex bonū ordis īuenit' ī vniuerſo

Vnū qdē ſm ꝙ totū vniuerſū ordīaṙ
ad id qđ ē ex̄ vniuerſū· ſicut exercit⁹
ordīaṙ ad ducē. Aliud ſm ꝙ ptes vni
uerſi ordināṙ ad īuicē·ſicut ⁊ pteſ ex-
ercit⁹ ad īuicē. z⁹ āt ordo ē ꝓpṫ pmū
d:⁹ āt ex h̄ ꝙ vlt ſe ut finis ē vult alia
q̄ ordinanṫ in ipſū ut ī finē ſicut ꝓba-
tū ē. vult igiṫ bonū ordīs totius vni-
uerſi ī ipſū ⁊ bonū ordīs vniuerſi ſm
ptes ſuas ad īuicē. bonū aūt ordīs cō
ſiſtit ex ſingulis bonis. vult igiṫ etiā
ſingula bona. p̄. ſi de⁹ nō vult ſin-
gula bona ex qbꝫ ɔſtat vniuerſū·ſeqṫ
ꝙ ī vniuerſo ſit caſu ordīs bonū. nō ē
n. poſſibile ꝙ aliq̄ ps vniuerſi omnia
pticularia bona ɔponat ī ordinē vni-
uerſi ſ; ſola vlis cā toti⁹ vniuerſi q̄ de⁹
ē q p ſuā volūtatē agit ut .ī. oñdeṫ. ꝙ
aūt ordo vniuerſi ſit caſual' ē īpoſſibi
le: qa ſequeṫ ꝙ multo magꝭ alia poſte
riora eēnt cāu. relinqṫ igiṫ ꝙ de⁹ etiā
ſingula bonoꝝ vult. Adh̄. bonū ītel
lectū īq̄ꝫtū ē h⁹mōi ē volitū. ſ; de⁹ ītel
ligit etiā pticulaīa bona vt ſ̄ ꝓbatū ē.
vult igiṫ etiā pticulaīa bona. Hoc āt
auctoritate ſcripṫe ɔfirmaṫ· q̄ Gen̄. p̊
ad ſingl'a opa ɔplacētiā dīne volūtađ
oñdit dicēs. Vidit de⁹ lu. ꝙ eēt bona.
ſiliṫ de aliis opibꝫ. ⁊ p⁹ea de oībus ſil'.
Vidit de⁹ cūcta q̄ fe. ⁊ erāt val. bona.

Q deus vult etiam ea que
nondū ſūt. LXXX

I aūt velle ē p cōpationē vo-
lentis ad volituꝫ· forte alicui
p̄ōt videri ꝙ de⁹ nō velit niſi
ea q̄ ſūt. nam relatiua oꝫ ſil' eē ut vno
intempto intimiṫ alteꝝ ut ph'ſ docet.
ſi igiṫ velle ē p ɔpationē volēđ ad vo
litū· nullus p̄ōt velle niſi ea que ſunt
Amp̄. volūtas diciṫ ad volita ſicut
⁊ cā ⁊ creator. non autē p̄ōt dici deus
etiā creator uel dn̄s uel pr̄ niſi eoꝝ q̄
ſūt. g̊ nō p̄ōt dici velle niſi ea q̄ ſūt. e:
h̄ aūt poſſet ulteri⁹ ɔcludi ſi dīnū vel-
le ē īuariabile ſicut ⁊ ſuū eē ⁊ nō vult
niſi ea q̄ actu ſūt ꝙ nihil velit qđ non
ſp ſit. Dicūt aūt adhuc qdā ꝙ ea q̄ nō
ſūt ī ſeipis ſūt ī deo ⁊ ī ei⁹ intellcū. vn̄
nihil ꝓhibet ea q nō ſūt in ſeipſis deū
uelle ſm ꝙ ī eo ſūt. h̄ aūt nō uideṫ ſuf
ficienṫ dictū. nā id ſm h̄ dr̄ qlibet uo
lēs aliqd uelle ꝙ uolūtas ſua rfert ad
uolitū. ſi igiṫ dīna uolūtas nō referṫ
ad uolitū· qđ nō ē niſi ſm ꝙ ē in ipſo
uel ī ei⁹ ītellectu· ſequeṫ ꝙ de⁹ nō ue-
lit illud aliṫ niſi qa uult illud eē in ſe
uel in ei⁹ ītellectu. h̄ aūt nō intēdunt
loquētes ſ; ꝙ de⁹ h⁹mōi q̄ nōdū ſunt
uelit etiā eē in ſeipſis. Rurſus ſi uo-
lūtaſ ɔpaṫ ad rē uolitā p ſuū obm̄ qđ
ē bonū ītellectū. ītellect⁹ aūt nō ſolū
ītelligit bonū eē ī ſe ſ; etiā ī ꝓpa nā. ⁊
uolūtas ɔpabiṫ ad volitū nō ſolū ſm
ꝙ ē ī ɔg̊ſcēte ſ; etiā ſm ꝙ ē ī ſeipo. Di
cam⁹ igiṫ ꝙ cū bonū apphēſū moue-
at uolūtatē· oꝫ ꝙ ipſū uelle ſeqṫ cōdi-
tionē apphenſiōis· ſicut mot⁹ alioruꝫ
mobiliū ſequūṫ ɔditōes mouētis qđ
ē cā mot⁹. relatio aūt apphendētiſ ad
apphenſū ē ɔn̄s ad apphenſiōꝫ ipſaꝫ.
p h̄. n. referṫ apphendens ad apphen
ſū ꝙ apphendit ipſū. nō autē ſolū ap
phendēs apphēdit rē ſm ꝙ ē ī ipſo ſ;
ſm ꝙ ē ī ꝓpa nā. qa nō ſolū cog̊ſcim⁹
rē ītelligi a nob: qđ ē eā eē ī ītellcū·
ſ; eā eē ul' fuiſſe ul' futurā eē ī ꝓpa nā.
lꝫ igiṫ tūc res illa nō ſit niſi ī ɔg̊ſcēte:
relatio tn̄ ɔn̄s apphenſionē ē ad eam
nō ꝓut ē ī cog̊ſcēte ſ; ꝓut ē ſm ꝓpriā
nām q̄ apphēdit apphendēs. ⁊ uolū
tađ igiṫ dīne relatio ē ad rē nō exn̄tē
ſm ꝙ ē ī ꝓpa nā ſm aliqđ tēp⁹. ⁊ nō
ſolū ſm ꝙ ē ī deo cog̊ſcēte. vult. n. de⁹
rem que nō ē nūc eē ſm aliqđ tēpus.

⁊ non ſolū vult ꝙ ipſe eam intelligit.
nec ē ſil'e de relatōe volēđ ad volitū. ⁊
creātis ad creatū. ⁊ faciētis ad factū.
⁊ dn̄i ad ſubiectā creaturā. nā velle ē
actio ī volentē mouēs. vn̄ non cogit
ītelligi aliqd extra exn̄s actu· ſ; facē ⁊
creare ⁊ gubernare ſignt actionē ter-
minatā ad exriorē effectum ſine cui⁹
exn̄tia h⁹mōi actio nō p̄ōt intelligi.

Q deus de neceſſitate vult ſuū eſſe et
ſuam bonitatem. LXXXI

X his āt q̄ ſ̄ oñſa ſūt ſeqṫ ꝙ
de⁹ đ nccītate velit ſuū eſſe ⁊
ſuā bonitatē nec poſſit ɔ̄riuꝫ
velle. Oñſū ē ſ̄ ꝙ de⁹ vult ſuū eē ⁊ ſuā
bōitatē ut p̊ncipale obm̄ qđ ē ſibi rō
volēdi alia. in oī igiṫ volito ſuū eſſe ⁊
ſuā bonitatē vult· ſicut viſus ī oī colo
re videt lumē. īpoſſibile ē aūt deū nō
velle aliqd actu· eēt. n. volēs ī potētia
tm̄ qđ ē īpoſſibile· cū ſuū velle ſit ſuū
eē. nccē igiṫ ē ꝙ velit ſuū eē ⁊ ſuā bo-
nitatē. Itē qlibet volēs de neceſſita-
te vult ſuū vltimū finē· ſicut hō đ ne-
ceſſitate vult ſuam btītudinē nec p̄ōt
velle miſeriā. ſ; de⁹ vult ſe eē ſicut vl-
timū finē ut ex p̄dictꝭ pꝫ. nccīo igitur
vult ſe eē nec poteſt velle ſe non eſſe.
Amp̄. ī appetitiuis ⁊ in opatiuis fi
nis h̄ mō ſe hꝫ ſicut p̊ncipiū īdemon
ſtrabile ī ſpeculatiuis. ſicut. n. ex p̊n-
cipiis ɔcludūṫ ī ſpeculatiuis ɔcl'ones
ita ī actiuis ⁊ appetitiuis rō oiuꝫ agen
doꝝ ⁊ appetēdoꝝ ex fine ſumiṫ. ſ; ī ſpe
culatiuis ītellect⁹ de nccītate aſſentit
p̊mis p̊ncipiis indemōſtrabilibꝫ q̄ꝝ
ɔ̄riis nullo mō p̄ōt aſſentire. g̊ volun
tas nccīo inheret fini vltīo ut nō poſ-
ſit ɔ̄riū velle. ⁊ ſic dīne volūtati nō ē
ali⁹ finis q̄ ipe. đ nccītate igiṫ vult ſe
eē. Adh̄. oīa inq̄ꝫtū ſūt aſſilanṫ deo q
ē p̊ ⁊ maxīe ens. oīa āt inq̄ꝫtū ſūt· ſuo
mō nāliṫ diligūt ſuū eē. multo igitur
magꝭ deus ſuū eē diligit nāliṫ. nā aūt
ei⁹ ē p ſe nccē eē ut ſ̄ ꝓbatū ē. de⁹ igiṫ
ex nccītate vult ſe eē. p̄. oīs pfectio
⁊ bonitas q̄ ī creaturđ ē· deo ɔuenit eſ-
ſentialiṫ ut ſ̄ ꝓbatū ē. diligē aūt deū ē
ſūma pfectio rōnalis creaṫe cuꝫ p hoc
q̈dāmō deo vniaṫ. g̊ ī deo eēntialiṫ ē.
g̊ ex nccītate diligit ſe ⁊ ſic vult ſe eē.

Q deus non de nccītate vult
alia a ſe. LXXXII

I āt dīna volūtas ē dīne bo-
nitađ ⁊ dīni eſſe ex nccītate·
poſſet alicui videri ꝙ etiam
alioꝝ ex nccītate eēt· cū oīa alia velit
volēdo ſuā bonitatē ut ſ̄ ꝓbatū ē. Sꝫ
tn̄ recte ɔſiderantibꝫ apparet ꝙ non ē
alioꝝ ex nccītate· eſt. n. alioꝝ ut ordi-
natorū ad finē ſue bonitatis. volūtas
aūt non ex nccītate ferṫ in ea q̄ ſūt ad
finē ſi finis ſine his eē poſſit. nō. n hꝫ
nccē medic⁹ ex ſuppōne volūtađ quā
hꝫ đ ſanādo· illa medicamēta adhibē
infirmo ſine qbꝫ p̄ōt nihilomin⁹ īfir-
mū ſanare. cuꝫ igiṫ dīna bonitas ſine
aliis eſſe poſſit qn̄imo nec p alia ei ali
quid accreſcat· nulla ieſt ei nccītas ut
alia velit ex h̄ ꝙ vult ſuā bonitatem.
Adh̄. cū bonū intellectū ſit ꝓpriuꝫ
obm̄ volūtatis cui⁹libet p ītellectum
ɔcepti p̄ōt eē volūtas ubi ſaluaṫ ratio
boni. vn̄ q̄uis eē cui⁹libet inq̄ꝫtū h⁹-
mōi bonū ſit· nō eē aūt malū. ipſū tn̄
nō eē alicuius p̄ōt cadē ſub volūtate
rōne alicui⁹ boni adiūcti qđ ſaluatur
lꝫ nō ex nccītate. eſt. n. bonū aliqd eē
etiā alio nō exn̄te. ſolū igiṫ illđ bonū
volūtas ſm ſui rōnē nō p̄ōt velle nō
eē· q̊ nō exn̄te tolliṫ ōliṫ rō boni. tale
aūt nullū ē pter deū. p̄ōt igiṫ uolūtas

ſcđm ſui rõnē uelle non eſſe quācūqꝫ rē ꝑter deū. ſ; i deo ē uolūtas ſm totā ſuā facultatē. oīa enī in ipo ſūt ulr̃ ꝑfecta. põt igit̃ deus uelle nō eē quā cūqꝫ rem alia pꝛeter ſe. non igitur de neceſſitate vult eſſe alia a ſe. Amp̄. deus volendo bonitatem ſuā · vult eē alia a ſe ꝓut bonitatē eius ꝑticipant. cū aūt dīna bonitas ſit īfinita ē īfinitꝭ modis ꝑticipabil̃. ⁊ alijs modis ꝗ̄ ab his creaturꝭ q̄ nūc ſūt ꝑticipet̃. ſi igit̃ ex h̔ ꝙ vult bonitatē ſuā vellet de neceſſitate ea q̄ ipſam ꝑticipāt · ſeq̄ret̃ ꝙ vellet eē īfinitas creaturas īfinitꝭ modiſ ꝑticipātes ſuā bonitatē · qđ ꝓ; eē falſū: qꝛ ſi vellet eēnt cū ſua volūtas ſit ꝑncipiū eſſendi rebꝰ ut. ī. oñdet̃. non igit̃ ex nccītate vult etiā ea q̄ nūc ſūt.

Itē. ſapiētis volūtas ex h̔ ꝙ ē de cā ē de effectu q ex cā de nccītate ſeq̄tur. ſtultū. n. eēt velle ſolē exiſtē ſup t̃rā ⁊ nō eē diei claritatē. ſ; effectū q nō ex nccītate ſeq̄t̃ ex cā · nō ē nccē aliquem velle ex hoc ꝙ vult cām. a deo aūt ꝓcedūt alia ñ ex nccītate ut. ī. oñdet̃. nō igit̃ nccē ē ꝙ deꝰ alia velit ex h̔ ꝙ vult ſe. Amp̄. deꝰ volēdo bōitatē ſuā vult eē alia a ſe ꝓut bonitatē eiꝰ ꝑticipāt. cū āt dīna bonitas ſit īfinita · res ꝓcedunt ab eo ſicut artificiata ab artifice ut. ī. oñdet̃. ſ; artifex ꝗuiſ velit ſe hr̄e artē · nō tñ ex nccītate vult artificiata ꝓducē. ḡ nec deꝰ ex nccītate vult alia a ſe eē. Eſt ḡ ꝯſiderādū q̄re deꝰ alia a ſe ex nccītate ſciat nō aūt ex nccītate velit · cū tñ ex h̔ ꝙ ītelligit ⁊ vult ſe ītelligat ⁊ velit alia. hꝰ aūt rō ē ex h̔ ꝙ intelligēs ſe h; q̄dāmō ex h̔ ꝙ ꝓut aliqđ actu ītelligit ꝙ ē eiꝰ ſilr̄itudo in ītelligēte. ſ; ꝙ volēs aliqđ velit ex h̔ ē ꝙ volitū aliq̄ mō ſe h; volumꝰ. n. aliqđ uel qꝛ ē finis uł qꝛ ad finē oꝛdīat̃. ee aūt oīa ī deo ut ī eo ītelligi poſſent ex nccītate req̄rit dīna ꝑfectio. nō āt dīna bonitaſ ex nccītate req̄rit alia eē q̄ in ipam oꝛdinant̃ ut ī finē: ⁊ ob hoc nccē ē deū alia ſcire nō aūt velle. vñ h̔ oīa vult q̄ ad bonitatē ipſiꝰ oꝛdinem hr̄e poſſent. oīa āt ſcit q̄ ad eēntiā eiꝰ ꝑ quā ītelligit q̄lēcūqꝫ oꝛdinē hn̄t.

Rōnes ducētes ad īcōueniēs ſi deus alia a ſe non neceſſario velit: ⁊ ſolutio rationū pꝛemiſſaꝝ. LXXXIII

Idēt̃ tñ ſeq̄ incōueniētia ſi deus ea q̄ vult nō ex nccītate velit. Si enī dei voluntas reſpectu aliq̄ꝝ volitoꝝ nō detmiet̃. q̄tū ad illa videt̃ ſe ad vtrūlibet habē. oīs aūt v̓tꝰ q̄ ē ad vtrūlibet ē q̄dāmō ī potētia. nā ad vtrūlibet ſpēs ē poſſibilis ꝯtingētꝭ. erit. n. dei uolūtas ī potētia. nō igit̃ erit dei ſuba ī q̄ nulla ē potentia ut ſ̄ oñſū ē. Adh̔. ſi ens ī potētia inq̄tū hꝰmodi natū ē moueri: qꝛ qđ põt eē põt nō eē. ſeq̄t̃ vlteriꝰ dīnā volūtatē eē variabilē. P̄. ſi nāle ē deo aliqđ circa cāta ſua uelle nccīuꝫ ē. īnāle aūt nihil ī eo eē põt. nō. n. ī ipo põt eē aliqđ ꝑ accñs neqꝫ uiolētū ut ſ̄ oñſū ē. Itē. ſi qđ ē ad utrūlibet īdifferent̃ ſe hñs · nō magis ī vnū ꝗ̄ ī aliud tēdit niſi ab alio detminet̃ · oꝫ ꝙ deus uel nihil eoꝝ uelit ad q̄ ad utrūlibꝫ ſe h; · cuiꝰ ꝯ̄riū ſ̄ oñſū ē. uł ꝙ ab alio determinet̃ ad vnū. ⁊ ſic erit aliquid eo pꝛius qđ ipſum determinet ad vnuꝫ. hoꝝ aūt nullū nccē ē ſeq̄ · Ad vtrūlibꝫ n. eē alicui v̓tuti põt ꝯuēire duplicit̃. vnꝰ ex ꝑte ſui. alioꝰ ex ꝑte eiꝰ ad qđ dicit̃. Ex ꝑte q̄dē ſui qñ nōdū ꝯſecuta ē ſuā ꝑfectionē ꝑ quam ad vnū determinet̃. vñ h̔ ī īꝑfectionē virtutꝭ redūdat. ⁊ oñdit̃ eē potentialitas ī ipſa ſicut p; ī ītellectu dubitātis q nondū

aſſecutꝰ ē ꝑncipia ex q̄bꝰ ad alterū determinet̃. Ex ꝑte aūt eius ad qđ dicit̃ īuenit̃ aliq̄ virtꝰ ad vtrūlibet eſſe qñ ꝑfecta oꝑatio v̓tutꝭ a neutro depēdet. ſ; tñ vtrūqꝫ eē põt. ſicut aliq̄s q diuerſis inſtrumētꝭ vti põt ad idē opꝰ ꝑficiendū. h̔ aūt ad īꝑfectionē v̓tutis non ꝑtinet ſ; magꝭ ad eiꝰ eminētiā inq̄tuꝫ vtrūlibet oppoſitoꝝ excedit ⁊ ob hoc determinet̃ ad neutrū ſe ad vtrūlibet hn̄s. ſic aūt ē ī dīna volūtate reſpectu alioꝝ a ſe. nā finis eiꝰ a nllo alioꝛū dependet · cū tñ ipſa fini ſuo ꝑfectiſſime ſit vnita. non igit̃ oꝫ potētialitatē aliquā in dīna volūtate ponē. ſilr̄ aūt nec īmutabilitatē. Si. n. ī dīna volūtate nulla ē potētialitas. nō. n. ſic abſqꝫ nccītate alteꝝ oppoſitoꝝ p̄accipit circa ſua cāta q̄ſi ꝯſideret̃ in potentia ad vtrūqꝫ ut p̊ ſit volēs potētia vtrūqꝫ ⁊ pꝰmoduꝫ volēs actu · ſ; ſp ē volēs actu q̄cq̄d vult nō ſolū circa ſe ſ; etiā circa cāta. ſ; qꝛ volitū nō h; nccīuꝫ oꝛdineꝫ ad dīnā bonitatē q̄ ē ꝓpꝛiuꝫ obm̄ dīne volūtatꝭ ꝑ modū q̄ nō nccīa ſ; poſſibilia enūciabilia dicimꝰ nō ē nccīus oꝛdo p̄dicati ad ſubm̄. vñ cū dr̄ deꝰ vult h̔ cātū · manifeſtū ē eē enūciabile nō nccīuꝫ ſ; poſſibile illo mō q̄ non dicit̃ aliqđ poſſibile ſm aliquā potētiā. ſed qđ nō nccē ē eē nec īpoſſibile ē eſſe ut phs tradit ī 5ꝰ metaph̔. ſicut triāgulū habē duo lat̓a eq̄lia ē enūciabile poſſibile nō tñ ſm aliquā potentiā cum ī mathematicis nō ſit potētia neqꝫ motus. Excluſio igit̃ nccītatꝭ p̄dicte īmutabilitatē dīne volūtatꝭ nō tollit · qđ etiam ſcriptᷓ ſacra ꝓfitet̃ p̊ Eſdre. 15ꝰ. Triūphatoꝛ ī iſrł penitudie ñ flectet̃. Quis aūt dīna volūtas ad ſua cāta ñ detminet̃ · ñ tñ oꝫ dicē ꝙ nihil eoꝝ velit aut qđ ad volendū ab aliq̄ exterioꝛi detminet̃. cuꝫ. n. bonū apꝓhenſū volūtatē ſicut ꝓpꝛiū obm̄ detminet. intellectꝰ aūt dīnꝰ nō ſit extneꝰ ab eiꝰ volūtate cū vtrūqꝫ ſit ſua eēntia ſi volūtas dei ad aliqđ uolēdū ꝑ ſui ītellectꝰ cognitiōeꝫ detmiet̃ · nō erit detmīatio uolūtatꝭ dīne ꝑ aliqđ extneū facta. ītellectus. n. dīnꝰ nō ſolū apꝓ̄hēdit dīnū eē qđ ē bonitas eiꝰ ſ; etiā alia bona ut ſ̄ oñſū ē · q̄ q̄dē apꝓ̄hendit ut ſilr̄itudines q̄ſdā dīne bonitatis ⁊ eēntie non ut eiꝰ ꝑncipia. ⁊ ſic uolūtas dīna ī illa tendit ut ſue bonitati cōueniētia: nō ut ad ſuā bonitatē nccīa. Sic aūt et in nr̄a uolūtate accidit ꝙ cū aliqđ inclinat̃ q̄ſi nccīuꝫ ſimplicit̃ ad finē · q̄daꝫ nccītate mouet̃ ī illud. cū aūt tēdit in aliqđ ſolū ꝓpt̃ cōueniētiā quādā · nō nccīo ī illud tēdit. vñ nec dīna uoluntas tēdit ī ſua cāta nccīo · nec etiam oꝫ ꝓpt̃ p̄miſſa īnāle aliqđ ī deo ponē. volūtas nāqꝫ ſua vno ⁊ eodē actu vult ſe ⁊ alia. ſ; habitudo eiꝰ ad ſe ē nccīa nālis. habitudo aūt eiꝰ ad alia ē ſm ꝯuenientiā quādā non q̄dē nccīa ⁊ nālis neqꝫ uiolēta aut īnālis ſed uolūtaria. qđ autē uolūtariū eſt · neqꝫ neceſſariū neqꝫ uiolentū neceſſe eſt eſſe.

Q deus vult aliqđ aliud a ſe nccītate ꝯditōis uł ſuppōnis. LXXXIIII

X his aūt haberi põt ꝙ l; deꝰ circa cauſata nihil nccīo velit abſolute · vult tñ aliqđ neceſſario ex ꝯditione uel ſuppōne. Oñſuꝫ ē aūt dīnā volūtatē īmutabilē eē. in q̄libet aūt īmutabili ſi ſemel ē aliqđ nō põt pꝰmodū nō ī eſſe. h̔. n. moueri dicimꝰ qđ alit̃ ſe h; nūc et p̊us. ſi igit̃ dīna volūtas ē īmutabił · poſito ꝙ aliqđ velit · nccē ē ex ſuppōne eū h̔ velle

Itē. oē etnū ē ncciuȝ. deū aūt velle
aliqd cātuȝ eē ē etnū. ſicut. n. eſſe ſuū
ita ⁊ velle etnitate mēſurat̄. eſt ḡ ne-
ceſſariū ſ nō abſolute ↄſideratū. quia
volūtas dei nō hȝ nccīam habitudinē
ad hoc volitū. eſt ḡ ncciuȝ ex ſuppōne
ꝓ. qcqd deꝰ potuit pōt. vtuſ enī eiꝰ
nō minuit̄ ſicut nec eiꝰ eēntia. ſ n̄ pōt
nūc non velle qd̕ ꝑponit̄ voluiſſe. qa
nō pōt mutari ſua volūtas. ḡ nūq̄ȝ po
tuit nō velle qcqd voluit. igit̄ eſt ne-
ceſſariuȝ ex ſuppōne eū voluiſſe qcqd
voluit ſicut ⁊ velle. neutꝝ aūt neceſſa
riū abſolute ſed poſſibile mō p̄dicto.

Amp̄. qcūq̄ȝ vult aliqd neceſſario
vult ea que nccīo reqrūt̄ ad illud niſi
ſit ex pte eiꝰ defectꝰ uel ꝓpt̄ ig̊rantiaȝ
uel qa a recta electiōe eiꝰ qd̕ ē ad finē
ītentū abducit̄ ꝑ aliquā paſſionē. q̄ d
deo dici nō pn̄t. ſi igit̄ deꝰ volendo ſe
vult aliqd aliud a ſe. ncciuȝ ē eū velle
oē illud qd̕ ad volitū ab eo de neceſſi-
tate reqrit̄ ſicut ncciuȝ ē deū velle aīaȝ
rōnalē eē ſuppoſito ꝙ velit hoīem eē.

Q̄ volūtas dei nō ē impoſſi-
biliū ſm ſe. LXXXV

Hꝰ igit̄ apparet ꝙ volūtas dei
nō pōt eē eoꝝ q̄ ſm ſe ſūt ipoſ-
ſibilia. hꝰmōi. n. ſūt q̄ i ſeipſis
repugnātiā hn̄t. ut hoīeȝ eē aſinū. i q̄
ɨcludit̄ rōnale eē irrōnale. qd̕ aūt re-
pugnat alicui excludit aliqd eoꝝ que
ad ipſū reqrūt̄. ſicut eē aſinū excludit
hoīs rōnē. ſi igit̄ nccīo vult ea q̄ req-
rūt̄ ad hꝰ qd̕ ſuppōit̄ velle. ipoſſibile ē
eū velle ea q̄ eis repugnāt. ⁊ ſic ipoſſi-
bile ē eū velle ea q̄ ſūt ipoſſibilia ſim-
plicit̄. Itē. ſicut ſ̄ oñſū ē deꝰ volēdo
ſuū eſſe qd̕ ē ſua bonitas vult oīa alia
iq̄ȝtū hn̄t eiꝰ ſilitudinē. ſm hꝰ āt ꝙ ali
qd repugnat rōni entꝰ inq̄ȝtū hꝰmōi
nō pōt in eo ſaluari ſilitudo pmi eē. ſ
dīni qd̕ ē fons eēndi. nō pōt igit̄ deus
velle aliqd qd̕ repugnat rōni entꝰ in-
q̄ȝtū hꝰmōi. ſicut aūt rōni hoīs inq̄ȝtū
ē hō repugnat eē irrōnale. ita rationi
entiſ inq̄ȝtū hꝰmōi repugnat ꝙ aliqd
ſit ſil̓ ens ⁊ nō ens. nō pōt igit̄ deꝰ vel
le ꝙ affirmatio ⁊ negatio ſint ſil̓ vere.
Hꝰ aūt ɨcludit̄ i oī ꝑ ſe ipoſſibili qd̕ ad
ſeipſū repugnantiā hȝ inq̄ȝtū ↄtradic
tionē iplicat. volūtas igit̄ dei nō pōt
ꝑ ſe eē ipoſſibiliū. Amp̄. voluntas
nō eſt niſi alicuiꝰ boni itellecti. illud
igit̄ qd̕ nō cadit i intellectu nō pōt ca
dere i volūtatē. ſ ea q̄ ſūt ſm ſe ipoſſi-
bilia nō cadūt i itellectu cū ſibi ipſis
repugnēt niſi forte ꝑ errorē nō intel-
ligētis reꝝ ꝓprietatē. qd̕ de deo dici nō
pōt. i dīnā ḡ volūtatē non pn̄t cadē q̄
ſm ſe ſūt impoſſibilia. Adhꝰ. ſm ꝙ
vnūqd̕q̄ȝ ſe hȝ ad eē ita ſe hȝ ad boni-
tatē. ſ ipoſſibilia ſūt q̄ nō pn̄t eē. ḡ nō
pn̄t eſſe bona. ḡ nec volita a deo q̄ nō
vult niſi ea q̄ ſūt uel pn̄t eē bona.

Q̄ dīna volūtas nō tollit ↄtingen
tiā a rebꝰ neq̄ȝ eis neceſſitatē abſo-
lutam iponit. LXXXVI

Ex p̄dictis autē haberi pōt ꝙ
dīna uolūtas ↄtigentiā non
tollit nec neceſſitatē abſolu-
tam rebus iponit. Vult. n. deus oīa q̄
reqrūt̄ ad rē quā vult ut dictū ē. ſ ali
qbꝰ rebꝰ ſcd̄m modū ſue nāe ↄpetit ꝙ
ſint cōtingētes nō nccīe. igit̄ vult ali-
q̄s res eē ↄtingētes. efficatia āt dīne
uolūtatꝭ exigit ut nō ſoluȝ ſit qd̕ deus
vult ſ etiā ut hꝰ mō ſit ſicut deus vult
eē illud. nā ⁊ i agētibꝰ nālibꝰ cū vtus
agēs ē fortꝭ aſſilat ſibi ſuū effectū nō

ſolū q̄ȝtū ad ſpēȝ ſ etiā q̄ȝtū ad accn̄tia
q̄ ſūt qdā modi ipſiꝰ rei. igitur effica-
tia dīne volūtatꝭ ↄtigentiā nō tollit.

Amp̄. pncipaliꝰ vult deꝰ bonū vni-
uerſitatꝭ ſuoꝝ effectuū q̄ȝ aliqd̕ bonuȝ
ꝑticulare. quāto in illo cōpletior iue-
nit̄ ſue bonitatis ſilitudo. cōpletio āt
vniuerſi exigit ut ſint aliq̄ ↄtingētia.
al̓ nō oēs gradꝰ entiū i vniuerſo cōti-
nerent̄. vult igit̄ deꝰ aliq̄ eē ↄtingētia

Adhꝰ. vniuerſi bonū in q̊dā ordine
ↄſiderat̄ ut pȝ i xiᵒ metaph. reqrit aūt
ordo vniuerſi aliq̄s cās eē variabiles
cū corpa ſint de ꝑfectiōe vniuerſi que
nō mouēt niſi mota. a cā aūt variabi-
li effectꝰ cōtingētes ſequūt̄. nō. n. pōt
eē effectꝰ firmioris eē q̄ȝ ſua cā. vn̄ vi-
demꝰ q̄ȝuis cā remota ſit nccīa ſi tn̄ cā
ꝓxīa ſit ↄtingēs. effectū ↄtigentē eē.
ſicut pȝ i his q̄ circa inferiora corpa ac-
cidūt. q̄ qdē ↄtingētia ſūt ꝓpter cāꝝ
ꝓxīaꝝ cōtigentiā. q̄ȝuis cāe remote q̄
ſūt motꝰ celeſtes ſint ex nccītate. vult
igit̄ aliq̄ ↄtigēt euēire. ꝓ. nccītas ex
ſuppōne i cā nō pōt ↄcludē nccītatem
abſolutā i effectu. deꝰ aūt vult aliqd i
creatā nō nccītate abſoluta ſ ſolū ne-
ceſſitate q̄ ē ex ſuppōne ut ſ̄ oñſū eſt.
ex volūtate igit̄ dīna nō pōt cōcludi i
rebꝰ creatis nccītas abſoluta. hꝰ aūt ſo
la excludit ↄtigentiā. nā etiā ↄtigen-
tia ad vtrūlibet reddunt̄ ex ſuppōne
nccīa. ſicut ſortē moueri ſi currit ē ne
ceſſariū. dīna ḡ volūtas nō excludit a
rebꝰ volitis ↄtigentiaȝ. nō igit̄ ſeqtur
ſi deus vult aliqd ꝙ illud de nccītate
eueniat. ſ ꝙ hec ↄditionalis ſit vera ⁊
nccīa. ſi deꝰ aliqd vult illud erit ↄtin-
gens. tn̄ nō oportet eē neceſſariū.

Q̄ dīuine volūtatis pōt rō
aſſignari. LXXXVII

Colligē aūt ex p̄dictis poſſumꝰ
ꝙ dīne volūtatꝭ rō aſſigri pōt.
Finis. n. eſt rō volēdi ea q̄ ſūt
ad finē. deꝰ aūt vult bonitatē ſuā tāq̄ȝ
finē. oīa aūt alia vult tanq̄ȝ ea q̄ ſūt ad
finē. ſua igit̄ bōitas ē rō q̄re vult alia
q̄ ſūt dīſa ab ipſo. Rurſus. bonum
ꝑticulare ordinat̄ ad bonuȝ totiꝰ ſicut
ad finē ut iꝑfectū ad ꝑfectū. ſic āt ca-
dūt aliq̄ ſub dīna voluntate ſm ꝙ ſe
hn̄t in ordine boni. relinqt̄ igit̄ ꝙ bo-
nū vniuerſi ſit rō q̄re deus vult vnū-
qd̕q̄ȝ bonū ꝑticulare i vniuerſo. Itē
ſicut ſ̄ oñſū ē ſuppoſito ꝙ deꝰ aliqd ve
lit ſeqt̄ ex nccītate ꝙ velit ea que ad il
lud reqrūt̄. qd̕ āt alīi nccītatē iponit
ē rō q̄re illud ſit. rō igit̄ q̄re deus vult
ea q̄ reqrūt̄ ad vnūqd̕q̄ȝ ē ut ſit illud
ad qd̕ reqrit̄. Sic igit̄ ꝓcedē poſſumꝰ
i aſſignādo dīne volūtatiſ rōnē. deus
vult hoīem habē rōnē ad hꝰ ut hō ſit.
vult hoīeȝ eē ad hꝰ ꝙ ↄpletio vniuerſi
ſit. vult aūt bonū vniuerſi eē ꝙ adeat
bonitatē ipſiꝰ. Non tn̄ p̄dicta triplex
rō ſm eādē habitudinē ꝓcedit. nā bo
nitas dīna neq̄ȝ depēdet a ꝑfectōe vni
uerſi neq̄ȝ ex ea aliquid ſibi accreſcit.
ꝑfectio aūt vniuerſi lȝ ex aliqbꝰ ꝑticu
laribꝰ bonis ex nccītate depēdeat que
ſūt eſſentiales ꝑtes vniuerſi. ex qbuſ-
dā tn̄ nō dependet ex nccītate ſ tn̄ ex
eis aliq̄ bonitas ul̓ decor accreſcit vni-
uerſo. ſicut ex his q̄ ſūt ſolū ad muni-
mentū uel decorē aliaꝝ ꝑtiū vniuerſi.
ꝑticulāe āt bonuȝ depēdet ex nccītate
ex his q̄ ad ipſuȝ abſolute reqrūt̄. lȝ ⁊
hꝰ etiā habeāt quedā q̄ ſūt ꝓpt̄ meliuſ
ipſiꝰ. aliqn̄ igit̄ rō dīne volūtatꝭ cōti-
net ſoluȝ decentiā. aliqn̄ vtilitatē. ali-
qn̄ autē neceſſitatē que ē ex ſuppōne.
neceſſitatē autē abſolutaȝ ſolum cum
vult ſeipſum.

Q: diuīne volūtatis nihil pōt eſſe cā. LXXXVIII

Quāuis autē aliq̄ rō diuīne volūtatis aſſigṅri poſſit· nō tñ ſequit̄ ꝙ volūtad ei⁹ ſit aliq̄ cā volūtati. n. cā volēdi ē finis. finis āt diuīne volūtatis ē ſua bonitas. ipſa igit̄ ē deo cā volēdi q̄ ē etiā ipſū ſuū velle. alioꝝ aūt a deo volitoꝝ nullū ē deo cā volēdi· ſ3 vnū eoꝝ ē alt̄i cā ut ordinē habeat ad diuīnā volūtatē. ⁊ ſic intelligit̄ de⁹ ꝓpt̄ vnū eoꝝ aliud velle. pat3 aūt ꝙ nō o3 diſcurſū aliquē ponē ī dei volūtate. nā vbi ē vn⁹ act⁹ nō cōſideꝛat̄ diſcurſus ut ſ̄ circa intellectū oñſū ē. de⁹ aūt vno actu vult ſuā bonitatē ⁊ oīa alia· cū ſua actio ſit ſua eēntia. ℘ p̄dicta aūt excludit̄ erroꝛ q̄rūdā dicentiū oīa ꝓcedē a deo ſm ſimplicē volūtatē ut d̾ nullo opoꝛteat ratiōnē reddē niſi qa de⁹ vult. Qd̾ etiā diuīne ſcripture ꝯ̄riat̄ q̄ deū ꝑhibet ſm oꝛdinē ſapie ſue feciſſe· ſcd̄m illud p̄s. Oīa ī ſapīa feciſti. Et Eccl. p̊ dr̄ ꝙ de⁹ effudit ſapiam ſuā ſup oīa opa ſua.

Q: in deo eſt liberum arbitrium. LXXXIX

Ex p̄dictis aūt oñdi pōt ꝙ in deo libeꝝ arbitriū īuenitur. Nā libeꝝ arbitriū dr̄ reſpectu eoꝝ q̄ nō ncc̄itate qs vult ſed ꝓpa ſpōte. vñ ī nob̄ libeꝝ arbitriū ē reſpectu ei⁹ ꝙ volum⁹ currē uel ambulare. de⁹ āt alia a ſe nō ex ncc̄itate vult ut ſ̄ oñſū ē. deo igit̄ libeꝝ arbitriū habere ꝯpetit. Adh̄. volūtas diuīna ī his ad q̄ nō ſm nām ſuā determinat̄· inclinat̄ q̄dāmō p ſuū intellectū ut ſ̄ oñſū ē. ſ3 ex h̄ hō dicit̄ p̄ ceteris aīalib3 libeꝝ arbitriū habē ꝙ ad volēdū indicio rōnis inclinat̄· nō ī petu nāe ſicut bruta. ḡ ī deo ē libeꝝ arbitriū. Itē. ſm ph̄m ī 3° ethicoꝝ· volūtas ē finis· electio aūt eoꝝ q̄ ad finē ſūt. cū igit̄ de⁹ ſeipſum tanq̄ finē velit· alia v̊o ſicut que ad finē ſūt: ſeq̄t̄ ꝙ reſpectu ſui habeat volūtatē tm̄· reſpectu aūt alioꝝ electiō3. electio aūt ſp p libeꝝ arbitriū fit. deo igit̄ libeꝝ arbitriū ꝯpetit. ℘. hō p h̄ ꝙ h3 libeꝝ arbitriū dicitur ſuoꝝ actuū dñs. h̄ aūt maxīe ꝯpetit p̊ agenti cui⁹ actus ab alio nō depēdet. ipe igit̄ de⁹ liberū arbitriū h3. Hoc etiam ex ipſa noīs rōne haberi pōt. nā liberū ē qd̾ ſui cā ē· ut p3 p ph̄m ī p̄ncipio metaph̄. h̄ aūt nulli magis ꝯpetit q̄ prime cauſe que deus eſt.

Q: in deo nō ſūt paſſiōes affectuū. LXXXX

Ex p̄miſſis aūt ſciri pōt ꝙ paſſiōes affectuū in deo nō ſūt. Scd̄m. n. ītellectiuā affectionē nō ē aliqua paſſio ſ3 ſolū ſm ſenſitiuā ut ꝓbat̄ in 7° ph̄icoꝝ. nulla autē talis affectio ī deo eē pōt· cū3 deſit ſibi ſenſitiua cognitio ut p ſup̄dicta ē manifeſtū. relinq̄t̄ igit̄ ꝙ in deo nō ſit affectiua paſſio. ℘. oīs affectiua paſſio ſm aliquā trāſmutationē coꝛpalē fit· puta ſm cōſtrictiō3 ul̄ dilatationē coꝛdis aut ſm aliqd h⁹modi· q̄ꝝ nullū ī deo poſſibile ē accidē· eo ꝙ non ſit coꝛpus neq3 v̊tus ī coꝛpe ut ſ̄ oñſū ē. nō ē igit̄ ī ipo affectiua paſſio. Itē ī oī affectiua paſſiōe patiēs aliq̄lit̄ trahit̄ ex ſuā cōe3 eq̄lē ul̄ ꝯnālē diſpōnē. cui⁹ ſignū ē ꝙ h⁹mōi paſſiōes ſi intēdant̄· aīalib3 inferūt moꝛtē. ſ3 non eſt poſſibile deū extra ſuā nālē ꝯditionē aliq̄lit̄ trahi cū ſit oīo īmutabilis ut ſ̄ oñſū ē. p3 igit̄ ꝙ h⁹mōi paſſiōes ī deo eē nō p̄nt. Amp̄. oīs affectio q̄ ē ſm paſſionē determinate ī vnū fert̄ ſm modū ⁊ meſurā paſſiōis. paſſio. n. īpetu3 h3 ad aliqd vnū ſicut ⁊ nā. ⁊ ꝓpt̄ hoc rōne o3 eā rep̄mi ⁊ regulari. diuīna aūt volūtas nō determinat̄ ſm ſe ad vnū in his q̄ creata ſūt niſi ex oꝛdīe ſue ſapīe ut ſ̄ oñſū ē. nō ē igit̄ in ipo paſſio ſm affectionē aliquā. Adh̄. oīs paſſio ē alicui⁹ ī potētia exn̄tiſ. de⁹ aūt ē oīo liber a potētia· cū ſit act⁹ pur⁹. eſt igit̄ agēs tm̄ ⁊ nullo mō aliq̄ paſſio ī ipſo locū h3. ſic igit̄ oīs paſſio noīe ⁊ gnē a deo remouetur. quedā aūt paſſiones remouent̄ a deo non ſolū rōne ſui generī ſ3 etiā rōne ſue ſpēi. oīs. n. paſſio ex obo ſpēm recipit. cui⁹ igit̄ ob̄m oīo deo eſt incōpetēs talis paſſio a deo remouet̄ etiā ſm rōnē ꝓpe ſpēi. tal̄ aūt ē triſticia ⁊ doloꝛ. nā ei⁹ ob̄m ē malu3 iam inherēs· ſicut gaudij ob̄m eſt bonū p̄ñs ⁊ habitū. triſticia igit̄ ⁊ doloꝛ ex ipſa ſui rōne ī deo eē n̄ p̄nt. Adh̄ rō obi alicui⁹ paſſiōiſ n̄ ſolū ſumit̄ ex bono et malo ſ3 etiā ex h̄ ꝙ aliq̄lit̄ qs ſe h3 ad alteꝝ hoꝝ. ſic. n. ſpeſ ⁊ gaudiū differūt. ſi igit̄ mod⁹ ſe h̄ndi ad ob̄m q̄ ī rōe paſſiōis īcludit̄ deo nō ꝯpetit. nec ipa paſſio ꝯueīre pōt etiā ex rōne ꝓpe ſpēi. ſpes aūt q̄uis h̄eat ob̄m bonū nō tñ bonū obtentū ſ3 obtinendū qd̾ qdē deo nō pōt cōpetē rōne ſue ꝑfectiōis q̄ tāta ē ꝙ ei additio fieri nō pōt. ſpes igit̄ ī deo eē nō pōt rōne ſue ſpēi. ⁊ ſilit̄ neq3 deſideriū alic⁹ nō habiti. Amp̄. ſicut diuīna ꝑfectio īpedit potentiā additiōis alicui⁹ boni obtinendi a deo. ita etiā multo ampli⁹ excludit potentiā ad malū. timoꝛ aūt reſpicit malū q̄d pōt īminē· ſicut ſpeſ bonum obtinēdū. duplici ḡ rōne ſue ſpēi timoꝛ a deo excludit̄: ⁊ qa n̄ ē niſi exn̄tis ī potētia. et qa h3 ob̄m malum qd̾ pōt ieſſe. Itē p̄nīa mutationē affectus īpoꝛtat. igit̄ ⁊ rō p̄nie deo repugnat nō ſolū qa ſpēs triſticie ē ſ3 etia3 qa mutationē volūtatis īpoꝛtat. ℘ abſq3 erroꝛe cognitiue v̊tutis eē non pōt ut illud qd̾ ē bonū appꝛehēdatur ut malū· nec ē niſi ī ꝑticularib3 bonis ut alteri⁹ malū poſſit bonū exiſtē alt̄i ī qb3 coꝛruptio vni⁹ ē gnātio alteri⁹. vl̄i aūt bono ex nullo bono ꝑticulari decipit aliqd ſ3 p vnūqdq3 rep̄ntat̄. de⁹ aūt ē vl̄e bonū cui⁹ ſilitudinem ꝑticipando oīa dicūt̄ bona. nulli⁹ igit̄ malum ſibi pōt eē bonū. nec pōt eē ut id qd̾ ē ſimplicit̄ bonū ⁊ nō ē ſibi malu3 app̄hendat ut bonū· qa ſua ſciētia eſt abſq3 erroꝛe ut ſ̄ oñſū ē. īuidiā igit̄ in deo īpoſſibile ē eē etiā ſm ſue ſpēi rōnē· nō ſolū qa īuidia ſpēs triſtitie ē ſ3 etiā qa triſtat̄ de bono alt̄i⁹. ⁊ ſic accipit bonū alt̄i⁹ tāq3 ſibi malū. Adh̄ ei⁹dē rōnis ē triſtari d̾ bono ⁊ appetē malū. nā p̊mū ē ex h̄ ꝙ bonū eſtimat̄ malū. ſecundū v̊o ē ex h̄ ꝙ malū eſtimat̄ bonū. ita aūt ē appetit⁹ mali alt̄i⁹ ad vindictā. ita igit̄ a deo longe ē ſm rōnē ſue ſpēi· nō ſolū qa effect⁹ triſticie ē ſ3 etiā qa ē appetit⁹ vindicte ꝓpt̄ triſticiā ex iniuria illata cōceptā. Rurſus q̄cūq3 alie paſſiōes haꝝ ſpēꝝ ſunt uel ab eis cauſant̄· pari rōne a deo excludunt̄.

Q: in deo ſit dilectio ⁊ gaudiū non tamen repugnant diuine ꝑfectioni. LXXXXI

Sunt aūt q̄dā paſſiōeſ q̄ l3 deo nō cōueniāt ſm ꝙ paſſiōes:

Itē. oē etnū ē nccīuȝ. deū aūt velle aliqd cātuȝ eē ē etnū. ſicut.n. eſſe ſuū ita ⁊ velle etnitate mēſurat᷑. eſt ḡ neceſſariū ſ; nō abſolute ꝯſideratū. quia volūtas dei nō hȝ nccīam habitudinē ad hoc volitū. eſt ḡ nccīuȝ ex ſuppōne

Pꝰ. qcqd deꝰ potuit pōt. vtuſ enī eiꝰ nō minuit᷑ ſicut nec eiꝰ eēntia. ſ; n̄ pōt nūc non velle qđ ꝓponit᷑ voluiſſe. qa nō pōt mutari ſua volūtas. ḡ nūq̄; potuit nō velle qcqd voluit. igit᷑ eſt neceſſariuȝ ex ſuppōne eū voluiſſe qcqd voluit ſicut ⁊ velle. neutꝝ aūt neceſſariū abſolute ſed poſſibile mō p̄dicto.

Amp̄. qcūq; vult aliqd neceſſario vult ea que nccīo reqrūt᷑ ad illud niſi ſit ex pte eiꝰ defectꝰ uel ꝑpt igꝛantiaȝ uel qa a recta electiōe eiꝰ qđ ē ad finē ītentū abducit᷑ ꝑ aliquā paſſionē. q̄ đ deo dici nō pn̄t. ſi igit᷑ deꝰ volendo ſe vult aliqd aliud a ſe. nccīuȝ ē eū velle oē illud qđ ad volitū ab eo de neceſſitate reqrit᷑ ſicut nccīuȝ ē deū velle aīaȝ rōnalē eē ſuppoſito ꝙ velit hoīem eē.

Q; volūtas dei nō ē impoſſibiliū ſm ſe. LXXXV

Ex hīs igit᷑ apparet ꝙ volūtas dei nō pōt eē eoꝝ q̄ ſm ſe ſūt ipoſſibilia. hꝰmōi.n. ſūt q̄ ī ſeipſis repugnātiā hn̄t. ut hoīeȝ eē aſinū. ī q̄ īcludit᷑ rōnale eē irrōnale. qđ aūt repugnat alicui excludit aliqd eoꝝ que ad ipſū reqrūt᷑. ſicut eē aſinū excludit hoīs rōnē. ſi igit᷑ nccīo vult ea q̄ reqrūt᷑ ad hō qđ ſuppōit᷑ velle. īpoſſibile ē eū velle ea q eis repugnāt. ⁊ ſic īpoſſibile ē eū velle ea q̄ ſūt īpoſſibilia ſimplicit᷑. Itē. ſicut ſ̄ oñſū ē deꝰ volēdo ſuū eſſe qđ ē ſua bonitas vult oīa alia īq̄ꝫtū hn̄t eiꝰ ſiītudinē. ſm hō āt ꝙ aliqd repugnat rōni entꝰ inq̄ꝫtū hꝰmōi nō pōt in eo ſaluari ſilitudo pmi eē. s. diuini qđ ē fonſ eēndi. nō pōt igit᷑ deus velle aliqd qđ repugnat rōni entꝰ inq̄ꝫtū hꝰmōi. ſicut aūt rōni hoīſ inq̄ꝫtū ē hō repugnat eē irrōnale. ita rationi entiſ inq̄ꝫtū hꝰmōi repugnat ꝙ aliqd ſit ſil ens ⁊ nō ens. nō pōt igit᷑ deꝰ velle ꝙ affirmatio ⁊ negatio ſint ſil᷑ vere. hō aūt īcludit᷑ ī oī ꝑ ſe īpoſſibili qđ ad ſeipſū repugnantiā hȝ inq̄ꝫtū ꝯtradictionē īplicat. volūtas igit᷑ dei nō pōt ꝑ ſe eē īpoſſibiliū. Amp̄. voluntas nō eſt niſi alicuiꝰ boni ītellecti. illud igit᷑ qđ nō cadit ī intellectu nō pōt cadere ī volūtatē. ſ; ea q̄ ſūt ſm ſe īpoſſibilia nō cadūt ī ītellectu cū ſibi ipſis repugnēt niſi forte ꝑ errorē nō intelligētis reꝝ ꝓpetatē. qđ de deo dici nō pōt. ī diuinā ḡ volūtatē non pn̄t cadē q̄ ſm ſe ſūt impoſſibilia. Adhō. ſm ꝙ vnūqđq; ſe hȝ ad eē ita ſe hȝ ad bonitatē. ſ; īpoſſibilia ſūt q̄ nō pn̄t eē. ḡ nō pn̄t eſſe bona. ḡ nec volita a deo q nō vult niſi ea q̄ ſūt uel pn̄t eē bona.

Q; diuina volūtas nō tollit ꝯtingentiā a rebꝰ neq; eis neceſſitatē abſolutam īponit. LXXXVI

Ex p̄dictis autē haberi pōt ꝙ diuina uolūtas ꝯtīgentiā non tollit nec neceſſitatē abſolutam rebus īponit. Vult.n. deus oīa q̄ reqrūt᷑ ad rē quā vult ut dictū ē. ſ; aliqbꝰ rebꝰ ſcđm modū ſue nāe ꝯpetit ꝙ ſint cōtingētes nō nccīe. igit᷑ vult aliq̄s res eē ꝯtingētes. efficatia āt diuine uolūtaƷ exigit ut nō ſoluȝ ſit qđ deus vult ſ; etiā ut hō mō ſit ſicut deus vult eē illud. nā ⁊ ī agētibꝰ nālibꝰ cū vtus agēs ē forƷ aſſīlat ſibi ſuuȝ effectū nō ſolū q̄ꝫtū ad ſpēȝ ſ; etiā q̄ꝫtū ad accn̄tia q̄ ſūt qdā modi ipſiꝰ rei. igitur efficatia diuine volūtaƷ ꝯtīgentiā nō tollit.

Amp̄. p̄ncipaliꝰ vult deꝰ bonū vniuerſitaƷ ſuoꝝ effectuū q̄ꝫ aliqđ bonuȝ pticulare. quāto in illo cōpletioꝛ īuenit᷑ ſue bonitatis ſilitudo. cōpletio āt vniuerſi exigit ut ſint aliq̄ ꝯtingētia. al᷑ nō oēs gradꝰ entiū ī vniuerſo cōtinerent᷑. vult igit᷑ deꝰ aliq̄ eē ꝯtingētia

Adhō. vniuerſi bonū in q̄dā oꝛdine ꝯſiderat᷑ ut pȝ ī xiº metaph. reqrit aūt oꝛdo vniuerſi aliq̄s cās eē variabiles cū coꝛpa ſint de pfectiōe vniuerſi que nō mouēt niſi mota. a cā aūt variabili effectꝰ cōtingētes ſequūt᷑. nō.n. pōt eē effectꝰ firmioꝛis eē q̄ꝫ ſua cā. vn̄ videmꝰ q̄ꝫuis cā remota ſit nccīa ſi tn̄ cā ꝓxīa ſit ꝯtingēs. effectū ꝯtigentē eē. ſicut pȝ ī his q̄ circa infeīoꝛa coꝛpa accidūt. q̄ qdē ꝯtingētia ſūt ꝓpter cāꝝ ꝓxīaꝝ cōtigentiā. q̄ꝫuis cāe remote q̄ ſūt motꝰ celeſteſ ſint ex nccītate. vult igit᷑ aliq̄ ꝯtigēt euēire. Pꝰ. nccītas ex ſuppōne ī cā nō pōt ꝯcludē nccītatem abſolutā ī effectu. deꝰ aūt vult aliqd ī creatᷓ nō nccītate abſoluta ſ; ſolū neceſſitate q̄ ē ex ſuppōne ut ſ̄ oñſū eſt. ex volūtate igit᷑ diuina nō pōt cōcludi ī rebꝰ creatis nccītas abſoluta. hō aūt ſola excludit ꝯtigentiā. nā etiā ꝯtigentia ad vtrūlibet reddunt᷑ ex ſuppōne nccīa. ſicut ſoꝛtē moueri ſi currit ē neceſſariū. diuina ḡ volūtas nō excludit a rebꝰ volitis ꝯtigentiaȝ. nō igit᷑ ſeqtur ſi deus vult aliqd ꝙ illud de nccītate eueniat. ſ; ꝙ hec ꝯditionalis ſit vera ⁊ nccīa. ſi deꝰ aliqd vult illud erit ꝯtingens. tn̄ nō opoꝛtet eē neceſſariū.

Q; diuine volūtatis pōt rō aſſignari. LXXXVII

Colligē aūt ex p̄dictis poſſumꝰ ꝙ diuine volūtaƷ rō aſſigri pōt. Finis.n. eſt rō volēdi ea q̄ ſūt ad finē. deꝰ aūt vult bonitatē ſuā tāq̄ꝫ finē. oīa aūt alia vult tanq̄ꝫ ea q̄ ſūt ad finē. ſua igit᷑ bōitas ē rō q̄re vult alia q̄ ſūt dīſa ab ipſo. Rurſus. bonum pticulare oꝛdinat᷑ ad bonuȝ totiꝰ ſicut ad finē ut īpfectū ad pfectū. ſic āt cadūt aliq̄ ſub diuina voluntate ſm ꝙ ſe hn̄t in oꝛdine boni. relinq̄t᷑ igit᷑ ꝙ bonū vniuerſi ſit rō q̄re deus vult vnūqđq; bonū pticulare ī vniuerſo. Itē ſicut ſ̄ oñſū ē ſuppoſito ꝙ deꝰ aliqd velit ſeqt᷑ ex nccītate ꝙ velit ea que ad illud reqrūt᷑. qđ āt alīı nccītatē īponit ē rō q̄re illud ſit. rō igit᷑ q̄re deus vult ea q̄ reqrūt᷑ ad vnūqđq; ē ut ſit illud ad qđ reqrit᷑. Sic igit᷑ ꝓcedē poſſumꝰ ī aſſignādo diuine volūtatiſ rōnē. deus vult hoīem habē rōnē ad hō ut hō ſit. vult hoīeȝ eē ad hō ꝙ ꝯpletio vniuerſi ſit. vult aūt bonū vniuerſi eē ꝙ adeat bonitatē ipſiꝰ. Non tn̄ p̄dicta triplex rō ſm eādē habitudinē ꝓcedit. nā bonitaſ diuina neq; depēdet a pfectōe vniuerſi neq; ex ea aliquid ſibi accreſcit. pfectio aūt vniuerſi lȝ ex aliqbꝰ pticularibꝰ bonis ex nccītate depēdeat que ſūt eſſentiales ptes vniuerſi. ex qbuſdā tn̄ nō dependet ex nccītate ſ; tn̄ ex eis aliq̄ bonitaſ ul᷑ decoꝛ accreſcit vniuerſo. ſicut ex his q̄ ſūt ſolū ad munimentū uel decoꝛē aliaꝝ ptiū vniuerſi. pticulāe āt bonuȝ depēdet ex nccītate ex his q̄ ad ipſuȝ abſolute reqrūt᷑. lȝ ⁊ hō etiā habeāt quedā q̄ ſūt ꝓpt meliuſ ipſiꝰ. aliqn̄ igit᷑ rō diuine volūtaƷ cōtinet ſoluȝ decentiā. aliqn̄ vtilitatē. aliqn̄ autē neceſſitatē que ē ex ſuppōne. neceſſitatē autē abſolutaȝ ſolum cum vult ſeipſum.

Q; diuine volūtatis nihil pōt
eſſe cā. LXXXVIII

Quāuis autē aliq̄ rō diuine vo-
lūtatis aſſigri poſſit· nō tñ ſe-
quit̄ q̄ volūtad eꝰ ſit aliq̄ cā
Volūtati.n.cā volēdi ē finis. finis āt
diuine volūtatis ē ſua bonitas.ipſa igit̄
ē deo cā volēdi q̄ ē etiā ipſū ſuū velle.
alioꝝ aūt a deo volitoꝝ nullū ē deo cā
volēdi· ſ; vnū eoꝝ ē alti cā ut ordinē
habeat ad diuinā volūtatē. ⁊ ſic intelli-
git̄ deꝰ ꝓpt̄ vnū eoꝝ aliud velle. patꝫ
aūt q̄ nō oꝫ diſcurſū aliquē ponē ī dei
volūtate. nā vbi ē vnꝰ actꝰ nō cōſide
rat̄ diſcurſus ut ſ̄ circa intellectū oñ-
ſū ē. deꝰ aūt vno actu vult ſuā bonita
tē ⁊ oīa alia· cū ſua actio ſit ſua eēntia
ꝑ p̄dicta aūt excludit̄ error q̄rūdaꝫ
dicentiū oīa ꝓcedē a deo ſm ſimplicē
volūtatē ut d̄ nullo oporteat rationē
reddē niſi q̄ deꝰ vult. Qđ etiā diuine
ſcripture ꝯriat̄ q̄ deū ꝓhibet ſm ordinē
ſapīe ſue feciſſe· ſcđm illud ps. Oīa ī
ſapīa feciſti. Et Eccl. p̊ dr̄ q̄ deꝰ effu-
dit ſapīam ſuā ſup oīa opa ſua.

Q; in deo eſt liberum arbi-
trium. LXXXIX

Ex p̄dictis aūt oñdi pōt q̄ in
deo liberꝝ arbitriū īuenitur.
Nā liberꝝ arbitriū dr̄ reſpec
tu eoꝝ q̄ nō ncc̄itate q̄s vult ſed ꝓpa
ſpōte. vñ ī nob̄ liberꝝ arbitriū ē reſpec
tu eiꝰ q̄ volumꝰ currē uel ambulare.
deꝰ āt alia a ſe nō ex ncc̄itate vult ut ſ̄
oñſū ē. deo igit̄ liberꝝ arbitriū habere
ꝯpetit. Adh̄. volūtas diuina ī his ad
q̄ nō ſm nām ſuā determinat̄· inclinat̄
q̄dāmō p ſuū intellectū ut ſ̄ oñſū ē. ſ;
ex h̄ hō dicit̄ p̄ ceteris aīalibꝫ liberꝝ arbi
triū habē q̄ ad volēdū indicio rōnis
inclinat̄· nō ī pētu nāe ſicut bruta. ḡ ī
deo ē liberꝝ arbitriū. Itē. ſm pħm ī
3° ethicoꝝ· volūtas ē finis· electio aūt
eoꝝ q̄ ad finē ſūt. cū igit̄ deꝰ ſeipſum
tanq̄ꝫ finē velit· alia v̊o ſicut que ad fi
nē ſūt: ſeq̄t̄ q̄ reſpectu ſui habeat vo-
lūtatē tm̄ · reſpectu aūt alioꝝ electiōꝫ.
electio aūt ſp p liberꝝ arbitriū fit. deo
igit̄ liberꝝ arbitriū ꝯpetit. ꝑ. hō p
h̄ q̄ hꝫ liberꝝ arbitriū dicitur ſuoꝝ ac-
tuū dñs. h̄ aūt maxīe ꝯpetit p̄ agenti
cuiꝰ actus ab alio nō depēdet. ipe igit̄
deꝰ liberū arbitriū hꝫ. Hoc etiam ex
ipſa noīs rōne haberi pōt. nā liberū ē
qđ ſui cā ē· ut pꝫ p pħm ī p̄ncipio me
taph. h̄ aūt nulli magis ꝯpetit q̄ꝫ pri-
me cauſe que deus eſt.

Q; in deo nō ſūt paſſiōes
affectuū. LXXXX

Ex p̄miſſis aūt ſciri pōt q̄ paſ
ſiōes affectuū in deo nō ſūt.
Scđm.n. itellectiuā affectio-
nē nō ē aliqua paſſio ſ; ſolū ſm ſenſi-
tiuā ut ꝓbat̄ in 7° phicoꝝ. nulla autē
talis affectio ī deo eē pōt· cuꝫ deſit ſibi
ſenſitiua cognitio ut p ſup̄dicta ē ma
nifeſtū. relinq̄t̄ igit̄ q̄ in deo nō ſit af
fectiua paſſio. ꝑ. oīs affectiua paſ-
ſio ſm aliquā trāſmutationē corpalē
fit· puta ſm cōſtrictiōꝫ uł dilatationē
cordis aut ſm aliq̄d hꝰmodi· q̄ꝝ nul-
lū ī deo poſſibile ē accidē· eo q̄ non ſit
corpus neq̄ꝫ v̊tus ī corpe ut ſ̄ oñſū ē.
nō ē igit̄ ī ipo affectiua paſſio. Itē ī
oī affectiua paſſiōe patiēs aliq̄lit̄ tra-
hit̄ ex ſuā cōeꝫ eq̄lē uł ꝯnālē diſpōnē.
cuiꝰ ſignū ē q̄ hꝰmōi paſſiōes ſi intē-
dant̄· aīalibꝫ inferūt mortē. ſ; non eſt
poſſibile deū extra ſuā nālē ꝯditionē

aliq̄lit̄ trahi cū ſit oīo īmutabilis ut ſ̄
oñſū ē. pꝫ igit̄ q̄ hꝰmōi paſſiōes ī deo
eē nō p̄nt. Amp̄. oīs affectio q̄ ē ſm
paſſionē determinate ī vnū fert̄ ſm mo
dū ⁊ mēſurā paſſiōis. paſſio.n. īpetuꝫ
hꝫ ad aliq̄d vnū ſicut ⁊ nā. ⁊ ꝓpt̄ hoc
rōne oꝫ eā repmi ⁊ regulari. diuina aūt
volūtas nō determinat̄ ſm ſe ad vnū in
his q̄ creata ſūt niſi ex ordīe ſue ſapīe
ut ſ̄ oñſū ē. nō ē igit̄ in ipo paſſio ſm
affectionē aliquā. Adh̄. oīs paſſio
ē alicuiꝰ ī potētia exñtiſ. deꝰ aūt ē oīo
liber a potētia· cū ſit actꝰ purꝰ. eſt igit̄
agēs tm̄ ⁊ nullo mō aliq̄ paſſio ī ipſo
locū hꝫ. ſic igit̄ oīs paſſio noīe ⁊ gnē a
deo remouetur. quedā aūt paſſiones
remouent̄ a deo non ſolū rōne ſui ge-
neris ſ; etiā rōne ſue ſpēi. oīs.n. paſſio
ex obō ſpēm recipit. cuiꝰ igit̄ obm̄ oīo
deo eſt incōpetēs talis paſſio a deo re-
mouet̄ etiā ſm rōnē ꝓpe ſpēi. tał aūt
ē triſticia ⁊ dolor. nā eiꝰ obm̄ ē maluꝫ
iam inherēs· ſicut gaudij obm̄ eſt bo-
nū p̄ñs ⁊ habitū. triſticia igit̄ ⁊ dolor
ex ipſa ſui rōne ī deo eē ñ p̄nt. Adh̄
rō obi alicuiꝰ paſſiōiſ ñ ſolū ſumit̄ ex
bono et malo ſ; etiā ex h̄ q̄ aliq̄lit̄ q̄s
ſe hꝫ ad alterꝝ hoꝝ. ſic.n. ſpeſ ⁊ gaudiū
differūt. ſi igit̄ modꝰ ſe hn̄di ad obm̄
q̄ ī rōe paſſiōis icludit̄ deo nō ꝯpetit.
nec ipa paſſio ꝯuēire pōt etiā ex rōne
ꝓpe ſpēi. ſpes aūt q̄uis hēat obm̄ bo-
nū nō tñ bonū obtentū ſ; obtinendū
qđ q̄dē deo nō pōt cōpetē rōne ſue ꝑ-
fectiōis q̄ tāta ē q̄ ei additio fieri nō
pōt. ſpes igit̄ ī deo eē nō pōt rōne ſue
ſpēi. ⁊ ſilit̄ neq̄ꝫ deſideriū alicꝰ nō ha-
biti. Amp̄. ſicut diuina ꝑfectio ī pedit
potentiā additiōis alicuiꝰ boni obti-
nendi a deo. ita etiā multo amplꝰ ex-
cludit potentiā ad malū. timor aūt re
ſpicit malū q̄đ pōt īminē· ſicut ſpeſ
bonum obtinēdū. duplici ḡ rōne ſue
ſpēi timor a deo excludit̄: ⁊ q̄ ñ ē niſi
exñtis ī potētia. et q̄ hꝫ obm̄ malum
qđ pōt ieſſe. Itē pniā mutationē af
fectus īportat. igit̄ ⁊ rō pnie deo repu
gnat nō ſolū q̄ ſpēs triſticie ē ſ; etiaꝫ
q̄ mutationē volūtatis īportat. ꝑ
abſq̄ꝫ errore cognitiue v̊tutis eē non
pōt ut illud qđ ē bonū apprehēdatur
ut malū· nec ē niſi ī ꝑticularibꝫ bonis
ut alteriꝰ malū poſſit bonū exiſtē alti
ī q̄bꝫ corruptio vniꝰ ē gnātio alteriꝰ.
vli aūt bono ex nullo bono ꝑticulari
depit aliq̄d ſ; p vnūq̄dq̄ꝫ repn̄tat̄. deꝰ
aūt ē vle bonū cuiꝰ ſilitudinem ꝑtici-
pando oīa dicūt̄ bona. nulliꝰ igit̄ ma-
lum ſibi pōt eē bonū. nec pōt eē ut id
qđ ē ſimplicit̄ bonū ⁊ nō ē ſibi maluꝫ
apphendat ut bonū· q̄ ſua ſciētia eſt
abſq̄ꝫ errore ut ſ̄ oñſū ē. īuidiā igit̄ in
deo ipoſſibile ē eē etiā ſm ſue ſpēi rō-
nē· nō ſolū q̄ īuidia ſpēs triſtitie ē ſ;
etiā q̄ triſtat̄ de bono altiꝰ. ⁊ ſic acci-
pit bonū altiꝰ tāq̄ꝫ ſibi malū. Adh̄
eiꝰdē rōnis ē triſtari d̄ bono ⁊ appetē
malū. nā p̄mū ē ex h̄ q̄ bonū eſtimat̄
malū. ſecundū v̊o ē ex h̄ q̄ malū eſti-
mat̄ bonū. ita aūt ē appetitꝰ mali altiꝰ
ad vindictā. ita igit̄ a deo longe ē ſm
rōnē ſue ſpēi· nō ſolū q̄ effectꝰ triſti-
cie ē ſ; etiā q̄ ē appetitꝰ vindicte ꝓpt̄
triſticiā ex iniuria illata cōceptā. Rur
ſus q̄cūq̄ꝫ alie paſſiōes harꝝ ſpēꝝ ſunt
uel ab eis cauſant̄· pari rōne a deo ex-
cludunt̄.

Q; in deo ſit dilectio ⁊ gaudiū
non tamen repugnant diuine
ꝑfectioni. LXXXXI

Sunt aūt q̄dā paſſiōeſ q̄ lꝫ deo
nō cōueniāt ſm q̄ paſſiōes:

nihil tñ ex rõne ſue ſpẽi ĩportãt repu
gnãs diuine pfectiõi. hoꝝ aũt ẽ gaudiũ.
delectatio ẽ.n.gaudiũ pñtis boni.neq;
igit̃ rõne obi qd̄ ẽ bonũ.neq; rõne bo
ni ſe hñdi ad obm qd̄ ẽ actu habitũ:
gaudiũ ſm ſue ſpẽi rõnẽ diuine perfec-
tiõi repugnat. ex h̄ aũt manifeſtũ eſt
q̄ gaudiũ uel delectatio ꝓprie ĩ deo ſit.
ſicut.n.bonũ ⁊ maluꝫ appħenſũ ſunt
obm appetit⁹ ſenſibilis.ita ⁊ appetitus
ĩtellectiui. vtriuſq; enĩ ẽ ꝓſeq bonũ ⁊
fugere malũ uel ſm ueritatẽ uł ſm eſti
mationẽ niſi q̄ obm ĩtellectiui appeti
tus ẽ cõius q̄ ſenſitiui: qa ĩtellectiu⁹
appetit⁹ reſpicit bonũ uł malũ ſimpli
cit̃.appetit⁹ aũt ſenſitiu⁹ bonũ uel ma
lũ ſm ſenſũ.ſicut etiã ⁊ ĩtellect⁹ obm
ẽ cõius q̄ ſenſus.ſ; opatões appetitus
ſpẽm ex obis ſortiũt̃. ĩueniũt̃ igitur ĩ
appetitu ĩtellectiuo: q ẽ volũtas.ſiles
opationes ſm rõneꝫ ſpẽi opatiõibus
appetit⁹ ſenſitiui ĩ h̄ differẽtes q̄ ĩ ap
petitu ſenſitiuo ſũt paſſiões ꝓpt̃ cõica
tionẽ ei⁹ ad organũ corpale.ĩ intellec
tiuo aũt ſũt opatiões ſimplices. ſicut
enĩ p paſſionẽ timoris q ẽ in appetitu
ſẽſitiuo refugit qs malũ futuꝝ.ita ſi-
ne paſſiõe ĩtellectiu⁹ appetit⁹ id̄ opat̃.
cũ igit̃ gaudiũ ⁊ delectatio deo nõ re-
pugnẽt ſm ſuã ſpẽm ſed ſolũ inq̄tuꝫ
paſſiones ſũt.in volũtate autem ſunt
ſcdm ſuam ſpeciem nõ aũt ut paſſio-
nes.relinqt̃ q̄ etiã diuine volũtati non
deſint. Itẽ. gaudiũ ⁊ delectatio eſt
qdã qetatio volũtatis ĩ ſuo volito. de⁹
aũt in ſeipſo q ẽ pncipale ſuũ volituꝫ
maxie qetat̃ utpote oẽm ſufficientiã
ĩ ſe habens.ipſe igit̃ p ſuã volũtatem
in ſe maxime gaudet ⁊ delectat̃. Pꝛ
delectatio ẽ qdã opationis pfectio ut
pꝫ p phm x° ethicoꝝ.pficit.n.opatiõꝫ
ſicut pulchritudo iuuẽtutẽ.ſ; de⁹ pfec

tiſſimã opationẽ hꝫ ĩ intelligendo ut
ex p̄dictis pꝫ.ſi igit̃ noſtrũ ĩtelligẽ ꝓpt̃
ſuã opatioꝫ ẽ delectabile.diuinũ ĩtelli-
gere erit ſibi delectabiliſſimũ. Amp̄
vnũqdq; nãliter ĩ ſuo ſiłi gaudet q̄ſi
ĩ cõuenienti niſi p accidẽs inq̄tũ ẽ ĩpe
ditiuũ ꝓprie vtilitatis.ſicut figuli ad
iuicẽ corrixant̃ p eo q̄ vn⁹ ĩpedit lu-
crũ alteri⁹.oẽ aũt bonũ ẽ diuine bonita
tis ſilitudo ut ex ſup̄dictis pꝫ. nec ex
aliq̄ bono ſibi aliqd deperit.relinqt̃ igit̃
q̄ de⁹ d̄ oĩ bono gaudet. eſt igit̃ in eo
ꝓpe gaudiũ ⁊ delectatio. Differũt aũt
gaudiũ ⁊ delectatio rõne. nã delecta-
tio ꝓuenit ex bono realit̃ diũcto. gau
diũ aũt h̄ nõ reqrit ſ; ſola qetatio vo-
lũtatis ſufficit ad gaudiũ rõnẽ. vñ de-
lectatio ẽ ſolũ de diũcto bono ſi ꝓprie
ſumat̃.gaudiũ autẽ de exteriori. ex q̄
pꝫ q̄ deus ꝓpe in ſeipſo delectat̃.gau
det aũt in ſe ⁊ in alijs.

Q in deo ſit amor. LXXXXII

Imilit̃ autẽ ⁊ oportet amorẽ
ĩ deo eẽ ſm actũ volũtatis ei⁹.
Hoc.n.ẽ ꝓpe de rõne amoris
q̄ amãs bonuꝫ amati velit. deus autẽ
vult bonũ ſuũ ⁊ alioꝝ ut ex dictis pꝫ.
ſm h̄ igit̃ de⁹ ⁊ ſe ⁊ alia amat. Ad h̄
ad ueritatẽ amoris reqritur q̄ bonũ ali
cui⁹ put ẽ ei⁹ velit. cui⁹.n.bonũ aliqs
vult ſoluꝫ put ĩ alti⁹ bonũ cedit.p ac-
cidẽs amat̃.ſicut q vult vinũ dſerua-
ri ut illud bibat.aut hoĩem ut ſibi ſit
vtilis aut delectabił. p accidens amat
vinũ aut hoĩem.p ſe aũt ſeipſũ. ſ; deuſ
vult bonũ vni⁹cuiuſq; ſm q̄ ẽ ei⁹. vult
enĩ vnũqdq; eſſe ſm q ĩ ſe bonuꝫ eſt.
lꝫ etiã vnũ ordinet ĩ bonũ alteri⁹.de⁹
igitur amat vere ⁊ ſe ⁊ alia. Amp̄.
cũ vnũqdq; naturalit̃ velit et appetat

ſuo mõ ꝓpriuꝫ bonũ ſi h̄ habet amoꝛ
rõ q̄ amans velit aut appetat bonum
amati.dñſ ẽ q̄ amãſ ⁊ amatũ ſe hẽant
ſicut ad id qd̄ eſt cũ eo aliq̄ mõ vnũ.
ex q̄ videt̃ ꝓpa rõ amoris dſiſtẽ ĩ hoc
q̄ affect⁹ vni⁹ tẽdat ĩ alteꝝ ſicut ĩ vnũ
cũ ipſo aliq̄ mõ.ꝓpt̃ qd̄ a Dyo° dicit̃
q̄ amor ẽ vnitiua vi⁹. quãto g̃ id vn-
de amãs ẽ vnũ cũ amato ẽ mai⁹.tãto
ẽ amor ĩtẽſior.magł.n.amam⁹ q̄s no
biſ vnit gnãtõis origo aut dſuetũdĩs
vſus aut aliqd hmõi q̄ eos q̄s ſoluꝫ
nob̄ vnit hũane nãe ſocietas. Et rur-
ſus.quãto id ex q̄ ẽ vnio ẽ magł inti-
mũ amãti tanto amor fit firmior. vñ
interduꝫ amor q ẽ ex aliq̄ paſſiõe fit in-
tenſior amore q ẽ ex nãli origĩe uł ex
aliq̄ habitu ſ; facili⁹ trãſit.id aũt vnde
oĩa deo vniunt̃.ſ.ei⁹ bonitas quã oĩa
imitant̃ ẽ maximũ ⁊ ĩtimũ deo cũ ĩpe
ſit ſua bonitas.eſt igit̃ ĩ deo amor nõ
ſolũ ver⁹ ſ; etiã pfectiſſim⁹ ⁊ firmiſſi-
m⁹. Itẽ.amor ex pte obi nõ ĩportat
aliqd repugnãſ deo cũ ſit boni.nec ex
mõ ſe hñdi ad obm.nã amor eſt alic⁹
rei nõ min⁹ cũ habet̃ ſ; magł: qa bonũ
aliqd fit nob̄ affiniſ cũ hẽt̃.vñ ⁊ mot⁹
ad finẽ ĩ reb̄ nãlib̄ ex ꝓpinqtate fi-
nis intẽdit̃. qñq; aũt d̄riũ p accidens
accidit.utpote qñ ĩ amato experimur
aliqd qd̄ repugnat amori.tũc.n.minus
amat̃ qñ habetur. non g̃ amor repu-
gnat diuine pfectiõi ſm rõnẽ ſue ſpe-
ciei.eſt igit̃ in deo. Pꝛ.amoris eſt ad
iuicẽ mouẽ ut Dyo⁹ dĩc.cũ.n.p ſilitu
dinẽ uel dueniẽtiã amantis ⁊ amati
affectus amãtis ſit q̄dãmõ vnit⁹ ama
to tẽdit appetit⁹ in pfectionẽ vnionis
ſ.ut vnio q̄ iam ĩchoata ẽ ĩ affectu cõ
pleat̃ in actu. vñ ⁊ amicoꝝ ꝓpriũ eſt
mutua pñtia ⁊ dſictu ⁊ alloqutiõib̄
gaudere. deus autẽ mouet oĩa alia ad

vnionẽ: inq̄tũ.n.dat eẽ et alias pfec-
tiões vnit ea ſibi p modũ q̄ poſſibile ẽ
de⁹ igit̃ ⁊ ſe ⁊ alia amat. Ad h̄.oĩs af
fectiõis pncipiũ ẽ amor. gaudiũ enĩ
⁊ deſideriũ non eſt niſi amati boni.ti-
mor etiã triſticia nõ ẽ niſi d̄ malo qd̄
cõtrariat̃ bono amato.ex hiſ autẽ oẽs
alie affectiões oriũt̃.ſ; ĩ deo ẽ gaudiuꝫ
⁊ delectatio ut ſ; oñſũ eſt.g̃ in deo eſt
amor. Poſſꝫ aũt alicui videri q̄ de⁹ nõ
magł h̄ q̄ illud amet.ſi.n.ĩtenſio ⁊ re
miſſio nat̃e mutabił ꝓpe ẽ.deo dpetẽ
non põt a q̄ oĩs mutabilitas ꝓcul eſt
Rurſus.nullũ alioꝝ q̄ d̄ deo dicũt̃ p
modũ opatiõis ſm magł ⁊ min⁹ d̄ ipo
dicit̃. neq;.n.magis aliqd alio dgſcit
neq; magł d̄ h̄ q̄ de illo gaudet. Sci
endũ itaq; q̄ cũ alie opatiões aĩe ſint
circa vnũ ſolũ obm.ſol⁹ amor ad duo
oba ferri videt̃. per h̄.n.q̄ ĩtelligim⁹
uel gaudem⁹.ad aliqd obm aliqualit̃
nos habẽ oꝫ.amor.n.aliqd alicui vult
h̄.n.amãe dicimur cui aliqd bonũ vo
lum⁹ ſm modũ p̄dictũ. vñ ⁊ ea q̄ con
cupiſcim⁹ ſimplicit̃ qdẽ ⁊ ꝓpe deſide
rare dicimur nõ aũt amare ſ; poti⁹ nos
ipſos qb̄ ea dcupiſcim⁹. ⁊ ex hoc ipſa
p accñs nõ ꝓpe dicũt̃ amari. alie igit̃
opatiões ſm ſolũ actiõis vigorẽ ſm
magł ⁊ min⁹ dicũt̃.qd̄ ĩ deo accidẽ nõ
põt.nã vigor actiõis ſm vtutẽ q̄ agit̃
mẽſurat̃.oĩs aũt diuina actio vni⁹ ⁊ ei⁹-
dẽ vtutis ẽ. Amor aũt ſm magł ⁊ mi-
nus duplicit̃ põt dici. Vno qdẽ modo
ex bono qd̄ alicui volum⁹ ſm q̄ illud
magł diligẽ dicimur cui volum⁹ mai⁹
bonũ. Alio° ex vigore actionis ſm q̄
dicimur illũ magis diligẽ cui ⁊ ſi non
mai⁹ bonũ eqle tñ bonũ feruenti⁹ ⁊ ef-
ficati⁹ volumus. p̄ igit̃ qdẽ mõ nihil
ꝓhibet dici q̄ de⁹ aliqd alio magł dili
gat ſm q̄ ei mai⁹ vult bonũ.2° aũt mõ

dici nō pōt eadē rōne q̄ de alijs dicta ē. Pȝ igit̄ ex p̄dictꝭ q̄ de nr̄is affectionibꝰ nulla ē q̄ in deo pōt ꝓp̄e eē nisi gaudiū ⁊ amor q̄uis etiā h̄ in eo non fm̄ passionē sicut ī nob̄ sint. Q: autē ī deo sit gaudiū uel delectatio auctoritate scripture ɔfirmat̄. Dr̄.n.ī ps. Delectatiōes ī dextera tua vsq; ī finē. ꝓū 8°. Delectabar p singulos dies ludēs corā eo. dic dīna sapia. q̄ deꝰ ē ut oñsū ē. Luc. 15°. Gaudiū ē ī celo sup vno pctōre pniam agēte. Phus etiā dic ī 7° ethicoꝝ q̄ deꝰ sp gaudet vna ⁊ simplici delectatiōe. Amorē etiā dei scriptura cōmemorat Deut°. 33°. Dilexit pplos. Iere. 31°. In caritate ppetua dilexi te. Ioh. 16°. Ipe.n. pater amat vos. Phi etiā qdā posuerūt deꝝ p̄ncipiū dei amorem. cui ɔsonat Dyo. dñ 4° ca°. de diui. no. dicēs q̄ dīnꝰ amor nō pmisit ipsū sine germine eē. Sciēdū tn̄ alias affectiones que fm̄ spēm suā dīne pfectiōi repugnāt ī sacra scriptū de deo dici nō qdē ꝓp̄e ut ꝓbatū est s metaphorice ꝓpt̄ silitudinē uel effectuū ul̄ alicuiꝰ affectiōis p̄cedētis. dico aūt effectuū: qa intdū volūtas ex sapiētie ordīe ī illū effectū tēdit in quē aliqs ex passiōe defectiua īclinat̄. Iudex.n. ex iusticia punit sicut ⁊ iratꝰ ex ira. deꝰ.n. dicit̄ aliqñ iratꝰ inq̄tū ex ordine sue sapie aliquē vult punire. fm illud ps. Cū exarserit ī breui ira eius. Misericors vō dr̄ inq̄tū ex sua beniuolētia miserias hoīū tollit. sicut ⁊ nos ꝓpt̄ mie passionē facimꝰ idē. Vñ ī ps. Miserator ⁊ misericors dñs patiēs et multū misericors. Penitens etiā int̄dū dicit̄ inq̄tū fm̄ eternū ⁊ īmutabilē ꝓuidētie sue ordinē facit q̄ pus destruxerat ul̄ destruit q̄ pus fecit sicut ⁊ pnia moti facē iueniūt̄. Vñ Gen̄ 6°. Penitet me fecisse hoīem. Q: aūt hoc ꝓp̄e itelligi nō possit. pȝ p h̄ q̄d h̄r̄ p̄ Reg. 15°. Triūphator ī isrl̄ nō parcet neq; penitudine flectet̄. dico āt p similitudinē p̄cedentꝭ affectiōis. nā amor ⁊ gaudiū q̄ in deo ꝓprie sunt. p̄ncipia sūt oīū affectionū. amor qdē p modū p̄ncipij mouētis. gaudiū vō p modū finis. vñ etiā irati punientes gaudent qi finē assecuti. dicit̄ igit̄ deꝰ tristari inq̄tū accidūt aliq̄ ɔtra his que ipse amat ⁊ approbat. sicut ī nob̄ ē tristicia de his q̄ nob̄ nolētibꝰ acciderūt ⁊ h̄ pȝ Ysa. 59°. Vidit deꝰ ⁊ malū apparuit ī oculis eiꝰ. qa nō ē iudiciū. ⁊ qa nō ē vir. ⁊ aporiatꝰ ē: qa nō ē q̄ occurrat. Ex p̄dictis autē ɔcludit̄ error q̄rūdā iudeoꝝ attribuētiū deo irā. tristiciā. pniam ⁊ oēs hꝰmodi passiones fm̄ ꝓprietatē nō distinguētes qd ī scriptura dicatur ꝓp̄e ⁊ metaphorice dicat̄.

Q: in deo ponant̄ esse virtutes. LXXXXIII

Consequēs ē āt ex dictꝭ ondē quō ṽtutes ī deo ponē oȝ. oȝ enī sicut esse eiꝰ ē uliī pfectū oīū entiū pfectiōes ī se q̄dāmō comp̄hendēs. ita ⁊ bonitatē eiꝰ oīū bonitates in se q̄dāmō ɔp̄hendē. ṽtꝰ aūt ē bonitas qdā ṽtuosi. nā fm̄ eā dicitur bonus. et opus eiꝰ bonum. oȝ ḡ bonitatē dīnā oēs ṽtutes suo mō ɔtinere. vñ nulla eaꝝ fm̄ habitū ī deo dicitur sicut ī nob̄. deo.n. nō cōuenit bonū eē p aliqd aliud superadditū ei s p eēntiā suā cum sit oīo simplex. nec etiā p aliqd sue essentie additū agit. cū sua actio sit suū eē ut oñsū est. nō ē igit̄ ṽtꝰ aliqs habitꝰ s sua eēntia. Itē. habitꝰ īpfectus actꝰ ē q̄si mediꝰ int̄ potentiā ⁊ actū. vñ ⁊ hñtes hitū dormientibꝰ ɔpant̄. ī deo āt ē actꝰ pfectissimꝰ. actꝰ igit̄ in eo nō ē sicut habitꝰ ut scīa s sicut ɔsiderare qd ē actꝰ vltimꝰ ⁊ pfectus. Adh̄. habitus potētie alicuiꝰ pfectiuꝰ ē. ī deo āt nihil ē fm̄ potentiā s solū fm̄ actū. in eo igit̄ habitus esse nō pōt. P. habitꝰ d gnē accn̄tꝭ ē. qd ī deo oīo nō ē ut s oñsū ē. igit̄ nec ṽtꝰ aliq̄ in deo fm̄ habitū dicit̄ s solū fm̄ eēntiā. cū aūt ṽtutes hūane sint qbꝰ hūana vita dirigit̄. hūana aūt vita est duplex ɔtēplatiua ⁊ actiua. q̄ qdē ad actiuā vitam ptinēt ṽtutes ꝓut hanc vitā pficiūt deo ɔpetē nō pñt. vita.n actiua hoīs ī vsu corpaliū bonoꝝ ɔsistit. vñ ⁊ ṽtutes actiuā vitā dirigunt qbꝰ his bonis recte vtimur. hꝰmōi āt deo ɔuenire nō pñt. igit̄ nec hꝰmodi ṽtutes ꝓut hāc vitā dirigunt. Adh̄ hꝰmōi ṽtutes mores hoīū fm̄ politicam ɔuersationē pficiūt. vñ illis qui politica ɔuersatiōe nō vtūt̄ cōuenite nō multū vident̄. multo igit̄ minus deo ɔuenite pñt cuiꝰ ɔuersatio ⁊ vita lōge ē a modo hūane vite. Daꝝ etiā ṽtutū q̄ circa actiuā vitā sūt qdā circa passiōes nos dirigūt q̄s ī deo ponē nō possumꝰ. ṽtutes.n. q̄ circa passiōes sūt ex ipsis passiōibꝰ spēm sortiuntur sicut ex ꝓprijs obiēs. vñ et tēpantia a fortitudine differt inq̄tū h̄ circa ɔcupiscibilia ē. illa vō circa timores ⁊ audacias. ī deo aūt passiōes nō sūt ut oñsū ē. igit̄ nec hꝰmodi ṽtutes ī deo esse pñt. Itē hꝰmōi ṽtutes nō ī pte intellectiua aīe sūt s ī pte sensitiua in q̄ sola passiōes eē pñt ut ꝓbat̄ ī 7° phicoꝝ. ī deo aūt nō ē sensitiua ps s solꝰ intellectꝰ. relinq̄t̄ igit̄ q̄ in deo hꝰmōi ṽtutes eē ñ pñt etiā fm̄ ꝓpas rōnes. Passionū aūt circa q̄s ṽtutes sūt. qdā sūt fm̄ īclinationē appetitꝰ ī aliqd corpale bonū qd ē delectabile fm̄ sensū. sicut sūt cibi ⁊ potꝰ ⁊ venerea circa q̄s ɔcupias ē sobrietas. castitas. ⁊ vl̄r tēperātia ⁊ ɔtinētia. vñ qa corpales delectationes oīo a deo remote sūt. ṽtutes p̄dicte nec ꝓp̄e deo ɔueniūt cum circa passiōes sint. nec etiā metaphorice de deo dicūt̄ in scripturꝭ: qa nec est accipe silitudinē ipaꝝ ī deo fm̄ silitudinē alicuiꝰ effectꝰ. Quedā vō.s. passiōes sūt fm̄ īclinationē appetitꝰ ī aliqd spūale bonū. sicut ē honor. dñiū. victoria. vidicta. ⁊ alia hꝰmōi circa q̄s spēs ⁊ audacias ⁊ oīo appetitꝰ sūt fortitudo. magnanimitas. mansuetudo. ⁊ alie hꝰmōi ṽtutes q̄ qdē ī deo ꝓp̄e eē nō pñt. eo q̄ circa passiōes sūt. dicūt̄ tn̄ ī scriptū metaphorice d deo ꝓpt̄ similitudinē effectꝰ. ut ē illud p̄ Reg. 2°. Nō ē fortꝭ sicut deꝰ nr̄. ⁊ Mich. 6°. Querite mansuetū. querite bonū.

Q: in deo sūt ṽtutes morales q̄ sūt circa actiones. LXXXXIIII

Sunt aūt ṽtutes aliq̄ vitā actiuā hoīs dirigētes que nō circa passiōes s circa actiōes sūt ut ṽitas. iusticia. liberalitas. magnificētia. prudētia. itellectꝰ. cū aūt ṽtꝰ ex ex obo ul̄ mā spēm sortiat̄. actiōes āt q̄ sūt haꝝ ṽtutū māe uel obā dīne pfectiōi nō repugnant. nec hꝰmōi ṽtutes fm̄ ꝓpriā spēm hñt aliqd ꝓpt̄ qd a dīna pfectiōe excludant̄. Itē. hꝰmōi ṽtutes pfectiōes quedā volūtatꝭ et intellectus sūt que sūt p̄ncipia opationū absq; passiōe. ī deo aūt ē voluntas ⁊ intellectꝰ nulla carēs pfectione. igit̄ h̄ ī deo deesse nō pñt. Amp. eoꝝ oīū q̄ a deo ī esse ꝓcedūt. rō ꝓpria in

M. B. P O L D. L

oīno ītellectu ē ut ſ̄ oſtenſū ē. rō aūt
rei fiēde ī mēte faciētis ars ē. vñ phs
dīc ī 6° ethicoꝝ ꝙ ars ē recta rō facti-
biliū. eſt igit̄ ꝓpe ars in deo. ⁊ iō dicit̄
Sap̄. 7°. Oīuȝ artifex docuit me ſapi-
entiā. Itē. oīna volūtas ī his q̄ ſūt
alia ab ipo determinat̄ ad vnū p cogni
tionē ſuā ut ſ̄ oñſū ē. cognitio aūt or-
dinās volūtatē ad agenduȝ prudētia
ē: qa ſm phm ī 6° ethicoꝝ prudentia
ē recta rō agibiliū. eſt igit̄ in deo pru
dētia. ⁊ h̄ ē qđ dr̄ Job. 26°. Apud ipſū
ē prudētia ⁊ fortitudo. Adh̄. oñſuȝ
ē ſ̄ ꝙ ex h̄ ꝙ deus vult aliqd vult illa
q̄ rerūt̄ ad ipſū. qđ aūt ad pfectiōeȝ
alicuꝰ reqrit̄ eſt debitū vnicuiqȝ. eſt
igit̄ in deo iuſticia cuiꝰ ē vnicuiqȝ qđ
ſuū ē diſtribuē. vñ ps. Juſtus dns. ⁊
iuſticiā dilexit. Amp̄. ſicut ſ̄ oſten-
ſū ē finis vltimꝰ ꝓpt̄ quē deꝰ vult oīa
nullo mō dependet ab his q̄ ſūt ad fi-
nē nec q̄ꝫtū ad eē nec q̄ꝫtū ad pfectiōȝ
aliquā. vñ non vult alicui ſuā bonita
tē coīcare ad h̄ ut ſibi exīde aliqd ac-
creſcat. ſ; qa ipſū coīcare ē ſibi ɔueni-
ens ſicut fonti bonitatꝫ. dare āt nō ꝓ-
pter aliqđ cōmodū ex datiōe expecta
tū ſ; ꝓpt̄ ipam bonitatē ⁊ ɔuenientiā
datiōis ē actꝰ liberalitatꝫ ut pȝ p phm
in 4° ethicoꝝ. deꝰ igit̄ ē maxīe liberal̄.
⁊ ut Auic. dicit. ipſe ſolꝰ liberalis ꝓpe
dici pōt. nā oē aliud agēs ꝓpt̄ agens
p̄ter ipſū ex ſua actiōe aliqđ bonū ap
petit uel acqrit qđ ē finis ītentꝰ. Hāc
āt eiꝰ liberalitatē ſcriptā oñdit dicēs
ī ps. Apiente te ma. tuā. oīa iple. bo.
⁊ Jac. p̄. Qui dat oībꝫ aff. ⁊ nō īꝓpat.
Itē. oīa q̄ a deo eē accipiūt necē eſt
ut eiꝰ ſiītudinē gerāt inq̄ꝫtū ſūt ⁊ bo-
na ſūt ⁊ ꝓpas rōnes in diuino ītellectu
hñt ut ſ̄ oñſū ē. h̄ aūt ad ⱴtutē ⱴitatꝫ
ptinet ut p phm ī 4° ethicoꝝ pȝ. ut in

ſuis factꝫ ⁊ dictis aliqs ſe talē exhibe-
at q̄lis ē. eſt igit̄ in deo ⱴitatis virtus
Vñ Ro. 3°. Eſt aūt deꝰ verax ⁊c̄. Et in
ps. Oēs vie tue ⱴitas. Si q̄ aūt virtu-
tes ſūt q̄ ad aliq̄s actiōes ordinent̄ q̄
ſūt ſbiectoꝝ ad ſupiora talia deo ɔue
nire non pñt. ſicut obia. latria. ul' ali-
qd hꝰ. qđ ſupiori debet̄. Si etiā aliq̄ꝝ
ex p̄dictis ⱴtutibꝫ ſint aliqui īpfecti
actꝰ ſm illos deo attribui p̄dicte ⱴtu-
tes ñ pñt. ſicut prudētia q̄ꝫtū ad actū
bñ ɔſiliādi deo nō ɔpetit. cū. n. ɔſiliū
ſit q̄dā qō ut dr̄ ī 6° ethicoꝝ. diuina āt
cognitio cū nō ſit īqſitiua ut ſ̄ oñſū ē
nō pōt ſibi ɔſiliāri eē ɔueniēs. vñ Job
26°. Cui dediſti ɔſiliū. forſitan ei qui
nō hȝ ītelligentiā? Et Yſa. 40. Cuȝ q̄
inījt cōſiliū ⁊ inſtruxit eū. ſm aūt ac-
tū illū q ē de ɔſiliatis iudicare ⁊ appro
bata eligē. nihil ꝓhibet prudentiā de
deo dici. dicit̄ tñ intꝰdū ɔſiliū ī deo ul'
ꝓpt̄ ſiītudinē occultatiōis. nā cōſilia
occulte agūt̄. vñ qđ ē ī diuina ſapia oc-
cultū p ſiītudinē ɔſiliū dr̄. ut pȝ Yſa.
25°. ſm aliā trāſlationē: Conſiliū tuū
antiquū verū fiat. uel inq̄ꝫtū ɔſulenti
bus ſatiſfacit. eſt. n. ſine diſcurſu intel
ligētis inſtruē inqrētes. Siīr̄ etiā iu
ſticia q̄ꝫtū ad cōmutatiōis actum deo
ɔpetē nō pōt. cū ipſe a nl̄lo aliqd acci-
piat. Vñ Ro. xi°. Quis prior dedit illi. ⁊
retribuet̄ ei. ⁊ Job. 41°. Quis añ dedit
mihi ut reddā ei? p ſiītudinē tñ ali
q̄ de deo dicūt̄ inq̄ꝫtū deꝰ nr̄a data ac
ceptat. nō igit̄ ſibi ɔpetit cōmutatiua
iuſticia ſ; ſolū diſtributiua. Vñ Dyoꝰ
dīc 8° ca°. de diui. no. ꝙ iuſticia laudat̄
deꝰ ſicut oībꝫ ſm dignitatē diſtribu-
ens. ſm illud Math. 25°. Dedit vni-
cuiqȝ ſm ꝓpriā virtutē. Scire āt oȝ ꝙ
actiōes circa q̄s p̄dicte ⱴtutes ſūt ſm
ſuas rōneſ ex rebꝫ hūaniſ nō depēdēt

nō. n. de agendis iudicare aliqd dare
uel diſtribuē ſolius hoīs ē ſ; cuiꝰlibet
ītellectū hñtꝫ. ſm tñ ꝙ ad res hūanas
ɔtrahunt̄ ex his q̄dāmō ſpēm ſumūt
ſicut curuū in naſo facit ſpēm ſymū.
ⱴtutes igit̄ p̄dicte ſm ꝙ ordināt hu-
manā ⱴitā actiuā ad haſ actiōes ordi
nant̄ ꝓut ad res hūanas ɔtrahuntur
ab eis ſpēm ſumentes. ſm quē modū
deo ɔuenire nō pñt. ſm ⱴo ꝙ actiōes
p̄dicte ī ſua coītate accipiūt̄ pñt etiaȝ
diuinis rebꝫ aptari. ſicut. n. hō reꝝ hūa
naꝝ ut pecūie uel honorꝫ diſtributor
ē. ita ⁊ deꝰ oīuȝ bonitatū vniuerſi. ſūt
igit̄ p̄dicte ⱴtutes ī deo vlīoris exten
ſionis q̄ꝫ in hoīe. nā ſicut iuſticia hoīs
ſe hȝ ad ciuitatē uel domū. ita iuſticia
dei ſe hȝ ad totū vniuerſuȝ. vñ ⁊ diuine
ⱴtutes nr̄aꝝ exēplar dicūt̄. nā q̄ ſunt
ɔtracta ⁊ pticulata ſiītudines quedā
abſolutoꝝ entiū ſūt. ſicut lumē cāde-
le ſe hȝ ad lumen ſolis. alie ⱴo ⱴtutes
q̄ ꝓpe deo nō cōueniūt nō hñt exem-
plar ī diuina nā ſ; ſolū ī diuina ſapia que
oīuȝ entiū ꝓpas ɔplectit̄ rōnes. ſicut
ē de alijs corpalibꝫ rebus.

Q̄ in deo ſint ⱴtutes cōtempla-
tiue. LXXXXV

E ɔtēplatiuis āt ⱴtutibꝫ du-
biuȝ eē nō pōt qn deo maxīe
ɔueniāt. ſi. n. ſapia ī ɔgnitōe
altiſſimaꝝ cāꝝ ɔſiſtit ſm phm in p̄n-
cipio metaph. ipe aūt deus p̄cipue ſe
ipſū cogſcit. nec aliqd cogſcit niſi co-
gnoſcendo ſeipſū ut ꝓbatū ē q ē oīuȝ
cā p̄ina. manifeſtuȝ ē ꝙ ſibi potiſſime
ſapia debet aſcribi. Vñ Job. 9°. Sapi-
ens corde eſt. ⁊ Eccl. p̄. Oīs ſapientia
a dño deo ē. ⁊ cū illo fuit ſp. Phs etiā
dīc ī p̄ncipio metaph. ꝙ ē diuina poſſeſ-

ſio nō hūana. Itē. ſi ſcia ē rei cogni-
tio p ꝓpriā cām. ipſe aūt oīuȝ cāꝝ et
effectuū ordinē cogſcit ⁊ p h̄ ſingula
riū ꝓpas cās nouit ut ſ̄ oñſū ē. mani-
feſtū ē ꝙ ī ipo ꝓpe ſcia ē. nō tñ q ſit p
rōcinatōȝ cāta ſicut ſcia nr̄a ex demō-
ſtratiōe cāt̄. Vñ p̄ Reg. 2°. Deꝰ ſciaꝝ
dñs ē. Adh̄. ſi īmālis ɔgnitio aliq̄ꝝ
rerū abſqȝ diſcurſu ītellectꝰ ē. deꝰ aūt
hꝰmōi ɔgnitiōȝ ď oībꝫ hȝ ut ſ̄ oñſū ē.
ī ipſo igit̄ ē ītellectꝰ. vñ Job. 12°. Ipe
hȝ ɔſiliū ⁊ ītelligētiā. Hē etiā ⱴtutes
ī deo exēplares ſūt nr̄arū ſicut pfectū
imperfecti.

Q̄ deus non poteſt velle
malum. LXXXXVI

X his aūt q̄ dicta ſūt oſtendi
pōt ꝙ deꝰ nō pōt velle malū.
Virtꝰ. n. rei ē ſm quā aliquis
bñ opat̄. oīs aūt opatio dei eſt opatio
ⱴtutis. cū ſua ⱴtꝰ ſit ſua eēntia ut ſup̄
oñſū ē. nō pōt igit̄ malū velle. Item
volūtaſ nūq̄ȝ ad malū fert̄ niſi aliquo
errore ī rōne exñte ad minꝰ ī pticula-
ri eligibili. cū. n. volūtatꝫ obm ſit bo-
nū apphenſū nō pōt volūtas ferri in
maluȝ niſi aliq̄ mō ꝓponat̄ ſibi ut bo-
nū ⁊ h̄ ſine errore eē nō pōt. ī diuina āt
cognitiōe nō pōt eē error ut ſ̄ oñſū ē.
nō igit̄ volūtas eiꝰ pōt ad malū tendē
Amp̄ deꝰ ē ſūmū bonū ut ſ̄ ꝓbatū ē
ſūmū aūt bonū non patit̄ aliqđ ɔſor
tiū mali. ſicut nec ſūme caliduȝ pmi-
xtionē frigidi. diuina igit̄ volūtas non
pōt flecti ad malū. P̄. cū bonū hēat
rōnē finis. malū nō pōt incidē ī volū
tatē niſi p auerſionē a fine. voluntas
aūt diuina a fine auerti nō pōt. cū nihil
poſſit velle niſi volendo ſeipſū ut ſup̄
oñſū ē. nō pōt igit̄ velle malū. ⁊ ſic pȝ

ꝙ liberū arbitriū ī ipſo nālr ſtabilitū
ē ī bono. H āt ē qḋ dr Deut. 32. De⁹
fidelis ⁊ abſq; vlla iniquitate. ⁊ Aba-
cuch. p. Mūdi ſūt oc'li tui dne. ⁊ reſpi
cere ad iniqtatē nō poterit. P H āt ɔfu
tat' error iudeorū q ī thalamut dicunt
deum qnq; peccare ⁊ a pctō purgari. ⁊
luciferianorū qui dicūt deū in luciferi
deiectione peccaſſe.

Q deus nihil odit nec odiū alicui⁹ rei ei
conuenire poteſt. LXXXXVII

X H āt apparet ꝙ odiū alicui⁹
rei deo cōuenire non pōt. Sic
enim amor ſe hz ad bonū. ita
odiū ſe hz ad malū: nā his q̊s amam⁹
bonū volum⁹. his vo q̊s odim⁹ malū.
ſi igit' volūtas dei ad malū īclinari nō
pōt ut oſtēſū ē. ipoſſibile ē ꝙ ipe rē ali-
quā odio hēat. Itē. volūtas dei in
alia a ſe fert' ut ſ oſtēſū ē inq̄tū volen-
do ⁊ amādo ſuū eſſe ⁊ ſuā bonitatem
vult eā diffūdi ſm ꝙ poſſibile ē p ſili-
tudīs cōicationē. H igit' ē qḋ de⁹ ī re
bus aliis a ſe vult ut ī eis ſit ſue boni-
tatis ſilitudo. H āt ē bonū vni⁹cui⁹q;
rei ut ſilitudinē dinā pticipet. nā qli-
bet bonitas alia nō ē niſi ſilitudo qdā
pme bōitatis. igit' de⁹ vnicuiq; rei vult
bonū. nihil igitur odit. Adh. a pmo
ente oīa alia originē eēndi aſſumūt.
ſi igit' aliqd eorū q ſūt odio hz vult il-
lud nō eē. qa H ē vnicuiq; bonū. vult
igit' actionē ſuā nō eē q illud ī eſſe p-
ducit' uel mediate uel imediate. oſtēſū
ē. n. ſ ꝙ ſi deus aliqd vult oz ꝙ illa ve
lit q ad illud reqrit': H aūt ē ipoſſibi-
le. qḋ qdē pz ſi res p volūtatē ipſius ī
eſſe pcedāt. qa tūc oz actionē q res p-
ducūt' eē volūtariā. ſilr ſi nālr ſit rerū
cā: qa ſicut placet ſibi ſua nā. ſic pla-
cet ſibi oē illḋ qḋ ſua nā reqrit. nullā
igit' rē de⁹ odit. P. illud qḋ iuenit' in
oib⁹ creaturis actiuis nālr pcipue ī p
agēte neceē ē īueniri. oīa āt agētia ſuo
mō ſuos effect⁹ amāt ſm ꝙ h⁹mōi. ſi
cut pētes filios. poete poemata. artifi
ces ſua opa. mlto igit' magl de⁹ nullā
rē odit. cū ipſe ſit oīū cā. Hoc aūt eſt
qḋ dr Sap. xi. Diligl oīa q ſūt ⁊ nihil
odiſti eorū q fe. Dicit' āt de⁹ aliq odire
ſilitudinarie. ⁊ H dupl'r. Vno qdē mō
ex H ꝙ de⁹ amādo res volens eorū bo-
nū eſſe. vult ɔtriū malū nō eē. vn̄ ma-
lorū odiū habē dicit'. nā q nō eē volu-
m⁹ dicimur odio hre ſm illud Zach.
8. Vn⁹qſq; malū ɔ amicū ſuū ne co-
gitetis ī cordib⁹ vris ⁊ iuramtū men
dax ne diligatis. oīa. n. H ſunt q odi dic
dns. H aūt non ſūt effect⁹ ut res ſubſi
ſtētes q̄rū pprīū ē odiū uel amor. Ali⁹
aūt mod⁹ ē ex H ꝙ de⁹ vult aliqḋ mai⁹
bonū. qḋ eſſe nō pōt ſine puatiōe mi-
noris boni ⁊ ſic dicit' odire. cū magl H
ſit amare. ſic. n. inq̄tū vult bonū iuſti
cie uel ordīs vniuerſi qḋ eē nō pōt ſi-
ne punitiōe uel corruptiōe aliqrū. di
cit' illa odire q̄rū punitiōz vult ul' cor-
ruptionē. ſm illud Malach. p. Eſau
odio habui. ⁊ illud ps. Odiſti oēs qui
opant' iniqtatē pdes oēs q loquūtur
mendaciū. virū ſanguinū ⁊ doloſum
abhominabit' dns.

Q deus ē viuēs. LXXXXVIII

X his aūt q ſ oſſa ſūt. de ne-
ceſſitate habet' ꝙ de⁹ ē viuēs.
Oſtēſū ē. n. deū eē itelligentē
⁊ volentē. itelligē aūt ⁊ velle nō niſi
viuētis ē. eſt g de⁹ viuēs. Adh. vi-
uere ſm H aliqb⁹ attributum ē ꝙ viſa
ſūt p ſe nō ab alio moueri. ⁊ ppt hoc

illa q videt' p ſe moueri q̄rū motores
vulgus nō recipit p ſilitudines dici-
m⁹ viuē. ſicut aquā viuā fons fluētis
nō aūt ciſterne uel ſtagni ſtātis. ⁊ ar-
gētū viuū qḋ motū quedā hre videt'.
ppe. n. illa ſola mouent' p ſe q mouēt
ſeipa ɔpoſita ex motore ⁊ moto ſicut
aiata. vn̄ H ſola ppe viuē dicim⁹. alia
vo oīa ab aliq extriori mouet' ul' gnān
te ul' remouēte phibēs uel ī pellēte. ⁊
qa opatōes ſēſibiles cū motu ſūt. vlti⁹
oē illud qḋ agit ſe ad ppas opationes
q̄uis nō ſit cū motu dr viuē. vn̄ ītel-
ligē appetē ⁊ ſentire actiōes vite ſūt. ſ
de⁹ maxie nō alio ſ a ſeipo opat' cū ſit
pma cā agēs. maxie g cōpetit ei viuē
Itē. diuinū eē oēm pfectionē eēndi
ɔphendit ut ſ oſtēſū ē. viuē āt ē qḋdā
eē pfectū. vn̄ viuētia in ordine entiū
nō viuētib⁹ pferūt'. dinū g eē ē viuē.
ipſe g ē viuēs. Hoc auctoritate dine
ſcripture cōfirmat'. Dr. n. Deut. 32. ex
ore dni. Dicā. viuo ego ī etnū. ⁊ ī ps.
Cor meū ⁊ caro mea exul. in deū me.
viuū.

Q deus ē ſua vita. LXXXXIX

X H pz vlteri⁹ ꝙ de⁹ ſit ſua vi
ta. Vita. n. viuēti ē ipſū viuē
ī qdā abſtractiōe ſignū. ſicut
curſus ſm rē nō ē aliud q currē. viuē
aūt viuētiū ē ipſū eē eorū vt pz p phm
ī 2° de aīa. cū. n. ex H aīal dicat' viuēſ ꝙ
aīaz hz ſm quā hz eē utpote ſm ppaz
formā. oz ꝙ viuē nihil ſit aliud q tale
eē ex tali forma pueniēs. de⁹ āt ē ſuū
eē ut ſ pbatū ē. eſt g ſuū viuere ⁊ ſua
vita. Itē ſuū itelligē ē qḋdā viuē ut
pz p phm in 2° de aīa. nā viuē ē act⁹ vi
uētis. de⁹ āt ē ſuū itelligē ut ſ oſtēſū ē.
g ē ſuū viuē ⁊ ſua vita. Amp. ſi de⁹
nō eēt ſua vita. cū ſit viuēs ut oſtēſū ē
ſeqret' ꝙ eēt viuēſ p pticipationē vite
oē aūt qḋ ē p pticipatōz reducit' ad id
qḋ ē p ſeipſū. deus g reducēt' in aliqḋ
pus p qḋ viuēt. qḋ ē ipoſſibile ut ex
dictis pz. Adhuc. ſi ſit viuēs deus ut
oſtēſū ē oz ī ipſo vitā eē. ſi g nō ſit ipſe
ſua vita erit aliqd ī ipo qḋ nō ē ipe. ⁊
ſic erit cōpoſit⁹ qḋ ſ ipbatū ē. eſt igit'
de⁹ ſua vita. ⁊ hoc ē qḋ dicit' Ioh. 14.
Ego ſū vita.

Q vita dei eſt ſempiterna. C

X H aūt apparet ꝙ vita ei⁹ ſit
ſempitna. Nihil. n. deſinit vi
uere niſi p ſepationē vite. ni-
hil āt a ſeipo ſepari pōt. oīs. n. ſepatō
ſit p diuiſionē alicui⁹ ab alio. ipoſſibi
le ē g ꝙ de⁹ deſinat viuē. cū ipe ſit ſua
vita ut oſtēſū ē. Itē. oē illud qḋ qnq;
ē qnq; nō ē. eſt p aliquā cām. nihil. n
ſeipſū de nō eē ad eſſe adducit: qa qḋ
nōdū ē nō agit. dina āt vita nō hz alí
quā cām ſicut nec dinū eē. nō igitur
qnq; ē viuēs ⁊ qnq; nō viuēs ſ ſp vi-
uit. eſt g vita ei⁹ ſempitna. Adh. ī q-
libet opatiōe opans manet lz interdū
opatio tranſeat ſm ſucceſſionē. vnde
et in motu mobile manet idē ſubo in
toto motu lz nō ſm rōnē. ubi igit' ac-
tio ē ipſū agēs oz ꝙ nihil ibi p ſucceſ-
ſionē trāſeat ſ totū ſil' maneat. intelli
gē aūt ⁊ viuē dei ē ipe de⁹ ut oſtēſū ē. g
ei⁹ vita nō hz ſucceſſionē ſ ē tota ſil'. ē
igit' ſempitna. Amp de⁹ oīo imobil'
ē ut ſ oſtēſū ē. qḋ aūt icipit aut deſinit
viuē ul' viuēdo ſucceſſionē patit'. mu-
tabile ē nā vita alic⁹ icipit p gnātōez
deſinit āt p corruptionē. ſucceſſio aūt
ppt' motū aliquē ē. de⁹ g neq; incepit
viuē neq; deſinet viuē neq; ī viuendo
ſucceſſionē patit'. eſt g ei⁹ vita ſempi-
terna. Hinc ē qḋ dr Deut. 32. ex ore
dni. Viuo ego in etnū. ⁊ . i. Ioh. vlt.
Hic eſt verus deus. ⁊ vita eterna.

Q deus eſt beatus. C I

Eſtat ãt ex p̄miſſis oñdẽ deũ
eẽ beatũ. Cuiꝰlibet.n.ĩtellec-
tual' nãe ꝓpriũ bonũ ẽ btĩtu
do. cũ g̊ deꝰ ſit ĩtelligẽs. ſuũ ꝓpriũ bo
nũ erit btĩtudo. nõ ãt ↄpat' ad ꝓpriũ
bonũ ſicut qđ ĩ bonũ nõdũ hĩtũ ten-
dit: hoc.n.ẽ natẽ mobilis ⁊ ĩ potẽtia
exĩtis. ſȝ ſicut qđ iam obtinet ꝓpriũ
bonũ. igit' btĩtudinẽ ñ ſolũ deſiderat
ſicut ⁊ nos ſȝ ea fruit'. eſt igit' beatus.
Amp̄. illđ ẽ maxĩe deſideratũ ul' vo-
litũ ab ĩtellcũali nã qđ ẽ pfectiſſimũ ĩ
ip̄a. ⁊ hȝ ẽ eiꝰ btĩtudo. pfectiſſimũ ãt ĩ
vnoq̊q; ẽ ſua pfectiſſima opa°. nã potẽ
tia ⁊ hĩtꝰ p opatõȝ pficiũt'. vñ phs dĩc
felicitatẽ eẽ pfectã opatiõȝ. pfectio ãt
opatiõis depẽdet ex. 4. p̄ ex ſuo gñe
ut.s. manẽs ĩ ipſo opãte. dico ãt opa-
tiõeȝ ĩ ip̄o manẽtẽ. p quã nõ fit aliud
p̄t ip̄am opatiõȝ. ſicut vidẽ ⁊ audire.
hꝰmõi.n. pfectões ſũt eoꝝ q̃ꝝ ſũt opa
tiões. ⁊ pñt eẽ vltimi qa ñ ordinãt' ad
aliqđ ẽtiũ qđ ſit finis. opatio v̊o ul' ac
tio ex q̃ ſeq̄t' aliqd actũ p̄ter ipſaȝ ẽ p-
fectio opati nõ opanđ. ⁊ ↄpat' ad ipſũ
ſicut ad finẽ. ⁊ idõ tal' opatio intellcũal'
nãe nõ ẽ btĩtudo ſiue felicitas. 2° ex
p̄ncipio opatiõis ut ſit altiſſime potẽ
tie. vñ ſȝm opatiõȝ ſenſꝰ nõ ẽ ĩ nob' fe
licitas ſȝ ſȝm opatiõeȝ ĩtellectꝰ ⁊ p hĩtũ
pfecti. 3° ex opatiõis obo. ⁊ ꝓpt' hȝ in
nob' vltĩa felicitas ẽ ĩ ĩtelligẽdo altiſ-
ſimũ ĩtelligibile. 4° ex fořa opatiõis
ut.s. pfecte facilit' firmit' ⁊ delectabi-
lit' opet'. tal' aũt ẽ dei opatio. cũ ſit ĩtel
ligẽs. ⁊ ſuus ĩtellectꝰ altiſſima v̊tutũ
ſit nec ĩdiget hĩtu pficiẽte. qa ĩ ſeipſo
pfectꝰ ẽ vt ſ̄ oñſũ ẽ. ip̄e ãt ſeipſũ ĩtelli
git q ẽ ſũmũ ĩtelligibiliũ pfecte abſq;
oĩ difficultate ⁊ delectabilit'. eſt igit'
btũs. Adhȝ. p btĩtudinẽ deſiderium
oẽ q̇etat': quia ea hĩta nõ reſtat aliud
deſiderãdũ cũ ſit vltimꝰ finis. oȝ igit'
eũ eẽ btm̃ q pfectꝰ ẽ q̃tũ ad oĩa q̃ deſi
derare põt. vñ Boetiꝰ dĩc ꝙ btĩtudo ẽ
ſtatꝰ oĩuȝ bonoꝝ ↄgregatiõe pfectꝰ. ſȝ
tal' ẽ dĩna pfectio q̃ oẽm pfectionẽ in
q̃dã ſimplicitate ↄphendit ut ſ̄ oñſũ
ẽ. ipſe igit' vere btũs ẽ. Itẽ. q̃diu ali
cui deeſt aliqd q̃ ĩdigeat nõdũ btũs ẽ
qa eiꝰ deſideriũ nõdũ ẽ q̇etatũ. q̇cũq;
igit' ſibi ſufficiẽs eſt nullo ĩdigẽs ille
btũs ẽ. oñſũ ãt ẽ ſ̄ ꝙ deꝰ ñ ĩdiget aliĳſ
cũ a nll'o extriori ſua pfectio depẽdeat.
nec alia vult ꝓpt' ſe ſicut ꝓpt' finẽ q̃ſi
eis ĩdigeat ſȝ ſolũ qa hȝ ↄueniens ẽ ſue
bonitati. eſt igit' ip̄e btũs. P̄. oñſũ ẽ
ſ̄ ꝙ deꝰ non põt velle aliqđ ĩpoſſibile
ĩpoſſibile ẽ aũt ei aliqd aduenire qđ
nõdũ hẽat. cũ ip̄e nullo mõ ſit ĩ potẽ-
tia ut oñſũ ẽ. igit' nõ põt velle ſe habẽ
qđ nõ hȝ. q̇cq̇d igit' vult hȝ. nec aliqd
male vult ut ſ̄ oñſũ ẽ. ẽ igit' btũs ſȝm
ꝙ a q̇buſdã beatus eẽ phibet' q hȝ q̇c-
q̇d vult ⁊ nihil male vult. Eiꝰ enĩ btĩ-
tudinẽ ſacra ſcriptũa ꝓteſtatur. i. Thi
mod vlt. Quẽ oñdet ſuis tpibꝰ btũs
⁊ potens.

Q deus ſit ſua btĩtudo. C II

Ex his ãt apparet ꝙ deꝰ ſit ſua
btĩtudo. Btĩtudo.n. eiꝰ ẽ in-
tellcũal' opa° ipſiꝰ ut oñſũ ẽ.
ſ̄ aũt oñdimus ꝙ ipſũ dei intelligẽ ſit
ſua ſubã. ip̄e igit' ẽ ſua btĩtudo. Itẽ
btĩtudo cũ ſit vltimꝰ finis ẽ id qđ q̇li
bet natꝰ ẽ hr̃e uel hñs p̄ncipalit' vult.
oñſũ ẽ aũt ſ̄ ꝙ deꝰ p̄ncipalit' vult ſuã
eẽntiã. ſua igit' eẽntia ẽ ſua btĩtudo.
Adhȝ. vnꝰq̇ſq; ĩ btĩtudinẽ ſuã ordi-
nat q̇cq̇d vult. ip̄a.n. ẽ q̃ ꝓpt' aliud ñ
deſiderat' ⁊ ad quã t'minat' motꝰ deſi-
derĳ vnũ ꝓpt' aliud deſiderand ne ſit
ĩfinitꝰ. cuȝ igit' deꝰ oĩa alia velit ꝓpter
ſuã bonitatẽ q̃ ẽ ſua eẽntia. oȝ ꝙ ſicut
ipſe eſt ſua eẽntia ⁊ ſua bonitas. ita ſit
ſua btĩtudo. P̄. duo ſũma bona eẽ ẽ
ĩpoſſibile. ſi.n. aliqd vni deeſſet qđ al
teꝝ hr̃et neutꝝ ſũmũ ⁊ pfectũ eẽt. deꝰ
aũt oſtenſus ẽ ſ̄ ſũmũ bonũ. btĩtudo
etiã ſũmũ bonũ oſtẽdet' eẽ ex hȝ ꝙ eſt
vltimꝰ finis. g̊ btĩtudo ⁊ deꝰ ſũt idẽ.
eſt igit' deus ſua btĩtudo.

Q btĩtudo dĩna pfecta ⁊ ſingularis ẽ excedẽs oẽm aliã btĩtudinẽ. C III

Ex ãt ex p̄miſſis ↄſiderari
põt btĩtudĩs dĩne excellẽtia
Quãto.n. aliqd ꝓpinq̇us eſt
btĩtudini tanto pfectiꝰ btm̃ ẽ. vñ ⁊ ſi
aliq̇s ꝓpt' aliquã ſpem btĩtudĩs obti-
nẽde btũs dĩcat' nll'o mõ ſua btĩtudo
cõpat' eiꝰ btĩtudini q eã iã actu cõſe-
cutꝰ ẽ. ꝓpĩq̇ſſimũ ẽ ãt btĩtudini qđ ẽ
ip̄a btĩtudo qđ de deo oñſũ ẽ. ip̄e igit'
eſt ſingularit' pfcẽ btũs. Itẽ. cũ dele-
ctatio ex amore cauſet' ut oñſũ ẽ. ubi
ẽ maior amor. ⁊ maior delectatio ĩ ↄſc
cutiõe amati. ſȝ vnũq̇dq; ceterđ paribꝰ
plus ſe amat q̃ȝ aliud: cuiꝰ ſignũ ẽ ꝙ
q̃to aliqd alicui ẽ ꝓpĩquiꝰ magꝭ nãlit'
amat'. plꝰ igit' delectat' deꝰ ĩ ſua btĩtu-
dĩe q̃ ẽ ip̄emet q̃ȝ alĳ btĩ ĩ btĩtudĩe q̃
nõ eſt qđ ipſi ſũt. magꝭ igit' deſideriũ
q̇eſcit ⁊ pfectior ẽ btĩtudo. P̄. qđ p
eẽntiã ẽ potiꝰ ẽ eo qđ p pticipatiõȝ dr̃
ſicut nã ignĩſ pfectiꝰ ĩuenit' ĩ ip̄o igne
q̃ȝ ĩ rebꝰ ignitđ. deꝰ ãt p eẽntiã ſuã btũſ
ẽ. qđ nll'i alĳ ↄpetẽ põt. nihil.n. aliud
p̄ter ipſũ põt eẽ ſũmuȝ bonũ ut ex p-
dictis patere põt. ⁊ ſic oȝ ut q̇cũq; aliꝰ
ab ip̄o btũs ẽ pticipatiue dĩcat' btũs.
dĩna igit' btĩtudo oẽm aliam btĩtudi
nẽ excedit. Amp̄. btĩtudo ĩ pfecta ĩ
opatiõe ĩtellectꝰ ↄſiſtit ut oñſũ ẽ. nll'a
aũt alia ĩtellcũal' opatio eiꝰ opatiõi cõ
parari põt. qđ pȝ nõ ſolũ ex hȝ ꝙ ẽ opa
tio ſubſiſtẽs. ſȝ qa vna opatiõe deꝰ ſe-
ipſuȝ ita perfecte ĩtelligit ſicut ẽ ⁊ oĩa
alia q̃ ſũt ⁊ q̃ ñ ſũt bona ⁊ mala. ĩ alĳs
aũt ĩtelligẽtibꝰ ĩtelligẽ ipſũ nõ ẽ ſub-
ſiſtẽs ſȝ actꝰ ſubſiſtẽtđ. nec ipſũ deũ q ẽ
ſũmũ ĩtelligibile aliq̇s ita pfecte põt
ĩtelligẽ ſicut pfecte ẽ. cũ nulliꝰ eẽ per-
fectũ ſit ſicut eẽ dĩnũ. nec aliꝰ opatõ
poſſit eẽ pfectior q̃ȝ ſua ſubã. nec ẽ ali-
q̇s aliꝰ ĩtellectꝰ q oĩa etiã q̃ deꝰ facere
põt ↄg̊ſcat. qa ſic dĩnã potẽtiã ↄphen
deret. illa etiã q̃ ĩtellectꝰ aliꝰ cog̊ſcit ñ
oĩa vna ⁊ eadẽ opatiõe cog̊ſcit. ĩcõpa
bilit' igit' deꝰ ſup oĩa btũs ẽ. Item
quãto aliqd magꝭ vnitũ ẽ. tãto boni-
tas eiꝰ ⁊ v̊tꝰ pfectior ẽ. opatio aũt ſuc
ceſſiua ſȝm dĩ'ſas pteſ tpis diuidit'. nul
lo igit' mõ eius pfectio põt ↄpari pfec
tiõi opatiõis q̃ ẽ abſq; ſucceſſiõe tota
ſil' ⁊ p̄cipue ſi non ĩ momẽto tranſeat
ſȝ ĩ etnũ maneat. dĩnũ aũt ĩtelligẽ eſt
abſq; ſucceſſione totũ ſil' etnalit' exñs
nr̃m aũt ĩtelligẽ ſucceſſionẽ hȝ inq̃ȝtũ
adiũgit' ei p accñſ ↄtinuũ ⁊ tẽpꝰ. dĩna
igit' btĩtudo ĩ infinitũ excedit huma-
nã: ſicut duratio etnitatđ excedit nũc
tpis fluens. Adhȝ. fatigatio et occu-
patiões varie q̇bꝰ necẽ ẽ ↄtẽplationẽ
nr̃am ĩ hac vita intpolari in q̃ cõſiſtit
p̄cipue hũana felicitas ſi q̃ eſt. p̄ſend
vite errores ⁊ dubitatiões ⁊ caſus va
rĳ q̇bus ſubiacet pñs vita. oñdũt dĩo
ĩcõpabilẽ eẽ hũanã felicitatẽ p̄cipue
huiꝰ vite dĩne btĩtudini. Amp̄. pfec
tio dĩne btĩtudĩs cõſiderari põt ex hȝ
ꝙ oẽs btĩtudines ↄplectit' ſȝm pfectiſ
ſimũ modũ. đ ↄtẽplatiua q̇dẽ felicita
te hȝ pfectiſſimã ſui ⁊ alioꝝ ppetuam
ↄſideratiõȝ. de actiua v̊o nõ vite vniꝰ
hoĩs aut domꝰ aut ciuitatđ aut regni ſȝ
totiꝰ vniuerſi gubernationẽ. falſa.n.
felicitas ⁊ t'rena nõ hȝ niſi quãdã vm
bram illius pfectionis perfectiſſime.
conſiſtit.n. ĩ q̇nq; ſȝm Boetium.s in

voluptate·diuitijs·et ptāte·dignita-
te·et fama.h3 aūt de⁹ excellētiſſimam
delectatiōz de ſe et dīe gaudiū de oīb9
bonis abſq3 āñi admixtiōe.ꝑ diuitijs
ꝟo h3 oīodā ſufficiētiā i ſeipo oīu3 bo
noꝝ ut ſ̄ dñſū ē.ꝑ ptāte h3 infinitam
ꝟtutem.ꝑ dignitate h3 oīu3 entiū pri
matū ⁊ regimē.ꝑ fama h3 āmiratiōe3
oīs itellect⁹ ipſū utcūq3 cogſcēd. Ipſi
igit̄ q ſingularit̄ beatus ē: honoꝛ ſit ⁊
gloꝛia in ſecula ſeculoꝝ amen.

Explicit lib pm⁹. Incip z⁹. Cōtinua
tio ſequētiū ad pcedentia. Caplm I

Meditat⁹ ſū i oīb9 opib9 tuis. ⁊ in factis manuū tuaꝝ meditabat. Rei cui⁹libet perfecta cognitio
haberi nō pōt niſi ei⁹ opatio cogſcat̄.
Ex mō.n.opationis ⁊ ſpē menſura et
ālitas ꝟtutis penſat̄. ꝟtus ꝟo nām dei
mōſtrat. ſm hoc.n. vnūqdq3 natū eſt
opari ꝙ actu talē nām ſoꝛtit̄. Eſt aūt
duplex dei opatio ut phs tradit in 9°
metaph. Vna qdē q̄ i ipſo opante ma
net ⁊ ē ipſi⁹ opantis pfectio·ut ſenti-
re ītelligē ⁊ velle. Alia ꝟo q̄ i exterio-
rē rē trāſit q ē pfectio facti qd p ipā3
ꝯſtituit̄·ut caleface ſecare ⁊ edificare.
vtraq3 āt dictaꝝ opationū ꝯpetit deo
pma qdē i eo ꝙ intelligit vult gaudet
⁊ amat. alia ꝟo i eo ꝙ res i eſſe pducit
⁊ eas ꝯſeruat ⁊ regit. Quia ꝟo pꝛima
opatio pfectio opātis ē. ſecūda ꝟo p-
fectio facti·agēs aūt nālit̄ pus facto ē
⁊ cā ipſi⁹: ꝙ pma dictaꝝ opationu3
ſit reſpectu ſecunde ⁊ eā pcedat nālit̄
ſicut cā effectū. qd qdē i reb9 hūanis
manifeſte apparet. Conſideratio.n. ⁊
volūtas artificis pncipiū ē ⁊ rō edifi-
catiōis. pma igitur dictarū opationū
tāq3 ſimplex opand pfectio: opatiōis
vēdicat ſibi nomē uel etiā actiōis. ſe-
cūda ꝟo eo ꝙ ſit pfectio facti: factio-
nis nomen aſſumit. vñ manufacta di
cūt̄ q̄ p actionē h⁹mōi ab artifice i eē
pcedūt. de pma aūt dei opatiōe i pce-
denti lib° iam dixim⁹ ubi ē actū d co-
gnitiōe ⁊ volūtate dīna. vñ ad ꝯpletā
dīne ꝟitatis ꝯſideratōe3 reſtat nūc de
ſecūda opatione tractare p quā.ſ.res
pducūt̄ ⁊ gubernant̄ a deo·quē oꝛdi-
nē ex pmiſſis ſūmē poſſum⁹. pmit
tit nāq3 pme opatiōis meditatio3 cū
dic: medi.ſū.i oī.op.tu.⁊ opatio ad
dīnū ītelligē uel velle referat̄. ſubiū-
git ꝟo actiōis meditatiōnē cu3 dicit:
et i fac.ma.t.me.ut p facta man⁹ ipi⁹
ītelligam⁹ celū ⁊ trā ⁊ oīa q pcedūt i
eſſe a deo· ſicut ab artifice manufacta
pcedūt.

Q ꝯſideratio creaturaꝝ vtilis ē ad
fidei inſtructionem. II

Hui⁹mōi qdē dīnoꝝ factoꝝ3
meditatio ad fidē hūanā in-
ſtruēdā de deo nccīa ē. p q-
dē qa ex factoꝝ meditatiōe dīnā ſapi
entiā utcūq3 poſſum⁹ ⁊ āmirari ⁊ ꝯſi-
derare. Ea.n.q̄ arte fiūt·ipſi⁹ artd ſunt
repñtatiua utpote ad ſilitudinē artis
facta. de⁹ aūt ſua ſapīa res i eē pduxit
ppt qd i ps dr. Oīa in ſapīa fe. vñ ex
factoꝝ ꝯſideratiōe dīnā ſapīam colli
gē poſſum⁹·ſicut i reb9 factis p quan-
dā coīcatōz ſue ſilitudis ſpſam. Dr.n
Eccl.p. Effudit illā.ſ.ſapiam ſup oīa
opa ſua. vñ ps.cū dicēt. Mirabil̄ fac.ē
ſci.tu.ex me.ꝯfoꝛ.ē ⁊ nō po.ad eā: ⁊
adiūgeret dīne illuīatiōis auxiliū·cū
dic: nox illuīatio mea ⁊c. ex conſide-
ratiōe dīnoꝝ opeꝝ ſe adiutū ad dīnā

ſapīam cogſcendā ꝯfitet̄ dicēs. Mira
bilia opa tua ⁊ aīa mea ꝯgſcet nimis.
z° h ꝯſideratio i āmiratiōnē altiſſi-
me dei ꝟtutis ducit ⁊ p ꝯñs i coꝛdib9
hoīu3 reuerentiā dei parit. oz.n.ꝙ ꝟt⁹
facientis eminētioꝛ reb9 factis intelli
gat̄. Et iō dr̄ Sap.13°. Si ꝟtutē ⁊ opa
eoꝝ.s.celi ⁊ ſtellaꝝ ⁊ elemtoꝝ mūdi
mirati ſūt.s.phi·ītelligāt qm q fecit
h·foꝛtioꝛ ē illis. ⁊ Ro.p.dr̄. Inuiſibi-
lia dei p ea q facta ſūt intellecta cōſpi
ciūt̄ ſe.qq3 eius vir. ⁊ di. Ex hac autē
āmiratiōe dei timoꝛ pcedit ⁊ reueren
tia. vñ dr̄ Iere.x°. Magnū nomē tuū
in foꝛtitudine: qs nō timebit te o rex
gentiū. 3° h cōſideratio aīas hoīu3 in
amoꝛē dīne bonitad accēdit. qcqd.n.
bonitad ⁊ pfectionis in dīſis creaturd
pticularit̄ diſtributū ē·totū i ipo dīſīt
ē adunatū ſicut i fonte toti⁹ bonitatiſ
ut i p li° dñſū ē. ſi igit̄ creaturaꝝ boni
tas pulchꝛitudo ⁊ ſuauitatis ſic aīos
hoīu3 allicit: ipi⁹ dei fontana bonitas
riuulis bonitatū i ſingul̄ creaturd re-
ptis diligēt̄ ꝯpata aīas hoīu3 inflam-
matas totalit̄ ad ſe trahet. vñ i ps dr̄.
Delectaſti me dñe i fac.tu. ⁊ in opib9
ma.t.ex. ⁊ alibi d filijs hoīu3 dr̄. Ine-
bꝛiabūt̄ ab uber.do.tue. qī toti⁹ crea-
ture. ⁊ ſic toꝛrēte volup.tu.pota.eos:
qm apud te ē fons vite. ⁊ Sap.13° dr̄
ꝯqſdā. Ex his q̄ vident̄ bona.s.crea-
turis q ſūt bona p quādā pticipatiōz
nō potuerūt intelligē eū q eſt.ſ. vere
bon⁹ imo ipſa bonitas ut i p dñſū eſt.
4° h ꝯſideratio hoīes i qdā ſilitudīe
dīne pfectiōis ꝯſtituit. dñſū ē.n.in p
li° ꝙ de⁹ cogſcendo ſeipſū i ſe oīa alia
ītuet̄. cū igit̄ xpiana fides hoīe3 d deo
pncipalit̄ inſtruit. ⁊ p lumen dīne re-
uelationis eū creaturaꝝ cognitoꝛē fa
cit·fit in hoīe qdā dīne ſapīe ſilitudo
Hinc eſt qd dr̄.z.Coꝛ.3°. Nos ꝟo oēs
reuelata facie gl̄iam dei ſpeculātes in
eandē imaginem trāſfoꝛmamur. Sic
igit̄ p3 ꝙ ꝯſideratio creaturaꝝ ptinet
ad īſtructiōnē fidei xpiane. ⁊ iō dicit̄
Eccl.42°. Memoꝛ ero opeꝝ dñi. ⁊ que
vidi ānūciabo i ſmonib9 dñi opa ei⁹.

Q ꝯgſcē nās creaťaꝝ valet ad deſtru
endū erroꝛes q ſūt circa deum. III

Sz etiā nccīa creaturarū cōſi-
deratio non ſolū ad ꝟitad in-
ſtructiōnē ſ; etia3 ad erroꝛes
excludēdos. Erroꝛeſ nāq3 q circa crea
turā ſūt intdū a fidei ꝟitate abducūt
ſm ꝙ vere dei cognitiōi repugnāt. h
aūt multiplicit̄ ꝯtigit. p qdē ex h ꝙ
creaťaꝝ nām igrantes i h puertūtur
qñq3 ꝙ id qd nō poteſt niſi ab alio eē
pma3 cām ⁊ deū cōſtituūt nihil vltra
creaťas q vident̄ eſtimātes·ſicut fue-
rūt illi q coꝛp⁹ qdcūq3 deū eſtimaue-
rūt. de qbus dicitur Sap.13°. Qui aut
ignē aut ſpm aut citatū aerē aut gyꝝ
ſtellaꝝ aut nimiā aquā aut ſolē et lu-
nā deos putauerūt. z° ex hoc ꝙ illud
qd dei ſoli⁹ ē: creaturd aliqb9 attribūt
qd etiā ex erroꝛe circa creaťas ꝯtigit.
qd.n.nā dei alicui⁹ nō patit̄ ei ñ attri-
buit̄ niſi ea ei⁹ nā igrat̄·ſicut ſi hoī at
tribueret̄ hr̄e tres pedes. qd aūt ſoli⁹
dei ē·nā creaťe nō patit̄. ſicut qd ſoli⁹
hoīs ē nō patit̄ alteri⁹ rei nā. ex h g ꝙ
nā creaťe igrat̄ pdict⁹ erroꝛ ꝯtingit. ⁊
ꝯ huc erroꝛē dr̄ Sap.14°. Incoīcabile
nomē lignis ⁊ lapidib⁹ ipoſuerūt. In
hūc erroꝛē labūt̄ q rerū creationē uel
futuroꝝ cognitionem uel miraculoꝝ
operationem alijs cauſis q deo attri-
bunt. 3° ꝟo ex hoc ꝙ diuine virtuti
i creaturas opꝛanti aliqd detrahitur

p h̄ q̄ creatē nā ignorat᷑· ſicut pꝫ ī his
qui duo rer̄ pncipia ↄſtituūt.⁊ q res
non ex diuina voluntate ſ ex neceſſita-
te nature a deo procedere aſſerunt.⁊
illi etiā q res uel oēs uel q̄ſdam diuine
puidentie ſubtrahunt·aut eum poſſe
ꝑter ſolitū curſū opari negāt.h̄ enim
oīa diuine derogant ꝑtāti.ↄ̄ q̄s dr̄ Job
xx°. Quaſi nihil poſſit facere oīpotēs
eſtimabant eum. ⁊ Sap̄.ix°. Virtutē
oñdis tu.q nō crederis eē ī ṽtute ↄſū
mat⁹. ⁊ 4° homo q p fidē ī deū ducit᷑
ſicut ī vltimū finē ex h̄ q̄ igrat natās
rer̄ ⁊ p ↄñs gdū ſui ordis ī vniuerſo
aliquibꝫ creaturꝭ ſe putat eē ſubiectū
qbꝫ ſuperior eſt·ut pꝫ ī illiſ q volūtates
hoīuꝫ aſtris ſupponūt.Cōtra q̄s dicit᷑
Jere.x°. A ſignis celi nolite metuere q̄
gētes timēt.⁊ ī illꝭ q āgelos creatores
aīar̄ exiſtimāt.⁊ aīas hoīuꝫ eſſe mor-
tales.⁊ ſi q̄ ſilīa hoīuꝫ derogāt dignita
ti. Sic ḡ pꝫ falſaꝫ q̄rūdā ſniam q dice-
bāt nihil intereſſe ad fidei ṽitatē qd de
creaturꝭ qſqꝫ ſentiret dūmō circa deuꝫ
recte ſentiat᷑·ut Aug⁹ narrat in lib° ꝺ
origīe aīe.nā error circa creatās redū
dat ī falſam ꝺ deo ſciam.⁊ hoīuꝫ men
tes a deo abducit ī quē fides dirigere
nitit᷑: dū ipſas qbuſdā alījs cauſ ſup
ponit. Et iō illis q circa creatās errāt
penas ſicut īfidelibꝫ ſcriptrā cōminat᷑
dicēs ī ꝑs: Qm̄ nō ītellexerūt opera
dñi ⁊ ī opa manuū ei⁹ deſtrues illos.
⁊ nō edificabiſ eos. Et Sap̄.x°. Hec co
gitauerūt ⁊ errauerūt.⁊ ſubiūgit. Nō
iudicauerūt honorē aīatū ſanctar̄.

Q̄ alit᷑ cōſiderat de creaturis ph̄us
⁊ alit᷑ theologus. IIII

Aniſfeſtū ē autē ex ꝑdictis q̄
cōſideratiōꝫ circa creatās ha-
bet doctrina fidei chriſtiane inq̄tū ī
eis reſultat q̄dā dei ſilītudo ⁊ inq̄tuꝫ
error ī ipſis inducit ī diuinor̄ errorē.⁊
ſic alia rōne ſubījciunt᷑ ꝑdcē doctrine
⁊ ph̄ie hūane.nā ph̄ia hūana eas ↄſi-
derat ſm q̄ h⁹modi ſūt. vñ ⁊ ſm dr̄ſa
rer̄ gnā dr̄ſe ꝑtes ph̄ie īueniūt᷑.fides
aūt xp̄iana eas ↄſiderat nō inq̄tū h⁹-
modi·utpote ignem inq̄tuꝫ ignis ē: ſ
inq̄tū diuinā altitudinē repn̄tat ⁊ in
ipſū deū quoq̄ mō ordinat᷑.vt.n.Ecc
42° dr̄.Glīa dñi plenū ē op⁹ ei⁹.nōne
dñs fecit enarrare ſcōs oīa mirabilia
ſua.⁊ ꝓpt h̄ etiā alia circa creaturas ⁊
ph̄s ⁊ fidelis ↄſiderat. ph̄s nāqꝫ conſi
derat illa q̄ eis ſm nām ꝓpaꝫ ↄueniūt
ſicut ignis ferri ſurſū.fideliſ aūt ea ſo
lū ↄſiderat circa creaturas q̄ eis cōue-
niūt ſm q̄ ſūt ad deū relata utpote q̄
ſūt a deo creata q̄ ſunt deo ſubiecta ⁊
h⁹mōi. vñ nō ē imꝑfectioni doctrine
fidei īputādū ſi multas rer̄ ꝓpetates
ꝑtermittat·ut celi figurā·mot⁹ quali
tatē. Sic eniī nec nālis circa lineā illas
paſſiōes ↄſiderat q̄s geometra·ſ ſolū
ea q̄ accidūt ſibi inq̄tū ē ṫmin⁹ corpiſ
nālis. Si qua ṽo circa creatās coīter a
ph̄o ⁊ fideli ↄſiderāt᷑·p alia ⁊ alia ꝑn-
cipia tradūt᷑. nā ph̄s argumentū aſſu
mit ex ꝓprījs rer̄ cauſis. fidelis autē
ex cā ꝑma·utputa qa ſic diuinitus ē tra
ditū·uł qa h̄ in gliam dei cedit·uł qa
dei ꝑtās ē infinita. vñ ⁊ ipſa maxīa ſa
piētia dici debet·utpote ſup altiſſimā
cām ↄſiderās ſm illud Deut°.4°. Hec
ē ſapīa vr̄a ⁊ intellect⁹ corā ꝓplis. Et
ꝓpt h̄ ſibi q̄ſi ꝑncipali ph̄ia humana
deſeruit.⁊ iō interdū ex principījs ph̄ie
humane ſapiētia diuina ꝓcedit.nam
et apud philoſophos prima philoſo-
phia vtit᷑ oīuꝫ ſcientiarū documētꝭ ad
ſuū ꝓpoſitū oñdēdū. exinde etiā ē q̄
nō eodē ordine vtraqꝫ doctrīa ꝓcedit
nā ī doctrina ph̄ie q̄ creatās ſm ſe ↄſi
derat ⁊ ex eis ī dei cognitionē ꝑducit
ꝑma ē ↄſideratio de creaturis.⁊ vltīa
ꝺ deo. ī doctrina ṽo fidei q̄ creaturas
nō niſi ī ordine ad deū ↄſiderat·ꝑ eſt
ↄſideratio dei ⁊ p⁹modū creatār̄.⁊ ſic
eſt perfectior utpote dei cognitiōi ſi-
milior q ſeipſū cogſcēs alia ītuet᷑. vñ
ſm hūc ordinē poſtea que in ſe ꝺ deo
in ꝑ li° ſūt dicta·de his q̄ ab ipſo ſunt
reſtat ꝓſequendum.

Ordo dicendorum. V

Rit aūt h̄ ꝓſecutiōis ordo ut
ꝑ agam⁹ de ꝓductiōe rerū in
eſſe. 2° de ear̄ diſtinctiōe. 3°
ṽo de ipſar̄ rer̄ ꝓductar̄ ⁊ diſtīctarū
nā q̄tū ad fidei ꝑtinet ṽitatē.

Q̄ deo cōpetit q̄ ſit alījs prin-
cipium eſſendi. VI

Ꝓponētes igit᷑ q̄ ī ſupioribꝫ
oñſa ſūt·oñdam⁹ nūc q̄ ↄpe-
tit deo ut ſit alījs eēndi prīci-
piū ⁊ cā. Oñſū ē.n.ſ p demr̄atiōꝫ Ar̄.
eē aliquā ꝑmā cām efficiētē quā deū
dicim⁹.efficiēs aūt cā ſuos effect⁹ con
ducit ad eē. de⁹ igit᷑ alījs cā eēndi exi-
ſtit. Itē.oñſū ē in ꝑ li° p rōnē ei⁹dē:
eē aliqꝺ ꝑmū mouēs īmobile qꝺ deū
dicim⁹. ꝑmū aūt mouēs ī q̄libet ordi
ne motuuꝫ ē cā oīuꝫ motuū q̄ ſūt illi⁹
ordinis.cū igit᷑ multa ex motibuſ celi
ꝓducant᷑ in eē ī q̄r̄ ordie deū eē ꝑmū
mouēs oñſū ē: oꝫ q̄ de⁹ ſit multꝭ rebꝫ
cā eēndi. Amp̄.qꝺ p ſe alicui cōue
nit vł ei ieſſe neceē ē·ſicut hoī rōnale
⁊ igni ſurſū moueri.agere autē per ſe
aliquē effectū ↄuenit enti in actu.nā
vnūqꝺqꝫ agēs ſm h̄ agit q̄ in actu ē.
oē igit᷑ ens actu natū ē agē aliqd actu
exñs. ſ de⁹ ē enſ actu ut ī ꝑ li° oñſū ē.
igit᷑ ſibi ↄpetit agē aliqd ens actu cui
ſit cā eēndi. Adh̄.ſignū ꝑfectiōis ī
rebꝫ inferioribus ē q̄ pn̄t ſilīa facē ut
pꝫ p ph̄m ī 4° metaph̄. de⁹ āt ē maxīe
ꝑfect⁹ ut ī ꝑ oñſū ē.igit᷑ ſibi ↄpetit fa-
cere aliqd ſilē ens ī actu ut ſic ſit cā eſ
ſendi. Itē. oñſū ē ī ꝑ li° q̄ de⁹ vult
ſuū eē alījs coīcare p modū ſilītudīs.
ꝺ ꝑfectiōe aūt volūtatis ē q̄ ſit actio-
nis ⁊ mot⁹ ꝑncipiū ut pꝫ ī 3° de aīa.cū
igit᷑ diuina volūtas ſit ꝑfecta·nō deerit
ei ṽt⁹ coīcandi eē ſuū alicui p modū ſi
militudīs.⁊ ſic erit ei cā eēndi. Adh̄
quāto alicui⁹ actiōis ꝑncipiū ē ꝑfec-
ti⁹ tanto actionē ſuā pōt ī plura extē-
dere ⁊ magꝭ remota. ignis.n.ſi ſit de-
bilis ſolū ꝓpinq̄ calefacit·ſi aūt ſit for
tis etiā remota.act⁹ aūt pur⁹ q deus ē
ꝑfectior ē q̄ꝫ act⁹ potētie ꝑmixt⁹·ſicut
ī nob̄ ē.act⁹ aūt actiōis ꝑncipiū ē.cuꝫ
igit᷑ p actū q ī nob̄ ē poſſum⁹ nō ſoluꝫ
ī actiōes ī nob̄ manētes ſicut ſūt ītel-
ligē ⁊ velle ſ etiā ī actiōes q̄ ī exteriora
tendūt p q̄s aliq̄ facta ꝓducim⁹·mul-
to magꝭ de⁹ pōt p h̄ q̄ actu ē non ſolū
intelligē ⁊ velle ſed etiā ꝓducē effec-
tum.⁊ ſic poteſt alījs eſſe cauſa eēndi
Hinc ē q̄ dicit᷑ Job.5°. Qui facit ma
gna ⁊ mirabilia et inſcrutabilia abſqꝫ
numero.

Q̄ potētia actiua ſit ī deo. VII

Ex h̄ aūt apparet q̄ de⁹ eſt po-
tens.⁊ q̄ ei ↄuenient potētia
actiua attribuit᷑. Potētia.n.
actiua ē ꝑncipiū agēdi ī aliud ſm q̄ ē
aliud. deo aūt ↄuenit eē alījs ꝑncipiū
eēndi.ḡ ↄuenit ſibi eē potētē. Amp̄

ſicut potētia paſſiua ſeqͥ̄ns ī poten-
tia ita potētia actiua ſeqͥ̄ns in actu. vnūqͦdqꝫ.n. ex hoc agit ꝙ eſt actu·patit̄ vo ex hͦ ꝙ ē potētia. ſ; deo ↄuēit eē actu. igit̄ ↄuenit ſibi potentia actiua.
Adhͦ. oīa pfectio oīuꝫ pfectiones ī ſe īcludit ut ī p̊ li° oñſū ē. vt⁹ aūt actiua de pfectiõe rei ē. vnūqͦdqꝫ.n.tāto maioꝛis vtut īuenit̄ quāto pfecti⁹ ē. vt⁹ igit̄ actiua deo nō pōt deeſſe. Pͣ oē qͦd agit potēs ē agē. nā qͦd nō pōt agē ī poſſibile ē agē. ⁊ qͦd ī poſſibile eſt agē necē eſt nō agē. de⁹ aūt ē agens ⁊ mouēs ut ē oñſū ē. igit̄ potēs ē agē. ⁊ potētia ei ↄuenīēt aſcribitur actiua ſ; nō paſſiua. Hinc eſt ꝙ in pͤs dicitur Potēs es dñe. Et alibi. Potētiā tuaꝫ de⁹ ⁊ iuſticiā tuā vſqꝫ ī altiſſima q̄ feciſti magnalia.

Q̄ dei potentia ſit ei⁹ ſubā. VIII

Xhͦ aūt vlteri⁹ ↄcludi pōt ꝙ oīa potētia ſit ipſa dei ſubā. Potētia.n.actiua cōpetit alicui ſm ꝙ ē act⁹. de⁹ aūt ē actus ipe·nō aūt ē ens actu p aliquē actū q non ſit qͦd ē ipſe·cū ī eo nulla ſit potētialitas ut ī p̊ li° oñſū ē. eſt igit̄ ipe ſua potentia. Adhͦ. oīs potēs q nō ē ſua potētia ē potēs pticipatiõe potētie alicui⁹. d deo āt nihil pōt dici pticipatiue· cū ſit ipſū ſuū eē ut ī p̊ li° oñſū ē. eſt igit̄ ipſe ſua potētia. Amp̄. potētia actiua ad pfectiõꝫ rei ptinet ut ex pdictis pꝫ. oīſ aūt oīa pfectio ī ipo ſuo eē cōtinet̄ ut ī p̊ li° oñſū ē. oīa igit̄ potentia nō ē aliud ab ipo eē ei⁹. de⁹ aūt eſt ſuū eē ut ī p̊ oñſū ē. eſt igit̄ ſua potentia. Itē. ī rebꝫ q̄ꝫ potētie nō ſūt eaꝝ ſubē ipſe potētie ſūt accñtia. vñ potētia nālis ī ſecūda ſpē q̄litatiſ ponitur.

ī deo aūt nō pōt eē aliqͦd accñſ ut in p̊ oñſū ē. deus igit̄ ē ſua potētia. Pͣ. oē qͦd ē p aliud reducit̄ ad id qͦd ē p ſe ſicut ad pmuꝫ. alia vo agētia reducūt̄ ī deū ſicut ī pmū agēs eſt igit̄ agēs per ſe. qͦd aūt p ſe agit p ſuam eēntiā agit id aūt q̊ quis agit ē ei⁹ actiua potētia ipa igit̄ dei eēntia ē ei⁹ actiua potētia

Q̄ dei potētia ſit ei⁹ actio. IX

Xhͦ aūt oñdi pōt ꝙ potentia dei non ſit aliud q̄ꝫ ſua actio. Que.n. vni ⁊ eidē ſūt eadem ſibi īuicē ſūt eadē. oīa aūt potētia ē ei⁹ ſubā ut oñſū ē. ei⁹ etiā actio ē eius ſubā ut ī p̊ lib° oñſū ē de intellectuali opatiõe. eadē n. rõ ī aliis ↄpetit. igit̄ ī deo nō ē aliud potētia ⁊ aliud actio.
Itē actio alic⁹ rei ē qͦdā ↄplemētū potētie ei⁹. cōpat̄.n.ad potentiā ſicut act⁹ 2⁹ ad pmū. oīa āt potētia nō cōplet̄ alio q̄ꝫ ſeipo·cū ſit ipſa dei eēntia ī deo igit̄ non ē aliud potētia ⁊ aliud actio. Amp̄. ſicut potētia actiua ē aliqd agēs·ita eēntia ei⁹ ē aliqd ens. ſed oīa potētia ē ei⁹ eēntia vt oñſū eſt. g̊ ſuū agē ē ſuū eē. ſ; ei⁹ eſſe ē ſua ſubā. ⁊ ſua ſubā eſt ſua potētia ⁊ ſicut pus. g̊ oīa actio ē ſua ſubā. Adhͦ. actio q̄ nō ē ſubā agētis ieſt ei ſicut accidens ſubiecto. vñ ⁊ actio int̄ noue pdicamēta accñtis ↄputat̄. ī deo aūt nō pōt eē aliqd p modū accñtis. ī deo igitur ſua actio nō ē aliud a ſua ſubā et a ſua potentia.

Qualit̄ potentia in deo dicat̄. X

Qͥa vo nihil ē ſui ip ī⁹ pncipiū·cum oīa actio nō ſit aliud q̄ꝫ ei⁹ potētia: māifeſtū ē

ex pdictis ꝙ potētia non dicit̄ in deo ſicut pncipiū actionis ſ; ſicut pncipiū facti. ⁊ qa potentia reſpectū ad alterū īpoꝛtat ī rõne pncipii. eſt.n. potentia actiua pncipiū agēdi ī aliud ut pꝫ per phm ī 5° metaph. manifeſtū ē ꝙ potētia dicit̄ in deo p reſpectū ad facta ſm rei vitatē nō p reſpectū ad actionē niſi ſm modū ītelligēdi put ītellect⁹ nr̄ vtrūſqꝫ ↄceptiõibꝫ vtrūqꝫ ↄſiderat. ſ. diuinā potentiā ⁊ ei⁹ actionē. vñ ſi aliq̄ actiões deo ↄueniāt q̄ nō in aliqͦd factū tráſeāt ſ; maneāt ī agēte·reſpectu haꝝ nō dicet̄ in deo potētia niſi ſcdm modū intelligēdi nō ſm rei veritatē. h⁹mōi āt actiões ſūt ītelligē ⁊ velle. potētia igit̄ dei ppe loquēdo nō reſpicit h⁹mōi actiões ſ; ſolos effect⁹. intellectus igit̄ ⁊ volūtas ī deo non ſūt ut potētie ſ; ſolū ut actiones. Pꝫ etiā ex pdictis ꝙ multitudo actionuꝫ q̄ deo attribuūt̄ ut ītelligē· velle· pducē res ⁊ ſiīa·nō ſūt dr̄ſe res·cū q̄libet harꝫ actionū ī deo ſit ipſū ei⁹ eē qͦd ē vnuꝫ ⁊ idē. Quō āt multiplicitas ſignificatiõis vni⁹ rei vnitati nō piudicet: ex his q̄ ī p̊ li° oñſa ſūt māifeſtū eēt pōt.

Q̄ de deo dicat̄ aliqd relatiue ad creaturas. XI

Iaūt potētia deo ↄueniat reſpectu ſuoꝝ effectuū·potētia aūt rõne pncipii hēat ut dictū ē·pncipiū aūt relatiue ad pncipiatū dr̄·māifeſtū ē ꝙ aliqd relatiue pōt dici de deo in reſpectu ſuoꝝ effectuū.
Itē. nō pōt intelligi aliqd relatiue dici ad alteꝝ niſi eꝫ illud relatiue dicēt̄ ad ipſū. ſ; res alie relatiue dicūt̄ ad deū utpote ſm ſuū eē qͦd a deo hñt ut oñſū ē ab ipſo depēdētes. de⁹ igit̄ eoꝫ

relatiue ad creatās dicet̄. Adhͦ. ſimilitudo ē relatio qdā. de⁹ āt ſicut ⁊ cetā agētia ſibi ſiīe agit. dr̄ igit̄ aliqd relatiue d ipo. Amp̄. ſcia ad ſcitū relatiue dicit̄. de⁹ aūt nō ſoluꝫ ſui ipſi⁹ ſ; etiam alioꝝ ſciāꝫ hꝫ. igit̄ aliqd relatiue dicit̄ de deo ad alia. Adhͦ. mouēs dicitur relatiue ad motū. ⁊ agēs ad factū. de⁹ aūt ē agēs ⁊ mouēs nō motū ut oñſū ē. dicūt̄ igit̄ de ipo relatiões. Item pmuꝫ relationē quādā īpoꝛtat· ſiīiter ſūmū. oñſū ē aūt ī p̊ ipſū eē pmū enſ ⁊ ſūmū bonū. pꝫ igit̄ ꝙ mlta de deo relatiue dicūt̄.

Q̄ relatiões dicte de deo ad creaturas nō ſūt realiter in deo. XII

Hͦ⁹mōi aūt relatões q̄ ſūt ad ſuos effect⁹ realit̄ ī deo eē nō pñt. Nō.n. ī eo eē poſſent ſicut accñtia ī ſubō·cū ī ipo nullum ſit accñs ut ī p̊ li° oñſū ē. nec etiā poſſent eſſe ipſa dei ſubā·cū.n. relatiua ſint q̄ ſm eē ad aliud q̄dāmō ſe hñt ut phs dicit ī pdicamētiſ. opoꝛtēt ꝙ dei ſubā hͦ ipſū qͦd ē ad aliud diceret̄. ꝙ aūt hͦ ipſū qͦd ē ad aliud dr̄·q̄dāmō ab ipo depēdet·cū nec eē nec intelligi ſine eo poſſet. opoꝛtēt igit̄ ꝙ dei ſubā ab alio extrīſeco eēt depēdēs. ⁊ ſic nō eēt p ſeipſū necē eē ut ī p̊ li° oñſū ē. nō ſunt igit̄ h⁹mōi relatiões ſm rē ī deo. Itē oñſū ē ī p̊ ꝙ de⁹ oīuꝫ entiū ē mēſura. ↄpat̄ igit̄ de⁹ ad alia entía ſicut ſcibile ad ſciam nr̄am qͦd ei⁹ mēſura ē. nā ex eo ꝙ res ē uel nō ē·opīo uel orō vera uel falſa ē ſm phm ī pdicamentis. ſcibile autē lꝫ ad ſciam relatiue dicat̄ tñ relatio ſm rē ī ſcibili nō ē ſ; ī ſcia tm̄. vnde ſcdm phm in 5° metaph. ſcibile dicitur relatiue non quia ipſum refertur·ſed quia aliud ad ipſum refertur.

dicte igit̃ relatiões ī deo nō ſūt realit̃.
Adhꝰ. relatiões p̄dicte dicūt̃ de deo non ſolū reſpectu eoꝝ q̄ ſūt ī actu ſed etiā reſpectu eoꝝ q̄ ſūt ī potētia. qa et eoꝝ ſciam hꝫ. ⁊ reſpectu eoꝝ dicitur ⁊ p̄mū ens ⁊ ſūmū bonū. ſꝫ eiꝰ qd ē actu ad id quod non eſt actu ſꝫ potentia nō ſūt relatiões reales. al̃ ſeq̄ret̃ ꝙ eſſent infinite relatōes actu in eodē. cū numeri infiniti ī potētia ſint maiores binario qbꝰ oībꝰ ip̄e ē p̄oꝛ. deꝰ āt non alit̃ refert̃ ad ea q̄ ſunt actu q̄ ad ea q̄ ſūt potētia: qa nō mutat̃ ex hꝰ ꝙ aliq̄ ꝓducit. nō igit̃ refert̃ ad alia p relatōꝫ realit̃ ī ipſo exn̄tem. Amp̄. cuicūqꝫ aliquid de nouo aduenit neceſſe eſt illud mutari uel p ſe uel p accidēs. relatiões aūt q̄dā d̾ nouo dicūt̃ de deo ſicut ꝙ ē dn̄s uel gubernatoꝛ hꝰ rei q̄ d̾ nouo īcipit eē. ſi igit̃ p̄dicaret̃ aliqua relatio realit̃ in deo exn̄s ſeq̄ret̃ ꝙ aliqd deo de nouo adueniret. ⁊ ſic ꝙ mutaret̃ uel p ſe uel p accidēs. cuiꝰ ꝯriū ī p̄mo libꝛo oſ̄ſum ē.

Q relatiões qbꝰ deus ad res alias refert̃ nō ſūt res ex̄ deū exn̄tes. XIII

On aūt p̄ōt dici ꝙ relationes p̄dicte ſint exn̄tes exteriꝰ q̄i res aliq̄ extra deū. Cū. n. deus ſit p̄mū entiū ⁊ ſūmū bonoꝝ opoꝛtēt ad illas etiā relatiões q̄ ſūt aliq̄ res dei relationes alias ꝯſiderare. ⁊ ſi ille ſint iteꝝ res aliq̄ opoꝛtebit iteꝝ tertias relatiões aduēire ⁊ ſic ī infinitū. nō igit̃ relatiões qbꝰ deus ad res alias refert̃ ſūt res aliq̄ extra deū exn̄tes. Item duplex ē modꝰ q̄ aliqd denoīatiue p̄dicat̃. denoīat̃. n. aliqd ab eo qd extra ipſū ē. ſicut a loco dicit̃ aliqs eē alicubi et a tp̄e aliqñ. aliqd ṽo denoīat̃ ab eo qd ī eſt. ſicut ab albedine albꝰ. a relatiōe ṽo nō īuenit̃ aliqd denoīari q̄i exteriꝰ exn̄te ſꝫ inhꝛrēte. non. n. denominat̃ aliqs pr̄ niſi a pr̄nitate q̄ ei īeſt. nō igit̃ p̄ōt eē ꝙ relatōes qbꝰ deus ad creatās refert̃ ſint res aliq̄ extra ipſū. cū igit̃ oſ̄ſū ſit ꝙ nō ſint in ipſo realit̃ ⁊ tn̄ dicāt̃ d̾ deo. relinq̄t̃ ꝙ ei attribuant̃ ſꝫm ſolū ītelligētie modū ex eo ꝙ alia referūt̃ ad ipſū. ītellectꝰ. n. nr̄ ītelligēdo aliqd referri ad alteꝝ eo ītelligit relationē illiꝰ ad ipſū q̄uis ſꝫm rē q̄nq̄ꝫ non referat̃. Et ſic etiā pꝫ ꝙ alio mō dicūt̃ d̾ deo p̄dicte relatōes ⁊ alia q̄ de deo p̄dicant̃. nā oīa alia ut ſapīa volūtas eius eēntiā p̄dicāt. relatiões ṽo p̄dicte mīme ſꝫ ſꝫm modū ītelligēdi tm̄. nec tn̄ ītellectꝰ ē falſus. Ex hoc n. ipſo ꝙ ītellectꝰ nr̄ ītelligit relatiões diuinoꝝ effectuū t̃minari in ipſū deū: aliq̄ p̄dicat relatiue d̾ ipſo. ſicut ⁊ ſcibile relatiue ītelligimꝰ ⁊ ſig̃mꝰ ex hoc ꝙ ſcīa refert̃ ad ipſum.

Q multas relationes dici de deo non derogat ſimplicitati diuine. XIIII

Atet etiā ex his ꝙ diuine ſimplicitati nō derogat ſi multe relatiões d̾ ipſo dicunt̃ q̄uis eiꝰ eēntiā nō ſignificēt qa ſequūt̃ ītelligēdi modū. nihil. n. ꝓhibet ītellectū nr̄m ītelligē multa. multipliciť referri ad id qd ē in ſe ſimplex. ut ſic ipſū ſimplex ſub multiplici relatōe ꝯſidēt ⁊ quāto aliqd ē magis ſimplex tanto ē maioꝛis ṽtutis ⁊ p̄ncipiū plutiū. ac p hꝰ mltiplicīꝰ relatū ītelligit̃. ſicut pūctū plutiū ē p̄ncipiū q̄ꝫ linea ⁊ linea q̄ꝫ ſupficies. hoc igit̃ ꝙ multa relatiue d̾ deo dicūtur eius ſūme ſimplicitati atteſtatur.

Q oīa que ſūt: a deo ſūt. XV

Uia ṽo oſ̄ſū ē ꝙ deꝰ ē aliqbꝰ eēndi p̄ncipiū. oꝫ vlteriꝰ oſtēdere ꝙ nihil p̄ter ipſuꝫ ē niſi ab ipſo. Eſſe. n. qd alicui ꝯuenit ñ ſꝫm ꝙ ipſū ē p aliquā cām ꝯuenit ei. ſicut albū hoī. nā qd cām nō habꝫ. p̄mū ⁊ īmediatū ē. vñ nccē ē ꝙ ſit p ſe ⁊ ſꝫm ꝙ ipſū. īpoſſibile ē aūt aliqd vnū duobus ꝯuenire ⁊ vtriqꝫ ſꝫm ꝙ ipſum. qd n. de aliq̄ ſꝫm ꝙ ipſū dicit̃. ipſū nō excedit. ſicut habē tres āgulos duobus rectis eq̄les nō excedit triāgulū q p̄dicat̃ eidē cōuertibilit̃. ſi igit̃ aliquid duobꝰ ꝯueniat nō ꝯuēit vtriqꝫ ſꝫm ꝙ ipſū ē. īpoſſibile eſt igit̃ aliqd vnuꝫ de duobus p̄dicari ita ꝙ d̾ neutro p cauſam dicat̃. ſꝫ oꝫ uel vnū eē alteriꝰ cām ſicut ignis ē cā caloꝛi coꝛpi mixto. cū tn̄ vtrūqꝫ caliduꝫ dicat̃. uel oꝫ ꝙ aliqd tertiū ſit cā vtriqꝫ. ſicut duabꝰ candelis ignis ē cā lucēdi. eē aūt dr̄ d̾ oī eo qd eſt. īpoſſibile ē igit̃ eē aliq̄ duo q̄ꝝ neutꝝ hēat cām eēndi. ſꝫ oꝫ vtrūqꝫ acceptoꝝ eē p cām uel alteꝝ alti eē cām eēndi. oꝫ igit̃ ꝙ ab illo cui nihil ē cauſa eēndi ſit oē illud qd q̄cūqꝫ mō eſt. deū aūt ſ̄ oñdimꝰ hꝰmōi ens eē cui nihil ſit cā eſſendi. ab eo igit̃ ē oē qd q̄cūqꝫ mō ē. Si aūt dicat̃ ꝙ ens nō eſt p̄dicatū vniuocū. nihilominꝰ p̄dicta ꝯclō ſeq̄t̃. nō. n. d̾ multis equoce dr̄ ſꝫ p analogiā. ⁊ ſic oꝫ fieri reductionē ī vnū. Amp̄. qd alicui ꝯuenit ex ſua nā nō ex aliq̄ cā minoꝛatū ī eo ⁊ deficiens eē nō p̄ōt. ſi. n. nat̃e aliqd eſſentiale ſubtrahit̃ uel addit̃. iam alt̃a nā erit. ſicut ⁊ ī numeris accidit ī quibus vnitas addita uel ſubtracta ſpēm variat. ſi aūt nā uel q̄dditate rei integra manēte aliqd minoꝛatū īueniat̃. iam patet ꝙ illud nō ſimplr̄ depēdet ex illa nā ſꝫ ex aliq̄ alia cā p cuiꝰ remotiōeꝫ minoꝛat̃. qd igit̃ alicui minꝰ cōuenit q̄ꝫ aliis nō ꝯuenit ei ex ſua nā tm̄ ſꝫ ex alia cā. illud igit̃ erit cā oīuꝫ ī aliq̄ genere cui maxīe ꝯuēit illiꝰ gnīs p̄dicatō. vñ etiā qd maxīe caliduꝫ ē videmus eē cām caloꝛis ī oībꝰ calidis. ⁊ qd maxime lucidū ē cām oīuꝫ lucidoꝛū. deꝰ aūt ē maxīe ens ut ī p̄ libꝛo oſ̄ſū ē. ipſe igit̃ ē cā oīuꝫ d̾ qbꝰ ens p̄dicat̃. Adhꝰ ſꝫm oꝛdinē effectuū oꝫ eē oꝛdinē cāꝝ eo ꝙ effectus cauſis ſuis ꝓpoꝛtionati ſūt. vnde oꝫ ꝙ ſicut effectꝰ ꝓpꝛii reducūtur ī cās ꝓpꝛias. ita id qd cōe ē in effectibꝰ ꝓpꝛiis reducat̃ in aliquā cām cōem. ſicut ſup̄ pticulares cās generatiōis huiꝰ uel illiꝰ ē ſol vl̄is cā generatiōis. ⁊ rex ē vl̄is cā regimīs in regno ſup̄ pꝛepoſitos regni ⁊ etiā vrbiū ſingulariū. oībꝰ aūt cōe ē eē. oꝫ igit̃ ꝙ ſupꝛa oēs cās ſit aliq̄ cā cuiꝰ ſit dare eē. p̄ma aūt cā deꝰ ē ut ſ̄ oſ̄ſū ē. oꝫ igitur oīa q̄ ſūt: a deo eē. Itē. qd p eēntiā dicit̃ ē cā oīuꝫ q̄ p ꝑticipationē dicūt̃ ſicut ignis ē cā oīuꝫ ignitoꝝ inq̄ꝫtum hꝰmōi. deꝰ aūt ē ens p eſſentiā ſuā. qa ē ipſū eē. oē aūt aliud ens ē ens p ꝑticipationē. qa ens qd ſit ſuū eē nō p̄ōt eē niſi vnū ut ī p̄ oſ̄ſū ē. deꝰ igit̃ ē cā eſſendi oībꝰ aliis. Ꝓ. oē qd ē poſſibile eſſe ⁊ nō eē hꝫ aliquā cām: qa in ſe ꝯſideratū ad vtrūlibet ſe hꝫ. ⁊ ſic oꝫ eſſe aliqd aliud qd ipſū ad vnū determinet. vñ cū ī infinitū ꝓcedi non poſſit. oꝫ ꝙ ſit aliqd nccīuꝫ qd ſit cā oīuꝫ poſſibiliū eē ⁊ nō eē. nccīuꝫ aūt q̄ddā ē hñs cām ſue ncc̄itatis ī q̄ etiā ī infinitū ꝓcedi ñ p̄ōt. ⁊ ſic ē deuēire ad aliqd qd ē p ſe nccē eē. hꝰ āt eē ñ p̄ōt niſi vnū ut in p̄mo libꝛo oſtenſum eſt. ⁊ hoc ē deus. opoꝛtet igitur oē aliud ab ipſo reduci ī ipſū ſicut ī cām eſſendi.

Amp̄. de⁹ ſm hͦ factiu⁹ ē rez ꝙ actu ē ut ſ̄ oñſū ē. ipſe aūt ſua actualitate ⁊ pfectiōe oēs rez pfectiōes ɔprehendit ut in p̊ ꝓbatū ē. ⁊ ſic ē ỏtualit̃ oīa. eſt igit̃ ipſe oīuꝫ factiu⁹. hͦ aūt nō eēt ſi aliqd aliud eēt natum eē niſi ab ip̄o. nihil. n. natū ē eē ab alio ⁊ nō ab alio: qa ſi natū ē nō ab alio eē. ē per ſe ipſū nccē eē qꝺ nūq̄ꝫ pōt ab alio eē. nihil igit̃ pōt eē niſi a deo. Itē ipfecta a pfectis ſumūt originē. ut ſemen ab aīali. de⁹ āt ē pfectiſſimū ens ⁊ ſūmū bonū ut ī p̊ oñſū ē. ipſe igit̃ ē oībꝫ cā eēndi precipue cū oñſuꝫ ſit ꝙ tale nō poſſit eē niſi vnū. Hoc aūt oīna ɔfirmat auctoritas. Dr̃. n. ī p̊s. Qui fecit celū ⁊ terrā mare ⁊ oīa q̄ ī eis ſūt. Et Joh. p̊. Oīa p ipſū facta ſūt ⁊ ſine ip̄o factum ē nihil. Et Ro. xi°. Ex q̄ oīa. p quē oīa. ⁊ quo oīa. ipſi glīa ī ſclm. P hͦ āt excludit̃ antiq̄z nāliū erroꝛ qui ponebāt coꝛpoꝛa q̄dā non habē cām eſſendi. ⁊ etiā q̊rūdā q dicūt deū non eē cām ſub̄e celi ſed ſolū motus.

Q̲ deus ex nihilo ꝓduxit res in eſſe. XVI

X hͦ aūt apparet ꝙ de⁹ in eſſe res ꝓduxit ex nullo p̄exn̄te ſicut ex mā. Si. n. ē aliqd effect⁹ dei. aut p̄exiſtit aliqd illi aut nō ſi nō. hēt̃ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ de⁹ aliquem effectū ꝓducat ex nullo p̄exn̄te. ſi aūt aliqd illi p̄exiſtit. aut ē ꝓcedē in infinitū. qꝺ nō ē poſſibile ī cauſis nālibꝫ ut phs ꝓbat in 2° metaph. aut erit deuenire ad aliqꝺ p̊muꝫ qꝺ aliud nō p̄ſupponit. qꝺ qdē nō pōt eē ipſe deus. oñſū ē. n. ī p̊ li° ꝙ ipſe nō ē mā alicui⁹ rei. nec pōt eē aliud a deo cui deus nō ſit cā eſſendi ut oñſū ē. relinqr̃ igit̃ ꝙ de⁹ ī ꝓductiōe ſui effect⁹ nō requirit mām p̄iacētē ex q̄ opet̃. Adhͦ. vnaq̄q̄ꝫ mā p foꝛmā ſupinductā cōtrahit̃ ad aliquā ſpēm. opari g̊ ex mā p̄iacente ſupinducēdo foꝛmā q̊cūq̄ꝫ modo ē agētis ad aliquā determinatā ſpēm. tale aūt agēs ē agens pticulare: cāe em̄ cātis ꝓpoꝛtionales ſūt. agens igit̃ qꝺ reqrit ex nccītate mām p̄iacentē ex q̄ opat̃ ē agens pticulare. de⁹ aūt ē agēs ſicut cā vl̄is eēndi ut ſ̄ oñſuꝫ ē. igitur ipſe ī ſua actiōe mām p̄iacentē nō reqrit. Itē. quāto aliqs effect⁹ ē vl̄ioꝛ tanto hꝫ ꝓpꝛiā cām altioꝛē: qa quāto cā ē altioꝛ. tāto ad plura ỏt⁹ ei⁹ extendit̃. eſſe aūt ē vl̄ius q̄ꝫ moueri. ſūt eni̅ q̄dā entiū īmobilia ut ⁊ phi tradunt ut lapides ⁊ h⁹mōi. oꝫ g̊ ꝙ ſup̄ cauſaꝫ q̄ nō agit niſi mouēdo ⁊ trāſmutādo ſit illa cā q̄ ē p̊mū eēndi p̊ncipiū. hoc aūt oñdim⁹ eſſe deū. de⁹ igit̃ non agit tm̄mō mouēdo ⁊ trāſmutādo. oē āt qꝺ nō pōt ꝓducere res ī eē niſi ex mā p̄iacēte agit ſolū mouēdo ⁊ tranſmutando. facē. n. aliqd ex mā ē p motuꝫ uel mutationē quādā. nō g̊ ī poſſibile ē ꝓducē res ī eē ſine mā p̄iacēte. ꝓducit igit̃ deus res ī eſſe ſine mā p̄iacēte.

P. qꝺ agit tm̄ p motū ⁊ mutatiōeꝫ nō cōpetit vl̄i cāe ei⁹ qꝺ ē eē. nō enim p motū ⁊ mutationē fit ens ex nō ente ſimplicit̃. ſ ens hͦ ex nō ente hͦ. de⁹ aūt ē vl̄e eēndi p̊ncipiū ut oñſū ē. nō igitur ſibi cōpetit agē tm̄ p motū aut mutationē. neq̄ꝫ igit̃ ſibi ɔpetit īdigē p̄iacēti mā ad aliqd faciendū. Amp̄ vnūqꝺq̄ꝫ agēs ſibi ſil̄e agit q̊quo mō agit aūt vnūqꝺq̄ꝫ agēs ſm ꝙ actu ē. illi⁹ igit̃ agentis erit ꝓducē effectum cāndo aliq̄ mō foꝛmā māe inherentē qꝺ ē actu p foꝛmā ſibi inherentem et nō p totā ſub̄am ſuam. vn̄ phs ī 7° metaph. ꝓbat ꝙ res māles hn̄tes foꝛmas ī materiis gn̄ānt̃ a mālibꝫ agentibꝫ hn̄tibꝫ foꝛmas ī mā. nō a foꝛmis p ſe exn̄tibꝫ. de⁹ āt nō ē ens actu p aliqd ſibi inherēs ſ p totā ſuā ſub̄am ut ſ̄ ꝓbatū ē. igit̃ ꝓpꝛi⁹ mod⁹ ſue actiōis ē ut ꝓducat rē ſubſiſtentē totā nō ſolū rem inherētē. ſ. foꝛmā ī mā. p hūc aūt modū agit oē agēs qꝺ mām ī agēdo nō reqrit. de⁹ igit̃ mām p̄iacentem nō reqrit ī ſua actiōe. Itē. mā ɔpat̃ ad agēs ſicut recipiēs actionē que ab ipſo ē. act⁹. n. q ē agentis ut a q̄. eſt patiētis ut ī quo. igit̃ reqrit̃ mā ab aliq̄ agēte ut recipiat actionē ipſi⁹. ipſa. n. actio agētis ī patiēte recepta ē act⁹ patiētis ⁊ foꝛme. aut aliq̄ īchoatio foꝛe ī ipſo. de⁹ āt nō agit actiōe aliq̄ quā neceſſe ſit ī aliq̄ patiēte recipi: qa ſua actio ē ſua ſubſtantia ut ſ̄ ꝓbatū ē. non igit̃ ad ꝓducēdū effectū reqrit mām p̄iacentē. P. oē agens qꝺ ī agendo reqrit mām p̄iacētē hꝫ mām ꝓpoꝛtionatā ſue actiōi ut qcqd ē ī ỏtute agētis totū ſit ī potētia māe. al' nō poſſet ī actū ꝓducē qcqd ē in ſua ỏtute actiua. ⁊ ſic fruſtra hr̄et ỏtutē ad illa. mā aūt nō hꝫ talē ꝓpoꝛtionē ad deū. non. n. ī mā ē potētia ad quātitatē q̄cūq̄ꝫ ut pꝫ p phm ī 3° phicoꝝ. cū tn̄ dīna potētia ſit ſimplex ⁊ infinita ut ī p̊ oſtēſū ē. de⁹ igit̃ nō reqrit mām p̄iacentē ex q̄ de nccītate agat. Adhͦ. dīſaꝝ rerū dīſe ſūt māe. nō. n. ē eadē mā ſpiritualiū ⁊ coꝛpaliū nec coꝛpoꝝ celeſtiū ⁊ coꝛruptibiliuꝫ. qꝺ qdē ex hͦ pꝫ ꝙ recipe qꝺ ē ꝓpetas māe n̄ eiuſdē rōnis ē in p̄dict. nā receptio q̄ ē ī ſpūalibꝫ ē ītelligibil' ſicut ītellect⁹ recipit ſpēs ītelligibiliū non ſm eē māe. coꝛpa ỏo ſupceleſtia recipiūt īnouationē ſitus. alia ỏo īnouationē eēndi ſicut coꝛpa inferioꝛa. nō ē igit̃ vna mā q̄ ſit in potētia ad eē vl̄e. ipſe aūt de⁹ ē toti⁹ eſſe actiu⁹ vl̄r. ipſi igit̃ nulla mā ꝓpoꝛtionalit̃ rn̄det. nō igit̃ mām ex nccītate reqrit. Amp̄. q̊rūcūq̄ꝫ ī reꝝ nā ē aliq̄ ꝓpoꝛtō ⁊ aliqs oꝛdo. oꝫ vnū eoꝝ eē ab alio. ul' ābo ab aliq̄ vno. oꝫ. n. oꝛdinē ī vno ɔſtitui rn̄dēdo ad aliud. al' oꝛdo uel ꝓpoꝛtio eēt a caſu quē ī p̊mis reꝝ p̊ncipiis ponē ē īpoſſibile: qa ſeqret̃ oīa magꝭ alia eē a caſu. ſi igit̃ ſit aliqua mā dīne actōi ꝓpoꝛtiōata oꝫ ul' ꝙ alterū ſit ab altō uel vtrūq̄ꝫ a tꝛtio. ſ cū de⁹ ſit p̊mū ens ⁊ p̊ma cā. n̄ pōt eē effect⁹ māe nec pōt eē ab aliq̄ tꝛtia cā. relinqr̃ igit̃ ſi īuenit̃ aliq̄ mā ꝓpoꝛtionata dīuine actioni ꝙ illi⁹ ipſe ſit cā. Adhͦ qꝺ ē in entibꝫ p̊muꝫ oꝫ eē cām eoꝛū q̄ ſūt. ſi. n. nō eēnt cāta nō eēnt ab ipſo oꝛdinata ut iam oñſū ē. int̃ actū āt et potentiā talis ē oꝛdo ꝙ lꝫ ī vno ⁊ eodē qꝺ qn̄q̄ꝫ ē potētia qn̄q̄ꝫ actu potentia ſit p̊oꝛ tpe q̄ꝫ actus lꝫ actus ſit p̊oꝛ nā. tn̄ ſimplicit̃ loquēdo oꝫ actū potentia p̊oꝛē eē. qꝺ pꝫ ex hͦ ꝙ potētia nō reducit̃ in actuꝫ niſi p ens actu. ſ mā ē ens ī potentia. g̊ oꝫ ꝙ de⁹ q ē act⁹ purus ſit ſimplicit̃ ea p̊oꝛ. ⁊ p ɔn̄s cā ipſi⁹. non g̊ ſue actiōi p̄ſupponit̃ mā ex nccītate

Itē. mā p̊ma aliq̄ mō eſt: qa ē ens ī potētia. deus aūt ē cā oīuꝫ q̄ ſūt ut ſ̄ oñſū ē. de⁹ igit̃ ē cā māe p̊me cui nl'la p̄exiſtit. dīna igit̃ actio mām p̄exiſtētem nō reqrit. Hāc āt ỏitatē diuina ſcriptā ɔfirmat dicēs Gen̄. p̊. In p̊ncipio creauit de⁹ celū ⁊ trā. nihil. n. eſt aliud creare q̄ꝫ abſq̄ꝫ mā p̄iacēti aliqd ī eſſe ꝓducē. Ex hͦ aūt confutat̃ erroꝛ antiq̄z phoꝝ q ponebāt māe dīo nullā cāꝫ eē eo ꝙ actiōib⁹ pticulariū agētiū ſp videbāt aliqd actiōi p̄iacē. ex q̄ opionē ſūpſert oībꝫ cōeꝫ ꝙ ex nihilo

nihil fit. qd qdē ī pticularibꝰ agētibꝰ verū ē. ad vlis aūt agētis qd ē totius eē actiuū cognitionē nōdū puenerāt qm̄ nihil ī sua actōe pſuppōnē nccē ē.

Q creatio non eſt motus neq; mutatio. XVII

Quod aūt onſo manifeſtū eſt q dei actio q̄ ē abſq; mã piacente ⁊ creatio vocat nō ſit motꝰ neq; mutatio ꝓpe loquēdo. Motꝰ. n. vel mutatio ē actus exntis ī potētia ſm q hꝰmōi. in hac aūt actiōe nō pexiſtit aliqd ī potentia qd ſuſcipiat actionē ut iam onſū ē. igit nō ē motꝰ neq; mutatio. Itē extrema motus uel mutatiōis cadūt ī eūdē ordinem uel qa ſūt ſub vno gnē ſicut ɔ̃ria ut p; ī motu augmēti ⁊ altatiōis ⁊ ſm locū latiōis. uel qa cōicant in vna potentia mãe ut puatio ⁊ forā ī gnatiōe ⁊ corruptiōe. neutꝝ aūt pōt dici ī creatōe. potētia. n. ibi nō ē nec aliqd eiuſdem generi qd pſupponat creatiōi ut ꝓbatū ē. igit nō ē ibi neq; motꝰ neq; mutatio. Itē. in oī mutatiōe uel motu oꝫ eſſe aliqd alit ſe hñs nūc ⁊ pus. h' enī ipſū nomē mutatiōis oñdit. ubi autē tota ſuba rei in eſſe ꝓducit nō pōt eſſe aliqd idem alit ⁊ alit ſe hñs: qa illud nō eēt ꝓductū ſ ꝓductiōi pſuppoſitū non ē g creatio mutatio. Adh. oꝫ q motꝰ uel mutatio duratiōe pcedat id qd fit p mutationē uel motū: qa factū eē ē pncipiū qed ⁊ tminꝰ motꝰ. vn̄ oꝫ oēm mutatiōeꝫ eē motū uel tminū motꝰ q ē ſucceſſiuꝰ. ⁊ ꝓpt h' qd fit nō ē. qa qdiu durat motꝰ aliqd fit ⁊ non ē. in ipſo aūt tmino motus ī q̄ incipit ē. iam nō fit aliqd ſ factū ē. in creatiōe aūt nō pōt h' eē: qa ſi ipſa creatio pcederet ut motꝰ ul mutatio oportēt ſibi pſtitui aliqd ſubiectū. qd ē cōtra creatiōis rōnē. creatio igit nō ē motꝰ neq; mutatio.

Q creatio nō pōt īpugnari p rōnes ſūptas ex nã motꝰ uel mutationis. XVIII

Ex h' aūt apparet vanitas īpugnantiū creationē p rationes ſūptas ex nã motꝰ uel mutatiōis. utpote q oꝫ creationē ut ceteros motꝰ ul mutatiōes eē ī aliq̄ ſubo. ⁊ q oꝫ nō eē traſmutari in eſſe. ſicut ignis traſmutat in aerē. nō. n. ē creatio mutatio ſ ipa dependentia eē creati ad pncipiū a q̄ inſtituit. ⁊ ſic eſt de gnē relatiōis. vn̄ nihil ꝓhibet eā ī creato eē ſicut ī ſubo. dicit tñ creatio eē mutatio qdā ſm modū itelligēdi tm̄. inqtū. s itellectus nr accipit vnã ⁊ eandē rem ut nō exntē pus. ⁊ poſtea exntē. Apparet āt ſi creatio relatio qdā ē q res qdā ē ⁊ neq; icreata eſt neq; alia creatiōe creata. cū. n. effectus creatus realit dependeat a creatore. oꝫ hꝰmodi relationē eē rē quādā. oīſ aūt res a deo in eſſe ꝓducit. eſt igit in eē a deo ꝓducta nō tñ alia creatiōe creata q̄ ipa creata pma q̄ p eaꝫ creata dicit: qa accñtia et forme ſicut p ſe nō ſūt. ita nec p ſe creant. cū creatio ſit ꝓductio enē. ſ ſicut in alio ſūt. ita in alijs creatis creātur. Itē. relatio nō refert ad aliā relatōꝫ qa ſic eēt abire ī infinituꝫ ſ p ſeipſam refert qa eentialit relatio ē. nō igitur alia creatiōe opꝰ ē q̄ ipſa creatio creet ⁊ ſic in infinitū ꝓcedat.

Q creatio eſt abſq; ſucceſſiōe. XIX

Ex pdictis aūt apparet q oīs creatio abſq; ſucceſſiōe ē. Nã ſucceſſio ꝓpa ē motui. creatō aūt neq; ē motꝰ neq; terminꝰ motꝰ ſicut gnatio. igit nulla ē in ipſo ſucceſſio. Itē. in oī motu ſucceſſiuo eſt aliqd mediū int eiꝰ extrema: qa mediū ē ad qd ɔtinue motū pꝰ venit q̄ ad vltimū. int eē aūt ⁊ nō eē q̄ ſūt qi extrema creatiōis nō pōt eē aliqd mediuꝫ. igit nō ē in creatiōe ſucceſſio. Adh ī oī factiōe in q̄ ē ſucceſſio. fieri ē ante factū eē ut ꝓbat in 6° phicoꝝ. h' aūt ī creatiōe nō pōt accidē: qa fieri qd pcedēt factū eē creare idigēt aliq̄ ſubo qd nō poſſet eē ipſa creatā d cuiꝰ creatiōe loqmur: qa illa nō ē añ factū eſſe nec etiā ī factore. nō. n. moueri ē mouētis ſ moti. relinqt igit q fieri haberet p ſubo aliquā mãm facti pexntē. qd ē ɔ̃ rōnē creatiōis. ipoſſibile ē igit ī creatiōe ſucceſſionē eē. Amp. oēm factionē ſucceſſiuā in tpe oꝫ eē. pus. n ⁊ pteriꝰ ī motu nūerant tpe. ſil autē diuidit motꝰ ⁊ tēpꝰ ⁊ id ſup qd tranſit motꝰ. qd qdē in motu locali manifeſtū ē. nā ī medietate tpis regularit motū ptrāſit mediū magnitudis. diuiſio aūt ī formis rndēs diuiſiōi tpis attendit ſm intenſionē ⁊ remiſſionē ut ſi aliqs ī tanto tpe tantū calefit ⁊ ī miori minꝰ. ſm h' igit pōt eē ſucceſſio ī motu ul qcūq; factiōe q id ſm qd ē motꝰ ē diuiſibile uel ſm quātitatē ut ī motu locali ⁊ ī augmēto. uel ſm intenſionē ⁊ remiſſionē ſicut ī altatiōe. h' aūt ſecūdū cōtingit duplicit. Vno° qa ipſa forma q̄ ē tminꝰ motꝰ ē diuibilis ſm intenſioneꝫ ⁊ remiſſionē. ſicut p; cū aliqd moueť ad albedinem. Alio mō qa tal diuiſio ɔtingit ī diſpoſitiōibꝰ ad talē formā. ſicut fieri ignis ſucceſſiuū ē p altatiōnē pcedentē circa diſpōnes ad formā. ipſū aūt eē ſubſtātiale creare n̄ ē diuiſibile mō pdicto: qa ſuba nō ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. nec ī creatiōe pcedūt diſpōnes mã nō pexñte: nã diſpō ex pte mãe ē. relīqt igit q ī creatiōe nō pōt eē aliq̄ ſucceſſio. Itē. ſucceſſio ī reꝝ factionibꝰ ex defectu mãe ꝓuenit q̄ nō ſufficienter ē a pncipio ad receptionē forē diſpoſita. vn̄ qñ mã iam pfecte diſpoſita ē ad formā. eā recipit ī inſtāti. ⁊ inde ē q qa diaphanū ſp ē ī vltia diſpōne ad lucē ſtati ad pñtiā lucidi in actu illuminat. nec aliqſ motꝰ pcedit ex pte illuminabil ſ ſolū motus local ex pte illuminātis p quē fit pñs. ī creatiōe autē nihil pexigit ex pte mãe. nec aliquid deeſt agēti ad agendū qd pꝰea p motū ei adueniat cuꝫ ſit īmobilis ut in pbuiꝰ opis onſuꝫ ē. relinqt igit q creatio ſit ī inſtāti. vn̄ ſil aliqd dum creat creatū ē. ſicut ſil illuminat ⁊ illumiatū ē. Et ide ē q ſcripta dīna creatiōeꝫ reꝝ ī indiuiſibili factā ꝓnūciat dicēs In pncipio creauit deꝰ celū ⁊ trā. qd qdē pncipiū Baſiliꝰ pncipiū tpis exponit qd oꝫ eē indiuiſibile ut ī 6° phiſicoꝝ ꝓbatur.

Q nullū corpꝰ pōt creare. XX

Ex h' aūt apparet euidenter q nullū corpus pōt aliqd p modū creatiōis ꝓducē. Nullum enī corpꝰ agit niſi moueat eo q oporteat agens ⁊ patiēs eē ſil uel faciens ⁊ factū. ſil āt ſūt q̄ ī eodē loco ſūt ut habet in 5° phicoꝝ. locū aūt nō acquirit corpꝰ niſi p motū. nullū āt corpꝰ mouet niſi in tpe. qcqd igit fit p actionē corporis fit ſucceſſiue. creatio autē ut

oñſū ē nō h; ſucceſſionē. nihil igit̃ po
teſt a corpe q̃cūq; p modū creationis
ꝓduci. ꝑ. oē agēs qđ agit inq̃tum
mouet̃ đ nccitate mouet illud ĩ quod
agit. factū. n. ⁊ paſſū ꝯſeq̃t̃ diſpōnem
faciētis ⁊ agētis. eo ꝙ oē agēs agit ſi-
bi ſile. vñ ſi agēs nō ĩ eadē diſpōne ſe
hñs agit inq̃tū p motū variat̃. opor-
tet ꝙ etiā ĩ patiente ⁊ facto q̃dā reno
uatio diſpōnū fiat. qđ ſine motu eſſe
nō pōt. oē āt corpꝰ nō mouet niſi mo
tū ut ꝓbatū eſt. nihil igit̃ fit a corpori
actiōe niſi p motū uel mutationē fac-
ti. creatio aūt nō eſt mutatio nec mo-
tus ut oñſū eſt. igit̃ nullū corpus pōt
aliqđ ꝓducē creādo. Itē. cū agēs ⁊
factū opteat ſibi eē ſilia: nō pōt eē ꝓ-
ductiuū totꝰ ſubē facti qđ ñ tota ſua
ſubā agit ſicut eoꝝ ꝓbat phus ĩ 7° me-
taph. ꝙ forā ſine mā q̃ tota ſe agit nō
pōt eē cā ꝓxīa gnātionis ſm quā ſola
forma ĩ actu educit̃. nullū aūt corpus
tota ſua ſubā agit. ⁊ ſi totū agat. qa cū
oē agens agat p formā q̃ actu ē. illud
ſolū p ſuā ſubām agē potīt cuiꝰ ē tota
ſubā forā. qđ de nullo corpe pōt dici:
cū oē corpꝰ hēat mām eo ꝙ oē corpꝰ
ē mutabile. ḡ nullū corpꝰ pōt aliquid
ꝓducē ſm totā eiꝰ ſubām. qđ ē đ rō-
ne creatiōis. Amp̄. creare nō ē niſi
potētie infinite. tāto. n. ē maioris po-
tētie agēs aliqđ quāto potentiā magꝭ
ab actu diſtantē ĩ actū reducē pōt. ut
qđ pōt ex aq̃ ignē ꝓducē q̃ꝫ qđ ex aere
vñ ubi oīo potētia ꝑexñs ſubtrahit̃:
excedit̃ oīſ determinate ſubē ꝓportio. ⁊
ſic nccē ē potentiā agētis q̃ aliqđ ĩſti-
tuit nulla potētia ꝑexiſtēte excedere
oēm ꝓportionē q̃ poſſet ꝯſiderari ad
potentiā agētis aliqđ ex mā faciētis.
nulla aūt potētia corpori ē infinita ut
ꝓbat̃ a phō ĩ 8° phiſicoꝝ. nullū igit̃ cor

pus pōt aliqđ creare qđ ē ex nihilo ali
qđ facē. Adħ. mouēs ⁊ motū faciēs
⁊ factū oꝫ ſil' eē ut ꝓbat̃ in 7° phiſicoꝝ.
corpꝰ aūt agēs nō pōt adeſſe ſuo effec
tui niſi p ꝯtactū q̃ tāgentia vltīa ſiūt
ſil'. vñ ĩpoſſibile ē aliqđ corpꝰ agē niſi
tangēdo. tactus āt alicuiꝰ ad alterū ē.
⁊ ſic ubi nō ē aliqđ ꝑexñs ꝑter agens
ſicut ĩ creatōe accidit. tactꝰ eē nō pōt.
nullū igit̃ corpꝰ pōt agē creādo. Patꝫ
igit̃ falſitas poſitionis q̃rūdā dicētiū
ſubām celeſtiū corporū cām māe ele-
mētorū eē. cū mā cām habē nō poſſit
niſi id qđ creādo agit. eo ꝙ ipſa ē pri
mū motus ⁊ mutatiōis ſubm.

Ꝙ ſolius dei eſt creare. XXI

X p̄miſſis etiā vltiꝰ oñdi pōt
ꝙ creatio ē ꝓpa dei actio. ⁊ ꝙ
eiꝰ ſoliꝰ ē creare. Cū. n. ſm or
dinē agētiū ſit ordo actionū eo ꝙ no
bilioris agentis nobilior ē actio oꝫ ꝙ
p̄ma actio ſit p̄mi agētis ꝓpa. creatio
aūt ē p̄ma actio eo ꝙ nullā aliā ꝑſup
ponit. oēs alie ꝑſupponūt eā. eſt igit̃
creatio ꝓpa dei ſoliꝰ actio q ē agēs pri
mū. Itē ex hoc oñſū ē ꝙ deus creat
res. qa nihil pōt eē ꝑter ipſū ab eo nō
creatū. ħ aūt nulli alij ꝯuenire pōt cū
nihil aliud ſit vlīs cā eēndi. ſoli ḡ deo
cōpetit creatio ſicut ꝓpria eius actio.
Adħ. effectus ſuis cauſis ꝓportio-
naliter rñdet ut. s. effectus ĩ actu cau
ſis actualibꝰ attribuamꝰ. ⁊ effectus in
potētia cauſis q̃ ſūt ĩ potētia. ⁊ ſilr
effectus pticulareſ cauſis pticularibꝰ.
vlibꝰ v̊o vlēs ut docet phus in 2° me-
taph. eſſe aūt ē cātū p̄mū. qđ ex rōne
ſue coītatis apparet. cā igit̃ ꝓpa eſſendi
ſimplicit̃ ē agens p̄mū ⁊ vle qđ deꝰ ē.
alia v̊o agētia nō ſūt cā eēndi ſimplr

ſ3 cā eēndi ħ ut hoīem ul' albū. eē aūt
ſimplicit̃ p creationē cātur q̃ nihil ꝑ-
ſupponit qa non pōt aliqđ ꝑexiſtē qđ
ſit extra ens ſimplicit̃. p alias factiōeſ
fit ħ ens uel tale. nā ex ente ꝑexiſtēte
fit hoc enſ uel tale. ḡ creatio ē ꝓpa dei
actio. Amp̄. qcquid ē cātū ſm ali-
quā nām nō pōt eē p̄ma cā illiꝰ nāe ſ3
ſecūda ⁊ inſtrumētalis. ſortes. n. quia
h; ſue hūanitatis cām nō pōt eē p̄ma
hūanitatis cā: qa cū hūanitas ſua ſit
ab aliquo cāta ſeq̃ret̃ ꝙ eēt ſui ipſius
cā cū ſit id qđ ē p hūanitatē. ⁊ iō oꝫ ꝙ
generāſ vniuocū ſit q̃ſi agēs inſtrumē
tale reſpectu eiꝰ qđ ē cā p̄maria totiꝰ
ſpēi. Et inde ē ꝙ oꝫ oēs cās inferiores
agēteſ reduci in cās ſupiores ſicut in-
ſtrumētales ĩ primarias. oīs aūt alia
ſubā ꝑter deū habꝫ eē cātū ab alio ut
s̄ ꝓbatū ē. ĩpoſſibile ē igit̃ ꝙ ſit cā eſ-
ſendi niſi ſicut inſtrumētalis ⁊ agens
ĩ v̊tute alteriꝰ. inſtrumentū aūt nūq̃
adhibet̃ ad cauſandū aliqđ niſi p viā
motꝰ. eſt. n. rō inſtr̄i ꝙ ſit mouēs mo
tū. creatio aūt nō ē motꝰ ut oñſū eſt.
nllā igit̃ ſubā ꝑter deū pōt aliqđ crea-
re. Itē. inſtr̄m adhibet̃ ꝓpt ꝯueni
entiā eiꝰ cū cauſato ut ſit mediū inter
cām p̄mā ⁊ cātū ⁊ attingat vtrūq;. ⁊
ſic ĩfluētia p̄mi ꝑueniat ad cauſatū p
inſtr̄m. vñ oꝫ ꝙ ſit aliqđ recipiēs pri-
mi influentiā ĩ eo qđ p inſtr̄m cātur
qđ ē ꝯ rōnē creatiōiſ nā nihil ꝑſuppo
nit. relinq̃t̃ igitur ꝙ nihil aliud ꝑter
deū poteſt creare neq; ſicut p̄ncipale
agēs neq; ſicut inſtr̄m. P. oē agēs
inſtr̄ale exeq̃t̃ actionē pricipalis agē
tis p aliquā actionē ꝓpriā ⁊ ꝯnālē ſi-
bi. ſicut calor nālis gnāt carnē diſſol-
uendo ⁊ digerēdo. ⁊ ſerra opat̃ ad ꝑ-
fectionē ſcamni ſecādo. ſi igit̃ aliqua
creatura ſit q̃ opat̃ ad creationē ſicut

inſtr̄m p̄mi creātis. oꝫ ꝙ ħ opet̃ p ali
quā actionē debitā ⁊ ꝓpriā ſue nat̃e.
effectus aūt rñdenſ actiōi ꝓpe inſtru
mēti ē p̄or ĩ via gnātionis q̃ꝫ effectus
rñdens pricipali agenti. ex q̃ ꝓuenit
ꝙ p̄mo agēti finis vltimꝰ rñdet. p̄us
enī ē ſectio ligni q̃ꝫ forā ſcāni. ⁊ dige-
ſtio cibi q̃ꝫ generatō carnis. oportebit
igit̃ aliqđ eē effectū p ꝓpriā opatiōe;
inſtr̄alis creātis qđ ſit priꝰ ĩ via gene
ratiōis q̃ꝫ eē qđ ē effectꝰ rñdēs actiōi
primi creātis. ħ aūt ē ĩpoſſibile. nam
quāto aliqđ ē coīus tāto ē prius ĩ via
gnātiōis. ſicut priꝰ ē aīal q̃ꝫ hō ĩ gene
ratiōe hoīs ſicut phs dic ĩ li° de gene-
ratōe aīaliū. ĩpoſſibile ē ḡ ꝙ aliq̃ crea
tura creet ſicut principale agens neq;
inſtrumētalit̃. Itē. qđ ē ſm aliquā
nām tm̄. nō pōt eē ſimplicit̃ illiꝰ nat̃e
cā. eſſet. n. ſui ipſiꝰ cā. pōt aūt eē cauſa
illiꝰ nāe ĩ ħ. ſicut plato ē cā hūane na
ture ĩ ſorte. nō aūt ſimplr eo ꝙ ipſe ē
creatꝰ ĩ hūana nā. qđ aūt ē cā alicuiꝰ ĩ
ħ. ē attribuens nām cōem alicui p qđ
ſpecificat̃ ul' indiuiduat̃. qđ nō pōt eē
per creationē q̃ nihil preſupponit cui
aliqđ attribuat̃ p actionē. ĩpoſſibile ē
igit̃ aliqđ ens creatū eē cām alterius
p creationē. Amp̄. cū oē agēs agat
ſm ꝙ actu eſt oꝫ modū actiōiſ eſſe ſm
modū actus illiꝰ rei. vñ calidū qđ eſt
magꝭ ĩ actu caloris magꝭ calefacit. cuiꝰ-
cūq; igit̃ actus determinat̃ ad genꝰ ⁊ ad
ſpēm ⁊ accñs. eiꝰ v̊tutē oꝫ eſſe determi
natā ad effectꝰ ſiles agenti inq̃tū hꝰ-
mōi. ex eo ꝙ oē agens agit ſibi ſile. ni
hil aūt qđ h; eſſe determinatū pōt eē ſi-
mile alteri generiſ uel ſpēi eiuſdē niſi
ſm rōnē generis ul' ſpēi. nā ſm ꝙ eſt
ħ aliqđ vnūqđq; eſt ab alio diſtinctū.
nihil igit̃ cuiꝰ eſſe finitū eſt pōt p ſuā
actionē eſſe cā alteriꝰ niſi q̃tū ad hoc

ꝙ h̄z gen⁹ aut ſpēm nō aūt q̄ꝛtuꝫ ad h̄
ꝙ ſubſiſtit ab aliꝭ diſtinctuꝫ. oē igit̄
agēs finitū p̄ſupponit ad ſuā actionē
h̄ vnde cātuꝫ ſuū indiuidualit̄ ſubſi-
ſtit. nō ḡ creat. ſ ſolū h̄ ē agēs cui⁹ eē
ē infinitū qđ ē oīs entis ↄp̄hendens
ſimilitudinē ut ſ̄ oñſū ē. Ad h̄. cū oē
qđ fit ad h̄ fiat ut ſit. oꝫ ſi aliquid fie-
ri dicat̄ qđ p̄us fuerit ꝙ h̄ nō fiat p ſe
ſ p accñs. p ſe v̄o illud qđ p̄us nō fue
rit ut ſi ex albo fiat nigrū fit qdē nigꝝ
⁊ coloꝛatū. ſ nigꝝ p ſe qa fit ex nō ni-
gro. coloꝛatū aūt p accidēs: nā pꝛius
coloꝛatū erat. ſic igit̄ cuꝫ fit aliqđ ens
ut hō uel lapis. hō qdē p ſe fit: qa ex
nō hoīe. ens aūt p accñs: qa nō ex nō
ente ſimplicit̄ ſ ex nō ente h̄ ut p̄hus
dic in p̄ phicoꝝ. cū ḡ aliqd fit oīo ex
non ente. ens p ſe fiet. oꝫ igit̄ ꝙ ab eo
qdē ē p ſe cā eēndi. nam effect⁹ ꝓpoꝛ-
tionalit̄ reducūt̄ in cās. h̄ aūt ē p̄muꝫ
ens ſolū qđ ē cā eēnđ inq̄ꝛtū h⁹mōi ē.
alia v̄o ſūt cā eēndi p accñs ⁊ nō eē p
ſe. cū igit̄ ꝓducē ens ex nō ente p̄exi-
ſtēte ſit creare. oꝫ ꝙ ſoli⁹ dei ſit creare
Huic aūt v̄itati ſacre ſcript̄e auctoꝛi
tas atteſtat̄ q̄ deuꝫ oīa creaſſe affirmat
Gen̄. p̄. In p̄ncipio creauit de⁹ celū et
t̄rā. Damaſ. etiā ī 2° ſui p̄mi libꝛi dic
Quicūqꝫ v̄o inuit āgelos creatoꝛeſ eē
cuiuſcūqꝫ ſubē. hi oēs ſūt p̄ris ſui dia-
boli. creature. n. exñtes nō ſūt creato
res. Per h̄ aūt deſtruit̄ q̄rūdā phoꝛuꝫ
erroꝛ q dixer̄t deū creaſſe p̄mā ſubāꝫ
ſepatā ⁊ ab ea fuiſſe creatā ſecundā ⁊
ſic q̄dā oꝛdine vſqꝫ ad vltimā.

Q̄ deus ſit oīpotens. XXII

X h̄ aūt apparet ꝙ diuina virt⁹
non determinat̄ ad aliqđ vnū
effectū. Si. n. ſoli⁹ dei creare
ē ab ip̄o īmediate ꝓducta eē oꝫ q̄cūqꝫ
a ſua cā ꝓduci nō p̄nt niſi p mođ crea
tiōis. h⁹mōi aūt ſūt oēs ſubē ſepate q̄
nō ſūt ↄpoſite ex mā ⁊ foꝛā q̄s eē nūc
ſupponat̄. ⁊ ſilr̄ oīs mā coꝛpalis. h̄ igit̄
dīſa exñtia p̄dicte v̄tuđ īmediate ef-
fectus ſūt. nulla aūt v̄t⁹ ꝓducēs īme-
diate plures effect⁹ nō ex mā ē det̄mi
nata ad vnū effectū. dico aūt īmedia
te. qa ſi p media ꝓducēt poſſet ꝓueni-
re diuerſitas ex p̄te mediaꝝ cāꝝ. dico
etiā nō ex materia qa idē agēs ⁊ eadē
actiōe cauſat dīſos effect⁹ ſm mat̄ie
dīſitatē. ſicut caloꝛ ignis q īdurat lu-
tū ⁊ liq̄facit cerā. dei igit̄ v̄t⁹ nō ē de-
terminata ad vnū effectū. Itē oīs
v̄tus pfecta ad ea oīa ſe extendit ad q̄
ſu⁹ p ſe ⁊ ꝓpꝛi⁹ effect⁹ ſe extēdere pōt
ſicut edificatiua ad oīa ſe extēdit ſi p-
fecta ſit q̄ p̄nt rōnē habē dom⁹. v̄tus
āt diuina ē p ſe cā eēndi ⁊ eē ē ei⁹ ꝓpꝛi⁹
effect⁹ ut ex ſ̄ dictis pꝫ. ḡ ad oīa illa ſe
extēdit q̄ rōni enđ nō repugnāt. ſi. n
ī quēdā tm̄ effectū v̄t⁹ ei⁹ poſſꝫ nō eēt
p ſe cā entis inq̄ꝛtū huiuſmodi. ſ hui⁹
entis. rōni aūt entis repugnat oppoſi
tū entis qđ ē non ens. oīa igit̄ de⁹ pōt
q̄ in ſe rōnē nō entis nō icludūt. hec
aūt ſūt q̄ ↄtradictionē īplicant. relin
quit̄ igit̄ ꝙ qcqd ↄtradictionē nō im
plicat deus pōt. Ad h̄. oē agens agit
inq̄ꝛtū actu ē ſm igit̄ modū act⁹ vni⁹-
cui⁹qꝫ agētis ē mod⁹ ſue v̄tutis ī agē
do. hō. n. generat hoīem ⁊ ignis ignē.
de⁹ aūt ē act⁹ pfectus ī ſe oīuꝫ pfectio
nes hñs q̄cūqꝫ nō repugnāt rōni qđ
ē eſſe ī actu. h̄ autē ē ſolū qđ ↄtradic-
tionē īplicat. oīa igit̄ p̄ter h̄ deus pōt.
Amp̄. oī potētie paſſiue rñdet po-
tētia actiua. potētia. n. ꝓpt̄ actū eſt ſi-
cut mā ꝓpt̄ foꝛmā. nō pōt autem ens
ī potentia ↄſeq ꝙ ſit actu niſi p v̄tutē
alicui⁹ exñtis ī actu. ocioſa eēt igitur
potentia niſi eēt v̄tus actiua agētis q̄
eā in actu reducē poſſit cū tñ nihil ſit
ocioſū in reb⁹ nāe. ⁊ p hūc modū vide
mus ꝙ oīa q̄ ſūt ī potētia māe genera
biliū ⁊ coꝛꝛuptibiliū p̄nt reduci ī ac-
tū p v̄tutē actiuāꝫ q̄ ē in coꝛpe celeſti
qđ ē p̄ncipiū actiuū ī nā. ſicut āt coꝛ-
pus celeſte ē p̄mū agens reſpectu coꝛ
poꝝ inferioꝝ. ita de⁹ ē p̄mū agens re-
ſpectu toti⁹ entis creati. qcqd igit̄ ē ī
potētia entis creati totū h̄ de⁹ p ſuam
v̄tutē actiuā facē pōt. in potētia autē
entis creati ē oē qđ enti creato nō re-
pugnat. ſicut ī potētia nāe hūane ſūt
oīa q̄ nām hūanā non tollūt. oīa igit̄
de⁹ pōt. P̄. ꝙ effect⁹ aliqs nō ſubſit
potētie alic⁹ agēđ pōt ex trib⁹ ↄtingē.
Vno° p h̄ ꝙ nō h̄z cū agente affinitatē
ul̄ ſilitudinē. agēs eni oē agit ſibi ſile
aliq̄ mō. vñ v̄tus q̄ eſt in ſemine hoīs
nō pōt ꝓducē bꝛutuꝫ ul̄ plātā. hoīem
aūt pōt q tñ p̄dicta excedit. Alio mō
ꝓpt̄ excellētiā effect⁹ q traſcēdit ꝓpoꝛ
tionē v̄tutis actiue. ſicut v̄tus actiua
coꝛpalis nō pōt ꝓducē ſubām ſepatā.
3° mō ꝓpter mām determinatā ad ef-
fectū ī quē agēs agē nō pōt. ſicut car-
pentari⁹ nō pōt facē ſerrā qa ſua arte
nō pōt agere ī ferrū ex q̄ fit ſerra. nul-
lo aūt iſtoꝝ modoꝝ pōt aliqſ effectus
ſubtrahi diuine v̄tuti. neqꝫ eni ꝓpt̄ diſ-
ſimilitudinē effectuſ aliqd ei īpoſſibi
le eſſe pōt. cū oē ens inq̄ꝛtū h̄z eē ſit ei
ſile ut ſ̄ oñſū ē. nec etiā ꝓpter effect⁹
excellentiā cū oñſū ſit ꝙ de⁹ ē ſup̄ oīa
entia ī bonitate ⁊ pfectione. nec iteꝝ
ꝓpt̄ defectū mat̄ie. cū ip̄e ſit cā mat̄ie
q̄ nō poſſibilis ē cāri niſi p creationē.
ipſe etiā ī agēdo nō reqrit mām cum
nullo p̄exiſtente rē in eē ꝓducat. ⁊ ſic
ꝓpt̄ māe defectū ei⁹ actio īpediri non
pōt ab effectus ꝓductione. reſtat igit̄
ꝙ diuina v̄tus non determinet̄ ad aliquē
effectū ſ ſimplicit̄ oīa pōt. qđ ē euꝫ eē
oīpotentē. Hinc eſt etiā ꝙ diuina ſcri
ptura fide tenendū h̄ tradit. Dicit̄. n
Gen̄. 17° ex oꝛe dei: Ego deus oīpotēs
ambula coꝛā me ⁊ eſto pfect⁹. ⁊ Iob.
42°. Scio qa oīa poteſ. ⁊ Luce p̄ ex oꝛe
angeli. Nō erit īpoſſibile apud deum
oē v̄bū. P̄ hoc aūt euacuat̄ quoꝛūdā
phoꝝ erroꝛ q poſuerūt a deo īmedia-
te ꝓduci vnū effectū tm̄ q̄i v̄tus eius
ad illi⁹ ꝓductionē determinata eēt. ⁊ ꝙ
de⁹ nō pōt aliqd facē niſi ſm ꝙ curſuſ
rerū nāliū ſe h̄z. de qbus dī Iob. 22°.
Quaſi nihil poſſit oīpotēs eſtimabāt
eū.

Q̄ deus non agit p neceſſi-
tatem nature. XXIII

X hoc aūt oñdit̄ ꝙ deus agit
in creaturis nō ex neceſſitate
nat̄e ſ p arbitriū voluntatis.
Oīs. n. agētis p nccitatē nāe v̄tus de-
terminat̄ ad vnū effectū. ⁊ inde eſt ꝙ
oīa nālia ſp eueniunt eodē mō niſi ſit
īpedimētū. nō aūt volūtaria. diuina āt
v̄tus nō oꝛdinat̄ ad vnū effectum tm̄
ut ſ̄ oñſū ē. de⁹ igit̄ non agit p neceſſi
tatē nāe ſ p voluntatē. Ad h̄. qcqd
non īplicat ↄtradictiōꝫ. ſubē diuine pōt
ↄuenire ut oñſū ē. multa aūt nō ſūt ī
reb⁹ creatis q̄ tñ ſi eēnt cōtradictionē
nō īplicarēt. ſicut pꝫ p̄cipue circa nu-
meꝝ ⁊ quātitates ⁊ diſtātias ſtellarū
⁊ alioꝝ coꝛpoꝝ ī qb⁹ ſi alit̄ ſe haberet
oꝛdo reꝝ. ↄtradictio non īplicaretur.
mlta igit̄ ſubſūt diuine potētie q ī rerū
nā nō iueniūtur. qcūqꝫ aūt eoꝛū que
pōt facere quedam facit ⁊ quedā non
facit. agit p electioneꝫ volūtatis ⁊ nō
p neceſſitatē nature. deus igit̄ nō agit

p nccitatē nature ſ; p volūtatē. Itē
vnūqdq; agēs h̄ mō agit ſm q̄ ſilitu
do facti ē in ipſo. oē.n.agens agit ſibi
ſile. oē aūt qđ ē ī alio ē in eo p modū
ei⁹ in q̄ ē. cū igit̄ de⁹ ſit p eēntiā ſuam
intelligēs ut ſ̄ ꝓbatū ē. o; q̄ ſilitudo
effect⁹ ſui ſit ī eo p modū ītelligibilē.
igit̄ p ītellectū agit. ītellectus aūt nō
agit aliquē effectū niſi mediāte volū
tate cui⁹ obm ē bonu; ītellectu; quod
mouet agētē ut finis. de⁹ igit̄ p volū-
tatem agit nō p nccitatē nāe. Amp̄
ſm phm ī 9° metaph. duplex ē actio.
vna q̄ manet in agēte ⁊ ē pfectio ipi⁹
ut vidē. alia q̄ trāſit ī exteriora ⁊ ē p-
fectio facti. ſicut cōburē in igne. diuina
aūt actio nō pōt eē de gnē illarū actio
nū q̄ nō ſūt ī agēte cū ſua actio ſit ſua
ſubā ut in p̄ dnſū ē. o; igit̄ q̄ ſit de ge-
nere illa; actionū q̄ ſūt ī agente ⁊ ſūt
q̄ſi pfectio ipi⁹. hui⁹modi aūt non ſūt
niſi actiōes cogſcentis ⁊ appetēd. deuſ
igit̄ cogſcendo ⁊ volēdo agit ⁊ opat̄.
nō igit̄ p nccitatē nāe ſ; p arbitriū vo
lūtatis. Adh̄. deū agere ꝓpt̄ finem
ex h̄ manifeſtū eē pōt q̄ vniuerſū nō
eſt a caſu ſ; ad aliqđ bonū ordinat̄. ut
p; p phm ī xi° metaph. p̄mū aūt agēs
ꝓpt̄ finē o; eē agēs p ītellectū ⁊ volū
tatē. ea.n.q̄ intellectu carēt. agūt ꝓpt̄
finem ſicut in finē ab alio directa. qđ
qde; ī artificialib⁹ p;. nā ſagitte mot⁹
ē ad determinatū ſignū ex directiōe ſa-
gittātis. ſilr̄ aūt eē o; ī nālib⁹. ad h̄.n
q̄ aliqd directe ī finē debitū ordinet̄
reqrit̄ cognitio ipſi⁹ finis ⁊ ei⁹ qđ eſt
ad finē ⁊ debite ꝓportiōis int̄ vtrūq;
qđ ſolū ītelligētis ē. cū igit̄ de⁹ ſit pri
mū agēs non agit p nccitatē nāe ſ; p
ītellectū ⁊ volūtatē. P̄.qđ p ſe agit
p̄us ē eo qđ p aliud agit. oē.n.qđ ē p
aliud reducit̄ ī id qđ ē p ſe ne ī īfini-
tū pcedat̄. q aūt ſue actionis nō ē dn̄s
nō p ſe agit: agit.n.q̄ſi ab alio actum
nō q̄ſi p ſeipſū agēs. o; igit̄ p̄mū agēs
h̄ mō agē q̄ ſui act⁹ dn̄s ſit. nō ē āt ali
qs dn̄s ſui act⁹ niſi p volūtatē. o; igit̄
deū q ē p̄mū agēs. p volūtatē agē nō
p nature nccitatē. Adh̄. p̄mo agenti
debet̄ p̄ma actio ſicut ⁊ p̄mo mobili
p̄m⁹ mot⁹. ſ; nālit̄ actio volūtad ē p̄or
q̄; actio nāe. illud.n. nālit̄ p̄us ē qđ ē
pfecti⁹ l; ī vno q̄dā ſit tpe poſterius.
actio aūt agētis p volūtatē ē pfectior
quod ex h̄ p; q̄ pfectiora ſūt ea apud
noſ q̄ p volūtatē agūt q̄; q̄ p nāe neceſ
ſitatē. g° deo q ē p̄mū agēs debet̄ actio
q̄ ē p volūtatē. Amp̄. ex hoc idē ap-
paret q̄ ubi diūgit̄ vtraq; actio. ſupe-
rior ē v̂tus q̄ agit p volūtatē ea agit q̄
p nām ⁊ vtit̄ ea q̄ſi inſtrō. nā ī hoīe ſu
perior ē intellectus q agit p volūtatē q̄;
aīa vegetabilis q̄ agit p nāe nccitatē.
diuina aūt v̂tus ē ſupma ī oib⁹ entibuſ
igit̄ ipſa agit ī res oēs p volūtatē non
p nāe nccitatē. Itē. voluntas h; ꝓ
obo bonū ſm rōnē boni. nā aūt nō at
tingit ad cōem rōnē boni ſ; ad hoc bo
nū qđ ē ſua pfectio. cu; igit̄ oē agens
agat q̄ ad bonū ītendit: qa finis mo-
uet agentē. o; q̄ agēs p volūtatem ad
agēs per neceſſitatem nāe cōpet̄ ſicut
agens vl'e ad agēs pticulare. agēs aūt
pticulare ſe h; ad agens vl'e ſicut ea q̄
poſteri⁹ ⁊ ſicut ei⁹ inſtrm̄. g° o; q̄ pri-
mū agens ſit volūtariū ⁊ nō p nccita-
tē nāe agens. Hanc etiā v̂itatē diuina
ſcriptā nos docet. Dicit̄.n.in p̄s. Oīa
q̄cūq; voluit dn̄s fecit. ⁊ Eph̄. p̄. Qui
opat̄ oīa ſm ɔſiliū volūtad ſue. ⁊ Hi-
lari⁹ ī li° de ſynodis. Oībus creaturis
ſubām volūtas dei attulit. Et. ī. Talia
enī cūcta creata ſūt q̄lia ea de⁹ facē vo
luit. Per h̄ etiā remouet̄ error q̄rūdā
phoꝝ q dicebāt deū agē p nāe neceſſi
tatem.

Q; de⁹ p ſuā ſapīam agit. XXIIII

Ex h̄ aūt apparet q̄ de⁹ effect⁹
ſuos ꝓducit ſm ſuā ſapīam.
Volūtas.n.ad agēdū ex aliq̄
apphenſiōe mouet̄. bonū.n.apphen
ſū ē obm volūtatis. de⁹ aūt ē agens p
volūtatē ut dnſū ē. cū igit̄ in deo non
ſit niſi intellectual' apphenſio nihilq;
intelligat niſi intelligendo ſe: quē in-
tellige ē ſapientē eē. relinqt̄ q̄ oīa de⁹
ſm ſuā ſapīam opat̄. Itē. oē agens
agit ſibi ſile. vn̄ o; q̄ ſm h̄ agat vnū-
qđq; agens ſm q̄ h; ſilitudinē ſui ef-
fectus. ſicut ignis calefacit ſm modu;
ſui caloris. ſ; in q̄libet agēte p volūta-
tē inq̄tu; h⁹mōi. ē ſilitudo ſui effect⁹
ſm ītellect⁹ apphenſionē. ſi.n. ſolum
ſm nāe diſpōnē īeſſet ſilitudo effect⁹
agēti volūtario. nō agēt niſi vnū: qa
rō nālis vni⁹ eſt vna tm̄. oē igit̄ agēs
volūtariu; ꝓducit effectum ſm rōnē
ſui ītellect⁹. de⁹ aūt agit p volūtatē ut
dnſū ē igit̄ p ſapīam ſui ītellect⁹ res ī
eſſe ꝓducit. Amp̄. ſm phm ī p̄ me-
taph. ordinare ſapiētis ē. ordinatio.n
aliq̄ꝝ fieri n̄ pōt niſi p cognitō; habi-
tudinis ⁊ ꝓportiōis ordinatoꝝ ad in-
uicē et ad aliqd altius qđ ē finis eoꝝ.
ordo.n.aliq̄ꝝ ad īuicē ē ꝓpt̄ ordinem
eorū ad finē. cogſcē aūt habitudines
⁊ ꝓportiōes aliq̄ꝝ ad īuicē ē ſoli⁹ ha-
bentis ītellectū. iudicare aūt đ aliqb⁹
p cām altiſſimā ſapīe ē. ⁊ ſic o; q̄ oīs
ordinatio p ſapīam alicui⁹ ītelligētis
fiat. vn̄ ⁊ ī mechanicis ordinatores edi
ficioꝝ ſapiētes illi⁹ artificij dicūt̄. res
āt q̄ ſūt a deo ꝓducte ordinē ad īuicē
hn̄t nō caſualē. cū ſit ſp vel ut ī plib⁹.

⁊ ſic pat; q̄ de⁹ res ī eē ꝓduxit eas or-
dinādo. de⁹ igit̄ p ſuā ſapīam res ī eē
ꝓduxit. Adh̄. ea q̄ ſūt a volūtate. ul'
ſūt agibilia ſicut act⁹ v̂tutū q ſūt pfec
tiōes operātis. uel trāſeūt ī exteriorē
māiam q̄ factibiles dicūt̄. ⁊ ſic p; q̄ res
create ſunt a deo ſicut facte. factibiliū
āt rō ē ars ſicut dic phs. cōpant̄ g° oēs
res create ad deum ſicut artificiata ad
artificē. ſ; artifex p ordinē ſue ſapīe ⁊
ītellect⁹ artificiata in eſſe ꝓducit. g° et
de⁹ oēs creatās p ordinē ſui intellect⁹
fecit. Hoc aūt diuina auctoritate ɔfir-
mat̄. nā dr̄ in p̄s: Oīa ī ſapīa feciſti. ⁊
ꝓ̄. 3°. Dn̄s ſapīa fūdauit trā. Per hoc
aūt excludit̄ q̄rūdā error q dicebant
oīa ex ſimplici diuina volūtate depēdē
abſq; aliqua ratiōe.

Qualit̄ deus omnipotens dicat̄
quedā non poſſe. XXV

Ex premiſſis aūt accipi pōt q̄
q̄uis de⁹ ſit oīpotens. aliq̄ tn̄
dicit̄ nō poſſe. Dnſū ē.n.ſ̄ in
deo eſſe potentiā actiuā. potentiā v̂o
paſſiuā in deo nō eē ut ſ̄ ī p̄ lib° dnſu;
ē. ſm aūt vtrāq; potētiā dicimur poſ-
ſe. illa igit̄ de⁹ nō pōt q̄ poſſe potentie
paſſiue ē. q̄ aūt h⁹mōi ſūt īueſtigādū
ē. p̄ qdē igit̄ potētia actiua ē ad agere
potētia aūt paſſiua ad eē. vn̄ ī illis ſo-
lis ē potētia ad eē q̄ māiam hn̄t ɔtrieta-
ti ſubiectā. cū igit̄ in deo potētia paſſi
ua nō ſit. q̄cqd ad ſuū eſſe ptinet: de⁹
nō pōt. nō pōt igit̄ de⁹ eē corp⁹ aut ali
qd h⁹mōi. Adh̄. h⁹mōi potētie paſ-
ſiue mot⁹ act⁹ ē. deus igit̄ cui potētia
paſſiua non cōpetit. mutari non pōt.
Pōt āt vlti⁹ dn̄di ⁊ ɔcludi q̄ nō pōt
mutāi ſm ſingl'as mutationū ſpēs. ut
q̄ nō pōt augeri uel minui aut altari

aut generari aut corrūpi. Amp̄. cū
deficē qddā corrūpi ſit · ſeqt̄ ꝙ ī nul·
lo deficē pōt. P̄. defect⁹ oīs ſm p̄ua
tionē aliquā ē. p̄uatiōis aūt ſubm po·
tētia māe ē. nllo igit̄ mō pōt deficere.

Adhͣ. cū fatigatio ſit p defectū v̓tutꝭ
obliuio āt p defectū ſcie · pꝫ ꝙ neqꝫ fa·
tigari neqꝫ obliuiſci pōt. Amp̄. neqꝫ
vinci neqꝫ violētiā pati. hͣ. n. nō ſunt
niſi ei⁹ qd natū ē moueri. ſilr āt neqꝫ
penitē pōt neqꝫ iraſci aut triſtari · cū hͣ
oīa ī paſſiōeꝫ ⁊ defectū ſonēt. Rurſ⁹
qa potētie actiue obm ⁊ effect⁹ eſt enſ
factū. nulla aūt potētia opatōꝫ hꝫ ubi
deficit rō ſui obi · ſicut viſus nō videt
deficiēte viſibili ī actu · oꝫ ꝙ de⁹ dicat̄
nō poſſe qcqd ē ꝯ rōnē entis inqꝫtū ē
ens · ul̄ facti entꝭ īqꝫtū ē factū. Que āt
ſint huiuſmodi inqrēdū ē. p̄ qdē igit̄
ꝯ rōnē entis eſt qd entis rōnē tollit.
tollit̄ aūt rō entiſ p ſuū oppoſitū · ſicut
rō hoīs p oppoſita ei⁹ ul̄ pticulaꝛ ipi⁹.
oppoſitū aūt entis ē nō ens. hͣ igit̄ de⁹
nō pōt ut faciat ſil̄ vnū ⁊ idē eē ⁊ n̄ eē
qd ē ꝯdictoīa eē ſil̄. Adhͣ. ꝯdictio ī
ꝯrījs ⁊ p̄uatiue oppoſitꝭ includit̄. ſeqt̄
n. ꝙ ſi ē albū ⁊ nigꝝ ꝙ ſit albū ⁊ nō al
bū. ⁊ ſi ē vidēs ⁊ cecū ꝙ ſit vidēs ⁊ nō
vidēſ. vn̄ ei⁹dē rōnis ē ꝙ de⁹ nō poſſit
facē oppoſita ſil̄ in eſſe eidē ſm idem.

Amp̄. ad remotiōꝫ cui⁹libet p̄ncipij
eēntial̄ ſeqt̄ remotō ipi⁹ rei. ſi igit̄ de⁹
nō pōt facē rē ſil̄ eē ⁊ n̄ eē · nec etiā pōt
facē ꝙ rei deſit aliqd ſuorū p̄ncipiorū
eēntialiū ipa remanēte ſicut ꝙ hō nō
hēat aīaꝫ. P̄. cū p̄ncipia qrūdā ſciaꝝ
ut logice geometrie ⁊ arilmetrice ſu·
mātur ex ſolis p̄ncipijs foralib⁹ rerū ex
qb⁹ eſſentia rei dependet · ſeqt̄ ꝙ ꝯria
hoꝝ p̄ncipioꝝ de⁹ facē n̄ poſſit ſicut ꝙ
gen⁹ nō ſit p̄dicabile d̓ ſpē · ul̄ ꝙ linee
ducte a cētro ad circūferentiā nō ſint
eqles · aut ꝙ triāgul⁹ rectiline⁹ n̄ hēat
tres angulos eqles duob⁹ rectꝭ. hinc
etiā pꝫ ꝙ de⁹ nō pōt facē ꝙ p̄ritū n̄ fue
rit · nā hͣ etiā ꝯdictionē icludit. ei⁹dē
nāqꝫ nccitatis ē aliqd eē dū ē. ⁊ aliqd
fuiſſe dū fuit. Sūt etiā qdaꝫ q repu·
gnāt rōni entꝭ facti inqꝫtū h⁹moī que
etiā de⁹ facē nō pōt. nā oē qd facit de⁹
oꝫ eē factū. Ex hͣ āt pꝫ ꝙ de⁹ n̄ pōt facē
deū. nā d̓ rōe entꝭ fcī ē ꝙ eē ſuū ex alia
cā depēdeat. qd ē ꝯ rōnē ei⁹ qd dr̄ de⁹
ut ex ſupiorib⁹ pꝫ. Eadē etiā rōne nō
pōt de⁹ facē aliqd eqle ſibi. nā id cui⁹
eē ab alio nō depēdet poti⁹ ē ī eſſendo
⁊ ī ceterꝭ dignitatib⁹ eo qd ab alio de·
pendet · qd ad rōnē entis facti ptinet.
Silr̄ etiā de⁹ facē nō pōt ꝙ aliqd ꝯſer
uet̄ in eē ſine ipo. nā ꝯſuatio eē vni⁹·
cui⁹qꝫ depēdet a cā ſua. vn̄ oꝫ ꝙ remo
ta cā remoueat̄ ⁊ effect⁹. ſi igit̄ res ali
qua poſſit eē q̄ a deo nō ꝯſeruaretur ī
eē · nō eēt effect⁹ ei⁹. Rurſus. qa ipe
ē p volūtatē agēs · illa nō pōt facē que
nō pōt velle. q̄ aūt velle nō poſſit ꝯſi·
derari pōt ſi accipiam⁹ q̄lit̄ ī dīna vo·
lūtate nccitas eē poſſit. nā qd nccē eſt
eē · īpoſſibile ē nō eē. ⁊ qd īpoſſibile ē
eē · nccē ē nō eē. pꝫ aūt ex hͣ ꝙ non pōt
de⁹ facē ſe nō eſſe uel nō eē bonū aut
btm̄ · qa de nccitate vult ſe eē bonū eē
aut btm̄ ut ī p̄ oñſū ē. Itē. oñſū ē ſ̄
ꝙ de⁹ nō pōt velle aliqd malū. vn̄ pꝫ
ꝙ de⁹ peccare nō pōt. Silr̄ oñſū ē ſ̄ ꝙ
dei volūtas nō pōt eē mutabil̄. ſic igit̄
nō pōt facē id qd ē a ſe volitū nō īple
ri. Sciendū tn̄ ꝙ hͣ alio mō dicit̄ nō
poſſe a p̄miſſis. nā p̄miſſa deus ſimpli
cit̄ nec velle nec facē pōt. h⁹moī autē
qdē de⁹ facē uel velle pōt ſi ei⁹ volun·
tas ul̄ potētia abſolute ꝯſideret̄ · non
aūt ſi ꝯſideret̄ p̄ſuppoſita volūtate de
oppoſito. nam volūtas dīna reſpectu
creaturaꝝ nccitatē non hꝫ niſi ex ſuppo·
ſitiōe ut ī p̄ oñſū ē. ⁊ iō oēs iſte locu·
tiōes: de⁹ nō pōt facē ꝯria his q̄ diſpo
ſuit facē. ⁊ quecūqꝫ ſilr̄ dicūt̄ · intelli·
gunt̄ ꝯpoſite. ſic. n. īplicāt ſuppōnem
dīne volūtatis d̓ oppoſito. Si aūt ītel
ligāt̄ diuiſe ſūt falſe. qa reſpiciūt potē
tiā ⁊ volūtatē dei abſolute. Sic āt de⁹
agit p volūtatē ita ⁊ p ītellectū ⁊ ſciaꝫ
ut oñſū ē. pari igit̄ rōne nō pōt facē q̄
ſe facturū nō p̄ſciuit · aut dimittē q̄ ſe
factuꝝ p̄ſciuit. qa n̄ pōt facē q̄ facē nō
vult · aut dimittē q̄ vult. Et eodē mō
ꝯcedit̄ ⁊ negat̄ vtrūqꝫ. ſ. ut p̄dicta nō
poſſe dicat̄ nō qdē abſolute ſ; ſub ꝯdi
tiōe vel ſuppōne.

Q dīn⁹ intellect⁹ nō coartatur ad
determinatos effectus. XXVI

Voniā aūt oñſū ē ꝙ dīna po
tētia ad detīminatos effectus
nō limitat̄ · ac p hͣ ꝙ de nccita
te nāe nō agit ſ; p ītellectū ⁊ volūtatē
ne cui forte videat̄ ꝙ ei⁹ ītellectus ul̄
ſcīa ad detīminatoſ effect⁹ ſolūmō poſſꝫ
extēdi. ⁊ ſic agat ex nccitate ſcie q̄uis
nō ex nccitate nāe. Reſtat oñdē ꝙ ei⁹
ſcīa ul̄ ītellect⁹ null̄ effectuū limitib⁹
coartat̄. oñſū ē. n. ſ̄ ꝙ de⁹ oīa alia q̄ ab
eo pcedē pn̄t ꝯphēdit ſuā eēntiā ītel
ligēdo ī q̄ oīa h⁹moī eē nccīuꝫ ē p ali·
q̄lē ſilitudinē · ſicut effect⁹ v̓tute ſūt ī
cā. ſi igit̄ potētia dīna ad defect⁹ deter
miatos nō coartat̄ ut ſ̄ oñſū ē. nccīuꝫ
ē ⁊ de ei⁹ intellcū ſil̄em ſnīam pferre.

Adhuc. diuine eſſentie infinitateꝫ
ſ̄ oſtendim⁹. infinitū aūt quātalibet
adiectiōe finitoꝝ facta adeqri nō pōt
qn ī infinitū excedat quātalibet fini·
ta ſi etiā nūero finita exiſtāt. nihil āt
aliud p̄ter deū ꝯſtat eē ſm eēntiā īfi·
nitū cū oīa alia ſm eēntie rōnem ſub
detīminatis generib⁹ ⁊ ſpēb⁹ ꝯcludāt̄.
quōcūqꝫ igit̄ dīni effectuſ ⁊ q̄tūcūqꝫ
ꝯphēdant̄ · ſp ī dīna eēntia eſt ut eos
excedat. ⁊ ita pluriū rō eē poſſꝫ. dīn⁹
igit̄ intellectuſ q pfecte dīnā eſſentiā
cog̊ſcit ut ſ̄ oñſū ē: oēm infinitatē ef·
fectuū trāſcendit. nō igit̄ ex nccitate
ad hos uel ad illos effectuſ coartatur.

Itē. ſ̄ oñſū ē ꝙ dīn⁹ ītellect⁹ infini
toꝝ ē cognitor. de⁹ aūt p ſui ītellectuſ
ſciam res pducit in eſſe. cālitas igitur
dīni ītellect⁹ ad finitos effectus non
coartat̄. Amp̄. ſi dīni ītellect⁹ cauſa·
litas ad effectus aliquos qͥ d̓ nccitate
agēs coartaret̄ hoc eēt reſpectu illorū
q ab eo pducūt̄ in eē. hͣ aūt eē nō pōt
cū ſ̄ oñſū ſit ꝙ deus ītelligit etiā que
nūqꝫ ſūt nec erūt nec fuerūt. non igit̄
de⁹ agit ex nccitate ſui ītellect⁹ ul̄ ſcie
P̄. dīna ſcīa ꝯpat̄ ad reſ ab ipo pduc
tas ſicut ſcīa artificꝭ ad res artificiatas
q̄libet aūt ars ſe extēdit ad oīa q̄ pn̄t
ꝯtineri ſub gnē ſubo illi⁹ artꝭ · ſicut arſ
edificatoria ad oēs domos. gen⁹ autē
ſubm dīne artꝭ ē ens cū ipe p ſuū ītel·
lectuꝫ ſit vl̄e p̄ncipiū entꝭ ut ſ̄ oñſū ē.
igit̄ ītellect⁹ dīn⁹ ad oīa qb⁹ entꝭ rō n̄
repugt̄ ſuā cālitatem extēdit. h⁹moī
v̓o oīa q̄tū ē d̓ ſe nata ſūt ſub ente cō
tineri. nō igit̄ dīn⁹ intellect⁹ ad aliqͣs
detīmiatos effect⁹ coartat̄. hic ē qd ī
p̄s dr̄: Magn⁹ dñs ⁊ magna v̓t⁹ ei⁹ ⁊
ſapīe ei⁹ n̄ ē nūer⁹. p hͣ āt excludit̄ q·
rūdā phoꝝ pō dicētiū ꝙ ex hͣ ꝙ de⁹ ſe
ipſū ītelligit fluit ab ipſo de nccitate
tal̄ reꝝ diſpō qͥ n̄ ſuo arbitrio limitet
ſingl̄a ⁊ vniuerſa diſpōat ſicut fideſ ca
tholica pfitet̄. Sciēdū tn̄ ꝙ q̄uiſ dīn⁹
ītellcūs ad certoſ effect⁹ n̄ coartet̄. ipe
tn̄ ſibi ſtatuit detīmiatos effect⁹ q̄s p
ſuā ſapiāꝫ ordīate pducat. ſicut Sap.

xi° dr. Oia i nūero pondē 7 mensura disposuisti dñe.

Q diuina volūtas ad determinatos effectus non artatur. XXVII

Ex his etiā ondi pōt q nec ei⁹ volūtas p quā agit ad determinatos effectus necitatē hʒ. volūtatē.n. suo obo pportionatā esse oʒ obm aūt volūtat ē bonū itellectuʒ ut pʒ ex s̄ dictis. volūtas igit ad qlibʒ se nata ē extedē q ei itellectus sub boni rōne pponē pōt. si igit dīn⁹ intellect⁹ ad certos effect⁹ nō coartat ut onsū ē. relinqt q nec dīna volūtas determinatos effect⁹ ꝯ necitate pducit. Pt. nihil agens p volūtatē pducit aliqd nō volēdo. onsū est aūt s̄ q de⁹ erga alia a se nihil vult ex necitate absoluta. nō igit ex necitate dīne volūtat aliq effectus pcedūt s ex ei⁹ libera dispōne.

Qualit in rerū pductione debitum iusticie iuenit. XXVIII

Ostendē autē ex pdictis oʒ q deus nō necitate opat⁹ est in reꝝ creatiōe qsi ex debito iusticie res i eē pduxerit. Iusticia enim scdm phm in 5° ethicoꝝ ad alterū est cui debitū reddit. nihil autē dīi reruʒ pductiōi psupponit cui aliqd debeat. ipsa igit dīis reruʒ pductio ex debito iusticie puenire nō potuit. Itē. cū iusticie actus sit reddere vnicuiqʒ qd suū ē. actū iusticie pcedit act⁹ q aliqd alic⁹ suū efficit. sicut i rebꝫ hūanis pʒ. aliqs eni laborādo meret sui effici qd retributor p actū iusticie sibi reddit. ille igit actus q pmo aliqd suū alicui⁹ efficit nō pōt eē act⁹ iusticie. s p creatiōnē res creata pmo icipit aliqd suū habē. non igit creatio ex debito iusticie pcedit. Pt. null⁹ debet aliqd alicui nisi p h q aliqlit dependet ab ipo. ul aliqd accipit ab eo uel ab alio ratione cui⁹ alii debet: sic.n. fili⁹ ē debitor pri qa accipit eē ab eo. dñs ministro quia ab eo accipit famulatuʒ q indiget. ois hō pxio ppt deū a q bona cūcta suscepim⁹. s de⁹ a nullo depēdet nec idiget aliq qd ab alio suscipiat ut ex s̄dictis manifeste apparet. de⁹ igit nō pduxit res i eē ex aliq iusticie debito. Amp in qlibet genē. qd ppt se ē est pus eo qd ē ppt aliud. illud igit qd ē primuʒ simplicit int oēs cās est cā ppt seipsū tm. qd aūt agit ex debito iusticie non agit ppt seipsū tm. agit eni ppt illud cui debet. deus igit cū sit pma cā 7 primū agēs. res i eē pduxit non ex debito iusticie. Hic ē qd Ro. xi°. dr. Quis prior dedit illi 7 retribuetur ei? qm ex ipo 7 p ipsū 7 i ipso sūt oia. 7 Iob. 41°. Quis ante dedit mihi ut reddam ei? Oia q sub celo sūt mea sūt. p h āt excludit qrūdaʒ error pbate nitētiū q de⁹ nō pōt facē nisi qd facit. qa nō pōt facē nisi qd debet. nō.n. ex debito iusticie res opat ut onsū est. Licʒ autē vlem rerū pductioʒ nihil creatū pcedat cui aliqd debituʒ eē possit. pcedit tn aliqd increatū qd ē creatiōis pncipiū. qd quidē dupliciter ɔsiderari pōt. Ipsa.n. dīna bonitas pcedit ut finis 7 pmū motiuū ad creandū sm Aug. q dic: qa de⁹ bon⁹ ē. sum⁹. Scia autē ei⁹ 7 volūtas pcedūt sicut ea qbꝫ res i eē pducūtur. si igit ipam dīnā bonitatē absolute ɔsideremus. nullū debitū in creatiōe reꝝ iuenimus. Dicit.n. vno mō aliqd alicui debitū ex ordine alteri⁹ ad ipsū. qd. s. in ipsū debet referre quod ab ipso accepit. sicut debituʒ est benefactori q ei d bñficiis grē agant inqtū ille q accepit bñficiū h ei debet hic tn mod⁹ debiti i reꝝ creatiōe locū nō hʒ cū nō sit aliqd pexns cui posset ɔpetē aliqd deo debē nec aliqd ei⁹ beneficiū pexistat. Alio mō dr aliquid alicui debitū sm se. h.n. ē ex necitate alicui debitū qd ad ei⁹ pfectionē reqrit. sicut hoi debituʒ ē habē manus ul virtutē. qa sine his pfectus esse nō pōt. dīna aūt bonitas nullo extriori idiget ad sui pfectionē. nō ē igit p modū necessitatis ei debita creaturaꝝ pductio.

Adh. deus sua volūtate res i esse pduxit ut s̄ onsū ē. nō ē aūt necessariuʒ si deus suā bonitatem vult eē q velit alia a se pduci. hui⁹.n. coditional ans est necciuʒ. nō aūt ɔns. onsū est eni in p li° q deus ex necitate vult suā bonitatē eē. nō āt ex necitate vult alia. igit non ex necitate debetur dīne bonitati creaturaꝝ pductio. Amp. onsū ē q deus pduxit res i esse nō ex necitate nāe neqʒ ex necitate scie neqʒ ex necessitate volūtatis neqʒ iusticie. nullo igit mō necitad dīne bonitati est debitū q res i esse pducant. Pōt tn dici eē sibi debitū p modū cuiusdā condecētie. Iusticia aūt ppe dicta debitū necitad reqrit. qd.n. ex iusticia alicui reddit. ex necitate iuris ei debet. sicut igit creaturarū pductio non pōt dici fuisse ex debito iusticie q de⁹ creator sit debitor. ita nec ex tali debito iusticie quo sue bonitati sit debitor si iusticia ppe accipiat. large tn iusticia accepta pōt dici i creatōe reꝝ iusticia inqtū dīnā ɔdecet bonitatē. Si vo dīnā dispōnē ɔsiderem⁹ quō de⁹ disposuit suo itellectu 7 volūtate res i eē pducere. sic reꝝ pductio ex necitate dīne dispōnis pcedit. nō.n. pōt eē q de⁹ aliqd se facturū disposuerit qd p⁹ modū ipse nō faciat. al ei⁹ dispō uel eēt mutabilis uel infirma. ei⁹ igit dispositiōi ex necitate debet q ipleat. s tn h debitū nō sufficit ad rōnem iusticie pprie dicte i reꝝ creatōe i q ɔsiderari n pōt nisi actio dei creātis. eiusdē aūt ad seipsuʒ nō ē iusticia ppe dicta ut pʒ per phm i 5° ethicoꝝ. nō igit ppe dici pōt q de⁹ ex debito iusticie res i eē pduxerit ea ratione: qa p sciam 7 voluntatē se disposuit pducturū.

Q in pductiōe alicui⁹ creature ex cōpatiōe posterioris ad priorē pōt debitū iusticie iueniri. XXIX

In aūt alicui⁹ creatūe pductio cōsideret. potit ibi debitū iusticie iueniri ex ɔpatione posterior creatūe ad priorē. dico aūt priorē nō solū tpe s nā. sic igit in pmis diuinis effectibꝫ pducēdis debitū nō iuenit. in posterioꝝ vo pductiōe iuenit. in ordine tn diso. nā si illa q sūt priora nālit sint etiā priora i eē. posteriora ex prioribꝫ debitū trahūt. debitū.n. est ut positis causis habeant actiones p qs pducūt effect⁹. si vo q sūt priora nālit sint posteriora i eē. tūc eoʒ priora nālit trahūt a posterioribꝫ. sicut medicinā debitū ē pcedē ad h q sanitas ɔseqt. vtrobiqʒ aūt h cōe existit q debituʒ siue necitas sumit ab eo quod ē prius nā circa id qd ē nā posteri⁹. necessitas aūt q ē a posteriori i esse lʒ sit prius nā nō ē absoluta necessitas s coditional. ut si h debet fieri necē ē h prius eē. Scdm igit hāc necitatē i creatarū pductiōe debitum iuenit triplicite.

P mō ut sumat cōditionatū debituʒ a tota reꝝ vniuersitate ad quālibʒ ei⁹

ptē que ad pfectionē reqrit́ vniuerſi. ſi.n.tale vniuerſum fieri deus voluit debitū fuit ut ſalē ⁊ aquā facēt ⁊ h9'mōi ſine qbꝫ vniuerſū eē nō pōt. 2° ut ſumat́ ɔditiōis debitū ex vna crea tura ad aliā·ut ſi aīalia ⁊ plātas deus eē voluit.debitū fuit ut celeſtia corpa facēt ex qbꝫ ɔſeruāt́.⁊ ſi hoīem eē voluit oportuit facē plātaſ ⁊ aīalia ⁊ alia h9mōi qbꝫ hō indiget ad eſſe pfectuꝫ q̄uis h̔ ⁊ illa de9 ex mera fecerit volūtate. 3° ut ī vnaq̄qꝫ creatā ſumat́ con ditionale debitū ex ſuis ptibꝫ ⁊ ꝓpe tatibꝫ ⁊ accn̄tibꝫ ex qbꝫ depēdet creatura q̄tū ad eē uel q̄tuꝫ ad aliquā ſui pfectionē·ſicut ſuppoſito q̄ de9 hoīem facē vellet·debitū ex hac ſuppōne fuit ut aīa ⁊ corp9 ī eo ɔiūgeret ⁊ ſenſus ⁊ alia hui9mōi adiumēta tā intrīſeca q̄ extrīſeca ei p̄beret.ī qbꝫ oībꝫ ſi recte attēdit́: de9 creatē debitor nō dicit́·ſ ſue diſpoſitiōi īplende. Inuenit́ aūt ⁊ ali9 nccitatis modus ī rerū nā ſm q̄ aliqd dicit́ nccīuꝫ abſolute·q̄ qdē neceſſitaſ dependet ex cauſis p̄oribꝫ ī eē ſicut ex p̄ncipiis eēntialibus ⁊ ex cauſis efficiētibꝫ ſiue manētibꝫ.ſ iſte modus nccitatis ī p̄ma rez creatiōe locū habē nō pōt q̄tū ad cās efficiētes.ibi enī ſol9 de9 cā efficiēs fuit cui9 ē ſoli9 create ut ſ̄ oñſū ē. Ipſe aūt nō ex neceſſitate nāe ſ volūtate opat́ creando ut ſ̄ oñſū ē.ea v̓o q̄ voluntate ſiūt neceſſitatē habē nō pn̄t niſi ex ſola finis ſuppōne ſm quam debitū ē fini ut ea ſint p q̄ puenit́ ad finē. ſ q̄tū ad cauſas formales uel mātles nihil ꝓhibet etiā ī p̄ma rez creatiōe nccitatē abſolutā īueniri.ex h̔.n.q̄ aliq̄ corpora ex elemētis fuerīt ɔpoſita·nccīuꝫ fuit ea calida aut frigida eē.⁊ ex h̔ q̄ aliq̄ ſuꝑficies ꝓducta ē triangularis figure: nccīuꝫ fuit q̄ tres āgulos eq̄les duobꝫ recti hr̄et.h̔ autē nccitas ē ſm ordinē effect9 ad cām creatā mātlē ul' forālē. vn̄ ſm hanc de9 debitor dici non pōt·ſ magꝭ ī creaturā debitū nccitatis cadit. ī rez aūt ꝓpagatiōe ubi iam creatura efficiēs īuenit́ pōt eē nccitas abſoluta a cā efficiēte creata ſicut ex motu ſolis inferiora corpa nccīo īmutāt́ Sic igit́ ex p̄dictis debiti rōnibꝫ iuſticia nālis in rebꝫ īuenit́ ⁊ q̄tū ad rerū creationē ⁊ q̄tū ad eorū ꝓpagationē ⁊ iō de9 dicit́ iuſte ⁊ rōnabilit́ oīa condidiſſe ⁊ gubernare. Sic igit́ p p̄dicta excludit́ duplex error eoz·s.q̄ dīnaꝫ potētiā limitātes dicebāt deū nō poſſe facē niſi q̄ facit·qa ſic facere debet. ⁊ eoz q̄ dicūt q̄ oīa ſequūt́ ſimplicē volūtatē abſqꝫ aliq̄ alia rōne uel q̄renda ī rebꝫ uel aſſignanda.

Qualit́ ī rebus creatis eſſe poteſt neceſſitas abſoluta. XXX

Icet aūt oīa ex dei voluntate dependeāt ſicut ex p̄ma cā q̄ ī operādo nccitatē nō hꝫ niſi ex ſui ꝓpoſiti ſuppōne·nō tn̄ ꝓpt hoc abſoluta nccitas a rebꝫ excluditur ut ſit nccīuꝫ nos fateri oīa ɔtingētia eſſe qd̓ poſſꝫ alicui videri ex h̔ q̄ a cā ſua n̄ d̓ nccitate abſoluta fluxerūt cū ſoleat ī rebꝫ eē ɔtingēs effectus q̄ ex cā ſua non de nccitate ꝓcedit. Sūt.n.q̄dā in reb9 creatis q̄ ſimplicit́ ⁊ abſolute neceſſe ē eē.illas.n.res ſimplicit́ ⁊ abſolute nccē ē eē ī qbus nō ē poſſibilitas ad nō eē. q̄dā aūt res ſic ſūt a deo ī eē ꝓducte ut ī eaz nā ſit potētia ad non eē·qd̓ qdē cōtingit ex hoc q̄ materia ī eis ē ī potētia ad aliā formā.ille igit́ res ī qbꝫ nō ē mā.ul' ſi ē nō ē poſſibil'

ad aliā formā non habent potētiā ad nō eē.eas igit́ ſimplr ⁊ abſolute nccē ē eē. Si āt dicat́ q̄ ea q̄ ſūt ex nihilo q̄tū ē de ſe in nihilū tendūt.⁊ ſic oībꝫ creaturis īeſt potētia ad nō eē: manifeſtuꝫ ē h̔ nō ſeq.dicūt́.n.res create a deo eo modo ī nihilū tendē q̄ ſunt ex nihilo·qd̓ qdē nō ē niſi ſm potentiaꝫ agētis.ſic igit́ ⁊ rebꝫ creatī nō īeſt potētia ad nō eē ſ creatori ineſt potētia vt eis det eē ul' eis deſinat eē influere cū nō ex nccitate nature agat ad rez ꝓductionē ſ ex volūtate ut oñſū eſt. Itē.ex q̄ res create ex dīna volūtate in eſſe ꝓcedūt·oꝫ eas tales eē q̄les de9 eas eē voluit.p h̔ āt qd̓ dicit́ deū ꝓduxiſſe res p volūtatē nō p nccitatē·nō tollit́ q̄n voluerit aliq̄s res eē que de nccitate ſint ⁊ aliq̄s q̄ ſint ɔtingenter ad h̔ q̄ ſit ī rebus dr̄ſitas ordinata.nihil igit́ ꝓhibet res q̄ſdā dīna volūtate ꝓductas nccīas eē. Ad h̔.ad dīnā pfectionē ptinet q̄ rebꝫ creatis ſuā ſimilitudinē indiderit niſi q̄tū ad illa q̄ repugnāt ei qd̓ ē eē creatū.agētiſ.n pfecti ē ꝓducē ſibi ſilē q̄tuꝫ poſſibile ē.eſſe aūt nccē ſimplicit́ nō repugnat ad rōnē eſſe creati. nihil.n.ꝓhibet aliquid eſſe nccē qd̓ tn̄ ſue nccitatꝭ cām hꝫ ſicut ɔclōneſ demōſtrationū.nihil igit́ ꝓhibet q̄ſdā res ſic eē ꝓductas a deo ut tn̄ eas eē ſit nccē ſimplicit́ īmo h̔ dīne pfectiōi atteſtat́. Amp.quāto aliqd magꝭ diſtat ab eo qd̓ p ſeipſū ē ens·s.deo·tanto magꝭ ꝓpinquū eſt ad nō eē.quāto igit́ aliqd ē ꝓpinqui9 deo·tāto magis recedit a nō eē: q̄ aūt iam ſūt ꝓpinq̄ ſūt ad nō eē.illa igit́ q̄ ſūt deo ꝓpīq̄ſſima ⁊ p h̔ a nō eē remotiſſima·talia eē oꝫ ad h̔ q̄ ſit ordo rez ɔplet9 ut ī eis nō ſit potētia ad nō eē. talia aūt ſūt nccīa abſolute.ſic igit́ aliqua creata de nccitate hn̄t eē. Sciendū ē itaqꝫ q̄ ſi rerū creataz vniuerſitas ɔſideret́ ꝓut ſūt a primo p̄ncipio īueniunt́ dependē ex volūtate nō ex nccitate p̄ncipii niſi nccitate ſuppoſitiōis ut dictū ē.Si v̓o ɔparēt́ ad principia ꝓxīa·īueniūt́ nccitatē hr̄e abſolutā. nihil.n.ꝓhibet aliq̄ p̄ncipia nō ex nccitate ꝓduci qbꝫ tn̄ poſitis d̓ neceſſitate ſeq̄t́ taliſ effectus·ſicut mors aīalis hui9 neceſſitatē abſolutā habet ꝓpt h̔ q̄ iam ex ɔ̄riis ē ɔpoſitū q̄uis ipſū ex ɔ̄riis ɔponi nō fuiſſet neceſſariū abſolute. Silr' aūt q̄ tales rez nature a deo ꝓducerēt́ volūtariū fuit.q̄ autē eis ſic ſtatutis aliqd ꝓueniat uel exiſtat·abſolutā nccitatē hꝫ. Diuerſimode aūt ex dr̄ſis cauſis nccitaſ in rebus creatis ē.nā qa ſine ſuis eēntialibus p̄ncipiis q̄ ſūt mā ⁊ forma res eē nō pōt qd̓ ex rōne p̄ncipioz eſſentialiū rei ɔpetit·abſolutā nccitatē ī oībꝫ nccē ē habē. Ex his autē p̄ncipiis ſm q̄ ſūt eēndi p̄ncipia triplicit́ ſumitur nccitas abſoluta ī rebꝫ. Vno qdē mō p ordinē ad eē ei9 cui9 ſūt.⁊ qa mā ſm id qd̓ ē ens ī potētia ē·qd̓ aūt pōt eē pōt etiā ⁊ nō eē·ex ordine māe neceſſario res aliq̄ corruptibiles exiſtūt ſicut aīal qd̓ ex ɔtrariis ɔpoſitū ē: qa ei9 mā ɔ̄riorū ē ſuſceptiua.forma aut ſm id qd̓ ē·actus ē.⁊ p eā rei actu exiſtūt.vn̄ ex ipſa ꝓuenit nccitas ad eē ī qbuſdā·qd̓ ɔtigit uel qa res ille ſūt forme nō ī mā.⁊ ſic nō ē ī eis potētia ad nō eē·ſ p ſuā formaꝫ ſp ſūt ī v̓tute eēndi ſicut ē ī ſubſtātiis ſepatīs·ul' qa forme rez ſua pfectiōe adeq̄nt totā potētiā māe vt ſic nō remāeat potētia ad aliā formam nec per ɔñs ad nō eſſe ſicut ē in corporibꝫ celeſtibꝫ. in qbꝫ v̓o forma nō ɔplet totā māe potentiā·remanet

adhͣ mā in potētia ad aliā formā: ⁊ iō
nō ē ī eis nccitas eēndi· ſ ōt⁹ eēndi cō
ſeqtur in eis victoriā forme ſup mate
riā ut pꝫ ī elemētis ⁊ elemētatis. fora
enī elemēti nō attigit māam ſm totū
ei⁹ poſſe. non. n. fit ſuſceptiua fore ele·
mēti vni⁹ niſi p hͣ ꝙ ſubijcit alteri pti·
ↄtrarietatis. forma ṽo mixti attingit
māam ſm ꝙ diſponit p determinatū mo
dū mixtiōis. idē aūt ſubm oꝫ eē ↄtra·
rioꝝ ⁊ medioꝝ oīuꝫ q̄ ſūt ex ↄmixtōe
extremoꝝ. vn̄ manifeſtū ē ꝙ oīa que
uel ↄ̄riū hn̄t uel ex ↄ̄rijs ſūt· corrupti
bilia ſūt. q̄ aūt h⁹mōi nō ſūt· ſempit·
na ſūt niſi p accn̄s corrūpant· ſicut for
me q̄ nō ſubſiſtūt ſ eē earū ē p hoc ꝙ
inſūt mãe. Alio° ex ṗncipijs eēntiali
bus ē in reb⁹ abſoluta nccītas p ordi·
nē ad ptes mãe uel forme ſi cōtingit
h⁹mōi ṗncipia ī aliqb⁹ non ſimplicia
eē: qa. n. mā ꝓpa hoīs ē corp⁹ cōmi·
xtū ⁊ cōplexionatū ⁊ organiçatū· ne·
ceſſariū ē abſolute hoīem qōlibet ele
mentoꝝ ⁊ humoꝝ ⁊ organoꝝ ṗncipa
liū ī ſe hr̄e. ſiliť ſi hō eſt aīal rōnale ⁊
mortale. ⁊ hͣ ē nā uel fora hoīs· nccīuꝫ
ē ipſū ⁊ aīal rōnale eē. 3° ṽo ē in reb⁹
nccītas abſoluta p ordinē ṗncipiorū
eſſentialiū ad ꝓpetates ↄn̄tes māam ⁊
formā· ſicut nccē ē ſerrā qa ex ferro ē
durā eē. ⁊ hoīem diſcipline pceptibi
lē eē. Neceſſitas ṽo agētis ↄſiderať et
q̄tū ad ipſū agē ⁊ q̄tū ad effectū ↄſe·
quētē. ṗma aūt nccītatī ↄſideratio ſi·
milis ē nccītati accn̄tis quā hꝫ ex ṗn·
cipijs foralib⁹. ſicut. n. alia accidentia
ex nccītate ṗncipioꝝ eēntialiū proce·
dūt· ita ⁊ actio ex nccītate forme per
quā agens eſt actu· ſic. n. agit ut actu
ē. Differēt tn̄ hͣ accidit ī actiōe q̄ in
ipo agēte manet ſicut itelligē ⁊ velle.
⁊ ī actiōe q̄ in alteꝝ trāſit ſicut calefa

cere. nā ī ṗmo gnē act· oīs ſeqť ex for
ma p quā agēs fit ī actu nccītas actio
nis ipſi⁹: qa ad ei⁹ eē nihil extrinſecū
reqriť in qō actio ťmineť. cū. n. ſenſ⁹
fuerit factus ī actu p ſpēm ſenſibilem
nccē ē ipſū ſentire. ⁊ ſiliť cū ītellect⁹ ē
ī actu p ſpēm ītelligibilē. In 2° āt ge
nere actiōis ſeqť ex fora nccītas actio
nis q̄tū ad ṽtutē agēdi. ſi. n. ignis eſt
calid⁹ nccīuꝫ ē ipſū habē ṽtutē calefa
ciēdi· tn̄ non nccē ē ipſū calefacere eo
ꝙ ab extrīnſeco īpediri pōt. nec ad ꝓ-
poſitū differt vtꝝ agens ſit vn⁹ tm̄ ad
actiōes ſufficiēs p ſuā formā· uľ opor
teat multos agētes ad vnā actionem
agēdā ↄgregari· ſicut multi hoīes ad
trahendā nauī. nam oēs ſūt ut vnus
agens q fit actu p adunationē eoꝝ ad
actionē vnā. nccītas aūt q̄ ē a cā agē·
te uel mouēte ī effectu uel moto non
tm̄ depēdet a cā agēte ſ etiā a ↄditōe
ipſi⁹ moti ⁊ recipiētis actionē agentis
cui uel nullo mō ineſt potētia ad reci
piēdū taľ actiōis effectū ſicut lane ut
ex ea fiat prora· uľ ē potētia īpedita p
ↄ̄ria agētia uel p ↄ̄rias diſpōnes inhe
rentes mobili aut formas motori īpe
dimēto q̄ fit virt⁹ agēt ī agēdo· ſicut
ferrū non liq̄fit a debili calido. oꝫ igiť
ad hͣ ꝙ ſeq̄ť effect⁹· ꝙ ī paſſo ſit poten·
tia ad recipiendū ⁊ ī agēte ſit victoīa
ſup̄ paſſū ut poſſit ipſū trāſmutāe ad
ↄ̄riā diſpōnē. ⁊ ſi qdē effect⁹ ↄſequēs
ī paſſū ex victoria agēt ſup̄ ipſū fueīt
ↄ̄ria nāli diſpōni patiētis erit nccītas
violētie· ſicut cū lapis ꝓijciť ſurſū. Si
ṽo n̄ fueīt ↄ̄ria nāli diſpōni ipſi⁹ ſubi
nō erit nccītas violētie ſ ordinis nā·
lis ſicut ē ī motu celi q ē a ṗmo agēte
extrīſeco· nō tn̄ ē ↄ̄ nālē diſpōnē mo·
biľ. ⁊ iō nō eſt mot⁹ violent⁹ ſ nālis.
ſiliter ē in altatione corpoꝝ inferiorū

a corpib⁹ celeſtib⁹. nā nālis īclinatio
ē ī corpib⁹ inferiorib⁹ ad recipiēdam
impꝛ̄ſſionē corpoꝝ ſupioꝝ. ſic etiā ē in
gnātiōe elemētoꝝ. nā fora inducēda
p gnātionē nō ē ↄ̄ria ṗme mãe q̄ ē ge
neratiōis ſubm lꝫ ſit ↄ̄ria fore abijciē·
de. nō. n. mā ſub fora ↄ̄ria exn̄s eſt ge
neratiōis ſubm. Ex p̄dictis igiť pꝫ ꝙ
nccītas q̄ ē ex cā agēte ī qbuſdā depe
det ex diſpōne agētis tm̄· ī qbuſdā ṽo
ex diſpōne agētis ⁊ patiētis. ſi igitur
talis diſpō ſm quā de nccītate ſeqtur
effect⁹ fuerit nccīa et abſoluta ī agēte
⁊ patiēte· erit nccītas abſoluta ī cauſa
agēte ſicut in his q agūt ex nccītate ⁊
ſp. ſi aūt nō fueīt abſolute nccīa ſ poſ
ſibilis remoueri· nō erit nccītas ex cā
agente niſi ex ſuppōne diſpōnis vtri·
uſqꝫ debite ad agēdū· ſicut in his que
īpediūť inrdū in ſua opatiōe· uel ꝓpť
defectū ṽtutis· uel ꝓpť violentiā ali·
cui⁹ ↄ̄rij. vn̄ nō agūt ſp ⁊ ex nccītate ſ
ut ī plurib⁹. Ex cā aūt finali ſeqť ī re·
bus nccītas dupliciť. Vno qdē mō ꝓ
ut ē ṗmū ī ītētiōe agētis. ⁊ q̄tū ad hͣ
eodē mō ē nccītas ex fine ⁊ ab agente.
agēs. n. ītantū agit inquātū finē intē
dit tam ī nālib⁹ q̄ ī volūtarijs. ī reb⁹
aūt nālib⁹ intētio finis ↄpetit agenti
ſm ſuā formā p quā finis ē ſibi cōue·
niēs. vn̄ oꝫ ꝙ ſm ṽtutē forme tendat
res nālis in finē· ſicut ǧue ſm menſu·
rā ǧuitatis tendit ad mediū. ī reb⁹ āt
volūtarijs tm̄ volūtas īclinat ad agē
dum ꝓpť finē quē intēdit lꝫ nō ſemp
tm̄ īclinetur ad agendū hͣ uľ illa que
ſūt ꝓpť finē quē appetit qn̄ finis non
ſolū p hͣ uel illa haberi pōt ſ pluribus
modis. Alio ṽo mō ē ex fine neceſſita
tis ſm ꝙ ē poſteri⁹ ī eſſe. ⁊ hͣ ē nccītas
nō abſoluta ſed ↄditionata· ſicut dici
mus nccē fore ut ſerra ſit ferrea ſi de·

bet habē ſerre opus.

Q̄ nō eſt neceſſariū creaturas
fuiſſe ab eterno. XXXI

Ex p̄miſſis aūt reſtat oñdere
ꝙ non ē nccīuꝫ res creatas ab
etno fuiſſe. Si. n. vniuerſita·
tē creaturaꝝ uel quācūqꝫ vnā creatu·
rā nccē eſt eſſe oꝫ ꝙ nccītatē iſtā habe
at ex ſe uľ ex alio. ex ſe qdē eā habere
nō pōt. oñſū ē. n. ſ̄ ꝙ oē ens oꝫ eē a ṗ·
mo ente. qō aūt nō hꝫ eē a ſe īpoſſibi·
le ē ꝙ nccītatē eēndi a ſe hēat: qa qō
nccē ē eſſe īpoſſibile ē nō eſſe. ⁊ ſic qō
ō ſe hꝫ ꝙ ſit nccē eē· de ſe hꝫ ꝙ nō poſ·
ſit eē nō ens. ⁊ p ↄn̄s ꝙ nō ſit nō ens
⁊ ita ꝙ ſit ens. ſi aūt hec nccītas creaťe
ē ab alio oꝫ ꝙ ſit ab aliq̄ cā q̄ ſit extrin
ſeca: qa qcqd accipiať intriuſecū crea
ture hꝫ eē ab alio. cā autē extrinſeca ē
uľ efficiēs uel finis. ex efficiēte ṽo ſe·
quiť ꝙ effectū nccē ſit eē p hͣ ꝙ agēte
nccē ē agē. p actionē. n. agētis effect⁹
a cā efficiēte depēdet. ſi igiť agētē nō
nccē ſit agē ad ꝓductionē effect⁹. nec
effectū nccē ē eē abſolute. de⁹ aūt nō
agit ex aliq̄ nccītate ad creaťaꝝ ꝓduc
tionē ut ſ̄ oñſū ē. nō eſt igiť abſolute
nccē creaťaꝫ eē nccītate pēdēte a cā ef
ficiēte. Siliť nec nccītate pendēte a cā
finali. ea. n. q̄ ſť ad finē nccītatē a fine
nō recipiūt niſi ſm ꝙ finis ſine eis uľ
nō pōt eē· ſicut ↄſeruatio vite ſine ci·
bo. uľ nō ita bn̄ eē ſicut iter ſin̄ equo.
finis aūt diīne volūtatis ex q̄ res ī eſſe
ꝓceſſerūt non pōt aliud eē q̄ ſua boni
tas vt ī ṗ oñſū ē· q̄ qdē a creaturī non
depēdet nec q̄tū ad eē cū ſit p ſe nccē
eē· nec q̄tū ad bn̄ eē cū ſit ſm ſe pfec·
ta ſimpliciť q̄ oīa ſ̄ oñſa ſunt. non eſt
igiť creaturā eſſe abſolute nccīuꝫ· nec
igiť nccīuꝫ eſt ponē creaturā ſp fuiſſe.

Adħ. qđ ē ex volūtate nō ē absolu
te nccīuȝ nisi forte qñ volūtatē ħ vel
le ē nccīuȝ. de⁹ aūt nō p nccītatē nāe ẜ
p volūtatē ꝓducit creatās ī eē ut ꝓba
tū ē. nec ex nccītate vult creatās eē ut
ī ꝑ oñsū ē. nō igit̄ est absolute nccīuȝ
creaturā eē. neqȝ ğ nccīuȝ ē eas sp̄ fuis
se. Amp̄. oñsū ē s̄ ꝙ de⁹ nō agit aliq̄
actiōe q̄ sit ex ipsū q̄si ab ipso exiens
7 ī creaturaȝ t̄minata. sicut calefactio
exit ab igne 7 t̄minat̄ ī ligna. ẜ ei⁹ vel
le est ei⁹ agē. 7 ħ mō sūt res ꝼm ꝙ de⁹
vult eas eē. ẜ nccīuȝ nō ē ꝙ deus velit
creaturā sp̄ fuisse cū etiā nō sit nccīuȝ
deū velle ꝙ creatā sit oīo ut ī ꝑ oñsū ē
nō igit̄ ē nccīuȝ ꝙ creatā sp̄ fuerit. Itē
ab agēte p volūtatē nō ꝓcedit aliqd
ex nccītate nisi p rōneȝ alicui⁹ debiti.
ex nullo aūt debito de⁹ creaturā ꝓdu
cit si absolute vlis creatē ꝓductio cō
sideret̄ ut s̄ oñsū ē. nō igit̄ ex nccītate
de⁹ creaturā ꝓducit. nec igit̄ nccīuȝ ē
si de⁹ sempit̄n⁹ sit ꝙ creaturā ab et̄no
ꝓduxerit. P̄. oñsū est s̄ ꝙ absoluta
nccītas ī reb⁹ creatī nō ē p ordineȝ ad
p̄mū pncipiū qđ p se nccē ē eē. s. deū
ẜ p ordine ad alias cās q̄ nō sūt per se
nccie cāe. nccītas āt ordinis ad id qđ
nō ē p se nccē eē nō cogit aliqd sp̄ fuis
se. seq̄t̄. n. si aliqd currit ꝙ moueatur
nō tn̄ nccē ē ꝙ sp̄ motū fuerit: q̄a ipsū
currere nō ē p se nccīuȝ. nihil ğ cogit
creaturas sp̄ fuisse.

Rōnes ꝓbare volētiū et̄nitatē mūdi
ex parte dei accepte. XXXII

Ed q̄a multoꝝ positio fuit ꝙ
mūd⁹ sp̄ 7 ex nccītate fuerit. 7
ħ demōstrare conati sūt. Re
stat rōnes eoꝝ ponē ut oñdat̄ ꝙ nō d̄
nccītate ꝯcludut mūdi sempit̄nitatē
ꝑ aūt ponent̄ rōnes q̄ sumūt̄ ex p̄te
dei. 2° q̄ sumūt̄ ex p̄te creature. 3°
q̄ sumūt̄ a mō factiōis reꝝ ꝼm quē po
nūt̄ de nouo incipe eē. Ex p̄te āt dei
ad et̄nitatē mūdi oñdēdā sumūt̄ rō
nes h⁹mōi. Oē agēs qđ ñ sp̄ agit mo
uet̄ p se uł p accñs. p se qdē sicut ignis
q nō sp̄ ꝯburebat īcipit ꝯburē uł q̄a
de nouo accendit̄. uel q̄a d̄ nouo trās
fert̄ ut sit ꝓpīquū ꝯbustibili. p accñs
aūt sicut motor aīalis incipit de nouo
mouē aīal aliq̄ nouo motu facto circa
ipsū. uł ex īteriori sicut cū aīal expgi
scit̄ digestiōe ꝯpleta 7 īcipit moueri.
uł ab ext̄iori sicut cū de nouo veniūt
actiōes īducētes ad aliquā actionē d̄
nouo inchoandā. deus aūt nō mouet̄
neqȝ p se neqȝ p accñs ut ī ꝑ ꝓbatū ē.
de⁹ igit̄ sp̄ eodē mō agit. ex sua aūt ac
tiōe res create ī eē ꝯsistūt. sp̄ igit̄ crea
ture fuerūt. Adħ. effectus ꝓcedit a
cā agēte p actionē eius. ẜ actio dei est
eterna: alr̄ fieret de potētia agēte actu
agēs 7 oportēt ꝙ reduceret̄ ī actū ab
aliq̄ p̄ori agente qđ ē īpossibile. ğ res
a deo create ab eterno fuerūt. Amp̄
posita causa 7 sufficienti necesse est ef
fectū poni. si. n. adħ posita cā non ne
cesse ē effectuȝ poni. possibile igit̄ erit
cā posita effectū eē 7 non eē. ꝯsecutio
igit̄ effectus ad cām erit possibił tm̄.
qđ aūt ē possibile indiget aliq̄ q̄ redu
cat̄ ī actū. oportebit igit̄ ponē aliquā
cām q̄ fiat ut effectus reducat̄ in actū
7 sic p̄ma cā nō erat sufficiēs. ẜ deus ē
cā sufficiēs ꝓductiōis creatāꝝ. alr̄ non
eēt cā ẜ magl ī potētia se ad cām hrēt
aliq̄. n. addito fieret cā. qđ pȝ eē īpos
sibile. videt̄ igitur nccīuȝ ꝙ cū de⁹ ab
et̄no fuerit ꝙ creatā etiā fuerit ab eter
no. Itē agens p volūtatē nō retar
dat suū ꝓpositū exeq̄ de aliq̄ faciendo

nisi ꝓpt̄ aliqd in futuꝝ expectatū qđ
nōdū adest. 7 ħ q̄nqȝ ē ī ipso agēte. si
cut cū expectat̄ pfectio v̄tutī ad agen
dū aut sublatio alic⁹ īpedient̄ v̄tutē.
q̄nqȝ v̄o ē extra agentē. sicut cū expec
tat̄ p̄ntia alicuius corā q̄ actio fiat. uł
saltē cū expectat̄ p̄ntia alicu⁹ tēporis
opportuni qđ nōdū adest. si. n. volun
tas sit cōpleta statī potētia exeq̄t̄ nisi
sit defectus ī ipso. sicut ad īpiū volū
tatī statī seq̄t̄ mot⁹ mēbri nisi sit defec
tus potētie motiue exequētī motū. 7
p ħ pȝ ꝙ cū aliqs vult aliqd facē 7 nō
statī fiat. oȝ ꝙ uel ħ sit ꝓpt̄ defectū po
tētie q expectat̄ remouēdus. uel quia
volūtas nō ē ꝯpleta ad ħ faciēdū. di
co āt ꝯplemētū volūtatis eē qñ vult
ħ absolute facē oib⁹ modis. voluntas
aūt incōpleta ē qñ aliqs nō vult facē
ħ absolute exñte aliq̄ ꝯditiōe q̄ nōdū
adest. uel nisi subtracto īpedimēto qđ
adest. cōstat aūt ꝙ q̄cq̄d de⁹ nūc vult
ꝙ sit. ab et̄no voluit ꝙ sit. nō. n. nou⁹
mot⁹ volūtatis ei aduēire p̄ot nec ali
q̄s defectus uel īpedimentū potentie
eius adesse potuit. nec aliqd expectari
potuit ad vlis creatē ꝓductionē cū ni
hil aliud sit īcreatū nisi ipse solus ut s̄
oñsū ē. nccīuȝ igit̄ videt̄ ꝙ ab eterno
creaturā ī esse ꝓduxerit. P̄. agens p
ītellectū nō p̄eligit vnū alti nisi ꝓpt̄
eminentiā vni⁹ ad alteꝝ. ẜ vbi nulla ē
d̄ria nō p̄ot eē p̄eminētia. ubi igitur
nulla ē d̄ria nō fit p̄electio vni⁹ ad al
teꝝ. 7 ꝓpt̄ ħ ab agente ad vtrūlibet se
hñte eq̄lit̄ nulla erit actio. sicut nec a
mā. talis. n. potētia sīlat̄ potētie māe.
nō entī aūt ad nō ens nlła p̄ot eē d̄ria.
vnū igit̄ nō ens nō ē alti p̄eligibile. ẜ
p̄ter totā creaturaꝝ vniuersitatē non
ē nisi et̄nitas dei. ī nihilo autē nō p̄nt
assig̃ri d̄rie alique momētoꝝ ut ī vno
magl oporteat aliqd fieri q̄ ī alio. sicut
nec ī et̄nitate que tota ē vniformis et
simplex ut ī ꝑ oñsū est. relinq̄t̄ igit̄ ꝙ
voluntas dei eq̄lit̄ se hȝ ad ꝓducendū
creaturā p totā et̄nitatē. aut igit̄ volū
tas sua ē d̄ ħ ꝙ nūq̄ȝ creatā sub et̄nita
te ei⁹ ꝯstituat̄. aut ꝙ sp̄. constat aūt ꝙ
nō ē volūtas ei⁹ de ħ ꝙ nūqȝ creatura
sub ei⁹ eē et̄no ꝯstituat̄ cū pateat crea
turas volūtate ei⁹ eē īstitutas. relinq̄t̄
igit̄ d̄ nccītate ut videt̄ ꝙ creatura sp̄
fuit. Adħ ea q̄ sūt ad finē nccītate
hñt ex fine 7 maxīe ī his que volūta
te agunt̄. oȝ igit̄ ꝙ fine eodē mō se ha
bente ea q̄ sunt ad finē eodē mō se ha
beant uel ꝓducant̄ nisi aduen iat no
ua hitudo eoꝝ ad finē. finis autē crea
turaꝝ ex dīna voluntate ꝓcedentiū ē
dīna bonitas q̄ sola p̄ot eē dīne volū
tatis finis. cū igit̄ dīna bonitas ī tota
et̄nitate eodē mō se hēat in se 7 ī ꝯpa
tiōe ad dīnā volūtatē. vr̄ ꝙ eodē mō
create ī esse ꝓducūt̄ a dīna volūtate ī
tota et̄nitate. nō. n. p̄ot dici ꝙ aliq̄ no
ua relatio eis aduenerit ad finē si p̄eni
tus ponāt̄ nō fuisse añ aliq̄d determina
tū tēpus a q̄ īcepisse ponunt̄. Adħ
cū bonitas dīna pfectissima sit nō hoc
mō dicit̄ ꝙ oīa a deo ꝓcesserūt ꝓpter
bonitatē ei⁹ ut ei aliqd ex creaturī ac
cresceret ẜ q̄a bonitas ē ut seipsaȝ coicet
ꝓut possibile ē in q̄ ipa bonitas mani
festat̄. cuȝ āt oīa bonitatē dei pticipēt
inq̄ȝtū hñt eē ꝼm ꝙ diut̄niora sūt ma
gis bonitatē dei pticipāt. vñ 7 eē ppe
tuū spēi dicit̄ dinū eē. bonitas autem
dīna īfinita ē. ei⁹ igit̄ ē ut se ī infinitū
coicet non aliquo determinato tp̄e tm̄.
hoc igit̄ videt̄ ad dīnā bonitatē ptinē
ut create aliq̄ ab et̄no fuerīt. Hec igit̄
sunt ex p̄te dei accepta p que videtur
ꝙ creature sp̄ fuerūt.

Rõnes ex pte creaturaꝝ ſũpte ad oñ‑dendũ eternitatẽ mũdi. XXXIII

Unt aũt ⁊ alia ex pte creatāꝝ accepta q̄ idem oñdẽ videt̃. Que eni nõ hñt potentiã ad nõ eẽ · ĩpoſſibile ẽ ea nõ eẽ. q̄dã ãt ſũt ĩ creaturi ĩ qbꝫ nõ ẽ potẽtia ad nõ eẽ. nõ.n. põt eẽ potẽtia ad nõ eẽ niſi ĩ ill' q̄ hñt mãm ꝯ̃rietati ſubiectã. potẽtia enĩ ad eẽ ⁊ nõ eſſe ẽ potentia ad puatio‑nẽ ⁊ formã q̊ꝝ ſubm ẽ mã · puatio võ ſp adiũgit̃ forẽ ꝯ̃rie · cuꝫ ĩpoſſibile ſit mãm eẽ abſq꜡ oĩ forã. ꝭ q̄dã create ſũt in qbꝫ non ẽ mã ꝯ̃rietati ſubiecta uel qa oĩo nõ hñt mãm ſicut ſubẽ in‑tellectuales ut. ĩ. oñdet̃ uel nõ habẽt ꝯ̃riũ ſicut corpa celeſtia qd coꝝ mot⁹ oñdit q ꝯ̃riũ nõ hꝫ. q̄ſdã igit̃ creatãs ĩpoſſibile ẽ non eẽ. g̊ eas nccẽ ẽ ſp eẽ.

Itẽ. vnaq̄q꜡ res tantũ durat in eſſe quãta ẽ ſua vt⁹ eẽndi: niſi p accñs · ſi‑cut in his q̄ violent̃ corrũpunt̃. ꝭ q̄dã create ſũt qbꝫ ĩeſt vt⁹ eẽndi nõ ad ali qd determĩatũ tẽp⁹ ꝭ ad ſp eẽndũ ſicut corpa celeſtia ⁊ ĩtellectuales ſubẽ. in‑corruptibilia.n. ſũt cũ ꝯ̃riũ nõ hẽant. relinq̃t̃ igit̃ ꝙ eis ꝯpetit ſp eẽ. qd aũt ĩcipit eẽ nõ ſp ẽ. eis g̊ nõ cõpetit ut eẽ ĩcipiãt. Adhꝰ. q̄ñcũq꜡ aliqd de nouo ĩcipit moueri oꝫ ꝙ mouẽs ul' motũ ul' vtrũq꜡ alit̃ ſe habeat nũc qñ ẽ motus q̃ꝫ pus qñ nõ erat mot⁹. eſt.n. habitu do uel relatio q̄dã mouẽtis ad motuꝫ ſm ꝙ ẽ mouẽs actu. relatio aũt noua nõ ĩcipit ſine mutatiõe vtriuſq꜡ ul' al teri⁹ ſaltẽ extremoꝝ. qd aũt ſe alit̃ hꝫ nũc ⁊ pus · mouet̃. g̊ oꝫ añ motũ q de nouo ĩcipit aliũ motũ pcedẽ ĩ mobili uel ĩ mouẽte. oꝫ igit̃ ꝙ qlibet mot⁹ ul' ſit etn⁹ uel hẽat aliũ motũ añ ſe. mot⁹ igit̃ ſp fuit. g̊ ⁊ mobilia ⁊ ſic creature ſp fuerũt. de⁹.n. oĩo ĩmobilis ẽ ut ĩ p̊ oñſũ ẽ. Itẽ. oẽ agens qd gnãt ſibi ſi‑mile intẽdit ꝯſeruare eẽ ppetuũ ĩ ſpẽ qd nõ põt ꝯſeruari ĩ ĩdiuiduo. ĩpoſſi‑bile ẽ ãt nãe appetitũ vanũ eẽ. oꝫ igit̃ ꝙ reꝝ generabiliũ ſpẽs ſint perpetue.

Adhꝰ. ſi tẽp⁹ ẽ ppetuũ oꝫ motũ eſſe ppetuũ cũ ſit nũer⁹ mot⁹. ⁊ p ꝯñs mo bilia eſſe ppetua cũ motus ſit act⁹ mo bilis. ꝭ tẽp⁹ oꝫ eẽ ppetuũ. nõ.n. poteſt ĩtelligi eẽ tẽp⁹ qn ſit nũc. ſicut nec li‑nea põt ĩtelligi ſine pũcto. nũc aũt ſp ẽ finis p̄teriti ⁊ p̊ncipiũ futi. hꝰ.n. eſt diffinitio ipſi⁹ nũc. ⁊ ſic qdlibet nunc datũ hꝫ añ ſe tẽp⁹ p̊us ⁊ p⁹teri⁹. ⁊ ita nullũ põt eẽ p̊mũ neq꜡ vltimũ. relin‑quit̃ igit̃ ꝙ mobilia q̄ ſũt ſubẽ create ſint ab etno. Itẽ. oẽ oꝫ uel affirma‑re uel negare. ſi igit̃ ad negationẽ ali‑cui⁹ ſeq̃t̃ ei⁹ poſitio · oꝫ illud eẽ ſemp. tẽp⁹ aũt ẽ hmõĩ. nã ſi tẽpus nõ ſp fu it ẽ accipe p̊uſ nõ eẽ ipſi⁹ q̃ꝫ eẽ. ⁊ ſilr̃ ſi nõ ſp ſit futuꝝ oꝫ ꝙ nõ eẽ ei⁹ ſit poſte ri⁹ ad eẽ ei⁹. p̊us aũt ⁊ poſteri⁹ nõ põt eẽ ſm durationẽ niſi tẽp⁹ ſit. nã nũe‑rus p̊oris ⁊ p⁹terioris tẽp⁹ ẽ. ⁊ ſic oporte bit tẽp⁹ fuiſſe añq꜡ ĩcipet. ⁊ futuꝝ eſſe p̊us q̃ꝫ deſinat. oꝫ igit̃ tẽp⁹ eẽ eternũ. tẽp⁹ aũt ẽ accñs qd ſine ſubo eẽ ñ põt ſubm aũt ei⁹ nõ ẽ de⁹ q ẽ ſup̄ tẽp⁹ cuꝫ ſit oĩo ĩmobil' ut in p̊ pbatũ ẽ. relinq̃t̃ igit̃ aliquã ſubam creatã eẽ eternam.

Amp. multe ppõnes ſic ſe hñt ꝙ q eas negat oꝫ ꝙ eas ponat · ſicut qui ne gat vitatẽ eẽ ponit vitatẽ eẽ. ponit.n. ſuã negatiuã eẽ verã quã pfert. ⁊ ſilr̃ ẽ de eo q negat hꝰ p̊ncipiũ: ꝯtraditõeꝫ nõ eẽ ſil'. negans.n. hꝰ dicit negationẽ quã ponit eſſe verã · oppoſitã aũt affir mationẽ falſaꝫ. ⁊ ſic nõ de eadẽ vtrũq꜡ vificari. ſi igit̃ id ad cui⁹ remotionem ſeq̃t̃ ſua poſitio oꝫ eſſe ſp ut pbatũ eſt

ſeq̃t̃ ꝙ p̄dicte ppõnes et oẽs q̄ ex eis ſeq̃ũt̃ ſint ſempit̃ne. he ãt ppõnes nõ ſũt deus. g̊ aliqd oꝫ p̄ter deũ eẽ etnũ. He igit̃ ⁊ huiuſmodi rõnes ſumi pñt ex pte creaturaꝝ ꝙ create fuerũt ſp.

Rõnes ſũpte ex pte factiõis ad oſten dendũ etnitatẽ mũdi. XXXIIII

Oſſũt aũt ſumi alie rõnes ex pte ipſi⁹ factiõis ad idẽ oſtẽ‑dendũ. Qd.n. ab oĩbꝫ coĩter dicit̃ · ĩpoſſibile ẽ totalit̃ eẽ falſũ. falſa enĩ opio ĩfirmitas q̄dã ĩtellect⁹ ẽ · ſi‑cut ⁊ falſũ iudiciũ de ſenſibili ppo ex infirmitate ſenſus accidit. defect⁹ aũt p accñs ſũt qa p̄ter nãe ĩtentionẽ. qd ãt ẽ p accñs nõ põt eẽ ſp ⁊ ĩ oĩbꝫ ſicut iudiciuꝫ de ſaporibus qd ab oĩ guſtu dat̃ nõ põt eẽ falſuꝫ · ita iudiciũ qd ab oĩbꝫ de vitate dat̃ nõ põt eẽ erroneũ. cõis aũt ſnĩa ẽ oĩuꝫ phoꝝ ex nihilo ni hil fieri. oꝫ igit̃ eſſe verũ. ſi igit̃ aliqd ẽ factũ · oꝫ ex aliq̄ eẽ factũ. qd ſi etiã fac tũ ſit oꝫ etiã ⁊ hꝰ ex alio fieri. nõ poteſt aũt hꝰ ĩ infinitũ pcedẽ: qa ſic nlla ge‑neratio ꝯpleret̃ cũ nõ ſit poſſibile ĩfi‑nita trãſire. oꝫ igit̃ deuenire ad aliqd p̊mũ qd nõ ſit factũ. oẽ aũt ens quod nõ ſp fuit oꝫ eſſe factũ. g̊ oꝫ illud ex q̊ oĩa p̊mo fiũt eẽ ſempitnũ. hꝰ aũt nõ ẽ de⁹. qa ipſe nõ põt eẽ mã alicui⁹ rei ut in p̊ pbatũ eſt. relinq̃t̃ igit̃ ꝙ aliqd ex̄ deũ ſit etnũ. ſ. mã p̊ma. Amp. ſi ali‑qd nõ ſe hꝫ eodem mõ nũc ⁊ p̊us oꝫ il lud eẽ aliq̄lit̃ mutatũ. hꝰ.n. ẽ moueri nõ eodẽ mõ ſe nũc ⁊ p̊us habẽ. oẽ aũt qd de nouo ĩcipit eẽ nõ eodẽ modo ſe hꝫ nũc ⁊ p̊us. oꝫ igit̃ hꝰ p aliquẽ motũ uel mutationẽ accidẽ · oĩs aũt motus uel mutatio ĩ aliq̄ ſubo ẽ. eſt.n. actus mobil'. cũ aũt mot⁹ ſit p̊us eo qd fit p motũ cũ ad hꝰ t̃minet̃ mot⁹ · oꝫ añ qd‑libet factũ p̄exiſtẽ aliqd ſubm mobi‑le. ⁊ cũ hꝰ nõ ſit poſſibile ĩ infinitũ pce dere · oꝫ deuenire ad aliqd p̊mũ ſubm nõ de nouo ĩcipiẽs ꝭ ſp exiſtẽs. Adhꝰ oẽ qd de nouo eẽ ĩcipit · añq꜡ eẽt poſſi bile erat ipſũ eẽ. ſi.n. poſſibile nõ erat ipſũ eẽ · nccẽ erat nõ eẽ. ⁊ ſic ſp fuiſſet nõ ens ⁊ nũq꜡ eẽ ĩcepiſſet. ꝭ qd ẽ poſſi bile eẽ ẽ ſubm potentia ens. oꝫ igit̃ añ qdlibet d nouo ĩcipiẽs p̄exiſtẽ ſubm potẽtia ens. ⁊ cũ hꝰ ĩ ĩfinitũ pcedẽ nõ poſſit · oꝫ ponẽ aliqd p̊mũ ſubm quod nõ ĩcepit eẽ de nouo. Itẽ. nlla ſuba pmanẽs ẽ dũ fit. ad hꝰ.n. fit ut ſit. nõ n. fieret ſi iam eẽt · ꝭ dũ fit oꝫ aliqd eẽ qd ſit factõis ſubm. nõ.n. factio cũ ſit accñs ſine ſubo eſſe põt. oẽ igit̃ qd fit hꝫ aliqd ſubm p̄exñs. ⁊ cũ hꝰ ĩ ĩfinitũ ire nõ poſſit · ſeq̃t̃ p̊muꝫ ſubm nõ eſſe factũ ꝭ ſempitnũ. Ex q̊ vlteri⁹ ſeqtur aliqd p̄ter deuꝫ eẽ etnũ · cũ ipſe ſubm factiõis aut mot⁹ eẽ nõ poſſit. He igit̃ ſũt rõnes qbꝫ aliq tanq꜡ demr̄atiõibꝫ inherentes dicũt nccĩuꝫ res creatas ſp fuiſſe in q̊ fidei catholice cõtradicũt q ponit nihil p̄ter deũ ſp fuiſſe ꝭ oĩa eſſe cepiſſe p̄ter vnũ deũ eternũ.

Solutio rõnũ ſup̄ poſitaꝝ. ⁊ p̊ earũ q̄ ſumũtur ex parte dei. XXXV

Portet igit̃ oñdẽ p̄miſſas rõ‑nes nõ ex nccitate ꝯcludẽ. ⁊ p̊ illas que ex parte agẽtis ſu mũt̃. Nõ.n. oꝫ ꝙ p ſe ul' p accñs deus moueat̃ ſi effectus ei⁹ de nouo ĩcipiũt eẽ ut p̊ma rõ pcedebat. nouitas enim effect⁹ iudicare põt mutationẽ agẽtis ĩnq̃tũ demonſtrat nouitatẽ actionis. nõ.n. põt eẽ ꝙ in agẽte ſit noua actio niſi aliquo mõ moueat̃ ſaltẽ de ocio ĩ

actum. nouitas aūt diuini effectus non
demōſtrat nouitatē actiōis in deo· cū
actio ſua ſit ſua eēntia ut ſ̄ oñſū ē. vñ
neqȝ nouitas effectus mutationeȝ dei
agēd demōſtrare pōt. Nec tñ oȝ ꝙ ſi
pmi agētis actio ſit etna ꝙ ei⁹ effect⁹
ſit etn⁹ ut ſecūda rō ɔcludebat. oñſuȝ
ē.n.ſ̄ ꝙ de⁹ agit volūtarie ī reꝝ ꝓduc
tiōe· nō āt ita ꝙ ſit aliq̄ alia ipſi⁹ actio
media· ſicut ī nob̄ actio ɔ̄tuē motiue
ē media int̄ actū voluntatis ⁊ effectū
ut ī p̄cedētib⁹ oñſū ē. ſ̄ oȝ ꝙ ſuū intel
ligē ⁊ velle ſit ſuū facē. effect⁹ aūt ab
ītellectu ⁊ volūtate ſeq̄t̄ ſ̄m determina
tionē intellect⁹ ⁊ īpiū volūtatis. ſicut
aūt p ītellectū determinat̄ rei factio ⁊
q̄cūqȝ alia ɔditio· ita ⁊ p̄ſcribit̄ ei tēp⁹
nō.n.ſolū ars determinat ut h̄ tale ſit ſ̄
ut tūc ſit ſicut medic⁹ vt tūc det̄ potō.
vñ ſi ei⁹ velle p ſe eēt efficax ad effec-
tū ꝓducēdū· ſeq̄ret̄ d̄ nouo effect⁹ ab
antiq̄ voluntate nulla actiōe d̄ nouo
ex̄nte. nihil igit̄ ꝓhibet dicē actioneȝ
dei ab etno fuiſſe· effectuȝ aūt ei⁹ non
ab etno ſed tūc cū ab etno diſpoſuit.
Ex q̄ etiā pȝ ꝙ ⁊ ſi de⁹ ſit ſufficiēs cā
ꝓductiōis reꝝ ī eſſe· nō tñ oȝ ꝙ ei⁹ ef-
fectus etn⁹ ponat̄ eo ex̄nte eterno ut
t̄tia rō ɔcludebat. poſita.n. cā ſufficiē
te ponit̄ ei⁹ effect⁹· nō āt effect⁹ ex̄ne⁹
a cā. hoc.n. eēt ex īſufficiētia cāe· ac ſi
calidū nō calefaceret. ꝓpri⁹ aūt effectus
volūtatis ē ut ſit h̄ qd̄ volūtas vult. ſi
aūt aliquid aliud eēt q̄ȝ voluntas ve-
lit nō poneret̄ effect⁹ ꝓpri⁹ cāe ſ̄ alie-
nus ab ea. volūtas aūt ſicut dictū ē ſi-
cut vult h̄ eē tale· ita vult h̄ eē tūc. vñ
oȝ ad h̄ ꝙ volūtas ſit ſufficiēs cā ꝙ ef-
fectus ſit qñ voluntas eſt ut ſit. ⁊ qñ
volūtas effectū eſſe diſpoſuit. ī his āt
q̄ a cā nālit̄ agēte ꝓcedūt· ſec⁹ ē: quia
actio nāe ē ſ̄m qd̄ ipſa ē. vñ ad eē cāe

ſeq oȝ effectū· volūtas aūt agit nō ſ̄m
modū ſui eē ſ̄ ſ̄m modū ſui ꝓpoſiti. ⁊
iō ſicut effect⁹ naturalis agētis ſeq̄t̄ eē
agētis ſi ſit ſufficiēs· ita effect⁹ agēd p
volūtatē ſeq̄t̄ modū ꝓpoſiti. Ex his
etiā pȝ ꝙ diuine volūtad nō retardat̄ ef
fect⁹ q̄ȝuis nō ſp fuerit volūtate ex̄nte
ut q̄rta rō ꝓponebat. nā ſub volūtate
diuina cadit nō ſolū ꝙ ei⁹ effect⁹ ſit ſ̄ ꝙ
tūc ſit. h̄ igit̄ volitū qd̄ ē tūc creatura
eē nō retardat̄: q͞a tūc icepit creatura
eē qñ de⁹ ab etno diſpoſuit. Nō ē āt
aū toti⁹ create inchoationē diuiſitatem
aliquā ꝑtiū alicui⁹ durationis accipere
ut in q̄nta rōne ſupponebat̄. nā nihil
menſurā nō h̄ȝ nec durationē. dei aūt
duratio q̄ ē etnitas nō h̄ȝ ꝑtes ſ̄ ē ſim
plex oīo nō h̄ñs p̄us ⁊ p⁹teri⁹· cū de⁹
ſit īmobil̄ ut ī p̊ oñſū ē. nō ē igit̄ ɔpa-
re īchoationē toti⁹ create ad aliqua di
uerſa ſigta ī aliq̄ p̄ex̄nte mēſura ad q̄
īitiū creaturarū ſilit̄ ⁊ diſſilit̄ ſe poſſit
habē ut oporteat rōnē eē apud agētē
q̄re ī h̄ ſigto illi⁹ durationis creaturā ī
eē ꝓduxerit ⁊ nō ī alio p̄cedēti ul̄ ſe-
quēti· q̄ q̄dē rō req̄rēt̄ ſi aliq̄ duratio
ī ꝑtes diuiſibil̄ eēt p̄ter totā creaturā
ꝓductā. ſicut accidit ī ꝑticularib⁹ agē
tib⁹ a q̄b⁹ ꝓducit̄ effect⁹ ī tpe non aūt
ipſū tēp⁹. de⁹ āt ſil̄ in eē ꝓduxit ⁊ crea
turā ⁊ tēp⁹. nō ē igit̄ rō q̄re nūc ⁊ non
p̄us ī h̄ ɔſiderāda ſ̄ ſolū q̄re nō ſp· ſi-
cut p ſil̄e ī loco apparet. ꝑticularia eni
corpa ſicut ī tpe determinato ita etiā in
loco determinato ꝓducunt̄. ⁊ q͞a h̄ñt ex̄
ſe tēp⁹ ⁊ locū a q̄b⁹ ɔtinēt̄· oȝ eē rōnē
q̄re magi ī h̄ loco et ī h̄ tpe ꝓducūt̄ q̄ȝ
ī alio. ī toto aūt celo ex̄ qd̄ nō ē loc⁹ et
cū q̄ vlis loc⁹ diuȝ ꝓducit̄· nō ē rō ɔſi
derāda q̄re h̄ ⁊ nō ibi ɔſtitutū ē· quā
rōnē q͞a q̄dā ɔſiderādā putabāt deci
derūt ī errorē ut ponerent infinitum

in corpib⁹. ⁊ ſilit̄ in ꝓductione totius
create extra quā nō ē tēp⁹ ⁊ cū q̄ tēp⁹
ſil̄ ꝓducit̄· nō ē attēdenda rō q̄re nūc
⁊ nō p̄us· ut p h̄ ducamur ad ɔceden
dā tpis infinitatē· ſ̄ ſolū q̄re nō ſp uel
q̄re p⁹ nō eē uel cū aliq̄ p̄ncipio. Ad
h̄ aūt inq̄rendū ſexta rō inducebatur
ex ꝑte finis q ſol⁹ inducē pōt nccītatē
ī his q̄ volūtate agunt̄. finis aūt diuine
volūtad nō pōt eē niſi ei⁹ bonitas. nō
aūt agit ꝓpt̄ hūc finē ꝓducendū ī eſſe
ſicut artifex agit ꝓpt̄ ɔſtitutionē arti
ficiati· cū bonitas ei⁹ ſit etna ⁊ īmuta-
bil̄ ita ꝙ ei nihil accreſcē pōt. nec etiā
pōt dici ꝙ ꝓpt̄ ei⁹ meliorationē deus
agat· nec etiā agit ꝓpt̄ hūc finē acqui
rendū ſibi· ſicut rex pugnat ut acqui-
rat ciuitatē. ipē.n. ē ſua bonitaſ. reſtat
igit̄ ꝙ agat ꝓpt̄ finē inq̄ȝtū effectū ꝓ-
ducit ad ꝑticipationē finis. in ꝓducē-
do igit̄ res ſic ꝓpt̄ finē vniformis ha-
bitudo finis ad agentē nō ē ɔſideran
da ut rō opis ſempitni· ſ̄ magi ē atten
denda habitudo finis ad effectū q ſit
ꝓpt̄ finē ut talit̄ ꝓducat̄ effect⁹ qualit̄
ɔuenīēti⁹ ordinet̄ ad finē. vñ p hoc ꝙ
finis vniformit̄ ſe h̄ȝ ad agētē· nō pōt
ɔcludi ꝙ effect⁹ ſit ſempitnus. Nec
eſt nccīuȝ effectum diuinū ſp fuiſſe ꝓpt̄
h̄ ꝙ ſic ɔuenienti⁹ ordinet̄ ad finē ut
ſeptīa rō ꝓcedē videbat̄· ſ̄ ɔuenīēti⁹
ordinat̄ ad finē ꝓpt̄ hoc qd̄ ē nō ſp fu
iſſe. oē.n. agēs ꝓducēs effectū ī ꝑtici-
pationē ſue forē ītendit ī eo īducere
ſuā ſilitudinē. ſic igit̄ diuine voluntati
ɔueniēs fuit ī ſue bōitad ꝑticipatiōeȝ
creaturā ꝓducē ut ſua ſilitudīe diuinaȝ
bonitatē repñtaret. nō aūt pōt eſſe tal̄
repñtatio p modū eq̄litatis ſicut effec
tus vniuoc⁹ ſuā cām repſentat ut ſic
oporteat ab infinita bonitate eternos
effect⁹ ꝓduci· ſ̄ ſicut excedēs repñtat̄

ab eo qd̄ excedit̄. exceſſus āt diuine bo-
nitad ſup̄ creaturā p hoc maxīe expri-
mit̄ ꝙ create nō ſp fuerūt. ex hoc eni
apparet expſſe ꝙ oīa alia p̄ter ipſū· eū
h̄ñt ſui eē auctorē. ⁊ ꝙ v̄t⁹ ei⁹ nō ob-
ligat̄ ad h⁹mōi effect⁹ ꝓducendos ſi-
cut nā ad effectus nāles. ⁊ p ɔñs qd̄ ē
volūtate agēs ⁊ ītelligēs q̄ȝ d̄ria q̄dā
poſuerūt etnitatē creatāꝝ ſupponētes
Sic igit̄ ex ꝑte agētis nihil ē ꝙ etnita
tē creaturāꝝ nos ponere cogat.

Solutio rōnū que ſumūtur ex ꝑte rerum factarum. XXXVI

Similit̄ etiā nec ex ꝑte create
ē aliq̄d qd̄ nos ad ei⁹ etnita-
tē ponendā de nccītate indu
cat. Nccītas.n. eēndi q̄ ī creaturā īue-
nit̄ ex q̊ p̄ma rō ad h̄ ſumit̄· ē nccītas
ordīs ut ī p̄cedētib⁹ ē oñſū. nccītaſ āt
ordīs nō cogit ipſū cui tal̄ īeſt neceſſi
tas ſp fuiſſe ut oñſū ē ſ̄. lȝ.n. ſubſ̄a celi
p h̄ ꝙ caret potentia ad nō eē· h̄eat ne
ceſſitatē ad eē· nō tñ nccītas ſeq̄t̄ eius
ſubſ̄am. vñ ſubſ̄a ei⁹ iam ī eſſe īſtituta
talis nccītas īpotētialitatē nō eſſendi
īducit. nō aūt facit eē īpoſſibile celuȝ
nō eē ī ɔſideratiōe q̄ agit̄ de ꝓductōe
ſubſ̄e ipi⁹. Silit̄ etiā v̄t⁹ eēndi ſp ex q̄
ꝓcedebat ſecūda rō p̄ſuppōit ſubſtan
tie ꝓductiōȝ. vñ cū de ꝓductiōe ſubſ̄e
celi agit̄· talis v̄tus ſempitnitad argu
mētū ſufficiēs eē nō pōt. Mot⁹ etiā
ſempitnitatē nō cogit nos ponē ratio
ɔñt inducta. iam.n. pȝ ꝙ abſqȝ muta-
tiōe diuini agēd pōt eē ꝙ nouū agat nō
ſempitnū. ſi āt poſſibile ē ab eo aliq̄d
agi de nouo pȝ ꝙ ⁊ moueri. nā motus
diſpōnē volūtatis etne ſeq̄t̄ de motu
nō ſp eēndo. Silit̄ etiā intētio nāliū
agentiū ad ſpēꝝ ꝑpetuitatē ex q̊ q̄rta

tō pcedebat p̄ſuppōit nālia agētia iā pducta. vn̄ locū nō hȝ h̄ rō niſi ī reb⁹ nālib⁹ iā ī eſſe pduct̄ nō āt cū ꝺe reꝝ pductione agit̄. ꝺtꝫ aūt nccē ſit ponē generatione; ppetue ꝺuratuꝫā. in ſequentib⁹ oſ̄deť. Rō etiā q̄rta ex tpe īducta eťnitatē motuſ magl̄ ſupponit q̄ pbet. Cū. n. pus ꝛ p⁹teri⁹ ꝛ ꝯtinuitas tpis ſeq̄ť pus ꝛ p⁹teri⁹ ꝛ ꝯtinuitatē mot⁹ ſm Ariſ. ꝺoctrinā. pȝ ꝙ iō idē inſtās ē p̄ncipiū futi ꝛ finis p̄titi. qa aliqd ſigtū in motu ē p̄ncipiū ꝛ finis ꝺiūaꝫ ptiū mot⁹. nō oportebit igitur oē inſtās h⁹mōi eē niſi oē ſignū ī tpe acceptū ſit mediū int̄ pus ꝛ p⁹teri⁹ in motu. qꝺ ē ponē motū ſempitnū. ponēs āt motū eē nō ſempitnū pōt ꝺicē p̄mū īſtās tpis eē p̄ncipiū futi ꝛ nullı⁹ p̄teriti finē. nec repugt̄ ſucceſſioni tpis ꝙ ponať ī ipo aliqꝺ nūc p̄ncipiū ꝛ nō finis. ꝑpt̄ hoc ꝙ linea in q̄ ponit̄ pūct⁹ aliqs p̄ncipiū ꝛ nō finis ē ſtans ꝛ nō fluēs. qa etiā ī motu aliq̄ pticula ri q etiā nō ē ſtans ſ fluēs ſigri aliqd pōt ut p̄ncipiū mot⁹ tm̄ ꝛ nō ut finis alit̄. n. oīs mot⁹ eēt ppetu⁹ qꝺ ē īpoſſibile. Q aūt pus ponit̄ nō eſſe tpis q̄ ei⁹ eē ſi tēp⁹ icepit. nō cogit nos ꝺicē ꝙ ſi ponit̄ tēp⁹ eē ponať n̄ eē ut ſexta rō ꝯcludebat. nā pus qꝺ ꝺicim⁹ anq̄ tēp⁹ eēt nō ponit aliquā tpiſ ptē ī re ſ tēp⁹ eēt nō ponit aliquā tpiſ ptē ī re ſolū ī imaginatiōe. cū. n. ꝺicim⁹ tēp⁹ hȝ eē poſt nō eē. intelligim⁹ ꝙ nō fuit aliq̄ ps tpis an̄ h̄ nūc ſigtū. ſicut cū ꝺicim⁹ ꝙ ſup celū nihil ē nō ītelligim⁹ ꝙ aliq̄ loc⁹ ſit ex̄ celū q poſſit ꝺici ſup reſpectu celi. ſ ꝙ non ē loc⁹ eo ſupior. ꝺtrobiqꝫ aūt imaginatio pōt mēſuraꝫ aliquaꝫ rei exn̄ti appone. rōne cui⁹ ſicut nō ē ponēda quātitas corporis infinita ut ꝺr in 3° phicorū. ita nec tēpus eťnū. Eťnitas aūt ꝑponū quā oȝ ꝯcedere etiā ꝓrōnes negantē ex q̄ ſeptia rō pcedebat hȝ nccitatē ordis q ē p̄di cati ad ſubm. vn̄ nō cogit aliquā rem eē ſp niſi forte ītelle̅ctū ꝺiuinū ī q ē ratio oīs ꝺitatis ut ī p̄ oſ̄ſū eſt. Patet igit̄ ꝙ rōnes ex creaturis īducte nō cogūt ad mūdi eťnitatē ponendam.

Solutio rōnū que ſumebant̄ ex pte factionis rerū. XXXVII

Eſtat aūt oſ̄dē ꝙ nec ex pte pductiōis rerū aliq̄ rō ſupta cogē poſſit ad idem. Cōis. n. phoꝝ poſitio ponētiū ex nihilo nihil fieri ex q̄ p̄ma rō pcedebat. ꝺitatē hȝ ſm illud fieri qꝺ ipi ꝯſiderabāt. quia enī oīs nr̄a cognitio a ſenſu incipit q ſingřariū ē. a pticularib⁹ ꝯſideratōib⁹ ad ꝺl̄es ꝯſideratō hūana pfecit. vnde p̄ncipiū reꝝ pquirētes pticulares factiōes entiū tm̄ ꝯſiderauerūt inqrētes q̄lit̄ uel hic ignis ul̄ hic lapis fiat. ꝛ iō p̄mi magl̄ extrīſice q̄ oportēt fieri rē ꝯſiderātes poſuert̄ rē fieri ſolū ſcꝺm q̄ſdā accn̄tales ꝺiſpōnes ut raꝝ ꝺenſi ꝛ h⁹mōi. ꝺicētes p ꝯn̄s fieri nihil eſſe niſi altari. ppt̄ h̄ ꝙ ex ente ī actu ꝺnūqꝺqꝫ fieri ītelligebāt. poſteriores ꝺo magl̄ ītrīſece reꝝ factionē ꝯſiderātes ad fieri reꝝ ſm ſubaꝫ pceſſerūt ponētes ꝙ non oȝ aliqd fieri ex ente ī actu niſi p accn̄s ſ p ſe ex ente in potētia. h̄ aūt fieri qꝺ ē en̄d ex q̄licūqꝫ ente ē factio pticularis entis. qꝺ qdē fit inq̄tū ē h̄ ens ut hō uel ignis. nō aūt inq̄tū ē ꝺl̄r. ens. n. pus erat qꝺ ī h̄ ens trāſmutať. Profūdi⁹ aūt ad reꝝ originē īgrediētes ꝯſiderauerūt ad vltimū toti⁹ en̄d creati ab vna p̄ma cā pceſſiōeꝫ ut ex rōib⁹ h̄ oſ̄dētib⁹ ſ̄ poſitis pȝ. in hac āt pceſſiōe toti⁹ entis a ꝺeo non ē poſſibile fieri aliqd ex aliq̄ alio p̄iacēte. nō. n. eēt totius entis creati factio. ꝛ hāc qdē factionē nō attigerūt p̄mi nāles q̄ꝝ eāt cōis ſn̄ia ex nihilo nihil fieri. u⁹ ſi q eā attigert̄ nō ppe nomē factiōis ei ꝯpetē ꝯſiderauerūt. cū nomen factiōis motuꝫ uel mutationem īportet. in hac aūt toti⁹ entis origine ab vno p̄ ente. ītelligi nō pōt trāſmutatio vni⁹ en̄d ī aliud ut oſ̄ſū ē. ppter qꝺ nec ad nālē phm ptinet h⁹mōi rerū originē ꝯſiderate. ſ ad phm p̄muꝫ q cōſiderat ens cōe ꝛ ea q̄ ſūt ſepata a motu. nos tn̄ ſ̄b q̄dā ſiřitudīe etiā ad illā originē nom̄ factōis trāſſerim⁹ ꝺt ꝺicam⁹ ea facta q̄rūcūqꝫ eēntia uel nā ab alijs originē hȝ. Ex q̄ pȝ ꝙ nec ſecūda rō ꝺe nccitate ꝯcludit q ex rōne mot⁹ ſumebať. nā creatio mutatio ꝺici nō pōt niſi ſm metaphorā put creatū ꝯſiderať habē eē p⁹ nō eē rōne cui⁹ aliqd ex alio fieri ꝺicit̄ etiā eoꝝ q̄ īuicē trāſmutationeꝫ nō hn̄t ex h̄ ſolo ꝙ vnū eorū ē p⁹ alteꝝ ſicut ꝺies ex nocte. nec rō mot⁹ inducta ad h̄ aliqd facere pōt. nā qꝺ nll̄o mō ē nō ſe hȝ aliq̄ mō ut poſſit concludi ꝙ q̄n incipit eē alio mō ſe hēat nūc ꝛ pus. Ex h̄ etiā pȝ ꝙ nō oȝ aliquā potentiā paſſiuā p̄cedē eē toti⁹ en̄d creati ut t̄tia rō ꝯcludebat. h̄. n. ē nccīuꝫ ī illis q̄ p motū eſſendi p̄ncipiū ſumūt. eo ꝙ mot⁹ ē actuſ exn̄d ī potētia. poſſibile āt fuit enſ creatū eē anq̄ eēt p potentiā agētis p quā ꝛ eē icepit. ꝺl̄ ppt̄ h̄itudinē t̄mioꝝ ī qb⁹ nll̄a repugn̄tia īueit̄. qꝺ qdē poſſibile ſm nullā potētiā ꝺicit̄ ut pȝ p phm ī 5° metaph. h̄. n. p̄dicatū qꝺ ē eē nō repugt̄ huic ſubo qꝺ ē mūd⁹ ul̄ hō ſicut ꝯmēſurabile repugt̄ ꝺiametro. ꝛ ſic ſeq̄t̄ ꝙ nō ſit īpoſſibile eē. ꝛ p ꝯn̄s ꝙ ſit poſſibile eē anq̄ eēt etiā nulla potētia exn̄te. ī hiſ āt q̄ p motū fiūt oȝ p̄us fuiſſe poſſibile p aliquam paſſiuā potētiā ī qb⁹ phs ī 7° metaph. hac vtit̄ rōne. Patet igit̄ etiā ex h̄ ꝙ nec q̄rta rō ad ppoſitum ꝯcludit. nā fieri nō ſil̄r ē cū eē rei ī his q̄ p motū fiūt in q̄ꝝ fieri ſucceſſio īuenit̄. ī his āt q̄ nō fiūt p motū nō prius ē fieri q̄ eē. Sic igit̄ euidenter apparet ꝙ nihil phibet ponē mūduꝫ nō ſp fuiſſe: qꝺ fides catholica ponit Gen̄. p̄. In p̄ncipio creauit ꝺe⁹ celū. ꝛ t̄rā. ꝛ p̄ꝺ. 8° ꝺe ꝺeo ꝺicit̄ Anteq̄ quicq̄ faceret a principio ꝛc.

Ratiōes qb⁹ q̄dā pbare conant̄ mūdū nō eſſe eternū. XXXVIII

Unt āt q̄dā rōnes a qbuſdā īducte ad pbādū mūdū nō ſp fuiſſe ſūpte ex hiſ. Deū. n. eſſe oīuꝫ reꝝ cām ꝺemr̄atū ē. cām aūt oȝ ꝺuratiōe p̄cedē ea q̄ p actionē cāe fiūt. Itē. cū totū ens a ꝺeo ſit creatū nō pōt ꝺici factū eē ex aliq̄ ente. ꝛ ſic relinq̄t̄ ꝙ ſit factuꝫ ex nihilo. ꝛ p ꝯn̄s ꝙ hēat eē p⁹ nō eē. Ad h̄. qa infinita nō ē trāſire. ſi āt mūd⁹ ſp fuiſſet. eēnt iam infinita ptrāſita. qa qꝺ p̄teritū ē ptrāſitū ē. ſūt aūt īfiniti ꝺies ul̄ circulatiōes ſolis p̄terite ſi mūdus ſp fuit. P̄. ſeq̄t̄ ꝙ infinito fiat additio cū ad ꝺies ul̄ circulatōes p̄titas q̄tidie ꝺ nouo addat̄. Amp̄. ſeq̄t̄ ꝙ ī cauſ̄ efficientib⁹ ſit pcedē ī infinitū ſi gn̄atio fuit ſp. qꝺ oȝ ꝺicē mūdo ſp exn̄te. nā filij cā ē pr̄. ꝛ h⁹ ali⁹. ꝛ ſic ī īfinitū. Ruſus ſeq̄t̄ ꝙ ſint infinita. ſ. infinitoꝝ hoīuꝫ p̄titoꝝ aīe īmortales. Has aūt rōes qa ꝺſq̄quaqꝫ non ꝺ nccitate ꝯcludūt lꝫ pbabilitatē hēant ſufficit tāgē ſolū ne videat̄ fides catholica ī vaniſ rōib⁹ cōſtituta ꝛ nō potius ī ſolidiſſima ꝺei

co̅trīa. 7 iō ꝯueniēs videt̃ ponē q̄lit̃
obuiet̃ eis ꝑ eosq etnitatē mundi po
ſuerūt. Qꝺ.n.ꝓ ot̃ agēs ꝺe nccitate
ꝓcedē effectū q ꝑ ſuā opatōꝫ ſit· verū
ē ĩ hıs q̄ agūt aliqd ꝑ motū.qa effect⁹
nō ē niſi ĩ t̃mino mot⁹. agēs āt nccē ē
eē etiā cū mot⁹ ĩcipit.ĩ his āt q̄ ĩ ĩſtā‐
ti agūt h̃ nō ē nccē·ſicut ſil' ꝺū ſol ē in
pūcto oziētis illuīat noſtꝝ emiſpeꝛiū
Qꝺ etiā 2° ot̃ nō ē efficax.ei.n.qꝺ ē
ex aliq̃ aliqd fieri ꝯ̄dictoꝝ qꝺ oꝫ ꝺate
ſi h̃ n̄ ꝺet̃ ē nō ex aliq̄ fieri nō āt ex h̃
qꝺ ē ex nihilo niſi ſub ſēſu ꝓmi.ex q̄
ꝯcludi nō pōt ꝙ fiat ꝓmi nō eē. Qꝺ
etiā 3° ponit̃ non ē cogēs .nā ĩfinitū 7
ſi nō ſit ſil' ĩ actu pōt tn̄ eē ĩ ſucceſſiōe
qa ſic qꝺlibet ĩfinitū acceptū finitū ē
q̄libet igit̃ circulatio ꝓcedētiū trāſiri
potuit qa finita fuit· in oībuſ aūt ſil' ſi
mūd⁹ ſꝑ fuiſſet nō eēt accipe ꝓmā et
ita nec tranſitū q ſꝑ exigit ꝺuo extre‐
ma. Qꝺ etiā 4° ꝓponit̃ ꝺebilē ē. naꝫ
nichil ꝓhibet ĩfinito ex ea ꝑte additōꝫ
fieri q̄ ē finitū.ex h̃ aūt ꝙ ponit̃ tēpuſ
etnū ſeqt̃ ꝙ ſit ĩfinitū ex ꝑte an̄ ꝫ fini
tū ex ꝑte p⁹.nā pn̄s ē termin⁹ ꝓteriti.
Qꝺ etia 5° obicit̃ non cogit.qa cās
agētes ĩ ĩfinitū ꝓcedē ē ĩpoſſibile ꝼm
ꝑhos ĩ cauſis ſil' agētibꝫ.qa opoztēt ef‐
fectū ꝺepēdē ex actiōibꝫ infinitis ſil'
exn̄tibꝫ.7 hui⁹mōi ſūt cāe ꝑ ſe ĩfinite
qa caꝝ ĩfinitas ad cātū reqrit̃·ĩ cauſiſ
aūt nō ſil' agētibꝫ h̃ nō ē ĩpoſſibile ꝼm
eos q ponūt gnātionē ꝑpetuā.h̃ āt ĩfi
nitas accidit cauſis.accidit.n.pr̄i ſozt
ꝙ ſit alteri⁹ fili⁹ uel nō fili⁹·nō āt acci
ꝺit baculo inq̄ꝫtuꝫ mouet lapidem ꝙ
ſit mot⁹ a manu·mouet.n.inq̄ꝫtuꝫ eſt
mot⁹. Qꝺ aūt ꝺ aīabꝫ obicit̃ ꝺiffici
li⁹ ē.ꝫ tn̄ tō nō ē multū vtil' qa multa
ſuppōnit.qdā nāqꝫ etnitatē mūdi po
nentiū·poſuerūt etiā hūanas aīas nō
eē p⁹ cozp⁹.qdā ꝺo ꝙ ex aīabꝫ nō ma
net niſi ĩtellect⁹ ſepat⁹ ul' agēs ꝼm q̄ſ‐
ꝺā uel etiā poſſibil' ꝼm alios.qdā aūt
poſuerūt circulatiōꝫ ĩ aīabꝫ ꝺicētes ꝙ
eedē aīe p⁹ aliq̄ ſecl'a ĩ cozpa reuertūt̃.
qdā ꝺo ꝓ incōuenienti nō hn̄t ꝙ ſint
aliq̄ ĩfinita actu ĩ hiſ q̄ ozdinē nō hn̄t
Pōt āt efficaci⁹ ꝓcedi ad h̃ oñdēdū
ex fine ꝺiūe volūtatꝭ ut ſ̄ tactū ē.finiſ
n. ꝺiūe volūtatis ĩ reꝝ ꝓductiōe ē ei⁹
bonitas inq̄ꝫtuꝫ ꝑ cāta manifeſtat̃.po‐
tiſſime aūt manifeſtat̃ ꝺiūa bonitas 7
ꝺt⁹ ꝑ h̃ ꝙ reſ alie ꝓter ipſū n̄ ſꝑ fuerīt.
Ex hoc.n.manifeſte apparet ꝙ reſ alie
ꝓter ipſū ab ipō eē hn̄t qa nō ſꝑ fuerīt
Oñdit̃ etiā ꝙ n̄ agit ꝑ nccitatē nāe 7
ꝙ ꝺt⁹ ſua ē ĩfinita ĩ agēdo.h̃ .n.cōue‐
niētiſſimū fuit ꝺiūe bonitati ut rebuſ
creatꝭ ꝓncipiū ꝺuratiōis ꝺaret.Ex hiſ
aūt q̄ ꝓdicta ſūt vitare poſſum⁹ ꝺiūſos
errozeſ gētiliū ꝑhoꝝ q̄ꝝ qdā poſuerīt
mūdū etnū.qdā mām mūdi etnā ex
q̄ ex aliq̄ tꝑe mūd⁹ cepit gnāri ul' a ca
ſu ul' ab aliq̄ ĩtellectu·aut etiā amoze
aut lite.Ab oībꝫ.n.his ponit̃ aliqd ꝓt
ꝺeū etnū.qꝺ fidei catholice repugt̄.

Q ꝺiſtīctio reꝝ n̄ ē a cāu. XXXIX

Xpedit āt his q̄ ad reꝝ ꝓdu‐
ctionē ꝑtinēt·reſtat ꝓſeq ea
q̄ ſūt ꝯſiderāda ĩ reꝝ ꝺiſtin‐
ctiōe. ĩ qbꝫ ꝓ oꝫ oñdē ꝙ reꝝ ꝺiſtīctio
n̄ ē a cāu.caſ⁹.n.nō ꝯtigit niſi ĩ poſſi‐
bilibꝫ alit̃ ſe habē.q̄.n.ſūt ex nccitate
7 ſꝑ·nō ꝺicim⁹ eē a cāu.oñſū ē autē ſ̄
q̄ſdā res creatas eē ĩ q̄ꝝ nā nō ē poſſi‐
bilitas ad nō eē·ſicut ſūt ſubē ĩmāleſ
7 abſqꝫ ꝯ̄zietate.ſubās igit̃ eoꝝ ĩpoſſi
bile ē eē a cāu: ſūt aūt ꝑ ſuā ſubāꝫ ꝺi‐
ſtincte ad ĩuicē. eaꝝ igit̃ ꝺiſtīctio nō
ē a caſu. Amp̄. cum caſus ſit tm̄ in

poſſibilib⁹ alit̃ ſe habē.ꝓncipiuꝫ autē
h⁹mōi poſſibilitatꝭ ē mā nō āt foꝛa q̄
magis ꝺet̃minat poſſibilitatē māe ad
vnū.ea āt q̄ꝝ ꝺiſtīc° ē a foꝛa nō ꝺiſtī
guūt̃ a cāu·ꝫ foꝛte ea q̄ꝝ ꝺiſtīctio ē a
mā.ſpēꝝ aūt ꝺiſtīctio ē a foꝛa.ſingu‐
lariū āt ei⁹dē ſpēi a mā. ꝺiſtīctio igit̃
rerū ꝼm ſpēm nō pōt eē a cāu ꝫ foꝛte
aliq̄ꝝ ĩdiuiduoꝝ caſ⁹ pōt eē ꝺiſtīctiu⁹
Ad h̃.cū mā ſit ꝓncipiū 7 cā rerū ca‐
ſualiū ut oñſū ē.ĩ eozū factiōe pōt eē
caſus q̄ ex mā gnānt̃.oñſū ē āt ſ̄ ꝙ ꝓ‐
ma reruꝫ ꝓductio ĩ eē nō ē ex mā.ĩ ea
igit̃ caſus locū habē nō pōt.oꝫ autē ꝙ
ꝓma reꝝ ꝓductio cū ꝺiſtīctiōe fuerīt.
cū mlta ĩueniāt̃ ĩ reb⁹ creatꝭ q̄ neqꝫ ex
inuicē gnānt̃ neqꝫ ex aliq̄ vno cōi.qa
nō ꝯueniūt ĩ mā. nō eſt igit̃ poſſibile
ꝙ reꝝ ꝺiſtīctio ſit a caſu. Itē.cā ꝑ ſe
ꝓoz ē ea q̄ eſt ꝑ accn̄s. ſi igit̃ p⁹teriora
ſint a cā ꝑ ſe ꝺet̃minata·incōueniēs ē
ꝺicē ꝓoza eē a cā ꝑ accn̄s indet̃mīata.
ꝺiſtīctio aūt reꝝ ꝓcedit nālit̃ motū 7
opatiōes reꝝ.ꝺet̃mīati.n.mot⁹ 7 opa
tiōes ſūt reꝝ ꝺet̃mīataꝝ 7 ꝺiſtīctaꝝ.
mot⁹ āt 7 opatiōes rerū ſūt a cāis ꝑ ſe
7 ꝺet̃mīatꝭ·cū ĩueniāt̃ aut ſꝑ aut ĩ plu
ribꝫ ex ſuis cauſis eodē mō ꝓcedē.g̃ 7
ꝺiſtīctio reꝝ ē a cā ꝑ ſe 7 ꝺet̃mīata nō
a caſu q ē cā ꝑ accn̄s indeterminata.
Amp̄.cui⁹libet rei ꝓcedētꝭ ab agēte
ꝑ ĩtellectū 7 volūtatē foꝛa ē ab agen
te intēta. ipſa āt vniuerſitas creatarū
ꝺeū hꝫ auctozē q ē agēs ꝑ volūtatē et
ĩtellectuꝫ ut ex ꝓmiſſis pꝫ.nec ĩ ꝺtute
ſua ꝺefect⁹ aliqs eē pōt ut ſic ꝺeficiat a
ſua ĩtentiōe·cū ſua ꝺt⁹ infinita ſit ut
ſ̄ oñſū eſt. oꝫ igit̃ ꝙ foꝛa vniuerſi ſit a
ꝺeo ĩtenta 7 volita.nō ē igit̃ a cāu.ca‐
ſu.n.ꝺicim⁹ eē q̄ ꝓt ĩtentiōꝫ ſūt agētꝭ.
foꝛa aūt vniuerſi ꝯſiſtit ĩ ꝺiſtinctiōe
7 ozdīe ꝑtiū ei⁹.nō ē igit̃ ꝺiſtīctio reꝝ
a cāu. Ad h̃.id qꝺ ē bonuꝫ 7 optimū
ĩ effectu·ē finis ꝓductōis ipī⁹.ꝫ bonū
7 optimū vniuerſi ꝯſiſtit ĩ ozdīe ꝑtiū
ipſi⁹ ad ĩuicē q ſine ꝺiſtinctiōe eē nō
pōt. ꝑ hūc.n.ozdinē vniuerſū in ſua
tōlitate ꝯſtituit̃ q̄ ē optimū ipī⁹. ipſe
igit̃ ozdo ꝑtiū vniuerſi 7 ꝺiſtīctio ea‐
rū ē finis ꝓductionis vniuerſi.nō eſt
igit̃ ꝺiſtinctio rerū a cāu. Hāc aūt ꝺi
tatē ſacra ſcriptūa ꝓfitet̃ ut pꝫ Gen̄.ꝓ.
cū ꝓ ꝺicat̃. In ꝓncipio crea.ꝺe⁹ ce.7 t.
ſubiūgit: Diuiſit ꝺe⁹ lucē a tenebꝛis
7 ſic ꝺe aliis·ut nō ſolū reruꝫ creatio ꝫ
etiā rerū ꝺiſtinctio a ꝺeo eē oñdatur
nō a caſu ꝫ q̄ĩ bonū 7 optimū vniuer‐
ſi. vnde ſubdit̃: Widit ꝺe⁹ cūc.q̄ fe.et
erāt val.bona.ꝑ h̃ aūt excludit̃ opīo
antiq̄rū nāliū ponentiū cām mālē ſo
lā 7 vnā ex q̄ oīa fiebāt raritate 7 ꝺen
ſitate.hos.n.nccē ē ꝺicē ꝺiſtinctioneꝫ
rerū q̄s ĩ vniuerſo videm⁹ nō ex alic⁹
ozdināte intentiōe ꝓueniſſe ꝫ ex māe
foztuito motu. Silr̃ etiā excludit̃ opi
nio ꝺemocriti 7 leuſippi ponētiū ĩfini
ta ꝓncipia mālia.ſ.ĩdiuiſibilia cozpa
eiuſdē nāe· ꝫ ꝺifferētia figurꝭ pōne 7
ozdine.ex q̄rū cōcurſu quē opoztebat
eē foztuitū cū cām agentē negarēt po
nebāt eē ꝺiūſitatē in rebꝫ ꝓpt̃ ꝓdictas
tres athomoꝝ ꝺrīas.ſ.figure ozdinis
7 pōnis.vn̄ ſeq̄bat̃ ꝺiſtinctionē rerū
eē foztuitā· qꝺ ex ꝓmiſſis pꝫ eē falſū.

Q mā n̄ ē ꝓma cā ꝺiſtīctōis reꝝ. XL

Ex h̃ āt vlti⁹ apparet ꝙ reꝝ ꝺi
ſtīctio n̄ ē ꝓpt̃ māe ꝺiūſitatē
ſicut ꝓpt̃ ꝓmā cām.ex mā.n
nihil ꝺet̃minatuꝫ ꝓuenire pōt niſi ca‐
ſualit̃·eo ꝙ mā ad multa poſſibil' ē ex
qbꝫ ſi vnū tm̄ ꝓueniat h̃ ut ĩ paucio‐
rib⁹ ꝯtigens nccē ē eē. h⁹mōi āt ē qꝺ
caſualit̃ euenit 7 ꝓcipue ſublata ĩten‐
tiōe agētis. oñſū ē āt ꝙ rerū ꝺiſtīctio

non ē a caſu. relinqȓ igiȓ ꝙ nō ſit ꝓpt mãe ꝺr̄ſitatē ſicut ꝓpt p̊mā cauſam.

Adh̄.ea q̄ ſūt ex ītentiōe agētis nō ſunt ꝓpt mām ſicut ꝓpt p̊mā cām. cā n. agēs p̊oꝛ ē ī cāndo q̄ȝ mā. qa mā nō fit actu cā niſi ſm ꝙ ē mota ab agēte. vñ ſi aliqſ effectꝰ ꝯſeqȓ ꝺiſpōeȝ mãe ⁊ ītētiōȝ agēt̄ nō ē ex mā ſicut ex p̊ma cā. ⁊ ꝓpt h̄ videmꝰ ꝙ ea q̄ reducūȓ in mām ſicut ī p̊mā cām · ſūt p̄t intētiōȝ agēt̄ ſicut mōſtra ⁊ alia pctā nãe. foꝛma āt ē ex ītentiōe agēt̄ · qꝺ ex h̄ pꝫ. agēs. n. agit ſibi ſil'e ſm foꝛmā. ⁊ ſi aliqñ ꝺficiat h̄ ē a cāu ꝓpt māȝ. foꝛe igiȓ nō ſequūȓ ꝺiſpōȝ mãe ſicut p̊mā cauſā ſ; magiſ eoꝝ mãe ſic ꝺiſponūȓ ut ſint tales foꝛe. ꝺiſtinctio āt reꝝ ſm ſpēm ē p foꝛas. ꝺiſtinctio igiȓ reꝝ nō ē ꝓpt mãe ꝺr̄ſitatē ſicut ꝓpt p̊maȝ cauſam.

Amp̄. ꝺiſtīctio reꝝ nō pōt ꝓuēire ex mā niſi ī ill' q̄ ex mā p̄exñte fiūt. mlta aūt ſūt ab īuicē ꝺiſtincta in rebꝫ q̄ nō pñt ex p̄exñte mā fieri · ſicut pꝫ ꝺe coꝛpoꝛibꝫ celeſtibꝫ q̄ nō hñt ꝯ̄riū ut eoꝝ motꝰ oñdit. nō igiȓ pōt eē p̊ma cā ꝺiſtinctionis reꝝ ꝺr̄ſitas mãe. Itē. q̄cūq; hñtia ſui eē cām ꝺiſtīguūȓ: hñt cām ſue ꝺiſtinctiōis. vnūqꝺq;. n. ſm h̄ fit ens ſm ꝙ fit vnū ī ſe indiuiſū et ab alīs ꝺiſtīctū. ſ; ſi mā ſui ꝺr̄ſitate ē cā ꝺiſtīctiōis reꝝ · oꝫ ponē mās ī ſe eē ꝺiſtinctas. ꝯſtat āt ꝙ mā q̄libet hꝫ eē ab alio p h̄ qꝺ ſ̄ oñſū ē oē qꝺ q̄litcūq; ē · a ꝺeo eē. ḡ aliud ē cā ꝺiſtīctiōis materīs. nō igiȓ p̊ma cā ꝺiſtīctiōis reꝝ pōt eē ꝺr̄ſitas mãe. Adh̄. cū oīs ītellectꝰ agat ꝓpt bonū nō agit meliꝰ ꝓpt viliꝰ ſ; eoꝝ ſilr̄ ē ꝺ nā. oēs āt reſ ꝓcedūt a ꝺeo p ītellectū agēte ut ex ſ̄ ꝺict̄ pꝫ. ſūt igiȓ a ꝺeo ꝺilioꝛa ꝓpt melioꝛa ⁊ nō eꝯ. foꝛa āt nobilioꝛ ē mā cū ſit pfectō ⁊ actꝰ eiꝰ. ḡ nō ꝓducit tales foꝛas reꝝ ꝓpt tales mās ſ; magꝭ tales mās ꝓduxit ut ſint tales foꝛe. nō igiȓ ꝺiſtinctō ſpēꝝ ī rebꝫ q̄ ē ſm foꝛmā ē ꝓpt mām ſ; magis mãe ſūt create ꝺr̄ſe ut ꝺiuerſis foꝛmis ꝯueniant. Per h̄ aūt excluꝺiȓ opīo Anaxagoꝛe ponētis infinita p̊ncipia mālia a p̊ncipio q̄dē ꝯmixta ī vno ꝯfuſo q̄ pꝰmoꝺ ītellectꝰ ſepādo ꝯſtituit. ⁊ q̊rūcūq; alioꝝ ponētiū ꝺr̄ſa p̊ncipia mālia ad ꝺiſtinctionē rerum cauſandā.

Q̄ ꝺiſtinctio reꝝ nō ē ꝓpt ꝯ̄rietatem primoꝝ agentium. XLI

Ex p̊miſſis aūt oñdi pōt ꝙ cā ꝺiſtinctiōis reꝝ nō ē ꝺr̄ſitas aut ꝯ̄rietaſ agētiū. Si. n. ꝺr̄ſi agētes ex q̄bꝫ ꝓcedit reꝝ ꝺr̄ſitas ſunt oꝛdīati ad īuicē · oꝫ ꝙ hꝰmōi oꝛdīs ſit aliq̄ cā vna. nā multa nō vniūȓ niſi p aliquod vnum. ⁊ ſic illius oꝛdinis erit vna cauſa ⁊ vna ꝺiſtīctiōis rerū. ſi v̊o ꝺr̄ſi agētes ñ ſint ad īuicē oꝛdīati · cōcurſus eoꝝ ad ꝺr̄ſitatē reꝝ ꝓducendā erit p accñs. ꝺiſtīcꝰ igiȓ reꝝ erit caſual' cuiꝰ ꝯ̄riū ſ̄ oñſū ē. Itē. a ꝺr̄ſis cauſiſ nō oꝛdīatis nō ꝓcedūt effectꝰ oꝛdīati niſi foꝛte p accñs. ꝺr̄ſa āt inq̄ȝtū huiꝰmōi nō faciūt vnū. res autē ꝺiſtincte īueniūȓ hr̄e oꝛdinē ad īuicē nō caſualiṫ. cū ut ī pluribꝫ vnū ab alio moueȓ. īpoſſibile ē igiȓ ꝙ ꝺiſtīctio reꝝ ſic oꝛꝺīataꝝ ſit ꝓpt ꝺr̄ſitatē agētiū ñ oꝛdinatoꝝ. Amp̄. q̄cūq; hñt cām ſue ꝺiſtinctiōis · ñ pñt eē p̊ma cā ꝺiſtīctōis rerū. ſ; ſi plura entia ex eq̄ accipiātur nccē ē ꝙ hēant cām ſue ꝺiſtinctiōis. hñt. n. cām eēndi cū oīa entia ſint ab vno p̊ ente ut ſ̄ oñſū ē. idē aūt ē cā eſſendi alicui ⁊ ꝺiſtinctiōis eiꝰ ab alīs ſicut oñſū ē. nō pōt igiȓ eē p̊ma cā ꝺiſtinctiōis reꝝ ꝺr̄ſitas agentiū. Itē ſi ꝺr̄ſitas reꝝ ꝓcedat a ꝺr̄ſitate ul' ꝯ̄rietate ꝺr̄ſoꝛū agētiū maxīe h̄ videȓ qꝺ ⁊ pl'es ponūt ꝺ ꝯ̄rietate bōi ⁊ mali ita ꝙ oīa bona procedāt a bono p̊ncipio mala aūt a malo. bonū. n. ⁊ malū ſunt ī oībꝫ gnībꝫ. nō aūt pōt eſſe vnū p̊mū p̊ncipiū oīuȝ maloꝝ. cū. n. ea q̄ ſunt p aliud reducāȓ ad ea q̄ ſūt p ſe optebit p̊ncipiū actiuū maloꝝ eē p ſe malū. p ſe āt ꝺicimꝰ tale qꝺ p eēntiā ſuā tale ē. eiꝰ igiȓ eēntia erit mala. h̄ āt ē īpoſſibile. oē. n. qꝺ ē inq̄ȝtū ē ens nccē eſt eē bonū. eē nāq; ſuū vnūqꝺq; amat ⁊ cōſuari appetit. ſignū aūt ē qa ꝯ̄ pugt vnūqꝺq; ſue coꝛruptōi. bonū āt ē qꝺ oīa appetūt. ñ pōt igiȓ ꝺiſtīctio ī rebꝰ ꝓcedē a ꝺuobꝫ ꝯ̄rīs p̊ncipīs q̊ꝝ vnū ſit bonū ⁊ aliud malū. Adh̄. oē agēs agit inq̄ȝtū ē actu. inq̄ȝtuȝ v̊o ē actu ē vnūqꝺq; pfectū. pfectū v̊o oē inq̄ȝtū hꝰmōi bonū ꝺicimꝰ. oē igiȓ agēſ iq̄ȝtū ē hꝰmōi bonū ē. ſi q̄d igiȓ p ſe maluȝ ē nō poťit eē agēs. ſi aūt ē maloꝝ p̊muȝ p̊ncipiū oꝫ eē p ſe malū ut oñſū ē. impoſſibile ē igiȓ ꝺiſtīctōȝ ī rebꝰ ꝓcedē a ꝺuobꝰ p̊ncipīs bono ⁊ malo. Amp̄ ſi oē ens inq̄ȝtū hꝰmodi bonū ē · malū igiȓ inq̄ȝtū ē malū ē nō ens. nō ent̄ āt inq̄ȝtū hꝰmōi nō ē ponē cām agētē cū oē agēs agat inq̄ȝtū ē ens actu. agit āt vnūqꝺq; ſibi ſil'e. mali igiȓ inq̄ȝtū eſt hꝰmōi nō ē ponē cām p ſe agentē. nō ē igiȓ fieri reductiōȝ maloꝝ ī vnā p̊imā cām q̄ p ſe ſit cā oīuȝ maloꝝ. Ad huc. qꝺ educiȓ p̄t intētionē agēt̄ ñ hꝫ cām p ſe ſ; īcidit p accñs ſicut cū quis īuenit theſauꝝ fodiēs ad plātandū. ſ; malū ī effectu aliq̊ nō pōt ꝓuēire niſi p̄t ītentiōȝ agēt̄ · cū oē agēs aliqꝺ bonū intēdat. bonū. n. ē qꝺ oīa appetūt malū igiȓ nō hꝫ cām p ſe ſ; p accñs icidit ī effectibꝰ cāꝝ. nō igiȓ ē ponē vnū p̊mū p̊ncipiū oīuȝ maloꝝ. Itē ꝯ̄rioꝝ agētiū ſūt ꝯ̄rie actiōes. eoꝝ igiȓ q̄ per vnā actionē ꝓducūȓ nō ſūt ponenda p̊ncipia ꝯ̄ria. bonū āt ⁊ malū eadē actiōe ꝓducūȓ. eadē. n. actiōe a q̄ coꝛrūpiȓ ⁊ aer gnāȓ. nō ſūt igiȓ ꝓpt ꝺr̄iam boni ⁊ mali ī rebꝰ īuentā ponēda p̊ncipia ꝯ̄ria. Amp̄. qꝺ oīo nō ē · nec bonū nec malū ē. qꝺ āt ē inq̄ȝtū ē. bonū ē ut oñſū ē. oꝫ igiȓ malū eē aliq̄d inq̄ȝtū ē ñ ens. h̄ āt ē ens p̊uatū. malū igiȓ inq̄ȝtū hꝰmodi ē ens p̊uatū. ⁊ ipſū malū ē ipa p̊uatio. p̊uatio aūt nō hꝫ cām p ſe agentē: qa oē agēs agit inq̄ȝtū hꝫ foꝛmā. ⁊ ſic oꝫ p ſe effectū agēt̄ eē hñſ foꝛmā cū agēs agat ſibi ſil'e niſi p accidens. relinqȓ igiȓ ꝙ malū non hꝫ cām p ſe agentē ſ; īcidit p accñs ī effectibꝰ cauſaꝝ p ſe agētiū. nō ē igiȓ vnū p̊imū ⁊ p ſe maloꝝ p̊ncipiū ſ; p̊mū oīuȝ p̊icipiū ē vnū p̊mū bonū ī cuiꝰ effectibꝰ cōſeqȓ malū p accñs. Hinc ē qꝺ Yſa. 45° ꝺr̄. Ego ꝺñſ ⁊ nō ē alī ꝺeꝰ foꝛmās lucē ⁊ creās tenebꝛas · faciēs pacē ⁊ creās malū · ego ꝺñs faciēs oīa h̄. Et Eccl. xi°. Bona ⁊ mala vita ⁊ moꝛs pauptas ⁊ honeſtas a ꝺeo ſūt. et eodē 33°. Cōtra malū bonū ē: ⁊ ꝯ̄ ꝺirū iuſtū ē pctōꝛ. ⁊ ſic intuē ī oīa opa altiſſimi · ꝺuo ꝯ̄ ꝺuo ⁊ vnū ꝯ̄ vnū. Diciȓ āt ꝺeꝰ facē mala vl' create inq̄ȝtū creat ea que ſm ſe bona ſūt ⁊ tñ alīs ſūt nociua. ſicut lupꝰ q̄uis ī ſua ſpē qꝺdā bonū nature ſit tñ ꝺui eſt malꝰ. ⁊ ſilr̄ ignis aq̄ īq̄ȝtū ē hꝰmōi cōꝛruptiuꝰ. ⁊ p ſilem moꝺū ē cā maloꝝ ī hoībꝰ q̄ pene ꝺicunȓ. Vñ ꝺr̄ Amos. 3°. Si ē malū in ciuitate qꝺ ꝺñs nō fecerit! ⁊ h̄ ē qꝺ Gregꝰ ꝺic Etiā mala q̄ nll'a ſua nā ſbſiſtūt creāȓ a ꝺño. ſ; create mala ꝺr̄ cū res ī ſe bōaſ creatas nob̄ male agētibus ī flagelluȝ foꝛat. p h̄ āt excludiȓ erroꝛ ponentiū p̊ma p̊icipia ꝯ̄ria. q̄ erroꝛ p̊ īcepit ab Empedocle. poſuit eniȝ ꝺuo p̊icipia agētia amicitiā ⁊ litē · q̊ꝝ amicitiā ꝺixit eē cām gnātōis litē v̊o cōꝛruptiōis

ex q̄ videt̄ ut Ar. dicit ꝑ metaph. hec
duo bonū ⁊ malū prima ꝑncipia ɔ̄ria
poſuiſſe. poſuit āt ⁊ pytagoras duo ꝑ-
ma bonū ⁊ malū ſ; nō p modū princi-
pioꝝ agentiū ſ; p modū formaliū princi
pioꝝ. ponebat. n. h̄ duo eē gnā ſub q-
bus oīa alia ɔprehēderēt ut p; p phm ī
ꝑ metaph. Hos āt antiqſſimoꝝ phoꝝ
errores q etiā ſūt p poſteriores phos
ſufficient excluſi quidā pūerſi ſenſus
hoīes. doctrine xpiane adiūgē pſūpſert
q̄rū prim⁹ fuit Marchi⁹. a q̄ marchia-
ni ſūt dicti q ſ; noīe xpiano hereſim
cōdidit opinat⁹ duo ſibi ɔ̄ria ꝑncipia
quē ſecuti ſūt cerdoniani. ⁊ p⁹ modū
marchioniſte. ⁊ vltimo manichei qui
hūc errorē maxime diffuderūt.

Q ͥ cauſa diſtinctiōis reꝝ non ē ſe-
cundoꝝ agentiū ordo. XLII

EX eiſdē etiā ondi pōt q reꝝ di
ſtinctio nō cāt̄ ex ordine ſecū-
doꝝ agentiū ſicut qdā dicē vo
luerūt. Q ͥ de⁹ cū ſit vn⁹ ⁊ ſimplex fa-
cit tm̄ vnū effectū q ē ſuba ꝑ creata q̄
qa ſimplicitati ꝑpe cāe adeqri n̄ pōt
cū nō ſit act⁹ pur⁹ ſ; hēat aliqd ꝺ potē
tia admixtū h; aliquā multiplicitatē
ut ex ea iō pl̄alitas aliq̄ poſſit ꝑdire. ⁊
ſic ſp effectib; a ſimplicitate cāꝝ defi-
ciētib; dū multiplicāt̄ effect⁹ dīſitas
reꝝ ɔſtituit̄ ex qb; vniuerſū ɔſiſtit. h̄
igit̄ pō toti reꝝ dīſitati non vnā cām
aſſigt̄ ſ; ſingulas cās determinatas effec
tib;. totā aūt dīſitatē rerū ex cōcurſu
oīu; cāꝝ ꝑcedē ponit. ea āt a cāu eē di
cim⁹ q̄ ex cōcurſu dīſaꝝ cāꝝ ꝑueniūt
⁊ nō ex aliq̄ vna cā determiata. diſtinctō
igit̄ rerum ⁊ ordo vniuerſi erit a caſu
Amp. id qđ ē optimū ī reb; creatis
reducit̄ ut ī ꝑmā cām ī id qđ eſt opti
mū ī cauſ. o; igit̄ effect⁹ ꝑportionales
eē cauſ. optimū āt ī oīb; entib⁹ creat
ē ordo vniuerſi ī q̄ bonū vniuerſi ɔſi
ſtit. ſicut ⁊ in reb⁹ hūanis bonū gentis
ē diui⁹ q̄ bonū vni⁹. o; igit̄ ordinem
vniuerſi ſicut in ꝑpriā cām reducē in
deū quā ſ; ondim⁹ eē ſūmū bonū. nō
igit̄ reꝝ diſtictio ī q̄ ordo ɔſiſtit vni-
uerſi cāt̄ ex cauſis ſecundis ſ; magl ex
intentiōe cauſe ꝑme. Adh̄. abſurdū
videt̄ id qđ ē optimū in reb⁹ reduce-
re ſicut in cām ī rerū defectū. optimū
aūt ī rebus creatis ē diſtictio ⁊ ordo
ipoꝝ ut ondū ē. incōueniēs ē igit̄ dicē
q tal̄ diſtic° ex h̄ cauſet̄ q ſecūde cāe
deficiūt a ſimplicitate cāe ꝑme. Itē
ī oīb⁹ cauſis agētib⁹ ordinatī ubi agit̄
ꝑpt̄ finē o; q fines cāꝝ ſecūdarū ſint
ꝑpt̄ finē cāe ꝑme. ſicut finis militaris
⁊ eqſtris ⁊ frenifactiue ē ꝑpt̄ finē ci-
uilis. ꝑceſſus āt entiū a ꝑ ente ē p ac-
tionē ordiatā ad finē cu; ſit p itellcm̄
ut onū ē. intellect⁹ aūt hoīs ꝑpt̄ finē
agit. ſi igit̄ ī ꝑductōe reꝝ ſūt aliq̄ cāe
ſecūde o; q fines eaꝝ actiōes ſint ꝑ-
pt̄ finē cāe ꝑme q ē vltim⁹ finis ī reb⁹
cātis. h̄ aūt ē ordo vniuerſi ptiū ⁊ di-
ſtictio q ē qi vltia fora. n̄ ē igit̄ diſtic
tio ī reb⁹ ⁊ ordo ꝑpt̄ actiōes ſecūdaꝝ
cāꝝ ſ; magl actōes ſecūdaꝝ cāꝝ ſūt ꝑ-
pt̄ ordinē ⁊ diſtictō; ī reb⁹ ɔſtituēdā
Adh̄ ſi diſtictio ptiū vniuerſi ⁊ ordo
eaꝝ ē ꝑp⁹ effect⁹ cāe ꝑme q̄ vltia fora
⁊ optimū ī vniuerſo. o; reꝝ diſtictio;
⁊ ordinē eē ī itellcū cāe ꝑme. ī reb⁹. n.
q̄ p itellcm̄ agūt̄ fora q̄ ī reb⁹ fcīſ ꝑdu
cit̄ ꝑuenit a fora ſili q̄ ē ī itellcū. ſicut
dom⁹ q̄ ē ī mā a domo q̄ ē ī itellcū. for
ma āt diſtictōis ⁊ ordis n̄ pōt eē ī itel
lectu agēte niſi ſint ibi fore diſtictoꝝ
⁊ ordiatoꝝ. ſūt igit̄ ī itellcū diuino fore
diſtictaꝝ reꝝ dīſaꝝ ⁊ ordiataꝝ. nec h̄
ſimplicitati ei⁹ repugt̄ ut ſ; onſū; ē. ſi
igit̄ ex foris q̄ ſūt ī itellcū ꝑueniāt res
ext̄ aīa; ī his q̄ p itellectū agūt̄ poterūt
a ꝑma cā imediate cāri pla ⁊ dīſa nō

obſtāte diuina ſimplicitate ꝑpt̄ quā q-
dā ī pdictā pōnē icideūt. Itē. actio
agēd p itellectū t̄miat̄ ad formā qua;
itelligit n̄ ad aliā niſi p accns ⁊ a caſu.
de⁹ āt agēs ē p itellectū ut ondſu; ē. nō
pōt igit̄ ei⁹ actio eē caſual̄ cū n̄ poſſit ī
ſua actiōe defice. o; igit̄ q ꝑducat ef-
fectū ſuū ex h̄ q ipſu; effectū itelligit
⁊ itendit. ſ; p quā rōnē intelligit vnū
effectū. pōt ⁊ multos effect⁹ alios a ſe
itelligere. pōt igit̄ multa cāre ſtatim
abſq; medio. Amp. ſicut ſ; ondſū ē vir
tus diuina nō limitat̄ ad vnū effectū ⁊
h̄ ex ei⁹ ſimplicitate ꝑueit: qa quāto
aliq̄ vō⁹ ē magl vnita. tāto ē magl infi
nita ⁊ ad pla ſe pōt extendē. q aūt ex
vno nō fiat niſi vnū n̄ o; niſi qn̄ agēs
ad vnū effectū determiat̄. nō o; igit̄ di-
cere q qa de⁹ eſt vn⁹ ⁊ oio ſimplex ex
ipo mltitudo ꝑueire n̄ poſſit niſi me-
diātib⁹ aliqb⁹ ab ei⁹ ſimplicitate defi-
cientibus. ꝑ. ondſū ē ſ; q ſol⁹ de⁹ pōt
creare. mlta āt ſūt reꝝ q̄ nō pn̄t ꝑcedē
ī eſſe niſi p creatiōe; ſicut oīa q̄ nō ſūt
ɔpoſita ex mā ⁊ fora ɔ̄rietati ſbiecta.
h⁹mōi. n. igēnabilia o; eē cū oī gnātō
fit ex ɔ̄rio ⁊ ex mā. talia āt ſūt oēs itel
lcuales ſube ⁊ oīa corpa celeſtia ⁊ etiā
ipa mā ꝑma. o; igit̄ ponē oia h⁹mōi ī-
mediate a deo ſūpſiſſe ſui eē pricipiū.
Hic ē qđ dr̄ Gen. ꝑ. In pn̄. c. de. c. ⁊ t.
⁊ Job. 37. Tu forſitā fabricat⁹ es celos
q ſolidiſſimi qi ere fūdati ſūt! Exclu-
dit̄ āt ex pdict opio Auic. q dic q de⁹
itelligēs ſe ꝑduxit vnā itelligētiā pri
mā ī q̄ iā ē potētia ⁊ act⁹. q̄ inq̄tū itel
ligit deū ꝑducit intelligentiā ſecūdā
ī q̄tū vo itelligit ſe ſm q ē ī actu ꝑdu
cit aīa; orb. inq̄tū vō itelligit ſe ſm q
ē ī potētia ꝑducit ſuba; orb ꝑmi ⁊ ide
ꝑcedēs dīſitatē reꝝ inſtituit p cās ſe-
cūdas. Excludit̄ etiā opio q̄rūdā an-
tiq̄rū hēticoꝝ q dicebāt deū nō creaſ-
ſe mūdu; ſ; āgelos. cui⁹ error dr̄ fuiſ-
ſe Symon magus inuentor.

Q ͥ diſtinctio reꝝ nō ē p aliquē āgelū
iducētē ī mām dīſas foras. XLIII

Fuit aūt qdā moderni hētici q
dicūt deū oīu; viſibiliū creaſſe
mām ſ; p aliquē āgelū p dīſas
foras fuiſſe diſtictā. cui⁹ opionis fal-
ſitas maniſeſte apparet. nō. n. celeſtia
corpa ī qb; nlla ɔ̄rietas iuenit̄ ex aliq̄
mā pn̄t eſſe forata. oē. n. qđ fit ex mā
ꝑexiſtente o; ex ɔ̄rio fieri. ipoſſibile ē
igit̄ q ex aliq̄ mā ꝑus a deo creata an-
gelus aliqs celeſtia corpa formauerit
Amp. celeſtia corpa aut in nlla mā
ɔueniūt cū corpib; iferiorib;. aut nō
ɔueniūt ī aliq̄ mā niſi ī ꝑma. nō. n. ce
lū ē ex elīs ɔpoſitū nec natē elatis. qđ
ei⁹ mot⁹ ondit a motib; oīu; eloꝝ di-
dīſ⁹. mā āt ꝑma n̄ pōt ꝑfuiſſe p ſe ipſa;
an̄ oīa corpa formata cū nō ſit niſi po
tētia tm̄. oē. n. eē ī actu ē aliq̄ fora. im
poſſibile ē igit̄ q ex mā prius creata a
deo aliqs āgel⁹ oīa viſibilia corpa for
mauerit. Adh̄. oē qđ fit ad h̄ fit ut
ſit. eſt. n. fieri via ī eē. ſic igit̄ vnicuiq;
creato ɔuēit fieri ſicut ſibi ɔuenit eē.
eē āt n̄ ɔuēit fore tm̄ nec māe tm̄ ſ; cō
poſito. mā. n. n̄ ē niſi ī potētia. fora vō
ē q̄ aliqd ē. ē. n. act⁹. vn̄ reſtat q ɔpoſi
tū ꝑpe fit. ei⁹ igit̄ ſoli⁹ ē fieri nō māe
pt̄ formā. nō ē igit̄ aliud agēs creans
mām ſolā. ⁊ aliud iducēs formā. Itē
ꝑma iductio foraꝝ ī mā nō pōt eē ab
aliq̄ agēte p motū tm̄. oīs. n. mot⁹ ad
formā ē ex fora determiata ī formā det
miatā. ⁊ ſic qa mā non pōt eē abſq; oī
fora: pſuppoſita aliq̄ forma ī mā. ſ; oē
agēs ad formā ſolā mālē o; q ſit agēs
p motū. cū. n. fore māles nō ſint p ſe
ſubſiſtētes ſ; eaꝝ eē ſit ineſſe māe nō
pn̄t ꝑduci ī eſſe niſi p creationē toti⁹
ɔpoſiti uel p tranſmutationē materie

ad talē u᷑ talē formā. īpoſſibile ē igiť ꝙ prima inductio formaꝝ ī mā ſit ab aliquo creante formaꝫ tm̄ ſed ab eo q eſt creator totꝰ cōpoſiti. Adhˀ. motus ad formaꝫ eſt poſterior naturaliť motu ſm locū cū ſit actꝰ magꝭ īpfecti ut ꝓbat phus. poſteriora aūt ī entibꝫ nāli ordine creāť a priorib꜒. motꝰ igiť ad formā creať a motu ſm locū. pmꝰ aūt motꝰ ſm locū ē motꝰ celeſtꝭ. motꝰ igiť oīſ ad formā fit mediāte motu celeſti. ea igiť q̄ n̄ pn̄t fieri mediāte motu celeſti nō pn̄t fieri ab aliq̄ agēte q nō pōt agē niſi p motū q̄lē oꝫ eē agentē q nō pōt niſi īducē formā in mā vt oñſū ē. p motū āt celeſtē nō pn̄t pduci mīte fore ſenſibiles niſi mediātibꝫ dēmīatis pncipiis ſuppoſitꝭ. ſicut aīalia q̄dā nō fiūt niſi ex ſemīe. pma igiť īſtitutio haꝝ foraꝝ ad q̄ꝝ ꝓductionē nō ſufficit motꝰ celeſtꝭ ſine p̄exiſtētia ſiliū foraꝝ ī ſpē oꝫ ꝙ ſit a ſolo creante

Itē. ſicut dr ī 3° phicoꝝ idē ē motus localꝭ ptꝭ ⁊ totiꝰ. ut totiꝰ t̄re ⁊ viniꝰ glebe. ita mutatio gn̄atōis ē eadē totꝰ ⁊ ptis. ptes āt hoꝝ gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū gn̄antur acq̄rētes foras ī actu a formis q̄ ſūt ī mā. nō aūt a formis ex mām exn̄tibꝫ. cū opteat gn̄ās eē ſilē gn̄āto ut ꝓbat phs in 7° metaph. neqꝫ igiť totalꝭ acq̄ſitō formaꝝ ī mā pōt fieri p motū ab aliqua ſuba ſepata cuiꝰmodi eſt angelus ſꝫ uł oꝫ ꝙ hˀ fiat mediāte agēte corporeo uel creāte q agit ſine motu. Adhˀ. ſicut eē ē pmū ī effectibꝫ. ita r̄ndet pme cāe ut ꝓpriꝰ effectꝰ. eē āt ē p formā ⁊ nō p mām. p̄ma igitur cāitas foraꝝ maxīe ē pme cāe attribuenda. Amp̄. cū oē agens agat ſibi ſilē. ab illo acq̄rit effectꝰ formā cui p formā acq̄ſitā ſilať. ſicut domꝰ ī mā ab arte q̄ ē ſpēs domꝰ ī aīa. ſꝫ oīa ſilāť deo q ē actꝰ purꝰ inq̄tū hꝫ foras p q̄s fiunt ī actu. ⁊ inq̄tū foras appetūt. diuinā ſilitudinē appetē dicūť. abſurdū igiť ē dicē ꝙ reꝝ formatō ad aliū ptineat q̄ꝫ ad creatorē oiuꝫ reꝝ. Et idē ē ꝙ ad excludendū iſtū errorē Geñ. p̄ Moyſes pꝰq̄ꝫ dixerat deū ī pncipio celū ⁊ t̄rā creaſſe. ſubdidit quō oīa ī ꝓpas ſpēs formādo diſtinxerat. ⁊ aplꝭ dic Col. p̄. ꝙ ī ipſo cōdita ſunt vniuerſa ſiue q̄ ī celis ſūt ſiue q̄ ī terrā ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia.

Q distinctio reꝝ nō pceſſit ex meritoꝝ uł demeritoꝝ diuſitate. XLIIII

Unc ſupeſt oñdere ꝙ reꝝ diſtictio nō ꝓceſſit ex diuſis motibꝫ liberi arbitrii rōnabiliū creaťaꝝ ut poſuit Origenes ī liº piarchon. volēs. n. reſiſtē antiq̄ꝝ hēticoꝝ poſitionibꝫ ⁊ erroribꝫ q oñdē nitebātur diuſaꝫ nām bōi ⁊ mali eē ī rebꝫ ex c̄rariſ actoribꝫ ꝓpť multā diſtantiā iuentā tā ī rebꝰ nālibꝰ q̄ꝫ in rebꝰ hūanis quā nlla merita p̄ceſſiſſe videť. s. ꝙ corpa q̄dā ſūt lucida q̄dā obſcura. q̄dā homines ex barbaris q̄dā ex xp̄ianis naſcūť. coactꝰ ē ponē oēm diuſitatē ī rebꝰ iuentā ex diuſitate meritoꝝ ſm dei iuſticiā ꝓceſſiſſe. dic. n. ꝙ deꝰ ex ſola ſua bonitate p̄ oēs creaťas eq̄les ꝓduxit ⁊ oēs ſpūales ⁊ rōnales q̄ p liberū arbitriū diuſimode ſūt mote. q̄dā adherētes deo plꝰ uel minꝰ q̄dā ab eo recedētēs magꝭ uel minꝰ. ⁊ ſm hˀ diuſi gdꝰ in ſubſtātiis ſpūalibꝰ ex diuina iuſticia ſūt hˀ ſecuti ut q̄dā eēnt āgeli ſm diuſos ordines. quidā aīe hūane etiā ſm diuſos ſtatus. q̄dā etiā demones in ſtatibus diuſis. ⁊ ꝓpť diuſitatē rōnabiliū creaturaꝝ dicebat diuerſitatem corporaliū creaturaꝝ deū inſtituiſſe. ut nobilioribꝰ corporibꝰ nobiliores ſpirituales ſubſtātie adiūgerēť ut diuſimode corporalꝭ creaťa ſpūaliū ſubaꝝ diuerſitati q̄buſlibet modis aliiſ deſuiret. Hec āt opio eē falſa manifeſte oñdiť. quāto n. aliqd ē meliꝰ ī effectibꝫ tāto ē p̄us ī intētiōe agētꝭ. optimū āt ī rebꝫ creatis ē pfectio vniuerſi q̄ c̄ſiſtit ī ordīe diſtictaꝝ reꝝ. ī oībꝫ. n. pfectio totius p̄eminet pfectiōi ſingulariū ptiū. igiť diuſitas reꝝ ꝓuenit nō ex diuſitate meritoꝝ ſꝫ ex pncipali itentiōe pmi agētꝭ

Adhˀ. ſi oēs creaťe rōnabiles a pnci° fuerīt eq̄les create oꝫ dicē ꝙ vna eaꝝ ī ſua opatiōe ab alia nō dependet. qđ āt ꝓuenit ex occurſu diuſaꝝ cāꝝ q̄rū vna ab alia nō dependeat ē caſuale. igiť ſm p̄dictā poñē talꝭ diſtictio ⁊ ordo reꝝ ē caſualis. qđ ē īpoſſibile ut ſ̄ oſtenſū ē

Amp̄. qđ ē alicui nāle nō acq̄riť ab eo p volūtatē. motꝰ. n. volūtatis ſiue liberi arbitrii p̄ſupponit exn̄tiā volētꝭ ad quā eiꝰ nālia exigūť. ſi igiť p motū liberi arbitrii acq̄ſitꝰ ē diuſus gdꝰ rōnabiliū creaťaꝝ. nlli creaťe rōnabili erit ſuꝰ gdꝰ nālꝭ ſꝫ accn̄talꝭ. hˀ aūt ē īpoſſibile. cuꝫ. n. dīa ſpecifica ſit vnicuiqꝫ nālis. ſeq̄ť ꝙ oēs ſube rōnales create ſint vniꝰ ſpēi. s. angeli demones ⁊ aīe hūane ⁊ aīe celeſtiū corporū q̄ Origenes aīata ponebat. ⁊ hˀ eē falſū diuſitas actionū nāliū declarat. nō. n. ē idem modꝰ q̄ nāliť itelligit itellectꝰ hūanꝰ q ſenſu ⁊ fantaſia īdiget. ⁊ itellectꝰ angelicꝰ ⁊ aīa ſolis. niſi forte fingamꝰ angelos ⁊ celeſtia corpa habere carnes ⁊ oſſa ⁊ alias hꝰmōi ptes ad hˀ ꝙ poſſint organa ſenſuū hre. qđ ē abſurdū. relinqťr igiť ꝙ diuſitas ſubaꝝ itellcualiū nō c̄ſeq̄ť diuſitatē meritorū q̄ ſūt ſm motꝰ liberi arbitrii. Adhˀ. ſi ea q̄ ſunt nālia n̄ acq̄rūť p motuꝫ liberi arbitrii aīam āt rōnalē tali corpi vniri acq̄riť ei ꝓpť p̄cedēſ meritū uł demeritū ſm motuꝫ liberi arbitrii. ſeq̄ť ꝙ cōiūctio huiꝰ aīe ad hˀ corpꝰ nō ſit nālis. ḡ nec c̄poſitū ē nāle. hō aūt ⁊ ſol ſm Originē ⁊ aſtra ſūt c̄poſita ex ſubſtātiis rōnabilibꝰ ⁊ cōpibꝫ talibꝫ. ḡ oīa hꝰmōi q̄ ſūt nobiliſſima int̄ corpeas ſubaſ ſūt inālia. Itē. ſi huic ſube rōnali nō c̄uenit inq̄tuꝫ ē talꝭ ſuba huic corpi vniri ſꝫ magꝭ inq̄tū ē ſic merita huic corpori vniri. nō ē ei p ſe ſꝫ p accn̄s. ex his aūt q̄ p accn̄s vniūť. nō reſultat aliq̄ ſpēs q̄ non ſit ex eis vnū per ſe. nō enim eſt aliqua ſpēs hō albꝰ uel hō veſtitꝰ. relinq̄ť igiť ꝙ hō non ſit aliq̄ ſpēs nec ſol nec luna nec aliquid huiuſmodi.

Amp̄. ea q̄ ad merita c̄ſequūť pn̄t ī meliꝰ uł ī peiꝰ mutari. merita āt ⁊ demerita pn̄t augeri uł minui. ⁊ p̄cipue ſm Origenē q dicebat liberꝝ arbitriū cuiꝰlibet creaťe ſp eē ī vtrāqꝫ ptē flexibile. ſi igiť aīa rōnalꝭ hˀ corpꝰ c̄ſecuta ē ꝓpť p̄cedēs meritū uł demeritū. ſeq̄ť ꝙ poſſit iteꝝ c̄iūgi aliī corpi ⁊ nō ſolū ꝙ aīa hūana aſſūat aliud corpꝰ hūanū ſꝫ etiā ꝙ aſſumat q̄nꝫ corpꝰ ſidereū qđ ē ſm pytagorīcas fabulas qualibꝫ aīaꝫ qđlibꝫ corpꝰ igredi. hˀ āt ⁊ ſm phiam apparet eē erroneū ſm quā determinaťs formis ⁊ motoribꝫ aſſignāť determiate mae ⁊ determiata mobilia. ⁊ ſm fidem heticū. q̄ aiam ī reſurrectōe idē corpꝰ reſumē pdicat qđ depōit. p̄. cū mltitudo ſine diuſitate eē nō poſſit. ſi fuerīt a pncipio creaťe rōnales ī q̄dā multitudine c̄ſtitute. oportuit ī eis aliquā diuſitatē fuiſſe. aliqđ ḡ hūit vna earū qđ nō hūit altera. ⁊ ſi hˀ ex diuſitate meriti nō ꝓcedat. pari rōne nec fuit necē ut gdꝰ diuſitas ex meritoꝝ diuſitate ꝓuenirē. Itē. oīs diſtictio ē aut ſm diuiſiōꝫ quātitatꝭ q̄ ī ſolis corpibꝫ ē. vn ī ſubſtātiis p̄ creaťis ſm Origenē eē nō potuit. aut ſm diuiſionem foralē q̄ ſine

gduū diuſitate eē n̄ pōt·cū tal' diuiſio
reducat' ad puationē ⁊ formā.⁊ ſic oꝫ
q̄ alia formaꝝ ꝯdiuiſarū ſit melior ⁊
alia vilior.vn̄ ſm ph̄m ſpēs reꝝ ſūt ſi
cut numeri q̄ꝝ vnꝰ alti addit aut mi
nuit.ſic igit' ſi fuerūt a p̄nº mēte ſubē
rōnales create·oꝫ q̄ fuerit ī eis gradꝰ
diuſitas. Itē.ſi creature rōnales ſine
corpibꝫ ſubſiſtē pn̄t n̄ fuit nc̄cīuꝫ.ppt'
diuſa merita rōnaliū creatarū diuſitatē
ī nā corpali iſtitui: qa ⁊ ſine diuſitate
corpoꝝ porat diuſus gdꝰ ī ſubſis rōna
bilibꝫ iueniri.ſi āt create rōnales ſin
corpibꝫ ſubſiſtē non pn̄t.g̃ a p̄ncipio
ſil' cū creatā rōnali ē etiā creatā corpo
ralis inſtituta.maior ē āt diſtātia cor
poral' create ad ſpūalē q̄ ſpūaliū crea
turaꝝ ad iuicē.ſi igit' a p̄ncipio deꝰ tā
magnā diſtantiā i ſuis creaturis inſti
tuit abſq aliqbꝫ meritis p̄cedētibꝫ·nō
oportuit merita diuſa p̄cedē ad h̄ q̄ in
diuſis gdibꝫ create rōnales iſtituerēt'.
Adh̄.ſi diuſitas create corpal' rn̄det
diuſitati create rōnal' pari rōe ⁊ vnifor
mitati rōnaliū creataꝝ rn̄dēt vnifor
mitas nāe corpalis.fuiſſet g̃ nā corpal'
creata etiā ſi diuſa merita rōnal' create
nō p̄ceſſiſſent ſ vniformis.fuiſſet igit'
creata mā p̄ma q̄ ē oibꝰ corpibꝰ cōis
ſ ſub vna tm̄ forā· ſūt aūt in ipa plēs
forē in potētia.remanſiſſet igit' ipſec
ta ſola vna eiꝰ forā reducta in actū qđ
nō ē dine ꝯueniēs bonitati. Item.ſi
diuſitas corpal' create ſeqt' diuſos motꝰ
libi arbitrij rōnal' create optebit dicē
q̄ cā q̄re ē tm̄ vnꝰ ſol ī mūdo ſit quia
tm̄ vna rōnal' creatura ſic mota ē p li
beꝝ arbitriū vt tali corpi mereret' adiū
gi.h̄ aūt fuit a cāu·qa vna tm̄ ſic pec
caret.eſt igit' a cāu q̄ ſit vnꝰ ſol ī mū
do ⁊ nō ad nc̄citatē corpal' nāe. Itē.cū
creatā ſpūal' nō mereat' deſcēdē niſi p
pctm̄.deſcēdit āt a ſua ſublimitate ī q̄

īuiſibilis ē p h̄ q̄ viſibilibꝰ corpibus
vnit'·videt' ſeq q̄ viſibilia corpa ſint
eis adiūcta ppt pctm̄·qđ videt' ppin
quū errori manicheoꝝ ponentiū hec
viſibilia ex malo principio pceſſiſſe.
Huic etiā opīoni auctoritas ſacre ſcri
ptē manifeſte ꝯdicit q̄ ī ſingul' opibꝰ
viſibiliū creatarū tali modo loquēdi
vtit'.Moyſes.Videns deꝰ q̄ eēt bonū
ẛc.⁊ pꝰmodū de cūctis ſil' ſubiūgit.Vi
dit deꝰ cūc.q̄ fe.⁊ erāt val.bona.Ex q̄
manifeſte dat' itelligi q̄ create corpa
les ⁊ viſibiles iō ſūt facte qa bonū eſt
eas eē qđ ē ꝯſonū dine bonitati ⁊ nō
ppt aliq̄ creataꝝ rōnabiliū merita uł
pctā.Videt' āt Origenes nō ppendiſſe
q̄ cū aliqd n̄ ex debito ſ libalit' damꝰ
nō ē ꝯ iuſticiā ſi ineq̄lia damꝰ nlla di
uerſitate meitorū pēſata cū retributō
merentibꝰ debeat'. deꝰ aūt ut ſ oñſū ē
ex nullo debito ſ mera libalitate res ī
eē pduxit.vn̄ diuſitas creataꝝ diuſitatē
meritorū nō pſuppōit. Itē.cū bonū
totꝰ ſit meliꝰ q̄ bonū ptiū ſingulariū
nō ē optimi factoris diminuē bonū to
tiꝰ ut aliqrū ptiū augeat bonitatē.nō
n.edificator fūdamēto tribuit eā bo
nitatē quā tribuit tecto ne domū faci
at ruinoſam.factor igit' oiuꝫ deꝰ nō fa
ceret totū vniuerſū ī ſuo gnē optimū
ſi facēt oēs ptes eq̄les.qa multi gdus
bonitatis ī vniuerſo deeſſent ⁊ ſic eēt
impfectū.

Que ſit p̄ma cā diſtinctionis rerū
ſcđm veritatem. XLV

Stēdi aūt ex p̄dictis pōt q̄ ſit
vere p̄ma diſtictiōis reꝝ cā.
Cū.n.oē agēs itēdat ſuā ſili
tudinē i effectū inducē ſm q̄ effectuſ
cape pōt·tanto h̄ agit pfectius quāto
agēs pfectiꝰ ē.pꝫ.n.q̄ quāto aliqd eſt
calidius tanto facit magis calidum.⁊

quāto ē aliqs melior artifex tāto for
mā artis pfectiꝰ iducit i mām. deꝰ āt ē
pfectiſſimū agēs.ſuā igit' ſilitudinē i
rebꝫ creatiſ ad deū ptinebat inducere
pfectiſſime q̄tū nāe create ꝯuenit.ſ
pfectā dei ſilitudinē nō pn̄t cōſeq reſ
create ſm vnā ſolā ſpēm create.qa cū
cā excedat effectū·qđ ē i cā ſimplicit'
⁊ vnite·ī effectu iuenit' ꝯpoſite ⁊ mul
tiplicit' niſi effectꝰ ptīgat ad ſpēm cāe
qđ ī ppoſito dici nō pōt·nō.n.creatā
pōt eē deo eq̄l.oportuit igit' eē multi
plicitatē ⁊ varietatē ī rebꝫ creatiſ ad h̄
q̄ iueniret' i eis dei ſimilitudo pfecta
ſm modū ſuuꝫ. Amp.ſicut q̄ fiūt ex
mā ſūt ī potētia māe paſſiua ita q̄ fiūt
ab agēte oꝫ eē ī potētia actiua agētis.
nō aūt potētia paſſiua māe pfecte re
duceret' i actū ſi ex mā fieret vnū tm̄
eoꝝ ad q̄ mā ē ī potētia.g̃ ſi aliqſ agēs
cuiꝰ potētia ē ad plēs effectꝰ facēt vnū
illoꝝ tm̄·potētia eiꝰ nō ita cōplete re
duceret' in actū ſicut cū facit plura. p
h̄ āt q̄ potētia actiua reducit' in actū·
effectꝰ ꝯſeqt' ſilitudinē agētis. g̃ nō eēt
pfecta dei ſilitudo in vniuerſo ſi eſſet
vnꝰ tm̄ gdus oiuꝫ entiū.ppt' h̄ igit' ē
diſtinctio i rebꝫ creatis ut pfectiꝰ dei ſili
tudinē ꝯſequant' p multa q̄ p vnum.
Adh̄.quāto aliqd in ph̄bꝰ ē deo ſile
tāto pfectiꝰ ad eiꝰ ſilitudinē accedit.ī
deo aūt ē bonitas ⁊ diffuſio bonitatis
ī alia.pfectiꝰ igit' accedit reſ creata ad
dei ſilitudinē ſi n̄ ſolū bōa ē ſ etiā ad
bōitatē alioꝝ agē pōt q̄ ſi ſolū ī ſe bōa
eēt·ſicut ſilius ē ſoli q̄ lucet ⁊ illumi
nat q̄ q̄ lucet tm̄.nō aūt poſſet creatā
ad bonitatē alteriꝰ create agē niſi eēt
ī rebꝰ creatis plalitas ⁊ ineq̄litas: qa
agēs ē aliud a patiēte ⁊ honorabilius
eo.oportuit igit' ad h̄ q̄ ī creaturiſ eēt
pfecta dei imitatio q̄ diuſi gdꝰ in crea

turis iuenirent'. Itē.pl'a bona vno bo
no finito ſūt meliora.hn̄t.n.h̄ ⁊ adh̄
ampliꝰ.oīs āt create bonitas finita ē.
ē.n.deficiēs ab īfinita dei bonitate.p
fectius ē igit' vniuerſū creataꝝ ſi ſunt
plures q̄ ſi eēt vnꝰ tm̄ gdꝰ reꝝ.ſūmo
āt bono ꝯpetit facē qđ meliꝰ ē.g̃ ꝯue
niēs ei fuit ut plēs facēt creataꝝ gdꝰ.
Adh̄.bonitas ſpēi excedit bonitatē
īdiuidui: ſicut formale id qđ ē māle.
magi igit' addit ad bonitatē vniuerſi
multitudo ſpēꝝ q̄ multitudo indiui
duoꝝ in vna ſpē.eſt igit' ad pfectionē
vniuerſi ptinēs nō ſolū q̄ multa ſint
īdiuidua ſ q̄ ſint etiā diuſe reꝝ ſpēs.⁊
p ꝯſ diuſi gdꝰ ī rebꝰ. Itē.oē qđ agit
p itellectū repn̄tat ſpēm ſui itellectꝰ ī
re facta· ſic.n.agēs ſibi p artē facit ſi
mile.deꝰ āt fecit creataꝫ ut agēs p itel
lectū ⁊ nō p nc̄citatē nāe ut ſ oñſū ē.
ſpēs igit' itellectꝰ diuī repn̄tat' in crea
tura p ipſū facta.itellectꝰ āt mlta itel
ligēs nō ſufficient' repn̄tat' ī vno tm̄.
cū igit' intellectꝰ diuīꝰ multa itelligat
ut ī pꝫ pbatuꝫ ē·pfectiꝰ ſeipſū repn̄tat
ſi plures diuerſorū graduuꝫ creatas
pducat q̄ ſi vnū tm̄ pduxiſſet. Amp
opi a ſūmo bono artifice facto non de
buit deeſſe ſūma pfectō.ſ bonū ordis
diuſoꝝ ē meliꝰ q̄libet illoꝝ ordīatoꝝ p
ſe ſūpto· eſt.n.formale reſpectu ſingu
lariū ſicut pfectio totiꝰ reſpectu ptiū.
nō debuit g̃ bonuꝫ ordinis opi dei de
eſſe.h̄ āt bonū eē nō poſſꝫ ſi diuſitas ⁊
ineq̄litaſ creaturaꝝ nō fuiſſet.eſt igit'
diuſitas ⁊ ieq̄litas ī rebꝫ creatis nō a ca
ſu·nō ppt' māe diuſitatē·nō ppt' iter
uentū aliq̄ꝝ cāꝝ uel meritoꝝ·ſ ex p
pria dei itentiōe pfectionē create da
re volētis q̄lē poſſibile erat eā habere
Hic ē qđ dr̄ Gen̄.p̄. Vidit deꝰ cūcta
que fecerat ⁊ erāt valde bona·cum de

ſingulis dixiſſet ꝙ ſūt bona: qa ſingu
la qdē ſūt in ſuis naturꝭ bona· ſiĺ autē
oīa valde bona ꝓpt̄ ordinē vniuerſi
q̄ ē vltīa ⁊ nobiliſſima pfectio ī rebꝫ.

Q̄ oportuit ad pfectiōē vniuerſi ali‑ q̄s creatr̄as ītellectuales eſſe. XLVI

Ac igit̄ exn̄te cā diſitaꝭ ī re‑
bus· reſtat nūc ꝺ rebꝫ diſtīcꝭ
ꝓſeq̄ q̄ꝗtū ad fidei v̓itatē pti‑
net qꝺ erat tt̄iū a nob̄ ꝓpoſitoꝝ. ⁊ dn̄‑
demuſ p̄ ꝙ ex dīna diſpōne pfectionē
rebꝫ creatis ſm ſuū modū optimū aſ‑
ſignte· ɔn̄s fuit ꝙ q̄dā creatr̄e ītellec‑
tuales fierēt ī ſūmo rerū v̓tice ɔſtitu
te. tūc. n. effect⁹ maxime pfect⁹ ē qn̄ ī
ſuū redit p̄ncipiū. vn̄ ⁊ circul⁹ int̄ oēſ
figuras. ⁊ mot⁹ circularꝭ int̄ oēs mot⁹
ē maxīe pfect⁹: qa ī eis ad p̄ncipiū re
dit̄. ad h̄ igit̄ ꝙ vniuerſū creatr̄aꝝ vlti
mā pfectionē ɔſeq̄t̄· oꝫ creatr̄aſ ad ſuū
redire p̄ncipiū. redeūt aūt ad ſuū p̄n‑
cipiū ſingule ⁊ oēs creatr̄e inq̄ꝗtum ſui
p̄ncipii ſilr̄tudinē gerūt ſm ſuū eſſe ⁊
ſuā nām in qbꝫ quādā pfectionē h̄nt
ſicut ⁊ oēs effect⁹ tūc maxīe pfecti ſūt
qn̄ maxīe ſilant̄ cāe agēti. ut dom⁹ qn̄
maxīe ſilat̄ arti. ⁊ ignis qn̄ maxīe ſilat̄
gn̄anti. cū igit̄ ītellect⁹ dei creaturaꝝ
ꝓductōis p̄ncipiū ſit ut ſ̄ dn̄ſū ē· necē
fuit ad creatr̄aꝝ pfectionē ꝙ aliq̄ crea‑
ture eēnt ītelligētes. Amp̄. pfectio
ſecūda ī rebꝫ addit ſup̄ p̄mā pfectōꝫ.
ſicut aūt eē ⁊ nā rei ɔſideratr̄ ſm p̄mā
pfectionē· ita opatio ſm pfectiōꝫ ſecū
dā. oportuit igit̄ ad ɔſūmatā vniuerſi
pfectionē eē aliq̄s creatr̄as q̄ ī deū redi
rēt nō ſolū ſm nāe ſilr̄tudinē ſ; etiā p
opationē· q̄ qdē nō pōt eē niſi p actuꝫ
ītellect⁹ ⁊ volūtatis: qa nec ipſe deus
aliī erga ſeipſuꝫ opationē h̄ꝫ. oportuit
igitur ad pfectionem optimam vni‑
uerſi eē aliq̄s creaturas ītellectuales.
Adh̄ ad hoc ꝙ pfecte dīne bonitaꝭ
repn̄tatio p creatr̄as fieret oportuit ut
ſ̄ dn̄ſū ē nō ſolū ꝙ res bone fierēt ſed
etiā ꝙ ad alioꝝ bōitatē agerēt. aſſilat̄
āt pfecte aliqd alti ī agēdo qn̄ n̄ ſoluꝫ
ē eadē ſpēs actionis ſ; etiā idē moduſ
agēdi. oportuit igit̄ ad ſūmā reꝝ pfec
tionē ꝙ eēnt aliq̄ creatr̄e q̄ agerēt hoc
mō q̊ de⁹ agit. dn̄ſuꝫ ē aūt ſ̄ ꝙ de⁹ agit
p ītellectū ⁊ volūtatē. oportuit igitur
aliq̄s creatr̄as eē ītelligētes ⁊ volētes.
Amp̄. ſilr̄tudo effect⁹ ad cām agētē
attēdit̄ ſm formā effect⁹ q̄ p̄exiſtit in
agēte. agēs. n. agit ſibi ſiĺe ī forma ſm
quā agit. forā aūt agētis recipit̄ qdē ī
effectu qn̄q; ſm eūdē moduꝫ eēndi q̊
ē ī agēte ſicut forā ignis gn̄āti eundē
eēndi h̄ꝫ modū cū forā ignis gn̄ātis.
qn̄ꝫ v̊o ſm aliū modꝺ eēndi· ſicut forā
dom⁹ q̄ ē ītelligibilit̄ ī mēte artificꝭ re
cipit̄ mālit̄ ī domo q̄ ē ex̄ aīaꝫ. pꝫ igit̄
pfectiorē eē p̄mā ſilr̄tudinē q; ſecūdā
pfectio aūt vniuerſitatis creatr̄aꝝ ɔſi‑
ſtit ī ſilr̄tudine ad deū· ſicut ⁊ pfectio
cui⁹libet effectus ī ſilr̄tudine ad cām
agentē. reqrit igit̄ ſūma vniuerſi pfec
tio nō ſolū ſecūdā aſſilatiōꝫ creatr̄e ad
deū ſ; p̄mā q̄ꝗtū poſſibile ē. forā aūt p
quā de⁹ agit creatr̄am ē forā ītelligibiĺ
ī ipſo. ē. n. agēs p ītellectū ut ſ̄ dn̄ſū ē
oꝫ igit̄ ad ſūmā pfectionē vniuerſi eē
aliq̄s creatr̄as in q̄bꝫ ſm eē ītelligibile
forā dīni ītellect⁹ exp̄mat̄. ⁊ h̄ eſt eſſe
creatr̄as ſm ſuā nām ītellcūales. Itē
ad ꝓductionē creatr̄aꝝ nihil aliud mo
uet deū niſi ſua bonitas quā rebꝫ aliiſ
coīcare voluit ſm modū aſſilatōis ad
ipſuꝫ ut ex dictis pꝫ. ſilr̄tudo aūt vni⁹
inuenitur in altero dupliciter. Uno
modo q̄ꝗtū ad eē nāe· ſicut ſimilitudo

caloris ignei ē in re calefacta p ignē.
Alio modo ſm cognitionē ſicut ſilr̄tu
do ignis ē ī viſu uĺ tactu. Ad h̄ igit̄ ꝙ
ſilr̄tudo dei pfecte eēt ī rebus modis
poſſibilibus oportuit ꝙ dīna bonitaſ
reb⁹ p ſilr̄tudinē coīcaret̄ nō ſolū ī eſ‑
ſendo ſ; cog̊ſcēdo. cog̊ſcē aūt dīnā bo
nitatē ſol⁹ intellect⁹ pōt. oportuit igit̄
eē creatr̄as ītellectuales. Adh̄. ī oībꝫ
decēt ordiaꝭ h̄itudo ſecūdoꝝ ad vltīa
imitat̄ h̄itudinē p̄mi ad oīa ſecunda
⁊ vltīa lꝫ qn̄q; deficiēt. dn̄ſū ē āt ꝙ de⁹
in ſe oēs creatr̄as ɔp̄hēdit ⁊ h̄ repn̄tat̄
ī corpalibꝫ creaturꝭ lꝫ p aliū modū. ſp
enī īuenit̄ ſupi⁹ corp⁹ ɔp̄hendēs ⁊ cō
tinēs inferi⁹: tn̄ ſm extenſionē quāti
tatiſ· cū deus oēs creatr̄as ſimplici mō
⁊ nō quātitatis extenſiōe ɔtineat. Ut
igit̄ nec ī hoc mō ɔtinēdi dei imitatio
creaturis deeſſet· facte ſūt creatr̄e intel
lectuales q̄ creatr̄as corpales ɔtinerēt
nō extēſiōe quātitatis ſ; ſimplicit̄ per
modū ītelligibilē. nā qꝺ ītelligit̄ eſt ī
ītelligēte. ⁊ eius ītellectuali opatione
ɔprehenditur.

Q̄ ſub̄e ītellectuales ſunt volentes. XLVII

As āt ſub̄as ītellectuales ne‑
ceſſe ē eſſe volētes. Ineſt enī
oībꝫ appetitus boni· cū bonū
ſit qꝺ oīa appetūt ut p̄hi tradūt. hui⁹‑
mōi aūt appetit⁹ ī his qdē q̄ cognitōe
carēt dicit̄ nālis appetit⁹. ſicut dicit̄ ꝙ
lapis appetit eē deorſū. in his aūt q̄ co
gnitionē ſenſitiuā h̄nt dicit̄ appetitus
aīalis q̄ diuidit̄ ī ɔcupiſcibilē ⁊ iraſci
bilē. ī his v̊o q̄ ītelligūt dicit̄ appetit⁹
ītellectualis ſeu rōnalis q̄ ē volūtas.
ſub̄e igit̄ intellectuales create h̄nt vo
lūtatē. Adh̄. id qꝺ ē p aliud· reducit̄
ad id qꝺ ē p ſe tāq; ī p̄⁹. vn̄ ⁊ ſm p̄hm
ī 8° p̄hicorū mota ab alio reducūtur ī
p̄ma mouētia ſeip̄a. ī ſyllogiſmis etiā
ɔclōnes q̄ ſūt note ex aliis reducūtur
ī p̄ma p̄ncipia q̄ ſūt nota p ſeipſa. īue
niūt̄ aūt in ſub̄is creatis q̄dā que nō
agūt ſeipſa ad opandū ſ; agūt̄ vi nāe
ſicut īaīata plāte ⁊ aīalia bruta. nō. n
ē in eiſ agē ⁊ nō agē. oꝫ ḡ ꝙ fiat reduc
tio ad alia p̄ma q̄ ſeipſa agat ad opan
dū. p̄ma aūt ī rebꝫ creaꝭ ſūt ſub̄e ītel
lectuales ut ſ̄ dn̄ſū ē. he igit̄ ſubſtan‑
tie ſe agūt ad opandū. h̄ aūt ē ꝓpriuꝫ
volūtatis p quā ſub̄a aliq̄ ē dn̄a ſui ac
tus utpote ī ip̄a exn̄s agē ⁊ nō agere.
ſub̄e igit̄ intellectuales create h̄nt vo
lūtatē. Amp̄. p̄ncipiū cui⁹libet opa‑
tiōis ē forā p quā aliqd ē actu· cuꝫ oē
agens agat inq̄ꝗtū ē actu. oꝫ igit̄ ꝙ ſm
modū forē ſit mod⁹ opatiōis ɔn̄ꝭ for‑
mā. forā igit̄ q̄ n̄ ē ab ip̄o agēte p for‑
mā cauſat opatiōꝫ cui⁹ agēs nō ē dn̄s.
ſi q̄ v̊o fuerit forā q̄ ſit ab eo q̄ p ipſam
opatur· etiā ɔſequētis opatōis dn̄iuꝫ
h̄ebit. forē āt nāles ex qbꝫ ſequūt̄ mo‑
tus ⁊ opatōes nāleſ nō ſūt ab his q̊ꝝ
ſūt forē ſ; ab exterioribꝫ agētibꝫ tota‑
lit̄: cū p formā nālē vnūqꝺq; h̄eat eē
ī ſua nā. nihil aūt pōt ſibi eē cā eēndi
⁊ iō q̄ mouent̄ nālit̄ nō mouēt ſeipſa.
non enī graue mouet ſeipſum deorſū
ſed generans qꝺ dedit ei formam. In
aīalibuſ etiam brutis forē ſenſate uel
imaginate mouēteſ nō ſūt adinuente
ab ipſis aīalibꝫ brutis ſ; ſūt recepte in
eis ab extrioribꝫ ſenſibilibꝫ q̄ in ſenſū
agūt ⁊ diiudicate p nālē eſtimatiōꝫ.
vn̄ lꝫ q̊dāmō dicāt̄ mouē ſeipſa inq̄ꝗ‑
tū eoꝝ vna ps ē mouens ⁊ alia mota.
tn̄ ipſū mouē nō ē eis ex ſeipſis ſ; ptī
ex extrioribꝫ ſenſaꝭ ⁊ ptim a nā. inq̄ꝗ‑
tū. n. appetitus mouet mēbra dicunt̄

ſeipſa mouē qͦ hn̄t ſ̄ ïaiata ⁊ plātas.
in ꝙtū ꝟo ipſū appetē ſeq̄t̄ de neccitate
ī eis ex formis accepꝰ ꝑ ſēſū ⁊ iudiciū
nālis eſtimatiōis nō ſibi ſūt cā ꝙ mo
ueant̄. vn̄ nō hn̄t dn̄iuꝫ ſui actus. for
ma āt ītellecta ꝑ quā ſubā ītellcūalis
opat̄ ē ab ipſo ītellectu utpote ꝑ ipſū
cōcepta ⁊ q̄dāmō excogitata. ut pꝫ de
forā artis quā artifex ɔcipit ⁊ excogi
tat ⁊ ꝑ eā opat̄. ſubē igit̄ intellcūales
ſeipſas agūt ad opanduꝫ ut hn̄tes ſue
opationis dn̄iuꝫ. hn̄t igit̄ volūtatem.
Itē. actiuū oꝫ eē ꝓportionatū paſſi
uo ⁊ motiuū mobili. ſ̄ ī hn̄tibꝫ cogni
tionē vis apphēnſiua ſe hꝫ ad appeti
tiuā ſicut motiuū ad mobile. nā ɔpre
hēſū ꝑ ſenſū uel imaginationem uł
ītellectuꝫ mouet appetitū ītellectualē
uel aīalē. apphēnſio āt ītellectiua nō
determinat̄ ad q̄dā ſ̄ ē oīuꝫ. vn̄ ⁊ de ītel
lectu poſſibili phs dīc in 3° de aīa ꝙ ē
quo ē oīa fieri. appetitꝰ igit̄ intellcūał
ſubē ē ad oīa ſe hn̄s. h̄ aūt ē ꝓpriū vo
lūtatis ut ad oīa ſe hēat. vn̄ ⁊ ī 3° ethi
coꝝ phs dīc ꝙ ē poſſibiliū ⁊ īpoſſibi
lium. ſubē igit̄ intellectuales habent
voluntatem.

Q̃ ſubē intellectuales ſūt liberi ar
bitrij in agendo. XLVIII

Ex hoc autē apparet ꝙ p̄dicte
ſubē ſūt liberi arbitrij in ope
rādo. Q̃.n. arbitrio agāt ma
nifeſtū ē ex eo ꝙ ꝑ cognitionē ītellec
tiuā iudiciū hn̄t de opādis. libtatē āt
neccē ē eas hr̄e ſi hn̄t dn̄iuꝫ ſui actꝰ ut
oñſū ē. ſūt igit̄ p̄dicte ſubē liberi arbi
trij ī agēdo. Itē. liberꝝ ē qͦ ſui cā ē.
qͦ g̊ nō ē ſibi cā agēdi. nō ē liberū in
agēdo. q̄cūqꝫ āt nō mouēt̄ neqꝫ agūt
niſi ab alijs mota. non ſūt ſibi ipis cā
agēdi. ſola g̊ mouētia ſeipſa libtatē in
agēdo hn̄t ⁊ h̄ ſola iudicio agūt. nam
mouēs ſeipſū diuidit̄ in mouēs ⁊ mo
tū. motꝰ aūt ē appetitꝰ ab ītellectu uel
fantaſia aut ſenſu. motꝰ q̊ꝫ ē iudicare.
hoꝝ igit̄ h̄ ſola libē iudicat q̄cūqꝫ ī iu
dicādo ſeipſa mouēt. nulla aūt poten
tia iudicans ſeipſaꝫ ad iudicandū mo
uet niſi ſup̄ actū ſuū reflectat̄. oꝫ.n. ſi
ſe ad iudicandū agit ꝙ ſuū iudiciū co
gnoſcat. qͦ qdē ſolꝰ intellectꝰ ē. ſunt
igit̄ aīalia irrōnabilia quodāmō libe
ri qdē motꝰ ſiue actiōis nō aūt liberi
iudicij. inaīata autē que ſolū ab alijs
mouēt̄ neqꝫ libere actiōis ſūt aut mo
tus. ītellectualia ꝟo nō ſoluꝫ actionis
ſ̄ etiā liberi iudicij quod ē liberꝝ arbi
triū habē. Adh̄. forā apphēnſa eſt
p̄ncipiū mouēs ſm̄ ꝙ apphēdit̄ ſub
rōne boni uel ɔueniētis. actio.n. exte
rior ī mouētibꝫ ſeipſa ꝓcedit ex iudi
cio q̊ iudicat̄ aliqd eē bonū uel ɔueni
ens ꝑ formā p̄dictā. ſi igit̄ iudicās ad
iudicandū ſeipſuꝫ moueat. oꝫ ꝙ ꝑ ali
quā altiorē formā apphēnſam ſe mo
ueat ad iudicandū q̄ qdem eē nō pōt
niſi ipſa rō boni uel cōueniētis ꝑ quā
de q̄libet determinato bono uel ɔueniē
ti iudicat̄. illa igit̄ ſola ſe ad iudicādū
mouēt q̄ cōem boni uel ɔueniētis rō
nē apphēndūt. h̄ aūt ſūt ſola intellec
tualia. ſola igit̄ intellectualia ſe nō ſo
lū ad agenduꝫ ſ̄ etiam ad iudicādum
mouent. ſola igitur ipſa ſunt libera ī
iudicando. qͦ ē liberꝝ arbitriū habē.
Amp̄. a ɔceptiōe vlī nō ſeq̄t̄ motꝰ
⁊ actio niſi mediāte ꝑticulari apphē
ſiōe. eo ꝙ motꝰ ⁊ actio erga ꝑticulaīa
ē. ītellectꝰ aūt nālit̄ ē vlīuꝫ apprehen
ſiuꝰ. ad h̄ igit̄ ꝙ ex apphēſiōe ītellcūł
ſeq̄t̄ motus aut q̄cūqꝫ actio. oꝫ ꝙ vlīs
ītellectꝰ ɔceptio applicet̄ ad ꝑticularia

ſed vlīe continet ī potentia multa ꝑti
cularia. pōt igit̄ applicatio ɔceptionis
ītellectuał fieri ad plura ⁊ dīſa. iudi
ciū igit̄ intellectꝰ de agibilibꝫ nō ē de
terminatū ad vnū tm̄. hn̄t igit̄ oīa ītel
lectualia liberꝝ arbitriū. P̄. iudicij
libertate carēt aliq̄ uel ꝓpt̄ h̄ ꝙ nullū
hn̄t iudiciū ſicut q̄ cognitiōe carēt ut
lapides ⁊ plāte. uł q̊a hn̄t iudiciū a nā
determiatū ad vnū ſicut irrōnabilia aīa
lia. nāli.n. eſtimatiōe iudicat ouis lu
pum ſibi nociuū ⁊ ex h̄ iudicio fugit
ipſū. ſilit̄ aūt ī alijs. q̄cūqꝫ igit̄ hn̄t iu
diciū de agēdis nō determinatū ad vnū
a nā. neccē eſt liberꝝ arbitriū eē. hꝰmōi
aūt ſūt oīa ītellectualia. ītellectus enī
apprehēdit nō ſolū h̄ uł illud bonū. ſ̄
ipſū bonū cōe. vn̄ cū ītellectꝰ ꝑ formā
apphēnſam moueat volūtatē. in oībꝫ
āt mouēs ⁊ motū oꝫ eē ꝓportionata:
volūtas ſubē ītellectuał nō erit deter
minata a nā niſi ad bonum cōe. q̊cqd
igit̄ offert̄ ſibi ſub rōne boni. poterit
volūtas īclinari in illud nulla determi
natiōe nāli ī ɔtrariū ꝓhibēte. oīa igitur
ītellectualia liberā volūtatem hn̄t ex
iudicio ītellectꝰ veniētē qͦ ē liberꝝ ar
bitriū habē qͦ diffinit̄ liberꝝ de rōne
iudiciū.

Q̃ ſubſtantia intellectualis
non ſit corpus. XLIX

Ex p̄miſſis aūt oñdit̄ ꝙ nulla
ſubā ītellectuał ē corpꝰ. Nul
lū.n. corpꝰ īuenit̄ aliqd cōti
nere niſi ꝑ cōmēſurationē quātitatis
vn̄ ⁊ ſi ſe toto totū aliqd ɔtinet. ⁊ ꝑte
ɔtinet maiorē qdē maiore miorē aūt
minore. ītellectꝰ aūt nō ɔphēdit rem
aliquā intellectā ꝑ aliquā quātitatis
ɔmēſurationē cū ſe toto ītelligat ⁊ cō
p̄hendat totū ⁊ ꝑtē maiora ī quātita
te ⁊ miora. nulla igit̄ ſubā ītelligēs ē
corpus. Amp̄. nullum corpus pōt
alterꝰ corpis formā ſubſtātialē reci
pere niſi ꝑ corruptionē ſuaꝫ formam
amittat. ītellectꝰ aūt nō corrūpit̄ ſed
magꝭ ꝑficit̄ ꝑ hoc ꝙ recipit forās oīuꝫ
corpoꝝ. ꝑficit̄.n. ītelligendo. ītelligit
aūt ſm̄ ꝙ hꝫ ī ſe forās ītellectoꝝ. nllā
igit̄ ſubā ītellectualis ē corpꝰ. Adh̄
p̄ncipiū dīſitatis indiuiduoꝝ eiuſdē
ſpēi ē diuiſio māe ſm̄ quātitatē. forā
.n. huꝰ ignis a forā illius ignis nō dif
fert niſi ꝑ h̄ ꝙ ē ī dīſis ꝑtibꝫ in q̄s mā
diuidit̄ nec alit̄ q̄ꝫ diuiſiōe quātitatis
ſine q̄ ſubā ē indiuiſibił. qͦ āt recipit̄
ī corpe recipit̄ in eo ſm̄ quātitatis di
uiſionē. g̊ forā nō recipit̄ in corpe ni
ſi ut indiuiduata. ſi igit̄ intellectꝰ eēt
corpꝰ. forē reꝝ ītelligibiles nō recipe
rent̄ in eo niſi ut īdiuiduate. ītelligit
aūt ītellectꝰ res ꝑ forās eaꝝ q̄s penes
ſe hꝫ. nō g̊ ītellectꝰ ītelligit vlīa ſ̄ ſolū
ꝑticularia. qͦ pꝫ eē falſuꝫ. nullꝰ igitur
intellectꝰ ē corpꝰ. Itē. nihil agit niſi
ſm̄ ſuā ſpēm eo ꝙ forā ē p̄ncipiū agē
di ī vnoqqꝫ. ſi igit̄ intellectꝰ ſit corpꝰ
actio eiꝰ ordinē corpoꝝ n̄ excedet. nō
igit̄ ītelliget niſi corpa. h̄ aūt pꝫ eē fal
ſū: ītelligimꝰ.n. multa q̄ nō ſūt corpa
ītellectꝰ igit̄ nō ē corpꝰ. Adh̄. ſi ſubā
ītelligēs ē corpꝰ. aut ē finitū aut īfini
tū. corpꝰ āt eē infinitū actu ē īpoſſibi
le ut ī phyſicis ꝓbat̄. eſt igit̄ finitum
corpꝰ ſi corpꝰ eē ponit̄. h̄ autē ē īpoſſi
bile. ī nullo.n. corpe finito pōt eſſe po
tētia īfinita ut ſ̄ ꝓbatuꝫ ē. potētia aūt
ītellectꝰ ē q̄dāmō īfinita ī ītelligēdo
ī īfinitū.n. ītelligit ſpēs nūeroꝝ augē
do. ⁊ ſilit̄ ſpēs figuratū ⁊ ꝓportionū.
cognſcit etiā vlē qͦ ē ꝟtute īfinitū ſm̄
ſuū ābitū. ɔtinet.n. īdiuidua q̄ ſūt po
tētia īfinita. nō ē igit̄ ītellectꝰ corpꝰ.

Amp̄. īpoſſibile ē duo corpa ſe iuicē ɔtinē. cū ɔtinēs excedat ɔtentum. duo aūt ītellectꝰ ſe iuicē ɔtinēt ⁊ cōp̄hendūt dū vnꝰ aliū ītelligit. ītellectus igit̃ non ē corpꝰ. Itē. nullꝰ corporis actio reflectit̃ ſup agentē. oñſū eſt. n. ī phyſicis ꝙ nullū corpꝰ a ſeipo mouet̃ niſi ſm ptē ita. ſ. ꝙ vna ps eiꝰ ſit mouēs ⁊ alia mota. ītellcūs āt ſ̄ ſeipſū agēdo reflectit̃. ītelligit. n. ſeipſū nō ſolū ſm partē ſ ſm totū. nō ē igit̃ corpꝰ. Adħ. actus corpis ad actiōꝫ nō t̃miat̃ nec motꝰ ad motū ut ī phyſicis pbatū ē. actio aūt ſubē ītelligētꝭ ad actionē t̃minat̃. ītellectus. n. ſicut ītelligit rē ita ītelligit ſe ītelligē ⁊ ſic ī īfinitū. ſuba igit̃ ītellectꝰ nō ē corpꝰ. Hīc ē ꝙ ſacra ſcript̃a ſubas ītellcūales ſpūs noīat p quē modū ɔſueuit deū ī icorpeū noīare. ſm illud Ioħ. 4°. Deꝰ ſpūs ē. Dr̃ aūt Sap̄. 7°. Eſt aūt ī illa. ſ. dīna ſapīa ſpūs intelligentie q capiat oēs ſpūs ītelligibiles. Per ħ autē excludit̃ error ātiqꝝ nālīū q nullā ſubſtantiā niſi corpeā eē ponebāt. vnde ⁊ aīam credebāt eē corpꝰ uel ignē uel aerē uel aquā uel aliqd hꝰmōi. quam qdē opīonē in fidē xpianā inducē conati ſūt dicētes aīam eē corpꝰ effigiatū ſicut corpꝰ exteriꝰ figuratū.

Q ſubē ītellectuales ſūt īmāles. L

Ex ħ aūt apparet ꝙ ſubē intellectuales ſunt īmāles. Vnūqdqꝫ. n. ex mā ⁊ for̃a ɔpoſitū ē corpꝰ. dr̃ias. n. for̃as mā nō niſi ſm dr̃ſas ptes recipe pōt. q qdem dr̃ſitas ptiū ī mā eē nō pōt niſi ſm ꝙ p dīmēſiōes ī mā exn̄tes vna cōis mā ī pſ̃es diuidit̃. ſubtracta. n. q̄ttitate ſuba īdiuiſibil̃ ē. oñſū ē aūt ꝙ nulla ſuba ītelligēs ē corpꝰ. relinqt̃ igit̃ ꝙ nō ſit ex mā ⁊ forma ɔpoſita. Amp. ſicut hō nō ē ſine ħ hoīe. ita mā non ē ſine hac mā. qcqd igit̃ ī rebꝫ ē ſubſiſtēs ex mā ⁊ for̃a ɔpoſitū. ē ɔpoſitū ex mā ⁊ for̃a indiuiduali. ītellectꝰ āt nō pōt eē cōpoſitꝰ ex mā et for̃a indiuiduali. ſpēs enī rez ītellectarū fiūt intelligibiles actu p hoc ꝙ a mā indiuiduali abſtrahūt̃. ſm āt ꝙ ſūt ītelligibiles actu fiunt vnū cū ītellectu. vñ ⁊ ītellectū oꝫ eē abſqꝫ mā īdiuiduali. nō ē igit̃ ſuba ītelligēs ex mā ⁊ for̃a ɔpoſita. Adħ actio cuiꝰlibet ex mā et forma ɔpoſiti nō ē tm̄ forme nec tm̄ māe ſ ɔpoſiti. eiꝰ. n. ē agē cuiꝰ ē eē. eſſe aūt ē ɔpoſiti p formā. vñ ⁊ ɔpoſitū p mām ⁊ for̃aꝫ agit. ſi igit̃ ſuba ītelligens ſit cōpoſita ex mā ⁊ for̃a. ītelligē erit ipſiꝰ ɔpoſiti. actus aūt t̃minat̃ ad aliqd ſil̃e agēti. vñ ⁊ ɔpoſitū generās nō generat formā ſ ɔpoſitū. ſi igit̃ intelligē ſit actio ɔpoſiti. nō ītelliget̃ nec mā nec for̃a ſ tm̄ ɔpoſitū. ħ aūt pꝫ eē falſū. nō ē igit̃ ſuba ītelligēs ɔpoſita ex mā ⁊ forma. Itē. for̃e rez ſenſibiliū pfectius eē hn̄t ī ītellectu q̄ꝫ ī rebꝫ ſenſibilibꝫ. ſūt. n. ſimpliciores ⁊ ad plā ſe extēdētes. p vnā. n. formā hoīs intelligibilē oēs hoīes ītellectꝰ cog̊ſcit. for̃a aūt pfecte ī mā exn̄s facit eē actu tale. ſ. uel ignē uel coloratū. ſi aūt nō faciat aliqd eē tale ē īpfecte ī illo. ſicut for̃a caloris ī aere ut ī deferēte. ⁊ ſicut v̊tꝰ p̄mi agētis ī inſtr̄o. ſi igit̃ ītellectꝰ ſit ex mā ⁊ for̃a ɔpoſitꝰ. forme rez ītellectarū faciēt ītellectuꝫ eē actu talis nāe qualis ē qd ītelligit̃. ⁊ ſic ſeqt̃ error Empedoclis q dicebat ꝙ ignē igne cog̊ſcit aīa ⁊ t̃ra t̃ra ⁊ ſic d alñs. qd pꝫ eē incōueniēs. nō ē igit̃ ſuba ītelligens ɔpoſita ex mā ⁊ for̃a. P̄. oē qd ē ī aliq ē ī eo p modū recipiētis. ſi igit̃ ītellectꝰ ſit ɔpoſitꝰ ex mā ⁊ for̃a. for̃e rerū erūt in ītellectu mālit̃er ſicut ſūt extra aīam. ſicut igit̃ extra animam non ſūt intelligibiles actu. ita nec exiſtentes ī ītellectu. Itē. for̃e ɔ̄riorꝝ ſm eē qd hn̄t ī mā ſūt ɔ̄rie vñ ⁊ ſe īuicē expellunt. ſm aūt ꝙ ſūt ī ītellectu nō ſūt ɔ̄rie. ſ vnū ɔ̄riorꝝ ē rō ītelligibilis alteriꝰ qa vnū p aliud cognoſcit̃. nō igit̃ hn̄t eē māle ī intellectu. g̊ ītellectꝰ nō ē ɔpoſitꝰ ex mā ⁊ for̃a. Adħ. mā nō recipit aliquā formā d nouo niſi p motū uel mutationē. intellectꝰ aūt non mouet̃ p ħ ꝙ recipit for̃as ſ magꝭ qeſcēs pficit̃ ⁊ ītellig̃t. īpedit̃ aūt ī intelligēdo p motū. nō igit̃ recipiūt̃ for̃e ī ītellectu ſicut ī mā uel ī re māli. vñ pꝫ ꝙ ſubē ītelligētes īmāles ſūt ſicut ⁊ incorporee. Hinc ē qd Dyoꝰ dīc 4° ca°. de diui. noībꝫ. P̄ropt̃ dīne bonitatis radios ſubſtiterūt intellectuales oēs ſubē q̄ ſicut incorpales ⁊ īmateriales omnes ītelligūtur.

Q ſubē intellectuales nō ſūt forme māles ſ ſubſiſtentes. L I

Ex eadē oñdit̃ ꝙ nāe ītellectuales ſūt forme ſubſiſtētes nō aūt exn̄tes ī mā q̄ſi eē eaꝝ a mā dependeat. forme. n. ſm ſe a mā dependētes nō ipſe ppe hn̄t eē ſ ɔpoſita p ipſas. ſi igit̃ nāe intellectuales eēnt hꝰmōi for̃e. ſeqret̃ ꝙ haberēt eē māle ſicut ⁊ ſi eſſent ex mā ⁊ for̃a cōpoſite. Adħ. for̃e q̄ p ſe nō ſubſiſtūt nō pn̄t p ſe agē. agūt aūt cōpoſita per eas. ſi igit̃ nāe ītellectuales huiꝰmodi for̃e eēnt. ſeqret̃ ꝙ ipſe nō ītelligerēt ſ ɔpoſita ex eis ⁊ mā. ⁊ ſic ītellectꝰ eēt cōpoſitū ex mā ⁊ for̃a. qd ē īpoſſibile ut oñſū ē. Amp̄. ſi ītellectꝰ eēt for̃a in mā ⁊ nō p ſe ſubſiſtēs. ſeqret̃ ꝙ id qd recipit̃ in ītellectu recipet̃ in mā. hꝰmōi. n. for̃e q̄ hn̄t eē in mā obligatū nō recipiūt aliqd qd in mā nō recipiat̃. cū igit̃ receptio for̃aꝝ ī ītellectu nō ſit receptio for̃aꝝ in mā. īpoſſibile ē ꝙ ītellectꝰ ſit for̃a mālis. P̄. dicē ꝙ ītellectꝰ ſit for̃a nō ſubſiſtēs ſ māe īmerſa idē ē ſm rem ⁊ ſi dicat̃ ꝙ ītellectꝰ ſit ɔpoſitꝰ ex mā ⁊ for̃a. differt āt ſolū ſm nomē. nā p̊ mō diceret̃ intellectꝰ forma ipſa ɔpoſiti. 2° v̊o mō diceret̃ intellectꝰ. ſi igit̃ falſū ē ītellectū eē ɔpoſitū ex mā ⁊ forma. falſū erit ꝙ ſit forma nō ſubſiſtens ſ materialis.

Q in ſubſtātñs ītellectualibꝫ creatis differt eſſe ⁊ quod eſt. L II

Non ē autē opinandū ꝙ q̄uis ſubē ītellectualeſ nō ſint corporee nec ex mā ⁊ for̃a ɔpoſite nec ī mā exn̄tes ſicut for̃e mālеſ. ꝙ ppt̃ ħ dīne ſimplicitati adequēt̃. īuenit̃. n. ī eis aliq ɔpō ex eo ꝙ nō ē idē ī eis eē ⁊ qd ē. ſi. n. eē ē ſubſiſtēs. nihil p̄ter ipſuꝫ eē ei adiūgit̃. qa etiā in his quoꝝ eē nō ē ſubſiſtēs. qd īeſt exiſtēti p̄ter eſſe eiꝰ. ē qdē exn̄ti vnitū. non aūt ē vnū cū eē eiꝰ niſi p accn̄s inq̄tū ē vnū ſubm hn̄s eē ⁊ id qd ē p̄ter eē. ſicut pꝫ ꝙ ſorti p̄ter ſuū eē ſubale īeſt albū qd qdē dr̃ſū ē ab eiꝰ eſſe ſubali. nō. n. ē idē eē ſortē ⁊ eē albū niſi p accidēs. ſi igit̃ nō ſit eē ī aliq ſuba nō remanebit aliqſ modus q̄ poſſit ei vniri illud qd ē p̄ter eē. eſſe aūt inq̄tuꝫ ē eē nō pōt eē diuerſū: pōt aūt diuerſificari p aliquid qd ē p̄ter eē. ſicut eē lapidis ē aliud ab eē hoīs. illud igit̃ qd ē ſubſiſtēs nō pōt eē niſi vnū tm̄. oñſū

ē aūt ꝙ deꝰ eſt ſuū eē ſubſiſtens. nihil
igitur aliud p̄ter ipſū pōt eē ſuū eē. oꝫ
igiᷓ ī oī ſuƀa q̄ eſt p̄ter ipſū. aliud eē
ipſam ſuƀam ⁊ eiꝰ eē. Amp̄. nā cōis
ſi ſepata intelligaᷓ nō pōt eē niſi vna
q̄uis hn̄tes nām illā plēs poſſint īue-
niri. ſi. n. nā aīal ꝑ ſe ſepata ſubſiſtēt
nō hrēt ea q̄ ſūt hoīs uel q̄ ſūt bouis.
iam. n. nō eēt aīal tm̄. ſ hō uel bos. re-
motis aūt differētijs ↄſtitutiuis ſpēꝝ
remanet nā generis indiuiſa. qa eedē
dr̄ie q̄ ſūt cōſtitutiue ſpēꝝ ſūt diuiſi-
ue generis. ſic igiᷓ ſi h ipſū qd̄ ē eē ſit
cōe ſicut genꝰ eē ſepatū ꝑ ſe ſubſiſtēſ
nō pōt eſſe niſi vnū. ſi vo nō diuidaᷓ
ī differētijs ſicut genꝰ ſ ꝑ h ꝙ ē huiꝰ
uel illiꝰ eē. iā hꝫ magl eē verū qd̄ nō
pōt eē ꝑ ſe exn̄s niſi vnū. relinqᷓ igiᷓ
ꝙ cū deus ſit eē ſubſiſtēs. nihil aliud
p̄ter ipſū ē ſuū eē. Adh. īpoſſibile ē
ꝙ ſit duplex eē oīo infinituꝫ. eē. n. qd̄
oīo ē infinitū oēm pfectionem eēndi
ↄp̄hendit. ⁊ ſic ſi duobus talis adeſſet
infinitas nō īueniret q̄ vnū ab altero
differret. eē aūt ſubſiſtēs oꝫ eē īfinitū
qa nō ēminaᷓ aliq̄ recipiēte. īpoſſibi-
le ē igiᷓ eē aliqd̄ eē ſubſiſtēs p̄ter pri-
mū. Item. ſi ſit aliqd̄ eē ꝑ ſe ſubſi-
ſtēs. nihil ↄpetit ei niſi qd̄ ē entis inq̄-
tū ē ens. qd̄. n. dicitᷓ de aliq̄ nō inq̄tū
hꝰmōi nō ↄuenit ei niſi ꝑ accn̄s rōne
ſubi. vn̄ ſi ſepatim a ſubō ponaᷓ. nul-
lo mō ei ↄpetit. eſſe āt ab alio cauſatū
nō ↄpetit enti inq̄tum ē ens. alias oē
ens eēt ab alio cātū. et ſic oporteret ꝓ-
cedē in infinitū ī cauſis qd̄ ē īpoſſibi-
le ut ſ̄ oñſuꝫ ē. illud igiᷓ eē qd̄ eſt ens
ſubſiſtens oꝫ ꝙ ſit non cauſatū. nullū
igiᷓ ens cātū ē ſuū eē. Amp̄. ſubſtā
tia vniuſcuiꝰqꝫ ē ens ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ aliud.
vn̄ eē lucidū actu non ē de ſuƀa aeris
qa eēt ei per aliud. ſ cuilibet rei create
ſuū eē ē ei ꝑ aliud. alias nō eēt creatū
nulliꝰ igiᷓ ſuƀe create ſuuꝫ eſſe eſt ſua
ſuƀa. Itē. cū oē agēs agat inq̄tū ē ac-
tu. p̄ agēti qd̄ ē pfectiſſimū ↄpetit eē ī
actu pfectiſſimo modo. tāto aūt aliqd
ē pfectiꝰ ī actu quāto talis actus ē in
via gnātiōis poſterior. actus. n. ē tem
pore potētia poſterior ī vno ⁊ eodem
qd̄ d̄ potētia ad actū ꝓcedit. pfectius
ē q̄qꝫ ī actu qd̄ ē ipſe actus q̄ꝫ qd̄ ē ha
bens actū. h. n. ꝓpᷓ illud actus ē. his
ḡ ſic poſitis ↄſtat ex ſ̄ oñſis ꝙ deꝰ ſolꝰ
ē p̄mū agens ſibi ḡ ſoli ↄpetit eē ī ac-
tu pfectiſſimo modo ut. s. ſit ipſe actꝰ
pfectiſſimꝰ. h aūt ē eſſe ad qd̄ gnātio
⁊ oīs motꝰ ēminaᷓ. oīs. n. forā ⁊ actꝰ ē
ī potētia anq̄ꝫ eſſe acqrat. ſoli igiᷓ deo
ↄpetit ꝙ ſit ipſū eē ſicut ſoli cōpetit ꝙ
ſit p̄mū agēs. Amp̄. ipſū eē cōpetit
p̄ agenti ſm ꝓpriā nām. eſſe. n. dei eſt
eiꝰ ſuƀa vt ſ̄ oñſū ē. qd̄ aūt ↄpetit ali-
cui ſm ꝓpriā nām ſuā nō ↄuenit alijſ
niſi ꝑ modum ꝑticipatiōis ſicut calor
alijs corpibꝫ ab igne. ipſū igiᷓ eē ↄpe-
tit oībꝫ alijs a p̄ agente ꝑ ꝑticipatiōeꝫ
quādā. qd̄ aūt ↄpetit alicui ꝑ ꝑticipa
tionē nō ē ſuƀa eiꝰ. īpoſſibile ē igiᷓ ꝙ
ſuƀa alterius entis p̄ter agēs p̄mū ſit
ipſū eē. Hic ē ꝙ Exo. 3° ꝓpriū nomen
dei poniᷓ eē: q eſt. qa eiꝰ ſoliꝰ ꝓpriū ē
ꝙ ſua ſuƀa nō ſit aliud q̄ꝫ ſuū eſſe.

Q̄ in ſubſtātijs ītellectualibꝫ crea-
tis eſt actus ⁊ potentia. LIII

X h aūt euidenter apparet ꝙ in
ſubīs ītellectualibꝫ creatis ē
ↄpoſitio actꝰ ⁊ potētie. In q̄-
cūqꝫ. n. īueniunᷓ aliq̄ duo q̄ꝝ vnū eſt
ↄplemētū alteriꝰ. ꝓportio vniꝰ ad al-
terū ē ſicut ꝓportio potentie ad actū.
nihil. n. ↄpleᷓ niſi ꝑ ꝓpriū actū. ī ſuƀa
autē intellectuali creata īueniuntur
duo. s. ſuƀa ipſa ⁊ eē eiꝰ qd̄ nō eſt ip̄a
ſuƀa ut oñſū ē. ipſū āt eē ē ↄplemētū
ſuƀe exn̄tis. vnūqdqꝫ. n. actu ē ꝑ h ꝙ
eē hꝫ. relinqᷓ igiᷓ ꝙ ī q̄libet p̄dictarū
ſuƀaꝝ ſit ↄpō actus ⁊ potētie. Amp̄
qd̄ īeſt alicui ab agēte oꝫ eē actū. agē-
tis. n. ē facē aliqd actu. oñſū ē aūt ſ̄ ꝙ
oēs alie ſuƀe hn̄t eſſe a p̄ agente ⁊ ꝑ h
ip̄e ſuƀe create ſūt ꝙ eē ab alio habēt.
ipſū igitur eſſe ineſt ſubſtantijs crea-
tis ut quidam actus earum. id autem
cui actus īeſt potētia ē. nā actꝰ inq̄tū
hꝰmōi ad potētiā referᷓ. in q̄libꝫ igiᷓ
ſuƀa creata eſt potētia ⁊ actus. Itē
oē ꝑticipās aliqd cōparᷓ ad ipſū quod
ꝑticipaᷓ ut potētia ad actū. ꝑ id. n. qd̄
ꝑticipaᷓ fit ꝑticipās actuale. oñſum ē
aūt ſ̄ ꝙ ſolꝰ deꝰ ē eēntialiᷓ ens. oīa āt
alia ꝑticipāt ipſū eē. ↄparᷓ igiᷓ ſubſtā
tia oīs creata ad ſuū eē ſicut potentia
ad actū. P̄. aſſililatio alicuiꝰ ad cām
agentē fit ꝑ actū. agēs. n. agit ſibi ſile
inq̄tū ē actu. aſſililatio āt cuiꝰlibꝫ ſuƀe
create ad deū ē ꝑ ipſū eē ut ſ̄ oñſuꝫ ē.
ipſū igiᷓ eē ↄparᷓ ad oēs ſuƀas creatas
ſicut actus earꝝ. ex q̄ relinqᷓ ꝙ in q̄li-
bet ſuƀa creata ſit ↄpō actꝰ ⁊ potētie.

Q̄ nō ē idē cōpoſitio ex ſuƀa ⁊ eē
⁊ ex materia ⁊ forma. LIIII

On ē aūt eiuſdē rōniſ ↄpō ex
mā ⁊ forā ⁊ ex ſuƀa ⁊ eē q̄uiſ
vtraqꝫ ſit ex potētia ⁊ actu. p̄
qdē qa mā nō ē ipſa ſuƀa rei. nā ſeq̄-
reᷓ oēs forās eē accn̄tia ſicut antiq na
turales opinabanᷓ. ſ mā ē ps ſuƀe. 2°
aūt qa ipſū eē nō ē ꝓpriꝰ actus māe ſ
ſuƀe totiꝰ. eiꝰ. n. actꝰ ē eē de q̄ poſſumꝰ
dicē ꝙ ſit. eē āt nō dr̄ de mā ſ de toto.
vn̄ mā nō pōt dici qd̄ ē ſ ipſa ſuƀa eſt
id qd̄ ē. 3° qa nec forā ē ipſū eē ſed ſe
hn̄t ſm ordinē. ↄparᷓ. n. forā ad ipſuꝫ
eē ſicut lux ad lucē uł albedo ad albū
eē. deinde qa ad ip̄am etiā formā cō-
paraᷓ ipſū eē ut actꝰ. ꝑ h. n. in ↄpoſitiſ
ex mā ⁊ forā. forā diciᷓ eē p̄ncipiū eſ-
ſendi: qa ē ↄplemētū ſuƀe cuiꝰ actꝰ ē
ipſū eē. ſicut diaphonū ē aeri p̄ncipiū
lucēdi: qa facit eū ꝓpriū ſubm̄ lumīs
vn̄ in ↄpoſitis ex mā ⁊ forma nec mā
nec forma pōt dici ipſū qd̄ ē nec etiaꝫ
ipſum eſſe. forma tamen poteſt dici
quo eſt ſm quod ē eēndi principiuꝫ.
ipſa aūt tota ſuƀa ē ipſū qd̄ eſt. ⁊ ipſū
eē ē q̄ ſuƀa denoīaᷓ ens. in ſuƀis aūt
ītellectualibꝫ q̄ nō ſūt ex mā ⁊ forma
ↄpoſite ut oñſū ē ſ ī eis ip̄a forma eſt
ſuƀa ſubſiſtēs. forā ē qd̄ ē. ipſū aūt eē
ē actus ⁊ q̄ ē. ⁊ ꝓpᷓ h ī eis ē vnica tm̄
ↄpō actꝰ ⁊ potētie q̄. s. ē ex ſuƀa ⁊ eē q̄
a qbuſdā diciᷓ ex qd̄ ē ⁊ eſſe. uł ex qd̄
ē ⁊ q̄ ē. in ſuƀis aūt ↄpoſitis ex mā et
forā ē duplex ↄpō actꝰ ⁊ potētie. p̄ma
qdē ipſiꝰ ſuƀe q̄ ↄponiᷓ ex mā ⁊ forā.
ſecūda vo ex ipſa ſuƀa iā ↄpoſita ⁊ eē
q̄ etiaꝫ pōt dici ex qd̄ ē ⁊ eē uel ex qd̄
ē ⁊ q̄ ē. Sic igiᷓ pꝫ ꝙ ↄpō actus ⁊ potē-
tie ē in plꝰ q̄ꝫ ↄpō fore ⁊ māe. vn̄ mā
⁊ forā diuidūt ſuƀam mālē. potentia
aūt ⁊ actꝰ diuidūt ens cōe. ⁊ ꝓpᷓ h q̄-
cūqꝫ qdē ↄſequūᷓ potentiā ⁊ actum
inq̄tuꝫ hꝰmōi. ſūt cōia ſuƀis mālibꝫ
⁊ īmālibꝫ creatis ſicut recipē ⁊ recipi
pficē ⁊ pfici. q̄cūqꝫ vo ſūt ꝓpa māe ⁊
fore inq̄tū hꝰmōi ſicut gnāri ⁊ corrū
pi ⁊ alia hꝰmōi. h ſūt ꝓpa ſuƀaꝝ mā-
liū. ⁊ nullo mō ↄueniūt ſuƀis īmate
rialibꝫ creatis.

Q̄ ſuƀe intellectuales ſūt
incorruptibiles. LV

X h autē aperte oñdiᷓ ꝙ oīs
ſuƀa ītellcūał ē īcorruptibił.

Oĩs.n.corruptio ē p ſepationē forme
a mã.ſimplex qdē corruptio p ſepara
tionē for̃e ſubãlis.corruptio autē ſm
q̇d p ſepationē for̃e accñtalis.for̃a.n
manēte oȝ rem eē.p formã.n.ſubã fit
ꝓpuȝ ſuſceptiuũ ei⁹ qd̾ ē eē.ubi ãt nõ
ē ɔpõ foĩ e ⁊ mãe ibi nõ põt eē ſepatõ
eatũdē.igit̃ nec corruptõ. oñſũ ē ãt ꝙ
nulla ſubã ĩtellectualis eſt ɔpoſita ex
mã ⁊ for̃a.nulla igit̃ ſubã intellectual̃
ē corruptibilis. Amp̃.qd̾ p ſe alicui
ɔpetit.d̾ neceſſitate ⁊ ſp ⁊ inſepabilit̃
ei ĩeſt.ſicut rotundũ p ſe qdē ĩeſt cir-
culo.p accñs aũt eri.vñ es qdem fieri
nõ rotũdũ ē poſſibile.circuluȝ aũt nõ
eē rotũdũ ē ĩpoſſibile.eſſe aũt p ſe ɔſe
quit̃ ad formã p ſe.n.dicimus qd̾ ſm
ipſũ. vnũqdꝗ aũt hȝ eē ſm ꝙ hȝ for-
mã.ſube igit̃ ipſe q̃ nõ ſũt forme pñt
p̉uari eē ſm ꝙ amittũt foraȝ.ſicut es
p̉uat̃ rotũditate ſm ꝙ deſinit eē circu
lare.ſube vo q̃ ſunt ip̃e for̃e nũqꝫ pñt
p̉uari eē.ſicut ſi aliq̃ ſubã eēt circulus
nũqꝫ poſſet fieri nõ rotunda.oñſũ eſt
aũt ſ̃ ꝙ ſube ĩtellectuales ſũt ip̃e for̃e
ſubſiſtẽtes. ĩpoſſibile ē igit̃ ꝙ eſſe de-
ſinãt.ſũt igit̃ incorruptibiles. Adhͦ
in oĩ corruptiõe remoto actu manet
potẽtia.nõ.n.corrũpit̃ aliqd ĩ oĩo nõ
ens.ſicut nec gnãt̃ aliqd ex oĩo nõ en
te.in ſubñs aũt ĩtellectualibꝫ ut oñſũ
ē actus ē ipſũ eē.ipſa aũt ſubã ē ſicut
potẽtia.ſi igit̃ ſubã ĩtellectual̃ corrũ-
pat̃ remanebit p⁹ ſuã corruptionem
qd̾ ē oĩo ĩpoſſibile.oĩs igit̃ ſubã intel-
lectualis ē incorruptibil̃. Itē.in oĩ
qd̾ corrũpit̃ oȝ ꝙ ſit potẽtia ad nõ eē.
ſi qd igit̃ ē in q̃ nõ ē potẽtia ad nõ eē
hͦ nõ põt eē corruptibile. in ſubã aũt
ĩtellectuali nõ ē potẽtia ad nõ eē.ma
nifeſtũ ē.n.ex dictis ꝙ ſubã cõpleta ē
ꝓpriũ ſuſceptiuũ ipi⁹ eē.ꝓpriũ ãt ſuſ-
ceptiuuȝ alic⁹ act⁹ ita ɔpat̃ ut potẽtia
ad actũ illũ ꝙ nullo mõ ē ĩ potẽtia ad
oppoſitũ.ſicut ignis ita ɔpat̃ ad calo-
rem ut po ẽt a ad actuȝ ꝙ nullo mõ ē
ĩ potẽtia ad frig⁹. vñ nec ĩ ip̃is ſubñs
corporalibꝫ ē potẽt.a ad nõ eē in ipſa
ſubã ɔpleta niſi rõne mãe. ĩ ſubñs ãt
ĩtellcũalibꝫ nõ ē mã ſꝫ ip̃e ſũt ſube cõ
plete ſimplices.igit̃ ĩ eis nõ ē potẽtia
ad nõ eē.ſũt igit̃ ĩcorruptibiles. P̃.ĩ
qbuſcũqꝫ ē ɔpõ potentie ⁊ act⁹ id qd̾
tenet locũ p̉me potẽtie ſiue p̉mi ſubi
ē ĩcorruptibile.vñ etiam ĩ ſubñs cor-
ruptibilibꝫ mã p̉ma ē ĩcorruptibilis
ſꝫ ĩ ſubñs ĩtellectualibꝫ id qd̾ tenet lo
cũ potẽtie p̉me ⁊ ſubi ē ipſa eaꝝ ſubã
ɔpleta.igit̃ ſubã ip̃a ē ĩcorruptibil̃.ni
hil aũt eſt corruptibile niſi p hͦ ꝙ ſua
ſubã corrũpit̃.igit̃ oẽs intellectuales
nature ſunt incorruptibiles. Amp̃.
oẽ qd̾ corrũpit̃.ul̃ corrũpit̃ p ſe.uel p
accñs.ſube aũt intellectuales nõ pñt
p ſe corrũpi.omnis.n.corruptio eſt a
ɔ̃rio.agẽs.n.cũ agat ſm ꝙ eſt actu ſp
agẽdo ducit ad aliqd̾ eē actu.vnde ſi
p h⁹mõi eē actu aliqd corrũpat̃ deſi-
nẽs eē actu.oȝ ꝙ hͦ ɔtingat p ɔ̃rietatẽ
eorũ ad ĩuicẽ.nã ɔ̃ria ſũt q̃ mutuo ſe
expellũt.⁊ ꝓpter hͦ oȝ oẽ qd̾ corrũpit̃
p ſe.uel hr̃e ɔ̃riũ.uel eē ex ɔ̃rñs ɔpo-
ſitũ. neutꝝ aũt hoꝝ ſubñs ĩtellectua-
libꝫ ɔueĩt.cui⁹ ſignũ ē ꝙ ĩ ĩtellectu ea
etiã q̃ ſm ſuã nãm ſũt ɔ̃ria deſinũt eē
ɔ̃ria.albũ.n.⁊ nigꝝ ĩ ĩtellectu nõ ſũt
ɔ̃ria.nõ.n.ſe expellũt ĩmo magł ſe cõ
ſequũt̃.p ĩtellectũ.n.vni⁹ eoꝝ intelli-
git̃ aliud.ſube igit̃ intellectuales nõ
ſũt corruptibiles p ſe.Similit̃ autẽ neqꝫ
p accñs.ſic.n.corrũpũt̃ accñtia ⁊ for̃e
nõ ſubſiſtẽtes.oñſuȝ eſt aũt ſ̃ ꝙ ſube
ĩtellectuales ſũt ſubſiſtentes.ſũt igit̃
oĩo ĩcorruptibiles. Adhͦ.corruptio

ē mutatio q̃dã quã oȝ eē ĩminũ mot⁹
ut ĩ phicis ē ꝓbatũ.vñ oȝ ꝙ oẽ qd̾ cor
rũpit̃ moueat̃.oñſũ ē aũt in nãlibꝫ ꝙ
oẽ qd̾ mouet̃ ē corp⁹. oȝ igit̃ oẽ quod
corrũpit̃ eē corp⁹ ſi p ſe corrũpat̃.uel
aliquã formã ſeu v̂tutẽ corpis a cor-
pore dependentẽ ſi corrũpat̃ p accñs.
ſube aũt ĩtellectuales nõ ſũt corpora
neqꝫ v̂tutes ſeu for̃e a corpe dependẽ-
tes.g̊ neqꝫ p ſe neqꝫ p accñs corrũpũt̃
ſũt igit̃ oĩo ĩcorruptibiles. Itē. oẽ
qd̾ corrũpit̃ corrũpit̃ p hͦ ꝙ aliqd pa-
tit̃.nã ⁊ ipſum corrũpi ē qd̾dã pati.
nulla aũt ſubã ĩtellectual̃ põt pati tali
paſſiõe q̃ ducat ad corruptionē. nam
pati recipe qd̾dã ē.qd̾ aũt recipitur a
ſubã ĩtellectuali oȝ ꝙ recipiat̃ in eo p
modũ ipſi⁹.ſ.ĩtelligibilit̃.qd̾ vo ſic in
ſubã ĩtellectuali recipit̃ ē pficiẽs ſub-
ſtantiã ĩtellectualẽ ⁊ nõ corrũpẽs eã.
ĩtelligibile.n.ē pfectio ĩtelligẽt̃. ſubã
igit̃ intelligẽs ē ĩcorruptibil̃. P̃.ſi-
cut ſenſibile ē obm̃ ſenſus ita ĩtelligi-
bile ē obm̃ ĩtellect⁹. ſenſus aũt ꝓpria
corruptiõe nõ corrũpit̃ niſi per excel-
lentiã ſui obi.ſicut viſus a valde ful-
gidis ⁊ auditus a ſonis fortibꝫ ⁊ ſic d̾
aliñs.dico aũt ꝓpa corruptiõe: qa ſen
ſus corrũpit̃ etiã p accñs ꝓpt̃ corrupti-
onē ſubiecti.q tñ mod⁹ corruptionis
nõ põt accidẽ ĩtellectui cuȝ nõ ſit act⁹
corpis vlli⁹ q̃ſi a corpe dependẽs ut ſ̃
oñſũ ē.pȝ aũt ꝙ nec corrũpit̃ p excel-
lentiã ſui obi: qa q ĩtelligit valde ĩtel
ligibilia nõ min⁹ ĩtelligit min⁹ ĩtelli-
gibilia ſꝫ magł.ĩtellectus igit̃ nllõ mõ
ē corruptibilis. Amp̃.ĩtelligibile ē
ꝓpa pfectio ĩtellect⁹.vñ ĩtellect⁹ ĩ ac-
tu ⁊ ĩtelligibile ĩ actu ſũt vnũ.qd̾ igit̃
ɔuenit ĩtelligibili inq̃tũ ē intelligibi
le oȝ ɔuenire ĩtellectui inq̃tũ h⁹mõi.
qa pfectio ⁊ pfectibile ſũt vni⁹ gener̃
ĩtelligibile aũt inq̃tuȝ ē ĩtelligibile ē
neccẽiũ ⁊ ĩcorruptibile.neccĩa.n.pfecte
ſũt ĩtellectu cognoſcibilia.ɔtingẽtia vo
inq̃tũ h⁹mõi nõ niſi deficiẽter.habet̃
enĩ de eis non ſciã ſꝫ opĩo.vñ ⁊ corru-
ptibiliũ ĩtellect⁹ ſciam habȝ ſm ꝙ ſũt
ĩcorruptibilia inq̃tũ.ſ.ſũt vlĩa.oȝ igit̃
intellectũ eſſe incorruptibilē. Adhͦ.
vnũquodqꝫ pficit̃ ſm modũ ſue ſube.
ex modo igit̃ pfectiõis alicui⁹ rei põt
accipi mod⁹ ſube ipi⁹.ĩtellect⁹ aũt nõ
pficit̃ p motũ ſꝫ p hͦ ꝙ ē ex̃ motũ exñs
pficit̃.n.ſm ĩtellectiuã aĩam ſciẽtia ⁊
prudẽtia ſedatis pmutatõibꝫ ⁊ corpo
ralibꝫ aĩe paſſiõibꝫ ut pȝ p phm̃ in 7°
phicoꝝ.mod⁹ igit̃ ſube ĩtelligẽtis ē ꝙ
eē ſuũ ſit ſup̃ motũ ⁊ p ɔñs ſup̃ tẽp⁹.
eē aũt cui⁹libet rei corruptibil̃ ſubia-
cet motui ⁊ tpi.ĩpoſſibile ē igit̃ ſubaȝ
ĩtelligentē eē corruptibilē. P̃.ĩpoſ
ſibile ē nãle deſideriũ eē inane.nã enĩ
nihil facit fruſtra.ſꝫ qd̾libet ĩtelligenſ
nãliter deſiderat eē ppetuũ nõ ſolum
ut ppetuet̃ eē ſm ſpẽm ſꝫ etiã ſm ĩdi-
uiduũ.qd̾ ſic pȝ. nãlis.n.appetit⁹ qui-
buſdã qdē ĩeſt ex apprehenſiõe.ſicut
lup⁹ nãlit̃ deſiderat occiſionē aĩaliũ d̾
qbꝫ paſcit̃. ⁊ hõ nãlit̃ deſiderat felici-
tatē. qbuſdã vo abſqꝫ apprehenſione
ex ſola ĩclinatiõe nãliũ pncipioꝝ qui
nãliſ appetit⁹ ĩ qbuſdã dicit̃ ſicut g̃ue
appetit eē deorſũ.vtroqꝫ aũt mõ eſt in
rebꝫ nãle deſideriũ eēndi.cui⁹ ſignuȝ
ē.qa ⁊ ea q̃ cognitione carent reſiſtũt
corrũpẽtib⁹ ſm v̂tutē ſuoꝝ p̉ncipioꝝ
nãliũ. ⁊ ea q̃ cognitionē hñt reſiſtũt
eiſdē ſm modum ſue cognitiõis.illa
igit̃ cognitõe carẽtia q̃ꝝ pncipñs ĩeſt
v̂t⁹ ad ɔſeruãdũ eē ppetuũ ita ꝙ ma-
neãt ſp eadē ſm nũerũ.nãlit̃ appetũt
eſſe perpetuũ etiã ſcd̾m idē numero.
quoꝝ aũt p̉ncipia nõ hñt ad hͦ v̂tutē

ſ ſolū ad ɔſeruādū eē ppetuū ſm idē ſpē ⁊ ſic nālit̃ appetūt ppetuitatē. hāc igit̃ oꝛīam oꝫ ī his īueniri qb᷒ deſiderīū eēndi cū cognitiōe ieſt ut. s. illa q̄ nō cognoſcūt eē niſi ut nūc·deſiderāt eē ut nūc·nō āt ſp: qa eē ſempiternū nō appetūt·deſiderant tñ eē ſpēi ppetuū·tñ abſq; cognitiōe. qa ỏt⁹ generatiua q̄ ad h̄ deſeruit p̄ambula ē ⁊ non ſubiacēs cognitiōi. illa igit̃ q̄ ipſū eſſe ppetuū cog̊ſcūt ⁊ apphēdūt·deſiderāt ipſū nāli deſiderio. h̄ aūt cōuenit oīb᷒ ſubīs ītelligētib᷒. oēs igit̃ ſube intelligētes nāli deſiderio appetūt eē ppetuū. g̊ īpoſſibile ē ꝙ eſſe deficiant.

Adh̄. quecūq; īcipiūt eē ⁊ deſinūt p eandē potētiā hñt vtrūq;. eadē. n. ē potētia ad eē ⁊ nō eē. ſ ſube ītelligentes nō poterūt incipe eē niſi p potentiā p̄mi agētꝫ. nō. n. ſūt ex mā q̄ potuerit p̄fuiſſe vt oñſū ē. igit̃ nec ē aliq̄ potētia ad nō eē eaꝝ niſi in p̊ agēte ſm ꝙ pōt nō īfluē eis eē. ſ ex hac ſola potētia nihil pōt dici coꝛꝛuptibile. tum qa res dicūt̃ nccīe ⁊ ɔtingētes ſm potentiā q̄ ē in eis ⁊ nō ſm potentiā dei ut ſ̄ oñſū ē. tū etiā qa de⁹ q ē īſtitutoꝛ nāe nō ſubtrahit reb⁹ qꝺ ē ꝓpꝛiū naturis eaꝝ. oñſū ē aūt ꝙ ꝓpꝛiū naturis ītellectualib᷒ ē ꝙ ſint ppetue. vñ hoc eis a deo nō ſubtrahetur. ſūt igit̃ ſube ītellectuales ex oī pte īcoꝛꝛuptibiles.

Hinc eſt ꝙ in p̄s: Laudate dominū ꝺ celis. cōnumeratis angelis ⁊ celeſtibus coꝛpib᷒·ſubiūgitur: Statuit eas ī etnū ⁊ ī ſeculū ſeculi·p qꝺ p̄dictoꝛū ppetuitas deſignat̃. Dyo⁹ etiā ī 3° ca° de diui. no. ꝙ ꝓpter diue bonitatis radios ſubſtiterunt ītelligibiles ⁊ ītellectuales ſube. ⁊ ſūt ⁊ viuūt et habēt vitam indeficientē ⁊ īminoꝛabilē ab vniuerſa coꝛꝛuptione et generatione ⁊ moꝛte mūde exiſtētes ⁊ eleuate ab inſtabili ⁊ fluxa variatione.

Vtꝝ ſuba ītellectualis poſſit coꝛpoꝛi vniri. ⁊ p quem modum. LVI

Vm aūt ſ̄ oñſū ſit ſubām ītellectualē nō eē coꝛp⁹ neq; virtutē aliquā a coꝛpe depēdentem·reſtat īueſtigandū vtꝝ aliq̄ ſubſtātia ītellectualis coꝛpi poſſit vniri. Eſt āt p̊ māifeſtū ꝙ ſuba ītellectual' nō pōt coꝛpi vniri p modū mixtiōis. Que. n. miſcent̃ oꝫ ad īuicē altāta eſſe qꝺ nō ɔtigit niſi ī his q̊rū ē mā eadē q̄ pñt eē actiua ⁊ paſſiua ad īuicē. ſubſtantie aūt ītellectuales nō coīcant ī mā cum coꝛpalib⁹·ſūt. n. īmāles ut ſ̄ oñſum ē. nō ſūt igit̃ coꝛpi miſcibiles.

Adh̄. q̄ miſcent̃ mixtiōe iam facta nō manēt actu ſ ỏtute tm̄. nā ſi actu manerēt ñ eēt mixtio ſ ɔfuſio tm̄. vñ coꝛp⁹ mixtū ex elemētis nullū eoꝝ ē. h̄ aūt īpoſſibile ē accidē ſubīs ītellectualib⁹. ſūt. n. incoꝛpales ut ſ̄ oñſū ē. nō igit̃ pōt ſuba ītellectual' vniri coꝛpoꝛi p modū mixtionis. Silr̃ aūt pꝫ ꝙ ſuba ītellectualis nō pōt vniri coꝛpoꝛi p modū ɔtactus ꝓpe ſūpti. tact⁹ enī nō niſi coꝛpoꝝ ē. ſūt. n. tangentia quoꝝ vltima ſūt ſil'· ut pūcta u' linee aut ſupficies q̄ ſūt coꝛpoꝝ vltima. nō igit̃ p modū cōtact⁹ ſuba ītellectualis vniri pōt. Ex h̄ aūt relinq̄t̃ ꝙ neq; cōtinuatōe neq; ɔpōne aut colligatione ex ſuba ītellectuali ⁊ coꝛpe vnū fieri poſſit. oīa. n. hec ſine ɔtactu fieri non pñt·eſt tñ qdā mod⁹ ɔtact⁹ quo ſuba ītellectual' coꝛpi vniri pōt. coꝛpoꝛa. n. nālia tangēdo ſe alterāt ⁊ ſic ad īuicē vniūt̃·nō ſolū ſm vltima quantitatis ſ etiā ſm ſilitudinē q̄litatꝫ aut foꝛme

dū alterans foꝛmā ſuā impmit ī alteratū. ⁊ q̄uis ſi ɔſiderent̃ ſolū vltima quātitatis etiā oꝫ in oīb᷒ mutuū eſſe tactū. tñ ſi attendat̃ ad actionē ⁊ paſſionē·īuenient̃ aliq̄ eē tangētia tm̄ ⁊ aliq̄ tacta tm̄. coꝛpa. n. celeſtia tangūt qdē h̄ mō elemētaria coꝛpa inq̄tū ea alterāt. nō aūt tangūtur ab eis qa ab eis nō patiūt̃. ſi igit̃ ſint aliq̄ tangētia q̄ in quātitatis vltimis nō tangāt dicent̃ nihilomin⁹ tangē inq̄tuꝫ agūt· ſm quē modū dicim⁹ ꝙ ɔtriſtās nos tāgit. h̄ igit̃ mōdo tangēdi poſſibile ē vniri ſubām ītellectualē coꝛpi p ɔtactū. agūt. n. ſube ītellectuales in coꝛpa ⁊ mouēt ea cū ſint īmāles ⁊ magis in actu exñtes. hic aūt tact⁹ nō ē quātitatꝫ ſ ỏtutꝫ. vñ differt hic tactus a tactu coꝛpoꝛeo ī reb᷒. p̊ qa h̄ tactu id qꝺ ē īdiuiſibile pōt tangē diuiſibile qꝺ ī tactu coꝛpeo nō pōt accidē. nā pūcto ñ pōt tāgi niſi īdiuiſibile aliqꝺ. ſuba aūt ītellectualis q̄uis ſit īdiuiſibilis pōt tangē quātitatē diuiſibilē inq̄tū agit ī ipſā. alio. n. modo ē indiuiſibile pūctū. ⁊ ſuba ītellectual'. pūctū qdē ē ſicut q̄titatꝫ t̃min⁹. ⁊ iō hꝫ ſitū determinatū in cōtinuo vltra quē poꝛꝛigi nō pōt. ſuba aūt ītellectualis ē indiuiſibil' q̄ſi extra gen⁹ quātitatis exiſtens vñ nō determinat̃ ei indiuiſibile aliqd quātitatis ad tāgendū. 2° qa tactus quātitatis ē ſolū ſm vltima. tact⁹ aūt ỏtutis ē ad totū qꝺ tangit̃. ſic. n. tangit̃ ſm ꝙ patit̃ ⁊ mouet̃. h̄ autē fit ſm ꝙ ē in potētia. potētia aūt ē ſm totū ⁊ nō ſm vltima toti⁹. vñ totū tāgit̃. Ex quo pꝫ t̃tia dr̃ia. qa ī tactu quātitatis q fit ſm extrema oꝫ eē tangēs extrinſecū ei qꝺ tangit̃ ⁊ nō pōt incedere p ipſū ſ īpedit̃ ab eo. tactus aūt ỏtutis q cōpetit ſubīs intellectualib᷒ cuꝫ ſit ad ītima facit ſubām tangētē eē intra id qꝺ tangit̃ ⁊ īcedentē p ipſam abſq; īpedimēto. ſic igit̃ ſuba intellectualis pōt coꝛpi vniri p ɔtactū ỏtutis. q̄ aūt vniūt̃ ſm talem contactū nō ſūt vnū ſimplicit̃. ſūt. n. vnū ī agēdo ⁊ patiendo qꝺ nō ē eē vnū ſimplicit̃. ſic. n. dicit̃ eē vnū quō ⁊ ens. eē aūt agēs non ſig̃t eē ſimplicit̃. vñ nec eē vnū ī agendo eſt eē vnū ſimplicit̃. Vnū aūt ſimplicit̃ triplicit̃ dicit̃· uel ſicut indiuiſibile · uel ſicut ɔtinuū· uel ſicut qꝺ eſt rōne vnū. ex ſuba āt ītellectuali ⁊ coꝛpoꝛe nō pōt fieri vnū qꝺ ſit indiuiſibile. oꝫ. n. illud eē ɔpoſitū ex duobuſ. nec iteꝝ ꝙ ſit ɔtinuū. qa ptes ɔtinui quāte ſūt. Relinq̄t̃ igit̃ inq̄rēdū vtꝝ ex ſuba ītellectuali ⁊ coꝛpe poſſit fieri vnū ſicut qꝺ ē rōne vnū. ex duob᷒ āt pmanētib᷒ nō fit rōne vnū niſi ſicut ex foꝛa ſubāli ⁊ mā. ex ſuba. n. ⁊ accidente nō fit rōne vnū. nō. n. ē eadem rō hoīs ⁊ albi. h̄ igit̃ inq̄rendū relinquit̃ vtrū ſuba ītellectual' coꝛpis alicui⁹ foꝛa ſubālis eē poſſit. Videt̃ aūt rōnabilit̃ ɔſiderātib᷒ h̄ eē īpoſſibile. ex duab᷒. n. ſubīſ actu exñtib᷒ nō poteſt fieri aliqꝺ vnū. actus. n. cuiuſlibꝫ eſt id quo ab alio diſtinguit̃. ſuba ỏo ītellectualis ē ſuba actu exñs ut ex p̄miſſis apparet. ſilr̃ aūt ⁊ coꝛp⁹. nō igit̃ pōt aliqd vnū fieri ut videt̃ ex ſubſtātia intellectuali ⁊ coꝛpe. Adh̄. foꝛa ⁊ mā in eodē gnē ɔtinent̃. oē. n. gen⁹ p actū ⁊ potētiā diuidit̃. ſuba aūt ītellectualis et coꝛp⁹ ſūt diuerſa genera. nō igit̃ videtur poſſibile vnū eē foꝛmā alteri⁹. Amp̄. oē illud cui⁹ eē ē in mā oꝫ eē māle. ſed ſi ſuba intellectualis ē foꝛma coꝛpis oꝫ ꝙ eſſe ei⁹ ſit ī mā coꝛpali. nō. n. eē foꝛme ē p̄ter eſſe matie. ſeq̄t̃ igit̃ ꝙ ſuba intellectualis

non ſit īmālis ut ſ̄ oñſū ē. Itē.ipoſ ſibile ē id cui⁹ eē ē in corpe eē a corpe ſepatū.ītellectus aūt oñdit a phyſicis eē ſepatus a corpe.7 ꝙ neqꝫ ē corpus neqꝫ vt⁹ i corpe.nō ē igit intellectual' ſuba forma corpis. ſic.n.eē ei⁹ eſſet in corpe. Adhꝰ.cui⁹ eē ē cōe corpi oꝫ 7 opationē cōem eſſe. vnūqdqꝫ.n.agit ſm ꝙ ē ens.nec vt⁹ opatiua rei pōt eē ſublimior q̄ ei⁹ eēntia.cū vtus eēntie pncipia ꝯſequat.ſi āt ſuba itellectual' ſit forma corpis.oꝫ ꝙ eſſe ei⁹ ſit ſibi 7 corpi cōe. ex forma.n.et mā fit aliqd vnū ſimplicit qd ē ſm eē vnū. erit ġ 7 opatio ſube itellectualis cōis corpi 7 vtus ei⁹ vtus i corpe.qd ex pmiſſis pꝫ eē impoſſibile.

Poſitio Platonis de vniōe aīe itellectualis ad corpus. LVII

Ex his aūt 7 ſimilibus rōnibꝰ aliqui moti dixerūt ꝙ nlla ſubſtātia itellectualis pōt eē forma corpis. ſ qa huic pōni ipa hoīs nā cōtradicere videbat' q ex aīa intellectuali 7 corpe videt' eē ꝯpoſit⁹.excogitauerūt q̄ſdā vias p quas naturā hoīs ſaluarēt.Plato igit' poſuit 7 ei⁹ ſeq̄ces ꝙ aīa itellectualis nō vnit' corpi ſicut forma mãe ſ ſolū ſicut motor mobili dicēs aīam eē in corpe ſicut nautam i naui.7 ſic vnio aīe 7 corpis nō eēt niſi p cōtactū vtutis de quo ſ̄ dictū eſt. hec aūt videt' incōueniēs.ſm.n.pdictū ꝯtactū non fit aliqd vnū ſimplicit ut oſſū ē.ex vniōe aūt aīe 7 corporis fit hō.relinqtur igit' ꝙ hō nō ſit vnū ſimplicit 7 p ꝯñs nec ens ſimpliciter ſ ens p accidēs. Ad hꝰ aūt euitandū plato poſuit ꝙ hō nō ſit aliqd cōpoſitū ex aīa 7 corpe ſ ꝙ ipa aīa vtēs corpore ſit hō.ſicut petr⁹ nō ē aliqd ꝯpoſitū ex hoīe 7 indumento ſ hō vtens indumēto. Hoc aūt eē ipoſſibile oſtēdit'.aīal.n.7 hō ſunt quedā ſenſibilia 7 nālia: hꝰ āt nō eēt ſi corp⁹ 7 ei⁹ ptes nō eēnt de eſſentia hoīs 7 aīalis ſ tota eēntia vtriuſqꝫ eēt aīa ſm pōnē pdictam.aīa.n.non ē aliqd ſenſibile neqꝫ māle. īpoſſibile ē igit' hoīem 7 aīal eē aīam vtentē corpe.nō āt aliqd ex aīa 7 corpe ꝯpoſitū. Itē.īpoſſibile ē ꝙ eoꝝ q̄ ſūt dīſa ſm eſſe ſit opatio vna. dico aūt opationē vnā nō ex pte eius in qd tminat' actio ſ ſm ꝙ egredit' ab agente. multi.n.trahentes nauī vnā actionē faciūt ex pte opati qd ē vnū ſ tñ ex pte trahentiū ſūt multe actiones: qa ſūt diuerſi īpulſus ad trahendū.cū.n.actio ꝯſequat' formā 7 vtutē oꝫ ꝙ quoꝝ ſint diuerſe forme 7 virtutes eē 7 actiōes diuerſas.q̄uis āt aīe ſit aliq̄ opatio ppa in q̄ nō cōicat corpus ſicut intelligē.ſūt tñ aliq̄ opationes cōes ſibi 7 corpi ut timē 7 iraſci 7 ſentire 7 h⁹mōi. hec.n.accidūt ſcdm aliquā tranſmutationē alicui⁹ determinate ptis corpis. ex quo pꝫ ꝙ ſil' ſūt aīe 7 corpis opatiōes.oꝫ igit' ex aīa 7 corpore vnū fieri.7 ꝙ nō ſint ſm eſſe diuerſa. Huic āt rōni ſm platonis ſententiā obuiat'.nihil.n.incōueniēs eſt mouētis 7 moti q̄uis ſm eē diuerſoꝝ eē eūdē actū. nā mot⁹ ē idē qd actus mouētis ſicut a q̄ ē.moti aūt ſicut i q̄ ē.ſic igit' plato poſuit pmiſſas opationes eſſe aīe corpiſqꝫ cōes ut videlꝫ ſint aīe ſicut mouētis 7 corpis ſicut moti. ſ hꝰ eē nō pōt: qa ut pbat phs in 2° de aīa.ſentire accidit i ipſo moueri a ſenſibilibꝰ exteriorībꝰ.vñ nō pōt hō ſentire abſqꝫ exteriori ſenſibili.ſicut non poteſt aliquid moueri abſqꝫ mouente

organū igit' ſenſus mouetur 7 patit' i ſentiendo ſ ab exteriori ſenſibili.illud autē qd patit' eſt ſenſus.qd ex hoc pꝫ qa carētia ſenſu nō patiūt' a ſenſibilibus tali mō paſſiōis.ſenſus igit' ē vt⁹ paſſiua ipſi⁹ organi. aīa igit' ſenſitiua nō habet ſe in ſentiēdo ſicut mouens 7 agēs ſ ſicut q̄ patiēs patit' qd ipoſſibile ē eē diuerſū ſm eē a patiēte.non ē igit' aīa ſenſibilis ſm eē dīſa a corpe aīato. P.lꝫ motus ſit cōis actus mouētis 7 moti tñ alia opatio ē facē motū 7 recipe motū. vñ 7 duo pdicamēta ponūt facē 7 pati.ſi igit' in ſentiendo aīa ſenſitiua ſe hꝫ ut agens 7 corp⁹ ut patiēs.alia erit operatio aīe 7 alia corpis.aīa igit' ſenſitiua hēbit aliquā opationē ppriā.habebit igit' 7 ſubſiſtētiā ppriā.nō igit' deſtructo corpe eē deſinet.aīe igit' ſenſitiue etiā irrōnabiliū aīaliū erūt īmortales qd qdē īprobabile videt'.tñ a platonis opiōne nō diſcordat.ſ de hꝰ infra erit loc⁹ qrēdi. Amp.mobile nō ſortit' ſpēm a ſuo motore.ſi igit' aīa nō ꝯiūgit' corpori niſi ſicut motor mobili.corpus 7 ptes ei⁹ nō ꝯſequūt' ſpēm ab aīa.abeūnte igit' aīa remanebit corp⁹ 7 ptes eiuſdē ſpēi.hꝰ aūt ē manifeſte falſum. nā caro 7 os 7 man⁹ 7 h⁹mōi ptes p⁹ abſceſſū aīe non dicūtur niſi equoce cū nulli harū ptiū ppa opatio aſſit q̄ ſpēm ꝯſeqtur.non igit' vnit' aīa corpi ſolum ſicut motor mobili ul' ſicut hō veſtimēto. Adhꝰ.mobile nō habet eē p ſuū motorē ſ ſolū motū.ſi igitur aīa vniat' corpi ſolūmō ut motor.corpus mouebit' qdē ab aīa ſed nō habebit eē p eam. viuē aūt ē qddā eſſe viuentis.non igit' corpus viuet p aīam Ite.mobile neqꝫ generat' p applicationē motoris ad ipiu neqꝫ p ei⁹ ſepationē corrūpit' cū nō dependeat mobile a motore ſm eē ſ ſm moueri tm̄.ſi igit' aīa vniat' corpi ſolū ut motor.ſequet' ꝙ i vniōe aīe 7 corpis nō erit aliqua generatio neqꝫ i ſepatione corruptio.7 ſic mors q̄ cōſiſtit in ſepatione aīe 7 corpis non erit corruptio aīalis qd ē manifeſte falſū. P.oē mouēs ſeipſū ita ſe habet ꝙ i ipſo eſt moueri 7 nō moueri mouere 7 non mouere. ſ aīa ſm platonis opiōnē mouet corpus ſicut mouēs ſeipſū. eſt ġ i ptāte aīe mouē corpus 7 nō mouē.ſi ġ non vnit' ei niſi ſicut motor mobili erit in ptāte aīe ſepari a corpe cū voluerit et iterū vniri ei cū voluerit.qd pꝫ eē falſū. Q aūt ut ppria forma aīa corpori vniat' ſic pbat'. Illud q̄ aliqd fit de potētia ente actu ens eſt forma 7 actus ipſi⁹.corpus aūt p aīam actu fit ens d potētia exiſtente.viuē.n.ē eē viuētis ſemē aūt ante aīationē ē viuēs ſolū i potētia.p aīam aūt fit viuēs actu. eſt igit' aīa forma corporis aīati. Amp. qa tam eē q̄ opati nō ē ſolū forē neqꝫ ſolū materie ſ ꝯiūcti.eē 7 agere duobus attribuit' quoꝝ vnū ſe hꝫ ad alterū ſicut forma ad mām. dicim⁹.n.ꝙ hō ē ſan⁹ corpe et ſanitate 7 ꝙ ē ſciēs ſcīa 7 aīa.quoꝝ ſcīa ē forā aīe ſciētis 7 ſanitas corpis ſani.viuere aūt 7 ſentire attribuit' aīe 7 corpori.dicimur enim viuere 7 ſentire aīa 7 corpe.ſ aīa tñ ſicut principio vite 7 ſenſus. eſt igitur aīa forma corpis. Adhꝰ.ſimiliter ſe hꝫ tota aīa ſenſitiua ad totū corpus ſicut ps ad ptem.ps autē ita ſe hꝫ ad partē ꝙ ē forma 7 actus ei⁹. viſus.n.eſt forma 7 actus oculi.ġ aīa ē forma 7 act⁹ corporis.

Q nutritiua 7 ſenſitiua et itellectiua non ſūt in hoīe tres aīe. LVIII

Oteſt autē ꝑdictis rōnibꝯ ſm
opiōnē platonis obuiari q̄tū
ad p̄ntem intentionē ꝑtinet.
Ponit.n.plato non eē eandē aīam ī
nobis intellectiuā nutritiuā ⁊ ſenſiti
uā.vñ ⁊ ſi aīa ſenſitiua ſit forā corpis
nō oportebit ꝑpter h̄ dicere ꝙ aliqua
intellectualis ſubſtantia forā corpori
eē poſſit. Q̄ aūt h̄ ſit īpoſſibile ſic oſtē
dendū ē. Que attribuūtur alicui eidē
ſm diuerſas forās. ꝑdicant̄ de īuicem
p accn̄s. albū.n. dicit̄ eē muſicū p acci
dens. qa ſocrati accidit albedo ⁊ muſi
ca. ſi igit̄ aīa itellectiua ſenſitiua ⁊ nu
tritiua ſūt diuerſe ṽtutes aut forme ī
nob. ea q̄ ſm has formas nobis cōue
niūt de īuicem ꝑdicabūt̄ p accn̄s. ſed
ſm aīam intellectuā dicimur hoīes.
ſm ſenſitiuā aīalia. ſm nutritiuā ui
uētia. erit igit̄ h̄ ꝑdicatio p accn̄s hō
ē aīal. uł aīal ē viuū. eſt aūt p ſe. nam
hō ſm ꝙ ē hō ē aīal ⁊ aīal ſm ꝙ ē aīal
ē viuū. eſt igit̄ aliqd ab eodē pncipio
aīal hō ⁊ viuū. Si aūt dicat̄ ꝙ etiā ꝑ
dictis aīabus dr̄ſis exn̄tibꝯ nō ſeqtur
ꝑdictas ꝑdicatiōes fore p accn̄s eo ꝙ
aīe ille ad īuicē ordinē hn̄t. h̄ iterū re
mouet̄. nā ordo ſenſitiui ad intellec
tiuū ⁊ nutritiui ad ſenſitiuū ē ſicut or
do potētie ad actū. nā ītellectiuū ſen
ſitiuo ⁊ ſenſitiuū nutritiuo poſterius
ſm generationē eſt. ꝑus.n. gn̄atione
fit aīal q̄ hō. ſi igit̄ iſte ordo facit ꝑdi
catiōes ꝑdictas eſſe p ſe. h̄ nō erit ſm
illū modū dicēdi p ſe q accipit̄ ſm for
mā. ſ ſm illū q accipit̄ ſm materiā ⁊
ſubm̄. ſicut dicit̄ ſupficies colorata. h̄
aūt ē īpoſſibile. qa iſto mō dicēdi p ſe
id qḋ ē forāle ꝑdicat̄ p ſe de ſubiecto.
ut cū dicimus ſupficies ē alba. uł nu
merus ē par. et iterū h̄ mō dicēdi p ſe
ſubiectū ponit̄ in diffinitiōe ꝑdicati
ſicut numerus in diffinitione paris.
ibi autem econtrario accidit. non enī
homo per ſe predicatur de animali ſ
econuerſo. ⁊ iterum. nō ponitur ſub
iectum in diffinitione predicati ſ ecō
uerſo. non igitur predicte ꝑdicatiōes
dicuntur per ſe ratione dicti ordinis.
Pꝰ. ab eodem aliquid habet eſſe et
vnitatem. vnum enim cōſequitur ad
ens. cum igitur a forma vnaqueq; res
habeat eſſe. a forma etiā habebit vni
tatē. ſi igit̄ in hoīe ponant̄ plures aīe
ſicut diuerſe forme. hō nō erit vnum
ens ſ plura. nec ad vnitatē hoīs ordo
formaꝝ ſufficiet: qa eē vnū ſm ordi
nem nō ē eē vnū ſimplicit̄. cū vnitas
ordinis ſit minima vnitatū. Item
adh̄ redibit ꝑdictū incōueniēs ut. ſ.
ex aīa ītellectiua ⁊ corpe nō fiat vnū
ſimplicit̄ ſ ſm accn̄s tm̄. oē.n. qḋ ali
cui aduenit poſt eſſe ꝯpletū. aduenit
ei accn̄talit̄ cū ſit extra eſſentiā eius.
quelibet aūt forā ſubālis facit ens cō
pletū in gnē ſubē. facit.n. ens actu ⁊
h̄ aliqd. quicqd igit̄ pꝰ primā formā
ſubālē aduenit rei. accn̄talit̄ adueni
et. cū igit̄ aīa nutritiua ſit forā ſubſtā
tialis. viuū.n. ſubſtantialit̄ ḋ homine
ꝑdicat̄ ⁊ de aīali. ſequet̄ ꝙ aīa ſenſiti
ua adueniat accn̄talit̄. ⁊ ſilit̄ ītellec
tiua et ſic neq; aīal neq; hō ſimplicit̄
ſignificat vnū. neq; aliqḋ genus neq;
ſpēs in ꝑdicamēto ſubē. Amp̄. ſi hō
ſm platonis ſn̄iam nō ē aliqd ex aīa ⁊
corpe ꝯpoſitū ſ ē aīa vtens corpe. aut
h̄ ītelligit̄ ſolū de aīa intellectiua aut
ḋ aīabꝯ tribꝯ ſi tres ſunt ſiue ḋ duabꝯ
eaꝝ. ſi de tribꝯ uł duabꝯ. ſeqt̄ ꝙ hō nō
ſit vnū ſed ſit duo uel tria. eſt.n. tres
aīe uł ſaltē due. Si aūt h̄ intelligatur
de aīa ītellectiua tm̄ ita. ſ. ꝙ ītelligat̄
aīa ſenſitiua eē forma corporis. ⁊ aīa

ītellectiua vtēs corpe aīato ⁊ ſenſifica
to ſit hō. ſequent̄ adh̄ incōueniētia. ſ.
ꝙ hō nō ſit aīal ſ vtat̄ aīali. nā p aīam
ſenſitiuam aliquid eſt aīal. ⁊ ꝙ homo
nō ſentiat ſed vtatur re ſentiēte. que
cum ſint incōuenientia impoſſibile ē
tres aīas ſubſtantia differentes eſſe ī
nobis intellectiuū ſenſitiuū et nutri
tiuū. Adh̄. ex duobus aut pluribꝯ
non poteſt fieri vnū ſi non ſit aliquid
vniens niſi vnū eorū ſe habeat ad al
terum ut actus ad potentiam. ſic enī
ex materia ⁊ forma fit vnū nullo vin
culo extraneo eos colligāte. ſi autem
ī homine ſint plures anime. nō ſe ha
bent ad inuicem ſicut materia ⁊ for
ma ſed omnes ponūtur ut actus qui
dam ⁊ principia actionū. oportet igit̄
ſi vniantur ad faciendum aliqd vnū
puta hominem uł animal. ꝙ ſit aliqd
vniens. hoc autem non poteſt eē cor
pus cum magis corpꝰ vniatur p ani
mā. cuius ſignum eſt ꝙ decedēte ani
ma corpus diſſoluitur. relinqtur igit̄
ꝙ oportet aliquid formalius eē qḋ fa
cit ex illis pluribus vnū. ⁊ hoc magis
erit anima q̄ illa plura que per ipſum
vniūtur. ſi igitur hoc iterū eſt habens
partes diuerſas et non eſt vnum ſm
ſe. oportet adhuc eē aliquod vniens.
cum igitur non ſit abire in infinitum
oportet deuenire ad aliquid quod ſit
ſcḋm ſe vnum ⁊ hoc maxime eſt ani
ma. oportet igitur in vno homine uel
animali vnam tm̄ animā eſſe. Itē
ſi id quod eſt ex parte anime in homi
ne eſt ex pluribus congregatū. opor
tet ꝙ ſicut totum congregatum ſe ha
bet ad totū corpus. ita ſingula ad ſin
gulas partes corporis. quod etiā a po
ſitione platonis non diſcordat. pone
bat enim animam rationalem ī cere
bro. nutritiuam in epate. concupiſci
bilem in corde. hoc autem apparet eē
falſū dupliciter. pᵒ quidem qa aliqua
pars eſt anime q̄ non poteſt attribui
alicui parti corpis. ſ. ītellectus ḋ quo
ſ̄ oſtenſum eſt ꝙ nō eſt actus alicuiꝰ
partis corporis. 2ᵒ quia manifeſtum
eſt ꝙ in eadem parte corporiſ apparēt
diuerſarū partium anime operatio
nes. ſicut patet in animalibuſ que de
ciſa viuūt: quia eadem pars habꝫ mo
tum ⁊ ſenſū ⁊ appetitum quo mouet̄.
⁊ ſimiliter eadem pars plante deciſa
nutritur augetur ⁊ germinat. ex quo
apparet ꝙ diuerſe partes anime ī vna
⁊ eadem parte corporis ſint. non igit̄
ſunt diuerſe anime in nobis diuerſis
partibus corporis attribute. Amp̄
diuerſe vires que non radicantur in
vno principio non impediūt ſe īuicē
in agendo niſi forte earum actiōes eſ
ſent contrarie. quod in propoſito non
contingit. videmus autem ꝙ diuerſe
operationes anime impediūt ſe: cum
enim vna eſt intenſa altera remittit̄.
oportet igitur ꝙ iſte actiones ⁊ vires
que ſunt eorum ꝓxima pncipia redu
cant̄ in vnū principiū. h̄ aūt pncipiū
non poteſt eſſe corpus. tum quia ali
qua actio eſt in qua non coīcat corpꝰ
ſ. intelligere. tum quia ſi principium
harum virtutū et actionum eēt corpus
inq̄tū huiuſmodi. īueniret̄ in omni
bus corporibus. quod patet eē falſū.
⁊ ſic relinquit̄ ꝙ ſit principiū eaꝝ for
ma aliqua vna p quā hoc corpus ē ta
le corpus que eſt anima. relinquitur
igitur ꝙ omnes actiones anime q̄ ſūt
in nobis ab ipſa vna ꝓcedūt. ⁊ ſic nō
ſūt in nobis plures aīe. Huic aūt ꝯſo
nat qḋ dicit̄ in liᵒ de eccleſiaſticis do
gmatibꝯ. Neq; duas aīas eſſe credimꝰ

in vno hoīe ſicut Jacobꝰ ⁊ aliȷ ſyrorū
ſcribūt vnā aīalem q̄ aīat corpꝰ ⁊ īmi
xta ſit ſanguini. ⁊ alteram ſpūalē que
rationē miniſtrat. ſ3 dicimꝰ vnā eādē
ee aīam in hoīe que ⁊ corpꝰ ſua ſocie
tate viuificat ⁊ ſemetipſam ſua ratiōe
diſponat.

Q꞉ intellectuſ poſſibilis hoīs nō
ē ſubſtantia ſeparata. LIX

Uerūt aūt ⁊ aliȷ alia adinuē
tione vtentes ī ſuſtinēdo ꝙ
ſubā intellectualis nō poſſit
vniri corpi ut forma. Dicūt.n. ꝙ ītel
lectus etiā quem Ar. poſſibilē vocat
ē quedā ſubā ſepata nō ɔiūcta nobiſ
ut forma. ⁊ h̄ cōtinuare nitūtur ꝑ ex
ꝟbis Ar. q dicit de h̄ itellectu loquēs
ꝙ ē ſeparatus ⁊ īmixtꝰ corpi ⁊ ſimplex
⁊ īpaſſibilis. que nō poſſent dici de eo
ſi eēt forma corpis. Itē. ꝑ demon
ſtrationē eiuſdē q̄ ꝓbat ꝙ q̄a ītellectꝰ
poſſibilis recipit oēs ſpēs rer̄ ſenſibi
liū ut ī potētia ad eas exn̄s oꝫ ꝙ oībꝰ
careat. ſicut pupilla q̄ recipit oēs ſpēs
colorū caret oī colore. ſi.n. haberet d̄
ſe aliquē colorē ille color ꝓhiberet vi
deri alios colores. qn̄imo nihil vide
ret niſi ſub illo colore. ⁊ ſilr̄ ɔtigeret
de intellectu poſſibili ſi haberet de ſe
aliquā formā ſeu naturā de rebꝰ ſen
ſibilibꝰ. h̄ āt oporteret eē ſi eēt mixtꝰ
alicui corpi. ⁊ ſilr̄ ſi eſſet forma ali
cuiꝰ corpis: q̄a cū ex mā ⁊ forma fiat
vnū oꝫ ꝙ forma ꝑticipet aliqd̄ d̄ nat̄a
eiꝰ cuiꝰ ē for̄a. īpoſſibile ē igit̄ intel
lectū poſſibile ee mixtū corpi. aut eſſe
actū ſeu formā alicuiꝰ corpis. Adh̄
ſi eēt forma alicuiꝰ corpis māl'is eſſet
eiuſdē generis receptio huiꝰ ītellectꝰ
et receptio māe prime. id.n. qd̄ ē ali

cuiꝰ corpis for̄a nō recipit aliqd̄ abſq3
ſua mā. mā aūt ꝑma recipit for̄as īdi
uiduales īmo ꝑ h̄ indiuiduant̄ ꝙ ſūt
ī mā. intellectus igit̄ poſſibilis recipe
ret for̄as ut ſūt indiuiduales. ⁊ ſic nō
cognoſcēt vl'ia. qd̄ p3 eē falſū. P̄.mā
ꝑma nō ē cognoſcitiua for̄ar̄ q̄s reci
pit. ſi ḡ eadem eēt receptio ītellectus
poſſibilis ⁊ māe ꝑme. nec intellectus
poſſibil' cognoſcēt for̄as receptas. qd̄
ē falſū. Amp̄. īpoſſibile ē eē in cor
pore v̄tutē īfinitā ut ꝓbat̄ ab Ar. ī 8°
phicor̄. ītellectꝰ igit̄ poſſibilis ē q̄dā
mō v̄tutis īfinite. iudicamꝰ.n. ꝑ ipſū
res īfinitas ſm̄ numerū inq̄tū ꝑ ipſū
cog̊ſcimꝰ vl'ia ſub q̄bꝰ ɔp̄hēdūt̄ ꝑticu
laria infinita ī potētia. nō ē igit̄ intel
lectus poſſibilis v̄tus ī corpe. Ex his
aūt motꝰ eſt Auerrois ⁊ q̄dā antiq vt
ipſe dicit ad ponendū intellectū poſſi
bilē q̊ intelligit aīa eē ſepatu3 ſm̄ eē a
corpe ⁊ nō eē formā corpis. S3 q̄a hic
intellectus nihil ad nos ꝑtineret nec
ꝑ ipſū intelligeremꝰ niſi nobiſcū aliq̊
mō cōiūgeret. determinat etiā modum
q̊ ɔtinuat̄ nobiſcū dicēs ꝙ ſpēs intel
lecta ī actu ē for̄a intellectꝰ poſſibilis
ſicut viſibile ī actu ē for̄a potētie viſi
ue. vnde ex ītellectu poſſibili ⁊ forma
intellecta in actu fit vnū. cuicūq3 igit̄
ɔiūgitur forma intellecta p̄dicta ɔiū
git̄ intellectus poſſibilis. ɔiūgit̄ autē
nobis mediāte fantaſmate qd̄ ē ſub
iectū q̊dā illiꝰ for̄e intellecte. ꝑ hūc
etiam modū intellectus poſſibilis no
biſcū ɔtinuat̄. Q꞉ aūt h̄ friuola ſint et
īpoſſibilia facile ē vidē. hn̄s.n. ītellec
tū ē ītelligēs. ītelligit̄ aūt id cuiꝰ ſpēs
ītelligibil' ītellectui vnit̄. ꝑ h̄ āt ꝙ ſpēs
ītelligibil' intellectui ē vnita ī hoīe ꝑ
aliquē mod̄ n̄ hēbit hō ꝙ ſit ītelligēs
ſ3 ſolū q ītelligat̄ ab ītellectu ſepato.

P̄. ſic ſpēs ītellecta ī actu ē for̄a ītel
lectꝰ poſſibil'. ſicut ſpēs viſibil' ī actu ē
for̄a potētie viſiue ipſiꝰ oculi. ſpēs āt
ītellectualis ſic ſe hab3 ad fantaſmata
ſicut ſpēs viſibiliſ in actu ad coloratū
qd̄ ē extra aīam. ⁊ hac ſiſr̄itudine ipſe
vtit̄ ⁊ etiā Ar. ſilr̄s igit̄ ɔtinuaᵒ ē ītel
lectus poſſibilis ꝑ formā intelligibilē
ad fantaſma qd̄ in nobis ē. ⁊ potentie
viſiue ad colorē ī lapide. h̄ aūt conti
nuatio nō facit lapidē vidē ſ3 ſolū vi
deri. ḡ ⁊ p̄dicta ɔtinuatio intellectus
poſſibilis nobiſcū nō facit nos intelli
gere ſ3 ītelligi ſolū. planū aūt ē ꝙ ꝓpe
⁊ vere dicit̄ ꝙ hō ītelligit. nō.n. intel
lectus nām īueſtigaremus niſi ꝑ hoc
ꝙ nos ītelligimꝰ. nō igit̄ ſufficiēs eſt
p̄dictus cōtinuatōis modus. Adh̄
oē cognoſcēs ꝑ v̄tutē cognoſcitiuam
ɔiūgit̄ obō ⁊ nō eoᵒ. ſicut ⁊ opans eſſe
ꝑ v̄tutē opatiuā cōiūgit̄ opato. hō āt
ē intelligēs ꝑ intellectū ſicut ꝑ v̄tutē
cognoſcitiuā. nō igit̄ ꝑ formā intelli
gibilē itellectui ſ3 magı̄ ꝑ intellectum
ītelligibili ɔiūgit̄. Amp̄. id quo ali
qd opat̄ oꝫ eē formā eiꝰ. nihil.n. agit
niſi ſm̄ ꝙ ē actu. actu āt nō eſt aliqd
niſi ꝑ id qd̄ ē for̄a eiꝰ. vn̄ ⁊ Ar. ꝓbat
aīam eſſe formā ꝑ h̄ ꝙ aīal ꝑ aīam vi
uit ⁊ ſentit. hō aūt ītelligit ⁊ nō niſi ꝑ
ītellectū. vn̄ ⁊ Ar. ingrens d̄ ꝑncipio
q̈ intelligimꝰ tradit nob̄ nām ītellec
tus poſſibilis. oꝫ igit̄ intellectu3 poſſi
bilē formalit̄ vniri nobis ⁊ nō ſolu3 ꝑ
ſuū obm̄. P̄. intellectus ī actu ⁊ in
telligibile ī actu ſūt vnū ſicut ſenſus
in actu ⁊ ſenſibile in actu. nō aūt ītel
lectus ī potētia ⁊ ītelligibile ī potētia
ſicut nec ſenſus ī potētia ⁊ ſenſibile in
potētia. ſpēs igit̄ rei ſm̄ ꝙ eſt ī fantaſ
matibꝰ nō ē intelligibilis actu. non.n.
ſic ē vnū cū ītellectu in actu ſ3 ſm̄ ꝙ ē

a fantaſmatibꝰ abſtracta ſicut nec ſpe
cieſ coloris eſt ſenſata in actu ſm̄ ꝙ ē
ī lapide ſ3 ſolū ſm̄ ꝙ eſt in pupilla. ſic
aūt ſolū ɔtinuat̄ nobiſcū ſpēs intelli
gibilis ſm̄ ꝙ ē in fantaſmatibꝰ ſm̄ po
ſitionē p̄dictā. nō igit̄ cōtinuatur no
biſcū ſm̄ ꝙ ē vnū cū ītellectu poſſibi
li ut forma eiꝰ cui non poteſt eſſe me
diū quo ɔtinuet̄ intellectꝰ poſſibil' no
biſcū: q̄a ſm̄ ꝙ ɔtinuat̄ cū intellectu
poſſibili nō cōtinuat̄ nobiſcū nec eoᵒ.
Patet aūt eum q hāc pōnem īduxit
equocatōe deceptū fuiſſe. colores enī
extra aīam exn̄tes p̄nte lumīe ſūt vi
ſibiles actu ut potentes mouere viſū
nō aūt ut actu ſenſata ſm̄ ꝙ ſūt vnu3
cū viſu ī actu. ⁊ ſilr̄ fantaſmata ꝑ lu
men ītellectus agētis fiūt actu ītelli
gibilia vt poſſint mouē intellectū poſ
ſibilē. nō aūt ut ſint ītellecta actu ſm̄
ꝙ ſūt vnū cū intellectu poſſibili facta
in actu. Itē. ubi īuenit̄ altior opa
tio viuētis ibi īuenit̄ altior ſpēs vite
correſpondēs illi actiōi. in plantis.n.
īuenit̄ ſola actio ad nutritiō3 ꝑtinens
in aīalibꝰ āt īuenit̄ altior actio. ſ. ſen
tire ⁊ moueri ſm̄ locū. vn̄ ⁊ aīal viuit
altiori ſpē vite. ſ3 adh̄ in hoīe inuenit̄
altior opatio ad vita3 ꝑtinēs q3 ī aīali
ſ. intelligē. ḡ hō habebit altiorē ſpēm
vite. ſ3 vita ē ꝑ aīam. habebit igit̄ hō
altiorē aīam qua viuit q3 ſit aīa ſenſi
bilis. nulla āt ē altior q3 intellectꝰ. eſt
igit̄ intellectꝰ aīa hoīs ⁊ ꝑ ɔn̄s forma
ipſiꝰ. Adh̄. qd̄ ɔſequit̄ ad opationē
alicuiꝰ rei nō largit̄ alicui ſpēm. quia
opatio ē actꝰ ſecūdꝰ. forma aūt ꝑ qua3
aliqd h3 ſpēm ē actꝰ primꝰ. vnio autē
intellectus poſſibil' ad hoīem ſm̄ po
ſitionē p̄dictā cōſeqt̄ hoīs opationē.
fit enī mediāte fantaſia que ſm̄ ph̄m
eſt motus factus a ſenſu ſcd̄m actum

ex tali igiť vnione nō cōſeqtur homo
ſpēm. nō igitur differt hō ſpē a brutis
aīalibꝰ ꝑ hoc ꝙ eſt intellectū habens.
Amp. ſi hō ſpēm ſortiť ꝑ hoc ꝙ eſt
rōnalis ⁊ intellectū hñs. qcūqȝ eſt in
ſpē hūana ē rōnalis ⁊ ītellectū hñs. ſ;
puer etiā anq̄ȝ ex vtō egrediať ē ī ſpē
hūana in q̄ tñ nōdū ſūt fantaſmata q̄
ſūt ītelligibilia actu. nō ē igiť hō ītel
lectū hñs ꝑ h̄ ꝙ intellectꝰ ꝯtinuať hoī
mediāte ſpē ītelligibili cuiꝰ ſubiectū
eſt fantaſma.

Q; hō non ſortiť ſpēm ꝑ ītellectū paſ
ſiuū ⁊ intellectū poſſibilem. LX

Is autē rōnibꝰ obuiať ſcḋm
p̄dictā pōnē. Dicit. n. p̄dictꝰ
Auerrois ꝙ hō differt ſpecie
a brutis ꝑ intellectum quē Ar. vocat
paſſiuū qui ē ip̄a vis cogitatiua q̄ eſt
ꝓpa hoī. loco cuiꝰ aīalia hñt quandā
eſtimatiuā nālē. huiꝰ aūt cogitatiue
v̇tutis ē diſtinguē intentiōes indiui
duales ⁊ ꝯpare eas ad īuicē. ſicut ītel
lectus q ē ſeꝑatus ⁊ īmixtꝰ ꝯpat ⁊ di-
ſtinguit inť intentiōes vl̄es. ⁊ qa ꝑ
hāc v̇tutē ſil' cū imaginatiua ⁊ memo
ratiua p̄ꝑanť fantaſmata ut recipiant
actiōnē intellectꝰ agētis a q̄ fiūt intel
ligibilia actu. ſicut ſūt aliq̄ artes ꝓpa
rātes māȝ artifici ṗncipali. iō p̄dicta
v̇tus vocať noīe ītellectꝰ ⁊ rōnis. de q̄
medici dicūt ꝙ h̄ȝ ſedē ī media cellu-
la capit. ⁊ ſm̄ diſpōnē huiꝰ v̇tut diſ-
fert hō vnꝰ ab alio ī īgenio ⁊ ī aliīs q̄
ꝑtinēt ad intelligēdū. ⁊ ꝑ vſū huiꝰ ⁊
exercitiū acqrit hō habitū ſcie. vñ ha
bitꝰ ſciarū ſut ī h̄ ītellectu paſſiuo ſi-
cut ī ſubō: ⁊ hic intellectꝰ paſſiuꝰ a ṗn
cipio adeſt puero ꝑ quē ſortiť ſpēm
hūanā anteqȝ actu ītelligat. Q; aūt h̄

ſint falſa ⁊ abuſiue dicta. euidenť appa
ret. oꝑatiōes. n. vite cōꝑanť ad aīam
ut actꝰ ſecūdi ad ṗmū vt p; ꝑ ph̄m in
2° de aīa. actus aūt ṗmꝰ ī eodē p̄cedit
tꝑe actū ſecūdū. ſicut ſcīa ē an̄ cōſide-
rare. in q̊cūqȝ igiť īueniť aliq̄ oꝑatio
vite oȝ in eo ponē aliquā ꝑtē aīe q̄ cō-
ꝑaťt ad illā oꝑationē ſicut actꝰ ṗmꝰ
ad ſecūdū. ſ; hō h̄ȝ ꝓpriā oꝑatiōȝ ſuꝑ
alia aīalia. ſ. intelligē ⁊ rōcinari que ē
oꝑatio hoīs inq̄ȝtū hō ē ut Ar. dicit ī
ṗ ethicoȝ. ḡ oȝ in hoīe ponē aliqḋ ṗn
cipiū qḋ ꝓpe dat ſpēm hoī qḋ ſe habe
at ad intelligē ſicut actus ṗmꝰ ad ſe-
cūdū. h̄ aūt nō pōt eē ītellectꝰ paſſiuꝰ
p̄dictus. qa ṗncipiū p̄dicte oꝑationis
oȝ eē īpaſſibile ⁊ non mixtuȝ corpi ut
ph̄s ꝓbat. cuiꝰ ꝯriū apparet de ītellcū
paſſiuo. nō igiť ē poſſibile ꝙ ꝑ v̇tuteȝ
cogitatiuā q dicať ītellectꝰ paſſiuꝰ hō
ſpēm ſortiať ꝑ quā ab aliīs aīalibꝰ dif
ferat. Adh̄. qḋ ē paſſio ꝑtis ſenſiti-
ue non poteſt ponere ī altiori genere
vite q̄ȝ ſit vita ſenſitiua. ſicut qḋ ē paſ
ſio aīe nutritiue nō ponit ī altiori ge
nere vite q̄ȝ ſit vita nutritiua. conſtat
aūt ꝙ fantaſia ⁊ hꝰmōi potentie q̄ ad
ipſā ꝯſequūť ut memoratiua ⁊ ꝯſiles
ſūt paſſiōes ꝑtꝭ ſenſitiue ut ꝓbat ph̄s
in li° de memoria. nō igiť ꝑ p̄dictas
v̇tutes ul' aliquā earȝ aīal aliqḋ poteſt
poni ī altiori genere vite q̄ȝ ſit aīa ſen
ſitiua. hō aūt ē in altiori gnē vite. qḋ
p; ꝑ ph̄m in 2° de aīa. q diſtinguēs ge
nera vite ſuꝑaddit intellectiuū quod
homini attribuit: ſenſitiuo qḋ attri-
buit coīt oī aīali. nō igiť hō ē viuens
vita ſibi ꝓpa ꝑ v̇tutē cogitatiuā p̄dic
tā. Amp. oē mouēs ſeipſū ſm̄ ꝙ ꝓ-
bat ph̄s ī 8° phicoȝ ꝯpōiť ex mouēte
⁊ moto. hō aūt ſicut ⁊ alia aīalia ē mo
uens ſeipſū. ḡ mouēs ⁊ motū ſūt ꝑtes

ipſiꝰ. ṗmū āt mouēs ī hoīe ē ītellectꝰ.
nā ītellectꝰ ſuo ītelligibili mouet vo-
lūtatē. nec pōt dici ꝙ ſolꝰ ītellectꝰ paſ
ſiuꝰ ſit mouēs: qa ītellectꝰ paſſiuꝰ eſt
ſolū ꝑticulariū. ī mouēdo aūt accipiť
⁊ vl'is opīo q̄ ē ītellectꝰ poſſibilis. ⁊ ꝑ-
ticularis q pōt eē intellectꝰ paſſiui ut
p; ꝑ Ar. in 3° ḋ aīa ⁊ ī 7° ethicoȝ. ḡ in-
tellectꝰ poſſibilis ē aliq̄ ꝑs hoīs ⁊ ē di-
gniſſimū ⁊ formaliſſimū ī ipſo. ḡ ab eo
ſpēm ſortiť ⁊ nō ab ītellectu paſſiuo.
Adh̄. ītellectꝰ poſſibilis ꝓbať nō eē
actus corpis alicuiꝰ ꝓpť h̄ ꝙ ē cogno-
ſcitiuꝰ oīuȝ formaȝ ſenſibiliū ī vl'ī. nlla
igiť v̇tus cuiꝰ oꝑatio ſe extendere pōt
ad vl'ia oīuȝ formaȝ ſenſibiliū pōt eē ac
tus alicuiꝰ corpis. volūtas āt ē hꝰmōi
oīuȝ. n. eorū q̄ intelligimꝰ poſſumus
hr̄e volūtatē ſaltē ea cog̊ſcendi. appa-
ret etiā actus volūtatis ī vl'ī. odimꝰ. n
ut dic Ar. ī ſua rethorica in vl'ī latro-
nū genꝰ. iraſcimur aūt ꝑticularibꝰ tm̄
volūtas āt nō pōt eē actꝰ alicꝰ ꝑtis cor
poꝛl nec ꝯſeq aliquā potentiā q̄ ſit ac-
tus corpis. oīs āt ꝑs aīe ē actꝰ alicuiꝰ
corpis p̄ter ſolū ītellectū ꝓpe dictuȝ.
igiť volūtas ī ītellectiua ꝑte ē. vnde ⁊
Ar. dic in 3° de aīa ꝙ volūtas ī rōne ē.
iraſcibilis aūt ⁊ ꝯcupiſcibil' ī ꝑte ſen-
ſitiua ꝓpť qḋ ⁊ actus ꝯcupiſcibilis ⁊
iraſcibilis cū paſſiōe ſūt. nō aūt actus
volūtatis. ſ; cū electione. volūtas aūt
hoīs nō ē extrinſeca ab hoīe q̄ſi ī q̄dā
ſubā ſeꝑata fūdata ſed ē in ipſo hoīe.
aliť. n. nō eēt dn̄s ſuarū actionū. quia
ageret volūtate cuiꝰdā ſub̄e ſeꝑate. ⁊
in ipſo eēnt tm̄ potētie appetitiue cuȝ
paſſiōe oꝑantes. ſ. iraſcibilis ⁊ ꝯcupi-
ſcibilis q ſūt in ꝑte ſenſitiua ſicut ⁊ ī
ceteris aīalibꝰ q̄ magꝭ agūť q̄ȝ agant. h̄
āt ē īpoſſibile ⁊ deſtructiuū totiꝰ mo-
ralis ph̄ie ⁊ politice cōuerſationis. oȝ

igiť intellectū poſſibilē ī nobis eſſe ꝑ
quē a brutis differamꝰ ⁊ non ſolū ſm̄
ītellectū paſſiuū. Itē. ſicut nihil ē
potens agere niſi ꝑ potētiaȝ actiuā in
ipſo exñtē. ita nihil potens ē pati niſi
ꝑ potentiā paſſiuā q̄ ē in ip̄o. ꝯbuſti-
bile. n. ē potens ꝯburi nō ſolū ꝙ ē ali-
qd potens ꝯburē ipſū ſ; etiā qa ī ſe h̄ȝ
potentiā ut ꝯburať. intelligē aūt qḋ-
dā pati ē ut diciť in 3° de aīa. cū igitur
puer ſit ītelligēs potētia ⁊ ſi non actu
intelligat oȝ ꝙ ſit in eo aliq̄ potentia
q̄ ſit potēs intelligē. h̄ aūt potētia eſt
intellectus poſſibilis. oȝ igiť ꝙ puero
iam ſit ꝯiūctus ītellectus poſſibil' an-
teq̄ȝ actu ītelligat. nō ē igiť ꝯtinuatio
ītellectuſ poſſibil' cū hoīe ꝑ formā in-
tellectā in actu. ſ; ipſe intellectꝰ poſſi-
bilis īeſt hoī a ṗncipio ſicut aliqd eiꝰ.
Huic āt rōni rñdet Auerrois p̄dictꝰ.
dicit. n. ꝙ puer diciť potētia ītelligēs
duplici rōne. Vno° qa fantaſmata q̄
ſūt in ipſo ſūt ītelligibilia ī potentia.
Alio mō qa intellectꝰ poſſibiliſ eſt po
tēs ꝯtinuari cū ip̄o ⁊ nō qa intellectꝰ
ſit iam vnitꝰ ei. Oſtendendū ē aūt ꝙ
vterqȝ modus ſit inſufficiēs. alia. n. po
tētia ē q̄ agens pōt agē. ⁊ alia potētia
qua patiens pōt pati. ⁊ ex oppoſito di-
uiduntť. ex eo igitur ꝙ ꝯuenit alicui ꝙ
poſſit agere nō ꝯpetit ei ꝙ poſſit pati.
poſſe aūt ītelligē ē poſſe pati. cū intel
ligē qḋdā pati ſit ſm̄ ph̄m. nō igitur
dr puer potens ītelligē ex eo ꝙ fantaſ
mata in eo pñt eē intellecta ī actu cū
hoc ꝑtineat ad poſſe agere. fantaſma-
ta enī mouent intellectū poſſibilem.
Adh̄. potētia ꝯſequēs ſpēm alicuiꝰ
nō cōpetit ei ſm̄ id ꝙ ſpēm nō largiť.
poſſe aūt ītelligē ꝯſeqť ſpeciē hūanā.
ē. n. ītelligē oꝑatō hoīs inq̄ȝtū hꝰmōi.
fantaſmata āt nō dāt ſpeciē humanā

ſ magꝭ ꝯſequūṫ opationē hoīs. non ḡ rōne fantaſmatū pōt dici puer potentia ītelligēs. Siliṫ āt neqꝫ pōt dici puer poſſe ītelligē: qꝛ intellectꝰ poſſibil' pōt ꝯtinuari cū ipo. ſic.n. aliqs dr̄ potens agere uel pati ꝑ potentiā actiuā uel paſſiuā ſicut diciṫ albꝰ ꝑ albedinē. nō aūt aliqs diciṫ albꝰ anq̄ꝫ albedo ſit ei ꝯiūcta. ḡ neqꝫ diciṫ aliqs potēs agē uel pati anq̄ꝫ potētia actiua ul' paſſiua ei adſit. nō ḡ d' puero poſſet dici ꝙ eſt potēs ītelligē anq̄ꝫ ītellectꝰ poſſibilis q ē potētia intelligēdi ſit ei ꝯtinuatꝰ.

ꝓ. aliṫ diciṫ aliqs potēs opari anq̄ꝫ hēat nām qua operṫ. ⁊ aliṫ poſtq̄ꝫ iam habet nām ſ īpediṫ ꝑ accn̄s ab opando. ſicut aliṫ diciṫ coꝛpus potens ferri ſurſū anq̄ꝫ ſit leue. ⁊ aliṫ pꝰq̄ꝫ iam ē generatū leue ſ īpediṫ ī ſuo motu. puer aūt ē ī potētia intelligēs nō q̄ſi nōdū hn̄s nām ītelligēdi ſ hn̄s īpedimētū ut nō intelligat. īpediṫ.n. ab ītelligēdo ꝓpṫ multimodoſ motꝰ ī ipo exiſtētes ut dr̄ in 7° phicoꝛū. nō igiṫ ꝓpṫ h̄ diciṫ potēs ītelligē: qꝛ intellectꝰ poſſibilis q ē intelligēdi ꝑncipiū pōt cōtinuari ſibi. ſ qꝛ iam ē ꝯtinuatꝰ ⁊ impeditṫ ab actiōe ꝓpa. vn̄ īpedimento remoto ſtatī intelligit. Itē. habitus ē q̊ qs opaṫ cū voluerit. oꝫ igiṫ eiuſdem eē habitū ⁊ opationē q̄ ē ſm habituꝫ. ſ ꝯſiderare intelligēdo qd̄ ē actꝰ huiꝰ habitꝰ q ē ſcīe nō pōt eē ītellectꝰ paſſiui ſ ē ipſiꝰ ītellectꝰ poſſibil'. ad h̄ enī ꝙ potētia ītelligat oꝫ ꝙ nō ſit actꝰ coꝛporꝭ alicuiꝰ. ḡ ⁊ habitꝰ ſcīe nō ē ī intellectu paſſiuo ſed in ītellectu poſſibili. ſcīa āt ī nob' ē ſm quā dicimur ſcientes. ḡ ītellectꝰ poſſibil' ē in nob' et non ſm eē a nob' ſepatꝰ. Adh̄. ſcīe ē aſſilatio ſciēt ad rē ſcitā. rei āt ſcite inq̄ꝫtū ē ſcita nō aſſilaṫ ſciēs niſi ſm ſpēs vl'es. ſcīa.n. de hꝰmodi ē. ſpēs aūt vl'es non pn̄t ī ītellectu paſſiuo eē cū ſit potentia vtēs oꝛgano ſ ſolū ī ītellectu poſſibili. ſcīa igiṫ nō ē ī intellectu paſſiuo ſ ſolū ī ītellectu poſſibili. Amp̄. intellectꝰ ī habitu ut aduerſariꝰ ꝯfiteṫ ē effectus intellectus agentiſ. intellectꝰ autem agentis effectus ſunt intelligibilia ī actu quoꝝ ꝓpꝛiū recipiens eſt ītellectꝰ poſſibilis. ad quē ꝯpaṫ agens ſicut ars ad mām ut Ar̄. dic ī 3° d' aīa. oꝫ igiṫ intellectū ī habitu q ē hitꝰ ſcīe eē ī ītellectu poſſibili nō paſſiuo. ꝓ īpoſſibile ē ꝙ ꝑfectio ſupioꝛis ſubſtātie dependeat ab inferioꝛi. ꝑfectio aūt ītellectꝰ poſſibil' dependet ab opatiōe hoīs. dependet.n. a fantaſmatibꝫ que mouēt ītellectū poſſibilē. nō igitur ē ītellectꝰ poſſibil' aliq̄ ſuba ſupioꝛ hoīe ḡ oꝫ ꝙ ſit aliqd hoīs ut actꝰ ⁊ foꝛa ipiꝰ

Adh̄. q̄cūqꝫ ſūt ſepata ſm eē habēt etiā ſepatas opatiōes. nā res ſūt ꝓpṫ ſuas opatiōes ſicut actꝰ pmꝰ ꝓpṫ ſecūdū. vn̄ Ar̄. dic ī p̊ de aīa ꝙ ſi aliq̄ opationū aīe eſt ſine coꝛpe ꝙ poſſibile ē aīam ſepari. opatio aūt ītellectꝰ poſſibilis īdiget coꝛpe. dic.n. phs ī 3° d' aīa ꝙ aīa pōt agē ꝑ ſeipam. ſ. intelligē qn̄ ītellectꝰ ē factꝰ ī actu ꝑ ſpēm a fantaſmatibꝫ abſtractā q̄ nō ſūt ſine coꝛpe. igiṫ ītellectꝰ poſſibil' nō ē oīo a coꝛpe ſepatꝰ. Amp̄. cuicūqꝫ ꝯpetit aliqua opatio ſm nām ſunt ei a nā attributa ea ſine qbꝫ illa opatio ꝯpleri nō pōt ſicut Ar̄. ꝓbat ī 2° li° de celo ꝙ ſi ſtelle mouerenṫ motu ꝓgreſſiuo ad modū aīaliuꝫ ꝙ nā dediſſet eis oꝛgana motꝰ ꝓgreſſiui. ſ opatio ītellectꝰ poſſibilis cōpleṫ ꝑ oꝛgana coꝛpoꝛea in qbꝫ nccē ē eē fantaſmata. natura igiṫ ītellectū poſſibilem coꝛpoꝛeis vniuit oꝛganis. nō eſt igiṫ ſm eſſe a coꝛpoꝛe ſepatus.

Itē ſi ſit ſm eē a coꝛpe ſepatus. magis ītelliget ſubſtantias que ſūt a mā ſepate q̄ꝫ foꝛmas ſenſibiles. qꝛ ſūt magꝭ ītelligibiles ⁊ magis ei ꝯfoꝛmes. non pōt aūt intelligē ſubas oīo a mā ſepatas qꝛ eoꝝ nō ſūt aliq̄ fantaſmata. hic aūt ītellectꝰ nequaq̄ꝫ ſine fantaſmate ītelligit ut Ar̄. dic in 3° de aīa. ſūt.n. ei fantaſmata ſicut ſenſibilia ſenſui ſine qbꝫ ſenſus nō ſentit. nō ē igiṫ ſubſtātia ſepata a coꝛpe ſm eē. Adh̄. in oī gnē tantū ſe extendit potētia paſſiua quātū actiua illiꝰ generis. vn̄ nō ē aliqua potētia paſſiua ī nā cui nō reſpondeat aliq̄ potētia actiua nālis. ſ ītellectus agēs nō facit ītelligibilia niſi fantaſmata. ḡ nec ītellectꝰ poſſibilis moueṫ ab aliis ītelligibilibꝫ niſi a ſpēbuſ a fantaſmatibus abſtractis. et ſic ſubſtātias ſepatas ītelligē nō pōt. Amp̄ ī ſubīs ſepatis ſūt ſpēs reꝝ ſenſibiliū ītelligibiliṫ ꝑ q̄s d' ſenſibilibus ſcīam hn̄t. ſi igiṫ ītellectꝰ poſſibil' intelligit ſubas ſepatas. ī eis accipet ſenſibiliū cognitiōꝫ. nō ḡ accipet eā a fantaſmatibꝫ: qꝛ nā non habūdat ſupfluis. Si aūt dicaṫ ꝙ ſubīs ſepatis nō adeſt cognitio ſenſibiliū. ſaltē opoꝛtebit dicē ꝙ eis adſit altioꝛ cognitio. quā oꝫ nō deeſſe ītellectui poſſibili ſi pꝛedictas ſubas intelligit. habebit igiṫ duplicē ſcīam. vnā ꝑ modū ſubarū ſepatarū. aliā a ſēſibꝫ acceptā. q̄rū altera ſupflueret. ꝓ. ītellectꝰ poſſibil' ē q̄ ītelligit aīa ut dr̄ in 3° de aīa. ſi igiṫ intellectus poſſibil' intelligit ſubas ſepatas ⁊ nos ītelligimꝰ eas. qd̄ pꝫ eē falſū. habemꝰ enī nos ad eas ſicut oculuſ noctue ad ſolē ut Ar̄. dicit. His aūt rn̄deṫ ſm pōnē p̄dictā. Intellectꝰ.n. poſſibil' ſm ꝙ ē in ſe ſubſiſtēs ītelligit ſubas ſepatas ⁊ ē ī potētia ad eas ſicut diaphonū ad lucē. ſm aūt ꝙ ꝯtinuaṫ nob' a ꝑncipio ē ī potētia ad foꝛas a fātaſmatibꝫ abſtractas. vn̄ nos a ꝑncipio nō ītelligimꝰ ꝑ eū ſubas ſepatas. ſ h̄ ſtare nō pōt. ītellectꝰ.n. poſſibil' ex h̄ diciṫ ſm eos cōtinuari nob' ꝙ ꝑficiṫ ꝑ ſpēs ītelligibiles a fantaſmatibuſ abſtractas. ꝑ̇uſ igiṫ ē ꝯſiderare ītellectū ut ī potētia ad hꝰmōi ſpēs q̄ꝫ ut ꝯtinueṫ nob'. nō igiṫ ꝑ h̄ ꝙ ꝯtinuaṫ nob' ē in potentia ad hꝰmōi ſpēs. ꝓ. ſm h̄ eē ī potētia ad p̄dictas ſpēs nō eēt ei ſm ſe cōueniēſ ſ ꝑ aliud. ꝑ ea āt q̄ nō ꝯueniūt alicui ſm ſe non debet aliqd diffiniri. nō igiṫ rō ītellectꝰ poſſibilis ē ex h̄ ꝙ ī potētia ē ad p̄dictas ſpēs ut diffinit ipſū Ar̄. in 3° d' aīa. Adh̄. īpoſſibile ē intellectū poſſibilē ſil' multa intelligere niſi vnū ꝑ aliud ītelligat. nō enī vna potētia ſil' pluribꝫ actibꝫ ꝑficitur niſi ſm oꝛdinē. ſi igiṫ intellectꝰ poſſibilis intelligat ſubas ſepatas ⁊ ſpēs a fantaſmatibꝫ ſepatas oꝫ ꝙ uel intelligat ꝑ ſpēs hꝰmōi ſubas ſepataſ ul' eꝯ°. qd̄cūqꝫ autē deṫ ſeqṫ ꝙ nos ītelligimꝰ ſubas ſepatas. qꝛ ſi nos ītelligimꝰ naturas ſenſibiliū inq̄ꝫtum ītelligit eas ītellectus poſſibil'. intellectꝰ aūt poſſibilis ītelligit eas ꝑ h̄ ꝙ ītelligit ſubſtātias ſepatas: ⁊ ſiliṫ nos ītelligemꝰ. ⁊ ſiliṫ ſi ſit eꝯ°. h̄ aūt ē māifeſte falſū. nō igiṫ intellectꝰ poſſibilis intelligit ſubas ſepatas. nō ē igiṫ ſuba ſepata.

Q2 p̄dicta poſitio ē ꝯ̃ ſniāꝫ Ar̄. LXI

Ed quia huic pōni Auerrois pꝛeſtare robur auctoꝛitas uideṫ ꝓpṫ h̄ ꝙ dicit Ar̄. ita ſenſiſſe. oſ̄ndemꝰ māifeſte ꝙ p̄dicta poſitio ē ꝯ̃ ſniam Ar̄. p̊ qdē qꝛ Ar̄. ī 2° de aīa diffinit aīam dicēs ꝙ ē actꝰ pꝛimꝰ

phyſici corporis organici et potentia
vitā hn̄tis. ⁊ poſtea ſubiūgit ꝙ h̓ eſt
diffinitio vl̓it dicta ď oī aīa. ubi ſicut
ṗdict⁹ Auerrois fingit ſub dubitatōe
h̓ ꝓferēs ut pꝫ ex exēplaribꝰ grecis et
trāſlatiōe Boetij. poſtmodū aūt ī eo-
dem caplo ſubiūgit eſſe q̄ſdā ptes aīe
ſepabiles q̄ nō ſūt niſi intellectiue. re-
linqr̄ igit̄ ꝙ ille ptes ſūt actus corpis.
Nec ē ꝯ h̓ qď pꝰea ſubiūgit: De ītel-
lectu aūt ⁊ pſpectiua potētia nihil eſt
adhuc manifeſtū ſ͡ʒ videt̄ aīe alteꝝ ge-
nus eē. nō. n. p h̓ vult ītellectū aliena-
re a cōi diffinitiōe aīe ſ͡ʒ a ꝓprijs naīs
aliaꝝ ptiū ſicut q dic ꝙ altuꝫ gen⁹ aīal̓
eſt volatile a greſſibili non auferret a
volatili cōem diffinitionē aīal̓. vn̄ vt
oñdēt ī q̄ dixeīt alteꝝ ſubiūgit. ⁊ h̓ ſo-
lū ꝯtigit ſepari ſicut ꝑpetuū a corrupti-
bili. Nec ē ītētio Ar̄. ut ꝯm̄. ṗdictus
fingit. dicē ꝙ nōdū ē māifeſtū ď ītel-
lectu vtꝝ ītellect⁹ ſit aīa ſicut de alijs
ṗncipijs. nō. n. text⁹ vet⁹ hꝫ nihil ē de-
claratū ſiue nihil eſt dictū. ſ͡ʒ nihil eſt
manifeſtū. qď ītelligēdū ē q̄ꝫtū ad id
qď ē ꝓpriū ei nō q̄ꝫtū ad cōem diffini-
tionē. Si aūt ut ipſe dicit aīa equoce
dicit̄ de ītellectu ⁊ alijs. ṗ diſtinxiſſet
equocationē. pꝰea diffiniuiſſet ſicut ē
ꝯſuetudo ſua. alias ꝓcedēt in equoco
qď nō ē ī ſciētijs demōſtratiuis. Itē
in 2° de aīa ītellectū numerat int̄ po-
tētias aīe ⁊ in auctoritate etiā ṗdicta
noīat pſpectiuā potentiā. nō ē igitur
ītellectus extra aīam hūanā ſ͡ʒ ē q̄daꝫ
potētia ei⁹. Itē. in 3° de aīa īcipiens
loq de ītellectu poſſibili noīat eū ptē
aīe dicēs. De pte aūt aīe q̄ cog̊ſcit aīa
⁊ ſapit. in q̊ manifeſte oñdit ꝙ intel-
lectus poſſibilis ſit aliqd aīe. Ad h̓
aūt manifeſti⁹ p id qď pꝰea ſubiūgit
declarat nām ītellect⁹ poſſibil̓ dicēs:

Dico aūt ītellectū q̊ opinat̄ ⁊ intelli-
git aīa. in q̊ manifeſte oñdit̄ intellec-
tū eē aliqd aīe hūane q̊ aīa hūana ītel-
ligit. eſt igit̄ ṗdicta poſitio ꝯ ſenten-
tiam Ar̄. et ꝯ v̊itatē. vn̄ tanq̄ꝫ ficticia
repudianda eſt.

Cōtra opīonē Alexandri de intellectu poſſibili. LXII

His igit̄ v̊bis Ar̄. cōſideratis
Alexander poſuit intellectū
poſſibilē eē aliquā v̊tutem ī
nob̓ ut ſic diffinitio cōis ď aīa aſſigāta
ab Ar̄. ī 2° de aīa poſſit ſibi cōuenire.
Quia v̊o ītelligē non potat aliquam
ſubſtam ītellectualē eē corpis formam
poſuit ṗdictā v̊tutē non eē fūdatā in
aliq̄ ītellectuali ſubſta ſ͡ʒ ꝯſequentē cō-
mixtōꝫ elem̄toꝝ ī corpe hūano. detmi-
nat⁹. n. mixtōis hūani corpis mod⁹ fa-
cit hoīeꝫ eē ī potētia ad recipiēdū īflu-
entiā ītellect⁹ agēt̄ q ſp ē ī actu. ⁊ ſ͡ʒm
ipſū ē q̄dā ſubſta ſepata. ex q̄ influētia
hō fit ītelligēſ actu. id aūt in hoīe per
qď ē potētia intelligēs ē ītellect⁹ poſ-
ſibil̓. ⁊ ſic videbat̄ ſeq ꝙ ex ꝯmixtiōe
detmiata ī nob̓ ſit ītellect⁹ poſſibilis.
Videt̄ aūt ī ṗ̊ aſpectu h̓ poſitio v̊bis
⁊ demōſtratiōi Ar̄. eē ꝯria. oñdit enī
Ar̄. in 3° de aīa ut dictū ē ꝙ ītellectus
poſſibilis ē īmixt⁹ corpi. h̓ aūt ē īpoſ-
ſibile dici ď aliq̄ v̊tute cōſequēte mi-
xtionē elemētoꝝ. qď. n. hꝰmōi ē oꝫ ꝙ
ī ipa elem̄toꝝ ꝯmixtōe fūdet̄ ſicut vi-
dem⁹ de ſapore ⁊ odore ⁊ alijs hꝰmōi.
nō igit̄ pō ṗdicta Alexādri pōt ſtare
cū v̊bis ⁊ demr̄atiōe Ar̄. ut videtur.
Ad h̓ aūt Alexander dicit ꝙ ītellect⁹
poſſibilis ē ipa ṗpatio ī nā hūana ad
recipiendū influētiā ītellect⁹ agend̄.
ṗpatio aūt ipa nō ē aliq̄ nā ſenſibilis

detminata neqꝫ ē mixta corpi. eſt enī
relatio q̄dā ⁊ ordo vni⁹ ad aliud. Sꝫ
h̓ māifeſte diſcordat ab ītentiōe Ar̄.
ꝓbat enī Ar̄. ex h̓ ītellectū poſſibilē
nō hr̄e detminate aliquam nām ſenſi-
biliū ⁊ p ꝯn̄s nō eē mixtū corpi: qa ē
receptiu⁹ oīuꝫ foraꝝ ſenſibiliuꝫ ⁊ co-
gnoſcitiu⁹ eaꝝ. qď ď ṗpatione nō pōt
ītelligi: qa ei⁹ nō ē recipe ſ͡ʒ magꝭ ṗpa-
rari. nō igit̄ demōſtratio Ar̄. ꝓcedit ď
ṗpatōe ſ͡ʒ ď aliquo recipiēte ṗparata.
Amp̄. ſi ea q̄ dicit Ar̄. de intellectu
poſſibili ꝯueniūt ei inq̄ꝫtū ē ṗpatio et
non ex nā ſubi ṗpati ſequet̄ ꝙ oī ṗpa-
ratiōi cōueniāt. in ſenſu aūt ē ṗpatio
q̄dā ad ſenſibilia ī actu recipiēda. ḡ ⁊
idē dicendū ē de ſenſu ⁊ ītellectu poſ-
ſibili cui⁹ ꝯriū māifeſte ſubiūgit Ar̄
oñdēs diām int̄ receptionē ſenſus ⁊
intellect⁹ ex h̓ ꝙ ſenſus corrūpit̄ ex-
cellētia ob̓oꝝ. nō aūt intellect⁹. Itē
Ar̄. attribuit poſſibili ītellectui pati
ab intelligibili. ſuſcipe ſpēs ītelligibi-
les. eē ī potētia ad eas. ꝯpat etiā eū ta-
bule in q̄ nihil ē ſcriptū q̊ qdē oīa nō
pn̄t dici de ṗpatiōe ſ͡ʒ de ſub̓o ṗpato. ē
igit̄ ꝯ ītentionē Ar̄. ꝙ ītellectus poſſi-
bilis ſit ṗpatio ipa. Ad h̓. agēs ē no-
bilior patiēte et faciēs facto ſicut act⁹
potētia. quāto āt aliqd ē īmāli⁹ tāto
ē nobili⁹. nō pōt igit̄ effect⁹ eſſe īmā-
lior ſua cā. oīs aūt v̊t⁹ cog̊ſcitiua inq̄ꝫ-
tū ē hꝰmōi ē īmālis. vn̄ ⁊ ď ſenſu q ē
infim⁹ ī ordine v̊tutū cog̊ſcitiuaꝝ di-
cit Ar̄. in 2° ď aīa ꝙ ē ſuſceptiu⁹ ſenſi-
biliū ſpēꝝ ſine mā. impoſſibile ē igit̄
a ꝯmixtiōe elemētoꝝ cāri aliquā v̊tu-
tem cog̊ſcitiuā. intellect⁹ aūt poſſibil̓
ē ſuṗma v̊t⁹ cog̊ſcitiua in nob̓. dic. n.
Ar̄. in 3° de aīa ꝙ intellect⁹ poſſibil̓ ē q̊
cog̊ſcit ⁊ ītelligit aīa. intellect⁹ igitur
poſſibilis nō cauſat̄ ex ꝯmixtione ele-
mentoꝝ. Amp̄. ſi ṗncipiū alicuius
operatiōis ab aliqbꝰ cauſis ꝓcedit, oꝫ
opatiōnē illā non excedē cās illas cū
cā ſecūda agat v̊tute ṗme. opatio aūt
aīe nutritiue etiā excedit v̊tutē q̄lita-
tū elemētariū. ꝓbat. n. Ar̄. ī 2° de aīa
ꝙ ignis nō ē cā augmēti ſ͡ʒ ꝯcauſa aliq̄
mō. ṗncipal̓ aūt cā ē aīa. ad quā ꝯpat̄
calor ſicut inſtrm ad artificē. non igit̄
pōt aīa vegetabil̓ ꝓduci ex ꝯmixtiōe
elemētoꝝ. multo igit̄ minus ſenſus ⁊
intellect⁹ poſſibil̓. Itē. intelligē eſt
q̄dā opatio ī q̄ īpoſſibile ē coīcare ali-
qď organū corporeū. h̓ aūt opatio at-
tribuit̄ aīe uel etiā hoī. dicit̄. n. ꝙ aīa
ītelligit uel hō p aīam. oꝫ igit̄ aliquod
ṗncipiū ī hoīe eē a corpe nō depedēs
ꝙ ſit ṗncipium talis opatiōis. ṗpatio
aūt ſequēs ꝯmixtionē elem̄toꝝ a cor-
pore dependet manifeſte. non eſt igit̄
ṗpatio tale ṗncipiū. ē aūt intellectus
poſſibilis. dic. n. Ar̄. in 3° de aīa ꝙ ītel-
lect⁹ poſſibilis ē q̊ aīa opinat̄ ⁊ intelli-
git. nō ē igit̄ ītellect⁹ poſſibil̓ ṗpatio.
Si autē dicat̄ ꝙ ṗncipiū ṗdicte opa-
tiōis ī nob̓ ē ſpēs ītelligibilis facta in
actu ab intellectu agente. h̓ videt̄ nō
ſufficē: qa cū hō ď potētia ītelligente
fiat actu ītelligēs. oꝫ ꝙ nō ſolū intelli-
gat p ſpēm ītelligibile p quā fit actu
intelligēs ſ͡ʒ p aliquā potētiā intellec-
tiuā q̄ ſit ṗdicte opatiōis ṗncipiū ſi-
cut ⁊ ī ſenſu accidit. h̓ aūt potentia ab
Ar̄. ponit̄ intellect⁹ poſſibil̓. ītellect⁹
igit̄ poſſibilis ē nō dependēs a corpe.
P̄. ſpēs nō eſt intelligibil̓ actu niſi
ſ͡ʒm ꝙ ē deputata ab eē māli. h̓ aūt nō
pōt accidē dū fueīt ī aliq̄ potētia mā-
li q̄. s. ſit cāta ex ṗncipijs mālibꝰ ul̓ q̄
ſit act⁹ materialis organi. oꝫ igit̄ poni
aliquaꝫ potentiā intellectiuā ī nobis
īmaterialē que ē intellectus poſſibil̓.

Adhuc. intellectus poſſibilis ab Ariſtotele dicitur pars aīe. aīa aūt nō ē ꝑparatio ſed actus. ꝑparatio.n.ē ordo potētie ad actū. ſeqr̄ tn̄ ad actū aliq̄ ꝑparatio ad vlteriorē actū · ſicut ad actū diaphonitad ſeqr̄ ordo ad actū lucis. ītellectus igit̄ poſſibilis nō ē ipſa ꝑparatio ſ; act⁹ qdā.

Amp̄. hō conſeqr̄ ſpēm ⁊ nām hūanā ſm ptē aīe ſibi ꝓpriā q̄ qdē ē ītellectus poſſibilis. nihil aūt ꝯſeqr̄ ſpēm ⁊ nām ſm q̄ ē in potētia ſ; ſm q̄ ē actu. cū igit̄ ꝑparatio nihil ſit aliud q̄ ordo potētie ad actū · īpoſſibile ē q̄ intellectus poſſibilis non ſit aliud q̄ ꝑparatio qdā in nā hūana exiſtens.

Q̄ aīa non ſit complexio ut poſuit Galienus. LXIII

Prediĉte aūt opīoni Alexandri d̄ ītellectu poſſibili ꝓpinqua ē opīo Galieni medici d̄ aīa. dicit.n. aīam eſſe ꝯplexionē. ad h̄ aūt dicendū motus ē p h̄ q̄ videmus ex dĩſis ꝯplexionib; cāri ī nob̄ dĩſas paſſiões q̄ attribuunt̄ aīe. aliquā enī ꝯplexione hñtes ut colericā de facili iraſcūt̄ · melācolici vō de facili triſtāt̄. vñ ⁊ ꝑ eaſdē rōnes hec opīo improbari pōt ꝑ q̄s īprobata ē opīo Alexādri ⁊ ꝑ aliq̄s ꝓprias. oñſū eſt.n.ſ; q̄ opatio aīe vegetabil̄ ⁊ ꝯgnitio ſenſitiua excedit ꝯtutē qualitatū actiuarū ⁊ paſſiuarū ⁊ multo mag̃ opatio ītellect⁹. ꝯplexio aūt cāt̄ ex q̄litatib; actiuiſ ⁊ paſſiuis. nō pōt igit̄ ꝯplexio eſſe p̄ncipiū opationū aīe. vñ īpoſſibile ē q̄ aliq̄ aīa ſit complexio. Adhuc. complexio cū ſit qdā ꝯſtitutū ex ꝯ̄rijs q̄litatib; q̄ mediū int̄ eas īpoſſibile ē q̄ ſit forma ſubalis. nā ſube nihil ē ꝯ̄riū · nec ſuſcipit mag̃ ⁊ min⁹. aīa aūt ē fōra ſubal̄ ⁊ nō accñtalis · alias ꝑ aīam nō ſortiret̄ aliqd gen⁹ ul̄ ſpēm. aīa igit̄ nō ē ꝯplexio. Adh̄. ꝯplexio nō mouet corp⁹ aīalis motu locali. ſequeret̄.n. motū dñantis ⁊ ſic ſp̄ deorſū ferret̄. aīa autē mouet aīal ī oēm ptē. nō ē igit̄ aīa cōplexio. Amp̄. aīa regit corpus ⁊ repugnat paſſiōib; q̄ ꝯplexiōē ſequūt̄. ex ꝯplexione.n. aliq̄ ſūt mag̃ alñs ad ꝯcupīas uel iras apti q̄ tñ mag̃ ab eis abſtinēt ꝓpt̄ aliqd refrenās ut p; ī cōtinētib;. h̄ aūt nō facit ꝯplexio. non ē igit̄ aīa ꝯplexio. Decept⁹ aūt fuiſſe videt̄ ex h̄ q̄ nō ꝯſiderauit alit̄ paſſiões attribui ꝯplexiōi ⁊ alit̄ aīe. ꝯplexioni nāq; attribuūt̄ ſicut diſponēti ⁊ q̄tū ad id qd̄ ē mãle ī paſſiōibus · ſicut feruor ſanguinis ⁊ h⁹mōi. aīe aūt tanq̄ p̄ncipali cāe ex pte ei⁹ qd̄ ē ī paſſionibus fōrale · ſicut ī ira appetit⁹ vīdicte.

Q̄ aīa nō ſit armonia. LXIIII

Imilis aūt p̄dicte pōni ē poſitio dicentiū aīam eē armoniā. Nō.n. ītellexerūt aīam eē armoniā ſonorū ſ; ꝯ̄riorū ex q̄b; videbāt ꝯponi corpa aīata. q̄ qdē opīo in li° de aīa videt̄ attribui Empedocli Grego⁹ āt niſſen⁹ attribuit eā Dinorcho. vñ ⁊ īprobat̄ ſicut ⁊ p̄cedēſ ⁊ adh̄ ꝓprijs rōnib;. Oē.n. corp⁹ mixtū armoniā h; ⁊ cōplexionē · nec armonia pōt mouē corp⁹ aut regē ipſū ul̄ repugnare paſſiōib; ſicut ⁊ ꝯplexio. intendit̄ etiā ⁊ remittitur ſicut ⁊ ꝯplexio. ex q̄b; oīb; oñdit̄ q̄ aīa non ſit armonia ſicut nec ꝯplexio. Adhuc. rō armonie mag̃ ꝯuenit q̄litatib; corporiſ q̄ aīe. nā ſanitas eſt qdā armonia humorū · fortitudo neruorū ⁊ oſſium pulchritudo mēbrorū ⁊ colorū. nō aūt pōt aſſignari qualiū armōia ſit ſenſus aut intellect⁹ ⁊ cetā q̄ ad aīam ptinēt. nō ē igit̄ aīa armonia. Amp̄. armonia dicit̄ dupliciť. vno° ipſa ꝯpō · alio mō rō ꝯpōnis. aīa aūt nō ē ꝯpō: q̄a oporteret q̄ vnaq̄q; ps aīe eēt ꝯpō aliquarū ptiū corpis · qd̄ nō ē aſſigñe. ſilit̄er nō ē rō ꝯpōnis: q̄a cū in dĩſis ptib; corporis ſunt dĩſe rōnes ſeu ꝓportiones ꝯpōnis ſingule ptes corpis haberent ſingulas aīas. aliā.n. aīam haberet os ⁊ caro ⁊ neru⁹ cū ſint ſm diuerſā ꝓportionē ꝯpoſita · qd̄ p; eē falſū. non ē igit̄ aīa armonia.

Q̄ aīa non ſit corpus. LXV

Verūt aūt ⁊ alñ mag̃ errantes ponētes aīam eē corpus. quorū opīones l; fuerīt dĩſe ⁊ varie ſufficit eas hic coīter reꝓbare. Viuētia.n. cū ſint q̄dā res nāles ſunt ꝯpoſita ex mã ⁊ fōra. ꝯponūt̄ autē ex corpe ⁊ aīa q̄ facit viuētia actu. igitur oꝫ alterū iſtorū eē formā ⁊ alterū mām. corp⁹ aūt nō pōt eē fōra: q̄a corp⁹ nō ē in alto ſicut in mã ⁊ ſubō. aīa igitur erit fōra. ḡ nō eſt corp⁹ · cū nullū corpus ſit fōra. Adh̄. īpoſſibile ē duo corpa eē ſil̄. aīa āt nō ē ſeorſū a corpe dū viuit. nō ē igit̄ aīa corp⁹. Amp̄. oē corp⁹ diuiſibile ē. oē aūt diuiſibile īdiget aliq̄ ꝯtinēte ⁊ vniēte ptes ei⁹. ſi igit̄ aīa ſit corpus hēbit aliqd aliud ꝯtinēs ⁊ illud mag̃ erit aīa. videmus enī aīa recedēte corp⁹ diſſolui. ⁊ ſi h̄ iterū ſit diuiſibile · oportebit uel deuenire ad aliqd̄ īdiuiſibile ⁊ īcorporeū qd̄ erit aīa. uel erit in infinitū ꝓcedē qd̄ ē īpoſſibile. non ē igit̄ aīa corpus.

Itē. ſicut ſ; ꝓbatū ē ⁊ ī 8° phicorū ꝓbat̄ oē mouēs ſeipſū ꝯponit̄ ex duob; q̄rū alterū ē mouēs ⁊ nō motū ⁊ alterū ē motū. ſ; aīal ē mouēs ſeipſū. mouēs aūt in ipō ē aīa · motū aūt corpus. aīa igit̄ eſt mouēs nō motū. nullū āt corpus mouet niſi motū ut ſ; ꝓbatū eſt. aīa igit̄ nō ē corp⁹. P̄. ſ; oñſū eſt q̄ ītelligē nō pōt eē actio alicui⁹ corpis. ē aūt actus aīe. aīa igit̄ ad min⁹ intellectiua nō ē corp⁹. Ea aūt q̄b; aliq̄ conati ſūt ꝓbare aīam eē corp⁹ · facile ē ſoluē. oñdūt.n. aīam eē corp⁹ ꝑ hoc q̄ fili⁹ aſſilat̄ pr̄i etiā ī accñtib; aīe · cū tñ fili⁹ genēr̄a pr̄e ꝑ deciſionē corpalem. ⁊ q̄a aīa ꝯpatit̄ corpi. ⁊ q̄a ſepat̄ a corpe. ſepari aūt ē corporū ſe tāgētiū. S; ꝯ̄ h̄ iam dictū ē q̄ ꝯplexio corpiſ ē aliqualit̄ cā aīe paſſionū ꝑ modum diſponētis. aīa etiā nō ꝯpatit̄ corpori niſi ꝑ accñs: q̄a cū ſit fōra corporꝭ mouet̄ ꝑ accñſ moto corpe. ſepat̄ etiā aīa a corpe nō ſicut tangēs a tacto ſ; ſicut fōra a mã q̄uis ⁊ aliq̄s tactus ſit īcorporei ad corp⁹ ut ſ; oñſū ē. Mouit etiā ad hanc pōnē multos · q̄a crediderūt qd̄ nō ē corp⁹ nō eē · imaginē traſcendere nō valentes que ſolū circa corpa verſat̄. Vñ h̄ opinio Sap. 2°. ex pſona inſipientiū proponit̄ dicentiū de aīa: ꝙ fumus ⁊ flatus ē ī narib⁹ nr̄is. ⁊ ſermo ſcintille ad mouendū cor.

Contra ponētes intellectum et ſenſum eſſe idem. LXVI

Is autē ꝓpinquū fuit q̄ qdā antiq̄rū phorū ītellectū a ſenſu differre nō opinabāt̄. qd̄ qdē īpoſſibile ē. Senſus.n. ī oīb; aīalib; īuenit̄. alia aūt aīalia ab hoīe ītellectū nō hñt · qd̄ ex h̄ apparet: q̄a non opant̄ dĩſa ⁊ oppoſita q̄ intellectū habentia ſ; ſicut a nā mota ad determīatas

quaſdā opatiōes ⁊ vniformes ī eadē
ſpē·ſicut oīs yrūdo ſilit nidificat.nō
ē igit̄ idē intellect⁹ ⁊ ſenſus. Adħ
ſenſuſ nō ē cogſcitiu⁹ niſi ſingulariū.
cogſcit.n.oīs ſenſitiua potētia p ſpēs
indiuiduales cū recipiat ſpēs reꝝ ī or
ganis corpalibꝫ.intellectus aūt eſt co
gnoſcitiu⁹ vliū ut p experimētū pꝫ.oiſ
fert igit̄ ītellect⁹ a ſenſu.. Amp̄.ↄgni
tio ſenſ⁹ nō ſe extēdit niſi ad corpalia
qđ ex ħ pꝫ ꝙ q̄litates ſenſibiles q̄ ſūt
ꝓpria obā ſenſuū nō ſūt niſi ī corpa-
libꝫ.ſine eis sūt ſenſus nihil cogſcit.
ītellectus aūt cogſcit incorpalia ſicut
ſapiām v̄itatē ⁊ relatiōes rerū.nō eſt
igit̄ idē intellect⁹ ⁊ ſenſus. Item.
null⁹ ſenſ⁹ ſeipſū cogſcit nec ſuā opa
tionē.viſus.n.nō videt ſeipſū nec vi-
det ſe vidē.ſ3 hoc ſupioriſ potētie ē ut
ꝓbat̄ in li° de aīa. intellectus autē co-
gnoſcit ſeipſū ⁊ cogſcit ſe ītelligē. nō
ē igit̄ idē intellectus ⁊ ſenſus. P̄.ſen
ſus corrūpit̄ ab excellēti ſenſibili.ītel
lectus aūt nō corrumpitur ab intelli-
gibilis excellentia·qnimo qui intelli
git maiora pōt melius poſtmodū mi-
nora intelligē.eſt igit̄ alia v̄tus ſenſi-
tiua ⁊ intellectiua.

Contra ponētes intellectū poſſibilem eſſe imaginationē. LXVII

Hic aūt opiōni affine fuit ꝙ
qdā poſuerūt ītellectū poſſi-
bilē nō eē aliud q̄ꝫ imagina-
tionē·qđ qdē pꝫ eē falſū.Imaginatio
enī ē etiā ī aliis aīalibꝫ·cui⁹ ſignū ē ꝙ
abſētibꝫ ſēſibilibꝫ fugiūt uł pſequūt̄
ea·qđ nō eēt niſi ī eis imaginaria ap-
prehenſio ſenſibiliū remanēt.ītellec
tus aūt ī eis nō ē·cū nullū opus intel
lectus ī eis appareat.nō ē igit̄ idē ītel-
lectus ⁊ imaginatio. Adħ.imagina-
tio nō ē niſi corpaliū ⁊ ſingulariū cū
fantaſia ſit mot⁹ fact⁹ a ſenſu ſ̄m actū
ut dr̄ in li° đ aīa.intellect⁹ aūt vliū ⁊
īcorpaliū ē.nō ē igit̄ ītellect⁹ poſſibił
imaginatio. Amp̄.īpoſſibile ē ideꝫ
eē mouēs ⁊ motū.ſ3 fantaſmata mo-
uēt ītellectū poſſibilē ſicut ſenſibilia
ſenſū ut Arꝫ.dic in 3° de aīa. īpoſſibile
ē igit̄ ꝙ ſit idē ītellectus poſſibilis et
imaginatio. P̄.ꝓbatū ē in 3° de aīa
ꝙ ītellectus non ē act⁹ alicui⁹ ptis cor-
poris. imaginatio aūt hꝫ organū cor-
porale determinatū.nō ē igit̄ idē imagi
natio ⁊ ītellect⁹ poſſibił. Hic ē qđ dr̄
Job.35°. Qui docet nos ſup iumenta
terre.⁊ ſup volucres celi erudit nos.
P qđ dat̄ intelligi ꝙ hoīs ē aliq̄ virt⁹
cogſcitiua ſup̄ ſenſuꝫ ⁊ imaginationē
que ſunt in aliis aīalibꝫ.

Qualit̄ ſubā ītellectualis poſſit eſſe forma corporis. LXVIII

X p̄miſſis igit̄ rōnibꝫ cōclu-
dere poſſum⁹ ꝙ ītellectualis
ſubā pōt corpi vniri ut forā.
Si.n.ſubā ītellectualis nō vnit̄ corpi
ſoluꝫ ut motor ut Plato poſuit.neqꝫ
ↄtinuat̄ ei ſoluꝫ p fantaſmata ut dixit
Auerrois·ſ3 ut forā.neqꝫ tn̄ ītellectus
q̄ hō ītelligit ē ꝓpatio in hūana nā ut
dixit Alexander.neqꝫ ↄplexio ut Ga-
lienus.neqꝫ armonia ut Empedocles
neqꝫ corpus uel ſenſus uł imaginatio
ut antiqui dixerūt.relingt̄ ꝙ aīa hu-
mana ſit ītellectuał ſubā corpi vnita
ut forā.qđ qdē ſic pōt fieri manifeſtū
Ad ħ.n.ꝙ aliqd ſit forā ſubał alteri⁹
duo reqrūt̄.quoꝝ vnū ē ut forma ſit
ꝑncipiū eēndi ſubalit̄ ei cui⁹ ē forma.
ꝑncipiuꝫ aūt dico nō factiuū ſ3 forāle
quo aliqd ē ⁊ denoīat̄ ens.vñ ſeqtur
aliud.ſ.ꝙ forā ⁊ mā ↄueniāt ī vno eē
qđ nō ↄtingit de ꝑncipio effectiuo cū
eo cui dat eē.⁊ ħ eē ē ī q̄ ſbſiſtit ſubā
ↄpoſita q̄ ē vna ſ̄m eē ex mā ⁊ forma
ↄſtans.nō aūt īpedit̄ ſubā ītellectuał
p ħ ꝙ ē ſubſiſtēs vt ꝓbatū ē·eē forāle
ꝑncipiū eēndi māe q̄ſi eē ſuū coīcans
māe.nō ē.n.īcōueniēs ꝙ idē ſit eſſe ī
q̄ ſubſiſtit ↄpoſitū ⁊ forā ipā·cū cōpo
ſitū nō ſit niſi p formam·nec ſeorſum
vtrūqꝫ ſubſiſtat. Pōt aūt obiici ꝙ
ſubā intellectuał eē ſuū māe corpora-
li coīcare nō poſſit vt ſit vnū eſſe ſub-
ſtātie ītellectuał ⁊ māe corpał.diſſoꝝ
enī generū ē diſſus mod⁹ eēndi.⁊ no-
bilioris ſube nobili⁹ eē.ħ aūt ↄueni-
ent̄ dicēt̄ ſi eodē modo illud eē matie
eēt ſicut eē ſube ītellectuał. nō ē autē
ita.eſt.n.māe corpalis ut recipientis
⁊ ſubi ad aliqd alti⁹ eleuati·ſube autē
ītellectualis ut ꝑncipii ⁊ ſ̄m ꝓpe nāe
ↄgruentiā.nihil igit̄ ꝓhibet ſubſtan-
tiā ītellectualē eē formā corpis hūa-
ni q̄ ē aīa hūana. Hoc āt mō mirabił
reꝝ ↄnexio ↄſiderari pōt.ſp.n.īuenit̄
infimū ſup̄mi generis ↄtingē ſup̄mū
inferioris generis.ſicut qdā infima ī
gnē aīaliū paꝝ excedūt vitā plātarū
ſicut oſtrea q̄ ſūt īmobilia ⁊ ſoluꝫ tac-
tū hn̄t ⁊ tre in modū plātaꝝ aſtrigūt̄.
vñ ⁊ btūs Dyo⁹ dic ī 7° ca°.đ diui.no.
ꝙ dīna ſapia ↄiūgit fines ſupioꝝ ꝑn-
cipiiſ inferioꝝ.eſt igit̄ accipe aliquid
ſup̄mū ī gnē corpoꝝ.ſ.corp⁹ hūanuꝫ
eq̄lit̄ ↄplexionatū qđ attingit ad infi
mū ſupioris generis.ſ.ad aīam hūa-
nā q̄ tenet vltimū gdū ī gnē intellec
tualiū ſubarū ut ex modo intelligēdi
pcipi pōt. Et inde ē ꝙ aīa ītellectuał
dicit̄ eſſe q̄ſi quidā orizon ⁊ confineū
corpeoꝝ ⁊ īcorpeoꝝ inq̄tū ē ſubſtan-
tia īcorporea corpis tn̄ forā.nō āt mi-
nus ē aliqd vnū ex ſubā ītellectuali ⁊
mā corpali q̄ꝫ ex forā ignis ⁊ eius mā
ſ3 forte magꝫ.qa quāto forā magꝫ vin-
cit mām·ex ea ⁊ mā magꝫ efficit̄ vnū.
Quis āt ſit vnū eē fore ⁊ māe·nō tn̄
oꝫ ꝙ mā ſp adequet eē fore·īmo quā-
to forā ē nobilior tāto in ſuo eē ſp ex-
cedit mām·qđ pꝫ inſpiciēti opatiōes
foraꝝ ex q̄rū ↄſideratiōe eaꝝ nās co-
gnoſcim⁹.vnūqđqꝫ.n.opat̄ ſ̄m qđ ē.
vñ forā cui⁹ opatio excedit ↄditionē
materie.⁊ ipā ſ̄m dignitatē ſui eē ex-
cedit mām.īuenim⁹.n.aliq̄s infimas
forās q̄ in nullā opationē pn̄t niſi ad
quā ſe extendūt q̄litates q̄ ſūt diſpoſi
tiōes māe ut calidū frigidū hūidū et
ſiccū·rarū denſū g̃ue ⁊ leue ⁊ his ſilia
ſicut fore elemtoꝝ. vñ iſte ſūt forme
oīo māles ⁊ totalit̄ īmerſe māe.ſuper
has īueniūt̄ fore mixtoꝝ corpoꝝ q̄ lꝫ
nō ſe extēdāt ad aliq̄ opata q̄ nō pn̄t
ↄpleri p q̄litates predictas·intdū tn̄
opant̄ illos effect⁹ altiori v̄tute corpa
li quā tn̄ ſortiūt̄ ex corpibꝫ celeſtibuſ
q̄ cōſeqt̄ eoꝝ ſpēm·ſicut adamas tra-
hit ferrū.ſup has iteꝝ īueniūt̄ alique
fore q̄ꝝ opatiōes extendūt̄ ad aliqua
opata q̄ excedūt v̄tutē q̄litatuꝫ p̄dic-
taꝝ.q̄uis q̄litates p̄dicte organice ad
harū opatiōes deſeruiūt·ſicut ſūt aīe
plātaꝝ q̄ etiā aſſilant̄ nō ſolū v̄tutibꝫ
corpoꝝ celeſtium ī excedēdo q̄litates
actiuas ⁊ paſſiuas·ſ3 ipſis motoribus
corporū celeſtiū inq̄tum ſūt ꝑncipia
mot⁹ rebꝫ viuētibꝫ q̄ mouēt ſeipſas.
ſup has forās īueniūt̄ alie forme ſiłes
ſupioribꝫ ſubīs nō ſolū ī mouendo ſ3
etiā aliq̄lit̄ ī cogſcendo.⁊ ſic ſūt potē-
tes in opatiōes ad q̄s nec organice q̄-
litates p̄dicte deſeruiūt cū opationes
hmōi nō ↄplēt̄ niſi mediāte organo

corpali ſicut ſūt aīe brutoꝝ aīaliū. ſentire.n.⁊ imagiari ñ ↄplet̃ calefaciēdo ⁊ īfrigidando lʒ h̄ ſint nccia ad debitā organi diſpōnē. ſup oēs aūt has forãſ īuenit̃ fora ſiñis ſupioribꝫ ſubñs etiãʒ ꝙtū ad genꝰ cognitiōis qꝺ ē ītelligē. ⁊ ſic ē potēs ī opationē q̄ cōplet̃ abſqꝫ organo corpali oīo.⁊ h̄ ē aīa ītellectiua.nā ītelligē nō fit ꝑ organū corpale. vñ oꝫ ꝙ id ꝑncipiū q̄ hō intelligit qꝺ ē aīa ītellectiua ⁊ excedit mãe cōditionē corpalis. nō ſit totalit̃ ↄꝑhenſa a mā aut ei īmerſa ſicut alie forme mãles. qꝺ eiꝰ opatio ītellectualis oſtēdit in q̄ non coīcat mā corpalis. qa tñ ipſū ītelligē aīe hūane indiget potentiis q̄ ꝑ q̄dā organa corpalia opant̃.s. imaginatōe⁊ ſenſu. ex h̄ ipo declarat̃ ꝙ nālit̃ vnit̃ corpi ad ↄplendā ſpeciē humanā.

Solutio rationū quibꝫ ſ̄ ꝓbabat̃ ꝙ ſuƀa intellectualis non poteſt vniri corpori ut forma. LXIX

Is aūt ↄſideratis nō ē diſſicile ſoluē q̄ ↄ̄ ꝑdictā vnionē ſ̄ poſita ſūt. In ꝑma.n. rōne falſū ſupponit̃. non.n. corpꝰ⁊ aīa ſunt due ſuƀe actu exñtes ſꝫ ex eis duobuſ fit vna ſuƀa actu exñs. corpuſ.n. hoīs nō ē idē actu pñte aīa⁊ abſente. ſꝫ aīa facit ipſū actu eē. Qꝺ aūt 2° obiicit̃ formā et mām i eodē gnē ↄtineri. nō ſic verum ē q̄i vtrūqꝫ ſit ſpēs vniꝰ generis. ſꝫ qa ſūt ꝑncipia eiuſdē ſpēi. ſic igit̃ ſuƀa intellectual̃⁊ corpꝰ q̄ ſeorſū exñtia eſſent diſoꝝ generū ſpēs. ꝓut vniunt̃ ſūt vniꝰ gnis ut ꝑncipia. Nō aūt oꝫ ſuƀam ītellectualē eē formam mãlē ꝙuis eē eiꝰ ſit ī mā ut tтia rō ꝓcedebat. nō.n. ē ī mā ſicut mãe īmerſa uel a mā totalit̃ ↄꝑhenſa ſꝫ alio mō ut dictū ē. Nec tñ ꝑ h̄ ꝙ ſuƀa ītellectual̃ vnit̃ corpi ut fora remouet̃ qꝺ a ꝑhis dicit̃ ītellectū eē a corpe ſepatuʒ ⁊ ē q̄rta rō. ē.n. ī aīa ↄſiderare ⁊ ipſiꝰ eēntiā et potētiā eius. ſm eēntiā q̄dē ſuaʒ dat eē tali corpi. ſm potentiā vō opatōes ꝓꝑas efficit. ſi igit̃ opatio aīe ꝑ organuʒ corpale ↄplet̃. oꝫ ꝙ potētia aīe q̄ ē illiꝰ opatiōis ꝑncipiū ſit actus illiꝰ ptis corpis ꝑ quā opatio eiꝰ ↄplet̃. ſicut viſus ē actꝰ oculi. ſi āt opatio eiꝰ nō ↄpleat̃ ꝑ organū corpale. potētia eiꝰ nō erit actꝰ alicuiꝰ corpis.⁊ ꝑ h̄ dicit̃ intellectꝰ eē ſepatꝰ nō q̄n ſuƀa aīe cuiꝰ ē potētia ītellectꝰ nec aīa ītellectiua ſit corpis actꝰ ut fora dans tali corpi eē. Nō ē aūt nccīuʒ ſi aīa ſm ſuā ſuƀam ē fora corpiſ ꝙ oīs eiꝰ opatio fiat ꝑ corpus ac per h̄ omnis eius v̄tus ſit alicuius corpis actus ut q̄nta rō ꝓcedebat. iam.n. oñſū ē ꝙ aīa hūana nō ſit talis fora q̄ ſit totalit̃ īmerſa mãe ſꝫ ē int̃ oēs alias foras maxīe ſuꝑ mām eleuata. vñ ⁊ opatiōeʒ ꝓducere pōt abſqꝫ corpe.i. q̄ſi nō dependens a corpe ī opādo. qa nec etiā ī eēndo dependet a corpe. Eodē etiā mō pʒ ꝙ ea qbꝫ Auerrois ſuā opīonē cōfirmare nitit̃ nō ꝓbāt ſuƀam ītellectualē corpori nō vniri ut fora. v̄ba.n. Ar.q̄ dic de ītellectu poſſibili ꝙ ē īpaſſibil̃⁊ īmixtus ⁊ ſepatꝰ. nō cogūt ↄfiteri ꝙ ſuƀa ītellectiua nō ſit vnita corpi ut forma dans eē. v̄ificat̃.n. etiā ſi dicat̃ ꝙ ītellectiua potētia quā Ar. vocat potentiā ꝑſpectiuā nō ſit alicuiꝰ organi actus q̄i ꝑ ipſū ſuā exercens opationē.⁊ h̄ etiam ſua demōſtratio declarat. ex opatiōe.n. ītellectuali q̄ aīa ītelligit oñdit ipſū īmixtū eē uel ſepatū. opatio āt ꝑtinet ad potētiā vt ad ꝑncipiū

vñ pʒ ꝙ nec demonſtratio Ar. h̄ ↄcludit ꝙ ſuƀa intellectiua nō vniat̃ corpi ſicut forma. ſi.n. ponamus ſuƀam aīe ſm eē corpi ſic vnitā. ītellectū āt nullius organi actū eē. nō ſeq̄t̃ ꝙ ītellectꝰ hēat aliquā nām determinatā. de natura dico ſenſibiliuʒ. cū nō ponat̃ armonia uł rō alicuiꝰ organi. ſicut de ſenſu dic Ar. ī 2° de aīa ꝙ ē q̄dā rō organi. nō n. hꝫ ītellectꝰ opatiōeʒ cōem cū corpe. Q̄ aūt ꝑ h̄ ꝙ Ar. dicit intellectū eſſe īmixtū uel ſepatū nō intendat excludere ipſuʒ eē ptē ſiue potētiā aīe q̄ eſt fora totiꝰ corpis. pʒ ꝑ h̄ qꝺ dic in fine ꝑmi de aīa ↄ̄ illos q dicebāt aīam ī diuerſ ptibꝫ corpis diſas ſui ptes hr̄e: ſi tota aīa oē corpus ↄtinet. ↄuenit ⁊ ptiū vnāquāqꝫ aliq̄d corpis ↄtinē. h̄ autē videt̃ impoſſibile. q̄lē.n. ptē aut quō intellectꝰ cōtinet. grue ē fingē. pʒ etiā ꝙ exq̄ intellectꝰ nulliꝰ ptis corporis actꝰ ē ꝙ nō ſeq̄t̃ receptionē eiꝰ eſſe receptionē mãe ꝑme exq̄ eiꝰ receptio ⁊ opatio eſt oīo abſqꝫ corpali organo. nec etiā infinita v̄tus ītellectus tollit̃ cū nō ponat̃ v̄tus ī magnitudine ſꝫ in ſuƀa intellectuali fundata ut dictū ē.

Q̄ ſm dicta Ar. oꝫ ponē intellectum vniri corpori ut forma. LXX

T qa Auerroiſ maxīe nititur ſuā opīonē cōfirmare ꝑ v̄ba ⁊ demōſtrationē Ar. oñdenduʒ reſtat ꝙ necē ē dicē ſm opinionē Ar. ītellectū ſm ſuā ſuƀam alicui corpori vniri ut forma. ꝓbat.n. Ar. in li° phicoꝝ ꝙ ī motoribꝫ⁊ motis īpoſſibile ē ꝓcedē ī infinitū. vñ ↄcludit ꝙ neceſſe ē deuenire ad aliqꝺ ꝑmū motuʒ qꝺ uel moueat̃ ab īmobili uel moueat ſeipſū.⁊ ꝺ his duobus accipit ſecūdum.s. ꝙ primuʒ mobile moueat ſeipſū ea rōne: qa qꝺ ē ꝑ ſe. ſemꝑ ē ꝑus eo qꝺ ē ꝑ aliud. Deinde oñdit ꝙ mouens ſeipſū de nccītate diuidit̃ in duas ptes q̄ꝝ vna ē mouēs⁊ alia ē mota oꝫ igit̃ ꝑmū ſeipſuʒ mouens ↄponi ex duabꝫ partibꝫ quarū vna eſt mouēs. oē aūt hꝰmōi ē aīatū. ꝑmū igit̃ mobile.s. celū ē aīatū ſm opīonē Ar. vñ ⁊ ī 2° de celo dr̃ expſſe ꝙ celū ē aīatū. ⁊ ꝓpt̃ h̄ oꝫ in eo ponē dr̃as pōnis nō ſolū q̄ ad nos ſꝫ etiā ſm ſe. Inq̄tamꝰ igit̃ ſm opīonē Ar. qua aīa ſit celū aīatū. ꝓbat etiā ī xi° metaph̄. ꝙ ī motu celi ē ↄſiderare aliq̄d qꝺ mouet oīo īmotū ⁊ aliq̄d qꝺ mouet motū. id aūt quod mouet oīo īmotū mouet ſicut deſiderabile. nec dubiū q̄n ab eo qꝺ mouet̃ oñdit āt ꝙ ñ ſicut deſiderabile deſiderio ↄcupīe qꝺ ē deſideriū ſenſus ſꝫ ſicut deſiderabile ītellectuali deſiderio vñ dicit ꝙ ꝑmū mouēſ nō motū ē deſiderabile⁊ ītellectuale. igit̃ id qꝺ ab eo mouet̃.s. celū ē deſiderās⁊ intelligens nobiliori modo q̄ꝫ nos ut ſubſequent̃ ꝓbat. eſt igit̃ celū cōpoſitū ſm opīonē Ar. ex aīa ītellectuali⁊ corpe ⁊ h̄ ſig̃t in 2° de aīa ubi dic ꝙ qbuſdā īeſt ītellectiuū ⁊ ītellectꝰ vt hoībꝫ.⁊ ſi aliq̄d hꝰmōi ē actiuū aut honorabiliꝰ s. celū. ↄſtat aūt ꝙ celū nō hꝫ aīaʒ ſenſitiuā ſm opīonē Ar. haberet enī diuerſa organa q̄ nō ↄpetūt ſimplicitati celi.⁊ ad h̄ ſig̃nduʒ ſubiūgit Ar. ꝙ qbꝫ de nūero corruptibiliū ineſt ītellectus inſūt oēs alie potētie. ut datur ītelligē ꝙ aliq̄ īcorruptibilia hñt ītellectū q̄ nō hñt alias potētias aīe.ſ. corpora celeſtia. nō poſſit igit̃ dici ꝙ ītellectus ↄtinuet̃ corpibꝫ celeſtibꝫ ꝑ fantaſmata ſꝫ opoꝛtebit dicē ꝙ intellectꝰ ſcd̄m ſuā ſuƀam vniat̃ corpi celeſti ut

fořa. ſic igiť ⁊ corpis hūani qđ ē inter
omnia corpora īferiora nobiliſſimū ⁊
eq̄litate ſue ɔplexiōis celo ab oī ɔ̄rie-
tate abſoluto ſiſſimū ſm ītētionē Ar.
ſubā ītellect⁹ vniť nō p aliquā fantaſ-
mata ſ; ut fořa ipſi⁹. Hoc aūt qđ dictū
ē đ ańatiōe celi nō dixim⁹ qi aſſerēdo
ſm fidei doctrinā ad quā nihil perti-
net ſiue ſic ſiue aliť dicať. vnde Aug⁹
ī li° enchiridion dicit. Nec illud qdē
certū habeo vtrū ad eandē ſocietatem
s. angeloꝝ ptineāt ſol ⁊ luna ⁊ cūcta
ſidera ꝙuis nōnullis lucida eē corpa
nō tñ ſenſu uel ītelligētia videanť.

Q̄ aīa īmediate vniť corpi. LXXI

Ex pmiſſis autē ɔcludi pōt q̄
aīa īmediate corpi vniť. nec
oꝫ ponē aliqđ mediū q̄ſi aīaꝫ
corpi vniēs uel fantaſmata ſicut dicit
Auerrois. uel potētias ipſi⁹ ſicut qdā
dicūt. uľ etiā ſpm corpalē ſicut alii di
xerūt. oñſū ē.n. q̄ aīa vniť corpi ut for
ma ei⁹. fořa aūt vniť mãe abſq; oī me-
dio. p ſe.n. ɔpetit forē q̄ ſit act⁹ corpo
ris ⁊ nō p aliqđ aliud. vñ nec ē aliqđ
vnū faciēs ex mã ⁊ fořa niſi agens qđ
potētiā reducit ad actū ut pbat Ar. ī
8° metaph. nā mã ⁊ fořa hñt ſe ut po
tētia et actus. Pōt tñ dici aliqđ eſſe
mediū inť aīam ⁊ corp⁹ ⁊ ſi nō ī eſſen-
do tñ ī mouēdo ⁊ ī via gnãtiōis. ī mo
uēdo qdē: qa ī motu q̄ aīa mouet cor
pus ē qdaꝫ ordo mobiliū ⁊ motorū.
aīa.n. oēs operationes ſuas efficit per
ſuas potētias. vñ mediāte potētia mo
uet corp⁹ ⁊ adħ mēbra mediante ſpū
⁊ vlteri⁹ vnū organū mediāte alio or
gano. in via aūt gnãtiōis diſpoſitōes
ad formā pcedunt formā in mã ꝙuiſ
ſint poſteriores ī eēndo. vñ ⁊ diſpōnes
corpis qb; fit ppriū pfectibile taľ for
me ħ modo pñt dici medie inť aīam ⁊
corp⁹.

Q̄ aīa ſit tota ī toto ⁊ tota in qualibet pte. LXXII

Et eadē autē oñdi pōt aīam
totā ī toto corpe eē ⁊ totā in
ſingulis ptib;. oꝫ.n. ppriū ac-
tū ī ppo pfectibili eē. aīa aūt ē actus
corpis organici non vni⁹ organi tm̄.
eſt igiť in toto corpe ⁊ non in vna pte
tm̄ ſm ſuā eēntiā ſm quā ē fořa cor-
poris. ſic aūt aīa eſt fořa totius corpis
q̄ etiā ē fořa ſingulaꝝ ptiū. ſi.n. eēt
fořa toti⁹ ⁊ nō ptiū. nō eēt fořa ſubaľ
talis corpis. ſicut fořa domus q̄ ē fořa
toti⁹ ⁊ nō ſingulaꝝ ptiū ē forma acci-
dentalis. Q̄ aūt ē fořa ſubalis totius ⁊
ptiū pꝫ p ħ q̄ ab ea ſortiť ſpēm ⁊ totū
⁊ ptes. vñ ea abſcedēte neq; totū neq;
ptes remanent eiuſdē ſpēi. nā oculus
mortui ⁊ caro ei⁹ nō dicūť niſi equo-
ce. ſi igiť aīa eſt actus ſingulaꝝ ptiū
actus aūt ē ī eo cui⁹ ē actus: relinqť q̄
ſit ſm ſuā eſſentiā ī q̄lib; pte corpis.
Q̄ aūt tota. manifeſtū ē. cū.n. totū di
cať p relatiōnē ad ptes. oꝫ totū diuer-
ſimode accipi ſicut diuerſimode acci-
piunť ptes. Dicitʼ aūt ps dupliciť. Vno
qdē mō inq̄tū diuidiť aliqđ ſm quā
titatem ſicut bicubitū ē ps tricubiti.
Alio mō inq̄tuꝫ diuidiť aliqđ ſm di-
uiſionē eēntie ſicut fořa ⁊ mã dicunť
ptes ɔpoſiti. dř ğ ⁊ totū ſm quãtita-
tē ⁊ ſm eēntie pfectionē. totū autē et
ptes ſm quãtitatē dicta formiſ nō cō
ueniunt niſi p accñs. s. inq̄tū diuidiť
diuiſiōe ſubi quãtitatē hñtis. totū aūt
uel ps ſm pfectionē eēntie īueniť in
formis per ſe. de hac igiť totalitate lo-
quēdo q̄ p ſe formis ɔpetit ī qualibet

fořa apparet q̄ ē tota in toto ⁊ tota in
q̄libet pte eius. nā albedo ſicut ſcđm
totā rōnē albedinis ē in toto corpore
ita ⁊ in pte q̄libet ei⁹. ſecus aūt ē de to
talitate q̄ p accidēs attribuiť formis.
ſic.n. non poſſum⁹ dicē q̄ tota albedo
ſit in q̄libet pte. ſi igiť ē aliq̄ fořa que
nō diuidať diuiſiōe ſubi. ſicut ſūt aīe
aīaliū pfectoꝝ. nō erit op⁹ diſtinctiōe
cū eis nō cōpetat niſi vna totalitas. ſ;
abſolute dicendū ē eā totā eē in q̄lib;
corpis pte. nec ē ħ difficile apprehen-
dere ei q̄ ītelligit aīam nō ſic eē īdiui-
ſibilē ut pūctū. neq; ſic incorpeū cor-
poreo diūgi ſicut corpa ad īuicē diun
gūtur ut ſ ē expoſitū ē. Nō ē aūt incon
ueniens aīam cū ſit q̄dā fořa ſimplex
eē actū ptiū cōdiuerſoꝝ: qa vnicuiq;
forme aptať mã ſm ſuā ɔgruentiam.
quãto aūt aliq̄ forma ē nobilior ⁊ ſim
plicior. tanto ē maioris ꝟtutis. vnde
aīa q̄ ē nobiliſſima inť formas inferio
res ⁊ ſi ſimplex ſit ī ſubā. ē multiplex
in potētia ⁊ multaꝝ opationū. vñ īdi
get diſſis organis ad ſuas operatiōes
ɔplendas quaꝝ diuerſe aīe potentie
pprii actus eē dicūť. ſicut viſus oculi
auditus auriū ⁊ ſic de aliis. ppť quod
aīalia pfecta hñt maximā diuerſitatē
in organis. plante vo minimā. Hac igiť
occaſiōe a qbuſdā phis dictū ē aīam
eē ī aliq̄ pte corpis ſicut ab ipſo Ar. ī
li° đ cā mot⁹ aīaliū dicit eē ī corde. qa
aliq̄ potentiaꝝ ei⁹ illi pti corpis attri-
buiť. vis.n. motiua de q̄ Ar. in li° illo
agebat ē pncipaliter ī corde p qđ aīa
ī totū corp⁹ motū ⁊ alias h⁹moi opa-
tiones diffundit.

Q̄ intellectus poſſibilis nō ē vn⁹ in oībus hoībus. LXXIII

Ex pmiſſiſ aūt euidenť oñdiť
nō eē vnū intellectū poſſibi-
lem oīuꝫ hoīuꝫ q̄ ſūt ⁊ q erūt
⁊ q fuerūt ut Auerrois in 3° de aīa fin-
git. Oſtenſū ē aūt q̄ ſubā intellectus
vniť corpi hūano ut forma. īpoſſibile
ē aūt vnā formā eē niſi vni⁹ mãe: qa
ppri⁹ actus ī ppa potētia fit. ſūt enim
ad iuicē pportionata. non ē igiť intel
lect⁹ vn⁹ oīuꝫ hoīuꝫ. Adħ. vnicuiq;
motori debenť ppa inſtrã. alia.n. ſūt
inſtrã tibicine ⁊ architectoris. ītellec
tus aūt ɔpať ad corpus ut motor ipi⁹
ſicut Ar. declarat ⁊ determinat ī 3° đ aīa.
ſicut igiť impoſſibile ē q̄ architector
vtať inſtrumentis tibicinis. ita īpoſſi
bile ē q̄ intellect⁹ vni⁹ hoīs ſit ītellec
tus alteri⁹ hoīs. P̄. Ar. in p° đ aīa re
phendit antiq̄s de ħ q̄ dicētes de aīa
nihil de ppo ſuſceptibili dicebant q̄ſi
eēt cōtingēs ſm pytagoricas fabulas
quālibet aīam qđlibet corpus indui.
nō eſt igiť poſſibile q̄ aīa canis ingre
diať corp⁹ lupi. uľ aīa hoīſ aliud corp⁹
q̄ hoīs. ſ; q̄ ē pportio aīe hoīſ ad corp⁹
hoīs. eadē ē pportio aīe hui⁹ hoīs ad
corp⁹ hui⁹ hoīs. nō ē igiť poſſibile ani
mã hui⁹ hoīs ingredi aliud corpus q̄
iſti⁹ hoīs. ſ; aīa hui⁹ hoīs ē p quā iſ hō
telligit. hō.n. p aīam ītelligit ſm ſen
tentiā Ar. ī p° de aīa. nō ē igiť vn⁹ itel
lect⁹ iſti⁹ ⁊ illi⁹ hoīs. Amp. ab eodē
aliqđ hꝫ eē ⁊ vnitatē. vnū.n. ⁊ ens ſe
ɔſequūť. ſ; vnūqđq; hꝫ eē p ſuam for-
mã. ğ ⁊ vnitas rei ſeqť vnitatē forme
īpoſſibile ē igiť diuerſoꝝ indiuiduoꝝ
eē formã vnā. forma autē hui⁹ hoīs ē
aīa ītellectiua. īpoſſibile eſt igiť oīuꝫ
hoīuꝫ eē vnū ītellectuꝫ. Si aūt dicať
q̄ aīa ſenſitiua h⁹ hoīs ſit alia ab aīa
ſenſitiua illi⁹ ⁊ ꝓ tãto nō ē vn⁹ homo
ħ ſit vn⁹ ītellectus: ħ ſtare nō poteſt

ꝓpria.n.opatio cuiuſlibet rei ↄſeqr̃ ⁊ demōſtrat ſpēm ipſi⁹. ſicut aūt aīalis ꝓpria opatio ē ſentire. ita hoīs ꝓpria opatio ē intelligē ut Ar̄.dicit ī p ethi coꝝ. vñ oꝫ ꝙ ſicut h̄ indiuiduū ē aīal ꝓpter ſenſū ſm Ar̄.in 2° de aīa. ita ſit hō ꝓpter id quo ītelligit. id aūt q̄ ītelligit aīa uel hō p aīam ē ītellectus poſſibilis ut dr̄ in 3° de aīa. eſt igr̄ h̄ indiuiduū hō p intellectū poſſibilē. ſi igr̄ h̄ hō h̄ȝ aliā aīam ſenſitiuā cū alio homine nō aūt aliū ītellectuȝ poſſibilē ſ vnū ⁊ eundē. ſeq̄r ꝙ ſint duo aīalia ſ non duo hoīes. qd̄ pȝ īpoſſibile eē. nō igr̄ ē vn⁹ itellect⁹ poſſibil' oīuȝ hoīuȝ.

His aūt rōnibꝫ reſpōdet ↄm̄. p̄dict⁹ ī 3° de aīa dicēs ꝙ ītellect⁹ poſſibil' ↄtinuat̃ nobiſcū p formā ſuā. s. p ſpēm ītelligibilē cui⁹ vnū ſubm̄ ē fantaſma in nobis exn̄s qd̄ ē in diuerſis diuerſū. ⁊ ſic ītellectus poſſibilis nūerat̃ in diuerſis non rōne ſue ſube ſ rōne ſue forme. Q̄ aūt h̄ ↄnſio nulla ſit apparet p ea q̄ ſ̄ dicta ſūt. oſtenſuȝ ē. n. ſ̄ ꝙ nō ē poſſibile hoīem ītelligere ſi ſic ſoluȝ ītellectus poſſibilis ↄtinuaret̃ nobiſcū. dato aūt ꝙ p̄dicta ↄtinuatio ſufficeret ad h̄ ꝙ hō eēt ītelligens. adhuc ↄnſio dicta rōnes ſ̄ dictas non ſoluit. ſm.n. dictā pōnē nihil ad ītellcm̄ ptinēs remanebit nūeratū ſm multitudinē hoīuȝ niſi ſolū fantaſma ⁊ h̄ ipſū fantaſma nō erit nūeratū ſm ꝙ ē ītellectū in actu: qa ſic ē in ītellectu poſſibili ⁊ ē abſtractū a mālibꝫ ↄditōibꝫ p intellectū agentē. fantaſma aūt ſm ꝙ ē intellectum in potētia nō excedit gradū aīe ſenſitiue. Adh̄. nō remanebit ali⁹ hic hō ab illo niſi p aīaȝ ſenſitiuā. ⁊ ſeq̄r p̄dictū incōueniēs ꝙ nō ſint plures hoīes hic ⁊ ille. P̄. nihil ſortit̃ ſpēm p id qd̄ ē in potētia ſ p id quod eſt actu. fantaſma aūt ſm ꝙ eſt numeratum eſt tm̄ in potentia ad eē ītelligibile. ḡ p fantaſma ſm ꝙ numerat̃ nō ſortit̃ h̄ indiuiduū ſpēm aīalis intellectiui qd̄ ē rō hoīs. ⁊ ſic remanebit illud qd̄ ſpēm humanā dat nō eē nūeratū in drſis. Adh̄. illud per qd̄ ſpēm ſortit̃ vnūqdq; viuēs. ē pfectio p̄ma ⁊ nō pfectio ſecūda ut pȝ p Ar̄. ī 2° de aīa. fantaſma aūt nō eſt pfectio p̄ma ſ pfectio ſecunda. eſt. n. fantaſia mot⁹ factus a ſenſu ſm actū ut dicit̃ ī li° de aīa. nō ē igr̄ ipſū fantaſma quod numerat̃ a quo hō ſpēm h̄ȝ. Amp̄. fantaſmata q̄ ſūt ītellecta in potentia drſa ſūt. illud aūt quo aliq̄d ſpēm ſortit̃ oȝ eē vnū. nā ſpēs vna ē vni⁹. non igr̄ p fantaſmata ꝓut ponūt̃ numerari ī diuerſis ut ſūt ītellecta in potētia hō ſpēm ſortit̃. Itē. illud q̄ hō ſortit̃ ſpēm oȝ ſp eē manēs in eodē indiuiduo dū durat: alias indiuiduū nō ſp eēt vni⁹ ſpēi ſ qñq; h⁹ qñȝ illi⁹. fantaſmata aūt nō ſp eadē manēt in vno hoīe ſ q̄dā de nouo adueniūt ⁊ quedam p̄exiſtentia abolent̃. indiuiduū igr̄ hoīs neq; p fantaſma ſortit̃ ſpēm neq; p ipſū cōtinuat̃ p̄ncipio ſue ſpēi qd̄ ē intellect⁹ poſſibilis. Si autē dicat̃ ꝙ hic hō nō ſortitur ſpēm ab ipis fantaſmatibꝫ ſ a v̂tutibꝫ ī qbus ſunt fantaſmata. s. imaginatiua memoratiua ⁊ cogitatiua q̄ ē ꝓpa hoī. quā Ar̄. ī 3° de aīa paſſiuū intellectum vocat. adhuc ſequūt̃ eadē incōueniētia: qa cū v̂tus cogitatiua habeat operationē ſolū circa pticularia q̄rū intētiōes diuidit ⁊ cōponit. ⁊ habeat organū corporale p qd̄ agit. nō tranſcendit gen⁹ aīe ſenſitiue. hō autē ex aīa ſenſitiua non h̄ȝ ꝙ ſit hō ſ ꝙ ſit aīal. adhuc igr̄ relinq̄t̃ ꝙ numeret̃ in nobis ſoluȝ id

qd̄ ↄpetit hoī inq̄ntū ē aīal. P̄. v̂tus cogitatiua cū opet̃ p organū non ē id q̄ intelligim⁹. cū ītelligē nō ſit opatō alic⁹ organi. id aūt q̄ intelligim⁹ ē id q̄ hō ē hō. cū intelligē ſit ꝓpa opatio hoīs ↄſequēs ei⁹ ſpēm. nō ē igr̄ h̄ indiuiduȝ hō p v̂tutē cogitatiuā. neq; h̄ v̂tus ē id p qd̄ homo ſubalit̃ differt a brutis ut ↄm̄. p̄dictus fingit. Adh̄ v̂tus cogitatiua nō h̄ȝ ordinē ad ītellectū poſſibilē quo ītelligit hō niſi p ſuū actuȝ quo p̄parant̃ fantaſmata ut p intellectū agentē fiāt ītelligibilia actu ⁊ pficientia ītellectū poſſibilē. opatio aūt iſta nō ſp eadē manet in nob̄. īpoſſibile ē igr̄ ꝙ hō p eā ul' ↄtinuet̃ p̄ncipio ſpēi hūane uel p eam habeat ſpēm. ſic igr̄ pȝ ꝙ p̄dicta ↄnſio oīo cōfutanda ē. Itē. id q̄ aliq̄d opat̃ aut agit ē p̄ncipiū ad qd̄ ſeq̄r opa° nō ſolū q̄ntū ad eē ipi⁹ ſ etiā q̄ntū ad multitudinē aut vnitatē. ab eodē. n. calore nō ē niſi vnū calefacē ſiue vna calefactio actiua q̄uis poſſit eē multiplex calefieri ſiue multe calefactiōes paſſiue ſm diuerſitatē calefactoꝝ ſil' per vnū calorē. ītellectus aūt poſſibilis ē quo intelligit aīa ut dicit Ar̄. in 3° de aīa. ſi igr̄ intellectus poſſibilis hui⁹ ⁊ illius hoīs ſit vn⁹ ⁊ idē nūero. necē erit etiā intelligē vtriuſq; eē vnū ⁊ idē. qd̄ patet eē īpoſſibile. nam diuerſoꝝ īdiuiduoꝝ īpoſſibile ē eē opationē vnam. īpoſſibile ē igr̄ intellectū poſſibilem eē vnū hui⁹ ⁊ illi⁹. Si aūt dicatur ꝙ ipſū ītelligere multiplicat̃ ſm diuerſitatē fantaſmatū. h̄ ſtare nō pōt. ſicut enī dictū ē. vni⁹ agētꝭ vna actio multiplicat̃ ſolū ſm diuerſa ſubiecta in q̄ tranſit illa actio. ītelligē aūt ⁊ velle ⁊ h⁹mōi nō ſūt actiōes trāſeūtes ī exteriorē materiā ſ manēt in ipſo agente q̄i pfectiōes ipſi⁹ agētis ut pȝ p Ar̄. ī xi° metaph̄. nō pōt igr̄ vnū intelligē intellectus poſſibilis multiplicari per diuerſitatē fantaſmatuȝ. P̄. fantaſmata ſe h̄nt ad intellectū poſſibilē ut actiuū quodāmō ad paſſiuū. ſcd̄m ꝙ Ar̄. dic in 3° d̄ aīa ꝙ intelligē qdd̄am pati ē. pati aūt ipſū patiētis diuerſificat̃ ſm diuerſas formas actiuorū ſiue ſpēs. nō ſcd̄m diuerſitatem eoꝝ ī numero. ī vno. n. paſſiuo ſeq̄r ſil' a duobus actiuis. s. calefaciēte ⁊ deſiccante calefieri ⁊ deſiccari. nō aūt a duobꝫ calefacientibꝫ ſeq̄r in vno calefactibili duplex calefieri ſ vnum tm̄ niſi forte ſint diuerſe ſpēs caloris. cum. n. calor duplex vni⁹ ſpēi nō poſſit eſſe in vno ſubō. mot⁹ āt numerat̃ ſm t̃minū ad quē. ſi ſit vni⁹ tpis ⁊ eiuſdē ſubi non poteīt eē duplex calefieri ī vno ſubō. ⁊ h̄ dico niſi ſit alia ſpēs caloris. ſicut ponit̃ in ſemine calor ignis celi ⁊ aīe. ex drſitate igr̄ fantaſmatuȝ intelligē ītellectus poſſibil' nō multiplicat̃ niſi ſm diuerſaꝝ ſpēꝝ ītelligētiā ut dicamus ꝙ aliud ē ei⁹ intelligē ꝓut intelligit hoīem. ⁊ ꝓut intelligit equū. ſed hoꝝ vnū intelligē ſil' ↄuenit oībꝫ hoībus. ḡ adh̄ ſeq̄r ꝙ idē intelligē nūero ſit hui⁹ hoīs ⁊ illi⁹. Adh̄. intellect⁹ poſſibilis ītelligit hoīem nō ſm ꝙ eſt hic hō ſ inq̄ntuȝ ē hō ſimpl'r ſm rōnē ſpēi. h̄ aūt rō vna ē q̄ntūcūq; fantaſmata hoīs multiplicent̃ uel in vno hoīe uel in diuerſis ſm diuerſa indiuidua hoīs q̄rū ꝓpe ſūt fantaſmata. multiplicatio igr̄ fantaſmatū nō pōt eē cā ꝙ multiplicet̃ ipſū intelligē intellectus poſſibilis reſpectu vni⁹ ſpēi. ⁊ ſic adhuc remanebit vna actio numero diuerſoꝝ hoīuȝ. Itē ꝓpriū ſubiectū habit⁹ ſcie ē intellectus poſſibilis: qa

eiꝰ actus ē ꝯſiderare ſm ſciam. actus
aūt ſi ſit vnū non multiplicaᷓt niſi ſm
ſubiectū. ſi igitᷓ intellectus poſſibilᷓ ſit
vnꝰ oīuꝫ hoīuꝫ neceſſe erit ꝙ ſcīe habi
tus ſit idē ſm ſpēm. puta habitꝰ grā-
matice ſit idē numero ī oībus hoībꝰ
qꝺ ē inopinabile. non ē igitᷓ intellectꝰ
poſſibilis vnꝰ ī oībꝰ. Sꝫ ad hꝰ dicūt ꝙ
ſubīm habitꝰ ſcīe nō ē intellectꝰ poſſi-
bilis ſꝫ ītellectꝰ paſſiuꝰ ⁊ virtꝰ cogita-
tiua. qꝺ qdē eſſe nō pōt. nā ſicut ꝓbat
Arꝫ. in 2° ethicoꝝ. ex ſimibus actibus
fiūt ſiles habitus. ⁊ ſiles etiam actus
reddūt. ex actibꝰ aūt intellectus poſ-
ſibilis fit habitꝰ ſcīe ī nob. ⁊ ad eoſdē
actus potētes ſumꝰ ſm habitū ſciētie.
habitꝰ igitᷓ ſcīe eſt ī intellectu poſſibi-
li. nō paſſiuo. Adhuc. ſcīa ē de ꝯclu
ſionibꝰ demōſtrationū. nā demōſtra-
tio ē ſyllogiſmꝰ faciens ſcire ut Arꝫ. di
cit in p° poſterioꝝ. ꝯcluſiōes aūt de-
monſtrationū ſūt vlēs ſicut ⁊ princi
pia. eſt igitᷓ in illa v̂tute q̄ ē cognoſci
tiua vliuꝫ. intellectꝰ aūt paſſiuꝰ non ē
cognoſcitiuꝰ vliuꝫ ſꝫ pticulariū inten-
tionū. nō ē igitᷓ ſubīm habitꝰ ſcīe. ꝑ
ꝯ hoc ſūt plures rōnes adducte ſ. cū
de vnione ītellectus poſſibilis ad ho-
minē ageretᷓ. Videtᷓ aūt ex hoc fuiſſe
deceptio ī ponēdo habitū ſciētie ī ītel
lectu paſſiuo eſſe: qꝛ hoīes īueniūtur
ꝓmptiores uel minꝰ ꝓmpti ad ſcīarū
ꝯſiderationes ſcꝺm diuerſam diſpoſi
tionē v̂tuꝺ cogitatiue ⁊ imaginatiue.
ſed iſta ꝓmptitudo dependet ab illis
v̂tutibus ſicut ex diſpoſitiōibꝰ remo-
tis. ꝓut etiā dependet a bonitate tactꝰ
⁊ corꝑis ꝯplexiōe ſcꝺm ꝙ dicit Arꝫ. in
2° de aīa. hoīes boni tactꝰ ⁊ mollᷓ car-
nis eē bn̄ aptos mente. ex habitu aūt
ſcīe ineſt facultas conſiderandi ſicut
ex ꝓximo pncipio actus. oportet eni

ꝙ habitus ſcīe pficiat potentiā q̄ ītel-
ligimꝰ ut agat cū voluerit facilitᷓ ſicut
⁊ alij habitus potētias in qbus ſunt.
Itē. diſpōnes p̄dictaꝝ v̂tutū ſūt ex
pte obiecti. ſ. fantaſmatis qꝺ ꝓpt bo-
nitatē harū v̂tutū p̄paᷓt ad hꝰ ꝙ facilitᷓ
fiat ītelligibile actu p intellectū agen
tē. diſpōnes aūt q̄ ſūt ex pte obiectoꝝ
non ſūt habitus. ſꝫ q̄ ſūt ex pte poten
tiaꝝ. non. n. diſpoſitiōes qbꝰ terribi-
lia fiūt magis toleranda. ſūt habitus
fortitudinis ſꝫ diſpoſitio qua ps aīe. ſ.
iraſcibilis diſponitᷓ ad terribilia ſuſti
nenda. ĝ manifeſtuꝫ ē ꝙ habitus ſcīe
nō eſt ī ītellectu paſſiuo ut ꝯm̄. p̄dic-
tus dicit ſꝫ magꝭ in ītellectu poſſibili.
Itē. ſi vnꝰ ē intellectꝰ poſſibilᷓ oīuꝫ
hoīuꝫ. oꝫ ponere ītellectū poſſibilē ſp
fuiſſe ſi hoīes ſp fuerūt ſicut ponūt. et
multo magꝭ ītellectū agentē: qꝛ agēs
eſt honorabiliꝰ patiēte ut Arꝫ. dic. ſꝫ ſi
agens ē eternū ⁊ recipiēs etn̄ū oꝫ rece
pta eſſe eterna. ĝ ſpēs ītelligibiles ab
etno fuerᷓt ī ītellectu poſſibili. nō igitᷓ
de nouo recipit aliq̄s ſpēs intelligibi
les. ad nihil aūt ſenſus ⁊ fantaſia ſunt
nccīa ad ītelligendū niſi ab eis accipi
antᷓ ſpēs ītelligibiles. ſenſus igitᷓ non
erit neceſſariꝰ ad ītelligendū neqꝫ fan
taſia. ⁊ redibit opīo platonis ꝙ ſciam
nō acqrimus p ſenſus ſꝫ ab eis excita-
mur ad rememorandū p̓us ſcita. Sꝫ
ad hꝰ rn̄det p̄dictus ꝯm̄. ꝙ ſpēs ītelli-
gibiles hn̄t duplex ſubīm. ex vno q̊ꝝ
hn̄t etnitatē. ſ. ab intellectu poſſibili.
ab alio āt hn̄t nouitatē. ſ. a fantaſma
te. ſicut etiā ſpēi viſibilis ſubīm ē du-
plex. ſ. res ex̄ aīam. ⁊ potentia viſiua.
hꝰ aūt reſponſio ſtare nō pōt. impoſſi-
bile. n. ē ꝙ actio ⁊ pfectio etni depen-
deat ab aliquo tpali. fantaſmata autē
tpalia ſūt ꝺ nouo q̄tidie ī nobis facta

ex ſenſu. īpoſſibile ē igitᷓ ꝙ ſpēs ītelli-
gibiles qbꝰ intellectꝰ poſſibilᷓ fit actu
⁊ opaᷓt depēdeat a fantaſmatibꝰ. ſicut
ſpēs viſibilᷓ depēdet a rebꝰ que ſūt ex̄
aīam. Amp̄. nihil recipit qꝺ iam hꝫ
qꝛ recipiēs oꝫ eē denudatū a recipiēte
ſm Arꝫ. ſꝫ ſpēs ītelligibiles ante meū
ſentire uel tuū fuerūt ī intellectu poſ
ſibili. non. n. q fuerūt an̄ nos ītellexiſ
ſent niſi ītellectꝰ poſſibilis fuiſſet re-
ductꝰ ī actū p ſpēs intelligibiles. nec
pōt dici ꝙ ſpēs ille p̓us recepte ī ītel
lectu poſſibili eē ceſſauerūt. qꝛ ītellec
tus poſſibilᷓ non ſolū recipit ſꝫ ꝯſeruat
q̄ recipit. vn̄ in 3° de aīa dicitᷓ eē locus
ſpēꝝ. igitᷓ ex fantaſmatibꝰ nr̄is nō re-
cipiūtur ſpēs ī ītellectu poſſibili. fru-
ſtra igitᷓ p ītellectū agentē fiūt intelli
gibilia actu nr̄a fantaſmata. Itē. re-
ceptū ē in recipiēte p modū recipiētꝭ.
ſꝫ ītellectꝰ ſm ſe ē ſup̄ motū. ĝ qꝺ reci
pitᷓ in eo recipitᷓ fixe ⁊ īmobilitᷓ. ꝑ
cū ītellectus ſit ſupior v̂tus q̄ꝫ ſenſus
oportet ꝙ ſit magis vnita. ⁊ ex hoc vi-
demꝰ ꝙ vnꝰ ītellectus habet iudiciuꝫ
ꝺ diuerſis generibꝰ ſenſibiliū que ad
diu̓ſas potētias ſenſitiuas ptinent. vn̄
accipe poſſumꝰ ꝙ opatiōes ptinentes
ad diuerſas potētias ſenſitiuas ī vno
intellectu adunāᷓt. potētiaꝝ aūt ſenſi-
tiuarū quedā recipiūt tm̄ ut ſenſus.
q̄dā aūt retinēt ut imaginatio et me-
moria. vn̄ ⁊ theſauri dicuntᷓ. oꝫ igitᷓ ꝙ
ītellectꝰ poſſibilis ⁊ recipiat ⁊ retineat
recepta. Amp̄. in rebꝰ nālibꝰ vanū ē
dicere ꝙ id ad qꝺ puenitᷓ p motū nō
pmaneat ſꝫ ſtati eē deſinat. ꝓpt qꝺ re-
pudiatᷓ pō o. cētrū aīam ſp moueri. oꝫ
n. motū ad quietē tminari. multo igitᷓ
minꝰ dici pōt ꝙ receptū ī ītellcū poſſi
bili nō ꝯſeruetᷓ. Adhꝰ. ſi ex fantaſma-
tibꝰ q ſūt ī nobis ītellectꝰ poſſibilᷓ nō

recipit aliq̄s ſpēs ītelligibiles qꝛ iam
recepit a fantaſmatibꝰ eoꝝ q fuerunt
an̄ nos. pari rōne nulloꝝ a fantaſma-
tibꝰ recipit q̄s alij receperūt. ſꝫ q̊ſlibet
aliq alij pceſſerūt ſi mūdus etnꝰ ē ut
ponūt. nūq̄ꝫ igitᷓ intellectꝰ poſſibilᷓ re-
cipit aliq̄s ſpēs a fantaſmatibus. fru-
ſtra igitᷓ ponitᷓ intellectus agēs ab Arꝫ
ut faciat fantaſmata eē ītelligibilia ac
tu. ꝑ. ex hꝰ videtᷓ ſeq ꝙ ītellectꝰ poſ
ſibilᷓ nō indigeat fantaſmatibꝰ ad ītel
ligendū. nos aūt p ītellectū poſſibilē
ītelligimꝰ. neqꝫ igitᷓ nos ſenſu ⁊ fantaſ
mate indigebimꝰ ad ītelligēdū. qꝺ ē
māifeſte falſū ⁊ ꝯ ſnīam Arꝫ. Si aūt
dicaᷓt ꝙ pari rōne nō īdigēmꝰ fantaſ-
mate ad ꝯſiderandū ea q̄ꝝ ſpēs ītelli-
gibiles ſūt ī ītellcū ꝯſuate etiā ſi ītel-
lectꝰ poſſibiles ſint plēs in diu̓ſis. qꝺ ē
ꝯ Arꝫ. q dicit ꝙ neq̄q̄ꝫ ſine fantaſmate
ītelligit aīa. pꝫ ꝙ nō ē ꝯueniēs obuia-
tio. ītellectꝰ. n. poſſibilis ſicut ⁊ que-
libet ſubā opaᷓt ſm modū ſue nāe. ſm
aūt nām ſuā ē fora corꝑis. vn̄ intelli-
git qdē īmālia ſꝫ īſpicit ea ī aliq̄ māli.
cuiꝰ ſignū ē ꝙ ī doctrinis vlibꝰ exem-
pla pticularia ponūtᷓ in qbꝰ qꝺ dr̄ in-
ſpiciatᷓ. alio ĝ mō ſe hꝫ ītellectꝰ poſſi-
bilis ad fantaſma q̊ īdiget ante ſpēm
ītelligibilē. ⁊ alio mō pꝰq̄ꝫ recepit ſpe
ciē ītelligibilē. an̄. n. indiget eo ut ab
eo accipiat ſpeciē ītelligibilem. vnde
ſe hꝫ ad intellectū poſſibilē ut ad ob-
iectū mouens. ſꝫ pꝰ ſpēm ī eo receptā
īdiget eo q̄ī inſtro ſiue fūdamēto ſue
ſpēi. vn̄ ſe habet ad fantaſmata ſicut
cauſa efficiens. ſcꝺm eni īpeɽiū intel-
lectus formaᷓt in imaginatione fantaſ
ma ꝯueniēſ tali ſpēi ītelligibili ī quo
reſplēdet ſpēs ītelligibilᷓ ſicut exem-
plar in exemplato ſiue in imagine. ſi
ĝ intellectus poſſibilᷓ ſemp habuiſſet

ſpecies. nunq̃ cõpareť ad fantaſmata
ſicut recipiens ad obiectum motiuũ.
Jtẽ. intellectus poſſibilis ẽ q̃ aĩa ⁊
hõ itelligit ſm Ar̃. ſi aũt itellect⁹ poſ
ſibilis ẽ vn⁹ oĩuʒ ac etern⁹. oʒ q̃ ĩ ipo
iam ſint recepte oẽs ſpẽs ĩtelligibiles
eoꝝ que a qbuſlibet hoĩbꝫ ſũt ſcita uł
fuerũt. qlibet igiť noſtꝝ q p itellectũ
poſſibilem itelligit imo cuius intelli-
gere eſt ipſũ itelligere itellectus poſ-
ſibilis itelliget oĩa que ſũt uel fuerũt
a qbuſcũqꝫ itellecta. qd pꝫ eẽ falſum.
Ad h aũt õñ. pdictus rñdet dicẽs.
q̃ nos nõ itelligim⁹ p intellectũ poſſi
bilẽ niſi ſm q̃ ꝯtinuať nob p nr̃a fan-
taſmata. ⁊ qa nõ ſũt eadẽ fantaſmata
apud oẽs. nec eodẽ mõ diſpoſita. nec
qcqd itelligit vn⁹ itelligit ali⁹. ⁊ videť
h rñſio ꝯſonare pmiſſis. nã etiã ſi itel
lect⁹ poſſibił nõ ẽ vn⁹. nõ itelligim⁹
ea q̃tũ ſpẽs ſũt ĩ itellcũ poſſibili niſi
adſint fantaſmata ad h diſpoſita. Sʒ
q̃ dcã rñſio nõ poſſit tolit icõueniẽs
euitare. ſic pꝫ. cũ itellect⁹ poſſibił fac-
tus ẽ actu p ſpẽm intelligibilem rece
ptã põt agere p ſeipſũ ut dic Ar̃. in ȝ°
de aĩa. vñ videmus q̃ illud cui⁹ ſciam
ſemel accepim⁹ ẽ ĩ ptãte nr̃a iteꝝ ꝯſi-
derare cuʒ volum⁹. nec ipedimur ꝓpť
fantaſmata: qa ĩ ptãte nr̃a ẽ formare
fantaſmata accõmoda ꝯſideratõi quã
volum⁹. niſi forte eẽt ipedimentũ ex
pte organi cui⁹ ẽ. ſicut accidit ĩ frene-
ticis ⁊ litargicis qui nõ pñt habere li-
beꝝ actũ fantaſie ⁊ memoratiue. ⁊ ꝓ-
pter h Ar̃. dic in 8° phicoꝝ. q̃ ille qui
iam hꝫ habitũ ſcĩe lꝫ ſit potẽtia ꝯſide-
rans nõ indiget motore q reducat eũ
de potẽtia in actũ niſi remouens ꝓhi
bens. ſ; põt ipſe exire in actũ ꝯſidera-
tiõis ut vult. Si aũt ĩ itellectu poſſibi
li ſũt ſpẽs intelligibiles oĩuʒ ſciaꝝ qd
oʒ dicere ſi ẽ vn⁹ ⁊ etern⁹. nccĩtas fan-
taſmatũ ad itellectũ poſſibilẽ erit ſi-
cut ẽ illi⁹ q iam habet ſciam ad ꝯſide-
randũ ſm ſciam illã. qd etiã ſine fan
taſmatibꝫ nõ poſſet. cũ igiť qlibet hõ
intelligat p intellectũ poſſibilẽ ſm q̃
ẽ reductus ĩ actũ p ſpẽs intelligibiles
qlibꝫ hõ poterit ꝯſiderare cũ voluerit
ſcita oĩuʒ ſciaꝝ. qd ẽ manifeſte falſũ.
ſic. n. null⁹ indigeret doctore ad acq-
rendũ ſciam. nõ igiť ẽ vn⁹ ⁊ eternus
intellectus poſſibilis.

De opinione Auicẽne qui poſuit formas itelligibiles nõ ꝯſeruari ĩ itellectu poſſibili. LXXIIII

Redictis aũt rõnibꝫ obuiare
videnť que Auicenna ponit.
Dicit. n. ĩ ſuo lib° de aĩa q̃ in
intellectu poſſibili nõ remanent ſpẽs
itelligibiles niſi q̃diu actu itelligũť.
qd qdẽ ex h ꝓbãe nitiť. qa q̃diu fore
appheſe manẽt ĩ potẽtis apphẽſiua
actu apphẽdũť. ex h. n. fit ſenſus ĩ ac
tu q̃ ẽ idẽ cũ ſenſato in actu. ⁊ ſimiliť
intellectus in actu ẽ intellectũ ĩ actu.
vñ videť q̃ qñcũqꝫ ſenſus uel itellec-
tus ẽ factus vnũ cũ ſenſato uel intel-
lecto ſm hoc q̃ hꝫ formã ipſius fit ap-
phenſio in actu p ſenſũ uel p intellec-
tũ. vires ãt q̃ ꝯſeruãt foras nõ appre-
henſas ĩ actu dicit non eẽ vires appre
henſiuas ſ; theſauros vtutũ apprehẽ-
ſiuaꝝ. ſicut imaginatio q̃ ẽ theſaurus
forarũ apprehenſaꝝ p ſenſũ. ⁊ memo-
ria ſm ipſũ q̃ ẽ ſecũd⁹ theſaurus intẽ
tionũ apprehenſarũ abſqꝫ ſenſu. ſicut
cũ ouis apprehendit inimicitiã lupi. h
autem ꝯtingit huiuſmõi virtutibꝫ q̃
conſeruant formas non apprehenſas
actu inq̃tum habẽt quedam organa

corpea ĩ qbus recipiũtur forme rece-
ptione ꝓpinqua apprehẽſiõi. ⁊ ꝓpť h
vtus apprehenſiua ꝯuertens ſe ad h⁹-
mõi theſauros apprehendit in actu.
conſtat aũt q̃ itellectus poſſibilis eſt
vtus apprehenſiua ⁊ q̃ nõ hꝫ organuʒ
corpeũ. vñ cõcludit q̃ ĩpoſſibile eſt q̃
ſpẽs itelligibiles conſeruenť in intel-
lectu poſſibili niſi q̃diu itelligit actu
oʒ ǵ q̃ uel ipſe ſpẽs itelligibiles cõſer
uenť in aliq̃ organo corpeo ſiue ĩ aliq̃
vtute hñte organũ corpeũ. uel opor-
tet q̃ forme itelligibiles ſint p ſe exi-
ſtentes ad q̃s ꝯpeť intellectus poſſibi
lis nr̃ ſicut ſpeculũ ad res que videnť
ĩ ſpeculo. uł oʒ q̃ ſpẽs itelligibiles flu
ant in intellectũ poſſibilẽ de nouo ab
aliquo agẽte ſepato qñcũqꝫ actu itel-
ligit. Primũ aũt hoꝝ triũ ẽ ĩpoſſibile
qa forme exñtes ĩ potentns vtutibꝫ or-
ganis corpalibꝫ ſũt itelligibiles in po
tentia tm̃. Secũdũ aũt ẽ opĩo platõis
quã reprobat Ar̃. ĩ metaph. vñ ꝯclu-
dit rñũ q̃ qñcũqꝫ itelligim⁹ actu flu-
unt ſpẽs itelligibiles ĩ itellectũ poſſi-
bilem noſtrũ ab itellectu agente quẽ
ponit ipſe quandã ſubãm ſepatã. Si
vo aliqs obijciat. Seũ q̃ tũc nõ ẽ dif-
ferentia inť hoĩem cũ pmo addiſcit ⁊
cũ p⁹ modũ vult cõſiderare ĩ actu que
pus didicit. Rñdet q̃ addiſcere nihil
aliud ẽ q̃ acqrere pfectã habitudineʒ
ꝯiũgendi ſe itelligẽtie agẽti ad recipi
endũ ab eo formã itelligibilẽ. ⁊ ideo
añ addiſcẽ ẽ nuda potentia ĩ hoĩe ad
talẽ receptionẽ. addiſcẽ vo ẽ ſicut po-
tẽtia adaptata. Videť etiã huic opi-
nioni ꝯſonare qd Ar̃. ĩ li° de memoĩa
oſtendit memoriã nõ eẽ in pte intel-
lectiua ſ; ĩ pte aĩe ſenſitiua. ex quo vi-
deť q̃ ꝯſeruatio ſpẽrũ itelligibiliũ nõ
ptineat ad ptẽ itellectiuã. Sed ſi dili
genť cõſidereť hec poſitio q̃tũ ad ori
ginẽ parũ aut nihil differt a põne pla
tonis. poſuit. n. plato formas itelligi-
biles eẽ quaſdã ſubas ſepatas a qbus
ſcĩa fluebat in aĩas nr̃as. hic aũt ponit
ab vna ſuba ſepata q̃ ẽ intellect⁹ agẽs
ſcdm ipſũ ſciam ĩ aĩas noſtras fluere.
nõ aũt differt q̃tũ ad modũ acqrendi
ſciam vtꝝ ab vna uel pluribꝫ ſubſtã-
tijs ſepad noſtra cauſeť ſcĩa. vtrobiqꝫ
enĩ ſequeť q̃ ſcĩa noſtra nõ cauſetur a
ſenſibilibꝫ. cui⁹ ꝯriũ apparet p h q̃ q
caret aliq̃ ſenſu caret ſcĩa ſenſibilium
q̃ cogſcunť p ſenſũ illũ. Dicere aũt q̃
p h q̃ itellect⁹ poſſibił inſpicit ſingu
laria que ſũt in imaginatiõe. illuſtrať
luce itellectus agẽtis ad cognoſcẽdũ
vle. ⁊ q̃ actiões viriũ inferioꝝ. ſ. ima
ginatiõis ⁊ memoratiue ⁊ cogitatiue
ſũt aptãtes aĩam ad recipiendã ema-
nationẽ itelligẽtie agẽtis. ẽ nouũ. Vi
demuſ. n. q̃ aĩa nr̃a tanto magł diſpo-
niť ad recipiendũ a ſubſtãtijs ſepatiſ
quãto magł a corpalibꝫ ⁊ ſenſibilibus
remoueť. p receſſũ. n. ab eo qd infra ẽ
accediť ad id qd ſup ẽ. nõ igiť ẽ veri-
ſile q̃ p h q̃ aĩa reſpicit ad fantaſma-
ta corpalia q̃ diſponať ad recipiendã
influentiã itelligentie ſepate. Plato
aũt radicẽ ſue põniſ melius ẽ ꝓſecut⁹.
poſuit. n. q̃ ſenſibilia nõ ſũt diſponẽ-
tia aĩam ad recipiendũ influentiã for
maꝝ ſepataꝝ ſ; ſolũ expgefacientia itel
lectũ ad ꝯſiderãdũ ea quoꝝ ſciam ha
bebat ab exteriori cauſatã. ponebat. n
q̃ a pncipio a formis ſepatiſ cauſabať
ſcĩa in aĩabus noſtr. oĩuʒ ſcibiliũ. vñ
addiſcere dixit eſſe q̃dã reminiſci. ⁊
h neceſſariũ ẽ ſm eꝰ poſitionẽ. nã cũ
ſube ſepate ſint imobiles ⁊ ſemp eo-
dem mõ ſe hñtes. ſp ab eis reſplẽdet
ſcĩa reꝝ in aĩa nr̃a que eſt eius capax.

Amp̄.qđ recipit̃ in aliq̄ ē in eo per
modū recipiētis.eſſe aūt ītellect⁹ poſ-
ſibilis ē magis firmū q̄ȝ eē mãe corpo
ralis.cū igit̃ forme fluētes in materiā
corpalē ab ītelligētia agēte ſm ipſam
cōſeruēt̃ in eā·multo mag̃ ꝯſeruātur
in ītellectu poſſibili. Adh̄.cognitio
ītellectiua ē pfectior ſenſitiua. ſi igit̃
in ſenſitiua cognitiōe ē aliqd ꝯſeruās
apprehēſa·multo fortꝰ h̄ erit ī cogni-
tiōe ītellectiua. Itē.videmꝰ q̄ di-
uerſa que ī inferiori ordine potētiarū
ptinēt ad diuerſas potētias·ī ſupiori
ordie ptinēt ad vnū·ſicut ſenſus cōis
apprehēdit ſenſata oīuȝ ſenſuū ꝓpoꝝ.
apprehendē igit̃ ꝛ ꝯſeruare q̄ in parte
aīe ſenſitiue ptinēt ad diuerſas poten
tias·oportet q̄ ī ſupma potētia.ſ.ītel
lectu vniant̃. ꝑ.ītelligentia agens
ſm ipſū influit oēs ſcīas.ſi igit̃ addiſ-
cere nihil ē aliud q̄ȝ aptari ut vniatur
ītelligētie agēti·q addiſcit vnā ſciam
non magis addiſcit illā q̄ȝ aliā·qđ pȝ
eē falſū.pȝ etiā q̄ h̄ opīo ē ꝯ ſniā Ar.
q dīc in 3° đ aīa q̄ ītellectus poſſibilis
ē locus ſpērū·qđ nihil aliud ē dicē q̄ȝ
ipſū eē theſauꝝ ītelligibiliū ſpērū ut
v̂bis Auic.vtamur. Itē.pꝰea ſub-
iūgit q̄ qñ ītellectus poſſibilis acq̄rit
ſcīam ē potens opari p ſeipſū lȝ nō ac
tu ītelligat.nō igit̃ indiget influentia
alicuꝰ ſupioꝛ agent.Dīc etiā ī 8° phi
ſicorū q̄ ante addiſcere ē hō ī potētia
eēntiali ad ſcīam. ꝛ iō īdiget motore
p quē reducat̃ ī actū.nō āt poſtq̄ȝ iam
addidicit īdiget p ſe motore.g̊ nō īdi
get īfluentia ītellectꝰ agētis.Dīc etiā
ī 3° de aīa q̄ fantaſmata ſe hn̄t ad ītel-
lectū poſſibilē ſicut ſenſibilia ad ſen-
ſū.vñ pȝ q̄ ſpēs ītelligibiles ſūt ī ītel-
lectu poſſibili a fantaſmatibus non a
ſuba ſepata. Rōnes aūt q̄ videt̃ ī cō

trariū eē nō ē difficile ſoluē.intellectꝰ
enī poſſibil' eſt in actu pfecto ſm ſpēs
intelligibiles cum ꝯſiderat actu.cum
v̂o non conſiderat actu non eſt in ac-
tu pfecto ſm illas ſpēs·ſ ſe hȝ medio
modo int̃ potentiā ꝛ actū.ꝛ hoc ē qđ
Ar.dīc in 3° de aīa.q̄ cū hec pē.ſ.ītel-
lectꝰ poſſibil' vnaq̄q; ſciat ſciēs dr̄ ſm
actū·h̄ aūt accidit cū poſſit opari p ſe-
ipſū.eſt qdē ꝛ tūc potētia ſile quodā-
mō·nō tñ ſiliter ē ante addiſcere aut
īuenire.Memoria v̂o in pte ſenſitiua
ponitur.quia eſt alicuꝰ ꝓut cadit ſub
determinato tpe.non ē.n.niſi pteriti.ꝛ
iō cū abſtrahat a ſingularibꝫ ꝯditiōi-
bus nō ptinet ad pte ītellectiuaȝ que
ē vl̄iuȝ.ſ p h̄ nō excludit̃ qn ītellectꝰ
poſſibil' ſit cōſeruatiuꝰ ītelligibiliū q̄
abſtrahūt ab oībꝫ cōditionibꝫ parti-
cularibus.

Solutio rōnū qbus videt̃ ꝓbari vni-
tas intellectus poſſibilis. LXXV

Dꝓbandū aūt vnitatē intel-
lectus poſſibilis q̄dā ratiōes
adducūt̃ q̄s oȝ oñdere effica-
ces nō eē.Videt̃.n.q̄ oīs forma q̄ eſt
vna ſm ſpēm ꝛ multiplicatur ſm nu
meꝝ indiuiduet̃ p mãm.que.n.ſunt
vnū ſpē ꝛ multa ſcđm numeꝝ cōue-
niūt in forma ꝛ diſtinguūtur ſm ma
teriā.ſi igit̃ ītellectus poſſibil' in dīſis
hoībꝫ ſit multiplicatꝰ ſcđm numeruȝ
cū ſit vnꝰ ſm ſpeciē oportet q̄ ſit indi
uiduatꝰ in hoc ꝛ ī illo p materiam·nō
aūt p mãm q̄ ſit pē ſui:qa ſic eēt rece
ptio eiꝰ de gnē receptiōis mãe pme et
reciperet for̃as indiuiduales·qđ ē ꝯ na
turā ītellectus.relinquitur g̊ q̄ indi-
uiduet̃ p mãm q̄ ē corpꝰ hoīs cuꝰ po
nitur for̃a.oīs aūt for̃a īdiuiduata p

mãm cuꝰ ē actus ē for̃a mãlis.oȝ enī
q̄ eē cuiꝰlibet rei dependeat ab eo a q̊
depēdet īdiuiduatio eiꝰ.ſicut.n.ꝓnci-
pia cōia ſūt de eēntia ſpēi·ita ꝓncipia
indiuiduātia ſūt đ eēntia huiꝰ indiui
dui.ſeq̄t̃ g̊ q̄ intellectus poſſibilis ſit
for̃a mãlis.ꝛ p ꝯñs q̄ non recipiat ali
qd neq; opet̃ ſine organo corpali·qđ
ē etiā ꝯ naturā intellectꝰ poſſibil'.igit̃
intellectꝰ poſſibilis nō multiplicat̃ in
diuerſis hoībꝫ ſed ē vnꝰ oīuȝ. Item
ſi intellectus poſſibilis eēt alius ī hoc
ꝛ in illo homīe oporteret q̄ ſpēs intel
lecta eēt alia numero in h̄ ꝛ ī illo vna
v̂o in ſpē.cū.n.ſpēꝝ ītellectaꝝ ī actu
ꝓpriū ſuƀm ſit ītellectꝰ poſſibil'·oȝ q̄
multiplicato intellcū poſſibili multi-
plicēt̃ ſpēs ītelligibiles ſm numerū ī
dīſis.ſpēs aūt aut for̃e q̄ ſūt eedē ſm
ſpēm ꝛ dīſe ſm nūerū ſūt for̃e īdiui-
duales q̄ nō pñt eē for̃e intelligibileſ
qa ītelligibilia ſūt vl̄ia nō pticularia.
īpoſſibile ē igit̃ intellectū poſſibilem
eſſe multiplicatū in dīſis indiuiduis
hoīuȝ.necē ē igit̃ q̄ ſit vnꝰ ī omnibꝫ.
Adh̄.mḡr ſcīam quā hȝ tranſfūdit
ī diſcipuluȝ·aut igit̃ eandē nūero aut
aliā dīſam ī ſpē.ſecūdū videt̃ īpoſſi-
bile eē:qa ſic mḡr cāret ſcīam ſuā in
diſcipulo ſicut cauſat formā ſuā ī ali-
quo generādo ſibi ſile ī ſpē qđ videt̃
ptinē ad agētia mãlia.oȝ g̊ q̄ eādē ſci
entiā nūero cauſet ī diſcipulo qđ eſſe
nō poſſet niſi eēt vnꝰ ītellectꝰ poſſibil'
vtriuſq;.necē igit̃ videt̃ ītellectū poſ
ſibilē eē vnū oīuȝ hoīuȝ. Sicut autē
ꝑdicta poſitio v̂itatē nō hȝ ut oñſū ē
ita rōnes poſite ad īpam cōfirmandā
facile ſolubiles ſunt.Confitemur enī
intellectū poſſibilē eē vnū ſpē ī dīſis
hoībꝫ plures aūt ſm nūeꝝ.ut tñ nō fi
at in h̄ vis q̄ ptes hoīs nō ponūtur ī

gnē uł' ſpē ſm ſe ſ ſolū ut ſūt ꝓncipia
totiuſ.nec tñ ſeq̄t̃ q̄ ſit for̃a mãlis ſm
eē depēdēs a corpe.ſicut.n.aīe hūane
ſm ſuā ſpēm ꝯpetit q̄ tali corpi ſcđm
ſpēm vniatur·ita h̄ aīa differt ab illa
nūero ſolo ex h̄ q̄ ad aliud nūero cor-
pus habitudinē hȝ ꝛ ſic indiuiduant̃
aīe hūane.ꝛ p ꝯñs ītellectꝰ poſſibilis
qui ē potentia aīe hūane·ſm corpora
nō q̄i īdiuiduatiōe a corpibꝫ cauſata.
Secūda v̂o rō īpiꝰ deficit ex h̄ q̄ nō
diſtinguit int̃ id q̊ ītelligit̃ ꝛ id quod
intelligit̃. ſpēs.n.recepta ī intellectu
poſſibili nō habȝ ſe vt qđ ītelligit̃. cū
enī de his q̄ ītelligūt̃ ſint oēs artes ꝛ
ſcientie·ſeq̄ret̃ q̄ oēs ſciētie eſſent de
ſpēbꝫ exiſtentibꝫ ī intellectu poſſibi-
li qđ pȝ eē falſū.nulla.n.ſcīa de eis ali
qd ꝯſiderat niſi nãlis ꝛ metaphiſica.
ſ tñ p eas q̄cūq; ſunt in oībꝫ ſcientiis
cog̊ſcūt̃.hȝ ſe igit̃ ſpēs ītelligibilis re-
cepta ī intellectu poſſibili ī intelligē-
do ſicut id q̊ intelligit̃·ſicut ꝛ ſpēs co
loris ī oculo nō eſt id qđ videt̃ ſ id q̊
videmꝰ. id v̂o qđ ītelligit̃ eſt ipſa rō
rerū exñtiū extra aīam·ſicut etiā res
extra aīam exñtes viſu corpali videt̃.
ad h̄.n.īuente ſūt artes ꝛ ſcīe ut res ī
ſuis naturiꝭ cog̊ſcantur.neq; tñ oȝ q̄ ſi
ſcīe ſūt de vl̄ibꝰ q̄ vl̄ia ſint ex̄ aīam p
ſe ſubſiſtētia ſicut Plato poſuit.q̄ȝuis
enī ad v̂itatē cognitiōis necē ſit ut co
gnitio rei rñdeat·nō tñ oȝ q̄ idem ſit
modus cognitiōis ꝛ rei.q̄.n.coniūcta
ſūt in re int̃dū diuiſim cog̊ſcūt̃. ſil'.n
vna res ē ꝛ alba ꝛ dulcis.viſus tñ co-
gnoſcit ſolā albedinē ꝛ guſtus ſolam
dulcedinē.ſic etiā ꝛ ītellectus intelli
git lineam ī mā ſenſibili exñtē abſq;
mãia ſenſibili·lȝ etiā cū mā ſenſibili
ītelligē poſſet.h̄ āt dīſitas accidit ſm
dīſitatē ſpēꝝ ītelligibiliū ī intellectu

receptarū que qnq; ē ſimilitudo quā-
titad tm̄·qnq; vō ſubē ſenſibilꝭ quāte.
Siliter autē lȝ nā generis ⁊ ſpēi nūq̄
ſit niſi ī his īdiuiduis·itelligit tn̄ itel
lectus nām ſpēi ⁊ generꝭ nō itelligen
do pncipia indiuiduātia ⁊ h̄ ē intelli-
gere vl̄ia. ⁊ ſic h̄ duo nō repugnāt ꝙ
vl̄ia nō ſubſiſtāt ex̄ aīam. ⁊ ꝙ itellec-
tus ītelligēs vl̄ia ītelligat res q̄ ſūt ex̄
aīam. ꝙ aūt itelligat ītellectꝰ nām ge
neris uł ſpēi denudatā a pncipijs īdi-
uiduātibꝫ ɔtigit ex ɔditiōe ſpēi ītel-
ligibilis ī ipſo recepte q̄ eſt īmālis ef-
fecta p ītellectū agētē utpote abſtrac
ta a mā et ɔditiōibꝫ māe qbꝫ aliquid
indiuiduat̄. et iō potētie ſenſitiue nō
pn̄t cognoſcē vl̄ia·qa nō pn̄t recipere
formā imālē cū recipiāt ſp in organo
corpali. nō igit̄ ɔ; eē nūero vnā ſpēm
ītelligibilē huiꝰ intelligētis ⁊ illiꝰ. ad
h̄. n. reqret̄ eē vnū ītelligē nūero huiꝰ
⁊ illiꝰ·cū opatio ſequat̄ formā q̄ ē pn
cipiū ſpēi. ſ; ɔ; ad h̄ ꝙ ſit vnū intellec-
tū ꝙ ſit vniꝰ ⁊ eiꝰdē ſilitudo. ⁊ hoc eſt
poſſibile ſi ſpēs intelligibiles ſint nu
mero dirſe. nihil. n. ꝓhibet vnius rei
fieri plures imagines differētes. et ex
h̄ cōtingit ꝙ vnꝰ hō a pluribꝫ videt̄.
nō igit̄ repugnat cognitiōi vl̄i itellec
tus ꝙ ſint dirſe ſpēs itelligibiles in di
uerſis. Nec ꝓpter h̄ ɔ; ꝙ ſi ſpēs intel
ligibiles ſint pluresſ numero ⁊ eedem
ſpē ꝙ nō ſint intelligibiles actu ſ; po
tētia tm̄ ſicut alia indiuidua. nō. n. h̄
qd ē eē īdiuiduū repugnat ei qd ē eē
intelligibile actu. ɔ;. n. dicē ipſū intel
lectū poſſibilē ⁊ agentē ſi ponāt̄ qdā
ſubē ſepate corpi nō vnite p ſe ſubſi-
ſtētes qdā indiuidua eē ⁊ tn̄ itelligi-
bilia ſūt. ſ; id qd repugāt itelligibilita
ti ē mālitas. cuiꝰ ſignū ē ꝙ ad h̄ ꝙ fi-
ant forē rer̄ māliū intelligibiles actu
oz ꝙ a mā abſtrahant̄. ⁊ iō ī illis ī qbꝫ
indiuiduatio fit p hāc mām ſignataȝ
indiuiduata nō ſūt ītelligibilia actu.
ſi aūt indiuiduatio fiat nō p mām ni-
hil ꝓhibet ea q̄ ſūt indiuidua eē actu
ītelligibilia. ſpēs aūt itelligibiles īdi-
uiduant̄ p ſuū ſubm̄ q ē ītellectꝰ poſ-
ſibilis ſicut ⁊ oēs alie forē. vn̄ cū itel-
lectus poſſibilꝭ nō ſit mālis non tollit̄
a ſpēbꝫ īdiuiduatis p ipſū qn ſint itel
ligibiles actu. ℘. ī rebꝫ ſenſibilibꝫ
ſicut non ſūt ītelligibilia actu indiui
dua que ſūt multa in vna ſpē ut equi
uel hoīes·ita nec īdiuidua q̄ ſūt vni-
ca ī ſua ſpē ut hic ſol ⁊ hec luna. eodē
aūt mō indiuiduant̄ ſpēs p ītellectū
poſſibilē ſiue ſint plures ītellectꝰ poſ-
ſibiles ſiue vnꝰ. ſ; nō eodē mō multi-
plicant̄ in eadem ſpē. nihil igit̄ refert
q̄tum ad h̄ ꝙ ſpēs recepte ī itellectu
poſſibili ſint intelligibiles actu vtrū
ītellectꝰ poſſibilꝭ ſit vnꝰ aut plēs ī oībꝫ
Itē. ītellectꝰ poſſibilꝭ ſm ɔm̄. p̄dictū
ē vltimꝰ ī ordīe ītelligibiliū ſubar̄ q̄
qdē ſm ipſū ſūt plēs. nec pōt dici qn
aliq̄ ſupior̄ ſubar̄ habeant cognitiōȝ
eor̄ q̄ intellectꝰ poſſibilꝭ cogſcit. ī mo-
toribꝫ. n. orbiū; ut ipſe etiā dicit ſunt
forē eor̄ q̄ cauſant̄ p orbis motū. ad-
huc igit̄ remanebit lȝ ītellectꝰ poſſibilꝭ
ſit vnꝰ ꝙ forē intelligibiles multipli-
cent̄ ī dirſis ītellectibꝫ. Licȝ aūt dixe-
rimꝰ ꝙ ſpēs ītelligibilꝭ ī ītellectu poſ
ſibili recepta nō ſit qd ītelligit̄ ſ; quo
ītelligit̄. nō tn̄ remouet̄ qn p reflexio
nē quandā ītellectꝰ ſeipſū ītelligat et
ſuū intelligē ⁊ ſpēm q̄ intelligit. ſuū
aūt intelligē intelligit dupliciť. vno°
ī pticulari. ītelligit. n. ſe nūc ītelligē.
alio mō in vl̄i ſm ꝙ rōcinat̄ de ipiꝰ ac
tus nā. vnde ⁊ intellectū ⁊ ſpēm ītel
ligibilē intelligit eodē mō dupliciter

⁊ pcipiēdo ſe eē ⁊ hr̄e ſpēm intelligi-
bilē qd eſt cogſcē ī pticulari. ⁊ ɔſide-
rando ſuā ⁊ ſpēi ītelligibilꝭ nām qd ē
cogſcē ī vl̄i. ⁊ ſm h̄ de ītellectu ⁊ ītel-
ligibili tractat̄ in ſciētijs. ℘ h̄ aūt q̄
dicta ſūt ⁊ rtie rōnis apparet ſolutio.
ꝙ. n. dicit ſciaȝ ī diſcipulo ⁊ mgro eē
nūero vnā·ptim qdē vere dicit̄ ptim
aūt nō. eſt. n. nūero vna q̄tū ad id qd
ſcit̄·nō tn̄ q̄tuȝ ad ſpēs intelligibiles
qbꝫ ſcit̄·neq; q̄tū ad ipſū ſcīe habitū.
nō tn̄ oz ꝙ eodē mō mgr cauſet ſciam
in diſcipulo ſicut ignis generat ignē.
nō. n. idē ē modꝰ eorū q̄ a nā generāt̄
⁊ eorū q̄ ab arte. ignis qdē eni gene-
rat ignē nālit̄ reducēdo mām de potē
tia in actū ſue forē. mgr vō cauſat ſci-
entiā in diſcipulo p modū artis. ad h̄
eni dat̄ ars demōſtratiua quā Ar̄. in
poſteriorībꝫ tradit. demonſtratio eni
ē ſyllogiſmꝰ faciēs ſcire. Sciendū tn̄
ꝙ ſm ꝙ Ar̄. ī 7°. metaph. docet: artiū
qdā ſūt ī cuiꝰ mā nō ē aliqd pncipiuȝ
agēs ad effectū artis ꝓducendū·ſicut
p; in edificatiua. nō. n. ē in lignis ⁊ la
pidibꝫ aliq̄ virꝰ actiua mouēs ad domꝰ
ɔſtitutionē ſ; aptitudo paſſiua tm̄. ali
qua vō ē ars ī cuiꝰ mā ē aliqd actiuuȝ
pncipiū mouēs ad ꝓducēdū effectuȝ
artis·ſicut p; ī medicatiua. nā ī corpe
īfirmo ē aliqd actiuū pncipiū ad ſani
tatē. ⁊ iō effectū artꝭ pmi generꝭ nūq̄
ꝓducit natura ſ; ſp fit ab arte·ſicut do
mus omnis eſt ab arte. effectus autē;
ſecundi generꝭ fit ⁊ ab arte ⁊ a nā ſine
arte. multi. n. p opatiōeȝ nāe ſine arte
medicine ſanāt̄. In his āt q̄ pn̄t fieri
⁊ arte ⁊ nā·ars imitat̄ nām. ſi qs. n. ex
frigida cā infirmet̄·nā eū calefacien-
do ſanat. vn̄ ⁊ medicꝰ ſi eū curare de-
beat calefaciēdo ſanat. Huic autē arti
ſilis ē ars docēdi. ī eo. n. q docet̄ ē pn-
cipiū actiuū ad ſciam. ſ. intellectus ⁊
ea q̄ nālit̄ intelligūt̄. ſ. pma pncipia.
⁊ iō ſcīa acqrit̄ dupliciť ⁊ ſine doctrīa
p iuētionē. ⁊ p doctrinā. docēs igit̄ h̄
mō incipit docere ſicut īueniēs icipit
īuenire offerēdo. ſ. ɔſiderationi diſci
puli principia ab eo nota. qa oīs diſci-
plina ex p̄exn̄ti fit ɔgnitōe. ⁊ illa pn-
cipia ī ɔclōnes deducēdo ⁊ ꝓponēdo
exēpla ſenſibilia ex qbꝫ in aīa diſcipu
li formen̄t fantaſmata nccīa ad ītelli-
gēdū. ⁊ qa exterior opatio docētis nihil
opatet̄ niſi adeſſet pncipiuȝ intrīſecū
ſcīe qd ieſt nobꝫ diuīnꝰ. iō apud theo-
logos dicit̄ ꝙ hō docet miſteriū exhi-
bendo·deus aūt intꝰ opando·ſicut ⁊
medicꝰ dr̄ nature miſter ī ſanādo. ſic
igit̄ cauſat̄ ſcīa ī diſcipulo p magiſtrū
nō modo nālis actionis ſ; artificialis
ut dictū ē. ℘. cū ɔm̄. p̄dictꝰ ponat
hitꝰ ſciar̄ eē ī ītellectu paſſiuo ſicut ī
ſubo. vnitas ītellectꝰ poſſibilꝭ nihil fa-
cit ad h̄ ꝙ ſit vna ſcīa nūero ī diſcipu
lo ⁊ mgro. ītellectū eni paſſiuū ɔſtat
nō eē eūdē in dirſis cū ſit potētia mālꝭ
vn̄ h̄ rō nō ē ad ꝓpoſitū ſm eiꝰ pōnē.

Q̄ ītellectus agēs nō ſit ſuba ſepa-
ta ſed aliquid anime. LXXVI

Ex his autē ɔcludi pōt ꝙ nec
ītellectꝰ agēs ē vnꝰ ī oībꝫ vt
Alexāder etiā ponit ⁊ Auicē.
q nō ponūt ītellectū poſſibilē eē vnū
oīuȝ. Cū. n. agēs ⁊ recipiēs ſint ꝓpor-
tionata oz ꝙ vnicuiq; paſſiuo rndeat
ꝓpriū actiuū. ītellectꝰ aūt poſſibilꝭ cō-
pat̄ ad agētē ut ꝓpriū paſſiuū ſiue ſuſ
ceptiuū ipſiꝰ. hȝ. n. ſe ad eū agēs ſicut
ars ad mām ut dr̄ ī 3° ꝺ aīa. ſi igit̄ in-
tellcūs poſſibilꝭ ē aliqd aīe hūane mul
tiplicatū ſm multitudinē īdiuiduor̄

ut oſtenſū ē.7 intellect⁹ etiam agens
erit huiuſmodi 7 non erit vnus oīuȝ.
Adhͣ.intellectus agēs nō facit ſpēs
īntelligibiles actu ut ipſe p eas intelli-
gat maxīe ſicut ſuba ſepata cū nō ſit ī
potētia ſ3 ut p eas ītelligat ītellect⁹ poſ
ſibilis.nō igit̄ facit eas niſi tales q̄les
ɔpetūt ītellcūi poſſibili ad ītelligēdū.
tales aūt facit q̄lis ē ipſe.nā oē agens
agit ſibi ſile.eſt igit̄ intellectus agens
ꝓportionat⁹ intellectui poſſibili.7 ſic
cū ītellectus poſſibil̄ ſit ps aīe.ītellec
tus agēs nō erit ſuba ſepata. Amp̄
ſicut mā pma pficit̄ p foras nāleſ que
ſūt ex̄ aīam.ita ītellect⁹ poſſibil̄ pficit̄
p foras ītellectas ī actu.ſ3 forme nāleſ
recipiūt̄ in mā pma nō p actionē ali-
cuius ſube ſepate tm̄ ſed p actionem
fore eiuſdē generis.ſ.q̄ ē in mā.ſicut
h̄ caro gnāt̄ p formā q̄ ē in his carni-
bus 7 ī his oſſib9 ut ꝓbat Ar.ī 7° phi
ſicoꝝ.ſi igit̄ intellect⁹ poſſibilis ſit ps
aīe 7 nō ſit ſuba ſepata ut ꝓbatū ē.in-
tellect⁹ agens p cui⁹ actionē fiūt ſpēs
ītelligibiles ī ipſo nō erit aliq̄ ſubſtā
tia ſepata ſ3 aliq̄ v̄tus actiua aīe. Itē
Plato poſuit ſciam in nob̄ cauſari ab
ideis q̄s ponebat eē q̄ſdā ſubas ſepa-
tas. quā qdē pōnē Ar.īpbat ī p̊ me-
taph̄.ɔſtat aūt q̄ ſcia nr̄a depēdet ab
ītellectu agēte ſicut ex pmo pncipio.
ſi igit̄ ītellect⁹ agēs eēt q̄dā ſuba ſepa
ta.nulla eēt uel modica dr̄ia int̄ opio-
nē iſtā 7 pl̄onicā a pho īpbatā. Adhͣ
ſi ītellect⁹ agens ē q̄dā ſuba ſepata.oȝ
q̄ ei⁹ actio ſit ɔtinua 7 nō inciſa.uel
ſaltē oȝ dicē q̄ non ɔtinuet̄ 7 incidat̄
ad nr̄m arbitriū. actio aūt ei⁹ eſt facē
fantaſmata ītelligibilia actu. aut igit̄
h̄ ſp faciet aut non ſp.ſi nō ſp nō tn̄ h̄
faciet ad arbitriū nr̄m.ſed tūc ītelligi
mus actu qn̄ fantaſmata fiūt ītelligi-
bilia actu.igit̄ oȝ q̄ uel ſp ītelligamus
uel q̄ nō ſit ī ptāte nr̄a actu intelligē
P̄.ɔpatio ſube ſepate ad oīa fantaſ
mata q̄ ſūt in qbuſcūq3 hoīb9 ē vna
ſicut ɔpatō ſolis ē vna ad oēs colores.
res aūt ſenſibiles ſilr̄ ſentiūt ſcientes
7 inſcij.7 p ɔn̄s eadē fantaſmata ſūt ī
vtriſq3.ſilr̄ igit̄ fient intelligibilia ab
ītellectu agēte. vterq3 g̊ ſilr̄ ītelliget.
Pōt aūt dici q̄ ītellect⁹ agēs ſp agit
q̄ɫtū ī ſe ē ſ3 nō ſp fantaſmata fiūt ītel-
ligibilia actu ſ3 ſolū qn̄ ſūt ad h̄ diſpo
ſita.diſponūt̄ aūt ad h̄ p actū cogitati
ue v̄tutis cui⁹ vſus ē ī nr̄a ptāte.7 id
ītelligere actu ē ī nr̄a ptāte.7 ob hoc
etiā ɔtingit q̄ nō oēs hoīes ītelligunt
ea q̄ꝝ hn̄t fantaſmata:qa nō oēs hn̄t
actū v̄tutis cogitatiue ɔuenientē ſed
ſolū q ſūt inſtructi 7 ɔſueti. Videt̄
aūt q̄ h̄ rn̄ſio nō ſit oīo ſufficiēs.h̄.n
diſpō q̄ fit p cogitationē ad ītelligen-
dū.oȝ q̄ ſit uel diſpō intellectus poſſi-
bilis ad recipiendū formas intelligi-
biles ab ītellcū agēte fluētes ut Auic.
dicit.uel qa diſponunt̄ fantaſmata ut
fiāt ītelligibilia actu ſicut Auerrois 7
Alexāder dicūt.pmū aūt hoꝝ non vi
det̄ eē ɔueniēs:qa ītellect⁹ poſſibilis
ſm ſuā nām ē in potētia ad ſpēs ītel-
ligibiles actu. vn̄ ɔpatur ad eas ſicut
diaphonū ad lucē ul̄ ad ſpēs coloris.
nō aūt īdiget aliqd ī cui⁹ nā ē recipe
formā aliquā.diſponi vlterius ad for
mā illā niſi forte ſint ī illa ɔ̄rie diſpo-
ſitiōes.ſicut mā aque diſponit̄ ad for
maȝ aeris p remotionē frigiditatis et
denſitatis.nihil aūt ɔtrariū ē in intel
lectu poſſibili qd̄ poſſit īpedire cuiuſ-
cūq3 ſpēi ītelligibil̄ ſuſceptōȝ.nā ſpēs
ītelligibiles etiā ɔ̄rioꝝ ī ītellectu nō
ſūt ɔ̄rie ut ꝓbat Ar.ī 6° metaph̄.cuȝ
vnū ſit rō cognoſcēdi aliud.falſitas aūt

q̄ accidit ī iudicio ītellectus cōponēt
7 diuidētis ꝓuenit nō ex eo q̄ ī intel-
lectu poſſibili ſint aliq̄ intellecta.ſ3 ex
eo q̄ ei aliq̄ deſūt.nō igit̄ q̄ɫtuȝ in ſe ē
ītellect⁹ poſſibil̄ indiget aliq̄ ꝑpatiōe
ut ſuſcipiat ſpēs intelligibiles ab ītel
lectu agēte fluētes. P̄.colores facti
viſibiles actu p lucē ꝓ certo impmūt
ſuā ſilitudinē in diaphono 7 p ɔn̄s in
viſū.ſi igit̄ ipſa fantaſmata illuſtrata
ab ītellcū agēte nō impmūt ſuas ſili-
tudines ī ītellectū poſſibilē ſ3 ſolū diſ
ponūt ipſū ad recipiēdū.nō eēt ɔpa-
tio fantaſmatū ad intellectū poſſibilē
ſicut coloꝝ ad viſū ut Ar.ponit. Itē
ſcd̄m h̄ fantaſmata nō eēnt p ſe nccīa
ad ītelligēdū 7 p ɔn̄ſ nec ſenſū.ſ3 ſolū
p accn̄s q̄i excitātia 7 ꝑpantia ītellec-
tū poſſibilē ad recipiēdū.qd̄ ē opio-
nis platonice 7 ɔ̄ ordinē gnātōis ītel
lect⁹ 7 ſcīe quē pōit Ar.ī p̊ metaph̄.7
vltīo p⁹terioꝝ dicēſ q̄ ex ſenſu fit me
moria.ex multis memorijs vnū expi
mētū.ex multis expimētis vl̄is acce-
ptio q̄ ē ſcīe 7 ītellect⁹. Eſt aūt h̄ po
ſitio Auic.ɔſona his q̄ de gnātōe teꝝ
nāliū dīc.ponit.n.q̄ oīa agētia īferio
ra ſolū p ſuas actiōes ꝑpant mām ad
ſuſcipiendas foras q̄ effluūt ī māſ a b
ītelligētis agēte ſepata. vn̄ 7 eadē rō-
ne ponit q̄ fantaſmata ꝑpant intellec
tū poſſibilē.fore āt ītelligibiles fluūt
a ſuba ſepata. Silr̄ aūt q̄ p cogitatiōȝ
diſponūt̄ fantaſmata ad h̄ q̄ fiāt ītel-
ligibilia actu 7 mouētia ītellectū poſ
ſibilē.ɔueniēs nō videt̄ ſi ītellectus
agēs ponat̄ ſuba ſepata.h̄.n.videt̄ eē
ɔforme pōni dicentiū q̄ inferiora agē
tia ſūt ſolū diſponētia ad vltimā pfec
tionē. vltiā aūt pfectio ē ab agēte ſe-
pato.qd̄ ē ɔ̄ ſniam Ar.in 7° metaph̄.
nō.n.videt̄ impfecti⁹ ſe habē aīa hu
mana ad ītelligēdū q̄ī īferiora nāe ad
ꝓpas opatiōes. Amp̄.effect⁹ nobi-
liores ī iſtis inferiorib9 ꝓducūt̄ non
ſolū ab agentib9 ſupiorib9 ſ3 requirūt
agētia ſui generis. hoīem.n.generat
ſol 7 hō.7 ſilr̄ videm⁹ ī alijs aīalibus
pfectis q̄ q̄dā ignobilia aīalia ex ſo-
lis tm̄ actiōe generant̄ abſq3 pncipio
actiuo ſui gener.ſicut p3 ī aīalib9 ge-
neratis ex putrefactiōe.ītelligē aūt ē
nobiliſſim⁹ effect⁹ q ē in iſtis inferio-
rib⁹.nō igit̄ ſufficit ponē ad ipſū agēſ
remotū niſi etiā ponat̄ agenſ ꝓximū.
hec aūt rō ɔ̄ Auic.nō ꝓcedit.nā ipſe
ponit oē aīal poſſe gnāri abſq3 ſemīe.
Adhͣ.intētio effect⁹ demōſtrat agē
tem.vn̄ aīalia gnāta ex putrefactione
nō ſūt ex ītentiōe nāe inferioris ſ3 ſu-
perioriſ tm̄ qa ꝓducūt̄ ab agēte ſupiori
tm̄.ꝓpter qd̄ Ar.ī 7° metaph̄.dīc ea
fieri cāu.aīalia aūt q̄ fiūt ex ſemīe ſūt
ex ītentiōe nāe ſupioris 7 inferioris.
hic autē effectus q ē abſtrahē formas
vl̄es a fantaſmatibus ē ī intētiōe nr̄a
nō ſolū ī ītentōe agēt remoti.igit̄ oȝ
ī nob̄ ponē aliqd̄ ꝓximū pncipiū tal̄
effect⁹.h̄ aūt ē ītellect⁹ agēs.nō ē igit̄
ſuba ſepata ſ3 aliq̄ v̄t⁹ aīe nr̄e. Itē.ī
nā cui⁹libet mouētis ē pncipiū ſuffici
ens ad opationē nālē eiuſdē.7 ſi qdē
opatio illa ɔſiſtat in opatiōe adeſt ei
pncipiū actiuū.ſicut p3 d̄ potētijs aīe
nutritiue ī plātis.ſi v̊o opatio illa ɔſi
ſtat ī paſſiōe.adeſt ei pncipiū paſſiuū
ſicut p3 d̄ potētijs ſenſitiuis ī aīalib⁹.
hō aūt ē pfectiſſim⁹ int̄ oīa inferiora
mouētia.ei⁹ aūt ꝓpa 7 nālis opatio ē
intelligē q̄ nō ɔplet̄ ſine paſſiōe qua-
dam inq̄ɫtuȝ qlibet intellect⁹ patit̄ ab
ītelligibili.7 etiā ſine actione inq̄ɫtuȝ
intellectus facit ītelligibilia ī potētia
eſſe intelligibilia in actu.oportet igit̄

in nã hoīs eē vtriuſqꝫ ꝓpriū pncipiū s.ītellectū agentē ⁊ poſſibilē ⁊ neutꝝ ſm eē ab aīa hoīs ſepatū eē. Adhuc ſi ītellect⁹ agēs ē q̄dā ſuba ſepata. manifeſtū ē ꝙ ē ſup nãm hoīs. opatio āt quā hō exercet ſola v̊tute alicui⁹ ſupnālis ſube ē opatio ſupnālis. ut miracula facē ⁊ ꝓphare ⁊ alia h⁹mōi q̄ diuino munē hoīes opāt᷑. cū igit᷑ hō nō poſſit intelligē niſi v̊tute ītellect⁹ agētis. ſi ītellect⁹ agēs ē q̄dā ſuba ſepata ſeqt᷑ ꝙ ītelligē nō ſit opatio ppa ⁊ nāl hoī. ⁊ ſic hō nō potit diffiniri p h̄ ꝙ ē ītellectiu⁹ aut rōnabil᷑. ꝓ. nihil opat᷑ niſi p aliquā v̊tutē q̄ formalit᷑ in ipſo ē. vn̄ Arꝫ. ī 2° de aīa oñdit ꝙ q̄ viuim⁹ ⁊ ſentim⁹ ē forã ⁊ act⁹. ſ vtraqꝫ actio s. ītellcūs poſſibilis ⁊ ītellectus agēd ꝯuenit hoī. hō. n. ſpēs abſtrahit a fantaſmatib⁹ ⁊ recipit mēte ītelligibilia in actu. non. n. alit᷑ in noticiā haꝝ actionū veniſſem⁹ niſi eas ī nob̄ expirem᷑. oꝫ igit᷑ ꝙ pncipia qb⁹ attribuūt᷑ he actiones. s. intellectus poſſibilis ⁊ agens ſint v̊tutes q̄dā in nob̄ formalit᷑ exn̄tes. Si aūt dicat᷑ ꝙ he actiōes attribuūt᷑ hoī inq̄tū p̄dicti ītellectus cōtinuant᷑ nob̄ ut Auerrois dic. iam ſ oñſū ē ꝙ ꝯtinuatio ītellectus poſſibil᷑ nobiſcū ſi ſit q̄dā ſuba ſepata q̄lē ipe ītelligit nō ſufficit ad h̄ ꝙ ipſū intelligam⁹. Silit᷑ etiā pꝫ de ītellectu agēte. ꝯpat᷑. n. intellect⁹ agēs ad ſpēs ītelligibiles receptas ī intellectu poſſibili ſicut ars ad forãs artificiales q̄ p arteꝫ ponūt᷑ in mā ut pꝫ ex exēplo Arꝫ. in 3° de aīa. forẽ aūt artis non ꝯſequūt᷑ actionē artis ſ ſolū ſilitudinē formalē. vn̄ nec ſubm haꝝ forãꝝ pōt p h⁹mōi forãs actiōeꝫ artificis facē. ḡ nec hō p h̄ ꝙ ſūt in ipſo ſpēs ītelligibiles actu facte ab intellectu agēte pōt facē opationē intellect⁹ agētis. Adh̄. vnūqdqꝫ qd̄ nō pōt exire in ꝓpriā opatōꝫ niſi p h̄ ꝙ mouet᷑ ab extiori pncipio magis agit᷑ ad operādū q̄ꝫ ſeipſū agat. vn̄ aīalia irrōnabilia magis agūtur ad opandū q̄ꝫ ſeipſa agāt: qa oīs opatio eoꝝ depēdet a pncipio extrinſeco mouēte. ſenſus aūt mot⁹ a ſenſibili exteriori īprimit in fantaſiā. ⁊ ſic p ordinē ꝓcedit in oīb⁹ potētiis vſqꝫ ad motiuas. opatio aūt ꝓpa hoīs ē intelligē cui⁹ pmū pncipiū ē intellect⁹ agēs q facit ſpēs intelligibiles. a qb⁹ patitur q̄dāmō intellect⁹ poſſibil᷑ q factus in actu mouet volūtatē. ſi igit᷑ intellect⁹ agēs ē q̄dā ſuba ext᷑ hoīeꝫ. tota opatio hoīs dependet a pncipio extrīſeco. nō igit᷑ erit hō agēs ſeipſuꝫ ſ act⁹ ab alio ⁊ ſic non erit dn̄s ſuaꝝ opationū. nec meret᷑ laudē aut vitupiū. ⁊ pibit tota ſciā moralis ⁊ ꝯuerſatio politica. qd̄ ē incōueniēs. nō ē igit᷑ intellectus agēs ſubſtantia ſepata ab hoīe.

Q nō ē impoſſibile intellectū poſſibilem ⁊ agentem in vna ſuba aīe ꝯuenire. LXXVII

Idebit᷑ aūt forſan alicui h̄ eē īpoſſibile ꝙ vna ⁊ eadē ſuba s. noſtre aīe ſit in potētia ad oīa ītelligibilia qd̄ ptinet ad intellectū poſſibilē. ⁊ faciat ea actu qd̄ ē intellectus agētis. cū nihil agat ſm ꝙ eſt ī potētia ſ ſm ꝙ ē actu. vn̄ nō videbit᷑ ꝙ agēs ⁊ poſſibilis ītellect⁹ poſſint in vna ſuba aīe cōuenire. Si qs āt recte inſpiciat nihil incōueniēs aut difficile ſeqt᷑. nihil. n. ꝓhibet h̄ reſpectu illi⁹ eē ſm qd̄ in potētia ⁊ ſm aliud ī actu ſicut in reb⁹ nālib⁹ videm⁹. aer enī ē actu humid⁹ ⁊ potētia ſiccus. t᷑ra autē eꝯ. hec aūt ꝯpatio īuenit᷑ eē int᷑ aīam ītellectiuā ⁊ fantaſmata. hꝫ. n. aīa intellectiua aliqd in actu ad qd̄ fantaſma eſt in potentia ⁊ ad aliqd ē in potentia qd̄ ī fantaſmatib⁹ actu īuenit᷑. hꝫ. n. ſuba aīe hūane īmālitatē. ⁊ ſicut ex dictis pꝫ ex h̄ hꝫ nām intellectualē qa oīs ſuba īmālis ē h⁹mōi. ex h̄ autē nondū hꝫ ꝙ aſſilet᷑ huic uel illi rei determinate qd̄ reqrit᷑ ad hoc ꝙ aīa nr̄a hanc uel illā rē determinate cognoſcat. oīs. n. cognitio fit ſm ſilitudinem cogniti ī cognoſcente. remanet igit᷑ ipſa aīa intellectiua ī potētia ad determinatas ſimilitudines rerū cognoſcibiliū a nob̄ q̄ ſūt nāe rerū ſenſibiliū. ⁊ has qdē determinatas nās reꝝ ſenſibilium pn̄tant nob̄ fantaſmata q̄ tn̄ nōdū puenerīt ad eē ītelligibile cuꝫ ſint ſilitudines reꝝ ſenſibiliū etiā ſm ꝯditiōes māles q̄ ſūt ꝓpetates indiuiduales. ⁊ ſūt etiā ī organis mālib⁹. nō igit᷑ ſūt ītelligibilia actu. ⁊ tn̄ qa ī h̄ hoīe cui⁹ ſilitudinē repn̄tant fantaſmata ē accipere nām vlēm denudatā ab oīb⁹ cōditiōib⁹ īdiuiduantib⁹. ſūt ītelligibilia ī potētia. ſic igit᷑ hn̄t ītelligibilitatē ī potētia. determinationē aūt ſilitudinis reꝝ ī actu. e ꝯuſo aūt erat ī aīa ītellectiua. eſt igitur in anima intellectiua virtus actiua ī fantaſmata faciens ea ītelligibilia actu. ⁊ h̄ potentia aīe vocatur intellectus agēs. eſt etiā ī ea v̊tus q̄ ē in potētia ad determiatas ſilitudines reꝝ ſenſibiliū. ⁊ h̄ ē potentia ītellect⁹ poſſibil᷑. Differt tn̄ h̄ qd̄ īuenit᷑ in aīa ab eo qd̄ īuenit᷑ ī agētibus nālib⁹: qa ibi vnū ē in potētia ad aliud ſm eūdē modū q̊ in alio īuenitur actu. nā mā aeris eſt ī potētia ad formā aque eo mō q̊ ē in aq̄. ⁊ iō corpora nālia q̄ coīcant ī mā eodē ordīe agūt ⁊ patiūt᷑ ad īuicē. aīa aūt intellectiua nō ē in potentia ad ſilitudines reꝝ q̄ ſūt ī fantaſmatib⁹ p modū illū q̊ ſunt ibi. ſ ſcd̄m ꝙ ille ſilitudines eleuātur ad aliqd alti⁹ ut. s. ſint abſtracte a cōditiōib⁹ īdiuiduantib⁹ materialibus ex q̊ fiūt intelligibiles actu. ⁊ ideo actio ītellect⁹ agēd ī fantaſmate p̄cedit receptionē ītellect⁹ poſſibil᷑ ac ſic pncipalitas actiōis nō attribuit᷑ fantaſmatib⁹ ſ ītellectui agēti. ꝓpt᷑ qd̄ Arꝫ. dic ꝙ ſe hꝫ ad poſſibilē ſicut ars ad mām. Hui⁹ aūt exemplū oīo ſile eēt ſi ocul⁹ ſil᷑ cū h̄ ꝙ ē diaphonū ⁊ ſuſceptiu⁹ coloꝝ hēret tātū d̄ luce ꝙ poſſet colores facē viſibiles actu. ſicut q̄dā aīalia dicūt᷑ ſui oculi luce ſufficient᷑ ſibi illuminare obā. ꝓpt᷑ qd̄ de nocte vidēt magis in die v̊o min⁹. ſūt. n. debiliū oculorū qa pua luce mouent᷑. ad multā aūt cōfūdunt᷑. cui etiā ſile ē in ītellectu nr̄o q ad ea q̄ ſūt māifeſtiſſima ſe hꝫ ſicut ocul⁹ noctue ad ſolē. vn̄ paruū lumē ītelligibile qd̄ ē nob̄ ꝯnāle ſufficit ad noſtꝝ ītelligē. Q aūt lumē ītelligibile nr̄e aīe ꝯnāle ſufficiat ad faciendū actionē ītellect⁹ agētis pꝫ ſi qs cōſideret nccītatē ponēdi ītellectū agentē. īueniebat᷑. n. aīa nr̄a ī potētia ad ītelligibilia ſicut ſenſus ad ſenſibilia. ſicut. n. nō ſp ſentim⁹. ita nō ſp ītelligimus. h̄ aūt ītelligibilia q̄ aīa ītellectiua hūana ītelligit plato poſuit eē ītelligibilia p ſeipa ſicut ideas. vnde non erat ei nccīuꝫ ponē ītellectū agentem ītelligibilia. Si aūt h̄ eēt verū. oporteret ꝙ quāto aliq̄ ſūt ſm ſe magis ītelligibilia magis ītelligerēt᷑ a nob̄ qd̄ pꝫ eē falſū. nā magis ſūt nob̄ intelligibilia q̄ ſūt ſenſui ꝓximiora q̄ in ſe ſūt minus ītelligibilia. vn̄ Arꝫ. fuit mot⁹ ad ponendū ꝙ ea q̄ ſūt nob̄ ītelligibilia nō

ſūt aliq̄ exñtia ītelligibilia p ſeipſa ſ꞉
ꝙ ſiūt ex ſenſibilibus. vnde opoꝛtuit
ꝙ poneret v̊tutē q̄ h̄ faceret ⁊ h̄ ē ītel
lectus agēs. ad h̄ g̊ ponit̃ intellectus
agens ut faceret intelligibilia nob̄ ꝓ-
poꝛtionata. h̄ aūt nō excedit modum
lumīs ītelligibil' nob̄ ↄnālit̃. vñ nihil
ꝓhibet ipſi lumini nr̄e aīe attribuē ac
tionē ītellectus agētis. ⁊ p̄cipue cum
Arꝫ. intellectū agentē ↄparet lumini.

Q. nō fuit ſnīa Arꝫ. de intellectu
agente ꝙ ſit ſuba ſepata ſ꞉ magꝭ
ꝙ ſit aliqd aīe. LXXVIII

Uia ꝯ plures opīoni ſ̄ poſi-
te aſſentiūt credētes eā fuiſſe
opīonē Arꝫ. oñdēdū ē ex v̊b
ei⁹ ꝙ ipſe h̄ nō ſenſit de ītellectu agen
te ꝙ ſit ſuba ſepata. Dic. n. p̊ ꝙ ſicut ī
oī nā ē aliqd qḋ mā ī vnoq̄ȝ gn̄e ⁊ h̄ ē
ī potētia ad oīa q̄ ſūt illi⁹ gn̄is. ⁊ alia
cā ē q̄ eſficiens qḋ facit oīa q̄ ſūt illi⁹
gn̄is ſicut ſe hȝ ars ad mām. necē eſt ⁊
ī aīa eē has drīas. ⁊ h⁹mōi qdē. s. qḋ ī
aīa ē ſicut mā ē ītellect⁹ poſſibilis ī q̄
ſiūt oīa ītelligibilia. ille v̊o q ī aīa ē ſi-
cut efficiēs cā ē ītellect⁹ ī q̊ ē oīa facē
s. ītelligibilia ī actu. i. ītellect⁹ agens
q ē ſicut habit⁹ ⁊ nō ſicut potētia. q̄lit̃
aūt dixerit ītellectū agentē habitum
exponit ſubiūgens ꝙ ē ſicut lumen.
q̊dā. n. mō lumē facit potētia coloꝛes
eē actu coloꝛes inq̄tū. s. facit eos viſi
biles actu. h̄ aūt circa ītelligibilia at-
tribuit̃ ītellectui agēti. Ex his āt ma
nifeſte habet̃ ꝙ ītellect⁹ agens nō ſit
ſuba ſepata ſ꞉ magꝭ aliqd aīe. expꝛeſſe
enī dic ꝙ ītellect⁹ poſſibil' ⁊ agens ſūt
drīe aīe ⁊ ꝙ ſūt ī aīa. neutra g̊ eaꝝ eſt
ſuba ſepata. Ad h̄. rō ei⁹ h̄ idē oſtē-
dit. qa in oī nā ī q̄ īuenit̃ potētia ⁊ ac
tus ē aliqd q̄ mā qḋ ē ī potētia ad ea
q̄ ſūt illi⁹ generis. ⁊ aliqd q̄ſi agens qḋ
reducit potentiā ī actū ſicut ī artificia
lib⁹ ē ars ⁊ mā. ſ꞉ aīa ītellectiua ē q̄dā
nā in q̄ īuenit̃ potētia ⁊ act⁹. cū q̄nq̄ȝ
ſit actu ītelligēs ⁊ q̄nq̄ȝ ī potentia. eſt
igit̃ in nā aīe ītellectiue aliqd q̄ſi mā
qḋ ē in potētia ad oīa ītelligibilia qḋ
dicit̃ intellect⁹ poſſibil'. ⁊ aliqd q̄ſi cā
efficiēs qḋ facit oīa in actu ⁊ dr̃ intel-
lectus agēs. vterq̄ȝ igit̃ ītellectus ſc̄m
demrationē Arꝫ. ē in nā aīe ⁊ nō aliqd
ſepatū ſc̄m eē a coꝛpe cui⁹ aīa ē actus.

Amp̄. Arꝫ. dic ꝙ ītellect⁹ agens eſt
ſicut habit⁹ qḋ ē lumē. habit⁹ aūt nō
ſig̃t ut aliqd p ſe exn̄s ſ꞉ alic⁹ hn̄s. nō
ē igit̃ ītellect⁹ agēs aliq̄ ſuba ſepatim
p ſe exn̄s ſ꞉ ē aliqd aīe hūane. Nō aūt
ītelligit̃ ıtā Arꝫ. ut habit⁹ dicat̃ eſſe ef
fectus ītellect⁹ agētis ut ſic ītellectus
agēs facit hoīeȝ ītelligē oīa qḋ ē ſicut
habit⁹. h̄. n. ē diffinitō habit⁹ ut ↄm̄.
Auerrois ibidē dic ꝙ hn̄s hitū ītelli-
gat p ipſum qḋ eſt ſibi ꝓpꝛiū ex ſe. ⁊
q̄n voluerit abſq̄ȝ h̄ ꝙ īdigeat ī eo aliq̄
extrīſeco. expſſe. n. aſſilat habitui nō
ipſū factū ſ꞉ ītellectū q̄ eſt oīa facere.
Nec tñ ītelligendū ē ꝙ ītellect⁹ agēs
ſit habit⁹ p moduȝ q̊ habit⁹ ē ī ſecūda
ſpē q̄litat ſc̄m ꝙ qdā dixerūt ītellectuȝ
agentē eē habitū pncipioꝝ. qa habit⁹
ille pncipioꝛū ē accept⁹ a ſenſibilibus
ut ꝓbat Arꝫ. ī 2° poſterioꝛū. ⁊ ſic oȝ ꝙ
ſit effectus ītellectus agentis. cui⁹ eſt
fantaſmata q̄ ſūt ītellecta ī potētia fa
cere ītellecta ī actu. ſ꞉ accipit̃ habitus
ſc̄m ꝙ diuidit̃ ↄtra p̊uationē ⁊ poten-
tiā. ſicut oīs foꝛa et actus pōt dici ha-
bit⁹. ⁊ h̄ apparet qa dicit h̄ mō ītellec-
tū agentē eē habitū ſicut lumē habi-
tus ē. Deinde ſubiūgit ꝙ h̄ intellect⁹
s. agēs ē ſepat⁹ ⁊ īmixt⁹ ⁊ īpaſſibilis

⁊ ſuba actu ē. hoꝛū aūt q̄tuoꝛ q̄ attri-
buit ītellectui agēti duo ſ̄ expꝛeſſe de
ītellectu poſſibili dixerat. s. ꝙ ſit īmi
xtus ⁊ ꝙ ſit ſepat⁹. t̃tiū. s. ꝙ ſit īpaſſi-
bilis ſub diſtinctiōe dixerat. oñdit. n.
p̊ ꝙ nō ē paſſibil' ſicut ſenſus. ⁊ poſt-
modū oñdit ꝙ coīter accipiendo pati
paſſibil' ē inq̄tū ē. s. in potētia ad ītel
ligibilia. q̄rtū v̊o oīo negauerat d̄ in-
tellectu poſſibili/dicēdo ꝙ erat ī potē
tia ad ītelligibilia ⁊ nihil hoꝝ erat ac-
tu ante intelligere. ſic igit̃ in duobus
p̊mis ītellectus poſſibil' cōuenit cum
agēte. ī t̃tio ptim ↄuenit ⁊ ptī differt.
in quarto aūt oīo differt agēs a poſſi-
bili. Has quatuoꝛ cōditiōes agentis
ꝓbat p vnā rōnē ſubiūgēs. Sp. n. ho
noꝛabili⁹ ē agēs patiēte ⁊ p̊ncipiū. s.
actiuū mā. ſup̄. n. dixerat ꝙ ītellect⁹
agēs ē ſicut cā efficiēs. ⁊ poſſibil' ſicut
mā. p h̄ aūt mediū ↄcludūt̃ duo p̊ma
ſic. agēs ē honoꝛabili⁹ patiēte ⁊ mā. ſ꞉
poſſibilis q ē ſicut patiēs ⁊ mā ē ſepa-
tus ⁊ īmixt⁹ ut ſ̄ ꝓbatū ē. g̊ multo ma
gis agēs. alia v̊o p h̄ mediū ſic exclu-
dūtur. agēs in h̄ ē honoꝛabili⁹ patien
te ⁊ mā ꝙ ↄpat̃ ad ipſū ſicut agēs ⁊ ac
tu ens ad patiēs ⁊ ens ī potētia. intel-
lect⁹ aūt poſſibil' ē patiēs quodāmō ⁊
potētia ens. ītellect⁹ igit̃ agens ē non
patiēs ⁊ actu ens. Patet aūt ꝙ nec ex
his v̊bis Arꝫ. haberi pōt ꝙ intellectus
agēs ſit q̄dā ſuba ſepata ſ꞉ ꝙ ſit ſepat⁹
h̄ mō q̄ ſ̄ dixit de poſſibili. s. ut nō ha
beat oꝛganū. qḋ aūt dicit ꝙ ē ſuba ac-
tu ens nō repugnat ei ꝙ ſuba aīe ē in
potētia ut ſ̄ oñſū ē. Deinde ſubiun-
git. Idē aūt ē ſc̄m actū ſcīa rei. ī q̊ ↄm̄
dicit ꝙ differt ītellect⁹ agēs a poſſibi-
li. nā in ītellectu agēte idē ē ītelligēs
⁊ ītellectū. nō aūt ī poſſibili. h̄ āt ma
nifeſte ē ↄ̄ ītentionē Arꝫ. nā ſ̄ eadem
v̊ba dixerat d̄ intellectu poſſibili ubi
dixit de ītellectu poſſibili ꝙ ipſe ītel-
ligibilis ē ſicut ītelligibilia. ī his. n. q̄
ſine mā ſūt idē ē ītelligēs ⁊ qḋ intelli
git̃. ſcīa nāq̄ȝ ſpeculatiua ⁊ qḋ ſpecula
tū ē idē ē. manifeſte. n. p h̄ ꝙ intellec
tus poſſibil' ꝓut ē actu ītelligens idē
ē cū eo qḋ intelligit̃. vult oñdē ꝙ ītel
lectus poſſibilis ītelligit̃ ſicut alia in-
telligibilia. ⁊ p̊mū ſ̄ dixerat ꝙ ītellec
tus poſſibil' ē quodāmō intelligibilia
ſ꞉ nihil actu ē anq̄ȝ ītelligat. ubi expſ-
ſe dat ītelligē ꝙ p h̄ ꝙ intelligit actu
fit ipſa ītelligibilia. nec ē mirū ſi h̄ di
cit de ītellectu poſſibili: qa h̄ etiam ſ̄
dixerat de ſenſu ⁊ ſenſibili ſc̄m actuȝ.
ſenſus. n. fit actu p ſpēm ſenſatā in ac-
tu. ⁊ ſilr̄ intellect⁹ poſſibilis fit actu p
ſpēm ītelligibilē actu. ⁊ hac rōne ītel-
lectus ī actu dicit̃ ipſū ītelligibile in
actu. Eſt igit̃ dicendū ꝙ poſtq̄ȝ Arꝫ.
determinauit de intellectu poſſibili ⁊
agēte. hic īcipit determinare de intel
lectu ī actu dicens ꝙ ſcientia ī actu ē
idē rei ſcite in actu. Deinde dicit: qui
v̊o ſc̄m potentiā tpe p̊oꝛ ī vno eſt oīo
aūt neq̄ȝ in tpe. q̄ qdē diſtinctiōe int̃
potentiā ⁊ actū ī pluribꝫ locis vtit̃. s.
ꝙ act⁹ ſc̄m nām ē p̊oꝛ potētia. tpe v̊o ī
vno ⁊ eodē qḋ mutat̃ de potētia in ac
tū ē p̊oꝛ potentia actu. ſimpliciter v̊o
loquēdo nō ē potētia etiā tpe p̊oꝛ ac-
tu: qa potētia nō reducit̃ in actū niſi
p actū. dicit g̊ ꝙ ītellectus q ē ſc̄m po-
tentiā. s. poſſibil' ꝓut ē in potētia p̊oꝛ
ē tpe q̄ȝ ītellect⁹ ī actu. ⁊ h̄ dico in vno
⁊ eodē. nō tñ oīo. i. vlr̃: qa ītellectus
poſſibilis reducit̃ in actū p intellectū
agentē q ē ī actu ut dixit. ⁊ iteꝝ p ali-
quē intellectū poſſibilē factum actu.
vñ dic in 3° phicoꝛū ꝙ ante addiſcere
indiget aliqs docente ut reducatur de

potētia in actum. ſic igiť in v̉bis iſtis
oñdit ordinē intellect⁹ poſſibilis ꝓut
ē in potētia ad intellectū ī actu. Dein
de dicit: ſ; nō aliqñ qdē ītelligit ⁊ ali-
qñ nō ītelligit. in q̊ oñdit dr̄iam ītel-
lectus ī actu ⁊ ītellectus poſſibil. ſup̄
enī dixit de ītellectu poſſibili q nō ſp
ītelligit ſ; qñq; nō ītelligit qñ. s. ē ī po
tētia ad ītelligibilia. qñq; ītelligit qñ
s. ē actu ipſa. ītellectus aūt p h̾ fit ac-
tu ꝙ ē ipſa intelligibilia ut iam dixit.
vñ nō ꝯpetit ei qñq; ītelligē ⁊ qñ; nō
intelligē. Deinde ſubiūgit: Sepatū
āt h̾ ſolū qđ vere ē. qđ nō pōt ītelligi
de agēte. nō. n. ipſe ſol⁹ ē ſepat⁹. qa iā
idē dixerat de intellectu poſſibili. nec
pōt ītelligi de poſſibili. qa iam idē di-
xerat de agēte. relinqť g̊ ꝙ dicať de eo
qđ ꝯp̄hendit vtrūq;. s. de ītellectu in
actu de q̊ loq̄bať: qa h̾ ſolū ī aīa nr̄a ē
ſepatū; nō vtēs organo qđ ptinet ad
ītellectū in actu. i. illa ps aīe q̄ intelli
gim⁹ actu ꝯp̄hendēs poſſibilē ⁊ agen
tē. Et iō ſubiūgit: ꝙ h̾ ſolū aīe ē īmor
tale ⁊ ꝑpetuū q̄i a corpe nō dependēs
cū ſit ſepatum.

Q̄ aīa hūana corrupto corpore
non corrūpitur. LXXIX

Ex p̄miſſis igiť māifeſte oſtē
di pōt aīam hūanā nō corrū-
pi corrupto corpe. Oñſū ē. n
ſ̄ oēm ſubaz ītellectualē eē īcorrupti-
bilē. aīa āt hoīſ ē q̄dā ſuba ītellectual
ut oñſū ē. oz igiť aīam hūanā incorru
ptibilē eē. Adh̾. nulla res corrum-
piť ex eo in q̊ ꝯſiſtit ſua pfectio. he. n.
mutatōes ſūt ꝯ̄rie. s. ad pfectioꝫ ⁊ cor
ruptioꝫ. pfectio āt aīe hūane ꝯſiſtit ī
abſtractiōe q̄dā a corpe. pficiť. n. aīa
ſciā ⁊ v̉tute. ſm ſciam aūt tāto magis

pficiť quāto magꝭ īmālia conſiderat.
v̉tutis aūt pfectio ꝯſiſtit ī h̾ ꝙ hō cor-
poris paſſiōes nō ſequať ſ; eas ſm rō-
nē tempet ⁊ reſrenet. nō g̊ corruptio
aīe ꝯſiſtit in h̾ ꝙ a corpe ſepeť. Si āt
dicať ꝙ pfectio aīe ꝯſiſtit in ſepatiōe
ei⁹ a corpe ſm opationē. corruptio āt
ī ſepatiōe ſm eē. nō cōueniēť obuiať.
opatio. n. rei demōſtrat ſubam ⁊ eſſe
ipſi⁹: qa vnūqđq; opať ſm ꝙ ē ens. ⁊
ꝓpa opatio rei ſeqť ꝓpriā ipſi⁹ nām.
nō pōt igiť pfici opatio alicui⁹ rei niſi
ſm ꝙ pficiť ei⁹ ſuba. ſi igiť opatio aīe
ſm opationē ſuā pficiť ī relinquēdo
corp⁹. ⁊ corpea ſuba ſua ī eſſe ſuo nō
deficiet p h̾ ꝙ a corpore ſepať. Itē.
ꝓpriū pfectiuū hoīs ſm aīam ē aliqđ
īcorruptibile. ꝓpa. n. opatio hoīs in-
q̄ntū h⁹mōi ē ītelligē. p hāc. n. differt
a brutis ⁊ plātis ⁊ inaīatis. ītelligere
enī vlīuz ē ⁊ īcorruptibiliū inq̄ntū h⁹-
mōi. pfectiōes āt oz eē pfectibilib⁹ ꝓ-
portionatas. g̊ aīa hūana ē īcorrupti-
bilis. Amp̄. īpoſſibile ē appetitū nā-
lem eē fruſtra. ſ; hō nāliť appetit ꝑpe-
tuo manē. qđ pz ex h̾ ꝙ eē ē qđ ab oī-
bus appetiť. hō aūt p intellectū appre
hendit eē nō ſolū nūc ſicut bruta aīa-
lia ſ; ſimpliciť. ꝯſeqť g̊ hō ꝑpetuitatē
ſm aīam q̄ eē ſimplr ⁊ ſm oē tēp⁹ ap
p̄hendit. Itē. vnūqđq; qđ recipiť
in aliq̊ recipiť ī eo ſm modū ei⁹ ī q̊ ē.
forē aūt rez recipiūť in ītellectu poſ-
ſibili ꝓut ſūt ītelligibiles actu. ſūt āt
ītelligibiles actu ꝓut ſūt īmāles vl'es
⁊ p ꝯñs īcorruptibiles. g̊ ītellcūs poſ-
ſibil ē īcorruptibil. ſ; ſicut ꝓbatū ē ſ̄
ītellect⁹ poſſibil ē aliqđ aīe hūane. ē
igiť aīa hūana īcorruptibil. Adh̾. eē
ītelligibile ē ꝑmanēti⁹ q̄; eē ſenſibile
ſ; id qđ ſe hz in reb⁹ ſenſibilib⁹ p mo-
dū p̄mi recipiētis ē īcorruptibile ſm

ſuā ſubam. s. mā p̄ma. multo igiť for
tius ītellectus poſſibilis q ē receptiu⁹
forāz ītelligibiliū. g̊ ⁊ aīa hūana cui⁹
ītellectus poſſibilis ē ps eſt īcorrupti-
bilis. Amp̄. faciēs ē honorabili⁹ fac
to ut etiā Ar. dic. ſ; intellect⁹ agēs fa-
cit actu ītelligibilia ut ex p̄miſſis pz.
cū igiť intelligibilia actu inq̄ntū hui⁹-
mōi ſint incorruptibilia. multo forti⁹
intellectus agēs erit īcorruptibilis. g̊
⁊ aīa hūana cui⁹ lumē ē ītellect⁹ agēs
ut ex p̄miſſis pz. Itē. nulla forā cor
rūpiť niſi uel actione ꝯ̄rij. ul' p corru-
ptionē ſui ſubi. uel p defectū ſue cāe.
p actionē qdē ꝯ̄rij ſicut calor deſtruiť
p actionē frigidi. p corruptionē autē
ſui ſubi ſicut deſtructo oculo deſtruiť
vis viſiua. p defectū autē cāe ſicut lu-
men aeris deficit deficiēte ſolis p̄ntia
que erat ipſi⁹ cā. ſ; aīa hūana non pōt
corrūpi p actionē ꝯ̄rij. non ē. n. ei ali-
qđ ꝯ̄riū. cū p intellectū poſſibilē ipſa
ſit cognoſcitiua ⁊ receptiua oīuz con-
trariorū. ſiliť aūt neq; p corruptionē
ſui ſubi. oñſū ē. n. ſ̄ ꝙ aīa hūana ē for
ma nō dependēs a corpe ſm ſuū eſſe.
ſiliter aūt neq; p deficientiā ſue cauſe
qa nō pōt hr̄e aliquā cām niſi eternā
ut. ī. oñdeť. nullo igiť mō aīa hūana
corrūpi pōt. Adh̾. ſi aīa corrūpiť p
corruptionē corpis oz ꝙ ei⁹ eē debili-
teť p debilitatē corpis. ſi āt aliq̄ v̉tus
debiliteť debilitato corpe h̾ nō eſt ni-
ſi p accñs inq̄ntū. s. v̉tus aīe īdiget or-
gano corpali. ſicut viſus debilitať de-
bilitato organo p accñs tñ. qđ ex h̾ pz
ſi. n. ipſi v̉tuti p ſe accidēt aliq̄ debili-
tas nūq; reſtauraret organo repato.
videm⁹ autē ꝙ quātūcūq; vis viſiua
videať debilitata ſi organum repareť
vis viſiua reſtaurať. vñ dic Ar. ī p̊ de
aīa ꝙ ſi ſenex accipiat oculū iuuenis:

videbit vtiq; ſicut iuuenis. cum igiť
ītellect⁹ ſit v̉tus aīe q̄ nō īdiget orga-
no vt ex p̄miſſis pz. ipſe non debilitať
neq; p ſe neq; p accñs p ſeniū uel p ali
quā aliā debilitatē corpis. ſi aūt ī ope
ratiōe ītellectus accidit fatigatio aut
īpedimentū ꝓpť infirmitatē corporiſ
h̾ nō ē ꝓpter debilitatē ipſi⁹ ītellect⁹
ſ; ꝓpť debilitatē viriū qb⁹ intellectus
indiget. s. imaginatiōis memoratiue
⁊ cogitatiue v̉tutū. pz igiť ꝙ ītellect⁹
hūan⁹ ē īcorruptibil. g̊ ⁊ aīa hūana q̄
ē ītellectiua q̄dā ſuba. Hoc etiā appa-
ret p auctoritatē Ar. dic. n. ī p̊ de aīa
ꝙ ītellectus videť q̄dā ſuba eē ⁊ non
corrūpi. ꝙ aūt h̾ nō poſſit intelligi de
aliq̄ ſuba ſepata q̄ ſit ītellect⁹ poſſibil
ut agēs. ex p̄miſſis haberi pōt. P̄. ap
paret ex ipſis v̉bis Ar. in xi.° metaph
ubi dicit ꝯ̄ platonē loquēs ꝙ cāe mo-
uentes p̄exiſtūt. cāe v̊o forales ſūt ſil'
cū his q̊z ſunt cāe. qñ. n. ſanať hō tūc
ſanitas ē ⁊ nō p̊us. ꝯ̄ h̾ qđ plato poſu-
it forās rerū p̄exiſtē reb⁹. Et his dicd
poſtmodū ſubdit: Si aūt ⁊ poſterius
aliqđ manet pſcrutandū ē. nā ī qbuſ-
dā nihil ꝓhibet ut ſi ē aīa tale nō oīs
ſ; ītellect⁹. ex q̊ pz cū loquať đ formis
ꝙ vult ītellectū q ē forā hoīs p⁹ mate
riā remanē. s. p⁹ corp⁹. pz aūt ex p̄miſ
ſis v̉bis Ar. ꝙ l; ponat aīam eſſe for-
mā nō tñ ponit eā nō ſubſiſtentē ⁊ p
ꝯñs corruptibilē ſicut Greg⁹ niſſen⁹
ei īponit. nā a gnālitate aliaz formaz
aīam ītellectiuā excludit dicēs eā p⁹
corpus remanē ⁊ ſubam quandā eſſe
Premiſſis āt ſnīa catholice fidei cō-
cordat. dr̄. n. ī lib° de eccleſiaſticis do-
gmatib⁹. Solū hoīem credim⁹ habē
aīaz ſubſtātiuā q̄ ⁊ exuta corpe viuit
⁊ ſenſus ſuos atq; īgenia viuaciť tenet
neq; cū corpe moriť ſicut arabs aſſerit

neq; p⁹ modicū intuallū ſicut Zenon
qa ſubſtalit᷑ viuit. P̄ hͦ aūt excludit᷑ er-
roꝛ ipioꝝ ex quoꝝ pſona dr̄ Sap̄. 2°.
Ex nihilo nati ſum⁹ ⁊ p⁹ hͦ erim⁹ tāq̄
nō fuerim⁹. ⁊ ex q̄rū pſona dic Salo-
mon Eccl̄iaſtes. 3°. Un⁹ ē iterit⁹ hoīs
⁊ iumētoꝝ ⁊ eq̄ vtriuſq; cōditio. ſicut
moꝛit᷑ hō ſic ⁊ illa moꝛiūt᷑. ſilr̄ ſpirāt
oīa. ⁊ nihil h; hō iumēto āpli⁹. Q̄ .n.
nō ex pſona ſua ſ; ipioꝝ dicat p; p hͦ
qđ i fine libꝛi q̄ſi determinādo ſubiūgit
Donec reuertat᷑ puluis i t̄rā ſuā vn-
de erat. ⁊ ſpūs redeat ad eū q dedit il-
lū. Infinite etiā ſūt auctoꝛitates ſacre
ſcripture q̄ imoꝛtalitatē aīe ꝓteſtant᷑.

Rōnes ꝓbantes aīam hūanā coꝛ-
rūpi coꝛrupto coꝛpe. LXXX

Idet᷑ aūt q̄buſdā rōnibꝫ poſ-
ſe ꝓbari aīas hūanas nō poſ-
ſe remanē p⁹ coꝛp⁹. Si. n. aīe
hūane multiplicāt᷑ ſm multiplicatiōꝫ
coꝛpoꝝ ut ſ̄ oñſū ē. deſtructis ḡ coꝛpo
ribꝫ nō pn̄t aīe i ſua multitudie rema
nere. vn̄ oꝫ alteꝝ duoꝝ ſeq. aut q̄ to-
talit᷑ aīa hūana eē deſinat. aut q̄ rema
neat vna tm̄. qđ videt᷑ eē ſm opīonē
eoꝝ q ponūt icoꝛruptibile ſolū id qđ
ē vnū i oībꝫ hoībꝫ ſiue hͦ ſit itellectus
agens tm̄ ut Alexāder dicit. ſiue cum
agēte etiā poſſibilis ut dic Auerrois.
Amp̄. rō foꝛmalis ē cā diuerſitatis
ſm ſpēm. ſ; ſi remanēt multe aīe poſt
coꝛpoꝝ coꝛruptionē. oꝫ eas eſſe dr̄ſas.
ſicut. n. idē ē qđ ē vnū ſm ſubām. ita
dr̄ſa ſūt que ſūt multa ſm ſubām. nō
pōt aūt eē in aīabꝫ remanētib⁹ p⁹ coꝛ
pus diuerſitas niſi foꝛmal̄. nō. n. ſunt
ꝯpoſite ex mā ⁊ foꝛa vt ſ̄ ꝓbatū ē đ oī
ſubā itellectuali. relinq̄t᷑ igit᷑ q̄ ſūt di-
uerſe ſm ſpēm. nō aūt p coꝛruptionē
coꝛpis mutāt᷑ aīe ad aliā ſpēm: qa oē
qđ mutat᷑ de ſpē in ſpēm coꝛrūpit᷑. re-
linq̄t᷑ ḡ q̄ etiā anq̄ eēnt a coꝛpibus ſe
parate erāt ſm ſpēm dr̄ſe. ꝯpoſita aūt
ſoꝛtiūt᷑ ſpēm ſm foꝛmā. ḡ ⁊ īdiuidua
hoīuꝫ erāt ſm ſpēm dr̄ſa qđ ē incōue
niēs. ḡ impoſſibile videt᷑ q̄ aīe hūane
multe remaneāt p⁹ coꝛpa. Adhͦ vi-
det᷑ oīo eē īpoſſibile ſm ponētes etni-
tatē mūdi. ponē q̄ aīe humane in ſua
multitudine remaneāt p⁹ moꝛtē coꝛ-
poꝛis. ſi. n. mūd⁹ ē ab etno. mot⁹ fuit
ab etno. ḡ ⁊ gnātio eſt etna. ſ; ſi gene
ratio eſt etna. īfiniti hoīes moꝛtui ſūt
an̄ nos. ſi ḡ aīe moꝛtuoꝝ remanent p⁹
moꝛtē ī ſua multitudine. oꝫ dicē aīas
infinitas eē nūc ī actu hoīuꝫ pus moꝛ
tuoꝝ. hͦ aūt ē īpoſſibile. nā infinitū ac
tu nō pōt eē in nā. relinq̄t᷑ igit᷑ ſi mun
dus ē etn⁹ q̄ aīe nō remaneāt multe
p⁹ moꝛtē. Item. qđ aduenit alicui
⁊ diſcedit ab eo p̄ter ſui coꝛruptionē
aduenit ei accn̄talit᷑. hͦ enī ē diffinitio
accidentis. ſi ḡ aīa hūana nō coꝛrūpit᷑
coꝛpe abſcedente ſequet᷑ q̄ aīa hūana
accn̄talit᷑ coꝛpi vniat᷑. ḡ hō ē ens p ac-
cidēs q ē ꝯpoſit⁹ ex aīa ⁊ coꝛpe. ⁊ ſeq̄t᷑
vlteri⁹ q̄ nō ſit aliq̄ ſpēs hūana. nō. n
ex his q̄ ꝯiūgunt᷑ p accidēs fit ſpecies
vna. nā hō alb⁹ nō ē aliq̄ ſpēs. Amp̄
īpoſſibile ē aliquā ſubām eē cui⁹ non
ſit aliq̄ opatio. ſed oīs opatio aīe finit᷑
cū coꝛpe qđ q̄dē p; p īductionē. nam
v̊tutes aīe nutritiue opant᷑ p q̄litates
coꝛpoꝛeas ⁊ p inſtr̄m coꝛpeū ⁊ ī ipſuꝫ
coꝛp⁹ qđ pficit᷑ p aīam qđ nutrit᷑ ⁊ au
get᷑ ⁊ ex q̄ decidit᷑ ſemē ad generatōꝫ.
opatiōes etiā oēs potentiaꝝ q̄ ptinēt
ad aīam ſenſitiuam ꝯplent᷑ p oꝛgana
coꝛpalia. ⁊ q̄dā eaꝝ ꝯplent᷑ cū aliqua
trāſmutatiōe coꝛpali. ſicut q̄ dicūtur
aīe paſſiōes ut amoꝛ gaudiū ⁊ h⁹mōi

intelligē aūt ⁊ ſi nō ſit opatio p aliqđ
oꝛganū coꝛpale exercita tn̄ obā ei⁹ ſūt
fantaſmata q̄ ita ſe hn̄t ad ipām ut co
loꝛes ad viſū. vn̄ ſicut viſus nō pōt vi
dere ſine coloꝛibus. ita aīa itellectiua
nō pōt intelligē ſine fantaſmatibꝫ. īdi
get etiā aīa ad itelligendū v̊tutibꝫ p̄-
parantibꝫ fantaſmata ad hͦ q̄ fiāt ītel
ligibilia actu. ſ. v̊tute cogitatiua ⁊ me
moꝛatiua de qbꝫ ꝯſtat q̄ cū ſint actus
q̄rūdā oꝛganoꝝ coꝛpis p q̄ opat᷑ q̄ nō
pn̄t remanē p⁹ coꝛpus. vn̄ Ar. dic q̄
nequāq̄ ſine fantaſmate ītelligit aīa.
⁊ q̄ nihil ītelligit ſine ītellectu paſſi-
uo quē vocat v̊tutē cogitatiuam que
ē coꝛruptibilis. ⁊ ꝓpt᷑ hͦ dicit ī p̊ đ aīa
q̄ ītelligere hoīs coꝛrūpit᷑ quodāmō
īteri⁹. coꝛrupto. ſ. fantaſmate ul̄ paſſi
uo intellectu. ⁊ in 3° de aīa dr̄ q̄ nō re-
miniſcimur p⁹ moꝛtē eoꝝ q̄ ſciuim⁹ ī
vita. ſic igit᷑ p; q̄ nulla opatio aīe pōt
remanere p⁹ moꝛtē. neq; igit᷑ ſubā ei⁹
manet. cum nulla ſubā poſſit eē abſq;
operatione.

Impꝓbatio p̄dictaꝝ rōnū. LXXXI

As aūt rōnes qa falſū conclu
dūt ut ex p̄miſſis oñſū ē. tem
ptandū ē ſoluere. ac p̊ ſciēdū
ē q̄ quecūq; opoꝛtet eſſe īuicē coapta
ta ⁊ ꝓpoꝛtionata ſil̄ recipiūt multitu-
dinē uel vnitatē vnūqđq; ex ſua cā. ſi
igit᷑ eē vni⁹ dependeat ab altero. vnitas
ul̄ multiplicaº ei⁹ etiā ex illo depēdet
alioq̄n ex alia cā ītrinſeca. foꝛmā igit᷑
⁊ materiā ſp oꝫ eē ad īuicē ꝓpoꝛtiona
ta ⁊ q̄ſi naturalit᷑ coaptata: qa ꝓpꝛius
actus ī ꝓpa materia fit. vn̄ ſp opoꝛtet
q̄ maīa ⁊ foꝛma ꝯſequant᷑ ſe īuicem
ī multitudine ⁊ vnitate. ſi igit᷑ eē foꝛ-
me dependet a materia. multiplicatio
ipſi⁹ a materia depēdet. ⁊ ſilit᷑ vnitas.
ſi aūt nō erit q̄dē nccīuꝫ multiplicari
foꝛmā ſm multiplicationē materie. ſ.
ſil̄ cū maīa. ⁊ ꝓpoꝛtionē ipſi⁹. nō aūt
ita q̄ depēdeat vnitas uel multitudo
ipſi⁹ foꝛme a materia. oſtenſū ē aūt q̄
aīa hūana ē foꝛa ſm ſuū eē a materia
nō dependēs. vn̄ ſeq̄t᷑ q̄ multiplicant᷑
quidē aīe ſm q̄ multiplicant᷑ coꝛpoꝛa
nō tn̄ multiplicatio coꝛpoꝝ erit cauſa
multiplicatiōis aīaꝝ. ⁊ iō nō opoꝛtet
q̄ deſtructis coꝛpib⁹ ceſſet pluralitas
aīaꝝ ut p̊ma rō ꝯcludebat. Ex quo
etiā de facili p; rn̄ſio ad ſecūdā rōnē.
nō. n. q̄libet foꝛaꝝ diuerſitas facit di-
uerſitatē ſm ſpēm ſed ſolū illa q̄ ē ſm
p̊ncipia foꝛmalia uel ſm diuerſaꝫ rō-
nem foꝛme. ꝯſtat enī q̄ alia ē eſſentia
foꝛme hui⁹ ignis ⁊ illi⁹ nec tn̄ ē alius
ignis neq; alia foꝛa ſm ſpēm. multitu
do igit᷑ aīarū a coꝛpibꝫ ſeparatꝝ ꝯſeq̄t᷑
q̄dem diuerſitatē foꝛmaꝝ ſm ſubām
qa alia eſt ſubā hui⁹ aīe ⁊ illius. nō tn̄
iſta diuerſitas ꝓcedit ex dr̄ſitate p̊nci
pioꝝ eēntialiū ipſi⁹ aīe nec ē ſcđm di-
uerſam rōnē aīe. ſ; ē ſm diuerſam cō-
menſurationē aīaꝝ ad coꝛpa. hec enī
aīa ē ꝯmenſurata huic coꝛpi ⁊ nō illi.
illa aūt alii ⁊ ſic de oībus. h⁹mōi aūt
cōmenſuratiōes remanēt ī aīabꝫ etiā
pereūtibꝫ coꝛpoꝛibꝫ. ſicut ⁊ ipſe earū
ſubſtātie manēt q̄ſi a coꝛpibꝫ ſm eſſe
nō depēdētes. ſūt. n. aīe ſm ſubſtāti-
as ſuas foꝛme coꝛpoꝝ. alias accn̄talit᷑
coꝛpi vnirēt᷑. ⁊ ſic ex aīa ⁊ coꝛpe nō fie
ret vnū p ſe ſ; vnū p accn̄s. inq̄tū aūt
foꝛme ſūt opoꝛtet eas eē coꝛpibus cō-
menſuratas. vn̄ p; q̄ ipſe diuerſe cō-
mēſuratiōes manēt in aīabꝫ ſepatis ⁊
p ꝯn̄s pluralitas. Occaſiōe aūt t̄tie
rōnis inducte aliq̄ eternitatē mundi
ponētes ī dr̄ſas opiniones extraneas

inciderūt. Quidā .n. ɔclonē ſimplicit
ɔceſſerūt dicētes aīas hūanas cū corpo
rib9 penit9 interire. Alij vo dixerūt ꝙ de
oib9 aīab9 remanet aliqd vnū ſepatū
qd̓ ē oībus cōe .s. intellect9 agens ſm
quoſdā · uel cū eo ītellectus poſſibilis
ſm alios. Alij aūt poſuerūt aīas ī ſua
multitudine poſt corpa remanē. ſ ne
cogerent̓ aīaꝝ ponere infinitatē dixe
rūt eaſdem aīas diuerſis corpib9 vni
ri poſt determinatū tēpus. 7 hec fuit
plōnicoꝝ opīo de q̄ .ī. ager̓. Quidā vo
oīa pdicta vitātes dixerūt nō eē incō
ueniēs aīas ſepatas actu exiſtē infini
tas. eſſe .n. infinitū actu in his que nō
hn̄t ad īuicē ordinē eſt eſſe infinitū p
accn̄s · qd̓ ponere nō reputāt incōue
niens. 7 ē poſitio Auicēne 7 Algaçelis
Quid aūt hoꝝ Aꝛ. ſenſerit ab eo expſ
ſe nō īuenit̓ cū tn̄ expſſe mūdi eternita
tem ponat. vltima tn̄ pdictaꝝ opinio
nū pncipijs ab eo poſitis repugnat. nā
in 3° phicorū 7 ī p° celi 7 mundi ꝑbat
infinitū nō eſſe actu ī corpib9 natura
libus · nō aūt in ſubſtātijs īmālibus.
certū tn̄ ē circa hꝰ nullā difficultatem
pati catholice fidei ꝓfeſſores q eternita
tem mūdi nō ponūt. Non ē etiā ne
ceſſariū ꝙ ſi aīa manet corpe deſtruc
to ꝙ fuerit ei accn̄talit̓ vnita ut qrta
rō ɔcludebat. accidēs .n. deſcribit̓ qd̓
pōt adeſſe ul̓ abeſſe pter corruptionē
ſubi cōpoſiti ex mā 7 forma. ſi aūt re
ferat̓ ad pncipia ɔpoſiti ſubi. verū nō
īuenit̓. cōſtat .n. mām pmā ingenitā
7 īcorruptibilem eē ut ꝓbat Aꝛ. in p°
phicoꝝ. vn̄ recedēte forā manet ī ſua
eſſentia · non tn̄ forma accidentalit̓ ei
vniebat̓ ſ eēntialit̓. vniebat̓ .n. ei ſm
eē vnū. ſilr̄ aūt aīa vnit̓ corpi ſcd̓m
eē vnū ut ſ̄ oſtenſū ē. vn̄ lʒ maneat p9
corpus · ſubſtantialit̓ ei vnit̓ non acci

dentalit̓. ꝙ aūt mā prima nō remanet
actu poſt formā niſi ſm actū alterius
forme · aīa āt hūana manet ī actu eo
dem · ex hꝰ ɔtīgit ꝙ aīa hūana ē forma
7 actus · materia aūt pma potētia ens
Q aūt qnta ratio ꝓponebat nullam
opationē poſſe remanere ī aīa ſi a cor
pore ſeper̓ · dicim9 eē falſū. manēt enī
opationes ille que p organa non exer
cent̓. h9modi aūt ſūt intelligē 7 velle.
que aūt p organa corporea exercētur
ſicut ſūt opatiōes aīe nutritiue 7 ſen
ſitiue nō manēt. Sciēdū tn̄ ē ꝙ alio
mō intelligit aīa ſepata a corpe 7 cor
pori vnita ſicut 7 alio mō ē. vnūqdqʒ
enī ſm hꝰ agit ſm ꝙ eſt. eſſe qdem aīe
hūane dū ē corpi vnita 7 ſi ſit abſolu
tū a corpe nō dependēs · tn̄ ſtramētū
qddā ipſi9 7 ſubm ipſū recipiēs ē cor
pus. vn̄ 7 ɔſequenter opatio ꝓpa eius
q̄ eſt intelligē 7 ſi nō dependeat a cor
pore q̄i p organū corpale exercita · ha
bet tn̄ obm ī corpore .s. fantaſma. vn̄
qdiu ē aīa in corpe nō pōt intelligere
ſine fantaſmate nec etiā reminiſci ni
ſi p virtutē cogitatiuā 7 memoratiuā
p quā fantaſmata ppant̓ ut ex dictis
pʒ. 7 ꝓpter hoc ītelligere qntuʒ ad hūc
modū 7 ſilr̄ reminiſci deſtruit̓ cor
pore deſtructo. eſſe vo aīe ſepate ē ipi
ſoli abſqʒ corpe. vn̄ nec ei9 opatio que
eſt intelligē explebit̓ p reſpectum ad
aliq̄ oba in corpeis organis exiſtentia
q̄ ſūt fantaſmata. ſ ītelliget p ſeipſam
ad modum ſubarū que ſūt totalit̓ ſm
eē a corpib9 ſepate d̓ qb9 .ī. ager̓ · aqb9
etiā tanqʒ a ſupiorib9 vberi9 īfluētiā
recipe poterit ad pfecti9 ītelligendū.
cui9 ſignū etiā in viuētib9 apparet. nā
aīa qn̄ īpedit̓ ab occupatiōe circa cor
pus ꝓpriū · reddit̓ habilior ad ītelli
gendū aliq̄ altiora. vn̄ 7 vtus tpantie

que a corpeis delectationib9 retrahit
aīam pcipue facit hoīes ad ītelligēdū
aptos. hoīes etiā dormiētes qn̄ corpo
reis ſenſib9 nō vtūt̓ nec ē aliq̄ pturba
tio humoꝝ aut fumoſitatū īpediens:
pcipiūt de futuris ex ſupiorū impſſiōe
aliqua que modū rōcinatiōis hūane
excedūt. 7 hꝰ multo magis accidit ī ſin
copiçantibus 7 extaſim paſſis · quāto
magis fit retractio a corpeis ſenſibus
nec īmerito hꝰ accidit · qa cum aīa hu
mana ut ſ̄ oſtenſū eſt ſit ī ɔfinio cor
poꝝ 7 incorporeaꝝ ſubaꝝ q̄i ī oriçon
te exiſtens eternitatis 7 tēporis recedēs
ab infimo appropīquat ad ſumū. vn̄ 7
qn̄ totalit̓ erit a corpe ſepata pfecte aſ
ſimilabit̓ ſubſtātijs ſepatis qntum ad
modū intelligēdi. 7 habēdi intelligen
tiam · influentiā eorū recipiet. ſic igit̓
7 ſi ītelligere noſtrū ſm modū pn̄tis
vite corrupto corpore corrūpat̓ · ſucce
det alius tn̄ modus ītelligendi altior.
reminiſci autē cū ſit actus p corporeū
organū exercitus ut in lib° de memo
ria 7 remīſcentia Aꝛ. ꝓbat · nō poterit
poſt corpus ī aīa remanē niſi remini
ſci equoce ſumat̓ ꝓ intelligētia eoruʒ
que qs prius nouit · quā oʒ aīe ſepate
adeſſe etiā eoꝝ q̄ nouit ī vita · cū ſpēs
ītelligibiles in ītellectu poſſibili īde
lebilit̓ recipiant̓ ut dictū ē ſ̄. circa ali
as vo aīe opatiōes ſicut ē amare gau
dere 7 alia h9mōi ē equocatio cauēda
nā qnqʒ ſumūt̓ ut ſūt aīe paſſiones et
ſic ſūt actus ſenſibil' appetit9 ſm ɔcu
piſcibilitatē ul̓ iraſcibilitatem cū aliq̄
pmutatiōe corpali · ſic in aīa manē nō
pn̄t p9 mortē ut Aꝛ. ꝓbat in libro de
aīa. ſumūt̓ āt qnqʒ ꝓ ſimplici actu vo
lūtatis qui ē abſqʒ paſſiōe. vn̄ Aꝛ. dic
in 7° ethicoꝝ. ꝙ de9 vna ſimplici opa
tione gaudet. 7 in x° ꝙ in ɔtēplatiōe

ſapīe eſt delectatio āmirabilis. 7 in 8°
amorē amicitie ab amatiōe que ē paſ
ſio diſtinguit. cū vo volūtas ſit potē
tētia nō vtēs organo ſicut nec ītellec
tus · palā ē h9modi ſm ꝙ ſūt actus vo
lūtatis in aīa ſepata remanere. ſic igit̓
ex pdictis rōnib9 ɔcludi nō pōt aīam
hoīs eē mortalem.

Q aīe brutoꝝ aīaliū non ſunt īmortales. LXXXII

Ex his autē que dicta ſūt eui
denter oſtendit̓ brutorū ani
mas nō eē īmortales. Jam .n
oſtenſū ē ꝙ nulla opatio ſenſitiue pd
eſſe ſine corpe pōt. in aīabus aūt bru
toꝝ nō eſt īueuire aliquā operationē
ſupiorē opatiōib9 ſenſitiue ptis nō .n
intelligūt neqʒ rōcinār̓ · qd̓ ex hoc ap
paret: qa oīa aīalia eiuſdē ſpēi ſilr̄
opant̓ · q̄i a nā mote 7 nō ex arte ope
rantes. oīs .n. yrūdo ſilr̄ facit nidū
7 oīs aranea ſilr̄ telā. nulla igit̓ ope
ratio ē aīe brutoꝝ que poſſit ſine cor
pore eē. cū igit̓ oīs ſubſtātia aliquam
operationē habeat · nō poterit aīa bru
ti abſqʒ corpe eē. g° peūte corpe perit.
Jtē. oīs forma ſepata a materia eſt
ītellecta ī actu · ſic enī ītellect9 agens
facit ſpēs ītelligibiles actu inqntū ab
ſtrahit eas ut ex ſ̄ dictis patʒ. ſ ſi aīa
bruti manet corrupto corpe · erit forā
a materia ſepata. g° erit forma ītellec
ta in actu. ſ in ſepatis a materia idem
ē intelligēs 7 intellectū ut Aꝛ. dicit ī
3° de aīa. g° aīa bruti ſi poſt corpus ma
net erit ītellectualis qd̓ eſt īpoſſibile.
Adhuc. in q̄libet re que pōt ptingē
ad aliquā pfectionē īuenit̓ naturalis
appetitus illi9 pfectionis. bonū enim
eſt qd̓ oīa appetunt · ita tn̄ ꝙ vnūqdqʒ

ꝓpriū bonū. in brutis aūt non īuenit aliquis appetitus ad eē ꝑpetuū niſi ut ꝑpetuent ſcḋm ſpēm inqᵭtū ī eis īuenit appetitus generatiōis ꝑ quā ſpēs ꝑpetuat qḋ qdem īuenit ⁊ in plantis ⁊ in rebus inaīatis. nō aūt qᵭtū ad ꝓpriū appetitū aīalis inqᵭtū ē aīal q ē appetitus apprehenſionē ꝯſequēs. nā cū aīa ſenſitiua nō apprehendit niſi hˢ ⁊ nūc. īpoſſibile ē ꝙ apprehendat eē ꝑpetuū. neqꝫ ḡ appetit appetitu aīali. nō ē igit aīa bruti capax ꝑpetui eē. Amp. cū delectatiōes opationeſ ꝑficiāt ut pꝫ ꝑ Arꝫ. ī x̊ ethicoꝝ. ad hoc ordiat opatio cuiꝰlibet rei ſicut in finē in q̄ ſua delectatio figit. delectationes aūt brutorū aīaliū oēs referūt ad ꝯſeruantiā corporis. nō. n. delectant in ſonis. odoribus ⁊ aſpectibꝫ niſi ſcḋm ꝙ ſūt indicatiua ciboꝝ uel venereoꝝ circa que ē oīs eoꝝ delectatio. tota igit operatio eoꝝ ꝯſeruat ad ꝯſeruationē eē corporei ſicut ī finē. nō igit ē eis aliqḋ eſſe abſqꝫ corꝑe. Huic aūt ſnīe doctrina catholice fidei concordat. dicit. n. Geñ. 9° ḋ aīabus bruti. Aīa illiꝰ ī ſanguine eſt. q̄ſi dicat: ex ſanguinis ꝑmanētia eſſe illius dependet. ⁊ ī li° de eccleſiaſticis dogmatibꝫ. Solū hoīem dicimꝰ aīam ſubſtantiuā habere. i. ꝑ ſe vitalē. brutoꝝ aīas cū corpibꝫ interire. Arꝫ. etiā in ȝ° de aīa dicit ꝙ ītellectiua pars aīe ſepat ab aliis ſicut īcorruptibile a corruptibili. Per hoc aūt excludit poſitio platoniſ q poſuit etiā brutoꝝ aīas īmortales. Videt tñ poſſe ꝓbari brutorū aīas eſſe īmortales. Cuiꝰ. n. ē aliq̄ opatio ꝑ ſe ſepatī. ⁊ ipſuꝫ ē ꝑ ſe ſubſiſtens. ſed aīe ſenſitiue ī brutis ē aliqua opatio ꝑ ſe ſubſiſtēs in qua non coīcat corpus. ſ. ſe mouere. nā mouēs ꝯponit ex duobꝫ quoꝝ vnū ē mouēs ⁊ alterꝝ ē motū. vñ cū corpꝰ ſit motuꝫ relinqtur ꝙ aīa ſola ſit mouēs. ḡ eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs. nō igit pōt ꝑ accidēs corrūpi corpore corrupto. illa. n. ſolū ꝑ accidēs corrūpunt que ꝑ ſe nō habēt eſſe. ꝑ ſe aūt non pōt corrūpi cū neqꝫ ꝯtrariū habeat neqꝫ ſit ex ꝯ̄riis ꝯpoſita. relinqt igit ꝙ ſit oīo īcorruptibil.

Ad hˢ etiā videbat redire platōis rōq̄ ꝓbabat oēm aīam eē īmortalē. qa. s. aīa ē mouēs ſeipſū. oē aūt mouens ſeipſū oportet eē īmortale. corpꝰ. n. nō morit niſi abſcedēte eo a q̄ mouebat. idē aūt ſeipſo nō pōt diſcedē. vñ ſeqt ſcḋm ipſū ꝙ mouēs ſeipſū nō poſſit mori. ⁊ ſic relinquebat ꝙ aīa oīs motiua eēt īmortalis etiā brutoꝝ. Ideo autē hanc rōnē ī idē redire diximꝰ cū premiſſa: qa cū ſcḋm platonis poſitiōeꝫ nihil moueat niſi motū. id qḋ ē ſeipſuꝫ mouens ē ꝑ ſeipſū motiuū ⁊ ſic hꝫ aliquā operationē ꝑ ſe. Nō ſolū autē ī mouēdo ſ etiā in ſentiendo ponebat plato aīam ſenſitiuā ꝓpriā operatiōꝫ habere. dicebat. n. ꝙ ſentire eſt motuſ qdam ipſiꝰ aīe ſentiētis ⁊ ipſa ſic mota mouebat corpus ad ſentiendū. vñ diffiniēs ſenſū dicebat ꝙ ē motus aīe ꝑ corpꝰ. Hec aūt que dicta ſūt patet eē falſa. nō. n. ſentire ē mouē ſ magis moueri. nā ex potētia ſentiēte fit aīal actu ſentiēs ꝑ ſenſibilia a qbus ſenſus īmutant. nō aūt pōt dici ſilit ſenſū pati a ſenſibili ſicut patit intellectꝰ ab intelligibili ut ſic ſentire poſſit eſſe operatio aīe abſqꝫ corporeo inſtrumēto ſicut ē intelligē. nā intellectus apprehendit res ī abſtractiōe a materia ⁊ materialibꝫ ꝯditiōibꝫ que ſūt indiuiduatiōis ꝑncipia nō aūt ſenſus. qḋ exinde apparet. qa ſenſus ē ꝑticulariū intellectꝰ vō vliuꝫ. vñ patet ꝙ ſenſus patiūt a rebꝫ ſcḋm ꝙ ſūt in materia. nō aūt ītellectus ſ ſcḋm ꝙ ſunt abſtracte. paſſio igit intellectꝰ ē abſqꝫ mā corporali non aūt paſſio ſenſus. Ad hˢ. diuerſi ſenſus ſūt ꝑceptiui diuerſorum ſenſibiliū. ſicut viſus coloꝝ. auditꝰ ſonoꝝ. hec aūt diuerſitas manifeſte ex diſpoſitiōe organoꝝ diuerſa ꝯtingit. nā organū viſus oꝫ eē in potentia ad oēs colores. organū auditꝰ ad oēs ſonos. ſi aūt hec receptio fieret abſqꝫ organo corporali. eadē potentia eēt oīuꝫ ſenſibiliū ſuſceptiua. nā vtus īmaterialis ſe habet eq̄lit qᵭtū de ſe ē ad oēs hꝰmōi q̄litates. vñ ītellectꝰ q nō vtit organo corꝑali oīa ſenſibilia cog̊ſcit. ſentire igit nō fit abſqꝫ organo corporeo. P̄. ſenſus corrūpitur ab excellētia ſenſibiliū nō aūt intellectꝰ. quia q ītelligit altiora ītelligibiliū nō minus poterit alia ſpeculari ſ magis. alteriꝰ igit generis ē paſſio ſenſus a ſenſibili. ⁊ ītellectus ab ītelligibili. intellectus qdē paſſio fit abſqꝫ organo corporali. paſſio vō ſenſus cū organo corporali. cuiꝰ armonia ſoluit ꝑ ſenſibiliū excellentiā. Qꝫ aūt plato dixit animā eē mouētē ſeipſam certū eē videt ex hˢ qḋ erga corpa apparet. nullū en. ī corpꝰ videt mouē niſi ſit motū. vnde plato ponebat oē mouens moueri et qa nō itur ī infinitū ut vnūqḋqꝫ motū ab alio moueat. ponebat ꝑmū mouens ī vnoquoqꝫ ordine mouē ſeipſū ⁊ ex hoc ſeq̄bat aīam que ē ꝑmū mouens in motibus aīaliū eē aliqḋ mouens ſeipſū. Hoc autē patet eſſe falſū dupliciter. P̊ qa ꝓbatū eſt ꝙ oē qḋ mouet ꝑ ſe ē corpꝰ. vñ cū aīa nō ſit corpꝰ īpoſſibile ē ipſā moueri niſi ꝑ accidēſ. 2° qa cū mouens inqᵭtū huiꝰmōi ſit actu. motū aūt inqᵭtū huiꝰmodi ſit in potentia. nihil aūt pōt eē ſcḋm idē actu ⁊ potentia. īpoſſibile erit ꝙ idē ſcḋm idē ſit mouēs ⁊ motū. ſ oportet ſi aliqd dicit ſeipſū mouēs ꝙ vna pars eiꝰ ſit mouēs ⁊ alia ꝑs ſit mota. ⁊ hoc mō dicit aīal mouē ſeipſū qa aīa ē mouēs ⁊ corpꝰ ē motū. Sed qa plato animā nō ponebat eſſe corpꝰ licꝫ vteret noīe motꝰ q ꝓꝑe corpoꝝ ē. nō tñ de hˢ motu ꝓꝑe dicto ītelligebat. ſ accipiebat motum coīus ꝓ qualibet operatione ꝓut etiā Arꝫ. dicit in ȝ° ḋ aīa ꝙ ſentire ⁊ intelligē ſūt motus qdam. ſic auteꝫ motus nō ē actus exiſtētis ī potentia ſed actus ꝑfecti. vñ cuꝫ dicebat aīam mouere ſeipſam intēdebat ꝑ hˢ dicere ꝙ ipſa opat abſqꝫ āminiculo corꝑis econtrario ei quod accidit in aliis formis que nō agūt abſqꝫ mā. non enī calor calefacit ſepatī ſ calidū. ex q̄ volebat ꝯcludē oēm aīaꝫ motiuā eē īmortalem. nam qḋ ꝑ ſe habet opationē. ⁊ ꝑ ſe exiſtentiā habere pōt. ſ iam oſtēſum ē ꝙ operatio aīe brutalis que eſt ſentire nō poteſt eſſe ſine corꝑe. multo autē magis hoc apparet ī opatione eius qḋ eſt appetere. nā oīa que ad appetitū ſenſitiue ꝑtis ꝑtinēt manifeſte cū trāſmutatiōe aliqua corporis fiūt. vnde ⁊ paſſiones anime dicuntur. ex quibꝰ ſeqtur ꝙ nec ipſum mouere ſit opatio aīe ſenſitiue abſqꝫ organo. nō enim mouet aīa brutalis niſi ꝑ ſenſuꝫ ⁊ appetitū. nā vtꝰ q̄ dicit exequēs motū facit mēbra eē obediētia ī pio appetitꝰ. vñ magis ſūt vtutes ꝑficientes corpus ad moueri q̄ꝫ virtutes mouentes. ſic igitur patet ꝙ nulla opatio aīe brutalis poteſt eſſe abſqꝫ corpore. ex q̄ de neceſſitate ꝯcludi poteſt ꝙ aīa brutalis cū corpore intereat.

Q̲ aĩa hũana non incipiat cũ corpe ꝭ fuerit ab eterno. LXXXIIII

Ed qa eedem res ĩueniũtur
et eſſe incipe ⁊ finem eſſendi
habẽ· põt alicui videri ꝙ exq̊
aĩa hũana finẽ eẽndi nõ habet ꝙ nec
ꝑncipiũ eſſendi habuit ꝭ fueĩt ſemp.
qđ ꝗdẽ videt̃ his rõnibus poſſe ꝓba-
ri. nã id qđ nũq̃ꝫ eẽ deſinet habet vir-
tutẽ ut ſit ſemp. qđ autẽ habet v̊tutẽ
ut ſit ſemp· nũq̃ꝫ de eo verũ ẽ dicẽ nõ
eſſe: qa quantũ ſe extẽdit v̊tus eẽndi
tantũ res durat in eſſe. oẽ aũt qđ ince
pit eẽ· ẽ aliqñ verũ dicere nõ eẽ. quod
igit̃ nũq̃ꝫ d. ſinet eẽ nec eẽ aliqñ ĩcipi-
et. Adhuc. v̊itas ĩtelligibiliũ ſicut
ẽ ĩcorruptibilis ita q̃ꝫtũ ẽ de ſe ẽ etña.
eſt. n. neceſſaria· oẽ aũt neceſſariũ eſt
eternũ. qa qđ neceẽ ẽ eſſe ĩpoſſibile eſt
nõ eẽ. ex ĩcorruptibilitate aũt v̊itatis
ĩtelligibilis oſtendit̃ aĩa ẽm eſſe ĩcor-
ruptibilis. pari g̊ rõne ex eꝰ eternita-
te põt ꝓbari aĩe etñitas. Amp̃. illud
nõ ẽ pfectũ cui plurime ſuarũ partiũ
ꝑncipaliũ deſũt. pꝫ aũt ꝑncipales pteſ
vniuerſi eẽ ĩtellectuales ſubãs· ĩ q̃tũ
gnẽ oñſũ ẽ ſ̃. eẽ aĩas hũanas. ſi igit̃ q̃-
tidie de nouo tot aĩe hũane eẽ ĩcipiãt
q̊t hoĩes naſcũtur· pꝫ q̃tidie vniuerſo
plurimas ꝑncipaliũ ſuaꝝ ptiũ addi. ⁊
plurimas ei deeſſe. ſeq̃t̃ igit̃ vniuerſũ
eẽ ĩpfectũ· qđ ẽ ĩpoſſibile. Ad ħ etiã
qdã argumẽtant̃ ex auctoritate ſacre
ſcripture. dicit̃. n. Gen. ꝑ ꝙ deus die ſe-
ptimo ꝯpleuit opus ſuũ qđ fecerat. ⁊
requieuit ab oĩ ope qđ patrarat. ħ autẽ
nõ eſſet ſi quotidie nouas aĩas facẽt.
nõ igit̃ aĩe hũane eẽ incipiũt ꝭ a ꝑnci
pio mũdi fueĩt. Propt̃ has ãt ⁊ ſĩles
rõnes qdam eternitatẽ mũdi ponen-
tes dixerũt aĩam hũanã ſicut ẽ incor-
ruptibilis ita etiã ab eterno fuiſſe. vñ
q poſuerũt aĩas hũanas ĩ ſui multitu-
dine eẽ ĩmortales. s. platonici poſuerũt
eaſdẽ ab eterno fuiſſe et nũc qdẽ cor-
poribꝫ vniri· nũc ãt a corpibꝫ abſolui
hac viciſſitudine ẽm detẽmiata ãnorũ
curricula obſeruata. Qui v̊o poſuerũt
aĩas humanaſ eẽ ĩmortales ẽm aliqd
vnũ qđ ex oĩbus hoĩbus manet poſt
mortẽ· poſuerũt hoc ipſũ vnũ ab eter
no fuiſſe ſiue ħ ſit intellectꝰ agens tm̃
ut poſuit Alexãder. ſiue cũ eo etiã ĩtel
lectus poſſibilis ut poſuit Auerrois. ħ
etiã videt̃ ſonare ⁊ Ariſ. v̊ba. nã de ĩtel
lectu loquẽs dicit ipſũ nõ ſolũ ĩcorru
ptibilẽ ꝭ etiã perpetuũ eẽ. Quidã v̊o
catholicã fidẽ ꝓfitẽtes platonicoꝝ doc-
trinis imbuti viam mediã tenuerũt.
qa. n. ẽm fidẽ catholicã nihil eſt eter-
nũ ꝑter deũ· humanas qdẽ aĩas eter-
nas non poſuerũt ꝭ eas cũ mũdo ſiue
potiꝰ ante mũdũ viſibilẽ creatas eſſe.
⁊ tñ eas de nouo corpibꝫ alligari· quã
qdẽ põnẽ ꝑmꝰ int̃ xpiane fidei ꝓfeſſo
res Origenes poſuiſſe ĩuenit̃. ⁊ pꝰ euꝫ
plures ipſũ ſequẽtes. q̃ qdẽ opĩo vſq̃ꝫ
hodie apud hereticos manet· q̃ꝝ ma-
nichei eaſ etiã etñas aſſerũt cũ platõe
⁊ eas đ corpore ad corpꝰ trãſire. Sꝫ de
facili oñdi põt ꝑmiſſas põneſ non eſſe
v̊itati ſubnixas. Q̲. n. nõ ſit vnꝰ oĩuꝫ
ĩtellectus poſſibilis neq̃ꝫ agens iam ſ̃
eſt oſtenſum. Vñ reſtat ꝯ iſtas põnes
ꝓcedere q̃ dicũt plures aĩas eẽ hoĩuꝫ
⁊ tñ ponũt eas añ corpora extitiſſe ſi-
ue ab etño ſiue a mũdi ꝯſtitutiõe· qđ
qdem videt̃ incõueniens his rõnibꝫ.

Oſtenſum ẽ enĩ ſ̃. animã vniri cor-
pori ut formã ⁊ actum ipſiꝰ. actus aũt
lꝫ ſit naturaliter prior potentia· tamẽ
in vno ⁊ eodẽ: tempore eſt poſterior.
mouetur enim aliquid de potentia in
actũ. ꝑus igit̃ fuit ſemẽ qđ qdẽ ẽ po-
tẽtia viuũ q̃ꝫ eſſet aĩa q̃ eſt actus vite.

Ad ħ. vnicuiq̃ꝫ forme nãle ẽ ꝓprie
mãe vniri· alioqn cõſtitutũ ex forã ⁊
mã eẽt aliqd ꝑter naturã. ꝑus aũt at-
tribuit̃ vnicuiq̃ꝫ qđ cõuenit ei ẽm na-
turã q̃ꝫ qđ ꝯuenit ei ꝑter nãm. qđ. n.
ꝯuenit alicui ꝑter nãm ĩeſt ei p accñs
qđ ãt ꝯuẽit ei ẽm nãm ĩeſt ei p ſe. qđ
ãt p accñs ẽ· ſp pꝰteriꝰ ẽ eo qđ ẽ p ſe.
aĩe igit̃ ꝑus cõuenit eẽ vnitã corpi q̃ꝫ
eẽ a corpe ſepatã. non ẽ igit̃ creata añ
corpus cui vnit̃. Amp̃. oĩs ps a ſuo
toto ſepata ẽ ĩpfecta. aĩa aũt cũ ſit for-
ma vt ꝓbatũ ẽ eſt ps ſpẽi hũane. igit̃
exñs p ſe abſq̃ꝫ corpe eſt ĩpfecta. pfec-
tũ aũt ẽ ꝑus ĩ perfecto ĩ reꝝ naturaliũ
ordine. nõ igitur ꝯpetit nãe ordini ꝙ
aĩa fueĩt prius creata a corpe exuta q̃ꝫ
corpi vnita. Amp̃. ſi aĩe ſunt create
abſq̃ꝫ corpibꝫ· querẽdũ ẽ quõ ſint cor
poribꝰ vnite aut. n. ħ fuit violẽt· aut
p naturã. ſi aũt violẽt· oẽ aũt violen-
tũ ẽ ꝯ nãm. vnio igit̃ aĩe ad corpꝰ eſt
ꝑter nãm. hõ igit̃ q ex vtroq̃ꝫ cõponit̃
eſt qd ĩnãle· qđ pꝫ eẽ falſũ. P̃. ſubẽ
intellectuales altioris ordinis ſunt q̃ꝫ
corpa celeſtia. in corpibus aũt celeſti-
bus nihil ĩuenit̃ violentũ neq̃ꝫ cõtra
nãm. multo igit̃ minꝰ ĩ ſubẽis ĩtellec-
tualibꝰ. ſi aũt nãliter aĩe ſunt corpibꝰ
vnite. nãlit̃ igit̃ aĩe ĩ ſui creatiõe appe
tierũt corpibꝰ vniri. appetitꝰ aũt nãliſ
ſtatĩ ꝓdit ĩ actũ niſi ſit aliqd ĩpediẽs.
ſicut pꝫ ĩ motu grauiũ ⁊ leuiũ. natura
enĩ ſp vno mõ opat̃. ſtatĩ g̊ a ꝑncipio
ſue creatiõis fuiſſent corpibꝰ vnite ni
ſi eẽt aliqd ĩpediens. ꝭ oẽ ĩpediẽs exe
cutionẽ naturalꝭ appetitꝰ eſt violentiã
inferẽs. p violentiã igit̃ fuit ꝙ animę
eſſent aliquo tpe a corpibꝫ ſepate· qđ
ẽ incõueniẽs. tũ qa in illis ſubẽis non
põt eẽ aliqd violẽtũ ut ſ̃ oñſũ eſt. tũ
qa violentũ ⁊ qđ ẽ ꝯ nãm cũ ſit p acci
dens nõ põt eẽ ꝑus eo qđ ẽ ẽm natu-
ram neq̃ꝫ totã ſpẽm ꝯſequẽs. P̃. cũ
vnũqđq̃ꝫ nãlit̃ appetat ſuã pfectionẽ
mãe ẽ appetẽ formã ⁊ nõ eꝯ. aĩa autẽ
ꝯpat̃ ad corpꝰ ſicut forma ad materiã
ut ſ̃ oñſũ ẽ. nõ igit̃ vnio aĩe ad corpꝰ
fit p appetitũ aĩe ꝭ magꝭ p appetitũ cor
poris. Si aũt dicat̃ ꝙ vtrũq̃ꝫ ẽ aĩe na
turale. s. vniri corpi ⁊ eẽ a corpe ſepa
ratã ꝓ diuerſis tpibus· ħ videtur eſſe
ĩpoſſibile: qa ea q̃ nãlit̃ variant̃ circa
ſubm ſũt accñtia ſicut iuuẽtꝰ ⁊ ſenec-
tus. ſi igit̃ vniri corpi ⁊ ſepari a corpe
nãlit̃ circa aĩam variet̃· erit accñs aĩe
corpi vniri. ⁊ ſic ex hac vniõe hõ ꝯſti
tutꝰ nõ erit ens p ſe ꝭ p accñs. P̃. oẽ
illud cui accidit alteritas aliq̃ ẽm di-
uerſitatẽ tẽpoꝝ· ẽ ſubiectũ celeſti mo
tui quẽ ſeq̃t̃ totꝰ tẽporis curſus. ſubẽ
ãt ĩtellectuales ⁊ ĩcorporee int̃ q̃s ſũt
aĩe ſepate excedũt totũ ordinẽ corpis
vñ nõ pñt eſſe ſubiecte celeſtibꝫ mo-
tibus. ĩpoſſibile ẽ igit̃ ꝙ ẽm dĩſa tẽpo
ra naturalit̃ vniant̃ qñq̃ꝫ et ſeparẽtur
qñq̃ꝫ· ul' naturalit̃ nũc ħ nũc illud ap-
petãt. Si autẽ dicat̃ ꝙ neq̃ꝫ p violen
tiã neq̃ꝫ p nãm corporibꝫ vniũt̃ ꝭ ſpõ-
tanea volũtate· ħ eẽ nõ põt. nullus. n
vult ĩ ſtatũ peiorẽ venire niſi deceptꝰ
aĩa aũt ſepata ẽ altioris ſtatꝰ q̃ꝫ corpo
ri vnita. ⁊ ꝑcipue ẽm platonicos qui di
cũt ꝙ ex vnione corpiſ patit̃ obliuio-
nẽ eoꝝ que ꝑus ſciuit ⁊ retardat̃ a cõ
tẽplatione pura v̊itatis. nõ igit̃ volẽs
corpi vnit̃ niſi decepta. deceptõis aũt
nulla in eo cã põt exiſtere cum ponat̃
ſcđm eos ſcientiã omniũ habere. nec
poſſet dici ꝙ iudiciũ ex vlĩ cã ꝓcedẽs
in pticulari eligibili ſubuertat̃ ꝓpter
paſſiones ſicut accidit incõtinentibꝰ.

qa paſſiões h⁹mõi nõ ſũt abſq; corpo
rali tranſmutatiõe. vñ nõ pñt eē ĩ aĩa
ſepata. relinq̄t̄ igit̄ ꝙ aĩa ſi fuiſſet an-
te corp⁹ nõ vniret̄ corpi ꝓpa volũta-
te. ꝑ. oĩs effectus ꝓcedēs ex ↄcur-
ſu duaꝝ volũtatũ ad inuicē nõ ordina
taꝝ ē effect⁹ caſualis. ſicut pꝫ cũ aliq̄s
intendēs emere obuiat ĩ foro credito
ri illuc nõ ex ↄdicto veniēti. volũtas
aũt pr̃is generãtis ex q̃ dependet ge-
neratio corpis nõ hꝫ ordinē cũ volun
tate aĩe ſepate vniri volētis. cũ igitur
abſq; vtraq; volũtate vnio corpis ⁊ aĩe
fieri nõ poſſit ſeq̄t̄ ꝙ ſit caſualis. ⁊ ita
gñatio hoĩs nõ ē a natã ſ; a caſu. qđ pꝫ
eē falſũ cũ ſit ut in plib;. Si aũt dicit⁹
dicat̄ ꝙ nec ex natura nec ex ꝓpria vo
lũtate aĩa corpi vnit̄ ſ; ex dĩna ordina
tiõe. h etiã nõ videt̄ ↄueniēs ſi aĩe añ
corpa fuerũt create. vnũ quodq; .n. deus
inſtituit ſm ↄuenientē modũ ſue na-
ture. vñ ⁊ Geñ. p̄ de ſingulis cread dr̄
Videns deus qđ eēt bonũ. ⁊ ſilr̄ de oĩb;
Vidit deus cũcta q̃ fecerat ⁊ erãt val-
de bona. ſi igit̄ aĩas creauit a corpibus
ſepatas oꝫ dicere ꝙ hic modus eſſendi
ſit ↄueniētior nãe eaꝝ. nõ ē aũt ad or
dinationē dĩne bonitatis ptinens res
ad inferiorē ſtatũ reducē ſ; magis ad
meliorē ꝓmouere. nõ igit̄ ex dĩna or-
dinatiõe factũ fuiſſet ꝙ aĩa corpi vni-
ret̄. ꝑ. nõ ptinet ad ordinem dĩne
ſapiẽ cũ ſupioꝝ detrimēto ea q̃ ſũt ĩfi
ma nobilitare. infima aũt ĩ reꝝ ordĩe
ſũt corpa generabilia ⁊ corruptibilia.
nõ igit̄ fuiſſet cõueniens ordini dĩne
ſapiẽ ad nobilitãdũ hũana corpa aĩas
pexñtes eis vnire cũ h ſine detrimen
to eaꝝ eē nõ poſſit ut ex dictis pꝫ. Hoc
aũt Origenes ↄſiderãs cũ ponēt aĩas
hũanas a pncipio fuiſſe creatas dixit
ꝙ ordinatiõe dĩna aĩe corpibus ſunt
vnite. ſ; in earũ penã. nã añ corpa eas
peccaſſe eſtimauit ⁊ ꝓ quantitate pcti
corpib; nobilioribus ul' min⁹ nobilib;
eas eſſe q̄ſi q̄buſdã carceribus incluſas.
Sed h poſitio ſtare nõ põt. pena enĩ
bono nãe aduerſat̄ ⁊ ex h dicit̄ mala.
ſi igit̄ vnio aĩe ⁊ corpis ē q̄dđã pena-
le nõ ē bonũ nãe qđ ē ĩpoſſibile. eſt. n
ĩtentũ p nãm. nã ad hoc nãlis gñatio
terminat̄. ⁊ iteꝝ ſeq̄retur ꝙ eē hoĩem
nõ eēt bonũ ſm nãm. cũ tñ Geñ. p̄ di
cat̄ p⁹ hoĩs creationē: Vidit de⁹ cũcta
q̃ fecerat ⁊ erant valde bona. ꝑ. ex
malo non ꝓuenit bonũ niſi p accñs. ſi
igit̄ ꝓpt pctm̃ aĩe ſepate h ↄſtitutũ ē
ꝙ aĩa corpi vniat̄ cũ h ſit q̄đdã bonũ
p accñs erit. caſuale igit̄ fuit ꝙ hõ fie-
ret. qđ derogat dĩne ſapiẽ đ qua dicit̄
Sap. xi°. ꝙ oĩa ĩ nũero põdē ⁊ mẽſura
ĩſtituit. Adh aũt ⁊ h repugñt apl'ice
doctrĩe maĩfeſte. dr̄. n. Ro. 9° đ Jacob
⁊ Eſau ꝙ cũ nondũ nati eēnt aut ali-
q̄d boni aut aliq̄d mali egiſſent. dictũ
ē ꝙ maior ſeruiet minori. nõ igit̄ añq;
h dictũ diceret̄ aliq̄d eorũ aĩe peccaue-
rant. cũ tñ h p⁹ eoꝝ ↄceptionē dictuꝫ
fuerit ut patꝫ Geñ. 25°. Sũt aũt ẽ cũ
de diſtinctiõe reꝝ ageret̄ pluta cõtra
Origenis põnē īducta que etiam hic
poſſent aſſumi. ⁊ iõ eis ptermiſſis ad
alia tranſeũdũ ē. Itē. nccē ē dicē ꝙ
anima humana aut indigeat ſenſibus
aut non. videtur autē manifeſte p id
qđ experimur ꝙ indigeat ſenſib;: qa q
caret ſenſu aliq̄ nõ hꝫ ſciam de ſenſibi
lib; q̃ cogſcũt̄ p ſenſũ illũ. ſicut cecus
natus nullã ſciam hꝫ nec aliq̄d intelli
git đ colorib;. Et pterea ſi nõ ſũt ne-
ceſſarii hũane aĩe ſenſus ad ĩtelligēdũ
non ĩueniret̄ in homine aliquis ordo
ſenſitiue ⁊ ĩtellectiue cognitiõis. cui⁹
contrariũ experimur. nã ex ſenſibus

fiũt ĩ nob memorie ex q̄b; experimẽta
de reb; accipim⁹. p q̃ ad ↄphēdendũ
vlia ſciaꝝ ⁊ artiũ pncipia puenimus.
ſi g° aĩa hũana ad ĩtelligenduꝫ ſenſib;
indiget. nã aũt nulli deficit ĩ neceſſa-
riis ad ꝓpriã opationē explēdã. ſicut
in aĩalib; brutis dat aĩam ſenſitiuã ⁊ mo
tiuam dat ↄuenientia organa ſenſus et
mot⁹. nõ fuiſſet aĩa hũana ſine neceſ-
ſariis ãminiculis ſenſuũ iſtituta. ſen-
ſus aũt nõ opant̄ ſine organis corpeis
ut ex dictis pꝫ. non igit̄ fuit inſtituta
aĩa ſine corporeis organis. Si aũt aĩa
hũana nõ indiget ſenſib⁹ ad ĩtelligē-
dũ ⁊ ꝓpter h dicit̄ abſq; corpe fuiſſe
creata. oꝫ dicē ꝙ anteq̃ corpi vniret̄
oĩuꝫ ſciaꝝ vitates ĩtelligebat p ſeipſã
qđ plonici ↄceſſerũt dicentes ideas q̃
ſũt forme reꝝ ĩtelligibiles ſepate ſm
plonis ſnia; cãm ſcie eē. vñ aĩa ſepata
cũ nullũ ĩpedimẽtuꝫ adeſſet plenarie
oĩuꝫ ſciatũ cognitionē accipiebat. oꝫ
igit̄ dicē ꝙ dũ corpori vnit̄ cũ ĩueniat̄
ignorans obliuionē p̄habite ſcie pa-
tiat̄ qđ etiã plonici cõfitent̄. hui⁹ rei
ſignuꝫ eē dicētes ꝙ quilibet q̃tũcũq;
ignoret ordinate interrogat⁹ de his q̃ ĩ
ſcientiis tradũt̄. vitatē ridet. ſicut cũ
aliq̄s iam oblito aliq̄ꝝ que pri⁹ ſciuit
ſeriatim ꝓponit ea que prius fuerat ob
litus. ĩ eoꝝ memoriã ipſũ reducit. ex
q̃ etiaꝫ ſequebat̄ ꝙ diſcē nõ eēt aliud
q̃ reminiſci. Sic igit̄ ex hac poſitiõe đ
nccitate cõcludit̄ ꝙ vnio corpis ⁊ aĩe
pſtet ĩtelligētie ĩpedimẽtũ. nulli aũt
rei nã adiungit aliq̄d per qđ ſua ope-
ratio ĩpediat̄ ſ; magis ea p que fiat ↄue
nientior. nõ igit̄ erit vnio corpis et aĩe
nãlis. ⁊ ſic hõ nõ erit res nãlis nec ei⁹
generatio nãlis. que patent eſſe falſa.
ꝑ. Vltim⁹ finis rei cuiuſlibet ē id ad
qđ res puenire nitit̄ p ſuas opatiões.
ſ; p oēs ꝓpas ordinatas opatiões ⁊ rec
tas hõ puenire nitit̄ in vitatis ↄtēpla
tionē. nã opatiões vtutũ actiuaꝝ ſũt
quedã p̄patões ⁊ diſpõnes ad vtutes
ↄtēplatiuas. finis igit̄ hoĩs ē puenire
ad vitatis ↄtēplationē. ꝓpt h igit̄ aĩa
ē vnita corpi qđ ē eſſe hoĩem. nõ igit̄
p h ꝙ vnit̄ corpi ſciam habitã perdit
ſ; magis ei vnit̄ ut ſciam acq̄rat. Itē
ſi aliq̄s ſciaꝝ ignar⁹ de his q̃ ad ſcien-
tias ptinēt interroget̄ nõ ridebit vita-
tē niſi de vlibus pncipiis que nullus
ignorat ſ; ſũt ab oĩb⁹ eodē mõ ⁊ nãlit̄
cognita. p⁹ modũ autē ordinate interro
gat⁹ ridebit vitatē de his q̃ ſũt ꝓpin
qua pncipiis habito reſpectu ad pnci
pia. ⁊ ſic deinceps q̃uſq; vitatē pmoꝝ
pncipioꝝ ad ea đ q̄bus interrogatur
applicare põt. Ex h igit̄ manifeſte ap-
paret ꝙ p pncipia pma ĩ eo q interro-
gat̄ cauſat̄ cognitio de nouo. non igit̄
prius habite noticie remiſcit̄. ꝑ. ſi ita
eēt aĩe nãlis cognitio ↄclõnũ ſicut pn
cipiorũ. eadē eēt ſcia apud oēs de cõ-
cluſiõibus ſicut de pncipiis: qa q̃ ſũt
nãlia ſũt eadē apud oēs. nõ ē ãt eadē
ſcia apud oēs de ↄclonib⁹ ſ; ſolũ đ pn
cipiis. pꝫ igit̄ ꝙ cognitio pncipioꝝ eſt
nobis natural' nõ aũt ↄclõnũ. qđ aũt
nõ ē nãle nobis acq̄rim⁹ p id qđ ē na
turale. ſicut etiã in exterioribus p ma
nus inſtituim⁹ oĩa artificialia. non g°
ↄclõnũ ſcia ē ĩ nobis niſi ex pncipiis
acq̄ſita. Adh. cũ nã ſp ordinet̄ ad
vnũ vni⁹ vtutis oportet eē nãlit̄ vnũ
obm. ſicut viſus colorē ⁊ auditus ſo-
nũ. intellectus igit̄ cũ ſit vna vis ē ei⁹
vnũ naturale obm cui⁹ p ſe ⁊ nãlit̄ co
gnitionē hꝫ. h aũt oꝫ eē id ſub q̃ ↄpre
hendũt̄ oĩa ab ĩtellectu cognita. ſicut
ſub colore ↄphēdũt̄ oēs colores qui
ſũt p ſe viſibiles. qđ nõ ē aliud q̃ ens

naturalit̄ igit̄ intellect⁹ nr̄ cognoſcit
ens ⁊ ea q̄ ſūt p ſe entis inq̄tū h⁹mōi.
in q̄ cognitōe fūdat̄ pmoꝝ pncipioꝝ
noticia ut nō eē ſil̄ affirmare ⁊ negare
⁊ alia h⁹mōi. hec igit̄ ſola pncipia ītel
lectus nr̄ nālit̄ cognoſcit. ɔcl̄ones aūt
p iſ̄a. ſicut p colorē coḡſcit viſus tam
ſenſibilia coīa q̄ʒ ſenſibilia p accidēs.
P̄. id qđ p ſenſū in nob̄ acq̄rit̄ non
infuit aīe an̄ corp⁹. ſʒ ipſoꝝ pncipiorū
cognitio in nob̄ ex ſenſibilibꝫ cauſat̄.
niſi. n. aliqđ totū ſenſu pcepiſſemus
nō poſſem⁹ intelligē q̄ totū eēt mai⁹
pte. ſicut nec cecus nat⁹ aliq̄d pcipit đ
coloribꝫ. ḡ nec iſ̄oꝝ pncipioꝝ cogni-
tio affuit aīe an̄ corp⁹. multo igit̄ mi-
nus alioꝝ. non igit̄ firma ē pl̄onis rō
q̄ aīa fuit an̄q̄ʒ corpi vniret̄. Item
ſi oēs aīe p̄extiterūt corpibꝫ qbꝫ vni-
unt̄. ɔn̄s videt̄ q̄ eadē aīa ſm viciſſi-
tudinē tēpoꝝ diuerſis corpibꝫ vniat̄
qđ qdē apte ɔſeq̄t̄ ponentes etnitatē
mūdi. ſi. n. generatio hoīuʒ eſt ſempi-
terna oʒ īfinita corpa hūana generari
⁊ corrūpi ſm totū tpis decurſū. aut ḡ
oportebit dicē aīas pextitiſſe actu īfi-
nitas ſi ſingl̄e aīe ſingul̄ corpibꝫ vni-
unt̄. aut oportebit dicē ſi aīe ſūt finite
q̄ eedē vniāt̄ nūc his nūc ill̄ corpibꝫ.
Idē aūt videt̄ ſeq ſi ponant̄ anime
p̄fuiſſe corpibꝫ. ⁊ cū gnātio nō ſit eter
na ⁊ ſi. n. ponat̄ hūana gnātio non ſp
fuiſſe. tn̄ nulli dubiū ē q̄n ſm nām in
īfinitū poſſit durare. ſic. n. ē vnuſq̄ſq̄ʒ
nālit̄ inſtitut⁹ niſi p accn̄s īpediat̄ ut
ſicut ē ab alio generat⁹ ita poſſit aliuʒ
generare. h̄ aūt eſſet īpoſſibile ſi aīab⁹
exn̄tibꝫ finitis vna pluribꝫ corpibus
vniri nō poſſit. vn̄ ⁊ plures ponentiū
aīas an̄ corpora ponūt tranſitū aīe de
corpe ī corp⁹. h̄ āt ē īpoſſibile. nō igit̄
aīe an̄ corpa p̄extiterūt. Q̄ āt ſit īpoſ-
ſibile vnaʒ aīam dīſis corpibus vniri
ſic pʒ. aīe. n. humane non differūt ſpē
ab īuicē ſʒ nūero ſolo. alioq̄n et hoīes
ſpē differrēt. dr̄ia aūt ſm numeꝝ īeſt
ſm pncipia mālia. oʒ igit̄ dīſitatē ani
maꝝ hūanaꝝ ſcđm aliq̄d māle ſumi.
nō aūt ita q̄ ipſius aīe ſit mā ps. ɔn̄ſū
ē. n. ſ̄ q̄ ē ſub̄a ītellectualis ⁊ q̄ nulla
talis ſub̄a mām hʒ. relinq̄t̄ ḡ q̄ ſcđm
ordinē ad dīſas mās qbꝫ aīe vniunt̄
dīſitas ⁊ pluralitaſ aīaꝝ ſumat̄ eo mō
quo ſ̄ dictū ē. ſi igit̄ ſūt dīſa corpora
necē ē q̄ hēant dīſas aīas ſibi vnitas.
nō igit̄ vna pluribus vnit̄. Adhuc
ɔn̄ſū ē ſ̄ aīam vniri corpi ut formam
formas aūt oʒ eē ppriis materiis pportionatas cū ſe hēant ad īuicē ſicut po-
tētia ⁊ act⁹. ppri⁹ aūt act⁹ ppe poten
tie rn̄det. nō ḡ vna aīa pluribꝫ corpo-
ribꝫ vnit̄. Amp̄. v̊tutē motoris oʒ eē
ſuo mobili pportionatā. nō. n. q̄cūq̄ʒ
v̊tus mouet qđcūq̄ʒ mobile. aīa aūt ⁊
ſi nō ſit forma corpis nō tn̄ pōt dici q̄
nō ſit motor ipſi⁹. aīatū aūt ab īaīato
diſtinguim⁹ ſenſu ⁊ motu. oʒ igit̄ ſm
dīſitatē corpoꝝ eē dīſitatē aīaꝝ. Itē
ī his q̄ gnān̄t ⁊ corrūpunt̄ impoſſibi-
le ē p gnātoʒ reiterari idē nūero. cū. n
generatio ⁊ corruptio ſit mot⁹ ī ſub̄aʒ
ī his q̄ gnān̄t ⁊ corrūpūt̄ non manet
ſub̄a eadē ſicut manet ī his q̄ ſm locū
mouent̄. ſʒ ſi vna aīa dīſis corpibꝫ ge-
nerandis vnit̄ ſucceſſiue. redibit idē nu-
mero hō per gnātionē. qđ platoni de
necitate ſeq̄t̄ q̄ dixit hoīem eſſe aīam
corpe īdutā. ſeq̄t̄ etiā ⁊ in aliis qbuſ-
cūq̄ʒ. q̄a cū vnitas rei ſequat̄ formā ſi-
cut ⁊ eē. oʒ q̄ illa ſint idē nūero quoꝝ
ē forma nūero vna. nō igit̄ ē poſſibile
vnā aīam diuerſis corpibus vniri. ex
q̊ etiā ſeq̄t̄ q̄ nec aīe fuerūt an̄ corpa.
Huic autē v̊itati catholice fidei ſn̄ia

ɔcordat. Dr̄. n. in p̊s. Qui finxit ſigil
latim corda eoꝝ quia. ſ. vnicuiq̄ʒ ſeor
ſū ppriā deuſ aīam fecit. nō aūt ſimul
oēs creauit nec vnā dīſis corpibꝫ ad-
iūxit. Hinc etiā ī li° de eccleſiaſticis do-
gmatibꝫ dr̄. Aīas hoīuʒ dicim⁹ nō eſſe
ab initio int̄ ceteras intellectuales nās
nec ſil̄ creatas ſicut Origenes fingit.

Soło rōnū p̄miſſaꝝ. LXXXIIII

Atiōes aūt qbꝫ pbat̄ aīas ab
etno fuiſſe uel ſaltē corpibus
p̄extitiſſe facile ē ſoluere. Qđ
enī p̊ dr̄ aīam habē v̊tutē ut ſit ſemp
ɔcedi oʒ. Sed ſciēdū q̄ v̊tus ⁊ poten-
tia rei nō ſe extēdit ad id qđ fuit ſʒ ad
id qđ ē uel erit. vn̄ ⁊ ī p̄teritis poſſibi
litas locū nō hʒ. nō igit̄ ex h̄ q̄ aīa hʒ
v̊tutē vt ſit ſp pōt ɔcludi q̄ ſp fuerit. ſʒ
q̄ ſp erit. P̄. ex v̊tute non ſeq̄t̄ id ad
qđ ē v̊tus niſi p̄ſuppoſita v̊tute. q̄uis
igit̄ aīa habeat virtutē ut ſit ſp. nō tn̄
pōt ɔ̄cludi q̄ aīa ſit ſp niſi poſtq̄ʒ hāc
v̊tutē accepit. ſi āt ſumat̄ q̄ hāc v̊tutē
ab etno hūerit. erit petitū id qđ opor
tebit pbari. ſ. q̄ fuerit ab etno. Qđ v̊o
2° obiicit̄ đ etnitate v̊itatis quā ītelli
git aīa. ɔſiderare oʒ q̄ ītellecte v̊itatis
etnitas pōt intelligi dupliciter. vno mō
q̄tum ad id qđ ītelligit̄. alio° q̄tū ad
id q̊ intelligit̄. ⁊ ſi qdē v̊itas ītellecta
ſit etna q̄tū ad id qđ ītelligit̄. ſequet̄
etnitas rei q̄ ītelligit̄. nō āt ītelligētis.
ſi aūt v̊itas ītellecta ſit etna q̄tū ad id
q̊ intelligit̄ ſeq̄ret̄ ītelligentē aīam eē
etnā. ſic aūt v̊itas ītellecta nō ē etna
ſʒ p̊ mō. Ex p̄miſſis enī pʒ q̄ ſpēs ītel-
ligibiles qbꝫ aīa nr̄a ītelligit v̊itatē đ
nouo nob̄ aduenire ex fantaſmatib⁹
p ītellectū agentē. vn̄ nō pōt ɔ̄cludi
q̄ aīa ſit etna ſʒ q̄ v̊itates ītellecte fū-
dent̄ in aliq̊ etno. fūdant̄ aūt ī ipſa p̊-
ma veritate ſicut ī cā vl̄i ɔtentiua oīs
v̊itatis. ad h̄ aūt etnū ɔpat̄ aīa non ſi-
cut ſub̄m ad formā ſed ſicut reſ ad p-
priū finē. nā verū ē bonū ītellectus ⁊
finis ipſi⁹. ex fine āt argumētū accipe
poſſum⁹ đ rei duratiōe ſicut ⁊ de īitio
rei argumētari poſſum⁹ p cām agētē.
qđ. n. ē ordinatū ad finē ſempiternū
oʒ eē capax ppetue duratiōis. vn̄ pōt
pbari ex etnitate v̊itatis intelligibiliſ
īmortalitas aīe nō aūt ei⁹ etnitas. Q̄
v̊o nō poſſit pbari ex etnitate agentiſ
pʒ ex his q̄ ſ̄ dicta ſunt cū de etnitate
creaturaꝝ q̄reret̄. Qđ etiā 3° obiicit̄
đ pfectiōe vniuerſi necitatē nō habʒ.
vniuerſi. n. pfectio attendit̄ q̄tum ad
ſpēs nō q̄tū ad indiuidua cū cōtinue
vniuerſo plurima indiuidua addant̄
pexn̄tiū ſpēꝝ. aīe aūt hūane nō ſūt di
uerſe ſm ſpēm ſʒ ſolū nūero ut pbatū
ē. vn̄ nō repugnat pfectiōi vniuerſi ſi
aīe de nouo creent̄. Ex quo etiam pʒ
ſolutio ad id qđ 4° obiicit̄. Sil̄ enī dr̄
Gen̄. p̊ q̄ deus ɔſūmauit opa ſua ⁊ q̄
reqeuit ab oī ope qđ patrarat. ſicut ḡ
ɔſūmatio ſiue pfectio creaturarū ſcđm
ſpēs ɔſideratur ⁊ nō ſm īdiuidua. ita
quies dei ē ītelligēda ſcđm ceſſationē
a nouis ſpēbꝫ cōdēdis nō aūt a nouis
īdiuiduis q̄ꝝ ſilia ſm ſpēm p̄ceſſerūt.
⁊ ſic cū oēs aīe hūane ſint vni⁹ ſpēi ſi-
cut ⁊ oēs hoīes. nō repugn̄t p̄dcē quie
ti ſi de⁹ q̊tidie nouas aīas creat. Sci-
endū aūt ē q̄ ab Arꝭ. nō īuenit̄ dictū
q̄ intellect⁹ hūan⁹ ſit etn⁹. qđ tn̄ dicē
ɔſueuit ī his q̄ ſm ſuā opīonē ſp fue-
rūt. dicit aūt ipſū eſſe ppetuū. qđ qdē
pōt dici de his q̄ ſp erūt ⁊ ſi non ſemp
fuerunt. vnde et in xi°. metaph̄. cum
animā intellectiuā a cōditione aliaꝝ
formarum exciperet. non dixit q̄ hec

forma fuerit añ mām. qđ tñ Plato de ideis dicebat. ⁊ ſic videbaṫ conueniēs matie in q̃ loq̇baṫ ut aliqd tale de aia diceret. ſ3 dixit ꝙ manet poſt corpus.

Q͛ aia nō ſit de ſubã dei. LXXXV

Ex his etiā p3 aiam nō eſſe de ſubã dei. Oſtenſū ē. n. ſ. dinā ſubam eē etnā nec aliqd eiuſ de nouo icipe. aie aūt hūane nō fuerũt añ corpa ut oñſū ē. nō igiṫ aia pōt eſſe de ſubã dina. Amp. oñſū ē ſ. ꝙ de⁹ nulli⁹ rei fora eē pōt. aia aūt humana ē fora corpis ut oñſū ē. nō igitur ē de ſubã dina. P̃ oē illud ex q̃ fit aliqd ē ī potētia ad id qđ fit ex eo. ſubã āt dei nō ē in potētia ad aliqd cū ſit pur⁹ actus ut ſ. oñſu3 ē. īpoſſibile ē igiṫ ꝙ ex ſubſtātia dei fiat aia ul̃ qđcūq3 aliud. Adħ. illud ex q̃ fit aliud. aliq mō mutaṫ. de⁹ aūt ē oīo īmobilis ut ſ. ꝓbatū ē. īpoſſibile ē igiṫ ꝙ ex eo aliquid fieri poſſit. Amp. in aia manifeſte appa ret variatio ſm ſciam ⁊ v̄tutē ⁊ eorū oppoſita. de⁹ aūt ē oīo īuariabil̃ ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝑ accidēs. non igiṫ aia pōt eē đ dina ſuba. Itē. ſ. oñſū ē ꝙ de⁹ ē act⁹ pur⁹ ī q̃ nulla potētialitas iuenit̃. ī aia aūt hūana iuenit̃ ⁊ potētia ⁊ act⁹. eſt. n. ī ea ītellect⁹ poſſibilis qui ē potētia ad oīa ītelligibilia. ⁊ ītellect⁹ agēs ut ex ſ. dictis p3. nō ē igiṫ aia hūana đ nafa dina. Itē. cū ſubã dina ſit oīo īpartibil̃. nō pōt aliqd ſube ei⁹ eē aia niſi ſit tota ſubã eius. ſubam aūt dinā eſt īpoſſibile eē niſi vnā ut ſ. oñſū ē. ſeqṫ igiṫ ꝙ oīu3 hoīu3 ſit tm̄ aia vna q̃tum ad ītellectū. ⁊ ħ ſ. ip̄batu3 ē. nō ē igiṫ aia de ſubã dina. Videṫ āt ħ opīo ex triplici fonte ꝓceſſiſſe. Quidā. n. poſuerūt nullā ſubam īcorpeā eē. vnde nobiliſſimū corpoꝝ deū eē dicebāt ſiue ħ eēt aer ſiue ignis ſiue qđcūq3 aliud pncipiū ponebāt. ⁊ de nā hui⁹ mōi corpis aiam eē dicebāt. nā oēs id qđ ponebāt pncipiū. aie attribuebāt ut p3 ꝑ Aꝛ. in p̊ de aia. ⁊ ſic ſeq̇baṫ aiam eē de ſubã dina. ⁊ ex hac radice pullulauit poſitio manichei qui eſtimauit deū eē quandā lucē corpeā ꝑ infinita ſpatia diſtenſam. cui⁹ quādā pticulā hūanā aiam eē dicebat. ħ aūt poſitio ſ. īꝓbata ē ⁊ ꝑ ħ qđ oñſū ē deū non eē corp⁹. ⁊ ꝑ ħ qđ oñſū ē aiam hūanā corp⁹ nō eſſe nec aliquā intellectualē ſubam. Quidā vo poſuerūt intellectū oīu3 hoīu3 eē vnū uel agentem tm̄ uel agentē ⁊ poſſibilē ſil̃ ſicut ſ. dictū eſt. ⁊ q2 quālibet ſubam ſepatā antiq dicebāt eē deū. ſequebaṫ aiam nr̄am i. ītellectū q̃ intelligim⁹ eē dinē nafe. vñ et a q̇buſda3 nr̄i tp̄is xp̄iane fidei ꝓfeſſoribꝫ ponētibꝫ intellectū agentē ſepatū dictū ē expſſe ꝙ ītellect⁹ agēs ſit deus. ħ aūt poſitio de vnitate intellect⁹ nr̄i ſ. īꝓbata ē. Potuit aūt ⁊ ex ipſa ſilitudine aie nr̄e ad deū hec opinio naſci. Intelligē. n. qđ maxie eſtimaṫ ꝓpriū dei nlli ſube ī mūdo īferiori ɔuēire iuenit̃ niſi hoī ꝓpṫ aiam. vñ videri potuit aia3 ad nām dinā ptinē ⁊ pſertim apud hoīes in q̇ꝝ opīonib⁹ erat firmatū ꝙ aia hoīs eēt īmortalis Ad ħ etiā coadiuuare videṫ qđ Gen̄ p̊ p⁹q̃ dictū ē: faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē noſtrā. ſubdiṫ: formauit de⁹ hoīem de limo tre. ⁊ inſpirauit in faciem ei⁹ ſpiraculū vite. ex q̃ qdā accipe voluerūt ꝙ aia ſit de nafa dina. qui. n. ī faciē alti⁹ ſpirat. idē numero qđ ī ipo erat ī aliū emittit. ⁊ ſic videṫ ſcriptā īnuē ꝙ aliqd dinū a deo ī hoīem ad ipſū viuificādū īmiſſū ſit.

Sed ſilitudo p̄dicta nō oñdit animā hoīs eē aliqd ſube dine cū ītelligēdo defectū multiplr̄ patiaṫ. qđ đ deo dici nō pōt. vñ hec ſilitudo mag̃ ē indicatiua cuiuſdā īpfecte imaginis q̃ alicui⁹ ſubalitatis. qđ etiā ſcriptā īnuit cū dicit ad imaginē dei hoīem factū. vñ ⁊ inſpiratio p̄dicta ꝓceſſum vite a deo ī hoīem ſm quāda3 ſimilitudinē demōſtrat non ſm vnitatē ſube. ꝓpṫ qđ ⁊ in faciē ſpūs vite diciṫ inſpirat⁹ q2 cū ī hac pte corpis ſint pluriū ſenſuū organa ſita ī ipſa facie euidentius vita monſtraṫ. ſic ig̃ de⁹ inſpiraſſe in faciē hoīs ſpiraculū vite diciṫ. q2 ſpm̄ vite hoī dedit nō eū ex ſua ſubã decidendo. nā ⁊ q̇ corpalit̃ inſufflat in faciem alicui⁹. vñ videṫ ſcriptā eē metaphora. aerem ī faciē ei⁹ īpellit. nō aūt aliquā ſue ſube ptē in ipſū emittit.

Q͛ aia hūana non traducatur cum ſemine. LXXXVI

Ex p̄miſſiſ aūt oñdi pōt ꝙ aia hūana nō traduciṫ cū ſemie q̇ ꝑ coitū ſeminata. Quoꝝcūq3. n. pncipiorū opatiōes nō pñt eē ſine corpe. nec eoꝝ īitiū ſine corpe eē pōt. ſic. n. res h3 eſſe ſicut ⁊ opaṫ. cum vnūqđq3 opeṫ inq̃tū ē ens. ez̄o vo quoꝝ pncipiorū opatiōes ſine corpe ſūt. generatio eoꝝ nō ē ꝑ gnātionem corpis. opatio aūt aie nutritiue ⁊ ſenſitiue nō pōt eē ſine corpe ut ex p̄miſſis p3. opatio aūt aie ītellectiue nō fit ꝑ organū corporeū ut ſ. habitū ē. igiṫ aia nutritiua ⁊ ſenſitiua per gnātionē corpis gnanṫ nō aūt aia ītellectiua. ſ3 traductio ſemīs ad corpis gnātione3 ordinaṫ. igiṫ aia nutritiua ⁊ ſenſitiua eē icipiūt ꝑ ſemīs traductionē nō āt ītellectiua. Adħ. ſi aia hūana ꝑ traductionē ſemīs eē icipet. ħ nō poſſet eē niſi duplicit̃. Vno mō ut intelligeṫ eē in ſemīe actu q̃ſi ꝑ accñs diuiſa ab aia gnānt ſicut ſemē diuidiṫ a corpe. ut videm⁹ in aīalibꝫ anuloſis q̇ deciſa viuūt ī q̇bꝫ ē aia vna ī actu ⁊ multe ī potētia. diuiſo aūt corpe aīalis p̄dicti in q̇libet pte viuēte icipit aia eē actu. Alio mō ut ītelligaṫ in ſemīe eē v̄tus ꝓductiua aie ītellectiue. ut ſic aia intellectiua ponaṫ eē ī ſemīe v̄tute ſ3 nō actu. Primū aūt hoꝝ ē īpoſſibile duplici rōne. p̊ q2 cū aia intellectiua ſit pfectiſſima aiaꝝ ⁊ maxīe v̄tutis eius ꝓpriu3 pfectibile ē corp⁹ hñs magnā diſitatē ī organiſ ꝑ q̃ pñt multiplices ei⁹ opatiōes expleri. vñ nō pōt eſſe ꝙ fiat actu in ſemine deciſo: q2 nec etiā aie brutoꝝ pfectoꝝ ꝑ deciſionē multiplicanṫ ꝓut ɔtingit ī aīalibꝫ anuloſis. 2⁹ q2 cū intellect⁹ q̇ ē ꝓpa ⁊ pncipalis v̄t⁹ aie ītellectiue nō ſit alic⁹ ptꝭ corpis act⁹. nō pōt diuidi ꝑ accñs ſm corpis diuiſionē. vnde nec aia ītellectiua. Secūdū etiā ē īpoſſibile. v̄tus. n actiua q̇ ē in ſemine agit ad gnātionē aīalis traſmutando corp⁹. non. n. alit̃ agē pōt v̄tus q̇ ē in mā. ſ3 oīs fora que īcipit eē ꝑ tranſmutationē māe. h3 eē a mā depēdēs. traſmutatio. n. matie reducit eā de potētia ī actū. ⁊ ſic determinaṫ ad eē actu māe qđ ē ꝑ vnionē fore. vñ ſi ꝑ ħ etiā īcipiat eē fore ſimpliciṫ. eē fore ñ erit niſi ī ħ qđ ē vniri māe. ⁊ ſic erit ſm eē a mā depēdēs. ſi igiṫ aia hūana ꝓducaṫ ī eē ꝑ v̄tutē actiuā que eſt ī ſemine. ſeqtur ꝙ eē ſuū ſit dependens a materia ſicut eē aliaꝝ formarū maīaliū cui⁹ ɔ̃riū ſ. oñſū ē. nullo igiṫ modo aia intellectiua ꝓducitṫ in eſſe per ſeminis traductionem.

Amp̄.oīs forā q̄ educit̄ in eē p māe tranſmutatõnē ē forā educta d̄ potē tia māe.h̄.n.ē mām trāſmutari de potētia ī actū reduci. aīa aūt ītellectiua nō pōt educi de potētia māe.iam.n.s̄ oñſū eſt q̄ ipſa aīa ītellectiua excedit totū poſſe māe cū habeat aliquā opationē abſq̄ mā ut s̄ oñſū ē. nō igit̄ aīa intellectiua in eſſe educit̄ p trāſmutationē māe. ⁊ ſic neq̄ p actionē v̄tutis q̄ ē in ſemine. p̄.nnlla v̄tus actiua agit vltra ſuū gen⁹. ſed aīa ītellectiua excedit totū genus corpoꝝ cū habeat opationē ſup oīa corpa eleuatā que ē ītelligē. nulla igit̄ v̄tus corpea poteſt pducē aīa; ītellectiuā. ſ oīs actio v̄tutis q̄ ē ī ſeīe ē p aliquā corporeā v̄tutem. agit.n. v̄tus formatiua mediāte triplici calore. s. ignis. celi ⁊ calore aīe nō igit̄ pōt pduci in eē aīa ītellectiua p v̄tute q̄ ē in ſemīe. p̄.ridiculu; ē dicē aliquā ītellectualē ſubām ul' per diuiſionē corpis diuidi uel etiā ab aliqua v̄tute corpea pduci. ſ aīa humana ē q̄dā ītellectual' ſuba ut s̄ oñſū ē. nō igit̄ pōt dici q̄ diuidat̄ p diuiſionē ſemis. neq̄ q̄ pducat̄ ī eē a v̄tute actiua q̄ ē in ſemine. ⁊ ſic nullo mō p ſeminis traductionē aīa humana incipit eē. p̄.ſi gnātio alicu⁹ ē cā q̄ aliqd ſit. corruptio ei⁹ erit cā q̄ illud eē deſinat. corruptio aūt corpis non ē cā q̄ aīa hūana eē deſinat cu; ſit īmortal' ut s̄ oñſū ē. neq̄ igit̄ gnātio corpori ē cā q̄ aīa īcipiat eē. ſ traductio ſemīs ē cā ppa gnātōis corpis. nō eſt igitur traductio ſemīs cauſa gnātiōis aīe in eſſe. Per hoc autem excludit̄ error Apollinari ⁊ ſequatiū ei⁹ qui dixerūt aīas ab aīab⁹ generari ſicut a corpib⁹ corpora.

Q̄ aīa hūana pducat̄ in eē a deo p creationem. LXXXVII

Ex his āt q̄ dicta ſūt oñdi pōt q̄ ſolus de⁹ aīam hūanā ī eē pducit. Oē.n.qd̄ ī eē pducit̄ uel generat̄ p ſe aut p accñs. ul' creat̄. aīa aūt hūana nō generat̄ p ſe cū non ſit ɔpoſita ex mā ⁊ forā ut s̄ oñſū eſt. neq̄ generat̄ p accñs. cū.n. ſit forā corporis gnāret̄ p corpis gnātionē que ē ex v̄tute actiua ſemīs qd̄ īprobatū ē. cū ḡ aīa hūana de nouo eē īcipiat. nō n. ē etna nec p̄exiſtit corpi ut s̄ oñſu; ē. relinq̄t̄ q̄ exeat in eſſe p creationē. oñſū ē aūt s̄ q̄ ſol⁹ deus pōt creare. ſolus igit̄ ipſe aīam hūanā ī eē pducit. Amp̄. oē illud cui⁹ ſuba nō eſt ſuū eē. h; ſui eē auctorē ut s̄ oñſū ē. aīa āt hūana nō ē ſuū eē. h̄.n. ſol⁹ dei eſt ut s̄ oñſū ē. h; igit̄ cām actiuā ſui eē. ſed qd̄ p ſe h; eē p ſe etiā agit̄. qd̄ v̄o non h; eē p ſe ſ ſolū cū alio non p ſe fit ſed alio facto. ſicut forā ignis fit igne generato aīa āt hūana h̄ h; ppu; ītr̄ alias forās q̄ ē ī ſuo eē ſubſiſtēs ⁊ eē qd̄ ē ſibi ppriu; corpi coīcat. aīa igit̄ p ſe h; ſuū fieri pter modū aliaꝝ forarū q̄ fiūt p accñs ɔpoſitis factis. ſ cum aīa humana nō hēat mām ptē ſui. nō pōt fieri ex aliq̄ ſicut ex mā. relīq̄t̄ ḡ q̄ ex nihilo fiat ⁊ ſic creat̄. cū igit̄ creatio ſit opus pprīū dei ut s̄ oñſū ē. ſeqtur q̄ a ſolo deo īmediate creat̄. Adh̄. eorū q̄ ſūt vni⁹ gener̄ ē idē mod⁹ pdeūdi in eſſe ut s̄ pbatū ē. aīa aūt ē de genere ſubaꝝ ītellectualiū q̄ nō pñt aliter ītelligi pdite ī eē niſi p viā creatiōis. aīa igit̄ hūana exit in eſſe p creationē a deo. Itē. q̄cq̄d pducit̄ in eē ab aliq̄ agēte. acqrit ab ipſo uel aliqd qd̄ eſt pncipiū eſſendi ī tali ſpē. uel ipſū eſſe abſolutū. aīa aūt nō pōt ſic pduci ī eē q̄ acqrat̄ ei aliqd qd̄ ſit pncipiū eſſendi ſicut ɔtīgit ī reb⁹ ɔpoſitis ex mā ⁊ forā q̄ generant̄ p h̄ q̄ acqrūt formā ī actu. nō.n. h; aīa aliq̄d ī ſeipa qd̄ ſit ſibi pncipiū eēndi cū ſit ſuba ſimplex ut s̄ oñſū ē. relinq̄t̄ igit̄ q̄ nō pducat̄ in eē ab aliq̄ agēte niſi p h̄ q̄ ɔſeq̄t̄ ab ipo eſſe abſolute. ipſū aūt eē ē pprius effect⁹ pmi ⁊ v̄lis agentis. ſecūda eni agētia agūt p hoc q̄ impmūt ſilitudines ſuaꝝ foraꝝ ī reb⁹ factis q̄ ſūt fore factoꝝ. aīa igit̄ nō pōt pduci ī eſſe niſi a pmo ⁊ v̄li agēte qd̄ ē de⁹. p̄. finis rei rñdet pncipio ei⁹. tūc.n. res pfecta ē cū ad pmū pncipiū ptingit uel p ſilitudinē uel q̄cūq̄ mō. finis aūt aīe hūane ⁊ vltima ei⁹ pfectio ē q̄ p cognitionē ⁊ amorē trāſcēdat totū ordinē creaturaꝝ ⁊ ptingat ad pmū pncipiū qd̄ deus eſt. igit̄ ab eo h; ppe ſue originis pncipiū. Hoc etiā inuenire videt̄ ſacra ſcriptūra Gen̄. p̄. cū.n. d̄ inſtitutiōe alioꝝ aīalium loquēs eoꝝ aīas aliis cauſis aſcribat. utpote cum dicit Producāt aq̄ reptile aīe viuēd. ⁊ ſilīt̄ de aliis ad hoiem veniens aīam eius a deo creari oñdit dicēs: Formauit de⁹ hoiem de limo t̄re ⁊ inſpirauit ī faciē ei⁹ ſpiraculū vite. p̄ h̄ aūt excluditur error ponentium aīas ab angelis eſſe creatas.

Rōnes ad pbandū q̄ aīa hūana cauſetur ex ſemine. LXXXVIII

Vnt aūt q̄dā que pmiſſis vident̄ eē aduerſa. Cū.n. hō ſit aīal inq̄tū h; aīam ſenſitiuā rō āt aīalis vniuoce hoi ⁊ aliis aīalib⁹ ɔueniat. videt̄ q̄ aīa ſenſitiua hoīs ſit eiuſdē generis cū aīab⁹ alioꝝ aīaliu;. q̄ aūt ſūt vni⁹ generis eūdē modū habent pdeūdi in eſſe. aīa igit̄ ſenſitiua hoīs ſicut ⁊ alioꝝ aīaliū p v̄tutē q̄ eſt in ſemine ī eſſe pcedit. eſt aūt idē f̄m ſuba; aīa ītellectiua ⁊ ſenſitiua ī hoīe ut s̄ oñſū ē. videt̄ igit̄ q̄ etiā aīa intellectiua p v̄tutē ſemīs pducat̄. p̄. ſicut docet Ar̄. in li° de gnātiōe aīaliu;. pus tpe eſt fetus aīal q̄ hō. ſ cū ē aīal ⁊ nō hō hab; aīam ſenſitiuā ⁊ nō intellectiuā. quā q̄dē ſenſitiuā nō ē dubiū ex v̄tute actiua ſemīs pduci ſicut ⁊ ī ceteris aīalib⁹ ɔtingit. illa aūt met aīa ſenſitiua ē in potētia ut ſit intellectiua. ſicut illud aīal eſt ī potētia ut ſit aīal rōnale. niſi forte dicat̄ q̄ aīa itellectiua ſupueniens ſit alia ſuba. qd̄ s̄ īprobatū ē. videt̄ igit̄ q̄ ſuba aīe itellectiue ſit ex v̄tute q̄ ē ī ſemine. Itē aīa cū ſit forma corpis vnit̄ corpi f̄m ſuū eē. ſ ad ea q̄ ſūt vnū f̄m eē t̄mīat̄ vna actio ⁊ vni⁹ agētis. ſi.n. ſūt diuerſa agētia ⁊ p ɔñs diuerſe actiōes. ſeq̄t̄ q̄ ſint facta d̄ſa f̄m eſſe. oꝫ igit̄ vni⁹ agētis vnā actionē t̄minari ad eē aīe ⁊ corpis. ɔſtat aūt q̄ corp⁹ ſit p actionē v̄tutis q̄ ē in ſemīe. ḡ ⁊ ab eadē eſt aīa que ē ei⁹ forma ⁊ nō ab agente ſeparato. Amp̄. hō generat ſibi ſimile f̄m ſpēm p v̄tutē q̄ ē ī ſemine deciſo. oē aūt agēs īmobilit̄ generat ſibi ſiſe ī ſpē p h̄ q̄ cauſat formā generati a q̄ ē ei⁹ ſpēs. aīa igit̄ hūana a q̄ ē ſpecies hoīs pducit̄ ex v̄tute que ē in ſemine. Itē Apollinaꝛ ſic argumētat̄. Quicūq̄ dat ɔplemētū opi coopat̄ agēti. ſ ſi aīe creat̄ a deo ipſe dat cōplementū gnātiōi puerorū q̄ q̄n; ex adulteri naſcūt̄. ḡ de⁹ coopat̄ adulteri. qd̄ ſibi īcōuenies videt̄. Inueniūt̄ aūt ī li° qui Gregō niſſeno īſcribit̄ q̄dā rōnes ad h̄ idē pbandū. Argumētat̄ aūt ſic

Ex aīa ⁊ corpore ſit vnū qꝺ eſt homo
vnus. ſi igiť aīa fiat prius ꝗ corpꝰ aut
corpꝰ ꝑus ꝗ aīa· idē erit ꝑus ⁊ poſte-
rius ſeipſo qꝺ videtur impoſſibile. ſiľ
igiť fit corpꝰ ⁊ aīa. ſ corpꝰ incipit fieri
in deciſione ſemīs. ğ ⁊ p deciſionē ſe-
minis aīa ī eſſe ꝓducit. Adħ. īpfec-
ta videť eē opatio agētis qui nō totā
rem ī eſſe ꝓducit ſ ſolū eiꝰ alterā ptē.
ſi igiť deuſ aīam ī eſſe ꝓduceret· corpꝰ
vō vtute ſemīs formareť que duo ſūt
ptes vniꝰ. ſ. hoīs· vtriꝰq opatio. s. dei
⁊ ſeminatiue vtutis īpfecta videreť·
qꝺ pꝫ eē incōueniēs. ab vna igiť ⁊ ea-
dem cā ꝓduciť aīa ⁊ corpꝰ hoīs. cōſtat
aūt corpus hoīs ꝓduci vtute ſeminis
ğ ⁊ aīa. Itē. in oībꝫ q̄ generanť ex
ſemīe oēs pteſ rei generate ſiľ ꝯphen-
dūtur vtute ī ſemīe lꝫ actu nō appare-
ant ſicut videmꝰ ī tritico aut ī qlibet
alio ſemine ꝙ herba ⁊ culmꝰ ⁊ intno-
dia ⁊ fructꝰ ⁊ ariſte vtute ꝯphendūť
ī pmo ſemine. ⁊ poſtea ꝓtendiť ſemē
⁊ declarať quadā cōuenientia nāli ad
pfectionē nō aſſumēs aliqd extrinſe-
cū. ꝯſtat aūt aīam eē ptē hoīs. ī ſemīe
igitur hoīs vtute ꝯtineť aīa humana
nō aūt ex aliq̄ exteriori cā pncipiū ſu-
mit. Amp̄. eoꝝ qꝝ īueniť idē ꝓceſ-
ſus ⁊ tminꝰ oꝫ eē idē originis pncipiū
ſ ī generatiōe hoīs idē ꝓceſſus corpo-
ris ⁊ aīe ⁊ idē tminꝰ īueniť. ſm eni ꝙ
figuratio ⁊ quātitas mēbrorū ꝓcedit
⁊ aīe opationes magꝭ ac magꝭ manife-
ſtanť. nā ꝑus apparet opatio aīe ſenſi-
tiue. ⁊ tandē corpe ꝯpleto opatio aīe
ītellectiue. ğ idē ē pncipiū aīe ⁊ cor-
poris. ſ pncipiuꝫ originis corpis ē per
deciſionē ſemīs. ğ ē ⁊ pncipiū origīs
aīe. Adħ. qꝺ ꝯfigurať alicui conſti-
tuiť ex actiōe eiꝰ cui ꝯfigurať· ſicut ce-
ra q̄ ꝯfigurať ſigillo accipit hanc ꝯfi-
gurationē ex īpreſſiōe ſigilli. conſtat
aūt corpꝰ hoīs ⁊ cuiuſlibꝫ aīalis eē ꝓpe
aīe ꝯfiguratū. talis ē. n. organoꝝ diſ-
poſitio qualis ꝯpetit ad opatiōes aīe
p eas exercēdas. corpꝰ igiť formať ex
actiōe aīe. vn̄ etiā Ar. dic ī 2° ꝺ aīa. ꝙ
aīa ē efficiēs cā corpis. ħ āt nō eēt niſi
aīa eēt ī ſemīe. nā corpꝰ p vtutē q̄ ē ī
ſemīe ꝯſtituiť. eſt igiť aīa hūana ī ſe-
mine hoīs. ⁊ ita ex deciſiōe ſemīs ori-
ginē habet. Itē. nihil viuit niſi per
aīam. ſemē aūt ē viuū· qꝺ pꝫ ex tribꝫ.
ꝑ qdē qa a viuēte decidiť. 2° qa in ſe-
mine apparet calor vitalis ⁊ opatio vi-
te que ſūt rei viuētis indicia. 3° qa ſe-
mina plātaꝝ tre mādata niſi ī ſe vitā
hrēnt· ex tra q̄ ē exanimis nō poſſent
caleſcē ad viuēdū. eſt igiť aīa ī ſemīe.
⁊ ſic ex deciſione ſemīs originē capit.

Amp̄. ſi aīa nō ē an̄ corpuſ ut oñſū
ē neqꝫ īcipit eē cū ſemīs deciſiōe· ſeqť
ꝙ ꝑus formeť corpꝰ ⁊ pꝰea ei infūdať
aīa de nouo creata. ſ ſi ħ ē verū· ſeqť
vlteriꝰ ꝙ aīa ſit ꝓpter corpꝰ. qꝺ eni ē
ꝓpť aliud īueniť eo poſteriꝰ· ſicut ve-
ſtimēta fiūt ꝓpter hoīem· ħ aūt ē fal-
ſū. nā magis eſt corpꝰ ꝓpť aīam. finis
eni ſp nobilior eſt. oꝫ igiť dicere ꝙ aīa
ſimul cū deciſione ſeminis oriať.

Solutio rōnū p̄miſſaꝝ. LXXXIX

Ad faciliorē vō p̄miſſaꝝ rōnū
ſolutionē p̄mittēda ſūt qdā
ad exponēdū ordinē ⁊ ꝓceſ-
ſū generatiōis hūane ⁊ gnālit aīalis.
ꝑ itaqꝫ ſciendū ē falſam eſſe opīonē
q̊rūdā dicentiū ꝙ opa vite q̄ apparēt
in embrione an̄ vltimū ꝯplemētū nō
ſūt ex aliq̄ aīa uel vtute aīe ī eo exn̄te
ſ ex aīa matris. ſi. n. ħ eēt verum iam
embrio nō eēt aīal cum oē aīal ex aīa
⁊ corpore ꝯſtet. opationes etiam vite
nō ꝓueniūt a pncipio actiuo extrinſe-
co ſ ab īttanea vtute ī q̄ pcipue a nō
viuētibꝫ viuētia videnť diſcerni q̄tū
ē ꝓpriū mouē ſeipſa. qꝺ. n. nutriť aſ-
ſimilat ſibi nutrimētū. vn̄ oꝫ ī nutri-
to eē vtutē nutritiōis actiuā cū agēs
ſibi ſiľe agat. ⁊ multo ē ħ manifeſtiꝰ
ī opibꝫ ſenſus. nā vidē ⁊ audire cōue-
nit alicui p vtutē aliquaꝫ ī ipſo exn̄tē
nō ī alio. vn̄ cū embrio īueniať nutri-
ri an̄ vltimū ꝯplemētū ⁊ etiā ſentire
nō pōt ħ attribui aīe matris. Nec tn̄
pōt dici ꝙ in ſemīe ab ipſo pncipio ſit
aīa ſm ſuā eēntiā ꝯpletā cuiꝰ tn̄ opa-
tiones nō apparēt ꝓpť organoꝝ defec-
tū. nā cū aīa vniať corpi ut forma· nō
vniť niſi corpi cuiꝰ ē ꝓpe actꝰ. eſt aūt
aīa actus corpis organici. nō ē igiť an̄
organiçationē corpis ī ſemīe aīa actu
ſ ſolū potētia ſiue vtute. vn̄ Ar. dic ī
2° de aīa ꝙ ſemē ⁊ fructus ſic ſūt potē-
tia vitam hn̄tia ꝙ abiiciūt aīam. i. aīa
carēt cū tn̄ id cuiꝰ aīa ē actus ſit potē-
tia vitā hn̄s nō tn̄ abiiciēs aīaꝫ. ſeqreť
etiā ſi a pncipio aīa eēt in ſemīe ꝙ ge-
neratio aīalis eēt ſolū per deciſionē ſi-
cut ē in aīalibꝫ anuloſis ꝙ ex vno fiūt
duo. ſemē. n. ſi ſtatim cū eſt deciſum
animā haberet· iam haberet formam
ſubālem. oīs autē generatio ſubſtan-
tialis p̄cedit formā ſubālē nō eā ſeqť.
ſi q̄ vō trāſmutatōes formā ſubalem
ſequūť· nō ordinanť ad eē gnāti ſ ad
bn̄ eē ipſiꝰ. ſic igiť gnātio aīalis ꝯple-
teť in ipa deciſiōe ſemīs· oēs aūt trāſ-
mutatiōes ſequētes eēnt ad gnātiōeꝫ
īpertinentes. Sed adħ magis eſt ridi-
culū ſi ħ de aīa rōnali dicať. tū qa im-
poſſibile ē ut diuidať ſm diuiſionem
corpis ad ħ ut ī deciſo ſeīe eſſe poſſet.
tū qa ſequereť ꝙ in oībꝫ pollutionibꝰ
ex qbus ꝯceptꝰ nō ſeqť nihilominus
rōnales aīe multiplicarēť. Neqꝫ etiā
dici pōt qꝺ qdā dicūt. ⁊ ſi a principio
deciſiōis ī ſeīe nō ſit aīa actu ſ vtute
ꝓpť deficientiā organoꝝ· tn̄ ipſā met
vtutē ſemīs qꝺ ē corpꝰ organiçabile
⁊ ſi non organiçatū eſſe ꝓportionalit
ſemī aīaꝫ ī potētia ſ nō actu. ⁊ qa vita
plante pauciora reqrit organa ꝗ vita
aīaľ. pmo ſemīe ſufficiēť ad vitā plāte
organiçato ipam p̄dictam vtutē fieri
aīaꝫ vegetabilē· deinde organis magꝭ
perfectis ⁊ multiplicatis eandē pdu-
ci ut ſit aīa ſenſitiua· vlterius aūt for-
ma organoꝝ perfecta eandē aīam fie-
ri rōnalē non quidē p actionē vtutis
ſemīs ſ ex influxu exterioris agentiſ.
ꝓpter qꝺ ſuſpicanť Ar. dixiſſe ītellec-
tū ab extriſeco eē· ī li° de generatione
aīaliū. Scꝺm. n. hāc pōnē ſeqreť ꝙ ali-
qua vtus eadē nūero nūc eēt aīa vege-
tabilis tm̄ ⁊ poſtmodū aīa ſenſitiua. ⁊
ſic ipa fora ſubalis ꝯtinue magꝭ ac ma-
gis pficereť. ⁊ vlteriꝰ ſeq̄reť ꝙ non ſiľ
ſ ſucceſſiue educereť forma ſubalis ꝺ
potētia ī actū. ⁊ vlterius ꝙ generatio
eēt motꝰ cōtinuꝰ ſicut ⁊ alteratio· q̄ oīa
ſūt īpoſſibilia ī natura. Sequereť etiā
adħ maius incōueniēs. s. ꝙ aīa rōnaľ
eēt mortaľ. nihil. n. formalit alicui rei
corruptibili adueniēs facit ipſuꝫ eſſe
īcorruptibile p naturā· aliaſ corrupti-
bile mutaretur in īcorruptibile qꝺ ē
īpoſſibile cū differāt ſm genꝰ vt dr̄ in
x° metaph. ſuba autē aīe ſenſibilis cū
ponať eē p accn̄s generata a corpe ge-
nerato ī ꝓceſſu p̄dicto· de nccītate eſt
corruptibiľ ad corruptionē corporis.
ſi igiť ipſa met ſit rōnalis quodam lu-
mine ītrinſecꝰ īducto qꝺ formalit ſe
habet ad ipſam. eſt. n. ſenſitiuū poten-
tia intellectiuū· de nccītate ſeqť ꝙ aīa

rõnalis corpore corrupto corrũpitur
qꝺ ē ĩpoſſibile ut ſ̄ ꝓbatũ eſt ⁊ fides
catholica docet. Nõ igit̃ ipſa met ṽtus
que cũ ſemine decidit̃ ⁊ dicit̃ formati
ua: eſt aĩa neq; ĩ ꝓceſſu gnãtionis fit
aĩa. ꝫ cũ ĩp̃a fũdet̃ ſicut ĩ ꝓpo ſubõ in
ſpũ cuiꝰ ē ſemẽ cõtentiuũ ſicut qꝺdã
ſpumoſũ opat̃ formatiõe; corpis ꝓut
agit ex v. aĩe pr̃is cui attribuit̃ gene-
ratio ſicut ṗncipali generãti nõ ex vi
aĩe ↄcepti etiã poſtq̃ aĩa ĩeſt. non enĩ
ↄceptũ generat ſeipſũ ꝫ generat̃ a pr̃e
et hoc pꝫ diſcurrẽti ꝑ ſingulas ṽtutes
aĩe. non. n. p̃t attribui aĩe embrionis
rõne ṽtutis generatiue. tũ q̃a vis ge-
neratiua nõ hꝫ ſuã opationẽ niſi ↄple
to ope nutritiue ⁊ augmentatiue q̃ ei
deſeruiũt. cũ generare ſit iam ꝑfecti.
tũ q̃a opus generatiue nõ ordinat̃ ad
ꝑfectionẽ ipſiꝰ indiuidui ꝫ ad ſpeciei
ↄſeruationẽ. nec etiã p̃t attribui ṽtu
ti nutritiue cuiꝰ opus ē aſſĩlare nutri-
mentũ nutrito. qꝺ h̃ nõ apparet. nõ. n
nutrimentũ in ꝓceſſu formatiõis tra
hit̃ in ſĩlitudinẽ pexñtis ꝫ ꝑducit̃ ad
ꝑfectiorẽ formã ⁊ viciniorẽ ſĩlitudi-
ni patri. ſĩlr̃ nec augmẽtatiue ad quã
nõ ꝑtinet mutatio ſm̃ formã ꝫ ſolum
ſm̃ quãtitatẽ. de ſenſitiua aũt ⁊ intel-
lectiua ꝑticula pꝫ ꝙ nõ hꝫ aliqꝺ opus
formatiõi tali appropatũ. relinq̃t̃ igit̃
ꝙ formatio corpis ꝑcipue q̃tũ ad pri
mas ⁊ ṗncipales ꝑtes non ē ab aĩa ge
nita nec a ṽtute formatiua agente ex
vi eiꝰ ꝫ agẽte ex vi aĩe generatiue pa-
tris cuiꝰ opꝰ ē facere ſĩle generãti ſm̃
ſpẽm. hec igit̃ vis formatiua eadẽ ma
net ĩ ſpũ p̃dicto a ṗncipio formatõis
vſq; in finẽ. ſpẽs tñ formati nõ manet
eadẽ. nã p̃ habet formã ſemis poſtea
ſanguĩs ⁊ ſic inde q̊uſq; veniat ad vl-
timũ ↄplementũ l;. n. generatio ſim-

pliciũ corpoꝝ non ꝓcedat ſm̃ ordinẽ
eo ꝙ qꝺlibet eoꝝ hꝫ formã ĩmediatã
matie ṗme. in generatiõe tñ corporũ
alioꝝ oꝫ eſſe generationũ ordinẽ ꝓpt
multas formas int̃medias int̃ primã
formã elementi ⁊ vltimã formam ad
quã generatio ordĩat̃. ⁊ iõ ſũt multe
gnãtiões ⁊ corruptiões ſeſe ↄſequen
tes. Nec ē incõueniẽs ſi aliqd int̃me-
dioꝝ generat̃ ⁊ ſtatĩ poſtmodũ int̃rũ
pit̃: q̃a int̃media nõ hñt ſpẽm cõple-
tam ꝫ ſũt ut ĩ via ad ſpẽm. ⁊ iõ nõ ge-
nerant̃ ut ꝑmaneant ꝫ ut ꝑ ea ad vlti-
mũ generatũ ꝑueniat̃. Nec eſt miꝝ ſi
tota generatiõis tranſmutatio nõ eſt
ↄtinua ꝫ ſũt multe generatões int̃me
die: q̃a h̃ etiã accidit ĩ alteratõe ⁊ au-
gmẽto. nõ. n. ē tota alteratio cõtinua
neq; totũ augmentũ ꝫ ſolũ motus lo
calis ē vere ↄtinuꝰ ut pꝫ ĩ 8° ph̃icorũ.
quãto igit̃ aliqua forma ē nobilior et
magis diſtans a forma elemẽti. tanto
oportet eẽ plures formas int̃medias
qbꝰ gradatĩ ad formã vltimã veniat̃
⁊ ꝑ ↄñs plures generationes medias.
⁊ iõ ĩ generatiõe aĩalis et hoĩs ĩ qbꝰ ē
forma ꝑfectiſſima ſũt plurime forme
⁊ generatiões int̃medie ⁊ ꝑ ↄñs cor-
ruptiones: q̃a generatio vniꝰ ē corru
ptio alteriꝰ. aĩa igit̃ vegetabil' q̃ ṗmo
ineſt cũ embrio viuit vita plãte: cor-
rũpit̃ ⁊ ſuccedit aĩa ꝑfectior q̃ ē nutri
tiua ⁊ ſenſitiua ſĩl. ⁊ tũc embrio viuit
vita aĩalis. hac aũt corrupta ſuccedit
aĩa rõnal' ab extrĩſeco ĩmiſſa l; p̃cedẽ
tes fuerĩt ṽtute ſemĩs. His igit̃ viſis
facile ē rñdẽ ad obĩa. Qꝺ. n. p̃ obĩcit̃
oportere aĩam ſenſitiuã eundẽ modũ
originis ĩ hoĩe ⁊ ĩ bruto habere ex eo
ꝙ aĩal de eis vniuoce p̃dicat̃. dicimus
hoc neccĩu; nõ eẽ. ⁊ ſi. n. aĩa ſenſitiua ĩ
hoĩe ⁊ bruto cõueniãt ſcꝺm generis

rationẽ. differũt tñ ſpẽ ſicut ⁊ ea q̃rũ
ſũt forme. ſicut. n. aĩal qꝺ ē hõ ab alñſ
aĩalibus ſpẽ differt ꝑ h̃ ꝙ ē rõnale. ita
aĩa ſenſitiua hoĩs ab aĩa ſenſitiua bru
ti ſpẽ differt ꝑ hoc ꝙ ē etiã intellecti-
ua. aĩa igit̃ in bruto habet id quod eſt
ſenſitiuũ tm̃. ⁊ ꝑ ↄñs nec eſſe nec eius
opatio ſup̃ corpꝰ eleuat̃. vñ oꝫ ꝙ ſĩl cũ
generatiõe corpis generet̃ ⁊ cũ corru
ptiõe corrũpat̃. aĩa aũt ſenſitiua ĩ ho-
mine cũ habeat ſup̃ ſenſitiuã natura;
vim ĩtellectiuam ex q̃ oportet ꝙ ipſa
ſubſ̃a aĩe ſit ſm̃ eẽ ⁊ opationẽ ſup̃ cor-
pus eleuata neq; ꝑ generationem cor
poris generat̃ neq; ꝑ eiꝰ corruptionẽ
corrũpit̃. diuerſus ḡ modus originis
ĩ aĩabus p̃dictis nõ ē ex ꝑte ſenſitiui
ex q̃ ſumit̃ rõ generis ꝫ ex ꝑte ĩtellec-
tiui ex quo ſumit̃ dĩa ſpẽi. vñ nõ p̃ot
ↄcludi diuerſitas generi ꝫ ſola diuer-
ſitas ſpẽi. Qꝺ ṽo 2° obĩcit̃. cõceptũ
ṗus eẽ aĩal q̃; hoĩem. nõ oñdit rõnalẽ
aĩam cũ ſemĩe ꝓpagari. nã aĩa ſenſiti-
ua ꝑ quã aĩal erat nõ manet ꝫ ei ſucce
dit aĩa q̃ ē ſĩl ſenſitiua ⁊ ĩtellectiua ex
qua ē aĩal ⁊ hõ ſimul ut ex dictis pꝫ.
Qꝺ ṽo 3° obĩcit̃. diuerſoꝝ agentiũ
actiones nõ terminari ad vnũ factũ:
intelligendũ ē de diuerſis agentibus
nõ ordinatis. ſi. n. ordĩata ſint ad in-
uicẽ oportet eoꝝ eẽ vnũ effectũ. nam
cã agens ṗma agit ĩ effectũ cãe ſecũ-
de agẽti vehemẽtiꝰ q̃; etiã ip̃a cã ſecũ-
da. vñ videmꝰ ꝙ effectus q̃ ꝑ inſtr̃m
agit̃ a ṗncipali agẽte magis ꝓpe attri
buit̃ ṗncipali agẽti q̃; inſtr̃o. cõtingit
aũt q̃ñq; ꝙ actio ṗncipal' agẽtis ꝑtin-
git ad aliqd ĩ opato ad qꝺ nõ ꝑtingit
actio inſtr̃i ſicut vis vegetatiua ad ſpe
ciẽ carnis ꝑducit ad quã nõ p̃ot ꝑdu-
cere calor ignis q̃ ē eius inſtr̃m l; ope
ret̃ diſponẽdo ad eã reſoluẽdo ⁊ cõſu

mendo. cũ igit̃ oĩs ṽtus nature actiua
ↄpet̃ ad deũ ſicut inſtr̃m ad primũ ⁊
ṗncipale agẽs. nihil ꝓhibet in vno et
eodẽ generato qꝺ eſt hõ actionẽ nãe
ad aliqd hoĩs t̃minari ⁊ nõ ad totum
qꝺ fit actiõe dei. corpus igit̃ hoĩs for-
mat̃ ſĩl ⁊ ṽtute dei q̃ ṗncipalis agẽtiſ
⁊ ṗmi. ⁊ ṽtute ſemĩs q̃ agẽtis ſecũdi.
ꝫ actio dei ꝓducit aĩam hũanã quam
ṽtus ſemĩs ꝓducẽ non p̃ot ꝫ diſponit
ad eã. Vñ pꝫ ſolutio ad q̃rtũ. ſic enim
hõ ſibi ſĩle in ſpẽ generat inq̃tũ ṽtus
ſemĩs eiꝰ diſpoſitiue opat̃ ad vltimã
formã ex qua hõ ſpẽm ſortit̃. Deũ ṽo
adulteris coopari ĩ actiõe nãe nihil ē
incõueniẽs. nõ. n. nĩ adulteroꝝ mala
ē ꝫ volũtas. actio ãt q̃ ē ex ṽtute ſemi
nis ip̃oꝝ ē naturalis nõ volũtaria. vñ
nõ ē incõueniẽs ſi deꝰ illi opatiõi coo
perat̃ vltimam ꝑfectionẽ inducẽdo.
Qꝺ ṽo 6° obĩcit̃ pꝫ ꝙ nõ de neceſſi-
tate ↄcludit. ⁊ ſi. n. detur ꝙ corpꝰ hoĩs
formet̃ ṗus q̃; aĩa creet̃ aut eↄ̊. nõ ſe-
q̃tur ꝙ idẽ hõ ſit ṗor ſeipſo. nõ. n. hõ
ē ſuũ corpꝰ neq; ſua aĩa. ſeq̃t̃ aũt ꝙ ali
qua pars eiꝰ ſit alt̃a ṗor qꝺ nõ ē incõ-
ueniẽs. nã mã tẽpore ē ṗor for̃a. mare
riã dico ſm̃ ꝙ ē ĩ potẽtia ad formã nõ
ſm̃ ꝙ actu ē ꝑ formã perfecta. ſic. n
ē ſĩl cũ for̃a. corpꝰ igit̃ hũanũ ſm̃ ꝙ ē
in potẽtia ad aĩam utpote cũ nõdũ hꝫ
aĩam ē ṗus tẽpore q̃; aĩa. tũc aũt nõ ē
hũanũ actu ꝫ potẽtia tm̃. cũ ṽo ē hu-
manũ actu q̃ ꝑ aĩam hũanã perfec
tũ nõ ē ṗus neq; poſteriꝰ aĩa ꝫ ſimul
cũ ea. Neq; etiã ſeq̃t̃ ſi aĩa ex virtute
ſemĩs nõ ꝓducit̃ ꝫ ſolũ corpꝰ ꝙ ſit ĩp-
fecta operatio tam dei q̃; nãe ut ſepti-
ma rõ ꝓcedebat. ṽtute. n. dei vtrũq;
fit ⁊ corpꝰ ⁊ aĩa l; formatio corporꝭ ſit
ab eo mediãte ṽtute ſemĩs nãli aĩam
aũt ĩmediate ꝓducat. neq; etiã ſequit̃

ꝙ actio ꝟtuꝭ ſemis ſit ip̄fecta·cū pfi-
ciat h̄ ad qđ ē. Sciēdū etiā in ſemie
ꝟtute ꝯtineri oīa illa q̄ ꝟtutē corpeaꝫ
nō excedūt·ſicut ſenū culmus intno-
nō excedūt·ſicut ſenū culmus intno-
oia ⁊ ſilr̃a.ex q̄ ꝯcludi n̄ pōt ꝙ id hoīs
qđ totā ꝟtutē corpeā excedit ī ſemie
virtute ꝯtineat ut octaua rō ꝯclude-
bat. Q̄ aūt opatiōes aīe vider̄ pficē
in ꝓceſſu generatiōis hūane ſicut pfi
ciūt corpis ptei nō oñdit aīam huma
nā ⁊ corpꝰ idē pncipiū habē ſicut no
na rō ꝓcedebat·ſ͡ oñdit ꝙ diſpō ptiū
na rō ꝓcedebat·ſ͡ oñdit ꝙ diſpō ptiū
corpis ē nccīa ad aīe opationē. Qđ
aūt decimo obijcit̄ corpꝰ aīe ꝯfigurati
et ob h̄ aīam ſibi corpꝰ ſil'e ꝑpare·pti
ꝗdē ē verū·pūm aūt falſū.ſi.n intelli
gat̄ de aīa generantis ē verū qđ dicit̄.
falſū aūt ſi itelligat̄ de aīa gnāti.nō.n
ꝟtute aīe generati formatᷓ corpꝰ q̄tū
ad pimas ⁊ precipuas ptes ſ͡ ꝟtute aīe
generantis ut ſ͡ ꝓbatū ē. ſilr̃ etiā oīs
mā ſue forme ꝯfiguratᷓ. nō tn̄ h̄ ꝯfigu
ratio fit ex actiōe generati ſ͡ ex actiōe
forme generātꝭ. Qđ aūt vndecimo
obijcit̄ de ſemis vita in pncipio deci-
ſiōis·pꝫ qdē ex dictis nō eē viuū niſi
ī potētia. vñ tūc aīaꝫ actu nō hꝫ ſ͡ ꝟtu
te. ī ꝓceſſu aūt gnātiōis hꝫ aīam vege
tabilē ⁊ ſenſibilē ex ꝟtute ſemis q̄ nō
manēt ſ͡ tranſeūt aīa rōnali ſucceden
te. Nec etiā ſi formatio corpis an-
mā hūanā p̄cedit ſeq̄t̄ ꝙ aīa ſit ꝓpter
corpꝰ ut duodecima rō īferebat. eſt.n
aliqd ꝓpter alterū dupliciť. Vno mō
ꝓpter eiꝰ opationē ſiue ꝯſeruationē
uel q̄cqd hꝰmōi ē qđ ſeq̄t̄ ad eē. ⁊ hꝰ-
modi ſūt poſteriora eo ꝓpter qđ ſunt
ſicut veſtimenta ſūt ꝓpt hoīem ⁊ in-
ſtrumenta ꝓpter artificē. Alio modo
ē aliqd ꝓpt alteꝝ.i. ꝓpter eſſe eiꝰ. ⁊ ſic
qđ ē ꝓpt alteꝝ ē pus tpe ⁊ nā poſteriꝰ.
h̄ aūt mō corpꝰ ē ꝓpt aīam ſicut etiaꝫ
oīs mā ꝓpter formā. ſecus aūt eſſet ſi
ex aīa ⁊ corpe nō fieret vnū ſcđm eſſe
ſicut dicūt q ponūt aīam nō eē corpo-
ris formam.

Q̄ nulli alij corpori niſi humano vniť
ſubā itellectual' ut forā. LXXXX

Via vo oñſū ē ſubām aliquā
intellectualem vniri corpi ut
forā.s.aīam hūanā·ingrēdū
reſtat vtrū alicui alteri corpori aliqua
ſubā intellectual' ut forā vniatᷓ. ⁊ qdē
de corpibus celeſtibꝰ ꝙ ſint aīata aīa
itellectuali ſupiꝰ ē oñſuꝫ qd de h̄ Ariſ.
ſenſerit. ⁊ ꝙ Augꝰ h̄ ſb dubio dereliq̄t.
vñ pñs inq̄ſitio circa corpa elemēta-
tia ꝟſari debet. Q̄ aūt nulli corpi ele-
mētari ſubā itellectualis vniatᷓ ut for
ma niſi hūano euidenť apparet. ſi enī
alīi corpi vniatᷓ·aut vniť corpi mixto
aut ſimplici. nō aūt pōt vniri corpori
mixto: q̄a oporteret illud corpꝰ maxi
me eē equalis ꝯplexiōis ſcđm ſuū genꝰ
inter cetera corpora mixta·cū videa-
mus corpora mixta tanto nobiliores
formas habere quanto mag̃ ad tēpe-
ramentū ꝯmixtiōis ꝑueniūt. ⁊ ſic qđ
hꝫ formā nobiliſſimā utpote ſubſtan
tiā itellectualē ſi ſit corpus mixtū oꝫ
eē tpatiſſimū. vñ etiā videmꝰ ꝙ mol-
licies carnis ⁊ bonitas tactus q̄ eq̄lita
tē ꝯplexionis demōſtrāt ſūt ſigna bo-
ni itellectus. ꝯplexio aūt maxīe eq̄lis
ē ꝯplexio corpis hūani. oꝫ igiť ſi ſubā
intellectual' vniatᷓ alicui corpi mixto
ꝙ illud ſit eiꝰdē nāe cū corpe hūano.
forā etiā eiꝰ eēt eiuſdē nāe cū aīa hu-
mana ſi eēt ſubā itellectualis. nō igiť
eēt dña ſcđm ſpēm int illud aīal ⁊ ho
minē. Silr̃ aūt neq̄ corpi ſimplici pu
ta aeri aut aque aut igni aut tre vniri

pōt ſubā itellectual' ut forā. vnūqđq̄
enī hoꝝ corpoꝝ ē ſil'e ī toto ⁊ ptibus.
eiuſdē.n.nāe ⁊ ſpēi ē ps aeris ⁊ totus
aer·etenī eūdē motū hꝫ. ⁊ ſilr̃ d' alijſ.
ſimilibꝰ āt motoribꝰ ſil'es forme debēť.
ſi igiť aliq̄ ps alicuiꝰ dictoꝝ corpoꝝ ſit
aīata aīa itellectuali puta aeris·totus
aer ⁊ oēs ptes eiꝰ eadē rōne erūt aīa-
ta·h̄ aūt manifeſte apparet eē falſum.
nā nulla opatio vite apparet ī partibꝰ
aeris uel alioꝝ ſimpliciū corpoꝝ. non
igiť alicui pti aeris uꝉ ſimiliū corpoꝝ
ſubā itellectual' vniť ut forā. Adh̄
ſi alicui ſimpliciū corpoꝝ vniť aliqua
ſubā intellectualis ut forā·aut habe-
bit itellectū tm̄·aut hēbit alias potē-
tias utpote q̄ ptinēt ad ptē ſenſitiuā
aut nutritiuā ſicut ē in hoīe. ſi aūt hꝫ
itellectū tm̄·fruſtra vniť corpi. oīs.n
forā corpis hꝫ aliquā ꝓpriā opatōꝫ ꝑ
corpꝰ. itellcūs āt nō hꝫ aliquā opatōꝫ
ad corpus ptinentē niſi ſcđm ꝙ mouet
corpꝰ. itelligē enī ipſū nō ē opatio q̄
ꝑ organū corpiſ exerceatᷓ. ⁊ eadē rōne
nec velle eloꝝ etiā motꝰ ſūt a mouen
tibꝰ nālibꝰ.ſ.a gnāntibꝰ ⁊ nō mouent
ſeipa. vñ nō oꝫ ꝙ ꝓpt eoꝝ motū ſint
aīata. ſi aūt hꝫ ſubā intellectualis que
poniť vniri elemento aut pti eiꝰ alias
aīe ptes cū ptes ille ſint ptes aliquoꝝ
organoꝝ oportebit ī corpe eli iueni-
re dīſitatē organorū· qđ repugnt ſim-
plicitati ipſiꝰ. nō igiť ſubā itellectual'
pōt vniri ut forā alicui elemento aut
pti eiꝰ. Amp̄ quāto aliqđ corpus ē
ꝓpinqus mͣe p̄me tāto ē ignobilius
utpote mag̃ ī potētia exñs ⁊ minꝰ in
actu ꝯpleto. elemta āt ipa ſūt ꝓpīqo-
ra mͣe p̄me q̄ꝫ corpa mixta cū ⁊ ipſa
ſint mixtoꝝ corpoꝝ mā ꝓxīa. ſūt igiť
elemētoꝝ corpa ignobiliora ſcđm ſuā ſpe-
ciē corpibꝰ mixtis. cū igiť nobilioris
corpis ſit nobilior forā·ipoſſibile ē ꝙ
nobiliſſima forā q̄ ē aīa itellectiua ſit
vnita corpibꝰ eloꝝ. Itē. ſi corpora
eloꝝ aut aliq̄ ptes eoꝝ eēnt aīata no-
biliſſimis aīabus q̄ ſūt aīe itellectiue
oportēt ꝙ quāto aliq̄ corpa eēnt vici-
niora elemētis eēnt ꝓpīqora ad vitā.
h̄ āt nō apparet ſ͡ mag̃ ꝯriū. nā plāte
minꝰ hñt de vita q̄ꝫ aīalia cū tn̄ ſint ꝓ-
pinquiores terre. ⁊ mineralia que ſūt
adhuc ꝓpinqora nihil hñt de vita. nō
igiť ſubā itellectual' vniť alicui elemē
to uel pti eiꝰ ut forā. Adh̄. oīuꝫ mo
uentiū corruptibiliū vita ꝑ excellen-
tiā ꝯrietatꝭ corrūpiť. nā aīalia ⁊ plan-
te mortificantur ab excellēti calido ⁊
frigido hūido aut ſicco. ī corpibꝰ aūt
elemtoꝝ ſūt p̄cipue excellētie haꝝ ꝯ-
trarietatū. nō igiť eſt poſſibile ꝙ ī eis
ſit vita. ipoſſibile ē igiť ꝙ ſubā itellec
tiua vniatᷓ eis ut forā. Amp̄. elemē
ta ⁊ ſi ſcđm totū ſint incorruptibilia tn̄
ſingule ptes ſūt corruptibiles utpote
ꝯrietatē hñtes. ſi igiť aliq̄ ptes elemē
toꝝ habeāt ſibi vnitas ſubās cog̊ſcen
tes·maxime videť ꝙ aſſigneť eis vis
diſcretiua corrūpētiū q̄ qdē ē ſenſus
tactus q̄ ē diſcretiuꝰ calidi ⁊ frigidi ⁊
ſiliuꝫ ꝯrietatū ꝓpt qđ etiā q̄ neceſſa-
rius ad p̄ſeruationē a corruptōe oībꝰ
aīalibꝰ ieſt. hūc aūt ſenſū ipoſſibile ē
ineſſe corpi ſimplici cū oporteat orga
nū tactꝰ nō habē actu ꝯrietates ſ͡ po-
tentia qđ ꝯtigit ſolū ī mixtis ⁊ tpatꝭ.
nō igiť ē poſſibile aliq̄s ptes eloꝝ eſſe
aīatas aīa cog̊ſcitiua. Itē. oē corpꝰ
viuēs aliq̄ mō ſcđm aīam localiter mo-
ueť. nā corpora celeſtia ſi tn̄ ſint aīata
moueť circulariť· aīalia pfecta motu
ꝓgreſſiuo· oſtrea āt motu dilatatiōis
⁊ ꝯſtrictiōis· plāte āt motu augmēti
⁊ decremēti q̄ ſūt aliq̄ modo ſcđm locū.
ſ͡ in elemētis nō apparet aliq̄s motꝰ q̄
ſit ab aīa ſ͡ ſolū motꝰ nālis. nō ſūt igiť

coꝛpa viuētia. Si āt dicaᷓ ꝙ ſuƀa ītel
lectualiſ ⁊ ſi nō vniaᷓ coꝛpi eſtī aut pti
eiꝰ ut foꝛa· vniᷓ tn̄ ei ut motoꝛ. pmuȝ
qdē ī aere h̄ dici īpoſſibile ē. cū.n. ps
aeris nō ſit p ſeipam ᷓminabilˀ nō pōt
aliq̄ ps eiꝰ deᷓmiata motū ꝓpꝛiū h̄re
ꝓpᷓ quē ſibi ſuƀa ītellectualˀ vniatur
ꝑ. ſi aliq̄ ſuƀa ītellectualˀ vniᷓ ali-
cui coꝛpi nālit ſicut motoꝛ ꝓpo mobi
li· oȝ v̄tutē motiuā illiꝰ ſuƀe limitari
ad coꝛpuſ mobile cui nāliᷓ vniᷓ. nam
cuiꝰlibet motoꝛ ꝓpꝛij v̄tꝰ nō excedit
ī mouēdo ꝓpꝛiū mobile. ridiculū aūt
videᷓ eē ꝙ v̄tꝰ alicuiꝰ ſuƀe ītellectualˀ
nō excedat ī mouendo aliquā deᷓmi-
natā ptē alicuiꝰ eſtī aut aliqd coꝛpꝰ mi
xtū. nō videᷓ igiᷓ dicēdū ꝙ aliq̄ ſuƀa
ītellectualˀ vniaᷓ alicui coꝛpi eſtari nā-
liᷓ ut motoꝛ niſi ſibi etiā vniaᷓ ut foꝛ
ma. Item. motꝰ coꝛpis eſtaris pōt ex
aliis pncipijs cāri q̄ȝ ex ſuƀa intellec-
tuali. ſupfluū igiᷓ eēt ꝓpᷓ hꝰmōi mo-
tus nāliᷓ ſuƀas intelligibiles coꝛpibꝰ
eſtaribꝰ vniri. ꝑ h̄ āt excludiᷓ erroꝛ
⁊ opīo Apulei ⁊ q̊rūdā platonicoꝝ q di
xerūt demonia eſſe aīalia coꝛpe aerea
mēte rōnabilia aīo paſſiua tpe eᷓna ⁊
q̊rūdā gentiliū ponētiū eᷓa eſſe aīata.
vn̄ ⁊ eiſ cultū diuinū īſtituebāt. Exclu
diᷓ etiā opīo dicēs āgelos ⁊ demones
habē coꝛpa nāliᷓ ſibi vnita de natura
ſupioꝝ uel inferioꝝ elemētoꝝ.

Q̄ ſūt alique ſuƀe ītellectualeſ coꝛ
poꝛibꝫ nō vnite. LXXXXI

Ex p̄miſſis aūt oſt̄di pōt eē ali
q̄s ſuƀas ītellectuales coꝛpo-
ribꝰ penitꝰ nō vnitas. oſt̄ſū ē
n. ſ̄ coꝛpibꝰ coꝛꝛuptis ītellectꝰ ſuƀam
q̄i ppetuā remanē. ⁊ ſi qdē ſuƀa intel
lectꝰ q̄ remanet ſit vna oīuȝ ſicut qdā
dicūt· d nccitate ꝯſeqᷓ eā eſſe ꝺm ſuū
eē a coꝛpe ſepatā. ⁊ ſic habeᷓ ꝓpoſitū
ꝙ ſuƀa ītellectualˀ aliq̄ ſine coꝛpe ſub
ſiſtat. ſi aūt plˀes aīe ītellectiue rema-
neāt coꝛpibꝰ deſtructꝭ· ꝯueniet aliqbꝰ
ſuƀijs ītellectualibꝰ abſq̄ȝ coꝛpe ſubſi
ſtere· p̄ſertī cū oſt̄ſū ſit ꝙ aīe nō trāſe
ant de coꝛpe ad coꝛpꝰ. ꝯueniᷓ āt aīabꝰ
eē a coꝛpibꝰ ſepataſ p accn̄ſ cū nāliter
ſint foꝛe coꝛpoꝝ. eo āt qd ē p accn̄ſ oȝ
ꝑus eē id qd ē p ſe. ſūt igiᷓ aliq̄ ſuƀe
ītellectuales aīabꝰ ꝺm nām p̄oꝛes q-
bus p ſe ieſt ſine coꝛpibus ſubſiſtere.

Amp̄. oē qd ē d rōne gnīs oȝ d rō-
ne ſpēi eē. ſūt āt q̄dā q̄ ſūt d rōne ſpēi
nō aūt de rōne generꝭ· ſicut rōnale eſt
de rōne hoīs nō aūt de rōne aīalis. qc-
qd āt ē d rōne ſpēi nō āt d rōne gnīs
nō ē nccē oībꝰ ſpēbꝰ generꝭ ieſſe. mul-
te. n. ſpēs ſūt irrōnabiliū aīaliū. ſuƀe
āt ītellectuali ꝺm ſuū genꝰ ꝯuēit ꝙ ſit
p ſe ſbſiſtēs cū h̄eat p ſe opatōeȝ ſicut
ſupiꝰ ē oſt̄ſū. de rōne aūt rei p ſe ſubſi
ſtētis nō ē ꝙ alteri vniaᷓ. nō ē igiᷓ de
rōne ſuƀe intellectualˀ ꝺm ſuū genꝰ ꝙ
ſit coꝛpi vnita. ⁊ ſi ſit h̄ d rōne alicuiꝰ
ītellectualˀ ſuƀe q̄ ē aīa. ſūt igiᷓ alique
ſuƀe ītellectuales coꝛpibꝰ non vnite.

Adh̄. nā ſupioꝛ ī ſuo īfimo ꝯtigit na
turā inferioꝛē ī eiꝰ ſup̄mo. nā aūt ītel
lectualis ē ſupioꝛ coꝛpali. ꝯtigit autē
eā ꝺm aliquā ptē ſui q̄ ē aīa intellecti
ua. oȝ igiᷓ ꝙ ſicut coꝛpꝰ pfectū p aīam
ītellectiuā ē ſup̄mū ī gnē coꝛpoꝝ· ita
aīa ītellectiua q̄ vniᷓ coꝛpi ſit īfima ī
gnē ſuƀaꝝ intellectualiū. ſūt igiᷓ aliq̄
ſuƀe ītellectuales nō vnite coꝛpibus
ſupioꝛes ꝺm nāe oꝛdinē aīa. Itē. ſi ē
aliqd īpfectū in aliq̄ gnē· īueniᷓ an̄ il-
lud ꝺm nāe oꝛdinē aliqd ī gnē illo p-
fectū. pfectū. n. nā ꝑus ē īpfecto. foꝛe
aūt q̄ ſūt ī materijs ſūt actꝰ īpfecti q̄a
nō h̄nt eē cōpletū. ſūt igiᷓ aliq̄ foꝛe q̄
ſūt actꝰ ꝯpleti p ſe ſubſiſtētes ⁊ ſpēm
ꝯpletam habentes. oīs aūt foꝛma p ſe

ſubſiſtēs abſq̄ȝ mā ē ſuƀa ītellectualˀ.
īmunitas āt māe ꝯfert eē ītelligibile
ut ex p̄miſſiſ pȝ. ſūt ḡ aliq̄ ſuƀe ītellec
tuales coꝛpibꝫ nō vnite. oē aūt coꝛpꝰ
mām h̄ȝ. Amp̄. ſuƀa pōt eē ſine quā-
titate lȝ quātitas ſine ſuƀa eē n̄ poſſit.
ſuƀa. n. alioꝝ generū pma ē tpe rōne
⁊ cognitiōe. ſ̄ nlla ſuƀa coꝛpea ē ſine
quātitate. pn̄t igiᷓ q̄dā eē ī gnē ſuƀe
oīo abſq̄ȝ coꝛpe. oēs aūt nāe poſſibileſ
ī rerū oꝛdine īueniūᷓ. aliᷓ. n. eēt vni-
uerſū īpfectū. ī ſempitnis etiā nō dif-
fert eē et poſſe. ſūt igiᷓ aliq̄ ſuƀe abſq̄ȝ
coꝛpibꝫ ſbſiſtētes pꝰ pmā ſuƀaȝ q̄ deꝰ
ē q̄ nō ē ī gnē ut ſ̄ oſt̄ſuȝ ē ⁊ ſup̄ aīam
q̄ ē coꝛpi vnita. Adh̄. ſi ex aliquibuſ
duobꝫ īueniᷓ aliqd cōpoſitū ⁊ alteruȝ
eoꝝ īueniᷓ p ſe qd ē minꝰ pfectū. ⁊ al
teꝝ qd ē maiꝰ pfectū ⁊ minꝰ reliq̊ īdi
gens p ſe īueniᷓ. īueniᷓ aūt aliq̄ ſuƀa
ꝯpoſita ex ſuƀa ītellectuali ⁊ coꝛpe vt
ex p̄miſſiſ pȝ. coꝛpꝰ āt īueniᷓ p ſe ſicut
pȝ ī oībꝫ coꝛpibus īaīatis. multo igiᷓ
foꝛtiꝰ īueniūᷓ ſuƀe intellectuales coꝛ-
poꝛibꝫ nō vnite. Itē. ſuƀam rei oȝ eē
ꝓpoꝛtionatā ſue opatiōi: q̄a opatio ē
actꝰ ⁊ bonū ſuƀe opantꝭ. ſ̄ ītelligere ē
ꝓpꝛia opatio ſuƀe ītellectualˀ. oȝ igitur
ſuƀam ītellectualē talē eē q̄ ꝯpetat p̄-
dicte opatōi. ītelligē aūt cū ſit opaᵒ p
oꝛganū coꝛpeū nō exercita nō īdiget
coꝛpe niſi inq̄ꝫtū ītelligibilia ſumūᷓ a
ſenſibilibꝫ. h̄ aūt ē īpfectꝰ modꝰ ītelli
gēdi. pfectꝰ. n. modꝰ ītelligēdi ē ut in-
telligantᷓ ea q̄ ſūt ꝺm nām ſuā ītelligi
bilia. Q̄ aūt nō ītelligantᷓ niſi ea q̄ ſūt
n̄ ꝺm ſe ītelligibilia ſ̄ fiūt ītelligibilia
p ītellectū ē īpfectꝰ modꝰ ītelligēdi. ſi
igiᷓ an̄ oē īpfectū oȝ eē pfectū aliqd ī
gnē illo oȝ ꝙ an̄ aīas hūanas q̄ intelli
gūt accipiēdo a fantaſmatibꝫ ſint ali-
que ītellectuales ſuƀe ītelligētes ea q̄
ſūt ꝺm ſe ītelligibilia nō accipiētes co
gnitionē a ſenſibilibꝫ ac p h̄ oīo a coꝛ
poꝛibꝫ ꝺm ſuā nām ſepate. ꝑ. Ariſ.
argumētaᷓ ſic ī xiᵒ. metaph̄. Motū cō-
tinuū regularē ⁊ q̄ꝫtū ī ſe ē īdeficiētē
oȝ eē a motoꝛe q non moueᷓ neq̄ȝ p ſe
neq̄ȝ p accn̄s ut ſ̄ ē ꝓbatū. plˀes etiam
motꝰ oȝ eē a plˀibꝫ motoꝛibꝫ. motꝰ aūt
celi ē ꝯtinuꝰ regularꝭ ⁊ q̄ꝫtū ī ſe ē īde-
ficiēs ē. ⁊ p̄ter pmū motū ſūt mlti ta-
les motꝰ in celo ſicut p ꝯſiderationes
aſtrologoꝝ ꝓbaᷓ. oȝ igiᷓ eē plˀes mo-
toꝛes q nō moueāᷓ neq̄ȝ p ſe neq̄ȝ p ac
cidēs. nullū aūt coꝛpꝰ mouet niſi mo
tū ut ꝓbatū ē. motoꝛ āt īcoꝛpeꝰ vnitꝰ
coꝛpi moueᷓ p accn̄s ad motū coꝛpis
ſicut pȝ de aīa. oȝ igiᷓ eē plˀes motoꝛes
q neq̄ȝ ſint coꝛpa neq̄ȝ coꝛpibus vniti
motꝰ aūt celeſtes ſūt ab aliq̄ ītellectu
ut ſ̄ ꝓbatū ē. ſūt igiᷓ plˀes ſuƀe ītellec-
tuales coꝛpibꝰ nō vnite. His aūt con
coꝛdat ſn̄ia Dyo. 4ᵒ caᵒ de diui. noībꝰ
dicētis de angelˀ ꝙ ſicut īmāles ⁊ īcoꝛ-
poꝛei ītelligūᷓ. ꝑ h̄ aūt excludiᷓ er-
roꝛ ſaduceoꝝ q dicebāt ſpm̄ nō eſſe. ⁊
poſitio antiq̊ꝝ nāliū q dicebant oēm
ſuƀam coꝛpeā eē. poſitio etiā Oꝛige-
nis q dixit ꝙ nulla ſuƀa pꝰ trinitatē
diuinā abſq̄ȝ coꝛpe pōt ſubſiſtē. et oīuȝ
alioꝝ ponentiū oēs angelos bonos ⁊
malos h̄re coꝛpoꝛa nāliter ſibi vnita.

De multitudine ſubſtantiarū
ſeparataꝝ. LXXXXII

Sciendū ē aūt ꝙ Ariſ. ꝓbare ni-
tiᷓ nō ſolū eē aliq̄s ſuƀas ītel-
lectuales abſq̄ȝ coꝛpe ſ̄ etiaȝ ꝙ
ſūt eiꝰdē nūeri cuiꝰ ſūt motꝰ dep̄heſi
in celo neq̄ȝ plˀes neq̄ȝ paucioꝛes. ꝓbat
n. ꝙ nō ſūt aliq motꝰ ī celo q a nobis
dep̄hendi nō pn̄t. p h̄ ꝙ oīs motꝰ q ē
ī celo ē ꝓpᷓ motū alicꝰ ſtelle q̄ ſenſibi
lis ē. oꝛbes. n. deferūt ſtellas. motꝰ āt
deferētꝭ ē ꝓpᷓ motū delati. Itē ꝓbat
ꝙ nō ſūt alique ſuƀe ſepate a qbꝫ non

ꝓuenīāt aliq mot⁹ ī celo: qa cū mot⁹ celeſtes ordinent̄ ad ſubas ſepatas ſicut ad fines. ſi eēnt alie ſube ſepate q̄ ille q̄s nūerat eēnt aliq mot⁹ ī eas ordiati ſicut ī fines. aliť eēnt mot⁹ ipſi vn̄ ex his ↄcludit ꝙ nō ſūt plēs ſube ſepate q̄ mot⁹ ꝺephēſi ꝛ q pnt ꝺephēdi ī celo ꝑſecti cū n̄ ſint plā corpa celeſtia eiuſdē ſpēi ut ſic etiam poſſint eē plēs mot⁹ nob ī cogniti. Hec āt ꝓba° nō h; ncc̄itatē. ī his.n. q ſūt ad finē ſumit̄ ncc̄itas ex fine ſicut ipemet ꝺocet ī 2° phicoꝝ. nō āt eo°. vn̄ ſi mot⁹ celeſteſ ordināť ī ſubas ſepatas ſicut ī fines ut ipſe met dicit non pōt cōcludi neccio nūer⁹ ſubaꝝ ꝑdictarū ex nūero motuū. Pōt.n. dici ꝙ ſunt aliq ſube ſepate altioꝛ nāe q̄ ille q ſūt ꝓximi fi ſepate ſicut inſtra artifices motuū celeſtiū ſicut inſtra artifices ut ꝓpť hoies q p ea opanť. ꝛ ni hil ꝓhib; eē alios hoies q p inſtra h⁹ mōi nō opanť īmediate ſ; ipant opantib⁹. ꝛ iō ipe Ar. hāc rōe; nō iducit qi nccīam ſ; tanq̄ ꝓbabilē. dic.n. Quare ſubas ꝛ pncipia imobilia rōnabile ē tot eſtimare. nccīu; āt dimittať fortiorib⁹ dicē. teſtat igiť oſtendēdu; ꝙ ſūt multo plēs ſube itellcūales a corpib⁹ ſepate q̄ ſiut mot⁹ celeſtes. ſube.n. in ſepate q̄ ſiut ... tellectuales ſ̄m ſuū genuſ tranſcēdūt oēm nām corpeā. o; igiť accipe gdū ī ꝑdictis ſubīs ſ̄m eleuationē eaꝝ ſup corpeā nām. ſūt aūt qdā itellectualeſ ſube eleuate ſup̄ corporeā ſubam ſ̄m ſui generꝭ nām tm̄ q tn̄ corpib⁹ vniūť ut fore ut ex ꝑmiſſiſ p;. ꝛ qa eē ſubſtātiaꝝ intellcūaliū ſ̄m ſuū gen⁹ nullā a corpe ꝺepēdētiā h; ut ſ̄ ꝓbatū ē. ī ueniť altior gd⁹ dictaꝝ ſubarū q ꝛ ſi nō vniāť corpib⁹ ut fore ſūt tn̄ ꝓpri motores aliqꝝ corpoꝝ ꝺeimiatoꝝ. ſiliť āt nā ſube itellectualiſ nō ꝺepēdet a mouēdo cū mouē ſit ↄſequēs ad pncipale eoꝝ opationē q ē itelligē. erit igiť ꝛ aliqs gd⁹ altior ſubaꝝ itellectualiū q nō ſūt ꝓpri motores aliqꝝ corporū ſ; ſupiores motorib⁹. Amp. ſicut agēs p nām agit p ſuā formā nālē. ita agēs p itellectū agit p formā itellect⁹ vt p; ī his q agūt p artem. ſicut igiť agēs p naturā ē ꝓportionatū patiēti rōe ſue fore nāl. ita agens p itellectū ē ꝓportionatū patiēti ꝛ facto p formā intellect⁹ ut. s. h⁹mōi ſit fora itellectiua q poſſit iduci p actionē agēꝺ ī mām recipiētē. o; igiť ꝓpos motores orbiū q p itellectū mouēt ſi ī ſ; opiones Ar. ſuſtinē volum⁹ tales itelligētias hre qles ſūt explicabiles p mot⁹ orbiū et ꝓducibiles ī reb⁹ mālib⁹. ſ; ſup hui⁹ mōi ↄceptiōes itelligibiles ē accipere aliqs diores. itellect⁹.n. dlius apprehendit foras reꝝ q̄ ſit eē eaꝝ ī rebus. vn̄ videmus ꝙ dlior ē forma itellectus ſpeculatiui q̄ practici. ꝛ inť artes ꝑcticas dlior ē ↄceptio artis ipanꝺ q̄ exequēꝺ. o; āt ſubaꝝ itelligibiliū gd⁹ accipe ſ̄m gdū itellcūaľ opatiōis q ē eis ꝓpa. ſūt igiť aliq ſ;be itellcūales ſ̄ illas q ſūt ꝓpri ꝛ ꝓximi motores ꝺeimiatoꝝ orbiū. Adh̄. ordo vniuerſi exigē videť ut id qd ē ī reb⁹ nobilius excedat q̄titate ul̄ numero igbilioꝛa. igbilioꝛa.n. videnť eē ꝓpť nobilioꝛa. vn̄ o; ꝙ nobilioꝛa q̄ſi ꝓpť ſe exiſtētia multiplicēť q̄tū poſſibile ē. ꝛ iō videm⁹ ꝙ corpa icorruptibilia. s. celeſtia ī tantū excedūt corpalia. s. elārta ut q̄i h̄ nō hēant nōbile q̄titatē ī cōpatiōe ad illa. ſicut āt celeſtia corpa digniora ſūt elārib⁹ ut icorruptibilia corruptibilib⁹. ita ſube itellcūales oib⁹ corporib⁹ vt imobile ꝛ imāle mobili ꝛ māli. excedūt igiť in nūero itellectuales ſube ſepate oīu; reꝝ māliū mltitudinē. nō igiť ↄphendūt nūero celeſtiū motuū. Jtem. ſpēs reꝝ māliū non multiplicāť p mām ſ; p formā. forme aūt q ſūt ex mām hn̄t eē ↄplet⁹ ꝛ dlī⁹ q̄ fore q ſūt ī mā. nam fore ī mā recipiūť ſ̄m māe capacitatē. nō videť igiť eē mioꝛ mltitudis fore q ſūt ex mām q̄s dicimus ſubas ſepatas q̄ ſint ſpēs māliū reꝝ. Nō aūt ꝓpť h̄ dicimus ꝙ ſube ſepate ſint ſpēs iſtorū ſenſibiliū ſicut plonici ſenſerūt. cū.n. nō poſſint ad ꝑdictaꝝ ſubaꝝ noticiā pueīre niſi ex ſenſibilib⁹. apoſuerūt iſtas ſubas eē ei⁹dē ſpēi cū iſtꝭ ul̄ magꝭ ſpēs iſtarū ſicut ſi aliqs nō videt ſolē lunā ꝛ alia aſtra ꝛ audiret eſſe q̄dā corpa icorruptibilia noīaret ea noīb⁹ iſtoꝝ corporū corruptibiliū eſtimās ea eē eiuſdē ſpēi cū iſtꝭ. qd nō eēt poſſibile. Siliť āt ipoſſibile ē ſubas imāles eē ei⁹dē ſpēi cū mālib⁹ ul̄ ſpēs ipaꝝ cū mā ſit ꝺe rarōe ſpēi hoꝝ ſenſibiliū l; nō h̄ mā q ē ꝓpriū pncipiū iduidui. ſicut ꝺe rōne ſpēi hoīs ſūt carneſ ꝛ oſſa nō āt he carnes ꝛ h̄ oſſa q ſūt pncipia ſorꝺ ꝛ platonis. Sic igiť nō dicim⁹ ſubas ſepatas eē ſpēs iſtoꝝ ſenſibiliū ſ; eē alias ſpēs nobiliores iſtis quāto purū ē nobili⁹ pmixto. ꝛ tūc illas ſubas eē plēs o; iſtꝭ ſpēb⁹ reꝝ māliū. Adh̄. magꝭ ē aliqd mltiplicabile ſ̄m ſuū eē itelligibile q̄ ſ̄m ſuū eſſe materiale. multa.n. intellectu capim⁹ q ī mā eē nō pn̄t ex q cōtingit ꝙ cuilibet recte linee finite pōt mathematice fieri additio nō āt nālr̄ raritas etiā corpoꝝ velocitas motuu; ꝛ dīſitas figuraꝝ ī iſinitū augeri ↄphēdiť ſ̄m itellectū q̄uis ſit ipoſſibile ī nā ſic eē. ſube aūt ſepate ſūt ī eē itelligibili ſ̄m ſuā nām. maior igiť multiplicitas ī eis ē poſſibil̄ q̄ ī reb⁹ mālib⁹ ſ̄m ꝓpetatē ꝛ rōnē penſatā gnīs vtriuſq;. ī ꝑpetuis aūt nō differt eē ꝛ poſſe. excedit igiť mltitudo ſubaꝝ ſeparataꝝ multitudinē māliū corpoꝝ. His aūt atteſtať ſacra ſcriptā. dť enī Daniel. 7°. Milia miliū mini. ei ꝛ ꝺecies centena mi. aſſi. ei. ꝛ Dyo⁹ i; ca° cele. ierar. dic ꝙ numer⁹ illaꝝ ſubaꝝ excedit oēm malē mltitudinē. P h̄ āt excluditť error dicētiū ſubas ſepatas ſ̄m numeꝝ motuū celeſtiū aut ſ̄m numerū ſperaꝝ celeſtiū eē. ꝛ error rabi moyſi q dixit nūeꝝ angeloꝝ q ī ſcriptā pōiť nō eē nūeꝝ ſepataꝝ ſubaꝝ ſ; vtutū in iſtis iſerioꝛib⁹. ſicut ſi vis ↄcupiſcibil̄ dicať ſpūs ↄcupie ꝛ ſic ꝺe alijs.

Q; in ſubīs ſepatis non ſūt multe vni⁹ ſpeciei. LXXXXIII

Ex his āt q ꝺe iſtis ſubīs ꝑmiſſa ſūt oñdi pōt ꝙ non ſūt plēs ſube ſepate vni⁹ ſpēi. oñſū ē.n ſ̄ ꝙ ſube ſepate ſūt q̄dā qdditates ſbſiſtētes. ſpēſ aūt rei ē quā ſigt diffini° q ē ſignū qdditatis rei. vn̄ qdditates ſubſiſtētes ſūt ſpēs ſbſiſtētes. plēs g̃ ſube ſepate eē n̄ pn̄t niſi ſint plēs ſpēs. Adh̄. q̄cūq; ſūt iꝺ ſpē diīa āt numero hn̄t mām. diīa autē q ex fora ꝓcedit inducit dīſitatē ſpēi. q aūt ex mā iducit dīſitatē ſ̄m nūeꝝ. ſube āt ſepate nō hn̄t oīo mām neq; q ſit ps earū neq; cui vniāť vt fore. ipoſſibile ē igiť ꝙ ſint plēs vni⁹ ſpēi. Amp. ad h̄ ſūt plā iduidua ī vna ſpē ī reb⁹ corruptibilib⁹ ut nā ſpēi q nō pōt ꝑpetue conſeruari ī vno iduiduo ↄſeruet in plurib⁹. vn̄ etiā ī corpib⁹ icorruptibilib⁹ n̄ ē niſi vnū iduiduū ī vna ſpē. ſube aūt ſepate nā pōt ↄſeruari ī vno iduiduo eo ꝙ ſūt icorruptibileſ ut ſ̄ oñſū ē. nō igiť o; eē plā iduidua ī ill̄ ſubīſ ei⁹dē ſpēi. Jrē. id qd ē ſpēi ī vnoq̄q; dignı⁹ ē eo qd ē iduiduatiōis pncipiū ꝑť rōnē ſpēi exn̄s. mltiplica° igiť ſpēꝝ pl⁹ addit nobilitatis ꝛ pſectiōis vniuerſo q̄ multiplicatio iduiduoꝝ ī vna ſpē. pſectio aūt vniuerſi maxie ↄſiſtit ī ſubīs ſepatis. magꝭ igiť cōpetit ad pſectionē vniuerſi ꝙ ſint plures ſ̄m ſpēm dīſe q̄ ꝙ ſint multe ſ̄m

nūeꝝ ī eadē ſpē. P̄.ſub̄e ſepate ſūt pfectiores ꝙ̄ corpa celeſtia. ſ ī corporib9 celeſtib9 ꝑpt eoꝝ pfectiōꝫ nō īuenit niſi vnū īdiuiduū vni9 ſpēi. tū qa vnūquodqꝫ eorū ꝯſtat ex tota mā ſue ſpēi. tum qa ī vno īdiuiduo ē pfecte virt9 ſpēi ad ꝯplēdū illud ī vniuerſo ad qd̄ ſua ſpēs ordiat̄ ſicut p̄cipue pꝫ in ſole ⁊ luna. multo igit̄ magl ī ſubſtantiis ſepatis nō īuenit̄ niſi vnū īdiuiduū in vna ſpē.

Q̄ ſub̄a ſepata ⁊ aīa non ſūt vni9 ſpēi. LXXXXIIII

Ex his autē vlteri9 oñditur ꝙ aīa nō ē eiuſdē ſpēi cū ſub̄is ſepat. Maior.n.ē dr̄ia aīe humane a ſub̄a ſepata ꝙ̄ vni9 ſub̄e ſepate ab alia. ſ ſub̄e ſepate oēs ad inuicē ſpē differūt ut oñſū ē. multo igit̄ magis ſub̄a ſepata ab aīa. Amp̄. vnaqqꝫ res habꝫ ꝑpriū eſſe ſm rōnē ſue ſpēi. q̊ꝝ.n.ē dr̄ſa rō eēndi hoꝝ ē dr̄ſa ſpēs. eſſe autē aīe hūane ⁊ ſub̄e ſepate nō ē vni9 rōnis. nā ī eē ſub̄e ſepate nō pōt coīcare corp9 ſicut pōt coīcare ī eē aīe hūane q̄ ſm eē vnit̄ corpi ut foꝛa mateꝛie. aīa igit̄ hūana differt ſpē a ſub̄is ſepat. Adh̄. qd̄ hꝫ ſm ſeipſū ſpēm nō pōt eē eiuſdē ſpēi cū eo qd̄ nō hꝫ ſm ſe ſpēm ſ ē ps ſpēi. ſub̄a aūt ſepata hꝫ p ſeipſam ſpēm. aīa aūt nō ſ ē ps ſpēi hūane. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ aīa ſit ei9dē ſpēi cū ſub̄is ſepatis niſi forte hō eēt ei9dē ſpēi cū ill̄ qd̄ pꝫ eē īpoſſibile. P̄ ex ꝑpa opatiōe rei pcipitur ſpēs ei9. opatio.n. demr̄at v̊tutē q̄ īdicat eſſentiā. ꝑpa āt opa° ſub̄e ſepate ⁊ aīe ītellectiue ē ītelligē. eſt āt oīo ali9 mod9 ītelligēdi ſub̄e ſepate ⁊ aīe. nā aīa ītelligit a fantaſmatib9 accipiēdo. nō aūt ſub̄a ſepata cū nō habeat organa corporea ī qb9 oꝫ eē fantaſmata. nō ſūt igit̄ aīa hūana ⁊ ſub̄a ſepata vni9 ſpēi

Quō accipiat̄ gen9 ⁊ ſpēs in ſub̄is ſeparatis. LXXXXV

Oportet aūt ꝯſiderare ſm quid dr̄ſificat̄ ſpēs ī ſub̄is ſepat. In reb9.n. mālib9 q̄ ſūt dr̄ſaꝝ ſpecieꝝ vni9 genei exñtes rō gnīs ex p̄ncipio māli ſumit̄. dr̄ia ſpēi a p̄ncipio formali. natura enim ſenſitiua ex qua ſumitur rō aīalis eſt materiale ī hoīe reſpectu nāe ītellectiue ex q̄ ſumitur dr̄ia ſpecifica hoīs.ſ. rōnale. ſi igit̄ ſubſtātie ſepate nō ſūt ex mā ⁊ foꝛa ꝯpoſite ut ex p̄miſſis pꝫ nō apparet ſm qd ī eis gen9 ⁊ dr̄ia ſpecifica accipi poſſit. ſcire igit̄ oꝫ ꝙ dr̄ſe reꝝ ſpēs ḡdatī naturā enti poſſidēt. ſtatī.n. ī p̄ma entiſ diuiſiōe īuenit̄ h̄ qdē pfectū.ſ. ens p ſe ⁊ ens actu. aliud v̊o īpfectū.ſ. ens ī alio ⁊ ens ī potētia. ⁊ eodē mō diſcurrēti p ſingl̄a appet vnā ſpēm ſup aliā aliquē ḡdū pfectiōis adicē ſicut aīalia ſup plantas. ⁊ aīalia ꝑgreſſiua ſup aīalia īmobilia. in coloribus etiā vna ſpēs alia pfectior īuenit̄ ſm ꝙ ē albedini ꝑpīqor. ꝑpt qd̄ Arꝫ. ī 8° metaph̄. dic ꝙ diffinitōes reꝝ ſūt ſicut nūer9. ī q̄ vnitas ſubtracta ul̄ addita ſpēꝫ numeri variat. p quē mod̄ ī diffinitōib9 ſi vna dr̄ia ſubtrahat̄ uel addat̄ dr̄ſa ſpēs īuenit̄. rō igit̄ determiate ſpēi ꝯſiſtit ī h̄ ꝙ nā cōis ī determiato ḡdu entis collocat̄. ⁊ qa ī reb9 ex mā ⁊ foꝛa ꝯpoſitis foꝛa ē q̄ſi termin9. id aūt qd̄ terminat̄ p eam ē materia ul̄ materiale: oportet ꝙ ratio genei ſumat̄ ex māli dr̄ia v̊o ſpecifica ex foꝛali. ⁊ iō ex dr̄ia ⁊ gnē fit vnū ſicut ex mā ⁊ foꝛa. ⁊ ſicut vna ⁊ eadē ē nā q̄ ex mā ⁊ forma ꝯſtituit̄. ita dr̄ia nō addit extneā quādā nām ſup gen9 ſ ē q̄dā determinatio ipſi9 nature genei. ut ſi gen9 accipiat̄ aīal pedes hn̄s. dr̄ia ei9 ē aīal duos pedes hn̄s. quaꝫ qdē dr̄iam nihil extr eū

ſup genus addē manifeſtum ē. vñ pꝫ ꝙ accidit generi ⁊ dr̄ie ꝙ determinatio q̄dā quā dr̄ia īportat ex alio p̄ncipio cauſet̄ ꝙ̄ nā genei ex h̄ ꝙ nā quā ſig̃t diffinitio ē ꝯpoſita ex mā ⁊ foꝛa ſicut ex t̃mināte ⁊ t̃minato. ſi igit̄ aliq̄ nā ē ſimplex ipſa qdē p ſeipſaꝫ erit t̃miata nec oportebit ꝙ h̄eat duas ptes quaꝝ vna ē t̃minās ⁊ alia t̃miata. ex ip̄a igit̄ rōne nāe ſumet̄ rō genei. ex t̃minatiōe aūt ei9 ſm ꝙ ē ī tali gradu entiuꝫ ſumet̄ eiuſ dr̄ia ſpecifica. Ex q̊ etiā pꝫ ꝙ ſi aliq̄ nā nō ē t̃minata ſ īfinita ī ſe ſicut ſ̄ oñſū ē d̄ nā diuina. nō ē ī ea accipere neqꝫ gen9 neqꝫ ſpēm. qd̄ ē ꝯſonū his q̄ ſ̄ de deo oñdimus. Patet etiam ex p̄miſſis ꝙ cū dr̄ſe ſpēs ī ſub̄is ſepatis accipiant̄ ſm ꝙ dr̄ſos ḡd9 ſortiūt̄. ī vna āt ſpē nō ſūt pl̄a īdiuidua. ꝙ nō ſūt ī ſub̄is ſepatis due eq̄les ſm ordinē ſ vna nālit̄ ē alia ſupior. vñ ⁊ Job 38° dr̄: Nūquid noſti ordinem celi? ⁊ Dyo9 dic x° ca° cele. ierar. ꝙ ſicut in tota angeloꝝ multitudīe ē ierarchia ſup̄ma media ⁊ infima. ita ī q̄libet ierarchia ē ordo ſup̄m9 medi9 ⁊ īfim9. ⁊ ī q̄libet ordine ſup̄mi medij ⁊ infimi. P hoc aūt excludit̄ Origenis pō qui dixit a p̄ncipio oēs ſub̄as ſp̄ūales eq̄les creatas fuiſſe. int̄ q̄s etiā aīas cōnumerat. dr̄ſitas aūt q̄ ī h9moī ſub̄is īuenit̄ ꝙ q̄dā ē vnita corpi q̄dā non vnita. ⁊ q̄dā altior q̄dam v̊o īferior: ꝓuenit ex dr̄ia meritoꝝ. oñſū ē autē hāc dr̄iam ḡduū nālē eē. ⁊ ꝙ aīa nō ē eiuſdē ſpēi cū ſub̄is ſepatis. nec ipſe ſub̄e ſepate ad īuicē. nec etiā ſm ordinē nature equales.

Q̄ ſub̄e ſepate nō accipiūt cognitiōeꝫ ex ſenſibilibus. LXXXXVI

Ex p̄miſſis oñendi poteſt ꝙ ſubſtantie ſeparate non accipiūt intellectiuā cognitionem de rebus ſenſibilibus. Senſibilia.n. ſcd̄m ſuam naturam nata ſūt apprehendi p ſenſum ſicut intelligibilia per ītellectum. oīs igitur ſub̄a cognoſcitiua ex ſenſibilib9 cognitionē accipiēs hꝫ cognitionē ſenſitiuā ⁊ p ꝯñs hꝫ corpus p̄ncipalit̄ vnitū. cū cognitio ſenſitiua ſine organo corpeo eē nō poſſit. ſub̄e āt ſepate nō hn̄t corpa nālit̄ ſibi vnita ut ſupi9 ē oñſū. nō igit̄ intellectiuā cognitionē ex reb9 ſenſibilib9 ſumūt. Amp̄. altior v̊tut ꝫ eē alti9 ob̄m. v̊t9 aūt intellectiua ſub̄e ſepate ē altior ꝙ̄ vis intellectiua aīe hūane cū ītellect9 aīe hūane ſic īfim9 ī ordīe ītellectuū ut ex p̄miſſis habet̄. intellect9 aūt humane aīe ob̄m ē fātaſma vt ſ̄ dictū ē qd̄ ē ſupi9 ī ordine ob̊oꝝ ꝙ̄ res ſenſibilis ext̄ aīam exñs ſicut ex ordīe v̊tutū cog̊ſcitiuaꝝ apparet. ob̄m igit̄ ſub̄e ſepate nō pōt eē res exñs ext̄ aīam ut ab ea īmediate accipiat cognitōꝫ neqꝫ fantaſma. relinqt̄ igit̄ ꝙ ob̄m intellectus ſub̄e ſepate ſit aliqd altius fantaſmate. nihil aūt ē alti9 fantaſmate ī ordine ob̊oꝝ cog̊ſcibiliū niſi id qd̄ ē intelligibile actu. ſub̄e igitur ſepate nō accipiūt cognitionē ītellectiuā a ſenſibilib9 ſed intelligūt ea que ſūt p ſe ipſa etiā intelligibilia. Adh̄. ſcd̄m ordinē intellectuū eſt ordo intelligibiliū. ſed ea que ſūt ſm ſeipſa intelligibilia ſūt ſupiora in ordine intelligibiliū his q̄ nō ſūt ītelligibilia niſi qa nos facim9 ea ītelligibilia. ei9moī aūt oꝫ eē oīa ītelligibilia a ſenſibilib9 accepta. nā ſenſibilia nō ſūt ſm ſe ītelligibilia. h9moī āt ītelligibilia ſūt q̄ ītelligit intellectus nr̄. intellectus igitur ſub̄e ſepate cū ſit ſupior ītellectu nr̄o nō intelligit ītelligibilia a ſenſibilib9 accepta ſ q̄ ſūt ſm ſe ītelligibilia actu

Amp̄.modus opatiōis ꝓpe alicui⁹
rei ꝓportionalit̄ rñdet mō ſubſtantie
⁊ nature ipſi⁹. ſuba aūt ſepata ē intel-
lectus p ſe ex̄ñs nō in corpe aliq̄.ope-
ratio igit̄ intellectualis ei⁹ erit intelli
gibiliū q̄ nō ſūt fūdata in aliq̄ corpe.
oīa aūt ītelligibilia a ſenſibilib⁹ acce-
pta ſūt ī aliqb⁹ corpib⁹ aliq̄lit̄ fūdata
ſicut ītelligibilia nr̄a ī fantaſmatibus
q̄ ſūt ī organis corpeis.ſube igit̄ ſepa-
te nō accipiūt cognitionē ex ſenſibili
bus. Adħ.ſicut mā pma ē infimū ī
ordine rez ſenſibiliū ⁊ p hoc ē in po-
tētia tm̄ ad oēs formas ſenſibiles.ita
ītellectus poſſibilis infim⁹ in ordine
ītelligibiliū exiſtēs ē ī potētia ad oīa
ītelligibilia ut ex p̄miſſis p₃.ſ ea que
ſūt ī ordine ſenſibiliū ſup̄ mām pmā
hn̄t ī actu ſuā formā p quā cōſtituūt̄ ī
eē ſenſibili.ſube igit̄ ſepate q̄ ſūt ī or-
dine ītelligibiliū ſup̄ intellectū poſſi-
bilē hūanū ſūt actu ī eſſe ītelligibili.
ītellect⁹.n.accipiēs cognitionē a ſen-
ſibilib⁹ nō ē actu ī eē ītelligibili ſed ī
potētia.ſuba igit̄ ſepata nō accipit co-
gnitionē a ſenſibilib⁹. Adħ.pfectio
nāe ſupioris nō dependet a nā inferiori.
pfectio aūt ſube ſepate cū ſit intellec-
tualis ē ī intelligēdo.eaz igit̄ intelli-
gere nō dependet a reb⁹ ſenſibilibus
ſic q̄ ab eis cognitionē accipiat. Pat₃
aūt ex ħ q̄ ī ſubis ſepatis nō ē ītellec
tus agēs ⁊ poſſibil' niſi forte equoce.
ītellectus.n.poſſibil' ⁊ agēs ī aīa ītel-
lectiua īueniūt̄ ꝓpt ħ q̄ accipit cogni
tionē ītellectiuā a ſenſibilib⁹.nā ītel-
lectus agēs ē q facit ſpēs a ſenſibilib⁹
acceptas eē ītelligibiles actu.ītellect⁹
aūt poſſibilis ē ī potētia ad oēs formas
ſenſibiliū cog̃ſcēdas.cū igit̄ ſubſtan-
tie ſepate nō accipiāt cognitionem a
ſenſibilib⁹ nō ē in eis ītellectus agēs
⁊ poſſibilis.vñ ⁊ Ar̄.in 3° de aīa intel-
lectū poſſibilē ⁊ agentē inducēs dicit
eos in aīa oportē poni. Jtē.manife-
ſtū ē in eiſdē q̄ local' diſtantia cogni-
tionē aīe ſepate īpedire nō pōt.local'
n.diſtātia p ſe opat̄ ad ſenſū nō āt ad
ītellectū niſi p accñs inq̄tū a ſenſu ac
cipit. nā ſenſibilia ſm determinatā di-
ſtantiā mouēt ſenſū.ītelligibilia aūt
actu ſm q̄ mouēt ītellectū nō ſūt ī lo
co cū ſint a mā corpali ſepata.cū igit̄
ſube ſepate nō accipiāt ītellectiuā co
gnitionē a ſenſibilib⁹.ī eoz cognitiō₃
diſtātia localis nihil opat̄. Palā eſt
etiā q̄ ītellectuali opatiōi eoz nō ad-
miſcet̄ tēpus.ſicut.n.ītelligibilia ac-
tu ſūt abſq₃ loco ita etiā ſūt abſq₃ tpe.
nā tēpus cōſeqt̄ motū localē.vñ non
menſurat niſi ea q̄ aliq̄lit̄ ſūt ī loco.⁊
iō ītelligē ſube ſepate ē ſup̄ tēp⁹.ope-
ratiōi aūt ītellectuali nr̄e adiacet tem
pus ex eo q̄ a fantaſmatib⁹ cognitiō₃
accipim⁹ q̄ determiatū reſpiciūt tēp⁹.⁊
inde ē q̄ ī cōpōne ⁊ diuiſiōe ſp nr̄ ītel-
lectus adiūgit tēpus p̄teritū uł futuz
.iō aūt ītelligēdo qd̄ qd ē.ītelligit.n.
qd̄ qd eſt abſtrahēdo intelligibilia a
ſenſibiliū cōditiōib⁹.vñ ſm illā opera
tionē neq₃ ſub tpe neq₃ ſub aliq̄ cōdi-
tiōe ſenſibiliū rez ītelligibile cōphen
dit.cōponit aūt aut diuidit applicādo
ītelligibilia p̄us abſtracta ad res.⁊ in
hac applicatiōe neccē ē cointelligi tēp⁹

Q̄ intellectus ſube ſepate ſemper
intelligit actu. LXXXXVII

EX ħ aūt apparet q̄ ītellectus
ſube ſepate ē ſp ītelligēs ac-
tu.Qd̄.n.ē qn̄₃ ī actu qn̄₃ in
potētia mēſurat̄ tpe. ītellect⁹ āt ſube
ſepate ē ſup̄ tēp⁹ ut ꝓbatū ē.nō ē igit̄
qn̄₃ ītelligēs actu ⁊ qn̄₃ nō. Jtē.oīs
ſuba viuēs hab₃ aliquā opationē vite
in actu ex ſua nā q̄ īeſt ei ſemp.l₃ alie
qn̄q₃ inſint ei in potētia ſicut aīalia ſp
nutriūt̄ l₃ nō ſp ſentiant. ſube aūt ſe-
parate ſūt ſube viuētes ut ex p̄miſſis
p₃.nec hn̄t aliam operationē vite niſi
intelligere.o₃ igit̄ q̄ ex ſua natura ſint
ītelligentes actu ſp. Jtē.ſube ſepa-
te mouēt per intellectū corpa celeſtia
ſm phoz doctrinā.mot⁹ aūt corporū
celeſtiū ē ſp cōtinu⁹. intelligere igitur
ſubaz ſepataz ē cōtinuū ⁊ ſp.Hoc aūt
idē ſeqt̄ ⁊ ſi nō ponant̄ mouētes cor-
pora celeſtia cū ſint altiores corpibus
celeſtib⁹.vñ ſi ꝓpa opa° cōpis celeſtī q̄
ē mot⁹ ipſi⁹ ē cōtinua.mlto magꝭ ꝓpa
opatio ſubaz ſepataz q̄ eſt intelligē.
Amp̄.oē qd̄ qn̄q₃ opat̄ ⁊ qn̄q₃ non
opat̄ mouet̄ p ſe uel p accñs. vñ ⁊ hoc
q̄ nos qn̄q₃ ītelligim⁹ qn̄q₃ nō.ꝓue-
nit ex alteratiōe q̄ ē circa ptē ſenſibilē
ut dr̄ in 8° phicorū.ſ ſube ſepate non
mouēt̄ p ſe:qa nō ſūt corpa.neq₃ mo
uēt̄ p accidēs:qa nō ſūt vnite corpi-
bus.igit̄ opatio ꝓpa q̄ ē intelligere ē ī
eis cōtinua ⁊ non interſciſa.

Quomodo vna ſuba ſepata intel-
ligit aliam. LXXXXVIII

SJ aūt ſube ſepate ītelligūt ea
q̄ ſūt p ſe ītelligibilia ut oſtē
ſū ē.p ſe aūt ītelligibilia ſunt
ſube ſepate īmunitas.n.a mā facit ali
qd eē p ſe ītelligibile ut ex ſupiorib⁹
p₃.ſeqt̄ q̄ ſube ſepate intelligāt ſicut
ꝓpa obiecta ſubas ſepatas.vnaqq₃ igit̄ ⁊
ſeipſam ⁊ alias cog̃ſcet. ſeipſam qdē
vnaqq₃ earū aliť cog̃ſcit q̄₃ intellect⁹
poſſibilis ſeipſū.ītellectus.n.poſſibil'
eſt ut potētia ex̄ñs ī eē ītelligibili.fit
aūt actu p ſpēm ītelligibilē.ſicut mā
prima fit actu ī eſſe ſenſibili p formā
nālē.nihil aūt cog̃ſcit̄ ſm q̄ ē potētia
tm̄ ſ ſm q̄ ē actu.vñ ⁊ forā ē pncipiū
cognitiōis rei q̄ p eā fit actu. ſilit̄ aūt
potētia cog̃ſcitiua fit actu cog̃ſcens p
ſpēm aliquā. ītellect⁹ igit̄ poſſibil' nr̄
nō cog̃ſcit ſeipſū niſi p ſpēm intelligi
bilē q̄ fit actu ī eē ītelligibili.⁊ ꝓpter
ħ dīc Ar̄.in 3° de aīa q̄ ē cog̃ſcibilis ſi-
cut ⁊ alia.ſ.p ſpēs a fantaſmatib⁹ acce
ptas ſicut p formas ꝓpas.ſube aūt ſe-
parate ſūt ſm ſuā nām ut actu exiſtē
tes ī eē ītelligibili. vñ vnaqq₃ eaz ſe-
ipſā₃ p ſuā eēntiā cog̃ſcit nō p aliquā
ſpēm alteri⁹ rei.cū aūt oīs cognitio ſit
ſcd̄m q̄ in cog̃ſcēte ē ſilitudo cogniti.
vna āt ſubaz ſepataz ſit ſilis alti ſm
cōem nām generis differāt āt ab iui-
cē ſm ſpēm ut ex p̄emiſſis apparet.vi
det̄ ſeq̄ q̄ vna eaz aliā nō cog̃ſcat q̄tū
ad ꝓpa₃ rōnē ſpēi ſ ſolū q̄tū ad cōem
generis rōnē. Dicunt ḡ qdā q̄ vna
ſubaz ſeparatarū ē cā effectiua alteri⁹.ī
q̄libet aūt cā effectiua o₃ eſſe ſilitudi-
nē ſui effectus. ⁊ ſilr̄ in q̄libet effectu
o₃ eē ſilitudinē ſue cāe.eo q̄ vnūqdq₃
agēs agit ſibi ſile. ſic igit̄ ī ſupiori ſub
ſtantiaz ſepataz ē ſilitudo inferioris
ſicut ī cā ē ſilitudo effect⁹.ī inferiori
aūt ſilitudo ſupioris ē.ſicut in effectu
ē ſilitudo ſue cāe.ī cauſis aūt nō vni-
uocis ſilitudo effect⁹ ē ī cā eminēti⁹.
cāe aūt ſilitudo ī effectu īferiori mō.
tales āt cās o₃ ee ſubas ſeparas ſupio-
res reſpectu inferioz cū nō ſint vni⁹
ſpēi ī diuerſis ḡdib⁹ cōſtitute.cog̃ſcit
igitur ſuba ſepata inferior ſuperiorē₃
ſcd̄m modū ſube cognoſcentiſ nō ſm
modū ſubſtātie cognite ſ iferiori mō.
ſupior autē inferiorē eminētiori mō.
⁊ ħ ē qd̄ ī li° de cauſis dicit̄ q̄ ītelligē-
tia ſcit qd̄ ē ſub ſe ⁊ qd̄ ē ſup ſe p mo
dū ſue ſubſtātie qa alia ē cā alterius.

ſed cū ſupi⁹ ſit oſtenſuꝫ ꝙ ſubē ſepate
ītellectuales nō ſūt cōpoſite ex mate-
ria ⁊ forma·nō pn̄t cauſari niſi p mo-
dū creatiōis.create aūt ſoli⁹ dei eſt ut
ſ̄ oſtenſū ē.nō potit igit̄ vna ſubſtan
tiaꝝ ſepataꝝ eē alteri⁹ cā. P̄.oſten-
ſum ē ꝙ pncipales ptes vniuerſi oēs
ſūt a deo īmediate create. nō ē igitur
vna eaꝝ ab alia.vnaqueq̄ꝫ aūt ſubarū
ſepataꝝ ē d̄ pncipalibꝫ ptibꝫ vniuerſi
multo āpli⁹ q̄ꝫ ſol uel luna cū vnaq̄q̄ꝫ
earū hēat ꝓpriā ſpēm et nobiliorē q̄ꝫ
q̄uis ſpēs corpaliū reꝝ.nō igitur vna
eaꝝ cauſatur ab alia ſ̄ oēs īmediate a
deo.ſic igit̄ ſm̄ p̄dicta q̄libet ſubarū
ſepataꝝ cognoſcit deū nāli cognitiōe
ſm̄ modū ſue ſubē p quā ſimiles ſunt
deo ſicut cauſe.deus aūt cognoſcit eas
ſicut ꝓpa cā earū oīuꝫ in ſe ſilitudinē
hn̄s.nō aūt h̄ mō vna ſubaꝝ ſepataꝝ
poterit cog̊ſcere aliā cuꝫ vna nō ſit cā
alteri⁹. Cōſiderādū ē igit̄ ꝙ cū nulla
h⁹mōi ſubaꝝ ſm̄ ſuā eēntiā ſit ſuffici
ens pncipiū ꝯgnitōiſ oīuꝫ aliaꝝ reꝝ:
vnicuiq̄ꝫ eaꝝ ſup̄ ꝓpriā ſubam opor-
tet ſupaddere q̄ſdā intelligibiles ſili-
tudines p q̄s q̄libet eaꝝ alia ī ꝓpa nā
cognoſcē poſſit. Hoc aūt manifeſtum
eē pōt. eſt.n. ꝓpriū obm̄ ītellect⁹ ens
ītelligibile qd̄ qdē ꝯp̄hendit oēs dif-
ferētias ⁊ ſpēs entis poſſibiles. qcq̄d
enī eē pōt ītelligi pōt. cū āt oīs cogni
tio fiat p modū ſilitudinis nō pōt to-
talit̄ ſuū obm̄ ītellectus cog̊ſcere niſi
habeat in ſe ſilitudinē toti⁹ entī ⁊ oīuꝫ
dr̄iaꝝ ei⁹.talis aūt ſilitudo toti⁹ entis
eē nō pōt niſi nā infinita que non de-
terminat̄ ad aliquā ſpēm uel gen⁹ en
tis ſ̄ ē vl̄e pncipiū ⁊ v̄tus actiua toti⁹
entis q̄lis ē ſola nā dīna ut ī p̊ oñſū ē
oīs āt alia nā cū ſit termiata ad aliqd̄
genus ⁊ ſpēm entis nō pōt eē vl̄is ſi-

militudo toti⁹ entis. relinq̄t̄ igitur ꝙ
ſolus deuſ p ſuam eēntiā oīa cog̊ſcat.
q̄libet āt ſubaꝝ ſepataꝝ p ſuā naturā
cog̊ſcit pfecta cognitōe ſuā ſpēm tm̄.
ītellectus aūt poſſibilis nequāq̄ꝫ ſ̄ per
ſpēm ītelligibilē ſicut ſ̄ dictū ē. Ex h̄
aūt ꝙ ſuba aliq̄ ē ītellcūal̄ ꝯp̄henſiua
ē toti⁹ entis. vn̄ cuꝫ ſuba ſepata p ſuā
nām nō fiat actu ꝯp̄hendēs totū ens
ipſa ī ſua ſubſtantia ꝯſiderata ē q̄ſi po
tentia ad ſilitudines ītelligibileſ qbꝫ
totū ens cog̊ſcit̄. ⁊ ille ſilitudīes erūt
actus ei⁹ inq̄tū ē ītellectual̄. Nō āt ē
poſſibile qn̄ iſte ſilitudines ſint plu-
res q̄a iam oñſum ē ꝙ toti⁹ entis vl̄is
pfecta ſilitudo eē nō pōt niſi infinita.
ſicut aūt nā ſubē ſepate nō ē infinita
ſ̄ tminata·ita ſilitudo intelligibil̄ ī ea
exn̄s nō pōt eē infinita ſ̄ tminata ad
aliquā ſpēm uel gen⁹ entis. vn̄ ad cō-
p̄henſionē toti⁹ entis req̄runt̄ pluref
h⁹mōi ſilitudines. quāto āt aliq ſuba
ſepata ē ſupior tāto ei⁹ nā ē dīne nāe
ſilior. ⁊ iō ē min⁹ ꝯtcta utpote ꝓpīquis
accedens ad ens vl̄e pfectū ⁊ bonū. ⁊
ꝓpt h̄ vl̄iorē boni ⁊ entī pticipationē
hn̄s. ⁊ iō ſilitudines intelligibiles in
ſuba ſupiori exn̄tes ſunt min⁹ multi-
plicate ⁊ magl vl̄es. ⁊ h̄ eſt qd̄ Dyo⁹
iz° ca° cele. ierar. dīc ꝙ angeli ſuperio-
res hn̄t ſciam magl vl̄em. ⁊ ī li° d̄ cau
ſis dr̄ ꝙ ītelligētie ſuperiores habent
formas magl vl̄es. ſūmū aūt hui⁹mōi
vl̄itatis ē ī deo q per vnū. ſ. p eſſentiā
ſuā oīa cog̊ſcit. infimuꝫ aūt ī ītellectu
hūano q ad vnūqdq̄ꝫ ītelligibile īdi-
get ſpē ītelligibili ꝓpria ⁊ ei coeq̄ta.
nō ē igit̄ p formas vl̄iores apud ſub-
ſtantias ſupiores impfectior cognitō
ſicut apud nos. p ſilitudinē.n. aīal̄ p
quaꝫ cognoſcim⁹ aliqd ī gnē tm̄ īper-
fectiorē cognitōꝫ hēm⁹ q̄ꝫ p ſilitudinē

hoīs p quam cog̊ſcim⁹ ſpēm cōpletā.
cognoſcē.n. aliqd ſm̄ gen⁹ tm̄·eſt co-
gnoſcere ī pfecte ⁊ q̄ſi in potentia. co-
gnoſcē aūt ſpē eſt cognoſcē pfecte ⁊ ī
actu. Intellect⁹ āt nr̄ q̄a ī ſīmū gradū
tenet ī ſubn̄s ītellectualibꝫ adeo pti-
culatas ſilitudines req̄rit ꝙ vnicuiq̄ꝫ
cog̊ſcibili ꝓpo oꝫ rn̄dere ꝓpriā ſilitu-
dinē in ipſo. vn̄ p ſilitudinē aīalis nō
cog̊ſcit rōnale ⁊ p ꝯn̄s nec hoīem niſi
ſm̄ qd. ſilitudo aūt ītelligibilis que ē
in ſuba ſepata ē vl̄ioris v̄tutis ad plu
ra repn̄tanda ſufficiēs. ⁊ iō non facit
īperfectiorē cognitionē ſ̄ pfectiorem.
eſt enī vl̄is v̄tute ad modū forē agen
tis in cā vl̄i·q quāto fuerit vl̄ior tāto
ad plura ſe extēdit ⁊ efficati⁹ ꝓducit.
p ſilitudinē igit̄ vnam cog̊ſcit ⁊ aīal ⁊
drīas aīalis aut etiam vl̄iori mō ⁊ cō-
tractiori ſm̄ ordinē ſubaꝝ p̄dictarū.
exempla igit̄ hui⁹ ut dictuꝫ ē ī duob⁹
extremis accipe poſſum⁹. ſ. ī ītellectu
dīno ⁊ hūano. deus.n. p vnū qd̄ ē ſua
eēntia cog̊ſcit oīa. hō autē ad diuerſa
cog̊ſcēda dīſas ſilitudines req̄rit·qn̄
etiā quāto altioris fuerit ītellect⁹·tan
to ex paucioribꝫ plura cog̊ſcē pōt. vn̄
his q ſūt tardi ītellect⁹ oꝫ exēpla pti-
cularia adducē ad cognitionē de rebꝫ
ſumendā. cū aūt ſuba ſepata ī ſua nā
ꝯſiderata ſit ī potentia ad ſilitudines
qbꝫ totū enſ cog̊ſcat̄·nō ē eſtimandū
ꝙ ſit denudata ab oībꝫ h⁹mōi ſilitudi
nibꝫ. h̄.n. ē diſpō ītellectus poſſibilis
anq̄ꝫ ītelligat ut dr̄ in 3° d̄ aīa. neq̄ꝫ eſt
etiā eſtimandū ꝙ aliq̄s earū habeat ī
actu ⁊ alias in potētia tm̄·ſicut matia
pma in corpibꝫ īferioribꝫ hꝫ vnā for-
mā in actu ⁊ alias ī potētia. ⁊ ſic intel
lectus poſſibilis nr̄ cū iam ſum⁹ ſcien
tes eſt actu ſm̄ aliq̄ intelligibilia·ſm̄
alia v̄o ī potentia. cū.n. ille ſubē ſepa-

te nō moueant̄ neq̄ꝫ p ſe neq̄ꝫ p accn̄s
ut oñſū ē·oē qd̄ ē ī eis ī potētia opor-
tet eē ī actu·alias exirēt de potētia in
actum. ⁊ ſic mouerentur per ſe ul̄ per
accn̄s. eſt igit̄ ī eis potētia ⁊ act⁹ q̄ꝫtū
ad eē intelligibile ſicut ī corpibꝫ cele
ſtib⁹ q̄ꝫtū ad eē nāle. mā.n. corpis ce-
leſtis ita pficit̄ p ſuā formā ꝙ non re-
manet ī potētia ad aliq̄s foras. ⁊ ſimi
lit̄ intellectus ſubē ſepate totalit̄ pfi-
cit̄ p foras ītelligibiles q̄ꝫtū ad cogni-
tionē nālē. intellect⁹ aūt poſſibilis nr̄
ꝓportionaliter ſe hꝫ corpibus corru-
ptibilib⁹ qb⁹ vnit̄ ut fora. ſic.n. fit ac
tu hn̄s q̄ſdā formas ītelligibiles ꝙ re
manet ī potētia ad alias. ⁊ ꝓpt h̄ dr̄ ī
li° de cauſis. ꝙ ītelligētia ē plena for-
mis: q̄a. ſ. tota potētialitas ītellectus
ei⁹ cōpleta ē p foras ītelligibiles. ⁊ ſic
p h⁹mōi ītelligibiles ſpēs vna ſubſtā
tia ſepata aliā ītelligē pōt. Forte aūt
alicui videri pōt ꝙ cū ſuba ſepata p eſ
ſentiā ſit ītelligibilis nō oꝫ ponē ꝙ p
aliq̄s ſpēs ītelligibileſ vna ab alia ītel
ligat̄ ſ̄ p eēntiā ipſi⁹ ſubē intellecte. h̄
enī ꝙ ſuba aliq̄ p ſpēm ītelligibilē co-
gnoſcat̄ videt̄ accidē ſubn̄s mālibus
ex h̄ ꝙ nō ſūt p ſuā eſſentiā ītelligibi
les actu. vn̄ oꝫ ꝙ p intentiōes abſtrac
tas ītelligant̄. Huic etiā videt̄ cōſo-
nare dictū phi dicētis in xi° metaph.
ꝙ ī ſubn̄s ſepat a mā nō differt intel-
lectus ītelligē ⁊ qd̄ ītelligit̄. h̄ autē ſi
cōcedat̄ hꝫ dubitatiōes nō paucas. p̊
qdē q̄a ītellectus ī actu ē intellectuꝫ ī
actu ſm̄ doctrinā Arꝫ. difficile eſt aūt
videre quō vna ſubſtantia ſepata ſit
vnū alteri dū intelligit ipſam. Ad h̄
oē agens uel opans opatur per ſuam
formā·cui opatio reſpōdet ſicut cale-
factio calori. vn̄ ⁊ illud videm⁹: cui⁹
ſpē viſus informat̄. nō videt̄ aūt eſſe

poſſibile ꝙ vna ſubā ſepata ſit forma alterıꝰ cū habeat vnaq̄q̄ eē ſepatū ab alia. īpoſſibile igitur videt̄ ꝙ vna videat̄ ab alia ꝑ eſſentiā ſuam. Amp̄ ītellectū ē pfectio intelligētis. nō pōt aūt inferior ſubā ſepata eē pfectio ſuperioꝛ. ſeq̄ret̄ etiā ꝙ ſupior inferiorē nō intelligeret ſi ꝑ eēntiā ſuam vnaqueq̄ ītelligeret̄ ⁊ non ꝑ ſpēm aliam. Itē. ītelligibile ē intra intellectum q̄tu ad id quo intelligitur. nulla aūt ſubā illabitur menti niſi ſolꝰ deus q̄ ē in oībꝫ ꝑ eſſentiā pſentiā ⁊ potentiā. īpoſſibile igit̄ videt̄ ꝙ ſubā ſepata ꝑ eſſentiā ſuā intelligat̄ ab alia ⁊ non ꝑ ſilitudinē eiꝰ ī ipſa. Et h̄ qdē oꝫ verū eē ſꝫm ſniam Aꝝ. q ponit ꝙ ītelligere ꝯtingit ꝑ h̄ ꝙ ītellectū ī actu fit vnū cū ītellectu in actu. vn̄ ſubā ſepata q̄uis ſit ꝑ ſe ītelligibilis actu nō tn̄ ſꝫm ſe ītelligit̄ niſi ab ītellectu cui ē vnū. ſic aūt ſubā ſepata ſeipſam ītelligit ꝑ eſſentiā ſuā. ⁊ ſꝫm h̄ ē idē intellectus ⁊ ītellectū ⁊ ītelligē. Scd̄m aūt pōnē pſonis ītelligere fit ꝑ ꝯtactū ītellectꝰ ad rem intelligibilē. ſic igit̄ vna ſubā ſepata pōt aliā ꝑ eiꝰ eēntiā ītelligere dū eā ſpūalit̄ ꝯtīgit. ſupior qdem īferiorē q̄ eā ſua v̄tute ꝯcludēs ⁊ continens. inferior v̄o ſupiorē q̄ eā capiēs ut ſui pfectionē. vn̄ ⁊ Dyoꝰ dīc 4° ca° de diui. noībꝫ ꝙ ſupiores ſube ītelligibiles ſūt q̄ cibus inferioꝝ.

Q̄ ſubſtantie ſepate cog̊ſcunt mālia. LXXXXIX

Et pdictas igit̄ formas intelligibiles ſubā ſepata nō ſolū cognoſcit alias ſubās ſepatas ſ̄ etiā ſpēs rerū corpaliū. Cū. n. intellectus eaꝝ ſit pfectus nāli pfectōe utpote totus ī actu exn̄s. oꝫ ꝙ ſuū obm̄ s. ens ītelligibile vlīt ꝯphēndat. ſub ente aūt intelligibili ꝯphēdūt̄ etiā ſpecies reꝝ corpaliū. eas igit̄ ſubſtantia ſepata cognoſcit. Adh̄. cū ſpecies reꝝ diſtīguāt̄ ſicut ſpēs numerorū ut ſ̄ habitū ē. oꝫ ꝙ in ſpē ſupiori contineat̄ aliqualit̄ qd̄ eſt in inferiori ſicut maior numerꝰ ꝯtinet minorē. cū igit̄ ſube ſepate ſint ſup̄ ſubās corpales. oꝫ ꝙ ea q̄ ſūt in ſubīs corpalibꝫ ꝑ modū mālē. ſint ī ſubīs ſepatis ꝑ modū ītelligibilē. qd̄. n. ē in aliq̄ ē in eo ꝑ modū eius in q̄ eſt. Itē. ſi ſube ſepate mouēt corpa celeſtia ut phī ponūt quicqd ꝓuenit ex motu corpoꝝ celeſtium attribuit̄ ipſis corpibꝫ ſicut inſtrumētis eo ꝙ mouēt mota. ſubīs aūt ſepatis mouētibꝫ ſicut pncipalibꝫ agentibꝫ. agūt aūt ⁊ mouēt ꝑ intellectum. ſūt igit̄ cauſātes ea q̄ fiūt ꝑ motū corporū celeſtiuꝫ. ſicut artifex opat̄ ꝑ ſua inſtrā. forme igit̄ eoꝝ que generātur ⁊ corrūpunt̄ ſūt ītelligibilit̄ in ſubīs ſepatis. vn̄ ⁊ Boetiꝰ in li° de trini. dīc ꝙ ex formis que ſūt ſine mā venerūt forme que ſūt ī mā. cog̊ſcūt igit̄ ſubſtantie ſepate nō ſolū ſubās ſepatas ſ̄ etiā ſpēs reꝝ māliū. nā ſi cog̊ſcūt ſpēs gnābiliū ⁊ corruptibiliū corpoꝝ tāq̄ ꝓpoꝝ effectuū. multo magis ſpēs corpoꝝ celeſtiū q̄ ꝓpoꝝ inſtrumētoꝝ. Quia v̄o ītellectꝰ ſube ſepate ē ī actu hn̄s oēs ſilitudines ad q̄s ē in potentia. hꝫ aūt v̄tutē ꝯphēdēdi oēs ſpēs ⁊ dīas entis. neceſſe ē ꝙ ſubā ſepata q̄libet cog̊ſcat oēs res nāles ⁊ totū ordinē earū. Cū āt ītellectꝰ ī actu pfectio ſit intellectum ī actu. poteſt alicui videri ꝙ ſubſtantia ſepata nō intelligat res materiales. incōueniēs eni videt̄ ꝙ res mālis ſit pfectio ſube ſeparate.

Sꝫ ſi recte ꝯſideret̄ res ītellecta ē pfectio ītelligētis ſꝫm ſuā ſilitudinē quā habet ī ītellectu. nō. n. lapis q ē extra aīam ē pfectio ītellectus poſſibil̄ nr̄i. ſilitudo aūt rei mālis ī ītellectu ſubſtantie ſepate ē īmaterialit̄ ſꝫm modū ſube ſepate non ſcd̄m modū ſubſtantie mālis. vn̄ nō ē incōueniēs ſi h̄ ſilitudo dicat̄ eē pfectio ītellectꝰ ſubſtātie ſepate ſicut ꝓpa forma eiꝰ.

Q̄ ſube ſepate cog̊ſcūt ſingularia. C

Quia v̄o ſilitudines reꝝ ī intellectu ſube ſepate ſūt vlīores q̄ in ītellectu nr̄o ⁊ efficaciores ad h̄ ꝙ ꝑ eas aliq̄d cog̊ſcat̄. ꝑ ſimilitudines reꝝ māliū ſube ſepate non ſolū cog̊ſcūt res māles ſꝫm rōnē generis uel ſpēi ſicut ītellectꝰ nr̄. ſ̄ etiā ſꝫm īdiuidua. cum. n. ſpēs reꝝ ī intellectu exn̄tes oporteat eſſe īmāles nō poterūt ſcd̄m ꝙ ſūt in intellectu noſtro eē principiū cognoſcēdi ſingularia que ꝑ mām indiuiduant̄ eo ꝙ ſpēs ītellectus nr̄i ītantū ſūt ꝯtracte v̄tute ꝙ vna ducat ſolū ī cognitionē vniꝰ. vn̄ ſicut ſimilitudo nāe generis nō pōt ducere ī cognitionē generis ⁊ dīe ut ꝑ eā ſpecies cog̊ſcat̄. ita ſilitudo nāe ſpēi non pōt ducere ī cognitionē pncipioꝝ ſpeciei ⁊ indiuiduātiū q̄ ſūt pncipia mālia ut ꝑ eā īdiuiduū ī ſua ſingularitate cog̊ſcat̄. ſilitudo v̄o ītellectꝰ ſubſtātie ſepate cū ſit vlīs v̄tutis q̄ſi q̄ vna ⁊ īmālis exn̄s pōt ducē ī cognitionem principiorū ſpēi ⁊ indiuiduantiū ita ꝙ ꝑ eā ſubā ſepata nō ſolū nām generis ⁊ ſpēi ſ̄ etiā īdiuidui cog̊ſcē poſſit ꝑ ſuū ītellectū. nec ſeq̄t̄ ꝙ forā ꝑ quā cog̊ſcit ſit mālis uel ꝙ ſint īfinite ſꝫm numeꝝ indiuiduoꝝ. Adh̄. qd̄ pōt inferior v̄tus pōt ⁊ ſupior ſ̄ eminētiꝰ. vn̄ v̄tꝰ inferior opat̄ ꝑ multa ubi v̄tꝰ ſupior ꝑ vnū tm̄ opat̄. v̄tus. n. quāto ē ſupior tanto mag̊ colligit̄ ⁊ vnitur. e ꝯ̄rio v̄o v̄tus inferior diuidit̄ ⁊ multiplicat̄. vn̄ videmꝰ ꝙ dīſa gnā ſenſibiliū q̄ q̄nq̄ ſenſus exteriores pcipiūt: vna vis ſenſus cōis apprehēdit. aīa āt hūana ē inferior ordīe nāe q̄ ſubſtantia ſepata. ipa aūt cog̊ſcitiua ē vlīuꝫ ⁊ ſingulariū ꝑ duo pncipia. s. ꝑ ſenſū ⁊ ītellectū. ſubā igit̄ ſepata q̄ eſt altior cog̊ſcit vtrūq̄ altiori mō ꝑ vnū pncipiū. s. ꝑ ītellectū. Itē. ſpēs reꝝ ītelligibiles ꝯ̄rio ordine ꝑueniūt ad ītellectū nr̄m ⁊ ad ītellectū ſube ſepate. ad ītellectū. n. nr̄m ꝑueniūt ꝑ viā reſolutiōis. s. ꝑ abſtractionē a ꝯditiōibus mālibꝫ ⁊ indiuiduantibꝫ. vn̄ per eas ſingularia a nobis cog̊ſci nō pn̄t. ad intellectū aūt ſube ſepate ꝑueniūt ſpēs ītelligibiles q̄ ꝑ viā cognitiōis. hꝫ. n. ſpēs ītelligibiles ex aſſilatōe ſui ad pmā intelligibilē ſpēm intellectꝰ diui. q̄ qdē nō ē a rebꝫ abſtracta ſ̄ rerū factiua. eſt aūt factiua nō ſolū forme ſ̄ māe q̄ ē īdiuiduatiōis pncipiū. ſpēs igit̄ intellectꝰ ſube ſepate totam rem reſpiciūt ⁊ nō ſolū pncipia ſpēi ſ̄ etiā pncipia indiuiduātia. nō eſt igit̄ ſingulariū cognitio ſubtrahēda ſubſtātiis ſepat̄ lꝫ ītellectꝰ nr̄ ſingularia cog̊ſcē nō poſſit. Pꝫ. ſi corpa celeſtia mouēt̄ a corpibꝫ ſepatis ſꝫm phoꝝ poſitionē. cū ſube ſepate agāt ⁊ moueāt ꝑ ītellectū. oꝫ ꝙ cog̊ſcāt mobile quod mouent. qd̄ ē q̄dā pticulare. nā vlīa īmobilia ſūt. ſitus etiā q renouant̄ ꝑ motū ſūt q̄dā ſingularia que nō pn̄t ignorari a ſubā mouēte ꝑ intellectū. oportet igit̄ dicere ꝙ ſube ſepate ſingularia cognoſcāt iſtarū māliū rerū.

Vtrū ſubē ſepate naturali cognitiōe
cognoſcant omnia ſimul. CI

Vía ŏo ītellect⁹ in actu ē ītel
lectū in actu ſicut ſenſus ī ac
tu ē ſenſibile ī actu · idē āt nō
pōt ſil' eē multa ī actu · īpoſſibile videt̃
ꝙ intellectus ſubē ſepate habeat ſpēs
ītelligibiliū oīſas ſicut iam ſ̄ oictū ē.
Sed ſciendū ē ꝙ nō oē illud eſt intel-
lectū in actu cui⁹ ſpēs ītelligibil' actu
ē in ītellectu . cū.n.ſubā intelligēs ſit
etiā volēs ac p h̄ ſit oña ſui actus · in
ptāte ipſi⁹ ē poſtq̄ hʒ ſpēm ītelligibi-
lē ut ea vtat̃ ad ītelligēdum actu . uel
ſi hʒ plures ut vtat̃ vna ipſaꝝ. vnde ⁊
ea q̄ꝝ ſciam habem⁹ nō oīa actu cōſi-
deram⁹. ſubā igit̃ intellectual' p pl'es
ſpēs coḡſcens vtit̃ vna quā vult · cū p
h̄ ſil' actu coḡſcit oīa q̄ p vnā ſpēm co
gnoſcit. oīa.n.ſūt ut vnū intelligibile
inq̄tū ſūt p vnū cognita · ſicut ⁊ ītel-
lectus nr̄ ſil' cognoſcit multa ad īuicē
ꝯpoſita uel relata ut vnū qŏdā . ea ŏo
que p oiuerſas ſpēs cognoſcit non co
gnoſcit ſil'. ⁊ iō ſicut ē intellectus vn⁹
ita ē intellectū ī actu vnū. eſt igitur ī
ītellectu ſubē ſepate quedā ītelligen-
tiarū ſucceſſio · nō tñ motus ꝓprie lo-
quēdo cū nō ſuccedat actus potētie ſ
actus actui . intellectus aūt oin⁹ q̄a p
vnū qŏ eſt ſua eēntia oīa cognoſcit. ⁊
ſua actio ē ſua eēntia · oīa ſimul ītelli-
git. vñ ī intelligentia ei⁹ nō cadit ali-
qua ſucceſſio ſ ſuū intelligere ē totū
ſimul perfectū pmanens p oīa ſecula
ſeculoꝝ · amen.

Explicit liber ſecūdus. Inci-
pit liber tertius. Caplm I
. Prohemium.

Eus ma-
gn⁹ oñs ⁊ rex magn⁹
ſuper oēs deos. Qm̄
nō repellet oñs ple-
bem ſuā: q̄a ī manu
ei⁹ ſūt oēs fines t̄re. ⁊ altitudīes mon
tiū ipſe ꝯſpicit. Qm̄ ipſi⁹ ē mare ⁊ īpe
fecit illud. ⁊ ſiccā manus ei⁹ formaue
rūt. Vnū eē p̄mū entiū toti⁹ eē pfec-
tionē plenā poſſidēs qŏ deū oicimus
oñſū ē ſupi⁹ qŏ ex ſui pfectiōis abun
dantia oīb⁹ exñtib⁹ eſſe largit̃ ut non
ſolum p̄mū entiū ſed ⁊ p̄mū pncipiū
oīuʒ eſſe ꝯprobet̃. eſſe aūt aliīs tribuit
nō nccītate nāe ſ ſm ſue arbitriū vo-
lūtatis ut ex ſupiorib⁹ ē manifeſtum.
vñ ꝯſequēs ē ut factoꝝ ſuoꝝ ſit oñs.
nā ſup ea q̄ nr̄e volūtati ſubdūt̃ oña-
mur. h̄ aūt oñiuʒ ſup res a ſe ꝓductas
pfectū hʒ utpote q ad eas ꝓducendas
nō exterioris agētis āminiculo indi-
get nec māe fūdamēto · cuʒ ſit toti⁹ eē
vl'is effector. Eoꝝ aūt q̄ p volūtatem
ꝓducūt̃ agēt vnūqŏq; ab agēte ī finē
aliquē ordiat̃. bonū.n. ⁊ finis ē obm
ꝓpriū volūtatis. vñ nccē ē ut q̄ ex vo
lūtate ꝓcedūt · ad finē aliquē ordinēt̃
finē aūt vltimū vnaq̄q; res p ſuā ꝯſe-
quit̃ actionē quā oʒ oirigi ab eo q pn
cipia reb⁹ dedit p q̄ agūt. nccē eſt igit̃
ut deus q ē in ſe nālit̃ pfect⁹ ⁊ oīb⁹ en-
tibus ex ſua ptāte eſſe largit̃ · oīuʒ en-
tiū rector exiſtat a nullo vtiq; oirect⁹
nec ē aliq̄d qŏ ab eius regimīe excu-
ſet̃ · ſicut nec ē aliq̄d qŏ ab ipſo eē nō
ſortiat̃. Eſt igit̃ ſicut pfect⁹ ī eēndo ⁊
cauſando ita etiā ⁊ ī regēdo pfectus.
hui⁹ ŏo regiminis effectus ī diuerſis
apparet oīſimode ſm oīam naturaꝝ
Quedam nāq; ſic a deo ꝓducta ſūt ut
intellectuʒ hn̄tia ei⁹ ſil'itudinē gerant

⁊ imaginē repſentēt. vñ ⁊ ipſa nō ſo-
lū ſūt oirecta ſ ⁊ ſeipſa oirigentia ſm
ꝓpas actiōes ī debitū finē. q̄ ſi in ſua
oirectione ſubdant̃ ad vltimū finem
ꝯſequēdū ex oiuino regimīe admittūt̃
repellūt̃ aūt ſi ſecus ī ſua oirectiōe ꝓ-
ceſſerit. Alia ŏo intellectu carētia ſe-
ipſa ī ſuū finē nō oirigūt ſ ab alio oi-
rigūtur · q̄rū q̄dā incorruptibilia exi-
ſtentia ſicut ī eſſe nāli pati nō pñt de-
fectū · ita ī ꝓpriis actiōib⁹ ab ordine ī
finē eis p̄ſtitutū neq̄q; exorbitāt ſed
indeficient̃ regimini p̄mi regēt ſub-
oūt̃ ſicut ſūt corpa celeſtia q̄ꝝ motus
ſp vniformit̃ ꝓcedūt. alia ŏo corrupti
bilia exñtia nālis eē pati pñt defectuʒ
q tñ p alti⁹ pfectū cōplet̃. nā vno cor
rupto aliud generat̃. ⁊ ſil'r ī actiōib⁹
ꝓpriis a nāli ordīe deficiūt q tñ defec
tus p aliqŏ bonū inde ꝓueniēs ꝯpen-
ſat̃. Ex q̄ apparet ꝙ nec illa q̄ ab ordi-
ne p̄mi regiminis exorbitare videt̃:
ptātē primi regētis euadūt. nam ⁊ h̄
corruptibilia corpora ſicut ab ipo deo
condita ſūt · ita ptāti ei⁹ perfecte ſub-
oūtur. Hoc igi ur oiuino replet⁹ ſpū
pſalmiſta ꝯſiderās ut nob̄ oiuinū regi-
men demōſtraret · p̄ deſcribit nob̄ pri
mi regētis pfectionē · nāe q̄dē ī h̄ qŏ
oicit: deus. ptād ī h̄ qŏ oicit: magn⁹
oñs · q̄ſi nullo īdigēs ad ſue ptātis ef-
fectuʒ ꝓducendū · auctoritatis ī h̄ qŏ
oicit: rex magn⁹ ſup oēs deos. q̄a ⁊ ſi
ſint multi regētes ei⁹ tñ regimini oēs
ſubdūt̃. 2° aūt nob̄ deſcribit regimi-
nis modū. ⁊ q̄dē q̄tū ad ītellectualia
q̄ ei⁹ regimē ſequētia ab ipo ꝯſequūt̃
vltimū finē qŏ ē ipſe. ⁊ iō oicit: quia
nō repellet oñs plebē ſuā. Q̄tū ŏo ad
corruptibilia q̄ etiā ſi exorbitent int-
oū a ꝓpriis actiōib⁹ · a ptāte tñ primi
regētis nō excludūt̃. vñ oic: q̄a ī ma-
nu ei⁹ ſūt oēs fines t̄re. Q̄tū ŏo ad ce-
leſtia corpa q̄ oēm altitudinem terre
excedūt. i. corruptibiliū corporū ⁊ ſp
rectū ordinē oiuini regimīs ſeruāt. vñ
oic: ⁊ altitudines mōtiū ipe ꝯſpicit.
3° ŏo ipſius vl'is regimīs rōnē aſſigt:
q̄a nccē ē ut ea que a deo ſunt condita
ab ipſo etiā regant̃. ⁊ h̄ ē qŏ oic: Qm̄
ipſi⁹ ē mare ⁊c. Quia ḡ in p̄ li° de p-
fectiōe oiuine nāe ꝓſecuti ſumus · in 2°
aūt de pfectione ptātis ipſi⁹ ſm ꝙ eſt
oīuʒ reꝝ ꝓductor ⁊ oñs. reſtat in h̄ 3°
li° ꝓſeq de pfecta auctoritate ſiue oi-
gnitate ipſi⁹ ſm ꝙ eſt oīuʒ reꝝ finis ⁊
rector. Erit ḡ h̄ ordine ꝓcedendū ut
p̄ agat̃ de ipſo ſm ꝙ ē reꝝ oīuʒ finis.
2° de regimine vl'i ipſi⁹ ſcdm ꝙ omnē
creaturā gubernat. 3° de ſpāli ipſi⁹ re-
gimine ꝓut gubernat creat̃as intelle-
ctum habentes.
Q̄ oē agens agit ꝓpter finē. II

Stendendū ē igit̃ p̄ ꝙ omne
agēs ī agēdo ītendit aliqueʒ
finē. In his.n. q̄ māifeſte ꝓ-
pter finē agūt h̄ oicim⁹ eē finē ī quod
tēdit impetus agentis. hoc enim adi-
piſcens: oicitur adipiſci finē. deficiēs
aūt oicit̃ deficē a fine intēto · ſicut pʒ ī
medico agēte ad ſanitatē ⁊ hoīe currē
te ad certū terminū. Nec oiffert q̄tū
ad h̄ vtrū qŏ tēdit ī finē ſit coḡſcens
uel nō · ſicut.n. ſignū ē finis ſagittātis
ita ē finis mot⁹ ſagitte. oīs aūt agētis
īpet⁹ ad aliq̄d certū tēdit. nō.n. ex q̄-
cūq; ŏtute quis actio ꝓcedit ſ a calore
q̄dē calefactio · a frigore aūt īfrigida-
tio. vñ ⁊ actiōes ſm oiſitatē actiuoꝝ
ſpē oifferūt. actio ŏo q̄nq; q̄dē tmiat̃
ad aliqŏ factuʒ ſicut edificatio ad do-
mū · ſanatio ad ſanitatē. q̄nq; aūt non
ſicut intelligē ⁊ ſentire. ⁊ ſi q̄dē actio

terminat̄ ad aliqđ factū ip̄et⁹ agentis tendit in ip̄am actionem. oꝫ igit̄ ꝙ oē agēs in agēdo intēdat finē. qn̄q3 qdē actionē ip̄am. qn̄q3 aliqd p̄ actiōꝫ factū. Adh̄. in oībꝫ agētibꝫ ꝑpt̄ finē h̄ eē vltimū finē dicim⁹ vltra qđ agēs nō querit aliqđ. ſicut actio medici ē vſq3 ad ſanitatē. ea vō ɔſecuta nō conatur ad aliqd vlteri⁹. ſ in actiōe cuiuſlibet agēd ē venire ad aliqd vltra qđ agēs nō q̄rit vltra aliqđ. alias enī actiones ī infinitū tenderēt. qđ qdē ē īpoſſibile: qa cū infinita nō ſit ptrāſire. agēs agē non incipet. nihil. n. mouet̄ ad id ad qđ ī poſſibile ē puēire. oē igit̄ agēs agit ꝑpt̄ finē. Amp̄. ſi actiōes agēd ꝑcedāt in infinitū. oꝫ ꝙ uel ex iſtis actionibꝫ ſeq̄t̄ aliqđ factū uel nō. ſi qdē ſequat̄ aliqđ factū. eſſe illi⁹ facti ſeq̄t̄ p⁹ īfinitas actiōes. qđ aūt ꝑexigit infinita īpoſſibile ē eē. cū nō ſit infinita ptrāſire. qđ aūt īpoſſibile ē eē. īpoſſibile ē fieri. 7 qđ ē īpoſſibile fieri ē impoſſibile facē. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ agenſ īcipiat facere aliqđ factū ad qđ ꝑexigūtur actiōes infinite. Si aūt ex illꝰ actionibꝫ nō ſeq̄t̄ aliqđ factū. oꝫ ordinē h⁹mōi actionū eē uel ſm ordinē v̄tutū actiuaꝝ. ſicut ſi hō ſentit ut imaginet̄. imagiat̄ aūt ut ītelligat. ītelligit aūt ut velit. uel ſm ordinē obōꝝ ſicut ſi ɔſidero corp⁹ ut ɔſiderē aīam. quā ɔſidero vt ɔſiderē ſubām ſepatā. quā ɔſidero ut ɔſiderē deū. nō aūt ē poſſibile ꝑcedē ī infinitū neq3 ī v̄tutibꝫ actiuis ſicut neq3 ī formis reꝝ ut ꝑbat̄ ī 2° metaph. fora. n. ē agendi p̄ncipiū. neq3 ī obiectis ſicut neq3 ī entibꝫ cum ſit vnū ens p̄mū ut ſ̄ ꝑbatuꝫ ē. nō eſt igit̄ poſſibile ꝙ actiōes ī infinitū ꝑcedāt. oꝫ igit̄ eē aliqd quo habito conatus agētis quieſcat. oē igit̄ agens agit ꝑpt̄ finē. Itē. in his q̄ agūt ꝑpt̄ finē oīa intmedia int̄ p̄mū agēs 7 vltimū finē ſūt fines reſpectu poꝝ et p̄ncipia actiua reſpectu ſequētiū. ſi igit̄ conat⁹ agētis nō ē ad aliqd determīatū. ſ actiones ſicut dictū ē ꝑcedūt in infinitū: oꝫ p̄ncipia actiua ī īfinitū ꝑcedē. qđ ē īpoſſibile ut ſ̄ oñſū eſt. neccē ē igit̄ ꝙ conat⁹ agētis ſit ad aliqd determinatū.

Adh̄. oē agens uel agit p̄ nām ul̄ p̄ ītellectū. de agentibꝫ aūt p̄ intellectū nō ē dubiū qn agāt ꝑpt̄ finē. agūt. n. p̄concipiētes in intellectu id qđ p̄ actionē cōſequūt̄ 7 ex tali p̄conceptiōe agūt. h̄. n. ē agē p̄ intellectū. ſicut aūt ī intellectu p̄cōcipiēte exiſtit tota ſimilitudo effect⁹ ad quā p̄ actiōes ītelligētis puenit̄. ita in agente nālī p̄exiſtit ſilitudo nālis effect⁹ ex q̄ actio ad hūc effectū determinat̄. nā ignis generat ignē 7 oliua oliuā. ſicut igit̄ agēs p̄ ītellectū tendit ī finē determinatuꝫ p̄ ſuā actionē. ita agēs p̄ nām. oē igitur agens agit ꝑpt̄ finē. Amp̄. pctm̄ nō īuenit̄ niſi in his q̄ ſūt ꝑpt̄ finē. nec. n. īputat̄ alicui ad pctm̄ ſi deficiat ab eo qđ nō ē. medico. n. nō īputat̄ ad peccatū ſi deficiat a ſanādo nām. nō autē edificatori aut grāmatico. ſ pctm̄ inuenimus ī his que fiūt ſm artē. ſicut cū grāmaticus nō recte loquit̄. nec ī his que ſūt ſm naturā ſicut pꝫ ī ptibꝫ mōſtruoſis. ğ tam agens ſm naturā ꝙ agens ſm artē 7 a ꝑpoſito agit ꝑpt̄ finē. Itē. ſi agens nō tendēt ad aliquē effectū determiatū. oēs effect⁹ eēnt ei indifferentes. qđ aūt indifferent̄ ſe ei ad multa nō magꝭ vnū eoꝝ opat̄ ꝙ aliud. vn̄ a cōtingente ad vtrūq3 non ſeq̄t̄ aliquiſ effectus niſi p̄ aliquid qđ determinet̄ ad vnū. īpoſſibile igit̄ eſſet ꝙ agēt. oē igit̄ agēs tendit ad aliquē determīatū effectū qđ dicit̄ finis ei⁹. Sūt aūt aliq̄ actiōes que nō videtur eē ꝑpter finem ſicut actiōes ludicre 7 ɔtēplatorie 7 actiōes que abſq3 attentiōe fiūt ſicut ɔfricatio barbe 7 hui⁹mōi ex qbꝫ aliqs opinari pōt ꝙ ſit aliqđ agens nō ꝑpter finē. Sed ſciēdū ꝙ actiōes ɔtēplatiue nō ſūt ꝑpt̄ aliuꝫ finē ſ ipſe ſūt finis. actiōes āt ludicre interdū ſūt finis cū qs ſolū ludit ꝑpt̄ delectationē que in ludo eſt. qn̄q3 aūt ſūt ꝑpt̄ finē cū ludim⁹ ut poſt moduꝫ forti⁹ ſecūdo agam⁹. actiōes autē que fiūt ſine attētione nō ſūt ab ītellectu ſ ab aliqua ſubita imaginatiōe ul̄ naturali p̄ncipio ſicut īordinatio humoris pruritū excitātis ē cā ɔfricationiſ barbe q̄ fit ſine attentiōe intellect⁹. 7 tn̄ h̄ ad aliqs fines tēdūt lꝫ p̄t ordinē intellectus. Per h̄ aūt excludit̄ antiq̄ꝝ nāliū error q ponebāt oīa fieri ex neceſſitate materie. cām finalē a rebꝫ penit⁹ ſubtrahentes.

Qđ oē agens agit ꝑpter bonū. III

X h̄ aūt vlteri⁹ oñdendū eſt ꝙ oē agens agit ꝑpter bonū. Inde. n. manifeſtū ē oē agēs agere ꝑpt̄ finē qa qđlibet agēs tendit [illegible] aliqđ determiatū. id aūt ad qđ agēs [illegible]miate tēdit oꝫ eē ɔueniēs ei. nō. n. tenderet in ipſū niſi ꝑpter aliquā cōuenietiā ad ipſū. qđ aūt cōueniens ē alicui ē illi bonū. ğ oē agens agit ꝑpt̄ bonū. P̄. finis ē in q̄ qeſcit appetit⁹ agēd uel mouēd 7 ei⁹ qđ mouet̄. h̄ aūt ē de rōne boni ut rminet appetitū. nā bonū eſt qđ oīa appetūt. oīs ğ actio et motus ē ꝑpter bonū. Adh̄. oīs actio 7 motus ad eſſe aliquo mō ordinari videt̄ ul̄ ut ɔſeruetur ſm ſpēm uel indiuiduū uel ut de nouo acqrat̄. hoc aūt ipſū qđ ē eſſe bonū ē. 7 iđ oīa appetūt eſſe. oīs igit̄ actio 7 motuſ eſt ꝑpt̄ bonū. Amp̄. oīs actio 7 mot⁹ ē ꝑpt̄ aliquā pfectionē. ſi. n. ipſa actio ſit finis māifeſtū ē ꝙ ē pfectio ſecūda agētis. ſi aūt actio ſit tranſmutatio exterioris materie. manifeſtū ē ꝙ mouēs intēdit aliquā pfectionē inducere in re mota ī quā etiā tendit mobile ſi ſit motus nālis. h̄ aūt dicim⁹ eē bonum qđ ē eſſe pfectū. oīs igit̄ actio 7 mot⁹ ē ꝑpter bonū. Item. oē agens agit ſm ꝙ ē actu. agendo aūt tendit ī ſibi ſilē. igit̄ tendit ī actū aliquē. act⁹ aūt oīs habet rōnē boni. nā malū nō iuenit̄ niſi ī potētia deficiēte ab actu. oīs igit̄ actio ē ꝑpter bonū. Adh̄. agēs p̄ ītellectū agit ꝑpter finē ſicut determinās ſibi finē. agenſ aūt p̄ naturam lꝫ agat ꝑpter finem ut ꝑbatū ē. nō tn̄ determinat ſibi finē cū nō cognoſcat rationē finis. ſ mouet̄ ī finē determinatū ſibi ab alio. agens aūt p̄ intellectū nō determinat ſibi finē niſi ſub rōne boni ītelligibile. n. nō mouet niſi ſub rōne boni qđ ē obm̄ volūtatis. ğ 7 agens p̄ naturā nō mouet̄ neq3 agit ꝑpter aliquē finē niſi ſm ꝙ ē bonū. cū agēti p̄ naturā determinet̄ finis ab aliquo appetitu. oē igit̄ agēs ꝑpt̄ bonū agit. Itē ei⁹dē rōis ē fugē malū 7 appetē bonū ſicut eiuſdē rōnis ē moueri a deorſuꝫ 7 moueri ſurſū. oīa aūt īueniūt̄ malū fugere. nā agentia p̄ intellectū hac ratione aliqd fugiūt qa apprehendūt illud ut malū. oīa aūt agētia naturalia quātū hn̄t de v̄tute tantū reſiſtūt corruptiōi q̄ ē malū vni⁹cuiuſq3. oīa igit̄ agūt ꝑpter bonū. Adh̄. qđ puenit ex alicui⁹ agētis actiōe pter itentionē ipi⁹ dicit̄ a caſu uel fortuna accidere.

33

videmꝰ aūt in opib⁹ nature uel ſp uel frequētiꝰ qđ meliꝰ ē. ſicut ī plantis folia ſic eē diſpoſita ut ꝓducāt fructus. ⁊ ptes aīaliū ſic diſponi ut aīal ſaluari poſſit. ſi ḡ h̄ eueniūt p̄ter intentionē naturalis agētis h̄ erit accidēs caſu uł fortuna. ſed h̄ ē īpoſſibile: nā ea q̄ accidūt ſp uel frequent non ſūt caſualia neq; fortuita ſ; que accidūt in paucioribus. naturale ḡ agēs intēdit ad id qđ melius ē. ⁊ multo manifeſtiꝰ qđ agit p itellectū. oē igiť agēs intēdit bonū ī agendo. Itē. oē qđ moueť ducit ad ſminū motꝰ a mouēte ⁊ agente. oꝫ igiť mouēs ⁊ motū ad idē tendē inqꝫ tū moueť. qđ aūt moueť cū ſit ī potētia tendit ad actū ⁊ ita ad pfectū ⁊ bonū. p motū. n. exit de potētia in actū. ḡ ⁊ mouēs ⁊ agēs ſp ī mouēdo ⁊ agendo intendit bonū. Hinc ē ꝙ phi diffinīetes bonū dixerūt: Bonū ē qđ oīa appetūt. ⁊ Dyoꝰ 4° ca° de diui. no. dic ꝙ oīa bonū ⁊ optimū ɔcupiſcūt.

Q. malū ē p̄ter ītentionē ī reb⁹. IIII

Ex hoc apparet ꝙ maluꝫ ī reb⁹ incidit p̄ter intentionē agentiū. Qđ. n. ex actiōe cōſequiť diuerſū ab eo qđ erat intentū ab agēte. manifeſtū ē p̄ter intētionē accidē. malū aūt diuerſū ē a bono qđ intēdit omne agens. eſt igiť malū p̄ter intentionē eueniēs. Itē. defectus ī effectu et actiōe ɔſeqtur aliquē defectū in pncipiis actionis. ſicut ex aliqua corruptiōe ſemīs ſeqtur partꝰ mōſtruoſus. ⁊ ex curuitate cruris ſeqť claudicatio. agens aūt agit ſm ꝙ hꝫ ꝺ virtute actiua nō ſm id qđ defectū ꝺtutis patiť. ſm aūt ꝙ agit ſic intēdit finem. intēdit igiť finē corrñdētē ꝺtuti. qđ igiť ſeqť reſpōdēs defectui ꝺtutis erit p̄ter intentionē agētis. h̄ aūt ē malū. accidit igiť malū p̄t intētionē. Adh̄. ad idē tendit motus mobił ⁊ motio mouētiſ. mobile aūt tendit p ſe ad bonū. ad malū aūt p accidens ⁊ p̄ter intentionē. qđ qdē maxie ī generatiōe ⁊ corruptione apparet. mā. n. cū ē ſub vna forma ē in potētia ad formā aliaꝫ ⁊ ꝑuationē fore iam habite. ſicut cū ē ſub forma aeris eſt in potentia ad formā ignis ⁊ ꝑuationē forme aeris. ⁊ ad vtrūqꝫ trāſmutatio materie terminať ſił. ad formā qdem ignis ſm ꝙ generať ignis. ad ꝑuationē aūt fore aeris ſm ꝙ corrumpiť aer. nō aūt intētio ⁊ appetitus materie ē ad ꝑuationē ſ; ad formā. nō. n. tendit ad īpoſſibile. eſt aūt īpoſſibile materiā tm̄ ſub ꝑuatōe eē. eſſe ꝺo eā ſub forā ē poſſibile. igiť ꝙ termīeť ad ꝑuationem ē p̄ter ītentionē. terminať aūt ad eā inqꝫtū puenit ad formā quā intēdit. quā ꝑuatio alteriꝰ fore de nccītate ɔſeqť. trāſmutatio ḡ materie ī generatione ⁊ corruptiōe p ſe ordinať ad formā. ꝑuatio ꝺo ɔſequiť p̄ter intētionē. ⁊ ſiłř oꝫ eē in omnib⁹ mobilib⁹. ⁊ idō ī q̊libet motu ē generatio ⁊ corruptio ſm qd. ſicut cū aliqd alterať ꝺ albo in nigrum corrūpiť albū ⁊ fit nigrū. bonū aūt ē ſm ꝙ materia ē pfecta p formā ⁊ potentia p actū ꝓpriū. malū aūt ſm ꝙ ē ꝑuata actu debito. oē igiť qđ moueť tendit in ſuo motu puenire ad bonū. puenit aūt ad malū p̄ter intentionē. igiť cū oē agens ⁊ mouēs intēdat ad bonū. malū ꝓuenit p̄ter ītentionem agentis. Amp. in agentib⁹ p intellectū ⁊ eſtimationē quācūqꝫ intentio ſeqtur apprehenſionē. in illud. n. tendit intētio qđ apprehenditur ut finis ſi ḡ pueniať ad aliqđ qđ nō hꝫ ſpēm apphenſā erit p̄ter intentiōeꝫ. ſicut ſi aliquis intendat comedere mel ⁊ comedat fel credēs illud eſſe mel. h̄ erit p̄ter intentionē. ſ; oē agens p intellectū ītēdit ad aliqd ſm ꝙ accipit illud ſub rōne boni ſicut ex ſupiorib⁹ pꝫ. ſi ḡ illud nō ſit bonū ſ; malū h̄ erit p̄ter intentionē. agens igitur p intellectū nō opatur malū niſi p̄ter intentionē. cū igiť intendē ad bonū ſit cōe agēti p intellectuꝫ ⁊ p naturā. malū nō cōſequtur ex intentiōe alicuiꝰ agētis niſi p̄ter intētionē. Hinc ē qđ Dyoꝰ dic 4° ca° de diui. no. ꝙ malū ē p̄ter intentionē ⁊ volūtatē.

Rōnes qb⁹ videť ꝙ maluꝫ nō poſſit eſſe p̄ter intentionē ī rebus. V

Sunt autē quedaꝫ q̄ huic ſnīe aduerſari videnť. Qđ. n. accidit p̄ter intentionē agētis diciť eē fortuitū ⁊ caſuale ⁊ ī paucioribus accidēs. malū aūt fieri nō dicitur fortuitū ⁊ caſuale neqꝫ ut in paucioribus accidēs ſ; ſemp uel in plurib⁹. in naturalibus. n. ſemp generatiōi corruptio adiūgiť. in agentib⁹ etiā p voluntatē in plurib⁹ pctm̄ accidit cū difficile ſit ſm ꝺtutē agere. ſicut attingē centrū ī circulo ut dic Arꝫ. in 2° ethicorꝫ. non igiť videť malū eē ꝓueniens p̄ter intentionē. Itē. Arꝫ. in 3° ethicorū expreſſe dicit ꝙ malicia ē volūtariū. ⁊ h̄ ꝓbat p hoc ꝙ aliqs opať iiuſta volūtarie. irrōnabile aūt ē opantem volūtarie iiuſta nō velle iiuſtū eē. ⁊ volūtarie ſtuprante nō velle incōtinentē eē. ⁊ p h̄ etiā legiſlatores puniūt malos qui volūtarie opantes mala. nō videť igiť malū p̄ter volūtatē uel intentionē eē. P̄. oīs motus naturał hꝫ finē intentū a natura. corruptio autē ē mutatio nālis ſicut ⁊ generatio. finis igiť eius q ē priuatio habēs rōnē mali ē intentꝰ a natura ſicut etiā fora ⁊ bonū que ſūt generationis finis.

Solutio rationū p̄miſſaꝝ. VI

Ut autē poſitarū rōnū ſolutio manifeſtior fiat ɔſiderandū ē ꝙ malū ɔſiderari pōt uel in ſubſtātia aliqua. uel in actiōe ipſius. malū qdē in ſubā aliqua ē ex eo ꝙ deficit ei aliqd qđ natū ē ⁊ debet habē. ſi enī hō nō habet alas non ē ei malū qa nō ē natus eas habere. ſi etiā hō capillos flauos nō habet nō ē maluꝫ qa ⁊ ſi natus ē habē. nō tn̄ ē ei debitū ut habeanť. eſt tn̄ malū ſi nō habeat manus quas natus eſt ⁊ debet habē ſi ſit pfectus. qđ tn̄ nō ē malū aui. oīs aūt ꝑuatio ſi ꝓpe ⁊ ſtricte accipiať ē eius quod qs natꝰ ē habere ⁊ debet habē. in ꝑuatione igiť ſic accepta ē rō mali. materia autē cū ſit in potentia ad oēs formas oēs qdē nata ē habē. nulla tn̄ ē ei debita cū ſine q̄uis vna earū poſſit eē pfecta in actu. q̄libet tn̄ eaꝝ eſt debita alicui eoꝝ que ex mā ɔſtituūť. nā nō pōt eē aqua niſi habeat formā aque. nec pōt eē ignis niſi habeat formā ignis. priuatio igiť hꝰmōi forme cōpata ad mām non ē malū nature. ſ; ɔpata ad id cuiꝰ ē forma ē malū eius. ſicut ꝑuatio fore ignis ē maluꝫ ignis. ⁊ qa tam ꝑuatiōes q̄ꝫ habitꝰ et forme nō dicūtur eē niſi ſm ꝙ ſūt ī ſub̄o. ſi qdem ꝑuatio ſit malū p ɔpationē ad ſub̄m ī quo ē erit malū ſimpliciť. ſin aūt: erit malū alicuiꝰ ⁊ nō ſimpliciť. hoīem igiť ꝑuari māu ē malū ſimplŕ

materiā aūt p̉uari forma aeris nō eſt
malū ſimplicit̉ ſed ē malū aeris. p̉ua-
tio aūt ordinis aut cōmenſurationis
debite in actione eſt malū actionis. 7
qa cuilibet actiōi ē debit9 aliqs ordo
7 aliqua cōmenſuratio. neceē ē ut talis
p̉uatio ī actione ſimplr̄ malū exiſtat.
Dis igit̉ viſis ſciendū ē q̈ nō oē qđ
ē p̄ter ītentionē oportet eē fortuitum
uel caſuale ut p̄ma rō ꝓponebat. ſi.n.
qđ ē p̄ter ītentionē ſit ɔſequēs ad id
qđ ē ītentū uel ſemp 7 ſicut frequent̉
nō eueniet fortuito uel caſualit̉. ſicut
ī eo q intendit dulcedine vini frui ſi
ex potatiōe vini ſeq̄t̉ ebrietas. nō erit
fortuitū nec caſuale. eēt aūt caſuale ſi
ſequeret̉ ut ī paucioribꝫ. malū g̊ cor-
ruptiōis naturalis 7 ſi ſequat̉ p̄ter in-
tentionē generātis ɔſeqtur tn̄ ſemp.
nā ſemp forā vni9 ē adiūcta p̉ncipio
alteri9. vn̄ corruptio nō euenit caſua-
liter neq3 ī paucioribꝫ. l3 p̉uatio qn̄q3
nō ſit malū ſimplicit̉ ſ3 alicui9 ut dic-
tū ē. Si aūt ſit talis p̉uatio que priuat
id qđ ē debitū generato. erit caſuale 7
ſimplicit̉ malū. ſicut cū naſcūt̉ partus
mōſtruoſi. hoc e.n. nō ɔſeq̄t̉ de neccita-
te ad id qđ ē intentū ſ3 ē ei repugnās
cū agens intēdat pfectionē generati.
malū aūt actiōis accidit ī nālibꝫ agen
tibꝫ ex defectu v̉tud actiue. vn̄ ſi agēs
habet v̉tutē defectiuā. h̄ malū cōſeq̄t̉
p̄ter ītentionē ſ3 nō erit caſuale: qa de
neceſſitate ē ɔſequens ad talē agentē
cū tale agens uel ſemp uel frequēter
patitur hūc v̉tutis defectū. erit aūt ca-
ſuale ſi hic defectus raro talē comitat̉
agētē. In agētibꝫ aūt volūtariis intē-
tio ē ad bonū aliqđ p̉ticulare ſi debet
ſeq actio. nā vniūa nō mouent ſ3 p̉ticu-
laria i q̄bus ē actus. ſi igit̉ illud bonū
qđ intendit̉ habeat cōiūctā p̉uationē

boni ſm rationē ul̉ ſemp uel frequēt̉
ſeq̄t̉ malū morale nō caſualit̉ ſ3 uel ſp
uel frequent̉. ſicut p3 ī eo q vult vti fe
mina ꝓpt̉ delectationē cui delectatiōi
adiūcta ē inordinatio adulterii. vnde
malū adulterii nō ſeqtur caſualit̉. eēt
aūt caſuale malū ſi ad id qđ intendit
ſequeret̉ aliqđ pctm̄ ut ī paucioribꝫ.
ſicut cū qs ꝓiiciens ad auē interficit
hoiem. q̈ aūt h9mōi bona aliqs inten
dat ut ī pluribꝫ qbus p̉uatiōes boni
ſm rōnē ɔſequāt̉. ex h̄ ꝓuenit q̈ plu-
res viuūt ſm ſenſū eo q̈ ſenſibilia ſūt
nobis manifeſta 7 magis efficacit̉ mo
uētia ī p̉ticularibꝫ ī qbus ē opatio. ad
plura aūt caſualiū bonoꝝ ſeq̄t̉ priua-
tio boni ſm rōnem. Ex quo p3 q̈ l3
malū p̄ter intentionē ſit. ē tn̄ volūta-
riū ut ſecūda rō ꝓponit l3 non p ſe ſ3 p
accidēs. intētio.n. ē vltimi finis que3
quis ꝓpter ſe vult. volūtas aūt eſt ei9
qđ quis vult ꝓpt̉ aliud etiā ſi ſimpli-
citer nō vellet. ſicut qui ꝓiicit merces
in mari cā ſalutis nō intēdit ꝓiectio-
nē merciū ſed ſalutē. ꝓiectione3 autē
vult nō ſimplicit̉ ſed cā ſalutis. ſilit̉
ꝓpt̉ aliqđ bonū ſenſibile cōſequendū
vult aliqs facē inordinatā actionē nō
intēdens inordinatione3 neq3 volens
eā ſimplicit̉ ſ3 ꝓpter hoc. 7 ideo h̄ mo-
do malicia 7 pctm̄ dicūt̉ eſſe volūtaria
ſicut ꝓiectio merciū ī mari. Eodē aūt
modo p3 ſolutio ad tertiā obiectionē.
Nūq3 enī īuenit̉ mutatio corruptiōis
ſine mutatiōe gnātiōis. 7 p cōſequens
nec finis corruptionis ſine fine genera
tionis. natura g̊ non intendit finē cor-
ruptionis ſeorſū a fine gnātionis ſ3 ſil̉
vtrūq3. Nō enī eſt d̉ intentiōe nature
abſoluta q̈ nō ſit aqua. ſ3 q̈ ſit aer. quo
exiſtente non eſt aqua. hoc g̊ qđ ē eſſe
aerē intēdit natura ſcđm ſe. qđ v̂o eſt

nō eē aquā nō ītēdit niſi inq̄tū ē cō-
iūctū ei qđ ē eē aerē. ſic igit̉ p̉uatiōes
a natura nō ſūt ſm ſe intēte ſ3 ſm acci
dens. forme v̂o ſm ſe. Patet g̊ ex p̄-
miſſis q̈ illud qđ ē ſimplicit̉ malum
oīo ē p̄ter ītentionē in opibꝫ nature.
ſicut part9 mōſtruoſi. qđ v̂o nō ē ſim
plicit̉ ſ3 alicui malū nō ē intentū a na-
tura ſm ſe ſ3 ſm accidens.

Q2 malū nō ē aliqua eſſentia. VII

Ex his aūt apparet q̈ nulla eſ-
ſentia ē ſm ſe mala. Malū.n.
ut dictū ē nihil ē aliud q̄3 pri
uatio ei9 qđ qs nat9 ē 7 deb3 hr̄e. ſic.n
apud oēs ē vſus hui9 noīs malū. p̉ua
tio aūt nō ē aliqua eēntia ſ3 ē negatio
in ſub̄a. malū igit̉ nō ē aliqua eſſentia
ī rebꝫ. Adh̄. vnūqđq3 ſm ſuā eſſen
tiā habet eſſe. inq̄tū aūt h3 eſſe. habet
aliqđ bonū. nā ſi bonū ē qđ oīa appe-
tūt. o3 ipſū eſſe bonū dicere cū oīa eē
appetāt. ſm h̄ igit̉ vnūqđq3 bonū ē q̈
eēntiā h3. bonū aūt 7 malū opponūt̉.
nihil igit̉ ē malū ſm q̈ eēntiā habet.
nulla igit̉ eēntia mala ē. Amp̄. oīs
res uel ē agens uel ē facta. malū autē
nō pōt eē agēs: qa qcqd agit agit in-
q̄tū ē actu exiſtēs 7 pfectū. 7 ſilit̉ nō
pōt eē factū. nā cui9libet generatiōis
ē termin9 forma 7 bonū. nulla igitur
res ſm ſuā eēntiā ē mala. Itē. nihil
tendit ad ſuū ɔtrariū. vnūqđq3.n. ap
petit qđ ē ſibi ſile 7 ɔueniēs. oē autē
ens agendo intendit bonū ut oſtenſū
ē. nullū igit̉ ens inq̄tū h9mōi ē malū
Adh̄. oīs eſſentia ē alicui rei nālis.
ſi.n. ē in genere ſubſtātie ē ipa natu-
ra rei. ſi v̂o ſit in genere accidentis. o3
q̈ ex p̉ncipiis alicui9 ſubſtantie cau-
ſet̉ 7 ſic illi ſubſtātie erit nālis l3 forte

alteri ſubſtātie nō ſit naturalis. ſicut
caliditas ē nālis igni. l3 ſit ī naturalis
aque. qđ aūt ē ſm ſe malū nō pōt eſſe
alicui naturale. de rōne.n. mali ē p̉ua
tio ei9 qđ ē alicui natū ī eſſe 7 debitu3
ei. malū igit̉ cū ſit eius qđ ē naturale
p̉uatio nō pōt eē alicui nāle. vn̄ qcqd
naturalit̉ ineſt alicui ē ei bonū. 7 ma-
lū ſi ei deſit. nulla igit̉ eſſentia ē ſcđm
ſe mala. Amp̄. qcqd habet eſſentiā
aliquā. aut ipſamet ē forma. aut hab3
formā aliqua3. p formā.n. collocatur
vnūqđq3 in gnē uel ſpē. forā aūt inq̄3
tū h9mōi habet rōnē bonitatis cū ſit
p̉ncipiū actiōis 7 finis quē intēdit oē
faciēs 7 actus quo vnūqđq3 habēs for
mā pfectū ē. qcqd igit̉ habet eſſentiā
aliquā inq̄tū hui9mōi ē bonū. malu3
igit̉ nō h3 eſſentiā aliquā. Itē. ens
p actū 7 potentiā diuidit̉. actus autē
inq̄tū hui9mōi bonū ē. qa ſm q̈ ali-
qd ē actu. ſm h̄ ē pfectū. potētia etiā
bonū aliqd ē. tendit.n. potētia ad ac-
tū ut ī q̄libꝫ motu apparet. 7 etiā ē ac-
tui ꝓportionata nō ei ɔtraria. 7 eſt in
eodē genere cū actu. 7 p̉uatio nō ɔpe-
tit ei niſi p accidēs. oē igit̉ qđ ē q̊cūq3
mō ſit inq̄tu3 ē ens bonū ē. malū igit̉
nō habet aliquā eēntiā. Amp̄. ꝓba-
tu3 ē in 2° hu9 q̈ oē eſſe quocūq3 mō
ſit ē a deo. deū aūt eē pfectam bonita-
tem in p̊ hui9 oſtendim9. cū igit̉ boni
effectū malū eē nō poſſit. īpoſſibile ē
aliqđ ens inq̄tū ē ens eē malū. Hinc
ē qđ Gen. p̊ dicit̉: Vidit deus cūcta q̄
fecerat 7 erāt valde bona. 7 Eccliaſtes
3°. Cūcta fecit bona ī tpe ſuo. 7 .i. Thi-
mot. 4°. Oīs creatā dei bona. 7 Dyo9
ca° 4° de diui. noībus dicit q̈ malū nō
ē exiſtēs. ſ. p ſe. nec aliqđ ī exiſtētibꝫ
q̄ſi accidēs ſicut albedo uel nigredo.
Per h̄ aūt excludit̉ error manicheorū

ponentiū aliquas res ſcd̓m ſuas natu
ras malas eſſe.

Q̓ malū ſit natura aliqua ul̓ res aliq̄
ut ꝓbant aliquoꝝ rōnes. VIII

Jdet̄ aūt qbuſdā rōnibꝫ pre-
dicte ſentētie poſſe obuiari.
Ex propria eni͂ dr̄ia ſpecifica
vnūqd̓q; ſpēm ſortit̄. malū aūt ē diffe
rētia ſpecifica ī aliqbꝫ generibꝫ.s.ī ha
bitibꝫ⁊ actibꝫ moralibꝫ. ſicut.n.v̓tus
ſm ſuā ſpēm ē bonꝰ habitus. ita c̄riū
vitiū ē malus habitꝰ ſm ſuā ſpeciē. et
ſiliter de actibꝫ v̓tutū ⁊ vitioꝝ. maluꝫ
igit̄ ē dās ſpēm aliqbus rebꝫ. eſt igit̄
aliq̄ eēntia ⁊ aliqbus rebꝫ naturalis.
p̄. vtrūq; c̄rioꝝ ē nāa quedā. ſi.n
nihil poneret alteꝝ c̄rioꝝ eēt p̄uatio
uel negatio pura. ſ; bonū ⁊ malum di
cūtur eē c̄ria. malū igit̄ ē natura aliq̄.
Jtē. bonū ⁊ malū dicunt̄ eē genera
c̄rioꝝ ab Arꝫ. in p̄dicamētis. cuiꝰlibet
aūt gnis ē eſſentia ⁊ nā aliq̄. nā nō en
tis nō ſūt ſpēs neq; dr̄e. ⁊ ita qd̓ nō ē
nō pōt eē genꝰ. malū ē igit̄ aliq̄ eſſen-
tia ⁊ nā. Adħ. oē qd̓ agit ē res aliq̄.
malū aūt agit inq̄tū malū. repugnat
n. bono et corrūpit ipſuꝫ. malū igitur
inq̄tū malū ē res aliq̄. Amp̄. in qui-
buſcūq; īuenit̄ magꝭ ⁊ minꝰ. oꝫ q̄ ſint
res alique hn̄tes ordinē. negationes
eni͂ ⁊ p̄uatiōes nō ſuſcipiūt magis ⁊
minꝰ. īuenit̄ aūt int̄ mala vnū altero
peius. oportet igit̄ ut videt̄ q̄ malum
ſit res aliq̄. p̄. res ⁊ ens cōuertunt̄.
eſt aūt malū in mūdo. g̊ ē res aliqua
⁊ natura.

Solutio rōnū p̄miſſaꝝ. IX

As aūt rōnes nō difficile eſt
ſoluē. Malū.n. ⁊ bonū ī mo-
ralibꝫ ſpecifice differētie ponūtur ut
p̄ma rō ꝓponebat: qa moralia a volū
tate dependēt. ſcd̓m h̓.n. aliqd ad ge-
nus moris ptinet q̄ ē voluntariū. vo
lūtatis aūt obm̄ ē finis ⁊ bonū. vnde
a fine ſpēm moralia ſortiūt̄. ſicut ⁊ na
turales actiones a forā p̄ncipii actiui
ut calefactio a calore. qa igit̄ bonum ⁊
malū dicūtur ſm ordinē ad finem ul̓
p̄uationē ordinis. oportet q̄ ī morali-
bus p̄me differētie ſint bonū ⁊ malū.
vniꝰ aūt generis oportet eē vnā men-
ſurā p̄mā. moraliū aūt menſura ē rō.
oportet igit̄ q̄ a fine rōnis dicant̄ aliq̄
in moralibꝫ bona uel mala. qd̓ igit̄ in
ī moralibꝫ ſortit̄ ſpēm a fine qd̓ ē ſm
rōnē dicit̄ ſm ſpēm ſuā bonū. qd̓ v̓o
ſortit̄ ſpēm a fine cōtrario fini ratiōis
dicit̄ ſcd̓m ſpēm ſuā malum. finis aūt
ille ⁊ ſi tollat finē rōnis ē tn̄ aliqd̓ bo
nū. ſicut delectabile ſm ſenſū uel ali-
qd huiꝰmōi. vn̄ ⁊ in aliqbus aīalibus
ſūt bona ⁊ hoī etiā cū ſūt ſcd̓m rōnē
moderata. ⁊ ꝯtingit qd̓ ē malū vni eē
bonū alteri. ⁊ iō nec malū ſm q̄ ē dif
ferētia ſpecifica in genere moralium
īportat aliqd qd̓ ſit ſm eſſentiā ſuam
malū ſ; aliqd qd̓ ſm ſe ē bonū. malū
aūt hoī inq̄tū p̄uat ordinē rōniſ qd̓ ē
hoīs bonū. Ex quo etiā pꝫ q̄ malū ⁊
bonū ſūt ꝯtraria ſm q̄ in genere mo-
raliū accipiūtur. nō aūt ſimplicit̄ acce
pta ſicut ſecūda rō ꝓponebat. ſ; maluꝫ
p̄uatio ē boni inq̄tū ē maluꝫ. Eodē
etiā mō pōt accipi dictū q̄ malū ⁊ bo
nū ꝓut ſūt in moralibꝫ ſūt genera cō-
trarioꝝ ex q̊ tertia rō ꝓcedebat. Dīuꝫ
eni͂ ꝯtrarioꝝ moraliū uel vtrūq; ē ma
lū ſicut ꝓdigalitas et illiberalitas. uel
vnū bonū ⁊ alteꝝ malū ſicut liberali-
tas ⁊ illiberalitas. eſt igit̄ malū mora-
le ⁊ genus ⁊ differētia nō ſcd̓m q̄ eſt
priuatio boni ratiōis ex quo dicit̄ ma
lū ſed ex natura actiōis uel habitꝰ or-
dinati ad aliquē finē qd̓ repugt̄ debi
to fini rationis ſicut hō totus eſt hoīs
indiuiduuꝫ. non inq̄tum ē totus ſed
inq̄tum ē hic homo. ⁊ irrationale eſt
differētia animalis non ꝓpter priua-
tionē rōnis ſed ratiōe talis nature ad
quā ſeq̄t̄ remotio ratiōis. Pōt etiā
dici q̄ Arꝫ. dicit malū ⁊ bonū eē gene
ra nō ſm ꝓpriā opīonē. cū int̄ prima
decē genera in quoꝝ quolibet īuenit̄
aliqua cōtrarietas ea nō cōnumeret:
ſed ſm opīonem Pytagore q poſuit
bonū ⁊ malū eē p̄ma genera ⁊ prima
p̄ncipia. ⁊ ī vtroq; eoꝝ poſuit eē decē
p̄ma ꝯtraria. Sub bono qdē: finitū.
par. vnū. dextrū. maſculinū. qeſcens.
rectū. lucem. q̄dratū. ⁊ vltimo bonū.
ſub malo aūt: infinitū. īpar. plurale.
ſiniſtrū. femininū. motuꝫ. curuū. te-
nebre. alt̄a pte longiꝰ. ⁊ vltimo malū.
Sic aūt ⁊ in pluribꝫ librorū logicorū
locis vtit̄ exemplis ſm ſniam aliorū
philoſophorū q̄ſi ꝓbabilibꝫ ſm illud
tēpꝰ. Habet tn̄ ⁊ h̓ dictū aliquā veri-
tatē. nā īpoſſibile ē qd̓ ꝓbabilit̄ dicit̄
ſcd̓m totū eſſe falſū. dīuꝫ.n. ꝯtrariorū
vnū ē pfectū ⁊ alteꝝ diminutū q̄i pri
uatione quādā habēs admixtā. ſicut
albū ⁊ calidū ſūt pfecta. frigidū v̓o ⁊
nigrū ſūt impfecta q̄ſi cū p̄uatiōe ſūt
ſig̃ta. qa g̊ oīs diminutio ⁊ priuatio
ad rōnē mali ptinet. oīs autē pfectio
⁊ cōplemētū ad rationē boni. ſemp ī
cōtrariis alterum ſub bono videtur
ꝯprehendi. alteꝝ ad rationē mali ac-
cedere. ⁊ ſcd̓m h̓ bonū et malū gene-
ra cōtrarioꝝ dīuꝫ eē videtur. Per hoc
etiā patet qualit̄ maluꝫ repugnat bo-
no ex quo quarta ratio ꝓcedebat. ſm
eni͂ q̄ forme ⁊ fini que habēt rationē
boni ⁊ ſūt agēdi vera p̄ncipia. eſt ad-
iūcta p̄uatio cōtrarie forme ⁊ finis cō
trarii. actio que ſeqtur ex tali forma
⁊ tali fine attribuit̄ p̄uatiōi ⁊ malo p
p accidēs qdem. nā p̄uatio ſm q̄ hꝰ-
modi nō ē alicuiꝰ actionis principiū.
ꝓpt̄ qd̓ bene 4° ca͂ d̓ diui. noībꝫ dicit
Dyoꝰ q̄ malū nō pugnat cōtra bonū
niſi v̓tute boni. ſcd̓m ſe v̓o eſt impo-
tens ⁊ infirmū quaſi nullius actionis
p̄ncipiū. Malū tn̄ corrūpere dicit̄ bo-
nū non ſolū agendo v̓tute boni ſicut
expoſitū ē ſed formalit̄ ſcd̓m ſe. ſicut
dicit̄ cecitas corrūpe viſū qa eſt ipſa
viſus corruptio. p quem moduꝫ dicit̄
albedo parietem colorare qa ipſe eſt
parietis color. Dicit̄ aūt aliqd altero
magis ⁊ minꝰ malū p receſſū a bono.
ſic eni͂ que priuationē īportāt inten-
dūtur ⁊ remittūt̄ ſicut īequale ⁊ diſ-
ſimile. dicit̄ enim īequalius qd̓ eſt ab
equalitate magis diſtans. ⁊ ſimiliter
diſſimiliꝰ magis a ſimilitudine rece-
dens. vn̄ ⁊ magis malū dicit̄ quod eſt
magꝭ priuatū bono q̄ſi magis a bono
diſtans. priuatiōes.n. nō intendunt̄
quaſi aliquā eſſentiam habētes ſicut
eq̄litates ⁊ forme ut q̄nta ratio ꝓce-
debat ſed p augmentū cauſe p̄uantis
ſicut aer tenebroſior eſt quāto plura
fuerint interpoſita obſtacula lucis. ſic
eni͂ longius a lucis pticipatiōe diſtat
Dicitur etiā malū eſſe in mūdo nō
quaſi eſſentiā aliquam habeat ul̓ res
quedam exiſtat ut ſexta ratio ꝓcede-
bat. ſed ea rōne qua dicitur q̄ res ali-
qua mala eſt ipſo malo. ſicut cecitas
⁊ q̄libet p̄uatio eſſe dicitur. quia ani-
mal cecitate ē cecū. Ens eni͂ duplicit̄
dicitur ut phūs ī metaphiſica docet.
Vno mō ſm q̄ ſignificat eēntiā rei ⁊
diuidit̄ p decē p̄dicamēta. ⁊ ſic nulla

G. D. L. O. L. D. Z.

ṗuatio poteſt dici ens. Alio mõ ſm ꝙ
ſignificat veritatem ↄpoſitionis. ⁊ ſic
malũ ⁊ ṗuatio dicitur ens inqn̄tũ pri-
uatione dicit̄ aliqd eē ṗuatum.

Q̃ cauſa mali eſt bonum. X

X p̄miſſis aũt cõcludi põt ꝙ
malũ nõ cauſat̄ niſi a bono.
Si.n.alicuꝰ mali ē cauſa ma-
lum · malũ aũt non agit niſi ỏtute bo
ni ut ꝓbatum eſt · opoꝛtet ipſũ bonuꝫ
eſſe cauſam ṗmariam mali. Adhuc
quod nõ eſt · nullius ē cauſa. oē̄m igit̄
cãm oꝫ eē ens aliqđ. malũ aũt non eſt
ens aliqđ ut ꝓbatũ ē. malũ igit̄ nõ po
teſt eſſe alicuiꝰ cã. oꝫ igit̄ ſi ab aliquo
cauſet̄ malũ ꝙ illud ſit bonũ. Item
quicqd eſt ꝓpꝛie ⁊ ꝑ ſe alicuius cauſa
tendit in ꝓpꝛiũ effectum. ſi igitur ma
lũ eſſet ꝑ ſe alicuiꝰ cauſa: tenderet in
ꝓpꝛiũ effectum. s. malum · hoc aũt eſt
falſum. nam oſtenſũ ē ꝙ oē agēs iten
dit bonũ. malum igitur ꝑ ſe nõ ē cau-
ſa alicuꝰ ſed ſolum ꝑ accidēs. oīs aũt
cauſa ꝑ accidenſ reducitur ad cauſam
ꝑ ſe. ſolũ aũt bonũ põt eſſe cauſa ꝑ ſe.
ſed malũ non poteſt eſſe per ſe cauſa.
malum igitur cauſatũ eſt a bono. P̃
oīs cauſa uel ē materia uel foꝛma uel
agens uel finis. malum aũt nõ poteſt
eſſe neqꝫ materia neqꝫ foꝛma. oſtenſuꝫ
ē enī s̃ ꝙ tam ens actu q̃ꝫ ens ī poten-
tia ē bonũ. ſimiliter nõ poteſt eē agēs
cum vnũquodqꝫ agat ſcđm ꝙ eſt actu
⁊ foꝛmã habet. neqꝫ etiã poteſt eſſe fi
nis · cum ſit p̄ter intentionē ut ꝓbatũ
eſt. malum igitur nõ põt eſſe alicuius
cauſa. ſi igitur aliqd ſit cã mali opoꝛ-
tet ꝙ ſit a bono cauſatũ. Cũ aũt bonũ
⁊ malum ſint oppoſita · vnũ autē oppo
ſitoꝛũ nõ põt eſſe cauſa alterius niſi ꝑ
accidens · ſicut frigiduꝫ calefacit ut di-
cit̄ in 8° phicoꝝ. ſeqt̄ ꝙ bonũ nõ poſ-
ſit eſſe cauſa actiua mali niſi ꝑ accñs.
Hoc autē accidēs ī naturalibꝫ põt eſſe
⁊ ex parte agentis ⁊ ex parte effectus
Ex parte qdem agentis: ſicut cũ agēs
patitur defectũ virtutꝫ · ex quo ſeqtur
ꝙ actio ſit defectiua et effectus defici-
ens · ut cum ỏtus membꝛi digerentis
ē debilis ſequitur impfecta decoctio ⁊
humoꝛ indigeſtus que ſunt qdã ma-
la nature. accidit autē agenti inqn̄tũ ē
agens ꝙ defectum ỏtutiſ patiatur. nõ
enim agit ſcđm ꝙ deficit ei virtus ſed
ſm ꝙ habet aliqd de ỏtute. ſi enim pe
nitus virtute careret oīo non ageret.
ſic igitur malum cauſat̄ ꝑ accidenſ ex
parte agētis inqn̄tum agēs eſt deficiē-
tis virtutis ꝓpter qđ dicitur ꝙ malũ
nõ habet cauſam efficientē ſed defici-
entem: qa malum nõ ſeqtur ex cauſa
agente niſi inqn̄tum ē deficientis ỏtu-
tis. ⁊ ſm hec non eſt efficiens. In idē
autē redit ſi defectus actionis ⁊ effec-
tuſ pꝛoueniat ex defectu inſtrumenti
uel cuiuſcũqꝫ alterius qđ requirit̄ ad
actionem agētis · ſicut cum ỏtus mo-
tiua ꝓducit claudicationē ꝓpter tibie
curuitatem. vtroqꝫ enim agēs agit et
ỏtute ⁊ inſtrumento. Ex parte ỏo ef-
fectus malum ex bono cauſat̄ per acci
dens. tũ ex ꝑte mãe effectꝰ. tũ ex ꝑte
ipſiꝰ foꝛme. Si enī matia ſit indiſpo-
ſita ad recipiendam imp̄ſſionē agen-
tis · neceſſe ē defectum ſequi ī effectu.
ſicut cũ monſtruoſi partus ſequũtur
ꝓpter materie indigeſtionem. Nec h̄
ī putatur ad aliquē defectum agentis
ſi materiam indiſpoſitã non tranſmu-
tat ad actum pfectum. vnicuiqꝫ enim
agenti naturali ē ỏtuſ determīata ſm
modum ſue nature quã ſi nõ excedat
non ꝓpter hoc erit deficiens in ỏtute
ſed tũc ſolum qñ deficit a mēſura vir-
tutis ſibi debite ꝑ naturã. Ex ꝑte aũt
foꝛme effectus ꝑ accidens malũ inci-
dit inqn̄tum foꝛme alicui de neceſſita-
te adiungitur ṗuatio alterius foꝛme.
vnde ſimul cũ generatione vnius rei
neceſſe ē alterius rei ſeq coꝛꝛuptionē.
ſed h̄ malum non eſt malũ effectꝰ in-
tenti ab agēte ſicut in p̄cedentibꝫ pꝫ
ſed alterius. Sic igit̄ in naturalibꝫ pa-
tet ꝙ malum ꝑ accidens tm̄ cauſatur
a bono. Eodē autē modo in artificia-
libus accidit. Ars enī in ſua oꝑatione
imitatur naturam. ⁊ ſimiliter peccatũ
in vtraqꝫ īuenitur. In moꝛalibus aũt
videtur aliter ſe habere. Nõ enim ex
defectu virtutis ſequi videtur moꝛa-
le vitium · cũ infirmitas virtutis mo-
rale vitium uel totaliter tollat uel ſal
tem diminuat. infirmitas enī nõ me-
retur penam que culpe debet̄ ſed ma-
gis miſericoꝛdiã ⁊ ignoſcentiã. volũ-
tariũ enim opoꝛtet eſſe moꝛis vitiũ:
nõ neceſſariũ. Si tñ diligēter conſide
retur īuenitur qn̄tum ad aliqd ſimile
qn̄tuꝫ ỏo ad aliquid diſſimile. diſſimi-
le qdem qn̄tum ad hoc ꝙ vitiũ moꝛale
in ſola actione conſiderat̄ non autē ī
aliquo effectu ꝓducto. nam virtutes
moꝛales non ſunt factiue ſed actiue ·
artes autem factiue ſũt. ⁊ ideo dictuꝫ
eſt ꝙ in eis ſimiliter peccatuꝫ accidit
ſicut ī natura. malũ igitur moꝛale nõ
ↄſideratur ex materia uel foꝛma effec
tus ſ; ſolũ ↄſequitur ex agente. In ac-
tionibꝫ aũt moꝛalibꝫ īueniũtur ꝑ oꝛ-
dinem quatuoꝛ actiua ṗncipia quoꝝ
vnũ eſt virtus executiua. s. vis moti-
ua qua mouētur membꝛa ad exequē-
dum impetũ volũtatis. vnde hec vis
a volũtate mouetur que eſt aliud ṗn
cipiũ. volũtas ỏo mouetur a iudicio
virtutiſ appꝛehenſiue que iudicat hoc
eſſe bonũ uel malũ que ſũt volũtatis
obiecta · vnũ ad pꝛoſequendũ · aliud
ad fugiendũ. ipſa autē vis appꝛehen-
ſiua mouetur a re appꝛehenſa. Pꝛimũ
igitur actiuũ pꝛincipiuꝫ in actiōibus
moꝛalibus eſt res appꝛehenſa. ſecun-
dum vis appꝛehenſiua. tertium volũ
tas. quartũ vis motiua que exequit̄
imperium ratiōis. Actus autem vir-
tutis exequentis iam pꝛeſupponit bo
nũ moꝛale uel malum. non enim ad
moꝛes huiuſmodi actus exterioꝛeſ ꝑ-
tinent niſi ſcđm ꝙ ſunt voluntarie.
vnde ſi voluntatis ſit actus bonus: ⁊
actus extioꝛ bonꝰ dicet̄. malus aũt: ſi
ille ſit malus. nihil enī ad maliciam
moꝛalem pertineret ſi actus exterioꝛ
deficiens eſſet defectu ad voluntatem
non pertinente. claudicatio enim nõ
eſt vitiũ moꝛis ſ; nature. huiuſmodi
igitur virtutis exequentꝫ defectꝰ mo-
ris vitiũ uel totaliter excuſat uel mi-
nuit. Actus ỏo quo res mouet appꝛe-
henſiuam virtutem īmunis eſt a vi-
tio moꝛis. mouet enim ſcđm oꝛdineꝫ
naturalem viſibile viſum ⁊ quodlibꝫ
obiectum potentiam paſſiuam. Ipſe
etiam actus appꝛehenſiue virtutis in
ſe conſideratꝰ moꝛali vitio caret. cum
eiꝰ defectus vitium moꝛale uel excu-
ſat uel minuat ſicut ⁊ defectꝰ exequē-
tis virtutis · pariter enim infirmitas
⁊ ignoꝛantia excuſant peccatũ uel mi
nuũt. Relinquit̄ igitur ꝙ moꝛale vi-
tium in ſolo actu voluntatis pꝛimo ⁊
pꝛincipalit̄ īuenitur. ⁊ rationabilit̄:
cũ ex h̄ actus moꝛalis dicat̄ qa volũ-
tarius eſt. In actu igit̄ volũtatꝫ qren-
da ē radix ⁊ oꝛigo pcti moꝛal̄. Videt̄
aũt hãc inqſitionē cõſeq difficultas.

Cū enī actꝰ deficiens ꝓueniat ꝓpter defectū actiui p̄ncipij oꝫ p̄intelligere defectū ī volūtate ante pctm̄ morale. qui qdem defectus ſi ſit naturalis ſp inheret volūtati. ſemp igit̄ volūtas ī agendo moralit̄ peccabit qđ actꝰ virtutū falſū eſſe oſtendūt. Si aūt defectus ſit volūtariꝰ. iam ē pctm̄ morale. cuiꝰ cauſa iteꝝ ingrēda reſtabit. ⁊ ſic rō in infinitū deducet. oportet ḡ dicē ꝙ defectus ī volūtate p̄exiſtēs non ſit naturalis ne ſequat̄ volūtatē in quolibet actu peccare. neqꝫ etiā caſualis ⁊ fortuitꝰ. non enī eēt in nobis morale pctm̄. caſualia enī ſūt imp̄meditata ⁊ extra rationē. eſt igit̄ volūtariū nō tn̄ peccatū morale. ne cogamur ī īfinitū ꝓcedere: Qđ qdē qlit̄ eē poſſit ꝯſiderandū ē. Cuiuſlibet ſiqdē actiui p̄ncipij pfectio v̄tut ex ſuperiori actiuo dependet. agens enī ſecūdū agit p v̄tutem p̄mi agētis. cū igit̄ ſecūdū agens manet ſub ordine p̄mi agētis indeficient agit. deficit aūt in agendo ſi contingat ipſuꝫ ab ordine p̄mi agētis deflecti. ſicut pꝫ ī īſtrumēto cuꝫ deficit a motu agentis. Dictū ē aūt ꝙ ī ordine actionū moraliū duo p̄ncipia volūtatem p̄cedūt. s. vis apprehenſiua ⁊ obiectū apprehenſū qđ eſt finis. cū autē vnicuiqꝫ mobili reſpōdeat ꝓpriū motiuū. nō qlibet vis apprehenſiua ē debitū motiuū cuiꝰlibet appetitꝰ ſ huiꝰ h̄ ⁊ illiꝰ alia. ſicut igit̄ appetitus ſenſitiui ꝓpriū motiuū ē vis apprehenſiua ſenſualis. ita volūtatis ꝓpriū motiuū eſt ratio ipſa. Rurſus. cū ratio multa bona ⁊ multos fines apprehendere poſſit. cuiuſlibet aūt ſit ꝓprius finis: ⁊ voluntatis erit obiectum ⁊ finis et primū motiuū nō bonū qđlibet ſ bonū qđdā determinatū. cū igit̄ voluntas tendit in actū mota ab apprehenſiōe rōnis repſentātis ſibi ꝓpriū bonū ſeqtur debita actio. cū aūt volūtas ī actione prorūpit ad apprehenſionē apprehenſiue ſenſualis uel ipſiꝰ ratiōis aliqđ aliud bonū repn̄tand a ꝓpo bono diuerſū. ſeqtur ī actiōe volūtatis pctm̄ morale. p̄cedit igit̄ in volūtate pctm̄ actionis defectus ordinis ad rationē ⁊ ad ꝓpriū finē. ad rōnē qdem ſicut cū ad ſubitā apprehenſionē ſenſus volūtas in bonū delectabile ſcđm ſenſum tēdit. ad finē vō debitū ſicut cū rō ī aliqđ bonū rōcinādo deuenit qđ nō ē ul̄ nūc uel h̄ modo bonū. ⁊ tn̄ volūtas ī illud tēdit qſi ī ꝓpriū bonū. h̄ autē ordinis defectus volūtarius ē. nā in poteſtate ipſiꝰ volūtatis ē velle ⁊ nō velle. itēqꝫ ē ī ptāte ipſiꝰ ꝙ ratio actu ꝯſideret ul̄ a ꝯſideratiōe deſiſtat aut ꝙ h̄ uel illud ꝯſideret. nec tn̄ iſte defectꝰ ē malū morale. ſi enī ratio nihil ꝯſideret ul̄ ꝯſideret bonū qđcūqꝫ nōdū ē pctm̄ quouſqꝫ volūtas in finē īdebitū tēdat. qđ iam ē volūtač actꝰ. Sic igit̄ tam ī moralibꝫ qꝫ in naālibꝰ pꝫ ꝙ malū a bono nō cāt̄ niſi p accn̄s.

Qꝫ malū fūdat̄ in aliq̊ bono. XI

X p̄miſſis etiā oñdi pōt ꝙ oē malū eſt in aliquo bono fundatū. Malū. n. nō pōt eē p ſe exiſtēs cū nō ſit eēntiā hn̄s ut ſ̄ oſtēſū ē. oportet igit̄ ꝙ malū ſit in aliquo ſubō. oē autē ſubm̄ cū ſit ſuba quedā bonū qđdā ē ut ex p̄miſſis pꝫ. oē igit̄ malū ī bono aliquo eſt. Adh̄. malū p̄uatio quedā eſt ut ex p̄miſſis patet. priuatio autem ⁊ forma priuata ī eodem ſubiecto ſūt. ſubiectū aūt forme ē ens ī potētia ad formā qđ bonū eſt. nā in eodē genere ſūt potētia ⁊ actus. p̄uatio igit̄ qđ malū ē eſt in bono aliquo ſicut in ſubiecto. Amp̄. ex hoc dicit̄ aliqd malū qa nocet. nō aūt niſi qa nocet bono. nocere. n. malo bonuꝫ ē cuꝫ corruptio mali ſit bona. nō autē noceret formalit̄ loquendo bono niſi eēt ī bono. ſic. n. cecitas hoīs nocet inqn̄tū ī ipō ē. oꝫ igit̄ ꝙ malū ſit ī bono.

Itē. malū nō cauſat̄ niſi a bono ⁊ p accidēs tm̄. oē aūt qđ ē p accn̄s reducit̄ ad id qđ ē p ſe. oportet igit̄ ſp cuꝫ malo cauſato qđ ē effectus boni p accidens eē bonū aliqđ qđ ē effectꝰ boni p ſe ita ꝙ ſit fūdamentū eiꝰ. nā qđ ē p accidēs fūdat̄ ſup̄ id qđ ē p ſe. ſed cū bonū ⁊ malū ſint oppoſita. vnū āt oppoſitoꝝ nō poſſit eſſe alteriꝰ ſubm̄ ſ expellat ipſū. videt̄ alicui p̄mo aſpectu eē inconueniens ſi bonū ſubm̄ mali eē dicat̄. Nō ē aūt inconueniēs ſi v̄itas pquirat̄. nā bonū coit̄ dicit̄ ſicut ⁊ ens cū oē inqn̄tū hꝰmōi ſit bonū ut ꝓbatū ē. nō ē autē incōueniēs ut nō ens ſit ī ente ſicut in ſubō. p̄uatio enī quelibꝫ ē non ens ⁊ tn̄ ſubm̄ eiꝰ ē ſuba que eſt ens aliqđ. nō tn̄ nō ens ē in ente ſibi oppoſito ſicut ī ſubō. cecitas. n. nō eſt nō ens vl̄e ſ nō ens hoc q̄. s. tollit̄ viſus. nō ē igit̄ in viſu ſicut ī ſubō ſed ī aīali. ſilr̄ aūt malū nō ē ſicut ī ſubō ī bono ſibi oppoſito. ſ h̄ p malū tollit̄ ſed ī aliq̄ alio bono. ſicut malū moris ē in bono nature. malū aūt naē qđ ē p̄uatio forme ē mā ī que ē bonū ſicut etiā ens in potentia.

Qꝫ malū totalit̄ ꝯſumit bonū. XII

Atet aūt ex p̄dictis ꝙ quātūcūqꝫ multiplicet̄ malū. nūqꝫ pōt totū bonū ꝯſumē. Sp. n oꝫ ꝙ remaneat mali ſubm̄ ſi malū remanet. ſubm̄ aūt mali ē bonū. manet igit̄ ſemp bonū. Sꝫ cū ꝯtingat malum in infinitū intēdi. ſp autē p intenſionē mali minuat̄ bonū. videt̄ in infinituꝫ p malū diminui bonū. bonū autē qđ p malū diminui pōt oꝫ eē finitū. nam infinitū bonū nō ē capax mali ut ī p̄ liᵒ oſtenſū ē. videt̄ igit̄ ꝙ qn̄qꝫ totum tollat̄ bonū p malū. nā ſi ex finito aliqd infinities tollat̄. oportet illud qn̄ꝫ p ablationē ꝯſumi. Nō āt pōt dici vt dicūt qdā ꝙ ſequēs ablatio ſm eādē ꝓportionē facta q̄ ⁊ p̄or ī īfinitū ꝓcedens. bonū nō poſſit ꝯſumere. ſicut ī ꝯtinui diuiſiōe ꝯtingit. nā ſi ex bicubitali linea dimidiū ſubtraxeris. itēqꝫ ex reſiduo dimidiū ⁊ ſic ī infinitū ꝓcedas. ſp aliqd adhuc diuidendū remanebit. ſ tn̄ in h̄ diuiſiōis ꝓceſſu ſp poſteriꝰ ſubtractū oꝫ eē minus ſcđm quātitatē. dimidiū. n. totiꝰ qđ prius ſubtrahebat̄ maiꝰ ē ſm quātitatē abſolutā qꝫ dimidiū dimidij. lꝫ eadē ꝓportio maneat. h̄ aūt ī diminutiōe q̄ bonū p malū diminuit̄ neqꝫ pōt accidere. nā quāto bonū magis p malum fuerit diminutū erit infirmius. ⁊ ſic p ſecūdū malū magis diminui poterit. rurſuſqꝫ. malū ſequens ꝯtingit eē eq̄le ul̄ maiꝰ p̄ore. vn̄ nō ſp ſecūdo ſubtrahetur a bono p malū minor boni quātitas ꝓportiōe ſeruata eadē. Eſt igit̄ alit̄ dicēdū. Ex p̄miſſis. n. māifeſtū ē ꝙ malū totalit̄ bonū cui oppoſitū ē tollit ſicut cecitas viſū. oꝫ autē ꝙ remaneat bonuꝫ qđ ē mali ſubm̄. qđ qdē inqn̄tū ſubm̄ eſt hꝫ rōnē boni ſm ꝙ eſt potētia ad actū boni qđ p̄uat̄ p malū. quāto igit̄ minꝰ fuerit ī potētia ad illud bonū. tanto minꝰ erit bonū. ſubm̄ aūt fit minꝰ potentia ad formā

nō qđē ꝑ ſolā ſubtractionē alicuiꝰ pđ
ſubi ꝑ h̄ ꝙ aliq̄ ps potētie ſubtrahatˀ:
ſed ꝑ hoc ꝙ potentia īpeditˀ ꝑ ɔtrariū
actū ne ī actū forme exire poſſit. ſicut
ſubm tanto ē minꝰ potētia frigidum
quātū in eo magis calor augetˀ. dimi-
nuitˀ igitˀ bonū ꝑ malū magis apponen
do ɔ̄riū q̄ꝫ de bono aliqd ſubtrahēdo.
qđ etiā ɔuenit his q̄ dicta ſūt đ malo
dixīmꝰ. n. ꝙ malū incidit p̄ter inten-
tionē agentis qđ ſemꝑ intēdit aliqđ
bonū ad qđ ſeqtur excluſio alteriꝰ bo
ni qđ eſt ei oppoſitum. quanto igitˀ il-
lud bonū ad qđ p̄ter ītentionē agend
ſeqˀ malū magis mltiplicatˀ. tāto potē
tia ad bonū ɔ̄riū diminuitˀ magis. ⁊ ſic
magis per malū dˀ diminui bonū. Hec
igitˀ diminutio boni ꝑ malū nō pōt in
naturalibꝫ ī infinitū ꝓcedere. nā fore
naturales ⁊ v̇tutes oēs terminate ſūt
⁊ ꝑueniūt ad terminū vltra quē por-
rigi nō pn̄t. nō pōt igitˀ neqꝫ forma ali
qua ɔtraria neqꝫ v̇tus ɔtrarij agentis
ī infinitū augeri ut ex h̄ ſequatˀ in īfi-
nitū diminutio boni ꝑ malū. In mo-
talibꝫ aūt pōt iſta diminutio ī īfinitū
ꝓcedere. nā ītellectus ⁊ volūtas ī ſu-
is actibꝫ terminos nō hn̄t. pōt. n. ītel
lectus ītelligēdo ī infinitū ꝓcedē. vn̄
mathematice nūeroꝝ ſp̄es ⁊ figuraꝝ
infinite dicūtˀ. ⁊ ſimilitˀ volūtas ī vo-
lēdo ī infinitū ꝓcedit. q. n. vult furtū
cōmittē pōt iteꝝ velle ⁊ aliud cōmit-
tere. ⁊ ſic ī īfinitū. quāto aūt volūtas
magis ī fines indebitos tēdit tāto diffi
cilius redit ad ꝓpriū ⁊ debitū finem.
qđ pꝫ ī his in qbus ꝑ peccādi ɔſuetu-
dine iam ē habitus vitioꝝ inductus.
ī infinitū igitˀ ꝑ malū moris bonū na
turalis aptitudinis diminui pōt. nūqꝫ
tn̄ totalitˀ tollerˀ ꝫ ſꝑ naturā remanētē
comitatur.

Q̄ malū habꝫ aliq̄ modo cām. XIII

Ex p̄dictis aūt oſ̄di pōt ꝙ ⁊ ſi
malū non habeat cauſā ꝑ ſe:
cuiuſlibꝫ tn̄ mali oꝫ eē cauſā
ꝑ accidēs. Quicqd. n. ē in aliquo ut ī
ſubō. oꝫ ꝙ habeat aliquā cām. cauſatˀ
enī uel ex ſubi p̄ncipijs uel ex aliqua
extrīſeca cā. malū aūt ē ī bono ſicut ī
ſubō ut oſtēſū ē. oꝫ ḡ ꝙ malū habeat
cām. Itē. qđ ē in potētia ad vtrūqꝫ
oppoſitoꝝ nō ɔſtituitˀ in actu alicuius
eoꝝ niſi ꝑ aliquā cām. nulla. n. poten
tia facit ſe eē ī actu. malū aūt ē ꝑuatio
eiꝰ qđ qs natus ē ⁊ debet habē. ex hoc
enī vnūqđqꝫ dicitˀ malū eē. eſt igitur
malū ī ſubō qđ ē ī potētia ad ipſum ⁊
ad ſuū oppoſitū. oꝫ igitˀ ꝙ malū habe-
at aliquā cām. Adh̄. qcqd ineſt ali
cui p̄ter ſuā naturā aduenit ei ex aliq̄
alia cā. oīa. n. in his q̄ ſūt ſibi natura-
lia ꝑmanēt niſi aliqd aliud impediat.
vn̄ lapis non ferˀ ſurſū niſi ab aliquo
ꝓijciēte. nec aqua caleſcit niſi ab aliq̄
calefaciēte. malū aūt ſꝑ ineſt p̄ter nām
eiꝰ cui ineſt. cū ſit ꝑuatio eiꝰ qđ natū ē
aliqd ⁊ debet habē. igitˀ oꝫ ꝙ malū ſꝑ
hēat aliquā cām uel ꝑ ſe ulˀ ꝑ accidēs.
Amp̄. oē malū ɔſequitˀ ad aliquod
bonū ſicut corruptō ſeqˀ ad aliquam
generationē. ꝫ oē bonū habet aliquā
cām p̄ter p̄mū bonū in q̄ non ē aliqđ
malū ut ī ꝑ liᵒ oſ̄ſū ē. oē igitˀ malū hꝫ
aliquā cām ad quā ſeqˀ ꝑ accidēs.

Q̄ malū ē cauſa ꝑ accidēs. XIIII

Ex eiſdem etiā pꝫ ꝙ malū ⁊ ſi
nō ſit cā ꝑ ſe. ē tn̄ cā ꝑ accn̄s.
Si. n. aliqd ē cā alicuiꝰ ꝑ ſe. id
qđ accidit ei ē cā illiꝰ ꝑ accn̄s. ſicut al-
bū quod accidit edificatori ē cā domꝰ
ꝑ accn̄s. oē aūt malū ē ī aliquo bono.
bonū aūt oē eſt alicuiꝰ aliq̄ mō cauſa.
mā. n. eſt q̄dāmō cauſa forme. ⁊ quo-
dāmō eoꝝ. ⁊ ſilr̄ ē đ agente ⁊ fine. vn̄
nō ſeqtur ꝓceſſus ī infinitū ī cauſis ⁊
cauſatis ſi qđlibet ē alicuiꝰ cauſa ꝓpt
circulū īuentū ī cauſis et cauſatis ſcđm
ſpecies diuerſas diuerſarū. malū igitˀ
ē ꝑ accidēs cauſa. Adh̄. malū ē pri-
uatio quedā ut ex p̄dictis pꝫ. ꝑuatio
aūt ē p̄ncipiū ꝑ accn̄s ī rebꝫ mobilibꝫ
ſicut matia ⁊ forma ꝑ ſe. malū igitˀ eſt
alicuiꝰ cauſa ꝑ accidēs. Itē. ex defec-
tu cauſe ſeqtur defectus ī effectu. de-
fectꝰ aūt in cauſa ē aliqđ malū. nō tn̄
pōt eē cauſa ꝑ ſe. qa res nō ē cauſa per
h̄ ꝙ eſt deficiēs ꝫ ꝑ h̄ ꝙ ē ens. ſi. n. to-
ta deficeret nulliꝰ eēt cauſa. malū igitˀ
ē alicuiꝰ cauſa ꝑ accidēs. Itē. ſcđm
oēs ſp̄es cauſaꝝ diſcurrēdo īuenitur
malū eē ꝑ accidēs cauſa. in ſpecie qdē
cauſe efficiētis: qa ꝓpter cauſe agētis
deficientē v̇tutē ſequitˀ defectus in ef-
fectu ⁊ actiōe. in ſp̄e v̇o cauſe mālis:
qa ex materie īdiſpoſitiōe cauſatˀ ī ef-
fectu defectꝰ. ī ſp̄e v̇o cauſe formalis:
qa vni forme ſꝑ adiūgitˀ alteriꝰ forme
priuatio. ī ſp̄e v̇o cāe finalis: qa inde-
bito fini adiūgitˀ malū inqꝫtuꝫ ꝑ ipſū
finis debitꝰ īpeditˀ. pꝫ igitˀ ꝙ malū ē cā
ꝑ accidēs ⁊ nō pōt eē cauſa ꝑ ſe.

Q̄ nō ē ſūmū malū. XV

Ex h̄ aūt pꝫ ꝙ nō pōt eē aliqđ
ſūmū malū qđ ſit oīuꝫ malo-
rū p̄ncipiū. Sūmū enī malū
oꝫ eē abſqꝫ ɔſortio oīs boni. ſicut ⁊ ſū
mū bonū ē qđ eſt oīo ſeꝑatū a malo.
nō pōt aūt eē aliqđ malū oīo ſeꝑatū a
bono cū oſ̄ſū ſit ꝙ malū fūdatˀ in bo-
no. ḡ nihil ē ſūme malū. Adh̄. ſi ali-
qd ē ſūme malū. oꝫ ꝙ ꝑ eēntiā ſuā ſit
malū. ſicut ⁊ ſūme bonū ē qđ ꝑ ſuā eſ
ſentiā bonū ē. h̄ aūt ē īpoſſibile cū ma
lū nō habeat aliquā eſſentiā ut ſ̄ ꝓba
tū ē. īpoſſibile ē igitˀ ponē ſūmū malū
qđ ſit maloꝝ p̄ncipiū. Itē. illud qđ ē
p̄mū p̄ncipiū nō ē ab aliq̄ cauſatū. oē
aūt malū cauſatˀ a bono ut oſ̄ſū ē. nō
ē igitˀ malū p̄mū p̄ncipiū. Amp̄. ma
lū nō agit niſi v̇tute boni ut ex p̄miſ-
ſis pꝫ. p̄mū aūt p̄ncipiū agit v̇tute ꝓ-
pria. malū igitˀ nō pōt eſſe p̄mū p̄nci-
piū. Itē. cū id qđ ē ꝑ accidēs ſit poſte
riꝰ eo qđ ē ꝑ ſe. īpoſſibile ē ꝙ ſit p̄muꝫ
id qđ ē ꝑ accidēs. malū aūt nō euenit
niſi ꝑ accn̄s ⁊ p̄ter ītētionē ut ꝓbatū
ē. īpoſſibile ē igitˀ ꝙ malū ſit p̄mū p̄n
cipiū. Adh̄. oē malū hꝫ cām ꝑ acci-
dens ut ꝓbatū ē. p̄mū aūt p̄ncipiū nō
hꝫ cām neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accn̄s. malum
igitˀ nō pōt eē p̄mū p̄ncipiū ī aliq̄ ge-
nere. Itē. cā ꝑ ſe prior ē ea q̄ ē ꝑ acci-
dens. ꝫ malū nō ē cā niſi ꝑ accidēs ut
oſ̄ſū ē. malū igitˀ nō pōt eē p̄mū p̄nci
piū. Per hoc aūt excluditˀ error mani-
cheorū ponētiū aliqđ ſūmū malū qđ
ē principiū primū oīuꝫ maloꝝ.

Q̄ finis cuiuſlibet rei ē bonū. XVI

Si aūt oē agēs agit ꝓpt bonū
ut ſ̄ ꝓbatū ē. ſequitˀ vlteriꝰ ꝙ
cuiuſlibꝫ entis bonū ſit finis
oē. n. ens ordinatˀ in finē ꝑ ſuā actio-
nē. oꝫ. n. ꝙ ulˀ ipſa actio ſit finis ulˀ ipſa
actio finis ē etiā finis agētis qđ ē eiꝰ
bonū. Amp̄. finis rei cuiꝰlibꝫ ē ī qđ
tmiatˀ appetitꝰ eiꝰ. appetitꝰ aūt cuiꝰlibꝫ
rei tmiatˀ ad bonū. ſic. n. ph̄i diffiniūt
bonū qđ oīa appetunt. cuiuſlibet igitˀ
rei finis eſt aliqđ bonū. Itē. illud ad
qđ aliqd tendit cū extra ipſuꝫ fuerit:

7 ī quo qeſcit cū ipſū hūerit· eſt finis eius. vnūqđq3 aūt ſi pfectione ꝓpria careat ī ipſam mouetur q̃tū in ſe eſt. ſi vō eam habeat in ipā quieſcit. finis igit̃ vni⁹ cuiuſq3 rei ē ei⁹ pfectio. pfectio āt cu⁹libet ē bonū ipſi⁹. vnūqđq3 igit̃ ordinatur in bonū ſicut ī finem.

P̄. eodē mō ordinātur in finē ea que cognoſcūt finē 7 ea que finē non cognoſcūt· l3 ea que cognoſcūt finē p ſe moueant̃ in finē· que aūt nō cog̊ſcūt finē tendūt in finē q̄ſi ab alio directa ſicut p3 de ſagittāte 7 ſagitta. ſed ea q̄ cognoſcūt finē ſemp ordinant̃ in bonū ſicut in finē. nā volūtas q̄ ē appetitus finis p̄cogniti nō tendit in aliqd niſi ſub rōne boni qđ ē eius obiectū. ḡ 7 ea q̄ finē nō cog̊ſcūt ordināt̃ ī bonū ſicut ī finē. finis igit̃ oīu3 ē bonū.

Q̄ oīa ordinant̃ in vnū finem quod eſt deus. XVII

X3 autē apparet q̄ oīa ordinant̃ in vnū bonū ſicut in vltimū finē. Si. n. nihil tendit in aliqd ſicut in finē niſi inq̄tū ipſū ē bonū· oportet q̄ bonū inq̄tum bonū ſit finis. qđ igit̃ ē ſūmū bonū ē maxīe oīu3 finis. ſ3 ſūmū bonū ē vnū tm̄ qđ ē deus ut in p̊ lib° ꝓbatū ē. oīa igit̃ ordinant̃ ſicut in finē in vnū bonū qđ ē deus. Itē. qđ ē maximū ī vnoq̄q3 genere cā ē oīu3 illoꝝ que ſūt illi⁹ generis· ſicut ignis q ē calidiſſimus ē cā caliditatis in alijs corpib9. ſūmu3 igit̃ bonū qđ ē deus ē cā bonitatis ī oib9 bonis. ḡ 7 ē cā cuiuſlibet finis q̄ ſit finis· cū qcqd ē finis ſit hui⁹modi inq̄tū ē bonū· ꝓpter qđ aūt ē vnūquodq3 7 illud magis. deus igit̃ maxīe ē oīu3 rerū finis. Adhuc. in quolibet gnē cauſaꝝ cauſa pma ē magis cauſa q̄3 cā ſecūda. nā cauſa ſecūda nō ē cauſa niſi p cām pmā. illud igit̃ qđ ē cauſa prima ī ordine cauſaꝝ finaliū oportet q̄ ſit magis cā finalis cuiuſlibet q̄3 cauſa finalis ꝓxima. ſed deus ē prima cauſa in ordine cauſaꝝ finaliū cū ſit ſūmū ī ordine bonorum. eſt igit̃ magis finis vniuſcuiuſq3 rei q̄3 aliqs finis ꝓxim⁹.

Amp̄. ī oībus finib9 ordinatis o3 q̄ vltim⁹ finis ſit finis oīu3 p̄cedētiū finiū. ſicut ſi potio cōficit̃ ut det̃ egroto dat̃ aūt ut purget̃· purgat̃ aūt ut extenuet̃· extenuat̃ āt ut ſanet̃· oportet q̄ ſanitas ſit finis 7 extenuatiōis et purgationis 7 alioꝝ p̄cedentiū. ſ3 oīa inueniūtur in diuerſis gradib⁹ bonitatis ordinata ſub vno ſūmo bono quod ē cauſa oīs bonitatis· ac p hoc cū bonu3 habeat ratiōnē finis· oīa ordināt̃ ſub deo ſicut fines p̄cedentes ſub fine vltimo. oportet igit̃ q̄ oīu3 finis ſit de⁹.

P̄. bonū pticulare ordinat̃ ī bonu3 cōe ſicut in finē· eſſe. n. ptis ē ꝓpt̃ eſſe toti⁹. vnde 7 bonū gentis ē diuini⁹ q̄3 bonū vni⁹ hoīs. bonū aūt ſūmū qđ ē deus ē bonū cōe cū ex eo vniuerſorū bonū dependeat: bonū aūt q̄ quelib3 res bona ē eſt bonū pticulare ipſi⁹ et alioꝝ que ab ipō dependēt. oēs igitur res ordinant̃ ſicut in finē in vnū bonū qđ ē deus. Itē. ad ordinē agentiū ſeqtur ordo ī finib9. nā ſicut ſup̄mū agens mouet oīa ſecūda agentia: ita ad finem ſup̄mi agentis o3 q̄ ordinent̃ omnes fines ſecūdoꝝ agentiū. quicqd. n. agit ſup̄mū agens agit ꝓpt̃ finē ſuū· agit aūt ſup̄mū agens actiones oīu3 inferioꝝ agentiū mouendo oēs ad ſuas actiones. 7 p cōſequēs ad ſuos fines. vñ ſequit̃ q̄ oēs ſecūdorū agentiū ordinēt̃ a primo agēte ī finē ſuū ꝓpriū. agens aūt pmū rerū oīu3 ē deus ut ī 2° ꝓbatū eſt. volūtatis aūt ipſius nihil aliud finis ē q̄3 ſua bonitas que ē ipſemet ut ī p̊ ꝓbatum eſt. oīa igit̃ quecūq3 ſunt facta uel ab ipſo īmediate uel mediātib9 cauſis ſecūdis in deū ordinant̃ ſicut ī finē. oīa āt entia ſunt h⁹mōi. nā ſicut in 2° ꝓbat̃ nihil eē pōt qđ ab ipō nō habeat eſſe. oīa igit̃ ordinant̃ in deū ſicut in finē.

Adhˢ. finis vltim⁹ cui⁹libet faciētis inq̄tu3 ē faciēs ē ipſemet· vtimur enī factis a nob̄ ꝓpt̃ nos. 7 ſi aliqd aliqñ ꝓpter aliū homo faciat· h̄ refert̃ ī bonū ſuū uel vtile uel delectabile uel honeſtū. deus aūt ē cā factiua rerū oīu3: q̄rūdā qdē īmediate q̄rūdā autē mediantib9 alijs cauſis ut ex p̄miſſis eſt manifeſtū. eſt igit̃ ipē met finis rerū oīu3. P̄. finis int̃ alias cās primatū obtinet 7 ab ipſo oēs alie cāe habent q̄ ſint cauſe ī actu. agēs. n. nō agit niſi ꝓpter finē ut oñſū ē. ex agente autē mā in actū forme reducit̃. vñ materia fit actu hui⁹ rei mā 7 ſilr̃ forā hui⁹ rei forā p actionē agentis 7 p oñs per finē. finis etiā poſterior ē cauſa q̄ p̄cedens finis intēdat̃ ut finis. nō. n. mouet̃ aliqd in finē ꝓximū niſi ꝓpt̃ finē poſtremū. eſt igit̃ finis vltim⁹ prima oīu3 cauſa. eſſe aūt pmā oīu3 cām neceſſe ē pmo enti ɔuenire qđ de⁹ ē ut ſ̄ oñſū ē. deus igit̃ eſt vltim⁹ oīu3 finis.

Hīc ē qđ dicit̃ p̄v. 16°. Vniuerſa ꝓpt̃ ſemetipſū opatus ē deus. 7 Apoc. vlt. Ego ſū alpha 7 o prim⁹ 7 nouiſſim⁹.

Quō deus ſit finis oīu3. XVIII

Eſtat igit̃ inqrendū quō de⁹ ſit oīu3 finis· qđ qdē ex p̄miſſis fiet manifeſtū. Sic. n. ē vltim⁹ oīu3 reꝝ q̄ tñ ē p̊us oībus ī eēndo. finis aūt aliqs īuenit̃ q etiā ſi primatū obtineat ī cauſando ſ̄m q̄ eſt ī intētione ē tñ in eſſendo poſteri⁹. qđ qdē ɔtingit ī quolibet fine quē agēs in ſua actiōe cōſtituit· ſicut medicus ɔſtituit ſanitatē p ſuā actionē ī infirmo q̄ tñ ē finis ei⁹. aliqs aūt finis īuenit̃ qui ſicut ē p̄cedēs in cauſando ita etia3 in eēndo p̄cedit· ſicut dicit̃ finis id qđ aliqd ſua actiōe uel motu acqrē intēdit· ut locū ſurſū ignis p ſuū motū. 7 ciuitatē rex p pugnā. de⁹ igit̃ ſic ē finis reꝝ ſicut aliqd ab vnaq̄q3 re ſuo modo obtinēdū. Adhˢ. de⁹ ē ſic vltimus reꝝ finis ut pmū agēs ut oñſū ē. finis aūt p actionē agētis ɔſtitut⁹ nō pōt eē pmū agens ſ3 ē magis effectus agētis nō pōt igit̃ de⁹ ſic eē finis rerū q̄i aliqd ɔſtitutū ſ3 ſolū q̄i aliqd p̄exiſtens obtinendū. Amp̄. ſi aliquid agat ꝓpter rē aliquā iam exn̄tem 7 p ei⁹ actio3 aliqd ɔſtituat̃· o3 q̄ rei ꝓpt̃ quā agit aliqd acqrat̃ ex actiōe agētis ſicut ſi milites pugnant ꝓpt̃ ducē cui acqrit̃ victoria quā milites ſuis actionib9 cauſant. deo aūt nō pōt aliqd acquiri ex actiōe cui⁹libet rei· eſt. n. ſua bonitas oīo pfecta ut ī p̊ li° oñſū ē. relinqt̃ igit̃ q̄ deus ſit finis reꝝ nō ſicut aliquid cōſtitutū aut effectū a rebus neq3 ita q̄ aliqd ei a reb9 acqrat̃· ſ3 hoc ſolo mō qa ipſe reb9 acqrit̃. Itē. o3 q̄ eo mō effect⁹ tendat ī finē q̄ agens ꝓpt̃ finē agit. de⁹ aūt qđ ē pmū agenſ oīu3 reꝝ nō ſic agit q̄i ſua actiōe aliqd acqrat ſ3 q̄ſi ſua actione aliqd largiat̃: qa nō ē in potētia ut aliqd acqrē poſſit ſ3 ſolū in actu pfecto ex q̄ pōt elargiri. res igit̃ nō ordinant̃ in deū ſicut in finē cui aliqd acqrat̃· ſed ut ab ipſo ipſūmet ſuo modo cōſequāt̃· cū ipſemet ſit finis.

Q oīa intēdūt aſſimilari deo. XIX

XHoc aūt ꝙ acqrūt dīnā boni
tatē res create ſiles deo cōſti-
tuūt. ſi igit̄ res oēs in deū ſi-
cut in vltimū finē tendūt ut ipſi⁹ bo
nitatē ꝯſequant̄. ſeqt̄ ꝙ vltim⁹ rer̄ fi-
nis ſit deo aſſilari. Amp̄. agēs dicit̄
eē finis effectus inq̄tū effect⁹ tendit ī
ſilitudinē agētis. vn̄ fora generati eſt
ſinis generatiōis. ſʒ de⁹ ita ē finis rer̄
ꝙ ē etiā p̄mū agēs ear̄. oīa igit̄ inten
dunt ſicut vltimū finē deo aſſimilari.
Itē. ī oīb⁹ reb⁹ euidēt̄ apparet ꝙ eſſe
appetūt naturalit̄. vnde ⁊ ſi q̄ corrūpi
pn̄t nālit̄ corrūpentib⁹ reſiſtūt ⁊ ten-
dūt illuc ubi ꝯſeruent̄. ſicut ignis ſur
ſū ⁊ ita deorſuʒ. ſm̄ hoc aūt eſſe hn̄t oīa
ꝙ deo aſſilant̄ q̄ ē ipſū eē ſubſiſtēs cū
oīa ſint ſolū q̄ſi eſſe pticipātia. oīa igit̄
appetūt q̄ſi vltimū finē deo aſſimilari.
P̄. res oēs create ſūt q̄dā imagines
p̄mi agētis. ſ. dei. agēs. n. agit ſibi ſile
pfectio. n. imaginis ē ut repn̄tet ſuuʒ
exēplar p ſilitudinē ad ipſū. ad hoc eni
imago ꝯſtituit̄. ſūt igit̄ res oēs ꝓpter
dīnā ſilitudinē ꝯſequendā ſicut ꝓpt
vltimū finē. Adhuc. oīs res p ſuū mo
tū uel actionē tendit ī aliqḋ bonū ſi-
cut in finē ut ſ̄ oſ̄ſū ē. intantū aūt ali
qd d̄ bono pticipat inquātū aſſilatur
p̄me bonitati q̄ de⁹ ē. oīa igit̄ p mot⁹
ſuos ⁊ actiōes tendūt in dīnā ſimili-
tudinē ſicut ī finē vltimū.

Quō res imitēt̄ dīnā bonitatē. XX

Patet ḡ ex his que dicta ſūt ꝙ
aſſilari ad deū eſt vltim⁹ oīuʒ
finis. id aūt qḋ ꝓp̄e hʒ rōnē fi
nis ē bonū. tēdūt igit̄ res ī hoc ꝙ aſſimi
lent̄ deo ꝓp̄e inq̄tuʒ ē bon⁹. bonitatē
aūt create nō aſſequūt̄ eo modo ſicut
ī deo ē lʒ dīnā bonitatē vnaqueqʒ res
imitet̄ ſm̄ ſuū modū. dīna. n. bonitas
ſimplex ē q̄ſi tota ī vno cōſiſtēs. ipſū
eni dīnū eſſe oēm plenitudinē perfec
tiōis obtinet ut ī p̄ li° ꝓbatū ē. vn̄ cuʒ
vnūqḋqʒ intātū ſit bonū īq̄tū ē pfec
tū ipſū dīnū eſſe ē ei⁹ pfecta bonitas.
idē. n. ē deo eſſe. viuē. ſapientē eē. bea
tū eē. ⁊ qcqd aliud ad pfectionē ⁊ bo-
nitatē videt̄ ptinē q̄ſi tota dīna boni-
tas ſit ipſū dīnū eē. Rurſū. q̄a ipſū
dīnū eſſe ē ipſi⁹ dei exn̄tis ſubſtantia.
In alijs aūt reb⁹ hoc accidē nō pōt. oſ̄ſū
ē. n. in 2° ꝙ nulla ſuba creata eſt ipſū
ſuū eē. vn̄ ſi ſm̄ ꝙ res q̄libet bona eſt
nō ē ear̄ aliq̄ ſuū eē. nulla ear̄ eſt ſua
bonitas ſʒ ear̄ q̄libet bonitatḋ pticipa-
tione bona ē. ſicut ⁊ ipſi⁹ eſſe pticipa-
tiōe ē ens. Rurſus. nō oēs creature ī
vno ḡdu bonitatis ꝯſtituūt̄. nā q̄rū-
dā ſuba fora ⁊ actus ē. ſ. cui ſm̄ id qḋ
ē cōpetit eē actu ⁊ bonū eē. quorūdā
v̄o ſuba ex mā ⁊ fora ꝯpoſita ē cui cō-
petit actu eſſe ⁊ bonū eſſe ſʒ ſm̄ aliqd
ſui. ſ. ſm̄ formā. dīna igit̄ ſuba ſua bo
nitas eſt. ſuba v̄o ſimplex bonitatem
pticipat ſm̄ id qḋ eſt. ſuba aūt ꝯpoſi-
ta ſm̄ aliqd ſui. In hoc aūt tertio ḡdu
ſtantiar̄ iter̄ dīſitas īuenit̄ q̄tum ad
ipſū eſſe. Nā q̄rūdā ex mā ⁊ fora ꝯpo
ſitor̄ totā mā̄e potentiā fora adīplet
ita ꝙ nō remāet ī mā potētia ad aliā
formā. ⁊ h⁹mōi ſūt corpa celeſtia que
ex tota mā ſua cōſtant. Quorūdā v̄o
fora nō replet totā mā̄e potentiā. vn̄
adhuc ī mā remanet potentia ad aliā
formā. ⁊ ī aliq̄ mā̄e pte remanet potē
tia ad hāc formā ſicut pʒ in elēis ⁊ ele-
mentatis. Quia v̄o p̄uatio ē negatio
in ſubſtātia ei⁹ qḋ ſube poteſt ineſſe.
māifeſtū ē ꝙ cū hac forma q̄ nō īplet
totā mā̄e potentiam adiūgit̄ priuatio
forme q̄ qdē adiūgi non pōt ſubſtan-
tie cui⁹ fora īplet totā mā̄e potentiā.
neqʒ illi q̄ ē fora p ſuā eēntiā. ⁊ multo
min⁹ illi cui⁹ eſſentia ē ipſū ſuū eē. cū
aūt māifeſtū ē ꝙ mot⁹ nō pōt eē ubi
nō ē potentia ad aliud. q̄a mot⁹ ē act⁹
exn̄tis ī potētia. itemqʒ manifeſtū ſit
ꝙ malū ē ipſa p̄uatio boni: planū ē ꝙ
ī hoc vltīo ſubar̄ ordine ē bonū muta-
bile ⁊ pmixtionē mali oppoſiti habēs
qḋ ī ſupiorib⁹ ſubar̄ ordinib⁹ accidē
nō pōt. poſſidet igit̄ hoc ſuba vltīo mō
dicta ſicut vltimū ḡdū in eſſe ita vlti-
mū ḡdū in bonitate. Int̄ ptes etiā h⁹
ſube ex mā ⁊ fora ꝯpoſite bonitatiſ or
do īuenit̄. cū. n. mā ſit ens in potentia
ſm̄ ſe ꝯſiderata. fora v̄o ſit actus ei⁹.
ſuba v̄o ꝯpoſita ſit actu exiſtēs p for-
mā. fora qdē erit ſm̄ ſe bona. ſubſtā-
tia v̄o ꝯpoſita ꝓut actu hʒ formā. mā
v̄o ſm̄ ꝙ ē in potētia ad formā. Et lʒ
vnūqḋqʒ ſit bonū inq̄tū ē ens. nō tn̄
oʒ ꝙ mā q̄ ē ens ſolū ī potentia ſit bo
na ſolū in potētia. ens. n. abſolute di-
cit̄. bonū aūt ⁊ in ordine ꝯſiſtit. nō. n
ſolū aliqd bonū dicit̄ q̄a ē finiſ uel q̄a
ē obtinēs finē ſʒ etiā ſi nondū ad finē
ꝑuenerit dūmō ſit ordinatū in finem
ex hoc ipō dicit̄ bonū. mā ḡ nō pōt ſim-
plicit̄ dici ens ex hoc ꝙ ē potētia ens ī q̄
īportat̄ ordo ad eē. pōt aūt ex hoc ſim
plicit̄ dici bona ꝓpt ordinē ipſū. in q̄
apparet ꝙ bonū q̄dāmō āpliorḋ ē am-
bit⁹ q̄ʒ ens. ꝓpt̄ qḋ Dyo⁹ dic 4° ca° de
diui. no. ꝙ bonū ſe extendit ad exn̄tia
⁊ nō exn̄tia. nā ⁊ ipā nō exn̄tia. ſ. mā
ſm̄ ꝙ intelligit̄ p̄uatiōi ſubiecta appe
tit bonū. ſ. eē. ex q̄ pʒ ꝙ etiā ſūt bona
nihil. n. appetit bonū niſi bonū. Eſt
aūt ⁊ alio mō create bonitas a bōitate
dīna deficieſ. nā ſicut dictū ē de⁹ ī ipō
ſuo eē ſūmā pfectiōʒ obtinet bonitatḋ
res aūt create ſuā pfectionē non poſſi
det ī vno ſʒ ī multis. qḋ. n. ē in ſup̄mo
vnitū. multiplicit̄ ī īfimis īuenit̄. vn̄
de⁹ ſm̄ idē dicit̄ eē v̄tuoſus ſapiens ⁊
opās. create v̄o ſm̄ dīſa. tantoqʒ pfcā
bonitas alicui⁹ create maiorē multi-
plicitatē reqrit quāto magꝭ a p̄ma bo
nitate diſtās īuenit̄. Si v̄o pfectā bo-
nitatē nō poſſit attingē ī pfecta retine
bit ī paucis. ⁊ inde ē ꝙ lʒ p̄mū ⁊ ſūmū
bonū ſit oīo ſimplex ſubeqʒ ei ī boni-
tate ꝓpinq̄ ſint pit̄er ⁊ q̄tū ad ſimpli
citatē vicine. infime tn̄ ſube īueniūt̄
ſimpliciores qbuſdā ſupiorib⁹ eis
ſicut elā aīalib⁹ ⁊ hoīb⁹: q̄a nō pn̄t p-
tingē ad pfectionē cognitiōis ⁊ ītel-
lect⁹ quā ꝯſequūt̄ aīalia ⁊ hoīes. ma-
nifeſtū ē ḡ ex dictis ꝙ lʒ deus ſm̄ ſuū
ſimplex eē pfectā ⁊ totā ſuā bonitatē
habeat. create tn̄ ad pfectionē ſue bo
nitatis nō ptingūt p ſolū ſuū eē ſʒ per
plura. vn̄ lʒ q̄libet earū ſit bona inq̄-
tū eſt. nō tn̄ pōt ſimplicit̄ bona dici ſi
alijs careat q̄ ad ipi⁹ bonitatē reqrūt̄
ſicut hō q̄ v̄tute ſpoliat⁹ vitijs ē ſubie
ctus dicit̄ qdē bon⁹ ſm̄ qd. ſ. inq̄tū ē
ens ⁊ inq̄tū ē hō. nō tn̄ bon⁹ ſimpli-
cit̄ ſʒ magꝭ mal⁹. non igit̄ cuilibet crea
turar̄ idē ē eſſe ⁊ bonū eē ſimplicit̄ lʒ
q̄libet earū bona ſit inq̄tū eſt. deo v̄o
ſimplicit̄ idē ē eſſe ⁊ eē bonuʒ ſimpli-
cit̄. Si aūt res q̄libet tendit ī dīne bo-
nitatis ſilitudinē ſicut ī finē. dīne aūt
bonitati aſſilat̄ aliqd q̄tū ad oīa q̄ ad
ꝓpriam ptinēt bonitatē. bonitas aūt
rei nō ſolū ī eē ſuo ꝯſiſtit ſʒ ī oīb⁹ alijs
q̄ ad ſuā pfectionē reqrūt̄ ut oſ̄ſū ē:
manifeſtū ē ꝙ res ordinant̄ in deo ſi-
cut ī finē nō ſolū ſm̄ eē ſubale ſʒ etiaʒ
ſm̄ ea q̄ ei accidūt ptinētia ad pfectio
nem ipſius. ⁊ etiā ſm̄ ꝓpriā opationē
que etiā ptinet ad pfectionē rei.

Qꝫ res intendunt nālit̃ aſſilari deo in hoc ꝙ eſt cauſa. XXI

X his aūt apparet ꝙ res intē-
dūt dīnā ſilitudine etiā in h̃
ꝙ ſūt cauſe alioꝝ. Tendit.n.ī
dīnā ſilitudinē res creata p ſuā opera
tionē. p ſuā autē opationē vna res fit
cā alteri⁹. ḡ in hoc etiā res intendunt
diuinā ſilitudinem vt ſint alijs cauſe.
Adlʒ. res tendūt in dīnā ſilitudinē
inq̃ꝝtū ē bon⁹ ut ſ̄ dictū ē. ex bonitate
autē dei ē ꝙ aliis eſſe largit̃. vnūqdq;
enī agit inq̃ꝝtū eſt actu pfectū. deſide
rāt igit̃ gnālit̃ res ī h̃ deo aſſimilari vt
ſint alioꝝ cauſe. Amp̄. ordo ad bo-
nū boni cōne hʒ ut ex dictis ē manife
ſtū. vnūqdq; aūt p hoc ꝙ ē cā alterius
ordinat̃ ad bonū. bonū aūt ſolū per ſe
cognoſcit̃ 7 cauſat̃. malū aūt p accn̄s
tm̄ ut dn̄ſū ē. eē igit̃ alioꝝ cā ē bonū.
ſm aūt qdlibet bonū ad qd tendit ali
qd intēdit dīnā ſilitudinē. cū qdlibʒ
bonū creatū ſit ex pticipatiōe dine bo
nitatis. intendūt igit̃ res dīnā ſilitu-
dinē in h̃ ꝙ ſint alioꝝ cāe. Itē. eiuſ-
dem rōnis ē ꝙ effect⁹ tendat ī ſilitudi
nē agētis 7 ꝙ agēs aſſilet ſibi effectū.
tendit igit̃ effect⁹ in finē in quem di-
rigit̃ ab agēte. agēs aūt ītendit ſibi aſ
ſimilare patiēs nō ſolū q̃ꝝtū ad eē ipi⁹
ſ₃ etiā q̃ꝝtū ad cālitatē. ſicut.n. ab agē-
te dferunt̃ effectui nālali pncipia p q̄
ſubſiſtat. ita pncipia p q̄ alioꝝ ſit cā.
ſicut.n. aīal dū generat̃ accipit a gene
rante v̓tutē nutritiuā ita etiā virtutē
generatiuā. effect⁹ igit̃ tendit ī ſilitu-
dinē agētis ut dn̄ſū ē nō ſolū q̃ꝝtū ad
ſpēm ipſi⁹ ſ₃ etiā q̃ꝝtū ad h̃ ꝙ ſit aliorū
cā. ſic aūt tendūt res in ſilitudinē dei
ſicut effect⁹ in ſilitudinē agētis. iten-
dūt igit̃ res nālit̃ aſſilari deo ī h̃ ꝙ ſūt
cāe alioꝝ. P̃. tūc maxīe pfectū eſt
vnūqdq; qn̄ pōt alteꝝ ſibi ſile facē. il-
lud.n. pfecte lucet qd alia illuminare
pōt. vnūqdq; aūt ītendēs in ſuā pfec
tionē tendit in dīnā ſilitudinē. p hoc
igit̃ vnūqdq; tēdit ī dīnā ſilitudinē
ꝙ tēdit aliorū cā eē. Quia v̓o cā inq̃ꝝ-
tū h⁹mōi ſupior ē cāto manifeſtū eſt
ꝙ tendē in dīnā ſilitudinē p hūc mo
dū ut ſit alioꝝ cā ē ſupior in entibus.
Itē. pus eſt vnūqdq; in ſe pfectū q̃
poſſit alteꝝ cāre ut dictū ē. h̃ igit̃ pfec
tio vltīo accidit rei ut alioꝝ cā exiſtat.
cū igit̃ p multa tēdat res creata in di-
uinā ſilitudinē. h̃ vltimū ei reſtat ut
dīnā ſilitudinē q̄rat p hoc ꝙ ſit aliorū
cā. vnde Dyo⁹ dic 3° ca°. cele. ierar. ꝙ
dīuʒ dīn⁹ ē dei coopatorem fieri. ſm
ꝙ apl̃us dic. i. Cor. 3°. Dei adiutores
ſumus.

Quō diuerſimode res ordinātur ī ſuos fines. XXII

X p̄miſſis aūt manifeſtū eſſe
pōt ꝙ vltimū p quod vnaq̃q;
res ordinat̃ ad finē ē ei⁹ opa-
tio diſimode tn̄ ſm diſitatē opatōis.
Nā q̄dā opatio ē rei ut aliud mouēd
ſicut calefacē 7 ſecare. q̄dā v̓o ē opatō
rei ut ab alio mote ſicut calefieri ſeca-
ri. q̄dā v̓o opa° ē pfectio opand actu
exn̄tis ī aliud trāſmutādū nō tēdēs.
quoꝝ pme differūt a paſſiōe 7 motu
ſecūde v̓o ab actiōe trāſmutatiua ex-
terioris māe. h⁹mōi aūt opatio eſt ſi-
cut ītelligē ſentire 7 velle. vn̄ manife
ſtū ē ꝙ ea q̄ mouent̃ ul̃ opant̃ tm̄ ſine
hoc ꝙ moueant uel faciāt tendūt ī di-
uinā ſilitudinē q̃ꝝtū ad hoc ꝙ ſint ī ſe-
ipſis pfecta. q̄ āt faciūt 7 mouēt inq̃ꝝ-
tū h⁹mōi tendūt in dīnā ſilitudinem
in h̃ ꝙ ſint aliorū cāe. que v̓o p hoc ꝙ
mouent̃ mouēt intēdūt diuinā ſimi-
litudinē q̃ꝝtū ad vtrūq;. corpa aūt īfe
riora ſm ꝙ mouēt̃ motib⁹ nālib⁹ dſi-
derant̃ ut mota tm̄ nō aūt ut mouen-
tia niſi p accn̄s. accidit.n. lapidi ꝙ de-
ſcendēs aliqd obuiās īpellat. 7 ſilit̃ ē
in altatiōe 7 alijs motib⁹. vn̄ finis mo
tus eoꝝ ē ut dſequāt̃ dīnā ſilitudinē
q̃ꝝtū ad h̃ ꝙ ſint ī ſeipis pfecta ut pote
hn̄tia ꝓpriā formā 7 ꝓpriū ubi. corpo
ra v̓o celeſtia mouent mota. vn̄ finis
mot⁹ eoꝝ ē dſeq dīnā ſilitudinē q̃ꝝtū
ad vtrūq;. q̃ꝝtū qdē ad ꝓpriā pfectiōʒ
inq̃ꝝtū corp⁹ celeſte ſit ī aliq̄ ubi in ac-
tu ī q̄ pus erat ī potētia. nec ꝓpi h̃ mi
nus ſuā pfectionē dſeqt̃ q̃uis ad ubi
in quo pus erat remaneret in poten-
tētia. Silit̃.n. 7 mā pma ī ſuā pfectiōʒ
tēdit p h̃ ꝙ acqrit in actu formā quā
pus habebat in potētia licʒ 7 aliā hr̄e
deſinat quā pus actu habebat. ſic enī
ſucceſſiue mā oēs foras ſuſcipit ad q̄s
ē in potētia ut tota eius potētia redu-
cat̃ in actū ſucceſſiue qd ſil̃ fieri nō po
terat. vn̄ cū corpus celeſte ſit potētia
ad ubi ſicut mā pma ad foraʒ. pfectōʒ
ſuā dſeqt̃ p h̃ qd eius potētia tota ad
ubi reducit̃ ī actū ſucceſſiue qd ſil̃ nō
potat fieri. Inq̃ꝝtū v̓o mouēdo mouēt
ē finis mot⁹ eoꝝ dſeq dīnā ſilitudinē
in hoc ꝙ ſint cāe alioꝝ. ſūt aūt aliorūʒ
cauſe p h̃ ꝙ cauſant gnātionē 7 corru
ptionē 7 alios mot⁹ ī iſtis īferiorib⁹.
mot⁹ igit̃ corpoꝝ celeſtiū inq̃ꝝtuʒ mo-
uēt ordināt̃ ad gnātionē 7 corruptōʒ
q̄ ē in iſtis inferiorib⁹. Nō ē aūt īcon
ueniens ꝙ corpa celeſtia moueāt ad
gnātionē hoꝝ inferioꝝ q̃uis h̃ īferio-
ra corpa ſint celeſtibus corpibus īdi-
gniora. cū tn̄ finē dʒ eē potiorē eo qd
ē ad finē. generās autē agit ad formā
generati cū tn̄ gnātū nō ſit digni⁹ ge-
nerāte. ſ₃ ī agētib⁹ vniuocis ſit eiuſdē
ſpēi cū ipō. intēdit.n. generās formā
gnāti q̄ ē gnātiōis finis nō q̄ſi vltimū
finē. ſ₃ ſilitudinē eē diui ī ppetuatiōe
ſpēi 7 ī diffuſiōe bonitatis ſue p hoc ꝙ
alijs formā ſpēi ſue tradit 7 aliorū fit
cā. Silit̃ aūt corpora celeſtia lʒ ſint di-
gniora īferiorib⁹ corpib⁹. nō tn̄ īten-
dūt generationē eorū 7 formas gene-
ratoꝝ in actū educē p ſuos motus q̄ſi
vltimū finē. ſ₃ p h̃ ad dīnā ſilitudinē
ītendētes q̄ſi ad vltimū finē in hoc ꝙ
cāe alioꝝ exiſtāt. Conſiderandū tn̄
ꝙ vnūqdq; inq̃ꝝtū pticipat ſilitudinē
dine bonitatis q̄ ē obm volūtatis ei⁹
intantū pticipat d ſilitudine dine vo
lūtatis p quā res ꝓducūt̃ in eſſe 7 con
ſeruāt̃. ſupiora aūt dine bonitatis ſi-
militudinē pticipāt ſimplicius 7 vni-
uerſali⁹. inferiora v̓o pticulari⁹ 7 ma-
gis diuiſim. vn̄ 7 int̃ corpa celeſtia et
inferiora nō attēdit̃ ſilitudo ſm eqpa
rātiā ſicut ī his q̄ ſūt vni⁹ ſpēi ſ₃ ſicut
vl̃is agētis ad pticularē effectū. ſicut
igit̃ agētis pticularis ī iſtis inferiori-
bus intētio dtrahit̃ ad bonū hui⁹ ſpe-
ciei uel illi⁹. ita intētio corpis celeſtis
fert̃ ad bonū cōe ſubē corpalis q̄ p ge
nerationē dſeruat̃ 7 multiplicat̃ 7 au
get̃. cum v̓o ut dictū ē q̄libet res mo-
ta inq̃ꝝtū mouet̃ tendit ī dīnā ſilitudi
nē ut ſit ī ſe pfecta. pfectū āt fit vnū-
qdq; inq̃ꝝtū fit actu. oʒ ꝙ intētio cui⁹-
libet ī potētia exn̄d ſit ut p motū ten-
dat in actū. quāto igit̃ aliqs act⁹ ē po-
ſterior 7 magis pfectus. tāto pncipa-
lius in idipſū appetit⁹ māe fert̃. vnde
oportʒ ꝙ ī vltiorē et pfectiſſimū actū
quē mā dſeq pōt tēdat appetitus māe
q̄ appetit formā ſicut ī vltimū finē ge
neratōis. in actib⁹ aūt foraꝝ ḡd⁹ qdā
īueniūt̃. nā mā pma ē ī potētia pmo

3:

ad formā eli·ſub fōra vo eli exiſtens
ē ī potētia ad formā mixti. ꝓpter qđ
elemēta ſūt mā mixti.ſub fōra āt mi-
xti ꝯſiderata ē in potētia ad aīam ve-
getabilē· nā talis corpis aīa actus eſt.
Itēq; aīa vegetabilis eſt ī potētia ad
ſenſitiuā·ſenſitiua vo ad intellectiuā
qđ ꝓceſſus gnātiōis oñdit.pmo.n.in
gnatiōe ē fet⁹ viuēs vita plāte·p⁹mo
vū vo vita aīalis·demū vo vita hoīs.
poſt hanc aūt formā nō īuenit̄ ī gene
rabilib⁊ corruptibilib⁊ poſterior for
ma ⁊ dignior. vltimū igit̄ gnātiōis to
tius ē aīa hūana ⁊ ī hanc tēdit mā ſi-
cut ī vltimā formā.ſūt g̊ elemēta ꝓpt
corpa mixta.h̄ vo ꝓpt viuētia·in q̄b⁊
plante ſūt ꝓpt aīalia·aīalia vo ꝓpter
hoiem.hō.n.ē finis toti⁹ generatiōis.
Quia vo eadē res generat̄ ⁊ ꝯſeruat̄ ī
eſſe ſm ordinē pmiſſū ī generatiōib⁊
rerū. eſt etiā cōis ꝯſuatiōib⁊ earūdē.
vñ videmus q̄ corpa mixta ſuſtētāt̄
p eiož cōgruas q̄litates. plante vo ex
mixtis corpib⁊ nutriūt̄·aīalia ex plā-
tis nutrimētū hñt.⁊ q̄dā etiā pfectio
ra ⁊ vtuoſiora ex q̄buſdā ipfectiorib⁊
⁊ infirmiorib⁊.hō vo vtit̄ oīū rerū ge
nerib⁊ ad ſui vtilitatē·q̄buſdā q̄dē ad
eſū·q̄buſdā vo ad veſtitū. vñ ⁊ a na-
tura nud⁹ ē inſtitut⁹ utpote potēs ex
aliis ſibi veſtitū ppare·ſicut etiā nul-
lū ſibi ꝯgruū nutrimentū nā pparauit
niſi lac ut ex dīſis reb⁊ ſibi cibū ꝯqui
reret·q̄buſdā vo ad vehiculū.nam ī
mot⁹ celeritate ⁊ ī fortitudine ad ſu-
ſtinēdos labores multis aīalib⁊ infir-
mior īuenit̄ q̄ aliis aīalib⁊ ad auxiliū
ſibi ppat.⁊ ſup h̄ oīb⁊ ſenſibilib⁊ vtit̄
ad itellectualis cognitiōis pfectionē.
Vñ ⁊ đ hoīe in ps dicit̄: ad deū direc-
to ſermone.Oīa ſubiecīſti ſub pedib⁊
ei⁹.⁊ Ar̄.dicit ī p̊ politicož q̄ homo h̄z

nāle dñiū ſup oīa aīalia.ſi igitur mo
tio ipſi⁹ celi ordinat̄ ad generationē·
gnātio āt tota ordiat̄ ad hoiem ſicut
ī vltimū finē hui⁹ generatiōis·manifeſtū
ē q̄ finis motiōis celi ordinat̄ ad ho-
minē ſicut ī vltimū finē in gnē gene-
rabiliū ⁊ mobiliū. Hinc eſt q̄ Deut.
4° dr̄ q̄ deus corpa celeſtia fecit in mi-
niſteriū cūctis gentibus.

Q. celū mouet̄ ex aliqua ītellec-
tuali ſubſtantia. XXIII

Ex pmiſſis etiam oſtendi pōt
pmū motiuū mot⁹ celi eē ali
q̄d intellectiuū.Nihil.n.ſm
ꝓpriā ſpēm agens intendit formā al-
tiorē ſua fōra. ītendit.n.oē agēs ſibi
ſile.corp⁹ aūt celeſte ſm q̄ agit p mo-
tū ſuū intēdit vltimā formā q̄ ē intel
lect⁹ hūanus q̄ q̄dē ē altior oī corpali
fōra vt ex pmiſſis p̄z.corp⁹ igit̄ celi nō
agit ad gnātionē ſm ꝓpriā ſpēm ſicut
agēs pncipale ſ ſm ſpēm alic⁹ ſupioris
agētis itellectual' ad qđ ſe h̄z corp⁹ cele
ſte ſicut īſtrumētū ad agēs pncipale.
agit aūt celū ad generationē ſcđm q̄
mouet̄.mouet̄ igit̄ corp⁹ celeſte ab ali
qua intellectuali ſub̄a. Adh̄.oē qđ
mouet̄ ncce ē ab aliq̄ moueri ut ſupi⁹
ꝓbatū ē. corp⁹ igit̄ celi ab aliquo mo-
uet̄.aut g̊ illud aliud ē oīo ſepatū ab
eo·aut ē ei vnitū ita q̄ ꝯpoſitū ex celo
⁊ mouente dicat̄ mouē ſeipſū inq̄tū
vna ps ei⁹ ē mouēs ⁊ alia mota·ſi aūt
ſic ē.oē aūt mouēs ſeipſū ē viuū ⁊ aīa-
tū.ſeq̄t̄ q̄ celū ſit aīatū.nō aūt alia aīa
q̄z itellectuali. nō.n.nutritiua cū ī eo
non ſit gnātio ⁊ corruptio.neq; ſenſi-
tiua cū nō habeat organorū dīſitatē.
ſeq̄t̄ g̊ q̄ moueat̄ ab aīa intellectiua.
Si aūt mouet̄ a motore extrīſeco.aut

illud erit corpeū aut īcorpeū.⁊ ſi q̄dē
corpeū·nō mouet niſi motū ut ex ſu-
pioribus p̄z.oportebit g̊ ⁊ illud ab alio
moueri. cū aūt nō ſit ꝓcedē in infini-
tū ī corpib⁊ oportebit deuenire ad pri
mū mouēs īcorporeū.qđ aūt ē penit⁹
a corpe ſepatū oꝫ eē ītellectuale ut ex
ſupiorib⁊ p̄z.mot⁹ igit̄ celi qđ ē pmū
corpeū ē ab ītellectuali ſub̄a. Item
corpa ḡuia ⁊ leuia mouēt̄ a gnānte et
remouēte ꝓhibēs ut ꝓbat̄ in 8° phiſi-
cor.nō.n.pōt eē q̄ fōra ī eis ſit mouēs
⁊ mā mota. nihil enī mouet̄ niſi cor-
pus.ſicut aūt elož corpa ſūt ſimplicia
⁊ nō ē in eis ꝯpō niſi māe ⁊ forme.ita
⁊ corpa celeſtia ſūt ſimplicia. ſi igitur
mouent̄ ſicut ḡuia ⁊ leuia oꝫ q̄ moue
ant̄ a gnānte p ſe ⁊ a remouente ꝓhi-
bens p accñs.hoc autē ē īpoſſibile.nā
illa corpa īgnābilia ſūt utpote nō ha-
bētia ꝯrietatē.⁊ mot⁹ eož īpediri nō
pñt.oꝫ igit̄ q̄ moueāt̄ illa corpa a mo
uentib⁊ p apprehenſionē·nō aūt ſenſi
tiuā ut oñſū ē·g̊ ītellectiuā. Amp.
ſi pncipiū mot⁹ celi ē ſola nā abſq; ap
phenſione aliq̄ oꝫ q̄ pncipiū mot⁹ ce-
li ſit fōra celeſtis corpis ſicut ⁊ ī eliš .lꝫ
n.fōre ſimplices nō ſint mouētes ſūt
tñ pncipia motuū. ad eas.n.ꝯſequūt̄
mot⁹ nāles ſicut ⁊ oēs alie nāles ꝓpe-
tates.nō aūt pōt eē q̄ mot⁹ celeſtis ſeq̄t̄
formaꝫ celeſtis corpis ſicut pncipiū ac-
tiuū.ſic.n.fōra ē pncipiū mot⁹ localis
inq̄tū alicui corpi ſm ſuā formā de-
bet̄ aliq̄s locus ī quē mouet̄ ex vi ſue
fōre tendētis ī locū illū·quē quia dat
generās dicit̄ eē motor·ſicut igni ſm
ſuā formā cōpetit eē ſurſū·corpi autē
celeſti ſm ſuā formā nō magꝫ ꝯgruit
vnū ubi q̄z aliud. nō igit̄ mot⁹ celeſtis
pncipiū eſt ſola nā. oꝫ igit̄ q̄ pncipiū
mot⁹ ei⁹ ſit p apprehenſionē mouētis.

Adh̄.nā ſp ad vnū tendit.vñ q̄ ſūt
a nā ſp ſūt eodē mō niſi īpediāt̄ qđ ē
ī paucioribus.qđ igit̄ ex ſui rōne h̄z dif
formitatē īpoſſibile ē q̄ ſit finis ī quē
tēdit nā.mot⁹ aūt ſm rōnē ſuā ē h⁹
mōi.qđ.n.mouet̄ inq̄tū h⁹mōi diſſi-
milit̄ ſe h̄z ⁊ nūc ⁊ prius.īpoſſibile eſt
igit̄ q̄ nā intēdat motū ꝓpter ſeipſū.
intēdit igit̄ q̄etē p motū q̄ ſe habꝫ ad
motū ſicut vnū ad multa.q̄eſcit.n.qđ
ſilit̄ ſe h̄z nūc ⁊ pus. ſi.n.mot⁹ celi ſit
a nā tm̄·eēt ordinat⁹ ī aliquā quietē.
cui⁹ ꝯriū apparet cū ſit ꝯtinu⁹. nō eſt
igit̄ mot⁹ celi a nā ſicut a pncipio acti
uo ſ magis a ſub̄a ītelligēte. Item
oī motui q̄ ē a nā ſicut a pncipio acti-
uo oꝫ q̄ ſi acceſſus ad aliq̄d ē nālis q̄
receſſus ab eodē ſit īnālis ⁊ ꝯ nām·ſi-
cut graue accedit deorſū nālit̄·recedit
aūt inde ꝯ nām. ſi igit̄ mot⁹ celi eſſet
nālis cū tendat ad occidētē nālit̄·cō-
tra nām ab occidēte recedēs ī orientē
rediret·h̄ aūt ē īpoſſibile. ī motu enī
celeſti nihil ē violentū ⁊ ꝯ nām.īpoſ-
ſibile ē igit̄ q̄ pncipiū actiuū mot⁹ ce
leſtis ſit nā.eſt igit̄ pncipiū actiuū ei⁹
aliq̄ vis apprehenſiua ⁊ p ītellectū ut
ex pdictis p̄z.mouet̄ igit̄ corp⁹ celeſte a
ſub̄a ītellcūali. Nō tñ ē negādū mo-
tū celeſtē eē nālē.dicit̄.n.eē aliq̄s mo
tus nālis nō ſolū ꝓpter actiuū princi
piū ſ etiā ꝓpter paſſiuū·ſicut p̄z in ge
neratiōe ſimpliciū corporū·q̄ q̄dē nō
pōt dici nālis rōne pncipii actiui.mo
uet̄.n.id nālit̄ a pncipio actiuo cuius
pncipiū actiuū ē intra.nā.n.ē princi-
piū mot⁹ ī eo in q̄ ē. pncipiū aūt acti-
uū ī gnātiōe ſimplicis corpis ē extra.
nō ē igit̄ nālis rōne pncipii actiui ſed
ſolū rōne pncipii paſſiui qđ ē mā cui
 īeſt nālis appetit⁹ ad formā nāle.ſic g̊
mot⁹ celeſtis corpis q̄tum ad actiuū

p̄ncipiū nō ē nālis ſ magis volūtari⁹ ⁊
ītellectualis. q̄tū vo ad p̄ncipiū paſſi
uū ē nālis. nā corp⁹ celeſte hʒ nālē ap
titudinē ad talē motū. h̄ aūt manife-
ſte apparet ſi habitudo ↄſideret cele-
ſtis corporis ad ſuū ubi. patit̄. n. ⁊ mo-
uet̄ vnūqdq; ſm q̄ eſt ī potētia. agit
vo ⁊ mouet̄ ſm q̄ ē actu. corp⁹ aūt ce
leſte ſm ſuā ſubām ↄſideratū īuenit̄
ut ī potētia indifferēt ſe hn̄s ad qdli-
bet ubi. ſicut mā p̄ma ad quālibʒ for-
mā ſicut p̄dictū ē. alit̄ autē ē de corpe
g̃ui ⁊ leui qd ī ſua nā ↄſideratū non ē
indifferēs ad oēm locū ſ ex rōne ſue
forē determinat̄ ſibi loc⁹. nā igit̄ corpis
g̃uis ⁊ leuis ē p̄ncipiū actiuū mot⁹ ei⁹.
nā vo corpis celeſti ē mot⁹ ip̄i⁹ paſſiuū
p̄ncipiū. vn̄ n̄ debʒ alicui videri q̄ vio
lēt moueat̄ ſicut corpa g̃uia ⁊ leuia q̄
a nob̄ mouēt̄ p intellectū. corpibꝰ eni
g̃uibꝰ ⁊ leuibꝰ īeſt nālis aptitudo ad
ↄriū motū ei q̄ mouēt̄ a nob̄. ⁊ iō a no
bis mouent̄ p violētiā. lʒ mot⁹ corpis
aīalis q̄ mouet̄ ab aīa nō ſit ei violēt⁹
inq̄tum ē aīatum. ⁊ ſi ſit ei violentus
inq̄tuʒ ē g̃ue qddā. corpa aūt celeſtia
nō hn̄t aptitudinē ad motū ↄriū ſ ad
illū in q̄ mouent̄ a ſubā ītelligēte. vn̄
ſil̄ ē volūtari⁹ q̄tū ad p̄ncipiū actiuū
⁊ nālis q̄tū ad p̄ncipiū paſſiuū. Q̄ āt
mot⁹ celi ē volūtari⁹ ſm actiuū p̄nci-
piū nō repug̃t vnitati ⁊ conformitati
celeſtis mot⁹ ex h̄ q̄ volūtas ad mul-
ta ſe habʒ ⁊ nō ē determīata ad vnū. qa
ſicut nā determinat̄ ad vnū p ſuā vtutē
ita volūtas determinat̄ ad vnū p ſuam
ſapiam: q̄ volūtas dirigit̄ infallibilit̄
ad vnū finē. Patet etiā ex p̄miſſis q̄
ī motu celeſti nō ē ↄ nām neq; acceſſ⁹
ad aliqd ubi neq; receſſus ab eo. h̄. n.
accidit ī motu g̃uiū ⁊ leuiū ppt duo.
p̄ qdē. qa intētio nāe ē determinata in

g̃uibꝰ ⁊ leuibus ad vnū locū. vn̄ ſicut
nālit̄ tēdit ī ipſū ita ↄ nām recedit ab
eo. 2° qa duo motus q̄ꝝ vno accedit
ad mediū ⁊ alio recedit ſūt ↄrij. ſi āt
accipiat̄ in motu g̃uiū ⁊ leuiū nō vlti
m⁹ loc⁹ ſ medi⁹. ſicut ad ipſū accedit̄
nālit̄. ita ab ipō nālit̄ recedit̄: qa totū
ſtat ſub vna ītentiōe nāe ⁊ nō ſūt mo
tus ↄrij ſ vn⁹ ⁊ cōtinu⁹. Ita aūt ē ī mo
tu celeſtiū corporū. qa nāe intētio nō
ē ad aliqd ubi determīatū ut iam dictū
ē. mot⁹ etiā q̄ recedit corp⁹ circularit̄
motū ab aliq̄ ſigno nō ē ↄri⁹ motui q̄
illuc accedit ſ eſt vn⁹ mot⁹ ⁊ ↄtinu⁹.
vn̄ qdlibet ubi ī motu celi ē ſicut me
diū. ⁊ nō ſicut extremū ī motu recto.
Nō differt aūt q̄tū ad p̄ntē ītentiōeʒ
vtꝝ corp⁹ celeſte moueat̄ a ſubā intel
lectuali ↄiūcta q̄ ſit aīa ei⁹. uel a ſubā
ſeparata. ⁊ vtꝝ vnūqdq; corpoꝝ cele-
ſtiū moueat̄ a deo uel nullū imediate
ſ mediātibꝰ ſubīs ītellectualibꝰ crea
tis. aut p̄muʒ tm̄ īmediate a deo. alia
vo mediātibꝰ ſubīs creatis. dūmodo
habeat̄ q̄ mot⁹ celeſtis ē a ſubſtantia
intellectuali.

Q̄ oīa appetūt bonū etiā que cognitiōe carent. XXIIII

I aūt corp⁹ celeſte a ſubā ītel
lectuali mouet̄ ut oſtēſū ē. mo
tus aūt corpis celeſtis ordiat̄
ad gnātionē ī inferioribꝰ. necē ē q̄ ge
nerationes ⁊ mot⁹ iſtoꝝ inferioꝝ pce-
dāt ex ītentiōe ſubē ītelligēt. In idē
n. fert̄ finis intentio p̄ncipalis agent
⁊ inſtrī. celū aūt ē cā inferioꝝ motuū
ſm ſuū motū q̄ mouet̄ a ſubā ītellec-
tuali. ſeqtur q̄ ſit ſicut inſtrm ītellec-
tualis ſubē. ſūt igit̄ forē ⁊ motus infe
rioꝝ corpoꝝ a ſubā ītellectuali cāte ⁊
intēte ſicut a p̄ncipali agente. a corpe

vo celeſti ſicut ab inſtrumēto. oʒ aūt
q̄ ſpēs eorū q̄ cauſant̄ ab intellectuali
agēte p̄exiſtant ī intellectu ipſi⁹ ſicut
forē artificiatoꝝ p̄exiſtūt ī intellectu
artificꝭ ⁊ ex eis deriuent̄ in effect⁹. oēs
igit̄ forē q̄ ſūt ī iſtis inferioribꝰ ⁊ oēs
mot⁹ deriuant̄ a formis ītellectualibꝰ
q̄ ſūt ī intellectu alic⁹ ſubē uł aliq̄rū.
⁊ ppt h̄ dic Boeti⁹ ī li° d trini. q̄ forē
q̄ ſūt ī mā venerūt a formis q̄ ſūt ſine
mā. ⁊ q̄tū ad hoc vificat̄ dictū plōnis
q̄ forē ſepate ſūt p̄ncipia foraꝝ q̄ ſūt
ī mā. lʒ poſuerit eas p ſe ſubſiſtētes ⁊
cauſantes īmediate foras ſenſibiliuʒ.
nos vo ponam⁹ eas ī ītellectu exn̄tes
⁊ cauſantes formas īferiores p motū
celi. Quia vo oē qd mouetur ab ali-
quo p ſe ⁊ ſm accn̄s dirigit̄ ab eo ī fi
nē ſui mot⁹. corp⁹ aūt celeſte mouet̄ a
ſubā ītellectuali. corp⁹ aūt celeſte cāt
p ſui motū oēs mot⁹ ī iſtis īferioribꝰ.
neceuʒ ē q̄ corp⁹ celeſte dirigat̄ in finē
ſui mot⁹ p ſubāʒ ītellcūalē. ⁊ p ↄn̄ſ oīa
īferiora ī ppos fines. Sic igit̄ nō ē dif
ficile vidē q̄lit̄ nālia corpa cognitiōe
carētia moueāt̄ ⁊ agant ppt finē. ten-
dūt. n. ī finē ſicut directa ī finē a ſubā
ītelligēte p modū q̄ ſagitta tēdit ad ſi
gnū directa a ſagittante. ſicut. n. ſagit
ta ↄſeqt̄ inclinationē ad finē determina
tū ex īpulſiōe ſagittātis. ita corpa nā-
lia ↄſequūt̄ inclinationē ī fines nāles
ex mouētibꝰ nālibꝰ ex qbꝰ ſortiūt̄ ſu-
as foras ⁊ vtutes ⁊ mot⁹. vn̄ etiā pʒ q̄
qdlibet op⁹ nāe ē op⁹ ſubē ītelligēt.
nā effect⁹ p̄ncipali⁹ attribuit̄ p̄ mo-
uēti dirigēti ī finē q̄ īſtrumēt ab eo
directis. ⁊ ppt h̄ opatiōes nāe īueni-
unt̄ ordiate pcedē ad finē ſicut opa-
tiōes ſapiētis. Planū igit̄ ſit q̄ ea etiā
q̄ cognitiōe carēt p̄nt opari ppt finē
⁊ appetē bonū nāli appetitu ⁊ appetere

diuinā ſilitudinē ⁊ ppriā pfectionem.
nō ē āt diūa ſiue h̄ ſiue illud dicat̄. nā
p h̄ tendūt ī ſuā pfectionē q̄ tendūt
ad bonū. cū vnūqdq; ītantū bonū ſit
inquātū ē pfectū. ſm vo q̄ tendit ad
h̄ q̄ ſit bonū tendit ī diuinā ſilitudinē.
deo. n. aſſilat̄ aliqd inq̄tū bonū ē. bo-
nū aūt h̄ uł illud pticulare hʒ q̄ ſit ap
petibile inq̄tū ē ſilitudo p̄me bonita-
tis. ppt h̄ igit̄ tendit ī ppriū bonū qa
tēdit ī diuinā ſilitudinē ⁊ nō eꝰ. vn̄ pʒ
q̄ oīa appetūt diuinā ſilitudinē q̄ſi vlti
mū finē. Bonū āt ſuū cui⁹libʒ rei pōt
accipi mltiplicit̄. Uno qdē mō ſm q̄
ē ei⁹ ppriū rōne īdiuidui. ⁊ ſic appetit
ſuū bonū cū appetit cibū q̄ ī eē ↄſuat̄
Alio° ſm q̄ ē ei⁹ rōne ſpēi. ⁊ ſic appetit
ppriū bonū uł inq̄tū appetit gnātōeʒ
plis ⁊ eius nutritionē. uel ſi qd aliud
oper̄ ↄſeruatōʒ uł defenſionē indiui-
duoꝝ ſue ſpēi. 3° vo mō rōe gnīs. ⁊ ſic
appetit ppriū bonū ī cāndo agēs eq-
uocū ſicut celū. 4° āt mō rōe ſilitudi-
nis analogie p̄ncipiatoꝝ ad ſuū p̄nci
piū. ⁊ ſic de⁹ q ē ex gen⁹ ppt ſuū bonū
oībꝰ rebꝰ dat eſſe. Ex q̄ pʒ q̄ quāto ali
qd ē pfectiorꝭ vtutꝭ ⁊ eminenti⁹ ī g̃du
bonitatꝭ. tāto appetituʒ boni coiorē hʒ
⁊ magis ī diſtātibꝰ a ſe bonū q̄rit ⁊ ope
rat̄. nā īpfecta ad ſolū bonū ppriū īdi
uidui tendūt. pfecta vo ad bonū ſpēi.
pfectiora vo ad bonū generis. de⁹ aūt
q ē pfectiſſim⁹ ī bonitate ad bonū to-
ti⁹ entꝭ. vn̄ nō īmerito dicit̄ a qbuſdā
q̄ bonū inq̄tū h⁹mōi ē diffuſiuū: qa
quāto aliqd īuenit̄ meli⁹. tāto ad re-
motiora bonitatē ſuā diffūdit. ⁊ qa ī
q̄libʒ gnē qd ē pfectiſſimū ē exēplar ⁊
mēſura oīuʒ q̄ ſūt illi⁹ gnīs. oʒ q̄ de⁹ q
ē ī bonitate pfectiſſim⁹ ⁊ ſuā bonita-
tē coiſſime diffūdēs. ī ſua diffuſiōe ſit
exemplar oīuʒ bonitatē diffūdentiū.

inq̃tū.n.vnūq̇dꝗ bonitatē diffūdit ī alia fit altior cā. hinc etiā pꝫ ꝙ vnū q̇dꝗ tendēs ad h̄ ꝙ ſit alioꝝ cā tēdit ī diuīā ſilitudinē.⁊ nihilomin⁹ tēdit ī ſuū bonū. Nō ē ḡ incōueniēs ſi mot⁹ corpoꝝ celeſtiū ⁊ actiōes motoꝝ eoꝝ dicant̄ eē aliq̇lr̄ ppt̄ h̄ corpa q̄ gn̄ant̄ ⁊ corrūpunt̄ q̄ ſūt eis īdigniora.nō.n ſūt ppt̄ h̄ ſicut ppt̄ vltimū finē.ſ; intendētes boꝝ gn̄ationē ītendūt ſuū bonū ⁊ diuīā ſilitudinē tanq̄ vltimū finem.

Q intelligē deū ē finis oīs intellectualis ſubſtantie. XXV

Cum aūt oēs creatē etiā intellectu carētes ordinent̄ ī deū ſicut ī finē vltimū. ad hūc āt finē ptingāt oīa inq̃tū d̄ ſilitudie ei⁹ aliqd ptıcıpāt. itellectuales creatē aliquo ſpālıori mō ad ipſū ptingūt.ſ.p ppriā opationē itelligēdo ipſū.vn̄ oꝫ ꝙ h̄ ſit finis itellcūal̄ creatē.ſ.itelligē deū.vltim⁹.n.finis cuiuſlıb; rei ē de⁹ ut oñſu; ē. intēdit igit̄ vnūq̇dꝗ ſicut vltīo fini deo diūgi q̄to magl̄ ſibi poſſibile ē.vicini⁹ āt diūgit̄ aliqd deo p h̄ ꝙ ad ipam ſuba; ei⁹ aliq̄ mō ptigit q̇d ſit dı̄ aliqd q̇s cog̃ſcit de diuīa ſuba q̄ dū conſeq̄t̄ ei⁹ aliquā ſilitudinē.ſuba igit̄ intellectual̄ tēdit ī diuīā cognitō; ſicut ī vltimū finē. Itē ppa opatio cuiuſlibet rei ē finis ei⁹. eſt.n.ſecūda pfectio ipſi⁹.vn̄ q̇d ad ppriā opatiō; bn̄ ſe h̄; dicit̄ ṽtuoſū ⁊ bonū.itelligē aūt ē ppa opatio ſub̄e itellectual̄.ipſa igit̄ ē finis ei⁹.q̇d igit̄ ē pfectiſſimū in hac opatiōe h̄ ē vltim⁹ finis ⁊ p̄cipue ī opatiōib; q̄ nō ordināt̄ ad aliq̄ opata ſicut ē intelligē ⁊ ſentire.cū aūt h⁹ opatiōes ex obis ſpēm recipiāt p que etiā cog̃ſcūt̄ o; ꝙ tāto ſit pfectior aliq̄ iſtaꝝ opationū q̄āto ei⁹ obm̄ ē pfectius.⁊ ſic itelligē pfectiſſimū ītelligibile q̇d de⁹ ē eſt pfectiſſimū ī gnē h⁹ opatiōis q̄ ē intelligē.cog̃ſcē igit̄ deū ītelligēdo ē vltim⁹ finis cui⁹libet ītellectual̄ ſub̄e. Pōt aūt aliq̇s dicē intellectual̄ q̇dē ſub̄e vltimū finē cōſiſtē ī ītelligēdo optimū intelligibile.nō tn̄ illud q̇d ē optimū ītelligibile h⁹ uel illi⁹ ītellcūal̄ ſub̄e ē optimū ītelligibile ſimplr̄.ſ; quāto aliq̄ intellcūal̄ ſuba ē altior.tanto ſuū ītelligibile optimū ē alti⁹.⁊ iō ſupma ītellcūal̄ ſuba creata h̄; p intelligibili optimo id q̇d eſt optimū ſimplr̄.vn̄ ei⁹ felicitas erit in ītelligen° deū.cui⁹lib; vō īferior̄ ſub̄e ītellectual̄ felicitas erit ītelligē aliq̇d inferi⁹ intelligibile.q̇d ē tn̄ altiſſimū eoꝝ q̄ ab ipa ītelligūt̄.⁊ p̄cipue ītellect⁹ hūani videt̄ ꝙ nō ſit ītelligē optimū ītelligibile ſimplr̄ ppt̄ ei⁹ debilitatē.h̄;.n.ſe ad ɔg̃ſcēdū illō q̇d ē maximū ɔg̃ſcibile ſicut ocul⁹ noctue ad ſolē. S; māifeſte appet ꝙ finis cuiuſlibet ſub̄e ītellcūal̄ etiā infime ē intelligē deū.oñſū ē.n.ſ̄ ꝙ oīu; entiū vltimus finis ī quē tendūt ē de⁹.ītellect⁹ aūt hūan⁹ ⁊ ſi ſit īfim⁹ ī ordie ītellectualiū ſubaꝝ. ē tn̄ ſupior oīb; ītellcūtualiū carētib;.cū ḡ nobilior̄ ſub̄e n̄ ſit ig̃bilior finis.erit etiā intellect⁹ hūani finis ipe de⁹.vnūq̇dꝗ aūt ītelligēs ɔſequit̄ ſuū finē vltimū p h̄ ꝙ ipſū ītelligit ut oñſū eſt.ītelligēdo igit̄ ptingit intellect⁹ hūan⁹ ad deū ſicut ad finē.

Adh̄.ſicut res ītellectu carētes tendūt ī deū ſicut ī finē p viā aſſilationis ita ſub̄e ītellectuales p viā cognitōis ut ex p̄dict̄ pꝫ.res aūt ītellcū carētes ⁊ ſi tendāt ī ſilitudinē pxioꝝ agētiū nō tn̄ ibi qeſcit nāe intētio ſ; h̄; p fine aſſilationē ad ſūmū bonū ut ex dictis pꝫ. ⁊ ſi īpfectiſſime ad hāc ſilitudinē poſſint ptingē. ītellect⁹ igit̄ q̄tūcūꝗ modicū poſſit d̄ diuīa cognitōe pcipe. illud erit ſibi p vltio fine magis q̄ pfecta cognitio inferioꝝ ītelligibiliū.

Amp.vnūq̇dꝗ maxime deſiderat ſuū vltimū finē.ītellect⁹ aūt hūanus magl̄ deſiderat ⁊ amat ⁊ delectat̄ ī cognitōe diuīoꝝ q̄uis modicū q̇dē d̄ ill̄ pcipe poſſit q̄ ī pfecta cognitiōe quā h̄; de reb; īfimis. eſt igit̄ vltim⁹ finis hoīs ītelligē q̄quo modo deū. Adh̄ vnūq̇dꝗ tēdit ī diuīā ſilitudinē ſicut ī ppriū finē.illud igit̄ p q̇d vnūq̇dꝗ maxīe deo aſſilat̄ ē vltim⁹ finis eius. deo autē aſſilat̄ maxīe creatā ītellcūal̄ p h̄ ꝙ ītellcūal̄ ē.hanc.n.ſilitudinē h̄; p ceteri̅ creaturi̅ ⁊ h̄ īdudit oēs alias. ī gnē aūt hui⁹ ſilitudinis magl̄ aſſilat̄ deo ſm ꝙ ītelligit actu q̄ ſm ꝙ ītelligit in habitu uel potētia: q̄a de⁹ ſp actu ītelligēs ē ut ī p̄ pbatū ē. ⁊ ī hoc ꝙ intelligit actu maxīe aſſilat̄ deo ſm ꝙ ītelligit ipſū deū.nā ipe de⁹ ītelligendo ſe ītelligit oīa alia vt in p̄ pbatū ē. ītelligē igit̄ deū ē vltim⁹ finis oīs ītellectualis ſub̄e. Itē.q̇d ē tm̄ ppter aliud diligibile ē ppt̄ illud q̇d ē tm̄ ppt̄ ſe diligibile. nō.n.ē abire ī infinitū ī appetitu nature: q̄a deſideriū nāe fruſtrar̄et̄ cū nō ſit poſſibile ptrāſire infinita.oēs āt ſcīe ⁊ artes ⁊ potētie practice ſūt tm̄ ppt̄ aliud diligibiles.nā ī eis finis nō ē ſcire ſ; opari.ſcīe aūt ſpeculatiue ſūt ppt̄ ſeipas diligibiles.nā finis eaꝝ eſt ipſū ſcire.nec īuenit̄ aliq̄ actio in reb; hūanis q̄ nō ordinet̄ ad aliū finē niſi cōſidera° ſpeculatiua.nā etiā ipe actiōes ludicre q̄ videt̄ abſq; fine fieri hn̄t aliquē finē debitū;.ſ.ut p eaſ q̇dāmō mēte releuati magl̄ ſim⁹ p⁹ modū potētes ad ſtudioſaſ opationes.alias eēt ſp ludēdū ſi lud⁹ ppt̄ ſe q̄reret̄ q̇d ē incōueniēs. ordināt̄ igit̄ artes practice ad ſpeculatiuas.et ſilit̄ oīs hūana opatio ad ſpeculatiōe; ītellect⁹ ſicut ad finē. ī oīb; aūt ſcīētiis ⁊ artib; ordiāt̄ ad illā videt̄ ptinē vltim⁹ finis q̄ ē pceptiua ⁊ architectōica aliarū.ſicut ars gubernatoria ad quā ptinet finis nauis q̄ ē vſus ipſi⁹ eſt architectonica ⁊ preceptiua reſpectu nauiſ factiue.h̄ autē mō ſe h̄; phīa p̄ma ad alias ſcīas ſpeculatiuas.nā ab ipſa oēſ alie dependēt utpote ab ipa accipientes ſua pncipia ⁊ directionem ɔ̄ negātes p̄ncipia.ipaq; p̄ma phīa tota ordinat̄ ad dei cognitionē ſicut ad vltimū finē.vn̄ ⁊ ſcīa diuīa noīat̄.eſt ḡ cognitio diuīa finis vltim⁹ oīs hūane cognitiōis ⁊ opatiōis. Adh̄.ī oīb; agētib; ⁊ mouētibus ordinat̄ o; ꝙ finis p̄mi agētis ⁊ motoris ſit vltim⁹ finis oīu;.ſicut finis ducis exercit⁹ eſt finis oīu; ſub eo militātiū. int̄ oēs āt hoīs ptes ītellect⁹ īuenit̄ ſupior motor.nā ītellect⁹ mouet appetitū pponendo ei ſuū obm̄.appetit⁹ aūt ītellectiu⁹ q̄ eſt voluntas mouet appetit⁹ ſenſitiuos q̄ ſūt iraſcibil̄ ⁊ ɔcupiſcibil̄.vn̄ ⁊ ɔcupiē n̄ obedim⁹ niſi volūtat̄ ipiū adſit. appetit⁹ āt ſenſitiu⁹ adueniēte ɔſēſu voluntat̄ mouet iam corp⁹. finis igit̄ ītellect⁹ eſt finis oīu; actionū hūanaꝝ. finis aūt ⁊ bonū intellect⁹ ē verū.⁊ per ɔñs vltimus finis p̄mū verū.eſt igit̄ vltim⁹ finis toti⁹ hoīs ⁊ oīu; opationū ⁊ deſiderioꝝ ei⁹ cog̃ſcē p̄mū verū q̇d ē de⁹. Amp.nālit̄ ieſt oīb; hoīb; deſideriū cog̃ſcēdi cās eoꝝ q̄ vident̄. vn̄ ppt̄ admirationē eoꝝ q̄ videbant̄ q̄ꝝ cāe latebāt hoīes p̄mo phari cepere.tūt. īueniētes aūt cām qeſcebāt.nec ſiſtit inq̇ſitio q̄uſq; pueniat̄ ad p̄mā

cauſam .⁊ tūc pfecte nos ſcire arbitra-
mur qn̄ pmā cām cogſcimus. deſide-
rat igit̄ hō nālit̄ cogſcē pmā cām q̄ſi
vltimū finē. pma aūt oiū cā de⁹ ē. eſt
igit̄ vltim⁹ finis hoīs cognoſcē deū.
Ꝑ. cui⁹libet effect⁹ cogniti nālit̄ hō
cām ſcire deſiderat. ītellect⁹ āt hūan⁹
cogſcit ens vſe. deſiderat igit̄ nālit̄ co
gnoſcē cām ei⁹ q̄ ſolū de⁹ ē ut in 2° ꝓ-
batū ē. nō ē aūt aliq̄s aſſecut⁹ finē vl-
timū q̄uſq̄ nāle deſideriū qeſcat. non
ſufficit igit̄ ad felicitatē hūanā q̄ ē vl
tim⁹ finis. q̄liſcūq̄ ītelligibil̄ ꝯgnitio
niſi diuina cognitio adſit q̄ nāle deſide
riū qetet ſicut vltim⁹ finis. ē igit̄ vlti-
m⁹ finis hoīs ipa dei cognitio. Amp̄
corp⁹ qd nāli appetitu tēdit ī ſuū ubi
tāto vehemēti⁹ ⁊ veloci⁹ mouet̄ quā-
to mag̃ appinq̄t fini. vn̄ ꝓbat Ar̄. ī p̊
de celo. ꝙ mot⁹ nāl̄ rect⁹ nō pōt eē ad
īfinitū. q̄a nō mag̃ mouet̄ p⁹ea q̄ p⁹.
qd igit̄ vehemēti⁹ ī aliqd tēdit p⁹ q̄
pus nō mouet̄ ad infinitū ſ ad aliqd
determiatū ītēdit. h̄ aūt īuenim⁹ ī deſi-
derio ſciēdi. quāto. n. aliq̄s plura ſcit
tanto maiori deſiderio affectat ſcire.
tēdit igit̄ deſideriū nāle hoīs ī ſciēdo
ad aliquē determiatū finē. h̄ aūt nō pōt
eſſe aliud q̄ nobiliſſimū ſcibile quod
deus eſt. eſt igit̄ cognitio diuina finis
vltimus hoīs. vltimus aūt finis hoīs
⁊ cuiuſlibet intellectualis ſube felici-
tas ſiue btītudo nominat̄. hoc. n. ē qd
oīs ſuba ītellectualis deſiderat tanq̄
vltimū finē ⁊ ꝑpt̄ ſe tm̄. eſt igit̄ btītu
do ⁊ felicitas vltia cui⁹libet ſube intel
lectual̄ cogſcē deū. Hic ē qd dr̄ Math
5°. Btī mūdo corde: qm̄ ipi deū vide
būt. ⁊ Ioh. 17°. Hec ē vita etna ut co-
gnoſcant te ſolū deū verū. Huic etiā
ſentētie Ar̄. ī vltio ethicoꝝ cōcordat
vbi vltimā hoīs felicitatem dicit eſſe
ſpeculatiuam q̄tu; ad ſpeculationem
optimi ſpeculabilis.

Utrū felicitas ꝯſiſtat ī actu volūtad
uel ī actu intellectus. XXVI

Uia v̊o ītellectualis ſuba ſua
opatōe ptīgit ad deū nō ſolū
ītelligēdo ſ p actū etiā volū
tad deſiderādo ⁊ amādo ipſū ⁊ ī ipſo
delectatōe; hn̄do. pōt alicui videri ꝙ
vltim⁹ finis ⁊ vltīa hoīs felicitas non
ſit ī cogſcēdo deū ſ mag̃ ī amādo uel
aliq̄ alio actu volūtatis ſe habēdo ad
ipſū. p̄cipue cū obm̄ volūtad ſit bonū
qd h; rōnē finis. verū etiā qd ē obm̄
ītellect⁹ nō h; rōnē finis niſi inq̄tū ⁊
ipſū ē bonū. vn̄ nō videt̄ hō ꝯſeq vlti
mū finē p actū ītellect⁹ ſ mag̃ p actū
volūtad. Ꝑ. vltīa pfectio opatiōis ē
delecta° q̄ pficit opatiō; ſicut pulchri-
tudo iuuētutē ut in x° eth. phs dic. ſi
igit̄ pfcā opatio ē vltim⁹ finis. videt̄
ꝙ vltim⁹ finis mag̃ ſit ſm̄ opationē
volūtad q̄ ītellcūs. Adh̄. delecta° vi-
det̄ ita ꝑpt̄ ſe deſiderari ꝙ nunq̄ ꝑpt̄
aliud. ſtultū. n. ē q̄rē ab aliq̄ q̄re velit
delectari. h̄ aūt ē cōditio vltimi finis
ut. ſ. ꝑpt̄ ſe q̄rat̄. eſt igit̄ vltim⁹ finis
mag̃ ī opatiōe volūtad q̄ ītellect⁹ ut
videt̄. Item. in appetitu vltimi finis
maxīe oēs ꝯcordāt cū ſit nāl̄. pl̄es āt
q̄rūt delectatiōe; q̄ cognitionē. mag̃
igit̄ videt̄ eē finis delecta° q̄ ꝯgnitio.
Amp̄. volūtas videt̄ eē altior poten
tia q̄ ītellect⁹. nā volūtas mouet ītel
lectū ad finē. ītellectus. n. actu ꝯſide-
rat q̄ habitu tenet cū aliq̄s voluerit.
actio igit̄ volūtatis videt̄ nobilior q̄
actio ītellect⁹. mag̃ igit̄ videt̄ vltim⁹
finis q̄ ē btītudo ꝯſiſtē ī actu volūta
tis q̄ actu ītellect⁹. Hoc aūt eē īpoſſi
bile manifeſte oñdit̄. Cū. n. btītudo
ſit ꝓpriū bonū ītellcūal̄ nāe o; ꝙ ſm̄
id ītellectuali nāe ꝯueniat qd eſt ſibi
ꝓpriu;. appetit⁹ aūt nō ē ꝓpriu; ītellcūal̄
nat̄e ſ oīb; reb; ieſt lic; ſit dr̄ſimode
ī dr̄ſis q̄ tn̄ dr̄ſitas ꝓcedit ex h̄ ꝙ res
dr̄ſimode ſe hn̄t ad ꝯgnitiō; . q̄. n. oīo
cognitiōe carēt hn̄t appetitū nālē tm̄.
q̄ v̊o hn̄t ꝯgnitō; ſenſitiuā ⁊ appetitū
ſenſibilē hn̄t ſub q̄ iraſcibil̄ ⁊ ꝯcupiſ-
cibil̄ ꝯtinet̄. q̄ v̊o hn̄t cognitiō; intel-
lectiuā ⁊ appetitū cognitiōi ꝓportio-
nalē hn̄t. ſ. volūtatē. volūtas igit̄ ſm̄
ꝙ ē appetit⁹ nō ē ꝓpriū ītellcūalis nāe
ſ ſolū ſm̄ ꝙ ab ītellectu depēdet. ītel-
lect⁹ aūt ſm̄ ſe ꝓpri⁹ ē ītellcūali nat̄e.
btītudo igit̄ ul̄ felicitas ī actu ītellcūſ
ꝯſiſtit ſubalr̄ ⁊ pncipalr̄ mag̃ q̄ ī actu
volūtad. Adh̄. ī oīb; potentiis q̄ mo
uent̄ a ſuis obīs oba ſūt nālit̄ priora ac-
tib; illaꝝ potentiaꝝ ſicut motor nālit̄
prior ē q̄ moueri ipſi⁹ mobil̄. talis aūt
potētia ē volūtas. appetibile. n. mouet
appetitu;. obm̄ igit̄ volūtad ē pus nā-
lit̄ q̄ act⁹ ei⁹. pmū igit̄ ei⁹ obm̄ p̄cedit
oēm actū ipſi⁹. nō pōt ḡ act⁹ volūtad
pmū volitū eē. h̄ āt ē vltim⁹ finis q̄ ē
btītudo. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ btītudo ſi-
ue felicitas ſit ipſe act⁹ volūtad. Ꝑ. ī
oīb; potētiis q̄ pn̄t cōuerti ī ſuos act⁹
pus o; ꝙ act⁹ illi⁹ potētie ferat̄ ī obm̄
aliqd ⁊ p⁹modū ferat̄ ī ſuū actū. ſi. n.
ītellect⁹ ītelligit ſe ītelligē pus o; po-
nere ꝙ ītelligat rem aliquā ⁊ ꝯñter ꝙ
ītelligat ſe ītelligē. nā ipſū ītelligē ꝙ
ītellect⁹ intelligit alicui⁹ obi ē. vn̄ o;
ꝙ ul̄ ꝓcedat̄ ī infinitū. uel ſi ē deuēire
ad pmū ītellectū h̄ nō erit ipſū ītelli-
gē ſ aliq̄ res ītelligibil̄. ſilr̄ o; ꝙ pmū
volitū non ſit ipſū velle ſ aliqd aliud
bonū. pmū aūt volitū ītellcūal̄ nat̄e
ē ipſa btītudo ſiue felicitas. nam ꝑpt̄
h̄ volum⁹ quecūq̄ volum⁹. īpoſſibile
ē igit̄ felicitatē eſſentialit̄ in actu vo-
lūtad ꝯſiſtē. Amp̄. vnūqdq̄ ſm̄ ea q̄
cōſtituūt ſubam ei⁹ h; nāe ſue v̊tutē.
differt. n. verus hō a picto per ea que
ſubam hoīs ꝯſtituūt. vera āt btītudo
nō differt a falſa ſm̄ actū volūtad. nā
eodē mō ſe h; volūtas ī deſiderādo ul̄
amādo uel delectando qcqd ſit illud
qd ſibi ꝓponit̄ ut ſūmū bonū ſiue ve-
re ſiue falſo. vtꝝ āt v̊e ſit ſūmū bonū
qd ut tale ꝓponit̄ ul̄ falſo h̄ differt ex
pte ītellcūs. btītudo igit̄ ſiue felicitas
ī ītellcū eēntialit̄ mag̃ q̄ ī actu volū-
tad ꝯſiſtit. Itē. ſi aliq̄s act⁹ volūtad
eēt ipſa felicitas. hic act⁹ eēt aut deſi-
derare aut amare aut delectari. īpoſſi-
bile ē āt ꝙ deſiderare ſit vltim⁹ finis.
eſt. n. deſideriū ſm̄ ꝙ volūtas tēdit ī
id qd nōdū h;. h̄ aūt ꝯtriat̄ rōni vlti-
mi finis. amare etiā nō pōt eē vltim⁹
finis. amat̄. n. bonū nō ſolū qn̄ hēt̄ ſ
etiā qn̄ nō habet̄. ex amore. n. ē ꝙ nō
habitū deſideio q̄rat̄ ⁊ ſi amor iā ha-
biti pfectior ſit h̄ cāt̄ ex h̄ ꝙ bonū ha
bet̄ amatū. aliud ē igit̄ hr̄e bonū qd
ē finis q̄ amare qd an̄ habē ē īpfectū
p⁹ hr̄e pfectū. ſilr̄ aūt nec delectatio
ē vltim⁹ finis. ipſū. n. hr̄e bonū cā ē
delectatiōis uel dū bonū nūc habitū
ſentim⁹. uel dū pus habitū memora-
mus. uel dū ī futuro hn̄dū ſpam⁹. nō
ē igit̄ delectatio vltim⁹ finis. nullus
ḡ act⁹ volūtatis pōt eē ſubalit̄ ipa feli
citas. Adh̄. ſi delectatio eēt vltimus
finis. ipſa ſm̄ ſeipſam eēt appetēda. h̄
aūt ē falſū. refert. n. q̄ delecta° appetat̄
ex eo qd ꝯſeqt̄ delecta°. nā delectatio
q̄ ꝯſeqt̄ bonas ⁊ appetēdas opatiōes
bona ē ⁊ appetēda. q̄ aūt malas. mala
ē ⁊ fugiēda. h; igit̄ ꝙ ſit bona ⁊ appe-
tenda ex alio. nō ē igit̄ ipſa vltim⁹ fi-
nis qd ē felicitas. Adh̄. rectus ordo
reꝝ cōuenit cū ordine nat̄e. nam res

nāles oꝛdināꝛ ī ſuū finē abſq; erroꝛe.
in nālibꝰ aūt ē delectatio ꝓpt opatiōz
7 nō eoꝝ. videmꝰ.n.ꝙ nā illis opatiōi-
bus aīaliū delectationē appoſuit q̄ ſūt
manifeſte ad fines neccīos oꝛdīate. ſi-
cut ī vſu ciboꝝ q oꝛdīaꝛ ad ꝯſuatiōez
īdiuidui 7 ī vſu venereoꝝ q oꝛdinaꝛ
ad ꝯſuationē ſpēi. niſi.n. adeſſet dele-
ctatio: aīalia a p̄dictis vſibꝰ neceſſa-
rijs abſtinerēt. īpoſſibile ğ ē ꝙ delec-
tatio ſit vltimꝰ finis. Itē. delectatio
nihil aliud eē videꝛ q̄ quietatio volūta-
tis ī aliq̄ bono ꝯuenienti. ſicut deſide-
riū ē īclinatio volūtatis ī aliqđ bonū
ꝯſequēdū. ſicut aūt hō ꝑ volūtatem
īclinaꝛ in finē 7 quietaꝛ in illo. ita coꝛpa
nālia hn̄t īclinatiōes nāles ī fines ꝓ-
pꝛios q̄ quidē quietāꝛ fine iā adepto. Ri-
diculū aūt ē dicē ꝙ finis motꝰ coꝛpoꝛ
ḡuis nō ſit eē ī loco ꝓpꝛio. ſꝫ quietatio in-
clinatiōis q̄ in hoc tēdebat. ſi.n. hoc pn̄ci-
paliꝛ nā ītendēt ut inclinatio quietareꝛ
nō daret eā. dat āt eā ut ꝑ hoc ī locū ꝓ-
pꝛiū tēdat. q̄ ꝯſecuto q̄ſi fine ſeqꝛ incli-
natiōis quietatio. 7 ſic quietatio talꝛ nō ē
finis ſꝫ ꝯcomitās finē. nec igiꝛ delecta-
tio ē finis vltimꝰ ſꝫ ꝯcōitās ipſū. mul-
to igiꝛ magꝭ nec aliq̄s volūtatꝭ actꝰ ē fe-
licitas. Adhuc. ſi alicuiꝰ rei ſit aliq̄ res
extrinſeca finis. illa eius opatio diceꝛ etiā
finis vltimꝰ ꝑ quā p̄ ꝯſequiꝛ rē illā. ſi-
cut his qbꝰ pecunia ē finis diciꝛ etiam
poſſidere pecuniā finis. nō aūt amare
neq; ꝯcupiſcē. finis aūt vltimus ſube
ītellectualꝭ ē deꝰ. illa igiꝛ opatō hoīs ē
ſubaliꝛ eiꝰ btītudo ulꝛ felicitas ꝑ quā
p̄ attingit ad deū. hoc aūt ē ītelligē. nā
velle nō poſſumꝰ qđ nō ītelligimus.
eſt igiꝛ vltīa felicitas hoīs ī cognoſcēdo
deū ꝑ ītellectū ſubaliꝛ nō ī actu volū-
tatꝭ. Iam igiꝛ ꝑ ea q̄ dicta ſūt pꝫ ſo-
lutio ī ꝯtrariū obiectoꝝ. Nō.n. ſi felicitas ꝑ
hoc ꝙ hꝫ rōnē ſūmi boni ē obm volūtatꝭ

ꝓpt hoc neccē ē ꝙ ſit ſubaliꝛ ip̄e actꝰ volū-
tatꝭ vt p̄ma rō ꝓcedebat. īmo ex hoc ip̄o
ꝙ ē p̄mū obm ſeqꝛ ꝙ nō ſit actꝰ eiꝰ vt
ex dictꝭ apparet. Nec etiā oꝫ ꝙ oē id q̄
res q̄cūq; mō ꝑficiꝛ ſit finis illiꝰ rei ſi-
cut ſecunda rō ꝓcedebat. eſt.n. aliqd
ꝑfectio alicꝰ dupꝉr. vno° ut hn̄tꝭ iam
ſpēm. alio° ut ad ſpēm hn̄dā. ſicut ꝑ-
fectio domꝰ ſcḋm ꝙ iam hꝫ ſpēm eſt id
ad qđ ſpēs domꝰ oꝛdīaꝛ. ſ. hitatio. nō
n. domꝰ fieret niſi ꝓpt hoc. vn̄ 7 in diffi-
nitiōe domꝰ oꝫ hoc poni ſi debeat diffini-
tio eſſe ꝑfecta. ꝑfectio v̄o ad ſpēm do-
mus ē tam id qđ oꝛdīaꝛ ad ſpēm ꝯſti-
tuēdā ſicut p̄ncipia ſubalia ipſiꝰ q̄ id
qđ oꝛdinaꝛ ad ſpēi ꝯſeruatiōz ſicut ap-
podiacula q̄ fiūt ad ſuſtētatōez domꝰ
q̄ etiā illa q̄ faciūt ad hoc ꝙ vſus domꝰ
ſit ꝯuenientioꝛ. ſicut pulchꝛitudo do-
mus. illud igiꝛ qđ ē ꝑfectio rei ſcḋm ꝙ
iam hꝫ ſpēm ē finis ipſiꝰ. ut habitatio
ē finis domꝰ. 7 ſilꝛ ꝓpꝛia opa° cuiꝰlibet
rei q̄ ē q̄ſi vſus eiꝰ ē finis ipſiꝰ. q̄ āt ſūt
ꝑfectiōes rei ad ſpēm nō ſūt finis rei
īmo res ē finis ipſaꝝ. mā.n. 7 foꝛa ſūt
ꝓpt ſpēm. lꝫ.n. foꝛa ſit finis gnātiōis
nō tn̄ ē finis iam gnāti 7 ſpēm habētꝭ
īmo ad hoc q̄riꝛ foꝛa ut ſpēs ſit cōpleta.
ſilꝛ cōſeruātia rem in ſua ſpē. ut ſani-
tas 7 vis nutritiua lꝫ ꝑficiāt aīal nō tn̄
ſūt finis aīalis ſꝫ magis eoꝝ. ea etiā qbꝰ
aptaꝛ res ad ꝓpꝛias opatiōes ſpēi ꝑfici-
endas 7 ad debitū finē ꝯgruētiꝰ cōſe-
quendū nō ſūt finis rei ſꝫ magꝭ eoꝝ. ſi-
cut pulchꝛitudo hoīs 7 robur coꝛꝑis
7 alia hmōi. đ qbꝰ phꝯs dicit ī p̄ ethi-
coꝝ ꝙ oꝛganice deſuiūt felicitati. de-
lectatio aūt ē ꝑfectio opatiōis nō ita
ꝙ ad ipſam oꝛdineꝛ opatio ſcḋm ſuam
ſpeciem ſed oꝛdinatur ad alios fines
ſicut comeſtio oꝛdinatur ad cōſerua-
tionem indiuidui ſed ē ſimilis perfec-
tioni que oꝛdinatur ad ſpēm rei. nam

ꝓpꝛ delectationē attētiꝰ 7 decētiꝰ opa-
tioni inſiſtimꝰ in q̄ delectamur. vn̄ in
x° ethicoꝝ phꝯs dic ꝙ delectatio ꝑficit
opationē ſicut decoꝛ iuuētutē. q quidē
ē ꝓpt eum cui ineſt iuuētus 7 nō eoꝝ.
Neq; āt ꝙ delectatiōez nō ꝓpt aliud
volūt hoīes ſꝫ ꝓpꝛ ſeipſam. ē ſufficiēs
ſignū ꝙ delectatio ſit vltimꝰ finis ſi-
cut tertia rō ꝯcludebat. nā delectatio 7
ſi nō ſit vltimꝰ finis ē tn̄ vltimū finē
ꝯcōitans cū ex adeptiōe finis delecta-
tio ꝯſurgat. Nō āt plēs q̄rūt delecta-
tionē q̄ ē ī cognoſcēdo q̄ cognitionem.
ſꝫ plures ſūt q q̄rūt delectatiōes ſenſi-
biles q̄ cognitionē ītellectus 7 delec-
tationē ipſam ꝯſequētē. qa ea q̄ extiꝰ
ſūt. magꝭ nota pluribꝰ exiſtūt. eo ꝙ a
ſenſibilibꝰ īcipit hūana cognitio. Qꝫ
āt quarta rō ꝓponit volūtatē eē altioꝛē
ītellectu q̄ſi eiꝰ motiuā. falſū eē mani-
feſtū ē. nā p̄ 7 ꝑ ſe ītellectꝰ mouet vo-
lūtatē. volūtas.n. inq̄tū huiꝰmōi mo-
ueꝛ a ſuo obo qđ ē bonū apprehenſū.
volūtas āt mouet ītellectū q̄ſi ꝑ accn̄s
īq̄tū. ſ. ītelligē ipſū apprehēdiꝛ ut bo-
nū. 7 ſic deſideraꝛ a volūtate. ex q̄ ſeqꝛ
ꝙ ītellectꝰ actu ītelligit 7 ī hoc ip̄o volū-
tatē p̄cedit. nūq̄.n. volūtas deſidera-
ret ītelligē niſi p̄us ītellectꝰ ipſū ītel-
ligē apphendēt ut bonū. 7 iteꝝ volū-
tas mouet ītellectū ad opandū ī actu
ꝑ modū q̄ agēs mouē dr̄. ītellectꝰ aūt
voluntatē ꝑ modū q̄ finis mouet. nā
bonū ītellectū ē finis volūtatis. agēs
aūt eſt poſterioꝛ ī mouendo q̄ finis.
nam agēs nō mouet niſi ꝓpt finē. vn̄
appꝫ intellectū ſimpliciꝛ eſſe altioꝛē
voluntate. voluntatē v̄o intellectu ꝑ
accn̄s 7 ſcḋm quid.

Qꝫ felicitas hūana nō ꝯſiſtit ī delec-
tationibꝰ coꝛꝑalibus. XXVII

Ex p̄miſſis aūt appꝫ ꝙ īpoſſi-
bile ē felicitatē hūanā ꝯſiſtē ī
delectatiōibꝰ coꝛꝑalibꝰ q̄ꝝ p̄ci-
pue ſūt ī cibis 7 venereis. Oſtēſū ē.n.
ꝙ ſcḋm nāe oꝛdinē delectatio ē ꝓpt ope-
rationē 7 nō eoꝝ. ſi igiꝛ opationes nō
fuerīt vltimꝰ finis. delectatōes ꝯſequētes
eas neq; ſūt vltimꝰ finis neq; ꝯcōitan-
tes vltimū finē. ꝯſtat aūt ꝙ opatiōes
q̄s ꝯſequūꝛ p̄dicte delectatōes nō ſūt
vltimꝰ finis. oꝛdināꝛ autē ad aliq̄s fi-
nes māifeſtos ſicut comeſtio ad ꝯſer-
uationē coꝛꝑis. coitꝰ aūt ad gnātionē
ꝓlis. delectatōes igiꝛ p̄miſſe nō ſūt vl-
timꝰ finis neq; vltimū finē ꝯcōitātes
nō ē igiꝛ ī his ponēda felicitas. Adhuc
volūtas ē ſuꝑioꝛ q̄ appetitꝰ ſenſitiuꝰ.
mouet.n. ipſū ſicut ſuꝑiꝰ dictū ē. ī ac-
tu aūt volūtatis nō ꝯſiſtit felicitas ſi-
cut iam ſ̄ oſtēſū ē. multo igiꝛ minus in
delectatiōibꝰ p̄dictis q̄ ſūt ī appetitu
ſenſitiuo. Amp̄. felicitas ē quoddā bo-
nū hoīs ꝓpꝛiū. nō.n. bꝛuta pn̄t dici fe-
licia niſi abuſiue. delectatōes āt p̄miſ-
ſe ſūt cōes hoībꝰ 7 bꝛutꝭ. nō ē igiꝛ ī eis
ponēda felicitas. Itē. vltimꝰ finis ē
nobiliſſimū eoꝝ q̄ ad rē ꝑtinēt. hꝫ.n.
rōnē optimi. he aūt delectatiōes non
ꝯueniūt hoī ſcḋm id qđ ē nobiliſſimū ī
ip̄o qđ ē ītellectꝰ ſꝫ ſcḋm ſenſū. nō ē igiꝛ
ī talibꝰ delectatiōibꝰ ponēda felicitas
Amp̄. ſūma ꝑfectio hoīs eē nō p̄ōt
ī hoc ꝙ ꝯiūgiꝛ rebꝰ ſe īferioꝛibꝰ ſꝫ ꝑ hoc ꝙ
ꝯiūgiꝛ alicui rei altioꝛi. finis.n. ē me-
lioꝛ eo qđ ē ad finē. delectatiōes autē
p̄miſſe ꝯſiſtūt in hoc ꝙ hō ſcḋm ſenſū cō-
iūgiꝛ aliqbꝰ ſe īferioꝛibꝰ. ſ. ſenſibilibꝰ
qbuſdā. nō ē igiꝛ ī talibꝰ delectatiōi-
bus felicitas ponēda. Amp̄. qđ nō ē
bonū niſi ſcḋm ꝙ ē moderatū nō ē ſcḋm
ſe bonū ſꝫ accipit bonitatem a mode-
rante. vſus aūt p̄dictaꝝ delectationū
non eſt bonus hoī niſi ſit moderatus.

aliť.n.delectatiões hе ſe ĩuicē impedi
rent.nõ ſũt igiť he delectatiões ſm ſe
bonũ hoĩs.qđ autē ē ſũmũ bonũ·ē p
ſe bonũ.qa qđ p ſe bonũ ē·meliꝰ ē eo
qđ p aliud.non ſũt igiť tales delecta-
tiões ſũmũ hoĩs bonũ qđ ē felicitas.

Itē.ĩ oĩbꝫ q̃ p ſe dicũť ſeqť magis
ad magĩ ſi ſimplr ſeq̃ť ad ſimplr·ſicut
ſi calidũ calefacit·magis calidũ magĩ
calefacit.⁊ maxĩe calidũ maxĩe calefa
ciet. ſi igiť delectatiões p̃miſſe eſſent
ſm ſe bone.oportetet q maxĩe uti eis
eēt optimũ.h̃ ãt pꝫ eē falſũ.nã nimiꝰ
uſus eoꝝ reputať in vitiũ.⁊ ē corpori
noxiꝰ ⁊ ſiĺiuꝫ delectationũ ĩpeditiuꝰ.
nõ ſũt igiť p ſe bonũ hoĩs.ĩ eis igiť nõ
ɔſiſtit hũana felicitas. P̃.actꝰ ṽtutũ
ſũt laudabiles ex h̃ q ad felicitatē or-
dinãť. ſi igiť in delectatiõibꝫ p̃miſſis
ɔſiſtēt hũana felicitaſ·actꝰ ṽtuť magĩ
eēt laudabiĺ in accedēdo ad has delec
tatões q̃ꝫ ĩ abſtinēdo ab eis.h̃ ãt pꝫ eē
falſũ. nã actꝰ tẽpantie maxĩe laudať
ĩ abſtinēdo a delectatõibꝫ.vñ ab hoc
denoĩať.nõ ē igiť in delectationibꝫ p̃-
miſſis hoĩs felicitas. Amp̃.finis vlti
mꝰ cuiꝰlibꝫ rei deꝰ ē ut ex p̃miſſis pꝫ.
illud igiť oꝫ vltimũ finē hoĩs poni p
qđ maxĩe appropinq̃t ad deũ.p dictaſ
aũt delectatiões hõ ĩpediť a maxima
appinq̃tiõe ad deũ q̃ fit p ɔtēplatiõeꝫ
quã maxĩe p̃dicte delectationes ĩpe-
diũt utpote ad ſenſibilia maxĩe hoĩeꝫ
ĩmergentes.⁊ p ɔñs ab ĩtelligibilibꝫ
detrahentes.nõ ē igiť in delectatiõibꝫ
corpalibꝫ felicitas hũana ponēda. P̃
h̃ aũt excludiť error epicurioꝝ in his
voluptatibꝫ felicitatē hoĩs ponentiũ
ex q̃ꝝ pſona dĩc Salomon Eccĩaſtes
5°. Hoc itaqꝫ viſũ eſt mihi bonũ ut co
medat qs ⁊ bibat ⁊ fruať leticia ex la
bore ſuo.⁊ h̃ ē ps illiꝰ.⁊ Sap̃.2°. Vbiqꝫ
relinq̃mꝰ ſigna leticie: qm̃ h̃ ē ps nr̃a
⁊ h̃ ē ſors nr̃a. Excluditur etiã error
cherincianoꝝ.q ĩ vltĩa felicitate pꝰ re-
ſurrectionē mille ãnos ĩ reg̃ xpi ſm
carnales ventris voluptates fabulãť
futuros. vñ ⁊ chiliaſtes q millenarii
ſũt appellati. In greco chilia idē ē qđ
mille. Excludũt etiã iudeoꝝ ⁊ ſarra-
cenoꝝ fabule.q retributiões iuſtorũ
ĩ p̃dictis voluptatibꝫ ponũt.felicitas
enĩ virtutis eſt premiũ.

Q felicitas hoĩs non conſiſtit
in honoribus. XXVIII

X p̃dictis patꝫ q etiã nec in
honoribꝫ ē ſũmũ hoĩs bonũ
qđ ē felicitas. Finis.n.vltimꝰ
hoĩs ⁊ ſua felicitas eſt eiꝰ pfectiſſima
opatio ut ex ſupioribꝫ pꝫ. honor autē
hoĩs nõ ɔſiſtit ĩ ſua opatiõe ſ altiꝰ ad
ipſũ q ei reuerentiã exhibet.nõ ē igiť
felicitas hoĩs in honoribus ponēda.

Adh̃.qđ ē ꝓpť alteꝝ bonũ ⁊ deſide-
rabile nõ ē vltimꝰ finis.tale aũt ē ho-
nor.nõ.n.aliqſ recte honorať niſi ꝓpť
aliqđ aliud bonũ ĩ eo exñs.⁊ ꝓpť hoc
hoĩes honorari q̃rũt q̃i boni aliꝰ qđ ĩ
eis ē teſtĩoniũ hr̃e volētes. vñ ⁊ magĩ
gaudēt hoĩes a magnis ⁊ ſapientibus
honorari.nõ ē igiť in honoribꝫ felici-
tas hoĩs ponēda. Amp̃.ad felicitatē
p ṽtutē pueniť. opationes aũt ṽtutũ
ſũt volũtarie·aliť enĩ nõ eſſent lauda
biles.oꝫ igiť felicitatē eſſe aliqđ bonũ
ad qđ homo ſua volũtate pueniat.h̃
aũt q honorē aſſeq̃ť nõ ē ĩ ptãte hoĩs
ſ magĩ ĩ ptãte honorãd.nõ ē igiť ĩ ho
noribꝫ felicitas hũana ponēda. Itē.
oē dignũ honore non p̃ot niſi bonis
ĩeſſe.honorari ãt pñt etiã mali.meliꝰ
ē igiť fieri honore dignũ q̃ꝫ honorari.
non eſt igiť honor ſũmũ hoĩs bonũ.

P̃.ſũmũ bonũ ē pfectũ bonũ.pfec
tũ ãt bonũ nõ ɔpatiť aliqđ malũ.cui
aũt nõ ĩeſt aliqđ malũ ĩpoſſibile ē eē
malũ.ĩpoſſibile ē igiť eē malũ cui ad-
eſt ſũmũ bonũ.p̃ot aũt aliqs malꝰ ho
norē ɔſeq.nõ ē igiť honor ſũmũ hoĩſ
bonũ.

Q felicitas hominis nõ conſiſtit
in gloria mundana. XXIX

X q̃ etiã appet q nec ĩ gl̃ia q̃ ē
in celebritate fame ɔſiſtit ſũ-
mũ hoĩs bonũ. Eſt.n.gl̃ia ſm
Tulliũ freq̃ẽs đ aliq̃ fama cũ laude.
⁊ ſm Amb°. clara cũ laude noticia.ad
h̃ autē volũt hoĩes ĩnoteſcē cũ laude
⁊ claritate q̃dã ut ab eis q̃bus ĩnoteſ-
cũt honorēť.eſt igiť gl̃ia ꝓpť honorē
q̃ſita. ſi igiť honor nõ ē ſũmũ bonũ:
multo minus gl̃ia. Adh̃.laudabilia
bona ſũt ſm q̃ aliqs oñdiť ordinatus
ad finē.q aũt ordinať ad finē nondũ
ē vltimũ finē aſſecutꝰ.laus igiť nõ at-
tribuiť ei q iam ē vltimũ finē aſſecu-
tus ſ magĩ honor ut phs dĩc ĩ p° ethi-
coꝝ.nõ p̃ot igiť gl̃ia eē ſũmũ bonũ cũ
p̃ncipaliť in laude ɔſiſtat. Amp̃·co-
gnoſcere nobiliꝰ ē q̃ꝫ cogſci. nõ.n.co-
gnoſcũt niſi q̃ ſũt nobiliora ĩ rebꝫ.co-
gnoſcũť etiã infima. nõ p̃ot igiť ſum-
mũ hoĩs bonũ eē gl̃ia q̃ ɔſiſtit in h̃ q
aliqs cogſcať. Itē. cogſci aliqs non
deſiderat niſi ĩ bonis·ĩ malis aũt q̃rit
latere.cogſci igiť bonũ ē ⁊ deſiderabi
le ꝓpť bona q̃ in aliq̃ cogſcũť.illa igiť
ſũt meliora.nõ ē igiť gl̃ia q̃ ĩ h̃ ɔſiſtit
q aliqs cognoſcať: ſũmũ hoĩs bonũ.
P̃.ſũmũ bonũ oꝫ eē pfectũ cũ quie-
tet appetitũ.cognitio aũt fame ĩ q̃ gl̃ia
hũana ɔſiſtit ē impfecta·eſt.n.pluri-
mũ ĩcertitudĩs ⁊ erroris hñs. nõ p̃ot
igiť talis gl̃ia eē ſũmũ bonũ. Itē.id
qđ ē ſũmũ hoĩs bonũ oꝫ eē ſtabiliſſi-
mũ in rebꝫ hũanis.nãliť.n.deſiderať
diut̃na boni ɔſtãtia.gl̃ia aũt q̃ ĩ fama
ɔſiſtit ē inſtabiliſſima.nihil.n.ē mu-
tabiliꝰ opĩone ⁊ laude hũana.non eſt
igiť talis gl̃ia ſũmũ hoĩs bonũ.

Q felicitas hominis nõ con-
ſiſtit in diuitijs. XXX

X h̃ aũt apparet q nec diuitie
ſũt ſũmũ hoĩs bonũ. Nõ enĩ
appetũť diuitie niſi ꝓpť aliud
p ſe.n.nihil boni ĩferũt ſ ſolũ vtimur
eis uľ ad corpis ſuſtẽtationē uľ ad ali
qd hꝰmõi.qđ aũt ē ſũmũ ē ꝓpť ſe de-
ſideratũ ⁊ nõ ꝓpter aliud.nõ ſũt igiť
diuitie ſũmũ hoĩs bonũ. Adh̃.eorũ
poſſeſſio uel ɔſuatio nõ p̃ot eē ſũmũ
hoĩs bonũ q̃ maxĩe ɔferũt hoĩ ĩ h̃ q
emittũť. diuitie aũt ĩ h̃ maxĩe ɔferũt
q expendũť·h̃.n.eoꝝ vſus ē.non p̃ot
igiť diuitiaꝝ poſſeſſio eſſe ſũmũ hoĩs
bonũ. Amp̃.actꝰ ṽtutis laudabilis
ē ſm q ad felicitatē accedit.magĩ aũt
ē laudabiĺ actꝰ liberalitatĩ ⁊ magnifi-
cētie q̃ ſũt circa pecũiaſ ex h̃ q pecũie
emittũť q̃ꝫ ex h̃ q ɔſeruãť. vñ ⁊ ab h̃
noĩa haꝝ ṽtutũ ſumũť.nõ ɔſiſtit igiť
hoĩs felicitas in poſſeſſiõie diuitiarũ.
Itē.illud ĩ cuiꝰ ɔſecutiõe ſũmũ ho
minis bonũ eſt oꝫ eē hoĩe meliꝰ. diui
tiĳſ aũt hõ ē melior cũ ſint res q̃dã ad
vſũ hoĩſ ordĩate.ñ ē igiť ĩ diuitĳs ſũ-
mũ hoĩs bonũ. P̃.ſũmũ hoĩs bonũ
fortune nõ ſubiacet.nã fortuita abſqꝫ
ſtudio rõnis eueniũt.oꝫ aũt q p rõnē
hõ ꝓpriũ finē ɔſeq̃ť.in ɔſecutiõe aũt
diuitiaꝝ maximũ locũ hꝫ fortũa.nõ ē
igiť ĩ diuitĳs hũana felicitaſ ɔſtituta
Amp̃.hoc euidēs fit p h̃ q diuitie
ĩuolũtarie amittũť ⁊ q maliſ euenire

poſſūt quos nccē ē ſūmo bono carere
7 ꝙ inſtabiles ſūt 7 alia hmōi que ex
ſupioꝛib9 rōnib9 colligi pñt.

Q. felicitas hūana nō conſiſtit ī po-
tentia mūdana. XXXI

Imilit aūt nec ī mūdana po-
tētia ſūmū hoīs bonū eē pōt
cū ī ea obtinēda plurimū foꝛ
tuna poſſit 7 īſtabilis ſit 7 ñ ſubiaceat
hoīs volūtati 7 plerūq3 maliſ adueni-
at q̄ ſūmo bono repugnāt ut ex pmiſ-
ſis pȝ. Itē. hō maxīe dicit bon9 ſm
ꝙ ad ſūmū bonū attigit. ſm aūt ꝙ hȝ
potētiā nō dicit bon9 neq3 mal9. nō. n
ē bon9 oīs q pōt bona facē neq3 maluſ
ē aliqs ex h ꝙ pōt mala facere. ſūmu3
igit bonū nō ɔſiſtit ī h qd ē eē poten
tē. Adhc. oīs potētia ad alteꝝ ē. ſū-
mū aūt bonū nō ē ad alteꝝ. nō ē igit
potentia ſūmū hoīs bonū. Amp. il-
lud q̄ qs pōt 7 bñ 7 male vti nō pōt eē
ſūmū hoīs bonū. melius. n. ē q̄ null9
male vti pōt. potētia aūt aliqs bene et
male vti pōt. nā ptātes rōnaleſ ad op
poſita ſūt. nō ē igit ptās hūana ſūmū
hoīs bonū. Pꝫ. ſi aliq̄ ptās ē ſūmū bo
nū oȝ illā eē pfectiſſimā. ptās aūt hūa
na ē ipfectiſſima. radicat. n. ī hoīu3 vo
lūtatib9 7 opīonib9 ī qb9 ē maxīa in-
conſtātia. 7 quātomagl reputat ptās
tāto a pluribꝰ depēdet. qd etiā ad ei9
debilitatē ptinet. cū qd a multis depē
det deſtrui multipliciṫ poſſit. non eſt
igit ī ptāte hūana ſūmū hoīs bonū.
felicitas igit hoīs ī nullo bono exteri
oꝛi ɔſiſtit cū oīa extioꝛa bona q̄ dicūt
bona foꝛtune ſub pdictis ɔtineant.

Q. felicitas non conſiſtit in
bonis coꝛpis. XXXII

Uod aūt nec in coꝛpis bonis
cui9mōi ſūt ſanitas pulchꝛi-
tudo 7 robur ſit hoīs ſūmu3
bonū p ſilia māifeſte appet. h. n. etiā
bonis 7 malis coīa ſūt 7 inſtabilia ſūt
7 volūtati nō ſubiacēt. Pꝫ. aīa ē me-
lioꝛ coꝛpe qd nō viuit. nec pdicta bo-
na hȝ niſi p aīam. bonū igit aīe ſicut
ītelligē 7 alia hmōi ē meli9 q̄ȝ bonū
coꝛpis. nō eſt igit coꝛpis bonū ſūmu3
hoīs bonū. Adhc. hec bona ſūt hoī 7
alijs aīalib9 coīa. felicitas aūt ē ppꝛiū
hoīs bonū. nō ē igit in pmiſſis bonis
hoīs felicitas. Amp. multa aīalia q̄ȝ
tū ad bona coꝛpis ſūt hoīe potioꝛa. q-
dā. n. ſūt velocioꝛa hoīe. q̄dam robu-
ſtioꝛa 7 ſic d alijs. ſi igit in his eēt ſū-
mū hoīs bonum nō eſſet hō optimū
aīaliū. qd pȝ eē falſū. nō ē igit felici-
tas humana ī bonis coꝛpis cōſiſtens.

Q. felicitas hūana non conſiſtit
in pte ſenſitiua. XXXIII

Et eadē etiā apparet ꝙ neq3 ſū-
mū hoīs bonū ē ī bonis ſenſi-
tiue ptis. nam h etiā bona ſūt
hoī 7 alijs aīalib9 coīa. Itē. ītellect9
ē melioꝛ ſenſu. bonū igit ītellectus ē
melius q̄ȝ bonū ſenſus. nō igit ſūmū
hoīs bonū ī ſenſu ɔſiſtit. Adhc. ma
xime delectatiōes ſm ſenſū ſūt i cibis
7 venereis ī qb9 opoꝛtēt eē ſūmū bo-
nū ſi ī ſenſu eēt. nihil ē aūt ī his. nō ē
igit in ſenſu ſūmū hoīs bonū. Amp
ſenſus diligūt ppt vtilitatē 7 ppt co-
gnitionē. tota aūt vtilitas ſenſuū ad
coꝛpis bona refert. cognitio aūt ſenſ9
ad ītellectiuā oꝛdinat. vñ aīalia intel
lectu carētia nō delectāt ī ſentiēdo ni
ſi p ɔpatiōꝫ ad vtilitatē ad coꝛp9 pti-
nētē ſm ꝙ p ſenſuſ cognitōꝫ ɔſequūt
cibos uel venerea. non ē igitur in pte
ſenſitiua ſūmū hominis bonū qd eſt
felicitas.

Q. vltima hoīs felicitas non conſiſtit
ī actib9 ôtutū moꝛaliū. XXXIIII

Pparet aūt ꝙ nec ī opatōib9
moꝛalib9 ɔſiſtit vltima felici
tas hoīs. Felicitas. n. hūana
nō ē ad vltioꝛē finē oꝛdinabilis ſi ſit
vltīa. oēs āt opatiōes moꝛales ſūt oꝛ-
dinabiles ad aliqd aliud qd pȝ ex his
q̄ int eas ſūt pcipue. opatiōes. n. foꝛti
tudīs q̄ ſūt ī reb9 bellicis oꝛdināt ad
victoꝛiā 7 ad pacē. ſtultū. n. eēt ppter
ſe tm̄ bellare. ſilr opatiōes iuſticie
ad ſuandā pacē int hoīes oꝛdināt p
h ꝙ vnuſqſq3 qete qd ſuū ē poſſidet.
7 ſilr pȝ ī oīb9 alijs. nō ē igit ī opati-
onib9 moꝛalib9 vltima hoīs felicitas.
Adhc. ôtutes moꝛales ad h ſūt ut p
eas ɔſeruet mediū ī paſſiōib9 itriſed
et extioꝛib9 reb9. nō ē aūt poſſibile ꝙ
modificatio paſſionū ul reꝝ exterioꝝ
ſit vltim9 finis hūane vite cū ipe paſ-
ſiones et extioꝛes res ſint ad aliud oꝛ-
dinabiles. nō ē igit poſſibile ꝙ ī acti-
bus ôtutū moꝛaliū ſit vltīa hoīs feli-
citas. Amp. cū hō ſit hō ex eo ꝙ eſt
rōnē hñs. oȝ ꝙ ppu3 ei9 bonū qd ē fe
licitas ſit ſm id qd ē ppu3 rōni. magl
aūt ē ppꝛiū rōnis qd ipſa ī ſe hȝ q̄ȝ qd
ī alio facit. cū igit bonū moꝛal ôtutis
qddā a rōne ī reb9 alijs a ſe inſtitutū
nō potit eē optimū hoīs qd ē felicitaſ
ſ magl bonū qd ē in ipſa rōne ſitum.
Itē. ɔñſū ē ſ ꝙ finis oīu3 reꝝ vltim9
eſt aſſilari ad deū. illud igit ſm qd hō
maxīe aſſilat deo erit ei9 felicitas. h āt
nō ē ſm act9 moꝛaleſ cū tales act9 deo
attribui nō pñt niſi metaphoꝛice. nō
n. deo ɔuenit habē paſſiōes ul aliqua
h9mōi q̄ ſūt circa act9 moꝛales. nō eſt
igit vltīa felicitas hoīs q̄ ē vltim9 ei9
finis ɔſiſtēs ī actib9 moꝛalib9. Pꝫ. fe-
licitas ē ppꝛiū hoīs bonū. illud igitur
qd ē ppꝛiu3 hoīs int oīa bona hūana
reſpectu alioꝝ aīaliū ē ī q̄ q̄rēda ē ei9
vltīa felicitas. h9modi aūt nō ē ôtutū
moꝛaliū act9. nā alia aīalia aliqd ptici
pant uel liberalitatꝭ uel foꝛtitudinis.
intellectualis aūt actionis nullū aīal
aliqd pticipat. non ē igit vltima hoīs
felicitas in actib9 moꝛalib9.

Q. vltima felicitas non ſit in actu
pꝛudentie. XXXV

Nh etiā apparet ꝙ neq3 ī ac-
tu pꝛudentie ē vltīa hoīs feli
citas. Act9. n. pꝛudētie ē ſolū
circa ea q̄ ſūt moꝛaliū ôtutū. nō ē aūt
ī actib9 moꝛaliū ôtutū vltīa hoīs feli-
citas. neq3 igit ī actu pꝛudētie. Adhc
vltīa felicitas hoīs ē in optima hoīs
opatiōe. optīa aūt hoīs opatio ſm id
qd ē ppu3 hoīs ē ī ɔpatōe ad pfectiſ-
ſima obа. opatio aūt pꝛudētie nō eſt
erga oba pfectiſſima ītellcūs ul rōnis
nō. n. ē erga nccīa ſ erga ɔtīgētia opa
bilia. nō ē igit ī ei9 opatiōe vltīa hoīs
felicitas. Amp. qd oꝛdīat ad alteꝝ
ſicut ad finē nō ē vltīa hoīs felicitas.
opatio aūt pꝛudētie oꝛdinat ad alteꝝ
ſicut ad finē. tū qa oīs pꝛactica cogni
tio ſub q̄ ɔtinet pꝛudētia oꝛdinat ad
opationē. tū etiā qa pꝛudētia facit ho
minē bñ ſe habē ī his q̄ ſūt ad finē eli
gēda ſicut pȝ p Aꝛ. ī 6° ethicoꝝ. nō ē
igit in opatiōe pꝛudētie vltīa hoīs fe
licitas. Itē. aīalia irrōnabilia non
pticipāt aliquid felicitatis ſicut pbat
Aꝛ. in p ethicoꝝ. pticipāt aūt quedā
eoꝝ aliqd pꝛudētie ut pȝ p eūdem in
p metaph. igit felicitas nō cōſiſtit in
opatiōe pꝛudentie.

Q felicitas nō conſiſtit ī opera-tione artis. XXXVI

Atet etiā ꝙ neqȝ ī oꝑatiōe artꝫ. qa etiā artꝫ cognitio practica ē ⁊ ita ad finem ordinat̄ ⁊ ipſa nō ē vltimꝰ finis. ꝑ. oꝑationū artꝫ fines ſūt artificiata q̄ nō pn̄t eē vltimꝰ finis hūane vite. cū magꝫ nos ſumꝰ fines oīuȝ artificialiū. oīa. n. ꝓpter hoīs vſū fiūt. nō pōt igit̄ in oꝑatiōe artꝫ eē vltima felicitas.

Q vltima felicitas hoīs ꝯſiſtit ī cō-templatione dei. XXXVII

Si igit̄ vltīa felicitas hoīs nō ꝯſiſtit ī exterioribꝫ q̄ dicūt̄ bōa fortune neqȝ ī bonis corporis neqȝ ī bonis aīe q̄tuȝ ad ſenſitiuā ꝑtē neqȝ q̄tū ad ītellectiuā ſm actꝰ moralīū ꝟtutū neqȝ ſm intellectuales q̄ ad actionē ꝑtinent. ſ. artē ⁊ prudētiā. relinqt̄ ꝙ vltīa hoīs felicitas ſit ī ꝯtēplatiōe ꝟitatꝫ. hꝫ. n. ſola oꝑatio hoīs ē ſibi ꝓpa ⁊ ī eo nllō mō aliqꝺ alioꝝ coīcat hꝫ etiā ad nihil aliud ordinat̄ ſicut ad finē. cū ꝯtēplatio ꝟitatis ꝓpt̄ ſeipſam q̄rit̄. ꝑ hanc etiā oꝑationē hō ſuis ſuꝑioribꝫ ꝯiūgit̄ ꝑ ſilitudinē qa hꝫ tm̄ ꝺ oꝑatōībꝫ hūanis ī deo ⁊ ī ſubſtātijs ſepatꝫ ē. hac etiā oꝑatiōe ad illa ſuꝑiora contingit cogſcēdo ipa q̄cūqȝ mō. ad hāc etiā oꝑationē hō ſibi magꝫ ē ſufficiēs utpote ad eā ī paꝝ auxilio extioꝝ reꝝ egēs. ad hāc etiā oēs alie oꝑatiōes humane ordinati videt̄ ſicut ad finem. Ad ꝑfectionē. n. ꝯtēplatiōis reqritur īcolumitas corpis ad quā ordināt̄ artificialia oīa q̄ ſūt nccīa ad vitā. reqrit̄ etiā qes a ꝑturbationibꝫ paſſionū ad quā ꝑuenit̄ ꝑ ꝟtutes morales ⁊ ꝑ prudētiā. ⁊ qes ab exterioribꝫ paſſiōībꝫ ad quā ordinat̄ totū regimē vite ciuilis ut ſic ſi recte ꝯſideret̄ oīa hūana officia ſuire videāt̄ ꝯtēplātibꝫ ꝟitatē. nō ē aūt poſſibile ꝙ vltima hoīs felicitas cōſiſtat ī ꝯtēplatiōe q̄ ē ſm intellectū ꝑncipioꝝ q̄ ē īꝑfectiſſima ſicut maxīe vlīs reꝝ cognitionē ī potētia cōtinēs. ⁊ ē ꝑncipiū nō finis hūani ſtudij a nā nobꝫ ꝓueniēs nō ſm ſtudiū ꝟtutꝫ neqȝ etiā ſm ſcīas q̄ ſūt de rebꝫ infimis. cū oporteat felicitatē eē ī oꝑatiōe ītellectus ꝑ ꝯpationē ad nobiliſſima intelligibilia. relinqt̄ igit̄ ꝙ ī ꝯtēplatiōe ſapientie vltīa hoīs felicitas ꝯſiſtat ſm diuinoꝝ ꝯſiderationē. Ex quo etiā pȝ inductiōis via qꝺ ſ̄ rōnibꝫ eſt ꝓbatū ꝙ vltima felicitas hoīs nō ꝯſiſtit niſi in contemplatiōe dei.

Q hūana felicitas n̄ ꝯſiſtit ī ꝯgnitōe dei q̄ coīt̄ hēt̄ a plībꝫ. XXXVIII

Reqrendū aūt relinqt̄ in q̄li dei cognitiōe vltima felicitas ſube ītellectualꝭ ꝯſiſtit. Eſt. n. q̄dam coīs ⁊ cōfuſa dei cognitio q̄ q̄ſi oībus hoībꝫ adeſt ſiue hꝫ ſit ꝑ hꝫ ꝙ deū eſſe ſit ꝑ ſe notū ſicut alia demōſtratiōis ꝑncipia ſicut qbuſdā videt̄ ut ī ꝑ libº eſt dictū. ſiue ꝙ magꝫ verū videt̄ qa nāli rōne ſtatī hō in aliq̄lē dei cognitionē ꝑuenire pōt. vidētes. n. hoīes res nāles ſm ordinē certū currē cū ordiatio abſqȝ ordiatore nō ſit ꝑcipiūt vt ī pluribꝫ aliquē eē ordiatorē reꝝ q̄s videmꝰ. Quis aūt uel q̄lis uel ſi vnꝰ tm̄ ē ordinator nate. nōdū ſtatī ex hac coī ꝯſideratiōe habet̄. ſicut cū videmꝰ hominē moueri ⁊ alia oꝑa agē. ꝑcipimꝰ ei īeſſe quandā cām haꝝ oꝑationū q̄ alijs rebꝫ nō īeſt. ⁊ hāc cām aīam nominamꝰ nōdū tn̄ ſciētes qꝺ ſit aīa ſi corpꝰ. uel q̄lit̄ oꝑatiōes ꝑdictas efficiat. Nō ē aūt poſſibile hāc cognitionē ad felicitatē ſufficē. felicitas. n. oꝑationē eē oȝ abſqȝ defectu. hꝫ aūt cognitio ē multoꝝ erroꝝ āmixtiōeȝ ſuſcipiens. Quidā. n. reꝝ mūdanaꝝ nō aliū ordinatorē eē crediderūt q̄ȝ corpa celeſtia. vn̄ corpa celeſtia deos eē dixerūt. Quidā ꝟo vlteriꝰ ipſa elēa q̄ ex eis generant̄ q̄ eſtimātes motꝰ ⁊ oꝑatiōes nāles q̄s hn̄t nō ab alio ordīatore eis īeſſe ſꝫ ab eis alia ordinari. Quidā ꝟo hūanos actus nō alicuiꝰ ordinationi ſubeſſe credētes niſi hūane. hoīes qui alios ordināt deos eē dixerūt. iſta igit̄ dei cognitio non ſufficit ad felicitatē.

Amp̄. felicitas ē finis hūanorū actuū. ad ꝑdictā aūt cognitionē non ordināt̄ hūani actus ſicut ad finē. īmo q̄ ſtatī a ꝑncipio oībꝫ adeſt. non igit̄ ī hac dei cognitiōe felicitas conſiſtit.

Itē. nullꝰ ꝑ hꝫ vituꝑabilꝭ apparet qa felicitate careat. q īmo carentes ea ⁊ ī ipſam tēdentes laudant̄. ex hꝫ aūt ꝙ ꝑdicta dei cognitiōe aliqſ caret maxime vituꝑabilis apparet. deſigt̄. n. ꝑ hꝫ maxīe hoīs ſtoliditaſ ꝙ tam māifeſta dei ſigna non ꝑcipit. ſicut ſtolidus reputaret̄ q hoīem vidēs eū habē aīam non ꝯphendēt. Vn̄ ⁊ in ꝑs dr̄. Dixit inſipiēs ī corde ſuo nō ē deus. non eſt igit̄ hꝫ dei cognitio q̄ ad felicitatē ſufficiat. Amp̄. cognitio q̄ habet̄ ꝺ re tm̄ in cōī nō ſm aliqꝺ ſibi ꝓpriū. ē īꝑfectiſſima. ſicut cognitio q̄ habet̄ ꝺ hoīe ex hꝫ ꝙ mouet̄. eſt. n. hꝰmodi cognitio ꝑ quā res cogſcit̄ ī potētia tm̄. ꝓpa. n ī cōībꝫ potētia ꝯtinent̄. felicitas aūt ē oꝑatio ꝑfecta. ⁊ ſūmū hoīs bonū oȝ eē ſm id qꝺ eſt actu ⁊ non ſm ꝙ eſt potētia tm̄. nā potētia ꝑ actū ꝑfecta habet boni rōnē. nō ē igit̄ ꝑmiſſa dei cognitio ad felicitatē nr̄am ſufficiens.

Q felicitas hūana nō ꝯſiſtit in cognitione dei que habetur per demonſtrationem. XXXIX

Urſus ē q̄dā alia dei cognitō altior q̄ȝ ꝑmiſſa q̄ de deo ꝑ demōſtratiōeȝ hēt̄. ꝑ quā magꝫ ad ꝓpriā ipſiꝰ cognitionē accedit̄. cū ꝑ demr̄ationē remoueāt̄ ab eo multa ꝑ q̄ꝝ remotionē ab alijs diſcretꝰ ītelligit̄. Oñdit. n. demr̄atio deū eē īmobilē. et̄nū. īcorpeū. oīo ſimplicē. vnū ⁊ alia hꝰmōi q̄ ī ꝑ liº de deo oñdimꝰ. Ad ꝓpriā autē alicuiꝰ rei cognitionē ꝑuenit̄ nō ſolū ꝑ affirmationes ſꝫ etiā ꝑ negatiōes. ſicut. n ꝓpriū hoīs ē eſſe aīal rōnale ita ꝓpuȝ eiꝰ ē nō eē īaīatū neqȝ irrōnale. ſꝫ hꝫ inteſt int̄ vtrūqȝ cognitiōis ꝓpe modū ꝙ ꝑ affirmatiōes ꝓpa cognitiōe de re habita ſcit̄ qꝺ eſt res ⁊ quō ab alijs ſepat̄. ꝑ negationes aūt habita ꝓpa cognitiōe de re ſcit̄ ꝙ eſt ab alijs diſcreta. tn̄ qꝺ ſit, remanet igtū. talis aūt ē ꝓpa cognitio q̄ de deo habet̄ ꝑ demr̄atōes. Nō ē aūt nec iſta ad vltimā hoīs felicitatē ſufficiens. ea enī q̄ ſunt alicuiꝰ ſpēi ꝑueniūt ad finē illiꝰ ſpēi ut in pluribꝫ. ea ꝟo q̄ ſūt a nā ſūt ſꝑ uel ī pluribꝫ. deficiūt aūt ī paucioribꝫ ꝓpt̄ aliquā corruptōȝ. felicitaſ āt ē finis hūane ſpēi cū oēs hoīeſ ipaȝ nālit̄ deſiderāt. felicitas igit̄ eſt qꝺdā cōe bonū poſſibile ꝑueīre oībꝫ hoībꝫ niſi accidat aliqbꝫ īpedimentū q̄ ſint orbati. Ad ꝑdictā āt cognitiōȝ ꝺ deo habēdā ꝑ viā demōſtratiōis pauci ꝑueniūt ꝓpt̄ īpedimēta hꝰ cognitiōis q̄ in ꝑncipio libri tetigimꝰ. nō ē igit̄ dei talis cognitio eēntialit̄ ipſa hūana felicitas. Ad hꝫ. eſſe in actu eſt finis

exn̄tis ī potētia ut ex p̄miſſis pꝫ. felici
tas igit̄ que ē vltim⁹ finis ē actus cui
nō adiūgit̄ potētia ad vlterioꝛē actū.
talis āt cognitio ꝑ viā demōſtratiōis
de deo habita remanet adhuc ī poten
tia ad aliqd vlteri⁹ de deo cogꝰſcendū
uel eadē nobilioꝛi modo. poſteriores
eni conati ſūt aliqd ad diuinā cognitio
nē ꝑtineſ adiūgē his q̄ a p̊oꝛibꝫ īuene
rūt tradita. non eſt igit̄ talis cognitio
vltima hoīs felicitas. Amp̄. felicitas
oēm miſeriā excludit. nemo. n. ſimul
miſer ⁊ felix eē pōt. deceptio aūt ⁊ er
roꝛ magna ꝑs miſerie eſt. h̄ eſt. n. qđ
oēs nālit̄ fugiūt. p̄dicte aūt cognitiōi
q̄ de deo habet̄ multiplex erroꝛ adiun
gi pōt. qđ pꝫ ī mulđ q aliq̄ v̄a đ deo ꝑ
viam demōſtratiōis cogꝰuerūt q ſuas
eſtimatiōes ſequētes dū demōſtratio
eis deeſſet ī erroꝛes multiplices īcide
rūt. ſi aūt aliq fuerūt q ſic đ diuinis ve
ritate iuenerūt demōſtratiōis via ꝙ
eoꝝ eſtimationi nulla falſitaſ adiūge
ret̄ patet eos fuiſſe pauciſſimos. quod
nō ꝯgruit felicitati q ē cōis finis. non
igit̄ ē in hac cognitiōe de deo vltima
hoīs felicitas. P̄. felicitas ī oꝑatiōe
ꝑfecta ꝯſiſtit. ad ꝑfectionē aūt cogni
tiōis reqrit̄ certitudo. vn̄ ſcire alīt nō
dicimur niſi cogꝰſcam⁹ qđ īpoſſibile ē
alit̄ ſe habē ut pꝫ ī p̊ poſterioꝝ. cogni
tio aūt p̄dicta multū īcertitudinis hꝫ
qđ demōſtrat diſitas ſciaꝝ đ diuinis
eoꝝ q h̄ ꝑ viā demrātiōis iuenire co
nati ſūt. nō ē igit̄ ī tali cognitōe vltīa
felicitas. Itē. volūtas cū conſecuta
fuerit vltimū finē q̄etat̄ ei⁹ deſideriū.
vltim⁹ aūt finis oīs cognitionis hūa
ne ē felicitaſ. illa igit̄ cognitio dei eēn
tialit̄ ē ipſa felicitas q̄ habita nō reſta
bit alicui⁹ ſcibit̄ deſiderāda cognitio.
talis aūt̄ nō ē cognitio quā phi ꝑ de

monſtratiōes đ deo habere potuerūt
qa adhuc illa cognitōe habita alia de
ſideramus ſcire q̄ ꝑ hanc cognitionē
nōdū ſciūt̄. nō ē igit̄ in tali cognitiōe
dei felicitas. Adh̄. finis cui⁹libet in
potētia exn̄tis ē ut ducat̄ ī actū. ad h̄
eni tēdit ꝑ motū quo mouet̄ in finē.
tendit aūt vnūqđqꝫ ens ī potentia ad
h̄ ꝙ ſit actu ſꝫm ꝙ eſt poſſibile. aliqd
eni ē exn̄s ī potētia cui⁹ tota potentia
pōt reduci ī actū. vn̄ hui⁹ finiſ ē ut to
talit̄ in actū reducat̄. ſicut q̄ue ex me
diū exn̄s ē ī potētia ad ꝓpꝛiū ubi. ali
qd v̊o cui⁹ potētia tota nō pōt ſil̄ ī ac
tū reduci ſicut pꝫ đ mā p̊ma. vn̄ ꝑ ſuū
motū appetit ſucceſſiue ī actu diſatū
foꝛmaꝝ exire que ſibi ꝓpter eaꝝ diſi
tatē ſil̄ ineſſe nō pn̄t. intellect⁹ aūt vi
det̄ eē ī potētia ad oīa ītelligibilia vt
in z° dictū ē. duo aūt ītelligibilia pn̄t
ſil̄ in ītellectu poſſibili exiſtē ſꝫm actū
p̊mū q ē ſcīa lꝫ foꝛte nō ſꝫm actū ſecū
dū q eſt ꝯſideratio. ex q̊ pꝫ ꝙ tota po
tētia ītellectus poſſibil̄ pōt reduci ſil̄ ī
actū. h̄ igit̄ reqrit̄ ad ei⁹ vltimū finē
q ē felicitas. h̄ aūt nō facit p̄dicta co
gnitio q̄ đ deo ꝑ demōſtrationē habe
ri pōt. qa ea habita adhuc multa igꝰra
mus. nō ē igit̄ talis cognitio dei ſuffi
ciens ad vltimā felicitatē.

Q felicitas hūana nō cōſiſtit ī cognitiōe dei que ē ꝑ fidem. XL

Eſt aūt ⁊ alia dei ꝯgnitio q̄ꝺtū
ad aliqd ſupioꝛ cognitiōe p̄
dicta qua. ſ. de⁹ ab oībꝫ ꝑ fidē
cogꝰſcit̄ q̄ qdē q̄tū ad h̄ cognitionē q̄
đ deo ꝑ demonſtratōꝫ habet̄ excedit.
qa q̄dā de deo ꝑ fidē cogꝰſcim⁹ ad que
ꝓpt ſui eminētiā rō demōſtrans ꝑue
nire nō pōt ſicut ī p̊ncipio hui⁹ opeꝛ
dictū ē. nō ē aūt poſſibile neqꝫ in hac
dei ꝯgnitōe vltimā hoīs felicitatē cō
ſiſtē. felicitas. n. ē ꝑfcā hūani ītellect⁹
oꝑatio ſicut ex dicđ pꝫ. ī cognitiōe āt
fidei īuenit̄ oꝑatio ītellect⁹ īꝑfectiſſi
ma q̄tū ad id qđ ē ex ꝑte ītellect⁹ q̄
uis maxīa ꝑfectio īueniat̄ ex ꝑte obi.
non. n. ītellectus capit illud cui aſſen
tit credēdo. nō ē igit̄ neqꝫ ī hac dei co
gnitiōe vltīa hoīs felicitas. Itē. oſtē
ſū ē ſ̄ ꝙ vltīa felicitas nō ꝯſiſtit p̊nci
palit̄ ī actu volūtatis. ī cognitiōe aūt
fidei p̊ncipalitatē hꝫ volūtas. ītellec
tus aūt aſſentit ꝑ fidē his q̄ ſibi ꝓpo
nūt̄ qa vult. nō aūt ex ipſa v̊itatis eui
dentia neceſſario tract⁹. nō ē igit̄ in hac co
gnitiōe vltīa hoīs felicitas. Adhuc
q credit aſſenſū p̄bet his que ſibi ab
alio ꝓponūt̄. q̄ ipe nō videt. vn̄ fides
magis hꝫ cognitionē auditui ſil̄em q̄
viſioni. nō aūt credēt aliqs non viſis
ab aliq̈ ꝓpoſitis niſi eſtimaret eū ꝑfec
tioꝛē cognitionē habē đ ꝓpoſiđ q̄ ipe
habeat q nō videt. aut igit̄ eſtimatio
credētis ē falſa. aut oꝫ ꝙ ꝓponēs habe
at ꝑfectioꝛē cognitionē ꝓpoſitoꝛū. ꝙ
⁊ ſi ipſe nō ſolū cogꝰſcit ea ſꝫ q̈ ab aliq
alio audiēs. nō pōt h̄ ī īfinitū ꝓcedē.
eſſet. n. van⁹ ⁊ abſqꝫ certitudine fidei
aſſenſus. nō. n. īueniret̄ aliqđ p̊mū ex
ſe certū qđ certitudinē fidei credētiū
afferret. non ē. n. poſſibile fidei cogni
tionē eē falſam neqꝫ vanā ut ex dictis
pꝫ ī p̊ncipio libꝛi. ⁊ tn̄ ſi eēt falſa ⁊ va
na. ī tali cognitiōe felicitas non poſſit
cōſiſtere. eſt igit̄ aliq̄ hoīs cognitio de
deo altioꝛ cognitiōe fidei ſiue ipſe hō
ꝓponēs fidē īmediate videat v̊itateꝫ
ſicut xp̄o credim⁹. ſiue a vidēte īme
diate accipiat ſicut credim⁹ apoſtolis
⁊ ꝓphis. cū igit̄ ī ſūma dei cognitiōe
felicitas hoīs ꝯſiſtat. īpoſſibile ē ꝙ cō
ſiſtat ī fidei cognitiōe. Amp̄. ꝑ feli
citatē cū ſit vltimus finis nāle deſide
riū q̄etat̄. cognitio aūt fidei nō q̄etat
deſideriū ſꝫ magꝭ ipſū accēdit: qa vn⁹
qſqꝫ deſiderat vidē qđ credit. non eſt
igit̄ in cognitiōe fidei vltima hoīs fe
licitas. P̄. cognitio de deo dicta ē fi
nis inq̄tū vltīo fini reꝝ. ſ. deo ꝯiūgit.
ꝑ cognitionē āt fidei nō fit res credi
ta intellectui p̄ſens ꝑfecte. qa fides đ
abſentibꝫ ē nō de pn̄tibꝫ. Vn̄ ⁊ aplus
dic. z. Coꝛ. 5°. ꝙ q̄diu ꝑ fidē ambula
mus ꝑegrinamur a dn̄o. fit tn̄ ꝑ fidē
de⁹ pn̄s affectui. cū volūtarie credens
deo aſſentiat. ſꝫm ꝙ dr̄ Eph. 3°. habita
re xp̄m ꝑ fidē in coꝛdibꝫ nr̄is. non eſt
igit̄ poſſibile ꝙ in cognitiōe fidei vlti
ma felicitas hūana ꝯſiſtat.

Vtꝝ in hac vita hō poſſit ītelligere ſub̄as ſeꝑatas ꝑ ſtudiū ⁊ inq̄ſitionē ſcientiarū ſpeculatiuaꝝ. XLI

Abet aūt ⁊ adhuc aliā cogni
tionē đ deo ītellectual̄ ſub̄a.
Dictū ē. n. ī z° lib° ꝙ ītellec
tualis ſub̄a ſeꝑata cogꝰſcendo eſſentiā
ſuā cogꝰſcit ⁊ qđ ē ſup̄ ſe ⁊ qđ ē ſub ſe
⁊ ſꝫm modū ſue ſub̄e. qđ p̄cipue nccē
ē ſi illud qđ ē ſup̄ ipſam ſit cā eius. cū
opoꝛteat ī effectibꝫ ſilitudinē īueniri
cauſe. vn̄ cū de⁹ ſit cā oīuꝫ ſub̄aꝝ ītel
lectualiū creataꝝ ut ex ſupioꝛibus pꝫ.
nccē ē ꝙ intellectuales ſub̄e ſeꝑate co
gnoſcēdo ſuā eēntiā cogꝰſcāt ꝑ modū
viſiōis cuiuſdā ipſuꝫ deū. res. n. illa ꝑ
ītellectū viſiōis modo cognoſcit̄ cui⁹
ſimilitudo in intellectu exiſtit. ſicut
⁊ ſimilitudo rei coꝛpoꝛaliter viſe ē in
ſenſu videntis. quicūqꝫ g̊ intellectus
appꝛehēdit ſubſtantiam ſeꝑatam co
gnoſcendo đ ea quid eſt. videt deum

altiori modo q̄ȝ aliq̄ p̄dictaꝝ cog̃ſcāt᷑.
qa g̊ qdā poſuerunt vltimā felicitatē
hoīs eē in hac vita p ħ ꝙ cog̃ſcūt ſub-
ſtātias ſepatas ↄſiderandū ē vtrū hō
ī hac vita poſſit ſubas ſepatas cog̃ſcē.
Hoc aūt qōnē hȝ. ītellect⁹.n.nr̄ ſcd̄m
ſtatū p̄ntē nihil intelligit ſine fantaſ-
mate qđ ita ſe hȝ ad ītellectū poſſibi-
lē q̊ intelligim⁹ ſicut ſe hn̄t colores ad
viſū ut pȝ ex his q̄ in 2° tractata ſūt.
ſi igit᷑ p cognitionē intellectiuā q̄ eſt
ex fantaſmatib⁹ poſſit puenire aliquiſ
noſtꝝ ad ītelligendas ſubas ſepatas.
poſſibile erit ꝙ aliqs ī hac vita intelli-
get ipſas ſubſtantias ſepatas.7 p ↄn̄s
vidēdo ipas ſubas ſepatas pticipabit
modū illius cognitiōis q̄ ſuba ſepata
ītelligēs ſe ītelligit deū. ſi aūt p cogni-
tionē q̄ eſt ex fantaſmatib⁹ nullo mō
poſſit puenire ad intelligēdas ſubſtā-
tias ſepatas. nō erit poſſibile ꝙ homo
ī ſtatu hui⁹ vite p̄dictū modum diīe
cognitiōis aſſequat᷑. Q̄ aūt ex cogni-
tiōe q̄ ē p fantaſmata ad intelligendū
ſubas ſepatas puenire poſſim⁹ aliqui
diſſimode poſuerūt. Anenpethe nāqȝ
poſuit ꝙ p ſtudiū ſpeculatiuaꝝ ſciarū
poſſum⁹ ex his ītellectiˢ q̄ p fantaſma-
ta cognoſcimus. peruenire ad intelli-
gēdas ſubas ſepatas. poſſumus.n.ac-
tione ītellect⁹ extrahē qdditatem rei
cuiuſlibet hn̄tis qdditatē q̄ nō eſt ſua
qdditas. eſt.n.ītellect⁹ nat⁹ cognoſcē
quālibet qdditatē inq̄tū eſt qdditas
cū ītellect⁹ ꝓpriū obm̄ ſit qđ qd eſt. ſi
aūt illud qđ p̄mo p intellectū poſſibi-
lē ītelligit᷑ ē aliqd hn̄s qdditatē. poſ-
ſum⁹ p ītellectū poſſibilē abſtrahere
qdditatem illi⁹ p̄mo ītellecti. 7 ſi illa
qdditas hēat qdditatē. poſſibile erit
iterū abſtrahē qdditatē illi⁹ qdditati.
7 cū nō ſit ꝓcedē in infinitū oȝ ꝙ ſtet᷑

alicubi. pōt igit᷑ intellect⁹ nr̄ puenire
via reſolutiōis ad cog̃ſcendā qddita-
tē nō hn̄tē aliā qdditatē. talis aūt eſt
qdditas ſube ſepate. pōt igit᷑ ītellec-
tus noſter p cognitionem que ex fan-
taſmatib⁹ accipit᷑ puenire ad ītelligē-
das ſubas ſepatas. Procedit autē ad
oſtēdēdū idē p aliā ſilem viā. Ponit.n.
ꝙ ītellectuȝ vni⁹ rei ut puta eq apud
me 7 apud te multiplicat᷑ ſolū p mul-
tiplicationē ſpērū ſpūaliū q̄ ſūt diſe ī
me 7 in te. oȝ igit᷑ ꝙ intellectū qđ nō
ſuſtētat᷑ ī aliq̄ h⁹moi ſpē. ſit idē apud
te 7 apud me. ſ; qdditas ītellecti quā
ītellect⁹ nr̄ nat⁹ ē abſtrahē ut ꝓbatuȝ
ē nō hȝ aliquā ſpēm ſpūalem 7 īdiui-
dualē cū qdditas ītellecti nō ſit qddi-
tas indiuidui neqȝ ſpūalis neqȝ corpo-
ralis. cū intellectū inq̄tū ē h⁹moi ſit
vle. ītellectus igit᷑ nr̄ nat⁹ ē intelligē
qdditatē cui⁹ ītellect⁹ ē vn⁹ apud oēs
talis āt ē qdditas ſube ſepate. eſt igit᷑
ītellect⁹ nr̄ nat⁹ cognoſcē ſubam ſepa-
tam. Si aūt diligent᷑ ↄſideret᷑. vie iſte
friuole īuenientur. Cū enī intellectū
inq̄tū h⁹mōi ſit vle oȝ ꝙ qdditas ītel-
lecti ſit qdditas alicui⁹ vlis.ſ.generis
ul᷑ ſpēi. qdditas autē generis uel ſpēi
hoꝝ ſenſibiliū cui⁹ cognitionē ītellec-
tiuā p fantaſmata accipim⁹. ↄp̄hēdit
ī ſe mām 7 formā. ē igit᷑ oīo diſſimilis
quidditati ſube ſepate q̄ ē ſimplex 7
īmāl᷑. nō ē igit᷑ poſſibile ꝙ p ħ qđ ītel-
ligit᷑ qdditas rei ſēſibil᷑ p fantaſmata
ītelligat᷑ qdditas ſube ſepate. P̄5. nō
ē eiuſdē rōnis forā q̄ ſm̄ ſe n̄ pōt ſepa-
ri ab aliq̄ ſubō cū illa q̄ ſepat᷑ ſm̄ eē a
tali ſubō lȝ vtraqȝ ſm̄ ↄſiderationē ac-
cipiat᷑ abſqȝ tali ſubō. nō.n.ē eadē rō
magnitudinis 7 ſube ſepate niſi pona-
mus magnitudines ſepatas medias
int᷑ ſpēs 7 ſenſibilia ſicut aliq̄ plonici

poſuerūt. qdditas aūt generis ul᷑ ſpēi
reꝝ ſenſibiliū nō pōt ſepari ſm̄ eē ab
hac indiuiduali mā niſi forte ſm̄ pla-
tonicos ponam⁹ reꝝ ſpēs ſepatas qđ
eſt ab Aꝝ. īꝓbatū. eſt igit᷑ oīo diſſiſis
qdditas p̄dicta ſubn̄s ſepatis q̄ nullo
mō eſt in mā. non igit᷑ p ħ ꝙ he qddi-
tates ītelligunt᷑ ſube ſepate intelligi
pn̄t. Adħ. ſi qdditas ſube ſepate dēt᷑
eē eiuſdē rōnis cū qdditate generī ul᷑
ſpēi iſtoꝝ ſēſibiliū. nō poterit dici ꝙ
ſit eiuſdē rōnis ſm̄ ſpēm niſi dicam⁹
ꝙ ſpēs hoꝝ ſenſibilium ſint ipſe ſube
ſepate ſicut platonici poſuerūt. rema-
net igit᷑ ꝙ nō erūt eiuſdem rōnis niſi
q̄tū ad rōnē qdditatis inq̄tū ē qddi-
tas. ħ āt ē rō cōis gn̄is.ſ. 7 ſpēi 7 ſube.
nō igit᷑ p has qdditates đ ſubn̄s ſepa-
tis aliqd ītelligi pōt niſi remotū ge-
nus ipſaꝝ. cognito aūt gnē nō ꝓpt᷑ ħ
cog̃ſcit᷑ ſpēſ niſi in potētia. nō poterit
igit᷑ intelligi ſuba ſepata p intellectuȝ
haꝝ qdditatū. Amp̄. maior eſt di-
ſtātia ſube ſepate a ſenſibilib⁹ q̄ȝ vni⁹
ſenſibilis ab alio. ſ; ītelligē qdditatē
vni⁹ ſenſibil᷑ nō ſufficit ad ītelligēdā
qdditatē alti⁹ ſenſibilis. cecus.n.na-
tus p ħ ꝙ ītelligit qdditatē ſoni nul-
lo mō pōt puenire ad ītelligendā qd-
ditatē coloris. multo igit᷑ min⁹ p ħ ꝙ
intelligat qs qdditatē ſenſibilis ſube
poterit ītelligē qdditatē ſube ſepate.
Itē. ſi etiā ponam⁹ ꝙ ſube ſepate or-
bes moueāt ex q̊ꝝ motib⁹ cauſantur
forme ſenſibiliū. hic mod⁹ cognitiōis
ſube ſepate ex ſenſibilibuſ nō ſufficit
ad ſciēdā qdditatē ipaꝝ. nā p effectū
ſcit᷑ cā. uel rōne ſilitudinis q̄ ē int᷑ ef-
fectū 7 cām ul᷑ inq̄tū effect⁹ demon-
ſtrat ṽtutē cāe. rōne autē ſilitudinis
ex effectu nō pōt ſciri de cā qd ē niſi
ſit agēs vni⁹ ſpēi. ſic āt nō ſe hn̄t ſub-

ſtantie ſepate ad ſenſibilia. rōne autē
ṽtutis ħ etiā nō pōt eē niſi qn̄ effect⁹
adeq̄t ṽtutē cāe. tūc.n. p effectū tota
ṽt⁹ cāe cog̃ſcit᷑. ṽt⁹ aūt rei demōſtrat
ſubam ipi⁹. ħ āt ī ꝓpoſito dici nō pōt.
nā ṽtutes ſubaꝝ ſepataꝝ excedūt ef-
fectus ſenſibiles oēs q̊s ītellectu cō-
p̄hendimus. ſicut virtus vlis effectū
pticularē. nō ē igit᷑ poſſibile ꝙ p ſenſi-
biliuȝ intellectū deuenire poſſim⁹ ad
intelligendū ſubas ſepatas. Adhuc
oīa ītelligibilia in q̊ꝝ cognitionē de-
uenim⁹ p inqſitionē 7 ſtudiū. ad ali-
quā ſciaꝝ ſpeculatiuarū ptinēt. ſi igit᷑
p ħ ꝙ ītelligim⁹ naturas 7 qdditates
iſtoꝝ ſenſibiliū puenim⁹ ad ītelligen-
das ſubas ſepataſ oportet ꝙ intelligē
ſubſtātias ſepatas cōtingat p aliquā
ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ. ħ aūt nō videm⁹.
non ē.n. aliq̄ ſpeculatiua ſcia q̄ doceat
đ aliq̄ ſubaꝝ ſepataꝝ qd eſt. ſ; ſolū qa
ſūt. nō ē igit᷑ poſſibile ꝙ p ħ ꝙ ītelligi-
mus nās ſenſibiliū pueniam⁹ ad ītel-
ligēdas ſubas ſepatas. Si aūt dicat᷑ ꝙ
ē poſſibile eē aliquā talē ſciam ſpecu-
latiuaȝ q̄uis adhuc nō ſit īuenta. hoc
nihil ē. qa nō ē poſſibile p aliqua p̄n-
cipia nob̄ nota ad ītelligēdas ſubſtā-
tias p̄dictas deuenire. oīa.n. ꝓpa p̄n-
cipia cuiuſcūqȝ ſcīe depēdent ex p̄nci-
pijs p̄mis īdemōſtrabilib⁹ p ſe notis
q̊ꝝ cognitionē a ſenſibilib⁹ accipim⁹.
ut pȝ in fine poſterioꝝ. ſenſibilia autē
nō ſufficient᷑ ducūt ī cognitionē rerū
īmāliuȝ ut p ſupiores rōnes ē ꝓbatū.
non eſt g̊ poſſibile aliquam ſciam eē
p quam ad ītelligēdas ſubas ſepatas
pueniri poſſit.

Q̄ nō poſſum⁹ in hac vita intel-
ligere ſubſtantias ſepatas ſicut
poſuit Alexander. XLII

Via vo Alexander poſuit ꝙ
ītellectus poſſibil' ē gnābilis
7 corruptibilis utpote qdam
ꝑpatio hūane nãe ɔſequēs ɔmixtiōez
elementoꝝ ut ī 2° habitū ē. nō ē autē
poſſibile ut talis virtus ſup̄ mãlia ele
uet'. poſuit ꝙ ītellect9 poſſibil' noſter
nunq̄ꝫ poſſit ꝑuenire ad intelligēdas
ſubas ſepatas. poſuit tamē ꝙ nos ſm
ſtatū p̄ntis vite poſſumus ſubas ſepa
tas ītelligē. Qd qdē oſtendē nitebat'
h mō. Vñ nūqdꝫ qñ ꝑuenit' ad cōple-
mentū in ſua gnãtiōe 7 ad vltimã ꝑ-
fectiōꝫ ſue ſube. cōplebit' opatio ꝓpa
ſua ſiue actio ſiue paſſio. ſicut. n. opa-
tio ſubam ſequit'. ita opatiōis pfectio
pfectiōez ſube. vñ aïal cū fuerit ex to-
to pfectū poterit ꝑ ſe ambulare. intel-
lectus autē habitualis q nihil ē aliud
q̄ꝫ ſpēs ītelligibiles facte ꝑ intellectū
agentem exn̄tes ī intellectu poſſibili
opatio ē duplex. vna ut faciat ītellec-
ta ī potētia eſſe ītellecta actu. quã hꝫ
ex ꝑte ītellectus agētis. ſecūda ē intel
ligē ītellecta ī actu. hec. n. duo homo
pōt facē ꝑ habitū ītellectualē. qñ igit'
ɔplebit' gnãtio ītellect9 ī habitu. cō-
plebit' in ipſo vtraqꝫ p̄miſſaꝝ opatio-
nū. ſꝑ aūt accedit ad cōplementū ſue
gnãtiōis dū nouas ſpēs ītellectas ac-
qrit. 7 ſic nccē ē ꝙ qñqꝫ ſua generatio
ɔpleat' niſi ſit īpedimētū. qa nulla ge
neratio ē ad infinitū tendēs. ɔplebit'
igit' qñqꝫ vtraqꝫ opationū ītellectus
in habitu ꝑ h ꝙ oïa ītellecta ī potētia
faciet ī actu qd ē ɔplemētū p̄me ope-
ratiōis. 7 ꝑ h ꝙ ītelliget oïa intelligi-
bilia ſepata 7 nō ſepata. Cū āt ītellec
tus poſſibilis nō poſſit ītelligē ſubſtā
tias ſepatas iam ſm ei9 opiōnē ut dic
tū ē intēdit ꝙ ītelligem9 ꝑ intellectuꝫ
in habitu ſubas ſepatas inq̄ꝫtū ītellec
tus agens q ab ipſo ponit' ſuba ſepata
fiet forā ītellcūs ī habitu 7 nob ipſis
ita ꝙ ꝑ eū ītelligem9 ſicut nūc intelli-
gimus 7 ꝑ intellectū poſſibilē. 7 tñ de
vtute intellect9 agētis ſit facē oïa ītel
lecta ī actu q̄ ſūt ītelligibilia potentia
etiã ītelligē ſubas ſepatas. ī ſtatu illo
ītelligem9 oēs ſubas ſepatas 7 oïa in-
telligibilia nō ſepata. 7 ſm h ꝑ hāc co
gnitiōꝫ q̄ ē ex fantaſmatibꝫ ꝑuenim9
ī cognitionē ſube ſepate nō ꝙ ipa fan
taſmata ītellecta ꝑ ea ſint mediū ali-
qd ad ɔgſcēdas ſubas ſepatas ꝓut ac
cidit ī ſciētijs ſpeculatiuis ſicut poſu-
it opio ſupior. ſ; inq̄ꝫtū ſpēs ītelligibi-
les ſūt qdã diſpōnes in nob ad talem
formã q̄ ē intellectus agēs. 7 h eſt pri
mū in q̄ differūt he due opiones. vñ
qñ ītellectus in habitu fuerit pfectus
ꝑ h9mōi ſpēs ītelligibiles in nob fac-
tas ab ītellectu agēte fiet ipe ītellect9
agens nob forā ut dictū ē. 7 nominat
ipſū intellectū adeptū de q̄ dicūt Aꝝ.
dicē ꝙ ſit ab extriſeco. 7 ſic lꝫ ī ſciētijs
ſpeculatiuiſ nō ſit pfectio vltīa huma
na ſicut ſupior ponebat opinio. ꝑ eas
tñ hō diſponit' ad vltimã pfectionem
ɔndã. 7 h ē ſecūdū ī q̄ differt ſecūda
opio a prima. 3° aūt differt ꝑ h ꝙ ſm
p̄mã opiōnē intelligē ītellectū agen
tē ē cã ꝙ ɔtinuet' nobiſcū. ſm vo hāc
ſecūdã opiōnē ē eɔ°. nã ꝓpt h ꝙ no-
biſcū ɔtinuat' ut forā ītelligim9 ipſū
7 alias ſubas ſepatas. Hec āt irrōna-
bilit' dicūt'. Intellect9. n. ī habitu ſicut
ītellectus poſſibil' ponit' ab Alexãdro
eē gnābil' 7 corruptibil'. eťnū āt ñ pōt
fieri forā gnābil' 7 corruptibil' ſm eū
ꝓpter h. n. ponit ītellectū poſſibilē q
vnit' nob ut forma eē gnābilē 7 corru
ptibilē. ītellectū vo agentē q ē incor-
ruptibilis eē ſubam ſeparatã. cū igit'
intellectus agēs ſm Alexãdrū ponat'
eē quedã ſuba ſepata eťna. īpoſſibile
erit ꝙ ītellectus agēs fiat forma intel
lectus ī habitu. ¶ P̄. forā intellectus
inq̄ꝫtū ē intellect9 ē intelligibile ſicut
forma ſenſus ē ſenſibile. nō. n. recipit
intellect9 aliqd ꝑ ſe loquēdo niſi ītel-
ligibilit' ſicut nec ſenſus niſi ſenſibi-
lit'. ſi igit' nō pōt intellectus agēs eſſe
ītelligibile ꝑ ītellectū ī habitu. īpoſſi
bile erit ꝙ ſit forā ei9. ¶ Itē. intelligē
aliqd tripliciť dicimur. vno° ſicut in-
telligim9 intellectu q ē vtus a q̄ egre-
dit' talis opatio. vñ 7 ipſe intellectus
intelligē dicit'. 7 ipſū ītelligē ītellect9
fit ītelligē nr̄m. alio° ſicut ſpē ītelligi-
bili. q̄ qdē dicimur ītelligē nō q̄ ipſa
ītelligat ſ; qa vis ītellectiua pficit' per
eã ī actu ſicut vir' viſiua ꝑ ſpēm colorꝫ
3° mō ſicut medio ꝑ cui9 cognitionez
deuenim9 in cognitionē alteri9. ſi igit'
hō qñqꝫ ꝑ ītellectū agentē intelligat
ſubas ſepatas. oꝫ aliq̄ modoꝝ dictorū
h dici. nō aūt dicit' h mō 3°. qa nō ɔce-
dit Alexãder ꝙ ītelligat ītellectū agē
tem uel ītellectus poſſibil' uel intellec
tus ī habitu. nec etiã 2° mō. qa ītelli-
gē ꝑ ſpēm ītelligibilē attribuit' vtuti
ītellectiue cui9 illa ſpēs ītelligibilis ē
forma. Nec aūt ɔcedit Alexander ꝙ
ītellect9 poſſibilis uel ītellect9 ī habi-
tu ītelligat ſubas ſepatas. vñ non pōt
eē ꝙ ſic ītelligam9 ſubas ſepatas ꝑ in-
tellectū agentē ſicut ītelligim9 aliq̄ ꝑ
ſpēm ītelligibilē. ſi aūt ſicut ꝑ vtutez
ītellectiuã. oꝫ ꝙ ipſū ītelligē ītellect9
agētis ſit ītelligē hoīs. h aūt eē nō po
teſt. niſi ex ſuba ītellect9 agentis 7 ſub-
ſtantia hoīs fiat vnū ſm eē. īpoſſibile
ē. n. ſi ſint due ſube ſm eē diſe ꝙ opa-
tio vni9 ſit opatio alteri9. erit igit' ītel
lectus agēs vnū ſm eē cū hoīe. nō āt
ſm eē accn̄tale: qa iam nō eēt ītellec-
tus agēs ſuba ſ; accn̄s. ſic. n. ex colore
7 corpe fit vnū ſm eē accn̄tale. relin-
quit' igit' ꝙ ītellect9 agēs ſit cum hoīe
vnū ſm eē ſubale. erit igit' uel aïa hu
mana uel ꝑs ei9 7 nō aliq̄ ſuba ſepata
ſicut Alexãder ponit. nō igit' ſm opi-
nionē Alexãdri pōt poni ꝙ hō intelli
gat ſubas ſepatas. ¶ Amp. ſi ītellect9
agēs qñqꝫ fiet forā iſti9 hoīs ita ꝙ per
ipſū ītelligere poſſit. eadē rōne potit
fieri forā alti9 hoīs ꝑ ipſū ſilit' intelli-
gētis. ſeq̄t' g° ꝙ duo hoīes ſil' ꝑ intellec
tū agentē ītelligēt ſicut ꝑ formã ſuã.
h aūt eſt ita ꝙ ipſū ītelligē ītellectus
agētis ſit ītelligē ītelligētis ꝑ ipſuꝫ ut
iam dictū ē. erit g° idē intelligē duoꝝ
ītelligentiū. qd ē īpoſſibile. ¶ Rō etiã
ſua friuola eſt oïo. ꝓ qdē qa qñ pficit'
gnãtio alicui9 generꝭ. oꝫ ꝙ pficiat' ſua
opatio. ſ; tñ ſm modū ſui generis. nō
aūt ſm modū gnis altioris. cū eni ꝑ-
ficit' gnãtio aeris. hꝫ gnãtionē 7 mo-
tū cōpletū ſurſū. nō tñ ut moueat' ad
locū ignis. ſilr' aūt cū ɔplet' generatio
ītellect9 ī habitu. cōplebit' ei9 opatio
q̄ ē ītelligē ſm ſuū modū. nō aūt ſm
modū q̄ ītelligūt ſube ſepate ut. s. in-
telligat ſubas ſepatas. vñ ex gnãtiōe
ītellect9 ī habitu nō pōt cōcludi ꝙ hō
qñqꝫ ītelligat ſubas ſeparatas. 2° qa
eiuſdē vtutis ē cōplemētū opationis
cui9 ē opatio ipſa. ſi igit' intelligē ſub
ſtãtias ſepatas ſit ɔplemētū opatiōis
ītellect9 in habitu. ſeq̄t' ꝙ intellectus
ī habitu ītelligat qñqꝫ ſubas ſepatas.
qd Alexander nō ponit. ſeq̄ret'. n. ꝙ
ītelligē ſubas ſepatas ɔtingēt ꝑ ſcīas
ſpeculatiuas q̄ ſub ītellectu in habitu
ɔp̄hendūt'. 3° qa eorū q̄ gnãri īcipiūt
ɔplet' gnãtio ut ī pluribꝫ. cū oēs gene
ratiōes reꝝ ſint a cauſis determinatis

que ɔſequūt effect⁹ ſuos uel ſp uel in
maiori pte. ſi igit̃ ad ɔp'etionē gene-
ratiōis ſeqt̃ etiā ɔplementū actionis
oʒ etiā ꝙ opatio cōpleta ɔſequat̃ ea q̄
gnānt uel ſp uel ī maiori pte. ītelligē
aūt ſubās ſepatas nō ɔſequūt ꝙ ad ge
nerationē ītellectus ī habitu ſtudent
neq̄ȝ ī pluribꝫ neq̄ȝ ſp. qnimo nullus
ꝓfeſſus ē ſe ad hāc pfectionē puenīſ-
ſe. nō ē igit̃ ɔplementū opatiōis ītel-
lect⁹ ī habitu: ītelligē ſubās ſepatas.

Q̄ non poſſumus ītelligē ī hac
vita ſubſtātias ſeparatas ſicut
poſuit Auerrois. XLIII

Uia ṽo maxia difficultas eſt
ī opīone Alexandri ex hoc ꝙ
ponit ītellectū poſſibilē ī ha
bitu totalit̃ corruptibilē. Auerrois fa
ciliorē viam ſe eſtimauit adinueniſſe
ad oñdendū ꝙ qn̄q̄ȝ ītelligam⁹ ſubās
ſepatas ex h̄ ꝙ ponit ītellectū poſſibi-
lē īcorruptibilē ⁊ a noƀ ẜm eē̄ ſepatū
ſicut ⁊ ītellectū agentē. oñdit. n. p̊ ꝙ
nccē̄ ē ponē ꝙ ītellect⁹ agēs ſe habeat
ad p̄ncipia nālit̃ cognita a noƀ uel ſi
cut agēs ad inſtrm̄ uel ſicut forma ad
mām. ītellect⁹. n. ī habitu q̊ intelligi-
mus nō ſolū hȝ hāc actionē q̄ ē ītelli-
gē ẜ etiā hāc q̄ ē facē ītellecta ī actu.
vtrūq̄ȝ. n. exꝑimur ī nr̄a ptāte exiſtē.
h̄ aūt qꝺ ē facē ītellecta ī actu magis
ꝓpe notificat ītellectū ī habitu q̄ȝ ītel
ligē. q̄a p̊us ē facē intellecta ī actu q̄ȝ
ītelligē. ſūt. n. q̄dā ī noƀ facta ītellec-
ta ī actu nālit̃ nō ex ſtudio aut ex nr̄a
volūtate. ſicut p̊ma ītelligibilia. h̄ āt
facē intellecta actu nō ɔtingit p intel
lectū ī habitu p quē fiūt ītellecta ī ac
tu ea q̄ ſcim⁹ ex ſtudio ẜ magꝭ ſūt ini-
tiū intellect⁹ in habitu. vn̄ ⁊ habitus

hoꝝ ītelligibiliū ab Arꝭ. in 6° ethicoꝝ
ītellect⁹ dicit̃. fiūt aūt ītellecta ī actu
p ſolū intellectū agentē. p h̄ autē fiūt
ītellecta ī actu alia q̄ ex ſtudio ſcim⁹.
facē igit̃ h̄ ɔſequētia ītellecta in actu
eſt actio ⁊ ītellectus ī habitu q̄tū ad
p̊ma p̄ncipia ⁊ ipſius ītellect⁹ agētis.
vna āt actio nō ē duoꝝ niſi vnuȝ eoꝝ
ɔpet̃ ad altꝛ̄ȝ ſicut agēs ad inſtrm̄ ul̃
ſicut forā ad mām. oʒ igit̃ ꝙ ītellectuſ
agēs ɔpet̃ ad p̊ma p̄ncipia ītellectus
ī habitu uel ſicut agēs ad inſtrm̄ uel
ſicut forā ad mām. Qꝺ qdē q̄lit̃ poſ-
ſit eē̄ ſic oñdit. Intellectus poſſibil̃ cū
ſit ẜm ei⁹ potentiā q̄dā ſuƀa ſeparata
ītelligit ītellectū agētē ⁊ alias ſuƀas
ſepatas ⁊ etiā p̊ma ītellecta ſpecula-
tiua. ē igit̃ ſuƀm vtrorūq̄ȝ. q̄cūq̄ȝ aūt
ɔueniūt ī vno ſuƀo. alteꝝ eoꝝ ē ſicut
forā alteri⁹. ſicut cū color ⁊ lux ſint ī
diaphono ſicut in ſuƀo. oʒ ꝙ alterū. ſ.
lux ſit q̄ſi forā alteri⁹. ſ. coloris. h̄ aūt
nccē̄ ē qn̄ hn̄t ordinē ad īuicē non in
his q̄ p accn̄s ɔiūgunt̃ in eodē ſubiec
to ſicut albedo ⁊ muſica. ſūt aūt intel-
lecta ſpeculatiua ⁊ ītellect⁹ agens or-
dinē ad īuicē hn̄tia. cū ītellecta ſpecu
latiua ſint facta ītellecta ī actu p ītel-
lectū agentē. hȝ ſe igit̃ intellect⁹ agēs
ad ītellecta ſpeculatiua q̄ſi forā ad ma
teriā. oʒ igit̃ ꝙ cū ītellecta ſpeclatiua
ſint noƀ copulata p fantaſmata q̄ ſūt
qꝺdā ſuƀm ipoꝝ. ꝙ etiā ītellcūs agēſ
ɔtinuet̃ nobiſcū inq̄tū ē forā ītellec-
toꝝ ſpeculatiuoꝝ. qn̄ igit̃ ītellecta ſpe
culatiua ſūt ī noƀ ſolū ī potētia. intel-
lect⁹ agēs cōtinuat̃ nobiſcū ſolū ī po-
tētia. qn̄ aūt aliq̄ ītellecta ſpeculatiua
ſūt in noƀ ī actu ⁊ aliq̄ ī potētia. cōti-
nuat̃ noƀ ptīm ī actu ⁊ ptī in potētia
⁊ tūc dicimur moueri ad ɔtinuatiōeȝ
p̄dictā. q̄a quāto plura ītellecta ī actu

fuerint ī noƀ facta: pfecti⁹ ītellectus
agēs cōtinuat̃ in noƀ. hic aūt pfectus
motus ad cōtinuationē fit p ſtudiū ī
ſciētijs ſpeculatiuis p qꝺ vera ītelle-
cta acq̄rim⁹. ⁊ falſe opīones excludūt̃
q̄ ſūt ex ordinē hui⁹ mot⁹ ſicut mon-
ſtruoſa ex ordinē nālis opatiōis. vn̄
⁊ ad hūc pfectū iuuant ſe hoīes ſicut
iuuāt ſe īuicē in ſciētijs ſpeculatiuis.
qn̄ ḡ oīa ītellecta ī potētia fuerit ī no
bis facta ī actu. tūc ītellect⁹ agēs pfec
te copulabit̃ noƀ ut forā. ⁊ ītelligem⁹
p ipſū pfecte ſicut nūc pfecte ītelligi-
mus p ītellectū ī habitu. vn̄ cū ad in-
tellectū agentē ptineat ītelligē ſuƀas
ſepatas. ītelligem⁹ tūc ſuƀas ſepatas
ſicut nūc ītelligim⁹ ītellecta ſpecula-
tiua. ⁊ h̄ erit vltīa hoīs felicitas ī qua
hō erit ſicut q̄dā de⁹. Hui⁹ aūt pōnis
deſtructio ex p̄miſſis ſufficiēt̃ appet.
ꝓcedit. n. ex ſuppōne multoꝝ q̄ in ſu-
perioribꝫ ſūt īꝓbata. p̊ qdē ẜ oñſū ē ꝙ
ītellectus poſſibil̃ nō ē aliq̄ ſuƀa ſepa
ta a noƀ ẜm eē̄. vn̄ nō oportebit ꝙ ſit
ſuƀm ſuƀarū ſepataꝝ. p̄cipue cū Arꝭ.
dicat ꝙ ītellectus poſſibilis ē in q̊ eſt
oīa fieri. vn̄ videt̃ ꝙ ſit ſuƀm ſoluȝ il-
loꝝ q̄ ſūt facta ītellecta. Itē. de ītel-
lectu agēte etiā ẜ oñſū ē ꝙ nō eſt aliq̄
ſuƀa ſepata ẜ ps aīe cui Arꝭ. attribuit
hāc opationē. ſ. facē intellecta in actu
q̄ ē in nr̄a ptāte. vn̄ non oportebit ꝙ
ītelligē p intellectū agentē ſit noƀ cā
ꝙ poſſum⁹ ītelligē ſuƀas ſepatas. ali-
as ſp ītelligerem⁹ eas. Adh̄. ſi ītel-
lect⁹ agens ē ſuƀa ſepata. nō copulat̃
nobiſcū niſi p ſpēs factas ītellectaſ in
actu ẜm ei⁹ poſitiōeȝ ſicut nec ītellec-
tus poſſibil̃. lȝ ītellect⁹ poſſibil̃ ſe ha-
beat ad illas ſpēs ſicut mā ad formā.
ītellect⁹ aūt agēs eoꝝ ſicut forā ad ma
teriā. ſpēs aūt facte intellecte in actu

copulant̃ noƀ ẜm ei⁹ poſitionē p fan-
taſmata q̄ ita ſe hn̄t ad ītellectū poſſi-
bilē ſicut colores ad viſū. ad ītellectū
ṽo agentē ſicut colores ad lucē ut ex
ṽbis Arꝭ. ī 3° de aīa pȝ. nō aūt lapidi ī
q̊ ē color pōt attribui neq̄ȝ actio viſus
ut videat neq̄ȝ actio ſolis ut illumīet.
ḡ ẜm pōnē p̄dictā hoī nō potit attri-
bui neq̄ȝ actio ītellect⁹ poſſibil̃ ut ītel-
ligat neq̄ȝ actio ītellect⁹ agētis ut ītel
ligat ſuƀas ſepatas uel ut faciat intel-
lecta ī actu. Amp̄. ẜm pōnē p̄dictā
ītellect⁹ agens nō ponit̃ ɔtinuari no-
biſcū ut forā niſi p h̄ ꝙ ē forā ſpecula-
tiuorū ītellectoꝝ q̄rū etiā ponit̃ forā
p h̄ ꝙ eadē actio ē ītellect⁹ agētis ⁊ il-
loꝝ ītellectoꝝ. ſ. facē ītellecta ī actu.
nō igit̃ poterit eē̄ forā noƀ niſi ẜm ꝙ
coīcant ī actiōe ei⁹ ītellecta ſpeculati-
ua. h̄ aūt nō coīcāt ī actiōe ei⁹ q̄ ē ītel
ligere ſuƀas ſepatas cū ſint ſpēs rerū
ſenſibiliū. niſi redeam⁹ ad opinionē
Anēpethe ꝙ qdditates ſuƀaꝝ ſepara
taꝝ poſſint cog̊ſci p ea q̄ ītelligim⁹ de
iſtis ſenſibilibuſ. nullo igit̃ mō p viā
p̄dictā potim⁹ ītelligē ſuƀas ſepatas.
P̄. intellectus agēs ẜm aliū ordinē
ɔpat̃ ad ītellecta ſpeculatiua q̊ꝝ ē fac
tiu⁹. ⁊ ſuƀas ſepatas q̄ꝝ nō ē factiu⁹ ẜ
ɔg̊ſcitiu⁹ tm̄ ẜm ei⁹ poſitiōeȝ. nō igit̃
oʒ ſi copulet̃ noƀ p h̄ ꝙ ē factiu⁹ intel
lectoꝝ ſpeculatiuoꝝ ꝙ copulet̃ nobis
ẜm ꝙ ē cog̊ſcitiu⁹ ſuƀaꝝ ſepataꝝ. ẜ in
tali ꝓceſſu ē deceptio manifeſte ſcꝺm
accn̄s. Adh̄. ſi p intellectū agentē
cog̊ſcim⁹ ſuƀas ſepatas. h̄ nō ē inq̄tū
ītellectus agēs ē forā hui⁹ uel illi⁹ in-
tellecti ſpeculatiui ẜ inq̄tū fit forma
noƀ. ſic. n. p ipſū poſſum⁹ ītelligere.
fit aūt forā noƀ etiā p p̊ma intellecta
ſpeculatiua ẜm ꝙ ipe dicit. ḡ ſtatim a
principio hō pōt p intellectū agentē

intelligē ſubas ſepatas. Si autē dicat̃ ꝙ nō ſit nob̄ pfecte forma ꝑ q̄dā itellecta ſpeculatiua ītellectus agēs ut ꝑ ipſū poſſimꝰ intelligē ſubas ſepatas: hoc nō ē niſi qa ipa ītellecta ſpeculatiua nō adequant pfectionē ītellectus agētis ī intelligendo ſubas ſepatas. ẜ nec oīa intellecta ſpeculatiua ſil' accepta adequāt illā pfectionē intellectꝰ agētis ſm ꝙ ītelligit ſubas ſepatas. cū oīa ħ nō ſint intelligibilia niſi inq̄tū ſūt facta intellecta. illa vo ſūt intelligibilia ſm ſuā nām. nō igit̃ ꝑ ħ ꝙ oīa ſpeculatiua ītelligibilia ſciemꝰ. oportebit ꝙ ita pfecte ītellectꝰ agens fiat nob̄ forma ꝙ ꝑ ipſū intelligamꝰ ſubſtantias ſepatas. uel ſi ħ nō requiritur: oportebit dicē ꝙ intelligēdo q̄dlibet ītelligibile ītelligimꝰ ſubas ſepatas.

Q. ultima felicitas hoīs nō cōſiſtit ī cognitione ſubaꝝ ſepataꝝ qualē p̄dicte opīones fingūt. XLIIII

On ē aūt poſſibile neqꝫ felicitatē hūanā in tali cognitiōe ſubaꝝ ſepataꝝ ponē ſicut p̄dicti phi poſuerūt. Vanū.n. ē qd eſt ad finē quē nō pōt ꝯſeq. cū igit̃ finis hoīs ſit felicitas ī quā tēdit nāle ipſiꝰ deſideriū. nō pōt poni felicitas hoīs ī eo ad qd hō ꝑuenire non pōt. alioqn ſequeret̃ ꝙ hō eēt ī vanū ⁊ nāle eius deſideriū eēt inane. qd ē īpoſſibile. ꝙ aūt ītelligē ſubas ſepatas hoī ſit impoſſibile ſm p̄dictas pōnes. ex dictis ē manifeſtū. nō ē igit̃ ī tali cognitiōe ſubaꝝ ſepataꝝ felicitas hoīs ꝯſtituta P̄. ad ħ ꝙ ītellectꝰ agēs uniat̃ nob̄ ut forā ita ꝙ ꝑ ipſū ītelligamꝰ ſubas ſepatas. reqrit̃ ꝙ gnātio ītellectꝰ ī habitu ſit ꝯpleta ſm Alexādꝝ. uł ꝙ oīa ītellecta ſpeculatiua ſint facta in nob̄ ī actu ſm Auerroim. q̄ duo ī idem redeūt. nā ſm ħ intellectꝰ in habitu generat̃ in nob̄ ſm ꝙ intellecta ſpeculatiua fiūt in nobis in actu. oēs aūt ſpēs reꝝ ſenſibiliū ſūt intellecte ī potētia. ad ħ igit̃ ꝙ ītellectꝰ agēs copulet̃ alicui oꝫ ꝙ ītelligat ī actu ꝑ ītellectū ſpeculatiuū oēs nās reꝝ ſenſibiliū ⁊ oēs ꝟtutes ⁊ opatiōes ⁊ motꝰ eoꝝ. qd nō ē poſſibile aliquē hoīem ſcire ꝑ pncīpia ſciāꝝ ſpeculatiuaꝝ ꝑ quas mouemur ad ꝯtinuationē ītellectus agentis ut īpi dicūt. cū ex his que nr̄is ſenſibꝫ ſubſūt ex qbꝫ ſumūt̃ pncipia ſcientiaꝝ ſpeculatiuarū nō poſſit ꝑueniri ad oīa p̄dicta cogſcenda. eſt igitur īpoſſibile ꝙ aliqs hō ad illā ꝯtinuationē ꝑueniat ꝑ modū ab eis aſſignatū. nō ē igit̃ poſſibile ꝙ ī tali ꝯtinuatiōe ſit hoīs felicitas. Ad ħ. dato ꝙ talis ꝯtinuatio hoīs ad ītellectū agentē ſit poſſibilis q̄lē īpi deſcribūt. planū ē ꝙ tal' pfectio pauciſſimis hoīuꝫ aduenit ītantū ꝙ nec īpi nec aliq quātūcūqꝫ ī ſciētijs ſpeclatiuis ſtudioſi ⁊ ꝑiti auſi ſūt talē pfectionē de ſe ꝓfiteri. qnīmo oēs plurima a ſe aſſerunt igrata. ſicut Aꝝ. q̄draturā circuli. ⁊ rōnes ordinis corpoꝝ celeſtiū ī qbꝫ ut ipſemet dic ī 2° d celo. nō niſi topicas rōnes reddē pōt. ⁊ qd ſit ī eis neccīuꝫ ⁊ eoꝝ motoribus alijs reſuat ī xi° metaph. felicitas aūt ē quoddā cōe bonū ad qd plures ꝑuenire pn̄t niſi ſint orbati ut Aꝝ. dicit in p̄ ethicorū. ⁊ ħ etiā verū ē de oī fine nāli alicuꝰ ſpēi. qa ipſū ꝯſequēt̃ ea q̄ ſūt illiꝰ ſpēi ut ī pluribꝫ. nō eſt g̊ poſſibile ꝙ ultīa hoīs felicitas in ꝯtinuatōe p̄dicta ꝯſiſtat. Patet āt ꝙ nec Aꝝ. cuꝰ ſnīam ſeq conant̃ p̄dicti phi ī tali ꝯtinuatōe hoīſ ultimā felicitatē opinatꝰ eſt eē. ꝓbat.n. in p̊ ethicoꝝ ꝙ felicitas hoīs ē opatio ipſiꝰ ſm ꝟtutē pfectā. vn̄ neccē fuit ꝙ d ꝟtutibꝫ determinaret q̄s diuiſit in ꝟtutes morales ⁊ intellectuales. oñdit aūt ī x°. eiuſdē libri ꝙ ultīa felicitas hoīs ē in ſpeculatiōe. vn̄ pꝫ ꝙ nō ē ī actu alicuꝰ virtutis moral' nec prudētie nec artis. q̄ tn̄ ſūt intellectuales. relinqt̃ igit̃ ꝙ ſit opatio ſm ſapīam q̄ ē precipua inter tres reſiduas ītellectuales q̄ ſūt ſapīa ſcīa ⁊ intellectꝰ ut oñdit ī 6° ethicoꝝ. vn̄ ⁊ ī x° ethicoꝝ. ſapientē indicat eē felicē. ſapīa aūt ſm ipſū ē una d ſcientijs ſpeculatiuiſ caput aliaꝝ ut dr̄ ī 6° ethicoꝝ. ⁊ ī pn̄° metaph. ſciam quā ī illo libro tradē intēdit. ſapīam noīat Patꝫ g̊ ꝙ opīo Aꝝ. fuit ꝙ ultīa felicitas quā hō ī hac vita acqrē pōt ſit cognitio d rebꝫ diuinis q̄lis ꝑ ſcīas ſpeculatiuas hr̄i pōt. ille aūt poſterior moduſ ꝯgſcēdi res diuīnas nō ꝑ viā ſcīaꝝ ſpeculatiuarū ẜ q̊dā gnātiōis ordine nāli. ē ꝯfictꝰ ab expoſitoribꝫ qbuſdā.

Q. nō poſſumꝰ in hac vita ītelligē ſubſtantias ſepatas. XLV

Via igit̃ ſm modos p̄dictos ſube ſepate nō pn̄t cognoſci a nob̄ in vita iſta. inquirēdū reſtat utꝝ aliq̊ mō ī vita iſta ſubſtantias ipſas ſepatas intelligē poſſimus. Q. aūt ħ ſit poſſibile nitit̃ oñdē Themiſtiꝰ ꝑ locū a minori. Sube.n. ſepate ſūt magꝭ intelligibiles q̄ mālia. ħ eni ſūt ītelligibilia inq̄tū ſūt facta ītellecta ī actu ꝑ ītellectū agentē. illa vo ſūt ſm ſeipſa ītelligibilia. ſi g̊ ītellectꝰ nr̄ ꝯphēdit ħ mālia. multo magꝭ natꝰ ē ītelligē illas ſubas ſepatas. Hec āt rō ſm dīſas opīones de ītellectu poſſibili diſſimode iudicāda ē. Si.n. ītellectꝰ poſſibilis nō ſit virtꝰ a mā dependēs ⁊ ſit iterꝝ ſm ſe a corpe ſepatꝰ ut Auerroiſ ponit ſeqt̃ ꝙ nullū neccīuꝫ ordinē ad res māles habeat. vn̄ q̄ ſūt magis ītelligibilia ī ſeipſis. erūt ei magꝭ ītelligibilia. ẜ tūc ſequi videt̃ ꝙ cū nos a pncipio ꝑ intellectū poſſibilē intelligamꝰ. ꝙ a pncipio ītelligamus ſubas ſepatas. qd pꝫ eē falſū. Sꝫ hoc inconueniēs euitare Auerroiſ nitit̃ ſm ea q̄ de eiꝰ opīone dicta ſūt. q̄ pꝫ eē falſa ex p̄miſſis. Si aūt ītellectꝰ poſſibil' nō ē a corpe ſepatꝰ ſm eē ex ħ ipſo ꝙ ē tali corpi unitꝰ ſm eē. hꝫ quēdā neccīuꝫ ordinē ad mālia ut nō niſi ꝑ illa ad aliorū cognitionē ꝑuenire poſſit. vn̄ non ſeqt̃ ſi ſube ſepate ī ſeipſis ſint magis ītelligibiles ꝙ ꝓpt̃ ħ ſint magꝭ ītelligibiles ītellectui nr̄o. ⁊ ħ demōſtrāt ꝟba Aꝝ. in 2° metaph. dicit.n. ibidē ꝙ difficultas ītelligendi res illas accidit ex nob̄ nō ex illis. nā ītellectus nr̄ ſe hꝫ ad manifeſtiſſima reꝝ ſicut ſe habet oculus veſptilionis ad lucē ſolis. vn̄ cū ꝑ mālia ītellecta nō pn̄t intelligi ſube ſepate ut ſ oñſū ē. ſeqt̃ ꝙ intellectus poſſibil' nr̄ nullo mō poſſit ītelligē ſubas ſepatas. Hoc etiā apparet ex ordine ītellectꝰ poſſibil' ad agētem. Potētia.n. paſſiua ad illa ſolū ē ī potētia ī que pōt ꝓpriū eius actiuū. oī.n. potētie paſſiue rn̄det potētia actiua ī nā. alias potētia paſſiua eēt fruſtra cū nō poſſit reduci in actū niſi ꝑ actiuā. vn̄ videmꝰ ꝙ viſus nō ē ſuſceptiuꝰ niſi coloꝝ q illuminant̃ ꝑ lucē. ītellectꝰ aūt poſſibil' cū ſit ꝟtus q̊dāmodo paſſiua hꝫ ꝓpriū agens ſibi reſpondēs. ſ. ītellectū agētē. q ita ſe hꝫ ad intellectū poſſibilē. ſicut ſe hꝫ lux ad viſū. nō ē igit̃ ītellectus poſſibilis

ī potētia niſi ad illa ītelligibilia q̄ ſūt
facta p ītellectū agētē. vn̄ ⁊ Ar.ī 3° de
aīa deſcribēs vtrūq; intellectū dicit ꝙ
ītellect⁹ poſſibilis ē q̄ ē oīa fieri. agēs
v̄o q̄ ē oīa facē. ut ad eadem vtriuſq;
potentia referri ītelligatur hui⁹ acti-
ua. illi⁹ paſſiua. cum ḡ ſubē ſepate nō
ſint facte ītellecte ī actu p intellectū
agentē ſ ſolū mālia. ad h̄ ſola ſe extē-
dit poſſibilis intellect⁹. nō igit̄ p ipſū
poſſum⁹ ītelligē ſubās ſepatas. Propt̄
qđ Ar. ɔgruo exēplo vſus ē. nā ocu-
lus veſptilionis nūq̄ pōt vidē lucem
ſolis. q̄uis Auerrois hoc exemplum
depꝛauare nitatur dicens ꝙ ſimile nō
eſt de intellectu noſtro ad ſubſtanti-
as ſepatas ⁊ oculo veſptilionis ad lu-
cē ſolis q̄tū ad īpoſſibilitatē ſ ſolū q̄-
tu; ad difficultatē. qđ tali rōne ꝓbat
ibidē. qa ſi illa q̄ ſūt itellecta ſm ſe. s.
ſubē ſepate eēnt nob̄ impoſſibiles ad
ītelligendū. fruſtra eēnt. ſicut ſi eſſet
aliqđ viſibile qđ a nullo viſu videri
poſſit. Que qdē rō q̄ friuola ſit appet
Et ſi. n. a nob̄ nūq̄ ille ſubē ītelligēnt̄
tn̄ ītelligerēt̄ a ſeipſis. vn̄ nec fruſtra
ītelligibiles eēnt. ſicut nec ſol fruſtra
viſibilis eſt: ut Ar. exēplū ꝓſeq̄mur
qa nō pōt ipſū vidē veſptilio. cū poſ-
ſit ipſum videre hō ⁊ alia aīalia. ſic ḡ
ītellect⁹ poſſibilis ſi ponit̄ coꝛpi vnit⁹
ſm eē nō pōt intelligē ſubās ſepatas.
Infeſt tn̄ q̄lit̄ de ſuba ipſi⁹ ſentiat̄. Si
n. ponat̄ eē q̄dā virt⁹ mālis gnābil̄ ⁊
coꝛꝛuptibil̄ ut qdā poſuerunt. ſeq̄t̄ ꝙ
ex ſua ſuba determinat̄ ad ītelligendu;
mālia. vn̄ nccē eſt ꝙ nullo mō poſſit
ītelligē ſubās ſepatas. qa impoſſibile
erit ipſū eē ſepatū. Si āt ītellect⁹ poſ-
ſibil̄ q̄uis ſit coꝛpi vnit⁹: ē tn̄ īcoꝛꝛu-
ptibilis ⁊ a mā nō depēdens ſm ſuu;
eē ſicut ſ̄ oſtēdim⁹. ſeq̄t̄ ꝙ obligatio
ad ītelligēdas res māles accidat ei ex
vniōe ad coꝛp⁹. vn̄ cū aīa a coꝛpe tali
fuerit ſepata. ītellect⁹ poſſibilis ītelli-
gē poterit ea q̄ ſm ſe ſūt ītelligibilia
s. ſubās ſepatas p lumē ītellect⁹ agēd
q̄ ē ſilitudo ī aīa ītellectual̄ lumīs qđ
ē ī ſubīis ſepatis. Et h̄ eſt ſnīa nr̄e fi-
dei de ītelligēdo ſubās ſepatas a nob̄
p⁹ moꝛtē ⁊ nō in hac vita.

Q aīa in hac vita non intelligit
ſeipſam p ſeipſam. XLVI

Idet̄ aūt difficultas q̄dā ɔ̄ p̄-
dicta afferri ex q̄buſdā Augl.
v̄bis q̄ diligēt̄ ptractāda ſūt
Dicit. n. ī 9°. de trini. ꝙ mens ſicut coꝛ
poꝛeaꝝ rerū noticias p ſenſus coꝛpori
colligit. ſic incoꝛpoꝛeaꝝ rerū p ſemet-
ipſam. ḡ ſeipſam p ſeipam nouit q̄m
ipa ē īcoꝛpea. Ex his. n. v̄bis videt̄ ꝙ
mens nr̄a ſe p ſeipſam ītelligat ⁊ ītel
ligēdo ſe ītelligat ſubās ſepatas. qđ ē
ɔ̄ pdicta. Inq̄rē ḡ o; quō aīa nr̄a p ſe-
ipam ītelligat ſe. īpoſſibile ē aūt dici
ꝙ p ſeipſam ītelligat de ſe qd ē. p h̄. n
ſit potētia ɔ̄ḡſcitiua actu coḡſcēs ꝙ ē
in ea id q̄ coḡſcit̄. ⁊ ſi qdē ſit ī ea ī po-
tētia. coḡſcit ī potētia. ſi aūt ī actu. co
gnoſcit ī actu. ſi āt medio mō. coḡſcit
habitu. ipſa āt aīa ſp adeſt ſibi actu ⁊
nūq̄ ī potētia ul̄ ī hitu tm̄. ſi igit̄ p ſe-
ipſā aīa ſeipſā ɔ̄ḡſcit qd ē. ſp actu in-
telliget đ ſe qd ē. qđ p; eē falſū. Ad h̄
ſi aīa p ſeipſam coḡſcit de ſe qd ē. oīs
aūt hō aīam h;. oīs igit̄ hō cognoſcit
de aīa qd ē. qđ p; eē falſū. Amp̄. co-
gnitio q̄ ſit p aliqd nālit̄ nob̄ inditū
ē nālit̄. ſicut pncipia indemonſtrabi-
lia q̄ coḡſcūt̄ p lumē ītellect⁹ agētis.
ſi igitur nos de aīa ſcim⁹ qd ē p ipam
aīam. h̄ erit nālit̄ notū. in his aūt que
naturalit̄ nota ſunt nullus pōt errare
ī cognitiōe. n. pncipioꝝ īdemōſtrabi
liū null⁹ errat. null⁹ igit̄ erraret circa
aīam qd ē. ſi h̄ aīa p ſeipſam coḡſcēt.
qđ p; eē falſū. cū multi opīati ſint ani
mā eē h̄ uel illud coꝛp⁹. ⁊ aliq nume-
rū uel armoniā. nō igit̄ aīa p ſeipſam
coḡſcit de ſe qd ē. Amp̄. in quolibet
oꝛdine qđ ē p ſe ē pus eo qđ ē p aliud
⁊ pncipiū ei⁹. qđ ḡ eſt p ſe notū ē pus
notū oib; q̄ p aliud cognoſcunt̄ ⁊ pn
cipiū coḡſcendi ea. ſicut pme ꝓpōnes
ɔ̄cłonib;. ſi igit̄ aīa p ſeipſam de ſe co-
gnoſcit qd ē. h̄ erit p ſe notū ⁊ p ɔ̄ñs
p notū ⁊ pncipiū ɔ̄ḡſcēdi alia. h̄ āt p;
eē falſū. nā qd ē aīa nō ſupponit̄ ī ſcīa
q̄ſi notū. ſ ꝓponit̄ ex aliis inq̄rendū.
nō igit̄ aīa de ſeipſa coḡſcit qd ē p ſe-
ipſam. Pat; aūt ꝙ nec ipſe Aug⁹ h̄ vo
luit. Dicit. n. in x°. li°. de trini. ꝙ aīa cū
ſui noticiā q̄rit. non velut abſentē ſe
q̄rit cernere ſ pn̄tē ſe curat diſcerne-
re. nō ut ɔ̄ḡſcat ſe q̄ſi nō noꝛit ſ ut di-
noſcat ab eo ꝙ alterū nouit. Ex q̄ dat
intelligē ꝙ aīa p ſe coḡſcit ſeipam q̄ſi
pn̄tē. q̄ſi ab aliis diſtictā. vn̄ ⁊ ī h̄ dīc
alios errare ꝙ aīam nō diſtixerūt ab
ill̄ q̄ ſūt ab ipſa dīſa. p h̄ āt ꝙ ſcit̄ đ re
qd ē. ſcit̄ res qd ē ꝓut ē ab aliis diſtic
ta. vn̄ ⁊ diffinitio q̄ ſiḡt qd ē res. di-
ſtiguit diffinitū ab oib; aliis. nō igit̄
voluit Aug⁹ ꝙ aīa đ ſe coḡſcat qd ē p
ſeipſam. Nec Ar. h̄ voluit. Dicit. n. ī
3° de aīa ꝙ ītellect⁹ poſſibil̄ ītelligit ſe
ſicut alia. ītelligit. n. ſe p ſpēm ītelligi
bilē qua fit actu ī gnē ītelligibiliū. in
ſe. n. cōſiderat⁹ ē ſolū ī potētia ad eſſe
ītelligibile. nihil aūt coḡſcit̄ ſm ꝙ ē ī
potētia ſ ſm ꝙ ē in actu. vn̄ ſubē ſepa
te q̄ꝝ ſubē ſūt ut aliqd actu ens ī gnē
intelligibiliū. de ſe intelligūt qd ſūt p
ſuas ſubās. intellect⁹ v̄o poſſibilis nr̄
p ſpēm ītelligibilē p quā fit actu ītel-
ligēs. vn̄ ⁊ Ar. in 3° de aīa ex ipo ītel-
ligē demōſtrat nām ītellect⁹ poſſibil̄
s. ꝙ ſit īmixt⁹ ⁊ īcoꝛꝛuptibil̄ ut ex p̄-
miſſis p;. Sic igit̄ ſm ītentionē Augl.
mens noſtra p ſeipſam nouit ſeipam
inq̄tū de ſe coḡſcit ꝙ ē. ex h̄. n. ipſo ꝙ
pcipit ſe agē pcipit ſe eē. agit aūt p ſe-
ipſā. vn̄ p ſeipſā đ ſe ɔ̄ḡſcit ꝙ ē. Sic ḡ
⁊ đ ſubīis ſepaꝭ aīa coḡſcēdo ſeipam
ɔ̄ḡſcit qa ſūt nō aūt qd ſūt. qđ ē earū
ſubās intelligē. cū. n. đ ſubīis ſepaꝭ h̄
ꝙ ſint intellectuales q̄dā ſubē cogno
ſcam⁹ uel p demōſtrationē ul̄ p fidē:
neutro mō hāc cognitō; accipe poſſu
m⁹ niſi h̄ ipſū qđ ē eē ītellectuale aīa
nr̄a ex ſeipſa coḡſcēt. vn̄ ⁊ ſcīa de ītel-
lectu aīe o; vti ut pncipio ad oīa q̄ de
ſubīis ſepaꝭ coḡſcim⁹. Nō aūt o; ꝙ ſi
p ſcīas ſpeculatiuas poſſum⁹ puenire
ad ſciendū de aīa qd ē. ꝙ poſſum⁹ ad
ſciēdū qđ qd ē đ ſubſtātiis ſepatis p
h⁹mōi ſcīas deuenire. nam ītelligere
p qđ puenimus ad ſciendū đ aīa nr̄a
qd ē. multū ē remotū ab ītelligentia
ſubē ſepate. pōt tn̄ p h̄ ꝙ ſcit̄ đ aīa no
ſtra qd ē. pueniri ad ſciēdū aliqđ ge-
nus remotū ſubaꝝ ſepataꝝ. qđ non ē
eaꝝ ſubās ītelligē. Sicut aūt de aīa ſci
mus qa ē p ſeipam inq̄tū ei⁹ act⁹ pci-
pim⁹. qd aūt ſit inq̄rim⁹ ex actibus ⁊
obis p pncipia ſcīaꝝ ſpeculatiuaꝝ. ita
etiā đ his q̄ ſūt in aīa nr̄a. s. potentiis
⁊ habitib; ſcim⁹ quidē qa ſūt inq̄tu;
actus pcipim⁹. quid v̄o ſint. ex ipſoꝝ
actuū qualitate īuenim⁹.

Q nō poſſum⁹ in hac vita videre
deū p eſſentiam. XLVII

I autē alias ſubās ſepatas in
hac vita ītelligē nō poſſum⁹
ꝓpt̄ cōnālitatē ītellectus nr̄i

ad fantaſmata.multo minus ī hac vi/
ta diuinam eſſentiā videre poſſumꝰ:
que tranſcēdit omnes ſubſtātias ſe/
paratas. Huiꝰ autē ſignum hinc etiā
accipi pōt. Quia quāto magis mens
noſtra ad contemplan da ſpiritualia
eleuatur·tanto magis abſtrahit̃ a ſen
ſibilibus. vltimus autē terminꝰ quo
contemplatio ꝑtingere poteſt eſt di/
uina ſuba. vñ oȝ mentē q̄ diuinā ſubaȝ
videt totaliter a corporalibus ſenſibꝫ
eē abſolutam uel ꝑ mortem uel ꝑ ali/
quē raptū. Hinc ē qđ dr̃ ex ꝑſona dei
Exo.33°. Non videbit me hō ⁊ viuet.
Q̄ aūt ī ſacra ſcriptura aliq deū vidiſſe
dicūt̃·oȝ ītelligi h̄ fuiſſe ꝑ aliquā ima
ginariā viſionē ſeu etiā corꝑalē,ꝓut.ſ.
ꝑ aliq̄s corꝑeas ſpēs uꝉ exteriꝰ appen
tes uꝉ īteriꝰ formatas imagīatiōe diuine
v̄tutis p̄ntia demr̄abat̃·uꝉ etiā ſm ꝙ
aliq̄ ſpūales ſubſtantie aliquā cogni/
tione d deo ītelligibilē ꝑcepūt. Diffi
cultatē autē afferūt q̄dā v̄ba Augꝰ.ex
qbꝫ videt̃ ꝙ ī hac vita poſſimꝰ intelli
gere ipſū deū.dicit.n.ī 9° lib° de trini.
ꝙ in etn̄a v̄itate ex q̄ oīa facta ſūt·for/
ma ſm quā ſumꝰ ⁊ ſm quā uel ī nobꝫ
uel in corꝑibus vera ⁊ recta rōne qd
oꝑamur viſu mentꝭ ꝯſpicimꝰ·atq̄ in/
de ꝯceptā rerū veracē noticiā apud
nos habemꝰ. Duodecimo etiā ꝯfeſſ.
dicit.Si ambo videmus verū eſſe qđ
dicis:⁊ ambo videmus verū eē quod
dico.ubi q̄ſo id videmꝰ.nec ego vtiq̄
ī te nec tu ī me·ſed ambo in ipſa que
ſup̄ mentes nr̄as ē incōmutabili veri
tate. In li° etiā de vera religiōe dic ꝙ
ſm v̄itatē diuinā de oībꝫ iudicamꝰ. In
libro aūt ſoliloquioꝝ.dic ꝙ ꝑus ē v̄itas
cognoſcēda ꝑ qua p̄nt alia cognoſci·qđ
de v̄itate diuina ītelligē videt̃. Videt̃ g°
ex v̄bis eiꝰ ꝙ ipſū deū q ſua v̄itas ē vi

deamꝰ:⁊ ꝑ ipſū alia cognoſcamꝰ. Ad idē
etiā ꝑtinē videt̃ v̄ba eiuſdē q̄ ponit ī
12°. d trini.ſic dicēs. Rōnis ē iudicare
d iſtis corꝑalibꝰ ſm rōnes īcorꝑales
⁊ ſempit̃nas q̄ niſi ſ̄ mētē hūanā eēnt
incōmutabiles,ꝑfecto nō eēnt.rōnes
aūt īcōmutabiles ⁊ ſempit̃ne alibi q̄ ī
deo eē nō p̄nt·cū ſolꝰ deꝰ ſm fidei doc
trinā ſit ſempiternꝰ.videt̃ igit̃ ſeq ꝙ
deū ī iſta vita videre poſſimꝰ:⁊ ꝑ hoc
ꝙ eū ⁊ in eo rerū rōnes videmus: de
aliis iudicamꝰ. Nō eſt aūt credendū
ꝙ Augꝰ h̄ ī verbis p̄miſſis ſenſerit ꝙ
ī hac vita deū ꝑ ſuā eſſentiā intelligē
poſſimꝰ·cū ꝯrariū dicat ī li° d videndo
deū ad paulinā. Qualit̃ igit̃ illā īcō
mutabilē v̄itatē uꝉ iſtas rōnes et̃nas
ī hac vita videamꝰ ⁊ ſm eā d aliis iu/
dicemꝰ ingrēdū ē. Veritatē qdē ī aīa
eē ipſe Augꝰ ī lib° ſoliloquioꝝ cōfitet̃.
vñ ab eternitate v̄itatis īmortalitatē
aīe ꝓbat. nō ſolū aūt ſic v̄itas ē in aīa
ſicut deus ꝑ eēntiā ī rebꝫ oībus dicit̃.
neq̄ ſicut ī rebꝫ oībꝰ ē ꝑ ſuā ſilitudi/
nē ꝓut vnaq̄q̄ res intantū dicit̃ vera
inquātū ad dei ſimilitudinē accedit.
non.n.in h̄ aīa rebus aliis p̄fert̃.eſt g°
ſpūali mō in aīa inq̄tū v̄itatē cognoſcit.
ſicut igit̃ aīe ⁊ res alie vere qdem di/
cūtur in ſuis naturis ſm ꝙ ſilitudinē
illiꝰ ſūme nature hn̄t qđ eſt ipa v̄itas
cū ſit ſuū intellectū eſſe·ita id qđ per
aīam cognitū ē verū ē inq̄tū illiꝰ di/
uine v̄itatis quā deus cognoſcit ſimi/
litudo q̄dā exiſtit in ipſa. Vñ ⁊ glo/
ſa ſup illud pſalmiſte: Diminute ſūt
veritates a filiis hominū·dic ꝙ ſicut
ab vna facie reſultant multe in ſpecu
lo·ita ab vna p̄ma veritate reſultant
multe veritates in mentibꝫ hominū.
Quis aūt diuerſa a diuerſis cognoſcant̃
⁊ credant̃ vera·tñ q̄dā ſūt vera ī qui/

bus oēs hoīes concordant· ſicut ſunt
p̄ma p̄ncipia intellectꝰ tam ſpeculati/
ui q̄ practici ſm ꝙ vl'iter ī mentibus
hominū diuine v̄itatꝭ q̄ſi quedā imago
reſultat. inq̄tū g° quelibet mēs qcq̄d
ꝑ certitudinē cognoſcit in his princi/
piis intuet̃ ſm que d omnibꝫ iudicat̃
facta reſolutione ī ipſa·dicit̃ oīa ī di/
uina v̄itate uel ī rōnibus et̃nis vide/
re ⁊ ſm eas de oībꝫ iudicare. Et hunc
ſenſū cōfirmāt v̄ba Augꝰ.ī ſoliloquiis
qui dicit ꝙ ſcientiarū ſpectamina vi/
dent̃ in diuina v̄itate ſicut viſibilia ī lu/
mine ſolis que cōſtat nō videri ī ipſo
corpore ſolis ſed ꝑ lumē qđ ē ſimilitu
do ſolaris claritatis ī aere ⁊ ſimilibus
corporibꝫ relicta. Ex his g° v̄bis Augꝰ
nō habetur ꝙ deus videatur ſm ſuā
ſubſtantiā in hac vita· ſed ſolū ſicut ī
ſpeculo. Qđ ⁊ ap̄ſus de ꝯgnitiōe huiꝰ
vite ꝯfitet̃ dicens.i.Cor.13°. Videmꝰ
nūc ꝑ ſpeculū in enigmate. Quis aūt
hoc ſpeculū qđ eſt mens hūana de ꝓ/
pinquiori dei ſimilitudinē rep̄ſentet
q̄ inferiores creature·tñ cognitio dei
que ex mente humana accipi pōt nō
excedit illud genus cognitiōis qđ ex
ſenſibilibus ſumitur·cū ⁊ ipſa de ſe/
ipſa cognoſcat quid eſt per hoc ꝙ na/
turas ſenſibiliū intelligit ut dictum
eſt.vñ nec ꝑ hāc viam cognoſci deus
altiori modo poteſt q̄ ſicut ꝯgnoſcat̃
cauſa ꝑ effectum.

Q̄ vltima felicitas hominis
nō ſit ī hac vita. XLVIII

I g° humana felicitas vltima
non conſiſtat ī cognitiōe dei
qua cōīter ab omnibꝫ uꝉ plu/
ribus cognoſcitur ſm quandam eſti
mationē confuſam·neq̄ iterū ī cogni/
tione dei qua cognoſcitur per viā de/
monſtratiōis ī ſcientiis ſpeculatiuis·
neq̄ in cognitiōe dei qua cognoſcitur
ꝑ fidem ut in ſuperioribꝫ eſt oſtenſū.
non autem eſt poſſibile ī hac vita ad
altiorem dei cognitionem peruenire
ut per eſſentiā cognoſcatur uel ſaltim
ita ꝙ alie ſubſtantie ſeꝑate intelligāt̃
ut ex his poſſit deus quaſi d ꝓpinquo/
ri cognoſci ut oſtenſū eſt.oportet aūt
in aliqua dei cognitione felicitatē vl/
timam poni ut ſ̄ ꝓbatum eſt.impoſſi
bile eſt ꝙ in hac vita ſit vltima homi/
nis felicitas. Item. vltimꝰ finis ho
minis terminat eius naturalem appe/
tituȝ ita ꝙ eo habito nihil aliud que/
ritur. ſi.n.adhuc mouetur ad aliud:
nondum habet finem ī quo quieſcat.
hoc autem ī hac vita accidere nō pōt.
quanto enī plus aliqs intelligit·tan/
to magis in eo deſiderium intelligen/
di augetur qđ eſt omnibꝫ naturale:
niſi forte aliquis ſit qui omnia intelli
gat· qđ in hac vita nulli vnq̄ accidit
qui eſſet ſolum homo. nec eſt poſſibi/
le accidere·cū in hac vita ſubſtantias
ſeparatas que ſunt maxime intelligi/
bilia cognoſcere non poſſumꝰ ut oſtē
ſum eſt. non eſt igitur poſſibile vlti/
mam hominis felicitatem in hac vita
eſſe. Adhuc. omne quod mouetur
ī finem·deſiderat naturaliter ſtabili/
ri ⁊ quieſcere in illo. vnde a loco quo
corpus naturaliter mouetur nō rece/
dit niſi per motum violentū qui con/
trariatur appetitui.felicitas autem eſt
vltimus finis quem homo naturalit̃
deſiderat. eſt igit̃ hominis deſideriū
naturale ad h̄ ꝙ in felicitate ſtabiliat̃.
niſi igitur cū felicitate pariter ſtabili/
tatē ꝯſequat̃·nōdū eſt felix: eiꝰ deſi/
derio naturali nō quieſcente. Cū igit̃

aliquis felicitatem ɔſequitur· pariter
ſtabilitatē ⁊ qetē cōſeqꝛ̃. vñ ⁊ diu ꝫ h̃
ē ꝺ felicitate ɔceptio ꝙ ꝺ ſui rōne ſta
bilitatē reqrat, ꝓpter qꝺ phs dicit in
p̊ ethicoꝝ ꝙ nō eſtimamꝰ felicitatē ca
maleontā quādā. in vita autē iſta nō
eſt aliqua certa ſtabilitas. cuilibet enī
quātūcūqꝫ felix dicaꝛ̃ poſſibile ē infir
mitates et infortunia accidē qbꝫ īpe·
diꝛ̃ ab opatiōe quecūqꝫ ſit illa in qua
poniꝛ̃ felicitas. non igiꝛ̃ ē poſſibile in
hac vita eē vltimam hoīs felicitatem.

Amp̄. icōueniēs videꝛ̃ ⁊ irrōnabile
ꝙ tēpꝰ gnātiōis alicuiꝰ rei ſit magnū.
tēpus aūt durationis ipſiꝰ ſit puū. ſeq·
reꝛ̃. n. ꝙ nā in maiori tpe ſuo fine pua
reꝛ̃. vñ videmꝰ ꝙ aīalia q̄ puo tēpore
viuūt· puū etiā tempꝰ ad h̃ ꝙ pficiāꝛ̃
habent. ſi aūt felicitas ɔſiſtat ī pfecta
opatione ſm ꝟtutē pfectā uel ītellec·
tualē ulꝛ̃ moralē· īpoſſibile ē eā adue·
nire hoī niſi pꝰ tēpus diuꝛ̃nū. ⁊ h̃ ma·
xime ī ſpeculatiuis apparet ī qbꝫ vlti·
ma felicitas hoīs pōiꝛ̃ ut ex p̄dictī pꝫ.
nā vix ī vltīa etate hō ad pfectā ſpecu
lationē ſcīarū puenire pōt. tūc aūt ut
plurimū modicuꝫ reſtat hūane vite.
nō eſt igiꝛ̃ poſſibile ī hac vita vltimā
hoīs felicitatē eē. P̄. felicitatē pfec
tā qꝺdā bonū oēs ɔfitenꝛ̃· alias appe·
titū nō qetaret. pfectū aūt bonū ē qꝺ
oīo caret admixtiōe mali· ſicut pfec·
tū albū ē qꝺ ē oīo īpmixtū nigro. nō
ē aūt poſſibile ꝙ hō in ſtatu iſtiꝰ vite
oīo ſit īmunis a malis nō ſolū corpa·
libꝫ ſiue carnalibꝫ que ſūt fames ſitis
frigꝰ ⁊ alia hꝰmodi· ſ etiā a malis aīe.
nullꝰ. n. īueniꝛ̃ q nō aliqñ īordinatis
paſſiōibꝫ inquieteꝛ̃· q non aliqñ p̄te
reat mediū in q̄ ꝟtus ɔſiſtit ulꝛ̃ ī plus
uel ī minꝰ· q nō etiā ī aliqbꝫ decipiaꝛ̃
uel ſaltī ignoret q̄ ſcire deſiderat· aut
etiā debili opīone ɔcipiat ea de qbus
certitudinē habē vellet. nō ē igiꝛ̃ ali·
qs ī hac vita felix. Adh̃. hō nāliter
refugit mortē ⁊ triſtaꝛ̃ de ipſa nō ſo·
lū ut nūc cū eā ſentit ⁊ eam refugit· ſ
etiā cū eā recogitat. h̃ āt ꝙ nō moriaꝛ̃
hō nō pōt aſſeq in hac vita. non ē igiꝛ̃
poſſibile ꝙ homo in hac vita ſit felix.

Amp̄. felicitas vltīa nō ɔſiſtit ī ha
bitu ſ in opatiōe. habitꝰ. n. ꝓpꝛ̃ actꝰ
ſūt. ſ īpoſſibile ē in hac vita continue
agere quācūqꝫ actionē. īpoſſibile eſt
igiꝛ̃ ī hac vita hoīem totaliꝛ̃ eē felicē.

Itē. quāto aliqd ē magis deſidera·
tū ⁊ dilectū· tanto eiꝰ amiſſio maiorē
dolorē ⁊ triſticiā affert. felicitas autē
maxīe deſideraꝛ̃ ⁊ amaꝛ̃. maxime igiꝛ̃
eiꝰ amiſſio triſticiā habet. ſ ſi ſit ī hac
vita vltīa felicitas· certū ē ꝙ amitteꝛ̃
ſaltī p mortē. ⁊ nō eſt certū vtꝝ diu·
turna ſit vſqꝫ ad mortem. cū cuilibet
hoī poſſibile ſit ī hac vita accidē mor·
bos qbus totaliꝛ̃ ab opatiōe ꝟtuꝺ īpe
diꝛ̃ ſicut freneſim ⁊ alia hꝰmōi in qbꝰ
impediꝛ̃ rōnis vſus. ſp igiꝛ̃ talis felici
tas habebit triſticiā nāliꝛ̃ annexā. nō
erit igiꝛ̃ pfecta felicitas. Pōt āt aliqs
dicere ꝙ cū felicitas ſit bonū intellec·
tualis nāe· pfecta ⁊ vera felicitas ē il·
loꝝ in qbꝫ natura ītellectualis pfecta
īueniꝛ̃. i. in ſubſtātiis ſepatis. ī hoībꝫ aūt
īueniꝛ̃ impfecta p modū pticipatiōis
cuiuſdā. ad ꝟitatē. n. ītelligendā ple·
ne nō niſi p quendā· inqſitiōis motū
ptingere pñt. ⁊ ad ea q̄ ſūt ſm naturā
maxīe intelligibilia oīo deficiūt ſicut
ex dictis pꝫ. vñ nec felicitas ſm ſuam
pfectā rōnē pōt oībꝫ hoībꝫ adeſſe ſed
aliqd ipſiꝰ pticipāt etiā ī hac vita. Et
h̃ videꝛ̃ fuiſſe ſnīa Aꝝ. ꝺ felicitate. vñ
ī p̊ ethicoꝝ ubi inqrit vtꝝ infortunia
tollāt felicitatē· oſtenſo ꝙ felicitas ſit
ī opatiōibꝫ ꝟtuꝺ q̄ maxīe pmanētes
ī hac vita eē videnꝛ̃· ɔcludit illos qbꝫ
talꝛ̃ pfectō ī hac vita qdē adeſt eē btōs
ut hoīes q̄ſi nō ſimplꝛ̃ ad felicitatē p·
tingētes ſ mō hūano. Q aūt p̄dicta
reſponſio rōnes p̄miſſas nō euacuet:
oſtendendū ē. hō. n. ⁊ ſi natē ordine
ſubſtātiis ſepatis ſit inferior. creaturꝺ
tñ irrōnabilibus ſupior eſt. pfectiori
igiꝛ̃ mō ſuū finē vltimū ɔſeqꝛ̃ q̄ꝫ illa.
illa ꝟo ſic pfecte ſuū finē vltimū cōſe
quūtur ꝙ nihil aliud q̄rūt. graue. n.
cū fuerit ī ſuo ubi· qeſcit. aīalia etiam
cū fruūꝛ̃ delectatiōibꝫ ſm ſenſū· eorū
nāle deſideriū qetaꝛ̃. oꝫ igiꝛ̃ mlꝛ̃o for·
tius ꝙ cū hō puenerit ad ſuū finē vlti
mū· nāle eiꝰ deſideriū qeteꝛ̃. ſ hoc nō
pōt fieri ī vita iſta. ğ hō nō ɔſeqꝛ̃ feli·
citatē ꝓut ē finis ꝓpriꝰ eiꝰ in hac vita
ut oñſū ē. oꝫ ğ ꝙ ɔſequaꝛ̃ pꝰ hāc vitā

Adh̃. īpoſſibile ē nāle deſideriū eē
inane. nā. n. nihil facit fruſtra. eēt aūt
īane nāe deſideriū ſi nūqꝫ poſſet īple·
ri. eſt igiꝛ̃ īplebile deſideriū natura·
le hoīs· nō aūt in hac vita ut oſtenſuꝫ
ē. oꝫ igiꝛ̃ ꝙ īpleaꝛ̃ pꝰ hāc vitā. eſt igiꝛ̃
felicitas vltima hoīs pꝰ hanc vitam.

Amp̄. q̄ꝫdiu aliqd moueꝛ̃ ad pfectio
nē· nōdū ē ī vltimo fine. ſ oēs hoīes
coğſcēdo ꝟitatem ſp ſe hñt ut moti ⁊
tendentes ad pfectionē. qa illi qui ſe·
quūꝛ̃ ſp īueniūt alia ab illis q̄ a prio·
bus ſūt īuenta ſicut dꝛ̃ in 2° metaph.
nō igiꝛ̃ hoīes in cognitiōe ꝟitaꝺ ſic ſe
hñt q̄ſi in vltīo fine exñtes. cū igiꝛ̃ in
ſpeculatiōe p quā q̄riꝛ̃ cognitio ꝟita·
tis maxīe videaꝛ̃ vltīa hoīs felicitas ī
hac vita ɔſiſtē ſicut etiā ipē Aꝝ. ꝓbat
in x° ethicoꝝ. īpoſſibile ē dicē ꝙ hō in
hac vita vltimū finē ſuū ɔſequaꝛ̃. P̄
oē qꝺ ē ī potētia intēdit exire ī actū.
q̄ꝫdiu igiꝛ̃ nō ē ex toto factū ī actu nō

ē in ſuo fine vltīo. ītellectꝰ aūt nꝛ̃ ē in
potētia ad oēs formas reꝝ ɔgnoſcēdas.
reduciꝛ̃ aūt in actū cū aliquā earū co·
gnoſcit. ğ nō erit ex toto in actu nec
ī vltimo ſuo fine niſi qñ oīa ſaltī iſta
mālia coğſcit. ſ h̃ nō pōt hō aſſequi p
ſcīas ſpeculatiuas qbꝫ ī hac vita ꝟita·
tē coğſcimꝰ. nō ē igiꝛ̃ poſſibile ꝙ vlti·
ma felicitas hoīs ſit ī hac vita. Propꝛ̃
has aūt ⁊ huiꝰmōi rōnes Alexāder ⁊
Auerrois poſuerunt vltimā felicitatē
hoīs nō eē ī cognitiōe hūana que ē p
ſcīas ſpeculatiuas ſ p ɔtinuationē cū
ſubſtā ſepata quā eē credebāt poſſibilē
hoī in hac vita. Quia ꝟo Aꝝ. vidit ꝙ
nō ē alia cognitio hoīs ī hac vita q̄ꝫ p
ſcīas ſpeculatiuas· poſuit hoīem non
cōſeq felicitatē pfectā ſ ſuo mō. In q̄
ſatꝭ apparet quātā anguſtiā patiebāꝛ̃
hinc inde eoꝝ p̄clara īgenia. a qbꝫ an·
guſtiis liberabimur ſi ponamꝰ ſcꝺm
ꝓbatiōes p̄miſſas hoīes ad verā felici
tatē pꝰ hāc vitā puēire poſſe aīa hoīs
īmortali exiſtēte· in q̄ ſtatu aīa intel·
liget p modū q̄ intelligūt ſubſtē ſepate
ſicut in 2° huiꝰ opis oñſū ē. Erit igiꝛ̃
vltima felicitas hoīs ī cognitione dei
quā habet hūana mens pꝰ hanc vitā
p modū q̄ ipſum coğſcūt ſubſtē ſepate.
Propꝛ̃ qꝺ Math. 5°. dñs mercedē ī ce·
lis nobꝭ ꝓmittit. ⁊ Math. 22°. dic ꝙ ſci
erūt ſicut āgeli: Qui vidēt deū ſemp
in celis ut diciꝛ̃ Math. 18°.

Q ſubſtantie ſepate nō vidēt
deū per eſſentiā ex h̃ ꝙ coğſcūt
eū p ſuas eſſentias. XLIX

Portet aūt inqrere vtrū hec
ipſa cognitio qua ſubſtantie
ſeparate ⁊ aīe poſt mortem
cognoſcūt deū p ſuas eſſentias· ſuffi·
ciat ad ipſarum vltimam felicitatem.

Ad cuiꝰ ꝟitatis indagationē ꝑ oſten-
dendū ē ꝙ ꝑ talē modū cognitiōis nō
cogſcit̄ diuina eēntia. ꝯtingit enī ex ef-
fectu cauſam cognoſcē multipliciter.
Uno mō ſm ꝙ effectus ſumit̄ ut me-
diū ad cogſcendū de cā ꝙ ſit ⁊ ꝙ talis
ſit. ſicut accidit ī ſciētijs q̄ cām demō
ſtrant ꝑ effectū. Alio mō ita ꝙ in ipo
effectu videat̄ cā inq̄ꝫtū ſilitudo cau-
ſe reſultat in effectu. ſicut hō videt̄ ī
ſpeculo ꝓpter ſuā ſilitudinē. ⁊ differt
hic modus a ꝑ. nā in ꝑ ſūt due cogni-
tiōes effectꝰ ⁊ cāe. q̄ꝝ vna ē altiꝰ cā.
nā cognitio effectꝰ eſt cā ꝙ cogſcat̄ cā
eiꝰ. in mō aūt 2°. vna ē viſio vtriuſqꝫ.
ſimul. n. dū videt̄ effectꝰ videt̄ ⁊ cā ī
ipſo. 3° mō ita ꝙ ſilitudo cāe ī effectu
ſit forā q̄ cogſcit cām ſuꝰ effectꝰ. ſicut
ſi archa hr̄et intellectū ⁊ ꝑ formā ſuā
cogſceret artem a q̄ talis forma velut
eiꝰ ſilitudo ꝓceſſit. nullo āt iſtoꝝ mo-
doꝝ ꝑ effectū pōt cogſci cā qd ē. niſi
ſit effectus cāe adequatꝰ in quo tota
ꝟtus cāe exprimat̄. ſubē autē ſepate
cognoſcūt deū ꝑ ſuas ſubas ſicut cau-
ſa cogſcit̄ ꝑ effectū. non aūt ꝑ mō. qa
ſic eoꝝ cognitio eēt diſcurſiua. ſed 2°
mō inq̄ꝫtū vna videt deū ī alia. ⁊ mō
3° inq̄ꝫtū q̄libet eaꝝ videt deū ī ſeipſa.
nulla aūt earū ē effectꝰ adequās ꝟtu-
tē dei ut ī 2° li° oñſū ē. nō ē igit̄ poſſi-
bile ꝙ ꝑ hūc modū cognitiōis ipſam
diuinā eēntiā videāt. Amp. ſilitudo
ītelligibilis ꝑ quā intelligit̄ aliqd ſm
ſuā ſubam oꝫ ꝙ ſit eiuſdē ſpēi. ul̄ ma-
gis ſpēs eiꝰ. ſicut forā domꝰ q̄ ē ī mēte
artificis ē eiuſdē ſpēi cū forā domꝰ q̄
ē in mā. uel potiꝰ ſpēs eiꝰ. nō. n. ꝑ ſpe-
ciē hoīs ītelligit̄ d̄ aſino ul̄ eq̄ qd eſt.
ſꝫ ipſa nā ſubē ſepate non ē idē ſpē cū
nā diuina. qnīmo nec gnē ut in ꝑ libro
oñſū ē. nō ē igit̄ poſſibile ꝙ ſuba ſepa
ta ītelligat diuinā ſubam ꝑ ꝓpriā nām.

Itē. oē creatū ad aliqd̄ genꝰ ul̄ ſpe
ciem terminatur. diuina autē eēntia eſt
īfinita ꝯphendēs ī ſe oēm ꝑfectiōꝫ to
tiꝰ eē ut ī ꝑ li° oñſū ē. īpoſſibile ē igit̄
ꝙ ꝑ aliqd̄ creatū diuina ſuba videatur.

P̄. oīs ītelligibil̄ ſpēs ꝑ quā ītelli-
git̄ qdditas uel eſſentia alicuiꝰ rei cō-
p̄hendit in rep̄n̄tando rem illā. vñ ⁊
orōnes ſign̄tes qd̄ qd ē ⁊ t̄mīos etiā
diffinitiōes vocamꝰ. īpoſſibile ē autē
ꝙ aliq̄ ſilitudo creata totalit̄ deū rep-
ſentet. cū q̄libet ſilitudo creata ſit ali-
cuiꝰ generis determinati. nō āt deꝰ ut ī
ꝑ oſtenſū ē. nō ē igit̄ poſſibile ꝙ ꝑ ali-
quā ſilitudinē creatā diuina ſuba intel
ligat̄. Amp. diuina ſuba ē ſuū eē ut ī
ꝑ oñſū ē. ipſū aūt eē ſubē ſepate ē ali-
ud q̄ꝫ ſua ſuba ut ī 2° ꝓbatū ē. eēntia
igit̄ ſubē ſepate nō ē ſufficiēs mediū
q̄ deus ꝑ eſſentiā ſuā videri poſſit. co-
gnoſcit tñ ſuba ſepata ꝑ ſuā ſubam d̄
deo qa ē ⁊ ꝙ ē oīuꝫ cā ⁊ eminens oībꝫ
⁊ remotꝰ ab oībꝫ nō ſolū q̄ ſūt ſꝫ etiā
q̄ mente creata ꝯcipi pñt. ad quā etiā
cognitionē de deo nos utcūqꝫ ꝑtingē
poſſumꝰ. ꝑ effectus. n. d̄ deo cognoſci-
mus qa ē. ⁊ ꝙ cā alioꝝ ē alijs ſupemi-
nens ⁊ ab oībꝫ remotꝰ. ⁊ h̄ ē vltimū ⁊
ꝑfectiſſimū nr̄e cognitiōis ī hac vita
ut Dyoꝰ dicit ī lib̄ de myſtica theo-
logi. cū deo q̄ſi ignoto coniūgimur. qd̄
qdē ꝯtigit dū d̄ eo qd nō ſit ꝯgſcimꝰ
qd ꝟo ſit penitꝰ manet ignotū. vñ ⁊
ad huiꝰ ſublimiſſime cognitōis igno
rantiā demōſtrandā. de Moyſe dicit̄
Exo. 20. ꝙ acceſſit ad caliginē in qua
erat deus. Quia ꝟo nā inferior in ſui
ſūmo nō niſi ad infimū ſuꝑioris natu-
re attigit oꝫ ꝙ h̄ cognitio ipſa ſit emi-
nētior ī ſubſtātijs ſepatis q̄ꝫ in nob. quod
ꝑ ſingula pꝫ. nam quanto ꝓpinquior
⁊ exp̄ſſior alicuiꝰ cāe effectus cogſcit̄
tāto euidētior apparet de cā eiꝰ ꝙ ſit.
ſubē aūt ſepate q̄ ꝑ ſeipas deū ꝯgſcūt
ſūt ꝓpinquiores effectus ⁊ exp̄ſſius dei
ſilitudinē gerētes q̄ꝫ effectꝰ ꝑ q̄s nos
deū ꝯgſcimꝰ. certiꝰ ḡ ſciūt ſubē ſepate
⁊ clariꝰ q̄ꝫ nos ꝙ deꝰ ē. Rurſus. cū ꝑ
negatiōes ad ꝓpriā cognitiōeꝫ rei q̄q̄
mō ꝑueniat̄ ut ſ̄ dictū ē. quāto plura
⁊ magꝭ qs ab aliq̄ remota eē cogꝟerit
tāto magꝭ ad ꝓpriā cognitionē ipius
accedit. ſicut magꝭ accedit ad ꝓpriam
hoīs cognitionē q ſcit eū non eē neqꝫ
inſenſatū neqꝫ inſenſibilē q̄ꝫ q ſcit ſo-
lū eū nō eē īaiatū. lꝫ neut̄ ſciat de hoīe
qd ſit. ſubē aūt ſepate plura ꝯgſcūt q̄ꝫ
nos. ⁊ q̄ ſūt deo magꝭ ꝓpinq̄. ⁊ ꝑ ꝯñs
ſuo ītellectu plura ⁊ magꝭ ꝓpinqua a
deo remouēt q̄ꝫ nos. magꝭ igit̄ accedūt
ad ꝓpriā ipſiꝰ cognitiōeꝫ q̄ꝫ nos. lꝫ nec
ipe ꝑ h̄ ꝙ ſeipſas ītelligūt. diuinā eſſen
tiā videāt. Itē. tanto aliqs alicuiꝰ
altitudinē magis nouit. quāto altio-
ribꝫ ſcit eū eſſe p̄latū. ſicut ⁊ ſi ruſticꝰ
ſciat regē ſūmū eē ī regno. qa tñ non
cogſcit niſi q̄ſdā regni īfimos officia-
les cū qbꝫ aliqd hꝫ negocij. nō ita co-
gnoſcit regis eminentiā ſicut aliqs q
oīuꝫ ꝑncipuꝫ regni dignitatem nouit
qbꝫ ſcit regē eē p̄latū. q̄ꝫuis neut̄ alti-
tudinem regie dignitatis ꝯp̄hendit.
nos aūt nō ſcimꝰ niſi q̄dā infima en-
tiū. lꝫ ḡ ſciamꝰ deū oībus entibꝫ emi-
nere. nō tñ ita cogſcimꝰ eminentiam
diuinā ſicut ſubē ſepate qbus altiſſimi
reꝝ ordines noti ſūt. ⁊ eis oībꝫ ſuꝑio-
rē deū eē cogſcūt. Ulteriꝰ manifeſtū
eſt ꝙ cālitas alicuiꝰ cāe ⁊ ꝟtus eiꝰ tan
to magꝭ cogſcit̄ quāto plures ⁊ maio-
res eiꝰ effectꝰ īnoteſcūt. Ex q̄ manife-
ſtū ſit ꝙ ſubē ſepate cālitatē dei ⁊ eiꝰ
ꝟtutē magꝭ cognoſcūt q̄ꝫ nos. lꝫ nos

oīuꝫ entiū eū eſſe cauſam ſciamus.

Q ī nāli ꝯgnitōe quā hn̄t ſubē ſepate
d̄ deo nō q̄eſcit eoꝝ nāle deſideriū. L

On pōt aūt eē ꝙ ī tali dei co-
gnitione q̄eſcat nāle deſide-
riū ſubē ſepate. Oē enī qd̄ ē
īꝑfectū ī aliq̄ ſpē. deſiderat ꝯſeq ꝑfec-
tionē illiꝰ ſpēi. qui. n. hꝫ opiōnē de re
aliq̄ q̄ īꝑfecta illiꝰ rei eſt noticia. ex h̄
ipſo incitat̄ ad deſiderādū illiꝰ rei ſci-
entiā. p̄dicta āt cognitio quā ſubſtā-
tie ſepate hn̄t d̄ deo nō cogſcētes ipiꝰ
ſubam ē īꝑfecta cognitiōis ſpēs. non
n. arbitramur nos aliqd cognoſcē ſi
ſubam eiꝰ nō cognoſcamꝰ. vñ ⁊ preci-
puū ī cognitiōe alicuiꝰ rei ē ſcire de ea
qd ē. ex hac igit̄ cognitiōe quā habēt
ſubē ſepate de deo nō q̄eſcit nāle deſi-
deriū ſꝫ īcitat̄ magꝭ ad diuinā ſubam vi
dendā. Itē. ex cognitiōe effectuū īci-
tat̄ deſideriū ad cogſcēdū cām. vñ ⁊
hoīeſ ꝑhari incepūt cās reꝝ inq̄rētes.
non q̄eſcit igit̄ ſciendi deſideriū nālit̄
oībꝫ ſubſtātijs intellectualibꝫ inditū niſi
cognitis ſubſtātijs effectuū etiā ſubaꝫ cāe
cogſcāt. ꝑ h̄ igit̄ ꝙ ſubē ſepate cogno-
ſcūt oīuꝫ reꝝ q̄ꝝ ſubas videt eē deū
cām. nō quieſcit naturale deſideriū ī
ipis niſi etiā ipiꝰ dei ſubam videant.
Adh̄. ſicut ſe hꝫ q̄ſtio ꝓpter qd ad
q̄ſtionē qa. ita ſe habꝫ q̄ſtio qd eſt ad
q̄ſtionē an eſt. nā q̄ſtio ꝓpt̄ qd q̄rit
mediū ad demōſtrandū qa ē aliquid
puta qa luna eclypſat̄. ⁊ ſilr̄ q̄ſtio qa ē
q̄rit mediū ad demōſtrādū an eſt ſm
doctrinā traditā ī 2° poſterioꝝ. vide-
mus aūt ꝙ vidētes nālit̄ qa eſt aliqd
ſcire deſiderāt qd ē ipſū. qd̄ ē intelli-
gere eius ſubſtantiā. nō igit̄ quietat̄
naturale ſciendi deſideriū ī cognitiōe
dei qua ſcitur de ipſo ſolum quia eſt.

Amp̄.nihil finitū deſideriū ītellec
tus qetare pōt·qꝺ ex inde oſtēdit ꝙ
intellectus q̄libet finito dato aliquid
vltra molit̄ apphēdē.vñ qualibet li
nea finita data aliquaꝫ maiorē molit̄
apphēdē.⁊ ſilit̄ in numeris.⁊ h̄ ē ꝺō
infinite additiōis in numeris⁊ lineis
mathematicis.altitudo autē ⁊ ꝺtus ē
finita cuiꝰlibet ſub̄e create.nō igit̄ in-
tellectꝰ ſub̄e ſepate qeſcit ꝑ hoc ꝙ co-
gnoſcit ſub̄as creatas quātūcūqꝫ emi
nētes.ſ adhuc nāli deſiderio tēdit ad
ītelligendū ſub̄am q̄ ē altitudīs infi-
nite ut in p̄ li° oñſū ē de ſub̄a diuina.

P̄.ſicut nāle deſideriū īeſt oībꝫ ītel
lectualibꝫ naturis ad ſciendū·ita īeſt
eis nāle deſideriū ig°rātiā ſeu neſcien
tiā pellendi.ſub̄e aūt ſepate ſicut iam
dictū ē cog°ſcūt p̄dicto cognitiōis mō
ſub̄am dei eē ſup̄ ſe ⁊ ſup̄ oē id qꝺ ab
eis intelligit̄. ⁊ ꝑ ꝯñs ſciūt dinā ſub-
ſtātiā ſibi eē ignotā. tendit igit̄ nāle
ipſorū deſideriū ad ītelligendā dinā
ſub̄am. Itē.quāto aliqd ē fini ꝓpin
qus tanto maiori deſiderio tendit ad
finē.vñ videmꝰ ꝙ motꝰ nālis corpoꝝ
ī fine intēdit̄.ītellectꝰ aūt ſub̄aꝝ ſepa
rataꝝ ꝓpingores ſūt dine cognitioni
q̄ꝫ nr̄ intellectꝰ. intenſiꝰ igit̄ deſiderāt
dei cognitionē q̄ꝫ nos.nos aūt quātū-
cūqꝫ ſciamꝰ deū eē⁊ alia q̄ ſ̄ dicta ſūt:
nō qeſcimꝰ deſiderio ſ adhuc deſide-
ramꝰ deū ꝑ eēntiā ſuā cog°ſcē. multo
igit̄ magꝭ ſub̄e ſepate h̄ nāliter deſide
rant.nō igit̄ in cognitione dei p̄dicta
eoꝝ deſideriū qetat̄. Ex qbꝫ ꝯcludit̄
ꝙ vltia felicitas ſub̄e ſepate nō ē ī il-
la cognitiōe dei q̄ deū cog°ſcūt ꝑ ſuas
ſub̄as·cū adhuc eorū deſideriū ducat
eos vſqꝫ ad dei ſub̄am. In q̄ etiā ſatis
appet ꝙ ī nullo alio q̄rēda ē vltia feli
citas q̄ꝫ in opatiōe intellectꝰ·cū nullū
deſideriū tam ſublime ferat ſicut deſi-
deriū ītelligēde ꝺitatis.oīa nāqꝫ deſi-
deria nr̄a uel dilectiōis uel cuiuſcūqꝫ
alteriꝰ qꝺ ab hoīe deſiderat̄ ī aliīs de
bus qeſcē pñt. deſideriū autē p̄dictū
nō qeſcit niſi ad ſūmū reꝝ cardinē ⁊
factorem ꝑuenerit.ꝓpt̄ qꝺ ꝯuenient̄
ſapīa dicit Eccl.24°. Ego in altiſ.ha.⁊
thronꝰ meus in co.nu.Et ꝓu̇.x°. dr̄ ꝙ
ſapīa ꝑ ancillas ſuas vocat ad arcem.
Erubeſcant igit̄ q felicitatē hoīs tam
altiſſime ſitā mō ī infimis rebꝫ q̄rūt.

Quō deus ꝑ eſſentiā videat̄. L I

Vm aūt īpoſſibile ſit nāle deſi
deriū eē īane·qꝺ qdē eēt ſi nō
eēt poſſibile ꝑuenire ad dinaꝫ
ſub̄am intelligendā qꝺ nālit̄ oēs mē-
tes deſiderāt·necē ē dicē ꝙ poſſibile ē
ſub̄am dei videri ꝑ ītellectū ⁊ a ſub̄īſ
ītellectualibꝫ ſepatī ⁊ ab aīabꝫ noſtrī.
Modus āt huiꝰ viſiōis ſatī iam ex dic
tis q̄lis eē debeat appatet. oñſū.n.ē ſ̄
ꝙ dina ſub̄a nō pōt videri ꝑ intellec-
tū ī aliq̄ ſpē creata.vñ oꝫ ſi dei eēntia
videat̄ ꝙ ꝑ ip̄am met eēntiā dinā in-
tellectꝰ ip̄am videat ut ſit ī tali viſio-
ne dina eēntia ⁊ qꝺ videt̄ ⁊ q̄ videt̄.
Cū aūt ītellectꝰ ſub̄am aliquā intelli-
gere nō poſſit niſi fiat actu ſm aliquā
ſpēm informantē ipſū que ſit ſimili-
tudo rei intellecte·impoſſibile videri
pōt alicui ꝙ ꝑ eēntiā dinā intellectus
creatꝰ poſſit videre ipſā dinā ſub̄am
q̄i ꝑ quādā ſpēm ītelligibilē· cū dina
eēntia ſit qꝺdā ꝑ ſeipſuꝫ ſubſiſtēs.⁊ ī
p̄ oñſū ſit ꝙ deꝰ nulliꝰ pōt eſſe forma.

Ad hꝰmōi igit̄ intelligētiā ꝺitatī cō
ſiderādū ē ꝙ ſub̄a q̄ ē ꝑ ſeipſam ſub-
ſiſtēs ē uel for̄a tm̄ uel ꝯpoſitū ex mā
⁊ for̄a.illud igit̄ qꝺ ē ex mā ⁊ forma
cōpoſitū nō pōt alrī eē for̄a.qa forma

ī eo iam ē ꝯtracta ad illā mām ut alte
riꝰ rei for̄a eē nō poſſit. illud āt qꝺ ſic
ē ſubſiſtēs ut ſolū tm̄ ſit for̄a pōt alte-
ri eē for̄a dūmodo eē ſuū ſit tale ꝙ ab
aliq̄ alio ꝑticipari poſſit ſicut ī 2° oſtē
dimꝰ ꝺ aīa hūana.ſi ꝺo eē ſuū ab alte
ro ꝑticipari nō poſſit·nulliꝰ rei forma
eē poſſet.ſic.n.ꝑ ſuū eē determinaret̄ in
ſeipſo ſicut q̄ ſūt mālia ꝑ mām. h̄ aūt
ſicut ī eſſe ſub̄ali uł nāli īuenit̄·ſic ⁊ ī
eē ītelligibili ꝯſiderandū ē.cū.n.ītel-
lectus ꝑfectio ſit verū.illud ītelligibi
le erit ut for̄a tm̄ in gnē intelligibiliū
qꝺ ē ꝺitas ipſa·qꝺ ꝯuenit ſoli deo.nā
cū verū ſequat̄ ad eē·illud tm̄ ſua ve-
ritaſ ē qꝺ ē ſuū eē·qꝺ ē ꝓpriū ſoli deo
ut in 2° oñſū ē. alia igit̄ intelligibilia
ſubſiſtētia nō ſūt ut pura for̄a in gnē
ītelligibiliū ſ ut formā ī ſubꝺ aliq̄ ha
bentes.eſt.n. vnūqꝺqꝫ eoꝝ verū non
ꝺitas ſicut ē ens nō aūt ipſū eē.mani-
feſtū ē igit̄ ꝙ eēntia diuina pōt ꝯpari
ad ītellectū creatū ut ſpēs intelligibi-
lis q̄ ītelligit·qꝺ nō ꝯtigit de eſſentia
alicuiꝰ alteriꝰ ſub̄e ſepate . nec tñ pōt
eē for̄a alteriꝰ rei ſm eē nāle.ſeq̄ret̄.n
ꝙ ſił cū aliq̄ vnita ꝯſtituēt vnā nām
qꝺ eē nō pōt·cū eēntia dina in ſe ꝑfec
ta ſit ī ſui nā.ſpēſ aūt ītelligibił vnita
ītellectui nō ꝯſtituit aliquā nām ſed
ꝑficit ipſū ad ītelligēdū·qꝺ ꝑfectiōi
dine eēntie nō repugt̄. Hec igit̄ viſio
īmediata dei repmittit̄ nob̄ ī ſcriptr̄a
i.Corī.13°. Videmꝰ nūc ꝑ ſpeculū ī eni-
gmate tūc aūt facie ad faciē·qꝺ corpo
rali mō nephas ē intelligē ut ī ip̄a di-
uinitate corpalē faciem imaginemur
cū oñſū ſit deū incorpeū eē.neqꝫ etiaꝫ
ſit poſſibile ut nr̄a corpali facie deū vi
deamꝰ· cū viſus corpalis q ī facie nr̄a
reſidet nō niſi reꝝ corpaliū eē poſſit.
ſic igit̄ facie deū videbimus·qa īme-
diate eū videbimus·ſicut hoīem quē
facie ad faciē videmꝰ. Scd̄m aūt hāc
viſionē maxime deo aſſilamur ⁊ eius
btītudinis ꝑticipes ſumꝰ.nā ipſe deꝰ
ꝑ ſuā eēntiā ſuā ſub̄am ītelligit.⁊ h̄ ē
felicitas.vñ dr̄.i.Ioh.3°. Cū aūt appa-
ruerit: ſiłes ei erimꝰ.⁊ vi.eū ſi.eſt. Et
Luce.22° dñs dic. Ego diſpono vob̄
ſicut diſpoſuit mihi pr̄ meꝰ menſam:
ut edatis ⁊ bibatis ſup menſam meā
ī reḡ meo· qꝺ qdē de corpali cibo uel
potu nō pōt ītelligi·ſ de eo q ī menſa
ſapientie ſumit̄.de q̄ a ſapīa dr̄ ꝓu̇.9°.
Comedite panes meos ⁊ bibite vinū
qꝺ miſcui vobis. Sup menſam g° dei
manducant ⁊ bibūt q eadē felicitate
fruūt̄ qua deꝰ felix eſt·vidētes eū illo
modo quo ipſe videt ſeipſū .

Q nłła creata ſub̄a pōt ſua nāli ꝺtute ꝑuēire ad vidēdū deū ꝑ eēntiā. L I I

On ē aūt poſſibile ꝙ ad iſtū
viſionis dine modū aliq̄ crea
ta ſub̄a ex ꝺtute ꝓp̄a poſſit at
tingē. Qꝺ.n.ē ſupiorī nat̄e ꝓpriū·nō
pōt cōſeq nā īferior niſi ꝑ actionē ſu-
piorī nāe cuiꝰ ē ꝓpriū·ſicut aq̄ nō pōt
eē calida niſi ꝑ actiōeꝫ ignis.vidē aūt
deū ꝑ ip̄am dinā eēntiā ē ꝓpriū nat̄e
dine.opari aūt ſm ꝓpriā formā ē ꝓ-
priū cuiuſlibet opantī. nulla igit̄ ītel-
lectuał ſub̄a pōt vidē deū ꝑ ipſam di-
uinā eēntiā niſi deo h̄ faciēte. Amp̄
for̄a alicuiꝰ ꝓp̄a non fit alteriꝰ niſi eo
agēte.agēs.n.facit ſibi ſiłe inq̄tū for-
mā ſuā alrī coīcat. vidē aūt ſub̄aꝫ dei
īpoſſibile ē niſi ip̄a dina eēntia ſit for
ma ītellectus q̄ ītelligit ut ꝓbatū eſt.
īpoſſibile ē igit̄ ꝙ aliq̄ ſub̄a creata ad
illā viſionē ꝑueniat niſi ꝑ actionē di-
uinā. Adhuc.ſi aliq̄ duo debeāt ad
īuicē copulari quorū vnū ſit formale

⁊ aliud mãle·opoꝛꝫ ꝙ copulatio eoꝝ
copuleť ꝑ actionē q̄ ē ex pte ei⁹ quod
ē foꝛ̄ale nō aūt ꝑ actionē ei⁹ qđ ē mã-
le. foꝛma .n .ē ꝑncipiū agendi·mã v̊o
ꝑncipiū patiēdi.ad h̄ aūt ꝙ intellect⁹
creat⁹ videat dei ſubam oꝫ ꝙ ip̄a diūa
eēntia copuleť ītellectui ut foꝛ̄a ītelli
gibiľ ſicut ꝓbatū ē. nō ē igiť poſſibi-
le ad hãc viſionē ꝑueniri ab aliq̄ ītel-
lectu creato niſi ꝑ actionē diuā. Itē
qđ ē ꝑ ſe·cā ē ei⁹ qđ ē ꝑ aliud .ītellec-
tus aūt diu⁹ ꝑ ſe ipſam diuā eſſentiā
videt.nā ītellectus diu⁹ ē ip̄a eēntia
diūa q̄ dei ſuba videť ut ī p̊ ꝓbatū ē.
ītellectus aūt creat⁹ videt diuā ſubaꝫ
ꝑ eſſentiā dei q̄ſi ꝑ aliud a ſe.h̄ igiť vi-
ſio nō pōt aduenire intellectui creato
niſi ꝑ actionē dei. P̄.qcqd excedit
limites alicui⁹ nãe nō pōt ſibi adueni
re niſi ꝑ actionē alteri⁹·ſicut aqua nō
tendit ſurſū niſi ab aliq̄ alio mota.vi-
dere aūt dei ſubam trãſcendit limites
oīs nãe create.nā cuilibet nãe ītellec-
tuali create ꝓpꝛiū eſt ut intelligat ſm
modū ſue ſube. ſuba aūt diua nō pōt
ſic ītelligi ut ſ̄ oſ̄ſū ē.īpoſſibile ē igiť
ꝑueniri ab aliq̄ ītellectu creato ad vi-
ſionē diue ſube niſi ꝑ actionē dei qui
oēm creaturā trãſcendit. Hinc ē qđ
Ro.6° dr̄.Gr̄a dei vita eťna.In ip̄a.n
diūa viſiōe oſtendim⁹ eē hoīs btītu-
dinē q̄ vita eťna diciť·ad quā ſola dei
gr̄a dicimur ꝑuenire:quia talis viſio
oēm creaťe facultatē excedit. nec eſt
poſſibile ad eā ꝑuenire niſi diuo mu-
nere. q̄ aūt ſic adueniūt creature·dei
gr̄e deputanť. Et Ioh.14° dn̄s dicit.
Ego manifeſtabo ei meipſū.

Q̄ intellectus creatus indiget aliq̄
influētia diui luminis ad h̄ ꝙ deū
ꝑ eſſentiam videat. LIII

Opoꝛtet aūt ꝙ ad tam nobilē
viſionē intellect⁹ creat⁹ ꝑ ali
quā diue bonitatis influētiā
eleueť. Impoſſibile .n. ē ꝙ id qđ ē foꝛ
ma alicui⁹ rei ꝓp̄a fiat alťi⁹ rei foꝛma
niſi res illa ꝑticipet aliquā ſīlitudinē
illi⁹ cui⁹ ē foꝛ̄a ꝓp̄a· ſicut lux nō fit ac
tus alicui⁹ coꝛpoꝛ̄ niſi aliqd ꝑticipet
de diaphono. eēntia aūt diūa ē ꝓpꝛia
foꝛ̄a ītelligibilis ītellect⁹ diui ⁊ ei ꝓ-
poꝛtionata .nā hec tria ī deo ſūt vnū:
ītellectus·q̄ intelligiť. ⁊ qđ ītelligiť.
impoſſibile ē igiť ꝙ ip̄a eēntia dei fiat
ītelligibilis foꝛ̄a alicui⁹ ītellect⁹ crea-
ti niſi ꝑ h̄ ꝙ aliquā diuā ſīlitudinem
ītellect⁹ creat⁹ ꝑticipat.h̄ igiť diue ſi-
militudīs ꝑticipatio nccīa ē ad hoc ꝙ
dei ſuba videať. Ad h̄.nihil ē ſuſce-
ptiuū foꝛe ſublimioꝛis niſi ꝑ aliquaꝫ
diſpōnē ad illius capacitatē eleueť.ꝓ-
pꝛi⁹.n .act⁹ ī ꝓp̄a potētia fit.eēntia āt
diūa ē foꝛ̄a altioꝛ dī intellectu creato.
ad hoc igiť ꝙ eēntia diūa fiat ītelligi-
bilis ſpēs alicui⁹ ītellect⁹ creati qđ re
quiriť ad hoc ꝙ diūa ſuba videatur:
nccē ē ꝙ intellect⁹ creat⁹ aliq̄ diſpōne
ſublimioꝛi ad hoc eleuetur. Amp̄.ſi
aliq̄ duo ꝑus fuerūt nō vnita ⁊ poſt-
modū vnianť oꝫ ꝙ hoc fiat ꝑ mutatio
nē vtriuſqꝫ uľ alteri⁹ tm̄.ſi aūt ponať
ꝙ ītellect⁹ aliqs creat⁹ ď nouo incipi-
at dei ſubam vidē·oꝫ ſm ꝑmiſſa ꝙ di-
uina eēntia copuleť ei de nouo ut ītel
ligibilis ſpēs. īpoſſibile ē autē ꝙ diūa
eſſentia moueať ſicut ſ̄ oſ̄ſū ē. oꝫ igiť
ꝙ taľ vnio īcipiat eē ꝑ mutatiōeꝫ ītel
lect⁹ creati·q̄ qdē mutatio aliť eſſe nō
pōt niſi ꝑ hoc ꝙ ītellectus creatus ali-
quā diſpoſitionem ď nouo acquirat.
Idē autē ſeqť ſi detur ꝙ a ꝑncipio ſue
creatōis tali viſiōe aliqs ītellect⁹ crea
tus potiať.nam ſi talis viſio facultatē

nature create excedit ut ꝓbatū ē·pōt
ītelligi quis ītellectus creat⁹ ī ſpē ſue
naťe ↄſiſtē abſqꝫ h̄ ꝙ dei ſubam vide-
at. vn̄ ſiue a ꝑncipio ſiue poſtmodum
deū vidē īcipiat·oꝫ ei⁹ nãe aliqd ſuꝑ-
addi. Itē.nihil pōt ad altioꝛē oꝑa-
tionē eleuari niſi ꝑ h̄ ꝙ ei⁹ v̊tus foꝛti-
ficať.ↄtingit aūt dupliciť alicui⁹ v̊tu-
tē foꝛtificari.vno° ꝑ ſimplicē ip̄i⁹ v̊tu
tis intenſionē·ſicut virtus actiua cali
di augeť ꝑ ītenſionē caloꝛis ut poſſit
efficē vehemētioꝛē actionē in eadem
ſpē.alio mō ꝑ noue foꝛme appoſitiōeꝫ
ſicut diaphoni v̊tus augeť ad h̄ ut poſ
ſit illuminare ꝑ h̄ ꝙ fit lucidū actu ꝑ
foꝛmā lucis receptā in ip̄o de nouo ⁊
h̄ qdem v̊tutis augmētū reqriť ad al-
terius ſpēi oꝑationē ↄſ̄dā. v̊tus autē
ītellectus creati nãliſ nō ſufficit ad di
uinā ſubam vidēdā ut ex p̄dictis pꝫ.
ḡ oꝫ ꝙ augeať ei virtus ad h̄ ꝙ ad talē
viſionē ꝑueniat.nō ſufficit āt augmē
tū ꝑ intenſionē nãlis v̊tutis. qa talis
viſio nō ē eiuſdē rōnis cū viſiōe nãli
ītellectus creati·qđ ex diſtātia viſoꝝ
pꝫ.oꝫ igiť ꝙ fiat augmētū v̊tutis ītellec
tiue ꝑ alicui⁹ noue diſpōnis adeptio-
nē.Quia v̊o ī cognitionē ītelligibiliū
ex ſēſibilibꝫ ꝑuenim⁹·etiā ſenſibiľ co
gnitiōis noīa ad ītelligibilē cognitiōꝫ
trãſumim⁹⁊ p̄cipue q̄ ꝑtinēt ad viſū
q inť ceteros ſenſus nobilioꝛ ē⁊ ſpiri-
tualioꝛ ac ꝑ h̄ ītellectui affinioꝛ.⁊ īde
ē ꝙ ip̄a ītellectualis cognitio noīatur
viſio.⁊ qa coꝛꝑalis viſio nō ↄpleť ni-
ſi ꝑ lucē·ea a qbꝫ ītellectuaľ viſio ꝑfi-
ciť lucis nomē aſſumūt. vn̄ ⁊ Ar.ī 3°
de aīa intellectū agentē luci aſſilat ex
eo ꝙ ītellectus agēs facit ītelligibilia
ī actu·ſicut lux q̄dā mō facit viſibilia
ī actu. illa igiť diſpō q̄ ītellectus crea-
tus ad ītellectualē diue ſube viſionē
extolliť·cōgrue lux glie diciť nō ꝓpť
h̄ ꝙ faciat intelligibile ī actu ſicut lux
ītellectus agētis ſ ꝑ h̄ ꝙ facit intellec
tū patiētē actu intelligē. Hoc aūt eſt
lumē de q̄ in p̊s dr̄. In lumīe tuo vi-
debim⁹ lumen .ſ.diue ſube. ⁊ Apoc.
21° dr̄.Ciuitas.ſ. btōꝝū non eget ſole
neqꝫ luna: nā claritas dei illumīabit
illā.⁊ Yſa.60.dr̄.Nō erit tibi āpli⁹ ſol
ad lucendū ꝑ diē·neqꝫ ſplēdoꝛ lune il
luminabit te·ſ erit tibi dn̄s in lucem
ſempiťnā.⁊ de⁹ tu⁹ ī gloꝛiā tuā.Inde
ē etiā qa deo ē idē eē qđ intelligē et ē
oībꝫ cā ītelligēdi qđ dr̄ eē lux Ioh.p̊
Erat lux vera q̄ illu. oēm ho. venietē
in hūc mūdū.⁊.i.Ioh.p̊.Deus lux ē.
⁊ in p̊s.Amictus luīe ſicut veſtimē-
to.⁊ ꝓpť h̄ etiā tam de⁹ q̄ꝫ angeli ī ſa-
cra ſcripťa in figuris igneis deſcribūť
ꝓpter ignis claritatē.

Rōnes ꝓbare volentiū ꝙ abſqꝫ diui
lumīs īfluētia videri pōt ab ītellectu
creato diūa eēntia.⁊ ſoľo eaꝝ. LIIII

Obijciet aūt aliquis contra p̄-
dicta. Nullū .n .lumen adue
niens viſui pōt viſū eleuare
ad videndū ea q̄ nãlē facultatē viſus
coꝛꝑalis excedūt. non.n. pōt viſus vi
dere niſi coloꝛata . diūa aūt ſuba exce-
dit oēm intellect⁹ creati capacitatem
magi q̄ꝫ ītellectus excedat capacitatē
ſenſus. nullo igiť lumīe ſuꝑueniente
ītellectus creat⁹ eleuari poterit ad di-
uinā ſubam vidēdā. P̄.lumē illud
qđ in intellectu creato recipiť creatū
aliqd ē.ipſū ḡ ī infinitū a deo diſtat.
nō ſic igiť ꝑ h⁹mōi lumē intellectus
creat⁹ ad diue eēntie viſionē eleuari
poteſt. Item.ſi hoc qdem pōt facē
lumē p̄dictū ꝓpť h̄ ꝙ ē diue ſube ſīli-
tudo·cū oīs intellectualis ſubſtantia

ex h̄ ipſo ꝙ itellectualis ē diuinā ſimilitu-
dinē gerat·ipſa nā cuiuſlibet intellec-
tualis ſube ad viſionē diuinā ſufficiet.

Ad h̄.ſi lumen illud creatū ē.nihil ãt phibet qd ē creatū alicui rei create naturale eē·poterit aliqs itellect9 creat9 eē q ſuo naturali lumie diuinā ſubam videbit·cui9 ɔtrariū oñſū ē. Amp.infinitū inqñtū h9mōi icognitū ē.oñſū aūt eſt in ṗ deū eē infinitū.nō igit̄ pōt diuina ſuba p lumen pdictū videri. Ad h̄ oʒ eē pportionē itelligētis ad rē intellectā.nō ē aūt aliq̄ pportio itellectus creati ī lumine pdicto pfecti ad ſubſtātiā diuinā cū adhuc remaneat diſtātia infinita.nō pōt igit̄ intellect9 creatus ad diuinā ſubam videndā p lumē aliqd eleuari.Ex hui9mōi aūt rōnibꝫ aliq moti ſūt ad ponēdū ꝙ diuina ſuba nūq ab aliq̄ itellectu creato videt̄.q̄ qdem poſitio 7 verā creature rōnalis btūdinē tollit q̄ nō pōt eē niſi in viſione diuine ſube ut oñſū ē.7 auctoritati ſacre ſcripture ɔdicit ut ex ſupioribus pʒ. vñ tanq falſa 7 heretica abijcieda ē. Rōnes aūt pdictas nō difficile ē ſoluē.Diuina.n.ſuba nō ſic ē ext̄ facultatē itellectus creati q̄ſi aliqd diō extraneū ab ipſo ſicut ē ſon9 a viſu ul' ſuba imālis a ſenſu.nā ipa diuina ſuba ē primū itelligibile 7 toti9 itellectualis cognitiōis pncipiū.ſ3 ē ext̄ facultatē itellect9 creati ſicut excedēs 9tutē eius: ſicut excellētia ſenſibiliū ſūt extra facultatē ſenſuū. vñ 7 phs i 2° metaph. dicit ꝙ itellectus nr̄ ſe hʒ ad rerū manifeſtiſſima ſicut oculus noctue ad lucem ſolis.indiget igit̄ ɔfortari itellectus creat9 aliq̄ diuino lumie ad h̄ ꝙ diuinā eētiā vidē poſſit.p qd pma rō ſoluit̄. Hui9mōi aūt lumē: itellectū creatū ad dei viſionē exaltat non ppt e9 idiſtātiā a diuina ſuba. ſ3 ppt 9tutē quā a deo ſortit̄ ad talē effectuʒ·lʒ ſm ſuū eē a deo in infinitū diſtet ut ſecūda rō pponebat. nō.n.h̄ lumē creatuʒ itellectū deo ɔiūgit ſm eē ſ3 ſm itelligē ſolū. Quia vō ipſi9 dei ppriū ē ut ſuā ſubaʒ pfecte ɔgſcat· lumē pdictū dei ſilitudo ē q̄tū ad h̄ ꝙ ad dei ſubaʒ videndā pducit.h̄ aūt mō nulla itellectualis ſuba ſilitudo dei eſſe pōt.cū n.nullius ſube create ſimplicitas ſit eq̄lis diuine ipoſſibile ē ꝙ totā ſuā pfectionē creata ſuba habeat ī eodē.h̄.n.ē ppriū dei ut ī ṗ oñſū ē q ſm idē ē ens itelligēs 7 btūs.igit̄ oʒ aliud eē ī ſubſtātia itellectuali creata lumē q̄ diuina viſiōe btificat̄ 7 aliud qdcūq lumen q̄ ī ſpē ſue nature ɔplet̄ 7 pportionalit̄ ſue ſube intelligit.ex q̄ pʒ ſolutio 3tie rōnis. Quarta vō ſoluit̄ p h̄ ꝙ viſio diuine ſube oēm nālē 9tutē excedit ut oſtenſū ē.vñ 7 lumē q̄ itellect9 creat9 pficit̄ ad diuine ſube viſionē oʒ eē ſupnāle. Neq ãt diuine ſube viſionē ipedire pōt ꝙ deus dicit̄ eē infinit9 ut qnta rō pponebat.non.n.dicit̄ infinitus pūatiue ſicut quātitas.h9mōi.n.ifinitū rōnabilit̄ ē igtū·qa ē q̄ſi mā carens forā q̄ ē pncipiū cognitiōis.finis.n.7 termin9 ē fora.ſ3 dicit̄ infinit9 negatiue q̄ſi fora p ſe ſubſiſtēs nō limitata p mām recipientē.vñ qd ſic ē infinituʒ maxie cogſcibile ē ſm ſe. Proportio aūt itellcūs creati ē qdē ad deū itelligēdū nō ſm ɔmēſuratōʒ aliquā pportione exñte ſ3 ſm ꝙ pportio ſigt quācūq habitudinē vni9 ad alteʒ ut materie ad formā ul' cāe ad effectū. ſic.n nihil phibet eſſe pportionē create ad deū ſm habitudinē itelligētis ad itellectū ſicut 7 ſm habitudinē effectus ad cām.vñ patʒ ſolutio ſexte obiectiōis.

Q intellectus creat9 nō ɔphendit diuinā ſubſtantiam. LV

Uia vō cuiuſlibet actiōis modus ſeqt̄ efficatiā actiui pncipij.magl.n.calefacit cuius calor 9tuoſior ē.oʒ ꝙ etiā modus cognitiōis ſequat̄ efficatiā pncipij cogſcendi. lumen aūt pdictū ē qddā diuine cognitiōis pncipiū cū p ipſū eleuet̄ itellectus creat9 ad diuinā ſubam videdā. oʒ igit̄ ꝙ modus diuine viſiōis ɔmenſuret̄ 9tuti pdicti lumīs. lumē aūt predictum multo deficit in 9tute a claritate diuini itellect9·cū claritas diuini itellectus ſit infinita·lumē aūt iſtud finitū qa recipit̄ in ſuba finita. ipoſſibile ē igit̄ ꝙ p h9mōi lumē ita pfecte diuina ſuba videat̄ ſicut eā videt itellect9 diu9. itellect9 aūt diui9 ſubam illā videt ita pfecte ſicut pfecte viſibilis eſt. 9itas.n.diuine ſube et claritas itellect9 diui ſūt eq̄lia imo magl ſūt vnū.ipoſſibile ē igit̄ ꝙ itellect9 creat9 p lumen pdictū videat diuinaʒ ſubam ita pfecte ſicut pfecte ē viſibilis.oē aūt qd comphendit̄ ab aliq̄ cogſcēte cognoſcitur ab eo ita pfecte ſicut cogſcibile ē.q.n nouit ꝙ triāgul9 hʒ tres āgulos eq̄les duobꝫ rectis q̄ſi opiabile qddā pbabili rōne qa ſic a ſapiētibꝫ dicit̄.nōdū h̄ ɔphendit.ſ3 ſolū ille q nouit hoc q̄ſi qddā ſcibile p mediū qd ē cā.ipoſſibile eſt igit̄ ꝙ intellectus creat9 diuinā ſubam ɔphēdat. Ad h̄.9t9 finita nō pōt adeqre in ſua opatiōe obm infinitū. ſuba aūt diuina qddā infinitū ē per ɔpationē ad oēm itellectum creatū cū ois itellect9 creat9 ſub certa ſpē terminet̄. ipoſſibile ē igit̄ ꝙ viſio alicui9 itellect9 creati adequet ī videdo diuinā ſubam.ſ.ita pfecte ipſam vidēdo ſicut viſibilis ē. null9 igit̄ intellectus creat9 ipſam ɔphendē pōt. Amp oē agēs intantū pfecte agit inqñtū pfecte pticipat formā q̄ ē opatiōis pncipiū.forā aūt itelligibil' q̄ diuina ſuba videt̄ ē ipſa diuina eētia·q 7 ſi fiat forma itellect9 creati nō tñ itellect9 creatus capit ipſam ſm totū poſſe. nō igit̄ ita pfecte ipſam videt ſicut ipſa viſibilis ē.nō g ɔphenditur ab itellectu creato. Itē.nullū ɔphenſū excedit tīminos ɔphendētis.ſi igit̄ intellect9 creat9 diuinā ſubam ɔphenderet·diuina ſuba non excedēt limites intellectus creati·quod ē ipoſſibile.ipoſſibile eſt igit̄ ꝙ itellect9 creat9 diuinā ſubam ɔphēdat. Nō aūt ſic dicit̄ ꝙ diuina ſuba ab itellectu creato videat̄ nō tñ ɔprehēdit̄·q̄ſi aliqd ei9 videat̄ 7 aliqd nō videat̄·cū diuina ſuba ſit ſimplex diō. ſ3 qa nō ita pfecte ab intellectu creato videt̄ ſicut viſibil' ē.p quē modū dicit̄ opinās ɔclōne demonſtratiuā cognoſcere ſ3 nō ɔphendē.qa nō pfecte ipaʒ cogſcit.ſ.p modū ſcīe·lʒ nulla ps eius ſit quā nō cognoſcat.

Q null9 itellect9 creat9 videndo deū videt oīa que ī ipo videri pñt. LVI

Ex h̄ aūt apparet ꝙ itellectus creat9 7 ſi diuinā ſubam videat nō tñ oīa cogſcit q̄ p diuinaʒ ſubam cognoſci pñt.Tūc.n.ſolū necē ē ꝙ cognito aliq̄ pncipio oēs ei9 effectus cogſcant̄ p ipſū qn pncipiū ɔprehendit̄ intellectu.ſic.n.principiū aliqd ſm ſuā totā 9tutē cognoſcitur qn oēs ei9 effect9 cognoſcūt̄ ex ipſo. p diuinā aūt eētiā alia cognoſcunt̄ ſicut cogſcit̄ effect9 ex cā.cū igit̄ itellectus creat9 nō poſſit diuinā ſubam cogſcere

ſic ꝙ ipſam ꝯprehendat. nō eſt neceſſariū ꝙ videndo ipſam oīa videat q̄ ꝑ ipſam coḡſci pn̄t. Itē. quāto aliqs ītellectus ē altior. tanto plura ꝯḡſcit uł ſm rerꝝ multitudinē uł ſm earūdē rerꝝ plures rōnes. ītellectꝰ aūt diuinꝰ excedit oēm intellectū creatū. plura igiť coḡſcit q̄ȝ ītellectꝰ aliqs creatus. nō aūt coḡſcit aliqd niſi ꝑ hoc ꝙ ſuā eſſentiā videt ut in ꝑo oſtēſū ē. plura igiť ſūt coḡſcibilia ꝑ eēntiā dīnā q̄ȝ aliqs ītellectus creatꝰ ꝑ ipſam vidē poſſit.

Adhꝰ. quātitas virtutis attenditur ſm ea in q̄ pōt. idē igiť ē coḡſcē oīa in q̄ pōt aliq̄ ꝟtus ⁊ ipſam ꝟtutē cōprehendē. dīnā autē ꝟtutē cū ſit infinita nō pōt aliqs creatꝰ ītellectus ꝯprehendere ſicut nec eēntiā eiꝰ ut ꝓbatū eſt. neq̄ȝ igiť ītellectꝰ creatꝰ pōt coḡſcē oīa in q dīna ꝟtus pōt. oīa aūt ī que dīna ꝟtus pōt ſūt ꝑ eſſentiā dīnā coḡſcibilia. oīa. n. coḡſcit deꝰ ⁊ nō niſi ꝑ eſſentiā ſuā. nō igiť intellectꝰ creatꝰ vidēs dīnā ſubām videt oīa q̄ in dei ſubſtā tia videri pn̄t.

Amp̄. nulla ꝟtꝰ cognoſcitiua coḡſcit rē aliquam niſi ſm rōnē ꝓprii obi. nō. n. viſu coḡſcimus aliqd niſi inq̄ȝtū ē coloratū. ꝓpriū aūt obm intellectꝰ ē qđ qd ē. i. ſuba rei ut dicit ī 3° de aīa. igiť qcqd intellectꝰ de aliq̄ re coḡſcet cognoſcit ꝑ cognitiōeȝ ſube illiꝰ rei. vn̄ in q̄libet demonſtratiōe ꝑ quā īnoteſcūt nob ꝓpa accn̄tia ꝑncipiū accipimꝰ qđ qd ē ut dr̄ in li° poſteriorꝝ. ſi āt ſubaȝ aliꝰ rei ītellectꝰ coḡſcat ꝑ accn̄tia. ſicut dr̄ ī ꝑo de aīa ꝙ accn̄tia magnā ꝑtē ꝯferūt ad coḡſcendū qđ qd ē. hoc ē ꝑ accn̄s inq̄ȝtū ꝯgnitio ītellectꝰ orit a ſenſu. ⁊ ſic ꝑ ſenſibiliū accn̄tiū cognitionē oȝ ad ſube ītellectū ꝑuenire. ꝓpť qđ hoc nō hȝ locū ī mathematicis ſȝ ī nālibꝫ tm̄. qcqd igiť ē ī re qđ nō pōt coḡſci ꝑ cognitionē ſubſtantie eiꝰ. oȝ eē intellectui igtū. qcqd aūt velit aliqs volēs nō pōt cognoſci ꝑ cognitionē ſube ipſiꝰ. nā voluntas nō tēdit ī ſua volita oīo nālit. ꝓpť qđ voluntas ⁊ nā duo ꝑncipia actiua ponūť. nō pōt igiť aliqs ītellectꝰ coḡſcē quid volens velit niſi forte ꝑ aliquos effectꝰ. ſicut cū videmꝰ aliquē voluntarie opantē ſcimꝰ quid voluerit. aut ꝑ cām. ſicut deꝰ volūtates nr̄as ſicut ⁊ alios ſuos effectꝰ coḡſcit ꝑ hoc ꝙ ē nob cā volēdi. aut ꝑ hoc ꝙ aliqs alti. ſuā volūtatē īſinuat. ut cū aliqs ſuū loquendo affectū exprimit. cū igiť multa ex ſimplici dei voluntate dependeant ut ꝑtim ex ſuperioribꝫ pȝ. ⁊ adhꝰ erit āpliꝰ māifeſtū. ītellectꝰ creatꝰ ⁊ ſi dei ſubaȝ videat nō tn̄ oīa coḡſcit q̄ deus ꝑ ſuā eſſentiā videt.

Pōt aūt aliqs ꝯ predicta obiicē ꝙ dei ſuba ē aliqd maius q̄ȝ oīa q̄ ipſe facē uel ītelligē uel velle pōt ꝑter ſeipſū. vn̄ ſi ītellectus creatꝰ dei ſubām vidē pōt. multo magi poſſibile ē ꝙ oīs ꝯḡſcat q̄ deus ꝑter ſeipſū uel ītelligit uel vult uel facē pōt. Sȝ ſi diligent ꝯſideret nō ē eiuſdē rōnis aliqd coḡſci ī ſeipſo ⁊ ī ſua cā. quedā eni in ſeipſis de facili coḡſcibilia ſūt q̄ tn̄ ī ſuis cauſis nō de facili coḡſcūtur. verū ē igiť ꝙ maiꝰ ē intelligere dīnā ſubām q̄ȝ qcqd aliud ꝑter ipſam: qđ in ſeipſo coḡſci pōt. ꝑfectioris aūt cognitiōis ē cognoſcere dīnā ſubām ⁊ ī ea eius effectus videre q̄ȝ cognoſcere diuinā ſubām ſine hoc ꝙ videat effectꝰ in ipſa. ⁊ hoc qdem ꝙ dīna ſubſtātia videatur. abſq̄ȝ ꝯprehenſiōe ipius fieri poteſt. ꝙ autē oīa ꝑ ipſū intelligi poſſint ⁊ cognoſcant. hoc abſq̄ȝ ꝯprehenſione nō poteſt accidere ut ex ꝑdictis apparet.

Q̄ oīs intellectꝰ cuiꝰcūq̄ȝ ḡdꝰ ꝑticeps eſſe poteſt diuine viſionis. LVII

Um aūt ad viſionē dīne ſube ītellectus creatꝰ q̄dā ſuꝑnāli lumīe ſublimeť ut pȝ ex dicti nō ē aliqs ītellectꝰ creatꝰ ita ſm nām īfimꝰ q nō ad hāc viſionē poſſit eleuari. Oſtēſū ē. n. ꝙ lumē illud nō pōt eſſe alicui creatē ꝯnāle ſȝ oēm creaturā excedit ſm ꝟtutē. qđ autē fit ꝟtute ſuꝑnāli nō īpediť ꝓpť nāe dīſitatē cū diuina ꝟtus ſit infinita. vn̄ in ſanatiōe infirmi que fit miraculoſe nō differt vtrū aliqs parū uel multū infirmeť. diuerſus igiť ḡdꝰ nāe ītellectuał nō īpedit q̄n infimū in tali nā ad illā viſionē perduci poſſit ꝑdicto lumine.

Adhꝰ. diſtantia intellectus ſm ordinem nature ſuꝑmi ad deū ē infinita ī ꝑfectiōe ⁊ bonitate. eiꝰ aūt diſtantia ad ītellectū infimū ē finita. finiti aūt ad finitū nō pōt eē infinita diſtantia. igiť diſtantia q̄ ē inť infimū ītellectū creatū ⁊ ſuꝑmū ē q̄ſi nihil in ꝯpatiōe ad illā diſtantiā q̄ ē inť ſuꝑmū intellectū creatū ⁊ deum. qđ aūt ē q̄ſi nihil nō pōt variationē ſenſibilē facē. ſicut diſtātia q̄ ē inť cētrꝝ tre ⁊ viſū ē q̄ſi nihil in ꝯpatiōe ad diſtantiā q̄ ē inť viſū nr̄m ⁊ ſperā octauā ad quā tota tra ꝯpata obtinet locū pūcti. ⁊ ꝓpť hoc nlla ſenſibilis variatio fit ꝑ hoc ꝙ aſtrologi ī ſuis demr̄ationibꝫ vtūť viſu noſtro q̄ſi cētro tre. nihil ḡ differt qcūq̄ȝ ītellectus ſit q ad dei viſionē ꝑ lumen ꝑdictū eleueť vtꝝ ſūmꝰ uel infimꝰ uel mediꝰ.

Itē. ſ ꝓbatū ē ꝙ oīs ītellectꝰ nālit deſiderat dīne ſube viſionē. nāle aūt deſideriū nō pōt eē īane. q̄libet igiť intellectus creatꝰ pōt ꝑuenire ad dīne ſube viſionē nō īpediēte īferioritate nāe. Hic ē ꝙ Math. 22°. dn̄s hominibꝫ repmittit gl̄iam āgelorꝝ. Erūt inq̄t de hoībꝫ loquēs ſicut angeli dei ī celo. Et Apoc. x°. eadē mēſura hoīs ⁊ angeli eē ꝑhibeť. ꝓpť qđ ⁊ fere in ſcriptura ſacra angeli ī forā hoīuȝ deſcribūť. uel ī toto ſicut pȝ d angeł q apparuerūt Abrahe ī ſilitudīe virorꝝ. Gen 18°. uł ī ꝑtē ſicut pȝ d aīalibꝫ Ezech. ꝑ. d qbꝫ dr̄ ꝙ manꝰ hoīs erāt ſub pēnis eorꝝ. Per hoc aūt excludiť error q̄rūdā q dicebāt ꝙ aīa hūana q̄ȝtūcūq̄ȝ eleueť nō pōt ad equalitatē ſuꝑiorꝝ intellectuū ꝑuenire.

Q̄ vnus alio perfectius deum videre poteſt. LVIII

Uia vō modꝰ opatiōis ꝯſeqť formā q̄ ē opatiōis ꝑncipiū. viſiōis aūt qua ītellectꝰ creatus ſubām dīnā videt ꝑncipiū qđdā ē lumē ꝑdictū ut ex dictis pȝ. necē eſt ꝙ ſm modū huiꝰ lumīs ſit modꝰ dīne viſiōis. poſſibile ē aūt huiꝰ lumīs diuerſos eē ꝑticipatiōis ḡdus ita ꝙ vnꝰ eo ꝑfectius illuſtreť q̄ȝ aliꝰ. poſſibile ē igiť ꝙ vnꝰ deū videntiū īꝑfectiꝰ alio videat. q̄ȝuis vterq̄ȝ videat eiꝰ ſubām.

Adhꝰ. ī q̄cūq̄ȝ gnē ē aliqđ ſūmū qđ excedit alia. ē etiā īuenire magl ⁊ minus ſm maiorē ꝓpīq̄tatē uł diſtātiā ab ipſo. ſicut aliq̄ ſūt magl ⁊ minꝰ calida ſm ꝙ magl ⁊ minꝰ appropinquant ad ignē qui ē ſūme calidus. deus aūt ſuā ſubām ꝑfectiſſime videt utpote q ſolꝰ eā ꝯprehendit ut ſ oſtēſū ē. igitur ⁊ eū videntiū vnꝰ alio magl uel minus eiꝰ ſubām videt ſm ꝙ magl uel minꝰ ei appropinq̄t.

Amp̄. lumē glorie ex hoc ad dīnā viſionē eleuat ꝙ ē ſilitudo q̄dā intellectꝰ diuini ſicut iam dictuȝ eſt. cōtingit aūt aliqd magis uł minꝰ

aſſiſtati deo. poſſibile ē igit̄ aliqd pfecti⁹ ul' min⁹ pfecte diuinā ſubaȝ videre.

Itē. cum finis pportionalit̄ rñdeat his q ſūt ad finē. oȝ ꝙ ſicut aliq diuerſimode ppant̄ ad finē ita diſſimode pticipēt finē. viſio āt diuine ſube ē vltim⁹ finis cuiuſlibet itellectualis ſube ut ex dictis pȝ. itellectuales āt ſube nō oēs eqlit̄ ppant̄ ad finē. qdā. n. ſūt maioris vtutis ⁊ qdā minoris. vt⁹ aūt ē via ad felicitatē. oȝ igit̄ ꝙ i viſiōe diuina ſit diuitaſ ꝙ qdā pfecti⁹ ⁊ qdā min⁹ pfecte diuinā ſubam videāt. Hinc ē ꝙ ad hāc felicitatē diūam deſignādā dñs dic Ioh. 14. In domo prīſ m. man. m. ſūt. p h aūt excludit̄ error quīdā q dicūt oīa pmia eſſe eqlia. ſicut aūt ex modo viſioniſ apparet diuſus gd⁹ glie i btis. ita ex eo qd videt̄ appet glia eadē. nā cuiuſlibet felicitaſ ex h ē ꝙ dei ſubam videt ut pbatū ē. idē g ē qd oēs btōs facit. nō tñ ab eo oēs eqlit̄ btitudinē capiūt. Vñ pdicā non obuiat qd dñs Math. 20. oibꝫ laborātibus i vinea lȝ nō eqlit̄ laborauerint. idem tñ pmiū reddē docet. ſ. denariū. qa idē ē qd oībus dat̄ in pmiū ad videndū ⁊ ad fruendū. ſ. de⁹. In h etiā ꝯſiderādū ē ꝙ qdāmō ſil'r eſt ordo corpaliū ⁊ ſpūaliū motuū. oīuȝ. n. corpaliū motuuȝ ē idē nūero pmū ſubm. fines vo diuſi. ſpūaliū vo motuū. ſ. itellectualiū apphenſionū ⁊ volūtatū ſunt qdē diuſa ſubiecta pma. finis vo numero idē.

Q videntes diuinam ſubſtantiā omnia videant. LIX

Uia vo viſio diuine ſube ē vltim⁹ finis cuiuſlibet itellcūal' ſube ut pȝ ex dict. oīs aūt res cū puenerit ad vltimū finē qeſcit appetit⁹ ei⁹ nālis. oȝ ꝙ nāl' appetit⁹ ſube itellectual' diuinā ſubſtātiā videdo oīo qeſcat. ē aūt appetit⁹ nālis itellect⁹ ut cogſcat oīuȝ rerū gnā ⁊ ſpēs ⁊ vtutes ⁊ totū ordinē vniuerſi. qd demōſtrat hūanū ſtudiū erga ſingula pdictor. qlibȝ igit̄ diuinā ſubam videtiū ꝯgſcit ſupdicta. Amp. i h ſenſus ⁊ itellect⁹ differūt ut pȝ i 3° de aīa ꝙ ſenſus ſenſibilibꝫ excellentibꝫ corrūpit̄ ul' debilitat̄ ut p⁹modū minora ſenſibilia pcipe nō poſſit. itellect⁹ aūt qa nō corrūpit̄ nec ipedit̄ a ſuo obo ſ ſolū pficit̄ p⁹ ꝙ itellexit mai⁹ itelligibile nō min⁹ poterit alia itelligibilia itelligē ſ magiſ. ſūmū aūt i gnē itelligibiliū ē diuina ſuba. itellect⁹ igit̄ q p lumē diuinū eleuat̄ ad videdū dei ſubam multo magl eodē lumie pficit̄ ad oīa alia itelligenda q ſūt i rer nā. Adh. eē itelligibile nō minoris ābit⁹ ē ꝙ eē nāle ſ forte maioris. itellect⁹. n. nat⁹ ē oīa q ſūt i rer nā itelligere ⁊ qdā itelligit q nō hñt eē nāle ſicut negatiōes ⁊ puationes. ⁊ qcūqꝫ igit̄ reqrūt̄ ad pfectionē eē nālis reqrūt̄ ad pfectionē eē itelligibil' uel etiā plā. pfectio aūt eē itelligibil' ē cū itellect⁹ ad ſuū finē vltimū puenerit. ſicut pfectio eē nālis i ipſa rer ꝯſtitutiōe ꝯſiſtit. oīa igit̄ q de⁹ ad pfectionē vniuerſi pduxit itellectui ſe videri māifeſtat. Itē. qūis videtiū deū vn⁹ alio pfectius eū videat ut oſtēſū ē. qlibet tñ ita pfecte eū videt ꝙ iplet̄ tota capacitas nālis. qnimo ipſa viſio omnē capacitatē nālem excedit ut oſtēſū ē. oȝ igit̄ ꝙ qlibet vidēs diuinā ſubam i ipa diuina ſuba cogſcat oīa ad q ſe extēdit ſua capacitas nālis. capacitas āt nāl' cuiuſlibȝ itellect⁹ ſe extēdit ad cogſcenda oīa gnā ⁊ ſpēs ⁊ ordinē rer. h igit̄ qlibet deū videntiū i diuina ſuba cognoſcet. Hinc ē ꝙ dñs Moyſi petenti diuine ſube viſionē rñdit Exo. 33°. Ego oſtēdā tibi oē bonū. ⁊ Greg⁹. Quid ē qd neſciāt q ſcientē oīa ſciūt. Si āt pmiſſa diligēt̄ ꝯſidēnt̄ pȝ qdā mō vidētes diuinā ſubam oīa vident. qdā vo mō nō. ſi. n. p oīa illa itelligāt̄ q ad vniuerſi pfectionē ptinēt. manifeſtū ē ex dict ꝙ vidētes diuinā ſubam oīa videt ut rōnes mō inducte oſtendūt. cū eni intellect⁹ ſit qq mō oīa. qcūqꝫ ad pfectionē nāe ptinēt. oīa etiā ptinēt ad pfectionē eē intelligibilis. ppter qd ſm Augl. ſup Geñ. ad lrām qcūqꝫ facta ſūt p dei vbū ut i pma nā ſubſtiterūt. fiebāt igit̄ ut intelligētia angelica ut ab angel' itelligēnt̄. de pfectiōe āt nālis eē ſūt nāe ſper ⁊ ear ppetates ⁊ vtutes. ad nās. n. ſpētum itentio nāe fert̄. indiuidua. n. ſūt ppt ſpēm. ptinet igit̄ ad pfectionē itellectual' ſube ut oīuȝ ſper nās ⁊ vtutes ⁊ ppa accñtia ꝯgſcat. h igit̄ i finali beatitudine ꝯſeqt̄ p diuine eēntie viſiōeȝ. p cognitionē aūt nāliū ſper ⁊ idiuidua ſub ſpēbꝫ h⁹modi exñtia cogſcūt̄ ab itellectu deū vidēte ut ex his que dicta ſūt ſ d cognitiōe dei ⁊ angelor pōt eē manifeſtū. Si vo p oīa intelligant̄ oīa q de⁹ ſuā eēntiā vidēdo cognoſcit. null⁹ itellect⁹ creat⁹ oīa i dei ſuba videt ut ſupi⁹ oſtēſū ē. Hoc aūt cōſiderari pōt qtū ad plā. p qdē qtū ad ea q de⁹ face pōt ſ nec fecit nec factur⁹ ē vnqꝫ. oīa. n. h⁹mōi cogſci nō pñt niſi ei⁹ vt⁹ ꝯphenderet̄. qd nō ē poſſibile alicui itellectui creato ut ſ oſtēſū ē. Hic eſt qd dr̄ Iob. xi°. Forſitā veſtigia dei ꝯpre. ⁊ vſqꝫ ad p. oīpo. rep. excelo ē. ⁊ qd fa. ⁊ pfū. iſer. ⁊ vnde cog. lon. ita men. ei⁹. ⁊ la. mari. nō. n. h dicūt̄ qſi dimenſiōibꝫ quātitad deus ſit magn⁹ ſ qa ei⁹ vt⁹ non limitat̄ ad oīa q mag eē videt̄ qn poſſit etiā maiora facē. 2° qtū ad rōne rer factar. quas oēs cogſcē nō pōt itellectus niſi diuinā bonitatē ꝯphendat. rō eni cuiuſlibȝ rei facte ſumit̄ ex fine quē faciens intendit. finis āt oīuȝ a deo factor diuina bonitas ē. rō igit̄ rer factar eſt ut diuina bonitas diffūdat̄ in rebꝫ. ſic igit̄ aliqs oēs rōnes rer creatar cogſceret ſi cognoſcēt oīa bona q i rebꝫ creari ſm ordinē diuine ſapie ꝯuenire pñt. qd eſſet diuinā bonitatē ⁊ etiā ſapiam ꝯphēdē. qd null⁹ itellectus creat⁹ pōt. Hinc ē qd dicitur Eccliaſtes. 8°. Intellexi ꝙ oīuȝ operū dei nullā poſſit hō iuenire rōnē. 3° qtū ad ea q ex ſola dei volūtate dependēt. ſicut pdeſtinatio. electio ⁊ iuſtifica°. ⁊ h⁹modi q ad ſcificationē ptinēt creature. Hinc ē qd dr̄. i. Cor. 2°. Que hoīs ſūt nemo nouit niſi ſpirit⁹ hoīs q i ipſo ē. ita ⁊ q ſūt dei nemo nouit niſi ſpūs dei.

Q vidētes deū oīa ſil' vidēt i ipo. LX

Um aūt oſtēſū ſit ꝙ itellectus creat⁹ diuinā ſubam videns in ipa dei ſuba oēs ſpēs rer itelligat. quecūqꝫ autē vna ſpē vident̄ oȝ ſil ⁊ vna viſiōe videri. cū viſio pncipio viſiōis rñdeat. necē ē ꝙ intellect⁹ qui diuinā ſubam videt nō ſucceſſiōe ſ ſil' oīa ꝯtēplet̄. Itē. ſūma ⁊ pfecta felicitas itellectual' nāe i dei viſiōe cōſiſtit ut ſ oſtēſū ē. felicitaſ aūt nō eſt ſm habitū ſ ſm actū cū ſit vltia pfectio ⁊ vltim⁹ finis. ea igit̄ q vident̄ p viſiōȝ diuine ſube q bti ſum⁹ oīa ſm actū vident̄. nō g vnū pus ⁊ aliud poſteri⁹. Adh. vnaqꝫ res cū venerit ad ſuū vltimū finem qeſcit. cū oīs motus ſit ad acqrendū finē. vltim⁹ āt finis itellect⁹ ē viſio diuine ſube ut ſ oſtēſū eſt.

ĩtellectꝰ igiť oĩnã ſubam videns non
moueť de vno ĩtelligibili ĩ aliud. oĩa
igiť q̃ ꝑ hãc viſionẽ ↄg̊ſcit· ſiľ actu cõ
ſiderat. Amp̃. ĩ oĩna ſuba ĩtellectꝰ
oẽs reꝝ ſpẽs cog̊ſcit ut ex p̃dictis pꝫ.
q̃rũdã aũt geneꝝ ſũt ſpẽs infinite· ſi/
cut nũeroꝝ ⁊ figuratũ ⁊ ꝓꝑtionũ.
ĩtellectꝰ igiť in oĩna ſuba videt ĩfini/
ta· nõ aũt oĩa ea vidẽ poſſet niſi ſiľ vi/
deret. q̃a ĩfinita nõ ẽ trãſite. oꝫ igiť ꝙ
oĩa q̃ ĩtellectꝰ ĩ oĩna ſuba videt ſiľ vi
deat. Hinc ẽ ꝙ Augꝰ ĩ 15°. de trini. dic.
Nõ erũt tũc volubiles nr̃e cogitatio/
nes ab aliis ĩ alia eũtes ⁊ redeuntes ſꝫ
oẽm ſciam nr̃am vno ſimul cõſpectu
videbimus.

Q̲ ꝑ viſionẽ dei aliq̃s ſit parti/
ceps vite eterne. LXI

Ex hoc autẽ apparet ꝙ ꝑ viſionẽ
p̃dictã ĩtellectus creatꝰ vite
eťne ſit ꝑticeps. In hoc. n. eťni/
tas a tꝑe differt ꝙ tẽpus ĩ q̃dã ſucceſ/
ſiõe hꝫ eẽ. eťnitatꝭ ṽo eẽ ẽ totũ ſimul.
iam aũt oñſũ ẽ ꝙ ĩ p̃dicta viſiõe nõ ẽ
aliq̃ ſucceſſio· ſꝫ oĩa q̃ ꝑ illã videnť ſiľ
⁊ vno ĩtuitu videnť. illa g̊ viſio ĩ q̃dã
eťnitatꝭ ꝑticipatiõe ꝑficiť. eſt aũt illa
viſio q̃dã vita. actio· n. ĩtellectꝰ ẽ vita
q̃dã. ſit g̊ ꝑ illã viſionẽ ĩtellectꝰ creatꝰ
vite eťne ꝑticeps. Itẽ. ꝑ obꝫa actꝰ ſpe/
cificanť. obm ãt p̃dicte viſiõis ẽ oĩna
ſuba ſm̃ ſeipſã nõ ſm̃ aliquã eꝰ ſili·
tudinẽ creatã ut s̃ oñſũ ẽ. eſſe ãt oĩne
ſube ĩ eťnitate ẽ uľ magꝭ ẽ ĩpa eťnitas
g̊ viſio p̃dicta ĩ ꝑticipatiõe eťnitatꝭ ẽ.
Adhuc. ſi aliq̃ actio ſit ĩ tꝑe· hoc erit uel
ꝓpť ꝑncipiuꝫ actiõis q̇ð ẽ in tꝑe ſicut
actiões rerũ nãliũ ſũt tꝑales· uel ꝓpť
opatõis ťminũ ſicut ſubaꝝ ſpũaliũ q̃
ſũt ſup̃ tẽpus q̃s exercẽt in res tẽpori
ſubditas. viſio ãt p̃dicta nõ ẽ ĩ tꝑe ex
ꝑte eiꝰ q̇ð videť cũ hoc ſit ſuba eterna.
neqꝫ etiã ex ꝑte eiꝰ q̊ videť· q̇ð etiã ẽ
ſuba eťna. neqꝫ etiã ex ꝑte vidẽtis q̇ð
ẽ ĩtellectꝰ cuiꝰ eſſe nõ ſubiacet tꝑi· cũ
ſit incorruptibiľ ut s̃ ꝓbatũ ẽ. eſt igiť
viſio illa ſm̃ eťnitatꝭ ꝑticipationẽ ut/
pote oĩo trãſcendẽs tẽpꝰ. Amp̃. aĩa
ĩtellectiua ẽ creata ĩ ↄfinio eťnitatis ⁊
tꝑis ut ĩ lib° de cauſis dĩ ⁊ ex p̃miſſis
p̃ot eẽ manifeſtũ. q̃a ẽ vltĩa in ordine
ĩtellectuũ. ⁊ tñ eꝰ ſuba ẽ eleuata ſup̃
mãm corꝑalẽ nõ dependẽs ab ipſa. ſꝫ
actio eiꝰ ſm̃ quã cõiũgiť ĩferioribꝫ q̃
ſũt in tꝑe ẽ tꝑalis. g̊ actio eꝰ ſm̃ quã
ↄiũgiť ſupioribꝫ q̃ ſũt s̃ tẽpꝰ eťnitatẽ
ꝑticipat. taľ aũt ẽ maxĩe viſio q̃ ſubaꝫ
oĩnã videt. g̊ ꝑ hꝰmõi viſionẽ ĩ ꝑtici
patiõe eťnitatis ſit. ⁊ eadẽ rõne q̃cũqꝫ
aliꝰ ĩtellectꝰ creatꝰ deũ videt. Hinc ẽ
ꝙ dñs dic Iob. 17°. Hec ẽ vita eťna ut
cog̊ſcant te ſolũ deũ verũ.

Q̲ videntes deũ in ꝑpetuũ
eum videbunt. LXII

Ex hoc aũt apparet ꝙ illi q̃ vlti/
mã felicitatẽ cõſequũť ex vi/
ſiõe oĩna nũq̃ ab illa decidẽt
Oẽ. n. q̇ð q̃ñqꝫ ẽ ⁊ q̃nqꝫ nõ ẽ tꝑe mẽ/
ſurať ut pꝫ ĩ 4° phicoꝝ. viſio aũt p̃dic
ta q̃ ĩtellectuales creaťas facit beatas
nõ ẽ ĩ tꝑe ſꝫ ĩ eťnitate. ĩpoſſibile ẽ g̊ ꝙ
ex q̊ illiꝰ ꝑticeps aliq̃s ſit. ipſam amit/
tat. Adhuc. creaťa ĩtellectuaľ nõ ꝑueĩt
ad vltimũ finẽ niſi q̃ñ eius deſideriũ
nãle quietať. ſicut aũt nãliť deſiderat
felicitatẽ· ita nãliť deſiderat felicitatꝭ
ꝑpetuitatẽ. cũ. n. ĩ ſua ſuba ſit ꝑpetua
illud q̇ð ꝓpť ſe deſiderat ⁊ nõ ꝓpter
aliud deſiderat ut ſp habẽdũ. nõ igitur
eſſet felicitaſ vltimꝰ finis niſi ꝑpetuo
ꝑmaneret. Amp̃. oẽ illud quod cũ
amore poſſideť· ſi ſciať ꝙ q̃ñꝫ amittať
triſticiã infert. viſio aũt predicta que
btõs facit cũ ſit maxĩe delectabilis et
maxĩe deſiderata a poſſidẽtibꝫ eã ma
xime amať. g̊ ĩpoſſibile eẽt eos nõ tri/
ſtari ſi ſcirent ſe q̃ñqꝫ eã amiſſuros. ſi
aũt nõ eſſet ꝑpetua hoc ſcirent. iam ṽo
oñſũ ẽ ꝙ vidẽdo oĩnã ſubaꝫ etiã alia
cog̊ſcũt q̃ nãliť ſũt. vñ multo magis
cog̊ſcunt q̃lis illa viſio ſit vtꝝ ꝑpetua
uľ q̃ñqꝫ deſitura. nõ g̊ taľ viſio adeſſet
eis ſine triſticia. ⁊ ita nõ eẽt vera feli/
citaſ q̃ ab oĩ malo ĩmunẽ reddẽ debet
ut s̃ oñſũ ẽ. Itẽ. q̇ð moueť nãliť ad
aliq̇d ſicut ad finẽ ſui motꝰ nõ remo/
ueť ab eo niſi ꝑ violentiã ſicut g̃ue cũ
ꝓiciť ſurſũ. ↄſtat aũt ex p̃dictiſ ꝙ oĩs
ſuba ĩtellectuaľ nãli deſiderio tendit
ad illã viſionẽ. nõ igiť ab illa deficiet
niſi ꝑ violentiã. nihil aũt tolliť ꝑ vio/
lẽtiã alicuꝰ niſi ṽtꝰ afferẽtꝭ ſit maior
ṽtute cauſantis. viſiõis aũt oĩne cã ẽ
deꝰ ut s̃ ꝓbatũ ẽ. g̊ cũ nulla ṽtꝰ oĩnaꝫ
ṽtutẽ excedat ĩpoſſibile ẽ ꝙ illa viſio
ꝑ violẽtiã tollať. ĩ ꝑpetuũ g̊ durabit.
Adhuc. ſi aliq̃s vidẽ deſinat q̇ð p̊ vide
bat· aut hoc erit q̃a deficiet ei facultaſ vi
dendi· ſicut cũ aliq̃s moriť uľ cecať uľ
aliq̃liť aliť ĩpediť. aut erit q̃a nõ vult
ampliꝰ vidẽ· ſicut cũ aliq̃s auertit vi/
ſũ a re quã prius videbat· uľ q̃a obm
ſubtrahiť. ⁊ hoc ẽ cõiť veꝝ ſiue ð viſiõe
ſenſꝰ ſiue ð ĩtellcũali viſiõe loq̃mur.
ſube aũt intellectuali videnti deũ nõ
p̃ot deeſſe facultas vidẽdi deũ. neqꝫ ꝑ
hoc ꝙ eẽ deſinat cũ ſit ꝑpetua ut s̃ oñſũ
ẽ. neqꝫ ꝑ defectuꝫ luĩs q̃ deũ videt· cũ
lumẽ illud ĩcorruptibiliť recipiať ſm̃
ↄditiõꝫ ⁊ recipiẽtꝭ ⁊ datis. neqꝫ p̃ot ei
deeſſe volũtas tali viſiõe fruẽdi: ex q̊
ꝑcipit ĩ illa viſiõe eẽ ſuã vltimã felici
tatẽ· ſicut ñ p̃ot velle nõ eẽ felix. neqꝫ
etiã vidẽ deſinet ꝑ ſubtractionẽ obi.
q̃a obm illud q̇ð ẽ deꝰ ſp eodẽ mõ ſe

hꝫ. nec elongať a nob̃ niſi inq̃tuꝫ nos
elõgamur ab ĩpo. ĩpoſſibile eſt igiť ꝙ
viſio illa dei q̃ btõs facit vnq̃ deficiat
P̃. ĩpoſſibile ẽ ꝙ aliq̃s a bono quo
fruiť velit diſcedẽ niſi ꝓpť aliq̇ð ma/
lũ q̇ð ĩ fruitiõe illiꝰ boni eſtimat ſaltĩ
ꝓpť hoc ꝙ eſtimať ĩpedimentũ maiorꝭ
boni. ſicut. n. nihil deſiderat appetitus
niſi ſub rõne boni· ita nihil fugit niſi
ſub rõne mali. ſꝫ ĩ fruitiõe illiꝰ viſiõis
nõ p̃ot eẽ aliquid malũ· cũ ſit optimũ
ad q̇ð creatura ĩtellectuaľ ꝑueĩre p̃ot.
neqꝫ etiã p̃ot eẽ ꝙ ab eo q̃ illa fruiť vi
ſione eſtimeť ĩ ea eẽ aliq̇ð malũ uľ ali
q̇d eo meliꝰ cũ viſio illiꝰ ſũme ṽitatꝭ
oẽm falſam eſtimationẽ excludat. im
poſſibile ẽ igiť ꝙ ſuba intellectualis q̃
deũ videt vnq̃ illa viſiõe carere velit
Itẽ. faſtidiũ alicuꝰ q̊ ꝑus aliq̃s de/
lectabiliť fruebať accidit ꝓpť hoc ꝙ res
illa aliquã ĩmutationẽ facit ĩ re corrũ
ꝑendo uel debilitãdo ṽtutẽ ipſiꝰ. ⁊ ꝓ/
pter hoc vires ſenſibiles q̃bꝫ accidit fa/
tigatio ĩ ſuis actiõibꝫ ꝓpť ĩmutatiõeꝫ
corꝑaliũ organoꝝ a ſenſibilibꝫ a q̃bꝰ
etiã ſi fuerĩt excellẽtia corrũpũť faſti/
diũt pꝰ aliq̇ð tẽpꝰ frui eo q̇ð priuſ de/
lectabiliť ſentiebãt. ⁊ ꝓpť hoc etiã ĩtel/
ligẽdo faſtidiũ patimur pꝰ lõgã uel
vehemẽtẽ meditatiõꝫ. q̃a fatigãť po/
tẽtie vtẽtes corꝑalibꝫ orgãis ſine q̃bꝫ
ↄſideratio ĩtellectꝰ nr̃i ↄpleri nõ p̃ot.
oĩna aũt ſuba nõ corrũpit ſꝫ maxĩe ꝑ/
ficit ĩtellectũ· neqꝫ ad eiꝰ viſionẽ con/
currit aliq̃s actus q̃ ꝑ organa corꝑalia
exerceať. ĩpoſſibile ẽ igiť ꝙ illã viſiõꝫ
aliq̃s faſtidiat q̃ ꝑus ea delectabiliter
fruebať. Amp̃. nihil q̇ð cũ ãmiratio
ne ↄſiderať p̃ot eẽ faſtidioſũ. q̃a q̃diu
ſub ãmiratione ẽ adhuc deſideriũ ma
net. oĩna aũt ſuba a q̃libet intellectu
creato ſp cũ ãmiratiõe videť· cũ nullꝰ
ĩtellectꝰ creatꝰ eã ↄphẽdat. ĩpoſſibile

eſt igitur ꝙ ſubā intellectualis illā viſionē faſtidiat. ⁊ ita nō pōt eē ꝙ ꝓ ꝓpriā volūtatē ab illa viſiōe deſiſtat. Adhuc ſi aliq̄ duo fuerūt ꝑus vnita ⁊ poſtmodū ſeparētur oportet ꝙ hoc accidat p mutationem alicuius eorum. relatio. n. ſicut nō incipit eē de nouo abſq; mutatiōe alterius relatorum ita nec abſq; mutatiōe alterius de nouo eē deſiſtit. intellectus āt creatus videt deū per hoc ꝙ ei quodāmō vnitur ut ex dictis patet. ſi ergo viſio illa deſinat vniōe huius deſinente oportet ꝙ hoc fiat p mutationē diuine ſubē uel intellectus ipſam videntis. quorum vtrumq; ē impoſſibile. nā diuina ſubā ē imutabilis ut ī ꝑlio oñſū ē. ſubā etiā intellectualis eleuatur ſup oēm mutationē cū dei ſubam videt. impoſſibile ē ꝙ aliquis decidat ab illa felicitate q̄ dei ſubam videt. Itē quāto aliqd ē deo ꝓpīquius q ē oīo imobilis tāto ē minus mutabile ⁊ magis pſeuerans. vñ quedā corpa ꝓpter hoc ꝙ longe diſtant a deo nō pñt ī ꝑpetuū durare ſicut dr in 2° de gnatiōe. ſ nulla creatura pōt deo vicinius appropinquare q̄ q̄ eius ſubam videt. creatura igitur intellectualis q̄ dei ſubam videt ſūmā imobilitatē cōſequitur. nō igitur poſſibile ē ꝙ vnq; ab illa viſiōe deficiat. Hinc ē qd ī ps dr. Bti q ha. ī do. t. d. in ſe. ſe. lau. te. ⁊ alibi. Nō cōmouebitur inet. q ha. ī irlm. ⁊ Yſa. 33°. Oculi tui videbūt irlm ciui. opu. tab. qd ne. traſſ. po. nec auf. cla. eius ī ſem. ⁊ oēs funi. eius nō rū. qa ſo. ibi mag. dñs deus nr. ⁊ Apoc. 3°. Qui vicerit faciā il. co. ī tem. d. m. et fo. nō egre. āplius. Per hoc aūt excluditur error platonicorū q dicebāt aīas ſepatas poſtq; felicitatē vltimā adepte fuiſſent iterū ad corpa incipere velle redire. ⁊ finita felicitate illius vite iterū miſeriis vite huius inuolui. ⁊ etiā error Origenis q dixit aīas ⁊ angelos poſt btitudinē iterū poſſe ad miſeriam deuenire.

Qualiter ī illa vltima felicitate oē deſiderium hominis cōpletur. LXIII

Ex pmiſſis āt appet ꝙ ī illa felicitate q̄ puenit ex viſiōe diuina oē deſideriū hūanū īplet. ſcdm illud ps. Qui replet in bonis. de. ſi. tu. ⁊ oē hūanū ſtudiū ibi ſuā cōſūmatiōem accipit. qd quidē pz diſcurrēti p ſingula. eſt. n. quoddā deſideriū hoīs inquantū intellectualis ē de cognitiōe veritatis. qd qdē hoīes cōſequūtur p ſtudiū cōtēplatiue vite. ⁊ hoc qdē maxie ī illa viſiōe cōſūmabitur qn p viſionē pme veritatis oīa q̄ intellectus nālir ſcire deſiderat ei inoteſcēt ut ex ſ dictis apparet. Eſt etiā quoddā hoīs deſideriū ſcdm qd hz rōnē q īferiora diſponē pōt. qd qdē cōſequūtur hoīes p ſtudiū actiue ⁊ ciuilis vite. qd deſideriū pncipalitr ad hoc ē ut tota hoīs vita ſcdm rōnē diſponatur qd ē viuē ſcdm vtutē. cuiuslibet. n. vtuoſi finis ī opando ē ꝓpe virtutis bonū ſicut fortis ut fortitr agat. hoc aūt deſideriū tūc oīo cōplebitur qn ratio ī ſūmo vigore erit diuino lūie illuſtrata ne a recto deficē poſſit. cōſequūtur etiā ciuilē vitā qdā bona qbus hō indiget ad ciuiles opationes ſicut honoris ſublimitas quā hoīes inordinate appetētes ſupbi ⁊ ambitioſi fiūt. ad ſūmā autē honoris altitudinē p illā viſiōem dei hoīes ſublimātur inquantū deo quodāmō vniuntur ut ſ oñſū eſt. ⁊ ꝓpter hoc ſicut ipſe deus rex ſeculorū ē. ita ⁊ bti ei coniūcti reges dicūtur. Apoc. 20. Regnabūt cū xpo. Cōſequitur etiā ciuilē vitam aliud appetibile qd ē fame celebritas p cuius inordinatū appetitū hoīes īanis glorie cupidi dicūtur. bti aūt p illā viſiōem reddūtur celebres nō ſcdm hoīum q decipi ⁊ decipe pñt opiōnē. ſ ſcdm veriſſimam cognitionē ⁊ dei ⁊ oīum btorum. ⁊ iō illa btitudo ī ſcriptura ſacra frequētiſſime gloria noīatur ſicut ī ps dr. Exultabūt ſci in gloria. Eſt etiam ⁊ aliud ī ciuili vita appetibile. ſ. diuitie p cuius inordinatū appetitū ⁊ amorē hoīes illiberales ⁊ iniuſti fiūt. ī illa āt btitudie ē bonorum oīum ſufficiētia inquantū beati pfruūtur illo qd cōphēdit bonorum oīum pfectiōem. ꝓpter qd dr Sap. 7. Venerūt mi. o. bo. pit cū illa ⁊ ī ps dr. Gloria ⁊ diui. ī do. eius. Eſt etiā tertiū hoīs deſideriū qd ē ſibi ⁊ aliis aīalibus cōe ut delectatiōibus pfruatur. qd hoīes maxime cōſequūtur ſcdm vitā voluptuoſam. ⁊ p eius imoderātiā intēpati ⁊ icōtinētes fiūt. In illa vero felicitate eſt delectatio pfectiſſima tāto qdē pfectior ea q ſcdm ſenſus ē q̄ ⁊ bruta aīalia pfruūtur. quāto intellectus ē altior ſenſu. tāto etiā illud bonū ī q delectabimur maius ē oī ſenſibili bono ⁊ magis intimū ⁊ magis cōtinue delectās. quāto etiā illa delectatio ē magis pura ab oī pmixtiōe cōtriſtādi aut ſollicitudinis alicuius moleſtādi. de q dr ī ps. Inebriabuntur ab vber. do. t. ⁊ tor. vo. t. po. eos. Eſt etiā nāle deſideriū oībus rebus cōe p qd cōſuatiōnē ſui deſiderāt ſcdm ꝙ poſſibile ē. p cuius imoderātiā hoīes timidi reddūtur ⁊ nimis a laboribus ſibi pcētes. qd qdē deſideriū tūc oīo cōplebitur qn bti pfectā ſempiternitatē conſequētur ab oī nocumēto ſecuri ſcdm illud Yſa. 49. ⁊ Apoc. 21. Nō eſuriēt neq; ſiti. am. ne. ca. ſu. il. ſol ne. vl. eſtus. Sic igitur pz ꝙ p diuinā viſionē cōſequūtur ſube intellectuales verā felicitatē ī q̄ oīo deſideriū quietatur. ⁊ ī q ē plena ſufficientia oīum bonorum q̄ ſcdm Ariſtotelem ad felicitatē requiritur. vñ ⁊ Boe. dic ꝙ btitudo ē ſtatus oīum bonorum cōgregatiōe pfectus. Huius āt pfecte ⁊ vltie felicitatis ī hac vita nihil ē adeo ſile ſicut vita cōteplantiū veritatē ſcdm ꝙ ē poſſibile ī hac vita. ⁊ iō phi q de illa felicitate vltīa plenā noticiā hre nō potuerūt. ī cōtēplatiōe q̄ ē poſſibilis in hac vita vltimā felicitatē hoīs poſuerūt. ꝓpter hoc etiam inter alias vitas ī ſcriptura diuina magis cōtēplatiua cōmēdatur dicente dño Luce. x°. Maria optimā ptē elegit. ſ. cōtēplatiōem veritatis q̄ nō auferetur ab ea. incipit. n. cōtēplatio veritatis ī hac vita ſ ī futura cōſumatur. actiua vero ⁊ ciuilis vita huius vite imitos nō trāſcēdūt.

Quod deus ſua ꝓuidentia gubernat vniuerſa. LXIIII

Ex his āt q̄ pmiſſa ſūt ſufficienter hetur ꝙ deus rex oīum ē finis. ex q̄ hri pōt vlterius ꝙ ipſe ſua ꝓuidētia gubnat ⁊ regit vniuerſa. qncūq; .n. aliq ordinātur ad aliquē finē oīa diſpōni illius ſubiacēt ad quē pncipalitr ptinet ille finis ſicut ī exercitu appet. oēs n. ptes exercitus ⁊ eorū opa ordinātur ad bonū ducis qd ē victoria ſicut ī vltimū finē. ⁊ ꝓpter hoc ad ducē ptinet totū exercitū gubnare. ſimiliter ars q̄ ē de fine ipat ⁊ dat leges arti q̄ ē de his q̄ ſūt ad finē. ut ciuilis militari. militaris equeſtri. ⁊ ars gubnatoria māufactiue. cū igitur oīa ordinentur ad bonitatē diuinā ſicut ī finē ut oñſū ē oportet ꝙ deus ad quē pncipalitr illa bonitas ptinet ſicut ſubalitr habita ⁊ intellecta ⁊ amata: ſit gubnator oīum rerū. Adhuc quicūq; facit aliqd ꝓpter finē vtitur illo ad finē. oñſū ē aūt ſ ꝙ oīa q̄ hñt eē quocūq; mō ſūt effectus dei. ⁊ ꝙ deus oīa facit ꝓpter finē q ē ipſe. ipſe igitur vtitur oībus dirigēdo ea ī finē. hoc autē ē gubnare. eſt igitur deus p ſuā ꝓuidentiā oīum gubnator. Amplius oñſū ē ꝙ deus ē pmū mouēs nō motū. pmū aūt mouēs nō minus mouet q̄ ſecūda mouētia ſ magis qa ſine eo nō mouēt alia. oīa aūt q̄ mouētur mouētur ꝓpter finē ut ſ oñſū ē. mouet igitur deus oīa ad fines ſuos ⁊ p intellectū. oñſū ē. n. ſ ꝙ nō agit p nccitatē nāre ſ p intellectū ⁊ volūtatē. nihil āt ē regē ⁊ gubnare p ꝓuidētiā q̄ mouē p intellectū aliq ad finē. deus igitur p ſuā ꝓuidentiā gubernat ⁊ regit oīa q̄ mouentur ī finem ſiue moueantur corpaliter ſiue ſpūalitr. ſicut

ꝺeſiderans ꝺicit̃ moueri a ꝺeſiderato.
Itē ꝓbatū ē ꝙ corpa nālia mouēt̃ ⁊
opant̃ ꝓpt̃ finē lꝫ finē nō ꝯgſcāt ex h̄
ꝙ ſp uel frequēti⁹ accidit ī eis qꝺ me-
li⁹ ē. ⁊ nō alit̃ fieret ꝑ artē. īpoſſibile ē
āt ꝙ aliq̄ nō cogſcētia finē opent̃ ꝓpt̃
finē ⁊ orꝺīate ꝑueniāt ī ipſū niſi ſint
mota ab aliq̄ hn̄te cognitōꝫ finiſ ſicut
ſagitta ꝺirigit̃ aꝺ ſignū a ſagittāte. oꝫ
ḡ ꝙ tota opatio nāe ab aliq̄ cognitiōe
orꝺinet̃. ⁊ h̄ q̄ꝺē meꝺiate uł īmeꝺiate
oꝫ reꝺucē ī ꝺeū. oꝫ. n. ꝙ oīs īferior ars
⁊ cognitio a ſupiori ṗncipia accipiat.
ſicut ī ſciētijs opatiuis ⁊ ſpeculatiuis
appet. ꝺe⁹ igit̃ ſua ꝓuiꝺētia mūꝺū gu
bernat. Aꝺh̄. ea q̄ ſūt ſm̄ ſuā nāꝫ ꝺi-
ſtincta. ī vnū orꝺinē nō ꝯueniūt niſi
ab vno orꝺināte colligāt̃ ī vnū. ī vni-
ūſitate aūt reꝝ ſūt res ꝺiſtincte ⁊ ꝯrias
nās hn̄tes q̄ tn̄ oēs ī vnū orꝺinē ꝯue-
niūt. cū q̄ꝺā opatōes q̄rūꝺā excipiūt
q̄ꝺā āt a qbuſꝺā iuuāt̃ uł etiā opant̃
oꝫ igit̃ ꝙ ſit vniuerſoꝝ vn⁹ orꝺiator ⁊
gubnator. Amp̄. eoꝝ q̄ circa celeſtiū
corpoꝝ mot⁹ apparēt rō aſſigni nō pōt
ex nccitate nāe cū q̄ꝺā eoꝝ hēant plu
res qbuſꝺā ⁊ oīo ꝺifformes. oꝫ igit̃ ꝙ
illoꝝ motuū orꝺīatio ſit ab aliq̄ ꝓui-
ꝺētia. ⁊ ꝑ ꝯn̄s oīuꝫ inferioꝝ motuū ⁊
opationū q̄ ꝑ illos mot⁹ ꝺiſponūtur.
Itē. quāto aliq̄ꝺ ꝓpinquꝰ ē cāe tan
to pl⁹ pticipat ꝺ̄ effectu ipſi⁹. vn̄ ſi ali
q̄ꝺ tāto pticipat̃ pfectius ab aliqbus
quanto alicui rei magꝫ appropinq̄t. ſi-
gnū ē ꝙ illa res ſit cā illi⁹ qꝺ ꝺiſimo-
ꝺe pticipat̃. ſicut ſi aliq̄ ſint magꝫ cali-
ꝺa ſm̄ ꝙ magꝫ appinquāt igni. ſignū
ē ꝙ ignis ſit cā caloꝝ. īueniūt̃ aūt aliq̄
tāto pfecti⁹ orꝺīata eē quāto ſūt ꝺeo
magꝫ ꝓpinq̄. nā ī corpibꝫ īferioribꝫ q̄
ſūt maxīe a ꝺeo ꝺiſtātia nāe ꝺiſſilitu-
ꝺine īuenit̃ eē ꝺefect⁹ aꝉn ab eo qꝺ eſt
ſm̄ curſū nāe. ſicut pꝫ ī mōſtruoſis et
alijs caſualibꝫ qꝺ nūq̄ accidit ī corpi-
bus celeſtibꝫ q̄ tn̄ ſūt aliq̄ mō mutabi
lia. qꝺ nō acciꝺit ī ſubſtātijs ītellcūalibꝫ
ſepatꝭ. manifeſtū ē aūt ꝙ ꝺe⁹ ē cā toti⁹
orꝺīs reꝝ. ē igit̃ ip̄e ꝑ ſuā ꝓuiꝺētiā gu
bnator toti⁹ vniuerſitatꝭ rerū. Aꝺh̄.
ſicut ſ̄ ꝓbatū ē ꝺe⁹ res oēs ī eē ꝓꝺuxit
nō ex nccitate nāe ſ; ꝑ ītellectū ⁊ volū
tatē. ītellect⁹ āt ⁊ volūtatꝭ ip̄i⁹ nō pōt
eē ali⁹ finis vltim⁹ niſi bōitas ei⁹ ut. s.
eā rebꝫ coīcaret ſicut ex p̄miſſiſ appet
res āt pticipāt ꝺiuā bonitatē ꝑ moꝺū
ſiſitudīs inq̄tū ip̄e ſūt bone. iꝺ āt qꝺ
ē maxīe bonuꝫ ī rebꝫ creatꝭ ē bonū qꝺ
ē vniuerſi orꝺīs maxīe pfectū ut ph̄s
ꝺīc. Cui etiā ꝯſonat ꝺiua ſcriptūa Gen̄
ṗcū ꝺr̄. Viꝺit ꝺe⁹ c. q̄ fe. ⁊ e. val. bona.
cū ꝺ̄ ſingulꝭ opibꝫ ꝺixiſſet ſimplicit̃ ꝙ
erant bona. bonū igitur orꝺinis rerū
creataꝝ a ꝺeo ē iꝺ qꝺ ē p̄cipue volitū
⁊ creatū a ꝺeo. nihil āt aliuꝺ ē gubna-
re aliquā rem q̄ꝫ ei orꝺinē īponē. ipſe
igit̃ ꝺeus oīa ſuo ītellectu ⁊ volūtate
gubnat. Amp̄. vnūqꝺq; ītenꝺēs ali
quē finē magꝫ curat ꝺe eo qꝺ ē ꝓpīq⁹
fini vltīo qa h̄ ē etiā finis alioꝝ. vlti-
m⁹ aūt finis ꝺiue voluntatꝭ ē bonitas
ipſi⁹ cui ꝓpinqſſimū ī rebꝫ creatꝭ ē bo
nū orꝺīs toti⁹ vniuerſi. cuꝫ orꝺīet̃ aꝺ
ipſū ſicut aꝺ finem oē pticulare bonū
h⁹ uł illi⁹ rei ſicut min⁹ pfectū orꝺīat̃
aꝺ iꝺ qꝺ ē pfecti⁹. vn̄ ⁊ q̄libet ps īue-
nit̃ eē ꝓpt̃ ſuū totū. iꝺ igit̃ qꝺ maxīe
curat ꝺe⁹ ī rebꝫ creatꝭ ē orꝺo vniuerſi.
eſt igit̃ gubnator ipſi⁹. Itē. q̄libꝫ res
creata ꝯſeq̄t̃ ſuā vltimā pfectionē ꝑ
opatiōeꝫ ꝓpriā. nā oꝫ ꝙ vltim⁹ finis ⁊
pfectio rei ſit uł ip̄a opa° uł opatiōis
t̄min⁹ aut effect⁹. forā ꝺ̄o ſm̄ quā res
ē. ē pfectio ṗma ut pꝫ ī z° ꝺe aīa. orꝺo
āt reꝝ creataꝝ ſm̄ ꝺiſtinctiōeꝫ nāꝝ ⁊
ḡꝺuū ip̄aꝝ ꝓceꝺit ex ꝺiua ſapīa ſicut
ī z° oſtēſū eſt. ḡ ⁊ orꝺo opatiōis ꝑ quā
res create magꝫ appinquāt aꝺ vltimū
finē. orꝺīare āt actiōes aliq̄ꝝ reꝝ aꝺ fi
nē ē gubnare ip̄as. ꝺe⁹ igit̃ ꝑ ſue ſapīe
ꝓuiꝺētiā rebꝫ gubnationē ⁊ regimē
pſtat. Hīc ē ꝙ ſacra ſcriptūa ꝺeū ꝺn̄m ⁊
regē ꝓfitet̃ ſm̄ illꝺ p̄s. Dn̄s ip̄e ē ꝺe⁹.
⁊ iꝺē. Rex oīs t̄re ꝺe⁹. Regꝫ. n. ē ⁊ ꝺn̄i
ſuo īpio regē ⁊ gubnare ſubiectoſ. vn̄
⁊ reꝝ curſū ſacra ſcriptūa ꝺiuo p̄cepto
aſcribit Iob. 9°. Qui p̄cipit ſoli ⁊ non
orit̃ ⁊ ſtel. clau. q̄. ſ h̄ ſig̃. ⁊ p̄s. Prece-
ptū po. ⁊ nō p̄te. P h̄ aūt excluꝺit̃ er
ror antiq̄ꝝ nāliū q ꝺicebāt oīa ex ne-
ceſſitate māe ꝓuēire ex q̄ ſeq̄bat̃ oīa a
caſu acciꝺē ⁊ n̄ ex aliq̄ ꝓuiꝺētie orꝺīe

Q ꝺe⁹ ꝯſeruat res in eſſe. LXV

Ex h̄ āt ꝙ ꝺe⁹ res ſua ꝓuiꝺētia
regit ſeq̄t̃ ꝙ ī eē ꝯſuet. Aꝺ gu-
bnatiōꝫ. n. aliq̄ꝝ ptinet oē illꝺ
ꝑ qꝺ ſuū finē ꝯſequūt̃. ſm̄ h̄ enī aliq̄
regi uł gubnari ꝺicūt̃ ꝙ orꝺināt̃ ī fi-
nē. ī finē aūt vltimū quē ꝺe⁹ ītēꝺit. s.
bōitatē ꝺiuā orꝺināt̃ res nō ſolū ꝑ h̄
ꝙ opāt̃ ſ; ꝑ h̄ ꝙ ſūt. qa inq̄tū ſūt ꝺiue
bōitatꝭ ſiſituꝺinē gerūt qꝺ ē finis reꝝ
ut ſ̄ oſtēſuꝫ ē. aꝺ ꝺiuā igit̃ ꝓuiꝺētiā p-
tinet ꝙ res gubnēt̃ ī eē. Itē. oꝫ ꝙ iꝺē
ſit cā rei ⁊ gubnatōis ip̄i⁹. nā ꝯſuatio
rei nō ē niſi ꝯtinuaº eē ip̄i⁹. oſtēſū ē āt
ſ̄ ꝙ ꝺe⁹ ꝑ ſuū ītellectū ⁊ volūtatē ē cā
eēnꝺi oībꝫ rebꝫ. igit̃ ꝑ ſuū ītellectū et
volūtatē ꝯſuat res oēs ī eē. Itē. nul
lū pticulare agēs vniuocū pōt ſimplr̄
eē cā ſpēi. ſicut h̄ hō nō pōt eē cā ſpēi
hūane. eēt. n. cā hoīs ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſui ipſi⁹.
qꝺ ē īpoſſibile. ē aūt cā h̄ hō h⁹ hoīs ꝑ
ſe loquēꝺo. h̄ aūt hō ē ꝑ h̄ ꝙ nā hūa-
na ē ī hac mā q̄ ē īꝺiuiꝺuatiōis ṗnci-
piū. h̄ igit̃ hō n̄ ē cā hoīs niſi inq̄tuꝫ ē
cā ꝙ forā hūana fiat ī hac mā. h̄ aūt ē
eē ṗncipiū gnātōiſ h⁹ hoīs. pꝫ ḡ ꝙ nec
h̄ hō nec aliqꝺ aliuꝺ agēs vniuocū in
nā ē cā niſi gnātōis uł h⁹ uł illi⁹ rei. oꝫ
aūt ip̄i⁹ ſpēi hūane eē aliquā ꝑ ſe cām
agentē qꝺ ip̄i⁹ ꝯpō oſtēꝺit ⁊ orꝺinatio
ptiū q̄ eoꝺē mō ſe hꝫ ī oībꝫ niſi ꝑ acci-
ꝺens īpeꝺiat̃. ⁊ eaꝺem rō eſt ꝺe oībus
alijs ſpēbꝫ reꝝ nāliū. h̄ āt cā ē ꝺeus uł
meꝺiate uł īmeꝺiate. oſtēſū ē. n. ꝙ ip̄e
ē oīuꝫ rerū cā ṗma. oꝫ ḡ ꝙ ip̄e ſe h̄ mō
hēat aꝺ ꝯſuatōꝫ ſpēꝝ ſicut ſe hꝫ h̄ ge-
nerās ī nā aꝺ gnātōꝫ cui⁹ ē ꝑ ſe cā. ge-
neraº āt ceſſat ceſſante opatōe gnātꝭ.
ḡ ⁊ oēs reꝝ ſpēs ceſſarēt ceſſante opa-
tiōe ꝺiua. igit̃ ip̄e ꝑ ſuā opatōꝫ ꝯſuat
res ī eē. Aꝺh̄. lꝫ alicui exn̄ti acciꝺat
mot⁹ tn̄ mot⁹ ē p̄ter eē rei. nullū autē
corpeū ē cā alicui⁹ rei niſi inq̄tū mo-
uet̃. qa nullū corp⁹ agit niſi ꝑ motū vt
Arꝫ ꝓbat. nullū igit̃ corp⁹ ē cā eē alic⁹
rei īq̄tū ē eē ſ; ē cā ei⁹ qꝺ ē moueri aꝺ
eē qꝺ ē fieri rei. eē āt c⁹libꝫ rei ē eē pti
cipatū cū nō ſit res aliq̄ p̄r ꝺeū ſuū eē
ut ſ̄ ꝓbatū ē. ⁊ ſic oꝫ ꝙ ip̄e ꝺe⁹ q ē ſuū
eē ſit ṗ ⁊ ꝑ ſe cā oīs eē. ſic igit̃ ſe hꝫ aꝺ
eē reꝝ opatio ꝺiua. ſicut motio corpiſ
mouētꝭ aꝺ fieri ⁊ moueri reꝝ fcāꝝ uel
motaꝝ. īpoſſibile āt ē ꝙ fiei vł moueri
alic⁹ rei māeat ceſſāte motiōe mouētꝭ
īpoſſibile ē igit̃ ꝙ eē alic⁹ rei māeat ni
ſi ꝑ opatōꝫ ꝺiuā. Amp̄. ſicut op⁹ artꝭ
p̄ſuppōit op⁹ nāe ita op⁹ nāe p̄ſuppōit
op⁹ ꝺei creātꝭ. nā mā artificialiū ē a nā
nāliū ꝺ̄o ꝑ creatiōeꝫ a ꝺeo. artificialia
aūt ꝯſeruāt̃ ī eē ꝟtute nāliū. ſicut ꝺo-
m⁹ ꝑ ſoliꝺitatē lapiꝺū. oīa igit̃ nālia n̄
ꝯſuāt̃ ī eē niſi ꝟtute ꝺei. Itē. īpreſ-
ſio agētꝭ nō remanet ī effectu ceſſan-
te actiōe agētꝭ niſi ꝟtat̃ ī nām effect⁹.
forē. n. gnātoꝝ ⁊ ꝓpetates ip̄oꝝ rema
nēt ī eis p⁹ gnātōꝫ. qa efficiūt̃ eiſ nāleſ
⁊ ſilr̄ hit⁹ ſūt ꝺifficile mobiles qa ꝟer
tunt̃ ī nām. ꝺiſpōnes āt ⁊ paſſiōes ſi-
ue corpales ſiue aīaleſ manēt aliquā-
tulū p⁹ actionē agētꝭ ſ; nō ſꝑ ꝗa inſūt
ut ī via aꝺ nām. qꝺ āt ptinet aꝺ nām
ſupiorꝭ gnīs nłło mō p⁹ actionē agētꝭ
manet. ſicut lumen non manet in ꝺia
phono receꝺente illumināte. eſſe aūt
nō eſt nā uel eſſentia alicui⁹ rei create

ſ ſoliꝰ dei ut ĩn p̊ oñſũ ē. nulla igit̃ res
remanē pōt ĩ eē ceſſāte opatiōe diña.
Adħ. circa reꝝ originē duplex ē po-
ſitio. vna fidei ꝙ res de nouo fuerũt a
deo ꝓducte in eſſe. ⁊ pō q̃rũdā pħoꝝ
ꝙ res ab etno a deo fluxerũt. ſm autē
vtrãq; pōnē oꝫ dicē ꝙ res ɔſuet̃ a deo
ĩ eſſe. nā ſi res a deo ꝓducte ſũt in eſſe
pᷣq̃ nō fuerãt oꝫ ꝙ eē reꝝ diñā volũ-
tatē ɔſeq̃t̃. ⁊ ſilr̃ nō eſſe q̃ pmiſit res
nō eē q̃n voluit ⁊ fecit res eē cũ volu
it. tãdiu igit̃ ſũt q̃diu deꝰ eas eē vult.
ſua igit̃ volũtas ɔſuatrix ē reꝝ. ſi aũt
res ab etno a deo fluxerũt non ē dare
tēpꝰ aut inſtās ĩ q̊ p̊ a deo effluxerũt.
aut igit̃ nũq̃ a deo ꝓducte ſunt aut ſp
a deo eoꝝ eē ꝓcedit q̃diu ſũt. ſua igit̃
opatiōe res ĩ eſſe ɔſeruat. Hinc eſt qꝺ
dr̃ Heb. p̊. Portās oĩa vbo v̄tutis ſue
⁊ Augꝰ dic 4° ſup Geñ. ad lrãm. Crea
toris potētia ⁊ oipotētis v̄tꝰ cā ē ſub-
ſiſtēdi oĩs creatẽ. q̄ v̄tꝰ ſi ab eis q̄ crea
ta ſũt regēdis aliq̄n ceſſaret. ⁊ ſilr̃ ceſ-
ſaret eoꝝ ſpẽs. oĩſq; nã ɔcidēt. neq;. n
ſicut ſtructurã ediũ cũ fabricauerit q̃s
abſcedit atq; illo ceſſante atq; abſce-
dēte ſtat opꝰ. ita mũdꝰ uel ĩ ictu oculi
ſtare potit ſi ei regimē deꝰ ſubtraxerit.
Per hoc aũt excludit̃ quorũdam loquē-
tiu ĩ lege mauroꝝ pō q ad hoc ꝙ ſuſtinē
poſſent mũdũ dei ɔſuatōe ĩdigē: po-
ſuerũt oēs formas eē accñtia. ⁊ ꝙ nullũ
accñs durat p duo ĩſtãtia ut ſic ſp reꝝ
formatio eēt ĩ fieri. q̃ſi res nō indigēt
cā agēte niſi dũ ē ĩ fieri. vñ ⁊ aliq̄ eoꝝ
dicũt ponē ꝙ cōpa ĩdiuiſibilia ex q̄bꝫ
oēs ſubãs dicũt eē ɔpoſitas q̄ ſola ſm
eos firmitatē hñt pñt ad horã aliquã
remanē ſi deꝰ ſuã gubnationē rebus
ſubtraxerit. q̊rũ etiã q̄dã dicũt ꝙ res
eē nō deſinēt niſi deꝰ in ipa accñs deci
ſiōis cauſaret. q̄ oĩa patꝫ eſſe abſurda.

Q nihil dat eē niſi inq̃tũ agit
in v̄tute diuina. LXVI

Nunc aũt mãifeſtũ ē ꝙ oĩa infe
riora agentia nō dant eſſe niſi
inq̃tũ agũt ĩ v̄tute diña. Ni-
hil. n. dat eē niſi inq̃tũ ē ens actu. deꝰ
aũt ɔſuat res ĩ eē p ſuã ꝓuidentiã ut
oñſũ ē. ex v̄tute igit̃ diña ē ꝙ aliquid
det eē. Amp̄. q̄n aliq̄ agētia dĩſa ſub
vno agēte ordinãt̃ ncc̄e ē ꝙ effectꝰ q̄
ab eis coĩt̃ fit ſit eoꝝ ſm ꝙ vniũt̃ in
pticipãdo motũ ⁊ v̄tutē illiꝰ agēt. nō
n. plã faciũt vnũ niſi inq̃tũ vnũ ſunt
ſicut pꝫ ꝙ oēs q̄ ĩ exercitu ſũt opãt̃ ad
victoriã cãndã quã cãnt ſm ꝙ ſũt ſb
ordĩatōe ducꝭ cuiꝰ ꝓpriꝰ effectꝰ victo-
ria ē. oñſũ ē ãt ĩ p̊ ꝙ p̄mũ agēs ē deꝰ.
cũ igit̃ eſſe ſit coĩs effectꝰ oĩuꝫ agētiũ
nã oē agēs facit eē actu oꝫ ꝙ hũc effec
tũ ꝓducãt ĩq̃tũ ordinãt̃ ſub p̊ agēte
⁊ agũt ĩ v̄tute ipſiꝰ. Itē. ĩ oĩbꝫ cauſis
agētibꝫ ordĩatꝭ qꝺ ē vltimũ ĩ gnãtiōe
⁊ p̄mũ ĩ intentiōe ē ꝓpriꝰ effectꝰ p̄mi
agētis. ſicut forã domꝰ q̄ ē ꝓpriꝰ effec
tus edificatorꝭ pᷣterꝰ ꝓuenit q̃ ꝑpa-
tio cemēti ⁊ lapidũ ⁊ lignorũ q̄ fiũt p
artifices ĩferiores q̄ ſubſũt edificatori
ĩ oĩ aũt actiōe eē ĩ actu ē p̄ncipalit̃ in-
tentũ ⁊ vltimũ ĩ gnãtione. nã eo hito
q̄eſcit agētis actio ⁊ motꝰ patiētis. eſt
igit̃ eē ꝓpriꝰ effectꝰ p̄mi agētꝭ. ſ. dei. ⁊
oĩa q̄ dãt eē hoc hñt inq̃tũ agũt ĩ v̄tute
dei. Amp̄. vltimũ ĩ bonitate ⁊ pfec-
tiōe int̃ ea ĩ q̄ pōt agēs ſecũdũ ē illud
ĩ qꝺ pōt ex v̄tute agētis p̄mi. nã ɔple
mentũ v̄tutis agētꝭ ſecũdi ē ex v̄tute
agētis p̄mi. qꝺ aũt ē ĩ oĩbꝫ agētibꝫ p-
fectiſſimũ ē eē. q̄libet. n. nã uel forma
pficit̃ p hoc ꝙ ē actu. ⁊ ɔpat̃ ad eē ĩ actu
ſicut potētia ad actũ. ipſũ igit̃ eē ē qꝺ
agētia ſecũda agũt ĩ v̄tute p̄mi agētꝭ.
Itē. ſm ordinē cāꝝ ē ordo effectuũ
p̄mũ aũt ĩ oĩbꝫ effectibꝫ ē eſſe. nã oĩa
alia ſũt determinatiōes ipſiꝰ. igit̃ eſſe ē
ꝓpriꝰ effectꝰ p̄mi agētꝭ ⁊ oĩa alia agũt
ipſũ inq̃tũ agũt ĩ v̄tute p̄mi agentis.

ſecũda aũt agētia q̄ ſũt q̃ſi pticulãtes
⁊ determinãtes actionē p̄mi agētꝭ agũt
ſicut ꝓpos effectꝰ alias pfectiōes que
determinãt eē. Pꝫ. qꝺ ē p eēntiã tale ē
ꝓpa cā eiꝰ qꝺ ē p pticipatiōꝫ tale ſicut
ignis ē cā oĩuꝫ ignitoꝝ. deꝰ aũt ſolꝰ eſt
enſ p eēntiã ſuã. oĩa aũt alia ſũt entia
p pticipationē. nã ĩ ſolo deo eſſe ē ſua
eēntia. eſſe igit̃ cuiꝰlibet exñtꝭ ē ꝓpriꝰ
effectꝰ eiꝰ. ita ꝙ oē qꝺ ꝓducit aliq̄d ĩ
eſſe hoc facit inq̃tũ agit ĩ v̄tute dei. Hic
ē qꝺ dr̃ Sap̄. p̊. Creauit deus ut eēnt
oĩa. ⁊ ĩ plibꝫ ſcripture locis dr̃ ꝙ deꝰ oĩa
facit. ⁊ ĩ liᵒ de cauſis dr̃ ꝙ nec ĩtelligē-
tia dat eſſe niſi inq̃tũ ē diña ⁊ inq̃tũ
agit in v̄tute diña.

Q deus eſt cauſa operandi
oĩbꝫ opantibꝫ. LXVII

Nunc ãt apparet ꝙ deꝰ ē cā oĩ-
bus opãtibꝫ ut opent̃. Oē. n
opans ē aliq̄ mō cā eēndi uł
ſm eē ſubãle uel accñtale. nihil aũt ē
cā eēndi niſi inq̃tũ agit ĩ v̄tute diña
ut oñſũ ē. oē igit̃ opans opat̃ p v̄tutē
dei. Adħ. oĩs opatio q̄ ɔſeq̃t̃ aliquã
v̄tutē attribuit̃ ſicut cāe illi rei q̄ de-
dit illã v̄tutē. ſicut motꝰ g̃uiũ ⁊ leuiũ
nãlis ɔſeq̃t̃ formã ipoꝝ ſm ꝙ ſũt gra
uia ⁊ leuia. ⁊ iō cā ipoꝝ motꝰ dr̃ eē ge
nerãs q̄ dedit formã. oĩs aũt v̄tꝰ vniꝰ-
cuiꝰq; agētꝭ ē a deo ſicut a p̄ncipio oĩs
pfectiōis. g̊ cũ oĩs opatio ɔſequat̃ ali
quã v̄tutē oꝫ ꝙ cuiuſlibet opatiōis cā
ſit deꝰ. Amp̄. mãifeſtũ ē ꝙ oĩs actio
q̄ nō pōt pmanē ceſſante impſſiōe ali
cuiꝰ agētꝭ ē ab illo agēte. ſicut manife-
ſtatio coloꝝ nō poſſet eſſe ceſſante ac-
tiōe ſolis q̄ aerē illuſtrat. vñ nō ē du-
biũ q̄n ſol ſit cā manifeſtatiōis coloꝝ
⁊ ſilr̃ pꝫ de motu violēto q̄ ceſſat ceſ-
ſante violētia ĩpellētꝭ. ſicut aũt deꝰ nō
ſolũ dedit eē rebꝫ cũ p̊ eē ĩceperũt ſed
q̃diu ſũt eſſe ĩ eis cãt res ĩ eſſe ɔſuãs
ut oñſũ ē. ita nō ſolũ cũ res p̄mo ɔdi-
te ſũt eis v̄tutes opatiuaſ indidit ſ ſp
eas ĩ rebꝰ cauſat. vñ ceſſante influētia
diña oĩs opatio ceſſaret. oĩs igitur rei
opatio ĩ ipſũ reducit̃ ſicut ĩ cām. Itē
q̄cq̄d applicat v̄tutē actiuã ad agēduꝫ
dr̃ eē cā illiꝰ actiōis. artifex. n. applicãs
v̄tutē rei nãł ad aliquã actionē dr̃ eē
cā illiꝰ actiōis. ſicut cocꝰ decoctiōis q̄
ē p ignē. ſ oĩs applicatio v̄tutꝭ ad opa-
tionē ē p̄ncipalit̃ ⁊ p̊ a deo. applicãt̃. n
v̄tutes opatiue ad ꝓpas opatōes uł p
aliquē motũ uł corpis uł aĩe. p̄mũ ãt
p̄ncipiũ vtriuſq; motꝰ ē deꝰ. eſt. n. pri
mũ mouēs oĩo ĩmobile ut ſ̄ oñſũ ē. ⁊
ſilr̃ oĩs motꝰ volũtatis q̄ applicãt̃ aliq̄
v̄tutes ad opandũ reducit̃ ĩ deũ ſicut
ĩ p̄mũ appetibile ⁊ ĩ p̄mũ volentē. oĩs
igit̃ opatio debet attribuĩ deo ſicut p̊
⁊ p̄ncipali agēti. Adħ. ĩ oĩbꝫ cauſis
agētibꝰ ordĩatꝭ ſp oꝫ ꝙ cāe ſequētes
agãt ĩ v̄tute cāe p̄me. ſicut ĩ rebꝰ nãli
bus corpa inferiora agũt ĩ v̄tute cor-
poꝝ celeſtiũ. ⁊ ĩ rebꝰ volũtarijſ oēs ar
tifices inferiores opant̃ ſm ĩpiũ ſup-
mi architectorꝭ. ĩ ordĩe ãt cāꝝ agētiũ
deꝰ ē p̄ma cā ut in p̊ oñſũ ē. g̊ oēs cāe
inferiores agentes agũt in v̄tute ipiꝰ.
cā ãt actiōis magꝭ ē id cuiꝰ v̄tute agit̃
q̃ etiã illud quod agit. ſicut p̄ncipale
agēs magꝭ q̃ inſtrm. deus igit̃ p̄ncipa
liꝰ ē cā cuiꝰlibet actiōis q̃ etiã ſecũde
cāe agētes. Itē. oē opans p ſuã opa-
tionē ordinat̃ ad finē vltimũ. oꝫ autē
ꝙ uel opatio ipa ſit finis uł opatũ qꝺ
ē opatiōis effectꝰ. ordĩare aũt res ĩ fi-
nē ē ipiꝰ dei ut ſ̄ oñſũ eſt. oꝫ igit̃ dicē
ꝙ oē agēs in v̄tute diña agat. ipe igit̃
eſt qui eſt cauſa actionis oĩuꝫ rerum.
Hic ē qꝺ dr̃ Yſa. 26°. Oĩa opa noſtra
opatꝰ es in nobꝭ dñe. ⁊ Ioh. 15°. Sine
me nihil poteſtis facē. ⁊ Phil. 2°. Deꝰ
ē q̄ opat̃ in nobꝭ velle ⁊ pficē ⁊ ꝓ bōa
volũtate. Et hac rōne frequent̃ ĩ ſcri-
ptura nature effectus opatiōi diuine

attribuūt qa ipse ē q opat i oi opante p nām uel p volūtatē sicut illud Job xi°. Nonne sicut lac mulsi.me.7 si.ca. me coa? pel.7 cat.ossi.me.ossi.7 ner. cōpe.me.Et i ps.Intonuit d ce.dns.7 al.te.vo.suā.gran.7 carbo.ignis.

Q deus est vbiq. LXVIII

Xhs aūt appatet q deū nccē ē eē vbiq:7 i oibz rebz.Mouēs n.7 motū oz sil eē ut probat phs i 7° phicoz.de9 aūt oia mouet ad suas opatiões ut osnsū ē.est igit i oibz rebz. Itē.oē qd ē i loco uel i re quacūq: aliq mō otingit ipam.res.n.cozporea ē i aliq sicut i loco fm otactum quātitatis dimēsiue.res aūt icozpea i aliq eē dicit fm otactū vtud cū careat dimēsiua quātitate.sic igit se hz res icozpea ad hs q sit in aliq p vtutē suā sicut se hz res corpea ad hs q sit in aliq p quātitatē dimēsiuā.si aūt eēt aliqd corp9 hns quātitatē dimēsiuā ifinitā opoztēt illud eē vbiq. g si sit aliq res incozpea hns virtutē infinitā oz q sit vbiq.osnsū ē āt i p deū eē ifinite vtud est igit vbiq. Adhs.sicut se hz cā pticulari ad pticularē effectū.ita se hz cā vlis ad vlem effectū.oz āt cām pticularē ppo effectui pticlari adesse sil.sicut ignis p suā eēntiā calefacit 7 aia p suā eēntiā vitā corpi ofert.cū igit de9 sit cā vlis toti9 eē ut i z° osnsū ē.oz q i qcūq: ē iuenire eē.ei adsit dina pntia Amp.qdcūq agens est pns tm vni suoz effectuū ei9 actio nō pōt deriuari ad alia nisi illo mediāte.eo q agens 7 patiēs oz eē sil.sicut vis motiua nō mouet alia mēbza nisi mediāte corde si igit de9 esset pns vni tm suoz effectuū utpote p mobili qd ab eo imediate mouet.seqret q ei9 actio nō posset ad alia deriuari nisi illo mediāte.hs āt ē incōueniēs.si.n.alicui9 agētis actio nō pōt deriuari ad alia nisi mediante aliq p.oz q illud pportionalit tīdeat agēti fm totā ei9 vtutē. alit.n.nō posset agēs tota sua vtute vti.sicut videm9 q oēs mot9 qs pōt cāre vt9 motiua expleti pnt p corpa.non ē aūt aliq ua expleti pnt p corpa.non ē aūt aliq creata p quā posset expleri qcqd diui na vt9 facē pōt.cū dina vt9 excedat i ifinitū qualibz rē creatā ut appet ex his q i p osnsa sūt.icōueiēs ē igit dicē q dina actio nō se extēdat ad alia nisi mediāte vno p.nō ē igit pns i vno tm suoz effectuū s i oib9.eadē.n.rōne opiabit si qs dicat eū eē i aliqb9 et nō i oib9.qa qcūqz mō effect9 dini acipiant.nō sufficient explete poterūt dine vtutis executionē. p.nccē ē ut cā agens sit sil cū effectu pprio 7 imediato.i qlibet aūt re ē aliqs effect9 pxim9 7 imediat9 ipsi9 dei.osnsū ē.n.i z° q sol9 de9 creare pōt.i qlibz aūt re ē aliqd qd p creatioz causat. i reb9 qdē corpalib9 pma mā.i reb9 āt icozpeis simplices eaz eēntie ut appet ex his q i z° sūt detmiata.oz igit sil deū adesse i oibz reb9 psertī cū ea q d nō esse ad eē pduxit otinuo 7 sp i eē oseruet ut osnsū ē.Hinc ē qd dr Jere.zz°. Celū 7 trā ego ipleo.7 i ps.Si ascēdero i ce. tu illic es.7 si desce.ad ifer.ades. p hs aūt excludit erroz qrūdā dicētiū deū in aliq pte mūdi detminata eē puta i p celo7 in pte orietis vnde ē pncipiū mot9 celi.qz tm dictū sustineri posset si sane accipiat ut.s.nō itelligam9 deū aliq detminata mūdi pte eē cōclusū s qa diuz corpozeaz motionū pncipiū fm nāe ozdinē ab aliq detmiata incipit pte deo mouēte ppt qd 7 in sacra scripta de9 dr spālit eē i celo fm illud Ysa.vlt.Celū mihi sedes est.7 in ps. Celu celi dno zc.s ex hoc q pter nāe

ozdinē etiā i īfimis corpib9 de9 aligd opat qd vtute celestis corpis cāri nō pōt.maifeste odit deū nō solū celesti corpi s etiā infimis reb9 imediate adesse.Nō ē aūt estimandū deū sic eē vbiq: q p locoz spacia diuidat quasi vna pars ei9 sit hic 7 alia alibi.s tot9 vbiq ē.de9.n.cū sit oio simplex ptib9 caret.neq sic simplex ē sicut pūct9 q ē tmin9 otinui.7 ppt hs detmiatū sitū i cōtinuo hz.vn nō pōt vn9 pūct9 nisi i vno loco idiuisibili esse.de9 aūt idiuisibil ē qi oio ex gen9 otinui exns.vn nō detmiat ad locū ul magnū ul paruū ex nccitate sue eēntie qsi opozteat eū eē i aliq loco.cū ipe fuerit ab etno an oēm locū. s imēsitate sue vtud attingit oia q sūt i loco.cū sit vlis cā essendi ut dictū ē.sic igit ipse totus est vbicūq est.qa p simplicē suā virtutē vniuersa attingit. Nō ē tm estimādū q iic sit i reb9 qi in reb9 mixt9.osnsū ē enī in p.q neq mā neq fora ē alicui9 s ē in oib9 p modū cause agētis.

De opione eozū qui reb9 nālibus ppas subtrahūt actiões. LXIX

X pmissis aūt qdā occasionē errādi sūpsert putātes q nlla creata hz aliquā actionē in pductione effectuū nāliū ita.s.q ignis non calefacit s de9 cāt calozē pzesente igne.7 silit dicūt i oibz aliis effectib9 nālib9. Hūc āt errozē rōib9 ofirmare conati sūt odētes nullā fozmā neq subalē neq accntalē nisi p viā creationis pduci i eē.nō.n.pnt fore7 accidētia fieri ex mā.cū nō hēant mām ptē sui.vn si fuerit.oz q fiāt ex nihilo qd ē creati.7 qa creatio soli9 dei actio ē ut i z° osnsū ē.seq videt q sol9 de9 tā fozmas subales q accntales i nā pducat. Huic aūt pōni ptim etiā qrūdā phoz opio concozdauit.Quia.n.oē qd p se nō ē.ab eo qd ē p se deriuatū iuenit: videt q fore rez q nō sūt p se exntes s i mā.pueniant ex fozmis q p se sine mā sint qi fore i mā exntes sicut qdā pticipatões illaz foraz q sine mā sūt 7 ppt hs plo posuit spēs rez sensibiliū eē qsdā foras sepatas.q sūt cāe eēndi his sensibilib9 scdm q eas pticipant. Auicēna do posuit oēs foras subales ab itelligētia agēte effluē.accidētales aūt foras eē ponebat māe dispōnes q ex actiōe infetioz agētiū mām dispo nentiū pueniebāt.i q a poze stulticia declinabat. Hui9 āt signū eē videbat q nulla vt9 actiua iuenit eē i istis cozporib9 nisi accntal fora.sicut qlitates actiue 7 passiue q nō videt eē ad hoc sufficiētes q subales fozmas cāre possint.iueniūt etiā qdā i istis iferiozibus q nō gnant ex sibi similib9.sicut aialia ex putrefactiōe gnāta.vn videt q hoz fore ex altiozib9 pueniāt pncipiis.7 pari rōne alie fore qz qdā sūt multo nobiliozes. Quidā do ad hs argumētū assumūt ex nāliū corpoz ibecillitate ad agēdū.nā ois corpis fora ē adiūcta quātitati.quātitas aūt ipedit 7 actionē7 motū.cui9 signum ponūt.qa quantū addit in quātitate alicui corpi.tanto fit pōderosi97 tardat motus eius.vn ex hs odudūt q nullū corpus sit actiuū s passiuū tm. Hoc etiam nitūt ondere p hs q oē patiens ē subm agēti.7 oē agēs pter pmū qd causat reqrit subm iferi9 se.nulla aūt suba ē iferioz cozpali.vn videt q nullū corp9 sit actiuū. Addūt etiā ad hs q cozpalis suba ē in vltia distantia a p agēte.vn nō videt eis q vt9 actiua pueiat vsq ad subam cozpalē.s sicut

deus ē agēs tm̄. ita ſub̃a corpal' cū ſit
īfima ī gnē rez ſit paſſiua tm̄. Propt
has igit' rōnes ponit Anicebron ī lib°
fonđ vite ꝙ nullum corp⁹ ē actiuū. ſ;
ṽtus ſub̃e ſpūalis ptranſiens p corpa
agit actiōes q̄ p corpa fieri videntur.
Quidā etiā loquētes ī lege Mauroz
dicūt ad h̄ rōnē inducē ꝙ etiā accn̄tia
nō ſint ex actiōe corpoz. qa accn̄s nō
trāſit a ſub̃o ī ſub̃m. vn̄ reputāt īpoſ-
ſibile ꝙ caloz trāſeat a corpe calido in
aliud corp⁹ ab ipſo calefactū. ſ; dicūt
oīa h⁹mōi accn̄tia creari a deo. Ad p̄-
miſſas aūt pōnes multa incōueniētia
ſequūt'. Si.n.nulla īferioz cā ꝛ maxīe
corpalis aliqd opat' ſ; de⁹ opat' in oīb;
ſol⁹. deus aūt nō variat' p h̄ ꝙ opat' in
reb; diſſis. nō ſequet' diſſus effect⁹ ex
diſſitate rez ī qb; opat'. h̄ aūt ad ſenſū
apparet falſum. nō.n.ex appōne calidi
ſeqt' infrigidatio ſ; calefactio tm̄. neq;
ex ſemine hoīs ſeqt' gnātio niſi hoīs.
nō ḡ cāl itas effectuū inferioz ē ita at-
tribuēda diuine ṽtuti ꝙ ſubtrahat' cā-
litas inferioz agentiū. Itē. ꝯ rōnē
ſapīe ē ut ſit aliqd fruſtra ī opib; ſapi
entis. ſi aūt res create nllo mō opent'
ad effect⁹ pducēdos ſ; ſol⁹ deus opet'
oīa īmediate. fruſtra eſſent adhibite
ab ipſo alie res ad pducēdos effect⁹.
repugt igit' p̄dicta poſitio diuine ſapīe.
Adh̄. qđ dat alicui aliqđ p̄ncipale
dat eidē oīa q̄ ꝯſequūt' ad illud. ſicut
cā q̄ dat corpi elati ḡuitatē dat ei mo-
tū deorſū. facē aūt aliqd actu ꝯſeqtur
ad h̄ qđ ē eē actu ut p; ī deo. ipſe.n. ē
act⁹ pur⁹ ꝛ ē p̄ma cā eſſendi oīb; ut ſ̄
oñſū ē. ſi igit' coīcauit aliis ſilitudinē
ſuā q̄ntū ad eē inq̄ntū res ī eſſe pduxit
ꝯñs ē ꝙ coīcauerit eis ſilitudinē ſuā
q̄ntū ad agē ut etiā res create habeant
pprias actiōes. Am̄p. pfectio effect⁹

demīrat pfectioē cāe. maioꝛ.n. ṽt⁹ pfec
tiorē effectū inducit. de⁹ aūt ē pfectiſ-
ſimū agēs. oꝫ igit' ꝙ res ab ipſo create
pfectionē ab eo ꝯſequāt'. detrahē ḡ
pfectiōi creaturaz ē detrahē pfectiōi
diuine ṽtutđ. ſ; ſi nulla creat'a h; aliquā
actionē ad aliquē effectū pducendū:
multū detrahit' pfectioni creature. ex
abūdantia.n. pfectiōis ē ꝙ pfectionē
quā h; poſſit alii coīcare. detrahit igit'
h̄ poſitio diuine ṽtuti. Itē. ſicut ē boni
bonū facē ita ſūmi boni ē aliqd optīe
facē. de⁹ āt ē ſūmū bonū ut ī p̄ oñſū ē.
igit' ei⁹ ē facē optīe oīa. meli⁹ aūt ē bo
num qđ alicui collatū ſit multoz cōe
q; qđ ſit ppriū. qa bonū cōe ſp īuenit'
eē diui⁹ q; bonū vni⁹ tm̄. ſ; bonū vni⁹
fit multis cōe ſi ab vno ī alia deriuat'.
qđ nō pōt eē niſi inq̄ntū diffūdit ipſū
ī alia p p̄mā actiōeꝫ. ſi ṽo ptātē nō h;
illud ī alia trāſfūdēdi manet ſibi ipſi
ppriū. ſic igit' de⁹ reb; creađ ſuā boni-
tatē coīcauit ut vna reſ qđ accepit poſ
ſit ī aliā rē tranſfūdere. detrahē ḡ ac-
tiōes pprias reb; creatis ē diuine bonita
ti derogare. Adh̄. ſubtrahē ordinē
reb; creatis ē eis ſubtrahē id qđ opti-
mū h̄nt. nā ſingula ī ſeipſis ſūt bona.
ſil' aūt oīa ſunt optīa ppt' ordinē vni-
uerſi. ſp.n. totū melius ē ptib; ꝛ finis
ipſaz. ſi aūt reb; ſubtrahant' actiōes:
ſubtrahit' ordo rez ad īuicē. rerū.n. q̄
ſūt diſſe ſ̄m ſuas nās nō ē colligatio ī
ordinis vnitatē niſi p h̄ ꝙ q̄dā agūt ꝛ
q̄dā patiūt'. incōueniēs igit' ē dicere
ꝙ res non habeant pprias actiones.
Am̄p. ſi effect⁹ nō pducūt' ex actio-
ne rerū creataz ſ; ſolū ex actione dei:
īpoſſibile ē ꝙ p effect⁹ manifeſtet' ṽt⁹
alicui⁹ cāe create. nō.n. effect⁹ oſtēdit
ṽtutē cāe niſi rōne actionis q̄ a ṽtute
pcedēs ad effectū tminat'. nā aūt cāe

non cognoſcit' p effectū niſi inq̄ntuꝫ p
ipſū cogſcit' ṽt⁹ ei⁹ q̄ nām ꝯſeqtur. ſi
igit' res create nō hēant actiōes ad p-
ducēdū effect⁹. ſeqt' ꝙ nūq; nā alicui⁹
rei create potit cogſci per effectū. ꝛ ſic
ſubtrahit' nob̄ oīs cognitio ſciē nālis
in q̄ p̄cipue demrationes p effectū ſu
mūt'. Itē. apparet p īductionē ī oīb;
ꝙ ſil'e agat ſuū ſil'e. id aūt qđ gnātur ī
reb; īferiorib; nō ē fōra tm̄ ſ; ꝯpoſitū
ex mā ꝛ fōra. nā oīs gnātio ex aliq̄ eſt
s. ex mā. ꝛ ad aliqd. s. ad formā. opor-
tet igit' ꝙ gnāns nō ſit fōra tm̄ ſ; ꝯpo
ſitū ex mā ꝛ fōra. nō igit' ſpēs rerū ſe-
parata ut plonici poſuerūt neq; ītelli
gētia agēs ut poſuit Auicēna. ē cā for
maz q̄ ſūt ī materiis ſ; magis h̄ ꝯpoſi-
tū ex mā ꝛ fōra. Itē. ſi agē ſeqt' ad eē
ī actu. icōueniēs ē ꝙ act⁹ pfectioꝛ ac-
tiōe deſtituat'. pfectioꝛ aūt act⁹ ē fōra
ſub̃alis q; fōra accn̄tal'. ſi igit' fōre acci
dentales q̄ ſūt ī reb; corpalib; h̄nt p-
prias actiōes. multo magis fōra ſub̃al'
h; aliquā ppriā actiōꝫ. nō ē aūt eiuſ-
mōi actio diſponē mām. qa h̄ fit p al-
terationē ad quā ſufficiūt fōre accn̄ta
les. igit' fōra gnānđ ē p̄ncipiū actiōis
ut fōra ſub̃alis ītroducat' ī generatū.
Rōnes aūt q̄s īducūt facile ē ſoluē.
Cū.n. ad h̄ aliqd fiat ut ſit. ſicut fōra
nō dicit' ens q̄ ipa hēat eē ſ; qa p eam
ꝯpoſitū ē. ita nec fōra ppe fit ſ; īcipit
eē p h̄ ꝙ ꝯpoſitū ſit reductū đ potētia
in actū q̄ ē fōra. Nec etiā oꝫ ut oē qđ
h; aliquā formā q̄ſi pticipatā recipiat
eā īmediate ab eo qđ ē eēntialit' fōra
ſ; īmediate q̄dē ab alio qđ h; ſimilem
formā ſili mō. ſ. pticipatā qđ tn̄ agat ī
ṽtute illi⁹ fōre ſepate ſi q̄ ſit talis. ſic
n. agēs ſilem effectū ſibi pducit. Silr'
etiā nō oꝫ ꝙ qa oīs actio inferioz cor-
poz ſit p q̄litates actiuas ꝛ paſſiuas q̄

ſūt accn̄tia. ꝙ nō pducat' ex actōe eaz
niſi accn̄s. qa ille fōre accn̄tales ſicut
creant'a fōra ſub̃ali q̄ ſil' cū mā ē cauſa
pprioz accn̄tiū. ita agūt ṽtute forme
ſub̃alis. qđ aūt agit ī ṽtute alti⁹ pdu-
cit effectū ſimilem nō ſibi tm̄ ſ; magis
ei ī cuius ṽtute agit. ſicut ex actione
inſtrī fit ī artificiato ſilitudo artī. ex q̄
ſeqt' ꝙ ex actiōe fōraz accn̄taliū pdu
cūt' fōre ſub̃ales inq̄ntū agūt inſtralit'
ī ṽtute ſub̃aliū fōraz. In aīalib; ṽo q̄
ex putrefactiōe gnānt' cauſatur fōra
ſub̃al' ex agēte corpali. s. corpe celeſti
qđ ē p̄mū alterās. vn̄ oꝫ ꝙ oīa mouē-
tia ad formā ī iſtis inferiorib; agāt in
ṽtute illi⁹. ꝛ ppt' h̄ ad pducēdaſ aliq̄s
fōras īpfectas ſufficit ṽt⁹ agēđ abſq;
agēte vniuoco. Ad pducēdas āt for-
mas pfectiores ſicut ſunt aīe aīaliū p-
fectoz reqrit' cū agente celeſti agens
vniuocū. talia.n. aīalia nō gnānt' niſi
ex ſemīe. ꝛ ppt' h̄ dic Ar. ī 2° phicoz
ꝙ hō gnāt hoīem ꝛ ſol. Nō ē aūt vez
ꝙ quātitas īpediat actiōeꝫ fōre niſi p
accn̄s inq̄ntū. s. oīs quātitas ꝯtinua ē
ī mā. foīa aūt ī mā exn̄s cū ſit minoꝛ
actualitađ ē p ꝯñs mioꝛis ṽtuđ ī agē-
do. vn̄ corp⁹ qđ h; min⁹ đ mā ꝛ pl⁹ de
fōra: ſicut ignis: ē magis actiuū. Sup-
poſito aūt modo actiōis quā forma ī
mat'ia exiſtēs habere poteſt quātitas
coauget magis q; minuat actionem.
nā quāto corpuſculū fuerit mai⁹ ſup-
poſita eq̄ intenſa caliditate tāto magis
calefacit. ꝛ ſuppoſita ḡuitate eq̄ ītenſa
quāto magis fuerit corp⁹ ḡue tāto ve-
loci⁹ mouebit' motu nāli. ꝛ inde eſt ꝙ
tardi⁹ mouet' motu īnāli. qa igit' cor-
pora ḡuia ſūt tardioris motus innālis
cū fuerit maioris quātitatis nō oñdit
ꝙ quātitas impediat actionē ſ; magis
ꝙ coaugeat ipam. Nō oꝫ etiā ꝙ corp⁹

oē careat actiōe ꝓpt̄ h̄ ꝙ ī ordine reꝝ ſuba corpalis ē infima ſm ſuū gen⁹. qa etiā īt̄ corpa vnū eſt ſupius alio 7 formali⁹ 7 magis actiuū · ſicut ignis ē reſpectu inferioꝝ corpoꝝ. nec tñ etiā īfimū corp⁹ excludit̄ ab agēdo · māifeſtū ē.n. ꝙ corp⁹ non pōt agere ſe toto cū ſit ↄpoſitū ex mā q̄ ē ens in potentia et forā q̄ ē actus. agit.n. vnūqdq; ſm ꝙ ē actu. 7 ꝓpter h̄ oē corpus agit ſm ſuā formā · ad quā ↄpat̄ aliud corpus.ſ. patiens ſm ſuā mām ut ſubm inq̄tū mā ei⁹ ē in potētia ad formam agētis. ſi aūt eo⁹ ad formā corpis patiētis ſit in potētia mā corpis agentis erūt agētia 7 patiētia ad īuicē ſicut accidit ī duobꝫ corpibꝫ elatibꝫ. ſin aūt: erit vnū tm̄ agēs 7 alterū tm̄ patiens reſpectu illi⁹ · ſicut ē ↄpatio corpis celeſtis ad corp⁹ elatē. ſic igit̄ corp⁹ agit in ſubm nō rōne toti⁹ corpis ſ; forē p quā agit. Nō ē etiā veꝝ ꝙ corpa ſint ī vltīa remotiōe a deo. cū.n. de⁹ ſit act⁹ purus · ſm h̄ aliq̄ magis ul' min⁹ ab eo diſtāt ſm ꝙ ſūt pl⁹ uel min⁹ ī actu ul' ī potētia. illud etiā ī entibꝫ ē extreme diſtās a deo qd̄ ē potētia tm̄ .s. mā prima. vñ ei⁹ tm̄ ē pati 7 nō agere. corpa v̄o cū ſint ↄpoſita ex mā 7 forma accedūt ad dinā ſilitudinē inq̄tū hn̄t formā quā Ar. in p̄ phicoꝝ noīat dinū qddā. 7 ꝓpt̄ h̄ ſm ꝙ hn̄t formā agūt. ſm v̄o ꝙ hn̄t mām patiūt̄. Ridiculū aūt ē dicē ꝙ iō corp⁹ nō agat qa accñſ nō tranſit d̄ ſubo ī ſubm. nō.n. h̄ mō dr̄ corp⁹ calidū calefacē ꝙ idē nūero calor q̄ ē ī calefaciente corpe tranſeat ad corpus calefactū · ſ; qa v̄tute caloris q̄ ē in calefaciente corpe ali⁹ calor numero fit actu in corpe calefacto q̄ p⁹ ſ erat ī eo ī potētia. agens.n. nāle nō eſt traducēs ꝓpriā formā ī alteꝝ ſubm ſ; reducēs ſubm qd̄ patit̄ d̄ potentia in actū. nō igit̄ auferem⁹ ꝓpas actiones rebus creatis · q̄uis oēs effectus reꝝ creataꝝ deo attribuam⁹ q̄ in omnibꝫ operanti.

Quō idem effectus ſit a deo 7 a naturali agente. LXX

Quibuſdā autē difficile videt̄ ad ītelligēdū ꝙ effect⁹ nāles attribuant̄ deo 7 nāli agenti. Nā vna actio a duobꝫ agētibꝫ nō videt̄ ꝓgredi poſſe. ſi igit̄ actio p quam nālis effect⁹ ꝓducit̄ ꝓcedit a corpore nāli nō ꝓcedit a deo. Itē. qd̄ pōt fieri ſufficiēt̄ p vnū · ſupfluū ē ꝙ fiat p multa. videm⁹.n. ꝙ nā nō facit p duo inſtrumēta qd̄ pōt facē p vnū. cū igitur v̄tus dina ſufficiēs ſit ad ꝓducendos effect⁹ nāles ſupfluū ē adhibē ad eoſdem effect⁹ ꝓducēdos etiā nāles v̄tutes. uel ſi v̄t⁹ nālis ſufficient̄ ꝓpriū effectū ꝓducit · ſupfluū ē ꝙ dina v̄t⁹ ad eūdē effectū agat. P̄. ſi de⁹ totū effectū nālē ꝓducit nihil relinq̄t̄ d̄ effectu nāli agēti ad ꝓducēdū. nō videt̄ igit̄ eē poſſibile ꝙ eoſdē effect⁹ de⁹ ꝓducē dicat̄ q̄s res nāles ꝓducūt. Hec aūt difficultatē nō afferūt ſi pmiſſa ↄſiderent̄. In q̄libꝫ.n. agēte ē duo ↄſiderare.s. rē ipſam q̄ agit. 7 v̄tutē qua agit. ſicut ignis calefacit p calorē. v̄tus aūt īferioris agētis depēdet a v̄tute ſupioris agētis inq̄tū ſupi⁹ agēs dat v̄tutē ipſā īferiori agēti p quā agit. uel cōſeruat eam aut etiam applicat eā ad agēdū. ſicut artifex applicat inſtrm̄ ad ꝓpriū effectū cui tñ inīdū formā non dat p quā agit inſtrm̄ nec cōſeruat ſ; dat ei ſolū motū. oꝫ igit̄ ꝙ actio īferioris agētis nō ſolū ſit ab eo p v̄tutē ꝓpriā ſ; p v̄tutē oīuꝫ ſupioꝝ agentiū. agit enim ī v̄tute oīuꝫ. 7 ſicut agens infimū īuenit̄ īmediatū actiuū · ita v̄t⁹ pmi agētis īuenit̄ īmediata ad ꝓducendū effectū. nā v̄tus infimi agētis nō habet ꝙ ꝓducat hūc effectū ex ſe ſ; ex virtute ſupioris ꝓximi. 7 v̄tus illi⁹ ex v̄tute ſupioris. 7 ſic v̄tus ſupmi agētis inuenit̄ ex ſe ꝓductiua effectus q̄ı cā īmediata · ſicut p; in pncipiis demonſtrationū q̄rū pmū ē īmediatū. ſicut igit̄ nō ē incōueniēs ꝙ vna actio ꝓducat̄ ex aliq̄ agente 7 ei⁹ v̄tute · ita nō ē incōueniēs ꝙ ꝓducat̄ idē effect⁹ ab inferiori agente 7 deo ab vtroq; īmediate l; alio 7 alio modo. Pat; etiā ꝙ ſi res nālis ꝓducat ꝓpriū effectū nō ē ſupfluū ꝙ deus illuꝫ ꝓducat. qa res naturalis nō ꝓducit ipſū niſi v̄tute dina. neq; ē ſupfluū ſi de⁹ p ſeipſuꝫ pōt oēs effectus nāles ꝓducē ꝙ p q̄ſdam aliaſ cās ꝓducant̄. nō.n. h̄ ē ex inſufficientia dine v̄tutis ſ; ex īmēſitate bonitatis ipſi⁹ p quā ſuā ſilitudinē rebꝫ cōicare voluit nō ſolū q̄tū ad h̄ ꝙ eēnt ſ; etiā q̄tū ad h̄ ꝙ alioꝝ cāe eēnt. His.n. duobꝫ modis creatē coīter oēſ dinam ſilitudinē ↄſequūt̄ ut s̄ oñſū ē. p hoc etiā decor ordinis ī rebꝫ creatis apparet. Patet aūt ꝙ nō ſic idē effect⁹ cauſe nāli 7 dine v̄tuti attribuit̄ q̄ı ptim a deo 7 ptim a nāli agente fiat ſ; totus ab vtroq; ſm aliū modū · ſicut idem effectus toti⁹ attribuit̄ inſtro 7 principali agenti etiā totus.

Q; dina ꝓuidentia nō excludit totaliter malum a rebus. LXXI

Ex his etiā apparet ꝙ dina ꝓuidentia q̄ res gubernat non īpedit qn corruptio 7 defect⁹ 7 malū in rebus īueniat̄. Dina.n. gubernatio q̄ deus ī rebꝫ opat̄ nō excludit opationē cāꝝ ſecundaꝝ ſicut iam oñſū ē. cōtingit aūt ꝓuenire defectū ī effectu ꝓpt̄ defectū cāe ſecūde agētis abſq; eo ꝙ ſit defect⁹ ī p̄ agente · ſicut cū ī effectu artificis hn̄tis pfecte artē ↄtingit aliqs defect⁹ ꝓpt̄ inſtrī defectū. 7 ſicut hoīem cuius vis motiua ē fortis ↄtingit claudicare nō ꝓpt̄ defectū v̄tutis motiue ſ; ꝓpt̄ tibie curuitatē. ↄtingit igit̄ in his q̄ agūt̄ 7 gubernāt̄ a deo aliquē defectū 7 aliqd̄ malū īueniri ꝓpt̄ defectū ſecūdoꝝ agentiū l; ī ipſo deo null⁹ ſit defect⁹. Amp̄. pfecta bonitas ī rebꝫ creatis nō īuenit̄ niſi eēt ordo bonitatis ī eis ut.s. q̄dā ſint aliis meliora. nō.n. īplerent̄ oēs gd⁹ poſſibiles bōitatis · neq; etiā aliq̄ creatā deo aſſilaret̄ q̄tū ad h̄ ꝙ aliī eminēt. tolleret̄ etiam ſūm⁹ decor a rebꝫ ſi ab eis ordo diſtinctoꝝ 7 diſpariū tolleret̄. 7 qd̄ ē ampli⁹ tolleret̄ multitudo a rebꝫ ineq̄litate bonitatis ſublata. cū p dr̄ias q̄bꝫ res ab īuicē differūt vnū alio meli⁹ exiſtat · ſicut aīatū īaīato 7 rōnale irrōnali. et ſic ſi eq̄litas oīoda eēt in rebꝫ · nō eēt niſi vnū bonū creatū · qd̄ māifeſte pfectiōi derogat creature. gdus aūt bonitatis ſupior eſt ut aliqd ſit bonū qd̄ nō poſſit deficere a bonitate. īferior aūt eo ē qd̄ pōt a bonitate deficē. vtrūq; igit̄ gdū bonitatis pfectio vniuerſi req̄rit. ad ꝓuidentiā aūt gubnātis ptinet pfectionē ī rebꝫ gubernatis ↄſeruare nō aūt eam minuere. igit̄ nō ptinet ad dinā ꝓuidētiā ut oīo excludat a rebꝫ potētiā deficiendi a bono. hāc aūt potētiā ſeqtur malū. qa qd̄ pōt deficē qñq; deficit. 7 ipe defect⁹ boni malū ē ut s̄ oñſū eſt. nō ē igit̄ ad dinā ꝓuidētiā ptinēs ut oīo malū a rebus gubernatis ꝓhibeat.

Adhͣ.optimū in gubernatiōe qua-
libet ē ut reb9 gubernād ſcd̄m moduꝫ
ſuū ꝓuideatur. ī hͦ.n.regimīs iuſticia
ꝯſiſtit. ſicut igit̄ eēt ꝯ rōnē hūani re-
giminis ſi īpedirēt a gubnatore ciui-
tatis hoīes agere ſcd̄m ſua officia niſi
forte qnq; ad horā ꝓpter aliquam ne
ceſſitatē. ita eēt ꝯ rōnē diui regimīs
ſi nō ſineret res creatas agē ſm modū
ꝓpe nat̄e. ex hͦ aūt ꝙ creature ſic agūt
ſeqtur corruptio ⁊ malū ī reb9 cū ꝓpt̄
ꝯtrietatē ⁊ repugnātiā q̄ ē in reb9 vna
res ſit alteri9 corruptiua. nō ē igit̄ ad
diuinā ꝓuidētiā ptinēs: malū oīo a re-
bus gubernatis excludē. Itē.īpoſſi
bile ē ꝙ agēs opet̄ aliqd malū niſi ꝓ-
pter hͦ ꝙ intendit aliqd bonū ſicut ex
ſupiorib9 apparet. ꝓhibē āt cuiuſcūq;
boni intentionē vl̄r a rebus creatis
nō ptinet ad ꝓuidentiā ei9 q ē oīa bo
ni cā. ſic.n.multa bona ſubtraherent̄
ab vniuerſitate reꝝ. ſicut ſi ſubtrahe-
ret̄ igni intētio generandi ſibi ſil̄e ad
quā ſeqt̄ hͦ malū qd ē corruptio rerū
ꝯbuſtibiliū. tolleret̄ hͦ bonū qd ē ge-
neratio ignis ⁊ ꝯſuatio ipſi9 ſm ſuā
ſpēm. nō ē igit̄ diuine ꝓuidētie malum
totalit̄ a reb9 excludē. Adhͦ.multa
bona ſūt in reb9 q̄ niſi mala eēnt locū
nō haberēt. ſicut nō eēt patiā iuſtorū
ſi nō eēt malignitas pſequentiuꝫ. nec
eēt locus iuſticie vindicādi ſi delicta
nō eēnt. ī reb9 etiā nālib9 nō eēt vni9
gnātio niſi eēt alterius corruptio. ſi g̊
malū totalit̄ ab vniuerſitate reꝝ p di
uinā ꝓuidentiā excluderet̄ oporteret
etiā bonoꝝ multitudinē diminui. qd
eē nō debet. qa ṽtuoſi9 ē bonuꝫ in bo-
nitate q̄ꝫ in malitia malū ſicut ex ſupe
riorib9 pꝫ. igit̄ nō oꝫ p diuinā ꝓuidētiā
totalit̄ malū excludi a reb9. Amp̄.
bonū toti9 ꝑeminet bono ptiſ. ad ꝓui-
dū igit̄ gubnatorē ptinet negligē ali-
quē defectū bonitatis ī pte ut fiat au-
gmentū bonitatis ī toto. ſicut artifex
abſcondit fūdamentū ſub tra ut tota
dom9 habeat firmitatē. ſ ſi malū a q-
buſdā ptib9 vniuerſi ſubtraheretur:
multū deperiret pfectiōis vniuerſi cui9
pulchritudo ex ordiāta bonoꝝ ⁊ ma-
loꝝ adunatiōe ꝯſurgit dū mala ex bo
nis deficiētib9 ꝓueniūt. ⁊ tn̄ ex eis q̄-
dam bona ꝯſequūt̄ ex ꝓuidentia gu-
bernand. ſicut ⁊ ſilentij interpoſitio fa-
cit cantilenā eē ſuauē. nō igit̄ p diuinā
ꝓuidētiā debuit malū a reb9 excludi.

Adhͦ.res alie ⁊ ꝑcipue īferiores ad
bonū hoīs ordinant̄ ſicut ad finem. ſi
aūt nulla mala eſſent ī reb9. multū de
bono hoīs diminueret̄ ⁊ q̄tum ad co
gnitionē ⁊ q̄tū ad boni deſideriū uel
amorē. nā bonū ex ꝯpatōe mali magl
cog̊ſcit̄. ⁊ dū aliq̄ mala ꝑpetrāt̄. arden
tius bona optam9. ſicut q̄tū bonuꝫ ſit
ſanitas. infirmi maxime cog̊ſcūt. qui
etiā ad eā magis exardēt q̄ꝫ ſani. non
igit̄ ptinet ad diuinā ꝓuidentiā mala a
reb9 totalit̄ excludē. Propt̄ qd dicit̄
Yſa.45°. Faciens pacē ⁊ creans malū.
Et Amos.3°. Nō ē malū ī ciuitate qd
de9 nō fecerit. P hͦ aūt excludit̄ quo-
rūdā error q ꝓpter hͦ ꝙ mala ī mūdo
euenire videbant dicebāt deū nō eſſe
ſicut Boeti9 ī p̊ de ꝯſolatiōe introducit
quēdā phm̄ q̄rentē. ſi deus ē. nullum
malū ē. eēt aūt e ꝯᷓrio arguendū. ſi ma
lū ē. de9 ē. nō.n.eēt malū: ſublato or-
dine boni. cui9 ꝑuatio ē malū. hic aūt
ordo nō eēt ſi de9 nō eēt. Tollit̄ etiā
⁊ erroris occaſio p ꝑmiſſa illis q diuinā
ꝓuidentiā vſq; ad hͦ corruptibilia ex-
tendi negabāt ꝓpter hͦ ꝙ ī eis multa
mala euenire ꝯſpiciebāt. ſola aūt īcor
ruptibilia diuine prouidentie ſubdi
dicebāt in q̄b9 null9 defect9 nec malū
aliqd īuenit̄. Per hͦ etiā tollit̄ errādi
occaſio manicheis q duo prima ꝑnci-
pia agentia poſuerūt bonū ⁊ malū q̄ſi
malū ſub ꝓuidentia boni dei locū ha-
bere nō poſſet. Soluit̄ etiā q̊rūdā du
bitatio vtꝝ.ſ.actiōes male ſint a deo.
Nam cū oſ̄ſū ſit oē agēs actionē ſuā
ꝓducē inq̄tū agit ṽtute diuina ⁊ ex hoc
deū eſſe oīuꝫ et effectuū ⁊ etiā actio-
nū cām. itēq; oſ̄ſū ſit ꝙ malū ⁊ defec-
tus ī his q̄ ꝓuidentia diuina regūt̄ acci
dat ex ꝯditōe ſecūdaꝝ cāꝝ in q̄b9 pōt
eē defect9. manifeſtū ē ꝙ actiōes ma-
le ſm ꝙ deficiētes ſūt nō ſūt a deo ſ a
cauſis ꝓximis deficiētib9. q̄tū aūt ad
id qd de actiōe ⁊ de entitate hn̄t oꝫ ꝙ
ſint a deo. ſicut claudicatio ē a virtute
motiua q̄tū ad id qd hꝫ d motu. q̄tū
ṽo ad id qd hꝫ de defectu ē ex curuita
te cruris.

Q diuina ꝓuidentia nō excludit cōtingentiā a rebus. LXXII

Icut aūt diuina ꝓuidētia nō ex
cludit vl̄r malū a reb9. ita
etiā nō excludit cōtingentiā
nec nccitatē reb9 īponit. Jam.n.oſ̄ſū
ē ꝙ opatio ꝓuidētie q̄ de9 opat̄ in reb9
nō excludit cās ſecūdas ſ p cas īplet̄
inq̄tū agūt ṽtute dei. ex cauſis āt ꝓxi
mis aliq effect9 dicūt̄ neceſſarij ul̄ cō-
tingētes. nō aūt ex remotis cauſis. nā
fructifica° plāte ē effect9 ꝯtigēs ꝓpt̄
cām ꝓximā q̄ ē vis germiatiua q̄ pōt
īpediri ⁊ deficē. q̄uis cā remota.s. ſol
ſit cā ex nccitate agēs. cū igit̄ int̄ cās
ꝓxīas multa ſint q̄ deficē pn̄t. nō oēs
effect9 q ꝓuidētie ſubdūt̄ erūt neceſ-
ſarij ſ plurimi ſūt ꝯtingētes. Adhͦ
ad diuinā ꝓuidentiā ptinet ut g̊d9 en-
tiū qui poſſibiles ſūt adīpleant̄ ut ex
ſ dictis pꝫ. ens aūt diuidit̄ p ꝯtīgens
⁊ neceſſariū. ⁊ ē p ſe diuiſio entis. ſi igit̄
diuina ꝓuidētia excludēt oēm ꝯtingen
tiā. nō oēs g̊dus entiū cōſeruarent̄.

Amp̄.quāto aliq̄ ſūt ꝓpinquiora deo
tanto magl de ei9 ſilitudine pticipant
⁊ quāto magl diſtant tāto magl a ſimi
litudīe ipi9 deficiūt. illa aūt q̄ ſūt deo
ꝓpinqſſima ſūt oīo īmobilia. s. ſube
ſepate q̄ maxie ad dei ſilitudinem ac-
cedūt q ē oīo īmobil̄. ea aūt q̄ ſūt his
ꝓxia ⁊ mouent̄ īmediate ab his q̄ ſp
eodē mō ſe hn̄t. quandā īmobilitatis
ſpēm retinēt ī hͦ ꝙ ſp eodē modo mo-
uent̄. ſicut corpa celeſtia. conſeqt̄ g̊ ꝙ
ea q̄ ꝯſequūt̄ ad iſta ⁊ ab eis mota lō-
gi9 ab īmobilitate diſtant ut.s. nō ſp
eodē mō moueant̄. ⁊ in hͦ ordinis pul
chritudo apparet. oē aūt neceſſarium
inq̄tū h9modi ſp eodē mō ſe hꝫ. repu-
gnaret igit̄ diuine ꝓuidētie ad quā pti-
net ordinē in reb9 ſtatuē ⁊ cōſeruare
ſi oīa ex nccitate euenirēt. P.qd ne-
ceſſariū ē eē. ſp ē. nullū āt corruptibi-
le ſp ē. ſi igit̄ diuina ꝓuidētia hͦ reqrit
ꝙ oīa ſint nccīa. ſeqt̄ ꝙ nihil ſit ī reb9
corruptibile ⁊ p ꝯn̄s nec gnābile. ſub
trahet̄ g̊ a reb9 tota ps gnābiliū ⁊ cor
ruptibiliū. qd pfectioni derogat vni-
uerſi. Adhͦ. ī oī motu ē q̄dā gnātio
⁊ corruptio. nā ī eo qd mouet̄. aliqd
īcipit ⁊ aliqd deſinit eē. ſi g̊ oīs gene-
ratio ⁊ corruptio ſubtrahēt̄ ſubtrac-
ta cōtingētia rerū oīuꝫ ut oſ̄ſū ē. ꝯn̄s
ē ꝙ ⁊ mot9 ſubtraheret̄ a rebus ⁊ oīa
mobilia. Itē. debilitatio ṽtutis ali-
cui9 ſube ⁊ ei9 īpedimentū ex aliq̄ cō-
trario agēte. ē ex aliq̄ ei9 īmutatiōe. ſi
g̊ diuina ꝓuidētia nō īpedit motū a re-
bus. neq; etiam impediet̄ debilitatio
ṽtutis ipaꝝ aut īpedimn̄tū ex reſiſtētia

alteri⁹. ex v̄tutis aūt debilitate ⁊ eius ipedimēto cōtingit q̄ res nālis nō ſp eodē mō opat̄ ſ q̄nq̄ deficit ab eo qđ ↄpetit ſibi ſm ſuā nām ut ſic nāles effect⁹ non ex ncc̄itate ꝓueniāt. nō igit̄ ptiet ad ꝓuidētiā diuinā q̄ rebꝫ ꝓuiſis ncc̄itatē iponat. Amp̄. in his q̄ ꝓuidentia debite regūt̄ nō debet eē aliqd fruſtra. cū igit̄ manifeſtū ſit cās aliqs eē ↄtingētes ex eo q̄ impediri pn̄t ut nō ꝓducāt ſuos effectus pꝫ q̄ ↄ rōnē ꝓuidētie eēt q̄ oīa ex ncc̄itate ↄtingerent. nō igit̄ diuina ꝓuidentia neceſſitatē rebꝫ iponit cōtingētiā a rebꝫ vĩter excludens.

Q̄ diuina ꝓuidentia non excludit arbitrij libertatē. LXXIII

X q̄ etiā pꝫ q̄ ꝓuidētia volūtatis libertati non repugnat. Cuiuſlibet. n. gubnātis ꝓuidentis gubnatio ad pfectionē reꝝ gubernataꝝ ordinat̄ uel adipiſcendā ul' augendā uel ↄſeruandā. qđ igit̄ pfectiōis ē magi ↄſeruandū ē p ꝓuidētiā q̄ qđ ē imperfectiōis ⁊ defectus. in rebꝫ aūt inaīat cāꝝ ↄtingētia ex ipfectiōe ⁊ defectu ē. ſm. n. ſuā nām ſūt determinata ad vnū effectū quē ſp ↄſequūt̄ niſi ſit ipedimētū uel ex debilitate v̄tutꝫ uel ex aliq̄ extiori agēte ul' ex māe indiſpōne. ⁊ ppt̄ h cāe nāles agētes nō ſūt ad vtrūq3 ſ ut frequēt⁹ eodē mō ſuū effectū ꝓducūt. deficiūt aūt raro. Q̄ aūt volūtas ſit cā ↄtigēs ex ipi⁹ pfectiōe ꝓueit. qa nō h3 v̄tutē limitatā ad vnū ſ h3 in ptāte ꝓducē hūc effectū ul' illū ppt̄ quē ē ↄtingēs ad vtrūlibet. magi enī ptinet ad ꝓuidentiam diuinā ↄſeruare libtatē volūtatis q̄ cōtingentiā i nālib⁹ cauſis. Amp̄. ad ꝓuidētiā diuinā ptinet ut rebꝫ vtatur ſm modū eaꝝ. mod⁹ aūt agēdi cuiuſlibet rei cōſeqt̄ formā ei⁹ q̄ ē pncipiū actiōis. forā aūt p quā agit volūtarie agēs nō ē determinata. agit. n. volūtas p formā apprehenſam ab itellectu. nā bonū apphenſū mouet voluntatē vt ei⁹ obm̄. itellect⁹ āt nō h3 vnā formā effect⁹ determinatā ſ de rōne ſua ē ut multitudinē foraꝝ ↄphendat. ⁊ ppt̄ h volūtas multiformes effect⁹ ꝓducē pōt. non igit̄ ad rōnē ꝓuidētie ptinet q̄ excludat libtatis volūtatē. Itē. p gubnationē cui⁹cūq3 ꝓuidētis res gubernate deducūt̄ ad finē cōuenientē. vn̄ ⁊ d ꝓuidētia diuina Greg⁹ niſſenus dic q̄ ē volūtas dei p quā oīa q̄ ſunt cōueniētē deductiōnē accipiūt. finis aūt vltim⁹ cui⁹libet creatē ē ut conſequat̄ diuinā ſilitudinē ſicut ſ oñſū eſt. eēt igit̄ diuine ꝓuidētie repugnās ſi alicui rei ſubtraheret̄ illud p qđ aſſeqt̄ diuinā ſilitudinē. agēs āt volūtariū aſſeqt̄ diuinā ſilitudinē in h q̄ libē agit. oñſū ē. n. i ꝑ libeꝝ arbitriū i deo eſſe. nō igit̄ p ꝓuidētiā ſubtrahit̄ volūtatꝫ libtas. Adh ꝓuidētia ē multiplicatiua bonoꝝ i rebus gubnatis. illud g̃ p qđ multa bona ſubtraherent̄ a rebꝫ nō ptinet ad ꝓuidētiā. ſi aūt libertas volūtatꝫ tolleret̄. multa bona ſubtraherent̄. tolleret̄. n. laus v̄tutis hūane q̄ nulla ē ſi hō libē non agat. tolleret̄ etiā iuſticia p̄miand ⁊ puniētis ſi nō libē hō ageret bonū ul' malum. ceſſaret etiā circūſcriptio in cōſilijs q̄ de his q̄ ex ncc̄itate agūt̄ fruſtra tractaret̄. eēt igit̄ ↄ ꝓuidētie rōnē ſi ſubtraheretur volūtatis libtas. Hinc ē qđ dr̄ Ecc. 15°. De⁹ ab initio ↄſtituit hoīem ⁊ reliqt illū i manu cōſilij ſui. ⁊ iteꝝ. Ante hominē vita ⁊ mors bonū ⁊ malū qđ placuerit ei dabit̄ illi. P h autem excludit̄ opīo ſtoicoꝝ q̄ ſm ordinem quēdā cāꝝ intrāſgreſſibilē quā greci ymarmenen vocabāt oīa ex ncc̄itate dicebant ꝓuenire.

Q̄ diuina ꝓuidentia nō excludit caſū ⁊ fortunā. LXXIIII

X p̄miſſis etiā apparet q̄ diuina ꝓuidētia non ſubtrahit a rebꝫ caſū ⁊ fortunā. In his enī q̄ in miori pte accidūt dicit̄ eē fortuna ⁊ caſus. ſi aūt ꝓuenirēt aliqua ut i miori pte. oīa ex ncc̄itate accideret. nā ea q̄ ſūt ↄtingētia ut i pluribꝫ in h ſolo a neceſſarijs differūt q̄ pn̄t in minori pte deficē. eēt aūt ↄ rōnē ꝓuidētie diuine ſi oīa ex ncc̄itate ↄtingerent ut oñſū ē. igit̄ ⁊ ↄ rōnē ꝓuidentie diuine eēt ſi nihil fieret fortuitū ⁊ caſuale i rebꝫ. Amp̄. ↄ rōnē ꝓuidētie eſſet ſi res ꝓuidētie ſubiecte nō agerēt ppt̄ finē. cū ꝓuidētie ſit oīa ordinare in finē. eēt etiā ↄ pfectiōꝫ vniuerſi ſi nulla res corruptibilis eēt nec aliq̄ v̄tus deficere potēs ut ex ſ dictꝫ pꝫ. ex h aūt q̄ aliqđ agēs ꝓpter finē deficit ab eo qđ intendit ſeqt̄ aliq̄ caſu ↄtingē. eēt igit̄ ↄ rōnē ꝓuidētie ⁊ pfectiōis rerū ſi nō eēnt aliq̄ caſualia. Adh. multitudo ⁊ diūſitas cāꝝ ex ordine ꝓuidentie diuine ⁊ diſpōnit̄ ꝓcedit. ſuppoſita āt cāꝝ diſpōne oꝫ vnā alti q̄nq3 ↄcurrē p quā ipediat̄ ul' iuuet̄ ad ſuū effectū ꝓducēdū. ex ↄcurſu aūt duaꝝ cāꝝ ul' pluriū cōtingit aliqd caſualit̄ euenire dū finis nō intētus ex cōcurſu alicui⁹ cāe ꝓueit. ſicut iuētio debitoꝝ ab eo q̄ ibat ad forū cā emēdi aliqd ꝓueit ex h etiā q̄ debitor etiā ad forū venit. nō ē igit̄ diuine ꝓuidētie ↄriū q̄ ſint aliq̄ fortuita ⁊ caſualia i rebꝫ. Itē. qđ nō eſt nō pōt eē alicui⁹ cā. vn̄ oꝫ q̄ vnūqđq3 ſicut ſe h3 ad eē. ita ſe hēat ad h q̄ ſit cā. oꝫ igit̄ q̄ ſm diūſitatē ordinis i entibꝫ ſit diūſitas etiā ordīs i cauſis. ad pfectionē aūt reꝝ regrit̄ q̄ nō ſolū ſint i rebꝫ entia p ſe ſ etiā p accn̄s. res enī q̄ nō hn̄t in ſua ſubā vltimā pfectionē oꝫ q̄ pfectionē aliquā cōſequāt̄ p accn̄tia ⁊ tāto p plura quāto magi a dei ſimplicitate diſtāt. ex h aūt q̄ aliqđ ſubm̄ h3 mlta accn̄tia ſeqt̄ q̄ ſit aliqđ ens p accn̄s. nā ſubm̄ ⁊ accidens ⁊ etiā duo accn̄tia vni⁹ ſubi ſūt vnuꝫ et ens ſicut hō albꝫ ⁊ muſicū albū. oportet igit̄ ad pfectionē reꝝ q̄ ſint etiam q̄dā cāe p accn̄s. ea aūt q̄ ex cauſis aliqbus ꝓcedūt p accn̄s dicūt̄ accidere a caſu uel a fortūa. nō ē igit̄ ↄ rōnē ꝓuidentie q̄ pfectionē reꝝ cōſuat ut aliq̄ fiāt uel caſu uel fortūa. P. ad ordinē diuine ꝓuidētie ptinet ut ſit ordo ⁊ g̃dus i cauſis. quāto aūt aliq̄ ē ſupior tanto ē maior v̄tutꝫ. vn̄ ei⁹ cauſalitas ad plura ſe extēdit. nulli⁹ aūt cāe nāl' itētio ſe extēdit vltra v̄tutē ei⁹. eēt. n fruſtra. oꝫ g̃ q̄ intētio cāe pticularꝫ nō ſe extēdat ad oīa q̄ ↄtingē pn̄t. ex hoc aūt ↄtingit aliqd caſualit̄ uel fortuito q̄ eueniūt aliq̄ pter intentionē agentiū. ordo igit̄ diuine ꝓuidētie exigit q̄ ſit caſus ⁊ fortūa i rebꝫ. Hinc eſt qđ dicit̄ Eccl'aſtes. 9°. Uidi nec velociū eſſe curſū ⁊c̄. ſ tēpus caſūq3 in oībꝫ. ſ inferioribus.

Q̄ ꝓuidentia diuina ſit ſingulariū contingentiū. LXXV

X his aūt q̄ oñſa ſūt manifeſtū ſit q̄ diuina ꝓuidētia ꝓueit uſq3 ad ſingularia gnābiliū ⁊ corruptibiliū. Nō. n. videt̄ hoꝝ nō eē

ꝓuidentiā niſi ꝓpť eoꝝ ꝯtingentiam. ⁊ qa ī eis mlta caſualiť ⁊ fortuito eue niūt. ī ħ.n. ſolū differūt ab īcorrupti bilibꝫ ⁊ vliбꝫ corruptibiliū q̊rū dicūt ꝓuidētiā eē. ꝓuidētie aūt nō repugt ꝯtingētia ⁊ caſus ⁊ fortūa ⁊ neqꝫ volū tariū ut oñſū ē. nihil igiť ꝓhibet hoꝝ ꝓuidentiā eē ſicut īcorruptibilium ⁊ vliuꝫ. Adħ. ſi deꝰ hoꝝ ſingulariū ꝓui dentiā nō hꝫ. aut ħ eſt qa nō ꝯg̊ſcit ea aut qa nō pōt. aut qa nō vult hoꝝ cu rā habē. nō aūt pōt dici ꝙ deꝰ ſingula ria nō cog̊ſcat. oñſū .n. ē ſ. ꝙ deus eoꝝ noticiā hꝫ. nec etiā pōt dici ꝙ deꝰ eoꝝ curā habē nō poſſit cū eius potētia ſit infinita ut ſ. ꝓbatū ē. neqꝫ etiā hec ſin gularia gubnatiōis nō capacia ſūt. cū videamꝰ ea gubnari rōnis induſtria ſicut pꝫ in hoībꝫ ⁊ ꝑ nālē inſtinctū ſi cut pꝫ ī apibꝫ ⁊ multis aīalibꝫ brutis q̄ q̊dā nāli inſtinctu gubernanť. neqꝫ etiā pōt dici ꝙ deꝰ nō velit ea gubna re. cū volūtas ipſius ſit vlīť oīs boni. bonū aūt eoꝝ q̄ gubernanť in ordine gubnatiōis maxīe ꝯſiſtit. nō igiť pōt dici ꝙ deꝰ hoꝝ ſingulariū curā nō hꝫ.

Amp̄. oēs cāe ſecūde ī ħ ꝙ cāe exi ſtūt dīnā ſilitudinē cōſequūť ut ex ſ. dictiſ pꝫ. īuenit aūt ħ coīť in cauſis ꝓ ducētibꝫ aliqd ꝙ curā hñt eoꝝ q̄ ꝓdu cūt ſicut aīalia nāliť nutriūt fetꝰ ſuos deꝰ igiť curā hꝫ eoꝝ q̊rū cā exiſtit. eſt aūt cā etiā iſtorū particulariū vt ex ſ. dictiſ pꝫ. hꝫ igiť eoꝝ curā. Itē oñſū ē ſ. ꝙ deꝰ in rebꝫ creatis nō ex neceſſita te nāe agit ſ; ꝑ voluntatē ⁊ intellectū. ea aūt q̄ agūť ꝑ volūtatē ⁊ ītellectum cure ꝓuidētis ſubdūť. q̄ in ħ ꝯſiſtere videť ꝙ ꝑ intellectū aliq̄ diſpenſenť. dīne ḡ ꝓuidentie ſubdūť ea q̄ ab ipō agūť. oñſū ē aūt ſ. ꝙ deꝰ opať ī oībus cauſis ſecūdis ⁊ oēs reꝝ effectus redu cūtur in deū ſicut in cām. ⁊ ſic oꝫ ꝙ ea q̄ ī iſtis ſinglaribꝫ agūť ſint ſicut ipiꝰ opa. igiť ħ ſingularia ⁊ motꝰ ⁊ opera tiōes ipſoꝝ dīne ꝓuidētie ſubiacent.

P̄. ſtulta ē ꝓuidētia alicuꝰ q nō cu rat ea ſine qbꝫ ea q̄ curat nō pñt eſſe. ꝯſtat āt ꝙ ſi oīa deficerēt ꝑticularia ꝙ vlīa eoꝝ remanē non pñt. ſi igiť deus vlīa tm̄ curat. ſingularia v̊o iſta oīo derelinqt. ſtulta ⁊ īꝑfecta erit eiꝰ ꝓui dētia. Si aūt dicat aliqs ꝙ hoꝝ ſingu riū deꝰ curā hꝫ vſqꝫ ad ħ ꝙ cōſtruenť in eſſe nō aūt q̄tū ad alia. ħ oīo eē nō pōt. nā oīa alia q̄ circa ſingularia acci dūt ad eoꝝ ꝯſeruationē uľ corruptio nē ordinanť. ſi ḡ deus hꝫ curā ſingula riū q̄tū ad eorū ꝯſeruationē. hꝫ curā oīuꝫ circa ea ꝯtingentiū. Pōt aūt ali qs dicē ꝙ ſola cura vliuꝫ ſufficit ad ꝑ ticulariū ꝯſeruationē ī eſſe. ꝓuiſa ſūt .n. cuiꝰlibet ſpēi ea ꝑ q̄ qdlibet indiui duū illiꝰ ſpēi pōt ꝯſeruari in eſſe. ſicut data ſūt aīalibꝫ organa ad cibū ſumē dū ⁊ digerendū ⁊ cornua ad ꝓtegēdū ſe. vtilitates aūt hoꝝ nō deficiūt niſi ī minori ꝑte cū ea q̄ ſūt a nā ꝓducūt ef fectus ſuos uel ſꝑ uel frequēť. ⁊ ſic nō pñt oīa indiuidua deficē ⁊ ſi aliqd de ficiat. ſ; ſm hāc rōnē oīa q circa īdiui dua ꝯtingūt ꝓuidētie ſubiacebūt ſi cut ⁊ ꝯſeruatio eoꝝ ī eſſe. qa circa ſin gulaīa alicuꝰ ſpēi nihil pōt accidē qd nō reducať aliq̄ mō ad pncipia illius ſpēi. ſic igitur ſingulaīa nō magꝭ ſub iacēt dīne ꝓuidētie q̄tū ad ꝯſeruatōꝫ ī eſſe q̄ꝫ q̄tū ad alia. P̄. in ꝯpatione reꝝ ad finē talis ordo apparet ꝙ acci dentia ſūt ꝓpť ſubās ut ꝑ ea ꝑficiūtur ī ſubſtis nāe mā ē ꝓpť formā. ꝑ hanc enī ꝑticipat dīnā bonitatē ꝑ quā oīa facta ſūt ut ſ. oñſū ē. Ex q̄ pꝫ ꝙ ꝑticu laria ſūt ꝓpť nāme vlem. cuiꝰ ſignū eſt ꝙ in his in qbꝫ pōt nā vlīs ꝯſeruari ꝑ vnū īdiuiduū nō ſūt multa īdiuidua vniꝰ ſpēi ſicut pꝫ in luna ⁊ ſole. cū aūt ꝓuidētia ſit ordinatiua aliqꝝ in finē idō oꝫ ꝙ ad ꝓuidētiā ꝑtineāt ⁊ fines et ea q̄ ſūt ad finē. ſubiacent .n. ꝓuidētie nō ſolū vlīa ſ; etiā ſingulaīa. Adħ. ħ ē dīa inť ſpeculatiuā cognitōꝫ ⁊ prac ticā ꝙ cognitio ſpeculatiua ⁊ ea q̄ ad ipſam ꝑtinēt ꝑficiūť in vli. ea v̊o que ꝑtinēt ad cognitionē practicā ꝑficiūť ī ꝑticulari. nā finis ſpeculatiue ē veri tas q̄ p̊ ⁊ ꝑ ſe in īmālibꝫ ꝯſiſtit ⁊ ī vli bus. finis v̊o practice ē opatio q̄ ē cir ca ſingularia. vñ medicꝰ nō curat ho minē in vli ſ; hūc hoīem. ⁊ ad ħ ē tota ſcīa medicīe ordīata. ꝯſtat aūt ꝙ ꝓui dētia ad p̄cticā cognitōꝫ ꝑtinet cū ſit ordinatiua rerū in finē. eēt igiť imꝑ fecta dei ꝓuidētia ſi ī vlibꝫ ꝯſiſteret ⁊ vſqꝫ ad ſingularia nō ꝑueniret. Itē cognitio ſpeculatiua magꝭ ꝑficiť ī vli q̄ꝫ in ꝑticulari. qa magꝭ ſciūť vlīa q̄ꝫ ꝑ ticularia. ⁊ ꝓpť ħ vliſſimoꝝ pncipioꝝ cognitio eſt coīs. ille v̊o eſt ꝑfectior ī ſcīa ſpeculatiua q non ſolū vlem ſ; ꝓ priā cognitionē de rebꝫ hꝫ. nā qui co gnoſcit ī vli tm̄. cog̊ſcit rē ſolū ī potē tia. ꝓpť qd diſcipulꝰ de vli cognitione pncipioꝝ reducit in ꝓpriā cognitōeꝫ ꝯclonū ꝑ mḡrm q vtrāqꝫ cognitionē hꝫ ſicut aliqd reduciť de potētia ī actū ꝑ ens actu. multo igiť magꝭ ī ſcīa prac tica ꝑfectior eſt q nō ſolū ī vli ſ; etiā ī ꝑticulari res diſponit ad actū. diuina igiť ꝓuidētia q̄ ē ꝑfectiſſima vſqꝫ ad ſingularia ſe extēdit. Amp̄. cū deus ſit cā entis inq̄tū ē ens ut ſ. oſtenſū ē oꝫ ꝙ ipſe ſit ꝓuiſor entis inq̄tū ē ens. ꝓuidet .n. rebꝫ inq̄tū ē cā earū. qcqd ḡ q̊cūqꝫ mō ē ſub eiꝰ ꝓuidentia cadit. ſingularia aūt ſūt entia ⁊ magꝭ q̄ꝫ vlīa qa vlīa nō ſubſiſtūt ꝑ ſe ſ; ſūt ſolum ī ſinglaribꝫ. eſt igiť dīna ꝓuidētia etiā ſingulariū. Itē creatē dīne ꝓuiden tie ſubdūť ꝓut ab ipſo in finē vltimū ordinanť q eſt bonitas ſua. ꝑticipatio igiť dīne bonitatis a rebꝫ creatis ē ꝑ dīnā ꝓuidentiā. bonitatē aūt diuinā ꝑticipāt etiā ſinglaria ꝯtīgētia. oꝫ ḡ ꝙ etiā ad ea dīna ꝓuidētia ſe extendat.

Hīc ē qd dī Math. x°. Duo paſſeres aſſe veneūt ⁊ vnꝰ ex eis nō cadit in ter rā ſine p̄re meo. ⁊ Sap̄. 8°. Attīgit a fi ne vſqꝫ ad finē fortiť. i. a p̊mis creatis vſqꝫ ad infima eorū. Ezech. etiā 9°. ar guiť opīo q̊rūdam q dicebāt. Dereli qt dñs ťrā. dñs non videt. ⁊ Iob. 22°. Circa cardine ſceli ꝑambulat nec nr̄a ꝯſiderat. P ħ aūt excludiť opīo q̊rū dā q dixerūt ꝙ dīna ꝓuidētia non ſe extēdit vſqꝫ ad ħ ſingularia. quā qdē opīonē qdā Aꝝ. īponūt lꝫ ex v̊bis eiꝰ haberi nō poſſit.

Q ꝓuidentia dei ſit ſingulariū īmediate. LXXVI

Vidā aūt ꝯceſſerūt ꝓuiden tiā dīnā vſqꝫ ad ħ ſingularia ꝓcedē ſ; qbuſdā mediantibꝫ cauſis. Poſuit .n. plō ut Gregꝰ niſſe nus dicit triplicē ꝓuidētiā. q̄ꝝ prima ē ſūmi dei q p̊ ⁊ pncipaliť ꝓuidet pro priis. i. oībꝫ ſpūalibꝫ ⁊ ītellectualibꝰ ꝯſequēť v̊o toti mūdo q̄tū ad gnā ⁊ ſpēs ⁊ vles cās q̄ ſūt corpa celeſtia. Se cūda v̊o ē q̄ ꝓuideť ſingularibꝫ aīaliū ⁊ plantaꝝ ⁊ eoꝝ gnābiliū ⁊ corrupti biliū q̄tum ad eoꝝ gnātionē ⁊ corru ptionē ⁊ mutatiōes alias. quā qdē ꝓ uidentiā plō attribuit dñs q celū cir cueunt. Aꝝ. v̊o horū q̄litatē attribuit obliquo circulo. Tertiā v̊o ꝓuidentiā ponit reꝝ q̄ ad hūanā vitam ꝑtinent

quā qdē attribuit qbuſdā demonibꝫ circa ītā exn̄tibꝫ q ſm ipſū hūanarū actionū ſunt cuſtodes. ſ tn̄ ſm plonē ſecūda ⁊ ītia ꝓuidētia a pͥma depēdēt nā de⁹ ſūm⁹ ſecūdos ⁊ ītios ſtatuit ꝓuiſores. Hec āt poſitio catholice fidei ꝯſonat qn̄tū ad hᷓ ꝙ oīuꝫ ꝓuidētiā reducit ī deū ſicut in pͥmū actorē. videt̄ aūt ſnīe fidei repugnāre qn̄tū ad hᷓ ꝙ nō oīa pticularia dīne ꝓuidētie dicit eſſe ſubiecta. qđ ex pͥmiſſis oñdi pōt. hꝫ. n de⁹ īmediatā ſingulariuꝫ cognitionē nō qͥ ea ī ſuis cauſis cogͦſcens tm̄ ſed etiā ī ſeipſis ſicut ī pͦ hui⁹ opis ē oſtēſū. incōueniēs aūt videt̄ ꝙ ſingularia cogͦſcēs eoꝝ ordinē nō velit in q̄ bonū precipuū reꝝ ꝯſtat cū volūtas ſua ſit totius bonitatis pͥncipiū. oꝫ igit̄ ꝙ ſicut īmediate ſingulaīa cognoſcit ita īmediate eoꝝ ordinē ſtatuat. Amp̄. ordo qui p ꝓuidentiā ī rebꝫ gubnād ſtatuit̄ ex ordie illo ꝓueīt quē ꝓuiſor ī ſua mēte diſpoſuit. ſicut ⁊ forā artis q̄ fit ī mā ab ea ꝓcedit q̄ ē ī mēte artificꝫ. oꝫ aūt ubi ſūt multi ꝓuiſores vn⁹ ſub alio ꝙ ordinē ꝯtentū ſupior inferiori tradat. ſicut ars inferior accipit pͥncipia a ſupiori. ſi igit̄ ſecūdi ⁊ tertij ꝓuiſores ponūt̄ eē ſub pͥ ꝓuiſore q eſt de⁹ ſūm⁹. oꝫ ꝙ ordinē ſtatuēdū ī rebꝫ a ſūmo deo accipiāt. nō ē aūt poſſibile ꝙ iſte ordo ſit ī eis pfectior q̄ī in ſūmo deo. qnīmo oēs pfectiōeſ p modū deſcēſus ab eo ī alia ꝓueniūt ut ex ſupioribꝫ pꝫ. oꝫ aūt ꝙ ordo reꝝ ſit in ſecūdis ꝓuiſoribꝫ nō ſolū in vlī ſ etiam qn̄tū ad ſingulaīa. alias nō poſſent ſua ꝓuidentia in ſingularibꝫ ordinē ſtatuere. multo igit̄ magꝭ ordo ſingulariū ē ī dīne ꝓuidētie diſpōne. Adhᷓ in his q̄ hūana ꝓuidētia regūt̄ īuenit̄ ꝙ aliqs ſupior ꝓuiſor circa q̄dā mag̃

⁊ vlīa p ſeipſū excogitat q̄lit̄ ſint ordināda. minoꝝ v͛o ordinē ipſe nō excogitat ſ aliis īferioribꝫ excogitādū relinqt. ⁊ hᷓ qdē ꝯtigit p ei⁹ defectū inqn̄tuꝫ uel ſingulariū minoꝝ cōditiōes ignorat. uel nō ſufficit ad oīuꝫ ordinē excogitandū ꝓpt̄ laborē ⁊ tpis ꝓlixitatē q̄ reqreret̄. h⁹mōi aūt defect⁹ lōgi ſūt a deo. nā ipſe oīa ſingularia cognoſcit. nec ītelligēdo laborat aut tēpus reqrit. cū ītelligēdo ſeipſum oīa alia ꝯgͦſcat ſicut ſ̄ oñſū ē. ipe igit̄ oīuꝫ ſingulariū ordinē excogitat. eius igit̄ ꝓuidētia ē oīuꝫ ſingulariū īmediate.

Itē ī rebꝫ hūanis inferiores ꝓuiſores p ſuā induſtriā ordinē excogitāt ī his q̄ꝝ gubnatio eis a pſidēte ꝯmittit̄ quā qdē induſtriā a pſidēte habēt nō pn̄t nec vſū ipi⁹. ſi v͛o a ſupiore eā haberēt iam ordiatio p ſupiorē fieret ipſi aūt eēnt illi⁹ ordiatiōis nō ꝓuiſores ſ executores. cōſtat āt p ſ̄ dicta ꝙ oīs ſapīa ⁊ ītellect⁹ a ſūmo deo ī oīb⁹ ītellectibꝫ cauſat̄. nec intellect⁹ aliqs pōt aliqd intelligē niſi v͛tute dīna. ſicut nec aliqđ agens opat̄ niſi inqn̄tum agit v͛tute ipſi⁹. eſt igit̄ ipſe deus īmediate ſua ꝓuidētia oīa diſpēſans. quicūq; v͛o ſub ipo ꝓuiſores dicūt̄ ſūt ꝓuidētie ipſi⁹ executores. ¶ pͦ. ſupior ꝓuidētia dat reglas ꝓuidētie īferiori ſicut politic⁹ dat regulas ⁊ leges duci exercit⁹ q dat reglas ⁊ leges cētutiōibus ⁊ tribunis. ſi igit̄ ſub pͥma ꝓuidētia dei ſūmi ſūt alie ꝓuidētie. oꝫ ꝙ de⁹ illis ſecūdis uel ītijs ꝓuiſoribꝫ det regulas ſui regimīs. aut g͛ dat regulaſ ⁊ leges vlēs uł pticulares. ſi aūt dat eis vlēs regulas regimīs cū vlēs regule nō pn̄t ſemp ad pticularia applicari ⁊ maxime ī reb⁹ mobilib⁹ q̄ nō ſp eodē modo ſe hn̄t. oporteret ꝙ illi ꝓuiſores

ſecūdi uł tertij qn̄q; pt̄er regulas ſibi datas ordinarent d̄ reb⁹ ſue ꝓuiſioni ſubiectis. haberēt g͛ iudiciū ſup regulas acceptas qn̄ ſm eas oportēt agē et qn̄ eas ptermittē oporteret. qđ eē nō pōt. qa hᷓ iudiciū ad ſupiorem ptinet. nā ei⁹ ē intp̄retariſ leges ⁊ diſpenſare ī eis: cui⁹ ē eas condē. hᷓ igit̄ iudiciū d̄ regulis vlibꝫ datis oꝫ ꝙ fiat p ſupͥmū ꝓuiſorē. qđ qdē eē nō poſſet ſi ſe ordinatiōi ſingulariū īmediate nō īmiſceret. oꝫ igit̄ ſm hᷓ ꝙ ſit hoꝝ īmediatus ꝓuiſor. ſi v͛o ſecūdi ⁊ tertij ꝓuiſores a ſūmo ꝓuiſore pticulares regulas ⁊ leges accipiūt. māifeſte apparet ꝙ hoꝝ ſingulariū ordinatio ſit īmediate per ꝓuidentiā dīnā. Amp̄. ſp ꝓuiſor ſupior hꝫ iudiciū d̄ his q̄ ab inferioribꝫ ꝓuiſoribꝫ ordinant̄ vtꝝ ſint bn̄ ordinata nec ne. ſi igit̄ ſecūdi ꝓuiſores uel ītij ſint ſub deo pͥmo ꝓuiſore. oꝫ ꝙ de⁹ iudiciū hēat de his q̄ ab eis ordinant̄. qđ qdē eē nō pōt ſi hoꝝ ſingulariū ordinē nō ꝯſiderat. hꝫ igit̄ ipſe p ſeipſū curā de ſingularibꝫ. Adhᷓ. ſi deus p ſeipſū īmediate īferiora ſingulaīa nō curat. hᷓ nō ē niſi uel qa ea deſpicit uel ne eius dignitas inqnetur ut qdā dicūt. hᷓ aūt irrōnabile ē. nā digni⁹ ē ꝓuide aliqꝝ ordinationē excogitare q̄ī ī eis opari. ſi igit̄ de⁹ ī oībꝫ opat̄ ſicut ſ̄ oñſū ē. nec ī hᷓ aliquid ei⁹ dignitati derogat̄. qnīmo ptinet ad ei⁹ vlem et ſūmā v͛tutē. nullo mō deſpiciēduꝫ ē ei uel ei⁹ dignitatē ꝯmaculat ſi circa hᷓ ſingularia īmediate ꝓuidentiā hēat.

Itē. oīs ſapiēs q ꝓuide ſua virtute vtit̄ in agēdo moderat̄ ſue v͛tutis vſū ordinās ad qd ⁊ quātū ꝓueniat. aliaſ v͛t⁹ ī agēdo ſapīam nō ſeqret̄. ꝯſtat āt ex pͥmiſſis ꝙ dīna v͛t⁹ in opando vſq; ad infima reꝝ ꝓuenit. igit̄ dīna v͛tus ē ordinatiua q ⁊ q̄t ⁊ q̄lit̄ ex ei⁹ v͛tute ꝓgrediant̄ effect⁹ etiā ī infimis rebꝫ. eſt igitur ipſe īmediate ſua ꝓuidētia oīuꝫ reꝝ ordinē excogitās. Hinc ē qđ dr̄ Ro. 13. Que a deo ſūt. ordiata ſūt. ⁊ Judith. 9. Tu feciſti pͥora. ⁊ illa p⁹ illa cogitaſti. ⁊ hᷓ factū eſt: quod ipſe voluiſti.

Q̄ executio dīne ꝓuidentie ſit mediātibꝫ cauſis ſecūdis. LXXVII

Ttendēdū ē aūt ꝙ ad ꝓuidētiā duo reqrūt̄. ordinatio. et ordīs executio. q̄ꝝ pͥmū fit p v͛tutē cogͦſcitiuā. vn̄ q pfectioris cognitiōis ſiue cogitatōis ſūt. ordinatoreſ alioꝝ dicūt̄. ſapiēt. n. ē ordīare. ſecūdū v͛o fit p v͛tutē opatiuā. ex ꝯtrio aūt ſe hꝫ ī his duobꝫ. nā tāto pfectior ē ordinatio. quāto magꝭ deſcēdit ad mīma. mīmoꝝ aūt executio cōdecet īferiorē v͛tutē effectui ꝓportionatā. ī deo aūt qn̄tū ad vtrūq; ſūma pfectio īuenit̄. eſt. n. ī eo pfectiſſima ſapīa ad ordinandū. v͛t⁹ pfectiſſima ad opandū. oꝫ g͛ ꝙ ipe p ſapīam ſuā oīuꝫ ordines diſponat etiā mīmorū. exeqt̄ v͛o mīma ſiue īfīma p alias īferiores virtutes p q̄s ipe opat̄. ſicut v͛t⁹ vlis ⁊ altior p inferiorē ⁊ pticularē v͛tutē. ꝯueniens ē igit̄ ꝙ ſint inferiores virtutes agētes diuine ꝓuidentie executores.

Itē. oñſū ē ſ̄ ꝙ dīna opatio nō excludit opatiōes cāꝝ ſecūdaꝝ. ea v͛o q̄ ex opatōibꝫ ſecūdarū cāꝝ ꝓueniūt dīne ꝓuidētie ſubiacēt cū de⁹ oīa ſinglaria ordinet p ſeipſū ut ſ̄ oñſū eſt. ſūt igit̄ ſecūde cāe dīne ꝓuidētie executores.

Adhᷓ. quāto virt⁹ alicui⁹ agētis ē fortior. tāto ī magꝭ remotiſſimā opatiōꝫ ſe extēdit. ſicut ignis quanto ē maior tāto magꝭ remotiſſima calefacit. hᷓ āt

nō ɔtigit ī agēte qd nō agit p mediū qa qdlibet in qd agit ē ſibi ꝓximū. cū igit vt⁹ diuine ꝓuidētie ſit maxīa. pali qua media ad vltimā ſuā opationem ꝑducē debet. Amp. ad dignitatē regentis ptinet ut hēat multos miſtros 7 diuerſos ſui regiminis executores. qa tanto alti⁹ 7 magis ſuū dñiū oñdetur quāto p:es ī diuiſis gdibꝫ ei ſubdunt. nulla aūt dignitas alicui⁹ regēd ē cōpabil dignitati diui regiminis. cōueniens igit ē q p diuſos gdus agētiū fiat diuine ꝓuidētie executio. Itē. ɔueniētia ordis pfectionē ꝓuidētie demonſtrat. cū ordo ſit ꝓpri⁹ effect⁹ ꝓuidentie. ad ɔueniētiā aūt ordis ptinet ut nihil inordinatū relinqt. pfectio igit diuine ꝓuidētie reqrit ut exceſſū aliqꝝ reꝝ ſ alias ad ordinē ɔuenientē reducat. h aūt fit cū ex ſupabūdātia aliqꝝ magis hñtiū ꝓuenit aliqd bonū min⁹ hñtibꝫ. cū igit pfectio vniuerſi reqrat q qdā aliis abūdanti⁹ diuinā bonitatē pticipēt ut ſ oñſū eſt. exigit diuine ꝓuidentie pfectio ut p ea q pleni⁹ diuinā bonitatē pticipāt executio diui regiminis ɔpleat. Adh. nobilior ē ordo cāꝝ q effectuū ſicut cā potior ē effectu. magis igit in eo pfectio ꝓuidentie demōſtrat. ſi aūt nō eēnt aliq cāe medie exequētes diuinā ꝓuidentiā nō eēt in rebꝫ ordo cāꝝ ſ effectuū tm. exigit igit diuine ꝓuidētie pfectio q ſint cauſe medie exequētes ipſam. Hinc ē q ī ps. dr. Bñdicite dñm oēs vtutes ei⁹. mi. ei⁹ q fa. vo. ei⁹. 7 alibi. Ignis grādo nix gla. ſpi ꝓcel. q fa. vbū ei⁹.

Q mediātibꝫ creatis itellcualibꝫ alie creature regūt a deo. LXXVIII

Uia vo ad ꝓuidentiā diuinā ptinet ut ordo ſeruet in rebꝫ cōgru⁹ aūt ordo ē ut a ſupmis ad īfima deſcendat ꝓportionalit. oꝫ q diua ꝓuidētia ſm quandā ꝓportionē vſqꝫ ad res vltimas pueiat. h aūt ꝓportio eſt ut ſicut ſupme create ſūt ſub deo 7 gubnant ab ipo. ita inferiores create ſint ſub ſuperiorib⁹ 7 regāt ab ipis. int oēs aūt creatas ſūt ſupme itellectuales ut ex ſupiorib⁹ pꝫ. exigit igit diuine ꝓuidētie rō ut cetere create p creatas rōnales regant. Amp. qcūqꝫ creata exeqtur diuine ꝓuidētie ordinē h habet inqtū pticipat aliqd d vtute ſibi ꝓuidentis. ſicut inſtrm nō mouet niſi inqtū p motū pticipat aliqd de vtute pncipal agētis. q igit ampli⁹ d vtute diuine ꝓuidētie pticipāt ſūt executiua diuine ꝓuidētie ī illa q min⁹ pticipant. create aūt itellectuales pl⁹ aliis de ipa pticipāt. nā cū ad ꝓuidētiā reqratur diſpō ordis q fit p cogſcitiuā vtutē et executio q fit p opatiuā. create rōnales vtraqꝫ vtutē pticipant. relique vo creature vtutē opatiuā tm. p creaturas igit rōnales oēs alie creature ſub diuina ꝓuidētia regūt. Adh. cuicūqꝫ a deo dat aliq virt⁹ dat ei ī ordine ad effectū ipſi⁹ vtutis. ſic. n. optime oia diſponūt dū vnūqdqꝫ ordinat ad oia bona q ex ipo nata ſūt ꝓueire. vt⁹ aūt itellectiua de ſe ē ordiatiua 7 regitiua vn videm⁹ q qn ɔiūgūt ī eodē. virt⁹ opatiua ſeqt regimē vtutd itellectiue ſicut ī homie videmus q ad imperiū volūtad mouet membꝝ. Idē etiā apparet ſi ī diuſis exiſtant. nā illi hoies q excedūt ī vtute opatiua oꝫ q dirigāt ab illis q ī vtute itellectiua excedūt. exigit igit diuine ꝓuidētie rō q create alie p creatas itellectuales regantur. Itē. vtutes pticulares nate ſūt moueri a vtutib⁹ vlibus ut pꝫ tam ī arte q in nā. ɔſtat aūt q vtus itellectiua ē vlior oī vtute opatiua. nā vtus intellectiua cōtinet formas vles. oīs autē vtus opatiua tm ē ex aliq ꝓpa forma opantis. oꝫ igit q p vtutes itellectuales moueant 7 regant oēs alie create. Itē. in oibꝫ potētiis ordinatis vna ē directiua alteri⁹ q magis rōnē cogſcit. vn videm⁹ ī artibꝫ q ars illa ad quā ptinet finis ex q ſumit rō toti⁹ artificii dirigit illā 7 ipat ei q artificiū operat. ſicut ars gubnatoria nauifactiue. 7 illa q formā inducit ipat ei q mām diſponit. inſtra aūt q nō cogſcūt aliquā rōnē regūt tm. cū g ſole intellectuales create rōnes ordis creatāꝝ cognoſcē poſſint. eaꝝ erit regē 7 gubnare oēs alias creatas. Adh. qd ē p ſe. ē cā ei⁹ qd ē p aliud. ſole aūt create itellectuales opant p ſeipas utpote ſuaꝝ opationū p liberꝝ volūtatis arbitriū dñe exñtes. alie vo create ex ncītate nāe opant tanqꝫ ab illo mote. creature igit intellectuales p ſuā opationē ſūt motiue 7 regitiue aliaꝝ creatāꝝ.

Q ſube intellectuales inferiores regūtur p ſupiores. LXXIX

Um aūt inter creatas itellectuales qdā ſūt aliis altiores ut ex ſupiorib⁹ pꝫ. oꝫ q iferiores intellectualiū nāꝝ p ſupiores gubernent. Adh. vtutes magis vles ſūt motiue vtutū pticulariū ut dictū eſt. ſupiores āt int itellectuales nās hñt formas magis vles ut ſ oñſū ē. ſūt igitur regitiue inferioꝝ itellectualiū nārū. Itē. potētia itellectiua q ē ꝓpinqor pncipio ſp īuenit regitiua itellectual vtud q magis a pncipio diſtat. qd qdē apparet tam ī ſciētiis ſpeculatiuis qꝫ ī actiuis. nam ſcia ſpeculatiua q accipit ab alia pncipia ex qbꝫ demrat dr eſſe illi ſubalīnata. 7 ſcia actiua q ē ꝓpinqor fini q ē pncipiū ī opatiuis ē architectonica reſpectu magis diſtātis. cū g int itellectuales ſubas qdā ſint p pncipio. ſ. deo ꝓpiqores ut ſ oñſū ē. ipſe erūt aliarū regitiue. Adh. ſupiores intellectuales ſube pfecti⁹ diuine ſapīe influentiā in ſeipſis recipiūt. cū vnūqdqꝫ recipiat aliqd ſm modū ſuū. per ſapiam aūt diuinā oia gubnant. 7 ſic oꝫ q ea q magis pticipāt diuinā ſapiāꝫ ſint gubnatiua eorū que minus pticipāt. ſube igit itellectuales īferiores gubernant p ſupiores. Dicūt igit ſupiores ſpūs 7 āgeli inqtū inferiores ſpūs dirigūt qſi eis annūciādo. nā angeli qſi nūcii dicūt 7 miſtri inqtū p ſuā opationē exequūt etiā in rebꝫ corpalib⁹ diuine ꝓuidētie ordinē. nā miſter ē qſi inſtrm aiatū ſm phm. 7 h ē qd dr in ps. Qui facis āgelos tuos ſpūs 7 miniſtros tuos ignem vrentem.

De ordinatione angeloꝝ ad īuicem. LXXX

Um aūt corpalia p ſpūalia regant ut oñſū ē. corpaliū āt ē qdā ordo. oꝫ q ſupiora corpa p ſupiores itellectuales ſubas regāt. īferiora vo p inferiores. qa vo quāto aliq ſuba ē ſupior. tāto vt⁹ ei⁹ ē vlior. vt⁹ vo intellectual ſube ē vlior vtute corpis. ſupiores qdē int itellectuales ſubas hñt vtutes nō explicabiles per aliquā vtutē corpeā. 7 iō non ſūt corporib⁹ vnite. īferiores vo hñt vtutes pticulatas explicabiles p aliq corpea inſtra. 7 iō oꝫ q corpibꝫ vniant. ſicut aūt ſupiores ſubas intellectuales ſūt vliori vtud. ita etiā 7 pfecti⁹ diuinā diſpōnē ab ipſo recipiūt ī h q vſqꝫ ad ſingularia ordis rōnē ɔgſcūt p h qd a deo accipiūt. h aūt diuine ordinatiōis

manifeſtatio diuinitatis ſcā vſq; ad vltīas
ītellectualiū ſubarū ptingit· ſicut dr̄
Job.25°. Nūqd ē nūer⁹ militū .7 ſup
quē nō ſurget lumē ei⁹ ! ſ; inferiores
ītellect⁹ nō ī ea pfectiōe ipſā recipiūt
q̄ p eā ſingula q̄ ad ordinē diuine puī-
dētie ſpectāt ab ipiſ exequēda cogſcē
poſſint. ſ; ſolū ī q̄dā coītate. quantoq;
ſūt inferiores tāto p pmā illumīatoꝫ
diuinit⁹ acceptā min⁹ ī ſpāli diuini ordīs
cognitionē accipiūt· ītantū q̄ ītellec-
tus hūan⁹ q ē infim⁹ ſm nālē cogni-
tionē ſolū q̄rūdā vliſſimoꝝ noticiam
h̄z. Sic igiť ſube intellectuales ſupio-
res pfectiorē cognitiōez p̄dicti ordīs
īmediate cōſequūť a deo. quam q̄dē
pfectionē oportet q̄ anime īferiores
per eas cōſequanť ſicut ſ̄ diximus q̄
vlis diſcipuli cognitio p cognitōꝫ ma
giſtri q in ſpāli cogſcit pduciť ad p-
fectū. Hinc ē qđ Dyo⁹ de ſupmis ītel
lcūalib⁹ ſubīs q̄s pme ierarchie. i. ſa-
cri pncipat⁹ noīat. 7°. ca°. cel. ierar. dic
q̄ non p alias ſubas ſcīficate ſ; ab ipſa
diuinitate ī ipaꝫ īmediate extēdūť etiā
ad īmālē 7 īuiſibilē pulchritudinem
q̄tū fas ē ī ɔtēplationē adducūť. 7 ad
diuinoꝝ opeꝝ ſcibiles rōnes. 7 p has di
cit ſuppoſitas celeſtiū eēntiaꝝ diſpō-
nes erudiri. Sic ḡ altiores ītellect⁹ in
altiori pncipio cognitionis pfectionē
ſuſcipiūt. ī q̄libet aūt diſpōne puiden
tie ipſa ordiatio effectuū ex forā agē-
tiū deriuať. oꝫ. n. effect⁹ a cā ſcđm ali-
quā ſilitudinē pcedē. q̄ aūt agēs ſue
foře ſilitudinē effectibuſ coīcet ē ppť
aliquē finē. pmū ḡ pncipiū ī diſpōne
puidētie ē finis. ſecūdū forā agēs. ter
tiū ipſa diſpō ordīs effectuū. ſupmū
igiť ī ordine ītellect⁹ ē q̄ ī fine ordīs
rō attēdať. ſecūdū aūt q̄ ī forā. tertiū
vo q̄ ipa ordīs diſpō ī ſeipa nō ī aliq
altiori pncipio ɔgſcať. vn̄ 7 ars q̄ ɔſi-
derat finē eſt architectonica reſpectu

ei⁹ q̄ ɔſiderat formā· ſicut gubnatoīa
reſpectu nauifactiue. ea vo q̄ ɔſiderat
formā reſpectu ei⁹ q̄ ɔſiderat ſolū or-
dinē motuū q ordinanť ad formā· ſi-
cut nauifactiua reſpcū man⁹ artificū.
ſicut ḡ inť illos ītellect⁹ q īmediate ī
ipo deo pfectā cognitionē ordīs pui-
dentie diuine pcipiūt ē q̄dā ordo. qa ſu
pmi 7 pmi ordīs puidentie rōnē acci
piūt ī ipo vltio fine q ē diuina bonitas.
Quidā tn̄ eoꝝ alijs clari⁹. 7 iſti dicūť
ſeraphin q̄ı ardētes uel īcendētes. qa
p īcendiū ſolet deſigri intēſio amoris
uľ deſiderij q̄ ſūt ď fine. vn̄ Dyo⁹ dic
7°. ca°. cel. ierar. q̄ ex h̄ eoꝝ noīe deſigť
7 mobilitas eoꝝ erga diuina ferueñs 7
flexibiľ. 7 reductio īferioꝝ ī deū ſicut
ī finē. Secūdi aūt rōnē ordīs puidē-
tie ī ipa forā diuina pfecte cogſcūt. 7 hi
dicūť cherubin qđ intpretať ſciē ple-
nitudo. ſcīa. n. p formā ſcibiľ pficitur.
vn̄ dic Dyo⁹ q̄ taľ noīatio ſigť q̄ ſūt
ɔtēplatiui ī pma opatiōe vtute diuine
pulchritudīs. Tertij vo ipſā diſpōnē
diuinoꝝ iudicioꝝ ī ſeipſa ɔſiderāt. 7 hi
dicūť throni. nā p thronū ptās iudi-
ciaria deſignať ſm illud. Sedes ſuper
thronū qui iu. iuſti. vn̄ dic Dyo⁹ q̄ p
hāc denoīationē deſigť q̄ ſūt dei feri 7
ad oēs diuinas ſuſceptiones familiarit
apti. Nō aūt ſic pmiſſa ītelligēda ſūt
q̄ı aliud ſit diuina bonitas 7 aliud diuina
eēntia 7 aliud ſcīa reꝝ diſpōnē ɔtinēſ
ſ; qa ſm h̄ alia 7 alia ē ei⁹ ɔſideratio .
Itē. inť potētias etiā īferiores ſpūs
q diuini ordinis p eos exequēdi pfectā
cognitiōꝫ p ſupiores ſpūs ɔſequūť oꝫ
ordinē eē. nā q inť eos ſūt altiorl vtu
tis etiā ſūt vlioris ī cogſcendo. vn̄ co
gnitionē ordīs puidētie ī pncipijs et
cauſis magl vlib⁹ adipiſcūť. inferioreſ
vo ī cauſis magl pticularib⁹. altior. n.
ītellect⁹ eēt hō q ordinē diuiꝫ nālium
cōſiderare poſſet ī corpib⁹ celeſtib⁹ q̄

qui indiget ad pfectā cognitionē ad
īferiora pſpicē. illi igiť q ī cauſis vlib⁹
q̄ ſūt medie inť deū q ē vliſſima cā et
cās pticulares pnt ordinē puidentie
pfecte cogſcē. medij ſūt inť illos q in
ipſo deo rōnē p̄dicti ordīs ɔſiderare
ſufficiūt. 7 eos q ī cauſis pticularibus
ncce hn̄t ɔſiderare. 7 hi a Dyo. ponūť
ī media ierarchia q̄ ſicut a ſupmo di-
rigiť ita dirigit īfimā ut dic ī 8° ca°. cel
ierar. Inť has etiā ītellectuales ſubas
oꝫ q̄ ordo q̄dā exiſtat. nā ipſa vlis p-
uidētie diſpō diſtribuiť q̄dē p ī mul-
tos executores. qđ q̄dē fit p ordinem
dn̄ationū. dn̄oꝝ. n. ē pcipe q̄d alij exe
quanť. vn̄ Dyo⁹ dic 8°. ca°. cel. ierar. q̄
nomē dn̄atiōis deſigť aliq̄ anagoge
ſuppoſitā dī ſeruituti 7 dī ſubiectiōi
ſupiorē. 2° āt ab opante 7 exequēte
diſtribuiť 7 multiplicať ad varios ef-
fectus qđ q̄dē fit p ordinē vtutū q̄rū
nomē ut dic Dyo⁹ ibidē ſigť quādā
fortē virilitatē in oēs deiformes opa-
tiōes nō relinquētē ſui imbecillitate
aliquē deiformē motū. 7 ſic pꝫ q̄ prin-
cipiū vlis opatōis ad hūc ordinē pti-
net. vn̄ videť q̄ ad hūc ordinē ptine-
at mot⁹ celeſtiū corpoꝝ ex q̄b⁹ ſicut a
q̄buſdā cauſis vlib⁹ ɔſequūť pticula-
res effect⁹ in nā. 7 iō vtutes celoꝝ no-
minātť Luc. 21°. vbi dr̄ q̄ vtuteſ celoꝝ
mouebūť. 7 ad eos etiā ſpūs ptinē vi
deť executio diuinoꝝ opeꝝ q̄ pter nāe
ordinē fiūt. 7 iō iſta ſūt ſublimiſſima
in diuinis miſterijs. ppť qđ dic Greg⁹
q̄ vtutes dicunť illi ſpūs p q̄s ſigā fre
quēti⁹ fiūt. Et ſi q̄d aliud vle 7 pmū ē
ī miſterijs diuinis exequēdis ɔueniēs
ē ad hūc ordinē ptinē. 3° vo vlis pui
dentie ordo iam ī effectib⁹ īſtitut⁹ in-
cōfuſus cuſtodiť dū cohibēť ea q̄ poſ-
ſent hunc ordinē pturbare qđ q̄dē p-
tinet ad ordinē ptātū. vn̄ Dyo⁹ dicit
ibidē q̄ nomē ptātū īportat quandā

bn̄ ordinatā 7 incōfuſam circa diuinas
ſuſceptiōeſ ordīationē. 7 iō Greg⁹ dic
q̄ ad hūc ordinē ptinet ɔ̄trias ptātes
arcē. Infimi aūt inť ſupiores ītellcūa-
les ſubas ſūt q ordinē diuine puidētie
ī pticularib⁹ cauſ ɔgſcibilē diuinit⁹ ac-
cipiūt. 7 hi īmediate reb⁹ hūanis pre
ponūť. vn̄ Dyo⁹ de eis dic q̄ iſta tertia
diſpō ſpūuꝫ hūaniſ ierarchijs p ɔn̄tiā
pcipit. p res āt hūanas ītelligēde ſūt
oēs inferiores nāe 7 cāe pticulares q̄
ad hoiem ordināť 7 ī vſū hoīs cedūt
ſicut pꝫ ex pmiſſis. Inter haſ etiā q̄dā
ordo exiſtit. nā ī reb⁹ hūanis ē aliqđ
bonū cōe qđ q̄dē ē bonū ciuitatis uel
gētl qđ videť ad pncipatuū ordinē p-
tinē. vn̄ dic ī eodē ca°. q̄ nomē pncipa
tuū deſigť qđdā dn̄iuꝫ cū ordie ſacro
ppť qđ 7 Danieľ. x°. fit mentio de Mi-
chaele pncipe iudeoꝝ. 7 pncipe pſarū
7 grecoꝝ. 7 ſic diſpō regnū 7 mutatio
dn̄atiōis de gēte ī gentē ad miſteriū
h⁹ ordinis ptinere oꝫ. Inſtructio etiā
eoꝝ q inť hoīes exiſtūt pncipes ď his
q̄ ad admīſtrationē ſui regimis perti
nēt ad hūc ordinē ſpectare videť. Eſt
etiā aliqđ hūanū bonū qđ nō ī coīta-
te cōſiſtit ſ; ad vnū aliquē ptinet ſm
ſeipſum· non tn̄ vni ſoli ſūt vtilia ſed
multis q̄ ſūt ab oīb⁹ 7 ſinguľ credēda
7 ſeruāda· ſicut ea q̄ ſūt fidei. 7 cultus
diuin⁹ 7 alia h⁹mōi. 7 h̄ ad archāgelos
ptinet. de q̄b⁹ Greg⁹ dic q̄ ſūma nūci
ant· ſicut Gabrielē archāgelū nomi-
nam⁹ qa vnigeniti vbi īcarnatōꝫ nū-
ciauit. ab oīb⁹ credēdū eſt. Qđdā vo
hūanū bonū ē ad vnūqđq; ſingularit
ptinēs. 7 h̄ ad ordinē ptinet āgeloꝝ
de q̄b⁹ Greg⁹ dic q̄ īfima nūciāt. vn̄
7 hoīuꝫ cuſtodes eē dicūť ſm illud ps
Angeľ ſuis man. de te. ut cu. te ī o. vi.
tu. ꝛc. vn̄ 7 Dyo⁹ dic q̄ archāgeli me-
dij ſūt inť pncipat⁹ 7 āgelos hn̄tes ali
q̄d cōe cū vtriſq;. cū pncipatib⁹ quidē

inq̄tū īferioꝛib; angel' ꝯcatū p̄ſtāt. nec īmerito qa q̄ ſūt ꝓpa ī hūanis ſm ea q̄ ſūt cōia ꝯſ ꝑſari oʒ. cuʒ angel' ꝟo qa annūciāt angel' ⁊ p āgelos nobis q̄ꝝ ē manifeſtatē hoib; q̄ ad eos ꝑtinent ſm vnꝰcuiꝰq; analogiā. ꝓpt' qꝺ ⁊ cōe nomē vltimꝰ oꝛdo q̄ ſpale ſibi aſſumit. qa .ſ. officiū h; nobis īmediate nūciandi. ⁊ ꝓpt' h' archāgeli nomē ꝯpoſitū hn̄t ex vtroq;. dicūt' .n. archāgeli q̄i p̄ncipales āgeli. Aſſignat aūt ⁊ Gregꝰ aliť celeſtiū ſpūū oꝛdiatōeʒ Nā p̄ncipatꝰ int' medios ſpūſ ꝯnumerat pꝰ ꝺnationes īmediate. ꝟtuteſ ꝟo īnt' infimos aū archāgelos. ſ; diligent' īſpicientib; vtraq; oꝛdinatio ī modico differt. nā ſm Gregℓ. p̄ncipatꝰ dicunt' nō q̄ gentib; p̄ponūť ſ; q̄ etiā ipſis bonis ſpiritib; p̄ncipāť q̄ſi p̄exiſtentes ī miniſterioꝝ diuoꝝ executiōe. dicit .n. q̄ p̄ncipari ē int' alios poꝛē exiſtē. h' aūt ſm aſſignatiōnē aū dictā dixīmꝰ ad ꝟtutū oꝛdinē ptinē. ꝟtutes āt ſm Gregℓ. ſūt q̄ ad q̄ſdā ꝑticulares opatiōes oꝛdinant' cū in aliq̄ ſpāli cāu p̄ter cōem oꝛdinē oʒ aliqua miraculoſe fieri ſm quā rōnē ſatis ꝯuenient' cū īfimis oꝛdinant'. vtraq; autē oꝛdinatio ex ꝟbis apl'i auctoꝛitatē hr̄e pōt. Dic. n. Eph. p̄. Conſtituēs illū .s. x̄pm ad dexterā ſuā in celeſtib; ſup oēm p̄ncipatū et poteſtatē ⁊ ꝟtutē ⁊ ꝺnationē. In q̄ p; q̄ aſcēdēdo ſ; p̄ncipatꝰ ptātes poſuit ⁊ ſup̄ has ꝟtutes. ſup̄ q̄s ꝺnatiōes collocauit. quē oꝛdinē Dyoꝰ obſuauit. Ad Col. aūt p̄. loquēs de x̄po dic. Siue throni ſiue ꝺnatiōes ſiue p̄ncipatꝰ ſiue ptātes oīa p ipſū ⁊ in ipſo creata ſūt. In q̄ p; q̄ a thronis īcipiēs deſcēdendo ſub eis ꝺnatiōes. ſub q̄b; p̄ncipatus. ⁊ ſub his poteſtateſ poſuit. quē oꝛdinē Gregꝰ obſuauit. De ſeraphin aūt fit mētio Yſa. 6. de cherubin autē Ezech. p̄. de archāgel' ī canōica Iude. cū Michael archāgelꝰ cū diabolo diſputās ⁊c. de angel' aūt ī p̄s ut dictū ē. Eſt autē ī oīb; oꝛdinatis ꝟtutib; hoc cōe. qa ī ꝟi ſupioꝛis ꝟtud oēs inferiores agūt. vn̄ id qꝺ dixīmꝰ ad ſeraphī oꝛdinē ptinē. oēs inferioꝛes ex ꝟtute ipſiꝰ exequūť. ⁊ ſiľ etiā ī alijs oꝛdinibus ē ꝯſiderandū.

De oꝛdinatiōe hominū ad īuicē ⁊ ad alia. LXXXI

Inter alias ꝟo īntellectuales ſubſtātias humane aīe īfimū gdū hn̄t. qa ſicut ſ; dictū ē. ī p̄ma ſui inſtitutiōe cognitionē oꝛdis ꝓuidentie diuine ī ſola q̄dā vlī cognitiōe ſuſcipiūt. ad pfectā ꝟo oꝛdis ſm ſingulatiū ꝯgnitionē oʒ q̄ ex ipſis reb; ī q̄b; oꝛdo diuine ꝓuidētie iam ꝑticulariter inſtitutꝰ ē p̄ducāť. vn̄ opoꝛtuit q̄ haberēt oꝛgana coꝛpea p q̄ a rebꝰ coꝛpalibꝰ cognitionem haurirēt. ex q̄bꝰ tn̄ ꝓpt' debilitatē īntellectualis luminis p̄fectā noticiā eoꝝ q̄ ad hoiem ſpectāt adipiſci nō valēt niſi p ſupioꝛes ſpūs adiuueť h' exigēte diuina diſpōne ut īferioꝛes p ſupioꝛes ſpūs pfectionē acq̄rāt ut ſ; oſtenſū eſt. Quia tn̄ aliqd hō de luīe intellectuali pticipat. ei ſm ꝓuidentie diuine oꝛdinē ſubdūť aīalia bruta q̄ intellectu nullo mō pticipāt. vn̄ dr̄ Gen. p̄. Faciamꝰ hoiem ad imaginē ⁊ ſilī. no. s. ſm q̄ intellectū h;. ⁊ pſit piſ. ma. ⁊ vo. ce. ⁊ be. terre. Aīalia ꝟo bruta ⁊ ſi itellectu careāt. qa tn̄ cognitionē aliquā hn̄t. plāt' ⁊ alijs q̄ cognitiōe careāt ſm diuine ꝓuidentie oꝛdinē p̄ferūť. vn̄ dr̄ Gen. p̄. Ecce dedi vob oēm her. affe. ſe. ſu. trā. ⁊ vni. li. q̄ hn̄t in ſemetipſis ſementē generis ſui: ut ſint vob ī eſcā ⁊ cūctis aīantibus tre. Int' ea ꝟo q̄ penitꝰ ꝯgnitōe carēt vnū ſubiacet alťi ſm q̄ vnū ē alio magℓ potētꝰ ī agēdo. nō .n. pticipāt aliqd de diſpōne ꝓuidētie ſ; ſolū de executiōe. Quia ꝟo hō h; īntellectū ⁊ ſenſū ⁊ coꝛpoꝛalē ꝟtutē. h' ī ipſo ad īuicē oꝛdināť ſm diuine ꝓuidētie diſpōnē ad ſilitudinē oꝛdis q̄ ī vniuerſo īueniť. nā ꝟtus coꝛpea ſubdiť ſenſitiue ⁊ intellectiue ꝟtuti velut exequēs eaꝝ īpiū. īpa ꝟo ſenſitiua potētia ītellectiue ſubdiť et eꝰ īpio ꝯtieť. Ex eadē rōne ⁊ int' ipos hoies oꝛdo īueniť. nā illi q̄ intellectu p̄eminēt nāliť ꝺnanť. illi ꝟo q̄ ſūt ītellectu deficiētes coꝛpe ꝟo robuſti. a nā videnť īſtituti ad ſeruiēdū. ſicut Ar̄. dic ī ſua politica. Cui etiam cōcoꝛdat ſententia Salomonis qui dic. ꝓ. xi. Qui ſtultus ē ſeruiet ſapiēti. ⁊ Exo. 18. dr̄. Prouide de oī plebe viros ſapientes ⁊ timētes deū q̄ iudicēt ꝓpłm oī tp̄e. Sic aūt ī opib; vniꝰ hoīs ex h' ioꝛdinatio ꝓuenit q̄ ītellectꝰ ſenſualem ꝟtutē ſeq̄ť. ſenſual' ꝟo ꝟtꝰ ꝓpt' coꝛpoꝛ indiſpōnē trahiť ad coꝛpis motū ut ī claudicātib; appatet. ita ⁊ in regimie hūano ioꝛdinatio ꝓuenit ex eo q̄ nō ꝓpter ītellectꝰ p̄eminentiā aliq̄s peſt ſ; uľ roboꝛe coꝛpali ꝺniuʒ ſibi vſurpat uel ꝓpt' ſenſualē affectionē aliquis ad regendū pficiť. quā q̄dē ioꝛdinatiōeʒ nec Salomō tacet q̄ dic Eccl'aſtes. x. Eſt malū qꝺ vidi ſub ſole q̄ſi p errore egrediēs a facie p̄ncipis: poſitū ſtultū ī dignitate ſublimi. Huiꝰmōi āt ioꝛdinatio diuinā ꝓuidentiā nō excludit. ꝓuenit .n. ꝑmiſſiōe diuina ex defectu īferioꝝ agentiū ſicut ⁊ de alijs malis dictū ē. ſ; neq; p huiꝰmōi ioꝛdinationē totaliť nālis oꝛdo puertiť. nam ſtultoꝛū ꝺniuʒ infirmū ē niſi ſapiētū ꝯſilio roboꝛeť. vn̄ dr̄ ꝓ. 20. Cogitatiōes ꝯſilijs roboꝛabūť ⁊ gubnaculis tractāda ſūt bella. ⁊ 24. Vir ſapiēs foꝛtis eſt ⁊ vir doctus robuſtꝰ ⁊ validus: q̄a cū diſpōne iniť bellū. ⁊ erit ſalꝰ ubi multa ꝯſilia. Et qa ꝯſilians regit eū q̄ cōſiliū accipit ⁊ q̄dāmō ei ꝺnať. dr̄ ꝓ. 17. q̄ ſeruꝰ ſapiēs ꝺnabiť filijs ſtulť. Patʒ ḡ q̄ diuina ꝓuidētia oīb; reb; oꝛdinē īponit ut ſic verū ſit qꝺ dic aplꝰs Ro. 13. Que a deo ſūt: oꝛdinata ſūt.

Q̄ inferioꝛa coꝛpa regūť a deo per coꝛpoꝛa celeſtia. LXXXII

Sicut aūt ī ſubſ̄ijs ītellectualibus ē ſupꝰ ⁊ īferꝰ. ita etiā ī ſubſ̄ijs coꝛpalib;. ſub h' aūt intellectuales regūť a ſupioꝛib; ut diſpoſitio diuine ꝓuidētie ꝓpoꝛtionaliter deſcēdat vſq; ad infima ſicut iā dictū ē. ḡ pari rōne īferioꝛa coꝛpa p ſupioꝛa diſponūť. Amp̄. quāto aliqꝺ coꝛpꝰ ē ſupius loco. tāto īueniť eē foꝛmaliꝰ. ⁊ ꝓpt' h' rōnabiliť locꝰ ſupioꝛ ē locꝰ ſupioꝛꝭ. nā foꝛe ē ꝯtineri ſicut loci. aqua eni ē foꝛalioꝛ tra. aer aq̄. ⁊ ignis aere. ſ; coꝛpa celeſtia ſūt oīb; loco ſupioꝛa. ipſa igiť ſūt magℓ foꝛalia oīb; alijs. ḡ magℓ actiua. agūt ḡ ī inferioꝛa coꝛpa: ⁊ ſic p ea īferioꝛa diſponūť. Itē. qꝺ ē ī ſua na. a pfectū abſq; ꝯrietate: eſt vlioꝛis ꝟtutis q̄ illud qꝺ ī ſua nā nō pficiť niſi in ꝯrietate. ꝯrietas .n. eſt ex differētijs determinantib; ⁊ ꝯtrahētib; genꝰ. vn̄ ī acceptiōe ītellectꝰ qa ē vlis ſpēs ꝯrioꝝ non ſūt ꝯrie cū ſint ſimul. coꝛpoꝛa aūt celeſtia ſūt in ſuis naturꝭ abſq; omni ꝯtrarietate perfecta. non ſūt .n. leuia neq; ſunt grauia neq; calida neq; frigida. coꝛpa ꝟo inferioꝛa nō pficiūť in ſuis naturis niſi cū aliq̄ cōtrarietate ⁊ h' etiā motꝰ eoꝝ demonſtrat. nā motui circulari coꝛpoꝝ celeſtiū nō ē aliqd contrariū. vn̄ nec ī eis

violentia eē pōt. mot⁹ aūt īferioꝝ coꝛpoꝝ ꝯꝛn̄ sūt. s. mot⁹ deoꝛsū motui sursū. coꝛpa ḡ celestia sūt vliorꝭ vtutis q̄ coꝛpa īferioꝛa. vles aūt vtutes sūt motiue pticulariū sicut ex dictꝭ pꝫ. coꝛpa ḡ celestia mouēt ⁊ disponūt coꝛpa īferioꝛa. Adħ. ꝯsuetū ē q̄ p subas intellectuales oīa alia regūt. coꝛpa aūt celestia sūt silioꝛa subis intellectualibꝫ q̄ alia coꝛpa inq̄tum sūt īcoꝛruptibilia. sūt tn̄ eis ꝓpinqoꝛa inq̄tū ab eis īmediate mouēt ut s̄ ꝯsuetū ē. p ipsa igit̄ regūt īferioꝛa coꝛpa. ꝓ. opoꝛtet pmū pncipiū mot⁹ esse aliqd īmobile. q̄ ḡ magꝭ accedūt ad īmobilitatē debēt eē alioꝝ motiua. coꝛpa aūt celestia magꝭ accedunt ad īmobilitatē pmi pncipij q̄ inferioꝛa. qa nō mouēt nisi vna spē mot⁹. s. motu locali. alia vo coꝛpa mouent oībꝫ spēbꝫ mot⁹. coꝛpa igit̄ celestia sunt motiua ⁊ regitiua oiuꝫ inferioꝝ coꝛpoꝝ. Amp. pmū ī qlibꝫ gnē ē cā eoꝝ q̄ sūt post. int̄ oēs autē alios mot⁹ pm⁹ ē mot⁹ celi. ꝓ pmo qdē qa mot⁹ localis ē pm⁹ int̄ oēs motus ⁊ tpe qa sol⁹ pōt eē ppetu⁹ ut ꝓbat̄ in 8° phisicoꝝ. ⁊ nālit̄. qa sine ipo nō pōt eē aliqs alioꝝ motuū. nō. n. augmentat̄ aliqd nisi pexn̄te alt̄atiōe p quā qd p⁹ erat dissile ꝯuertat̄ ⁊ fiat sile. neqꝫ alteratio pōt eē nisi pexn̄te loci mutatiōe qa ad h̄ q̄ fiat alt̄atio oꝫ q̄ alterans sit magꝭ ꝓpinquū alt̄ato nūc q̄ pus. est etiā pfectiōe pꝛoꝛ. qa mot⁹ localis nō variat rē fm aliqd ei inherēs s solum fm aliqd extrīsecū. ⁊ ꝓpt̄ h̄ ē rei iā pfecte. 2°. qa etiā int̄ mot⁹ locales ē motus circularꝭ pꝛoꝛ. ⁊ tpe qa sol⁹ ipe pōt eē ppetu⁹ ut ꝓbat̄ in 8° phicoꝝ. ⁊ nālit̄ qa ē magꝭ simplex ⁊ vn⁹ cū nō distiguat̄ in pncipiū mediū ⁊ finē sed tot⁹ sit qi medium. ⁊ etiā pfectione qa reflectit̄ ad pncipiū. 3°. qa sol⁹ mot⁹ celi īuenit̄ sp regularis ⁊ vnifoꝛmis. ī motibꝫ. n. nālibꝫ grauiū ⁊ leuiū fit additio velocitatis ī fine. ī violētis āt additio tarditatꝭ. oꝫ ḡ q̄ motus celi cā sit oiuꝫ alioꝝ motuū. Adħ. sicut se hꝫ īmobile simplicit̄ ad motuꝫ simplicit̄. ita se hꝫ īmobile fm hūc motū ad motū talē. id aūt qd ē īmobile simplicit̄ ē pncipiū oīs mot⁹ ut s̄ ꝓbatū ē. qd ḡ est īmobile fm alt̄atione ē pncipiuꝫ oīs alt̄atiōis. coꝛpa aūt celestia sola inter coꝛpalia sūt inalt̄abilia qd demōstrat dispō eoꝝ q̄ sp eadē īuenit̄. est ḡ coꝛpus celeste cā oīs alt̄atiōis ī his q̄ alterant̄. alt̄atio aūt ī his inferioꝛibꝫ est pncipiū oīs mot⁹. nā p alt̄atione puenit̄ ad augmētū ⁊ gnatione. generās aūt ē motoꝛ p se ī motu locali grauiꝫ ⁊ leuiū. oꝫ ḡ q̄ celū sit causa oīs mot⁹ in istis inferioꝛibus coꝛpibus. Sic ḡ pꝫ q̄ coꝛpa inferioꝛa a deo p coꝛpa superioꝛa regūt̄.

Epilogus pdictoꝝ. LXXXIII

Ex oīb⁹ aūt q̄ ꝯsa sūt colligē possum⁹ q̄ q̄tū ad oꝛdīs excogitatione reb⁹ īponēdi deus oīa p seipsū dispōit. vn̄ sup illud Job 33°. Quē posuit aliū sup oꝛbē quē fabꝛicatus est? dic Greg⁹. Mundū quippe per seipsū regit: qui per seipsum condidit. ⁊ Boetius ī 3°. de ꝯsolatione. Deus p se solum cūcta disponit. s q̄tum ad executioꝫ īferioꝛa p supioꝛa dispēsat. coꝛpalia qdē p spūalia. vn̄ Greg⁹ dic ī 4° dialogꝭ. In hoc mūdo visibili nihil nisi p īuisibilē creatuꝫ disponi pōt inferioꝛes vo spūs p supioꝛes. vn̄ dic Dyo⁹ 4° ca°. cele. ierar. q̄ celestes eētie intellectuales p ī seipsas dinā edūt illuminationē ⁊ ī nos deferūt q̄ supra nos sūt manifestatiōes. inferioꝛa etiā coꝛpa p supioꝛa. vn̄ Dyo⁹ dic 4° ca°. de diui. no. q̄ sol gnatione visibiliū coꝛpoꝝ ꝯfert ⁊ ad vitā ipam mouet ⁊ nutrit ⁊ auget ⁊ pficit ⁊ mundat ⁊ renouat. De his aūt oib⁹ sil̄ dic Aug⁹ ī 3° de trini. Queadmodū coꝛpa grossioꝛa ⁊ inferioꝛa p subtilioꝛa ⁊ potētioꝛa qdā oꝛdine regūt̄. ita oīa coꝛpa p spm̄ vite rōnalem. ⁊ spūs rōnalis pctōꝛ p spiritū rōnalem iustū.

Q̄ coꝛpa celestia nō īpꝛimāt ī intellectus nostros. LXXXIIII

Ex his aūt q̄ pmissa sūt ī ꝓmptu apparet q̄ eoꝝ q̄ sūt circa intellectum coꝛpa celestia cāe eē nō pn̄t. Jam. n. ꝯsuetū ē q̄ dine ꝓuidentie oꝛdo ē ut p supioꝛa regant̄ īferioꝛa ⁊ moueant̄. intellectus aūt oꝛdie nāe oīa coꝛpa excedit ut ex pdictꝭ pꝫ. īpossibile ē igit̄ q̄ coꝛpa celestia agāt ī intellectū directe. nō igit̄ pn̄t eē cā p se eoꝝ q̄ sūt circa intellectū. Adhuc nullū coꝛp⁹ agit nisi p motū ut ꝓbat̄ ī 8° phicoꝝ. q̄ aūt sūt īmobilia non causant̄ ex motu. nihil. n. cāt̄ ex motu alicui⁹ agētis nisi inq̄tū mouet passum aūt mouet̄. q̄ igit̄ sūt oīo ex motū nō pn̄t eē cāta a coꝛpib⁹ celestibus. s ea q̄ sūt circa intellectū sūt oīo ex motū per se loquēdo sicut pꝫ p phm in 7°. phisicoꝝ. qnimo p quietē a motibꝫ fit aīa prudens ⁊ sciēs ut ibidē dr̄. īpossibile ē ḡ q̄ coꝛpa celestia sint p se cā eoꝝ q̄ sūt circa intellectū. Amp. si nihil cāt ab aliq̄ coꝛpe nisi inq̄tū mouet. opoꝛtet oē illud quod recipit īpꝛessionem alicui⁹ coꝛpis moueri. nihil āt mouet̄ nisi coꝛpus ut ꝓbat̄ in 6° phicoꝝ. oꝫ ḡ oē qd recipit īpꝛessionē alicui⁹ coꝛpis eē coꝛp⁹ ul̄ aliquā vtutē coꝛpeā. ꝯsuetū aūt ē ī 2°. q̄ intellect⁹ neqꝫ ē coꝛp⁹ neqꝫ vt⁹ coꝛpea. īpossibile ē igit̄ q̄ coꝛpoꝛa celestia directe īpꝛimāt ī intellectū. Itē. oē qd mouet̄ ab aliq̄ reducit̄ ab eo d potētia ī actū. nihil āt reducit̄ de potētia ī actū nisi p id qd ē actu. oꝫ ḡ oē agens ⁊ mouēs eē aliq̄ mō actu respectu eoꝝ ad q̄ passiū ⁊ motū ē ī potētia. coꝛpa aūt celestia nō sūt actu intelligibilia cū sint qdā singularia sensibilia. cū igit̄ intellectus nr̄ nō sit ī potentia nisi ad intelligibilia ī actu. īpossibile ē q̄ coꝛpa celestia directe agāt ī intellectū. Adħ. ꝓpꝛa opatio rei ꝯseqt̄ naturā ipsi⁹ q̄ rebus gnātis p gnatione acqrit̄ simul cū ꝓpꝛa opatiōe. sicut pꝫ de graui ⁊ leui q̄ hn̄t statī ꝓpꝛiū motū ī t̄mino sue gnatiōis nisi sit aliqd īpediens rōne cui⁹ gnāns dr̄ mouens. illud ḡ qd fm pncipiū sue nāe non est subiectū actionibus coꝛpoꝛū celestiū neqꝫ fm opatione suā pōt ei esse subiectū. ps aūt intellectiua nō cāt̄ ab aliqbus pncipijs coꝛpalib⁹ s ē oīo ab extrinseco ut s̄ ꝓbatū ē. opatio igit̄ intellect⁹ nō directe subiacet coꝛpib⁹ celestib⁹. Amp. ea q̄ cānt̄ ex motib⁹ celestib⁹ tpi subdūtur qd ē nūer⁹ pmi mot⁹ celestis. q̄ igit̄ oīo abstrahūt̄ a tpe nō sūt celestib⁹ motib⁹ subiecta. intellect⁹ aūt ī sua opatiōe abstrahit a tpe sicut ⁊ a loco. ꝯsiderat. n. vle qd ē abstractū ab hic ⁊ nūc. nō igit̄ opatio intellectual̄ subdit̄ celestib⁹ motibus. Adħ. nihil agit vltra suā spēm. ipsū aūt intelligē trāscendit spēm ⁊ foꝛmaꝫ cui⁹libꝫ coꝛpis agētis. qa oīs foꝛa coꝛpoꝛea ē mālis ⁊ īdiuiduata. ipsū autē intelligē hꝫ spēm a suo obo qd est vle ⁊ īmāle. vn̄ nullū coꝛp⁹ p foꝛmā suam coꝛpeā intelligē pōt. mlto igit̄ min⁹ pōt qdcūqꝫ coꝛp⁹ cāre ipsū intelligē ī alio.

Itē. ſm illud q̄ aliqd vnit̄ ſupiorib⁹ nō ē īferiorib⁹ ſubiectū. aīa autē nr̄a ſm ꝙ ītelligit vnit̄ ſubſtātiis ītellectualibus q̄ ſūt ſupiores ordīe nāe corpib⁹ celeſtib⁹. nō .n. pōt aīa nr̄a ītelligē niſi ſm ꝙ lumen intellectuale inde ſortit̄. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ ītellectual̄ opatio directe motib⁹ celeſtibus ſubdat̄.

P̄. huic rei fidē faciet ſi ꝯſiderem⁹ ea q̄ a phis circa h̄ dicta ſūt. Antiq̄ .n. phi nāles ut Democrit⁹ Empedocles ⁊ h⁹mōi poſuerūt ꝙ ītellectus nō differt a ſenſu ut pꝫ ī 4° metaph. ⁊ ī 3° de aīa. ⁊ iō ſeqbat̄ ꝙ ītellect⁹ ſit qdā vt⁹ corpea ſequēs corpoꝝ trāſmutatōꝫ. ⁊ iō dixerūt ꝙ cū trāſmutat° īferioꝝ corpoꝝ ſeqt̄ trāſmutatōꝫ ſupioꝝ corpoꝝ intellectual̄ etiā opatio ſeqt̄ corpoꝝ celeſtiū mot⁹. ſm illud Homeri. Tal̄ ē ītellect⁹ in diis ⁊ hoīb⁹ terrenis q̄lē in die inducit pr̄ viroꝝ deoꝝqꝫ .i. ſol uel magī iupit quē dicebāt ſūmū deū ītelligentes p ipſū totū celū ut pꝫ per Aug. in li° de ciui. dei. Hinc etiā pceſſit ſtoicoꝝ opīo q dicebāt cognitionē ītellect⁹ cāri ex h̄ ꝙ imagines corpoꝝ nr̄is mentib⁹ īprimūt̄ ſicut ſpeculum q̄dā imagines ⁊ ſicut pagina recipit lr̄ās īpreſſas abſqꝫ h̄ ꝙ aliqd agat ut Boeti⁹ narrat ī 5° de ꝯſolatiōe. ſm q̄ꝝ ſnīam ſeqbat̄ ꝙ maxime ex īpreſſiōe corpoꝝ celeſtiū itellectuales motiones nob̄ īprimerēt̄. vn̄ ⁊ ſtoici fuerūt q p̄cipue nccītate q̄dā fatali hoīū vitam poſuerūt duci. Sꝫ h̄ poſitio īde falſa apparet ut Boeti⁹ ibidē dic ꝙ intellect⁹ ꝯponit ⁊ diuidit ⁊ ꝯpat ſuprema ad infima. ⁊ cogſcit vl'ia ⁊ ſimplices formas q̄ ī corpib⁹ nō īueniūt̄. ⁊ ſic manifeſtū ē ꝙ ītellect⁹ nō ē ſicut recipiēs tm̄ imagines corpoꝝ ſꝫ hꝫ aliquā vtutē corpib⁹ altiorē. nā ſenſus exterior q ſolum imagines corpoꝝ recipit ad p̄dicta ſe nō extēdit. oēs āt ſequētes phi intellectū a ſenſu diſcernētes cām nr̄e ſcīe nō aliqb⁹ corpib⁹ ſꝫ reb⁹ īmālib⁹ attribuerūt ſicut plato poſuit cām nr̄e ſcīe ideas. Ar̄. aūt intellectū agentē. Ex his oib⁹ ē accipe ꝙ ponere corpa celeſtia eē cām nob̄ intelligendi ē ꝯn̄a opīonē eoꝝ q ponebant ītellectū a ſenſu nō differre ut pꝫ etiā p Ar̄. in li° de aīa. hāc opīonē manifeſtū ē eē falſam. igit̄ ⁊ manifeſtū eſt et eā eē falſam q̄ ponit corpa celeſtia eē nob̄ cās ītelligēdi directe. Hinc ē ꝙ ſacra ſcriptā cām nr̄e ītelligētie attribuit non alicui corpi ſed deo. Job 35°. Ubi ē de⁹ q fecit me: q dedit carmia ī nocte. q docet nos ſup iumenta t̄re: ⁊ ſup volucres celi erudit nos. ⁊ in p̄s. Qui docet hoiem ſciam. Sciēdū ē tn̄ ꝙ lꝫ corpa celeſtia directe ītelligētie nr̄e cāe eē nō p̄nt. aliqd tn̄ ad h̄ operant̄ indirecte. lꝫ .n. ītellect⁹ nō ſit vt⁹ corpea. tn̄ ī nob̄ ītellect⁹ opatio ꝯpleri nō pōt ſine opatiōe vtutū corpeaꝝ q̄ ſūt imaginatio ⁊ vis rememoratiua ⁊ cogitatiua ut ex ſupiorib⁹ pꝫ: ⁊ īde ē ꝙ īpeditis harū vtutū opatiōib⁹ pp aliquā īdiſpōnē corpis īpedit̄ opatio ītellectus. ſicut pꝫ in freneticis ⁊ litargicis ⁊ aliis h⁹mōi. ⁊ ppt̄ h̄ etiā bonitas diſpōnis corpori hūani facit aptū ad bn̄ itelligendū inq̄tū ex h̄ p̄dicte vires fortiores exiſtūt. vn̄ dr̄ in 2° de aīa ꝙ molles carne aptos bene mente videmus. diſpoſitio autē corporis humani ſubiacet celeſtib⁹ motib⁹. Dic enī Aug⁹ ī 5° d̄ ciui. dei. ꝙ nō vſq̄qqꝫ abſurde dici poteſt ad ſolas corpoꝝ dr̄ias afflatus q̄ſdā valere ſidereos. ⁊ Damaſ. dic ī 2° li° ꝙ alii ⁊ alii planete dr̄ſas ꝯplexiones ⁊ habit⁹ ⁊ diſpōnes in nob̄ ꝯſtituūt. ⁊ iō īdirecte corpa celeſtia ad bonitatē intelligētie opant̄. ⁊ ſic ſicut medici p̄nt iudicare d̄ bonitate ītellect⁹ ex corpis ꝯplexiōe ſicut ex diſpōne ppria. ita aſtrolog⁹ ex motibus celeſtib⁹ ſicut ex cā remota talis diſpōnis. ⁊ p hūc modū pōt verificari qd̄ Ptolome⁹ in centilogo dic. Cū fuerit mercuri⁹ ī natiuitate alicui⁹ in aliq̄ domoꝝ ſaturni. ⁊ ipſe fortis ī eſſe ſuo dat bonitatē ītelligētie medullit⁹ in rebus.

Qꝫ corpa celeſtia nō ſūt cauſe voluntatū ⁊ electionū nr̄aꝝ. LXXXV

Ex h̄ aūt vlteri⁹ apparet ꝙ corpora celeſtia non ſunt voluntatū nr̄aꝝ neqꝫ electionū cā. Volūtas enī in pte ītellectiua aīe ē ut pꝫ p phm in 3° de aīa. ſi igit̄ corpa celeſtia nō p̄nt īprimē directe ī ītellectū noſtrū ut oſtēſū ē. neqꝫ etiā ī volūtatē nr̄am directe īprimē poterūt. Amp̄ oīs electio ⁊ actualis volūtas ī nobis īmediate ex apprehenſiōe ītellectuali cauſat̄. bonū .n. ītellectū ē obm̄ volūtād ut pꝫ ī 3° de aīa. ⁊ ppt̄ h̄ nō pōt ſeq puerſitas ī eligēdo niſi ītellectus iudiciū deficiat ī p̄ticulari eligibili ut pꝫ p phm in 7° ethicoꝝ. corpa aūt celeſtia nō ſūt cāe ītelligentie nr̄e. ḡ nec electiōis nr̄e p̄nt eē cāe. Itē. q̄cūqꝫ ex impſſiōe corpoꝝ celeſtiū ī iſtis īferiorib⁹ eueniūt nālit̄ ꝯtigūt cū h̄ īferiora ſint nālit̄ ſub ill̄ ordīata. ſi ḡ electiones nr̄e eueniūt ex impſſiōe corpoꝝ celeſtiū. oꝫ ꝙ nālit̄ eueniāt ut. ſ. ſic hō nālit̄ eligat opari ſuas opatiōes ſicut nāli inſtinctu bruta opant̄ ⁊ nālit̄ corpora inaīata mouent̄. nō ḡ erūt ppoſitū ⁊ nā duo p̄ncipia agētia ſꝫ vnum tm̄ qd̄ ē nā. cui⁹ ꝯtrū pꝫ p Ar̄. ī 2° phiſicoꝝ. nō ē ḡ verū ꝙ ex impſſione corpoꝝ celeſtiū nr̄e electiōes pueniāt.

P̄. ea q̄ nālit̄ fiūt determinatis mediis pducūt̄ ad finē. vn̄ ſp ⁊ eodē mō ꝯtingūt. nā .n. determinata eſt ad vnū. electiōes aūt hūane dr̄ſis viis tendūt ad finē tam ī moralib⁹ q̄ ī artificialibus. nō igit̄ electiōes hūane ſūt naturalit̄.

Amp̄. ea q̄ nālit̄ fiūt ut plurimū recte fiūt. nā .n. nō deficit niſi ī paucioribus. ſi igit̄ hō nālit̄ eligēt. ut ī plurib⁹ electiōes ei⁹ eſſent recte. qd̄ pꝫ eē falſū. non igit̄ hō nālit̄ eligit qd̄ oporteret ſi ex īpulſu corpoꝝ celeſtiū eligeret.

Itē. ea q̄ ſūt eiuſdē ſpēi nō dr̄ſificant̄ ī opatiōib⁹ nālib⁹ q̄ nām ſpēi ꝯſeqūt̄ vn̄ oīs yrūdo ſilit̄ facit nidū. ⁊ oīs hō ſilit̄ ītelligit pma p̄ncipia q̄ ſūt nālit̄ nota. electio āt ē opatio ꝯn̄s ſpēi humanā. ſi igit̄ hō nālit̄ eligēt oporteret ꝙ oēs hoies eodē mō eligerent. qd̄ pꝫ eē falſū tā ī moralib⁹ q̄ ī artificialib⁹.

Adh̄. virtutes ⁊ vitia ſūt electionū p̄ncipia ppa. nam vtuoſus ⁊ vitioſus differūt ex h̄ ꝙ ꝯria eligūt. vtutes aūt pollitice ⁊ vitia non ſūt nob̄ a nā ſꝫ ex aſſuetudine ut pbat phs ī 2° ethicoꝝ ex h̄ ꝙ q̄les opatiōes aſſueſcim⁹ ⁊ maxime a puero ad tales habitū hēm⁹. ḡ electiōes nr̄e nō ſūt nob̄ a nā. nō ḡ cānt̄ ex impſſiōe corpoꝝ celeſtiū ſm quā res nālit̄ pcedūt. Adh̄. corpa celeſtia nō īprimūt directe niſi ī corpa ut oſtēſum eſt. ſi igit̄ ſint cā electionū nr̄aꝝ. aut h̄ erit inq̄tū īprimūt ī corpora nr̄a aut inq̄tū īprimūt ī exteriora. neutro aūt mō ſufficiēt p̄nt eē cā electiōis nr̄e. nō .n. ē ſufficiēs cā nr̄e electiōis ꝙ aliq̄ corpalia nob̄ exteri⁹ p̄ſentent̄. pꝫ .n. ꝙ ad occurſū alicui⁹ delectabilis puta cibi uel mulieris. temperatus nō mouetur ad eligendū ipſum.

intēpatꝰ aūt mouet᷑. ſiꝉr etiā nō ſufficit ad nr̄am electiōeꝫ q̄cūqꝫ ī mutatio poſſet eē in nr̄o corpe ab impſſiōe corporis celeſtis· cū ꝑ h̄ nō ſequāt᷑ ī nob̄ niſi q̄dā paſſiōes uł magꝭ uł minꝰ vehemētes. paſſiones aūt quātūcūqꝫ vehemētes nō ſūt cā ſufficiēs electiōis. q̄a ꝑ eaſdē paſſiōes incōtinēs īducit᷑ ad eas ſequendū ꝑ electionem. contineneſ aūt nō inducit᷑. non pōt igit᷑ dici ꝙ corpa celeſtia ſint cāe nr̄aꝝ electionū. Amp̄. nulla v̄tus dat᷑ alicui rei fruſtra. hō aūt hꝫ v̄tutē iudicādi ⁊ cōſiliandi ꝺ oībꝫ q̄ ꝑ ipſū opabilia ſunt ſiue ī vſu exterioꝝ reꝝ ſiue ī admittēdo ⁊ repellēdo ītrinſecas paſſiōes· quod q̄dē fruſtra eēt ſi electio nr̄a cauſaret᷑ a corpibꝫ celeſtibꝫ nō exñs ī nr̄a poteſtate. non ē igit᷑ poſſibile ꝙ corpa celeſtia ſint cāe nr̄e electiōis. P̄. hō naturalit᷑ ē aīal polliticū uł ſociale· quod q̄dē ex h̄ apparet ꝙ vnꝰ hō nō ſufficit ſibi ſi ſolꝰ viuat, ꝓptea qꝺ nā ī paucis hoī ꝓuidit ſufficient dans ei rōnē per quā poſſit ſibi nccīa ad vitā p̄parare· ſicut cibū· īdumēta ⁊ alia hmōi ad q̄ oīa opanda nō ſufficit vnꝰ hō. vn̄ nālit᷑ inditū ē hoī ut in ſocietate viuat. ſ ordo ꝓuidētie nō aufert alicui rei qꝺ ē ſibi nāle ſ magꝭ vnicuiqꝫ ꝓuidetur ſm̄ ſuā nām ut ex dictis pꝫ. non igit᷑ ꝑ ordinē ꝓuidētie ſic ē hō ordinatꝰ ut vita ſocialis tollat᷑. tolleret᷑ aūt ſi electiones nr̄e ex impſſiōibꝫ corpoꝝ celeſtiū ꝓuenirēt ſicut nālis īſtinctꝰ alioꝝ aīaliū. Fruſtra etiā darēt᷑ leges ⁊ p̄cepta viuēdi ſi hō electionū ſuaꝝ dn̄s nō eēt. fruſtra etiā adhiberēt᷑ p̄mia ⁊ pene bonis ⁊ malis ex q̄ nō ē in nob̄ h̄ uł illa eligē. his aūt deſinētibꝫ ſtatī ſocialꝫ vita corrūpit᷑. nō ḡ hō ē ſic ſm̄ ordinē diuine ꝓuidētie īſtitutꝰ ut electiones eiꝰ ex motibꝫ celeſtiū corpoꝝ ꝓueniāt. Adh̄. electiōes hoīuꝫ ad bona ⁊ mala ſe hn̄t. ſi igit᷑ electōes nr̄e ex motibꝫ ſtellaꝝ ꝓuenirent ſeq̄ret᷑ ꝙ ſtelle ꝑ ſe eēnt cā malaꝝ electionū. qꝺ autē eſt malū nō hꝫ cauſam ī nā. nā malū incidit ex defectu alicuꝰ cāe ⁊ non hꝫ cām ꝑ ſe ut ſ̄ dn̄ſū ē. nō ē igit᷑ poſſibile ꝙ electiōes nr̄e directe ⁊ ꝑ ſe a corporibꝫ celeſtibꝰ ꝓueniāt ſicut ex cauſis. Pōt aūt aliq̄s huic rōni obuiare dicēdo ꝙ oīs mala electio ex alicuius boni appetitu ꝓuenit ut ſ̄ dn̄ſū ē· ſicut electio adulterii ꝓuēit ex appetitu boni delectabilis qꝺ ē in venereis ad qꝺ q̄dē bonū vłe aliq̄ ſtella mouet. ⁊ hoc nccīuꝫ ē ad gnātionē aīaliū ꝑficiēdā. nec debuit h̄ cōe bonū p̄termitti ꝓpt᷑ malū ꝑticulare hmōi q ex h̄ inſtictu eligit malū. Hec aūt rn̄ſio ſufficiēſ nō ē ſi ponant᷑ corpa celeſtia ꝑ ſe cā electionū nr̄aꝝ utpote ꝑ ſe imp̄mētia in ītellectuꝫ ⁊ volūtatē. nā impſſio vlis cauſe recipit᷑ ī vnoq̄qꝫ ſm̄ modū ſuū. effectꝰ ḡ ſtelle mouētis ad delectatōꝫ q̄ ē in ꝯiūctiōe ordinata ad gnātionē recipiet᷑ ī q̄libet ſm̄ modū ſibi ꝓpriū ſicut videmꝰ ꝙ dr̄ſa aīalia hn̄t diuerſa tpa ⁊ dr̄ſos modos ꝯmixtionis ſm̄ ꝯgruētiā ſue nāe ut Ariſt. dīc in libᵒ de hiſtoriiſ aīaliū. recipiēt ḡ ītellectus ⁊ volūtas impſſionē illꝰ ſtelle ſm̄ modū ſuū. cū aūt aliq̄d appetit᷑ ſm̄ modū ītellectꝰ ⁊ rōniſ nō accidit pctm̄ ī electione q̄ q̄dē ſp̄ ex h̄ mala ē ꝙ nō ē ſm̄ rōnē rectā. nō igit᷑ ſi corpa celeſtia eſſent cā electionū nr̄aꝝ· eēt vnq̄ꝫ ī nobis electio mala. Amp̄. nulla v̄tus actiua ſe extēdit ad ea q̄ ſūt ſup̄ ſpēm ⁊ nām agētꝭ. q̄a oē agēs agit ꝑ ſuā formā. ſ ipſū velle tranſcēdit oēm ſpēm corpalē ſicut ⁊ ipſū intelligē. ſicut enī

intelligimꝰ vlīa· ita ⁊ volūtas nr̄a in aliqꝺ vłe fert᷑· puta ꝙ odimꝰ oē latronū genꝰ ut ph̄s dīc ī ſua rethorica. noſtrū igit᷑ velle non cāt᷑ a corpe celeſti.

P̄. ea q̄ ſūt ad finē ꝓportionant᷑ fini. electiōes aūt hūane ordināt᷑ ad felicitatē ſicut ad vltimū finē. q̄ q̄dē nō cōſiſtit ī aliq̄bꝫ corpalibꝰ bonis· ſ ī h̄ ꝙ aīa ꝯiūgat᷑ ꝑ intellectū rebus diuinis ut ſ̄ dn̄ſū ē tam ſm̄ ſnīam fidei q̄ꝫ ſm̄ ph̄oꝝ opīones. corpa igit᷑ celeſtia nō pn̄t eē cā electionū nr̄aꝝ. Hinc ē qꝺ dr̄ Iere. xᵒ. A ſignis celi nolite metuē q̄ timēt gētes: quia leges ꝑploꝝ vane ſūt. P̄ h̄ aūt excludit᷑ poſitio ſtoicoꝝ q ponebāt oēs actus nr̄os ⁊ etiā electiōes nr̄as ſm̄ corpa celeſtia diſponi. q̄ etiā dicit᷑ fuiſſe poſitio antiq̄ pharīſeoꝝ q apud iudeos priſcillaniſte hmōi errois etiā rei fuerūt ut dr̄ in liᵒ ꝺ hereſibꝰ. Hec etiā fuit opīo antiq̄ꝝ naturaliū q ponebāt ſenſū ⁊ ītellectum non differre. vn̄ Empedocles dixit ꝙ volūtas auget᷑ ī hoībꝰ ſicut ī aliis aīalibus ad pn̄s. i. ſm̄ pn̄s momentū ex motu celi cāntē tēpꝰ ut Ariſt. ītroducit in liᵒ de aīa. Sciendū tn̄ ē ꝙ lꝫ corpa celeſtia non ſint directe cā electionū nr̄aꝝ q̄ſi directe ī volūtates nr̄as īprimētia· īdirecte tn̄ ex his aliq̄ occaſio nr̄is electiōibꝰ p̄ſtat᷑ ſm̄ ꝙ hn̄t īpreſſionē ſup corpa. ⁊ h̄ dupl̄r. Vno q̄dē mō ſm̄ ꝙ impſſiōes corpoꝝ celeſtiū ī exteriora corpa ſūt nob̄ cā alicuꝰ electiōis· ſicut cū ꝑ corpa celeſtia diſponit᷑ aer ad frigus ītenſū· eligimꝰ calefieri ad ignē uel aliq̄ hmōi facē q̄ cōgruūt tpi. Alio mō ſm̄ ꝙ īprimūt in corpa nr̄a ad quoꝝ īmutationē inſurgūt nob̄ aliq motꝰ paſſionū· uł ꝑ eoꝝ īpreſſionē efficimur habiles ad aliq̄s paſſiōes· ſicut colerici ſūt ꝓni ad irā. uł ſm̄ ꝙ ex eoꝝ impſſiōe cāt᷑ ī nob̄ aliq̄ diſpō corpał q̄ ē occaſio alicꝰ electionis· ſicut cū nob̄ infirmātibꝰ eligimꝰ accipē medicinā. Interdū etiā ex corporibꝰ celeſtibꝰ actꝰ hūani cānt᷑ inq̄ꝫtuꝫ ex indiſpōne corpis aliq amentes efficiūt᷑ vſu rōnis ꝑuati in q̄bꝰ ꝓprie electio non ē ſ mouet᷑ aliq̄ nāli inſtinctu ſicut ⁊ bruta. Manifeſtū ē aūt ⁊ experimēto cognituꝫ ꝙ tales occaſiōes ſiue ſint exteriores ſiue interiores nō ſūt cauſa nccīa electionis cū hō ꝑ rōnē poſſit eis reſiſtē uel obedire. ſ plures ſūt q īpetꝰ tales nāles ſequūt᷑. pauciores āt i. ſoli ſapiētes q occaſiōes male agēdi ⁊ nāles īpetꝰ non ſequūt᷑. ⁊ ꝓpt᷑ h̄ dīc Ptolomeꝰ ī cētilogo ꝙ aīa ſapiēs adiuuat opꝰ ſtellaꝝ. ⁊ ꝙ nō poteſt aſtrologuſ dare iudicia ſm̄ ſtellas niſi vim aīe ⁊ ꝯplexionē bn̄ cognoſcit. ⁊ ꝙ aſtrologus nō debet dicē rē ſpālit᷑ ſ vniuerſaliter. q̄a. ſ. impſſio ſtellaꝝ ī pluribꝫ ſortit᷑ effectū q nō reſiſtūt īclinationi q̄ ē ex corpe. nō aūt ſp̄ in hoc uel ī illo q forte ꝑ rōnē nāli īclinatiōi reſiſtit.

Q corpales effectus ī iſtis inferioribꝰ nō ſequūt᷑ ex nccītate a corporibus celeſtibꝰ. LXXXVI

On ſolum aūt corpa celeſtia hūane electiōi nccītatē īferre nō pn̄t ſ nec etiā corpales effectus ī iſtis inferioribꝰ ex nccītate ab eis ꝓcedūt. Impſſiones. n. cauſaꝝ nāliū recipiūt᷑ in effectibꝰ ſm̄ recipientiū modū. h̄ aūt inferiora ſūt fluxibilia ⁊ nō ſp̄ eodē mō ſe hn̄tia ꝓpter materiā q̄ ē ī potētia ad plures formas ⁊ ꝓpt᷑ ꝯtrarietatē formaꝝ ⁊ v̄tutū. non igit᷑ impreſſiōes corpoꝝ celeſtiū recipiūt᷑ ī iſtis īferioribꝰ ꝑ modū nccītatꝭ.

Itē.a cā remota nō ſeqᷓ effectus ꝺe
nccītate niſi etiā ſit cā media neceſſa-
ria. ſicut ⁊ ī ſyllogiſmis ex maioꝛi ꝺe
nccītate ⁊ minoꝛi ꝺe ꝯtingēti nō ſeqᷓ
ꝯcl'o ꝺe nccītate. coꝛpa aūt celeſtia ſūt
cāe remote, ꝓxīe aūt cāe inferioꝛū ef-
fectuū ſunt v̄tutes actiue ⁊ paſſiue in
iſtis inferioꝛibꝫ q̄ nō ſūt cāe neceſſaīe
ß ꝯtingētes. pñt.n. ꝺeficē ut ī paucio-
ribꝫ. nō ğ ex coꝛpibꝫ celeſtibꝫ ſequūᷓ
ī iſtis īferioꝛibꝫ coꝛpibꝫ effectꝰ ꝺe ne-
ceſſitate. P̄. motꝰ celeſtiū coꝛpoꝛū
ſꝑ ē eodē modo. ſi igiᷓ effectꝰ celeſtiū
coꝛpoꝝ ī iſtis inferioꝛibꝫ coꝛpibus ex
nccītate ꝓuenirēt. ſꝑ eodē mō ſe habe-
rent q̄ in inferioꝛibꝫ ſūt. nō aūt ſꝑ eo-
dem mō ſe hñt ß ut ī pluribꝫ. nō igiᷓ
ex nccītate ꝓueniūt. Adħ. ex mul-
tis ꝯtingētibꝰ nō p̄ōt fieri vnū neceſ-
ſariū. qa ſicut qꝺlibet ꝯtingentiū ꝑ ſe
ꝺeficē p̄ōt ab effectu. ita ⁊ oīa ſil'. con-
ſtat aūt ꝙ ſingula q̄ ī iſtis inferioꝛibꝰ
fiūt ex īpꝛeſſione celeſtiū coꝛpoꝝ ſūt
ꝯtingētia. nō igiᷓ ꝯnexio eoꝝ q̄ ī iſtiſ
inferioꝛibꝰ ꝯtingūt ex īpꝛeſſione cele-
ſtiū coꝛpoꝝ ſūt nccīa. manifeſtū ē.n.
ꝙ qꝺlibet eoꝝ īpediri p̄ōt. Amp̄. coꝛ-
poꝛa celeſtia ſūt agētia nālīᷓ q̄ reqrūt
mām in quā agant. nō igiᷓ ex actiōe
coꝛpoꝝ celeſtiū tolliᷓ id qꝺ mā requi-
rit. mā aūt in quā agūt coꝛpa celeſtia
ſūt coꝛpa inferioꝛa q̄ cū ſint coꝛrupti-
bilia ſm ſuā nām. ſicut ꝺeficē poſſunt
ab eſſe ita ab opari. ⁊ ſic eoꝝ nā hoc hꝫ
ut nō ex nccītate ꝓducāt effectus. nō
igiᷓ ex nccītate ꝓueniūt effectus cele-
ſtiū coꝛpuꝫ ī coꝛpibꝰ īferioꝛibꝫ. Si āt
aliqs foꝛte ꝺicat ꝙ nccīuꝫ ē ꝙ effectus
coꝛpoꝛū celeſtiū cōpleanᷓ. nec tñ ꝑ ħ
tolliᷓ potētialitas a rebꝰ inferioꝛibus
eo ꝙ qlibet effectꝰ ē in potētia anteq̄ꝫ
fiat ⁊ tūc ꝺiciᷓ poſſibil'. qui aūt iam ē

in actu tranſit a potētialitate ī nccīta-
tem. ⁊ totū ħ ſubiacet celeſtibꝰ moti-
bus. ⁊ ſic nō tolliᷓ qn aliqñ effectꝰ ſit
poſſibilis. lꝫ nccīuꝫ ſit effectū illū qñꝫ
ꝓduci. ſic.n. Albumaſar in p̊ libꝛo ſui
introductoꝛij ꝺefendē nitiᷓ poſſibile.
Nō ē aūt poſſibile ꝙ ſm hūc modum
poſſibile ꝺefendaᷓ. poſſibile.n. qꝺdaꝫ
ē qꝺ ad neceſſariū ſeqᷓ. nā qꝺ neceſſe
ē eē. poſſibile ē eē. qꝺ.n. nō poſſibile ē
eē. īpoſſibile ē eē. ⁊ qꝺ īpoſſibile ē eē.
neceſſe ē nō eē. igiᷓ qꝺ nccē ē eē. neceſ-
ſe ē nō eē. ħ aūt ē īpoſſibile. ğ īpoſſibi-
le ē ꝙ aliqd nccē ſit eē. ⁊ tñ nō ſit poſſi-
bile illud eē. ğ poſſibile eē ſeqᷓ ad ne-
ceſſe eē. ħ āt poſſibile nō ē neceſſariuꝫ
ꝺefendere qa ꝯ̄ ħ effectus ex nccītate
cauſari ꝺicunᷓ. ß poſſibile qꝺ opponiᷓ
nccīo ꝓut ꝺiciᷓ poſſibile qꝺ p̄ōt eſſe ⁊
nō eē. Nō āt ꝺiciᷓ aliqd ꝑ hūc modū
poſſibile ⁊ ꝯtingēs ex hoc ſolū ꝙ qñqꝫ
ſit ī potētia ⁊ qñqꝫ ī actu ut p̄dicta re-
ſponſio p̄ſupponit. nā ſic etiā in moti-
bus celeſtiū ē poſſibile ⁊ ꝯtingēs. nō
enī ſꝑ ē ꝯiūctio ſoliſ uel oppoſitio aut
lune ī actu ß qñqꝫ qdē ī actu qñqꝫ aūt
ī potētia. q̄ tñ nccīa ſūt cū ꝺe his ꝺenᷓ
ꝺemonſtrationes. ß poſſibile uel ꝯtin-
gens qꝺ opponiᷓ neceſſario ħ ī ſua ra-
tione hꝫ ꝙ non ſit nccē illud fieri qñ
nō ē. qꝺ qdē ē qa non ꝺ nccītate ſeqᷓ
ex cā ſua. ſicut.n. ꝺicimꝰ foꝛtē ſeſſurū
eē ꝯtigēs. ipſū āt eē moꝛituꝝ ē neceſ-
ſariū. qa ſecūdū hoꝝ ex cā ſua ꝺ neceſ-
ſitate ſeqᷓ nō aūt p̄mū. ſi ğ ex motibꝰ
celeſtibꝰ ꝺ nccītate ſeqᷓ ꝙ eoꝝ effectꝰ
ſint qñqꝫ futuri. tolliᷓ poſſibile ⁊ ꝯtin-
gens qꝺ neceſſario opponiᷓ. Sciēdū
ē aūt ꝙ ad ꝓbandū effectus celeſtiuꝫ
coꝛpoꝝ ex nccītate ꝓuenire. Auicēna
ī ſua metaphiſica vtiᷓ tali rōne. Si.n.
effectus aliqs celeſtiū coꝛpoꝛū īpediᷓ

oꝫ ꝙ ħ ſit ꝑ aliquā cauſam volūtariā
uel nālē. oīs aūt cā volūtaria ul' nālis
reducitur ad aliqꝺ celeſte p̄ncipiū. ğ
īpedimētū effectuū celeſtiū coꝛpoꝛū
ꝓcedit ex aliqbꝫ celeſtibus p̄ncipijs.
impoſſibile ē ğ ꝙ ſi totꝰ oꝛdo celeſtiū
coꝛpoꝛū ſil' accipiaᷓ ꝙ effectꝰ eiꝰ vmqꝫ
caſſeᷓ. vñ ꝯcludit ꝙ coꝛpa celeſtia fa-
ciūt nccīo eē ꝺebē effectus ī iſtis infe-
rioꝛibꝫ tam volūtarios q̄ꝫ nāles. Hec
aūt rō ut Aꝝ. in 2° p̄hicoꝝ ꝺīc fuit q̄-
rūdā antiq̄ꝝ q negabāt caſū ⁊ foꝛtu-
nā ꝑ ħ ꝙ cuiꝰlibet effectus ē aliq̄ cau-
ſa ꝺetīata. poſita aūt cā poniᷓ effec-
tus ꝺe nccītate. ⁊ ſic cū oīa ꝺe nccītate
ꝓueniāt non ē aliqd foꝛtuitū neqꝫ ca-
ſuale. Hāc aūt rōnē ipē Aꝝ. ſoluit in
6° metap̄h. negādo ꝺuas ꝓpōnes qbꝫ
ħ rō vtiᷓ. quaꝝ vna eſt: Poſita cauſa
q̄cūqꝫ nccē ſit eiꝰ effectū poni. Hoc.n.
nō oꝫ ī oībꝫ cauſis. qa aliq̄ cā lꝫ ſit ꝑ ſe
⁊ ꝓp̄a cā ⁊ ſufficiēs alicuiꝰ effectꝰ. p̄ōt
tñ īpediri ex cōcurſu alteriꝰ cāe ut nō
ſeq̄ᷓ effectus. Alia ꝓpō eſt quā negat
ꝙ non oē qꝺ ē q̄cūqꝫ mō hꝫ cām ꝑ ſe ß
ſolū ea q̄ ſūt ꝑ ſe. q̄ aūt ſūt ꝑ accn̄s nō
hñt aliquā cām. ſicut ꝙ ſit muſicū hꝫ
aliquā cām ī hoīe. ꝙ aūt hō ſit ſil' albꝫ
⁊ muſicꝰ nō hꝫ aliquā cām. q̄cūqꝫ enī
ſūt ſimul ꝓpter aliquā cām oꝛdinem
hñt ad īuicē ex illa cā. q̄ aūt ſūt ꝑ acci-
ꝺens nō hñt oꝛdinē ad īuicē. non igiᷓ
ſūt ex aliq̄ cā ꝑ ſe agēte ß ſolū ꝑ accn̄s
ħ euēit. accidit.n. ꝺocēti muſicū ꝙ ꝺo-
ceat hoīem albū. eſt.n. p̄ter eiꝰ inten-
tionē ß intēdit ꝺocere ꝺiſcipline ſuſce-
ptibilē. Sic ğ ꝓpoſito aliq̄ effectu ꝺi-
cemꝰ ꝙ habuit aliquā cām ex qua nō
ꝺe nccītate ſeq̄baᷓ. qa poterat impedi-
ri ex aliq̄ alia cā ꝯcurrēte ꝑ accidēs. et
lꝫ illā cām ꝯcurrentē hꝫ reducē in ali-
quā cām altioꝛē. tñ ipſū ꝯcurſū q im-

pedit nō ē reducē in aliquā cām. ⁊ ſic
nō p̄ōt ꝺici ꝙ īpedimentū huiꝰ effectꝰ
ul' illiꝰ ꝓcedit ex aliq̊ celeſti p̄ncipio.
vñ nō oꝫ ꝺicē ꝙ effectus coꝛpoꝛū cele-
ſtiū ex nccītate ꝓueniat in iſtis infe-
rioꝛibꝫ. Hīc ē ꝙ Damaſ. ꝺīc ī 2° li°. ꝙ
coꝛpa celeſtia nō ſūt cā gnātiōis alicꝰ
eoꝝ q̄ fiūt neqꝫ coꝛruptiōis eoꝝ q̄ coꝛ-
rūpūᷓ. qa.s. nō ex nccītate ex eis effe-
ctꝰ ꝓueniūt. Aꝝ. etiā ꝺīc ī 2° ꝺe ſōno
⁊ vigilia ꝙ eoꝝ q̄ in coꝛpibꝫ ſūt ſig̊rū
etiā celeſtiū velut aq̄rū ⁊ vētoꝝ mul-
ta nō eueniūt. ſi.n. alius vehemētioꝛ
iſto accidat motus a q̄ futuꝝ ē ſignū
nō fit. ſicut ⁊ multa ꝯſulta bñ q̄ fieri
expediebat ꝺiſſoluta ſūt ꝓpᷓ alias ꝺi-
gnioꝛes īchoatiōes. Ptolomeꝰ etiam
ī q̄driptito ꝺicit. Rurſus nec eſtima-
re ꝺebemꝰ ꝙ ſupioꝛa ꝓcedūt īeuitabi-
liᷓ ut ea q̄ ꝺīna ꝺiſpōne ꝯtigūt ⁊ que
nullatenꝰ ſūt vitāda nec nō q̄ veraciᷓ
⁊ ex nccītate ꝓueniūt. In centilogio
etiā ꝺīc. Hec indicia q̄ tibi trado ſunt
media inᷓ neceſſarium ⁊ poſſibile.

Q̧ motꝰ celeſtis coꝛpis nō ſūt cā elec-
tionū noſtrarū ex v̄tute aīe mouētis
ut quidam ꝺicunt. LXXXVII

Et tñ attēdendū ꝙ Auicēna
vult ꝙ motꝰ celeſtiū coꝛpoꝝ
ſint nraꝝ electionū cāe nō q-
ꝺē ꝑ occaſionē tm̄ ſicut ſ̄ ꝺictū eſt ß ꝑ
ſe. ponit.n. coꝛpa celeſtia eē aīata. vñ
oꝫ cū motꝰ celeſtis ſit ab aīa ⁊ ſit mo-
tus coꝛpis. ꝙ ſicut inq̄ꝫtū ē motus coꝛ-
poꝛis hꝫ v̄tutē trāſmutandi coꝛpa. ita
inq̄ꝫtuꝫ ē ab aīa hēat v̄tutē īpꝛimēdi ī
aīas nr̄as. ⁊ ſic motꝰ celeſtis ſit cauſa
electionū nraꝝ ⁊ voluntatū. ad quod
etiā redire videᷓ poſitio Albumaſar ī
p̊ ſui introductoꝛij. Hec autē poſitio

īcōnabilis ē. oīs.n.effectus q est per instr̄m aliqđ ab efficiēte ꝓcedēs oportet eē ꝓportionatū instr̄o sicut ⁊ agēti. non.n.quolibet instr̄o utimur ad quēlibet effectū. vñ illud nō pōt fieri p aliqđ instr̄m ad qđ nullo mō se extendit actio instr̄i. actio aūt corporis nullo mō se extēdit ad imutationem ītellectus ⁊ volūtatis ut s̄ ostensū est nisi forte p accñs inq̄ntum ex his imutat̄ corp⁹ sicut p̄dictū ē. īpossibile ē ḡ ꝙ aīa celestis corporis si sit aīatū ī intellectū ⁊ volūtatē īprimat mediāte motu celestis corporis. Amp̄. cā agēs particulař ī agēdo silitudinē gerit cause agētis vlis ⁊ ē exemplū ei⁹. si autē aīa hūana ī aliā aīam hūanā aliqđ p operationē corpalē imp̄meret: sicut cū p significationē vocis suā intelligentiā pādit. actio corpalis que ē ab vna aīa nō puenit ad aliā nisi mediāte corpe. vox.n.ꝓlata īmutat organū audit⁹. ⁊ sic a sensu pcepta puenit ei⁹ sigtū vsqȝ ad intellectū. si igit̄ aīa celestis aliqđ īprimat ī aīas nr̄as p motū corporeū actio illa non puenit vsqȝ ad aīam nostrā nisi p mutationē corpis nostri q̄ qdē nō ē cā nr̄aꝝ electionū s̄ occasio tm̄ sicut ex p̄missis pȝ. nō igit̄ erit motus celesti cā nr̄e electiōis nisi p occasiōez tm̄. Itē. cū mouēs ⁊ motū oporteat sil̄ eē ut ꝓbat̄ in 7° phicoꝝ. oȝ ꝙ a pmo mouente pueniat mot⁹ vsqȝ ad vltimū qđ mouet̄ quodā ordine ut. s mouēs p id qđ ē sibi ꝓximū moueat id qđ ē ab eo distās. corpi aūt celesti qđ moueri ponit̄ ab aīa sibi ꝯiūcta ꝓpinqus ē corpus nr̄m ꝙ aīa q̄ non hȝ ordinē ad corp⁹ celeste nisi mediante corpe. qđ ex h̄ pȝ. qa intellectus separati nullū hȝ ordinē ad corpus celeste nisi forte mouētis ad motū. imutatio igit̄ corpis celestis ab aīa ei⁹ ꝓcedens nō ptingit ad aīaȝ nr̄am nisi mediāte corpe. ad motū aūt corpis nō mouet̄ aīa nisi p accñs. nec īmutationē corporis seq̄t̄ electio nisi per occasionem ut dictū ē. mot⁹ igit̄ celestis non pōt eē cā electiōis nr̄e p h̄ ꝙ ē ab aīa. P̄ s̄m pōnē Auicēne ⁊ q̄rūdā alioꝝ philosophoꝝ ītellectus agēs ē q̄dā subā sepata q̄ qdem agit in aīas nr̄as inq̄tū facit ītellecta ī potētia eē ītellecta ī actu. h̄ aūt fit p abstractiōez ab oībȝ mālibȝ dispōnibȝ ut pȝ ex his q̄ dicta sūt ī 2° li°. qđ igit̄ agit directe ī aīam nō agit ī eam p motū corporeū s̄ magis p abstractionē ab oī corpeo. aīa igit̄ celi si sit aīatū nō pōt esse cā electionū nr̄aꝝ uel intelligētiaꝝ p motū celi. P easdē etiā rōnes pōt ꝓbari ꝙ mot⁹ celi nō sit cā electionū nr̄aꝝ per v̄tutē sube sepate si qs ponat celū nō eē aīatū s̄ a suba sepata moueri.

Q, sube sepate create non p̄nt eē cā directe electionū ⁊ voluntatū nr̄aꝝ s̄ sol⁹ deus. LXXXVIII

On ē āt estimādū ꝙ aīe celoꝝ si q̄ sint uł q̄cūqȝ alie sube ītellectuales sepate create p̄nt directe volūtatē nob īmittē aut electionis nr̄e cā eē. Diuȝ.n.creatoꝝ actiōes sub ordine dīne ꝓuidētie ꝯtinet̄. vñ p̄ter leges ipsi⁹ agē nō p̄nt. est aūt ꝓuidentie lex ut vnūqđqȝ īmediate a ꝓxima sibi cā moueat̄. cā igit̄ supior creata tali ordie p̄termisso nec mouē nec agere pōt. ꝓximū aūt motiuū volūtad ē bonū ītellectuȝ qđ ē suū obm ⁊ mouet̄ ab ipso sicut visus a colore. nulla igit̄ suba creata potest mouere volūtatē nisi mediāte bono ītellecto hoc aūt ē inq̄tū manifestat ei aliquid eē bonū ad agēdū. qđ ē p̄suadē. nlla igit̄ suba creata pōt agere in volūtatē uel esse cā electionis nr̄e nisi p modū suadētis. Itē. ab illo agēte aliquid natū ē moueri ⁊ pati p cui⁹ formā reduci pōt in actū. nā oē agens agit per formā suā. volūtas aūt reducit̄ ī actū p appetibile qđ motū desiderij ei⁹ qetat. ī solo aūt bono dīno qetat̄ desideriū volūtatis sicut ī vltio fine ut ex s̄ dictis pȝ. solus igit̄ de⁹ pōt mouē volūtatē p modū agētis. Adh̄. sicut ī re iaīata se hȝ īclinatio nālis ad ꝓpriū finē q̄ appetit⁹ dicit̄ nālis. ita se habet ī suba ītellectuali volūtas q̄ dicit̄ appetit⁹ ītellectualis. inclinatiōes autē nāles dare nō ē nisi illi⁹ q nām instituit. ḡ ⁊ volūtatē inclinare in aliquid nō ē nisi ei⁹ q ē nāe ītellectualis cā. h̄ aūt soli⁹ dei ē sicut ex supioribus pȝ. ipse igit̄ sol⁹ volūtatē nr̄am ī aliquid inclinare pōt. Amp̄. violentū ut dī ī 3° ethicoꝝ ē cui⁹ p̄ncipiū ē ex̄ nil cōferēte vim passo. si igit̄ voluntas moueat̄ ab aliq̄ extiori p̄ncipio. erit violent⁹ mot⁹. dico aūt moueri ab extrinseco p̄ncipio ꝙ moueat p modū agēd ⁊ nō p modū finis. violentū aūt volūtario repugñt. īpossibile ē igit̄ ꝙ volūtas moueat̄ a p̄ncipio extrīseco q̄i ab agēte s̄ oȝ ꝙ oīs mot⁹ volūtatis ab interiori ꝓcedat. nulla autē suba creata ꝯiūgit̄ aīe ītellectuali q̄tū ad sua īteriora nisi sol⁹ deus q solus ē cā ipsi⁹ et sustinens eā in esse. a solo igit̄ deo pōt mot⁹ volūtari⁹ causari. Adh̄. violentū opponit̄ nāli ⁊ volūtario motui qa vtrūqȝ oportet ꝙ sit a p̄ncipio intrinseco. agens aūt exteri⁹ sic solū nāliter mouet inq̄tū causat ī mobili ītrinsecū p̄ncipiū mot⁹. sicut gnāns qđ dat formā ḡuitad corpi ḡui gnāto mouet ipsū nālit̄ deorsū. nihil āt aliud extrīsecū mouē pōt absqȝ violentia corpus nāle nisi forte p accñs sicut remouēs ꝓhibens. qđ magꝫ vtit̄ motu nāli uel actiōe q̄ causet ipsuȝ. illud igit̄ solum agēs pōt cāre motū voluntatis absqȝ violētia qđ cāt p̄ncipiū ītrīsecuȝ hui⁹ mot⁹ qđ ē potētia ipsa volūtatis. hoc aūt ē de⁹ q aīam sol⁹ creat ut ī 2° ostēsū ē. solus igit̄ de⁹ pōt mouē volūtatē p modū agētis absqȝ violētia. Hic est qđ dī ꝓ°. 21°. Cor regis ī manu dn̄i: quocūqȝ voluerit inclinabit illud. Et Phil. 2°. De⁹ ē q opat̄ in nob ⁊ velle ⁊ pficere ꝓ bona volūtate.

Q, mot⁹ volūtatis causat̄ a deo ⁊ non solū potētia volūtad. LXXXIX

Vidā v̄o nō ītelligētes qualit̄ motū volūtad de⁹ ī nobis cāre possit absqȝ p̄iudicio libertad volūtad: conati sūt has auctoritates male expōnē ut. s. dicēnt ꝙ de⁹ causat ī nob velle ⁊ pficē inq̄tuȝ dat nob v̄tutē volēdi. nō aūt sic ꝙ faciat nos velle hoc uł illud sicut Origenes exponit ī 3° piarchon li. at. defendēs s̄ auctoritates p̄dictas. Et ex h̄ ꝓcessisse videt̄ opīo q̄rūdā q dicebant ꝙ ꝓuidentia nō ē de his q̄ subsūt libero arbitrio. s. de electiōibȝ s̄ ꝓuidētia refert̄ ad extiores euēt⁹. nō.n.q eligit aliqđ ꝯseq uel pficē puta edificare uł ditari sp poterit ad h̄ puenire. ⁊ sic euentus actionū nr̄aꝝ nō subiacent libo arbitrio s̄ ꝓuidētia disponūt̄. qbus quidē auctoritatibȝ sacre scripture resistit̄ euident̄. Dr̄.n. Ysa. 26°. Oia opa nostra opat⁹ es ī nob dn̄e. vñ nō solū v̄tutē volēdi a deo habem⁹ s̄ etiā opationē.

ꝓ.hꝯ ipſū qđ Salomō đıc: Quocūqꝫ
voluerit v̇tet illud· oñdit nō ſolū di-
uinā cauſalitatē ad potētiā volūtatis
extēdi ſ; etiā ad actū ipſiꝰ. Itē. deꝰ
nō ſolū dat rebꝰ v̇tutē. ſ; etiā nlla res
pōt ꝓpa v̇tute agere niſi agat in v̇tute
ipſius ut ſ̄ oñſū ē. g̊ hō nō pōt v̇tute
volūtađ ſibi data vti niſi inq̄tū agit ī
v̇tute dei. illud aūt ī cuiꝰ v̇tute agens
agit ē cā nō ſolū v̇tutis ſ; etiam actus
qđ ī artifice apparet ī cuiꝰ v̇tute agit
inſtr̄m etiā qđ ab hꝯ artifice ꝓpriā for
mam nō accipit ſ; ſolū ab ipo applicat̄
ad actū. deus igit̄ ē cā nobis nō ſolū
volūtatis ſ; etiā volēdi. Amp̄. ꝑfec-
tiꝰ īuenit̄ ordo in ſpūalibꝰ q̄; ī corpa-
libꝰ. ī corpalibꝰ aūt oīs motꝰ cauſat̄ a
p̊ motu. oꝫ igit̄ ꝙ in ſpūalibꝰ oīs mo-
tus volūtađ a prima volūtate cauſet̄
q̄ ē volūtas dei. Adh̄. ſupiꝰ ē oſten-
ſū ꝙ deus ē cā oīs actiōis ⁊ opat̄ in oī
agēte. eſt igit̄ cā motuū volūtađ. Itē
arguit Arꝫ. ī 8° eudimice ethice p hūc
modū. Huiꝰ qđ aliqs ītelligit ꝯſiliet̄ ⁊
eligat ⁊ velit oꝫ aliqđ eſſe cām. qa oē
nouū oportet ꝙ hēat aliquā cām. ſi āt
ē cā eiꝰ aliud ꝯſiliū ⁊ alia volūtas p̄ce-
dens cū nō ſit ꝓcedē in his in īfinituꝫ
oꝫ deuenire ad aliqđ p̊mū. huiꝰmodi
autē p̊mū oportet eē aliqd qđ ē meliꝰ
ratione. nihil aūt ē meliꝰ intellectu ⁊
ratione niſi deus. eſt igit̄ deus primū
p̊ncipiū noſtroꝝ ꝯſilioꝝ ⁊ volūtatū.

Q̄ electiōes ⁊ volūtates hūane ſub-
dūtur dīne ꝓuidētie. LXXXX

X q̄ pꝫ ꝙ oꝫ etiā voluntates
hūanas ⁊ electiōes dīne ꝓui
dentie ſubditas eē. Oīa enī q̄
deꝰ agit· ex ordine ꝓuidētie ſue agit.
cū igit̄ ipſe ſit cā electiōis ⁊ volūtatis
noſtre. ⁊ electiōes ⁊ volūtates noſtre
dīne ꝓuidētie ſubdūt̄. Amp̄. oīa cor
poralia p ſpūalia āmīſtrāt̄ ſicut ſupiꝰ
eſt oñſū. ſpūalia aūt agūt ī corpalia p
volūtatē. ſi igit̄ electiōes ⁊ motꝰ volū
tatū intellectualiū ſub̄arū ad dei ꝓui-
dentiā nō ptinēt· ſeq̄t̄ ꝙ etiā corpalia
ipſiꝰ ꝓuidētie ſubtrahant̄ ⁊ ſic totalit̄
nulla erit ꝓuidētia. Itē. quāto aliq̄
ſūt nobiliora ī vniuerſo· tāto oportet
ꝙ magis pticipent ordinē in q̊ bonū
vniuerſi ꝯſiſtit. vñ Arꝫ. in 2° phicorū
arguit antiq̊s phos q ponebant caſū
⁊ fortunā ī ꝯſtitutōe celeſtiū corpoꝝ
non aūt in inferioribꝰ rebꝰ. ſub̄e autē
ītellectuales ſūt nobiliores ſub̄ijs cor
poralibꝰ. ſi igit̄ ſub̄e corpales q̄tuꝫ ad
ſuas ſub̄as ⁊ actiones cadūt ſub ordi-
ne ꝓuidētie· multo magis ſub̄e intel-
lectuales. ꝓ. ea q̄ ſūt ꝓpinq̊ra fini
magꝭ cadūt ſub ordine q eſt ad finē.
nā eis mediantibꝰ etiā alia ordinant̄
in finē. actiōes aūt ſub̄aꝝ intellectua
liū ꝓpinqus ordinant̄ in deū ſicut in
finē q̄; actiōes aliaꝝ rerū ſicut ſ̄ oſten
ſū ē. magis igit̄ cadūt actiōes intellec
tualiū ſub̄aꝝ ſub ordine ꝓuidentie q̄
deus oīa in ſeipſū ordinat q̄; actiones
aliaꝝ reꝝ. Adh̄. gub̄natio ꝓuidētie
ex amore dīno ꝓcedit q̊ deus res a ſe
creatas amat. in hꝯ. n. p̄cipue conſiſtit
amor ꝙ amās amato bonū velit. quā-
to g̊ deus aliq̄ magis amat magis ſub
eius ꝓuidētia cadūt. Hoc aūt ⁊ ſacra
ſcriptr̄a docet ī p̊s. dicēs. Dñs cuſtodit
oēs diligētes ſe. ⁊ etiā phs in x° eth.
tradit dicēs ꝙ deꝰ maxīe curat de his
q diligūt ītellectū tanq̄; de ſuis ami-
cis. ex quo etiā habet̄ ꝙ maxīe ſub̄as
intellectuales amat. ſub eius igit̄ ꝓui
dentia cadūt eaꝝ volūtates ⁊ electio-
nes. Amp̄. bona īteriora hoīs que
ex volūtate ⁊ electiōe depēdēt ſūt ma
gis ꝓpa hoīs q̄; illa que extra ipſū ſūt
ut adeptio diuitiaꝝ: ul' ſi qd aliud eſt
hꝰmōi. vñ p illa hō dicit̄ eē bonꝰ· nō
aūt p iſta. ſi igit̄ electiōes hūane ⁊ vo
lūtatis motus nō cadūt ſub dīna ꝓui
dentia ſ; ſolū exteriores ꝓuētus· veriꝰ
erit ꝙ res hūane ſint extra ꝓuidētiā
q̄; ꝙ ꝓuidentie ſub ſint. quod qdē ex
pſona blaſſemātiū inducit̄ Iob. 22°.
Circa cardines celi pambulat. nec nr̄a
conſiderat. ⁊ Ezech. 9°. Dereliq̄t dñs
trā. ⁊ dñs nō videt. ⁊ Tren. 3°. Quis ē
iſte q dixit ut fieret dño nō iubente?
Vident̄ aūt q̄dā in doctrina ſacra ſꝫm
p̄dictaꝫ ſnīam ſonare. Dr̄. n. Ecci. 15°.
Deus ab īitio ꝯſtituit hoīem ⁊ reliq̄t
illū in manu cōſilij ſui. ⁊ infra. Appo-
ſuit tibi aquā ⁊ ignē: ad qđ volueris
porrige manū tuā. Ante hoīem vita ⁊
mors bonū ⁊ malū: qđ placueit ei da-
bit̄ illi. ⁊ Deut°. 30. Cōſidera ꝙ hodie
ꝓpoſuerim ī ꝯſpectu tuo vitā ⁊ bonū
⁊ eoꝝ° mortē ⁊ malū. Hec aūt v̇ba ad hꝯ
īducūt̄ ut hoīes eē liberi arbitrij oſtē
dant̄ nō ut eiꝰ electiones a dīna ꝓui-
dentia ſubtrahāt̄. Et ſilit̄er qđ Gregꝰ
niſſenꝰ dicit ī lib° quē de homīe fecit:
ꝓuidentia eſt eorū que non ſūt in no
bis· nō autem eorū que ſūt in nobis.
⁊ Damaſ. eū ſequēs dicit ī 2° li°. ꝙ ea
que ſūt in nob̄ deus p̄noſcit ſ; nō p̄de-
terminat. exponēda ſūt ut ītelligātur
ea q̄ ſūt in nobis dīne determinatiōi
nō eē ſubiecta q̄ſi ab ea nccītatē acci-
pientia.

Quō res humane ad ſupiores cau-
ſas reducant̄. LXXXXI

X his g̊ que ſup̄ oſtenſa ſūt
colligē poſſumꝰ quō hūana
ad ſupiores reducūt̄ cās ⁊ nō
agūt̄ fortuito. Nā electiōes ⁊ volū-
tates īmediate a deo diſponūt̄. cogni-
tio v̊o hūana ad intellectū ptinens a
deo mediātibꝰ āgelis ordīat̄. ea v̊o q̄
ad corpalia ptinēt ſiue ſint intiora ſi-
ue extiora ī vſū hoīs venientia· a deo
mediātibꝰ angelis ⁊ celeſtibꝰ corpibꝰ
diſpenſant̄. Huiꝰ aūt rō gnālit̄ vna ē.
nā oportet oē multiforme ⁊ mutabi-
le ⁊ deficere potēs reduci ſicut ī p̊nci-
piū in aliqđ vniforme ⁊ īmutabile et
deficere nō valēs. oīa aūt q̄ ī nob̄ ſūt
īueniūt̄ eſſe multiplicia variabilia ⁊
defectibilia. pꝫ. n. ꝙ electiōes nr̄e mul
tiplicitatē hn̄t· cū in diuerſis ⁊ a dīſis
diuerſa eligātur. mutabiles etiā ſunt
tū ꝓpter aī leuitatē q nō ē firmatus ī
fine vltimo. tū etiā ꝓpter mutationē
rerū q̄ nos extra circūſtant. ꝙ aūt de-
fectibiles ſint: hoīuꝫ pctā teſtāt̄. dīna
āt volūtas vniformis ē. qa vnū volē-
do oīa alia vult. ⁊ īmutabilis ⁊ indefi
ciens ē ut oñſū ē in p̊. oꝫ g̊ oīuꝫ volun
tatū ⁊ electionū motus in dīnā volū-
tatē reduci· nō aūt in aliquā aliā cau-
ſam. qa ſolus deus nr̄arū volūtatū ⁊
electionū cauſa ē. ſilit̄ aūt ītelligētia
nr̄a multiplicationē hꝫ. qa ex multis
ſenſibilibꝰ v̇itatē intelligibilē q̄ſi cō-
gregamꝰ. eſt etiā mutabil'. qa ex vno
in aliud diſcurrēdo procedit ex notis
ad ignota ꝓueniēs. eſt etiā defectibil'
ꝓpter pmixtionē fantaſie ⁊ ſenſus ut
errores hoīuꝫ oñdūt. angeloꝝ aūt co
gnitōes ſūt vniformes. qa ab ipo vno
v̇itatis fonte. ſ. deo accipiūt v̇itađ co-
gnitionē. eſt etiā īmobilis. qa nō diſ-
currēdo ab effectibꝰ ī cauſas aut eoꝝ°
ſ; ſimplici intuitu purā v̇itatē đ rebꝰ
ītuent̄. eſt etiā īdefectibilis· cū ipſas
rerū nās ſeu q̄dditates ītuēt̄ p ſeipas
circa quas non pōt intellectus errare

ſicut nec ſenſus circa ꝓpria ſenſibilia.
nō aūt q̄dditates rerū ex accn̄tibus ⁊
effectibꝫ coīcamꝰ.oꝫ ḡ ꝙ nr̄a intellec-
tualis cognitio reguleť ꝑ angeloꝝ co-
gnitionē. Ruſus.de corꝑibꝫ huma-
nis ⁊ exterioribꝫ quibꝫ hoīes vtūtur
manifeſtū ē ꝙ ē ī eis multiplicitas cō
mixtiōis ⁊ ɔtrarietatis.⁊ ꝙ nō ſemꝑ
eodē mō moueť·qa motꝰ eoꝝ nō p̄nt
eſſe ɔtinui.⁊ ꝙ defectibilia ſūt ꝑ altra-
tionem ⁊ corruptionē. corꝑa autē ce-
leſtia ſūt vniformia utpote ſimplicia
abſq; oī ɔ̄trietate exiſtētia.motuſ etiā
eoꝝ ſūt vniformes ɔtinui ⁊ ſꝑ eodem
mō ſe habētes. nec ī eis p̄ot eſſe corru
ptio uel alteratio.vn̄ nccīuꝫ ē ꝙ corꝑa
nr̄a ⁊ alia que in vſū noſtꝝ veniūt·ꝑ
motū celeſtiū corpoꝝ reguleņť.

Quō diciť aliqs bene fortunatus ⁊ quō adiuuatur hō ex ſuperioribus cauſis. LXXXXII

Ex his aūt apꝑarē p̄ot quō ali
qs poſſit dici bn̄ fortunatus.
Diciť enī alicui hoī bene ſm̄
fortunā ɔtingere qn̄ aliqđ bonū acci-
dit ſibi p̄ter intentionē·ſicut cū aliqs
fodiens ī agro īuenit theſaurū quem
nō q̄rebat. ɔtigit aūt aliquē operārē
p̄ter intentionē oꝑari ꝓpriam .nō tn̄
p̄ter ītentionē alicuiꝰ ſupioris cui ipe
ſubeſt .ſicut ſi dn̄s aliqs p̄cipiat alicui
ſuo ꝙ vadat ad aliquē locū q̊ ipe aliū
ſeruū iam miſerat illo ig̊rāte·īuentio
ɔſerui ē p̄ter ītentionē ſerui miſſi.nō
aūt p̄ter ītētionē dn̄i mittēd.⁊ iō lꝫ ꝑ
cōꝑatione ad hūc ſeruū ſit fortuitū ⁊
caſuale·nō aūt ꝑ ɔꝑatione ad dn̄m·ſꝫ
ē aliqd ordinatū.cū igiť hō ſit ordina
tus ſm̄ corpꝰ ſub corꝑibꝫ celeſtibus.
ſm̄ intellectū v̊o ſub angelis·ſm̄ vo-
lūtatē aūt ſub deo.p̄ot cōtingē aliqd
p̄ter intentionē hoīs·qđ tn̄ ē ſm̄ ordi
nē celeſtiū corpoꝝ uel diſpōnem āge-
loꝝ uel etiā dei.q̄uis aūt deus ſolꝰ di-
recte ad electionē hoīs opeť tn̄ actio
angeli oꝑať aliqd ad electionē hoīs
ꝑ modum ꝑſuaſionis.actio v̊o corꝑis
celeſtꝭ ꝑ modū diſponēd inq̄tū corꝑa
les celeſtiū corpoꝝ īpreſſiōes ī corꝑa
nr̄a diſponūt ad aliquas electiones.
qn̄ igiť aliqs ex īpreſſiōe celeſtiū cor-
poꝝ ⁊ ſupiorū cāꝝ ſm̄ p̄dictū modū
īclinať ad aliquaſ electiōes ſibi vtiles
quaꝝ tn̄ vtilitatē ꝓpa rōne nō cogno
ſcit ⁊ cū hꝫ ex lumīe ītellectualiū ſub-
ſtantiaꝝ illumīať intellectꝰ eiꝰ ad ea-
dem agēda.⁊ ex dīna oꝑatiōe īclinať
eiꝰ volūtas ad eligēdū ſibi vtile cuiꝰ
rōnē ignorat: diciť eſſe bn̄ fortūatꝰ.⁊
e ɔ̄trio male fortunatꝰ qn̄ ex ſupioribꝫ
cauſis ad ɔ̄tria eius electio inclinatur
ſicut de q̊dā dr̄ Iere.zz°.Scribe virū
iſtū ſterilem: virū q in diebꝫ ſuis nō
ꝓſꝑerabiť.Sꝫ in hꝫ ē attēdēda dr̄ia.nā
imp̄ſſiōes corpoꝝ celeſtiū ī corꝑa nr̄a
cauſant ī nob̄ nālꝭ corpoꝝ diſpōnes
⁊ iō ex diſpōne relicta ex corꝑe celeſti
ī corꝑe nr̄o dr̄ aliqs nō ſolū bn̄ fortu
natꝰ aut male ſꝫ etiā bn̄ natꝰ aut male
ſm̄ quē modū ph̄s dic in magnis mo
ralibꝫ ꝙ bn̄ fortūatū eē ē eē bn̄ natū.
nō.n.p̄ot ītelligi ꝙ hꝫ ex nā ītellectus
dr̄ſa ꝓcedat ꝙ vnus vtilia ſibi eligat
⁊ aliꝰ nociua p̄ter rōnē ꝓpriā·cū nāra
ītellectus uel volūtatis in oībꝫ hoībꝫ
ſit vna. diuerſitas.n.forālis inducēt
diuerſitatē ſm̄ ſpēm. diuerſitas autē
mālis inducit diuerſitatē ſm̄ numeꝝ
vn̄ ſm̄ ꝙ intellectus hoīs illuſtratur
ad aliqd agendū ul' volūtas a deo in-
ſtigať nō diciť hō bn̄ natus ſed magꝭ
cuſtoditus uel gubernatus. Ruſus
attendēda ē circa hꝫ alia dr̄ia. nā oꝑa-
tio angeli ⁊ corꝑis celeſtis ē ſolum ſi-
cut diſponēs ad electiōes. oꝑatio aūt
dei ē ſicut ꝑficiens.cū aūt diſpō que ē
ex corꝑis qualitate uel ītellectꝰ ꝑſua-
ſione nccitatē ad eligēdū nō īducat:
nō ſꝑ hō eligit id qđ āgelꝰ cuſtodiēs
ītendit neq; illud ad qđ corpꝰ celeſte
inclinat.ſꝑ tn̄ hꝫ hō eligit qđ deꝰ oꝑať
in eiꝰ volūtate. vn̄ cuſtodia angelorū
inťdū caſſať ſm̄ illud Iere.ꝑ.Curaui-
mus babilonē ⁊ nō ē curata.⁊ multo
magꝭ inclinatio celeſtiū corpoꝝ. dīna
v̊o ꝓuidētia ſꝑ ē firma. Eſt etiā ⁊ alia
dr̄ia ɔſideranda. nā cū corpus celeſte
non diſponat ad electionē niſi inq̄tū
imp̄mit in corꝑa nr̄a ex qbꝫ hō īcitať
ad eligēdū ꝑ modū q̊ paſſiōes īducūt
ad electionem.oīs diſpō ad electionē
q̄ ē ex corꝑibꝫ celeſtibꝫ ē ꝑ modū ali-
cuiꝰ paſſiōis·ſicut cū qs inducitur ad
aliqd eligēdū ꝑ odiū ul' amorē uel irā
uel aliqd hꝰmōi.ab angelo v̊o diſpo-
niť aliqs ad eligendū ꝑ modū ītellec-
gibilis ɔſideratiōis abſq; paſſiōe·qđ
quidē ɔtingit dupliciť. Qn̄q;.n.illu-
minať intellectꝰ hoīs ab angelo ad co
gnoſcendū ſolū ꝙ aliqd ē bonū fieri·
nō aūt inſtruiť de rōne ꝓpter quā eſt
bonū que ſumiť ex fine.⁊ iō hō qn̄q;
eſtimat ꝙ aliqd ſit bonū fieri. ſi tn̄ q-
rereť q̄re· rn̄deret ſe neſcire. vn̄ qn̄ ꝑ-
ueniet in finē vtilē quē nō ɔſiderauit
erit ſibi fortuitū. Qn̄q; v̊o ꝑ illumina-
tionē āgeli inſtruiť etiā ꝙ hꝫ ſit bonū
⁊ đ rōne q̄re ē bonū q̄ depēdet ex fine
⁊ ſic qn̄ ꝑuenit ad finē quē preconſi-
derauit nō erit fortuitū. Sciendū eſt
etiā ꝙ vis actiua ſpūalis nāe ſicut eſt
altior q̄ꝫ corꝑalis ita ⁊ ē vl'ior. vn̄ non
ad oīa ad que ſe extendit hūana elec
tio ſe extendit diſpō celeſtis corporis.
Ruſus.qa v̊tus hūane aīe uel etiam
angeli ē ꝑticularis in ɔꝑatiōe ad vir-
tutē dīnā.q̄ q̄dē ē vl'is reſpectu oīuꝫ
entiū.Sic ḡ aliqđ bonū accidē p̄teſt
hoī ⁊ p̄ter ꝓpriā ītentiōꝫ ⁊ p̄ter īclina
tionē celeſtiū corpoꝝ ⁊ p̄ter angeloꝝ
illuminationē.nō aūt p̄ter dīnā ꝓui-
dentiā que ē gubernatiua ſicut ⁊ fac-
tiua entis inq̄tū ē ens. vn̄ oportet ꝙ
oīa ſub ſe cōtineat. Sic ḡ aliquid for-
tuitū bonū uel malū p̄ot cōtingē hoī
⁊ ꝑ ɔꝑationē ad ipſū ⁊ ꝑ cōꝑationem
ad celeſtia corꝑa ⁊ ꝑ ɔꝑationē ad āge
los·nō aūt ꝑ ɔꝑationē ad deū. nā ꝑ
cōꝑationē ad ipſū nō ſolū ī rebꝫ hūa-
nis ſꝫ nec ī q̄libet alia re p̄ot eſſe aliqd
caſuale ⁊ īprouiſū. Quia v̊o fortuita
ſūt que ſūt p̄ter intentionē. bona aūt
moralia p̄ter ītentionē eē nō p̄nt cū ī
electione ɔſiſtāt·reſpectu eoꝝ nō p̄ot
dici aliqs bene ul' male fortunatꝰ·licꝫ
reſpectu eoꝝ poſſit aliqſ dici bene uel
male natꝰ qn̄ ex naturali diſpoſitione
corꝑis ē aptus ad electiōes v̊tutū uel
vitioꝝ. reſpectu aūt exterioꝝ bonorū
que p̄ter intentionē hoī euenire p̄nt
p̄ot dici hō ⁊ bene natus ⁊ bene fortu
natus.⁊ a deo gub̄natus.⁊ ab angelis
cuſtoditus. Cōſeq̄tur aūt ex ſupiori-
bus cauſis ⁊ aliud auxiliū q̄tū ad exi
tus ſuaꝝ actionū.cū enī hō ⁊ eligē ha
beat ⁊ ꝓſequi qđ eligit·ī vtroq; a cau
ſis ſupioribꝫ adiuuať interdū ⁊ impe
diť ſm̄ electionē q̄dem ut dictum eſt
inq̄tū hō ul' diſpoīť ad aliqd eligēdū
ꝑ celeſtia corꝑa·uel quaſi illuſtratur
ꝑ angelorū cuſtodiā·uel etiā inclina-
tur ꝑ oꝑationē dīnā. ſm̄ executionē
v̊o inq̄tuꝫ hō ɔſeqť ex aliq̄ ſupiori cā
robur ⁊ efficatiā ad īplēdū qđ eligit.
que q̄dem nō ſolū a deo ⁊ ab angelis
eē p̄ot ſꝫ etiam a corꝑibus celeſtibus

inq̃tū talis efficatia ī corpe ſita ē. manifeſtū ē. n. ꝙ etiā inaīata corpa q̃ſdā vires ⁊ efficatias a celeſtibꝰ corpibus ɔſequūť. ⁊ etiā ꝑter eas que ad q̃litates actiuas ⁊ paſſiuas elemētoꝝ cōſequūť· q̃s etiā nō ē dubiū celeſtibꝰ corporibꝰ eſſe ſubiectas· ſicut ꝙ magnes attrahit ferrū hꝫ ex ꝟtute celeſtis corporis. ⁊ lapides qdē ⁊ herbe alias occultas ꝟtutes. vñ nihil ꝓhibet ꝙ etiaꝫ aliqs hō habeat ex īpreſſiōe corporis celeſtis aliquā efficatiā in aliqbꝰ corporibꝰ faciendis quas alius nō habet puta medicus ī ſanando. ⁊ agricola ī plantādo. ⁊ miles ī expugnādo. Hāc aūt efficatiā multo pfectiꝰ deus hoībꝰ largiť ad ſua opa efficacit̕ exequēda. Q̃tū ğ ad ṗmū auxiliū qđ ē in eligendo dicit̕ deꝰ hoīem dirigē. q̃tuꝫ ꝟo ad ſecūdū auxiliū dicit̕ hoīem ɔfortare. ⁊ hͤ duo auxilia tangunt̕ ſil̕ in ṗs. ubi dr̄. Dn̄s illuminatio mea ⁊ ſalus mea quē timebo· q̃tū ad ṗmū. Deꝰ ꝓtector vite mee. a q̄ trepidabo· q̃tum ad ſecūdū. Sed int̕ hͤ duo auxilia ē dr̄ia duplex. Prima qdem. qa ex auxilio ṗ adiuuať hō tam in his q̄ ꝟtuti hominis ſubdūť q̄ etiā in alijs. ſ; ſecūdum auxiliuꝫ ad illa tm̄ ſe extēdit ad q̄ ꝟtꝰ hoīs valet. ꝙ. n. hō fodiens ſepulchrū īueniat theſaurū ex nulla hoīs ꝟtute ꝓcedit. vñ reſpectu talis ꝓuētus adiuuari pōt hō in hͤ ꝙ inſtigeť ad querēdū ubi ē theſaurꝰ. nō aūt ī hͤ ꝙ ei aliqua ꝟtus deť ad theſauꝝ īueniendū. in hͤ aūt ꝙ medicus ſanat uel miles ī pugna vincat pōt adiuuari in hͤ ꝙ eligat ɔueniētia ad finē. ⁊ in hͤ ꝙ efficacit̕ exequať ꝑ ꝟtutē a ſupiori cā adeptā. vñ ṗmū auxiliū ē ꝟlius. Secūda dr̄ia eſt. qa ſecūdū auxiliū dať ad ꝓſequenduꝫ efficacit̕ ea q̄ intendit. vñ cū fortuita ſint ꝑter intētionē· ex tali auxilio nō pōt dici hō ꝓpe loquēdo bñ fortunatꝰ ſicut pōt dici ex ṗ ut ſ̄ oſtēſū ē. cōtingit aūt hoī bñ uel male ſm fortunā qñqꝫ qdē ipſo ſolo agente· ſicut cū fodiens in t̃rā īuenit theſaurū qeſcentē. qñqꝫ aūt actiōe alterius cāe ɔcurrēte· ſicut cū aliqs vadēs ad forū cauſa emēdi aliqd īuenit debitorem quē non credebat īuenire. In ṗ autē euentu hō adiuuať ad hoc ꝙ aliqd ſibi bñ ɔtingat ſm hͤ ſolū ꝙ dirigiť in eligendo illud cui ɔiūctuꝫ eſt ꝑ accn̄s aliqđ cōmodū qđ ꝓuenit ꝑter intentionē. In 2° aūt euētu oportet ꝙ vtqꝫ agens dirigať ad eligendū actionē ul̕ motū vnde ſibi occurrat. Oportet āt ⁊ aliud conſiderare circa ea que dicta ſūt. dictū ē eni ꝙ ad hͤ ꝙ hoī aliquid bñ ɔtingat uel male ſm fortunā ⁊ ex deo eſt ⁊ a corpe celeſti eſſe pōt inq̃tū hō a deo inclinať ad eligēdū aliquid cui ɔiūctū eſt aliqđ cōmodū ul̕ incōmodū qđ eligens non ꝑconſiderat ⁊ inq̃tū a corpe celeſti ad tale aliqd eligendū ſic diſponiť. hͤ aūt cōmodū uel incōmodū relatū qdē ad electionem hoīs ē fortuitū. relatū ꝟo ad deū rōnē amittit fortuiti· non aūt relatū ad corpus celeſte· qđ ſic pꝫ. Non. n. aliqs euentus amittit rōnē fortuiti niſi reducatur in cām ꝑ ſe. ꝟtus aūt celeſtis corpis ē cauſa agens nō ꝑ modū intellectꝰ ⁊ electiōis ſ; ꝑ modū naťe. nature aūt ē ꝓpriū tendē ad vnū. ſi ğ aliqs effectus nō eſt vnꝰ· nō pōt ꝑ ſe cā eiꝰ eē aliq̄ ꝟtus nālis. cū aūt aliq̄ duo ſibi ꝑ accn̄s ɔiūgunť nō ſūt vere vnū ſ; ſolum ꝑ accidēs. vñ huiꝰ ɔiūctiōis nlľa cauſa naturalis ꝑ ſe cauſa eē pōt. Sic ğ ꝙ iſte hō ex impreſſiōe celeſtis corpis inſtigetur ꝑ modum paſſionis ut dictū eſt ad fodiendū ſepulchꝝ. ſepulchꝝ autē ⁊ locus theſauri non ſūt vnū niſi ꝑ accidens: qa nō habent aliquē ordinē ad īuicē. vñ ꝟtus celeſtis corpis nō pōt ꝑ ſe inclinare ad hͤ totū ꝙ iſte fodiat ſepulchrū et locū ubi eſt theſaurus. ſ; aliqs ꝑ intellectuꝫ agens pōt eſſe cauſa inclinatiōis in hoc totū. qa intelligentis ē multa ordinare in vnū. Patet etiam ꝙ hō qui ſciret theſauꝝ ibi eē poſſet aliū ignorantem ibi mittere ad fodiēdū ſepulchrū in loco eodē ut ꝑter intētionē ſuam īueniret theſauꝝ. Sic igiť huiuſmodi fortuiti euētꝰ reducti ī cām dinā amittūt rōnem fortuiti. reducti ꝟo ī cām celeſtē nequaq̄. Per eandē etiā rōnem apparet ꝙ hō non pōt eē bene fortunatus vniuerſalit̕ ex ꝟtute corporis celeſtis ſ; ſolū q̃tū ad hoc uel illud. Dico aūt vniuerſalit̕ ut aliqs hō habeat in natura ſua īpreſſionē celeſtis corpoꝝ ut eligat ſemꝑ ⁊ in pluribꝰ aliqua quibꝰ ſint ɔiūcta ꝑ accidens aliqua cōmoda uel incōmoda. natura ꝟo nō ordinať niſi ad vnū. ea aūt ſm que hoī accidit bene uel male ſm fortunā non ſūt reducibilia in aliqđ vnū ſ; ſūt īdeterminata ⁊ infinita ut phūs in 3° phicoꝝ dic ⁊ ad ſenſū pꝫ. nō ē ğ poſſibile ꝙ aliqs habeat in natura ſua eligere ſemꝑ ea ad que etiā ꝑ accidēs ſequūť aliq̄ cōmoda. ſed pōt eē ꝙ ex inclinatiōe celeſti inclinať ad eligendū aliqd cui coniūgatur ꝑ accidēs aliqđ cōmodū. ⁊ ex alia inclinatione aliud. ⁊ ex tertia tertiū. nō autē ita ꝙ ex vna inclinatione inclineť ad oīa. ex vna aūt dina diſpoſitione pōt homo ad oīa dirigi.

De fato an ſit ⁊ quid ſit. LXXXXIII

X his aūt que ꝑmiſſa ſūt apparet qd ſit de fato ſentiēdū. Videntes eni hoīes multa in hoc mūdo ꝑ accidens ɔtingere ſi cauſe ꝑticulares ɔſiderenť poſuerūt qdā ꝙ nec etiā ab aliqbꝰ ſupioribꝰ cauſis ordinenť. ⁊ his videbať fatū eē nihil oīo. Quidā ꝟo in aliquas ea altiores cauſaſ reducere ſūt conati ex qbꝰ cum quadā diſpōne ordinate ꝓcedāt. ⁊ hi fatū poſuerūt quaſi ea que vidētur a caſu cōtingere ſint ab aliqua effata ſiue ꝓlocuta ⁊ ꝑordinata ut eēnt. Hoꝝ autē qdā oīa q̄ hic accidūt a caſu contingere reducē ſūt conati ſicut in cauſas in celeſtia corpa etiā electiōes humanas in diſpōne ſiderū cui oīa cum quadā nccītate ſubdi ponebant fatū appellātes· que qdem poſitio īpoſſibilis ē ⁊ a fide aliena ut ex ſupioribꝰ pꝫ. Quidā ꝟo ī diſpoſitione diīne ꝓuidētie oīa reducere voluerūt quecūqꝫ in his inferioribꝰ a caſu ɔtingere videť. vñ oīa fato agi dixerūt· ordinationē que eſt in rebꝰ ex diīna ꝓuidētia fatū nominātes. vñ Boetiꝰ dic ꝙ fatū eſt inherens rebuſ mobilibꝰ diſpoſitio ꝑ quā ꝓuidētia ſuis queqꝫ nectit ordinibus. In q̄ fati deſcriptiōe diſpoſitio ꝓ ordinatiōe poniť. rebꝰ aūt inherēs poniť ut diſtinguať fatū a ꝓuidentia. nā ipſa ordinatio ſm ꝙ in mēte diīna ē nondū rebus īpreſſa ꝓuidētia ē. ſm ꝟo ꝙ iam eſt explicata ī rebꝰ fatū nominať. mobilibus aūt dicit ut oſtendat ꝙ ordo ꝓuidētie a rebꝰ ɔtingētiā ⁊ mobilitatē non aufert ut qdam poſuerūt. Scd̄m hāc ğ acceptionē negare fatū eſt ꝓuidentiā diuinā negare. Sꝫ qa cū infidelibꝰ nec noīa debemus habere coīa ne ex ɔſortio noīuꝫ poſſit ſumi erroris occaſio· nomē fati nō eſt

a fidelibus vtendū ne videamur illis aſſentire q male de fato ſenſerunt oīa neceſſitati ſiderum ſubijciētes. vnde Augꝰ dīc in 5° de ciui. dei. Si qs ꝟtutē uel poteſtatē dei noīe fati appellat: ſententiam teneat · linguam coꝛrigat. ⁊ Gregꝰ dicit ſm eundē intellectum. Abſit a fideliū mentibꝫ ut fatū aliqd eſſe dicant.

De certitudine diuine ꝓuidentie. LXXXXIIII

Difficultas autē q̄dā ex p̄miſſis ſuboꝛit̄. Si .n. oīa q̄ hic inferius agūt̄ etiam cōtingētia ꝓuidētie dīne ſubdunt̄ · opoꝛtet ut videt̄ uel ꝓuidentiā nō eē certā uel oīa ex neceſſitate ꝯtingē. oñdit .n. phs in 6° metaph. ꝙ ſi oēm effectū ponimus habē aliquā cauſam ꝑ ſe. ⁊ iteꝝ ꝙ q̄libet cauſa ꝑ ſe poſita nccīuꝫ ſit effectuꝫ poni · ſeq̄tur ꝙ oīa futura ex neceſſitate eueniāt. ſi .n. qlibet effectꝰ habeat cauſam ꝑ ſe · qdlibet futurū erit reducere in aliquā cām pñtem uł p̄teritā. ſi q̄rat̄ de aliq̄ vtꝝ ſit occidēdꝰ a latronibꝫ. hꝰmōi effectū p̄cedit cā. s. occurſus latronū. hūc āt effectū p̄cedit alia cā. s. ꝙ ipſe exiuit domū. hūc aūt adh̄ alia ꝙ vult querē aquā · quā qdē p̄cedit cā. s. ſitis. ⁊ h̄ cauſat̄ ex comeſtiōe ſalſoꝝ que iam ē uel fuit. ſi g̊ cā poſita nccē ē effectuꝫ poni · nccē ē ꝙ ſi comedat ſalſa ꝙ ſitiat. ⁊ ſi ſitit ꝙ velit q̄rē aquā. ⁊ ſi vult querē aquā ꝙ exeat domū. ⁊ ſi exeat domū ꝙ occurrant ei latrones. ⁊ ſi occurrāt ꝙ occidat̄. g̊ de p̊ ad vltimū nccē ē hūc comedentē ſalſa a latronibꝫ occidi. Cōcludit g̊ phs nō eē verū ꝙ poſita cā nccē ē effectuꝫ poni. qa aliq̄ cā ē que pōt deficē. neqꝫ iteꝝ verū ē ꝙ oīs effectus habeat ꝑ ſe cauſam. qa qd ē ꝑ accidens. s. iſtū volentē aquā querē occurrere latronibꝫ nō habet aliquam cauſam. ex hac ratione apparet ꝙ nō oēs effectus reducant̄ ī aliquā cauſam ꝑ ſe preteritam uel p̄ſentē qua poſita nccē ſit effectuꝫ poni ex neceſſitate ꝯtingē. uel g̊ opoꝛtet dicere ꝙ nō oēs effectuſ dīne ꝓuidentie ſubdantur. ⁊ ſic dīna ꝓuidētia nō ē de omnibꝫ qd ꝑus fuit oſtenſū. uel nō ē neceſſariū ꝙ ꝓuidētia poſita effectus eius ponat̄. ⁊ ſic ꝓuidētia nō ē certa. aut ē neceſſariū ꝙ oīa ex neceſſitate ꝯtingant. ꝓuidentia .n. nō ſolū eſt in p̄ſenti tēpoꝛe uel p̄terito ſ eťno quia nihil poteſt eē ī deo non eternū.

Adh̄. ſi dīna ꝓuidētia ē certa opoꝛtet hanc cōditionalē eſſe verā ſi deus ꝓuidit h̄ · g̊ erit. huiꝰ aūt ꝯditionalis añs ē neceſſariū. qa eſt eternū. g̊ ꝯñs eſt neceſſariū. opoꝛtet eni oīs conditionalis ꝯñs eē neceſſariū cuius añs ē neceſſariū. ⁊ ideo ꝯſequēs ē ſicut ꝯclo antecedentis. qcqd aūt ex neceſſario ſeqtur opoꝛtet eē neceſſariū. ſeq̄t̄ igit̄ ſi diuina ꝓuidētia ē certa ꝙ oīa ex neceſſitate ꝓueniant.   Amp. ſi aliquid ē ꝓuiſum a deo puta ꝙ talis ſit regnaturus. aut g̊ poſſibile ē accidere ꝙ nō regnet · aut non. ſi qdē nō eſt poſſibile ipſū nō regnare · g̊ īpoſſibile ē ipſū non regnare. g̊ neceſſariū ē eū regnare. ſi autē poſſibile eſt eū nō regnare. poſſibili āt poſito nō ſeq̄t̄ aliqd īpoſſibile. ſeq̄t̄ autē dīnā ꝓuidētiā deficē. nō ē igit̄ īpoſſibile diuinā ꝓuidentiā deficere. aut igit̄ opoꝛtet ꝙ ſi oīa ſint ꝓuiſa a deo ꝙ dīna ꝓuidētia nō ſit certa · aut ꝙ omnia ex nccītate eueniant.

Itē argumentat̄ ſic Tulliꝰ in li° de diuinatione. Si oīa a deo ꝓuiſa ſūt certꝰ ē oꝛdo cauſaꝝ. ſi aūt h̄ verū ē oīa fato agūtur. ꝙ ſi oīa fato agūtur · nihil ē in

nr̄a poteſtate. nullū ē g̊ volūtatꝭ arbitriū. ſeqtur g̊ ꝙ tollat̄ liberū arbitriū ſi diuina ꝓuidentia ſit certa. ⁊ eodem mō ſeqtur ꝙ oēs cāe ꝯtigētes tollāt̄.

P̄. dīna ꝓuidētia cauſas medias nō excludit ut ſ̄ oſtenſū eſt. inter cauſas autē ſūt alique contingētes ⁊ deficere valentes. deficere igit̄ poteſt ꝓuidentie effectus. nō eſt igit̄ dei ꝓuidentia certa.   Opoꝛtet aūt ad hoꝝ ſolutionem aliqua repetere ex his que ſ̄ poſita ſūt ut māifeſtū fiat ꝙ nihil diuinā ꝓuidentiam effugit ⁊ ꝙ oꝛdo dīne ꝓuidentie oīo īmutari non poteſt. nec tn̄ opoꝛtet ꝙ ea q̄ ex ꝓuidētia diuina ꝓueniūt ex neceſſitate cūcta ꝓueniāt

P̊ nāqꝫ conſiderandū eſt ꝙ cū deus ſit omniū exiſtētiū cauſa rebus oībꝫ conferens eſſe · opoꝛtet ꝙ ſue ꝓuidentie oꝛdo oēs res complectat̄. quibꝫ .n. eſſe largitus eſt opoꝛtet ꝙ ⁊ conſeruationem largiatur ⁊ ꝑfectionem in vltimo fine conferat. cū autē in quolibꝫ ꝓuidente duo conſiderari opoꝛteat. s. oꝛdinis p̄meditationem ⁊ p̄meditati oꝛdinis inſtitutionem ī rebus q̄ ꝓuidentie ſubdūtur. quoꝝ primū ad cognoſcitiuam virtutē ꝑtinet. aliud ꝟo ad operatiuā. hoc inter vtrāqꝫ differt ꝙ in p̄meditando oꝛdinem tanto eſt ꝓuidētia ꝑfectioꝛ quāto magis vſqꝫ ad mīma oꝛdo ꝓuidentie poteſt ꝑduci. ꝙ enim nos omniū ꝑticulariū oꝛdinem p̄meditari non poſſumus circa ea que ſūt diſponenda a nob̄ · ex defectu noſtre cognitionis ꝓuenit que cūcta ſingularia complecti nō poteſt. tāto aūt vnuſqſqꝫ in ꝓuidendo ſolertioꝛ habet̄ · quāto plura ſingularia p̄meditari poteſt. cuiꝰ aūt ꝓuiſio ī ſolis vniuerſalibꝫ conſiſteret parū de prudentia ꝑticiparet. Sil̄e aūt in omnibꝫ operatiuis artibus cōſiderari poteſt.

Sꝫ ī h̄ ꝙ oꝛdo p̄meditatꝰ rebꝫ īponit̄ tanto eſt dignioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ ꝓuidētia gubnant̄ · quāto vniuerſalioꝛ eſt ⁊ ꝑ plura miniſteria ſuā explicat p̄meditationē. qa ⁊ ipa miſterioꝝ diſpoſitio magnam ꝑtem ꝓuiſi oꝛdinis hꝫ. opoꝛtet autē ꝙ diuina ꝓuidentia in ſūmo ꝑfectionis ꝯſiſtat qa ipe ē ſimplicit̄ ⁊ vniuerſalit̄ ꝑfectus ut in p̊ li° oſtenſū ē. in ꝓuidendo igit̄ ſue ſapīe p̄meditatione ſempit̄na oīa oꝛdinat q̄tūcūqꝫ mīma videant̄. quecūqꝫ ꝟo reꝝ aliqd opant̄ inſtrumentalit̄ agūt ab eo mota ⁊ ei obtēꝑando miniſtrāt ad oꝛdinē ꝓuidētie ab eterno ut ita dicā excogitatū explicandū in rebus. Si aūt oīa q̄ agere poſſūt nccē eſt ut in agendo ei miniſtrēt · īpoſſibile eſt ꝙ aliqd agens dīne ꝓuidentie executionē impediat ſibi ꝯ̄riū agendo. neqꝫ etiā poſſibile eſt diuinā ꝓuidentiā impediri ꝑ effectū alicuiꝰ agentis uel patientis cū oīs ꝟtus actiua ⁊ paſſiua ſit in rebꝰ ſm dīnā diſpōnē cauſata. īpoſſibile ē etiā ꝙ īpediat̄ dīne ꝓuidentie executio ꝑ ꝓuidētis īmutationē · cū deꝰ ſit oīo īmutabilis ut ſ̄ oſtenſū ē. relinq̄t̄ g̊ ꝙ dīna ꝓuiſio oīo caſſari nō poteſt.

Deinceps aūt ꝯſiderandū eſt ꝙ oē agens intendit ad bonū ⁊ melius qd poteſt ut ſ̄ oſtenſū eſt. bonū aūt ⁊ melius non eodē modo conſiderātur ī toto ⁊ in partibꝫ. in toto .n. bonū eſt īntegritas q̄ ex ꝑtiū oꝛdine ⁊ ꝯpōne relinquit̄. vn̄ meliꝰ ē toti ꝙ ſit int̄ ꝑtes eiꝰ diſparitas ſine q̄ oꝛdo ⁊ ꝑfectio totiꝰ eſſe non poteſt q̄ꝫ ꝙ omnes partes eſſent equales vnaqueqꝫ earum ꝑueniente ad gradū nobiliſſime partꝭ. quelibet aūt pars inferioꝛis gradus in ſe conſiderata melioꝛ eſſet ſi eſſet in gradu ſuperioꝛis partis · ſicut patet ī coꝛpoꝛe humano. dignioꝛ enim pars eēt

A. D. L. O. L. D. Z.

pes hoīs ſi oculi pulchritudinē ⁊ vir-
tutē haberet. corp⁹ aūt totū eēt imp-
fectius ſi ei pedis officium deeſſet. ad
aliud igiť tēdit intētio pticularis agen
tis ⁊ vlis. nam pticulare agens tendit
ad bonū ptis abſolute ⁊ facit eā quan
to meliorem pōt. vniuerſale aūt agēs
tendit ad bonū toti⁹. vn̄ aliqs defect⁹
ē pter intētionē pticularis agētis qui
ē ſcdm intētionē agentis vniuerſalis.
ſicut pȝ ꝙ generatio femine ē pter in-
tentionē nature pticularis. i. hui⁹ vtutis
que ē ī hoc ſemine que ad hͦ tendit ꝙ
pficiat cōceptus quāto magis poteſt.
eſt aūt de intētione nature vniuerſal'
i. vtutis vniuerſal' agentis ad gnātio-
nē īferiorū ꝙ femīa generet̃ ſine qua
gnātio multoꝝ aīaliū ɔpleri non poſ
ſet. ⁊ eodē modo corruptio ⁊ diminu-
tio ⁊ oīs defectus ē de intētione naťe
vniuerſalis nō aūt nature pticularis.
nā q̄libet res fugit defectū. tendit vo
ad pfectionē q̄ꝫtū ī ſe ē. Pȝ g̊ ꝙ de in-
tentione pticularis agētis eſt ꝙ effec-
tus ſuus fiat pfect⁹ q̄ꝫtūcūqꝫ pōt ī gnē
ſuo. de intētione aūt naťe vlis ē ꝙ hic
effectus fiat pfectus tali pfectiōe pu-
ta pfectione maſculi. ille aūt pfectiōe
femine. Inť ptes autē totius vniuerſi
pma diſtinctio apparet ſm ɔtingēs ⁊
nccīuȝ. ſupiora. n. in entibꝫ ſūt nccīa ⁊
incorruptibilia ⁊ īmobilia. a qua qdē
ɔditiōe tāto magꝭ deficiūt quāto ī īfe
riori gradu ɔſtituūť ita ꝙ infima cor-
rūpunť qdē q̄ꝫtū ad eē ſuū. mouētur
vo q̄ꝫtuȝ ad ſuas diſpōnes. ſuos etiam
effectus non de nccītate ſꝫ ɔtingenter
pducūt. quodlibet igiť agēs qd eſt ps
vniuerſi intēdit inq̄ꝫtū pōt in ſuo eſſe
⁊ naturali diſpoſitione pſiſtere ⁊ ſuū
ſtabilire effectū. deus aūt q ē vniuer-
ſi gubernator intēdit ꝙ effectuū ei⁹ hͦ

qdē ſtabiliatur p modū nccītatis. hic
aūt ɔtingenť. ⁊ ſm hͦ diuerſas cauſas
eis adaptat his quidē nccīas his aūt
ɔtingētes. cadit igiť ſub ordine dīne
puidētie nō ſolū hūc effectū eē ſꝫ hūc
effectū eē ɔtigenť. aliū aūt neceſſario.
⁊ ſcdm hͦ q̄dam eorū que diuine pui-
dentie ſubdūť ſūt nccīa. q̄dam vo cō-
tingētia. nō aūt oīa nccīa. Pȝ g̊ ꝙ ⁊ ſi
dīna puidētia ſit p ſe cā hui⁹ effectus
futuri ē etiā pn̄tis ⁊ pteriti. magꝭ aūt
ab eťno. nō tn̄ ſeqtur ut pma rō pce-
debat ꝙ effectus ſit d nccītate futur⁹.
eſt. n. dīna puidētia p ſe cā ꝙ hͦ effect⁹
cōtingenť pueniat ⁊ hͦ caſſari nō pōt.
Ex quo etiā pȝ ꝙ hͦ cōditionalis eſt
vera. ſi deus puidit hͦ futurū hoc erit
ſicut ſecūda rō pcedebat. ſꝫ ſic erit ſi-
cut de⁹ puidit illud eē futurū. proui-
dit aūt illud ɔtingenť. ſeqť g̊ īfallibi-
liter ꝙ erit ɔtingenť nō nccīo. Patet
etiā ꝙ hͦ qd poniť puiſū eſſe a deo ut
ſit futurū ſi ſit de gnē ɔtingētiū potit
nō eē ſm ſe ɔſideratū. ſic. n. puiſū eſt
ut ſit cōtingēs potens nō eē. nō tn̄ eſt
poſſibile ꝙ ordo puidētie deficiat qn
ɔtingenter eueniat. ⁊ ſic tcīa rō ſoluiť.
vn̄ pōt poni ꝙ iſte nō ſit regnatur⁹ ſi
ſm ſe cōſidereť. nō aūt ſi cōſidereť ut
puiſū. Illud āt qd Tulli⁹ obicit. ſm
pmiſſa friuolū apparet. cū. n. dīne pui
dentie non ſolum ſubdantur effectus
ſed etiā cauſe ⁊ modi eēndi ut ex pre-
miſſis pȝ. non ſeqtur ꝙ ſi oīa dei pui-
dentia agūtur ꝙ nihil ſit in nobis. ſic
enī ſūt a deo puiſa ut p nos libē fiant
Neqꝫ etiā defectibilitas cāꝝ ſecūdaꝝ
qbꝫ mediantibꝫ effect⁹ dīne puidētie
pducūtur certitudinē puidētie pn̄t
auferre ut qnta rō pcedebat. cum ipe
deus in omnibus opetur ⁊ p ſuo ar-
bitrio volūtatis ut ſ̄ oſtenſū ē. vnde

ad ei⁹ puidētiā ptinet ut cāſ defecti-
biles qn̄qꝫ ſinat deficē. qn̄qꝫ eas ad ef-
fectū cōſeruet. Ea vo q̄ ad nccītatē
puiſorū a deo poſſent aſſumi ex certi-
tudine diuine puidētie ſup̄ ſoluta ſūt
cū de dei ſcīa ageretur.

Q. īmobilitaſ dīne puidētie vtilitatē
orōnis nō excludit. LXXXXV

Onſiderare etiā oȝ ꝙ ſicut di
uine puidētie īmobilitas ne-
ceſſitatē rebꝫ puiſis nō impo
nit ita etiā nec orōnis vtilitatē nō ex-
cludit. Nō. n. ad hͦ orō ad deū fūditur
ut eťna puidentie diſpō īmuteť. hͦ enī
īpoſſibile ē. ſꝫ ut aliqs illud qd deſide-
rat aſſeqť a deo. Pīs. n. deſiderijs ra-
tionalis creaťe ɔueniēs ē ꝙ de⁹ aſſen-
tiat. nō tanq̄ꝫ deſideria nr̄a moueant
īmobilē deū ſꝫ ex ſua bonitate pcedit
ut cōuenienť deſiderata pficiat. Cū enī
oīa nālr bonū deſiderāt ut ſ̄ pbatū ē.
ad ſupeminentiā autē dīne bonitatis
ptinet ꝙ eē ⁊ bn̄ eſſe oībꝫ ordine q̄dā
diſtribuat. ɔn̄s ē ut ſm ſuā bonitatē
deſideria pia q̄ p orōnē explicanť ad-
īpleat. Adhͦ. ad mouentē ptinet ut
illud qd moueť pducat ad finē. vnde
⁊ p eandē nām aliqd moueť ad finē
⁊ ɔſeqť finē ⁊ ī eodē qeſcit. oē aūt deſi
deriu ē qdā mot⁹ ad bonū. q qdē nō
pōt rebꝫ ineſſe niſi a deo q ē p eſſentiā
ſuā bon⁹ ⁊ fons bonitatꝭ. mouēs. n. oē
mouet aliqd ſilē ſibi. ad deū igiť pti-
net ſm ſuā bonitatē ꝙ deſideria nr̄a
ɔueniētia q̄ p orōnē explicanť ad ef-
fectū ɔuenientē pducat. Itē. quā-
to aliq̄ ſūt ppinquora mouēti. tāto effi
caci⁹ īpreſſionē mouētis aſſequūtur.
nā ⁊ q̄ ppinquora ſūt igni magꝭ ab ipo
caleſiūt. ſubē aūt ītellectuales ppin-

quores ſūt deo q̄ꝫ ſubē nāles īaīate. ef-
ficatior eſt igiť impſſio dīne motiōis
ī ſubīis ītellectualibꝫ q̄ꝫ ī ſubīis alijs
nālibꝫ. corpa aūt nālia intantū parti-
cipāt de motiōe dīna ꝙ nālē appetitū
boni ɔſequūť ex ea ⁊ etiā appetit⁹ cō-
plexiōeȝ. qd qdē fit dū ppos fineſ cō-
ſequūť. multo igiť magꝭ ītellectuales
ſubē deſideriorꝝ ſuoꝝ q̄ p orōnē ſuam
deo offerūt īpletiōeȝ ɔſequūť. Amp
de rōne amicitie ē ꝙ amans velit im-
pleri deſideriū amati inq̄ꝫtuȝ vult ei⁹
bonū ⁊ pfectionē. ppť qd dr̄. ꝙ ama-
torꝝ ē idē velle. oſtn̄ ē aūt ſ̄ ꝙ de⁹ ſuā
creaturā amet. ⁊ tāto magꝭ vnāquāqꝫ
quāto pl⁹ de bonitate pticipat q̄ ē pri
mū ⁊ pncipale amatum ab ipſo. vult
igiť īpleri deſideria rōnalis creature
q̄ pfectiſſime dīnā bonitatē pticipat
inť ceťas creaťas. ſua aūt volūtas ē p-
fectiſſima cā reꝝ. eſt. n. cā reꝝ p ſuam
volūtatē ut ſ̄ oſtn̄ ē. ad bonitatē igiť
dīnā ptinet ut īpleat deſideria rōnal'
creaťe ſibi p orōnē ppoſita. Pͦ. bonū
creaťe deriuatū ē ſm quandā ſilitudi
nē a bonitate dīna. hͦ aūt maxime cō-
mēdabile ī hoībꝫ apparet ut iuſte pe-
tētibꝫ aſſenſū nō denegēt. ex hͦ. n. vo-
cāť liberales. clemētes. miſericordes
⁊ pij. maxīe igiť hͦ ad dīnā bonitatē
ptinet ut pias orōnes exaudiat. Hinc
ē qd dr̄ in ps. Volūtatē timētiū ſe fa-
ciet. ⁊ orōnes eorū exaudiet. ⁊ ſal. fa.
eos. Math. 7°. dn̄s dic. Oīs q petit ac-
cipit. ⁊ q q̄rit īuenit. ⁊ pulſanti apieť.

Q. petitiones orantiū nō ſp admit-
tunť a deo. LXXXXVI

On ē aūt incōueniēs ſi qn̄qꝫ
petitiōes orantiuȝ nō admit-
tanť a deo. Ea. n. rōne oſtn̄ ē

ꝙ deus deſideria rõnalis creature ad·
implet inq̃tũ deſiderat bonum. qñq̃
aũt ɔtingit ꝙ id qδ petit nõ eſt verũ
bonũ ſ; apparens· ſimplicit̃ aũt malũ.
nõ ē igit̃ talis oẽo a deo exaudibilis.
Hinc eſt quod dicit̃ Jac. 4°. Petitis ⁊
nõ accipit eo ꝙ male petatis. Similit̃
autem ex h̃ ꝙ deus ad deſiderandum
mouet· oſtenſũ ē ɔueniẽs eẽ ꝙ deſide
ria ĩpleat. mobile aũt ad finẽ mot⁹ nõ
pducit̃ a mouente niſi mot⁹ ɔtinuet̃.
ſi igit̃ mot⁹ deſiderij p orõnis inſtan·
tiã nõ ɔtinuet̃. nõ ē incõueniẽs ſi oẽo
effectũ debitũ nõ ſortiat̃. Hinc ē ꝙ do
min⁹ dic Luce. 18°. Om̃ oportet ſemp
orare ⁊ nõ deficẽ. ⁊ .1. Theſſal. 5°. dicit
apl̃s. Sine intermiſſiõe orate. Rurſus
oſtenſũ ē ꝙ deus rõnalis create decẽt
deſideriũ ĩplet inq̃tũ ei appropĩquat.
appropinquat aũt qs ei p cõteplatio·
nem ⁊ deuotã affectionẽ ⁊ humilem
⁊ firmã intentionẽ. illa igit̃ oẽo q̃ ſic
deo nõ appropinquat nõ ē a deo exau·
dibilis. vñ in ps. dr̃. Reſpexit in ora·
tionẽ humiliũ. ⁊ Jac. p̊. Poſtulet aũt
ĩ fide nihil heſitans. Itẽ. oñſũ ē ꝙ ra·
tione amicitie de⁹ vota pioꝝ exaudit.
q igit̃ a dei amicitia declinat nõ eſt di·
gnũ ut ei⁹ oẽo exaudiat̃. Hĩc ē ꝙ pṽ.
28°. dr̃. Qui declinat aurẽ ſuã ne audi
at legẽ· oẽo ei⁹ erit execrabilis. ⁊ Yſa.
p̊. Cũ multiplicaueritis orõnẽ· nõ ex·
audiã: manus. n. vr̃e ſanguine plene
ſũt. Ex hac aũt radice pcedit ꝙ qñq̃
aliqs dei amicus nõ exaudit̃ qñ p his
rogat q nõ ſũt dei amici· ſcḋm illud Je·
re. 7°. Tu ĝ noli orare p pp̃lo h̃. nec aſ·
ſumas p eis laudẽ ⁊ orõnẽ. ⁊ nõ obſi·
ſtas mi. q̃a nõ exaudiã te. Cõtingit ãt qñq;
q aliqs ex amicitia denegat qδ petit̃
ab amico. q̃a cognoſcit hoc ei eẽ nociuũ
uł ɔ̃riũ ei magł expedire· ut medicus
infirmãti qñq; denegat qδ petit cõſi·
derans ꝙ non expedit ei ad ſalutẽ cor
poris cõſequẽdã. vñ cũ oñſũ ſit ꝙ de⁹
ex amore quẽ ad creaturã rõnale ha·
bet ei⁹ deſideria impleat p orõnẽ ſibi
ppoſitã· nõ ē mirãdũ ſi qñq; eoꝝ etiã
qs p̃cipue diligit petitiõ; nõ ĩplet· ut
ĩpleat qδ petenti magł expedit ad ſa·
lutẽ. ppt̃ qδ a Paulo ſtimulũ carnis
nõ amouit q̃uis h̃ ter peteret pudẽs
h̃ ei eſſe utile ad hũilitat̃ ɔſeruationẽ
ut hr̃. 2. Cor. 12°. vñ ⁊ Math. 20. qui·
buſdã dr̃. Neſcit qd petat. Ro. 8°. dr̃
Nã qd orem⁹ ſicut oportet: neſcim⁹.
⁊ ppt̃ h̃ Aug⁹ dic ĩ ep̃la ad Paulinũ
⁊ Therasiam. Bon⁹ dñs q nõ tribuit
ſepe qδ volum⁹ ut qδ mallem⁹ attri·
buat. Pꝫ igit̃ ex p̃miſſis ꝙ eorũ que
fiũt a deo cã ſũt orõnes ⁊ pia deſide·
ria. oñſũ ē aũt ſ̃ ꝙ diuina pudẽtia cau·
ſas alias nõ excludit· qn poti⁹ ordinat
eas ad hoc ꝙ ordo que apud ſe ſtatuit
rebꝫ ĩponat̃. ⁊ ſic cãe ſecũde puidẽtie
nõ repugnãt ſ; magis pudentie exe·
quũt̃ effectũ. Sic ĝ orõnes apud deũ
efficaces ſũt· nõ tñ ordinẽ ĩmutabilẽ
diue puidẽtie ſoluũt. q̃a ⁊ h̃ ipſũ ꝙ ta
li petẽti h̃ ɔcedat̃· ſub ordine diue p
uidẽtie cadit. Siĺe ē ĝ dicẽ nõ eẽ ora·
dũ ut aliq̃d cõſeq̃mur a deo: q̃a ordo
ſue puidẽtie ē ĩmutabiĺ· ac ſi diceret̃
ꝙ nõ eẽt ambulãdũ ut ueniam⁹ ad
locũ· nec comedendũ ut nutriamur.
q oĩa patet eẽ abſurda. Excluditur ĝ
ex p̃miſſis duplex error circa orõnẽ.
Quidã. n. dixerũt nullũ eẽ orationis
fructũ· qδ q̃dẽ dicebãt tam illi q ne·
gabant diuinam pudentiã dĩo ſicut
epicurei· q̃; illi qui res humanas diui·
ne pudentie ſubtrahebant· ſicut ali·
qui peripateticorũ· nec non ⁊ illi qui
oĩa q̃ pudentie ſubiũt ex neceſſitate

ɔtingere arbitrabant̃ ſicut ſtoici. Ex
his. n. oĩbꝫ ſeq̃t̃ ꝙ nullus ſit orationis
fruct⁹ ⁊ p ɔñs ꝙ oĩs deitat̃ cult⁹ fiat
ĩ vanũ· q q̃dẽ error tangit̃ Malach. 3°.
Dixiſtĩ inq̃t: van⁹ ē q ſeruit deo. ⁊ qδ
emolumentũ q̃a cuſtodiuim⁹ p̃cepta
ei⁹. ⁊ q̃a ãbulauim⁹ triſtes corã dño
exercituũ? Quidã ṽo e ɔ̃rio diuinã
diſpõnẽ ṽtibilem orõnibꝫ eẽ dicebãt
ſicut egyptij dicebãt ꝙ fatũ orõnib⁹
⁊ q̃buſdã imaginibꝫ ſubfumigatiõi·
bus ſiue ĩcantatõibꝫ ṽtebat̃. ⁊ ad hũc
ſenſũ ptinere vident̃ q̃dã q̃ ĩ ſcriptu·
ris diuĩs dicũt̃ ſcḋm id qδ p̃ma facie ap
paret ex eis. Dr̃. n. Yſa. 38°. ꝙ Yſaias
ex mandato dñi dixit Ezechie regi. h̃
dicit dñs. Diſpone domui tue q̃a mo·
rieris tu ⁊ non viues. ⁊ ꝙ p⁹ orationẽ
Ezechie factũ ē ṽbũ dñi ad Yſaiã di·
cẽs. Vade ⁊ dic Ezechie: Audiui orõ·
nẽ tuã. ecce ego adijciã ſup dies tuos
15. ãnos. Et Jere. 18° dr̃ ex pſona dñi.
Repente loq̃r aduerſũ gentẽ ⁊ aduer
ſũ regnũ ut eradicẽ ⁊ deſtruã ⁊ diſpẽr
dã illud. ſi pñiã egerit gens illa a ma·
lo ſuo qδ locut⁹ ſũ aduerſuꝫ eã· agam
⁊ ego pñiam ſup malo qδ cogitaui ut
facerẽ ei. ⁊ Johel. 2°. Cõuertimini ad
dñm deũ veſtrũ: q̃a benign⁹ ⁊ miſeri
cors eſt. qs ſcit ſi ɔuertat̃ ⁊ ig̃ſcat de⁹.
Hec aũt ſi ſcḋm ſupficiẽ intelligant̃· ad
incõueniẽs ducũt. Seq̃t̃. n. p̊ ꝙ volũ·
tas dei ſit mutabilis. itẽ ꝙ aliquid ex
tpe deo adueniat. ⁊ vlteri⁹ ꝙ aliqua q̃
tpaliter in creaturis ſũt ſint cauſa ali·
cui⁹ exñtis ĩ deo· q̃ ſũt mãifeſte ĩpoſ·
ſibilia ſicut ex ſupioribus pꝫ. Aduer·
ſant̃ aũt auctoritatibꝫ ſacre ſcripture
q̃ infallibilẽ ɔtinẽt ṽitatẽ ⁊ expſſam.
Dr̃. n. Nũeri. 23°. Nõ ē deus q̃ſi homo
ut mẽtiat̃. nec ut fili⁹ hoĩs ut mutet̃.
dixit ĝ ⁊ nõ faciet· locut⁹ ē ⁊ nõ ĩple
bit? ⁊ p̊ Regł. 15°. Triumphator ĩ iſrł
nõ pcet. ⁊ penitudine nõ flectet̃. neq;
enĩ hõ eſt ut agat pñiam. Malach. 3°.
Ego dñs ⁊ nõ mutor. Si qs aũt dili
gent̃ cõſideret circa p̃dicta ĩueniet ꝙ
oĩs error q in his accidit ex h̃ puenit
ꝙ nõ ɔſiderat̃ oĩa int̃ ṽlem ordinẽ ⁊
pticularẽ. cũ. n. oẽs effect⁹ ordinẽ ad
ĩuicẽ hẽant ſcḋm ꝙ ĩ vna cã ɔueniũt· oꝫ
tãto coĩorẽ ordinẽ eẽ quãto eſt ṽlior
cã. vñ ab ṽli cã q̃ de⁹ ē ordo pueniẽs
nccẽ ē ꝙ oĩa cõplectat̃. nihil igit̃ phi·
bet aliquẽ pticularẽ ordinẽ uł p ora·
tionẽ uł p aliquẽ aliũ modũ ĩmutari.
eſt. n. ex̃ illum ordinẽ aliq̃d qδ poſſit
ipſũ ĩmutare. ppter qδ non ē mirũ ſi
egyptij reducẽtes rerũ hũanaꝝ ordi·
nem ĩ corpa celeſtia poſuerũt fatũ ex
ſtellis pueniẽs aliq̃bꝫ orõnibꝫ ⁊ riti·
bus poſſe ĩmutari. nam ex̃ celeſtia cor
pora ⁊ ſup̃ ea ē deus q põt celeſtiũ cor
poꝝ ĩpedire effectũ q ĩ iſtis inferiori·
bus ex illoꝝ ĩpreſſiõe ſecutur⁹ erat. ſ;
extra ordinẽ cõplectentẽ oĩa non põt
poni aliq̃d p qδ poſſit ordo ab ṽli cã
dependẽs euerti. ppter qδ ſtoici qui ĩ
deũ ſicut in cãm ṽlem oĩuꝫ ordĩs reꝝ
reductionẽ ɔſiderabãt ponebãt ꝙ or
do inſtitut⁹ a deo nłła rõne poſſit ĩmu
tari. ſ; ĩ h̃ iterũ a ɔſideratiõe ṽlis ordi
nis recedebãt ꝙ pouebant orõnes ad
nihil utiles eẽ tanq̃ arbitrent̃ volun·
tates hoĩuꝫ ⁊ eoꝝ deſideria ex q̃bꝫ ora
tiões pcedũt ſub illo ṽli ordine nõ cõ
p̃hendi. cũ. n. dicũt ꝙ ſiue orõnes fiãt
ſiue nõ nihilomin⁹ idẽ effectus ſeq̃t̃
ĩ rebꝫ ex ṽli ordine eoꝝ· manifeſte ab
illo ṽli ordine vota orantiũ ſeq̃ſtrant
ſi. n. hec ſub illo ordĩe ɔphendãtur:
ſicut p alias cauſas· ita ⁊ per h̃ ex diui
na ordinatiõe aliq̃ effectus ſequũtur.
Idem ĝ erit excludẽ orõnis effectũ ⁊

oīuꝫ aliaꝝ cāꝝ. Q̄ ſi aliis cauſis imobilitas diui ordinis effectꝯ nō ſubtrahit, neqꝫ orationū efficaciā tollit. Valent igit̄ orōnes nō quaſi ordinē eterne diſpōnis īmutātes ſ; q̄ſi ſub tali ordine etiā ipē exn̄tes. nihil aūt ꝓhibet p orationū efficaciā aliquē pticularē ordinē alicuiꝯ inferioris cauſe īmutari deo faciēte q oēs ſupgredit̄ cauſas. vn̄ ſub nll'a nccitate ordīs alicuiꝯ cāe ɔtinet̄. ſ; eꝯ̊ oīs nccitas ordīs īferiorꝫ cauſe ɔtinet̄ ſub ipō q̄ ab eo inſtitutus. inq̄ꝫtū ḡ p orationē īmutat̄ aliqd de ordine inferioꝝ cāꝝ īſtituto a deo ꝓpt̄ oratiōes pioꝝ. dicit̄ deꝯ cōuerti uel penitere. nō q̄ etna eiꝯ diſpō mutetur ſ; qa mutat̄ aliqs eiꝯ effectꝯ. vn̄ ⁊ Gregꝯ dic q̄ nō mutat deꝯ ɔſiliū q̄uis qn̄qꝫ mutet ſn̄iam. nō tn̄ illā que exp̄mit diſpōnē eternā ſ; illam ſententiam q̄ exp̄mit ordinē inferiorū cauſarū. ſm quā Ezechias erat moriturꝯ uel gens aliq̄ ꝓ pctīs ſuis punienda. talis aūt īmutatio ſn̄ie dei trāſūptiua locutiōe dicit̄ pn̄ia inq̄ꝫtū deus ad penitentis ſilitudinē ſe hꝫ cuiꝯ ē mutare qđ fecerat. p quē modū dicit̄ ⁊ metaphorice iraſci inq̄ꝫtum puniēdo facit iraſcentis effectum.

Quō diſpoſitio dīne ꝓuidētie habeat rationem. LXXXXVII

X his aūt que p̄miſſa ſūt manifeſte videri pōt ut ea q̄ ſūt p dīnā ꝓuidentiā diſpenſata ſequūt̄ aliquā rōnē. Oſtenſū eſt. n. q̄ deus p ſuā ꝓuidentiā oīa ordinat ī diuinā bonitatē ſicut in finē. nō aūt hoc mō q̄ aliqd dīne bonitati p ea q̄ fiūt accreſcat ſ; ut ſimilitudo ſue bonitatꝫ inq̄ꝫtū poſſibile eſt īprimat̄ in rebus. Quia vo oēm creatā ſubām a pfectione dīne bonitatꝫ deficē nccē ē. ut pfectius dīne bonitatꝫ ſilitudo rebꝫ coīcaret̄. oportuit eſſe dīſitatē ī rebꝫ: ut qđ pfecte ab vno aliquo repn̄tari nō pōt. p diuerſa diuerſimode pfectiori modo repn̄taret̄. nam ⁊ hō cū mētis cōceptū vno vocali vbo videt ſufficient̄ exp̄mi nō poſſe. vba diuerſimode multiplicat: ad exp̄mendā p dīſa ſue mētis ɔceptionē. ⁊ in h̄ etiā dīne pfectionis eminētia ɔſiderari poteſt q̄ pfecta bonitas que in deo ē vnite ⁊ ſimplicit̄. in creaturis eē non pōt niſi ſm modū diuerſū ⁊ p plura. res autē p hoc diuerſe ſūt q̄ formas habēt diuerſas a qbꝫ ſpeciem ſortiūt̄. Sic igit̄ ex fine ſumit̄ rō diuerſitatis formaꝝ ī rebꝫ. Ex diuerſitate aūt formaꝝ ſumit̄ rō ordinis in rebꝫ. cū. n. forma ſit ſm quā res hꝫ eſſe. res aūt q̄libet ſm q̄ hꝫ eē accedit ad ſilitudinē dei qui ē ipſū ſuū eē ſimplex. nccē ē q̄ forā nihil ſit aliud q̄ꝫ dīna ſilitudo pticipata ī rebꝫ. vn̄ ɔueniēt Ar. ī p̊ phicoꝝ de forā loquēſ dic q̄ ē dīnū qđdā ⁊ appetibile. ſilitudo aūt ad vnū ſimplex ɔſiderata dīſificari n̄ pōt niſi ſm q̄ magꝫ ⁊ minꝯ ſilitudo ē ꝓpinq̄ uel remota. quāto aūt aliqd ꝓpinqus ad dīnā ſimilitudinē accedit pfectꝯ ē. vn̄ ī formis differentia eē nō pōt niſi q̄ vna pfectior exiſtit q̄ꝫ alia. ꝓpter qđ Ar. ī 8° metaph. diffinitiōes p quaſ̄ nature rerū ⁊ forme ſignt̄ aſſimilat numeris in qbus ſpēs variant̄ p additionē uel ſubtractionē vnitatis. ut ex h̄ det̄ intelligi q̄ formaꝝ diuerſitaſ̄ diuerſū ḡdū pfectiōis reqrit. Et hoc euident̄ apparet naturas rerū ſpeculāti. Inueniet enim ſi quis diligenter conſideret gradatim reꝝ diuerſitatē cōpleri. nam ſupra inaīata corpa īueniet plantas. ⁊ ſup has irrōnabilia aīalia. ⁊ ſup has intellectuales ſubſtantias. ⁊ ī ſingulis hoꝝ īueniet dīſitatē ſm q̄ q̄dā ſūt aliis pfectiora ītantū q̄ ea que ſūt ſup̄ma inferiorꝫ generis vident̄ ꝓpinqua ſuperiori generi ⁊ eꝯ̊. ſicut aīalia īmobilia ſunt ſimilia plantis. vnde ⁊ Dyoꝯ dic 7° ca° đ diui. noībꝫ. q̄ diuina ſapīa coīūgit fines p̄moꝝ principiis ſecūdoꝝ. vn̄ pꝫ q̄ rerū dīſitas exigit q̄ nō ſint oīa eq̄lia ſ; ſit ordo in rebus ⁊ ḡdus. Ex dīſitate aūt formaꝝ ſm q̄s rerū ſpēs dīſificāt̄ ſeqt̄ ⁊ operationū dīa. cū. n. vnūqđqꝫ agat ſm q̄ ē actu: q̄ eni ſūt ī potētia ſm q̄ huiꝯ modi īueniūt̄ actionis expertia. eſt aūt vnūqđqꝫ ens actu p formā. oꝫ q̄ operatio rei ſequat̄ formā ipiꝯ. oꝫ ḡ q̄ ſi ſint dīſe forme q̄ habeāt dīſas operatiōes. Quia vo p ꝓpriā actionē res quelibꝫ ad ꝓpriū finē ptingit. nccē ē ⁊ ꝓpos fines diuerſificari ī rebꝫ q̄uis ſit finis vltimꝯ oībꝫ cōis. Seqt̄ etiā ex dīſitate foraꝝ dīſa habitudo marie ad res. cū. n. forme diuerſe ſint ſm q̄ quedaꝫ ſūt aliis pfectiores. ſūt int̄ eas aliq̄ intantū pfecte q̄ ſunt p ſe ſubſiſtētes ⁊ pfecte ad nihil īdigētes mãe fulcimēto. q̄dā vo p ſe pfecte ſubſiſtē nō pn̄t ſ; mãm pro fūdamēto reqrūt ut ſic illud qđ ſubſiſtit nō ſit forma tm̄ nec mã tm̄ q̄ p ſe nō ē ens actu. ſ; ɔpoſitū ex vtroqꝫ. nō āt poſſent mã ⁊ forā ad aliqd vnū ɔſtituēdū ɔuenire niſi eēt aliq̄ ꝓportio int̄ ea. ſi aūt ꝓportionata oꝫ ea eē. nccē eſt q̄ diuerſis formis diuerſe mãe reſpondeant. vn̄ fit ut q̄dā forme reqrant mãm ſimplicē. quedā vo mãm cōpoſitā. ⁊ ſm dīſas formas diuerſam ptiū ɔpōnē oꝫ eē ɔgruentē ad ſpēm fore ⁊ operatiōeꝫ ipſiꝯ. Ex dīſa aūt habitudine ad mãm ſeqt̄ dīſitas agentiū ⁊ patientiū. cū eni agat vnūquodqꝫ rōne fore patiat̄ vo ⁊ moueat̄ rōne mãe. oꝫ q̄ illa q̄ꝝ fore ſunt pfectiores ⁊ minꝯ mãles agant ī illa q̄ ſūt magis mãlia ⁊ q̊rū forme ſūt impfectiores. Ex diuerſitate aūt foraꝝ ⁊ materiaꝝ ⁊ agentiū ſeqt̄ dīſitas ꝓpetatū ⁊ accidentiū. cū. n. ſubā ſit cā accidēꝫ ſicut pfectū īpfecti. oꝫ q̄ ex dīſis p̄ncipiis ſubalibꝫ diuerſa accidētia ꝓpa cōſequāt̄. rurſus cū ex diuerſis agentibus ſint dīſe īpreſſiōes in patiētibus oꝫ q̄ ſm diuerſa agētia dīſa ſint accidentia q̄ ab agentibꝫ īprimūt̄. Patet ḡ ex dictis q̄ cū p dīnā ꝓuidētiā rebꝫ creatis dīſa accidētia ⁊ actiōes ⁊ paſſiones ⁊ collocatiōes diſtribuāt̄ nō h̄ abſqꝫ rōne accidit. Hinc ē q̄ ſacra ſcriptura reꝝ ꝓductionē ⁊ gubernationē ſapīe ⁊ prudentie dīne attribuit. Dr̄ eni ꝓv. 3°. Dn̄s ſapīa fūdauit trā: ſtabiliuit celos prudētia. ſapīa illiꝯ eruperūt abyſſi. ⁊ nu. rore ɔcre. ⁊ Sap. 8° dr̄ đ dei ſapīa q̄ attingit a fine vſqꝫ ad finē fortit̄. ⁊ diſponit oīa ſuauit̄. ⁊ xi° eiuſdē dr̄. Oīa in mēſura ⁊ numero ⁊ pondere diſpoſuiſti dn̄e. ut p mēſurā quātitatē ſiue modū aut gradū pfectionis vniꝯcuiꝯqꝫ rei ītelligamꝯ. p numerū vo diuerſitatē ⁊ pluralitatē ſpecierū ɔſequentē ex diuerſis pfectiōis ḡdibꝫ. p pondus vo inclinationes diuerſas ad ꝓpos ſines ⁊ operatiōes ⁊ ad ꝓpa agētia ⁊ patiētia ⁊ accidētia que ſequūt̄ diſtīctionē ſpēꝝ. In p̄dicto āt ordīe ſm quē rō dīne ꝓuidētie attēdit̄ p̄mū eē diximꝯ dīnā bonitatē q̄ſi vltimū finē q ē p̄mū p̄ncipiū ī agendis. De hic vo rerū numeroſitatē ad quā ɔſtituēdā nccē ē ḡdꝯ dīſos ī formis ⁊ materiis ⁊ agētibꝫ ⁊ patiētibꝫ ⁊

actiõibꝰ ⁊ accñtibꝰ eē. ſicut ḡ ṗma rō
diuine ꝓuidentie ſimplicit̄ ē diuina boni
tas. ita prima rō in creaturis eſt earū
numeroſitas. ad cuius conſeruationē
⁊ cõſtitutionem omnia alia ordinari
videnť. ⁊ ſm h̄ videť eē rõnabiliter a
Boetio dictū ī ṗncipio ſue ariſmetri-
ce ꝙ oīa q̄cūq̧ a ṗmeua reꝝ nā cõſtitu
ta ſūt ex nūeroꝝ videnť rõne eſſe for-
mata. Eſt aūt cõſiderandū ꝙ opatiua
rō ⁊ ſpeculatiua ꝑtim q̄dē cõueniūt ⁊
ꝑtim differūt. cõueniūt q̄dē in h̄ ꝙ ſi-
cut rō ſpeculatiua īcipit ab aliq̄ ṗnci-
pio ⁊ ꝑ media deuenit ad cõclōnē iten
tā. ita rō opatiua īcipit ab aliq̄ ṗmo
⁊ ꝑ aliq̄ media deuenit ad opatiõꝫ uł
opatū q̄d intēdiť. ṗncipiū aūt ī ſpecu
latiuis ē forā ⁊ q̄d q̄d eſt. in opatiuis
vō finis q̄d q̄n̄q̧ ē fora q̄nq̧ aliq̄d aliud
ṗncipiū etiā in ſpeculatiuis ſp oꝫ eſſe
nccīuꝫ. ī opatiuis āt q̄nq̧ q̄dē ē nccīuꝫ
q̄nq̧ aūt non. nccīuꝫ. n. ē hoīem velle
felicitatē ut finē. nō nccīuꝫ autē velle
domꝰ edificationē. Siłr in demōſtra-
tiuis ſp poſteriora ad ṗora d̄ nccītate
ſequūť. nō aūt in opatiuis ſp. ſ; tūc ſo
lū q̄n ad finē nō niſi ꝑ hāc viā pueni-
ri pōt. ſicut nccīuꝫ ē volenti edificare
domū ꝙ q̄rat ligna. ſ; ꝙ q̄rat abiegna
ligna h̄ ex ſimplici voluntate ipſiꝰ de-
pendet nō aūt ex rõne domꝰ edificā-
de. ſic igiť ꝙ deꝰ ſuā bonitatē amet. h̄
nccīuꝫ ē. ſ; h̄ nō nccīo ſeq̄ť ꝙ ꝑ creatās
repn̄teť. cū ſine h̄ diuina bonitas ſit ꝑ-
fecta. vn̄ ꝙ creatē in eſſe ꝓducanť ⁊ ſi
ex rõne diuine bonitatis originē hēant
tn̄ ex ſimplici dei volūtate dependet.
Suppoſito aūt ꝙ deꝰ creaturꝭ ſuā boni
tatē cõicare ſm ꝙ ē poſſibile velit ꝑ ſi-
militudīs moduꝫ. ex h̄ rõne accipit ꝙ
ſint creatē diuſe. nō aūt ex nccītate ſe-
q̄tur ꝙ ſm hāc uel illā pfectiõis men
ſurā aut ſm hūc uel illū numeꝝ reꝝ.
ſuppoſito aūt ex diuina volūtate ꝙ hūc
nūeꝝ in rebꝰ ſtatuere velit ⁊ hāc vni-
cuiq̧ rei pfectiõis mēſurā. ex h̄ rõnē
accipit ꝙ habeat formā talē ⁊ māᷓm ta
lem. ⁊ ſiłr in oībꝰ pꝫ. māifeſtū igitur
fit ꝙ prudentia ſm rõnē quandā res
diſpēſat. ⁊ tn̄ hec rō ſumiť ex ſuppōne
volūtatꝭ diuine. Sic igiť ꝑ ṗmiſſa du-
plex error excludiť. eorū. ſ. q̄ credūt
ꝙ oīa ſimplicē volūtatē ſequaṅť abſq̧
rõne. q̄ ē error loquētiū ī lege ſarracē
noꝝ ut rabi moyſeſ dicit. ſm q̄s nulla
diuā ē ꝙ ignis calefaciat ⁊ īfrigidet ni-
ſi q̄a deus ita vult. excludiť etiā error
eoꝝ q̄ dicūt cāꝝ ordinē ex diuina ꝓui-
dentia ſm modū nccītatꝭ ꝓuenire. q̄ꝝ
vtrūq̧ pꝫ eē falſū ex dictꝭ. Sūt āt q̄dā
v̇ba ſacte ſcriptē q̄ videť oīa ſimplici
volūtati attribuē q̄ nō dicūť ad h̄ ut
rō tollať a ꝓuidentie diſpēſatiōe ſ; ut
oīuꝫ ṗmū ṗncipiū dei volūtas oñdať
ſicut iam ſ̄ dictū ē. ſicut illud pſ. Oīa
quecūq̧ voluit dñs fecit. Et Iob. xi°.
Quis dicē ei pōt cur ita facis? Et Ro.
9°. Volūtati. n. eiꝰ q̄s reſiſtit? ⁊ Augꝰ
dicꝫ. 3° d̄ trini. Nō niſi dei volūtas cau
ſa ṗma ſanitatis ⁊ egritudīs. ṗmiorū
atq̧ penaꝝ. gratū atq̧ retributionuꝫ.
Sic ḡ cū q̄riť ꝓpter q̄d de aliq̄ effectu
nāli. poſſumꝰ reddē rõnē ex aliq̄ ꝓxi-
ma cā. dū tn̄ ſicut ī ṗmā cām reduca-
mus oīa ī volūtatē diuinā. ſicut ſi q̄rať
quare lignū ē calefactum ad pſentiā
ignis. diciť ꝙ calefactio ē nālis actio
ignis. h̄ aūt q̄a calor ē ꝓpriū accñs eiꝰ
h̄ aūt cõſeq̄ť ꝓpriā formā eiꝰ. ⁊ ſic īde
quouſq̧ perueniať ad diuinā volūtatē.
vn̄ ſi q̄s reſpondet quereti q̄re lignū
calefactiuū ē: q̄a deꝰ voluit. cõueniēť
q̄dē r̄ndet ſi ītendit reducē q̄ſtionē ī
ṗmā cām. incõuenienť vō ſi intendit
oēs alias excludē cauſas.

Quō deꝰ poſſit facē ṗter ordinē ſue ꝓuidētie ⁊ quō nō. LXXXXVIII

Ex ṗmiſſis aūt accipi pōt du-
plicis ordīs cõſiderā°. q̄ꝝ vnꝰ
q̄dē dependet ex ṗma oīuꝫ cā.
vn̄ ⁊ oīa cõplectiť. aliꝰ aūt ꝑticularꝭ q̄
ex aliq̄ cā creata dependet. ⁊ cõtinet illa
q̄ cāe illi ſubdūť. ⁊ h̄ q̄dē multiplex ē
ſm diuſitatē cāꝝ q̄ inť creatāſ īueniūť
vnū tn̄ eorū ſub altero cõtineť ſicut ⁊
cāꝝ vna ſub alia exiſtit. vn̄ oꝫ ꝙ oēs
ꝑticulareſ ordines ſub illo vli ordine
cõtineāť ⁊ ab illo deſcēdāt q̄ īueniūť
ī rebꝰ ſm ꝙ a ṗma cā dependēt. huiꝰ-
modi exēplū ī politicis cõſiderari pōt.
nā oēs domeſtici vniꝰ patriſfamilias
ordinē quendā ad īuicē hn̄t ſm ꝙ ei
ſubdūť. Ruſus tam ipſe pr̄familias
ꝙ oēs alij qui ſunt ſue ciuitatꝭ ordinē
quēdā ad īuicē hn̄t ⁊ ad ṗncipē ciui-
tatis: q̄ iteꝝ cū oībꝰ q̄ ſūt ī regno ali-
quē ordinē hn̄t ad regē. Ordinē aūt
vlem ſm quē oīa ex diuina ꝓuidēcia or
dinanť poſſumꝰ cõſiderare dupliciť. ſ.
q̄tū ad res q̄ ſubdūtur ordini ⁊ q̄tuꝫ
ad ordinis rõnē q̄ ex ṗncipio ordinis
dependet. oñſū ē aūt in 2°. ꝙ res ipē q̄
a deo ſub ordīe ponūtur ꝓueniūt ab
ipſo nō ſicut ab agēte ꝑ nccītatē natē
uł cuiꝰcūq̧ alteriꝰ ſ; ex ſimplici volū-
tate maxime q̄tū ad ṗmā reꝝ inſtitu
tionē. relinq̄ť ḡ ꝙ ṗter ea q̄ ſub ordīe
diuine ꝓuidētie cadūt deꝰ aliq̄ facē pōt.
nō aūt eſt eiꝰ v̇tus ad has uł illas res
obligata. Si aūt cõſiderēmꝰ ṗdictū or
dinē q̄tū ad rõnē a ṗncipio dependen
tem ſic ṗter ordinē illū deꝰ facere nō
pōt. ordo. n. ille ꝓcedit ut dictuꝫ ē ex
ſciā ⁊ volūtate dei oīa ordināte ī ſuā
bonitatē ſicut ī finē. non ē aūt poſſibi
le ꝙ deuſ aliq̄d faciat q̄d non ſit ab eo
volitū. cū creatē ab ipo nō ꝓcedāt na
turaliť ſed ꝑ volūtatē ut oñſū ē. neq̧
etiā ē poſſibile ab eo aliq̄d fieri q̄d eiꝰ
ſciā nō cõphendať. cū volūtas eē non
poſſit niſi de aliq̄ noto. neq̧ iteꝝ ē poſ
ſibile ꝙ ī creaturꝭ aliq̄d faciat q̄d ī ſuā
bonitatē nō ſit ordinatū ſicut ī finem
cū ſua bonitas ſit ꝓpriū obm̄ volūtatꝭ
ipiꝰ. ſiłr autē cū deus dō ſit īmuta-
bilis īpoſſibile ē ꝙ aliq̄d velit cū ṗus
noluerit. aut aliq̄d d̄ nouo īcipiat ſci-
re uł ī ſuā ordinet bonitatē. nihil igiť
deꝰ facē pōt q̄n ſub ordīe ſue ꝓuiden-
tie cadat. ſicut nō pōt aliq̄d facē quod
eiꝰ opatiōi nō ſubdať. pōt tn̄ alia facē
ꝙ ea q̄ ſubdūť eiꝰ ꝓuidētie uł opatiōi
ſi abſolute cõſidereť eiꝰ ptās. ſ; nec pōt
facē aliq̄ que ſub ordīe ꝓuidētie ipiꝰ
ab eťno nō fuerūt eo ꝙ mutabiliſ eſſe
nō pōt. Hāc aūt diſtinctionē q̄dā nō
cõſiderātes ī diuſos errores īciderūt.
Quidā vō īmobilitatē diuini ordinis
ad res ipas q̄ ordini ſubdūť extendē
conati ſūt dicēteſ ꝙ oīa nccē ē eē ſicut
ſūt. ītantū ꝙ q̄dā dixerūt ꝙ deuſ non
pōt alia facere q̄ꝫ q̄ facit. Cō q̄d ē q̄d hr̄
Math. 26°. An putas q̄a nō poſſū ro-
gare patrē meū ⁊ exhibebit mihi pluſ
q̄ꝫ duodeci legiones āgeloꝝ? Quidā
aūt eo°. mutabilitatē reꝝ q̄ diuine ꝓui-
dentie ſubijciūť in mutabilitatē diuine
ꝓuidentie trāſtulerūt de deo carnali-
ter ſentiētes ꝙ deꝰ ad modū carnalis
hoīs ſit ī ſua volūtate mutabilis. con
tra q̄d dr̄ Nūeri 23°. Nō ē deus q̄ſi hō
ut mentiať. nec ut filius hoīs ut mu-
teť. Alij vō cõtingētia diuine ꝓuidentie
ſubtraxerūt. cõtra quos diciť Tren. 3°.
Quis eſt iſte qui dixit vt fieret aliq̄d
domino non iubente?

Q̄ deus pōt opari p̄ter oꝛdinē rebꝰ inditum ꝓducendo effectus abſq; cauſis pꝛoximis. LXXXXIX

Eſtat aūt oñdere ꝙ p̄ter oꝛdi-
nē ab ipſo rebꝰ inditū deꝰ agē
poſſit. Eſt.n. oꝛdo diuiꝰ inſti-
tutꝰ ut inferioꝛa ꝑ ſupioꝛa moueātur
a deo ut ſ̄ dictū ē. pōt aūt deꝰ p̄ter hūc
oꝛdinē facē ut.s. ipſe effectū aliquē i
inferioꝛibꝰ opet̃ nihil ad h̄ agente ſu-
pioꝛi agente. in h̄.n. differt agens ſm
nccītatē nature ab agēte ſm volūtatē
q̄a ab agēte ſm nccītatē nāe effectus
nō pōt ſeq̄ niſi ſm modū ꝟtutis acti-
ue. vñ agēs qꝺ ē maxīe ꝟtutis nō pōt
īmediate ꝓducē effectū aliquē puū
ſ̄ ꝓducit effectū ſue ꝟtuti ꝓpoꝛtiona-
tū. in q̄ tñ īuenit̃ qñq; minoꝛ ꝟtus q̄
in cā. ⁊ ſic ꝑ multa media tendēs a cā
ſup̄ma ꝑuenit aliq̄s puus effectus. in
agente aūt ꝑ volūtatē nō eſt ſic. nam
agenſ ꝑ volūtatē ſtatī ſine medio pōt
ꝓducē quēcūq; effectū q̄ ſuā nō exce-
dat ꝟtutem. artifex enī pfectiſſimus
poteſt facē opus q̄le facit artifex im-
perfectus. deus autē opatur ꝑ volū-
tatem ⁊ non per neceſſitatem nat̃e ut
ſ̄ oñſū ē. igit̃ minoꝛes effectꝰ q̄ fiūt ꝑ
cās inferioꝛeſ pōt facē īmediate abſq;
ſecūdis cauſis. Adh̄. ꝟtꝰ diuīa ꝯpat̃
ad oēs ꝟtutes actiuas ſicut ꝟtus vl̃is
ad ꝟtutes pticulares ſicut ꝑ ſ̄ dicta ꝑ;
ꝟtus aūt actiua vl̃is ad pticularem ef
fectū ꝓducendū determinari pōt dupli
cit̃. Uno mō ꝑ cām mediā pticularē.
ſicut ꝟtus actiua celeſtis coꝛpis deter
minat̃ ad effectū gnātiōis hūane per
ꝟtutē pticularē q̄ ē in ſemīe. ſicut ⁊ ī
ſyllogiſmis ꝟtus ꝓpōnis vl̃is determi-
nat̃ ad pticularē ꝯcōnē ꝑ aſſūptionē
pticularē. Alio mō ꝑ itellectū q̄ deter
minatā foꝛmā apphēdit ⁊ eā ī effec-
tū ꝓducit. diuīꝰ aūt intellectꝰ nō ſolū
ē cog̊ſcitiuꝰ ſue eēntie q̄ ē q̄ſi vl̃is ꝟtꝰ
actiua. neq; etiā tm̄ vl̃iū ⁊ p̄maꝝ cau
ſaꝝ ſ̄ oīuꝫ pticularium ſicut ꝑ ſ̄ dicta
ꝑ;. pōt igit̃ ꝓducē īmediate oēm effec
tū quē ꝓducit qꝺcūq; pticulare agēs.
Amp. cū accñtia ꝯſequēt̃ p̄ncipia
ſubālia rei. oꝫ ꝙ ille q̄ īmediate ſubāꝫ
rei ꝓducit poſſit īmediate circa ipam
rem opari q̄cūq; ad ſubāꝫ eiꝰ ꝯſequūt̃
generans.n. qꝺ dat foꝛmā dat oēs ꝓ-
pꝛietates ⁊ motꝰ ꝯſequētes. oñſū ē āt
ſ̄. ꝙ deus in p̄ma rerū inſtitutiōe oēs
res ꝑ creatiōꝫ īmediate ꝓduxit ī eſſe.
pōt igit̃ īmediate vnāquāq; rem mo
uere ad aliquem effectū abſq; mediīs
cauſis. Itē. oꝛdo rerū ꝓfluit in res
ſm ꝙ ē p̄cogitatꝰ ī itellectu ipiꝰ. ſicut
videmꝰ ī rebꝰ hūanis ꝙ p̄nceps ciui-
tatis oꝛdinē apud ſe p̄meditatuꝫ cui-
libet īponit. intellectꝰ aūt diuīꝰ nō eſt
determinatꝰ ad hunc oꝛdinē ꝺ nccītate
ut nullū aliū oꝛdinē ītelligē poſſit. cū
⁊ nos aliū oꝛdinē ꝑ intellectum appꝛe
hendē poſſumꝰ. pōt.n. intelligi a nob̃
ꝙ deus hoīem ex t̃ra abſq; ſemine foꝛ
met. pōt igit̃ deus p̄ter inferioꝛes cau
ſas effectū illis cauſis ꝓpꝛiū operari.
P̄.lꝫ oꝛdo rebꝰ inditꝰ a ꝓuidētia di-
uina bonitatē ſuo mō repn̄tet non tñ
ipam repn̄tat pfecte cū nō ptīgat bo-
nitas creat̃e ad eq̄litatē bonitaꝺ diuīe.
qꝺ aūt nō repn̄tat̃ pfecte ꝑ aliqꝺ exē-
platū pōt iterū p̄ter h̄ alio mō repꝛe-
ſentari. repn̄tatio aūt diuīe bonitatis
in rebꝰ ē finis ꝓductiōis reꝝ a deo ut
ſ̄ oſtenſū ē. nō ē igit̃ volūtaſ diuīa de-
terminata ad hūc oꝛdinē cāꝝ ⁊ effec-
tuū ut nō poſſit velle effectū aliquē ī
īferioꝛibꝰ ꝓducē īmediate abſq; aliīs
cauſis. Adh̄. vniuerſa creat̃a magis
eſt deo ſubdita q̄; coꝛpus humanū ſit
ſubditū aīe eiꝰ. nā aīa ē coꝛpi ꝓpoꝛtio
nata ut foꝛma ipſiꝰ. deꝰ aūt oēm ꝓpoꝛ
tionē creature excedit. ex h̄ aūt ꝙ aīa
imaginatur aliq̄d ⁊ vehement̃ afficit̃
ad illud. ſeq̄t̃ aliq̄ñ īmutatio ī coꝛpo-
re ad ſanitatē uł egritudinē abſq; ac-
tiōe p̄ncipioꝝ coꝛpaliū que ſūt nata ī
coꝛpe egritudinē uł ſanitatē cauſare.
multo igit̃ magī ex volūtate diuīa pōt
effectꝰ aliq̄s ſeq̄ in creaturī abſq; cau-
ſis q̄ nat̃e ſūt ſm nām illū effectuꝫ ꝓ-
ducē. P̄. ſm nat̃e oꝛdinē ꝟtutes ac-
tiue eloꝝ ſub ꝟtutibꝰ actiuis coꝛpoꝛū
celeſtiū oꝛdinant̃. ꝓpꝛiū aūt effectum
ꝟtutū elariū intdū ꝟtꝰ celeſtis efficit
abſq; actione eaꝝ. ſicut ꝑ; cū ſol calefa-
cit abſq; ignis actiōe. multo igit̃ magī
⁊ diuīa ꝟtus abſq; actiōe cauſaꝝ crea-
taꝝ pōt ꝓducē ꝓpꝛios effectus eaꝝ. Si
aūt q̄s dicat ꝙ cū oꝛdinē iſtū rebꝰ deꝰ
indiderit nō pōt eſſe abſq; mutatiōe
iſpiꝰ ut p̄ter oꝛdinē ab ipſo inſtitutū
opet̃ ī rebꝰ effectꝰ abſq; ꝓpꝛiīs cauſis
ꝓducēdo. ex ipſa reꝝ nat̃a repelli pōt.
Oꝛdo.n. īditꝰ rebꝰ a deo ſm id ē qꝺ ī
rebꝰ frequēt̃ accidē ſolet. nō āt vbiq;
uł ſm id qꝺ ē ſꝑ. multa.n. nāliū cāꝝ
effectus ſuos ꝓducūt eodē mō ut fre-
quēt̃ nō aūt ut ſꝑ. nā qñq; lꝫ ut ī pau-
cioꝛibꝰ alit̃ accidit uł ꝓpt̃ defectū ꝟtu-
tis agētis. uł ꝓpt̃ māe indiſpōnem. uł
ꝓpt̃ aliqꝺ foꝛtiꝰ agēs. ſicut cū natura
in hoīe gnāt digitū ſextū. nō tñ ꝓpt̃ h̄
deficit aut mutat̃ ꝓuidētie oꝛdo. nam
⁊ h̄ ipſū ꝙ nālis oꝛdo inſtitutꝰ ſm ea
q̄ ſūt frequēt̃ qñq; deficiat. ꝓuidentie
ſubeſt diuīe. ſi g̊ ꝑ aliquā ꝟtutem crea
tam fieri pōt ut oꝛdo nālis mutet̃ ab
eo qꝺ ē frequēt̃ ad id qꝺ ē raro abſq;
mutatiōe ꝓuidētie diuīe. multo magī
diuīa ꝟtus qñq; aliq̄d facē pōt ſine ꝓ-
uidētie ſue p̄iudicio p̄ter oꝛdinē nāli
bus inditū rebꝰ a deo. h̄.n. ipſū ad ſue
ꝟtutis manifeſtationē facit interdū.
nullo.n. mō meliꝰ manifeſtari pōt ꝙ
tota natura diuīe ſubiecta ē voluntati
q̄; ex h̄ ꝙ qñq; ipſe p̄ter oꝛdinē natu-
re aliq̄d opat̃. Ex h̄.n. apparet ꝙ oꝛdo
reꝝ ꝓceſſit a deo nō ꝑ nccītatē nature
ſ̄ ꝑ liberā volūtatē. Nec debet h̄ rō fri
uola reputari ꝙ deꝰ aliq̄d facit ī nat̃a
ad h̄ ꝙ deus ſe mentibꝰ hoīuꝫ manife
ſtet. cū ſ̄ oñſuꝫ ſit ꝙ oēs creat̃e coꝛpo-
rales ad nām intellectualē oꝛdinātur
quodāmō ſicut in finē. ipſiꝰ aūt intel-
lectualis nāe finis ē diuīa cognitio ut
in ſupioꝛibꝰ ē oñſū. nō ē g̊ mirū ſi ad
cognitionē de deo ītellectuali nature
p̄bendā ſit aliq̄ mutatio ī nā coꝛpali.

Q̄ ea que deus facit p̄ter nature oꝛdinē nō ſūt cōtra naturā. C

Onſiderādū tñ videt̃ ꝙ lꝫ deꝰ
intdū p̄ter oꝛdinē rebꝰ īditū
aliq̄d operetur. nihil tñ facit ꝯ
nām. Cū.n. deus ſit actuſ purꝰ. oīa ꝟo
alia habeant aliq̄d ꝺ potētia admixtū
oꝫ ꝙ deus ꝯpet̃ ad oīa ſicut mouēs ad
motū. ⁊ actiuū ad id qꝺ ē in potētia.
qꝺ aūt ē ī potētia ſm oꝛdinē nālem ī
reſpectu alicuiꝰ agētis ſi aliq̄d impꝛi-
mat̃ in ipſū ab illo nō ē ꝯ nām ſimpli
cit̃. ⁊ ſi ſit aliq̄ñ ꝯꝛiū pticulari foꝛme
q̄ coꝛꝛūpit̃ ꝑ actionē huiꝰmōi. cū enī
gnāt̃ ignis ⁊ coꝛꝛūpit̃ aer igne agēte
ē gnātio ⁊ coꝛꝛuptio nālis. q̄cq̄d igit̃
a deo fit in rebꝰ creatis nō ē ꝯ nām. ⁊
ſi videat̃ eē ꝯ oꝛdinē ꝓpꝛiū alicuiꝰ na
ture. Adh̄. cū deus ſit p̄mū agēs ut
ſ̄ oñſū ē. oīa q̄ ſūt ꝑꝰ ipſū ſūt q̄ſi q̄dā
inſtr̄a ipſiꝰ. ad h̄ aūt ſūt inſtr̄a īſtitu-
ta ut deſeruiāt actiōi p̄ncipał agentis

dū mouet̃ ab ipſo. vñ talis inſtr̄i mā
⁊ forma eē debet ut ſit ꝯpetēs actioni
quā intēdit ꝑncipale agēs. ⁊ ꝓpť hoc
nō ē ꝯ nām inſtr̄i ut moueat̃ a ꝑnci-
pali agēte ſ ē ei maxīe ꝯueniēs. neq̃
ḡ ē ꝯ nām cū res create mouent̃ qua-
litcūq̃ a deo. ſic.n. inſtitute ſunt ut ei
deſeruiāt. Itē. in agētib' etiā corpo-
ralib' ħ videt̃ ꝙ mot' q ſūt ī iſtis īfe
riorib' corpib' ex impſſione ſupioꝝ
nō ſūt violēti neq̃ ꝯ nām ꝙuis nō vi
deant̃ ꝯuenietes motui nāli qd corp'
inferi' hz ſcdm ꝓpetatē ſue forē. nō enī
dicim' ꝙ flux' ⁊ reflux' maris ſit mo
tus violēt' cū ſit ex ipreſſiōe celeſtis
corpis. hz nālis mot' aque ſit ſolū ad
vnā ptē. s. ad mediū. multo igit̃ magł
qcqd a deo fit in qlibet creatā nō pōt
dici violentū neq̃ ꝯ nām. Itē. pri-
ma mēſura eſſentie ⁊ nāe cuiꝰlib; rei
ē deus ſicut ꝑmū ens qd ē oīb' cauſa
eēndi. cū aūt p menſurā de vnaquaq̃
re ſumat̃ iudiciū. oportet ħ nāle dici
vnicuiq; rei ꝑt quod cōformatur ſue
mēſure. hoc igitur erit naturale vni-
cuiq; rei qd a deo ei īditū ē. ḡ ⁊ ſi adħ
eidē rei a deo aliqd aliter īprimat̃ nō
ē ꝯ nām. Amp. oēs create ꝯpantur
ad deū ſicut artificiata ad artificem ſi-
cut ex p̄miſſis pz. vnde tota nā ē ſicut
qdā artificiatū dīne artis. nō ē autē
ꝯtra rōnē artificii ſi artifex aliqd alit̃
operetur in ſuo artificio etiā poſtq̃ ei
ꝑmā formā dedit. neq̃ ḡ ē ꝯ naturā
ſi de' in reb' nālib' alit̃ opet̃ aliqd q̄
ꝯſuet' curſus nāe hz. Hinc ē ꝙ Aug'
dic. De' creator ⁊ conditor oīū crea-
turaꝝ nihil ꝯ nām facit. qa id ē natu-
rale cuiq; rei qd facit. a quo ē ois mo-
dus numerus ⁊ ordo nature.

De Miraculis. C I

Ec aūt q̄ p̄ter ordinē coīt̃ reb'
ſtatutū q̄nq; diuinit' fiūt mira-
cula dici ſolēt. āmiramur.n. ali
qd cū effectū vidētes cām igrām'. ⁊
qa cā vna ⁊ eadē a qbuſdā īntdū ē co
gnita ⁊ a qbuſdā īcognita. inde cōtin
git ꝙ vidētiū ſil̃ aliquē effectū aliqui
mirant̃ ⁊ aliq nō mirant̃. aſtrolog'.n
nō mirat̃ videns eclypſim ſolis quia
cogſcit cām. ignar' aūt hui' ſcīe necē
hz āmirari cām igrās. ſic igit̃ ē aliqd
mirū q̄ ad hūc nō aūt q̄tuz ad illū. il-
lud ḡ ſimplicit̃ mirū ē qd hz cām ſim
plicit̃ occultā. ⁊ ħ ſonat nomē miracu
li ut. s. ſit de ſe āmiratiōe plenū. nō q̄
ad hūc uel q̄ ad illū tm̄. cā aūt ſimpli
cit̃ occulta oī hoī ē deus. ꝓbatū ē.n. ſ
ꝙ ei' eēntiā null' hō in ſtatu hui' vi-
te itellectu cape pōt. illa igit̃ ſimplicit̃
miracula dicēda ſūt q̄ diuinit' fiūt p̄ter
ordinē coīt̃ ſeruatū in reb'. Hoꝝ aūt
miraculoꝝ dīſi ſūt grad' ⁊ ordines.
Nā ſūmū gdū int̃ miracula tenēt ī q-
bus aliqd fit a deo qd nā nūq̄ facere
pōt. ſicut ꝙ duo corpa ſint ſil̃. ⁊ ꝙ ſol
retrocedat aut ſtet. ꝙ mare diuiſum
trāſeūtib' iter p̄beat. Et int̃ ħ etiā or
do attēdit̃. nā quāto maiora ſūt illa q̄
de' opat̃ ⁊ quanto magł ſūt remota a
facultate nāe. tāto miraculū mai' eſt.
ſicut maius ē miraculū ꝙ ſol retroce-
dat q̄ ꝙ mare diuidat̃. Secūdū autē
gdū ī miraculis tenēt illa ī qb' deus
aliqd facit qd nā facē pōt ſ non p illū
ordinē. opus.n. nature ē ꝙ aliqd aīal
viuat videat ⁊ ambulet. ſ ꝙ p' mortē
viuat. p' cecitatē videat. p' debilitatē
claud' āmbulet. ħ nā facē nō pōt ſ de'
intdū miraculoſe opat̃. Inter ħ etiā
miracula gd' attēdit̃ ſcdm ꝙ id qd fit
magł ē a facultate nāe remotū. Terti'
aūt gdus miraculoꝝ ē cū de' facit qd
ꝯſuetū ē fieri opatiōe nāe tn̄ abſq̃ na
ture ꝑncipiis opantib'. ſicut cū aliqs
a febre curabili p nām v̄tute dīna cu-
rat̃. ⁊ cū pluit ſine opatiōe ꝑncipioꝝ
nature.

Q solus deus facit miracula. C I I

X p̄miſſis aūt oſtendi pōt ꝙ
ſolus de' pōt facē miracula.
Qd.n. ē ſub ordie totalit̃ cō-
ſtitutū nō pōt p̄ter ordinē illū opari.
oīs aūt creatā ē conſtituta ſub ordine
quē de' in reb' ſtatuit. nulla ḡ creatu
ra pōt ſup̄ hūc ordinē opari. qd ē mi-
racula facē. Itē. qn̄ aliq v̄tus finita
ꝓpꝛiū effectū opat̃ ad quē determiat̃. nō
ē miraculū lz poſſet eſſe mirū alicui q
illā v̄tutē nō ꝯphēdit. ſicut mirū vi-
det̃ ignaris ꝙ magnes trahit ferrū. ul̃
ꝙ aliqs puus piſcis ſit retinens nauē.
oīs aūt creature potētia ē limitata ad
aliquē determinatū effectū ul̃ ad aliqa.
qcqd ḡ v̄tute cuiuſcūq; creatē fiat nō
pōt dici miraculū ꝓpꝛie. ⁊ ſi ſit mirū
creatē v̄tutē illi' nō ꝯphendenti. qd
aūt fit v̄tute dīna q̄ cū ſit īfinita de ſe
incōpꝛehenſibilis eſt: vere miraculū
ē. Amp. ois creatā ī ſua actiōe req-
rit ſubm aliqd ī qd agat. ſoli' aūt dei
ē ex nihilo aliqd facē ut ſ oſtēſū ē. ni-
hil āt qd reqrit ī ſua actiōe ſubm pōt
agere niſi illa ad q̄ ſubm ē in potētia.
ħ.n. agēs in ſubm aliqd opat̃ ut edu-
cat illud de potētia ī actū. nulla igitur
creatā ſicut nec create poteſt it a ⁊ nec
agē pōt in aliq̄ re niſi qd ē ī potētia il-
li' rei. fiūt aūt multa miracula diuinit'
dū in re aliq̄ fit dīna v̄tute qd nō ē in
potētia illi' rei. ſicut ꝙ mortu' reuiui-
ſcat. ⁊ ꝙ ſol retrocedat. ⁊ ꝙ duo corpa
ſint ſil̃. hec igit̃ miracula nulla v̄tute
creata fieri pnt. Adħ. ſubm ī qd agit̃
ordinē hz ⁊ ad agēs qd reducit ipſū
de potētia in actū ⁊ ad actū in quē re-
ducit̃. ſicut ḡ ſubm aliqd ē ī potentia
ad aliquē determiatū actū ⁊ nō ad quē-
libet. ita nō pōt reduci de potētia ī ac-
tū determinatū niſi p agēs aliqd determi
natū. reqrit̃.n. agens dīſimode ad re-
ducendū ī dīſū actū. nā cū aer ſit ī po
tētia ignis ⁊ aqua. alio agente fit actu
ignis ⁊ actu aq̄. ſilit̃ etiā pz ꝙ mā cor-
poral̃ in aliquē actū pfectū non redu-
cit̃ a ſola v̄tute vlī agēte. ſ oz eē aliqd
agēs ꝓpꝛiū p qd determinet̃ impreſſio
vlīs v̄tutis ad determiatū effectū. ī actū
aūt min' pfectū pōt reduci mā corpal̃
ſola v̄tute vlī abſq̃ particulari agēte.
aīalia.n. pfecta nō ſolū gnānt̃ ex ſola
v̄tute celeſti ſ ad ħ reqrit̃ determinatū
ſemen. Ad gnātionē vo q̄rūdā ipfec-
toꝝ aīaliū ſola v̄t' celeſtis ſufficit ſine
ſemine. effect' igit̃ q in his inferiori-
bus fiūt ſi ſint nati fieri a cauſis vlīb'
ſupiorib' ſine opatiōe cāꝝ pticularū
īferioꝝ. nō ē miraculū ſi ſic fiāt. ſicut
nō ē miraculū ꝙ aīalia ex putrefactio
ne ſine ſemie naſcāt̃. ſi aūt nō ſūt nati
fieri p ſolas cās ſupiores. reqrunt̃ ad
fieri ꝯplemētū cāe inferiores ꝑticula-
res. cū aūt aliq̄ effect' ꝓducit̃ ab aliq̄
cā ſupiori mediātib' ꝓpꝛiis ꝑncipiis
nō ē miraculū. nullo igit̃ mō v̄tute ſu
pioꝝ creatāꝝ aliq̄ miracula fieri pnt.
Amp. eiuſdē rōnis eē videt̃ ꝙ aliqd
opet̃ ex ſubo ⁊ ꝙ opet̃ id ad qd ē ī po
tētia ſubm. ⁊ ꝙ ordinate opet̃ p deter-
minata media. nā ſubm nō fit ī potē-
tia ꝓpinq̄ ad vltimū niſi cū fuerit ac-
tu ī media. ſicut cib' nō ē ſtatī ī potē-
tia caro ſ cū fueīt ꝯuerſuſ ī ſanguinē.
ois aūt creatura necē hz vti ſubo ad ħ
ꝙ aliqd faciat. nec pōt facē niſi ad qd

ſubſtm ē in potētia ut oñſū ē. g̃ nō pōt facē aliqd niſi ſubſtm reducat ī actū p determinata media. miracula igit̄ q̄ ſūt ex h̄ q aliqs effect⁹ pducit̄ nō illo ordine q̄ nālit̄ fieri pōt. vtute creatē fieri nō pñt. Adh̄. int̄ ſpēs mot⁹ ordo qdā nālis attēdit̄. nā pm⁹ motuū eſt mot⁹ local'. vñ ⁊ cā alior̄ exiſtit. pmū n. in q̄libet gnē cā īuenit̄ eorū q̄ ī illo gnē ɔſequūt̄. oīs āt effect⁹ q ī his īferiorib⁹ pducit̄. p aliquā gnātionē ul' alterationē necē ē ut pducat̄. op3 igit̄ q p aliqd localit̄ motū h̄ pueīat ſi fiat ab aliq̄ agēte īcorpali qd ppe localit̄ mouere nō poſſit. effect⁹ āt q fiūt a ſubīīſ īcorpeis p corpea inſtr̄a nō ſūt miraculoſi. corpa. n. nō opāt̄ niſi nālit̄. nō igit̄ ſubē īcorpee create pñt aliq̄ miracula facē ppa vtute. ⁊ mlto min⁹ ſubē corpee q̄r oīs actio nālis ē. ſol⁹ igit̄ dei ē miracula facē. ipſe. n. ē ſupior ordine q̄ vniuerſa ɔtinent̄. ſicut a cuius puidētia tot⁹ h̄ ordo fluit. ei⁹ etiā vt⁹ cū ſit oīo infinita nō determinat̄ ad aliquē ſpālē effectū neq ad h̄ q effect⁹ illi⁹ pducat̄ aliq̄ determinato modo uel ordine. Hinc ē q ī ps dr̄ de deo. Qui facit mirabilia magna ſolus.

Q ſube ſpūales aliq̄ miracula opant̄ q̄ tñ nō ſūt vere miracula. CIII

Uit autē poſitio Auicēne q ſubīīs ſepad multo mag obedit mā ad pductionē alicui⁹ effect⁹ q̄ ɔ̄riis agētib⁹ ī nā. vñ ponit q ad apphēſionē pdictar̄ ſubār̄ ſequit̄ intdū effect⁹ aliqs ī iſtis inferiorib⁹ uel pluuiar̄ ul' ſanitad alicui⁹ infirmi abſq aliq̄ corpeo agēte medio. Cuius qdē ſignū ab aīa nr̄a accepit q̄ cū fuerit fortis ī ſua imaginatiōe ad ſolā apphēſionē imutat̄ corp⁹. ſicut cū qs ambulās ſup trabē ī alto poſitā cadit de facili. qa imaginat̄ caſū ex timore. nō aūt cadēt ſi eēt trabes illa poſita ſup t̄rā vnde caſū timē non poſſet. manifeſtū ē āt q ad ſolā apphēſionē aīe caleſcit corp⁹. ſicut accidit in ɔcupiſcētib⁹ ul' iratis. aut etiā infrigidat̄ ſicut accidit ī timentibus. Qnq3 etiā īmutat̄ ex forti apphēſiōe ad aliquā egritudinē puta febrē ul' etiā lepra. ⁊ p hūc modū dicit q ſi aīa ſit pura nō ſubiecta corpalib⁹ paſſiōib⁹ ⁊ fortis ī ſua apprehenſiōe q obedit apphēſiōi ei⁹ nō ſolū corp⁹ ppriū ſ3 corpa etiam extiora adeo q ad ei⁹ apprehenſionē ſanet̄ aliqs infirm⁹ ul' aliqd aliud h⁹mōi accidat. ⁊ h̄ ponit eē cām faſcinatiōis. qa aīa alicui⁹ vehement̄ affecta ī maliuolētia h3 īpreſſionē nocumēti ī aliquē maxīe puer̄ q ppt̄ corpis teneritudinē ē facile ſuſceptiu⁹ impreſſionū. vñ vult q multo ampl⁹ ad apphenſionem ſubar̄ ſepatar̄ q̄s ponit aīas uel motores orbiū: ſequant̄ aliq̄ effect⁹ ī iſtis inferiorib⁹ abſq actione alic⁹ corpal' agēd. Hec aūt poſitio ſad cōſona ē aliis ſuis pōnib⁹. Ponit. n. q oēs forē ſubales effluāt ī h̄ inferiora a ſuba ſepata. ⁊ q corpalia agentia nō ſūt niſi diſponētia mām ad ſuſcipiendā īpreſſionē agentis ſepati. Qd qdē nō ē verū ſm Ar̄. doctrinā q pbat in 8° metaph. q forē q̄ ſūt in mā nō ſūt a formis ſepad ſ3 a formis q̄ ſūt ī mā. ſic. n. īuenit̄ ſilitudo int̄ faciēs ⁊ factū. Exemplū etiā qd ſumit̄ de īpreſſione aīe in corp⁹. nō multū adiuuat eius intētionē. Non. n. ex apprehēſiōe ſeqt̄ aliq̄ īmutatio corpis niſi apprehēſioni adiūcta fuerit affectio aliqua ut gaudii uel timor uel ɔcupīe aut alti⁹ paſſiōis. hui⁹mōi āt paſſiōes accidūt cū aliquo determinato motu cordis. ex q̄ ſeqt̄ vlteri⁹ īmutatio toti⁹ corporis uel ſm motū localē uel ſm alterationē aliquā. vñ adh̄ remanet q apphēſio ſpūalis nō alt̄at corp⁹ niſi mediante motu locali. Qd aūt de faſcinatione īducit. non ob h̄ accidit q apphenſio vni⁹ īmediate īmutet corp⁹ alteri⁹. ſ3 qa mediāte motu cordis īmutat corpus ɔiūctū cuius īmutatio puenit ad oculū a q̄ infici pōt aliqd extriſecū pcipue ſi ſit facile īmutabile. ſicut etia3 ocul⁹ mēſtruate inficit ſpeculū. ſuba igit̄ ſpūalis creata ppa vtute nullam formā inducē pōt in mām corpalē q̄i mā ad h̄ ſibi obediēte ut exeat ī actu3 alicui⁹ forē niſi p motū localē alicui⁹ corpis. eſt. n. h̄ ī vtute ſubē ſpūal' create ut corp⁹ obediat ſibi ad motū localē. mouēdo āt localit̄ aliqd corp⁹ adhibē pōt aliq̄ nālit̄ actiua ad effectus aliqs pducēdos. ſicut etiā ars fabrilis adhibet ignē ad mollificationē ferri. h̄ aūt nō ē miraculoſū ppe loquēdo. vñ relinqt̄ q ſubē ſpūales create non faciūt miracula ppa vtute. dico autē ppria vtute qa nihil phibet hui⁹mōi ſubās ſpūales inq̄tū agūt vtute dina miracula facē. qd etiā ex h̄ videtur q vnus ordo angelor̄ ſpālit̄ deputat̄ ut Greg⁹ dic ad miracula faciēda. q etiā dic q qdā ſci intdū miracula faciunt ex ptāte. nō ſolū ex interceſſiōe. Conſiderādū tñ ē q cū res aliqs nāles ul' angeli ul' demones adhibent ad aliqs determīatos effect⁹: vtūt̄ eis q̄i inſtrumētis qbuſdā. ſicut medic⁹ vtit̄ ut inſtrumentis aliqb⁹ herbis ad ſanādū. ex inſtro aūt pcedit nō ſolū ſue vtuti correſpōdēs effect⁹ ſ3 etiā vltra ppriā vtutē inq̄tū agit ī vtute pncipal' agētis. ſerra. n. ⁊ ſecur nō pñt facē lectū niſi inq̄tū agūt ut mote ab arte ⁊ ad talē effectū. nec calor nālis poſſet carnē gnāre niſi vtute aīe vegetabil' que vtit̄ ipo q̄i qdā inſtro. ɔueniēs ē igit̄ q ex ipis reb⁹ nālib⁹ pueniāt aliq altiores effect⁹ ex h̄ q ſpūales ſubē eis vtūt̄ q̄i inſtrumētis qbuſdā. Sic g̃ l3 tales effect⁹ ſimplr̄ miracula dici nō poſſint qa ex nālib⁹ cauſis pueniūt: mirabiles tñ reddūt̄ nobis duplicit̄. Uno° ex hoc q p ſpūales ſubās tales cāe mō nob īcōſueto ad ppos effect⁹ apponūt̄. vñ ⁊ īgenioſor̄ artificū opa mira reddūt̄ cū ab aliis non pcipitur q̄lit̄ opant̄. Alio° ex h̄ q cāe nāles appoſite ad effect⁹ aliqs pducendos aliquid ſortiūt̄ ex h̄ q ſūt inſtr̄a ſpūaliū ſubārū. ⁊ h̄ magis accedit ad rationē miraculi.

Q opa magorū nō ſūt ſolū ex īpreſſione celeſtiū corporū. CIIII

Uerūt autē qdam dicētes q h⁹modi opa nob mirabilia q̄ per artes magicas fiūt nō ab aliqb⁹ ſpūalib⁹ fiūt ſubīīs ſ3 ex vtute celeſtiū corpor̄. cui⁹ ſignū videtur q ab exercētib⁹ h⁹mōi opa ſtellar̄ cert⁹ ſitus ɔſiderat̄. adhibēt̄ etiā q̄dā herbar̄ ⁊ alior̄ corpaliū rerū auxilia q̄ſi ad pręparādā īferiorē mām ad ſuſcipiendā influētiā vtutī celeſtis. h̄ aūt expſſe aduerſat̄ apparētib⁹. cū. n. non ſit poſſibile ex aliqub⁹ corpeis pncipiis intellectū cāri ut ſ. pbatū ē. īpoſſibile ē q effect⁹ q ſūt pprii intellcūal' nāe ex vtute celeſti corporis cauſent̄. in h⁹mōi aūt opatiōib⁹ magor̄ apparent qdā q̄ ſūt ppa rōnalis nāe opa. reddūt̄. n. rñſa de furti ſublad ⁊ aliis h⁹mōi. qd nō poſſet fieri niſi p intellectū. nō igit̄ ē verū oēs h⁹mōi effectus

ſola ỽtute celeſtiũ corpoꝝ cauſari. ꝑ
ipſa loq̄la ꝓpri⁹ act⁹ ē rõnalis nature.
apparẽt aũt aliq̃ colloquẽtes hoīb⁹ in
ꝑdictꝪ opatiõib⁹ ⁊ rõcinãtes de diĩſis.
nõ ē igit̃ poſſibile ꝙ h⁹mõi fiant ſola
ỽtute celeſtiũ corpoꝝ. Si qs aũt di-
cat ꝙ h⁹mõi apparẽtie nõ ſũt ſꝫm ſen-
ſũ exterioꝛẽ ſꝫ ſꝫm imagiatiõnẽ tm̃. ꝭ q-
dẽ ꝑ nõ videt̃ verũ. nõ.n. alicui appa-
rẽt foꝛe imaginate q̃ſi res vere niſi fi-
at alienatio ab exterioꝛib⁹ ſenſib⁹. quia
nõ põt eẽ ꝙ ſilitudinib⁹ attẽdat̃ tãq̃
rebus niſi ligato nãli iudicio ſenſus.
h⁹mõi aũt collocutiões ⁊ apparitiões
ſiũt ad hoies q vtũt̃ libẽ ſenſib⁹ exte-
rioꝛib⁹. nõ ē igit̃ poſſibile ꝙ h⁹mõi vi
ſa uel audita ſint ſꝫm imaginatiõꝫ tm̃.
Deinde ex qbuſcũq̃ foꝛis imaginad
nõ põt alicui ꝓuenire ĩtellcũal' cogni-
tio vltra facultatẽ nãlẽ uel acq̃ſitã ſui
ĩtellect⁹. qd in ſomnis pꝫ. ĩ qb⁹ ⁊ ſi ſit
aliq̃ pſſigtio futuroꝝ. nõ tñ qcũq̃ vidẽs
ſomnia eoꝝ ſigta itelligit. p h⁹mõi ãt
viſa ul' audita q̃ apparẽt ĩ opibus ma-
goꝛum pleruq̃ aduenit alicui itellec-
tual' cognitio aliq̃ꝝ q̃ ſui itellectus fa-
cultatẽ excedũt. ſicut reuelatio occul-
toꝝ theſauroꝝ. manifeſtatio futuroꝝ. ⁊
qñq̃ etiã de aliqb⁹ documẽtis ſcie alic⁹
aliqb⁹ vera rñdent̃. oꝫ g ꝙ uel illi ap-
parẽtes ⁊ colloquẽtes nõ videãt ſꝫm
imagiatiõnẽ tm̃. ul' ſaltẽ ꝙ ꝭ fiat ỽtu-
te alic⁹ itellect⁹ ſupioꝛꝪ ꝙ hõ p h⁹mõi
imaginatiões i cognitiõꝫ taliũ addu-
cat̃ ⁊ nõ fiat ꝭ ſolũ ỽtute celeſtiũ coꝛ-
poꝝ. Adhꝭ. qd ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ
fit ẽ effect⁹ nãlis. nã foꝛe nãles ſut q̃
i iferioꝛib⁹ cãnt̃ ex ỽtute celeſtiũ coꝛ
poꝝ. qd igit̃ nulli rei põt eẽ nãle nõ
põt fieri ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ. qdam
autẽ talia fieri dicũt p opatiões ꝑdic-
tas ſicut ꝙ ad pñtiã alic⁹ q̃cũq̃ ſera ei

pandat̃. ꝙ aliqs ĩuiſibil' reddat̃ ⁊ mul
ta hui⁹moi narrãt. nõ ē igit̃ poſſibile
ꝭ fieri ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ. Amꝑ
cuicũq̃ ỽtute celeſtium coꝛpoꝝ ꝯfert̃
qd poſteri⁹ ē. ꝯfert̃ ⁊ ei qd ꝑus ē. mo-
ueri aũt p ſe ꝯſeq̄t̃ ad habẽ aĩam. aĩa-
toꝝ.n. ꝓpriũ ē ꝙ moueãt ſeipſa. ĩpoſ-
ſibile ē igit̃ fieri virtute celeſtiũ coꝛ-
poꝝ ꝙ aliqd ĩaĩatũ p ſe moueat̃. fieri
aũt ꝭ p magicas artes dicit̃ ꝙ aliq̃ ſta
tua p ſe moueat̃ aut vocẽ emittat. nõ
ē igit̃ poſſibile ꝙ effect⁹ magicaꝝ ar-
tiũ fiat ỽtute celeſti. Si aũt dicat̃ ꝙ
ſtatua illa ſoꝛtit̃ aliqd ꝑncipium vite
ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ. ꝭ ē ĩpoſſibile.
ꝑncipiũ.n. vite i oĩb⁹ viuẽtib⁹ ē foꝛa
ſubal'. viuẽ.n.ē eẽ viuẽtib⁹ ut phs dic
ĩ 2° de aĩa. ĩpoſſibile ē aũt ꝙ aliqd reci-
piat aliquã foꝛmã ſubalẽ d nouo niſi
amittat foꝛmã quã ꝑus hũit. gnãtio
n. vni⁹ ē coꝛruptio alti⁹. ĩ fabricatiõe
aũt alicui⁹ ſtatue nõ adiicit̃ aliq̃ foꝛa
ſubal' ſꝫ fit trãſmutatio ſolũ ſꝫm figu-
rã q̃ eſt accñs. manet.n. foꝛa cupri ul'
alicui⁹ h⁹mõi. nõ igit̃ poſſibile ē ꝙ h⁹
ſtatue ſoꝛtiant̃ aliqd principiũ vite.
Adhꝭ. ſi aliquid p ꝑncipiũ vite mo-
ueat̃. necẽ ē ꝙ hẽat ſenſũ. mouẽs.n.ē
ſenſus uel itellect⁹. itellect⁹ aũt i gnã-
bilib⁹ ⁊ coꝛruptibilib⁹ non ē ſine ſen-
ſu. ſenſus aũt nõ põt eẽ ubi nõ ē tact⁹
nec tact⁹ ſine oꝛgano medie tpato. tal'
aũt tẽpies nõ ĩuenit̃ ĩ lapide uel cera
ul' metallo ex q̃ fit ſtatua. nõ ē igit̃ poſ
ſibile ꝙ h⁹mõi ſtatue moueãt̃ p ꝑnci
piũ vite. Amꝑ. viuẽtia pfecta nõ ſo-
lũ gnãnt̃ ex ỽtute celeſti ſꝫ etiã ex ſeie
hõ eni gnãt hoiem ⁊ ſol. q̃ do ex ſola
ỽtute celeſti ſine ſemine generãt̃ ſũt
aĩalia gnãta ex putrefactione q inter
alia ignobilioꝛa ſũt. ſi igit̃ p virtutẽ
celeſtẽ ſolã h⁹ ſtatue ſoꝛtiũt̃ pricipiũ

vite p qd moueãt ſeipſa. oꝫ ea eẽ ĩgbi-
liſſima int̃ aĩalia. qd tñ eẽt falſũ ſi per
ꝑncipiũ vite ĩtrinſecũ opareñt̃. nã in
eaꝝ actib⁹ apparẽt nobiles opationes
cũ rñdeant de occultis. nõ ē igit̃ poſſi
bile ꝙ opent̃ uel moueant̃ p ꝑncipiũ
vite. Itẽ. effectũ nãlẽ ỽtute celeſtiũ
coꝛpoꝝ ꝓductũ ꝯtingit ĩueniri abſq̃
artis opatiõe. ⁊ ſi.n. aliq̃ artificio ali-
qs opet̃ ad gnãtionẽ ranaꝝ ul' aliqꝝ
h⁹modi. ꝯtingit tñ gnãri ranas abſq̃
oĩ artificio. ſi g ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ
h⁹ ſtatue q̃ p artẽ nigromanticã fiũt
ſoꝛtiant̃ ꝑncipiũ vite. erit ĩuenire ge-
nerationẽ taliũ abſq̃ h⁹mõi arte. hoc
aũt nõ ĩuenit̃. mãifeſtũ ē igit̃ ꝙ hu⁹-
mõi ſtatue nõ hñt ꝑncipiũ vite neq̃
mouẽt̃ ỽtute celeſtis coꝛpis. ꝑ ꝭ aũt
excludit̃ poſitio Hermetis q ſic dixit
ut Aug⁹ refert 8° de ciui. dei. Deus ſi-
cut effectoꝛ ē deoꝝ celeſtiũ. ita hõ fic-
toꝛ ē deoꝝ q ĩ tẽplis ſũt hũana ꝓximi
tate ꝯtẽti. ſtatuas dico aĩatas ſenſu ⁊
ſpũ plenas tãtaq̃ faciẽtes ⁊ talia. ſta-
tuas futuroꝝ pſcias. eaſdẽ de ſomnijs ⁊
multis alijs reb⁹ ꝑdicẽtes. ⁊ imbecilli-
tates hoib⁹ faciẽtes. eoſq̃ curãtes. tri
ſticiã leticiãq̃ dãtes ꝓ meritis. Hec
aũt poſitio auctoꝛitate dĩna deſtruit̃.
dr̃.n. ĩ ꝑs. Simulacra gẽtiũ ar. ⁊ au. o.
ma. ho. os ha. ⁊ nõ lo. neq̃ eni ē ſp. in
oꝛe ipſoꝛũ. Nõ videt̃ aũt dĩo negãdũ
qn in ꝑdictꝪ ex ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ
aliqd ỽtutꝪ eẽ poſſit. ad illos tñ ſolos
effect⁹ q̃s ỽtute celeſtiũ coꝛpoꝝ aliq̃
inferioꝛa coꝛpa ꝓducẽ pñt.

**Unde magoꝝ operationes effi-
catiam habeant. CV**

Inveſtigãdũ aũt relinq̄t̃ vnde
artes magice efficatiã hẽant. qd
qdẽ facile ꝑpendi põt ſi modus
opationis eaꝝ attendat̃. In ſuis enim
opatiõib⁹ vtũt̃ vocib⁹ qbuſdã ſignifi
catiuis ad determinatos effect⁹ ꝓducẽ-
dos. vox aũt inq̃tũ ē ſignificatiua nõ
hꝫ ỽtutẽ niſi ex aliq̃ ĩtellectu ul' ex in-
tellectu ꝓferẽt uel ex ĩtellectu ei⁹ ad
quẽ ꝓfert̃. Ex ꝓferẽt qdẽ itellectu. ſi-
cut ſi aliqs ĩtellect⁹ ſit tãte ỽtutꝪ ꝙ ſua
ꝯceptione res poſſet cauſare. quã qdẽ
ꝯceptionẽ vocis officio ꝓducẽdis ef-
fectibus q̃dãmõ pñtat. Ex intellectu
aũt ei⁹ ad quẽ ſꝫmo dirigit̃. ſicut cũ p
ſignificationẽ vocis ĩ itellectũ rece-
ptã audiẽs inducit̃ ad aliqd faciẽdũ.
Nõ ãt põt dici ꝙ voces ille ſignificati
ue a magis ꝓlate efficatiã hñt ex ĩtel-
lectu ꝓferẽtis. cũ.n. ỽt⁹ eẽntiã ꝯſeq̄t̃.
ỽtutꝪ dĩſitaſ eẽntialiũ ꝑncipioꝝ dĩſi-
tatẽ oñdit. intellect⁹ aũt coĩt hoiũꝫ h⁹
diſpõnis ĩuenit̃ ꝙ ei⁹ cognitio ex reb⁹
cãt̃ magis q̃ ſua ꝯceptiõe res cauſare
poſſit. ſi igit̃ ſint aliq̃ hoies q ỽbis cõ-
ceptionẽ ſui itellect⁹ exꝑmentib⁹ res
poſſint trãſmutare ꝓpa ỽtute. erũt al
teri⁹ ſpẽi. ⁊ dicer̃ equoce hoies. Amꝑ
ỽt⁹ faciẽdi nõ acq̃rit̃ p diſciplinã ſꝫ ſo
lũ cognitio aliqd faciẽdi. p diſciplinã
aũt aliq̃ acq̃rũt ꝙ h⁹mõi opatiões ma
gicas efficiãt. nõ ē igit̃ ĩ eis ad h⁹mõi
effect⁹ ꝓducẽdos ỽt⁹ aliq̃ ſꝫ cognitio
ſola. Si qs autẽ dicat ꝙ h⁹mõi hoies
ſua natiuitate ex ỽtute ſtellaꝝ ſoꝛtiũt̃
ꝑ cetis ỽtutẽ ꝑdictã ita ꝙ quãtucũq̃
alij ĩſtruãt̃ q ꝭ ex natiuitate nõ hñt.
efficaces ĩ h⁹mõi opetib⁹ eẽ nõ pñt. ꝑ
qdẽ dicendũ ē ꝙ coꝛpa celeſtia ſuper
itellectũ ĩpimẽ non pñt ut ſ̃ oñſũ ē.
nõ igit̃ ex ỽtute ſtellaꝝ ſoꝛtiri põt in-
tellect⁹ alicui⁹ hãc ỽtutẽ ꝙ reptatio
ſue cõceptiõis p vocẽ ſit alic⁹ effecti-
ua. Si aũt dicat̃ ꝙ etiã imaginatio
aliqd in ꝓlatiõe vocũ ſignificatiuaꝝ

opaťſup quā pñt corpa celeſtia ipri-
mere cū ei⁹ opatio ſit p organū corpa-
le. h̄ nō põt eſſe q̄tū ad oēs effect⁹ q p
h⁹ artes fiūt. oñſū ē. n. q non pñt oēs
effect⁹ ṽtute ſtellarū pduci. ğ neq; ex
ṽtute ſtellaꝝ aliqs ſortiri põt hāc vir
tutē ut eoſdē effectus pducat. relinqť
igiť q h⁹ effect⁹ ꝯpleanť p aliquē itel
lectū ad quē ſermo pferētis h⁹ voces
dirigiť. h⁹ aūt ſignū ē. nā h⁹ ſignifica-
tiue voces qb⁹ magi vtūť iuocatiões
ſūt. ſupplicatões. adiuratiões. aut etiā
iperia q̄i ad alterū colloquētes. Itē i
obſeruatiōib⁹ h⁹ artis vtūť qbuſdam
caracterib⁹ ⁊ figuris determinatis. figu
ra āt nulli⁹ actiōis pncipiū ē neq; paſ
ſiōis. alias mathematica corpa eſſent
actiua ⁊ paſſiua. nō ğ põt p figuraſ de-
terminatas diſponi mã ad aliquē nā-
lē effectū ſuſcipiēdū. nō ğ vtūť magi
figuris aliqb⁹ q̄i diſpõnib⁹. relinqť ğ
q vtūť eis ſolū q̄i ſignis. non. n. ē ali-
qd determiatū dare. ſignis aūt nō vti-
mur niſi ad alios itelligentes. habent
ğ magice artes efficatiā ab illo itelli-
gēte ad quē ſermo dirigiť. Si qs aūt
dicat q figure aliq̄ appropriāť aliqb⁹
celeſtiū corporū. ⁊ ita corpa inferiora
determināť p aliq̄s figuras ad aliqꝝ ce-
leſtiū corpoꝝ ipreſſiões ſuſcipiēdas:
videť nō rõnabiliť dici. nō. n. ordinať
aliqd patiēs ad ſuſcipiēdas ipreſſiōeſ
agētis niſi p qd ē in potētia. illa ğ tm̄
determināt ipſū ad ſpālē ipreſſiōe; ſuſ-
cipiendā p q̄ in potētia fit q̄dāmō. p
figuras aūt nō diſponiť mã ut ſit i po
tentia ad aliquā formā. qa figura ab-
ſtrahit ſm ſuā rõnē ab oī mã ⁊ forma
ſenſibili cū ſit qddā mathematicum.
non ğ p figuras ⁊ caracteres determi-
nať aliqd corp⁹ ad ſuſcipiēdā aliquaꝫ
influentiā celeſtis corpis. P̄. figure
aliq̄ appropanť corpib⁹ celeſtib⁹ ut ef
fectus ipaꝝ. nam figure inferioꝝ cau
ſanť a corpib⁹ celeſtib⁹. p̄dicte aūt ar
tes nō vtūť caracterib⁹ aut figuris q̄i
effectibuſ celeſtium corpoꝝ ſed ſūt ef
fectus hoīs opantiſ p artē. appropria-
tio igiť figuraꝝ ad aliq̄ celeſtia corpa
nihil ad ppoſitū facē videť. Item. p
figuras nō diſponiť aliq̄liť mã nāľ ad
formā ut oñſū ē. corpa igiť in qb⁹ ſūt
impreſſe h⁹ figure ſūt eiuſdē habilita
tis ad recipiēdā influentiā celeſtem
cū aliis corpib⁹ eiuſdē ſpēi. Q aūt ali-
qd agat i vnū eorū q̄ ſūt eq̄liť diſpoſi-
ta ppť aliqd ſibi appropatū ibi iuen-
tū ⁊ nō i aliud. nō ē opantis p neceſ-
ſitatē nãe ſ p electionem. p; ğ q h⁹ ar
tes figuris vtētes ad effectus aliquos
pducendos nō habent efficatiam ab
aliq̄ agēte p nām ſ ab aliq̄ itellectua-
li ſubā p intellectuꝫ agente. Hoc etiā
demrat ⁊ ipſū nomen qd talib⁹ figuri
iponūt caractereſ eos dicēteſ. caracter
n. ſignū ē. in q̄ dať itelligi q figuri h⁹
nō vtūť niſi ut ſignis exhibitis alicui
itellcūali naťe. Quia ṽo figure i arti-
ficialib⁹ ſūt q̄i forē ſpecifice. põt aliqs
dicē q nihil phibet qn ꝯſtitutionē fi-
gure q̄ dat ſpēm imagini cõſeq̄ť aliq̄
ṽtus ex ifluētia celeſti nō ſm q figu-
ra ē ſ ſm q cãt ſpēm artificiati quod
adipiſciť ṽtutē ex ſtelľ. Sꝫ de lrīs qb⁹
inſcribiť aliqd in imagine uel aliis ca
racteribus nihil aliud põt dici q̄ꝫ q ſi-
gna ſūt. vñ nō hñt ordinē niſi ad ali-
quē intellectū. Q etiā oñdiť p ſacriſi
cia pſtratiões ⁊ alia h⁹mōi qb⁹ vtūť:
q̄ nō pñt eē niſi ſigna reuerentie exhi
bite alicui intellectuali nature.

Q ſubā intellectuaľ q̄ p̄ſtat efficatiā
magicis opib⁹ nō ē bona. CVI

Sz aūt vlteri⁹ inq̄rendū q̄ ſit
h̄ itellectuaľ nã cui⁹ ṽtute ta
les opatiões fiūt. Et p̊ quidē
appet q nō ſit bona ⁊ laudabiľ. P̄re-
ſtare eni patrociniū aliqb⁹ q̄ ſūt ꝯ̄ria
ṽtuti nō ē alic⁹ itellect⁹ bñ diſpoſiti.
h̄ āt fit i h⁹ artib⁹. fiūt. n. plerūq; adul
teria. furta. homicidia. ⁊ alia hui⁹mōi
maleficia pcuranť. vñ vtentes his ar-
tib⁹ malefici vocanť. nō ē ğ bñ diſpo
ſita ſm ṽtutē itellectuaľ nã cui⁹ auxi
lio h⁹ artes initūť. Itē. nō ē itellect⁹
bñ diſpoſiti ſm ṽtutē familiarē eſſe ⁊
p̄rociniū exhibē ſceleratiſ ⁊ nō qbuſ-
libet optimiſ viris. h⁹ aūt artib⁹ vtūť
plerūq; hoīes ſcelerati. nō ē igiť intel
lectuaľ nã: cui⁹ auxilio he artes effica
tiā hñt: bñ diſpoſita ſm ṽtutē. Adh̄
itellect⁹ bñ diſpoſiti ē reducē hoīes i
ea q̄ ſūt hoīuꝫ ppa bona q̄ qdē ſūt bo-
na rõnis. abducē igiť ab iſtis ptrahen
do ad aliq̄ mīma bona ē itellect⁹ ide-
cenť diſpoſiti. p h⁹ aūt artes non adi-
piſcūť hoīes aliquē pfectū i bonis rõ-
nis q̄ ſūt ſcie ⁊ ṽtutes ſ i qbuſdā mi-
nimis. ſicut i iuentiōe furtoꝝ ⁊ i dep̄-
henſione latronū ⁊ his ſilib⁹. nō igiť
ſubē intellectiue q̊rū auxilio he artes
vtuntur ſūt bñ diſpoſite ſm ṽtutem.
Amp̄. i opatiōib⁹ p̄dictaꝝ artiū il
luſio q̄dā videť ⁊ irrõnabilitas. requi
rūt. n. h⁹ artes hoīem re venerea non
attrectatū. cū tñ plerūq; adhibeāť ad
illicitos cõcubit⁹ ꝯſiliādos. i opatiōe
aūt itellect⁹ bñ diſpoſiti nihil irrõna-
bile ⁊ ſibi ꝯ̄ſū apparet. non igiť h⁹ ar-
tes vtūť p̄rocinio itellect⁹ bñ diſpoſi-
ti ſm ṽtutē. P̄. nō ē bñ diſpoſit⁹ ſm
itellectū q p aliq̄ ſcelera cõmiſſa puo-
cať ad auxiliū alicui ferendū. h̊ aūt fit
i iſtis artib⁹. nā aliq i executiōe harū
legūť inocentes pueros occidiſſe. nō
igiť ſūt boni intellect⁹ q̊ꝝ auxilio iſta
fiūt. Itē. bonū ppriū itellect⁹ ē veri-
tas. cū igiť boni ſit bonū adducē. cui⁹-
libet itellect⁹ bñ diſpoſiti eē videť ali
os pducē ad ṽitatē. i opib⁹ āt magoꝝ
plerūq; fiūt qb⁹ ludificēť hoīes ⁊ deci
pianť. itellect⁹ igiť cui⁹ auxilio vtunť
nō ē bñ diſpoſit⁹ ſm morē. Adh̄. in-
tellect⁹ bñ diſpoſit⁹ ṽitate alliciť in q̄
delectať nō aūt mēdaciis. magi aūt in
ſuis iuocatiōib⁹ vtūť qbuſdā menda
ciis qb⁹ alliciāt eos q̊rū auxilio vtūť.
cõmināť. n. quedā ipoſſibilia. ſicut q
niſi ille q iuocať opē ferat iuocās celū
ꝯminuet aut ſidera deponet vt narrat
Porphiri⁹ in epľa ad Anebontē. ille
igiť intellectuales ſubē qb⁹ adiuuan
tib⁹ opatiões magoꝝ pficiūť non vi-
denť eē bñ diſpoſite ſm intellectum.
Amp̄. nō videť eē hñtis intellectū
bñ diſpoſitū vt ſi ſit ſupior ipanti ſibi
ſubdať ſicut inferior. aut ſi ſit inferior
ut ſibi ab eo q̄ſi ſupiori ſupplicari pa-
tiať. magi aūt iuocāt eos q̊rū auxilio
vtūť ſuppliciť q̄ſi ſupiores. cū aūt ad-
uenerint ipant eis q̄i iferiorib⁹. nullo
igiť mō videť eē bñ diſpoſiti ſm itel-
lectū. P̄ h̄ aūt excludiť error gētiliū
q h⁹mōi opatiões diis attribuebāt.
Q ſubā intellectualis cui⁹ auxilio
magice artes vtūtur non eſt mala
ſcdm ſuam naturam. CVII

On ē aūt poſſibile q ſit nālis
malitia i ſubīs intellectuali
bus q̊ꝝ auxilio magice artes
opanť. In illud. n. i qd aliqd tēdit ſm
ſuā nām nō tēdit p accñs ſ p ſe. ſicut
ğue deorſū. ſ ſi h⁹ ſubē intellectuales
ſm ſuā nām eſſent male nāliť i malū
tendēnt. nō igiť p accñs ſ p ſe tendūt
ad malū. h̄ aūt ē ipoſſibile. oñſū ē. n. ſ
q oīa p ſe tēdūt ad bonū ⁊ nihil tēdit
ad malū niſi per accidens. non igitur

h⁹ ītellectuales ſubē ſūt ſm ſuā naturā male. Adh.qcqd ē ī reb⁹ oʒ ꝙ cā uel cātū ſit.alioqn ad alia ordinē non hrent.aut igit̃ h⁹ ſubē ſunt cauſe tm̄ aut etiā cāta.Si aūt cāe.malū aūt nō pōt eē cā alicui⁹ niſi p accn̄s ut ſ oſtēſū ē.oē autē qđ ē p accn̄s oʒ reduci ad id qđ ē p ſe.oʒ igit̃ ꝙ ī eis ſit aliud primū q̄ eoꝝ malitia p qđ ſint cauſe.primū aūt ī vnoqq; ē ei⁹ nā ⁊ eēntia.non igit̃ ſm ſuā nām ſūt male h⁹ ſubē.Idē etiā ſeq̄r ſi ſint cauſata.nā nullū agēs agit niſi itendēs ad bonū.malū ḡ nō pōt eē effect⁹ alic⁹ cāe niſi p accn̄s.qđ aūt cāt̃ p accn̄s tm̄ nō pōt eē ſm nām cū oīs nā determiatū modū hēat q̄ pcedit ī eſſe. nō ē igit̃ poſſibile ꝙ h⁹ ſubē ſint male ſm ſuā nām. Amp.vnūqđq; entiū hʒ ppriū eē ſm modū ſue nāe. eſſe aūt inq̄tuʒ h⁹ ē bonū.cui⁹ ſignū ē ꝙ oīa eſſe appetūt.ſi igit̃ h⁹ ſubſtātie ſm ſuā nām eēnt male nullum eſſe hrent. Itē.oñſū ē ſ ꝙ nihil pōt eē qn a p̄ ente eē hēat.⁊ ꝙ pmū ens ē ſūmū bonū.cū aūt oē agēs inq̄tuʒ h⁹ agat ſibi ſiſe.oʒ ꝙ ea q̄ a p̄ ente ſūt bona ſint.pdicte igitur ſubē ſm ꝙ ſūt ⁊ nām aliquā habent non pñt eē male.

Amp.ipoſſibile ē aliqd eē ꝙ ſit vlit̃ puatū pticipatione boni. cū.n.idē ſit appetibile ⁊ bonū.ſi aliquid eſſet oīo expers boni nihil hrēt ī ſe appetibile. vnicuiq; aūt eſt appetibile ſuū eſſe. oʒ igit̃ ꝙ ſi aliqd ſm ſuā nām dicat̃ malū ꝙ h nō ſit q̄ſi ſimplicit̃ malū ſ qa ē malū huic ul̃ q̄tū ad h.ſicut venenū nō ē ſimplr̄ malū ſ huic cui ē nociuū. vn̄ qđ ē alri venenū ē alri cib⁹.h āt cōtīgit ex eo ꝙ bonū pticulāe qđ ē ppuʒ h⁹ ɔ̄riū eſt bono pticulari qđ ē ppriū alri⁹.ſicut calor q ē ppriū ignis ē ɔ̄ri⁹ frigori qđ ē bonū aq̄ ⁊ deſtruit ipſū.illud igit̃ qđ ſm ſuā nāʒ ordiat̃ ī bonū nō pticulare ſ ſimplr̄.ipoſſibile eſt ꝙ neq; ſm hūc modū poſſit nālr̄ dici malū.tale aūt ē oīs ītellect⁹. nā ei⁹ bonū ē ī ppa opatiōe q̄ ē vliū ⁊ eoꝝ q̄ ſunt ſimplr̄.nō ē igit̃ poſſibile ꝙ aliqs ītellect⁹ ſm ſuā nām ſit mal⁹ nō ſolū ſimplicit̃ ſ nec ſm qd. Itē.ī vnoq̄q; habente ītellectū nālī ordine ītellectus mouet appetitū.ppriū.n.obm volūtad ē bonū ītellectū.bonū aūt volūtatis ē ī eo qđ ſeq̄r itellectū.ſicut ī nob bonū ē qđ ē ſm rōnē.qđ aūt ē ptet h malū ē. nālī igit̃ ordine ſubā intellectual̃ vult bonū. ipoſſibile ē igit̃ ꝙ ille ſubē ītellectuales q̄ꝝ auxilio magice artes vtūt̃ ſint nālr̄ male. P.cū volūtas tēdat ī bonū ītellectū nālr̄ ſicut ī ppriū obm ⁊ finē.ipoſſibile ē ꝙ aliq̄ intellectual̃ ſuba malā ſm nām hēat volūtatē niſi nālr̄ ītellect⁹ erret circa iudiciū boni.null⁹ aūt itellectus talis pōt eē.falſa.n.iudicia ī opatiōib⁹ ītellectus ſūt ſicut mōſtra ī reb⁹ nālib⁹: q̄ nō ſūt ſm ſuā nām ſ pter nām. nā bonū ītellectus ⁊ eius finis naturalis eſt cognitio veritatis. impoſſibile eſt igitur ꝙ aliquis intellectus ſit q naturalr̄ ī iudicio veri decipiat̃. neq; igit̃ poſſibile ē ꝙ ſtet aliq̄ ſuba ītellectual̃ hñs nālr̄ malā volūtatē. Adh.nulla potētia ɔ̄gſcitiua deficit a cognitione ſui obi niſi ppt̃ aliquē defectū aut corruptionē ſuā cū ſm ppriā rōnem ad cognitionē tal̃ obi ordinet̃.ſicut viſuſ nō deficit a cognitiōe coloris niſi aliq̄ corruptione circa ipſū exñte. oīs aūt defect⁹ ⁊ corruptio ē pter nām qa nā ītendit eē ⁊ pfectionē rei. ipoſſibile ē igit̃ ꝙ ſit aliqua vt⁹ ɔ̄gſcitiua q̄ nālr̄ deficiat a recto iudicio ſui obi. ppriū aūt obm intellect⁹ ē verū.ipoſſibile ē igit̃ ꝙ ſit aliqs intellect⁹ nālr̄ circa cognitiōeʒ veri oberrās.neq; igit̃ volū-

tas aliq̄ nālr̄ pōt a bono deficē. Hoc etiā auctoritate ſacre ſcripťe ɔ̄firmat̃. Dr̄.n.i.Thimot.4°.Oīs creatā dei bona. vn̄ Gen̄.p̄. Vidit de⁹ cūcta q̄ fe.⁊ e.val.bo. P h āt excludit̃ error manicheoꝝ ponētiū h⁹ ſubas ītellectuales q̄s demōes ɔ̄ſueto noīe dicim⁹ ul̃ diabolos: eſſe nālr̄ malas.Excludit̃ etiā opiō quē Porphiri⁹ narrat ī epl̄a ad Anebontē dicēs q̄ſdā opinari eē qđdā ſpūuʒ gen⁹ cui exaudire magos ſit ppriū nō fallax diforme ſilans deos ⁊ demones ⁊ aīas defūctoꝝ.⁊ h ē qđ efficiat h oīa q̄ videt̃ eē uel bona ul̃ praua.cetaꝝ circa ea q̄ vere ſunt bona nihil opitulari imo do iſta nec noſſe.ſ ⁊ mala ɔ̄ſiliare ⁊ iſimulare atq; ipedire ⁊ iuideri vtutis ſedulos ſectatores et plenū eſſe temeritatis ⁊ fauſt⁹ gaudē odorib⁹ adulatōib⁹ capi.Hec qdē Porphirij dba malitiā demonū q̄rū auxilio artes magice vtūt̃ ſatis apte declarant.in h aūt ſolo rephenſibilia ſūt ꝙ hanc malitiā nālr̄ eis dicit ineſſe.

Rōnes qbus pbari videt̃ ꝙ in demonib⁹ nō poſſit eē peccatū. CVIII

I aūt in demonib⁹ nō ē nālis malitia. oñſū ē aūt ſ eos eſſe maloſ. neccio relinquit̃ ꝙ ſint volūtate mali.oʒ igit̃ inq̄rē quō h poſſibile ſit.videt̃.n.oīo h ipoſſibile eſſe. Oñſū ē.n.in 2° nullā ſubam nālē eſſe corpi nālr̄ vnitā niſi aīam hūanā. ul̃ ſm q̄ſdā aīas corpoꝝ celeſtiū.de qb⁹ incōueniēs ē eſtimare ꝙ ſint male cū mot⁹ celeſtiū corpoꝝ ſit ordinatiſſim⁹ ⁊ toti⁹ ordīs nālis q̄dāmō pncipiuʒ. oīs āt alia cogſcitiua potētia pter ītellectū vtit̃ organis corpalib⁹ aīatis.nō ē ḡ poſſibile ꝙ ī h⁹modi ſubīs ſit aliq̄ vt⁹ cogſcitiua niſi ītellect⁹. qcqd igit̃ cogſcūt ītelligūt.ī eo aūt qđ qs ītelligit nō errat. ex defectu.n.intelligēdi puenit oīs error.nō pōt igit̃ eſſe aliqs error ī cognitiōe ſubaꝝ taliū.nullū āt volūtad pctm̄ pōt eē abſq; errore. qa volūtas ſp tendit ī bonū apphenſū. vn̄ niſi ī apphēſiōe boni erretur nō pōt ī volūtate eē pctm̄.videt̃ igit̃ ꝙ in h⁹ ſubīs nō poſſit eē volūtad pctm̄.

Adh.ī nob pctm̄ volūtad accidit circa ea de qb⁹ in vlī ſciam verā habem⁹ p h ꝙ ī pticulari ipedit̃ iudiciū rōnis ex aliq̄ paſſiōe ratiōnē ligāte.hę aūt paſſiōes ī demonib⁹ eē nō pñt. qa hę paſſiōes ſūt ptis ſenſitiue q̄ nullā hʒ opatiōʒ ſine organo corpali.ſi igit̃ h⁹ ſubē ſepate hñt rectā ſciam ī vlī.ipoſſibile ē ꝙ p defectū ɔ̄gnitiōis ī pticulari volūtas ī malū tēdat. Amp.nlla vt⁹ ɔ̄gſcitiua circa ppuʒ obm decipit̃ ſ ſolū circa extneū.viſus.n.nō decipit̃ ī iudicio coloꝝ ſ dū hō p viſū iudicat đ ſapore ul̃ de ſpē rei.ī h deceptio accidit.ppriū āt obm ītellect⁹ ē qdditas rei.in ɔ̄gnitiōe igit̃ ītellect⁹ deceptio accidē nō pōt ſi puras rerū qdditates apphēdat. ſ oīs deceptio ītellect⁹ accidē videt̃ ex h ꝙ apphēdit foras reꝝ pmixtas fantaſmatib⁹ ut in nob accidit. talis aūt modus cogſcēdi nō eſt ī ſubīs ītellectualib⁹ corpori nō vnid. qa fantaſmata non pñt eſſe abſq; corpore.nō ē igit̃ poſſibile ꝙ in ſubīs ſeparad accidat error ī cognitiōe.ḡ neq; pctm̄ volūtatis. Itē.ī nob falſitas accidit ī operatiōe ītellectus ɔ̄ponentis ⁊ diuidend ex hoc ꝙ non abſolute rei qdditatem apprehendit ſ rei apprehenſe aliqd ɔ̄ponit.ī opatiōe aūt ītellect⁹ quo apphēdit qđ qd eſt nō accidit falſuʒ niſi p accn̄s ſcđm ꝙ in hac etiā opatiōe pmiſcet̃ aliqd de operatione intellect⁹ ɔ̄ponēd ⁊ diuidend. qđ qdē ɔ̄tigit inq̄tū ītellectus nr̄ nō

ſtatū ſ q̇dā inq̄ſitiōis ordīe ad cogno
ſcendā q̄dditatē rei alicuiꝰ ptingit·ſi·
cut cū p̊ apphēdimꝰ aīal ⁊ diuidētes
ꝑ oppoſitas dr̄ias alt̄a relicta vnā ge·
neri apponimꝰ q̄uſq; ꝑueniamꝰ ad diſ
finitionē ſpēi. in q̄ qdē ꝓceſſu pōt fal·
ſitas accidē ſi accipiat̄ ut dr̄ia generis
id qd nō ē generis dr̄ia. ſic aūt ꝓcedē
de aliq̊ ad cog̊ſcendū qd qd eſt ē itel·
lectus rōcinādo diſcurrētis d̓ vno ad
aliud· qd nō ↄpetit ſubſ̄is itellectuali
bus ſepatis ut ſ̄ oñſū ē. nō videt̄ igit̄
ꝙ poſſit aliqs error accidē ī cognitiōe
hꝰ ſubaꝝ. vñ nec ī volūtate eaꝝ pctm̄
accidē pōt. ¶ ꝓ. cū nulli⁹ rei appetit⁹
tendat niſi ī ꝓpriū bonū· impoſſibile
videt̄ id cuiꝰ ē ſingularit̄ vnū ſolū bo
nū ꝙ in ſuo appetitu errat. ⁊ ꝓpt̄ h̄ ⁊ ſi
pctm̄ accidat in reb⁹ nālib⁹ ꝓpt̄ defec
tū ↄtīgentē ī executiōe appetit⁹. nūq̄
pctm̄ accidit in appetitu nāli. ſp. n. la·
pis tēdit deorſū ſiue ꝑueniat ſiue īpe·
diat̄. in nob̄ aūt pctm̄ accidit ī appetē·
do. q̄a cū ſit nā nr̄a ↄpoſita ex ſpūali ⁊
corpali ſūt ī nob̄ plura bona. aliud. n.
ē bonū nr̄m ſm intellectū ⁊ aliud ſm
ſenſū uł etiā ſm corpꝰ. hoꝝ aūt dr̄ſoꝝ
q̄ ſūt hoīs bona: ordo q̄dā ē ſm ꝙ id
qd ē minꝰ pn̄cipale ⁊ ad pn̄cipaliꝰ re·
ferēdū ē. vñ pctm̄ volūtad ī nob̄ acci·
dit cū tali ordīe nō ſuato appetimꝰ id
qd ē nob̄ bonū ſm qd ↄ̄ id qd ē nob̄
bonū ſimplr̄. tał aūt ↄpō ⁊ dr̄ſitas bo·
noꝝ non ē in ſubſ̄is ſepatis q̄nīmo oē
eoꝝ bonū ē ſm itellectū. nō ē igitur ī
eis poſſibile ꝙ ſit pctm̄ volūtad ut vi
det̄. ¶ Ad h̄. ī nob̄ pctm̄ volūtad acci·
dit ex ſuphabūdantia uel defectu in
q̊ꝝ medio v̂tus ↄſiſtit. vñ ī his ī q̄b⁹
nō ē accipe ſuphabūdantiā ⁊ defectū
ſ ſolū mediū nō ↄtingit volūtatē pec
care. nullꝰ. n. peccare pōt ī appetendo
iuſticiā. nā ipſa iuſticia mediū qddā
ē. ſub̄e aūt itellectuales ſepate nō poſ
ſūt appetē niſi bona itellectualia. ridi·
culū ē. n. dicē ꝙ bona corpalia appetāt
qui ſm ſuā nām icorpei ſūt. aut bona
ſenſibilia q̄b⁹ nō ē ſenſus. ī bonis aūt
itellectualib⁹ nō ē accipe ſuphabūdā
tiā. nā ſm ſe media ſūt ſuphabūdan·
tie ⁊ defect⁹· ſicut verū mediū int̄ du·
os errores q̄ꝝ vnꝰ ē ſm plꝰ alt̄ ſm mi·
nus. vñ ⁊ ſenſibilia ⁊ corpalia bona in
medio ſūt ſicut ſm rōnē ſūt. nō videt̄
igit̄ ꝙ ſub̄e itellectuales ſepate ſm vo
lūtatē peccare poſſint. ¶ Amp̄. magꝭ a
defectib⁹ remota videt̄ ſub̄a incorpea
q̄ corpalis. ī ſubſ̄is aūt corpeis q̄ ſunt
a ↄ̄rietate remote nullꝰ defectꝰ accidē
pōt. s. in corpib⁹ celeſtib⁹. multo igit̄
minus ī ſubſ̄is ſepatis ⁊ a ↄ̄rietate re·
mot̄ ⁊ a mā ⁊ a motu ex q̄b⁹ videtur
defectꝰ aliqs poſſe cōtingē: aliqd pec·
catū cōtingere pōt.

Q̄ in demonibus poſſit eē peccatū
⁊ qualiter. CIX

Uod aūt ī demonibꝰ ſit pecca
tū volūtad. mãifeſtū ē ex au·
ctoritate ſacre ſcript̄e. D̄r. n
i. Joh. 3°. ꝙ diabolus ab īitio peccat. ⁊
Joh. 8°. de diabolo dr̄ ꝙ ē mēdax ⁊ pr̄
ē mēdacij. ⁊ ꝙ homicida erat ab īitio.
⁊ Sap. 2°. dicit̄ ꝙ iuidia diaboli mors
itroiuit ī orbē t̄raꝝ. Si qs āt ſeq vel·
let platonicoꝝ pōnes facił eēt via ad ſol
uēdū ꝑdicta. Dicūt. n. demones eſſe
aīalia corpe aerea. ⁊ ſic cū habeāt ſibi
corpa vnita pōt ī eis eē etiā ps ſenſiti
ua· vñ ⁊ paſſiōes q̄ nob̄ ſūt cā pcti eis
attribuūt. s. ⁊ odiū ⁊ alia hꝰmodi. ꝓpt̄
qd dic Apuleiꝰ ꝙ ſūt aīo paſſiua. p̄ret
h̄ etiā ꝙ vniti corpibꝰ ꝓhibent̄ ſcdm
pōnē platonis forte poſſet ī eis aliud ge
nus cognitōis poni q̄ itellectꝰ. nā ſm
platonē etiā aīa ſenſitiua icorruptibił ē
vñ dꝫ ꝙ hēat opationem cui nō cōicet
corpꝰ. ⁊ ſic nihil ꝓhibet opatiōꝫ ſenſiti
ue aīe īueniri in ſub̄a aliq̄ itellectuali
q̄uis corpi nō vnita. ⁊ ꝑ ↄñſ paſſiōes.
⁊ ſic manet ī eis eadē radix peccādi q̄
ē ī nob̄. ſ vtrū q̄ꝫ p̄miſſoꝝ ē ipoſſibile.
Q̄. n. nō ſint aliq̄ alie ſub̄e itellectua·
les vnite corpib⁹ p̄ter aīas humanas
oñſū ē ſ̄. Q̄ aūt opatōes ſenſitiue aīe
nō pn̄t eē ſine corpe hic appet ꝙ cor·
rupto aliq̊ organo ſentiēdi corrūpit̄
opatio vna ſenſus. ſicut corrupto ocu
lo viſio deficit. ꝓpt̄ qd corrupto orga
no tactꝰ ſine q̊ nō pōt eē aīal oꝫ ꝙ aīal
moriat̄. ¶ Ad euidētiā aūt p̄miſſe du·
bitatiōis ↄſiderādū ē ꝙ ſicut ē ordo ī
cauſiſ agētib⁹ ita etiā ī cauſis finalib⁹
ut. s. ſecūdariꝰ finis a pn̄cipali depen
deat ſicut ſecūdariū agens a pn̄cipali
depēdet. accidit aūt pctm̄ ī cauſ agē·
tib⁹ qñ ſcdariū agēs exit ab ordīe pn̄
cipalis agēt̄· ſicut cū tibia deficit ꝓpt̄
ſuā curuitatē ab executiōe motꝰ quē
virtꝰ appetitiua ipabat. ſeq̄t̄ claudicaō.
ſic igit̄ ⁊ in cauſ finalib⁹ cū finis ſecū·
darius nō ↄtinet̄ ſub ordine pn̄cipał
finis ē pctm̄ volūtatis cuiꝰ obm̄ ē bo·
nū ⁊ finis. q̄lib⁊ āt volūtas nālit̄ vult
illud qd ē ꝓpriū volēt̄ bonū. ſ. ipſū eē
pfectū· nō pōt ↄ̄riū hꝰ velle. ī illo igit̄
volēte nullū pōt pctm̄ volūtad accidē
cuiꝰ ꝓpriū bonū ē vltimꝰ finis qd nō
ↄtinet̄ ſub alteriꝰ finis ordīe ſ ſub eiꝰ
ordine oēs alij fines ↄtinent̄. hꝰ autē
volēs ē deꝰ cuiꝰ eē ē ſūma bonitas q̄ ē
vltimꝰ finis. ī deo igit̄ pctm̄ volūtatis
eē nō pōt. in q̊cūq; āt alio volēte cuiꝰ
ꝓpriū bonū ncce ē ſub ordine alteriꝰ
boni ↄtineri pōt pctm̄ accidē volūtad
ſi ī ſua nā ↄſiderat̄. lꝫ. n. nālis iclinatio
volūtatis inſit vnicuiq; volēti ad vo·
lendū ⁊ amādū ſui ipſiꝰ pfectionem

ita ꝙ ↄ̄riū hꝰ velle nō poſſit. nō tñ ſic
ē ei inditu; nālit̄ ut ita ordinet ſuā ꝑ·
fectionē ī aliū finē ꝙ ab eo deficē nō
poſſit· cū finis ſuꝑior nō ſit ſue natu·
re ꝓpriꝰ ſ ſuperior nāe. relinq̄t̄ igit̄ ſuo
arbitrio ꝙ ꝓpriā pfectionē in ſuꝑiorē
ordinet finē. in h̄. n. differūt volūtatē
hn̄tia ab his q̄ volūtate carēt ꝙ hn̄tia
volūtatē ordināt ſe ⁊ ſua ī finē. vñ et
liberi arbitrij eē dicūt̄. q̄ aūt volūta·
te carēt nō ordināt ſe ī finē ſ ordināt̄
a ſuꝑiori agēte q̄i ab alio acta ī finem
nō aūt a ſeipſis. potuit igit̄ ī volūtate
ſub̄e ſepate eē pctm̄ ex h̄ ꝙ ꝓpriū bo·
nū ⁊ pfectionē ī vltimū finē nō ordi·
nauit ſ ī heſit ꝓprio bono ut fini. Et q̄a
ex fine ncce ē ut regule actiōis ſumāt̄
ncce ē ut ex ſeipſa ī q̊ finē ↄſtituit alia
regularit̄ diſponēt. ⁊ ut eiꝰ volūtas ab
alio ſuꝑiori nō regularetur· h̄ aūt ſoli
deo debet̄. Et ſm h̄ itelligēdū ē ꝙ ap·
petijt dei eq̄litatē nō q̄dē ut bonū ſuū
eſſet diuino bono eq̄le· h̄. n. ī intellectu
cadere nō poterat. ⁊ h̄ appetēdo appetēt
ſe nō eē· cuꝫ diſtinctio ſpēꝝ ſm dr̄ſos
ḡdus reꝝ ꝓueīat ut ex ſ̄ dict̄ apparet.
velle aūt alios regulare ⁊ volūtatem
ſuā a ſuꝑiori nō regulari ē velle p̄eſſe
⁊ q̊dāmō non ſubijci qd ē pctm̄ ſup·
bie. vñ ↄuenient̄ dr̄ ꝙ pmū pctm̄ de·
mōis fuit ſuꝑbia. Sꝫ q̄a ex vno errore
circa pn̄cipiū variꝰ ⁊ multiplex error
ↄſeq̄t̄· ex pma iordinatiōe volūtad q̄
fuit ī demōe ↄſecutū ē mł̄tiplex pecca
tū ī volūtate ipiꝰ ⁊ odij ad deū ut reſi
ſtētē ſue ſuꝑbie ⁊ puniētē iuſtiſſime
ſuā culpā ⁊ iuidiā ad hoīem ⁊ multa
alia hꝰ. Cōſiderādū ē etiā ꝙ cū ꝓpꝛiū
alicuiꝰ bonū hꝫ ordinē ad plura ſuꝑio
ra· liberꝝ ē volēti ut ab ordīe alicuius
ſuperiorū recedat ⁊ alteriꝰ ordinē nō
derelinq̄t ſiue ſit ſuꝑior ſiue ſit iferior

ſicut mileſ q oꝛdiāt ſub rege ⁊ ſub du
ce exercit⁹. pōt volūtatē ſuā oꝛdinare
ī bonū ducis ⁊ nō reg̃ aut eꝯ. ſ ſi dux
ab oꝛdine regis recedat. bona erit vo-
lūtas militis recedēt a volūtate ducis
dirigēt volūtatē ſuā ī regē. mala aūt
volūtas militꝫ ſequētis volūtatē du-
cis ꝯtra volūtatē regis. oꝛdo. n. īferio
ris pncipij depēdet ab oꝛdīe ſupioꝝ.
ſubē aūt ſepate nō ſolū oꝛdinant ſub
deo ſed vna etiā eaꝝ oꝛdinat ſub alia
a pma vſq; ad vltimā ut ī 2° dn̄ſū ē. ⁊
qꝛ ī q̊libet volēte ſub deo pōt eē pecca
tū volūtatis ſi ī ſua nā ꝯſideret. poſſi-
bile fuit ꝙ aliq̄ de ſupioꝛibus aut etiā
ſupma int oēs peccaret ſm volūtatē.
⁊ h̄ qdē ſatis ꝓbabile ē. nō. n. ī ſuo bo
no qeuiſſet ſicut in fine niſi ſuū bonū
valde pfectū eēt. potuit igit fieri ꝙ de
īferioꝛib aliq̄ ꝑ ꝓpꝛiā volūtatē bonū
ſuū oꝛdiarēt ī ipām recedētes a dīno
oꝛdine q̄ ſimr peccauerunt. alie vo ſer-
uātes ī motu ſue volūtatis dīnū oꝛdi
nē ab oꝛdīe peccātis q̄uis ſupioꝝ ſm
nāe oꝛdinē recte recederēt. Quō vo ī
bonitate ul malitia īmobilit vtroꝛūq;
voluntas pſeuerat dn̄detur in 4°. h̄. n
ptinet ad penaſ ul pmia bonoꝝ ul ma
loꝝ. h̄ aūt differt int hoīem ⁊ ſubām
ſepatā ꝙ ī vno hoīe ſūt plures appeti-
tiue vtutes q̄ꝝ vna ſub alia oꝛdinat.
qꝺ qdē ī ſubſtījs ſepatis nō ꝯtigit. vna
tn̄ eaꝝ ē ſub alia. pctm̄ aūt ī volūtate
ꝯtingit q̄litcūq; appetit⁹ īferioꝛ deflec
tat. ſicut igit pctm̄ ī ſubſtījs ſepatis eēt
uel ꝑ h̄ ꝙ deflecteret ab oꝛdīe alicui⁹
ſupioꝛis ſub oꝛdine dīno manēt. ita
ī hoīe vno cōtingit pctm̄ duplr. vno°
ꝑ h̄ ꝙ volūtas hūana bonū ꝓpꝛiū nō
oꝛdinat ī deū. qꝺ qdē pctm̄ ē cōe ſibi
⁊ ſubē ſepate. alio° ꝑ hoc ꝙ bonū infe
rioꝛis appetit⁹ nō regulat ſm ſupioꝛē

puta qn̄ delectabilia carnis in q̄ cōcu-
piſcibil tēdit volum⁹ non ſm oꝛdinē
rōnis. h⁹mōi aūt pctm̄ nō ꝯtingit in
ſubſtījs ſepatis eē.

Solutio rōnū pmiſſaꝝ. CX

Ic ḡ h̄ q̄ obiecta ſūt non difficile
ē ſoluē. Nō. n. cogimur dicē
ꝙ erroꝛ fuit in itellectu ſubē
ſepate iudicando aliqd bonū ꝙ bonū
nō ſit. ſ nō cōſiderādo bonū ſupi⁹ ad
qꝺ ꝓpꝛiū bonū referēdū erat. cui⁹ qdē
ꝯſiderationis rō potuit eē volūtas ī ꝓ-
pꝛiū bonū intēſe ꝯuerſa. eſt. n. liberū
volūtati in h̄ ꝯuerti. Pꝫ etiā ꝙ non
appetijt aliqꝺ bonū niſi vnū qꝺ ē ſibi
ꝓpꝛiū. ſ ī h̄ fuit pctm̄ ꝙ ptermiſit ſu-
peri⁹ bonū ī qꝺ debuit oꝛdinari. ſicut
n. in nob̄ pctm̄ ē ex h̄ ꝙ bona īferioꝛa
ſ. coꝛpis appetim⁹ abſq; oꝛdine rōnis
ita ī diabolo pctm̄ fuit ī h̄ ꝙ ꝓpꝛiū bo
nū nō retulit ad dīnū bonū. Pꝫ etiā
ꝙ mediū vtutis etiā ptermiſit inq̄tū
ſe ſupioꝛi oꝛdini nō ſubdidit. ⁊ ſic pl⁹
dedit ſibi q̄ debuit. deo aūt min⁹ q̄ ei
deberet cui oīa debent eē ſubiecta ut
pme regule oꝛdināti. māifeſtū ē igit
ꝙ in pctō illo non ē ptermiſſū mediū
ꝑ ſupabūdantiā paſſionis ſ ſolū per
ineq̄litatē iuſticie q̄ ē circa opatiōes.
ī ſubſtījs. n. ſepatꝫ opatiōes eē pn̄t. paſ-
ſiones vo neq̄q̄. Nec etiā oꝫ ꝙ ſi ī ſu-
pioꝛib coꝛpib null⁹ pōt eē defect⁹ ꝙ
ꝓpt h̄ ī ſubſtījs ſepatꝫ pctm̄ eē nō poſſ;.
coꝛpa. n. ⁊ oīa q̄ rōne carēt agūt tm̄ ⁊
nō agūt ſeipa. nō. n. ſui act⁹ dn̄iu; hn̄t
vnde nō pn̄t exire a regula pma ipſa
agentis ⁊ mouētis niſi ꝑ h̄ ꝙ rectitu-
dinē pme regule ſufficient recipe nō
pn̄t. qꝺ qdē ꝯtigit ex indiſpōne māe.
⁊ ꝓpt h̄ ſupioꝛa coꝛpa ī qb diſpō ma
terie locū nō hab;. nūq; a rectitudine

pme regle deficē pn̄t. ſubē vo rōnaleſ
ſiue itellectuales nō tm̄ agūt ſ etiam
agūt ſe ad ꝓpꝛios actus. qꝺ qdem tāto
magis īuenit in eis quāto pfectioꝛ ē
ipaꝝ nā. q̄ꝝ. n. nā pfectioꝛ eſt. ē ⁊ pfec
tioꝛ eoꝝ vtus ī agēdo. vn̄ nāe pfectio
nō īpedit qn pctm̄ in eis accidē poſſit
mō pdicto ex h̄. ſ. ꝙ ſeipſis inherent
oꝛdinē ſupioꝛis agētis nō attēdētes.

Q̄ ſpāli q̄dā rōne creatē rōnales di-
uine ꝓuidētie ſubdūtur. CXI

X his qdē q̄ ſ̄ determinata ſūt
manifeſtū ē ꝙ dina ꝓuidētia
ad omnia ſe extēdit. oꝫ tn̄ ali-
quā rōnē ꝓuidētie ſpālē obſuari cir
ca intellectuales ⁊ rōnales natas pꝛe
alijs creaturꝫ. pcellūt. n. alias creatas ⁊
ī pfectiōe nate ⁊ ī dignitate finis. In
pfectiōe qdē nāe. qꝛ ſola creatā rōnal
h; dn̄iu; ſui act⁹ libē ſe agēs ad opan-
dū. cete vo creatē ad opa ꝓpa magis
agūt q̄ agāt ut ex ſ̄ dictꝫ p;. In digni-
tate aūt finis. qꝛ ſola creatā itellectua
lis ad ipſū vltimū finem vniuerſi ſua
opatiōe ptingit. ſ. cog̊ſcēdo ⁊ amādo
deū. alie vo creatē ad finē vltimū pti-
gere nō pn̄t niſi ꝑ aliq̄lē ſilitudis ipi⁹
pticipationem. oīs aūt rō opis variat
ſm dīſitatē finis ⁊ eoꝝ que opationi
ſubijciūt. ſicut rō opandi ꝑ artē dīſa
ē ſm dīſitatē finis ⁊ māe. alit. n. opat
medic⁹ ad egritudinē pellēdā ⁊ ad ſa-
nitatē cōferendā. atq; alit ī coꝛpibus
dīſimode ꝯplexionatꝫ. ⁊ ſimr oꝫ ī regi-
mine ciuitatꝫ dīſam rōnē oꝛdis obſer
uari ſm dīſas ꝯditiōes eoꝝ q ſubijci-
unt regimī ⁊ ſm diſa ad q̄ oꝛdināt.
oꝫ. n. alit diſponi milites ut ſint ꝑpati
ad pugnā. ⁊ artifices ut bn̄ ſe habeāt
circa ſua opa. ſic igit et alia ē oꝛdis rō

ſm quā creatē rōnales ꝓuidētie dīne
ſubdūt. ⁊ alia ſm quam oꝛdinant ce-
tere creature.

Q̄ creature rōnales gubernāt ꝓpt ſe-
ipſas. alie vo ī oꝛdīe ad eas. CXII

Rimū igit ipſa cognitio ītel-
lectual nāe ſm quā ē dn̄a ſui
act⁹. ꝓuidentie curā reqrit q̄
ſibi ꝓpt ſe ꝓuideat. alioꝝ vo ꝯditio q̄
n̄ hn̄t dn̄iu; ſui act⁹ h̄ īdicat ꝙ eis nō
ꝓpt ipſa cura īpendat ſ velut ad alia
oꝛdinatꝫ. qꝺ eni ab alto tm̄ agit. rōnē
inſtrī h;. qꝺ vo ꝑ ſe agit h; rōnē pnci
pal agētꝫ. inſtrm āt nō q̄rit ꝓpt ſeipſū
ſ ut eo pncipale agēs vtatur. vn̄ oꝫ ꝙ
oīs opatiōis diligētia q̄ circa īſtrā ad-
hibet. ad pncipale agens referat ſicut
ad finē. qꝺ aūt circa pncipale agēs ul
ab ipō ul ab alio adhibet inq̄tū ē pn-
cipale agēs. ꝓpt ipſū eſt. diſponūt ḡ a
deo itellcūales creatē q̄i ꝓpt ſe ꝓcura-
te. creatē vo alie q̄i ad rōnaleſ creatas
oꝛdinate. Ad h̄. qꝺ dn̄iu; ſui act⁹ h;.
liberū ē ī agēdo. liber. n. ē q ſui cā eſt.
qꝺ aūt q̄dam necītate ab alio agit ad
opandū. ſuituti ſubiectū eſt. oīs aūt
alia creatā nālit ſeruituti ſubiecta eſt.
ſola vo nā intellcūalis liba ē. in q̄lib;
aūt regimīe liberꝫ ꝓuidet ꝓpt ſeipſos
ſeruis aūt ut ſint ī vſū liboꝝ. ſic igit ꝑ
dīnā ꝓuidētiā itellectualib creaturꝫ
ꝓuidet ꝓpter ſe. ceteris aūt creaturis
ꝓpt ipſa. Amp. qn̄cūq; ſūt aliq̄ oꝛdi
nata ad finē aliquē. ſi qua int illa ad
finē ptingere nō pn̄t ꝑ ſeipſa. opoꝛtet
ea oꝛdinari ad illa q finem cōſequūt
que ꝓpter ſe oꝛdinant in finem. ſicut
finis exercit⁹ ē victoꝛia: quā milites
cōſequūt ꝑ ꝓpꝛiū actū pugnādo. qui
ſoli ꝓpt ſe in exercitu querūt. oēs au-
tē alij ad alia officia deputati. puta ad

cuſtodiēdū eq̄s·ad parandū arma: ꝓpꝫ
milites ī exercitu querūt̄.ↄſtat aūt ex
p̄miſſis finē vltimū vniuerſi deū eſſe
quē ſola ītellectual' nā ↄſeq̄r̄ in ſeipſo
eū.s.cognoſcēdo ⁊ amando ut ex dictis
pꝫ.ſola igit̄ intellcual' nā ē ꝓpꝫ ſe q̄ſi-
ta ī vniuerſo.alia aūt oīa ꝓpꝫ ipſam.

Itē.in q̄libet toto ptes principales
ꝓpꝫ ſe exigūt̄ ad ↄſtitutioꝫ toti⁹.alie
v̄o ad ↄſeruatioꝫ ul' ad aliquā melio-
rationē eaꝝ.int̄ oēs aūt ptes vniuerſi
nobiliores ſūt ītellectuales creat̄e.qa
magis ad ſilitudinē diuinā accedūt.na
ture ḡ ītellcuales ſūt ꝓpꝫ ſe a diuina ꝓ-
uidētia ꝓcurate.alia v̄o oīa ꝓpꝫ ipſas

P̄.manifeſtū ē ptes oēs ordinari ad
pfectionē toti⁹.nō.n.ē totū ꝓpꝫ ptes
ſ; ptes ꝓpꝫ totū ſūt.nāe aūt itellectua
les maiorē hn̄t affinitatē ad totum q̄ꝫ
alie nāe.nā vnaq̄q; ītellectual' ſubſ̄a ē
q̄dāmō oīa inq̄ꝫtū toti⁹ entis ↄp̄hen-
ſiua ē ſuo ītellectu.q̄libꝫ aūt alia ſubſ̄a
pticularē ſolā entis participatioēꝫ hꝫ.
ↄuenient igit̄ alia ꝓpꝫ ſubſ̄as intellec-
tuales ꝓuidēr̄ a deo. Adh̄.ſicut agit̄
vnūq̄dq; curſu nāe ita natū eſt agi.ſic
aūt videm⁹ res curſu nat̄e currere.qa
ſubſ̄a ītellectual' oīb; alijs vtit̄ ꝓpꝫ ſe
uel ad ītellect⁹ pfectionē·qa ī eis v̄itā
tē ſpeculat̄·uel ad ſue v̄tutꝫ executioꝫ
⁊ ſcie explicationē·ad modū q̄ artifex
explicat artē ſue ↄceptioēꝫ ī mā corpo
rali.ul' etiā ad corpis ſuſtētationē qd
ē vnitū aīe ītellcuali·ſicut ī hoīb; pꝫ.
manifeſtū ē igit̄ q̄ ꝓpꝫ ſubſ̄as ītellec-
tuales oīa alia diuinit⁹ ꝓuidēr̄. Amp̄.
qd aliq̄s ꝓpꝫ ſe q̄rit·ſp illud q̄rit. qd
enī propt̄ ſe ē·ſp eſt.qd v̄o aliq̄s ꝓpꝫ
aliud q̄rit nō oꝫ q̄ ſp q̄rat illud ſ; ſcđm
q̄ ↄpetit ei ꝓpꝫ qd q̄rit̄.eſſe āt reꝝ ex
diuina volūtate ꝓfluxit ut ex ſupiorib;
ē manifeſtū.q̄ igit̄ ſp ſūt in entib; ſūt

ꝓpꝫ ſe a deo volita.q̄ aūt nō ſp ſūt·nō
ꝓpꝫ ſe ſ; ꝓpꝫ aliud.ſubſ̄e aūt ītellectua
les maxie accedūt ad h̄ q̄ ſint ſp quia
ſūt īcorruptibiles. ſūt aūt mutabiles
ſolū ſcđm electionē.ḡ ſubſ̄e intellcuales
gubnāt̄ ꝓpꝫ ſe·alie v̄o ꝓpꝫ ipſas. Nō
ē āt ei qd p̄miſſis rōnib; ē dīſū: ↄ̄riū
q̄ oēs ptes vniuerſi ad perfectionē to
tius ordināt̄.ſic.n.ad pfectionē toti⁹
oēs ptes ordināt̄ inq̄ꝫtū vna deſeruit
alti ſicut ī corpe hūano apparet q̄ pul
mo ī h̄ ē d pfectioe corpis q̄ deſeruit
cordi.vn̄ non ē ↄ̄riū pulmonē eē ꝓpꝫ
cor ⁊ ꝓpꝫ totū aīal.⁊ ſilr̄ nō ē ↄ̄riū ali
as nās eē ꝓpꝫ itellectuales ⁊ ꝓpꝫ pfec
tionē vniuerſi. ſi.n.deeſſent ea q̄ req-
rit ſubſ̄e intellectualis pfectio nō eſſet
vniuerſū ↄpletū. Siılr̄ etiā p̄dicꝫ nō
obuiat q̄ īdiuidua ſūt ꝓpꝫ ꝓp̄as ſpēſ.
per h̄.n.q̄ ad ſuas ſpēs ordināt̄ ordi-
nem hn̄t vlteri⁹ ad ītellectualē nām.
nō.n.aliqd corruptibiliū ordinat̄ ad
hoīem ꝓpꝫ vnū indiuiduū hoīs tm̄ ſ;
ꝓpꝫ totā hūanā ſpēm.toti aūt hūane
ſpēi nō poſſet aliqd corruptibiliū de-
ſeruire niſi ſcđm ſuā ſpēm totā.ordo ḡ
q̄ corruptibilia ordināt̄ ad hoīem re-
q̄rit q̄ īdiuidua ordinētur ad ſpēm.
P h̄ aūt q̄ dicim⁹ ſubſ̄as intellcuales
ꝓpꝫ ſe a diuina ꝓuidentia ordinari·nō
ītelligim⁹ q̄ ipſa vlteri⁹ nō referant̄ ī
deum ⁊ ad pfectionē vniuerſi.ſic igit̄
ꝓpꝫ ſe ꝓcurari dicūt̄.⁊ alia ꝓpꝫ ipa.qa
bona q̄ ꝓpꝫ diuinā ꝓuidentiā ſortiunt̄
non eis ſūt data ꝓpꝫ alteri⁹ vtilitatē.
q̄ v̄o alijs dant̄·ī eorū vſū ex diuina or-
dinatioē cedūt. Hinc ē qd dr̄ Deut°.
4°. Ne videas ſolē ⁊ lunā ⁊ cet̄a aſtra
⁊ errore deceptus adores ea q̄ creauit
dn̄s de⁹ tu⁹ ī mi.cūc.gē. q̄ ſub ce.ſūt.
⁊ ī ps.dr̄.Oīa ſubie.ſub pe.ei⁹.o.⁊ bo.
vni.īſup ⁊ pe.cāpi.⁊ Sap̄.12°. Tu aūt

dn̄ator v̄tutis cū tran.iudi.⁊ cū mag
re.diſpo. nos. P h̄ aūt excludit̄ error
ponentiūꝫ hoī eē pctm̄ ſi aīalia bruta
occidat.ex diuina.n.ꝓuidētia nāli ordi
ne ī vſū hoīs ordināt̄. vn̄ abſq; īiuria
hō eis vtit̄ occidēdo ul' q̄libꝫ alio mō.
ꝓpꝫ qđ ⁊ dn̄s dixit ad Noe Gen̄.9°.
Sic olera virētia dedi vob̄ oēm carnē.
Si q̄ v̄o ī ſacra ſcript̄a īueniāt̄ ꝓhibē-
tia aliqd crudelitatis ī aīalia bruta cō
mitti·ſicut de aue cū pullis non occi-
dendo·h̄ fit uel ad remouenduꝫ hoīs
aīuꝫ a crudelitate ī hoīeſ exercēda·ne
aliq̄ſ exercēdo crudelia circa bruta ex
h̄ ꝓcedit ad hoīes·ul' qa ī tpale dānū
hoīs ꝓuenit aīalib; illata leſio ſiue īfe
rētis ſiue alteri⁹·uel ꝓpꝫ aliquā ſigni
ficationē·ſicut aplus exponit illud de
nō ligādo ore bouis triturātis.

Q rōnalis creat̄a dirigit̄ a deo ad ſuos
actus nō ſolū ſcđm ordinē ad ſpēm ſed
etiā ſcđm q̄ ↄgruit īdiuiduo. CXIII

X h̄ aūt apparet q̄ ſola rōnal'
creatura dirigit̄ a deo ad ſuoſ
act⁹ nō ſolū ſcđm ↄgruētiā ſpe-
ciei ſ; etiā ſcđm ↄgruētiā īdiuidui. Oīs
n.res ꝓpꝫ ſuā opationē eē videt̄.opa-
tio.n.ē vltīa pfectio rei. ſic igit̄ vnū-
q̄dq; a deo ad ſuū actū ordinat̄ ſcđm q̄
diuine ꝓuidētie ſubſtat.creat̄a aūt rō-
nal' diuine ꝓuidētie ſubſtat ſicut ſcđm ſe
gubnata ⁊ ꝓuiſa nō ſolū ꝓpꝫ ſpēm ut
alie corruptibiles creat̄e.qa īdiuiduū
qd gubnat̄ ſolū ꝓpꝫ ſpēm nō gubnat̄
ꝓpꝫ ſeipſum.creat̄a aūt rōnalis ꝓpter
ſeipſam gubnat̄ ut ex dictꝫ manifeſtū
ē.ſic igit̄ ſole rōnales creat̄e directioꝫ
a deo ad ſuos actus accipiūt non ſolū
ꝓpꝫ ſpēm ſ; ſcđm īdiuiduū. Adh̄.que-
cūq; directionē hn̄t ī ſuis actib; ſolū

ſcđm q̄ ptinēt ad ſpēm·nō ē ī ipſis agē
ul' nō agē.q̄.n.ↄſequūt̄ ſpēm ſūt coīa
⁊ nālia oīb; īdiuiduis ſub ſpē ↄtētis.
nālia aūt nō ſūt in nob̄. ſi igit̄ hō ha-
beret directionē ī ſuis actib; ſolū ſcđm
ↄgruentiā ſpēi·nō eēt ī ipo agē ul' nō
agē·ſ; oporteret q̄ ſeq̄ret̄ īclinationē
nālē toti ſpēi coēm ut ↄtingit in oīb;
irrōnabilib; creaturꝫ. māifeſtū ē igit̄
q̄ rōnales creat̄e actus directionē ha
bent nō ſolū ſcđm ſpēm ſ; etiā ſcđm īdiui
duū. Amp̄.ſicut ſ; dīſū ē diuina ꝓui-
dētia ad oīa ſingularia ſe extēdit etiā
mīma. q̄buſcūq; igit̄ ſūt aliq̄ actioēs
p̄ter īclinationē ſpēi·oꝫ q̄ p diuinā ꝓui
dentiā regulent̄ in ſuis actib; p̄ter di-
rectionē q̄ ptinet ad ſpēm.ſ; in rōnali
creat̄a apparēt multe actiōes ad quas
nō ſufficit īclinatio ſpēi. cui⁹ ſignū ē
q̄ nō ſiles ſūt ī oīb; ſ; varie ī diſis.oꝫ
igit̄ q̄ rōnal' creatura dirigat̄ a deo ad
ſuos act⁹ nō ſolū ſcđm ſpēm ſ; etiā ſcđm
īdiuiduū. Itē.deus vnicuiq; nature
ꝓuidet ſcđm ipſius capacitatē.tales enī
ſingulas creat̄as ↄdidit q̄les aptas eē
cognouit ut p ſuā gubnationē ꝓuenirēt
ad finē.ſola āt creat̄a rōnalis ē capax
directiōis q̄ dirigit̄ ad ſuos act⁹ nō ſo
lū ſcđm ſpēm ſ; etiā ſcđm īdiuiduū. hꝫ.n
intellectū ⁊ rōnē vn̄ pcipe poſſit quō
diſimode ſit aliqd bonū uel malū ſcđm
q̄ ↄgruit diſis īdiuiduis tpib; ⁊ locꝫ.
ſola igitur creatura rōnal' dirigitur a
deo ad ſuos actus non ſolū ſcđm ſpe-
ciem ſed etiam ſcđm indiuiduū. P̄
creatura rationalis ſic diuine ꝓuidētie
ſubiacet q̄ nō ſolū ea gubnat̄ ſ; etiam
rōnē ꝓuidētie utcūq; ↄgnoſcere pōt.
vn̄ ſibi ↄpetit etiā alijs ꝓuidentiam ⁊
gubnationē exhibē·qd nō ↄtingit in
ceteris creaturis q̄ ſolū ꝓuidētiā pti-
cipant inq̄ꝫtū ꝓuidētie ſubdūt̄. p hoc

aũt q̃ aliqs facultatẽ ꝓuidẽdi h̾z põt
etiã ſuos act⁹ dirigẽ ⁊ gubnare. ptici
pat igit̃ rõnal' creatᷓa dĩnã ꝓuidẽtiã ñ
ſolũ ſm gubnari ſ etiã ſm gubnare.
gubnat. n. ſe ĩ ſuis actib⁹ ꝓpriis ⁊ etiã
alia. oĩs aũt inferior ꝓuidẽtia dĩne ꝓ-
uidẽtie ſubdit̃ q̃ſi ſupme. gubernatio
igit̃ actuũ rõnalis creature inq̃tũ ſũt
act⁹ pticulares ad dĩnã ꝓuidẽtiã pti-
net. Itẽ act⁹ pticulares rõnal' creatᷓe
ſũt ꝓpe act⁹ q ſũt ab aĩa rõnali. aĩa ãt
rõnal' nõ ſolũ ſm ſpẽm ẽ ꝑpetuitatꝭ ca
pax ſicut alie creatᷓe ſ etiã ſm indiui-
duũ. act⁹ g̊ rõnalis creatᷓe a dĩna ꝓui-
dentia dirigũt̃ nõ ſolũ ea rõne qua ad
ſpẽm ptinẽt ſ etiã inq̃tũ ſũt pticula-
res act⁹. Hĩc ẽ q̃ lȝ dĩne ꝓuidẽtie oĩa
ſubdãt̃ tñ ĩ ſcripturꝭ ſacris ſpãliter ei
hoĩuȝ cura attribuitur ſcd̃m illud p̃s.
Quid ẽ hõ q̃ memor es ei⁹. aut fi. ho.
q. re. eũ ! ⁊ .i. Cor. 9. Nũqd deo cura ẽ
d̃ bob⁹ ! q̃ qdẽ id̃ dicunt̃ q̃a de hũanis
actib⁹ de⁹ curã h̾z nõ ſolũ ꝓut ad ſpe-
ciẽ ptinent ſ etiã ſm q̃ ſũt act⁹ pticu-
lares.

Q̃ diuinit⁹ hoĩb⁹ leges dant̃. CXIIII

Ex h̾ ãt appet q̃ neccĩuȝ fuit hoĩ
diuinitus legẽ dari. Sic. n. actus
irrõnabiliũ creatᷓaꝝ dirigũtur
a deo ea rõne q̃ ad ſpẽm ptinẽt. ita ac-
tus hoĩuȝ dirigũt̃ a deo ſm q̃ ad ĩdiui
duũ ptinẽt ut dñſũ ẽ. ſ act⁹ creaturaꝝ
irrõnabiliũ ꝓut ad ſpẽm ptinẽt diri-
gũt̃ a deo q̃dã nãli ĩclinatione q̃ nãm
ſpẽi ↄſequit̃. g̊ ſup̃ h̾ dandũ ẽ hoĩbus
q̊ ĩ ſuis pticularib⁹ actib⁹ dirigant̃. ⁊
h̾ dicim⁹ legẽ. Adh̾. rõnal' creatᷓa ut
dictũ ẽ ſic dĩne ꝓuidẽtie ſubditur q̃
etiã ſĩlitudinẽ quãdã dĩne ꝓuidẽtie
pticipat inq̃tũ ſe ĩ ſuiſ actib⁹ ⁊ alia gu
bernare põt. id aũt q̊ aliq̃ꝝ act⁹ guber
nant̃ dicit̃ lex. cõueniẽs igit̃ fuit a deo
hoĩb⁹ legẽ dari. Itẽ. cũ lex nihil ali-
ud ſit q̃ȝ q̃dã rõ ⁊ regula opandi. illis
ſolũ ↄuenit dari legẽ q ſui opis rõnẽ
cog̊ſcũt. h̾ aũt ↄuenit ſolũ rõnali crea
ture. ſoli igit̃ rõnali creatᷓe fuit cõue-
niẽs dari legẽ. P̃. illis dãda ẽ lex in
qb⁹ ẽ agẽ ⁊ nõ agẽ. h̾ autẽ ↄuenit ſoli
rõnali creatᷓe. ſola igit̃ rõnaliſ creatᷓa ẽ
ſuſceptiua leg̾. Amp̃. cum lex nihil
aliud ſit q̃ȝ rõ opis. cuiuſlibȝ aũt opis
rõ a fine ſumit̃. ab eo vn⁹qſq̃ȝ legis ca-
pax ſuſcipit legem a q̊ ad finẽ pducit̃.
ſicut inferior artifex ab architectore.
⁊ miles a duce exercit⁹. ſ creatᷓa rõnal'
finẽ ſuũ vltimũ ĩ deo ⁊ a deo ↄſeq̃t̃ ut
ex ſupiorib⁹ patȝ. fuit igit̃ cõueniẽs a
deo legẽ hoĩb⁹ dari. Hĩc ẽ q̃ dr̃ Iere.
31°. Dabo legem meã ĩ viſcerib⁹ eorũ.
Et Oſee. 8°. Scribã eis multi. le. me.

Q̃ lex diuina p̃ncipaliter ordinat
hominem in deum. CXV

Ex h̾ autẽ ſumi põt: ad qd lex
diuinit⁹ data p̃ncipalit̃ tendat
Manifeſtũ ẽ. n. q̃ vn⁹qſq̃ȝ le-
giſlator ad ſuũ finẽ p̃ncipalit̃ p leges
hoĩes dirigẽ intẽdit. ſicut dux exerci
tus ad victoriam. ⁊ rector ciuitatis ad
pacem. finis aũt quem deus intendit
eſt ipſemet deus. lex igit̃ dĩna hoĩem
principaliter in deũ ordinare intẽdit.
Adh̾. lex ſicut dictũ ẽ eſt q̃dã ratio
dĩne ꝓuidẽtie gubnantis rõnali crea-
ture ꝓpoſita. ſ gubnatio ꝓuidẽtis dei
ſingula ad ꝓpos fines ducit. p legem
igit̃ diuinit⁹ datã hõ ad ſuũ finẽ preci-
pue ordinat̃. finis aũt hũane creature
ẽ adherẽ deo. in h̾. n. felicitas ei⁹ cõſi-
ſtit ut ſ̃ dñſũ ẽ. ad h̾ igit̃ p̃ncipalit̃ lex
dĩna hominẽ dirigit ut deo adhereat.

Amp̃. intẽtio cui⁹libet legiſlatoris
ẽ eos q̃b⁹ legẽ dat facẽ bonos. vñ p̃ce-
pta leg̾ debẽt eẽ de actib⁹ v̊tutum. illi
igit̃ actus a lege dĩna p̃cipue intẽdũt̃
q ſũt optimi. ſ int̃ oẽs hũanos actus
illi ſũt optimi q̃b⁹ hõ adheret deo ut-
pote fini ꝓpinquiores. g̊ ad hos actuſ
p̃cipue lex dĩna ordinat hoĩes. Itẽ
illud p̃cipuũ debȝ eẽ ĩ lege ex q̊ lex ef
ficatiã h̾z. ſ lex diuinit⁹ data ex h̾ apud
hoĩes efficatiã habȝ q̃ hõ ſubdit̃ deo.
nõ. n. aliqs alicui⁹ regis lege artat̃ qui
ei ſubditus nõ eſt. h̾ igit̃ p̃cipuũ ĩ di-
uina lege eſſe debet ut mens humana
deo adhereat. Hĩc ẽ qd̃ dr̃ Deut°. x°.
Et nũc iſrl' qd dñs de⁹ tu⁹ petit a te ni-
ſi ut timeas dñm deũ tuũ. ⁊ ãbules in
vijs ei⁹. ⁊ diligas eũ: ac ſuias dño deo
tuo: in toto corde tuo. ⁊ ĩ tota aĩa tua.

Q̃ finis legis diuine eſt
dilectio dei. CXVI

Quia v̊o intẽtio dĩne legis ad
h̾ p̃ncipalit̃ ẽ ut hõ deo adhe
reat. hõ autẽ potiſſime adhe-
ret deo p amorẽ. neccẽ ẽ q̃ intẽtio dĩne
legis p̃ncipalit̃ ordinet̃ ad amãdũ. q̃
autẽ p amorẽ hõ maxĩe deo adhereat
manifeſtũ ẽ. duo. n. ſũt in hoĩe q̃bus
deo põt adherẽ: intellectus. ſ. ⁊ volũ-
tas. nã ſm inferiores aĩe ptes deo ad-
herẽ non põt ſ inferiorib⁹ reb⁹. adhe-
ſio aũt q̃ ẽ p ĩtellectũ ↄpletionẽ reci-
pit p eam q̃ ẽ volũtatꝭ. q̃a p volũtatẽ
hõ quodãmõ q̃eſcit ĩ eo qd̃ intellect⁹
apprehendit. volũtas aũt adhẽt alicui
rei ul' ꝓpt̃ amorẽ ul' ꝓpt̃ timorẽ ſ diſ-
ferẽt̃. nã ei qdẽ cui inhẽt ꝓpt̃ timorẽ
ĩheret ꝓpt̃ aliud ut. ſ. euitet malũ. qd̃
ſi nõ adhereat. ei ĩminet. ei v̊o cui ad-
heret ꝓpt̃ amorẽ adhẽt ꝓpt̃ ſeipſũ. qd̃
aũt ẽ ꝓpt̃ ſe p̃ncipali⁹ ẽ eo qd̃ ẽ ꝓpter
aliud. adheſio igit̃ amoris ad deũ eſt
potiſſim⁹ modus ei adherẽdi. h̾ igit̃ ẽ
potiſſime intẽtũ in dĩna lege. Item
finis cui⁹libȝ legis ⁊ p̃cipue dĩne ẽ ho
mines facẽ bonos. hõ aũt dicit̃ bonus
ex eo q̃ h̾z volũtatẽ bonã p quã redu
cit in actũ q̃cq̃d boni ĩ ipſo eſt. volũ-
tas aũt bona ẽ ex eo q̃ vult bonũ ⁊ p̃-
cipue maximũ bonũ qd̃ ẽ finis. quan-
to igit̃ hui⁹mõi bonũ mag̾ voluntas
vult. tãto mag̾ hõ ẽ bon⁹. ſ mag̾ vult
hõ id qd̃ vult ꝓpt̃ amorẽ q̃ȝ id qd̃ vlt
ꝓpt̃ timorẽ tm̃. nã qd̃ vult ꝓpt̃ timo-
rem tm̃ dicit̃ mixtũ ĩuolũtario. ſicut
aliquis vult ĩ mari ꝓiectionẽ merciũ
ꝓpt̃ timorem. g̊ amor ſũmi boni. ſ. dei
maxime facit bonos ⁊ ẽ maxĩe ĩtentũ
ĩ dĩna lege. P̃. bonitas hoĩs ẽ p vir
tutẽ. v̊t⁹. n. ẽ q̃ bonũ facit hñtẽ. vnde
⁊ lex ĩtẽdit hoĩes facẽ v̊tuoſos. ⁊ p̃ce-
pta leg̾ ſũt de actib⁹ v̊tutũ. ſ de cõdi-
tiõe v̊tutis ẽ ut v̊tuoſus ⁊ firmiter ⁊
delectabilit̃ opet̃. h̾ aũt facit maxime
amor. nã ex amore aliqd firmit̃ ⁊ de-
lectabilit̃ facim⁹. amor igit̃ boni ẽ vlti
mũ intentũ ĩ lege dĩna. Adh̾. legiſ-
latores ĩ pio leg̾ edite mouẽt eos q̃b⁹
lex dat̃. in oĩb⁹ aũt q̃ mouẽt̃ ab aliq̃ p̃
mouẽte tanto aliqd pfectius mouet̃
quãto mag̾ pticipat de motiõe primi
mouẽtis ⁊ de ſĩlitudine ipſi⁹. de⁹ autẽ
q ẽ leg̾ dĩne dator oĩa facit ꝓpter ſuũ
amorẽ. q igit̃ h̾ mõ tẽdit in ipſum. ſ.
amãdo. pfectiſſime mouet̃ in ipſũ. oẽ
ãt agẽs intẽdit pfectiõeȝ ĩ eo qd̃ agit.
h̾ igit̃ ẽ finis totius legiſlatoris ut hõ
deũ amet. Hĩc ẽ qd̃ dr̃. i. Thimot. p̃
Finis p̃cepti caritas eſt. ⁊ Math. 22.
dr̃. q̃ pmũ ⁊ maximũ mãdatũ ĩ lege
ẽ. Diliges dñm deũ tuũ. Inde ẽ q̃ lex
noua tanq̃ȝ pfectior dr̃ lex amoris. lex
aũt vet⁹ tanq̃ȝ ĩpfectior: lex timoris.

Q lege diuina ordinamur ad dilectionem ꝓximi. CXVII

Ex hoc aūt ſeqt̃ ꝙ diuina lex dilectionē ꝓximi intendat. Oportet .n. vnionē eē affectus int̃ eos qbꝫ ē vnus finis cōis. coīcant aūt hoīes in vno vltīo fine btitudinis ad quē diuinitus ordināt̃. oꝫ igit̃ ꝙ vniāt̃ homines ad īuicem mutua dilectiōe.

Ad hoc. qcūqꝫ diligit aliquē. ꝯñs ē ut etiā diligat dilectos ab eo ⁊ eos q cōiūcti ſūt ei. hoīes aūt dilecti ſūt a deo qbꝫ ſui ipſiꝰ fruitionē q̄ſi vltimū finē ꝑdiſpoſuit. oꝫ igit̃ ut ſicut aliqs ſit dilector dei ita etiā ſit dilector ꝓximi.

Amp̄. cū hō ſit nāliter aīal ſociale indiget ab aliis hoībꝫ adiuuari ad cōſequēdū ꝓpriū finē. qḋ ꝯuenientiſſime fit dilectione mutua int̃ hoīes exiſtente. ex lege igit̃ dei q̄ hoīes in vltimū finē dirigit ꝑcipit̃ ī nobis mutua dilectio. Itē ad hoc ꝙ hō diuinis vacet indiget trāqllitate ⁊ pace. ea v̄o q̄ pacē ꝑturbare pñt ꝑcipue ꝑ dilectionē mutuā tollūt̃. cū igit̃ lex diuina ad hoc ordinet hoīes ut diuinis vacēt. neccīuꝫ ē ꝙ ex lege diuina ī hoībus mutua dilectio ꝓcedat. P̄t. lex diuina ꝓfert̃ hoī in auxiliū legis nālis. eſt aūt oībꝫ hominibꝫ nāle ut ſe īuicē diligāt. cuiꝰ ſignū ē ꝙ quodā nāli inſtinctu hō cuilibet hoī etiā ignoto ſubuenit in neccītate puta reuocādo ab errore vie. erigēdo a caſu ⁊ aliis hꝰmōi ac ſi oīs hō oī hoī eēt familiaris ⁊ amicꝰ. igit̃ ex diuina lege mutua dilectio hoībꝫ ꝑcipit̃. Hinc ē qḋ dr̄ Joh. 15°. Hoc ē ꝑceptū meū ut diligatis īuicē. ⁊ i. Joh. 4°. Hoc mādatū habemꝰ a deo: ut q diligit deū. diligat ⁊ frēm ſuū. ⁊ Math. 22°. dr̄ ꝙ ſecūdū mādatū eſt: Diliges ꝓximū tuū ⁊c.

Q p diuinam legē homines ad rectā fidem obligantur. CXVIII

Ex hoc aūt apparet ꝙ ꝑ diuinā legē hoīes ad rectam fidē obligant̃. Sicut .n. amatiōis corporal' ꝑncipiū ē viſio q̄ ē ꝑ oculū corporalē. ita etiā dilectiōis ſpūalis initiū eē oꝫ viſionē intelligibilē diligibil' ſpūalis. viſio aūt illiꝰ ītelligibilis ſpiritual' qḋ ē deꝰ in pñti haberi nō pōt a nobis niſi ꝑ fidē eo ꝙ nālē rōnē excedit. ⁊ ꝑcipue ſcḋm ꝙ ī eius fruitiōe nr̄a beatitudo cōſiſtit. igit̃ ex lege diuina in fidē rectā inducimur. Item. lex diuina ad hoc ordinat hoīem ut ſit totalit̃ ſubditꝰ deo. ſed ſicut hō ſubditur deo amādo q̄tū ad voluntatē. ita ſubdit̃ deo credēdo q̄tū ad intellectum. non aūt credēdo aliqd falſū. qa a deo qui ē v̄itas nullū falſū hoī ꝓponi pōt. vñ q credit aliqḋ falſū non credit deo. ex lege igit̃ diuina ordinant̃ hoīes ad fidē rectā. Ad hoc. qcūqꝫ errat circa aliqd qḋ ē de eēntia rei nō cogſcit illā rem ſicut ſi aliqs apprehēdēt aīal irrōnale eſtimās hoc eē hoīeꝫ nō cogſcēt hoīem. ſecꝰ autē eēt ſi erraret circa aliqḋ accidentiū eius. ſꝫ in ꝯpoſitis q errat circa aliqḋ ꝑncipiorꝫ eēntialiū. ⁊ ſi non cognoſcat rē ſimplicit̃ tñ cogſcit eā ſcḋm qd. ſicut q eſtimat hoīem eſſe aīal rōnale cognoſcit eū ſcḋm genꝰ ſuū. ī ſimplicibꝫ aūt hoc nō pōt accidē. ſꝫ qlibꝫ error totalit̃ excludit cognitionē rei. deꝰ aūt ē maxīe ſimplex. g° qcūqꝫ errat circa deū nō cognoſcit deū. ſicut q credit deū eē corpꝰ nullo mō cogſcit deū ſed app̄hendit aliqd aliud loco dei. ſcḋm aūt ꝙ aliqd cogſcit̃ ſcḋm hoc amat̃ ⁊ deſiderat̃. qui g° errat circa deū. nec amare pōt deū nec deſiderare ipſū ut finem. cū igit̃ lex diuina ad hoc tendat ut hoīes ament ⁊ deſiderēt deū. oꝫ ꝙ ex lege diuina hoīes obligent̃ ad rectā fidē habendam de deo. Amp̄. falſa opīo ita ſe hꝫ ī intelligibilibꝫ ſicut vitiū v̄tuti oppoſitū ī moralibꝫ. nā bonū ītellectꝰ ē verū. ſꝫ ad legē diuinā ꝑtinet vitia ꝓhibē. g° ad eā etiā ꝑtinet falſas opīones ḋ deo ⁊ de his q̄ ſūt dei excludere. Hīc ē qḋ dr̄ Heb. xi°. Sine fide īpoſſibile ē placē deo. ⁊ Deut. 6°. añqꝫ alia ꝑcepta legis ponāt̃ ꝯſtituit̃ recta fides de deo cū dr̄. Audi iſrl'. dñs deus tuus vnꝰ ē. Per hoc aūt excludit̃ error quorūdā dicentiū ꝙ nihil refert ad ſalutē hoīs cū q̄cūqꝫ fide ſeruiat deo.

Q p quedā ſenſibilia mens noſtra dirigit̃ in deū. CXIX

Quia v̄o cōnāle ē hoī ut ꝑ ſenſus cognitionē accipiat. ⁊ difficilimū ē ſenſibilia tranſcendere. ꝓuiſū ē diuinitꝰ hoī ut etiā ī ſenſibilibꝫ rebꝫ diuinorū ei cōmemoratio fieret ut ꝑ hoc hoīs ītentio magis reuocaret̃ ad diuina. ille etiā cuiꝰ mens non ē valida ad diuina ī ſeipſis ꝯtēplanda. ⁊ ꝓpt̃ hoc inſtituta ſūt ſenſibilia ſacrificia q̄ hō deo offert. nō ꝓpt̃ hoc ꝙ deꝰ eis īdigeat ſꝫ ut repñtet̃ hoī ꝙ ſeipſum ⁊ oīa ſua debet referre ī ipſū ſicut ī finē ⁊ ſicut ī creatorē ⁊ gub̄natorē ⁊ dñm vniuerſorꝫ. Adhibent̃ etiā hoī quedā ſcīficatiōes ꝑ q̄ſdā res ſenſibiles qbꝫ hō lauat̃ aut vngit̃ aut paſcit̃ aut potat̃ cū ſenſibiliū v̄borū ꝓlatiōe ut hoī rep̄ſentet̃ ꝑ ſenſibilia: intelligibiliū donorꝫ ꝓceſſū ī ipſo ab extrīſeco fieri ⁊ a deo cuiꝰ nomē ſenſibilibꝫ vocibꝫ exꝑmit̃. Exercent̃ etiā ab hoībꝫ q̄dā ſēſibilia opa nō qbꝫ deū excitēt ſꝫ qbꝫ ſe ipſi ꝓuocēt ī diuina. ſicut ꝓſtratiōes genuflectiones. vocales clamores et cantꝰ. q̄ nō fiūt q̄ſi deꝰ his īdigeat. qa oīa nouit. ⁊ cuiꝰ volūtas ē īmutabilis ⁊ affectū mētis ⁊ etiā motū corporis nō ꝓpt̃ ſe acceptat. ſꝫ ꝓpt̃ nos facimus ut ꝑ hoc ſenſibilia opa intētio nr̄a dirigat̃ ī deū ⁊ affectio accēdat̃. ſimul etiā ꝑ hoc deū ꝯfitemur aīe et corꝑis actorē cui ⁊ ſpūalia ⁊ corꝑalia obſequia exhibemus. Propt̃ hoc nō ē mirū ſi heretici q corꝑis nr̄i deū eē actorē negant: hꝰ corꝑalia obſeqa deo fieri rep̄hendūt. In q̄ etiā appet ꝙ ſe hoīes eſſe nō meminerūt dū ſenſibiliū ſibi repñtatiōnē: neccīam nō iudicāt ad īteriorē cognitionē ⁊ affectionē. nā exꝑimento apparet ꝙ ꝑ corꝑales actus aīa excitat̃ ad aliquā cognitionē uel affectionē. vñ manifeſtū ē cōuenient etiam corporalibꝫ qbuſdā nos vti ad mētis noſtre eleuationē ī deū. In his autē corporalibꝫ deo exhibēdis cultꝰ dei cōſiſtere dicit̃. Illa .n. colē dicimur qbꝫ ꝑ nr̄a opa ſtudiū adhibemꝰ. circa deum aūt adhibemꝰ ſtudiuꝫ nr̄o actu nō q̄ꝛdem ut ꝓficiamus ei. ſicut cū alias res nr̄iſ opibꝫ colē dicimur. ſꝫ qa ꝑ hꝰ actꝰ ꝓficimꝰ ī deū. ⁊ qa ꝑ intiores actus directe ī deū tendimꝰ. iō intioribꝫ actibus ꝓp̄e deū colimꝰ. ſꝫ tñ ⁊ exteriores actus ad cultū dei ꝑtinēt inq̄tum per hꝰ actus mens nr̄a eleuat̃ in deum ut dictū eſt. Hinc ē ꝙ dei cultus religio noīat̃. qa hꝰmodi actibꝫ quodāmodo hō ſe ligat ut ab eo nō euaget̃. ⁊ quia etiā q̄dā nāli inſtinctu ſe obligatum ſentit ut deo ſuo modo reuerentiā impendat a q̄ eſt ſui eſſe ⁊ oīs boni ꝑncipiū. Hinc ē etiā ꝙ religio nomen accepit pietatis. nā pietas ē ꝑ quā honorē debitū parentibꝰ īpendimꝰ. vñ ꝯueniēt

q deo penti oĩuꝫ honoꝛ exhibet̃: pie
tad eẽ videt̃.ꝓpt̃ qꝺ q his q̃ ad dĩnuꝫ
cultũ ptinẽt aduerſant̃: impñ dicũt̃.
Quia v̈o de⁊ nõ ſolũ ẽ nr̃i eẽ cã ⁊ ꝑn
cipiũ·ſ; totũ nr̃m eſſe ĩ ptãte ipſi⁊ ẽ.⁊
totũ qꝺ in nob̃ eſt ipſi debem⁊.ac p h̃
vere dñs nr̃ ẽ.id qꝺ in honoꝛẽ dei ex
hibem⁊ ſeruitiũ dicit̃.eſt aũt de⁹ dñs
nõ paccñs ſicut oĩs hõ ſ; p nãm. ideo
alit̃ debet̃ ſeruitiũ deo ⁊ alit̃ hoĩ cui p
accidẽs ſubdimur.Et qa habet aliqꝺ
pticulare ĩ reb; dñiuꝫ ⁊ a deo deriuat̃.
vñ ſeruitiũ qꝺ debet̃ deo ſpãlit̃ apud
grecos latria vocat̃.

Q; latrie cultus ſoli deo eſt
exhibendus. CXX

Fuerũt aũt aliq q latrie cultũ
nõ ſolũ ꝑmo reꝝ ꝑncipio ex
hibendũ eſtimauerũt ſ; oĩb;
etiã creaturis q̃ ſup̃ hoĩes ſũt.vñ qdã
l; opinarẽt̃ deũ eſſe vnũ pꝛimũ ⁊ vl̃e
reꝝ ꝑncipiũ·latriã tñ exhibendã eſti
mauerũt.p̊ qdẽ p⁹ ſũmũ deũ ſubſtan
tiis ĩtellectualib; celeſtib; q̃s deos eẽ
vocabãt ſiue eẽnt ſub̃e dĩo a coꝛpib;
ſepate ſiue eẽnt aĩe oꝛbiũ aut ſtellaꝝ.
2ᵒ etiã qbuſdã ſub̃is ĩtellectualib⁹
q̃s vnitas eẽ credebãt coꝛpib⁹ aereis
quos demões eẽ dicebãt.⁊ tñ qa ſup̃
hoĩes eos eẽ credebãt ſicut coꝛp⁹ ae
reũ ẽ ſupꝛa ĩreſtre.h⁹mõi etiã ſubſtã
tias colẽdaſ dĩno cultu ab hoĩb; pone
bãt.⁊ ĩ ɔpatiõe ad hoĩes deos illos eẽ
dicebãt q̃ĩ medios int̃ hoĩes ⁊ deos.et
qa aĩas bonoꝝ p h̃ ꝙ a coꝛpe ſepantur
in ſtatũ altioꝛẽ q̃; ſit ſtat⁹ p̃ſentĩſ vite
trãſire credebãt· etiã aĩab; moꝛtuoꝝ
quas h̃cas aut manes vocabãt: dĩnũ
cultũ exhibendũ eẽ opinabãt̃. Qui
dã v̈o deũ eſſe aĩam mũdi eſtimantes
crediderũt ꝙ toti mũdo ⁊ ſingulis ei⁹
ptib; eẽt cult⁹ dĩnitatis exhibendus
non tñ ꝓpter coꝛp⁹ ſ; ꝓpt̃ aĩam quam
deũ eẽ dicebãt·ſicut ⁊ hoĩ ſapiẽti ho
noꝛ exhibet̃ nõ ꝓpter coꝛp⁹ ſed ꝓpter
aĩam. Quidã v̈o etiã ea q̃ ĩfra homi
nẽ ſũt ſ̄m nãm hoĩ tñ colẽda eẽ dice
bant dĩno cultu inq̃tũ in eis pticipat̃
aliqd v̊tutis ſupioꝛis nãe. vñ cũ q̃ſdã
imagines p hoĩes factas ſoꝛtiri crede
rẽt aliquam v̊tutẽ ſupnãlẽ·uel ex in
fluentia celeſtiũ coꝛpoꝝ·uel ex p̃ñtia
aliq̊rũ ſpirituũ: dicebãt h⁹ imagini
bus dĩnũ cultũ eẽ exhibẽdũ.q̃s etiã
imagines deos vocabãt.ꝓpt̃ qꝺ ⁊ ido
latre ſũt dicti.qa latrie cultum idolis
i.imaginib; ĩpendebant. Eſt aũt ir
rõnabile ponẽtibus vnũ tm̃ ꝑncipiũ
ſepatũ: cultũ dĩnũ alũ exhibẽ.cultuꝫ
enĩ deo exhibem⁹ ut dictũ ẽ nõ quia
ipſe h̃ indigeat ſ; ut ĩ nob̃ firmet̃ etiã
p ſenſibilia opĩo vera de deo. opinio
aũt de h̃ ꝙ deus ſit vn⁹ ſup̃ oĩa exalta
tus: p ſenſibilia firmari nõ pt̃ ĩ nob̃
niſi p h̃ ꝙ ei aliqꝺ ſepatũ exhibemus
qꝺ dicim⁹ cultũ dĩnũ.p; g̊ ꝙ vera opi
nio de vno ꝑncipio debilitat̃ ſi cultus
dĩn⁹ plurib; exhibeat̃. P̃.ſicut dic
tũ ẽ s̃.h⁹mõi cult⁹ exterioꝛ hoĩ neceſ
ſari⁹ ẽ ad h̃ ꝙ aĩa hoĩs excitet̃ in ſpiri
tualẽ reuerẽtiã dei. ad h̊ aũt ꝙ anim⁹
hoĩs ad aliqd moueat̃·multũ opatur
ɔſuetudo. nã ad ɔſueta facili⁹ moue
mur.habet aũt h̊ hũana cõſuetudo ꝙ
honoꝛ q exhibet̃ ei q ſũmũ locũ in re
publica tenet puta regi uel impatoꝛi
nulli alĩ exhibet̃.eſt igitur aĩus hoĩs
excitãd⁹ ad h̃ ꝙ eſtimet eẽ vnũ ſũmũ
reꝝ ꝑncipiũ p h̊ ꝙ ei exhibeat qꝺ nul
li alĩ exhibet̃.⁊ h̃ dicim⁹ latrie cultũ.
Itẽ.ſi cult⁹ latrie alicui deberet̃ qa
ẽ ſupioꝛ ⁊ nõ qa ſũm⁹·cũ hoĩuꝫ vnus
alio ſit ſupioꝛ ⁊ etiã angeloꝛũ·ſeq̃ret̃
ꝙ vn⁹ hõ exhibẽ latriã alteri deberet
⁊ angelus angelo. ⁊ cũ ille int̃ homi
nes q ſupioꝛ ẽ q̃tũ ad vnũ ſit inferioꝛ
q̃tũ ad aliud·videt̃ ꝙ mutuo ſibi ho
mines latriã exhibere deberent·qꝺ ẽ
incõueniens. Ad h̃.ſ̄m hoĩuꝫ cõſue
tudinẽ ꝓ ſpãli beneficio ſpãlis retri
butio debet̃. eſt aũt qꝺdã ſpãle bene
ficiũ ꝙ hõ a deo ſũmo percipit.s.crea
tionis ſue.oſtenſũ ẽ.n.in 2ᵒ libᵒ ꝙ ſo
lus deus creatoꝛ eſt. debet g̊ hõ aliqd
ſpãle deo reddere ĩ recognitionẽ be
neficĩ ſpecialis. ⁊ h̃ eſt latrie cultus.
Amp̃.latria ſeruitiũ dicit̃.ſeruitiuꝫ
aũt dño debet̃.dñs aũt ꝓp̃e ⁊ vere ẽ q
alĩs p̃cepta opandi diſpenſat ⁊ a nul
lo regulã opandi ſumit. qui.n.exeq̃t̃
qꝺ a ſupioꝛi fuerit diſpoſitũ magis ẽ
miniſter q̃; dñs. deus aũt qui ẽ ſũmũ
reꝝ ꝑncipiũ p ſuam ꝓuidentiã oĩa ad
debitas actiones diſponit ut s̃ oſten
ſũ ẽ. vñ ⁊ in ſacra ſcriptura ⁊ angeli ⁊
ſupioꝛa coꝛpa miniſtrare dicũt̃.⁊ deo
cui⁹ oꝛdinationẽ exequũt̃.⁊ nobis in
quoꝝ vtilitatẽ actiões eoꝛũ ꝓueniũt.
nõ eſt igit̃ cultus latrie q ſũmo debet̃
dño exhibendus niſi ſũmo reꝝ ꝑnci
pio. Itẽ. int̃ alia que ad latriam p
tinent ſingulare videt̃ eẽ ſacrificium.
nã genuflectiones·pſtrationes ⁊ alia
h⁹mõi honoꝛis indicia: etiã hoĩb; ex
hiberi pñt l; alia intentiõe q̃; deo.ſa
crificiũ aũt nullus offerendũ cenſuit
alicui niſi quia eũ deũ eſtimauit aut
eſtimare ſe finxit. exterius aũt ſacrifi
ciũ repñtatiuũ ẽ ĩterioꝛĩ veri ſacrificĩ
ſ̄m ꝙ mens hũana ſeipſam deo offert
offert aũt ſe mens noſtra deo.s.q̃i ſue
creationis pꝛincipio·q̃ſi ſue opatiõis
actoꝛi·q̃ſi ſue btitudĩs fini.q qdẽ cõ
ueniũt ſoli ſũmo reꝝ ꝑncipio.dñſũ ẽ
aũt s̃.ꝙ aĩe rõnalis cã creatrix ſol⁹ de⁹
ſũmus ẽ.ipſe.n.ſolus hoĩs voluntatẽ
põt inclinare ad qꝺcũq; voluerit ut s̃
oñſũ eſt. p; etiã ex ſupioꝛib; ꝙ ĩ eius
ſol⁹ fruitiõe vltĩa hoĩs cõſiſtit felici
tas. ſoli igit̃ ſũmo deo hõ ſacrificiuꝫ ⁊
latrie cultũ offerre debet. nõ aũt ſub
ſtantĩs qbuſcũq; ſpũalib;. Licꝫ aũt
poſitio que ponit deũ ſũmũ nõ eẽ ali
ud q̃; aĩam mũdi magis a v̊itate rece
dat ut s̃ oſtenſũ eſt. illa v̈o que ponit
deũ ſepatum eẽ ⁊ ab ipſo exiſtere oẽs
alias ĩtellectuales ſub̃as ſiue ſepatas
ſiue coꝛpi cõiũctas ſit vera. hec tñ po
ſitio rõnabili⁹ mouet̃ ad exhibenduꝫ
latrie cultũ diuerſis. exhibendo.n.la
trie cultũ diuerſis reb; videt̃ vni ſũ
mo deo latriã exhibere· ad quẽ ſcꝺm
eoꝛũ poſitionẽ diuerſe ptes mũdi cõ
parant̃ ſicut ad aĩam hoĩs diuerſa coꝛ
poꝛis mẽbꝛa. Sed etiã ei rõ obuiat.
dicũt.n. mũdo nõ eẽ exhibẽdũ latrie
cultũ rõne coꝛpis ſ; rõne aĩe quã deũ
eẽ dicũt. l; aũt coꝛpus mũdi diuiſibi
le ſit in ptes diuerſas· aĩa tñ indiuiſi
bilis ẽ. nõ ẽ igit̃ dĩnitad cult⁹ diuer
ſis reb; exhibendus ſ; vni tm̃. Ad h̃.
ſi mũd⁹ ponit̃ aĩam habẽ q totũ ani
met ⁊ oẽs ptes ipſi⁹·nõ põt h̃ ĩtelligi
de aĩa nutritiua uel ſenſitiua. qa harũ
ptiũ aĩe opationes nõ cõpetũt oĩbus
ptibus vniuerſi. dato etiã ꝙ mũdus
haberet aĩam ſenſitiuã uel nutritiuã
nõ ꝓpter h⁹mõi aĩas deberet̃ ei latrie
cultus ſicut nec bꝛutis aĩalib; nec plã
tis. relinq̃t̃ g̊ ꝙ h̃ ꝙ dicũt deũ cui de
bet̃ latria eẽ aĩam mũdi intelligat̃ de
aĩa intellectuali· que qdem aĩa nõ eſt
pfectio determinataꝝ ptiũ coꝛpoꝛis ſ;
aliquo mõ reſpicit totũ· qꝺ etiã ĩ nr̃a
aĩa que ẽ ignobilioꝛ p;. nõ.n. ĩtellect⁹
habet aliquod oꝛganum coꝛpoꝛale ut

ꝓbaꝛ̃ in 3° de aīa. nō igit̃ exhibēdꝰ eēt
cultus diuinitatis diuerſis ptibꝫ mūdi
ſed toti mūdo ꝓpter aīam eiꝰ ſm eoꝝ
radicē. Amp̄. ſi ſm eoꝝ poſitionem
vna tm̄ ſit aīa que totum mūduꝫ ani-
mat 7 ptes oēs ipſius. mūdus aūt nō
dicit̃ deus niſi ꝓpter aīam. erit ḡ vnꝰ
tm̄ deus 7 ſic cultus diuinitatis non de-
bet̃ niſi tm̄ vni. ſi v̊o ſit vna aīa totius
7 diuerſe ptes iteꝝ habeāt diſas aīas
oportet eos dicē q aīe ptiū ſub aīa to
tiꝰ ordinent̃. eadē. n. eſt ꝓportio pfec
tionū 7 pfectibiliū. exiſtētibꝫ aūt plu
ribꝫ ſubſtātiis itellectualibꝫ ordina-
tis. illi tm̄ debet̃ latrie cultus q̄ ſūmū
locū in eis tenet ut diſū ē ꝯ aliā poſi-
tionē. nō erit igit̃ exhibēdꝰ latrie cul-
tus ptibꝫ mūdi ꝭ ſolū toti. P̄. mani
feſtū ē q̄dā ptes mūdi nō habē aīam
ꝓpriā. eis igit̃ nō erit exhibendus la-
trie cultus. 7 tamen ipſi colebant ani-
mas 7 mundi elementa. ſ. t̃rā aquam
ignē 7 alia hꝰmōi inaīata corpa. Itē
manifeſtū ē q ſupius non debet infe-
riori latrie cultū. hō aūt ſupior eſt or-
dine nāe ad minꝰ oībus inferioribus
corpibꝫ quāto pfectiorē hꝫ formā. nō
igit̃ ab hoīe eēt exhibendꝰ latrie cultꝰ
inferioribꝫ corpibꝫ ſi ꝓpter eorū aīas
eis cultus deberet̃. Eadē etiā incon-
ueniētia ſeq̄ nccē ē ſi qs dicat q ſingu
le ptes mūdi habeāt ꝓprias aīas non
aūt totū hꝫ aliquā vnam cōem. opor-
tebit enī q ſupꝰma pars mūdi habeat
aīam nobiliorē cui ſoli ſm p̄miſſa de-
bet̃ latrie cultus. Hīs aūt poſitiōibus
irrōnabilior eſt illa q̄ dicit imaginibꝫ
eē latrie cultū exhibēdū. Si. n. hꝰmōi
imagines hn̄t v̊tutē aut aliquā digni
tatē ex corpibꝫ celeſtibꝫ. non ꝓpter hꝫ
debet̃ eis latrie cultꝰ. cū nec ipſis cor-
poribꝫ debeat̃ niſi forte ꝓpt eorū ani-
mas ut qdam poſuerūt. he aūt imagi-
nes ponūt̃ v̊tutē aliquā cōſeq ex cor-
poribꝫ celeſtibꝫ ſm eoꝝ corpalem vir
tutē. P̄. manifeſtū ē nō conſequi ex
celeſtibꝫ corpibꝰ tam nobilē pfectio-
nē ſicut ē aīa rōnalis. ſūt ḡ infra ḡdū
dignitatis cuiꝰlibet hoīs. non igit̃ ab
hoīe debet̃ eis aliqs cultus. Adhuc
cauſa potior eſt effectu. haꝝ aūt ima-
ginū factores ſūt hoīes. nō igit̃ homo
debꝫ eis aliquē cultū. Si aūt dicat̃ q
hꝰmōi imagīes hn̄t aliquā v̊tutē aut
dignitatē ex hoc q eis adherēt alique
ſpūales ſubſtantie. hꝫ etiā non ſufficit
cū nulli ſpūali ſubſtātie debeat̃ latrie
cultus niſi ſoli ſūme. P̄. nobiliori
modo aīa rōnalis adheret corpi hoīs
q̄ꝫ aliq̄ ſpūalis ſubā adhereat predict
imaginibꝫ. adhuc igit̃ hō remanet in
maiori dignitate q̄ꝫ p̄dicte imagines.
Adhꝫ. cū huiꝰmōi imagines interdū
ad aliquos noxios effectus fiant. ma-
nifeſtū ē q ſi p aliq̄s ſpūales ſubſtan-
tias effectū ſortiāt̃ q ille ſpūales ſub-
ſtātie ſint vitioſe. qđ etiā manifeſtiꝰ
ꝓbat̃ p hoc q reſponſiōibꝫ decipiūt 7
aliq̄ ꝯtraria v̊tuti exigūt a ſuis culto-
ribꝫ. 7 ſic ſūt bonis hoībꝫ īferiores. nō
ḡ eis debet̃ latrie cultus. Manifeſtū
ē ḡ ex dictis q latrie cultꝰ ſoli vni ſū-
mo deo debet̃. Hic ē qđ dr̄ Exo. 22°.
Qui īmolat diīs occidet̃ pter dn̄o ſo-
li. 7 Deut° 6°. Dn̄m deū tuū adorabis
7 illi ſoli ſerues. 7 Ro. p̊ dr̄ đ gētilibꝰ
Dicentes. n. ſe eē ſapiētes: ſtulti facti
ſūt. 7 mutauerūt gloriā īcorruptibil̕
dei ī ſimilitudinē imaginis corrupti-
bilis hoīs 7 volucrū 7 quadrupedū 7
ſerpētū. 7 īfra. Qui ꝯmutauerūt veri-
tatē dei ī mēdaciū 7 coluerūt 7 ſeruie
rūt creat̃e potiꝰ q̄ꝫ creatori q ſuper oīa
deꝰ bn̄dictus ī ſecula. Quia ḡ īdebitū
eſt q latrie cultus alteri exhibeat̃ q̄ꝫ p̊
reꝝ p̊ncipio. ad indebita aūt incitare
nō ē niſi rōnalis creature male diſpo-
ſite. māifeſtū ē q ad p̄dictas īdebitas
cult̃as inſtinctu demonū ꝓuocati fue
rūt q ſe etiā loco dei hominibꝫ colen-
dos exhibuerūt diuinū appetētes hono-
rem. Hinc ē qđ dr̄ in p̊s. Oēs dii gen
tiū demonia. 7 i. Cor. 10°. Que īmolāt
gentes demoniis 7 nō deo. Quia igit̃
eſt p̊ncipalis legis diuine intētio ut hō
deo ſubdat̃ 7 ei ſingularē reuerentiā
exhibeat nō ſolū corde ſ etiam ore 7
ope corpali. iō p̊mitꝰ Exo. 20. ubi lex
diuina ꝓpōit̃. interdicit̃ cultꝰ pluriū deo-
rū. ubi dr̄. Nō habeb̄ deos alienos co
rā me. 7 non facies tibi ſculptile neq̄
oēm ſiītudinē. 2° indicit̃ hoī ne ir-
reuerent̃ diuinū nomē ore ꝓnūciet ad
ꝯfirmationē. ſ. alicuiꝰ falſi. 7 hꝫ eſt qđ
dicit̃. Non aſſumes nomē dei ī vanū.
3° indicit̃ reqes ſm aliqđ tempus ab
exterioribꝫ exercitiis ut mens diuine
ꝯtēplationi vacet. 7 iō dr̄. Memento
ut diē ſabbati ſanctifices.

Q diuina lex ordinat hoīem ſm rōnē
circa corpalia 7 ſenſibilia. CXXI

Icut aūt p corpalia 7 ſenſibi-
lia mens hoīs eleuari poteſt
ī deū. ſi qs eis ī reuerētia dei
debito modo vtat̃. ita etiā eoꝝ īdebi-
tus vſus mentē uel a deo totaliter ab-
ſtrahit: dū ī inferioribꝫ rebꝫ cōſtituit̃
volūtatis finis. uel mētis intentionē
a deo retardant dū vltra q̄ꝫ neceſſe ſit
ad hꝰmōi res afficimur. eſt autē diuina
lex ad hꝫ p̊ncipalit̃ data ut hō adhere-
at deo. ptinet igit̃ ad legē diuinā ordi-
nare hoīem circa corpaliū 7 ſenſibiliū
affectionē 7 vſum. Adhꝫ. ſicut mens
hoīs ordinatur ſub deo. ita corpꝰ ſub
aīa ordinat̃. 7 inferiores vires ſub rō-
ne. ptinet aūt ad diuinā ꝓuidentiā cuiꝰ
qdem rō hoī a deo ꝓpoſita diuina lex ē
ut ſingula ſuū ordinē teneāt. eſt igit̃
ſic homo ordinādꝰ lege diuina ut inte-
riores vires rationi ſubdant̃. 7 corpꝰ
aīe. 7 exteriores ad neceſſitatē homi-
ni deſeruiant. Amp̄. q̄libet lex recte
ꝓpoſita inducit ad v̊tutem. v̊tus autē
in hoc ꝯſiſtit q tam īteriores affectio-
nes q̄ꝫ corporaliū rerū vſus rōne regu
lent̃. eſt igit̃ hoc lege diuina ſtatuendū.
P̄. ad vnūquēq̄ legiſlatorē ptinet
ea lege ſtatuere ſine qbus lex obſerua
ri nō pōt. cū aūt lex ratiōi ꝓponat̃. hō
legē nō ſequeret̃ niſi alia oīa que per-
tinēt ad hoīem rōni ſubderēt̃. ptinet
igit̃ ad legē diuinā p̄cipe ut oīa que ſūt
hoīs rōni ſubdāt̃. Hinc ē qđ dr̄ Ro.
12°. Rōnabile obſequiū veſtrū. Et. i.
Theſſal. 4°. Hec ē volūtas dei: ſancti-
ficatio vr̄a. P hoc autē excludit̃ quo-
rūdā error dicentiū illa ſolū eſſe pctā
qbꝫ ꝓximꝰ aut offēdit̃ aut ſcādalizat̃.

Qua rōne fornicatio ſimplex ſm
legē diuinā ſit pctm̄. 7 q matrimo-
niū ſit naturale. CXXII

X hoc autē apparet variā eſſe
rationem quorūdā dicentiū
fornicationē ſimplicē nō eſſe
peccatū. Dicūt. n. ſic. Aliqua mulier a
viro ſoluta que ſub nullius poteſtate
uel patris uel alicuiꝰ alteriꝰ exiſtat ſi
qs ad eam accedat ea volēte. nō facit
illi iiuriā. qa ſibi placet: 7 ſui corporis
habet ptātē. 7 alteri nō facit iiuriā qa
ſub nulliꝰ ptāte eſſe ponit̃. non videt̃
igit̃ eē pctm̄. Nō āt videt̃ eē reſpōſio
ſufficiēs ſi qs dicat q facit iiuriā deo.

Nō enī deus a nobis offendit̄ niſi ex eo ꝙ ɔtra noſtꝝ bonū agim⁹ ut dictū eſt. hͦ aūt nō apparet ɔtra hominis bonum. vn̄ ex hͦ non videtur deo aliqua ījuria fieri. Similit̄ etiā nō videt̄ ſufficiens reſponſio ꝙ ꝑ hoc ſit iniuria ꝓximo q ſcandaliȝat. cōtīgit.n. de aliquo qd̄ ſcd̄m ſe nō ē peccatū aliquē ſcandaliȝari ⁊ ſic fit peccatū ꝑ accidens. nūc aūt nō agimus an fornicatio ſimplex ſit peccatū ꝑ accn̄s ſȝ ꝑ ſe. oportet igit̄ ex ſuꝑioribus ſolutionē īquirē. Dictū ē.n. ꝙ deus vniuſcuiuſqȝ curam habet ſcd̄m id qd̄ eſt ei bonū. eſt aūt bonū vniuſcuiuſqȝ ꝙ finē ſuū conſequatur. malū aūt eius ē ꝙ a debito fine diuertat. ſicut aūt in toto ita ⁊ in partibꝫ cōſiderari oportet ut.s. vnaqueqȝ ps hominis ⁊ quilibȝ actus ei⁹ finem debitum ſortiat̄. ſemen aūt ⁊ ſi ſit ſuꝑfluū q̄tuȝ ad īdiuidui cōſeruationē. eſt tn̄ neceſſariū q̄tum ad ꝓpagationē ſpēi. alia vͦo ſuperflua ut egeſtio vrine ſudor ⁊ ſimilia ad nihil neceſſaria ſunt. vn̄ ad bonū hoīs ꝑtinet ſolū ꝙ emittant̄. nō ſolū autē hͦ querit̄ in ſemine ſed ut emittat̄ ad generatiōis vtilitatem ad quā coitus ordinatur. fruſtra aūt eſſet hoīs generatio niſi ⁊ debita nutritio ſequeret̄. qa generatū nō remaneret debita nutritiōe ſubtracta. ſic igit̄ ordinata debet eē ſemīs emiſſio ut ſequi poſſit ⁊ generatio cōueniens ⁊ geniti educatio. Ex quo pȝ ꝙ cōtra hominis bonū ē oīs emiſſio ſeminis tali modo. qa generatio ſeq nō poſſet. ⁊ ſi ex ꝓpoſito hͦ agatur oportet eē peccatu. Dico aūt modū ex quo generatio ſeq nō pōt ſcd̄m ſe. ſicut oīs emiſſio ſeminis ſine nāli ɔiūctione maris ⁊ femine. ꝓpt̄ qd̄ hui⁹modi peccata ɔ̄ naturā dicūt̄. Si aūt ꝑ accidens generatio ex emiſſiōe ſeminis ſeq nō poſſet. hͦ nō ē ɔ̄ naturā nec peccatū. ſicut ſi ɔtingat mulierē ſterilē eē. Similit̄ etiā oportet ɔ̄ bonū hoīs eē ſi ſemen talit̄ emittat̄ ꝙ generatio ſequi poſſet ſȝ educatio cōueniens īpediatur. Eſt enī cōſiderandū ꝙ in aīalibꝫ in quibus ſola femina ſufficit ad ꝓlis educationē. mas ⁊ femina poſt coitū nullo tēpore cōmanent ſicut patet in canibus. q̄cūqȝ vͦo aīalia ſūt ī qbus femina nō ſufficit ad educationē ꝓlis mas ⁊ femina ſil̄ poſt coitū cōmanēt quouſqȝ neceſſariū ē ad ꝓliſ educationem ⁊ inſtructionē ſicut patet ī qbuſdam auibus quoꝝ pulli nō ſtatī poſtq̄ nati ſūt poſſūt cibū ſibi querē. cū.n. auis nō nutriat lacte pullos qd̄ in ꝓmptu ē velut a natura ꝑparatū. ſicut ī q̄drupedibus accidit ſȝ oportet ꝙ cibū alienū pullis q̄rat ⁊ ꝑter hͦ ī cibando eos foueat. non ſufficeret ad hͦ ſola femella. vn̄ ex diuina ꝓuidētia ē naturalit̄ inditū mari ī talibus animalibꝫ ut cōmaneat femelle ad educationē fetus. manifeſtū ē aūt ꝙ in ſpecie hūana femīa mīme ſufficeret ſola ad ꝓliſ educationē cū neceſſitas hūane vite multa requirat que ꝑ vnū ſolū parari nō poſſūt. eſt igit̄ cōueniēs ſcd̄m naturā humanā ut homo poſt coitū mulieri cōmaneat ⁊ non ſtatī abſcedat indifferent̄ ad quācūqȝ accedēs ſicut apud fornicantes accidit. Nō aūt huic rōni obſtat ꝙ aliqua mulier ſuis diuitijs potens ē ut ſola nutriat fetum. qa rectitudo naturalis in humanis actibus nō eſt ſcd̄m ea que ꝑ accidēs cōtingūt ī vno indiuiduo ſed ſcd̄m ea que totam ſpeciem conſequūt̄. Rurſus ɔſiderādū ē ꝙ in ſpecie humana ꝓles nō indiget ſolū nutritiōe q̄tū ad corp⁹ ut ī alijs aīalibus ſed etiā inſtructione q̄tū ad aīam. nā alia aīalia hn̄t naturalit̄ ſuaſ prudētias qbus ſibi ꝓuidere pn̄t. hō aūt ratiōe viuit quē ꝑ longi temporis expimētū ad prudētiā ꝑuenire oportet. vn̄ neceſſe ē ut filij a parentibꝫ q̄ iam expertis inſtruant̄. nec huiuſmodi inſtructionis ſūt capaces mox geniti ſed poſt longū tēpus ⁊ ꝑcipue cuȝ ad annos diſcretionis ꝑueniūt. Ad hanc etiā inſtructionē longū tempus requiritur. ⁊ tūc etiā ꝓpter īpetus paſſionū qbus corrūpitur eſtimatio prudētie indigēt non ſolū inſtructiōe ſed etiā repſſione. ad hoc autē mulier ſola nō ſufficit ſȝ magis in hoc reqritur opus maris in quo ē ⁊ ratio pfectior ad inſtruēdū ⁊ vͦtus potentior ad caſtigandū. oportet igit̄ in ſpecie hūana nō ꝑ paruū tēpus inſiſtere ꝓmotioni ꝓlis ſicut in auibꝫ ſed ꝑ magnū ſpaciū vite. vn̄ cū neceſſariū ſit marem femine cōmanere in oībus aīalibus quouſqȝ op⁹ patris neceſſariū ē proli. naturale eſt hoī ꝙ non ad modicū tēpus ſȝ diuturnā ſocietatē habeat vir ad determinatā mulierē. hanc autē ſocietatē matrimoniū vocamus. eſt igit̄ matrimoniū homini naturale ⁊ fornicari⁹ coitus q ē ꝑter matrimoniū ē cōtra hoīs bonū. ⁊ ꝓpt̄ hͦ oportet ipſū eſſe peccatū. Nec tn̄ oportȝ reputari leue pctm̄ eē ſi quis ſeminis emiſſionē procuret pret̄ debitū generatiōis ⁊ educatiōis finem. ꝓpter hoc ꝙ aut leue aut nullū peccatū ē ſi qs aliqua ſui corꝑis parte vtat̄ ad aliū vſū q̄ ad eū ad quem eſt ordinata ſcd̄m naturā. ut ſi qs vͦbi gr̄a manibus ambulet aut pedibus oꝑet̄ aliqd manibus oꝑandū. qa ꝑ h⁹modi inordinatos vſus bonū hominiſ non multū īpedit̄. Inordinata vͦo ſemīs emiſſio repugnat bono nature qd̄ eſt ɔſeruatio ſpeciei. vn̄ poſt peccatū homicidij quo natura humana iam ī actu exiſtēs deſtruit̄. hui⁹mōi gen⁹ peccati videt̄ ſecūdū locū tenere quo īpedit̄ generatio humane nature. Hec aūt que premiſſa ſūt diuina auctoritate firmant̄. Q. n. emiſſio ſeminiſ ex quo proles ſeq nō pōt ſit illicita: patet. dr̄ enī Leuit. 18°. Cū maſculo non cōmiſceatis coitu femineo. ⁊ cū oī pecore non coibis. ⁊ .i. Cor. 6°. Neqȝ molles neqȝ maſculoꝝ cōcubitores regnū dei poſſidebūt. Q. etiā fornicatio ⁊ oīs coitus pret̄ ꝓpriā vxorē ſit illicit⁹ patet. Dr̄.n. Deut°. 23°. Nō erit meretrix de filiabꝫ iſrl̄ neqȝ ſcortator de filijs iſrl̄. ⁊ Tob. 4°. Attende tibi a fornicatione: ⁊ ꝑter vxorē tuā nō patiaris ⁊c. ⁊ .i. Cor. 6°. Fugite fornicationē ⁊c. Per hͦ aūt excludit̄ error dicentiū in emiſſione ſeminis nō eē mai⁹ peccatū q̄ ī aliaꝝ ſuꝑfluitatū emiſſiōe: ⁊ dicentiū fornicationē nō eē pctm̄.

Q. matrimoniū debeat eē indiuiſibile. CXXIII

Si quiſ aūt recte ɔſideret. predicta ratio nō ſolū ad hͦ ꝑducere videt̄ ut ſocietas maris ⁊ femine quā matrimoniū appellam⁹ ſit diuturna ſȝ etiā ꝙ ſit ꝑ totam vitā. Poſſeſſiōes.n. ad cōſeruationē naturalis vite ordinātur. ⁊ qa naturaliſ vita que ɔſeruari nō pōt in pr̄e ꝑpetuo q̄ſi quadā ſucceſſiōe ſcd̄m ſpēi ſimilitudinē ɔſeruat̄ ī filio ſcd̄m naturā. eſt cōueniens ut ī his que ſūt patris ſuccedat ⁊ filius. naturale ē igit̄ ut ſollicitudo patris ad filiū maneat vſqȝ ad finē vite ſue. ſi igitur ſollicitudo patris de

filio cauſat etiā in auibꝫ cōmanentiā maris ⁊ femine. ordo nālis requirit ꝙ vſqꝫ ad finē vite ī humana ſpē mater ⁊ pater ſimul cōmaneāt. Videt̄ etiā equitati repugnare ſi p̄dicta ſocietas diſſoluat̄. Femina.n. indiget mare nō ſolū ꝓpt̄ gnātionē ſicut ī aliis aīalibꝫ ſed etiā ꝓpter gubernationē. qa mas ē ⁊ rōne pfectior ⁊ v̄tute fortior. mulier v̄o ad viri ſocietatem aſſumit̄ ꝓpt̄ neceſſitatem generatōis. ceſſante igit̄ fecūditate mulieris ⁊ decore īpeditur ne ab alio aſſumat̄. ſi qs igitur mulierem aſſumens tēpore iuuētutis quo ⁊ decor ⁊ fecūditas ei adſūt eam dimittere poſſet poſtq̄ȝ etate ꝓuecta fuerit: dānū īferret mulieri ꝯtra naturalem eqtatē. Itē. manifeſte apparet incōueniens ſi mulier virū dimittere poſſet: cū mulier naturalit̄ viro ſubiecta ſit tanq̄ȝ gubernatori. nō eſt aūt in poteſtate eius q alteri ſubiicit̄ ut ab eiꝰ regimine diſcedat. contra naturalem igit̄ ordinē eſſet ſi mulier virū deſerē poſſet. ſi g̊ vir deſerere poſſet mulierē non eſſet equa ſocietas viri ad mulierem ſed ſeruitus quedā ex parte mulieris. Itē. naturalis quedā ſollicitudo ineſt hoībus de certitudine prolis qd̄ ꝓpter hoc neceſſariū eſt qa filius diuturna patris gubernatiōe īdiget. q̄cūqꝫ igit̄ certitudinē prolis īpediūt ſūt ꝯtra naturalē īſtinctū hūane ſpēciei. ſi aūt vir poſſet mulierem dimittere uel mulier virū ⁊ alteri copulari īpeditetur certitudo ꝓlis dū mulier a p̄mo cognita poſtmodū a ſecundo cognoſceret̄. eſt igitur cōtra naturalem inſtinctū ſpeciei humane ꝙ mulier a viro ſeparet̄. ſic igit̄ nō ſolū diuturnā ſed indiuiduā oportet eē in humana ſpecie maris ⁊ femine cōiunctionem.

Amp̄. amicitia quāto maior ē tanto debet eē firmior ⁊ diuturnior. inter virū aūt ⁊ vxorē maxima amicitia eē videtur. adunant̄.n. non ſolū in actu carnalis copule que etiam inter beſtias quandam ſuauē amicitiā facit. ſed ad totiꝰ domeſtice ꝯuerſatiōis conſortiū. vn̄ in ſignū huiꝰ homo ꝓpt̄ vxorem ⁊ patrē ⁊ matrē dimittit ut dicit̄ Geñ. 2°. incōueniēs ē igit̄ ꝙ matrimoniū ſit oīo diſſolubile. Vlterius aūt ꝯſiderādū ē ꝙ int̄ naturales actus ſola generatio ad bonū cōe ordinat̄. nā comeſtio ⁊ aliarū ſupfluitatū emiſſio ad indiuiduū ptinēt. generatio v̄o ad ꝯſeruationē ſpeciei. vn̄ cum lex inſtituat̄ ad bonū cōe. ea q̄ ptinēt ad generationē ꝓlis oportet legibꝫ ordinari ⁊ diuinis ⁊ hūanis. leges aūt poſite oportet ꝙ ex naturali inſtinctu ꝓcedant ſi humane ſūt. ſicut ⁊ in ſciētiis demonſtratiuis oīs humana īuentio ex p̄nciplis naturalit̄ cognitis initiū ſumit. ſi aūt diuine ſūt. nō ſolū īſtinctū naturē explicant ſed etiā defectus naturalꝭ inſtinctꝰ ſupplent. ſicut ea q̄ diuinitꝰ reuelant̄ ſuperāt naturalꝭ rōnis capacitatē. Cū igit̄ inſtinctus naturalis ſit ī ſpē humana ad hoc ꝙ ꝯiūctio maris ⁊ femīe ſit īdiuidua ⁊ ꝙ ſit vna vnius. oportuit hoc lege hūana ordinatū eē. lex aūt diuina ſupnaturalē quandā rōnē apponit ex ſignificatiōe īſepabilis ꝯiūctionis xp̄i ⁊ eccl̄ie q̄ ē vna vnius. Sic igit̄ inordinationes circa actū generatiōis nō ſolū inſtinctui naturali repugnāt ſ; etiā leges diuinas ⁊ hūanas tranſgrediūt̄. vn̄ ex hoc etiā magis ceteris hoc peccat̄ ex īordinatione q̄ȝ circa ſūptionē cibi aut alteriꝰ huiuſmodi. Quia v̄o necē ē ad id qd̄ ē optimū in hoīe alia oīa ordinari. cōiūctio maris ⁊ femine non ſolū ſic ē ordinata legibus ſm ꝙ ad prolem generandā ptinet ut eſt in aliis aīalibus ſed etiā ſm ꝙ ꝯuenit ad bonos mores quos ratio recta diſponit. uel q̄tuȝ ad hoīem ſm ſe. ul̄ ſm ꝙ homo ē pars domeſtice familie. aut ciuilis ſocietatis. ad q̄s qdē bonos mores ptinet indiuidua ꝯiūctio maris ⁊ femīe. ſic.n. fidelior amor vniꝰ ad alterū erit dū cognoſcūt ſe īdiuiſibiliter ꝯiūctos. Erit etiā vtriuſqꝫ ſollicitior cura ī rebꝫ domeſticis dum ſe ppetuo ꝯmanſuros in earūdē rerū poſſeſſione eſtimant. Subtrahuntur etiā ex hoc diſcordiaꝝ origines. quas oporteret accidere ſi vir vxorē dimitteret int̄ virū ⁊ ꝓpīquos vxoris. ⁊ fit firmior inter affines dilectio. Tollūt̄ etiā adulterioꝝ occaſiōes q̄ darent̄ ſi vir vxorē dimittē poſſet aut ꝯ°. p hoc enī darct̄ via facilior ſollicitandi matrimonia aliena. Hinc ē qd̄ dr̄ Math. 19°. ⁊ .i. Cor. 7°. Ego aūt dico vobꝭ vxorem a viro nō diſcedere. Per hoc aūt excludit̄ ꝯſuetudo dimittentiū vxores. qd̄ tñ ī veteri lege pmiſſū fuit iudeis ꝓpt̄ eoꝝ duritiā qa .ſ. proni erāt ad occiſionē vxoꝝ. pmiſſū g̊ fuit minus malū ad excludendū maiꝰ malū.

Q2 matrimoniū debeat eſſe vniꝰ ad vnam. CXXIIII

Onſiderandū aūt videtur ꝙ īnatū ē mētibus omniū aīaliū que coitu vtūtur ꝙ cōſortiū in cōpari nō ꝯpatiūtur. vn̄ ꝓpter coitū pugne in aīalibꝫ exiſtūt. ⁊ quidem q̄tū ad oīa animalia eſt vna cōis ratio. qa quodlibet animal deſiderat libere frui voluptate coitus ſicut ⁊ voluptate cibi. que qdē libertas impeditur p hoc ꝙ ad vnā plures accedant aut ecōuerſo. ſicut ī libertate cibo fruendi impeditur aliqd̄ animal ſi cibuȝ quē ipſū ſumē cupit aliud aīal vſurpet. ⁊ ideo ſimilit̄ ꝓpter cibum ⁊ ꝓpt̄ coitum animalia pugnāt. In hominibus aūt eſt ratio ſpālis. qa ut dictum eſt homo naturalit̄ deſiderat certꝰ eē de prole. que qdē certitudo oīo tolleretur ſi plures eſſent vniꝰ. ex naturali igit̄ inſtinctu ꝓcedit ꝙ ſit vna vnius. Sed in hac differētia conſiderandā ē. q̄tū enī ad hoc ꝙ vna femina a pluribus maribus nō cognoſcatur. utraqꝫ predictarū rationū cōcurrit. ſed q̄tuȝ ad hoc ꝙ vnꝰ mas plures feminas nō cognoſcat. nō facit ratio ſecūda. nō.n. certitudo prolis impedit̄ ſi vnus mas plures feminas ꝯgnoſcat. facit aūt cōtra hoc ratio p̄ma. nam ſicut libertas vtēdi femīa tollit̄ a mare ſi femīa habeat alium. ita ⁊ eadem libertas a femina tollitur ſi mas habeat plures. ⁊ ideo qa certitudo prolis eſt principale bonū qd̄ ex mr̄imonio q̄rit̄. nulla lex aut cōſuetudo humana pmiſit ꝙ vna eēt pluriū vxor. Fuit etiā hoc incōueniens reputatū apud antiquos romanos de qbus refert Valeriꝰ maximꝰ ꝙ credebāt nec ꝓpter ſterilitatē fidem ꝯiugalē debere diſſolui. Item in oī animalis ſpecie ī quo patri ineſt aliq̄ ſollicitudo de prole. vnꝰ mas nō habet niſi vnam feminā. ſicut patet ī oībus auibus que ſimul nutriūt pullos. nō enī ſufficeret vnꝰ mas auxiliū preſtare ī educatiōe prolis pluribus feminis. In animalibus aūt in qbus maribus nulla eſt ſollicitudo d' prole indifferēt̄ mas habet plures feminas ⁊ femina habet plures mares ſicut in canibus gallinis ⁊ hꝰ. cū aūt maſculo

inter omnia animalia ſit magiſ cura de prole in ſpecie humana. manifeſtum eſt ꝙ naturale eſt homini ꝙ vnꝰ mas vnam feminam habeat ⁊ econuerſo.

Adhuc. amicitia ĩ quadam equalitate conſiſtit. ſi igitur mulieri non licet habere plures viros qa hoc eſt cõtra certitudinẽ prolis licet autẽ viro habẽ plures vxores. nõ eẽt liberalis amicitia vxoris ad virũ ſ3 q̃ſi ſeruilis. ⁊ hec etiam ratio experimento cõprobatur. qa apud viros habẽtes plures vxores: vxores q̃ſi ancille habẽt. P. amicitia intenſa non habetur ad multos ut patet p phm ĩ 8° ethicoꝝ. ſi igitᷣ vxor habet vnũ virum tm̃. vir autem habet plures vxores. nõ erit equalis amicitia ex vtraq; parte. non igitᷣ erit amicitia liberalis ſed quodãmodo ſeruilis. Amp. ſicut dictum eſt matrimoniũ in hoĩbꝫ oportet ordinari ſm ꝙ cõpetit ad bonas vxores. eſt autẽ 𝔷 bonas vxores ꝙ vnꝰ hẽat ples vxores qa ex h̃ ſeqᷣ diſcordia ĩ domeſtica familia ut experimento patet. nõ ẽ igitᷣ cõueniẽs ꝙ vnꝰ homo habeat plures vxores. Hinc eſt qꝺ dicitur Gen. 2°. Erũt duo in carne vna. Per hoc aũt excludit cõſuetudo habentiũ plures vxores. ⁊ opinio Platonis q poſuit vxores debere eſſe cõmunes. quem ĩ noua lege ſecutus eſt Nicolaus vnus ex ſeptem diaconibus.

Q matrimoniũ nõ debeat fieri inter ꝓpinquos. CXXV

Ropᷣ huiuſmodi etiã cauſas rõnabiles ordinatũ ẽ legibꝫ ꝙ certe pſone a matrimonio excludantᷣ que ſcdm originẽ ſũt coniũcte. Nã cũ in matrimonio ſit diuerſarũ pſonarũ cõiũctio. ille pſone que debent ſe reputare quaſi vnũ propter eandem originẽ cõueniẽt a matrimonio excludũtur ut dum ſe p hoc vnũ eſſe recognoſcũt feruentiꝰ ſe diligant.

Item. cum ea que inter v. rũ ⁊ vxorem aguntᷣ quãndã naturalẽ verecundiam habent. ab his mutuo agendis illas pſonas ꝓhiberi oportuit: quibꝫ ꝓpter cõiũctionẽ ſanguinis reuerentia debetᷣ. que quidem ratio videtur ĩ veteri lege inducta propẽ hoc ꝙ dicitur. Turpitudinẽ ſororis tue non diſcoopias. ⁊ ſimilitᷣ ꝺ aliis. P. ad corruptionem bonorũ morũ pertinet ꝙ homines ſint nimis dediti voluptatibus coitus. qa cũ h̃ voluptas maxime mentẽ abſorbeat impediretᷣ ratio ab his que recte agenda eſſent. ſequeretᷣ aũt nimiꝰ voluptatis vſus ſi licẽt homini p coitum cõiungi illis pſonis qbus cõmorandi habet neceſſitatẽ. ſicut ſororibus ⁊ aliis ꝓpinquis. qa talibus occaſio coitus ſubtrahi nõ poſſet. cõueniens igitur fuit bonis moribus ut talis coniũctio legibus inhiberetur. Adhuc. delectatio coitꝰ maxime corrũpit eſtimationem prudentie. multiplicatio igitur talis delectationis repugnat bonis moribus. talis aũt delectatio augetur p amorem pſonarũ que diũgũtur. eſſet igitur cõtrariũ bonis moribus ꝓpinquis cõiũgi. qa in eis cõiũgeretur amor qui eſt ex cõione originis ⁊ cõnutritiõe amore concupiſcentie ⁊ multiplicato amore neceſſe eſt magis aĩam delectatiõibꝫ ſubdi. Amp. in ſocietate humana hoc eſt maxime neceſſariũ ut ſit amicitia intᷣ multos. multiplicatᷣ aũt amicitia intᷣ homines dũ pſone extranee p matrimonia colligantur. cõueniens fuit igitur legibus ordinari ꝙ matrimonia contraherentur cum extraneis pſonis ⁊ non cũ ꝓpinquis. Adh. incõueniẽs eſt ut illis pſonis aliquis ſocialiter coniũgatur quibꝫ naturalitᷣ debet eſſe ſubiectus. naturale autẽ eſt ꝙ aliqs parẽtibꝫ ſit ſubiectus. ḡ incõueniens eẽt ꝙ cũ parentibꝫ aliqs matrimoniũ cõtraheret. cũ in matrimonio ſit quedã cõiũctio ſocialis. Hinc ẽ qꝺ dicitᷣ Leuit. 18°. Oĩs homo ad ꝓximam ſanguinis ſui nõ accedat. Per hoc autẽ excluditur conſuetudo eorũ qui ꝓximis ſuis ſe carnalitᷣ cõmiſcent.

Sciendũ eſt autẽ ꝙ ſicut naturalis inclinatio eſt ad ea que ſũt ut in pluribus. ita ⁊ lex poſita eſt ſm id quod in pluribus accidit. Nõ eſt aũt pdictis rationibꝫ contrariũ niſi in aliquo aliter poſſit accidere. non enim ꝓpter bonũ vniꝰ debet ꝑtermitti bonũ multoꝝ. cũ bonũ multitudinis ſemper ſit diuiniꝰ q̃ bonũ vniꝰ. Ne tñ defectus q ĩ aliquo poſſit accidere oĩo abſq; medela remaneat. reſidet apud legiſlatores ⁊ eis ſimiles auctoritas diſpẽſandi in eo quod cõiter eſt ſtatutũ ſm ꝙ eſt neceſſariũ in aliquo caſu pticulari. ⁊ ſi qdem lex ſit humana p homines ſimilẽ poteſtatem habentes diſpenſari poteſt. ſi aũt lex ſit diuinitus poſita auctoritate diuĩa diſpenſatio fieri põt ſicut in veteri lege ex diſpenſatiõe indultũ viderᷣ vxores plures habẽ ⁊ cõcubinas ⁊ vxoris repudiũ.

Q non oĩs carnalis cõmixtio eſt peccatum. CXXVI

Icut aũt cõtra rationẽ eſt ut aliqs carnali cõiũctiõe vtatᷣ 𝔷 id qꝺ cõuenit proli generãde ⁊ educãde. ita etiã ſm rõnẽ ẽ ꝙ aliqs carnali cõiunctiõe vtatᷣ ſm ꝙ cõgruit ad gnãtionẽ ⁊ educatiõe3 prolis. lege aũt diuina h̃ ſolũ ꝓhibita ſũt que rõni aduerſantᷣ ut ex ſ̃ dictis p3. incõueniens ẽ igitᷣ dicẽ ꝙ oĩs carnalis cõiunctio ſit pctm̃. Adh. cũ mẽbra corporis ſint qdã aĩe inſtrũ. cuiꝰlibet mẽbri finis ẽ vſus eiꝰ ſicut ⁊ cuiꝰlibet alterius inſtrĩ. q̃rũdã aũt mẽbroꝝ corpis vſꝰ ẽ carnalis cõmixtio. carnalᷣ igitᷣ cõmixtio ẽ finis q̃rũdã mẽbroꝝ corpis. id aũt qꝺ ẽ finis aliqꝝ nãliũ rerũ nõ põt eẽ ſm ſe malũ. qa ea q̃ nãlitᷣ ſũt ex diuina ꝓuidẽtia ordinantᷣ ad finẽ ut ex ſ̃ dictis p3. ĩpoſſibibile ẽ igitᷣ ꝙ carnalᷣ cõmixtio ſit ſm ſe mala. Amp. nãles iclinatiões ĩſũt rebꝫ a deo q cũcta mouet. ĩpoſſibile ẽ igitᷣ ꝙ nãlis iclinatio alicuiꝰ ſpẽi ſit ad id qꝺ ẽ ſm ſe malũ. ſ3 oĩbꝫ aĩalibꝫ pfectis ĩeſt nãlis inclinatio ad cõiũctionẽ carnalẽ. ĩpoſſibile ẽ igitᷣ ꝙ carnalis cõmixtio ſit ſm ſe mala. Itẽ. illud ſine q̃ nõ põt eẽ aliquid qꝺ ẽ bonũ ⁊ optimũ nõ ẽ ſm ſe malũ. ſ3 ppetuitas ſpẽi nõ cõſeruatᷣ in aĩalibꝫ niſi p gnãtionẽ que ẽ ex cõmixtiõe carnali. ĩpoſſibile ẽ igitᷣ ꝙ cõmixtio carnalᷣ ſit ſm ſe mala. Hinc ẽ qꝺ dr̃. i. Cor. 7°. Mulier non peccat ſi nubat. P h̃ aũt excluditᷣ error q̃rũdã dicẽtiũ oẽm carnalẽ cõiũctionẽ eẽ illicitã. vñ totalitᷣ mr̃imoniũ ⁊ nuptias dãnant. quorũ qdã h̃ iõ dicũt qa creatũrã corporalia non a bono ſed a malo principio eſſe.

Q nullius cibi vſus eſt peccatũ ſm ſe. CXXVII

Icut autem venereorũ vſus abſq; peccato eſt ſi ſm rationem fiat. ita etiam ⁊ vſus ciborũ. fit autẽ vnũquodq; ſm rationẽ

qñ oꝛdinat̃ ſm ꝙ cõgruit debito fini.
finis autem debitus ſũptionis ciboꝛũ
eſt cõſeruatio coꝛpoꝛis ꝑ nutrimẽtũ.
qcũqꝫ igit̃ cibus h̾ facere poteſt·abſqꝫ
peccato põt ſumi. nullius igit̃ cibi ſũ-
ptio ſm ſe ẽ pctm̃. Adhuc nullius
rei vſus ſm ſe malus ẽ niſi res ĩpa ſm
ſe mala ſit. nullus aũt cibus ſcd̾m na-
turã malus eſt. qa oĩs res ſcd̾m ſuam
naturã bona ẽ ut ſ̃ oſtenſũ ẽ. põt autẽ
aliqs cibus eẽ alicui malus inq̃ɀtũ cõ-
trariat̃ ſalubꝛitati ipſi⁹ ſm coꝛp⁹. nul
lius igit̃ cibi ſũptio ſm ꝙ ẽ talis res ẽ
pctm̃ ſm ſe·ſed põt eẽ peccatũ ſi ꝑter
rationẽ aliqs ipſo vtat̃ ꝯ̃ ſuã ſalutẽ.
Amp̃. vti rebus ad hoc ꝙ ſunt nõ ẽ
ſcd̾m ſe malũ. ſũt aũt plante ꝓpt̃ ani-
malia·animaliũ v̾o quedã ꝓpter alia
7 oĩa ꝓpt̃ hoĩem ſicut ex ſupioꝛibus
pꝫ. vti igitur uel plantis uel animaliũ
carnibꝫ uel ad eſũ ul̃ ad quicq̄d aliud
ſũt hoĩ vtilia: nõ ẽ ſm ſe pctm̃. Itẽ
defectus peccati ab aĩa deriuat̃ ad coꝛ
pus 7 non eꝯ̊. peccatũ. n. dicimus ſm
ꝙ deoꝛdinat̃ volũtas. cibi aũt ĩmedia
te ad coꝛpus ꝑtinẽt non ad animam.
nõ igit̃ ciboꝝ ſũptio ſm ſe põt eẽ pec-
catũ niſi quaten⁹ repugnat rectitudi-
ni voluntatis. Quod quidem ꝯtingit
vno mõ ꝓpter repugnãtiã ad ꝓpꝛiũ
finẽ ciboꝛũ·ſicut cũ aliqs ꝓpt̃ delecta-
tionẽ que ẽ in cibis vtit̃ cibis contra-
riantibꝫ coꝛpis ſaluti uel ſm ſpeciẽ ci-
boꝝ uel ſcd̾m quãtitatẽ. Alio mõ ſm
ꝙ repugnat ꝯditio eius q vtitur cibiſ
uel eoꝛũ cũ qbus ꝯuerſat̃·puta cũ qs
accuratius cibis vtitur q̃ꝫ ſua facultaſ
ſuſtineat 7 alit̃ q̃ꝫ eoꝝ moꝛes habeant
cũ qbus cõuiuit. 3° mõ ſm ꝙ cibi ſũt
aliqua lege ꝓhibiti ꝓpter aliquã cau-
ſam ſpecialẽ·puta ĩ veteri lege quidã
cibi ꝓhibebant̃ ꝓpter ſignificationẽ.

in egypto ꝓhibebat̃ antiq̄tus come-
ſtio carnis bouine ne agricultura ĩpe-
diret̃. ul̃ etiã ſm ꝙ alique regule ꝓhi-
bẽt aliqbꝫ cibis vti ad ꝯcupiſcẽtiã re-
frenandã. Hinc ẽ ꝙ dñs dicit Math.
15°. Qd̾ intrat ĩ os nõ coinq̄nat hoĩem.
7. i. Coꝛ. x° dr̃. Oẽ qd̾ ĩ macellũ venit
manducate nihil int̃rogantes ꝓpt̃ cõ-
ſcientiã. 7. i. Thimoth. 4°. dr̃. Oĩs crea-
tura dei bona eſt. 7 nihil reiiciẽdũ qd̾
cũ gratiaꝝ actione ꝑcipit̃. P̾ hoc aũt
excludit̃ quoꝛũdã erroꝛ q vſũ q̃rũdã
ciboꝝ ſm ſe dicũt eẽ illicitũ. de quib⁹
ap̾lus dicit ibidẽ. In nouiſſimis tem-
poꝛibus diſcedent qdã a fide·ꝓhiben
tiũ nubere·abſtinere a cibis quos de⁹
creauit ad ꝑcipiendũ cũ grãꝝ actiõe.
Quia v̾o vſus ciboꝛũ 7 venereoꝛũ nõ
ẽ ſm ſe illicitus ſ; ſolum ſm ꝙ exit ab
oꝛdine rõnis illicitus eſſe põt. ea v̾o q̄
exterius poſſident̃ neceſſaria ſunt ad
ſũptionẽ ciboꝝ ad educationẽ ꝓlis 7
ſuſtentationẽ familie 7 ad alias coꝛpo
ris neceſſitates· ꝯñs eſt ꝙ nec ſcd̾m ſe
etiã diuitiaꝝ poſſeſſio ẽ illicita ſi oꝛdo
rõnis ſeruet̃ ita. s. ꝙ iuſte homo poſſi
deat que hꝫ· ꝙ ĩ eis finẽ volũtatis ſue
non ꝯſtituat· ꝙ eis debito modo vtat̃
ad ſuã 7 alioꝝ vtilitatẽ. Hic ẽ ꝙ ap̾ls
i. Thimoth. vlt̃. diuites nõ cõdemnat
ſed eis certã regulã diuitiis vtẽdi tra
didit dicẽs. Diuitibꝫ hui⁹ ſeculi ꝑcipe
nõ ſublime ſape·neqꝫ ſperare ĩ ĩcerto
diuitiaꝝ: ſ; ĩ deo viuo q p̄ſtat nob̾ oĩa
abũde ad fruendũ·bñ agere·diuites
fieri in bonis opibꝫ·facile tribuẽ·cõĩ-
care. 7 Ecc. 31°. Beatus diues q ĩuen-
tus eſt ſine macula. 7 q poſt aurũ nõ
abiit nec ſperauit in pecunia 7 theſau
ris. Per h̾ etiam excluditur quoꝛũ-
dã erroꝛ q ut Aug⁹ dicit ĩ li° d̾ hereſibꝫ
ap̾licos ſe arrogantiſſime vocauerunt

eo ꝙ ĩ ſuã cõĩonem nõ accipent vten-
tes cõiugibus 7 res ꝓpꝛias poſſiden-
tes quales habet catholica eccleſia et
monachos 7 clericos plurimos. ſed iõ
iſti heretici ſunt qm̃ ſe ab eccleſia ſe-
parãtes nullam ſpem putant eos ha-
bere q vtũtur his rebꝫ qbꝫ ipſi carẽt.

Quõ ſm legem dei homo oꝛdinat̃
ad ꝓximũ. CXXVIII

Ex his ğ que dicta ſũt mani-
feſtũ ẽ ꝙ ſm legem diñã ho-
mo inducit̃ ut oꝛdinẽ ratiõis
ſeruet in oĩbus que ĩ eius vſũ venire
pñt. int̃ oĩa aũt que ĩ vſũ hoĩs veniũt
ꝑcipua ſũt etiam alii hoĩes. homo aũt
naturalit̃ aĩal ſociale ẽ. ĩdiget. n. mul-
tis que ꝑ vnũ ſolũ parari nõ poſſunt.
opoꝛtet igit̃ ꝙ ex lege diña ĩſtituatur
homo ut ſcd̾m oꝛdinẽ rõnis ſe habe-
at ad alios homines. Adhuc. finis
diũe legis ẽ ut homo deo adhereat. iu
uat̃ aũt vnus hõ in h̾ ex alio tam q̃ɀtũ
ad cognitionẽ q̃ꝫ etiã q̃ɀtũ ad affectio-
nẽ. iuuant. n. ſe hoĩes mutuo ĩ cogni-
tione v̾itatis 7 vn⁹ aliũ ꝓuocat ad bo
nũ 7 retrahit a malo. vñ ꝓv̾. 27°. dicit̃
Ferrũ ferro acuit̃. 7 hõ exacuit faciem
amici ſui. 7 Eccleſiaſtes. 4°. Melius eſt
duos eſſe q̃ꝫ vnũ: hñt. n. emolumẽtũ
ſocietatis ſue. ſi vn⁹ ceciderit: ab alte-
ro fulciet̃. ve ſoli: qa cũ ceciderit non
habet ſubleuantem ſe. 7 ſi doꝛmierint
duo: fouebunt̃ mutuo. vn⁹ quõ cale-
fiet? 7 ſi quiſpiã ꝑualuerit ꝯ̃ vnũ duo
reſiſtũt ei. opoꝛtuit igit̃ lege diña oꝛ
dinari ſocietatẽ hoĩuꝫ ad ĩuicẽ. Amp̃
lex diña ẽ quedã rõ diñe ꝓuidẽtie ad
homines gubernandos. ad diñã autẽ
ꝓuidentiã ꝑtinet ſingula q̃ ei ſubſũt
ſub debito oꝛdine continere ut. s. ſuũ

locũ 7 gradum teneat vnũquodqꝫ. lex
igitur diña ſic homines ad ĩuicẽ oꝛdi
nat vt vnuſqſqꝫ ſuũ oꝛdinem teneat.
qd̾ eſt hoĩes pacẽ habere ad ĩuicem.
pax. n. hominũ nihil aliud eſt q̃ꝫ oꝛdi
nata concoꝛdia ut Aug⁹ dicit. Item
quantũcũqꝫ aliqua oꝛdinãt̃ ſub aliq̈
opoꝛtet illa cõcoꝛditer eẽ oꝛdinata ad
ĩuicem·alias ſe ĩuicẽ ĩpedirent in cõ-
ſecutione finis cõĩs·ſicut patet ĩ exer-
citu q cõcoꝛditer oꝛdinatur ad victo-
riam que ẽ finis ducis. vnuſqſqꝫ autẽ
homo ꝑ legẽ diñã oꝛdinat̃ ad deum.
opoꝛtuit igit̃ ꝑ legem diñã int̃ homi-
nes ne ſe ĩuicem ĩpedirẽt oꝛdinatam
ꝯcoꝛdiam eẽ qd̾ eſt pax. Hinc ẽ qd̾ ĩ
p̊s dr̃. Qui poſuit fines tuos pacem. 7
dñs dic̃ Ioh. 16°. Hec locutus ſũ vob̾
ut in me pacem habeatis. Tũc aũt oꝛ-
dinata ꝯcoꝛdia int̃ homines ſeruatur
qñ vnicuiqꝫ qd̾ ſuũ ẽ redditur. qd̾ eſt
iuſticie. 7 ideo dicit̃ Yſa. 32. Opus iu-
ſticie pax. opoꝛtuit igit̃ ꝑ legẽ diuinã
iuſticie ꝑcepta dari ut vnuſqſqꝫ alteri
redderẽt qd̾ ſuũ eſt 7 abſtineret a nocu
mẽtis alteri inferendis. int̃ homines
aũt maxĩe eſt aliqs parẽtibꝫ debitoꝛ.
7 ideo int̃ ꝑcepta legis que nos ad ꝓ-
ximũ oꝛdinãt Exo. 20. ponit̃ Honoꝛa
patrẽ tuũ 7 matrẽ tuã. in quo intelli-
git̃ ꝑcipi ut tam ꝑentibꝫ q̃ꝫ etiã aliis
vnuſquiſqꝫ reddat qd̾ debet·ſm illud
Ro. 13°. Reddite omnibꝫ debita. Dein-
de ponũtur pꝛecepta qbus pꝛecipitur
abſtinẽdũ eẽ a nocumẽtis ꝓxĩo infe-
rendis ut neqꝫ factis eũ offendam⁹ in
ꝑſona ꝓpꝛia. qa dictũ eſt Nõ occides.
neqꝫ in ꝑſona ꝯiũcta. qa ſcriptũ ẽ. Nõ
mechaberis. neqꝫ etiam ĩ exterioꝛibꝫ
rebus. quia ſcriptum eſt. Non furtũ
facies. Pꝛohibemur etiam ne contra
iuſticiam ꝓximũ verbo offendamus

qa ſcriptū eſt. Nō loq̄ris cōtra ꝓximū tuū falſū teſtimoniū. Et qa deus etiā cordiū iudex eſt ꝓhibemur ne corde ꝓximū offendam⁹ ↄcupiſcēdo .ſ. vxorem aut aliquā rem ei⁹. Ad hu⁹mōi aūt iuſticiā obſeruādā q̄ lege diuina ſtatuit̄ duplicit̄ homo īclinatur. vno modo ab interiori. alio° ab exteriori. Ab interiori qdem dū homo volūtarius eſt ad obſeruādū ea q̄ p̄cipit lex diuina. qđ quidē fit p amorē hoīs ad deū 7 ꝓximū. q. n. diligit aliquē ſponte 7 delectabilit̄ ei reddit qđ debet et etiā liberalit̄ ſupaddit. vnde tota legi impletio ex dilectiōe dependet. ſcđm illud apłi Ro. 13°. Plenitudo legis eſt dilectio. 7 dn̄s dic Math. 22°. q̄ i duobus p̄ceptis .ſ. in dilectiōe dei 7 ꝓximi vniuerſa lex pendet. Sȝ qa aliq̄ interi⁹ nō ſūt ſic diſpoſiti ut ex ſeipſis ſponte faciant qđ lex iubet. ab exteriori trahendi ſūt ad iuſticiā legis īplendam qđ qdem fit dū timore penaꝝ non liberalit̄ ſed ſeruilit̄ legē īplent. vn̄ dr̄ Yſa. 26°. Cū feceris iudicia tua in t̄ra ſ. puniēdo malos. iuſticiā diſcent oēs habitatores orbis. Primi igit̄ ſibi ipi ſūt lex habentes caritatē que eos loco legis īclinat 7 liberalit̄ opari facit. lex igit̄ exterior non fuit neceſſariū q̄ ꝓpter eos poneret̄ ſed ꝓpter illos qui ex ſeipſis nō inclinant̄ ad bonum. vn̄ dr̄ .i. Thimot. p̊. Iuſto lex nō ē poſita ſȝ iniuſtis. Qđ nō ē ſic intelligendū q̄ſi iuſti nō teneant̄ ad legē īplendam ut qdam male ītellexerūt. ſȝ qa iſti inclinant̄ ex ſeipſis ad iuſticiā faciendam etiā ſine lege.

Q. in actibus humanis ſūt aliq̄ recta ſcđm naturā 7 non ſolum quaſi lege poſita. CXXIX

Ex p̄miſſis aūt apparet q̄ ea q̄ diuina lege p̄cipiunt̄ rectitudinē hn̄t nō ſolū qa ſūt lege poſita ſȝ etiā ſm naturā. Ex p̄ceptis enī legiſ diuine mens hoīs ordinat̄ ſub deo 7 oīa alia que ſūt ī hoīe ſub rōne. hoc aūt naturalis ordo reqrit q̄ inferiora ſuperioribꝫ ſubdāt̄. ſūt igit̄ ea que lege diuina p̄cipiūtur ſm ſe naturaliter recta. P̄. hoīes ex diuina ꝓuidentia ſortiūtur naturale iudicatoriū rationis ut p̄ncipiū ꝓpriaꝝ opationū. naturalia aūt p̄ncipia ad ea ordinant̄ q̄ ſunt naturalit̄. ſūt igit̄ aliq̄ opatiōes naturalit̄ hoī ↄueniētes q̄ ſūt ſm ſe recte 7 non ſolū q̄ſi lege poſite. P̄. q̄rūcūq; ē natura determinata opoȝ eē opationes dt̄minatas que illi nature ↄueniant. ꝓpa. n. opatio vni⁹cui⁹q; naturā ipſi⁹ ſeq̄t̄. ↄſtat aūt hoīuȝ naturam eē dt̄minatā. oȝ igit̄ opationes eē aliq̄s ſm ſe hoī ↄueniētes. Adħ. cuicūq; ē aliqd naturale. oȝ eē nāle id ſine q̄ illud haberi nō poteſt. nā. n. nō deficit ī neceſſariis. eſt aūt hoī naturale q̄ ſit aīal ſociale qđ ex h̄ oſtendit̄ q̄ vn⁹ hō ſolus nō ſufficit ad oīa que ſūt humane vite neceſſaria. ea igit̄ ſine qbus ſocietas hūana cōſeruari nō pōt ſūt hoī nālit̄ ↄueniētia. h⁹mōi aūt ſūt: vnicuiq; qđ ſuū eſt cōſeruare. 7 ab iniuriis abſtinere. ſūt igit̄ aliq̄ ī hūanis actibꝫ naturalit̄ recta. Amp̄. ſ̄ oſtenſū eſt q̄ oīs homo naturalit̄ h̄ habet q̄ vtat̄ rebꝫ īferioribꝫ ad ſue vite neceſſitatē. eſt aūt aliqua mēſura dt̄minata ſm quā vſus p̄dictaꝝ reꝝ hūane vite eſt ↄueniēs. q̄ qdē mēſura ſi p̄termittat̄ fit hoī nociuū. ſicut apparet in ſūptiōe īordinata ciboꝝ. ſūt igitur aliqui act⁹ hoī nālit̄ ↄueniētes. Itē ſm nālē ordinē corp⁹ hoīs ē ꝓpt̄ aīaȝ. 7 īferiores virtutes aīe ꝓpter rationem. ſicut 7 ī aliis rebus materia eſt ꝓpter formā 7 inſtr̄a ꝓpter principalē agentē. ex eo aūt qđ ē ad aliud ordinatū dr̄ ei auxiliū ꝓuenire nō aūt aliqđ īpedimētū. eſt igit̄ naturalit̄ rectū q̄ ſic ꝓcuretur ab homine corpus q̄ inferiores vires aīe ex hoc 7 actus rōnis 7 bonū ipſius minime impediat̄ magis aūt iuuetur. ſi aūt ſec⁹ accideret erit naturalit̄ peccatū. violentie igit̄ 7 comeſſationes 7 inordinatus venereoꝝ vſus p que actus rōnis īpeditur 7 ſubdi paſſionibꝫ que liberū iudiciū rōnis eē non ſinūt ſūt naturalit̄ mala. P̄. vnicuiq; naturalit̄ ↄueniūt ea qbuſ tendit in ſuū finē naturalē. que aūt ecōtrario ſe habent ſūt ei naturaliter incōuenientia. oſtenſū ē. n. ſ̄ q̄ homo naturalit̄ ordinat̄ in deū ſicut in finē. ea igit̄ quibus homo inducit̄ in cognitionē 7 amorē dei ſūt nālit̄ recta. quecūq; econtrario ſe habēt ſūt naturalit̄ homini mala. patet igit̄ q̄ bonū 7 malū in humanis actibꝫ non ſolū ſūt ſcđm legis poſitionē ſed ſm naturalē ordinē. Hinc eſt qđ in p̄s dr̄ q̄ iudicia dn̄i ſūt vera iuſtificata in ſemetipſis. Per hoc aūt excludit̄ poſitio dicentiū q̄ iuſta 7 recta ſūt ſm legem poſita.

De ↄſiliis q̄ dāt̄ ī lege diuina. CXXX

Quia v̊o optimū hominis ē ut mente deo adhereat 7 rebus diuinis. īpoſſibile aūt eſt q̄ hō ītenſe circa diu̇ſa occupet̄: ad h̄ q̄ liberius feratur ī deū mens hoīs. dant̄ in diuina lege ↄſilia qbus homines ab occupationibꝫ p̄ſentis vite q̄tū poſſibile ē retrahant̄ terrenā vitā agenti. h̄ aūt nō ē ita neceſſariū hoī ad iuſticiaȝ ut ſine eo iuſticia eē non poſſit. non. n. v̊tus 7 iuſticia tollit̄ ſi homo ſm ordinem rōnis corpalibus 7 terrenis rebꝫ vtat̄. 7 iō h⁹mōi diuine legis āmonitiones dicūt̄ ↄſilia 7 nō p̄cepta inq̄tū ſuadet̄ homini ut ꝓpter meliora minus bona p̄termittat. Occupatur aūt humana ſollicitudo ſm cōem moduȝ humane vite erga tria. p̊ qdem circa ꝓpriam pſonam qd agat aut ubi conuerſet̄. 2° aūt circa pſonas ſibi ↄiunctas p̄cipue vxorē 7 filios. 3° circa res exteriores ꝓcurandas qbꝫ hō indiget ad ſuſtētationē vite. Ad amputādā igit̄ ſollicitudinē circa res exteriores dat̄ hoī in lege diuina cōſiliū paupertatis ut .ſ. res hui⁹ mūdi abiiciat quibus anim⁹ eius ſollicitudine aliq̄ implicari poſſet. Hic ē qđ dn̄s dic Math 19°. Si vis pfectus eē vade 7 vēde oīa que habes 7 da pauperibꝫ 7 veni ſeq̄re me. Ad amputandā aūt ſollicitudinē vxoris 7 filioꝝ datur homini conſiliū đ v̊ginitate uel continētia. Hinc eſt qđ dicit̄ .i. Cor. 7°. De v̊ginibꝫ aūt p̄ceptū domini nō habeo: ↄſiliū autē do. Et h⁹mōi ↄſilii rōnem aſſignans ſubdit: Qui ſine vxore eſt. ſollicitus eſt que domini ſūt: quomodo placeat deo. Qui autē cū vxore eſt. ſollicitus eſt que ſūt mūdi: quō placeat vxori: 7 diuiſus eſt. Ad amputādā aūt ſollicitudinē hoīs etiā circa ſeipſum. dat̄ ↄſilium obediētie p quā homo diſpoſitionē ſuoꝝ actuū cōmittit ſuperiori. ꝓpter qđ dicit̄ Heb. vlt. Obedite p̄poſitis veſtris 7 ſubiacete eis. ipſi enī puigilant q̄ſi rōnē ꝓ aīabꝫ v̄ris reddituri. Quia v̊o ſūma pfectio hūane vite ī h̄ cōſiſtit q̄ mens hoīs deo vacet. ad hanc aūt mentis vacationē p̄dicta tria maxīe videt̄ diſponē. ↄuenienter

ad pfectiõis statũ ptinẽ videntᷣ nõ q̃ ipſe ſint pfectiones ſ; q̃ ſũt diſpõnes q̃dã ad pfectionẽ que cõſiſtit in hoc ꝙ deo vacetur. ⁊ hoc expreſſe oſtẽdũt verba domini paupertatem ſuadẽtis cũ dicit: Si vis pfect⁹ eẽ vade ⁊ vendẽ oĩa q̃ habes ⁊ da paupib⁹ ⁊ ſequere me. q̃ in ſua ſequela vitã pfectiõis cõſtituẽs. Poſſũt etiã dici pfectiõis effectus ⁊ ſigna. cũ.n. mens vehemẽt amore ⁊ deſiderio alicui⁹ rei afficitur cõſequẽs ẽ ꝙ alia poſtponat. ex h̃ igitᷣ ꝙ mẽs hoĩs amore ⁊ deſiderio feruẽt ĩ diña fertᷣ ĩ quo pfectionẽ cõſtare manifeſtũ ẽ. cõſeqtur ꝙ oĩa que ipſũ poſſũt retardare quo min⁹ feratᷣ in deum abiiciat non ſolũ rerũ curã. ⁊ uxores ⁊ pꝛlis affectũ ſ; etiã ſui ipſius. ⁊ h̃ ſignt vba ſcripture. dr̃.n. Cantic. 8°. Si dederit hõ oẽm ſubãz dom⁹ ſue ad mercandã dilectionẽ q̃ſi nihil cõputabit eã. ⁊ Math. 13°. Sile ẽ regnũ celoꝝ hoĩ negaciatori querenti bonas margaritas. ĩuenta aũt vna pcioſa margarita abiit ⁊ vendidit oĩa que habuit ⁊ cõparauit eã. ⁊ Phil. 3°. Que mihi aliqñ fuerunt lucra: arbitrat⁹ ſũ ut ſtercora ut xp̃m lucrifacerẽ. Quia igitᷣ pdicta tria diſpõnes ad pfectiões ſũt ⁊ effectus ⁊ ſigna. cõuenienᷣ q pdicta tria deo vouent ĩ ſtatu pfectiõis eẽ dicũtᷣ. pfec vouent ĩ ſtatu pfectiõis eẽ dicũtᷣ. pfectio aũt ad quã pdicta diſponũt. ĩ vacatione mẽtis circa deũ cõſiſtit. vñ ⁊ pꝛedictoꝝ pfeſſores religioſi dicũtᷣ q̃ſi ſe deo ⁊ ſua ĩ modũ cui⁹dã ſacrificii dedicantes. ⁊ q̃tũ ad res p paupertatẽ. ⁊ q̃tũ ad corp⁹ p cõtinentiã. ⁊ q̃tũ ad volũtatẽ p obediẽtiã. religio.n. in cultu diuino cõſiſtit ut ſ̃ dictũ eſt.

De erroꝛe ĩpugnantiũ volũtariã paupertatem. CXXXI

Fuerũt aũt aliq paupertatis pꝛoſitũ ĩpꝛobantes ꝯ euangelicã doctrinã. quoꝝ pm⁹ Uigilanti⁹ ĩuenitᷣ quẽ tñ poſtmodũ aliq ſũt ſecuti dicẽtes ſe eẽ legis doctores nõ ĩtelligẽtes neq; que loquũtᷣ neq; d̃ q̃bus affirmant. q̃ ad hoc his ⁊ ſiſib⁹ rõnibus ſũt iducti. Naturalis.n. appetitus reqrit ut vnũqdq; aĩal ſibi puideat in neceſſariis ſue vite. vñ aĩalia q̃ non quolibet tempoꝛe ãni neceſſaria ſue vite ĩuenire poſſunt: quodã naturali inſtinctu ea q̃ ſũt ſue vite neceſſaria congregãt illo tẽpoꝛe quo ĩueniri poſſũt ⁊ ea cõſeruãt. ſicut pꝫ de apibus ⁊ foꝛmicis. hoĩes aũt ad ſue vite cõſeruationẽ multis indigẽt que nõ oĩ tẽpoꝛe ĩueniri poſſũt. ineſt igitᷣ natura lit hoĩ ꝙ congreget ⁊ cõſeruet ea q̃ ſũt ſibi neceſſaria. eſt igitᷣ ꝯtra legẽ naturalẽ oĩa congregata diſpgere p paupertatẽ. Adh̃. naturalẽ affectũ habent oĩa ad ea q̃bus eẽ ſuũ cõſeruatᷣ. in q̃tũ oĩa eẽ appetũt. ſ; p ſubſtantiam exterioꝝ bonoꝝ vita hoĩs conſeruatᷣ. ſicut igitᷣ ex nãli lege vnuſqſq; ſuã vitam cõſeruare tenetᷣ. ita ⁊ exterioꝛẽ ſubam. ſicut ẽ g̃ ꝯtra legẽ nature ꝙ aliqs ſibi manũ iniiciat. ita ⁊ ꝙ aliqs neceſſaria vite ſibi ſubtrahat p volũtariã paupertatẽ. Amp̃. naturaliᷣ hõ ẽ aĩal ſociale ut ſ̃ dictũ eſt. ſocietas aũt inᷣ hoĩes cõſeruari nõ poſſet niſi vn⁹ aliũ iuuaret. eſt igitᷣ naturale hoĩb⁹ ꝙ vn⁹ aliũ ĩ neceſſitatib⁹ iuuet. ab h̃ aũt auxilio ferẽdo ſe faciũt ipotentes q exterioꝛẽ ſubſtantiã abiiciũt p quã plimũ aliis auxiliũ fertᷣ. eſt igitᷣ ꝯtra naturalẽ inſtinctũ ⁊ ꝯtra amicitie ⁊ caritatis bonũ ꝙ homo p voluntariã paupertatem omnem ſubſtantiam mundi abiiciat. Itẽ. ſi habẽ ſubſtantiã hui⁹ mũdi malũ ẽ. bonũ ẽ aũt pꝛoximos liberare a malo. malũ aũt eos ĩ malũ educẽ. cõſequẽs ẽ ꝙ dare alicui ĩdigẽti ſubſtãtiam hui⁹ mũdi ſit malũ. auferre aũt habẽti: bonũ ſit. qđ incõueniẽs ẽ. eſt igitᷣ bonũ habẽ ſubſtãtiã hui⁹ mũdi. eam igitᷣ p volũtariã paupertatem totaliᷣ abiicẽ malũ eſt. P̃. occaſiones maloꝝ vitãde ſũt. eſt aũt paupertas occaſio mali q̃ pꝑᷣ eã ad furta. adulationes. piuria. ⁊ his ſilia aliq ĩducũtᷣ. nõ ẽ igitᷣ paupertas volũtarie aſſumenda ſ; magᷣ ne adueniat vitãda. Amp̃ cũ vtus cõſiſtat ĩ medio. utraq; extrema corrũpũt. eſt aũt vtus liberalitas quedã que dat dãda ⁊ retinet retinẽda. vitiũ aũt ẽ in min⁹ illiberalitas q̃ retinet retinẽda ⁊ nõ retinẽda. ẽ aũt ⁊ vitiũ ĩ pl⁹ ꝙ oĩa dantᷣ. qđ faciũt q volũtarie paupertatẽ aſſumũt. eſt g̃ h̃ vitioſũ ⁊ pdigalitati ſile. Hec aũt rõnes auctoꝛitate ſacre ſcripᷣe cõfirmari videntᷣ. dr̃.n. pꝛo. 30. Mendicitatẽ ⁊ diuitias ne dederis mihi. pbue tm̃ victui meo neceſſaria. ne foꝛte ſatiat⁹ illiciar ad negandum. ⁊ dicam: q̃s eſt dñs. ⁊ egeſtate cõpulſus furer ⁊ piurẽ nomẽ dei mei.

De modo viuẽdi eoꝛũ q volũtariã paupertatẽ ſectantur. CXXXII

Videtᷣ aũt h̃ queſtio magis vrgeri ſi q̃s ſpẽali⁹ exequatᷣ modos q̃b⁹ neccẽ ẽ viuẽ eos q volũtariã paupertatẽ ſectantᷣ. Eſt.n. vn⁹ modus viuẽdi ꝙ poſſeſſiões ſinguloꝝ vendãtᷣ ⁊ d̃ pcio oẽs cõiter viuãt. qđ qdẽ ſub apl̃is ſuatũ videtᷣ ĩ irl̃m. Dr̃ enĩ Act. 4°. Quotqt poſſeſſoꝛes agroꝝ aut domoꝝ erãt vendẽtes afferebãt pcia eoꝝ q̃ vendebãt ⁊ ponebãt ante pedes aploꝝ ⁊ di. ſin. put cuiq; opus erat. Hic aũt mod⁹ nõ videtᷣ efficaciᷣ puidẽ humane vite. p̃ qdẽ q̃ nõ ẽ facile ꝙ plures etiã hñtes magnas poſſeſſiones hanc vitã aſſumãt ⁊ ſi cõferatᷣ inᷣ multos pciũ qđ ex poſſeſſiõib⁹ paucoꝝ diuitũ aſſũptũ ẽ nõ ſufficiet ĩ multũ tẽp⁹. Deinde. q̃ poſſibile ⁊ facile ẽ h⁹ pciũ uel fraude diſpenſatoꝛũ uel furto aut rapina deperiri. remane būt igitᷣ illi q talẽ paupertatẽ ſectantur abſq; ſuſtentatione vite. Itẽ. multa accidentia ſũt q̃b⁹ hoĩes cogũtᷣ locũ mutare. nõ igitᷣ erit facile puidere his q̃s opoꝛtet foꝛte per diuerſa loca diſpgi d̃ pcio aſſũpto de poſſeſſiõibus in cõi redacto. Eſt aũt ali⁹ modus ut poſſeſſiões hẽant cões ex q̃b⁹ ſingulis puideatᷣ put cuiq; opus fuerit. ſicut ĩ monaſteriis plurimis obſeruatᷣ. Sꝫ nec h⁹mõi mod⁹ videtᷣ ꝯueniẽs. Poſſeſſiones enĩ ĩrene ſollicitudinẽ afferũt ⁊ pꝑᷣ pcurationẽ fructuũ ⁊ pꝑᷣ defenſionẽ eaꝝ ꝯ fraudes ⁊ violẽtias. ⁊ tanto maioꝛem ⁊ a plib⁹ oꝫ habẽ ſollicitudinẽ quãto maioꝛes poſſeſſiões eẽ oꝫ q̃ ſufficiant ad pluriũ ſuſtentationẽ. depit igitᷣ in h̃ mõ finis volũtarie paupertatis ad min⁹ q̃tũ ad multos q̃s oꝫ eẽ circa pcurãdas poſſeſſiones ſollicitos. Itẽ. cõis poſſeſſio ſolet eẽ cã diſcoꝛdie. nõ.n. videtᷣ litigare q nihil habent cõe ut hiſpani ⁊ pꝛſe. ſ; q ſilᷣ hñt aliqd cõe. pꝑᷣ qđ etiã inᷣ frẽs ſũt iurgia. diſcoꝛdia aũt maxĩe ĩpedit vacationẽ mẽtis circa diña ut dictũ ẽ. videtᷣ igitᷣ iſte mod⁹ viuẽdi ĩpedire finẽ volũtarie paupertat. Adh̃ aũt ẽ terti⁹ modus viuẽdi ut de laboꝛib⁹ manuũ ſuaꝝ viuant q volũtariã paupertatem ſectantᷣ. quẽ qdẽ viuẽdi modũ Paul⁹ apl̃us ſequebatᷣ ⁊ aliis obſeruandum

ſuo exēplo ⁊ īſtitutiōe dimiſit. Dr̄.n
2. Theſſal. 3°. Nō gratis panē māduca
uim⁹ ab aliq̄. ſ in labore ⁊ fatigatione
nocte ⁊ die operantes ne quē veſtrū
ḡuarem⁹ nō q̄ſi nō habuerim⁹ ptātē
ſed ut noſmetipſos formā daremus
vobis ad imitandū nos. nā ⁊ cū eſſe-
mus apud vos h̄ denūciabam⁹ vob:
qm̄ ſi qs nō vult laborare nō mandu-
cet. Sȝ nec iſte modus viuendi videt̄
eē ɔueniēs. labor.n. manualis nccīus
ē ad ſuſtētationē vite ſm q̄ p ipſū ali
qd acqrit̄. vanū aūt videt̄ q̄ qs relin-
quēs illud qd nccīuȝ ē: iteꝝ acqrē la-
boret. ſi igit̄ p⁹ volūtariā pauptatē ē
nccīuȝ iteꝝ acqrere vnde aliqs ſuſtē-
tet̄ p laborē manualem. vanū fuit illa
dimittē oīa q̄ habebat ad ſuſtētatiōȝ
vite. Adh̄. volūtaria pauptas ad h̄
ɔſulit̄ ut p eā aliqs diſponat̄ ad expe-
diti⁹ ſequendū xp̄m p h̄ q̄ a ſollicitu-
dinibꝫ ſecularibꝫ liberat̄. maiorē autē
ſollicitudinē reqrere videt̄ q̄ aliquis
ꝓpo labore ſibi victū acqrat q̄ȝ q̄ his
q̄ habuit vtat̄ ad ſuſtentationē vite ⁊
p̄cipue ſi hūit poſſeſſiōes moderatas
aut etiā aliq̄ mobilia ex qbꝫ ī ꝓmptu
erat ut ſumēt victus nccīa. nō igit̄ vi-
uere d laboribꝫ manuū videt̄ eē ɔue-
niens ꝓpoſito aſſumentiū voluntariā
pauptatē. Ad hec aūt accedit q̄ etiā
dn̄s ſollicitudinē t̄renoꝝ a diſcipulis
remouēs ſub ſilitudine volucrū ⁊ li-
lioꝝ agri videt̄ eis laborē interdicē ma-
nualē. dic enī. Reſpicite volatilia celi
qm̄ neq̄ ſerūt neq̄ ɔgregant ī horrea.
⁊ iteꝝ. Conſiderate lilia agri quō cre-
ſcūt. ⁊ nō laborāt neq̄ nent. Videt̄ āt
hic modus viuēdi inſufficiēs. nā mul
ti ſūt pfectionē vite deſiderantes qbꝫ
nō ſuppetit facultas aut ars ut poſſint
labore manuū vitā tranſigē. quia nō

ſūt in his nutriti nec inſtructi. ſic enī
melioris ɔditiōis eſſent ad pfectionē
vite capeſcendā ruſtici ⁊ opifices q̄ȝ q
ſapīe ſtudio vacauerūt ⁊ in diuitijs ⁊
ī delitijs q̄s ꝓpt xp̄m deſerūt ſūt nu-
triti. ɔtingit etiā aliq̄s volūtariā pau
pertatē aſſumētes infirmari aut alias
īpediti quo minus opari poſſent. ſic g̊
remanerent deſtituti neceſſarijs vite.
Itē. nō modici tp̄is labor ſufficit ad
neceſſaria vite q̄rēda. qd patet ī mul-
tis q totū tempus ad h̄ expēdūt. vix
tn̄ ſufficientē ſuſtētationē acquirere
pn̄t. ſi aūt volūtariā pauptatē ſectan-
tes oportēt labore manuali victū ac-
qrere. ſequeret̄ q̄ circa h⁹mōi laborē
mai⁹ tēp⁹ ſue vite ɔſumerēt. ⁊ p ɔn̄s
impedirēt̄ ab alijs magis neceſſarijs
actionibꝫ q̄ etiā magnū tēpus requi-
rūt. ſicut ſūt ſtudiuȝ ſapīe. ⁊ doctrina
⁊ hui⁹mōi alia ſpūalia exercitia. ⁊ ſic
pauptas volūtaria magl̄ īpediret pfe-
ctionē vite q̄ȝ ad ipſam diſponēt. Si
qs aūt dicat q̄ labor manualis neceſ-
ſari⁹ ē ad tollendū ociū. h̄ non ſufficit
ad ꝓpoſitū. meli⁹.n. eſſet tollē ociū p
occupatiōes ī v̊tutibꝫ moralibꝫ qbus
deſeruiūt organice diuitie puta ī ele-
moſinis faciēdis ⁊ alijs h⁹mōi. q̄ȝ p la
borē manualē. p̄. vanū eēt dare cō
ſiliū de pauptate ad h̄ ſolum q̄ hoīes
paupes facti abſtinerent ab ocio vitā
ſuā laboribus manualibꝫ occupantes
niſi ad h̄ daret̄ q̄ nobilioribus exerci-
tijs vacarēt q̄ȝ ill̄ q̄ ſūt ſm vitā cōem
hoīuȝ. Si v̊o aliqs dicat q̄ neceſſari⁹
ē labor manualis ad carnis ɔcupiſcen
tias domādas. h̄ nō ē ad ꝓpoſitū. q̄ri-
mus.n. vtꝝ ſit neceſſariū q̄ victū per
manualem laborē voluntariam pau-
pertatem ſectantes acquirant. p̄.
poſſibile ē multis alijſ modis domare

ɔcupiſcētias carnis. ſ. p ieiunia vigili-
as ⁊ alia h⁹. labore etiam manuali ad
hūc finē vti poſſent etiā diuites q nō
hn̄t nccē laborare ꝓpt victū q̄rendū.
Inuenit̄ aūt ⁊ ali⁹ modus viuēdi ut
s. volūtariā pauptatē ſectātes viuāt
de his q̄ ab alijs inferūt̄ q ad hāc pfec
tionē volūtarie pauptatē ꝓficē volūt
diuitias retinētes. ⁊ hūc modū videt̄
dn̄s cū ſuiſ diſcipul̄ obſuaſſe. Legit̄.n
Luce. 8°. q̄ mulieres q̄dā ſequebātur
xp̄m ⁊ miniſtrabāt illi de facultatibꝫ
ſuis. Sȝ iſte etiā mod⁹ viuēdi n̄ videt̄
ɔueniēs. nō.n. videt̄ rōnabile q̄ aliqſ
dimittat ſua ⁊ viuat de alieno. p̄. in-
cōueniēs videt̄ q̄ aliqs ab aliq̄ accipi
at ⁊ nihil ei repēdat. in dādo.n. ⁊ reci
piēdo eq̄litas iuſticie ſuat̄. Pōt aūt
ſuſtineri q̄ illi de his que ab alijs infe
rūtur viuāt q eis ſeruiūt ī aliquo offi
cio. ꝓpt qd ⁊ miniſtri altaris ⁊ p̄di-
catores q doctrinā ⁊ alia dīna populo
dant nō incōuenient̄ vidēt̄ ab eis ſu-
ſtentationē vite accipe. dign⁹ ē.n. ope
rari⁹ cibo ſuo ut dn̄s dic Math. x°. ꝓpt
qd apl̄s dic. i. Cor. 9°. q̄ dn̄s ordiauit
ut hi q euāgeliū ānūciāt de euāgelio
viuant. ſicut q altari ſeruiūt cū altari
participāt̄. illi g̊ q ī nullo officio ꝑpl̄o
miniſtrāt incōueniens videt̄ ſi a ꝑpl̄o
nccīa vite accipiāt. Itē. ille modus
viuēdi videt̄ eē alijs dānoſus. ſūt.n.
q̄dā q̄s ex nccītate oȝ alioꝝ beneficijs
ſuſtētari. q ꝓpt pauptatem et īfirmi-
tatē ſibi nō pn̄t ſufficē. quorū benefi-
cia oȝ q̄ diminuant̄ ſi illi q voluntarie
pauptatem aſſumūt ex his que alijs
dant̄ debeāt ſuſtētari. cū hoīes nō ſuf
ficiāt nec ſint ꝓmpti ad ſubueniēdū
magne mltitudini paupeꝝ. vn̄ ⁊ apl̄s
i. Thimot. 5°. mandat q̄ ſi quis hȝ vi-
duā ad ſe ptinentē. eā ſuſtentet ut ec-

cleſia ſufficiat his que vere vidue ſūt.
eſt igit̄ incōueniēs ut hoīes pauptatē
eligētes hūc modū viuēdi aſſumant.
Adh̄. ad pfectionē v̊tutis maxime
reqrit̄ aī lib̄tas. hac.n. ſublata de facili
hoīes alienis pctīs coīcant uel expſſe
ɔſentiendo aut p adulationē leniēdo
uel ſaltē diſſimulādo. huic aūt lib̄tati
magnū p̄iudiciū generat̄ ex predicto
mō viuēdi nō.n. pōt eē qn hō vereat̄
offendere eū cui⁹ bn̄ficijs viuit. p̄dic
tus igit̄ modus viuēdi īpedit pfectiōȝ
v̊tutis q̄ ē finis volūtarie pauptatis. ⁊
ita nō videt̄ ɔpetere volūtarie paupe
ribꝫ. Amp̄. ei⁹ qd ex alteri⁹ volun-
tate dependet: facultatē nō habem⁹.
ſ ex volūtate dātis depēdet q̄ ex pro-
prijs det. nō igit̄ ſufficient̄ ꝓuidetur ī
facultate ſuſtētationis vite volunta-
rijs paupibꝫ p hūc modū viuēdi. p̄
nccē ē q̄ paupes qui ex his q̄ ab alijs
dāt̄ ſuſtētari debēt nccītates ſuaſ alijſ
exponāt ⁊ nccīa petāt. hui⁹modi autē
nccītas reddit ɔtēptibiles mendican
tes ⁊ etiam ḡues. hoīes.n. ſupiores ſe
eſtimāt illis q p eos ſuſtētari neceſſe
hn̄t. ⁊ cū difficultate dant plurimi. oȝ
aūt eos q pfectionē vite aſſumūt ī re-
uerētia haberi ⁊ diligi ut ſic hoīes eos
facili⁹ imitent̄ ⁊ v̊tutis ſtatū emulēt̄.
ſi aūt ɔ̄riū accidat. etiā v̊tus ipſa ɔtē-
nit̄. eſt igit̄ nociu⁹ modus ex mendici
tate viuēdi ī his q ꝓpt pfectionē vir-
tutē volūtarie pauptatē aſſumūt. p̄
pfectis viris nō ſolū ſūt vitāda mala
ſ etiā ea q̄ mali ſpēm hn̄t. nā apl̄s dic
Ro. 12°. Ab oī ſpē mali abſtinete vos.
⁊ ph̄s dic q̄ v̊tuoſus nō ſolū debet fu
gere turpia ſed etiā ea que turpia vi-
dent̄. mendicitas aūt hȝ ſpēm mali cū
multi ꝓpt q̄ſtū mendicēt. nō ē igit̄ h̄
mod⁹ viuēdi pfectis viris aſſumēd⁹.

Itē. ad h cat° ꝯſiliū de paupertate vo
lūtaria ut mēs hoīs a ſollicitudīe ter
renoꝝ remota liberi⁹ deo vacet. h aūt
modus ex mēdicitate viuēdi hꝫ pluri
mū ſollicitudīs. maioꝛis.n.ſollicitu
dinis videt̄ eſſe acq̄rē aliena ꝙ ꝓpꝛijs
vti. nō ḡ videt̄ ꝯueniēs eē h mod⁹ vi
uēdi paupertatē volūtariā aſſumētib⁹.
Si qs aūt mēdicitatē laudare velit
ꝑpt̄ hūilitatē· videt̄ oīo irrōnabiliter
loq. laudat̄ enī hūilitas ſm ꝙ ꝯtēnit̄
t̄rena altitudo q̄ ꝯſiſtit in diuitijs· ho
noꝛibus· fama 7 h⁹mōi. nō aūt ſm ꝙ
ꝯtēnit̄ altitudo v̄tutis reſpectu cuius
oꝫ nos magnanimos eē. eēt igit̄ vitu
panda hūilitas ſi qs ꝑpt̄ hūilitatē ali
quid facēt qḋ altitudini v̄tutꝭ deroga
ret. derogat aūt ei mēdicitas. tū quia
v̄tuoſi⁹ ē dare ꝙ accipe. tū qa hꝫ ſpēm
t̄pis lucri ut dictū ē. nō ē igit̄ ꝑpt̄ hu
militatē mēdicitas laudāda. Fuerūt
etiā aliq q pfectioꝫ vite ſectātib⁹ dice
bāt nullā ſollicitudinē eē hn̄dā neqꝫ
mendicādo neqꝫ laboꝛando neqꝫ ſibi
aliqd reſeruando· ſ opoꝛtē eos a ſolo
deo ſuſtentationē vite expectare ꝑpt̄
qḋ dr̄ Math. 6°. Nolite ſolliciti eē aīe
vr̄e qd manducet aut bibat· aut coꝛ
poꝛi vr̄o qd īduamini. 7 iterꝝ. Nolite
ī craſtinū cogitare. Hoc aūt videt̄ oīo
irrōnabile. ſtultū.n.ē velle finē 7 p
termittē ea q̄ ſūt oꝛdināta ad finē. ad fi
nē aūt comeſtiōis oꝛdinat̄ ſollicitudo
hūana p quā ſibi victū ꝓcurat. q igit̄
abſqꝫ comeſtiōe viuē non pn̄t aliquā
ſollicitudinem de victu q̄rēdo debent
habē. P̄. ſollicitudo t̄renoꝝ nō eſt
vitāda niſi qa īpedit ꝯtēplatiōeꝫ eter
noꝝ. nō pōt aūt hō moꝛtalē carnē ge
rens viuē qn multa agat qb⁹ ꝯtēpla
tio int̄rūpat̄· ſicut doꝛmiēdo· comedē
do 7 alia h⁹mōi faciēdo. neqꝫ igit̄ pre
termittēda ē ſollicitudo eoꝝ que ſūt
nccīa ad vitā ꝑpt̄ īpedimētū ꝯtēpla
tiōis. Seqt̄ etiā mira abſurditas. Pa
ri enī rōne pōt dicē ꝙ nō velit āmbula
re· aut apire os ad edēdū· aut fugere
lapidē cadentē· aut gladiū irruentē. ſ
expectare ꝙ de⁹ opet̄· qḋ ē deū tēpta
re. nō ē igit̄ ſollicitudo victus totalit̄
abijcienda.

Quō paupertas ſit bona. CXXXIII

Ex aūt p̄miſſoꝝ v̄itas manife
ſtet: qd d̄ paupertate ſentiēdū
ſit· ex diuitijs ꝯſiderem⁹. Ex
terioꝛes qdē diuitie ſunt nccīe ad bo
nū v̄tutꝭ· cū p eas ſuſtētem⁹ coꝛpus 7
alijs ſubueniam⁹. oꝫ aūt ꝙ ea q̄ ſūt ad
finē ex fine bonitatē accipiāt. nccē eſt
ḡ ꝙ extioꝛes diuitie ſint aliqḋ bonū
hoīs nō tn̄ p̄ncipale ſ q̄ſi ſcḋariū. nā
finis p̄ncipalit̄ ē bonuꝫ. alia v̄o ſm ꝙ
oꝛdinant̄ ī finē. ꝑpt̄ h qbuſdā viſū ē
ꝙ v̄tutes ſint maxīa bona hoīs. extio
res aūt diuitie qdā mīma bona. oꝫ aūt
ꝙ ea q̄ ſūt ad finē modū accipiant ſm
exigentiā finis. ītantū igit̄ diuitie bo
ne ſunt inq̄tū ꝓficiūt ad vſū v̄tutis.
Si v̄o iſte modus excedat̄ ut īpediat̄
vſus v̄tutꝭ· nō iam int̄ bona ꝯputāda
ſūt ſ int̄ mala. vn̄ accidit qbuſdā bo
nū eē habē diuitias q eis vtūt̄ ad v̄tu
tē. qbuſdā v̄o malū ē eas habē q per
eas a v̄tute retrahūt̄ uel nimia ſollici
tudine· ul̄ nimia affectiōe ad ipſas· ul̄
etiā mētis elatiōe ex eis ꝯſurgēte. Sꝫ
cū ſint v̄tutes actiue vite 7 ꝯtēplati
ue: alit̄ vtreqꝫ diuitijs extioꝛib⁹ indi
gent. nam v̄tutes ꝯtēplatiue indigēt
ad ſolā ſuſtētationē nāe. v̄tutes aūt
actiue īdigēt 7 ad h 7 ad ſubueniēdū
alijs cū quib⁹ ꝯuiuendū eſt. vnde 7
ꝯtēplatiua vita etiā in h pfectioꝛ eſt
qa paucioꝛib⁹ indiget. ad quā qdē vi
tam videt̄ ptinē ꝙ totalit̄ hō diuinis re
bus vacet· quā qdem pfectionē doc
trina xp̄i hoī ſuadet. vn̄ hanc pfectio
nē ſectantib⁹ mīmū de exterioꝛibus
diuitijs ſufficit q̄tū. s. nccē ē ad ſuſtē
tationē nāe. vn̄ 7 apl's dic. i. Thimot.
6°. Habentes ſolū alimēta 7 qb⁹ tega
mur his contenti ſim⁹. Paupertas igit̄
laudabil̄ ē inq̄tū hoīem libat ab illis
vitijs quib⁹ aliqui p diuitias īplicāt̄.
Inq̄tū aūt ſollicitudinē tollit q̄ ex di
uitijs ꝯſurgit ē vtilis qbuſdā q. s. ſūt
ita diſpoſiti ut circa melioꝛa occupēt̄.
quibuſdā v̄o nociua q ab hac ſollici
tudine liberati ī peioꝛes occupatiōes
cadūt. vn̄ Greg⁹ ī 6° moꝛal̄. Sepe qui
occupati bn̄ hūanis vſib⁹ viuerēt. gla
dio ſue quietis extincti ſūt. Inq̄tū v̄o
paupertas bonū qḋ ex diuitijs ꝓuenit. ſ
ſubuentiōnē alioꝝ 7 ſuſtentationem
ꝓpꝛiā īpedit· ſimplicit̄ malū ē niſi in
q̄tū ſubuētiō q̄ ī tpalib⁹ ꝓximis ſub
uenit̄ p mai⁹ bonū pōt recōpēſari. s
p hoc ꝙ hō diuitijs carēs liberius pōt
diuinis 7 ſpūalib⁹ vacare. bonū āt ſuſtē
tatiōis ꝓpe adeo nccīuꝫ ē ꝙ nullo alio
bono recōpēſari pōt. nullius.n. boni
obtētu debet hō ſibi ſuſtētationē vite
ſubtrahē. paupertas igit̄ tal̄ laudabil̄ ē
cū hō a ſollicitudinib⁹ t̄renis liberat⁹
liberi⁹ diuinis 7 ſpūalib⁹ vacat· ita tn̄ ꝙ
cū ea remaneat facultas hoī p licitum
modū ſuſtētādi ſeipſū. ad qḋ nō mul
ta req̄runt̄. 7 quāto modus viuēdi in
paupertate minorē ſollicitudinē exigit
tanto paupertas eſt laudabilioꝛ. nō aūt
quāto paupertas fuerit maioꝛ. nō.n. pau
ptas ſm ſe bona ē ſ inq̄tū liberat ab
illis qb⁹ hō īpedit̄ quo min⁹ ſpūalib⁹
itendat. vn̄ ſm modū q̄ hō p eam libe
rat̄ ab īpedimētis p̄dictis ē menſura
bonitatis ipi⁹. 7 h ē cōe oīb⁹ exterio
rib⁹ q ītantū bona ſūt inq̄tū ꝓficiunt
ad v̄tutē. nō aūt ſm ſeipſa.

Solutio rationū ſupꝛa inductarū ꝯtra paupertatē. CXXXIIII

Is āt viſis· rōnes p̄dictas qb⁹
paupertas īpugnat̄ diſſoluē nō
ē difficile. Quis.n. hoī natura
lit̄ inſit appetit⁹ ꝯgregandi ea que ſūt
nccīa ad vitā ut p̄ma rō ꝓponebat. nō
tn̄ h modo ꝙ opoꝛteat quēlibet circa
h opus occupari. nec.n. ī apibus oēs
eidē vacāt officio ſ qdā colligūt mel
quedā ex cera domos ꝯſtituūt. reges
etiā circa h opa nō occupant̄. Et ſimilit̄
nccē ē ī hoīb⁹ eē. qa.n. multa nccīa ſūt
ad hoīs vitā ad q̄ vn⁹ hō p ſe ſufficere
non poſſet. nccīuꝫ ē p diſos diſa fieri.
puta ut qdā ſint agricultoꝛes· qdam
aīaliū cuſtodes· qdā edificatoꝛes 7 ſic
de alijs. 7 qa vita hoīuꝫ nō ſolū īdiget
coꝛpalib⁹ ſ magꝭ ſpūalibus. nccīuꝫ eſt
etiā ut qdā vacent ſpūalibus reb⁹ ad
melioꝛatiōnē alioꝝ qs oꝫ a cura tēpo
raliū abſolutos eē. h aūt diſtributio
diſoꝝ officioꝝ ī diſas pſonas fit diua
ꝓuidētia ſm ꝙ qdā magꝭ īclināt̄ ad h
officiū ꝙ ad alia. Sic ḡ pꝫ ꝙ q tpalia
reliquūt nō ſibi ſubtrahūt ſuſtētatoꝫ
vite ut ſecūda rō ꝓponebat. remanet
enī eis ſpes ꝓbabil̄ ſue vite ſuſtētāde
uel ex laboꝛe ꝓpo ul̄ ex alioꝝ bn̄ficijs
ſiue accipiāt ea ī poſſeſſionib⁹ cōib⁹
ſiue ī victu quotidiano. ſicut enī qḋ p
amicos poſſumus p nos aliq̄lit̄ poſſu
mus ut ph's dic. ita 7 qḋ ab amicis ha
bet̄ a nob aliqualit̄ habet̄. oꝫ aūt inter
hoīes ad īuicē eſſe amicitiā ſm ꝙ ſibi
īuicem ſubſeruiūt uel ī ſpūalibus uel

terrenis officiis. Eſt aūt mai⁹ ſubue
nire alteri ī ſpūalib⁹ ꝙ̄ ī tpalib⁹ quā-
to ſpūalia ſūt tpalib⁹ potioꝛa ⁊ magis
nccīa ad finē beatitudinis ↄſequēdū.
vn̄ q ſubtrahit ſibi facultatē ſubueni-
endi aliis ī tpalibus p volūtariā pau
pertatē ut acqrat ſpūalia p que vtili⁹
pōt aliis ſubuenire. non facit ↄ̄ bonū
ſocietatis hūane ut rtia rō ↄcludebat.

Patet etiā ex p̄dicꝺ ꝙ diuitie qdā
bonū hoīs ſūt ſ̄m ꝙ oꝛdinant̄ ad bo-
nū rōnis. nō āt ſ̄m ſe. vn̄ nihil ꝓhibet
pauptatē melius eſſe ſi p eā ad pfecti⁹
bonum aliqd oꝛdinat̄. ⁊ ſic ſoluit̄ qrta
rō. Et qa neq; diuitie neq; pauptas
neq; aliqd exterioꝝ eſt ſ̄m ſe hoīs bo
nū ſ; ſolū ſ̄m ꝙ oꝛdinant̄ ad bonū rō-
nis. nihil ꝓhibet ex quolibet eoꝝ ali-
qꝺ vitiū oꝛiri qn̄ nō veniūt ī vſū hoīſ
ſ̄m regulā rōnis. nec tn̄ ꝓpter hoc ſūt
ſimpliciter mala iudicanda ſ; mal⁹ vſus
eoꝝ. ⁊ ſic neq; pauptas ē abiiciēda ꝓ-
pter aliq̄ vitia q̄ ex ea accn̄talit̄ qn̄q; ꝓ-
cedūt ut qrta rō oñdē videbat̄. Hīc
etiā ↄſiderādū ē ꝙ mediū v̄tutis nō
accipit̄ ſ̄m quātitatē exterioꝝ q̄ ī vſū
veniūt. ſ; ſ̄m regulā rōnis. vn̄ qn̄q; cō
tingit ꝙ illud qꝺ ē extremū ſ̄m quā-
titatē rei exterioꝛis ſ̄m regulā rōnis
ē mediū. neq;. n. ē aliqs q ad maioꝛa
tendat ꝙ̄ magnanim⁹. uel q in ſūpti-
bus magnificū magnitudīe ſuperet.
mediū ḡ dicit̄ nō quātitate ſūpt⁹ aut
alicui⁹ hui⁹mōi. ſ; inq̄tū nō trāſcēdit
regulā rōnis nec ab ea deficit. q̄ qdē
regula nō ſolū metit̄ quātitatē rei q̄ ī
vſū venit ſ; ↄditionē pſone ⁊ ītentio-
nē ei⁹. oppoꝛtunitatē loci ⁊ tpis ⁊ alia
h⁹mōi q̄ in actib⁹ v̄tutū reqrūt̄. non
igit̄ aliqs p volūtariā pauptatē ↄtra-
riat̄ v̄tuti ꝙ̄uis oīa deſerat. nec h̄ ꝓdi-
galiter facit cū hoc faciat debito fine ⁊

aliis ↄditionib⁹ debitis ſeruatis. plus
enī ē ſeipſū moꝛti exponē qꝺ tn̄ aliqs
p v̄tutē foꝛtitudinis opat̄ debitas cir-
cūſtantias ſeruans ꝙ̄ oīa ſua relinq̄re
debito fine. ⁊ ſic ſoluit̄ rō ſexta. Quod
aūt ex v̄bis Salomonis inducit̄ nō ē
ↄ̄riū. manifeſtū ē. n. ꝙ loqt̄ de coacta
pauptate q̄ furādi ſolet eē occaſio.

Solutio eoꝝ q̄ obiiciebant̄ ↄ̄ diſos
modos viuendi eoꝛū qui aſſumūt
volūtariā pauptatē. CXXXV

Oſt h̄ aūt ↄſiderādū ē ꝺ mo
dis qb⁹ oꝫ viuē eos q paup-
tatē volūtariā ſectāt̄. Et qdē
p̄m⁹ modus ut. s. de p̄cio poſſeſſionuꝫ
venditarū oēs coīter viuāt: ſufficiēs
ē. nō tn̄ ad longū tēpus. ⁊ iō apli hūc
modū viuēdi fidelib⁹ ī irl'm inſtitue-
bāt qa p̄uidebāt p ſpm̄ ſcm̄ ꝙ nō diu
ī irl'm ſimul cōmoꝛari deberēt. tū ꝓpt
pſecutiōes ⁊ īiurias eis īferēdas a iu-
deis. tū etiā ꝓpt inſtantē deſtructio-
nē ciuitatis ⁊ gētis. vn̄ nō fuit neceſ-
ſariū niſi ad modicū tēpus fidelib⁹ ꝓ-
uidere. ⁊ ꝓpter h̄ tranſeūtes ad gen-
tes in qb⁹ firmanda ⁊ pduratura erat
eccleſia: hūc modū viuēdi nō legū ut
īſtituiſſe. Nō ē aūt ↄ̄ hūc modū viuē-
di fraus q̄ pōt p diſpēſatoꝛes cōmitti.
hoc enī ē cōe in oī modo viuēdi ī qb⁹
aliq ad īuicē cōuiuūt. in hoc aūt tāto
min⁹ quāto difficili⁹ cōtingē videt̄ ꝙ
pfectiōꝫ vite ſectātes fraudē ↄmittāt
Adhibet̄ etiā ↄ̄ h̄ remediū p ꝓuidā
fideliū diſpēſatoꝝ īſtitutionē. vn̄ ſub
apl'is electi ſūt Stephan⁹ ⁊ alii q ad h̄
officiū idonei reputabant̄. Eſt autē
⁊ ſecūdus modus viuendi cōueniens
volūtariā pauptatē ſectātib⁹ ut. s. de
poſſeſſionib⁹ coībus viuāt. nec p hūc

modū aliqd depꝛit pfectioni ad quā
tēdūt pauptatē volūtariā aſſumētes.
Pōt. n. fieri p vni⁹ uel paucoꝝ ſol-
licitudinē ut poſſeſſiones modo debi
to ꝓcurent̄. ⁊ ſic alii abſq; tpaliū ſolli-
citudine remanētes libere pn̄t ſpūali-
bus vacare qꝺ ē fruct⁹ volūtarie pau
ptatis. nec etiā illis depit aliqd ꝺ per-
fectione vite q hanc ſollicitudinem ꝓ
aliis aſſumūt. qꝺ. n. amittē videntur
ī defectu qetis: recupant ī obſeqo ca-
ritatis. in q̄ etiam pfectio vite ↄſiſtit.
Nec etiā p hūc modū viuēdi ↄcoꝛdia
tollit̄ occaſiōe coīuꝫ poſſeſſionū. tales
enī debēt volūtariā pauptatē aſſumē
qui tpalia ↄtēnant. ⁊ tales ꝓ tpalibus
coīb⁹ diſcoꝛdare non pn̄t. pſertim cū
ex tpalib⁹ nihil p̄ter nccīa vite debeāt
expectare. ⁊ cū diſpenſatoꝛes opoꝛteat
eē fideles. Nec ꝓpt h̄ ꝙ aliq h̄ mō vi-
uēdi abutant̄: hic modus viuēdi pōt
īpꝛobari. cū etiā bonis mali vtāt̄ ma-
le ſicut ⁊ malis boni bn̄ vtūt̄. Terti⁹
etiā modus viuendi pauptatē volūta
riā aſſumentib⁹ ↄuenit ut. s. de laboꝛe
manuū viuāt. Nō. n. vanū ē tēpoꝛa-
lia dimittē ut iteꝝ acqrant̄ p laboꝛem
manuū ſicut p̄ma rō ī ↄ̄riū pꝛopone-
bat. qa diuitiaꝝ poſſeſſio ⁊ ſollicitudi
nē reqrebat in ꝓcurando uel ſaltē cu-
ſtodiēdo ⁊ affectū hoīs ad ſe trahebat
qꝺ non accidit dū obſequiis p laboꝛē
manuū quotidianū victū acqrere ſtu
det. Patet aūt ꝙ ad acqrendū p labo
rē manuū victū q̄tū ſufficit ad natu-
re ſuſtētationē. modicū tēpus ſufficit
⁊ modica ſollicitudo neceſſaria ē. ſ; ad
diuitias ↄgregandas uel ſupfluū vic-
tū q̄rendū p laboꝛē manuū ſicut ſecu
lares artifices ītendūt. oꝫ multū tem-
pus īpendē et magnā ſollicitudinem
adhibere. ī q̄ pꝫ ſolutio ſecūde rōnis.

Conſiderandū ē aūt ꝙ dn̄s in euan-
gelio nō laboꝛē ꝓhibuit ſ; ſollicitudi-
nē mētis ꝓ neceſſariis vite. non. n. di-
xit: nolite laboꝛare. ſed nolite ſollici-
ti eē. qꝺ a minoꝛi ꝓbat. Si. n. ex dina
ꝓuidentia ſuſtentant̄ aues ⁊ lilia que
inferioꝛis ↄditiōis ſūt ⁊ nō pn̄t labo-
rare illis opib⁹ qb⁹ hoīes ſibi neceſſa-
riū acquirūt: multo magis ꝓuidebit
hoīb⁹ q ſūt digníoꝛis cōditiōis ⁊ qb⁹
dedit facultatē p ꝓpꝛios laboꝛes victū
q̄rendi ut ſic nō opoꝛteat anxia ſollici
tudine ꝺ neceſſariis vite affligi. vn̄ pꝫ
ꝙ p v̄ba dn̄i q̄ īducebāt̄: huic modo
viuēdi nō derogat̄. Nec etiā iſte mo
dus viuēdi pōt repꝛobari p h̄ ꝙ nō ſuf-
ficiat. qa h̄ ut ī paucioꝛibus accidit ꝙ
aliqs non poſſit tantū laboꝛe manuū
acqrē qꝺ ſufficiat ad neceſſariū victū
uel ꝓpter infirmitatē uel ꝓpter aliqd
h⁹mōi. Nō ē aūt ꝓpter defectū qui in
paucioꝛibus accidit aliq̄ oꝛdinatio re-
pudianda. h̄. n. ⁊ ī nālib⁹ ⁊ etiā ī volū
tariis oꝛdinatiōib⁹ accidit. nec ē aliqs
modus viuēdi p quē ita ꝓuideat̄ hoī
qn̄ qn̄q; poſſit deficē. nā ⁊ diuitie fur-
to aut rapina pn̄t auferri. ſicut ⁊ q de
laboꝛe manuū viuit pōt debilitari. re-
manet tn̄ aliqꝺ remediū circa p̄dictū
modū viuēdi ut. s. ei cui⁹ laboꝛ ad ꝓ-
pꝛiū victū nō ſufficit: ſubueniat̄ ul' p
alios eiuſdē ſocietad q plus laboꝛare
pn̄t ꝙ̄ eis neceſſariū ſit. uel etiā p eos
q diuitias poſſidēt ſ̄m legē caritad ⁊
amicitie nālis q̄ vn⁹ hō altri ſubuenit
īdigēti. vn̄ ⁊ cū apl's dixiſſet. 2. Theſ-
ſal. 3°. Qui nō vult opari nō māducet.
ꝓpter alios q ſibi nō ſufficiūt ad vic-
tū querendū ꝓpꝛio laboꝛe. ſubdit āmo
nitionē ad alios dicēs: Vos aūt noli-
te deficē bn̄facientes. Cū etiā ad victū
neceſſariū pauca ſufficiāt. nō oꝫ eos q

3

modicis sūt ɔtēti magnū tēpus occu-
pare ī necessariis q̄rendis labore ma-
nuū. ⁊ ita non īpediūt multū ab aliis
opib⁹ ſpūalib⁹ ꝓpt̄ q̄ paupꝛtatē volū-
tariā aſſūpſerūt. ⁊ p̄cipue cū manib⁹
operando pn̄t de deo cogitare ⁊ eū lau-
dare ⁊ alia h⁹moī facē q̄ ſingularit̄ ſi-
bi viuētes obſeruare oꝫ. ſ; ne oīo ī ſpi
ritualib⁹ opib⁹ īpediāt̄. pn̄t etiā alioꝝ
fideliū bn̄ficiis adiuuari. Lꝫ aūt vo-
lūtaria paupꝛtas nō aſſumat̄ ꝓpt̄ ociū
collēdū. aut carnē macerādā ope ma-
nuali. qa h̄ ⁊ diuitias poſſidentes facē
poſſunt. non tn̄ eſt dubium qn labor
manualis ad p̄dicta valeat etiam ſub
modica vict⁹ nccītate. cū ociū ꝑ alias
occupatōes vtiliores pōt auferri ⁊ car
nis ɔcupīa validiorib⁹ remediis edo-
mari. vn̄ ꝓpter h⁹modi nō īminet ne-
ceſſitas laborādi his q alias hn̄t ul' ha
bere pn̄t vnde licite viuāt. ſola. n. ne-
ceſſitas victus cogit manib⁹ opari. vn̄
⁊ apl's dic. 2. Theſſal. 3°. Qui nō vult
opari nō manducet. Quart⁹ etiam
modus viuēdi de his q̄ ab aliis īferūt̄
ē ɔueniens illis q volūtariā paupꝛtatē
aſſumūt. Nō. n. h̄ ē incōueniēs ut qui
ſua dimilit ꝓpt̄ aliqd qđ ī vtilitatem
alioꝝ vergit: đ his q̄ ab aliis dant̄ ſu-
ſtentet̄. niſi. n. h̄ eſſet: ſocietas huma-
na ꝑmanē nō poſſet. Si. n. aliqs circa
ſua ꝓpꝛia tm̄ ſollicitudinem gereret:
nō eēt q cōi vtilitati deſuiret. oppor-
tunū ē igit̄ bonoꝝ ſocietati ꝙ illi q p̄-
termiſſa ꝓpꝛoꝝ cura vtilitati cōi deſer-
uiūt: ab his q̊ꝝ vtilitati deſeruiūt ſu-
ſtentur ꝓpt̄ h̄. n. ⁊ milites đ ſtipēdiis
alioꝝ viuūt. ⁊ rectorib⁹ rei publice de
cōi ꝓuidet̄. q aūt volūtariā paupꝛtatē
aſſumūt ut xp̄m ſequant̄: ad hoc itaq̄
oīa dimittūt ut cōi vtilitati deſeruiāt
ſapīa erudītiōe ⁊ exēplo populū illu-

ſtrantes uel orōne ⁊ intceſſiōe ſuſten
tantes. Ex quo etiā pꝫ ꝙ nō turpiter
viuūt de his que ab aliis dant̄ ex q̊ ipi
maiora rependūt ad ſuſtētationē tpa-
lia accipiētes ⁊ ī ſpūalib⁹ aliis ꝓficien
tes. vn̄ ⁊ apl's dic. 2. Cor. 8°. Veſtra
abūdātia. s. ī tpalib⁹ illoꝝ īopiā ſup-
pleat. ⁊ iu eodē. Vt ⁊ illoꝝ abūdantia
s. ī ſpūalib⁹ vr̄e īopie ſit ſupplemētū.
Qui enī alteꝝ iuuat: ꝑticeps ſit opis
ei⁹ ⁊ ī bono ⁊ ī malo. Dū aūt exēplis
ſuis alios ꝓuocāt ad v̊tutes ſit ut hi q
eoꝝ exēplis ꝓficiūt min⁹ ad diuitias
afficiūt̄ dū vidēt alios ꝓpter ꝑfectio-
nē vite diuitias oīo deſerē. quāto aūt
aliqs min⁹ diuitias amat ⁊ ē v̊tuti ma
gis ītent⁹. tāto facili⁹ diuitias ī alioꝝ
nccītates diſtribuit. vn̄ q paupꝛtatē vo
lūtariā aſſumētes đ his q ab aliis dāt̄
viuūt. magis ſiūt aliis paupꝛibus vtiles
alios ad miſericordie opa v̊bis ⁊ exē-
plis ꝓuocando q̄ ſiāt dano ſi ad ſuſtē
tationē vite alioꝝ bn̄ficia accipiētes.
Patet etiā ꝙ hoīes in virtute ꝑfecti
q̄les eſſe oꝫ q paupꝛtatē volūtariā ſec-
tant̄ diuitias ɔtēnentes libertatē ani-
mi nō ꝑdūt ꝓpt̄ aliq̄ modica q̄ ad ſu-
ſtentationē vite ab aliis accipiunt. cū
hō libertatē aī nō ꝑdat niſi ꝓpter ea q̄
ī affectu ſuo dn̄ant̄. vn̄ ꝓpt̄ ea que hō
ɔtēnit ſi ſibi dent̄ libtatē nō ꝑdit. Lꝫ
aūt ſuſtētatio eoꝝ q viuūt de his q̄ ab
aliis dant̄. ex volūtate dantiū depēde-
at. nō tn̄ ꝓpt̄ h̄ inſufficiēs ē ad ſuſten
tandā vitā pauperū xp̄i. nō. n. depen
det ex volūtate vni⁹ ſed ex voluntate
multoꝝ. nō ē aūt ꝓbabile ꝙ ī multi-
tudīe fidelis ꝑli nō ſint multi q ꝓm-
pto aīo nō ſubueniāt nccītatib⁹ eorū
q̊s ī reuerētia hn̄t ꝓpt̄ ꝑfectionē v̊tu-
tis. Non ē aūt incōueniēs ſi etiā ne-
ceſſitates ſuas exponāt ⁊ nccīa petant

3

uel ꝑ aliis ul' ꝑ ſe. h̄. n. ⁊ apl'i feciſſe le-
gūt̄. nō ſolū ab illis q̄b⁹ p̄dicabāt ne-
ceſſaria accipiētes qđ magis ꝑtādi erat
q̄ mendicitatis ꝓpt̄ ordinationē dn̄i
ut q euangelio deſeruiūt de euāgelio
viuāt. ſ; etiā ꝓ paupꝛib⁹ q erāt in ierl'm
q ſua dimittētes ī paupꝛtate viuebāt:
nec tn̄ gētib⁹ p̄dicabāt. ſ; eoꝝ ſpūalis
ɔuerſatio ꝓderat illis valē a q̄b⁹ ſuſten
tabant̄. vn̄ ⁊ apl's talib⁹ nō ex nccīta-
te ſ; ex volūtate dantiū ꝑſuadet in ele
moſinis ſubueniēdū. qđ nihil ē aliud
q̄ mēdicare. h̄ aūt mendicitas nō red
dit hoīes ɔtēptibiles ſi moderate fiat
ad nccītatē nō ad ſupfluitatem ⁊ ſine
opportunitate ɔſiderata ɔditiōe ꝑſo-
naꝝ a q̄b⁹ petit̄. ⁊ loci ⁊ tempoꝝ. quod
nccē ē obſeruari ab his qui ꝑfectionē
vite ſectāt̄. Ex q̈ etiā pꝫ ꝙ talis men-
dicitas nō hꝫ aliquā ſpēm turpis quā
haberet ſi cū īportunitate ⁊ indiſcre-
te fieret ad ſupfluitatē uel voluptatē.
manifeſtū ē autē ꝙ mēdicitas cū q̄dā
abiectione fit. ſicut. n. pati ignobili⁹ ē
q̄ agē. ita accipe q̄ dare. ⁊ regi obedi-
re q̄ gubnare ⁊ īpare. q̄uis ꝓpt̄ aliqd
ad victū poſſꝫ recōpēſatio fieri. Ea vo
q̄ abiectiōis ſūt ſponte aſſumē: ad hu
militatē ꝑtinet nō q̄dē ſimplicit̄ ſ; ſc̄m
ꝙ nccīuꝫ eſt. cū. n. hūilitas ſit v̊tus ni-
hil īdiſcrete opat̄. nō ē igit̄ humilita-
tis ſ; ſtulticie ſi qs qđcūq̄ abiectū aſ-
ſūpſerit. ſ; ſi id qđ nccīuꝫ ē fieri ꝓpter
v̊tutē aliqs ꝓpt̄ abiectionē non recu-
ſat. puta ſi caritas exigat ꝙ ꝓximis ali
qđ abiectū officiū īpendat̄. h̄ ꝓpt̄ hu
militatē aliqs nō recuſet. ſi igit̄ neceſ-
ſariū ē ad ꝑfectiōeꝫ paupꝛis vite ſectā-
dā ꝙ aliqs mēdicet. hāc abiectionem
ferre hūilitatis eſt. Qn̄q̄ etiā abiecta
aſſumē v̊tud ē. ⁊ ſi noſtrū h̄ officiū nō
reqrat ut alios ī nr̄o exēplo ꝓuocem⁹

193

q̄b⁹ incūbit ut id facili⁹ ferāt. nam ⁊
dux inſidū militis officio fūgit̄ ut ali-
os ꝓuocet. qn̄q̄ etiā abiectis vtimur
ꝑ v̊tutē ut medicina q̄dā. puta ſi ali-
cui⁹ anim⁹ ad īmoderatā excellētiam
ſit ꝓn⁹ vtilit̄ debita moderatiōe ſuata
abiectis vtitur uel ſponte uel ab aliis
īpoſitā ad elationē aī ɔp̄mendā dū ꝑ
hec q̄ gerit ſibi ipſi q̊dāmō parificat
etiā infimos hoīes q circa vilia officia
occupāt̄. Eſt aūt oīo irrōnalis error
illoꝝ q putāt oēm ſibi ſollicitudinē a
dn̄o interdictā de victu q̄rendo. oīs. n.
actus ſollicitudinē reqrit. ſi igitur hō
nullā ſollicitudinē đ reb⁹ tpalib⁹ ha-
bere debet. ſeqt̄ ꝙ nihil tpale agē debe
at. qđ neq̄ poſſibile neq̄ rōnabile eſt
obſeruari. de⁹. n. vnicuiq̄ rei ordīauit
actiōes ſc̄m ꝓꝑetatē ſue nāe. hō aūt ex
ſpūali ⁊ corꝑali nā condit⁹ ē. nccīuꝫ ē
igit̄ ſc̄m dīnā ordinationē ut corꝑales
actiōes exerceat ⁊ ſpūalib⁹ intēdat. ⁊
tāto ꝑfectior eſt quāto pl⁹ ſpūalibus
ītendit. Nō ē igit̄ mod⁹ ꝑfectiōis hu-
mane ꝙ nihil corꝑale agat̄. qa cū cor-
porales actiōes ordinent̄ ad ea q̄ ſunt
nccīa ad ɔſeruationē vite. ſi qs eas p̄-
termittit: vitā ſuā negligit. quā qli-
bet obſuare tenet̄. Expectare autē a
deo ſubſidiū ī q̄b⁹ ſe aliqs pōt ꝑ ꝓpꝛiā
actionē iuuare p̄termiſſa ꝓpꝛa actione
ē inſipiētis ⁊ deū tēptantꝭ. h̄ enī ad di
uinā bonitatē ꝑtinet ut reb⁹ ꝓuideat
nō īmediate oīa faciēdo ſ; alia mouen
do ad ꝓpꝛas actiōes ut ſ̄ dictū ē. non ē
igit̄ expectādū a deo ut oī actiōe ꝓpꝛa
q̄ ſibi aliqs ſubuenire pōt p̄termiſſa
de⁹ ei ſubueniat. h̄. n. dīne ordinatiōi
repugāt ⁊ bonitati ipi⁹. Sꝫ qa lꝫ ī nob
ſit agē. nō tn̄ ī nobis ē ut actiōes nr̄e
debitū finē ɔſequāt̄ ꝓpter īpedimēta
q̄ pn̄t ɔtingē. h̄ diſpōni dīne ſubiacet

q̄d cuiq; ex actiõe ſua ꝓueniat. ꝑcipit ğ dñs nos non debere eē ſollicitos de eo qđ ad nos nõ ꝑtinet. s. de euentib⁹ nr̃az actionũ. nõ aũt ꝓhibuit nos eē ſollicitos de eo qđ ad nos ꝑtinet. s. de nr̃o ope. nõ igit̃ ꝯ ꝓceptũ dñi agit q đ his q̄ ab ipſo agēda ſũt ſollicitudinē h;. ſ ille q ſollicit⁹ ē de his q̄ pñt emergere etiã ſi ipe ꝓꝑas actiões exeq̄t̃ ita ꝙ debitas actiones ꝑtermittat ad obuiandũ h⁹mõi euētib⁹. ꝯ q̄s debem⁹ ĩ dei ꝓuidentia ſpare. p quã etiã aues ⁊ herbe ſuſtentant̃. talē. n. ſollicitudinē hr̄e: videt̃ ꝑtinere ad errorē gentiliũ q diuinã ꝓuidentiã negãt. ꝓpt̃ qđ dñs ꝯcludit ꝙ nõ ſim⁹ ſolliciti ĩ craſtinũ. p qđ nõ ꝓhibuit q̄n ꝯſuem⁹ ea q̄ ſũt nobis ĩ craſtinũ neccia ſuo tpe: ſ ne de futuris euētib⁹ ſollicitaremur cũ q̄dã deſpatione diuini auxilii. uł ne preoccupet hodie ſollicitudinē q̄ erit habēda in craſtino. q̄a q̄libet dies ſuã ſollicitudinē h;. vñ ſubdit̃. Sufficit eñi diei malitia ſua. Sic igit̃ p; ꝙ dĩſis modis ꝯueniētib⁹ viuē pñt q voluntariã pauptatē ſectant̃. int̃ q̄s tãto aliq̄s laudabilior eſt. quãto mag̃ a ſollicitudine tpaliũ ⁊ occupatiõe circa ea hoĩs animũ reddit imunē.

De errore eoꝝ q ꝑpetuã cõtinentiam ĩpugnant. CXXXVI

Icut aũt ꝯ pauptatis pfectionē ita ⁊ ꝯ cõtinentie bonũ q̄dã puerſi ſenſus hoĩes ſũt locuti. quoꝝ q̄dã bonũ cõtinētie his et ſilib⁹ rõnib⁹ excludē nitũt̃. Viri eñi ⁊ mulier coniũctio ad bonũ ſpẽi ordiat̃. diui⁹ autē ē bonũ ſpẽi q̄ bonũ indiuidui. mag̃ ğ peccat qui oĩo abſtinet ab actu q̄ cõſeruat̃ ſpēs q̄ peccaret ſi abſtineret ab actu q̄ ꝯſeruat̃ indiuiduũ ſicut ſũt comeſtio pot⁹ ⁊ alia h⁹mõi.

Adhr. ex diuina ordinatiõe dant̃ hoĩ mēbra ad gnãtiõ; apta ⁊ etiã vis ꝯcupiſcibił incitãs ⁊ alia h⁹mõi ad h̄ ordinata. videt̃ igit̃ ꝯ diuinã ordiatiõnē agē q oĩo ab actu gnãtionis abſtinet.

Itē. ſi bonũ ē ꝙ vn⁹ cõtineat: meli⁹ ē ꝙ multi. ⁊ optimũ qđ oẽs. ſ ex h̄ ſequit̃ ꝙ gen⁹ hũanũ deficiat. nõ igitur bonũ eſt ꝙ aliquis hõ oĩo contineat.

Amp. caſtitas ſicut ⁊ alie virtutes ĩ medietate cõſiſtit. ſicut igit̃ ꝯ ṽtutē agit q oĩo cõcupiſcẽtias inſeq̄t̃ ⁊ intēpat⁹ eſt. ita ꝯ ṽtutē agit q oĩo a cõcupiſcētiis abſtinet ⁊ inſenſibilis ē. P. nõ ē poſſibile q̄n ĩ hoĩe cõcupiſcētie venereoꝝ oriant̃ cũ nãles ſint. reſiſtē aũt oĩo cõcupiſcētiis ⁊ q̄i ꝯtinuã pugnã habē: maiorē inq̄etudinem aĩo tribuit q̄ ſi aliq̄s moderate cõcupiſcentiis vteret̃. cũ igit̃ inq̄etudo aĩ maxime pfectiõi ṽtutis repugnat. videt̃ pfectiõi ṽtud aduerſari ꝙ aliq̄s ꝑpetuã cõtinentiã ſeruet. Hec igit̃ ꝯ ꝑpetuã cõtinentiã obiici videnť. q̄b⁹ etiã adiũgi põt ꝓceptũ dñi qđ pmis parentib⁹ legit̃ eē datũ Gen. p̄ ⁊ 9. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete t̃rã. qđ nõ ē remotum ſ mag̃ videt̃ a dñoi euãgelio eſſe cõfirmatũ Math. 19. ubi dr̃. Quod deus cõiũxit hõ nõ ſepet. de cõiũctione matrimonii loquens. ꝯ aũt h̄ ꝓceptũ expſſe faciũt q ꝑpetuã cõtinētiã ſeruãt. videt̃ igit̃ nõ eē licitũ ꝑpetuã cõtinētiã ſeruare. Hoc aũt nõ difficile eſt ſoluē ſm ea q̄ pmiſſa ſũt. Conſiderandũ. n. ē ꝙ alia rõ ē hñda ĩ his q̄ ad neceſſitatem vni⁹cui⁹q; hoĩs ptinēt atq; alia ĩ his que ptinēt ad multitudinis necitatē. ĩ his. n. q̄ ad vni⁹cuiuſq; neceſſitatē ptinēt oꝫ ꝙ cuilibet ꝓuideat̃ h⁹mõi aũt ſũt cibi ⁊ potus ⁊ alia q̄ ad ſuſtentationē indiuidui ptinēt. vnde necciũ; ē ꝙ q̄libet cibo ⁊ potu vtat̃. In his aũt q̄ neccia ſũt multitudini nõ oꝫ ꝙ cuilibet de multitudine attribuat̃. neq; etiã eſt poſſibile. patet. n. multa eē neccia multitudini hoĩuꝫ ut cib⁹ potus ĩdumentũ dom⁹ ⁊ alia hui⁹mõi q̄ ĩpoſſibile ē ꝙ p vnũ ꝓcurent̃. ⁊ iõ diuerſoꝝ oꝫ eē dĩſa officia. ſicut etiam ĩ corpe dĩſa mēbra ad dĩſos actus ordinant̃. q̄a igit̃ gnãtio nõ ē đ neceſſitate indiuidui ſ de necitate tot⁹ ſpẽi. nõ ē neccium; ꝙ oẽs hoĩes actib⁹ generatiõis vacēt. ſ q̄dã ab his actib⁹ abſtinentes aliis officiis mãcipent̃ puta militie uł ꝯtēplatiõi. ex q̄ p; ſolutio ad ſecũdũ. Ex diuina. n. ꝓuidētia dãt̃ hoĩ ea q̄ ſũt toti ſpẽi neccia. nec tñ oꝫ ꝙ quilibet hõ q̄libet illorũ vtat̃. data ē. n. hoĩ induſtria edificãdi. ṽt⁹ ad pugnandũ. nec tñ oꝫ ꝙ oẽs ſint edificatores aut milites. ſicł l; hoĩ ſit diuin⁹ ꝓuiſa ṽtus generatiua ⁊ ea q̄ ad actũ ei⁹ ordinãtur nõ tñ oꝫ ꝙ q̄libet actui gnãtiõis intendat. vñ etiã pat; ſolutio ad tertiũ. Ab his eñi q̄ ſũt multitudini neccia q̄uis q̄tũ ad ſingulos meli⁹ ſit ꝙ abſtineat melioribus dedit⁹. nõ tñ ē bonũ ꝙ oẽs abſtineãt. ſicut ⁊ ĩ ordĩe vniuerſi apparet. q̄uis. n. ſubſa ſpũalis ſit melior q̄ corporalis. nõ tñ eēt meli⁹ vniuerſũ in q̄ eſſent ſolũ ſubſtãtie ſpũales. ſ ĩpfecti⁹. ⁊ q̄uis ſit meli⁹ ocul⁹ pede in corpe aĩalis. nõ tñ eēt pfectũ aĩal niſi heret oculũ ⁊ pedē. ita etiã nec multitudo hũani generi heret ſtatũ pfectũ niſi eēnt aliq̄ ĩtendētes gnãtiõis actibus ⁊ aliq̄ ab his abſtinētes ⁊ ꝯtēplatiõi vacãtes. Qđ aũt 4 obiicit̃ ꝙ neceſſe ē ṽtutē ĩ medio eē. ſoluit̃ p id qđ ſ iam de paupertate dictũ eſt. Mediũ igit̃ ṽtutis non accipit̃ ſemp ſm qualitatē rei q̄ ordinat̃ rõne ſ ſm regulã rõnis q̄ debitũ finē attigit ⁊ circũſtãtias ꝯueniētes metit̃. ⁊ ſic ab oĩb⁹ venereoꝝ delectatiõib⁹ abſtinē ꝑter rõnē vitiũ inſenſibilitatđ dicit̃. ſi aũt ſm rõnē fiat. ṽtud ē etiã q̄ cõem hoĩs modũ excedit. facit. n. hoĩes eē in diuine q̄dã ſilitudis pticipatiõe. vñ ṽginitas angelis dr̃ eē cognata. Ad q̄ntũ dicēdũ ꝙ ſollicitudo ⁊ occupatio quã hñt hi q cõiugio vtũt̃ de vxoribus filiis ⁊ neceſſariis vite acq̄rēdis ē continua. inq̄etatio aũt quã hõ patit̃ ex pugna ꝯcupiſcētiũ ē ad aliquã horã. q̄ etiã minorat̃ p h̄ ꝙ eis aliq̄s nõ ꝯſentit. nam quãto magis aliq̄s delectabilib⁹ vtit̃ tanto mag̃ creſcit in eo delectabił appetit⁹. Debilitant̃. n. cõcupiſcētie p abſtinentiã ⁊ alia exercitia corpalia q̄ ꝯueniũt his q ꝯtinētie ꝓpoſitũ hñt. vſus etiã corpaliũ delectabiliũ mag̃ abducit mētē a ſua altitudine ⁊ ĩpedit a cõtēplatiõe ſpũaliũ q̄ inq̄etudo q̄ ꝓuenit ex reſiſtendo ꝯcupiſcētiis hoꝝ delectabiliũ. q̄a p vſũ delectabiliũ ⁊ maxime venereorũ mēs maxie carnalib⁹ ĩheret. cũ delectatio faciat q̄eſcē appetitũ ĩ re delectabili. ⁊ iõ his q ad ꝯtemplatiõnē diuinoꝝ ⁊ cui⁹q; ṽitad intendũt maxie nociuũ ē venereis deditos eē. ⁊ maxie vtile ab eis abſtinē. nihil aũt ꝓhibet q̄uis vtĩ dicat̃ vni hoĩ meli⁹ eē cõtinentiã ſeruare q̄ m̃rimonio vti. q̄n alicui illud meli⁹ ſit. vñ ⁊ dñs facta de ꝯtinētia mētiõe dic. Non oẽs capiũt ṽbũ hoc: ſed q põt cape capiat.

Ad id ãt qđ đ ꝓcepto pmis parentib⁹ dato vltio poſitũ ē p; rñſio p ea q̄ dicta ſũt. ꝓceptũ. n. illud reſpicit inclinationē nãlē q̄ ē in hoĩb⁹ ad cõſeruãdã ſpēm p actũ generatiõis. qđ tñ nõ eſt

nccīuꝫ ꝑ oēs exeq̄ ſ ꝑ aliq̄s ut dictū ē.
ſicut aūt nō expedit cuilibet a mr̄imo
nio oīo abſtinē·ita nec expedit oī tp̄e
qn̄ nccīa eſt multiplicatio generis uł
ꝓpt hoīuꝫ paucitatē ſicut ī pncipio q̄
humanū genꝰ cepit multiplicari.ſiue
ꝓpt paucitatē fideł ꝑꝑli qn̄ opoꝛtebat
ipſū ꝑ carnalē gn̄ationē multiplicari
ut fuit ī veti teſtō.⁊ iō ꝯſiliū de conti-
nētia ꝑpetua obſeruanda reſeruatū ē
tp̄ibꝫ noui teſtī qn̄ ſpūalis ꝑꝑłus ꝑ ſpi
ritualē generationē multiplicaṫ.

Contra eos q̄ matrimoniū virgini-
tati equabant. CXXXVII

Uerūt aūt ⁊ alīj q̄ lꝫ ꝯtinētiā
ꝑpetuā nō iꝓbarent.tn̄ ei ſta
tū mr̄imonīj eq̄bant qd̄ ē he
reſis Iouiniani.ſ huiꝰ erroꝛis falſitas
ſatis ex p̄dictis apparet·cū ꝑ cōtinen-
tiā hō reddaṫ habilioꝛ ad mētis eleua
tionē in ſpūalia ⁊ dīna ⁊ q̄dāmō ſup̄
ſtatū hoīs ponaṫ in q̄dā ſilr̄tudine an
geloꝛū. Nec obſtat ꝙ aliq̄ pfectiſſime
v̂tutꝭ viri mr̄imonio vſi ſūt ut Abꝛa-
hā Yſaac ⁊ Iacob. q̄a quāto v̂tꝰ mētis
ē foꝛtioꝛ·tanto minꝰ pōt ꝑ q̄cūqꝫ a ſua
altitudine deīci. nec tn̄ q̄a ipſi matri-
monio vſi ſūt minꝰ ꝯtēplationē v̂itatꝭ
⁊ dīnoꝝ amauerūt· ſ ſꝫm ꝙ cōditio tē
poꝛis reqrebat mr̄imonio vtebantur
ad multiplicationē ꝑꝑli fidelis. nec tn̄
pfectio alicuiꝰ pſone ē ſufficiens argu
mētū ad pfectionē ſtatꝰ cū aliq̄s pfec
tioꝛi mente poſſit vti minoꝛi bono q̄ꝫ
alius maioꝛi.non igiṫ q̄a Abꝛahā uel
Moyſes pfectioꝛ fuit multꝭ q̄ cōtinen
tiā ſeruāt·ꝓpṫ h̄ ſtatus matrimonīj ē
pfectioꝛ q̄ꝫ ſtatꝰ cōtinētie uel ei eq̄lis.

De erroꝛe eoꝛum qui vota
īpugnāt. CXXXVIII

Uibuſdā aūt viſū ē ſtultū eē
obligare ſe voto ad obedien-
dū alicui aut ad qd̄cūqꝫ ſuan
dū. Unūqd̄qꝫ enī bonū quāto liberiꝰ
agiṫ tanto v̂tuoſiꝰ eē videṫ.quāto aūt
ex maioꝛi nccītate q̄s ad aliq̄d obſer-
uandū aſtrīgiṫ tāto minꝰ libē id agē
videṫ.videṫ igiṫ derogari laudabilita
ti v̂tuoſoꝝ actuū ꝑ h̄ ꝙ ex neceſſitate
obīe uel voti fiūt. Uidenṫ aūt hꝰmōi
hoīes nccītatis rōnē igꝛare. Eſt.n.du
plex nccītas.quedā coactiōis.⁊ h̄ lau
dem v̂tuoſoꝝ actuū diminuit. q̄a vo-
lūtario ꝯ̄riaṫ.coactū.n.ē qd̄ ē volūta-
ti ꝯ̄riū. Eſt aūt q̄dā nccītas ex īteri-
ri īclinatiōe ꝓcedēs.⁊ h̄ laudē v̂tuoſi
actus nō minuit ſ auget.facit.n.volū
tatē magꝭ ītenſe tendē in actū v̂tutis.
pꝫ.n.ꝙ habitꝰ v̂tutꝭ quāto fuerit pfec
tioꝛ tanto vehemētiꝰ volūtatem facit
tendē ī bonū v̂tutis ⁊ minꝰ ab eo defi
cere. ꝙ ſi ad finē pfectiōis deuenerit:
quādā nccītatē infert ad bn̄ agendū.
ſicut ē in beatis q̄ peccare nō pn̄t ut.ī.
patebit.nec tn̄ ꝓpṫ h̄ aut libertati vo-
lūtatꝭ aliq̄d deperit aut actꝰ bonitati.
Eſt āt ⁊ alia nccītas ex fine.ſicut cū dr̄
alicui nccē habē nauē ut tranſeat ma-
re. pꝫ aūt ꝙ nec hꝰmōi nccītas liberta
tē volūtatꝭ diminuit nec actuū boni-
tatē·q̄n potiꝰ qd̄ quis agit q̄ſi nccīuꝫ
ad finē ex h̄ ipſo laudabile ē. ⁊ tanto
laudabiliꝰ quāto finis fuerit melioꝛ.
nccītas aūt obſeruādi q̄ q̄s vouit aut
obediēdi ei cui ſe ſuppoſuit nō ē neceſ
ſitas coactiōis ſ nec etiā ex intioꝛi in-
clinatiōe ꝓueniēs· ſ ex oꝛdīe ad finē.
eſt.n.nccīuꝫ vouenti h̄ uł illud agere
ſi debet votū īpleri aut obīa ſuari. cū
igitur hi fines laudabiles ſint utpote
q̄bꝫ hō ſe deo ſubīcit·nccītas p̄dicta
nihil diminuit de laude v̂tutis. Eſt
aūt vlteriꝰ ꝯſiderandū ꝙ dū implenṫ
aliq̄ q̄ q̄s vouit uel q̄ ſibi p̄cipiunṫ ab
eo cui ſe ſubdidit ꝓpṫ deū maioꝛi lau
de ⁊ remuneratiōe ſūt digna. Cōtin-
git āt vnū actū duoꝝ vitioꝝ eē dū ac-
tus vniꝰ vitīj ad finē alteriꝰ vitīj oꝛdi
naṫ· ut cū q̄s furaṫ ut foꝛniceṫ. actꝰ q̄-
dem ſꝫm ſp̄em ſuā ē auaritie·ſꝫm inten
tionē v̂o luxurie. Eodē aūt modo ⁊ ī
v̂tutibꝫ ꝯtingit ꝙ actus vniꝰ v̂tutꝭ ad
aliā v̂tutē oꝛdinaṫ·ſicut cū q̄s dat ſua
ut cū alt̄o amicitiā hēat caritatis. actꝰ
q̄dē ex ſua ſp̄ē eſt liberalitatis. ex fine
aūt caritatꝭ. hꝰmōi autē actus maioꝛē
laudē hꝫ ex amoꝛe v̂tutis .ſ.ex carita-
te q̄ꝫ ex liberalitate. vn̄ ⁊ ſi remittaṫ ī
eo qd̄ liberalitatꝭ ē ex eo ꝙ ad caritatē
oꝛdinaṫ laudabilioꝛ ⁊ maioꝛi merce-
de dignꝰ erit q̄ꝫ ſi liberaliꝰ ageret non
in oꝛdine ad caritatem. Ponamꝰ g̊ ali
quē opus aliqd̄ v̂tutꝭ agentē puta ie-
iunantē uel ꝯtinentē ſe a venereis.⁊
q̄dē ſi abſqꝫ voto h̄ faciat·erit actꝰ uel
caſtitatꝭ uel abſtinētie.ſi aūt ex voto:
referṫ vlteriꝰ ad aliā v̂tutē cuiꝰ ē deo
aliq̄d vouere.ſ.ad religionē q̄ potioꝛ
ē caſtitate uł abſtinētia utpote faciēs
nos recte habē ad deū.erit g̊ actus cō-
tinētie uel abſtinētie laudabilioꝛ ī eo
qd̄ ex voto facit etiā ſi nō ita delecteṫ
ī abſtinētia uel continētia ex eo ꝙ de-
lectaṫ in potioꝛi v̂tute que ē religio.
Itē.id qd̄ potiſſimū ē in v̂tute ē de-
bitꝰ finis.nā ex fine pncipaliṫ rō boni
manat.ſi g̊ finis fuerit eminētioꝛ etiā
ſi ī actu aliq̄s ſe remiſſius habeat·erit
eiꝰ actus v̂tuoſioꝛ. ſicut ſi aliq̄s pꝛopo
nat ꝓpter bonū v̂tutis longā viā agē
alius aūt bꝛeuē·laudabilioꝛ erit q̄ ma
ius aliq̄d ꝓpter v̂tutē intēdit lꝫ ī pꝛo-
greſſu vie lentꝰ ꝓcedat. Si aūt aliquis
facit aliq̄d ꝓpter deū·illū actum deo
offert. ſ ſi ex voto h̄ faciat·nō ſolū ac-
tū ſ etiā potentiā offert deo. ⁊ ſic pꝫ ꝙ
ꝓpoſitū ſuū ē ad aliq̄d maius deo ex-
hibēdū.erit g̊ actus eius v̂tuoſioꝛ ra-
tione maioꝛis boni intēti ⁊ ſi ī execu-
tiōe alius videaṫ feruentioꝛ. P̄.vo
lūtas p̄cedens actū manet v̂tute ī to-
ta ꝯſecutiōe actus ⁊ ipſū laudabilem
reddit etiā qn̄ de ꝓpoſito volūtatꝭ ꝓ-
pter qd̄ actū incipit ī executiōe opis
nō cogitabat. non.n.oꝫ ꝙ q̄ ꝓpter deū
aliqd̄ iter arripuit·in q̄libet parte iti-
neris de deo cogitet actu. pꝫ aūt ꝙ ille
q̄ vouet ſe aliq̄d facturū.intentius il-
lud vouit q̄ꝫ q̄ ſimpliciṫ facē diſponit
q̄a nō ſolū facere voluit·ſed voluit ſe
firmare ut nō deficeret a faciendo. ex
hac igiṫ volūtatis intentiōe redditur
executio voti cū intentiōe quadā lau
dabilis etiā qn̄ volūtas uel non actu
ferṫ in opus uel ferṫ remiſſe.ſic g̊ lau-
dabiliꝰ fit qd̄ ex voto fit q̄ꝫ qd̄ fit ſine
voto·ceteris tn̄ paribus.

Q̄ꝫ merita ⁊ peccata non ſūt
paria. CXXXIX

Ex his aūt māifeſtū ē ꝙ neqꝫ
oīa bona opa neqꝫ oīa pecca-
ta ſūt paria. Conſiliū enī non
daṫ niſi de melioꝛi bono.danṫ aūt con
ſilia ī lege dīna de pauptate cōtinen-
tia ⁊ alīs huiꝰmōi ut ſ̄ dictum eſt. h̄
igiṫ melioꝛa ſūt q̄ꝫ matrimonio vti ⁊
tēpoꝛalia poſſidere· ſꝫm que tn̄ cōtin-
git v̂tuoſe agere oꝛdine rōnis ſeruato
ut ſ̄ oſtenſū ē.nō igiṫ oēs actus virtu
tū ſūt pares. Adhuc.actus ſpeciem
recipiūt ex obiectis. quanto igiṫ obm̄
ē meliꝰ tāto ⁊ actus erit v̂tuoſioꝛ ſꝫm
ſp̄em ſuā.finis aūt melioꝛ eſt his que
ſūt ad finem.quoꝝ tāto aliq̄d meliꝰ ē

quanto eſt fini ꝓpinquus. inter actus igitur humanos ille eſt optimus q̄ ī vltimū finem .s. deum īmediate fertur. poſt quē: tanto act⁹ melioꝛ ē ſcḋm ſuā ſpēm· quāto obiectū ē deo ꝓpinquus.

Amplius. bonū in actibus humanis eſt ſcḋm ꝙ rōne regulatur. contingit aūt aliquos aliis ad rōnem magis accedere q̄n actus qui ſūt ipſius rōnis magis habent de bono rōnis q̄z actus inferioꝝ virium q̄bus ratio imperat. ſūt igitur inter actus hūanos aliqui aliis melioꝛes. Itē. p̄cepta legis optime ex dilectione implentur ut ſ̄ dictum eſt. contingit autē aliquem alio ex maioꝛi dilectione qḋ faciendum eſt facere. erit igitur virtuoſoꝝ actuū vn⁹ alio melioꝛ.

Pꝛ. ſi ex virtute act⁹ hoīs boni reddunt. cōtingit aūt ītentioꝫ etiā eandē maioꝛē eē ī vno q̄z in alio· oꝫ ꝙ humanoꝝ actuū ſit vn⁹ alio melioꝛ. Itē. ſi ex ṽtutib⁹ actus humani boni redduntur· opoꝛtet melioꝛem eſſe actū qui eſt melioꝛis virtutis. cōtingit autem ṽtutem vnam altera melioꝛē eſſe· puta magnificētiā liberalitate ⁊ magnanimitatē moderantia. erit igitur humanoꝝ actuū vnus alio melioꝛ. Hinc ē qḋ dr̄. i. Cor. 7°. Qui matrimonio iūgit virgines ſuas: bene facit. q aūt nō iūgit: melius facit. Ex eiſdem etiā rōnibus apparet ꝙ nō oīa peccata ſūt paria· cū p vnū pccatū magis diſcedatur a fine q̄z per aliud. ⁊ magis puertatur oꝛdo rationis. ⁊ maius nocumētū ꝓximo īnferatur. Hinc ē qḋ dr̄ Ezech. 16°. Sceleratioꝛa feciſti illis ī omnib⁹ viis tuis. Per hoc aūt excludit quorūdam erroꝛ dicentiū omnia merita ⁊ pctā paria eſſe. Q2 tn̄ oēs ṽtuoſi act⁹ ſint eq̄les: ex h̄ videbatur aliquā rōnē habere. q̄a oīs actus ṽtuoſus eſt ex fine boni. vn̄ ſi omniū bonoꝝ actuū eſt idem finis boni· oꝫ oēs equalit bonos eē. lꝫ aūt ſit vnus finis vltimus boni: actus tn̄ qui ex illo bonitatem habēt diuerſū bonitatis gradū accipiūt. eſt. n. in his bonis que ad vltimū finem oꝛdinantur dr̄ia gradus ſcḋm ꝙ quedam ſunt aliis melioꝛa ⁊ fini vltimo ꝓpinquioꝛa. vn̄ ⁊ in volūtate ⁊ actib⁹ eius grad⁹ bonitatis erit ſcḋm diuerſitatē bonoꝝ ad que t̄minatur volūtas ⁊ eius actus· lꝫ vltim⁹ finis ſit idem. Siliter etiā ꝙ oīa peccata ſint paria: videtur ex hoc habere rōnē. q̄a peccatū in actib⁹ humanis accidit ex hoc ſolo ꝙ aliq̄s p̄terit regulam rationis. ita autē p̄terit regulā ratiōis qui in modico a ratiōe recedit ſicut qui in magno. videtur igitur peccatū equale ſiue in modico ſiue in magno peccetur. Huic autē rōni videtur ſuffragari qḋ in hūanis iudiciis agitur. nam ſi alicui ſtatuatur limes quem non trāſgrediatur· nihil refert apud iudicē ſiue multum ſiue modicum ſit tranſgreſſus· ſicut non refert ex q̊ pugil limites campi exiuit vtꝝ longius pꝛogrediatur. ex quo igitur regulam rōnis ꝑtranſiit· non refert vtꝝ in modico uel in magno ipſam tranſiuerit. Sed ſi q̄s diligenter inſpiciat· in omnibus quoꝝ ꝑfectio ⁊ bonū in quadam cōmenſuratiōe conſiſtit: quāto magis a debita cōmenſuratione receditur tanto maius erit malū· ſicut ſanitas conſiſtit in debita cōmenſuratiōe humoꝝ. ⁊ pulchꝛitudo ī debita ꝓpoꝛtiōe mēbꝛoꝝ. ṽitas aūt in ꝯmenſuratiōe ītellectus uel ſermonis ad rem. pꝫ aūt ꝙ quāto eſt maioꝛ inequalitas in humoꝛibus tanto ē maioꝛ infirmitas. ⁊ quanto ē maioꝛ inoꝛdinatio in membꝛis tanto ē maioꝛ turpitudo. ⁊ quanto magis a ṽitate receditur tāto eſt maioꝛ falſitas. nō. n. eſt tam magna falſitas eſtimantis tria eſſe q̄nq̄z: ſicut eius q eſtimat tria eſſe centū. bonū autem ṽtutis in quadam cōmenſuratiōe conſiſtit. eſt enī mediū ſcḋm debitam limitationē circūſtantiaꝝ inter cōtraria vitia cōſtitutū. quanto igitur magis ab hac armonia receditur tāto ē maioꝛ malitia. Nō eſt aūt ſimile ṽtutē tranſgredi ⁊ t̄minos a iudice poſitos tranſire. nā ṽtus eſt ſcḋm ſe bonū. vn̄ ṽtutē tranſgredi ē ſcḋm ſe malū. ⁊ iō oꝫ ꝙ magis a virtute recedere ſit mai⁹ malū. trāſgredi aūt terminū a iudice poſitum non eſt ſcḋm ſe malum ſed p accidens inq̄ꝫtum .s. ē ꝓhibitum. In his autē que ſūt per accidens· non eſt neceſſariū ꝙ ſi ſimpliciter ſeq̄tur ad ſimpliciter ⁊ magis ſequatur ad magis· ſed ſolum ī his que ſunt p ſe. non enī ſequitur ſi album eſt muſicū ꝙ magis album ſit magis muſicū. ſequitur aūt ſi albū ē diſgregatiuū viſus ꝙ magis albū ſit magis diſgregatiuū viſus. Eſt aūt hoc inter peccatoꝝ differentias attendendū ꝙ qḋdam ē moꝛtale. ⁊ quoddam veniale. moꝛtale aūt ē qḋ animā ſpirituali vita ꝑuat. cui⁹ q̄dem vite ratio ex duobus ſumi pōt ſcḋm ſimilitudinem vite naturalis. viuit enī coꝛp⁹ naturaliter p hoc ꝙ aīe vnitur que ē ei ꝑncipiū vite. coꝛp⁹ autē viuificatū p aīam ex ſeipſo mouetur. ſ coꝛp⁹ moꝛtuū: uel īmobile manet. uel ab exterioꝛi tm̄ mouetur. ſic enim ⁊ volūtas hoīs cū p rectam intentionē vltimo fini cōiūgitur qḋ ē eius obiectū ⁊ q̊dāmō foꝛma ⁊ viuida eſt cū p dilectionē deo ⁊ ꝓximo inheret. ⁊ ex interioꝛi ꝑncipio mouetur ad agēdū recta. intentiōe aūt vltimi finis ⁊ dilectiōe remota: aīa fit velut moꝛtua. quia nō mouetur ex ſeipſa ad agēdū recta· ſ uel oīo ab eis agēdis deſiſtit· uel ad ea agēdū ſolū ab exterioꝛi inducitur .s. motu penaꝝ. q̄cūq̄z igitur pctā intētiōi vltimi finis ⁊ dilectiōi opponūtur: moꝛtalia ſūt. ſi ṽo his ſaluis: aliq̄s ī aliq̊ a recto oꝛdine ratiōis deficiat· nō erit moꝛtale peccatū ſed veniale.

Q2 actus hominis puniūtur uel pꝛemiantur a deo. CXL

Ex p̄miſſis aūt manifeſtū eſt ꝙ act⁹ hoīs puniūtur uel p̄miantur a deo. Eius. n. eſt punire uel p̄miare: cui⁹ ē legē īponē. legis aūt latoꝛes p pꝛemia ⁊ penas obſeruantiā legis inducūt. ſ ad diuinā ꝓuidētiā ꝑtinet ut legē hoīb⁹ poneret ut ex ſ̄ dictis pꝫ. g̊ ad eū ꝑtinet hoīes punire uel p̄miare. Pꝛ. vbicūq̄z ē aliq̄s debit⁹ oꝛdo ad finē. oꝫ ꝙ oꝛdo ille ad finē ducat recessus aūt ab oꝛdine finē excludat. ea enī que ſūt ex fine· neceſſitatē ſoꝛtiūtur ex fine ut .s. ea neceſſe ſit eſſe ſi finis debeat ſequi. ⁊ eis abſq̄z impedimento exiſtentib⁹ finis conſequatur. deus autem impoſuit actib⁹ hominuꝫ oꝛdinem aliquē in reſpectu ad finem boni ut ex p̄dictis pꝫ. oꝫ igitur ꝙ ſi oꝛdo ille recte poſitus eſt· ꝙ incedentes p illū oꝛdinem finē boni ꝯſequantur qḋ ē p̄miari. recedētes aūt ab illo oꝛdine p pctm̄ a fine boni excludi· qḋ ē puniri. Adhuc. ſicut res naturales oꝛdini diuine ꝓuidentie ſubduntur· ita ⁊ actus hūani ut ex p̄dictis pꝫ. vtrobiq̄z aūt cōuenit debitū oꝛdinē ſuari uel etiā p̄termitti. h̄ tn̄ intereſt ꝙ obſeruatio uel trāſgreſſio debiti oꝛdinis ē ī ꝑtāte humane volūtatis ꝯſtituta. nō aūt ī ꝑtāte naturaliū reꝝ ē ꝙ a debito

oꝛdine deficiat uel ipſū ſequatᷣ. oꝫ aūt
effectus cauſis ꝑ cōueniētiā reſpōdē.
ſicut igitᷣ res nāles cū ī eis debitꝰ oꝛdo
naturaliū ꝓncipioꝝ ⁊ actionū ſeruatᷣ
ſequitᷣ ex neceſſitate naē conſeruatio
⁊ bonū in ipſis. coꝛꝛuptio autē ⁊ ma-
lū cū a debito ⁊ nāli oꝛdine receditur.
ita etiā in rebꝰ hūanis oꝫ ꝙ cū hō vo-
lūtarie ſeruat oꝛdinē legis dīnitꝰ ipo-
ſite ꝯſeqᷓᷣ bonū nō velut ex nccitate ß
ex diſpēſatiōe gubñand· qꝺ ē p̄miari.
⁊ eꝯ̈. malū cū oꝛdo legis fuerit p̄ter-
miſſus ⁊ ħ ē puniri. Amp̄. ad ꝑfectā
dei bonitatē ꝑtinet ꝙ nihil ioꝛdinatū
in rebꝰ relinqᷓt. vñ ī rebꝰ nālibꝰ vide-
mus ꝯtingē ꝙ oē malū ſub oꝛdine ali
cuiꝰ boni ꝯcludiᷣ· ſicut coꝛꝛuptio aeꝛ
ē ignis gnātio. ⁊ occiſio ouis ē paſtus
lupi. cū igitᷣ actus hūani dīne ꝓuiden
tie ſubdantur ſicut ⁊ res nāles· oꝫ ma
lū qꝺ accidit ī hūanis actibꝰ ſub oꝛdi
ne alicꝰ boni cōcludi. ħ āt ꝯueniētiſſi-
me fit ꝑ ħ ꝙ pctā puniūtur. ſic.n.ſub
oꝛdīe iuſticie q̄ ad eqlitatē reducit cō
p̄hendūtᷣ ea q̄ debitā quātitatē exce-
dūt. excedit aūt hō debitū ſue quāti-
tad gdū dū volūtatē ſuā dīne volūta
ti p̄fert ſatiſfaciendo ei ꝯ oꝛdinationē
dei. q̄ qdē ineqlitas tolliᷣ dū ꝯ volūta
tē ſuā hō aliqd pati cogitᷣ ſm oꝛdina-
tionē dīnā. oꝫ igitᷣ ꝙ pctā humana pu
nianᷣ dīnitus. ⁊ eadē rōne bona facta
remunerationē accipiāt. Itē. dīna
ꝓuidētia nō ſolū diſponit reꝝ oꝛdinē
ß etiā mouet oīa ad oꝛdīs ab eo diſpo
ſiti executionē ut ſ̄ oſtenſū ē. volūtas
aūt a ſuo obō mouetᷣ qꝺ eſt bonū uel
malū. ad dīnā igitᷣ ꝓuidētiā ꝑtinet ꝙ
hoībꝰ bona ꝓponat in p̄miū ut volun
tas ad recte ꝓcedendū moueatᷣ ⁊ ma-
la ꝓponat ī penā ad ħ ꝙ inoꝛdinatio-
nē vitet. P̄. dīna ꝓuidētia ħ mō res

oꝛdinauit ꝙ vna altī pꝛoſit. ꝯuenien-
tiſſime aūt hō ꝓficit ad finē boni tam
ex bono altiꝰ hoīs q̄ꝫ ex malo dū exci-
tatᷣ ad bñ agendū ꝑ hoc ꝙ videt bene
opantes p̄miari. ⁊ dū reuocatᷣ a male
agendo ꝑ ħ ꝙ videt male agentes pu-
niri. ad dīnā igitᷣ ꝓuidentiā ꝑtinet ꝙ
mali puniantᷣ ⁊ boni p̄mientᷣ. Hinc
ē qꝺ dī Exo. zo. Ego ſū deus tuꝰ viſi
tans iniqtatē patrū ī filios. ⁊ faciens
miſericoꝛdiam his q diligūt me ⁊ cu-
ſtodiūt p̄cepta mea. ⁊ in ꝑ̊s. Reddes
vnicuiqꝫ iuxta opa ſua. ⁊ Ro. z°. Red-
det vnicuiqꝫ ſm opa ſua. his qdē qui
ſūt ſm patiam boni opis gloꝛiā ⁊ ho-
noꝛē. his aūt q nō acqeſcūt ꝟitati cre-
dūt aūt iniqtati: iram ⁊ īdignationē.
P ħ aūt excludiᷣ erroꝛ q̊rūdā dicen
tiū ꝙ deus nō punit. dicebāt.n. Mar-
chion ⁊ Ualentinꝰ aliū eſſe deū bonū
⁊ aliū eſſe deū iuſtū qui punit.

De differentia ⁊ oꝛdine
penarum. CXLI

Uia ꝟo ſicut ex p̄dictꝭ pꝫ p̄miū
ē qꝺ volūtati ꝓponitᷣ q̄ſi finis
q̄ excitatᷣ ad bñ agendū. e ꝯ̈rio
pena volūtati ꝓponitᷣ ut a malo retra
hatᷣ q̄i aliqd fugiendū ⁊ malū· ſicut ꝺ
rōne p̄miꝭ ē ꝙ ſit bonū volūtati cōfo-
nū· ita de rōne pene ē ꝙ ſit malū con-
trariū volūtati. malū aūt ē ꝓ̇uatio bo
ni. vñ oꝫ ꝙ ſm differentiā ⁊ oꝛdinem
bonoꝝ ſit etiā oꝛdo ⁊ dr̄ia penarum.
eſt aūt ſūmū bonū hoīs felicitas q̄ eſt
vltimꝰ finis eiꝰ. quāto aliqd ē huic fi-
ni ꝓpinqus tāto p̄emiet īter hoīs bo
nū. huic aūt ꝓpinqſſimū ē ꝟtꝰ ⁊ ſi qd
aliud ē qꝺ ad bonā opationē hoiem
ꝑficiat qua ꝑuenitur ad beatitudinē.
ꝯſeqᷓᷣ autē et debita diſpoſitio rationis

⁊ vitiū ei ſubiectaꝝ. pꝰ ħ aūt ⁊ coꝛpis
īcolumitas q̄ nccīa ē ad expeditā ope
rationē. demū āt ea q̄ extiꝰ ſūt qbꝰ q̄ſi
āminiculātibꝰ vtimur ad ꝟtutē. Erit
igitᷣ maxīa pena hoīem a btītudīe ex-
cludi. pꝰ hanc aūt ꝟtute ꝓ̇uari ⁊ ꝑfec-
tiōe q̄cūqꝫ nāliū ꝟtutū aīe ad bñ agē-
dū. de hic nāliū potētiaꝝ aīe deoꝛdīa-
tio. poſt ħ autē coꝛpoꝛis nocumentū.
demū aūt extioꝝ bonoꝝ ſublatio. Sꝫ
qa de rōne pene ē nō ſolū ꝙ ſit ꝓ̇uati-
ua boni ß etiā ꝙ ſit ꝯ̈ria volūtati. non
aūt cuiꝰlibet hoīs volūtas eſtimat bo
na ſm ꝙ ſūt· ꝯtigit intdū ꝙ id qꝺ eſt
maioꝛꝭ boni ꝓ̇uatiuū ē minꝰ ꝯ̈riū vo-
lūtati. ⁊ ꝓpt ħ minꝰ penale eē videtᷣ. ⁊
ide ē ꝙ pl'es hoīes q bona ſenſibilia ⁊
coꝛpalia magꝭ eſtimāt ⁊ ꝯg̊ſcūt q̄ꝫ itel
ligibilia ⁊ ſpūalia· plꝰ timēt coꝛpales
penas q̄ꝫ ſpūales. ſm q̈rū eſtimationē
ꝯ̈riꝰ oꝛdo videtᷣ penaꝝ oꝛdini ſ̄ dicto.
apud hos.n. maxīa pena eſtimantᷣ le-
ſiones coꝛpis ⁊ dāna reꝝ exterioꝝ. de-
oꝛdinatio aūt aīe ⁊ dānū ꝟtuꝺ ⁊ amiſ
ſio fruitiōis dīne ī q̄ ꝯſiſtit vltīa hoīs
felicitas aut modicū aut nihil reputatᷣ
ab eis. Hīc aūt ꝓcedit ꝙ hoīuꝫ pctā a
deo puniri nō eſtimant. qa vidēt ple-
rūqꝫ pctōꝛes ī columitate coꝛpis vigē
⁊ extioꝛi foꝛtuna potiri· qbꝰ intdū ho-
mines ꝟtuoſi ꝓ̇uātᷣ. Qꝺ recte ꝯſiderā
tibꝰ mīme videri non debet. cū.n. oīa
extioꝛa ad intioꝛa oꝛdinētᷣ· coꝛpꝰ aūt
ad aīam· ītantū extioꝛa ⁊ coꝛpalia bo
na ſūt hoī bona inq̄ꝫtū ad bonū rōnis
ꝓficiūt· ſm ꝟo ꝙ bonū rōnis īpediūt
hoī ꝟtuntᷣ ī mala. nouit aūt reꝝ diſpo
ſitoꝛ deꝰ mēſurā ꝟtuꝺ hūane. vñ int-
dū hoī ꝟtuoſo coꝛpalia ⁊ extioꝛa bona
miſtrat ī adiutoꝛiū ꝟtuꝺ ⁊ ī ħ ei bñfi-
ciū p̄ſtat. intdū ꝟo ei pꝛedicta ſubtra
hit eo ꝙ ꝯſiderat hꝰmōi eē ſibi ad īpe

dimentū ꝟtutis ⁊ fruitiōis dīne. ex ħ
aūt extioꝛa bona ꝟtuntᷣ hoī ī mala ut
dictū eſt. vñ ⁊ eoꝝ āmiſſio eadē rōne
hoī ꝟtitᷣ ī bonū. ſi igitᷣ oīſ pena malū ē
nō ē aūt malū hoīem extioꝛibꝰ ⁊ coꝛ-
poꝛalibꝰ bonis ꝓ̇uari ſm ꝙ expedit ad
ꝓfectū ꝟtuꝺ· nō erit ħ hoī ꝟtuoſo p̄ea
ſi ꝓ̇uetᷣ extioꝛibꝰ bonis ī adiuuamētū
ꝟtuꝺ. e ꝯ̈rio aūt erit malis ī penā ſi eis
extioꝛa bona ꝯcedūtᷣ qbꝰ ꝓuocantᷣ ad
malū. vñ ⁊ Sap̄. i4°. dr ꝙ creatᷣe dei in
odiū facte ſūt. ⁊ ī tēptationē aīe hoīuꝫ
⁊ ī muſcipulā pedibꝰ īſipiētiū. Quia
ꝟo de rōne pene ē non ſolū ꝙ ſit malū
ß ꝙ ſit ꝯ̈riū volūtati. amiſſio coꝛpaliū
⁊ extioꝝ bonoꝝ etiā qñ ē hoī in ꝓfec-
tū ꝟtuꝺ ⁊ nō ī malū dicitᷣ pena abuſi-
ue ex eo ꝙ ē ꝯ volūtatē. ex īoꝛdīatiōe
aūt hoīs cōtingit ꝙ hō nō eſtimet res
ſm ꝙ ſūt ß coꝛpalia ſpūalibus p̄ferat.
īoꝛdinatio aūt talis aut ē culpa aut ex
aliq̄ culpa p̄cedēte ꝓcedēs. vñ ꝯ̈ıᷣ pꝫ
ꝙ pena nō ſit ī hoīe etiā ſm ꝙ ē ꝯ vo
lūtatē niſi culpa p̄cedēte. Hoc etiā ex
alio pꝫ. qa ea q̄ ſūt ſm ſe bona nō ꝟte-
rentᷣ hoī ī malū ꝑ abuſum niſi aliqua
īoꝛdinatiōe ī hoīe exn̄te. Itē ꝙ opoꝛte
at ea q̄ volūtas acceptat eo ꝙ ſūt nālitᷣ
bona hoī ſubtrahi ad ꝓfectū ꝟtuꝺ· ꝓ-
uenit ex aliq̄ hoīs deoꝛdinatiōe q̄ ulᷣ ē
culpa uel ſeqᷓᷣ culpā. manifeſtū ē.n. ꝙ
ꝑ pctm̄ p̄cedēs fit q̄dā inoꝛdinatio in
affectu hūano ut facilius pꝰmodū ad
pctm̄ īclinetᷣ. Nō g̊ ē abſqꝫ culpa etiā
ꝙ oꝫ hoīem adiuuari ad bonū ꝟtuꝺ ꝑ
id qꝺ ē ei q̊dāmō penale inq̄ꝫtū ē ab-
ſolute ꝯ volūtatē ipſiꝰ lꝫ qñqꝫ ſit voli-
tum ſm ꝙ ratio reſpicit finē. ß de hac
īoꝛdinatiōe ī nā hūana exn̄te ex pctō
oꝛiginali poſterius dicetᷣ. nūc aūt in-
tātū manifeſtū ſit ꝙ deꝰ punit hoīes
ꝓ pctīs ⁊ ꝙ nō punit abſqꝫ culpa.

Q̲ non omnia premia ⁊ pene
ſunt equales. C X L I I

Vm autē ꝺĩna iuſticia id exi-
gat ꝙ ad equalitatē ĩ rebꝫ ſer-
uandā ꝓ culpis pene reddāt̃
⁊ ꝓ bonis actibꝫ p̃mia. oꝫ ſi ē gradꝰ in
v̓tuoſis actibꝫ ⁊ ĩ pctĩs ut oñſū ē ꝙ
ſit etiā gradꝰ p̃mioꝝ ⁊ penaꝝ. alit̃ enĩ
nō ſeruaret̃ eq̃litas ſi nō plꝰ peccanti
maioꝛ pena aut meliꝰ agēti maiꝰ pre-
miū redderet̃. eiuſdē .n. rōnis eſſe vi-
det̃ ꝙ different̃ retribuat̃ ſm differen-
tiam boni ⁊ mali ⁊ ſcꝺm diffĩam boni
⁊ melioris uł mali ⁊ peioꝛis. P̃ẜ. talis ē
eq̃litas diſtributiue iuſticie ut ineq̃-
lia ineq̃libꝫ reddāt̃. nō ğ eēt iuſta re-
cōpēſatio ꝑ penas ⁊ p̃mia ſi oĩa p̃mia
⁊ oēs pene eiſſent eq̃les. Adħ. p̃mia
⁊ pene a legiſlatoꝛe ꝓponunt̃ ut hoĩes
a maliſ ad bona trahāt̃ ut ex ſ̃ dict̃ pꝫ.
oꝫ autē hoĩes nō ſolū trahi ad bona ⁊
retrahi a malis ſꝫ etiā bonos allici ad
melioꝛa ⁊ malos retrahi a peioꝛibus
qꝺ nō fieret ſi p̃mia ⁊ pene eēnt eq̃lia
oꝫ igitur ⁊ penas ⁊ p̃mia ineq̃lia eſſe.
Amp̃. ſicut ꝑ diſpōnes nāles aliq̃s
diſponitur ad formā. ita ꝑ opa bona ⁊
mala aliq̃s diſponit̃ ad penas ⁊ p̃mia.
ſꝫ ħ hꝫ ordo quē dĩna ꝓuidētia ſtatuit
in rebꝫ ꝙ magis diſpoſita pfectioꝛē for-
mā conſequūt̃. ğ ſm diūſitatē bonoꝝ
opeꝝ uł maloꝝ oꝫ ꝙ ſit diūſitas pena-
rū ⁊ p̃mioꝝ. Itē. ꝯtingit exceſſū eſſe
ĩ opibꝫ bonis ⁊ malis duplr̃. vnoº ſm
numeꝝ ꝓut vnꝰ alio hꝫ opa plura bo-
na uel mala. alioº ſm qualitatē operū
ꝓut vnꝰ alio uł meliꝰ uł peiꝰ opꝰ hꝫ. oꝫ
aūt ꝙ exceſſui q̲ eſt ſm numeꝝ opeꝝ
rn̄deat exceſſꝰ p̃mioꝝ uł penaꝝ. alias
nō fieret recōpēſatio ĩ dĩno iudicio ꝓ
oĩbꝫ q̄ q̃s agit ſi aliq̃ mala remanerēt
īpunita ⁊ aliq̃ bona irremunerata. pa-
ri ğ rōne exceſſui q̲ ē ſm equalitatem
opeꝝ īeq̃litas p̃mioꝝ ⁊ penaꝝ rn̄det.
Hinc ē qꝺ dr̃ Deut.º 25.º Pro mēſu-
ra pctĩ erit ⁊ plagaꝝ modꝰ. ⁊ Yſa. 27.º
In mēſura ꝯ mēſurā cū abiecta fuerit
vīdicabo eā. P ħ aūt excludit̃ error
q̊rūdā dicētiū ĩ futuro oĩa p̃mia ⁊ pe-
nas eē equales.

De pena que debetur pctō mor-
tali ⁊ veniali ꝑ reſpectū ad vlti-
mū finem. C X L I I I I

Eſt autē ex p̃dictis manifeſtū
ꝙ dupliciť contingit peccare.
vno mō ſic ꝙ totalit̃ intentio
mētis auertat̃ ab ordĩe ad deū q̲ ē vl-
timꝰ finis bonoꝝ ⁊ ħ ē pctm̄ moꝛtale.
alio mō ſic ꝙ manente ordine hūane
mētis ad vltimū finē īpedimētū ali-
qꝺ afferat̃ q̊ retardat̃ ne libere tēdat
ĩ finē. ⁊ ħ dr̃ pctm̄ veniale. ſi ğ ſm dif-
ferētiā pctōꝝ oꝫ eē diffĩam penaꝝ. ꝯñs
ē ꝙ ille q̲ moꝛtalit̃ peccat ſit puniēdꝰ
ſic ꝙ excidat ab hoĩs fine. q̲ autē pec-
cat venialit̃ nō ita ꝙ excidat ſed ita ꝙ
retardet̃ aut difficultatē patiat̃ in adi-
piſcendo finē. ſic .n. iuſticie ſeruat̃ eq̃-
litas ut quō hō peccādo volūtarie a fi-
ne diuertit ita penalit̃ ꝯ ſuā volūtatē
ĩ finis adeptiōe īpediat̃. Adhuc. ſi-
cut ē volūtas ĩ hoĩbus. ita ē īclinatio
nālis ĩ rebꝫ nālibꝫ. ſi āt ab aliq̃ re nāli
tollat̃ īclinatio eiꝰ ad finē: oĩo finem
illū cōſeq nō pōt. ſicut corpus ğue cū
ğuitatē amiſerit ꝑ coꝛruptionē ⁊ fac-
tū fuerit leue. nō ꝑueīet ad mediū. ſi
aūt fuerit ĩ ſuo motu īpeditū inclina-
tiōe ad finē manēte. remoto ꝓhibēte
perueniet ad finem. in eo autem qui
peccat moꝛtalit̃ omnino auertitur in-
tentio voluntatis a fine vltimo. in il-
lo autem qui venialiter peccat manet
intētio ꝯuerſa ad finē. ſꝫ aliq̃lit̃ īpedit̃
ex ħ ꝙ plꝰ debito inheret his q̄ ſūt ad
finē. igit̃ ei q̲ peccat moꝛtalit̃ hec pēa
debet̃ ut oĩo excludat̃ a ꝯſecutiōe fi-
nis. ei aūt q̲ peccat venialit̃ ꝙ difficul-
tatē aliquā patiat̃ anq̃ꝫ ad finē ꝑueni-
at. Amp̃. cū aliq̃s ꝯſeq̄t̃ aliqꝺ bonū
qꝺ nō ītendebat. ē a fortuna ⁊ caſu. ſi
igit̃ ille cuiꝰ ītentio ē auerſa a fine vlti-
mo finē vltimū aſſeq̄t̃ erit ħ a fortūa
⁊ caſu. ħ aūt incōueniēs ē. q̲a vltimus
finis ē bonū intellectus. fortuna autē
ītellectui repugn̄t. q̲a fortuita abſq̃ꝫ or-
dinatiōe ītellectꝰ ꝓueniūt. incōueni-
ens aūt ē ꝙ intellectus ſuū finē ꝯſeq̄t̃
nō ꝑ viā ītelligibilē. nō ğ cōſequetur
finē vltimū q̲ peccās moꝛtalit̃ hꝫ in-
tentionē auerſam ab vltĩo fine. Itē
mā nō conſeq̄t̃ formā ab agente niſi
fuerit ad formā diſpoſita. finis autē ⁊
bonū ē ꝑfectio volūtatis ſicut forma
mãe. volūtas igit̃ nō conſeq̄t̃ vltimū
finē niſi fuerit diſpoſita cōuenienter.
diſponit̃ aūt ad finem volūtas ꝑ iten-
tionē ⁊ deſideriū finis. nō igit̃ cōſeq̄t̃
finē cuiꝰ ītentio a fine auertit̃. P̃ẜ. in
his q̄ ſūt ordĩata ad finē talis habitu-
do īuenit̃ ꝙ ſi finis ē uel erit. nccē ē ea
q̄ ſūt ad finē fore. ſi aūt ea q̄ ſūt ad fi-
nē nō ſūt: nec finis erit. ſi .n. finis eſſe
pōt etiā nō exn̄tibꝫ illis q̄ ſūt ad finē:
fruſtra ꝑ hꝰmōi media q̄rit̃ finis. oſtē-
ſū ē aūt apud oēs ꝙ hō ꝑ opa v̓tutū ĩ
q̄bꝫ p̃cipuū ē intētio finis debiti. con-
ſeq̄t̃ ſuū vltimū finē q̲ ē felicitas. ſi ğ
aliq̃s ꝯ v̓tutē agat ab ītentiōe vltimi
finis auerſus. cōueniēs ē ꝙ vltĩo fine
ꝑuet̃. Hinc ē qꝺ dr̃ Math. 7.º Diſce-
dite a me oēs q̲ opamini iniq̃tatem.

Q̲ ꝑ peccatū moꝛtale vltimo fine
aliq̃s ĩ etnū priuat̃. C X L I I I I

Oportet aūt hāc penā q̄ q̃s pri-
uat̃ vltĩo fine eē interminabilē.
Priuatio enĩ alicuius non eſt
niſi qn̄ natum ē haberi. nō .n. catulus
mox natꝰ dicit̃ viſu ꝑuatꝰ. vltimū aūt
finē non ē hō aptus natus cōſequi in
hac vita ut ꝓbatū ē. ꝑuatio ğ hꝰmodi
finis oꝫ ꝙ ſit pena pꝰ hanc vitā. ſꝫ poſt
hāc vitā nō remanet hoĩ facultas adi-
piſcēdi vltimū finē. aĩa .n. īdiget cor-
poꝛe ad cōſecutionē ſui finis inq̃ꝫtū ꝑ
corpꝰ pfectionē acq̄rit ⁊ ĩ ſciā ⁊ ĩ v̓tu-
te. aĩa aūt pꝰq̃ꝫ fuerit a corpe ſepata nō
redit iteꝝ ad hunc ſtatū ꝙ ꝑ corpꝰ ꝑ-
fectionē accipiat ſicut dicebāt trāſcor-
porationē ponētes. ꝯ q̊s ſupiꝰ diſpu-
tatū ē. nccē ē igit̃ ꝙ ille q̲ hac pena pu-
nit̃ vltimo fine ꝑuet̃ ⁊ in etnū ꝑuatꝰ
remaneat. Adħ. ſi q̃s ꝑuat̃ eo qꝺ ē ĩ
nā eiꝰ ut habeat̃. īpoſſibile ē illud re-
pari niſi fiat reſolutio ĩ p̃iacētē mām
ut iteꝝ aliud ꝺ nouo generet̃. ſicut cū
aĩal amittit viſū aut aliū ſenſū. īpoſſi-
bile eſt aūt ꝙ id qꝺ iam generatū eſt
iterū generet̃ niſi primū coꝛrūpat̃. ⁊
tūc ex eadē mā potit aliud integꝝ ge-
nerari nō idē nūero ſꝫ ſpē. res aūt ſpi-
rituał ut aĩa uel angelꝰ nō pōt reſolui
ꝑ coꝛruptionē ĩ aliquā p̃iacētē mām
ut iteꝝ generet̃ illud idē ſpē. ſi igitur
ꝑuet̃ eo qꝺ ē ĩ nā ipſiꝰ ut hēat. oꝫ ꝙ in
ꝑpetuū maneat tał ꝑuatio. ē aūt ĩ nā
aĩe ⁊ angeli ordo ad vltimū finē qui
ē deꝰ. ſi ğ ab ħ ordine decidat ꝑ aliquā
penam. ĩ ꝑpetuū talis pena manebit.
Itē. nālis eq̃tas ħ hr̃e videt̃ ꝙ vnꝰ-
q̃ſq̃ꝫ ꝑuet̃ bono ꝯ qꝺ agit. ex ħ .n. red-
dit ſe tali bono indignū. ⁊ inde eſt ꝙ
ſm ciuilē iuſticiā. q̲ ꝯ rē publicā pec-
cat ſocietate rei publice ꝑuat̃ oĩo uł ꝑ
moꝛtē uł ꝑ exiliū ꝑpetuū. nec attēdit̃
quāta fuerit moꝛa tꝑis ĩ peccādo ſꝫ q̲d

ſit ꝯ qꝺ peccauit. eadē aūt ē ꝯpatio to
ti⁹ vite pn̄tis ad tē publicā ꝓtenā ꝛ to
tius eternitad ad ſocietatē btōꝝ q ut ſ
ꝯſū ē. vltīo fine eternalit potiū᷑. qui g̃
ꝯtra vltimū finē peccat ꝛ ꝯ caritatem
ꝑ quam ē ſocietas btōꝝ ꝛ tendentiū ī
btitudinē: ī etnū debet puniri. q̄uis
aliq̄ breui tp̄is mora peccauerit. P̄
apud diuinū iudicium volūtas ꝓ facto
ꝯputat᷑. qa ſicut hoīes vident ea q̄ ex
teri⁹ agūt᷑. ita de⁹ īſpicit hoīuꝫ corda.
q aūt ꝓpt aliqꝺ tp̄ale bonū auerſus ē
ab vltīo fine q in etnū poſſidet᷑: ꝑpo
ſuit fruitiōe; tp̄alē illi⁹ boni tp̄al᷑ eter
ne fruitiōi vltimi finis. vn̄ pꝫ ꝙ mul
to magꝭ voluiſſet ī etnū illo bono tē
porali frui. g̃ ſm diuinū iudiciū ita pu
niri debet ac ſi eternalit᷑ peccaſſet. nulli
aūt dubiū ē qn ꝓ etno pctō etna pe
na debeat᷑. debet᷑ igit᷑ ei q ab vltīo fine
auertit᷑ pena etna. Adħ. eadē iuſti
cie rōne: pena pctis redditur. ꝛ bonis
actibꝫ p̄miū. p̄miū au᷑ ē vtutꝭ ē btitu
do q̄ qdē ē etna ut ſ ꝯſū ē. g̃ ꝛ pena q̄
qs a btitudine excludit᷑ debet eē eter
na. Hinc ē qꝺ dr̄ Math. xxv. Ibūt hī
ī ſupplicīū etnū. iuſti aūt ī vitā etnā.

Per hoc aūt excludit᷑ error dicentiū
penas maloꝝ qn̄qꝫ eē t'minādas. que
qdē poſitio ortū habuiſſe videt᷑ a poſi
tiōe quorūdā phoꝝ q dicebāt oēs pe
nas purgatorias eē ꝛ ita qn̄qꝫ t'minan
das. videbat᷑ āt h̄ pſuabile ꝯ̄ ex hūa
na ꝯſuetudine. pene. n. hūanis legibꝫ
īferūt᷑ ad emēdationē vitioꝝ. vn̄ ſicut
medicine qdā ſūt. tū etiā rōne. ſi eni
pena nō ꝓpt aliud inferret᷑ a puniēte
ſ ꝓpt ſe tm̄. ſeqt᷑ ꝙ ī penis ꝓpt ſe de
lectent᷑. qꝺ bonitati diuine nō ꝯgruit.
oꝫ igit᷑ penas ꝓpt aliud inferri. nec vi
det᷑ ali⁹ ꝯuenietior finis q̄ꝫ emendatio
vitiorū. videt᷑ igit᷑ ꝯuenient dici oēs
penas purgatorias eē ꝛ ꝑ ꝯn̄s termi
nādas. cū etiā illud qꝺ eſt purgabile
accn̄tale ſit rōne create ꝛ poſſit remo
ueri abſqꝫ ꝯſūptiōe ſub̄e. Eſt aūt ꝯce
dendū ꝙ pene inferūt᷑ a deo nō ꝓpt ſe
quaſi deus in ip̄is delectet᷑. ſed pro
pter aliud. ſ. ꝓpt ordinem īponendū
creaturi. ī quo bonū vniuerſi ꝯſiſtit.
Exigit aūt h̄ ordo reꝝ ut ꝓportiona
lit᷑ oīa diuini⁹ diſpēſent᷑. ꝓpt qꝺ dr̄ ī li°
Sap. ꝙ deus oīa facit ī pondē nūero ꝛ
menſura. ſicut aūt p̄mia ꝓportionalit᷑
rñdent actibꝫ vtuoſis. ita pene pctis.
ꝛ qbuſdā pctis ꝓportionāt᷑ pene ſem
piterne ut ꝯſū ē. infligit igit᷑ de⁹ p q
buſdā pctis penas etnas ut debit⁹ or
do ſuet᷑ ī rebꝫ q ei⁹ ſapiam demrat. Si
qs tn̄ ꝯcedat oēs penas ad emēdatio
nē vitioꝝ īduci ꝛ nō ꝓpter aliud. nō
tn̄ ꝓpt h̄ cogit᷑ ponē oēs penas purga
torias ꝛ t'minabiles eē. nā ꝛ ſm leges
hūanas aliq morte puniūt᷑. non qdē
ad emēdationē ſui ſ alioꝝ. Hinc ē qꝺ
ꝓ. xix° dr̄. Peſtilente flagellato ſtult⁹
ſapiētior erit. Quidā etiā ſm hūanas
leges a ciuitate perpetuo exilio exclu
dūtur ut eis ſubtractis ciuitas purior
reddat᷑. vn̄ dr̄ ꝓ. xxii. Eijce deriſorē ꝛ
exibit cū eo iurgiū. ceſſabūt cāe ꝛ ꝯ
tumelie. Nihil igit᷑ ꝓhibꝫ etiā ſi pene
nō niſi ad emēdationē moꝝ adhibe
ant᷑. qn ſm diuinū iudiciū aliq debeant
a ſocietate bonoꝝ ꝑpetuo ſepari ꝛ in
etnū puniri ut ex ꝑpetue pene timo
re hoīes peccare deſiſtant. ꝛ bonoꝝ ſo
cietas purior ex eorū ſepatiōe reddat᷑
ſicut dicit᷑ Apoc. xx. Non intrabit in
ea. i. in ciuitatem celeſtē. p quā deſignatur
ſocietas bonoꝝ. aliqd coinqnatū ꝛ fa
ciens abominationem ꝛ mendaciū.

Q peccata puniūt᷑ etiā ꝑ experientiā alicuius nociui. CXLV

Non ſolum aūt q ꝯ deū peccāt
puniendi ſūt p h̄ ꝙ a beatitu
dine ꝑpetuo excludāt᷑ ſ etiā
ꝑ experimētū alic⁹ nociui. Pena. n. de
bet ꝓportionalit᷑ culpe rñdē ut ſ oſtē
ſū ē. ī culpa aūt nō ſolū auertit᷑ mens
ab vltimo fine ſ etiā īdebite ꝯuertit᷑
ī alia q̄ſi ī fines. nō ſolū g̃ puniēdus ē
q ſic peccat per h̄ ꝙ excludat᷑ a fine ſed
etiā p h̄ ꝙ ex aliis rebus ſentiat nocu
mentū. Amp̄. pene inferūt᷑ ꝓ culpis
ut timore penarū hoīes a pctis retra
hāt᷑ ut ſ dictū ē. null⁹ aūt timet amit
tere id qꝺ nō deſiderat adipiſci. qui g̃
hn̄t volūtatē auerſam ab vltimo fine
nō timent excludi ab illo. non g̃ p ſo
lā excluſionē ab vltīo fine a peccādo
reuocarent᷑. oꝫ igit᷑ peccantibꝫ aliā pe
nā adhiberi: quā timeant peccantes.

Itē. ſi qs eo qꝺ ē ad finē inordinate
vtit᷑ nō ſolū fine puat᷑ ſ etiā aliud no
cumētū īcurrit ut pꝫ ī cibo īordinate
aſſūpto q nō ſolū firmitatē nō affert
ſ etiā egritudinē īducit. q aūt in rebꝫ
creatis finē ꝯſtituit. eis nō vtit᷑ ſm ꝙ
oꝫ referēdo. ſ. ad vltimū finē. nō g̃ ſo
lū debꝫ puniri p h̄ ꝙ btitudine careat
ſ etiā p h̄ ꝙ aliqꝺ nocumētū ab ipſis
experiat᷑. P̄. ſicut recte agentib⁹ de
bent᷑ bona. ita pu'ſe agentibꝫ debent᷑
mala. ſ illi q recte agūt: in fine ab eis
intento pcipiūt pfectiōnē ꝛ gaudiū.
ecōtrario g̃ debet᷑ h̄ pena peccantibus
ut ex his ī qbꝫ ſibi finē ꝯſtituūt afflic
tionē accipiāt ꝛ nocumētū. Hinc eſt
ꝙ diuina ſcriptura peccatoribꝫ ꝯminatur
non ſolū excluſionē a gloria ſ etiā af
flictionē ex aliis rebꝫ. dr̄. n. Math. xxv.
Diſcedite a me maledicti ī ignē etnū
q par⁹ ē diabolo ꝛ angelis ei⁹. ꝛ in pſ.
Pluet ſup pctōres laqos ignis ꝛ ſul
phur ꝛ ſpūs ꝓcellaꝝ pars calicis eoꝝ.
P h̄ aūt excludit᷑ opīo Algaçelis q
poſuit ꝙ pctōribꝫ h̄ ſola pena reddet᷑
ꝙ affligent᷑ ꝓ amiſſiōe vltimi finis.

Q iudicibus licet penas inferre. CXLVI

Quia vō penas a deo inflictas
aliq puirpēdūt ꝓpt h̄ ꝙ ſenſi
bilibꝫ dediti ſolū ea q̄ videt᷑
curāt. iō p diuinā ꝓuidētiā ordinatū ē
ut in t'ris ſint hoīes q p penas ſenſibi
les ꝛ pn̄tes alios ad obſuātiā iuſticie
cogāt. q̄s māifeſtū eſt nō peccare dū
malos puniūt. Nullus. n. peccat ex h̄
ꝙ iuſticiā facit. iuſtū aūt ē malos pu
niri: qa p penā culpa ordinat᷑ ut ex ſ
dictis pꝫ. nō igit᷑ iudices peccant ma
los puniēdo. Adħ. hoīes q ī terris
ſup alios ꝯſtituūt᷑ ſūt q̄ſi diuine ꝓuiden
tie executores. deus. n. p ſue ꝓuidētie
ordinē ꝑ ſupiora inferiora exequit᷑ ut
ex ſ dictis patet. nullus autē ex hoc ꝙ
exeqt᷑ ordinem diuine ꝓuidentie pec
cat. Habet autē hoc ordo diuine ꝓui
dentie ut boni p̄mientur ꝛ mali puni
antur ut ex ſupra dictis patet. nō igit᷑
homines qui aliis preſunt peccant ex
hoc ꝙ bonos remunerāt ꝛ puniūt ma
los. Amp̄. bonum non indiget ma
lo ſed econuerſo. illud igitur quod eſt
neciuꝫ ad ꝯſeruationē boni: non pōt
eē ſm ſe malū. ad conſeruationē autē
concordie int᷑ homines neceſſariū eſt
ꝙ pene malis infligant᷑. punire igitur
malos nō eſt ſm ſe malū. Itē. bonū
cōe meli⁹ ē q̄ꝫ bonū pticulare vnius.
ſubtrahendum eſt igit᷑ bonū pticula
re ut ꝯſeruet᷑ bonū cōe. vita aūt quo
rūdā peſtiferoꝝ īpedit cōe bonū qꝺ ē
ꝯcordia ſocietad hūane. ſubtrahendi
igit᷑ ſūt hui⁹modi hoīes p mortem ab

hoīuȝ ſocietate. ¶ Sicut medicus in ſua opatione intendit ſanitatē q̄ cōſiſtit ī ordinata ↄcordia humoꝝ. ita rector ciuitatis intēdit ī ſua opatiōe pacē q̄ cōſiſtit ī ciuiū ordinata ↄcordia. medicus aūt abſcidit mēbꝝ putriduȝ bene ⁊ vtilit̄ ſi p ipſū īmineat corruptio corpis. iuſte igit̄ ⁊ abſq; pctō rector ciuitatis hoīes peſtiferos occidit ne pax ciuitatis turbet̄. Hinc ē q̄ dic apl's. i. Cor. 5°. Neſcitis quia modicū fermētū totā maſſam corrūpit? ⁊ p⁹ pauca ſubdit. Auferte malū ex vobis ipſis. ⁊ Ro. 13°. dr̄ de ptāte trena. q̄ nō ſine cā gladiū portat. Dei. n. miniſter eſt vindex in irām ei qui male agit. ⁊ i. Pet. 2°. dr̄. Subiecti eſtote oī hūane creatē ꝓpt deū. ſiue regi qi pcellēti ſiue ducib⁹ tāq̄ ab eo miſſis ad vīdictā malefactoꝝ. laudē vo bonoꝝ. ¶ Þ h āt excludit̄ error q̄rūdā dicētiū vindictas corpales nō licere fieri. qui ad ſui fulcimētū errorĩ inducūt qd dr̄ Exo. 20. Non occides. Inducūt etiā qd dr̄ Math. 13°. q̄ dñs miniſtris volentib⁹ çiçaniā colligē de medio tritici. rñdit Sinite vtraq; creſcē vſq; ad meſſem. p çiçaniā aūt filij nequā intelligūt̄. per meſſem aūt ſeculi finis ut ibidē dicit̄. nō igit̄ mali ſubtrahēdi ſūt de medio bonoꝝ p occiſionē. Inducūt etiam q̄ hō q̄diu ī mūdo ē pōt ī meli⁹ trāſmutari. nō ḡ ē p occiſionē ſubtrahend⁹ a mūdo ſ ad pniam reſuād⁹. Hec aūt friuola ſūt. nā in lege q̄ dic: Nō occides. poſtmodū ſubdit̄: Maleficos nō patieris viuere. Ex q̄ dat̄ intelligi occiſionē hoīuȝ iiuſtā ꝓhibitā eē. quod etiā ex vbis dñi apparet Math. 5°. nā cū dixiſſet. Audiſtis: qa dictū ē antiqs. non occides. ſubiūxit. Ego autem dico vobis: qui iraſcitur fratri ſuo ꝛc. Ex quo dat intelligere illam occiſionem eē ꝓhibitā que ꝓcedit ex ira nō aūt illā q̄ ꝓcedit ex çelo iuſtitie. Qd etiā dñs dic. Sinite vtraq; creſcē vſq; ad meſſem. qlit̄ intelligendū ſit apparet p illud qd ſeqt̄. Ne forte colligentes çiçania eradicetis ſil̄ ⁊ triticū. Ibi ḡ interdicit̄ maloꝝ occiſio ubi h ſine piculo bonoꝝ fieri nō pōt. qd plerūq; contigit qñ mali nōdū diſcernūtur a bonis p manifeſta pctā. uel qñ timet̄ piculū ne mali multos bonos poſt ſe trahāt. Q vo mali q̄diu viuūt emendari pñt. non ꝓhibet qn iuſte poſſint occidi. qa piculū qd de eoꝝ vita īminet ⁊ mai⁹ ē ⁊ certi⁹ q̄ bonū qd d eoꝝ emēdatione expectat̄. hñt etiā ī ipſo mortis articulo facultatē ut p pniam cōuertant̄ ad deū. q̄ ſi adeo ſūt obſtinati q̄ etiā i mortis articulo cor eoꝝ a malitia nō recedit. ſatis ꝓbabilit̄ eſtimari pōt q̄ nūq̄ a malitia reſipiſcant.

Q hō indiget dīno auxilio ad beatitudinē conſequēdā. CXLVII

Via vo ex ſupiorib⁹ manifeſtū ē q̄ diuina ꝓuidētia alit̄ diſponit creaturas rōnales q̄ res alias ẜm q̄ in ↄditiōe nāe ꝓpe ab alijs differūt. reſtat oñdēdū q̄ etiā ex dignitate finis altiori gubnatiōis modus a dīna ꝓuidētia eis adhibet̄. manifeſtū ē aūt q̄ ẜm ↄueniētiā ſue nāe ad altiorē pticipationē finis pueniūt. Quia. n. itellectual̄ nāe ſūt. p ſuā operationē itelligibilē vitatē attigē pñt qd alijs reb⁹ nō ↄpetit q̄ itellectu carēt ⁊ ẜm q̄ ad itelligibilē vitatē nāli opatiōe pueniūt. manifeſtū ē eis alit̄ ꝓuideri dīnit⁹ q̄ alijs reb⁹ inq̄tū hoī dat⁹ ē intellect⁹ ⁊ ratio per q̄ vitatē ⁊ diſcernē ⁊ inueſtigare poſſit. Date ſūt etiam ei vires ſenſitiue ⁊ interiores ⁊ exteriores qb⁹ ad iueſtigandā vitatē adiuuetur. Dat⁹ eſt ei etiam loquele vſus p cui⁹ officiū vitatē quā aliquis mēte cōcipit alteri manifeſtare poſſit ut ſic hoīes ſeipſos iuuēt ī cognitiōe vitatꝭ. ſicut ⁊ ī alijs reb⁹ neceſſarijs vite cū ſit hō aīal nālit̄ ſociale. Sȝ vlteri⁹ vltim⁹ finis hoīs ī q̄dā vitatis cognitione cōſtitut⁹ ē q̄ nālē facultatē ip⁹ excedit ut. ſ. ipam pmā vitatē videat ī ſeipſa ſicut ſ̄ oſñū ē. h aūt iferiorib⁹ creaturis nō cōpetit ut. ſ. ad finē puenire poſſint q eoꝝ facultatē nālē excedat. oȝ igit̄ ut etiā ex hoc fine attēdat̄ diuerſus gubernatiōis mod⁹ circa homines ⁊ alias iferiores creaturas. ea enī que ſūt ad finē. neceſſe ē fini eſſe ꝓportionata. ſi igit̄ hō ordinat̄ ī finē qui eius facultatem naturalē excedit. neceſſe ē ei aliquod auxiliū diuinitus adhiberi ſupnāle p qd tendat i finē. Adh. res inferioris nature in id qd ē ꝓpriū ſupiori nāe nō pōt pduci niſi vtute illi⁹ ſupioris nāe. ſicut luna q̄ ex ſe nō lucet fit lucida vtute ⁊ actione ſolis. ⁊ aqua q̄ p ſe nō calet fit calida vtute ⁊ actione ignis. videre autē ipſam pmā vitatē ī ſeipſa ita trāſcendit facultatē hūane nāe q̄ ē ꝓpriū ſolius dei ut ſ̄ oſñū ē. indiget igit̄ homo auxilio dīno ad h q̄ ī dictū finē pueniat. Item. vnaq̄q; res p opationem ſuā vltimū finē ↄſeqt̄. opatio aūt vtutem ſortit̄ ex pncipio opante. vñ per actionē ſemis generat̄ aliqd ī determinata ſpē cui⁹ vtus in ſemine pexiſtit. nō pōt igit̄ hō p opationē ſuā puenire in vltimū finē ſuū q tranſcēdit facultatē nāliū potentiaꝝ niſi ei⁹ operatio ex dīna vtute efficatiā capiat ad finem pdictū. Amp. nullū inſtrumētū ẜm vtutem ꝓpe forme pōt ad vltimā pducē pfectionē ſ ſolū ẜm vtutē pncipalis agēt. q̄uis ẜm ꝓpriā vtutē aliquā diſpōnē facē poſſit ad vltimā pfectiōȝ. a ſerra. n. ẜm rōnē ꝓpe fore ē ſecatio ligni. ſed forma ſcāni eſt ab arte q̄ vtit̄ inſtrumēto. ſilit̄ reſolutio ⁊ ↄſūptio ī corpe aīal̄ ē a calore ignis ſ gnātio carnis ⁊ determinatio augmēti ⁊ alia h⁹mōi ſūt ab aīa vegetabili q̄ vtit̄ calore igneo ſicut inſtrō. ſub deo aūt q ē pm⁹ itellect⁹ ⁊ volēs ordinat̄ oēs itellectus ⁊ volūtates ſicut inſtra ſub pncipali agente. oportet igitur q̄ eoꝝ opatiōes efficatiā nō habeant reſpectu vltime pfectionis q̄ ē adeptio finalis beatitudinis niſi p vtutem diuinā. indiget igit̄ rōnal̄ nā dīno auxilio ad ↄſequendū vltimū finē. ¶ Þ homini ſūt īpedimenta plurima pueniendi ad finē. īpedit̄. n. debilitate rationis que de facili trahit̄ ī errorem p quē a recta via pueniēdi in finē excludit̄. īpedit̄ etiā ex paſſionib⁹ ptis ſenſitiue ⁊ ex affectiōib⁹ qb⁹ ad ſenſibilia ⁊ inferiora trahit̄ qb⁹ quāto magī inheret. longi⁹ ab vltio fine diſtat. h. n. infra hoīem ſūt. finis aūt ſupior eo exiſtit. īpedit̄ etiā plerūq; corpis infirmitate ab executione vtuoſoꝝ actuū qb⁹ ad btitudinē tēdit̄. idiget igit̄ auxilio dīno hō ne p h⁹mōi īpedimēta totalit̄ ab vltio fine deficiat. Hic ē qd dr̄ Joh. 6°. Nemo pōt veire ad me niſi pr̄ q miſit me traxerit illū. ⁊ 15°. Sic palmes non pōt ferre fructū a ſemetipſo niſi māſerit ī vite. ſic nec vos niſi in me manſeritis. ¶ Per hoc aūt excludit̄ error pelagianorū q dixerūt q̄ per ſolū liberꝝ arbitriū homo poterat dei gloriam ꝓmereri.

Q̃ ꝑ auxiliū diuine grē homo nō cogitur ad virtutē. C XL VIII

Oſſet aūt videri alicui ꝙ per
diuinū auxiliū aliq̄ coactio hoī
inferat̃ ad bñ agendū ex hoc
ꝙ dictū eſt: Nemo pōt venire ad me
niſi pat̃ q miſit me traxerit eū. ⁊ ex h̄
ꝙ dr̄ Ro. 8°. Qui ſpū dei agūtur hi fi-
lii dei ſūt. ⁊ 2. Cor. 5°. Caritas xp̄i vr-
get nos trahi. n. ⁊ agi ⁊ vrgeri coacti-
onē iportare videnẗ. h̄ aūt nō eē verū
manifeſte oñdiẗ. Diuina. n. ꝓuidētia re
bus oībꝫ ꝓuidet ſm̄ modum eoꝝ ut ſ̄
oſtenſū ē. eſt aūt ꝓpriū hoī ⁊ oī rōna-
li creaẗ ꝙ voluntarie agat ⁊ ſuis acti
bus dñeẗ ut ex ſ̄ dictis pꝫ. huic aūt co
actio ꝯtrariaẗ. non igiẗ deus ſuo auxi
lio hoīem cogit ad recte agēdū. Ad-
huc. diuinū auxiliū ſic itelligiẗ ad bene
agendū hoī adhiberi ꝙ ī nob̄ nr̄a opa
opaẗ. ſicut cā ṗma opaẗ opatiōes cāꝝ
ſecūdaꝝ ⁊ agēs ṗncipale opaẗ actio-
nē inſtrī. vñ dr̄ Yſa. 26°. Oīa opa no-
ſtra opatus es ī nob̄ dñe. cā aūt ṗma
cāt opationē cauſe ſecūde ſm̄ moduꝫ
ipſi⁹. ḡ ⁊ deus cāt ī nobis nr̄a opa ſm̄
modū nr̄m q ē ut volūtarie ⁊ nō coac
te agamus. nō igiẗ diuino auxilio aliqs
cogiẗ ad recte agēdū. Amp̄. homo ꝑ
volūtatē ordinaẗ ī finē. obm̄. n. volū
tatis ē bonū ⁊ finis. auxiliū autē diuinū
nob̄ ad h̄ ṗcipue ipendiẗ ut ꝯſeq̄mur
finem. ei⁹ ḡ auxiliū nō excludit a no-
bis actū volūtatis ſ ipſū ṗcipue ī no-
bis facit. vñ ⁊ apl's dic ad Phil. 2°. De⁹
ē q opaẗ in nobis velle ⁊ ꝑficē ꝓ bona
volūtate. coactio aūt excludit in nob̄
actū volūtatis. coacte. n. agim⁹ cuius
ꝯtrariū volum⁹. nō ḡ de⁹ ſuo auxilio nos
cogit ad recte agendū. Itē. hō pue-
nit ad vltimū ſuū finē ꝑ actus v̂tutū.
felicitas. n. v̂tutū ṗmiū poniẗ. act⁹ aūt
coacti nō ſūt actus v̂tutū. nā ī v̂tute
ṗcipuū ē electio q̄ ſine volūtario eſſe
nō pōt cui violentū ꝯtriū ē. nō igiẗ di-
uinit⁹ hō cogiẗ ad recte agendū. P̄
ea q̄ ſūt ad finē debēt eē fini ꝓportio-
nata. finis aūt vltim⁹ q ē felicitas nō
ꝯpetit niſi volūtarie agentibꝫ qui ſūt
dñi ſui actus. vñ neq; iaīata neq; bru-
ta aīalia felicia dicim⁹ ſicut nec fortu-
nata aut ifortunata niſi ſm̄ metapho
ram. auxiliū igiẗ qđ hoī daẗ diuinit⁹ ad
felicitatē ꝯſequendā nō eſt coactiuū.
Hic ē qđ Deut. 30. dr̄. Cōſidera ꝙ ho-
die ꝓpoſuerit dñs ī cōſpectu tuo vitā
⁊ bonū ⁊ e cō. mortē ⁊ malū ut diligas
dñm deū tuū ⁊ ambules ī viis eius. ſi
aūt auerſū fuerit cor tuū ⁊ audire no-
lueris: ṗdico tibi hodie ꝙ peas ⁊c. ⁊
Eccl. 15°. dr̄. Ante hoīem ē vita ⁊ mors
bonū ⁊ malū qđ placueīt ei dabiẗ illi.

Q̃ ṗdictū diuinū auxiliū hō ꝓmereri non poteſt. C XLIX

X ṗdictis aūt māifeſte oſtē-
diẗ ꝙ auxiliū diuinū hō ꝓme-
reri non pōt. Quelibet. n. res
ad id qđ ſup̄ ipſaꝫ ē mālẽ ſe hꝫ. mā āt
nō mouet ſeip̄am ad ſuā ꝑfectiō; ſ oꝫ
ꝙ ab alio moueaẗ. hō igiẗ nō mouet
ſeipſū ad h̄ ꝙ adipiſcaẗ diuinū auxiliuꝫ
qđ ſup̄ ipſū ē. ſ poti⁹ ad h̄ adipiſcen-
dū a deo moueẗ. motio aūt mouentis
ṗcedit motum mobilis rōne ⁊ cā. nō
igiẗ ꝓpter h̄ daẗ nob̄ auxiliū diuinū qa
nos ad illud ꝑ bona opa ꝓmouemur
ſ poti⁹ ꝑ bona opa ꝓficim⁹. qa diuino
auxilio ṗuenimur. Adh̄. agēs īſtru
mentale nō diſponit ad ꝑfectionē in-
ducēdā a ṗncipali agēte niſi ſcđm ꝙ
agit ex v̂tute ṗncipaľ agēđ. ſicut calor
ignis nō magꝫ ṗꝑat mām ad formam
carnis q̃ꝫ ad aliam formā niſi in q̄tuꝫ
agit ī v̂tute aīe. ſ aīa nr̄a opaẗ ſub deo
ſicut agēs inſtr̄ale ſub ṗncipali agen-
te. nō igiẗ pōt ſe aīa ṗꝑare ad ſuſcipiē
dū effectū diuini auxilii niſi ſm̄ ꝙ agit
ex v̂tute diuina. ṗueniẗ igiẗ diuino auxi-
lio ad bñ opandū: magꝫ q̃ꝫ diuinū auxi-
liū ṗueniat q̄i merendo illud uel ꝑ ſe
ṗꝑando ad illud. Amp̄. nullū agēs
ꝑticulare pōt vlẽ ṗuenire actionē pri
mi vlis agētis. eo ꝙ oīs actio ꝑticula-
ris agētis originē hꝫ ab vlī agente. ſi-
cut ī iſtis inferioribꝫ oīs mot⁹ preue-
niẗ a motu celeſti. ſ aīa hūana ordīaẗ
ſub deo ſicut ꝑticulare agens ſub vlī.
ipoſſibile ē ḡ eē aliquē rectū motū in
ipſa quē nō ṗueniat actio diuina. vñ ⁊
Ioh. 15° dñs dic. Sine me nihil pote-
ſtis facē. Itē. merces ꝓportionatur
merito cū ī retributiōe mercedis eq̄-
litas iuſticie obſerueẗ. effectus aūt di-
uini auxilii q facultatē nature excedit
nō ē ꝓportionat⁹ actibꝫ q̈s hō ex nāli
facultate ꝓducit. nō igiẗ ꝑ h⁹mōi act⁹
pōt hō ṗdictū auxiliū mereri. P̄. co-
gnitio ṗcedit volūtatis motū. cogni-
tio aūt ſuꝑnālis finis: eſt hoī a deo. cū
ꝑ rōnē nālē ī ipſū attingē hō nō poſ-
ſit eo ꝙ facultatem nālē excedit. oꝫ ḡ
ꝙ mot⁹ volūtatis nr̄e in vltimū finē
auxiliū diuinū ṗueniat. Hinc ē qđ dr̄
Titū. 3°. Nō ex opibꝫ iuſticie q̄ fecim⁹
nos ſ ſm̄ ſuā miſericordiā ſaluos nos
fecit. ⁊ Ro. 9°. Nō ē volēđ. s. velle. nec
currētis. s. currē. ſ miſerētis dei. qa. s.
oꝫ ꝙ ad bñ volendū ⁊ opandū hō di-
uino ṗueniaẗ auxilio. ſicut ꝯſuetū eſt
ꝙ effectus aliqs nō attribuiẗ ꝓximo
opanti ſ ṗmo mouēti. attribuitur. n.
victoria duci q̄ labore militū ꝑpetraẗ.
nō ḡ ꝑ h⁹mōi v̂ba excludiẗ liberū vo
lūtatis arbitriū ſicut qdā male itelle-
xerūt q̄i hō nō ſit dñs ſuoꝝ actuū in-
terioꝝ ⁊ exterioꝝ. ſ oñdiẗ deo eſſe ſub-
iectū. Et Tren. 5° diciẗ. Cōuerte nos
domine ad te ⁊ ꝯuertemur. ꝑ qđ patꝫ
ꝙ cōuerſio nr̄a ad deū ṗueniẗ auxilio
dei nos ꝯuertentis. Legiẗ tñ Zach. ṗ
ex ꝑſona dei dictū. Cōuertimī ad me
⁊ cōuertar ad vos. nō qn dei operatio
noſtrā ꝯuerſionē ṗueniat ut dictū ē:
ſ qa ꝯuerſionē noſtrā q̄ ad ipſū ꝯuer
timur adiuuat ſubſequēẗ eā roborā-
do ut ad effectū ṗueniat. ⁊ ſtabiliēdo
ut finē debitū ꝯſequaẗ. Per hoc autē
excludiẗ error pelagianoꝝ q dicebant
h⁹mōi auxiliū ꝓpẗ merita nobis dari
⁊ ꝙ iuſtificatiōis nr̄e initiū ex nobis
ſit. cōſūmatio aūt a deo.

Q̃ ṗdictū diuinū auxilium gr̄a noīaẗ: ⁊ qd ſit gratia gratū faciens. C L

Uia v̂o h̄ qđ daẗ alicui abſq;
ſuis meritis ṗcedētibꝫ gratis
ei diciẗ dari. cū diuinū auxiliū
hoī exhibitū oē meritū hūanū preue
niat ut oñſū ē. cōſeqẗ ꝙ h̄ auxiliū hoī
gratꝫ ipendaẗ. ⁊ ex h̄ cōueniēt gratie
nomē acceperit. vñ ⁊ apl's dic Ro. xi°.
Si gr̄a ē: iam nō ex opibꝫ. alioqn gr̄a
iam nō eſt gr̄a. Eſt aūt ⁊ alia rō ꝓpẗ
quā ṗdictū dei auxiliū grē nomen ac
cepit. dr̄. n. aliqs alicui eē grat⁹ qa ē ei
dilect⁹. vñ ⁊ q ab aliq̄ diligiẗ diciẗ gra
tiā ei⁹ habē. eſt aūt de rōne dilectiōis
ut diligēs: bonū velit ei quem diligit
⁊ opeẗ. ⁊ qdē de⁹ bona vult ⁊ opatur
circa oēm creaturā. ipſū. n. eē creatu-
re ⁊ oīs ei⁹ ꝑfectio ē a deo volēte ⁊ ope
rante ut ſ̄ oñſū ē. vñ dr̄ Sap. xi°. Dili
gis oīa q̄ ſūt. ⁊ nihil odiſti eorū q̄ feci-
ſti. ſ ſpālis rō diuine dilectiōis ad illos

Q̄ ꝑ auxiliū diuine grē homo nō co-
gitur ad virtutē. CXLVIII

Oſſet aūt videri alicui ꝙ per
diuinū auxiliū aliq̄ coactio hoī
inferat̃ ad bn̄ agendū ex hoc
ꝙ dictū eſt: Nemo pōt venire ad me
niſi pat̄ q miſit me traxerit eū. ⁊ ex h̄
ꝙ dr̄ Ro.8°. Qui ſpū dei agūtur hi fi-
lii dei ſūt. ⁊ .2.Cor.5°. Caritas xp̄i vr-
get nos trahi. n. ⁊ agi ⁊ vrgeri coacti-
onē iportare vident̃. h̄ aūt nō eē verū
manifeſte oñdit̃. Diuina. n. ꝓuidētia re-
bus oībꝫ ꝓuidet ſm modum eoꝝ ut ſ̄
oſtenſū ē. eſt aūt ꝓpriū hoī ⁊ oī rōna-
li creatē ꝙ voluntarie agat ⁊ ſuis acti
bus dñet ut ex ſ̄ dictis pꝫ. huic aūt co
actio ꝯtrariat̃. non igit̃ deus ſuo auxi
lio hoīem cogit ad recte agēdū. Ad-
huc. diuinū auxiliū ſic itelligit̃ ad bene
agendū hoī adhiberi ꝙ ī nob̄ nr̄a opa
opat̃. ſicut cā pma opat̃ opatiōes cāꝝ
ſecūdaꝝ ⁊ agēs pncipale opat̃ actio-
nē inſtri. vñ dr̄ Yſa.26°. Oīa opa no-
ſtra opatus es ī nob̄ dñe. cā aūt pma
cāt opationē cauſe ſecūde ſm moduꝫ
ipſi⁹. ḡ ⁊ deus cāt ī nobis nr̄a opa ſm
modū nr̄m q ē ut volūtarie ⁊ nō coac
te agamus. nō igit̃ diuino auxilio aliqs
cogit̃ ad recte agēdū. Amp̄. homo ꝑ
volūtatē ordinat̃ ī finē. obm. n. volū
tatis ē bonū ⁊ finis. auxiliū autē diuinū
nob̄ ad h̄ pcipue īpendit̃ ut ꝯſeq̄mur
finem. ei⁹ ḡ auxiliū nō excludit a no-
bis actū volūtatis ſ ipſū pcipue ī no-
bis facit. vñ ⁊ apl̄s dīc ad Phil.2°. De⁹
ē q opat̃ in nobis velle ⁊ pficē ꝓ bona
volūtate. coactio aūt excludit in nob̄
actū volūtatis. coacte. n. agim⁹ cuius
ꝯtriū volum⁹. nō ḡ de⁹ ſuo auxilio nos
cogit ad recte agendū. Itē. hō ꝑue-
nit ad vltimū ſuū finē ꝑ actus ꝟtutū.

felicitas. n. ꝟtutū pmiū ponit̃. act⁹ aūt
coacti nō ſūt actus ꝟtutū. nā ī ꝟtute
pcipuū ē electio q̄ ſine volūtario eſſe
nō pōt cui violentū ꝯtriū ē. nō igit̃ di-
uinit⁹ hō cogit̃ ad recte agendū. P̄
ea q̄ ſūt ad finē debēt eē fini ꝓportio-
nata. finis aūt vltim⁹ q ē felicitas nō
ꝯpetit niſi volūtarie agentibꝫ qui ſūt
dñi ſui actus. vñ neqꝫ īaīata neqꝫ bru-
ta aīalia felicia dicim⁹ ſicut nec fortu-
nata aut īfortunata niſi ſm metapho
ram. auxiliū igit̃ qđ hoī dat̃ diuinit⁹ ad
felicitatē ꝯſequendā nō eſt coactiuū.
Hic ē qđ Deut°.30. dr̄. Cōſidera ꝙ ho-
die ꝓpoſuerit dñs ī cōſpectu tuo vitā
⁊ bonū ⁊ eꝯ°. mortē ⁊ malū ut diligas
dñm deū tuū ⁊ ambules ī viis eius. ſi
aūt auerſū fuerit cor tuū ⁊ audire no-
lueris: pdico tibi hodie ꝙ peas ⁊c. ⁊
Eccl.15°. dr̄. Ante hoīem ē vita ⁊ mors
bonū ⁊ malū qđ placueīt ei dabit̃ illi.

Q̄ pdictū diuinū auxiliū hō ꝓmereri
non poteſt. CXLIX

X pdictis aūt māifeſte oſtē-
dit̃ ꝙ auxiliū diuinū hō ꝓme-
reri non pōt. Quelibet. n. res
ad id qđ ſup̄ ipſaꝫ ē m̄līt̃ ſe hꝫ. mā āt
nō mouet ſeipam ad ſuā pfectiō; ſ oꝫ
ꝙ ab alio moueat̃. hō igit̃ nō mouet
ſeipſū ad h̄ ꝙ adipiſcat̃ diuinū auxiliuꝫ
qđ ſup̄ ipſū ē. ſ poti⁹ ad h̄ adipiſcen-
dū a deo mouet̃. motio aūt mouentis
pcedit motum mobilis rōne ⁊ cā. nō
igit̃ ꝓpter h̄ dat̃ nob̄ auxiliū diuinū q̄a
nos ad illud ꝑ bona opa ꝓmouemur
ſ poti⁹ ꝑ bona opa ꝓficim⁹. q̄a diuino
auxilio ꝑuenimur. Ad h̄. agēs īſtru
mentale nō diſponit ad pfectionē in-
ducēdā a pncipali agēte niſi ſcđm ꝙ
agit ex ꝟtute pncipal̄ agēd. ſicut calor

ignis nō magꝭ ꝑpat mām ad formam
carnis q̄ꝫ ad aliam formā niſi in q̄tuꝫ
agit ī ꝟtute aīe. ſ aīa nr̄a opat̃ ſub deo
ſicut agēs inſtrale ſub pncipali agen-
te. nō igit̃ pōt ſe aīa ꝑpare ad ſuſcipiē
dū effectū diuini auxilii niſi ſm ꝙ agit
ex ꝟtute diuina. ꝑuenit̃ igit̃ diuino auxi-
lio ad bn̄ opandū: magꝭ q̄ꝫ diuinū auxi-
liū ꝑueniat q̄i merendo illud uel ꝑ ſe
ꝑpando ad illud. Amp̄. nullū agēs
ꝑticulare pōt vl̄r ꝑuenire actionē pri
mi vl̄s agētis. eo ꝙ oīs actio ꝑticula-
ris agētis originē hꝫ ab vl̄i agente. ſi-
cut ī iſtis inferioribꝫ oīs mot⁹ preue-
nit̃ a motu celeſti. ſ aīa hūana ordiat̃
ſub deo ſicut ꝑticulare agens ſub vl̄i.
īpoſſibile ē ḡ eē aliquē rectū motū in
ipſa quē nō ꝑueniat actio diuina. vñ ⁊
Joh.15° dñs dīc. Sine me nihil pote-
ſtis facē. Itē. merces ꝓportionatur
merito cū ī retributiōe mercedis eq̄-
litas iuſticie obſeruet̃. effectus aūt di-
uini auxilii q facultatē nature excedit
nō ē ꝓportionat⁹ actibꝫ q̄s hō ex nāli
facultate ꝓducit. nō igit̃ ꝑ h⁹mōi act⁹
pōt hō pdictū auxiliū mereri. P̄. co-
gnitio pcedit volūtatis motū. cogni-
tio aūt ſupnālis finis: eſt hoī a deo. cū
ꝑ rōnē nālē ī ipſū attingē hō nō poſ-
ſit eo ꝙ facultatem nālē excedit. oꝫ ḡ
ꝙ mot⁹ volūtatis nr̄e in vltimū finē
auxiliū diuinū ꝑueniat. Hinc ē qđ dr̄
Titū.3°. Nō ex opibꝫ iuſticie q̄ fecim⁹
nos ſ ſm ſuā miſericordiā ſaluos nos
fecit. ⁊ Ro.9°. Nō ē volēt. s. velle. nec
currētis. s. currē. ſ miſerētis dei. q̄a. s.
oꝫ ꝙ ad bn̄ volendū ⁊ opandū hō di-
uino ꝑueniat̃ auxilio. ſicut ꝯſuetū eſt
ꝙ effectus aliqs nō attribuit̃ ꝓximo
opanti ſ pmo mouēti. attribuitur. n.
victoria duci q̄ labore militū ꝑpetrat̃.
nō ḡ ꝑ h⁹mōi ꝟba excludit̃ libertū vo

lūtatis arbitriū ſicut qdā male ītelle-
xerūt q̄i hō nō ſit dñs ſuoꝝ actuū in-
terioꝝ ⁊ extioꝝ. ſ oñdit̃ deo eſſe ſub-
iectū. Et Tren.5° dicit̃. Cōuerte nos
domine ad te ⁊ ꝯuertemur. ꝑ qđ patꝫ
ꝙ cōuerſio nr̄a ad deū ꝑuenit̃ auxilio
dei nos ꝯuertentis. Legit̃ tn̄ Zach.p̊
ex pſona dei dictū. Cōuertimī ad me
⁊ cōuertar ad vos. nō qn dei operatio
noſtrā ꝯuerſionē ꝑueniat ut dictū ē:
ſ q̄a ꝯuerſionē noſtrā q̄ ad ipſū ꝯuer
timur adiuuat ſubſequēt̃ eā roborā-
do ut ad effectū ꝑueniat. ⁊ ſtabiliēdo
ut finē debitū ꝯſequat̃. Per hoc autē
excludit̃ error pelagianoꝝ q dicebant
h⁹mōi auxiliū ꝓpt̄ merita nobis dari
⁊ ꝙ iuſtificatiōis nr̄e initiū ex nobis
ſit. cōſūmatio aūt a deo.

Q̄ pdictū diuinū auxilium grā noīat̃. ⁊
qd ſit gratia gratū faciens. CL

Via vō h̄ qđ dat̃ alicui abſqꝫ
ſuis meritis pcedētibꝫ gratia
ei dicit̃ dari. cū diuinū auxiliū
hoī exhibitū oē meritū hūanū preue
niat ut oñſū ē. cōſeq̄t̃ ꝙ h̄ auxiliū hoī
grat̄ īpendat̃. ⁊ ex h̄ cōuenient̃ gratie
nomē acceperit. vñ ⁊ apl̄s dīc Ro.xi°.
Si grā ē: iam nō ex opibꝫ. alioqn grā
iam nō eſt grā. Eſt aūt ⁊ alia rō ꝓpt̄
quā pdictū dei auxiliū grē nomen ac
cepit. dr̄. n. aliqs alicui eē grat⁹ q̄a ē ei
dilect⁹. vñ ⁊ q ab aliq̄ diligit̃ dicit̃ gra
tiā ei⁹ habē. eſt aūt de rōne dilectiōis
ut diligēs: bonū velit ei quem diligit
⁊ opet̃. ⁊ qdē de⁹ bona vult ⁊ opatur
circa oēm creaturā. ipſū. n. eē creatu-
re ⁊ oīs ei⁹ pfectio ē a deo volēte ⁊ ope
rante ut ſ̄ oñſū ē. vñ dr̄ Sap.xi°. Dili
gis oīa q̄ ſūt. ⁊ nihil odiſti eorū q̄ feci-
ſti. ſ ſpālis rō diuine dilectiōis ad illos

cōſideraꝛ qꝫ auxiliū pbet ad h̃ ꝙ cō-
ſequat̃ bonū qð oꝛdinē nāe eoꝝ exce
dit. s. pfectā fruitionē nō alicuiꝰ boni
creati ſꝫ ſui ipſiꝰ. h̃ igit̃ auxiliū ꝯueni-
ent dr̃ grā nō ſolū qꝛ grat daꝛ ut oſtē
ſū ē ſꝫ etiā qꝛ h̃ auxilio hō ſpāli quadā
ꝓrogatiua reddit̃ deo gratus. vnde 7
apl's dic Eph. p̄. Predeſtinauit nos ī
adoptiōez filioꝝ ſm ꝓpoſitū volūtat
ſue ī laudē glie ſue in q̄ gratificauit nos
ī dilecto filio ſuo. Opoꝛtet aūt hanc
grām aliqd ī hoīe grificato eē q̄ quā-
dā formā 7 pfectiōez ipſiꝰ. Qð. n. ī ali
quē finē dirigit̃: oꝫ ꝙ habeat cōtinuū
oꝛdinē in ipſū. nā mouēs ꝯtinue mu-
tat q̄uſqꝫ mobile p motū finē ſortiaꝛ.
cū igit̃ auxilio diuine grē hō dirigat̃ in
vltimū finē ut oſtēſū ē. opoꝛtet ꝙ cōti-
nue hō iſto auxilio potiat̃ quouſqꝫ ad
finē pueniat. hoc aūt nō eēt ſi pdictū
auxiliū pticiparet hō ſm aliquē mo-
tū aut paſſionē 7 nō ſm aliquā formā
manentē 7 q̄i qeſcentē in ipſo. motus
.n. 7 paſſio talis nō eēt in hoīe niſi qñ
actu ꝯuerteret̃ in finē. qð nō cōtinue
ab hoīe agit̃ ut pcipue pꝫ ī doꝛmienti-
bus. eſt ḡ grā gratū faciēs aliq̄ forma
7 pfectio ī hoīe manēs etiā qñ nō opa-
tur. Adh̃. dilectio dei ē cauſatiua bo-
ni qð ī nob̃ ē. ſicut dilectio hoīs ꝓuo-
cat̃ 7 cauſat̃ ex aliq̄ bono qð in dilecto
ē. ſꝫ hō ꝓuocat̃ ad ſpālit̃ aliquē diligē-
dū ꝓpt̃ aliqð ſpāle bonū ī dilecto p-
exiſtens. ḡ ubi ponit̃ ſpāl' dilectio dei ad
hoīem. oꝫ ꝙ ꝯnt̃ ponat̃ aliqð ſpāle bo
nū hoī a deo collatū. cū igit̃ ſm pdic-
ta grā gratū faciens deſignet ſpālē di-
lectionē dei ad hoīem. oꝫ ꝙ aliq̄ ſpālis
bonitas 7 pfectio p hoc hoī ineſſe deſi-
gnet̃. Amp̄. vnūqðqꝫ oꝛdinat̃ in fi
nē ſibi ꝯuenientē ſm rōnē ſue forme.
dr̃ſaꝝ. n. ſpēꝝ diuerſi ſūt fines. ſꝫ finis
ī quē hō dirigit̃ p auxiliū diuine gratie
ē ſup nām hūanā. ḡ opoꝛtet ꝙ hoī ſu-
paddat̃ aliq̄ ſupnālis forma 7 pfectio
p quā ꝯueniēt̃ oꝛdinet̃ ī finē pdictū.
Itē. oꝫ ꝙ hō ad vltimū finē p pro-
prias opatiōes pueniat. vnūqðqꝫ aūt
opat̃ ſm ꝓpriā formā. opoꝛtet igit̃ ad
h̃ ꝙ hō pducat̃ in vltimū finē p ꝓpas
opatiōes ꝙ ſupaddat̃ ei aliq̄ forma ex
q̄ eiꝰ opationes efficatiā accipiāt pro-
merendi vltimū finē. P̄. diuina ꝓui
dentia oībꝫ ꝓuidet ſm modū ſue nāe
ut ex ſ̄ dict̄ pꝫ. eſt aūt hic modꝰ ꝓpriꝰ
hoībꝫ ꝙ ad pfectionē ſuarū opationū
oꝫ eis ineſſe ſupnāles potētias quaſdā
pfectiōes 7 habitꝰ qꝫ q̄ſi ꝯnālit̃ 7 fa-
cilit̃ 7 delectabilit̃ bonū 7 bñ opetēt.
igit̃ auxiliū grē qð hō a deo ꝯſeqt̃ ad
puenendū in vltimū finē aliquā for
mā 7 pfectionem hoī ineſſe deſignat.
Hinc ē ꝙ grā dei ī ſcriptrā q̄ſi lux q̄dā
deſignat̃. dic. n. apl's Eph. 5°. Eratis aūt
aliqñ tenebre. nūc āt lux ī dño. Decēt
aūt pfectio p quā hō ꝓmouet̃ in vlti-
mū finē q̄ ī dei viſiōe ꝯſiſtit dicit̃ lux
q̄ ē pncipiū videndi. P̄ h̃ aūt exclu-
dit̃ opio q̄rūdā dicentiū ꝙ grā dei ni-
hil in hoīe ponit. ſicut nihil in aliquo
ponit̃ ex h̃ ꝙ dicit̃ grām regis habē. ſꝫ
ſolū ī rege diligente. Patꝫ ḡ eos fuiſſe
deceptos ex h̃ ꝙ nō attenderūt drīam
int̃ dilectionē diuinā 7 hūanā. diuina eni
dilectio ē cauſatiua boni qð ī aliq̄ dili
git. nō ſemp aūt humana.

Q̃ gratia gratum faciens cauſat in nobis dilectionem dei. C L I

X pmiſſis aūt manifeſtū fit
ꝙ p auxiliū grē diuine gratū
facientis h̃ hō conſeqt̃ ꝙ deū
diligat. Grā. n. gratū faciēs eſt in hoīe
dīne dilectiōis effectus. ꝓpriꝰ autem
dīne dilectiōis effectꝰ ī hoīe eē videt̃
ꝙ deū diligat. hoc. n. ē pcipuū ī inten
tiōe diligentis ut a dilecto deamet̃. ad
h̃. n. pcipue ſtudiū diligētis tendit ut
ad ſui amoꝛē dilectū attrahat. 7 niſi h̃
accidat oꝫ dilectionem diſſolui. igitur
ex grā gratū faciēte h̃ in hoīe ꝯſeqt̃ ꝙ
deū diligat. Adh̃. eoꝝ quoꝝ ē vnus
finis. oꝫ aliquā vnionē eē inq̄tū oꝛdi-
nant̃ ad finē. vñ 7 ī ciuitate hoīes per
quandā cōcoꝛdiā adunant̃ ut poſſint̃
ꝯſeq dei pubilce bonū. 7 milites ī acie
oꝫ vniri 7 ꝯcoꝛdit̃ agere ad h̃ ꝙ victo-
riā q̄ ē coīs finis ꝯſequant̃. finis autē
vltimꝰ ad quē hō p auxiliū diuine gra-
tie pducit̃ ē viſio dei p eēntiā q̄ ꝓpria
ē ipſiꝰ dei. 7 ſic hoc finale bonū coīcat̃
hoī a deo. non pōt igit̃ hō ad hūc finē
pduci niſi vniat̃ deo p ꝯfoꝛmitatē vo
lūtatis q̄ ē ꝓpriꝰ effectus dilectionis.
nā amicoꝝ ꝓpriū ē idē velle 7 nolle 7
de eiſdē gaudē 7 dolere. p gratiā ḡ gra
tū facientē hō ꝯſtituit̃ dei dilectoꝛ cū
p eā hō dirigat̃ ī finē ei coīcatū a deo.
Amp̄. cū finis 7 bonū ſit ꝓpriū ob-
iectū appetitꝰ ſiue affectus. opoꝛtet ꝙ
p gratiā gratū facientē q̄ hoīem diri-
git ī vltimū finē affectus hoīs pncipa
lit̃ pficiat̃. pncipalis aūt pfectio affec-
tus ē dilectio. cuiꝰ ſignū ē ꝙ oīs motꝰ
affectus ab amoꝛe deriuat̃. nullus eni
deſiderat aut ſpat aut gaudet niſi ꝓpt̃
bonū amatū. ſilit̃ aūt neqꝫ aliqs refu-
git aut timet aut triſtat̃ aut iraſcit̃ ni-
ſi ꝓpter id qð ꝯriat̃ bono amato. pn-
cipalis ḡ effectus grē grtū facietis eſt
ut hō deū diligat. Itē. foꝛa p quā res
oꝛdinat̃ ī aliquē finem aſſimilat quo-
dāmō rem illā fini. ſicut coꝛpus p foꝛ
mā grauitatis acqrit ſilitudinē 7 cōfoꝛ-
mitatē ad locū ad quē nālit̃ mouet̃.
oſtēſū ē aūt ꝙ grā gratū faciēs ē q̄dā
forma in hoīe p quam oꝛdinat̃ ad vlti
mū finē q̄ deꝰ ē. p grām ḡ hō: dei ſimi
litudinē ꝯſeqt̃. ſilitudo aūt ē dilectio-
nis cā. oē. n. ſile diligit ſibi ſile. per grā
tiā ḡ hō efficitur dei dilectoꝛ. P̄. ad
pfectionē opatiōis reqrit̃ ꝙ aliqs cō-
ſtant̃ 7 ꝓmpte oper̃. h̃ aūt pcipue fa-
cit amoꝛ ꝓpt̃ quē etiā difficilia: leuia
vident̃. cū igit̃ ex grā gratū faciente
opoꝛteat hoīs opatiōes pfectas fieri
ut ex dictis pꝫ. neccīuꝫ ē ꝙ p eandē grā
tiā dei dilectio ꝯſtituat̃ in nob̃. Hinc
ē ꝙ dic apl's Ro. 5°. Caritas dei diffuſa
ē ī coꝛdibꝫ nr̄is: p ſpm̄ ſcm̄ q̄ datꝰ eſt
nob̃. dñs aūt dilectoꝛibꝫ ſuis viſionē
ſuā repmittit dicēs Ioh. 14°. Qui dili-
git me diligēt̃ a p̄re meo. 7 ego diligā
eū. 7 manifeſtabo ei meipſū. vñ pꝫ ꝙ
grā q̄ ad finem diuine viſionis dirigit:
dilectionē dei cauſat in nobis.

Q̃ diuina gratia cauſat in nobis fidem. C L II

X h̃ aūt ꝙ diuina grā caritatē ī
nob̃ cauſat. neccīuꝫ ē ꝙ etiā in
nob̃ fides p grām cauſet̃. Mo
tus. n. q̄ p gratiā ī vltimū finem diri-
gimur eſt volūtariꝰ nō violētus ut ſ̄
oſtēſū ē. volūtariꝰ aūt motꝰ in aliqd eē
nō pōt niſi ſit cognitū. opoꝛtet igit̃ ꝙ
p gratiā ī nobis cognitio vltimi finis
pſtituat̃ ad h̃ ꝙ volūtarie dirigamur
in ipſū. h̃ aūt cognitio nō pōt eſſe ſm
aptā viſionē ī ſtatu iſto ut ſ̄ ꝓbatū ē.
opoꝛtet igitur ꝙ ſit cognitio p fidem.
Amp̄. in q̄libet cog̃ſcente modꝰ co-
gnitiōis ꝯſequit̃ modum ꝓpe nature.
vñ aliꝰ modus cognitiōis ē angeli. ho
minis 7 bruti aīalis ſm ꝙ eoꝝ nature
diuerſe ſūt ut ex pmiſſis pꝫ. ſꝫ homini

ad ꝯſequendū vltimū finē addit̃ aliq̄ pfectio ſup ꝓpziā nām.s.grã ut oñſū ē.oꝫ igit̃ ꝙ etiā ſup cognitionē nãlem hoīs addat̃ in eo aliq̄ cognitio que rationē nãlē excedat.7 hᷓ eſt cognitio fidei que ē de his q̄ nō videnť p rõnem nãlē. Itē.qñcūqꝫ ab aliq̄ agēte mouet̃ aliqd ad id qđ eſt ꝓpziū illi agenti.oꝫ ꝙ a pncipio ipſū mobile ſubdat̃ ipzeſſionibꝰ agētis i pfectiõe q̄ſi alienis 7 nō ꝓpzns ſibi q̄uſqꝫ fiãt ei ꝓpe i tmino motꝰ.ſicut lignū ab igne ꝓpo caleſit.7 ille calor non ē ꝓpziꝰ ligno ſ; pter nām ipſius.in fine aūt qñ iam lignū ignitū ē:fit ei calor ꝓpziꝰ 7 cõnaturalꝰ.7 ſilit̃ cū aliqs a magiſtro docet̃ oꝫ ꝙ a pncipio ꝯceptiões magiſtri recipiat nō q̄i eas p ſe itelligens ſ; p modū credulitatꝰ q̄i ſupra ſuā capacitatē exñtes.in fine aūt qñ iam edoctꝰ fuerit eas poterit itelligē.ſicut āt ex dictꝭ pꝫ auꝫ tāo dīne grē dirigimur i vltimū finē. vltimꝰ aūt finis ē mãifeſta viſio pꝫ e vitatis i ſeipſa ut ſ oñſū ē.oꝫ igit̃ ꝙ anteq̄ͣ ad iſtū finē veniat̃.itellectꝰ hoīs deo ſubdat̃ p modū credulitatis dīna grã hoc faciente. P.in pncipio huiꝰ opis poſite ſūt vtilitates ꝓpť q̄s neceſſariu;fuit dīnā vitatē hoībus p modū credulitatis ꝓponi. ex qbꝰ etiā ꝯcludi pōt ꝙ neciuꝫ fuit fidē eē dīne grē effectū i nobis. Hinc ē ꝙ apls dicit Eph.2°. Grā ſaluati eſtis p fidē.7 hᷓ nō ex vobis.dei.n.donū ē. P hoc aūt excludit̃ error pelagianoꝝ q dicebant ꝙ initiū fidei i nobis non erat a deo ſ; a nobis.

Q ꝫ dīna grã cauſat in nobis ſpem future beatitudinis. CLIII

X eiſdē etiā oñdi pōt ꝙ opoztet in nobis p grãm ſpem future btitudis cãri. Dilectio.n.q̄ ē ad alios ꝓuenit i hoīe ex dilectiõe hoīs ad ſeipſū in q̄ͣtū ad amicū aliqs ſe habet ſicut ad ſe.diligit āt aliqs ſeipſū inq̄ͣtū vult ſibi bonū ſicut aliū diligit inq̄ͣtū vult ei bonū.opoztet ḡ ꝙ hō p hᷓ ꝙ circa ꝓpziū bonū afficit̃ pducat̃ ad hoc ꝙ afficiat̃ circa bonū alteriꝰ.per hᷓ igit̃ ꝙ aliqs ab alio ſpat bonū:fit hoī via ut illū diligat a q̄ bonū ſpat ſm ſeipſum. diligit.n.aliqs ſm ſeipſū qñ diligens bonū eiꝰ vult etiā ſi nihil ei īde ꝓueniat.cū igit̃ p grãm gratū faciētē cauſet̃ i hoīe ꝙ deū ꝓpter ſe diligat.dñs fuit ut etiā p grãm hō ſpem de deo adipiſceret̃. amicitia vō q̄ q̄s aliū ſm ſe diligit 7 ſi non ſit ꝓpter ꝓpziā vtilitatē hꝫ tñ multas vtilitates ꝯſequētes ſm ꝙ vnꝰ amicoꝝ alteri ſubuenit ut ſibi ipſi.vñ oꝫ ꝙ cū aliqs aliū diligit et cognoſcit ſe ab eo diligi.ꝙ đ eo ſpem habeat.p grãm aūt ita ꝯſtituit̃ hō dei dilector ſm caritat̃ effectū ꝙ etiam inſtruit̃ p fidē ꝙ a deo pdiligat̃.ſm illud qđ hr̃.i.Ioh.4°.In hᷓ ē dilectio nō q̄i nos dilexerimꝰ deū ſ; qm̄ ipe prior dilexit nos.ꝯſeqt̃ igit̃ ex dono gratie ꝙ hō de deo ſpem habeat. ex quo etiā pꝫ ꝙ ſicut ſpes ē ppatio hoīs ad verā dei dilectionē.ita 7 ecõuerſo ex caritate hō i ſpe cõfirmat̃. Amp.in oī diligente cauſat̃ deſideriū ut vniat̃ ſuo dilecto inq̄ͣtū poſſibile ē.7 hinc ē ꝙ delectabiliſſimū ē amicis cõuiuē.ſi ḡ p grãm hō dei dilector ꝯſtituit̃.opoztet ꝙ i eo cauſet̃ deſideriū vniõis ad deū ſm ꝙ poſſibile ē. fides aūt que cauſat̃ ex gratia declarat poſſibilē eē vnionē hoīs ad deū ſm pfectā fruitionē in q̄ btitudo ꝯſiſtit.hꝰ igit̃ fruitionis deſideriū i hoīe ꝯſeqt̃ ex dei dilectiõe. ſed deſideriū rei alicuꝰ moleſtat animam deſiderātis niſi adſit ſpes de ꝯſequendo. ꝯueniens igit̃ fuit ut in hoībus in qbus dei dilectio 7 fides cauſat̃ p gratiam ꝙ etiam cauſet̃ ſpes future beatitudinis adipiſcēde. Itē.in his q̄ ordinant̃ ad aliquē finē deſideratum ſi aliq̄ difficultas emerſerit ſolatiū affert ſpes de fine ꝯſequēdo. ſicut amaritudinē medicine aliqs leuit̃ fert ꝓpter ſpem ſanitatis. in pceſſu aūt quo in beatitudinē tendimꝰ q̄ ē finis oīuꝫ deſideriorꝫ nr̃oꝝ multa difficilia iminent ſuſtinēda.nā vtus p quā ad beatitudinē itur circa difficilia eſt.ad hoc igit̃ ut leuiꝰ 7 ꝓmptiꝰ hō in btitudinem tenderet neceſſariū fuit ei ſpem de obtinēda beatitudine adhibē. P nullus mouet̃ ad finē ad quē eſtimat eē ipoſſibile puenire. ad hoc ḡ ꝙ aliqs pgat in finē aliquē opoztet ꝙ afficiat̃ ad finē illū tanq̄ͣ poſſibilē haberi. 7 hᷓ ē affectus ſpei. cū igit̃ p grãm hō dirigat̃ in vltimū finem beatitudinis neceſſariū fuit ut p grãm iprimeret̃ humano affectui ſpes de beatitudine cõſequenda. Hinc ē ꝙ dr̃.i.Pet.p°.Regenerauit nos i ſpem viuā i hereditatem imarceſſibilē ꝯſeruatam in celis. 7 Ro.8°.dr̃.Spe ſalui facti ſumus.

De donis grē grãd date. In q̄ 7 de diuinationibꝰ demonū. CLIIII

Uia vō ea que homo p ſe nō videt cognoſcere nō pōt niſi ea recipiat ab eo qui videt.fides aūt ē de his que nō videmꝰ.opoztet cognitionē fidei eoꝝ de qbꝰ eſt fides ab eo deriuari q ea p ſe videt. hic aūt deꝰ ē q ſeipſū pfecte cõprehendit 7 naturalit̃ ſuā eſſentiā videt. de deo enī fidem habemus.opoztet igitur ea que p fidem tenemꝰ:a deo i nos puenire.cū aūt que a deo ſūt ordine quodam agãt̃ ut ſ oſtenſū ē.i manifeſtatiõe eoꝝ que ſūt fidei ordinē quendā obſeruari opoztuit.s.ut qdā imediate a deo recipent. alij vō ab his.7 ſic p ordinē vſqꝫ ad vltimos. in qbuſcūqꝫ aūt ē aliqs ordo.opoztet ꝙ quāto aliqd ē ꝓpinquius pmo pncipio.tanto virtuoſiꝰ īueniat̃.qđ i hᷓ ordīe manifeſtatiõis dīne apparet. iuiſibilia enī quoꝝ viſio beatos facit de qbus fides eſt:pmo a deo reuelāt̃ angelis beatis p aptā viſionē ut ex ſ dictꝭ pꝫ.deinde angeloꝝ interueniēte officio manifeſtat qbuſdā hoībꝰ nō qdē p apertā viſionē ſ; p quandā certitudinē ꝓuenientē ex reuelatiõe dīna. q̄ qdē reuelatio fit qdā interiori 7 itelligibili lumīe mentē eleuante ad pcipiendū ea ad q̄ p lumē naturale itellectus ptingē nō pōt.ſicut.n.p lumē naturale itellectꝰ reddit̃ certus de his q̄ lumine illo cognoſcit ut de pmis pncipijs.ita de his q̄ ſupnaturali lumine apphendit certitudinē hꝫ. hec aūt certitudo neceſſaria ē ad hoc ꝙ alijs ꝓponi poſſint ea q̄ dīna reuelatione pcipiūt̃. nō.n.cū ſecuritate alijs pferimus de qbus certitudinē nō habemꝰ.cū pdicto aūt lumine mentē interiꝰ illuſtrante adſūt aliqñ in diuina reuelatione aliqua exteriora uel interiora cognitionis auxilia.utpote aliquis ſermo exteriꝰ ſenſibilit̃ auditꝰ q dīna vtute formet̃ aut p imaginationē iteriꝰ deo faciēte peceptus.ſiue etiā aliq̄ corpalit̃ viſa exterius a deo formata uel etiā interius i imaginatiõe deſcripta ex qbus homo p lumē interiꝰ mēti impſſū cognitionē accipit dīnoꝝ. vñ hꝰmodi auxilia ſine interiori lumīe ad cognitionem

dīnoꝝ nō ſufficiūt. lumen aūt īterius
ſufficit ſine iſtis. hec aūt īuiſibiliū dei
reuelatio ad ſapiām ptinet q̄ ꝓpe ē co
gnitio dīnoꝝ. ⁊ iō dr̄ Sap. 7°. ꝙ ſapien
tia dei p natiōes ī aīas ſcās ſe trāſfert.
neminē. n. diligit de⁹ niſi eū q cū ſapi-
entia inhabitat. ⁊ Eccl. 15°. dr̄. Imple-
uit eū dn̄s ſpū ſapīe ⁊ intellect⁹. Sꝫ qa
īuiſibilia dei p ea q̄ facta ſūt ītellecta
cōſpiciūt̄. p dīnā grām nō ſolū reue-
lant̄ hoīb⁹ dīna ſ etiā aliq̄ d reb⁹ crea
tis. qd ad ſciām ptinere videt̄. vn̄ dr̄
Sap̄. 7°. Ipſe dedit mihi horū que ſūt
ſciām verā ut ſciam diſpōnē orbis ter
raꝝ ⁊ vͤtutes elemētoꝝ. ⁊ 2° paralipo. p̄
dn̄s dixit ad Salomonē. Scīa ⁊ ſapīa
data ſūt tibi. Ea vͦo q̄ hō cog̊ſcit: in
noticiā alteri⁹ ꝓducē ꝯueniēt nō pōt
niſi p ſermonē. qa igit̄ illi q a deo re-
uelationē accipiūt ſm ordinē dīnitus
inſtitutū aliq̄s inſtruē debent. neceſ-
ſariū fuit ut etiā his gr̄a locutiōis da-
ret̄ ſm ꝙ exigeret vtilitaſ eoꝝ q erant
inſtruendi. vn̄ dr̄ Yſa. 50. Dn̄s dedit
mihi linguā eru. ut ſcīa ſuſtentarē eū
q lapſus ē vͤbo. ⁊ dn̄s diſcipulis dicit
Luce. 21°. Ego dabo vob̄ os ⁊ ſapīam
cui nō po. reſi. ⁊ ꝯdi. oēs aduerſa. vr̄i.
vn̄ ⁊ ꝓpt̄ h̄ etiā qn̄ oportuit p paucos
vͤitatē fidei ī diuerſis gētib⁹ p̄dicari:
inſtructi ſūt qdā ut linguis varijs lo-
q̄rent̄ ſicut dr̄ Act. 2°. Repleti ſūt oēs
ſpū ſcō ⁊ ceperūt loqui varijs linguis
ꝓut ſpūs ſcūs dabat eloq illis. Sed qa
ſermo ꝓpoſit⁹ ꝯfirmatiōe īdiget ad h̄
ꝙ recipiat̄ niſi ſit p ſe manifeſtus. ea
aūt q̄ ſūt fidei: ſūt hūane ratiōi īma-
nifeſta. neccīuꝫ fuit aliquid adhiberi q̊
ꝯfirmaret̄ ſermo p̄dicantiū fidē. non
aūt cōfirmari poterat p aliq̄ p̄ncipia rō-
nis p modū demōſtratiōis. cū ea que
ſūt fidei rōnē excedant. oportuit igit̄

aliquib⁹ indicijs cōfirmari p̄dicantiū
ſermonē. qb⁹ māifeſte oñderēt̄ h⁹mōi
ſermonē ꝓceſſiſſe a deo dū p̄dicantes
talia opārent̄ ſanando infirmos ⁊ ali-
as vͤtutes opando que nō poſſet face-
re niſi deus. vn̄ dn̄s diſcipulos ad p̄-
dicādū mittens dixit Math. 10°. Infir-
mos curate. mortuos ſuſcitate. lepſos
mūdate. demones eijcite. ⁊ Mar. vlt.
dr̄. Illi aūt ꝓfecti predicauerūt vbiqꝫ
dn̄o coopante ⁊ ſermonē confirmāte
ſequētib⁹ ſignis. Fuit aūt ⁊ ali⁹ ꝯfir-
matiōis modus ut dū p̄dicatores ve-
ritatis vera īuenirent̄ dicē d occultis
q̄ poſtmodū manifeſtari pn̄t: eis cre-
deret̄ vera dicentib⁹ d his q̄ hoīes ex-
periri nō pn̄t. vn̄ neceſſariū fuit donū
ꝓphie p qd futura ⁊ ea q̄ coīter hoīes
latent: deo reuelāte poſſent ꝯgnoſcē
⁊ alijs indicare: ut ſic dū in his īueni-
rēt̄ vera dicē. in his q̄ ſūt fidei eis cre
deret̄. vn̄ apl's dicit. 1. ad Cor. 14°. Si aūt
oēs ꝓphetēt: intret aūt qs infidel' ul'
idiota. ꝯuīcit̄ ab oīb⁹. diiudicatur ab
oīb⁹. occulta. n. cordis eius manifeſta
fiūt. ⁊ ita cadēs ī faciē adorabit deū ꝓ-
nūcians ꝙ deus vere ī uob̄ ſit. nō aūt
p hoc ꝓphie donū ſufficiens teſtimo-
niū fidei adhiberet̄ niſi eēt de his q a
ſolo deo cognoſci pn̄t ſicut ⁊ miracula
talia ſūt ꝙ ſolus deus ea poteſt opari.
h⁹mōi aūt p̄cipue ſūt ī reb⁹ inferiori-
bus occulta cordiū q̄ ſolus de⁹ cog̊ſcē
pōt ut ſ̄ dn̄ſū ē. ⁊ fut̄a ꝯtīgētia q̄ etiā
ſoli dīne cognitiōi ſubſūt. quia ea in
ſeipſis videt cū ſint ei pn̄tia rōne ſue
eternitatis ut ſ̄ dn̄ſū ē. pn̄t tn̄ aliq̄ fut̄a
ꝯtingētia etiā ab hoīb⁹ p̄cognoſci nō
qdē inq̄ꝫtū futura ſūt ſ inq̄ꝫtū ī cauſis
ſuis p̄exiſtūt. qbus cognitis ul' ſm ſe-
ipas uel p aliq̄s effect⁹ eaꝝ māifeſtos
que ſigna dicūt̄ d aliqbus effectibus

futuris pōt ab hoīe p̄cognitio haberi
ſicut medic⁹ p̄cog̊ſcit mortē uel ſani-
tatē futurā ex ſtatu vͤtutis nālis quā
cog̊ſcit pulſu. vrina ⁊ h⁹mōi ſignis.
h⁹mōi aūt cognitio futurorū partim
qdē certa ē. parti qdē incerta. ſūt enī
qdā cauſe p̄exiſtētes ex qb⁹ futuri ef-
fect⁹ ex neccītate cōſequūt̄. ſicut p̄exi-
ſtente ꝯpōne ex ꝯrarijs ī aīali. ex neceſ-
ſitate ſeqt̄ mors. Quibuſdā vͦo cauſis
p̄exn̄tib⁹ ſequūt̄ futuri effect⁹ nō ex
neccītate ſ ut frequēt̄. ſicut ex ſemine
hoīs in matricē ꝓiecto ut in pluribus
ſeqt̄ hō pfectus. qn̄qꝫ tn̄ monſtra ge-
nerāt̄ ꝓpter aliqd īpedimētū ſupue-
niens opatiōi nālis vͤtut. pmozu igit̄
effectuū p̄cognitio certa habet̄. horū
aūt q̄ poſteri⁹ dicta ſūt non ē p̄cogni-
tio infallibilit̄ certa. p̄cognitio autē q̄
de futuris habet̄ ex reuelatiōe diuina
ſm grām ꝓphetalē ē oīo certa ſicut ⁊
dīna p̄cognitio ē certa. nō. n. de⁹ p̄co-
gnoſcit fut̄a ſolū ꝓut ſūt ī ſuis cauſis
ſ īfallibilit̄ ſm ꝙ ſūt ī ſeipſis ſicut ſu-
peri⁹ dn̄ſū ē. vn̄ ⁊ cognitio ꝓphetica p
eūdē modū dat̄ hoī de futuri cū certi-
tudīe pfecta. nec tn̄ h̄ certitudo repu-
gnat ꝯtingētie futorū ſicut nec certi-
tudo ſcīe dīne ut ſ̄ dn̄ſū ē. Reuelant̄
tn̄ aliqn̄ aliq futuri effectus ꝓphetis
nō ſm ꝙ ſūt ī ſeipſis ſ ſm ꝙ ſūt ī cau-
ſis ſuis. ⁊ tūc nihil ꝓhibet ſi cauſe īpe-
diant̄ ne ꝑueniant ad ſuos effect⁹ qn
etiā ꝓphetie p̄nūciatio īmutet̄. ſicut
Yſaias ꝓphetauit Ezechie egrotanti.
Diſpone domui tue qa morieris ⁊ nō
viues. q tn̄ ſanat⁹ ē. ⁊ Jonas ꝓpheta
p̄nūciauit ꝙ poſt q̄draginta dies Ni-
niue ſubuerteret̄. nec tn̄ eſt ſubuerſa.
prenūciauit enī Yſaias mortē futurā
Ezechie ſm ordinē diſpōnis corpis ⁊
aliaꝝ cāꝝ inferioꝝ ad iſtū effectum. ⁊

Jonas ſubuerſionē Niniue ſm exigē
tiam meritoꝝ. vtrobiqꝫ tn̄ alit̄ euenit
ſm opationē dei liberantis ⁊ ſanātis.
Sic igit̄ ꝓphica denūciatio de futuri:
ſufficiēs ē fidei argumētū. qa lꝫ hoīes
aliq̄ de futuris p̄cognoſcāt nō tn̄ d fu
turis ꝯtingētib⁹ ē p̄cognitio cū certi-
tudine. ſicut ē p̄cognitio ꝓphie. ⁊ ſi. n.
aliqn̄ fiat ꝓphe reuelatio ſm ordinē
cāꝝ ad aliquē effectū. ſil' tn̄ uel poſtea
fit eidē reuelatio de euētu futi effect⁹
qualit̄ ſit īmutand⁹ ſicut Yſaie reuela
ta fuit ſanatio Ezechie. ⁊ Jone libera-
tio Niniuitarū. Maligni autē ſpūs
vͤitatē fidei corrūpe molientes: ſicut
abutūt̄ opatione miraculorū ut erro-
rem inducāt ⁊ argumentū vere fidei
debilitēt tn̄ nō vere miracula faciēdo
ſ ea q̄ hoībus miraculoſe apparēt ut ſ̄
dn̄ſū eſt. ita etiā abutūt̄ ꝓphica ꝓnū-
ciatiōe nō qdē vere ꝓphetādo ſ p̄nū-
ciando aliq ſm ordinē cāꝝ hoī occul-
taꝝ ut videāt̄ fut̄a p̄cog̊ſcē ī ſeipis. ⁊
lꝫ ex cauſ nālib⁹ effect⁹ ꝯtigētes ꝓue
niāt. p̄dicti tn̄ ſpūs ſubtilitate ītellec
tus ſui magꝭ pn̄t cognoſcē q̄ꝫ hoīes. qa
cog̊ſcūt qn̄ ⁊ q̄lit̄ effectus nāliū cāꝝ
īpediri poſſint. ⁊ iō in p̄nūciando fu-
tura mirabiliores ⁊ veraciores appa-
rent q̄ꝫ hoīes quātūcūqꝫ ſciētes. inter
cauſas aūt nāles ſupme ⁊ a cognitiōe
nr̄a magis remote ſunt vires celeſtiū
corporū q̄s p̄dictis ſpiritib⁹ cognitas
eē ſm ꝓpetatē ſue nāe ex ſupioribus
pꝫ. cū g̊ oīa inferiora corpa ſm vires ⁊
motū ſupiorū corpoꝝ diſponant̄. pn̄t
p̄dicti ſpūs multo magꝭ q̄ꝫ aliqs aſtro
logus prenūciare ventos ⁊ tēpeſtates
futuras. corruptiōes aeris ⁊ alia hui⁹-
mōi q̄ circa mutatōes īterioꝝ corpoꝝ
accidūt ex motu ſupioꝝ corpoꝝ cara.
⁊ lꝫ celeſtia corpa ſup ꝑtē intellectiuā

aīe directe nō poſſint iprimē ut ſ͂ dīcſū ē. plimū tñ ſequūt̄ impet⁹ paſſionū ⁊ inclinatiões corꝑales in q̄s efficatiā habē celeſtia corꝑa māifeſtū ē. ſolū.n ſapientū q̄rū paru⁹ numer⁹: eſt hui⁹modi paſſionibus obuiare. ⁊ inde eſt ꝙ etiā ꝺ actibus hoīuꝫ multa p̄dicere pn̄t lꝫ q̄nqꝫ ⁊ ipſi in p̄nūciando defici ant ꝓpt̄ arbitrij libtatē. Ea ꝺo q̄ p̄cognoſcūt· p̄nūciant qdē nō mentē illuſtrando ſicut ī reuelatiōe dīna. non.n eoꝝ intentio ē ut mens hūana pficiat̄ ad ꝟitatē cogſcendā· ſ; magꝫ ꝙ a veritate auertat̄. p̄nūciant aūt q̄nꝫ quidē ſꝫm imaginatiōis īmutatiōnē uł ī dormiēdo· ſicut cū ꝑ ſomnia aliquoꝝ futuroꝝ indicia mōſtrāt· ſiue etiā vigilando ſicut ī arepticis ⁊ freneticis pꝫ q aliqua futura p̄nūciant. aliqñ ꝺo ꝑ aliqua exterioꝛa indicia ſicut ꝑ mot⁹ et garritus auiū ⁊ per ea que apparēt in extis animaliū. ⁊ ī punctoꝝ quoꝛūdā deſcriptiōe ⁊ in ſilib⁹ q̄ ſoꝛte qdā fieri vident̄. aliqñ aūt viſibilit̄ apparēdo ⁊ ſermone ſenſibili p̄nūciādo fut̄a. Et lꝫ hoꝛū vltimū manifeſte ꝑ malignos ſp̄us fiat· tñ alia qdā reducē conant̄ ī aliq̄s cās nāles. dicūt.n. ꝙ cū corp⁹ celeſte moueat ad aliq̄s effectus ī iſtis īferioꝛib⁹: ex eiuſdē corꝑis īpreſſiōe in aliqb⁹ reb⁹ illi⁹ effectus ſigna q̄daꝫ apparent. celeſtē.n. īpreſſionē diuerſe res diuerſimode recipiūt. ſꝫm hoc ḡ dicūt ꝙ īmutatio que fit a corꝑe celeſti in aliqua re pōt accipi ut ſignū īmutatiōis alteri⁹ rei. ⁊ iō dicūt ꝙ motus q ſunt p̄ter deliberationē rōnis· ut viſa ſomniantiū ⁊ eoꝝ q ſūt mente capti ⁊ mot⁹ ⁊ garritus auiū ⁊ deſcriptiones pūctoꝝ cū qs non deliberat q̄t pūcta debeat ſcribē: ſequūt̄ impꝛeſſionē corꝑoꝛis celeſtis. ⁊ iō dicūt ꝙ h⁹ pn̄t eſſe ſigna effectuū futuroꝝ q ex motu celi cauſant̄. Sed qa h̄ modicā rationē hꝫ: magis eſtimādū ē ꝙ p̄nūciatiōes que ex hui⁹mōi ſignis fiūt· ab aliq̄ intellectuali ſub̄a oꝛiginē habeant: cui⁹ ꝟtute diſponūt̄ p̄dicti mot⁹ p̄ter deliberationē exiſtētes ſꝫm ꝙ ꝯgruit obſeruatiōi futuroꝝ. Et lꝫ q̄nqꝫ h̄ diſponant̄ volūtate dīna miſterio bonoꝝ ſp̄uuꝫ qa ⁊ a deo mlta ꝑ ſōnia reuelāt̄ ſicut Pharaōi ⁊ Nabuchodonoſoꝛ. ⁊ ſoꝛtes q̄ mittūt̄ ī ſinu q̄nqꝫ etiā a dn̄o ꝑpant̄ ut Salomon dic. tñ plerūqꝫ ex opatione ſpirituū malignoꝝ accidūt ut ⁊ ſancti doctoꝛes dicūt· et etiā ipſi gentiles cenſuerūt. dicit.n. maximus Valerius ꝙ obſeruatio augurioꝛū ⁊ ſomnioꝝ ⁊ h⁹modi: ad religionē ꝑtinēt qua idola colebāt̄. ⁊ iō ī veri lege ſimul cū idolatria h̄ oīa ꝓhibebātur. dr̄.n. Deut°. 18°. Ne imitari velis abominatiōes illaꝝ gentiū q̄ .s. idolis ſeruiebāt. nec īueniat̄ ī te q luſtret filiū ſuū aut filiā ducēs ꝑ ignē. aut q arioloſ ſciſcitet̄ aut obſeruet ſomnia atqꝫ auguria: ne ſit maleficus· nec incātatoꝛ· neqꝫ phitones cōſulat nec diuinos ⁊ q̄rat a moꝛtuis ꝟitatē. Atteſtat̄ aūt p̄dicationi fidei ꝓphetia ꝑ aliū modū inq̄ntū .s. aliqua fide tenēda p̄dicātur q̄ tempoꝛalit̄ agūt̄. ſicut natiuitas xp̄i paſſio ⁊ reſurrectio ⁊ h⁹mōi. ⁊ ne h⁹modi: ficta a p̄dicantib⁹ eſſe credant̄ aut caſualit̄ eueniſſe: oſtendūt̄ longe añ ꝑ ꝓphas p̄dicta. vñ ap̄ls dic Ro. p̄° Paulus ſeru⁹ Jh̄u xp̄i vocat⁹ ap̄ls ſegregat⁹ in euāgeliū dei qꝺ ante ꝓmiſerat ꝑ ꝓphas ſuos ī ſcripturis ſanctis de filio ſuo q factus ē ei ex ſemīe Dauid ſꝫm carnē. P⁹ gradū autē illoꝝ q īmediate reuelationē a deo recipiūt: ē neceſſari⁹ ali⁹ gr̄e gradus. Quia enī hoīes reuelatōꝫ a deo accipiūt nō ſolū ꝓ ꝑn̄ti tꝑe ſ; etiā ad inſtructionē dīuꝫ futuroꝝ· necc̄iuꝫ fuit ut nō ſolū ea q̄ ipſis reuelant̄ ſermone narrarent̄ pn̄tib⁹ ſ; etiā ſcriberent̄ ad inſtructionē futuroꝝ. vñ ⁊ opoꝛtuit aliq̄s eē q hui⁹mōi ſcripta int̄pꝛetarēt̄ qꝺ dīna gr̄a eē oꝫ ſicut ⁊ ipſa reuelatio ꝑ gr̄am dei fuit. vñ ⁊ Gen̄. 40. dr̄. Nūquid nō dei eſt int̄pꝛetatio? Seq̄t̄ aūt vltim⁹ ḡd⁹ eoꝝ .s. q ea q̄ aliis ſūt reuelata ⁊ ꝑ alios int̄p̄tata fidelit̄ credūt. h̄ aūt dei donū eē ſupi⁹ dn̄ſū ē. Quia ꝺo ꝑ malignos ſp̄us aliq̄ ſiłia fiūt his qb⁹ fides cōfirmat̄ tam in ſignoꝝ opatiōe q̄ꝫ ī futuroꝝ reuelatōe ut ſ͂ dictū ē: ne ꝑ hui⁹mōi hoīes decepti mēdacio credāt· neceſſariū ē ut adiutoꝛio dīne gr̄e īſtruant̄ de h⁹mōi ſpiritib⁹ diſcerndis ſꝫm ꝙ dr̄. i. Joh. 4°. Nolite dī ſp̄ui credē ſ; ꝓbate ſp̄us ſi ex deo ſunt. hos aūt gr̄e effect⁹ ad īſtructiōꝫ ⁊ ꝯfirmationē fidei oꝛdīatos ap̄ls enumerat. i. ad Cor. 12°. dicēs. Alij ꝑ ſp̄m dat̄ ſermo ſapīe. alij aūt ſermo ſcīe ſꝫm eūdē ſp̄m. alteri fides ī eodē ſp̄u. alij gr̄a ſanitatū in vno ſp̄u. alij opatio ꝟtutū. alij ꝓphetia. alij diſcretio ſpirituuꝫ. alij genera līguaꝝ. alij int̄pꝛetatio ſmonū. P̄ h̄ aūt excludit̄ erroꝛ q̄rūdā manicheoꝝ qui dicūt coꝛpoꝛalia miracula nō eſſe a deo facta. Simul etiā excludit̄ eoꝛū erroꝛ q̄ ꝺtuꝫ ad h̄ ꝙ dicūt ꝓphas nō eē ſp̄u dei locutos. Excludit̄ etiā erroꝛ Priſcille ⁊ Mōtani q dicebāt ꝓphetas tanq̄ arepticios nō ītellexiſſe que loq̄bant̄· qꝺ dīne reuelatiōi non congruit ſꝫm quā mens p̄ncipali⁹ illuminat̄. In p̄miſſis aūt gr̄e effectib⁹ ꝯſiderāda ē q̄dā dr̄ia. nā ⁊ ſi dīb⁹ gr̄e nomen ꝯpetat qa ḡtis abſqꝫ p̄cedēti merito ꝯferūt̄. ſolus tñ dilectiōis effect⁹ vlteri⁹ nomē gr̄e meret̄ ex h̄ ꝙ gratū deo facit. dr̄.n. ꝓ°. 8°. Ego diligentes me diligo. vñ fides ⁊ ſpes ⁊ alia q̄ ad fidē oꝛdinant̄ pn̄t eē ī pctōꝛib⁹ q non ſūt deo grati. ſola aūt dilectio ē ꝓpꝛiū donū iuſtoꝝ. Quia q manet ī caritate ī deo manet ⁊ deus ī eo ut dr̄. i. Joh. 4°.

Eſt aūt ⁊ alia dr̄ia ī p̄dictis effectib⁹ gr̄e ꝯſideranda. nā qdā eoꝝ ſūt ad totam vitam hoīs neceſſarij utpote ſine qb⁹ ſalu⁹ eē nō pōt· ſicut credē· ſperare· diligē. ⁊ p̄ceptis dei obedire. ⁊ ad hos effectus nccē ē habituales q̄ſdam pfectiōes hoīb⁹ īeſſe ut ſꝫm eas agere poſſint cū fuerit tēpus. Alij ꝺo effect⁹ ſūt neceſſarij nō ꝑ totā vitam ſ; certis tꝑib⁹ ⁊ locꝭ· ſicut facē miracula· p̄nūciare fut̄a ⁊ h⁹modi. ⁊ ad hos nō dant̄ habituales pfectiōes. ſ; īpꝛeſſiones q̄dā fiūt a deo q̄ ceſſant actu ceſſante. ⁊ eas oꝫ iterari cū actuſ iterari fuerit oppoꝛtunū· ſicut ꝓphe in q̄libet reuelatiōe nouo lumīe illuſtrant̄. ⁊ in qualibet miraculoꝝ opatione oꝫ adeſſe nouam efficatiā dīne ꝟtutis.

Q̄ homo indiget auxilio gr̄e ad pſeuerandum in bono. CLV

INdiget etiā hō dīne gr̄e auxilio ad h̄ ꝙ pſeueret ī bono. Oē.n qꝺ de ſe ē variabile ad h̄ ꝙ figat̄ in vno indiget auxilio alicui⁹ mouēt īmobilis. hō.n. variabilis ē ⁊ de malo in bonū ⁊ ꝺ bono in malū. ad hoc igit̄ ꝙ īmobilit̄ pſeueret ī bono qꝺ ē pſeuerare: indiget auxilio dīno. Ad h̄. ad illud qꝺ excedit vires liberi arbitrii indiget hō auxilio dīne gr̄e. ſ; ꝟt⁹ liberi arbitrij nō ſe extēdit ad hūc effectū q ē pſeuerare finalit̄ ī bono· qꝺ ſic pꝫ. ꝑtās.n. liberi arbitrij ē reſpectu

eoꝝ q̄ ſub electiōe cadūt. qꝺ āt eligit̄
ē aliqꝺ ꝑticulare oꝑabile. ꝑticulare āt
oꝑabile ē qꝺ ē hic ⁊ nūc. qꝺ igit̄ cadit
ſub ꝑtāte liberi arbitrij eſt aliquid ut
nūc operandū. ꝑſeuerare aūt nō dicit
aliqd ut nūc oꝑabile ſ₃ continuationē
oꝑatiōis ꝑ totū tēpus. iſte igit̄ effect⁹
q ē ꝑſeuerare ī bono ē ſuꝑ ꝑtātē liberi
arbitrij. indiget igit̄ hō ad ꝑſeuerādū
ī bono: auxilio diuine gr̄e. Amp̄. l₃ hō
ꝑ volūtatē ⁊ libeꝝ arbitriū ſit dn̄s ſui
act⁹. nō tn̄ ē dn̄s ſuaꝝ nāliū potētiaꝝ.
⁊ idō l₃ liber ſit ad volendū uel ad non
volendū aliqd. nō tn̄ volēdo facē pōt
ꝙ volūtas in eo ꝙ vult ad id qꝺ vult
uel eligit īmobilit̄ ſe hēat. h̄ aūt req-
rit̄ ad ꝑſeuerātiā ut. s. volūtas in bo-
no īmobilit̄ ꝑmaneat. ꝑſeuerātia igit̄
nō ē in ꝑtāte liberi arbitrij. oꝫ igit̄ ad-
eſſe hoī auxiliū diuine gr̄e ad h̄ ut ꝑſe-
ueret. P̄. ſi ſūt ꝑla agētia ſucceſſiue
q̊ꝝ. s. vnū agat p⁹ actionē alteri⁹. ↄti-
nuitas actionis iſtoꝝ non pōt cāri ex
aliq̄ vno iſtoꝝ. q̄a nullū eoꝝ ſꝑ agit.
nec ex oībꝫ q̄a nō ſimul agūt. vn̄ oꝫ ꝙ
cauſet̄ ab aliq̊ ſuꝑiori qꝺ ſꝑ agat ſicut
ph̄s ꝓbat ī 8° phicoꝝ ꝙ ↄtinuitas ge-
nerationis ī aīalibꝫ cāt̄ ab aliq̊ ſuꝑiori
ſempit̄no. ponamus aūt aliquē ꝑſeue
rantē ī bono. ī eo igit̄ ſūt multi mot⁹
liberi arbitrij tēdentes ī bonū ſibi in-
uicem ſuccedētes vſq₃ ad finē. h⁹ igit̄
cōtinuatiōis boni qꝺ ē ꝑſeuerātia nō
pōt eē cā aliq̄s iſtoꝝ motuū. q̄a null⁹
eoꝝ ſꝑ durat. nec oēs ſimul. q̄a cū nō
ſil' ſūt: non pn̄t ſil' aliqd cāre. relinqt̄
ḡ ꝙ iſta ↄtinuatio cauſet̄ ab aliq̊ ſupe
riori. indiget igit̄ hō auxilio ſuꝑioris
gr̄e ad ꝑſeuerādū ī bono. Itē. ſi ſint
multa ordīata ad vnū finē: tot⁹ ordo
eoꝝ q̊uſq₃ ꝑuenerit ad finē ē a p̊ agen
te dirigēte ī finē. ī eo aūt q ꝑſeuerat ī
bono ſūt multi mot⁹ ⁊ multe actiōes

ꝑtingentes ad vnū finē. oꝫ igit̄ ꝙ tot⁹
ordo iſtoꝝ motuū ⁊ actionū cauſetur
a p̊ dirigēte ī finē. dn̄ſū ē aūt ꝙ ꝑ au-
xiliū diuine gr̄e dirigūt̄ in vltimū finē.
igit̄ ꝑ auxiliū diuine gr̄e ē totus ordo ⁊
ↄtinuatio bonoꝝ opeꝝ in eo q ꝑſeue-
rat ī bono. Hinc ē ꝙ dr̄ ad Phil. p̊.
Qui cepit ī uob op⁹ bo. ꝑfi. vſq₃ ī diē
Ih̄u xp̄i. ⁊ .i. Pet. vlt. De⁹ oīs gr̄e q
vo. nos ī et. glo. ſuā mo. paſ. ip̄e ꝑfici-
et ↄfir. ſolidabitq₃. Inueniūt̄ etiā ī ſa
cra ſcriptr̄a multe orōnes qbꝫ a deo pe
tit̄ ꝑſeuerātia. ſicut ī p̊s. Perfice greſ-
ſus me. ī ſe. tu. ut nō mo. ve. me. Et. z
ad Theſſal. z°. Deus pr̄ nr̄ exhor. cor.
vr̄a. ⁊ ↄfir. ī oī ope ⁊ ſer. bono. hec etiā
ipſā ī orōne dn̄ica petit̄ maxie cū dr̄:
adueniat regnū tuū. nō. n. nob̄ adue-
niet regnū dei: niſi ī bono fuerim⁹ ꝑ-
ſeuerātes. deriſoriū āt eēt aliqd a deo
ꝑetē cui⁹ ip̄e dator nō eēt. eſt igit̄ ꝑſe-
uerātia hoīs a deo. P h̄ aūt excludit̄
error pelagianoꝝ q dixerūt ꝙ ad ꝑſe-
uerādū ī bono ſufficit hoī libeꝝ arbi-
triū nec ad h̄ indiget auxilio gr̄e. Sci
endū tn̄ ē ꝙ cū ille q gr̄am h₃ petat a
deo ut ꝑſeueret ī bono. ſicut liberū ar-
bitriū nō ſufficit ad iſtū effectū q ē ꝑ-
ſeuerare in bono ſine exteriori dei auxi-
lio. ita nec ad h̄ ſufficit aliq̄s habit⁹ no
bis infuſus. habit⁹. n. q nob̄ infūditur
diuinit⁹ ſ₃m ſtatū pn̄tis vite nō aufert
a libero arbitrio totalit̄ mobilitatē ad
malū l₃ ꝑ eos libeꝝ arbitriū aliqualit̄
ſtabiliat̄ ī bono. ⁊ idō cū dicim⁹ hoīem
indigē ad ꝑſeuerandū finalit̄ auxilio
gr̄e: nō ītelligim⁹ ꝙ ſuꝑ gr̄am hitualē
ꝑri⁹ īfuſam ad bn̄ oꝑandū: alia deſuꝑ
infūdat̄ ad ꝑſeuerandū. ſ₃ ītelligim⁹ ꝙ
habit̄ oībꝫ hitibꝫ ꝯtuid adh̄ īdiget hō
diuine ꝓuidētie auxilio exti⁹ gubāntē.

Q̄ ille qui decidit a gr̄a ꝑ pctm̄ pōt
iterū ꝑ gr̄am reparari. CLVI

Ex his aūt apparet ꝙ ꝑ auxiliū
gr̄e hō etiā ſi nō ꝑſeuerauerit ſ₃
ī pctm̄ ceciderit pōt reꝑari ad
bonū. Eiuſdē. n. ꝟtutis ē ↄtinuare ſa-
lutē alicui⁹ ⁊ interruptā reꝑare. ſicut. n
ꝑ ꝟtutē nālē ↄtinuat̄ ſanitas ī corꝑe:
ita ꝑ eādē ꝟtutē nālē ſanitas interru-
pta reꝑat̄. hō āt ꝑſeuerat ī bono: auxi
lio diuine gr̄e ut dn̄ſū ē. igit̄ ſi per pctm̄
lapſus fuerit: eiuſdē gr̄e auxilio poterit
reꝑari. Adh̄. agens qꝺ reqrit diſpo
ſitionē ī ſubō pōt ſuū effectū īprimē
in ſubm̄ q̄litcūq₃ diſpoſitū. ⁊ ꝓpt̄ hoc
de⁹ q in agēdo nō reqrit ſubm̄ diſpoſi
tū pōt abſq₃ diſpōne ſubi formā nālē
īducē. utpote dū cecū illumiat ⁊ mor
tuū viuificat ⁊ ſic de ſilibꝫ. ſ₃ ſicut nō
reqrit diſpōnē nālē ī ſubō corꝑeo. ita
nō reqrit meritū ī volūtate ad gr̄am
ↄferendā q̄a ſine meritis dat̄ ut dn̄ſū
ē. ḡ gr̄am ḡtū facientē ꝑ quā pctā tol-
lunt̄ deus alicui ↄferre pōt etiā p⁹ꝙ a
gr̄a cecidit ꝑ pctm̄. Amp̄. h̄ ſola hō
recuꝑare amiſſa nō pōt q̄ ꝑ gnātiōꝫ ei
adueniūt ſicut potētias nāles ⁊ mem-
bra eo ꝙ hō nō pōt iteꝝ gnāri. auxiliū
aūt gr̄e dat̄ hoī non ꝑ gnātionē ſ₃ p⁹ꝙ
iā ē. pōt igit̄ p⁹ amiſſionē gr̄e ꝑ pctm̄
iterū reꝑari ad pctā delēda. Itē. gr̄a
ē q̄dā habitualis diſpō in aīa ut dn̄ſū
ē. ſ₃ habit⁹ acqſiti ꝑ act⁹ ſi amittāt̄ pn̄t
iteꝝ reacqri ꝑ act⁹ ꝑ quos acqſiti ſūt.
multo igit̄ magꝭ gr̄a deo diūgens ⁊ a
pctō liberās ſi amittat̄: diuina oꝑatiōe
reꝑari pōt. P̄. ī opibꝫ dei nō ē aliqd
fruſtra ſicut nec ī opibꝫ nāe. h̄. n. ⁊ nā
h₃ a deo. fruſtra āt aliqd moueret̄ niſi
poſſet ꝑuenire ad finē mot⁹. neceſſe ē
ḡ qꝺ natū ē moueri ad aliquē finē: ſit
poſſibile venire ī illū finē. ſ₃ hō poſtꝙ
ī pctm̄ cecidit q̄diu ſtatus h⁹ vite du
rat remanet ī eo aptitudo ut moueat̄
ad bonū cui⁹ ſigna ſūt deſideriū de bo

no ⁊ dolor de malo q̄ adh̄ ī hoīe rema
nēt p⁹ pctm̄. eſt igit̄ poſſibile hoīeꝫ p⁹
pctm̄ iterū redire ad bonū qꝺ gr̄a in
hoīe oꝑat̄. Amp̄. nl'a potētia paſſiua
īuenit̄ in rerū nā q̄ nō poſſit reduci in
actū ꝑ aliquā potentiā actiuā nālem.
mlto igit̄ min⁹ ē aliq̄ potētia ī aīa hu-
mana q̄ nō ſit reducibil' ī actū ꝑ potē
tiā actiuā diuinā. manet aūt in aīa hūa-
na etiā p⁹ pctm̄ potētia ad bonū. q̄a ꝑ
pctm̄ nō tollūt̄ potētie nāles qb⁹ aīa
ordinat̄ ad ſuū bonū. pōt igit̄ ꝑ diuinā
potētiā reꝑari ī bono. ⁊ ſic auxilio gr̄e
hō pōt ↄſeq remiſſionē pctōꝝ. Hinc ē
ꝙ dr̄ Yſa. p̊. Si fuerīt pctā vr̄a ut coc.
q̄ nix deal. ⁊ ꝓ. x°. Uniuerſa deli. oꝑit
ca. h̄ etiā q̄tidie a dn̄o nō fruſtra pe-
tim⁹ dicētes: dimitte nob̄ debita nr̄a.
P h̄ aūt excludit̄ error nouacianoꝝ
qui dixerūt ꝙ ꝺ pctīs q̄ hō p⁹ baptiſ-
mū peccat: hō veniā cōſequi nō pōt.

Q̄ hō a peccato liberari non pōt
niſi ꝑ gratiam. CLVII

Ex eiſdē etiam ondi pōt ꝙ hō a
pctō mortali reſurgere nō pōt
niſi ꝑ gratiā: P pctm̄. n. morta
le hō ab vltīo fine auertit̄. ī vltimū āt
finē hō nō ordinat̄ niſi ꝑ gr̄am. ꝑ ſolā
igit̄ gr̄am homo pōt a pctō reſurgere.
Adh̄. offenſa nō niſi ꝑ dilectionem
tollit̄. ſ₃ ꝑ pctm̄ mortale hō offenſam
dei incurrit. dr̄. n. ꝙ deus pctōres odit
inq̄tū vult eos priuare vltīo fine quē
his q̊s diligit ꝓꝑat. nō ḡ hō pōt a mor
tali pctō reſurgē niſi ꝑ gr̄am ꝑ quam
fit q̄dā amicitia int̄ deū ⁊ hoīeꝫ. Ad h̄
etiā īduci pn̄t oēs rōnes ſuꝑi⁹ poſite
de gr̄e necitate. Hinc ē ꝙ dr̄ Yſa. 43°.
Ego ſū ipſe q deleo iīqtates tuas ꝓpt̄
me. ⁊ ī p̊s. Remiſiſti iīqtatē pleb̄ tue:
operuiſti oīa pctā eoꝝ. P h̄ āt excludit̄
error pelagianorū qui dixerūt hoīem
poſſe a pctō reſurgē ꝑ liberū arbitriū.

Qualit̄ hō a pctō libꝫat̄. CLVIII

Via ūo hō nō pōt ad vnū oppoſitoꝝ redire niſi recedat ab alio. ad hͦ ꝙ hō auxilio gr̄e ad ſtatū rectitudīs redeat nccīu̾ ē ꝙ a pctō p qd̄ a rectitudīe declinauerat recedat. ꝛ qa hō ī vltimū finē dirigit̄ ꝛ ab eo auertit̄ pcipue ꝑ voluntatē. nō ſolū nccīu̾ ē ꝙ hō exterioꝛi actu a pctō recedat peccare deſinēs ſ etiā ꝙ recedat volūtate ad hͦ ꝙ p grām a pctō reſurgat. volūtate aūt hō a pctō recedit dū ꝛ de ꝑterito penitet ꝛ futuꝝ vitare ꝓponit. nccīu̾ ē igit̄ ꝙ hō a pctō reſurgēs ꝛ d̄ pctō ꝑtito pēiteat ꝛ futa vitare ꝓponat. ſi. n. hō n̄ ꝓponēt deſiſtē a pctō non eſſet pctm̄ ſm ſe ꝯriū volūtati. ſi ūo vellet deſiſtē a pctō nō tn̄ dolēt de pctō ꝑtito. nō eſſet illud idē pctm̄ qd̄ fecit: ꝯriū volūtati. eſt aūt ꝯriꝰ motꝰ q̄ ab aliq̄ recedit̄: motui q̄ ad illud ꝑuenit̄. ſicut dealbatio ꝯria ē denigrtiōi vn̄ oꝫ ꝙ p ꝯria volūtaſ recedat a pctō his p que i pctm̄ iclinata fuit. fuit aūt iclinata i pctm̄ p app̄etitū ꝛ delectatoꝫ circa res iferioꝛes. oꝫ igit̄ ꝙ a pctō recedat per aliq̄ penalia qb̄ affligat̄ p hͦ ꝙ peccauit. ſicut. n. p delectationē tracta fuit volūtas ad ꝯſenſū pcti. ſic p penas ꝯfirmat̄ i abominatiōe pcti. Itē videmꝰ ꝙ etiam bruta aīalia a maximis voluptatib̄ retrahunt̄ p doloꝛes verberū. oꝫ eū q de pctō reſurgit non ſolū deteſtari pctm̄ ꝑteritū ſ etiā vitare futuꝝ. eſt igit̄ ꝯueniēs ut affligat̄ ꝓ pctō ut ſic magꝭ cōfirmet̄ i ꝓpoſito vitādi pctā. Pt̄. ea q̄ cū laboꝛe ꝛ pena acqrimꝰ magꝭ amamꝰ ꝛ diligētiꝰ ꝯſeruamꝰ. vn̄ illi q p ꝓpriū laboꝛē acqrūt pecunias: minꝰ eas expēdūt q̄ꝫ q ſine laboꝛe accipiūt ul̄ a parētib̄ ul̄ quocūq; alio mō. ſ hoī reſurgēti a pctō hͦ maxīe nccīu̾ ē ut ſtatū gr̄e ꝛ dei amorē diligent̄ ꝯſeruet quē negligent̄ per pctm̄ amiſit. eſt ḡ ꝯueniēs ut laboꝛē ꝛ penā ſuſtineat ꝓ pctis ꝯmiſſis. Ad hͦ oꝛdo iuſticie hoc reqrit ut pctō pena reddat̄. ex hͦ aūt ꝙ oꝛdo ſeruat̄ i reb̄ ſapīa dei gubnanti apparet. ptinet igit̄ ad manifeſtationē dīne bonitatꝰ ꝛ dei gl̄iam ꝙ ꝓ pctō pena reddat̄. ſ peccatoꝛ peccādo ꝯ oꝛdinē dīnitꝰ inſtitutū facit leges dei ꝑtergrediendo. eſt igit̄ ꝯueniēs ut hͦ recōpēſet i ſeipſo puniendo qd̄ ꝓus peccauerat. ſic. n. totalit̄ ex̄ ioꝛdinationē ꝯſtituet̄. Pt̄ hͦ ḡ pꝫ ꝙ pꝰq̄ꝫ hō p grām remiſſionē pcti ꝯſecutus ē ꝛ ad ſtatū gr̄e reductꝰ: remanet obligatꝰ ex dei iuſticia ad aliquā penā ꝓ pctō ꝯmiſſo. quā qdē penā ſi ꝓpꝛia volūtate a ſe exegerit: p hͦ deo ſatiſfacē dr̄ inq̄tū cū laboꝛe ꝛ pena oꝛdinē dīnitꝰ iſtitutū exeqt̄ ꝓ pctō ſe puniēdo quē peccādo traſgreſſus fuerat ꝓpriā volūtatē ſequēdo. ſi āt a ſe hāc penā nō exigat cū ea q̄ dīne ꝓuidētie ſubiacēt ioꝛdinata remanere nō poſſint: hͦ pena infliget̄ ei a deo. nec talis pena ſatiſfactoꝛia dicet̄ cū nō fueīt ex electiōe patiētꝭ ſ dicet̄ purgatoꝛia. qa alio puniēte q̄i purgabit̄ dū qcqd inoꝛdinatū fuit i eo ad debitū oꝛdinem oꝛdinatū reducet̄. Hic ē ꝙ apl̄s dic. i. ad Coꝛ. xi°. Si nos metipſos diiudicaremꝰ. nō vtiq; iudicaremur. dū iudicamur aūt a dn̄o coꝛripimur: ut non cū hͦ mundo dānemur. Conſiderandum tn̄ ꝙ cum mens a peccato auertit̄ tam vehemens poteſt eſſe peccati diſplicētia ꝛ inheſio mentis ad deum ꝙ nō remanebit obligatio ad aliquam penā. nā ut ex predictꝭ colligi poteſt pena quā quis patit̄ poſt peccati remiſſionē ad hoc ē nccīa ē ut mens firmiꝰ bono inhereat: hoīe ꝑ penas caſtigato. pene enī medicine qdā ſunt. ꝛ ut etiā oꝛdo iuſticie ſeruet̄ dū q peccauit ſuſtinet penam. dilectio aūt ad deū ſufficit mētē hoīs firmare i bono p̄cipue ſi vehemēs fuerit. diſplicētia aūt culpe ꝑterite cū fuerit itenſa magnū affert doloꝛē. vn̄ p vehemētiā dilectiōis dei. ꝛ odij pcti ꝑteriti: excludit̄ nccītas ſatiſfactoꝛie ul̄ purgatoꝛie pene. ꝛ ſi nō ſit tāta vehemētia ꝙ tōlit̄ penā excludat. tn̄ quāto vehemētiꝰ fuerit tanto minꝰ de pena ſufficiet. Qd̄ ūo p amicos facimꝰ. p nos ipos facē videmur. qa amicitia ex duob̄ facit vnū p affectū ꝛ pcipue dilectio caritatꝭ. ꝛ iō ſicut p ſeipſū ita ꝛ p aliū pōt aliqs ſatiſfacē deo pcipue cū nccītas fuerit. nā ꝛ penam quā amicus ꝓpt̄ ipſū patit̄ reputat aliqs ac ſi ipſe pateret̄. ꝛ ſic pena ei nō deeſt dū patiēti amico ꝯpatitur. ꝛ tāto ampliꝰ quāto ipſe ē ei cā patiendi. ꝛ iteꝝ affectio caritatꝭ i eo q ꝓ amico patit̄ facit magis ſatiſfactionē deo acceptā q̄ꝫ ſi ꝓ ſe pateret̄. hoc. n. ē ꝓmpte caritatꝭ illud aūt ē neceſſitatꝭ. ex q̄ accipit̄ ꝙ vnꝰ ꝓ alio ſatiſfacē pōt dum vtiq; in caritate fuerit. Hinc ē ꝙ apl̄s dic Gal. 6°. Alt̄ alteriꝰ onera poꝛtate. ꝛ ſic adimplebitis legem xp̄i.

Q̄ rōnabilit̄ hoī imputat̄ ſi ad deū nō cōuertatur q̄uis hoc ſine gratia non poſſit. CLIX

Vm autē ſicut ex ꝑmiſſis habet̄ in finē vltimū aliqs dirigi nō poſſit niſi auxilio dīne gr̄e. ſine q̄ etiā nullꝰ pōt habē ea q ſūt nccīa ad tēdendū ī vltimū finē ſicut ē fides. ſpes. dilectio. ꝛ pſeuerātia: pōt alicui videri ꝙ nō ſit hoī iputandū ſi ꝑdictis careat pcipue cū auxiliū dīne gr̄e mereri nō poſſit nec ad deū ꝯuerti niſi deus eū ꝯuertat. nulli. n. iputat̄ qd̄ ab alio depēdet. ꝙ ſi hͦ ꝯcedat̄ plura incōueniētia ꝯſeq māifeſtū ē. ſeqt̄ enī ꝙ ille qui fidē nō hꝫ nec ſpem nec dilectōꝫ dei nec pſeuerātiā i bono: nō ſit pena dignꝰ. cū expſſe dicat̄ Ioh. 3°. Qui icredulꝰ ē filio. nō vi. vi. ſ ira dei ma. ſu. eū. ꝛ cū nullꝰ ad btītudīs finē ſine ꝑmiſſis ꝑueniat ſequet̄ vlteriꝰ ꝙ aliq hoīes ſint q nec btītudinē ꝯſequant̄ nec penā patiant̄ a deo. cuiꝰ cōtrariū oñdit̄ ex eo qd̄ dr̄ Math. 25°. ꝙ oīb̄ ī dīno iudicio exītib̄ dicet̄. Venite poſ. para. vob̄ reg. uel: diſcedite ī ignē etnū. Ad hꝰ aūt dubitatiōis ſolutionē ꝯſiderandū ē ꝙ lꝫ aliqs p motū liberi arbitrij dīnā grām nec ꝓmereri nec aduocari poſſit. pōt tn̄ ſeipſū īpedire ne eā recipiat. dr̄. n. d̄ qbuſdā Ioh. 21°. dixerūt deo. Recede a nobis ſciam. via. t. no. ꝛ Ioh. 24°. Ipi fuerūt rebelles lui. ꝛ cū hͦ ſit ī ptāte libi arbitrij īpedire dīne gr̄e receptiōeꝫ ul̄ nō īpedire. nō īmerito in culpā īputat̄ ei q īpedimentū pſtat gr̄e receptiōi. deꝰ n. q̄tū in ſe ē patus ē oīb̄ grām dare. vult. n. oēs ho. ſal. fieri. ꝛ ad agnitiōeꝫ ūitatꝭ venire ut dr̄. i. ad Thimod. 2°. ſ illi ſoli gr̄a puiāt̄: q ī ſeipſis gr̄e īpedimētū preſtāt. ſicut ſole mūdū illuminante ī culpā imputat̄ ei q oculos claudit ſi ex hoc aliquod malū ſequat̄ licꝫ videre nō poſſit niſi lumine ſolis ꝑueniat̄.

Q̄ hō in peccato exiſtēs ſine gr̄a pctm̄ vitare non pōt. CLX

Vod autem dictum eſt ī poteſtate liberi arbitrij eſſe ne

īpedimētū gr̄e p̄ſtet· ꝯpetit his ī qbꝰ nālis potētia integra fuerit. ſi aūt per inordinationē p̄cedentē declinauerit ad malū nō erit oīo in ptāte eiꝰ nullū īpedimentū gr̄e p̄ſtare. ⁊ ſi.n.ad aliqđ momentū ab aliq̈ pctī actu pticulari poſſit abſtinē ꝓpa ptāte. ſi tñ diu ſibi relinqͬ ī pctm̄ cadet p qđ gratie īpedimētū p̄ſtat̄. Cū.n.mens hoīs a ſtatu rectitudinis declinauerit· manifeſtū eſt ꝙ receſſit ab ordine debiti finis. illud igit̄ qđ deberet eē in affectu p̄cipuū tanq̄ vltimꝰ finis. efficit̄ minꝰ dilectū illo ad qđ mens īordinate cōuerſa ē ſicut ī vltimū finē. qñcūq; igit̄ occurrerit aliqđ ꝯueniēs inordinato fini repugnās ſini debito· eligetur niſi reducat̄ ad debitū ordinē ut finem debitū oībꝰ p̄ferat qđ ē gr̄e effectus. dū aūt eligit̄ aliqđ qđ repugnat vltīo fini· īpedimentū p̄ſtat gr̄e q dirigit ī finē. vñ māifeſtū ē ꝙ pꝰ pctm̄ nō pōt hō abſtinē ab oī pctō anq̄ p gratiam ad debitū ordinem reducatur. ꝑ.cū mēs īclinata fuerit ad aliqđ· nō ſe iā hꝫ equalit̄ ad vtrūq; oppoſitoꝝ ſ magꝭ ad illud ad qđ ē īclinata. illud aūt ad qđ mens magꝭ ſe hꝫ eligit niſi p rōnis diſcuſſionē ab eo q̄dā ſollicitudīe abducat̄. vñ ⁊ in repētinis ſignū īterioꝛ habitꝰ p̄cipue accipi pōt. nō ē aūt poſſibile mentē hoīs ꝯtinue ī ea vigilantia eſſe ut p rōnē diſcutiat qcqđ debet velle uel agere. vñ ꝯſeqt̄ ꝙ mens aliqñ eligat id ad qđ ē inclinata inclinatiōe manēte. ⁊ ita ſi inclinata fuerit in pctm̄ nō ſtabit diu qn peccet impedimentū gr̄e p̄ſtans niſi ad ſtatū rectitudinis reducat̄. Ad h̄ etiā opant̄ impetꝰ corpaliū paſſionum ⁊ appetibilia ſm̄ ſenſu ⁊ plurime paſſiones ⁊ occaſiones male agēdi qbꝰ de facili homo ꝓuocat̄ ad peccandū niſi retrahat̄ per firmā inheſionē ad vltimū finē quā gr̄a facit. Vñ apparet ſtulta pelagianoꝝ opīo q dicebāt hoīem ī pctō exiſtentē ſine gr̄a poſſe vitare pctā· cuiꝰ ꝯ̄riū apparet ex h̄ ꝙ p̄s. petit. Dū defecerit virtꝰ mea ne derelin. me. ⁊ dñs orare nos docet: Et ne nos inducas ī tēptationē. ſ libera nos a malo. Quis aūt illi q ī pctō ſūt vitare nō poſſint p ꝓpriā ptātē qn īpedimentū gr̄e preſtent ul̄ ponant ut dīctū ē niſi auxilio gr̄e p̄ueniāt̄· nihilominꝰ tñ h̄ eis īputat̄ ad culpā. qa hic defectus ex culpa p̄cedēte ī eis relinqt̄· ſicut ebriꝰ ab homicidio nō excuſat̄ qđ p ebrietatē cōmittit quā ſua culpa īcurrit. ꝑ.lꝫ ille qui ē in pctō nō hēat h̄ ī ꝓpa ptāte ꝙ oīo vitet pctm̄· hꝫ tñ ptātē nūc vitare h̄ uel illud pctm̄ ut dictū ē. vñ qđcūq; cōmittit: volūtarie ꝯmittit. ⁊ ita non īmerito ei īputat̄ ad culpam.

Q̃ deꝰ aliquos a pctō liberat. ⁊ aliquos in peccato relinqt. C L X I

Licet aūt ille q peccat impedimentū gr̄e p̄ſtet. ⁊ inq̄tū ordo rerū exigit gr̄am nō deberet recipe. tñ qa deꝰ p̄ter ordinē rebꝰ inditū opari pōt· ſicut cū cecū illuminat uel mortuū reſuſcitat· interdū ex abūdantia bonitatꝭ ſue etiā eos q īpedimentū gr̄e p̄ſtant auxilio ſuo p̄uenit auertēs eos a malo ⁊ ꝯuertens ad bonū. ⁊ ſicut non oēs cecos illuminat nec oēs languidos ſanat ut ⁊ ī illis q̈s curat opꝰ v̄tutꝭ eius appareat et ī alijs ordo nat̄e ſeruet̄· ita non oēs q gr̄am īpediūt auxilio ſuo p̄uenit ut auertāt̄ a malo ⁊ ꝯuertant̄ ad bonū. ſ aliquos in qbꝰ vult ſuam miſericordiā apparē ita ꝙ ī alijs iuſticie ordo manifeſtet̄. Hinc ē ꝙ apl̄s dīc Ro. 9°. Volēs deus oſtendē irām ⁊ notā facē potētiā ſuā ſuſtinuit in multa patiā vaſa ire apta in īteritū ut oſtenderet diuitias glorie ſue ī vaſa miſericordie q̄ preparauit ī gloriā. Cū aūt deus hoīes q ī eiſdem pctīs detinēt̄: hos qdē p̄ueniēs ꝯuertat· illos āt ſuſtineat ſiue pmittat ſm̄ ordinē rerū ꝓcedē· nō ē rō inqrenda q̄re hos cōuertat ⁊ nō illos. hoc enī ex ſimplici eiꝰ volūtate depēdet· ſicut ex ſimplici eiꝰ voluntate ꝓceſſit ꝙ cū oīa fierēt ex nihilo· q̄dā facta ſūt alijs digniora. ⁊ ſicut ex ſimplici volūtate ꝓcedit artificis ut ex eadē mā ſilr̄ diſpoſita quedā vaſa format ad nobiles vſus ⁊ q̄dā ad ig̊biles. Hīc ē ꝙ apl̄s dīc ad Ro. 9°. An nō hꝫ ptātē figulus luti ex eadē maſſa facē aliud qdē vas ī honorē· aliud v̊o ī cōtumeliā. ꝑ h̄ aūt excludit̄ error Origeniſ q dicebat hos ad deū cōuerti ⁊ non alios ꝓpter aliq̄ opa q aīe eoꝝ fecerāt anq̄ corporibꝰ vnirent̄· q̄ qdē poſitio ī 2° libro improbata eſt.

Q̃ deus nemini eſt cauſa peccandi. C L X I I

Vāuis autē quoſdā peccatores deꝰ ad ſe nō cōuertat ſed ī pctīs ſm̄ eoꝝ merita eos relinquat: nō tñ eos ad peccādū īducit. Hoīes.n. peccant p h̄ ꝙ deuiāt ab ipſo q ē vltimꝰ finis ut ex ſupioribꝰ pꝫ. cū aūt oē agens agat ad ꝓpriū finē ⁊ ſibi ꝯuenientē· īpoſſibile ē ꝙ deo agēte aliqui auertant̄ ab vltīo fine qđ deus ē. īpoſſibile igit̄ ē ꝙ deus aliquos peccare faciat. Itē. bonū cā mali eē nō poteſt. ſ pctm̄ ē hoīs malū. ꝯ̄riat̄.n. ꝓprio hoīs bono qđ ē viuē ſm̄ rōnē. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ deus ſit alicui cā peccādi ꝑ. oīs ſapiā ⁊ bonitas hoīs deriuat̄ a ſapiā ⁊ bonitate dīna ſicut q̄dā ſilr̄tudo ipſiꝰ. repugnat aūt ſapiē ⁊ bonitati humane ꝙ aliquē peccare faciat. igit̄ multo magis dīne. Ad h̄. pctm̄ oē ex aliq̈ defectu ꝓuenit ꝓximi agētꝭ nō aūt ex influētia primi agētis. ſicut pctm̄ claudicatiōis ꝓuenit ex indiſpoſitiōe tibie nō aūt ex v̂tute motiua cū tñ ex ea ſit qcqđ ð pfectione motus ī claudicatiōe apparet. ꝓximū aūt agēs pctī hūani ē volūtas. eſt igit̄ defectus pctī ex volūtate hoīs nō aūt a deo q ē p̊mus agēs· a q̊ tñ ē qcqđ ad pfectionē actiōis ptinet ī actu pctī. Hinc ē ꝙ dr̄ Eccl. 15°. Nō dicas: ille me īplanauit. nō ē. neceſſarij ſūt ei hoīes īpij. ⁊ infra. Nemini mādauit īpie agere. ⁊ nemini dedit ſpatiū peccādi. ⁊ Iac. p̊ dr̄. Nemo cū temptat̄ dicat qm̄ a deo tēptet̄. deus.n. intēptator malorū eſt. Inueniūt̄ tñ q̄dā ī ſcripturꝭ ex qbꝰ videt̄ ꝙ deꝰ ſit aliqbꝰ cā peccādi. dr̄ enī Exo. x°. Ego induraui cor Pharaonis ⁊ ſeruoꝝ illiꝰ. ⁊ Yſa. 6°. Exceca cor populi huiꝰ. ⁊ aures eiꝰ ag. ne forte videant oculis ſuis ⁊ ꝯuertant̄. ⁊ ſanē eos. ⁊ Yſa. 63°. Errare nos feciſti ð vijs tuis· induraſti cor noſtrū ne timeremꝰ te. ⁊ Ro. p̊. dr̄. Tradidit illos deꝰ ī reprobū ſenſū ut faciāt q̄ nō cōueniūt. q̄ oīa ſm̄ h̄ intelligēda ſūt ꝙ deus aliquibꝰ nō confert auxiliū ad vitandū pctm̄ qđ alijs qbuſdā ꝯfert. h̄ aūt auxiliū nō ſolū ē infuſio gr̄e ſ etiā exterior cuſtodia p quā occaſiōes peccādi hoī ex dīna ꝓuidentia tollūt̄. ⁊ ꝓuocātia ad pctm̄ cōprimūt̄. adiuuat etiā deꝰ hoīem ꝯ̄ pctm̄ p nāle lumē rōnis ⁊ alia naturalia bona que hoī cōfert.

cū ḡ h̄ auxilia aliqƀ ſubtrahit ꝓ meri
to ſue actiōis ſm ꝙ ei⁹ iuſticia exigit
dicit̄ eos obdurare uel excecare ul̄ ali
qd eoꝝ que dicta ſūt.

De p̄deſtinatiōe · reprobatiōe ⁊
electione diuina. CLXIII

Via v̄o oſtenſū ē ꝙ diuina ope
ratiōe aliq dirigunt̄ ī vltimū
finē p grām adiuti. aliqui v̄o
eodē auxilio grē deſerti ab vltīo fine
decidunt. oīa autē que a deo agūt̄ · ab
eterno p eius ſapiām ꝓuiſa ⁊ ordina
ta ſūt ut ſ̄ oſtenſū ē · neceſſe ē p̄dictā
hoīuꝫ diſtinctionē ab eterno a deo eē
ordinatā. ſm ḡ ꝙ quoſdam ab eterno
p̄ordinauit ut dirigēdos ī vltimū fi
nē dicit̄ eos p̄deſtinaſſe. vn̄ aplus di
cit ad Eph̄. p̄. Qui p̄deſtinauit nos ī
adoptionē filioꝝ ſm ꝓpoſitū volūtatꝭ
ſue. Illos aūt qbus ab eterno diſpoſuit
ſe grām non daturū dicit̄ reprobaſſe
ul̄ odio habuiſſe. ſm illud qđ habetur
Malach. p̄. Iacob dilexi · Eſau āt odio
hui. rōne v̄o ipſius diſtinctiōis ſcđm
ꝙ quoſdā reprobauit ⁊ quoſdā p̄de
ſtinauit attendit̄ diuina electio · de qua
dr̄ Eph̄. p̄. Elegit nos ī ipſo ante mū
di conſtitutionē. Sic igit̄ pꝫ ꝙ p̄deſti
natio ⁊ electio ⁊ reprobatio ē quedā
ps diuine ꝓuidētie ſm ꝙ hoīes ex diuina
ꝓuidentia ordinant̄ ī vltimū finem.
vn̄ p eadē manifeſtū eē p̄ōt ꝙ p̄deſti
natio ⁊ electio nccitatē nō īducūt : q
bus ⁊ ſ̄ oſtēſū ē ꝙ diuina ꝓuidētia con
tingētiā a reb⁹ nō aufert. Q̄ aūt p̄de
ſtinatio ⁊ electio cauſam nō habeant
ex aliqƀ hūanis meritꝭ · p̄ōt fieri ma
nifeſtū nō ſolū ex h̄ ꝙ grā dei que eſt
p̄deſtiatiōis effectus meritis nō p̄ue
nitur ſed oīa merita p̄cedit hūana ut

oſtenſū ē · ſ etiā māifeſtari p̄ōt ex hoc
ꝙ diuina volūtas ⁊ ꝓuidentia ē p̄ma cā
eoꝝ que fiūt. nil aūt p̄ōt eē cauſa volū
tatis ⁊ ꝓuidentie diuine · lꝫ effectuū ꝓ
uidentie ⁊ ſilīter p̄deſtinatiōis vnus
poſſit alteri⁹ eē cauſa. Quis. n. ut aplꝯ
dic p̄or dedit illi ⁊ retribuet̄ ei : qm̄ ex
ipſo ⁊ ī ipſo ⁊ p ipſū ſūt oīa · ipi honor
⁊ gloria ī ſecula ſeculoꝝ · amen.

Explicit liber terti⁹. Incipit quartus
Caplm I Prohemiū.

Ecce hec ex
parte dicta ſūt viaꝝ eius
⁊ cū vix paruā ſtillā ſer
monū ei⁹ audiuerimus :
qs poterit tonitruū magni
tudīs ei⁹ ītueri ! Iob. 26°. Intellect⁹
hūan⁹ a reƀ ſenſibiliƀ cōnālr ſibi
ſciam capiēs ad ītuendā diuinā ſubām
ī ſeipſa q̄ ſup oīa ſenſibilia īmo ſuper
oīa alia entia improportionaliter eleuat̄
ptingē p ſeipſū nō valet. Sꝫ qa pfectū
hoīs bonū ē ut quoq̄ modo deum co
gnoſcat · tam nobilis creatura diō ī va
nū eē videret̄ velut finē ꝓpriū attin
gere nō valens · dat̄ hoī quedā via per
quā ī dei cognitionē aſcendē poſſit ut
ſ. qa oēs reꝝ pfectiōes quodā ordīe a
ſūmo rerū v̄tice deo deſcendūt · ipē ab
īferioriƀ īcipiens ⁊ gradatī aſcēdens
ī dei cognitionē ꝓficiat. Nam ⁊ ī cor
poraliƀ motiƀ eadē ē via qua deſcē
dit̄ ⁊ aſcendit̄ rōne p̄ncipii ⁊ finis di
ſtincta. Predicti autē deſcenſus pfec
tionū a deo duplex ē rō. Vna qdē ex
pte p̄me rerū originis. nā diuina ſapia
ut pfectio eſſet ī rebus res ꝓduxit in
ordine ut creaturarum vniuerſitas ex
ſūmis rerum ⁊ infimis completetur.

Alia v̄o ratio ex ipſis rebus procedit.
nā cū cāe ſint nobiliores effectibus. p̄
qdē cāta deficiūt a p̄ma cā q̄ de⁹ eſt q̄
tn̄ ſuis effectiƀ p̄eminēt. ⁊ ſic deīceps
quouſqꝫ ad vltīa reꝝ perueniat̄. Et qa ī
ſūmo reruꝫ v̄tice deo pfectiſſima vni
tas īuenitur. ⁊ vnūqđqꝫ quāto ē magꝭ
vnū tāto ē magꝭ v̄tuoſū ⁊ digni⁹ · ꝯñs
ē ut quātū a p̄ p̄ncipio recedit̄ · tanto
maior dr̄ſitas ⁊ variatio īueniat̄ ī re
bus. oꝫ igit̄ ꝓceſſum emanatiōis a deo
vniri qdē ī ip̄o p̄ncipio. multiplicari
aūt ſm res īfimas ad q̄s termiat̄. ⁊ ita
ſm dr̄ſitatē rerū apparet viaꝝ dr̄ſitas
q̄ꝫ ab vno p̄ncipio īchoataꝝ. ⁊ ṫminataꝝ
ad dr̄ſa. p has igit̄ vias ītellectus
noſter in dei cognitionē aſcendē p̄ōt.
ſ ꝓpter debilitatē intellectus nr̄i nec
ipſas vias pfecte cognoſcē poſſumus.
nā cū ſenſus vnde nr̄a cognitio īcipit
circa exteriora accn̄tia v̄ſet̄ q ſūt ſm ſe
ſenſibilia · ut color ⁊ odor ⁊ h⁹mōi · in
tellectus vix p hui⁹mōi exteriora p̄ōt
ad pfectā noticiā interiorꝭ nat̄e perue
re etiā illaꝝ rerū quarū accn̄tia ſenſu
pfecte ꝯprehendit. multo igit̄ minus
ptingere poterit ad ꝯphendendū na
turas illaꝝ rerū q̄rū pauca accn̄tia ca
pim⁹ ſenſu. ⁊ adhuc min⁹ illoꝝ quoꝝ
accn̄tia capi nō pn̄t ⁊ ſi p quoſdā defi
ciētes effect⁹ pcipiant̄. ſ ⁊ ſi ip̄e natu
re rerū eēnt noƀ cognite · ordo tn̄ eaꝝ
ſm ꝙ a diuina ꝓuidētia ⁊ ad iuicē diſpo
nūt̄ ⁊ dirigūt̄ in finē tenuit noƀ not⁹
eſſe p̄ōt · cū ad cog̊ſcendā rōnē diuine
ꝓuidētie nō ptingam⁹. ſi igit̄ ipſe vie
impfecte cognoſcūtur a nobis : quo
modo p eas ad pfecte cog̊ſcēdū ipſaꝝ
viaꝝ p̄ncipiū potim⁹ peruenire. qa ſine
ꝓportiōe excedit vias p̄dictas · etiā ſi
vias ip̄as cog̊ſcerem⁹ pfecte nōdū tn̄
pfecta p̄ncipii cognitio noƀ adeſſet.

Quia igit̄ debilis erat dei cognitio ad
quā hō p vias p̄dictas ītellectuali q̄
dā q̄ſi ītuitu ptingē poterat ex ſupabun
danti bonitate ut firmior eſſet hoīs de
deo cognitio quedam de ſeipſo hoīƀ
reuelauit que ītellectū humanū exce
dūt. ī qua qdem reuelatiōe ſm ꝯgru
entiā hoīs quidā ordo ſeruat̄ ut pau
latim đ īpfecto veniat ad pfectū ſicut
ī ceterꝭ reƀ mobiliƀ accidit. p̄ igit̄ ſic
hoī reuelant̄ ut tn̄ nō ītelligant̄ ſ ſolū
q̄ſi audita credant̄. qa intellectus hoīs
ſm hūc ſtatū quo ſenſibiliƀ ē ꝯnex⁹
ad ea ītuenda que oēs ꝓportiōes ſen
ſus excedūt dīo eleuari nō p̄ōt. ſed cū
a ſenſibiliū cōnexiōe fuerit liberatus
tūc eleuabit̄ ad ea que reuelant̄ ītuen
da. Eſt igit̄ triplex cognitio hoīs de
diuinis. quaꝝ p̄ma ē ſm ꝙ hō naturali
lumine rōnis p creaturas ī dei cogni
tionē aſcendit. Secūda ē ꝓut diuina v̄i
tas ītellectū hūanū excedēs p moduꝫ
reuelatiōis ī nos deſcendit · non tn̄ q̄ſi
demōſtrata ad vidēdū ſed q̄ſi ſermo
ne ꝓlata ad credendū. Tertia ē ſm ꝙ
mens humana eleuatur ad ea que ſūt
reuelata pfecte ītuenda. Hanc igitur
triplicē cognitionē Iob ī v̄bis ꝓpoſi
tis inſinuat. Qđ. n. dic. Ecce h̄ ex pte
dicta ſūt viarū ei⁹ · ad illā cognitionē
ptinet qua p viam creaturaꝝ ī dei co
gnitionē noſter ītellectus aſcendit. ⁊
qa has vias īpfecte cognoſcim⁹ · recte
adiūxit ex pte. Ex pte. n. cog̊ſcim⁹. ſi
cut aplꝯ dic. i. ad Corꝭ. 13°. Qđ v̄o ſub
dit. ⁊ cū vix paruā ſtillā ſermonū ei⁹ au
diuerim⁹ · ad ſecūdā cognitiōꝫ ptinet
ꝓut diuina noƀ credenda p modum lo
cutiōis reuelant̄. Fides enī ut dr̄ Ro.
x°. eſt ex auditu. auditus autē p verbū
dei. de quo etiā dr̄ Ioh. 17°. Sanctifica
eos ī veritate · ſermo tuus veritas eſt.

ſic igiť qȝ reuelata ꝟitas de diuinis non videnda ſȝ credenda ꝓponiť: recte dicit audiuerimꝰ. qȝ ꝟo hec ipſecta cognitio effluit ab illa pfecta cognitione q̄ diuina ꝟitas in ſeipſa videť: dū a deo nobis mediantibus angelis reuelatur qui vidēt faciem patris: recte nominat ſtillam. vñ ⁊ Johel. 3° dr̄. In die illa ſtillabūt mōtes dulcedinē. ſȝ qȝ nō oīa myſteria q̄ in prima ꝟitate viſa angeli ⁊ alij beati cognoſcūt ſȝ q̄dā pauca nobis reuelanť: ſignanť addidit paruā. dr̄ eni Eccl. 43°. Quis magnificabit eū ſicut ē ab initio! multa abſcōdita ſūt maiora his. pauca. n. vidimꝰ operū eius. ⁊ dn̄s diſcipulis dicit Joh. 16°. Multa habeo vobis dicere ſȝ non poteſtis portare modo. hec etiā pauca q̄ nobis reuelantur ſub quibuſdā ſimilitudinibus ⁊ obſcuritatibus ꝟborum nobis ꝓponūť ut ad ea quoquo capienda ſoli ſtudioſi perueniāt. alij ꝟo q̄i occulta venerenť. ⁊ increduli lacerare nō poſſint. vñ dicit apl's. i. ad Cor. 13°. Videmꝰ nūc ꝑ ſpeculū in enigmate. ſignāť igiť addidit vix. ut difficultas ondereť. qd̄ ꝟo ſubdidit: Quis poterit tonitruū magnitudinis eiꝰ intueri: ad tertiā cognitionē ptinet q̄ prima veritas cognoſceť non ſicut credita ſȝ ſicut viſa. Videbimꝰ. n. eū ſicuti ē ut diciť. i. Joh. 3°. vñ dicit intueri. Nec aliquid modicū de diuinis myſteriis capieť ſȝ ipſa maieſtas diuina videbiť ⁊ oīs bonorum pfectio. vñ dn̄s ad Moyſen dixit Exo. 33°. Ego oſtendā tibi oē bonū. recte ergo dicit magnitudis. Nō aūt ꝓponeť ꝟitas hoi aliquibus velaminibus occultata ſȝ oīo manifeſta. vñ dn̄s diſcipulis ſuis dicit Joh. 16°. Venit hora cū iam nō in prouerbiis lo. vo. ſȝ palā de pre meo annūciabo vobis. ſignanť ergo dic tonitruū: ad manifeſtatiōe inſinuādā. Cōpetūt aūt ꝟba pmiſſa nr̄o ꝓpoſito. nā in pcedentibus de diuinis ſermo ē habitꝰ ſm̄ qȝ ad cognitionē diuinorū nālis rō ꝑ creaturas puenire pōt. ipfecte tñ ⁊ ſm̄ ꝓprij poſſibilitatē ingenij: ut ſic poſſimꝰ dicē cū Job: Ecce hec ex pte dicta ſūt viarum eiꝰ. Reſtat aūt ſermo habēdus de his que nobis reuelata ſūt diuinitus ut credenda excedētia intellectū hūanū. Circa que qualiť pcedēdū ſit: pmiſſa verba nos docēt. Cū. n. ꝟitatē vix audiuerimꝰ in ſermōibus ſacre ſcripťe quaſi ſtillā paruā ad nos deſcēdentē: nec poſſit aliquis in huiꝰ vite ſtatu tonitruū magnitudis intueri: erit hic modus ſeruādus ut ea q̄ in ſermonibus ſacre ſcripťe ſūt tradita q̄i pncipia ſumanť. ⁊ ſic ea q̄ in ſermonibus pdictis occulte nobis traduntur ſtudeamus utcūq; mente cape a laceratiōe infideliū defendēdo. ut tñ preſūptio pfecte cognoſcēdi nō aſſit. ꝓbanda. n. ſūt huiuſmōi auctoritate ſacre ſcripture nō aūt rōne nāli. ſȝ tñ oñdēdū ē qȝ rōni nāli nō ſūt oppoſita ut ab impugnatiōe infideliū defendanť. q etiam modus in pncipio huiꝰ opis pdeterminatꝰ ē. Quia ꝟo nālis rō ꝑ creaturas in dei cognitionem aſcēdit. fidei ꝟo cognitio a deo in nos ecōuerſo diuina reuelatiōe deſcēdit. eſt aūt eadē via aſcenſus ⁊ deſcenſus: oȝ eadē via pcedere in his q̄ ſup rōnē credūť: qua in ſuperioribus pceſſū ē circa ea q̄ rōne inueſtigāť de deo ut p̊. s. ⁊ ea tractenť que in ipſo deo ſup rōnē credenda ꝓponūť: ſicut ē ꝯfeſſio trinitatis. 2° aūt de his que ſup rōnē a deo ſūt facta: ſicut opꝰ incarnatiōis ⁊ que ſequūť ad ipſam. 3° ꝟo ea q̄ ſup rōnē in vltimo hoīum fine expectāť: ſicut reſurrectio ⁊ glorificatio corporum: ꝑpetua btitudo aīarū. ⁊ q̄ his conectunť.

Q̄ ſit generatio: paternitas ⁊ filiatio in diuinis. II

Rincipiū aūt cōſideratiōis a ſecreto diuine gnātiōis ſumentes: qd de ea ſm̄ ſacre ſcripture documēta teneri debeat premittamus. de hinc ꝟo ea que cōtra veritatē fidei infidelitas adinuenit: argumēta ponamus: quorū ſolutione ſubiecta: huiꝰ ꝯſideratōis ꝓpoſitū ꝯſequemur. Tradit igiť nobis ſacra ſcripťa in diuinis pr̄nitatis ⁊ filiatiōis noīa: Jh̄m xp̄m filiū dei ꝯteſtans. qd̄ in ſcriptura noui teſti frequētiſſime inueniť. dr̄. n. Math. xi°. Nemo nouit filiū niſi pať neq; patrē qs nouit niſi filiꝰ. Ab hoc Marcꝰ ſuū euangeliū incepit dicēs. Initiū euangelij Jh̄u xp̄i filij dei. Jo̅hes etiā euāgeliſta hoc frequenť oñdit. dr̄. n. Joh. 3°. Pať diligit filiū ⁊ oīa dedit in manu eiꝰ. ⁊ Joh. 5°. Sic pr̄ ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ filiꝰ q̄s vult viuificat. Paulꝰ etiā apl's hec ꝟba frequēt inſerit. dic. n. Ro. p̊. Segregatū in euangeliū dei qd̄ an̄ pmiſerat ꝑ ꝓphas ſuos in ſcripturis ſcīs de filio ſuo. ⁊ ad Heb. p̊ Multiphariē multiſq; modiſ olim deꝰ loquēs patribus in ꝓphetis: nouiſſime diebus iſtis locutus ē nobis in filio. Hoc etiā traditť lȝ rariꝰ in ſcripťa veteri teſti dr̄. n. pꝰ. 30. Qd̄ nomē ē eiꝰ: ⁊ qd̄ nomen filij eiꝰ ſi noſti! In ps̊ etiā legiť. dn̄s dixit ad me: filiꝰ meꝰ es tu. ⁊ iterum Ipſe inuocauit me: pať meus es tu. Et quis hec duo vltīa ꝟba aliq vellent ad ſeſū aliū retorq̄re: ut qd̄ dr̄: dn̄s dixit ad me filius meꝰ es tu: ad ipſū Dauid referať. qd̄ ꝟo dr̄: Ipe inuocauit me pr̄ meus es tu: Salomōi attribuať. tñ ea q̄ ꝯiūgunť vtriq; hec nō oīo ita eē oſtēdūt. neq;. n. Dauid pōt ꝯpetere quod addiť: ego hodie genui te. ⁊ qd̄ ſubdiť: Dabo tibi gentes hereditatē tuā ⁊ poſſeſſionē tuā iminos ťre. cū eiꝰ regnū nō vſq; ad iminos ťre fuerit dilatatū ut hiſtoria libri regum declarat. Neq; etiā Salomōi pōt oīo cōpetē qd̄ dr̄: ipſe inuocauit me pr̄ meꝰ es tu. cū ſubdať. Ponā in ſcl'm ſcl'i ſe. eiꝰ. ⁊ thro. eiꝰ ſi. di. ce. vñ dať intelligi qȝ qȝ q̄dā pmiſſis ꝟbis ānexa Dauid uel Salomoni poſſint cōgruere. quedā ꝟo nequaq; qȝ de Dauid ⁊ Salomōe hec ꝟba dicanť ſm̄ morē ſcripture in alterius figurā in q̊ vniuerſa ꝯpleāť. Quia ꝟo noīa patris ⁊ filij gnātōe aliq̄ ꝯſequūť. ipſū etiā diuine gnātiōis nomē ſcriptura nō tacuit. nā in ps̊ ut dictū ē legiť: ego hodie genui te. ⁊ pꝰ. 8° dr̄. Nōdū erant abyſſi. ⁊ ego iam ꝯcepta erā. an̄ colles ego pturiebar. ul' ſm̄ aliā lrām Ante oēs colles generauit me dn̄s. dr̄ etiā Yſa. vlti. Nūqd ego q alios parere facio: ipſe nō pariā dic dn̄s! ſi ego q gnātionē ceteris tribuo. ſterilis ero ait dn̄s deꝰ! Et lȝ dici poſſit hec eē referēdū ad multiplicationē filiorum iſrl' de captiuitate reuertētiū in ťrā ſuā. qȝ p̄mittiť. Parturiuit ⁊ peperit ſyon filios ſuos. tñ hec ꝓpoſito nō obſiſtit. ad qd̄cūq;. n. rō apteť. ipſa tñ rō q̄ ex dei ore inducitť firma ⁊ ſtabil' manet. ut ſi ipſe alijs generationē tribuat ſterilis non ſit. Nec eſſet cōueniēs ut q alios vere gnāre facit: ipe nō vere ſȝ ꝑ ſiſſitudinē generet: cū oporteat nobiliꝰ eē aliqd in cauſa q̄ȝ in cauſatis ut oñſū ē. Joh. etiā p̊ dr̄. Vidimꝰ gloriā eiꝰ gloriā q̄i vnigeniti a patre. ⁊ iterum. Vnigenitꝰ filiꝰ q eſt in ſinu patris ipſe enarrauit. ⁊ Paulꝰ dic Heb. p̊. Et cū iterū introducit primogenitū in orbē terre: dic. Et adorēt eū oēs angeli dei.

Q filius dei ſit deus. III

Onſiderādū tñ ꝙ p̄dicꝫ nominibꝫ diuina ſcriptura vtit̄ etiā ad creationē rerū oſtendendam. dr̄.n. Iob.38°. Quis ē pluuie pat̄ ul̄ qs genuit ſtillas roris? de cuiꝰ vtero egreſſa ē glacies. ⁊ gelu de celo qs genuit? Ne igit̄ nihil aliud ex paternitatꝫ filiationis ⁊ gn̄ationis vocabul̄ itelligēr̄ q̄ȝ creatiōis efficatia. addidit ſcripture auctoritas ut eū quē filiū ⁊ genitū noiabat etiā deū eē nō taceret ut ſic p̄dicta gn̄atio aliqd ampliꝰ q̄ȝ creatio intelligeret̄. dr̄.n. Ioh.p̄. In p̄ncipio erat v̄bū. ⁊ v̄bū erat apud deū. ⁊ deꝰ erat v̄bū. Et ꝙ v̄bi noie filiꝰ intelligat̄. ex cōſequētibꝫ oñdit̄. nā ſubdit Verbū caro factū ē ⁊ habitabit ī nob̄. ⁊ vidimꝰ gliā eiꝰ gliam q̄ſi vnigēiti a p̄re. ⁊ Paulꝰ dic Titū.3°. Apparuit benignitas ⁊ hūanitas ſaluatoꝛ nr̄i dei. Hoc etiā veteris teſti ſcriptura nō tacuit xp̄m deū noians. dr̄.n.in p̄s. Sedes tua deꝰ in ſeculū ſeculi. v̄ga directiōis v̄ga regni tui. dilexiſti iuſticiā ⁊ odiſti iniqtatem. Et ꝙ ad xp̄m dicat̄ pȝ p id qꝺ ſubdit̄. ꝓptea vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo leticie p̄ꝛe cōſoꝛtibꝫ tuis. ⁊ Yſa.9°. dr̄. Paruulꝰ natꝰ ē nob̄. ⁊ filiꝰ datꝰ ē nob̄. factus ē p̄ncipatꝰ ſup humerū eius. ⁊ vocabit̄ no. eiꝰ admi. conſi. deꝰ foꝛ. pr̄ fu. ſecu. pꝛin. pacis. Sic igit̄ ex ſacra ſcriptura docemur filiū dei a deo genitū: deū eē. filiū aūt dei Ihm xp̄m Petrus ꝯfeſſus ē: ei dicēs. Tu es xp̄s filiꝰ dei viui. ip̄e igit̄ ⁊ vnigenitus ē ⁊ deus ē.

Quid opinatus ſit Fotinus de filio dei: ⁊ eius impꝛobatio. IIII

Vius āt doctrine v̄itatē qdā ꝑuerſi hoies ſuo ſenſu metiri p̄ſumentes de p̄miſſis vanas ⁊ varias opiones ꝯceperūt. q̄ꝝ qdā ꝯſiderauerūt hanc eē ſcripture cōſuetudinē eos q diuina gr̄a iuſtificant̄ filios dei dici ſm illud Ioh.p̄. Dedit eis ptātem filios dei fieri his q credūt ī noīe eiꝰ. ⁊ Ro. 8°. dr̄. Ipſe.n. ſp̄us teſtimoniū reddit ſp̄ui noſtro ꝙ ſumꝰ filij dei. ⁊ .i. Ioh.3°. Videte q̄lem caritatē dedit nob̄ pater ut filij dei nominemur ⁊ ſimus. quos etiam a deo genitos eē ſcriptura non tacet. dicitur.n. Iac.p̄. Volūtarie enī genuit nos verbo v̄itatꝫ. ⁊ .i. Ioh.3°. dr̄. Oīs q natꝰ eſt ex deo pct̄m non facit: qm̄ ſemē ipſiꝰ ī eo manet. ⁊ qꝺ eſt mirabiliꝰ eiſdē nomē diuinitatꝫ aſcribitur. dn̄s.n. dixit ad Moyſen. Ego ꝯſtitui te deū Pharaōis. ⁊ ī p̄s. Ego dixi dij eſtis: ⁊ fi. ex. oēs. ⁊ ſicut dn̄s dic Ioh. x°. illos dixit deos: ad quos ſermo dei factus ē. Per hūc ḡ modū opinātes Ihm xp̄m purū hoiem eē ⁊ ex Maria v̄gine iitiū ſūpſiſſe: ⁊ p beate vite meritū diuinitatꝫ honoꝛem p̄ꝛe ceterꝫ fuiſſe adeptū. eſtimauerūt eū ſilit̄ alijs hoibus p adoptōis ſp̄m dei filiū ⁊ p gr̄aȝ ab eo genitū ⁊ p quādā aſſimilationē ad deū ī ſcripturis dici deū. nō p nām ſ; p cōſoꝛtiū qꝺdā diuine bonitatꝫ. ſicut et de ſanctꝫ dr̄.2. Pet.p̄. Ut efficiamī diuine ꝯſoꝛtes nāe fugiētes eiꝰ q̄ ī mūdo eſt cōem coꝛꝛuptionē. Hanc autē p̄ōnē ſacre ſcripture auctoritate ꝯfirmare nitebāt̄. dic.n. dn̄s Math. vlt̄. Data ē mihi oīs ptās ī celo ⁊ ī t̄ra. ꝙ ſi añ tp̄a deus eēt: ptātē ex tp̄e nō accepiſſet. Itē Ro.p̄ dr̄ ꝺ filio ꝙ factus ē ei. ſ deo ex ſemie Dauid ſm carnē. ⁊ ꝙ p̄deſtinatꝰ ē filiꝰ dei ī v̄tute. qꝺ autē p̄deſtinat̄ ⁊ factū ē: videt̄ nō eē et̄nū. Idē apl̄s dic ad Phil̄.2°. Factus ē obediēs vſq; ad moꝛtē. moꝛtē aūt crucis. ꝓpt̄ qꝺ ⁊ deꝰ exaltauit illū. ⁊ dedit illi nomē qꝺ ē ſup oē nomen. ex q̄ videt̄ oſtēdi ꝙ ꝓpt̄ obie ⁊ paſſionis meritū diuino ſit honoꝛe donatꝰ ⁊ ſup oīa exaltatꝰ. Petrꝰ etiā dic Act.2°. Certiſſime ſciat oīs domꝰ iſrl̄ qa ⁊ dn̄m eū ⁊ xp̄m deus fecit hūc Ihm quem vos crucifixiſtis. videt̄ igit̄ ex tp̄e deꝰ eē factus nō añ tp̄a natꝰ. Adducūt etiā ī fulcimentū ſue opīonis ea q̄ in ſcripturꝫ ꝺ xp̄o ad defectū ꝑtinē videt̄. ſicut ꝙ femineo poꝛtat̄ v̄t̄o. ⁊ ꝑfectū etatꝫ accepit. eſuriē paſſus ē. ⁊ laſſitudīe fatigatus. ⁊ moꝛti ſubiectꝰ. ꝙ ſp ꝓfecit. iudicij ſe neſcire diē ꝯfeſſus ē. ⁊ moꝛtꝫ tꝛoꝛe cōcuſſus ē ⁊ alia hꝰmōi q̄ deo p naturā exn̄ti ꝯuēire nō poſſent. vn̄ ꝯcludūt ꝙ p meritū; honoꝛē diuinū adeptꝰ ē p gr̄am nō ꝙ eēt nāe diuine. Hāc aūt p̄ōnē p̄ adiuenerūt qdā antiq heretici Cerintꝰ ⁊ Ebion quā pꝰea Paulꝰ ſamoſetanus inſtaurauit ⁊ pꝰea a Fotino ē cōfirmata ut q h̄ dogmatiçant fotiniani nūcupant̄. Diligent̄ autē v̄ba ſacre ſcripture cōſiderātibꝫ apparet nō hūc ſenſū ī ea cōtineri quē p̄dicti hoies ſua opīone ꝯceperūt. nā cū Salomon dicat: Nōdū erāt abyſſi ⁊ ego iam ꝯcepta eram. ſatis oñdit hanc generationē añ oīa coꝛpalia extitiſſe. vn̄ relinqt̄ ꝙ filiꝰ a deo genitꝰ iitiū eſſendi a Maria nō ſūpſit. Et lȝ h̄ ⁊ alia ſimilia teſtimonia dep̄uare conati fuerint ꝑuerſa expōne dicētes h̄ ſm p̄deſtinationē debē itelligi. qa. ſ. añ mūdi conditionē diſpoſitū fuit ut ex Maria v̄gine dei filiꝰ naſceret̄ nō ꝙ dei filiuſ fuerit añ mūdū. cōuincāt̄ ꝙ nō ſolū ī p̄deſtinatiōe ſ; etiā realit̄ fueīt añ Mariā. nā pꝰ p̄miſſa v̄ba Salomōis ſubiūgit̄. Qn̄ appēdebat fūdamēta terre cū eo erā cūcta ꝯponēs. ſi aūt ī ſola p̄deſtinatiōe fuiſſet. nihil agē potuiſſet. Hoc etiā ex v̄b̄ Iohis euāgeliſte hēt̄. nā cū p̄miſiſſet: in p̄ncipio erat v̄bū: q̄ noīe filiꝰ dei intelligit̄ ut oñſū ē. ne qs h̄ ſm p̄deſtinationē accipe poſſet ſubdidit: Oīa per ipſū facta ſūt ⁊ ſine ip̄o factū ē nihil. qꝺ veꝝ eē nō poſſet niſi realit̄ añ mūdū extitiſſet. Itē dei filiꝰ dic Ioh.3°. Nemo aſcendit ī celū niſi q deſcēdit de celo. filiꝰ hoīs q ē in celo. ⁊ iteꝝ Ioh.6°. Deſcēdi de celo nō ut faciā volūtatē meā ſ; voluntatē eiꝰ q miſit me. apparet ḡ eū fuiſſe an̄q; de celo deſcendēt. P̄. ſm p̄dictā p̄ōnē hō p vite meritū ꝓfecit ī deū. apl̄s aūt ecōuerſo oñdit ꝙ cū deus eēt factus ē hō. dic.n. ad Phil̄.2°. Cū in foꝛma dei eēt nō rapinā arbitratꝰ ē eē ſe equalē deo ſ; ſemetipſū exinaniuit foꝛmā ſui accipiēs ī ſilitudinē hoīu; factus. ⁊ habitu īuentꝰ ut hō. repugnat igit̄ p̄dicta poſitio apl̄ice ſnīe. Adh̄. int̄ ceteros q dei gr̄am hūerūt Moyſes habuit eā copioſe. de q̄ dr̄ Exo.33°. ꝙ loquebat̄ ei dn̄s facie ad faciē: ſicut loq ſolet hō ad amicū ſuū. ſi igitur Ihs xp̄s nō diceret̄ dei filiꝰ niſi ꝓpt̄ gratiā adoptiōis ſicut alij ſcī: eadē rōne Moyſes filiꝰ diceret̄ ⁊ xp̄s. lȝ etiā abūdantioꝛi gr̄a xp̄s fueīt dotatꝰ. nā ⁊ int̄ alios ſcōs vnus alio maioꝛi gr̄a replet̄. ⁊ tñ oēs eadē rōne filij dei dicūt̄. Moyſes aūt nō eadē rōne dr̄ filiꝰ qua xp̄s. diſtinguit.n. apl̄s xp̄m a Moyſe ſicut filiū a ſeruo. dr̄.n. ad Heb̄.3°. Moyſes qdē fidelis erat ī tota domo eiꝰ tanq; famulꝰ in teſtimoniū eoꝝ que dicenda erāt. xp̄s aūt tanq; filiꝰ ī domo ſua. manifeſtū ē ḡ ꝙ xp̄s nō dr̄ dei filiꝰ p adoptiōis gratiā ſicut alij ſancti. Similis etiā rō ex pluribꝫ alie ſcripture locꝫ colligi p̄ōt q q̄dā ſingulari modo

xp̄m p̄ alijs dei filiū nominat. qn̄qȝ q-
dem abſqȝ alijs ſingularit̄ eū filiū no-
minās ſicut vox patris intonuit ī ba-
ptiſmo. Hic ē filiꝰ meus dilectus in q̊
mihi cōplacui. qn̄qȝ eū vnigenitū no-
minat ſicut Ioh. p̊. Vidimꝰ eū q̄i vni-
genitū a p̄re. ⁊ iterū. Vnigenitus q ē
in ſinu patrꝭ ipſe enarrauit. ſi aūt cōi
modo ſicut ⁊ alij filiꝰ dicēr̄: vnigenitꝰ
dici nō poſſet. qn̄qȝ etiā ⁊ p̊mogenitꝰ
noīat̄ ut q̄dā deriuatio filiatōis ab eo
ī alijs oñdat̄ ſm illud Ro. 8°. Quos p̄-
ſciuit ⁊ p̄deſtīauit fieri ɔformes ima-
gini filij eiꝰ ut ſit ipſe p̊mogeīꝰ ī mul
tis fratribꝫ. ⁊ Gal. 4°. dic. Miſit deꝰ fi-
liū ſuū ut adoptionē filioꝝ reciperet.
alia ḡ rōne ipſe ē filiꝰ: p cuiꝰ filiatiōis
ſilitudinē alij filij dicūt̄. Amp̄. q̄dā
opa in ſcripturis ſacris ita deo ꝓpe at-
tribuūt̄ q̄ alteri ɔuenire nō pn̄t. ſicut
ſcificatio aīaꝝ ⁊ remiſſio pctōꝝ. Dr̄. n
Leuit. 20. Ego dn̄s q ſanctifico vos.
⁊ Yſa. 43°. Ego ſum q deleo iniq̄tates
vr̄as ꝓpt̄ me. vtrūqȝ aūt hoꝝ xp̄o ſcri-
ptura attribuit. dr̄. n. ad Heb. 2°. Qui
ſcificat ⁊ q ſanctificāt̄ ex vno oēs. ⁊ ad
Heb. vlt. Ihus ut ſcificaret p ſuū ſan
guinē pp̄lm: extra portā paſſus ē. Ip̄e
etiā dn̄s de ſe ꝓteſtatꝰ ē q̄ haberet po
teſtatē remittēdi pctā ⁊ miraculo cō-
firmauit. ut hr̄ Math. 9°. ⁊ h̄ etiā āge-
lus de ipſo p̄nūciauit. Ip̄e ingens ſal-
uū faciet pp̄lm ſuū a pctīs eoꝝ. nō igit̄
xp̄s ⁊ ſcificans ⁊ pctā remittēs ſic di-
cit̄ deus ſicut dicūt̄ dij hi q ſcificant̄ ⁊
quoꝝ pctā remittunt̄. ſ ſicut v̊tutē et
nām dīnitatis hn̄s. Illa v̊o ſcripr̄e te-
ſtimonia qbꝫ oſtendē nitebāt̄ q̄ xp̄s
nō eēt deus p naturā. efficatia nō ſūt
ad eoꝝ ꝓpoſitū oñdendū. cōfitemur
enī ī xp̄o dei filio pꝰ incarnatōis my-
ſteriū duas naturas hūanā. ſ. ⁊ dīnā.
vn̄ de eo dicūt̄ ⁊ q̄ dei ſūt ꝓp̄a rōne di
uine nāe ⁊ q̄ ad defectū ptinē vident̄
rōne hūane nature ut. ī. pleniꝰ expla-
nabit̄. nūc autē ad p̄ntē ɔſiderationē
d̄ dīna generatiōe h̄ ſufficiat mōſtra-
tū eē ſm ſcripturas q̄ xp̄s dei filius ⁊
deus dicit̄ nō ſolū ſicut purꝰ hō p gra
tiā adoptiōis ſ ꝓpt̄ dīnitatis naturā.

Opinio Sabellij de filio dei. ⁊
eius improbatio. V

Via v̊o oīuȝ d̄ deo recte ſenti-
entiū h̄ ē fixa mētis cōceptio
q̄ non poſſit eē niſi vnꝰ natu
ralit̄ deꝰ: quidā ex ſcripturꝭ ɔcipiētes
q̄ xp̄s ſit vere ⁊ naturalit̄ deus ac dei
filiꝰ vnū deū eē cōfeſſi ſūt xp̄m dei fi-
liū ⁊ deū patrē. nec tn̄ q̄ deus filiꝰ di-
cat̄ ſm ſuā nām aut ab etno ſ ex tunc
filiatiōis nomē accepit. ex q̊ de Maria
v̊gine natus ē p īcarnatiōis myſteriū
⁊ ſic oīa q̄ xp̄s ſm carnē ſuſtinuit deo
p̄ri attribuebāt. puta eē filiū v̊ginis.
ɔceptū ⁊ natū eſſe ex ipſa. paſſū. mor-
tuū. ⁊ reſurrexiſſe. ⁊ alia oīa q̄ ſcripr̄e
d̄ xp̄o ſm carnē loquūt̄. Hāc aūt po
ſitionē ɔfirmare nitebant̄ ſcripr̄e auc
toritatibus. dr̄. n. Deut°. 6°. Audi iſrl̄
dn̄s deꝰ tuꝰ vnꝰ eſt. ⁊. ī. 32°. Videte q̄
ego ſim ſolꝰ. ⁊ nō ſit aliꝰ deꝰ p̄ter me.
⁊ Ioh. 5°. Pat̄ in me manet ipſe facit
opa. ⁊ 14°. Qui videt me videt ⁊ p̄rem
⁊ ego in patre ⁊ pr̄ ī me ē. ex qbꝫ oībꝫ
ɔcipiebāt deū patrē ipſū filiū dici ex
v̊gine īcarnatū. Hec aūt fuit opinio
ſabellianoꝝ q ⁊ patripaſſiani dicti ſūt
eo q̄ patrē paſſū eē ɔfitētur aſſerētes
ipſū patrē eē xp̄m. Hec aūt poſitio ⁊
ſi a p̄dicta differat q̄tū ad xp̄i dīnita-
tem. nā h̄ xp̄m veꝝ ⁊ naturalē deū eē
cōfitetur qd̄ prima negabat. tn̄ q̄tuȝ
ad aliquid eſt cōformis opinio. nam
ſicut p̊ma poſitio filiationē ⁊ genera-
tionē q̄ xp̄s filiꝰ dicit̄ nō fuiſſe an̄ Ma
riā. ita ⁊ h̄ opīo ɔfitet̄. neutra igit̄ po
ſitio gnātionē ⁊ filiationē ad dīnā na
turā refert ſ ſolū ad nām hūanā. Hȝ
etiā ⁊ hoc ꝓpriū iſta poſitio q̄ cū dicit̄
filiꝰ dei: nō deſigt̄ aliq̄ ſubſiſtēs pſo-
na. ſ q̄dā ꝓpetas ſupueniēs p̄exiſtēti
pſone. nā ip̄e pr̄ ſm q̄ carnē ſūpſit ex
v̊gine filij nomē accepit nō q̄ſi filiꝰ ſit
aliqua ſubſiſtens pſona a pſona pr̄is
diſtincta. Huiꝰ aūt pōnis falſitas ma-
nifeſte oſtēdit̄ auctoritate ſcripr̄e. nā
xp̄s nō ſolū v̊ginis filiꝰ dr̄ ī ſcripturꝭ
ſ etiā filiꝰ dei ut ex ſupioribꝫ pȝ. h̄ aūt
eſſe nō pōt ut idē ſit filiꝰ ſui ipſius. cū
enī filiꝰ generet̄ a p̄re. gnāns autē det
eſſe genito. ſeq̄tet̄ q̄ idē eēt dās ⁊ acci
piens eſſe. qd̄ oīo eē nō pōt. nō ē igit̄
deus pr̄ ip̄e filiꝰ ſ aliꝰ ē filiꝰ ⁊ aliꝰ pat̄.
Itē. dn̄s dic: Deſcēdi de celo nō ut
faciā volūtatē meā ſ voluntatē eius
q miſit me. Ioh. 6°. ⁊. 17°. Clarifica me
pat̄ apud temetipſū. Ex qbꝫ oībus ⁊
ſilibꝫ oñdit̄ filiꝰ eē aliꝰ a p̄re. Pōt aūt
dici ſm hāc pōnē q̄ xp̄s dicit̄ filiꝰ dei
pr̄is ſolū ſm hūanā nām q̄a. ſ. ip̄e deꝰ
pr̄ hūanā nām quā aſſūpſit creauit et
ſcificauit. ſic igit̄ ipſe ſm dīnitatē ſui
ipſiꝰ ſm hūanitatē dicit̄ pat̄. ⁊ ita etiā
nihil ꝓhibet eundē ſm hūanitatē di-
ſtinctū eē a ſeip̄o ſm dīnitatē. Sȝ ſm
h̄ ſequet̄ q̄ xp̄s dicatur filiꝰ dei ſicut ⁊
alij hoīes uel rōne creatiōis uel rōne
ſcificatōis. dn̄ſū ē aūt q̄ alia rōne xp̄s
dicit̄ dei filiꝰ q̄ alij ſcī. non igit̄ modo
p̄dicto pōt ītelligi q̄ ip̄e pr̄ ſit xp̄s ⁊ fi
lius ſui ipſiꝰ. P̄. vbi ē vnū ſuppoſitū
ſubſiſtens. pl̄alis p̄dicatio nō recipit̄.
xp̄s aūt de ſe ⁊ de p̄re pluralit̄ loq̄tur
dicēs: Ego ⁊ pr̄ vnū ſumꝰ. nō ē ḡ filiꝰ

ip̄e pr̄. Ad h̄. ſi filiꝰ a p̄re nō diſtin-
guit̄ niſi p īcarnatiōis myſteriū. ante
īcarnationē oīo nulla diſtinctio erat.
īuenit̄ aūt ex ſacra ſcriptūa etiā an̄ īcar
nationē filiꝰ a p̄re fuiſſe diſtinctꝰ. dr̄
enī Ioh. p̊. In p̊ncipio erat v̊bū. ⁊ ver
bū erat apud deū. ⁊ deus erat v̊bum.
v̊bū igit̄ qd̄ apud deū erat: aliquā di-
ſtinctionē ab ipſo habebat. hȝ. n. h̄ cō
ſuetudo loquēdi ut aliꝰ apud aliū eē
dicat̄. Silit̄ etiā ꝓv̊. 8°. genitꝰ a deo di-
cit. Cū eo erā ɔponēs oīa. in q̄ rurſus
aſſociatio ⁊ q̄dā diſtinctio deſignat̄.
dr̄ etiā Oſee. p̊. Domui Iuda miſere-
bor. ⁊ ſaluabo eos in dn̄o deo ſuo. ubi
deꝰ pr̄ de ſaluādis in deo filio pp̄lis lo-
quit̄ q̄i de pſona a ſe diſtincta que dei
noīe digna habet̄. dr̄ etiā Gen̄. p̊. Fa-
ciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē
nr̄am. in q̄ exp̄ſſe pluralitas ⁊ diſtin-
ctio faciētiū hoīem deſignat̄. hō aūt p
ſcripturas a ſolo deo cōditꝰ eē docet̄.
⁊ ſic dei pr̄is ⁊ dei filij pluralitas ⁊ di-
ſtinctio fuit etiā an̄ xp̄i incarnatiōeȝ.
nō igit̄ ipſe pr̄ filiꝰ dicit̄ ꝓpt̄ incarna-
tionis myſteriū. Amp̄. vera filiatio
ad ipſū ſuppoſitū ptinet eiꝰ q dicit̄ fi-
lius. nō. n. manꝰ uel pes hoīs filiatiōis
nomē ꝓpe accipit ſ ipſe hō cuius iſta
ſūt ptes. pr̄nitatꝭ aūt ⁊ filiatiōis noīa
diſtinctionē req̄rūt in illis d̄ quibus
dicūt̄ ſicut ⁊ gnāns ⁊ genitū. oȝ igit̄ ſi
aliq̄s vere dicit̄ filiꝰ q̄ ſuppoſito a p̄re
diſtinguat̄. xp̄s aūt vere ē dei filiꝰ. dr̄
enī. i. Ioh. vlt. Vt ſimꝰ ī vero filio eiꝰ
Ihu xp̄o. oȝ igit̄ q̄ xp̄s ſit ſuppoſito di
ſtinctus a p̄re. nō igit̄ ipſe pr̄ eſt filiꝰ.
Ad h̄. pꝰ īcarnatiōis myſteriū pr̄ de
filio ꝓteſtat̄: hic ē filiꝰ meꝰ dilectꝰ. h̄
autē demōſtratio ad ſuppoſitū refert̄.
xp̄s igit̄ ſm ſuppoſitū ē alius a patre.
Ea v̊o quibꝫ Sabelliꝰ ſuā poſitionē

nitiť ꝯfirmare id qꝺ ītendit. nō oſtēdūt ut. ī. plenꝰ oſtendeť. nō. n. ꝑ h̄ ꝙ deus ē vnꝰ uel ꝙ pr̄ ē in filio ⁊ filius ī pr̄e habeť ꝙ filiꝰ ⁊ pr̄ ſit vnū ſuppoſito. pōt eni ⁊ duorū ſuppoſito diſtinctorū aliqua vnitas eſſe.

De opīone Arrij circa filiū dei. VI

Um ãt doctrine ſacre nō cōgruat ꝙ filiꝰ dei a Maria initiū ſūpſerit ut ffotinus dicebat. neq; ut is q ab eťno deꝰ fuit ⁊ pr̄ eſt: ꝑ carnis aſſūptiōeꝫ filiꝰ eē cepit ut Sabellius dixerat· fuerūt alij hanc de diuina gnātione quam ſcriptura tradit opīonē ſumētes ꝙ filiꝰ dei an̄ īcarnatiōis myſteriū extiterit ⁊ etiā an̄ mūdi ꝯditionē. Et qa iſte filiꝰ a deo pr̄e ē aliꝰ· eſtimauerūt eū nō eē eiuſdē nāe cū deo pr̄e. nō. n. intelligere poterant nec credere volebāt ꝙ aliq duo ſcꝺm ꝑſonā diſtincti habeant vnā eſſentiā ⁊ naturam. ⁊ qa ſola nā dei pr̄is ſm̄ fidei doctrinā eterna crediť. crediderūt naturā filij nō ab eťno extitiſſe lꝫ fuerit filiꝰ an̄ alias creaturas. Et qa oē qꝺ non ē eťnū ex nihilo factū eſt ⁊ a deo creatū: filiū dei ex nihilo factū eſſe ⁊ creaturā p̄dicabāt. Sꝫ qa auctoritate ſcripture cogebāť ut etiā filiū deū nominarēt ſicut ī ſupioribꝰ ē exp̄ſſū· dicebāt eū vnū cū deo pr̄e· nō qdē ꝑ naturā ſꝫ ꝑ quādā cōſenſus vnionē ⁊ ꝑ diuine ſilitudīs ꝑticipationē ſup ceťas creaturas. vn̄ cū ſup̄me creature quas āgelos dicimꝰ in ſcripturꝭ ⁊ dij ⁊ filij dei nominenť· ſm̄ illud Job. 38°. Ubi eras cū me laudarēt aſtra matutina. ⁊ iubilarēt oēs filij dei? ⁊ ī p̄s. Deus ſtetit ī ſynagoga deoꝝ. hūc dei filiū ⁊ deū pre alijs dici oportebat· utpote nobiliorē inť creaťas ītantū ꝙ ꝑ eū deꝰ pr̄ oēm aliā condiderit creaturā. Hanc aūt pōnē ꝯfirmare nitebāť ſacre ſcripture documentis. dīc. n. filiꝰ Joh. 17°. ad pr̄em loquēs. Hec ē vita eterna ut cognoſcāt te ſolū deū verū. ſolus ġ pr̄ deus verus ē. cū ġ filiꝰ nō ſit pr̄· filius deus verus eē nō pōt. Itē. apl's dīc i. ad Thimoth. vlt. Serues mandatū ſine macula irrep̄hēſibile vſq; ī aduētū dn̄i nr̄i Jhu xp̄i: quē ſuis tēporibꝰ oſtēdet beatus ⁊ ſolus potens rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū: q ſolꝰ hꝫ īmortalitatē. ⁊ lucem habitat īacceſſibilē. In qbꝰ v̂bis oſtendiť diſtinctio dei patris oſtendētis ad xp̄m oſtenſū. ſolꝰ ġ deꝰ pať oſtendēs ē potens rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū. ⁊ ſolus hꝫ īmortalitatē ⁊ lucem habitat inacceſſibilē. ſolus ġ pať deus verus ē. nō ġ filiꝰ. P̄. dn̄s dīc Joh. 14°. Pať maior me eſt. ⁊ apl's dīc filiū pr̄i eē ſubiectū. i. ad Cor. 15°. Cū oīa ſubiecta illi fuerint· tūc ipſe filius ſubiectus ē illi. s. patri q ſibi ſubiecit oīa. ſi aūt eēt vna naťa pr̄is ⁊ filij eēt etiā vna magnitudo ⁊ maieſtas. non enī filius eſſet minor pr̄e nec pr̄i ſubiectus. relinqť ġ ex ſcripturis ꝙ filiꝰ non ſit eiuſdē nature cū pr̄e ut credebant. Adh̄. nā patris nō patiť īdigentiā. in filio autē indigētia īueniť. oſtendiť. n. ex ſcripturis ꝙ a pr̄e recipit. recipe aūt īdigētis ē. dr̄. n. Math. 11°. Oīa tradita ſunt mihi a pr̄e meo. ⁊ Joh. 3°. Pať diligit filiū ⁊ oīa dedit in manu eiꝰ. videť igiť filiꝰ nō eē eiuſdē nature cū pr̄e. Amp̄. doceri ⁊ adiuuari indigētis ē. filiꝰ aūt a pr̄e doceť ⁊ iuuať. dr̄. n. Joh. 5°. Nō pōt filius a ſe facē qcq̄ niſi qꝺ viderit pr̄em faciētē. ⁊ ī. Pr̄ diligit filiū. ⁊ oīa demōſtrat ei q̄ ipſe facit. ⁊ Joh. 15°. filiꝰ dīc diſcipuľ Oīa q̄cūq; audiui a pr̄e meo: nota feci vob̄. nō igiť videť eē eiꝰdē nāe filiꝰ cum patre. P̄. p̄ceptū recipe· obedire· orare ⁊ mitti· inferioris eē videť. H̄ aūt de filio legunť. dīc. n. filiꝰ Joh. 14°. Sicut mandatū dedit mihi pať· ſic facio. ⁊ Phil. 2°. Factus ē obediens pr̄i vſq; ad mortē. ⁊ Joh. 14°. Ego rogabo pr̄em. ⁊ aliū paraclytū dabit vobis. ⁊ Gal. 4°. dīc apl's. Cū venit plenitudo tēporis miſit deus filiū ſuū. eſt ġ filiꝰ minor pr̄e ⁊ ei ſubiectꝰ. Itē. filiꝰ clarificať a pr̄e ſicut ip̄e dīc Joh. 12°. Pať clarifica nom̄ tuū. ⁊ ſeqť. Uenit vox ꝺ celo. Et clarificaui. ⁊ iteꝝ clarificabo. Aplus etiā dīc ad Ro. 8°. ꝙ deus ſuſcitauit Jh̄m xp̄m a mortuis. ⁊ Petrꝰ dicit Act. 2°. ꝙ ē dexťa dei exaltatꝰ. ex qbus videť ꝙ ſit pr̄e inferior. P̄. ī nā pr̄is nullꝰ defectꝰ eē pōt. in filio autē īueniť defectus poteſtatꝭ. dr̄. n. Math. 20. Sedē ad dexterā meā uel ſiniſtrā nō ē meū dare vobis· ſꝫ qbꝰ paratū eſt a pr̄e meo. Defectꝰ etiā ſcīe. dīc. n. ipſe Mat. 13°. De die autē illa ⁊ hora nemo ſcit neq; angeli ī celo neq; filiꝰ niſi pr̄. Inueniť etiā ī eo defectꝰ q̄ete affectionis cū in eo ſcriptura aſſerat triſticiā fuiſſe ⁊ iram ⁊ alias hꝰmōi paſſiones. nō igiť videť filius eē eiuſdē naťe cū pr̄e. Adh̄. exp̄ſſe in ſcripturꝭ īueniť ꝙ filiꝰ dei ſit creatura. dr̄ enī Eccl. 24°. Dixit mihi creator oīuꝫ. ⁊ qui creauit me req̄euit ī tabernaculo meo. ⁊ iteꝝ. Ab initio ⁊ ante ſecula creata ſum. eſt igiť filius creaťa. P̄. filius creaturꝭ connumerať. dr̄. n. Eccl. 24°. ex ꝑſona ſapientie. Ego ex ore altiſſimi prodij p̄mogenita an̄ oēm creaturā. ⁊ aplus ad Col. p̄. dīc de filio ꝙ ē p̄mogenitꝰ creaťe. videť ġ ꝙ filiꝰ ordinē cū creaturꝭ habeat q̄ſi p̄mū inť eas obtinens ġdū. Amp̄. filiꝰ dīc Joh. 17°. ꝓ diſcipulis ad pr̄em orans. Ego claritatem quā dediſti mihi dedi eis ut ſint vnū ſicut ⁊ nos vnū ſumꝰ. ſicut igiť pater ⁊ filiꝰ vnū ſūt· ſic diſcipulos vnū eē volebat. nō aūt volebat diſcipulos eē ꝑ eſſentiā vnū. nō ġ pater ⁊ filius ſūt ꝑ eſſentiā vnū. ⁊ ſic ſeqť ꝙ ſit creatura ⁊ pr̄i ſubiectꝰ. Eſt aūt h̄ poſitio Arrij ⁊ Ennomij. ⁊ videť a platonicorū dictꝭ exorta q ponebant ſūmū deū patrē ⁊ creatorē oīuꝫ reꝝ. a quo p̄mitus effluxiſſe dicebant quandā mentē in qua eēnt oīuꝫ rerū forme ſupiorē omnibꝰ alijs rebꝰ quā paternū intellectū nominabant. ⁊ poſt hanc: aīam mūdi. ⁊ deinde alias creaťas. Qꝺ ġ ī ſcripturꝭ ſacrꝭ de dei filio diciť· h̄ de mēte p̄dicta intelligebāt. ⁊ p̄cipue qa ſacra ſcriptura dei filiū dei ſapīam noīat ⁊ v̂bū dei. Cui etiam opīoni cōſonat poſitio Auicēne q ſupra aīam p̄mi celi ponit ītelligētiā p̄mā mouentē p̄mū celū. ſupra quā vlterius deū ī ſūmo ponebat. Sic igiť arriani ꝺ dei filio ſuſpicati ſūt ꝙ eſſet quedā creatura ſupeminens oībꝰ alijs creaturꝭ· qua mediante deus omnia creaſſet· p̄cipue cū etiā qdā ph̄i poſuerūt quodā ordine res a p̄mo p̄ncipio ꝓceſſiſſe· ita ꝙ ꝑ primū creatū oīa alia ſint creata.

Improbatio opīonis Arrij circa filium dei. VII

Anc aūt poſitionē diuine ſcripture repugn̄re māifeſte pōt ꝑcipe ſi qs ſacraꝝ ſcripturaꝝ dicta diligenť ꝯſidēt. Cū. n. ſcriptura diuina ⁊ xp̄m dei filiū ⁊ angelos dei filios nominet· alia tn̄ ⁊ alia ratione. vn̄ apl's Heb. p̄. dicit. Cui dixit aliqn̄

ãgelorum: filiꝰ meꝰ es tu. ego hodie ge-
nui te? quod ad xp̃m aſſerit eẽ dictũ.
Scd̃m ãt põnẽ p̃dictã eadẽ rõne ãge
li filij dei dicerẽt⁊ xp̃s. vtriſqꝫ.n. vnũ
nomẽ filiatiõis ↄpeteret ſm quandã
ſublimitatẽ nature in qua creati ſunt
a deo. nec obſtat ſi xp̃s ſit excellentio-
ris nature pre alijs angelis. quia etiã
inť angelos ordines diuerſi ĩueniunť
ut ex ſupioribꝰ pꝫ.⁊ tñ omnibus eadẽ
filiationis ratio ↄpetit. nõ igiť xp̃s fi-
lius dei diciť ſm ꝙ aſſerit p̃dicta poſi-
tio. Item. cũ ratione creationis no-
men filiatiõis diuine multis cõueniat:
qa oĩbꝫ angelis et ſanctis. ſi etiam ea-
dem ratione xp̃s filius diceret nõ eẽt
vnigenitus. lꝫ ꝑ excellentiã ſue natu-
re inť ceteros ꝑmogenitꝰ poſſet dici.
aſſerit aũt eũ ſcriptura eſſe vnigenitũ
Ioh. p̊. Vidimus eũ quaſi vnigenitũ
a p̃re. nõ igiť ratiõe creatiõis dei filiꝰ
diciť. Amp̃. nomen filiationis ꝓpe
⁊ vere generationẽ viuentiũ ↄſequiť
ĩ qbus genitũ ex ſubſtãtia generan-
tis ꝓcedit. alias enĩ nomẽ filiationis
nõ ſm veritatem ſed potius ſm ſimili-
tudinẽ accipiť. cũ filios dicimus: aut
diſcipulos aut hos q̃rũ gerimꝰ curã.
ſi igiť xp̃s nõ diceret filius niſi ratiõe
creatiõis. cũ id qđ creať a deo non ex
ſubſtantia dei deriuetur. xp̃us vere fi
lius dici nõ poſſet. diciť aũt verꝰ filiꝰ
i. Ioh. vlť. Vt ſimus inquit ĩ vero fi-
lio eius Ihu xp̃o. nõ igiť dei filius di-
ciť quaſi a deo creatus ĩ quãtacũqꝫ na-
ture excellẽtia: ſed q̃ſi ex dei ſubſtan-
tia genitus. P̃. ſi xp̃us ratione crea-
tionis filius diciť non erit verus deꝰ.
nihil. n. creatũ deꝰ põt dici niſi ꝑ quã-
dam ſimilitudinem ad deũ. ipſe autẽ
Iheſus xp̃s eſt verus deꝰ. cũ. n. Iohes
dixiſſet: Vt ſimꝰ ĩ vero filio eiꝰ. ſub-
didit: Hic ẽ verus deus ⁊ vita eterna.
non igitur xp̃us filius dei diciť ratiõe
creationis. Amp̃. apl̃s ad Ro. 9°. di
cit. Ex qbus xp̃us eſt ſm carnem qui
ẽ ſup omnia deus benedictus ĩ ſecula
amen. ⁊ Titũ. 2°. Expectantes beatã
ſpem ⁊ aduẽtũ glorie magni dei ⁊ ſal-
uatoris nr̃i Ihu xp̃i. ⁊ Iere. 23°. diciť.
Suſcitabo Dauid germẽ iuſtũ. ⁊ pꝰea
ſubdiť. Et hoc eſt nomen quod voca-
bũt eũ: dñs iuſtus noſter. ubi in he-
breo habeť nomẽ tetragramaton. qđ
de ſolo deo certũ ẽ dici. ex qbꝫ apparet
ꝙ filius dei ẽ verus deus. P̃. ſi xp̃s
verus filius ẽ. de neceſſitate ſequitur
ꝙ ſit verus deus. nõ. n. vere filius põt
dici qđ ab alio gigniť ⁊ ſi de ſuſtantia
generãtis naſcať: niſi in ſimilẽ ſpeciẽ
generantis ꝓcedat. oportet enĩ ꝙ filiꝰ
hominis homo ſit. ſi igitur xp̃us ẽ ve-
rus filius dei oportet ꝙ ſit verus deꝰ.
non eſt igiť aliqđ creatũ. Item. nul-
la creatura recipit totam plenitudinẽ
diuine bonitatis. qa ſicut ex ſupioribus
patet: ꝑfectiones a deo in creaturas ꝑ
modũ cuiuſdam deſcenſus procedũt.
xp̃us autẽ habet in ſe totam plenitu-
dinẽ diuine bonitatis. dĩc. n. apl̃s ad Col.
2°. In ip̃o habitat oĩs plenitudo diui-
nitatis. xp̃s ẽ non ẽ creatura. Adh̃.
lꝫ intellectus ãgeli ꝑfectiorem cogni-
tionẽ habeat q̃ꝫ intellectus hominis:
tñ multũ deficit ab ĩtellectu diuino.
intellectus aũt xp̃i nõ deficit ĩ cogni-
tione ab intellectu diuino. dicit. n. apl̃s
ad Col. 2°. ꝙ in xp̃o ſũt omnes theſau-
ri ſapiẽtie ⁊ ſcientie abſconditi. non ẽ
igitur xp̃us filius dei creatũ. Amp̃.
quicquid deus habet ĩ ſeipſo ẽ eiꝰ eſſen-
tia ut in p̊ oſtenſũ ẽ. oĩa aũt que habꝫ
pater ſũt filij. dĩc. n. ipſe filiꝰ Ioh. 16°.
Omnia q̃ habet p̃r mea ſũt. ⁊ Ioh. 17°.
ad patrẽ loquẽs ait. Mea oĩa tua ſunt
⁊ tua mea ſũt. eſt ẽ eadẽ eẽntia ⁊ nat̃a
patris ⁊ filij. nõ ẽ igiť filius creatura.
P̃. apl̃s dĩc Phil. 2°. ꝙ filius anteq̃ꝫ
exinaniret ſemetipſũ formã ſerui acci
piẽs: ĩ forma dei erat. ꝑ formã aũt dei
nõ aliud ĩtelligiť q̃ꝫ nat̃a diuina. ſicut ꝑ
formã ſerui nõ intelligiť aliud q̃ꝫ hu-
mana natura. eſt ẽ filiꝰ ĩ natura diuina.
nõ ẽ igiť creatura. Itẽ. nihil creatũ
põt eẽ deo equale. filiꝰ aũt ẽ p̃ri eq̃lis.
dť. n. Ioh. 5°. Querebant eũ iudei in-
terficẽ qa nõ ſolum ſoluebat ſabbatũ
ſed ⁊ patrẽ ſuũ dicebat deũ equalem
ſe deo faciens. Hẽ ẽ euãgeliſte narra-
tio cuiꝰ teſtimoniũ verũ ẽ ꝙ xp̃us fi-
liũ dei ſe dicebat ⁊ deo eq̃lẽ. ⁊ ꝓpterea
eũ iudei ꝑſequebanť. Nec dubiũ eſt
alicui xp̃iano qn illud qđ xp̃us de ſe
dixit verum ſit. cũ ⁊ apl̃s dicat Phil. 2°.
Hoc nõ fuiſſe rapinam ꝙ equalẽ ſe eẽ
p̃ri arbitratꝰ eſt. eſt ẽ filius eq̃lis p̃ri.
nõ ẽ igiť creatura. Amp̃. in p̃s. legiť
nõ eẽ ſimilitudinẽ alicuiꝰ ad deũ etiã
inť ãgelos q filij dei dicũť. Quis inq̃t
ſimilis deo ĩ filijs dei? ⁊ alibi. Deꝰ qs
ſimilis erit tibi? qđ đ ꝑfecta ſimilitu-
dine accipi oportet qđ patet ex his q̃
in p̊ libro tractata ſũt. xp̃s aũt ꝑfectã
ſui ſimilitudinẽ ad patrẽ oſtendit ⁊ ĩ
viuẽdo. dť. n. Ioh. 5°. Sicut pater ha-
bet vitam in ſemetipſo. ſic dedit et fi-
lio vitam habere in ſemetipſo. nõ eſt
igiť xp̃s ↄputãdus inť filios dei crea-
tos. Adh̃. nulla ſubſtãtia creata re-
p̃ſentat deũ q̃tũ ad eius ſubſtãtiam.
quicquid. n. ex ꝑfectione cuiuſcũqꝫ crea-
ture apparet minꝰ ẽ q̃ꝫ qđ deus eſt. vñ
ꝑ nullã creaturã ſciri põt de deo quid
eſt. filiꝰ aũt rep̃ſentat patrẽ. dĩc. n. de
eo aplus ad Col. p̊. ꝙ ẽ imago inuiſibiľ
dei. ⁊ ne eſtimet eẽ imago deficiẽs eſ-
ſentiã dei nõ rep̃ſentans ꝑ quam non
poſſit ↄgnoſci đ deo quid eſt. ſicut vir
diciť imago dei. i. ad Cor. xi°. oſtendiť
ꝑfecta eẽ imago dei ipſam dei ſubſtan
tiã rep̃ſentãs Heb. p̊. dicẽte aplo. Cũ
ſit ſplendor glorie ⁊ figure ſubſtãtie
eius. nõ eſt igiť filius creatura. P̃
nihil quod ẽ in aliquo genere eſt vni-
uerſalis cã eorum que ſũt in genere illo.
ſicut vl̃is cã hominũ nõ eſt aliqs hõ.
nihil. n. ſui ipſiꝰ ẽ cauſa. ſed ſol qui eſt
extra genꝰ hũanũ ẽ vniuerſalis cauſa
generationis humane. ⁊ vlteriꝰ deus.
filius aũt ẽ vniuerſalis cauſa creat̃arum.
diciť. n. Ioh. p̊. Oĩa ꝑ ipſũ facta ſunt.
⁊ ꝓ. 8°. dĩc ſapĩa genita. Cũ eo eram
cõponens oĩa. ⁊ apl̃s dĩc ad Col. p̊. In
ipſo cõdita ſũt vniuerſa ĩ celo ĩ ⁊ t̃ra.
ipſe igiť nõ ẽ de genere creaturarum.
Itẽ. ex oſtẽſis in 2° lib° manifeſtuꝫ
ẽ ꝙ ſubſtãtie incorporee quas ãgelos
dicimus nõ p̃nt aliť fieri q̃ꝫ ꝑ creatio-
nẽ. ⁊ etiã oſtenſũ ẽ ꝙ nulla ſubſtãtia
põt creare ſ ſolus deus. ſ dei filiꝰ Ih̃s
xp̃s ẽ cauſa angelorum eos ĩ eſſe ꝓducẽs
dĩc. n. apl̃s. Siue throni ſiue domina-
tiones ſiue p̃ncipatus ſiue ptãtes oĩa
ꝑ ipſũ ⁊ ĩ ipſo creata ſũt. ipſe igiť filiꝰ
nõ ẽ creat̃a. P̃. cũ ꝓp̃a actio cuiuſli-
bet rei ſequať naturã ipſiꝰ. nulli cõpe-
tit ꝓp̃a actio alicuiꝰ rei cui non ↄpetit
illius rei natura. quod. n. nõ habet hu
manã ſpeciẽ. nec actionẽ humanã ha
bere põt. ꝓp̃e aũt actiões dei ↄueniũt
filio ſicut creare ut iam oſtẽſũ ẽ conti
nere ⁊ ↄſeruare oĩa ĩ eſſe ⁊ peccata pur
gare que ꝓp̃a eſſe dei ex ſupioribꝰ pꝫ.
dť aũt de filio ad Col. p̊. ꝙ oĩa ĩ ip̃o cõ
ſtãt. ⁊ ad Heb. p̊. dť ꝙ portat oĩa v̂bo
v̂tutis ſue purgationẽ pctõrum faciens.
filius igiť dei ẽ nature diuine ⁊ non eſt
creatura. Sed qa poſſet arrianꝰ dicẽ

q̄ hoc filius facit nō tanq̄ principale
agens ſ ſicut inſtrumentū pncipalis
agētis qđ p ꝓpriā ɣtutē nō agit ſ ſo-
lum p virtutē pncipalis agētis. Hanc
poſitionē dn̄s excludit Joh. 5°. dicens
Quecūq; pr̄ fecerit: hec ⁊ filꝰ ſilr̄ fa-
cit. ſicut igit̄ pat̄ p ſe opat̄ ⁊ ꝓpa vir-
tute. ita ⁊ filꝰ. Ulterꝰ etiā ex h̄ ɣbo
ↄcludit̄ q̄ ſit eadē ɣtus filij ⁊ pr̄is. nō
ſolū. n. dicit q̄ filꝰ ſimilit̄ operatur ſi-
cut ⁊ pat̄ ſ q̄ eadē ⁊ ſimilit̄. idem aūt
nō pōt eē operatū eodē modo a duobꝫ
agētibꝫ niſi diſſimilit̄. ſicut idem fit a
pncipali agēte ⁊ inſtrumēto. ul' ſimi-
liter oportet q̄ cōueniant ī vna ɣtute
q̄ qdem ɣtꝰ qn̄q; ↄgregat̄ ex diuerſis
ɣtutibꝫ in diuerſis agentibꝫ īuentis.
ſicut patet ī multis trahentibꝫ nauē.
oēs enī ſimilit̄ trahūt. ⁊ qa ɣtus cuiꝰ-
libet impfecta ē ⁊ inſufficiens ad iſtū
effectū: ex diuerſis ɣtutibꝰ cōgregat̄
vna ɣtus diuꝫ que ſufficit ad trahēdū
nauē. hoc aūt nō pōt dici ī pr̄e ⁊ filio.
ɣtus. n. dei patris nō ē īpfecta ſ infi-
nita ut ī p̊ oſtēſū ē. oportet igit̄ q̄ ea-
dem numero ſit virtus patris ⁊ filij. ⁊
cū ɣtus ↄſequat̄ naturā dei oportet q̄
eadē numero ſit natura ⁊ eēntia patrꝫ
⁊ filij. qđ etiā ex p̄cedentibꝫ cōcludi
pōt. nā ſi in filio ē natura diͣa ut mul
tiplicit̄ oſtēſū ē. cū natura diͣa mul-
tiplicari nō poſſit ut in p̊ libͦ oſtenſuꝫ
ē. ſequitur de neceſſitate q̄ ſit eadem
numero natura ⁊ eſſentia in patre ⁊ fi
lio. Itē. vltima noſtra beatitudo in
ſolo deo ē in q̈ etiā ſola ſpes hominis
debet poni. ⁊ cui ſoli ē honor latrie ex-
hibēdus ut ī 3° ē oſtenſū. btitudo aūt
noſtra in dei filio eſt. dicit̄. n. Joh. 17°.
Hec ē vita eterna ut cognoſcant te. ſ.
patrem. ⁊ quem miſiſti Ihm xp̄m. ⁊
i. Joh. vlt°. dr̄ de filio q̄ ē verꝰ deus ⁊
vita eterna. certū ē aūt noīe vite eter-
ne in ſcripturis ſacris vltimā beatitu-
dinē ſigri. dīc. n. Yſaias đ filio ut apl's
inducit: Erit radix ieſſe ⁊ q exur. re-
ge. in eo gentes ſperabūt. dicit̄. n. ī p̊s
Et adorabūt eū oēs reges: oēs gētes
ſeruient ei. ⁊ Joh. 5°. dr̄. Oēs honorifi
cent filiū ſicut honorificant patrem. ⁊
iteꝝ in p̊s dr̄: Adorate eū oēs angeli
eius. qđ de filio apl'us ītroducit Heb.
p̊. manifeſtū ē igit̄ filiū dei verū deū
eſſe. Ad hoc etiā oſtendendū valent
ea que ſuperiꝰ ↄtra Fotinū īducta ſūt
ad oſtēdendū xp̄m deū eē non factuꝫ
ſ verū. Ex p̄miſſis igit̄ ⁊ ↄſimilibꝫ ſa-
cre ſcripture documētis eccleſia catho
lica docta xp̄m verū ⁊ naturalē dei fi-
liū confitet̄ eternū. patri equalē ⁊ ve-
rū deū eiuſdē eēntie ⁊ nature cum pa
tre genitū nō creatū nec factū. Unde
patꝫ q̄ ſole eccleſie catholice fides ve-
re ↄfitet̄ generationē in deo dū ipſam
generationē filij ad h̄ refert q̄ filꝰ ac-
cepit diͣā naturā a patre. Alij ɣo he-
retici ad aliquā extraneā naturā hāc
generationē referūt. Fotinꝰ qdē ⁊ Sa
bellius ad humanā. Arrius aūt nō ad
humanā ſed ad quādā naturā creatā
digniorē ceteris creaturis. differt etiā
Arrius a Sabellio ⁊ Fotino q̄ hꝰmōi
gn̄ationē p̄dictam aſſerit ante mūdū
fuiſſe. illi ɣo eam fuiſſe negāt an̄ nati-
uitatē ex ɣgine. Sabellꝰ tn̄ a Fotino
differt ī h̄ q̄ Sabellius xp̄m verū deū
confitet̄ ⁊ nālē. nō aūt Fotinꝰ. ſ neq;
Arrius. ſed Fotinꝰ purū hoīem. Arriꝰ
autē q̄ſi cōmixtū ex quadā excellen-
tiſſima creatura ⁊ hūana. hi tn̄ aliam
eē pſonam patrꝫ ⁊ filij ↄfitent̄. qđ Sa
belliꝰ negat. Fides g̊ catholica media
via īcedens cōfitet̄ cū Arrio ⁊ Fotino
ↄtra Sabelliū aliā pſonam pr̄is ⁊ filij

⁊ filiū genitum. patrem ɣo diͦo īgeni-
tum. cū Sabellio ɣo ↄtra Fotinum et
Arriū: xp̄m verū ⁊ naturalē deum ⁊
eiuſdem nature cū patre lꝫ nō eiuſdē
pſone. Ex quo etiam indiciū veritatꝫ
catholice ſumi pōt. nā vero ut ph's dīc
etiam falſa teſtantur. falſa ɣo nō ſolū
a veris ſed etiā ad īuicem diſtant.

Solutio ad auctoritates quas Arrius ꝓ ſe inducebat. VIII

Uia ɣo ɣitas ɣitati cōtraria
eſſe nō poteſt. manifeſtū ē ea
que ex ſcripturis veritatꝫ ab
arrianis introducta ſūt ad ſuū errorē
cōfirmandū: eorū ſententie accōmo-
da non eſſe. Cū enim ex ſcripturis di-
uinis oſtenſum ſit patris ⁊ filij eandē
numero eſſentiā eē ⁊ naturam diͣaꝫ
ſcđm quā vterq; verus dicitur deus.
oportet patrem ⁊ filium nō duos de-
os ſed vnū deum eē. ſi enī plures dij
eſſent oporteret p ↄſequens diͣnitatis
eſſentiam in vtroq; partitā eſſe. ſicut ī
duobꝫ hoībus eſt alia ⁊ alia hūanitas
numero. ⁊ p̄cipue cū non ſit aliud di-
uina naťa ⁊ aliud ipſe deꝰ ut ſ̄ oſten-
ſum eſt. Ex qua auctoritate cōſeqtur
q̄ exiſtente vna natura diͣa in patre
⁊ filio q̄ ſint pater ⁊ filius vnꝰ deus.
licꝫ g̊ et patrem confiteamur deum. ⁊
filium deum: nō tamen recedimus a
ſententia qua ponitur vnus ſolꝰ deus
quā in p̊mo ⁊ rationibꝫ ⁊ auctorita-
tibus firmauimus. vnde ⁊ ſi ſit vnus
ſolꝰ verus deus. tamen hoc ⁊ de patre
⁊ de filio p̄dicari confitemur. cū g̊ do-
minus ad patrē loquens dicit: ut co-
gnoſcant te ſolum deum verū. non ſic
intelligendū eſt q̄ ſolus pater ſit verꝰ
deus. quaſi filius non ſit verus deus:
quod tamen māifeſte ſcripture teſti-
monio ꝓbatur. ſed q̄ illa que eſt vna
ſola vera deitas patri cōueniat ita ta-
men q̄ non excludatur inde ⁊ filius.
vn̄ ſignanter non dixit dominus: ut
cognoſcāt te ſolum deum verū: quaſi
ſolus ip̄e ſit deus. ſ dixit: ut cog̊ſcant
te. ⁊ addidit: ſolum deum verum. ut
oſtenderet patrem cuius ſe filiū ꝓte-
ſtabatur eſſe deū in quo īuenitur illa
que ſola eſt vera diͣnitas. ⁊ quia opor
tet verū filiū eiuſdem nature eē cum
patre. magis ſequit̄ q̄ illa que ſola eſt
vera deitas filio cōueniat q̄ꝫ ab ea filiꝰ
excludat̄. vnde ⁊ Johes. ī fine ſue ca-
nonice quaſi hec verba domini expo-
nēs vtrūq; iſtorū vero filio attribuit
que hic dominus dicit đ patre. ſ. q̄ ſit
verus deus. ⁊ q̄ ī eo ſit vita eterna di-
cens: ut cognoſcamꝰ verū deū ⁊ ſimꝰ
ī vero filio eius. hic eſt verus deus ⁊
vita et̄na. Si tamen confeſſus eſſet fi-
lius q̄ ſolus pater eſſet verꝰ deus: nō
ꝓpter hoc a vera deitate filius excludi
intelligēdus eſſet. nam qa pater ⁊ fi-
lius ſunt vnus deus ut oſtenſum eſt:
quicqd ratione diͣnitatis de patre di-
citur: idem ē ac ſi de filio diceretur ⁊
ecōuerſo. nō enim ꝓpter hoc q̄ domi-
nus dicit Math. xi°. Nemo nouit filiū
niſi pater. neq; patrem quis nouit ni-
ſi filius. intelligitur uel pater a ſui co-
gnitione excludi uel filius. Ex q̈ etiā
patet q̄ vera filij diͣnitas nō excludit̄
ex verbis apoſtoli quibus dicit: quē
ſuis temporibus oſtendens beatus ⁊
ſolus potens. rex regū ⁊ dominus do-
minantium. non enim in his verbis
pater nominatur ſed id quod ē cōmu
ne patri ⁊ filio. nam q̄ ⁊ filius ſit rex
regum ⁊ dominus dominantiū: ma-
nifeſte oſtenditur Apoc. 19°. ubi dicit̄

Veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine: ⁊ vocabatur nomē eius verbum dei. ⁊ poſtea ſubditur: Et habet in veſtimento ⁊ in femore ſuo ſcriptum: rex regum ⁊ dominus dominantiū. Nec ob hoc qđ ſubditur: Qui ſolus habet īmortalitatem. excluditur filius. cum ⁊ ſibi credentibus īmortalitatem cōferat. vnde dicit̃ Ioh. xi°. Qui credit ī me nō morietur ineternū. Sed ⁊ hoc qđ ſubditur: quē nemo hominū vidit ſed nec videre poteſt. certum eſt filio cōuenire: cū domin⁹ dicat Math. xi°. Nemo nouit filiū niſi pater. Cui non obſtat ꝙ viſibilis apparuit. hꝫ enī ſcđm carnem factum ē. eſt autem inuiſibilis ſꝫm deitatē ſicut ⁊ pater. vnde apoſtolus in eadem epiſtola dicit: Et manifeſte magnū ē pietatis ſacramētum qđ manifeſtatū ē in carne. Nec cogit ꝙ hec de ſolo patre dicta intelligamus: quia dicitur ꝙ oporteat aliū eſſe oſtendentē ⁊ alium oſtenſū. nam ⁊ filius ſeipſum oſtendit. dicit enim ipſe Ioh. 14°. Qui diligit me. diligetur a patre meo. ⁊ ego diligam eum ⁊ manifeſtabo ei meipſum. vnde ⁊ ei dicimus: Oſtende faciem tuā ⁊ ſalui erimus. Qꝫ autem dominus dicit: pater maior me eſt. qualiter ſit intelligendum apoſtolus docet. cum enī maius referatur ad minus. oportet intelligi hoc dici de filio ſcđm ꝙ eſt minorat⁹. oſtendit autē apoſtolus eum eſſe minoratum ſcđm aſſumptionem forme ſeruilis ita tamen ꝙ deo patri equalis exiſtat ſcđm formam diuinam. dicit enī ad Phil. z°. Cum in forma dei eſſet non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe equalē deo: ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens. Nec ē mirū ſi ex hoc pater eo maior dicatur. cū etiam ab angelis eum minoratū apoſtolus dicat Heb. z°. Eum īquit q modico ab angelis minoratus eſt vidim⁹ Iheſum propter paſſionē mortis gloria ⁊ honore coronatum. Ex q̊ etiam patet ꝙ ſcđm eandem rationem dicit̃ filius eſſe patri ſubiectus. s. ſcđm humanam naturā. qđ ex ipſa circūſtantia littere apparet. premiſerat enī apoſtolus: p hominem mors. ⁊ per hominem reſurrectio mortuorū. et poſtea ſubiunxerat ꝙ vnuſquiſqꝫ reſurget in ſuo ordine. primū chriſtus. deinde hi qui ſūt chriſti. ⁊ poſtea addidit. deinde finis cum tradiderit regnum deo ⁊ patri. ⁊ oſtenſo quale ſit hoc regnum qa. s. oportet ei omnia eſſe ſubiecta. conſequenter ſubiūgit: Cum ſubiecta illi fuerint omnia: tūc ipſe fili⁹ ſubiectus erit illi q ſibi ſubiecit oīa. Ipſe g̊ cōtextus littere oſtendit hꝫ de chriſto debere intelligi ſcđm ꝙ eſt homo. ſic enim mortuus ē ⁊ reſurrexit. nam ſꝫm diuinitatē cum omnia faciat que facit pater ut oſtenſū eſt: etiam ipſe ſibi ſubiecit omnia. vñ ⁊ apoſtol⁹ dicit ad Phil. 3°. Saluatorem expectam⁹ dominū Iheſum chriſtum qui reformabit corpus humilitatis noſtre cōfiguratum corpori claritatis ſue ſcđm operationem qua poſſit ſibi ſubiicere omnia. Ex eo autem ꝙ pater filio date dicitur ī ſcripturis ex quo ſequitur ipſum recipere: non poteſt oſtēdi aliqua indigentia eſſe in ipſo. ſed hoc requiritur ad hoc ꝙ filius ſit. non enim filius dici poſſet niſi a patre genit⁹ eſſet. omne autem genitum a generante naturam recipit generãtis. p hoc g̊ ꝙ pat̃ filio dare dicit̃: nihil aliud intelligitur ꝙꝫ filii generatio ſcđm quā pater dedit filio ſuam naturam. ⁊ hoc ipſum ex eo qđ datur ītelligi poteſt. dicit enim dominus Ioh. x°. Pat̃ qđ dedit mihi: maius omnibꝫ eſt. id aūt quod maius omnibus eſt. diuina natura eſt in qua filius eſt patri equalis quod ipſa verba domini oſtendūt. p̄miſerat enim ꝙ oues ſuas nullus de manu eius rapere poſſet. ad cui⁹ probationem inducit verbū ꝓpoſitum. s ꝙ id quod eſt ſibi a patre datum mai⁹ omnibus ſit. ⁊ quia de manu patri ut ſubiūgit nemo rape poteſt. ex hoc ſequitur ꝙ nec de manu filii. nō autem ſequeretur niſi per id quod ē ſibi a patre datū eſſet patri equalis. Unde ad hoc clarius explicandū ſubdit: Ego ⁊ pater vnū ſumus. ſimiliter etiā apoſtol⁹ ad Phil. z° dicit. Et dedit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen ut in nomine Iheſu omne genu flectat̃ celeſtium terreſtrium ⁊ infernorum. nomen autem omnibus nominibus altius quod omnis creatura veneret̃: non eſt aliud ꝙꝫ nomen diuinitađ. ex hac g̊ datione generatio ipſa intelligitur ſcđm quam pater filio verā deitatem dedit. Idem etiam oſtenditur ex hoc ꝙ omnia ſibi dicūtur eſſe data a patre. nō autem eſſent ſibi data oīa niſi oīs plenitudo dīnitatis q̄ ē ī p̄re eēt in filio. ſic igit̃ ex hꝫ ꝙ ſibi patrē dediſſe aſſerit. ſe verū filiū ↄfitet̃ ꝯ Sabelliū. ex magnitudine vō ei⁹ qđ dat̃ patri ſe cōfitetur eſſe equalem ut Arrius confundat̃. patet igit̃ ꝙ talis donatio indigentiā in filio nō deſignat. non enim ante fuit filius ꝙꝫ ſibi daret̃ cū generatio eius ſit ipa donatio. neqꝫ plenitudo dati hoc patitur ut indigere poſſit ille cui conſtat eſſe donatum. Nec obuiat p̄dictis ꝙ ex tempore filio pater dediſſe legitur in ſcripturis: ſicut dominus poſt reſurectionem dicit diſcipulis: Data ē mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra. ⁊ apoſtolus ad Phil. z° dicit ꝙ propter hoc de⁹ xp̄m exaltauit ⁊ dedit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen: quia factus fuit obediens vſqꝫ ad mortem. quaſi hꝫ nomen nō habuerit ab et̃no. eſt enī cōſuetus ſcripture modus ut aliqua dicant̃ eſſe uel fieri quando īnoteſcunt. hoc autem ꝙ filius ab eterno vniuerſalem poteſtatem ⁊ nomē diuinū acceperit. poſt reſurectionem p̄dicantibus diſcipulis mundo eſt manifeſtatum. ⁊ hoc etiam verba dñi oſtendūt. dicit enim dominus Ioh. 17°. Clarifica me pater apud temetipſum claritate quam habui prius ꝙꝫ mundus fieret. petit enī ut ſua gloria quā ab eterno a patre recepit ut deus ī eo iam homine facto eſſe declaretur. Ex hoc autē manifeſtū eſt quomodo filius doceat̃ cum non ſit ignorans oſtenſum ē enī in p̊mo libro ꝙ intelligere ⁊ eſſe ī deo idem ſūt. vnde cōmunicatio dīne nature eſt etiā ītelligētie cōmunicatio. cōmunicatio aūt intelligētie demonſtratio uel locutio ſiue doctrīa poteſt dici. per hoc g̊ ꝙ filius ſua natiuitate a patre naturam diuinam acceperit dicitur uel a patre audiuiſſe uel pater ei demonſtraſſe ul̓ ſi qd aliud ſimile legit̃ ī ſcripturꝭ. nō ꝙ pri⁹ fili⁹ ignorās aut neſciens fuerit. ⁊ poſtmodū eū pr̄

docuerit. cōfitet̃.n.aplus.i.ad Cori. p̊
xp̄m dei virtutem et dei ſapientiam.
Non eſt aūt poſſibile q̧ ſapiā ſit igno-
rans neq̧ q̧ ꝟtus infirmet̃.ideo etiam
qd̓ dicit̃: nō poteſt fili⁹ a ſe facē qcq̧:
nullā infirmitatē agēdi demonſtrat ī
filio.ſꝫ qa cū deo nō ſit aliud agē q̄ eē.
nec ſua actio ſit aliud q̄ ſua eſſentia vt
ſ̄ ꝓbatū ē·ita dicat̃ q̧ filius non poſſit
a ſe agere ſꝫ agat a pr̄e·ſicut q̧ non po-
teſt a ſe eſſe ſꝫ ſolū a pr̄e.ſi.n.a ſe eſſet:
iam filius nō eēt. ſicut g̊ filius nō pōt
non eē filius·ita a ſe agere nō poteſt.
qa v̊o eandē naturā accipit filius quā
pr̄.⁊ ex ↄn̄ti eandē ꝟtutem·lꝫ fili⁹ a ſe
non ſit nec a ſe operet̃·tn̄ eſt p ſe ⁊ per
ſe operat̃.qa ſicut eſt p ꝓpriā naturā
quā accepit a pr̄e·ita p ꝓpriā naturā
a patre acceptā operat̃. vn̄ poſtq̄ dn̄s
dixerat: Nō pōt fili⁹ a ſe facere quicq̧
ut oſtendēt q̧ lꝫ non a ſe tn̄ p ſe filius
operat̃.ſubiūxit: Quecūq̧ ille fecerit
s.pr̄: hec ⁊ filius ſimilit̃ facit. Ex pre-
miſſis etiā apparet qualit̃ pr̄ ꝑcipiat fi
lio·aut filius obediat pr̄i·aut patrem
oret·aut mittat̃ a pr̄e. lꝫ.n.oīa filio cō
ueniūt ſcd̓m q̧ ē pr̄i ſubiectus· quod
nō eſt niſi ſm humanitatē aſſūptam
ut oſtenſū eſt.pr̄ g̊ filio ꝑcipit ut ſub-
iecto ſibi ſm humanā naturam.⁊ hoc
etiā ꝟba dn̄i manifeſtant. nā cū dn̄s
dicat: Ut cognoſcat mund⁹ qa diligo
pr̄em.⁊ ſicut mandatū dedit mihi pr̄
ſic facio.qd̓ ſit iſtud mandatū oſtēdit̃
p id qd̓ ſubdit̃: Surgite eam⁹ hinc.lꝫ
enī dixit ad paſſionē accedens.māda
tum aūt patiendi manifeſtum ē filio
nō competē niſi ſm humanā naturā.
Silr̄ ubi ait: Si ꝑcepta mea ſuaue-
ritis·manebitis ī dilectiōe mea ſicut
⁊ ego ꝑcepta pr̄is mei ſuaui ⁊ maneo
ī eius dilectiōe. manifeſtū ē hec pre-
cepta ad filiū ꝑtinē ꝓut a pr̄e dilige-
batur ut hō ſicut ip̄e diſcipulos ut ho-
mines diligebat. Et q̧ ꝑcepta pr̄is ad
filiū accipiēda ſint ſm humanā natu-
ram a filio aſſūptam·apl̄s oſtēdit do-
cens filiū obedientē pr̄i fuiſſe ī his q̄
ꝑtinent ad humanā naturam.dicit.n
ad Phil̃.2°. Factus ē obediens patri
vſq̧ ad mortē. Oſtēdit etiam apl̄s q̧
orare filio ↄueniat ſm humanā natu
rā. dic.n.ad Heb.5°. q̧ ī diebꝫ carnis
ſue ꝑces ſupplicationeſq̧ ad eū q poſ-
ſit illū ſaluū a morte facere cū clamo-
re valido ⁊ lachrymis offerens exau-
ditus ē ꝓ ſua reuerētia. Scd̓m qd etiā
miſſus a pr̄e dicat̃·apl̄s oñdit ad Gal̃.
4° dicens. Miſit deus filiū ſuū factum
ex muliere.eo g̊ dicit̃ miſſus q̊ ē fact⁹
ex muliere·qd̓ qdem ſm carnem aſſū
ptam certū ē ſibi ↄuenire. Patet igit̃
q̧ p hec oīa non pōt oſtendi filius pr̄i
eſſe ſubiectus niſi ſm humanā nām.
Sed tn̄ ſciendū eſt q̧ fili⁹ mitti a pa-
tre dicit̃ etiā īuiſibilit̃ inq̄tuꝫ deus:
ſine ꝑiudicio equalitatꝫ quā habet ad
patrem ut infra oſtēdet̃ cū agetur de
miſſione ſpiritus ſancti. Similit̃ etiā
patet q̧ p hec q̧ fili⁹ a patre clarificat̃
uel ſuſcitat̃ ul' exaltat̃: nō pōt oſtendi
q̧ fili⁹ ſit minor pr̄e niſi ſm humanā
nām.nō.n.fili⁹ clarificatione indiget
quaſi d̓ nouo claritatē accipiens cum
eā ꝯfiteatur ſe ante mūdū habuiſſe.ſꝫ
oportebat q̧ ſua claritaſ que ſub infir
mitate carnis erat occulta: per carnis
glorificationē ⁊ miraculoꝝ operatiōꝫ
manifeſtaret̃ in fide credentiū popu-
loꝝ.vn̄ de eius occultatiōe dicit̃ Yſa.
53°. Uere abſcondit⁹ eſt vultus ei⁹.vn̄
nec reputam⁹ eū. Silr̄ aūt ſm lꝫ xp̄us
ſuſcitat⁹ ē q̧ ē paſſ⁹ ⁊ mortu⁹ ſm car-
nē.dr̄.n.i.Pet.4°. Xp̄o paſſo in carne

⁊ vos eadem cogitatione armamini.
exaltari etiā eū oportuit ſcd̓m lꝫ q̧ fu
it humiliatus. nam ⁊ aplus dic Phil̃.
2°. Humiliauit ſemetipſū factus obe-
diens vſq̧ ad mortē.propter qd̓ deus
exaltauit illū. Sic g̊ p hoc q̧ pater cla-
rificat filiū ſuſcitat ⁊ exaltat: fili⁹ nō
oñdit̃ minor pr̄e niſi ſm hūanā nām
nam ſm diuā naturā qua ē patri eql'
ē eadē ꝟtus patris ⁊ filij ⁊ eadē ope-
ratio.vn̄ ⁊ ipſe filius ꝓpa ꝟtute ſe ex-
altat·ſm illud p̄s. Exaltare dn̄e ī ꝟtu
te tua. Ipſe ſeipſū ſuſcitat.qa de ſe dic
Ioh.x°. Poteſtatē habeo ponēdi ani-
mā meā ⁊ iterū ſumere eā. Ipſe etiā
non ſolū ſeipſū clarificat ſꝫ etiā patrē.
dic.n.Ioh.17°. Clarifica filiū tuū ut ⁊
fili⁹ tuus clarificet te.nō q̧ pat̃ vela-
mine carnis aſſūpte ſit occultatus ſed
ſue īuiſibilitate nature. quo etiā mo-
do fili⁹ ē occult⁹ ſm diuā naturā .nā
pr̄i ⁊ filio cōe eſt qd̓ dr̄ Yſa.45°. Ue-
re tu es de⁹ abſcondit⁹ ſcūs iſrl' ſalua-
tor.filius aūt patrē clarificat nō clari-
tatē ei dādo ſꝫ eū mūdo manifeſtan-
do.nam ⁊ ipſe ibidē dic. Manifeſtaui
nomē tuū hoībꝫ. Nō ē aūt credēdū
q̧ in dei filio ſit aliquis poteſtatis de-
fectus cū ipſe dicat: Data ē mihi oīs
poteſtas ī celo ⁊ in t̃ra. Uñ qd̓ ip̄e dic
Sedere ad dexterā meā uel ſiniſtram
nō ē meū dare vobis ſꝫ qbus paratū ē
a patre meo.nō oñdit q̧ fili⁹ diſtribu
endaꝝ celeſtiū ſediū poteſtatē nō ha
beat·cū p hui⁹mōi ſeſſionē ꝑticipatio
vite et̃ne intelligat̃.cui⁹ collationē ad
ſe ꝑtinere oñdit cū dic Ioh.x°. Oues
mee vocem meā audiūt.⁊ ego cog̊ſco
eas.⁊ ſequūt̃ me. ⁊ ego vitam eternā
do eis. dr̄ etiā Ioh.5°. q̧ pr̄ oē iudiciū
dedit filio.ad iudiciū aūt ꝑtinet ut ꝓ
meritis aliq̧ ī celeſti gloria collocent̃.
vn̄ ⁊ Math.25°.dr̄ q̧ fili⁹ hoīs ſtatu-
et oues a dextrꝭ ⁊ edos a ſiniſtrꝭ.perti-
net g̊ ad poteſtatem filij ſtatuere ali-
quē ul' a dextrꝭ ul' a ſiniſtrꝭ.ſiue vtrūq̧
referat̃ ad differētē gl'ie ꝑticipationē
ſiue vnū referat̃ ad gl'iam ⁊ alterū re-
ferat̃ ad penam. oportet igit̃ ut verbi
ꝓpoſiti ſenſus ex ꝑmiſſis ſumat̃. Pre-
mittit̃ nāq̧ q̧ mater filiorū Zebedei
acceſſerat ad Ihm petēs ut vn⁹ filiorū
eius ſederet ad dexterā ei⁹ ⁊ alius ad
ſiniſtrā.⁊ ad hoc petendū mota vide-
bat̃ ex quadā fiducia ꝓpinqtatis car-
nalis quā hēbat ad hoīem xp̄m. dn̄s
g̊ ſua reſponſione nō dixit q̧ ad ei⁹ po
teſtatē nō ꝑtineret dare qd̓ petebat̃.ſꝫ
q̧ ad eū nō ꝑtinebat illis dare ꝓ qui-
bus rogabat̃. non.n.dixit: ſedere ad
dexteram meā ul' ſiniſtrā nō eſt meū
dare alicui·qn poti⁹ oñdit q̧ ſuū erat
hoc dare illis qbus erat paratū a pr̄e
ſuo.nō.n.hoc dare ad eū ꝑtinebat ſm
q̧ erat filius ꝟginis ſꝫ ſm q̧ erat filius
dei.⁊ iō nō erat ſuū hoc dare aliquibꝫ
propt̃ lꝫ q̧ ad eū ꝑtinebat ſm q̧ erat
filius ꝟginis ſm ꝓpinqtatē carnalem
ſꝫ propt̃ hoc q̧ ꝑtinebat ad eū ſcd̓m q̧
erat filius dei qbus.ſ.paratū erat a pa
tre p ꝑdeſtinationē et̃nā.ſꝫ q̧ etiam lꝫ
ꝑparatio ad poteſtatē filij dei ꝑtineat
ipſe dn̄s cōfitet̃ dicēs Ioh.14°. In do-
mo patris mei manſiones multe ſūt:
ſi quo min⁹: dixiſſem vobis.qa vado
parare vob̓ locū.manſiones aūt mul-
te ſūt diuerſi gradus ꝑticipande bea-
titudinis q ab eterno a deo in ꝑdeſti-
natione ꝑparati ſūt. cū g̊ dn̄s dic q̧ ſi
ī aliquo minus eſſet.i.ſi deficerent ꝑ-
parate manſiones hominibus ad bea
titudinem introducendis. ⁊ ſubdit:
dixiſſem: quia vado parare vobis lo-
cum·oſtēdit huiuſmodi ꝑparationē ad

ſuā poteſtatē ptinere. Neq; etiam poteſt ītelligi ꝙ filius horam aduēt⁹ ſui ignoret· cum ī eo ſint oēs theſauri ſapientie ⁊ ſcientie abſcōditi ut apl's dic. ⁊ cū id qđ maius ē pfecte cognoſcat. s. prem. ſed h̄ itelligendū eſt qa filius inter homines homo conſtitut⁹ ad modū igrantis ſe habuit dū diſcipulis nō reuelauit. eſt. n. cōſuet⁹ modus loquendi ī ſcripturis ut de⁹ dicat aliqd cognoſcere ſi illud cognoſcē facit· ſicut habet Gen̄. zz°. Nūc cognoui ꝙ timeas dn̄m. i. nūc cognoſcere feci. ⁊ ſic p oppoſitū fili⁹ neſcire dicit qđ nō facit nos ſcire. Triſticia vō ⁊ timor ⁊ alia huiuſmodi manifeſtū eſt ad xp̄m ptinē ſcđm ꝙ homo. vn̄ p h̄ nulla minoratio pōt ī diuinitate filij dep̄hendi. Q̄ aūt dicit ſapia eē creata. primo qdē pōt intelligi nō de ſapientia que eſt filius dei ſed đ ſapientia quā de⁹ indidit creaturḋ. dr̄. n. Eccl. p̊ Ipe creauit eam. s. ſapiam ī ſpū ſcō. ⁊ effudit illā ſup oīa opa ſua. Pōt etiā referri ad naturā creatā aſſūptam a filio ut ſit ſenſus. Ab initio ⁊ ante ſecula creata ſum. i. puiſa ſum creare vniri. Vel p hoc ꝙ ſapiētia ⁊ creata ⁊ genita nūcupat: mod⁹ diue gn̄atiōis nobis inſinuat. in generatiōe. n. quod generat accipit naturam generātḋ· qđ perfectionis ē. ſed in generatiōibus que ſūt apud nos generās ipſe mutat· qđ ipfectionis eſt. in creatiōe vō creans nō mutat. ſed creatū nō recipit naturam creātḋ. dicit g̊ ſil' fili⁹ creat⁹ ⁊ genitus ut ex creatiōe accipiat imutabilitas patr, ⁊ ex generatiōe vnitas nature in prē ⁊ filio. ⁊ ſic h⁹mōi ſcripture intellectū ſynod⁹ expoſuit ut p Hilariū pater. Q̄ vō filius dr̄ pmogenit⁹ creature. nō ex hoc ē· qa fili⁹ ſit ī ordine creaturaꝝ. ſ qa fili⁹ ē a prē ⁊ a prē accipit. a quo ſūt ⁊ accipiūt creature. ſ filius accipit a patre eandē naturā nō aūt creature. vn̄ ⁊ filius nō ſolum pmogenitus dr̄ ſ etiā vnigenitus ꝓpter ſingularē modū accipiēdi. P h̄ aūt ꝙ dn̄s ad prēm dicit de diſcipulis ut ſint vnū ſicut ⁊ nos vnū ſum⁹. oſtēdit qdem ꝙ pat ⁊ fili⁹ ſūt vnū eo mō quo diſcipulos vnū eē oportet. s. per amorē. Hic tn̄ vnionis modus nō excludit eēntie vnitatē ſ magis eam demonſtrat. dr̄. n. Joh. 3°. Pater diligit filiū ⁊ oīa dedit ī manu ei⁹. p qđ plenitudo diuitatis oſtendit eē ī filio ut dictū ē. Sic igit pꝫ ꝙ teſtimonia ſcripturarū que arriani ꝓ ſe aſſumebant nō repugnāt vitati quā fides catholica confitetur.

Solutio ad auctoritates Fotini ⁊ Sabellij. IX

Ex his aūt cōſideratis apparet ꝙ nec ea q̄ Fotin⁹ ⁊ Sabelli⁹ ꝓ ſuis opionib⁹ ex ſacrḋ ſcripturḋ adducebāt· eoꝝ errores cōfirmare pn̄t. nā qđ dn̄s p⁹ reſurrectiōē dic Math. vlt. Data ē mihi oīs ptās ī celo ⁊ in tra. nō iō dr̄ ꝙ tūc de nouo hāc ptātē accepit. ſ qa ptās quā filius dei ab etno accepat ī eodē hoīe facto apparere icepat p victoriā quam de morte hūerat reſurgēdo. Qđ vō apl's dic ad Ro. p̊. đ filio loquēs: Qui factus ē ei ex ſemie Dauid· māifeſte oñdit qlit ſit intelligēdū ex eo qđ addit ſm carnem. nō. n. dixit ꝙ filius dei eſſet ſimpliciter factus ſed ꝙ factus eſſet ex ſemine Dauid ſcđm carnem p aſſumptionem humane nature· ſicut ⁊ Joh p̊. dr̄. Verbū caro factū ē. vn̄ etiam pꝫ ꝙ h̄ qđ ſequit: Qui pdeſtinat⁹ ē fili⁹ dei ī virtute. ſm humanā naturā ad filiū ptinet. Q̄ enī humana natura filio dei vniret ut ſic homo poſſet dici filius dei: nō fuit ex humanis meritis ſed ex gratia dei pdeſtinantis. Similiter etiam qđ idē apl's ad Phil. dicit ꝙ deus xp̄m propter paſſiōis meritū exaltauit. ad humanā nām referēdū ē in q̄ fuerat humilitas paſſiōis. vnde ⁊ qđ ſubdit: Dedit illi nomē quod ē ſup oē nomen. ad h̄ referēdū ē ꝙ nomen cōueniēs filio ex natiuitate eterna· manifeſtādū eſſet ī fide populorū cōuenire filio incarnato. p qđ ⁊ manifeſtū ē ꝙ id qđ dic Petr⁹ ꝙ de⁹ Jh̄m xp̄m ⁊ dn̄m fecit. ad filiū referendū ē ſm humanā nām ī qua incepit id habere ex tēpore qđ in natura diuitatis habuit ab eterno. Qđ etiam Sabelli⁹ itroducit de vnitate deitatis: Audi iſrahel: dn̄s deus tu⁹ vn⁹ eſt. ⁊ videte ꝙ ego ſim ſol⁹ ⁊ nō ſit ali⁹ deus pret me. ſn̄ie catholice fidei non repugnat que prēm ⁊ filiū nō duos deos ſ vnū deū eē cōfitet ut dictū ē. Silr etiā qđ dicit: Pr̄ ī me manēs ipſe facit opa. ⁊ ego in prē ⁊ pat in me ē. nō oſtēdit vnitatē pſone ut volebat Sabellius ſ vnitatē eēntie quā Arrius negabat. ſi enī eſſet vna pſona pris ⁊ filij· nō cōgrue diceret pater eē in filio ⁊ fili⁹ in prē· cū nō dicat ꝓprie idem ſuppoſitū in ſeipſo eſſe ſ ſolū ratiōe ptiū. qa enī ptes ī toto ſūt. ⁊ qđ cōuenit partibus ſolet attribui toti: qn̄ꝫ dicit aliqđ totum eſſe ī ſeipo. hic aūt modus loquēdi nō cōpetit in diuis ī qbus ptes eſſe nō poſſūt ut in p̊ oſtenſū ē. relinquit igit cū pat in filio ⁊ fili⁹ in prē eſſe dicat ꝙ pat ⁊ fili⁹ nō ſint idē ſuppoſito. ſed ex hoc oſtendit ꝙ pris ⁊ filij ſit eſſentia vna. hoc. n. poſito manifeſte apparet qualit pat ē in filio ⁊ fili⁹ ī prē. nam cū pater ſit ſua eſſentia· qa ī deo nō eſt aliud eſſe ⁊ eſſentiā habēs ut in p̊ ē oſtenſū. relinquit ꝙ ī quocūq; ſit eſſentia pris ſit pat. ⁊ eadē ratione in quocūq; ē eſſentia filij eſt fili⁹. vn̄ cū eſſentia pris ſit ī filio ⁊ eſſentia filij in prē eo ꝙ vna eſt eēntia vtriuſq; ut fides catholica docet· ſeqt manifeſte ꝙ pat ſit in filio ⁊ filius ſit ī prē. ⁊ ſic eodem vbo ⁊ Sabellij ⁊ Arrij error confutat.

Rōnes cōtra generationem ⁊ ꝓceſſionē diuinā. X

Omnibus igit diligent cōſideratis manifeſte apparet h̄ nobis de generatiōe diua in ſacris ſcripturḋ ꝓponi credēdū ꝙ pat ⁊ filius ⁊ ſi pſonis diſtinguāt ſūt tamē vn⁹ deus ⁊ vnā habēt eſſentiā ſeu naturā. Quia vō a creaturaꝝ natura h̄ iuenit valde remotū ut aliqua duo ſuppoſito diſtinguantur ⁊ tamen eorū ſit vna eſſentia: humana ratio ex creaturarū ꝓprietatib⁹ ꝓcedens multiplicit ī h̄ ſecreto diue generatiōis patit difficultatē. nam cū generatio nobis nota mutatio quedā ſit cui opponit corruptio· difficile videt in deo generationē ponē qui ē imutabilis incorruptibilis ⁊ etern⁹ ut ex ſupiorib⁹ patꝫ.

Amp̄. ſi generatio mutatio ē· oportet oē quod generat mutabile eē. qđ aūt mutat exit de potentia in actū. nā motus ē actus exiſtētis in potētia ſm ꝙ hui⁹mōi. ſi igit filius dei ē genitus. videt ꝙ neq; etn⁹ ſit tanq; de potētia ī actū exiēs· neq; ver⁹ de⁹ ex q̄ nō ē act⁹ purus ſed aliqd potētialitatḋ habens.

Adhuc. genitū nām accipit a generā-
te. si g̃ filius genit⁹ est a deo p̄re. opor
tet q̄ nām quā h̃z: a patre accepit. nō
ē aūt possibile q̄ accepit a p̄re aliā na-
turā nūero q̄ p̄r h̃z ⁊ silem sp̄em sicut
fit ī gnātionib⁹ vniuocis ut cū hō ge-
nerat hoīem ⁊ ignis ignē. sup̄. n. osū
ē q̄ īpossibile ē eē p̄les numero deita-
tes. videt̃ etiā esse īpossibile q̄ recepit
eādē nām nūero quā p̄r h̃z. qa si reci-
pit p̄tē ei⁹ seq̄t̃ dinā nām eē diuisibi-
lē. si aūt totā videt̃ seq̄ q̄ natā dina si
sit tota transfusa ī filiū desinat eē ī pa
tre. ⁊ sic pater generando corrūpitur.
Neq̄ iterū p̄ōt dici q̄ natura dina per
quandā exuberantiā effluat a patre ī
filiū sicut aqua fontis effluit ī riuū et
fons nō euacuat̃. qa natura dīna sicut
nō p̄ōt diuidi ita nec augeri. videtur
g̃ reliquū eē q̄ filius naturam a patre
accepit nō eādē nūero nec sp̄e quā p̄r
habet sed oīo alteri⁹ generis sicut ac-
cidit ī generatiōe equoca ut cū aīalia
ex putrefactiōe nata v̄tute solis gene-
rant̃ ad cui⁹ sp̄em nō attingūt. seq̄t̃ g̃
q̄ dei filius neq̄ verus fili⁹ sit cū non
habeat sp̄em patri. neq̄ verus deus cū
nō recipiat dinā nām. Itē. si fili⁹ re-
cipit naturā a deo patre. oportet q̄ in
eo aliud sit recipiens ⁊ aliud nata re-
cepta. nihil. n. recipit seipsū. fili⁹ igit̃
nō ē sua eēntia uel natura. nō est igit̃
verus deus. P̄. si fili⁹ non ē aliud q̄
eēntia dina cū essentia dina sit subsi-
stens ut ī p̄. p̄batū ē. cōstat aūt q̄ etiā
pat̃ ē ipsa eēntia dina. videt̃ relinq̄ q̄
p̄r ⁊ fili⁹ queniāt ī eadē re subsistēte.
res āt subsistēs ī intellectualib⁹ natur̄
vocat̃ psona. seq̄t̃ g̃ si fili⁹ ē ipsa dina
eēntia q̄ pat̃ ⁊ filius queniāt ī psona.
si aūt fili⁹ nō ē ipsa dina essentia. nō ē
ver⁹ deus. h̃. n. de deo p̄batū ē in p̄ li.
videt̃ igit̃ q̄ uel fili⁹ nō sit verus de⁹
ut dicebat Arrius. uel nō sit ali⁹ pso-
nalit̃ a patre ut Sabellius asserebat.

Adhuc. illud qd̄ ē p̄ncipiū īdiuidua-
tiōis ī vnoq̄q̄. īpossibile ē inesse alte-
ri qd̄ supposito distinguat̃ ab eo. qd̄. n
ī multis ē. nō ē indiuiduatiōis p̄nci-
piū. ipsa aūt eēntia dei est p quā deus
indiuiduat̃. nō. n. eēntia dei ē forma ī
materia ut p materiā indiuiduari pos
set. nō ē igit̃ aliud ī deo patre p qd̄ in-
diuiduet̃ q̄ sua eēntia. eius igit̃ essen-
tia ī nullo alio supposito eē potest. aut
igit̃ nō ē in filio. ⁊ sic filius nō ē ver⁹
deus s̄m Arriū. aut filius nō est alius
supposito a patre. ⁊ sic ē eadem psona
vtriusq̄ s̄m Sabelliū. Amp̄. si pat̃ ⁊
fili⁹ sūt duo supposita siue due psone
⁊ tn̄ sūt in essentia vnū. oportet in eis
eē aliqd p̄ter eēntiā p qd̄ distiguāt̃.
nā eēntia cōis vtriq̄ ponit̃. quod aūt
cōe ē nō p̄ōt eē distinctionis p̄ncipiū.
oportet igit̃ id quo distinguūtur pat̃
⁊ filius eē aliud ab essentia dina. est g̃
psona filii p̄posita ex duobus ⁊ silit̃er
psona patris. s. ex essentia cōi ⁊ ex p̄n-
cipio distiguēte. vterq̄ igit̃ ē compo-
situs. neut̃ g̃ ē ver⁹ de⁹. Si qs aūt di-
cat q̄ distiguūt̃ sola relatiōe put vn⁹
ē pater aliusq̄ ē fili⁹. que aūt relatiue
p̄dicant̃ nō aliqd vident̃ p̄dicare i eo
de quo dicūtur s̄ magis ad aliqd. ⁊ sic
p hoc p̄positio nō inducit̃. Videtur q̄
hec responsio nō sit sufficiēs ad p̄dic-
ta incōuenientia vitāda. nam relatio
nō p̄ōt eē absq̄ aliq̄ absoluto. ī quoli-
bet eni relatiuo oportet itelligi q̄ ad
se dicitur preter id q̄ ad aliud dicitur
sicut seru⁹ ad aliqd est absolute p̄ter
id q̄ ad dominū dicit̃. relatio igit̃ il-
la per quam pater ⁊ filius distinguūt̃
oportet q̄ habeat aliqd absolutū in q̄
fūdet̃. aut igit̃ illud absolutū est vnū
tm̄. aut sūt duo absoluta. si ē vnū tm̄:
ī eo nō p̄ōt fūdari duplex relatio nisi
forte sit relatio idemptitatis q̄ distic-
tionē opari nō p̄ōt. sicut dr̄ idē eidem
idē. si g̃ sit talis relatio q̄ distinctionē
req̄rat oz q̄ p̄intelligat̃ absolutorum
distinctio. nō g̃ videt̃ possibile q̄ pso
ne p̄ris ⁊ filii solis relationib⁹ distin-
guant̃. P̄. oz dicē q̄ relatio illa q̄ filiū
distiguit a p̄re. aut sit res aliq̄. aut sit
ī solo itellectu. si autē sit res aliq̄. non
aūt videt̃ eē illa res q̄ ē dina essentia.
qa dina eēntia cōis ē p̄ri ⁊ filio. erit g̃
ī filio aliq̄ res q̄ nō ē ei⁹ eēntia ⁊ sic nō
ē ver⁹ deus. ōnsū ē. n. ī p̄ q̄ nihil est ī
deo qd̄ nō sit sua eēntia. si aūt illa rela
tio sit ī itellectu tm̄. nō g̃ p̄ōt psonalit̃
distinguē filiū a p̄re. q̄. n. psonalit̃ di-
stinguūt̃ realit̃ oz distigui. Itē. oē
relatiuū depēdet a suo correlatiuo. qd̄
aūt dependet ab alio nō ē ver⁹ deus. si
igit̃ psona patri ⁊ filii relationibus di
stinguant̃. neut̃ erit ver⁹ deus. Adhuc
si pat̃ ē deus ⁊ fili⁹ ē deus. oz q̄ hoc no
men deus d̄ p̄re ⁊ filio subalit̃ p̄dicet̃.
cū dinitas accn̄s eē nō possit. p̄dicatū
aūt subale ē vere ipsū de q̄ p̄dicat̃. nā
cū dr̄: hō ē aīal. qd̄ vere hō ē: aīal ē. ⁊
silr̄ cū dr̄ sortes ē hō. qd̄ vere sortes ē
hō ē. ex q̄ videt̃ seq̄ q̄ īpossibile sit ex
p̄te suboz̄ īueniri p̄lalitatē. cū vnitas
sit ex p̄te subalis p̄dicati. nō. n. sortes
⁊ plato sūt vn⁹ hō lz̄ sint vnū ī hūani-
tate. neq̄ homo ⁊ asin⁹ sūt vnū aīal lz̄
sint vnū ī aīali. si g̃ p̄r ⁊ filius sūt due
psone. īpossibile videt̃ q̄ sint vn⁹ de⁹.

Amp̄. opposita p̄dicata pluralitatē
ostendūt ī eo de q̄ p̄dicant̃. de deo aūt
p̄re ⁊ d̄ deo filio opposita p̄dicant̃. nā
pat̃ ē deus īgenit⁹ ⁊ gnāns. fili⁹ aūt ē
deus genit⁹. nō igit̃ videt̃ eē possibile
q̄ pat̃ ⁊ fili⁹ sint vn⁹ de⁹. Hec igit̃ ⁊
silia sunt ex qb⁹ aliq̄ dinoz̄ mysteria
p̄pa rōne metiri volentes dinā gene-
ratione īpugnare nitūt̃. Sz qa v̄itas ī
seipsa fortis ē ⁊ nulla īpugnatiōe cō-
uellit̃. oz intendē ad ondēdū q̄ v̄itas
fidei ratione superari nō possit.

Quō accipiēda sit gnātio ī dinis. ⁊
q̄ de filio dei ī scripturi dicit̃. XI

Principiū aūt h⁹ ītentōis hic
sumē oz q̄ s̄m dīsitatē natu-
raz̄ diuersus emanatiōis mo
dus īuenit̃ in reb⁹. ⁊ quāto aliq̄ natu-
ra est altior. tanto id qd̄ ex ea emanat
magis ē intimū. In reb⁹. n. oīb⁹ inaīata
corpa infimū locū tenēt. ī qb⁹ emana
tiōes alit̃ eē non p̄nt nisi p actionem
vni⁹ eoz̄ in aliqd alterū. sic. n. ex igne
gnātur ignis dū ab igne corp⁹ exneū
alterat̃. ⁊ ad qualitatē ⁊ sp̄em ignis p-
ducit̃. p⁹ iaīata v̄o corpa p̄ximū locū
tenēt plāte ī qb⁹ iam emanatio ex in-
teriori p̄cedit inq̄tū. s. humor plante
ītrane⁹ ī semen quertit̃. ⁊ illud semen
t̄re mādatū crescit ī plantā. iam g̃ hic
p̄mus g̃dus vite īuenit̃. nā viuentia
sūt q̄ seipsa mouēt ad agendū. illa v̄o
q̄ nō nisi extriora mouē p̄nt. oīo sūt vi
ta carētia. ī plantis v̄o h̃ iudiciū vite
ē q̄ id qd̄ in ipsis ē mouent ad aliquā
formā. est tn̄ vita plantaz̄ īpfecta. qa
emanatio ī eis lz̄ ab intiori p̄cedat. tn̄
paulatī ab intioribus exiēs qd̄ emanat
finalit̃ oīo extrīsecū īuenit̃. humor. n
arboris p̄ ab arbore egrediens fit flos
⁊ tandē fruct⁹ ab arboris cortice dis-
cretus s̄ ei colligat⁹. pfectio autē fruc-
tus oīo ab arbore separ̄t̃. ⁊ in t̄rā cadēs
semētina v̄tute p̄ducit aliam plantā.
Si qs etiā diligent̃ cōsideret. p̄mū h⁹

emanatiõis p̄ncipiū ab extrioꝛi ſumit᷑. nā humoꝛ itrinſec⁹ arboꝛis ꝑ radices a t᷑ra ſumit᷑ de q̄ planta ſuſcipit nutrimentū. Ultra plātarū v̓o vitā altioꝛ g̃dus vite īuenit᷑ q ē ſc̄m aīam ſenſitiuam cui⁹ emanatio ꝓpͣa 7 ſi ab extrioꝛi īcipiat in intrioꝛi t᷑minat᷑. 7 quāto emanatio magis ꝓceſſerit· tanto magiſ ad ītima deuenit᷑. ſenſibile.n. exteri⁹ foꝛmam ſuā exterioꝛib⁹ ſenſib⁹ ingerit a qbus ꝓcedit ī imaginatiõe. 7 vlterius ī memoꝛie theſauꝝ. in quolibet tn̄ h⁹ emanatiõis ꝓceſſu p̄ncipiū 7 termin⁹ ꝑtinēt ad dīſa. nō.n. aliq̄ potētia ſenſitiua ī ſeipſam reflectit᷑. eſt g̊ hic g̃d⁹ vite tanto altioꝛ q̄3 vita plantaꝝ quāto opatio hui⁹ vite magi ī intimis 9tinet᷑. nō tn̄ ē oīo vita pfecta cū emanatio ſp̄ fiat ex vno ī alterū. Eſt igit᷑ ſupꝛem⁹ 7 pfectus g̃dus vite q ē ſc̄m intellectū. nā ītellectus in ſeipſū reflectit᷑ 7 ſeipſū ītelligē pōt. & ex ītellectuali vita dīſi gradus īueniūt᷑. nā ītellectus human⁹ 7 ſi ſeipſum cog̊ſcē poſſit tn̄ pꝛimū ſue cognitiõis initiū ab extrinſeco ſumit. qꝛ non ē intelligē ſine fantaſmate ut ex ſupioꝛibus p3. pfectioꝛ igit᷑ ē intellectual̓ vita in angelis in q̄b⁹ ītellect⁹ ad ſui cognitionē non ꝓcedit ex aliq̄ extrioꝛi & ꝑ ſe cog̊ſcit ſeipſū· nōdū tn̄ ad vltimā pfectiõe3 vita ipoꝝ ptingit. qꝛ l3 intētio ītellecta ſit eis oīo itrinſeca· nō tn̄ ipſa intētio ītellecta ē eoꝝ ſub̃a. qꝛ nō ē idē in eis ītelligē 7 eſſe ut ex ſupioꝛib⁹ p3. vltīa igit᷑ pfectio vite 9petit deo in q̄ nō eſt aliud ītelligē 7 aliud eſſe ut ſ̄ oñſū ē. 7 ita o3 q̄ intētio ītellecta ī deo ſit ipa diuina eēntia. Dico aūt intētionē intellectā id qd ītellect⁹ ī ſeipſo cōcipit de re intellecta. q̄ qdē ī nobis neq3 ē ipa res q̄ intelligit᷑. neq3 ē ipa ſub̃a ītellectus· & ē q̄dā ſilitudo 9cepta ī intellectu de re intellecta quā voces extrioꝛes ſignt. vn̄ 7 ipſa intētio v̓bū īteri⁹ nominat᷑ qd ē extrioꝛi v̓bo ſigtū. Et qdē q̄ p̄dicta intētio nō ſit ī nob̃ res intellecta inde apparet q̄ aliud ē ītelligē rē 7 aliud ē intelligere ipſam ītentionē ītellectā qd ītellect⁹ facit dū ſuꝑ ſuū opus reflectit᷑. vn̄ 7 alie ſc̄ie ſūt de rebus 7 alie de intentiõib⁹ ītellectis. Q2 aūt intētio ītellecta nō ſit ipſe ītellectus ī nob̃ ex h̄ p3 q̄ eſſe intētiõis intellecte etiā in ipſo intellectu 9ſiſtit· nō aūt eē ītellectus nr̄i cui⁹ eſſe nō ē ſuū ītelligē. cū g̊ in deo ſit idē eſſe 7 intelligē· intētio ītellecta ī ipſo ē ei⁹ intellectus. 7 qꝛ ītellectus ī eo ē res intellecta· ītelligēdo.n. ſe intelligit oīa alia ut in p̊ oñſū ē. relingt᷑ q̄ in deo intelligēte ſeipſū ſit idē ītellectus 7 res que intelligit᷑ 7 intētio ītellecta. His igit᷑ 9ſideratis vtcūq3 cōcip̄e poſſum⁹ q̄lit᷑ ſit diuina gnātio accipiēda. p3.n. q̄ nō ē poſſibile ſic accipi gnātionē diuinam ſicut in reb⁹ inaīatis gnātio īuenitur ī q̄b⁹ generās īpꝛimit ſuā ſpēm ī exterioꝛē mām. o3.n. ſc̄m pōnē fidei q̄ fili⁹ a deo genit⁹ verā habeat deitatē 7 ſit ver⁹ de⁹. ipſa aūt deitas nō ē foꝛa māe inherēs neq3 deus ē ex mā exn̄a ut ī p̊ ꝓbatū ē. Silit᷑ aūt nō pōt accipi diuina gnātio ad modū gnātiõis q̄ ī plantis īuenit᷑ 7 etiā ī aīalib⁹ q̄ coīcāt cū plātis in nutritiua 7 gnātiua v̓tute. ſepat᷑ enī aliqd qd erat ī planta uel aīali ad gnātionē ſilis ī ſpē qd ī fine gnātiõis ē oīo ex gnānte. a deo aūt cū indiuiſibilis ſit non pōt aliqd ſepari. ipſe etiā fili⁹ a deo genit⁹ nō ē ex patrē gnāntē & ī eo ſicut ex ſupioꝛib⁹ auctoꝛitatib⁹ patet. Neq3 etiā pōt diuina generatio intelligi ſc̄m modū emanationis que īuenit᷑ in aīa ſenſitiua. non.n. deus ab aliq̊ extrioꝛi accipit ut ī alterū influere poſſit. non enī eſſet pꝛimū agens. operationes etiam anime ſenſitiue nō cōplentur ſine coꝛpoꝛalib⁹ inſtrumētis. deū aūt māifeſtū ē incoꝛpeū eē. relinqt᷑ igit᷑ q̄ gnātio diuina ſc̄m ītellectualē emanationē ſit ītelligēda. H̄ autē ſic manifeſtari o3. māifeſtū ē.n. ex his q̄ in p̊ declarata ſūt q̄ de⁹ ſeipſū intelligit. oē.n. ītellectū inq̄ntū intellectum o3 eē in ītelligēte. ſig̃t.n. ipſū ītelligē apꝑehenſionē ei⁹ qd ītelligit᷑ ꝑ intellectū. vn̄ etiā ītellectus nr̄ ſeipſū ītelligens ē in ſeipſo nō ſolū ut idē ſibi ꝑ eſſentiā & etiā ut a ſe a ꝓhēſū intelligēdo. o3 igit᷑ q̄ de⁹ ī ſeipſo ſit ut ītellectū in ītelligēte. ītellectū aūt ī intelligēte ē ītētio ītellecta 7 v̓bū. eſt igit᷑ in deo ītelligēte ſeipſū v̓bū dei q̄i de⁹ intelligēs· ſicut v̓bū lapidis ī intellectu eſt lapis intellect⁹. Hinc ē q̄ Ioh. p̊. dī. Uerbū erat apud deū. Quia v̓o ītellectus diu⁹ nō exit de potētia ī actū & ſp̄ ē actu exiſtens ut ī p̊ ꝓbatū ē: ex nccītate o3 q̄ ſp̄ ſeipſū intellexerit. ex h̄ aūt q̄ ſeipſū ītelligit o3 q̄ verbū ipſi⁹ in ipo ſit ut oñſū ē. nccē ē igit᷑ ſp̄ v̓bū ei⁹ in deo extitiſſe. eſt igit᷑ coeternū deo v̓bū ipſi⁹. nec accedit ei ex tempoꝛe ſicut ītellectui nr̄o accedit ex tēpoꝛe v̓bū interi⁹ 9ceptū qd ē intentio ītellecta. Hinc ē q̄ Ioh. p̊. dī: In p̄ncipio erat v̓bū. Cū aūt intellect⁹ diu⁹ nō ſolū ſit ſp̄ in actu & etiā ſit ip̄e act⁹ purus ut in p̊ ꝓbatū ē· opoꝛtet q̄ ſub̃a ītellectus diui ſit ipſū ſuū intelligere qd ē actus ītellectus. eſſe aūt v̓bi īterius cōcepti ſiue intentiõis ītellecte ē ipſū ſuū intelligi. idē g̊ eſſe ē v̓bi diui 7 ītellectus diui. 7 ꝑ 9ñs ipſi⁹ dei qui ē ſu⁹ ītellectus. eſſe aūt dei ē ei⁹ eēntia uel nā q̄ idē ē ipſe de⁹ ut ī p̊ oñſū eſt. v̓bū igit᷑ dei ē ipſū eē diuinū 7 eſſentia ei⁹ 7 ipſe ver⁹ deus. Nō aūt ſic ē d̓ verbo ītellectus hūani· cū.n. ītellect⁹ noſter ſeipſū ītelligit· aliud ē eſſe ītellectus. 7 aliud ipſū ei⁹ intelligē. ſub̃a enī ītellectus erat ī potētia intelligēs anteq3 ītelligēt actu. ſeqt᷑ g̊ q̄ aliud ſit eē ītentiõis intellecte 7 aliud intellectuſ ipſi⁹· cū intētiõis ītellecte eſſe ſit ipſū ītelligi. vn̄ opoꝛtet q̄ ī hoīe ītelligēte ſeipſū v̓bū interi⁹ 9ceptū nō ſit homo verus nāle hoīs eſſe hn̄s· & ſit hō intelligēs tm̄ q̄i q̄dā ſilitudo hoīs veri ab ītellectu apꝑehenſa. Ipſū v̓o v̓bū dei ex h̄ ipo q̄ ē deus ītellectus ē ver⁹ de⁹ hn̄s nālit᷑ eſſe diuinū eo q̄ nō ē aliud naturale eſſe dei 7 aliud ei⁹ ītelligere ut dictū ē. Hinc ē q̄ Ioh. p̊. dī. De⁹ erat v̓bū. qd qꝛ abſolute dicit᷑ demonſtrat v̓bū dei verū deū debē intelligi. v̓bū enī hoīs nō poſſet dici ſimplicit᷑ 7 abſolute hō & ſc̄m qd. s. hō intelligēs. vn̄ h̄ falſa eēt hō ē v̓bū· & hec vera pōt eē hō ītelligens ē v̓bū. cū g̊ dicit᷑ de⁹ erat v̓bū· oñdit᷑ v̓bū diuinū nō ſolū eē ītentionē ītellectā ſicut v̓bū nr̄m & etiā rē in nā exn̄tē 7 ſubſiſtētē. deus.n. ver⁹ res ſubſiſtēs ē cū maxime ſit ꝑ ſe ens. Nō ſic aūt natura dei ē in verbo ut ſit vna ſpecie 7 numero differens. ſic enī v̓bū h3 naturā dei ſicut intelligē dei ē ipſū eſſe ei⁹ ut dictū ē. intelligē autē ē ipſū eē diuinū. v̓bū igit᷑ h3 ipſam eſſentiā diuinā nō ſolū ſpē & numero eandē.

Itē. natura q̄ ē vna ſc̄m ſpēm non diuidit᷑ ī plura ſc̄m numerū niſi ꝓpt᷑ materiā. diuina aūt natura oīo īmālis eſt. īpoſſibile ē igit᷑ q̄ nā diuina ſit vna ſpē 7 nūero differēs. v̓bū igit᷑ dei ī eadē nā nūero coīcat cū deo. ꝓpt᷑ qd v̓bū dei 7 de⁹ cui⁹ ē v̓bū n̄ ſūt duo dij & vn⁹ de⁹.

nã ꝙ apud nos duo hñtes hũanã na-
turã ſint duo hoĩes ex h̄ ɔtingit ꝙ na
tura hũana numero diuiditur ĩ duo·
bus.dñſũ ẽ aũt in p̊ li°.ea q̄ in creaturꝭ
diuiſa ſũt ĩ deo ſimplicit̃ vnũ eẽ·ſicut
ĩ creatis aliud ẽ eẽntia ⁊ eẽ.⁊ ĩ qbuſdã
ẽ etiã aliud qđ ſubſiſtit ĩ ſua eẽntia ⁊
eiꝰ eẽ ſiue nã.nã h̄ hõ nõ ẽ ſua hũani-
tas nec ſuũ eẽ.ſ deꝰ ẽ ſua eẽntia ⁊ ſuũ
eẽ.⁊ q̄uis h̄ ĩ deo vnũ ſint diſſime.tñ ĩ
deo eſt qcqd ptinet ad rõnẽ uel ſubſi-
ſtentis uel eẽntie uel ipſiꝰ eẽ.cõuenit
enĩ ei nõ eẽ ĩ aliis inq̄tuʒ ẽ ſubſiſtẽs.
eſſe qd inq̄tũ ẽ eſſentia.⁊ eẽ ĩ actu rõ-
ne ipſiꝰ eſſe.oʒ igit̃ cũ in deo ſit idẽ in-
telligẽs ⁊ intelligẽ ⁊ intẽtio ĩtellecta
qđ ẽ v̊buʒ ipſiꝰ·ꝙ veriſſime in deo ſit
⁊ qđ ptinet ad rõnẽ intelligẽtis ⁊ qđ
ptinet ad rõnẽ eius qđ ẽ intelligere ⁊
qđ ptinet ad rõnẽ intẽtiõis ĩtellecte
ſiue v̊bi.e.t autẽ de rõne ĩteriozis v̊bi
qđ ẽ intẽtio ĩtellecta ꝙ pcedat ab ĩtel
ligente ſm ſu.i ĩtelligẽ cũ ſit q̄i termi
nus ĩtellectualis opatiõis.ĩtelligẽs.n
ĩtelligendo ɔcipit ⁊ formar ĩtẽtiõeʒ
ſiue rõnẽ intellectã q̄ eſt interiꝰ v̊bũ.
oʒ igit̃ ꝙ a deo ſm ipſũ ſuũ ĩtelligere
pcedat v̊bũ ipſiꝰ.ɔpatur igit̃ v̊bũ dei
ad deũ ĩtelligentẽ cuiꝰ ẽ v̊bũ ſicut ad
cũ a q̄ ẽ.h̄.n.ẽ đ rõne v̊bi.cũ igitur in
deo ĩtelligens ĩtelligẽ ⁊ intẽtio intel-
lecta ſiue v̊bũ ſint p eẽntiã vnũ ⁊ p h̄
nccẽ ſit ꝙ qđlibet hoꝝ ſit deꝰ.remanet
tñ ſola diſtinctio relatiõis put verbũ
refert̃ ad ɔcipiẽtẽ ut a q̄ eſt. Hic ẽ ꝙ
euãgeliſta qa dixerat: deꝰ erat v̊bũ:
ne oĩo diſtĩctio ſublata ĩtelligẽt̃ v̊bi
a deo dicẽte ſiue ɔcipiẽte v̊bũ·ſubiũ-
xit: hoc erat in p̄ncipio apud deũ.q̄ſi
dicat· h̄ v̊bũ qđ deũ eſſe dixi·aliq̄ mõ
diſtinctũ ẽ a deo dicẽte.⁊ ſic poſſet di-
ci apud deũ eẽ.v̊bũ aũt interiꝰ ɔceptũ
ẽ q̄dã rõ ⁊ ſil̄itudo rei ĩtellecte.ſil̄itu
do.n.alicꝰ ĩ altõ exñs·ul' hʒ rõnẽ exẽ-
plarꝭ ſi ſe hẽat ut p̄ncipiũ·uel hʒ potiꝰ
rõnẽ imaginis ſi ſe hẽat ad id cuiꝰ eſt
ſil̄itudo ſicut ad p̄ncipiũ.vtriuſqʒ aũt
exẽplũ ĩ nr̃o ĩtellectu p̊ſpicit̃.Quia.n
ſil̄itudo artificiati exñs ĩ mẽte artificꝭ
ẽ p̄ncipiũ opationis p quã artificiatũ
eſt: cõpat̃ ad artificiatũ ut exẽplar ad
exẽplatũ.ſ ſil̄itudo rei nãl' in nr̃o ĩtel
lectu ɔcepta cõpat̃ ad rẽ cuiꝰ ſil̄itudo
exiſtit ut ad ſuũ p̄ncipiũ.qa nr̃m ĩtel
ligẽ a ſenſibꝰ p̄ncipiuʒ accipit q̄ p res
nãles ĩmutãt̃.cũ aũt deꝰ ⁊ ſeipſũ ĩtel-
ligat ⁊ alia ut ĩ p̊ dñſũ ẽ.eiꝰ intelligẽ
p̄ncipiũ ẽ rerũ intellectaꝝ ab ipſo cũ
ab eo cauſent̃ p intellectũ ⁊ volũtatẽ.
ſ ad ĩtelligibile qđ ẽ ipſe cõpat̃ ut ad
p̄ncipiũ.eſt.n.h̄ ĩtelligibile idẽ cũ in-
tellectu ĩtelligẽte·cuiꝰ q̄dã emanatio
ẽ v̊bũ cõceptũ.oʒ igit̃ ꝙ v̊bũ dei ɔpet̃
ad res alias intellectas a deo ſicut ex-
emplar ad ipſũ deũ cuius ẽ v̊bũ ſicut
eiꝰ imago. Hic ẽ ꝙ de v̊bo dei dr̃ Col.
p̊.ꝙ ẽ imago ĩuiſibil' dei. Eſt aũt dif-
ferẽtia int̃ ĩtellectũ ⁊ ſenſũ.nã ſenſus
apprehendit rẽ q̄tũ ad exterioza eiꝰ acci
dentia que ſũt coloz·ſapoz·quãtitas ⁊
alia hꝰmõi.ſ ĩtellectꝰ ingredit̃ ad ĩte-
rioza rei.⁊ qa oĩs cognitio pficit̃ ſm
ſil̄itudinẽ q̄ ẽ int̃ cognoſcẽs ⁊ cognitũ
oʒ ꝙ in ſenſu ſit ſil̄itudo rei ſenſibilis
q̄tũ ad eiꝰ accñtia.ĩ ĩtellectu v̊o ſit ſi-
militudo rei ĩtellecte q̄tũ ad eiꝰ eſſen
tiã.v̊bũ igit̃ in ĩtellectu ɔceptũ ẽ ima
go uel exẽplar ſubẽ rei ĩtellecte.cũ g̊
v̊bũ dei ſit imago dei ut dñſũ ẽ·nccẽ
ẽ ꝙ ſit imago dei q̄tũ ad eiuſ eſſentiã.
Hinc ẽ ꝙ apl's dic ad Heb.p̊.ꝙ ẽ figu-
ra ſubſtãtie dei. Imago aũt alicꝰ rei ẽ
duplex. eſt.n.aliq̄ imago q̄ nõ coĩcat
ĩ nã cũ eo cuiꝰ ẽ imago ſiue ſit imago
eius q̄tũ ad exterioza accñtia ſicut ſta-
tua enea ẽ imago hoĩs nec tñ ẽ hõ ſiue
ſit imago q̄tũ ad ſubãʒ rei.rõ.n.hoĩs
ĩ intellectu nõ ẽ hõ.nã ⁊ phus dic: la
pis non ẽ in aĩa ſ ſpẽs lapidis.imago
aũt alicuiꝰ rei q̄ eandẽ nãm hʒ cum re
cuiꝰ ẽ imago.ẽ ſicut filiꝰ regꝭ in q̊ ima-
go p̄ris apparet ⁊ ẽ eiuſdẽ nãe cũ ĩpo.
dñſũ ẽ aũt ꝙ v̊bũ dei ẽ imago dicẽtis
q̄tũ ad ipſam eiꝰ eẽntiã ⁊ ꝙ ĩ eadẽ nã
cũ dicẽte coĩcat.relinqt̃ g̊ ꝙ v̊bum dei
nõ ſolũ ſit imago ſ etiã filiꝰ.non.n.ſic
eẽ imaginẽ alicuiꝰ ut eiꝰdẽ nãe cũ illo
ſit ĩ aliquo ĩuenit̃ q̄ filiꝰ dici nõ poſſit
dũmõ hoc in viuẽtibꝰ accipiat̃. nã qđ
pcedit ex aliq̊ viuẽte ĩ ſil̄itudine ſpẽi
dicit̃ filiꝰ eiꝰ.Hinc ẽ ꝙ in p̊s dr̃: Dñs
dixit ad me filiꝰ meus es tu. Rurſus
ɔſiderãdũ ẽ ꝙ cũ in q̄libet nã pceſſio
filij a p̄re ſit naturalis ex quo v̊bũ dei
filiꝰ dei dicit̃·oʒ ꝙ nãlit̃ a p̄re pcedat
⁊ h̄ qdẽ ſ̄ dictis ɔuenit ut ex his q̄ in
ĩtellectu nr̃o accidũt pſpici põt. intel-
lectꝰ.n.nr̃ aliq̄ nãlit̃ ɔg̊ſcit ſicut p̄ma
ĩtelligibiliũ p̄ncipia q̄tũ ĩtelligibiles
ɔceptiões q̄ v̊ba interioza dicũt̃ nãlit̃ ĩ
ipſo exiſtũt ⁊ ex eo pcedũt. ſũt etiam
q̄dã ĩtelligibilia q̄ nõ nãlit̃ ĩtellectus
nr̃ cog̊ſcit ſ ĩ eoꝝ cognitiõeʒ rõcinan-
do pringit ⁊ hoꝝ ɔceptiões ĩ ĩtellectu
nr̃o nãlit̃ nõ exiſtũt ſ cũ ſtudio q̄rũt̃.
manifeſtũ ẽ aũt ꝙ deꝰ ſeipſũ nãlit̃ in-
telligit ſicut ⁊ nãlit̃ eſt.ſuũ.n.ĩtelligẽ
ẽ ſuũ eẽ ut ĩ p̊ pbatũ ẽ.v̊bũ igit̃ dei ſe-
ipſũ ĩtelligẽtis nãlit̃ ab ipſo pcedit.⁊
cũ v̊bũ dei ſit eiuſdẽ nãe cũ deo dicen
te ⁊ ſit ſil̄itudo ipſiꝰ·ſeq̄t̃ ꝙ h̄ nãlis p-
ceſſus ſit ĩ ſil̄itudinẽ eius a q̊ ẽ pceſſio
cũ idemptitate nãe.h̄ ẽ aũt vere gene
ratiõis rõ in rebꝰ viuẽtibꝰ ꝙ id qđ ge
nerat̃ a gñãte pcedat ut ſil̄itudo ipiꝰ
⁊ eiuſdẽ nãe cũ ipſo. eſt g̊ v̊bũ dei ge-
nitũ vere a deo dicẽte.⁊ eiꝰ pceſſio ge-
neratio uel natiuitas dici põt. Hinc ẽ
ꝙ ĩ p̊s dr̃.Ego hodie genui te.i.ĩ eter-
nitate q̄ ſp ẽ p̄ns ⁊ nulla ẽ ĩ eo rõ p̄te-
riti ⁊ futuri.vñ patet falſũ eſſe qđ Ar-
riani dixerũt ꝙ p̄r genuit filiũ volun
tate.que.n.volũtate ſũt nõ nãlia ſũt.
Quia v̊o nõ minꝰ ẽ qđ deus de ſeipſo
ĩtelligit q̄ʒ qđ in ĩpo ẽ: alias nõ intelli
git ſeipſũ pfecte nec ſuũ eẽ eẽt ſuũ in-
telligẽ·oʒ v̊bũ dei deo eẽ eſſentiale. h̄
aũt ẽ filiꝰ dei.eſt igit̃ filiꝰ dei p̄ri eſſen
tialis.Hoc etiã hinc mãifeſtũ ẽ ꝙ filiꝰ
dei cũ ſit verꝰ filiꝰ hʒ ſpẽm ⁊ naturam
p̄ris.cuilibet aũt nãe determinata quã-
titas debet̃.vñ etiã apud nos filiuſ ad
eq̄litatẽ p̄ris pducit̃ in fine gñãtiõis
⁊ augmẽti niſi aliqs defectus appareãt
ppt mãm ĩdiſpoſitã ⁊ ppt debilitatẽ
v̊tutis actiue ĩ gñãtiõe.⁊ qdẽ ꝙ a p̄n-
cipio filiꝰ naſcat̃ minoz p̄re ɔtingit ex
h̄ ꝙ aĩalis gñãtio pcedit đ potẽtia ad
actũ.⁊ paulatĩ ducit̃ de ĩpfectione ad
pfectionẽ.nihil aũt hoꝝ ẽ poſſibile in
dĩna gñãtione accidẽ.qa gñãtio dĩna
nõ ẽ ex mã nec p exitũ de potẽtia ĩ ac-
tũ. nec v̊tus dei gñãntis põt eẽ defici-
ens cũ ſit ĩfinita.oʒ igit̃ filiũ dei p̄ri eẽ
eq̄lẽ. Itẽ.ſi filiꝰ ſit p̄ri ineq̄lis opoz-
tet aliã nũero eẽ magnitudinẽ patris
⁊ filij.nã eadẽ nũero quãtitas nõ põt
ſeipſa eẽ maioz ⁊ minoz. dĩna aũt ma
gnitudo nõ ẽ aliud q̄ʒ eiꝰ eẽntia ut ex
p̊ li° apparet.erit igit̃ vna nũero eſſen-
tia p̄ris ⁊ filij cuꝰ ɔ̄riũ ſ̄ dñſũ ẽ.opoz
tet igit̃ dicẽ filiũ p̄ri eẽ eq̄lẽ. Hinc eſt
ꝙ Ioh.5° dr̃ ꝙ Ihs p̄rem ſuũ dicebat
deũ eq̄lẽ ſe deo faciẽs.⁊ Phil.2° dicit̃
ꝙ nõ rapinã arbitratꝰ ẽ eẽ ſe eq̄lẽ deo.
Conſiderandũ ẽ etiã ꝙ id qđ gene-
rat̃ q̄diu ĩ gñãte manet dicit̃ eẽ cõ-
ceptũ.v̊bũ aũt dei ita eſt a deo genitũ

ꝙ tñ ab ipo nõ recedit ſed ĩ eo manet
ut ex ſupiorib' p3. recte g͛ v͛bũ dei põt
dici a deo ꝯceptũ. Hinc ẽ ꝙ ꝓv̊. 8º. dei
ſapĩa dicat. Nondũ erant abyſſi. ⁊ ego
ꝯcepta erã. Eſt aũt dr͂ia int͛ ꝯceptio-
nẽ v͛bi dei ⁊ mãlẽ cõceptionẽ q̃ apud
nos ĩ aĩalib' ĩuenit͛. nam proles q̃diu
cõcepta ẽ ⁊ ĩ vtero claudit͛: nõdũ ha-
bet vltimã pfectionẽ ut p ſe ſubſiſtat
a gnãnte ſm locũ differenter. vñ oꝫ ꝙ ĩ
corpali gnãtiõe aĩaliũ aliud ſit geni-
te prolis ꝯceptio. atq3 aliud part' ip'
ſm quẽ etiã loco ſepat͛ proles gẽita a
gnãnte ab vtero generãtis egrediẽs.
v͛bũ aũt dei ĩ ipſo deo dicẽte exiſtens
ẽ pfectũ ĩ ſe ſubſiſtẽs diſtinctũ a deo
dicente. nõ. n. expectat͛ ibi localis di-
ſtinctio ſ3 ſola relatiõe diſtinguũt͛ ut
dictũ ẽ. Idẽ ẽ g͛ in gnãtione v͛bi dei ⁊
ꝯceptio ⁊ part'. ⁊ idõ poſtq̃ ex ore ſapi
entie dictũ ẽ: Ego iam ꝯcepta erã. p'
pauca ſubdit͛: Añ colles ego parturie
bat. S3 qa cõceptio ⁊ part' ĩ reb' cor-
poralibus cũ motu ſũt. oportet in eis
quandã ſucceſſionẽ eſſe cũ cõceptiõis
t͛min' ſit eſſe ꝯcepti ĩ cõcipiẽte. t͛min'
aũt part' ſit eſſe ei' q parturit͛ diſtin-
ctũ a patiente. necẽ ẽ igit͛ ĩ corpalib'
ꝙ id qđ cõcipit͛ dũ ꝯcipit nondũ ſit. ⁊
id quod parturit͛ in parturiẽdo nõ ſit
a parturiẽte diſtinctũ. Cõceptio aũt
⁊ part' ĩtelligibilis v͛bi nõ ẽ cũ motu
nec cũ ſucceſſiõe. vñ ſil͛ dũ ꝯcipit͛: eſt.
⁊ ſimul dũ parturitur: diſtinctũ eſt.
ſicut quod illuminatur ſimul dum il-
luminat͛: illuminatũ eſt. eo ꝙ in illu-
minatiõe nulla ſucceſſio ẽ. ⁊ cũ h̃ iue-
niat͛ ĩ ĩtelligibili v͛bo nr̃o. multo ma
gis ꝯpetit v͛bo dei nõ ſolũ qa ĩtelligi-
bilis ꝯceptio ⁊ part' ẽ ſ3 qa in eternita-
te exiſtit vtrũq3 in q̃ prius ⁊ poſteri' eẽ
non pñt. Hinc ẽ ꝙ poſtq̃ ex ore ſapiẽ
dictũ eſt: ante colles ego parturiebat
ne intelligeret͛ ꝙ dũ parturiret͛ nõ eſſet
ſubdit͛: Qñ p̃parabat celos aderam.
ut ſic cũ in gnãtiõe carnali aĩaliũ prius
aliqd cõcipiat͛. deinde parturiat͛. ⁊ de-
inde ꝯueniat ſibi adeſſe parturiẽti q̃i
ſibi ꝯſociatũ nec ab eo diſtictũ. h̃ oĩa
ĩ diuina generatiõe ſil͛ eẽ ĩtelligant͛. nã
v͛bũ dei ſimul cõcipit͛ parturit͛ ⁊ adeſt.
Et qa qđ parturit͛ ex vtero ꝓcedit ſicut
gnãtio v͛bi dei: ad inſinuandã pfectã
diſtinctionẽ ei' a gnãnte dr͂ part'. ſili
rõne dr͂ generatio ex vtero. ſm illud
p̃s. Ex vtero ante luciferꝝ genui te. qa
tñ nõ ẽ talis diſtinctio v͛bi a dicente
q̃ ĩpediat v͛bũ eẽ ĩ dicẽte ut ex dictis
p3: ſicut ad inſinuandã diſtinctionẽ
v͛bi dicit͛ parturiri ul͛ ex vtero genit'
eẽ. ita ad oſtẽdẽdũ ꝙ talis diſtinctio
nõ excludit v͛bũ eẽ ĩ dicẽte. dr͂ Ioh. p̊
ꝙ ẽ in ſinu prĩs. Attendendũ aũt ꝙ
generatio carnalis aĩaliũ pficit͛ p vir-
tutẽ actiuã ⁊ paſſiuã. ⁊ ab actiua qdẽ
v͛tute dr͂ pat͛. a paſſiua v͛o dr͂ mat͛. vñ
eoꝝ que ad gnãtionẽ prolis requirũt͛
q̃dã ꝯueniũt prĩ. q̃dã ꝯueniũt matri.
dare. n. nãm ⁊ ſp̃em prolis ꝯpetit pa-
tri. ꝯcipe aũt ⁊ parturire ꝯpetit matri
tanq̃ patienti ⁊ recipiẽti. Cum aũt ꝓ-
ceſſio v͛bi ſm h̃ dicta ſit eẽ ꝙ deus ſe-
ipſũ ĩtelligit. ipſũ aũt diuinũ ĩtelligere
nõ ẽ p aliquã v͛tutẽ paſſiuã ſ3 q̃ſi acti-
uam. qa intellect' diuin' nõ ẽ ĩ potẽtia
ſ3 actu tm̃. ĩ generatiõe v͛bi dei nõ cõ-
petit rõ mr̃is ſ3 ſolũ prĩs. vñ q̃ ĩ gene-
ratiõe carnali diſtinctim prĩ ⁊ matri
cõueniũt. oĩa ĩ gnãtiõe v͛bi prĩ attri-
buũt͛ ĩ ſacris ſcripturis. dicit͛ n. pater
⁊ dare filio vitã ⁊ cõcipe ⁊ parturire.

Quomodo filius dei dicatur
dei ſapientia. XII

Q*uia* v͛o ea q̃ de ſapĩa diuina di-
cũtur ad gnãtionem v͛bi ad-
duxim'. ꝯn̄s ẽ oſtendẽ ꝙ per
diuinã ſapĩa3 ex cui' pſona p̃mi ſa v͛ba
ꝓponunt͛ v͛bũ dei ĩtelligi poſſit. ⁊ ut a
reb' hũanis ad diuinorũ cognitionẽ p-
ueniam'. ꝯſiderare oꝫ ꝙ ſapĩa in hoĩe
dicit͛ habit' qdã q̃ mẽs nr̃a pficit͛ ĩ co
gnitiõe altiſſimoꝝ. ⁊ h'mõi ſũt diuina.
cũ v͛o ſm ſapĩe habitũ in ĩtellectu no
ſtro aliq̃ format͛ ꝯceptio de diuinis. ipa
ꝯceptio ĩtellectus q̃ ẽ interi' v͛bũ. ſa-
piẽtie nomẽ accipe ſolet ſm illũ mo-
dũ loquẽdi q̊ actus ⁊ ſp̃es noĩb' habi
tuũ a qb' ꝓcedũt noĩant͛. qđ. n. iuſte
fit. int͛dũ iuſticia dicit͛. ⁊ qđ fit fortit͛
fortitudo. ⁊ gnãlit͛ qđ v͛tuoſe fit v͛tus
dicit͛. ⁊ p hũc modũ qđ ſapient͛ exco-
gitat͛ dicit͛ ſapĩa alicui'. in deo autẽ ſa-
pientiã qde oꝫ dici ex eo ꝙ ſeipſũ co-
gnoſcit. ſ3 qa nõ cognoſcit ſe p aliqua3
ſp̃em niſi p eẽntiã ſuã qnĩmo ⁊ ipſu3
ei' ĩtelligẽ ẽ ei' eẽntia. ſapĩa dei habi-
tus eẽ non põt ſ3 ẽ ipa dei eſſentia. ma
nifeſtũ ẽ ãt ex dictis ꝙ dei fili' ẽ ver-
bũ ⁊ ꝯceptio dei ĩtelligentis ſeipſũ. ſe-
quit͛ igit͛ ꝙ ipſũ dei v͛bũ tanq̃ ſapient͛
mente diuina ꝯceptũ ꝓprie cõcepta ſeu
genita ſapĩa dicat͛. vñ aplus xp̃m dei
ſapĩam noĩat. 1. ad Cor. p̊. Ipſũ autẽ
ſapĩe v͛bũ mente ꝯceptũ ẽ q̃dã mani-
feſtatio ſapĩe intelligẽtis. ſicut ⁊ ĩ no-
bis oẽs habit' p actus manifeſtãtur.
Quia g͛ diuina ſapĩa lux dicit͛ ꝓut ĩ pu-
ro actu cognitiõis ꝯſiſtit. lucis autem
manifeſtatio ſplẽdor ip' ẽ ab ea ꝓce-
dens. ꝯuenient͛ v͛bũ diuine ſapĩe ſplẽ-
dor lucis noĩat͛. ſm illud apl̃i de filio
dicẽtis: Cũ ſit ſplendor glĩe. vñ ⁊ fili'
mãi. eſtatõ3 prĩs ſibi aſcribit Ioh. 17º.
dicẽs: Pr̃ mãifeſtaui nomẽ tuũ hoĩb'
S3 tñ l3 fili' q ẽ dei v͛bũ ꝓpe ſapientia

ꝯcepta dicat͛. nomen tñ ſapĩe abſolu-
te dictũ oꝫ eẽ cõe prĩ ⁊ filio. cũ ſapĩa q̃
p v͛bũ reſplẽdet ſit prĩs eẽntia ut dic-
tũ ẽ. eẽntia v͛o prĩs ſit ſibi ⁊ filio coĩs.

Q*uod* nõ ẽ niſi vn' fili' in diuinis. XIII

Q*uia* v͛o de' ĩtelligẽdo ſeipſũ
oĩa alia ĩtelligit ut in p̊ dĩſũ
ẽ. ſeipſum aũt vno ⁊ ſimplici
ĩtuitu ĩtelligit. cũ ſuũ intelligẽ ſit ſuũ
eſſe: necẽ ẽ verbũ dei eẽ vnicũ tm̃. cũ
autem ĩ diuinis nihil aliud ſit filij ge-
neratio q̃ v͛bi ꝯceptio. ſeqt͛ ꝙ vna ſo-
la ſit generatio ĩ diuinis ⁊ vnic' fili' ſo-
lus a prẽ genit'. vñ Ioh. p̊. dr͂. Vidi-
mus eũ q̃ſi vnigenitũ a prẽ. ⁊ iterũ.
Vnigenit' q ẽ in ſinu prĩs. ipſe nobis
enarrauit. Videt͛ tñ ex p̃miſſis ſeq ꝙ
⁊ v͛bi diuini ſit aliud v͛bũ. ⁊ filij ſit ali'
fili'. oñſũ ẽ. n. ꝙ v͛bũ dei ſit deus ver'.
oportet igit͛ oĩa q̃ deo ꝯueniũt: verbo
dei ꝯuenire. de' aũt ex neccitate ſeipſũ
ĩtelligit. ⁊ v͛bũ igit͛ dei ſeipſũ ĩtelligit.
ſi igit͛ ex h̃ ꝙ deus ſeipſũ ĩtelligit v͛bũ
ab eo genitũ ĩ deo ponit͛. ꝯſeq videt͛
ꝙ etiã ⁊ v͛bo inq̃tũ ſeipſũ ĩtelligit ali-
ud v͛bũ attribuat͛. ⁊ ſic v͛bi erit v͛bũ.
⁊ filij fili'. ⁊ illud v͛bũ ſi deus ẽ iterũ
ſeipſũ intelliget ⁊ habebit aliud v͛bũ.
⁊ ſic ĩ infinitum gnãtio diuina ꝓcedet.
Hui' autẽ ſolutio ex p̃miſſis haberi
põt. cũ. n. oñſũ ſit ꝙ v͛bũ dei ſit deus:
oñſu tñ ẽ ꝙ nõ ẽ ali' deus a deo cui' ẽ
v͛bũ ſ3 vn' diuo. h̃ ſolo ab eo diſtinctu3
ꝙ ab eo eſt ut v͛bũ ꝓcedens. ſicut aũt
v͛bũ nõ eſt alius deus. ita nec eſt ali'
ĩtellectus. ⁊ p ꝯn̄s nec aliud intelligẽ.
vñ nec aliud v͛bũ. Nec tñ ſequit͛ ꝙ ſit
v͛bũ ſui ipſi' ſm ꝙ v͛bũ ſeipſũ intelli
git. nã in h̃ ſolo v͛bũ a dicente diſtin-
guit͛ ut dictũ eſt ꝙ ẽ ab ipo. oĩa g͛ alia

coīter attribuēda ſūt deo dicēti q eſt
pat.7 v̾bo qꝺ ē filius ꝓpter h̾ ꝙ etiā
v̾bū ē deus.ſ; h̾ ſolū ut ab eo ſit verbū
aſcribendū ē ꝓprie pr̄i.7 h̾ qꝺ ē eſſe a
deo dicēte: attribuēdū ē ꝓpe filio. Ex
q̄ etiā p; ꝙ fili⁹ nō ē ipotens 7 ſi gene-
rare filiū non poſſit cū tn̄ pater gene-
ret filiū. nā eadē potētia ē pr̄is 7 filii
ſicut 7 eadē diuinitas.7 cū gnātio in di
uinis ſit itelligibilis v̾bi cōceptio ſm
s. ꝙ deus itelligit ſeipſū. opoꝛtet ꝙ po-
tentia ad gnāndū i deo ſit ſicut poten
tia ad itelligendū ſeipſū.7 cū itelligē
ſeipſū in deo ſit vnū 7 ſimplex. opoꝛ-
tet 7 potentiā itelligēdi ſeipſū q̄ nō ē
aliud q̄ ſuus act⁹ eē vnā tm̄. ex eadē
g̊ potētia ē 7 ꝙ v̾bū ꝯcipiat̄ 7 ꝙ dicēs
v̾bū ꝯcipiat. vn̄ ex eadē potētia eſt ꝙ
pater generet 7 ꝙ fili⁹ generet̄. nulla;
g̊ potētiā h; pr̄ quā nō habeat filius.
ſ; pater habet ad generare generatiuā
potentiā. fili⁹ aūt ad gnāri q̄ ſola rela
tiōe differre ex dictis p;. S; qa apl̾us
filiū dei dicit v̾bū habē. ex q̊ ſeq videt̄
ꝙ filii ſit fili⁹ 7 v̾bi v̾bū. conſiderādū
ē qualit̄ v̾ba apl̾i h̾ dicētis ſint intelli
genda. dic. n. Heb. p̊. Diebꝰ iſtis locu-
tus ē nob̾ i filio.7 p⁹ea: q cū ſit ſplen-
doꝛ gloꝛie 7 figura ſubſtātie eius poꝛ
tans oīa v̾bo v̾tutis ſue ⁊c. h⁹mōi aūt
intellectu; ſumere opoꝛtet ex his que
iam dicta ſūt. dictū ē. n. ꝙ cōceptio ſa-
pientie q̄ ē v̾bū. ſapientie ſibi vendi-
cat nomē. Ulteri⁹ aūt ꝓcedētibꝰ ap-
paret ꝙ etiā exterioꝛ effectus ex cōce-
ptiōe ſapīe ꝓueniens. ſapīa dici pōt ꝑ
modū quo effectus nomen cauſe ſibi
aſſumit. dr̄. n. ſapīa alicui⁹ eē nō ſolu;
id qꝺ ſapiēt̄ excogitat ſ; etiā id qꝺ ſa-
pient̄ facit. ex quo ꝯtigit ut etiā expli
catio diue ſapīe ꝑ opus i rebus creati
dei ſapīa dicat̄. ſm illud Ecci. p̊. Ipſe

creauit illā. s. ſapīam ſpū ſcō.7 poſtea
dic: Et effudit illā ſuꝑ oīa opa ſua. ſic
igit̄ 7 id qꝺ ex v̾bo efficit̄. v̾bi nomen
accipit. nā 7 in nob̾ exp̄ſſio interioꝛis
v̾bi ꝑ vocē dicit̄ verbū q̄ſi ſit verbum
v̾bi qa ē iterioꝛis verbi oſtenſiuū. ſic
igit̄ non ſolū diuini itellectus cōceptio
dr̄ verbū qꝺ ē filius. ſ; etiā explicatio
diuini ꝯcept⁹ ꝑ opa exterioꝛa v̾bū verbi
noīat̄.7 ſic opoꝛtet itelligi ꝙ fili⁹ poꝛ-
tet oīa verbo virtutis ſue. ſicut 7 qꝺ i
p̊s legit̄. Ignis grādo nix glacies ſpi-
ritus ꝓcellaꝝ q̄ faciūt verbū ei⁹. qa. s.
ꝑ virtutes creaturaꝝ explicāt̄ diuine
ꝯceptiōis effectus i rebꝰ. Cū v̾o deus
itelligendo ſeipſū oīa alia itelligat ut
dictū ē. opoꝛtet ꝙ verbū in deo cōce-
ptū ex eo ꝙ ſeipſū intelligit ſit etiam
verbū vnū 7 idē oīu; rerū. nō tn̄ eo-
dem mō ē verbū dei 7 aliaꝝ reꝝ. nam
dei qdē verbū ē ſicut ab eo ꝓcedens.
aliaꝝ aūt rerū nō ſicut ex eis ꝓcedēs.
nō. n. deus a rebꝰ ſcīam ſumit ſ; magl̾
ꝑ ſuā ſcīam res i eſſe ꝓducit ut ſ̄ oſtē-
ſū eſt. opoꝛtet igit̄ ꝙ verbū dei oīu; q̄
facta ſūt rō ꝑfecta exiſtat. Qualit̄ aūt
ſingulo ꝝ ꝓpa rō eē poſſit. ex his que i
p̊ libꝛo tractata ſūt manifeſtū eſt. ubi
oſtenſū ē ꝙ deus oīu; ꝓpꝛiā cognitō;
habet. qcūq; aūt facit aliqd ꝑ intellec-
tū: opat̄ ꝑ rōnē reꝝ factaꝝ quā apud
ſe h;. dom⁹. n. q̄ ē in mā fit ab edifica-
toꝛe ꝑ rōnē domus quā habet i mēte.
oſtenſū ē aūt ſ̄ ꝙ deus res i eſſe ꝓdu-
xit nō naturali nccītate ſ; q̄ſi ꝑ itellec-
tū 7 volūtatē agens. fecit igit̄ de⁹ oīa
ꝑ v̾bū ſuū qꝺ ē rō reꝝ factaꝝ ab ipſo.
Hinc ē qꝺ dr̄ Ioh. p̊. Oīa ꝑ ipſū facta
ſūt. cui ꝯſonat ꝙ Moyſes mūdi oꝛigi
nē deſcribēs i ſingulis opib⁹ tali vtit̄
modo loquēdi. Dixit deus: fiat lux et
facta ē lux. dixit de⁹: fiat firmamentū

7 ſic de aliis. que oīa p̄s ꝯp̄hendit di-
cens: Dixit 7 facta ſūt. dicē. n. eſt v̾bū
ꝓducere. ſic g̊ intelligendū ē ꝙ de⁹ di-
xit 7 facta ſūt. qa v̾bū ꝓduxit ꝑ quod
res i eſſe ꝓduxit ſicut ꝑ eaꝝ rōnē ꝑfec
tam. ſ; qa idē ē cā ꝯſeruatiōis reru; et
ꝓductiōis ipaꝝ. ſicut oīa ꝑ v̾bū facta
ſūt. ita oīa ꝑ dei v̾bū ꝯſeruāt̄ in eē. vn̄
p̄s dicit: Verbo dn̄i celi firmati ſūt.7
apl̾s dic ad Heb. p̊ ꝺ filio ꝙ poꝛtat oīa
v̾bo v̾tutis ſue. qꝺ qdē q̄lit̄ accipi opoꝛ
teat iam dictū ē. Sciendū tn̄ ꝙ v̾bū
dei i hoc differt a rōne que ē in mente
artificis. qa v̾bū dei deus ſubſiſtēs ē.
rō aūt artificiati i mente artificis non
ē res ſubſiſtēs ſ; ſolū intelligibil̾ foꝛa.
foꝛme aūt nō ſubſiſtēti nō ꝯpetit ꝓpe
ut agat. agere. n. rei ꝑfecte 7 ſubſiſtētis
ē. ſ; ē ei⁹ ut ea agat̄. eſt. n. foꝛma pꝛinci
piū actiōis quo agens agit. rō igit̄ do
mus i mente artificis nō agit domū ſ;
artifex ꝑ eā domū facit. v̾bū autē dei
qꝺ ē rō rerū factarū a deo cū ſit ſubſi-
ſtens agit nō ſolū ꝑ ipſū aliqd agit̄.7
iō dei ſapīa loqt̄ ꝓv̾. 8°. Cū eo erā cūc-
ta ꝯponens.7 Ioh. 5° dn̄s dic. Pater
meus opat̄ 7 ego operoꝛ. Conſiderā-
dū ē etiā ꝙ res facta ꝑ itellectū p̄exi-
ſtit in rōne intellectus an̄ etiā q̄ ſit in
ſeipa. ꝑ̇us. n. dom⁹ ē in rōne artificis q̄
ꝑducat̄ in actū. v̾bū aūt dei ē rō oīu;
eoꝝ que a deo ſūt facta ut oſtenſū eſt.
opoꝛtet igit̄ ꝙ oīa que ſūt facta a deo
p̄extiterint i v̾bo dei anteq̄ ſint etiā
in ꝓpa nā. qꝺ aūt ē i aliq̊ ē in eo ꝑ mo
dū ei⁹ in q̊ ē 7 non ꝑ ꝓpꝛiū modū. do-
mus. n. i mente artificis itelligibilit̄ 7
imālit̄ exiſtit. res igit̄ itelligēde ſūt i
v̾bo dei p̄extitiſſe ſm modū v̾bi ipſi⁹.
eſt aūt modus v̾bi ipſi⁹ ꝙ ſit vnū ſim
plex imāle 7 nō ſolū viuēs ſ; etiā vita
cū ſit ſuū eſſe. opoꝛtet igit̄ ꝙ res facte
a deo p̄extiterit i v̾bo dei ab et̄no im-

māliter 7 abſq; oī ꝯpōne.7 ꝙ nihil ali
ud in eo ſit q̄ ipſū v̾bū qꝺ ē vita ꝓpt̄
qꝺ dr̄ Ioh. p̊. Qꝺ factū ē in ipſo. vita
erat. i. in v̾bo. ſicut aūt opans ꝑ intel-
lectū 7 ꝑ rōnē quam apud ſe h; res i
eſſe ꝓducit. ita etiā q aliū docet ꝑ rō-
nem quā apud ſe habet ſcīam cauſat
i illo. cū ſcīa diſcipuli ſit deducta a ſci
entia docentis ſicut imago q̄dā ipſi⁹.
deus aūt nō ſolū ē cā ꝑ intellectū ſuū
oīu; que nāliter ſubſiſtūt. ſ; etiam oīs
itellectualis cognitio ab itellectu di-
uino deriuat̄ ſicut ex ſuꝑioꝛibus p;. oꝫ
igit̄ ꝙ ꝑ v̾bū dei qꝺ ē rō itellect⁹ diuini
cauſet̄ oīs itellectualis cognitio ꝓpt̄
qꝺ dr̄ Ioh. p̊. Vita erat lux hoīu;. qa
s. ipſū v̾bū qꝺ vita ē 7 i q̊ oīa vita ſūt
manifeſtat ut lux q̄dā mentibꝰ hoīu;
v̾itatē. Nec ē ex defectu v̾bi ꝙ nō oēs
hoīes ad v̾itatis cognitionē ꝑueniūt
ſ; aliq tenebroſi exiſtūt. ꝓuenit aūt h̾
ex defectu hoīu; q ad v̾bū nō ꝯuertūt̄
nec eum plene caꝑe pn̄t. vn̄ adh̾ i ho-
minibꝰ tenebꝛe remanēt uel maioꝛes
uel minoꝛes ſm ꝙ magl̾ 7 min⁹ ꝯuer
tūt̄ ad v̾bū 7 capiūt ipſū. vn̄ Iohēs ut
oēm defectū a manifeſta v̾bi virtute
excludat cū dixiſſet: ꝙ vita eſt lux ho
minū. ſubiūgit: ꝙ in tenebꝛis lucet 7
tenebꝛe eā nō ꝯp̄henderūt. nō. n. te-
nebꝛe ſūt ex h̾ ꝙ v̾bū nō luceat ſ; ex h̾
ꝙ aliq lucem v̾bi nō capiūt. ſicut luce
coꝛpoꝛei ſolis ꝑ oꝛbē diffuſa tenebꝛe
ſūt ei q oculos uel clauſos uel debiles
habet. Hec igit̄ ſūt q̄ de gnātiōe diuina
7 ꝺ v̾tute vnigēiti filii dei ex ſacris ſcri-
ptutis edocti utcūq; ꝯcipe poſſum⁹.

Solutio ad rōnes ſuꝑ inductas ꝯ generationē eternā. XIIII

Via v̾o veritas oēm falſitatem
excludit 7 dubietatē diſſoluit

in ꝓmptu iam ſit ea diſſoluere q̄ circa generationē diuinā difficultatē afferre videbāt̄. Iam.n. ex dicti pȝ ꝙ ī deo generationē ītelligibilē ponim⁹. nō aūt talē q̄lis eſt ī mālibꝫ rebꝫ q̄rū gnātio mutatio q̄dā ē corruptiōi oppoſita. qa neqꝫ vbū ī ītellectu nr̄o cū aliq̄ mutatiōe ɔcipit̄ nec hꝫ oppoſitā corruptionē. cui q̄dē ɔceptiōi ſimilē eē filiȷ̄ dei gnātiōeȝ iā pȝ ex dicti. Siliť etiā vbū q̄d ī mēte nr̄a ɔcipit̄ nō exit de potentia in actū niſi q̄ten⁹ itellectus nr̄ ꝓcedit de potētia in actū. nec tn̄ vbū oꝛit̄ ex ītellectu nr̄o niſi ꝓut exiſtit ī actu. ſimul aūt cū ī actu exiſtit ē in eo vbū ɔceptū. ītellect⁹ āt diui⁹ nūq̄ ē ī potētia ſ3 ſolū ī actu vt ſ̄ oſtēſū ē. gnātio igiť vbi ipſi⁹ nō ē ſm exitū d̄ potētia ī actū. ſ3 ſicut oꝛit̄ act⁹ ex actu ut ſplendoꝛ ex luce: ⁊ rō intellecta ex ītellectu ī actu. vn̄ etiā apparet ꝙ gnātio nō ꝓhibꝫ dei filiū eē verū deū aut ipſū eē etnū: q̄n magis nccē ē ipſū eſſe coeternū deo cui⁹ ē vbū. qa ītellect⁹ ī actu nūq̄ ē ſine vbo. Et qa filiȷ̄ dei gnātio nō māľ ē ſ3 ītelligibiľ. ſtulte iam dubitat̄ ſi pr̄ totā nām dedit aut ptē. māifeſtū ē.n ꝙ ſi deus ſe ītelligit. oȝ ꝙ tota plenitudo ipſi⁹ ɔtineat̄ in vbo. nec tn̄ ſubā filio data deſinit eſſe in pr̄e. qa nec etiā apud nos deſinit eē ꝓpa nā in re q̄ intelligit̄ ex h̄ ꝙ vbū nr̄i ītellect⁹ ex ipa re ītellecta hꝫ ut ītelligibiliť eādē naturā ɔtineat. Ex h̄ aūt ꝙ diuina generatio nō ē mālis. manifeſtū ē ꝙ nō oȝ ī filio dei eē aliud recipiēs ⁊ aliud naturā receptā. h̄.n. ī mālibꝫ gnātiōib⁹ accidē nccē ē inq̄tuȝ mā gnāti recipit formā gnāntis. ī gnātiōe aūt ītelligibili nō ſic ē. nō.n. ſic vbū ab ītellectu exoꝛit̄ ꝙ ps ei⁹ ꝑintelligat̄ ut recipiēſ ⁊ ps ei⁹ ab ītellectu effluat. ſ3 totaliter vbū ab ītellectu oꝛiginē hꝫ. ſicut et in nobꝫ totaliť vnū vbū ex aliis oꝛit̄ ut cōcluſio ex ꝑncipiȷ̄s. ubi āt totaliť aliq̄d ex alio oꝛit̄. nō ē aſſigr̄e recipiēs ⁊ receptū ſ3 totū q̄d exoꝛit̄ ab eo eſt a quo oꝛit̄. Siliť etiā pȝ ꝙ nō excludit̄ diuine gnātiōis vnitas ex h̄ ꝙ in deo pluriū ſubſiſtētiū diſtinctio eē nō poſſit. eſſentia.n. diuina ⁊ ſi ſubſiſtēs ſit. nō tn̄ pōt ſepari a relatione quā oȝ ī deo ītelligi ex h̄ ꝙ vbū ɔceptū diuine mētis eſt ab ipſo deo dicēte. nā ⁊ vbū ē diuina eſſentia ut oſtēſū ē. ⁊ de⁹ dicēs a q̄ ē vbū eſt etiā diuina eſſentia nō alia ⁊ alia ſ3 eadē nūero. h⁹mōi aūt relatiōes nō ſūt accidētia ī deo ſ3 res ſubſiſtētes. deo enī nihil accidē pōt ut ſ̄ ꝓbatuȝ ē. ſūt igiť plures res ſubſiſtētes ſi relatiōes cōſiderent̄. eſt aūt vna res ſubſiſtēs ſi ɔſideret̄ eēntia. ⁊ ꝓpť h̄ dicim⁹ vnū deuȝ eē. qa ē vna eēntia ſubſiſtēs. ⁊ plures pſonas ꝓpť diſtinctionē ſubſiſtētiuȝ relationū. pſonaꝝ.n. diſtinctio etiā in rebꝫ hūaniſ nō attēdit̄ ſm eēntiā ſpēi ſ3 ſm ea q̄ ſūt nāe ſpēi adiūcta. in oībꝫ enī pſonis hoīuȝ ē vna ſpēi nā. ſūt tn̄ plures pſone ꝓpť h̄ ꝙ diſtinguūt̄ homines ī hiis q̄ ſūt adiūcta nāe. nō ḡ in diuinis dicēda ē vna pſona ꝓpť vnitatē eēntie ſubſiſtētis ſ3 plures ꝓpter relatiōes. Ex h̄ aūt pȝ ꝙ id q̄d ē q̄ ī diuiduatiōis ꝑncipiū nō ſeq̄t̄ eē ī alio. nā neqꝫ eēntia diuina ē ī alio deo. neqꝫ patnitas ē ī filio. Quis aūt due pſone patris. ſ. ⁊ filiȷ̄ nō diſtinguāt̄ eēntia ſed relatiōe. nō tn̄ relatio ē aliud q̄ eſſentia ſm rē cū relatio ī deo accn̄s eē non poſſit. Nec h̄ poſſibile reputabit̄ ſi qs diligent̄ ɔſideret ea q̄ in ꝑ determinata ſūt ubi oſtēſū eſt ꝙ ī deo ſūt oīuȝ entiū pfectiōes non ſm ɔpōnē aliquā ſ3 ſm ſimplicis eēntie vnitatē. nā diuſe perfectiones q̄s res create p multas obtinet formas: deo compeťūt ſm vnam ⁊ ſimplicē ei⁹ eēntiā. hō.n. aliqs p aliā formā viuit ⁊ p aliā ē ſapiēs ⁊ p aliā ē iuſt⁹. q̄ oīa deo p eēntiā ſuā ɔueniūt. ſicut igiť ſapia ⁊ iuſticia ī hoīe q̄dem ſūt accn̄tia. in deo aūt ſūt idē q̄d diuina eēntia. ſic aliq̄ relatio puta pr̄nitatis ⁊ filiatiōis ⁊ ſi in hoībꝫ ſit accn̄s. ī deo ē diuina eēntia. nō aūt ideo dicit̄ ꝙ diuina ſapia ſit ei⁹ eēntia cū ī nobꝫ ſapia ſup eēntiā addat q̄ diuina ſapia a nr̄a ſapia deficiat. ſ3 qa ei⁹ eēntia nr̄am eſſentiaȝ excedit ita ꝙ id ad q̄d eēntia nr̄a non ſufficit. ſ. ſcire ⁊ iuſtū eē: de⁹ ſm ſuā eſſentiā hꝫ pfecte. oȝ igiť ꝙ q̄cq̄d nobis ɔuenit ſm eēntiā ⁊ ſapiam diſtinctū ſiľ deo ſm eēntiā ſuā attribuat̄. ⁊ ſiľis rō in aliȷ̄s ē obſeruāda. cū igiť diuina eēntia ſit ipa pr̄nitatis uel filiationis relatio. oȝ ꝙ q̄cq̄d eſt pr̄nitatis ꝓpriū deo ɔueniat. lȝ pr̄nitas ſit ipa eſſentia. eſt aūt h̄ ꝓpriū pr̄nitatꝭ ut a filiatiōe diſtinguat̄. dicit̄.n. pat̄ ad filiū q̄ſi ad aliū. ⁊ h̄ ē rō pr̄is ut ſit filiȷ̄ pr̄. lȝ ḡ de⁹ pr̄ ſit diuina eēntia ⁊ ſiľr de⁹ fili⁹. ex hoc tn̄ ꝙ ē pr̄ diſtinguit̄ a filio lȝ ſint vnū ex h̄ ꝙ vterqꝫ ē diuina eſſentia. Ex hoc etiam pȝ ꝙ relatio in diuinis nō ē abſqꝫ abſoluto. aliť tn̄ cōpat̄ ad abſolutū in deo q̄ in rebꝫ creatis. nā in rebꝫ creatꝭ ɔpat̄ relatio ad abſolutū ſicut accideſ ad ſubm. nō aūt ī deo ſ3 p modū idemptitatis. ſicut ē ⁊ d̄ aliȷ̄s q̄ d̄ deo dicūt̄. idem aūt ſubm nō pōt oppoſitas relationes ī ſe hr̄e ut ſit idē hō pr̄ ⁊ fili⁹. ſ3 eēntia diuina ꝓpť diuidā eius pfectiōnē idē ē ⁊ ſapie ⁊ iuſticie ⁊ aliis h⁹modi q̄ apud nos in diuſis generibꝫ ɔtinēt̄. Et ſiľr nihil ꝓhibet vnā eēntiā eē idē ⁊ pr̄nitati ⁊ filiatiōi ⁊ pr̄em ⁊ filium vnū deū eē lȝ pr̄ nō ſit fili⁹. eadē.n. eſſentia ē q̄ ē res hn̄s eē realiť ⁊ vbū intelligibile ſui ipſi⁹. Ex hiis etiā q̄ dicta ſūt pōt eē manifeſtū ꝙ relatiōes in deo ſūt ſm rē ⁊ nō ſolo ītellectu. oīs.n relatio q̄ ɔſeq̄t̄ ꝓpriā opatiōȝ alic⁹ rei aut potētiā aut quātitatem aut aliq̄d h⁹mōi realiť ī eo exiſtit. aliť.n. eēt ī eo ſolo ītellectu. ſicut apparet de ſciā ⁊ ſcibili. relatio.n. ſcie ad ſcibile ɔſeq̄t̄ actionē ſcientis nō aūt actionē ſcibilis. ſcibile.n. eodē mō ſe hꝫ q̄tū in ſe eſt ⁊ q̄n ītelligit̄ ⁊ q̄n nō intelligit̄. ⁊ iō relatio ī ſciente realiť ē. in ſcibili aūt ſm ītellectū tm̄. dicit̄.n. q̄d ītelligit̄ ſcibile ad ſciam relatiue ex eo ꝙ ſcia refert̄ ad ipſū. Siľr q̄qꝫ appet ī dextro ⁊ ſiniſtro. in aīalibꝫ.n. ſūt diſtincte vtutes ex qbꝫ relatio dextri ⁊ ſiniſtri ɔſurgit ꝓpť q̄d talis relatio vere ⁊ realiť ī aīali ɔſiſtit. vn̄ q̄litcūqꝫ vtat̄ aīal ſp relatio eodē mō manet. nūq̄.n. ps dextra ſiniſtra dicet̄. Res vo ināte q̄ p̄dictis vtutibꝫ carēt nō hn̄t in ſe h⁹mōi relationē realiť exn̄tem ſ3 noīant̄ ſm relationē dextri aut ſiniſtri ex eo ꝙ aīalia aliq̄ mō ſe hn̄t ad ipam. vn̄ eadē colūna nūc dextra nūc ſiniſtra dicit̄ ſm ꝙ aīal ex diuſo ſitu ei cōpat̄. Relatio aūt vbi ad deū dicentē cui⁹ ē vbū: in deo ponit̄ ex h̄ ꝙ de⁹ ſeipſū ītelligit. q̄ q̄dē opatio ī deo ē uel magis ē ipſe de⁹ ut ſ̄ oſtēſū ē. relinq̄t̄ igiť p̄dictas relatiōes ī deo eē vere ⁊ realiť ⁊ nō ſolū ſm ītellectū nr̄m. Quis aūt ī deo ponat̄ eſſe relatio nō tn̄ ſeq̄t̄ ꝙ in deo ſit aliquid hn̄s eſſe dependēs. in nobꝫ.n. hn̄t relatiōes eſſe depēdēs. qa earū eſſe ē aliud a beē ſube. vn̄ hn̄t ꝓpriū modū eēndi ſm ꝓpriā rōnē ſicut ⁊ ī aliis accn̄tibꝫ ɔtingit. qa.n. oīa accn̄tia ſūt forme q̄dā ſube ſupaddite ⁊ a ꝑncipiȷ̄s ſubſtatie create. oȝ ꝙ eoꝝ eſſe ſit ſupadditū ſup eſſe ſube ⁊ ab ipſo dependens. ⁊ tanto vni⁹cuiuſqꝫ eoꝝ eſſe ē ꝑus uľ poſteri⁹

quāto forā accñtalis ſm ꝓpriā rōnē fuerit ꝓpinq̄oꝛ ſubē uel magꝫ pfecta. ꝓpt qđ ꝛ relatio realit̄ ſubē adueniēs ꝛ poſtremū ꝛ īpfectiſſimū eſſe hꝫ. poſtremū qdē·qa nō ſolum p̄exigit eſſe ſubē ſ; etiā eſſe alioꝝ accñtiū ex qu ibꝰ cāt̄ relatio·ſicut vnū ī quātitate cauſat eq̄litatē.ꝛ vnū ī q̄litate ſilitudinē. īpfectiſſimū autē·qa ꝓpa relatiōis rō ɔſiſtit in eo ꝙ ē ad alterū. vñ eſſe eius ꝓpꝛiū qđ ſubē ſupaddit nō ſolū ɒpē ab eſſe ſubē ſ; etiam ab eſſe alicuiꝰ ɒt ab eſſe ſubē ſ; etiam ab eſſe alicuꝰ extrinſ. h̄ aūt ī ɒinis locū nō hꝫ.qa nō eſt ī ɒeo aliqđ aliud eſſe q̄ ſube. quicqd.n.in ɒeo ē.ſuba ē.ſicut igit̄ eſſe ſapiētie ī ɒeo nō ē eſſe ɒepēdens a ſuba. qa eſſe ſapiē ē eſſe ſubē:ita nec eſſe relatiōis ē eſſe ɒepēdēs neq; a ſuba neq; ab aliq̄ extrioꝛi·qa etiā eſſe relatiōis ē eſſe ſubē.nō igit̄ p h̄ ꝙ relatio in ɒeo ponit̄ ſeq̄t̄ ꝙ ſit ī eo aliqđ eē ɒepēdēs ſ; ſolū ꝙ ī ɒeo ſit reſpectus aliq̄s ī q̄ rō ſ; ſolū ꝙ ī ɒeo ſit reſpectus aliqs ī q̄ rō relatiōis ɔ̄ſiſtit·ſicut ex h̄ ꝙ ſapīa in ɒeo ponit̄ nō ſeq̄t̄ ꝙ ſit ī eo aliqđ accidentale ſ; ſolū pfectio q̄dā ī q̄ rō ſapīe ɔſiſtit:ꝓ qđ etiā pꝫ ꝙ ex īpfectiōe q̄ ī relationibꝰ creatis eē videt̄ nō ſeq̄t̄ ꝙ pſone ɒiñe ſint īpfecte q̄ relatiōibus ɒiſtinguūt̄. ſ; ſeq̄t̄ ꝙ ɒinarū pſonarū mīma ſit ɒiſcretio. Patet etiā ex p̄ɒictis ꝙ lꝫ ɒeꝰ ɒe pr̄e ꝛ filio ſubalit̄ p̄ɒicet̄·non tñ ſeq̄t̄ ſi pr̄ ꝛ filiꝰ ſint plꝛes gdē ꝙ ſint plures ɒñ. ſūt.n.plꝛes ꝓpt ɒiſtinctionē ſubſiſtentiū relationū·ſ; tñ ſūt vnꝰ ɒeꝰ ꝓpt vnitatē eēntie ſubſiſtētis. h̄ aūt ī hoībꝰ nō ɔtīgit ut plures aliq̄ ſint vnꝰ hō. qa eēntia humanitatis non ē vna nūero ī vtroq; neq; eēntia hūanitatꝭ ē ſubſiſtēs ut humanitas ſit hō .ex h̄ aūt ꝙ ī ɒeo ē eēntie vnitas ꝛ relationū ɒiſtictio·māifeſtū fit ꝙ nihil ꝓhibet in vno ɒeo oppoſita q̄dā īueniri·illa ɒūtaxat oppoſita que relatiōis ɒiſtinctionē ɔ̄ſequūt̄ ut generans ꝛ genitū q̄ opponūt̄ relatiue ꝛ genitū ꝛ ingenitū q̄ opponūt̄ ut affirmatio ꝛ negatio. vbicūq; .n.ē aliq̄ ɒiſtinctio oꝫ inuenire negatiōis ꝛ affirmationis oppōnē.q.n.ſm nullā affirmationē ꝛ negationē ɒifferūt.penitꝰ īdiſtincta ſūt.oꝫ.n.ꝙ q̄tū ad oīa vnū eēt qđ ꝛ alterū.ꝛ ſic eēnt penitꝰ idē ꝛ nullo mō ɒiſtincta. Hec igit̄ ɒe generatione ɒiña ɒicta ſufficiant.

De ſpū ſcō ꝙ ſit in ɒinis. XV

Diuine aūt ſcripte auctoꝛitas nō ſolū nob̄ in ɒinis pr̄em ꝛ filiū ānūciat ſ; his ɒuobꝰ ſpiritū ſcm̄ ɔnumerat.ɒīc.n.ɒñs Math. vlt. Euntes ɒocete oēs gen.bap.eos ī no.pa.ꝛ fi.ꝛ.ſ.ſ. Et.i.Ioh.5°. Tres ſūt q̄ teſtimoniū ɒāt ī celo·pr̄.v̄bū.ꝛ.ſ.ſ. Huiꝰ etiā ſpūs ſcī ꝓceſſionē quādā ſacra ſcripta ɔmemoꝛat.ɒī.n.Ioh.15°. Cū venerit paclitꝰ quē ego mittā vob̄ a pr̄e ſpm̄ v̄itatiſ qui a pr̄e ꝓcedit.ille teſtimoniū phibebit ɒe me.

Rōnes ex q̄bus aliqui ſpm̄ ſanctū eſtimauerūt eſſe creaturā. XVI

Fuerūt aūt q̄dā ſpm̄ ſcm̄ creaturā eē aliis creaturis excelſioꝛē .ad cuiꝰ aſſertionē ſacre ſcripte teſtimoniis vtebant̄.ɒī.n. Amos.4°. ſm lrām ſeptuaginta.Ecce foꝛmās mōtes ꝛ creās ſpm̄ ꝛ ānūciās hoī verbū eius.ꝛ Zach.12°. ɒixit ɒñs Extendēs celū.ꝛ fūdans trā. ꝛ creās ſpm̄ hoīs ī eo. videt̄ igit̄ ꝙ ſpūs ſcūs ſit creatā. Adh̄.ɒīc ɒñs Ioh.16°. ɒe ſpū ſcō loquēs.Nō loq̄t̄ a ſemetipo ſ; q̄cūq; audiet loq̄t̄. ex q̄ videt̄ ꝙ nihil vltronee ptād auctoītate loq̄t̄ ſ; iubēti p miſteriū famulet̄. loq.n.q̄ q̄s auɒit famulād eē videt̄. videt̄ igit̄ ſpūs ſcūs eē creatā ɒeo ſubiecta. Itē.mitti inferioꝛis eē videt̄·cū ī mittēte impoꝛtet̄ auctoꝛitas.ſpūs aūt ſcūs a pr̄e ꝛ filio mittit̄. ɒīc.n.ɒñs Ioh.14°. Paraclitꝰ ſpūs ſcūs quē mit.pr̄ ī no.me. ille vos ɒo oīa.ꝛ Ioh.15°.Cum venerit paclitꝰ quē ego mit.vo.a pr̄e. ſpūs g̃ ſcūs ꝛ pr̄e ꝛ filio mīoꝛ eē videt̄. Adh̄ ſcripta ɒīna filiū pr̄i aſſociās in his q̄ ɒīnitatis eē videt̄ ɒe ſpū ſcō mētionē nō facit ut p; Math.11°.cū ɒñs ɒīc.Nemo nouit filiū; niſi pr̄.neq; pr̄em q̄s nouit niſi filꝰ·ɒe ſpū ſcō mētione nō facta.ꝛ Ioh.17°. ɒī.Hec ē vita etna ut cog.te ſo.ɒeū ve.ꝛ quē mi.Ih̄m xp̄m. ubi etiā ɒe ſpū ſcō mētio nō fit. Apl̄s etiam ad Ro.p̄.ɒīc.Grā vob̄ ꝛ pax a ɒeo pa.no.ꝛ ɒ.no Ih̄u xp̄o.ꝛ.i.ad Coꝛ 8°.Nob̄ vnꝰ ɒeꝰ pr̄ ex q̄ oīa.ꝛ nos ī illo.ꝛ vnꝰ ɒñs Ih̄s xp̄s p quē oīa ꝛ nos p ipſū.in q̄bꝰ etiā nihil ɒe ſpū ſcō ɒī. videt̄ igit̄ ſpūs ſcūs ɒeꝰ nō eē. Amp̄. oē qđ mouet̄ creatū ē. ɒñſ.n.ē in p̄ ɒeū īmobilē eē.ſpūi aūt ſcō ſcriptura ɒīna motum attribuit .ɒī.n.Gen.p̄. Spūs ɒñi ferebat̄ ſup aq̄s.ꝛ Iohel.2°. Effūdā ɒe ſpū meo ſup oēm carnem. videt̄ igit̄ ſpūs ſcūs creatā eē. p̄.oē qđ pōt augeri uel ɒiuidi mutabile ē ꝛ creatū.h̄ āt ſpūi ſcō ī ſcripturā ſacrā attribui videt̄.ɒīc.n. ɒñs Nūeri.11°. ad Moyſen.Cōgrega mihi ſeptuaginta viros ɒe ſenioꝛibꝰ iſrl̄.ꝛ auferā ɒe ſpū tuo·tradā q; eis.ꝛ 4° Regꝫ.2°.ɒī ꝙ Heliſeus ab Helia petiit.Obſecro ꝙ fiat ſpūs tuꝰ ɒuplex ī me.ꝛ Helias tradit. Si videris q̄n tollar a te·erit qđ petiſti videt̄ g̃ ſpūs ſcūs eē mutabilꝰ ꝛ nō eſſe ɒeꝰ. Itē.ī ɒeū triſticia cadē nō pōt cū triſticia paſſio q̄dā ſit.ɒeꝰ āt īpaſſibil̄ ē.cadit āt triſticia ī ſpm̄ ſcm̄.vñ apl̄s ɒīc Eph.4°. Nolite ɔtriſtare ſpm̄ ſcm̄ ɒei.ꝛ Yſa.63°.ɒī. Ip̄i ad iracūdiā ꝓuocauerūt.ꝛ afflixerūt ſpm̄ ſancti eius. videt̄ igit̄ ſpūs ſcūs ɒeꝰ nō eē. Adh̄. ɒeo nō ɔuenit oꝛare ſ; magꝫ oꝛari.ſpm̄ aūt ſcm̄ oꝛare ɔuenit.ɒī.n.Ro.8°. Ip̄e ſpūs poſtulat p nob̄ gemitibꝰ ienarrabilibꝰ.ſpūs g̃ ſcūs non eē ɒeus videt̄.

Amp̄.nullꝰ ɔgrue ɒonat niſi id cuiꝰ hꝫ ɒñiū;. ſ; ɒeus pr̄ ɒat ſpm̄ ſcm̄ ꝛ ſilit̄ filꝰ.ɒīc.n.ɒñs Luce.11°. Pr̄ nr̄ ɒ celo ɒabit ſpm̄ bonū petentibꝰ ſe .ꝛ Act.5°. Petrꝰ ɒīc ꝙ ɒeꝰ ſpm̄ ſcm̄ ɒedit obeɒientibꝰ ſibi. ex his igit̄ videt̄ ꝙ ſpiritꝰ ſcūs ɒeꝰ nō ſit. Itē.ſi ſpūs ſcūs verꝰ ɒeꝰ ē oꝫ ꝙ nām ɒīnā h̄eat.ꝛ ſic cū ſpūs ſcūs a pr̄e ꝓcedat ut ɒī Ioh.15°.neceē ꝙ ab eo nām ɒīnā accipiat.qđ āt accipit nām eiꝰ a q̄ ꝓducit̄ ab eo gnāt̄.ꝓpꝛiū.n.ē geniti ut ī ſilēm ſpēm ſui pncipij ꝓducat̄.ſpūs g̃ ſcūs genitꝰ erit.ꝛ p ɒñs filꝰ.qđ ſane fidei repugt̄. p̄. ſi ſpūs ſcūs nām ɒīnā a pr̄e accipit et nō q̄i gēitꝰ oꝫ ɒīnā nām ɒuobꝰ modiſ coīcari.ſ.per modū gnātiōis q̄ ꝓcedit filꝰ.ꝛ p illū modū q̄ ꝓcedit ſpūs ſcūs. h̄ aūt vnī nāe ɔpetē nō videt̄ ut ɒuobus modis coīcet̄ ſi q̄s vniuerſas nās inſpiciat.oꝫ igit̄ ut videt̄ cū ſpūs ſcūs nām p gnātionē nō accipiat ꝙ nullo mō accipiat eā. ꝛ ſic videt̄ nō eē verꝰ ɒeꝰ. Fuit aūt h̄ poſitio Arrii q̄ filium ꝛ ſpm̄ ſcm̄ ɒixit eē creatas. filiū tñ maioꝛē ſpū ſcō ꝛ eiꝰ miſtrū·ſicut ꝛ filiū minoꝛē pr̄e eē ɒicebat. Quē etiā q̄tū ad ſpm̄ ſcm̄ ſecutꝰ ē Macedoniꝰ q̄ ɒe pr̄e ꝛ filio recte ſenſit ꝙ vnꝰ eiuſdem ſubſtātie ſint.ſ; h̄ ɒe ſpū ſcō creɒē noluit creaturā eū eē ɒicēs .vnde q̄dam

macedonianos ſemiarrianos vocāt: eo ꝙ cū arrianis ī pte cōueniūt ⁊ ī pte differūt ab eiſdē.

Q ſp̄us ſcūs ſit verus deus. XVII

Stēdit̄ aūt euidētibꝫ ſcripture teſtimoniis ꝙ ſpiritꝰ ſcūs ſit deus. Nulli.n.tēplū cōſecrat̄ niſi deo. vñ ⁊ ī ps. dr̄. Deꝰ ī tēplo ſcō ſuo. deputat̄ aūt tēplū ſpūi ſcō. dic.n apl's.i.ad Cor.6. An neſcitis q̄m mēbra vr̄a tēplū ſūt ſpūs ſci? ſpūs ḡ ſcūs deꝰ ē. ⁊ p̄cipue cū mēbra nr̄a ꝗ tēpluꝫ ſpūs ſci eſſe dicit ſint mēbra xp̄i. nam ſ' pmiſerat: Neſcit' q̄m corpa vr̄a mēbra ſūt xp̄i? incōueniēs aūt eēt cū xp̄s ſit verꝰ deꝰ ut ex ſuperioribꝫ pꝫ. ꝙ membra xp̄i templū ſpūs ſci eēnt niſi ſpūs ſcūs deꝰ eēt. Itē. a ſcis lattrie ſeruitꝰ nō niſi vero deo exhibet̄. dr̄.n. Deut. 6. Dn̄m deū tuū timebis: ⁊ illi ſoli ſeruies. ſuiūt aūt ſci ſpūi ſcō. dic.n.apl's Phil.3. Nos ſumꝰ circūciſio qui ſpūi deo ſuimꝰ. Et lꝫ qdā libri hēant q ſpū deo ſeruimꝰ. tñ greci libri ⁊ antiquiores latini hn̄t q ſpūi deo ſeruimꝰ. ⁊ ex ipo greco apparet ꝙ h' d' ſuitute lattrie intelligēdū ē q ſoli deo debet̄. eſt igit̄ ſpūs ſcūs verus deus cui lattria debet̄. Adh. ſcificare hoīes ppꝛiū dei opꝰ ē. dr̄ n. Leuit. 22. Ego dn̄s q ſcifico vos. eſt aūt ſpūs ſcūs q ſcificat. dic.n.apl's i.Cor.6. Abluti ⁊ ſcificati eſtis. iuſtificati eſtis ī noīe dn̄i nr̄i Ihu xp̄i: ⁊ ī ſpū dei nr̄i. ⁊.2.ad Theſſal.2. dr̄. Elegit nos deꝰ pmitias ī ſalutē in ſcificatiōe ſpūs ⁊ fide veritat. dꝫ igit̄ ſpm̄ ſcm̄ deū eē. Amp. ſicut vita nāe corpis ē p aīam. ita vita iuſticie ipiꝰ aīe ē p deū. vñ dn̄s dic Ioh.6. Sic miſit me viueſ pat: ⁊ ego viuo ppt pa. ⁊ q man. me ⁊ ipe vi. ppt me. hꝰ m'ōi aūt vita ē per ſpm̄ ſcm̄. vñ ibidē ſubdit̄: Spūs ē q viuificat. ⁊ ad Ro.8. dic apl's. Si ſpū facta carnis mortificaueritis: viuetis. ſpūs ḡ ſcūs diue nāe ē. P. dn̄s ī argumētū ſue diuinitat̄ ꝯ iudeos q ſuſtinere nō poterant ut ſe eq̄lē deo facet: aſſerit ī ſe eē reſuſcitādi v̄tutē. dicens Ioh.5. Sic pr̄ ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ filiꝰ q̄s vult viuificat. v̄tꝰ āt reſuſcitatiua ad ſpm̄ ſcm̄ ptiet. dic n.apl's Ro. 8. Si ſpūs eiꝰ q ſuſcitauit Ihm̄ xp̄m a mortuis habitat ī vob: q ſuſcitauit Ihm̄ xp̄m a mortuis viuificabit ⁊ mortalia corpa vr̄a ppt inhabitantē ſpm̄ eiꝰ ī vobis. ſpūs ḡ ſcūs ē diue nāe. Itē. creatio ſoliꝰ dei opꝰ ē ut ſ' oñſū ē. ptinet aūt creatio ad ſpm̄ ſcm̄. dr̄.n.ī ps. Emitte ſpm̄ tuū ⁊ crea. ⁊ Iob.33. dr̄. Spūs dei fecit me. ⁊ Eccl p. dr̄ de deo. Ipe creauit illā.s.ſapiām ſpū ſcō. eſt ḡ ſpūs.ſ. diue nāe. Adh. apl'us dic.i.ad Cor.2. Spūs oīa ſcrutat̄ etiam pfunda dei. qs.n.ſcit q ſunt hoīs niſi ſpūs hoīs q ī ipo eſt? ita ⁊ q̄ dei ſūt nemo cog̃uit niſi ſpūs dei. cōphendē aūt oīa pfūda dei nō ē alicuiꝰ creat̄e. qd pꝫ ex h' qd dn̄s dic Math. 11. Nemo nouit filiū niſi pr̄. neqꝫ patrē qs nouit niſi filiꝰ. ⁊ Yſa. 24. ex pſona dei dr̄. Secretū meū mihi. ḡ ſpiritꝰ ſcūs nō ē creatā. P. ſm pdictā apl'i ꝯpatiōeꝫ ſpūs ſcūs ſe hꝫ ad deū ſicut ſpūs hoīs ad hoiem. ſpūs āt hoīs itrīſecꝰ ē hoī ⁊ nō ē extnee nāe ab ipſo ſ' ē aliqd eiꝰ. igit̄ ⁊ ſpūs ſcūs nō ē nāe extnee a deo. Amp. ſi qs ꝯferat v̄ba apl'i pmiſſa v̄bis Yſaie pphe. māifeſte pcipiet ſpiritū ſanctū deū eſſe. dr̄ eni Yſa. 64. Oculꝰ nō vidit deꝰ abſqꝫ te q̄ ppaſti expectātibꝫ te. q qdē v̄ba apl's cū itroduxiſſet ſubiūgit v̄ba pmiſſa.s ꝙ ſpūs ſcrutat̄ pfūda dei. vñ manifeſtū ē ꝙ ſpūs ſcūs illa pfūda dei cog̃ſcit q̄ ppauit expectantibꝫ eū. ſi ḡ h' nullꝰ vidit pter deū ut Yſaias dic. māifeſtū ē ſpm̄ ſcm̄ deū eē. Itē Yſa.6. dr̄. Audiui vocē dei dicētis: quē mittā ⁊ qs ibit noꝫ? ⁊ dixi. ecce ego ſū. mitte me. ⁊ dixit: vade. ⁊ dices ppl'o huic: audite audiētes. ⁊ nolite itelligē. h' āt v̄ba Paulus ſpūi ſcō attribuit. vñ dr̄ Act vlt. ꝙ Paulꝰ dixit iudeis. Bene ſpūs ſcūs locutꝰ ē p Yſaiā pphām dicens: Uade ad ppl'm iſtū. ⁊ dic ad eos: Aute audietis ⁊ nō itelligetis. māifeſtū ē ḡ ſpm̄ ſcm̄ deū eē. Adh. ex ſactis ſcripturis apparet deū eſſe q locutꝰ ē p pphas. dr̄.n. Numeri 12. ex ore dei. Si qs fueit int vos pphā dn̄i. ī viſiōe apparebo ei ul' p ſomniū loq̄r ad illū. ⁊ ī ps dr̄. Audiā qd loq̄r in me dn̄s deꝰ. manifeſte aūt oñdit ſpm̄ ſcm̄ locutū eē ī pphis. dr̄.n. Act.p. Opoꝛtet.n. ipleri ſcripturā quā pdixit ſpūs ſcūs per os Dauid. ⁊ Mat.22. dn̄s dic. Quō dicūt ſcribe xp̄m filiū Dauid eē? ipſe.n. dicebat in ſpū ſcō: Dixit dn̄s dn̄o meo ſede a dextꝫ meis. et. 2. Pet.p. dr̄. Nō eni volūtate hūana allata ē aliqñ pphetia: ſ' ſpū ſcō inſpirati locuti ſunt ſci dei hoīes. manifeſte ḡ ex ſcripturiſ colligit̄ ſpm̄ ſcm̄ deū eē. Itē. reuelatio myſterioꝝ ppꝛiū opꝰ dei oñdit̄ in ſcriptur. dr̄.n. Daniel.2. Eſt deꝰ ī celo reuelans myſteria. myſterioꝝ aūt reuelatio opus ſpūs ſci oñdit̄. dr̄ eni i.ad Cor.2. Nob reuelauit deꝰ p.ſ.ſ. ⁊ 14. dr̄. Spūs loq̄tur myſteria. ſpūs ḡ ſcūs deꝰ ē. P. interiꝰ docē ppꝛiū opꝰ dei ē. dr̄.n.ī ps. de deo. Qui docet hominē ſciam. ⁊ Daniel.2. Dat ſapiam ſapiētibꝫ ⁊ ſciam itelligētibꝫ diſciplinā. h' āt ppꝛiū opꝰ ſpūs ſci eē māifeſtū ē. dic.n. dn̄s Ioh.14. Paraclitꝰ ſpūs ſcūs quē mit. pr̄ ī no. me. il. vos doce. oīa. ſpūs ḡ ſcūs ē diue nāe. Adh. q̄rū ē eadē opa. dꝫ eē eadē nām. eſt āt eadē opa. filii ⁊ ſpūs ſci. ꝙ.n. xp̄s ī ſcīs loq̄r. apl's oñdit. 2. ad Cor. vlt. dicēs. An experimētū q̄rit' eiꝰ q ī me loq̄r xp̄s? h' etiā opꝰ ſpūs ſci eē manifeſte apparet. dr̄.n. Math. 10. Nō vos eſtis q loq̄mini: ſ' ſpi. pa. vr̄i q loq̄r in vob. eſt ḡ eadē nā filii ⁊ ſpūs ſci. ⁊ p dn̄s pris. cū dn̄ſuꝫ ſit patrē ⁊ filiū vnā eē nām.

Amp. inhabitare mētes ſcōꝝ ppꝛiuꝫ dei ē. vñ apl's dic. 2. ad Cor.6. Uos eſt' tēplū dei viui ſicut dic dn̄s. q̄m ihabitabo ī illis. h' autē idē apl's ſpūi ſcō attribuit. dic.n.i. ad Cor.3. Neſcit' qꝛ tēplū dei eſtis ⁊ ſpūs ſcūs habitat in vob. eſt ḡ ſpūs ſcūs deꝰ. Item. eſſe vbiqꝫ ppꝛiū dei eſt. q dic Iere. 23. Celū ⁊ trā ego ipleo. h' ſpūi ſcō cōuenit. dr̄.n. Sap p. Spūs dn̄i re. or. tra. ⁊ ī ps. Quo ibo a ſpū tuo: ⁊ q̄ a fa. t. fu. ⁊ ſi aſcen. in ce. tu il. es ⁊c. dn̄s etiam diſcipul' dicit Act.p. Accipiet' v̄tutē ſupuenient' ſpūs ſci ī vos. ⁊ erit' mihi teſtes ī ir'l'm ⁊ ī oī iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſqꝫ ad vltimū t're. ex q̄ patet ꝙ ſpūs ſcūs vbiqꝫ ē qui vbiqꝫ exiſtēs inhabitat. ſpiritus ḡ ſanctus deꝰ eſt. P. expꝛeſſe ī ſcriptura ſpiritus ſcūs noīat̄. dic eni Petrus Act.5. Anania cur tēptauit Sathanas cor tuū mētiri te ſpiritui ſancto? ⁊ poſtea ſubdit: Nō eſt mentitus hominibus ſed deo. ſpiritꝰ ḡ ſanctus deꝰ eſt. Item. i. Cor.14. dr̄. Qui loquitur lingua: nō hominibus loquitur ſed deo. nemo.n. audit. ſpūs aūt loq̄r myſteria. ex q̄ dat itelligē ꝙ ſpūs loq̄bat̄ in his q varijs linguis loq̄bāt̄. pꝰmodū āt dic. In lege ſcriptū eſt: q̄m ī alijs linguis ⁊ labijs

aliis loquat ꝑplo huic. ⁊ nec sic exau-
diet me dic dn̄s. ſpūs ꝰ ſcūs q loquit̄
myſteria dr̄ſis labiis ⁊ lĩguis deꝰ eſt.
Ad h̄.pꝰ pauca ſubdit̄. Si oēs ꝓphe
tēt· intret āt qs infidel' uel idiota cō-
uincit̄ ab oībꝫ.oi.ab.oī.occulta.n.coꝛ-
dis eꝰ manifeſta fiūt.⁊ ita cadēs in fa
ciem adoꝛabit deuꝫ ꝓnūcians ꝙ vere
deꝰ in uob̄ ſit.pꝫ aūt ꝑ id qd̄ ꝑmiſit ꝙ
ſpūs loqt̄ myſteria·ꝙ māifeſtatio oc
cultoꝝ coꝛdis a ſpū ſcō fit·qd̄ ē ꝓpꝛiū
dīnitat̄ ſignū.dr̄.n. Iere.17°. Prauū ē
coꝛ hoīs ⁊ īſcrutabile qſ ꝯgſcet illud?
ego dn̄s ſcrutās coꝛda ⁊ ꝓbās renes.
vn̄ ex h̄ iudicio etiā īfidel' ꝑpendē di-
cit̄ ꝙ ille q h̄ occulta coꝛdiū loqtur ſit
deꝰ.ꝰ ſpūs ſcūs deus ē. Itē.patū pꝰ
dic: Spūs ꝓphaꝝ ꝓphis ſubiecti ſūt.
nō.n.ē diſſenſiōis deꝰ ſ; pacis.grās āt
ꝓphaꝝ quas ſpūs ꝓphaꝝ noīat a ſpū
ſcō ſūt.ſpūs ꝰ ſcūs q huiꝰmōi grās ſic
diſtribuit ut ex eis non ſit diſſenſio ſ;
pax ſeqt̄·deꝰ eē oñdit̄ in h̄ ꝙ dic: Nō
ē diſſenſiōis deꝰ ſ; pacis. Amp̄.ad-
optare ī filios dei nō pōt eē opꝰ alteriꝰ
niſi dei.nulla.n.creat̄a ſpūalis dr̄ filiꝰ
dei ꝑ nām ſ; ꝑ adoptiōis grām.vn̄ ⁊ h̄
opus filio dei q verꝰ deus ē·apl's attri-
buit ad Gal'.4°.dicēs.Miſit deꝰ filium
ſuū ut adoptionē filioꝝ recipemꝰ. ſpi
ritꝰ aūt ſcūs ē adoptōis cā.dic.n.apl's
ad Ro.8°.Accepiſtis ſpm̄ adoptōis fi-
lioꝝ ī q clamamꝰ abba pr̄. ꝰ ſpūs ſcūs
nō ē creat̄a ſ; deꝰ. Itē.ſi ſpūs ſanctꝰ
nō ē deus·oꝫ ꝙ ſit aliq̄ creat̄a .planū ē
aūt ꝙ nō ē creat̄a coꝛpal' nec etiā ſpiri
tual'.nulla.n.creat̄a ſpūali creat̄e infū
dit· cū creat̄a nō ſit ꝑticipabil' ſ; magꝭ
ꝑticipans.ſpūs aūt ſcus infūdit̄ ſcōꝝ
mētibus q̄i ab eis ꝑticipatꝰ.legit̄.n.⁊
xp̄s plenꝰ fuiſſe ⁊ etiā apl'i. nō ē ꝰ ſpi-
ritꝰ ſcūs creat̄a ſ; deꝰ. Si qs aūt dicat

ꝑdicta opa q̄ ſūt dei: ſpūi ſcō attribui
non ꝑ auctoꝛitatē ut deo ſ; ꝑ miſteriū
q̄ſi creat̄e: expſſe h̄ eē falſū apparet ex
his q̄ apl's dic.1.Coꝛ.12° dicens.Diui-
ſiones opationū ſūt: idē vō deꝰ q ope
rat̄ oīa ī oībꝫ.⁊ pꝰea ꝯnumerat̄ dr̄ſis
donis dei·ſubdit: Hec oīa opat̄ vnus
atqꝫ idē ſpūs diuidēs ſingul' ꝓut vult
ubi manifeſte expſſit ſpm̄ ſcm̄ deū eē
tū ex eo ꝙ ſpm̄ ſcm̄ opari dicit q̄ ſup̄
dixerat deū opari. tū ex h̄ ꝙ eū ꝓ ſue
volūtat̄ arbitrio opari cōfitet̄.mani-
feſtū eſt igit̄ ſpm̄ ſcm̄ deū eſſe.

Q. ſpiritus ſanctus ſit ſubſi-ſtens perſona. XVIII

Ed qa qdā ſpm̄ ſcm̄ aſſerunt
nō eē pſonā ſubſiſtentē ſ; ul'
ipſam dīnitatē pr̄is ⁊ filii ut
qdā macedoniani dixiſſe ꝑhibent̄·ul'
etiā aliquā accn̄talē pfectionē mēt̄ a
deo nob̄ donatā puta ſapiām uel cari-
tatē uel aliqd hꝰ q̄ ꝑticipant̄ a nob̄ ſi-
cut q̄dā accn̄tia creata. ꝯ h̄ oñdendū
ē ſpm̄ ſcm̄ nō eē aliqd hꝰmōi.Nō enī
foꝛe accn̄tales ꝓpe opant̄ ſ; magꝭ hn̄s
eas ꝓ ſue arbitrio volūtat̄. hō.n.ſapi-
ens vtit̄ ſapīa cū vult.ſ; ſpūs ſcūs ope
rat̄ ꝓ ſue arbitrio volūtat̄ ut oñſū ē.
non igit̄ eſt eſtimādus ſpūs ſanctus
velut aliqua accidētalis ꝑfectio mēt̄.
Itē.ſpūs ſcūs ut ex ſcripturis doce-
mur cā ē oīuꝫ pfectionū hūane mēt̄.
dic.n.apl's ad Ro.5°.Caritas dei diffu-
ſa ē ī coꝛdibꝫ nr̄is ꝑ ſpm̄ ſcm̄ q datꝰ ē
nobis.⁊.1.ad Coꝛ.12°. Alii per ſpiritū
dat̄ ſermo ſapiētie.alii ſermo ſcientie
ſm̄ eūdē ſpm̄ ⁊ ſic de aliis. nō ꝰ ſpūs
ſcūs ē eſtimādus q̄i alīq accn̄talis ꝑ-
fectio mēt̄ hūane·cū īpe oīuꝫ hꝰmodi
pfectionū cā exiſtat. ꝙ āt ī noīe ſpūs
ſci deſignet̄ eſſentia pr̄is ⁊ filii ut ſic a

neutro pſonalit̄ diſtīguat̄· repugnat
his q̄ dīna ſcript̄a d̄ ſpū ſcō tradit. dr̄
n. Ioh.15°. ꝙ ſpūs ſcūs ꝓcedit a pr̄e.⁊
Ioh.16°.ꝙ accipit a filio·qd̄ nō pōt de
dīna eēntia ītelligi cū eſſentia dīna a
pr̄e non ꝓcedat nec a filio accipiat. oꝫ
igit̄ dicē ꝙ ſpūs ſcūs ſit ſubſiſtēs pſo-
na. Itē.ſacra ſcript̄a māifeſte d̄ ſpū
ſcō loqt̄ tanq̄ de pſona dīna ſubſiſtē-
te.dr̄.n.Act.13°.Miniſtrātibꝫ illiſ dn̄o
⁊ ieiunātibꝫ dic illis ſpūs ſcūs: ſegre-
gate mihi Barnabā ⁊ Saulū ī opꝰ ad
qd̄ aſſūpſi eos.⁊.ī. Et ipſi qdē miſſi a
ſpū ſcō abierūt. ⁊ Act.15°. dr̄.Dicunt
apl'i: viſū ē ſpūi ſcō ⁊ nob̄.nihil vltra
īponē oneris vob̄ ⁊c. q̄ de ſpū ſcō nō
diceret̄.niſi eſſet ſubſiſtens pſona.eſt
igit̄ ſpūs ſcūs ſubſiſtēs pſona. Amp̄.
cum pr̄ ⁊ filiꝰ ſint pſone ſubſiſtētes ⁊
dīne nāe: ſpūs ſcūs nō ꝯnūeraret̄ eiſ-
dē niſi ipſe eēt pſona ſubſiſtēs ī diui-
na nā.ꝯnūerat̄ aūt eiſdē ut pꝫ Math.
vlt̄. dicēte dn̄o diſcipul': Eūtes doce-
te oēs gen.bap.eos ī no.pa.⁊ fi.⁊ ſ.ſ. ⁊
2.ad Coꝛ. vlt̄. Grā dn̄i nr̄i Ihu xp̄i ⁊
caritas dei ⁊ coīcatio.ſ.ſ. ſit ſp cū oībꝫ
vob̄.⁊.1. Ioh.vlt̄.Tres ſūt q teſtimo-
niū dant ī celo·pr̄.vbū.⁊ ſpūs ſcūs: ⁊
hi tres vnū ſūt.Ex q̄ manifeſte oñdit̄
ꝙ nō ſolū ſit pſona ſubſiſtēs ſicut pat̄
⁊ filiꝰ.ſ; etiā cū eis eēntie hēat vnitatē
Poſſet aūt aliqs ꝯ ꝑdicta calūnia-
ri dicēs: aliud eē ſpm̄ dei ⁊ aliud ſpm̄
ſcm̄.nā in qbuſdā ꝑmiſſaꝝ auctoꝛita
tum noīat̄ ſpūs dei. in qbuſdā vō ſpi
ritꝰ ſcūs. Sꝫ ꝙ idē ſit ſpūs dei ⁊ ſpūs
ſcūs·manifeſte oñdit̄ ex vbis apl'i di-
centis.1.ad Coꝛ.2°. ubi cū ꝑmiſiſſet:
nob̄ reuelauit deꝰ ꝑ ſpm̄ ſcm̄.ad huiꝰ
ꝯfirmationē inducit: ſpūs.n.oīa ſcru
tat̄ etiā ꝓfūda dei.⁊ poſtea concludit.
Ita ⁊ q̄ ſūt dei nemo nouit niſi ſpiritꝰ

dei.ex q̄ manifeſte apparet ꝙ idē ſunt
ſpūs ſcūs ⁊ ſpūs dei. Idē apparet ex
h̄ qd̄ Math.10° dn̄s dic. Nō eſtis vos
q loqmī ſ; ſpūs pr̄is vr̄i q loqt̄ ī vob̄.
loco autē iſtoꝛū vboꝝ Marcꝰ dic. Nō
eſt̄ vos loquētes ſ; ſpūs ſcūs.māifeſtū
ē igit̄ idem eē ſpm̄ ſcm̄ ⁊ ſpm̄ dei. Sic
ꝰ cū ex ꝑmiſſiſ auctoꝛitatibꝫ multipli
cit̄ appareat ſpm̄ ſcm̄ nō eē creaturā ſ;
verū deū·manifeſtū ē ꝙ nō cogimur
eodē mō eē ītelligendū ꝙ ſpūs ſanctꝰ
mētes ſcōꝝ īpleat ⁊ eos inhabitet·ſi-
cut diabolꝰ aliq̄s īplē ul' īhabitare dr̄.
hēt̄.n. Ioh.13°. de Iuda ꝙ pꝰ buccellā
ītroiuit in eo Sathanas.⁊ Act.5°. dicit
Petrꝰ ut qdam libꝛi hn̄t. Anania cur
īpleuit Sathanas coꝛ tuū? cū.n.dia-
bolꝰ creat̄a ſit ut ex ſupioꝛibꝫ ē mani-
feſtū: nō īplet aliquē ꝑticipatiōe ſui.
neqꝫ pōt mētē inhabitare ꝑ ſuā ſubaꝫ
ſ; dicit̄ aliq̄s īplē ꝑ effectū ſue malitie.
vn̄ ⁊ Paulus dic ad quēdā Act.13°.O
plene oī dolo ⁊ oī fallacia.ſpūs āt ſcūſ
cū deꝰ ſit ꝑ ſuā ſub̄am mētē inhabitat
⁊ ſui ꝑticipatiōe bonos facit. ipſe.n.ē
ſua bonitas cū ſit deꝰ·qd̄ de nulla crea
tura verū eē pōt. nec tn̄ ꝑ h̄ remouet̄
qn ꝑ effectū ſue vtutis ſcōꝛū impleat
mentes.

Quomodo intelligēda ſint que de ſpū ſancto dicuntur. XIX

Anctaꝝ igit̄ ſcripturaꝝ teſti-
moniis edocti·h̄ firmit̄ d̄ ſpi
ritu ſcō tenemꝰ ꝙ verꝰ ſit deꝰ
ſubſiſtens ⁊ pſonalit̄ diſtinctꝰ a pr̄e ⁊
filio.oꝫ aūt ꝯſiderare q̄lit̄ hꝰmōi vitaſ
vtcūqꝫ accipi debeat ut ab īpugnatio-
nibus infideliū defendatur. Ad cuiꝰ
euidētiā ꝑmitti oꝫ ꝙ ī qlibet intellec-
tuali nā oꝫ īueniri volūtatē. intellec-
tus.n.fit ī actu ꝑ foꝛmā intelligibilē

inq̄ꝫtuꝫ eſt intelligens· ſicut res nālis fit actu in eſſe nāli ꝑ ꝓpriā formā. res aūt nālis ꝑ formā q̄ pficit̃ ī ſua ſpē hꝫ īclinationē ī ꝓpas opationes ⁊ ꝓpriū finē quē ꝑ opationes ꝯſeq̃t̃. q̄le.n. eſt vnūq̄dq̄ꝫ talia opat̃ ⁊ ī ſibi ꝯueniētia tendit. vñ etiā oꝫ ꝙ ex forā ītelligibili ꝯſequat̃ ī ītelligēte īclinatio ad ꝓpas opatiōes ⁊ ꝓpriū finē. h̄ aūt īclinatio in ītellectuali nā volūtas ē q̄ eſt pncipiū opationū q̄ ī nob̄ ſūt qbꝫ ītellectꝰ ꝓpt finē opat̃. finis.n. ⁊ bonū ē volūtatis obm̄. oꝫ igit̃ in q̄libet ītelligente īueniri etiā ⁊ volūtatē. cū aūt ad volūtatē plꝰes actꝰ ptinē videāt̃· ut deſiderare· delectari· odire. ⁊ hꝰmoi. oīuꝫ tñ amor ⁊ vnū pncipium ⁊ cōis radix īuenit̃· qꝺ ex his accipi pōt. voluntas enī ut dictū ē ſic ſe hꝫ ī rebꝫ ītellectualibꝫ ſicut nālis īclinatio in rebꝫ nālibꝫ q̄ ⁊ nālis appetitꝰ dicit̃. ex h̄ autē orit̃ īclinatio nālis ꝙ res nālis hꝫ affinitatē ⁊ ꝯueniētiā ſm formā quā dixim9 eē īclinatiōis pncipiū: cū eo ad quod mouet̃· ſicut grue cū loco inferiori. vñ etiā hinc orit̃ oīs īclinatio volūtatis ꝙ ꝑ formā ītelligibilē aliqd apprehenditur ut cōueniens uel afficitur. affici aūt ad aliqd inq̄ꝫtū huiꝰmodi ē amare ipſū. oīs igit̃ inclinatio volūtad ⁊ etiā appetitꝰ ſenſibil̃ ex amore originē hꝫ. ex h̄.n. ꝙ aliqd amamꝰ deſideramꝰ illud ſi abſit. gaudemus aūt cū adeſt. ⁊ triſtamur cū ab eo īpedimur. ⁊ odimꝰ q̄ nos ab amato īpediunt. ⁊ iraſcimur ꝯ ea. ſic igit̃ qꝺ amat̃ ñ ſolū ē ī ītellcū amātis ſ etiā in volūtate ipiꝰ. alit̃ tñ ⁊ alit̃. in ītellectu.n. ē. ſm ſilitudinē ſue ſpēi. ī volūtate aūt amād ē ſicut tminꝰ motꝰ ī principio motiuo ꝓportionato ꝑ cōuenientiā ⁊ ꝓportionē quā hꝫ ad ipſū· ſicut in igne q̄dāmō ē locꝰ ſurſū

rōne leuitatis ſm quā hꝫ ꝓportionē ⁊ ꝯueniētiā ad talē locū. ignis v̄o gnāt9 ē ī igne gnānte ꝑ ſilitudinē ſue forē. Quia igit̃ oñſū ē ꝙ ī oī nā ītellectuali ē volūtas. deꝰ aūt ītelligēs ē ut in p̄ oñſū ē· oꝫ ꝙ ī ipſo ſit volūtas· nō q̄dē ꝙ volūtas dei ſit aliqd eiꝰ eēntie ſupueniēs ſicut nec ītellectꝰ ut ſ̄ oñſū ē. ſ volūtas dei ē ipſa eiꝰ ſubā. ⁊ cū ītellectus etiā dei ſit ipā eiꝰ ſubā· ſeq̄t̃ ꝙ vna res ſint ī deo ītellectus ⁊ volūtas. q̄lit̃ aūt h̄ q̄ in alijs rebꝫ plꝰes res ſūt ī deo ſint vna res· ex his q in p̄ liꝰ dicta ſūt pōt eē manifeſtū. Et qa oñſū ē ī p̄ liꝰ ꝙ opatio dei ſit ipā eiꝰ eēntia ⁊ eēntia dei ſit eiꝰ volūtas· ſeq̄t̃ ꝙ ī deo nō ē volūtas ſm potētiā ul̃ habitū ſ ſm actū. oñſū ē aūt ꝙ oīs actꝰ volūtatis ī amore radicat̃. vñ oꝫ ꝙ ī deo ſit amor. ⁊ qa ut in p̄ oñſū ē ꝓpriū obm̄ dīne volūtatis ē eiꝰ bonitas· ncc̄ē ē ꝙ deꝰ p̄ ⁊ pncipalit̃ ſuā bonitatē ⁊ ſeipſū amet. cū aūt oñſū ſit ꝙ amatū ncc̄ē ē aliq̄lit̃ eē ī volūtate amātis. ipſe aūt deꝰ ſeipſuꝫ amat· ncc̄ē ē ꝙ ipſe deꝰ ſit ī ſua volūtate ut amatum ī amante. eſt autē amatum in amāte ſm ꝙ amat̃. amare aūt q̄dā velle eſt. velle autē dei ē eiꝰ eſſe ſicut ⁊ voluntas eiꝰ ē eiꝰ eſſe. eſſe igit̃ dei ī volūtate ſua ꝑ modū amorꝫ nō ē eſſe accñtale ſicut ī nob̄· ſ eēntiale. vñ oportet ꝙ deus ſm ꝙ ꝯſideratur ut in ſua volūtate exiſtēs ſit vere ⁊ ſubalit̃ deꝰ. Q aūt aliqd ſit ī volūtate ut amatū in amāte ordinē quendā hꝫ ad cōceptionē qua ab ītellectu ꝯcipit̃ ⁊ ad ipam rē cuiꝰ ītellectual̃ ꝯceptio dicit̃ v̄bū. non.n. amaret̃ aliqd niſi aliq̄ mō cognoſceret̃· nec ſoluꝫ amati cognitio amat̃ ſ ſm ꝙ ī ſe bonū eſt. neceſſe eſt igitur ꝙ amor quo deus eſt in voluntate diuina ut amatū ī amāte. ⁊ a v̄bo

dei ⁊ a deo cuiꝰ ē verbū: procedat. cū aūt oñſū ſit ꝙ amatū ī amante nō eſt ſm ſilitudinē ſpēi ſicut ītellectū ī ītelligēte. omne aūt quod ꝓcedit ab altero per modum geniti· ꝓcedit ſcꝺm ſimilitudinem ſpeciei a generante. relinq̄t̃ ꝙ ꝓceſſus rei ad hoc ꝙ ſit in volūtate ſicut amatū in amāte nō ſit per modū gnātionis ſicut ꝓceſſus rei ad h̄ ꝙ ſit in ītellectu ſm rōnē gnātiōis ut ſ̄ oñſū ē. deus igit̃ ꝓcedēs ꝑ modū amoris nō ꝓcedit ut genitꝰ. neq̄ꝫ igit̃ filius dici pōt. Sꝫ qa amatū ī volūtate exiſtit ut inclinās ⁊ q̄dāmō īpellens ītrinſecus amantē ī ipſam rē amatā. īpulſus aūt rei viuentis ab interiori ad ſpm̄ ptinet· ꝯuenit deo ꝑ modū amoris ꝓcedēti ut ſpūs dicat̃ eiꝰ ſpiratiōe q̄ ꝗdā aſpiratiōe exñte. Dīc ē ꝙ apl̄s ſpūi ⁊ amori īpulſū quēdā attribuit. dr̃.n. Ro. 8°. Qui ſpū dei agūt̃· hi filij dei ſūt. et. 2. Cor. 5°. Caritas xp̄i vrget nos. Quia v̄o oīs ītellectualis motꝰ a tmino denoīat̃. amor āt pdictꝰ ē q̄ deꝰ ipſe amat̃: ꝯuenient̃ deꝰ ꝑ modū amoris ꝓcedens dr̃ ſpūs ſcūs. ea enī q̄ deo dicata ſūt: ſancta dici ꝯſueuerūt.

De effectibꝫ attributis ſpūi ſcō in ſcripturā reſpectu totꝰ creatē. XX

Portet aūt ſm ꝯuenientiam pdictoꝝ ꝯſiderare effectꝰ q̄s ſpūi ſcō ſacra ſcriptā attribuit. Oſtenſū ē.n. ī ſupioribꝫ ꝙ bonitas dei ē eiꝰ rō volendi ꝙ alia ſint. ⁊ ꝑ ſuā volūtatē res ī eſſe ꝓducit. amor igit̃ q̄ ſuā bonitatē amat ē cā creatiōis rerū. vñ ⁊ q̄dā antiq phi amorē deoꝝ cām oīuꝫ reꝝ eē poſuerūt ut pꝫ ī p̄ metaph ⁊ Dyoꝰ dīc 4° ca° de diui. no. ꝙ dīnus amor nō ꝑmiſit ipſū ſine germine eē. habitū ē aūt ex p̄miſſis ꝙ ſpūs ſcūs ꝓcedit ꝑ modū amoris q̄ deus amat ſeipſū. igit̃ ſpūs ſcūs ē pncipiū creationis rerū. ⁊ h̄ ſig̃t̃ in p̄s. Emitte ſpiritū tuū ⁊ creabūt̃. Ex h̄ etiā ꝙ ſpūs ſcūs per modū amoris procedit. amor aūt vim quādā īpulſiuā ⁊ motiuā habꝫ: motꝰ q ē a deo ī rebꝫ ſpūi ſcō ꝓprie attribui videt̃. pma aūt mutatio ī rebꝫ a deo exiſtēs ītelligit̃ ſm ꝙ ex maťia creata informi ſpēs dr̃ſas ꝓduxit. vñ h̄ opus ſpūi ſcō ſacra ſcripťa attribuit. dr̃.n. Geñ. p̄. Spūs dñi ferebat̃ ſuꝑ aq̄s. vult.n. Augꝰ ꝑ aq̄s ītelligi māam pmā ſuꝑ quā ſpūs dñi ferri dicit̃: nō q̄ ipē moueat̃. ſ qa ē motōis pncipiū

Rurſus. rerū gubnatio a deo ſcꝺm quādā motiōnē eē ītelligit̃ ſm ꝙ deꝰ omnia dirigit ⁊ mouet ī ꝓpos fines. ſi igit̃ īpulſus ⁊ motio ad ſpm̄ ſcm̄ rōne amorꝫ ptinet· ꝯuenient̃ rerū gubernatio ⁊ ꝓpagatio ſpūi ſcō attribuitur. vñ Iob. 33° dr̃. Spūs dñi fecit me. ⁊ in p̄s. Spūs tuꝰ bo. de. me ī t̃rā rectā. Et qa gubnare ſubditos ꝓpriꝰ actꝰ dñi ē· ꝯuenient̃ ſpūi ſcō dñiuꝫ attribuit̃. dīc enī apl̄s. 2. ad Cor. 3°. Spūs aūt dñs ē. ⁊ ī ſymbolo fidei dr̃. Credo ī ſpm̄ ſcm̄ dñm. Itē. vita maxīe ī motu manifeſtat̃. viuentia.n. ſeipſa viuē dicimꝰ ⁊ vlt̃ q̄cūq̄ꝫ a ſeipſis agūt̃ ad opandū. ſi igit̃ rōne amoris ſpūi ſcō impulſio ⁊ motio ꝯpetit· ꝯuenient̃ etiā ſibi attribuit̃ vita. dr̃.n. Ioh· 6°. Spūs eſt q viuificat. ⁊ Ezech. 37°. Dabo vob̄ ſpiritū ⁊ viuetis. ⁊ ī ſymbolo fidei. nos in ſpm̄ ſcm̄ viuificantē credē ꝓfitemur. qꝺ etiā ⁊ noī ſpūs ꝯſonat. nā etiā corporalis vita aīaliuꝫ ē ꝑ ſpm̄ vitalem a pncipio vite in cetera mēbra diffuſū.

De effectibus attributis ſpūi ſancto ī ſacra ſcriptura reſpectu rōnal̃ creatē q̄ꝫtū ad ea q deus nob̄ largit̃. XXI

Onſiderādū ē etiā q̄tū ad ef-
fect⁹ q̊s ꝓpe ī nā rōnali facit ꝙ
ex h̄ ꝙ diuine pfectiōi vtcūq; aſſi-
milamur. hmōi pfectio a deo nobis
dari dr̄ ſicut ſapia a deo nob̄ donatur
ſm ꝙ diuine ſapie vtcūq; aſſimilamur.
cū igit̄ ſpūs ſcūs ꝓcedat p modū amo-
ris quo de⁹ ſeipſū amat ut dn̄ſū ē. ex-
hoc ꝙ huic amori aſſimilamur deum
amantes. ſpūs ſcūs a deo nob̄ dari di-
cit̄. vn̄ apl̄s dic Ro. 5°. Caritas dei dif-
fuſa ē in cordib⁹ nr̄is p ſpm̄ ſcm̄ q da-
tus ē nob̄. Sciendū tn̄ ē ꝙ ea que a
deo ī nob̄ ſūt reducūt̄ ī deū ſicut ī cau-
ſam efficientē 7 exēplarē. in cām qdē
efficientē inq̄tū ḋtute opatiua diuina
aliqd in nob̄ efficit̄. in cām qdē exem-
plarē ſm ꝙ id qd ī nob̄ a deo ē aliquo
mō deū imitat̄. cū g̊ eadē ḋtus ſit pr̄is
7 filij 7 ſpūs ſcī ſicut 7 eadē eēntia. oꝫ
ꝙ oē id qd deus ī nob̄ efficit ſit ſicut a
cā efficiente ſil̄ a pr̄e 7 filio et ſpū ſcō.
verbū tn̄ ſapie q̊ deū cognoſcim⁹ no-
bis a deo ī miſſū. ē ꝓpe repn̄tatiuū fi-
lij. 7 ſil̄r amor q̊ deū diligim⁹ ē ꝓpꝛiū
repn̄tatiuū ſpūs ſcī. 7 ſic caritas que ī
nob̄ eſt lꝫ ſit effect⁹ pr̄is 7 filij 7 ſpūs
ſcī tn̄ q̄dā ſpāli rōne dicit̄ eē ī nob̄ p
ſpm̄ ſcm̄. Quia ḋo effectus diuini nō ſo-
lū diuina opatione eē incipiūt: ſ etiam
p eam tenent̄ in eſſe ut ex ſupioribus
pꝫ. nihil aūt opari pōt ubi nō ē. oꝫ eni
opans 7 opatū in actu eē ſil̄. ſicut mo-
uens 7 motū. necē ē ut vbicūq; eſt ali-
qs effect⁹ dei. ibi ſit 7 ipe de⁹ effector.
vn̄ cū caritas q̄ deū diligim⁹ ſit in no-
bis p ſpm̄ ſcm̄. oꝫ ꝙ ipe etiā ſpūs ſcūs
ī nob̄ ſit q̄diu caritas ī nob̄ ē. vn̄ apl̄s
dic. i. Cor. 4°. Neſcitis qm̄ templū dei
eſtis. 7 ſpūs ſcūs habitat ī vob̄. cū igit̄
per ſpm̄ ſcm̄ dei amatores efficiamur.
oē aūt amatū ī amāte ē inq̄tū hmōi
necē ē ꝙ p ſpm̄ ſcm̄ pr̄ etiā 7 fili⁹ ī no-
bis habitent. vn̄ dn̄s dic Ioh. 14°. Ad
eū veniem⁹. ſ. diligēti deū. 7 mānſionē
apud eū faciem⁹. 7 i. Ioh. 3° dr̄. In hoc
ſcim⁹ qm̄ manet ī nob̄ de ſpū quē de-
dit nob̄. Rurſ⁹ māifeſtū ē ꝙ de⁹ maxi-
me amat illos q̊s ſui amatores p ſpm̄
ſcm̄ conſtituit. non. n. tantū bonū niſi
amādo cferret. vn̄ ꝓū. 8° dr̄ ex pſona
dn̄i. Ego diligētes me diligo. non q̄ſi
nos pri⁹ dilexerim⁹ deū ſ qm̄ ipe prior
dilexit nos. ut dr̄. i. Ioh. 4°. oē āt ama-
tū ī amante ē. necē ē ꝙ p ſpm̄ ſcm̄ nō
ſolū de⁹ ſit in nob̄ ſ etiā nos ī deo. vn̄
dr̄. i. Ioh. 4°. Qui manet in caritate in
deo manet 7 deus ī eo. 7 iterū. In hoc
ītelligim⁹ qm̄ in eo manem⁹ 7 ipe in
nob̄: qm̄ d ſpū ſuo dedit nob̄. Eſt āt
h̄ amicitie ꝓpꝛiū ꝙ amico aliquis ſua
ſecreta reuelet. cū. n. amicitia coīūgat
affectus 7 duoꝝ faciat q̄i cor vnū. nō
videt̄ extra cor ſuū aliqs illud ꝓtuliſ-
ſe qd amico reuelat. vn̄ 7 dn̄s dic di-
ſcipulis Ioh. 15°. Iam non dicā vos
ſuos ſ amicos meos: qa oīa q̄ audiui
a pr̄e meo. nota feci vob̄. Quia igit̄ p
ſpm̄ ſanctū amici dei cſtituimur: cō-
uenient̄ p ſpiritū ſanctū hoīb⁹ dicūt̄
reuelari diuina myſteria. vn̄ aplus dic
i. ad Cor. 2°. Scriptū ē. ꝙ ocul⁹ nō vi-
dit nec auris audiuit. nec ī cor homi-
nis aſcendit: que ꝑpauit deus diligē-
tibus ſe. nob̄ aūt reuelauit deus p ſpi-
ritū ſanctum. Et qa ex his que hō no-
uit format̄ eius loquela. cōuenienter
etiā p ſpm̄ ſanctū homo loquit̄ diuina
myſteria. ſm illud. i. Cor. 14°. Spūs
loqt̄ myſteria. 7 Math. x°. Nō. n. vos
eſtis q loqmī ſ ſpūs patrꝭ vr̄i q loqt̄ ī
vob̄. 7 de ꝓphetis dr̄. 2. Pet. p̊. ꝙ ſpū
ſcō inſpirati locuti ſunt ſcī dei hoīes.
vn̄ etiā ī ſymbolo fidei dr̄ d ſpū ſcō:
Qui locut⁹ ē p ꝓphas. Nō ſolū aūt ē
ꝓpꝛiū amicitie ꝙ amico aliqs reuelet
ſua ſecreta ꝓpter vnitatē affect⁹. ſ ea-
dem vnitas reqrit ꝙ etiā ea q̄ hꝫ ami-
co coīcet. qa cū hō amicū habeat ut ſe
alteꝝ necē ē ꝙ ei ſubueniat ſicut 7 ſibi
ſua ei coīcans. vn̄ 7 ꝓpꝛiū amicitie eē
ponit̄ velle 7 facē bonū amico. ſm il-
lud. i. Ioh. 3°. Qui habuerit ſubſtātiā
hui⁹ mūdi 7 viderit frēm ſuū necītatē
hn̄tē 7 clauſerit viſcera ſua ab eo. quō
caritas dei manet ī eo? h̄ aūt maxime
ī deo hꝫ locū cui⁹ velle ē efficax ad ef-
fectū. 7 iō cuenient̄ oīa dona dei per
ſpm̄ ſcm̄ nobis donari dicūt̄. ſm illud
i. Cor. 12°. Alij dat̄ p ſpm̄ ſmo ſapie.
alij aūt ſermo ſcīe ſm eundē ſpiritū.
7 poſtea multis enumeratis: Hec oīa
opat̄ vn⁹ atq; idē ſpūs: diuidens ſin-
gulis ꝓut vult. māifeſtū ē aūt ꝙ ſicut
ad h̄ ꝙ corp⁹ aliqd ad locū ignis ꝑue-
niat oꝫ ꝙ igni aſſilet̄ leuitatem acqui-
rens ex q̄ motu ignis ꝓpꝛio moueat̄:
ita ad h̄ ꝙ hō ad diuine fruitiōis beati-
tudinē q̄ deo ꝓpa ē ſm ſuā nām ꝑue-
niat. necē eſt p̊ qdē ꝙ p ſpūales pfec-
tiōes deo aſſilet̄. 7 deinde ſm eas ope-
ret̄. 7 ſic tandē ꝑdictā btītudinē cōſe-
quet̄. Dona aūt ſpūalia nob̄ p ſpiritū
ſanctū dant̄ ut dn̄ſū ē. 7 ſic p ſpm̄ ſcm̄
deo cfiguramur 7 p ipſū ad bn̄ opan-
dū habiles reddimur. 7 p eundem ad
btītudinē nob̄ via parat̄. q̄ tria aplus
inſinuauit nob̄. 2. Cor. p̊. dicēs. Vn-
xit nos de⁹ 7 ſignuit nos. 7 dedit pign⁹
ſpūs ī cordib⁹ nr̄is. 7 Eph. p̊. Signati
eſtꝭ ſpū ꝓmiſſiōis ſcō q ē pign⁹ here-
ditatis nr̄e. ſigtio. n. ad ſilitudinē cfi-
guratiōis ptinē videt̄. vnctio aūt ad
habilitationē hoīs ad pfectas opera-
tiones. pignus aūt ad ſpem q̄ ordina-
mur in celeſtē hēditatē q̄ ē beatitudo
pfecta. Et qa ex beniuolentia quā qs
hꝫ ad aliquē. ctīgit ꝙ eū ſibi adoptat
ī filiū ut ſic ad eū hereditas adoptan-
tis ptineat. cōuenieēt̄ ſpūi ſcō adoptio
filiorū dei attribuit̄. ſm illud Ro. 8°.
Accepiſtis ſpm̄ adoptiōis filioꝝ in q̊
clamam⁹ abba pr̄. p h̄ aūt ꝙ aliqs al-
teri⁹ amic⁹ cſtituit̄. oīs offenſa remo-
uet̄. amicitie. n. offenſa cͣriat̄. vnde dr̄
ꝓū. x°. Vniuerſa delicta opit caritas. cū
igit̄ p ſpm̄ ſcm̄ dei amici cſtituamur
cn̄s ē ꝙ p ipſū nob̄ a deo remittātur
pctā. 7 iō dn̄s dic diſcipulis Ioh. 20.
Accipite ſpm̄ ſcm̄: q̊ꝝ remiſeritꝭ pctā
remittent̄. 7 iō Math. xi°. blaſſeman-
tibus ī ſpm̄ ſcm̄ pctōꝝ remiſſio dene-
gat̄ q̄i nō hn̄tib⁹ illud p qd hō remiſ-
ſionē cſeqt̄ pctōꝝ. Inde etiā eſt ꝙ p
ſpm̄ ſcm̄ dicimur renouari 7 purgari
ſiue lauari. ſm illud ps. Emitte ſpiri-
tū tuū 7 creabūt̄: 7 renouab̄ faciē tre.
7 Eph. 4°. Renouamini ſpū mētꝭ vr̄e.
7 Yſa. 4°. Si abluerit dn̄s ſordes filioꝝ
ſyon 7 ſanguinē filiaꝝ lauerit de me-
dio eius in ſpū iudicij 7 ſpū ardoris.

De effectib⁹ attributis ſpūi ſcō ſm ꝙ mouet creaturam in deū. XXII

Is igit̄ cſideratis q̄ p ſpm̄ ſcm̄
ī ſacris ſcripturꝭ nob̄ a deo fie-
ri dicūt̄. oꝫ cſiderare quō p ſpi-
ritū ſcm̄ moueamur ī deū. Et p̊ qdē h̄
videt̄ eē amicitie maxīe ꝓpꝛiū ſimul
cōuerſari ad amicū. cuerſatio āt hoīs
ad deū ē p ctemplationē ipſi⁹. ſicut 7
apl̄s dicebat Phil. 3°. Nr̄a cuerſatio ī
cel̄ ē. qa igit̄ ſpūs ſcūs nos amatores
dei facit. cn̄s ē ꝙ p ſpm̄ ſcm̄ dei ctem-
platores cōſtituamur. vn̄ aplus dicit
2. Cor. 3°. Nos aūt omnes reuelata fa-
cie gloriā dei ſpeculantes: in eandem
imaginem trāſformamur a claritate
in claritatem tanq̄ a domini ſpiritu.

Ēſt a̅ t 7 amicitie ꝓpriū ꝙ aliqs ī p̄ſentia amici delectet̃ 7 ī eiꝰ ꝯbis 7 factī
gaudeat 7 ī eo ꝯſolatiōe; ꝯ oēs anxietates īueniat. vn̄ ī triſticiis maxīe ad
amicos ꝯſolatiōis cā ꝯfugim̄ꝰ. qa igit̃
ſpūs ſcūs dei nos amicoſ ꝯſtituit 7 eū
ī nob̄ habitare facit 7 nos ī ipō ut oſtē
ſū ē. ꝯn̄s ē ut p ſpm̄ ſcm̄ gaudium de
deo 7 ꝯſolationē habeamꝰ ꝯ oēs mūdi aduerſitates 7 īpugnatiōes. vn̄ 7 ī
p̄s. dr̄. Redde mihi leticiā ſalutarī tui
7 ſpū p̄ncipali confirma me. 7 Ro. 14.
Regnū dei ē iuſticia 7 pax 7 gaudiū ī
ſpū ſcō. 7 Act. 9. dr̄. Eccleſia hēbat pa
cem: 7 edificabat̃ ambulās in timore
dei. 7 ꝯſolatiōe ſpūs ſcī replebat̃. 7 iō
dn̄s ſpm̄ ſcm̄ paraclitū. i. ꝯſolatorē no
minat Joh. 14. Paraclitus autē ſpūs
ſcūs ⁊c. Silit̃ aūt 7 amicitie ꝓpriū eſt
ꝯſentire amico ī his q̄ vult. volūtas
aūt dei nobis p p̄cepta ipſiꝰ explicat̃.
ptinet igit̃ ad amorē q̄ deū diligimus
ut eiꝰ mādata ipleamꝰ. ſm illud Joh.
14. Si diligitis me mādata mea ſuate.
vn̄ cū p ſpm̄ ſcm̄ dei amatores ꝯſtituamur. p ipſū etiā q̄dā mō agimur
ut p̄cepta dei ipleamus. ſm illud apl̄i
Ro. 8. Qui ſpū dei agūtur. hi filij dei
ſūt. Conſiderandū tn̄ ē ꝙ a ſpū ſcō filij dei agūtur non ſicut ſerui ſ; ſicut liberi. cū. n. liber ſit q ſui cā ē. illud libē
agimꝰ qd ex nob̄ ipſis agimꝰ. h̄ vō eſt
qd ex volūtate agimꝰ. qd autē agimꝰ
ꝯ volūtatē nō libere ſ; ſeruilit̃ agimꝰ.
ſiue ſit violētia abſoluta ut qn̄ totum
p̄ncipiū ē ext̄ nihil conferēte vim paſſo. puta cū aliqs vi īpellit̃ ad motū. ſiue ſit violentia volūtario mixta ut cū
aliqs vult facē ul̄ pati qd minꝰ ē ꝯtrariū
volūtati ut euadat qd magī volūtati
ꝯtrariat̃. Spūs aūt ſcūs ſic nos ad agendū iclinat ut nos volūtarie agē faciat
inq̄ztū nos amatores dei ꝯſtituit. filij
igit̃ dei libere a ſpū ſcō agūt̃ ex amore. nō ſeruilit̃ ex timore. Vn̄ apl̄s Ro.
8. dic. Non accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis
iterū ī timore ſ; ſpm̄ adoptōis filioꝝ.
cū aūt volūtas ordinet̃ ī id qd ē vere
bonū. ſi ꝓpter paſſionē ſiue ꝓpt̃ malum habitū aut diſpōnē hō ab eo qd
ē vere bonū auertat̃ ſeruilit̃ agit inq̄ztū a quodā extraneo iclinat̃ ſi ꝯſideret̃ ipe ordo naturalis volūtatis. ſed
ſi ꝯſideret̃ actus volūtatis ut inclinate ī apparens bonū. libere agit cū ſeqt̃
paſſionē aut habitū corruptū. ſeruilit̃
aūt agit ſi tali volūtate manēte ꝓpter
timorē legī in ꝯtrariū poſite abſtinet ab
eo qd vult. cū igit̃ ſpūs ſcūs p amorē
volūtatē iclinet ī verū bonū in qd naturalit̃ ordinat̃. 7 ſuitutē q̄ ſeruꝰ paſſionis 7 peccati effectus ꝯ ordinē volūtatis agit. 7 ſeruitutē q̄ ꝯ motū ſue
volūtatis ſm legē agit qſi legī ſuꝰ nō
amicꝰ. ꝓpt̃ qd apl̄s dic. 2. Cor. 3. Vbi
ſpūs dn̄i. ibi libertas. 7 Gal. 5. Si ſpū
ducimi nō eſtī ſub lege. Hic ē ꝙ ſpūs
ſcūs facta carnis mortificare dicit̃ ſm
ꝙ p paſſionem carnis a vō bono non
auertimur in qd ſpūs ſcūſ p amorem
nos ordinat. ſm illud Ro. 8. Si ſpiritu facta carnis mortificaueritī. viuetī.

Solutio rationū ſup̄ inductarū
ꝯtra diuinitatē ſpus ſcī. XXIII

Eſtat autē ſoluē ſup̄ poſitas
rōnes qb; ꝯcludi videbat̃ ꝙ
ſpūs ſcūs ſit creatā 7 nō deꝰ.
Circa qd ꝯſiderādū ē p̊ ꝙ nomē ſpūs
a reſpiratōe aīaliū ſūptū videt̃ ī q̄ aer
cū q̊dā motu īfert̃ 7 emittit̃. vn̄ nom̄
ſpūſ ad oēm īpulſū 7 motū vl̄ cuiꝰcūq;
aerei corporis trahit̃. 7 ſic vētꝰ dr̄ ſpūs
ſm illud p̄s. Ignis grādo nix glacies
ſpūs ꝓcellaꝝ que faciūt vbū eius. ſic
etiā vapor tenuis diffuſus per membra ad eorū motus ſpiritus vocatur.
Rurſus. qa aer īuiſibilis ē: trāſlatū
ē vlteriꝰ ſpūs nomen ad oēs v̊tutes 7
ſubāas 7 inuiſibiles 7 motiuas. 7 ꝓpt̃
h̄ 7 aīa ſenſibilis 7 aīa rōnalis 7 angeli 7 deꝰ ſpūs dicūt̃. 7 ꝓp̄e deꝰ p modū
amoris ꝓcedens. qa amor v̊tutē quādā motiuā inſinuat. ſic igit̃ ꝙ Amos
dic: creans ſpm̄. de vento itelligit ut
nr̄a tranſlatio exp̄ſſius h;. qd etiā ꝯſonat ei qd p̄mittit̃: formans mōtes.
Qd vō Zach. de deo dicit ꝙ ē creans
uel fingēs ſpm̄ hoīs ī eo. de aīa humana itelligit. vn̄ ꝯcludi nō pōt ꝙ ſpiritus ſcūs ſit creatā. Silit̃ aūt nec ex h̄
qd dn̄s dicit de ſpū ſcō: nō loqt̃ a ſemetipſo ſ; q̄cūq; audiet loquet̃. ꝯcludi pōt ꝙ ſit creatura. oſ̄ſū ē. n. ꝙ ſpūs
ſcūs ē deus de deo ꝓcedēs. vn̄ oz ꝙ eſſentiā ſuā ab alio hēat ſicut 7 de filio
dei dictū ē ſ. 7 ſic cū ī deo 7 ſcia 7 v̊tꝰ 7
opatio dei ſit eiꝰ eēntia. ois filij 7 ſpūſ
ſcī ſcia 7 v̊tus 7 opatio ē ab alio. ſ; filij
a p̄re tm̄. ſpūs aūt ſcī a p̄re 7 filio. qa
igit̃ vna de opatiōib; ſpūs ſcī e ꝙ loquat̃ in ſcīs viris ut oſ̄ſū ē. ꝓpter hoc
dr̄ ꝙ non loqt̃ a ſemetipſo qa a ſe nō
opat̃. Audire aūt ipſiꝰ ē accipe ſciam
ſicut 7 eēntiā a p̄re 7 filio eo ꝙ nos p
auditū ſciam accipimꝰ. eſt. n. ꝯſuetū ī
ſcriptā ut diuina p modū hūanorū tradāt̃. nec mouē oz ꝙ dic: audiet. q̄ſi de
futō loquēſ. cū accipe ſpūs ſcī ſit eternū nā eterno verba cuiuſlib; tpis aptari
pn̄t. eo ꝙ eternitas totū tēpꝰ ꝯplectit̃.
Scdm eadē etiā apparet ꝙ miſſio q̄
ſpūs ſcūs mitti dicit̃ a p̄re 7 filio. non
pōt ꝯcludē eū eē creaturā. dictū ē eni
ſ ꝙ filiꝰ dei ſm h̄ miſſus fuiſſe dr̄ ꝙ in
carne viſibili hoīb; apparuit. 7 ſic nouo q̊dā mō fuit ī mūdo q̄ p̄us nō fuerat. ſ. viſibilit̃. ī quo tn̄ ſp fuerat īuiſibilit̃ ut deꝰ. ꝙ aūt h̄ filiꝰ agēt: ei a p̄re
fuit. vn̄ ſm h̄ a p̄re dicit̃ miſſus. ſic āt
7 ſpūs ſcūs viſibilit̃ appuit ul̄ ī ſpē columbe ſup xp̄m ī baptiſmo. ul̄ ī igneis
linguis ſup apl̄os. 7 l; nō fuerit factus
colūba uel ignis ſicut filiꝰ factus hō:
tn̄ ſicut ī ſignis qbuſdā ipiꝰ ī hꝰmodi
viſibilib; ſpēb; apparuit. ſic etiā ipſe
q̊dā nouo mō. ſ. viſibilit̃ ī mūdo fuit.
7 h̄ ei fuit a p̄re 7 filio. vn̄ 7 ipſe a p̄re
7 filio dr̄ miſſus. qd nō minorationē
ī ipſo ſ; ꝓceſſionē oñdit. Eſt tn̄ 7 aliꝰ
modus quo tam filiꝰ q̄ ſpūs ſcūs īuiſibilit̃ mitti dicūt̃. patet. n. ex dictis ꝙ
filiꝰ ꝓcedit a p̄re p modū noticie qua
deus ꝯgſcit ſeipſū. 7 ſpūs ſcūs ꝓcedit
a p̄re 7 filio p modū amoris quo deus
amat ſeipſū. vn̄ ſicut dictū ē. cū aliqs
p ſpm̄ ſcm̄ amator dei efficitur: ſpūs
ſcūs ē īhabitator ipſiꝰ. 7 ſic q̊dā nouo
mō ī hoīe ē. ſ. ſm nouū ꝓpriū effectū
ipſū inhabitās. 7 ꝙ hūc effectū in homine faciat ſpūs ſcūs ē ei a p̄re 7 filio.
7 ꝓpter h̄ a p̄re 7 filio īuiſibilit̃ dicit̃
mitti. 7 pari rōne ī mēte hoīs filiꝰ dicit̃ mitti īuiſibilit̃ cū aliqs ſic in diuina
cognitiōe ꝯſtituit̃ ꝙ ex tali cognitiōe
dei amor ꝓcedat in hoīe. vn̄ p; ꝙ nec
iſte etiā modꝰ miſſiōis ī filio aut ſpū
ſcō minorationē īducit ſ; ſolū ꝓceſſionem ab alio. Silit̃ etiā nec ſpm̄ ſcm̄ a
diuinitate excludit ꝙ p̄r 7 filiꝰ interdū
ꝯnumerant̃ nō facta mētione de ſpū
ſcō. ſicut nec filiū a diuinitate excludit
ꝙ interdū fit mētio de patre nō facta
mentione de filio. per hoc enim tacite
ſcriptā inſinuat ꝙ quicqd ad diuinitatē ptinens de vno triū dicit̃ de oīb;
eſt intelligendū. eo ꝙ ſūt vnus deus.

Nec etiã põt deus pr̃ ſine ṽbo ⁊ amore itelligi nec eꝯ. ⁊ ꝓpt̃ h̃ in vno triũ oẽs tres itelligũt. vñ ⁊ infũdi fit mentio ꝺ ſolo filio i eo qꝺ cõe ẽ tribꝫ. ſicut ẽ illud Math. xi°. Neq̃ pr̃em qſ nouit niſi fili⁹. cũ tñ ⁊ pr̃ ⁊ ſpũs ſcũs patrẽ cog̃ſcãt. Siłr̃ etiã ꝺe ſpũ ſcõ ꝺr̃. i. Cori 2°. Que ſũt dei nemo nouit niſi ſpũs dei. cũ tñ certũ ſit ꝙ ab hac cognitiõe diuinoꝝ neq̃ pr̃ neq̃ fili⁹ excludantur.

Patet etiã ꝙ nõ põt oñdi ſpũs ſcũs eẽ creatã p h̃ ꝙ de ipſo in ſcriptũ ſacra aliq̃ ad motũ ptinẽtia dicta iueniũt. ſũt. n. accipiẽda metaphorice. ſic eni ⁊ deo aliqñ ſcriptũ ſacra motũ attribuit ut ẽ illud Gen. 3°. Cũ audiſſent vocem dñi deambulãti i padiſo. ⁊ 18°. Deſcẽdam ⁊ videbo vtꝝ clamorẽ ope cõpleuerint. Qꝺ g̃ dicit̃: ſpũs dñi ferebat̃ ſup aq̃s. itelligendũ ẽ eo mõ q̃ dictuꝫ ẽ. ſicut dicit̃ ꝙ volũtas fert̃ in volitũ. ⁊ amoꝛ i amatũ. Q̃uis ⁊ h̃ qdã nõ de ſpũ ſcõ ſꝫ ꝺ aere itelligẽ velint q habꝫ nãlẽ locũ ſup aquã. vñ ad eiuſ multimodas trãſmutatiões ſigñdas dictũ ẽ ꝙ ferebat̃ ſup aq̃s. Qꝺ etiã dicit̃: effũdã ꝺ ſpũ meo ſup oẽm carnẽ. ea ratiõe dictũ eẽ oꝫ itelligi q̃ ſpũs ſcũs ꝺr̃ mitti hoibꝫ a pr̃e uł filio ut dictũ eſt. in ṽbo aũt effuſiõis: abũdãtia effect⁹ ſpũs ſcĩ itelligit̃. ⁊ ꝙ nõ ſtabit i vno ſꝫ ſꝫ ad pl̃es deueniet a qbꝫ etiã quodãmõ i alios deriuet̃. ſicut pꝫ i his q̃ coꝛpalit̃ effũdunt̃. Siłr̃ aũt qꝺ ꝺr̃: auferã de ſpũ tuo tradãq̃ eis. nõ ad ipſã eſſentiã ſeu pſonã ſpũs ſcĩ referendũ ẽ cũ indiuiſibilis ſit. ſꝫ ad ipi⁹ effectus ſm q̃s i nob̃ habitat q in hoie põt augeri ⁊ minui. non tñ ita ꝙ id qꝺ ſubtrahit̃ vni: idẽ nũero alti ꝯferat̃. ſicut i rebꝫ coꝛpalibꝫ accidit. ſꝫ qa aliqd ſiłe poteſt accreſcẽ vni i quo alij decreſcit. nec tñ reqrit̃ ꝙ ad h̃ qꝺ accreſcat vni: alteri ſubtrahat̃. qa res ſpũalis põt ſił abſq̃ detrimento cuiuſlibet a pluribꝫ poſſideri. vñ nec intelligẽdũ ẽ ꝙ de donis ſpũalibus opoꝛtuit aliquid ſubtrahi Moyſi ad h̃ ꝙ alijs cõferret̃. ſꝫ ad actũ ſiue ad officiũ referẽdũ ẽ. qa qꝺ ſpũs ſcũs pus p ſolũ Moyſen effecerat. poſtea p plures ipleuit. Sic etiam nec Heliçe⁹ petijt ut ſpũs ſcĩ eẽntia ſeu pſona duplicata augeret̃. ſꝫ ut duos effect⁹ ſpũs ſcĩ q fuerãt i Helia. ſ. ꝓphetia. ⁊ opatio miraculoꝝ eẽnt etiã i ipo. Q̃uis etiã nõ ſit incõueniens ꝙ effectũ ſpũs ſcĩ vn⁹ alio abũdanti⁹ participet ſm duplã uł quãtãcũq̃ aliã ꝓpoꝛtionẽ. cũ mẽſura vtriuſq̃ ſit finita. nõ tñ h̃ pſ.iplſſet Heliçe⁹ petẽ ut i effectu ſpũali ſuparet magiſtꝝ. Patꝫ etiã ex ꝯſuetudine ſacre ſcriptẽ ꝙ p quandã ſiłitudinẽ hũanã ai paſſiões trãſferũt in deũ. ſicut ꝺr̃ in ps. Iratus eſt furoꝛe dñs i ꝑplm ſuũ. dicit̃. n. de⁹ iratus pſiłitudinẽ effectus. punit. n. qꝺ ⁊ irati faciũt. vñ ⁊ ibidem ſubdit: Et tradidit eos i man⁹ gentiũ. ſic ⁊ ſpũs ſcũſ ꝯtriſtari dicit̃ pſiłitudinẽ effect⁹. deſerit. n. pctoꝛes ſicut cõtriſtati deſerũt ꝯtriſtãtes. Eſt etiã ꝯſuet⁹ mod⁹ loquẽdi i ſacra ſcriptã ut illud deo attribuat̃ qꝺ i hoie facit. ſm illud Gen. 22°. Nũc cognoui ꝙ timeas dñm. i. nũc cog̃ſcẽ feci. ⁊ h̃ mõ dicit̃ ꝙ ſpũs ſanct⁹ poſtulat qa poſtulãtes facit. facit eni amoꝛẽ dei i coꝛdibꝫ nr̃is ex q̃ deſideramus ipſo frui ⁊ deſiderantes poſtulamus. cũ aũt ſpũs ſcũs ꝓcedat p modũ amoꝛis q̃ ſeipſũ de⁹ amat. eodem autẽ amoꝛe de⁹ ſe ⁊ alia ꝓpt̃ ſuã bonitatem amat. manifeſtũ ẽ ꝙ ad ſpm̃ ſanctum ptinet amoꝛ q̃ deus nos amat. ſimilit̃ etiã amoꝛ quo nos deũ amamus. cum nos dei faciat amatoꝛes ut ex dictĩ pꝫ. ⁊ q̃tũ ad vtrũq̃ ſpũi ſcõ ꝯpetit donari. rõne qdẽ amoꝛis q̃ deus nos amat eo mõ loquẽdi q̃ vnuſq̃ſq̃ dicit̃ dare amoꝛẽ ſuũ alicui cũ eũ amare incipit. Q̃uis deus neminẽ ex tempoꝛe amare incipiat ſi reſpiciat̃ ad volũtatẽ diuinã quo nos amat. effectus tñ ſui amoꝛis ex tempoꝛe cauſat̃ i aliquo cũ eũ ad ſe trahit. rõne ãt amoꝛi q̃ nos deũ amamus. quia hũc amoꝛẽ ſpũs ſcũs facit i nob̃. vñ ſm hũc amoꝛẽ i nob̃ habitat ut ex dictis pꝫ. ⁊ ſic eũ habem⁹ ut cui⁹ ope fruimur. ⁊ qa h̃ ẽ ſpũi ſcõ a pr̃e ⁊ filio ꝙ per amoꝛem quẽ in nob̃ cauſat ſit ⁊ habeatur a nob̃: ꝯueniẽt dicitur a pr̃e ⁊ filio nob̃ dari. nec p h̃ pr̃e ⁊ filio minoꝛ oñdit̃ ſꝫ ab ipſis habẽ oꝛiginẽ. dicit̃ etiã ⁊ a ſeipo dari nob̃ in q̃tũ amoꝛẽ ſm quẽ nos inhabitat ſił cum pr̃e ⁊ filio i nob̃ cauſat. Quis aũt ſpiri⁹ ſcũs ver⁹ ſit de⁹ ⁊ verã nãm diuinaꝫ hẽat a pr̃e ⁊ filio. nõ tñ oꝫ ꝙ fili⁹ ſit. filius. n. ꝺr̃ aliqſ ex eo ꝙ genit⁹ eſt. vñ ſi res aliq̃ nãm alteri⁹ ab eo accipẽt nõ per genitutã ſꝫ p aliũ quẽcũq̃ modũ: rõne filiatiõis careret: utputa ſi aliqs hõ ṽtute ſibi diuinit⁹ ad h̃ ꝯceſſa hoiẽ faceret ex aliq̃ ſui coꝛpis pte uł etiam exterioꝛi modo ſicut facit artificiata: ꝓductus hõ ꝓducẽtis filius nõ diceret̃ qa nõ ꝓcedẽt ab eo ut nat⁹. ꝓceſſio ãt ſpũs ſcĩ rõne natiuitad nõ hꝫ ut ſ. oñſũ ẽ. vñ ſpũs ſcũs lꝫ a pr̃e et filio diuinã nãm hẽat. nõ tñ eoꝝ fili⁹ dici põt. Q autẽ in ſola nã diuina pluribꝫ modis nã coicat̃ rõnabile ẽ. qa i ſolo deo ei⁹ operatio ẽ ſuũ eẽ. vñ cũ in eo ſicut i q̃libet itellectuali nã ſit itelligẽ ⁊ velle: id qꝺ ꝓcedit in eo p modũ itellect⁹ vt ṽbu aut amoꝛis ⁊ volũtatis ut amoꝛ: oꝫ ꝙ habeat eẽ diuinũ ⁊ ſit de⁹. ⁊ ſic tam filius q̃ ſpũs ſcũs ẽ ver⁹ de⁹. Hec igit̃ ꝺ ſpũs ſcĩ diuinitate dicta ſint. alia ṽo q̃ circa ei⁹ ꝓceſſionẽ difficultatẽ hñt. ex his q̃ ꝺ natiuitate filij dicta ſũt ꝯſiderare opoꝛtet.

Q ſpũs ſcũs ꝓcedat a filio. XXIIII

Uidam ṽo circa ſpũs ſcĩ ꝓceſſionẽ errare iueniũt: dicẽtes ſpm̃ ſcm̃ a filio nõ ꝓcedẽ. ⁊ iõ oñdẽdũ ẽ ſpm̃ ſcm̃ a filio ꝓcedẽ. Manifeſtuꝫ ẽ. n. ex ſacra ſcriptura ꝙ ſpũs ſcũs ẽ ſpũs filij. ꝺr̃. n. Ro. 8°. Si qs ſpiritũ xp̃i nõ hꝫ hic nõ ẽ ei⁹. Sꝫ ne aliqs poſſet dicẽ ꝙ ali⁹ ſit ſpũs q ꝓcedit a patre ⁊ ali⁹ q ẽ filij. oñdit̃ ex ṽbis eiuſdẽ apłi ꝙ ide ſpũs ſcũs ſit pr̃is ⁊ filij. nã h̃ qꝺ inductũ ẽ. Si qs ſpm̃ xp̃i non hꝫ hic nõ ẽ ei⁹. ſubiũxit poſtq̃ dixerat: ſi ſpũs dei habitat in uobis ⁊c̃. Nõ aũt põt dici ſpũs ſcũs eẽ ſpũs xp̃i ex h̃ ſolo ꝙ eũ hũit tanq̃ hõ. ſm illud Luce. 4°. Ihs plen⁹ ſpũ ſcõ regreſſus ẽ a ioꝛdane. ꝺr̃. n. Gal. 4°. Qm̃ eſtis filij dei miſit deus ſpm̃ filij ſui i coꝛda veſtra clamantẽ abba pat̃. Ex h̃ g̃ ſpũs ſcũs nos facit filios dei inq̃tum ẽ ſpũs filij dei. efficimur ãt filij dei adoptiui per aſſimilatiõnẽ ad filiũ dei nãlẽ. ſm illud Ro. 8°. Quos pſciuit ⁊ pdeſtinauit fieri confoꝛmes imaginis filij eius. ut ſit ipſe pmogenit⁹ in multis fribꝫ. ſic igit̃ ẽ ſpũs ſcũs ſpũs xp̃i inq̃tuꝫ ẽ fili⁹ dei nãlis. nõ põt aũt ſm aliã habitudinẽ ſpũs ſcũs dici ſpũs filij dei niſi ſm aliquã oꝛiginẽ. qa h̃ ſola diſtinctio i diuinis iuenit̃. ncce ẽ igit̃ dicẽ ꝙ ſpũs ſcũſ ſic ſit filij ꝙ ab eo ꝓcedat. Itẽ. ſpũs ſcũs a filio mittitur. ſm illud Ioh. 15°. Cũ venerit paclit⁹ quẽ ego mittã vobis a patre. mittens aũt auctoꝛitatem

aliquā h₃ ī miſſū. o₃ igiť dicē ꝙ filius hēat aliquā₃ auctoritatē reſpectu ſpiritꝰ ſcī. nō aūt dominij uł maioritatis ſ₃ ſm ſolā originē. ſic igiť ſpūs ſcūs ē a filio. Si qs aūt dicat ꝙ etiā filiꝰ mittiť a ſpū ſcō. qa dr̄ Luce. 4°. ꝙ dn̄s dixit ī ſe ipletū illud Yſa. Spūs dn̄i ſup me: euāgeliçare pauperibꝫ miſit me. S₃ ꝯſiderādū ē ꝙ filiꝰ a ſpū ſcō mittiť ſm nām aſſūptam. ſpūs aūt ſcūs non aſſūpſit nām creatā ut ſm eā poſſit dici miſſus a filio uel filiꝰ habē auctoritatē reſpectu ipſiꝰ. relinquiť igiť ꝙ reſpectu pſone eterne filiꝰ ſup ſpm̄ ſcm̄ auctoritatē hēat. Amp̄. Joh. 16°. dic filiꝰ de ſpū ſcō. Jlle me clarificabit: qa de meo accipiet. nō āt pōt dici ꝙ accipiat id qđ ē filij nō tn̄ accipiat a filio: utputa ſi dicať ꝙ accipiat eēntiā dīnā que ē filij a p̄re. vn̄ ⁊ ſubdiť. Oīa quecūq₃ hab₃ pať mea ſūt. ꝓpt'ea dixi vobis: qa đ meo accipiet. ſi. n. oīa q̄ p̄ris ſūt ⁊ filij ſūt. oportet ꝙ auctoritas patris ſm quā ē p̄ncipiū ſpūs ſcī ſit ⁊ filij. ſicut ḡ ſpūs ſcūs accipit de eo quod ē patris a patre. ita accipit de eo qđ ē filij a filio. Ad h̄ etiā īduci p̄nt auctoritates doctorū eccleſie etiā grecorū. dic. n. Athanaſiꝰ. Spūs ſcūs a p̄re ⁊ filio nō factꝰ nec creatꝰ nec genitꝰ. ſ₃ ꝓcedens. Cirillus etiā ī ep̄la ſua quā ſynodus Calcidonēſis recepit. dic. ſpūs v̄itatis noīatur ⁊ ē ſpūs v̄itatis ⁊ ꝓfluit ab eo ſicut deniq₃ ⁊ ex deo patre. Didimꝰ etiā dic ī li° de ſpū ſcō: Neq₃ qd ē aliud filiꝰ exceptis his que ei dant a patre. neq₃ alia eſt ſpūs ſcī ſubſtantia p̄ter id qđ ei dať a filio. Ridiculoſum ē aūt qđ qdā ꝯcedūt ſpm̄ ſcm̄ eſſe a filio ⁊ ꝓfluē ab ipſo ſ₃ nō ꝓcedē ab ipo. v̄bū. n. ꝓceſſiōis inť oīa que ad originem ꝑtinēt magƷ īueniť eē cōe. q̄cq̄d enī quocūq₃ mō eſt ab aliquo: ab ipo ꝓcedere dicimꝰ. ⁊ qa dīna melius per coīa q̄₃ p ſpālia deſignāť. v̄bū ꝓceſſionis ī originē dīna₄ pſonarū maxīe ē attendendū. vn̄ ſi ꝯcedať ꝙ ſpūs ſcūs ſit a filio uł ꝓfluat ab eo. ſeq̄ť ꝙ ab eo ꝓcedat. Jtē habeť in determinatione q̄nti ꝯcilij. Seq̄mur p oīa ſcōs patres ⁊ doctores eccl'ie: Athanaſiū. Hilariū Baſiliū. Gregoriū theologū. ⁊ Gregoriū Niſſenū. Ambroſiū. Auguſtinū. Theophilū. Johem Conſtātinopolitanū. Cirillū. Leonē. Proculū. ⁊ ſuſcipimꝰ oīa q̄ de recta fide ⁊ cōdēnatiōe hereticoꝝ expoſuerūt. manifeſtū ē āt ex multis auctoritatibꝫ Aug̃. ⁊ precipue ī li° de trini. ⁊ ſup Johem. ꝙ ſpūs ſcūs ſit a filio. oportet igiť ꝯcedi ꝙ ſpiritus ſcūs ſit a filio. Hoc etiā euidentibus rōnibꝫ appatet. Jn rebꝫ. n. remota māli diſtinctiōe que ī dīnis perſonis locu₃ habere nō pōt nō īueniūtur aliqua diſtīgui niſi p aliquā oppōnē. q̄. n. nullā oppōnē h̄nt ad īuicē ſił eſſe p̄nt in eodē. vn̄ p ea diſtinctio cauſari nō pōt albū. n. ⁊ triangulare l₃ diuerſa ſint. qa tn̄ nō opponūť. ī eodē eē cōtingit. oportet aūt ſupponere ſm fidei catholice documēta ꝙ ſpūs ſanctus a filio diſtīguať. aliť. n. nō eēt trinitas ſ₃ dualitas ī pſonis. oportet igiť hꝰmodi diſtinctionē p aliquam oppōnē fieri. nō aūt oppōne affirmatōis ⁊ negationis. qa ſic diſtinguūť entia a nō entibus. nec etiam oppoſitione p̄uationis ⁊ habitus: qa ſic diſtinguūtur pfecta ab īpfectis. neq₃ etiā oppōne ꝯ̄rietatis. qa ſic diſtinguūť que ſūt ſm formam dr̄ſa. nam ꝯ̄rietas ut ph̄i docet ē dr̄ia ſm formā. que qdē dr̄ia dīniſ pſonis nō ꝯuenit. cū ea₄ ſit vna forma ſicut vna eēntia. ſm illud ap̄li Phil. 2°. de

filio dei dicētis: qui cū ī forma dei eēt s. p̄ris. relinq̄ť igiť vnam pſonā dīnā ab alia nō diſtingui niſi oppōne relationis. ſic. n. filius a p̄re diſtinguitur ſm oppōnē relatiuā patris ⁊ filij. non enī in dīnis pſonis alia relatiua oppō eē pōt niſi ſm originē. nā relatiue oppoſita uel ſuper quantitatē fūdantur ut duplū ⁊ dimidiū. uel ſup actionē ⁊ paſſionē ut dn̄s ⁊ ſeruꝰ. mouēs ⁊ motū. p̄r ⁊ filiꝰ. Rurſus. relatiuo₄ que ſup quātitatē fūdanť. quedā fūdanť ſup diuerſam quātitatē ut duplum ⁊ dimidiū. maiꝰ ⁊ minꝰ. q̄dā ſup ipſam vnitatē. ut idē: qđ ſiḡt vnū in ſubā. ⁊ eq̄le qđ ſiḡt vnū in quātitate. ⁊ ſimile qđ ſiḡt vnū in q̄litate. dīne igiť pſone diſtingui nō p̄nt relatiōibꝫ fundatis ſup diuerſitatē quātitatis. quia ſic tolleret triū pſonarū eq̄litas. neq₃ iterū relationibꝫ q̄ fūdanť ſup vnum qa hꝰmōi relatiōes diſtinctionē non cauſant īmo magƷ ad ꝯueniētiā ptinē īueniūť. ⁊ ſi forte aliq̄ eo₄ diſtinctiō₃ p̄ſupponūt. in relationibꝫ v̄o omnibꝰ ſup actione uł paſſiōe fundatis ſp alterū ē ut ſubm̄ ⁊ ineq̄le ſm v̄tutē niſi ſolū in relationibꝫ originis ī qbꝫ nulla minoratio deſignať eo ꝙ īueniť aliqd ꝓducere ſibi ſiłe ⁊ equale ſm naturam ⁊ v̄tutē. relinq̄ť igiť ꝙ dīne pſone diſtīgui nō p̄nt niſi oppōne relatiua ſm originē. oportet igiť ꝙ ſi ſpiritꝰ ſcūs a filio diſtinguiť ꝙ ſit ab eo. non enī ē dicē ꝙ filius ſit a ſpū ſcō cū ſpūs ſcūs magƷ filij eē dicať ⁊ a filio detur.

Jtē. a p̄re ē ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūs ſcūs. oportet igiť patrē referri ⁊ ad filiū ⁊ ad ſpiritū ſcm̄ ut p̄ncipiū ad id qđ ē a p̄ncipio. refertť aūt ad filiū rōne p̄rnitatis. nō aūt ad ſpm̄ ſcm̄. qa tūc ſpūs ſanctꝰ eēt filiꝰ. p̄rnitas. n. nō dr̄ niſi ad filiū. oportet igiť in p̄re eē aliā relationem qua referať ad ſpiritū ſcm̄ ⁊ voceť ſpiratio. ſimiliť cū in filio ſit q̄dā relatio qua referť ad patrē q̄ dr̄ filiatio. oportet ꝙ ī ſpū ſcō ſit etiā alia relatio qua referať ad patrem ⁊ dicať ꝓceſſio. ⁊ ſic ſm originē filij a p̄re ſint due relationes. vna in originātealia ī originato s. paťnitas ⁊ filiatio. ⁊ alie due ex parte origīs ſpūs ſcī. s. ſpiratio ⁊ ꝓceſſio. paťnitas igiť ⁊ ſpiratio nō conſtituūt duas pſonas ſ₃ ad vnā pſonam patris ptinēt. qa non h̄nt oppōnē ad īuicem. neq₃ igiť filiatio ⁊ ꝓceſſio duas perſonas ꝯſtituerent ſ₃ ad vnā ptinerēt niſi haberēt oppōnē ad īuicē. nō ē autē dare aliā oppōnē niſi ſm originem. o₃ igiť ꝙ ſit oppō originis inť filiū ⁊ ſpm̄ ſcm̄ ita ꝙ vnꝰ ſit ab alio. Ad h̄. quecūq₃ ꝯueniūt in aliq̄ cōi ſi diſtinguāť ad īuicē o₃ ꝙ diſtinguanť ſcđm aliq̄s differētias p ſe ⁊ nō p accn̄s ptinētes ad illud cōe. ſicut hō ⁊ equꝰ ꝯueniūt in aīali ⁊ diſtinguūť ab īuicē nō p albū ⁊ nigrū q̄ ſe h̄nt p accn̄s ad aīal ſ₃ p rōnale ⁊ irrōnale que p ſe ad aīal ptinēt. qa cū aīal ſit qđ habet aīam. o₃ ꝙ h̄ diſtinguať p h̄ qđ ē habere animā talē uel talē utputa rōnalē uel irrōnalē. manifeſtū ē aūt ꝙ filiꝰ ⁊ ſpūs ſcūs ꝯueniūt in h̄ qđ ē eſſe ab alio qa vterq₃ ē a p̄re. ⁊ ſm h̄ pater ꝯueniēť differt ab vtroq₃ inq̄₃tū ē īnaſcibilis. ſi igiť ſpūs ſcūs diſtīguať a filio. oportet ꝙ h̄ ſit p differētias que p ſe diuidant h̄ qđ ē ens ab alio. que qdem nō p̄nt eē niſi differētie eiuſdē generis. s. ad originē ptinētes ut vnꝰ eorū ſit ab alio. relinq̄ť igiť ꝙ ad h̄ ꝙ ſpūs ſanctꝰ diſtinguať a filio neccē eſt ꝙ ſit a filio.

Amp̄. ſi qs dicat ſpm̄ ſcm̄ diſtingui a filio nō qa ſit a filio ſ₃ ꝓpť diuerſam

originē vtriuſq; a p̄re · i idē h̄ realiter
redire neccē ē.ſi.n.ſpūs ſanctus ē alius
a filio oportet q̄ alia ſit origo uł ꝓceſ-
ſio vtriuſq;.due aūt origines nō p̄nt
diſtingui niſi p t̄minū uel p̄ncipiū uł
ſubm·ſicut origo equi differt ab ori-
gine bouis ex pte t̄mini ſm q̄ hę due
origines t̄minant̄ ad naťas ſpē dr̄ſas.
ex pte autē p̄ncipij ut ſi ſupponam⁹ in
eadē ſpē aīalis quedā gnāri ex v̄tute
actiua ſolis tm̄.qdā autē ſiť cū hac ex
v̄tute actiua ſemis.ex pte v̄o ſubiecti
differt gnātio h⁹ equi 7 illi⁹ ſm q̄ nā
ſpēi i dr̄ſa mā recipiť.h̄ aūt diſtinctio
que ē ex pte ſubī in dīnis pſonis locū
habere nō poteſt cū ſint oīo imāles.
ſiliť etiā ex pte t̄mini (ut ita liceat lo-
qui) nō pōt eē ꝓceſſionū diſtīctio.qa
vnā 7 eandē dīnā nām quā accipit fi-
lius naſcēdo·accipit ſpūs ſcūs ꝓcedē-
do.relinqť igiť q̄ vtriuſq; originis di-
ſtinctio nō pōt eē niſi ex pte p̄ncipij.
manifeſtū ē aūt q̄ p̄ncipiū origīs filij
ē pater ſolus. ſi igiť ꝓceſſiōis ſpūs ſci
p̄ncipiū ſit ſol⁹ pať·nō erit alia ꝓceſ-
ſio ſpūs ſci a gnātiōe filij.7 ſic nec ſpi
ritus ſcūs diſtinct⁹ a filio.ad h̄ igiť q̄
ſint alie ꝓceſſiōes 7 alij ꝓcedentes ne-
ceſſe ē dicē q̄ ſpūs ſcūſ nō ſit a ſolo pa
tre.ſ a p̄re 7 filio. Si qs v̄o itez dicat
q̄ differūt ꝓceſſiones ſm p̄ncipiū in-
q̄tū pať ꝓducit filiū p modū itellect⁹
ut v̄bū.ſpm̄ aūt ſcm̄ p modū volūtad
q̄i amorē·ſm hoc oportebit dici q̄ ſm
differentiā volūtatis 7 itellect⁹ i deo
diſtinguāť due ꝓceſſiōes 7 duo
ꝓcedētes.ſ volūtas 7 itellectus i deo
patre nō diſtinguūť ſm rem ſ ſolum
ſm rōnē ut in p̄ lib° oſtēſū ē.ſequeť igiť
q̄ due ꝓceſſiōes 7 duo ꝓcedētes dif-
ferāt ſolū rōne.ea v̄o q̄ ſolū rōne dif-
ferūt de ſe iuicē p̄dicāť. verū.n.ē dicē
q̄ dīna volūtas eſt intellectus eius.7
eo⁹. verū ḡ erit dicē q̄ ſpūs ſcūs ē fili⁹
7 eo⁹. qđ ē ſabelliane ipietatis.nō igiť
ſufficit ad diſtinctionē ſpūs ſci 7 filij
dicere q̄ fili⁹ ꝓcedat p modū itellect⁹
7 ſpūs ſcūs p modū volūtad niſi cū h̄
dicať q̄ ſpūs ſcūs ſit a filio. P̄.ex h̄
ipſo q̄ dr̄ q̄ ſpūs ſcūs ꝓcedit p modū
volūtatis 7 fili⁹ p modū intellect⁹·ſe-
quiť q̄ ſpūs ſcūs ſit a filio.nam amor
ꝓcedit a v̄bo eo q̄ nihil amare poſſu-
mus niſi v̄bo cordis illud cōcipiam⁹.
Itē.ſi qs dr̄ſas ſpēs rerū ɔſideret.in
eis qdā ordo ondiť ꝓut viuentia ſūt
ſup̄ nō viuētia.7 aīalia ſupra plantas
7 hō ſup alia aīalia.cū in ſingulis hoꝝ
diuerſi gradus iueniūť ſm dr̄ſas ſpe-
cies.vn̄ 7 plato ſpēs rerū dixit eē nu-
meros qui ſpē variāť p additionē uel
ſubtractionē vnitad.vn̄ i ſubīs imā-
libus nō pōt eē diſtinctio niſi ſm or-
dinē.in dīnis autē pſonis que ſūt oīo
imāles nō pōt eē ali⁹ ordo niſi origi-
nis.nō igiť ſūt due pſone ab vna ꝓce-
dentes niſi vna earū ꝓcedat ab altera.
7 ſic oz ſpm̄ ſcm̄ ꝓcedere a filio. Ad h̄
pater 7 fili⁹ q̄tū ad vnitatē eēntie nō
differūt niſi i h̄ q̄ h̄ ē pr̄ 7 h̄ ē fili⁹.qc-
qd igiť p̄ter h̄ eſt·cōe ē p̄ri 7 filio.eſſe
āt p̄ncipiū ſpūs ſci ē p̄ter rōnē p̄rni-
tatis 7 filiatiōis.nā alia relatio ē q̄ p̄r
ē pať 7 q̄ pater ē p̄ncipiū ſpūs ſci.ut ſ̄
dictū ē.eſſe igiť p̄ncipiū ſpūs ſci ē cōe
patri 7 filio. Amp̄.qcqd nō ē cōtra
rōnē alicui⁹ nō ē ipoſſibile ei ɔuenire
niſi forte p accn̄s.eſſe āt p̄ncipiū ſpūs
ſci nō ē ɔ rōnē filij neq; inq̄tū ē deus
qa pať ē p̄ncipiū ſpūs ſci. neq; inq̄tū
ē fili⁹ eo q̄ alia ē ꝓceſſio ſpūs ſci 7 filij.
nō ē aūt repugnās id qđ ē a p̄ncipio
ſm vnā ꝓceſſionē eē p̄ncipiū ꝓceſſiōiſ
alteri⁹. relinqť igiť q̄ nō ſit ipoſſibile
filiū eē p̄ncipiū ſpūs ſci.qđ aūt non ē
ipoſſibile: pōt eē.in dīnis aūt nō dif-
fert eē 7 poſſe.ḡ fili⁹ ē p̄ncipiū ſpūs ſci

Rōnes oſtendē volentiū q̄ ſpūs ſcūs
nō ꝓcedat a filio.7 ſolo ipaꝝ. XXV

Quidā v̄o ptinaciť v̄itati reſi-
ſtere volentes qdā i ɔtrū in-
ducūt q̄ vix reſpōſiōe ſūt di-
gna.Dicūt.n.q̄ dñs de ꝓceſſiōe ſpūs
ſci loquēs: eū a p̄re ꝓcedē dixit nulla
mentione facta de filio·ut p₃ Ioh.15°.
ubi dr̄. Cū venerit paclitus quē ego
mittā vob̄ a p̄re ſpm̄ v̄itad q a patre
ꝓcedit.vn̄ cū de deo nihil ſit ſentiēdū
niſi qđ i ſcripťā tradiť·nō ē dicendū
q̄ ſpūs ſcūs ꝓcedat a filio. Sed h̄ oīo
friuolū ē. nā ꝓpť vnitatē eſſentie qđ
i ſcriptud de vna pſona dicit 7 de alia
oportet itelligi niſi repugnet ꝓprieta
ti pſonali ipſi⁹ etiā ſi dictio excluſiua
addereť.l₃.n.dicať Math.11°. q̄ nemo
nouit filiū niſi pr̄. nō tn̄ a cognitione
filij uel ipſe filius uel ſpūs ſcūs exclu-
diť. vn̄ etiā ſi diceret̄ i euāgelio q̄ ſpi
ritus ſcūs nō ꝓcedit niſi a p̄re·nō p h̄
remoueřē qn ꝓcedēt a filio cū h̄ ꝓpeta
ti filij nō repugnet ut oſſū ē. Nec ē
mirū ſi dñs ſpm̄ ſcm̄ a p̄re ꝓcedere di
xit de ſe mētiōe nō facta.qa oīa ad pa
trē referre ſolet a q̄ habet qcqd habet
ſicut cū dic Ioh.7°.Mea doctrina nō ē
mea ſ ei⁹ q miſit me p̄ris.7 multa h⁹-
mōi i v̄bis dñi iueniūť ad cōmēdan-
dā i patre auctoritatē p̄ncipij.Nec tn̄
i auctoritate p̄miſſa dīo obticuit ſe eē
ſpūs ſci p̄ncipiū cū dixit eū ſpm̄ v̄ita-
tis.ſe āt pus dixerat v̄itatē. Obiciūt
etiā q̄ i qbuſdā cōcilīs iueniť ſub in-
t̄minatiōe anathemad ꝓhibitū ne ali-
qd addať i ſymbolo i ɔcilīs ordinato
in q̄ de ꝓceſſione ſpūs ſci a filio men-
tio nō habeť. vn̄ arguūt latinos ana-
thematis reos q h̄ i ſymbolo addide-
rūt. Sed hec efficatiā nō h̄nt.nā in de
t̄minatiōe ſynodi Calcidonēſis dr̄ q̄
p̄res apud Conſtātinopolim ɔgrega-
ti doctrinā Nicene ſynodi corrobora-
uerūt nō q̄ſi aliqd min⁹ eſſet inferen-
tes.ſ de ſpū ſcō intellectū eoꝝ aduer-
ſū eos q dñm eū reſpuere tēptauerūt
ſcripturaꝝ teſtimonīis declarātes.Et
ſiliter dicendū ē q̄ ꝓceſſio ſpūs ſancti
a filio iplicite ɔtineť in Conſtantino-
politano ſymbolo in h̄ q̄ ibi dr̄ q̄ ꝓce
dit a p̄re.qa qđ de patre itelligiť opor
tet 7 de filio intelligi ut dictū ē.Et ad
h̄ addēdū ſuffecit auctoritas romani
pontificis p quā etiā iueniūť antiqua
ɔcilia eē ɔfirmata.Inducūt etiā q̄ ſpi
rit⁹ ſcūs cū ſit ſimplex nō ē a duob⁹ 7
q̄ ſpūs ſcūs ſi pfecte ꝓcedat a p̄re nō
ꝓcedit a filio 7 alia h⁹mōi. que facile
eſt ſoluē etiā parū i theologicis exer-
citato. nā pať 7 fili⁹ ſūt vnū p̄ncipiū
ſpūs ſci ꝓpť vnitatem dīne virtud.7
vna ꝓductiōe ꝓducūt ſpm̄ ſcm̄·ſicut
etiā tres pſone ſūt vnū p̄ncipiū crea-
ture 7 vna actione creaturā ꝓducūt.

Q̄ non ſūt niſi tres pſone in diuinis
ſ.pater.fili⁹.7 ſpūs ſcūs. XXVI

Ex his igiť que dicta ſūt acci-
pere oportet q̄ i dīna natura
tres pſone ſubſiſtūt p̄r 7 fili⁹
7 ſpūs ſcūs.7 q̄ hi tres ſūt vnus deus
ſolis relatiōib⁹ ab iuicē diſtincti.pať
eni a filio diſtinguiť p̄rnitad relatiōe
7 inaſcibilitate. fili⁹ aūt a p̄re relatiōe
filiatiōis.pater aūt 7 fili⁹ a ſpū ſancto
ſpiratione(ut ita dicať ſpūs aut ſcūs
a patre 7 filio ꝓceſſione amoꝝ qua ab

vtroq; ꝓcedit. Pꝛeť has tres ꝑſonas
nō ē ꝗttā in oīna natura ponē. ꝑſone
enī oiuine cū in eſſe cōueniāt: nō pñt
oiſtingui niſi ꝑ relationē oꝛigīs ut ex
oictis pꝫ. has aūt oꝛigīs relatiōes acci
pere opoꝛtet nō ſm ꝓceſſionē in exte-
rioꝛa tendentē. ſic. n. ꝓcedens nō eſſet
coeſſentiale ſuo ꝑncipio ſ; oꝫ ꝙ ꝓceſſio
interi⁹ ɔſiſtat. ꝙ aūt aliqd ꝓcedat ma
nens intra ſuū ꝑncipiū· iuenit̄ ſolū in
opatione ītellectus ⁊ volūtatis ut ex
oictis patet. vñ ꝑſone oīne multipli-
cari nō pñt niſi ſm ꝙ exigit proceſſio
ītellectus ⁊ volūtatis in deo. nō ē aūt
poſſibile ꝙ ī deo ſit niſi vna proceſſio
ſm ītellectū· eo ꝙ ſuū ītelligē ē vnū ⁊
ſimplex ⁊ ꝑfectū quia ītelligendo ſe
ītelligit oīa alia. ⁊ ſic nō pōt eſſe in deo
niſi vna ỽbi ꝓceſſio. ſiliter autē opoꝛ-
tet ⁊ ꝓceſſionē amoꝛis eē vnā tm̄. qa
etiā oīnū velle ē vnū ⁊ ſimplex. amā-
do. n. ſe amat oīa alia. nō ē igit̄ poſſibi
le ꝙ ſint in deo niſi oue ꝑſone ꝓceden
tes. vna ꝑ modū intellect⁹ ut ỽbum. s
fili⁹. ⁊ alia ꝑ modū amoꝛis ut ſpiritus
ſcūs. eſt etiā ⁊ vna ꝑſona nō ꝓcedens
s. pater. ſolū igit̄ tres ꝑſone ī trinitate
eē pñt. Itē. ſi ſm ꝓceſſionē opoꝛtet
ꝑſonas oīnas oiſtingui. mod⁹ aūt ꝑſo
ne ꝗtū ad ꝓceſſiōes nō pōt eē niſi tri-
plex ut. s. ſit aut oīo nō ꝓcedens quod
pr̄is ē· aut a nō ꝓcedēte ꝓcedēs qd̄ fi-
lij eſt· aut a ꝓcedēte ꝓcedens qd̄ ſpūs
ſci eſt. īpoſſibile ē igit̄ ponē plures ꝗ;
tres ꝑſonas. Lic; aūt in alijs viuenti-
bus poſſint relatiōes oꝛigīs multipli
cari ut. ſ. ſint in nā hūana plures pr̄es
⁊ plures filij· ī oīna nā hoc oīo īpoſſi-
bile ē eē. nā filiatio cū ī vna natura ſit
vni⁹ ſpēi non pōt multiplicari niſi ſm
materiam aut ſubiectū· ſicut ē etiā de
alijs foꝛmis. vñ cū in deo nō ſit maťia

aut ſubiectū ⁊ ipſe relatiōes ſint ſub-
ſiſtentes ut ex ſ̄ oicd paꝫ. īpoſſibile ē
ꝙ in deo ſint plures filiatiōes. ⁊ eadē
rō ē de alijs. ⁊ ſic ī deo ſūt ſolū tres ꝑ-
ſone. Si qs aūt obijciens oicat ꝙ in
filio cū ſit ꝑfectus deus ē ỽtus ītellec-
tiua ꝑfecta. ⁊ ſic poteſt ꝓducere ỽbū.
⁊ ſimilit̄ cū ī ſpiritu ſancto ſit bonitas
infinita q̄ eſt coīcationis ꝑncipiū· po-
terit alteri oīne ꝑſone naturam oīnā
coīcare. conſiderare debet ꝙ fili⁹ ē de⁹
ut genitus nō ut generans. vñ virtus
ītellectiua ē in eo ut ꝓcedēte ꝑ modū
ỽbi non ut in ꝓducente ỽbū. ⁊ ſimilit̄
cū ſpūs ſcūs ſit deus ut ꝓcedens: eſt
in eo bonitas infinita ut ī ꝑſona acci-
piēte nō ut in coīcante alteri bonitatē
infinitā. nō. n. oiſtinguūt̄ ab īuicē ni-
ſi ſolis relatiōibꝯ ut ex ſ̄ oictis patet.
tota igit̄ plenitudo oīnitatis ē in filio
⁊ eadē numero que eſt ī patre ſed cū
relatione natiuitatis ſicut in patre cū
relatiōe generatiōis actiue. vñ ſi rela-
tio patris attribueret̄ filio· oīs oiſtin-
ctio tolleret̄. ⁊ eadē rō ē de ſpū ſancto.
Hu⁹mōi aūt oīne trinitaťs ſimilitu-
oinē in mente humana poſſum⁹ cōſi-
derare. ipſa. n. mēs ex hoc ꝙ ſe actu in-
telligit ỽbū ſuū cōcipit ī ſeipſa qd̄ ni-
hil aliud ē ꝗ; ipſa itentio ītelligibilis
mentis que ⁊ mens ītellecta oicit̄ in
mente exiſtēs que dū vlteri⁹ ſeipſam
amat: ſeipſam ꝓducit ī voluntate ut
amatū. vlteri⁹ aūt nō ꝓcedit ītra ſe ſ;
cōcludit̄ circulo dū ꝑ amoꝛē redit ad
ipſam ſubſtantiā a qua ꝓceſſio īcepe-
rat ꝑ intētionē intellectā. ſ; fit ꝓceſſio
ad exterioꝛes effectus dum ex amoꝛe
ſui ꝓcedit ad aliqd faciendū. ⁊ ſic tria
ī mente īueniunt̄. mens ipſa q̄ eſt ꝓ-
ceſſionis ꝑncipiū in ſua natura exñs:
⁊ mens cōcepta in intellectu: ⁊ mens

amata in volūtate. nō tñ hec tria ſunt
vna naťa. qa intelligē mentis nō ē ei⁹
eſſe· nec ei⁹ velle ē ei⁹ eſſe aut ītelligē.
⁊ ꝓpter h̄ etiā mens ītellecta ⁊ mens
amata nō ſūt ꝑſone cū non ſint ſubſi-
ſtētes. mens etiā ipa ī ſua natura exi-
ſtens nō ē ꝑſona cū non ſit totū quod
ſubſiſtit ſ; ꝑs ſubſiſtētis. s. hoīs. ī mē-
te igit̄ noſtra īuenit̄ ſiliťudo trinitaťs
oīne ꝗtu; ad ꝓceſſionē q̄ multiplicat
trinitatē· cū ex oictis manifeſtū ſit eē
in oīna natura deū ingenitū q ē toti⁹
oīne ꝓceſſiōis ꝑncipiū. s. patrē. ⁊ deū
genitū ꝑ modū ỽbi in intellectu cōce-
pti. s. filiū. ⁊ deū ꝑ modū amoꝛis ꝓce-
dentē. s. ſpm̄ ſcm̄. vlteri⁹ aūt intra oi-
uinā naturā nulla ꝓceſſio īuenit̄ ſ; ſo
lū ꝓceſſio ī exťioꝛes effectus. in h̄ aūt
deficit a reꝑñtatiōe oīne trinitatis ꝙ
pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūs ſcūs ſūt vni⁹ nature. ⁊
ſingulis hoꝝ ē ꝑſona ꝑfecta eo ꝙ ītel-
ligē ⁊ velle ſūt ipſū eſſe oīnū ut oñſū
ē. ⁊ ꝓpť hoc ſic ɔſiderat̄ oīna ſiliťudo
ī hoīe ſicut ſiliťudo Herculis in lapi-
de ꝗtū ad reꝑñtationē foꝛme nō ꝗtū
ad ɔueniētiā nature· vñ ⁊ ī mēte hoīſ
oicit̄ eſſe imago dei· ſm illud Geñ. ꝑ.
Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ ſiliťu-
dinē nr̄am. Inuenit̄ etiā ī alijs rebꝯ
oīne trinitatis ſiliťudo ꝓut q̄libet res
in ſua ſubſtantia vna ē ⁊ ſpē quadam
foꝛmat̄ ⁊ oꝛdinē aliquem habet. ſicut
aūt ex oicd pꝫ: cōceptio ītellect⁹ ī eſſe
intelligibili ē ſicut infoꝛmatio ſpeciei
ī eſſe naturali. amoꝛ aūt ē ſicut inclina
tio uel oꝛdo ī re naturali. vñ ⁊ ſpecies
naturaliū rerū a remoťs reꝑñtat filiū.
oꝛdo aūt ſpm̄ ſcm̄. ⁊ iō ꝓpť remotam
reꝑñtationē ⁊ obſcurā ī irrōnabilibꝯ
rebus oicit̄ in eis eē trinitaťs veſtigiū
nō imago· ſm illud Job. xi. Nūquid
veſtigia dei ɔꝑhendes ⁊c̄. Et h̄ de oi-
uina trinitate ad pñs oicta ſufficiāt·

De incarnatiōe ỽbi ſm traditionē
ſacre ſcripture. XXVII

Quoniam autē ſuꝑ cū de oiui-
na gñatione ageretur dictu;
ē dei filio dño Ihu xp̄o que-
dam ſm oīnā naturā q̄dam ſm hūa-
nā ɔuenire quā ex tēpoꝛe aſſumendo
dei etern⁹ fili⁹ voluit īcarnari: de ipſo
nūc īcarnatiōis myſterio reſtat dicen
dū. qd̄ qdē inť oīna opa maxime ra-
tiōnē excedit. nihil. n. mirabili⁹ exco-
gitari pōt oīnitus factū ꝗ; ꝙ ver⁹ de⁹
dei filius fieret homo ver⁹. ⁊ quia inť
oīa mirabiliſſimū ē: cōſequit̄ ꝙ ad h⁹
maxime mirabilis fidē oīa alia mira-
cula oꝛdinēt̄· cū id qd̄ ē in vnoquoq;
gnē maximū cā alioꝝ eē videat̄. Hāc
aūt dei incarnationē mirabilē aucto-
ritate oīna tradēte ɔfitemur. oī enim
Joh. ꝑ. Verbū caro factū ē: ⁊ habita-
bit ī nobis. ⁊ apl's Paulus Phil. 2° oi-
cit de filio dei loquēs: Cū ī foꝛma dei
eēt non rapinā arbitrat⁹ ē eſſe ſe eqlē
deo ſ; ſemetipſū exinaniuit foꝛmā ſer-
ui accipiēs: ī ſimilitudinē hoīu; fact⁹
⁊ habitu īuent⁹ ut homo. Hoc etiā ⁊
ipſi⁹ dñi Ihu xp̄i ỽba māifeſte oſten-
dūt cū de ſe qñq; loquat̄ hūilia ⁊ hūa-
na: ut ē illud. Pať maioꝛ me ē. ⁊ triſťs
ē aīa mea vſq; ad moꝛtē. q̄ ei ſcd̄m hu
manitatē aſſūptam ɔueniūt. qñq; ỽo
ſublimia ⁊ oīna. ut ē illud: Ego ⁊ pr̄
vnū ſum⁹. ⁊ oīa q̄ habet pať mea ſūt.
q̄ certū eſt ei ſm naturā oīnā cōpetē.
Oñdūt etiā h̄ ipſi⁹ dñi facta q̄ de ipo
legūt̄. ꝙ. n. timuit· triſtat⁹ eſt· eſuriit·
moꝛtu⁹ ē: ꝑtinet ad hūanā naturā. ꝙ
ꝓpa ꝑtāte īfirmos ſanat· ꝙ moꝛtuos
ſuſcitauit. ⁊ ꝙ elemēťs mūdi efficacit̄

īꝑauit.ꝙ demones expulit.ꝙ pecca-
ta dimiſit·ꝙ a mortuis cū voluit re-
ſurrexit·ꝙ deniqꝫ celos aſcēdit: diuinā
in eo virtutem demonſtrat.

De errore Fotini circa incar-nationem. XXVIII

Vidā aūt ſcripturaꝝ ſenſum
deprauātes circa dñi nrī Jhu
xp̄i diuinitatem ⁊ humanitatē
ꝑuerſū ſenſū cōceperūt. Fuerūt.n.q̄-
dā ut Ebion ⁊ Cerintus.⁊ poſtea Pau-
lus ſamoſitanus ⁊ Fotinus q in xp̄o ſolū
naturā humanā ꝯfitēt̄.diuinitatem v̄o
nō ꝑ naturā ſꝫ ꝑ quandā excellentem
diuine glorie ꝑticipationē quā ꝑ opera
meruerat ī eo fuiſſe cōfingūt ut ſupius
dictū ē.Sed ut alia ꝑtermittamus que
ꝯ poſitionē huiuſmōi dicta ſūt ſuperius.
hec poſitio īcarnationis myſteriū tol
lit. Nō.n.ſm poſitionē huiuſmodi deus
carnē aſſūpſiſſet ut fieret hō ſꝫ magis hō
carnalis deus factus fuiſſet.⁊ ſic nō ve-
rū eēt qđ Jo̅hes dic: v̄bū caro factū ē
ſꝫ magis ecōūerſo caro v̄bū fcā fuiſſet.ſil'etiā
non cōueniret dei filio exinanitio aut
deſcenſio ſed magis hoīs glorificatio ⁊
aſcēſio.⁊ ſic nō verū eēt qđ apl's dic:
Qui cū ī forma dei eēt exinaniuit ſe-
metipſū formā ſerui accipiēs.ſed ſola
exaltatio hoīs in diuinā gl'iam·de q̄ poſt-
modū ſubdit̄: Propt̄ qđ ⁊ deus exal-
tauit illū.neqꝫ verū eēt qđ dominus di
cit: Deſcendi đ celo.ſꝫ ſolum quod ait
Aſcendo ad patrē meū. cū tn̄ vtrūqꝫ
ſcriptā ꝯiūgat.dic.n.dñs Joh.3°.Ne-
mo aſcēdit in celū niſi q đ celo deſcen
dit: filius hoīs q eſt in celo.⁊ Eph.4°.
Qui deſcēdit ip̄e ē ⁊ q aſcēdit ſuꝑ oēs
celos.ſic etiā nō ꝯueniret filio ꝙ miſſus
eēt a p̄re neqꝫ ꝙ a p̄re exiuerit ut ve-
niret ī mūdū ſꝫ ſolū ꝙ ad patrē iret cū
tn̄ ipſe vtrūqꝫ cōiūgat dicens Joh.16°.
Vado ad eū q miſit me.⁊ iterū.Exiui a
patre ⁊ veni ī mūdū.⁊ iterū relinquo
mūdū ⁊ vado ad patrē.in q̄rū vtroqꝫ
⁊ humanitas ⁊ diuinitas ꝯprobat̄.

De errore manicheoꝝ circa incarnationem. XXIX

Verūt aūt ⁊ alij q v̄itate īcar
nationis negata quandā fic-
ticiā incarnatiōis ſimilitudi-
nem introduxerūt. Dixerūt̄.n.mani-
chei dei filiū nō verū corpus ſꝫ fanta-
ſticū aſſūpſiſſe.vn̄ nec verus homo eē
potuit ſed apparens.neqꝫ ea que ſcđm
hoīem geſſit· ſicut ꝙ natus ē· ꝙ come-
dit·bibit·ambulauit·paſſus ē ⁊ ſepul
tus: in v̄itate fuiſſe ſꝫ in q̄dā aſſimila-
tione cōſeq̄t̄.⁊ ſic patet ꝙ totū incar-
nationis myſteriū ad quandā fictio-
nem deducūt.hec aūt poſitio ꝓ q̄dem
ſcripture auctoritatē euacuat. cū enī
carnis ſimilitudo caro nō ſit·neqꝫ ſili-
tudo ambulationis ambulatio.⁊ ī ce-
teris ſimilit̄: mentit̄ ſcriptura dicens
v̄bū caro factum eſt.ſi ſolū fantaſtica
caro fuit.mentit̄ etiā dicēs Jhm xp̄m
ambulaſſe.comediſſe.mortuū fuiſſe ⁊
ſepultū ſi hꝫ ī ſola fantaſtica apparitōe
ꝯtigerūt.ſi aūt ul' ī modico auctorita-
ti ſacre ſcript̄e derogetur: iam nihil fixū
in fide nr̄a eē poterit q̄ ſacris ſcripturis
īnitit̄·ſcđm illud Joh.20.Hec ſcripta
ſūt ut credatis. Poteſt aūt aliquis
dicē ſcripture q̄dē ſacre v̄itatē nō de-
eſſe: dū id qđ apparuit refert ac ſi fac-
tū fuiſſet. q̄a reꝝ ſimilitudines equo-
ce ac figurate ipſaꝝ reꝝ noībus nūcu-
pant̄·ſicut hō pictus equoce dicit̄ hō.
⁊ ipſa ſacra ſcriptura ꝯſueuit hꝫ modo
loquendi vti·ut ē illud.1.Cor.10°.Pe-
tra aūt erat xp̄s. plurima aūt corꝑalia
ī ſcripturis de deo īueniūt̄ dici ꝓpter
ſimilitudinē ſolā ſicut ꝙ nominatur
agnus uel leo uel aliquid huiuſmodi.
Sꝫ lꝫ rerū ſimilitudines equoce reꝝ
ſibi nomina interdū aſſumant: nō tn̄
competit ſacre ſcripture ut narratio-
nem vnius facti totam ſub tali equoca-
tiōe proponat·ita ꝙ ex alijs ſcripture
locis manifeſta v̄itas haberi non poſ-
ſit. quia ex hoc non eruditio hominū
ſed magis deceptio ſequeret̄. cum tn̄
apoſtolus dicat Ro.15°.ꝙ quecūqꝫ ſcri
pta ſūt ad noſtram doctrinam ſcripta
ſūt.⁊ Titū.3°. Omnis ſcriptura diuinitus
inſpirata vtilis ē ad docendū ⁊ erudi-
endum. Eſſet ꝑterea tota euangelica
narratio poetica ⁊ fabularis ſi rerū ſi-
militudines apparētes quaſi res ipſas
narraret·cū tn̄ dicatur.2.Pet.p̊. Nō
enī indoctas fabulas ſecuti notā feci-
mus vobis domini noſtri Jheſu xp̄i
virtutē. Sicubi v̄o ſcriptura narrat
aliqua que apparentiam ⁊ non rerum
exiſtentiam habuerūt: ex ipſo more
narrationis hꝫ intelligere facit.dicit̄.n
Gen.18°. Cūqꝫ eleuaſſet oculos: Abra-
ham.s.apparuerunt tres viri.ex quo
datur intelligi ꝙ ſcđm apparentiā vi-
ri fuerunt.vnde ⁊ in eis deum adora-
uit ⁊ deitatē cōfeſſus eſt dicens: Lo-
quar ad dominū meū cū ſim puluis ⁊
cinis. Et iterum Non eſt tuū hoc qui
iudicas omnem terrā. Qꝫ v̄o Yſaias
⁊ Ezechiel ⁊ alij prophete aliqua alia
deſcripſerūt que imaginarie viſa ſūt:
errorem non generat quia huiuſmōi
ponūt non in narratione hiſtorie ſed
in deſcriptione ꝓphetie.⁊ tamē ſemꝑ
aliquid addūt ꝑ quod apparitio deſi-
gnat̄·ſicut Yſa.6°. Vidi dñm ſeden-
tem ⁊c̄.etenī primo facta eſt ſuꝑ me
manus dñi ⁊ vidi ⁊c̄. Ezech.8°. Emiſ-
ſa ſimilitudo manus apprehendit me
⁊ adduxit:⁊ veni ī iłm ī viſione dei.
Qꝫ etiā aliqua in ſcripturis de rebus
diuinis ꝑ ſimilitudinem dicūt̄·erro-
rem generare nō poteſt.tum quia ſi-
militudines ſumunt̄ a rebus tam vi-
libus ut ſolum ſit hoc qđ ſm ſimilitu
dinem ⁊ non ſcđm rerū exiſtentiam
dicuntur.tum quia īueniūtur aliqua
ꝓprie dicta in ſcripturis ꝑ quam veri
tas expreſſe manifeſtat̄ que ſub ſimi-
litudinibus in locis alijs occultant̄.qđ
quidem in ꝓpoſito non accidit. nam
nulla ſcripture auctoritas v̄itatē eorū
que de humanitate xp̄i legūtur exclu
dit. Forte aūt quis dicat ꝙ hoc datur
īntelligi ꝑ hoc quod apoſtolus dic Ro.
8°. Miſit deus filium ſuū ī ſimilitudi-
nem carnis peccati.uel ꝑ hoc quod di-
cit Phil.2°. In ſimilitudinē hominum
factus ⁊ habitu īuentus ut homo. Hic
aūt ſenſus ꝑ ea que hic addūtur exclu
dit̄. nō enī dicit ſolū: in ſimilitudinē
carnis·ſed addit peccati.quia xp̄s ve-
ram quidem carnē habuit ſed nō car-
nem peccati: q̄a in eo peccatū non fu-
it.ſed ſimilē carni peccati: quia carnē
paſſibilem habuit qualis ē facta caro
hominis ex pctō. Similit̄ fictionis
intellectus excludit̄ ab hoc quod dicit
in ſimilitudinē hominū factus.ꝑ hoc
quod dicit̄: formā ſerui accipiēs. ma-
nifeſtū eſt aūt formam ꝓ natura poni
⁊ nō ꝓ ſimilitudine: ex hoc ꝙ dixerat
qui cum ī forma dei eſſet.vbi pro na-
tura ponit̄ forma. nō.n.ponūt ꝙ xp̄s
fuerit ſimilitudinarie deus. Excludit̄
etiam fictionis intellectus ꝑ hꝫ quod
ſubdit: factus obediens vſqꝫ ad mor-
tem.non igitur ſimilitudo accipitur ꝓ

ſimilitudine apparentie ſed ꝑ natura-
li ſimilitudine ſpeciei·ſicut omnes ho-
mines ſiles ſpecie dicūtur. Magis
autē ſacra ſcriptura expꝛeſſe fantaſma-
tis ſuſpitionem excludit. Dicitur enī
Math. 14°. ꝙ videntes diſcipuli Jheſū
ambulantem ſupra mare·turbati ſūt
dicētes: quia fantaſma ē: ⁊ pre timo-
re clamauerūt. quam quidem eorum
ſuſpitionem dominus cōuenienti re-
mouit. vnde ſubditur: ſtatimqꝫ Jhe-
ſus locutus eſt eis dicēs. Habete fidu-
ciam: ego ſum·nolite timē. q̄uis nō
rationabile videatᷣ ꝙ aut diſcipulos
lateret·ꝙ nō niſi corpus fantaſticum
aſſumpſiſſet·cum eos ad h̄ elegerit ut
de eo teſtimonium perhiberent veri-
tati ex his que viderant ⁊ audierant.
aut ſi eos nō latebat eſtimatio fantaſ-
matis: non incuſſiſſet tūc eis timorē.

Adhuc autem expreſſius ſuſpitio-
nem fantaſtici corporis a mētibꝰ diſ-
cipulorum remouit dominus poſt re-
ſurrectionem. dicit enim Luce vlt. ꝙ
diſcipuli cōturbati ⁊ conterriti eſtima-
bant ſe ſpiritū videre: dum. ſ. viderūt
Jheſū. ⁊ dixit eis: Quid turbati eſtis
⁊ cogitatiōes aſcendunt in corda ve-
ſtra: videte manꝰ meas ⁊ pedes me-
os: quia egoipſe ſum. palpate ⁊ vide-
te: quia ſpiritus carnem ⁊ oſſa nō ha-
bet ſicut me videtis habere. fruſtra. n.
ſe palpandum prebuit ſi non niſi cor-
pus fantaſticum habuiſſet. Item.
apl̄i ſeipſos idoneos xp̄i teſtes oſten-
dūt. dic. n. Petrꝰ Act. x°. Hūc. s. Jhe-
ſum. deus ſuſcitauit tertia die: ⁊ dedit
eum manifeſtum fieri non omni po-
pulo ſ3 teſtibus p̄ordinatis a deo: no-
bis qui manducauimꝰ ⁊ bibimus cū
illo pꝰqꝫ reſurrexit a mortuis. ⁊ Johes
apoſtolus ī pncipio ſue epiſtole dicit
Qd̄ vidimꝰ oculis nr̄is·qd̄ pſpeximꝰ
⁊ manus noſtre contrectauerunt de
verbo vite: hoc teſtamur. nō pōt autē
efficax ſumi teſtimonium veritatis p
ea que non in rei exiſtentia ſed ſolum
in apparentia ſūt geſta. ſi igitur corpꝰ
chriſti fuit fantaſticū ⁊ nō vere man-
ducauit ⁊ bibit neqꝫ vere viſus ē ⁊ pal
patus eſt ſed fantaſtice tm̄. īuenitur
non eſſe idoneum teſtimonium apo-
ſtolorum de chriſto. ⁊ ſic inanis ē eoꝝ
predicatio: inanis eſt ⁊ fides noſtra:
ut dic Paulꝰ. i. Cor. 15°. Amp̄ ār. ſi
chriſtꝰ verum corpus nō habuit·nō
vere mortuus eſt. ḡ nec vere reſurre-
xit. ſūt igitur apoſtoli falſi teſtes chri-
ſti predicantes mūdo ipſum reſurre-
xiſſe. vn̄ apl̄us ibidē dic. Inuenimur
autē ⁊ falſi teſtes dei: quonia teſtimo
niū diximus aduerſus deum ꝙ ſuſci-
tauerit Jheſum quem non ſuſcitauit.

P. falſitas nō eſt idonea via ad ve-
ritatem·ſcd̄m illud Eccl. 34°. A men-
dace quid verū dicetur! aduētus aūt
chriſti in mūdū ad veritatis manife-
ſtationem fuit. dicit. n. ipſe Joh. 18°.
Ego aūt in h̄ natꝰ ſum: ⁊ ad hoc veni
in mundū·ut teſtimoniū perhibeam
veritati. non igitur in chriſto fuit ali-
qua falſitas. fuiſſet autem ſi ea que di-
cūtᷣ de ipſo: in apparentia tm̄ fuiſſent.
nam falſum eſt quod nō eſt ut viderᷣ.
omnia igitur que de xp̄o dicūtur: ſm̄
rei exiſtentiam fuerunt. Adh̄. Ro.
3°. dicitᷣ ꝙ iuſtificati ſumus in ſangui-
ne chriſti. ⁊ Apoc. 5°. diciᷣ. Redemi-
ſti nos domine ī ſanguine tuo. ſi igitᷣ
chriſtuſ non habuit verum ſanguinē
neqꝫ vere pro nobis ipſuꝫ fudit. neqꝫ
igitᷣ vere iuſtificati neqꝫ vere redēpti
ſumus. ad nihil igitur vtile eſt eſſe in
chriſto. Item. ſi non niſi fantaſia
intelligendus eſt aduentus chriſti in
mundū·nihil nouū in chriſti aduen-
tu accidit. nā ⁊ in veteri teſtamento
deus apparuit Moyſi ⁊ ꝓphetis ſcd̄m
multiplices figuras ut etiam ſcriptu-
ra noui teſtamenti teſtatur. hec autē
totam doctrinā noui teſtamenti eua-
cuat. non igitur corpus fantaſticum ſ3
verum filiꝰ dei aſſūpſit.

De errore Valentini circa incarnationem. XXX

Is autē ⁊ Valentinus ꝓpin-
que de myſterio incarnatio-
nis ſenſit. dixit enī ꝙ chriſtꝰ
non terrenū corpus habuit ſed de ce-
lo portauit ⁊ ꝙ nihil de virgine matre
accepit ſed per eam quaſi aqueductū
tranſiuit. Occaſionem autē ſui erro-
ris ex quibuſdā verbis ſacre ſcriptu-
re accepiſſe videtur. dicitur enī Joh.
3°. Nemo aſcendit ī celum niſi qui de
celo deſcendit: filius hominis qui eſt
ī celo. qui de celo venit: ſuper omnes
eſt. ⁊ Joh. 6° dicit dominus. Deſcendi
de celo non ut faciam volūtatem meā
ſed volūtatē eius q miſit me. ⁊ i. Cor
15°. Primus homo de terra terrenꝰ·ſe-
cūdus homo de celo celeſtis. q̄ omnia
ſic intelligi volunt ut chriſtus de celo
etiam ſcd̄m corpꝰ deſcendiſſe credarᷣ.
Procedit aūt tam hec Valentini po-
ſitio q̄ꝫ manicheorū premiſſa: ex vna
falſa radice. quia credebant ꝙ hec oīa
terrena a diabolo ſint creata. vnde cū
filiꝰ dei in hoc apparuerit ut diſſoluat
opera diaboli ſicut dicitur. i. Joh. 3°. nō
ei cōpetebat ut de creatᷣa diaboli cor-
pus aſſumeret. cum etiam Paulus di-
cat. 2. Cor. 6°. Que ſocietas lucis ad
tenebras: que autem cōuentio chriſti
ad belial! Et quia q̄ ab eadē radice ꝓ-
cedūt: ſimiles fructꝰ ꝓducūt. in idem
falſitatis incōueniens relabitur h̄ po-
ſitio cū predicta. Uniuſcuiꝰqꝫ enī ſpe-
ciei ſunt determinata eſſentialia prin-
cipia. materiam dico ⁊ formā ex qui-
bus conſtituitur ratio ſpeciei in his q̄
ſunt ex materia ⁊ forma compoſita. ſ3
ſicut caro humana ⁊ os ⁊ huiuſmodi
ſunt materia ꝓpria hominis ita ignis
aer aqua ⁊ tra ⁊ hꝰmodi q̄lia ſentimꝰ
ſunt materia carnis ⁊ oſſis ⁊ huiꝰmōi
partium. ſi igitur corpus chriſti non
fuit terrenū·non fuit in ipſo vera ca-
ro ⁊ verum os ſed omnia ſcd̄m appa-
rentiam tm̄. ⁊ ita etiam non fuit verꝰ
homo ſed apparens·cum tamē ut dic-
tum eſt ipſe dicat: ſpiritus carnem et
oſſa non habet ſicut me videtis habe-
re. Adhuc. corpus celeſte ſm̄ ſuam
naturam ē incorruptibile et inaltera-
bile ⁊ extra ſuū vbi non poteſt tranſ-
ferri. nō autem decuit ꝙ dei filius di-
gnitati nature aſſumpte aliq̄d detra-
heret ſed magis ꝙ eam exaltaret. non
igitur corpus celeſte aut corruptibile
ad inferiora portauit ſed magis aſſū-
ptum terrenuꝫ corpus ⁊ paſſibile in-
corruptibile reddidit ⁊ celeſte. Itē.
apoſtolꝰ dicit Ro. p̊. de filio dei ꝙ fac-
tus ē ex ſemīe Dauid ſcd̄m carnem.
ſed corpus Dauid terrenum fuit. ḡ ⁊
corpus chriſti. Amp̄. idem apoſto-
lus dicit Gal. 4°. ꝙ deus miſit filium
ſuū factum ex muliere. ⁊ Math. p̊ di-
citur ꝙ Jacob genuit Joſeph virum
Marie de qua natus ē Jheſus qui vo-
catur chriſtus. nō aūt uel ex ea factus

uel ex ea nat⁹ diceret͛ ſi ſolū p eā ſicut
p ſiſtulā trāſiſſet nihil ex ea aſſumēs.
ex ea igitur corpus aſſumpſit. p̄.nō
poſſet dici mat͛ Jhu Maria qđ euāge-
liſta teſtat͛· niſi ex ea aliqd accepiſſet.
Adh̄.apl̄s dic Heb.2°. Qui ſcificat
s.xp̄s.7 qui ſanctificāt͛.s.fideles xp̄i
ex vno oēs ꝓpt͛ quā cām nō ↄfundit͛
eos vocare frēs dicens: Narrabo no-
men tuū fr̄ibꝫ meis.7.i.Quia g̃ pueri
coīcauerūt carni 7 ſanguini:7 ipſe ſi-
milit͛ pticipauit eiſdē. ſi autē xp̄s cor-
pus celeſte ſolū habuit· manifeſtū eſt
cū nos corpus terrenū habeam⁹ ꝙ nō
ſum⁹ ex vno cū ipſo.7 p ↄñs neq3 fra-
tres ei⁹ poſſum⁹ dici.neq3 etiā ipe pti-
cipauit carni 7 ſanguini. nā notū ē ꝙ
caro7 ſanguis ex elemēt̃ īferioribꝫ cō
ponūt͛7 nō ſūt nāe celeſtis.p3 igit͛ cō-
tra apoſtolicā ſniam p̄dictā pōnē eē.
Ea v̄o qbꝫ ïnitūr͛· manifeſtū ē friuo-
la eſſe. Nō.n.xp̄s deſcēdit de celo ſm
corpus aut animā ſ ſm ꝙ deus.7 hoc
ex ipſis v̄bis dñi accipi pōt. cū n.dice
ret Joh.3°.Nemo aſcendit in celū niſi
q deſcendit de celo.adiūxit: fili⁹ hoīs
q ē in celo. ī quo oſtēdit ſe ita deſcen-
diſſe d̃ celo ꝙ tñ ī celo eē non deſierit.
h̄ aūt ꝓpriū deitatis ē ut ita in t̃ris ſit
ꝙ 7 celum impleat.ſm illud Jere.23°.
Celū7 t̃rā ego impleo.non g̃ filio dei
in q̄tū deus ē: deſcēdē de celo cōpetit
ſm motū localē. nā qđ localit͛ mouet͛
ſic ad vnū locū accedit ꝙ ab alt͛o re-
cedit.dicit͛ igitur filius dei deſcendiſſe
ſm h̄ ꝙ t̃renā ſubſtantiā ſibi copula-
uit: ſicut7 apl̄us eū exinanitum dicit
in q̄tū formā ſerui accepit ita tñ ꝙ di-
uinitatis naturam nō pdidit. Jd v̄o
quod ꝓ radice hui⁹ poſitiōis aſſumūt
ex ſupioribꝫ patet eē falſū.oſtenſū eſt
enī in 2° lib° ꝙ iſta corpalia nō a dia-
bolo ſed a deo ſunt facta.

De errore Apollinaris circa corpus xp̄i. XXXI

Rrationabilius aūt his circa
incarnatiōis myſteriū Apol-
linaris errauit. ī h̄ tñ cū pre-
dictis ↄcordans ꝙ corpus xp̄i nō fuit
de v̄gine aſſūptū: ſ qđ ē magi impiū
aliqd v̄bi dicit in carnē xp̄i fuiſſe cō-
uerſū: occaſionē erroris ſumēs ex eo
quod dicit͛ Joh.p̊.Verbū caro factū
ē.qđ ſic ītelligendū putauit qi ipſum
v̄bū ſit cōuerſū i carnē·ſicut7 intelli-
git͛ illud qđ legitur Joh.2°.Vt guſta-
uit architriclin⁹ aquam vinū factum.
qđ ea ratione dicit͛ qa cōuerſa ē aqua
in vinū. Hui⁹ aūt erroris impoſſibi-
litatem ex his que ſ̃ oſtenſa ſūt facile
ē dep̄hendē. oſtenſū ē.n.ſ̃ ꝙ deus oīo
ïmutabilis ē.oē autē qđ in aliud con-
uertitur manifeſtum eſt mutari.cum
igit͛ verbū dei ſit verus deus ut oſten
ſum eſt: impoſſibile eſt ꝙ verbum dei
fuerit in carnem mutatū. Item.ver-
bum dei cū ſit deus· ſimplex ē.oſten-
ſū eſt.n.ſ̃ in deo cōpoſitionē nō eſſe.
ſi igit͛ aliqd v̄bi dei ē cōuerſum in car-
nem oportet totū verbū cōuerſu3 eē.
qđ aūt in aliud cōuertitur deſinit eſſe
id qđ prius fuit.aqua.n.cōuerſa ī vi-
nū: iam nō ē aqua ſed vinū. igit͛ poſt
ïcarnationē ſm poſitionē predictam
verbū dei penitus nō erit· quod appa-
ret impoſſibile. tum ex hoc ꝙ verbu3
dei ē eternū ſm illud Joh.p̊.Jn p̄nci
pio erat verbū. tū qa poſt incarnatio-
nem xp̄s verbu3 dei dicitur· ſm illud
Apoc.19°. Veſtit⁹ erat veſte aſp̃ſa ſan
guine: 7 vocabat͛ nomen ei⁹ v̄bū dei.
Amp̄. eoꝝ q nō coīcant in materia
7 in gnē vno: īpoſſibile ē fieri cōuer-
ſionē in īuicem. nō.n.ex linea fit albe
do: qa ſūt diuerſoꝝ geneꝝ. neq3 corp⁹
elemētare pōt cōuerti ī aliqđ corp⁹ ce
leſtiū uel ī aliquā īcorporeā ſubſtan-
tiā aut eō°.cum nō ↄueniūt ī materia.
v̄bū aūt dei cū ſit deus nō ↄuenit neq3
ī gnē neq3 in materia cū quocūq3 alio
eo ꝙ deus ī gnē non ē neq3 materiam
habet.īpoſſibile ē igit͛ v̄bū dei fuiſſe in
carnē cōuerſū uel ī qđcūq3 aliud. p̄
de rōne carnis· oſſiū7 ſanguis 7 hui⁹-
mōi ptiū ē ꝙ ſit ex det͛miata materia.
ſi igitur v̄bū dei ſit in carnē ↄuerſum
ſm poſitionē p̄dictā· ſequet͛ ꝙ in xp̄o
nō fuerit vera caro nec aliqd aliud h⁹-
modi.7 ſic etiā non erit verus homo ſ
apparēs tm̄ 7 alia h⁹mōi q ſ̃ ↄ Valen-
tinū poſuim⁹. p3 igit͛ hoc qđ Johes di
cit: v̄bū caro factū ē.nō ſic ītelligen-
dū eē quaſi v̄bū ſit ↄuerſū in carnem
ſ qa carnē aſſūpſit ut cū hoībꝫ ↄuerſa
ret͛ 7 eis viſibilis appareret. vñ7 ſubdit͛
Et habitabit ī nob.7 vidim⁹ gloriam
ei⁹ ꝛc. ſicut 7 ī Baruch de deo dicit͛.ꝙ
ī t̃ris viſus ē.7 cū hoībꝫ cōuerſat⁹ eſt.

De errore Arrii 7 Apollinaꝛ circa animam xp̄i. XXXII

On ſolū aūt circa corp⁹ xp̄i ſ
etiā circa ei⁹ aīam aliq male
ſenſiſſe īueniūt͛.Poſuit enim
Arri⁹ ꝙ ī xp̄o nō fuit aīa ſ ꝙ ſolū car-
nem aſſūpſit cui diuinitas loco aīe fuit.
7 ad h̄ ponendū nccītate quadā videt͛
fuiſſe īduct⁹.Cū.n.vellet aſſerē ꝙ fili⁹
dei ſit creat͛a7 minor p̄re.ad h̄ ꝓbādū
illa ſcriptᷓaꝝ aſſūpſit teſtimōia q̄ īfir-
mitatē hūanā oñdūt ī xp̄o.7 ne aliqs
ei⁹ ꝓbatiōꝫ refelleret dicēdo aſſūpta ab
eo teſtimonia· xp̄o nō ſm diuā nām
ſ hūanā ↄuenire· neq͛ aīam remouit
a xp̄o ut cū q̄dā corpi hūano ↄuenire
nō poſſint· ſicut ꝙ irat⁹ ē· ꝙ timuit· ꝙ
orauerit: nccīu3 fiat h⁹mōi in filiū dei
minorationē inferre.aſſūpſit aūt ī ſue
pōnis aſſertionē p̄miſſū v̄bū Joh. di-
cend: v̄bū caro factū ē.ex q̊ accipe vo-
lebat ꝙ ſolā carnē v̄bū aſſūpſerit· nō
āt aīa3. Jn hac pōne etiā Apollinaꝛ eū
ſecut⁹ ē.manifeſtū ē āt ex p̄miſſis hāc
pōnē īpoſſibilē eē.oñſu3 ē.n.ſ̃ ꝙ deus
forā corporis eē nō pōt. cū igit͛ v̄bū dei
ſit de⁹ ut oñſū ē· īpoſſibile ē ꝙ v̄bū dei
ſit forā corporis ut ſic carni ꝓ aīa eē poſ-
ſit. Vtꝶ aūt ē h̄ rō ↄ Apollinarē q v̄bū
dei verū deū eē ↄfitebat͛.7 l3 h̄ Arrius
negaret· tñ etiā ↄ eū p̄dcā ꝓcedit rō.
qa nō ſolū de⁹ nō pōt eē forā corporis ſ
etiā aliqs ſupceleſtiū ſpūu3. int͛ q̊s ſu-
premū filiū dei Arri⁹ ponebat niſi for
te ſm pōnē Origenis qui poſuit aīas
hūanas ei⁹dē ſpēi 7 nāe cū ſupceleſti-
bus ſpiritibꝫ eē.cui⁹ opīonis falſitatē
ſ̃ oñdim⁹. Jtē.ſubtracto eo qđ eſt d̃
rōne hoīs ver⁹ hō eē nō pōt.māifeſtū
ē aūt aīam p̄ncipalit͛ de rōne hoīs eē
cū ſit ei⁹ forā.ſi igit͛ xp̄s aīam nō hūit
ver⁹ hō ñ fuit· cū tñ eū hoīe3 apl̄s aſſe
rat dicēs.i.ad Thimoth.2°. Vn⁹ ē me-
diator dei 7 hoīu3 hō xp̄s Jhs. Adh̄.
ex aīa nō ſolu3 rō hoīs ſ ex ſingulariū
ptiū ei⁹ depēdet. vñ remota aīa ocul⁹
caro 7 os hoīs mortui equoce dicūt͛:
ſicut ocul⁹ pict⁹ aut lapide⁹.ſi igitur ī
xp̄o nō fuit aīa nccē ē ꝙ nec vera caro
ī eo fuerit nec aliq̄ alia ptiū hoīs cum
tñ h̄ oñs ī ſe eſſe perhibeat dicens Lu
ce.vlt͛. Spiritus carnem 7 oſſa nō ha-
bet ſicut me videtis habere. Amp̄.
quod generatur ex aliquo viuente fi-
li⁹ eius dici nō pōt niſi ī eadē ſpē ꝓce-
dat. nō.n. v̄mis dicit͛ filius aīalis ex q̄

generaṫ. ꝫ ſi xp̄s aīam nō haberet· nō
eſſet eiuſdem ſpeciei cū alijs homini·
bus. que enim ſm formam differūt:
eiuſdem ſpeciei eſſe non poſſunt. non
igitur dici poterit ꝙ xp̄s ſit filius Ma
rie v̓ginis aut ꝙ illa ſit maṫ ei⁹· qđ tn̄
ī euangelica ſcriptura aſſeriṫ. P̄ꝫ. in
euangelio expreſſe dicitur ꝙ chriſtus
aīam habuit· ſicut ē illud Math. 26.
Triſtis ē aīa mea vſqꝫ ad mortem. ⁊
Joh. 12. Nūc aīa mea turbata eſt. Et
ne forte dicant ipſū filiū dei aīam dici
eo ꝙ ſm eoꝝ poſitionē loco aīe ⁊ car·
nis ſit· ſumendū ē qđ dn̄s dic̄ Joh. x.
Poteſtatē habeo ponēdi aīam meam
⁊ iterū ſumēdi eam. ex quo intelligiṫ
aliud ꝗꝫ aīam eē in xp̄o qđ habuit po
teſtatē ponēdi aīam ſuā ⁊ ſumēdi. nō
autē fuit ī ptāte corpis ꝙ vniret̃ filio
dei uel ſeparatet̃ a deo cū h̓ etiā natu·
re poteſtatē excedat. oportet igiṫ ītel·
ligi ī xp̄o aliud fuiſſe aīam ⁊ aliud di·
uinitatē filij dei cui merito talis ptās
tribuiṫ. Itē. triſticia ira ⁊ huiuſmodi
paſſiões ſūt aīe ſenſitiue ut pꝫ p phm
ī 7° phicoꝝ. h̓ aūt ī xp̄o fuiſſe ex euā·
gelijs ꝯpbaṫ. oꝫ igiṫ ī xp̄o fuiſſe aīam
ſenſitiuā de q̄ planū ē ꝙ differt a nā
dīna filij dei. Sꝫ qa pōt dici: hūana ī
euāgelijs metaphorice dici de xp̄o· ſi·
cut de deo ī pleriſqꝫ locis ſacre ſcripṫe
loquūṫ: accipiēdū ē aliqd qđ nccē ſit
ut ꝓpe dictū ītelligaṫ. ſicut. n. alia cor·
poralia que de xp̄o euāgeliſte narrāt
ꝓpe itelligūṫ ⁊ nō metaphorice ita oꝫ
nō metaphorice de ip̄o ītelligi ꝙ mā·
ducauerit ⁊ p dn̄s ꝙ eſurierit. eſurire
aūt nō ē niſi hn̄tis aīam ſenſitiuā cū
eſuries ſit appetit⁹ cibi. oportet igiṫ ꝙ
xp̄s habuerit aīam ſenſitiuam.

De errore Apollinaris dicētis ani·
mā rōnalē non fuiſſe ī xp̄o. ⁊ Ori·
genis dicētis animā xp̄i an̄ mūdū
fuiſſe creatam. XXXIII

Is aūt teſtimonijs euāgelicis
Apollinaris ꝯuictus ꝯfeſſus
eſt ī xp̄o aīam ſenſitiuā fuiſ·
ſe tn̄ ſine mēte ⁊ intellectu ita ꝙ v̓bū
dei fuerit illi aīe loco ītellectus ⁊ mē·
tis. Sed nec h̓ ſufficit ad incōueniētia
p̄dicta vitāda. homo. n. ſpēm ſortitur
humanā ex hoc ꝙ mentē humanā ⁊
rōnē habet. ſi igiṫ xp̄s h̓ nō habuit:
verus hō non fuit· nec eiuſdē ſpēi no·
biſcū. aīa aūt rōne carens ad aliā ſpe·
ciem ptinet ꝗꝫ aīa rōnē habēs. ⁊ enim
ſm phm ī 8° metaph. dr̄ ꝙ in diffini·
tiōibus ⁊ ſpēbus quelibet differentia
eēntialis addita uel ſubtracta variat
ſpēm ſicut ī numeris vnitas. rationa·
le aūt ē differētia ſpecifica. ſi igitur in
xp̄o fuit aīa ſenſitiua ſine rōne nō fu·
it eiuſdē ſpēi cū aīa noſtra que ē rōnē
habens. nec ip̄e igiṫ xp̄s fuit eiuſdem
ſpēi nobiſcū. Adh̓. inṫ ip̄as animas
ſenſitiuas rōne carentes dr̄ſitas ſcđm
ſpēm exiſtit qđ pꝫ ex aīalibus irratio·
nabilibꝫ que ab īuicē ſpē differūt. q̄rū
tn̄ vnūqđqꝫ ſm ꝓpriā aīam ſpēm ha·
bet. ſic igiṫ aīa ſenſitiua rōne carens ē
q̄ſi vnū gen⁹ ſub ſe plres ſpēs ꝯprehē·
dens. nihil aūt eſt in genere quod nō
ſit ī aliqua eius ſpecie. ſi igitur anima
xp̄i fuit in genere anime ſenſitiue ra·
tione carētis· oportet ꝙ cōtineret̃ ſub
aliq̄ ſpēꝝ eius utpote ꝙ fuerit ī ſpecie
leonis uł equi aut alicui⁹ alteri⁹ belue
qđ ē abſurdū. Amp̄. corpus cōpaṫ
ad animā ſicut mā ad formam ⁊ ſicut
inſtrumentū ad p̄ncipale agēs. opor·
tet autē mām ꝓportionatā eſſe forme
⁊ inſtrm̄ p̄ncipali agenti. g̊ ſm diuer
ſitatē aīaꝝ oportet ⁊ corporū dr̄ſitatē
eſſe. qđ ⁊ ſm ſenſū apparet. nā in dr̄ſis
aīalibꝫ īueniunṫ dr̄ſe diſpōnes mem·
broꝝ ſm ꝙ ꝯueniūt dr̄ſis diſpōnibus
aīaꝝ. ſi g̊ in xp̄o non fuit aīa q̄lis ē aīa
noſtra· nec mēbra habuiſſet ſicut ſūt
mēbra hūana. P̄ꝫ. cū ſm Apollinarē
v̓bū dei ſit ver⁹ de⁹· ei admiratio ꝯpe·
tere nō pōt. nā ea admiramur quoꝝ cau
ſam ignoram⁹. ſiliṫ āt nec admiratio aīe
ſenſitiue cōpetēt cū ad aīam ſenſitiuā
nō ptineat ſollicitari đ ꝯgnitiōe cāꝝ.
ī xp̄o aūt admiratio fuit ſicut ex euā·
gelijs ꝓbaṫ. dr̄. n. Math. 8. ꝙ audiēs
Ihs v̓ba Centuriōis mirat⁹ ē. oportet
igiṫ p̄ter dīnitatē v̓bi ⁊ aīam ſenſiti·
uā ī xp̄o aliqd ponē ſm ꝙ admiratio
ei ꝯpetē poſſit. s. mētē hūanā. manife
ſtū ē igiṫ ex predictis ꝙ in xp̄o verū
corp⁹ hūanū ⁊ vera aīa fuit. ſic igiṫ qđ
Joh. dic̄: v̓bū caro factū ē. nō ſic ītelli
giṫ q̄ſi v̓bū ſit ī carnē ꝯuerſū. neqꝫ ſic
ꝙ v̓bū carnē ſolā aſſūpſerit· aut aīam
ſenſitiuā ſine mēte. ꝫ ſm cōſuetū ſcri·
pture modū pōiṫ ps ꝓ toto· ut ſic dic·
tū ſit: v̓bū caro factū eſt· ac ſi diceret̃.
v̓bū hō factū ē. nā ⁊ aīa interdū poniṫ ꝓ
hoīe ī ſcriptūra. dr̄. n. Exo. p̊. Erāt oēs
aīe q̄ egreſſe ſunt de femore Jacob ſe·
ptuagita. ſiliṫ etiā ⁊ caro ꝓ toto hoīe
poniṫ. dr̄. n. Yſa. 40. Videbit oīs caro
pariṫ ꝙ os dn̄i locutū ē. ſic igiṫ ⁊ hic
caro ꝓ toto hoīe poniṫ ad exp̄mendā
hūane nāe infirmitatem quā v̓bū dei
aſſūpſit. Si aūt xp̄s hūanā carnē ⁊ hu
manā aīam hūit ut oſ̄ſū ē: māifeſtū
ē aīam xp̄i nō fuiſſe an̄ corpis ei⁹ cōce
ptionē. oſ̄ſuꝫ ē. n. ꝙ hūane aīe ꝓprijs
corpibꝫ nō p̄exiſtūt. vn̄ patet falſū eē
Origenis dogma dicend aīam xp̄i ab
initio ante corpales creaṫas cum oībꝫ
alijs ſpūalibꝫ creaṫis creatā ⁊ a v̓bo dei
aſſūptā ⁊ demū circa fines ſeculorū ꝓ
ſalute hoīuꝫ carne fuiſſe indutā.

De errore Theodori moſueſteni circa
vnionē v̓bi ad hoīem. XXXIIII

Ex p̄miſſis igiṫ apparet ꝙ xp̄o
nec diuina nā defuit ut Ebion
Cerint⁹ ⁊ Fotin⁹ dixerūt. nec
verū corp⁹ hūanū ſm errorē Mani·
chei atqꝫ Valētini· nec etiā hūana aīa
ſicut poſuerūt Arri⁹ ⁊ Apollinaris. His
igiṫ tribꝫ ſubſ̄tijs ī xp̄o ꝯueniētibus. s.
dīnitate aīa hūana ⁊ vero hūano cor
pore: circa hoꝝ vnionē qd ſentiendū
ſit ſm ſcripṫaꝝ documēta ingrēdū re·
ſtat. Theodor⁹ igiṫ moſueſten⁹ ⁊ Ne·
ſtori⁹ ei⁹ ſectator talē ſniaꝫ de p̄dicta
vniōe ꝓtulerūt. Dixerūt. n. ꝙ aīa hu·
mana ⁊ corp⁹ hūanū nāli vnione cō·
uenerūt ī xp̄o ad ꝯſtitutiōꝫ vni⁹ hoīs
eiuſdē ſpēi ⁊ nāe cū alijs hoībꝫ. ⁊ ꝙ ī h̓
hoīe deus habitauit ſicut in tēplo ſuo
s. ꝑ grām ſicut ⁊ ī alijs hoībꝫ ſcīs. vn̄
dr̄ Joh. 2° ꝙ ipſe iudeis dixit: Solui·
te tēplū h̓ ⁊ in tribꝫ diebꝫ excitabo il·
lud. ⁊ poſtea euāgeliſta q̄ſi exponens
ſubdit: Ille autē dicebat de tēplo cor·
poris ſui. ⁊ ap̄ls Col. p̊ dic̄. ꝙ ī ip̄o cō
placuit oēm plenitudinē habitare. et
ex h̓ ꝯſecuta ē vlteri⁹ q̄dā affectualis
vnio inṫ hoīem illū ⁊ deū dū ⁊ hō ille
bona ſua voluntate deo inheſit ⁊ deus
ſua volūtate illū acceptauit· ſm illud
Joh. 8. Qui miſit me: mecū ē. ⁊ non
reliquit me ſolū: qa que placita ſūt ei
facio ſp. ut ſic intelligaṫ talis eſſe vnio
hoīs illi⁹ ad deū qualis ē vnio de qua
ap̄lus dic̄. i. Cor. 6. Qui adheret deo
vn⁹ ſpūs ē. ⁊ ſicut ex hac vniōe noīa q̄
ꝓpe deo cōueniūt ad hoīes trāſferūt
ut dicāṫ dīj ⁊ filij dei ⁊ dn̄i ⁊ ſcī ⁊ xp̄i
ſicut ex dr̄ſis locis ſcripture patet· ita
⁊ noīa dīna hoī illi ꝯueniūt ut ꝓpter

dei inhabitationē 7 vnionē affectus
dicat͛ 7 deus 7 dei fili⁹ 7 dn̄s 7 ſcūs 7
xp̄s. ſed tn̄ qa ī illo hoīe maioꝛ pleni-
tudo gr̄e fuit q̄ꝫ ī aliis hoīb⁹ ſanctis:
fuit p̄ ceteꝛ tēplū dei. 7 arctius deo ſm
affectū vnitus. 7 ſingulari quodā p̄ui-
legio dīna noīa pticipauit. 7 ꝓpt͛ hāc
excellētiā gr̄e ↄſtitut⁹ ē ī pticipatiōe
dīne dignitatꝫ 7 honoꝛꝫ ut. s. coadoꝛet͛
deo. 7 ſic ſm predicta opoꝛꝫ ꝙ alia ſit
pſona v̂bi dei 7 alia pſona illi⁹ hoīs q
v̂bo dei coadoꝛat͛. 7 ſi dicat͛ vna pſona
vtriuſq;: hoc erit ꝓpter vnionē affec-
tualem predictam. ut ſic dicat͛ homo
ille 7 dei verbū vna pſona. ſicut dicit͛
de viro 7 muliere ꝙ iam non ſūt duo
ſ; vna caro. 7 qa talis vnio nō facit ut
qḋ ꝺ vno dicit͛ de alio dici poſſit. nō. n
qcqd ↄuenit viro verū eſt de muliere
aut eↄ. iō in vnione v̂bi 7 illi⁹ hoīs h̄
obſeruādū putāt ꝙ ea q̄ ſūt ꝓp̄a illi⁹
hoīs ad hūanā nām ptinētia: de ver-
bo dei aut ꝺ deo ↄuenient͛ dici nō pn̄t
ſicut hoī illi cōuenit ꝙ ſit nat⁹ de v̂gīe
ꝙ paſſus moꝛtu⁹ 7 ſepult⁹ 7 h⁹modi q̄
oīa aſſerūt de deo uel de dei verbo dici
nō debere. ſ; qa ſūt q̄dā noīa q̄ 7 ſi deo
p̄ncipaliter ↄueniāt coīcant͛ tn̄ hoīb⁹
p aliquē modū. ſicut xp̄s dn̄s ſanct⁹ 7
etiā fili⁹ dei: de h⁹mōi noīb⁹ ſm eos
nihil ꝓhibꝫ p̄dicta p̄dicari. ↄueniēt͛. n
dr̄ ſm eos ꝙ xp̄s dn̄ſ gl̄ie ul͛ ſcūs ſcōꝝ
uel dei fili⁹ ſit nat⁹ de virgine paſſus
moꝛtu⁹ 7 ſepultus. vn̄ 7 beatā v̂ginē
nō matrē dei uel v̂bi dei ſ; matrē xp̄i
noīandā eē dicūt. Sed ſi qs diligent͛
ↄſideret: p̄dicta poſitio v̂itatē icarna-
tionis excludit. nō. n. ſm p̄dicta v̂bū
dei fuit hoī illi vnitū niſi ſm inhabi-
tationē p grām ex q̄ cōſeqt͛ vnio vo-
lūtatū. inhabitatio aūt v̂bi dei in hoīe
nō ē v̂bū dei icarnati. habitauit enim
v̂bū dei 7 deus ipſe ī oīb⁹ ſcīs a cōſti-
tutione mūdi. ſm illud ap̄li. 2. Coꝛ.
6. Vos eſtis tēplū dei viui dic dn̄s:
qm̄ inhabitabo ī illis. que tn̄ īhabita-
tio īcarnatio dici non pōt. alioqn fre-
quent͛ ab initio mūdi deus incarnat⁹
fuiſſet. Nec etiā ad incarnatiōis rōnē
ſufficit ſi v̂bū dei aut de⁹ plenioꝛi gra
tia habitauit in illo hoīe. qa magis et
min⁹ ſpēm nō diuerſificāt vniōis. cū
igit͛ xp̄iana religio ī fide incarnatiōis
fūdet͛. euident͛ apparet ꝙ p̄dicta poſi-
tio fūdamētū xp̄iane religiōis tollit.
P̄. ex ipſo modo loquēdi ſcripturaꝝ
falſitas p̄dicte poſitiōis apparet. inha-
bitationē enī v̂bi dei in ſcīs hoīb⁹ cō-
ſueuit ſacra ſcriptura his modis ſigni-
ficare: locut⁹ ē dn̄s ad Moyſen uel di
cit dn̄s ad Moyſen. factū ē verbū dn̄i
ad Hieremiā aut ad aliquē alioꝛū ꝓ-
phetarū. factū ē v̂bū dn̄i ī manu Ag-
gei ꝓphete. nūq̄ꝫ aūt legit͛ ꝙ v̂bū dn̄i
factū ſit uel Moyſes ul͛ Hieremias ul͛
aliqſ alioꝝ. h̄ āt modo ſinglarit͛ vnio-
nem dei v̂bi ad carnē xp̄i deſigt euan-
geliſta dicens: Verbū caro factū eſt
ut ſ̄ expoſitū ē. manifeſtū ē igit͛ ꝙ nō
ſolū p modū inhabitatiōis v̂bū dei in
hoīe xp̄o fuit ſm traditiones ſcripre.
Itē. oē qḋ factū ē aliqd ē illud qḋ
factū eſt. ſicut qḋ factū ē hō: eſt hō. 7
quod factū ē albū: eſt albū. ſ; v̂bū dei
factū ē homo ut ex p̄miſſis habetur.
igit͛ v̂bū dei ē hō. ipoſſibile eſt aūt ut
duoꝛū differentiū pſona aut ypoſtaſi
uel ſuppoſito vnū de altero p̄dicet͛. cū
enī dr̄. hō ē aīal. id ipſū qḋ aīal eſt. hō
ē. 7 cū dr̄. hō ē alb⁹. ipſe hō albus eſſe
ſigtur lꝫ albedo ſit extra rōnē hūani-
tatꝫ. 7 iō nl͛lo mō dici pōt ꝙ ſoꝛtes ſit
plato uel aliqḋ aliud ſingulariū ei⁹dē
uel alterius ſpēi. ſi igitur v̂bum caro
factū eſt. i. hō ut euāgeliſta teſtat͛. im
poſſibile ē ꝙ v̂bi dei 7 illius hoīs ſint
due pſone uel duo ypoſtaſes uel duo
ſuppoſita. Adh̄. ꝓnoīa demōſtrati-
ua ad pſonā referūt͛ uel ypoſtaſim ul͛
ſuppoſitū. nemo. n. diceret: ego curro
alio currēte niſi foꝛte figuratiue ut po
te ꝙ ali⁹ loco eius curret. ſ; ille hō qui
dict⁹ eſt Ihs dic de ſe: Anq̄ꝫ Abrahā
fieret. ego ſū. Ioh. 8. 7 Ioh. x. Ego 7 pr̄
vnū ſum⁹. 7 plura alia q̄ manifeſte ad
diuinitatē v̂bi ptinēt. g̊ māifeſtū ē ꝙ
pſona illi⁹ hoīs loquētis 7 ypoſtaſis ē
ip̄a pſona filii dei. Amp̄. ex ſupioꝛib⁹
pꝫ ꝙ neq; coꝛpus xp̄i de celo deſcendit
ſm erroꝛē Valētini. neq; aīa ſm erro-
rem Origenis. vn̄ reſtat ꝙ ad verbuꝫ
dei ptineat ꝙ dicit͛ deſcēdiſſe nō mo-
tu locali ſ; rōne vniōis ad inferioꝛem
nām ut ſ̄ dictū ē. ſ; ille homo ex pſona
ſua loquens dicit ſe deſcendiſſe ꝺ celo
Ioh. 6. Ego ſū panis viu⁹ q ꝺ celo de-
ſcēdi. nccē ē igit͛ pſonā 7 ypoſtaſim il-
li⁹ hoīs eē pſonā v̂bi dei. Itē. mani-
feſtū ē ꝙ aſcendē in celū xp̄o hoī ↄue
nit q vidētib⁹ ap̄lis eleuat⁹ ē. ut dicit͛
Act. p̄. deſcendē aūt ꝺ celo v̂bo dei cō
uenit. ſ; ap̄lus dic Eph. 4. Qui deſcen
dit ip̄e ē 7 qui aſcēdit. ip̄a igit͛ ē pſona
7 ypoſtaſis illius hominis que eſt pſo
na 7 ypoſtaſis verbi dei. Adhuc. ei
qḋ oꝛiginē hꝫ ex mūdo 7 qḋ non fuit
anq̄ꝫ eēt ī mūdo. nō ↄuenit venire in
mūdū. ſ; hō xp̄s ſm carnē oꝛiginē ha-
bet ex mūdo. qa verū coꝛp⁹ humanū
7 trenū hūit ut dn̄ſum ē. ſm aīam v̂o
nō fuit anq̄ꝫ eēt ī mūdo. hūit. n. verā
aīam hūanā de cui⁹ nā ē ut nō ſit anq̄ꝫ
coꝛpi vniat͛. relinqt͛ igit͛ ꝙ hoī illi ex
ſua hūanitate nō ↄueīat venire ī mū-
dū. ipſe autē ſe dicit veniſſe in mūdū.
Exiui inq̄t a pr̄e 7 veni ī mūdū Ioh.
16. māifeſtū ē igit͛ ꝙ id qḋ v̂bo dei cō
uenit de hoīe illo dicit͛ vere. nā ꝙ v̂bo
dei ↄueniat venire ī mūdū: māifeſte
oſ̄dit Iohes euāgeliſta dicēs. In mū-
do erat 7 mūd⁹ p ipſū fac. eſt. 7 mū. eū
nō cog. ī ꝓp̄a venit ⁊c. oꝫ igit͛ pſonā 7
ypoſtaſim illi⁹ hoīs loquētis eē perſo
nā 7 ypoſtaſim v̂bi dei. Itē. ap̄ls dic
Heb. x. Ingrediēs mūdū dic. hoſtiā 7
oblationē noluiſti: coꝛp⁹ aūt aptaſti
mihi. īgrediēs aūt mūdū v̂bū dei ē ut
oſ̄ſū ē. ipſi g̊ dei v̂bo coꝛp⁹ aptat͛ ut. s
ſit ꝓp̄uꝫ coꝛp⁹ ei⁹. qḋ dici nō poſſet ni-
ſi eēt eadē ypoſtaſis v̂bi dei 7 illi⁹ hoīſ
oꝫ igit͛ eſſe eandē ypoſtaſim dei v̂bi 7
illi⁹ hoīs. Amp̄. oīs mutatio uel paſ-
ſio cōueniēs coꝛpi alicui⁹ pōt attribui
ei cui⁹ ē coꝛp⁹. ſi. n. coꝛp⁹ Petri vulne-
ret͛ flagellet͛ aut moꝛiat͛ pōt dici ꝙ Pe-
trus vulnerat͛, flagellat͛ aut moꝛitur. ſ;
coꝛp⁹ illi⁹ hoīs fuit coꝛpus v̂bi dei ut
oſ̄ſū ē. g̊ oīs paſſio q̄ ī coꝛpe illi⁹ hoīs
fcā fuit pōt v̂bo dei attribui. recte igit͛
pōt dici ꝙ v̂bū dei 7 de⁹ ē paſſus cru-
cifix⁹ moꝛtu⁹ 7 ſepultus. qḋ ipi nega-
bant. Itē. ap̄ls dic ad Heb. 2. Dece-
bat eū ꝓpt͛ quē oīa: 7 p quē oīa: qui
multos filios in gloꝛiam adduxerat:
auctoꝛē ſalutis eoꝝ p paſſionē conſū-
mari. ex quo habet͛ ꝙ ille ꝓpt͛ quē ſūt
oīa: 7 per quē ſūt oīa: 7 qui hoīes in
gl̄iam adducit: 7 q ē auctoꝛ ſalutꝫ hu-
mane. paſſus ē 7 moꝛtu⁹. ſ; h̄ quatuoꝛ
ſingularit͛ ſūt dei 7 nl͛li alii attribuūt͛.
dr̄. n. ꝓv̂. 16. Vniuerſa ꝓpt͛ ſemetipſū
opat⁹ eſt dn̄s. 7 Ioh. p̄ de v̂bo dei dr̄:
Oīa p ipſū facta ſūt. 7 in p̄s. Grām 7
gl̄iam dabit dn̄s. 7 alibi. Salus autē
iuſtoꝝ a dn̄o. manifeſtū eſt igit͛ recte
dici deū dei v̂bū eſſe paſſū 7 moꝛtuū.
P̄. lꝫ aliqs homo participatiōe di-
uini dominii dn̄s dici poſſit. null⁹ hō

tñ neqꝫ creatūra aliq̄ pōt dici dñs glorie
qꝛ gl'iam future btītudīs ſolꝰ deuſ ex
nā poſſidet.aliȷ̄ dō p donū grē. vñ ⁊ ī
ꝑs dr̄. Dñs ꝟtutū ipſe eſt rex glorie.
ſed apoſtoluſ dicit dominū glorie eſſe
crucifixum.i.Cor.2°. vere igitur dici
poteſt ꝙ deꝰ ſit crucifixus. Adhuc.
verbū dei dicit' dei filius p naturā ut
ex ſ̄ dictis pꝫ.hō aūt ꝓpt' inhabitatio-
nē dei dr̄ dei filius p grām adoptiōis.
ſic igit' in dño Jhu xpo ſcḋm pōnē ꝑdic
tam ē accipe vtrūqꝫ filiationis modū.
nā ꝟbū inhabitans ē dei filiꝰ p naturā
hō inhabitatꝰ ē dei filius p grām ad-
optiōis. vñ hō ille nō pōt dici ꝓprius
ul' vnigēitꝰ dei filiꝰ ſ ſolū dei ꝟbū. qḋ
ſcḋm ꝓprietatē natiuitatꝫ ſingulari' a p̄re
genitū ē.attribuit autē ſcriptura ꝓp̄o
⁊ vnigenito dei filio paſſionē ⁊ mortē
dic.n.ap̄lus Ro.8°. Proprio filio ſuo
nō pepcit ſ ꝓ nob̄ oīb9 tradidit illū.
⁊ Joh.3°. Sic deus dilexit mūdū ut fi-
liū ſuū vnigenitū daret: ut oīs q cre-
dit ī illū nō pereat ſ habeat vitā eter-
nam. ⁊ ꝙ loquat' de traditiōe ad mor-
tem patet p id ꝙ eadem ꝟba ſup̄ pre-
miſerat ḋ filio hoīs crucifixo dicens:
Sic Moyſes exaltauit ſerpentē ī deſer
to. ita oportet exaltari filium hoīs ut
oīs q credit ī illū ⁊c. ⁊ ap̄ls mortē xp̄i
indiciū diuīne dilectiōis ad mūdū eſſe
oſtendit dicēs Ro.5°. Cōmendat ſuā
caritatē deꝰ ī nob̄ qm̄ cū adhuc iimi-
ci eſſemꝰ xp̄s ꝓ nob̄ mortuus ē. recte
igit' dici pōt ꝙ ꝟbū dei deus ſit paſſus
⁊ mortuus. Item. ex h̄ dr̄ aliqs fi-
lius alicuiꝰ matrꝫ qꝛ corpus eius ex ea
ſumit' lꝫ aīa nō ſumat' ex matre ſed ab
exteriori ſit. corpꝰ aūt illiꝰ hoīs ex ꝟgīe
matre ſūptū ē. oſtenſū ē aūt corpus il
lius hoīs eē corpꝰ filiȷ̄ dei nālis.i. ꝟbi
dei. cōuenient' igit' dr̄ ꝙ beata ꝟgo ſit

mater ꝟbi dei ⁊ etiā dei lꝫ diuinitas ꝟbi
a matre nō ſumat'. nō.n. oportꝫ ꝙ filiꝰ
totū qḋ ē de ſua ſubſtantia a matre ſu
mat ſ ſolū corpus. Amp̄. ap̄lus dic
ad Gal.4°. Miſit deus filiū ſuū factum
ex muliere. ex qb9 ꝟbis oſtendit' qua-
liter miſſio filiȷ̄ dei ſit intelligenda. eo
n. dicitur miſſus quo factus eſt ex mu
liere. qḋ qdem verū eē non poſſet ni-
ſi filius dei ante fuiſſet q̄ꝫ factus eēt ex
muliere. qḋ.n.ī aliqd mittit' ꝑus eſſe
ītelligit' q̄ꝫ ſit in eo q̄ mittit'. ſ hō ille q
ē filiꝰ adoptiuꝰ ſcḋm Neſtoriū non fuit
anteq̄ꝫ natus eēt ex muliere. ꝙ ḡ dicit
miſit deus filiū ſuū. nō pōt ītelligi de
filio adoptiuo ſ oportet ꝙ ītelligat' de
filio naturali.i. ḋ deo dei ꝟbo. ſed ex h̄
ꝙ aliqs factus ē ex muliere dicit' filiꝰ
mulierꝫ. deus ḡ dei ꝟbū ē filiꝰ mulierꝫ.
Sꝫ forte diceret aliqs nō debere ꝟbū
ap̄li ſic intelligi ꝙ dei filiꝰ ad h̄ ſit miſ-
ſus ut ſit factus ex muliere: ſed ita ꝙ
dei filius q ē factus ex muliere ⁊ ſub
lege ad h̄ ſit miſſus ut eos q ſub lege
erāt redimeret. ⁊ ſcḋm h̄ ꝙ dicit filium
ſuū. nō oportebit ītelligi de filio natu
rali ſed ḋ hoīe illo q ē filiꝰ adoptiōis.
ſed hic ſenſus excluditur ex ipſis ap̄li
ꝟbis. nō.n. a lege pōt abſoluē niſi ille
q ſupra legē exiſtit q ē auctor legꝫ. lex
aūt a deo poſita ē. ſolius igit' dei ē a ſer
uitute legis eripe. h̄ aūt attribuit ap̄ls
filio dei de quo loquit'. filius ḡ dei de
quo loqtur ē filius nālis. verū ḡ ē di-
cere ꝙ naturalis dei filiꝰ.i. deꝰ dei ver-
bum eſt factus ex muliere. P̄.idem
patet p hoc ꝙ redemptio humani ge-
neris ipſi deo attribuit' in ꝑs. Rede-
miſti me domine deus ꝟitatis. Adh̄.
adoptio filiorū dei fit p ſpiritum ſcm̄
ſcḋm illud Ro. 8°. Accepiſtis ſpiritum
adoptiōis filiorꝫ. ſp̄us aūt ſcūs nō eſt

donū hoīs ſ dei. adoptio ḡ filiorꝫ non
cauſat' ab hoīe ſ a deo. cauſat' autē a fi-
lio dei miſſo a deo ⁊ facto ex muliere.
qḋ pꝫ p id qḋ ap̄ls ſubdit: ⁊ adoptio-
nem filiorꝫ recipemꝰ. oꝫ igit' ꝟbū ap̄li
ītelligi de filio dei nāli. deus igitur dei
ꝟbū factꝰ ē ex muliere.i. ex ꝟgine ma
tre. Itē Jo̅hes dic: Verbū caro factū
ē. nō aūt habet carnē niſi ex muliere.
ꝟbum igitur factum eſt ex muliere.i.
ex ꝟgine m̄re. ꝟgo.n. ē mater dei ꝟbi.
Amp̄. ap̄ls dic Ro.9°. ꝙ xp̄s ē ex pa
trib9 ſcḋm carnē q ē ſup oīa deus bene-
dictꝰ in ſecula. nō aūt ē ex patrib9 niſi
mediāte ꝟgine. deꝰ igit' q ē ſup oīa eſt
ex ꝟgine ſcḋm carnē. ꝟgo igit' ē mat' dei
ſcḋm carnē. Adh̄. ap̄ls dic Phil.2°. de
xp̄o Jhu: q cū in forma dei eēt exina-
niuit ſemetipſū formā ſerui accipiēs
ī ſilitudinē hoīuꝫ factus. ubi manife-
ſtū ē ſi ſcḋm Neſtoriū xp̄m diuidamꝰ
ī duos.ſ.ī hoīem illū q ē filiꝰ adopti-
uus. ⁊ ī filiū dei nālē qui ē ꝟbū dei. ꝙ
nō pōt ītelligi de hoīe illo. ille.n. hō ſi
purꝰ hō ſit nō priꝰ fuit ī forma dei ut
poſtmodū in ſilitudinē hoīuꝫ fieret ſ
magꝫ eꝯ°. hō exiſtēs diuinitatis ꝑticeps
factus ē. ī q̄ nō fuit exinanitꝰ ſ exalta-
tus. oꝫ igit' ꝙ ītelligat' ḋ ꝟbo dei ꝙ ꝑus
fuerit ab eterno ī forma dei.i. in nā dei.
⁊ poſtmodū exinaniuit ſemetipſum ī
ſilitudinē hoīuꝫ factꝰ. nō pōt aūt intel
ligi iſta exinanitio p ſolā inhabitatōꝫ
ꝟbi dei in hoīe Jhu xp̄o. nā ꝟbū dei ī
oīb9 ſcīs a ꝑncipio mūdi habitauit p
grām. nec tñ dr̄ exinanitū. qꝛ deus ſic
ſuā bonitatē creaturis coīcat ꝙ nihil
ei ſubtrahit' ſ magꝫ q̄dā modo exaltat'
ſcḋm ꝙ eiꝰ ſublimitas ex bonitate crea-
turarꝫ apparet. ⁊ tāto ap̄liꝰ quāto crea
ture fuerit meliores. vnde ſi ꝟbū dei
pleniꝰ habitauit ī hoīe xp̄o q̄ꝫ in aliȷ̄s

ſcīs. minꝰ etiā h̄ q̄ꝫ ī aliȷ̄s ꝯueniet exi-
nanitio ꝟbi. manifeſtū ē igit' ꝙ vnio
ꝟbi ad hūanā nām nō ē intelligenda
ſcḋm ſolā inhabitationē ꝟbi dei ī hoīe
illo ut Neſtoriꝰ dicebat. ſ ſcḋm ꝙ ꝟbū
dei vere factū ē hō. ſic.n. ſolū hēbit lo
cū exinanitio ut.ſ. dicat' ꝟbū dei exina
nitū.i. paruū factū nō amiſſiōe ꝓprie
magnitudīs ſ aſſūptione hūane par-
uitatꝫ. ſicut ſi aīa ꝑexiſtēt corpi ⁊ dice-
ret' fieri ſubā corpea q ē hō nō muta-
tiōe ꝓp̄e nāe ſ aſſūptiōe nāe corporee
P̄. manifeſtū ē ꝙ ſp̄us ſcūs in hoīe
xp̄o habitauit. dr̄.n. Luce.4°. ꝙ Jhus
plenꝰ ſp̄ū ſcō: regreſſus ē a iordane. ſi
igit' īcarnatio ꝟbi ſcḋm h̄ ſolū ītelligē-
da eſt ꝙ ꝟbū dei ī hoīe illo pleniſſime
habitauit. nccē erit dicē ꝙ etiā ſpiritꝰ
ſcūs erit īcarnatus. qḋ ē oīo alienū a
doctrina fidei. Adh̄. manifeſtū eſt
ꝟbū dei ī ſcīs angelis habitare q ꝑtici
patiōe ꝟbi ītelligētia replent'. dic enī
ap̄ls Heb.2°. Nuſq̄ꝫ angelos apphen-
dit ſ ſemē Abrahe apphēdit. manife-
ſtū igit' ē ꝙ aſſūptio hūane nāe a ꝟbo
nō ē ſcḋm ſolā inhabitatiōeꝫ accipiēda.
Adh̄. ſi ſcḋm pōnē Neſtoriȷ̄ xp̄s ſepa-
ret' in duos ſcḋm yppoſtaſim differentes
i.ī ꝟbū dei ⁊ hoīem illū. īpoſſibile ē ꝙ
ꝟbū dei xp̄s dicat'. qḋ pꝫ tū ex mō lo-
quēdi ſcripture q nūq̄ꝫ an̄ īcarnatōꝫ dñi
deū aut dei verbū noīat xp̄m. tū etiā
ex ipſa noīs rōne. dr̄.n. xp̄s q̄i vnctꝰ.
xp̄s vnctꝰ āt ītelligit' oleo exultatiōiſ
i. ſp̄ū ſcō ut Petrꝰ exponit Act.3°. Nō
aūt pōt dici ꝙ verbū dei ſit vnctū ſp̄ū
ſcō. qꝛ ſic ſp̄us ſcūſ eſſet maior filio ut
ſcīficās ſcīficato. oportebit igit' ꝙ hoc
nomen xp̄s ſolū ꝓ hoīe illo poſſit in-
telligi. Qꝫ ḡ dicit apoſtolꝰ ad Phil.2°.
Hoc ſentite in vobis quod ⁊ ī chriſto
Jheſu: ad hominē illū referendū eſt.

ſubdit aũt: Qui cũ in forma dei eſſet
nõ rapinã arbitrat⁹ eſt eē ſe eq̄lẽ deo.
verũ igit̃ ẽ dicẽ ꝙ hõ ille ẽ in forma.i.
ĩ nã dei ⁊ eq̄lis deo.l; aũt hoĩes dicãt̃
dij uel filij dei ꝓpt̃ inhabitantẽ deuȝ:
nunq̃ tñ dr̃ ꝙ ſint eq̄les deo. p; igit̃ ꝙ
hõ xp̄s nõ ꝑ ſolã inhabitationẽ dicit̃
deus. Itẽ.l; nomẽ dei ad ſcõs hoĩes
trãſferat̃ ꝓpter inhabitationẽ gratie:
nũq̃ tñ opa q̄ ſũt ſoli⁹ dei ſicut create
celũ ⁊ t̃rã uł aliq̄d h⁹mõi.de aliq̄ ſcõꝝ
ꝓpt̃ ĩhabitationẽ gr̃e dr̃. xp̄o aũt hoĩ
attribuitur oĩuȝ creatio. dr̃.n.Heb.3°.
Conſiderate apl̃m ⁊ pontificẽ ꝯfeſſio-
nis nr̃e Ih̄m xp̄m q̄ fidelis eſt ei q̄ fe-
cit illũ. ſicut ⁊ Moyſes ĩ oĩ domo illi⁹.
qd̕ oȝ de hoĩe illo ⁊ nõ de dei ṽbo intel
ligi. tum q̄a dñſũ eſt ꝙ ſm põnẽ Ne-
ſtorij ṽbũ dei xp̄s dici nõ põt. tũ quia
ṽbũ dei nõ ẽ factũ ſ3 genitũ. Addit ãt
apl̃s: ãplioꝛi gl̃ia iſte ꝑ̄ Moyſe dign⁹
hit⁹ ẽ quãto ãplioꝛẽ honoꝛẽ h3 dom⁹
q̄ fabꝛicauit illam. hõ igit̃ xp̄s fabꝛica
uit domũ dei. qd̕ ꝯſequenť apl̃us pꝛo-
bat ſubdens. Oĩs nãq; dom⁹ fabꝛicat̃
ab aliq̄. q̄ aũt oĩa creauit de⁹ ẽ. ſic igit̃
apl̃s ꝓbat ꝙ hõ xp̄s fabꝛicauit domuȝ
dei ꝑ h᷒ ꝙ de⁹ creauit oĩa. q̄ ꝓbatio nul
la eēt niſi xp̄s eēt de⁹ creãs oĩa. ſic igit̃
hoĩ illi attribuit̃ creatio vniuerſoꝛum
qd̕ ẽ ꝓpꝛiũ op⁹ dei. eſt igit̃ hõ xp̄s ip̄e
de⁹ ſm ypoſtaſim ⁊ nõ rõne inhabita
tiõis tñ. Amp̄. mãifeſtũ ẽ ꝙ hõ xp̄s
loquẽs de ſe: multa dĩna dicit ⁊ ſuꝑ-
nãlia. ut ẽ illud Ioh.6°. Ego reſuſcita
bo illũ ĩ nouiſſimo die. ⁊ Ioh.x°. Ego
vitã eternã do eis. qd̕ q̄dẽ eſſet ſũme
ſuꝑbie ſi ille hõ loquẽs non eēt ſcd̕m
ypoſtaſim ip̄e de⁹ ſ3 ſolũ haberet deũ
inhabitantẽ. h᷒ aũt hoĩ xp̄o nõ cõpetit
qui de ſe dic Math.xi°. Diſcite a me q̄a
mitis ſũ ⁊ humiliſ coꝛde. eſt igit̃ eadẽ

ꝑſona hoĩs illi⁹ ⁊ dei. Itẽ. ſicut legit̃ ĩ
ſcriptur̃ ꝙ hõ ille ẽ exaltat⁹. dr̃.n. Act̃
2°. Dextra igit̃ dei exaltat⁹ ⁊c. ita legit̃
ꝙ deus ſit exinanit⁹. Phil.2°. Exina-
niuit ſemetipſũ ⁊c. ſicut igit̃ ſublimia
pñt dici de hoĩe illo rõne vniõis ꝙ ſit
de⁹ ꝙ reſuſcitet moꝛtuos ⁊ alia h⁹. ita
d̕ deo pñt dici humilia. ut ꝙ ſit nat⁹ d̕
ṽgĩe. paſſus. moꝛtu⁹. ⁊ ſepult⁹. Ad h᷒.
relatiua tam ṽba q̄ ꝓnoĩa idẽ ſuppoſi
tũ referũt. dic.n. apl̃s Col.p°. loquens
d̕ filio dei. In ip̄o cõdita ſũt vniuerſa
ĩ celis ⁊ ĩ t̃ra viſibilia ⁊ ĩuiſibilia. ⁊ po-
ſtea ſubdit: Et ipſe ẽ caput coꝛpis ec-
cleſie q̄ ẽ ꝑncipiũ ꝑ̄genit⁹ ex moꝛtuis.
manifeſtũ ẽ aũt ꝙ h᷒ qd̕ dr̃: in ip̄o cõ-
dita ſunt vniuerſa. ad ṽbũ dei ꝑtinet.
ꝙ ãt dr̃: ꝑ̄genit⁹ ex moꝛtuis. hoĩ xp̄o
cõpetit. ſic igit̃ dei ṽbũ ⁊ hõ xp̄s ſunt
vnũ ſuppoſitũ. ⁊ per ꝯñs vna ꝑſona. ⁊
oȝ ꝙ q̄cq̄d dicit̃ de hoĩe illo. dicatur d̕
ṽbo dei ⁊ eꝯ. Itẽ apl̃s dic. i. ad Cor.
8°. Vn⁹ ẽ dñs Ih̄s xp̄s ꝑ quẽ oĩa. ma-
nifeſtũ ẽ aũt ꝙ Ih̄s xp̄us nomẽ illius
hoĩs ꝑ quẽ oĩa. ꝯuẽit ṽbo dei. ſic igit̃
ṽbũ dei ⁊ hõ ille ſũt vn⁹ dñs nec duo
dñi nec duo filij ut Neſtoꝛi⁹ dicebat.
⁊ ex h᷒ vlteri⁹ ſeq̄t̃ ꝙ ṽbi dei ⁊ hoĩs ſit
vna ꝑſona. Si q̄s aũt diligẽt̃ ꝯſidẽt:
h᷒ Neſtoꝛij opĩo q̄ntũ ad incarnatiõis
myſteriũ paꝝ differt ab opĩone Foti-
ni. q̄a vterq; hoĩem illũ deũ aſſerebat
ſolũ ꝓpt̃ ĩhabitatiõeȝ gr̃e. q̄uis Foti-
nus dixerit ꝙ ille hõ nomẽ dĩnitat̃ ⁊
gl̃iam ꝑ paſſionẽ ⁊ bona opa meruit.
Neſtoꝛi⁹ aũt confeſſus ẽ ꝙ a ꝑ̇ncipio
ſue cõceptiõis h⁹mõi nomẽ ⁊ gloꝛiã
habuit ꝓpt̃ pleniſſimã habitationem
dei ĩ ipſo. Circa generationẽ aũt eter-
nã ṽbi multũ differebant. nã Neſto-
rius eam ꝯfitebat̃. Fotinus ṽo nega-
bat omnino.

Contra errorẽ Euticetis. XXXV

Uia ḡ ſicut multipliciť dñſuȝ
ẽ. ita oȝ myſteriũ ĩcarnatiõis
intelligi ꝙ ṽbi dei ⁊ hoĩs ſit
vna eadẽq; ꝑſona: relinq̄t̃ q̄dã circa
h⁹ ṽitad ꝯſiderationẽ difficultas. na-
turã n. dĩnã neceſſe ẽ ut ſua ꝑſonali-
tas cõſequat̃. ſimiliter aũt videt̃ ⁊ de
humana natura. nã oẽ qd̕ ſubſiſtit in
ĩtellectuali uł rationali nat̃a habet ra-
tionẽ ꝑſone. vnde nõ videt̃ eſſe poſſi
bile ꝙ ſit vna ꝑſona ⁊ ſint due nature
dĩna ⁊ hũana. Ad h⁹ aũt difficultad
ſolutionẽ diuerſi diuerſas poſitiones
attulerũt. Eutices.n. ut vnitatẽ ꝑſo-
ne ꝯ Neſtoꝛium ſeruaret ĩ xp̄o: dicit
in xp̄o eſſe etiã vnã naturã ita ꝙ q̄uis
ante vnionẽ eēnt due nature diſtĩcte
dĩna ⁊ hũana. ĩ vnione tñ coierũt in
vnã naturam. ⁊ ſic dicebat xp̄i ꝑſonã
ex duabus naturis eſſe nõ aũt ex dua-
bus naturis ſubſiſtere ꝓpter quod in
Calcidonẽſi ſynodo eſt condẽnatus.
Hui⁹ aũt poſitiõis falſitas ex multis
apparet. dñſũ.n. eſt ſ. ꝙ in xp̄o Ih̄u ⁊
coꝛp⁹ fuit ⁊ aĩa rationalis ⁊ dĩnitas. ⁊
manifeſtũ eſt ꝙ coꝛpus xp̄i etiã poſt
vnionẽ nõ fuit ipſa ṽbi dĩnitas. Nã
coꝛpus xp̄i etiã poſt vnionem palpa-
bile fuit ⁊ coꝛpeis oculis viſibile ⁊ li-
niamẽtis mẽbꝛoꝝ diſtinctũ. que oĩa
aliena ſũt a dĩnitate ṽbi ut ex ſupio-
rib⁹ p;. ſiłr etiã aĩa xp̄i poſt vnionẽ
aliud fuit a diuinitate verbi. quia aĩa
xp̄i etiã p⁹ vnionẽ paſſionib⁹ triſticie
⁊ doloꝛ ⁊ ire affecta fuit q̄ etiã dĩnita-
ti ṽbi nullo mõ cõuenire poſſũt ut ex
ꝑ̄miſſis p;. aĩa autẽ hũana ⁊ coꝛp⁹ cõ-
ſtituũt hũanã nãm. ſic igit̃ etiã poſt
vnionẽ hũana nat̃a ĩ xp̄o fuit aliud a
dĩnitate ṽbi q̄ ẽ nat̃a diuina. ſũt igit̃
ĩ xp̄o etiã poſt vnionem due nature.
Item nat̃a eſt ſm quã res aliq̄ dicit̃
res nat̃alis. dicit̃ autẽ res nãlis ex h᷒ ꝙ
habet foꝛmam. ſicut ⁊ res artificialis.
Non.n. dicit̃ dom⁹ anteq̃ hẽat foꝛmã
artis. ⁊ ſimiliť nõ dicit̃ equ⁹ anteq; ha
beat foꝛmã nat̃e ſue. foꝛma igit̃ rei na
turalis eſt ei⁹ nat̃a. opoꝛtet ḡ dicere ꝙ
in xp̄o ſint due foꝛme etiã poſt vnio-
nem. dic.n. apl̃s Phil.2°. de xp̄o Ih̄u
ꝙ cũ ĩ foꝛma dei eſſet foꝛmã ſui acce-
pit. Nõ aũt põt dici ꝙ ſit eadẽ foꝛma
dei ⁊ foꝛa ſui. nihil.n. accipit qd̕ iã h3
⁊ ſic ſi eadẽ eſt foꝛa dei ⁊ foꝛma ſerui
cũ iam foꝛmã dei habuiſſet nõ accepiſ
ſet foꝛmã ſerui. neq; iteruȝ põt dici ꝙ
foꝛma dei ĩ xp̄o ꝑ vnionẽ ſit coꝛꝛupta
q̄a ſic xp̄s p⁹ vnionẽ nõ eēt deus. neq;
iterũ põt dici ꝙ foꝛma ſerui ſit coꝛꝛu-
pta ĩ vniõe q̄a ſic nõ accepiſſet foꝛmã
ſerui. Sed nec dici põt ꝙ foꝛma ſerui
ſit ꝑmixta foꝛme dei: q̄a q̄ ꝑmiſcẽtur
nõ manẽt ĩtegra ſ3 ꝑtim vtrũq; coꝛꝛũ-
pit̃. vñ nõ diceret ꝙ accepiſſet foꝛmã
ſui ſ3 aliq̄d ei⁹. ⁊ ſic oȝ dici ſm ṽba apl̃i
ꝙ in xp̄o etiã p⁹ vnionẽ fuerunt due
foꝛme. ḡ due nat̃e. Amp̄. nomẽ nat̃e
ꝑ̇ ĩpoſitũ ẽ ad ſign̄dũ ipſam generati-
onẽ naſcentiũ. ⁊ ex inde trãſlatũ ẽ ad
ſign̄dũ ꝑ̇ncipiũ gnãtiõis h⁹mõi. ⁊ in-
de ad ſign̄dũ ꝑ̇ncipiũ mot⁹ ĩtrinſecũ
mobili. ⁊ q̄a h⁹mõi ꝑ̇ncipiũ ẽ mã uel
foꝛma: vlteri⁹ nã dicit̃ foꝛa uł mã rei
nãlis habẽtis in ſe ꝑ̇ncipiũ mot⁹. ⁊ q̄a
foꝛma ⁊ mã ꝯſtituũt eſſentiã rei nãlis
extenſũ ẽ nomẽ nãe ad ſign̄dũ eẽntiã
cui⁹cũq; rei ĩ nã exiſtẽtis ut ſic nã ali-
cui⁹ rei dicat̃ eſſentia quã ſig̃t diffini-
tio. ⁊ h᷒ mõ h᷒ d̕ nã ẽ q̄ſtio. ſic.n. dicim⁹
hũanã nãm eſſe in xp̄o ⁊ dĩnã. ſi igit̃
ut Eutices poſuit humana nã ⁊ dĩna
fuerũt due ante vnionem ſed ex eis ĩ

vnione ɔſlata ē vna nā.oꝫ h̄ eē aliquo
modoꝝ ſm q̊s ex multis natū ē vnū
fieri. ſit autē vnū ex multis vno qdē
mō ſm ordinē tm̄. ſicut ex multis do-
mibꝫ fit ciuitas. ⁊ ex mult̄ militibꝫ fit
exercitꝰ. Alio mō ordīe ⁊ ɔpōne. ſicut
ex ptibꝫ domꝰ cōiūctis ⁊ p tecti colli-
gationē domꝰ fit. ſ; h̄ duo modi nō cō-
petūt ad ɔſtitutionē vniꝰ nāe ex plu-
ribꝫ. ea igit̄ q̄rū forma ē ordo uł cōpo-
ſitio nō ſūt res nāles ut ſic eoꝝ vnitas
poſſit dici vnitas nat̄e. 3° mō ex plu-
ribꝫ fit vnū p ɔmixtiōeꝫ. ſicut ex q̄tu-
or elemēt̄ fit corpꝰ mixtū. hic etiā mo
dus nl̄ſo mō ɔpetit ad ꝓpoſitū. p̊ qdē
qa mixtio nō ē niſi eoꝝ q̄ coīcāt ī ma-
teria ⁊ q̄ agē ⁊ pati ad īuicē nata ſūt.
qđ qdē h̄ eē nō pōt. dn̄ſū ē.n.ī p̊ li°. q̄
deꝰ īmālis ⁊ oīo īpaſſibił eſt. 2°. qa ex
his q̄rū vnū multū excedit aliud mi-
xtio fieri nō pōt. ſi qs.n. guttam vini
mittat ī mille āphoras aq̄. nō erit mi-
xtio ſ; corruptio vini. ꝓpt̄ qđ etiā nec
ligna in fornace ignis miſſa dicimus
miſceri igni ſ; ab igne cōſūmi ꝓpt̄ ex-
cellentē ignis v̊tutē. dīna aūt nā ī īfi-
nitū hūanā excedit. cū v̊tus dei ſit īfi-
nita ut in p̊ oſtenſū eſt. nullo igit̄ mo-
do poſſet fieri mixtio vtriuſq; nature.
3°. qa dato q̄ fieret mixtio. neutra natu
ra remanēt ſaluata. miſcibilia.n.ī mi-
xto nō ſaluant̄ ſi ſit vera mixtio. facta
igit̄ ɔmixtiōe vtriuſq; nature dīne.s.
⁊ hūane. neutra nā remanēt ſ; aliquid
t̄tiū. ⁊ ſic xp̄s nō eēt deus neq; hō. nō
igit̄ ſic pōt intelligi qđ Eutices dixit
an vnionē fuiſſe duas nās pꝰ vnionē
v̊o vnā ī dn̄o Jh̄u xp̄o q̄ſi ex duabus
naturis ſit ɔſtituta vna nā. relinqt̄ ḡ
q̄ h̄ intelligat̄ h̄ mō q̄ altera tm̄ earū
pꝰ vnionē remanſerit. aut igit̄ fuit in
xp̄o ſola natura dīna. ⁊ id qđ videbat̄

ī eo humanū: fuit fantaſticū ut Ma-
nicheus dixit. aut dīna nat̄a cōuerſa
ē in hūanā naturā ut Apollinar̄ dixit
ɔ̄ q̊s ſ̄ diſputauimꝰ. relinqt̄ igit̄ h̄ eē
īpoſſibile an̄ vnionē fuiſſe duas natu-
ras in xp̄o. pꝰ vnionē v̊o vnā. Amp̄.
nūq̄ īuenit̄ ex duabꝫ naturis manen
tibꝫ fieri vnā eo q̄ q̄libꝫ natura ē qđ-
dā totū. ea v̊o ex qbꝫ aliqd ɔſtituit̄ ca
dūt in rōnē ptis. vn̄ cū ex aīa ⁊ corpe
fiat vnū. neq; corpꝰ neq; aīa nat̄a dici
pōt ſicut nūc loqmur de nat̄a. qa neu-
trū hꝫ ſpēm cōpletā ſ; vtrūq; ē ps vniꝰ
nat̄e. cū igit̄ nat̄a hūana ſit q̄dā natu-
ra ɔpleta ⁊ ſil̄r nat̄a dīna: īpoſſibile ē
q̄ ɔcurrāt ī vnā naturā niſi uł vtraq;
uel altra corrūpat̄. qđ eē nō pōt cū ex ſ̄
dictis pateat vnū xp̄m ⁊ verū deum
⁊ verū hoiem eſſe. īpoſſibile ē igitur ī
xp̄o vnā eē tm̄ naturā. Itē. ex duo-
bus manentibꝫ: vna natura cōſtituit̄
uł ſicut ptibus corpalibꝫ ſicut ex mē-
bris ɔſtituit̄ aīal. qđ hic dici non pōt
cū dīna nat̄a nō ſit aliqd corpeū. uel
ſicut ex materia ⁊ for̄a cōſtituit̄ aliqd
vnū. ſicut ex aīa ⁊ corpe aīal. qđ etiaꝫ
nō pōt ī ꝓpoſito dici. dn̄ſū ē.n.ī p̊ lib°
q̄ deꝰ neq; mat̄ia ē neq; alicuiꝰ for̄a eē
pōt. ſi igit̄ xp̄s ē verꝰ deus ⁊ verus hō
ut dn̄ſū ē: īpoſſibile eſt q̄ ī eo ſit vna
nat̄a tm̄. Adh̄. ſubtractio uel addi-
tio alicuiꝰ eſſentialis principij variat
ſpēm rei. ⁊ p ɔn̄s mutat naturā. q̄ ni-
hil ē aliud q̄ eſſentia quā ſigt̄ diffini-
tio ut dictū ē. ⁊ ꝓpt̄ h̄ videmꝰ q̄ diffe-
rētia ſpecifica addita uł ſubtracta dif-
finitioni facit differre ſm ſpēm. ſicut
aīal rōnale ⁊ rōne carēs ſpē differunt
ſicut ⁊ ī numer̄ vnitas addita uł ſub-
tracta facit aliā ſpēm nūeri. forma aūt
ē eēntiale p̄ncipiū. oīs igit̄ forme ad-
ditio facit aliā ſpēm ⁊ aliam naturam

ſicut nūc loqmur de nā. ſi igit̄ dīnitas
addat̄ hūane nāe ſicut for̄a faciet aliā
nām. ⁊ ſic xp̄s non erit hūane nāe ſed
cuiuſdā alteriꝰ ſicut corpꝰ aīatū eſt al
teriꝰ nāe q̄ id qđ ē corpꝰ tm̄. Adh̄. ea
q̄ nō ɔueniūt ī nā nō ſūt ſil̄ia ſm ſpe-
ciē ut hō ⁊ equꝰ. ſi aūt nā xp̄i ſit ɔpoſi
ta ex dīna ⁊ hūana: manifeſtū ē q̄ nō
erit nā xp̄i ī alijs hoībꝫ. ḡ nō erit illis
nob̄ ſm ſpēm. qđ eſt ɔ̄ apl̄m dicētem
Heb. 2°. q̄ debuit p oīa fr̄ibus aſſilari.
P̄. ex for̄a ⁊ mā ſp ɔſtituit̄ vna ſpēs
que eſt p̄dicabilis de pluribꝫ actu uel
potētia q̄tū ē de rōne ſpēi. ſi igit̄ hūa-
ne nāe dīna nā q̄ſi for̄a adueniat opor
tebit q̄ ex ɔmixtiōe vtriuſq; q̄dā cōis
ſpēs reſultet q̄ ſit a mult̄ pticipabilis.
qđ pꝫ eē falſū. nō.n.ē niſi vnꝰ Jh̄s xp̄s
deus ⁊ hō. nō igit̄ dīna ⁊ hūana nā in
xp̄o cōſtituerūt vnā nām. Amp̄. h̄
etiā videt̄ a fide alienū eē qđ Eutices
dixit an̄ vnionē ī xp̄o fuiſſe duas nās
cū.n. hūana nā ex aīa ⁊ corpe ɔſtituat̄
ſequet̄ q̄ uel aīa uł corpus aut vtrūq;
ante xp̄i īcarnationē fuerit qđ p ſup
dicta patꝫ eſſe falſū. eſt igit̄ fidei ɔ̄riū
dicē q̄ an̄ vnionē fuerint due nāe xp̄i
⁊ poſt vnionē vna.

De errore Macharij antiocheni ponē-
tis vnā tm̄ volūtatē ī xp̄o. XXXVI

Ere aūt ī idē redire videtur
⁊ Macharij antiocheni poſi-
tio dicētis ī xp̄o eē vnam tm̄
opationē ⁊ volūtatē. Cuiuſlibet.n. na
ture ē aliq̄ opatio ꝓpa. nā for̄a ē opa-
tionis p̄ncipiū ſm quam vnaq̄q; nā hꝫ
ꝓpriā ſpēm. vn̄ oꝫ q̄ ſicut dīſaꝝ nārū
ſūt dīſe for̄e. ita ſint ⁊ dīſe actiōes. ſi
igit̄ ī xp̄o ſit vna tm̄ actio. ſeqt̄ q̄ ī eo
ſit vna tm̄ nā. qđ ē Euticiane hereſis.

relinqt̄ igit̄ falſū eſſe q̄ in xp̄o ſit vna
tm̄ opatio. Itē. in xp̄o ē dīna nā per-
fecta p quā ɔſubſtalis ē pr̄i. ⁊ hūana nā
pfecta ſm quā ē vnꝰ ſpēi nobiſcū. ſ; de
pfectiōe dīne nāe ē volūtatē habē ut
in p̊ li° dn̄ſū ē. ſil̄r etiā de pfectiōe hu
mane nat̄e ē q̄ hēat volūtatē p quā ē
hō liberi arbitrij. oꝫ igit̄ in xp̄o eē du-
as volūtates. Adh̄. volūtas ē vna ps
potētialis aīe hūane ſicut ⁊ ītellectus.
ſi igit̄ in xp̄o nō fuit alia volūtas p̄ter
volūtatē v̊bi. pari rōne nec fuit in eo
ītellectꝰ p̄ter ītellectū v̊bi. ⁊ ſic redi-
bit poſitio Apollinar̄. Amp̄. ſi ī xp̄o
fuit tm̄ vna volūtas. oꝫ q̄ in eo fuerit
ſolū volūtas dīna. nō.n. v̊bū volūta-
tē dīnā quam ab eťno hūit amittē po
tuit. ad volūtatē aūt dīnā nō pertinet
mereri. qa meritū ē alicuiꝰ ī pfectiōeꝫ
tendētis. ſic igitur xp̄s nihil neq; ſibi
neq; nob̄ ſua paſſiōe meruiſſet. cuiꝰ cō
trariū docet apl̄s Phil. 2° dicēs. factꝰ
ē obediens pr̄i vſq; ad mortē ꝓpt̄ qđ
⁊ deꝰ exaltauit illū. P̄. ſi ī xp̄o volū-
tas hūana nō fuit. ſeqt̄ q̄ neq; ſm na-
turā aſſūptā liberi arbitrij fuit. nam
ſm voluntatē eſt hō liberi arbitrij. ſic
igit̄ nō agebat xp̄s hō ad modū hoīs ſ;
ad modū alioꝝ aīaliū que libero arbi
trio carēt. nihil igit̄ in eiꝰ actibꝫ v̊tuo-
ſū ⁊ laudabile aut nob̄ imitādū fuit.
fruſtra igit̄ dic Math. xi°. Diſcite a me
qa mitis ſū ⁊ humilis corde. ⁊ Joh. 13.
Exemplū dedi vobis ut queadmodū
ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Adh̄. in
vno hoīe puro q̄uis ſit ſuppoſito vnꝰ
ſūt tn̄ plures ⁊ appetitꝰ ⁊ opatiōes ſm
dīſa nālia p̄ncipia. nā ſm rōnalē ptē
ineſt ei volūtas. ſm ſenſitiuā iraſcibił
⁊ ɔcupiſcibilis. ⁊ rurſus nālis appetitꝰ
ɔſequēs v̊tutes nāles. ſil̄r aūt ⁊ ſm ocu
lū videt. ſm aurē audit. pede ābulat

lingua loqr̃.7 mente ĩtelligit: que ſũt
opatiões oĩſe.7 hͦ iõ ẽ.qa opatiões nõ
multiplicãt̃ ſolũ ſm oiuerſa ſubiecta
opatiua.ſ etiã ſm oĩſa principia qbꝫ
vnũ 7 idẽ ſubm opat̃.a qbꝫ etiã opa-
tiões ſpẽm trahũt.oĩna vo nã multo
plus oiſtat ab hũana q̃ʒ nãlia pncipia
hũane nãe ab ĩuicẽ. eſt igit̃ alia 7 alia
volũtas 7 opatio oĩne 7 hũane nãe ĩ
xp̃o lʒ ip̃e xp̃s ſit ĩ vtraqʒ nã vn⁹. Jtẽ
ex auctoĩtate ſcriptẽ mãifeſte oñdit̃ ĩ
xp̃o ouas volũtates fuiſſe. oĩc eni ip̃e
Joh.6°. Deſcẽdi ꝺ celo nõ ut faciã vo
lũtatẽ meã ſ volũtatẽ ei⁹ q miſit me.
7 Luce.22°. Nõ mea volũtas ſ tua fi-
at.ex qbꝫ pʒ qꝫ ĩ xp̃o fuit q̃dã volũtas
ppa ei⁹ p̃ter volũtatẽ pr̃is. mãifeſtuʒ
ẽ aũt qꝫ ĩ eo fuit volũtaſ q̃dã cõis ſibi
7 pr̃i.pr̃is.n.7 filij ſicut ẽ vna nã.ita
etiã ẽ vna volũtas.ſũt igit̃ ĩ xp̃o oue
volũtates. Jdẽ aũt 7 ꝺe opatioĩbꝫ pʒ.
fuit.n.ĩ xp̃o vna opatio ſibi 7 pr̃i cõis
cũ ipſe oicat Joh.5°. Quecũqʒ pr̃ facit
hͦ 7 ſilr̃ fili⁹ facit. Eſt aũt in eo 7 alia
opatio q̃ nõ cõuenit pr̃i: ut oozmire
eſurire.comedẽ 7 alia hui⁹mõi q̃ xp̃s
humanit⁹ fecit ul̃ paſſus ẽ ut euange-
liſte tradũt.nõ igit̃ fuit ĩ xp̃o vna tm̃
opatio. Videt̃ aũt hͦ poſitio oztũ ha-
buiſſe ex hͦ qꝫ ei⁹ auctozes neſcierũt oi
ſtinguẽ int̃ id qꝺ ẽ ſimplr̃ vnũ 7 oz-
oine vnũ. viderũt.n. volũtatẽ hũanã
ĩ xp̃o oĩo ſub volũtate oĩna ozdinatã
fuiſſe.ita qꝫ nihil volũtate hũana xp̃s
voluit niſi ſm qꝫ eum velle voluntas
oĩna oiſpoſuit. ſilr̃ etiã nihil xp̃s ſm
hũanã nãm opat⁹ ẽ uel agẽdo uel pa-
tiẽdo niſi qꝺ volũtas oĩna oiſpoſuit
ſm illud Joh.8°. Que placita ſũt ei: fa
cio ſp. Hũana etiã opatio xp̃i quãdã
efficaciã oĩnã ex vniõe oĩnitatis ɔſe-
q̃bat̃.ſicut actio ſecũdarij agẽtꝭ ɔſeq̃t̃

efficatiã quandã ex p̃ncipali agente.
7 ex hͦ ɔtigit qꝫ q̃libet ei⁹ actio ul̃ paſ-
ſio fuit ſalubris.ꝓpt̃ qꝺ Dyo⁹ hũanã
xp̃i opationẽ vocat theandricã.i.ꝺei
virilẽ.7 etiã qa ẽ ꝺei 7 hoĩs. Videntes
igit̃ hũanã volũtatẽ 7 opationẽ xp̃i
ſub oĩna ozdinari infallibili ozdine
iudicauerũt in xp̃o eẽ tm̃ volũtatẽ et
opationẽ vnã q̃uiſ nõ ſit idẽ ut oictũ
eſt ozdinis vnũ 7 ſimplicit̃ vnũ.

Contra eos qui oixerunt ex aĩa
7 corpe nõ eſſe aliqd vnũ cõſti-
tutũ in xp̃o. XXXVII

Ex p̃miſſis igit̃ manifeſtũ eſt
qꝫ in xp̃o ẽ tm̃ vna pſona ſm
fidei aſſertionẽ 7 oue nãe cõ-
tra id qꝺ Neſtozi⁹ 7 Euticeſ poſuerũt
Sed qa hͦ alienũ videt̃ ab his q̃ nãlis
rõ expit̃: fuerũt q̃dã poſteriozes talẽ
ꝺe vniõe põnẽ aſſerẽtes.qa.n.ex vnio-
ne aĩe 7 corpis conſtituit̃ hõ.ſ ex hac
aĩa 7 ex hͦ corpe hic hõ qꝺ ypoſtaſim
7 pſonã ꝺeſigñt. volentes.n.euitare ne
cogerent̃ in xp̃o ponẽ aliquã ypoſta-
ſim ul̃ pſonã p̃ter ypoſtaſim uel pſo-
nã v̂bi: oixerũt qꝫ aĩa 7 corp⁹ nõ fue-
rũt vnita ĩ xp̃o nec ex eis aliq̃ ſubſtã
tia facta ẽ.7 p hͦ Neſtorij hereſim vi-
tare volebant. Rurſus.qa hͦ ĩpoſſibile
videt̃ qꝫ aliqd ſit ſubãle alicui 7 nõ ſit
ꝺe nã ei⁹ quã pus hũit abſqʒ mutatõe
ipſi⁹. v̂bũ aũt oĩo ĩmutabile ẽ: ne co-
gerent̃ ponẽ aĩam 7 corp⁹ aſſũpta pti-
nere ad nãm v̂bi quã hũit ab eterno.
poſuerũt qꝫ v̂bũ aſſũpſit aĩam hũanã 7
corp⁹ modo accñtali ſicut hõ aſſumit
ĩdumẽtũ.p hͦ errozẽ Euticeſ excludẽ
volẽtes. Sʒ hͦ poſitio oĩo ꝺoctrine fi-
ꝺei repugnat.aĩa.n.7 corp⁹ ſua vniõe
hoĩeʒ ɔſtituũt. forã.n.mãe aduenĩes

ſpẽm ɔſtituit.ſi igit̃ aĩa 7 corpus non
fuerit ĩ xp̃o vnita.xp̃s nõ fuit hõ.cõ-
tra ap̃lm oicentem.i.ad Thimot.2°.
Mediator ꝺei 7 hoĩuʒ hõ xp̃s Jheſus.
Jtẽ. vn⁹q̃ſqʒ nr̃m ea rõne hõ oicit̃
qa ẽ ex aĩa rõnali cõſtitut⁹. ſi igit̃ xp̃s
nõ ea rõne oĩ hõ ſ ſolũ qa hũit aĩaʒ 7
corp⁹ lʒ non vnita: equoce oicet̃ hõ 7
nõ erit eiuſdẽ ſpẽi nobiſcũ. ɔ̃ ap̃lm oi
centẽ Heb.2°. qꝫ ꝺebuit p oĩa frĩbꝫ aſ-
ſimilari. Adhͦ.nõ oẽ corp⁹ ptinet ad
hũanã nãm ſ ſolũ corp⁹ humanũ.nõ
aũt ẽ corp⁹ hũanũ niſi qꝺ ẽ p vnionẽ
aĩe rõnal̃ viuificatũ.neqʒ.n.ocul⁹ aut
man⁹ aut pes uel caro 7 os aĩa ſepata
oicũt̃ niſi equoce. nõ igit̃ poteſt oici qꝫ
v̂bũ aſſũpſit nãm hũanã ſi corpus aĩe
nõ vnitũ aſſũpſit. Amp̃.aĩa hũana
nãlit̃ vnibilis ẽ corpi. aĩa igit̃ q̃ nũq̃ʒ
corpi vnit̃ ad aliqd ɔſtituẽdũ nõ eſt
aĩa hũana.qa qꝺ eſt p̃ter nãm nõ pt
eẽ ſp.ſi igit̃ aĩa xp̃i nõ ẽ vnita corpori
ei⁹ ad aliqd ɔſtituendũ. relinqt̃ qꝫ nõ
ſit aĩa hũana.7 ſic ĩ xp̃o nõ fuit hũana
nã. Jt̃.ſi v̂bũ vnitũ ẽ aĩe 7 corpi ac-
cidentalit̃ ſicut ĩdumẽto.nã humana
nõ fuit nã v̂bi.v̂bũ igit̃ p⁹ vnionẽ nõ
fuit ſubſiſtẽs ĩ ouabꝫ naturꝭ ſicut neqʒ
hõ ĩdut⁹ oĩ ĩ ouabꝫ naturꝭ ſubſiſtẽ.qꝺ
qa Eutices oĩc ĩ Calcidonẽſi ſynodo ẽ
oãnat⁹. Jtẽ.ĩdumẽti paſſio nõ refert̃
ad indutũ.nõ.n.oĩ hõ naſci qñ ĩduit̃
neqʒ vulnerari ſi veſtimẽtũ laceret̃.ſi
igit̃ v̂bũ aſſũpſit aĩam 7 corp⁹ ſicut hõ
indumẽtũ: nõ poteſt oici qꝫ ꝺe⁹ ſit nat⁹
aut paſſus ꝓpt̃ corp⁹ aſſũptũ. Adhͦ.
ſi v̂bũ aſſũpſit hũanã nãm ſolũ ut in-
ꝺumẽtũ q̃ poſſet hoĩuʒ oculiſ apparere
fruſtra aĩam aſſũpſiſſet q̃ ſm ſuam na
turã ĩuiſibilis ẽ. Amp̃.ſm hͦ nõ alit̃
aſſũpſiſſet fili⁹ carnẽ hũanã q̃ʒ ſpirit⁹
ſcũs colũbe ſpẽm in q̃ apparuit.qꝺ pa

tet eẽ falſũ.nã ſpũs ſcũs oĩ nõ fact⁹ co
lũba neqʒ minor pr̃e ſicut fili⁹ oĩ fact⁹
hõ 7 minor pr̃e ſm nãm aſſũptã. Jtẽ
ſi qſ oiligẽt̃ ɔſidẽt ad hãc põnẽ: oĩſaꝝ
hereſũ incõueniẽtia ſequũt̃. Ex eo.n.
qꝫ oicit filiũ ꝺei vnitũ aĩe 7 carni acci-
ꝺentali modo ſicut hoĩem veſtimẽto:
ɔuenit opĩoni Neſtorij q ſm inhabi-
tationẽ v̂bi ꝺei hãc in hoĩe vnionẽ eẽ
factã aſſeruit.nõ.n.ꝺeũ eẽ indutũ põt
ĩtelligi p tactũ corpeũ ſ ſolũ p gratiã
inhabitãtẽ. Ex hͦ etiã qꝫ oixit accñta-
lẽ vnionẽ v̂bi ad aĩam 7 carnẽ hũanã
ſeqt̃ qꝫ v̂bũ p⁹ vnionẽ non fuit ſubſi-
ſtens ĩ ouabꝫ naturis qꝺ Eutices oi-
xit.nihil.n.ſubſiſtit in eo qꝺ ſibi acci-
ꝺentalit̃ vnit̃. Ex eo v̂o qꝫ oĩc aĩam 7
carnẽ nõ vniri ad aliqd ɔſtituẽdũ.cõ-
uenit ptim qdẽ cũ Arrio 7 Apollinari
q poſuerũt corp⁹ xp̃i nõ aĩatũ aĩa rõna
li.7 ptim cũ Manicheo q poſuit xp̃m
nõ verũ hoĩem ſ fantaſticũ fuiſſe. Si
enĩ aĩa nõ ẽ vnita carni ad alicui⁹ con
ſtitutiõeʒ: fantaſticũ erat qꝺ videbat̃
ĩ xp̃o ſilr̃ alijs hoĩbus ex vniõe aĩe et
corpis cõſtitutꝭ. Sũpſit aũt hͦ poſitio
occaſionẽ ex v̂bo ap̃li oicẽtis Phil̃.2°.
Habitu ĩuent⁹ vt hõ.nõ.n.ĩtellexerũt
hͦ ſm metaphorã oici.q̃ aũt metapho
rice oicũt̃ nõ oʒ ſm oĩa ſilĩa eẽ. hʒ igit̃
nã hũana aſſumpta quãdã indumẽti
ſilĩtudinẽ inq̃ʒtũ v̂bũ p carnẽ viſibilẽ
videbat̃ ſicut hõ videt̃ p indumentũ.
nõ aũt q̃ʒtũ ad hͦ qꝫ vnio v̂bi ad hũa-
nã nãm ĩ xp̃o fuerit modo accñtali.

Contra eos qui ponũt ouo ſup-
poſita uel ouas ypoſtaſes ĩ vna
perſona xp̃i. XXXVIII

Anc igit̃ põnẽ ꝓpt̃ p̃dicta in-
cõueniẽtia alij qdem vitãtes

poſuerūt ex aīa ⁊ carne ī dn̄o Ihū xp̄o vnā ſubām cōſtitutā eē.s.hoīem quēdā eiuſdē ſpēi aliis hoīb9. quē qdē hominē vnitū dicūt vbo dei nō qdē ī nā ſʒ ī pſona ut.s.ſit vna pſona vbi dei et illius hoīs.ſʒ qa hō ille qdā indiuidua ſubā ē qd ē eē ypoſtaſim ⁊ ſuppoſitū dicūt qdā in xp̄o eē aliā ypoſtaſim illi9 hoīs ⁊ vbi dei ſʒ vnā pſonā vtriuſqʒ rōne cui9 vnitad dicūt vbū dei d hoīe illo pdicari ⁊ hoīem illū de vbo dei ut ſit ſenſus vbum dei ē hō.i.pſona vbi dei ē pſona hoīs ⁊ eo ⁊ hac rōne qcqd de vbo dei pdicat dicūt d hoīe illo poſſe pdicari ⁊ eo2. cū qdā tn̄ replicatiōe ut cū dr.de9 ē paſſus.ſit ſenſus.hō q ē de9.ppter vnitatē pſone ē paſſus.⁊ hō creauit ſtellas.i.ille q ē hō. Sʒ h poſitio de necitate in errorē Neſtorii dilabit.ſi.n.dr̄ia pſone ⁊ ypoſtaſis attendat.īuenit pſona eē nō alienū ab ypoſtaſi ſʒ qdā ps ei9. nihil.n.aliud ē pſona qʒ ypoſtaſis talis nāe.s.rōnalis.qd pʒ ex diffinitiōe Boetii dicētis qʒ pſona ē rōnalis nāe indiuidua ſubā.ex q pʒ qʒ lʒ nō oīs ypoſtaſis ſit perſona: oīs tn̄ ypoſtaſis hūane nāe pſona ē.ſi igit ex ſola vniōe aīe ⁊ corpis cōſtituta ē in xp̄o qdā ſubā pticularis q ē ypoſtaſis.s.ille hō.ſeqt qʒ ex eadē vniōe ſit cōſtituta pſona.ſic igit in xp̄o erūt due pſone.vna illi9 hoīs de nouo cōſtituta.⁊ alia etna vbi dei.qd ē Neſtoriane īpietatis. Itē.⁊ ſi ypoſtaſis illi9 hoīs nō poſſet dici pſona tn̄ idē ē ypoſtaſis vbi dei qd pſona.ſi igit ypoſtaſis vbi dei nō ē illius hoīs.neqʒ etiā perſona vbi dei erit pſona illi9 hoīs.⁊ ſic falſū erit qd dicūt qʒ pſona illi9 hoīs ē pſona vbi dei. Adhʒ.dato qʒ pſona eēt aliud ab ypoſtaſi vbi dei uel hoīs non poſſet alia dr̄ia īueniri niſi qʒ pſona ſup ypoſtaſim addit pprietatē aliquā.nihil.n ad gen9 ſube ptinens addere pōt.cū ypoſtaſis ſit cōpletiſſimū ī gnē ſube qd dr ſuba pma.ſi igit vnio facta ē ſm pſonā et nō ſm ypoſtaſim ſeqt qʒ nō ſit facta vnio niſi ſm aliquā pprietatē accn̄talē.qd iterʒ redit ī errorē Neſtorii. Amp.Cirill9 dicit ī epl̄a ad Neſtoriū q eſt ī Effeſina approbata ſynodo. Si qs nō cōfitet carni ſcdm ſubſiſtētiā vnitū ex deo patre verbuʒ vnūqʒ eē xp̄m cū ſua carne eūdē videlʒ deū ſil ⁊ hoīeʒ.anathema ſit.⁊ fere vbiqʒ ī ſynodalib9 ſcriptis h errori Neſtorii deputatur q poſuit duas in xp̄o ypoſtaſes. Ꝓ.Damaſcen9 ī 3° li° dic. Ex duab9 naturis pfectis dicim9 eē factam vnionē non ſm pſothicā i.pſonalē ut dei īimic9 dic Neſtorius ſʒ ſm ypoſtaſim. vn̄ pʒ expſſe qʒ h fuit poſitio Neſtorii cōfiteri vnā pſonā ⁊ duas ypoſtaſes. Itē.ypoſtaſis ⁊ ſuppoſitū oʒ idē eē. nā de pma ſuba q eſt ypoſtaſis oīa alia pdicant.s.⁊ vlia in gnē ſube ⁊ accn̄tia.ſm phm in pdicamētis.ſi igit ī xp̄o nō ſint due ypoſtaſes.p ɔn̄s neqʒ duo ſuppoſita. Adhʒ.ſi vbū ⁊ hō ille ſuppoſito differūt.oʒ qʒ ſuppoſito hoīe illo nō ſupponat verbū dei nec eo2. ſʒ diſtincti ſuppoſiti neceſſe ē ⁊ ea q de ipſis dicūt diſtingui. nā ſuppoſito hoīs non ſubueniūt pdicata dīna niſi ppē vbū neqʒ eo2. ſepati igit accipiēda erūt q d xp̄o ī ſcripturā dicūt dīna.s.⁊ hūana.qd eſt ꝯ ſniam Cirilli ī ſynodo cōfirmatā dicētis: Si qs pſonis duab9 ul ſubſiſtētiis ul eas q ſūt ī euāgelicis ⁊ aplicis ſcripturis ipartit voces aut de xp̄o a ſcīs dictas aut ab ipō de ſe.⁊ qſdā qdē velut hoī pter illud ex deo vbū ſpālit ītellecto applicat.qſdā vo velut deo decibiles ſoli ex deo patre verbo anathema ſit.

Amp.ſm pōnē pdictā ea q vbo dei ɔueniūt p nām de illo hoīe non dicerent niſi p quandā aſſociatiōnē ī vna pſona.h.n.ſigt replicatio interpoſita. cū ſic exponūt: hō ille creauit ſtellas.i.fili9 dei q ē hō ille.⁊ ſic de aliis h9mōi. vn̄ cū dr hō ille ē de9 ſic ītelligit hō ille vbo ei9 exiſtit de9. H9mōi aūt locutiōes cōdēnat Cirillus dicēs.Si qs audet dicē aſſūptū hoīem adorari oportere dei vbo ɔglorificari ⁊ coappellari deū qī alterʒ alteri9.id.n.qd ē ſemper adiens addit h ītelligi cogit.⁊ nō magis vna adoratione honorificat emanuelē ⁊ vnā ei glorificationem adhibet ſm qʒ factū ē caro vbū.anathema ſit. Ꝓ.ſi hō ille ſuppoſito ē aliud a dei vbo nō pōt ad pſonā vbi ptinere niſi p aſſūptiōnē q aſſūpt9 ē a vbo.ſʒ hoc ē alienū a recto ſenſu fidei.dr.n.ī Effeſina ſynodo ex vbis Felici pape ⁊ martiris. Credim9 in deum nrm Ihm de vgine Maria natū.qa ipſe ē dei ſempitern9 fili9 ⁊ vbū ⁊ nō hō a deo aſſumpt9 ut alt ſit pter illū. neqʒ.n.hominē aſſūpſit dei fili9 ut ſit alt pter ipſum.ſʒ deus exiſtēs pfect9 fact9 ſil ⁊ hō pfectus īcarnat9 de vgine. Itē.q ſūt plura ſuppoſito.ſimpliciter plura ſūt nec ſūt vnū niſi ſm qd.ſi igit in xp̄o ſunt duo ſuppoſita.ſeqtur qʒ ſit ſimpliciter duo ⁊ nō ſit vnū niſi ſm qd.qd ē ſoluere Ihm.qa vnūqdqʒ ītantū eſt inquantū vnū ē.qd igit non ē ſimplicit vnū nō ē ſimpliciter ens.

Quid fides catholica ſentiat de incarnatione xp̄i. XXXIX

X ſup dictis igit māifeſtū ē qʒ ſm catholice fidei traditionē oʒ dicē qʒ ī xp̄o ſit vna nā dīna pfecta.⁊ hūana nā pfecta ex aīa.s.rōnali ⁊ hūana carne cōſtituta.⁊ qʒ he due nāe vnite ſūt ī xp̄o nō p ſolā inhabitationē neqʒ accn̄tali mō ut hō vnit veſtimēto.neqʒ ī ſola pſonali habitudine ⁊ pprietate ſʒ ſm vnā ypoſtaſim ⁊ ſuppoſitū vnū. h.n.ſolū modo ſaluari pnt ea q in ſcripturā circa īcarnationē tradūt. cū.n.ſcriptā ſacra indiſtincte q ſūt dei hoī illi attribuat.⁊ q ſūt illi9 hoīs deo ut ex premiſſis pʒ: oʒ vnū ⁊ eūdē eē d q vtraqʒ dicāt.ſʒ qa oppoſita de eodē ſm idē dici vere nō pn̄t. dīna aūt ⁊ hūana q de xp̄o dicūt oppoſitiōʒ hn̄t utpote paſſū ⁊ īpaſſibile.mortuū ⁊ īmortale ⁊ cetā h9: necē eſt qʒ ſm aliud ⁊ aliud dīna ⁊ hūana pdicentur de xp̄o.ſic igit qtū ad id de q vtraqʒ pdicant non ē diſtinctio facieda ſʒ īuenit vnitas.qtū āt ad id ſm qd pdicāt diſtinctio ē facieda. nāles aūt pprietates pdicāt d vnoqqʒ ſm ei9 nām.ſicut de h lapide ferri deorſū ſm nām grauitad. cū igit aliud ⁊ aliud ſit ſm qd dīna ⁊ hūana pdicāt d xp̄o.necē ē dicē ī xp̄o eē duas nās īcōfuſas ⁊ īpmixtas.id āt de q pdicant pprietates nāles ſcdm naturā ppriā ad gen9 ſube ptinentē: eſt ypoſtaſis ⁊ ſuppoſitū illi9 nāe. qa igit indiſtinctū ē ⁊ vnū id de q humana ⁊ dīna pdicant circa xp̄m: necē eſt dicē xp̄m eē vnā ypoſtaſim ⁊ vnū ſuppoſitū hūane ⁊ dīne nāe.ſic.n.vere ⁊ ppe de hoīe illo pdicabūt dīna ſm h qʒ hō ille īportat ſuppoſitū non ſolū hūane nāe ſʒ dīne.⁊ eo2 de vbo dei pdicātur hūana inqtū ē ſuppoſitū hūane nāe. Ex q etiā pʒ qʒ lʒ fili9 ſit incarnat9.nō tn̄ oʒ neqʒ prem neqʒ ſpm ſcm eē īcarnatū.cū īcarnatio nō ſit facta ſm vnionē ī nā ſʒ q tres pſone dīne cōueniūt

ſ ſm ypoſtaſim ⁊ ſuppoſitū ꝓut tres
pſone diſtinguūť ⁊ ſic ſicut ī trinitate
ſūt plures pſone ſubſiſtētes in vna nā
ita in myſterio incarnationis eſt vna
pſona ſubſiſtens in pluribꝰ naturis.

Obiectiōes ꝯ fidē incarnatiōis. XL

Ed ꝯ hanc catholice fidei ſen
tentiā plures difficultates cō
currūt ꝓpť q̄s aduerſarij fi-
dei īcarnationē īpugnāt. Oñſū ē.n. in
ꝑ li°. ꝙ deꝰ neq; corpꝰ ē neq; virtꝰ ī cor
pore. ſi aūt carnē aſſūpſit. ſeqť ꝙ uľ ſit
mutatꝰ in corpꝰ uel ꝙ ſit v̄tus ī corpe
pꝰ īcarnationē. īpoſſibile igiť videtur
deū fuiſſe īcarnatū. Itē. oē qꝺ acqrit
nouā nām ē ſubāli mutatōi ſubiectū.
ſm h̄.n. aliqd gnāť ꝙ naturā aliquā
acqrit. ſi igitur ypoſtaſis filij dei fiat
ꝺ nouo ſubſiſtēs ī nā humana. videť
ꝙ eſſet ſubālit mutata. Adh̄. nulla
ypoſtaſis alicuꝰ nature extēdiť extra
nām illā qn potiꝰ nā īueniť extra ypo
ſtaſim utpote multaſ ypoſtaſes ſub ſe
hn̄s. ſi igiť ypoſtaſis filij dei ſit p īcar-
nationē facta ypoſtaſis hūane nature
ſeqť ꝙ filiꝰ dei nō ſit vbiq; pꝰ incarna
tionē cū hūana nā vbiq; nō ſit. Amp̄
rei vniꝰ ⁊ eiꝰdē nō ē niſi vnū qꝺ qd ē
h̄.n. ſiḡt ſubām rei q̄ vniꝰ vna ē. ſ nā
cuiꝰlibet rei ē qꝺ qd eſt eiꝰ. nā.n. rei ē
quā ſiḡt diffinitio. īpoſſibile ē igiť ut
videť ꝙ vna ypoſtaſis ī duabꝰ naturiꝯ
ſubſiſtat. P̄. in his q̄ ſūt ſine mā nō
pōt eē aliud qdditas rei ⁊ aliud res ut
ꝯ oñſū ē. ⁊ h̄ ꝑcipue ē in deo q nō ē ſo
lū ſua qdditas ſ etiā ſuū eſſe. ſ hūana
nā nō pōt eē idē qꝺ diūa ypoſtaſis. ḡ
īpoſſibile eſſe videť ꝙ diūa ypoſtaſis
ſubſiſtat ī hūana nā. Itē. nā ē ſim-
plicior ⁊ foālior ypoſtaſi q in ea ſub-
ſiſtit. nā p additionē alicuꝰ māľis nā
cōis indiuiduať ad hanc ypoſtaſim. ſi
igiť diūa ypoſtaſis ſubſiſtat in hūana
nā. videť ſeq ꝙ hūana nā ſit ſimplici-
or ⁊ formalior q̄ diūa ypoſtaſis. qꝺ ē
oīo īpoſſibile. Adh̄. ī his ſolū q̄ ſūt ex
mā ⁊ foā cōpoſita differre īueniť ſin-
gulare ⁊ qdditas eius ex eo ꝙ ſingula
re ē indiuiduatū p mām deſiḡtā que
in qdditate ⁊ nā ſpēi non includiť. in
ſiḡtiōe.n. ſortis īcludiť h̄ mā nō aūt ī
rōne humane nāe. oīs igiť ypoſtaſis ī
nā hūana ſubſiſtēs ē ꝯſtituta p mām
ſiḡtā. qꝺ de diūa ypoſtaſi dici nō pōt.
nō ē igiť poſſibile ut videť ꝙ ypoſtaſis
v̄bi dei ſubſiſtat ī hūana nā. Amp̄.
aīa ⁊ corpꝰ ī xp̄o nō fuerūt minoꝛ vir-
tutis q̄ ī alijs hoībꝰ. ſ ī alijs hoībꝰ ex
ſua vniōe cōſtituūt ſuppoſitū ypoſta-
ſim ⁊ pſonā. igiť ⁊ ī xp̄o ex vniōe aīe
⁊ corpis ꝯſtituiť ſuppoſitū ypoſtaſis ⁊
pſona. nō aūt ſuppoſitū ypoſtaſis ⁊ p-
ſona dei v̄bi q̄ ē eťna. igiť in xp̄o ē ali-
ud ſuppoſitū ypoſtaſis ⁊ pſona preter
ſuppoſitū ypoſtaſim ⁊ pſonā dei ver-
bi ut videť. P̄. ſicut ex aīa ⁊ corpore
cōſtituiť hūana nā ī cōi. ita ex hac aīa
⁊ ex h̄ corpe ꝯſtituiť h̄ hō qꝺ ē ypoſta
ſis hoīs. ſ ī xp̄o fuit h̄ aīa ⁊ h̄ corpus.
igiť ex eoꝝ vniōe ꝯſtituta ē ypoſtaſis
ut videť. ⁊ ſic idē qꝺ pus. Itē. h̄ hō q
ē xp̄s ꝓut ꝯſiderať ex aīa ſolū ⁊ carne
ꝯſiſtens ē q̄dā ſubā. nō aūt vl'is ḡ pti-
cularis. ḡ ē ypoſtaſis. Adh̄. ſi idē eſt
ſuppoſitū hūane ⁊ diūe nāe ī xp̄o oꝫ ꝙ
ꝺ intellectu hoīs q ē xp̄s ſit ypoſtaſis
diūa. nō aūt ē ꝺ itellectu alioꝝ hoīuꝫ.
hō igiť equoce ꝺ xp̄o diceť ⁊ alijs. ⁊ ſic
nō erit eiuſdē ſpēi nobiſcū. Amp̄. in
xp̄o tria īueniūť ut ex dictis pꝫ. ſ. cor-
pus aīa ⁊ diuinitas. aīa āt cū ſit nobilior
corpe nō eſt ſuppoſitū corpis ſ magis
forma eiꝰ. neq; igiť id qꝺ ē diūnū ē ſup
poſitū hūane nāe ſ magi foālit ſe hn̄s
ad ipſam. P̄. oē qꝺ aduenit alicui pꝰ
eē cōpletū aduenit ei accn̄talit. ſ cum
v̄bū dei ſit ab eťno. manifeſtuꝫ ē ꝙ car-
ro aſſūpta aduenit ei pꝰ eſſe cōpletuꝫ.
igiť aduenit ei accn̄taliter.

Quō oporteat intelligē incarnationem filij dei. XLI

D hoꝝ igiť ſolutionē cōſide-
rādā paulo altiꝰ inchoādū ē.
Cū enī Eutices vnionē dei ⁊
hoīs factā eſſe poſuerit ī nā. Neſtoriꝰ
āt nec ī nā nec ī pſona. fides āt catho-
lica h̄ teneat ꝙ ſit facta vnio in pſona
nō ī nā. neccīuꝫ videť ꝑcoḡſcē quid ſit
vniri ī nā ⁊ qd ſit vniri ī pſona. nā igiť
lꝫ multi modiſ dicať. nā ⁊ gnātio viuē-
tiū ⁊ ꝑncipiū gnātiōis ⁊ motꝰ ⁊ mā ⁊
foā nā dicūť. Itē ⁊ aliqn̄ nā dī qꝺ qd
ē rei ꝯtinēs ea q̄ ad ſpēi ptinēt ītegri-
tatē. ſicut.n. dicimꝰ nām hūanā cōem
eē oībꝰ hoībꝰ ⁊ ſiliť ī ceteris. illa ḡ vni-
unť ī nā ex qbꝰ ꝯſtituiť ītegritas ſpēi
alicuiꝰ ſicut aīa ⁊ corpꝰ hūanū vniūť
ad ꝯſtituendā ſpēm aīal'. ⁊ vl'it qcūq;
ſūt ptes ſpēi. eſt aūt īpoſſibile ꝙ alicui
ſpēi ī ſua ītegritate iam ꝯſtitute aliqd
extraneū vniať ī vnitatē nāe niſi ſpēs
ſoluať. cū.n. ſpēs ſint ſicut nūeri ī qbꝰ
q̄libet vnitas addita uel ſubtracta va
riat ſpēm. ſi qd ad ſpēm iā pfectaꝫ ad-
dať. neccē ē iā aliā ſpēm eē. ſicut ſi ſube
aīate tm̄ addať ſenſibile erit alia ſpēs.
nā aīal ⁊ plāta diūſe ſpēs ſūt. ꝯtigit tn̄
id qꝺ nō ē de ītegritate ſpēi ī aliq̄ īdi
uiduo ſub illa ſpē ꝯtētō reprri. ſicut al
bū ⁊ veſtitū ī ſorte uľ plone aut digitꝰ
ſextꝰ uľ aliqd hꝰ. vn̄ nihil ꝓhibet aliq̄
vniri ī īdiuiduo q̄ nō vniūť ī vna īte-
gritate ſpēi. ſicut hūana nā ⁊ albedo ⁊
muſica ī ſorte ⁊ hꝰmōi q̄ dicūť eē vnū
ſubō. ⁊ qa īdiuiduū ī gnē ſube dī ypo
ſtaſis. in ſubſtāijs aūt rōnalibꝰ dī etiam
pſona. ꝯueniēť oīa hꝰmōi dicūť vniri
ſm ypoſtaſim uel etiam ſm pſonā. ſic
igiť pꝫ ꝙ nihil ꝓhibet aliq̄ nō vnita eē
ſm nām. vniri aūt ſm ypoſtaſim uel
pſonā. Audiētes āt hēťici ī xp̄o vnio-
nē dei ⁊ hoīs eē factā. ꝯtrarijs vijs īceſſe-
rūt ad h̄ exponēdū ꝑtermiſſo tramite
v̄itatꝭ. Aliq.n. hāc vnionē eſtimauerť
ad modū eoꝝ q̄ vniūť ī vnā nām ſicut
Arriꝰ ⁊ Apollinaris ponētes ꝙ v̄bū erat
corpori xp̄i ꝓ aīa ſiue ꝓ mente. ⁊ ſicut
Eutices q poſuit an̄ īcarnationē duaſ
nās dei ⁊ hoīs. pꝰ īcarnationē v̄o vnā.
Sꝫ eoꝝ dictū oīo īpoſſibilitatē ꝯtinet
manifeſtuꝫ ē.n. nām v̄bi ab eťno ī ſua
ītegritate pfectiſſimā eē nec oīo cor-
rūpi aut mutari poſſe. vn̄ īpoſſibile ē
aliqd extrinſecū a natura diūa utpote
nām hūanā uľ aliquā ptē eiꝰ ī vnita-
tē nāe ei aduenire. Alij v̄o hꝰ pōnis
īpoſſibilitatē vidētes ī viā ꝯtrariā diuer
terūt. ea.n. q̄ hn̄ti aliquā nām adue-
niūt nec tn̄ ptinēt ad ītegritatē nāe il
lius. uel accn̄tia eē videť ut albedo ⁊
muſica. uel accn̄talit ſe habē ad ipſū.
ſicut ānulꝰ. veſtimentū. domꝰ ⁊ ſiḿa.
cōſiderauerūt aūt ꝙ cū hūana nā v̄bo
dei adueniat nec ad eiꝰ nāe integritatē
ptineat neccē eē putauerť ꝙ hūana nā
accn̄talē vnionē haberet ad v̄bū. ⁊ ꝙ
māifeſtū ē ꝙ n̄ pōt ieſſe v̄bo ut accn̄s.
tū qa deus nō ē ſuſceptiuū accn̄d ut ſ̄
ꝓbatū ē. tū qa hūana nā cū ſit de gnē
ſube nulliꝰ accn̄ſ eē pōt. vn̄ reliqui vi-
debať ꝙ hūana nā adueniret v̄bo nō
ſicut accn̄s ſ ſicut accn̄talit ſe hn̄s ad
ipſū. Poſuit igiť Neſtoriꝰ ꝙ humana
nā ⁊ xp̄i ſe hēbat ad v̄bū ſicut templū
qꝺdā ita ꝙ ſm ſolā īhabitationē erat
ītelligēda vnio v̄bi ad hūanā nām. ⁊
qa tēplū ſeorſū hꝫ ſuā īdiuiduationē

ab eo q inhabitat tēplū. īdiuiduatio aūt ɔueniēs hūane n͞ae ē p͛sonalitas: reliquū erat ꝙ alia eēt p͛sonalitas humane n͞ae ⁊ alia v͞bi: ⁊ sic v͞bū ⁊ ille hō erāt due p͛sone. Qđ qdē incōueniens alii vitare volētes circa hūanā nām talē dispōnē īttoduxerūt ut ei p͛sonalitas ꝓpe ɔuenire nō possit dicētes aīam ⁊ corpꝰ ī qbꝫ integritas hūane n͞ae ɔsistit a v͞bo sic eē assūpta ut corpi aīa nō eēt vnita ad aliquā subām ɔstituēdā ne cogerēt̃ illā subā sic ɔstitutā rōnē p͛sone hr͞e. vnionē v͛o v͞bi ad aīam ⁊ corpꝰ posuerūt sicut ad ea q̄ accn͞tal͛r se hn͞t puta īduti ad īdumētū: ī h̄ q̄dāmō Nestoriū imitantes. His igit̃ remot͛ p s͞ dicta neccīu ē ponē talē fuisse vniō ꝙ v͞bi ⁊ hoīs ut neqꝫ ex duabꝫ vna nā ɔflata sit neqꝫ v͞bi ad hūanā nāꝫ tal͛ fuerit vnio sicut ē alicꝰ subē puta hoīs ad exteriora q̄ accn͞tal͛r se hn͞t ad ipsū vt domꝰ ⁊ vestimētū. s͞ v͞bū ī hūana nā sicut ī sibi ꝓpa p͛sona facta p īcarnatiōꝫ subsistē ponat̃ ut ⁊ corpus illud vere sit corpꝰ v͞bi dei: ⁊ silr͛ aīa ⁊ v͞bū dei vere sit hō. Et q̄uis h̄ vnio pfecte ab hoīe nō valeat explicari. tn̄ s͞m modū ⁊ facultatē n͞ram conabimur aliqd dicere ad edificatōꝫ fidei ut circa h̄ mysteriū fides catholica ab īfidelibꝫ defendat̃. In oībꝫ āt rebꝫ creatis nihil inuenit̃ huic vniōi tā sile sicut vnio aīe ad corpꝰ: ⁊ maior esset silitudo ut etiā Augꝰ dic ꝯ̄ felicianū. si eēt vnꝰ intellectꝰ ī oībꝫ hoībꝫ ut q̄dā posuerūt s͞m q̄s oporteret dicē ꝙ itellectꝰ p͛exn͞s hoc mō de nouo cōceptui hoīs vniat̃ ut ex vtroqꝫ fiat vna p͛sona sicut ponimus v͞bū p͛exn͞s hūane n͞ae ī p͛sonā vnam vniri. vn̄ ꝓpt hanc silitudinē vtriusqꝫ vniōis Athanasiꝰ dic in symbolo ꝙ sicut aīa rōnal͛ ⁊ caro vnꝰ ē hō: ita deꝰ ⁊ hō vnꝰ ē xp͞s. s͞ cū aīa rōnal͛ vniat̃ corpori ⁊ sicut māe ⁊ sicut instr͞o. nō p͛ot eē silitudo q̄tū ad p̄mū modū vniōis sic. n. ex deo ⁊ hoīe fieret vna nā cū mā ⁊ forma ꝓpe nīꝫ ɔstituāt sp͞ei. dein q͛ͣ g ut attēdat̃ silitudo s͞m ꝙ aīa vnit̃ corpori ut instr͞o. ad qđ etiā dicta ātiq̄ꝝ doctoꝝ ɔcordāt q hūanā nām in xp͞o organū q̄dđā diuinitatis posuerūt sicut ⁊ ponit̃ corpꝰ organū aīe. alit̃. n. ē aīe organū corpꝰ ⁊ eiꝰ ptes: ⁊ alit̃ exteriora instrumēta. h̄. n. dolabra nō ē ꝓpriū instrumētū sicut h̄ manꝰ. p dolabrā. n multi pn͞t opari. s͞ h̄ manus ad ꝓpriā opatiōnē huiꝰ aīe deputat̃. ꝓpt quod manꝰ est organū vnitū ⁊ ꝓpriū. dolabra āt instr͞m exteriꝰ ⁊ cōe. sic igit̃ ⁊ ī vniōe dei ⁊ hoīs ɔsiderari p͛ot. oēs enī hoīes ɔpant̃ ad deū ut q̄dā instr͞a qbꝫ opat̃. Ipse. n. ē q opat̃ in nobꝭ velle et p͛ficē ꝓ bona volūtate s͞m ap͞lm Phil͛ 2°. s͞ alii hoīes ɔpant̃ ad deū q̄si instr͞a extrinseca ⁊ sepata. mouēt̃. n. a deo nō ad opatōes ꝓpas sibi tm̄ s͞ ad opationes cōes oī rōnali n͞ae. ut ē itelligere v͛itatē. diligere bona ⁊ opari iusta. sed hūana nā in xp͞o assūpta ē ut instralit͛ opet̃ ea q̄ sūt opatiōes ꝓpe solius dei sicut ē mūdare pctā. illumiare mētes p grāꝫ. ⁊ itroducē ī pfectiōꝫ vite etne. ɔpat̃ igit̃ hūana nā xp͞i ad deum sicut instr͞m ꝓpꝫ ⁊ ɔiūctū ut manꝰ ad animā. Nec discrepat a rerū nāliū ɔsuetudine ꝙ aliqd sit nālit̃ ꝓpriū instr͞m alicuꝰ qđ tn̄ nō sit forma ipsiꝰ. nā lingua put ē instr͞m locutiōis ē ꝓpriū organū itellectꝰ q tn̄ ut ph͞s ꝓbat nulliꝰ ptis corpis actꝰ ē. Silit͛ etiā īuenit̃ aliqđ instr͞m qđ ad nām sp͞ei nō ptinet. ⁊ tn̄ ex pte māe ɔpetit huic īdiuiduo ut sextꝰ digitꝰ uel aliqd hꝰmōi. nihil igit̃ ꝓhibet h̄ mō ponē vnionē hūane n͞ae ad verbū ꝙ humana nā sit q̄si v͞bi instr͞m non sepatum s͞ ɔiūctū. nec tn̄ hūana nā ad nām v͞bi ptinet nec v͞bū ē eiꝰ forma. ptinet tn̄ ad eiꝰ p͛sonā. Predicta tn̄ exempla non sic posita sūt ut oīmoda silitudo sit ī his reqrenda. intelligēdū ē. n. v͞bū dei multo sublimiꝰ et itimiꝰ hūane n͞ae potuisse vniri q̄ aīa qualicūqꝫ ꝓpo instr͞o. p͛cipue cū toti hūane n͞ae mediāte intellectu ɔiūctū dicat̃. ⁊ lꝫ v͞bū dei sua virtute penetret oīa utpote oīa ɔseruās ⁊ portās. creaturis tn̄ itellectualibꝫ q̄ ꝓpe v͞bo perfrui pn͞t ⁊ eius pticipes esse ex quadā similitudinis affinitate ⁊ eminentius ⁊ ineffabilius p͛ot vniri.

Qꝫ assūptio humane nature maxime cōpetebat v͞bo dei. XLII

Et q̄ etiā pꝫ ꝙ hūane n͞ae assūptio potissime ɔpetit persone v͞bi. Nā si assūptio n͞ae hūane ad salutē hoīuꝫ ordiat̃. vltia aūt salus hoīs ē ut s͞m itellectiuam ptē p͛ficiat̃ ɔtēplatiōe v͛itatis p̄me. oportuit p v͞bū qđ s͞m emanationē itellectualē a pr͞e ꝓcedit humanā nām assumi.

Rursus. affinitas q̄dā videt̃ maxīe v͞bi ad hūanā nām. hō. n. ꝓpriā sp͞em sortit̃ s͞m ꝙ rōnalis ē. v͞bū āt rōni affine ē. vn̄ apud astrologos mercurial͛ dicit̃ q dn̄at̃ v͞bo. ɔuenientissime igit̃ v͞bū rōnali n͞ae vnitū ē. nā ⁊ ꝓpt affinitatē p͛dictā diua scriptura nomē imaginis ⁊ v͞bo attribuit ⁊ hoī. dic. n. ap͞ls Col. p͞o de verbo. ꝙ est imago iuisibilis dei. Et idem de hoīe dicit. i. Cor. xi°. ꝙ vir est imago dei. Habet etiam verbum nō soluꝫ ad rōnalē naturam sed etiā vlr͛ ad oēm creaturā quandā affinitatis rōnē cum v͞bū ɔtineat rōnes oīuꝫ creatoꝝ a deo. sicut artifex hō ɔceptione sui itellectꝰ rōnes artificiatoꝝ ɔp̄hendit. sic igit̃ oēs creat͛e nihil aliud sūt ꝙ realis q̄dā expssio ⁊ repn͞tatio eoꝝ q̄ in ɔceptiōe diui v͞bi cōprehendūt̃. ꝓpt qđ ⁊ oīa p v͞bū facta esse dicūt̃. ɔuenient͛ igit̃ verbū creature. s͞ hūane nature vnitū est.

Qꝫ humana natura assūpta a v͞bo nō p͛extitit assūptioni: s͞ in ipsa ɔceptiōe fuit assūpta. XLIII

Cum aūt v͞bū hūanā nām assūpsit ī vnitatem p͛sone ut ex dictis iam patet. oportuit humanā nām nō p͛existē anq̄ v͞bo vniret̃. Si. n. p͛existeret cū nā p͛existē nō possit nisi ī indiuiduo. oportuisset esse aliqđ indiuiduū illiꝰ hūane n͞ae p͛existēs añ vnionē. indiuiduū aūt hūane n͞ae ē ypostasis ⁊ p͛sona. erit igit̃ dicē ꝙ hūana nā assumēda a v͞bo: ī aliqua ypostasi uel p͛sona p͛extitisset. si igitur natura illa assūpta fuisset manēte pori ypostasi ul͛ p͛sona: remansissent tūc pꝰ vnionē due ypostases uel persone: vna v͞bi ⁊ alia hoīs. ⁊ sic nō esset facta vnio in ypostasi uel p͛sona. qđ ē cōtra sententiā fidei. si v͛o ypostasis uel p͛sona illa nō remaneret in q̄ natura assumenda a verbo p͛extitisset. h̄ sine corruptione accidere nō potuisset. nullū enī singulare desinit esse h̄ qđ est: nisi p corruptionē. sic igit̃ oportuisset illū hominē corrūpi qui vniōi p͛extitisset. ⁊ per consequēs humanā naturam in eo existentē. impossibile igitur fuit ꝙ verbū assumeret ī vnitatē p͛sone aliquē hominē p͛existentē. Simul aūt ⁊ derogaretur pfectioni icarnatiōis dei verbi si aliquid eoꝝ que naturalia sūt hoī ei deessent. est autē natale hoī ut nascatur natiuitate humana. hoc aūt verbū dei nō haberet si hominē p͛existentem assumpsisset. nam ille homo in sua natiuitate purꝰ hō extitisset. vn̄ eius natiuitas v͞bo nō posset attribui

nec btã ỽgo mr̃ ỽbi dici poſſet. fides aũt p oĩa ſine pctõ ſilem euꝫ nobꝭ ĩ nã‑alibꝫ ꝯfitet̃ dicẽs filiũ dei ſcḿ aplm̃ fac‑tũ ex muliere ⁊ natũ ⁊ ỽginẽ matrem dei. nõ igit̃ h̃ decuit ut pexñtẽ hoĩem aſſumẽt. Hinc etiã apparet ꝙ ab ipſo cõceptionis pn̊. nãm hũanã ſibi vni‑uit. qa ſicut hũanatio dei ỽbi reqrit ꝙ ỽbũ dei ſit natuꝫ natiuitate hũana ad h̃ ꝙ ſit verꝰ hõ ⁊ nãlis p oĩa ĩ nãlibus nobꝭ cõformis. ita reqrit ꝙ dei ỽbũ ſit ꝯceptũ ꝯceptiõe hũana. nõ.n. ſcḿ nãe ordinẽ hõ naſcit̃ niſi p̉us ꝯcipiat̃. ſi ãt nã hũana aſſumẽda p̉us ĩ ãlicũq ſta‑tu fuiſſet ꝙ verbo vniret̃. illa ꝯceptio ỽbo dei attribui non poſſet ut diceret̃ ꝯceptũ ꝯceptiõe hũana. oportuit igit̃ ꝙ ab ipſo cõceptiõis pn̊. ỽbũ dei hu‑mane nãe vniret̃. Rurſum ĩ gnãtiõe hũana virtꝰ actiua agit ad ꝯplemẽtũ hũane nãe ĩ aliq̃ determinato ĩdiuiduo ſi aũt ỽbũ dei nõ a p̉ncipio ꝯceptiõis hũanã nãm aſſũpſiſſet ỽtꝰ actiua ĩ ge‑neratiõe añ vnionẽ ſuã actionẽ ordi‑naſſet ad aliqđ indiuiduũ hũane nãe qđ ẽ ypoſtaſis uel pſona hũana. poſt vnionẽ aũt ordinaſſet totã gnãtionẽ ad aliã ypoſtaſim ul' pſonã. s. dei ỽbũ qđ naſcebat̃ ĩ hũana nã. ſic igit̃ nõ fu‑iſſet vna nũero gnãtio utpote ad du‑as pſonas ordinata. nec fuiſſet vnifor‑mis ſcḿ totũ. qđ a nãe ordine videt̃ alienũ. nõ igit̃ fuit ꝯueniẽs ꝙ ỽbũ dei pꝰ ꝯceptiõeꝫ hũanã nãm aſſumẽt ſ; ſil' ĩ ip̃a ꝯceptiõe. Itẽ. h̃ videt̃ gnãtiõis hũane ordo reqrẽ ut q ꝯcipit̃ ip̃e idẽ naſcat̃ ⁊ nõ aliꝰ. cũ ꝯceptio ad natiui‑tatẽ ordinet̃. vñ ſi filꝰ dei natꝰ ẽ nati‑uitate hũana. oꝫ etiã ꝙ filꝰ dei ſit ꝯce‑ptiõe hũana ꝯceptꝰ. ⁊ nõ purꝰ hõ.

Q̲ natura hũana aſſũpta a ỽbo ĩ ipſa ꝯceptiõe fuit pfecta q̃tuꝫ ad aĩam ⁊ corpus. XLIIII

Ateriꝰ aũt ex h̃ mãifeſtũ ẽ ꝙ in ip̃o ꝯceptiõis p̉ncipio aĩa rõnalis corpi fuit vnita. ỽbũ n. dei mediãte aĩa rõnali corpꝰ aſſum‑pſit. corpꝰ. n. hoĩs ñ magl' aſſũptibile ẽ a deo q̃ alia corpa niſi ꝑpt̃ aĩaꝫ rõnalẽ. nõ igit̃ ỽbũ dei aſſũpſit corpꝰ abſq aĩa rõnali. cũ igit̃ ỽbũ dei aſſũpſerit corpꝰ ab ip̃o ꝯceptõis p̉ncipio. oportuit ꝙ ĩ ip̃o ꝯceptiõis p̉ncipio aĩa rõnal' corpi vniret̃. Itẽ. poſito eo qđ ẽ poſteriꝰ ĩ gnãtiõe necẽ ẽ ⁊ id qđ ẽ p̉us ſcḿ gnã‑tiõis ordinẽ poni. poſteriꝰ aũt in gnã‑tiõe ẽ id qđ ẽ pfectiſſimũ. pfectiſſimũ aũt ẽ ipſũ ĩdiuiduũ gnãtũ qđ ĩ gnã‑tiõe humana ẽ ypoſtaſis uel pſona ad cuiꝰ ꝯſtitutiõꝫ ordinãt̃ ⁊ aĩa ⁊ corpꝰ. poſita igit̃ pſonalitate hoĩs gnãti necẽ ẽ qđẽ exiſtẽ ⁊ corpꝰ ⁊ aĩam rõnalẽ. p‑ſonalitas ãt hoĩs xp̃i ñ ẽ alia q̃ pſona‑litas ỽbi dei. ỽbũ ãt dei ĩ ip̃a ꝯceptiõe vniuit ſibi corpus humanuꝫ. fuit igit̃ ibi pſonalitas illiꝰ hoĩs. g̊ oportuit ꝙ ⁊ aĩa rõnal' adeſſet. Incõueniens etiã fuiſſet ut ỽbũ qđ eſt fons ⁊ origo oĩuꝫ pfectionũ ⁊ forãꝝ: alicui rei informi ⁊ nõdũ pfectionẽ nãe hñti vniret̃. q̲c‑qđ ãt ſit corpeũ añ aĩationẽ ẽ iforme ⁊ nõdũ pfectionẽ nãe hñs. nõ igit̃ fu‑it ꝯueniẽs ut ỽbũ dei vniret̃ corpi nõ‑dum aĩato. ⁊ ſic a p̉ncipio ꝯceptionis oportuit aĩam illã corpi vniri. Ex h̃ etiã apparet ꝙ corpꝰ illud aſſumptũ a pn̊. ꝯceptiõis fuit formatũ. ſ; nihil in‑forme dei ỽbũ aſſumẽ debuit. Sil' aũt aĩa reqrit ꝓpa; mãm ſicut ⁊ qlibꝫ alia forã nal'ẽ aut ꝓpa mã aĩe corpꝰ orga‑niçatũ. eſt. n. aĩa endelechia corpis or‑ganici phĩci potẽtia vitã hñtis. ſi igit̃ aĩa a pn̊. ꝯceptiõis corpi ſit vnita ut oñſũ ẽ. necẽ fuit ut corpꝰ a p̉ncipio ꝯceptiõis organiçatũ ⁊ formatũ eẽt. Et etiã ꝙ organiçatio corpis ordine gnãtiõis p̃cedit aĩe rõnalis introduc‑tionẽ. vñ poſito poſteriori necẽ fuit et ponẽ p̉us. cremẽtũ aũt quãtitad vſq ad debitam menſurã nihil ꝓhibet ſeq corpis aĩationẽ. ſic igit̃ circa ꝯceptõeꝫ hoĩs aſſũpti ſentiendũ ẽ ꝙ ĩ ip̃o cõce‑ptiõis p̉ncipio fuit corpꝰ organiçatuꝫ ⁊ forãtũ ſ; nõdũ hñs debitam quanti‑tatem.

Q̲ xp̃m decuit naſci ex ỽgine. XLV

Ex h̃ aũt pꝫ ꝙ necẽ fuit hoĩem illũ ex virgine mr̃e naſci abſq nãli ſemine. Semẽ. n. viri req‑rit̃ in gnãtiõe humana tanq̃ p̉ncipiũ actiuũ ꝓpt̃ ỽtutẽ actiuã q̃ in ip̃o eſt. ſ; ỽtꝰ actiua ĩ gnãtiõe corpis xp̃i nõ po‑tuit eẽ nãlis ſcḿ p̃dicta. qa virtꝰ nãlis nõ ſubito pficit totam corpis forma‑tionẽ ſ; ad h̃ ĩdiget tp̃e. corpꝰ aũt xp̃i ĩ ipſo p̉ncipio ſue cõceptiõis fuit for‑matũ ⁊ organiçatũ ut oñſũ ẽ. relinqt̃ igit̃ ꝙ gnãtio xp̃i hũana fuit abſq na‑turali ſemine. Itẽ. ſemẽ maris ĩ ge‑neratione aĩalis cuiuſcũq trahit ad ſe mãm quã mat̃ miniſtrat: q̃ſi ỽtꝰ q̃ ẽ in ſemĩe maris ĩtendat ſui ipſiꝰ ꝯplemẽ‑tũ ut finẽ totꝰ gnãtiõis. vñ ⁊ cõpleta gnãtione ipſũ ſemẽ ĩmutatũ ⁊ ꝯpletũ ẽ proles q naſcit̃. ſ; ĩ gnãtiõe humana xp̃i fuit vltimꝰ gnãtionis t̃minꝰ vnio ad pſonã diuinã. nõ aũt aliq̃ pſona ſeu ypoſtaſis hũana ꝯſtituẽda ut ex dictis pꝫ. nõ igit̃ in hac gnãtiõe potuit eẽ ac‑tiuũ p̉ncipiũ ſemẽ viri ſ; ſola ỽtꝰ diuina ut ſicut ſemẽ viri ĩ gnãtiõe cõi hoĩuꝫ ĩ ſuã ſubãm trahit mãm a mr̃e miniſtra‑tam. ita eãdẽ mãm ĩ gnãtiõe xp̃i ỽbũ dei ad ſuã vnionẽ aſſũpſit. Silr̃ autẽ manifeſtũ ẽ ꝙ cõueniẽs erat ut ĩ ip̃a gnãtiõe hũana ỽbi dei aliqua ꝓprietas ſpũal' gnãtõis ỽbi relucẽt. ỽbũ ãt ſcḿ ꝙ a dicẽte ꝓgredit̃ ſiue interiꝰ ꝯceptũ ſiue exteriꝰ ꝓlatũ corruptõꝫ dicẽti nõ affert ſ; magl' pfectiõis plenitudo per ỽbũ attẽdit̃ ĩ dicẽte. ꝯueniẽs igit̃ fuit ut ſic ỽbũ dei ſcḿ hũanã gnãtionẽ cõ‑ciperet̃ ⁊ naſceret̃ ut mr̃is integritas nõ corrũperet̃. Cũ h̃ etiã manifeſtũ ẽ ꝙ ỽbũ dei q̃ oĩa ꝯſtituta ſũt ⁊ q̃ oĩa ĩ ſua ĩtegritate ꝯſeruant̃: ſic naſci decuit ut p oĩa mr̃is ĩtegritatẽ ſeruaret. ꝯueni‑ens igit̃ fuit hãc gnãtionem fuiſſe ex ỽgine. Neq tñ h̃ gnãtõis modꝰ vere ⁊ nãli hũanitati xp̃i derogat licꝫ alit̃ q̃ alii hoĩes gnãtꝰ ſit. manifeſtũ ẽ aũt cũ ỽtꝰ diuina infinita ſit ut ſ̃ ꝓbatũ ẽ. ⁊ p eã oẽs cãe virtutẽ ꝓducẽdi effectuꝫ ſortiant̃. qcũq effectꝰ p quãcũq cãm ꝓducit̃ põt p deũ abſq illiꝰ cãe ãminiculo ꝓduci eiuſdẽ ſpẽi ⁊ nãe. ſicut igit̃ ỽtꝰ nãlis q̃ ẽ in hũano ſemine ꝓducit hoĩeꝫ verũ. ſpẽm ⁊ hũanã nãm hñtẽ: ita ỽtꝰ diuina q̃ talẽ ỽtutẽ ſemini dedit abſq hꝰmõi ỽtute põt effectũ illiꝰ vir‑tutis ꝓducẽ cõſtituẽdo verũ hominẽ ſpẽm ⁊ nãm hũanã hñtẽ. Si ỽo aliqs dicat ꝙ cũ hõ nãlit̃ gnãtꝰ hẽat corpus nãlit̃ ꝯſtitutũ ex ſemĩe maris ⁊ eo qđ femina ſubminiſtrat qcqd ſit illud. cor‑pus xp̃i nõ fuit eiuſdẽ nãe cum nr̃o ſi nõ ẽ ex maris ſemine gnãtũ. Ad hoc mãifeſta rñſio ẽ ſcḿ Ariſ. põnẽ dicẽtis ꝙ ſemẽ maris nõ intrat nãlit̃ in ꝯſti‑tutionẽ ꝯcepti ſed ẽ ſolũ actiuũ p̉nci‑piũ. mã ỽo corpis tota miniſtrat̃ a mr̃e ⁊ ſic q̃tũ ad mãm corpus xp̃i nõ dif‑fert a corpe nr̃o. nã etiã corpa nr̃a ma‑terialit̃ ꝯſtituta ſunt ex eo qđ ẽ ſũptũ ex matre. Si ỽo aliqs p̃dicte poſitiõi Ariſ. repugnet. adhuc predicta obiec‑tio efficatiam non habet. ſimilitudo. n aliquorũ aut diſſimilitudo ĩ materia nõ attendit̃ ſcḿ ſtatũ mãe ĩ principio

gnātiōīs ſ ſm ꝯditionē māe iam ꝑpa
tate ꝓut ē in ṫmino gnātionis. nō enī
differt ſm mām aer ex ṫra uł ex aqua
generatꝰ. qa lꝫ aq̄ ⁊ ṫra ī pnᵒ gnātiōis
differentia ſint. tn̄ ꝑ actionē gnāntis
ad vnā diſpōnē reducūť. ſic igiť dīna
ỏtute mā q̄ ſolū ex muliere ſumiť pōt
reduci ī fine gnātiōis ad eandē diſpo
ſitionē quā hꝫ mā ſi ſumať ſił ex ma-
re ⁊ femīa. vn̄ nō erit aliq̄ diſſilitudo
ꝓpť diuerſitatē māe inť corpꝰ xp̄i qꝺ
diuina virtute formatū ē ex mā a ſola
mr̄e a ſūpta. ⁊ corpa nr̄a q̄ ỏtute naťe
formāť ex mā etiā ſi ab vtroqꝫ ꝑente
aſſumať. māifeſtū ē. n. ꝙ plꝰ differt a
mā q ex viro ⁊ muliere ſimul aſſumiť
limꝰ ṫre ꝺ q̊ deꝰ ṗmū hoīem formauit
quem etiqꝫ ꝯſtat fuiſſe verū hoīem ⁊
nobis per oīa ſimilē q̄ꝫ mā ſūpta ſolū
ex femina ex q̄ corpus xp̄i formatū ē.
vn̄ natiuitas xp̄i ex ỏgine nihil dero-
gat ỏitati hūanitaꝺ ipſiꝰ nec ſilitudi-
ni eiꝰ ad nos. lꝫ. n. ỏtꝰ nālis reqrat de-
terminatā mām ad deťmiatū effectū
ex ea ꝓducendū. ỏtꝰ tn̄ dīna q̄ pōt ex
nihilo cūcta ꝓducē in agēdo ad mām
deťmiatā nō coartať. Siliť etiā nec ꝑ
hoc aliqd deperit dignitati matris xp̄i
ꝙ ỏgo ꝯcepit ⁊ ꝑpit qn vera ⁊ nālis
mr̄ filiȷ̄ dei dicať. ỏtute. n. dīna faciēte
mām nālē ad gnātionē corꝑis xp̄i mi
niſtrauit. qꝺ ſoluꝫ ex ꝑte mr̄is reqriť.
ea ỏo q̄ in aliȷ̄s mr̄ibꝫ ad corruptionē
ỏginitatis faciūt: nō ordinanť ad id
qꝺ mr̄is ē ſ ſolū ad id qꝺ pr̄is ē ut ſe-
men maris ad locū gnātiōis ꝑueniat.

Q xp̄us natus ē de ſpū ſcō. XLVI

Uāuis aūt oīs diuina opatio
q̄ aliqd ī creaturā agiť ſit toti
trinitati cōis ut ex ſuꝑ habitꝭ
cōnſū ē. formatio tn̄ corꝑis xp̄i q̄ dīna
ỏtute ꝑfecta ē ꝯuenienť ſpūi ſcō attri
buiť lꝫ ſit toti trinitati cōis. hꝰ. n. ꝯgruē
videť incarnatiōi ỏbi. nā ſicut verbū
nr̄m ī mēte ꝯceptū īuiſibile ē. exteriꝰ
aūt voce ꝓlatū ſenſibile fit: ita ỏbum
dei ſm gnātionē eťnā in corde patris
īuiſibiliť exiſtit. ꝑ īcarnationē aūt no-
bis ſenſibile factū ē. vn̄ ỏbi dei incar-
natio eſt ſicut vocalis ỏbi nr̄i exꝑſſio.
exꝑſſio aūt vocalis ỏbi nr̄i fit ꝑ ſpiri-
tū nr̄m ꝑ quē vox ỏbi nr̄i formať. cō-
uenienť igiť ⁊ ꝑ ſpm̄ filiȷ̄ dei eiꝰ carnis
formatio dr̄ facta. Cōuenit etiā hꝰ ⁊
gnātiōi hūane. ỏtꝰ. n. actiua q̄ ē ī ſemi
ne hūano ad ſe trahēs mām q fuerit a
mr̄e ꝑ ſpm̄ opať. fūdať. n. hꝰmōi ỏtꝰ ī
ſpū ꝓpť cuꝰ ꝯtinētiā ſemen ſpumoſū
oꝫ eē ⁊ albū. ỏbū igiť dei ſibi carnē aſ-
ſumēs ex ỏgine ꝯueniēť hꝰ ꝑ ſpm̄ ſcm̄
debꝫ carnē aſſumēdo formare. Cōue-
nit etiā hꝰ ad inſinuandā cām ad īcar-
natiōꝫ ỏbi mouentē. q̄ qdē nulla alia
eē potuit niſi amor dei ad hoīem cuꝰ
nām ſibi voluit ī vnitate ꝑſone copu
lare. ī dīnis aūt ſpūs ſcūs eſt q ꝓcedit
ut amor ut ſ̄ dictū ē. ꝯueniēs igiť fuit
ut īcarnatiōis opꝰ ſpūi ſcō attribuať.
Solet etiā ī ſacra ſcriptūa oīs gr̄a ſpūi
ſcō attribui. qa qꝺ ḡtis dať ex amore
donātis videť eē collatū. nulla autem
maior ē gr̄a hoī collata q̄ꝫ ꝙ deo ī ꝑſo
na vniteť. ꝯueniēť igiť hꝰ opꝰ ſpiritui
ſcō approp̄iatur.

Q xp̄us nō ſit filius ſpūs ſcī
ſm carnem. XLVII

Uāuis aūt xp̄us de ſpū ſcō ⁊
ỏgine ꝯceptꝰ dicať. nō pōt tn̄
dici ſpūs ſcūſ pr̄ xp̄i ſm gnā-
tionē hūanā ſicut ỏgo dr̄ mr̄ eiꝰ. ꝓdu
xit āt ſpūs ſcūs nō hūanā nām ī xp̄o
ex ſua ſubā ſ ſola ſua ỏtute operatus
ē ad eiꝰ ꝓductionem. nō igiť pōt dici
ſpiritus ſcūs pať xp̄i ſcꝺm humanam
generationē. eſſet etiā iductiuū in er-
rorē ſi xp̄s ſpūs ſancti filiꝰ diceretur.
manifeſtū ē. n. ꝙ ỏbū dei ſm hꝰ hꝫ ꝑſo
nā diſtinctā ꝙ ē filius dei pr̄is. ſi igiť
ſm hūanā nām ſpūs ſcī filius diceret
dareť intelligi ꝙ xp̄s eēt duo filiȷ̄. nā
ỏbū dei ſpūs ſcī filiꝰ eē nō pōt. ⁊ ſic cū
filiatiōis nomē ad ꝑſonā ꝑtineat non
ad nām. ſeqreť ꝙ ī xp̄o eēnt due ꝑſo-
ne. qꝺ ē a fide catholica alienū. incon-
ueniēs. n. eēt ut auctoritas pr̄is ⁊ no-
men ad ꝑſonā aliā trāſferreť. qꝺ con-
tingit ſi ſpūs ſcūs pr̄ xp̄i diceret.

Q non ſit dicendum xp̄m eſſe
creaturam. XLVIII

Lterius etiā manifeſtū eſt ꝙ
q̄uis hūana nā a ỏbo aſſūpta
ſit aliq̄ creaťa. nō tn̄ pōt ſim-
pliciť enūciari xp̄m eē creaturā. Crea-
ri. n. ē fieri qꝺdā. cū autē fieri ṫmineť
ad eſſe ſimplr̄. eiꝰ ē fieri qꝺ hꝫ eē ſubſi
ſtēs. ⁊ hꝰmōi ē īdiuiduū ꝯpletū ī gnē
ſubē. qꝺ qdē ī nā ītellectuali dr̄ ꝑſo-
na aut etiā ypoſtaſ. forē ỏo ⁊ accidē-
tia ⁊ etiā partes nō dicūť fieri niſi ſm
qd. cū ⁊ eſſe nō hēant ī ſe ſubſiſtēs ſ
ſubſiſtāt ī alio. vn̄ cū aliqs fit albꝰ nō
dr̄ fieri ſimplr̄ ſ ſm qd. ī xp̄o aūt nō ē
alia ypoſtaſis uł ꝑſona niſi ỏbi dei q̄ ē
increata ut ex ꝑmiſſis manifeſtū ē. nō
igiť ſimplr̄ pōt enūciari ꝙ xp̄s ſit crea
tura. lꝫ cū additiōe pōt hꝰ dici ut dicať
creaťa ſm ꝙ hō uł ſm hūanā naturā.
Licꝫ aūt de ſubō qꝺ ē īdiuiduū ī gnē
ſubē nō ſimplr̄ dicať fieri qꝺ ē ꝓpriuꝫ
eiꝰ ꝓpť accn̄tia uł ꝑteſ ſ ſolū ſm qd. tn̄
ſimplr̄ ꝑdicāť de ſubō q̄cūqꝫ ꝯſequūť
nāliť ad accn̄tia uel ad ꝑtes ſm ꝓpriā
rōnē. diciť. n. ſimplr̄ hō eē videns qa hꝰ
cōſequiť ad oculū. ⁊ qdē criſpus ꝓpť
capillos. ⁊ viſibił ꝓpť colorē. ſic igiť ⁊
ea q̄ ꝯſequūť ꝓpe ad hūanā nām ſim
pliciť ꝑnt enūciari ꝺ xp̄o. ſicut ꝙ ē hō
ꝙ ē viſibilis ꝙ āmbulauit ⁊ oīa hꝰmōi.
qꝺ aūt ē ꝑſone ꝓpriū ꝺ xp̄o non enū-
ciať rōne hūane nāe niſi cū aliqua ad-
ditione exꝑſſa uel ſubintellecta.

Solutio rōnū cōtra īcarnationē
ſuperius poſitaꝝ. XLIX

Is igiť habitꝭ ea q̄ cōtra īcar-
nationis fidē ſ̄ oppoſita ſunt
facile ſoluūť. Oſtenſū ē enim
īcarnationē ỏbi nō ſic eē ītelligēdam
ꝙ ỏbū ſit ī carnē ꝯuerſū aut ſit corꝑi
vnitū ut forma. vn̄ non ē ꝯn̄s ex hꝰ ꝙ
ỏbū ē incarnatū ꝙ vere deꝰ ſit corpus
uel virtꝰ ī corꝑe ut ṗma rō ꝓcedebat.
Siliť etiā non ſeqť ꝙ ỏbū ſit ſubaliť
mutatū ꝑ hꝰ ꝙ nām hūanā aſſumpſit.
nulla. n. mutatio ī ipſo ỏbo dei facta ē
ſ ſolū ī hūana nā que ē a ỏbo aſſūpta
ſm quā ꝯpetit ỏbo ⁊ gnātū eſſe tꝑaliť
⁊ natū. nō aūt ſm ſeipſū. Qꝺ etiā 3ᵒ
ꝓponiť. ncc̄itatē nō hꝫ. ypoſtaſis. n. nō
extendiť extra ṫminos illius nāe ex q̄
ſubſiſtentiā hꝫ. nō aūt ỏbū dei ſubſi-
ſtentiā hꝫ ex nā hūana ſ magꝭ naturā
hūanā ad ſuā ſubſiſtētiā uel ꝑſonali-
tatē trahit. nō. n. ꝑ illā ſ ī illa ſubſiſtit
vnde nihil ꝓhibet ỏbū dei eē vbiqꝫ lꝫ
hūana nā a ỏbo dei aſſūpta vbiqꝫ non
ſit. Ex hꝰ etiā ſoluiť q̄rtū. cuiuſlibet
enī rei ſubſiſtētꝭ oꝫ eē vnā nām tm̄ ꝑ
quā ſimpliciť eſſe habeat. ⁊ ſic verbū
dei ꝑ ſolam naturā diuinā ſimpliciter
eſſe habet. nō aūt ꝑ humanā naturā ſ
per eam habet ꝙ ſit hoc. s. ꝙ ſit homo.

Quītū etiā ſoluit̄ p h̄ idē. īpoſſibile
ē.n.ꝙ nā p quā ỏbū ſubſiſtit ſit aliud
q̄ȝ ipa pſona ỏbi. ſubſiſtit autē p nām
oīnā nō āt p nām hūanā.ſ eā ad ſuā
ſubſiſtentiā trahit ut ī ea ſubſiſtat ut
oictū ē. vn̄ nō oȝ ꝙ nā hūana ſit idem
ꝙ pſona ỏbi. Hic etiā excludit̄ id qđ
6° obiiciebat̄. ypoſtaſis.n.ē min⁹ ſim
plex uel re uel ītellectu q̄ȝ nā p quam
ꝯſtituit̄ in eſſe. re qdē cū ypoſtaſis nō
ſit ſua nāa .intellectu aūt ſolo ī illis ī
qbȝ idē ē ypoſtaſis ⁊ nā. ypoſtaſis aūt
ỏbi nō ꝯſtituit̄ ſimplr̄ p hūanā nām
ut p eā ſit ſ p eā ſolū hȝ ỏbū ꝙ ſit hō.
nō igit̄ oȝ ꝙ nā hūana ſit ſimplicioꝛ q̄ȝ
ỏbū inq̄tū ē ỏbū ſ ſolū inq̄tū ỏbū ē
hic hō. Ex q̊ etiā pȝ ſolutio ad id qđ
7° obiicit̄. nō.n.oȝ ꝙ ypoſtaſis dei ỏbi
ſimplr̄ ſit ꝯſtituta p nām ſigtā ſ ſolū
inq̄tū ē h̄ hō ſic.n.ſolū p hūanā nām
ꝯſtituit̄ ut oictū ē. Q̃ āt aīa hūana ⁊
coꝛp⁹ ī xp̄o ad pſonalitatē ỏbi trahūt̄
nō cōſtituētia aliquā pſonā p̄ter pſo-
nā ỏbi. nō ptinet ad minoꝛatiōeȝ vir-
tutis ut octaua rō pcedebat ſ ad digni
tatē maioꝛē. vnūqđq̄ȝ.n. meli⁹ eē hȝ cū
ſuo digniori vnit̄ q̄ȝ cū p ſe exiſtit. ſi-
cut aīa ſenſibil̄ nobili⁹ eē hȝ ī hoīe q̄ȝ ī
aliiſ aīalibȝ ī qbȝ ē foꝛa pncipal̄. nō tn̄
in hoīe. Hic etiā ſoluit̄ qđ 9° obiicie-
bat̄. in xp̄o.n. vere fuit h̄ aīa ⁊ h̄ coꝛp⁹
non tn̄ ex eis ꝯſtituta ē pſona aliq̄ pt̄
pſonā dei ỏbi qa ſunt ad pſonalitatē
dei ỏbi aſſūpta. ſicut ⁊ coꝛp⁹ cū ē ſine
aīa ppꝛiā ſpēm hȝ. ſ cū vnit̄ aīe ab ea
ſpēm ſoꝛtit̄. Ex h̄ etiā ſoluitur qđ x°
pponebat̄. manifeſtuȝ ē.n ꝙ h̄ hō q ē
xp̄s ſub̄a qdā ē nō vl̄is ſ pticularis. ⁊
ypoſtaſis qdā ē nō tn̄ alia ypoſtaſiſ q̄ȝ
ypoſtaſis ỏbi. qa hūana nā ab ypoſta
ſi ỏbi aſſūpta ē ut ỏbū ſubſiſtat tam ī
hūana nā q̄ȝ ī oīna. id aūt qđ ī hūana
nā ſubſiſtit ē h̄ hō. vn̄ ipſū ỏbū ſuppo
nit̄ cū dicit h̄ hō. Sȝ ſi qs eādē oꝺōnē
ad hūanā nām trāſferat dicēs eam eē
ſub̄am quandā nō vl̄em ſ pticularē ⁊
p ꝯn̄s ypoſtaſim: manifeſte decipit̄.
nā hūana nā etiā ī ſoꝛte uel plone nō
ē ypoſtaſis ſ id qđ in ea ſubſiſtit ypo-
ſtaſis ē. ꝙ aūt ſub̄a ſit ⁊ pticulaꝛis: nō
ſcḋm illā ſigtionē dicit̄ qua ypoſtaſis ē
pticularis ſub̄a. ſub̄a.n ſcḋm phm̄ dicit̄
duplicit̄.ſ. de ſuppoſito ī gnē ſub̄e qđ
dr̄ ypoſtaſis. ⁊ de eo qđ qd eſt qđ eſt
nā rei. ſ neq̄ȝ ptes alic⁹ ſub̄e ſic dicūt̄
pticulares ſub̄e q̄i ſint p ſe ſubſiſtētes
ſ ſubſiſtūt ī toto. vnde nec ypoſtaſes
pn̄t dici cū nulla eaꝝ ſit ſub̄a cōpleta.
alias ſeq̄ret̄ ꝙ ī vno hoīe tot eēnt ypo
ſtaſes q̊t ſūt ptes. Qđ ỏo xi° oppoſitū
fuit. ex eo ſoluit̄ ꝙ equocatio inducit̄
ex dr̄ſa foꝛa ſigta p nomē. nō autē ex
dr̄ſitate ſuppōnis. nō.n. hoc nomē hō
equoce ſumit̄ ex eo ꝙ qn̄q̄ȝ ſupponit p
plone qn̄q̄ȝ p ſoꝛte. h̄ igit̄ nomē hō de
xp̄o ⁊ de aliis hoībȝ dictū ſp eādē foꝛ
mā ſigt.ſ. nām humanā. vn̄ vniuoce
p̄dicat̄ de eis. ſ ſuppō tm̄ variat̄ in hoc
ꝙ ſcḋm ꝙ p xp̄o ſumit̄ ſupponit ypoſta
ſim īcreatā. ſcḋm ỏo ꝙ p aliis ſumitur
ſupponit ypoſtaſim creatā. Neq̄ȝ aūt
ypoſtaſis ỏbi dicit̄ eſſe ſuppoſitū hūa-
ne nāe q̄i ſubiiciat̄ ei ut foꝛaliori ſicut
duodecima rō pponebat. h̄.n. eſſet ne-
ceſſariū ſi ypoſtaſis ỏbi p nām hūanā
ſimplicit̄ cōſtitueret̄ in eſſe. qđ patet
eē falſū. dicit̄.n. ypoſtaſis ỏbi huma-
ne nāe ſupponi put eā ad ſuā ſubſiſtē
tiā trahit ſicut aliqd trahit̄ ad alterū
nobili⁹ cui vnit̄. Nō tn̄ ſeq̄t̄ ꝙ hūa-
na nā accidētalit̄ ỏbo adueniat ex h̄ ꝙ
verbū ab eterno p̄extitit ſicut vltima
rō cōcludebat. ſic.n. ỏbū hūanā natu
rā aſſumit ut vere ſit homo. eſſe autē

hoīem eſt eſſe ī gnē ſub̄e. qa igitur ex
vniōe nāe hūane ypoſtaſis ỏbi habet
ꝙ ſit hō: nō aduenit ei accn̄lit̄. nā acci
dentia eſſe ſub̄ale nō ꝯferūt.

Q̃ peccatū oꝛiginale traducat̄ a
p̄mo pente ī poſteros. L

Oſtēſū ē igit̄ ex p̄miſſis nō eē
īpoſſibile qđ fides catholica
de īcarnatiōe filii dei p̄dicat.
ꝯſequēs aūt ē oñdē ꝙ ꝯueniēs fuit fi
liū dei nām aſſūpſiſſe hūanā. hui⁹ aūt
cōuenietie rōnē apl̄s aſſigre videt̄ ex
pctō oꝛiginali qđ ī oēs ptrāſit. dic.n.
Ro. 5°. Sic p iobiam vni⁹ hoīs pctōꝛeſ
conſtituti ſūt multi. ita ⁊ p vni⁹ hoīs
obꝺiam iuſti ꝯſtituēt̄ multi. Sȝ qa pe-
lagiani hētici pctm̄ oꝛiginale negaue-
rūt: oñdendū ē hoīes cū pctō oꝛigina
li naſci. ⁊ p̊ qdē aſſumendū ē qđ dicit̄
Geñ. 2°. Tulit dn̄s de⁹ hoīem ⁊ poſuit
eū ī padiſo: p̄cepitq̄ȝ ei dicēs: Ex oī li
gno padiſi comede. de ligno āt ſcīe bo
ni ⁊ mali ne comedas. ī q̄cūq̄ȝ aūt die
comederis ex eo: moꝛte moꝛieris. ſ qa
Adā nec eo die q̊ comedit actu moꝛ-
tu⁹ ē: oȝ ſic ītelligi qđ dicit̄ moꝛte mo
rieris. i. nccitati moꝛti eris addictus.
qđ qdē fruſtra diceret̄ ſi hō ex inſtitu
tiōe ſue nāe nccitatē moꝛiendi habēt.
oȝ igit̄ dicē ꝙ moꝛs ⁊ nccitas moꝛiēdi
ſit pena hoīs p pctō inflicta. pena autē
nō infligit̄ iuſte niſi p culpa. in qbuſ-
cūq̄ȝ igit̄ īuenit̄ h̄ pena. nccē ē ut ī eis
īueniat̄ aliq̄ culpa. ſ ī oī hoīe īuenit̄ h̄
pena etiā a pncipio ſue natiuitatis. ex
tūc.n. naſcit̄ nccitati moꝛtis addict⁹.
vn̄ ⁊ aliq mox p⁹ natiuitatē moꝛiūt̄
de vtō trāſlati ad tumulū. ḡ ī eis ē ali-
qđ pctm̄. ſed nō pctm̄ actuale: qa nō
hn̄t pueri vſū liberi arbitrii ſine q̊ ni-
hil iputat̄ hoī ad pctm̄ ut ex his que
dicta ſūt ī 3° li° apparet. nccē ē igit̄ dicē
ꝙ ī eis ſit peccatū p oꝛiginē traductū.
Hoc etiā expſſe apparet ex ỏbis apl̄i
Ro. 5°. Sic p vnū hoīem ī hūc mūdū
pctm̄ intrauit ⁊ p pctm̄ moꝛs. ita ⁊ in
oēs hoīes moꝛs p. ī q̊ oēs pec. Nō pōt
aūt dici ꝙ p vnū hoīem ī mūdū pctm̄
ītrauit p modū imitatiōis: qa ſic pec-
catū nō pueniſſet niſi ad eos q peccan
do p̄mū hoīem imitātur. ⁊ cū moꝛs p
pctm̄ mūdum ītrauerit. nō pueniret
moꝛs niſi ad eos q peccāt ī ſil̄itudinē
p̄mi hoīs peccātis. Sȝ ad h̄ excludē-
dū apl̄s ſubdit ꝙ regn̄uit moꝛs ab Adā
vſq̄ȝ ad Moyſen etiā ī eos q nō pecca-
uerūt in ſil̄itudinē p̄uaricatiōis Ade.
nō ḡ intellexit apl̄us ꝙ p vnū hoīem
pctm̄ ī mūdū ītrauerit p modū imita
tiōis ſ p modū oꝛigīs. p̄.ſi ſcḋm imi-
tationē apl̄s loq̄ret̄ de ītroitu peccati
in mūdū: poti⁹ dixiſſet p diabolū pec
catū ītraſſe ī mūdum q̄ȝ p vnū hoīem
ſicut expſſe dr̄ Sap. 2°. Inuidia diabo
li moꝛs introiuit ī oꝛbē terꝛ: imitant̄
aūt illū q ſūt ex pte illi⁹. Ad h̄. ī ps
Dauid dic: Ecce ī iniq̄tatibȝ cōcept⁹
ſū. ⁊ ī pctīs ꝯcepit me mat̄ mea. quod
nō pōt ītelligi de pctō actuali. cū Da-
uid ex legitimo mr̄imonio ꝯceptus ⁊
nat⁹ dicat̄. oȝ igit̄ ut h̄ ad pctm̄ oꝛigi-
nale refferat̄. Amp̄. Job. 14° dr̄. Quis
pōt facē mūdū đ īmūdo ꝯceptū ſemi
ne: nōne tu q ſolus es? ex q̊ māifeſte
accipi pōt ꝙ ex īmūditia hūani ſemīs
aliq̄ īmūditia ad hoīem ex ſemīe ꝯce-
ptū pueniat. qđ oȝ intelligi de īmun-
ditia pctī p q̊ ſola hō in iudiciū dedu-
cit̄. p̄mittit̄.n. Et dignū ducis ſup h⁹-
cemodi aperire oculos tuos. ⁊ adducē
eum tecum in iudicium. ſic igitur ali-
quod peccatū eſt quod homo cōtrahit

ab ipſa ſui origine qꝺ originale ꝺicitᷣ.
Itē. baptiſmꝯ ⁊ alia ſacra eccłie ſūt
q̄dā remedia ꝯ pctm̄ ut.ī.patebit.ex-
hiberᷣ aūt baptiſmꝯ ſm cōem eccłie cō
ſuetudinē pueris recenᷣ natis.fruſtra
igiᷣ exhiberetᷣ niſi ī eis eēt aliqꝺ pecca
tū .nō ē aūt in eis pctm̄ actuale qa ca-
rent ꝺſu liberi arbitrij ſine q̄ nullꝯ ac-
tus hoī ī culpā īputatᷣ.oꝫ igiᷣ ꝺicē ī eiſ
eē pctm̄ ꝑ originē traductū·cū ī ope-
ribus ꝺei ⁊ eccłie nihil ſit vanū ⁊ fru-
ſtra . Si aūt ꝺicatᷣ ꝙ baptiſmꝯ infan-
tibꝫ ꝺatᷣ nō ut a pctō mūdenᷣ ſ ut ad
regnū ꝺei ꝑueniāt q̄ ꝑueniri non pōt
ſine baptiſmo cum ꝺn̄s ꝺicat Ioh.3°.
Niſi qs renatus fuerit ex aq̄ ⁊ ſpū ſcō
nō pōt īttroire ī regnū ꝺei.h̄ vanū eſt.
Nullꝯ.n.a regno ꝺei excluditᷣ niſi ꝓpᷣ
aliquā culpā.finis.n.oīs rōnalᷣ creatu
re ē ut ad btītudinē ꝑueniat·q̄ eē nō
pōt niſi ī regno ꝺei: qꝺ qdē nihil ē ali
ud q̄ꝫ ordinata ſocietaſ eoꝝ q ꝺiña vi-
ſione fruūtᷣ.in q̄ vera btītudo cōſiſtit
ut pꝫ ex his q̄ in 3° ſūt ꝺn̄ſa.nihil aūt a
fine ſuo ꝺeficit niſi ꝓpᷣ aliqꝺ pctm̄. ſi
igiᷣ pueri non bn̄ baptiçati ad regnū
ꝺei ꝑuenire nō pn̄t·oꝫ ꝺicē eē ī eis ali-
qꝺ pctm̄. Sic igiᷣ ſm catholice fidei
traditionem tenendū ē hoīes naſci cū
pctō originali.

Obiectiōes ꝯ pctm̄ originale. LI

Unt aūt q̄dā adhuc q̄ ꝺitati
aduerſari videnᷣ. Pctm̄ enī
vnꝯ alīs nō īputatᷣ ad culpā
vn̄ Ezech.18°. ꝺr ꝙ filiꝯ nō portat ini-
qtatē pr̄is.⁊ hꝯ rō ē qa nō laudamur
neqꝫ vituperamur niſi ex his q̄ ī nobis
ſūt.h̄ ât ſūt q̄ nr̄a volūtate ꝯmittimꝯ.
nō igiᷣ pctm̄ ꝑmi hoīs toti hūano ge-
neri īputatᷣ. Si ꝺo qs ꝺicat ꝙ vno pec
cante oēs peccauerūt ī ipſo ut apłs ꝺi-
cere videtᷣ.⁊ ſic vni nō īputatᷣ peccatū
alteriꝯ ſ ſuū pctm̄.hoc etiā ut videtur
ſtare nō pōt.quia illi q ex Adam nati
ſūt qn̄ Adam peccauit ī eo nōdū erāt
actu ſ ꝺtute tm̄ ſicut in ꝑma origine.
peccare aūt cū ſit agere nō cōpetit niſi
exn̄ti ī actu .nō igiᷣ in Adā oēs pecca-
uimꝯ. Si aūt ita ꝺicatᷣ nos ī Adā pec-
caſſe q̄ſi originalitᷣ ab eo ī nos peccatū
ꝓueniat ſilᷣ cū nā: h̄ etiā īpoſſibile vi-
ꝺetᷣ. accn̄s.n.cum ꝺe ſubō ad ſubm̄ nō
tranſeat nō pōt traduci niſi ſubm̄ tra-
ꝺucatᷣ.ſubm̄ aūt pcti aīa rōnalis eſt q̄
nō traducitᷣ in nos ex ꝑ̊ parēte ſ a ꝺeo
ſigillatim creatᷣ ī vnoqꝫ ut ī 2° ꝺn̄ſū
eſt.non igiᷣ ꝑ originē pctm̄ ad nos ab
Adā ꝺeriuari pōt. Adh̄.ſi pctm̄ a ꝑ̊
parēte in alios ꝺeriuatᷣ qa ab eo origi-
nē trahūt·cū xp̄s a ꝑ̊ parente originē
ꝺuxit.videtᷣ ꝙ ipſe etiā pctō originali
ſubiectꝯ fuerit·qꝺ ē alienū a fide. P̄.
qꝺ ꝯſeqᷣ aliqd ſm ſuā originē nālem
eſt ei nāle.qꝺ aūt ē alicui nāle nō eſt
pctm̄ ī ipſo·ſicut ī talpa nō ē peccatū
ꝙ viſu caret. nō igiᷣ ꝑ originē a ꝑ̊ ho-
mine peccatū ad alios potuit ꝺeriuari
Si aūt ꝺicatᷣ ꝙ pctm̄ a ꝑ̊ parēte ī po-
ſteros ꝺeriuatᷣ ꝑ originē nō inq̄ꝫtū eſt
nālis ſ inq̄ꝫtū eſt vitiata: h̄ etiā ut vi-
ꝺetᷣ ſtare non pōt. ꝺefectus.n.in opere
natᷣe non accidit niſi ꝑ ꝺefectū alicuꝯ
nālis ꝑncipij·ſicut ꝑ corruptionē ali-
quā q eſt in ſemīe cauſantᷣ mōſtruoſi
partꝯ aīaliū.nō ē aūt ꝺare alicuꝯ nālis
ꝑncipij corruptionē ī hūano ſemine.
nō videtᷣ igiᷣ ꝙ aliqꝺ pctm̄ ex vitiata
origine ꝺeriuetur ī poſteros a primo
parente . Item.peccata que ꝓueniūt
in operibꝫ nature ꝑ corruptionē ali-
cuꝯ principij: nō fiūt ſemper uel fre-
quenter ſed ut ī paucioribus.ſi igitur
ꝑ vitiatam originē pctm̄ a ꝑ̊ parente
in poſteros ꝺeriuetᷣ.nō ꝺeriuatᷣ ī oēs ſ
in aliq̊s paucos . P̄.ſi ꝑ vitiatā ori-
ginē aliquis ꝺefectus ī prole ꝓueniat
eiꝯꝺē generi oꝫ eē illū ꝺefectū cū vitio
q eſt in origine: qa effectus ſūt cōfor-
mes ſuis cauſis. origo aūt ſiue gn̄atio
hūana cum ſit actus potentie gn̄atiue
q̄ nullo mō ꝑticipat rōnē.non pōt ha-
bere i ſe vitiū qꝺ ꝑtineat ad genꝯ cul-
pe.qa ī his ſolis actibꝫ pōt eē ꝺtus uel
vitiū q ſubdūtᷣ aliq̄litᷣ rōni. vn̄ nō im
putatᷣ hoī ad culpā ſi ꝓpᷣ vitiatā ori-
ginē naſcatᷣ leproſus uel cecꝯ.nullo igiᷣ
mō ꝺefectus culpabilis ꝓuenire pōt a
ꝑ̊ pente ī poſteros ꝑ vitiatā originē.
Adh̄.nāe bonū ꝑ pctm̄ nō tollitᷣ.vn̄
etiā ī ꝺemonibꝫ manēt nālia bona ut
Dyoꝯ ꝺic.gn̄atio autē ē actꝯ nāe.non
igiᷣ per pctm̄ ꝑmi hoīs vitiari potuit
hūane gn̄atiōis origo ut ſic pctm̄ pri-
mi hominis ad poſteros ꝺeriuaretur.
Amp̄.hō gn̄atᷣ ſibi ſilēm ſm ſpēm.
in his g̊ q̄ nō ꝑtinēt ad gn̄atione ſpēi
nō oꝫ filiū aſſilari pentibꝫ. pctm̄ autē
nō pōt ꝑtinē ad rōnē ſpēi.qa pctm̄ nō
ē coꝝ q̄ ſūt ſm nām̄ ſ magꝭ corruptio
nālis ordinis.non igiᷣ oꝫ ꝙ ex primo
hoīe peccāte alij pctōres naſcantᷣ. P̄.
filij magꝭ ſilantᷣ ꝓximis pentibꝫ q̄ꝫ re-
motꝭ.ꝯtigit aūt q̄nꝫ ꝙ ꝓximi parētes
ſūt ſine pctō.⁊ in actu gn̄atiōis nullū
pctm̄ cōmittitᷣ.nō igiᷣ ꝓpᷣ pctm̄ ꝑmi
parētis pctōres oēs naſcūtᷣ. Deinde
ſi pctm̄ a ꝑ̊ hoīe ī alios ꝺeriuatū ē.ma
ioris aūt ꝺtud ī agēdo ē bonū q̄ꝫ ma-
lū ut ſ̄ ꝺn̄ſuꝫ ē.multo magꝭ ſatiſfactio
Ade ⁊ iuſticia eiꝯ ꝑ eū ad alios trāſi-
uit. Adh̄.ſi pctm̄ ꝑmi hoīs ꝑ origi-
nē ꝓpagatᷣ ī poſteros: pari etiā rōne
pctā alioꝝ parentū ad poſteros ꝺeue-
niūt.⁊ ſic ſꝑ poſteriores eſſent magis
onerati pctīs q̄ꝫ ꝑores·qꝺ ꝑcipue ex h̄
ſeq ncc̄ē ē ſi pctm̄ trāſit a pente ī pro-
lem ⁊ ſatiſfactio trāſire non pōt.

Solutio obiectionū poſitaꝝ. LII

Dhorū igiᷣ ſolutionē ꝑmit-
tēdū ē ꝙ pcti originalis ī hu-
mano gnē ꝓbabilitᷣ quedā ſi-
gna apparēt. Cū.n.ꝺeꝯ hūanoꝝ actuū
ſic curā gerat ut bonis opibꝫ ꝑmiuꝫ ⁊
malis penā retribuat.⁊ ut ī ſuperioribꝫ
ē ꝺn̄ſū: ex ipa pena poſſumꝯ certifica-
ri ꝺe culpa.patitᷣ aūt coītᷣ hūanū genꝯ
ꝺiſſas penas ⁊ corpales ⁊ ſpūales. intᷣ
corpales potiſſima ē mors ad quā oēs
alie tēdūt ⁊ ordināt.ſ.fames·ſitis ⁊ alia
hꝯmōi.intᷣ ſpūales āt ē potiſſima ꝺebi
litas rōnis ex q̄ ꝯtingit ꝙ hō ꝺifficultᷣ
ꝑuenit ad veri cognitionē ⁊ ꝺe facili
labitᷣ ī errorē.⁊ appetitꝯ beſtiales oīo
ſuꝑare nō pōt ſ multotiēs obnubilatᷣ
ab eis . Poſſet tn̄ aliqs ꝺicē huiꝯmōi
ꝺefectꝯ tam corpales q̄ꝫ ſpūales nō eē
penales ſ nāles ꝺefectꝯ ex nccītate ma
terie ꝯſequētes.ncc̄ē ē.n.corpus hūa-
nū cū ſit ex ꝯrijſ ꝯpoſitū corruptibile
eē.⁊ ſenſibilē appetitū ī ea q̄ ſūt ſcđm
ſenſū ꝺelectabilia moueri que īterdū
ſūt ꝯria rōni.⁊ intellectū poſſibilē cū
ſit ī potētia ad oīa intelligibilia nullū
eorū habens in actu ſ ex ſenſibꝫ natū
ea acqrere: ꝺifficulter ad ſciam ꝺitatᷣ
ꝑtingē.⁊ ꝺe facili ꝓpᷣ fantaſmata a ve
ro ꝺeuiare. Sꝫ tn̄ ſi qs recte ꝯſiꝺēt ſatᷣ
ꝓbabilitᷣ poſit eſtimare ꝺiña ꝓuiden
tia ſuppoſita que ſingulis ꝑfectionibꝫ
congrua ꝑfectibilia coaptauit ꝙ ꝺeus
ſuperiorē naturā inferiori ad h̄ coiūxit
ut ei ꝺn̄aretᷣ.⁊ ſi qꝺ hꝯ ꝺominij īpedi-
mentū ex ꝺefectu nāe ꝯtigeret: eius
ſpeciali ⁊ ſupnaturali bn̄ficio tolleretᷣ

ut.s.cū aīa rōnalis ſit altioris nature
q̄ corpus· tali ɔditiōe credat̄ corpi eē
ɔiūcta q̄ ī corpe aliq̄d eē nō poſſit cō·
trariū aīe p quā corp⁹ viuit.⁊ ſimilit̄
ſi rō ī hoīe appetitui ſenſuali ɔiūgit̄ ⁊
alijs ſenſitiuis potētijs q̄ rō a ſenſiti·
uis potētijs nō īpediat̄ ſ̄ magis eis do·
minet̄. Sic igit̄ ſm doctrinā fidei po·
nim⁹ hoīem a pncipio talit̄ eē īſtitu·
tū q̄ q̄ diu rō hoīs deo eēt ſubiecta.⁊
inferiores vires ei ſine īpedimēto de·
ſeruirēt.⁊ corp⁹ ab eis ſubiectiōe im·
pediri nō poſſet p aliq̄d īpedimentū
corpale. deo ⁊ ſua grā ſupplente q̄d ad
h̄ pficiendū nā min⁹ hēbat. rōne aūt
auerſa a deo.⁊ inferiores vires a rōne
repugnarēt.⁊ corpus vite q̄ ē p aīam
ɔrias paſſiōes ſuſcipet. ſic igit̄ h⁹mōi
defectus q̄uis nāles hoī videat̄ abſo·
lute ɔſiderando hūanā nām ex parte
ei⁹ q̄d ē in ea infer⁹. tn̄ ɔſiderādo di·
uinā puidentiā ⁊ dignitatē ſuperior
ptis hūane nāe ſatis pbabilit̄ proba·
ri pōt h⁹mōi defect⁹ eſſe penales.⁊ ſic
colligi pōt hūanū gen⁹ pctō aliq̄ origi
nalit̄ eē infectū. His igit̄ viſis reſpō·
dēdū ē ad ea q̄ ī ɔriū ſūt obiecta. Nō
eni ē incōueniēs q̄ vno peccāte pctm̄
in oēs dicim⁹ p originē eē ppagatum
q̄uis vn⁹ q̄ſq̄ ex ppo actu laudat̄ uel
vitupat̄ ut pma rō pcedebat. alit̄.n.ē
ī his q̄ ſūt vni⁹ indiuidui· alit̄ ī his q̄
ſūt tot⁹ nāe ſpēi. nā pticipatione ſpēi
ſūt plures hoīes velut vn⁹ hō ut Por
phiri⁹ dic. pctm̄ igit̄ q̄d ad aliq̄d indi
uiduū ſiue pſonā hoīs ptinet alīi non
īputat̄ ad culpā niſi peccāti eo q̄ pſo·
nalit̄ vn⁹ ab alio diuiſus ē. Si q̄d aūt
pctm̄ eſt q̄d ipſam nām ſpēi reſpiciat
nō ē incōueniens q̄ ex vno ppaget̄ in
alteꝝ· ſicut ⁊ nā ſpēi p vnū alijs coīcat̄.
cū aūt pctm̄ malū q̄dā ſit rōnal̄ nāe
malū q̄d eſt puatio boni ſm illud bo·
nū q̄d puat̄ iudicandū: ē pctm̄ aliq̄d
ad nām cōem uel ad aliquā pſonā p·
priā ptinē. pctā igit̄ actualia q̄ coīt̄ ab
hoībꝰ agūt̄ adimūt aliq̄d bonū pſone
peccātis· puta grām ⁊ ordinē debitū
partiū aīe. vnde pſonalia ſūt. nec vno
peccāte alīi īputat̄. pmū aūt pctm̄ pri
mi hoīs nō ſolū peccātē deſtituit ppo
et pſonali bono.s.grā ⁊ debito ordine
aīe ſ̄ etiā bono ad nām cōem ptinen·
te. vt.n.ſ̄ dictū ē. ſic nā hūana fuit in·
ſtituta ī ſui pmordio q̄ inferiores vi·
res pfecte rōni ſubijcēnt̄· rō deo.⁊ aīe
corp⁹: deo p grām ſupplēte id q̄d ad h̄
deerat p nām. Hu⁹mōi aūt beneficiū
q̄d a q̄buſdā originalis iuſticia dicit̄:
ſic pmo hoī collatū fuit ut ab eo ſil̄ cū
nā hūana ppagaret̄ ī poſteros. ratio·
ne aūt p pctm̄ pmi hoīs ſe ſubtrahen·
te a ſubiectiōe diua: ſubſecutū eſt q̄
nec inferiores vires pfecte rōni ſubij·
ciant̄· nec aīe corp⁹.⁊ h̄ nō tm̄ in pmo
peccāte. ſ̄ idē defectus coīs puenit ad
poſteros ad q̄s etiā dicta original̄ iu·
ſticia puētura erat. ſic igit̄ pctm̄ pmi
hoīs a q̄ oēs alij ſm doctrinā fidei ſūt
deriuati.⁊ pſonale fuit inq̄tū ipſum
pmū hoīem ppo bono puauit.⁊ nāle
inq̄tū abſtulit ſibi ⁊ ſuis poſteris ɔſe
quent̄ bñficiū collatū toti hūane nāe.
Sic igit̄ h⁹mōi defect⁹ ī alijs ɔſequēs
ex p parente etiā ī alijs rōnē culpe hꝫ
put oēs hoīes ɔputant̄ vn⁹ hō p ptici·
patiōnē nāe coīs. ſic.n. īuenit̄ volūta·
riū h⁹mōi pctm̄ volūtate pmi parēd
queadmodū ⁊ actio man⁹ rōnē culpe
hꝫ ex volūtate pmi mouētis q̄d eſt rō
ut ſic eſtimēt̄ ī pctō nāe diſi hoīes q̄ſi
nāe coīs ptes. ſicut ī pctō pſonali diſe
vnius hoīs partes. Scdm̄ h̄ igit̄ verū
ē dicē q̄ vno peccāte oēs peccauerūt
in ipſo ut ap̄l's dic ſm q̄ ſecūda rō p·
ponebat nō q̄ eēnt actu in ipo alij ho
mines ſ̄ v̄tute ſicut in originali pnci·
pio. nec dicunt̄ peccaſſe ī eo q̄ſi aliquē
actū exercētes ſ̄ inq̄tū ptinent ad na
turā ipſi⁹ q̄ p pctm̄ corrupta ē. Nec
tn̄ ſeq̄t̄ ſi pctm̄ a p pente ppagat̄ ī po
ſteros cū ſubm̄ pcti ſit aīa rōnal̄ q̄ aīa
rōnalis ſil̄ cū ſemie ppaget̄ ſm pceſ·
ſū rrīe rōnis. h̄.n. mō ppagat̄ hoc pec·
catū nāe q̄d originale dicit̄· ſicut ⁊ ipa
nā ſpēi· q̄ q̄uis p aīam rōnalē pficiat̄.
nō tn̄ ppagat̄ cū ſeīe ſ̄ ſolū corpus ad
ſuſceptionē talis aīe aptū natū ut ī 2°
ɔſū ē. Et lꝫ xp̄s a pmo pente ſm car
nē deſcēderit· nō tn̄ ignatiōnē origial̄
pcti incurrit ut q̄rta rō ɔcludebat. q̄a
nām hūani corpis ſolū a pmo parēte
ſuſcepit. v̄tus aūt formatiua corporis
ei⁹ nō fuit a p parēte deriuata ſed fuit
v̄t⁹ ſp̄s ſci ut ſ̄ ɔſū ē. vn̄ nām hūa·
nā nō ab Adā accepit ſicut ab agēte lꝫ
eā de Adā ſuſcepit ſicut de mālī pnci·
pio. Conſideradū ē etiā q̄ pdicti de·
fect⁹ p nālē originē traducūt̄ ex eo q̄
nā deſtituta ē auxilio grē q̄d ei fuerat
ī pmo pente collatū ad poſteros ſil̄ cū
natura deriuādū.⁊ q̄a h̄ deſtitutio ex
volūtario pctō pceſſit: defectus cōſe·
quēs ſuſcipit culpe rōnē. ſic igitur de·
fectus h⁹ ⁊ culpabiles ſūt p cōpatio·
nē ad pmū pncipiū q̄d ē pctm̄ Ade.⁊
nāles ſūt p cōpatione ad nām iam de·
ſtitutā. vn̄ ⁊ ap̄lus dic Eph.2°. Eram⁹
nā filij ire. Et p h̄ ſoluit̄ rō q̄nta. Patꝫ
igit̄ ſm pdicta q̄ vitiū origis ex quo
pctm̄ origiale cauſat̄ puenit ex defec·
tu alicui⁹ pncipij. s. grtuiti doni q̄d na
ture hūane ī ſui inſtitutiōe fuit colla·
tū· q̄d q̄dē donū quodāmō fuit nāle
nō q̄ſi ex pncipijs nāe cauſatū. ſ̄ q̄a ſic
fuit hoī datū ut ſil̄ cū nā ppagaretur.
obiectio autē ſexta pcedebat ſcd̄m q̄
nāle dicit̄ q̄d ex principijs nāe cauſat̄.
Procedit etiā ſeptia rō p modū eūdē
de defectu pncipij nālis q̄d ptinet ad
nām ſpēi. q̄d.n. ex defectu huius nālis
pncipij pueit· accidit ut ī paucioribꝰ.
ſ̄ defect⁹ originalis pcti puenit ex de·
fectu pncipij ſupadditi pncipio ſpēi
ut dictū ē. Sciendū ē etiā q̄ in actu
gnātiue v̄tus nō pōt eē vitiū de gene·
re actualis pcti q̄d ex volūtate ſingu·
laris pſone dependet eo q̄ act⁹ gnāti·
ue v̄tutis nō obedit rōni uel volūtati
ut octaua rō pcedebat. ſ̄ vitiū origial̄
culpe q̄ ad nām ptinet nihil phibet ī
actu gnātiue potētie īueniri· cū ⁊ act⁹
gnātiue potētie nāles dicant̄. Quod
vo 9° obijcit̄: de facili ſolui poteſt ſm
pmiſſa. p pctm̄.n. nō tollit̄ hoī bonū
nature q̄d ad ſpēm nāe ptinet. ſ̄ bonū
nāe q̄d p grām ſupadditū fuit potuit
p pctm̄ primi parētis auferri ut ſ̄ dic·
tū ē. Patet etiā ex eiſdē de facili ſolu
tio ad decimā rōnē. q̄a cū puatio ⁊ de·
fect⁹ ſibi īuicē correſpōdeant· ea rōne
ī pctō originali filij pentibꝰ ſimilant̄.
q̄ etiā donū a pncipio nāe pſtitū: fu·
iſſet a pentibꝰ ī poſteros ppagatū. q̄a
lꝫ ad rōnē ſpēi nō ptineret· tn̄ ex diua
grā datū fuit pmo hoī ut ab eo ī totā
ſpeciem deriuandum. ſimiliter pecca·
tum p q̄d illud bonū puatur ī totam
ſpeciem deriuatur. Conſiderādū eſt
etiā q̄ lꝫ aliq̄s p grē ſacra ſic ab origi·
nali pctō mūdet̄ ut ei nō īputetur ad
culpā q̄d ē pſonalit̄ ipſū a pctō origi·
nali liberati: nō tn̄ nā totalit̄ ſanat̄.⁊
iō ſm actū nāe pctm̄ originale tranſ·
mittit̄ in poſteros. ſic igit̄ ī hoīe gene
rāte inq̄tū ē pſona q̄dā nō ē origina·
le pctm̄.⁊ ɔtingit etiā ī actu gnatiōis
nullū eē actuale pctm̄ ut vndecia rō

ꝓponebat. ſ; inq̄ꝫtū hō gnās ē natale
gnātiōis ṗncipiū infectio oɼigial' pcti
qꝺ nām reſpicit ī eo manet ⁊ ī actu ge
nerationis ipſi⁹. Sciendū etiā ē ꝙ pec
catū actuale ṗmi hoīs ī nām trāſiuit
qa nā in eo erat bñficio nāe pſtito
adhuc pfecta. ſ; p pctm̄ ipſi⁹ nāe h̄ be
neficio deſtituta act⁹ eius ſimplicit̄ na
turalis fuit. vñ non potuit ſatiſfacere
ꝓ tota nā neq; bonū nāe reintegrare p
ſuū actū: ſ; ſolū ſatiſfacē aliq̄tenus po
tuit ꝓ eo qꝺ ad ipſi⁹ pſonā ſpectabat.
ex quo p; ſolutio ad duodecimā rōnē.

Sic āt ⁊ ad decimātertiā. qa pctā po
ſterioꝝ parentū īueniūt nām deſtitutā
beneficio ṗmit⁹ ipſi nāe ɔceſſo. vñ ex
eis nō ſeqt̄ aliqs defect⁹ q ꝓpagetur ī
poſteros ſ; ſolū q pſonā peccātis infi
ciūt. Sic igit̄ nō ē incōueniēs neq; con
tra rōnē pctm̄ oɼiginale ī hoīb; eē ut
pelagianoꝝ hereſis ɔfūdat̄ que pctm̄
oɼiginale negauit.

Rōnes qb; videt̄ ꝓbari ꝙ nō fuit cō
ueniens deum incarnari. LIII

Uia v̇o incarnatiōis fides ab
infidelib; ſtulticia reputatur
ſm̄ illud apl̄i. i. Cor. p. Placu
it deo p ſtulticiā p̄dicatiōis ſaluos fa
cere credētes. ſtultū autē videt̄ aliqd
p̄dicare non ſolū qa ē īpoſſibile ſ; etiā
qa ē indecēs. inſiſtūt infideles ad in
carnationis īpugnationē non ſolū ni
tentes oñdere eē īpoſſibile qꝺ fides ca
tholica p̄dicat: ſ; etiam incōgruū eē ⁊
diuinā bonitatē nō decere. eſt. n. diuine
bonitati cōueniēs ut oīa ſuū oɼdinem
teneāt. eſt autē hic oɼdo rerū ut deus
ſit ſup oīa exaltat⁹. homo aūt int̄ infi
mas creat̄as ɔtineat̄. nō igit̄ decet di
uinā maieſtatē hūane nāe vniri. Itē

ſi ɔueniēs fuit deū hoīem fieri: opoɼ
tuit h̄ eſſe ꝓpter aliquā vtilitatē inde
ꝓuenientē. ſ; q̄cūq; vtilitas det̄. cū de⁹
oīpotēs ſit hāc vtilitatē ꝓducē potuit
ſola ſua volūtate. cū igit̄ vnūqꝺq; fieri
ɔueñiat q̄ꝫ breuiſſime pōt: nō opoɼtuit
ꝙ deus ꝓpt̄ h⁹mōi vtilitatē hūanā na
turā ſibi vniret. Adh̄. cū de⁹ ſit vl̄is
oīu; cauſa: ad vtilitatē tot⁹ vniuerſi
tatis rerū eū p̄cipue intendē opoɼtet.
nō igit̄ fuit cōueniens ꝙ ſi alienā na
turā deus aſſumē debuit ꝙ ſolū nām
hūanā aſſūpſerit. Amp̄. quāto ali
qd ē alicui magꝭ ſile. tanto ei ɔuenien
ti⁹ vnit̄. deo aūt ſilioɼ ⁊ ꝓpinqoɼ ē an
gelica nā q̄ꝫ hūana. nō igit̄ cōueniens
fuit aſſumē nām hūanā angelica pre
termiſſa. Itē. id qꝺ ē ṗncipiū ī ho
mine ē intelligentia v̇itatis in q̄ videt̄
hoī īpedimentū p̄ſtari ſi de⁹ humanā
nām aſſūpſit. dat̄. n. ei ex h̄ erroꝛ occa
ſio ut ɔſentiat hiſ q poſuer̄t deū nō eē
ſup oīa coɼpa exaltatū. nō igit̄ hoc ad
hūane nāe vtilitatē ɔueniebat ꝙ de⁹
hūanā nām aſſumēt. Itē. expimē
to dicē poſſum⁹ ꝙ circa īcarnationem
dei plurimi erroɼes ſunt exoɼti. videt̄
igit̄ hūane ſaluti cōueniēs nō fuiſſe ꝙ
deus īcarnaret̄. Adh̄. int̄ oīa q̄ deus
fecit iſtud videtur eē maximū ꝙ ipſe
met carnē aſſumpſerit. ex maxio aūt
ope maxīa debet expectari vtilitas. ſi
igit̄ incarnatio dei ad ſalutē hoīu; oɼ
dinat̄. videt̄ fuiſſe ɔueniens ꝙ ipē to
tū hūanū gen⁹ ſaluaſſet cū etiam oīu;
hoīu; ſalus videat̄ eē cōpetēs vtilitas
ꝓ q̄ tantū opus fieri debuiſſet. Amp̄
ſi xp̄s ꝓpter ſalutē hoīu; hūanā natu
rā aſſūpſit videt̄ fuiſſe ɔueniēs ut ei⁹
diuinitas hoīb; p ſufficiētia indicia ma
nifeſtaret̄. h̄ aūt nō videtur cōtigiſſe.
nā p aliquos alios hoīes ſolo auxilio

diuine v̇tutis abſq; vniōe dei ad eoꝝ na
turam īueniūt̄ ſilia miracula eē facta
uel etiā maioɼa q̄ꝫ fecerit xp̄s. nō igit̄
videt̄ dei īcarnatio ſufficient̄ ꝓcurata
fuiſſe ad hūanā ſalutē. P̄. ſi h̄ neceſ
ſariū fuit hūane ſaluti ꝙ deus carnem
aſſumeret. cū a ṗncipio mundi hoīes
fuerīt videt̄ ꝙ a ṗncipio mūdi huma
nā nām aſſumē debuit ⁊ nō q̄ſi in fine
tēpoꝝ. videt̄. n. oīu; p̄cedentiū hoīu;
ſalus p̄termiſſa fuiſſe. Itē. pari rōne
vſq; ad finē mūdi debuiſſet cū hoīb;
cōuerſari ut hoīes ſua pñtia erudiret
⁊ gubernaret. Adh̄. h̄ maxime ho
minib; vtile ē ut future btūdinis in
eis ſpes fūdet̄. hanc aūt ſpem magꝭ ex
deo īcarnato ɔcepiſſet ſi ⁊ carnē īmoɼ
talē ⁊ īpaſſibilē et glīoſam aſſūpſiſſet
⁊ hoīb; oſtendiſſet. non igit̄ videt̄ fu
iſſe ɔueniēs ꝙ carnē moɼtalē ⁊ etiam
infirmā aſſūpſerit. Amp̄. videt̄ fu
iſſe ɔueniēs ad oñdendū ꝙ oīa que ī
mūdo ſūt ſint a deo ꝙ ipſe abundan
tia rerū mūdanaꝝ v̇ſus fuiſſet ī diui
tijs ⁊ ī maximis honoɼib; viuēs. cui⁹
ɔ̄ria de ipō legūt̄ ꝙ paupertē ⁊ abiectā
vitā duxit ⁊ ꝓbɼoſam moɼtē ſuſtinu
it. nō igit̄ videt̄ eē cōueniēs qꝺ fides
de deo īcarnato p̄dicat. P̄. ex h̄ ꝙ ipſe
abiecta paſſus ē: ei⁹ diuinitas maxime
fuit occultata. cū tñ h̄ maxime nccīu;
fuerit hoīb; ut ei⁹ diuinitatē ɔgſcerent
ſi ipſe fuit deus īcarnat⁹. nō igit̄ videt̄
qꝺ fides p̄dicat hūane ſaluti ɔueñire.

Si qs aūt dicat ꝙ ꝓpter obediam pr̄is
fili⁹ dei moɼtē ſuſtinuit. hoc nō videt̄
rōnabile. obīa. n. īplet̄ p h̄ ꝙ obediēs
ſe cōfoɼmat volūtati p̄cipiētꝭ. volūtas
aūt dei pr̄is irrōnabilis eē nō poteſt.
ſi igit̄ nō fuit ɔueniēs deū hoīem fac
tū moɼtē pati. qa moɼs ɔ̄ria eē videt̄
diuinitati q vita eſt: hui⁹ rei rō ex obia

ad patrē ɔuenient̄ aſſiḡri nō pōt. P̄
volūtas dei nō ē ad moɼtē hoīu; etiā
pctōꝝ ſ; magis dicit̄ ad vitā. ſcꝺm il
lud Ezech. 18°. Nolo moɼtē peccatoꝛ
ſ; ut magis ɔuertat̄ ad vitam ⁊ viuat.
multo igit̄ min⁹ potuit eē volūtaſ dei
pr̄is ut hō pfectiſſim⁹ moɼti ſubijcēt̄.

Amp̄. īpiū ⁊ crudele videt̄ īnocen
tē p̄cepto ad moɼtē inducē ⁊ p̄cipue
ꝓ impijs q moɼte ſūt digni. hō aūt xp̄s
Ih̄s īnocens fuit. īpiū igit̄ fuiſſet ſi p
cepto dei pr̄is moɼtē ſubijſſet. Si v̇o
aliqs dicat h̄ nccīu; fuiſſe ꝓpt̄ humili
tatē demr̄andā. ſicut apl̄s videt̄ dicē
Phil'. 2°. ꝙ xp̄s humiliauit ſemetipſū
fact⁹ obediens vſq; ad moɼtē. nec hec
qdē rō cōueniēs videt̄. ṗmū qdē qa ī
eo cōmēdāda ē hūilitas q h; ſupioɼē
cui ſubijci poſſit. qꝺ de deo dici nō po
teſt. nō igit̄ ɔueniens fuit dei v̇bū hu
miliari vſq; ad moɼtē. Itē. ſatis ho
mines ad hūilitatē infoɼmari poterāt
v̇bis diuinis qb; ē fides diſcda adhiben
da. ⁊ exēplis hūanis. nō igit̄ ad demō
ſtrandū hūilitatꝭ exemplū neceſſariū
fuit v̇bū dei aut carnē ſumē aut moɼ
tem ſubire. Si qs autē iterū dicat ꝙ
ꝓpter pctōꝝ nr̄oꝝ purgationē neceſ
ſariū fuit xp̄m moɼtē ſubire ⁊ alia q̄
videt̄ eē abiecta. ſicut apl̄s dic ꝙ tra
dit⁹ ē ꝓpter pctā nr̄a. ⁊ iteꝝ. Moɼtu⁹ ē
ad multoꝝ exhaurīēda pctā. nec hec
videt̄ eē ɔueniens. ṗ qdē qa p ſolā dei
grām hoīu; pctā purgant̄. Deinde
qa ſi aliq̄ ſatiſfactio reqrebat̄ ɔueniēs
fuit ut ille ſatiſfaceret q peccauit: qa ī
iuſto dei iudicio vnuſqſq; on⁹ ſuū de
bet poɼtare. Itē. ſi cōueniēs fuit ut
aliqs hoīe puro maioɼ ꝓ hoīe ſatiſfa
ceret. ſufficiens videt̄ fuiſſe ſi angelus
carne aſſūpta hui⁹mōi ſatiſfactionem
īpleſſet. cū āgel⁹ nālit̄ ſit ſupioɼ hoīe.

p̄.pctm̄ nō expiatᷣ pctō ſ magꝭ auge
tur.ſi igitᷣ p mortē xp̄i ſatiſfacē debuit
talis debuit eiꝰ mors eē ī q̄ nullꝰ pec
catet ut.s.non violenta morte ſ nālit
moreretᷣ. Adhᷣ.ſi ꝑ pctīs hoīuꝫ xp̄m
mori oportuit cū frequētᷣ hoīes peccēt
oportuiſſet eū frequētᷣ mortē ſubire.
Si qs aūt dicat ꝙ ſpālitez ꝑptᷣ pecca
tū origīale neccīuꝫ fuit xp̄m naſci ⁊ pa
ti.qꝺ qdē totā nām hūanā infecerat
hoīe p̄mo peccāte: hꝫ īpoſſibile videtᷣ.
ꝙ ſi.n.alij hoīes ad ſatiſfaciendū pro
pctō originali ſufficientes nō ſūt.nec
mors xp̄i ꝑ pctīs hūani gnīs ſatiſfac
toria fuiſſe videtᷣ.qa ⁊ ipſe ſm hūanā
nām mortuꝰ ē nō ſm dīnā. p̄.ſi xp̄s
ꝑ pctīs hūani generis ſufficientᷣ ſatiſ
fecit: iīuſtū videtᷣ qdē eē ꝙ hoīes ad
huc penas patiātᷣ q̄s ꝑ pctō dīna ſcri
ptura inductas eē cōmemorat. Adhᷣ
ſi xp̄s ſufficientᷣ ꝑ pctīs hūani generis
ſatiſfecit.nō eēnt vltra remedia ꝑ ab
ſolutōe pctōꝝ q̄renda.queruntᷣ aūt ab
oīb₉ q ſue ſalutᷣ curā hn̄t. nō igitᷣ vi
detᷣ ſufficiētᷣ xp̄m pctā hoīuꝫ abſtuliſ
ſe. Hec igitᷣ ſūt ⁊ ſilia ex qbꝰ alicui vi
deri pōt ea q̄ de īcarnatiōe fides catho
lica p̄dicat dīne maieſtati ⁊ ſapientie
ꝯuenientia nō fuiſſe.

Q̄ꝫ cōueniēs fuit deū īcarnari. LIIII

Si qs aūt diligentᷣ ⁊ pie incar
natiōis myſteria cōſidētᷣ īue
niet tantā ſapīe ꝑfūditatē ꝙ
hūanā cognitionē excedat.ſm illud.
ap̄li. Qꝺ ſtultū ē dei: ſapiētiꝰ ē hoīb₉.
vn̄ fit ut pie ꝯſiderāti ſp magꝭ ac magꝭ
āmirabiles rōnes huiꝰmodi myſterii
manifeſtentᷣ. Primū igitᷣ hꝫ ꝯſiderā
dū ē ꝙ incarnatio dei efficatiſſimū fu
it auxiliū hoī ad btītudinē tendenti.

A Dn̄ſū ē.n.in 3° ꝙ p̄fecta btītudo hoīs
in īmediata dei viſione conſiſtit.poſ
ſet aūt alicui videri ꝙ hō ad hūc ſtatū
nūꝗ̄ poſſit ptingē ꝙ intellectus hūa
nus īmediate ipſi dīne eēntie vniretᷣ
ut ītellectus ītelligibili ꝑptᷣ īmēſam
diſtantiā naturaꝝ.⁊ ſic circa inqſitio
nem btītudīs hō tepeſceret ipſa deſpe
ratione detētꝰ. p hꝫ aūt ꝙ deus huma
nā nām ſibi vnire voluit ī pſona eui
dentiſſime hoīb₉ demōſtratᷣ ꝙ hō per
intellectū deo pōt vniri ipſū īmedia
te vidēdo.fuit igitᷣ ꝯuenientiſſimū ꝙ
deus hūanā nām aſſumēt ad ſpem ho
minis in beatitudinē ſubleuandā.vn̄
poſt incarnationē xp̄i hoīes ceperunt
magis ad celeſtē beatitudinē aſpirare
ſm qꝺ ipſe dicit Joh.x°. Ego veni ut
vitā habeāt ⁊ abūdantiꝰ habeāt. Silᷣ
etiā p hꝫ hoī auferūtᷣ īpedimēta beati
tudinē adipiſcēdi.cum.n.p̄fecta hoīs
beatitudo ī ſola dei fruitiōe cōſiſtit ut
dn̄ſū ē.neceſſariū ē ꝙ qcūq; his q̄ īfra
deū ſūt inhereret.finalitᷣ a vere beatitu
dinis pticipatiōe īpediatᷣ. Ad hꝫ autē
hō deduci poterat ꝙ reb₉ īfra deū exn̄ti
bus inhererēt ut fini īgrādo ſue nature
dignitatē.ex hꝫ.n.cōtingit ꝙ qdā ꝯſi
derantes ſe ſm naturā corporeā ⁊ ſen
ſitiuā quam cū alijs aīalib₉ hn̄t cōem
in reb₉ corpalib₉ ⁊ delectationib₉ car
nis quandā beatitudinē beſtialē req
rūt.Quidā v̊o ꝯſiderātes quarūdam
creaturarū excellentiā ſup hoīes ꝗ̄tū
ad aliqua eorū cultui ſe aſtrinxerunt
colētes mūdū ⁊ ptes eiꝰ ꝑptᷣ magni
tudinē quātitatis ⁊ tēporis diuᷣnita
tem uel ſpūales ſubſtātias angelos et
demones ꝑpt hꝫ ꝙ hoīem excedē īue
niūtᷣ tam ī īmortalitate ꝗ̄ ī acumine
ītellectus eſtimātes ī his utpote ſup
ſe exiſtentib₉ hoīs beatitudinem eſſe

querēdā.Cuius aūt ꝗ̄tū ad aliq̄s ꝯdi
tiōes hō aliqb₉ creaturis exiſtat infe
rior ac etiā infimis creaturis in qbuſ
dam aſſimiletᷣ: tn̄ ſm ordinē finis ni
hil hoīe eriſtit altiꝰ niſi ſolus deus ī q̊
ſolo p̄fecta hoīs beatitudo ꝯſiſtit.hāc
igitᷣ hoīs dignitatem ꝙ.ſ.in īmediata
dei viſiōe beatificādus ſit: ꝯueniētiſ
ſime deus oſtēdit p hꝫ ꝙ ipē īmediate
naturā humanā aſſūpſit.vn̄ ex īcarna
tione dei hꝫ ꝯſecutū videmꝰ ꝙ magna
ps hoīuꝫ cultu angeloꝝ.demonū ⁊ q̄
rūcūq; creaturaꝝ p̄termiſſo ſpretis etiā
voluptatib₉ carnis ⁊ corpalib₉ oībus
ad ſolū deū colendū ſe dedicauerūt in
quo ſolo beatitudinis ꝯplementū ex
pectant.ſm ꝙ ap̄ls monet. Que ſurſū
ſūt q̄rite ubi xp̄s ē ī dextera dei ſedēs
que ſurſū ſūt ſapite nō que ſup terrā.
Adhᷣ.qa beatitudo p̄fecta hoīs ī ta
li cognitiōe dei cōſiſtit q̄ facultatē oīs
intellectus creati excedit ut in 3° dn̄ſū
ē.neceſſariū fuit quādā huiꝰmodi co
gnitiōis p̄libationē in hoīe eē q̄ diri
geretᷣ in illā plenitudinē cognitionis
beate.qꝺ qdem fit p fidē ut in 3° dn̄ſū
ē.cognitionē aūt qua hō in vltimū fi
nē dirigitᷣ oportꝫ eē certiſſimā eo ꝙ ē
p̄ncipiū oīuꝫ que ordinantᷣ in vltimū
finem.ſicut ⁊ p̄ncipia nālitᷣ nota cer
tiſſima ſūt.certiſſima aūt cognitio ali
cuiꝰ eē nō pōt niſi uel illud ſit p ſe no
tum.ſicut p̄ma demonſtratiōis prin
cipia.uel in ea que p ſe nota ſūt reſol
uatᷣ qualitᷣ nobis certiſſima ē demon
ſtrationis ꝯclo.id aūt qꝺ ꝺ deo nob̄ p
fidē tenendū ꝑponitᷣ nō pōt eē homi
ni p ſe notū cū facultatē hūani ītellec
tus excedat.oportuit igitᷣ hꝫ hoī mani
feſtari p eum cui ſit p ſe notū. ⁊ ꝗ̄uis
oīb₉ dīnā eēntiā videntib₉ ſit q̊dāmō
p ſe notū.tn̄ ad certiſſimā cognitionē

hn̄dā oportuit reductiōeꝫ fieri ī p̄mū
hꝰ cognitiōis principiū.s.in deū cui ē
naturalitᷣ p ſe notū ⁊ a quo oīb₉ īno
teſcit.ſicut ⁊ certitudo ſcīe non habetᷣ
niſi p reſolutionē in p̄ma p̄ncipia in
demōſtrabilia. oportuit igitᷣ hominē
ad p̄fectā certitudinē ꝯſequēdā de fi
dei v̊itate ab ipſo deo inſtrui hoīe fac
to ut hō ſm moduꝫ humanū dīnā in
ſtructionē pciperet.⁊ hꝫ ē qꝺ dᷣ Joh.
p̊. Deū nemo vidit vnꝗ̄: vnigenitꝰ
qui eſt in ſinu patris ipſe enarrauit.⁊
ipſe dn̄s dicit Joh.18°. Ad hoc natus
ſum in mundū ut teſtimoniū perhi
beam v̊itati.ꝑpter qꝺ videmus poſt
xp̄i īcarnationē euidentiꝰ ⁊ certiꝰ ho
mines in dīna cognitiōe eſſe inſtruc
tos.ſm illud Yſa.xi°. Repleta ē t̄ra ſci
entia dn̄i. Itē.cū btītudo hoīs p̄fec
ta ī dīna fruitiōe ꝯſiſtat.oportuit af
fectū hoīs ad deſideriū dīne fruitiōis
diſponi.ſicut videmꝰ hoī btītudinis
deſideriū naturalitᷣ ineſſe.deſiderium
aūt fruitiōis alicuiꝰ rei ex amore illiꝰ
rei cauſatᷣ.neceſſariū igitᷣ fuit hominē
ad p̄fectam btītudinē tendentem ad
amorē diuinū induci.nihil autē ſic ad
amorē alicuiꝰ nos īducit ſicut experi
mentū illius ad nos.amor aūt dei ad
hoīes nullo modo efficatiꝰ hoī potuit
demōſtrari ꝗ̄ p hꝫ ꝙ hoī vniri voluit ī
pſona.eſt.n.ꝑpriū amoris vnire amātē
cū amato inꝗ̄tū poſſibile ē.neceſſariū
igitᷣ fuit homini ad beatitudinē p̄fec
tam tendenti ꝙ deus fieret hō. Amp̄.
cū amicitia ī q̄dā eq̄litate ꝯſiſtit.ea q̄
multū inequalia ſūt: ī amicitia copu
lari nō poſſe videntᷣ. ad hꝫ igitᷣ ꝙ fami
liarior amicitia eēt intᷣ hoīem ⁊ deū:
expediēs fuit hoī ꝙ deus fieret hō.qa
etiā naturalitᷣ homo homini amicus
ē.ut ſic dū viſibiliter deū cognoſcimꝰ

in ĩuiſibiliũ amorē rapiamur. Simul
etiã manifeſtũ ē ꝙ beatitudo virtud
ē pꝛemiũ. opoꝛtet igiť ad beatitudinē
tendentes ſm ꝟtutē diſponi. ad ꝟtu⸗
tem aũt ⁊ ꝟbis ⁊ exēplis ꝓuocamur.
exēpla aũt alicuiꝰ ⁊ ꝟba tanto efficatiꝰ
ad ꝟtutē inducũt quãto de eo firmioꝛ
bonitatis habeť opinio. de nullo autē
hoīe puro infallibilis opinio bonitad
haberi poterat. qꝛ etiã ſanctiſſimi vi⸗
ri in aliqbꝫ īueniũtur defeciſſe. vñ ne⸗
ceſſariũ fuit hoī ad h̄ ꝙ ī ꝟtute firma⸗
reť ꝙ a deo humanato doctrinã ⁊ ex⸗
empla ꝟtutis acciperet ꝓpť qꝺ ipſe dñs
dicit Joh. xiij. Exemplũ dedi vobis: ut
queãdmodũ ego feci. ita ⁊ vos faciad.
Jtē. ſicut ꝟtutibꝫ homo ad beatitu⸗
dinē diſponiť. ita ⁊ peccatis īpeditur.
peccatũ aũt ꝟtuti cõtrariũ īpedimen⸗
tũ affert beatitudini nõ ſolũ īoꝛdina⸗
tionē quandã aīe inducēs ſm ꝙ eam
ab oꝛdine debiti finis abducit: ſꝫ etiã
deũ offendēs a quo beatitudīs pmiũ
expectať ſm ꝙ deus humanoꝝ actuũ
curã habet ⁊ peccatũ ꝯtrariũ eſt caritati
diuine ut in iijᵒ plenꝰ oñſũ ē. Et inſup hꝰ
offenſe homo ꝯſciētiã habens ꝑ pecca
tũ fiduciã accedendi ad deũ amittit q̄
neceſſaria ē ad beatitudinē ꝯſequen⸗
dã. neceſſariũ ē igiť hũano generi qꝺ
peccatis abundat ut ei remediũ aliqꝺ
adhibeatur ꝯ̄ peccata. h̄ aũt remediũ
adhiberi nõ põt niſi ꝑ deũ q ⁊ volũta⸗
tem hoīs mouere põt in bonũ ut eam
ad debitũ oꝛdinē reducat ⁊ offenſam
in ſe cõmiſſam põt remittē. offenſa. n.
nõ remittiť niſi ꝑ eũ ī quē offenſa cõ⸗
mittiť. ad h̄ aũt ꝙ hõ a ꝯſciã offenſe p̄⸗
terite liberet̃ oꝫ ꝙ ſibi de remiſſiõe of⸗
fenſe ꝑ deũ ꝯſtet. nõ ãt ꝑ certitudinē
ei ꝯſtare põt niſi a deo de h̄ certificeť.
ꝯueniens igiť fuit ⁊ hũano generi ad

beatitudinē ꝯſequēdã expediēs ꝙ deus
fieret hõ ut ſic ⁊ remiſſionē pctoꝝ ꝯſe⸗
queret̃ ꝑ deũ. ⁊ huiꝰ remiſſionis certi⸗
tudinē ꝑ hoīem deũ. vñ ⁊ ipſe dñs di⸗
cit Math. ixᵒ. Ut aũt ſciatis ꝙ filius ho
minis ꝑtãtē hꝫ dimittendi pctã ⁊c. ⁊
aplꝰs ad Heb. dic ꝙ ſanguis xp̄i emũ⸗
dabit ꝯſcientias nr̃as ab operibꝫ moꝛ
tuis ad ſeruiendũ deo viuēti. Ad h̄.
ex traditione eccleſie docemur totum
hũanũ genꝰ peccato eē infectũ. Ois
igiť diuis reſpõdendũ ē ad ea q̄ in cõ⸗
trariũ ſũt obiecta. nõ. n. ē incõueniēs
⁊c. Habet tñ hoc oꝛdo diuine iuſticie ut
ex ſuꝑioꝛibꝫ patet ꝙ peccatũ ſine ſa⸗
tiſfactiõe non remittať a deo. ſatiſfacē
aũt ꝓ peccato totiꝰ hũani generis nul
lus homo purus poterat. qꝛ qlibet hõ
purus aliqd minꝰ ē tota generis hũa⸗
ni vniuerſitate. opoꝛtuit igiť ad h̄ ꝙ
humanũ genꝰ a pctõ cõi liberaret̃ ꝙ
aliqs ſatiſfaceret q ⁊ hõ eēt cui ſatiſfac
tio competeret. ⁊ aliqd ſuꝑ hoīem ut
eiꝰ meritũ ſufficiēs eēt ad ſatiſfacien⸗
dũ ꝓ peccato totiꝰ hũani generis. ma⸗
ius autē hoīe q̄tũ ad oꝛdinē beatitu⸗
dinis nihil ē niſi ſolus deus. nã angeli
lꝫ ſint ſuꝑioꝛes q̄tũ ad ꝯditionē natu
re. nõ tñ q̄tũ ad oꝛdinē finis. qꝛ eodē
beatificãť. Neceſſariũ igiť fuit homi⸗
ni ad beatitudinē ꝯſequendã ꝙ deus
hõ fieret ad peccatũ hũani generis tol
lendũ. ⁊ h̄ ē qꝺ Johēs baptiſta dixit
ꝺ xp̄o. Ecce agnꝰ dei q tollit pctã mũ⸗
di. ⁊ aplꝰs ad Ro. dic. Sicut peccatuꝫ
ex vno in oēs in cõdēnationē. ita gra
tia ex vno in oēs ad iuſtificationem.
Hec igiť ſũt ⁊ ſilia ex qbꝫ aliqs con⸗
cipe poteſt nõ fuiſſe incongruũ boni⸗
tati diuine deum hominē fieri ſed ex⸗
pedientiſſimũ fuiſſe humane ſaluti.

Solutio rõnũ ſuꝑ poſitaꝝ cõtra ꝯuenientiã incarnationis. LV

Ad ꝟo q̄ ꝯ̄ h̄ ſupꝰ ſũt oppoſita
nõ difficile ē ſoluē. Nõ. n. eſt
ꝯ̄riũ oꝛdini rerũ deũ hominē
fieri ut pma rõ ꝓcedebat. qꝛ q̄uis na⸗
tura diuina in infinitũ naturã humanã
excedat. tñ hõ ſm oꝛdinē ſue naŕe ha
bet ipſũ deũ ꝓ fine ⁊ natꝰ ē ei ꝑ ītellec⸗
tũ vniri. cuiꝰ vniõis exemplũ ⁊ docu⸗
mentũ qꝺdã fuit vnio dei ad hoīem ī
ꝑſona. ſeruata tñ ꝓꝑetate vtriuſqꝫ nãe
ut nec excellētie diuine nãe aliqd dep̄e⸗
riret. nec hũana nã ꝑ exaltationē ali⸗
quã extra terminos ſue ſp̄ei traheret̃.
Cõſiderãdũ eſt etiã ꝙ ꝓpť ꝑfectio⸗
nē ⁊ īmobilitatē diuine bonitatis nihil
dignitatis deo depit ex h̄ ꝙ aliq̄ crea⸗
tura quãtũcũqꝫ ei appꝛopinq̄t ⁊ ſi hoc
creature accreſcat. ſic. n. ipis creaturis
ſuã bonitatē cõicat ꝙ ex h̄ ipſe nullũ
patiť detrimentũ. Sicut etiã lꝫ ad oīa
facienda dei volũtas ſufficiat. tñ diuina
ſapiã exigit ut rebꝫ ſingulis ſcꝺm eoꝝ
ꝯgruentiã ꝓuideať a deo. rebus. n. ſin
gulis ꝓpꝛias cãs cõuenienť inſtituit.
vñ lꝫ deꝰ ſola ſua volũtate efficere po⸗
tuerit in hũano genere oēs vtilitates
q̄s ex dei īcarnatiõe dicimus ꝓuenī⸗
ſe ut ſecũda rõ ꝓponebat. tñ congrue⸗
bat humane nature ut huiꝰmõi vtili⸗
tates induceret̃ ꝑ deũ hoīem factum
ſicut ex inductis rõnibꝫ aliquatenus
apparere põt. Ad tertiã etiã rationē
patet rñſio. hõ. n. cũ ſit ꝯſtitutꝰ ex ſpi
rituali ⁊ coꝛꝑali natura q̄i qꝺdã cõfi⸗
niũ tenēs vtriuſqꝫ naŕe: ad totã crea⸗
turã ꝑtinē videť qꝺ fit ꝓ hoīs ſalute.
nã inferioꝛes creaŕe coꝛꝑales in vſum
hoīs cedere videnť ⁊ ei q̄dãmodo eſſe
ſubiecte. ſuꝑioꝛ aũt creatura ſpũalis. s
angelica cõe hꝫ cum hoīe vltimi finis
ꝯſecutionē ut ex ſuꝑioꝛibꝫ pꝫ. ⁊ ſic cõ⸗
ueniēs videť ut vlis diu; cã illã crea⸗
turã in vnitatē ꝑſone aſſumeret ī qua
magis cõicat cũ omnibꝫ creaturis. Cõ⸗
ſiderandũ ē etiã ꝙ ſolius rõnalis na⸗
ture ē ꝑ ſe agere. creature. n. irrõnales
magis agũtur naturali īpetu q̄ꝫ agant
ꝑ ſeipſas. vñ magꝭ ſũt ī oꝛdine inſtru⸗
mentaliũ cãꝝ q̄ꝫ ſe habeãt ꝑ modum
pncipalis agētis. aſſũptionē aũt talis
creaŕe a deo opoꝛtuit eē que ꝑ ſe age⸗
re poſſet tanq̄ꝫ agēs pncipale. nã ea q̄
agũt ſicut inſtrumēta agũt in q̄tũ ſũt
mota ad agenduꝫ. pncipale ꝟo agens
ipſũ ꝑ ſe agit. ſi quid igiť agendũ fuit
diuinitꝰ ꝑ aliquã irrõnalē creaturã:
ſufficit ſm hꝰmõi creature cõditionē
ꝙ ſolũ moueret̃ a deo. non aũt ꝙ aſſu
mereť ī ꝑſona ut ipſamet ageret: qꝛ h̄
eius nãlis conditio non recipit ſꝫ ſolũ
conditio rõnalis naŕe. nõ igiť fuit cõ⸗
ueniens ꝙ deus aliquã irrõnalē crea⸗
turã aſſumēt ſed rõnalē. s. angelicam
uel hũanã. Et q̄uis angelica nã q̄tũ
ad nãles ꝓpꝛietates īueniať excellen⸗
tioꝛ q̄ꝫ humana nã ut q̄rta rõ ꝓpone⸗
bat. tñ humana cõgruentiꝰ fuit aſſũ⸗
pta. ꝓ qdē qꝛ in hoīe pctm̃ expiabile
eſſe põt eo ꝙ eius electio nõ īmobiliť
ferť in aliqd ſed a bono põt ꝑuerti in
malum ⁊ a malo reduci in bonũ. ſicut
etiã in hoīs rõne contingit que qꝛ ex
ſenſibilibus ⁊ ꝑ ſigna q̄dã colligit ve⸗
ritatē. viã hꝫ ad vtrũqꝫ oppoſitoꝝ. an⸗
gelus autē ſicut hꝫ īmobilē appꝛehen⸗
ſionē: qꝛ ꝑ ſimplicē intellectũ īmobi
liter cognoſcit. ita etiã hꝫ īmobilē elec⸗
tionē. vñ uel ī malũ dĩo nõ ferť. uel ſi
in malũ ferať. īmobiliť ferť. vñ eiꝰ pec
catũ expiabile eē nõ põt. cũ igiť pꝛeci⸗
pua cã videať diuine incarnationis eſſe

expiatio pctōꝝ ut ex ſcripturis diuinis docemur. congruētius fuit humanā naturā ꝗ̄ angelicā a ſumi a deo. 2° quia aſſūptio creature a deo ē in pſona nō ī nā ut ex ſupiorib9 pȝ. cōuenientius igitᷣ aſſūpta ē hoīs nā ꝗ̄ angelica. qa ī hoīe aliud eſt nā 7 pſona cū ſit ex mā 7 forma ɔpoſitus. nō aūt ī angelo qa īmaterialis eſt. 3° qa angelus ſcḋm ꝓprietatē ſue nāe ꝓpinquor erat ad deū ɔgnoſcēdū ꝗ̄ hō cuius cognitio a ſenſu oritᷣ. ſufficiebat igitᷣ ꝙ angelus a deo ītelligibiliter inſtrueretᷣ de veritate diuina. ſed cōditio hoīs reqrebat ut deus ſenſibiliter hominē de ſeipſo hoīe inſtrueret qḋ ꝑ incarnationē eſt factū. ipſa etiā diſtantia hoīs a deo magis repugnare videbatᷣ fruitioni diuine. 7 ideo magis indiguit homo ꝗ̄ angelus aſſumi a deo ad ſpem de beatitudine ɔcipiēdā. homo etiā cū ſit creaturaꝝ īfimus ꝗ̄ſi oēs alias creaturas nāli gnātionis ordine pſupponens ɔuenientᷣ ꝑ rerū ꝑncipio vnitᷣ etiā ut qdā circulatione pfectio rerū ɔcludatᷣ. Ex hoc aūt ꝙ deus hūanā nām aſſūpſit non datᷣ erroris occaſio ut qnta rō ꝓponebat. quia aſſumptio humanitatis ut ſ̄ habitū ē facta ē in vnitatē pſone nō in vnitatē nature ut ſic oporteat nos ɔſentire his qui poſuerūt deū nō eē ſup oīa exaltatum dicētes deū eē aīam mūdi uel aliquid h9mōi. Licȝ autē circa incarnationē dei ſint aliq errores exorti ut 6° obijciebatᷣ. tn̄ manifeſtū eſt multo plures errores poſt incarnationē fuiſſe ſublatos. ſicut. n. ex creatiōe reꝝ a diuina bonitate ꝓcedente aliq̄ mala ſūt ɔſecuta qḋ cōpetebat conditioni creaturaꝝ q̄ deficē pñt. ita etiā nō ē mirū ſi manifeſtata diuina ṽitate ſūt aliq errores exorti ex defectu mentiū humanaꝝ qui

tn̄ errores exercuerūt fideliū ingenia ad diligentius diuinoꝝ ṽitatē exquirendam 7 intelligendā. ſicut 7 mala que in creaturis accidūt ordinat deus ad aliqḋ bonū. Quis autē bonū oē creatū diuine bōitati ɔpatū exiguū īueniatᷣ. tn̄ qa ī rebꝫ creatis nihil pōt eē maius ꝗ̄ ſalus rōnalis creatᷣe q̄ ɔſiſtit in pfruitione ipſius bonitatis diuine cū ex incarnatione diuina ɔſecuta ſit ſalus humana: nō parū vtilitatē pdicta īcarnatio attulit mundo ut ſeptia rō ꝓcedebat. Nec oportuit ꝓpᷓ hoc ꝙ ex incarnatiōe diuina oēs homines ſaluarentᷣ. ſed tm̄ illi qui pdicte incarnatiōi adhererēt per fidē 7 fidei ſacramēta. Eſt ſiqdē īcarnationis diuine ṽtus ſufficiens ad oīuȝ hominū ſalutem. ſed ꝙ nō oēs ex hoc ſaluantᷣ: ex eoꝝ indiſpoſitiōe cōtingit ꝙ incarnatiōis fructū ī ſe ſuſcipe nolūt īcarnato deo ꝑ fidē 7 amorē nō inherendo. nō. n. erat hominibꝫ ſubtrahēda libertas arbitrij ꝑ quā pñt uel inherere uel nō inherē deo icarnato ne bonū hominis coactum eſſet. 7 ꝓpter hoc abſqȝ merito 7 illaudabile redderetᷣ. Predicta etiā dei īcarnatio ſufficientibꝫ indicijs hoībꝫ manifeſtata eſt. diuinitas. n. nullo mō ɔueniētius manifeſtari pōt ꝗ̄ ꝑ ea q̄ ſūt ꝓpa dei. eſt aūt dei ꝓpriuȝ ꝙ nāe leges īmutare poſſit ſup nām aliqd opando cuius ipſe eſt auctor. cōuenientiſſime igitᷣ ꝓbatᷣ aliqd eē diuinū ꝑ opa que ſup leges nature fiūt. ſicut ꝙ ceci illuminentᷣ. lepꝛoſi mūdentᷣ. mortui ſuſcitētᷣ. huiuſmōi qdē opa xp̄s effecit. vn̄ 7 ipe ꝑ hoc opera querentibꝫ: Tu es q venturus es an aliū expectam9: ſuā diuinitatē demonſtrauit dicēs. Ceci vident. claudi ambulāt. ſurdi audiūt 7c. Aliū aūt mūdū creare necē non erat. nec rō diuine

ſapiē nec rerū nā hoc habebat. Si autē dicatᷣ ut octaua rō ꝓponebat ꝙ h9mōi miracula etiā ꝑ alios eē facta leguntᷣ. tn̄ ɔſiderandū ē ꝙ multo differētius 7 diuinius xp̄s effecit. nā alij orādo hoc feciſſe legūtᷣ. xp̄s āt impando q̄ſi ex ꝓpa ptāte. 7 nō ſolū ipſe hoc fecit: ſed 7 alijs eadem 7 maiora faciēdi tribuit poteſtatē q ad ſolam īuocationē noīs xp̄i h9mōi miracula faciebāt. 7 nō ſolum corporalia miracula ꝑ xp̄m facta ſūt ſed etiā ſpūalia q̄ ſūt multo maiora. ſ. ꝙ ꝑ xp̄m 7 ad īuocationē noīs eius ſpūs ſcūs datᷣ quo accēderētᷣ corda caritatis diuine affectu. 7 mentes inſtruerētᷣ ſubito in ſcīa diuinoꝝ. 7 lingue ſimpliciū redderentᷣ diſerte ad diuinā veritatem hominibꝫ ꝓponendā. h9mōi aūt opa indicia ſūt expſſa diuinitatis xp̄i q nullus purus hō facē potuit. vn̄ aplus ad Heb. dic ꝙ ſalus hominū cū initiū accepiſſet enarrari ꝑ dn̄m ꝑ eos q audierūt ī nos ɔfirmata ē: atteſtāte deo ſignis 7 virtutibꝫ 7 varijs ſpūs ſancti diſtributionibꝫ. Licȝ aūt ſaluti totius humani generis dei īcarnatio neceſſaria foret. nō tn̄ oportuit ꝙ deus a ꝑncipio mūdi incarnaretᷣ ut 9°. obijciebatᷣ. ꝑ qdē. qa ꝑ deū incarnatū oportebat hoībꝫ medicinā afferri ɔ pctā, ut ſupius habitū ē. Cōtra pctm̄ aūt alicui ɔuenientᷣ medicina nō affertᷣ niſi ꝑus ſuū defectū recognoſcat ut ſic per humilitatē hō de ſeipſo nō pſumens iactet ſpem ſuā ī deū a quo ſolo pōt ſanari pctm̄ ut ſ̄ habitū ē. poterat āt hō de ſeipſo pſumē 7 q̄tuȝ ad ſcīam 7 q̄tuȝ ad ṽtutē. relinquendus igitᷣ aliqn fuit ut expiretᷣ ꝙ ipſe ſibi non ſufficeret ad ſalutē neqȝ ꝑ ſciam nālē qa an̄ tempus legis ſcripte hō legē nāe trāſgreſſus ē. neqȝ ꝑ ṽtutē ꝓpriā qa data ſibi

cognitiōe pctī ꝑ legē: adhuc ex infirmitate peccauit. et ſic oportuit ut demū hoī neqȝ de ſcīa neqȝ de ṽtute pſumenti daretᷣ efficax auxiliū ɔ peccatū ꝑ xp̄i incarnationē. ſ. grā xp̄i ꝑ quam 7 īſtrueretᷣ ī dubijs ne ī cognitiōe deficeret. 7 roboraretᷣ contra tēptationū inſultus ne ꝑ infirmitatē deficeret. ſic igitᷣ factū ē ꝙ eſſent tres ſtatus humani generis. pm9 ante legē. 2us ſub lege 3us ſub grā. Deinde ꝑ deum incarnatū pcepta 7 documēta pfecta hoībꝫ danda erant. reqrit aūt hec ɔditio hūane nature ꝙ nō ſtatim ad pfectū ducatᷣ ſed manuducatᷣ ꝑ impfecta ut ad pfectionē pueniat. qḋ 7 ī inſtructiōe pueroꝝ videm9 q pmo de minimis inſtruūtur. nā a pncipio pfecta cape non valent. Similitᷣ etiā ſi alicui multitudini aliqua inaudita ꝓponeretᷣ 7 magna: nō ſtatī capet niſi ad ea aſſueſceret prius ꝑ aliq̄ minora. ſic igitur cōueniēs fuit a pncipio ut hūanū genus inſtrueretᷣ de his que ptinēt ad ſuā ſalutē ꝑ aliq̄ leuia 7 minora documēta ꝑ pᷓriarchas 7 legem 7 ꝓphetas. 7 tandē in conſūmatione temporum pfecta doctrina xp̄i ꝓponeretᷣ ī terris. ſcḋm ꝙ aplᷓs dic ad Gal. At vbi venit plenitudo tēporis miſit deus filiū ſuū in terris. 7 ibidē dī ꝙ lex pedagogus nr̄ fuit ī xp̄o. ſed iam nō ſumus ſub pedagogo. Simul etiam ɔſiderandū ē ꝙ ſicut aduentū magni regis oportet aliquos nūcios pcedere ut ꝑpentᷣ ſubditi ad eū reuerētius ſuſcipiendū. ita oportuit aduētū dei ī terris multa pcedere qbꝫ homines eēnt parati ad deū īcarnatū ſuſcipiendū. qḋ qdē factū ē dum ꝑ pcedentia ꝓmiſſa 7 documenta hoīuȝ mentes diſpoſite ſūt ut facilius ei crederēt q an̄ pnūciatus erat 7 deſideranti9 ſuſcipetᷣ ꝓpᷓ pora

ꝓmiſſa. Et lꝫ aduentus dei incarnati
in mūdū eēt maxīe neceſſariꝰ hūane
ſaluti·tñ non fuit neceſſariū ꝙ vſqꝫ ad
finem mūdi cuꝫ hominibꝫ cōuerſaret̃
ut.x.rō ꝓponebat.hoc enī derogaſſet
reuerentie quā homines debebāt deo
incarnato exhibere: dū videntes ipſū
carne indutum alijs hominibus ſimi-
lem: nihil de eo vltra alios hoīes eſti-
maſſent. ſꝫ eo poſt mira q̄ geſſit in ter-
ris ſuam p̄ſentiam hominibus ſubtra
hente magis ipſum reuereri ceperūt.
ꝓpter qđ etiam ſuis diſcipulis pleni-
tudinē ſpiritus ſancti nō dedit q̄ꝫdiu
cum eis cōuerſatus fuit: quaſi ꝑ eius
abſentiam eoꝝ animis ad ſpiritualia
munera magis p̄paratis. vnde ⁊ ipſe
eis dicebat. Si nō abiero: paraclitus
non veniet ad vos. ſi aūt abiero: mit-
tam eum ad vos. Non oportuit aūt
deū carnem īpaſſibilem ⁊ īmortalem
ſuſcipere ſm ꝙ.xi.ratio ꝓponebat·ſed
magis paſſibilem ⁊ mortalem. p̊ qdē
quia neceſſariū erat hominibus ꝙ be
neficiū incarnatiōis cognoſcerent ut
ex h̄ ad diuinū amorem inflāmarent̃.
oportuit aūt ad veritatem incarnatio-
nis manifeſtādā ꝙ carnē ſimilē alijs
hominibꝫ ſumeret.s.paſſibilē ⁊ mor-
talem. ſi enī impaſſibſiem ⁊ īmortalē
carnem ſuſcepiſſet: viſū fuiſſet homi-
nibus qui talem carnem non nouerāt
ꝙ aliquod fantaſma eſſet ⁊ non v̊itas
carnis. 2° quia neceſſariū fuit deum
carnem aſſumere ut ꝓ peccato huma-
ni generis ſatiſfaceret. contingit autē
vnū pro alio ſatiſfacere ut in 3° oſten-
ſum eſt·ita tñ ꝙ penā ꝓ peccato alte-
ri debitā ipſe ſibi nō debitam volūta-
rie aſſumat. pena aūt cōſequēs hūani
generi peccatū: eſt mors ⁊ alie paſſibi
litates vite preſentis ſicut ſ̄ dictū eſt.

vnde ⁊ apl's dicit ad Ro. Per vnū ho-
minem peccatū in hūc mundū intra-
uit ⁊ ꝑ peccatuꝫ mors. oportuit igitur
ut carnem paſſibilem ⁊ mortalē deus
aſſumeret abſqꝫ peccato ut ſic patien-
do ⁊ moriendo ꝓ nobis ſatiſfaceret ⁊
peccatū auferret. ⁊ hoc eſt qđ apoſtolꝰ
dicit ad Ro. ꝙ deus miſit filiū ſuū ī ſi-
militudinē carnis peccati.i.habētem
carnem ſimilem peccatoribꝫ.s.paſſi-
bilem ⁊ mortalē. ⁊ ſubdit. Ut de pec-
cato dānaret peccatū ī carne.i.ut ꝑ pe
nam quam in carne ꝓ peccato noſtro
ſuſtinuit peccatū a nobis auferret. 3°
quia ꝑ hoc ꝙ carnem paſſibilē ⁊ mor-
talem habuit efficatius dedit nob̄ ex-
empla virtutis: paſſiones carnis for-
titer ſuꝑando ⁊ eis virtuoſe vtendo.
4° qa ꝑ h̄ magꝭ ad ſpem īmortalita-
tis erigimur ꝙ ip̄e de ſtatu carnis paſ-
ſibilis ⁊ mortalis mutatꝰ eſt in ipaſ-
ſibilitatē ⁊ īmortalitatē carnis·quod
etiam de nobis ſperare poſſumꝰ q car
nem gerimus paſſibilem ⁊ mortalē.
ſi v̊o a p̄ncipio carnem impaſſibilem
⁊ īmortalem aſſūpſiſſet: nulla nobis
daretur occaſio īmortalitatem ſperan
di his qui in ſeipſis mortalitatē ⁊ cor-
ruptibilitatem experiuntur. Hoc etiā
mediatoris officiū requirebat ꝙ cum
cōmune haberet nobiſcuꝫ paſſibilem
carnē ⁊ mortalem·cū deo vero virtu-
tem ⁊ gloriam: ut auferēs a nobis qđ
nobiſcum cōmune habebat.s. paſſio-
nem ⁊ mortem: ad id nos duceret qđ
ſibi ⁊ deo erat cōmune. fuit.n.media-
tor ad iūgendum nos deo. Similiter
etiā nō fuit expediens ꝙ deus incar-
natus vitam in hoc mūdo ageret opu
lentam ⁊ honoribus ſeu dignitatibus
ſublimem ut.12.ratio cōcludebat. p̊
qdē. qa ad h̄ venerat ut mentes hoīuꝫ

terrenis deditas a terrenis abſtrahe-
ret ⁊ ad dīna eleuaret. vnde oportuit
ut ſuo exemplo homines ī cōtemptū
diuitiarū ⁊ aliorū q̄ mundani deſide-
rant traheret ⁊ ꝙ inopē ⁊ priuatā vi-
tam ageret in hoc mundo. 2° quia ſi
diuitijs abūdaſſet ⁊ ī aliqua maxima
dignitate conſtitutus fuiſſet: id quod
diuine geſſit magis potētie ſeculari q̄ꝫ
virtuti diuinitatis fuiſſet attributū.
vñ efficatiſſimū argumentū ſue diui-
nitatis fuit ꝙ abſqꝫ āminiculo poten-
tie ſecularis totum mundū ī melius
cōmutauit. Unde patet etiā ſolutio
ad id quod.13°. obijciebat̃. Non ē aūt
procul h̄ a vero ꝙ filius dei incarnatꝰ
obediens precepto patris mortē ſu-
ſtinuit ſcđm doctrinam apoſtoli. pre-
ceptum enī dei ē ad homines de ope-
ribus virtutum. ⁊ quāto aliquis per-
fectius actū virtutis exequitur: tan-
to magis deo obedit. inter alias autē
virtutes precipua caritas eſt: ad quā
omnes alie referunt̃. xp̄s igitur dum
actum caritatis ꝑfectiſſime impleuit:
deo maxime obediens fuit. nullus.n.
eſt actus caritatis perfectior q̄ꝫ ꝙ ho-
mo ꝓ amore alicuiꝰ etiā mortē ſuſti-
neat·ſcđm ꝙ ipſemet dominus dicit.
Maiorē caritatē nemo habet q̄ꝫ ꝙ ani-
mam ſuam ponat quis ꝓ amicis ſuis.
ſic igitur īuenitur chriſtus mortē ſu-
ſtinens ꝓ ſalute hominū ⁊ ad gloriā
dei patris: deo maxime obediēs fuiſ-
ſe actum caritatis ꝑfectum exequen-
do. nec hoc repugnat dīnitati ipſiꝰ ut
14.ratio ꝓcedebat. ſic enī facta ē vnio
ī perſona ut ꝓprietas vtriuſqꝫ nature
maneret dīne.s. ⁊ humane ut ſup̄ ha-
bitum eſt. ⁊ ideo patiente xp̄o etiam
mortem ⁊ alia que humanitatis ſūt:
dīnitas īpaſſibilis māſit·q̄ꝫuis ꝓpter

vnitatem ꝑſone dicamus deum paſſū
⁊ mortuū. cuius exemplū aliqualiter
in nob̄ apparet·qa moriente carne aīa
remanet īmortalis. Sciendū eſt etiā
ꝙ lꝫ volūtas dei nō ſit ad mortem ho-
minū ut.15.ratio ꝓponebat. eſt tñ ad
virtutem ꝑ quam homo mortē fortit̃
ſuſtinet ⁊ ex caritate periculis mortis
ſe obijcit. ⁊ ſic volūtas dei fuit de mor
te xp̄i inq̄ꝫtū xp̄s eam ex caritate ſuſ-
cepit ⁊ fortiter ſuſtinuit. Unde patꝫ
ꝙ non fuit impium ⁊ crudele ꝙ deus
pater chriſtum mori voluit ut.16.ra-
tio cōcludebat. non enim coegit īui-
tum·ſed complacuit ei voluntas qua
ex caritate chriſtus mortem ſuſcepit.
et hanc etiam caritatem ī eius anima
operatus eſt. Similit̃ etiā nō incōue-
nienter dicitur ꝙ ꝓpter humilitatem
demonſtrādā xp̄s mortem crucis vo
luit pati. ⁊ reuera quidē humilitas in
deum non cadit ut.17.ratio propone-
bat. quia virtus humilitatis in h̄ con
ſiſtit ut aliquis īfra ſuos terminos ſe
contineat ad ea que ſupra ſe ſunt non
ſe extendens ſed ſuperiori ſe ſubijci-
at. vnde patet ꝙ deo humilitas conue
nire nō poteſt qui ſuperiorem nō ha-
bet ſed ipſe ſuper omnia exiſtit. ſi aūt
aliqs uel equali uel inferiori ſe ex hu-
militate aliquādo ſubijciat. h̄ eſt qdē
ſm aliquid·cū qui ſimpliciter equa-
lis uel inferior eſt ſuperiorem ſe arbi-
tratur. Quis igitur chriſto ſcđm diui
nam naturam humilitatis virtus nō
cōpetat·cōpetit tñ ſibi ſm hūanā nām
⁊ eius humilitas ex eius dīnitate lau-
dabilior redditur. dignitas.n.ꝑſone
adijcit ad laudē humilitatis puta qñ
pro aliqua neceſſitate expedit aliquē
magnū aliqua infima pati. nulla au-
tē tanta dignitas eſſe poteſt hominis

q̄ꝫ ꝙ ſit deus. vnde hominis dei humi
litas maxime laudabilis īuenit᷑ dum
abiecta ſuſtinuit que ꝓ ſalute homi
nū ipſum pati expediebat. erāt enim
homines ꝓpter ſuperbiam mundane
glīe amatores. ut igitur hoīuꝫ aīos ab
amore mūdane glorie in amorē dīne
glorie trāſmutaret· voluit mortem ſu
ſtinē nō qualēcūqꝫ ſ3 abiectiſſimā. ſūt
n. qdā q̄ ⁊ ſi mortē nō timeāt· abhor
rēt tn̄ mortē abiectā: ad quā etiā con
tēnendā dn̄s hoīes aīauit ſue mortis
exēplo. Et licꝫ hoīes ad humilitatē
informari potuerint dīnis ſermonibꝫ
inſtructi ut. 18. ratio ꝓponebat· tn̄ ad
agendū magꝭ ꝓuocant facta q̄ꝫ vba. ⁊
tanto efficatiꝰ facta mouēt quāto cer
tior opīo bonitatꝭ habet᷑ de eo q̄ hꝰmōi
opat᷑. vn̄ lꝫ alioꝝ hoīuꝫ multa humili
tatis exēpla īueniret᷑· tn̄ expedientiſ
ſimū fuit ut adhuc hoīs dei ꝓuocaret᷑
exēplo quē cſtat errare nō potuiſſe. ⁊
cuiꝰ hūilitas tāto ē mirabilior quāto
maieſtas ſublimior. Māifeſtū ē etiā
ex p̄dictꝭ ꝙ oportuit xp̄m mortē pāti
nō ſolū ut exēplū p̄beret mortē cōtē
nēdi ꝓpt̄ dītatꝭ amorē· ſ3 ut etiā alioꝝ
pctā purgaret· qd̄ qdē factū ē dū ipſe
q̄ abſqꝫ pctō erat mortē pctō debitam
pati voluit ut ī ſe penā alijs debitā ꝓ
alijs ſatiſfaciēdo ſuſcipet. Et q̄uis ſo
la dei grā ſufficiat ad remittendū pec
cata ut. 19. rō ꝓponebat· tn̄ ī remiſſio
ne pctī exigit᷑ etiā aliqd ex pte eiꝰ cui
pctm̄ remittit᷑ ut. ſ. ſatiſfaciat ei quem
offendit. ⁊ qa alij hoīes ꝓ ſeipſis h̄ fa
cere nō poterant: xp̄us h̄ ꝓ oībꝫ fecit
mortē volūtariā ex caritate patiēdo.
Et q̄uis in puniēdo pctā oporteat il
lū puniri q̄ peccauit ut. 20. rō ꝓpone
bat· tn̄ ī ſatiſfaciēdo vnꝰ pōt alterius
penā ferre. qa dū pena ꝓ pctō infligit᷑

penſat᷑ eiꝰ q̄ punit᷑ iniqtas. in ſatiſfac
tiōe vo dū qs ad placandū eū quē of
fendit volūtarie penā aſſumit. ſatiſfa
ciētis caritas ⁊ beniuolētia eſtimat᷑ q̄
maxie appatet cū qs ꝓ alio penā aſſu
mit. ⁊ iō deus ſatiſfactionē vniꝰ ꝓ alio
acceptat ut etiā in 3° li° oſ̄ſū ē. Satiſ
facere aūt ꝓ toto hūano gnē ut etiā ſ̄
oſ̄ſū ē nullꝰ hō purꝰ poterat nec ad h̄
angelꝰ ſufficiebat ut. 21. rō ꝓcedebat.
āgelꝰ. n. lꝫ q̄tū ad aliqs ꝓpetates nā
les ſit hoīe potior. tn̄ q̄tū ad btītudīs
pticipationē ī quā p ſatiſfactionē re
ducēdus erat ē ei eq̄lis. ⁊ iterū nō ple
ne reintegraret᷑ hoīs dignitas ſi ange
lo ꝓ hoīe ſatiſfacienti obnoxiꝰ redde
ret᷑. Sciendū aūt ē ꝙ mors xp̄i vtutē
ſatiſfaciēdi hūit ex caritate ipſiꝰ q̄ vo
lūtarie mortē ſuſtinuit nō ex iniqta
te occidentiū q̄ eū occidendo peccaue
rūt· qa pctm̄ nō delet᷑ pctō ut. 22. rō
ꝓponebat. Et q̄uis mors xp̄i ꝓ pctō
ſatiſfactoria fuerit· nō tn̄ totiens eum
mori oportuit q̄tiens hoīes peccāt ut
23. rō cōcludebat. qa mors xp̄i ſuffici
ens fuit ad oīuꝫ expianda pctā. tū ꝓpt̄
eximiā caritatē q̄ mortē ſuſtinuit. tū
ꝓpter dignitatē pſone ſatiſfacientis q̄
fuit deus ⁊ hō. Manifeſtū ē aūt etiā
in rebꝫ hūanis ꝙ quāto pſona ē altior
tāto pena quā ſuſtinet ꝓ maiori dpu
tat᷑ ſiue ad hūilitatē ⁊ caritatē patien
tis ſiue ad culpā inferentis. Ad ſatiſ
faciēdū aūt ꝓ pctō totiꝰ hūani generꝭ
mors xp̄i ſufficiens fuit. qa q̄uis ſ̄m
hūanā nām ſolum mortuus fuerit ut
24. rō ꝓponebat. tn̄ ex dignitate pſo
ne patientis q̄ eſt pſona filij dei mors
eius redditur p̄cioſa. qa ut ſup̄ dictū
eſt ſicut maioris eſt criminis alicui p
ſone inferre iīuriā q̄ maiorꝭ dignita
tis exiſtit. ita virtuoſius ē ⁊ ex maiori

caritate procedens ꝙ maior perſona ꝓ
alijs ſe ſubijciat voluntarie paſſioni.
Quis āt xp̄s ꝓ pctō origīali ſua mor
te ſufficient᷑ ſatiſfecerit· nō ē tn̄ incō
ueniēs ꝙ penalitates ex pctō originali
cōſequentes remaneāt adhuc in oībꝫ
q̄ etiā redemptionis xp̄i pticipes fiūt
ut. 25. ratio ꝓcedebat. hoc. n. cōgruen
ter ⁊ vtilit᷑ factū ē ut pena remaneret
etiā culpa ſublata. p̊ qdē ut eēt cōfor
mitas fideliū ad xp̄m ſicut mēbrorū
ad caput. vn̄ ſicut xp̄s p̊us mltas paſ
ſiones ſuſtinuit ⁊ ſic ad imortalitatis
gloriā puenit· ſic decuit ut fideles eiꝰ
p̊us ſubiacerēt paſſiōibus ⁊ ſic ad im
mortalitatē peruenirēt q̄ſi portantes in
ſeipſis inſignia paſſiōis xp̄i ut ſilitudi
nē glīe eiꝰ dſeq̄rent᷑· ſicut apl̄s ad Ro.
dic. Hēdes qdē dei· cohēdes aūt xp̄i:
ſi tn̄ cōpatimur ut ⁊ ſil᷑ glorificemur.
2° qa ſi hoīes venientes ad xp̄m ſta
tim īmortalitatē ⁊ īpaſſibilitatē cōſe
querent᷑: plures hoīes ad xp̄m accede
rent magis ꝓpter h̄ corpalia beneficia
q̄ꝫ ꝓpt̄ ſpūalia bona· qd̄ ē ↄ̄ intentio
nē xp̄i venientis in mūdū ut hoīes
ab amore corpaliū ad ſpūalia trāſfer
ret. 3° qa ſi accedētes ad xp̄m ſtatim
īpaſſibiles ⁊ īmortales redderent᷑: h̄
q̊dāmodo dpelleret hoīes ad fidē xp̄i
ſuſcipiendā. ⁊ ſic meritū fidei minue
ret᷑. Quis aūt ſufficient᷑ ꝓ pctīs hu
mani generis ſua morte ſatiſfecerit ut
26. ratio proponebat. ſūt tamen vni
cuiqꝫ remedia ꝓprie ſalutis querēda.
mors. n. xp̄i ē q̄ſi quedā vl̄is cā ſalutis
ſicut pctm̄ p̄mi hoīs fuit q̄ſi vl̄is cauſa
dānatiōis. oportet aūt vniuerſalē cau
ſam applicari ad vnūqdqꝫ ſpālit᷑ ut ef
fectū vniuerſalis cāe pticipat. effectꝰ
igit᷑ pctī p̄mi parētis puenit ad vnū
quēqꝫ per carnis originē. effectus aūt

mortis xp̄i ptingit ad vnūquēqꝫ per
ſpiritualē regeneratiōeꝫ p quā hō xp̄o
quodāmō diūgit᷑ ⁊ incorporat᷑. ⁊ ideo
oportet ꝙ vnuſqſqꝫ querat regenera
ri p xp̄m ⁊ alia ſuſcipe ī qbꝫ vtꝰ morꝭ
xp̄i operat᷑. Ex quo pꝫ ꝙ effluxus ſa
lutis a xp̄o ī hoīes nō ē p nature ꝓpa
ginem ſed p ſtudium bone volūtatis
q̄ hō xp̄o adheret. ⁊ ſic qd̄ a xp̄o vnuſ
quiſqꝫ cōſequit᷑ ē pſonale bonū. vn̄ nō
deriuat᷑ ad poſteros ſicut pctm̄ primi
pentis qd̄ cū nat᷑e ꝓpagīe ꝓducitur. ⁊
inde ē ꝙ lꝫ pentes ſint a pctō originali
mūdati p xp̄m. nō tn̄ ē incōueniēs ꝙ
eorū filij cum pctō originali naſcāt᷑ ⁊
ſacramentis ſalutis indigeant ut. 27.
ratio cōcludebat. Sic igitur ex p̄miſ
ſis aliquatenꝰ pꝫ ꝙ ea que circa myſte
riū incarnatiōis fides catholica predi
cat: neqꝫ īpoſſibilia neqꝫ incōgrua in
ueniūtur.

De neceſſitate ſacramentorū. LVI

Uia vo ſicut iam dictū ē mors
xp̄i ē q̄ſi vniuerſalis cā hūane
ſalutis. vniuerſalē aūt cauſam
oportꝫ applicari ad vnūquēqꝫ effectū:
neceſſarium fuit exhiberi hominibus
quedā remedia p que eis beneficium
mortis xp̄i quodāmodo diūgeretur.
huiꝰmōi aūt eē dicūtur eccleſie ſacra
menta. huiꝰmōi aūt remedia oportu
it cū aliqbus viſibilibus ſignis tradi.
p̊ qdem qa ſicut ceteris rebꝫ ita etiā
hoī deus ꝓuidet ſc̄dm eius dditionē.
eſt aūt talis hominis cōditio ꝙ ad ſpi
ritualia ⁊ intelligibilia capienda natu
raliter per ſenſibilia deducitur. opor
tuit igitur ſpiritualia remedia homi
nibus ſub ſignis ſenſibilibus dari. 2°
quia inſtrumenta oportet eſſe prime

cauſe pportionata .prima autē 7 vlis
cauſa hūane ſalutis ē verbū incarna-
tū ut ex pmiſſis apparet. congruū igit
fuit ut remedia quibꝫ vlis cauſe virt9
ptingit ad hoīes: illius cauſe ſilitudi-
nem haberēt ut .ſ. ī eis vtus dīna iui-
ſibilit oparet ſub viſibilibꝫ ſignis. 3°
qa hō in pctm lapſus erat rebꝫ viſibi-
libꝫ indebite inherēdo. ne igit crede-
ret viſibilia ex ſui natura mala eſſe 7
ppt h ei inherētes peccaſſe. p ipſa viſi
bilia congruū fuit q hoībus remedia
ſalutis adhiberēt ut ſic appareret ipſa
viſibilia ex ſui natura bona eſſe velut
a deo creata. ſ hoībus noxia fieri ſm
q eis inordinate inherent. ſalutifera
vero ſm q ordinate eis vtūt. Ex hoc
aūt excludit error quorūdā heretico-
rū q oīa hmōi viſibilia a ſacramētis
eccle volūt eſſe remouēda. nec mirū.
qa ipſi opinant omnia viſibilia ex ſui
na mala eſſe 7 ex malo actore pducta
qd ī 2° li° reprobauim9. Nec ē incon-
ueniēs q p res viſibiles 7 corporales
ſpūalis ſalus miſtret. qa hui9mōi viſi
bilia ſūt qi quedā inſtra dei incarnati
7 paſſi. inſtrm aūt nō opar ex virtute
ſue nate ſ ex vtute pncipalis agentis
a quo applicat ad opādū. ſic igit 7 h9-
mōi res viſibiles ſalutē ſpūalē opant
nō ex ppetate ſue nāe ſ ex inſtitutiōe
ipſi9 xpi ex q vtutē inſtralē ſequūt.

De diſtinctione veteris 7 noue legis. LVII

Einde ſiderandū ē q cū h9-
mōi viſibilia ſacra ex paſſiōe
xpi efficatiā habeant 7 ipſam
qdāmō repntent: talia ea eē oz ut cō-
gruāt ſaluti facte p xpm. h aūt ſal9 an
xpi incarnationē 7 mortē erat quidē
pmiſſa ſ nō exhibita. ſ vbū incarna-
tū 7 paſſū ē ſalutē h9mōi opatū. ſacra
igit q īcarnationē xpi pceſſerūt talia
eē oportuit ut ſignificarent 7 qdāmō
repmitterēt ſalutē. ſacra aūt q xpi paſ
ſionē ſequūt talia eē oz ut ſalutē ho-
minibꝫ exhibeāt 7 nō ſolū ſignādo de-
monſtrent. p h aūt euitat iudeorū
opīo q credūt ſacra legalia ppt hoc q
a deo ſūt inſtituta ī ppetuū eē ſeruan-
da. cū de9 nō peniteat neqꝫ mutet. ſit
aūt abſqꝫ mutatiōe diſponēd ul pnia
q dīſa diſponat ſm cōgruētiā tēporꝫ
diuerſorꝫ. ſicut prfamilias alia pcepta
tradit filio paruulo. alia iam adulto.
ſic 7 deus ſgruent alia ſacra 7 pcepta
an incarnatiōe tradit ad ſignificādū
futa. alia poſt īcarnationē ad exhibē-
dū pntia 7 rememorādū pterita. Ma-
giſ aūt irrōnabilis ē naçareorꝫ 7 helo-
nitarꝫ error q ſacra legalia ſil cū euan-
gelio dicebant eē ſeruāda. qa h9modi
error qi ɔ̄ria īplicat. dū .n. ſeruāt euā-
gelica ſacra pfitent īcarnationē 7 alia
xpi myſteria iam eē pfecta. dū āt etiā
ſacra legalia ſuāt pfitēt ea eē futura.

De numero ſacramentorū noue legis. LVIII

Via vo ut dictum ē remedia
ſpūalis ſalutis ſub ſignis ſen
ſibilibꝫ ſūt hoībꝫ tradita: cō-
ſequēs etiā fuit ut diſtinguerēt reme
dia qbꝫ puidet ſpūali vite ſm ſilitudi
nē corpal. In vita aūt corpali duplicē
ordinē iuenim9. ſūt .n. ppagatores et
ordinatores corpalis vite ī aliīs. 7 ſūt
q ppagant 7 ordināt ſm corporalem
vitā. vite aūt corpali 7 nāli tria ſunt p
ſe neceſſaria. 7 quartū per accñs. oz .n.
pº q per generationem ſeu natiuitatē
res aliq vitā accipiat. 2° q p augmētū
ad debitā quātitatē 7 robur puenīat.
3° ad ſeruationē vite p generationē
adepte. 7 ad augmentū ē neceſſarium
nutrimentū. 7 hec qdē ſunt p ſe nccīa
naturali vite. quia ſine his vita corpo-
ralis pfici nō pōt. vñ 7 aīe vegetatiue
que ē viuēdi pncipiū tres vires natu
rales aſſignant. ſ. generatiua. augmē-
tatiua 7 nutritiua. Sꝫ qa cōtingit ali-
qd īpedimētū circa vitā corpalē ex q
res viua infirmat: p accidens neceſſa-
riū ē quartū qd ē ſanatio rei viuentis
egrote. Sic igit 7 ī vita ſpūali primū ē
ſpūalis generatio p baptiſmū. ſecūdū
ē ſpūale augmētū pducens ad robur
pfectū p ſacramentū ſfirmatiōis. ter-
tiū ē ſpūale nutrimētū p eucbariſtie
ſacramentū. reſtat quartū qd ē ſpiri-
tualis ſanatio que fit uel ī aīa tm p pe
nitētie ſacrm ul ex aīa deriuat ad cor-
puſ qñ fuerit opportunū per extremā
vnctionē. hec igit ptinēt ad eos qui ī
vita ſpūali ppagant 7 ſeruant. ppa-
gatores aute 7 ordinatores corporalis
vite ſm duo attendunt. ſ. ſm originē
naturalē qd ad pentes ptinet. 7 ſm re
gimen politicū p qd vita hoīs pacifi-
ca ſeruat. 7 h ptinet ad reges 7 pnci-
pes. ſic igit ē 7 in ſpūali vita. ſūt .n. q-
dā ppagatores 7 ſeruatores ſpūalis
vite ſm ſpūale miſteriū tm ad qd p-
tinet ordīs ſacramentū. 7 ſm corpalē
7 ſpūalē ſimul qd fit p ſacramētū ma-
trimonij quo vir 7 mulier cōueniunt
ad prolē generandā 7 educandam ad
cultū diuinū.

De Baptiſmo. LIX

Ecūdū h igit apparere poteſt
circa ſacra ſingula 7 effectus
pprius vniuſcuiuſqꝫ 7 materia cōue-
niens. Et pº qdē circa ſpiritualem ge-
nerationē que p baptiſmū fit: cōſide
randū ē q generatio rei viuētis ē mu
tatio quedā de nō viuēte ad vitā. vita
aūt ſpūali puatus ē homo in ſua origi
ne p pctm originale ut ſ dictū ē. 7 ad h
quecūqꝫ peccata ſunt addita abducūt
a vita. oportuit igit baptiſmū q ē ſpi-
ritualis generatio talē vtutē habē q
etiā pctm originale 7 oīa actualia pec-
cata cōmiſſa tollat. Et quia ſignū ſacri
ſenſibile ɔgruū debet eē ad repreſen-
tandū ſpūalē ſacri effectū. feditad aūt
ablutio in rebꝫ corpalibꝫ facili9 7 ɔue
nienti9 fit p aquā: idcirco baptiſmus
ɔuenient in aqua ɔfert p vbū dei ſcī-
ficata. Et qa generatio vni9 ē alterius
corruptio. 7 qd generat pore formā
amittit 7 ppetates ipſam ɔſequētes:
nccē ē q p baptiſmū q ē ſpūalis gene-
ratio nō ſolū pctā tollant q ſūt ſpūali
vite ɔ̄ria ſ etiā oēs pctōrꝫ reat9. 7 ppt
h baptiſm9 nō ſolū a culpa abluit ſed
etiā ab oī reatu pene abſoluit. vñ ba-
ptiçatis ſatiſfactio nō īiūgit p peccad.
Itē. cū p generationē res formā ac
qrat: ſimul acqrit 7 opationē ɔſequē-
tē formā 7 locū ei ɔgruentē. ignis .n.
mox generat9 tendit ſurſū ſicut in p-
priū locū. 7 iō cū baptiſm9 ſit ſpūalis
generatio. ſtatim baptiçati idonei ſūt
ad ſpirituales actiones ſicut ad ſuſce-
ptionem aliorꝫ ſacrorū 7 ad alia hui9-
mōi. 7 ſtatim eis debet locus congru9
ſpūali vite q ē beatitudo eterna. 7 ppt
hoc baptiçati ſi decedant ſtatim ī bea-
titudine recipiunt. vñ dicit q baptiſ-
mus aperit ianuam celi. Conſideran-
dū eſt etiā q vni9 rei ē tm vna gene-
ratio. vñ cū baptiſm9 ſit ſpūalis gene-
ratio: vn9 hō ē ſemel tm baptiçadus.

manifeſtū ē etiā ꝙ infectio q̄ ꝑ Adā ī mūdū intrauit ſemel tm̄ hoīem ingnat. vn̄ ⁊ baptiſmus q̄ ꝯ eā ꝑncipalit̄ ordinat̄ iterari nō debet. Hoc etiā cōe eſt ꝙ ex q̄ res aliq̄ ſemel cōſecrata eſt: q̄diu manet vlteriꝰ cōſecrari nō debꝫ ne ꝯſecratio inefficax videat̄. vn̄ cum baptiſmus ſit q̄dā cōſecratio hoīs babaptiſmus ſit q̄dā cōſecratio hoīs baptiçati nō ē iterandū baptiſma. ꝑ qd̄ excludit̄ error donatiſtarū ul̄ rebaptiçantium.

De Confirmatione. LX

Erfectio aūt ſpūalis roboris in h̄ ꝓpe ꝯſiſtit ꝙ hō fidē xp̄i ꝯfiteri audeat corā q̄buſcūq; nec inde retrahat̄ ꝓpter cōfuſionē ali quā uel terrorē. fortitudo. n. ī ordinatū timorē repellit. ſacrm̄ igit̄ quo ſpirituale robur regenerato cōfert̄ eū q̄dāmō inſtituit ꝓ fide xp̄i ꝓpugnatorē. ⁊ q̄a pugnātes ſub aliq̄ ꝑncipe eiꝰ inſignia deferūt: hi q̄ cōfirmatiōis ſacramentū ſuſcipiūt ſigno xp̄i inſigniunt̄ videlꝫ ſigno crucis q̊ pugnauit ⁊ vicit. Hoc aūt ſignū ī fronte ſuſcipiūt in ſignū ꝙ publice fidē xp̄i ꝯfiteri nō erubeſcāt. h̄ aūt inſignitio fit ex ꝯfectiōe olei ⁊ balſami q̄ criſma vocat̄ nō irrōnabilit̄. nam ꝑ oleū ſpūs ſcī v̊tus deſignat̄ q̊ ⁊ xp̄us vnctꝰ noīat̄ ut ſic a xp̄o xp̄iani dicant̄ q̄i ſub ip̄o militantes. in balſamo aūt ꝓpter odorē bona fama oſtēdit̄ quā nccē ē habere eos q̄ int̄ mūdanos ꝯuerſant̄ ad fidē xp̄i publice ꝯfitendā q̄ſi in campū certamīs de ſecretis eccleſie ſinibꝫ ꝓducti. Conuenient etiam hoc ſacramentū a ſolis pontificibꝫ cōfert̄ q̄ ſūt quodāmō duces exercitꝰ xp̄iani. nā ⁊ apud ſecularē militiā ad ducē exercitus ꝑtinet ad militiam eligēdo quoſdā aſcribere ut ſic q̄ h̄ ſacramentū ſuſcipiūt ad ſpūalē militiā quodāmō videāt̄ aſcripti. vn̄ ⁊ eis manus īponitur ad deſignādā deriuationē v̊tutis a xp̄o.

De Eucharistia. LXI

Icut autē corꝑalis vita materiali alimēto indiget nō ſolū ad quātitatis augmentū ſed etiā ad nām corꝑis ſuſtentādā ne ꝓpter reſolutiones ꝯtinuas diſſoluat̄ ⁊ eiꝰ v̊tꝰ deꝑeat. ita neceſſariū fuit ī ſpirituali vita ſpūale alimētū habē quo regenerati ⁊ in v̊tutibꝫ ꝯſeruēt̄ ⁊ creſcāt. Et q̄a ſpūales effectꝰ ſub ſilitudine viſibiliū cōgruū fuit nob̄ tradi ut dictū ē: hꝰmōi ſpūale alimētū nobis tradit̄ ſub ſpēbꝫ illarū rerū q̄bꝫ hoīes coīus ad corporale alimentū vtūtur. hꝰmōi autē ſūt panis ⁊ vinū. ⁊ iō ſub ſpēbus panis ⁊ vini h̄ tradit̄ ſacramētū. Sed ꝯſiderandū ē ꝙ alit̄ generās gnāto ꝯiūgit̄ ⁊ alit̄ alimētū nutrito ī corꝑalibꝫ rebꝫ. generans. n. nō oꝫ ꝯm ſubſtantiā generato cōiūgi ꝫ ſolū ꝯm ſilitudinē ⁊ v̊tutē. ꝫ alimentū oportet nutrito ꝯm ſubſtantiā ꝯiūgi. vnde ut corꝑalibꝫ ſignis ſpūales effectꝰ reſpondeant myſteriū v̊bi incarnati alit̄ nobis ꝯiūgit̄ in baptiſmo q̄ ē ſpūalis regnātio. atq; alit̄ in h̄ eucharíſtie ſacro qd̄ ē ſpūale alimētū. in baptiſmo enī ꝯtinet̄ v̊bū īcarnatū ſolū ꝯm v̊tutē. ꝫ ī eucharíſtie ſacro ꝯfitemur ipſū ꝯm ſubām ꝯtineri. Et q̄a ꝯplementū nr̄e ſalutis factū ē ꝑ paſſionē xp̄i ⁊ mortē ꝑ quā eius ſanguis a carne ſeꝑatꝰ eſt: ſeꝑatī nob̄ tradit̄ ſacrm̄ corꝑis eiꝰ ſub ſpē panis ⁊ ſanguis ſub ſpē vini ut ſic in hoc ſacro paſſionis dn̄ice memoria ⁊ repn̄tatio habeat̄. ⁊ ꝯm h̄ īplet̄ qd̄ dn̄s dixit Ioh. 6.: Caro mea vere ē cibus: ⁊ ſanguis meus vere ē potus.

De errore infidelium circa sacramentum eucharistie. LXII

Icut aūt xp̄o ꝓferente h̄ v̊ba q̄dam diſcipulorꝫ turbati ſūt dicentes. Durus ē hic ſermo q̄s pōt eū audire? ita ⁊ ꝯ doctrinā eccleſie inſurrexerūt heretici v̊itatē hꝰ negātes. Dicūt. n. in h̄ ſacro nō realit̄ eſſe corpꝰ ⁊ ſanguinē xp̄i ꝫ ſignificatiue tm̄ ut ſic ītelligat̄ qd̄ xp̄s dixit demonſtrato pane: h̄ ē corpꝰ meū. ac ſi diceret: h̄ ē ſignū uel figura corporis mei. ꝯm quē modū ⁊ ap̄ls dixit. i. Cor. x.: Petra autē erat xp̄s. i. xp̄i figura. ⁊ ad hūc ītellectum referūt q̄cq̄d ī ſcripturis inuenit̄ ſimilit̄ dici. Huiꝰ aūt opīonis occaſionē aſſumūt ex verbis dn̄i q̄ d̄ ſui corꝑis comeſtiōe ⁊ ſanguinis potatione ut ſcandalū diſcipulorꝫ qd̄ ortū fuerat ſopiret̄. q̄ſi ſeipſuꝫ exponēs dixit: Verba q̄ ego locutus ſū vob̄ ſpūs ⁊ vita ſūt. q̄i ea q̄ dixerat nō ad lrām ꝫ ꝯm ſpūalē ſenſuꝫ ītelligēda eſſent. Inducūt̄ etiā ad diſſentiēdū ex multis difficultatibus q̄ ad hāc eccleſie doctrinā ſeq̄ vidēt̄. ꝓpt̄ quas h̄ ſermo xp̄i ⁊ ecclīe durꝰ eis apparet. Et ꝓ̇ q̄dē difficile videt̄ quō verū corpꝰ xp̄i ī altari eē īcipiat. Aliq̄d. n. incipit eē ubi ꝑ̇us nō fuit dupliciṫ. uel ꝑ motū localē. ul̄ ꝑ ꝯuerſionē alteriꝰ ī ipſū. ut pꝫ ī igne q̄ alicubi eſſe īcipit. uel q̄a ibi d̄ nouo accendit̄. uel q̄a illuc d̄ nouo apportat̄. manifeſtū ē aūt verū corpus xp̄i nō ſꝑ ī h̄ altari fuiſſe. ꝯfitet̄. n. eccleſia xp̄m ī ſuo corꝑe aſcendiſſe in celū. videt̄ aūt īpoſſibile dici ꝙ aliq̄d hic d̄ nouo ꝯuertat̄ in corpꝰ xp̄i. nihil enī videt̄ ꝯuerti ī ꝑexiſtēs cū id ī qd̄ aliq̄d ꝯuertit̄ ꝑ hꝰ ꝯuerſionē eē īcipiat. manifeſtū ē aūt corpꝰ xp̄i ꝑexitiſſe utpote ī vtero v̊ginali ꝯceptū. non igit̄ videt̄ eē poſſibile ꝙ ī altari de nouo eē īcipiat ꝑ ꝯuerſionē alteriꝰ ī ipſū. Silr̄ aūt nec ꝑ mutationē loci. quia oē qd̄ localit̄ mouet̄ ſic īcipit eē ī vno loco ꝙ deſinit eſſe ī alio in q̄ ꝑ̇us fuit. oportebit igit̄ dicē ꝙ cū xp̄s īcipit eē ī h̄ altari ī q̄ h̄ ſacrm̄ ꝑagit̄: deſinat eē in celo q̊ aſcendēdo ꝑuenerat. Amp̄ nullꝰ motus localis t̄minat̄ ſil̄ ad duo loca. manifeſtū ē aūt h̄ ſacrm̄ ſil̄ in diuerſis altaribꝫ celebrari. non ē g̊ poſſibile ꝙ ꝑ motuꝫ localē corpꝰ xp̄i ibi eē īcipiat. Secūda difficultas ex loco accidit. Nō. n. ſemotim ꝑtes alicuiꝰ ī diuerſis locis ꝯtinent̄ ipſo ītegro ꝑmanente. manifeſtū ē aūt in h̄ ſacro ſeorſū eē panē ⁊ vinū ī locis ſeꝑatis. ſi igit̄ caro xp̄i ſit ſub ſpecie panis ⁊ ſanguis ſub ſpē vini videt̄ ſeq̄ ꝙ xp̄s nō remaneat integer ꝫ ſꝑ cū h̄ ſacrm̄ agit̄ eius ſanguis a corꝑe ſeꝑet̄. Ad h̄. īpoſſibile videt̄ ꝙ maiꝰ corpus ī loco minoris īcludat̄. manifeſtū ē aūt verū corpus xp̄i eē maioris quātitatis q̄ꝫ panis q̄ in altari offert̄. īpoſſibile igit̄ videt̄ ꝙ verū corpꝰ xp̄i totū ⁊ ītegrū ſit ubi videt̄ eē panis. ſi aūt ibi ē nō totū ſed aliq̄ ꝑs eiꝰ. redibit ꝑ̇mū incōueniens ꝙ ſꝑ cū h̄ ſacrm̄ agit̄ corpꝰ xp̄i ꝑ ꝑtes diſcerpat̄. Amp̄. īpoſſibile eſt vnū corpus ī pluribꝫ locis exiſtē. manifeſtū ē aūt h̄ ſacrm̄ ī pluribus locis celebrari. īpoſſibile igitur videt̄ ꝙ corpꝰ xp̄i veracit̄ in h̄ ſacro ꝯtineat̄ niſi forte q̄s dicat ꝙ ꝯm aliquam particulam eſt hic ⁊ ꝯm aliā alibi. ad quod iterū ſequit̄ ꝙ per celebrationē huiuſm̄ ſcī

ſacri corpus xp̄i diuidatᷣ in ptes· cũ tñ
nec quãtitas corpis xp̄i ſufficẽ videatᷣ
ad tot particulas ex eo diuidendas in
quot locis hoc ſacramentum peragitᷣ.
Tertia difficultas ẽ ex his q̃ ĩ h̄ ſacro
ſenſu pcipim⁹. Sentim⁹.n.manifeſte
⁊ p⁹ ↄſecratione ĩ h̄ ſacro oĩa acciden-
tia panis ⁊ vini.s.colorẽ·ſaporẽ·odo-
rem·figurã·quantitatẽ ⁊ pond⁹ circa
q̃ decipi nõ poſſumus.qa ſenſus circa
ppa ſenſibilia nõ decipitᷣ. h⁹mõi autẽ
accñtia ĩ corpe xp̄i eẽ non pñt ſicut in
ſubo.ſilĩter etiã nec ĩ aere adiacẽti.qa
cũ plurima eoꝝ ſint accñtia nãlia req
rũt ſubm determinate nãe nõ q̃lis ẽ nã
corpis hũani uel aeris.nec etiã pñt p
ſe ſubſiſtere: cũ accñtis eſſe ſit ineſſe.
accidentia autẽ cũ ſint forme: indiui-
duari nõ poſſũt niſi p ſubiectum.vñ
remoto ſubo eẽnt forme vl̃es.relinqᷣ
igitᷣ h⁹modi accñtia eẽ ĩ ſuiſ determinad
ſubiectis.s.in ſuba panis ⁊ vini.eſt g̊
ibi ſubſtantia panis ⁊ vini ⁊ nõ ſuba
corpis xp̄i·cũ impoſſibile videatᷣ duo
corpa eẽ ſil̃. Quarta difficultas ac-
cidit ex paſſiõib⁹ ⁊ actiõib⁹ q̃ apparẽt
in pane ⁊ vino p⁹ cõſecrationem ſicut
⁊ añ.nã vinũ ſi ĩ magna quãtitate ſu-
meretᷣ: calefaceret ⁊ inebriaret.panis
aũt ⁊ ↄfortaret ⁊ nutriret.viderᷣ etiã
ſi diu ⁊ incaute ſeruentur·putrefieri·
a muribꝫ comedi.ↄburi etiã pñt ⁊ in
cinerẽ redigi ⁊ vaporẽ: q̃ oĩa corpori
xp̄i ↄuenire nõ pñt.cũ fides ipſũ ĩpaſ
ſibilẽ p̄dicet.impoſſibile igitᷣ viderᷣ ꝙ
corp⁹ xp̄i in h̄ ſacro ſubſtãtialiᷣ cõti-
neatᷣ. Quĩta difficultas viderᷣ ſpe-
cialiᷣ accidẽ ex fractione panis q̃ qdẽ
ſenſibiliᷣ apparet.nec ſine ſubo eẽ põt.
abſurdũ etiam viderᷣ dicẽ ꝙ illi⁹ frac-
tionis ſubm ſit corp⁹ xp̄i.nõ igitur vi
deᷣ ibi eẽ corp⁹ xp̄i ſ ſolum ſubſtãtia
panis ⁊ vini. Hec igitᷣ ⁊ h⁹mõi ſunt
ppᷣ que doctrinã xp̄i ⁊ eccl̃e circa hoc
ſacrm̄ dura eſſe viderᷣ.

Solutio p̄miſſaꝝ difficultatũ ⁊ p̊ qdẽ
ad ↄuerſiõꝫ panis ĩ corp⁹ xp̄i.LXIII

Licꝫ aũt diuina virt⁹ ſublimius
⁊ ſecretius in h̄ ſacro operᷣ q̃ꝫ
ab hoĩe perquiri poſſit. ne tñ
doctrina eccleſie circa h̄ ſacrm̄ infide-
libꝫ ĩpoſſibilis videatᷣ: conandũ ẽ ad
h̄ ꝙ oĩs ĩpoſſibilitas excludatᷣ. Prĩa
igitᷣ occurrit cõſideratio p quem mo-
dũ verũ xp̄i corpus eẽ ſub h̄ ſacro ici-
piat.ĩpoſſibile autẽ ẽ ꝙ hoc fiat p mo-
tũ localẽ corpis xp̄i.tũ qa ſe q̄rerᷣ ꝙ in
celo eſſe deſineret q̄ñcũqꝫ h̄ agitᷣ ſacra-
mentũ.tũ qa nõ poſſet ſil̃ h̄ ſacrm̄ agi
niſi ĩ vno loco.cũ vn⁹ mot⁹ localis nõ
niſi ad vnũ terminũ finiatᷣ. tũ etiã qa
mot⁹ localis inſtantane⁹ eſſe nõ põt ſ
tpe indiget.ↄſecratio aũt pficitᷣ in vl-
timo inſtãti ꝓlatiõis v̊boꝝ.relinqtur
g̊ dicendũ ꝙ verũ corp⁹ xp̄i eẽ icipiat
in h̄ ſacro p h̄ ꝙ ſubſtãtia panis con-
uertitᷣ in ſubſtantiã corpis xp̄i.⁊ ſub-
ſtantia vini ĩ ſubſtãtiã ſanguinis ei⁹.
Ex h̄ aũt apparet falſam eẽ opinionẽ
tam eorũ q dicũt ſubãm panis ſimul
cũ ſubſtãtia corpis xp̄i in h̄ ſacro exi-
ſtere q̃ꝫ etiã eorũ q ponũt ſubſtantiã
panis ĩ nihilũ redigi uel ĩ p̊mã mãm
reſolui. ad vtrũqꝫ.n.ſeqᷣ ꝙ corp⁹ xp̄i
ĩ h̄ ſacro eẽ incipe nõ poſſit niſi p mo
tũ localẽ·qđ eſt ĩpoſſibile ut oñſũ eſt.
P.ſi ſubſtãtia panis ſimul eſt ĩ hoc
ſacro cũ vero corpe xp̄i·poti⁹ dicẽdũ
fuit hic ẽ corp⁹ meũ q̃ꝫ h̄ ẽ corp⁹ meũ.
cũ p hic demõſtretur ſubſtantia que
videtur q̃ qdẽ ẽ ſubſtãtia panis ſi in
ſacramento cum corpe xp̄i remaneat.

Similᷣ etiã ĩpoſſibile viderᷣ ꝙ ſubſtã-
tia panis dĩo ĩ nihilũ redeat. multũ.n
de nã corpea p̊mo creata iam ĩ nihilũ
redigiſſet ex frequentatiõe hui⁹modi
myſterii.nec ẽ decẽs ut ĩ ſacro ſalutis
diuina v̊tute aliqd in nihilũ redigatur.
neqꝫ etiã in p̊mã mãm ſubſtantiã pa
nis eſt poſſibile reſolui cũ mã p̊ma ſi-
ne forma eẽ nõ poſſit niſi forte p ma-
teriã p̊mã p̊ma elemẽta corpea ĩtelli-
gantᷣ. ĩ q̃ qdẽ ſi ſuba panis reſolueretᷣ
nccẽ eẽt h̄ ipſũ pcipi ſenſu·cũ elemen
ta corpea ſenſibilia ſint.eſſet etiã ibi
localis trãſmutatio ⁊ corpalis alᷣatio
ↄtrioꝝ q̃ ĩſtãtanea eẽ nõ pñt. Sciẽdũ
tñ eſt ꝙ p̄dicta cõuerſio panis ĩ corp⁹
xp̄i alteri⁹ modi ẽ ab oĩbꝫ cõuerſiõibꝫ
nãlibꝫ.nã in q̃libet ↄuerſiõe nãli ma-
net ſubm in q̊ ſuccedũt ſibi dĩſe forẽ
uel accñtales ſicut cũ albũ in nigrum
ↄuertitᷣ·ul̃ ſubãles ſicut cũ aer ĩ ignẽ.
vñ cõuerſiones formales noĩantᷣ.ſ in
cõuerſiõe p̄dicta ſubm tranſit ĩ ſubm
⁊ accñtia manẽt.vñ hec ↄuerſio ſubãl̃
nomiatᷣ.⁊ qdẽ q̃liᷣ h̄ accñtia maneant
⁊ quare: poſterius pſcrutandum eſt.
nũc ãt ↄſiderare oꝫ quõ ſubm ĩ ſubm
ↄuertatᷣ·qđ qdẽ nã facẽ nõ põt.oĩs.n.
nãe opatio mãm preſupponit p quam
ſuba indiuiduatᷣ.vñ nã facẽ nõ põt ꝙ
h̄ ſuba fiat illa ſicut ꝙ hic digitus fiat
ille digit⁹.ſ mã ſubiecta eſt illi v̊tuti
diuine cũ p ipſũ ꝓducatᷣ ĩ eſſe. vñ diuina
v̊tute fieri põt ꝙ h̄ indiuidua ſuba in
illã p̄exiſtẽtẽ ↄuertatᷣ.ſicut.n.virtute
nãlis agẽtis cui⁹ opatio ſe extẽdit tm̄
ad ĩmutationẽ forme ⁊ exiſtẽtia ſubi
ſuppoſita h̄ totũ ĩ illud ↄuertitᷣ ſm va
riationẽ ſpẽi ⁊ forme utpote hũc aerẽ
in hũc ignẽ gnãtũ·ita v̊tute diuina que
mãm nõ p̄ſupponit ſ eã ꝓducit ⁊ hec
mã ↄuertitᷣ ĩ illã.⁊ p ↄñs h̄ ĩdiuiduũ
ĩ illud. indiuiduatiõis.n.p̄ncipiũ mã
ẽ ſicut forma ẽ p̊ncipiũ ſpẽi. Dicã aũt
manifeſtũ ẽ ꝙ ĩ ↄuerſione p̄dicta pa-
nis ĩ corp⁹ xp̄i nõ ẽ aliqđ ſubm cõe p-
manẽs p⁹ ↄuerſionẽ cũ tranſmutatio
fiat ſm p̊mũ ſubm qđ eſt indiuidua-
tionis p̊ncipiũ. nccẽ eſt tñ id remanẽ
ut verũ ſit qđ dr̄: hoc ẽ corpuſ meũ.q̄
qdẽ v̊ba ſunt h⁹ ↄuerſionis ſignifica-
tiua ⁊ factiua.⁊ qa ſubſtãtia panis nõ
manet nec aliq̃ p̊or mã vt oñſũ ẽ·nccẽ
ẽ dicẽ ꝙ maneat id qđ eſt p̄ter ſubſtã
tiã panis.h⁹mõi aũt ẽ accñs panis.re-
manẽt igitᷣ accñtia panis etiã p⁹ ↄuer-
ſionẽ p̄dictã. Intᷣ accñtia v̊o qdã or
do ↄſiderand⁹ ẽ.nã intᷣ oĩa accñtia ꝓ-
pinqus inhẽt ſube quãtitas dimenſi-
ua.deinde qualitates ĩ ſuba recipiuntᷣ
quãtitate mediante·ſicut color medi-
ante ſupficie. vñ ⁊ p diuiſionẽ quan-
titad diuidũtᷣ. vlteri⁹ aũt q̃litates ſũt
actionũ ⁊ paſſionũ p̊ncipia ⁊ relatio-
nũ q̃rũdã ut ſũt patᷣ ⁊ fili⁹·dñs ⁊ ſu⁹
⁊ alia hui⁹mõi. q̃dã v̊o relatiões ĩme
diate ad quãtitates ſequũtᷣ ut mai⁹ et
min⁹·duplũ ⁊ dimidiũ ⁊ ſilĩa.ſic igitᷣ
accñtia panis p⁹ cõuerſionẽ p̄dictam
remanẽ ponẽdũ ẽ ut ſola quãtitas di
mẽſiua ſine ſubo ſubſiſtat ⁊ ĩ ipa q̃li-
tates fũdentᷣ ſicut ĩ ſubo.⁊ per ↄñs ac-
tiones paſſiones ⁊ relatiões. Accidit
igitᷣ in hac ↄuerſiõe ↄtriũ ei qđ ĩ nãli-
buſ mutatiõibꝫ accidẽ ſolet ĩ qbꝫ ſub-
ſtãtia manet ut mutatõis ſubm. acci-
dentia v̊o variantᷣ.hic aũt eↄ̊ accidẽs
manet ⁊ ſuba trãſit. h⁹mõi.n.ↄuerſio
nõ põt ꝓpe dici mot⁹ ſicut a nãli cõſi-
deratᷣ ut ſubm reqrit ſ ẽ q̃dã ſubſtan-
tial̃ ſucceſſio ſicut ĩ creatiõe ẽ ſucceſſio
eẽ ⁊ nõ eẽ ut in 2° dictũ ẽ.h̄ igitᷣ ẽ vna
rõ q̃re accñs pania remanẽ oꝫ ut iue-
niatᷣ aliqđ manẽs ĩ ↄuerſione p̄dicta.

Eſt aũt ⁊ ꝓpt̃ aliud nccĩuꝫ.ſi.n.ſub-
ſtantia panis in corp⁹ xp̃i ↄuerteret̃ ⁊
panis accñtia trãſiret̃ ex tali cõuer-
ſione nõ ſeq̃ret̃ ꝙ corp⁹ xp̃i ẜm ſuam
ſubſtãtiã eẽt ubi ꝑus fuit panis.nul-
la.n.relinqueret̃ habitudo corpi xp̃i
ad locũ p̄dictũ. ẜ cũ quãtitas dimen-
ſiua panis remanet p⁹ cõuerſionem p
quã panis hũc locũ ſortiebat̃ ſubſtan
tia panis ĩ corp⁹ xp̃i mutata fit corp⁹
xp̃i ſub quãtitate dimẽſiua panis.⁊ p
ↄñs locũ panis q̊dãmõ ſortit̃ mediã-
tibꝫ tñ dimẽſiõibꝫ panis. P̃nt ⁊ alie
rõnes aſſignari ⁊ q̃tũ ad fidei rõnẽ q̄
de ĩuiſibilibꝫ ẽ.⁊ ei⁹ meritũ qđ circa h̃
ſacr̃m tanto mai⁹ ẽ quãto ĩuiſibilius
agit̃ corpe xp̃i ſub panis accñtibꝫ oc-
cultato.⁊ ꝓpt̃ cõmodiorẽ ⁊ honeſtiorẽ
vſũ hui⁹ ſacri. eſſet.n.horrori ſumen-
tibꝫ ⁊ abhominatiõi videtibꝫ ſi corp⁹
xp̃i in ſua ſpẽ a fidelibus ſumeret̃.vñ
ſub ſpẽ panis ⁊ vini qbꝫ hoĩes cõius
vtũt̃ ad eſũ ⁊ potũ corpus xp̃i ꝓponit̃
mãducandũ ⁊ ſanguis potandus.

Solutio eoꝝ que obĳciebantur ex parte loci. LXIIII

Is igit̃ ↄſideratis circa modũ
ↄuerſiõis: ad alia ſoluẽda no
bis aliq̃tenus via patet. Dic-
tũ ẽ.n.ꝙ locus in q̊ h̃ agit̃ ſacr̃m attri
buit̃ corpi xp̃i rõne dimẽſionũ panis
remanentiũ p⁹ cõuerſionẽ ſubſtantie
panis ĩ corp⁹ xp̃i.ẜm h̃ igit̃ ea que xp̃i
ſũt nccẽ ẽ eẽ in loco p̄dicto ẜm ꝙ exi-
git rõ ↄuerſiõis p̄dicte. ↄſiderandũ ẽ
igit̃ ĩ h̃ ſacr̃o aliqd eẽ ex vi ↄuerſiõis
nis.aliqd ãt ex nãli ↄcomitãtia. Ex vi
qdẽ cõuerſiõis ẽ ĩ h̃ ſacr̃o illud ad qđ
directe ↄuerſio t̃minat̃. ſicut ſub ſpẽ-
bus panis corpus xp̃i ĩ qđ ſubſtãtia
panis ↄuertit̃. ut p v̊ba ↄſecratiõis pꝫ
cũ dr̃: Hoc ẽ corp⁹ meũ.⁊ ſilr̃ ſub ſpẽ
vini ẽ ſanguis xp̃i cũ dr̃: Hic eſt calix
ſanguis mei ⁊c̃.Sꝫ ex nãli ↄcomitãtia
ſũt ibi oĩa alia ad q̄ ↄuerſio nõ t̃miat̃.
ẜ tñ ei in qđ t̃minat̃ ſũt realit̃ cõiũcta.
mãifeſtũ ẽ.n.ꝙ ↄuerſio panis nõ t̃mi
nat̃ in diuinitatẽ xp̃i neq꞉ ĩ eius aĩam. ẜ
tñ ſub ſpẽ panis ẽ aĩa xp̃i ⁊ ei⁹ diuinitas
ꝓpter vnionẽ vtriuſq꞉ ad corp⁹ xp̃i.
Si v̊o ĩ triduo mortis xp̃i h̃ ſacr̃m ce-
lebratũ fuiſſet. non fuiſſet ſub ſpẽ pa-
nis aĩa xp̃i: qa realit̃ nõ erat corpi ei⁹
vnita.⁊ ſilr̃ nec ſub ſpẽ panis fuiſſet
ſanguis nec ſub ſpẽ vini corp⁹ ꝓpt̃ ſe-
ꝑationẽ vtriuſq꞉ ĩ morte.nũc autẽ qa
corp⁹ xp̃i in ſua nã nõ ẽ ſine ſanguine
ſub vtraq꞉ ſpẽ ↄtinet̃ corp⁹ ⁊ ſanguis.
ẜ ſub ſpẽ panis ↄtinet̃ corp⁹ ex vi con-
uerſiõis. ſanguis ãt ex nãli ↄcomitã-
tia.ſub ſpẽ autẽ vini eꝯ̊. P eadẽ etiã
pꝫ ſolutio ad id qđ obĳciebat̃ de ĩeq̄-
litate corpis xp̃i ad locũ panis.ſubſtã
tia.n.panis directe ↄuertit̃ in ſubſtã-
tiã corpis xp̃i.dimẽſiões aũt corporis
xp̃i ſũt in h̃ ſacr̃o ex nãli ↄcomitantia
nõ aũt ex vi ↄuerſiõis.cũ dimẽſiones
panis remaneãt. Sic igit̃ corpus xp̃i
nõ ↄpat̃ ad hũc locũ mediantibuſ di-
menſiõibꝫ ꝓpriĳs ut eis oporteat ade-
quari locũ ẜ mediantibꝫ dimenſiõibꝫ
panis remanentibuſ qbus locus ade-
quat̃. Inde etiã pꝫ ſolutio ad id qđ
obĳciebat̃ de pluralitate locoꝝ.corp⁹
n.xp̃i p ſuas ꝓp̃as dimenſiones ĩ vno
tm̃ loco exiſtit.ẜ mediantibus dimen
ſionibꝫ panis ĩ ipſũ trãſeũtis ĩ tot lo-
cis in quot huiuſmodi cõuerſio fuerit
celebrata non qdem diuiſum per par-
tes ſed integrum in vnoquoq꞉.nã qli
bet panis conſecrat⁹ in integrũ corp⁹
xp̃i cõuertitur.

Solutio eoꝝ que obĳciebant̃ ex p̃te accidentiũ. LXV

Ic igit̃ difficultate ſoluta que
ex loco accidit: inſpiciendũ ẽ
đ ea que ex accñtibꝫ remanẽ-
tibꝫ eſſe videt̃. Non.n.negari põt ac-
cidẽtia panis ⁊ vini remanẽ cũ ſenſus
h̃ infallibilit̃ demõſtret. neq꞉ his cor-
pus xp̃i aut ſanguis afficit̃: qa h̃ ſine
eius alteratiõe eẽ nõ poſſet. nec taliũ
accñtiũ capax ẽ. ſilr̃ ⁊ aũt ⁊ ſubſtãtia
aeris. vñ relinquitur ꝙ ſint ſine ſub̃o
tñ p modũ p̄dictũ ut.s.ſola quãtitas
dimẽſiua ſine ſubiecto ſubſiſtat.⁊ ip̃a
alĳs accñtibꝫ p̄beat ſub̃m. Nec ẽ ĩpoſ
ſibile ꝙ accñ v̊tute diuina ſubſiſtẽ poſ-
ſit ſine ſub̃o. Idẽ.n.ẽ iudicandũ de ꝓ-
ductiõe reꝝ ⁊ đ ↄſeruatiõe eaꝝ ĩ eſſe.
diuina aũt v̊tus põt ꝓducẽ effect⁹ q̃ru-
cũq꞉ cãrũ ſecũdaꝝ ſine ipſis cauſis ſe-
cundis. ſicut potuit formare hoĩem ſi-
ne ſemine ⁊ ſanare febrẽ ſine opatiõe
nãe. qđ accidit ꝓpter infinitatẽ v̊tut
ei⁹.⁊ qa oĩbꝫ cãis ſecũdis largit̃ v̊tutẽ
agẽdi. vñ ⁊ effect⁹ cãꝝ ſecũdaꝝ ↄſua-
re põt ĩ eſſe ſine cauſis ſecũdis.⁊ h̃ mõ
in h̃ ſacr̃o accñs cõſeruat in eſſe ſubla
ta ſub̃a q̄ ipſũ ↄſeruabat. qđ qdẽ pre-
cipue dici põt đ quãtitatibꝫ dimenſi-
uis q̃s etiã plonici poſuerũt p ſe ſub-
ſiſtẽ ꝓpter h̃ ꝙ ẜm intellectũ ſepant̃.
manifeſtũ ẽ aũt ꝙ plus põt de⁹ ĩ ope-
rando q̃ itellectus ĩ apprehendendo.
Habet aũt ⁊ h̃ ꝓpriũ quãtitas dimẽ-
ſiua int̃ accñtia reliq̄ ꝙ ipſa ẜm ſe ĩdi-
uiduat̃. qđ iđ ẽ. qa poſitio que ẽ ordo
ptiũ in toto in ei⁹ rõne includit̃. eſt.n
quãtitas poſitiõeꝫ hñs. vbicũq꞉ ãt in-
telligit̃ diuſitas ptiũ eiuſdẽ ſpẽi nccẽ ẽ
intelligi indiuiduationẽ. nã que ſũt
vni⁹ ſpẽi nõ multiplicant̃ niſi ẜm ĩdi-
uiduũ. ⁊ inde ẽ ꝙ nõ p̃nt apprehendi
multe albedines niſi ẜm ꝙ ſũt ĩ diũſis
ſubiectis. p̃nt autẽ apprehendi multe
linee etiã ſi ẜm ſe ↄſiderent̃. diuerſus
enĩ ſit⁹ q p ſe linee ineſt ad pluralita-
tẽ lineaꝝ ſufficiẽs eſt. Et qa ſola quã-
titas dimẽſiua de ſui rõne habꝫ vnde
multiplicatio indiuiduoꝝ in eadẽ ſpẽ
poſſit accidẽ. p̃ma radix h⁹modi mul-
tiplicatiõis ex dimenſiõe eẽ videt̃. qa
⁊ in gnẽ ſub̃e multiplicatio fit ẜm di-
menſionẽ mãe q̄ nec ĩtelligi poſſet ni-
ſi ẜm ꝙ mã ſub dimenſionibꝫ cõſide-
rat̃. nã remota quãtitate ſub̃a oĩs ĩdi-
uiſibilis ẽ ut pꝫ p phm̃ p̊ phicoꝝ. Ma-
nifeſtũ ẽ aũt ꝙ in alĳs generibus acci
dentiũ multiplicãt̃ indiuidua eiuſdẽ
ſpẽi ex p̃te ſub̃i.⁊ ſic relinqt̃ ꝙ cũ ĩ h⁹-
modi ſacr̃o ponam⁹ dimenſiões per ſe
ſubſiſtẽ ⁊ alia accñtia ĩ eis ſicut ĩ ſub̃o
fũdari. nõ oꝫ nos dicẽ ꝙ accñtia hui⁹-
modi indiuiduata nõ ſint. remanet.n
in ipſis dimenſionibꝫ indiuiduatiõis
radix.

Solutio eorũ q̄ obĳciebant̃ ex p̃te actionis ⁊ paſſionis. LXVI

Is aũt ↄſideratis que ad q̃rtã
difficultatẽ p̃tinẽt ↄſiderãda
ſunt circa que aliqd eſt qđ de
facili expediri põt. aliqd qdẽ ẽ qđ ma
iorẽ difficultatẽ p̄tendit. Q.n.ĩ ſacr̃o
eedẽ actiões appareãt q̄ ꝑus ĩ ſubſtã-
tia panis ⁊ vini apparebãt: puta ꝙ ſi-
milit̃ ĩmutent ſenſũ. ſilr̃ etiã alterent
aerẽ circũſtãtẽ ul' qđlibet aliud odore
aut colore: ſad ↄueniẽs vr̃ ex his que
poſita ſũt. Dictũ ẽ.n.ꝙ in h̃ ſacramen
to remaneãt accñtia panis ⁊ vini int̃
q̄ ſũt qualitates ſenſibiles q̄ ſũt hui⁹-
modi actionũ p̄ncipia. Rurſus circa

paſſiões aliq̄s puta q̄ fiūt ſm alťatio⸗
nes huiꝰmõi accñtiū: nõ magna etiã
difficultas accidit ſi p̄miſſa ſupponãť.
cū.n.p̄miſſū ſit ꝙ alia accñtia ĩ dimē⸗
ſiõibꝰ fūdanť ſicut ĩ ſubõ· p eūdē mo
dū circa hꝰmõi ſubm alťatio alioꝝ ac⸗
cidentiū ꝯſiderari põt ſicut ſi eſſet ibi
ſuba utputa ſi vinū eēt calefctum ⁊ in⸗
frigidareť· aut mutaret ſaporē· aut ali
qđ hꝰmõi. Sed maxĩa difficultas ap
paret circa gnãtionē ⁊ corruptionē q̄
in hꝫ ſacro videť accidē. nã ſi qs ĩ ma⸗
gna quãtitate hꝫ ſacrali cibo vtereť ſu⸗
ſtẽtari poſſet ⁊ vino etiã ĩebriari· ſm
illud apl̃i.i.Cor.xi°. Alius eſurit· aliꝰ
ebriꝰ ē. q̄ qdem accidē nõ poſſent niſi
ex hꝫ ſacro caro ⁊ ſanguis gnãreť. nam
nutrimẽtū ꝯuertiť ĩ ſubſtãtiã nutri⸗
ti. Quis qdã dicant hoĩem hꝫ ſacrali ci⸗
bo non poſſe nutriri ẜ ſolū ꝯfortari ⁊
refocillari ſicut cū ad odorē vini ꝯfor⸗
tať. ẜ hꝫ qdē cõfortatio ad horã accidē
põt. nõ aūt ſufficit ad ſuſtentandū ho
minē ſi diu ſine cibo pmaneat. experi
mento autē de facili ĩueniret hominē
diu ſacrali cibo ſuſtẽtari poſſe. Mirã⸗
dū etiã videť cur negēt hoĩem hoc ſa⸗
cramẽtali cibo poſſe nutriri. refugien⸗
tes hꝫ ſacr̃m in carnē ⁊ ſanguinē poſſe
ꝯuerti cū ad ſenſū appareat ꝙ p putre
factionē uel ꝯbuſtionē ĩ alia ſubſtan
tiã. ſ. cineris ⁊ pulueris ꝯuertať. quod
quidē difficile tñ videť eo ꝙ nec vi⸗
deať poſſibile ꝙ ex accñtibꝰ fiat ſuba.
nec credi fas ſit ꝙ ſuba corpis xp̄i q̄ ē
ĩpaſſibilis ĩ aliã ſubſtantiã cõuertať.
Si qs aūt dicē velit ꝙ ſicut miracu⸗
loſe panis in corpꝰ xp̄i ꝯuertiť· ita mi
raculoſe accñtia in ſubam ꝯuertūtur.
pmū qdē hꝫ nõ videť miraculo eē cõ⸗
ueniēs ꝙ hꝫ ſacr̃m putreſcat uel p ꝯbu
ſtionē diſſoluať. deinde ꝙ putrefactio
⁊ ꝯbuſtio cõſueto nãe ordine huic ſa⸗
cramẽto accidē ĩueniť qđ nõ ſolet eē
ĩ his q̄ miraculoſe fiūt. Ad hãc dubi
tationē tollendã q̄dã famoſa poſitio
ē adinuẽta q̄ a multis teneť. dicūt. n.
ꝙ cū ꝯtingit hꝫ ſacr̃m in carnē cõuerti
aut ſanguinē p nutrimẽtū· uľ ĩ cinerē
aut ꝯbuſtionē aut putrefactionē: nõ
ꝯuertūť accñtia ĩ ſubam neq̄ ſubſtã⸗
tia corporis xp̄i. ẜ redit diuino miraculo
ſubſtantia panis q̄ p̄us fuerat ⁊ ex ea
gnãnť illa in q̄ hꝫ ſacr̃m ꝯuerti ĩueniť.
Sꝫ hꝫ qdē oĩo ſtare non põt. oñſū eſt
n. ſ. ꝙ ſubſtãtia panis ĩ ſubſtãtiã cor⸗
poris xp̄i ꝯuertiť. qđ aūt in aliqd con
uerſū ē· redire nõ põt niſi econuerſo il⸗
lud recõuertať ĩ ipſū. ſi igiť ſubſtãtia
panis redit· ſeqť ꝙ ſubſtantia corpis
xp̄i recõuertať in panē qđ ē abſurdū.
Adhꝫ. ſi ſubſtãtia panis redit· nccē ē
ꝙ uel redeat ſpēbꝰ panis manētibꝰ uľ
ſpēbꝰ panis iam deſtructis. ſpeciebus
qdē panis durãtibꝰ ſubſtantia panis
redire nõ põt. quia q̄diu ſpēs manēt
manet ſub eis ſubſtantia corpis xp̄i.
ſequereť ḡ ꝙ ſimul eſſet ibi ſubſtãtia
panis ⁊ ſuba corpis xp̄i. Similiť etiã
neq̄ corruptis ſpēbꝰ panis ſubſtantia
panis redire põt. tū qa ſubſtantia pa⸗
nis nõ ē ſine ꝓprijs ſpēbꝰ. tum qa de⸗
ſtructis ſpēbꝰ panis iam generata eſt
alia ſuba ad cuiꝰ generationem pone⸗
bať ꝙ ſuba panis rediret. Meliꝰ igiť
dicēdū videť ꝙ ĩ ipſa ꝯſecratiõe ſicut
ſuba panis ĩ corpꝰ xp̄i miraculoſe cõ⸗
uertiť. ita miraculoſe accñtibꝰ ꝯferť ꝙ
ſubſiſtãt· qđ ē ꝓpriū ſube. ⁊ p ꝯñs ꝙ
oĩa poſſint facere ⁊ pati q̄ ſuba poſſet
facere ⁊ pati ſi ſuba adeſſet. vnde ſine
nouo miraculo ⁊ ĩebriare ⁊ nutrire ⁊
incinerari ⁊ putrefieri pñt eodē mõ ⁊
ordine ac ſi ſuba panis ⁊ vini adeſſet.

Solutio eoꝝ que obijciebanť ex pte fractionis. LXVII.

Reſtat aūt ea q̄ ad q̄ntã diffi⸗
cultatē ptinēt ſpeculari. Ma⸗
nifeſtum ē autē ſm p̄dicta ꝙ
fractiõis ſubm ponē poſſumus dimē⸗
ſiones p ſe ſubſiſtētes. nec tñ hꝰmodi
dimenſiõibꝰ fractis frangiť ſubſtãtia
corpis xp̄i eo ꝙ totū corpꝰ xp̄i ſub q̄li
bet portiõe remaneat. qđ qdē ⁊ ſi dif⸗
ficile videať· tñ ſm ea q̄ p̄miſſa ſūt po
ſitionē hꝫ. Dictū ē. n. ſ. ꝙ corpꝰ xp̄i ē
in hꝫ ſacro p ſubſtantiã ſuã ex vi ſacri.
dimenſiones aūt corpis xp̄i ſūt ibi ex
nãli ꝯcomitãtia quã ad ſubam habēt
e ꝯu̾io ei ſm ꝙ corpꝰ nãliť ē ĩ loco. nã
corpꝰ nãle ē ĩ loco mediãtibꝰ dimen⸗
ſiõibꝰ qbꝰ loco ꝯmēſurať. alio ãt mõ
ſe hꝫ aliqd ſubale ad id in q̊ eſt. ⁊ alio
mõ aliqd quãtū. nã quãtū totū ita ē
ĩ aliq̈ toto ꝙ totū nõ ē ĩ pte· ẜ ps ĩ pte
ſicut totū ĩ toto. vñ ⁊ corpꝰ nãle ſic ē ĩ
toto loco totū ꝙ nõ ē totū in qualibet
pte loci. ẜ ptes corpis ptibꝰ loci aptãť
eo ꝙ ē in loco mediãtibꝰ dimēſiõibꝰ.
ſi aūt aliqđ ſubſtãtiale ſit ĩ aliquo to⸗
to totū· etiã totū ē in q̄libet pte eiꝰ· ſi⸗
cut tota nã ⁊ ſpēs aque in q̄libet parte
aque. ⁊ tota aĩa ē in q̄libet corpis pte.
qa igitur corpꝰ xp̄i ē in ſacro rõne ſue
ſubſtãtie in quã cõuerſa ē ſubſtantia
panis dimēſiõibꝰ eiꝰ manētibꝰ: ſicut
tota ſpēs panis erat ſub q̄libet pte di⸗
mēſionū· ita integrū corpꝰ xp̄i ē ſub
q̄libet pte earūdē. nõ igiť fractio illa
ſeu diuiſio attingit ad corpꝰ xp̄i ut ſit
in illo ſicut ĩ ſubõ. ẜ ſubm eius ſūt di⸗
menſiões panis uel vini remanentes
ſicut ⁊ alioꝝ accñtiū ibidē remanētiū
diximꝰ eas eē ſubm.

Solutio auctoritatis ſupra inducte. LXVIII

His igiť difficultatibꝰ remotis
manifeſtū ē ꝙ id qđ eccleſia⸗
ſtica traditio habꝫ circa ſacra
mentū altaris nihil cõtinet ĩpoſſibile
deo q oĩa põt. Nec etiã ꝯ eccľie tradi⸗
tionē ē v̊bū dñi dicētis ad diſcipulos
q ď hac doctrina ſcãdalizari videbãť.
Verba q̄ ego locutꝰ ſū vob: ſpūs ⁊ vi⸗
ta ſūt. Nõ. n. p hꝫ dedit intelligē ꝙ ve⸗
ra caro ſua in hꝫ ſacro manducanda fi⸗
delibꝰ nõ traderet. ẜ qa nõ tradiť mã
ducãda carnaliť ut. ſ. ſicut alij cibi car
nales in ꝓpa ſpē dilacerata ſumereť. ẜ
qa quodã ſpūali modo ſumiť p̄ter cõ⸗
ſuetudinē alioꝝ ciboꝝ carnaliū.

Q2 ex pane ⁊ vino debet confici hoc ſacramentū. LXIX

Quia v̊o ut dictū eſt ex pane ⁊
vino hꝫ ſacr̃m ꝯficiť: neceſſe ē
eas ꝯditiões ſeruari ĩ pane et
vino ut ex eis hꝫ ſacr̃m ꝯfici poſſit que
ſūt de rõne panis ⁊ vini. vinū aūt non
diciť niſi liquor q ex vuis exp̊miť. nec
panis diciť ꝓprie niſi q ex ḡnis tritici
cõficiť. Alij v̊o q dicūť panes ꝓ defec⸗
tu panis triticei ad eiꝰ ſupplemētū in
vſū venerūt. ⁊ ſiliť alij liq̄res ĩ vſū vi⸗
ni. vñ nec ex alio pane nec ex alio vi⸗
no hꝫ ſacr̃m cõfici poſſet. neq̄ etiam ſi
pani ⁊ vino tãta aliene mãe admixtio
fieret ꝙ ſpēs ſolueret. Si q̄ v̊o hꝰmõi
pani ⁊ vino accidūt q̄ nõ ſūt de ratiõe
panis ⁊ vini: manifeſtū ē ꝙ his p̄ter⸗
miſſis põt verū ꝯfici ſacr̃m. vñ cū eſſe
fermentatū uel azimū nõ ſit de ratiõe
panis. ẜ vtrolibꝫ exñte ſpēs panis ſal⸗
uet: ex vtrolibꝫ pane põt ꝯfici ſacr̃m.

⁊ propter h̄ diuerſe eccleſie diuerſum in h̄ vſuȝ habēt. ⁊ vtrūq̄ ɔgruē pōt ſi-
gnificatiōi ſacri. Nam ut Greg⁹ dic ī regiſtro. Romana eccl̄ia offert açimoſ
paneſ, ꝓptea ꝙ dn̄s ſine vlla ɔmixtio-
ne carnē ſuſcepit. ſ cet'e eccl̄ie offerūt fermētatū, ꝓ eo ꝙ v̂bū p̄ris indutū ē
carne ⁊ ē ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ hō. ſic ⁊ fer-
mētū ɔmiſcet' farine. Cōgruit tn̄ ma-
gis puritati corpis myſtici. i. eccl̄ie q̄ ī h̄ ſacro ɔfigurat' vſus açimi panis. ſm
illud apl̄i. i. Cor̄. 5°. Paſca nr̄m īmola-
tus ē xp̄s. itaq̄ epulemur ī açimis ſin-
ceritat̄ ⁊ v̂itat̄. P h̄ āt excludit' error q̄rūdā hereticoꝝ qui dicūt ī açimo ſa
cramētū h̄ celebrari nō poſſe. qd etiā euident' euāgelij auctoritate deſtruit'.
dr̄. n. Math. 26°. ⁊ Mar. 14°. ⁊ Luce. 22°.
ꝙ dn̄s p̄ma die açimoꝝ paſca cū diſci-
pulis ſuis comedit. ⁊ tūc h̄ ſacr̄m inſti
tuit. Cū aūt nō eēt licitū ſm legem ꝙ p̄ma die açimorū fermentatū ī domi-
bus iudeorū iueniret'. ut pȝ Exo. 12°.
dn̄s aūt q̄diu fuit ī mūdo legē ſerua-
uit. manifeſtū ē ꝙ panē açimū ī corp⁹
ſuū ɔuertit ⁊ diſcipul' ſumēdū dedit.
ſtultū ē igit' īprobare ī vſu eccl̄ie lati-
noꝝ qd dn̄s ī ipſa īſtitutiōe hui⁹ ſacri ſeruauit. Sciendum tn̄ ꝙ qdā dicūt
ipſū ꝓueniſſe diē açimorū, ꝓpt' paſſio-
nē iminentē. ⁊ tūc fermētato pane eū vſū fuiſſe. qd qdē oſ̄dē nitūt' ex duo-
bus. P̄ ex h̄ qd dr̄ Joh. 13°. ꝙ an̄ diē fe
ſtū paſce dn̄s cū diſcipulis cenā cele-
brauit. in q̄ corpus ſuū ɔſecrauit ſicut
apl̄s tradit. i. Cor̄. 11°. vn̄ videt' ꝙ xp̄s cenā celebrauit ante diē açimoꝝ. ⁊ ſic
ī ɔſecratiōe ſui corpor̄ vſus fuit pane fermētato. Hoc etiā ɔfirmare volunt
p h̄ qd h̄r' Joh. 18°. ꝙ ſexta feria qua xp̄s ē crucifix⁹ iudei nō intrauerūt p̄-
toriū Pilati ut nō ɔtaminarēt' ſ mā-
ducarēt paſca. paſca aūt dicūt' açima.
ḡ ɔcludūt ꝙ cena fuit celebrata an̄ açi
ma. Ad h̄ aūt rn̄det' ꝙ ſicut dn̄s mā-
dat Exo. 12°. feſtū açimorū ſeptē die-
bus celebrat' int' q̄s dies p̄ma erat ſcā at q̄ ſollēnis p̄cipue īter alias. qd erat
q̄ntadecia die menſis. Sȝ qa apud iu-
deos ſollēnitates a p̄cedenti veſpe in-
cipiebāt: iō q̄rtadecima die ad veſpe-
rā incipiebāt comedē açima. ⁊ come-
debāt p ſeptē ſubſequentes dies. ⁊ iō
dr̄ in eodē caplo: Primo menſe q̄rta-
decima die mēſis ad veſperā comede-
tis açima vſq̄ ad diē viceſimā primā eiuſdē mēſis ad veſperā: ſeptē dieb⁹
fermentatū non iuenie' in domibus
vr̄is. ⁊ eadē q̄rtadecima die ad veſpe-
ras īmolabat' agnus paſcalis. prima ḡ
dies açimorū a trib⁹ euāgeliſtis Ma-
theo Marco Luca dr̄ q̄rtadecima die mēſis: qa ad veſperā comedebāt açi-
ma. ⁊ tūc īmolabat' paſca. i. agnus paſ-
calis. ⁊ h̄ erat ſm Johem an̄ diē feſtū paſce. i. an̄ q̄ntūdecimū diē menſis q
erat ſollēnior int' oēs ī quo iudei vo-
lebāt comedē paſca. i. panes açimos paſcales. non aūt agnū paſcalē. Et ſic
nulla diſcordia int' euāgeliſtas exn̄te planū ē ꝙ xp̄s ex açimo pāe corp⁹ ſuū
ɔſecrauit ī cena. vn̄ māifeſtū ſit ꝙ lati
norū eccl̄ia pane açimo vtit' ī h̄ ſacro.

De ſacro pn̄ie. ⁊ p̄ ꝙ hoīes p⁹ gratiam ſacralē acceptā peccare pn̄t. LXX

Grauis aūt p p̄dicta ſacra ho-
minib⁹ gr̄a ɔferat'. nō tn̄ p ac
ceptā gr̄am īpeccabiles fiūt.
Gratuita. n. dona recipiūt' in aīa ſicut
habituales diſpōnes. non. n. hō ſm ea
ſp agit. nihil autē ꝓhibet eū q habitū
habet agere ſm habituȝ uel ɔ̄ eū. ſicut
grāmatic⁹ pōt ſm grāmaticā recte lo-
qui ul' etiā ɔ̄ grāmaticā loq incōgrue
⁊ ita ē etiā d̄ habitib⁹ v̂tutū moraliū.
pōt. n. q iuſticie habitū hȝ etiā ɔ̄ iuſti
ciā agē. qd iō ē: qa vſus habituū ī no
biſ ex volūtate ē. volūtas āt ad vtrūq̄
oppoſitoꝝ ſe hȝ. manifeſtū ē igit' ꝙ ſuſ
cipiens ḡtuita dona peccare pōt ɔ̄ gra
tiā agēdo. Ad h̄. īpeccabilitas ī hoīe
eē nō pōt ſine īmutabilitate volūtat̄.
īmutabilitas aūt volūtatiſ nō pōt hoī
ɔpetē niſi ſm ꝙ attingit vltimū finē.
ex h̄. n. volūtas īmutabil' reddit' ꝙ to
talit' imple'r ita ꝙ nō hȝ q̊ diuertat ab
eo ī q̄ ē firmata. īpletio āt volūtat̄ nō
cōpetit hoī niſi ut finē vltimū attin-
gēti. q̄diu. n. reſtat aliqd ad deſiderā-
dū volūtas īpleta nō ē. ſic igit' hoī im
peccabilitas nō ɔpetit an̄q̄ ad vltimū
finē ꝑueniat. qd qdē nō dat' hoī ī gr̄a
q̄ in ſacr̄is ɔfert'. qa ſacr̄a ſūt ī adiuto-
riū hoīs ſm ꝙ ē in via ad finē. nō igit'
ex gr̄a ī ſacr̄is ꝑcepta aliqs īpeccabilis
reddit'. Amp. oē pct̄m ex q̄dā igno
rātia ɔtingit. vn̄ ph̄s dic ꝙ oīs mal⁹ ē
igr̄ans. ⁊ in ꝓuerbijs dr̄. Errāt q ope
rant' malū. tūc igit' ſolū hō ſecur⁹ pōt
eē a pctō ſm volūtatē qn̄ ſm intellec-
tū ſecur⁹ ē ab igr̄antia ⁊ errore. mani-
feſtū ē aūt ꝙ hō nō reddit' īmunis ab
oī igr̄antia ⁊ errore p gr̄am ī ſacr̄is ꝑ-
ceptā. h̄. n. ē hoīs ſm ītellectū illā ve-
ritatē inſpiciēd̄ q̄ ē certitudo oīuȝ ve-
ritatū. q̄ qdē inſpectio ē vltim⁹ hoīs
finis ut in 3° dn̄ſū eſt. nō igit' p gratiā
ſacroꝝ hō īpeccabilis reddit'. Itē. ad
alt'ationē hoīs q̄ ē ſm malitiā ⁊ virtu
tē multū opat' alt'atio q̄ ē ſm aīe paſ-
ſiones. nā ex eo ꝙ ratiōe paſſiōes aīe
refrenāt' hō v̂tuoſus efficit' ⁊ in v̂tute
ɔſeruat'. ex eo v̂o ꝙ ratio ſeq̄t' paſſiōes
hō reddit' vitioſus. q̄diu igit' homo ē
alt'abilis ſm aīe paſſiōes ē ⁊ alt'abilis
ſm vitiū ⁊ v̂tutē. alt'atio aūt q̄ eſt ſm
aīe paſſiōes nō tollit' p gr̄am in ſacr̄is
collatā ſ manet ī hoīe q̄diu aīa paſſi-
bili corpi vnit'. manifeſtū ē igit' ꝙ per
ſacroꝝ gr̄am hō īpeccabilis nō reddit'
P̄. ſupfluū videt' eos āmonē ne pec-
cēt q peccare nō pn̄t. ſ p euāgelicā ⁊
apl̄icā doctrinā āmonent' fideles iam
p ſacr̄a ſpūs ſci gr̄am cōſecuti. dicit'. n
Heb. 12°. Cōtēplantes ne qs deſit gr̄e
dei. ne q̄ radix amaritudinis ſurſū ger
mināſ īpediat. ⁊ Eph. 4°. Nolite con-
triſtare ſpm̄ ſcm̄ dei in q̄ ſignati eſtis.
⁊ i. Cor̄. 10°. Qui ſe exiſtimat ſtare: vi-
deat ne cadat. ipſe etiā apl̄s de ſe dicit.
Caſtigo corp⁹ meū: ⁊ ī ſeruitutē redi-
go: ne forte cū alijs p̄dicauerī ipſe re-
prob⁹ efficiat. nō igit' p gr̄am in ſacr̄is ꝑceptā hoīes īpeccabiles reddūt'. P
h̄ excludit' q̊rūdā hereticoꝝ error qui
dicūt ꝙ hō poſtq̄ gr̄am ſpūs ſci perci-
pit peccare nō pōt. ⁊ ſi peccat nūq̄ gra
tiā ſpūs ſci hūit. Aſſumūt aūt ī fulci-
mētū ſui error̄ qd dr̄. i. Cor̄. 13°. Cari-
tas nūq̄ excidit. ⁊ i. Joh. 3°. dicit'. Oīs
q ī eo manet nō peccat: ⁊ oīs q peccat
nō vidit nec cog̊uit eū. ⁊ ī. expreſſi⁹.
Oīs q ē ex deo pct̄m non facit: q̄m ſe-
mē ipſi⁹ ī eo manet: ⁊ nō pōt peccare q̄m ex deo nat⁹ ē. Sȝ h̄ ad eoꝝ ꝓpoſi-
tū oſ̄dendū efficatia nō ſūt. Nō. n. di-
cit' ꝙ caritas nūq̄ excidit, ꝓpt' h̄ ꝙ ille
q hȝ caritatē eā nūq̄ nō amittat. cū di
cat Apoc. 2°. Habeo aduerſū te pauca
ꝙ caritatē tuā p̄mā reliqſti. ſ iō dictū
ē ꝙ caritas nūq̄ excidit. qa cū cet'a do-
na ſpūs ſci de ſui rōne īpfectionē ha-
bentia utpote ſpūs ꝓphie ⁊ hui⁹modi
euacuent' cū venerit qd pfectū ē: cari
tas ī illo pfectionis ſtatu remanebit.
Ea v̂o q̄ ex epl̄a Johis inducta ſunt

ideo dicūtur: q̄a dona ſpūs ſcī q̄bꝰ hō adoptat̄ in filiū uel renaſcit̄ ī filiū dei q̄ꝫtū ē ꝺ ſe tantā hn̄t ꝟtutē q̧ hominē ſine pctō ꝯſeruare pn̄t. nec hō peccare pōt ſm̄ ea viuens. pōt tn̄ ꝯ̄ ea agē ⁊ ab eis diſcedēdo peccare. ſic. n. dictū ē: q̄ natꝰ ē ex deo nō pōt peccare· ſicut ſi diceret̄ q̧ calidum nō pōt infrigidare. id tn̄ qꝺ ē calidum pōt fieri frigidū ⁊ ſic infrigidabit. uł ſicut ſi diceret̄: iuſtus nō iniuſta agit. s. inq̄ꝫtū ē iuſtus.

Q̧ hō peccās pꝰ ſacrоꝝ grām pōt cōuerti p gr̄atiam. LXXI

Ex p̄miſſis aūt apparet ulteriꝰ q̧ hō pꝰ ſacr̄alē grām ſuſceptā ī pctm̄ cadēs iterū repari pōt ad grāꝫ. Ut. n. oſ̄ſū ē q̄ꝫdiu h̄ viuit̄ volūtas mutabilis ē ſm̄ vitiū ⁊ ꝟtutē. ſicut igit̄ pꝰ acceptā grām pōt peccare: ita ⁊ a pctō ut videt̄ pōt ad ꝟtutē redire. Itē. māifeſtū ē bonū eē potētiꝰ malo. nā malū nō agit niſi ꝟtute boni ut ſ̄ in ꝫ° ē oſ̄ſū. ſi igit̄ volūtas hoīs a ſtatu grē p pctm̄ auertit̄· multo magꝫ p grāꝫ pōt a pctō reuocari. Adh̄. īmobilitas volūtatꝭ nō ꝯpetit alicui q̄ꝫdiu ē ī via. s̄ q̄ꝫdiu hic hō viuit ē ī via tendendi ī vltimū finē. nō igit̄ hꝫ īmobilē volūtatē ī malo ut nō poſſit p oīnā grām reuerti ad bonū. Amp̄. manifeſtū ē q̧ a pctīs q̄ q̄s an̄ grāꝫ pceptā ī ſacr̄is ꝯmiſit p ſacrоꝝ grām lib̄at̄. dic enī apl̄s. i. ad Cor. 6°. Neq̧ fornicarij neq̧ idolis ſeruiētes. neq̧ adulteri ꝛc̄ regnū dei poſſidebūt: ⁊ h̄ qdē fuiſtis aliq̄n· s̄ abluti eſtꝭ· s̄ ſctīficati eſtꝭ· s̄ iuſtificati eſtis ī noīe dn̄i nr̄i Ih̄u xp̄i. ⁊ ī ſpū dei nr̄i. manifeſtū ē etiā q̧ grā ī ſacr̄is collata nat̄e bonū nō minuit s̄ auget. ptinet autē h̄ ad bonū nāe q̧ a pctō reducibił ſit ī ſtatū iuſticie. nam potētia ad bonū qꝺdā bonuꝫ ē. igitur ſi ꝯtingat peccare pꝰ grāꝫ pceptā· adh̄ hō reducibilis erit ad ſtatū iuſticie.

Adh̄. ſi peccātes pꝰ baptiſmū ad gratiā redire nō pn̄t· tollit̄ eis ſpes ſalutꝭ. deſpatio aūt ē via ad libē peccādū. dr̄ n. ad Eph. 4°. de q̄buſdā q̧ deſpantes tradiderūt ſemetipſos impudicitie ī opatiōꝫ oīs īmūditie ⁊ auaritie. periculoſiſſima ē igit̄ h̄ pō q̄ ī tantā ſentinā vitioꝝ hoīes īducit. P̄. oſ̄ſū ē ſ̄ q̧ grā ī ſacr̄is pcepta nō ꝯſtituit hoīeꝫ īpeccabilē. ſi igit̄ pꝰ grām ī ſacr̄is pceptā peccās ad ſtatū iuſticie redire nō poſſet· piculoſū eēt ſacr̄a pcipe· qꝺ pꝫ eē incōueniens. nō igit̄ peccātibꝰ poſt ſacr̄a pcepta reditus ad iuſticiā denegat̄. Hoc etiā auctoritate ſacre ſcript̄e ꝯfirmat̄. dr̄. n. i. Ioh. 2°. Filioli mei h̄ ſcribo vob̄ ut nō peccetꝭ. s̄ ⁊ ſi q̄s peccauerit· aduocatū hēmꝰ apud patrē ih̄m xp̄m iuſtū. ⁊ ip̄e ē ppitiatio p peccatꝭ nr̄is. q̄ qdē ꝟba māifeſtū ē q̧ fidelibꝰ iā renatꝭ pponebāt̄. Paulꝰ etiā de Corinthio fornicario ſcribit. 2. Cor. 2°. Sufficit illi q̄ eiꝰmodi ē obiurgatio h̄ q̄ fit a pluribus· ita ut e ꝯ̄rio magꝫ donatis ⁊ ꝯſolemini. ⁊. ī. 7°. dic. Gaudeo nō q̄a ꝯtriſtati eſtis s̄ q̄a ꝯtriſtati eſtiſ ad pniām. dr̄ etiā Iere. 3°. Fornicata es cū amatoribꝰ multꝭ: tn̄ reuertē ad me dic dn̄s. ⁊ Tren̄. vlt. Cōuerte nos dn̄e ad te ⁊ cōuertemur: īnoua dies nr̄os ſicut a p̄ncipio. ex q̄bꝰ oībꝰ apparet q̧ ſi fideles pꝰ grām lapſi fuerit iterū patet eis reditꝰ ad ſalutē. P h̄ aute excludit̄ error nouatianorū q̄ peccātibꝰ pꝰ baptiſmū indulgētiā denegabant. Ponebāt aūt ſui erroris occaſionē ex eo qꝺ dr̄ Heb. 6. Impoſſibile eſt eos qui ſemel ſūt illumiāti ⁊ guſtauerūt donū celeſte. ⁊ pticipes ſūt facti ſpūs ſcī· guſtauerūt nihilominꝰ bonū ꝟbū dei ꝟtuteſq̧ ſeculi vēturi. ⁊ plapſi ſūt: renouari rurſū ad pniām. s̄ ex q̄ ſenſu h̄ apl̄s dixerit apparet ex h̄ qꝺ ſubdit̄. Rurſꝰ crucifigētes ſibi metipſis filiū dei ⁊ oſtētui hn̄tes. ea igit̄ rōe q̄ plapſi ſūt pꝰ grām pceptā renouari rurſꝰ ad pniām nō pn̄t: q̄a filiꝰ dei rurſus crucifigendꝰ nō ē. denegat̄ igit̄ illa renouatio in pniām p quā hō ſił crucifigit̄ xp̄o· qꝺ qdē ē p baptiſmū. dr̄. n. Ro. 6°. Quicūq̧ igit̄ baptiçati ſumꝰ in xp̄o Ih̄u· ī morte ip̄iꝰ baptiçati ſumꝰ. ſicut igit̄ xp̄s nō ē iterꝝ crucifigēdus: ita q̄ peccat pꝰ baptiſmū nō ē rurſus baptiçandꝰ. pōt tn̄ rurſus ꝯuerti ad grām p pniām. vn̄ ⁊ apl̄s non dixit q̧ īpoſſibile ſit eos q̄ ſemel lapſi ſūt rurſus reuocari uł ꝯuerti ad pniām. s̄ q̧ īpoſſibile ſit renouari. qꝺ baptiſmo attribuē ſolet· ut pꝫ Titū. 3°. Scꝺm miām ſuā ſaluos nos fecit p lauacrū regnātionis ⁊ renouatiōis ſpūs ſancti.

De neceſſitate Penitentie ⁊ partiū eius. LXXII

Ex h̄ igit̄ apparet q̧ ſi aliq̄s pꝰ baptiſmū peccet: remedium ſui pcti p baptiſmū habē nō pōt. ⁊ q̄a abūdantia diūe miē ⁊ efficatia grē xp̄i h̄ non patit̄ ut abſq̧ remedio dimittat̄· inſtitutū ē aliud ſacr̄ale remediuꝫ q̄ pctā purgent̄. ⁊ h̄ ē pnīe ſacr̄m qꝺ ē q̄dā velut ſpūalis ſanatio. ſicut. n. q̄ vitā nālē p gnātionē adepti ſūt ſi aliquē morbū īcurrāt q̄ ſit ꝯ̄riꝰ pfectiōi vite a morbo curari pn̄t non qdē ſic ut itato naſcāt̄ s̄ q̄dā altatiōe ſanāt̄· ita baptiſmꝰ q̄ ē ſpūał regnātio nō reitat̄ ꝯ̄ pctā pꝰ baptiſmū cōmiſſa s̄ pnīa q̄ſi q̄dā ſpūali altatiōe ſanant̄. Cōſiderādū ē aūt q̧ corpalis ſanatio q̄nq̧ qdē ab intrinſeco totalit̄ ē· ſicut q̄n aliq̄s ſola ꝟtute nāe curat̄. q̄nꝫ aūt ab intrīſeco ⁊ extrīſeco ſił· utputa q̄n nāe opatio iuuat̄ exteriori bn̄ficio medicine. qꝺ aūt totalit̄ ab extrīſeco curet̄· nō ꝯtingit. hꝫ. n. adh̄ ī ſeip̄o p̄ncipia vite ex q̄bꝰ ſanitas ī ip̄o cauſat̄. In ſpūali ꝟo curatiōe accidē nō pōt q̧ totalit̄ ab intrīſeco fiat. oſ̄ſū ē. n. ī ꝫ°. q̧ a culpa hō liberari non pōt niſi auxilio grē. Silit̄ etiā neq̧ pōt eē q̧ ſpūalis curatio ſit totalit̄ ab exteriori. non. n. reſtitueret̄ ſanitas mētiſ niſi ordiāti motꝰ volūtatꝭ ī hoīe cauſarēt̄. oꝫ igit̄ ī pnīe ſacr̄o ſpūalē ſalutem ⁊ ab interiori ⁊ ab exteriori pcedē. h̄ aūt ſic ꝯtigit. ad h̄. n q̧ aliq̄s a morbo corpali curet̄ pfecte· necē ē q̧ ab oībꝰ incōmodis liberet̄ q̄ p morbū īcurrit. ſic ⁊ ſpūalis curatio pnīe pfecta nō eēt niſi hō ab oībꝰ detrimētis ſubleuaret̄ in q̄ inductꝰ eſt p pctm̄. p̄mū aūt detrimentū qꝺ hō ex pctō ſuſtinet ē deordinatio mētis ſm̄ q̧ mēs auertit̄ ab incōmutabili bono s. a deo ⁊ ꝯuertit̄ ad pctm̄. ſecūdū aūt ē q̧ reatū pene īcurrit. vt enī ī ꝫ° oſ̄ſū ē: a iuſtiſſimo rectore deo p q̄libꝫ culpa pena debet̄. tertiū ē q̄dā debilitatio nālis boni ſm̄ q̧ hō peccando reddit̄ pnior ad peccandū ⁊ tardior ad bene agendū. p̄mū igit̄ qꝺ ī pnīa reqrit̄ eſt ordinatio mētis ut. s. mēs cōuertatur ad deū ⁊ auertat̄ a pctō dolēs ꝺ ꝯmiſſo ⁊ pponēs nō ꝯmittēdū· qꝺ ē de rōne ꝯtritiōis. h̄ ꝟo mētis reordinatio ſine grā eē nō pōt. nā mens nr̄a debite ad deū ꝯuerti nō pōt ſine caritate. caritas aūt ſine grā haberi nō pōt ut pꝫ ex hiſ q̄ in ꝫ° dicta ſūt. ſic igit̄ p cōtritionē ⁊ offenſa dei tollit̄ ⁊ a reatu pene etne liberat̄ q̄ cū grā ⁊ caritate eē nō pōt. nō enī etna pena ē niſi p ſepationē a deo cui grā ⁊ caritate hō ꝯiūgit̄. h̄. n. mētꝭ

recordiatio q̃ ĩ ↄtritiõe ↄſiſtit. ex ĩteri-
ori ꝓcedit. i. a libo arbitrio cũ adiuto-
rio diuine grẽ. Quia vero ſ̃ ↄnſũ ē ꝙ meri
tũ xp̃i ꝑ hũano gnẽ patiẽt ad expia-
tionẽ oĩuȝ pctõꝝ opat'. necẽ ē ad h̃ ꝙ
hõ de pctõ liberet' ꝙ nõ ſolũ mẽte deo
adhereat ſ; etiã mediatori dei ꝛ hoĩuȝ
Ihu xp̃o in q̃ dat' remiſſio oĩuȝ pctõꝝ.
nã ĩ ↄuerſiõe mẽt ad deũ ſal⁹ ſpũal' cõ
ſiſtit. quã qdẽ ſalutẽ ↄſeq nõ poſſum⁹
niſi p medicũ aĩaꝝ nr̃aꝝ Ihm xp̃m q
ſaluat p̃p̃l'm ſuũ a pctis eorũ. cui⁹ qdẽ
meritũ ſufficiens ē ad oĩa pctã totalit'
tollẽda. Ipe ē. n. q tollit pctã mũdi ut
dr̃ Ioh. p. ſ; tñ non oẽs effectũ remiſ-
ſiõis pfecte ↄſequũt'. ſ; vn⁹ qſq; ĩtantũ
ↄſeqt' inquãtũ xp̃o ꝑ pctis patiẽti cõ-
iũgit'. qa igit' ↄiũctio nr̃i ad xp̃m ĩ ba
ptiſmo nõ ē ſ̃m opationẽ nr̃am q̃i ab
interiori. qa nl'la res ſeipſam gnãt ut ſit
ſ; a xp̃o q nos regnãt ĩ ſpem viuã: re-
miſſio pctõꝝ ĩ baptiſmo fit ſ̃m ptãtẽ
ip̃i⁹ xp̃i nos ſibi ↄiũgẽd pfcẽ ꝛ ĩtegre
ut nõ ſolũ ĩputitas pcti tollat' ſ; etiam
ſoluat' penit⁹ oĩs pene reat⁹ niſi forte
p accñs ĩ his q ñ ↄſequũt' effectũ ſacri
ꝑpt' h̃ ꝙ ficte accedũt. In hac vero ſpũa-
li ſanatiõe xp̃o ↄiũgimur ſ̃m opatiõꝫ
nr̃am diuina grã ĩformatã. vñ nõ ſp to
talit' nec oẽs eq̃lit' remiſſiõis effectũ p
hãc ↄiũctiõꝫ ↄſeqmur. põt. n. eẽ ↄuer-
ſio mẽtis ĩ deũ ꝛ ad meritũ xp̃i ꝛ ĩ de-
teſtatõꝫ pcti tã vehemẽſ ꝙ pfcẽ remiſ
ſionẽ pcti hõ conſeq̃t' nõ ſolũ q̃tuȝ ad
expurgatõꝫ culpe ſ; etiã q̃tũ ad remiſ
ſionẽ toti⁹ pene. h̃ ãt nõ ſp ↄtigit. vñ
q̃ñ; p ↄtritiõꝫ ãmota culpa ꝛ reatu pe
ne eterne ſoluto ut dictũ ē remanet ob-
ligatio ad aliquã penã tpalẽ ut iuſti-
cia dei ſaluet' ſ̃m quã culpa ordinat' p
penã. Cũ ãt ſubire penã ꝑ culpa iudi-
ciũ q̃dã reqrat oȝ ꝙ penitẽs q ſe xp̃o
ſanãdũ cõmiſit xp̃i iudiciũ ĩ taxatiõe
pene expectet. qd̃ qdẽ p ſuos miſtros
exhibet xp̃s ſicut ꝛ cetera ſacra. null⁹ ãt
põt iudicare de culpis q̃s ĩgrat. neccĩuȝ
igit' fuit ↄfeſſionẽ inſtitui q̃i ſecundã
ptẽ h⁹moĩ ſacri ut culpa peniteñ ĩno-
teſcat xp̃i miſtro. oȝ igit' miſtꝝ cui fit
ↄfeſſio iudiciariã ptãtẽ habẽ vice xp̃i
q ↄſtitut⁹ ē iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ.
Ad iudiciariã ãt ptãtẽ duo reqrũt'. s
auctoritas cogſcendi de culpa. ꝛ ptãs
abſoluẽdi uel ↄdẽnãdi. ꝛ h̃ duo dicũt'
due claues eccleſie. ſ. ſcĩa diſcernẽdi. ꝛ
potẽtia ligãdi ꝛ ſoluẽdi. q̃s dñs Petro
ↄmiſit. iux̃ illud Math. 16. Tibi dabo
cla. reg. ce. Nõ aũt ſic ĩtelligit' Petro
ↄmiſiſſe ut ipe ſol⁹ hret ſ; ut p eũ deri
uaret' ad alios. al' nõ eſſet ſufficient' fi-
deliũ ſaluti ꝓuiſũ. h⁹moĩ aũt claues a
paſſiõe xp̃i efficatiã hñt p quã. s. xp̃s
nob̃ apuit ianuã regni celeſt. ꝛ ideo ſi-
cut ſiñ baptiſmo ĩ q̃ opat' paſſio xp̃i ñ
põt eẽ ſal⁹ hoĩbꝰ uel realit' ſuſcepto ul'
ſ̃m ꝓpoſitũ deſiderato q̃ñ neccitas nõ
ↄtẽpt⁹ ſacrm̃ excludit: ita peccãtibus
p⁹ baptiſmũ ſal⁹ eẽ nõ põt niſi clauibꝰ
eccl'ie ſe ſubiiciãt uel actu ↄfitendo et
iudicium miſtroꝝ eccl'ie ſubeũdo. ul'
ſaltẽ h⁹ rei ꝓpoſitũ habẽdo ut ĩpleat'
tpe opportũo. qa ut dic Petr⁹ Act. 4°.
Nõ ē aliud nomẽ datũ hoĩbꝰ ĩ q̃ opor
teat nos ſaluos fieri niſi nomẽ dñi no
ſtri Ihu xp̃i. P h̃ ãt excludit' q̃rũdã
error q dixerũt hoĩeȝ poſſe pctõꝝ ve-
niã ↄſeq ſine ↄfeſſiõe ꝛ ꝓpoſito ↄfitẽ-
di. ul' ꝙ p p̃latos eccl'ie diſpẽſari põt ꝙ
ad ↄfeſſionẽ aliqs nõ teneat'. Nõ. n. h̃
p̃nt p̃lati eccl'ie ut claues fruſtrẽt' eccle
ſie ĩ qbꝰ tota eoꝝ ptãs ↄſiſtit. neq; ut
ſine ſacro a paſſiõe xp̃i vtutẽ hñte ali-
qs remiſſiõꝫ pctõꝝ cõſeq̃t'. h̃. n. ē ſol⁹
xp̃i q ē ꝛ ſacroꝝ ĩſtitutor ꝛ auctor. ſi-
cut igit' diſpẽſari nõ põt p p̃latos eccle
ſie ut aliquis ſine baptiſmo ſaluet'. ita
nec ꝙ aliqs remiſſionẽ ſine ↄfeſſiõe et
abſolutiõe ↄſeq̃t'. Conſiderãdũ tñ ē
ꝙ baptiſm⁹ efficatiã aliquã hꝫ ad remiſ
ſionẽ pcti etiã añq̃ actu ſuſcipiat' dũ ē
ĩ ꝓpoſito ipſũ ſuſcipiẽdi l; p⁹modũ ple
niorẽ effectũ ↄferat ꝛ ĩ adeptõe grẽ ꝛ ĩ
remiſſiõe culpe cũ actu ſuſcipit'. ꝛ q̃ñ; ĩ
ipa ſuſceptiõe baptiſmi ↄfert' grã ꝛ re-
mittit' c̃lpa ei cui p⁹ remiſſa nõ fuit. Sic
ꝛ claues eccl'ie efficatiã hñt in aliq̃ añq̃;
eis ſe actu ſubiiciat ſi tñ hẽat ꝓpoitũ ut
ſe eis ſubiiciat. pleniorẽ tñ graȝ ꝛ remiſ
ſionẽ ↄſeq̃t' dũ ſe eis actu ſubiicit ↄfitẽ
do ꝛ abſolutõꝫ pcipiẽdo. ꝛ nihil ꝓhibet
q̃n al'ñ vtute clauiũ alicui cõfeſſo ĩ ipſa
abſolõne grã cõferat' p quã ei culpa di-
mittit'. Quia igit' etiã in ipſa ↄfeſſiõe ꝛ
abſolõne plenior effcũs grẽ ꝛ remiſſiõis
ↄfert' q p⁹ ꝑpt' bonũ ꝓpoſitũ vtrũq; ob-
tinuit. mãifeſtũ ē ꝙ vtute clauiũ mini
ſter eccl'ie abſoluẽdo aliq̃d de pẽa tpali
dimittit cui⁹ debitor remãſit pẽitẽs p⁹
ↄtritõꝫ. ad reſiduũ vero ſua iĩũctiõe obli
gat penitẽtẽ. C⁹ qdẽ obligatiõis ĩpletio
ſatiſfactio dr̃ q̃ ē t'tia pnĩe ps p quã hõ
tõlit' a reatu pene liƀat' dũ penã exſol-
uit quã debuit. ꝛ vlt'⁹ debilitas nãl' bo-
ni curat' dũ hõ a malis abſtinet ꝛ bonis
aſſueſcit deo ſpm̃ ſbiiciẽdo p orõnẽ. car
nẽ vero domãdo p ieiuniũ ut ſit ſubiecta
ſpũi. ꝛ rebꝰ exterioribꝰ p elyaꝝ largitiõeȝ
pximos ſibi adiũgẽdo a qbꝰ fuit ſepat⁹ p
culpã. ſic igit' pȝ ꝙ miſter eccl'ie in vſu
clauiũ iudiciũ q̃dã exercet. nulli ãt iu
diciũ ↄmittit' niſi in ſibi ſubiectos. vñ
manifeſtũ ē ꝙ nõ q̃libet ſacerdos quẽ-
libet põt abſoluẽ a pctõ ut qdã mẽtiũt'
ſ; eũ tm̃ in quẽ accipit poteſtatẽ.

De ſacro extreme vnctiõis. LXXIII

Via vero corp⁹ ē aĩe inſtrm̃. ĩſtrm̃
ãt ē ad vſũ p̃ncipal' agẽt. necẽ ē
ꝙ talis ſit diſpõ inſtri ut ↄpetat
p̃ncipali agẽti. vñ ꝛ corp⁹ diſponit' ſ̃m
ꝙ ↄgruit aĩe. ex infirmitate igit' aĩe q̃ ē
pctm̃ interdũ ĩfirmitas deriuat' ad corp⁹
h̃ diuino iudicio diſpẽſãte. q̃ qdẽ corpal'
ĩfirmitas interdũ vtil' ē ad aĩe ſanitatẽ. p.
ut hõ ĩfirmitatẽ corpalẽ ſuſtinet hũilit'
ꝛ patient'. ꝛ ei q̃i ĩ penã ſatiſfactoriã cõ-
putat'. Eſt etiã q̃ñ; ĩpeditiua ſpũal' ſa-
lut ꝓut ex infirmitate corpali ĩpediũt'
vtutes. ↄueniẽs igit' fuit ut ↄ̃ pctm̃ aliq̃
ſpũalis medicĩa adhibeẽt' ſ̃m ꝙ ex pctõ
deriuat' infirmitas corpal' p quã qdem
ſpũalẽ medicinã ſanat' ĩfirmitas corpal'
al'ñ cũ. s. expedit ad ſalutẽ. ꝛ ad h̃ ordi-
natũ ē ſacrm̃ extreme vnctiõis. de q̃ dr̃
Iac. 5°. Infirmat' qs ĩ vob̃. idu. pſ. ec. ꝛ
orẽt ſu. eũ. vn. eũ oleo ĩ no. dñi. ꝛ oro fi-
dei ſanabit ĩfirmũ. Nec p̃iudicat vtuti
ſacri ſi al'ñ ĩfirmi qbꝰ h̃ ſacrm̃ ↄfert' nõ
ex toto ab ĩfirmitate corpali curãt'. qa
q̃ñ; ſanari corpalit' etiã digne h̃ ſacrm̃
ſumẽtibꝰ nõ eſt vtile ad ſpũalẽ ſalutẽ.
nec tñ iutilit' ſumũt q̃uis corpal' ſani-
tas nõ ſeq̃t'. Cũ. n. h̃ ſacrm̃ ſic ordinet' ↄ̃
ĩfirmitatẽ corpis inq̃tũ cõſeq̃t' ex pctõ
mãifeſtũ ē ꝙ ↄ̃ alias ſeq̃las pcti h̃ ſacrũ
ordĩat' q̃ ſũt ꝓnitas ad malũ ꝛ difficltas
ad bonũ. ꝛ tãto magi quãto h⁹ ĩfirmita
tes aĩe ſũt ꝓpinquores pctõ q̃ ĩfirmitas
corpal'. ꝛ qdẽ h⁹ infirmitates ſpũales p
pniam ſũt curãde ꝓut penitens p opa
vtutũ qbus ſatiſfaciẽdo vitt'a mal' retra
hit' ꝛ ad bonũ iclinat'. ſ; qa hõ ul' p negli
gẽtiã aut p occupatões varias vite aut
etiã ꝓpter tpis breuitatẽ aut ꝓpter alia
h⁹ p̃dictos defect⁹ ĩ ſe pfecte nõ curat:
ſalubrit' ei ꝓuidet' ut p h̃ ſacrm̃ p̃dicta
curatio ↄpleat'. ꝛ a reatu pene tpal' liƀet'
ut ſic nihil ĩ eo remaneat qd̃ ĩ exitu aĩe
a corpe eã poſſit a pceptiõe gl'ie ĩpedire
ꝛ ideo Iacobꝰ addit. Et alleuiabit eũ dñs
Cõtigit etiã ꝙ hõ oĩuȝ pctõꝝ q̃ ↄmiſit
noticiã ul' memoriã nõ hꝫ ut poſſit per
pniam ſingula expurgare. ſũt etiã q̃ti-
diana pctã ſine qbꝰ p̃ns vita nõ agitur
a quibꝰ oȝ hoiem ĩ ſuo exitu p h̃ ſacrm̃
emũdari ut nihil ĩueniat' in eo qd̃ pce-
ptioni gl'ie repugnet. ꝛ ideo addit Iacobꝰ

ꝙ ſi ĩ pctĩs ſit dimittẽť ei. vñ mãifeſtũ
ẽ ꝙ h̃ ſacr̃m ẽ vltimũ ⁊ q̊dãmõ ↄſũma
tiuũ totiꝰ ſpũal' curatõis q̃ hõ q̃i ad pci
piẽdã gl̃iaꝫ ꝑpať. vñ ⁊ extrema vnctio
nũcupať. Ex q̃ manifeſtũ ẽ ꝙ h̃ ſacr̃m
ñ qbuſcũqꝫ ĩfirmãtibꝫ ẽ exhibẽdũ ſ3 ill'
tm̃ q ex infirmitate videť morti ꝓpin
q̃te. q tñ ſi ↄualuerĩt. itato põt h̃ ſacr̃m
eis ↄferri ſi ad ſimilẽ ſtatũ deuenerint.
nõ. n. hꝰ ſacri vnctio ẽ ad ↄſecrandũ ſi
cut vnctio ↄfirmatõis. ablutio baptiſ
mi ⁊ q̃dã alie vnctiões q̃ iõ nũq̃ꝫ itanť
q̃a cõſecratio ſp manet dũ res ↄſecrata
durat ꝓpt efficatiã diuine v̊tud ↄſecrãd.
ordinať ãt hꝰ ſacri iunctio ad ſanãdũ.
medicĩa ãt ſanatiua totiẽs itari oꝫ q̃ti
ens ĩfirmitas itať. Et lꝫ aliq ſint ĩ ſtatu
ꝓpinq̃ morti etiã abſqꝫ ĩfirmitate ut pꝫ
ĩ his q dãnanť ad mortẽ q tñ ſpũalibꝰ
effcibꝫ hꝰ ſacri ĩdigẽnt. ñ tñ exhibẽdũ
ẽ niſi ĩfirmãti cũ ſ3 ſpẽ corpal' medici
ne exhibeať q̃ ñ ↄpetit niſi corpalr̃ ĩfir
mato. oꝫ. n. ĩ ſacris ſiḡtõꝫ ſuari. Sic igiť
reqriť ĩ bap̃ ablutio corpi exhibita. ita
ĩ h̃ ſacro reqriť medicaͣ ĩfirmitati cor
pali appoſita. vñ ẽt oleũ ẽ ſpũal' mã hꝰ
ſacri. q̃a h3 efficatiã ad ſanãdũ corpaliť
mitigando dolores. ſicut aq̃ q̃ corpaliť
abluit ẽ mã ſacri ĩ q̊ fit ſpũal' ablu. Jñ
etiã mãifeſtũ ẽ ꝙ ſicut medica° corpal'
adhibẽda ẽ ad infirmitad originẽ. ita h̃
vnctio ill' ptibꝫ corpis adhibeť ex qbꝫ
ĩfirmitas pctĩ procedit. ſicut ſũt inſtr̃a
ſenſuũ ⁊ manꝰ ⁊ pedes qbꝫ opa pctĩ ex
erceť. ⁊ ſm q̃rũdã cõſuetudinẽ renes ĩ
qbꝫ vis libidis viget Quia v̊o p h̃ ſacrꝫ
pctã dimittũť. pctm̃ ãt nõ dimittiť niſi
p graꝫ. mãifeſtũ ẽ ꝙ ĩ h̃ ſacro gr̃a ↄferť
Ea v̊o ĩ qbꝫ gr̃a illuminãs mentẽ ↄferť
exhibẽ ſolũ ptinet ad ſacerdotes q̃ꝝ or
do ẽ illuĩatiuꝰ. ut dic Dyoꝰ. nec reqriť
ad h̃ ſacr̃m ep̃s cũ p h̃ ſacr̃m nõ ↄferať
excellẽtia ſtatꝰ ſicut ĩ ill' q̃ꝝ ẽ miſr ep̃s.
q̃a tñ h̃ ſacr̃m pfecte curatiõis effectũ
h3. ⁊ in eo reqriť copia gr̃e: ↄpetit huic
ſacro ꝙ multi ſacerdotes interſint. ⁊ ꝙ orõ
totiꝰ eccłie ad effectũ huiꝰ ſacri coadiu
uet. vñ Jacobꝫ dic. Jnducat p̃ſbyros
eccłie. ⁊ orõ fidei ſanabit infirmũ. ſi tñ
vnꝰ ſolꝰ p̃ſbyť adſit. intelligiť h̃ ſacr̃m
pficẽ in v̊tute totiꝰ eccłie cuiꝰ miniſter
exiſtit ⁊ cuiꝰ pſonã gerit. Jmpediť aũt
huiꝰ ſacri effectꝰ p fictionẽ ſuſcipiẽtis
ſicut cõtingit ĩ aliis ſacris.

De ſacro Ordinis. LXXIIII

Manifeſtũ ẽ ãt ex p̃dicd ꝙ in oĩbꝫ
ſacris de qbꝫ iã dictũ ẽ ſpũal' cõ
ferť gr̃a ſub ſacro viſibiliũ reꝝ.
oĩs ãt actio oꝫ eẽ ꝓportionata agẽti. oꝫ
igiť ꝙ p̃dictoꝝ diſpẽſatio ſacroꝝ fiat p
hoĩes viſibiles ſpũalẽ v̊tutẽ hñtes. nõ
n. ãgel' ↄpetit ſacroꝝ diſpẽſatio ſ3 hoĩbꝫ
viſibili carne indud. vñ ⁊ ap̃lus dic ad
Heb. 5°. Oĩs põtifex ex ho. aſ. ꝓ ho. cõ. ĩ
his q̃ ſũt ad deũ. Hꝰ aũt dõ aliũde ſumi
põt. ſacroꝝ. n. ĩſtitutio ⁊ v̊tꝰ a xp̃o ĩitiũ
h3. de ipo. n. dic ap̃ls Eph. 5°. ꝙ xp̃s di
lexit eccleſiã ⁊ ſemetipſũ tra. p ea ut il.
ſcifi. mũ. eã la. aq̃ ĩ v̊bo vite. mãifeſtũ ẽ
etiã ꝙ xp̃s ſacr̃m ſui corpis ⁊ ſanguis ĩ
cena dedit ⁊ frequẽtandũ ĩſtituit q̃ ſũt
p̃ncipalia ſacra. q̃a igiť xp̃s corpalẽ ſui
pñtiã erat eccłie ſ3trahcturꝰ neccꝫ fuit
ut alios ĩſtituẽt ſibi miſtros q ſacra fi
delibꝫ diſpẽſarẽt. ſm illd ap̃li. 1. Cor. 4°.
Sic nos exi. hõ ut mi. xp̃i et diſ. mi. dei.
vñ diſcipul' ↄſecratiõꝫ ſui corpis ⁊ ſan
guinis ↄmiſit did. Hoc fa. ĩ meã cõme.
Eiſdẽ tribuit ptãtẽ pctã remittẽdi ſm
illud Joh. 20. Quoꝝ remiſe. pec. re. eis.
Eiſdẽ etiã docẽdi ⁊ baptiçãdi ĩiunxit
officiũ dicẽs Math. vlt. Eũtes do. oẽs
gen. bap. eos. miſter aũt ↄpať ad dñm
ſicut inſtr̃m ad p̃ncipale agens. ſicut. n
inſtr̃m moueť ab agẽte ad aliqd effici
endũ. ſic miſter moueť ĩ pio dñi ad ali
qd exequẽdũ. oꝫ aũt inſtr̃m eẽ ꝓportio
natum agẽti. vñ ⁊ miniſtros xp̃i oꝫ eẽ
ei ↄformes. xp̃s ãt ut dñs auctoĩtate ⁊
v̊tute ꝓpa nr̃am ſalutẽ opatꝰ ẽ inq̃tuꝫ
fuit deꝰ ⁊ hõ ut ſm id qd̃ hõ ẽ: ad redẽ
ptiõꝫ nr̃aꝫ patẽť. ſm ãt ꝙ deꝰ: paſſio eiꝰ
nob̃ fieret ſalutarẽ. oꝫ igiť ⁊ miſtros xp̃i
hoĩes eẽ ⁊ aliqd diuĩitad eius pticipare
ſm aliquã ſpũalẽ ptãtẽ. nam ⁊ inſtr̃m
aliqd pticipat de v̊tute p̃ncipal' agenẽ.
de hac ãt ptãte dic ap̃ls. 2. Cor. vlt. ꝙ
ptãtẽ dedit ei do. ĩ edi. ⁊ nõ ĩ deſtructõꝫ
Nõ ẽ ãt dicẽd ꝙ ptãs hꝰ ſic data ſit xp̃i
diſcipul' ꝙ p eos ad alios deriuãda non
eẽt. data. ẽ. n. eis ad eccłie edificatõꝫ ſm
ap̃li dictũ. Tãdiu igiť oꝫ hãc ptãtẽ ꝑpe
tuari q̃diu neccẽ ẽ edificari eccleſiã. hoc
ãt neccẽ ẽ pꝰ mortẽ diſcipuloꝝ xp̃i vſqꝫ
ad ſeculi finẽ. ſic igiť data fuit diſcipul'
xp̃i ſpũal' ptãs ut p eoſ deueniret ad ali
os. vñ ⁊ dñs diſcipulos ĩ pſona alioꝝ fi
deliũ alloq̃bať. ut pꝫ p id qd̃ hr̃ Mar. 13°.
Qd̃ vob̃ di. di. di. ⁊ Math. vlt. dñſ diſci
pul' dixit. Ecce ego vo. ſũ vſ. ad ↄſũ. ſe.
Quia igiť h̃ ſpũal' ptãs a xp̃o ĩ miſtros
eccłie deriuať. ſpũales ãt effectꝰ ĩ nos a
xp̃o deriuati ſub q̃buſdã ſenſibilibꝫ ſi
gnis expleť ut ex ſ̃ dicd pꝫ. oportuit etiã
ꝙ h̃ ſpũal' ptãs ſub qbuſdã ſenſibilibꝫ
ſignis hoĩbꝫ traderẽť. hꝰ ãt ſũt certe forẽ
v̊boꝝ ⁊ determiati actꝰ puta ĩpoſ manuũ
ĩunctio ⁊ porrectio libri uel calicis aut
aliꝰ hꝰ qd ad executõꝫ ſpũal' ptiet ptãd
q̃ncũqꝫ ãt aliqd ſpũale ſ3 ſig cõpali tra
diť h̃ dr̃ ſacr̃m. mãifeſtũ ẽ igiť ꝙ ĩ colla
tiõe ſpũal' ptãd qdã ſacrꝫ pagiť qd̃ dr̃
ordis ſacr̃m. Ad diuĩã ãt libalitatẽ pti
net ut cui ↄferť ptãs ad aliqd opandũ
ↄferãť etiã ea ſine qbꝫ hꝰ opa° ↄueniẽť
exerceri nõ põt. admiſtra° ãt ſacroꝝ ad
q̃ ordiať ſpũal' ptãs ↄueniẽť nõ fit niſi
aliqs ad h̃ a diuĩa gr̃a adiuueť. ⁊ iõ in h̃
ſacro cõferť gr̃a ſicut ⁊ ĩ aliis ſacris. q̃a
v̊o ptãs ordĩs ad diſpẽſatiõꝫ ſacroꝝ or
diať. inť ſacra ãt nobiliſſimũ ⁊ ↄſuma
tiuũ alioꝝ ẽ eucbariſtie ſacrꝫ vt ex dicd
pꝫ. oꝫ ꝙ ptãs ordĩs cõſideť p̃cipue ſm
ↄparatõꝫ ad h̃ ſacrꝫ. nã vnũqdqꝫ denoiať
a fine. eiꝰ dẽ ãt v̊tud eẽ vĩ aliqꝫ pfectiõꝫ
tribuẽ ⁊ ad ſuſceptõꝫ illiꝰ mãm p̃pare
ſicut ignĩſ v̊tutẽ h3 vt formã ſuã traſfũ
dat ĩ alteꝝ. ⁊ ut mãm diſponat ad forẽ
ſuſceptõꝫ. cũ igiť ptãs ordĩs ad h̃ ſe ex
tẽdat ut ſacr̃m corpis xp̃i ↄficiat ⁊ fide
libꝫ tradat. oꝫ ꝙ eadẽ ptãs ad h̃ ſe extẽ
dat ꝙ fideleſ aptos reddat ⁊ ↄgruoſ ad
hꝰ ſacri pceptõꝫ. redditť ãt aptꝰ ⁊ ↄgruꝰ
fidel' ad hꝰ ſacri pceptõꝫ p h̃ ꝙ ẽ a pctõ
ĩmunis. nõ. n. põt aliť xp̃o ſpũaliť vniri
cui ſacraliť ↄiũgiť h̃ ſacr̃m pcipiẽdo. oꝫ
igiť ꝙ ptãs ordĩs ſe extẽdat ad remiſ
ſiõeꝫ pctõꝝ p diſpẽſatõꝫ illoꝝ ſacroꝝ q̃
ordinãť ad pctĩ remiſſiõꝫ cuiuſmõi ſũt
bapꝰ ⁊ pñia ut ex dicd pꝫ. vñ ut dictũ ẽ
dñs diſcipul' qbꝫ ↄmiſit ſui corpis ↄſe
cratiõꝫ dedit etiã ptãtẽ remittẽdi pctã
q̃ qdẽ ptãs p claues ĩtelligiť d̃ qbꝫ dñſ
Petro Math. 16°. dixit. Tibi da. cla. re.
ce. Celũ. n. vnicuiqꝫ claudiť ⁊ apiť p h̃
ꝙ pctõ ſubiacet ul' a pctõ purgať. vñ ⁊
vſus harũ clauiũ dr̃ eẽ ligare ⁊ ſoluẽ. s
a pctĩs. de qbꝫ qdẽ clauibꝫ ſup̃ dictũ ẽ.

De diſtinctiõe ordinũ. LXXV

Conſiderãdũ ẽ ãt ꝙ ptãſ q̃ ordiať
ad aliquẽ p̃ncipale effectũ ĩnata
ẽ hr̃e ſ3 ſe ĩteriores ptãtes ſibi deſuiẽ
tes qd̃ mãifeſte ĩ artibꝫ appet. arti. n. q̃
formã artificialẽ ĩducit deſuiũt arteſ q̃
diſponũt mãꝫ. ⁊ illa q̃ formã ĩducit de
ſuit arti ad quã ptinet artificiati finis.
⁊ vltiꝰ q̃ ordiať ad ciriore finẽ deſeruit
illi ad quã ptĩet vltimꝰ finis. ſicut ars
q̃ cedit liḡ deſuit nauifactiue. ⁊ h̃ gubᷣ
natoĩe q̃ iteꝝ deſuit yconomice ul' mi
litari aut alicui hꝰ. ſm ꝙ nauigatio ad
diſos fines ordĩari põt. q̃a igiť ptãs or
dinis p̃ncipalr̃ ordiať ad corpꝰ xp̃i ↄſe
crãdũ ⁊ fidelibꝫ diſpẽſãdũ ⁊ ad fideles
a pctĩs purgãdũ. oꝫ eẽ aliquẽ p̃ncipalẽ
ordinẽ cuiꝰ ptãs ad hoc p̃ncipaliť ſe ex
tẽdat. ⁊ hic ẽ ordo ſacerdotal'. alios aũt
q eidẽ ſeruiãt aliq̃liť mãm diſponẽdo.
⁊ hi ſũt ordĩeſ miſtrãtiũ. q̃a v̊o ſacerdo
talis ptãs ut dictũ ẽ ſe extẽdit ad due

a.ad corpis xp̄i ɔſecratiōẜ.⁊ ad redden-
dū fideles idoneos p abſolōnē a pctis
ad euchariſtie pceptiōeẜ.oẜ ꝙ īferiores
ordines ei defuiāt uł ī vtroqȝ uel ī alṫo
tm̄ .⁊ mãifeſtū ē ꝙ tāto aliqs int̃ infe-
riores ordīes ſupior ē quāto ſacerdota
li ordini defuit ī pl̄ibꝫ uł ī aliq̄ dignio-
ri. Infimi igit̃ ordīes defuiūt ſacerdo-
tali ordini ſolū in pp̄li ꝑpatiōe.oſtiarii
q̄dē arcēdo infideles a cetu fideliū.lec-
tores āt īſtruēdo cathecumīos ꝺ fidei
rudimētis. vñ eis ſcriptura veṫis teſtī
ɔmittit̃ legēda.exorciſte aūt purgādo
eos q iā īſtructi ſūt ꞩ aliq̄lit̃ a demone
īpediūt̃ a pceptiōe ſacroꝝ.ſupiores ỏo
ordīes ſacerdotali defuiūt ⁊ ī ꝑpatiōe
pp̄li ⁊ ad ɔſūmatiōẜ ſacri.nā acoliti hn̄t
miſteriū ſup vaſa nō ſacra in qbꝫ ſacri
mã ꝑpat̃.vñ eis vrceoli ī ſua ordiatiōe
tradūt̃.ſubdiacōi aūt hn̄t miſteriū ſup
vaſa ſacra ⁊ ſup diſpōnē mãe nōdū ɔſe
crate.diacōi aūt vlťi⁹ hn̄t aliqꝺ miſte-
riū ſup mãm iā ɔſecratā ꝓut ſanguinē
xp̄i diſpēſant fidelibꝫ.⁊ iō hi tres ordi-
nes.ſ.ſacerdotū diaconoꝝ ⁊ ſubdiaco-
noꝝ ſacri dicunt̃: qa accipiūt miſteriū
ſup aliq̄ ſacra.Defuiūt etiā ſupiores or
dines ī ꝑpatiōe pp̄li. vñ ⁊ diaconibꝫ cō
mittit̃ euāgelica doctria pp̄lo ꝓponēda
ſubdiaconibus ap̄lica.acolitis ut circa
vtrūqȝ exhibeant qꝺ ptinet ad ſollēni-
tatē doctrine ut.ſ. luminaria deferāt ⁊
alia huiuſmodi adminiſtrent.

De epiſcopali poteſtate. ⁊ ꝙ in ea
vnus ſit ſūmus. LXXVI

Uia ỏo oīuẜ hoꝝ ordinū collatō
cū q̊dā ſacro pficit̃ ut dictū eſt.
ſacra ỏo ecclie ſūt p aliq̊s mini-
ſtros ecclie diſpēſanda·ncc̄ē eſt aliquā
ſupiorē ptātē eē ī ecclia alicꝰ altioꝛ mi-
niſterii q ordīs ſacrm diſpēſet. ⁊ h̓ eſt
ep̄alis ptās q̄ ⁊ ſi q̄dē q̄tū ad ɔſecratōẜ
corpis xp̄i nō excedat ſacerdoꝛ ptātē.
excedit tñ eā ī his q̄ ptinēt ad fideles.
nā ⁊ ip̄a ſacerdotał ptās ab ep̄ali deri-
uat̃.⁊ qcqd arduū circa pp̄lm fidelē eſt
agēdū·ep̄is reſuat̃.q̊ꝝ auctoritate etiā
ſacerdotes pn̄t h̓ qꝺ eis agēdū ɔmittit̃.
vñ ⁊ in his q̄ ſacerdotes agūt vtūt̃ rebꝫ
p ep̄m ɔſecratꝛ ut ī euchariſtie cōſecra-
tiōe vtūt̃ ɔſecratꝛ p ep̄m calice altari et
pallis. ſic igit̃ mãifeſtū ē ꝙ ſūma regi-
minis fidel̃ pp̄li ad ep̄alē ptinet digni-
tatē.mãifeſtū ē aūt ꝙ q̄uis pp̄li diſtin-
guāt̃ p dĩſas dioceſes ⁊ ciuitates·tñ ſi-
cut ē vna ecclia.ita oẜ eē vnū pp̄lm xp̄ia
nū.ſicut igit̃ ī vno ſpāli pp̄lo vnꝰ ecclie
reqrit̃ vnꝰ ep̄s q ſit toti⁹ pp̄li caput·ita
ī toto pp̄lo xp̄iano reqrit̃ ꝙ ſit vnꝰ totiꝰ
ecclie caput. Itē.ad vnitatē ecclie req-
rit̃ ꝙ oēs fideles ī fide cōueniāt. circa
ỏo ea q̄ fidei ſūt ɔtīgit qōnes moueri.
p dĩſitatē aūt ſniāꝝ diuidēt̃ ecclia niſi
ī vnitate p vnı⁹ ſniāẜ ɔſuaret̃.exigit̃ g̊
ad vnitatē ecclie ɔſuādā ꝙ ſit vnꝰ q to
ti ecclie p̄ſit. mãifeſtū ē āt ꝙ xp̄s eccle-
ſie ī neceſſariis nō defecit quā dilexit.⁊
ꝓ ea ſanguinē ſuū fudit.cū ⁊ ꝺ ſynago
ga dicat̃ p dñm. Quid vltra debui facē
vinee mee ⁊ nō feci! Yſa.5°. nō eſt igit̃
dubitādū qn ex ordiatiōe xp̄i vn⁹ toti
ecclie p̄ſit. Adh̓. nulli dubiū eſſe oẜ qn
ecclie regimē ſit optīe ordiatū utpote
p eū diſpoſitū p quem reges regnāt ⁊
legū cōditores iuſta decernūt.optimū
āt regimē multitudīs ē ut regat̃ p vnū
qꝺ pẜ ex fine regimīs q ē pax. pax.n.⁊
vnitas ſubditoꝝ ē finis regent̃.vnitaꝭ
aūt ɔgruētior cā ē vn⁹ q̄ȝ multi.mãife-
ſtū ē igit̃ regimen ecclie ſic eē diſpoſitū
ut vnꝰ toti ecclie p̄ſit. Amp̄.ecclia mi-
litās a triūphāti ecclia p ſilitudinē de-
riuat̃. vñ ⁊ Iohes ī Apoc.vidit ierl̃m de-
ſcēdētē de celo.⁊ Moyſi dictū ē ꝙ face-
ret oīa ꝭm exēplar ei ī mōte mōſtratū.
ī triūphanti autē eccleſia vn⁹ p̄ſidet q
etiam p̄ſidet in toto vniuerſo.ſ.deus.
dr̃.n.Apoc.21°. Ipſi pp̄ls eiꝰ erūt.⁊ ipſe
cū eis erit eoꝝ deus. g̊ ⁊ in ecclia mili-
tāte vnꝰ ē q p̄ſidet vniuerſis. Hinc ē
ꝙ Oſee p̊.dr̃.Cōgregabūt̃ filii Iuda
⁊ filii iſrł pariter: ⁊ ponent ſibi caput
vnū.⁊ dñs dic Ioh.x°. Fiet vnū ouile
⁊ vn⁹ paſ. Si qs āt dicat ꝙ vnū caput
⁊ vnꝰ paſtor ē xp̄s q ē vnꝰ vni⁹ ecclie
ſpōſ⁹·nō ſufficiēt̃ rñdet.mãifeſtū ē.n
ꝙ oīa eccliaſtica ſacra ipſe xp̄s pficit.
Ipſe.n.eſt q baptiçat·ipſe ē q pctā re-
mittit.ip̄e ē verꝰ ſacērdoꝫ q ſe obtulit
ī ara cruci.⁊ cuiꝰ ỏtute corp⁹ eiꝰ ī altari
q̊tidie ɔſecrat̃.⁊ tñ qa corpalit̃ non cū
oībꝫ fidelibꝫ pn̄tialit̃ erat futurus·ele
git miſtros p q̈s p̄dicta fidelibꝫ diſpē
ſaret ut ꞩ dictū eſt. Eadē igit̃ rōne qa
pn̄tiā corpalē erat ecclie ſubtractur⁹
oportuit ut alicui cōmittēt q loco ſui
vl̃is ecclie gerēt curā. Hic ē ꝙ Petro
dixit añ aſcenſionē. Paſce oues meas
Ioh.vlı.⁊ añ paſſionē: Tu itēꝝ ɔuer-
ſus ɔfirma frēs tuos. Luce.22°.⁊ ei ſo
li ꝓmiſit. Tibi dabo cla.reg.celorū. ut
oñderet̃ ptās clauiū p eū ad alios de-
riuāda ad cōſeruandū ecclie vnitatē.
Nō pōt aūt dici ꝙ ⁊ ſi Petro hāc di-
gnitatē dederit.p eū tñ ad alioſ nō de-
riuat̃.manifeſtū ē.n.ꝙ xp̄s eccleſiā ſic
īſtituit ut eēt vſqȝ ad finē ſeculi dura-
tura.ꝭm illud Yſa.9°. Super ſoliū Da-
uid ⁊ ſup regnū eius ſedebit: ut ɔfir.
il.⁊ corro.ī iudi.⁊ iuſti.āmodo ⁊ vſqȝ
ī ſempitnū.mãifeſtū ē igit̃ ꝙ ita illos
q tūc erāt ī miſterio cōſtituit ut eorū
ptās deriuaret̃ ad poſteros ꝓ vtilitate
ecclie vſqȝ ad finē ſeculi·p̄ſertī cū ipſe
dicat Math.vlt. Ecce ego vobiſcū ſū
vſqȝ ad ɔſū.ſeculi. P h̓ aūt excludit̃
q̊rūdā p̄ſūptuoſus error q ſe ſubducē
nitūt̃ ab obedientia ⁊ ſubiectiōe Pe-
tri: ſucceſſorē eius Romanū pōtificē
vl̃is eccleſie paſtorē nō recog̊ſcētes.

Q p malos miniſtros ſacramēta
diſpenſari pn̄t. LXXVII

X his q̄ p̄miſſa ſūt mãifeſtū
eſt ꝙ miniſtri ecclie potētiā
quandā ī ordinis ſuſceptiōe
dīnit⁹ ſuſcipiunt ad ſacra fidelibꝫ diſ-
pēſanda. Qꝺ aūt alicui rei p cōſecrati-
onē acqrit̃: ppetuo ī eo manet. vñ ni-
hil ɔſecratū iterato cōſecrat̃. ptās igit̃
ordīs ppetuo ī miſtrꝭ ecclie manet.nō
g̊ tollit̃ p pctm̄.pn̄t g̊ etiā a pctōribꝫ ⁊
mał dūmō ordinē hēant eccleſiaſtica
ſacra ɔferri. Itē nihil pōt ī id qꝺ eiꝰ
facultatē excedit niſi accepta aliunde
ptāte·qꝺ tā ī nālibꝫ q̄ȝ ī ciuilibꝫ pẜ.nō
n.aq̄ calefacē pōt niſi accipiat ỏtutē ca
lefaciēdi ab igne. neqȝ baliu⁹ ciues co-
hercē pōt niſi accepta ptāte a rege. ea
aūt q̄ ī ſacriſ agūt̃ facultatē hūanā ex-
cedūt vt ex p̄miſſiſ pẜ.g̊ nullꝰ pōt ſacra
diſpenſare quātumcūqȝ ſit bonus niſi
ptātē accipiat diſpēſandi.bonitati aūt
hoīs malitia opponit̃ ⁊ pctm̄. g̊ nec p
pctm̄ ille q ptātē accepit īpedit̃ q̊ mi-
nus ſacra diſpenſare poſſit. Adh̓.hō
dr̃ bon⁹ uel mal⁹ ꝭm ỏtutē uel vitiū q̄
ſūt hitꝰ q̄dā.hit⁹ aūt a potētia ī h̓ diſ-
fert ꝙ p potentiā ſumꝰ potētes aliqd
facē.p hitū aūt nō reddimur potētes
uł īpotēteſ ad aliqd faciēdū ꞩ habiles
uel ihabiles ad id qꝺ poſſumꝰ bñ uel
male agēdū.p hitū igit̃ ñ dat̃ neqȝ tol
lit̃ nob̓ aliqd poſſe.ꞩ h̓ p hitū acqrimꝰ
ut bñ uł male aliqd agam⁹. nō igit̃ ex
h̓ ꝙ aliqs ē bon⁹ uel malus ē potēs uł
īpotēs ad diſpēſandū ſacra ꞩ idoneus
uel non idone⁹ ad bñ diſpenſandum.
Amp̄.qꝺ agit ī ỏtute alt̃i⁹.nō aſſilat
ſibi patiēs ꞩ pncipali agēti. nō.n.do-
mus aſſilat̃ inſtr̃is qbus artifex vtit̃ ꞩ
arti ipſi⁹. miniſtri aūt eccleſie ī ſacris
non agunt in virtute ꝓpria ſed ī vir-
tute xp̄i.de quo dr̃ Ioh.p̊. Hic eſt qui
baptiçat. vñ ⁊ ſicut inſtrumētū mini-
ſtri agē dicūt̃.miſter.n.ē ſicut inſtr̃m
aīatū.nō igit̃ malitia miſtrorū īpedit

gn fideles ſalutē p ſacrā ɔſeqnť a xp̄o
p̄.de bōitate uľ malitia alťı9 hoīs hō
iudicare nō pōt.ħ.n.ſoli9 dei ē q occul
ta cordis rimať.ſi igiť malitia miſtri
īpedire poſſet ſacri effectū nō poſſ; hō
habē fiduciā certā ꝺ ſua ſalute nec cō
ſcīa ei9 remanēt libera a pctō.incōue-
niēs igiť videť ꝗ ſpem ſue ſalud in bo
nitate puri hoīs gs ponat.dr.n.Iere.
17.Maledict9 hō q ɔfidit ī hoīe.ſi aūt
hō ſalutē cōſeq p ſacrā nō ſparet niſi a
bono miſtro diſpēſata:videreť ſpem
ſue ſalud aliq̄lit ī hoīe ponē.ut g̊ ſpem
nr̄e ſalutis ī xp̄o ponam9 q ē de9 7 hō.
ɔfitēdū ē ꝗ ſacrā ſūt ſalutaria ex ỽtu-
te xp̄i ſiue p bonos ſiue p malos mini
ſtros diſpēſenť.Hoc etiā appet p ħ ꝗ
dn̄s etiā malis p̄lad obedire docet.q̊ꝝ
tn̄ nō ſūt opa imitanda.dic.n.Math.
23.Sup cathedrā Moyſi ſederūt ſcri-
be 7 phiſei.q̄ g̊ dixerint vob̄ ſeruate 7
facite.ſm āt opa eoꝝ nolite facē.mul-
to aūt magꝫ obediendū ē aliqbꝫ.ppť ħ
ꝗ ſuſcipiūt miſteriū a xp̄o q̄ꝝ ppter ca
thedrā Moyſi.Eſt g̊ etiā maliſ miſtri
obediendū.qꝺ nō eēt niſi ī eis ordīs
ptās manēt.ppť quā eiſ obediť.hn̄t g̊
ptātē diſpenſandi ſacrā etiā mali.p
hoc aūt excludiť q̊rundā error dicen-
tiū ꝗ oēs boni pn̄t ſacrā miniſtrare 7
nulli mali.

De ſacro Mr̄imonij. LXXVIII

Vāuis aūt hoīes p ſacrā reſtau
renť ad grām.non tn̄ mox re-
ſtauranť ad īmortalitatē.cui9
rōnē ſ oñdim9.q̄cūqꝫ aūt corruptibi
lia ſūt.ppetuari nō pn̄t niſi p gnātiōꝫ.
Quia igiť ppl̄m fideliū ppetuari opor
tebat vſqꝫ ad mūdi finē.nccīuꝫ fuit ħ
p gnātionē fieri p quā etiā hūaua ſpēſ
ppetuať.Cōſiderādū ē aūt ꝗ qn̄ ali-
gd ad dīſos fines ordīať indiget hr̄e
dīſa dirigētia ī finē.qa finis ē pporꝫ-
tionat9 agēti.gnātio āt hūana ad mul
ta ordinať.s.ad ppetuitatem ſpēi 7 ad
ppetuitatem alicuius boni politici pu
ta ppl̄i ī aliq̄ ciuitate.ordinať etiam ad
ppetuitatē eccl̄ie q̄ ī fideliū collectiōe
cōſiſtit.vn̄ oꝫ ꝗ h9mōi gnātio a dīſis
dirigať.Inq̄tuꝫ igiť ordinať ad bonū
nāe qꝺ ē ppetuitas ſpēi dirigiť ī finē
a nā inclināte ī hūc finē.7 ſic diciť eſſe
nāe officiū.inq̄tū ỽo ordīať ad bonū
politicū ſubiacet ordinatiōi ciuiľ legꝫ.
Inq̄tū igiť ordīať ad bonū eccl̄ie:oꝫ
ꝗ ſubiaceat regimī eccl̄iaſtico.ea aūt
q̄ ppl̄o p miſtros eccl̄ie diſpēſanť.ſacrā
dicūť.Mr̄imoniū igiť ſm ꝗ ɔſiſtit in
ɔiūctiōe maris 7 femīe intēdētiū.plē
ad cultū dei gnāre 7 educare:ē eccle-
ſie ſacr̄m.vn̄ 7 q̄dā bn̄dictio nubēti-
bus p miſtros eccl̄ie adhibeť.7 ſicut ī
alijs ſacrīs p ea q̄ exti9 agūť ſpūale ali
gd figurať.ſic 7 ī ħ ſacro p ɔiūctionē
maris 7 femīe ɔiūctio xp̄i 7 eccleſie fi
gurať ſm illud apl̄i ad Eph.5°.Sacr̄m
ħ magnū ē:ego āt dico ī xp̄o 7 eccl̄ia.
Et qa ſacrā efficiūt qꝺ figurāt.credē-
dū ē ꝗ nubētibꝫ p ħ ſacr̄m grā ɔferať
p quā ad vnionē xp̄i 7 eccl̄ie ptineāt
qꝺ eis maxīe nccīuꝫ ē ut ſic carnalibꝫ
7 ṫrenis ītendāt ꝗ a xp̄o 7 eccl̄ia non
diſiūganť.Quia igiť p ɔiūctiōeꝫ maris
7 femīe xp̄i 7 eccl̄ie ɔiūctio deſigť.oꝫ
ꝗ figura ſigto rn̄deat.ɔiūctio aūt xp̄i
7 eccl̄ie ē vni9 ad vnā ppetuo haben-
dā.eſt.n.vna eccl̄ia.ſm illud Cantic.
6°.Vna ē colūba mea pfecta mea.nec
vnq̄ꝫ xp̄us a ſua eccleſia ſeparabiť.dic
enī ipſe Math.vlt.Ecce ego vobiſcū
ſū vſqꝫ ad ɔſūmationē ſeculi.7 vlteri9
ſp cū dn̄o erimus.ut dr.i.Theſſal.4°.
nccē ē igiť ꝗ mr̄imoniū ſm ꝗ ē eccle
ſie ſacr̄m ſit vni9 ad vnā indiuiſibiliť
habēdā.7 ħ ptinet ad fidē q̄ ſibi īuicē
vir 7 vxor obligāťur.Sic igiť tria ſūt
bona mr̄imonij ſm ꝗ ē eccl̄ie ſacr̄m.s
proles ad cultū dei ſuſcipiēda 7 educā
da.fides .put vnus vir vni vxori obli
gať.7 ſacr̄m ſm ꝗ indiuiſibilitatē hꝫ
mr̄imonial' ɔiūctio inq̄tū ē ɔiūctiōis
xp̄i 7 eccl̄ie ſacr̄m.Cetā aūt q̄ ī matri-
monio ɔſiderāda ſūt ſ in 3° li° ptrac-
tauim9.

Q p xp̄m corporū reſurrectio ſit futura. LXXIX

Via ỽo ſ oñſū ē ꝗ p xp̄m libe-
rati ſum9 ab his q̄ p pctm̄ pri-
mi hoīs īcurrim9.Peccāte aūt
p̄ hoīe nō ſolū ī nos pctm̄ deriuatum
ē ſ etiā mors q̄ eſt pena pctī.ſm illud
apl̄i ad Ro.5°.p vnū hoīem pctm̄ in
hūc mūdū ītrauit 7 p pctm̄ mors.ne-
ceſſariū eſt ꝗ p xp̄m ab vtroqꝫ libere-
mur 7 a culpa.s.7 a morte.vn̄ 7 ibidē
dic apl̄s.Si ī vni9 delicto mors regūit
p vnū.multo magꝫ accipiētes abūdā-
tiā donatiōis 7 iuſticie in vitā regna-
būt per vnū Ihm xp̄m.ut igiť vtrūqꝫ
nob̄ ī ſeip̄o demōſtraret:7 mori 7 re-
ſurgē voluit.mori q̄dē voluit ut nos
a pctō purgaret.vn̄ apl̄s dic Heb.9°.
Quēadmodū ſtatutum ē hoībꝫ ſemel
mori:ſic 7 xp̄s ſemel oblat9 ē ad mul
torꝝ exhauriēda pctā.reſurgē aūt vo-
luit ut nos a morte liberaret.vn̄ apl̄s
i.Cor.15°.Xp̄us reſurrexit a mortuis
p̄mitie dormiētiū:qm̄ q̄dē p hominē
mors 7 p hoīem reſurrectio mortuoꝝ.
effectū igiť morť xp̄i ī ſacrīs cōſequi-
mur q̄tū ad remiſſionē culpe.dictum
ē.n.ſ ꝗ ſacrā ī ỽtute paſſiōis xp̄i ope-
ranť.effectū āt reſurrectiōis xp̄i q̄tuꝫ
ad libationē a morte ī fine ſeculi cōſe-
q̄mur qn̄ oēs p xp̄i ỽtutē reſurgem9.
vn̄ dic aplus.i.Cor.15°.Si xp̄s p̄dicať
ꝗ reſurrexit a mortuis:quō q̄dā di-
cūt ī vob̄ qm̄ reſurrectō mortuoꝝ nō
eſt?ſi aūt reſurrectio mortuoꝝ nō ē:
neqꝫ xp̄s reſurrexit.ſi āt xp̄s nō reſur
rexit.inanis ē p̄dicatio nr̄a.īanis ē 7
fides nr̄a.ē igiť de nccītate fidei credē
reſurrectiōeꝫ mortuoꝝ futurā.Qui-
dā ỽo ħ pu̇erſe ītelligētes reſurrectōꝫ
corporꝝ futurā nō credūt.ſ qꝺ ꝺ reſur
rectiōe legiť in ſcripturꝫ.ad ſpūalē re-
ſurrectionē referre conāť ſm ꝗ aliq a
morte pctī reſurgūt p grāꝫ.Hic āt er-
ror ab ipſo apl̄o repbať.dic.n.2.Thi-
mot.2°.Prophana 7 vaniloga deuita.
multū.n.pficiūt ad īpietatē.7 ſermo
eoꝝ ut cancer ſerpit.ex qbꝫ ē Hyme-
neus 7 Philet9 q a ỽitate fidei excide-
rūt dicētes reſurrectiōꝫ iā factā eē.qꝺ
nō porat intelligi niſi de reſurrectiōe
ſpūali.eſt g̊ ɔ̄ ỽitatē fidei ponē reſur-
rectionē ſpūalē 7 negare corpalē.p
manifeſtū ē ex his q̄ aplus Cor.dic ꝗ
p̄miſſa ỽba de reſurrectiōe corpali ſūt
ītelligēda.nā p9 pauca ſubdit:Semi-
nať corpus aīale:ſurgit corp9 ſpūale.
vbi manifeſte corpis reſurrectiōꝫ tan
git.7 p9modū ſubdit.Oporꝫ corrupti
bile ħ īduere īcorruptionē:7 morta-
le ħ īduere īmortalitatē.ħ aūt corru-
ptibile 7 mortale ē corp9.corp9 igiť ē
qꝺ reſurget.Ad ħ.dn̄s Ioh.5°.vtrāqꝫ
reſurrectionē pmittit.dicit enī.Amē
amē dico vob̄ qa venit hora 7 nūc eſt
qn̄ mortui audiēt vocē filij dei.7 q au
dierīt viuēt.qꝺ ad reſurrectiōꝫ ſpūa-
lē aīaꝝ ptinē videť:q̄ tūc iā fieri inci-
piebat dū aliq p fidē xp̄o adherebāt.
ſ p9modū corpalē reſurrectiōꝫ expri-
mit dicēs.Venit hora ī q̄ oēs q ī mo-
numentis ſūt audient vocem filij dei.
manifeſtum eſt enī ꝗ anime ī monu-
mentis non ſūt ſed corpora.p̄dicitur

g̊ hic corpoꝝ reſurrectio. Expſſe etiā
corpoꝝ reſurrectio p̄nunciat̃ a Job.
dr̃.n. Job .19°. Scio ꝙ redēptor meꝰ vi
uit: ⁊ ī nouiſſimo die ꝺ tra ſurrecturꝰ
ſū. ⁊ ruɼſū circūdabor pelle mea. ⁊ in
carne mea videbo deū. Ad oñdendū
etiā reſurrectionē carni futuram eui-
dens rō ſuffragat̃ ſuppoſitis his q̄ ī ſu-
perioribꝫ ſūt oñſa. oñſū ē.n. in 2°. aīas
hoīuꝫ īmortales eē. remanēt igit̃ poſt
corpa a corpibꝫ abſolute. manifeſtū ē
etiā ex his q̄ ī 2° dicta ſūt ꝙ aīa corpi
nālit̃ vnit̃. eſt.n. ẜm ſuā eēntiā corpis
fora. ē igit̃ ꝯ nām aīe abſq̧ corpe eſſe.
nihil aūt qꝺ eſt ꝯ nām pōt eē ppetuū.
nō igit̃ ppetuo erit aīa abſq̧ corpe. cū
igit̃ ppetuo maneat. oꝫ eam corpi ite-
rato ꝯiūgi qꝺ eſt reſurgē. īmortalitas
igit̃ aīaꝝ exigere videt̃ reſurrectionē
corpoꝝ futurā. Adħ. oñſū ē ſ̄ in 3°.
nāle hoīs deſideriū ad felicitatē ten-
dere. felicitas āt vltīa ē felicis pfectio.
cuicūq̧ igitur deeſt aliqd ad pfectio-
nē nōdū hꝫ felicitatē pfectā: qa nōdū
eius deſideriū totalit̃ q̇etat̃. oē.n. īper
fectū pfectionem ꝯſeq̄ nālit̃ cupit. aīa
aūt a corpe ſepata ē aliq̄ mō impfecta
ſicut oīs ps extra ſuū totum exñs. aīa
enī nālit̃ ē ps hūane nāe. non igit̃ hō
pōt vltimā felicitatē ꝯſeq̄ niſi aīa ite-
rato corpi ꝯiūgat̃. pſertim cū oñſū ſit
ꝙ hō in hac vita non pōt ad felicitatē
vltimā puenire. Itē. ſicut ī 3° oñſū
ē ex dīna ꝓuidētia peccātibꝫ pena de-
bet̃ ⁊ bñ agētibꝫ p̄miū. in hac aūt vi-
ta hoīes ex aīa ⁊ corpe ꝯpoſiti peccant
uel recte agūt. debet̃ igit̃ hoībꝫ ⁊ ẜm
aīam ⁊ ẜm corpꝰ p̄miū uł pena. mani-
feſtū ē autē ꝙ ī hac vita p̄miū vltime
felicitatis ꝯſeq̄ nō pñt ex his q̄ ī 3° ſūt
oñſa. multotiens etiā pctā in hac vita
nō puniūt̃. qnīmo ut dr̃ Job. 21°. Hic
īpij viuūt. confortati ſūt. ſublimatiq̧
diuitijs. neccīuꝫ igit̃ ē ponē iteratā aīe
ad corpus ꝯiūctionē ut hō in corpore
⁊ aīa p̄miari ⁊ puniri poſſit.

Obiectiōes ꝯ reſurrectiōꝫ. LXXX

Unt aūt q̄dam que reſurrec-
tionis fidē īpugnare vident̃.
In nullo.n. nāliū reꝝ īuenit̃
id qꝺ corruptū ē idē numero redire ī
eſſe. ſicut nec ab aliq̄ puatiōe ad habi-
tū videt̃ poſſe rediri. ⁊ iō qa q̄ corrū-
pūtur eadē nūero iterari nō pñt. nāra
intēdit ut id qꝺ corrūpit̃ idē ſpē p ge-
nerationē ꝯſeruet̃. cū igitur hoīes per
mortē corrūpant̃ ipſumq̧ corpꝰ hoīs
vſq̧ ad p̄ma elemēta reſoluat̃: nō vi-
det̃ ꝙ idē numero hō poſſit repari ad
vitā. Itē. īpoſſibile ē eſſe idem nu-
mero cuiꝰ aliqꝺ eſſentialiū pncipioꝝ
idē numero eē nō poteſt. nā eēntiali
pncipio variato. variatur eēntia rei p
quam res ſicut ē ita ⁊ vna eſt. qꝺ aūt
oīo redit in nihilū: idē numero reſu-
mi nō pōt. potiꝰ.n. erit noue rei crea-
tio q̄ꝫ eiuſdē repatio. videt̃ aūt plura
pncipioꝝ eēntialiū hoīs p eiꝰ mortē
ī nihilū redire. ⁊ p̊ qdē ipſa corporei-
tas ⁊ forma mixtiōis cū corpꝰ māife-
ſte diſſoluat̃. deinde ps aīe ſenſitiua ⁊
nutritiua q̄ ſine corporeis organis eē
nō pūt. vlteriꝰ aūt ī nihilū videt̃ redi-
re ipa hūanitas que dr̃ eē forma totiꝰ
aīa a corpe ſepata. īpoſſibile igit̃ videt̃
ꝙ hō idē numero reſurgat. Adhuc.
qꝺ nō ē ꝯtinuū: idē nūero eſſe nō vi-
det̃. qꝺ qdē nō ſolū ī magnitudinibꝫ
⁊ motibꝫ māifeſtuꝫ ē ẜ etiā ī q̄litatibꝫ
⁊ formis. ſi.n. pꝰ ſanitatē aliqs ītirma-
tus iterato ſanet̃. nō redibit eadē ſani
tas nūero. manifeſtū ē aūt ꝙ p mortē
eē hoīs aufertur. cū corruptio ſit mu-
tatio de eē in nō eē. īpoſſibile ē igit̃ ꝙ
eē hoīs idē numero reiteret̃. neq̧ igit̃
erit idē hō nūero. q̄.n. ſūt eadē nūero
ẜm eē ſūt idē. Amp̄. ſi idē hoīs corpꝰ
repat̃ ad vitā. pari rōne oꝫ ꝙ quicqd
in corpe hoīs fuit eidē reſtituat̃. ad ħ
aūt maxīa indecēcia ſeq̇t̃ nō ſolū ꝓpt̃
capillos ⁊ vngues ⁊ pilos q̄ māifeſte
q̊tidiana p̄ciſiōe tollūt̃. ẜ etiā ꝓpt̃ ali-
as ptes corpis q̄ occulte p actionē nāł
caloris reſoluūt̃. q̄ oīa ſi reſtituāt̃ hoī
reſurgēti idecēs magnitudo ꝯſurget.
nō videt̃ igit̃ ꝙ hō ſit pꝰ mortē reſur-
recturus. P̄. ꝯtingēs ē qñq̧ aliquos
hoīes carnibꝫ hūanis veſci: ⁊ ſolū tali
nutrimēto nutriri ⁊ ſic nutritos filios
gnāre. caro igit̃ eadē ī pluribꝫ hoībus
īuenit̃. nō ē āt poſſibile ꝙ ī pluribꝫ re
ſurgat. nec alit̃ videt̃ eē vlis reſurrec-
tio ⁊ integra ſi vnicuiq̧ non reſtituet̃
qꝺ hic habuit. videt̃ igit̃ impoſſibile
ꝙ ſit hoīuꝫ reſurrectio futura. Itē. il-
lud qꝺ ē cōe oībꝫ exñtibꝫ ī aliq̄ ſpecie
videt̃ eē nāle illi ſpēi. nō ē aūt hoīs re-
ſurrectio nālis. nō.n. aliq̄ v̊tus nālis
agētis ſufficit ad ħ agēdū ut coīt̃ oēs
hoīes reſurgant. nō igit̃ coīter oēs ho
mines reſurgēt. Adħ. ſi p xp̄m libe-
ramur ⁊ a culpa ⁊ a morte q̄ ē peccati
effectꝰ. illi ſoli videntur liberādi eē a
morte p reſurrectionē q̄ fuerūt parti-
cipes myſterioꝝ xp̄i qbꝫ liberarentur
a culpa. ħ aūt nō ē oīuꝫ hoīuꝫ. nō igit̃
oēs hoīes reſurgēt ut videtur.

Solutio p̄miſſaꝝ obōnū. LXXXI

D hoꝝ igit̃ ſolutiōꝫ ꝯſiderā-
dū ē ꝙ deus ſicut ſ̄ dictū ē in
inſtitutiōe hūane nāe aliqd
corpi hūano attribuit ſup̄ id qꝺ ei ex
nālibꝫ pncipijs debebat̃. ſ. incorrupti
bilitatē quandā p quā cōuenient̃ ſue
forme coaptaret̃. ut ſicut aīe vita ppe-
tua ē ita corpus p aīam poſſet ppetuo
viuē. ⁊ talis qdē incorruptibilitas ⁊ ſi
nō eēt nālis q̄tuꝫ ad actiuū pncipiū:
erat tñ quodāmō nālis ex ordīe ad fi-
nem ut. ſ. mā ꝓportionaret̃ ſue nārali
fore q̄ eſt finis māe. aīe igit̃ p̄ter ordi
nē ſue nāe a deo auerſe ſubtracta ē diſ
poſitio q̄ eiꝰ corpi dīnitus indita erat
ut ſibi ꝓportionalit̃ rñderet. ⁊ ſecuta ē
mors. eſt igit̃ mors q̄ſi p accñs ſupue-
niēs hoī p pcm̄ ꝯſiderata inſtitutiōe
hūane nature. ħ aūt accñs ſublatū ē p
xp̄m q̄ merito ſue paſſiōis mortē mo-
riendo deſtruxit. ex ħ igit̃ ꝯſeq̇t̃ ꝙ di
uina v̊tute q̄ corpi incorruptionē de-
dit iterato corpus ꝺ morte ad vitā re-
paret̃. Scꝺm ħ igit̃ ad p̄mū dicēdū
ꝙ v̊tꝰ nāe deficiēs ē a v̊tute dīna ſicut
v̊tꝰ inſtrumēti a v̊tute pncipał agēt.
Q̄uis igit̃ opatiōe nāe ħ fieri nō poſſit
ut corpꝰ corruptū reparet̃ ad vitā. tñ
v̊tute dīna id fieri pōt. nā ꝙ nā hoc fa
cere nō poſſit iō ē q̄a nā ſp p formam
aliquā opat̃. qꝺ aūt hꝫ formā. iam eſt.
vñ nihil ſeipſum gnāre pōt. ẜ generat
aliquid aliud ſibi ẜm ſpēm ſilē. cū v̊o
corruptū ē formā amiſit q̄ poterat eē
actiōis pncipiū. vñ opatiōe nāe quod
corruptū ē idē nūero repari non pōt.
ẜ dīna v̊tus que res ꝓduxit ī eſſe ſic p
nām opat̃ ꝙ abſq̧ ea effectū nāe ꝓdu
cere pōt ut ſupꝰ oñſū ē. vñ cū v̊tus di
uina maneat eadē etiā in rebus corru
ptis pōt corrupta ī integrū reparare.
Quod v̊o 2° obijciebatur: impedire
nō poteſt qn hō idē numero reſurgē
poſſit. Nullū.n. pncipioꝝ eſſentialiū
hoīs p mortem oīo cedit in nihilum.
nā aīa rōnalis q̄ ē fora hoīs manet pꝰ

moꝛtē ut ſup⁹ ē oñſū.mā etiā manet
q̄ tali foꝛē fuit ſubiecta ſub dimēſiōi-
bus eiſdē ex qbꝰ hēbat ut eēt indiui-
dualis materia.ex cōiunctione igitur
eiuſdem aīe numero ad eandē mām
numero hō vn⁹ numero reparabitur.
Coꝛpeitas āt dupliciť accipi pōt. Uno
mō ſm ꝙ ē foꝛa ſubalis coꝛpis.put in
gnē ſubē collocať.⁊ ſic coꝛpeitas cui⁹-
cūq; coꝛpis nihil ē aliud q̄ȝ foꝛa ſubať
ei⁹ ſm quā ī gnē ⁊ ſpē collocať ex qua
debeť rei coꝛpali ꝙ hēat tres dimen-
ſiones.nō.n.ſūt dīſe foꝛme ſubales in
vno ⁊ eodē p q̄rū vnā collocať in gnē
ſupmo puta ſubē.⁊ p aliā in gnē pxi-
mo puta in gnē coꝛpis uel aīalis.⁊ per
aliā ī ſpē puta hoīs aut equi.qa ſi pꝛi-
ma foꝛa facēt eē ſubam: ſequētes foꝛ-
me iam aduenirent ei qđ ē h̄ aliquid
in actu ⁊ ſubſiſtēs ī nā.⁊ ſic poſterio-
res foꝛme nō facerēt h̄ aliqd.ſ eſſent
in ſubo qđ ē h̄ aliqd ſicut foꝛe accidē-
tales.oȝ igiť ꝙ coꝛpeitas put ē foꝛma
ſubalis in hoīe nō ſit aliud q̄ȝ aīa rōna
lis q̄ ī ſua mā h̄ reqrit ꝙ hēat tres di-
menſiōes.eſt.n.actus coꝛpis alicuius.
Alio° accipiť coꝛpeitas put ē foꝛa acci
dentalis ſm quā diciť coꝛp⁹ qđ ē ī ge-
nere quātitad.⁊ ſic coꝛpeitas nihil ali
ud ē q̄ȝ treſ dimenſiōes q̄ coꝛpis rōnē
cōſtituūt.⁊ ſi igiť h̄ coꝛpeitas ī nihilū
cedit coꝛpe humano coꝛrupto.tñ ī pe-
dire nō pōt qn idē nūero reſurgat.eo
ꝙ coꝛpeitas eodē mō p̄ dicta nō in ni-
hilum cedit ſ eadē manet. Sili'r etiā
foꝛma mixti dupliciť accipi pōt. Uno
mō ut p foꝛmā mixti ītelligať foꝛma
ſubalis coꝛpis mixti.⁊ ſic cū ī hoīe nō
ſit alia foꝛa ſubalis q̄ȝ aīa rationalis ut
oñſū eſt.nec poterit dici ꝙ foꝛa mixti
put ē foꝛma ſubalis hoīe moꝛiente ce-
dat ī nihilū. Alio° diciť foꝛa mixti q̄li-
tas q̄dā ꝯpoſita ⁊ ꝯtēpata ex mixtiōe
ſimpliciū q̄litatū q̄ ita ſe hȝ ad foꝛmā
ſubalem coꝛpis mixti ſicut ſe hȝ q̄litaſ
ſimplex ad foꝛmā ſubalē coꝛpoꝛis ſim
plicis.vñ ſi foꝛma mixtiōis ſic dicta ī
nihilū cedat: nō p̄iudicat vnitati coꝛ
poꝛis reſurgētis. Sic etiā dicendū ē ⁊
de pte nutritiua ⁊ ſenſitiua.ſi.n.p ptē
ſenſitiuā ⁊ nutritiuā ītelligant ipe po
tētie q̄ ſūt ppetates nāles aīe uľ magꝭ
ꝯpoſiti: coꝛrupto coꝛpe coꝛrūpūtur.
nec tñ p h̄ ipediť vnitas reſurgētis.ſi
v̄o p ptes p̄dictas intelligať ipſa ſuba
aīe ſenſitiue ⁊ nutritiue: vtraq; eaꝝ ē
eadē cū aīa rōnali.nō.n.ſūt ī hoīe tres
aīe ſ vna tm̄ ut in 2° li° oñſū ē. De hu
manitate v̄o non ē intelligendū ꝙ ſit
q̄dā foꝛma ꝯſurgens ex ꝯiūctiōe foꝛe
ad mām q̄ realiť ſit alia ab vtroq;.qa
cū p foꝛmā mā fiat h̄ aliqd actu ut dr̄
2° de aīa.illa rtia foꝛa ꝯſequēs nō eēt
ſubalis ſ accn̄talis. Dicūt autē q̄dā ꝙ
foꝛa ptis eadē ē ⁊ foꝛa toti⁹.ſ dr̄ foꝛma
ptis ſm ꝙ facit materiam eſſe ī actu.
foꝛma v̄o toti⁹ diciť ſm ꝙ cōplet ſpēi
rōnē.⁊ ſm h̄ hūanitas nō ē aliud rea
liť q̄ȝ aīa rōnalis.vñ pȝ ꝙ coꝛrupto coꝛ
poꝛe nō cedit ī nihilū. Sȝ qa hūanitas
ē eēntia hoīs.eēntia aūt rei ē quā ſiḡt
diffinitio.diffinitio aūt rei nālis non
ſiḡt tm̄ foꝛmā ſ foꝛmā ⁊ māȝ: neceſſa
riū ē ꝙ hūanitas aliqd ſignificet ꝯpo-
ſitū ex mā et foꝛa ſicut ⁊ hō. differenť
tñ.nā hūanitas ſiḡt p̄ncipia eēntialia
ſpēi tam foꝛalia q̄ȝ materialia cū p̄ſci-
ſione p̄ncipioꝝ indiuidualiū.diciť.n
hūanitas ſm quā aliqs eſt hō. hō aūt
nō eſt aliqs ex h̄ ꝙ hȝ p̄ncipia indiui-
dualia ſ ex h̄ ſolū ꝙ hȝ p̄ncipia eſſen-
tialia ſpeciei. humanitas igiť ſignifi-
cat ſola p̄ncipia ſpēi eēntialia. vñ ſiḡt
p moduȝ ptis. hō aūt ſignificat quedā
p̄ncipia eſſentialia ſpēi.ſ nō excludit
p̄ncipia indiuiduantia a ſui ſiḡtione.
nā hō diciť q hȝ hūanitatē. ex quo nō
excludiť qn alia habere poſſit.⁊ ppter
h̄ hō ſiḡt p modū toti⁹.ſiḡt.n. p̄ncipia
ſpēi eſſentialia ī actu.indiuiduātia v̄o
in potētia.foꝛma v̄o ſiḡt vtraq; ī actu
ſicut ⁊ differentiam genus hȝ ptāte. ſpēs v̄o
actu. vñ pȝ ꝙ ⁊ hō redit idem nume-
ro ī reſurrectiōe ⁊ hūanitas eadē nu-
mero pꝑter aīe rōnalis pmanentiā et
māe vnitatē. Qđ v̄o 3° obiiciť. ꝙ eſſe
nō ē vnū qa nō ē ꝯtinuū: falſo īnitiť
fūdamēto. manifeſtū ē.n. ꝙ materie
⁊ foꝛme vnū ē eſſe.nō.n.mā hȝ eſſe in
actu niſi p foꝛmā. differt tñ q̄ȝtū ad h̄
aīa rōnaľ ab aliis foꝛmis.nā eſſe aliaꝝ
foꝛmaꝝ nō ē niſi in ꝯcretiōe foꝛmarū
ad mām. non.n.excedūt mām neq; ī
eſſe neq; ī opari. aīa v̄o rōnalis mani-
feſtū ē ꝙ excedit mām in opari.hȝ.n.
aliquā opationē abſq; pticipatiōe oꝛ-
gani coꝛpalis.s.ītelligē. vñ ⁊ eſſe ſuū
nō ē ſolū in ꝯcretiōe ad mām.eſſe igiť
eius quod erat cōpoſiti.manet in ipſo
coꝛpe diſſoluto.⁊ repato coꝛpoꝛe ī re-
ſurrectiōe ī idē eſſe reduciť quod re-
māſit ī aīa. Qđ etiā 4° obiiciť: reſur
gētis vnitatē nō tollit. qđ.n.non ī pe-
dit vnitatē ſm numerū in hoīe dū cō
tinue viuit. manifeſtū ē ꝙ nō pōt ī pe-
dire vnitatē reſurgētis. in coꝛpe autē
hoīs q̄diu viuit nō ſp ſūt eedē partes
ſm mām ſ ſolū ſm ſpēm. ſm v̄o mate
riā ptes fluūt ⁊ refluūt. Nec ppť hoc
ī pediť qn hō ſit vn⁹ nūero a pꝛincipio
vite uſq; in finē. cui⁹ exēplū accipi po
teſt ex igne q cū ꝯtinue ardet vn⁹ nu-
mero diciť pꝑter h̄ ꝙ ſpēs eiuſ manet
lȝ ligna cōſumanť ⁊ de nouo apponāť.
ſic etiā eſt in coꝛpe hūano.nā foꝛma ⁊
ſpēs ſingularū ptiū ei⁹ ꝯtinue manet
p totū vitā.ſ mā partiū ⁊ reſoluitur
p actionē caloꝛis nālis ⁊ đ nouo adge
nerať p alimētū. Nō ē aūt ali⁹ nūero
hō ſm diuerſas etates. q̄uis nō qcqd
māliť ē in hoīe ſm vnū ſtatū ſit in eo
ſm aliū. ſic igiť nō reqriť ad hoc ꝙ re-
ſurgat hō idē numero ꝙ qcqd fuit ma
terialiť ī eo ſm totū tēpus vite ſue re-
ſumať.ſ tantū ex eo quātū ſufficit ad
ꝯplemētū debite quātitatis.⁊ p̄cipue
illud reſumēdū videť qđ pfecti⁹ fuit
ſub foꝛma ⁊ ſpē hūanitatis cōſiſtens.
ſi qd v̄o defuit ad cōplementū debite
quātitatis. uel qa aliqs p̄uent⁹ ē moꝛ
te anteq; nā ipſū ad pfectā quātitatē
deduceret. uel qa foꝛte aliqs mutilat⁹
ē mēbꝛo: aliūde h̄ dīna ſupplebit po-
tētia. Nec tñ h̄ ī pediet reſurgēd coꝛ-
poꝛis vnitatē.qa etiā ope nāe ſup id
qđ puer hȝ aliqd additť aliunde ut ad
pfectam p̄ueniat quātitatē.nec talis
additio facit aliū nūero.idē.n.nume-
ro ē hō ⁊ puer ⁊ adult⁹. Ex q̄ etiā pȝ
ꝙ nec reſurrectiōis fidē impedire pōt
etiā ſi aliq carnibꝰ hūanis veſcanť ut
ꝯ obiiciebať. nō.n.ē neccīuȝ ut oñſū ē
ꝙ qcqd fuit ī hoīe māliť reſurgat ī eo
⁊ iterū ſi aliqd deeſt: ſuppleri pōt p po-
tentiā dei. Caro igiť comeſta reſurget
ī eo in q̄ p̄ fuit aīa rōnalis pfecta.ī ſe-
cūdo v̄o ſi nō ſolis carnibꝰ hūanis eſt
paſt⁹ ſ ⁊ aliis cibis: reſurgē poſit tan-
tum de alio qđ ei māliť aduenit quod
erit neceſſariū ad debitam quantitatē
coꝛpoꝛis reſtaurandā.ſi v̄o ſolis hūa-
nis carnibus ſit paſtus: reſurget ī eo
quod a generātibus traxit.⁊ quod de-
fuerit ſupplebitur omnipotentia crea-
toꝛis. ꝙ ⁊ ſi parētes ex ſolis humanis
carnibus paſti fuerint ut ſic ⁊ eoꝛum
ſemen quod eſt ſuperfluum alimenti
ex carnibus alienis generatum ſit:

resurget qdē semē in eo q ē natus ex semīe loco cui⁹ ei cui⁹ carnes comeste sūt suplebit̃ aliunde. h̄.n.in resurrectione seruabit̃. ꝙ si aliqd mālit̃ fuit ī pluribꝫ hoībꝫ: resurget ī eo ad cui⁹ pfectionē magis ptinebat. vñ si fuit in vno ut radicale semē ex q̄ ē generat⁹. ī alio vo sicut supueniēs nutrimētū: resurget ī eo q ē generat⁹ ex h̄ sicut ex semine. si vo ī vno fuit ut ptinens ad pfectionem indiuidui. ī alio ut deputatū ad pfectionē spēi: resurget in eo ad quē ptinebat ꝑm pfectionē indiuidui. vñ semē resurget i genito ⁊ non in generante. ⁊ costa Ade resurget in Eua nō in Adam in q̄ fuit sicut i nat̃e pncipio. si aūt scđm eūdem perfectiōis modū fuit ī vtroq: resurget ī eo in q̄ ꝑmitus fuit. Ad id vo qđ ̄ obiectū ē: ex his q̄ dicta sūt iam patꝫ solutio. resurrectio.n. q̄tū ad finē naturalis ē in q̄tū nāle ē aīe eē corpi vnitā. ꝟ pncipiū ei⁹ actiuū nō ē nāle ꝟ sola vtute diua causat̃. Nec etiā negandum est oīū resurrectionē eē futurā q̄uis nō oēs p fidē xpo adhereāt nec eius mysteriis sint imbuti. fili⁹.n. dei ppt h̄ naturā hūanā assūpsit ut eā repararet. id igit̃ qđ ē defectus nature ī oībꝫ reparabit̃. vñ oēs a morte redibūt ad vitā. ꝟ defect⁹ pfecte nō reparabitur nisi ī illis q xpo adheserūt. uel ꝑ ppꝛiū actū credendo ī ipsū. uel saltem per fidei sacramentū.

Q̄ homines resurgent īmortales. LXXXII

Ex quo etiā pꝫ ꝙ in futura resurrectiōe hoīes nō sic resurgēt ut sint iterum morituri. Necessitas.n. moriēdi ē defectus ī naturā humanā ex pctō pueniēs. xp̄us aūt merito sue passiōis nat̃e defectus reparauit q ī ipsū ex pctō puenerūt. Ut n. dic apls Ro. 5. Nō sicut delictū. ita ⁊ donū. si. n. vni⁹ delicto multi mortui sūt. multo magꝫ grā dei in grā vni⁹ hominis Jhu xp̄i ī plures abūdauit. Ex quo habet̃ ꝙ efficaci⁹ ē meritū xp̄i ad tollendū mortē q̄ pctm̄ Ade ad inducendū. illi igit̃ q per meritū xp̄i resurgēt a morte liberati. mortē vlteri⁹ nō patiēt̃. ℞. illud qđ ē ī ppetuū duraturꝫ nō ē destructū. si igit̃ hoīes resurgētes adh̄ iterꝫ morient̃: ut sic mors ī ppetuū duret. nullo mō mors p mortē xp̄i destructa ē. est āt destructa qdē nūc ī cā. qđ dñs p Osee pdixerat dicēs: Ero mors tua o mors. Osee. 13. vltio āt destruet̃ i actu ꝑm illud. Nouissime inimica destruet̃ mors. 1. Cor 15. est igit̃ ꝑm fidē eccl̃ie h̄ tenēdū ꝙ resurgentes nō iterū moriēt̃. Adh̄. effect⁹ sitat̃ sue cāe. resurrectio āt xp̄i cā ē fut̃e resurrectiōis ut dictū ē. sic āt resurrexit xp̄s ut nō vlt⁹ moret̃. ꝑm illud Ro. 6. Xp̄s resurgēs ex mortuis: iā nō morit̃. hoīes igit̃ sic resurgēt ut vlti⁹ nō moriāt̃. Amp̄. si hoīes resurgētes iterꝫ moriāt̃. aut iterꝫ ab illa morte ītato resurgēt. aut nō. si nō resurgēt. remanebūt ppetuo aīe separate qđ est incōueniēs ut s̄ dictū ē. ad qđ euitādū ponūt̃ p⁹ resurgē. uel si p⁹ secūdā mortē nō resurgāt. nulla erit rō q̄re p⁹ ꝑmā resurgāt. si aūt p⁹ secūdā mortem ītato resurgēt. aut resurgent iterū morituri. aut nō. si nō iterū morituri. eadē rōne h̄ erit ponendū ⁊ in ꝑma resurrectiōe. si vo iterꝫ morituri pcedet ī infinitū alternatio mortis ⁊ vite ī eodē subo. qđ videt̃ icōueniēs. oportuit. n. ꝙ intētio dei resuscitantis ad aliqd determīatū ferat̃. ipsa aūt mortis ⁊ vite altnatio successiua ē q̄si qdā trāsmutatio q̄ finis eē nō pōt. est. n. ꝯ rōnē mot⁹ ꝙ sit finis. cū oīs mot⁹ ī aliud tendat. ℞. intētio iferiozis nāe in agēdo ad ppetuitatē fert̃. oīs. n. nature īferiozis actio ad gnātionē ordinat̃. cui⁹ qdē finis ē ut ꝯseruet̃ esse ppetuū spēi. vñ nā nō intendit h̄ īdiuiduū sicut vltimū finem. ꝟ spēi ꝯseruationē in ipso. ⁊ hoc hꝫ nā inq̄tū agit ī vtute dei q̄ ē ꝑma radix ppetuitatꝫ. vñ etiā finis gnātiōis esse ponit̃ a pho ut gnāta pticipēt esse diuū ꝑm ppetuitatē. multo igit̃ magꝫ actio ipsius dei ad aliqd ppetuū tēdit. resurrectio āt nō ordiat̃ ad ppetuitatē spēi. h̄. n. ꝑ generationē poterat ꝯseruari. oꝫ igit̃ ꝙ ordinet̃ ad ppetuitatē indiuidui. nō aūt ꝑm aīam tm̄. h̄. n. iam aīa hēbat ante resurrectionē. g̃ ꝑm ꝯpositū. hō igitur resurgēs ppetuo viuet. Adh̄. aīa et corpus diuso ordine ꝯpati vident̃ ꝑm pꝛimā hoīs gnātionē ⁊ resurrectionē eiusdē. nā ꝑm gnātionē ꝑmā creatio aīe seqt̃ gnātionē corpis. ppata. n. mā corpali p vtutē decisi semis: de⁹ aīam creando infūdit. in resurrectiōe autē corp⁹ aīe p̄exñti coaptabit̃. ꝑma autē vita quā hō p gnātionē adipiscit̃ seqt̃ ꝯditionē corruptibilis corpis ī hoc ꝙ p mortē puat̃ vita. vita igit̃ quam hō resurgēdo adipiscitur erit ppetua ꝑm ꝯditionē icorruptibilis aīe. Item. si ī infinitū succedāt sibi ī eodē vita ⁊ mors. ipsa altnatio vite ⁊ mortꝫ habebit spēm circulatiōis cuiusdā. oīs aūt circulatio in rebꝫ generabilibꝫ ⁊ corruptibilibꝫ a ꝑma circulatiōe ī corruptibiliū corpoꝝ causat̃. nā pꝛima circulatio ī motu locali īuenit̃ ⁊ ꝑm ei⁹ silitudiē ad motus alios deriuat̃. causabit̃ igit̃ altnatio mortis ⁊ vite a corpe celesti. qđ eē nō pōt. qꝛ reparatio corporis mortui ad vitā. facultatē actiōis nat̃e excedit. nō igit̃ ē ponēda h⁹moī alternatio mortis ⁊ vite. nec p ꝯns ꝙ resurgentia corpa moriant̃. Amp̄. q̄cūq succedūt sibi ī eodē subo hn̄t determinatā mensurā sue durationis ꝑm tēp⁹. oīa aūt h⁹moī subiecta sūt motui celi quē tempus ꝯseqt̃. aīa aūt separata non ē subiecta motui celi: qꝛ excedit totā nām corpalē. altnatio igit̃ separationis ei⁹ ⁊ vniōis ad corp⁹ non subiacet motui celi. nō igit̃ est talis circulatio ī alternatiōe mortis ⁊ vite q̄lis seqt̃ si resurgētes iterꝫ moriant̃. resurgent igit̃ de cetero nō morituri. Hinc ē qđ dicit̃ Ysa. 25. Precipitabit dñs mortem ī sempitnū. ⁊ Apoc. 21. Mors vltra nō erit. ꝑ h̄ āt excludit̃ error quorūdā antiquoꝝ gentiliū q credebāt eadē temporꝝ tpaliūq rerꝫ volumīa repeti. vbi grā. sicut ī isto seculo plato phs ī vrbe athenīēsi ⁊ ī eadē schola q̄ achademica dicta ē discipulos docuit ita ꝙ p innumerabilia retro secula multꝫ qdem plixis interuallis ꝟ tm̄ certis idē plato ⁊ eadē ciuitas ⁊ eadē schola idēq discipuli repetiti ⁊ p īnumerabilia demū secula repetēdi sūt ut Aug⁹ introducit in 12. de ciui. dei. Ad qđ ut ipse ibidē dicit qdā referre volūt illud qđ dicit̃ Ecclīastes p. Quid ē qđ fuit? ipsū qđ futurū est. qd ē qđ factū est? ipsū qđ faciendū est. Nihil sub sole nouū. nec valet quisq dicē: ecce h̄ recēs ē. Jam enī pcessit ī seculis q̄ fuerūt ante nos. Qđ qdē nō sic intelligendū ē ꝙ eadē numero p gnātiones varias repetāt̃: ꝟ similia specie ut Aug⁹ ibidē soluit. ⁊ Aꝝ. in fine de gnātione h̄ ipsū docuit cōtra pdictā sectam loquens.

Q̄ ī resurgētibꝫ nō erit vsus ciboꝝ neq venereoꝝ. LXXXIII

X p̄miſſis aūt oñdit̕ ꝙ apud hoīes reſurgētes non erit ve- nereoꝝ ⁊ ciboꝝ vſus. Remo- ta.n. vita corꝛuptibili neccē ē remoue- ri ea q̄ corꝛuptibili vite deſeruiūt. ma niſeſtū ē aūt ꝙ ciboꝝ vſus corꝛuptibi li vite deſuit. ad ħ.n. cibos aſſumimꝰ ut corꝛuptio q̄ poſſet accidē ex conſū- ptiōe nālis humidi euitet̕. Eſt etiam ī p̄nti ciboꝝ vſus neceſſariꝰ ad augmē tū qꝺ pꝰ reſurrectionē ī hoībꝫ nō erit qa oēs ī debita quātitate reſurgēt ut ex dictꝭ pꝫ. Simlr̄ ꝯmixtio maris ⁊ femi- ne corꝛuptibili vite deſuit. ordinat̕.n. ad gnātionē ꝑ quā qꝺ ꝑpetuo ꝯſua- ri nō pōt ſcḋm indiuiduū. ī ſpē ꝯſeruat̕. oñſū ē āt ꝙ reſurgētiū vita īcorꝛupti- bilis erit. nō igit̕ in reſurgētibꝫ erit ci- boꝝ neqꝫ venereoꝝ vſus. Adħ. vita reſurgētiū nō minꝰ ordiata erit q̄ꝫ p̄ns vita ſꝫ magꝭ. qa ad illā hō ꝑueniet ſolo deo agēte. hāc aūt ꝯſeqt̕ coopante nā. ſꝫ ī hac vita ciboꝝ vſus ordinat̕ ad ali- quē finē. ad ħ.n cibꝰ aſſumit̕ ut ꝑ di- geſtionē ꝯuertat̕ in corpꝰ. ſi igit̕ tunc erit ciboꝝ vſus oportebit ꝙ ad ħ ſit ꝙ ꝯuertat̕ in corpꝰ. cū ḡ a corꝑe nihil re- ſoluat̕ eo ꝙ corpus erit īcorꝛuptibile oportebit dicē ꝙ totum qꝺ ꝯuertit̕ ex alimēto trāſeat ī augmentū. reſurget aūt hō ī debita quātitate ut ſ̄ dictū ē. ḡ ꝑueniet ad īmoderatā quātitatem. īmoderata ē.n. quātitas q̄ debitā quā- titatē excedit. Amp̄. hō reſurgens in ꝑpetuū viuet. aut igit̕ ſꝑ cibo vtet̕. aut nō ſꝑ ſꝫ ꝑ aliqꝺ determinatū tēpus. ſi aūt ſꝑ cibo vtet̕ cū cibo ī corpus cō- uerſus a quo nihil reſoluit̕ neccē eſt ꝙ augmētū faciat ſcḋm aliquā dimenſio- nē. oportebit dicere ꝙ corpꝰ hominis reſurgēns ī infinitū augeat̕. qꝺ eē nō pōt. quia augmētū ē motꝰ naturalis. intētio aūt v̓tutis nālis mouēd nūq̄ ē ad īfinitū ſꝫ ſꝑ ē ad aliqd certū. qa vt dr̄ ī 2° de aīa. oīuꝫ nā ꝯſtantiū t̕minꝰ ē magnitudīs ⁊ augmēti. ſi aūt nō ſꝑ ci- bo vtet̕ hō reſurgēs ſꝑ āt viuet. erit alꝗ qꝺ tēpꝰ dare in q̄ cibo nō vtet̕. q̄re ħ a p̄ncipio faciendū eſt. nō igit̕ hō reſur- gēs cibo vtet̕. ſi āt nō vtet̕ cibo ſeqt̕ ꝙ neqꝫ venereoꝝ vſū hēbit ad quē req- rit̕ deciſio ſemis. a corꝑe aūt reſurgēd ſemen decidi nō potīt neqꝫ ex ſubā eiꝰ tū qa ħ ē ꝯ̄ rōnē ſemis. eēt.n. ſemē nō corꝛuptū ⁊ a nā recedēs. ⁊ ſic nō poſſꝫ eē nālis actiōis p̄ncipiū ut pꝫ ꝑ p̄hm ī liº de gnātiōe aīaliuꝫ. tū etiā qa a ſubā illoꝝ corpoꝝ īcorꝛuptibiliū exn̄tiū ni- hil reſolui potīt. nec etiā ſemē eē potīt ſupfluū alimēti ſi reſurgētes cibis nō vtāt̕ ut oñſū ē. nō igit̕ in reſurgētibꝫ erit venereoꝝ vſꝰ. Itē. venereoꝝ vſꝰ ad gnātiōēꝫ ordiat̕. ſi igit̕ pꝰ reſurrec- tionē erit venereoꝝ vſꝰ niſi ſit fruſtra ſeqt̕ ꝙ tūc etiā erit hoīuꝫ gnātio ſicut ⁊ nūc: multi igit̕ hoīes erunt pꝰ reſur- rectionē q an̄ reſurrectiōꝫ nō fuerūt. fruſtra igit̕ tantū differt̕ reſurrectio mortuoꝝ ut oēs ſilr̕ vitā accipiāt q eā- dē hn̄t nām. Amp̄. ſi pꝰ reſurrectiōēꝫ erit hoīuꝫ gnātio. aut igitur illi q gnā- bunt̕ iteꝝ corꝛūpent̕. aut īcorꝛuptibi- les erūt ⁊ īmortales. ſi aūt erūt īcorꝛu- ptibiles ⁊ īmortales multa incōueni- entia ſequūt̕. ꝓ qdē qa oportebit po- nere ꝙ illi hoīes ſine pctō naſcant̕ ori- ginali cū neccitas moriēdi ſit pena ꝯſe- quēs pctm̄ originale qꝺ ē ꝯ̄ aplm̄ dicē- tē Ro. 5°. ꝙ ꝑ vnū hoīem pec. ī oēs ho. ꝑue. ⁊ mors. Deinde ſeqt̕ ꝙ n̄ oēs in- digeāt redēptiōe q̄ ē a xp̄o ſi aliq ſine pctō originali ⁊ neccitate moriēdi naſ- cant̕. ⁊ ſic xp̄s nō erit oīuꝫ hoīuꝫ caput qꝺ etiā ē cōtra ſententiā apl̄i dicentis i. Cor. 15°. ꝙ ſicut in Adam omnes mo- riūtur. ita ⁊ in xp̄o oēs viuificabūtur.

Seqt̕ etiā ⁊ aliud incōueniēs. ut q̄ꝝ ē ſilis gnātio nō ē ſilis gnātiōis t̕minꝰ. hoīes.n. ꝑ gnātionē q̄ ē ex ſemine nūc qdē ꝯſequūt̕ corꝛuptibilē vitam. tūc aūt īmortalē. ſi aūt hoīes q tūc naſcēt̕ corꝛuptibiles erūt ⁊ morient̕ ſi itera- to nō reſurgūt. ſequet̕ ꝙ eoꝝ aīe ꝑpe- tuo remanebūt a corꝑibꝫ ſepare qꝺ ē incōueniēs cū ſint eiuſdē ſpēi cū aīa- bus hoīuꝫ reſurgentiū. ſi aūt ⁊ ipſi re- ſurgent. debuit ⁊ eorū reſurrectio ab alns expectari ut ſilr̕ oībꝫ q vnā natu- rā ꝑticipāt beneficiū ꝯferat̕ reſurrec- tiōis. qꝺ ad nāe reꝑationē ꝑtinet ut ex dictꝭ pꝫ. Et p̄terea nō videt̕ eē aliq̄ rō q̄re aliq expectent̕ ad ſilr̕ reſurgen- dū ſi nō oēs expectant̕. Adħ. ſi ho- mines reſurgentes venereis vtent̕ ⁊ gnābūt. aut ħ erit ſꝑ. aut nō ſꝑ. ſi ſꝑ: ſequet̕ ꝙ multiplicatio hoīuꝫ erit ī īfi nitū. intētio aūt nāe gnāntis pꝰ reſur rectionē nō potīt eē ad aliū finē q̄ꝫ ad multiplicationem hoīuꝫ. nō.n. erit ad ꝯſeruationē ſpēi ꝑ gnātionē cū hoīes īcorꝛuptibilit̕ ſint victuri. ſeqt̕ igit̕ ꝙ intētio nāe gnāntis ſit ad infinitū qꝺ ē īpoſſibile. ſi v̓o nō ſꝑ gnābūt ſꝫ ad ali qꝺ determīatū tēpus. pꝰ illud igit̕ tēpꝰ nō gnābūt. q̄re ⁊ a p̄ncipio ħ eis attri buendū ē ut venereis nō vtantur nec generēt. Si qs aūt dicat ꝙ ī reſurgen tibus erit vſus ciboꝝ ⁊ venereoꝝ non ꝓpt̕ ꝯſeruationē uel augmētū corꝑis neqꝫ cōſeruationē ſpēi uel multiplica- tionē hoīuꝫ ſꝫ ꝓpter ſolā delectationē q̄ in his actibꝫ exiſtit ne aliq̄ delecta- tio hoībus ī vltīa remuneratiōe deſit. pꝫ qdē multipliciter ħ incōuenient̕ di- ci. ꝓ qdē qa vita reſurgentiū ordina- tior erit q̄ꝫ vita nr̄a ut ſ̄ dictū ē. in hac aūt vita īordinatū ⁊ vitioſū ē ſi qs ci- bis ⁊ venereis vtat̕ ꝓpt̕ ſolā delecta- tionē ⁊ non ꝓpter neccitatē ſuſtētandi corꝑis ul' prolis educāde. ⁊ ħ rōnabi- lit̕. nā delectatiōes q̄ ſūt in p̄miſſis ac- tionibꝫ nō ſūt fines actionū ſꝫ magis eꝯ°. nā.n. ad ħ ordinauit delectatiōes ī iſtis actibꝫ ne aīalia ꝓpt̕ laborem ab iſtis actibꝫ neceſſariis nāe deſiſterent qꝺ ꝯtingēt niſi delectatiōe ꝓuocarēt̕. eſt ḡ ordo p̄poſterus ⁊ indecēs ſi ope- ratiōes ꝓpt̕ ſolas delectatiōes exerce- ant̕. nullo igit̕ mō ħ ī reſurgētibꝰ erit q̄ꝝ vita ordinatiſſima ponit̕. Adħ. vita reſurgentiū ad ꝯſequēdā ꝑfectā btītudinē ordinat̕. ꝑfecta āt btītudo ⁊ felicitas hoīs nō ꝯſiſtit ī delectatio- nibꝰ corꝑalibꝫ q̄ ſūt delectiōes ciborū ⁊ venereoꝝ ut in 3° li° oñſū ē. non igit̕ oꝫ ponē ī vita reſurgētiū huiꝰmōi de- lectatiōes eē. Amp̄. actꝰ v̓tutū ordi- nant̕ ad btītudinē ſicut ad finē. ſi igit̕ ī ſtatu future btītudinis eēnt delecta tiōes ciboꝝ ⁊ venereoꝝ q̄i ad btītudi nē ꝑtinētes. ſeq̄ret̕ ꝙ ī intētiōe eoꝝ q v̓tuoſa agūt eēnt aliqlit̕ delectatiōes p̄dicte qꝺ rōnē tꝑantie excludit. eſt.n ꝯ̄ tꝑantie rōnē ut aliqs a delectatōibꝫ nūc abſtineat ut pꝰmodū eis frui ma- gis poſſit. redderet̕ igitur oīs caſtitas īpudica ⁊ oīs abſtīa guloſa. ſi v̓o pre- dicte delectatiōes erūt nō tn̄ quaſi ad btītudinē ꝑtinētes ut oporteat eas eē intētas ab his q v̓tuoſa agūt: ħ eē nō pōt. qa oē qꝺ eſt. uel ē ꝓpt̕ alterū. uel ꝓpt̕ ſeipſū. p̄dicte aūt delectatiōes nō erūt ꝓpt̕ alteꝝ. non.n. erūt ꝓpt̕ actio- nes ordinatas ad finē nāe ut iā oſtē- ſū ē. relinqt̕ igit̕ ꝙ erūt ꝓpt̕ ſeipas. oē aūt qꝺ ē hꝰmōi. uel ē btītudo. uel pa btītudīs. oꝫ igit̕ ſi delectatiōes p̄dicte ī vita reſurgētiū erūt ꝙ ad btītudinē eoꝝ ꝑtineāt. qꝺ eē nō pōt ut oñſū eſt. nullo igit̕ mō huiuſmōi delectatiōes

erũt in fuťa vita. ℞.ridiculũ videť
delectatiões q̄rẽ corpales in qbus no
biſcũ aĩalia bruta coĩcãt ubi expectãť
delectatiões altiſſime ĩ qbꝫ cũ angelis
coĩcam⁹ q̄ erũt in dei viſiõe q̄ nobis 7
angelis erit cõis ut ĩ 3° lib° ẽ oñſũ.niſi
forte qs dicẽ velit bt̃itudinẽ angeloꝝ
eẽ impfectã qa deſũt eis delectatiões
brutoꝝ.qd̃ ẽ oĩo abſurdũ. Hinc ẽ ꝙ
dñs dĩc Math.22°.ꝙ in reſurrectione
neqꝫ nubent neqꝫ nubenť: ſ; erũt ſicut
angeli dei. ℞ h̃ aũt excludiť error iu
deoꝝ 7 ſarracenoꝝ q ponũt ꝙ ĩ reſur
rectiõe hoĩes cibis 7 venereis vtũtur
ſicut 7 nũc.q̊s etiã qdã xp̃iani hereti
ci ſũt ſecuti q ponẽtes regnum xp̃i fu
turũ ĩ t̃ris t̃renũ p mille ãnos.in q̄ ſpa
tio tp̄is dicũt eos q tũc reſurrexerint
ĩmoderatiſſime carnalibꝫ epulis vaca
turos in qbꝫ ſit cibus tant⁹ aut potus
ut nõ ſolu nullã modeſtiã teneãt.ſed
modũ q̊qꝫ ipſi⁹ credulitatis excedant.
nullo aũt mõ iſta p̃nt niſi a carnalibꝫ
credi.Hi ãt q ſpũales ſũt iſtos iſta cre
dentes cyliaſtas appellant greco voca
bulo.qd̃ v̊bũ e v̊bo exprimentes nos
poſſumus millenarios nuncupare ut
Aug⁹ dĩc.20.de ciui.dei. Sũt aũt q̄dã
q̄ huic opĩoni ſuffragari videtur.7 p̊
qdẽ qa Adã añ pctm̃ vitã hũit ĩmor
talẽ.7 tñ cibis 7 venereis vti potuit ĩ
illo ſtatu cũ añ pctm̃ illi ſit dictũ.Cre
ſcite 7 multiplicamini.7 iteꝝ.De oĩ li
gno qd̃ eſt ĩ padiſo comedes.Deinde
ipſe xp̃s p⁹ reſurrectionẽ legiť come
diſſe 7 bibiſſe. dĩ.n.Luce.vlt. ꝙ cum
mãducaſſet corã diſcipul' ſumẽs reli
quias dedit eis.7 Act.x° dicit Petr⁹.
Hũc.s.Ih̃m deus ſuſcitauit t̃tia die:7
dedit eũ manifeſtũ fieri non oĩ pp̃lo ſ;
teſtibus preordinatis a deo.nobis q
manducauim⁹ 7 bibim⁹ cũ illo poſtq̄
reſurrexit a mortuis. Sũt 7 q̄dã auc
toritates q̄ ciboꝝ vſũ ĩ huiuſmõi ſtatu
hoĩbꝫ repmittẽ videnť.dĩ.n.Yſa.25°.
Faciet dñs exercituũ oĩbꝫ pp̃lis ĩ mon
te h̃ cõuiuiũ pinguiũ medullatoꝝ vi
demie defecate.7 ꝙ intelligať q̄tuꝫ ad
ſtatũ reſurgẽtiũ pꝫ ex h̃ qd̃ p⁹ea ſub
diť.Precipitabit mortẽ ĩ ſempit̃nũ:7
auferet dñs de⁹ oẽm lachrymã ab oĩ
facie.dĩ etiã Yſa.65°. Ecce ſui mei co
medent:7 vos eſurie͛d.ecce ſerui mei
bibẽt:7 vos ſitie͛d.7 ꝙ h̃ referẽdũ ſit
ad ſtatuꝫ fuťe vite.pꝫ ex eo qd̃ poſtea
ſubdiť.Ecce ego creabo celũ nouuꝫ et
t̃rã nouã ⁊c̃. dñs etiã dĩc Math.26°.
Non bibã ãmodo de h̃ genimĩe vitis
vſqꝫ ad diẽ illũ cũ illud bibã vobiſcũ
nouũ ĩ regno patris mei.7 Luce.22°.
dĩc. Ego diſpono vob̃ ſicut diſpoſuit
mihi pr̃ me⁹ regnũ ut edad 7 bibatis
ſup mẽſam meã ĩ regno meo.7 Apod
etiã 21° dĩ.ꝙ ex vtraqꝫ pte flumĩs qd̃
erit in ciuitate btõꝝ erit lignũ vite af
ferẽs fruct⁹ duodecim.et.20.dĩ.Vidi
aĩas decollatoꝝ ꝓpť teſtm̃ ih̃u.7 vixe
rũt 7 regnauerũt cũ xp̃o mille annis.
ceti mortuoꝝ nõ vixerũt donec cõſũ
marenť mille anni.Ex qb⁹ oĩb⁹ p̃dic
toꝝ hereticoꝝ opĩo ꝯfirmari videtur.

Hec aũt non difficile ẽ ſoluẽ. Qd̃.n
p̊ obĩciť de Adã.efficatiã nõ hꝫ.Adã
n.pfectiõꝫ quãdã hũit pſonalẽ nõdũ
tñ erat nã hũana totaliť pfecta nõdũ
mltiplicato hũano gnẽ.iſtitut⁹ g̃ fuit
Adã in tali pfectiõe q̄ ꝯpetebat prin
cipio toti⁹ hũani generis.7 id̃ oportu
it ꝙ gnãret ad multiplicationẽ hũani
generis.7 p ꝯñs ꝙ cibis vteretť.ſ; ĩ pfec
tiõe reſurgentiũ erit nã hũana totaliť
ad ſuã pfectionẽ pueniẽs nũero elec
toꝝ iam ꝯpleto.7 id̃ gnãtio locum nõ
hẽbit nec alimẽti vſus.ꝓpť qd̃ 7 alia
erit ĩmortalitas 7 incorruptio reſur
gentiũ.7 alia q̄ fuit ĩ Adã. reſurgẽtes
n.ſic ĩmortales erũt 7 incorruptibiles
ut mori nõ poſſint nec ex eoꝝ corpibꝫ
aliqd reſolui.Adã aũt ſic fuit ĩmortal'
ut poſſet non mori ſi nõ peccaret 7 poſ
ſet mori ſi peccaret.7 ei⁹ ĩmortalitas
ſic cõſeruari poterat nõ ꝙ nihil reſol
ueretť ab eius corpe ſed ut ꝯ̃ reſolutio
nẽ humidi nãlis ei ſubueniri poſſet p
ciborũ aſſũptionẽ ne ad corruptionẽ
corp⁹ ei⁹ puenitet. De xp̃o aũt dicen
dũ ẽ ꝙ p⁹ reſurrectionẽ comedit non
ꝓpť nccitatẽ ſ; ad demõſtrãdũ ſue re
ſurrectiõis v̊itatẽ. vñ cibꝫ ille nõ fuit
ꝯuerſus ĩ carnẽ ſ; reſolut⁹ in p̄iacentẽ
mãm.h̃ aũt cã comedẽdi nõ erit ĩ re
ſurrectiõe cõi. Auctoritates v̊o q̄ ci
boꝝ vſũ p⁹ reſurrectionẽ repmittẽ vi
denť ſpũaliť intelligẽde ſũt.ꝓponit.n
nob̃ dĩna ſcript̃a ĩtelligibilia ſub ſili
tudine ſenſibiliũ ut anim⁹ nr̃ ex his q̄
nouit diſcat ĩcognita amare.7 ſm̃ hũc
modũ delectatio q̄ ẽ ĩ ꝯtẽplatõe ſapĩe
7 aſſũptio v̊itad intelligibil' in ĩtellec
tũ nr̃m p vſũ ciboꝝ ĩ ſacra ſcript̃a con
ſueuit deſĩgri.ſm̃ illud ꝓv̊.9° quod de
ſapĩa dĩ.Miſcuit vinũ 7 ꝓpoſuit men
ſam ſuã.7 inſipiẽtibꝫ locuta ẽ. Veni
te comedite panẽ meũ 7 bibite vinuꝫ
qd̃ miſcui vob̃.7 Eccl.15° dĩ. Cibauit
illũ dñs pane vite 7 intellect⁹:7 aqua
ſapĩe ſalutaris potabit illũ.de ip̃a etiã
ſapĩa dĩ ꝓv̊.3°. Lignũ vite ẽ his q ap
p̄hendetint eã:7 q tenuerit eã beat⁹.
Nõ igiť p̃dicte auctoritates cogũt di
cere ꝙ reſurgẽteſ cibis vtanť.h̃ tñ qd̃
ꝓpoſitum ẽ de v̊bis dñi q̄ hñť Math.
26°.põt 7 aliť ĩtelligi ut referať ad hoc
ꝙ ipſe cũ diſcipul' p⁹ reſurrectionẽ co
medit 7 bibit nouũ qdẽ vinũ.i.nouo
modo.s.nõ ꝓpť nccitatẽ ſ; ꝓpť reſur
rectiõis demõſtrationẽ.7 dĩc ĩ regno
pr̃is mei.qa ĩ reſurrectiõe xp̃i regnũ
ĩmortalitad demr̃ari incepit. Qd̃ v̊o
in Apoc.dĩ de mille ãnis 7 p̊ma reſur
rectiõe martyrũ.ĩtelligẽdũ ẽ ꝙ p̊ma
reſurrectio eſt aĩaꝝ ꝓut a pctĩs reſur
gunt.ſm̃ illud aplĩ Eph.5°. Exurge a
mortuis 7 illuminabit te xp̃s.p mille
aũt ãnos ĩtelligiť totũ tẽp⁹ eccl'ie in q̄
martyres regnãt cũ xp̃o 7 alij ſcĩ tam
ĩ p̃nti eccl'ia q̄ regnũ dei diciť q̄ꝫ etiam
ĩ celeſti patria q̄tũ ad aĩas.millenari⁹
n.pfectionẽ ſĩgt: qa ẽ numer⁹ cubic⁹
7 radix ei⁹ ẽ denari⁹ q ſolet etiã pfec
tionẽ ſĩgre.ſic g̃ mãifeſtũ ſit ꝙ reſur
gẽtes nõ vacabũt cibis 7 potibꝫ neqꝫ
venereis actibꝫ.Ex q̊ vlti⁹ hr̃i põt ꝙ
oẽs occupatiões actiue vite ceſſabũt
q̄ ordinari videť ad vſũ ciboꝝ 7 vene
reoꝝ 7 ad alia q̄ ſũt nccĩa corruptibili
vite. ſola g̃ occupatio ꝯtẽplatiue vite
ĩ reſurgẽtibꝫ remanebit.ꝓpť qd̃ Luc
x°. dĩ de Maria cõtẽplante.ꝙ optimã
ptẽ elegit q̄ nõ auferet ab ea.Inde eſt
etiam qd̃ dĩ Iob.7°. Qui deſcẽdit ad
inferos nõ aſcẽdet nec reuerteť vltra ĩ
domũ ſuã: neqꝫ cogſcet eũ ampli⁹ lo
cus ei⁹.in qbꝫ v̊bis talẽ reſurrectionẽ
Iob negat q̄lẽ qdã poſuerũt dicentes
ꝙ p⁹ reſurrectionẽ hõ redibit ad ſiles
occupatiões quas nũc hꝫ ut.s.edificet
domos 7 alia h⁹mõi exerceat officia.

Q̧ corpa reſurgentiũ erunt eiuſdẽ
nature. LXXXIIII

Occaſiõe aũt p̃miſſoꝝ qdã cir
ca ꝯditiões reſurgentiũ erra
uerũt.Quia.n.corp⁹ ex ꝯ̃riis
ꝯpoſitũ videť ex nccĩtate corrũpi.fue
rũt aliq q dixerũt hoĩes reſurgẽtes h⁹
mõi corpa ex ꝯ̃riis ꝯpoſita nõ habere

quoꝝ aliq̄ poſuerūt corpa nr̄a nō ī nā
corꝑali reſurgē ſ; trāſmutari in ſpm̄:
moti ex eo qḋ apl's dic. i. Cor. 15. Se-
minat̄ corp⁹ aīale: ſurget ſpūale. Alij
vō ex eodē vbo ſūt moti ut dicerēt ꝙ
corpa nr̄a ī reſurrectiōe erūt ſubtilia
⁊ aeri ⁊ vētis ſilia. nā ⁊ ſpūs aer dicit̄
ut ſic ſpūalia aerea ītelligant̄. Alij vō
dixerūt ꝙ ī reſurrectiōe aīe reſument
corpa nō qdē ṫrena ſ; celeſtia. occaſiōꝫ
accipiētes ex eo qḋ apl's dic. i. Cor. 15.
de reſurrectiōe loquēs. Sūt corpa cele
ſtia ⁊ corpa ṫreſtria. qbꝰ dībꝰ ſuffraga
ri videt̄ qḋ apl's ibidē dicit ꝙ caro ⁊
ſanguis regnū dei nō poſſidebūt. ⁊ ſic
videt̄ ꝙ corpa reſurgentiū nō hēbūt
carnē ⁊ ſanguinē. ⁊ ꝑ ꝯñs nec aliquos
humores. Sꝫ harꝫ opiōnū error ma-
nifeſte apparet. noſtra eni reſurrectio
cōformis erit reſurrectioni xp̄i. ſcḋm
illud apl'i Phil. 3. Reformabit corpus
hūilitat nr̄e ꝯfiguratū corpi claritat
ſue. xp̄s aūt pꝰ reſurrectionē hūit cor
pus palpabile ex carnibꝰ ⁊ oſſibꝰ cōſi-
ſtens. qa ut dr̄ Luce. vlt. pꝰ reſurrec-
tionē diſcipulis dixit: Palpate ⁊ vide-
te qa ſpūs carnē ⁊ oſſa nō hꝫ ſicut me
videtis habē. ḡ ⁊ alij hoīes reſurgētes
corpa palpabilia hēbūt ex carnibus ⁊
oſſibꝰ cōpoſita. Adh. aīa vnit̄ corpi
ſicut forma mãe. oīs aūt forma hꝫ deṫmi-
natā mām. oꝫ. n. eē ꝓportionē actus ⁊
potentie. cū igit̄ aīa ſit eadē ſm ſpēm:
videt̄ ꝙ hēat eādē mām ſm ſpēm. erit
ḡ idē corp⁹ ſm ſpēm pꝰ reſurrectionē
⁊ añ. ⁊ ſic oꝫ ꝙ ſit cōſiſtēs ex carnibꝰ ⁊
oſſibꝰ ⁊ alijs hmōi ptibꝰ. Amp. cū
ī diffinitiōe rerū nāliū q̄ ſigt̄ eſſentiā
ſpēi ponit̄ mā: neceꝰ ē ꝙ variata mā
ſm ſpēm varient̄ ſpēs rei nālis. hō autē
res nālis ē. ſi igit̄ pꝰ reſurrectionē nō
hēbit corp⁹ ꝯſiſtēs ex carnibꝰ ⁊ oſſibꝰ
⁊ hmōi ptibꝰ ſicut nūc hꝫ. non erit q̄
reſurget ei⁹dē ſpēi ſ; dicet̄ hō tm̄ equo
ce. Itē. magꝭ diſtat ab aīa vni⁹ hoīs
corp⁹ alteri⁹ ſpēi q̄ corp⁹ hūanū alte-
ri⁹ hoīs. ſ; aīa nō pōt iterato vniri corpi
alteri⁹ hoīs ut in 2° ꝯñſū ē. multo igit̄
min⁹ poterit ī reſurrectiōe vniri cor-
pori alteri⁹ ſpēi. P̄. ad h ꝙ hō idē nu
mero reſurgat neceꝰ ē ꝙ ptes eius eſ-
ſentiales ſint eedē nūero. ſi igit̄ corp⁹
hoīs reſurgētis nō erit ex his carnibꝰ
⁊ his oſſibꝰ ex qbꝰ nūc ꝯponit̄. nō erit
hō reſurgens idē nūero. Has aūt oēs
falſas opiones manifeſtiſſime Job ex-
cludit dicens. Ruſū circūdabor pelle
mea: ⁊ ī carne mea videbo deū: quem
viſur⁹ ſū egoipſe ⁊ nō ali⁹. Hūt aūt ⁊
ſingule p̄dictaꝝ opiōnū ꝓpa incōue-
niētia. ponē. n. corp⁹ trāſire ī ſpm̄: eſt
oīo īpoſſibile. nō. n. tranſeūt in inuicē
niſi q ī mā cōicant. ſpūaliū aūt ⁊ cor-
poraliū nō pōt eſſe cōicatio in mā. cū
ſubſtātie ſpūales ſint oīo īmāles ut ī
2° ꝯñſū ē. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ corpus hu
manū trāſeat in ſubſtantiā ſpūalem.

Itē. ſi tranſeat ī ſubſtantiā ſpūalē
corp⁹ hūanū. aut trāſibit ī ipſam ſpiri
tualē ſubſtantiā q̄ ē aīa. aut in aliquā
aliā. ſi in ipſam. tūc pꝰ reſurrectionē
nō eēt in hoīe niſi aīa ſicut ⁊ añ reſur-
rectiōꝫ. nō igit̄ īmutaret̄ ꝯditio hoīs ꝑ
reſurrectionē. ſi aūt trāſibit in aliam
ſubſtātiā ſpūalē. ſequet̄ ꝙ ex duabus
ſubſtātijs ſpūalibꝰ efficiet̄ aliqd vnū ī nā
qḋ ē oīo īpoſſibile. qa qlibet ſubſtan-
tia ſpūalis ē ꝑ ſe ſubſiſtēs. Silit̄ etiā
īpoſſibile ē ꝙ corp⁹ hoīs reſurgētis ſit
q̄ſi aereū ⁊ ventis ſile. oꝫ. n. corp⁹ hoīs
⁊ cui⁹libet aīalis habē deṫmiatā figu-
ram ī toto ⁊ ī partibꝰ. corp⁹ aut habēs
deṫminatā figurā oꝫ ꝙ ſit ī ſe ṫminabi
le: qa figura ē q̄ termino uł terminis
ꝯphendit̄. aer aūt nō ē ī ſe ṫminabilis
ſ; ſolū ṫmino alieno terminat̄. non ē ḡ
poſſibile ꝙ corpus hominis reſurgēd
ſit aereū uel vētis ſile. P̄. corp⁹ hoīs
reſurgētis oꝫ eē tactiuū: qa ſine tactu
nullū ē aīal. oꝫ aūt ut reſurgēs ſit aīal
ſi ſit hō. corp⁹ aūt aereū nō pōt eē tac-
tiuū ſicut nec aliqḋ corp⁹ ſimplex cuꝫ
oporteat corp⁹ ꝑ qḋ ſit tact⁹ eē mediū
inṫ q̄litates tāgibiles ut ſit quodāmō
in potētia ad eas ut phs ꝓbat in 2° de
aīa. īpoſſibile ē igit̄ ꝙ corpus hoīs re-
ſurgētis ſit aereū ⁊ ſile vētis. Ex quo
etiā apparet ꝙ nō poſt eē corpus cele-
ſte. oꝫ. n. corpus hoīs ⁊ cui⁹libet aīalis
eē ſuſceptiuū tangibiliū qualitatū ut
iam dictū ē. h aūt corpi celeſti nō pōt
cōuenire. qḋ nō ē neqꝫ calidū neqꝫ fri
gidū neqꝫ humidū neqꝫ ſiccū neqꝫ ali-
qd hmōi uel actu uł potētia ut ꝓbat̄
in ꝑ de celo. corp⁹ igit̄ hoīs reſurgētis
nō erit corp⁹ celeſte. Adh. corpa ce
leſtia ſūt īcorruptibilia ⁊ tranſmutari
nō pñt a ſua nāli diſpōne. nālit̄ aūt eiſ
debet̄ figura ſperica ut ꝓbat̄ ī 2° de ce-
lo ⁊ mūdo. nō ē igit̄ poſſibile ꝙ accipi
ant figurā q̄ nālit̄ hūano corpi debet̄.
īpoſſibile eſt igit̄ ꝙ corpa reſurgētiū
ſint de nā celeſtiū corpoꝝ.

Q corpora reſurgētiū erūt alteri⁹ diſpoſitionis. LXXXV

Nāuis āt corpa reſurgētiū ſint
ſua ei⁹dē ſpēi cui⁹ nūc ſūt cor-
pa nr̄a. tn̄ aliā diſpōnē hēbūt.
⁊ ꝑ qdē q̄tū ad hoc ꝙ oīa reſurgentiū
corpa tam bonoꝝ q̄ maloꝝ īcorrupti
bilia erūt. cui⁹ qdē rō triplex ē. Vna
qdē ſumit̄ ex fine reſurrectiōis. ad h
eni reſurgēt tam boni q̄ mali ut etiā
ī ꝓprijs corpibꝰ pmiū ꝯſequantur uł
penam ꝓ his q̄ geſſerūt dū vixerūt in
corpe. pmiū aūt bonoꝝ qḋ ē felicitas
erit ꝑpetuū. ſilit̄ etiā pctō mortali de-
bet̄ pena ꝑpetua. q̄tū vtrūqꝫ pꝫ ex his
q̄ in 3° deṫminata ſūt. oꝫ igit̄ ꝙ vtrūqꝫ
corp⁹ īcorruptibile recipiat̄. Alia rō
pōt ſumi a cā formali reſurgētiū que
ē aīa. dictū ē. n. ſ; ꝙ ne aīa ī ꝑpetuū re-
maneat a corpe ſepata. iterato ꝑ reſur
rectionē corp⁹ reſumet. qa igit̄ in hoc
pfectiōi aīe ꝓuidet̄ ꝙ corp⁹ recipiat:
ꝯueniēs erit ut corp⁹ ſm ꝙ cōpetit aīe
diſponat̄. eſt aūt aīa īcorruptibił. vñ ⁊
corp⁹ ei īcorruptibile reddet̄. Tertia
vō rō ſumi pōt ex cā actiua reſurrec-
tiōis. deus. n. q corpa iam corrupta re-
parabit ad vitā multo forti⁹ h corpo-
ribꝰ p̄ſtare poſt ut recupata vita ī eis
ꝑpetuo cōſeruet̄. In cui⁹ rei exemplū
etiā corpa corruptibilia cum voluit a
corruptiōe ſeruauit illeſa. ſicut corpora
triū pueroꝝ ī fornace. Sic igit̄ ītelligē
da ē īcorruptibilitas futuri ſtat⁹. qa h
corp⁹ qḋ nūc corruptibile ē. īcorrupti
bile diua vtute reddet̄ ita ꝙ aīa ī ipſū
pfecte dñabit̄ q̄tū ad h ꝙ ipſū viuifi-
cet. nec talis cōicatio vite a q̄cūqꝫ alio
poſt īpediri. vñ ⁊ apl's dic. i. Cor. 15.
Oportet corruptibile h induere īcor-
ruptiōꝫ. ⁊ mortale h induere īmorta-
litatē. nō igit̄ ꝑ h hō reſurgēs īmortał
erit ꝙ aliud corp⁹ incorruptibile reſu-
met ut p̄dicte opīones poſuerūt. ſ; qa
h ipſū qḋ nūc ē corruptibile. incorru-
ptibile fiet. Sic igit̄ ītelligēdū eſt qḋ
apl's dic: Caro ⁊ ſanguis regnū dei nō
poſſidebūt. ꝙ ī ſtatu reſurgentiū cor-
ruptio tollet̄ carnis ⁊ ſanguis. ſubſtā
tia tn̄ carnis ⁊ ſanguinis remanēte. vñ
ſubiungit. neqꝫ corruptio īcorruptelā
poſſidebit.

De qualitate corpoꝝ glorificatorum. LXXXVI

Uãuis aũt merito xp̄i defectus nature ĩ reſurrectiõe tollat̃ ab oĩbuſ coĩter tam bonis ꝙ̃ malis. remanebit tñ differentia int̃ bonos ⁊ malos ꝙ̃tuꝫ ad ea q̄ pſonalit̃ vtriſqꝫ ꝯueniũt. Eſt aũt de rõne nature ꝙ aĩa hũana ſit corpis forma ipſum viuificãs ⁊ ĩ eſſe ꝯſeruans. ſꝫ ex pſonalibꝫ actibꝫ meret̃ aĩa in gloriã diuine viſionis eleuari. uel ab ordine huiꝰmõi glie ꝓpt̃ culpã excludi. diſponet̃ igit̃ corpꝰ coĩter oĩuꝫ ſm ꝯdecentiã aĩe ut ſ. forma ĩcorruptibilis eẽ incorruptibile corpi tribuat ꝯ̃trioꝝ ꝯpõne nõ obſtante: eo ꝙ mã corpis hũani diuina v̓tute aĩe hũane ꝙ̃tum ad hꝫ ſubiciet̃ oĩo. ſꝫ ex claritate ⁊ v̓tute aĩe ad diuinã viſionẽ eleuate corpꝰ ſibi vnitũ aliqd amplius ꝯſequet̃. erit. n. totalit̃ ſubiectũ aĩe diuina v̓tute hꝫ faciẽte: non ſolũ ꝙ̃tuꝫ ad eſſe ſꝫ etiã ꝙ̃tuꝫ ad actiones ⁊ paſſiões ⁊ motꝰ ⁊ corporeas q̄litates. ſicut igit̃ aĩa diuina viſiõe fruẽs quadã ſpũali claritate replebit̃. ita ꝑ quãdaꝫ redũdantiã ex aĩa ĩ corpꝰ ipſũ corpus ſuo modo claritatis glia induet̃. vnde dic aplš. i. Cor. 15°. Seminat̃ corpus in ignobilitate: ſurget ĩ glia. qa corpꝰ nr̄m nũc eſt opacũ. tũc autẽ erit clarũ. ſm illud Math. 13°. Fulgebunt iuſti ſicut ſol ĩ regno prĩs mei. Aĩa etiã q̄ diuina viſione fruet̃ vltĩo fini ꝯiũcta in oĩbꝫ expiet̃ ſuũ deſideriũ adimpletũ. ⁊ qa ex deſiderio aĩe mouet̃ corpꝰ. ꝯñs erit ut corpus oĩo ſpũi ad motũ obediet. vñ corpa reſurgentiuꝫ btõꝝ futa erũt agilia. ⁊ hꝫ ẽ qđ aplus dic ibidẽ. Seminat̃ ĩ infirmitate: ſurget ĩ v̓tute. ĩfirmitatẽ. n. experimur ĩ corpe: qa inualidũ inuenit̃ ad ſatiſfaciendũ deſiderio aĩe in motibꝫ ⁊ actiõibꝫ q̄s aĩa imperat. q̄ infirmitas totalit̃ tũc tollet̃ virtute redũdante ĩ corpus ex aĩa deo ꝯiũcta. ꝓpt̃ qđ etiã Sap. 3° dr̃ de iuſtis ꝙ tãꝙ̃ ſcintille in arũdineto diſcurrẽt. nõ ꝙ motus ſit ĩ eis ꝓpter neceſſitates cum nullo indigeãt qui deũ hñt. ſꝫ ad v̓tutis demõſtrationẽ. Sic aũt aĩa deo fruẽs habebit deſideriũ adimpletũ ꝙ̃tuꝫ ad oĩs boni adeptionẽ. ita etiã eiꝰ deſideriũ ĩpletũ erit ꝙ̃tuꝫ ad remotionẽ oĩs mali. qa cũ ſũmo bono locũ nõ hꝫ aliqđ malũ. ⁊ corpꝰ igit̃ ꝑfectũ ꝑ animã ꝓportionalit̃ aĩe ĩmune erit ab oĩ malo ⁊ ꝙ̃tuꝫ ad actũ ⁊ ꝙ̃tuꝫ ad potentiã. ꝙ̃tũ ad actũ qdẽ: quia nulla ĩ eis erit corruptio. nulla deformitas. nullꝰ defectus. ꝙ̃tũ ad potentiã v̓o: qa nõ poterũt aliqd pati qđ eis ẽ moleſtũ. ⁊ ꝓpter hꝫ ĩpaſſibilia erũt. q̄ tñ ĩpaſſibilitas nõ excludit ab eis paſſionẽ q̄ ẽ de rõne ſenſus. vtent̃. n. ſenſibꝫ ad delectationẽ ſm illa q̄ ſtatui ĩcorruptionis nõ repugnãt. Ad hanc igit̃ eoꝝ ĩpaſſibilitatẽ oñdendã aplš dic: Seminat̃ in corruptiõe: ſurget ĩ incorruptiõe.

Rurſus. aĩa deo fruens ipi ꝑfectiſſime adherebit ⁊ eius bonitatẽ ꝑticipabit ĩ ſũmo ſm modũ ſuũ. ſic igit̃ ⁊ corpus ꝑfecte ſubdet̃ aĩe ⁊ eius ꝓpetates ꝑticipabit ꝙ̃tũ poſſibile ẽ ĩ ꝑſpicuitate ſenſuũ in ordinatiõe corporei appetitꝰ ⁊ in oĩmoda ꝑfectiõe nãe. tanto enĩ aliqd ꝑfectiꝰ ẽ in nã quãto eiꝰ nã ꝑfectiꝰ ſubdit̃ fore. ⁊ ꝓpter hꝫ dic aplš. Seminat̃ corpꝰ animale. ſurget corpꝰ ſpũale. ſpũale quidẽ corpꝰ reſurgẽtis erit. nõ qa ſit ſpũs ut qdã male ĩtellexerũt ſiue ꝑ ſpm̄ ĩtelligat̃ ſpũalis ſubſtantia ſiue aer aut ventꝰ. ſꝫ qa erit oĩo ſubiectum ſpiritui. ſicut ⁊ nũc dicitur corpus aĩale nõ qa ſit aĩal. ſꝫ qa aĩalibꝫ paſſiõibꝫ ſubiacet ⁊ alimonia indiget. Patet igit̃ ex p̄dictis ꝙ ſicut aĩa hoĩs eleuabit̃ ad gloriam ſpũuꝫ celeſtiũ ut deũ ꝑ eſſentiã videat ſicut ĩ 3° ẽ oñſũ: ita eiꝰ corpus ſublimabit̃ ad ꝓpetates celeſtiũ corpoꝝ inꝙ̃tũ erit clarũ ĩpaſſibile abſqꝫ difficultate ⁊ labore mobile ⁊ ꝑfectiſſime ſua forma ꝑfectũ. ⁊ ſic ꝓpter hꝫ aplš dic reſurgentiũ corpa eẽ celeſtia nõ ꝙ̃tũ ad nãm ſꝫ ꝙ̃tũ ad gloriã. vñ cũ dixiſſet ꝙ ſũt corpa celeſtia ⁊ ſũt ĩ̃reſtria corpa. ſubiũgit: ꝙ alia ẽ celeſtiũ glia. alia ĩ̃reſtriũ. Sic aũt gloria in quã hũana aĩa ſubleuat̃ excedit nãlẽ v̓tutẽ celeſtiũ ſpũuꝫ ut in 3° oñſũ ẽ: ita glia reſurgentiũ corpoꝝ excedit nãlẽ ꝑfectionẽ celeſtiũ corporũ ut ſit maior claritas. impaſſibilitas firmior agilitas facilior. ⁊ dignitas nature ꝑfectior.

De loco corporũ glorificatorum. LXXXVII

Uia v̓o locꝰ debet ꝓportionari locato. ꝯñs ẽ ꝙ cũ corpa reſurgẽtiũ ꝓpetatẽ celeſtiũ corpoꝝ ꝯſequent̃. ⁊ ĩ celis locũ habeãt ul̓ magis ſup oẽs celos ut ſil̓ cũ xp̄o ſint cuiꝰ v̓tute ad hãc gliam ꝑducet̃. de q̄ dic aplš Eph. 4°. Qui aſcẽdit ſup oẽs celos ut adimpleret oĩa. Friuolũ aũt videt̃ ꝯ̃ hanc diuinã ꝓmiſſionẽ ex nãli elemẽtoꝝ põne argumẽtari. qꝛ ĩpoſſibile ſit corpus hoĩs cũ ſit ĩ̃renũ ⁊ ſm ſuã nãm infimũ locũ hñs ſup elemẽta leuia eleuari. Manifeſtũ eſt. n. ꝙ ex v̓tute aĩe ẽ ꝙ corpus ab aĩa ꝑfectũ elementoꝝ iclinatiões nõ ſequat̃. ipſa. n aĩa ſua v̓tute etiã nũc ꝯtinet corpꝰ ꝙ̃diu viuimꝰ ne ex ꝯ̃trietate elementoꝝ diſſoluat̃. ⁊ v̓tute etiã aĩe motiue corpus ĩ altũ eleuat̃. ⁊ tanto ãpliꝰ quãto v̓tꝰ motiua fortior fuerit. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ tũc aĩa ꝑfecte v̓tutis erit qñ deo ꝑ viſionẽ ꝯiũget̃. nõ igit̃ debꝫ ĝue videri ſi tũc v̓tute aĩe corpus ⁊ ab oĩ corruptiõe ſeruet̃ ĩmune. ⁊ ſup̄ q̄cũqꝫ corpa eleuet̃. Neqꝫ etiã huic ꝓmiſſiõi diuine ĩpoſſibilitatẽ affert ꝙ corpa celeſtia frangi nõ pñt ut ſup ea glorioſa corpa ſubleuent̃. qa a v̓tute diuina hꝫ fiet ut glioſa corpa ſil̓ cũ aliĩs corpibꝫ eſſe poſſint. cuiꝰ rei indiciũ in corpore xp̄i preceſſit dũ ad diſcipulos ianuis clauſis intrauit.

De ſexu ⁊ etate reſurgentium. LXXXVIII

On ẽ tñ eſtimandũ ꝙ ĩ corporibꝫ reſurgentiũ deſit ſexꝰ femineus ut aliqui putauerũt. quia cũ ꝑ reſurrectionẽ ſint reparãdi defectus nãe. nihil eoꝝ q̄ ad ꝑfectiõeꝫ nãe ꝑtinent a corpibꝫ reſurgentiũ auferet̃. Sic aũt alia corpis mẽbra ad integritatẽ hũani corpis ꝑtinẽt. ita ⁊ ea q̄ gñatiõi deſeruiũt tam ĩ maribꝫ ꝙ̃ ĩ feminis. reſurgent ꝰ mẽbra huiꝰmõi ĩ vtriſqꝫ. Neqꝫ tñ huic obuiat ꝙ vſus hoꝝ mẽbroꝝ nõ erit ut ſ̄ oñſũ ẽ. qa ſi ꝓpt̃ hꝫ hꝫ mẽbra ĩ reſurgẽtibꝫ nõ erũt: pari rõne nec oĩa mẽbra q̄ nutrimẽto deſeruiũt ĩ reſurgẽtibꝫ eẽnt. qa nec ciborum vſus pꝰ reſurrectionẽ erit. ſic igit̃ magna ꝑs mẽbroꝝ corpi reſurgẽtis deeſſet. erũt igit̃ oĩa mẽbra hꝰmodi ꝙ̃uis eoꝝ vſus nõ ſit ad ĩtegritatẽ naturalis corpis reſtituendã. vñ fruſtra nõ erũt. Silr̃ etiã nec infirmitas feminei ſexꝰ ꝑfectiõi reſurgẽtiũ obuiat. Nõ. n. ẽ ĩfirmitas ꝑ receſſũ a nã. ſꝫ a nã

intenta ⁊ ipſa etiam nāe diſtinctio in
oībus ꝑfectionē nature demōſtrabit.
⁊ dinā ſapiam oīa cū quodā ordīe diſ
ponentē. Nec etiā cogit ad hꝰ verbū
aplī qď dicit Eph.4°. Donec occurra-
mus oēs ī vnitatē fidei ⁊ agnitionis fi
lij dei in virū ꝑfectū ī menſurā etatis
plenitudīs xp̄i. Nō.n.hꝰ idō dictū ē ꝙ
qlibet ī illo occurſu q̊ reſurgētes exi-
būt obuiā xp̄o ī aera ſit ſexū virilem
habiturus. ſ ad deſignādā ꝑfectionē
eccleſie ⁊ ỽtutē. tota.n.eccleſia erit q̄ſi
vir ꝑfectus xp̄o occurrēs ut ex prece-
dentibꝫ ⁊ ſequētibꝫ ꝑꝫ. In etate āt xp̄i
que ē etas iuuenilis oēs reſurgē ꝓ-
pter ꝑfectionē nāe q̄ in hac ſola etate
ꝯſiſtit. puerilis.n.etas nōdū ꝑfectioꝫ
nāe cōſecuta ē ꝑ augmentū. ſenilis ỽo
etas iā ab eo receſſit ꝓpt̄ decrementū.

De qualitate corpoꝝ reſurgentiū
in damnatis. LXXXIX

X his aūt rōnabilit̄ cōſidera-
re poſſumꝰ q̄lis futā ſit cōdi-
tio corporū reſurgētiū in dā-
nādis. Oportet enī ⁊ illa corpa aīabꝫ
dānādoꝝ ꝓportionata eē. aīe aūt ma-
lorū nām qdē bonā hn̄t utpote a deo
creatā ſ volūtatē habebūt inordinatā
⁊ a fine ꝓpͦo deficientē. corpa igit̄ eoꝝ
q̄tū ad id qď nāe ē integra repabunt̄
qa videlꝫ ī etate ꝑfecta reſurgēt abſqꝫ
oī diminutiōe mēbroꝝ ⁊ abſqꝫ oī de-
fectu ⁊ corruptiōe quē error nāe aut
infirmitas introduxit. vn̄ aplus dicit
i.Cori.15°. Mortui reſurgēt īcorrupti.
qď manifeſtū ē de oībꝫ debere ītelligi
tam bonis q̄ꝫ malis ex his q̄ ꝑcedunt
⁊ ſequūt̄ in lrā. Quia ỽo aīa eoꝝ erit
ſcḋm volūtatē a deo auerſa ⁊ fine ꝓprio
deſtituta. eoꝝ corpa nō erūt ſpūalia q̄i
ſpūi oīo ſubiecta. ſ magꝭ eorū aīa ꝑ af-

fectū erit carnalis. Nec ipā corpa erūt
agilia q̄i ſine difficultate aīe obedien-
tia ſ magꝭ erūt pōderoſa ⁊ ḡuia ⁊ quo-
dāmō aīe īportabilia ſicut ⁊ ipſe aīe ꝑ
īobiam a deo ſūt auerſe. Remanebūt
etiā paſſibilia ſicut nūc uel etiā magis
ita tn̄ ꝙ patient̄ qdē a rebꝫ ſenſibilibꝫ
afflictionē nō tn̄ corruptionē. ſicut ⁊
ipſoꝝ aīe torquebunt̄ a nāli deſiderio
btitudīs totalit̄ fruſtrate. Erūt etiam
eorū corpa opaca ⁊ tenebroſa. ſicut ⁊
eorū aīe a lumīe dīne cognitiōis erūt
aliene. ⁊ hꝰ ē qď aplus dic. i.Cori.15°. ꝙ
oēſ reſurgemꝰ ſ nō oēs īmutabimur.
ſoli.n.boni īmutabūt̄ ad gl̄iaꝫ. maloꝝ
ỽo corpa abſqꝫ gl̄ia reſurgent. Forte
aūt alicui pōt īpoſſibile videri ꝙ ma-
loꝝ corpa ſint paſſibilia non tn̄ corru-
ptibilia. cū oīs paſſio magis facta ab-
ijciat a ſubā. videmꝰ.n. ꝙ ſi corpꝰ diu
ī igne ꝑmaneat finalit̄ cōſūmet̄. dolor
etiā ſi ſit nimis intenſus aīam a corpe
ſepat. Sꝫ hꝰ totū accidit ſuppoſita trāſ-
mutabilitate māe de forma in formā.
corpꝰ aūt hūanū pꝰ reſurrectionē nō
erit trāſmutabile ď forma in formam
neqꝫ ī bonis neqꝫ ī malis: qa in vtriſqꝫ
totalit̄ ꝑficiet̄ ab aīa q̄tū ad eſſe nāe.
ita ut iam nō ſit poſſibile hanc formā
a tali corpe remoueri neqꝫ aliā īrodu
ci dīna ỽtute corpꝰ aīe tōlit̄ ſubijcie-
te. vn̄ ⁊ potētia q̄ ē ī ꝑma mā ad oēm
formā ī corpe hūano remanebit quo-
dāmodo ligata ꝑ ỽtutē aīe ne poſſit ī
actū alterius fore reduci. Sꝫ qa dam-
natoꝝ corpa q̄tū ad aliq̄s ꝯditōes nō
erūt aīe totalit̄ ſubiecta. affligent̄ ſcḋm
ſenſū a ꝯrietate ſenſibiliū. affligent̄.n.
ab igne corpeo inq̄tuꝫ q̄litas ignis ꝓ-
pter ſui excellētiā ꝯriat̄ eq̄litati ꝯple-
xiōis ⁊ armonie q̄ ē ſenſui cōnatural̄
lꝫ eā ſoluē nō poſſit. nō tn̄ tal̄ afflictio

animam a corpe poterit ſepare cū cor
pus ſꝑ ſub eadē forā ncc̄ē ſit remanē.
Sicut aūt corpa btōꝝ ꝓpt̄ īnouatio-
nē gl̄ie ſuꝑ celeſtia corpa eleuabunt̄:
ita ⁊ locus infimus ⁊ tenebroſus ⁊ pe
nalis ꝓportionalit̄ deputabit̄ corpibꝫ
dānatoꝝ. vn̄ ⁊ ī ꝑs. dr̄. Veniat mors
ſuꝑ eos: ⁊ deſcendāt ī infernū viuen-
tes. ⁊ Apoc.20. dr̄. ꝙ diabolꝰ q ſeduce
bat eos miſſus ē in ſtagnū ignis ⁊ ſul-
phuris ubi ⁊ beſtia ⁊ pſeudo ꝓphe cru
ciabūt̄ die ac nocte ī ſecula ſeculoꝝ.

Quomodo ſubſtātie incorporee
patiantur ab igne. XC

Ed pōt venire in dubiū quō
diabolus q incorporeꝰ ē ⁊ aīe
dānatoꝝ an̄ reſurrectiōeꝫ ab
igne corpali pn̄t pati: a q̊ patiēt̄ ī īfer
no corpora dānatoꝝ. ſicut ⁊ dn̄s dicit
Math.25°. Ite maledicti ī ignē etn̄ū
q pat̄ ē diabolo ⁊ angelis eiꝰ. Nō igit̄
ſic eſtimādū ē ꝙ ſubſtātie īcorpee ab
igne corpeo pati pn̄t ꝙ eoꝝ nā corrū-
pat̄ ꝑ ignē uel alteret̄ aut q̄litcūqꝫ alit̄
tranſmutet̄ ſicut nūc nr̄a corpa corru-
ptibilia patiūt̄ ab igne. ſube.n. īcorpo
ree non hn̄t nām corpalē ut poſſint a
rebꝫ corpeis īmutari. neqꝫ etiā forārū
ſenſibiliū ſuſceptiue ſūt niſi ītelligibi
lit̄. talis aūt ſuſceptio nō ē penalis ſed
magꝭ ꝑfectiua ⁊ delectabil̄. Neqꝫ etiā
pōt dici ꝙ patiant̄ ab igne corpeo af-
flictionē rōne alicuꝰ ꝯrietatis ſicut cor
pora pꝰ reſurrectionē patiēt̄. qa ſube
īcorporee organa ſenſuū nō hn̄t neqꝫ
potētijs ſēſitiuis vtūt̄. Patiūt̄ igit̄ ab
igne corpeo ſube īcorpee ꝑ modū alli
gatiōis cuiuſdā. pn̄t.n. alligari ſpiritꝰ
corpibꝫ ul̄ ꝑ modū fore ſicut aīa corpi
hūano alligat̄ ut det ei vitā. uel etiam
abſqꝫ hꝰ ꝙ ſit eiꝰ forā. ſicut nigmātici
ỽtute demonū ſpūs alligant imagini-

bus aut hꝰmōi rebꝫ. multo igit̄ magꝭ
ỽtute dīna ſpūſ dānandi igni corpeo
alligari pn̄t. ⁊ hꝰ ipſū ē eis ī afflictionē
ꝙ ſciūt ſe rebꝫ īfimis alligatos ī penā.
Eſt etiā ꝯueniēs ꝙ dānati ſpūs penis
corpalibꝫ puniāt̄. oē.n. pctm̄ rōnalis
creatē ex hꝰ ē ꝙ deo obediēdo nō ſub-
dit̄. pena aūt ꝓportionalit̄ debet culpe
rn̄dē ut volūtas ꝑ penā ī ꝯrio eius af
fligat̄ qď diligēdo peccauit. eſt igit̄ cō
ueniēſ pena nāe rōnali peccāti ut rebꝫ
ſe īferioribꝫ. ſ. corpalibꝫ q̊dāmō alliga
ta ſubdat̄. Itē. pctō qď ī deū cōmit-
tit̄ nō ſolū pena dāni ſ etiā pena ſenſꝰ
debet̄ ut ī 3° dn̄ſū ē. pena.n. ſenſꝰ rn̄det
culpe q̄tū ad ꝯuerſionē īordinatā ad
ꝯmutabile bonū. ſicut pēa dāni rn̄det
culpe q̄tū ad auerſionē ab incōmuta-
bili bono. creatā āt rōnal̄ ⁊ ꝑcipue hu
mana aīa peccat īordīate ſe ad corpa-
lia ꝯuertēdo. ḡ ꝯueniens pena ē ut ꝑ
corpalia affligat̄. P̄. ſi pena afflictiua
pctō debet̄ quā dicimꝰ penā ſenſus ut
ī 3° dn̄ſū ē. oꝫ ꝙ ex illo hꝰ pena ꝓueniat
qď pōt afflictiōeꝫ īferre. nihil āt afflic-
tionē infert niſi inq̄tū ē ꝯriū volūta-
ti. nō ē aūt ꝯriū nāli volūtati rōnalis
nāe ꝙ ſpūali ſube cōiūgat̄. q̄nīmo hꝰ ē
delectabile ei ⁊ ad eiꝰ ꝑfectioꝫ ꝑtinēs.
eſt.n. ꝯiūctio ſilis ad ſile ⁊ intelligibil̄
ad ītellectū. nā oīs ſuba ſpūalis ſcḋm ſe
ītelligibil̄ ē. eſt aūt ꝯriū nāli volūta-
ti ſpūalis ſube ut corpi ſubdat̄ a q̊ ſcḋm
ordinē ſue nāe libera eē debꝫ. ꝯueniēs
igit̄ ē ut ſuba ſpūal̄ ꝑ corpalia puniat̄.

Hinc etiā apparet ꝙ lꝫ corpalia q̄ de
ꝑmijs beatoꝝ in ſcripturis legūt̄: ſpi-
ritualit̄ intelligūtur. ſicut dictum ē de
promiſſiōe ciborum ⁊ potuū. quedam
tn̄ corpalia que ſcriptura peccantibus
cōminat̄ in penā. corpalit̄ ſūt ītelligē-
da ⁊ q̄ſi ꝓpͤe dicta. Nō.n. ē cōueniens

ꝙ nı̄ ſupioꝛ ꝑ vſuȝ infeɼioꝛis pꝛemieꝛ
ꝯ maꝫ ꝑ h̃ ꝙ ſupioꝛi ꝯiūgiꝛ.puniꝛ āt
ↄueniēt nā ſupioꝛ ꝑ h̃ ꝙ cū īferioꝛib⁹
deputaꝛ. Nihil tn̄ ꝓhibet quedā etiā
q̄ de dānatoꝝ penis ī ſcripturis dicta
coꝛpaliꝛ loquūꝛ·ſpūaliꝛ accipi 7 velut
ꝑ ſimilitudinē dicta.ſicut dr̄ Yſa.vlt.
Vermis eoꝝ nō moꝛieꝛ.pōt.n.ꝑ v́mē
intelligi ↄſcīe remoꝛſus q̄ etiā ipi̇̄ toꝛ
quebunꝛ.nō.n.ē poſſibile ꝙ coꝛpoꝛe⁹
v́mis ſpūalē coꝛrodat ſubſtātiā· neqꝫ
etiā coꝛpa dānatoꝝ q̄ incoꝛruptibilia
erūt.Flet⁹ etiā 7 ſtridoꝛ dētiū ī ſpūa-
libus ſubſtātiis nō niſi metaphoꝛice
ītelligi pn̄t·q̄uis in coꝛpib⁹ dānatoꝝ
p⁹ reſurrectionē nihil ꝓhibeat coꝛpo-
raliꝛ ea ītelligi·ita tn̄ ꝙ ꝑ fletū nō ītel
ligaꝛ lachꝛymaꝝ deductio: qa ab illis
coꝛpib⁹ nulla reſolutio fieri pōt ſ ſolū
doloꝛ coꝛdis·cōturbatio oculoꝝ 7 ca-
pitis ꝓut in fletib⁹ eſſe ſolet.

Q̃ aīe ſtatim poſt ſepationē a coꝛpoꝛe
penā uel p̄miū ↄſequūꝛ. XCI

Ex his aūt accipe poſſumus ꝙ
ſtatī p⁹ moꝛtē aīe hoīuȝ reci-
piūt ꝓ meritis uel penam uel
p̄miū. Sūt.n.aīe ſepate ſuſceptibiles
penaꝝ nō ſolū ſpūaliū ſ etiā coꝛpaliū
ut oñſū ē.Q̃ āt ſint ſuſceptibiles glīe
manifeſtū ē ex his q̄ in 3° ſūt tractata.
ex h̃.n.ꝙ aīa ſepaꝛ a coꝛpe fit capax vi
ſionis diue ad quā dū eēt ↄiūcta coꝛ-
ruptibili coꝛpi ꝑuenire nō poterat.ī vi-
ſiōe aūt dei vltīa hoīs btītudo ↄſiſtit
q̄ ē v́tutis p̄miū.nulla aūt rō eſſet q̄re
differreꝛ pena 7 p̄miū ex q̊ vtriuſqꝫ aīa
ꝑticeps eē pōt.ſtatī igiꝛ cū aīa ſepatur
a coꝛpe p̄miū uel penā recipit ꝓ his q̄
ī coꝛpe geſſit. Ad h̃.ī vita iſta ē ſtat⁹
meredi uł demerēdi. vn̄ ↄpaꝛ militie
7 diebꝫ mercēnarii ut pȝ Job.7°.Mili-
tia ē vita hoīs ſuꝑ trā. 7 ſicut mercen-
narii dies eius.ſ p⁹ ſtatū militie 7 labo-
rē mercēnarii ſtatī debeꝛ p̄miū uel pe
na bn̄ uel male certātib⁹. vn̄ 7 Leuit
19° dr̄.Nō moꝛabiꝛ op⁹ mercēnarii tui
apud te vſqꝫ mane.dn̄s etiā dic Johel
vlt. Cito velociꝛ reddā viciſſitudinē
vob̃ ſuꝑ caput vr̄m.ſtatī igiꝛ p⁹ moꝛ-
tem aīe uel p̄miū cōſequūꝛ uel penā.
Amp̄.ſm oꝛdinē culpe 7 meriti cō-
ueniens eſt oꝛdo ī pena 7 p̄mio.meri-
tū aūt 7 culpa non ↄpetit coꝛpi niſi ꝑ
aīam. nihil eni hȝ rōnē meriti uel de-
meriti niſi inq̄tū ē volūtariū.igiꝛ tam
p̄miū q̄ꝫ pena ↄueniēt ab aīa deriuaꝛ
ad coꝛp⁹.nō aūt aīe ↄuenit ꝓpꝛ coꝛp⁹.
nulla igiꝛ rō ē q̄re ī punitiōe uł p̄mia-
tione aīaꝝ expecteꝛ reſūptio coꝛpoꝝ.
q̄n magꝭ cōueniēs videꝛ ut aīe ī qb⁹ ꝑ
ꝑus fuit culpa 7 meritū ꝑus etiā pu-
nianꝛ uel p̄mienꝛ. Itē.eadē dei ꝓ-
uidentia creaturis rōnalib⁹ p̄mia de-
benꝛ 7 pene q̄ reb⁹ nālibus ꝑfectiōes
eis debite adhibenꝛ.ſic ē aūt ī reb⁹ na
turalib⁹ ꝙ vnūqdqꝫ ſtatī recipit ꝑfec-
tionē cui⁹ ē capax niſi ſit īpedimentū
uel ex ꝑte recipiētis uel ex ꝑte agētis.
cū igiꝛ aīe ſtatī cū fuerint ſepate a coꝛ
poꝛe ſint capaces 7 glīe 7 pene: ſtatim
vtrūqꝫ recipiēt. nec differꝛ uel bonoꝝ
p̄miū uł maloꝝ pena q̊uſqꝫ aīe coꝛpa
reſumāt. Conſiderādū tn̄ ē ꝙ ex ꝑte
bonoꝝ aliqd īpedimētū eē pōt ne aīe
ſtatī a coꝛpe abſolute vltīmā merce-
dem recipiāt q̄ ī dei viſiōe cōſiſtit.ad
illā.n.viſionē creatā rōnał eleuari nō
pōt niſi totaliꝛ fuerit depurata·cū illa
viſio totā facultatem nālē creaꝛe exce
dat.vn̄ Sap.7°. dr̄ de ſapīa.ꝙ nihil in-
quinatū ī illam incurrit.7 Yſa.35°. dr̄.
Nō tranſibit ꝑ eam pollutus.polluiꝛ
autē aīa ꝑ peccatū in q̄ꝫtuȝ rebus infe-
rioꝛib⁹ inoꝛdinate cōiūgiꝛ.a qua qdē
pollutiōe purificaꝛ in hac vita ꝑ peni-
tentiam 7 alia ſacramēta ut ſ̄ dictū ē.
q̄nq̄ v́o ↄtingit ꝙ purificatio tał nō to
taliꝛ ꝑficiꝛ in hac vita ſ remanet adh̃
debitoꝛ pene·uel ꝓpter negligentiam
aliquā aut occupationē aut etiā quia
debitoꝛ pene homo moꝛte ꝑueniꝛ.nec
tn̄ ꝓpter h̃ mereꝛ totaliꝛ excludi a p̄-
mio.qa hec abſqꝫ pctō moꝛtali ↄtingē
pn̄t ꝑ qd ſolū tolliꝛ caritas cui p̄miuȝ
vite etne debeꝛ ut apparet ex his que ī
3° dicta ſūt.oȝ igiꝛ ꝙ p⁹ hanc vitā pur-
gēꝛ anq̄ꝫ finale p̄miū ↄſequanꝛ.purga
tio aūt h̃ fit ꝑ penas·ſicut etiā ī hac vi
ta ꝑ penas ſatiſfactoꝛias purgatio cō-
pleta fuiſſet: aliogn melioꝛis ↄditiōis
eēnt negligētes q̄ꝫ ſolliciti ſi penā quā
hic ꝓ pctīs non implent nō ſuſtineāt
ī futō.Retardāꝛ igiꝛ aīe bonoꝝ q̄ hn̄t
aliqd purgabile ī h̃ mūdo a p̄miī ↄſe-
cutiōe q̊uſqꝫ penas purgatoꝛias ſuſti-
neāt.7 h̃ ē rō q̄re purgatoꝛiū ponim⁹
Huic aūt pōni ſuffragaꝛ dictū aplī
i.Coꝛ.3°.Si cui⁹ op⁹ arſerit·detrimētū
patieꝛ.ipe āt ſalu⁹ erit ſic tn̄ q̄ ꝑ ignē.
Ad h̃ etiā eſt ↄſuetudo eccleſie vt̄s q̄
ꝓ defūctis oꝛat·q̄ qdē orō īutilis eſſet
ſi purgatoꝛiū p⁹ moꝛtē nō ponaꝛ.non
eni oꝛat eccleſia ꝓ his q iam ſūt ī ter-
mino boni uel mali ſ ꝓ his q nōdū ad
terminū ꝑuenerūt. Q̃ aūt ſtatī poſt
moꝛtē aīe ↄſequanꝛ penā uel pꝛemiū
ſi īpedimētū nō ſit: auctoꝛitatib⁹ ſcri-
ꝑture ↄfirmaꝛ.dr̄.n.Job.21° de malis.
Ducūt ī bonis dies ſuos: 7 in puncto
ad inferna deſcēdūt.7 Luce.16°.Moꝛ-
tu⁹ ē diues: 7 ſepult⁹ ē in infernū. in-
fern⁹ aūt ē locus ubi aīe puniūꝛ.Siliꝛ
etiam 7 de bonis pȝ.vt.n.hr̄ Luce.23°.
dn̄s ī cruce pēdēs latroni dixit. Hodie
mecū eris ī ꝑadiſo.ꝑ ꝑadiſū aūt ītelli-
giꝛ p̄miū qd repꝛomittiꝛ bonis·ſm il
lud Apoc.2°.Vincenti dabo edere de
ligno vite qd ē ī ꝑadiſo dei mei. Di-
cūt aūt qdā ꝙ ꝑ ꝑadiſū non intelligiꝛ
vltima remuneratio q̄ erit ī celis·ſm
illd Math.5°.Gaudete 7 exultate.q̄m
merces vr̄a copioſa ē in celis.ſ aliq̄lis
remuneratio q̄ erit in tra. nā ꝑadiſus
locus qdē terren⁹ eē videꝛ· ex hoc qd
dr̄ Gen.2°. ꝙ plātauerat dn̄s deus pa-
radiſū voluptatis in q̊ poſuit hominē
quē foꝛmauerat. Sȝ ſi qs recte v́ba ſa
cte ſcripꝛe cōſideret īueniet ꝙ ipſa fi-
nalis retributio q̄ in celis ꝓmittiꝛ ſcīs
ſtatī p⁹ hāc vitā daꝛ. Apl̄s.n.2.Coꝛ.
cū de finali gloꝛia locut⁹ fuiſſet dicēs
ꝙ id qd ī pn̄ti ē tribulatiōis nr̄e mo-
mentaneū 7 leue·ſuꝑ modū in ſubli-
mitate etnū glīe pond⁹ opaꝛ ī nob̃·nō
ↄtēplantib⁹ nob̃ ea q̄ videnꝛ ſ ea que
nō videnꝛ.q̄.n.videꝛ tꝑalia ſūt.q̄ aūt
nō videꝛ·etna.q̄ manifeſtū ē de fina-
li glīa dici que ē ī celis: ut oñdeꝛ q̄n 7
q̄liꝛ h̃ glīa habeaꝛ·ſubiūgiꝛ.Scim⁹.n.
q̄m ſi treſtris dom⁹ nr̄a hui⁹ habita-
tionis diſſoluaꝛ ꝙ edificationē ex deo
habem⁹ domū non manufactā ſ eter-
nā in celis.ꝑ qd manifeſte dat intelli-
gere ꝙ diſſoluto coꝛpe aīa ad eternā 7
celeſtē māſionē ꝑduciꝛ·q̄ nihil aliud
ē q̄ꝫ fruitio diuitad·ſicut angeli fruūꝛ
in celis. Si qs aūt ↄdicē velit dicens
aplm̄ non dixiſſe ꝙ ſtatī diſſoluto coꝛ
poꝛe domū eternā habeam⁹ in celis in
re ſ ſolū ī ſpe tandē habituri ī re: ma-
nifeſte h̃ eſt ↄ intentionē aplī.qa etiā
dū hic viuim⁹ habituri ſum⁹ celeſtē
manſionē ſm p̄deſtinationē diuinā.
7 iam eā habem⁹ in ſpe·ſm illud Ro.
8°.Spe.n.ſalui facti ſumus.fruſtra igiꝛ
addidit: ſi trena domus noſtra huius

habitatiōis diſſoluat᷑.ſuffeciſſet.n.dicere: ſcim⁹ ꝙ edificatiōẜ hēm⁹ ex deo ꝛc. Rurſus expſſius h̄ apparet ex eo qd̄ ſubdit᷑.Sciētes qm̄ dū ſu.i cor.pegri.a do.p fi.n.ābu.ꝛ nō p ſpēm.au de. aūt ꝛ bo.vo.hēm⁹ mag̃ pegri.a cor.ꝛ pn̄.ee ad do.fruſtra aūt vellem⁹ peregrinari a corpe.ſ.ſepari niſi ſtatī eēm⁹ pn̄tes ad dn̄m.nō āt ſum⁹ pn̄tes niſi qn̄ videmus p ſpēm.q̄diu.n.ambulamus p fidē ꝛ non p ſpēm pegrinamur a dn̄o ut ibidē dicit᷑. ſtatim igit᷑ cū aīa ſcā a corpe ſepat᷑ deū p ſpēm videt qd̄ ē vltia btitudo ut i 3° oñſū ē. Hoc āt idē oñdunt ꝛ v̄ba eiuſdē apl̄i Phil.p̄ dicēt.Deſideriū hā.diſ.ꝛ cū xpo eſſe. xps aūt in celis ē.ſpabat igit᷑ apl̄s ſtatim p⁹ corpis diſſolutionē ſe pueturū ad celū. p h̄ aūt excludit᷑ error quorūdā grecoꝝ q purgatoriū negāt.ꝛ dicūt aīas an̄ corpoꝝ reſurrectionē neq̃ ad celū aſcēdē neq̃ i infernū demergi

Q aīe ſcōꝝ p⁹ mortē hn̄t volūtatē imutabilem i bono. XCII

X his aūt apparet ꝙ aīe ſtatī cū a corpe fuerint ſepate imobiles ſm volūtatē reddūt᷑ ut s.vlti⁹ volūtas hoīs mutari nō poſſit neq̃ de bono i mal i neq̃ de malo i bonū.Q̄diu.n.aīa de bono i malū uel de malo i bonū mutari pōt ē in ſtatu pugne et militie. oꝫ.n.ut ſollicite reſiſtat malo ne ab ipo vincat᷑. ul᷑ conet᷑ ut ab eo liberet᷑.ſ ſtatim cū aīa a corpe ſepat᷑ nō erit i ſtatu militie uel pugne ſ recipiēdi p̄miū ul᷑ penā.p eo qd̄ legitime uel illegitime certauit.oñſū eſt enī ꝙ ſtatī uel p̄miū uel penā ɔſeq̄t᷑.nō igit᷑ vlteri⁹ aīa ſm volūtatē uel de bono in malū uel d̄ malo in bonū mutari pōt.

Itē.oñſū ē in 3°.ꝙ btitudo q̄ in dei viſiōe cōſiſtit.ppetua ē.ꝛ ſilr̄ i eodem oñſū ē ꝙ pctō mortali debet᷑ pena eterna. ſ aīa btā eē nō pōt ſi volūtas eius recta nō fuerit.deſinit.n.eſſe recta p h̄ ꝙ a fine auertit᷑.nō pōt āt ſimul eē ꝙ a fine auertat᷑ ꝛ fine fruat᷑.oꝫ igit᷑ rectitudinē volūtad i aīa btā eē ppetuā ut nō poſſit tranſmutari de bono i malū.

Amp̄.nālit᷑ creatā rōnalis appetit eē btā.vn̄ nō pōt velle nō eē btā. pōt tn̄ p volūtatē deflecti ab eo i q̄ vera beatitudo ɔſiſtit qd̄ ē volūtatē eſſe puerſam.ꝛ h̄ qdem ɔtingit qa id in q̄ vera btitudo e nō apprehendit᷑ ſub ratiōe btitudis ſ aliqd aliud i q̄ volūtas iordinata deflectit᷑ ſicut i finē.puta q ponit finē ſuū i voluptatib⁹ corpalibus eſtimat eas ut optimū.quod ē rō btitudinis. ſ illi q iam bti ſūt app̄hēdūt id i q̄ vere btitudo ē ſub rōe btitudinis ꝛ vltimi finis: alias i h̄ nō qeſceret appetit⁹.ꝛ p ɔñs nō eēnt bti.qcūq̃ igit᷑ bti ſūt. volūtatē deflectē non pn̄t ab eo in q̄ ē vera btitudo. nō pn̄t igit᷑ puerſam volūtatē habē. Itē.cuicūq̃ ſufficit id qd̄ hꝫ. nō querit aliud extra ipſū. ſ qcūq̃ ē btūs ſufficit ei id in q̄ ē vera btitudo: alias nō iplēt᷑ ei⁹ deſideriū.ḡ qcūq̃ ē btūs nihil aliud querit qd̄ nō ptineat ad id in q̄ vera btitudo ɔſiſtit.null⁹ aūt hꝫ puerſam volūtatē niſi p h̄ ꝙ vult aliqd qd̄ repugnat ei in quo vera btitudo ɔſiſtit.null⁹ igit᷑ beati volūtas poteſt mutari in malū.

P̄.pctm̄ i volūtate nō accidit ſine aliq̄li igrantia itellect⁹.nihil.n.volum⁹ niſi bonū verū ul᷑ apparēs.ppt᷑ qd̄ dr̄ ꝓ.14°. Errāt q opant᷑ malū.ꝛ ph̄s 3° ethicoꝝ dic ꝙ oīs malus ē ignorans. ſ aīa que ē vere btā nullo mō pōt eſſe igrans cū i deo oīa videat q̄ ptinēt ad ſuā pfectionē. nullo igit᷑ mō pōt malā voluntatē hr̄e p̄cipue cū illa dei viſio ſp ſit i actu ut in 3° ē oñſū. Adh̄. itellect⁹ nr̄ circa ɔclones aliqs errare pōt an̄q̃ i pma p̄ncipia reſolutio fiat. in q̄ reſolutōe iam facta ſcia d̄ ɔclonibus haber q̄ falſa eē nō pōt. ſicut autē hꝫ ſe p̄ncipiū demr̄atōis i ſpeculatiuis ita ſe hꝫ finis in appetitiuis. q̄diu igit᷑ finē vltimū non ɔſeqtur volūtas nr̄a pōt puerti.nō aūt p⁹q̄ ad fruitionem vltimi finis puenerit qd̄ ē ppt᷑ ſeipſū deſiderabile ſicut pma p̄ncipia demōſtrationū ſūt p ſe nota. Amp̄.bonū inq̄tū h⁹modi diligibile ē.qd̄ igit᷑ app̄hendit᷑ ut optimū ē maxie diligibile.ſ ſuba rōnalis btā vidēs deū apprehendit ipſū ut optimū.ḡ maxie ipſuꝫ diligit.h̄ aūt hꝫ ratio amoris ꝙ voluntates ſe amantiū ſint ɔformes.volūtates igit᷑ btōꝝ ſunt maxie ɔformeſ deo qui facit rectitudinē volūtad cū oīna volūtas ſit pma regl̄a oīuꝫ volūtatū. volūtates igit᷑ deū vidētiū n̄ pn̄t fieri puerſe. Itē.q̄diu aliqd ē natū moueri ad alteꝝ nōdū hꝫ vltimū finē.ſi igit᷑ aīa btā poſſet adhuc trāſmutari d̄ bono i malū nōdū eēt in vltīo fine qd̄ ē ɔ̄ btitudīs rōnē.manifeſtū ē igitur ꝙ aīe q̄ ſtatī p⁹ mortē fiūt btē reddunt᷑ imutabiles ſm volūtatem.

Q aīe maloꝝ p⁹ mortē hn̄t volūtatē imutabilē in malo. XCIII

Imilit᷑ etiā ꝛ aīe q̄ ſtatī p⁹ mortē efficiūt᷑ in penis miſere.reddūt᷑ imutabiles ſm volūtatē. Oſtenſū ē.n.i 3°.ꝙ pctō mortali debet᷑ pena ppetua aiaꝝ.non aūt eēt ppetua pena aīaꝝ q̄ dānant᷑ ſi poſſent volūtatē mutare i meli⁹.qa iniquū eēt ꝙ ex q̄ bonā volūtatē hrent.ppetuo punirent᷑. volūtas igit᷑ aīe dānate non pōt mutari i bonū. P̄.ipſa inordinatio volūtatis qdā pena ē ꝛ maxie afflictiua.qa inq̄tū hꝫ iordinatā volūtatem aliqs diſplicēt ea q̄ recte fiūt.ꝛ dānad diſplicebit ꝙ volūtas dei iplet᷑ in oīb⁹ cui peccando reſtiterūt. igit᷑ iordinata volūtas nūq̃ ab eis tollet᷑. Adh̄. volūtatē a pctō mutari i bonū nō contīgit niſi p grām dei ut pꝫ ex his q̄ i 3° dicta ſūt.ſicut āt bonoꝝ aīe admittūtur ad pfectā pticipationē dīne bonitad.ita dānatoꝝ aīe a grā tōlit᷑ excludunt᷑.nō igit᷑ poterūt in meli⁹ mutare volūtatē. P̄.ſicut boni i carne viuētes oīuꝫ ſuoꝝ opeꝝ ꝛ deſideriorū finē ɔſtituūt i deo.ita mali i aliq̄ debito fine auertente eos a deo.ſ aīe ſepate bonoꝝ imobilit᷑ inherebūt fini quem in hac vita ſibi pſtituerūt.s.deo.ḡ ꝛ aīe maloꝝ imobilit᷑ inherebunt fini quē ſibi elegerūt.ſicut igit᷑ bonoꝝ volūtas non poterit fieri mala.ita nec maloꝝ poterit fieri bona.

De imutabilitate volūtatis i aīab⁹ in purgatorio detentis. XCIIII

Ed qa qdā aīe ſunt q̄ ſtatī p⁹ ſepatiōnē ad btitudinē nō perueniūt nec tn̄ ſunt dānate.ſicut ille q̄ ſecum aliqd purgabile deferūt ut dictū ē: oñdendū ē ꝙ nec etiaꝫ h⁹mōi aīe p⁹q̃ fuerint a corpe ſeparate pn̄t ſm volūtatē mutari.beatoꝝ.n. ꝛ dānatoꝝ aīe hn̄t imobilē volūtatē ex fine cui adheſerūt ut ex dictis pꝫ. ſ aīe q̄ ſecū aliqd purgabile deferūt i fine non diſcrepant ab animabus beatis.decedunt enī cum caritate per quā inheremus deo ut fini.ḡ etiā ipſemet

imobilem voluntatē habebūt.

De imutabilitate volūtatꝭ coīr ī oībꝫ aīabꝫ poſt ſepatiōnē a corꝑe. XCV

Quod aūt ex fine in oībꝫ aīabꝫ
ſepatis ſequat̄ imobilitas vo
lūtatis ſic manifeſtum eē po
teſt. Finis.n.ut dictū ē ſe hꝫ ī appetiti
uis ſicut pma pncipia demonſtratio
nis ī ſpeculatiuis. hꝰmodi aūt pncipia
nālit̄ cognoſcūt. ⁊ error q circa huiꝰmōi
pncipia accidēt ex corruptiōe nature
puenitet. vn̄ non poſſet hō mutari de
vera acceptiōe pncipiorū ī falſam aut
eoꝝ niſi p mutationē nat̄e. nō tn̄ q er
rant circa pncipia reuocari pn̄t p aliq̄
certiora ſicut reuocat̄ hō ab errore q ē
circa ɔclōnes. ⁊ ſilit̄ nec poſſet aliquis
a vera acceptiōe pncipiorꝫ p aliq̄ magꝭ
apparētia ſeduci. ſic igit̄ ⁊ ſe hꝫ circa fi
nē. qa vnuſqſqꝫ nālit̄ hꝫ deſideriū vl
timi finis. ⁊ hꝫ ſeqt̄ ī vl̄i nām rōnalē ut
btitudinē appetat. ſꝫ q hꝫ uel illud ſub
rōe btitudīs ⁊ vltimi finis deſidēt. ex
aliq̄ ſpāli diſpōne nāe ɔtingit. vn̄ phs
dic q q̄lis vnuſqſqꝫ ē talis ⁊ finis vi
det̄ ei. ſi igit̄ diſpō illa p quā aliqd deſi
derat̄ ab aliq̄ ut vltimꝰ finis: ab eo re
moueri nō poſſit. nō poterit imutari vo
lūtas eiꝰ q̄tū ad deſideriū finis illius.
hꝰmōi autē diſpōnes remoueri pn̄t a
nobꝭ q̄diu ē aīa corpi ɔiūcta. qd.n. ali
qd appetat̄ a nobꝭ ut vltimꝰ finis ɔtin
git qn̄qꝫ ex eo q ſic diſponimur aliqua
paſſiōe q̄ cito trāſit. vn̄ ⁊ deſideriū fi
nis de facili remouet̄ ut ī cōtingētibꝫ
apparet. qn̄qꝫ aūt diſponimur ad deſi
deriū finis alicuiꝰ boni uł mali per ali
quē habitū. ⁊ iſta diſpō nō de facili tol
lit̄. vn̄ ⁊ tale deſideriū finis fortiꝰ ma
net ut ī tēpatis apparet. ⁊ tn̄ diſpō ha
bituſ ī hac vita auferri pōt. Sic igit̄ ma
nifeſtū ē q diſpōne manēte q̄ aliquid
deſiderat̄ ut vltimꝰ finis. nō pōt illius
finiſ deſideriū moueri. qa vltimꝰ finiſ
maxie deſiderat̄. vn̄ nō pōt aliqs a de
ſiderio vltimi finis reuocari per aliqd
deſiderabile magꝭ. aīa aūt ē ī ſtatu mu
tabili q̄diu corpi vnit̄. non aūt poſtq̄
fuerit a corpe ſepata. diſpō.n. aīe mo
uet̄ p accn̄s ſm aliquē motū corpiſ. cū
n. corpꝰ deſuiat aīe ad ppas opatiōes
ad hꝫ ei nālit̄ datū ē ut ī ipo extn̄s perfi
ciat̄ q̄i ad pfectionē mota. qn̄ igit̄ erit
a corpe ſeparata nō erit ī ſtatu ut mo
ueat̄ ad finē ſꝫ ut ī fine adepto qeſcat.
imobilis igit̄ erit voluntas eiꝰ q̄tū ad
deſideriū vltimi finis. ex vltimo autē
fine dependet tota bonitaſ uel malitia
volūtatis. qa bona q̄cūqꝫ aliqs vult ī
ordīe ad bonū finē bn̄ vult. male aūt
q̄cūqꝫ ī ordine ad malū finē. nō ē igit̄
volūtas aīe ſepate mutabilis de bono
ī malū lꝫ ſit mutabilis de vno volito ī
aliud ſeruato tn̄ ordine ad eūdē vlti
mū finē. Ex q̄ apparet q talis imobili
tas volūtatis libō arbitrio nō repugt̄
cuiꝰ actꝰ ē eligē. electio.n. ē eorū q̄ ſūt
ad finē. nō aūt vltimi finis. ſicut igit̄
non repugnat libō arbitrio q imobili
volūtate deſideramꝰ btitudinē ⁊ mi
ſeriā fugimꝰ ī cōi. ita nō erit ɔ̄riū libō
arbitrio q volūtas imobilit̄ fert̄ ī ali
qd determinatū ſicut in vltimū finē. qa
ſicut nūc imobilit̄ nobꝭ ihēt nā cōis p
quā btitudinē appetimꝰ ī cōi. ita etiā
imobilit̄ manebit illa ſpālis diſpō per
quā hꝫ uel illud deſiderat̄ ut vltimꝰ fi
nis. Subē āt ſepate. s. āgeli ppiqores
ſūt ſm nām in q̄ creant̄ vltīe pfectiōi
q̄ aīe. qa nō indigent acqrē ſciam ex
ſenſibꝫ neqꝫ puenire ratiocinando de
principijs ad concluſioes ſicut anime
ſꝫ p ſpēs īditas ſtatī pn̄t ī ɔtēplationē
diuād puenire. ⁊ idō ſtatī q debito fini
uł idebito adheſerūt imobilit̄ ī eo p
māſerūt. Nō ē tn̄ eſtimādū q aīe pꝰq̄
reſumēt corpa ī reſurrectiōe imobili
tatē volūtatis amittāt ſꝫ ī ea pſeuerēt.
qa ut ſ̄ dictū ē corpa in reſurrectioue
diſponēt̄ ſm exigentiā aīe. nō aūt aīe
imutabūtur p corpora.

De finali iudicio. XCVI

Ex pmiſſis igit̄ apparet q du
plex ē retributio p hꝭ q̄ ho
mo ī vita gerit. vna ſm aīam
quā aliqs pcipit ſtatim cū aīa fuerit a
corpe ſepata. alia vō retributio erit in
reſūptiōe corporū ſm q qdā ipaſſibi
lia ⁊ gl̄oſa corpa. qdā vō paſſibilia re
ſumēt ⁊ igbilia ⁊ pma qdē retributō
ſigillatī fit ſingulis ſm q diuiſim ſin
guli moriūt̄. ſecūda aūt retributio ſil̄
oībꝫ fiet ſm q oēs ſil̄ reſurgēt. oīs aūt
retributio q̄ dīſa reddūt̄ ſm dīſitatē
meritoꝝ: iudiciū reqrit. neccē eſt g̊ du
plex eē iudiciū. vnū q̄ diuiſim ſingul̄
q̄tū ad aīam reddit̄ pena uel premiū.
aliud aūt ē cōe ſm q q̄tū ad animā ⁊
corpꝰ reddet̄ oībꝫ ſil̄ qd meruerūt. Et
qa xp̄us ſua hūanitate ſm quā paſſus
eſt ⁊ reſurrexit. nobꝭ ⁊ reſurrectionem
⁊ vitā et̄nā pmeruit. ſibi ɔpetit illud
cōe iudiciū q̄ reſurgētes uel pmiātur
uel puniūtur. ppt ea de eo dr̄ Joh.5.
Ptātē dedit ei iudiciū facē: qa filius
hoīs ē. Oportꝫ āt iudiciū pportionale
eē hꝭ de qbꝫ iudicat̄. ⁊ qa finale iudi
ciū erit de premio uel pena viſibilium
corpoꝝ: ɔueniēs ē ut illud iudiciū vi
ſibilit̄ agat̄. vn̄ etiā xp̄s ī forā huma
nitatis iudicabit quā oēs pn̄t videre
tam boni q̄ mali. viſio aūt diuinitād eiꝰ
beatos facit ut ī 3° dīſū ē. vn̄ a ſolis bo
nis videri poterit. iudiciū aūt aīaꝝ quia
de iuiſibilibꝫ ē iuiſibilit̄ agit̄. Licꝫ aūt
xp̄s ī illo finali iudicio auctoritatē ha
beat iudicandi. iudicabūt tn̄ ſil̄ cū illo
velut iudicꝭ aſſeſſores q ei p ceteꝭ ad
heſerūt. s. apl̄i qbus dictū ē Math.19.
Vos q ſecuti eſtis me ſedebitis ſuper
ſedes iudicātes duodecī tribꝫ iſrl̄. que
pmiſſio etiam ad illos extēditur qui
apl̄oꝝ veſtigia imitant̄.

De ſtatu mūdi pꝰ iudiciū. XCVII

Exacto igit̄ finali iudicio na
tura humana totaliter ī ſuo
termino cōſtituet̄. Quia vō
oīa corpalia ſūt q̊dāmō ppt̄ hominē
ut ī 3° ē dīſū. tūc etiā totiꝰ creat̄e cor
poree ɔueniēs ē ut ſtatꝰ imutet̄ ut cō
gruat ſtatui hoīuꝫ q tūc erūt. ⁊ qa tūc
hoīes icorruptibiles erūt: a tota crea
tura corpea tolletur gnātiōis ⁊ corru
ptiōis ſtatꝰ. ⁊ hꝫ ē qd dic apl̄s Ro.8°. q
ipſa creatā libetabit̄ a ſeruitute corru
ptiōis ī libertatē gl̄ie filiorū dei. gnā
tio aūt ⁊ corruptio q̄ ē ī iferioribꝫ cor
poribus ex motu celi cauſat̄. ad hꝫ igit̄
q ī iferioribꝫ ceſſet gnātio ⁊ cōruptio
oꝫ q etiā motꝰ celi ceſſet. ⁊ ppt̄ hoc dr̄
Apoc.x°. q tēpus ampliꝰ nō erit. Nō
debet aūt impoſſibile videri q motus
celi ceſſet. nō.n. motꝰ celi ſic eſt nālis
ſicut motꝰ gūiū ⁊ leuiū ut ab aliq̄ ite
riori actiuo pncipio idinet̄ ad motū.
ſꝫ dr̄ nāł inq̄tū hꝫ ī ſua nā aptitudinē
ad talē motū. pncipiū aūt illius motꝰ
ē aliqs itellectꝰ ut ī 3° oſtēſū ē. mouet̄
igit̄ celū ſicut ea q̄ a volūtate mouēt̄.
volūtas aūt mouet ppt̄ finē. finis aūt
motꝰ celi nō pōt eē ipſū moueri. motꝰ
n. cū ſp ī aliud tēdat n̄ hꝫ rōnē vltimi

finis. Nec poteſt dici q̧ finis celeſtis
motus ſit ut corp⁹ celeſte reducat̃ ſm
ubi ď potẽtia ĩ actũ. q̃a h̃ potẽtia nũq̃
põt tota in actũ reduci. q̃a dũ corp⁹ ce
leſte ẽ actu ĩ vno ubi · eſt in potẽtia ad
aliud · ſicut ẽ de potentia m̃ãe p̃me re-
ſpectu formarũ. ſicut igit̃ finis nature
in gñatiõe nõ ẽ reducẽ m̃ãm ď poten
tia in actũ ſ3 aliq̃d qď ad h̃ cõſequit̃. s
ppetuitas rerũ p quã ad dĩnã ſilitudi
nẽ accedũt: ita finis mot⁹ celeſtis nõ
ẽ reduci de potẽtia ĩ actũ · ſ3 aliq̃d ↄſe-
quens ad hãc reductionẽ. s. aſſimilari
deo ĩ cauſando. oĩa ãt gñabilia ⁊ cor-
ruptibilia q̃ cauſant̃ p motũ celi: ad
hoĩem ordinãt̃ q̃dãmodo ſicut ĩ finẽ
ut in 3° ẽ oñſũ. motus igit̃ celi p̃cipue
ẽ ppt̃ gñãtionẽ hoĩu3. in h̃. n. maxime
dĩnã ſilitudinẽ ↄſeq̃t̃ in cauſando. q̃a
forã hoĩs. s. aĩa rõnalis ĩmediate creat̃
a deo ut in 3° oñſũ ẽ. Non aũt põt eẽ fi-
nis multiplicatio aĩaꝝ ĩ infinitũ. quia
ĩfinitũ ↄ̃trar rõni finis. Nihil igit̃ in-
cõueniens ſeq̃t̃ ſi certo numero hoĩu3
ↄpleto ponam⁹ motũ celi deſiſtẽ. ceſ-
ſante tñ motu celi ⁊ gñãtiõe ⁊ corru-
ptiõe ab elemẽtis · eoꝝ ſub̃a remane-
bit ex ĩmobilitate dĩne bonitať. crea-
uit. n. res ut eſſent. vñ eſſe reꝝ q̃ apti-
tudinẽ hñt ad ppetuitatẽ · in ppetuu3
remanebit. hñt aũt nãm ut ſint perpe
tua ſm totũ ⁊ ptem corpa celeſtia. ele-
mẽta v̊o ſm totũ l3 nõ ſm ptẽ: q̃a ſm
partẽ corruptibilia ſũt. hoĩes v̊o ſm
ptẽ l3 nõ ſm totũ. nam aĩa rationalis
ĩcorruptibilis ẽ. ↄpoſitũ aũt corrupti-
bile. h̃ igit̃ ſm ſubſtãtiã remanebũt ĩ
vltio illo ſtatu mundi q̃ quoq̃ mõ ad
ppetuitatẽ aptitudinẽ hñt deo ſupple
te ſua v̊tute qď eis ex p̃pa infirmita-
te deeſt. Alia v̊o aĩalia ⁊ plãte ⁊ corpa
mixta q̃ totalit̃ ſũt corruptibilia ⁊ ſm
totũ ⁊ ptẽ nullo mõ ĩ illo ĩcorruptio-
nis ſtatu remanebũt. Sic igit̃ intelli-
gendũ ẽ qď apl̃s dici. Cor. 7°. Prete-
rit figura hui⁹ mũdi. q̃a h̃ ſpẽs mũdi
q̃ nũc ẽ ceſſabit · ſubſtãtia v̊o remane
bit. ſic e[illegible] ĩtelligit̃ qď dr̃ Iob. 14°. Hõ
cũ dormiẽit nõ reſurget donec atterat̃
celũ. i. donec iſta diſpõ celi ceſſet q̃ mo
uet̃ ⁊ ĩ aliis motũ cauſat. Quia v̊o int̃
alia elemẽta maxĩe actiuũ eſt ignis et
corruptibiliũ ↄſũptiuũ: ↄſũptio eoꝝ
q̃ ĩ futuro ſtatu remanẽ nõ debẽt · cõ-
uenientiſſime fiet p ignẽ. ⁊ iõ ſm fidẽ
ponit̃ q̧ finalit̃ mũd⁹ p ignẽ purgabit̃
nõ ſolũ a corruptibilib⁹ corpib⁹ ſ3 etiã
ab infectiõe quam loc⁹ iſte ĩcurrit ex
habitatiõe peccatoꝝ. ⁊ h̃ ẽ qď dicit̃. 2
Pet. 3. Celi q̃ nũc ſũt ⁊ t̃ra eodẽ v̊bo
repoſiti. ſũt igni reſeruati ĩ diẽ iudicii.
ut p celos nõ ipſũ firmamẽtũ ĩtelliga
mus ĩ q̊ ſũt ſidera ſiue fixa ſiue erran-
tia · ſ3 iſtos celos aereos terre vicinos.

Quia igit̃ creat̃a corpalis finalit̃ diſ-
ponet̃ p ↄgruẽtiã ad hoĩs ſtatũ. hoĩes
aũt nõ ſolũ a corruptiõe liberabunt̃ ſ3
etiã glĩa induent̃ ut ex dictis p3: opor
tebit q̧ etiã creat̃a corpalis quandam
claritatis gloriã ſuo modo cõſeq̃t̃. Et
hinc eſt q̧ dr̃ Apoc. 21°. Vidi celũ no-
uũ ⁊ t̃rã nouã. ⁊ Yſa. 65°. Ego creabo
celos nouos ⁊ terrã nouã: ⁊ nõ erũt ĩ
memoria p̊ora. ⁊ nõ aſcẽdẽt ſup cor:
ſ3 gaudebitis ⁊ exultabitis vſq3 ĩ ſem-
piternũ. Amen.

Explicit q̃rt⁹ liber ⁊ totalis tractatus
de v̊itate catholice fidei ↄ̃ errores gen
tiliũ · edit⁹ a venerabili frẽ Thoma de
Aq̃no ordĩs fraꝝ p̄dicatorũ doctore
egregio. Im p̃ſſus Venetiis p Francil-
cũ de Hailbrun ⁊ Nicolaũ de Franck-
fordia ſocios. Laus deo.